TOMVS X.
TRACTATVVM.

TOMVS ISTE DECIMVS

Tractatus de matrimonio, & uiribus dotium complectitur.

E' QVIBVS MVLTOS IN

Cæteris Tract. Volum. minime impressos, quosdã uero nũq; æditos uidebis. Qui oẽs ut optime collecti atq; recogniti exirẽt, nulli, neq; curę, neq; sollicitudine, neq; sumptu (multorũ. II. pistimorũ iudicio & opa) pepercimus.

Quiq; sint recentiores Tractatus, in sequenti pagina, ex his segnis,

☞ *

Comperies.

VENETIIS

DECIMO TOMO

Ordinatim reponuntur Tractatus sequentes.

De sponsalibus & matrimonijs Ioan.and. car.ij.
De sponsa.& matrimo.Ioan.bru.aurelienſis. car.iiij.
De matrimonio, Felicis maleoli. car.xl.
De matrimo.& legitima.Ioan.lupi. car.xlij.
De consangui.& affi.Stepha.coste. car.xlix.
De nuptijs Ioan.boschei. car.liij.
De consan.& affi.Ioan.and. car.lxvi.
De consan.& affi.Prosdo. car.lxx.
De legitima.Anto.rosel. car.lxxiiij.
* De legitima.Marti.lauden. car.lxxxix.
De natu.libe.Lud.sardi. car.xcviij.
De dote Iac.but. car.cxiiij.
De dote Bal.nouelli. car.cxv.
De dote &c. Ioan.campegij. car.cxcviij.
De priui.dota.Bap.de.s.Blasio. car.ccxxix.
De restitu.dotis Odoffre. car.ccxxxix.
De dona.mutua inter virum & vxo.Ioan.pyrrhi. car.cxli.

Tractatus quos addidimus, asterico signo * demonstrantur.

Qui autem nunq̃ antea fuere impressi, sub hoc signo ☞ patent.

TOMVS DECIMVS

Tractatus de matrimonio,
& iuribus dotium
Continet.

TRACTATVS

compendiosus per modum breuissime summæ
de Sponsalibus & Matrimonijs,
præstantissimi Pontificij
Iuris doct. Do. Io=
annis Andr.

Christi nomen in=uocans ad honorē ipsius ꝛ reuerē=dissimi in Christo patris mei domi ni Bononiensis archidiaconi qui diuinā imitatus potentiā de me ni hilo fecit aliqd. de ꝙsecr. distin. ij. c. reuera. Et ad vtilitatē mei meo=rūq; scholariū, ꝛ ét oiū in vtroq; iure studentiū. Ego Joannes An dree paruus decretoꝝ doctor sum mā breuissimā sup quarto libro decretaliū cōpilaui, subtilia vel noua nō dicēs sed breuius antiq; scripta cōmemorās q̄ oia ipsi dño approbāda vel reprobāda in toto vel in pte reseruo. Pri mo materiā ꝓtinuans hoc mō. Supra satis cōpilator tractauit de his que pertinēt ad clericos, in hac aūt quarta parte huius voluminis tractat de sacō ꝙtingij q̄ ptinet ad laicos. Et ponit primo rubricā de sponsalibus ꝛ matrimonijs. Premittit autē de sponsalibus, q̄ solent sponsalia ad matrimonia peruenire.

¶ De Sponsalibus.

De sponsalibus igitur primo videamus.

¶ Et primo quid sint sponsalia.
¶ Secundo vnde dicantur:
¶ Tertio qualiter contrabantur.
¶ Quarto in qua etate.
¶ Quinto quid sit sponsaliū effectus.
¶ Sexto an sponsi compellant̄ ad matrimoniū ꝯhendum.
¶ Septimo in quibus casibus dissoluantur.

SVMMARIVM

1 Sponsalia quid sint, ꝛ vnde dicantur, ꝛ qualiter, ꝛ in qua eta=te contrabantur.
2 Sponsaliū effectus quid sit.
3 Sponsi an ꝛ qñ compellantur ad matrimonium contrabēdū.
4 Sponsalia quibus modis dissoluantur.

Sponsalia autem ꝓprie sunt de futuro, † ꝛ dicuntur futuraꝝ nuptia rū ꝓmissio. xxx. q. v. nostrates. ff. eo. ti. l. j. ¶ Et dicunt̄ a spon deo spondes. Erat enim mos veteribus stipulari ꝛ spōdere si=bi vxorē. ff. eo. ti. l. ij. ¶ Cōtrahūtur aūt spōsalia de futuro plu ribus modis. Primo per verba ad hoc apta vt accipiaꝫ te in meā ꝛc. vt. c. si inter. de spō. ꝛ de spō. duo. c. j. Scōo cū mino=res exprimunt ꝙsensuꝫ de presenti de despon. impub. c. fi. ꝛ eo. ti. c. vnico. li. vj. Tertio p dationem arrarū pecunie vel aliarū rerꝝ. C. de spon. l. arris. Quarto p solā subarrationē vel annulī imissionē de despō. impube. c. vlti. xxvij. q. ij. si qs despōsaue=rit. ij. Quinto p iurm. j. eo. ex literis. in. ij. ꝛ c. de illis. ꝛ c. pre terea. ¶ Cōtrahūtur aūt spōsalia inter septēnes. inter mino=res aūt septennio nō sunt sponsalia, vt de despon. impube. lite=ras. ꝛ c. seq. ꝛ ideo ex eis nō oritᷣ impedimētū publice honesta tis, vt ibi. ꝛ regritᷣ q̄ vterq; sit maior septēnio. de despon. impu. c. ad dissoluendū. nisi essent ꝓmi etati nubili ꝛ q̄ malicia sup=pleret etatē, maxime si tentassent cōmisceri, vt j. eo. inuenis.

2 **Effectus autem** Sponsaliū est q̄ inducūt pu blice honestatis iustitiaꝫ im=pediētē ꝛ dirimentē matrimoniū j. eo. spōsam. ꝛ eo. ti. c. vnico. li. vj. ꝛ ibi plenius dicā. Effectus spōsaliū, ꝫm Hosti. est vt is q̄ sponsalia ꝯhibit alteri nubere nō pōt, sed matrimoniū ꝯhere ꝛ cō summare ꝓ cen. ec. cōpellat̄ nisi in casibus, vcꝫ vbi guerra time tur, vxoricidiuꝫ vel graue scādalū ꝛ similia. ꝛ hoc ꝫm Hostien. ¶ Cōpellūtur sponsi ad matrimoniū ꝯhendū si sint maiores ꝛ iurauerint. j. eo. ex literis. in. ij. nisi tñ deterius timeat̄, q̄ tūc p=cise nō cōpellerētur. j. eo. requisiuit. † Et q̄ dixi cōpellunt̄ intel
3 lige eodē statu manente. nā si qs ꝯheret cū alia ꝓ verba de pre=senti nō cōpelleret̄, vt statim dicā. Si aūt q̄ iurauit ꝯhere ꝛ vult religionē intrare dat̄ ꝙsiliū vt ꝯhet ante carnalez copulā intret religionē. j. eo, cōmissuꝫ, si aūt ambo sunt minores pubertate ma iores tñ septennio ante pubertatē neuter ꝯhere pōt in eo autez casu vbi alter est maior, ꝛ alter minor. maior q̄ prio venit ad eta tē adultā teneᷣ expectare minorē, ꝛ cū ipse ad etatē adultā pue nerit matrimoniū apoxobare vel reprobare poterit. j. de despon. impube. c. de illis. nisi carnalis copula vel cōmixtio interueniſ set. vt ibi, ꝛ eo ti. a nobis. ꝛ credeᷣ viro id dicēti nisi ipsa mulier ꝓ aspectū corporis ꝓbaret ꝯriū, vt j. eo. ꝙtinebat̄. ꝛ s. de proba. causaꝫ matrimonij, si aūt minore nō expectato primo maior ꝯxe rit tꝫ matrimoniuꝫ q̄ semper hꝫ rumpere sponsalia que fuerūt de futuro. vt statim dicam.

4 **Dissoluuntur autem sponsalia** de futuro multis modis.
¶ Primo per ingressum religionis quod obtinet etiam in spō salibus de presenti de conuer. coniug. c. ex publico.
¶ Secundo per susceptionem sacri ordinis. xxvij. q. ij. c. ecce. q̄ locum non hꝫ in sponsalibus de presenti ꝫm Joā. ꝛ Ber. qui hoc no. xxxij. q. ij. desponsata. ꝛ de conuer. coniuga. c. ex par=te. in. ij. dixi de hoc. de vo. ꝛ vo. re. c. j. lib. vj.
¶ Tertio cum mutuo se absoluunt. vt. j. eo. c. ij.
¶ Quarto cum alter recedit ad longinquam regionez ante car nalem copulam. j. eo. de illis.
¶ Quinto cum alter incurrit lepram vel aliā magnā infirmita=tē corporis, vel difformitatē. j. de coniu. lepro. c. fi. ꝛ de iureiur. quēadmodū. difformitas tñ vel lepra sup̄ueniens nō dissoluit matrimonium vel sponsalia de presenti. immo sanus tenetur in firmo reddere debitum. j. de coniug. lepro. c. j. ꝛ ij.
¶ Sexto si superueniat consanguinitas vel affinitas. j. de eo qui cogno. consang. vxo. sue. c. veniens. in. j. ꝛ ij. ꝛ c. ex literis.
¶ Septimo si fama habeat impedimentum, puta affinitatez su peruenisse. de consang. ꝛ affi. c. ij. vel ad dictum vnius, nisi spon salia iurata fuissent. j. eo. preterea. el. ij.
¶ Octauo cū alter eoꝝ fornicat̄ spiritualiter id est cuꝫ alter trā sit ad heresim. xxviij. q. j. non solum. ꝛ c. iaꝫ nūc. eadē cau. ꝛ q.
¶ Nono cū alter fornicat̄ carnaliter. s. de iureiu. quēadmodū.
¶ Decimo cum ꝯhuntur secunda sponsalia de presenti. j. eo. si inter. de sponsa duo. c. j. Imponitur tñ penitentia frangenti fi=dem, vt ibi. Per secunda vero spōsalia de futuro non rumpunt prima de futuro. j. eo. sicut. Quod intelligo si non fuerit copula carnalis subsecuta, q̄ tunc esset matrimonium. j. eo. is qui.
Undecimo cum minor veniens ad etatem adultaꝫ non vult ser nare quod fecit. de despon. impube. c. de illis.
¶ Duodecimo cū qs ꝓmisit ꝙtrahere intra certū tps, nec ste=tit ꝓ eū, quominus contraheret intra idem tempus. j. eod. sicut.
¶ Decimotertio cuꝫ superuenerit cognatio spiritualis vel lega lis puta adoptio ꝫm Host. qui de hoc notat. j. de cog. spi. c. ve=niens. in fi. ꝛ est ar. de eo qui cogn. consang. vxo. sue. c. veniēs. in. j. ꝛ j. eo. ex literis. hec omnia intellige de sponsalibus que te=nent de iure, que per hos modos possunt dissolui. Sunt autem quidam casus in quibus non tenent sponsalia ipso iure vel ma=trimonium. de quibus infra dicam.

SVMMARIVM

1 Matrimonij diffinitio ꝛ derivatio.
2 Matrimonium qualiter contrahatur, ꝛ qua etate.

3 Pubertas in vtroq; seu quando incipiat.
Clandestinitas in matrimonijs reprobata.
4 Matrimonij impedientia quot & que sint.
5 Error quid sit maxime in matrimonio, & cuius effectus.
6 Conditio quando vitiet matrimonium.
Votum quando dirimat matrimonium.
7 Cognatio quotuplex sit. 9.
8 Cognatio spiritualis quibus casibus impediat, & dirimat matrimonium.
10 Crimina que matrimonium impediant, que sint.
Adulterium tribus casibus dirimat matrimonium.
11 Disparitas nunquid & quando dirimit matrimonium.
12 Vis illata mulieri vtrum matrimonium impediat, aut dirimat.
13 Ordines qui & quando matrimonium impediãt, & dirimant.
14 Honestas publica que sit, & eius effectus circa matrimonia.
15 Affinitas quid sit que matrimonium dirimat.
16 Impotentia sexus nunquid rumpat matrimonium.
17 Matrimonium impedientia sed non dirimentia que sint.
18 Testes quales in matrimonio accusando requisiti.
19 Matrimonij bona quot & cuius sint effectus.
20 Edictum de sponsalibus & matrimonio quale sit.

¶ De Matrimonio.

v **Iso de prima parte rubri-** ce. s. de sponsalibus, nunc de secunda parte. vcz de matrimonio videndum est.

¶ Videamus ergo primo quid sit matrimonium.
¶ Secundo vnde dicatur.
¶ Tertio vbi, & qñ, & a quo, & quibus verbis fuerit institutum.
¶ Quarto que fuit causa institutionis.
¶ Quinto qua etate vel quomodo contrabatur.
¶ Sexto que & quot sunt impedimenta matrimonij.
¶ Septimo qui admittantur ad ipsa impedimenta matrimonij probandum.
¶ Octauo que & quot sunt eius bona. ¶ Matrimoniũ igit sic
1 diffinit. † Matrimoniũ est maris & femine & qiũctio individuaz vite qsuetudinẽ retinẽs. xxxij. q. ij. c. i. & inst. de pa. pote. in vernuptie añt. vel supple diuini & humani iuris cõicatio. ff. de ritu nup. l. ij. vide gl. in verbo, individuã. de pa. po. ¶ Bñ añt matrimoniũ q̃si matris muniũ sine munimẽ, id est officiũ. Et dñ a matre potius q̃ a patre, q̃ plura onera matrimonij subit mater, nã est granida añ partũ, & i partu dolorosa, & post partũ laboriosa. de quer. infide. c. ij. ¶ Institutum añt fuit a deo in paradiso añ pctm̃. c. sicut. §. his ita. xxxij q. ij. & p illa ẋba Ade ore ppheti co dicta. hoc nũc os ex ossibus meis & caro de carne mea. & pp hoc relinquet hõ patrẽ & matrẽ & adherebit vxori sue, & erũt duo in carne vna. s. de biga. c. debitũ. & j. de diuor. gaudemus. Alij dicũt q̃ hoc tz Ber. de sri. & malefi. c. vlti. q̃ p ista verba, crescite & multiplicamini, fz pmũ verius est q̃ illa ẋba dicta fuerũt Noe & filijs eius, & de hoc p Jo. no. xxvij. q. j. in prin. ¶ Causa institutionis matrimonij fuit ante peccatum, susceptio sobolis,
post peccatũ, vitatio fornicationis, vt. xxxij. qõ. ij. dic. §. his ita.
2 ¶ † Cõtrahit matrimoniũ p qsensum puberuz qiungendorum. xxvij. q. ij. sufficiat, nõ p qsensum parentũ lz honeste filij faciant volũtatẽ patris sequendo. de despon. impu. c. i. Nec serui p cõ sensum dñoz suoz. Unde ẽbunt serui inuitis dñis suis de qiu. seruo. c. j. Nihilominus impendunt eis debita obsequia, vt ibidẽ. Et & videmus q̃ vir repetit vxorẽ a patre prophio, & cõpelli tur ipse pater p censurã ecclesiastica restituere ipsaz viro, ppio j. eo. nõ est vobis. Et si desit ex parte altera qsensus nõ est matrimoniũ. j. eo. tua. & xxx. q. ij. c. vbi nõ est. Nec solẽnitates sunt de substãtia matrimonij. j. eod. tit. c. j. Verba tñ sunt necessaria quo ad ecclesiã. j. eo. tua. Et hoc in his qui loqui possunt, secus in his qui loqui non possunt. j. eo. cũ apud. Et si verba a ẽbentibus prolata essent obscura recurrit ad cõem intelligentiam verboz ipsoz. j. eo. ex literis. el prio. Puberes añt intelligo a pru
dentia corporis. i. qui generare possunt. de despõ. impu. c. pube
3 res. † Que pubertas cõiter obuenire solet in masculo in. xiiij. anno. in femella in. xij. insti. quib. mod. tu. fi. versic. Et ideo nostra sancta &c. Si tñ sint plures, lz hac etate minores tz matrimoniũ si ẽbunt. j. eo. de illis. ij. Nec est honestũ impuberes coniungi nisi pro bono pacis. eo. ti. c. ij. ¶ Contrahi añt debent matrimonia publice nõ clandestine, vt non desit probatio. c. nullus fidelis. cũ. c. seq. xxx. q. v. Uã qui dicit matrimoniũ fore ẽctuz, hoc
pbare dz si alter negat, si vterq; qfitet sufficit si alia causa nõ impediat. j. de clandest. despon. c. j. & ij. Debent primo ẽt banna ponj in ecclesia. vt qui sciant impedimenta intra certũ tempus opponant. Et lz postea appareant impedimenta soboles añ dinoxtiũ qcepta est legitima. j. qui filij sint legitimi. c. ij. c. platum. & c. cuenit. & si post terminũ datũ ẽcto iam matrimonio veniãt accusatores non audiantur, nisi instaz habeant ignorãtiam. j. quima. accus. pos. c. vlti. Si añt clandestine ẽbunt & postea appareat impedimentũ soboles non est legitima. c. cuz inhibitio. §. si quis vero. de clan. despon. nisi matrimoniuz ipsum clandestine ẽctũ postea fuerit in facie ecclesie publicatũ & approbatũ, q̃ tũc filij nati legitimi sunt, lz appareat postea impedimẽtũ. eo. tit. q̃ nobis. Eodẽ modo est legitima proles si ambo parentes sciẽtes impedimẽtum publice ẽbant dic. §. Si quis vero. ver. pari modo, secus si alter ignoret. eo. ti. ex tenore. & sacerdos illicitas cõ iunctiones dz prohibere, nec eis dz interesse. Et ne impediatur coniunctio, nullus dz se maliciose opponere. Hec omnia habes de clande. despon. c. vlti. Contrahitur añt matrimoniũ per verba ad hoc apta, vt accipio te in meaz &c. j. eod. si inter. de spon. duo. c. j. Idem est si dicat promitto quod ab hac hora te habeo pro legitima vxore & econuerso. j. eo. ex parte.

4 **Impedimenta** matrimonij † que vetant & dirimunt sunt ondecim, his versibus denotata.

Error, conditio, votum, cognatio, crimen.
Cultus disparitas, vis, ordo, ligamen, honestas.
Si sis affinis, vel si coire nequibis.
Hec socianda vetant connubia, iuncta retractant.

De singulis añt p ordinẽ videamus. & primo de errore, Error.
Sciẽdũ est q̃ error saltẽ pone ex sui natura nõ ex qstitutiõe ec
5 clesie hz mrimoniũ dirimere. † Errare enim est aliud p alio putare. xij. q. ij. in qbus. Et error est ẽrius qsensui, vt. ff. de iurisdi. om. iudicũ. l. si p errorẽ. cũ ergo ẽbat matrimoniũ solo qsensu, vt dictũ. s. & de spon. cũ locũ. & vbi est error ibi nõ est qsensus, ergo nec matrimoniũ. Sciẽdũ est tñ q̃ quadruplex est error, scz p sone, qditionis, fortune, & q̃litatis. Persone, & iste hz dirimere matrimoniũ, vt si credã ẽbere cũ Berta & ẽbã cũ Caterina. cõditionis ẽt hz dirimere si sit deterioris qditionis, vt si liber ẽbit cũ serua q̃s credebat liberã, nisi post q̃s id sciuit verbo, vel facto qsensit. & matrimonio ob quã causam separato licituz est viriq; ẽbere. hoc habes de qiu. ser. c. ij. & vlti. Liberũ añt dico q̃ ex libera matre natus est, de natis ex libe. ven. c. i. & defendi debẽt libertates p ecclesiã, vt ibi. De qsuetudine tñ posset induci q̃ filius sequat patrẽ. de qiu. ser. c. iij. sed error fortune & q̃litatis nõ dirimũt, vt credã ẽbere cũ virgine vel diuite & ẽbã cũ corrupta vel paupere. xxix. q. ij. si qs ingenuꝰ. & dic vt ibi. Antiq añt ea hoc q̃ dixi de errore qditionis notant super sequens verbum tio, sed magis placet hos omnes errores concludi sub hoc nomine error. illud autem exponitur vt statim sequitur.

6 **Conditio.** † si licita qditio apposita fuerit in matrimoniali ẽctu nisi seruet nõ est mrimoniũ, nã si ab ea fuerit recessum vel p purũ qsensum subsecutũ de presenti, vel p carnalẽ copulã, de qdi. app. c. de illis. & c. sup eo. & c. quas tuas. Impossibilis añt vel illicita qditio si nõ sit ẽ natura matrimonij apposita pro nõ adiecta dñ. eo. ti. c. i. & vlti. Si añt est ẽ naturam matrimonij vitiat contractum. eo. ti. c. vlti.

Votum. Si votũ est solẽne impedit & dirimit matrimoniũ post ẽctuz. Simplex autez impedit tñ ẽbendũ, sed nõ dirimit post ẽctum. c. meminimus. & c. seq. q. clevel vo. ma. cõ. po. dñ autem solenne & efficax quo ad matrimonium dirimenduz q̃ fit p susceptionem sacri ordinis, vel per professionem tacitã vel expressam factã alicui de religionibus approbatis. de vo. & vot. redẽ. c. i. lib. vj.

7 **Cognatio** † est triplex, scz spũalis carnalis & legalis. Primo añt de spũali tãq̃ de digniori videndũ est. xxx. q. iij. c. i. & ij. Est añt cognatio spũalis attinẽtia, pueniẽs ex sacri datione, vel ad illud detẽtione. & est sciendum q̃ si cõpater ẽbit cũ cõmatre dirimit mrimoniũ. de cognispi. c. martinus. & c. veniens. & hoc est vex cuz qpaternitas precedit matrimoniuz, vt ibi. si añt est secuta sciẽter vel ignorãter mrimoniũ nõ separat. eo. ti. si vir. Imponit tñ penitẽtia id dolose agẽti. eo. ti. ẽcto in fi. & scias q̃ si alter qingũ mrimonio cõsummato leuat puerũ de sacro fonte, ambo sunt cõpatres parẽtibus infantis. eo. ti. Martinus. si añt filius alterius tñ leuat de sacro fonte nõ pp hoc alter cuius nõ erat filius fit cõpater vel leuantis. Idez si post cõpaternitatẽ iecũ ẽctã ẽxi cũ vxore vel

ꝓns ꝯctū gsummauī matrimoniū,qꝛ vxoꝛ p edicta nō efficitur tibi cōmater,qꝛ p vnionē carnis sequentē nō transit ad vnionem spūs ꝓcedētē.xxx.q.iij.post vxoris obitū. ꝛ ibi in summa, vide de hoc,ꝛ in predicta decretali Martinus.ꝛ q̄ dixi de cōpaternitate q̄ dirimit matrimoniū intellige de illa q̄ ꝯbit̄ p baptismū vel gfirmationē in frōte.cōpaternitas aūt ꝯcta per cathecismū impedit,sed nō dirimit.eo.ti.ꝯcto in fi.ꝛ eo.ti.c.ij.ꝛ.iij.li.vi.ꝛ sicut cōpatres ꝯbere nō pñt,sic nec filij duoꝝ cōpatrū si p eos vel p eoꝝ alterū deuentū est ad cōpaternitatē ꝛ sciētes ꝯbi debuūtiare debēt ecclesie.j.eo.tna.ꝛ si ꝯxerint tales dirimet̄ matrimoniū.eo.ti.c.j.ꝛ.c.sup eo.q matri.accu.pos.c.i.si aūt p neutrū eoꝝ deuentū est ad cōpaternitatē,tūc nō dirimet̄,nisi gsuetudo loci esset in ꝯriū cui stat̄.eo.ti.c.sup eo.ꝛ sciendū est q̄ sicut cōpaternitas ꝯbit̄ inter leuātē ꝛ leuatū,ꝛ eius parētes,sic inter
8 baptizantē vel baptizatū ꝛ eius parētes.eo.ti.c.i.lib.vi.†Añ xx.sunt casus in q̄bus cognatio spiritualis impedit ꝛ dirimit,scz inter baptizatū ꝛ leuātē,inter baptizatū ꝛ filios leuātis, ītr baptizatū ꝛ gingē leuātis,ꝓns tñ cognitā,inter parētes baptizati ꝛ gingē leuātis ꝓns cognitā,inter leuātē ꝛ parētes baptizati. Itē inter baptizatū ꝛ baptizātē,inter baptizatū ꝛ filios baptizātis,inter baptizatū ꝛ gingē baptizātis ꝓns cognitā,inter parētes baptizati ꝛ gingē baptizātis ꝓns cognitā,inter baptizantē ꝛ parētes baptizati,inter gfirmatū ꝛ tenētē,inter gfirmatū ꝛ filiū tenētis,inter gfirmatū ꝛ gingē tenentis ꝓns cognitā,iter parētes gfirmati,ꝛ coningē tenentis,inter tenētē ꝛ parētes cōfirmati,inter gfirmatū ꝛ cōfirmantē,inter cōfirmatū,ꝛ filios cōfirmātis,inter gfirmatum ꝛ gingem confirmātis ꝓns cognitā, inter parentes confirmati ꝛ coninges confirmantis ꝓns cognitā,inter cōfirmantem ꝛ parentes confirmati. Et per parentes superius dictos patrem ꝛ matrē intelligas. Hoc probatur.eod. ti.martinus.ꝛ.c.vlti.eo.ti.li.vj.ꝛ scias q̄ ꝛ vnus solus debeat
9 lenare i baptismo vel gfirmatiōe,si tñ plures leuāt ꝯbit̄ cognatio spūalis quo ad oēs.eo.ti.c.vlti.li.vi.†Cognatio legalis est ꝓximitas p adoptionē ꝓueniens,q̄ tres ꝓbationes habēt vnam tēporalē,ꝛ duas perpetuas. Tēporalis est q̄ frater carnalis nō ꝯbit cū sorore adoptiua durāte adoptione,ea vero finita,puta p emancipationē bñ ꝙtrabit.de cog.le.c.j.alia est ꝓpetua,scz inter adoptantē ꝛ adoptatum ēt soluta adoptione.ff.de ritu nup.l. adoptiuus.ꝛ.l.quinetiā. Tertia ēt est ꝓpetua,scz inter adoptātē ꝛ vxorē adoptari.ꝛ adoptatum ꝛ vxorez adoptantis.ff.de ritu nup.adoptiuus. Cognatio carnalis in quarto gradu gsanguinitatis vel affinitatis vel anteriori dirimit matrimonium.de consang.ꝛ affi.nō dz. In quinto autē gradu vel vlteriori licite ꝯbit̄, vt ibi sufficit aūt q̄ vnus ꝯbentium excedat quartum gradum scz alter sit in ārto vel citeriori.eo.ti.c.vir g.ꝛ.c.q̄ delicto.ꝛ hoc de iure cōi.si autē dispēsaret̄ pone cum Anglicis q̄ pñt ꝯbere in quarto gradu opz q̄ vterq̄ distet ārto gradu, rō pōt esse, qꝛ cum dispēsatio exorbitat a iure cōi est odiosa.ideo restringēda. de fil.presby.c.j.lib.vi.ꝛ fa. ad hoc eo.li.de regu.iur.c.odia.ꝛ de preb.eo.lib.c.j.maxie vbi gsuetudo hoc approbat.eo.ti.q̄ dicto.ꝛ hoc de iure cōi. Et q̄ dixi dispēsari intellige p papā,qꝛ inferior nō pōt.eo.ti.qꝛ circa.ꝛ si obtineat̄ dispēsatio sup mrīmonio iniqne ꝯcto expressa falsa cā non valet,nisi postea p eundem rollerēt̄,vt ibi. Si tñ infideles ſm legem suam coniungantur in gradu prohibito per ecclesiam non separabunt̄ post baptismum eo.ti.de infidelibus.ꝛ de dinoꝛ.gaudemus.ꝛ filij eorum sicut legitimi.qui filij sum legi.c.vlti.

10 **Crimen** †incestus impedit matrimoniū, sz nō dirimit iam ꝯctum de eo qui cog.cōsang.vxo.sue trā smisse. Idē in machinatione in mortē cōingis non secuto effectu de dinoꝛ.c.i. Idē in crimīnib⁹ alijs q̄ no.xxxiij.q.ij.c.hoc q̄q̄, vel.c.de penitētib⁹,als ār crimē nunq̄ dirimit.de pe.ꝛ re.c.ij. homicidiū aūt carnale nō ipedit matrimoniū. de dinoꝛ.c.ij.crimē aūt adulterij nunq̄ dirimit matrimoniū,nisi in tribus casib⁹ Añ qs adulterat̄ ꝛ dat fidē adultere vinēte prima legitia vxore, de eo q̄ duxit in matrimo. q̄ pollnit p adulte.c.ij.alias nō fuisset ꝓprie adulterium cum secunda si nō tenuisset matrimonium cum prima. Scō cuz de facto ꝯxerit cū adultera vinente pria. Tertio cuz alter eoꝝ cuz effectu machinatus est in mortem defuncti.in his tribus casibus dirimit̄ matrimoniuz.xxxi.q.i.per totum.de eo q̄ dux.in ma.p totuz.ꝛ intelligas hoc ēt si prima separata est ab eo quo ad thoꝝ tm̄.eo.ti.ex tua. In secundo casu tñ qñ ꝯxit de facto cum adultera ignorante,tñ mortua prima legitima cōpellitur adherere secunde si ipsa vult imposita sibi p delicto penitentia cōpetēti.j.cum apud.ꝛ de eo qui dux. in ma.tri.q̄ pol.p adul.c.j.ꝛ.c.veniēs.ꝛ in tertio casu posset dici q̄ sufficeret machinatio homicidij cum effectu ēt sine adulterio,lz fides data vel matrimoniū de facto nō sufficiat cuz adultera q̄ vī per decretalē.de quer.infi.c.i.in fi.ꝛ de dinoꝛ.c.j.ꝛ facit ad hoc q̄ no.Ber.de eo.qui du.in matri.q̄q̄ pol.c.super eo.

11 **Cultus disparitas.** † vt si christianus gtrahat cuz iudea vel pagana.xxviij.q.i.cane.ꝛ.c.seq.ꝛ hec disparitas ēt supueniens matrimoniū bz dirimere in casu scz cū alter ex infidelibus gingib⁹ quertit̄ ad fidē altero nolēte sibi cohabitare vel sine cōtumelia creatoris vel vt cū ptrahat ad mortale pctm̄,ꝛ tunc poterit conuersus cuz alia ꝯbere,alias nō.ꝛ si anteq̄ pp predictas causas ꝯbat q̄ in infidelitate remāsit quertat̄ cōpellit̄ prio quer sus eaz recipere.de dinoꝛ.quāto.ꝛ.c.gaudemus.secus tñ si ex coningibus fidelibus transit alter ad heresim,qꝛ matrimoniuz fidelium est vez ꝛ ratū.infideliū vero vez sed nō ratum qꝛ in supradicto casu dissolui,vt ibi.q ergo remansit in fide ꝯbere nō pōt alias sepe simularet heresim alter gingz, vt matrimoniuz separaret̄ inde est q̄ q̄cūq̄ redit ille ad fidē recuperabit vxorē,nisi ab eo esset p iudiciuz ecclesie separata quo ad thoꝝ,ꝛ illa vellet religionē ingredi.de quer.cōing.c.fin.de dinoꝛ.de illa.ꝛ.c.seq.in fi. Et scias q̄ si paganus qui ſm legem suam cum pluribus vxoribus contrahit cum ipsis vxoribus conuertatur ad fidem solaz primam habebit.idem si dato repudio prime contraxerit cuz secunda,qꝛ solam primam repudiatam habebit.ꝛ si repudiata illa contraxit cum alio non poterit sibi fornicationem obijcere,secus si alias fuerit fornicata.eo.ti.gaudemus.

12 **Vis.** ex sua natura bz matrimonium dirimere cū matrimonium solo gsensu ꝯbat.†ꝛ vbi est vis nō est gsensus. j.eo.cuz locuz ergo nec mrīmoninm. Eadē rō est in furioso qui gsentire nō pt cū cōtinuo furore laborat.ꝛ ideo nec matrimoniū ꝯbere pōt.j.eod.dilectus.hinc est q̄ pena nō iteruenit in spōsalib⁹,qꝛ debēt esse libera.eo.ti.c.gēma. Inde est q̄ secure ꝛ honeste dz morari de cuius matrimonio q̄rit̄,vt i.c.cū locuz,distingue tñ inter viz ꝛ vim.j.eo.de muliere,ꝛ de bap.maiores. Si.n. talis fuit violentia vel metus qui possit cadere in constantez virum,sine fuerit maioꝝ,sine minoꝝ,ille cui infertur non est matrimoniuz.de delpō.impu.de illis in.ij.ꝛ.c.ex literis.j.eo.veniēs. in.ij.ēt si sua culpa incidat in metuz,vt ibi,ꝛ hoc vez est nisi postea gsentit tacite vel expresse,vt.j.eo.ad id.ꝛ in predicta decretali,de illis.in.ij.ꝛ vbi ēt gsentit semel tm̄ in carnalē copulaz q̄ ma.accu.pos.insuper. Si antez talis vis fuerit vel metus q̄ nō debuit cadere in gstantē virum bene est matrimonium.j.eo.gulationi,ꝛ probatur de eo qui dux.in ma.c.ij.

13 **Ordo** †sacer impedit ꝛ dirimit matrimoniuz qui clerici vel vo.c.ij. minoꝝ vero non,vt ibi.ꝛ.xxxij.dist.i.c. si qui vero.ꝛ.c.seriatim.

Ligamen. scz cū alligatus est vxori gtrahēdo cuz sc̄a nō tz mrīmoniuz.ꝛ hoc est verū si prima fuerunt sponsalia de pñti ēt si interueniat in eis infirm,sine nō corrūpunt̄ spōsalia sequētia de presenti ēt carnali copula subsecuta.de spō.duo.p totuz. Nec vz in hoc ꝓria gsuetudo.eo.tit. c.vlt.sicut nec in matrimonio in gradu ꝓhibito ꝯcto.de cōsan. ꝛ affi.nō dz.ꝛ ei qui sic ꝯbit cū alias despōsata per verba de ꝑsenti grauis pñtia imponit̄.de spon.duo.c.ij.sine fuerint spōsalia de futuro secuta postmodū carnali copula, qꝛ sic trā seunt in matrimoniū.j.eo.is qui.secus si fuerit solus conatus sine copula j.eo.c.fi.ligamen aūt spōsalioꝝ de futuro nō dirimit sequēs matrimoniū,vt satis.ſ.dixi. Istud aūt ligamē statiz mortuo reliquo gingum sublatum est.vñ si mulier statim mortuo viro alij nubat tz matrimoniū nec incurrit legalē infamiā.de secun.nup.c.pe. ꝛ vlti. Si tñ vir est absens nō pōt mulier ꝯbere nisi certificata fuerit de morte ipsius viri.j.eo.in pñtia.de secun.nup.c.ij.ꝛ si q̄ traxerit reddat ꝛ nō exigat debitum. si postea constaret de vita prioris viri statim recedat a scō rediēs ad ꝑmuz,vt ibi.ꝛ.xxxiij.q.ij.cuz p bellicā. Secūdas autē nuptias ꝛ vlteriores ꝯbere pctm̄ nō est. Mā dñs septimuz ēt mrīmoniuz nō dānauit.xxxj. q.j.q̄ si. Tñ bñdicende nō sunt, qꝛ cuz semel fuerint benedicte, non dz benedictio iterari,de secun.nup.c.j.ꝛ.ij.ꝛ qui benedixerit a beneficio ꝛ officio suspensus est,vt ibi in.c.i.

14 **Honestas.** publice†honestatis iustitia dirimit mrīmoniuz j.eo.spōsam.de despō.impub.literas.c.accessit.ꝛ.c.duo pueri,q fi.sunt legi.c.referente. Ista autē honestas vult q̄ spōsaz ēt de futuro aliqs de gsanguinitate ꝑsonsi nō accipiat in vxorē,ꝛ ecōtra,vt ibi.ēt insurgit illa honestas publica ex sponsalibus que sunt nulla, puta ꝯtis, inter cōsanguineos.j.eo.c.ad audiētiā.ꝛ hoc est vez dūmō sponsalia

nō sunt nulla rōe ꝙsensus, puta inter minores septēnio. Et req-rit ꝙ sint pura tc. j. eo. c. vni. li. vj. ꝛ dirimit hec ibonestas mri-moniū sequēs nō aūt p̄cedēs vt ibi bodie remota est illa publi-ca bonestas q̄ habebaꝫ olim ꝙ soboles suscepta ex scōis nuptijs nō copulareꝫ ꝙsanguineis p̄ioris viri j. de ꝙsan. ꝛ affi. c. non dz.

15 **Si sit affinis.** †Affinitas ē q̄dā ꝙsonarū p̄ximitas ꝓueniēs ex coitu. Et hz bodie ꝓhi-bitionē in primo genere tm̄, vñ in scōo ꝛ tertio genere olim nō ꝫ hebaꝫ, bodie licite ꝫbit. de ꝙsangui. ꝛ affi. c. non dz. Extendit aūt hec dirimens ꝓhibitio primi generis vsq; ad q̄rtū graduz ꝛ nō vltra vt ibi. Dispensat tm̄ papa de dinor. c. vlti. in p̄io gra du affinitatis vt de nouo querūs q ꝟz legē veterez cum relictis fratrū ꝫxerunt. vt fratris sobolē suscitarēt nō separarent vlte-rius aūt si non ꝫbant. Et est sciendū ꝙ ꝙsanguinei viri nō sunt affines ꝙsanguineis vxoris ꝛ eꝫ. vñ pater ꝛ fr̄ meus ꝛ alij con-sanguinei bn̄ ꝫbūt cō ꝙsanguinea vxoris mee. de ꝙsang. ꝛ affi. ꝙ sup̄ bis. dz ergo vir abstinere a ꝙsanguineis vxoris, vt a p̄io-ribus eo. ti. c. i. ꝛ intelligas hoc de affinitate que p̄cedit matri-moniū. si aūt sequit̄ nō rumpit matrimoniū vel spōsalia de p̄e-senti. de eo q cog. ꝙsang. vxo. c. i. ꝛ. c. discretionē. ꝛ. c. tue. ꝛ. c. vj. Inducī debent tales cōiuges ad ꝙtinentiā si possunt ꝛ ince-stuosus ꝙiugatus nō exigat, sed reddat. eod. ti. transmisse. ꝛ. c. tue. ꝛ ꝫbit̄ ēt affinitas per incestuosum coitū, vt ibi. ꝛ. c. discre tue. ꝛ ꝫbit̄ ēt affinitas per incestuosum coitū, vt ibi. ꝛ. c. discre tionē. nec separaꝫ matrimoniū ad dictū vnius q dicit affinitatē p̄cessisse matrimoniū. eo. ti. de illo. nec ad ꝙfessionē ipsoꝝ cō iugū ēt cū rumore vicinie. eo. ti. sup̄ eo. in iudicio tm̄ anime mo uetur vt ab illa putatiua vxore abstineat eo. ti. veniens Impe-ditur tm̄ per hoc matrimoniū contrahendum. j. eo. p̄terea. ij. monendo non p̄hibendo. j. eo. cum in tua. Spōsalia tm̄ de fu turo bene rumpit supueniens affinitas, vt. s. dixi.

16 **Uel si coire** nequibis. † Scire debes ꝙ frigiditas perpetua vel sectio in viro vel coarta-tio in muliere p̄ueniēs matrimoniū dirimit illud si ꝓbari p̄t. de frigi. ꝛ malefi. c. i. ij. ꝛ. iij. Possunt tm̄ tales adinuicē rema nere q̄nis nō vt vir ꝛ vxor. sed vt frater ꝛ soror. eo. ti. c. ꝙsulta tioni. ꝛ. c. se. ꝛ si aliqua signa frigiditatis vera nō appareant co habitēt simul p triēniū, ꝛ tūc ōmū si cū septia manu ꝓpinquoꝝ iurauerint se opa data nō potuisse coire separari debēt, ꝛ q nō erat frigidus licite ꝫbat. sz si is q dicebaꝫ frigidus cū alia ꝫxe rit restaurabūt p̄iora ꝙnubia. e. ti. laudabile. Idē in maleficia to quo ad cohabitationē ꝛ iur̄a. eo. ti. c. vlti. sz in hoc differūt, qz eo mō soluto matrimonio vterq; ꝫbit, qz pōt esse ꝓpetuū ma leficiū cū vna ꝛ nō cū alia. xxxiij. q. j. si p sortiarias. ꝛ nota ꝙ si ꝓp artationē mulieris separaꝫ matrimoniū, ꝛ postea absq; gra ui periculo apta reddaꝫ cū appareat eccleſiā esse deceptā, re-staurabit̄ matrimoniū. eo. ti. c. fraternitatis. in his. xij. casibus vel veri⁹. xvij. ꝟz ea q̄. s. dixi impedit̄ ꝛ dirimit̄ matrimonium.

17 **Sunt tamen** quedā q̄ impediūt, †sed nō dirimūt matrimonium sicut tēpus feriaꝝ, de quo. xxxij. q. iiij. nō opz. ꝛ de feriis. c. pe. ꝛ de matrimonio ꝫ-cto ꝫ interdictū ecclesie p totū. Imponit̄ tm̄ penitētia illud frā genti, vt ibi ꝓp fornicationē tm̄ spirituale vel carnale bn̄ separa tur matrimoniū. Qd verū est quo ad thoꝝ. remaneāt tm̄ cōiu-ges separati. de dinor. c. ij. ꝓp aliud aūt crimē nec vir vxorem, nec vxor virū dimittere pōt, vt ibi. ꝛ nota ꝙ adulteriū notoriuz obstat petenti restitutionē. ꝛ si vterq; adulteratus est fit recō-pēsatio. eo. ti. significasti. ēt si post separationē ꝓp adulterium alterius factū alter fornicet. eo. ti. ex literis. cū supradictis im-pedimētis mr̄imoniū ipediaꝫ legitimi debēt esse accusatores ꝛ

18 testes. †Ad̄ repellit̄ q ꝓp turpē q̄stū matrimoniū accusat, qui matri. accu. pos. significāte. ꝛ in mr̄imoniali cā ꝫ ꝙtumacē p̄o cedit̄ lite nō ꝙte. ad receptionē testiū ꝛ ad diffinitiuam sniaz. j. q ma. accu. pos. c. i. qui fi. sint leg. platū. absens aūt p literas ma trimoniū accusare nō pōt. nec ꝫ ipm testificare. eo. ti. c. ij. ꝛ ad ꝓbādū ꝙsanguinitatē vel affinitatē admittūt parentes ꝛ ꝙsan-guinei potius q̄ alij, qz melius p̄sumunt scire suā genealogiā. j. eo. ti. vr̄ ꝛ ēt parētibus nō accusantibus, sed fama deferēte ipe dimētū pōt eps̄ ingrere, ꝛ si impedimēta vera repererit dz ma trimoniū separare. de dinor. postro. absq; tm̄ iudicio ecclesie cō iunx nō pōt dimittere ꝙiugē ēt si parētela sit notoria ꝛ si dimi-serit statim fiet restitutio, vt ibi.

19 **Bona matrimonij** sunt tria. † scilz fides, sacr̄m, ꝛ ꝓles. fides qz ibi nullū dz esse adulteriū, sacr̄m qz nullū dz esse dinortiū. ꝓles q̄ ꝓ ꝙiuges vitari nō dz. xxvij. q. ij. omne itaq; de ꝙd. appo. c. fi. si peccet i p̄imū bonū ꝛ fiat dinortiū vel separatio ꝓp adul-terium vxoris ipsa ꝓdit dotē, nisi ipsa fuerit recōciliata viro, sed ꝓp adulterium viri perdit ipse donationem ꝓter nuptias, nisi recōcilieꝫ vxori. de don. inter virū ꝛ vxo. plerūq; . si ꝓp aliō im pedimētū, puta ꝙsanguinitatis vel affinitatis si ignorāter ꝫxe rint recuperat mulier dotē ꝛ cetera bona sua ꝛ vir donationes sua ꝓp nuptias. eo. ti. c. ij. ꝛ. iij. Si sciēter ꝓdit alter ꝙqd alte ri dedit applicaꝫ fisco, nisi ꝓp bonuz pacis aliter statuaꝫ. s. qd vterq; recuperet ꝙ alteri dedit eo. ti. c. ꝛ si necesse. ꝛ scias ꝙ si iudiciū mittit̄ cā mr̄imonialis q̄ est ꝙmittēda solū bn̄tibus p̄ā tē ꝛ sciētiā de ꝙsanguinitate ꝛ affini. c. j. ꝛ sibi ꝙmissa intelligit̄ cā dotis. e. tit. c. iij. lz nullus fauor debeꝫ mulieribus in dotib⁹ ꝛ donatiōibus ꝓp nuptias, non tm̄ tātus ꝙ ꝓp hoc alij graueꝫ, vñ cui data eq̄ res possidēda ad tps vel sub ꝙditiōe reuocato-ria eā vxori ꝙcedēdo in donationē ꝓp nuptias cū pacto de ipa lucrāda nil plus iuris trāsfert i ipsaz q̄ ipse habebat, nisi is ad quē res p̄tinet ꝙsentiret. eo. ti. c. nuper. ꝛ ꝓpie vxor dat dotez viro, vir aūt dōatione ꝓp nuptias vxori, vt ibi in fine. ꝛ scias ꝙ q vergit ad inopiam male vtēdo re sua dz pro dote q̄z pōt cau-tionē p̄stare, secus si sit pauper. sz nō dissipet. eo. tit. p vestras. Sciēdū est ēt ꝙ donatio facta inter virū ꝛ vxorē durāte matri monio ex q̄ alter locupletior, alter pauperior est factus nō tz, nī ꝙfirmaꝫ morte donātis, ꝛ reuocaꝫ ꝓ morieīte donatario ꝛ eua-nescit si alias reuoceꝫ tacite vel expresse. soluto mr̄imonio dos ad mulierē, donatio ad virum redit, nisi aliud de consuetudine vel pacto quod equale sit inducatur. eo. tit. c. vlti.

¶ De tertio autem bono. s. p̄olis scias ꝙ intantum est fauora bile ipsum matrimonium ꝙ legitimat filios p̄cedētes. qui fi. sunt leg. c. i. ꝛ hoc est verū si conceptionis ipsius tēpore vterq; fuerit solutus, ita ꝙ tunc poterat esse matrimonium. eo. ti. tan ta. alias secus. eo. tit. j. ꝛ tales filij legitimati ꝓpie dicuntur, si cut papa legitimat ꝙ pōt ad spiritualia ꝛ temporalia p̄sertiz vbi vtrāq; obtinet p̄tē. eo. ti. ꝓ venerabilez. scias ꝙ lz aliqua putareꝫ ꝙcubina si probeꝫ vxor proles inde nata legitia est eo. ti. per tuas. ꝛ si agitur de hereditate obijciaꝫ de illegitimatiōe tractabit̄ de hac cā coram ecclesiastico iudice. eod. ti. c. lator. ꝛ. c. causamq; ij. ꝛ si parentes negant aliquem filium creditur verbis eorum, nisi probetur contrarium. eo. ti. transiuisse.

20 ¶ Ultimo sciēdū ꝙ † edictum de spōsalibus vel matrimonio ꝓmissoriuz est vel ꝓhibitoriū certarū personarum, hinc est ꝙ quilibet contrabere potest qui non ꝓhibetur. j. eo. cuz apud. Et ꝫbere cū meretrice que vult desistere meretricari opus est pietatis. xxxij. q. j. non est. eo. ti. inter opera. ¶ Hec breuiter ꝓ summa q̄rti libri decretaliū dixisse sufficiāt. Hec erit in ipo reperire casuz directū in hac summa nō cōp̄hensum duobus exceptis qui ad matrimonium non faciunt, scz de condition-bus appo. in ma. c. ij. ꝛ. iiij. faciunt enim ad secundaz partem brice, ꝛ non ad ꝓpositum.

FINIS

Tractatus insignis de sponsa libus ꝛ Matrimonijs erudit. U. J. doctoris do. Jo annis Brunelli Aurelien. dicatus R. P. B. Joanni Aurelien. archiepisco-po Tolosano.

SUMMARIUM

1 Matrimonij diffinitio examinatur.
2 Sodomitarum scelus nefandum.
3 Uxoꝝ aut viroꝝ multitudo reꝓbatur contra Alchoranum.
4 Matrimonium est per animorum conjunctionem, ꝛ quem re-quirat, consensum.
5 Separatio thori quibus ex causis fiat ꝛ concedatur.
6 Resurgens a mortuis nunquid iterum sumere debeat sacramē ta que ante mortem acceperat.
7 Uxor vidua ad consequēda alimēta pendēte dotis restitutiōe an teneatur heredibus viri ad operas manuales.
8 Cōiuges separati qualiter possint cōpelli ad redditū in vnū.
9 Matrimonium nunquid virāq; requirat conjunctionem, ani-morum scz, ꝛ corporum.
10 Coniugij caute accidentales.
11 Differentie inter matrimonium de presenti ꝛ consummatus per copulam.
12 Christianus an ꝛ qñ cū infideli possit matrimoniū ꝙtrahere ꝛ

Matrimonium quando institutum.
13 Coniuges in nouem adinuicem sunt obligati.
14 Coniugij instituendi duplex causa.
15 Matrimonium quot vocabulis nominetur. 22.
16 Mater vnde dicta, ⁊ materfamilias quid sit. 17.
18 Mundus muliebris quid sit, item muliebria vestimenta.
19 Nuptie quot modis capiantur, ⁊ vnde dicte. 20.
21 Nuptiarum federa cur igne ⁊ aqua sanciebantur.
22 Uxor vnde dicta.
23 Maritus nunquid tertiam partem dotis lucrari debeat a sponsa de presenti nondum traducta, in casu mortis, stante statuto qđ vxore mortua sine liberis maritus tertiam lucretur dotis partem. nume. 24. 25. 26. 27.

¶ Prima conclusio.

1 Ita diffinitiõe in-
cipiamus, matrimoniu3 est viri atq3 mulieris ꝙiunctio individuam vite ꝙsuetudinẽ continens. † Hec diffinitio que ab ethnicis, vtpote iurisconsultis primu3 prodita est in. l. j. de ritu nup. ff. in. l. aduersus. de cri. expi. ber. C. ⁊ a Justiniano cõprobata, in libris institutionũ in. §. i. de nup. insimiliter recepta fuit. Et ab catholicis quoq3 scriptoribus sump. Gratianus approbat eã. xxvij. q. j. in. §. j. vbi gl. ⁊ Archi. sequunt eã Ray. Hostie. in suis summis. Jo. eandẽ vz tenere in quadam summa, quam in presenti materia fertur posuisse super rubrica huius tituli. Que Jo. and. summa in manus nostras nõ incidit, neq3 etiam in libris impressis hr qđ viderim. Ac vt Fely. scribit in rubr. huius titu. De hac diffinitiõe hr late i summa confessorum lib. iiij. titu. viij. c. vij. §. i. Anto. Flozen. in. iij. parte summe. titu. xiij. c. ix. §. ij. incipiente, sciendum.

¶ Discutiamus in primis singula diffinitionis verba, in ea diffinitione preter scribentes ponderando quinq3.

¶ Primo, duz in ea diffinitione dz viri atq3 mulieris dicit Anto. loco proxime allega. † hec verba adiecta fuisse ad drīam bruto. 2 to3 sodomitarum, vbi masculi in masculos, ⁊ mulieres suã operant, ⁊ vt scribit Apostolus turpitudinẽ, vbi vt vult lex ciuilis. Cum vir. de adulte. C. venus mutatur in alteram formaz, ꝓpter quod execrandum scelus ira dei venit in filios diffidentie. Et sic pronocatur deus vt immittat fames, terremotus, ⁊ pestes. in auc. vt non luxurietur contra natu. in prin. col. vi. de excess. prela. clerici. in. §. sed ⁊ continuo. de pe. distin. vj.

¶ Secundo in eadẽ diffinitione pondera rursus illa verba, viri atq3 mulieris. Nam eodem tempore pluralitatem virorum atq3 vxorum omnis lex ciuilis abhorret. Et inde ob eam causam a lege cõtrahit infamia. † Et lz Mahumetes mõstruosissima Christi simia qui diuinitatis laruam induere voluit, cũ Nicholaitis, 3 quorum meminit tex. in. c. quidã autẽ heretici. xxiij. q. iij. probet multitudinem vxorum, hec tamen pluralitas nunq3 alia lege permissa fuit, vt post Pet. de palude scribit Anto. Flozen. in. iij. parte summe ti. ⁊. c. proxime allegatis. Ex quo pacto excusandi sunt veteres patriarche. qui plures eodem tempore legun tur habuisse vxores. vide post Ambrosiũ, Hieronymum, ⁊ Augustinũ, in. c. dixit cũ quatuor sequentibus. xxxij. q. iiij. Qđ post eosdem sacros doctores recitat Petrus Lõbardus dist. xxxiij. quarti. fuit (inquit Ambrosius) Abrahamus qui intrauit ad anCillam ante legem Mosis, ante euangelium. Et pena criminis ex tempore legis est. Jtẽ non succẽsus ardore aliquo vage libidinis non petulantis forme captus decore ancille ꝙtubernio. conIugalem posthabuit thorum. Sed studio querende posteritatis ⁊ propagande sobolis. Adhuc erat post diluuium raritas generis humani. Beniq3 ⁊ Loth filie, causam banc querende posteritatis habuerunt, ne genus deficeret humanum, ideo publici muneris gratiam primatam pretexuit culpam. Objiciuntur item inquit Augustinus Jacob, quatuor vxores. Quod quando mos erat crimen non erat. Sic patriarche coniugibus excipientibus semen suum miscebantur, non concupiscentia perficiende voluptatis, sed prouidentia propagande sobolis.

¶ Tertio in diffinitione nostra est ponderandũ. Quod dicitur 4 coniunctio simpliciter. † Quia matrimonium quantum ad perfectionem eius essentialem perficitur per coniunctionem animorum, scilicet ꝙsensu3 de presenti expressu3. l. nuptias. de reg. iu. ff. eo. sufficiat. xxvij. q. j. lz copula carnalis adueniat quantum ad perfectionem significationis. Et ipse magister tenuit distinctione. xxvij. quarti. Et ipse distin. sequente. Et habetur in premisso canone sufficiat, qđ ꝙsensus ille non sit cohabitationis. Nam si sic esset frater cum sorore, ⁊ pater cuz filia contrahere posset. Rursus consensus ille non est cohabitationis carnalis. Nam si sic esset, inter Mariam, ⁊ Joseph nõ esset coniugiu3. Dicamus ergo, quod consensus cohabitationis, vel carnalis copule non facit coniugium, sed coniugalis societatis, verbis de presenti expressis, vt cum ꝑm eosdem magistrum sententiarum, ⁊ Gratianum, vir dicit, accipio te in meam vxorem, intelligendu3 est non in dominam, non ancillam, sed sociam, seu coniugem, inde est vt ipsi volunt mulier non de summo, id est de vertice creata est, ne videretur ad dominationem, nec de immo. i. pedibus, ne videretur ad seruitutem subijcienda. Sed quia nec in deminam, nec ancillam assumebatur, sed sociam, seu coniugem, de medio id est de latere facta est.

¶ Quarto in illis verbis diffinitionis nostre individuam, intellige ꝑm propositum, sic gloſa vulgata intelligit, de patria potestate insti. debent enim illius proposite esse coniuges, vt nunquaz separetur matrimonium. Et licet ꝑm leges interdum fiat separatio in. l. consensu. de repu. C. ⁊ in. §. si ergo. de nup. colum. iiij. Et idem in lege Mosis que habetur in Deuteronomio contingebat. Tamen in illis casibus iuribus premissis contentis, nõ fit ꝑm 5 canones. Quibus est standum separatio. † Separatio añt ꝑm canones fit interdum quantum ad thorum propter adulterium, interdum fit quantum ad fedus. Quantum ad thorum patet in. c. tue. de procur. in. c. j. vt lite non conte. Quantum ad fedus vero, dissoluitur matrimonium per ingressum religionis onãdo solum est contractum per verba de presenti. c. ex publico. de conuer. coniuga. extra. Plus qz gl. illic ⁊ scriben. tenent matrimoniu3 ꝛctum de presenti, solui posse per papaz sine causa de ptãte absoluta, ⁊ cũ cã de ptãte ordinaria. Adijcit ãt eadez gl. In mrimonio solum contracto de presenti tantaz esse pape potestatez, vt possit efficere. Qđ quis relicta prima adhereat secunde. Et cum aliquis princeps peteret ab ipso dissolutionem sui matrimonij, ⁊ permissionem ꝙtrahendi cum alia. Et produceret apud eundem Innocentium predictam glo. Fertur papã maledixisse illi, qui principi docuisset premissam glo. ita post Pet. referunt Jo. an. ⁊ Panor. loco proxime allegato. Nescium tñ hi doct. an papa cum huiusmodi principe dispensauerit. Et pro certo illa doctrina glo. ⁊ doctorũ non est sine magna dubitatione. Fuit enim matrimonium a deo institutu3, in statu innocentie ante omnem constitutionem ecclesie. Item scriptum est in euangelio. Quos deus coniunxit homo non separet. Durum est ergo affirmare papam. Cuius potestas est supra ins positiuum posse dispensare sup matrimonio cõtracto per verba de presenti. Quod matrimonium de presenti non accipit ab ecclesia suu3 esse. Sed hoc altius alio loco cum occurret discutiemus.

6 ¶ Quinto illud in diffinitione positum vite. † Est considerandũ ⁊ ponderandum, scilicet ꝙ matrimonium soluitur morte. Scribit enim Apostolus, mulier mortuo marito a lege eius soluta est ideo nubat in domino, ita velut bñficiatus si resurgeret nõ rediret ad beneficium, maxime alteri collatum, vacauit enim beneficium morte, ita matrimonium instar societatis soluitur morte, ita matrimonium instar societatis soluitur morte. Sic ꝙ miraculose resurgens non rediret ad vxorem, eam maxime q̃ iam alteri copulata esset vulgata gl. in. c. ij. xxxij. q. vij. Neq3 tamẽ si contingeret aliquos resurgere essent hi vt tradit gl. premissa demo ordinandi aut baptizandi propter caracterem indelebilem anime impressum. Neq3 contraherent hi fomitem seu maculam peccati originalis. Adde his duo.

Primo quod premissa verba individuã vite consuetudinem ꝑm Astesanum li. ca. ⁊. §. in exordio allegatis non sunt de essentia diffinitionis, sed continent explicationem primi membri. Et subijcit etiam ipse. Quod presens diffinitio nõ complectitur matrimoniu3 contractum per verba de presenti, nec matrimonium infidelium. Quia neutrum eoz individuã vite consuetudinẽ retinet, nã de primo qũo separetur, tum p religionis ingressum, tũ auctoritate pape, pz in duobus articulis proxime relatis. De secundo vero matrimonio cum infidelibus habet in. c. gaudemus. ⁊. c. ẽpto de diuor. ⁊ conclusione. xxiij. latius dicetur. Et tu adde ꝙ ꝓpter illa verba diffinitionis individuam ꝛc. ⁊ similiter pp illa euangelij, ⁊ propter hoc relinquet homo ꝛc.

nō sunt nulla rōe ꝙsensus, puta inter minores septēnio. Et req-
rit ꝙ sint pura tc. j. eo. c. vni. li. vj. ꝛ dirimit hec honestas mri-
moniū sequēs nō aūt ꝓcedēs vt ibi hodie remota est illa publi-
ca honestas q̄ habebaꝫ olim ꝙ soboles suscepta ex scōis nuptijs
nō copularet ꝙsanguineis prioris viri j. de ꝙsan. ꝛ affi. c. non dz.

15 **Si sit affinis.** †Affinitas ē q̄dā ꝓsonarū ꝓximitas ꝓueniēs ex coitu. Et hz hodie ꝓhi-
bitionē in primo genere tm̄, vñ in scōo ꝛ tertio genere olim nō ꝫ
bebaꝫ, hodie licite ꝫbit. de ꝙsangui. ꝛ affi. c. non dz. Extendit
aūt hec dirimens ꝓhibitio primi generis vsq; ad q̄rtū graduz
ꝛ nō vltra vt ibi. Dispensat tm̄ papa de dinor. c. vlti. in prio gra
du affinitatis vt de nouo querūs q̄ dz legē vetere3 cum relictis
fratrū ꝫxerunt. vt fratris sobolē suscitarēt nō separarent vlte-
rius aūt si non ꝫbant. Et est sciendū ꝙ ꝙsanguinei viri nō sunt
affines ꝙ sanguineis vxoris ꝛ eꝫ. vñ pater ꝛ fr̄ meus ꝛ alij con-
sanguinei bn̄ ꝫbūt cō ꝙsanguinea vxoris mee. de ꝙsang. ꝛ affi.
ꝙ sup bis. dz ergo vir abstinere a ꝙsanguineis vxoris, vt a pri
prijs eo. ti. c. i. ꝛ intelligas hoc de affinitate que precedit matri
moniū. si aūt sequit nō rumpit matrimoniū vel spōsalia de pre
senti. de eo q cog. ꝙsang. vxo. c. i. ꝛ. c. discretionē. ꝛ. c. tue. ꝛ. c.
vj. Inducī debent tales cōinges ad ꝙtinentiā si possunt ꝛ ince-
stuosus ꝙiugatus nō exigat, sed reddat. eod. ti. transmisse. ꝛ. c.
tue. ꝛ ꝫbit et affinitas per incestuosum coitū, vt ibi. ꝛ. c. discre
tionē. nec separaꝫ matrimoniū ad dictū vnius q dicit affinitatē
precessisse matrimoniū. eo. ti. de illo. nec ad ꝙfessionē ipsoꝝ cō
iugū et cū rumore vicinie. eo. ti. sup eo. in iudicio tm̄ anime mo
uetur vt ab illa putatiua vxore abstineat eo. ti. veniens Impe-
ditur tm̄ per hoc matrimoniū contrahendum. j. eo. preterea. ij.
monendo non prohibendo. j. eo. cum in tua. Spōsalia tm̄ de fu
turo bene rumpit superueniens affinitas, vt. s. dixi.

16 **Vel si coire** nequibis. † Scire debes ꝙ frigiditas perpetua vel sectio in viro vel coarta-
tio in muliere preueniēs matrimoniū dirimit illud si ꝓbari ꝓt.
de frigi. ꝛ malefi. c. i. ij. ꝛ. ij. Possunt tm̄ tales adinuicē rema
nere q̄nis nō vt vir ꝛ vxor. sed vt frater ꝛ soror. eo. ti. c. ꝙsulta
tioni. ꝛ. c. se. ꝛ si aliqua signa frigiditatis vera nō appareant co
habitēt simul ꝓ triēniū, ꝛ tūc ōmō si cū septia manu ꝓpinquoꝝ
iurauerint se opa data nō potuisse coire separari debēt, ꝛ q nō
erat frigidus licite ꝫbat. sz si is q dicebaꝫ frigidus cū alia ꝫxe
rit restaurabūt prioza ꝓnubia. e. ti. laudabilē. Idē in maleficia
to quo ad cohabitationē ꝛ iura. eo. ti. c. vlti. sz in hoc differūt,
qz eo mō soluto matrimonio vterq; ꝫbit, qz pōt esse ꝓpetū ma
leficiū cū vna ꝛ nō cū alia. xxxiij. q. j. si ꝓ sortiarias. ꝛ nota ꝙ si
ꝓp artationē mulieris separaꝫ matrimoniū, ꝛ postea absq; gra
ui periculo apta reddaꝫ cū appareat ecclesiā esse deceptā, re-
staurabit matrimoniū. eo. ti. c. fraternitatis. in his. xij. casibus
vel veri⁹. xvij. ꝓz ea q̄. s. dixi impedit ꝛ dirimit matrimonium.

17 **Sunt tamen** quedā q̄ impediūt, †sed nō dirimūt matrimonium sicut tēpus feriaꝝ, de
quo. xxxiij. q. iiij. nō opz. ꝛ de ferijs. c. pe. ꝛ de matrimonio ꝫ-
cto ꝫ interdictū ecclesie ꝓ totū. Imponit tm̄ penitētia illud frā
genti, vt ibi ꝓp fornicationē tm̄ spirituale vel carnale bn̄ separa
tur matrimoniū. Dō verū est quo ad thoꝝ. remaneāt tm̄ cōiu-
ges separati. de dinor. c. ij. ꝓp aliud aūt crimē nec vir vxorem,
nec vxor virū dimittere pōt, vt ibi. ꝛ nota ꝙ adulteriū notoriuz
obstat petenti restitutionē. ꝛ si vterq; adulteratus est fit recō-
pēsatio. eo. ti. significasti. et si post separationē ꝓp adulterium
alterius factū alter fornicet. eo. ti. ex literis. cū supradictis im-
pedimētis mrimoniū ipediaꝫ legitimi debēt esse accusatores ꝛ

18 testes. †Vñ repellit q ꝓp turpē q̄stū matrimoniū accusat, qui
matri. accu. pos. significāte. ꝛ in mrimoniali cā ꝫ ꝙtumace pro
cedit lite nō ꝙte. ad receptionē testiū ꝛ ad diffinitiuam sniaz. j. q
ma. accu. pos. c. i. qui fi. sint leg. platū. absens aūt ꝓ literas ma
trimoniū accusare nō pōt. nec ꝫ ipm testificare. eo. ti. c. ij. ꝛ ad
ꝓbādū ꝙsanguinitatē vel affinitatē admittūt parentes ꝛ ꝙsan-
guinei potius q̄ alij, qz melius ꝓsumunt scire suā genealogiā. j.
eo. ti. vī ꝛ et parētibus nō accusantibus, sed fama deferēte ipe
dimētū pōt epūs ingrere, ꝛ si impedimēta vera repererit dz ma
trimoniū separare. de dinor. porro. absq; tm̄ iudicio ecclesie cō
iunx nō pōt dimittere ꝙiugē et si parētela sit notoria ꝛ si dimi-
serit statim fiet restitutio, vt ibi.

19 **Bona matrimonij** sunt tria. † scilz fides, sacrm, ꝛ ples. fides qz
ibi nullū dz esset adulteriū, sacrm qz nullū dz esse dinortiū. ples
q̄ ꝓ ꝙiuges vitari nō dz. xxvij. q. ij. omne itaq; de ꝙdi. appo. c.
fi. si peccet i primū bonū ꝛ fiat dinortiū vel separatio ꝓp adul-
terium vxoris ipsa ꝓdit dotē, nisi ipsa fuerit recōciliata viro, sed
ꝓp adulterium viri perdit ipse donationem ꝓpter nuptias, nisi
recōcilier vxori. de don. inter virū ꝛ vxo. plerūq;. si ꝓp aliō im
pedimētū, puta ꝙsanguinitatis vel affinitatis si ignorāter ꝫxe
rint recuperat mulier dotē ꝛ cetera bona sua ꝛ vir donationes
suā ꝓp nuptias. eo. ti. c. ij. ꝛ. iij. Si sciēter ꝓdit alter qcqd alte
ri dedit applicaꝫ fisco, nisi ꝓp bonuz pacis aliter statuaꝫ. s. qō
vterq; recuperet ꝙ alteri dedit eo. ti. c. ꝛ si necesse. ꝛ scias ꝙ si
iudicū mittit cā mrimonialis q̄ est ꝙmittēda solū hn̄tibus ptā
tē ꝛ sciētiā de ꝙsanguinitate ꝛ affini. c. j. ꝛ sibi ꝙmissa intelligit
cā dotis. e. tit. c. iij. lz nullus fauor debet mulieribus in dotib⁹
ꝛ donatiōibus ꝓp nuptias, non tm̄ tātus ꝙ ꝓp hoc alij grauēt,
vñ cui data eq̄ res possidēda ad tps vel sub ꝙditiōe reuocato-
ria eā vxori ꝙcedēdo in donationē ꝓp nuptias cū pacto de ipa
lucrāda nil plus iuris trāsfert i ipsaz q̄ ipse habebat, nisi is ad
quē res ptinet ꝙsentiret. eo. ti. c. nuper. ꝛ ꝓprie vxor dat dotez
viro, vir aūt dōationē ꝓp nuptias vxori, vt ibi in fine. ꝛ scias ꝙ
q vergit ad inopiam male vtēdo re sua dz pro dote q̄ pōt cau
tionē pstare, secus si sit pauper. sz nō dissipet. eo. tit. ꝓ vestras.
Sciēdū est ēt ꝙ donatio facta inter virū ꝛ vxorē durāte matri
monio ex q̄ alter locupletior, alter pauperior est factus nō tz, tm̄
ꝙfirmaꝫ morte donātis, ꝛ reuocaꝫ ꝓ morīēte donatario ꝛ eua-
nescit si alias reuocet tacite vel expresse. soluto mrimonio dos
ad mulierē, donatio ad virum redit, nisi aliud de consuetudine
vel pacto quod equale sit inducatur. eo. tit. c. vlti.

¶ De tertio autem bono. s. prolis scias ꝙ intantum est fauora
bile ipsum matrimonium ꝙ legitimat filios precedētes. qui fi.
sunt leg. c. i. ꝛ hoc est verū si conceptionis ipsius tēpore vterq;
fuerit solutus, ita ꝙ tunc poterat esse matrimonium. eo. ti. tan
ta. alias secus. eo. tit. j. ꝛ tales filij legitimati ꝓprie dicuntur, si
cut papa legitimat ꝙ pōt ad spiritualia ꝛ temporalia presertiz
vbi vtrāq; obtinet prātē. eo. ti. ꝓ venerabilez. scias ꝙ lz aliqua
putaret ꝙcubina si probet vxor proles inde nata legitia est eo.
ti. per tuas. ꝛ si agitur de hereditate obijciaꝫ de illegitimatiōe
tractabit de hac cā coram ecclesiastico iudice. eod. ti. c. lator.
ꝛ. c. causamq; ij. ꝛ si parentes negant aliquem filium creditur
verbis eorum, nisi probetur contrarium. eo. ti. transiuisse.

20 ¶ Ultimo sciēdū ꝙ † edictum de spōsalibus vel matrimonio
ꝓmissoriuz est vel prohibitoriū certarū personarum, hinc est ꝙ
quilibet contrahere potest qui non prohibetur. j. eo. cuz apud.
Et ꝫbere cū meretrice que vult desistere meretricari opus est
pietatis. xxxij. q. j. non est. eo. ti. inter opera. ¶ Hec breuiter
pro summa q̄rti libri decretaliū dixisse sufficiāt. Nec erit in ipo
reperire casuz directū in hac summa nō cōprehensum duobus
exceptis qui ad matrimonium non faciunt, sez de conditiōi-
bus appo. in ma. c. ij. ꝛ. iiij. faciunt enim ad secundaz partem
huius, ꝛ non ad propositum.

FINIS

Tractatus insignis de sponsa
libus ꝛ Matrimonijs erudit. V. J. doctoris do. Jo-
annis Brunelli Aurelien. dicatus R. P.
B. Joanni Aurelien. archiepisco-
po Tolosano.

SVMMARIVM

1 Matrimonij diffinitio examinatur.
2 Sodomitarum scelus nefandum.
3 Uxoꝝ aut viroꝝ multitudo reprobatur contra Alchoranuz.
4 Matrimonium est per animorum coniunctionem, ꝛ quem re-
quirat, consensum.
5 Separatio thori quibus ex causis fiat ꝛ concedatur.
6 Resurgens a mortuis nunquid iterum sumere debeat sacramē
ta que ante mortem acceperat.
7 Uxor vidua ad consequēda alimēta pendēte dotis restitutiōe
an teneatur heredibus viri ad operas manuales.
8 Cōinges separati qualiter possint cōpelli ad rediēdū in vnū.
9 Matrimonium nunquid vtrāq; requirat coniunctionem, ani-
morum sez, ꝛ corporum.
10 Coniugij cause accidentales.
11 Differentie inter matrimonium de presenti ꝛ consummatuz per
copulam.
12 Christianus an ꝛ qñ cū infideli possit matrimoniū ꝙtrahere.

Matrimonium

Matrimonium qnando institutum.
13 Coniuges in nouem adinuicem sunt obligati.
14 Coningij institnendi duplex causa.
15 Matrimonium quot vocabulis nominetur. 22.
16 Mater vnde dicta, ⁊ materfamilias quid sit. 17.
18 Mundus muliebris quid sit, item muliebria vestimenta.
19 Nuptie quot modis capiantur, ⁊ vnde dicte. 20.
21 Nuptiarum federa cur igne ⁊ aqua sanciebantur.
22 Vxor vnde dicta.
23 Maritus nunqnid tertiam partem dotis lucrari debeat a sponsa de presenti nondum traducta, in casu mortis, stante statuto qđ vxore mortua sine liberis maritus tertiam lucretur dotis partem. nume. 24. 25. 26. 27.

¶ Prima conclusio.

1 VT a diffinitiõe incipiamus, matrimoniũ est viri atq; mulieris qiunctio individuam vite qsuetudinẽ continens. † Hec diffinitio que ab ethnicis, vtpote iurisconsultis primus prodita est in. l. j. de ritu nup. ff. in. l. aduersus. de cri. expi. ber. C. ⁊ a Justiniano cõprobata, in libris institutionũ in. §. i. de nup. insti. A catholicis quoq; scriptoribus similiter recepta fuit. Et ab Alexandro papa in. c. illud. de presump. Gratianus approbat eã. xxvij. q. j. in. §. j. vbi gl. ⁊ Archi. sequunt eã Ray. Hostiẽ. in suis summis. Jo. eandẽ vz tenere in quadam summa, quam in presenti materia fertur posuisse super rubrica huius tituli. Que Jo. and. summa in manus nostras nõ incidit, neq; etiam in libris impressis hr qđ viderim. Ac vt Fely. scribit in rubr. huius titu. De hac diffinitiõe hr late i summa confessorum lib. iiij. titu. viij. c. vij. §. i. Anto. Flozen. in. iij. parte summe. titu. xiij. c. ix. §. ij. incipiente, sciendum.

¶ Discutiamus in primis singula diffinitionis verba, in ea diffinitione preter scribentes ponderando quinq;.

¶ Primo, duz in ea diffinitione dz viri atq; mulieris dicit Anto. loco proxime allega. † hec verba adiecta fuisse ad drīam bruto. z sodomitarum, vbi masculi in masculos, ⁊ mulieres suã operant, ⁊ vt scribit Apostolus turpitudinẽ, vbi vt vult lex ciuilis. Cum vir. de adulte. C. venus mutatur in alteram formaz, ppter quod execrandum scelus ira dei venit in filios diffidentie. Et sepe pronocatur deus vt immittat fames, terremotus, ⁊ pestes. in anc. vt non luxurietur contra natu. in prin. col. vj. de excess. prela. clerici. in. §. sed ⁊ continuo. de pe. distin. vj.

¶ Secundo in eadẽ diffinitione pondera rursus illa verba, viri atq; mulieris. Nam eodem tempore pluralitatem virorum atq; vxorum omnis lex ciuilis abhorret. Et inde ob eam causam a lege cõtrahit infamia. † Et lz Mahumetes mõstruosissima Christi simia qui diuinitatis larnam induere volnit, cũ Nichoalitis, quorum meminit tex. in. c. quidã autẽ heretici. xxiiij. q. iij. probet multitudinem vxorum, hec tamen pluralitas nunq; alia lege permissa fuit, vt post Pet. de palude scribit Anto. Flozen. in. iij. parte summe ti. ⁊ c. proxime allegatis. Ex quo pacto excusandi sunt veteres patriarche. qui plures eodem tempore legunt habuisse vxores. vide post Ambrosiũ, Hieronymum, ⁊ Augustinũ, in. c. dixit cũ quatuor sequentibus. xxxij. q. iiij. Qđ post quarti. fuit (inquit Ambrosius) Abrahamus qui intranit ad ancillam ante legem Mosis, ante euangelium. Et pena criminis ex tempore legis est. Itẽ non succẽsus ardore aliquo vage libidinis non petulantis forme captus decore ancille qtubernio. consugalem posthabuit thorum. Sed studio querende posteritatis ⁊ propagande sobolis. Adhuc erat post diluuium raritas generis humani. Heniq; ⁊ Loth filie, causam hanc querende posteritatis habuerunt, ne genus deficeret humanum, ideo publici muneris gratiam primatam pretexuit culpam. Objicinntur item inquit Augustinus Jacob, quatuor vxores. Quod quando mos erat crimen non erat. Sic patriarche coniugibus excipientibus semen suum miscebantur, non concupiscentia perficiende voluptatis, sed prouidentia propagande sobolis.

¶ Tertio in diffinitione nostra est ponderandũ. Quod dicitur 4 coniunctio simpliciter. † Quia matrimonium quantum ad perfectionem eius essentialem perficitur per coniunctionem animorum, scilicet qsensuz de presenti expressuz. l. nuptias. de reg. iu. ff. eo. sufficiat. xxvij. q. j. lz copula carnalis adũciat quantum ad perfectionem significationis. Et ipse magister tenuit distinctione. xxvij. quarti. Et ipse distin. sequente. Et habetur in premisso canone sufficiat, qđ qsensus ille non sit cohabitationis. Nam si sic esset frater cum sorore, ⁊ pater cuz filia contrahere possent. Rursus consensus ille non est cohabitationis carnalis. Nam si sic esset, inter Mariam, ⁊ Joseph nõ esset coniugiuz. Dicamus ergo, quod consensus cohabitationis, vel carnalis copule non facit coniugium, sed coniugalis societatis, verbis de presenti expressis, vt cum ẽm eosdem magistrum sententiarum, ⁊ Gratianum, vir dicit, accipio te in meam vxorem, intelligenduz est non in dominam, non ancillam, sed sociam, seu coniugem, inde est vt ipsi volunt mulier non de summo, id est de vertice creata est, ne videretur ad dominationem, nec de immo. i. pedibus, ne videretur ad seruitutem subijcienda. Sed quia nec in deminam, nec ancillam assumebatur, sed sociam, seu coniugem, de medio id est de latere facta est.

¶ Quarto in illis verbis diffinitionis nostre individuam, intelligẽ ẽm propositum, sic glosa vulgata intellígit, de patria potestate insti. debent enim illius proposíti esse coniuges, vt nunquaz separetur matrimonium. Et licet ẽm leges interdum fiat separatio in. l. consensu. de repu. C. ⁊ in. §. si ergo. de nup. colum. iiij. Et idem in lege Mosis que habetur in Deuteronomio contingebat. Tamen in illis causis iuribus premissis contentis, nõ fit ẽm 5 canones. Quibus est standum separatio. † Separatio añt ẽm canones fit interdum quantum ad thorum propter adulterium, interdum fit quantum ad fedus. Quantum ad thorum patet in. c. tue. de procur. in. c. j. vt lite non conte. Quantum ad fedus vero, dissoluitur matrimonium per ingressum religionis anãdo solum est contractum per verba de presenti. c. ex publico. de conuer. coniuga. extra. Plus qꝫ gl. illic ⁊ scriben. tenent matrimoniuz ẽctum de presenti, solui posse per papaz sine causa de ptãte absolura, ⁊ cũ cã de ptãte ordinaria. Adiicit ãt eadez gl. In mãtimonio solum contracto de presenti tantaz esse pape potestatez, vt possit efficere. Qđ quis relicta prima adhereat secunde. Et cum aliquis princeps peteret ab ipso dissolutionem sui matrimonij, ⁊ permissionem qtrahendi cum alia. Et produceret apud eundem Innocentium predictam glo. Fertur papã maledixisse illi, qui principi docuisset premissam glo. ita post Pet. referunt Jo. an. ⁊ Panor. loco proxime allegato. Nescinnt tñ hi doct. an papa cum huiusmodi principe dispensauerit. Et pro certo illa doctrina glo. ⁊ doctorũ non est sine magna dubitatione. Fuit enim matrimonium a deo institutuz, in statu innocentie ante omnem constitutionem ecclesie. Item scriptum est in euangelio. Quos deus coniunxit homo non separet. Durum est ergo affirmare papam. Cuius potestas est supra ins positiuum posse dispensare sup matrimonio cõtracto per verba de presenti. Quod matrimonium de presenti non accipit ab ecclesia suuz esse. Sed hoc altius alio loco cum occurret discutiemus.

6 ¶ Quinto illud in diffinitione positum vite. † Est considerandũ ⁊ ponderandum, scilicet qꝫ matrimonium solnitur morte. Scribit eniz Apostolus, mulier mortuo marito a lege eius soluta est ideo nubat in domino, ita velut bñficiatus si resurgeret nõ rediret ad beneficium, maxime alteri collatum, vacauit enim beneficium morte, ita matrimonium instar societatis solnitur morte, ita matrimonium instar societatis solnitur morte. Sic qꝫ miraculose resurgens non rediret ad vxorem, eam maxime q̃ iam alteri copulata esset vulgata gl. in. c. ij. xxxij. q. vij. Neq; tamẽ si contingeret aliquos resurgere essent hi vt tradit gl. premissa denuo ordinandi aut baptizandi propter caracterem indelebilem anime impressum. Neq; contraherent hi fomitem seu maculam peccati originalis. Adde his duo.

Primo quod premissa verba individuã vite consuetudinem ẽm Astesanum li. ca. ⁊ §. in exordio allegatis non sunt de essentia diffinitionis, sed continent explicationem primi membri. Et subiicit etiam ipse. Quod presens diffinitio nõ complecti tur matrimonium contractum per verba de presenti, nec matrimonium infidelium. Quia neutrum eoz individuã vite consuetudinẽ retinet, nã de primo qũo separetur, tum p religionis ingressum, tũ auctoritate pape, pz in duobus articulis proxime relatis. De secundo vero matrimonio cum infidelibus habẽt in. c. gaudemus. ⁊ c. ẽcto de diuor. ⁊ conclusione. xxiiij. latius dicetur. Et tu adde qꝫ ppter illa verba diffinitionis individuam ⁊c. ⁊ similiter pp illa euangelij, ⁊ propter hoc relinquet homo ⁊c.

7 †Quod ꝙnis ſm. ll. patria ptās non ſoluaſ morte, tñ pria ptāte non obſtāte vxor dz adherere viro, arg. l. cū te. de inoffi. teſta. C. l. reprehēdenda. de inſti. ⁊ ſubſti. ſub ꝙdi. C. ⁊ dz eidē marito eſſe obſtricta ad operas carnales ⁊ manuales. Et mrīmonio ēt ſoluto morte, vt ipſa ꝙſequaſ aliméta ab heredibus pēdente reſtitutione dotis fiēda ſm formā legis noue, ipſa vz opari heredibus ipūus mariti de quo no. doc. in. l. ſicut. de ope. libe. C. ⁊ i. l. vnica. §. exactio. ō rei vxo. ac. poſt Cy. Bar. Bal. ⁊ Saly. no. Ange. i. §. j. ad tertu. inſti. Et tu p̄dictis adde tex. i. l. j. ad fi. de lib. exhi. ff. qui vult notabiliter ꝑſuadendū eſſe patri, ne patriā ptātē exerceat acerbe in filiā, nec ꝙcordās matrimonium ⁊ liberis forte ſubnixū velit diſſoluere. dicit añt tex. in. l. ſeq. pater q in ptāte bz filiā a marito recte ꝙuenitur, de quo ēt in contingētia facti eſt tex. in. c. nō eſt. de ſpon. loquēs de rege Anglo, qui vxores filiorum retinēs per cenſuram eccleſiaſticā compulſus eſt eas reſtituere, rurſus maritus poteſt compelli p̄ciſe vt redeat ad vxorē Ad hoc ponderat Panor. in. c. j. iſto titu. tex. ibi, inquantū dicit non per cenſurā, ſed pure redire cogatur. Ex quo infert idez Panor. quod maritus ⁊ vxor pñt compelli p̄ciſe, vt in vnū, ⁊ ſimul maneant. Et cum iſto obligatio que eſt inter coniuges deſcendat ex lege diuina ⁊ huma na, pōt quis p̄ciſe cōpelli ad factū, nec ſufficit intereſſe p̄ſtari. iuxta no. p Bar. in. l. ſtipulationes non diuidunt de verb. obli. ff. adde Panor. in. c. literas. de
8 reſti. ſpo. dum refert dñm cardinalē conſuluiſſe. †Quod ſi aliter ꝙiunx non pōt adduci, vt ad alterum redeat, pōt iudex eccleſiaſticus implorare brachium ſeculare, vt ꝙpellatur de facto redire. Et ſi ⁊rarium diceremus de facili ſolueretur matrimonium. Quod mulier pateretur excōicationem ⁊ aīo indurato toleraret potius ꝙ̄ rediret, ſicut in ſimili in bn̄ditate delata ſeruo. Qui pateret ſe potius excoriari q̄ nec conſenſum p̄beret, in ea acquirenda domino ſuo, de quo p tex. ⁊ gl. in. l. cū pponas. de here. inſti. C. p̄terea facit, qz executio ſnie poteſt fieri manu militari. l. q reſtituere, de rei ven. ff. ad. l. plerunq;, ⁊ l. nemo. de in ius voc. ff. tu dic vt p Inno. in. c. j. de offi. ordi. q̄ loquūtur de iure ciuili, ⁊ vbi quis pōt per procuratorem comparere ⁊ ſatiſſacere. Sed hic nō pōt ſatiſſacere per aliū, in obligatione matrimoniali, dicit tamē Oldra. conſi. lxxxix. Quod eps nunq̄ dz inuocare auxilium brachij ſecularis, niſi cum non poteſt exequi. ad hoc bñ facit tex. in. d. c. j. ponderando ſm vnū intellectum verbū ad p̄iudicandū ibi poſitum, quia refert ibi Felyn. in propoſito. de executore, qō nunq̄ dz eps inuocare brachium ſeculare, niſi cum p̄cedit culpa, vel moza in ſatiſſaciendo, vnde ſm eū Anto. in. c. i. de teſti. cogen. exclamat contra practicos moderni temporis, qui incontinenti incipiunt ab executione. Ad hoc in arg. c. romana. §. caueant. de ſen. excom. in. vj. Poſt declarata ſingula diffinitionis noſtre verba. Tu adde ad p̄cedentia quinq̄ declarationes.

Prima declaratio eſt quod quidam adjciūt diffinitioni p̄dicte, illud coniunctio animorum ⁊ corporum, ita ad p̄miſſam diffinitionē
9 adiecit gl. in. §. j. de patria pote. inſti. quaſi velit dicere, † qō ad eſſe matrimonij requiraſ nedum coniunctio animorum, ſed corpoꝛ, qō eſt falſum, vt. ſ. eſt p̄miſſum. Alioquin inter Joſeph, ⁊ Mariam non fuiſſet matrimonium, quod non eſt dicendum, nā vt ſcribit Aug. in libro de bono cōiugali, ⁊ ꝙmemorat magiſter ſniarum in quarto diſt. xix. ⁊ Gratianus etiam recenſet, in patrētibus Xp̄i prolem cognoſcimus, ipſum dominum. Fidē, qz nullum adulterium, ſacramentum, qz nullum diuoꝛtium. Tu tñ aduerte q̄ gl. p̄miſſa in. d. §. j. ſaluari poteſt, ⁊ in matrimonio requiritur coniunctio corporū, ideſt deſiderium conivgendi corpora, nā mulier nubit, iō vt mater fiat in. c. j. de frig. ideoq̄ coniuges debent eſſe illius propoſiti, vt coniungantur corporaliter, lz qñq̄ nō fiat. Facit qō in ſimili no. gl. ō inſti. ⁊ inſt. inſti. inde ſcribit magiſter ſen. in. iiij. di. xxxi. quod finalis cā ⁊ p̄cipua ꝙiugij eſt procreatio ſobolis. Propterea enim deus inſtituit ꝙiugiū inter p̄mos parētes, qbus dixit. Creſcite ⁊ multiplicamini. Subjcit tñ idē magiſter ſniarū, qō ꝙiugij pñt cauſe alie honeſte ſubeſſe, vtpote ſcōm eum inimicorum reconciliatio, ⁊ pacis re-
10 integratio. Addit idem. †Quod alie cauſe non omnino honeſte matrimonio non obſtarent, vt viri, atq̄ mulieris egregia forma, q̄ animos ſepe inflāmatos compellit inire coniugia, vt ſuum expleāt deſideriū cuius rei documentum p̄ſtat Jacob, qui Rachel decoꝛam facie ⁊ venuſto aſpectu amauit. Eamq̄ multū diligens ait, ſeruiam pro Rachel ſeptē annos. Et in Deuteronomio legit, ſi videris in medio captiuoꝛū mulierē pulchram, ⁊ adamaueris eam, voluerisq̄ vxorem habere, introduces eam in domum tuam. Diſq̄ adde, quod queſtus ⁊ diuitiarum poſſeſſio frequenter etiam p̄ſtant cām coniugij. Neq̄ eſt aſſentiendū his (inquit ille magiſter ſententiarū) qui dicerent iſta matrimonijs obſtare. Scōo adde q̄ gl. p̄allega. ō patria pote. inſti. eſt ſumme notanda dū dicit ꝙiunctio illa animoꝛ que ē in matrimonio denotat vnionē que eſt inter deū ⁊ fidelē aīam. Sed coniunctio que eſt in matrimonio ꝙſummato per copulam deſignat vnionē q̄ eſt inter deū ⁊ fidelem animam, figuratam per aſſumptionem carnis humane in vtero virginali, ⁊ quia vnio p̄ima eſt diſſolubilis p peccatum, iō matrimoniū de p̄ſenti ꝛ̄ctum eſt diſſolubile p ingreſſum religionis, ⁊ ſimiliter a papa vt. §. deductuz fuit, ſed qz vnio ſcōa que eſt inter deū ⁊ eccleſiā eſt indiſſolubilis, iō mrīmonium per copulam eſt indiſſolubile, de quo notatur in. c. debitū. de biga. extra. ⁊ in. c. ex publico. de conuer. cōiug. Inde ſum
11 pta occaſione. † Adde quatuoꝛ differentias inter matrimoniuz de p̄ſenti. Et ꝙſummatū p copulā. Prima eſt ꝙ̄tū ad ſignificationē, vt dixi. Scōa qz bigamia nō incurrit p mrīmoniū de p̄ſenti de quo in. d. c. debitū. in quo, vt ibi vult Joā. an. corrigit magiſter ſen. in. iiij. Tertia quo ad affinitatē ꝛ̄hendā. c. j. ⁊ c. qō ſup bis. de ꝙſan. ⁊ affini. Quarto quo ad religionis ingreſſum qui fit ante copulā poſt non, vt. §. deductum fuit. Cui vltimo adde qō beatus Hierony. refert, quod Machabeus p̄cipuus inter Chriſti heremitas celebrato nuptiarum conuinio. Cū veſpere thalamū eſſet ingreſſurus, ex vrbe egredit trāſmarinam, ⁊ heremi ſolitudinē elegit. Alexius quoq̄ Epiphanij clariſſimi filius ſimiliter ex nuptijs diuina gratia vocatus, ſponſam deſernit, ac nudus Xp̄o cepit famulari, ita poſt Hierony. refert Gratianus i. c. ſcripſit. xxvij. q. ij. magiſter ſniarum, idem refert in. iiij. diſt in. xxvij.

Secunda declaratio conſiſtit in eo, quod aliqui ad p̄dictam matrimonij diffinitionem adjciunt diuini ⁊ humani iuris communicatio, ſic gl. in. §. j. alle. de patria poteſta. diuini quia eiuſdem ſecte debent eſſe coniuges. l. ne quis ō iude. C. ēt p̄cedit iſtud, ſi mulier eſſet iā catheçumena, nec hoc fieri poſſet ſub ꝙditione tranſeundi ad fidē. Et ſi contraheretur matrimonium eſſet nullū. xxviij. q. j. caue. ⁊ c. cum non oportet.
12 Sunt tamen ex noſtris † qui affirmant Chriſtianum cum infideli contrahere poſſe ſub conditione tranſitus ad fidem. Et ſi infidelis ꝙerſus ad fidē relicta in iudaiſmo vxore poſſit aliā ſupducere, vide qō notatur in. c. ꝙ̄to gaudemus. de diuoꝛ. Pozzo in diffinitione adjciunt humani, vt forum viri ſequatur vxor. l. de iure. §. fi. ad municip. ff. l. cum quedam puella. ff. de iuriſ. om. iudi. ff. ⁊ ſi mulier maritum vagabundum teneatur ſequi ad exhibēdas ei operas carnales ⁊ manuales, vide quod argumento. l. qō niſi in fi. de ope. lib. ff. notat gl. in. c. j. de coniu. lep. extra. ⁊ not. Cy. in. l. liberti. de ope. liber. C.

Tertia declaratio conſiſtit in eo, vt ſciatur. Quando fuerit inſtitutum matrimonium. Et que fuerit cauſa inſtitutionis, in quo tu recurre ad illud qō pulchre notat magiſter ſenten. in. iiij. di. xxvij. vbi primum concludit inſtitutū fuiſſe ante peccatuz. Scribit enim ſcriptura in Geneſi, quod in Adā miſſo ſopore atq̄ vna de coſtis eius ſumpta, ⁊ exinde formata muliere virum in ſpiritu intelligentem ad quem vſum mulier formata eſſet prophetice dixiſſe, hoc nunc os de oſſibus meis ⁊ caro de carne mea ⁊c. Quod eſt ſm vnum intellectum quantum ad thoꝛ. i. adherebit thoro vxoris. Et tu in illis verbis, ex dictis Oſe. ⁊ Joan. i. c. fi. ō frigi. ¶ Nota nouē circa ꝺ ſacramē
13 tum. †Quibus alter alteri eſt obligatus. Prio vite ſuſtentationez, ⁊ oēm ſubuentionē ibi, os de oſſibus. Scōa intimam religionis conformitatem, ibi de carne, quaſi de fide ſua chriſtianus debeat vxorem ducere. Quarto vinculi indiſſolubilitatē, ibi, ⁊ propter hoc. Quinto p̄hibitionem duarum perſonarum patris ⁊ filij, ibi patrem ⁊ matrē. Si enim contrahens eos relinquere in bet, ergo p̄hibetur cum eis contrabere. Sexto ſexū ꝙformitatē, ibi homo, ⁊ ibi vxori. Septimo debiti redditionē, ibi adhe rebit. Octauo fidez, ⁊ conſenſum ſponteneū, ibi vxori ſue. Et ibi ⁊ erunt, poſtremo cognoſcēdi intentionē, ibi, in carne vna, vbi ſubiungitur ſacramenti ſignificatio. Quia non diuiditur, in plures. Ac vt dicunt Apoſtillatores in dicto loco Geneſcos addi
14 tione quinta, in hoc ſacro matrimonij figuraſ illud ad Ephe. v. Sacm magnū inter Chriſtuz ⁊ eccleſiam, nam corpus Chriſti myſticū multa lz contineat ſuppoſita vnum tñ eſt quodāmodo individualiter, cuius cōpoſitio edificatio dr̄, iuxta illud Mat. v. ⁊ ſup hāc petrā edificabo ⁊c. Cōiugij āt inſtitutio fertur eſſe dū plex. vna † ante peccatū in paradiſo ad officiū, vbi thorus ēt immaculatus, ⁊ nuptie honorabiles, ex qbus ſine ardore ꝙciperēt ſine dolore parerēt. Altera fuit cā poſt peccatū extra paradiſum

ad illicitum

ad illicitum motum carnis deuitandus. Prima causa fuit, vt natura multiplicaret. Scda vt natura a pctō cohiberet, fieretq; vt interpretant doctores theologi multiplicatio speciei humane ad cōplendus numerū electorū, ⁊ ad ꝙseruationem indiuiduorum. Ante peccatum fertur deus dixisse, crescite ⁊ multiplicamini, idq; adueniente peccato repetijt post diluuium. quod si vt vult magister sniaꝝ primi parētes nō peccassent, sine carnis incentiuo, ac fernore libidinis, ipsi ac successores eorū quenissent, dicit tñ Astesanus. lib. viij. c. vij. §. iij. qō q̄uis ante peccatū, matrimonium ⁊ eius vsus fuerit in peccato. Tñ qz fuit preceptum affirmatiuū nō obligat nisi pro loco ⁊ tpe, inde ꝑm eum primi parētes nō fuerūt huius peccati transgressores, lz in paradiso nūquā fuerunt matrimonio copulati. Quia statim post formationē facta est transgressio, ex qua eiecti sunt.

Quarta declaratio cōsistit in eo vt sciatur. Quot vocabulis sacrz
15 istud reliquis antiquius noiet, † in quo tam a sacris doctoribus quā nostris lego quinq; vocabulis designari, matrimonium, nuptie, cōnubiū, cōtubernium, coniugium. circa primū matrimoniū vnde dicat. vide tex. in. c. ij. de cōuer. infi. qui tex. probat q̄ tam ⁊ si proles cōis q̄ triēniū excessit, patri q ad christianissimus trāsijt sit assignāda, nō matri in infidelitate pmanenti. Tñ nō a patre ꝓpterea deriuat matrimoniū, sed a matre vt pote que est ante partū onerosa, in partu dolorosa, ⁊ post partum laboriosa, de quo ēt meminit Justinia. in. l. assidnis. C. qui pot. in pign. ha.
¶ Et tu ad precedēs dictū adde prolē ēt doli capacē patri infideli esse assignandam quātuz ad suā patriā potestatez, sic Panor. in. d. c. iij. ad fi. Nā si iudei ꝓbunt iustas nuptias ⁊ sunt sub
16 imperio Romano ⁊ gaudēt legibus, ⁊ filios habēt in prāte. multomagis post baptismuz, ad hoc. c. indei. l. rō. de iude. extra vbi p3 q̄ oia bona sunt eis cōuersis relinquēda, nisi forte illa q̄ vānam pranitatē respiciunt, vt est gl. nota. in. c. indei. de cōse. dis. iij. Ad id quod dixi matrimoniū a matre dici, † adde q̄ ꝑz quod mater dr̄ a materia, quod in fetu materiā prebeat. Maz semen patris pro artifice est, ⁊ formaz prebet, mater sanguinē prestat. vnde fetus formatur. Quāquā ⁊ mater interduz pro nutrice ponatur, apud Plautū probatur vtrūq; ita forma simili pueri, vt mater suam internosse non posset que mammam dabat, neq; adeo mater que pepererat. ad precedens dictum adde Inno. ⁊ Host. in. c. fraternitati. inquantum volunt, ad esse generationis necessario requiri ꝙcursuz ⁊ cōmixtionē seminū ab vtroq;. Quī ꝑm eos si non fiat aut non interueniat neq; fit generatio nec cattus dr̄ affinitas, neq; fit cōsummatio matrimonij, id est q̄ Justinianus scribit, neq; masculus per se, neq; mulier separata ad sobolis procreationem aliquid operatur, sed vtrūq; ad generatiōis opus coaptauit dominus. Et natura vtrunq; corpus edidit vt maneat suis virilibus imortale, ⁊ vno semoto aliud corrūpatur. hec bñr in. l. de legi. heredi. C. in. §. nostra. de exhere. libe. insti. in. §. neq;. de trien. ⁊ semis. colla. iij. Sed tu aduerte q̄ in. d. c. fraternitati. Panor. scribit. ⁊ semen mulieris necessario non cōcurrat ad generationē, sed satis esse quod semē viri sit cōmixtū nature mulieris, sic possunt intelligi leges ꝓxime allegate. ⁊ refert idem Panor. Fede. in consil. ccxc. in eam esse sententiam, Alioquin vt ipse vult sequeret absurditas. Finge quod ꝑ annū mulier nō emiserit. tñ q̄cepit ex semine viri, ridiculum esset dicere non esse consummatum matrimonium, neq; contractam affinitatem. Que postrema opinio Panor. satis placet data habilitate vtriusq;. Sed precedens opinio magis cōiter tenet a medicis. Quorum decisioni hec secretiora nature misteria sunt relinquenda, ⁊ ad eos velut peritos in arte est recurrendū. Et inquantuz. §. dixi, matrimonium a matre dici. Et matrem a mate-
17 ria. Quam in conceptione ꝑm precedentez opinio. (magis vt dixi communem) subministrat. † Adde tu q̄ lz iurisconsulti, interdum matrē familias appellant ea que est sui iuris. l. naz ⁊ ciuiū, de his qui sunt sui vel alie. iuris. ff. Tñ vt plurimum dicunt iurisconsulti matrem familias eā dici, que est note autoritatis ⁊ honeste vite in domo sua. matrem familias enim a ceteris feminis mores discernunt atq; separant. Proinde nihil interest nupta sit an vidua, ingenua an libertina. Nā neq; nuptie neq; natales exhi. in. l. pronuntiatio. §. familie. de verborum signi. ff. gl. in. §. j. in verbo, matrem fami. de iniurijs. institu. neq; actione iniuriaꝝ (iuxta tex. in. l. apud labeonem. §. si quis meretrices. de iniurijs .ff.) tenetur is qui matrem fami. affectatus est non matrimoniali, sed meretricia veste vestitam. Muliebria autē vestimenta, que matrifami. causa cōparata sunt, de qbus vir sine vituperatione statns sui non facile vti potest. sunt hec stolle, pallia, tunice, capucia, zone, mitre. Que magis tegendi capitis q̄ ornandi causa cōparata sunt, hec hñr in. l. vestis. de auro ⁊ argē. leg. ff. vbi ēt elegāter describit iuriscō. vestimēta virilia, puerilia, familiaria,
18 necnon cōia. Quibus mulier ꝑmiscue, cū viro vtebat. † Et mūdus muliebris quid sit hr̄ in. l. arg. §. mūdus. ⁊ in. l. si vxori. §. mūdus. eo. ti. Calepinus aūt dictionarius. Festum Pompeiuz secutus, dicit q̄ predictis est adijciendum matrem fami. eam dici que in mariti manu mancipioq; est. Quoniam non in mariti tantum, sed in familiam quoq; ⁊ sui heredis locum venit, idē quoq; Festus tradit non ante matrem fam. dici q̄ vir eius pater fami. appelletur, neq; hoc nomine plures posse in vna familia appellari, sed vnam tantuz matrem fami. dici. Scdo sacrum istud appellatione nuptiaꝝ dicitur, sed tu aduerte primo ex dictis Panor. in. c. tertio loco, de presum. qō nuptie in iure nostro capiunt
19 tribus modis. † Primo pro ipsa essentia coniugij, que causatur ex solo cōsensu, vt. §. deductum fuit, ita sumitur, in. l. nuptias. de reg. iur. ff. Scdo nuptie ponuntur pro ista commixtione carnali c. qō aūt. c. genuit. vbi gl. iij. ⁊ Archi. ea. causa. ⁊. q. Tertio sumit pro apparatu, seu festinitate nuptiali, que solet fieri quo tpe mulier perducitur in domum mariti. in. c. nostrates. in. c. femine. xxx. q. v. sic sumit in euangelio. Nuptie facte sunt in Cana Galilee. Quo in loco cepit Christus primus miracula facere ⁊ aquā in vinū mutauit, ac in qbusdā locis vulgariter vocat, idem ꝑm Panor. le noze gallice. Et nuptie quātuz ad ꝙsensum omni tpe fieri possunt ⁊ celebrari, sed cōia nuptialia ⁊ solēnis traductio ad domū, ⁊ carnalis ꝙcubitus certis diebus prohibet a iure, de qbus in. c. nec vxorē. xxx. q. iiij. ⁊ melius in. c. pe. ō fer. ita intelligit gl. in. §. hinc ēt. ea. causa. ⁊. q. Simile est qō ꝑm leges que non pōt nubere intra tempora luctus, potest intra eadē tpa effici sponsa. l. solet. de his qui not. infa. ff. adde predictis, qō nubere proprie ad mulieres pertinet, apud Terentiuz in Andria. aiebant filiaz meam nubere nato tuo, aliqñ causa vituperatiōis puerō nature ordine, in masculos turpiter accommodatur in. l. cū vir nubet. de adulte. C. apud Suetonium in Nerone. Cui ēt sicut ipsi Sphorus, ita ipse denupsit. Et Lampridius, impudi-
20 cos mores Heliogabali taxās, nupsit inquit ⁊ coit. † nuptie autem dicte sunt a nubendo. i. velando. Quoniā sponse apud veteres dum viro tradebant nubere hoc est velare capita solebāt, factum est autem vt nubere vsurparetur pro viro tradere, seu viro tradi. His adde, q̄ apostolus scribit. vir non dz velare caput qz dei imago est, mulier autem velat, qz gloria ⁊ imago dei non est, in. c. hec imago. xxxij. q. v. velantur femine, vt moneantur viro se subdendas esse. adde q̄ nubere, in passiuo aliqñ legitur, nō nubent neq; nubentur. Quo vero sepe vtitur Hieron. cōtra Eluidium. Qualis aūt fuerit error Eluidij impie affirmātis virginez post partuz cognitam, copiose scripsi, in lectura decretalis, firmiter credimus. de summa trini. his adde qō Hostien. notat in summa huius tit. §. j. Nuptie inquit dicuntur a nube. nam sicut nubes tempus offuscat ⁊ turbidum reddit, sic nuptie dicit Hostiē. nuptaz offuscare dicunt, vt quo ad gestus lascivos ⁊ tactus corporales pinet, oibus reddat obscura, ⁊ turbida. Et cum hac descriptione Hosti. multi ex scola nostra transeunt que tñ mihi parum placet. nec iure probatur, nec etiam apud oratores inuenitur. Predictis adde tex. in. l. pen. de donatio. inter virum ⁊ vxo. ff. dum dicit die nuptiarum priusq; ad eaz transire, ⁊ priusq; aqua ⁊ ignis acciperetur, id est nuptie celebrarentur obtulit decem aureos dono, vbi Budeus Festi autoritate vsus, ⁊ Lactan-
21 tij verba commemorans a veteribus tradit institutum fuisse, † vt elemento ignis ⁊ aque nuptiarum federa sanctiantur, nam ipse Lactan. de aqua ⁊ igni locutus dicit, quod alterum quasi masculum elementum est. Alterum quasi femininum, inde est q̄ fetus animantium calore ⁊ humore corporantur atq; animantur ad vitam, cum enim gstet omne animal ex anima ⁊ corpore, materia corporis in humore est, anime in calore. Qō ex aniū fetibus dat intelligi, quos crassi humoris plenos, nisi opifex calor fouerit. nec humor potest corporari, nec corpus animari. Qñ aūt aqua ⁊ igni, de quibus loquit. d. l. pe. interdicebat, perinde erat ac si qui talem sniam excepissent morte mulctari essent, Excommunicatos autem qui sunt a commercio dei ⁊ communione hominuz separati, ⁊ participatione sacramentorum vt Panor. tradit in c. fin. de cleri. excom. Comparamus his quibus est aqua ⁊ igni interdictuz. Adde his q̄ idem Budeus Accursiū taxat in premissa lege inquantum illa verba iurisconsulti, ibi aqua ⁊ igni intellexit. idē Accursius de Teda nuptiali ⁊ recte. Teda. n. nuptialis erat, q̄ none nupte preferebat. ⁊ seruus qui eā preferebat

Baduchus grece, latine prelucens, vocabaꝫ, cõfirmat istud ex Apuleio in asino. Tranquillo in Augusto, Cicerone in Salustio. cui adde post Plinium Tedã esse arbores, que liquore seu pi ceꝫ stilat. ⁊ que abũdans est succo liquidiore. ⁊ ex hoc flammis ⁊ lumini sacrorꝫ grata. Inde Tedas vocamus faces, q̃ optime ex ea arbore fiebant, ⁊ Cererẽ deã tediferã vocant, qõ Tedas dr̃ inflammasse cum inuestigare vellet deam filiaꝫ Proserpinã a Plutone abreptam. de nuptiali Teda intellexit Virgilius, nec coniugis vnquaꝫ portandi tedas, aut hec in federa veni.

22 ¶ †Tertio facr̃m istud dr̃ connubium a nuptijs dictum, quod vocabulum apud sacrorꝫ Canonum ⁊ legum professores nõ est multũ frequens. apud Virgilium. Connubio iungã stabili ⁊c. ¶ Quarto est Contubernium qõ ꝑm leges erat cũ ancillis. in l. cum ancillis, de incest. nupt. C. Cuius meminit rex. in. c. dixit Sarra. in verbo, ancille contubernio coniugales post habuit thalamum ⁊c. xxij. q. iiij. inter seruos autem iure canonico esse matrimoniuꝫ nisi error, vt infra latius dicetur impediret.

¶ Quinto est giugiũ quo vocabulo ⁊ legũ ⁊ Canonũ ꝓfessores vtunt̃ sepenumero, ⁊ est frequens apud magistrũ sniaꝫ a distin. xxvij. vsqꝫ ad. xxxvij. di. q̃rti. ⁊ ꝑz quosdam cõiunx a giugio dr̃, aut ꝑm alios a giugo, q̃ est eo. iugo iungere, inde ꝑm grãmaticos giugatio q̃ sibi ad vnuꝫ sonum multa ginngat. coniunx ꝑm Priscia. dr̃, ⁊ giux sine N. Est aũt ingũ instrm quo boues iungũtur. Inde iugari dicimus eos q instar bouũ colla subijciunt, ⁊ federa matrimonij vincula iugalia dicunt̃. Adde his satis apposite, q̃ vxor dicta est ab vngendo, nã cũ puelle nuberẽt apud veteres, ac mariti domũ intrarẽt axungia postes vngebant, putãtes ex hoc oia mala a domo arceri. ⁊ Serui. in. iiij. Eneid. sic hz. Mos erat vt nubẽtes puelle simul cũ venissent mariti limẽ, ac postes laneis vittis ⁊ oleo vngerẽt, ⁊ inde vxores dicte sunt q̃si vnxores. plinius quoq; scribit, nouas nup. lupino adipe postes vngere solitas, ne quid mali medicameti inferret. vxorium aũt dr̃ q̃ est vxoris precipuũ, ⁊ q̃ sunt ꝓprie vxoris hr̃ in. l. si ego §. dotis. ff. de iure do. ⁊ in. l. fi. de pac. conuen. C.

23 **Ex predictis** infert ad pulchrũ ⁊ notabile dubiũ. †Stãte statuto q̃ vxore mortua sine liberis in matrimonio maritus lucret̃ tertiã partẽ dotis, si spõsa de ꝑsenti decedẽte prius q̃z in domũ mariti traduceret̃, an ipse lucret̃ tertiã partẽ dotis. ego lego duas opiniones, vna est magis cõis, q̃ nõ ⁊ hec suadet̃ his fundamẽtis. Primo arguendo ab ethymologia vocabu. vxor dr̃ q̃ vnxit postes domus mariti, ⁊ in domũ mariti traducta est. vñ statutũ loquẽs de vxore nõ põt in spõsa verificari. ¶ Scõo facit, qõ in statuto dr̃ vxore premortua, sed illi ablatiui absolute positi ponũt gditionẽ si vxor sit premortua, sed ista nõ est vxor, ergo deficit gditio. Isto arg. in ꝓposito vsus est Bal. in. l. nõ sine. de bo. que lib. C. ¶ Tertio facit q̃ applone mr̃imonij intelligit̃ de gsummato. c. ex publico. de quer. giug. vbi Panor. in vlti. not. q̃ text. vt dicit est melior de iure. ¶ Quarto facit, q̃ verba statutorꝫ debẽt capi in propria significatione. ar. l. iij. ff. de neg. gest. l. pen. §. q̃ in ꝑpetuuꝫ. si ager vect. ff. Sed ex proprio significato appellatione matrimonij non venit matrimonium de ꝑsenti. est glo. in. c. cum iniũciatur. xxvij. q. ij. Inde theologi dicũt inter Mariam ⁊ Joseph fuisse matrimoniuꝫ quantum vt. s. premisimus ad sanctificationem, non

24 quãtuꝫ ad significationẽ. ¶ Quinto †in predicto statuto est formiter ponderanduꝫ, id q̃ in eod. statuto dr̃ in matrimonio, q̃ dictio, i, notat intrinsicitatẽ verificari, verificat̃ ergo in ea q̃ in domum mariti traducta illic decessit, facit. l. j. §. ne quid. We quid in loco pub. ff. vbi Bar. vult quod factum in ripa non dicitur factum in flumine, inde per statutum puniens insultantem in domo, non punitur insultans in portico. preterea cuꝫ qualitas adiecta verbo debeat intelligi, ꝑm tempus verbi cui adiũcitur. l. in delictis. §. si extraneus. de no. ff. inde si statutum loquitur de vxore mortua in matrimonio intelligitur, quod tẽpus mortis sit in matrimonio. Itẽ rursus põderando verbum matrimonio, quod est maris ⁊ femine giugatio, vt dicit rex. in. l. j. §. ius naturale. de iust. ⁊ iure. ff. Item si statutuꝫ voluisset intellígere in sponsa de ꝑsenti, nõ dixisset in mr̃imonio, ac satis fuisset simpliciter dicere vxore premortua ante viꝫ, non ergo statutum dicit sine ministerio in matrimonio, q̃ ꝓprie nõ põt dici añ traductionẽ in domũ mariti ⁊ añ copulã. ¶ Sexto facit. l. vxores. ⁊. l. liberorꝫ. de his co nor. insa. vbi applone viri vel mariti venit is q̃ vxorẽ carnalr̃ in gnouit, quẽ mulier dz elugere, sed spõsuꝫ nõ tenet̃, cũ nulla sit grali pturbatio sanguinis. ¶ Septimo facit, q̃ mẽs statuti cõferẽtis marito tertiã ptẽ dotis fuit ad occurrẽdũ expẽsis factis in gducẽda vxore, que rõ ꝑm doct. est expressa in statuto Ferrariẽ. ita Saly. in. l. cũ te. de don. añ nup. C. ⁊ latius in quodã cõsi. incip. Jacobus ꝓmisit, ꝛz in spõsa de ꝑsenti q̃ nõdũ traducta est cessat expẽsa, igit̃ cessabit ꝓmiũ. ar. l. seio. de tri. vino ⁊ oleo leg. ff. Sicut in simili iura q̃ tribũt marito fructus dotis sunt intelligẽda si ꝓtulit onera mr̃imonij. l. dotis fructus. de iure do. ff. mulier ergo ferre dz aliquã partẽ dotis is q̃ nulla ꝓtulit onera matrimonij. ¶ Octano nõ põt negari quin statutũ sit odiosuꝫ, vt pote q̃ ꝓhibet heredẽ vxoris, igit̃ matrimonij applone nõ veniũt spõsalia. gl. in cle. j. in verbo, q̃ben. de spõ. ¶ Nono facit, q̃ ex cõi vsu loquẽdi, ea cũ q̃ ꝛctuꝫ est dr̃ spõsa Que lz respectu vinculi matrimonialis dicat̃ vxor, neq; possit dici sponsa, q̃ spõsalia sunt proprie de futuro, tñ respectu executiõis ⁊ copule ⁊ traductionis. adhuc põt dici spõsa, notat Panor. in rub. huius tit. Et idẽ notat in. c. si inter. eo. ti. ⁊ idẽ in. c. fi. de spõ. duo.

25 ¶ †Decimo facit rex. in §. sed si vxor. in fi. de nup. insti. vbi spõsa patris mei, nõ dr̃ mihi nurus. De statuto aũt ꝓferẽte marito partem dotis, vxore decedẽte sine liberis, an habeat locũ in dote ꝓmissa nõ data, vide q̃ no. Bar. in. l. iubemus. §. j. de sac. ss. eccle. C. idẽ Bar. no. in q̃si. incip. statuto caueꝫ. Ang. in q̃si. incipiẽte. Statuto ciuitatis Camerine. Pan. in. l. ⁊ hoc ita. de re iudi. ff. idẽ in. l. donaturus de q̃di. ob cau. ff. ⁊ lex q̃ vocat vxorẽ ad successionẽ mariti ab intestato, an ꝓcedat in spõsa de ꝑsenti, no. bal. in. l. j. in. ij. q. de bonis q̃ libe. C. ⁊ applone vxoris an veniat sponsa de ꝑsenti ex proprio signi. an ex interpretatione, vide q̃ no. bar to. in. l. cũ pater. de pac. C. ad dubiũ vero nostrũ principale opinio premissa firmata ꝑ predicta fundamenta que multum vrgẽt dr̃ mihi rutior. sequit̃ eã Bal. sibi ꝛtrarius in. l. non sine. de bonis q̃ lib. C. idẽ in auc. dos data. de do. añ nupt. C. Sal. disputat in. d. l. cũ te. Pet. de anch. in repe. c. primi. in. xlvij. car. de cõsti. in versi. quero de. q. Panor. idẽ tz in. d. q̃sil. inci. facti gtia. Idẽ in. c. iij. loco. de presump. idẽ in. d. c. ex publico. refe rens se in ciuitate Sen. ita q̃sulnisse. idez tz Fely. in rub. huius tit. vbi refert q̃ ꝑ aliuꝫ nõ inuenit̃ hec qõ, ita bene accumulata, lz ipse solũ vtat̃ fundamentis. Saly. in. d. l. cuꝫ te, nec nõ Ang. (quem ipse non cõmemorat) disputantis copiose. in §. fuerat. in xx. col. cũ duabus seq. de actio. insti. versi. Quero de qõne quotidiana, aliqd per eundem Ang. §. j. in. ij. col. de pat. potesta. in

26 sti. †Et tu aduerte, qõd scõa opinio q̃z multi sequunt̃ est, q̃ statuꝫ q̃ferẽs marito in lucruꝫ tertiã partẽ dotis vxore mortua habeat locum, mortua spõsa de ꝑsenti. ⁊ pro ista opinione stringunt fundamenta sequentia. ¶ Primo suadetur istud per rõnem rex. in. l. ij. §. fi. de priui. cred. ff. vbi sponsa de ꝑsenti hz privilegium, vt preferat̃ creditoribus, lz matrimonium non fuerit secutuꝫ. ⁊ gl. ibi gcludit q̃ habeat ꝓuilegiũ. l. assiduis. q. pignus. habe. C. a qua tñ gl. decisione Bar. ibi recedit. ¶ Secundo facit tex. cuꝫ gl. in. l. ea q̃. la. ij. ad municipa. ff. vbi sponsa sequit̃ domicilium mariti, lz nondũ traducta sit in domũ ipsius. ¶ Tertio facit tex. in. l. nihil. reruꝫ amo. ff. vbi quãtum ad illius titulũ nõ refert an mulier fuerit traducta an non. ¶ Quarto facit tex. in. l. pen. de don. inter virum ⁊ vxo. ff. vbi sicut maritus ꝓhibet donare vxori, ita spõse nõduꝫ traducte. ¶ Quinto facit. l. cui fuerat. de gdicio. ⁊ demon. ff. vbi legatuꝫ factuꝫ sub gditione ne ꝓhẽdi matrimonij debeꝫ eo ipso q̃ ꝓcit̃ de ꝑsenti. ¶ Sexto facit quia iura in precedente articulo deducta. Que volunt, q̃ matrimonium vere est ꝑ solum gsensuꝫ de ꝑsenti. in. c. cum renuntiaꝫ. xxvij. q. ij. Itẽ diuine legis mos est sponsas appellare giuges, vt in euangelio. Accipe Mariã coniugem tuã. Et in Deuterono. Si qs cuiuslibet hominis desponsatam puellam in agro, vel alio loco oppresserit, vel abduxerit in domum, more moriatur., habetur in. c q̃ desponsatam. xxvij. q. ij. ¶ Septio facit, q̃ in materia penali ⁊ odiosa sufficit matrimonium qualitercunq; ꝛctum sit ad incurrendam penam in. l. xxo ri. §. dinus. ff. de adulte. ¶ Octauo facit, q̃ rõ dicti statuti fuit ad remunerandum maritum illius impense quam fecit in abdu cenda vxore, sed stare potest cum impendisse multa in vestibus ⁊ aliis preparatorijs. Cum ergo mens statuti habeat locuꝫ in casu isto, ergo ⁊ statuti dispositio. ar. l. cum mulier. soluto matri. ff. item statuentes. si super hoc fuissent interrogati, ita verissimiliter respondissent, vez maritum qui aliquid impendisset in preparatorijs ad abducẽdam vxorem esse aliquo premio compensandum. facit q̃ notat gl. magistra. in. l. talc pactũ. ad fi. de pac. ff. ¶ Preterea ⁊ nono sponsa de ꝑsenti per parentes est destinata ad domum mariti, sed res destinata ad locum, perinde est, ac si esset in loco, in. l. fundi. §. fi. in. l. granaria. de actio. empt. ff. Itez q̃ de proximo est cingendus pro iam cincto habetur. l. pe.

vbi

vbi Bar.ꝛ Bal.de mil.testa.ff.Itē traductio ad domū est facilis cū pendeat solū ex volūtate virī.l.si nō sint.§.qd ergo. de auro ꝛ argē.leg.ff.¶ Decio facit p̄dictis.l.mulier absenti.ꝛ.l.deniq;.de ritu nup.ff.q tex.logt de spōs dū a cena ad vxorē veniret,In tyberiz submerso.qnē tex.vult Ingēdū esse,sz ille tex.parū vget.Erat.n.illic matrimoniū ꝯctū p nūciū,ꝛ vxor erat i domū mariti traducta.Undecio facit tex.in.l.deo nobis, de epis. ꝛ cle.C.in ver.ꝛ hoc tm̄ lucri noie,vbi vxor nondum erat copula carnali cognita,alʒ nō potuisset alterutr religionē ingredi altero inuito.c.agathosa.ꝛ in.c.despōsatā.xxvij.q.ij.ꝛ tm̄ illa lex lo
27 qtur de lucrāda dote ex pacto,vel statuto. ¶ †Duodecimo facit.l.nō sine.de bonis q̄ lib.C.Que vult q̄ ex benigna interpreta tione applone mariti veniat spōsus.ꝛ subijcit ille text.q̄ lex inlia.q̄ ꝓhibet marito alienationē fundi dotalis extēdit ad sponsz.l.iij.de fundo dot.ff.hāc opinio.ij.sequutus est Bal.in.d.l. deo nobis.Bar.expresse in.d.l.nihil re.amo.ff.p illū tex.gl.vī eā tenere in.l.ea q̄.la.ij.§.j.de pānī.credi.ff.ꝛ refert Ang.in.d. §.fuerat.q̄ q̄uis p̄cedens opinio sit verioz,dicit q̄ opinionem sin Raph.seruaremus in practica.potissimū vero si spōsus iaz añ mortē sponse ceperat sustinere onera matrimonij in vestibus ꝛ alijs,vt docet experiētia.ꝛ q̄uis ista expēsa forte nō sit tanta, q̄tū lucrū dotis,tm̄ portionē integrā delatā a statuto dz hīe maritus.ar.l.creditoz.§.si inter maritū.ff.māda.Sicut eꝫ posset cōtingere q̄ dotis fructus vel tertia ꝓpietatis p statutuz. de quo agit delata nō sufficeret ad onera mātimonij inchoati vel in choā di.ar.c.salubriter.de vsu.ꝛ tm̄ ex eis maritus dz pferre integra onera matrimonij.l.p oneribus.de iure dot.C.Añ istud pēdet a fortuna. vī ergo marit⁹ istū casuz suscepisse,vel alīū istar eius q̄ actū retis emit a piscatore,aut indaginez plagis impositis a venatore,vel pantherā ab aucupe,ēt si nihil capiat pretiū nihil ominus,soluere tenet in.l.emptorē.§.fi.cū.l.seq.de acti.emp.ff. Et sic saltē haberes vnū casuz in quo ꝓcederet hec opinio pma. Fely.in rubrica huius tit.adducit ꝛz.Añ esset in domū traducta.vt viro q̄ngeret,sed añ q̄unctionē decessisset,q̄ tūc vir lucrabit partē dotis delatā a statuto. Nā p q̄uncta ꝛ copulata bī que de proximo est copulanda in.l.pe.de mili.testa.ff Extra mēta p opinione sc̄o adducta.Que vsq; ad decimū eo tendūt vt applone vxoris ꝛ mariti veniat spōsus ꝛ spōsa. Tu dic vnico verbo,q̄ loquunt in materia fauozobili vel indifferēti in qua preualet odiū,vt in dote q̄ tota dz soluto mātimonio redire ad mulierē vel heredes ipsius aliq̄ pars vigoze statuti remaneat apud maritū,presertim qui nulla pertulit onera matrimonij.neq; dici ꝑt statutū tale lucrū hmōi detulisse pp affectuz q̄ngalem.Alio quin q̄simile lucruz vxori p statutuz post mortē mariti delatum fuisset,sed magis mens statuti fuit cōpensare impensam q̄z maritus potuit fecisse in vxore abducenda ita Panoz.in.c.iij.loco de presum.Itez in.d.c.ex publico.ꝛ si obijciat predictis.Et in casu dicte legis si vxor.§.diuus.de adulteri.ff.Et in mā odiosa applone mariti veniat sponsus,hoc ideo,qz nec matrimoniuz nec spem mātimonij violare pmittit,at secus est in materia odiosa.vt gl.no.in cle.j.allegata in verbo,ꝫbere de q̄sang.ꝛ affini. inde pena apposita ꝫbenti matrimoniū tpe luctus ꝑm leges nō extendit ad sponsalia de presenti.facit optime gl.in.cle.ij.in ꝛbo,matrimonijs de iudi.ad legē vero deo nobis q̄ videbat magis vigere.Saly.in.d.l.cuz te rndēs.Sileāt inqt allegātes istā legē,qz ibi nihil statuit sup lucro de nouo q̄ferēdo,sed determinat an debitū ex pacto sub q̄ditione mortis extendat ad mortez ciuilem,vī innuit q̄ si simpliciter in alio casu sponsa efficiat monacha,stante dicto statuto nihil lucrabitur,qz in casu mortis nihil habuisset, vel tu responde ad dictam legem vt Abb.respondet in.d.c.ex publi.vbi ēt taxat Bal.q minus bene illaz legem intellexit pro opinione secunda.q̄uis ipse opinionē primā quaz nos tenemus secutus sit in.d.l.non sine.ꝛ ad dictam legē non sine multum stringit pro opinione ista secunda. Tu responde vt per Panoz.in.d.c.ex publico.

❧ SVMMARIVM ❧

1 Naturales an per subsequens matrimoniuz legitimentur. Et quid de spurijs.4.
2 Matrimonij finis qualis.
3 Concubinatus per que iura prohibitus.
5 Spurij vnde dicti.
6 Legitimationis p matrimoniū contingentis que sit cā efficiēs.
7 Filiozum differentia septuplex.
8 Legitimatio que fit per rescriptum quomodo consideranda, quando impediatur.
9 Filius furiosi vel mortui an ꝛ qualiter legitimari possit.
10 Legitimatio an possit a principe per procuratorem impetrari.
11 Legitimatio que per oblationem curie fit quo iure introducta. ꝛ cui competat.ꝛ de eius forma.
12 Femine an per oblationem curie legitimentur.
13 Legitimandi duo noui modi.
14 Instra dotalia nunquid ad legitimationē p matrimoniū requisita. Et qnid de dotis constitutione.15.Et an requiratur filij consensus.16.
17 Filij nati ex ancilla nunquid per subsequens matrimonium legitimentur.
18 Legitimi nunq d dicendi qui e matrimonio nascunt clādestino.
19 Matrimonium in extremis cum concubina nunquid prolem legitimet.21.
20 Baptizatus ficte nunquid baptismuz recipiat.
22 Sepultura ꝛ viaticuz an concedi debeant mortuo pro delicto.
23 Tempus medium qñ prescriptioni non noceat.
24 Matrimonium intermedium vtrum impediat legitimationem naturalium antea natozum.
25 Media impertinētia an semp impediāt q̄nunctionē extremoz.
26 Liberi ex clerico in minoribus nunquid per matrimonium legitimentur.
27 Naturales ex soluto ꝛ soluta vtrum per subsequens connubiuz legitimentur.
Mulier ex vnica cognitione nūqd geminū fetū possit educere.
28 Matrimoniuz nunqd natos ex christiano ꝛ infideli legitimet.
29 Legitimatus per matrimonium vtrum in feudo succedat.
30 Constitutiones feudales an ꝛ qñ ponant ius commune.
31 Incestuosi quando legitimari non possint.
32 Primogenitus per matrimoniuz legitimatus nunqd includat sub statuto de successione priogenitoz,pulchra ꝛ diffusa qō.
33 Legitimatio per matrimonium nunquid sit restitutio.
34 Electio de naturali postea legitimato an valeat.
35 Ingratitudinis cause ad exheredandum vbi ponantur.
36 Fictionis effectus.39.
37 Argumentum logici arguentis de asina a pullo.
38 Primogeniture ius vnde ortum habuit.
40 Proles legitima est causa omnis priuilegij dotis.
41 Licentiatus primus prefertur secundo,ꝛ quod vbi secundus efficitur doctor ante primum.

¶ Conclusio secunda.

Naturales legitimantur

n † per subsequens matriomnium coniugum. spurij nō, tex.est in.§.fi.instit.de nup.§.nec non.de here. 1
que ab intesta.§.si quis igitur.Quibus mod.na.effic.legi.col. vj.in.c.quanto.qui filij sunt legi. Et expressius hī in.c.tanta. Hāc q̄clusionē ego posui sc̄o loco vt cum.s.de matrimonij origine ꝛ institutione dixi. Nunc ostendit maxima eiusdem efficacia.Circa hanc conclusionem ego facio quatuoz declarationes, octo Amplationes,ꝛ duas Limitationes.

¶ Prima declaratio.

Circa primam declarationem que q̄sistit in explicatione tex.d.c.tanta,ꝛ efficacia matrimonij causantis legitimationē. i primis Jo.an. Ita explicat illū tex.c.tanta.ibi cū dicit.Tāta est vis matrimonij, vt q̄ antea geniti ex quocūq; coitu qui tm̄ poterat esse vxoris si tūc affuisset q̄sensus si postea ille q̄sensus subsecutus sit p ꝯctuz matrimoniū q̄cunq; ēt alio matrimonio intermedio. Item in sanitate vel in morte dūmodo demus esse matrimoniū habeant legitimi.saltē ex nunc,Hanc explicationem tex.predicte decretalis tāta,reassumit Jo.an.in mercu.sine culpa in.ix.col.ꝛ paulo ante.idē Jo.an.de efficacia mātimonij loquēs in ꝓposito materie subiecte,subijcit multuz elegāter ex theologoz vt opinoz, lz eos nō cōmemoret snia.q̄ matrimoniū est de iure nature.nō dico inquit ille inquantum naturale dicitur ex principis nature creatum de necessitate.Sicut moneri surſum naturaliter inest igni.vel grani cadere deorſuz,ꝛ sumēdo ad q̄ natura inclinat x ꝛ cōplet mediante arbitrij libertate.† Cōstat enim quod prin-

cipalis finis matrimonij proles est, proli aũt debent parẽtes nutrimẽtũ ⁊ disciplinã. ꝑz aũt ꝙ filius a parentibus educari, ⁊ instrui nõ posset, nisi determinatos ⁊ certos haberet parẽtes. certitudo aũt ⁊ determinatio est ꝑ obligationẽ viri ad determinatã mulierẽ, ꝙ̃ matrimoniũ vocamus. ad hec si ẽt inspiciamus secũdariũ matrimonij finẽ. i. mutuũ obsequiũ inuicẽ ꝑ ginges in rebus familiaribus impẽsum, hoc ẽt matrimoniũ est naturale. sicut enim naturalis rõ suadet cohabitationẽ hoinm, qz vnus sibi nõ sufficit. In oibus que ad vitã ptinent. Cuius rõne homo dr̃ naturaliter politicus, ⁊ animal sociale, ita illoz quibus indiget ad humanã vitã. Quedã sunt cõpetentia viris, quedã mulieribus. Uñ admonet natura, vt sit societas viri ad mulierẽ, q̃ matrimoniũ dr̃. Inde Phus. viij. Ethico. vbi tractat de amicitia ginali, subjcit quod homo est animal magis naturaliter conjugale, ꝙ̃ ciuile politicũ. Fornicatio vero ⁊ ois vagus ginbitus directe. vr̃ ꝯ educationez prolis. cui necessaria est cura matris in nutrienda, sed fortius cura patris in ea instruẽda, defendẽda, ⁊ pmouẽda, in bonis interioribus, ⁊ exterioribus. opz ergo ꝑm legẽ nature ordinatã esse cohabitationẽ parentũ, ad tempus nõ modicũ, ꝓp nutrimẽtũ, ⁊ disciplinã ꝙ̃ debent proli. Qð nõ est nisi ꝑ matrimoniũ. Ergo fornicatio ⁊ ois vagus ginbitus est ꝯ bonũ prolis educande. Nec obstat his, si dicas fornicãtez sufficienter ꝓuidere pli, circa educationẽ, ⁊ disciplinã, qz tu dic ꝙ illud ꝙ cadit sub determinatione legis, iudicaꝫ ꝑm id qð cõiter accidit, ⁊ nõ ꝑm id qð põt accidere. Cõis aũt accidit fornicarios diuertere, ⁊ vtrumq; eoz educande proli nõ vacare. Ex his q̃ ad literũ sunt Jo. an. in dicta Mercur. apparet ginctionẽ matrimonij esso de iure nature. ⁊ prohibitũ similiter eadẽ. l. esse omnem actum fornicariũ. ⁊ qũo sit. l. diuina ⁊ canonica prohibitus br̃ ꝑ gl. in cle. ad nostrũ. in verbo septimo, de here. i cle ⁊ quo pacto lex ciuilis ꝓmittens ginbinatum sit reprobata, br̃
3 in. c. nemo. xxxij. q. iij. † Plus qð Host. ⁊ Jo. an. in. c. lator. q filij sint legitimi. Existimant leges inuisco̅sultoz ⁊ Imperatoz̃ ꝓmittentes ginbinatũ cũ muliere induitata ⁊ in domo retẽta, esse ꝑ iura nouissima correctas, ꝑz in ti. de lenoni. col. i. ⁊ in tit. Scenicas nõ solũ. col. v. ⁊ ti. vt nõ luxu. ꝯ na. col. vj. ⁊ qz Justinianus ingt. Castitatis sumus amatores. ¶. illud. qb. mod. natu. effi. leg. col. vj. dnrũ alioqin fuisset Justiniano ꝯ stimulũ, id est ꝯ legẽ diuinã recalcitrare, sicut in simili dicit de vsuris glo. in. ¶. j. de ecclesia. tit. col. ix. maxime aũt ꝓcedit istud, qz circa pecca ta corrigẽda sequit canonẽ ⁊ legẽ diuinã, lex ciuilis in auct. qũo op. epis. col. i. in. ¶. si vero. vt cle. apud prop. episcopos. col. vj. ⁊ in auc. de eccle. tit. col. ix. in prin.

¶ Secunda declaratio.

4 **Secunda declaratio.** † Qð ꝙ subsequens matrimonium soluz legitimaũt filij nati, ex ea cũ qua poterat esse matrimonium, ita ꝙ spurij nõ legitimãtur, ita probãt iura in exordio ꝯclusionis adducta. Et adde ꝙ Jo. an. in dicta regula, sine culpa, refert se ie innasse, si scripta vera sint, quendã excellentem doctorem legũ, ita ad demonstrationez huius materie altius exordiantẽ, ⁊ distinguẽtẽ. Primo inquiebat ille fuit ius naturale ꝑm quod non fuit differentia liberorum. sed nati ex quacunq; concupiscentia erant legitimi, sic notatur ⁊ br̃ in. ¶. palam. el. j. vsq; ad. ¶. natura. ⁊ in. ¶. illud. qb. mod. na. effi. sui. col. vij. Cui dicto Jo. and. adde ꝙ scribit pulchre Cicero in proem. rethorice veteris, fuit inquit, quoddã tempus quo in agris homines bestiarum more vagabantur. Et sibi victu ferino vitam propagabant, nec rõne animi quicq;. Sed pleraq; viribus corporis administrabãt. nõ dũ diuine religionis, nõ humani officij rõ celebrabaꝫ, nemo nuptias legitimas viderat, non certus quisquã inspexerat liberos, nõ ius equabile quid vtilitatis haberet acceperat ⁊c. bis ẽt adde qð Virgilius scribit hec, Memora indigene, F anni Nimphecq; tenebãt, Gensq; virũ truncis, ac duo robore nata. Quis neque mos neq; cultus erat, nec iungere tauros. Aut cõponere opes norant, aut pacere parto.

¶ Secũdo loco fuit ius scriptum in tres partes distinctum. Expressaz vcz approbationẽ. Expressaz reprobationẽ. Et partiz relictum inter iuris approbationẽ ⁊ reprobationem, Secunduz primum ius naturale, seu insgentiũ coarctatum ratione, ⁊ continens expressam approbationẽ nascũtur naturales ⁊ legitimi. ꝙ quidem ius induxit, vt esset maris ⁊ femine ginctio. Quã nos matrimoniũ vocamus. i. dist. c. ius naturale. l. j. ¶. ius naturale. ff. de iusti. ⁊ iur. ⁊ instit. eo. in prin. Hanc equidẽ coniunctionez maris ⁊ femine, lex approbat expresse. ⁊ nati ex tali ginctione sunt legitimi. insti. de nup. ꝑ totũ. de talib⁹ filijs br̃. xxxij. q. iij. c. fi. l. filiũ. de his q sunt sui vel alie. in. ff. Per ꝑm ius vero gtiones expressaz reprobationẽ ꝓducunt spurij. † Qui vt Jo. an. in dicta Merc. scribit, sunt nati nõ puri, sed sunt extra puritatẽ in ris naturalis geniti, vel vt alij volunt a spiro ꝙ est semino, inde sporios sparisim seminaꝫ, qz spurius nihil a patre hz nisi semen. Seruius aũt spuriũ dicit eũ q ex muliere non nota est genitus. Sabini nãq; ꝑm eũ pudẽda mulieris sorozis dicũt. Nos autez spurios q sunt multiplices, vt gl. tradit in verbo, mãseres. in. c. nisi cũ prẽdẽ. ¶. psone. de renũ. dicimus quoscũq; ex coitu vetito natos, siue sit ꝑ effusam libidinẽ. ¶. si qd. quib. mod. nat. effic. sui. col. vij. l. vulgo. de statu hominũ. ff. siue sit ꝑ incestũ, aut aliuz modũ ꝓhibitũ. ¶. sunt ⁊ alie. de nupt. instit. Qui tales de rigore iuris ciuilis nõ sunt alienandi, lz secus sit de eqtate canonica. c. cũ hẽt. de eo q dicit in matri. Et hmõi spurij nõ legitimant ꝑ subsequẽs matrimoniũ. l. Pau. de statu homi. ff. ⁊ in. d. c. tanta. Per tertiũ vero ius mixtũ inter expressaz approbationez ⁊ reprobationẽ ꝓducũt naturales q sunt nati ex ginbina indubitata, in domo retenta. Et hi nõ sunt legitimi, qz iuris dignitatẽ vel approbationẽ nõ habent. Inde tex. in. l. legato. ¶. parui. ⁊ in. l. q ginbinatũ. in prin. de legat. iij ff. dicit qð inter ginbinã ⁊ vxorẽ, in sola dignitate est dr̃ia, ⁊ nõ est dr̃ia inspecto iure nãli. viij. di. quo iure. in. c. j. de ging. seruo. in. ¶. huic aũt. de mona. colũ. j. Hãc vero solẽnitatẽ inducit ius ciuile, vt esset vnica ⁊ in domo, vt dixi retẽta nõ libidinis causa, sed magis ꝓpagãde sobolis, ac talis cũ q̃ posset eẽ mr̃imoniũ, vt in auc. quib. mod. na. effi. legi. post principiũ. ⁊ in. d. c. tãta. neq; seqt. Jus postiuũ introduxit hãc solennitatẽ, ergo approbat ginbinatum, sed magis est dõm mediũ, qð neq; approbet neq; reprobet, sed tolerat. Inde dicit tex. in. l. in ginbinatu de ginu. ff. ꝙ ginbinatus q ꝑ leges nomen assumpsit extra penã legis est sicut alibi dicit lex. ꝙ heres nõ recte facit, q nõ finit funerari defunctũ, pena tñ in eus statuta non est ar. l. at si qs. ¶. idẽ labeo. de relig. itaq; hi sic naturales legitimant ꝑ subsequẽs matrimoniũ, ꝙ ꝓcedit, si ex eo matrimonio nullus postea nascaꝫ vel natus veniẽs nõ reperiaꝫ tps mortis. ⁊ si antea nati legitimãꝫ multo magis q erant. In vtero tpe matrimonij. Et ipsius ginceptionis vel natiuitatis ips inspiciꝫ, put est
6 liberis vtilius. l. nuper. de natura. liber. C. † Que aũt sit causa efficiẽs legitimationis q̃ fit ꝑ matrimoniũ, sunt q dicãt ius ciuile. nã cũ ipsuz ius ciuile introduxerit dr̃iam naturalis ⁊ legitimi, vt. ¶. clare deductũ fuit, sic itaq; ius ciuile, qð fuit causa vinculi ligaminis, oz ẽt esse cã restitutiua ⁊ efficiens legitimationis. argu. c. primi de regul. iur. sed meo iudicio verius est dõm ꝙ causa efficiens huius legitimationis sit ius canonicũ. nã cũ hec legitimatio prestet mediãte actu spirituali, scz matrimonij, ⁊ de ꝙ disponere sit solius pape, bene sequitur. Et postq̃ potestas cuse causantis est in solo papa, sic etiam cause causate, scz legitimationis sit in papa ⁊ in iure canon. cuius est precipuus auctor. Et hanc partem lego tenere Host. in. c. per venerabilem, inde dicebat ibi Ant. de butr. Et si dispositio legis cuz quis non esset approbata a iure cano. per. c. tanta. Certe secundum eus talis modus legitimandi per matrimonium non teneret. Ant. tñ de rosel. in suo tractatu legitimationum ad principium aliter distinguit, dic vt ibi latius ꝑ eũ. ¶ Ex predictis ergo concluditur sine ap-
7 paret † quod filij quidã sunt naturales ⁊ legitimi, quidam spurij quidã naturales solũ, sed de multiplici specie filiozuz latius tractant post glo. Jo. and. ⁊ Panor. in. d. c. tanta. ⁊ hi concludũt quod sunt species filiozum.

¶ Primo, sunt filij spirituales tm̃, boc mõ oẽs fumus filij dñi pape, qui est pater patruz, sic omnes diocesani sunt filij spiritua les epi, ⁊ oẽs de parochia filij sacerdotis. i. rectozis ecclesie, ⁊ tales in nullo succedunt quo ad temporalem hereditatem.

¶ Secundo sunt legitimi filij ⁊ spirituales, vt suscepti ex sacro fonte, aut ꝯfirmatione, aut baptizati, ⁊ ꝯfirmati. de qbus latius prima ꝯclusio. vigesima. Et hi in nibilo succedũt parẽtibus spiritualibus. cum nõ reperiaꝫ iure cautuz. Qz cum hec cognatio ⁊ precedens consistant in spiritu non debent extendi ad bona tẽporalia ⁊ exteriora.

¶ Tertio sunt legitimi tantum, qui non sunt ꝑm naturam, sed secundum legem ciuilem a canone approbatam vt sunt adoptati ⁊ arrogati, ⁊ hi si sunt emancipati a patre legitimo in nullo succedunt, ⁊ si nõ sunt emãcipati succedunt patri legitimo vna cuz aliis filijs legitimis ⁊ naturalibus. de his plenius notatur in. l. fi. de adoptio. C. in. ¶. adoptiui. de beredi. que ab intesta. instit. in. l. pater. de adoptio. ff.

¶ Quarto

¶ Quarto sunt naturales tm̃ ex cõcubina indubitata in domo retenta nati. Et hi succedũt patri ab intestato in duabus vncijs totius hereditatis, mõ nõ extẽt filij legitimi vel coniux legitia, ꝛ hoc ẽt procedere de iure cano. tz gl. fi. in. d. c. tanta. ꝛ gl. in. d. c. nisi cũ prĩdẽ. in verbo, mãseres. de reg. extra. ꝛ hoc idẽ tz Hosti. in. d. c. lator. lz ibi Goffre. ꝟ. Nec obstat si dicat̃ qõ de iure cano. ꝙ precipue est in ꝙsideratione in materia ista omnis coitus ꝙcubinarius est improbatus, ergo nati ex tali coitu non debent iure cano. succedere parentibus. naz ẽt vt. ꝟ. dixi, iure saltẽ nouissimo coitus omnis extra matrimoniũ est a iure ciuili damnatus, ꝛ tm̃ impator voluit, ꝛ potuit vocare filios naturales ab intestato ad duas vncias successionis iure. Huc ẽt adde ꝙ in hereditatibus ꝛ successionibus standum est iure ciuili. Ex quo ius canonicum non disponit contra.

¶ Quinto sunt filij naturales, scz spurij nati vt dixi ex coitu a lege improbato, ꝛ hi nõ succedũt patri, ꝙ vt dicit tex. in. ꝟ. fin. qb. mod. na. effi. legi. col. vj. ex edilibus ꝑcreatis nuptijs neqz sunt dicẽdi naturales, neqz his participãda clemẽtia, sed sit suppliciũ ẽt hoc patrũ vt agnoscunt, qz nequitiã ꝙcupiscentie eoz habebũt filij ꝛ hi q̃nis nõ succedant in aliquo põt tm̃ pater eis aliquid relinquere ꝑ alimẽtis ꝛ pro dote. de quo no. Bar. in auc. ex complexu. de incest nup. C. idem in. l. si gener. de his quib. vt indig. ff. An aũt hi ꝛ alij de quibus in casu precedente succedãt matri, dic ꝙ si est filius natus ex ꝙcubina ꝛ succedit is matri pariter cũ legitimis in. ꝟ. vulgo quesiti. de succes. cog. instit. ꝛ in auctẽ. si q̃ illustris ad orfi. C. ẽt si mater illustris ꝑsona, qõ si filius est natus ex concubina sed vulgo quesitus, ꝛ is succedit matri vna cuz alijs legitimis nisi mater sit illustris vt hec dicẽda, auc. si qua illustris. ꝙ si natus est ex dãnato coitu', ꝛ is in nihilo succedit matri, vt in. d. auct. ex complexu. Et tu nota, quod parentes non succedunt filijs eo casu quo parentibus filij non succedunt, vt Bar. not. in. d. l. si gener.

¶ Sexto, qdã sunt filij naturales ꝛ legitimi, vt nati ex vero matrimonio vel putatiuo, dicunt̃ naturales qz ꝑm naturã geniti, dicunt̃ legitimi, qz ꝙiunctio parentũ est approbata a lege, ꝛ hi succedunt parentibus ab intestato, ꝛ hi ẽt viuente patre sunt quasi dñi rerũ paternarũ. l. in suis. de liber. ꝛ posthu. ff. in. ꝟ. sui. de bere. qua. ꝛ diffe. instit. Ex ꝙsuetudine filij comitũ ẽt in vita parentũ appellantur comites, vt notat̃. xxiij. q. j. c. fin. ꝛ in. l. i. de dignit. C. lib. xij. ꝛ qũo ꝑm opinionez cõem in successione regni filij primogeniti filius excludat filiũ scõgenitũ, eundẽqz patruum. Bal. no. in. l. fi. de iure de liberã. C. Idem in. l. si viua matre. de bo. materñ. C. copiose disputat Cardi. Alexan. in titu. de feudo marchie. Quidã vero tenuerũt ꝙ secundogenitus filium primogeniti, eundemqz nepotem suum excluderet. Bar. hoc potissimum tenuit in auc. post fratres de legi. heredi. C.

¶ Tertia declaratio.

Tertia declaratio huius ꝙclusionis est † ꝙ filij naturales etiam legitimãtur per rescriptum principis, ꝛ tu adde tria.

¶ Primo, ꝙ hec legitimatio que fit per rescriptum principis ꝙsiderata potestate ordinata non ꝙuenit nisi naturalibus, vt est casus in. d. ꝟ. reliqui. ꝛ probant ille one rubrice, qui. mod. natu. effi. legi. ꝛ quibus mo. na. effi. sui. Inde spurij de potestate ordinaria non sunt capaces huius legitimationis.

¶ Secundo adde ꝙ hec legitimatio de filijs hmõi fieri solet in subsidiũ illis casibus, quibus legitimatio nõ fit ꝑ matrimoniũ. ꝟ. illud. ꝛ. d. ꝟ. reliqui. Et hoc potissimuz est quando cũ matre nõ potest sustinere matrimoniuz, qz est mortua, vel ex alia causa impedítur ipsum matrimonium. naz si supereſſet ꝛ esset habilis ad matrimonium, de ordinata potestate non haberet locũ talis legitimatio, vt recitantur ista singulariter in. d. c. illud.

¶ Tertio adde ꝙ hi naturales q̃nis ꝑ matrimoniũ extãtibus legitimis legitimẽt̃, tm̃ nõ põt id fieri ꝑ rescriptũ principis extãtibus legitimis. tex. est in. ꝟ. si qs ergo nõ habẽs. ꝛ. ꝟ. gñal̃r. vbi ẽt colligit̃, ꝙ filius demũ volẽs legitimar̃. ꝛ vt ibi vult text. filius sicut invitus nõ emãcipar̃, ita nec invitus in ptãtẽ redigit̃, ego tm̃ puto ꝙ ꝑ illũ tex. sicut hec legitiatio imitat̃ emãcipationẽ. estoꝺz ꝙ velut absens, ꝛ infans ꝑ rescriptũ principis emancipar̃ vt in. Liubemus. C. de emã. liber. C. ita ẽt possint legitiari. sic tz Ant. de rosel. in dicto tractatu legi. in libello. ij. in causa materiali, in. j. col. Et inquantum dixi ꝙ hic hec legitimatio tũc fit cum matrimonium non potest esse cum concubina. Itẽ cuz desunt legitimi. Tu tm̃ not. qõ de potestate absoluta potest fieri hec legitimatio ꝑ principẽ cuz clausula derogatoria, ita gl. in. ꝟ. fi. in verbo, participiũ. qbus modis nat. effi. sui. ita Anto. de rosel. in loco prime allegato † vbi ẽt adducit ꝙ si pater est furiosus vel mortuus, põt filius dẽpto ꝙsensu patris facere se legitimari. Et sicut posset se offerẽdo curie, nõ habens patris ꝙsensuz, vt statiz prime dicet̃, ita poterit principi supplicando, qõ tm̃ ipse intelligit, vt solũ iura legitimi ꝙseq̃t̃, nõ vt sit suus heres patri. ad hoc põderat tex. in. ꝟ. si vo q solũmõ naturaliũ est pater quibus modis nat. effi. sui. col. vij. vbi probat tex. ꝙ si pater moriens dixerit testõ se velle filios naturales esse legitimos postecta supplicatione principi efficiuntur legitimi ꝛ hr̃des, id est ex ꝙsensu principis ꝙsequunt̃ ius legitimationis. Et ex ordinatiõe patris ꝙsequunt̃ ius nature, ꝛ sic efficiunt̃ sui heredes. Et tu ad de ꝙ interdũ ꝑ rescriptũ pricipis legitimat̃ filius sine ꝙsensu patris, vt puta, si pater nõ valẽs ducere ꝙcubinã vxorẽ ꝑp natura les filios q occultant matrẽ ne pater habeat ipsos legitimos et heredes, naz valet tũc legitimatio, que filijs dissentiẽtibus fit a principe. tex. nota. in. ꝟ. liceat. cũ gl. in ver. ne franderis. quibus mod. na. effi. legi. colla. vj. vbi Barto. ꝛ Jaco. de belui. ita notant. † An aũt legitimãdo possit impetrari ꝑ procuratorem. Tu dic ꝙ sic, ita Barto. in. l. gallus. ꝟ. fortitan. de liber. ꝛ posthu. ff. quẽ vt vbi vult domiñ. Jason sequunt̃ oẽs Idẽ tenẽt Bar. bal. ꝛ Saly. in. l. post mortẽ. ꝟ. fi. de adoptio. ff. vbi dicit qõnẽ de hoc fuisse ardua in ciuitate Bonon. ꝛ Bal. post Cy. in. l. excusare. de excusa. tuto. ff. vbi referũt qõnẽ fuisse de facto Bononie. cuz aliqs misisset procuratorẽ, ad imperatorẽ Feder. ꝑ legitimãdo filio spurio. ꝛ dicit Bal. in. d. l. post mortẽ. ꝙ curia seruat, vt legitimatio petat̃ ꝑ procuratorẽ ꝑp viaz discrimina, idez cũ Bart. tz Bal. in. l. nec mulierẽ. de manu. vin. ꝛ in. l. fi. de adop. C. Idem tenent Salyce. Anto. Paul. in locis a domino Jasone relatis in dicto. ꝟ. fortitan. vbi etiam ipse affirmat, ꝛ ista sit communis. Pro qua opinione. Ad hoc primo facit regula generalis legis patrie vsus. de procu. ff.

¶ Scõo facit alia regula gñalis, q̃ vult ꝙ rescriptuz principis põt impetrari ꝑ procuratorẽ habẽtẽ ad hoc speciale mãdatũ. Et si est rescriptũ ad lites gratiosuz põt impetrari a quocũqz. c. nõ nulli. ꝛ. c. ex parte. de rescri. Et nõ refert a quo fiat impetratio. l. vniuersas. de ꝓcip. imperato. offe. C. Sz hec legitimatio fit ꝑ impetratorẽ priuilegij seu rescripti. At tu aduerte ꝙ hoc fundamẽtũ ꝙ est Bart. est nimis gñale. nam eo attẽto sequeret̃ ꝙ legitimatio nõ solũ posset fieri ꝑ procuratorẽ, sed ꝑ quẽlibet aliuz tam liberum quam seruum attenta. d. l. vniuersis.

¶ Tertio hoc ẽt probatur in auct. si quis. de natu. liber. C. vbi sufficit, quod filius ostẽdat volũtatẽ patris, nec requiritur ꝙ pater sit presens. Itẽ ex parte filij nõ requiritur quod pater sit presens. sed quod rescriptũ habeat in. ꝟ. si quis igitur naturalis. ꝛ. ꝟ. generaliter. quibus mod. nat. effi. sui. sed rursus hoc fundamẽtum quod est etiam Bar. parũ stringit, ꝛ text. allegatus proxie loquitur quando pater est mortuus ꝛ ordinauit filium debere legitimari. Sed pro ista parte ꝛc.

¶ Quarto bene facit tex. ꝑm eundẽ Bar. in. c. per venerabilẽ. alleg. Mã ibi legitimatio filioz comitis cuius meminit ille tex. fuit petita a papa per Arch. nec obstat dicit Bar. in. d. ꝟ. si vero. in prima decretali per venerabilẽ. Et illa petitio ibi nõ fuerit admissa, qz nõ fuit approbata ex eo ꝙ pater nõ potuerit per alium legitimã petere. Sed qz filij qui petebant̃ legitimari erãt adulterini, ꝛ illũ tex. vt do. Jas. refert in. d. ꝟ. fortitan. ad hoc allegat Christo. de cast. ꝛ are. ibi, ꝛ Bal. in. d. l. post mortez. ꝟ. fi. dicit esse pro hoc expressum ꝑm Aber. de Bobio. ꝛ Cy. Non obstant autem huic decisioni que est communis.

¶ Primo. l. iubemus. de emã. libe. C. l. post mortẽ. ꝟ. fi. allega. l. nec mulierẽ. de manu. vindi. qz in legitimatiõe pater nihil disponit, sz principi vel habẽti auctoritatẽ ab eo disponẽdi ꝙsentit nõ em̃ ipse pater legitimat sz principis auctoritas. Leges ꝟrie loquũt̃ qñ pater disposuit lz auctoritate iudicis vt in eis apparet, qz pater mãcipat filiũ vel absoluit ꝛ iudex anctorizat̃. Itẽ pater adoptat ꝛ dñs manumittit, ꝛ ꝓdicta cũ nõ sint in administratione, nõ põt fieri ꝑ procuratorẽ, sic gl. logt̃ in. l. nec mulierẽ. allega. sed adhuc hec rñsio Bar. nõ est multũ tuta. Naz ꝟbere matrimoniũ nõ spectat ad administrationẽ patrimonij, ꝛ tm̃ fit per procuratorẽ, in. c. fi. de procura. in. vj. Et inquãtũ de adoptione dixi que non põt fieri per procuratorẽ, vt in. d. l. post mortem. per rationem a Bart. ꝟ. relatam. Tu adde quod do. Jason in. d. ꝟ. fortitan. refert Nico. de Neapo. in lecturis Bar. in. d. l. excusare. ꝙ ibi in. d. l. post mortẽ. logt̃ in actu adoptiõis ꝑ quẽ efficit̃ filius qui non est, vt sic. ibi lex disponit circa substantiam, sed

in legitimatione solũ additur qualitas, qz de filio illegitimo effi cit legitimus. z hoc facilius lex ꝓcedit per glo. notabilem in. l. talis scriptura. §. fi. gl. fi. in fi. de legat. j. que notanter vult ꝙ fa cilius inducat qualitas quam substantia. Et ista est decisio do. Ja. egregia responsio.

¶ Scdo nõ obstat ꝑm Bart. in. d. §. fozsitan. l. oẽs. de his qui ven. etat. C. qz tu dic latius ꝙ ipe faciat, qz lectura ipsius Bar. est ibi corrupta. qđ aliqñ reqrit ꝓsentia ꝓsone ad cognitionem cause q̃ sine ea fieri nõ põt, vt qñ minor vult impetrare veniam etatis reqrat eius ꝓsentia vt videat ꝓcedẽs ex aspectu z sermo nibus, an sit habilis ad ministrãdũ patrimoniuz in cuius etatis sit, z tũc nõ posset istud fieri in absentia, ita loqt. d. l. oẽs. Aliqñ ꝓsentia reqrit nõ ad cognitionẽ, sz executionez, vt in criminibus in qbus ingerit pena corporalis, tũc reqrit presentia ꝓsone rei z nõ admitteret ꝓcuratoz. l. pen. §. ad cri. de pub iudic. ff. in. l. ser uuz quoq; §. publice interest. de procura. ff. Aliqñ vt in ꝓposito nõ reqrit presentia ꝓsone nec ad cognitionẽ, nec ad executionẽ, vt in casu nostro vcz legitimationis, z hoc fieri põt in absentia.

¶ Tertio non obstat. §. allegatus. si vero solũmodo qz non vult dicere ille tex. ꝙ legitimatio nõ possit peti a patre ꝑ procurato rẽ sed cũ dictũ sit ꝙ pater potest legitimare filium offerendo p ces principi. dicit ibi impator ꝙ ũ fuerit impeditus nec adhuc in morte habeat illud remedium, non tñ negat ꝙ dũ vixit nõ po tuerit per procuratorem petere.

¶ Quarta declaratio.

11 **Quarta declaratio** est qđ legitimatio † fit per oblationem curie, z tu adde hoc loco quinq;.

¶ Primo banc legitimationem per oblationez curie fuisse in troductam de iure ciuili. habetur in. l. iij. z in. l. eoz̃. de nat. lib. C. z fuit hec forma primũ inuenta a Theodosio principe. §. pri mus nãq; modus. quib. mod. na. effi sui.

¶ Scdo ꝙ hec forma ꝙerit solis naturalibus. d. §. prins. Alij eniz sicut spurij sunt indigni omni bñficio in. §. fi. qb. mo. na. ef fi. leg. z anus offerẽdo nepotez curie q nepos ex naturali natus est ipsiz sibi legitimat, ẽt filio nõ existẽte vel nõ oblato. §. palã. co. ti. Et põt offerri vnus vel plures ꝑut vult pater. §. si qs igit fuerit. Quibus mod. natu. effic. sui. Et fit hec oblatio ꝙsentiẽte filio, alꝫ nõ vz. §. q varie. eo. tit. Et q̃uis vt dixi ꝑ rescriptũ prin cipis nõ possint legitimari naturales extãtibus legitimis. §. gña liter. eo. ti. tñ extãtibus legitimis possunt legitimari naturales per oblationem curie factam a patre. d. §. si quis igitur.

¶ Tertio adde qđ forma huius legitimationis est, ꝙ pater vo lens sic legitimare offerat curie ciuitatis vñ oriundus est, vel si est ex vico vel castro oriundus offerat cui subiacet vicus vel ca strũ. Et hoc ꝓcedit preterq̃ in Romanis, z Bizãtinis, seu Cõ stãtinapolitanis. Nã illi cuilibet curie vbi tñ sit metropolis pñt filios offerẽdo legitimare, vt in. d. §. si quis igit. vsq; ad. §. z qñ
12 varie. z hoc in legitimatione masculoz † femine añt legitimant eas copulãdo matrimonio masculis curialibus, vbi deberẽt of ferri. d. l. de natu. liber. Et hec legitimatio põt fieri ꝑ ꝓcurato rẽ in. d. §. si qs igit. ibi, aut alius. Et est vtile ꝑ legitimatiõe per rescriptũ principis ꝙ vt. s. prime dixi possit fieri ꝑ ꝓcuratorez, z in hac legitimatione reqrit ꝙsensus patris, ꝙ est verũ qñ offer tur ab ipso patre, secus si filius offert seipsum. nã tũc sine patre id fieri potest vt in. d. §. si quis igitur ex qualibet. hoc tñ fit tunc alijs legitimis nõ extãtibus. d. §. qñ varie. Cur añt sit ꝙ pater offert filiũ curie legitimãdũ ẽt si extent filij legitimi, scz. Sz ipe extãtibus legitimis nõ offert seipsũ, ponit gl. in. §. si qs igit fue rit. in verbo, extitit. eo. ti. qz inquit illa gl. non debent hi ꝑ suam oblationẽ facere preiudiciũ legitimis, ꝙ potuit pater. z adde ẽt ꝙ si naturalis sit natus ex ancilla, demũ põt offerre sed si ꝓces serit manumissio, vt probat in. d. §. fi. z põt ẽt patris volũtate se offerre si pater in testamento hoc dixerit, vt in. d. §. si quis igit. vel põt pater ipsum instituere in honorẽ curie, z tũc nõ est opus alia oblatione, hoc tamen fit alijs legitimis non existentibus. eo dem titu. §. quoniam varie.

¶ Quarto adde, quod sic legitimatus per oblationẽ curie ficte censetur legitimus. probat tex. in. l. iij. ibi instar &c. de natu. li be. C. Hinc eniz agnascit patri tñ, nõ ceteris agnatis vt in. d. l. cõmunium. in §. filiuz. quib. modis natura. effi. sui. quãuis legi timati ꝑ subsequens matrimoniũ habeant ꝓ legitimis vt in. §. trit us alle. z similiter legitimati ꝑ rescriptum principis succe dunt fratribus agnatis, z cognatis, z eq̃. naz habuit illas succes siones actiue z passiue, quas habent, qui fuerunt ab initio legi timi. tex. est in. d. §. generaliter. vbi Bart. refert Spec. in ti. de successio. ab intestato. §. j. ver. qd de legitimatis. Et hec de hac legitimatione q̃ fit ꝑ oblationez curie sufficit, qz nõ est frequens nec in vsu. in reliqno est recurrendũ ad id quod no. Ant. de ro sel. in tertio libello sui tractatus legi.

¶ Quinto z postremo predictis tribus modis qbus naturales efficiunt legitimi, sed ꝑ subsequẽs matrimoniũ ꝑ rescriptũ prin
13 cipis, z oblationẽ curie. † adde alios duos modos legitimãdi.

¶ Primus est in. §. illud. qbus mod. na. effi. legi. z hẽ in auct. Item sine legitimis. de natu. liber. C. vbi pater decedens si in te stamento scripsit se velle naturales filios successores legitimos, si post mortẽ patris filij ostendant testimoniũ principi fient ex princi pis z legis dono heredes.

¶ Secũdus est in auc. si quis liberos. de natur. C. z sumit ex. §. Ad hoc añt. vt lice. matri. col. viij. q est text. mirabilis ꝑz Sal. vbi si habẽs filios naturales ex libera muliere, q̃ ei vxor esse po terat dicat in instro siue publice siue ꝓpria manu scripto haben te subscriptionẽ triũ testiũ hos suos esse, nec adiecerit natura les, hmõi filij z legitimi z successores erunt. z si vni ex naturali bus filijs predictũ testimoniuz ꝓbuerit, ceteris ex eadẽ muliere natis ad legitia iura sufficiet. Postremo ẽt ꝓdictis ꝑ cõplemẽ to declarationũ addi põt ꝙ isti legitimi ꝑ matrimoniũ sequens admittunt ad ordines z honores, z hoc tz gl. in. d. c. tãta. z in. c. innotuit. de cleri. z Bar. referẽs istas gl. idẽ tz in. §. tribus. qb. mo. na. effi. sui. Et nota ẽt ꝙ legitimati ꝑ subsequẽs mrimoniũ re diguntur in patris ptãte. §. j. q. mod. na. effi. legi. vbi Bart. notat in. §. dubitatio. de incest. nup. colũ. iij. l. cũ qs. z. l. nuper. de na tu. li. C. Neq; curat an pater q sic legitimauit habeat, vt iã ꝓmi si legitimã sobolẽ an nõ. §. si vero solũmodo. quib. mod. na. effi. legi. z in. d. §. dubitatur. z in. §. pe. de trien. z semi. col. iij.

¶ Ampliationes ad conclusionem.

Conclusio nostra vt in exordio dicuz est. am pliatur octo modis.

14 ¶ † Primo qđ ad efficaciã legitimationis q̃ fit ꝑ matrimoniũ nõ reqrũt instra dotalia. ita tenẽt moderni Canoniste. Lardi. Bas. de cal. z Ant. in. d. c. tãta. ꝑ illũ tex. q fundat se iup poté tia z virtute matrimonij. Ad cuius esse nõ reqrit instz dotale. z Penor. ibi affirmat se ita pluries in facto rñdisse, z ꝙ legiste cõiter in practica sequunt hoc dictũ, z ꝓter ipsuz facit qz si dero gat in causa causante, scz ꝙ matrimoniũ valeat sine instris ergo in causato, scz legitimatione. Ad hoc ꝙ in materia correctoris facta derogatione in principali fit ẽt in eo qđ venit in eius cõ quentiã iuxta nota. ꝑ gl. z Bart. in. l. j. z ij. de legiti. tut derogato iuri in hereditate ẽt derogatur in tutela. Pzo hoc ẽt quod dz in materia interpretationũ, qđ sublata ratione legis ali quid inducentis tollitur illud inductum vt probatur et colligit ex nota. in auctẽ. ingressi. de sacrosanctis eccle. C. ad hoc etiam quod in matrimonijs est tenendum ius canonicum, vt gl. notat in. §. fin. de grad. cogna. insti. Quo iure canonico nihil est cau tum de bis instrumentis dotalibus. Quid autem de iure ciuili, an ad esse legitimationis essent requisita hec instrumenta dota lia. Ego lego duas opiniões. Prima quod ad esse matrimonij non requiruntur instrumenta dotalia, sed bene ad esse legitima tionis. z gl. iuris ciuilis quoties fere occurrit hec materia secu te sunt opinionem istam, ita gl. in. §. fi. in verbo, nuptias. in ver. sed filij primogeniti. institu. de nup. Idẽ tennit gl. in. §. dubita tum. in versicu. confectione. de incest. nupt. colla. iij. idem glos. in. §. j. in versicu. instrumenta. de heredi. que ab intestato defe. Idem glo. in aucten. maximis. in versicu. affectu. de nupt. C. Et quod ad esse matrimonij nõ sit opus dotalibus instrumentis ꝓz qz nuptie fiunt ex cõsensu in. l. si vicinis. de nup. C. in. §. nuptias. eo. titu. colla. iiij. quod vero ad esse legitimationis requirantur instrumenta probat tex. in. d. §. fina. de nup. et in. §. generaliter. in fin. z in. §. si vero solummodo. quibus modis nat. effic. sui. qui tex. probant quod confectio instrumentorum dotalium sit cau sa prestans legitimationem.

¶ Secũda vero opinio que est verior, est qđ de iure ciuili non solũ ad esse legitimationis, sed etiã matrimonij requirant instru menta dotalia. Ridiculũ enim esset z monstruosum, z contra. l. fin. de bis qui sunt sui vel alie. iur. ff. Asserere esse matrimoniũ, z filios nõ esse legitimos, nisi forte dicat filios suscipiẽdos post matrimoniũ esse legitimos, ante vero matrimonium susceptos non esse. Ad hoc ẽt ego premitto qđ propter fraudes que ibẽ

bant

bant in matrimonijs, & per q̃s in legitimatione ins induxit, qđ
sperioꝛes & illustres haberẽt ꝯbere cũ dotalibus instr̃is, alias
non probaꝛ matrimoniũ. Alij vero humiles cũ scriptura triũ te
stiũ ꝯbere deberent. §. illud quoq;. Quid mod. na. effi. legi. §. q;
vero legẽ. vt lice. mat. & ante, alias erãt defectus in essentia ma-
trimonij, probat tex. quibus mod. natu. effi. legiti. in fi. Et idem
erat quãdo q̃trahebatur cũ liberta vt vult tex. in. l. si vero liber
tã vt liberi decetero aur. annu. col. vi. hoc ꝓbat ẽt tex. in. l. ipe-
rialis. in versi. dũ tñ de nup. col. iiij. Ita dico idẽ esse in isto ma
trimonio. Cũ ea q̃ stetit in schemate q̃cubine, vt nõ valeat aut ꝓ
beꝛ matrimonium, nisi factis instr̃is dotalibus aut nuptialibus.
Quibus ꝓbeꝛ affectio q̃cubinalis transuersa in matrimonialẽ
vt in. l. cũ qs. & l. nuper. de natu. libe. C. ad hoc facit sil̃r in. d. §.
si quis antẽ libertã. in ver. si eniz dũ dicit vxoꝛẽ esse mulierẽ & li
berã documentoꝝ nuptialiũ q̃fectiõe, quasi aliter nõ ꝓbeꝛ nec i
effectu sit matrimoniũ. Et banc opinio. tenuit Placen. vt hꝫ ꝑ
gl. in. d. §. i. in versi. instrumẽta. de bere. que ab intest. insti. An
to. de rosel. Idẽ tz in primo libel. tractatus sui legitimationũ in
causa formali. Et refert qđ Bar. de sali. & genitoꝛ suus idem te
nuerunt. Quodq; idem tenet quidaz egregius doctoꝛ do. Lau.
de pon. Idem tenet Ang. in. §. fi. alleg. insti. de nup.

Et tenendo opinio. istã q̃ de iure ciuili, qđ ad esse
15 matrimonij, & legitimatiõis requirãt instrumenta. †Occurrit aliud dubiũ. An requiraꝛ dotis consti
tutio. Et vꝫ quod sic. §. si igitur dotalia. quibus mod. natu. effi.
sui. Itẽ id probaꝛ in rubro de filijs ante dot. instru. na. Et ꝓbaꝛ
ẽt in eodem nigro in principio. in verbo dotiũ celebratarum. Et
in. d. §. si de nup. in versi. dotalibus instr̃is, vñ in istis practicam
modice dotis dãde posuit gl. in. l. imperia. x. in versi. dotalibus
de nup. C. sed tu dic contra. Ad hoc tex. in. d. l. nuper. & in. l. cũ
quis de natu. libe. C. dum exprimunt̃ solum instrumenta nuptia
lia, & hoc ẽt ꝓbat tex. in. §. si qs autẽ. in versi. si cui. vt libe. dece
tero. col. vj. & hoc sentit gl. in auc. sed nouo inre de nup C. facit
16 .Imperialis. ibi dũmodo sine scriptis. ita tenent Anto. de ro-
sel. & Ang. in locis proxime q̃memoratis. †An autẽ in ista legi
timatione que fit per matrimonium requiratur filij q̃sensus, q-
dam quod nõ, ad hoc vꝫ facere tex. exp̃ssus in §. si quis ergo nõ
habens quib. mod. natu. effi. legi. & hoc tenuit referẽtibus An
ge. & Anto. de rosel. in locis. §. proxime relatis Bartho. de sa-
lice. in quadam questio. que incipit Mediola. in primo dubio,
& tertio articulo, sed idẽ Anto. & Ange. tenent cõtra & referunt
Buil. de cugno. Idem tenentẽ in. l. benignius de legi. C. pro qui
bus facit tex. in. §. generaliter. quib. mod natu. effi. sui. vbi idez
tenet Jac. de belui. & Bar. nec obstat. d. §. si quis ergo non ha-
bẽs, q; ille est casus specialis, vbi vz legitimatio filiozũ sine con
sensu ipsoꝝ q̃n sez pater non valens q̃cubinã vxoꝛem ducere pp
filios naturales qui occultant matrem. Nã tunc vz legitimatio
isto casu quam ipsis tacite dissentientibus nedum q̃sentientibus
vt est tex. notabilis i. §. liceat. cũ gl. i ꝛbo. ne frauderis vt liceat
matri & auie. Ita rñdet idem Ant. in dicto tractatu in libel. se-
cundo. in causa materiali. & pro hac opinione facit practica que
est in partibus istis, que quod filij in concubinatu suscepti legi
timant̃ per matrimonium durante benedictione nuptiali paren
tum, ipsi vna cum parentibus ex q̃suetudine patrie apponantur
sub panno lineo, vt per hoc videant̃ cõsentire dicte legitimatio-
ni. Dicunt tñ predicti Anto. de rosel. & Ang. ipse post Angel.
de perusi. in sua disputatione incipiente nobilis, q̃ consensus
filij potest subsq̃ post mortẽ patris. & sic ratum haberi, ad hoc
tex. in auc si quis. de natu. lib. vbi patre dicẽte in testimonio se
velle habere filios legitimos potest filios post mortẽ patris sup
plicare principi, ac ratũ habere non obstat huic dicto. l. in bo-
noꝝ rem ratam ha. ff. quia vt ibi vult Bar. illud bz locũ qñ est
defectus ex parte gerẽtis, sed in casu nostro pater & mater agũt
legitimare filiũ per subsequẽs matrimoniũ, ergo talis defectus
non impedit ratificationem fiendam ex parte filij, an autẽ i ista
legitimatione requiraꝛ consensus patris, puto q̃ sic. in. d. §. si ve
ro non solummodo. & in. §. generaliter. tñ nõ est opus quod di-
cat ꝯbo causa legitimandi filios, sed solum matrimoniũ de iure
canonico facit legitimationem, de iure ciuili cum matrimonio
confectio instrumentoꝝ, dicunt tamen docto. quod si pater ꝑ
testatur se nolle fieri legitimos quod impeditur legitimatio, sed
non sequuta protestatione, filij per matrimonium vt dixi de iure
canonico & de iure ciuili per dotalia instrumẽta in matrimonio
interuenientia efficiuntur legiti. ita Anto. de rosel. in dicto tra
ctatu in primo libel. in causa materiali. col. vj. idem Ant. in li-
bello. ij. in causa formali. iij. col.

¶ Ampliatio secunda.

17 **Secundo** ampliatur vt per matrimonium subsequẽs
†legitimantur filij nati ex ancilla, & non sit
opus manumissione preãbula, nec ipsius ancille, nec filioꝝ. Ad
hoc tex. in. §. si qs ãt. in ver. si cui. vt. liber. decetero aur. annu.
col. vj. vbi ꝓbat tex. q̃ accepta ancilla in vxoꝛẽ filij & mater sint
legitimi. Preterea q vult q̃s, vult antecedens necessariũ. l. illud. de acqui. here. ff. l. oratio. de spõ. ff. ampliaꝛ etiam, vt per ma
trimonium ꝯctũ cũ ea cum qua tẽpoꝛe conceptionis non poteꝛ
at esse matrimoniũ, q; tũc alteri nupta erat. Legitimatio fiat
de tali filio si tpe natiuitatis potuerit esse matrimoniũ, ita tenẽt
Host. Jo. an. & Ant. in. d. c. tanta bene facit proeorum opinio
ne qđ de statu ingenuitatis dr̃ in fi. in. §. sufficiat. ꝺ inge. instru.
ad hoc ẽt facit tex. in. c. qđ nobis qui fi. sint legi. ꝑm vnã lectu.
de qua tñ statim latius dicẽt, probat ille tex. Qđ conceptus de
clandestino matrimonio, natus tñ tpe q̃probationis facte p ec-
clesiam est legitimus, ẽt si aliquod postea detegaꝛ impedimẽtũ
Ad hoc etiaz q; l. nuper. in fin. de na. libe. C. & in §. si quis igit̃
dotalia, volunt inspici tps natiuitatis, nõ conceptiõis, sed An.
de rosel. in. d. tract. in libel. in cã materiali. in. vij. col. ꝺt q̃ q̃z
uis nõ audeat a tantoꝝ doctoꝝ snia recedere. Tñ ipsi ꝑm eũ
loquuntur contra casum expressum in. l. paulus. de statu ho. ff. &
affirmat ẽt qđ istud sequaꝛ Jo. an. in summa in tit. ꝺ despõ. & qđ
tpe conceptionis requiratur habitus, vꝫ esse casus ꝑm euz in. d.
c. tanta. q̃uncto primo, & secundo respondeo, q; talis sic genitus,
vt ibi declaraꝛ dr̃ esse spurius. Et Ang. in §. fi. ꝺ nup. dicit hãc
opi. vez q̃ requiratur habilitas conceptionis matrimonij in pñ
cto iuris esse verioꝛẽ, q̃uis ipse asserat a cõi snia non esse recedẽ
dũ. Que cõis sententia vꝫ verioꝛ cũ pp fauoꝛẽ prolis, tuz matri
monij. Et meo iudicio etiam tex. d. c. tanta. sup quo p̃dicti An
to. de rosel. & Ang. faciunt suũ principale fundamentũ, solũ lo
quit̃ de prole suscepta. i. nata ex q̃cubina tpe primi matrimonij
q; talis prolis tãq̃ spuria nõ legitimaꝛ per subsequẽs matrimo
niũ. Secus est si solũ esset cõcepta, & solu. matri. nata, q; illa bñ
ꝑ matrimoniũ legitimareꝛ. Ad hoc qđ in simili hꝫ in. §. sufficit.
de inge. insti. Et propterea puto q̃ si quis habuerit q̃cubinam
vxoꝛẽ alterius, que tunc ex eo concepit, & marito illius q̃cubine
mortuo vt nascunt̃ filij illi existimo q̃ legitimant̃ per matrimo
nium modo non precesserit machinatio, q; si sit validũ tunc ces-
sante machinatione tz matrimoniũ. c. sup hoc. & c. significasti.
de eo qui duxit in vxo. quã pol. p adul. ergo p idẽ matrimoniuz
validũ fit legitimatio, & hoc videt̃ innuere tex. dicti. c. tãta i fi.

¶ Ampliatio tertia.

18 **Circa** hanc ampliationem incidit dubium, an filij nati
ex clandestino matrimonio sint legitimi. † Om-
nes bene consentiunt q̃ siue sint nati ante, siue post approbatio
nem ecclesie q̃ sint legitimi, si nullũ postea detegatur ipedimẽ
tũ q̃sanguinitatis seu affinitatis, ita glo. ij in fin. sui. in. d. c. qđ
nobis, quã vt ibi vult Panoꝛ. omnes sequunt̃, & hoc vꝫ proba-
ri in. c. ij. in fi. de clãde. despõ. Nam approbatio retrotrahit̃, &
perinde est ac si ab initio fuisset ꝯctus in facie ecclesie, qđ si po-
stea detegatur impedimentũ variant icribẽtes pp Host. & Jo.
an. ad cõtrarietatẽ & diuersitatẽ in lectura illius tex. Et q; ver-
bum matrimonio, aliqui vt Host. ibi intelligunt vt cõiungatur
verbo, generati, & idẽ verbum generati, exponitur. i. nati. Que
est improprie expositio, vñ Jesus dr̃ natus ex Maria virgine.
Sed alij vt in genealogia ipsius saluatoris apparet generant̃ a
suis patribus. Mens itaq; Host. ad tex. allegatũ q̃ nobis est,
q̃ in his cõceptis ex clandestino matrimonio, post cõceptionẽ
tñ approbato, sed demũ reprobato. Qđ tales qui post vel ap-
probationẽ vel separationẽ nati sunt debent legitimi reputari, &
ꝑm hunc intellectũ ꝓbat ille tex. q̃ proxime dicebam cõceptos
ex concubina. Cũ qua tẽpoꝛe cõceptionis non poterat esse mri
monij, legitimari ꝑ subsequens matrimoniũ si tẽpore natiuita-
tis poterit eẽ vxoꝛ. Porro alij vt Jo. an. aliter exponũt literã
d. c. q̃ nobis. id est quod hi geniti fuerunt de clãdestino matri
monio postmodũ id est, post generationẽ ab ecclesia approbato
&c. Et affert illic Jo. an. q̃ nati ex clandestino matrimonio siue
ante approbatione siue post q̃ sint legitimi etiam ñ postea. dete
gatur impedimentum. Ad hoc in arg. c. ex tenoꝛe. q filij sint le
gi. Adducit idẽ Jo. an. pro se. c. ij. allegatũ. de clande. despõ.
Item q; matrimonium subsequens purgat omnia precedẽtia in
d. c. tanta. Sed Panoꝛ. ibi callide sequutus. Cuius opinioni

ego adhereo. Tenet quod nati ex clandestino matrimonio nõ obstã. approbatiõe ecclesie, si postea detegat impedimentũ nõ sint legitimi. Ad hoc multũ vrget. c. fi. §. si quis. de cland. despõ. vbi dr q soboles suscepta ex matrimonio clandestino est prorsus illegitima detecto ipedimento. Et ad. c. fm a Jo. an. allegatũ est dom q loquit qñ non apparet postmodũ de impedimento. Nam ꝯbendo sic in occulto vñr affectatores ignorantie t sic presumunt scinisse impedimentũ. Ad. c. tanta. dic qõ matrimonium purgat maculam illegitimationis, quando saltẽ tpe natiuitatis potuit esse matrimoniũ, sed hic nõ potuit detecto impedimento. Et Panor. putat hanc opi. esse veriorẽ, de rigore iuris, nõ esset tñ meo iudicio malũ, s valde equũ tenere quãdã opinionẽ mediam, quã potuit gl. in. d. c. qõ nobis. qõ geniti ex matrimonio clandestino ante approbationem non sint legitimi postea detecto impedimento pp malam fidem ꝯbentium que p sumitur ex quo contraxerunt in occulto, q qui male agit odit lucem t c. consulnit. de offi. delegati. extra. Nati vero post approbationem ecclesie censendi sunt legitimi pp illaz bonam fidem que cansatur ex approbatione illa, t purgat maculam clandestinitatis, ad hoc in argu. l. ij. quod metus causa. C.

¶ Ampliatio quarta.

19 **Quarto** ampliatur vt per mrimoniũ, cuz ꝙcubina in articulo mortis seu in extremis ꝙtractum †legitimenr filij ita post lõgã disputationẽ tz Jo. an. in mercu. sine culpa. in. ij. col. idẽ Bal. in. l. ij. de prini. do. C. idem in. l. nup. de natu. lib. C. idẽ Ant. in. d tract. j. lib. in cã materiali. in. viij. col. t seq. Ang. i. §. fi. insti. de nup. Et pro ista ampliatiõe facit q ipedimentũ tpale, in matrimonijs qõ tolli sperat et cũ corporis periculo nõ irritat matrimoniũ, vt no. Inn. quicquid dicat gl. Bernar. in. c. fraternitatis. de frigi. sed istud est hmõi.

¶ Scõo q per tale matrimonium non solum dicitur de presenti ꝯbere matrimonium, sed retro habita talis affectio declarari. l. cũ qs. de natu. lib. C. sed illa pñt fieri in extremis vt lic. mane. §. liceat. col. viij. maxime idem procedit cũ dicat nouã p lem nanciscl. §. si quis ergo. quib. mod. na. effi. legi.

Tertio spes prolis non habende tunc demum vitiat matrimonium quando deducitur in pactum. c. fi. de cõditio. apposi. sed hic non deducitur in pactum.

¶ Quarto ad hoc facit decre. commissuz. de sponsa. vbi q intrauit cum aliqua cõtrahere põt ante copulã ingredi monasteriũ. Et tamen deficiebant ibi duo substãtialia matrimonij, scz spes prolis, quia non intendebat ad coitum. Item deficit sacramentum. Quia per professionem faciendam intendebat cõtrahens diuertere, t tamen ibi tenet matrimonium, t seruat iuramentuz ergo in casu nostro quando cõtrahitur ab existente in extremis tenebit matrimoninm vbi deficit alterum tantum.

¶ Quinto est dabile verum matrimonium vbi deficit tertiũ bonum matrimonij, scz fides. Quod est in tali exẽplo, ꝙtrahis cuz aliqua muliere, t nõ speras sibi fidez thori seruare, nullus dubitat ibi esse matrimoniũ. De eo añt qui ꝙtrahit cũ meretrice, an mereat, habet in. c. non est. xxxij. q. j. in. c. inter opera. de spõ. t in. l. imperialis. de nup. C. adde bis q vbi cessat spes prolis, tñ non desinit esse matrimonium, fuit enim matrimoniũ inter Mariam t Joseph. xxij. q. ij. beata Et tñ ipsa virgo Maria ꝯbendo se virginitatem seruaturam disposuerat. Et sic iuxta propositum animi non erat spes prolis.

20 ¶ †Sexto faciat aliud simile. Bonũ baptismi est remissio peccatoꝝ, cũ infusione gr̃e, sed si ficte baptizaretur adultus verum haberet baptismũ non tñ bonũ baptismi. Qõ tñ postea habere iciperet cũ fictio veraci corde recesserit. j. q. j. sicut ficti. de cõ. di. iiij. solet. c. maiores in fi. de bap. Sed iste qui agit in extremis ꝯbendo cum concubina recipiet verum sacramentuz, t sernatus ab egritudine poterit habere spem prolis, t prolem.

¶ Septimo cũ morte nihil sit certius, t hora mortis nihil icertius qõ est gñale, tã in egris qꝫ in sanis. l. j. de condi. t demon. ff. tunc nõ ob. si dicat, in agente, in extremis speramus mortez õ p xim. Quia etiam in eo qui est hodie sanus accidere potest, qõ apoplexia, vel alias cito morier. Et sepe experimur sanari pnosticos ad mortẽ t conualescere, t contra cito ocumbere sanos, ergo certitudo mortis que est generalis, in oibus non impedit matrimonium, alias nullum esset matrimonium.

¶ Octauo donatio causa mortis fit aliqñ metu mortis non instantis, aliquãdo instantis, de proximo. l. senatus. §. mortis. de mor. cau. do. ff. t tamen donatuz secũdo casu, scz metu mortis instantis, si detur irrenocabiliter, censetur in vita donatum. l. vbi. eo. ti. sed in matrimonio geriꝝ semper ꝯctus irrenocabiliter pp id quod dicit. Quos deus ꝯiunxit ꝛc. ergo perinde habet factuz in periculo mortis instantis, ac si esset factum in vita. Huc etiã accidit quod spũale matrimoniũ quod est per religionis ingressum contrahitur ex pfessione facta in periculo mortis. c. sicut nobis de regũla. modo pp infirmitatem non sit alienatus a mẽte. c. sicut tenor. eo. titu. quo casu etiam si esset alienatio mentis non teneret carnale. c. neqz. xxxij. qõ. vij. c. dilectus. de sponsa.

¶ Nono etiam facit, q edictũ de matrimonijs est pbibitorium c. cũ apud de sponsa. Sed laborãte in extremis non inuenimus pbibitum ꝯbere matrimonium, ergo est ei permissum. Aliogn sequeretur de eo qui iurasset, cũ aliqua contrahere quod in extremis positus non posset cum illa ꝯbere t haberet necesse deie rare, sed nullus peccat de necessitate, q non est peccatum nisi
21 voluntarium. c. nabuchodonosor. xxiij. q. iiij. †Et p ista fundamenta apparet ista opinio sufficienter cõfirmata, s qz aliqui nõ lenis auctoritatis doctores contrariaz opinionẽ sequuti sunt restat eorum fundamentis breuiter facere.

¶ Primo dñ allegant. d. l. nuper. in ver. spẽ tollende sobolis, quam legem inducebat Jac. de are. Tu responde dupliciter.

¶ Primo quod satis est esse spez prolis in casu conualescẽtie.

¶ Scõo q sine tali spe potest esse matrimonium ppter hmanitatis solatium, qua ratione decrepiti in quibus cessat ois spes prolis matrimoniũ contrahunt. c. nuptiaruz. xxvij. q. j. c. quod sedẽ, t qõ ibi notatur de fugitiuis. Itẽ filius naturalis per matrimoniũ legitimatus dicitur nouus filius propter nouaz ipsius qualitatẽ, t patris potestatem in quã recidit. §. si quis ergo. qb. mo. na. effi. legi. §. si quis igitur. ff. quib. mo. na. effi. sui.

¶ Scõo non ob. si dicat matrimoniũ fuisse institutũ ex cã prima ria in statu innocẽtie, t a deo in paradiso ad sobolis procreationẽ, vt in illa auctoritate hoc nunc os de ossibus ꝛc. in. c. j. de vo. in. vj. Itẽ nõ obst. si dicat s Apostolũ fuisse institutũ pcã scõarie vitãde fornicationis, scõe, ad Corint. vij. Cũ itaqꝫ i matrimonio ꝯcto in extremis desint illa duo substantialia, scilicet spes prolis t euitatio fornicationis ergo deficiẽte cã matrimonij deficit ipsuz matrimonium. Ad hoc q electio, sua trãsactio super alimentis futuris non valent qñ peccant in suo substãtiali. c. qz propter. de elec. l. prolatam. vbi Bar. de senten. l. cũ hi. §. igit. t §. si pter. de trãsa. ff. qz tu dic q hec iura loquunt in forma sõali, sed vt in tertio quarto, t quto fundamentis deductum fuit, sine spe plis, fidei aut sacramẽti aliqñ subsistit sacz iiiij.

¶ Tertio non obst. si dicat diuersa sunt facere aliqua in vita t in morte qõ apparet, qz baptismus in morte susceptus irregularitatez inducit, quo ad ordinis promotionem. c. vnico. lvij. Angu. de peni. di. vij. nõ audet asserere sacramẽtũ penitẽtie in morte susceptũ esse illius efficacie cuius est cũ in sanitate suscipitur. de pe. dist. vij. si quis positus. ad hoc etiaz, qz in morte interdũ negatur officiũ sepulture. c. super eo. de rap. qz tu dic q imo regulariter permissum in vita permittitur in extremis ne incidamus in. l. fusia canina. ¶ Ad ꝯria pxime adducta pt rñderi q sunt causalia nã ad. c. vnicuz lvij. dist. Tu dic qõ illic baptizatus in morte bz baptismũ, sed progatiua ordinũ que nõ multos
22 ẽt peccantes repellit, repellit istũ sicut Neophitũ, lz vere sit baptizatus. xlvij. dist. per totũ. Ad. c. si qs positus. † tu dic q penitenti t contrito in extremis non est negãda penitentia, imo si suspendat pro demeritis non est negandũ viaticũ, nec sepultura ecclesie. in. c. fi. xij. q. ij. imo ẽt mortuus in quo morieẽte apparuerunt signa contritionis absolnitur. c. a nobis. l. ij. de sent. excõ. Augustinus autez in. d. c. si qs positus. de peni. dist. vij. admonere nos voluit, vt sani agamus penitẽtiã, ac simul deterrere ne vsqz ad extremum eam differamus. ita notat glo. de peni. dist. vij. in summa. Postremo ad. c. super eo. de rap. Tu dic qõ ille bz verũ sacramentum penitentie, sed ad aliorum terroꝛem negatur sibi officium sepulture, vt glo. penul. notat ibi.

¶ Quinto ampliat ꝙclusio nostra, vt naturales legitimẽt per matrimoniũ cum ꝙcubina ꝯcũ, non obst. qõ fuerit aliud matrimoniũ intermedium. Hoc tenent Goffre. t Hostiẽ. in suis summis in titu. de filijs presby. vcz Goffredus. in versic. quid si natus. t Hosti in. § ij. in fi. Jo. an. Idem tenet post longam disputationẽ in dicta mercu. sine culpa. in. iiij. col. Bar. in. l. cũ decẽ. §. fi. de soln. ff. refert Richar. malũ. disputatuz t nihil absolnit Ant. de rosel. Idẽ sequit in. d. tract. lib. j. in can. materiali. col. xij. cũ seq. vbi tandẽ refert Richar. malũ. Jac. de are. t Bar. idem sequutos. Idẽ tenet Panor. in. c. per tuas. in secũdo notabi. t pro ista limitatione vrgent fundamenta que sequntur.

¶ Primo

¶ Primo & principaliʒ, qz ius positiuū tā ciuile q̄ canonicū qđ vult per parentē matrimoniū legitimari prolē nō distinguit an matrimoniū fuerit intermediū an nō, ʒ solū regrit q̄ matrimonium inter parētes sit secutū, & sic vbi ius nō distinguit nec nos ꝛc. l. j. §. si qd aūt. de alea. ff. Neq; dʒ nocere q̄ medio tpe nō potuerit esse matrimoniū. ar. cle. si de bñficio. de preben. vbi executor qui nō potuit medio tpe q̄ferre tunc q̄fert, cū bñficiuʒ est ad papā deolutū. Itē videmus q̄ si intra annū ꝓsequēde appellationis fiat cōpromissum illo cōpromisso finito coniungunt posteriora tpa prioribus, anc. ei tñ. de tem. appel C. i cle. q̄diu. de ap. preterea videmus in prescriptionibus media tpa nō nocere qbus interdū dormit prescriptio. hoc apparet tpe vacatio
23 nis ichismatis hospitalitatis & ꝯ minores, †q̄ tpa media nō nocent. ʒ subducunt de medio. c. j. c. auditis. c. ex transmissa. c. cū nobis. de prescriptio. i. l. sicut. de prescript. xxx. vel. xl. anno. C. l. fi. quib. can. cessat lon. tpis prescrip. vrget & q̄iunctionem q̄sensus q̄stituti ꝑ curatoris ad q̄sensum datū ꝑ constituentē non impedit ipsius ꝑ curatoris intermedia ꝯdictio. c. lʒ. de procu. i vj. sicut & q̄iungimus tps quo post absolutionē suam excōicatus egit tpe quo egit añ exceptionē oppositā, & de his facimus vnā instātiā. c. pia. de exceptio. in. vj.

¶ Secundo principaliter adijci pñt quedā leges que videntur instare. Primo. l. potior. in. ij. respō. quib. mod. pig. sol. ff. vbi si vni obligem primo rē sub cōditione. Secundo obligē illā rem alteri pure. Tertio eueniat qditio, tps qditionis trahit ad tempus obligationis nō obstante illo actu ꝯrio intermedio. ad hoc & facit q̄ soluitur hypoteca vēdito pignore de voluntate creditoris. l. si debitor. §. j. l. si q̄sentiat. eo. tit. & tñ reintegrat, si redeat in priores debitoris dominiū. l. voluntate. eo. tit. j. & ij. respon. hoc & q̄ actio rerū amotarū inchoata post dinortiū reintegrato matrimonio cessat, ʒ nō extinguitur imo sublato ipedimēto matrimonij reintegratur. l. reintegratio. & l. fi. re. amo. ff. Sic ergo q̄cludamus q̄ ius legitimandi q̄ habebāt parētes anteq̄ alter eoꝝ ꝯberet ipedit ꝑ tpe ꝯctus & reuiuiscat sublato impedimento, & sic satis eē dʒ in p̄ncipio & in fine licuisse. facit. l. seruoꝝ. de sta. ho. ff. nec noceat tps mediū, ad ℞. l. pe. de cura. fur. C. ¶ Tertio principaliter bñ facit. l. intercidit. ꝺ qđi. & demō. ff. vbi defectus intermedius acq̄sitionis legati vt deportatio. l. si necesse. §. si deportatus. de bo. libe. ff. nō ipedit acq̄sitionez legati si tpe testamēti & diei legati cedentis legatarius sit capax. ita in casu nr̄o mediū nō dʒ nocere, si extrema fuerit habilia sc̄z tpe coitus & presentis tpis matrimonij.

¶ Quarto facit tex. q̄ vī expressus in §. si vero solūmodo. i ℣. oīmodo. vbi tex. vult. q̄ multū vrget naturales añ natos non obstantibus legitimis ꝑ matrimoniū legitimari, ergo statuendum est necessario q̄ si tales legitimi suscepti sint post nāles, q̄ sint ex matrimonio intermedio suscepti, & illū tex. vt refert Ant. de rosel. loco p̄x. alle. iducebāt. ita Ang. de peru. & genitor eius dem Ant. lʒ vt ille Ant. dicit, Florianus de. s. Pet. preceptor suus in lectione extraordinaria conaret & male rñdere ad illum
24 §. onbitarū. de incestis nup. col. iij. ¶ † Ad fundamenta añt q̄ vrgent & stringunt ꝑ opinione ꝯria vcʒ q̄ matrimonium intermedium debeat impedire ligitimationem naturalium antea natorum. Est respondendum breuiter hoc modo.

¶ Primo si dicatur q̄ iura semper loquuntur de primis actibus que fiunt sine aliquo medio. ar. l. matrimonij cā, qui & a q̄ bus. ff. inde tex. dicit hoc sermone cum nupta erit intelligit de primis nuptijs. l. boues. §. hoc sermone. ꝺ verb. significa. ff. & dotis p̄missio intelligitur de primis nuptijs. l. dotis p̄missio. de iure do. ff. l. inter socerū. de pac. dota. ff. & si iurauī cū aliqua ꝯbe re si primas nuptias cū illa nō ꝯbo, sum periurus. c. super his. de sponsa. Et dispensatio facta de duobus curatis intelligit de primis. c. non potest. de preben. in. vj. Et nomen heredis intelligitur de primo. l. antiquitas. de vsufruc. C. ad hoc facit. l. cū q klendis. de ver. ob. ff. l. edic. §. cum autē. de iure fisci. ff. l. fideicōmissa. §. si quis. de leg. ij. ¶ Tu dic omnibus his obiectis q̄ vt supra in exordio huius ampliationis dictum est. Iura posituq̄ que legitimationē q̄cedunt ꝑ subsequens matrimonium, nō faciunt viam an sit statim sequutum matrimoniū, an fuerit aliō intermediū, neq; & requirunt iura, vt quidā falso existimant q̄ cōtinuata affectione coitus cōcubinarius transfundatur in matrimoniū. sed satis esse dʒ affectionem maxime legitimande prolis precessisse iuxta tex. l. cum quis, de natu. lib. C. in verbo earum affectione. nam licet tempore intermedio diuerterit a concubina, & matrimoniuʒ contraxerit cū alia, quo tēpore cessauit affectio pōt esse q̄ soluto tali mr̄imonio reintegrata sit affectio cuʒ eadē q̄cubina, cū pp liberos iā susceptos, & tū pp suscipiendos, que affectio superueniens, est ea de qua voluit. l. cū qs. alioquin sequeret q̄ q̄cubinatus diu & sine interpellatione q̄tinuatus esset potior q̄ intermissus. ¶ Scō principaliter nō obstat q̄ cum actus imptinens intermixtus vitiet q̄ agit, pʒ in electione, testō & stipulatione in. c. q̄ pp. de elec. c. cum post petitā. eo. ti. l. bñdes palā. in fi. de testa. ff. l. antiquitas. C. eo. l. i. & l. q̄tinus. ff. ó ver. ob. Ergo fortius actus ꝯrius, vt hic & verba baptismi intermedia vitiant sacr̄m, bñ in. c. si nō sanctificatur. de q̄sec. di. iij. ¶ Tu dic q̄ hec argumenta procedūt in his que debēt fieri vno contextu, sed iure cautum non est q̄ matrimonium vt legitimet naturales non est necesse quod nihil habeat intermedium.

25 ¶ † Tertio nō obstat si dicatur q̄ media impertinentia impediunt coniunctionē extremoꝝ. Ad hoc. c. per tuas. de qđi. ap posi. vbi spōsalia qditionalia, & sequens carnalis copula faciūt matimonium tamen ꝯrius euentus conditionis impedit coniūctionem extremoꝝ. d. c. per tuas. de conditio. appos. Et locus sacer medius, vel nō seruit vel impedit seruitutē. l. seruitutes. la. §. iij. §. fi. de seruitut. ff. l. qui sella. §. fi. de serui. rustic. predio. ff. Et locus medius impedit & pollutionem. c. vnico. de cōsecra. eccl. in. vi. & interruptio media sit nālis vel ciuilis prescriptionē extinguit. De quo plene notatur in. l. si quis. §. illud. de prescrip. xxx. anno. C. & possessio habita per colonuʒ perditur ꝑ mortē ipsius, aut eo recedēte animo deserēde possessionis & nō retinet ꝑ personam intermediam. l. si de eo. §. fi. de acquiren. pos. ff. ¶ Tu dic vnico verbo quod hec iura vt in eis iam inductis clare pʒ sic procedunt, qz in illis requiritur continuatio actuuʒ, id est continuatis actibus secundum coniungatur cum primo.

¶ Quarto nō obstat inquantū diceretur qđ fictio canonis per quā duo dies finguntur ꝓ vno cessat per ꝯibū, vel potū intermedium ordinantis vel ordinandi. c. qđ a patribus. lxxv. di. Et sic fictio qua fingit ius positiuū matrimoniū ante natiuitatem ꝯctum impeditur per matrimoniū intermediū, maxime cū iuris fictio nō cadat sup impossibili. gl. in. l. gallus. §. si eius. ad fi. magne gl. de libe. & posthu. ff. Nec fictio cadit sup iuri ꝯrio. not. in l. talis scriptura. ad fi. vlti. gl. de leg. j. Ad hoc in. l. bello. §. facte. de cap. ff. Item ars & fictio habent imitari naturā. sed tu dic q̄ hec omnia facile tolli possunt, si dicimus talem naturalē post matrimonij intermedium interueniente scō matimonio legitimatum esse, ex nunc solum legitimum non ex tunc. id est ex quo tempore natus est, quod an verum sit infra latius discutietur.

26 ¶ † Sexto ampliatur vt liberi nati ex clerico in minoribus cōstituto & tunc beneficiato per matrimonium cum matre ꝯctū legitimentur, ita post longam disputationem tʒ Joan. andr. in dicta regula, sine culpa. in. vi. col. Anto. de rosel. in dicto tracta. ꝓin libr. x. in causa materiali. Ad hoc primo facit dicta decretalis, tanta, scōm explicationem Joan. and. ibi & eiusdem in dicta regula, quam ego retuli in exordio huius conclusionis.

¶ Secundo & facit q̄ dicta decreta, tanta. & l. nuper. & l. cum quis. solum requirunt qđ tpe ꝯctus potuerit esse matrimoniū, nec requiritur quod mulier fuerit in concubinali schematbe.

¶ Tertio & facit. §. fi. de incest. nupt. inquantum loquitur de legitimatione que fit per oblationem curie, & solum requirit q̄ matrimonium potuerit esse, & idem solum requirit text. in. §. de here. que ab intest. institu. vnde fatendo & concubinatum esse de iure canonico reprobatum p̄sertim in clericis, non sequit q̄ filij ab eis ex concubinis suscepti sunt spurij, & sic quod non possint legitimari, qz eadeʒ ratione sequeretur quod filij a laicis in concubinatu non possint per matrimonium legitimari, cum concubinatus sit & de iure ciuili nouissimo reprobatus, vt post Hostien. in. c. latoꝝ. dixi supra, & si teneretur opinio, quod in laicis sit toleratus concubinatus de iure ciuili, eadem ratione etiā attentari posset in clericis in minoribus tolleratuʒ esse saltem de iure ciuili. §. si quis autem monasticaʒ. de mona. col la. prima. qui text. prohibet solum concubinatum clericis in sacris, ergo permittit clericis in minoribus.

¶ Quarto facit, qz cum clericus in minoribus & beneficiatus possit ꝯbere cuʒ concubina, ergo fit legitimatio cum sufficiat. & tempore coitus, & tempore q̄tractus matrimonij posse de iure sustinere matrimonium, vt in. d. c. tanta. Et hec opinio est verioꝝ quam Ricar. malum. cuius rationibus respondent Joan. and. & Anto. de rosel. in proxime adductis locis.

27 ¶ † Septimo ampliatur vt nati ex soluto & soluta legitimētur ꝑ subsequēs mr̄imoniū. ita Jo. an. & Panorꝝ. in. d. c. tāta. Opinio autem ꝯria Bar. in. l. in concubinatu. §. i. de concubi. pro-

cedit de iure ciuili, ꝛ hec procedit de iure canonico, qđ fundat se sup potentia ꝛ efficacia matrimonij, ꝛ ex opinione ꝛ̃ia seque retur ꝙ magis faueꝫ peccato diuturno ꝛ ḡtinuo, id est inueterato ḡcubinatui, q̃s peccato momentanee cōmisso forte vna vice cum soluta. ℙōt. n. ex vnica cognitione mulier impregnari ꝛ ex ea possunt nasci duo partus, sicut ex veteri testō. Ex ḡcubitu vnico Jude cū Thamar nuru sua, hec facta est pregnās edidit vnico partu ℙbares ꝛ Zaram, hr̃ in. c. dñs. lvi. di. Jté ius ciuile habuit bonā ꝙsiderationē, qñ permisit legitimationez in susceptis ex ḡcubina indubitata ꝛ in domo retenta, q̃ tales nō sunt ex effusa libidine nati, sed ex ea que prope est vxoris, vt iaz dixi, sed ius canonicū habuit aliā ꝙsiderationē, q̃ magis abhoret coitū ḡcubinariū q̃s fornicationē simplicez, vt pz ex nota. in c. ex parte ad c. de testi.

28 ¶ †Octauo ampliatur vt nati ex Christiano ꝛ infideli muliere secuto postea matrimonio cū ea ad Christianissimū ꝙuersa legitimentur, ita tz Saspa in. d. c. tanta. motus q̃ ille tex. nō excipit nisi vnū casum, vnde nō debemus impedire legitimationez in alio casu. Nam tpe ꝙceptionis poterat esse matrimoniū si illa fuisset facta tunc christiana, vnde satis est ꝙ nō subsit impedimentū perpetuū, ꝛ Ant. de rosel. hoc sequit in dicto trac. lib. j. in cā materiali. col. viij. maxime si coitus erat in lege mulieris approbatus, ꝙiunctio ergo vnius est inridica, vt. in. d. c. ex tenore. secus esset ꝑm eundē Ant. si ille coitus erat lege mulieris reprobatus. Tu tñ aduerte qđ opinio ꝛ̃ia vr̃ mihi verior, quaz tenent Host. Jo. an. ꝛ ℙanor. in. d. c. tanta. ꝛ hoc ideo q̃ tpe natiuitatis nō poterat esse matrimoniuz. in. c. caue. xxviij. q. j. Unde matrimoniū hoc casu nō pōt retrotrahi ad tps natiuitatis. nā vt dicit ℙanor. ad hoc ꝙ fictio habeat vim suā, opz ꝙ extrema sint habilia. s. tps ad qđ, ꝛ tps a quo, ꝛ sic ḡcluſine qñ coitus nō poterat esse vxoris ꝛ sic primissus saltē natiuitatis tpe pp aliqđ impedimentū legitimentꝫ filij p subsequēs mr̃imoniū.

29 ¶ Nono ampliatur hec ḡclo† vt legitimatus p matrimonium succedat in feudo. ita Host. ꝛ Jo. an. tenēt in. c. latoz. ℙanor. sequit in. d. c. tanta. nec ob. §. nāles. si de feu. fue. ḡtro. Ar tñ de dupliciter. ¶ Primo ꝙ ille tex. est intelligendus in legitimatione q̃ fit per rescriptū principis, secus in ea q̃ fit p ꝙsuetudinz legitimū. ita Ja. de bel. vr̃ tenere ibi, p̄dicti referūt Host. Joā. an. ꝛ ℙanor. Aliud n. esse dz in legitimato a principe, ꝛ aliud in legitimato p matrimoniū, q̃ primo casu legitimatio principis est odiosa ꝛ stricte accipienda. c. i. de filijs p̄sbytero. in. vi. At ea que fit p mr̃imoniū est fauorabilis. ar. c. fi. de re indi. Accidit his ꝙ matrimoniū a deo institutū. ℙōt ergo matrimoniuz legitimare ad feudū, ea ꝛ fortiori rōne qua princeps ex certa scia posset si hoc exprimat legitimare ad feudū vt gl. fi. not. in d. §. naturales. ¶ Preterea absurduz esset qđ sic legitimati p matrimoniū essent legitimi ad ep̄atus, vt notaꝫ in. d. c. tanta. ꝛ gl. iij. in. c. nouit. de elec. Et nō essent legitimi quo ad successionem feudi, cum tñ alioquin iura velint promouendū ad ep̄atuz esse de legitimo matrimonio. c. cum in cunctis. de elec.

¶ Secundo dic ꝙ. §. naturales. est intelligendus de legitimatis aliter q̃s per patrimonium, vez altero de illis modis qui notantur per glo. in. c. per tuas. in glo. iij. qui filij sint legi.

30 ¶ †Tertio ēt dici posset ꝙ ꝙstitutiones feudales que imperiales nō sunt nō ponunt ius cōe. Quod pulchre explicat Jo. an. in. c. ij. de feu. ꝛ feudiste pene oēs in preludijs illius libri feudalis, p̄sertim vero nō ponunt ius cōe qñ lex resistit. Qđ aūt sit lex ꝛ̃ia pz in. §. reliqui. quib. mod. natu. effici. sui. vbi dicitur legitimatas illas successiones habere debere, quas habent qui ab initio fuerunt legitimi. ꝛ in. §. si quis ergo. eod. tit. in fine dicit ꝙ nihil a legitimis differunt.

¶ De nepote autem legitimo nato ex legitimato an succedat in feudo aui, post dominum suum in legibus disputat idem Joan. andr. in dicto. c. latoz.

Postremo pro complemento materie addo ḡclusioni nostre duas limitationes qbus apparet ꝙ per consequens matrimonium nō legitimentur filij.

¶ Prima limitatio est qđ spurij ꝛ nati ex ea cum qua tpe coitus nō poterat esse matrimoniū †nō legitimantur per matrimoniū, iste est casus in. c. tanta. in. ij. rñso. Quia vt ibi vult tales cū in matrimonium peccauerint nō dz eis nec eorum proli subueniri, ꝛ ampliatur istud vt nō legitimentur filij ex incestu nati, parentibus postea ꝑbentibus ex dispensatione ecclesie. Ita post Uincen. tenent Jo. an. ꝛ ℙanor. in. d. c. tanta. Quia tunc quo tempore sunt susceptꝫ non poterat esse matrimonium obstante impedimento consanguinitatis vel affinitatis, ꝛ hoc procedit

31 nisi aliud dicatur in dispensatione. Ad hoc facit q̃ si quis contra mandata legum contrahit post depositum officium legitime sunt nuptie, ꝛ filij post nō prius geniti legitimantur in. l. eos de ritu nuptia. ff. ꝛ l. paulus. de statu ho. ff.

¶ Secundo limitatur hec ḡclusio, vt stante statuto vel ḡsuetu-
32 dine loci, ꝙ primogenitus legitimus solus succedat †nālis post natiuitatē legitimi per subsequēs matrimoniū legitimatus non excludet legitimū. ita Jo. an. post longā disputationē tz in mercu. alle. l. sine culpa. i. xij. col. Ex his q̃s referat duos doctores ℙadue. ꝛ̃iū tenuisse in disputatione solenni. Affirmat tñ ꝙ opinionē istā tanq̃ veriorem tenebat doctor suus in theologia ab eo ḡstitutus, refert ēt ipse ꝙ Bar. brix. in. q. dñicali. lv. idē teneret. ℙroducebat aūt dicit Jo. an. idē Brix. H. idem tenentem. nescit tñ Joan. andr. an is Brixiensis de Hugutione glossatoꝛ magni Decreti intelligeret, an de Hugolino vno ex glossatoribus iuris ciuilis. Adducit ēt idē Jo. an. Jaco. de belui. Et Tancre. eandem opinionez seq, ꝛ ipse Jo. an. Post tā excellentiū doctoꝛū auctoritatē q ꝛ̃iū asseruerūt. Tremulus stat in opinione ista, ꝛ iā plegit de ḡsilio deliberato, ꝛ rñso trinz solēnissimoꝝ doctoꝝ legū studij Bonoñ. Et hec opinio suadet his octo fundamētis. ¶ Primo inducit idē Jo. an. duplex fundamentū, aut. n. dicimus ꝙ in illū nālē facta est collatio legitimatis, aut ḡfirmatio, aut restitutio seu alteri⁹ p̄dictoꝝ fictio. ¶ Circa primū vr̃ esse casus in. c. si pro te. de rescr. in. vi. Hoc modo certū est, qđ nālis bz statutū ḡditionatum ad legitimatem. s. si parentes ḡsenserint in matrimoniuz, ꝛ ille pro quo fuit ibi scriptum habuit statū ḡditionatū si ḡsenserit eps ꝛ capitulū, ꝛ tñ si anteq̃s ea superueniat ille ḡsensus, alius canonicū ḡsequitur ꝛ postea superueniat ille ḡsensus ille scds in gratia qui ḡditionez preuenit est prior ꝛ potior in assecutione prebende post vacantis, sic iste qui primo ḡsecutus est legitimitatē erit potior primo, cuius postea legitimitas superuenit.

¶ Circa scdm si dicis esse ḡfirmationē, sic casus in decre. apostolice. de p̄bē. in. vi. vbi si reseruatio legati precessit, ꝛ ḡfirmatio papalis sequuta est, tñ post reseruationē ꝛ ante ḡfirmationē alter ipetranit vbi a papa, iste medius erit potior. Cōfirmatio. n. preponit illū solū ius acgrentibus post ḡfirmationez, sicut ꝛ hic, ḡfirmatio enim preponit istum post genitum tantum.

33 ¶ †Circa tertium, si dicaꝫ legitimationē per matrimoniuz esse restitutionē, prout revera vr̃ esse arg. l. ij. de nata. resti. ff. ibi natalibus antiquis restitui. in. §. si quis ergo. qui. mo. nat. effi. sint. ibi prolē voluerit nāe restituere, tūc pro ista parte vr̃ esse casus in. c. q̃s. de p̄bē. in. vi. vbi restitutio nō p̄iudicat iuri q̃sito alteri ante restitutionem cui competit. l. ij. de decur. ff.

¶ Secundo principaliter facit, q̃ clarū est ꝙ ḡsuetudo premissa exigit duo, scz primogenituraꝫ ꝛ legitimitatē, sed cū duo ad vnuz effectū copulantur que certo tpe requirunt vt hic, scz primogenitus ꝛ legitimus opz illo tempore vtrūq; verum esse aliter dispositio legis deficit. l. rextores. de le. j. si is qui dncēra. de reb. dub. §. si plures. de ḡsti. inst. ff. Sz hic in tali nāli post legitimatio, tñ intervenit vnum. s. primogenitus nō primogenitus legitimus, ergo si alius postea vtranq; qualitatē fuerit adeptus, ip se prior dicetur non ille natus prius naturalis, lz secundo dictaz qualitatē sit adeptus. Quia primus est vt. j. dicet̄ qđ nemo antecedit, sed iste nālis iaz antecedit̄ a secundogenito prius ade pto vtrūq;, nam si, inquit Jo. an. queris quis prior est filius, nō est dubium ꝙ nālis, hunc enim nā genuit, lz nō honestas ḡnij. xxxij. q. iij. c. fi. vnde ꝛ spurium vocamus filium. d. c. tāta. Si queris quis prior naturalis ꝛ legitimus pz ꝙ secundus. Et si queratur quis est prior in iure succedendi dicendum est prosecto enim qui prius illa duo scz legitimitatis ꝛ primogeniture natus est. Et si vis concedā enim censeri legitimuz a natura hoc non est ꝑm veritatem nature. sed ꝑm legis dispositionem vel ciuilitatem. Sed cōstat qđ illum quez excludunt filij ꝑm naturā non excludunt filij ꝑm ciuilitatem. l. si ita. §. j. de legat. ij. l. fideicommissum. de condi. ꝛ demon. Neq; sufficiat in iure aliquid fieri ciuiliter nisi fiat naturaliter. c. susceptū. de rescrip. l. ex ea parte. §. insultāt. de verbo. obl. l. statutis. §. cornelio felici. de iure fisci. ff. l. fi. de his qui ve. cta. impe. C.

¶ Secundo facit vbi in acquisitione prioris iuris lex requirit plures qualitates vel substātias. ille dr̃ prior qui oēs adeptus est ante, etiā si aliquis prior vnā fuerit assecutus ꝛ non oēs, ad hoc. l. quoties. de rei vendica. vbi si duobus vendit̄ res potior est secundus in re vendicāda si prius habuit rez traditā. naz cū requirātur duo titulus ꝛ traditio, si secundus habuit vtrunq; p̄ fertur primo habenti tantū titulum in proposito. Scds natus

legitimus,

legitimus,qui nactus est ꝑmo vtrũqꝫ iura primogenite ꝛ legitimitatis,ꝑferꝛ primo habeti solũ iura ꝑmogenite. ¶ Tertio faciũt notata p Host.ꝛ Jo.an.in.c.innotuit.ó elec.vbi volũt q
34 †electio facta de naturali nõ vz,ẽt si legitimeꝛ incõtinenti matrimonio subsecuto.nã tunc legitimatio talis nõ trabitur retro.

¶ Quarto tenendo legitimatiõez que fit p matrimoniũ esse quã dã restitutionez.tunc lz filius hodie legitimetur,tñ retro non debet dici legitimus,nã restitutio nõ fingit retro, sed ex nũc a tẽpore legitimationis effectũ assumit. Bar.in.l.gallus.§.ꝛ qd si tñ de libe.ꝛ postbu.ꝛ in.l.sed si filio.§.quatenus.de milit.test.ff.Ergo hic naturalis q est primogenitus nec vere nec ficte potuit dici retro legitimus,ꝛ hoc vꝝ velle tex.in.c.tãta.in versi.post.ꝛcmz matrimoniũ,ꝛ tex.in.§.si qs ergo filios.cũ glosella in verbo ex hoc,que exponit ex hoc scz tẽpore.Quasi anteriori tẽpore nõ dicaꝛ legitimus.Ad hoc ẽt induci posset tex.in.§.si qs autez.vt liberi de cetero aureo annulo.col.vj.vbi dicit text.mox a ꝙcessione dotaliũ instrumentorum quis legitimatur,ergo non ante.

¶ Quinto in fictione translatiua requirunt duo extrema habilia,vez extremuz ad q̃,ꝛ extremũ a quo,ꝛ si q̃ deficit non fit cõiunctio de extremo a quo, probaꝛ in.l.bonozũ.rez rat.ha.ff. Be extremo ad q̃ probaꝛ in donatione que fit inter virũ ꝛ vxoꝛẽ cõfirmata p mortẽ viri que retrotrahit,ꝛ tñ nõ propterea dr̃ donarius retro habuisse dominiũ pp defectuz extremi ad qó. Ad boc.l.ij.cuz glo.de inoffi.dona C.Not.glo.in.l.gallus.§.si eins in glo. magna.in fi.de libe.ꝛ postb.ff.Sed cũ reperitur aliquis primogenitus legitimus, esset impossibile ẽm hoc tempus.quo queritur legitimatio fieri q̃ iste naturalis legitimatus p mrimoniuz nasceretur post legitimationem cum alius eum antecedat.

¶ Sexto proprius legitimo certum est qó eius primo cepit esse hereditas iuxta illud Apostoli,si filius,ergo heres.l.in suis.de libe.ꝛ postbu.ff.ꝛ sic prio ꝙstituus est in iure succedẽdi.ꝛ si obijciaꝛ q̃ p naturali legitimato est fauoꝛ mrimonij , qꝛ hoc esset ꝯ prius in matrimonio natuz legitimuz cui primo est acquisitus ille fauoꝛ matrimonij,nõ debet ergo concedi legitimat o qó negaꝛet prioꝛi.l.fi.in ver.exceptis.q potio.in pigno.C.ẽt in duabus donibus. Quibus bz locũ fictio.ex tẽpore ꝓgatiua ferueꝛ in.l. vnica.in princ.de rei vxo.act.C.ꝛ maxime seruãdum id in casu nostro ne qó prius legitime factũ fuit vel quesituz ex supueniẽte
35 euentu vitieꝛ vel perdaꝛ ꝯ regulaz, factum legitime. Ad hoc ẽt alia regula id q̃ nostruz, primogenitus aũt legitimus nihil fecit pp q̃ ius in successione vxor.ꝙsuetudinis sibi delata debeat perdere,nec etiã pater potuit ei illud ius auferre,†qꝛ non est de casibus ingratitudinis relatis in.§.causas.vt cũ de appell.col.viij. ꝛ p glo.in.c.quintaallis.de iureiu.ꝛ si nõ potuit pr̃ exp̃sse frandare illum cui cõpetebat ius primogenite,multominus tacite contrabendo cum concubina.

¶ Septimo velut in iure canonico sunt certi casus. Quibus expectans beneficiũ succedit in loco primi,de qbus p glo. in.c.qꝛ sepe,de ꝓben.in.vj.ita legiste habent certos casus,qbus in successionibus hereditarijs ꝙstitutus in loco scõo adducit in locuz primi vt in morte naturali.Qꝛ primo subducto succedat sequẽs in gradu.in.c.latoꝛ.q filij sint legi.in.l.filius a patre.§.filius.ó suis ꝛ legi.l.gallus.in princ. Item morte ciuili ꝛ ꝺportatione.l. gallus.§.qd .n.si nepos.ó li.ꝛ postbu.ff.de bis ẽt modis habeꝛ ĩ.l.j.§.si filius.vsqꝫ ad.§. post tuos.ó suis ꝛ legi.ff.l.posthumos. de inust.testa.ff.Sz modus legitimatiõis nõ est de illis modis p quos scõs adducaꝛ in locũ primi,ergo a sufficiẽti partiũ enumeratione ꝛc.Nec est arguendũ de legitimatione,ad alios casus i iure expressos,qꝛ casus omissus est relinquendus dispositioni iuris cõmunis.l.cõmodissime.de libe.ꝛ post.ff.ꝛ in.d.c.suscepti.
36 ¶ † Octauo facit.Fictio nãqꝫ fingit retro vbi ꝯ suadet eqtas.l. postliminij.de cap.ff.vbi dicit tex.elegãter de Marco atilio regulo quẽ Carthaginẽses Romã miserũt nõ eẽ cũ postliminio reuersurũ qꝛ iurauerat se chartaginẽ reuersuꝝ ꝛ non habuerat animũ Rome manẽdi. Idez quoqꝫ affirmat,ibidẽ tex.esse respõsuz de quodã Menandro.Sz in proposito nostro, eqtas suadet nõ debere fieri retrotractionẽ,qꝛ si fingeretur retro legitimatus excluderet fratrem natum legitimum,sic tractaret de lucro cũ incõmodo fratris iam quasi possessionem primogenite adepti. Inde Bar.in.l.si is qui ꝓ emptoꝛe in.ij.opi.principali.de vsur. ff.vult q̃ captus ab hostibus nõ recuperat possessionẽ vt dicaꝛ vsucepisse ne locupletetur cũ aliena iactura.Huc adde q̃ fictio nũquam fit in ꝓiudiciũ iuris iam alteri quesiti.Et suadeꝛ istud qꝛ actio cõpetens soluto matrimonio ꝓ diuoꝛtium, cessat vbi est reintegratũ mrimoniũ.l.si mulier diuerterit.sol.matri.Et hoc ꝓuenit nunc ex ficto matrimonio,qꝛ fingit matrimonium non dissolutum,sed ista actio nõ cõpetit qñ actio debetur extraneo l.stipulatione de dote.de in.do.ff.Sed quesitũ est ius primogenite ꝛ legitimatiõis vere ipsi filio scõo genito lz effectus eius in successionis spe sit dilatus,si ergo est q̃situ nõ ꝺz operari exclusionem fictio q̃ resultat ex legitimatione facta de naturali p matrimoniũ. Preterea ꝛ si fictioni locus esset hic maxime non procederet.nam q̃ naturalis post mrimoniũ legitimatus dicaꝛ primogenitus hoc est ope fictionis.Sed statuta q̃ differũt primogenitis successionẽ,non verificant in casu ficto in.l.iij.§.hec verba.de neg.gest.Ad hec ẽt facit qꝛ lex vel statutũ q̃ loquunt de primogenito legitimo debẽt intelligi de eo qui sit primo legitimus ꝛ vere ꝛ nõ ficte.l.si ita qs.§.i.de leg.ij. Predictis ẽt ad de q̃ cũ verba debeãt capi in fortiore significato.§.plebiscituz. de iur.na.insti.l.j.§.j.si ager vecti.ff. Ó in pluribus significationibus illa ꝺz potius eligi q̃ magis ꝙuenit materie subiecte.l. si vno loco.ff.Et a verbis proprijs nõ est recedendũ.l.nõ aꝛr. de leg.iij.Sed in ꝓposito cũ ꝙsuetudo vel statutũ loquant de primogenito legitimo debẽt intelligi ex mrimonio nõ pp mrimoniũ. Preterea lz tales ꝯcto mrimonio legitimeꝛ,tñ ex cõi vsu loquẽdi,q ꝺz attẽdi in.l.liber.de supelec.leg.ff.nõ dicunt ꝑprie legitimi sed legitimati,sed de matrimonio nati vere sunt legitimi.in.l.cum legitime.de sta.bo.ff.notatur in.l.i.ad munici.ff.

¶ Postremo inquit Jo.an.in his est põderãda eqtas. Quid n.dices de nobili dña nõ ꝯctura cum eo cum quo ꝯxit, si primo genitũ habuisset ad successionẽ habilẽ q̃ post modũ primogenitum habuit ex matrimonio. Itẽ quali ingt ipse Joã. an.piculo submittis illã,si naturalis sperat illa mortua p matrimoniũ ꝯbẽdum se fore legitimandũ cũ iure primogenite,res profecto ipsa,vt scribit.l.fi.de pac.C.erit plena periculosissimi ꝛ tristissimi euẽtus.Faciliter.n.veneno aut alias cõspirabit in eius mortẽ.

¶ Ex his fundamentis cõcluditur q̃ stante ꝙsuetudine vel statuto que solos ad successionẽ vocant primogenitos legitimos. Filius scõgenitus legitimus excludet naturalẽ primogenitũ, lz ex subsequente matrimonio legitimatum.

¶ Ceterum qꝛ multi ꝯriam opinionem sequuti sunt. Superest eorum fundamentis breuiter satisfacere.

¶ Primo ad.§.reliqui.Quibus mo.na.effi.sui.tu dic q̃ illa littera nõ dicit q̃ censeantur ab initio legitimi, sed q̃ habent eas successiones quas habent hi q ab initio sunt legitimi,vel ꝛ scõo qó in terminis nostris, qbus loquimur de successione,que p statutum aut ꝙsuetudinẽ defertur primogenito legitimo,nõ obstat ille tex.qꝛ procedit ẽm iura cõia ẽm q̃ inter eos q sunt eodẽ gradu nõ est prerogatiua ex ordine filationis , nec curamus quis prioꝛ,naz iure cõi ita succedit naturalis legitimatus sicut is qui est naturalis ꝛ legitimatus ab initio.ita procedit dictus.§.reliqui. Et similis rñsio afferri posset ad.§.si quis.eo.titu.vbi dicit quod legitimati nihil a legitimis differũt, qꝛ tu dic qó nihil differunt ex nunc ꝛ in successionibus q̃ nondũ sunt effectate alijs. Et hoc vt iam dixi videtur sensisse glosella ibi,in versic.ex hoc scilicet tempore matrimonij.

¶ Secundo nõ obstat qó dici posset hic naturalis post legitimatus ꝺz in successione ius primogenite apparet,qꝛ ꝙstat illũ proximum qui nullum ꝺz ante se.ca.Joseph.de verb.sig.l.proximus.ꝛ.l.proximi.eo.ti.ff.de verbo.significa. Sed hic naturalis reperitur primo natus naturaliter ꝛ est legitimus, hec duo ꝙcurrunt eo tempore quo defertur hereditas.ꝛ est indubitatuz qó de iure cõi,cessante consuetudine succedere cum alijs,vt proxime dictum fuit.ꝛ habetur in auc.si quis.de naturali.liberis. C.Consuetudo ergo que inter legitimos respicit primogenituram,ꝺz in isto prius nato ꝛ legitimo aliquid operari. argu.l.si quando.de lega.i.argu.c.si papa. de priuileg. in.vi. Sit ergo idem ius de toto quod de parte.c.pastoralis.§.i.de offi. deleg. l.que de tota.ff.de rei vendi. Sic ergo qꝛ sicut cõi iure in totuz excluderet personas secundi gradus,qui filij sint legiti.c.i. Ita hic naturalis primogenitus post legitimatos ꝛ excludet in totum secundogenitum legitimum,vigore consuetudinis, sic ergo ex prioritate ꝛ concurrentia duorum tempore debito. Et arguẽdo de parte ad totum,ꝛ de toto in alia specie ad hoc totum. Cõcludi ꝺz pro hoc naturali primo nato. Dic tu breuiter quod cũ consuetudo premissa voceꝛ primogenitum ꝛ legitimum copulatiue,tunc bene est verum dicere de isto quod sit primogenitus, sed nõ est verum quod sit primogenitus ꝛ legitimus. Secus in simili, si ergo in ecclesia sum primo canonicus , ꝛ sum sacerdos
37 non sequit ergo primus sacerdos. ¶ † Affert Jo.an.simile de logico habente asinam cũ pullo de qbus fit mentio in enãgelio in ramispalmarũ is probat per fallaciã accidentis qó illa asina

est mater sua, ꝛ sic ista asina est tua ꝙ ꝙcedit, itē ē mater ꝛ hoc ꝙcedit pp pullū. Concludit ꝙiungendo ista ergo est mater sua, in ꝓposito si dicat de isto naturali ē primogenitus, hoc ꝙcedit. Itē est legitimus, ꝛ hoc ꝙcedit post ꝯctū matrimonij. sed si coiungunt ꝛ dicatur ꝙ est primo natus legitimus, hoc est falsum, lz ergo aliqua diuisim predicare, que non lz coniungere.

¶ Quod aūt dictum est ꝙ consuetudo dz in isto aliquid operari, hoc verum si esset is quē iuuat ꝙsuetudo. Item qđ dicebat idez iuris esse de toto quo ad totum ꝛc. verū est si eodē iure deberet vtrūq; sed de iure cōi vt premisi inter legitimū natū ꝛ legitimatum diuidit hr̄ditas equal'r, sz legitimato debet de iure pars qz legitimus de ꝙsuetudine alteri totuz, qz prius natus legitimus. Ergo cum non sit eadem rō vtriusq; nō procedit argumentum.

¶ Tertio obstat fundamentū ꝙ offerri posset arguendo de ꝓximioritate, vt si dicā ad primogenituram, certū est ꝺ iure ꝙ sicut ex gradibus diuersis succedit ꝓximior. l. post ꝙsanguineos. §. ij. de suis ꝛ legi. Ita hic ꝙsuetudine in ꝑsonis eiusdē gradus succedit priogenitus, id est prior in genitura. † Et hoc ius primoge 38
niture a ꝙsuetudine receptū prouenit a lege diuina Gene. xxv. ꝛ xxvij. ꝛ c. q̄ periculosum. vij. q. i. ꝛ in. l. arethusa. de sta. bo. ff. Sed in ꝙsiderāda proximioritate inspicit tps mortis, aut delate successionis, ꝛ nō anterius. d. l. post ꝙsanguineos. §. proxim. l. j. vnde legi. ff. ꝛ. l. si duobus. vnde cognati. ff. Ergo in scḋogenitura legitima spectabimus tps mortis eius de cuius successiōe agitur. Quo tpe naturalis est ꝑ matrimoniū legitimatus nō. n. opz prius q̄rī de ꝙditione cuiusq; hr̄ditas, vel legatū ad euz pertineat. l. nō opz. de le. ij. l. interuenit. de leg. prestā. bo. po. ꝺtab. peti. ff. Tu dic his fundamētis verū esse ꝙ esset inspiciendū tps quo deferr̄ hr̄ditas, quo tpe natus est legitimatus, nisi prius alteri. s. primo nato legitimo q̄situm esset ꝑ ꝙsuetudinē saltē ius ad rē qui nihil admisit ꝓp qđ illud ius in spe q̄situm ꝑdere debuerit. Et si nō potuit pr̄ eū illo iure primare exp̄sse cū nō subsit cā primandi nec exheredandi, nec er potuit eū primare tacite ꝑ ꝯctum matrimonij vt supra satis in sexto fundamento deductum fuit.

¶ Quarto obstat aliud fundamentuz, aliqd retrotrahi nō solū procedit in iudicijs maleficijs ꝛ ꝯctibus, notaṫ, in regula ratiha 39
bitione ꝛ regulis iuris. † Sz ēt procedit vbi nō est ꝯctus, vnde retro dr̄ fuisse in ciuitate q ab hostibus aduenit. l. retro. de captiuis. ff. Eq̄n aūt sen cōparādo ptātē legitimationis ptāti post liminij vr̄ dōm ꝙ sicut illud ius eū in cuius ꝑsona admonet ins seruitutis per captiuitatē inducte facit eius ꝙdōnis ac si nunq̄ fuisset in ea spē seruitutis. l. posti liminiū. in prin. de cap. ff. ita legitimatio faciat legitimatū pinde haberi, ac si nunq̄ fuisset illegitimus. ad hoc. l. si qs filio. §. pe. ff. de iniusto testa. Et sicut ꝑ ius postliminij reuersus excluderet ꝛ scḋogenitos ꝛ remotiores. d. l. si qs filio. §. sed si pr̄. l. si necē. §. si deportatus. de bo. lib. ff. in. l. q ex liberis. §. i. de bo. pos. ꝓm ta. ff. ita dz esse prima facie per legitimationē q̄ retrotrahi dz. Constat si qdē hūc nālē a cōceptu ꝛ partu habuisse statū legitimitatis implicitū, explicitū ꝛ ꝙsummatū in ꝯctu matrimonij. Trabaṫ ergo ꝙsummatio ad initium arg. l. potior. in scḋo rñ. q por. in pig. ff. l. qđ si pendēte. alias est sub. l. necessario. de perī. ꝛ cōmo. rei ven. ff. ꝙ si tu dicas hāc retrotractionē nō debere fieri, qz vna ꝛ eadē res nō dz in diuerso iure censeri. l. eū q edes. de vsucap. ff. Et erit ꝓm illud tpe certo nālis tm̄ ꝛ certo nālis ꝛ legitimus, ꝙ videret esse mōstrū, sicut si aliquis esset partim seruus ꝛ liber. l. duobus. de stat. lib. ff. notat gl. fi. in. §. si qs vero. in. c. cū inhibitio. de clāde. despō. Tu rñde bis fundamentis ꝙ in fictionibus q̄ ad principiū trahi debēt opz qđ eadē cā ꝛ essentia perseueret. Mā si ex ptāte filia sit emancipata fictio suā immutat nām ꝓ in. l. vnica. §. videamus. de rei vxo. act. C. Cū ergo ex tpe quo pr̄ habuit legitimā vxorez ꝛ ex ea filiū, ꝙcubina nō potuerit esse vxor, ergo fictio mutabit nām. Et ad id tps nō trabet neq; n. dz trahi ad id q̄ posset seq iuris repugnātia. l. ij. de inoffi. dona. ꝑ gl. huc ēt adde ꝙ fictio nō trabit ad principiū mutata ꝙditione persone, vel qñ res poss set vitiari. l. i. de testa. manu. C. l. si certarum. §. fi. de mili. testa. ff. l. in bello. §. codicilli. de cap. ff. Preterea hec retrotractio. vt proxime dictum fuit non dz fieri in preiudicium illius primo legitimi cui primo fuit ius quesitum.

¶ Dicamus ergo quo ad parentes ꝛ ipsum filium naturalē ꝑcedere posset fictio, nō tm̄ quo ad preiudiciuz primogeniti legitimi. Inde si poneremus patrē habentem legitimos vxore mortua ex concubina filiuz habuisse cū qua postea ꝯbit, nulla iuris repugnantia vel alterius preiudicij impedit fictionē ad principiuz trabi. Sic procedunt fundamenta ꝯ decisionē nostrā proxime adducta, sic ēt procederet §. reliqui. Ad id qđ dz vna ꝛ eadem res ꝛc. dic esse verū in eodez instanti, sed diuersis tēporibus pōt vna ꝛ eadē res diuerso iure censeri. Fuit ergo tps quo natus ex ꝙcubina fuit solum naturalis, ꝛ post matrimoniuz incipit esse tempus quo est naturalis ꝛ legitimus.

40 ¶ † Amnto obstat aliud fundamentū, proles legitima dicitur cā omnis priuilegij ꝛ precipuitatis q̄ doti indulgetur. l. i. ff. solu. matri. l. ij. de iure dot. ff. l. nihil interest. de priuileg. credi. ff. Sz cuz cā dotis omni tempore preterito ꝛ futuro sit fauorabilis. de pig. ex literis. de do. inter vir. ꝛ vxo. c. nuper. quāto magis erit fauorabilis proles oi tpe ꝛc. Qz ꝑ vnūquodq; tale ꝛ ipsuz magis. Et probaṫ hoc fundamentū in. l. cuz qs. de nat. libe. C. Sic vr̄ dōm ꝙ hic nālis sit omni tpe legitimus, ꝛ maxime cū hominibus legitimis gaudeat princeps rē publicā frequētari. c. ex tenore. ꝛ. c. fi. q filij sint legi. Et attendendū est tps qđ magis expedit legitimato. l. nup. ad fi. de natu. lib. C. Tu rñde huic fundamento proli fauorē deberi, sed nō ꝯ aliā prolē, nec ad perimendū ius ipsius sicut nec priuilegiamus dotē ꝯ aliā dotē vt. §. satis ꝺductū fuit in. v. principali fundamēto. si obijciaṫ bñficiū istud legitimationis ꝙ prouenit ex sacro mr̄imonij est large interpretandū iuxta. l. bñficiū. de statu. bo. ff. Et oē priuilegiū ꝙ a deo vel principe daṫ decet esse mansurū ois malitie, ac diuinationis extraneū. auc. ꝙstitutio q̄ de digni. in fi. col. vi. c. priuilegia. xxv. q. iij. Tu dic ꝙ bñficia principis sunt large interpretāda, nisi qñ vt in proposito ius alterius perimunt. Quo casu sunt stricte accipiēda. l. q̄ties. de diuersis rescri. C. l. iij. §. si qs a principe, ne qd in loco pub. ff. Qz nec facr̄z ꝙ est mai⁹ tollit ius actionis, vel exceptionis. vt no. xxvi. di. ꝛ. xxviij. q. i. si qs. Nec erit legitimato ꝑ mr̄imoniū inanis aut frustratoria legitimatio. Qz funget honoribus vt legitimus, ac ēt cessante consuetudine ipse cū ab initio legitimis succedet ꝑ quota. Itē deficiēte fratre primogenito succedet solus. ac q̄ñis vt. §. dixi legitimatus ex bñficio principis aut alias nō succedat in feudo, hic tm̄ legi. ꝑ mr̄imo. beneficio principis eterni dei qui matrimoniū instituit succedet in feudo nisi vt tenemus esset consuetudo ꝯria.

¶ Sexto vr̄ multuz ꝛ fortiter obstare. l. filio. de lib. ꝛ posthu. ff. Sed tu dic ꝙ illa lex si bene ꝙsideret vrget ꝑ decisione nostra. Nam ibi exhr̄datio de nāli emancipato nō impeditur per arrogationē qua resedit in ptātē, vt sic vinculū ciuile impedimentuz medij tēporis super nāli iure fundatū nō tollat. Sic ꝛ hic ius ꝙ competit nāli primo legitimo ꝙ primat nālem tantum nō tollatur ꝓp ciuilitatem ꝛ legitimationem superuenientē. Preterea illa lex filio loquitur de filio nāli legitimato a principio in potestate, qui postea iure legitimo fuerat primatus per emancipationem, vnde per adoptionem potius dicitur recuperare ius legitimum amissum quaz de nouo q̄rere. ¶ Septimo sunt ēt qui huic decisioni dicant. l. primam. de cōsulibus, libro duodecimo, ꝛ re vera illa lex facit ꝯ. inquantum ibi dicitur, qđ prior consul, secundo patritiatum adeptus prefertur secundo cōsuli prius pa 41
tritiatum adepto, † per quam legem solet dici ꝙ primus licentiatus prefertur secundo licentiato. Et postea doctori, esto ꝙ ille primus licentiatus assecutus sit doctoratum vltimus, sed illa lex prima facit pro opinione nostra inquantuz ibi dicitur qđ primo dignitatem ꝙsulatus adeptus est potior, qđ si sequamur vltimam opinionē gl. fi. ibi. nō esset ad eā necesse rñdere, sed face ret omnino illa lex pro decisione nostra, vcz qđ ibi ex ordine cōsulatus debebatur magistratus. facit. l. ꝙ rescripto. de mune. ꝛ bono. ff. Si ergo aliuꝫ factuz fuerat ex quo prius adeptus est ꝙsulatum merito est preferendus illi cui in adipiscendo pferri debuerat. ¶ Forte ēt dici posset, ꝙ illa lex prima in nullo obstat, ibi. n. de sola sede agebatur q̄ ex cōsulatu nactus erat, sed ex patritiatu maiorem, sz hic naturalis ex solis natalibus nil iuris habebat in successione. ꝛ illa lex prima solet in apostillis alegari per Jo. an. in. c. tibi qui, de rescrip. in. vi. qđ habens primum ius ad canonicum, lz secundo receptus prefertur scḋo impetranti, lz prius recepto, vel canonicatū adepto, ꝛ per ista est rñsum sufficienter argumētis, q̄ pro nāli ꝑgenito legitimato per matrimonium ꝯctum post natiuitatem legitimi adducebantur, ꝛ est comprobata decisio nostra. Que est pro scḋo genito prius legitimo, ꝛ hec de presenti conclusione sufficiant.

SVMMARIVM

1 Sponsalia vnde nomen sortita.
2 Stipulatio nunquid in sponsalibus necessaria.
3 Procurator de reuocatione incertus virum matrimoniuz contrahere valeat.

Conclusio

¶ Conclusio. ij.

1 Sponsalia sunt futurarum nuptiarū promissio. † Ac dicta sunt sponsalia a spō-
dendo, nam mos fuit veteribus stipulari sibi & spōdere futuras vxores, inde sponsi & sponse appellatio nata est. Ista patent in. l. j. & ij. de sponsa. ff. Sponsalia hoc mō fiebant, qui vxorem erat ducturus, ab eo vñ ducenda erat stipulabat eam in matrimoniū ducū iri. Qui daturus erat. Itidem spondebat se daturū is q̄ tractis sponsaliū sponsionūq̄ dicebatur, & Paulus iurisc̄onsultus sponsionē affirmat dici non solum que p̄ sponsi interrogationes fit, sed ēt per omnem promissiones. Inde sponsor est p̄ fideiussore. Adde bis tex. in. c. nostrates. xxx. q. v. vb postea q̄ de nuptijs ac dote quentū est, ac futurus sponsus p̄ aris annulū dedit post hec federa, spōsalia debent cum oblatiōibus in ecclesia fieri per sacerdotem.

2 ¶ Et tu adde q̄ bodie † in sponsalibus nō est necessaria stipulatio. Nā inter absentes cōtrahuntur sponsalia. l. quarta. & l. fin. de spō. ff. alās si in cōtractu sponsaliorū esset stipulatio, sequeret̄ q̄ inter absentes q̄bi non possent, nisi forte dicat̄ esse speciale in hac stipulatione. Et tu adde q̄ verbū despōsatio proprie cōuenit matrimonio de futuro. Inde si p̄ statutū maritata nō admittit̄ ad successione patris cū fratribus nō excluditur sponsa de futuro. ita Panor. in rub. eo. ti. Et tu ēt dic q̄ large accipiendo illud verbū desponsationis, pōt congruere matrimonio de presenti, non respectu essentie cōiugij, q̄ proprie sponsus ē futurus maritus, ꝫ respectu traditiōis future & q̄sumatiōis, ita Panor. in. c. veniēs. l. ij. & c. pe. eo. ti. & i. c. accessit. ō despō. impube.

¶ Predictis adde duo. Primo q̄ ꝫ aliquid dicant q̄ō maritus possit p̄ nuntiū vxorē ducere, mulier hoc non possit, ac vbi maritus q̄rit per nuntiū no vī esse vxor nisi deducatur in domū mariti. l. mulierē. cū. l. seq. de ritu. nupt. ff. Sed Host. in summa huius tituli. §. qualiter q̄batur, non placet hec opinio, nec ſm eū de iure canonico sunt admittēde hmōi subtilitates, cū nō deb̄at vir & vxor vt volunt Sacri Canones iudicari ad imparia.

3 ¶ Secundo adde q̄ in matrimonio q̄ q̄bitur p̄ nuntiū vel p̄curatorē nihil agit̄ post reuocationē mandati, q̄nis ad notitiam nūij, vel p̄curatoris nihil ꝓficit de reuocatione. tex. in. c. fi. de de renun. Dicebat antē Host. in loco p̄xime allegato q̄ in mri monio q̄tū ad casum ō quo icidit sermo q̄rrūt tres spālitates.

¶ Prima quod nuntius possit promittere factum alienum q̄tra tex. in. §. si quis alium. instit. de inuti. stipu. in. l. stipulatio ista habere licere. de verbo. obli. ff.

¶ Secunda quod vt dixi stipulatio cōcipiatur inter absentes contra tex. in. l. j. §. i. de verb. oblig. ff.

¶ Tertia quod sponsalia fiant iurata ex facto alieno contra. l. marcellus. re. amo. ff.

SVMMARIVM

1 Sponsalia quam etatem requirant.
2 Femina cur citius pubescat q̄ masculus.
3 Pubertas quando contingat, & vnde dicta.
4 Exempla pubertatis p̄mature, & ingrauidationis ante tempus.
5 Malitia nunquid in sponsalibus suppleat etatem. Et quid in matrimonijs. 6.
7 Habitus professorū delatio vt obliget religioni quatuor regrit.

¶ Conclusio. iij.

1 Ad contrahendum sponsalia requirit̄ † septimus annus completus. text. est in. c. continebatur. & in. c. attestationes. de despon. impube. & in. c. vnico. eo. ti. in. vj. Cur aūt sit q̄ō excessus infātie est vniformis tā in masculo q̄ in femina patet in illis iuribus Et excessus adolescentie est similiter vniformis in vtroq̄, scz q̄ō vsq̄ ad vicesimumquintum annum p̄tenditur adolescētia. l. j. si minor se ma. C. Et in. l. j. si maior factus sine decreto, & institu. de cura. in princip. Et in excessu pubertatis est distinctio vcz q̄ in masculo requirit̄ annus quartus & decimus, in femina duodecimus sufficit, & q̄tū ad mrīmonia testimonia & testā, vide q̄ no. Jo. an. & Bñi. d. c. vnico. Nō Jo. an. i. d. c. lr̄as. q̄ Pan. i d. c. ij. Et hi pax approbātes gl. legis §. de bis q̄ ve. eta. impe. C. q̄ vult q̄ mala herba cito crescit. Cōcludūt feminā citius pubescē q̄ masculū, † q̄ sexus ei⁹ est igēiosior & callidior. vñ ꝫ eos cōiter minus vivit q̄ minus h̄z caloris naturalis. Et q̄to citius finit̄, tāto citius nāliter perficit̄. Etas aūt infantie est semp vniformis. s. in septimo anno, q̄ discretio nō pōt preuenire illā etatem. Excessus aūt adolescentie est sīr vniformis. s. in vicesimo quinto anno, quo in vtroq̄ taz masculo q̄ femina incipit plena discretio. & tūc pro lesione q̄ abinde q̄tingente excludit̄ beneficiū restōnis, ꝫ pro lesione q̄ anteceſſit illam etatem detur restō vsq̄ ad quadriennīū. l. fi. de tempo. in integ. resti. C. Et q̄ discretio citius accidit in muliere q̄ masculo, iō masculus solum impetrat venīā etatis in vicesimo anno cū mulier impetret in. xix. in. l. ij. de bis q̄ veni. eta. C. Adde bis q̄ naturales dicūt mulierem esse aptam ad q̄cipiendū in duodecimo anno, sunt q̄ dicāt q̄ mulieres dicunt̄ puberes q̄ in annis puerilibus pariūt, & masculi q̄ ex habitu corpis pubertatē ostēdunt. Sed doc. scribunt in. d. c. vnico. hoc signū est infallibile, † q̄ aūt q̄daz ex nostris affirmāt pubertatē a prudentia corpis dici. Tu dic hoc signum esse fallibile, nā multi in ea parte corpis, vnde pubertatez dici volunt lanuginem q̄bunt, qui non idcirco sunt puberes.

¶ Rursus q̄ō pubertas ex numero annorū in mrīmonijs dijudicetur, dic sīr hoc signū esse fallibile, multi. n. aī annū quartū & decimū pubescūt, q̄ nō sunt idonei ad copulā, & tñ tales q̄bunt valide matrimoniū, mō nō q̄stet de impedimento, ita reprobata gl. in. c. iij. de desponsa. impube. tenent ibi cōiter doc.

¶ Nam si maritus nō cognouit mulierē nō ideo dissoluitur matrimoniū, sed dāt copule carnali operā triēnio, vt sic experiant an impedimentū sit perpetuz, aliōq̄ sequeret̄ q̄ impotens ad gnandum pp infirmitatem aut senium non posset in casu nostro valide q̄bere. in casu itaq̄ isto dz adolescens expectare vsq̄ ad plenā pubertatē, & si etate tali aduenīēte mulier a marito nō fuerit cognita, mulier ipsa instabit p̄o dissolutione, q̄ presumet̄ impedimentum esse perpetuū, & hec doctorum opi. est equior, sed Panor. loco p̄xime allegato, tz q̄ etas ad matrimoniū q̄sideretur ex vigore naturali, nam ex quo clarum est, q̄ō non potest generare, ergo non est pubes, respectu matrimonij, potest ergo ipse assimilari impuberi.

4 ¶ † Porro ēt quod pubertas non dijudicetur ex numero annorum apparet q̄ō quidam ante duodecimum & decimumquartū annū visi sint pubescere, testatur Gregorius in Dialogo, puer̄ nouennij impregnasse nutricem. de quo notat gl. xx. q. i. in summa. Et de puella que nondum attigerat decimum annum & carnaliter tūc cognita fuit, refert tex. in. c. Iordane. de eō q̄ cogno. consangui. vxo. sue. Quo in loco Host. Cardinalis in materia ista semper libere locutus. Et sequitur Jo. an. vxoratus lecture Host. vbiq̄ recitat, vtpote que ēt recitatione non esset indigna. Subjciunt hi quod ita magnum rostrum habeat picula sicut pica, & referunt isti de sacerdote duas filias gestante vnam a parte anteriori, alteram a parte posteriori, quod de illa, quaz a tergo baiularet non auderet affirmare virginem esse. His adde q̄ in literis sacris habetur que affirmāt Salomonez, & Achor. xi. annorum filios genuisse. Si enim vndecimo anno Salomon sup Israel accipit imperiuz, & quadraginta annos regnauit in Israel filiusq̄ Jeroban cum quadregesimum annuz etatis ageret patri succesſit in regnū, perspicuum est. xi. annorum fuisse Salomonem sine decem, q̄ decem menses a conceptu vsq̄ ad partuz sibi mater vendicat. Rursus Achor filius Jonatā cum. xx. anno esset rex cōstitutus super duas tribus. id est Judā & Beniamin, regnauitq̄ annis sexdecim. Quo mortuo Ezechias cuz vicesimum & quintum annum ageret etatis, patri succesſit in regnuz. Ex quo intelligit̄ Achor. xi. seu. xij. anno. filiū procreasse. Hieronymus quoq̄ par. ij. tractatu primo Epistola. ix. Audinit. ac dño teste dicit se non mentiri de mulierecula, que dum exposituū nutriret infantē, ac nutricis officio fungeret. Cubaretq̄ cum ea parvulus, qui iam pervenerat ad decimū annū, q̄ō dum illa se mero ingurgitaret, accensaq̄ libidine ad coitum duceret infantem. Quod prima ebrietas alterius noctis et ceterarū deinceps consuetudinem fecit, nec dum duo menses fuerant evoluti, & ecce femine vterus intumuit. Quid plura inquit Hieronymus, factū est vt q̄ q̄ naturā simplicitate parvuli in cōcepti ū dei abuteretur a nāe dño produceret̄ impleto sermone q̄ scribitur Mat. xix. Nihil occultū q̄ō nō revelet̄ur. Occulte quoq̄, idē Hieronymus, scriptura Salomonem & Achor voluptatis accusat simul & impietatis, vterq̄ n. cū esset de stirpe Dauid recessit a dño, & alter adeo secutus est libidinē vt septuaginta habuerit vxores, & trecentas concubinas & adulescentulas & scor-

ta passis, quoꝝ nō erat numerus, neglexeritq; deum ⁊ extruxit idola multarū gētiū. Et fuit nō vt ꝓins idida. i. amabilis dei, sed amator mulierū. Alter aūt. i. Achor misit ad regē assirioꝝ auxiliū postulans ⁊ in tpe auxerit q̄ptū in oñm imolaueritq; dijs Damasci victimas precursoribus. Et in oibus vbibus Juda extruxerit aras ad cremādū thus, atq; ad iracūdiā ꝓuocauerit dñs deū patrū suoꝝ, intm vt direptis vasis ⁊ q̄fractis clauserit ianuas tēpli, ⁊ fecerit sibi altaria in vniuersis angulis Jsrl.

¶ Ex quo perspicuū est boies in parna etate libidini deditos in immatura eoꝝ sobole demōstrari, qō eo tpe peccare ceperit quo nā nō patīt. Adde ꝑdictis q̄ Abb. antiquus refert i. d. c. puberes. se vidisse puellā, de qua cōiter ꝓhibebaī, q̄ nouē āno rū existens q̄cepisset ⁊ peperisset filiū cū inciperet attingere decimū annū. Et Vbi ꝑm eū dicūt q̄ quidā dentati nascantur ⁊ lanuginosi in locis genitalibus, ⁊ citius maturanī ad coitum q̄s alij, ⁊ putat ipse q̄ hoc variet in regionibus calidis ⁊ siccis, sicut ipsa impregnatio ⁊ corpis incrementū. Ad hoc q̄ in Egypto mulieres Alexādrine fecūde sunt in partu in. l. antiq. si ps bere. peta. ff. vbi refert iurisc̄ōsultus se vidisse multas Egyptias vno vtero habuisse septenos. Ad hoc ēt. l. si pater. de solu. ff.

¶ His adde ēt q̄ Hēri. Bobic. d. c. puberes. affirmat se vidisse coꝝā officiali Parisien. quēdam ciuem Parisien. q̄querentem de famulo suo qui defloraſſet quandam filiam suaꝝ octo annorū, ob quam causam famulus ille in carceribus detinebaī.

¶ Et inq̄tum dixi q̄ in sponsalibus requirīt annus septimus
5 †dubiū incidit si malitia suppleat etatē, ego lego duas opinio.

¶ Prima q̄ sic, ita gl. in. c. inuenis. ⁊ in. c. spōsaꝝ. eo. ti. mō infantes sint in etate q̄ possint esse capaces intelligētie tenēt Archi. Hug. Lau. Jo. xxx. q. ij. in summa. ꝛ3 silr Jo. an. i. d. c. vnico. Ex is Arch. eligebat q̄dā mediā opinionem vt tūc malitia suppleat etatē qñ interuenisset tētatus copule. ¶ Opinio vero scōa est qō in spōsalibus malitia nō suppleat defectum etatis, qz ꝛ3 in mrimonio vbi proximi pubertati pñt esse doli capaces, malitia (vt sunt iura vulgata) suppleat etatē, in spōsalibus hoc nō inuenīt. Cū etas septēnis in qua nō solet peruenire discretio sit ad hoc nō sine ministerio instituta. Et quoties certa etas in q̄sideratione discretionis est ad aliquē actū instituta illa nō pōt preueniri. ad hoc in argu. l. qua etate. §. fi. ff. de testa. ⁊ arg. legis ad rē publicā. de mn. ⁊ bo. ff. ⁊ in ti. qñ tutor vel cura. C. ⁊ ꝓ ista opi. vrget tex. in. d. c. lras. in duobus locis, vcz in illis verbis se primū annū cōpleuisset, vbi Pañ. in. i. not. nec obstat q̄ ꝓ opinione media Archi. faciebat, q̄uis ipse nō referat. c. inuenis. de spon. Qz ille tex. loquens de maiore septēnio q̄bente cū minore septēnio nō solū fundat se sup dubio tētatus, sed super cōi reputatione, qz dicebaī q̄iunx ipsius masculi tētantis copulaz, ⁊ si recte ponderet litera, fuerat ibi q̄ctū matrimoniuz per verba de presenti, ꝑz ibi duxit, ⁊ ibi conīūx ipsius. Et cum ille tex. requirat duo in q̄bente cum minore septennio quod interuenerit tentatus, ⁊ quod habita sit conīūx non sufficeret alterum.

¶ Porro ridiculū pene esset ⁊ incredibile eos qui nōdū excesserunt infantiā copulā attentare. Cuz adhuc illa etas qd faciat ignoret. arg. l. i. de fal. mo. C. ar. primi. de delic. puer. l. si minor. de adul. ff. q̄ haud dubie procedit qñ vterq; est infans, secus si vt in casu dicti cap. inuenis. alter infantiā est egressus qui vt apparet in exemplis proxime relatis ad copulam moueri potest. Equum tamen esset vt ꝛ3 Anto. de but. q̄ si de facto inter primos septennio interueniat tentatus ad copulam, quod oriatur publice honestatis institia, licet iure aperte non probetur.

6 ¶ †Et tu adde qō in mrimonijs vt malitia suppleat etatez nō requirīt qō coniuges se de facto cognouerint, sed sufficit qō cognoscere potuerint, ⁊ hoc q̄stet, ita post Goff. Ber. Inn. Ab. anti. ꝛ3 gl. in. d. c. vnico. in verbo, supplebat. per illū tex. reprobata Tancre. ⁊ Hostīē. q̄ria opi. Quid. n. si minor annis. xiij. mulieres multas cognouit, ⁊ mulier minor annis. xij. ab alijs iā fuerit cognita, ⁊ bi q̄bunt inuicez. Quis dicet tale matrimoniū preter copulam nō inbsistere, ⁊ putat Panor. post Inno. in. c. de illis. de despon. impub. per illū tex. satis esse qō potentia coeundi appareat ꝑ aliqua signa puta, ex aspectu, aut alias. Ex ꝓ dictis inferī qō ad validitatē matrimonij inter impuberes duo requirunī. Primo, q̄ sint proximi pubertati. Secō qō potuerint carnaliter cōmiscere. Que duo sunt meo iudicio necessaria. Si incipis a primo, alias sufficeret ꝛ3. i. q̄ sint doli capaces, seu habuerint discretionem, cum non ex copula contrahitur matrimonium, sed ex consensu. Quid aūt de puella in qua cessat potētia coeundi, que distat a duodecimo anno cōpleto per triduz, an in ea etate valideī matrimonium per eaz contractum. Goff.

⁊ Host. in. c. fi. de despon. impub. tenent matrimoniū valere ꝓ eam q̄ctū. modo post etatē perfectam detur perseuerātia vsq; ad aliud tridū. arg. c. ad nostrā. de regula. Sed doc. in. c. ꝓmisso, tenent cōiter q̄. Fatenī tñ q̄ valeret matrimoniū q̄ esset q̄ctum in vltima die anni quartidecimi, sicut de testō dī in. l. qua etate. ff. de testa. vbi ēt plus dī valere testm factum post sex horas noctis penultime die desinentis, sed hoc est mihi delectabile, nam in matrimonio statuitur etas, nō ꝓꝓ se simpliciter, ꝛ3 respectu potētie coeundi, at in testō statuitur etas principaliter ꝓꝓ se, nec obstat. c. ad nostrā alleg. qz ille tex. loquitur de suscipiente habitū profesoꝝ, qui vt sit obligatus religioni requiritur p-
7 seuerantia tridui in delatione habitus. †Jn quo tu aduerte, qō vt delatio professorum obliget religioni in gñe quatuor requirūtur, q̄ a pubere, qō spōte, qō scienter, ⁊ qō habitus ille professorū sit triduo delatus. de quo latius ista q̄clusione. xxxi. dicetur, ⁊ bī in. c. constitutione. arg. tertio. At nos loquimur in mrimonio expresse q̄cto, vbi nō requiritur nec admittitur ēt probatio, sicut in religione. Cur autem sit qō in matrimonijs malitia suppleat etatem, sed in professione etas a iure statuta non potest pueniri, vide q̄ not. Panor. in. c. significatum. de regula. Be puero autem valde sagace qui triduo ante annum decimūquartum fecit testamentum, disputat post Inno. Jo. an. ⁊ Panor. in. d. c. fi. Et de furioso, cuius testamentum Rome fuit approbatum refert Jo. an. post Valeriū. in. c. fi. de succes. ab intesta.

SVMMARIVM

1 Sponsalia infantium vtrum roborentur per etatem supernenientem. Et quomodo ratificentur.
2 Nomen fictum nunquid sponsalia vitiet.
Intellectus. c. tua. de spon. ⁊ mat.
3 Sponsi ambo nunquid debeant interrogari, ⁊ per quez. Et qd ſ si vnus tantum respondeat.
4 Copule carnalis effectus est, vt verba de futuro precedentia trahantur ad matrimonium presumptum.
5 Jurans accipere vnam de filiabus Titij, postea cubans cuz altera nunquid compelli possit ad filiam Titij.
6 Sponsalia cum duabus q̄bens nūqd ad minus cum vna q̄bat.
7 Pater plurium filiarum promittens primam in vxorem, qualiter obligetur.

¶ Conclusio quinta.

1 s **Sponsalia** amborum infantium† vel alterius tantum non validantur ꝓ supernenientiam maioris etatis, nec causant publicam honestatem, nisi post ratificata fuerint ⁊ expresse, vel tacite. Hec q̄clusio probatur aperte expresse in. d. c. vnico. Nec obstat si dicatur quod ab initio nō valuit ⁊c. Qz tu dic. qō validantur ex nouo consensu expresso vel tacito superueniente, de quo in regula non firmatur. de reg. iu. in. vi. Et cum parū referat quid ex equipollentibus fiat, seu an quid fiat verbo vel facto. c. dilecti. ⁊. c. vt nostrum. de appel. Sic ratificantur quādo sponsus cum sponsa iacet, vel eam vt sponsam osculatur, ⁊ tu aduerte q̄ cohabitatio siue viri ⁊ mulieris in quocunq; loco fiant inducunt ratificationem tacitam, qñ facientes actus tales cohabitationis post infantiam scientes actum quem gesserunt in infantia deficere ratione consensus perseuerant in eodez, seus qñ constaret qō non habuerunt notitiam de actu quem gesserant durante infantia, qz tunc ꝛ3 cohabitarent ⁊ conuersarentur inuicem, imo si se mutuo cognoscerent non ratificarent spōsalia. ita tenent Pet. de anch. Domini. ⁊ Fran. in. d. c. vnico.

Circa predicta occurrunt tria principalia dubia, que etiam in multis conclusionibus huius tractatus inferi ⁊ accommodari possent.

¶ Primum dubium.

2 **Prima questio** quidaz† qui forte Sempronius nominabatur cuidaz mulieri accommodato nomine alio, dixit testibus adhibitis, Joannes te desponsat, cum non esset eo animo vt q̄beret cum ea, sed animo extorquendi copulā id faciebat, prout de facto extorsit, an illic sit matrimonium. Ego in articulo isto difficili lego tex. expressum in decre. tua. eo. ti. in quo scribentes pp tex. q̄fitatem variant. Cōtrarietas aūt q̄uenit ex verbo, sup. vbi indicaī q̄ matrimonio.

trimonio. Et ex ver. nos aũt. vbi decidit ꝓriũ. inde scribẽtes solẽt illic afferre duos intellectus. Primus est, q̃ ꝑma pars loquat in foro iudiciali. quo qs nõ audit allegãs turpitudinẽ. c. iter dilectos. ō dona ſz ex ꝓsumptionib⁹ indicat, vñ ex quo ꝑ ꝟba ad ꝫ apta ꝙstat illũ eã mulierẽ desponsasse & carnaliter cognouit, iudicãdũ est esse mr̃imoniũ, nõ obstãte mutatiõe nois. At ꝟ. nos aũt. positus i. d. ō cre. loquat in foro penitentiali, q̃ magis inspicimus mentẽ q̃s ꝟba. Alius itellectus est q̃ tota illa ō cre. ꝓcedat in foro iudiciali, ſz ꝑma pars loquat allegãdo non ō c dẽdo, ꝑ quo facit ꝟbum forte positũ in tex. q̃ ẽ not. dubitati fõis. & si obijciat cũ illic nulli adesset testes, ſz solũ ō facto ipso ꝙstaret ꝑ ꝙfessionẽ q̃lificatã q̃ ꝙtinet vnũ factũ, vcz q̃ asseer bat & ꝙfitebat, cũ nõ vocaret Joãnes, Se nihilominus dixit se, Joãn es te ō spõsat. Et affirmauit ꝓter id se carnaliter cognouisse. Oportebat ergo q̃ ꝙfessio sic q̃lificata ex toto recipet, vl ex toto reijceret, iuxta no. in. L. aurelius. §. idẽ q̃sijt. ō libera. le. ff. Sz tu dic q̃ poterat diuidi ꝑ ꝓsumptionẽ q̃ erat ꝫ ꝙfitẽtẽ cuz ꝑ copulã q̃s extorsit, tũ ꝑ despõsationẽ q̃s fecit ſub noie suppositio, sicut in simili no. ꝑ Bar. i. §. idẽ q̃sijt. ō eo q̃ fuit ꝙfessus se occidisse hoie z ad sui defẽsionẽ. Adde & q̃ no. Pañ. in. d. c. tua. in ꝓio notabili, q̃ nõ vitiat ꝫctus si ꝫbens ꝫbit in tertia ꝑsona intelligẽdo tũ ō seipso. Ad hoc. c. q̃ aũt. ō iure pat. c. dudũ. ō quer. ꝙiu. ſz tu sequere ꝑium intellectũ quẽ cõiter tenent scribẽtes in. d. c. tua. vcz q̃ in. q. nr̃a sit mr̃imoniũ, non obstãte falsa suppositiõe, seu accomodatiõe nois. Et aut fuit tacta ignorãter, & non obstat error ex quo ꝙstat ō corpore. §. si qs i noie. in sti. ō leg. Aut sciẽter & nõ ꝑdest dolus. arg. c. sedes. ō rescrip. Et fieri debet iter ꝓtatio contra dolosum. arg. l. veteribus. ff. de pac. Labeo de contraben. emp. ff.

¶ Secundum dubium.

3 **Scda qõ** † Quidam tertius dixit Guilielme, accipis Bẽmaz vxorẽ. Et is rñdet, dñe, Guilielmus accipit Bẽmaz in vxorẽ. Jſ q̃q̃s tertius postea iterrogat. Bẽma accipis Guilielmũ in maritũ. Et is itidẽ rñdet, dñe, Guiliemus accipit Bẽmam. Ego. lego Host. i suz. huius tit. §. q̃liter. ꝟ. qd ergo. q̃ ꝑ mr̃imonio sit iudicãdũ, q̃ ego existimo procedere in duob⁹ casibus. ¶ Primus est. sit tertius ille sit sacerdos q̃ publice fieri & assidue practicari, ad hoc q̃ sacerdos est ꝑsona legitima, q̃ mediãte stipulatio ꝙcipi põt. legit & no. i. c. ij. ō vsur. in. vj. adde qō idẽ Host. not. i ꝓdicta summa, illud ẽt, scz q̃ ꝑ mr̃imonio est iudicãdũ ꝑ subarrationẽ. q̃ i eo. loco añ fores ecclesie fieret ꝑ sacerdotẽ dicẽtez, Bñdic dñe arras &c. ad hoc. c. si qs vxorẽ. xxvj. q. ij. c. si ꝑs ō spõsauerit. xxx. q. v. q̃. illic not. scribẽtes, q̃ in mr̃imonijs annulus solet interuenire, vt pignus illud vtrinsq̃ ꝫbẽtis corda coiungat, ide iferẽ in q̃rto digito, q̃ in eo affirmãt medici eẽ venã q̃ cor ꝓtingit, de quo ẽt no. in. c. femine. xxx. q. v. ¶ Scds casus, i quo iudicaret ꝑ mr̃imonio eẽt si ali⁹ 4 a sacerdote interrogasset, & sequat carnalis copula. † Nã videmus in simili q̃ carnalis copula efficit, q̃ ꝟba de futuro ꝓcedẽtia trahant ad mr̃imoniũ ꝑsumptũ. c. is q. 7. c. veniẽs. l. ij. isto ti tn. Plus ẽt q̃ idẽ Host. existimat ꝓdicta ꝓcedere si post talia ꝟba tertio interrogãte ꝑlata secuta fuerit traductio spõtanea in domũ, q̃si ꝑm eũ carnalis copula in virgine & traductio i domũ eqparant. Ad hoc in arg. c. ad idẽ. c. ti. c. fi. ō ꝙing. leꝓio. Nec obstat ꝓdictũ, q̃ hic nõ sint ꝟba expm̃tia ꝙsensuz, q̃imo sunt saltẽ in tertia ꝑsona q̃ sufficiũt, vt prime dixi, & habetur in. d. c. dudũ. Nec ẽt obstat q̃ sic ꝫbẽs magis videat alienũ factũ ꝑmittere q̃s suũ, & sic nõ vz ꝑmissio. §. si qs aliũ. ō iuri. stipu. q̃ imo ꝑmittit ꝓpriũ factũ, ō eo ꝟo q̃ i ꝫbẽdo mr̃imonio ꝓtestat q̃ oia q̃ faciet aut dicet, nõ facit aio ꝫbẽdi mr̃imoniuz ꝑ p hoc itelligat sue ꝓtestationi renuntiare q̃ñ ꝫbit de facto, vide q̃ gl. & scribentes nor. in. c. tua. isto ti. & infra latius dicet.

¶ Tertium dubium.

5 **Tertia qõ** est de eo q̃ iurauit accipere vnã ō filiab⁹ Titij, & postea dormijt cũ altera, † an sit ꝑ cise cõpellẽdus eã accipere vxorẽ. Et ꝑfecto gl. in. c. ex literis l. ij. retulit duas opi. ¶ Prima q̃ non cõpellit ad hoc q̃ incerta spõsalia nõ sunt spõsalia, arg. c. nostrates, alleg. in. l. duo sunt Titij. de testa. tutel. ff. Et si exheredo vnũ de filijs meis. cuz haberẽ plures neuter est exheredatus. l. nominatim. ō libe. & post hũ. & certus & exꝑssus dz esse heres, aut ꝓprio noie, aut alis, si non isurgat aliqua eq̃uocatio, alias nõ valet testamẽtuz. Accedit bis. q̃ cũ ea q̃s cognouit nunq̃s preceſſerũt spõsalia. Apparet, qz cũ nõ possint sponsalia ꝙsistere ex parte vnius, opz dicere q̃ q̃libet ex filiabus Titij simul fuisset spõsa. Et sic nullã hr̃e possit impediẽte publice honestatis iustitia. c. vnico. de despõ. ipn. in. vi. Et in hac opi. fuerũt Vinc. Phi. & Jnn. dicẽtes q̃ is libere ꝫbit cũ alia. ¶ Scda est opi. ꝓdicte glo. in. d. c. ex literis. q̃ ex vi inſi talis, magis q̃s sponsaliorũ cõpellatur ꝫbere cũ ea q̃s cognouit, ad ꝫ tex. illius decre. facit in ar. l. stichũ, aut Paphilũ. de solu. l. si in emptione. §. emptio. de ꝫben. empt. ff. Et in ea opi. illic stant Jo. an. & Ant. de but. Et ex predictis infertur vnũ q̃ lz iurm nõ sit restrictũ ad certã ꝑsonã, tñ ꝙpellitur iurans ad obseruantiã iurĩ, q̃ tendit ad vtilitatẽ priuati, ad hoc ẽt, vt iurans nõ incurrat periurij. Nibi aũt plz, vt ẽt cessante iuro, qui ita promisit. s. ducere vnam de filiabus Titij & alteraz cognouit, is cũ ea cõpellatur ꝫbere, nam ꝑm Host. Copula illa superueniens, facit sponsalia dubia transire in matrimonium presumptum. arg. c. is qui. isto ti. Jtẽ in casu dubij est iudicãdũ ꝓ matrimonio, lz ex quadam, in fi. de testib. Jn casu quoq̃ dubij est fienda interpretatio, vt eniteat peccatũ. arg. l. nec adiecit. ff. ꝓ so. c. estote. de reg. iu. vt si dicamus copulã illã nõ transire in mr̃imoniũ insurgeret duplex peccatum. Primũ periurij, ꝑm Stupri. Et hanc opi. tz Astesa. li. viij. ad fi. mõ illa que cognita est cõtemplatione tractatus precedentis in copulã ꝙsenserit. Et adijcit ipse Astesa. q̃ si quis ꝫbat spõsalia cũ duabus, dicẽs, iuro, & promitto vobis, q̃ ꝫbam cũ vtraq̃ vestrũ, q̃ sic ꝫbens nihil agit. Et hoc est ꝫ substantiã matrimonij, cũ ab initio vna costa viri sit in vnã feminam quersa. Et sacra scriptura attestatur, ꝙ hoc relinquet homo patrẽ & matrẽ, & erũt duo in carne vna, nõ dicit tres, vel plures, sed duo. nec dixit adherebit vxoribus, sed vxori. Ad hoc in arg. c. si aliq̃n. xxxij. q. ij. Et vbi prohibetur matrimoniũ, prohibentur sponsalia. † Plus dicebat Gof. q̃ si in casu ꝑmissio, cũ altera sit aptũ matrimoniũ, cũ alia nõ idẽ erit, is. n. ab initio intendebat ꝫbere, cum vtraq̃ q̃ nõ põt, ideo nihil agit, neq̃ illud q̃ vult. s. ꝫbere cuz duabus q̃ non põt, neq̃ id quod põt. s. ꝙtrahere cum vna, scilicet qz nõ voluit. Ad hoc in arg. l. multum. si quis alteri, vel sibi, in. c. cuz super abbatia. de offi. deleg. Jtem ẽt conditio que est contra substantiam matrimonij vitiat. c. fi. de condi. appo. plus q̃ō Host. & Jo. and. sibi dicunt, quod sponsalia ꝙtracta sub conditione, que est ꝙtra substantiam matrimonij vtroq̃ consentiente appositioni conditioni nõ transeunt in matrimonium de presenti per copulam sequentem. Adde predictis Hostiẽ. in summa huius titu. §. qualiter. versicu. quid si quis iurasset. dicentem, quod si quis iurasset ducere aliquam, de certo loco, cognoscendo vnaz de illo loco, nõ videtur cum illa ꝙtrahere, cum possit, cum altera implere iurm, equum tñ esset q̃ō cuz illa ꝙtraberet, quamuis nõ multum tutum esset ꝓp bigamiam. Quod aũt si quis iurauit mihi dare vnam de filiabus suis, cum ipse plures haberet, dic q̃ō quãcunq̃ offerat liberatur. argu. §. preterea. insti. de act. l. plerũq̃. de iure dot. ff. ita Host. in summa huius ti. §. fi. in ver. quid si iurasset. Et adijcit quod si omnes moriantur, & vna remanet sola, ad eandẽ dandam tenetur. arg. l. ij. §. qui stichuz. de eo q̃ō certo loco. ff. l. fi. in emptione. §. emptio. de ꝫben. emp. ff. q̃ō si ꝑm Host. ille pater mihi obtulit vnã, & ego nõ acceptaui. Est liberatus a iuro. argu. l. cum is. de condi. indebi. ff. si stipulatus sim. de verb. obliga. † Quid si pater habens plures filias iuro promisit dare certam. i. primam. et si aliquo casu nõ posset hr̃e illam primam promisit scdam. et sic deinceps, cõcludit Host. loco proxime alleg. q̃ō pater iuxta posse tenetur ad prestandũz primã, ad aliud tenet cũ quo ad illã primã obligat eũ iurm, ego tñ dubito de ista decisione, qz vt ꝑz in themate premissio ille pr̃ est obligatus ad prestandũ scdam vel vlteriorẽ, & per iurm prestitum in prima dãda vr̃ repetitũ tacite in aliis scda & vlterioribus, cum q̃ in prefationibus dicunt in ꝫctibus censent esse repetita. l. tritia. §. idẽ rñdit. ff. de verb. obli. Satis tñ credẽ q̃ si cũ prima fuissent ꝫcta sponsalia, talis nec scdam, nec vlteriorẽ hoc poterit propter impedimentum publice honestatis, quod si cuz nulla fuissent ꝫcta sponsalia, si primam nõ possũt hoc ꝫbere, poterit cum secunda vel alia vlteriore.

SVMMARIVM

1 Sponsalia impuberum per verba de presenti qualiter valeant & quando in matrimonium transeant.

2 Pubertati proximus quis dicendus.

¶ Sexta conclusio.

1 S Ponsalia per verba de ꝑsenti † ꝛcta inter impuberē ꝛ pubere, vel inter impuberes nō proximos pubertati valent vt sponsalia de futuro, nec in matrimoniū transeunt ex sola perseuerantia etatis, nisi aliter approbent, inducunt tñ publice honestatis iustitiā. ¶ Hec ꝙcō probatur in. c. vnico. §. idē quoq; de despō. impu. in. vi. Ex hac ꝙcone infert qō verba aliqñ minus important q̄ fuerit sonus verborū, ꝛ intētio proferentiū, qō ꝛ qñ de iure nō pōt verificari ꝑ intentionez proferentiū, ꝛ hec interpretatio nō prouenit ex mēte, nec ex verbis, q̄ interpretatio nō caderet in statutis, q̄ recipiunt eā interpretationē solum, q̄ prouenit ex verbis ꝑm no. in. c. in nostra. de iniurijs. ita Bomi. ꝛ Fran. in. c. vnico. §. idem quoq;.

2 ¶ Circa vero ista, qs dicat pubertati proximus. † dic q̄ cū nō sit in mā ista iure determinatū est relinquendū arbitrio iudicis. ita Ant. de bu. in. c. ꝙtinebat. ꝛ in ꝛctibus quis dicat ꝓximus, vide gl. in. l. i. ff. de noua. in. §. furiosus. de inuti. stipu. insti. §. in summa. de obli. q̄ ex deli. insti. q̄ ꝙcludunt q̄ masculus in decimo anno cū dimidio, mulier in nono anno cū dimidio, nā post infantiā q̄ finit in septimo anno, tūc incipiēte puericia restāt septē anni in masculo vsq; ad pubertatē. inde in tali anno decimo cū medio vī magis ꝓximus pubertati q̄ infantie, ꝙ poteētia coeū di cognoscit ex nāli vigore, vt supra ꝙcone quarta dictū est. an aūt spōsalia ꝛcta per verba de presenti inter infantes, vel eorū alterū supposito q̄ post infantiā appareat eos perseuerare i ea dez volūtate ꝓ mutuā cohabitationē ꝛ alia signa interueniētia, ēt post pubertatē, citra copulā, si talia spōsalia trāseant in matrimoniū. Jo. an. in. d. c. vnico. §. si vero. alle. ꝙ q̄ nō, qz tex. ille loquit solū de spōsalibus ꝛctis ab impuberibus, vñ nō dz extendi ad spōsalia ꝛcta ꝓ infantes, nec dz ille tex. excedere casum suū, qz ista est q̄dā ficto q̄ nō dz extendi, in. c. is q fidē. de spon. ꝛ in cle. q̄ circa. de elec. q ergo dicit hunc casum expressū doceat, ꝛ istud est efficax argumentū. sed Bomi. de ro. deci. cccclxij. dicunt q̄ oēs dñi de ro. ꝛciam opinionez sunt secuti, quā ante eos tenuit Archi. in. c. vbi nō est ꝙsensus. xxx. q. i. ꝛ in. d. c. vnico. Quam ēt ibi sequunt Pet. de ancha. ꝛ Fran. ꝛ ego idē teneo, qz sponsalia de presenti in infantia post excessum ipsius iuris interpretatione sunt vt sponsalia de futuro, ꝛ postea data perseuerantia vsq; ad pubertatē ꝓ mutuā cohabitationē trāseūt in mrīmoniū de presenti, q̄ ego puto qñ perseuerātes in eadē voluntate sciuerūt actuz gestū, ꝛ de eo plenā notitiā habuerūt. Et ex p̄dictis infert, q̄ in istis spōsalibus de presenti ꝓ puberes, aut eorum alterū ꝛctis inquantum iuris interpretatione sunt solū spōsalia de futuro q̄ succedit illa regula vulgata, si nō vz qō ago, vt ago ꝛc. de qua in. l. si vnus. §. acceptilatio. de pac. ff. ꝛ in. l. an inutilis. de accepti. ff. in quibus locis ꝓ contentionem. Ab. ꝛ Bulga. fit mentio de antiqua litera ꝛ cōi, ꝛ de litera Pisana ꝛ ria ꝛ ꝙtentio illa glo. resultat ꝓ acceptilationem peccantem in forma, que tunc non bz vim pacti, quod si in materia, secus cum potentius sit virtum forme q̄ materie, eo qō forma sit, q̄ dat esse rei. de qua bar. ꝛ Moder. in. l. i. §. si quis ita. de ver. obl. ff. doc. in. l. nō codicillum. de codicil. C. Ant. in. c. qō super. de offi. de leg. post eum Bomi. in. d. c. vnico.

¶ SVMMARIVM

1 Maior septennio contrahens sponsalia, vtrum ante pubertatē resilire possit.
2 Intellectus. c. de illis. lo. j. de sponsa. ꝛ mat.

¶ Septima conclusio.

1 S I maiores septēnio ꝛbunt † spōsalia de presenti neuter ante pubertatem, resilire pōt, ꝛ si tempore ꝛctus vnus erat pubes, alter impubes. pubes resilire nō pōt, sed impubes factus pubes sic. Pria ꝛ scda pars huius ꝙclonis probatur in. c. de illis. l. i. isto titu. in primo ꝛ tertio rñso, qui est in ver. si mulier. ꝛ tu aduerte q̄ tota difficultas in illa decretali ꝙsistit in. ij. rñso, qui est in ver. si vero. ꝛ gl. iij. ibi cōmemorat duos intellectus. Primus qō ambo ꝛbentes erant minores tēpore ꝛctus sponsaliorum, ꝛ vnus eorum prius peruenit ad etatē legitimaz, qui donec alter similiter pernenerit reclamare non pōt, sed hic intellectus non placet duplici ratione, qz tunc ille ver. non differet a precedente, ꝛ tñ videtur signari dñia propter aduersatiuam ibi positam, si vero.

¶ Secunda rōne qz in illo ver. in verbo. ꝛ eo. annos existente cum sponsalia loquit de vno minore, ꝛ sic tacite supponit alium fuisse maiorē. Et expositio gl. ibi, in verbo, cū spōsalia. est q̄daz ꝑm Panor. extorsio litere. Jtē ꝛ fortius gl. supponit q̄ q prius puenit ad etatē legitimā dz expectare reliquū. ꝛ cū frustra expectet euentus cuius nullus est effectus. c. cū ꝙtingat. de offic. delega. Cum ergo ꝑm glo. quartam prius factus maior pōt ꝛdicere altero facto maiore, ergo ꝛ nunc.

2 ¶ † Preterea ad hoc facit principiū illius decretalis a ꝛrio sensu, in q̄ꝫtū vult, q̄ impuberes sponsalia ꝛbētes nō pūt resilire ante etatem legitimam, ergo poterunt statim post etatē legitimam. ¶ Scōs intellectus ad illā decretalez est q̄ ille ver. si vero. in d. decre. de illis. la. i. Est q̄ loquat ille versiculus. cū tpe ꝛctus vnus erat maior, alter minor. Et hic intellectus, est magis amicus lre ꝓp illa verba, cū sponsalia ꝛbunt. ꝛ hic intellectus mihi plz. Qz per illū decidunt plures casus. Et si obijcias q̄ sequendo hunc intellectū hic ver. si vero. nō differt a sequēte versi. qui incipit, si mulieri. Sed tu post Panor. dic q̄ erit dñia, qz hic ver. si vero. loquitur qñ minor ꝛdicit factus maior. At ver. ille, mulier. quando maior contradicit.

¶ Tertius vero intellectus ibi afferri posset, q̄ ver. si vero. loquat de maiore ꝛ minore, q ꝛxerūt spōsalia. ꝛ ver. seq. mulier de eisdē q ꝛxerunt matrimoniū. quē intellectū dicit Panor. posse sustineri. Et ꝓ quo intellectu meo iudicio re vera applaudet lra vtriusq; ver. Nā in ver. si vero. allegato, lra dicit cū sponsalia, ꝛ appellatiōe spōsaliorū ꝓprie veniūt spōsalia de futuro. sic applaudet lra ver. mulier, ibi annos aptos matrimonijs. et ibi nisi ipse cui nupsit, lz huic intellectui multum obstet q̄ vt. ꝛ. dixi sponsalia de presenti inter maiorē ꝛ minorē iuris interpretatiōe sunt solum sponsalia de futuro.

¶ SVMMARIVM

1 Sponsalia de futuro vtrum per religionis ingressum, rūpantur.
2 Sponsalia nunquid per votum castitatis solnantur.
3 Sponsalia de futuro quot modis solnantur. 5. 7.
4 Sponsalia iurata ad certū terminum nunquid post terminum sine periurio sint soluta.
6 Sponsalia an solnantur vbi sponsus labitur facultatibus.
8 Lepra superueniens an ꝛ quādo vitiet sponsalia, ꝛ quid de reditione copule cum leproso.
9 Exceptio q̄bus casib⁹ repellat ab exactiōe debiti carnalis. 10.
11 Copula coningalis an ꝛ quando sit peccatum. 12. 13.

¶ Octaua conclusio.

1 S Ponsalia de futuro solnūt † ꝓ ingressum religionis, ita frater Ange. in summa sua. Sed ego puto q̄ hec decisio nō esset recipiēda, sicut nec alie multe eiusdē Ange. de clauasio. Qui cū multa colligat, tñ in scris doc. ꝛ theologicis, ꝛ sacrorum canonum professoribus. ipse tñ sepenumero sola recitatione ꝙtentus dū decisiones sacrozū doctorū ꝛ canonistarū permiscet, ꝛ interdum ꝙfundit, nihil absoluit, nec alīq̄ opinio. solidā tandē adijcit. Jn proposito durus esset dicere qō per solum ingressum religionis solnant sponsalia de futuro. Esset. n. in prāte sic ꝛbētiū, ea pro arbitrio dissoluere, ingrediendo ꝛ assumendo habitum nouiciorum, ꝛ postea relinquendo illum habitū eluderi illā sponsam. Nā ego ēt video, vt dicetur prima ꝙclone. xxx. matrimonium de presenti nō solnitur per ingressum, sed demū secuta ꝓfessione, vt in. c. ex publico. de ꝙuer. coniug. † Plus ēt ego existimo q̄ nō solnantur sponsalia per votū simplicis castitatis, cum sit obligatio quesita ꝑsono, non pōt ergo in sui preiudiciū vouere castitatē. Contrabēs ergo sponsalia ꝛ post emittens votum. Aut compellitur in religione ꝓfiteri, aut implere matrimonium.

¶ Ad decretalē vero veniens q̄ per fratrem Ange. fuit male intellecta. Tu dic q̄ ibi erat votuz solēne castitatis emissū, ita reprobatis Gaspa. de cal. ꝛ Ant. ibi tz Panor. secutus gl. Et sic Host. idē tenentem, lz non aperte. Est aūt ibi casus de milite que cum sponsalia cum aliquo ꝛxisset, refrenidans crudelitatez ipsius, de cuius senitia multa audiuerat in manu cuiusdā beremite emisit votū ꝙtinētie nō mutata veste nec loco, quo facto cum maritus contraxisset cū alia, dedit Papa mulieri potestatem

testatem similiter ꝯbendi cum alio imposita ei penitētia, de fide mentita & voto violato nec obstat qđ in illa decretali ponderat̃ votū emissum post spōsalia, qz obliganit mulierē ꝙtum ad se, sed soluris spōsalibus p sequēs matrimoniū ꝯctū per virū mulier remansit in priori statu, & inꝙtū mulier ibi ꝯtit. Tu dic hoc fuisse vt apparet ex tex. ex dispensatione, adductus est aūt ibi Papa ad dispensandū ex triplici cā. ¶ Prima, qz mulier perturbata ppter timorem sponsi votū emisisset. ¶ Scōa pp maius periculū, qz videbat̃ incontinens. ¶ Tertia qz inuenis & suspecta, vñ accepit papa a non idoneo debitore qđ potuit, & putat Panor. qđ mulier sic dispensata ꝯbet matrimoniū sine peccato, tñ aget penitentiā p satisfactione culpe. & tu ēt aduerte qđ ille tex. pbat qđ papa ex cā possit dispensare super voto ꝙtinentie, de quo gl. no. in. c. cū ad monasterium. de statu mo. extra glo. in. c. vnico. de voto. in. vj. plus putat Panor. in. d. c. veniens. ad fin. qđ in terminis illius cap. potuisset eps dispēsare, super quo, qz hec facultas dispensandi difficulter relaxat̃ pape, ego relinquo cogitā dū, & videndus est Spec. in ti. de leg. §. nūc vidēdū. ver. lxxxiij.

3 Huic conclusioni † adde qđ sponsalia de futuro, solunt̃ aliis septez modis. ¶ Primo per sponsalia de presenti, aut p spōsalia secūda de futuro cū copula tex. est in. c. peiisto ti. & in. c. j. de spon. duorū. copula tñ que interuenit in his secundis sponsalibus requirit̃ qđ subsecuta fuerit ipsa spōsalia. Ad hoc tex. in. c. veniens. l. ij. isto tit. ¶ His adde qđ sponsalia ēt si sint iurata soluant̃ per sponsalia de presenti. c. sicut ex literis. isto ti. & ex istis infert̃ qđ matrimoniū ꝯctum ꝫ iramentū tz, lz de periurio sit penitētia indicēda. ita Panor. in. c. de illis eo. tit. dicens hoc esse expresse ꝫ Theoricaz Inno. in. c. dilecta. de preben. de quo no. Jo. an. in regula, qui semel in mercuria. ¶ Scōo solunt̃ spōsalia de futuro qñ alter ꝯbentiū se trāsfert in longinquū, de cuius reditu nō est spes de primo. ita pbat tex. in. d. c. de illis. & gl. ij. ibi dicit, secus esse ꝫz leges. Cui gl. tu dic esse duos intellectus, vnus qđ debeat ille canon suppleri per leges, q̄ de illa materia sunt locute, & hūc intellectū sequit̃ Jo. an. ibi subijciens qđ isto casu sit expectandū tps legale, nisi forte in ꝯctu sponsaliorū esset adiectū certū tps, naz tunc illud seruabit̃. c. sicut. eo. tit. Est aūt tps legale, vt si sponsus sit absens ex cā p babili aut necessaria sit expectandus donec cesset impedimētuz. l. sepe. ff. eo. qđ si sola voluntate satis est expectare triennio. l. ij. C. eo. & ꝑm Ly. ibi lex scōa que loquit̃ de triennio est intelligenda vt ponat factum nō aūt iuris ministerij. ¶ Scōs intellectus gl. c. de illis. est qđ ipsa gl. intendat aperte notare dīaz inter leges & canones, & cū in matrimonijs sit standū canonibus non in legibus. tu dic vt. §. dixi qđ dū alter ex sponsis se transfert ad loca remota pōt alius licite ꝯbere, qđ pondera in tex. illius. c. de illis. dum dicit liberū, & sic sine quacūꝙ licētia est licitum, alias non esset libe ꝙ si hēret necesse expectare alterius licētiā argumē to eorū q̄ no. in. c. multa. in fi. de ꝑben. in. vj. Et si papa voluisset intelligere hāc mām cū tēperamēto legū ciuiliū, hoc exꝑssisset. ar. l. sticbus q mens. de le. j. in. c. ad audientiā. de decī. Et hec opi. mihi plz pp periculū fornicationis qđ imminet, maxime qñ non esset spes reditus, de ꝑximo arg. d. c. de illis. in verbo, trāsferētes. Hec ob. c. ex literis. eo. ti. loquēs de quodam q ꝯxerat spōsalia iurata. Et cū p eū stetisset, & expectasset qnquēnio. & postea alteri nupsisset de presenti, adhuc ei ē imposita pnia, tu dic qđ lz fuisset ibi allegatū qđ p virū stabat, tñ de hoc non ꝙstabat, nā si pape ꝙstitisset, non imposuisset pniam, ita Joan. & Hosti. & Pañ. tenēt ibi, vel dic preter eos qđ ex quo spōsalia illic erāt in
4 rata, non debuit ꝓuenire sine auctoritate superioris, iō ipsi impo nit̃ pnia. ¶ †Adde qđ qñ in sponsalibus iuratis est appositus certus terminus, illo elapso ille p quē non stat est liber & nubere pōt sine ꝑiurio, alteri aūt per quē stat est imponēda pnia, ita probat tex. in. d. c. sicut ex literis. Tu tñ nota vnū Anto. Panor. dictū ibi, qđ si ab initio fuissent sponsalia pure ꝯcta & postea spōsus, & spōsa conueniant de die nuptiarū p lapsum illius diei nen ter liberat̃, qz terminus ille vī ex postfacto appositus fuisse ꝑ solicitando impleméto ꝑmissionis iam facte pure, ad hoc in ar. l. celsus. de arbi. ff. & in. c. dilecta. §. preterea. de dolo & contn.
¶ Tertio solunt̃ spōsalia ēt iurata pp fornicationem superueniētē, de quo in. c. quēadmodū. de iure. Qui text. ꝙuis loquat̃ de spōsa, tñ idē esset in sponso fornicāte, cū non indicent̃ ad imparia. c. apls. xxxij. q. vij. ita Panor. ibi referens se sepius ita ꝙsuluisse q subijcit hoc ꝓcedere in fauorē illius, q fornicatus nō est, q pp fornicationē alterius pōt si velit petere dissolutionem. Js aut q fornicatus est nō posset id petere ne ex eodē facto spe ret penā & ꝑmiū. l. sine bn̄ditaria. de neg. gest. & in. l. fi. e. tit. Ad hoc facit. c. de illis. eo. titu. Et ꝓcedunt predicta, ēt si fuerit op ꝓssa sponsa violenter, qz dissoluunt̃ tunc spōsalia de futuro. ita tz gl. predi. c. quēadmodū. in versi. oculos. in fi. & eā ibi sequunt̃ Jo. an. & Panor. & punit̃ ipsa oppressa sine culpa. sed hoc non est sine cā, qđ est ne spōsus inuitus inde ꝯbat bigamiā. ¶ Adde ēt qđ spōsalia dissoluuntur si esset fornicatio spūalis, qz alter
5 esset hereticus. c. non solū. c. iam nunc. xxviij. q. j. ¶ †Quarto dissoluunt̃ sponsalia si essent ꝯcta sub condōne dande pecunie, & ea non impleat̃. c. de illis. de qđi. apposi. de eo aūt q dixit ꝯbo tecū, si mihi dederis centū, an statim sit matrimoniū Spe. in ti. isto. de qđi. apposi. multū exaltat vocē suā dicens, qđ pauci adnertūt hanc subtilitatē, & tandē vī inclinare, qđ non sit matrimoniū. & hāc partē tz Inno. Pet. & Abb. antiq. in. d. c. de illis. & Jo. an. in Spe. loco alleg. & latius idē in. d. c. de illis. & mihi ēt plz reiecta opi. Vincē. & Hosti. ꝫia, alioqn non differret bone sta qđō a turpi. & multi simplices qui ita ꝯbunt sub qđōne si eis denī centū, aut qđ aliud ꝓeter suā spem illaquarenī. Ad hoc vī facere tex. in. c. verū. eo. ti. Qui tñ tex. non vrget oīno. loquit̃ eñ de matrimonio ꝯcto sub qđōne que ponebat̃ in arbitriū alienū si pater ꝙsentiret, & nos loqmur de qđōne extrinseca ꝙcernēte fauorē dotis. Et tu aduerte qđ si sponsalia ꝯbant̃ sub qđōne, si mihi dederis centū pp defectum qđōnis dissoluunt̃, vt. §. dixi. sed si qđō eueniret, erunt tunc sponsalia. qđ si matrimoniū ꝯbat̃ sub qđōne, si denī centū aduenīente qđōne erit matrimonium & añ. Que oīa vt Jo. an. scribit in. d. c. de illis. sunt declarāda. Et tu bis adde, qđ lz testm̃, non possit ꝙrri in arbitriū alterius. l. captatorias, & l. illa institutio. de here. insti. ff. nā cū facultas testandi sit gratiose ꝙcessa. Satis esse dz testatori ꝙ relinquat̃ facultas testandi p se, non alterius arbitrio. Sed matrimoniū est de iure diuino qđ dijudicat̃ ex ꝙsensu, ita Panor. in. d. c. de il-
6 lis. de qđi. apposi. † Añ aūt sponsus labit̃ facultatibus. glo. in d. c. quēad. in ver. oculos. tz, qđ nō soluant̃ sponsalia. Sz Joā. an. limitat eā ibi, nisi certa ꝙtitas esset in dotē ꝑmissa & nō posset implere ꝑmissionē. d. c. de illis. & tu no. hoc dictū, nā loquit̃ illud. c. qñ ꝑmisit dare certā ꝙtitatē, quā ꝑmissionē non pōt implere, dubitat tñ Panor. de dicto ꝓcedētis gl. Nā cū mulier ꝯbens simplr sponsalia, non ꝑmissa certa dote videat̃ bona sua, in dotem dedisse, vt legit̃ & no. in. l. mulier bona. de iure do. ff. Et Bar. no. in. l. si ꝙstāte. sol. mat. ff. ergo si labit̃ facultatibus. & sic non pōt oia q̄ bēbat dare in dotē nō dz spōsus esse obligatus ad ꝯbendū qz deficit qđō subintellecta. s. res in eodē statu ꝑmanserit, de qua qđōne & aliis in. d. c. quēadmodū. ¶ Quinto solunt̃ sponsalia, si inter ꝯbentes superuenit affinitas, vt si sponsus cognouit sponse ꝙsanguineā. c. si qs sponsam. xxvij. q. ij. c. ex literis. de eo q cog. ꝙsangui. vxo. sue. ¶ Sexto spōsalia solunt̃ ad denuntiationē vnius ꝑsone, & honesti viri deferentis ꝙsanguinitatē, & de fama scandalo docētis. tex. ē in. c. cū in tua. de spō. in. c. sup eo. de ꝙsang. & affi. & tu aduerte qđ ad impediendū peccatū, qđ imminet ex matrimonio ꝓhibito recipit̃ dictū vnius ēt sine publicatione nois. Añ is non audet, id publice ꝑfiteri, tex. est notabilis in. c. preterea. ij. l. vbi Panor. in. iij. not. eo. tit.
7 ¶ †Septimo solunt̃ sponsalia pp deformitatem superuenientē, vt si alter in lepram, aut paralysim incidit, aut nasum seu visum ꝑdidit, ad hoc tex. in. c. quēadmodū. de iure in. qđ tu intelligē qñ impedimenta illa superueniunt post sponsalia, secus si tpe ꝯctus. Ad hoc qđ no. Bar. in simili, in. l. creditores de ꝑmile. credi. ff. Et idem not. in. l. fi. C. eo. quod ꝯbens non pōt allegare debitorem suspectum pp paupertatem, vel mores precedentes, ad hoc. c. preterea. de testi. cogen. c. fi. de collu. detegē. postremo adde qđ lepra superueniens non dissolnit matrimoniuz, nec matrimonij effectum. Jō ea non obstante debent coniuges se inuicem maritali affectione tractare, aut debent ad perpetuaz cōtinentiam induci, ita probat tex. in. c. j. de coniug. lepro. Qz nulla infirmitas ꝙtūcunꝙ grauissima dissoluit matrimoniuz semel ꝙsummatū, bi qui. xxxij. q. vij. & c. oēs causationes. ea. cā & qōne. Et tu adde hoc loco. iij. Primo qđ sanus leproso, non tenetur solū ad copulā, sed ad alia multa obsequia, ita Panor. in. d. c. j. pp tex. ibi ꝙngali affectiōe. Et subijcit illic Panor. in. iij. & v. no. qđ hns vxorē leprosam non pōt aliquo modo concubinam, vel aliam mulierem admittere, qđ si fecerit pōt per ecclesiā excōicari. Et erit casus in quo cognoscit iudex ecclesiasticus de adulterio ꝯ laicum, de quo Panor. in. c. j. de offi. ordina. Et latius idem in. c. cū sit generale. de foro ꝙpe. extra. ¶ Secūdo qđ si sanus pp horrorē non posset leproso reddere debitū, si ecclesie de hoc ꝙstat non cōpellet eū. Qz non dz cōpelli ad impossibile, ex eo quod impossibilium nulla est obligatio, in regula im-

possibilius, de reg. iu. ff. in. c. odoardus. de solu. ita tenēt Hosti. Jo. an. Henri. bobic. ⁊ Panor. in. c. iij. de sing. lepro. Et illic subjcit Panor. multū notabiliter qp si ecclesie nō possit qstare de illa impossibilitate ecclesia excōicabit sanū, nisi reddat debi tū, ⁊ eo nō obediente ecclesie hēbit̄ p excōicato quo ad ecclesiā militantē non quo ad deū, ad hoc. c. literas. de re. spol. in fi.

6 ¶ Tertio † qó sanus cum leproso tenetur iacere assidue in eo dē lecto. ne ille leprosus efficiat̄ nimis improbus, nec in exactio ne debiti. Et satis esse dz leproso qó non fraudet̄ suo debito, ita gl. fi. in. c. j. alleg. quā sequunt̄ cōiter oēs. ita ēt glo. in. c. si quis vxorem. xxxij. q. v. ¶ Quarto adde qó Panor. not. in. d. c. j. qó leproso non petente vxorē index dz esse cōtentus sola exhor tatione, ita loquat̄ ille tex. sed si instaret, vt cōiunx teneat̄ sequi eam, ⁊ debitū reddere, ⁊ hoc petat, tunc fiat cōpulsio per eccle siam, ita ēt voluit gl. in. d. c. si qs vxorem, ita intelligat̄ tex. in. c. ij. eo. tit. vbi ēt Panor. no. quod si maritus est ethicus, vel alia egritudine detentus, ita vt sine periculo persone non possit red dere debitū, qó mulieri ab eo reposcenti debitum non sit obliga tus ad redditionem. Qz ordinata charitas ꝛc. l. preses. de serui. ⁊ aqua. C. in. c. non satis. lxxx. dist. ¶ Quarto qó lz lepra super ueniens dissolnat sponsalia de futuro, tū non sequit̄ quod dissol nat sponsalia de presenti. Qz matrimoniū de presenti soluit̄ vni co casu. s. per professionē solēnem, ita Bar. ⁊ Hosti. ⁊ Jo. an. in. c. fi. eo. tit. ⁊ ad tex. ibi q loquit̄ de matrimonio qsummato, q quantū ad corticē litere vī innuere ꝫ. Dic qp verbū qsummatus ibi positū ponit̄ large pro qsummato per qsensum, qó dī qsum matū large, quo ad sui essentiā, ⁊ qm̄ leprosi in veteri testa. ejcie bant̄ extra castra, hī in Leui. c. xiij. vbi tex. prosequtur de sex spe ciebus lepre, que aliqñ est in cute, aliqñ in vna carne, aliqñ in vl cere, aliqñ in vulnere, aliqñ in barba ⁊ capite, aliqñ in capillis ⁊ cesarie, vbi de Lyra literaliter prosequitur in tex. Sed vt audio illa lepre species ⁊ distinctiones parum recipiunt medici. Quo rū decisioni hoc relinquo arg. l. semel. de re mili. C. lib. xij. Et qz de lepra visum est an repellat coniuges ab exactione debiti.

9 **His ēt** adde qó inter doctores est dubium in quinq casi bus, † an exceptio repellat qinges ab exactione debiti. ¶ Primus casus est in exceptione voti solennis, q̄ excu sat, si matrimoniū nondū est carnali copula cōsummatū, de quo legitur ⁊ no. in. c. verum. ⁊ c. ex publico. de conuer. coniug. ¶ Secundus casus est, qó exceptio fornicationis pp quam fit separatio matrimonij q̄tum ad thorū, excusat a redditione debi ti in. c. ij. alleg. de coniug. lepro. ⁊ xxxij. q. j. dicit dñs. ⁊. q. vij. apostolus. qó tu intellige, si fornicatio sit notoria, alias secus. c. significasti. de diuor. Et nisi obstet exceptio, seu replicatio paris fornicationis, seu adulterij. c. pen. ⁊ fi. de adulte. Aut nisi ipse q pronocat ad separationē fuerit cā ipsius fornicationis. c. discre tionē. de eo qui cogno. cōsangui. ¶ Tertius casus de exceptio ne qsanguinitatis vel affinitatis, que si excusat a redditione de biti anteq̄ per iudiciū ecclesie discernat̄ super illa exceptione, an post, legitur ⁊ no. in. c. inquisitioni. de sent. excom. ¶ Quar tus casus est de exceptione dierū vel sacrorū locorum, an illa ex cuset a redditione debiti. Ego lego duas opi. Prima quod nō excuset. ita Hosti. Jo. an. in. d. c. ij. de coniug. lepro. nā quāuis fm eos peccet petens, ⁊ inducendus sit ad desistendū. si tū insi stat modis oibus reddi dz. xxxij. q. ij. §. bis ita rñdetur. ⁊. c. seq. xxxiij. q. v. c. j. ij. iij. ⁊ iiij. ⁊. c. volnit. c. manifestum. Hosti. vide tur idē sensisse in summa huius tit. sub rub. de matrimonio. §. qs sit effectus. versi. sed nunqd peccant coniuges, ⁊ hec fuit opinio Bandulphi, quam tz Goffre. in sum. de mat. ꝫc. Secunda est opinio, quod exceptio dierū sacrorum ⁊ locorum, repellat coniu ges ab exactione debiti, ita tz gl. xxxj. dist. in. c. qm̄. in ver. opor tuno. quā opinionem sequunt̄ ibi Lauren. ⁊ Ja. de fantu. lz ille tex. meo iudicio parum faciat. nam qó tex. ille dicit oportuno. i. qñ datur oportunitas, non dicit ergo ille tex. congruo vel bone sto, sed banc secundā opi. tz Jo. gl. in. c. ecclesijs. in gl. ij. lxviij.

10 dist. idem in. c. apostolus. xxxj. q. iiij. in glo. fi. † ego pro concor dia putarē qó opinio prima procedere posset in exceptione dier rum, qz tempus ⁊ hora non patiunt̄ deliberandi contilius. l. j. de exerci. ff. ⁊ qz necessitas non hz legē. l. j. ad le. rho. de iac. ff. Itez pcedere posset illa prima opinio vbi exigens non possit alibi cō mode vel secure exigere, qz forte tunc non posset extre ecclesiaz, ea. n. possumus que cōmode possumus, in. l. nepos proculo. de verbo. signi. ff. c. accedens. el. ij. vt lite non cōtesta. alias ego cre derem prima opi. pcedere. ⁊ in hac finali conclusione, vt Henri. notat, vt in. d. c. ij. de sing. lepro. satis qcordant Theologi, ⁊ re fert idē Henricus Petrū dicentem qó lz debitum sit redden dum omni tempore, non tñ est simile de loco, qz locus pollui pōt ita vt egeat reconciliatione non aūt tps, item locus facilius mu tari pōt quā tps. Beatus ēt Tho. dicit qó debitum reddendū est omni tpe ⁊ oi hora, salua tñ debita honestate que in talibus exigit̄, qz non opz qp statim in publico reddat, idē dicit Alber. ⁊ addit qó si alius locus hī pōt non tenet̄ reddere debitū in lo co sacro, si non pōt alius locus hī, reddat cū dolore cordis, ⁊ ēt si exigat cū planctu idē fiat, ⁊ qz sine vsu matrimonij esse nō pōt non credit mortaliter peccare, ⁊ his satis qcordat gl. Guil. sup Ray. in summa de matrimonijs super verbo, abstinendū. in fi. ⁊ addit qó si alius locus hī pōt mortaliter peccat qui reddit de bitū in loco sacro. ⁊ in his ēt satis qcor. frater Jo. in summa cō fessio. tit. de matrimonio. q. xliij. vtrū liceat debitū. ⁊ ibi vide de questione precedenti. incip. vtruz peccent. ⁊ Astesanus. li. viij. tit. de bono fidei. in prin. ⁊ in. q. vtrum in loco sacro.

11 **An autem** actus † seu copula coniugalis possit esse peccatū mortale, vel veniale. tu dic capiē do duo mēbra. ¶ Primo aut subest impedimentum aliqó, aut nullum. Circa primum qñ subest impedimentum, ⁊ tunc aut al ter coniugū scit pro certo impedimentum, ⁊ tunc ēt ad mandatū ecclesie non reddat debitum, sed potius excōicationez sustineat ad hoc quod no. in. c. literas. in fi. de resti. spo. ⁊ si redderet aut exigeret, qz faceret contra conscientiam peccaret mortaliter, ⁊ tolerando excōmunicationem erit excōicatus quo ad ecclesiaz, non quo ad deum. notatur in. c. a nobis. el. ij. de senten. excōmu nicatio. quod si alter coniugum, non scit pro certo impedimētū, sed credit opinioni leui, ⁊ temerarie, vt qz audinit a paucis leui bus quibus credere nō tenetur, qz vt Seneca scribit vtrūq; ma lum est oibus ⁊ nulli credere. Et innocēs. i. fatuus credit oibus xxij. q. iij. innocēs. et tūc isto casu reddat, ⁊ exigat. Aut tandez alter qiugū credit impedimētū subsistere, ⁊ opinione probabili ⁊ discreta. et tūc reddat, sed nō exigat. hec tota distinctio colli gīt̄ ex tex. cum ibi nota. in. c. inquisitioni. de senten. excommu. ¶ Circa fm, qñ inter coniuges nullum subest impedimentum. an actus copule possit esse peccatū. Tu dic duobus casibus nō esse petm̄, mō ēt nō sit aliqs defectus, aut ex parte alterius qiu gum, vel ex parte loci, aut tpis, vel modi exercij actus qingalis. ¶ Primus est, qñ causa prolis suscipiende. Inde Aug. Cōiu galis concubitus generandi gratia factus non hz culpaz, ⁊ apo stolus. j. ad Corin. vij. Si nupserit virgo, non peccat. si enim si ne peccato non posset fieri coniugalis concubitus, non precepis set dñs post diluuium eos copulari, dicens. Crescite ⁊ multipli camini. Cum iam sine carnali copula non possent commiscerī. ¶ Secundus casus est, quando actus carnalis est causa reddi debiti. Inde Augusti. super Psal. cxlvj. ⁊ habetur in. c. i. xxxiij. q. v. redde debitum, ⁊ si non exigis redde, pro sanctifica tione perfecta deus tibi computabit, si non quod tibi debitum est exigis sed reddis quod debetur vxori.

12 ¶ † Sunt qui adjciunt. Tertium casum licitum, quando pie tas mouet ad cognoscendū, puta cū aliqnis scit vxorem suā vere cundam esse ⁊ nunq̄ debitum petituram, ⁊ timens, de casu eius debituz petit, sed meo iudicio, iste casus pōt contineri sub prece dente pro eo quod cognoscens vxorem vt caueat ei pōt dici red dere debitum vxori tacite petendi. His adde qó hic actus red ditionis, vel exactionis debiti, causat peccatū in certis casibus. Primus est si fiat cā satiande libidinis. ⁊ hec opinio huius qó si voluptas illa sistat intra limites matrimonij, vcz qó cum alia muliere, id non faceret, tunc sit solum veniale, qó si delectationē querit in ea, vt meretrice. ita qó si non esset vxor idē faceret, tūc sit mortale. quod Hieronymus scribit. xxxij. q. iiij. in ca. origo. Adulter inquit, est in suam vxorem ardentior amator, in aliena quippe vxore omnis amator turpis est in sua nimius. Sapiens iudicio debet amare coniugem non affectu, non regnet in eo vo luptatis impetus, nec preceps feratur ad coitū, nihil est fedius quam vxorem amare, quasi adulteraz. et hanc opinionem post Tho. ⁊ Petrum, post Jo. fratrē in summa huius ti. q. xxxvij. post Astesanū li. viij. ti. ix. art. i. tz Henri. in. d. c. inquisitioni. Sic Hugo. qui primo casu dicebat esse mortale, cum Jo. gl. decreti qui dicebat esse solū veniale. Ad concordiaz reducatur vt glo. not. in. c. libertorū. xxxij. q. iiij. Sunt ēt qui adjciant, quod nī ipsum non firmo pro constanti esse saltem veniale peccatum. Si cognoscitur vxor causa incontinentie, vel fornicationis vitā de, pp illud quod Augustinus scribit. i. ad Corinth. vij. in ver bo, apostoli. hoc aūt fm indigentiam dico, non fm imperium. Si veniam inquit Apostolus concessit, ergo peccatum sunt nuptie. Cui. n. venia, nisi peccato qceditur. Plane qp infirmi

tati

tati concessit Apostolus ꝑm veniam, andeo dicere peccatū esse veniam nāq; ꝙcedens apls ꝙcubitū attendit ꝙjugatorū, vbi est incōtinentie malū, qđ vir cognoscit vxorē, ēt vltra necessitatē ꝓ creandi liberos incōtinētie malū est, sed ibi est nuptiarū bonū, non. n. qz incōtinētie ibi malū est. ío ꝙnubiū qđ est ꝓter intentionē gñationis, non est bonū, imo vero non ꝓp illud malū culpabile est hoc bonū, sed illud malū fit veniale ꝓp bonū nuptiale. Alij vero qđ forte verius est. dicunt, maritū q cognoscit vxorē cā fornicationis vitande & seruāde ꝙtinētie, non vt querat voluptatē, sed ne cadat cū alia non peccare, ita Astesanus loco ꝓxime alleg. ꝛ ipse variet & non aperte loquat, nā si inquit ipse dicat aliquis, ꝛ boi bibere ne sitiat, ergo similiter coire ne fornicari appetat, rñdet qđ non est simile, qz ibi est motus nature & ne-
13 cessitatis, in coitu vero non est nisi motus nature. ¶ †Scđs casus in quo actus ꝙcubitus in matrimonio pōt esse peccatum, si fiat mō inconsueto in vase tñ debito. Et si fiat istud ꝓ voluptate queréda, est mortale. Jsta Astesanus loco ꝓxime alleg. dicit doc. sentire cōiter, refert tñ Henricus in. d. c. ingsitioni, sentire Alber. in scriptis suis, di. xxxj. qđ nihil eoz, que facit maritus, cū vxore seruato vase debito esse mortale peccatū, sed esse mortale ꝙcupiscentie qñ. s. non sufficit eis modus quē natura determinat, vt aūt intelligat qs sit modus debitus & nālis & qui plus, vel minus ab illo naturali deuiet subijciunt, qđ modus debitus quē natura docet est vt mulier iaceat dorso, vir aūt in ventre incūbat ei. Et sic facilius ꝙcipiunt mulieres nisi ꝓ accidens impediant. Minor aūt deuiatio ab illo est lateralis ꝙcubitus, maior sedentis. Et adhuc maior stantiū, & borū maximus, is qui est retrorsum more bestiarum, & qñ modus ꝙsuetus immutat ex cā, vt pote ꝓp corporis indispositionē, vel impregnationē, infirmitatē corporis, crassitudinē, aut alia de cā. Est duplex modus dicēdi. Unus qđ si vult vxorē cognoscere cā prolē gñandi, vel vt debitū reddat, non sit peccatū, qđ si cause delectandi sistēdo tñ. j. ter minos matrimonij sit solū veniale peccatū, ꝓmittit. n. minus malum, vt euitet maius. s. adulterium. Et huius sñic sunt Rod. & Tho. in. iiij. di. xxxj. Est alius modus dicendi, qđ nullo modo, & nulla de cā, boc fieri posset sine peccato mortali, nec aliqua cā excuset a toto, sed a tanto solū, qz coitus talis est ꝛ nām. Et non fit mō humano, sed bestiali, vñ ꝛ non sit ꝛ naturam gñalē, est tñ ꝛ naturā rationalē. Vñ super illud Apostoli ad Ro. j. in verbo, in eū vsum, q est ꝛ naturā. glo. refert qđ si ab ea parte corporis, q ad gñationē, non est institута, qsq; vtat coniuge, ꝛ naturaz & flagitiosum est. Si itaq; hmōi coitus est ꝛ naturaz, & coitus ꝛ naturā est maius peccatū q̄s adulteriū, ergo nō ꝓmittit, vt adulteriū vitet. Preterea coitus ꝛ naturā execrabiliter fit in meretrice, sed execrabilis in vxore. c. adulterij malū. xxxij. q. vij. Sz minus malū est cognoscere meretricē vsu naturali, quā ꝛ naturā, ergo minus peccatū est fornicatio, quam coitus talis, non dz ergo permitti cā vitande fornicationis. Et qui tenent hanc secūdā opi. ad id qđ in prima opi. dicebat. s. q minus malū permittit. i. talis coitus, in mō querso & non ꝙsueto, vt maius vitetur. i. fornicatio, vel adulteriū. Rñdet qđ ꝛ ibi sit maius peccatū quo ad hoc, qđ est cognoscere non suā, tñ in tali coitu est maius peccatū, quo ad modum. ¶ Vñ vitatio fornicationis, vel adulterij non est cā sufficiēs sic coeūdi. Et sic volunt q̄s occurrente tali impedimēto vterq; tenet ꝙtinere. Sed tu ēt no. q tenētes opinionē primā, ad ea que tangunt in opinioē scđa rñdet, qđ solus ille coitus est ꝛ naturam, q non est in debito vase, qz ibi totaliter frustrat intentio nature, & glo. sup illud Apostoli ad Ro. j. in verbo, relicto naturali vsu, naturalē vsum inqt appellant illum vsuz vñ natura humana pōt nascendo subsistere, naturalem vsum intelligi volens, q fit in mēbris ad hoc creatis, & vt ꝓ ea possit ad generandū vterq; sexus misceri. Ex istis duabus opinionibus, ego existimo scđam tutiorē esse. Quid si vxor supergressa abutit viro, dic q mortaliter peccat, qz modus iste est ꝛ naturā, Cū nō conueniat seminis infusioni, quo ad virū, nec ꝙceptioni quo ad feminā. Et totaliter frustrat intentio nature. ¶ Vñ & peccatū illud a qbusdā ascribit inter cās diluuij, dicentes qđ tunc mulieres in vesaniā verse, supergresse viris abutebant. ita post Astesanū loco ꝓxime allega. refert Henricus in. d. c. ingsitioni. vbi ēt ꝙcludit ad finē, post eundē Astensez, ac similiter post Tho. Alber. Petrū, & fratrē Jo. in summa ꝙfessio. titulo isto. q. xl. qđ actus carnalis q fit ad procreationem sobolis & redditionis debiti, pōt esse meritorius. rōnibus probat post dictos doctores de quibus ibi latius, per eū. vbi ēt tractat. an a pregnante possit exigi debitū, aut reddi, & ꝙcludit q sic, maxime qñ sine periculo aborsus fieri pōt, qz vsus matrimonij licitus est, non tm in officiū sed remediū & mulier pregnans frequenter plus appetit ꝙcubitū q̄s vbi non est pregnās. aliqn si sine periculo partus non est debitū exigendū, nec reddendū, cuz principalior institutio sit in offm q̄s in remediū. An aūt tēpore purifi. sit ꝓhibitus ꝙcubitus vxorius, aut tpe menstruorū, attento qđ mulier tunc ꝙcipiens producit fetus deformes in membris, aut leprosos. not. in. c. ozigo. xxxij. q. iiij. & ea. cā. q. vij. non solū. & xxxiij. q. iiij. si cā. & in. c. ad eius vero ꝙcubitū. v. dis. in veteri aūt testō, qūo mulier q̄ peperat masculū erat immūda septē dies, & trigita diebus manebat in sanguine purificationis sue, vbi aūt feminā pepererat, immūda erat duabus ebdomadibus, iuxta ritū fluxus menstrui, & sexaginta sex diebus manebat in sanguine purificationis sue. hr̄ in Leuitico. c. xij. Et hodie non obseruant hi dies. Qz mulier post partum statim pōt ingredi ecclesiā, nec tenet abstinere aliquot dies ꝑm legē Mosaycā in. c. j. de purifi. partus. Be muliere quoq; que patiebatur fluxum sanguinis qūo septez dies separabatur. Et qualiter cum ea erat prohibitus accessus & ad eā accedens puniebatur, habetur Leui. c. xv. & xx.

❧ SVMMARIVM ❧

1 Sponsalia de futuro ēt iurata vtrū ꝓ mutuū solunt dissensum.
2 Juramentum quando posset ab homine remitti.
3 Papa qualiter iuramentum relaxet.

¶ Dona conclusio.

Sponsalia de futuro sine simplr, sine fide interposita, seu cum iuramento
1 5 † dissoluuntur per mutuum dissensum, hec conclusio probatur in. c. preterea. leg. j. isto titu. Et hoc est parum dubitabile qñ sunt simpliciter cōtracta. arg. l. nihil est tam naturale. de regu. iur. ff. Sed maior est dubitatio quam sunt fide media, vel cū iuramento ꝙtracta, sed hoc adhuc satis aperte procedit, ꝓpterea q adhuc sunt contracta sub ꝙditione tacita, si res in eadē voluntate, & consensu pmāserit. Et tu ēt aduerte qđ dicta decreta. preterea, non est restringenda qñ solum interuenit prestatio fidei, ꝛ gl. prima ita ibi teneat, sed est ēt amplianda, vt dixi in ꝙclusione, qñ iuramentum interuenit, ita ēt ibi ꝛ gl. penul. Cum qua transeunt Gaspa. & Panor. ibi & recte. Cū prestatio fidei, & iuramenti equipollent, in. c. peruenit. de fideiusso. in. c. ad aures. vbi Panor. qđ met. cau. Et tu aduerte qđ dicta decretalis, preterea. recipit duos intellectus. ¶ Primus quod procedat ille tex. ex quadam dispensatione, & cōparatiua permissione, quasi sine peccato hoc non possent facere sponsi, sed ecclesia tolerat, ne inde deterius contingat. i. ne quis cogatur ducere illam quam capitali odio prosequitur. Et Hugo. in. c. vnico. xxx. q. ij. & c. j. xxxj. qō. iij. dicebat Alexandrum papam auctorez illius decreta. potius magistraliter, quā papaliter fuisse locutum.

¶ Secundus est intellectus Tancredi, quem ibi Ant. & Panor. tenent. Et Astesanus lib. viij. c. v. Pet. de palude in quarto. xxvij. q. iij. arti. iij. Tho. lib. & dist. allegatis. q. xviij. arti. iij. Et ille intellectus qđ dicta decretalis contineat ius cōe, vez qđ sponsalia, que modo & forma in exordio conclusionis posita sunt contracta mutuo dissensu dissoluentur. Ad hoc facit similitudo quam inducit ille tex. de societate, que mutuo cōsensu dissoluit. Et ad tex. illius decreta. preterea. qui dicit in patientia, dic ꝑm Panor. quantum ad opinionem vulgi, nam vulgares putāt qđ propter hoc incurratur periurium.

¶ Et propter hoc sunt monendi & inducendi ad contrahendū, si fieri possit. Ad hoc facit, † qz ꝛ iuramentum principaliter dirigatur in deuz, & eius obligatio primaria acquiratur deo, tamē
2 quando ipsum iuramentum respicit principaliter commodū hominis pōt ab eodem remitti. Alioquin sequeretur quod si intuitu dei iurasset aliquis ducere aliquam mulierem, quod non posset ille iuramentum remittere. Be quo in Specu. titu. de lega. §. nunc ostendendum. versi. hoc quoq;. vnde sequitur quod tolerantia de qua loquitur ille text. sit tolerantia, non permittens iuxta glo. in. c. inter opera. co. titu. in. c. cum iādudū. de prebē. sed est tolerantia approbans, iuxta not. per Anto. & Panor. in c. quod circa. de consangui. & affinita. extra. Et adde qz Moderni sumpta occasione tractant. Cui cōpetit relaxatio iuramenti, in qno articu. Fely. in. d. decreta. preterea. colligit quinq; cōclusiones, cum declarationibus oportunis. Quas declarationes ipse explicat per nouem conclusiones.

¶ Prima, qualiter papa iuramentum relaxet.
¶ Secunda, si episcopi possint.
¶ Tertia, si iudex secularis.
¶ Quarta si per partes iurantes tolli possit.
¶ Quinta, an possit quis seipsum absoluere.

3 ¶ †Circa primã qõ papa possit relaxare iurm per viam commutationis, dispẽsatiõis, vel totalis relaxatiõis. vide qõ Spe. loco alleg. no. Tho. ij. ij. q. lxxxviij. arti. ix. Card. sancti Sixti in tractatu de ptãte pape. q. xxxviij. Archiep's Florẽ. eo. trac. q. xi. Glo. magistra. vbi Archi. in. c. auctoritate. xv. q. vi. gl. in c. quanto. vbi Anto. Panor. & Imo. de iureiur. Card. in cle. j. de iureiuran. Archidia. post glo. in. c. florentinum. lxxxv.

¶ Circa quartã vero qclusionẽ, de qua nũc agit, an a parte cuius qmodõ qcernit iurm possit id relaxari, vide tex. in. d. c. preterea. adde tex. in. c. j. de iurein. in. c. significauit. in fi. de cẽsi. in. l. fi. ibi nisi patronus id remittat. ff. q & a qbus. Guil. de mõte lau. refert multa in cle. j. de vsur. de quo propter impertinẽtia taxat eum Card. ibi. q. xiij.

❦ SVMMARIVM ❦

1 Impedimentum publice honestatis vtrum sponsalia & matrimonium dissoluat.
2 Publica honestas nũqd obstet matrimonio ꝯhendo cũ affine.
3 Publica honestas quibus casibus non cõtrahatur ex sponsalibus. 4. Et quibus sit. 6.
5 Publica honestas nonnunqꝫ sine affinitate causatur, & ecõtra.
7 Publice honestatis prohibitio vsqꝫ ad quẽ gradũ sit restricta.

¶ Decima conclusio.

2 1 **Impedimentum** publice honestatis † impedit & dissoluit spõsalia, & mrimoniũ, ẽt copula carnali qsummatuꝫ, tex. est in. c. spõsaꝫ. & in. c. ad audiẽtiã. isto tit. idẽ in c. duo pueri. vbi Pañ. in. iij. nota. de despõ. impub. Ampliat istud. Prio, vt ex spõsalibus nullis oriat publice honestatis institia, verbi gra, si qsanguinens ꝯxit cũ qsanguinea, ꝺ quo in. d. c. ad audiẽtiã. idẽ si cũ affine, in primo gñe affinitatis. idẽ si mrimoniũ sit nullũ rõne frigiditatis, religionis, vel quauis alia cã. de quo in. c. vnico. vbi gl. isto ti. in. vi. Bñ ergo dicebãt Hugo. & sui sequaces monachũ frigidũ, & sacerdotẽ, ꝯbẽtes cuꝫ aliqua ipedire oẽs qsanguineos ꝯbere cũ eadẽ. Ad hoc qꝫ sufficit aliqd esse factũ, vt pena cõmittat, ꝫ de iure id nõ teneat. l. si qs in graui. §. si qs codicillos, ad silleia. ff. l. si qs. ad. l. corne. de sica. C. ꝺ excu. tu. l. ãplissimi. Et plura iura ad istꝺ faciẽtia colligit Jo.
2 an. in. ij. q. ꝫ Padue disputauit inp regula nõ pstat, † ego añt existimo qꝺ istud ipedimẽtũ publice honestatis, nõ obstaret matrimonio ꝯbẽdo, cũ affine. ita Jo. and. in. d. c. vnico. q mirat de Jo. imo. ibi in sua additione affirmãte ꝯriũ, & eqparante & male in casu isto consanguineos, & affines, qñ iura de hac mã loquentia solũ exprimũt qsanguineos. c. qtinebat. & c. duo pueri. ꝺ despõ. impu. & in. d. c. spõsam. & meo iudicio pro opi. Jo. an. est rõ euidens. nã nedũ spõsus, sed verus maritus licite post mrimonium qsummatũ ꝯbit cum vxoris affine, vtpote, q̃ est sibi solum affinis in scꝺo gñe affinitatis. in quo. ij. & iij. gñe affinitatis est hodie sublata prouisio, in. c. non ꝺz. de consang. & affini.

¶ Hec qcl'o limitat tripliciter. Prima limitatio est, vt ex spon
3 salibus qditionalibus pendente qditione, † nõ causetur hoc impedimentum. tex. est in. c. vnico. in fi. alleg. Nã q cũ alia mulie re ꝯxit sponsalia sub conditione, si ea pendẽte pure ꝯxit, cũ alia que est precedentis consanguinea. Cum scꝺa ꝫ matrimonium. Nam si per prima conditionalia, non fuit ante euentum conditionis inducta publice honestatis institia. Sequitur ergo qꝺ p institiam publice honestatis resultantẽ, ex illis secundis, q̃ solnantur prima, qꝫ sponsalia ꝯcta sub qditione habent solã spem. §. ex qditionali. de verb. obli. institu. Unde vinculũ ꝝm superueniens tollit effectum illius spei. & ideo sicut cõditione deficiẽte perinde est, ac si nõ essent ꝯcta spõsalia. Et hec ita procedũt, vt si post scꝺa sponsalia superueniat qditio apposita in primis, tñ illa consummare nõ possit. nam hec publica honestas nõ insurgit a die ꝯctus, sed aduenientis conditionis ideo publica bo
7 nestas proueniens ex secundis sponsalibus puris ꝺz prima spõsalia conditionalia impedire & dirimere, sed hec limitatio triplíciter sublimitatur, nisi in spõsalibus cõditionalibus interueniat carnalis copula. c. de illis. de condi. appo.

¶ Scꝺo limitat, qñ in his primis adiꝯit qꝺ inhoneſta, qꝫ tũc censetur, vt pura, & habetur pro nõ adiecta. c. fi. de qdi. appoſi.
¶ Tertio sublimitatur, si exprimitur qditio, que iure inest, qꝫ inde est, ac si essent spõsalia pura, & exprssio eorũ, que tacite insunt nihil operatur, ita post Host. in. d. c. ad audientiã. alleg. ꝫ gl. fi. in. d. c. vnico. verbi gra, promitto, q̃ te ducã in vxorẽ si deo & ecclesie placuerit, si postea cõperto impedimẽto ꝯbã cum tua, qsanguinea, ꝫ ꝯctus, & ꝫ hec qditio intelligat, ẽt si nõ exprimat, tñ qñ nõ exprimitur qsensus manet purus. Cõditiones. n. tacite nõ faciũt obligationẽ qꝺonalẽ. l. qꝺones. q̃ extrinsecus. de ver. ob. ff. Tñ tacite si exprimuntur faciũt actũ qꝺonalẽ. l. si ita legatum. §. i. de le. i. ff. vbi qꝺ si volet exposita in personaꝫ legatarij facit legatum conditionale, & expressa nocent, non expressa nõ.
4 ¶ †Secunda limitatio, qꝺ ex sponsalibus, que peccant in defectu qsensus, nõ censetur hec publica honestas, vt si p furiosum, aut infantes ꝯhantur, in. c. dilectus. isto ti. in. c. literas. & c. accessit. de despon. impube. Sunt quidaꝫ ex schola theologica, vt Pet. de palude, qui dicunt quod qñ defectus consensus esset latens, vt cũ aliquis ꝯxit sponsalia animo decipiendi solũ quod non causaretur hec publica honestas, pro quibus fortiter vrget tex. in decretali, tua nos, isto tit. de cuius decretalis intellectu. alio loco dicetur.

¶ Hec tamen limitatio secunda sublimitatur tripliciter.
¶ Primo vt ex sponsalibus p maiorẽ, cũ sponsa minore septenio ꝯctus causetur publica honestas, si fuerit sponsa inducta in domũ, & dicta qlunx, ita probat text. in. c. iuuenis. isto tit. vbi & Panor. adiꝯit qꝺ ex sponsalibus solis causetur hec publica honestas si interuenit tentatus ad copulam, vel si sit dubium sed hoc dictum quamuis sit equum, iure tamen non probat.
¶ Scꝺo sublimitat, vt ex spõsalibus p maiorẽ cũ minore septẽnio ꝯctis oriat, hec publica honestas, si iternenit pollutio extraordinaria, nõ. n. est honestũ qꝺ qs qsanguineã illius puelle ducat vxorẽ cũ q̃ puella, ꝫ minore septẽnio ꝯxit, & postea illã extraordinarie polluit. Ad hoc tex. in. c. fraternitat. de eo qui cog. cõ sang. vxo. sue. Et tu dic qꝺ illa, ꝝm verũ intellectũ, affinitatis nõ fuit causa dirimendi mrimoniũ, qꝫ ex pollutione extraordinaria nõ causat affinitas. c. vt lex qtinẽtie. xxvij. q. ij. tex. cuꝫ gl. in. c. extraordinaria pollutio. xxxv. q. iij. Sed tene qꝺ illic qcurrebãt duo. s. publica honestas, que sola nõ erat sufficiẽs, qꝫ vnus erat minor. Item aderat cum hoc extraordinaria pollutio.
¶ Adde tu qꝺ ille tex. recipit aliũ intellectũ, qꝺ fuerit separatũ mrimoniũ pp affinitatẽ, qꝫ ex quo apparet cognita pstimitur, qꝺ mature potuerit cognosci. Ad iura añt alle. p ꝯrijs, q̃ probãt, qꝺ extraordinaria pollutio, nõ cãt affinitatẽ. Tu dic qꝺ i illa decretali, nõ erat extraordinaria pollutio. sed libido qdã, q̃ preuenie bat solidã tps pubertatis. adde bis vnicũ Arch. dicit ũ dictis i d. c. vnico. qꝺ extraordinaria pollutio citra maritalẽ affectũ, non cãt hoc ipedimẽtũ publice honestatis, ꝫ conatus ad copulã sic, ita intellexit Archiep's. c. iuuenis. alle. Sz hoc archiepi dicit ridet Jo. an. ibi, & recte meo iudicio, qꝫ nec nisus ad copulã, nec copula ipse ꝑ efficeret, q̃ copula ꝫ cãet affinitatẽ, tñ nõ cãt publi cũ honestatẽ, q̃ solũ resultat, ex qsensu pstito, i spõsalibus. Qñ si spõsalia sequat nisus ad copulã fortificat istud impedimentuꝫ.

5 **Ex predictis** ergo no. † qꝺ aliqñ causatur publica honestas, sine affinitate, vt ex sponsalibus puris ꝯctis inter maiores septẽnio, aliqñ affinitas sine publica honestate, vt si qs cognoscat aliq̃ mulierẽ abinde, cum aliqua eius qsanguinea intra quartum gradũ, neqꝫ ꝯbere. d. c. fraternitati. & c. discretionem. aliquando affinitas, cuꝫ publica honestate bina, si quis sponsam cognoscat carnaliter, illic est duplex impedimentum consanguinitatis propter copulam, & publice honestatis pp consensum prestitum, in sponsalibus. Tu ita men nota quod et qui consanguineam sponse cognouit de facto, non ita grauis est indicenda penitentia, sicut si cognouisset consanguineam vxoris, de quo not. Panor. in. c. duo pueri. alleg.
¶ Adde ẽt qꝺ ꝫ affinitas supueniens tollat prima spõsalia de futuro, tñ publice honestatis institia supueniens prima spõsalia legitime ꝯcta, non dissoluit, & merito. Illa. n. sponsalia tollũtur p publice honestatis institiã, ex primis spõsalibus inductã, non ergo ex secundis põt esse honestas, que tollat prima. ita tex. cuꝫ glo. in. d. c. vnico. in verbo, derogatur.
6 ¶ †Tertio sublimitat, si minores septennio ꝯxerunt sponsalia, & pleuerãt, & aduenientẽ etate legitima, se inuicẽ vocant sponsos, vel se inuicẽ osculantur. ex quo manifeste apparet, de approbatione sponsaliorꝫ, oriẽt hec publica honestas. ita Ant. ꝫ in. d. c. iuuenis. & hoc mihi vr satis equuꝫ, q̃uis iure expresso nõ ꝓbet.

¶ Tertio

¶ Tertio limitatur principaliter, vt ex sponsalibus incertis, non cauſet hec publica honeſtas, vt ſi qs promiſit ducere vnam de filiabus Titij, iuxta notata in.c.ex literis.l.ij.iſto ti. de quo ſatis.ꝫ.concluſione qnta, dictum fuit. Et probatur id in.d.c.vnico. ¶ Poſtremo huic qlioni adde tria. Primo qꝺ hoc impedimentū, non cauſat, nec conſanguinitate, nec affinitate. Ex conſanguinitate clarum eſt. Ex affinitate ēt ſatis qſtat, qz ante conſummationē matrimonij non eſt orta affinitas, ſed oriť ex qſenſu preſtito in ſponſalibus, fuit aūt, vt ſcribit Jo. an. in.d.c.vnico. Et illic ſequiť ꝺñi. & Fran. ac tacito auctore, Jo. an. cōmemorat Panor. in.d.c. inuenis. inductū ab eccleſia hoc impedimētū, pp honeſtatem ꝺūtaxat, & ad tollendas graues inimicitias, que oriebanť, inter qſanguineos. Cū vni deſponſatā, alius eius conſanguineus ſuperducebat. Appellanit aūt eccleſiā hoc impedimentū publice honeſtatis. Cū non poſſet nomen conueniens hr̄e, non enim poterat attribui alicui ex cognationibus carnali ſpirituali, vel legali. Refert aūt Jo. an. in loco p̄ime allegato, ſe legiſſe in chronica quadā qꝺ tēpore ſuo peſtilentes gnerre, q̄ fuerunt in Marchia Terniſina ex talibus violatis ſumpſerūt exordia. Sed iſta qſideratio que bene viuente qſanguineo ꝯhē te durat, eo mortuo ceſſaret. Utrūq; tñ ſatis eſt, qꝺ hoc impedimentum a legibus ēt conſideratū, in.l.ſemper. de ritu nup. ff. in ff. de nuptijs. inſti. ab eccleſia eſt receptus. ¶ †Scꝺo adde, qꝺ hec prohibitio publice honeſtatis eſt reſtricta vſq; ad quartum gradus. Nā ſi prohibitio ratione qſanguinitatis, vel affinitatis vltra gradum quartū, non porrendiť, fortius nec iſta. ita Pañ. in.d.c. ſponſam. Et tu no. qꝺ prohibitio ratione conſanguinitatis inter aſcendentes, & deſcendentes, porrēdiť vſq; in infinitū. Sic qꝺ omnes, qz ſumus conſanguinei Adde. Js cum aliqua, ſi viueret contrahere non poſſet, vt gl. no. in.ff.j. de nup. inſti.

¶ Tertio adde qꝺ Hoſtiē. optabat impedimenta p̄uenientia ex publica honeſtate. Et cogitatiōe legali p̄moueri, ita Jo. an. refert in.d.c. non ꝺz. dicebat aūt Joan. an. apud ſe hr̄e quod in concilio Lugdunenſi, facta per Gregorium decimum, qꝺ fuerit tractatū de iſto impedimento abrogando. Et quibuſdam patribus concilij videbat expedire, vt tolleret vtpote, qz multiplicatio impedimentorū obſtat multum multiplicationi charitatis, q̄ ſolet prouenire ex matrimonijs. Sed alijs p̄pter rationes p̄ime relatas videbatur id durum, ſed ſuadebant hi relaxandam eſſe ep̄is facultatē diſpenſandi, ſuper hoc impedimento publice honeſtatis. Exiſtimabant alij & forte rectius, id impedimentum eſſe tolerandum, in ſponſa primi, & ſecundi gradus, in tertio aūt, & quarto gradibus tollendū, hoc impedimentū. Et affirmat idē Jo. an. deliberatum fuiſſe per preſidētes, p̄m hoc vltimum fieri conſtitutionem, hoc tamen non fuit obtentum.

SVMMARIVM

1 Sponſalia pro filijs per parentes contracta, an & quando obligent. Et nota ad hoc quoq; ampliationes.

¶ Concluſio vndecima.

1 **Sponſalia** pro filijs per parentes ꝯcta ſi filios non obligant nec publice honeſtatis inſtitiā inducunt, niſi ipſi approbauerint exp̄reſſe, vel tacite ex poſtfacto. iſta concluſio probatur in.c.vnico. in fi. de deſpon. impube. in.vj. & ampliatur quinq; modis ibi per ſcribentes.

¶ Primo, quod cum per parentes contrahuntur ſufficiat ſola preſentia filiorum, per illum tex.

¶ Scꝺo ampliat, qꝺ cum ille tex. loquat indiſtincte, tunc vt volunt doct. procedit ſiue parentes contrahant pro filijs in ptāte, ſiue emancipatis, ſiue ēt, ſi mater ꝯberet pro filio, aut filia preſentibus. Et de matre conſtat, cū mater poſſit offerre filiū religioni, vt no. in.c.ij. xx. q.j. & habetur in.c.ij. de regu.

¶ Tertio ampliatur vt procederent in patre naturali qui ꝯberet ſponſalia pro filio ſpurio, qz in iſtis conſideratur reuerentia debita iure nature non patria poteſtas p Bar. in.l. tutelas. de cap. di. ff. Forte tñ iſtud non procederet ſi taciturnitas filij p̄ſente patre fuiſſet meticuloſa. Et a princi. filius, aut filia recuſauit. Et poſtea propter nimiam reuerentiā tacuit, cum p̄ſumat donare eadē voluntas, arg. c. maiores. ff. ſi. ſde baptiſ. & talis reuerentia paterna idē operat, qꝺ iuſtus metus in.l.j. ff. que onerāde quarum rerum act. non de. ff. puto tñ qꝺ ſolus metus paternus reuerentialis non inficeret matrimoniū, niſi p̄ceſſiſſent mine, vel verbera, arg. eorum que notantur in.d. ff. que onerande.

¶ Quarto ampliat, vt nō ſufficiat ſola taciturnitas filiorū interueniens ex poſtfacto, puta, ſi pro filijs abſentibus parentes ꝯxerunt. Et filij certificati ex poſtfacto tacuerūt, & diſſimulauerūt, ita Jo. an. Bomi. Jmo. & Fran. in.d.c.vnico. Nec ob. ille tex. qz loquiť qñ ſunt coram parētibus, & tacent. neq; ēt ob. cle. j. de p̄cu. qz vt ibi vult gl. Cū taciturnitate interuenit aliqs actus poſitiuus, ſicut in ſimili hr̄ in.l. ſi filiuſſa. ad macedo. ff. Et pro hac parte facit tex.d.c.vnici. in fi. Qui in parte qua loquiť de matrimonio ꝯcto in abſentia. nō dicit de taciturnitate, ſed regrit poſt ſciam ratificationē expreſſam, vel tacitā. Qz ſola taciturnitas abſq; alia expreſſione verborū, vel geſtione alicuius actus habilis ad qplacentiā, non inducit ratificationē expreſſam, ēt ſi deť perſeuerantia actus, ſed requiriť aliqs actus q ſonet in patientiā, ſic ergo ſola non ꝯdictio, ſen placentia, aut taciturnitas, non ſufficeret, iſta eñ ſunt diuerſa, non ꝯdicere, aut ratificare. not. Jo. an. in.c.cū qs. de ſen. excō. in.vj. Nec ob. qꝺ tex. p̄realleg. in.d.c.vnico. ſolū requirit taciturnitatē. Qz hoc eſt falſum, cuz requirat ratificationem expreſſam vel tacitā. Et tacita ratificatio fit p factū non per patientiā. ad hoc gl. in.c. eſtimare. xi. q. iij. faciunt que no. Jnno. in.c. olim. el. ij. de reſti. ſpo. ¶ Anto ampliat, vt ſponſalia per qſanguineos, vel affines alios a patre, & matre non teneant, vtpote, ſi p victricū ꝯbant. c. ad id qꝺ, iſto tit. idē ſi a patruo. c. ex parte. de reſtit. ſpo. idē ſi p fratres. c.j. de matri. ꝯ interdict. eccle. ꝯ. qz illa non ratificant per ſolaz p̄ſentiā, aut taciturnitatē eorū, quorū noie ꝯbunť, ita poſt Jnno. quē Card. & Pet. de ancha. ſequunť, in.d.c. ad id, tenent Archid. Joā. an. & Pet. de ancha. in.d.c. vnico. Nā in actu, quo requiriť qſenſus expreſſus, tacens non hr̄ pro conſentiente, vt in regula, q tacet, niſi iure, ita ſit cautum, vt eſt in caſu premiſſo, quando per parentem contrahunť, neq; obſtant iura allegata.

¶ Primo non ob. tex. in.c. ex parte. alleg. qz ille text. nihil ibi pro certo probat. Facit vt ibi vult Panor. pro & ꝯ. ¶ Secundo non obſtat dictum capi. ad id, qz ibi interuenit carnalis copula. ¶ Tertio non ob. ꝺ.c.j. de matri. contra. ꝛc. qz illa ſoror ibi pro qua frater contrahebat, corde, & ore, ſi quis bene proſpiciat conſenſum expreſſit. ¶ Poſtremo non ob. qꝺ gl. in.d.c. vnico. in verbo, ſponſalia, dicat idē eſſe in quolibet, in quo Jo. and. in glo. ſua. Et in apparatu nouelle ſue reprehendiť ꝯius, qz tu dic quod ſi quis bene proſpiciat, illa pars glo. non eſt ſignata ſuper parte text. de qua taciturnitate agitur, ſed ſuper illa parte, tex. que de ratificatione meminit.

SVMMARIVM

1 Copula attentata an faciat ſponſalia de futuro tranſire in matrimonium. Et quid ſi ſequatur deflorario.
2 Sponſalia de futuro an per amplexus & iocalia in matrimoniū tranſeant.
3 Coniugis reſtitutio quam probationem requirat.
4 Sponſalia de futuro cum traductione ad domum an ſufficiant, vt agatur poſſeſſorio.
Poſſeſſorio coniugalis an probetur vbi non interceſſerunt ſponſalia.
5 Sponſalia de preſenti nunquid ſufficiant ad conſequendam coniugis reſtitutionem.
6 Poſſeſſio ex titulo nunquid ſit iuſtificanda in beneficialibus quantum ad poſſeſſorium.
7 Predo cur & qualiter agat poſſeſſorio.
8 Exceptio notoria defectus tituli nūqd obſtet agēti poſſeſſorio.
9 Titulus in poſſeſſorio requiſitus quando dicendus coloratus.

¶ Concluſio vndecima.

1 **Jſus ad** carnalem copulam, †non facit ſponſalia de futuro trāſire in matrimonium. probat in.c.fi. & c.is qui. iſto titu. Et ſuadeť iſtud, qz alias duo ſpecialia qcurrerent circa idem, qꝺ eſſe non ꝺz, arg. l.j. de dot. promiſ. C. Copula eñ actualiter interueniens qꝺ ſponſalia de futuro purificat, & faciat tranſire, ſeu tranſfundi, in matrimonium de preſenti, hoc eſt per fictionem quandā & per ſpecialitatem. Et hoc ēt non procederet in foro penitētiali, vt.j. concluſio. xxx. diceť, & rurſus ſi niſus ad copulam idem efficeret eſſet aliud ſpeciale, qꝺ non eſt p̄mittendum, immo Jnno. in.d.c.fi. tz, quod ſi ſponſus ſponſam deflorat qꝺ non fit matrimonium, ſed hec deciſio recedit in aliam

dubitationē. An ad matrimoniū cāndū requirit̄ q̄cursus, ꝛ cō-
mixtio sanguinū, ex vtraq; parte, ita reprobata opi. Baspa. de
2 cal. ꝛ Pañ. in. c. fi. alleg. Adde hic quatuor dubia. ¶ † Pri
mū est, an p̄ iocalia, ꝛ amplexus sponsalia de futuro trāseant in
matrimoniū. dic q̄d non, nā cū precesserunt sponsalia de futuro
verbis ꝛ mēte p̄bentiū, iocalia ꝛ amplexus vident̄ fieri spe futu
ri matrimonij. ita pbat tex. in. c. j. de ma. p̄ inter. eccle. p̄c. vbi
Panor. in. j. no. nec obstāt no. p tex. ꝛ gl. in. c. vnico. de despō.
impu. in. vj. Nā ibi precesserunt sponsalia de presenti verbis, ꝛ
mēte p̄bentiū. Ex iuris interpretatione essent solū sponsalia de fu
turo. ¶ Scōm dubiū est. An ad q̄sequendaz restōnem q̄ingis
3 † sufficiat pbare solā possessionē facti, ꝛ primū aliq fuerūt in ea
opi. q̄d sic, p quos primo vī facere tex. in. c. ex parte. de restitu.
spolia. in verbo, nullo possessionis q̄modo. quasi ille tex. innuat
q̄d ad q̄sequendā restōnē sufficiat sola possessio inris vel facti.
¶ Scōo vī esse tex. apertus in. c. illud. de p̄sum. Tertio facit,
q̄ ex p̄cedētibus tractatibus, ꝛ cōi fama proles pbat̄ legitima.
c. trāsmissa. c. p tuas. de pba. p gl. in. c. michael. de filijs p̄sby.
Sed tu sequere p̄bentiā opi. ita post Inno. Panor. in. d. c. ex par
te. in. viij. col. p qua opi. vī esse text. in. c. ex transmissa. ꝛ. c. ex
q̄questione. de resti. spo. qui tex. regrunt ad q̄sequendā restō-
nē q̄ingis, q̄d probet̄ matrimoniū de presenti apparenter verū,
idest p̄bentiū, in facie ecclesie. durū. n. esset dicere, q̄d si aliqs tra-
ctanerit aliquā mulierē, vt vxorem in lecto, mensa, necnon alijs
tractatibus ꝛ cōi reputatione, q̄d per hoc plene sit pbata posses-
sio q̄ingalis. Isti. n. actus sunt pportionabiles fornicatoribus,
qui solent ad palliādas fornicationes suas, ita facere. nec ob.
q̄d primo allegabat̄ tex. in. d. c. ex parte. q; verba illius tex. ibi
nullo possessionis q̄modo, non p̄nt intelligi, de nuda possessiōe
facti. nā tex. ibi aperte regrit traductionē quandā solennē. Se
cundo non ob. q̄d dicebat̄ ex talibus tractatibus pbari sobolez
legitimā, q; hic vertit̄ periculū aie vbi est fauor legitimationis.
vel dic ex dictis Inno. in. c. veniēs. de verb. sig. in. vj. q̄d q̄n pe
tit̄ aliqua vt vxor, qs agit de facto pprio. Ideo bz plene pbare,
sed q̄n agit̄ ad legitimationē sobolis, est q̄d de facto alieno, ideo
sufficit cōis reputatio seu tractatus. In facto. n. alieno qs non
p̄t esse instructus sicut in suo proprio. ¶ Tertio ad. c. illud. ō
presump. Tu sequere q̄ntū intellectū Panor. in col. vj. vtpote
q̄d mutua cōhabitatio annorū cū fama non solū de matrimonio
sed alijs tractatibus matrimonialibus, vna cū alijs adminiculis
plene pbat matrimoniū, ꝛ hoc mō dicit Panor. esse clarum in
tellectū illius tex. ¶ Tu vero adde vnū indubitatū dictū, q̄d si
quis peteret mulierē, vt q̄cubinā sibi restitui, non esset audien-
dus, sed esset lacerādus libellus. Qualiter si laicus peteret re-
stitutionē ecclesie, aut laicus restōnē decime. xxiij. q. vi. c. j. ij. ꝛ
iij. ꝛ talis petitio q̄tinet peccatū. c. nemo sibi blandiat̄. xxxij. q.
4 iij. ¶ † Tertiū dubiū in eo q̄sistit, an sponsalia de futuro cū tra
ductione ad domū sufficiant vt agat̄ possessorio, ꝛ prestet̄ restō
q̄ingis, ego cum Panor. in. d. c. ex parte. reprobata opinione
Ant. puto q̄d non, q; ego non lego, q̄d sponsalia de futuro tran
seant in matrimoniū, nisi per copulā. d. c. is qui fidem. vñ existi
mo non inueniri tex. quo probet̄ sponsalia transfundi in matri-
moniū per traductionē. nec ob. c. allegatū ex parte. q; loquitur
de sponsalibus de presenti, vel ille text. q negat restōnē pōderat
aggrauatiue, q̄d inter eos nullū vinculū obligatoriuz sit p̄ctum,
neq; ppea sequit̄, q̄d si ibi vinculū obligatoriū sponsaliorū de fu
turo precessisset, q̄d daret̄ restō. Ad predicta et facit, q; si vt p-
xime dixi solus nisus ad copulā, non est sufficiens, ergo multo-
minus traductio. Cū hic traductio sit actus magis extrinsecus,
putat tñ Panor. secus esse si traductio fuisset solēnis, cū solēni
tate, q̄ solet cōiter in talibus adhiberi, ad hoc in simili. c. vidua.
de reg. Ego et satis credere q̄d si non precesserint sponsalia ali-
qua. Esto q̄d vir cognouit mulierē, ꝛ eam tenuerit alio querendi
possessionē q̄ingalē, id non sufficit, vt agat̄ possessorio, ꝛ quānis
forte id sufficeret ad presumendū matrimoniū ſm opi. Posti. ſ.
in exordio q̄clusionis relatā, tñ non satis est, vt obtineat̄ restō,
q; ad q̄sequendā restōnē necesse est per dictos tex. ex transmis-
sa, ex q̄questione, q̄d precesserint sponsalia in facie ecclesie. nam
alias matrimoniū est clandestinū in. c. fi. de clande. despon. Et
eo casu non solū ecclesia deberet negare restōnē, sed in penā sic
p̄bentium, q; p̄ iudiciū ecclesie p̄xerūt. bz fieri separatio ꝛ pars
a qua petit̄ restō poterit allegare clandestinitatē, ꝛ sic allegare
turpitudinē suā pp periculū anime. arg. c. lator. ꝛ. c. tenor. de re
iudi. nē cū reperiat̄ vxor, in possessione libertatis, ꝛ maritus nō
est in possessione mulieris, vt vxoris, tunc succedit, q̄d in pari cā
turpitudinis, potior est cā possidētis. l. si ob turpē. ad fi. de q̄di.
5 ob turpē cām. ff. ¶ † Quartū dubiū, an ad q̄sequendā restōnem
satis sit pbare sponsalia de presenti. Inno. in. d. c. ex parte. tene
bat q̄d non, bz alias maritus posset vxorē vendicare adiecta cā,
arg. eoꝝ que bñtur in. l. j. ſ. j. de rei vendi. ff. Et pfecto pro opi.
Inno. vī esse tex. in. c. ex transmissa. ꝛ. c. ex q̄questione. allega-
tis, que iura ponderant copulā. Pro opinione quoq; Inn. vī
facere q; in sponsa nō pōt assignari possessio q̄ingalis cū ei vsq;
ad copulā relinquat̄ facultas religionē ingrediendi. c. ex publi
co. de q̄uer. q̄inga. Ego añt existimo opinionē p̄bentiā veriorē esse
per tex. in. d. c. ex parte. qui solū requirit, q̄d traductionē spon-
salia p̄cesserint, aut fuerint secuta, nec ob. tex. in. d. c. ex trans
missa. ꝛ ex q̄questione, q; ibi ponderat̄ copula, ꝛ est necessaria
pbatio copule, qñ peteret̄ restō q̄ingis simplr, ꝛ quo ad copu-
lam, sed satis esset pbare sponsalia de presenti. Qñ peteret̄ resti
tutio q̄ingis simplr quantū ad operas matrimoniales, q̄ opere
vt Jo. an. vxoratus. Milātie (vt ipse testat̄ in regula, qui prior)
scribit in. c. literas. in fi. de restit. spo. Sicut custodire res mari
ti, lanare pedes, parare comestibilia. Et si timet̄ in restōne tali
de extorsione copule est canendū de indemnitate. Et si per cau
tionē non possit puideri sufficienter est neganda restō, sic pbat
tex. in. d. c. literas. in fi. q inquantū loquit̄ de senitia, pōt bz vnū
intellectū intelligi. i. credulitate, seu tyrānide. Aut ſm alium in
tellectuz de senitia. i. violēta extorsione copule, vt in proposito.
Itē nō ob. q̄d spōsalia de p̄senti, vt dicebat Inn. sunt solubilia p
ingressum religionis. Q; ante ingressum pōt sponsa cogi adhe-
rere sponso per ecclesiam. Circa istud quartū dubiuz, incidēter
6 occurrit qō quotidiana. † An is qui agit possessorio recuperan
de, in beneficialibus teneat̄ iustificare possessionē ex titulo. Et
q̄q̄ Panor. in. c. literas. i. iiij. col. diffuse tractās colligat qua
tuor opiniones in hoc multū dilatans fimbrias suas. Ego puto
ad duas posse reduci. Prima que est cōis, vt sit iustificanda ex
titulo saltē colorato. ita glo. Quam (vt nostri dicunt) obseruat
totus mūdus in cle. vnica. de cau. pos. Archi. ita bz in. c. vnico.
de eo qui mittitur in pos. in. vi. Refert ibi Imo. dños de Rota
in decisi. cclxxxv. ꝛ. cccl. ꝛ. ccccxiij. Et Spe. in. ſi. de teste. ſ.
nūc videndū. dicit tñ idē de Imo. dños. de Rota dicere, q̄ suf-
ficiat probare titulū per confessionē partis in odium spoliātis.
Et pro ista opi. Primo vrget ca. primū. de reg. in. in. vi. Scōo
facit, q; si in matrimonio carnali, est pbandus titulus matrimo
nij, saltē de presenti. vt in. d. c. ex transmissa. ꝛ ex q̄questione. Et
go in spirituali. cū procedat argumentū de vno ad alteram. Et
quānis opinio ista sit cōis, tñ opinio contraria videt̄ mihi pro-
babilior. Et pro illa opinionē primo facit, q; regulariter satis est
agentem possessorio docere de possessione ꝛ spoliatione, ꝛ non
arctatur ad probandum titulū. notatur in. c. consultationibus.
de officio delega. Scōo pro ea vrget, q; predo de cuius posses-
sione legitima non constat, docto de possessione facti ꝛ spolia-
tione restituit̄ in. c. in literis, ꝛ in. c. seq. de restit. spo. l. j. ſ. qui vi
a me. de vi ꝛ vi arma. ff. Cur añt fit quod fur restituitur, ꝛ is nō
agit furti, ponit ibi Bar. veram meo iudicio rationem, q; actio
furti causat̄ super interesse, sed fur non posset pretendere inter
esse, nisi inhonestum, q; furtum fecit. Et q; alteri tenetur de fur
to. Et sic ex improbitate sua consequeretur actionem, quod esse
7 non dz. d. l. ita q; fullo. de furtis. ff. † Predo añt, cum agit pos-
sessorio, ꝛ interdicto vnde vi fundat intentionem suaz super pos
sessione ꝛ spoliatione. Et sic non bz necesse fundare suam inten
tionem super improbitate. Unde affirmat Bart. furem posse
agere triticaria conditione, q; in illa actione fundat intentionē
suam super sola possessione. Nec ob. l. si vas. ſ. si ego tibi pollie
da. de furtis. ff. Que probat quod fullo, vel sarcinator, qui resti
menta pollienda, vel curanda receperat, dum accommodat fur
tum committit. Et si ab illo cui accōmodanit sunt subtracta, tñ
agit furti. Quia tu dic agit propterea q; vestimentorum domi-
no tenetur pp precedentem contractum, ꝛ malam custodiam.
Et sic non causat interesse immediate, ex delicto suo. Et puto p̄
donem esse restituendum, q̄nis constet enim predonez notorie.
ita Panor. in. d. c. in lris. in. iiij. col. reprobato ibi Anto. ꝛ in
hoc sequit̄ Pau. de alea. Ad hoc pōderat Pau. ibi tex. dz
fundat se super legibus. Sed ſm leges predo est restituēdus. l.
cū fundū. ꝛ. l. i. q a me. ꝛ. l. colonus. de vi ꝛ vi arma. ff. ꝛ in. l. bo-
nafides. ꝛ. l. j. ſ. si pdo. ff. depos. vbi predo vel fur, si deposuit pōt
agere depositi addes rōnē cum alteri teneat̄ ꝛ habeat deposita
rios obligatos ex contractu. Que ratio locum bz quantūcunq;
constet eos esse predones. Item ibi arguit Papa. ſ. in dicta de
cretali in literis a minori, quasi dicat si predo est restituendus.
quem constat esse predonem, fortius est restituendus is de quo
non

non ꝙstat,ꝛ allegek defectus ꝓprietatis.alias aũt, si nõ ꝙstaret eũ esse prædonẽ,parũ aut nihil relenaret illa argumẽtatio, quaꝫ ibi facit papa.nec ob.si dicaꝫ prædo si restituaꝫ erit cũ peccato, qꝛ hoc est in odiũ spoliationis,& prædo dicere põt. Quo ad te liberas edes possideo loci.§.qpetit.si seruꝰ.vendi.ff.l.fi.de rei vẽdi.C.Itẽ sibi fit restõ,nõ vt vsurpet & sibi retineat,sed vt dño habeat facultatẽ restituendi.d.§.si prædo.nec ob. si dicaꝫ prædoni petẽti restõnẽ objci põt illud dolo facis,qꝛ petis id qõd restituturus es.l.dolo.de excep.doli.ff.qꝛ tu dic post gl.pẽ. in.d.c.in literis.quã sequunt doctores,qõd illa regula non ꝓcedit in possessorijs,sed solũ in petitorijs. ¶ Tertio principaliꝛ ꝓ ista opi.facit tex.in.d.cle.vnica.in verbo,in solo possessorio. non esset aũt verũ possessoriũ si fieret inuestigatio de titulo,sed esset possessoriũ qõd bñet admixtã cãm ꝓprietatis,iuxta text. in.l.ij.§.quedã. de interdi.ff.¶ Quarto facit.c.ex insinuatione.de ꝓcu. vbi papa mandat inqri de titulo post restõnẽ factã, & respectu restõis mãdat inqri de qbusdã,inter q̃ nihil dꝛ de colorãda possessiõe ex titulo.Et adhuc fortius vꝛget ille text.dñ loquit de bñte Archidiaconatũ vel prebendã, q̃ ꝑm iura antiqua non poterant teneri in eadẽ ecclesia,ꝛ hodie secus sit,vt in.c.j. de ꝙsuet. in.vi.

6 Et nihilominus in illa decretali,ex insinuatiõe.qbus tali obstet ius cõe mandaꝫ fieri restõ prius qꝫ inqraꝫ de titulo.† Et tu cane qõd Jo.an.in Spec.in tit.de restit.spolia.tenuit qõd exceptio notoria defectus tituli obstet agẽti possessorio,qbus non fundet intentionẽ agẽtis,qbus ipsemet Jo.an.in gl.ij.c. ad decimas.de resti.spo.in.vj.reqrat qõd debeat fundare intẽtionẽ agẽtis, & tenẽdo opi.istã non ob.decre.prima,de reg.iu.in.vj. Ad tu rñde dupliꝛ. Primo qõd bñficiũ non põt sine canonica instõne teneri ꝓpea,qõd in libera persona non põt assignari possessio , nisi adsit titulus,ẽt si vnica & ligata teneaꝫ , vt bꝛ in.l.cum hꝛdes.§.fi. de acq.pos.ff.vbi gl.pe.in fi.dicit qꝫ ecclesia non possidet quoniꝫ qꝛ scit eũ liberũ. Sed in bñficialibus põt bꝛi possessio faltẽ facti ꝓ clericũ qui est capax , immo non est ordinandus sine titulo.c. cũ ꝑm Aplm.de preben.nec ob. si dicaꝫ qõd in istis incorporalibus reqrit loco tituli,scia & patientia eius,q̃ quẽ assignaꝫ possessio.l.ij.§.oare.de vsufru.ff.l.quoties.de seruꝰ.ff.qꝛ tu dic qꝫ ꝛ resi vir.de acquir.pos.ff.& l.j.§.deijcit.ff.de vi & vi arma.ff. vbi põt bꝛi possessio rei,ꝛ dñij acquisitio sit interdicta , inde ꝛ donatio tur alteri,possessio inde proueniẽs est sufficiens, vt agaꝫ possessorio,si possidens inde expellaꝫ.Et si repliceꝫ.de.l.si eũ. de donatio inter vir.& vxo.ff.vbi dꝛ mulierem non posse possidere.§.scripto casu. Tu responde dupliꝛ. Primo qõd mulier rẽ sibi donatam a marito non possidet ciuiliter, sed naturaliter bñ. vel scõo si velis dicere qõd possidet ciuiliter, dic qõd.d.l.eũ q. est intelligenda quo ad effectũ,vt ꝛ bñficiũ non possit bꝛi sine titulo , tñ põt bꝛi possessio saltẽ facti,qõd si teneaꝫ opi.prima q̃ est cõis, qõd ad consequendã restõnem bñficij,vt instificeꝫ possessio opus sit docere

9 de titulo saltẽ colorato.† Consistit magna inter scribentes difficultas,quis titulus dicaꝫ coloratus, in qua re Inno. multũ deprehendit varius. Primo ipse in.c.bone.el.ij.de postu. prela.regrit solũ qõd sit habita possessio sciente superiore,que talis possessio sufficit ad probandã possessionẽ, non esse euidenter iniustaꝫ. ¶ Scõo Inno.in dicta decreta.in literis.regrit qõd sit obtenta auctoritate superioris.¶ Tertio in.c.ex parte.de restit.spoli. exigit idẽ Inno.qõd sit in possessione bñficij per exercitiũ actuũ qui ꝙpetunt beneficiato , vt qõd ꝓbet interessentiam in choro,& capꝫo,& exercitiũ aliorũ actuum similium.¶ Quarto in.d.c.ex parte.regrit qõd ꝓbeꝫ possessio p exercitiũ actus ꝓmiscui ꝙpetẽtis alteri q̃ beneficiato,mõ actum illũ exercuerit intendẽs acquirere possessionẽ beneficij scientibus & patientibus bis de quoꝝ preiudicio agit.Et hanc opi.dicit Inno.plus sibi placere quaꝫ illã q̃ posuit in.d.c.in lꝛis.& illã opi.Innoc.in.c.in lꝛis.sequit Jo.an.in Spec.in.d.rubri.de resti.spo.in bñficiato extra congregationẽ.Sed in bñficiato in ꝙgregatione,ꝛ sequitur vltimã eius dẽ Innoc.quam ẽt Imol. ꝛ sequitur in.d.c.in literis.idẽ in.d.c.ex parte.idẽ Imol.in.d.cle.vnica.Et super hac multiplici opinione Inno.ꝙcertatione copiose scribit Panor. in.d.c. in lꝛis.q reputat articulũ istũ satis difficilẽ sufficit remissio,qꝛ non est oi no pertinens,sed vꝛ egredi terminos materie subiecte, & ꝓp decretuꝫ concilij Basilien.qõd est in titulo de pacificis possessoribus. Quo caueturꝫ qõd bñs titulũ coloratum, in beneficio,postq̃ triennio gauisus est illo,non põt inquietari, nec in petitorio,nec in possessorio.Aũ dicaꝫ titulus coloratus. Tu vide qõd post scribentes in.c.cum nostris de ꝙcessiõe prebẽ. scribit glossator eiusdem pragmatice, & satis copiose,in eodem decreto.

SVMMARIVM

1 Sponsalia de presenti per que verba contrahantur.
2 Consensus vt simul prestetur an in matrimonijs requisitus.
3 Verba de futuro actus consummati executionem notantia , an verbis de presenti equipolleant.
4 Sponsalia de futuro nunquid contrahantur per verba principium actus notantia.
5 Matrimonium de presenti nunqd sit contractũ dicendo. Promitto qõd non habebo aliam vxoꝛem.Et quid si dicat placere, vel volo te habere in vxoꝛem. 6.

¶ Conclusio decimatertia.

1 **Sponsalia** de presenti ꝛbuntur,† ꝓ verba experimentia consensum de pre
5 senti.tex.est in.c.pe.isto titu. Exẽpla afferri solent. Consentio in te,sicut in meam vxoꝛem, promitto tibi qõd volo te habere in vxoꝛem, recipiã te in meã vxorem,promitto tibi,quod seruabo tibi fidẽ, sicut vxori. Volo qõd ab hac hora in antea,sis mea vxoꝛ.Et ego vir tuus,vel iuro,aut voneo qõd habebo te,pro legitima coniuge.Et ego semper proni debo tibi tanq̃ vxori.Idẽ dicunt doc.si dicaꝫ non dimittaꝫ te ꝓ meliori,vel peiori. Et sic de alijs qsensum de presenti exprimentibus.Hec aũt similia probant ex dictis text. & scribentiũ in.d. c.pe.& in.c.si qs.xxx.q.v.Spec.hec oia refert eo.tit. vbi Jo. an.dicit hec oia esse Bonaguide Aretini , qui in hac doctrina vocẽ suã exaltat dicens,qõd hec grana sunt sue sollicitudinis vẽ
2 tilabꝛo a paleis separata.Et in horreis sunt recondenda.† An aũt in matrimonijs requiraꝫ,qõd consensus simul prestetur , non est sine dubitatione. Ex eo qõd in ꝛctibus qui sunt de iure gẽtiũ consensus ꝛ simul prestari,per gl.in.l.consensu.de actio.& obl. ff.in.l.j.de ꝛben.emp.ff.Et hanc partẽ tꝛ Spec.isto tit.in prin. Notus qꝛ in stipulationibus,ꝛ responsio sequi & prestari incõtinenti in.l.i.& l.continuus actus,de verbo.obli.ff.Sed contrarium tꝛ Hosti.in.c.ex literis.l.ij.& in.c.dilectus.isto tit.vꝛ non requiri,qõd contrahentes matrimoniuꝫ consentiant simul. Sed satis esse,qõd vnus consentiat per prius,& durat in proposito.Et alterius consensus põt accidere ex postfacto.

Circa hanc conclusionem inci
dunt aliquot dubia.

3 ¶ †Primum dubiũ est an ꝓ verba de futuro , que notant executionem actus ꝙsummati ꝛbatur matrimonium,de presenti.in quo conclude qõd sic,vtpote si vir dicat,promitto qõd ab isto tẽpore habebo te ꝓ legitima coniuge,muliere respondente,& ego tibi tanq̃ viro fidẽ seruabo,iste est tex.in.c.ex parte.isto titu.Et ibi dictio tanquã apposita ex parte mulieris, est nota veritatis. Quid aũt si illa verba dicant solum, ꝓmitto qõd habebo te ꝓ legitima ꝙiuge.Muliere idẽ respondente.an sit ꝛctum matrimonium.gl.in.d.c.ex parte.ꝛ quod sic. nam non põt haberi ꝓ legitima coniuge,nisi precedat matrimoniuꝫ.Hec enim verba de futuro notant executionem actus consummati. Et hanc partem vꝛ tenere Gratianus.xxx.q.v.si quis diuinis.qui tex.sumitur ex corpore auctenticorũ quibus modis naturales effic.legi.col.vi.Ꝛ magister sententiarũ,in.iiij.dist.xxvij.dicat ꝛ.Et ad predictum tex.auctenticorũ respondet vt ibi per eundem magistrum sententiarũ.Et predicta procedunt ẽt,si illa verba ab hoc tẽpore , aut decetero notantia extremitatem tẽporis,non apponant. Aũ si in obligatione non apponaꝫ dies,vꝛ incontinenti ꝛcta obligatio .l.in omnibus.de regu.iur.ff.l.eum qui calen.de verbo.oblig.ff.
4 Et hic est proprius casus.c.ex parte.allegati. † His adde , qõd ꝓ verba notantia principiuꝫ actus solum ꝙtrahunt sponsalia de futuro.tex.in.d.c.penul.vt si dicat aliqs, promitto qõd te ducaꝫ in vxoꝛem.Inde puto,de illis qui sibi fideꝫ dederunt de futuro, si statim dicant. Osculamur nos, aut bibimus nomine matrimonij quod illa verba,secundũ precedentia intelliguntur noie matrimonij ꝙtrahendi,nisi aliter ꝙstet.Adde ẽt qõd si precesserunt verba de futuro notantia principiũ actus , & postea subijciantur verba de futuro notantia executionẽ actus,qõd solum sunt spon-

salía de futuro, verbí gratia, si qs dicat ꝓmitto, qꝺ te ducam in vxoꝛẽ, ⁊ tenebo te ꝓ legitima ꝙinge. Restringunt. n. illa verba sequẽtia, in tps matrimonij ꝯcti. Ad hoc adde, argu. l. fi. §. cui dulcia. de triti. vino ⁊ oleo lega. ff. in. c. sedes. de rescr. in cle. nõ põt. de pcu. ita Host. Jo. an. ⁊ Panoꝛ. tenent in. d. c. ex parte. ¶ Scõm dubiũ. Dixit aliqs, ꝓmitto qꝺ non bẽbo aliã vxoꝛẽ, nisi te. † An ꝓ illa verba sit ꝯctũ matrimoniũ de presenti. Ego lego duas opi. Prima est Ant. in. d. c. ex pte, qꝺ non sint sponsalia. nã dictio nisi, qñꝯ facit positionem �littera qꝺ verba precesserũt, interdũ ꝛm actũ, aliqñ ꝛz habitũ. vñ si dixisset, nolo aliã habere nisi te, tũc dictio, nisi, notat actũ de presenti, qꝺ si, vt in ꝓposito precesserũt verba de futuro, secus vt sit sensus, nõ bẽbo aliã nisi te. i. si aliqñ siꝛ ꝯcturus, ego tecũ ꝙbã. ¶ Scꝺa ẽ opi. Panoꝛ. in. d. c. ex pte. q̃ est ꝯtia precedẽti. Nã cũ dicit, nõ habebo aliã nisi te, vꝝ velle, qꝺ istã bẽbit in vxoꝛẽ, ergo incõtinẽti, cũ nõ sit apposita dies, ita vꝝ tenere Spec. in ti. isto in prin. ⁊ maxie, qꝛ dictio nisi, ponit aliqñ, qꝺ potissimũ est qñ precedit negatio. ad hoc. l. si sterilis. §. pe. de act. emp. ff. ibi nulli alij quã mihi vẽderes, maxime añ Spec. intelligit ꝓcedere, id si añ illoꝝ verborũ ꝓlationẽ. de ꝯbendo matrimonio agebat, alias ipse Spe. dubitabat, precipue vero, cũ hic nulla sint verba expꝛimẽtia cõ sensum, de presenti, possibile est. n. hmõi verba ꝓlata esse eo aio vt nunc cũ ea, vel alia ꝯbat. Preterea in illis verbis, ꝓmitto qꝺ non bẽbo aliã, nisi te, dictio aliã, nõ facit semꝑ relationẽ eius dẽ qualitatis, maxime, cũ aliud suadet mã sba, vt in illo passu euãgelij Mat. xxviij. ⁊ Mat. xv. Et cũ eo duo alij latrones, non tanꝝ ꝓ gl. in. d. c. sedes. Ex his reddit mihi iste passus dubitabilis. Ego añ satis putarẽ, qꝺ in illis verbis, nolo nisi te in meam vxoꝛẽ, qꝺ sit ꝯctũ matrimoniũ de presenti, vt sit sensus, volo te ꝺ presenti, ⁊ non aliã. ¶ † Tertiũ dubiũ est ꝓ illa verba, plꝛ mihi te bꝛe in vxoꝛẽ, vel volo te bꝛe in vxoꝛẽ. An sit ꝯctũ matrimoniũ de presenti. Ego lego varias snias. Prima fuit Host. in. d. c. ex parte. tenẽtis qꝺ sic. Nec. n. vox nihil aliꝺ significare põt, nisi ꝙsensum de presenti. Nã cũ noia sint innẽta vt demõstrent voluntatẽ dicẽtis, non est arbitrandũ quẽpiã dicere, id qꝺ non sentit. l. labeo. de supelec. leg. ff. c. fi. de succes. ab intes. Ad hoc ꝛm Hosti. qꝺ bꝛ in lib. põtificali. de ordinãdo. vbi quoties ordinator interrogat vis ordinari? ordinarius rñdet solũ, volo. i. de baptizãdo. Nec ob. ꝛm eũ. l. in vẽdẽtis ꝺ ꝯbẽ. emp. ff. qꝛ illa lex ꝓcedit, qñ in volũtate alterius ꝯbentiũ ꝙferꝛ ꝛba ꝯctus, vt ita demũ res sit empta, si placuerit, talis. n. non cogit seruare ꝯctũ nisi velit. l. sub hac ꝙdõne. de actio. ⁊ oblig. ff. idẽ qñ pretiũ in arbitrio alterius ꝙmittit. l. hec vẽditio. de ꝯbẽ. emp. ff. Sꝛ ex quo de certa re, ⁊ pretio quenerũt, statim purus est ꝯctus. §. pretiũ. ⁊ §. cũ añ. de ꝯbẽ. emp. instit. l. si stipuler. §. in locando. de verb. obli. ff. ¶ Scꝺa fuit opi. Pet. de samp. ⁊ Abb. antiq dicẽtiũ, qꝺ ꝓ premissa verba, nunc intelligit matrimoniũ de presenti ꝯctũ, hec. n. placẽtia, vel volũtas manet in suis terminis. Plus qꝺ Astesanus lib. viij. c. iiij. §. j. audet dicere, qꝺ talia verba, nec spõsalia, nec matrimoniũ inducũt. Et ꝓ ista opi. facit, qꝛ aliꝺ est vẽdere, aliud vẽdere velle. l. in vẽditionibus. de ꝯbẽ. emp. ff. Ant. añ dicebat, qꝺ verbũ, volo. ⁊ verbũ, plꝛ. significẽt ꝛz tps, de presenti. Infinitiuũ tñ est aptũ determinare tps presens vel futurũ ꝛm verba adiecta, vt si dico, volo ascẽdere arboꝛẽ, istud nihil est nisi sequat ascẽsus, de qbus pulchre no. Bar. in. l. cunctos populos, de sum. tri. idẽ in. l. serui electiõe. de leg. j. ff. Panoꝛ. vero in. d. c. ex pte. sequit opi. primã cui ego adhereo, vt ꝓ illa verba, volo. aut plꝛ te bꝛe in vxoꝛem. vel volo, aut plꝛ qꝺ tu sis vxoꝛ mea, vbi fiꝛia, ex pte mulieris ẽt dicunt fit indicãdũ matrimoniũ de presenti. inde ipse Panoꝛ. altius exoꝛdiẽs dicit, ꝙ qñ verbis, aut plꝛ, aut volo, adijcit infinitiuũ denotans actũ, nõ dependẽtẽ a libera volũtate ꝙferẽtis, non inducit dispõ de presenti, sed declarat dispõ in futurũ, ꝛz in premisso exẽplo, plꝛ mihi ascẽdere arboꝛẽ, istud. n. nihil est, nisi sequat ascensus. Sed qñ iungit cũ infinitiuo significante actionẽ frequentius solet exprimere voluntatẽ ipsum actũ precedentem qñꝯ voluntatẽ ipsum actũ cõcomitantem, vt cum dꝛ, volo bibere. Sed in proposito. Añiungit cum infinitiuo notante executionem actus inducitur dispositio de presenti, vt cũ dꝛ, volo te habere in vxoꝛem, non. n. possum te habere in vxoꝛem, nisi tecum prius contraham.

SVMMARIVM

1 Uerba consensum de presenti expꝛimentia in matrimonijs necessaria vtrum sint.

2 Tractatus indicantes consensum verbis equiualent.

3 Mulier vt nubat, que verba ꝓnuntiasse sufficiat. Et an satis sit ꝙ annuat capite.

4 Animalia irrationabilia quam animam habeant.

5 Mutus ⁊ surdus an possit vinculũ matrimonij ꝓcipere, vbi ponuntur multa exempla de mutis per signa intelligentibus.

6 Mutus ⁊ surdus nunquid possit saltem donare inter viuos.

7 Miles mutus ⁊ surdus a nã nunqd possit ex priuilegio testari.

8 Mutus surdus ⁊ cecus simul an possint matrimonium ꝯbere.

9 Mutus vnde dicatur. Itez surdus. ⁊ an possint indistincte omnia conferre sacramenta. 12. 13.

10 Baptismi forma verborum vtrum immutari possit. Et quid si omittantur aliqua verba. 11.

11 Precipitãs puerꝝ baptizãdũ in puteũ an baptizet ⁊ male agat.

12 Mutus ⁊ surdus an possit recipere baptismum.

14 Extrema vnctio an detur mutis ⁊ surdis.

15 Promotio sacroꝝ ordinum quos repellat.

¶ Conclusio decímaquarta.

1 **A matrimonijs** verba sunt necessaria † expꝛimẽtia cõ
i sensum de presenti. sic tꝛ gl. in. c. tue fraternitatis. ꝓ illũ tex. q vult duo esse necessaria. s. verba ⁊ ꝙsensuꝫ. idẽ ibi tenẽt Jo. Host. ⁊ Inn. idẽ tꝛ Bart. bꝛix. in. c. sit rector. xliij. dis. i verbo, opa. Et adijciũt his sike, de baptismo, vbi verba sunt necessaria, qbus subtractis, non ẽ baptismus. j. q. j. detrahe. c. j. de bap. idẽ tꝛ. s. qꝺ dictũ est in ꝙcone. Tãcre. in. c. lꝛ. ꝓ tex. ibi in verbo, vtroqꝫ dicẽte. de spõsa duo. idẽ in. c. si inter. in verbo, vtroqꝫ isto ti. Etiã ꝓcedit istud si ꝙstaret de cõsensu, quẽ vterqꝫ ꝙfiteꝛ. Et hoc ingunt sic statuit ecclesia, ne tm̃ sacr̃m, sit in incerto. aliqn ꝛm eos sequereꝛ qꝺ si vir videꝛ mulierẽ in eã in corde ꝙsentiret. Et idẽ similiter faceret mulier, absurdũ esset dicere inter eos esse matrimoniũ. vñ lꝛ in exẽplo premisso tales sint eiusdẽ sensus. non tm̃ põt dici ꝙsensus. cũ expꝛessum isti non ꝙueniant. Immo magis possent dici dissensus. i. dissensus. Et nõ põt ingenue, ⁊ aperte loquẽdo dici, qꝺ vterqꝫ consentiat. cũ alter sensum alterius non sentiat, sed ignoret.

¶ Limitatio prima.

¶ Conclusio ista recipit quinqꝫ limitatiões. Prima limitatio
2 est vt cũ aliqui † tractatus indicãtes consensuꝫ precesserint, verba non sint necessaria. ita Jo. an. in. d. c. tue.

¶ Limitatio secunda.

¶ Scꝺo limitaꝛ, vt per sola signa expꝛimentia consensum, de quibus põt enidenter apparere, ꝯbaꝛ matrimoniũ. ita Host. in. d. c. tue. idẽ in. c. fi. de ꝙsig. seruo. idẽ ⁊ plenius in summa huius tituli. §. qualiter ꝯbaꝛ. Gẽce. in extraua. execrabilis. in verbo, verbaliter. idẽ tꝛ glo. in. c. sufficiat. xxvij. q. ij. Et hoc bñ probat ibi, vt in. c. cum apud eo. ti. dum illi tex. dicunt sufficere id, quo posito nihil aliud requiriꝛ ad substantiã actus. no. gl. in. c. statutum. de rescri. in. vi. Item hoc suadeꝛ. qꝛ cũ matrimoniũ sit de iure diuino, ⁊ ius diuinũ, nõ facit dr̃iam inter mutũ, ⁊ loqui valentem. Si itaqꝫ mutus ꝯbit signis, vt statim diceꝛ fortius loqui ꝓ signa ꝯbit. Cum sit melius sensatus ad expꝛimẽdum mẽtis gerentiã. Ad hoc ẽt retorqueri põt ille tex. c. tue. Et dupliciter. Primo inqꝫtum rñdet, ⁊ sic nõ ponit ius de nouo per id qꝺ notatur in. c. consultationi. de tempo. ordi.

¶ Scꝺo ⁊ fortius ibi facta fuit ꝙsultatio in gñe. Et Papa rñdet verba nõ esse de sba, adijciẽdo exẽplũ in muto, vñ ꝛm leges sine verbis, dr̃ tacite mulier ꝙsentire. l. j. ⁊ l. spõsalia, ⁊ l. seq. de spon. ff. l. ij. de ritu nup. ff. itẽ legatũ relinquit nutu. l. nutu. ꝺ leg. ij. Satis est ergo qꝺ ꝓ signa appareat de consensu interiori, nec obstat exẽplũ Inno. qꝛ in tali exẽplo, non põt ecclesie fieri fides de ꝙsensu. nec ob. ẽt qꝺ. ff. ꝺicebat, de baptismo. qꝛ ibi verba ex parte baptizantis sunt ꝓ ecclesiã ꝓ forma introducta ⁊ ex parte baptizati, dicunt doc. verba sunt ẽt necessaria si ipse sit adultus. At in matrimonio, non legit ꝓ ecclesiã expꝛesse statutũ qꝺ verba certa, aut forma verborum ꝓ substantia requiratur.

¶ Limitatio tertia.

¶ Tertio limitaꝛ, vt stãte opi. cõi de qua in ꝙcone, vꝛz, qꝺ in
3 mr̃imonijs verba sunt necessaria. † Tñ ex pte mulieris, nõ regrant̃ verba ꝙsimilia. vñ masculo dicẽte, ego accipio te in meã. Satis ẽ ꝙ mulier dicat ego ꝙsentio, ita Pañ. refert Abb. antiq. i. c. fi. isto ti. dicẽs, ꝙ ille Ab. anti. vidit iã bis ita indicari.

¶ Limitatio quarta.

¶ Quarto limitatur, Stante opinione predicta cõi, quod sufficiant verba ex parte vnius, ⁊ ex parte mulieris, que ꝓpter verecundiam

verecundiã non audet loqui, satis est q̃ annuat capite. ita glo. i. d. c. penul. isto ti. vñ si qs dicat mulieri. q̃sentio i te velut vxo rẽ, & si tu vis me in viꝝ. & in me q̃sentis, osculeris me, vel accipe annulũ istũ. statim p̃recto osculo, vel accepto annulo, erit mr̃imoniũ, ita Hosti i. c. fi. sup verbo, & ore. de sponsa. duo. Arch. in. c. fi. in verbo, corde, & ore. xxvij. q. ij.

¶ Limitatio quinta.

¶ Quinto limitaꝫ, vt nõ p̃cedat q̃clusio i mutis, q ex eo q̃ pñt q̃sensum suũ signis exp̃imere, pñt mr̃imoniũ q̃bere. tex. est i. c. cũ apud solus, in ver. mr̃imonialiter, isto tit. & ẽt ex eo q̃ sequit ibi in tex. q̃ in mr̃imonio sufficiat q̃sensus. Inferꝫ p̃ limitatione tertia, q̃ i mr̃imonijs verba nõ sunt necessaria, nisi forte p̃ substi nenda q̃clusione nr̃a dicaꝫ, q̃ illa verba tex. nõ excludũt verba designantia q̃sensuz ſz alias solẽnitates iuris positiui, vtpote cõ sensu dñorũ, & parẽtũ. Et tu aduerte q̃ pp opi. cõem, q̃ in ma trimonijs verba sunt necessaria emanauit ille tex. nõ. n. erat du biũ de copula, q̃ iure nãli a sensualitate p̃cedit, & est cõis oibus animãtibus. nã ẽt irrationabilia coeunt, & generant, & furiosi si militer in. l. heredibus. §. j. ad treb. in. l. humanitatis. de ipub. & alijs substi. C. Qui tñ mr̃imoniũ nõ q̃bũt, qz in illis non cadit cõ
4 sensus, ꝯ in aialib⁹ irrationalib⁹ ẽ aia sensitiua & vegetatiua, i no bis ãt aiantib⁹ rõnalibus ẽ aia sensitiua, qua sentimus p̃ sensus corporeos, certũ ẽ q̃ corrumpiꝫ corpore corrupto, & sic non põt dubitari qn sit de corporis forma. Idẽ est de vegetatiua qua ve getamur, mutamur, & augmẽtũ sumimus, in p̃ima cõicam⁹ bru tis, in scõa ẽt plãtis. In rõnali aũt aia seu intellectiua. Repro baꝫ opinio & heretica iudicaꝫ, q̃ hz q̃ substantia anime rõnalis seu intellectiue vere, & p̃ se nõ sit corporis forma, vt hr̃ in cle. j. §. poro. vbi est gl. singularis in verbo, itellectiue de summa trí ni. & ampliaꝫ hec limitatio. p̃io vt p̃cedat a mutis & surdis a nã q̃ quis non possint testari in. l. discretis. q̃ test. fa. pos. C. & j. la tius diceꝫ. tñ possunt q̃beꝛ matrimoniũ. ita tenẽt Host. Jo. an. Pañ. & Heri. i. d. c. cũ apud. & meo iudicio, ꝟ vr̃ p̃bare text. il le ex q̃sultatione & rñsione. nã q̃sultatio erat copulatiue, de mu tis & surdis, & ille tex. rñdet singl̃r possit, & sic singl̃r i vna p̃sona vtraq̃ qualitas q̃currebat simul, ita q̃ is erat mutus, & surdus. Nam si tex. ille loqueretur qñ vitia erant seperata, & sic de di
5 uersis p̃sonis dixisset in plurali, ego aũt istud satis reciperez in muto, & surdo ab accidẽti. ✝ Sed in eo qui est a natura q̃ nunq̃ intellexit, ego habeo p̃o multũ dubitabili. naz ls forte posset in dissolubilitatem matrimonij intelligere, tñ non posset perpẽde re vinculũ matrimonij, p̃out sonat in ius, licet huic fundamen to refragari videaꝫ rõ tex. illius. c. cũ apud. quę rõ vr̃ esse gene ralis ad mutum, & surdũ a natura, ad hoc, qz nihil interest aliqs suffragio voluntatẽ suã declaret in rebus aut factis in. l. de qui bus. de legi. ff. Item predicto exẽplo refragari videntur exem pla, ibi relata per doc. refert. n. eo loco Hosti. se vidisse quẽdã surdum q̃ perfecte intelligebat videns monere labia, & Jo. an. ẽt ibidez refert se idez vidisse i quodã q̃ vocabaꝫ Ruchus fami liaris viri nobilis Hugonis de filizone de vbaldis. Adde etiã Bal. in. c. vnico. §. mutus. in. ti. epm̃ vel abbatẽ, referentẽ se vi disse q̃ndã mutũ, & surdũ ó villa quadã Perusina vocata Cori ganũ. cũ si qs voce inaudibili loqueret ẽt eius vocem mutus au diebat, secus erat, si qs illi vocem exp̃imeret. & eodẽ loco tra dit Bal. post Albertũ, qó de paradiso terestri pp eius aditu dinẽ aque cedẽtes faciunt tñ strepitũ, qó boies qui ppe nascũ tur pduntꝫ auditus, tñ non sunt surdi de natura, qz si deferentur in aliuz locũ anteq̃ surdescerent audirent. ad hoc. l. discretis. alleg. q̃ vult nullũ esse adeo surdũ quin audiat, si supra eius ce rebrũ acclameꝫ. Adde predi. Bar. in. l. j. de ver. obli. ff. loquẽ tem de quodã muto zelo de Babzielis. Qui pp magnã p̃spica ciam sui, licet omnino non audiret, tñ ad motum labioꝝ boies quantũcunq̃ tecrete loquentes intelligebat quatenus eius vi sus p̃ortendebaꝫ. De duobus autem mutis quos indignata na tura fecit esse vocales, refert Valerius. Primus est li. i. ti. de miraculis. Escedes inquit athleta mutus cum ei victorie, quam adeptus erat, titulus & p̃emiũ eripeꝫ accensus, vocalis euasit. ¶ Scõs mutus est apud eundez Valeriuz lib. v. c. de pietate erga parentes, vcz Cresi filius videns persaꝝ regem paratum
8 cẽ ille mucronẽ revocauit. His adde q̃ hz tex. Proner. j. Sa ad occisionẽ patris clamauit ne Cresũ regẽ occideret. pp̃q̃ vo piẽtia aquit os mutorũ. Et Mat. viij. Surdos fecit audire, & mutos loq. Et i literis sacris subiungale mutũ diuino miraculo i bois voce loquẽs p̃hibuit Balaã p̃phete insipiẽtiaz ó quo Au me. xxij. & recitaꝫ scõe. Pet. ij. Et registraꝫ author Beda p Gra. ij. q. vij. secuti. & recitat sr̃ Inn. p̃p i. c. cũ ex iñcto ó here.

¶ Questio de Muto & Surdo.

6 Circa predicta icidit dubiũ. ✝ Si mutus & sur dus a nã q̃ neq̃t testari, qz eius fortuniũ ẽ indiscretũ, vt hr̃ in. d. l. an possit facere donationẽ i ter vinos. Et aliq tenẽt q̃ sic, vt bal. in. l. discretis q̃ iure milita ri. de mili. test. ff. Et Pau. in. d. l. discretis. q̃ dicit se ó facto ha buisse, p̃ q̃bus facit, qz vt dixi si scõm magis cõem põt mr̃imo niũ q̃bere q̃ est vinculũ spũale, & sonat in ius, fortius põt quos cũq̃ q̃ctus facere q̃ p̃ficiunt q̃sensu, & sunt facti. l. q̃silio. in fi. de cura. furiosi. ff. & facilius põt mutus intelligere effectũ q̃ctus q̃s effectũ vinculi matrimonialis, ſz hoc argumentũ nõ oino q̃clu dit meo iudicio. Nã pleriq̃ tenent, vt Bal. Ang. Fulg. & Lu do. in. d. l. discretis. mutũ & surdũ a nã neq̃ matrimoniũ q̃bere posse, neq̃ aliud sacramentale facere posse, neq̃ religionem in gredi, qz nõ põt perciper evinculũ matrimonij q̃ est spũale, nec ẽt viz, seu effectũ matrimonij, & sacramenti. Ea. n. dicimur scire qñ p̃p̃rietatẽ & oẽs effectus ipsius subiecti cognoscimus, vt An to. no. i. c. nã cõcupiscẽtiã. de q̃sti. Scõo p̃ ista opi. vr̃ esse text. aptus in. l. q̃ id q̃. §. mut⁹. ff. ó do. ſz gl. ibi vr̃ refragari q̃ illũ tex. ad mutũ & surdũ restringit ab accidẽti, & nõ vult p̃cedere i eo q̃ est a nã. q̃riã sniaz tenẽt Bar. Ludo. ro. & Raph. secuti glo. in d. §. mutus. Et refert ibi Raph. se illũ casuz habuisse de facto. Ang. seqt̃ i. d. l. discretis i lectura, vt ór Jac. florẽ. & ẽt ibi Lu do. ro. & Alex. & d. Jas. idẽ Lud. in. d. l. j. de ver. ob. ff. & mouẽ tur. ij. p̃ tex. i. d. l. discretis. dũ p̃hibet surdo & muto a nã oẽs da tiones libertatis, sine vindicta, ergo nõ solũ in testõ, ſz nec ẽt in ter vinos, nõ põt facere actũ fauorabilez dationis libertatis, nisi dicaꝫ q̃ ille tex. loqt̃ de manumissis vindicta celebrata, nõ iter vinos, ſz in vltima volũtate, vt pz ex q̃tinuatione tex. sicut & alij q̃ctus pñt in testõ celebrari, vt est gl. in. l. hr̃des palaz. §. fi. ff. de test. vel vt vult. d. Jas. in. d. l. discretis dicaꝫ, q̃ in talibus perso nis aliud sit in libertate q̃s in alijs rebus. nec est ꝟm eũ inconue niẽs. simile est, nõ poterat minor. xx. an. oli manumittere seruũ, hodie minor. xvij. §. fi. q & ex qb. cau. istit. Cũ ipse possit de alijs rebus in vltima volũtate disponere. Sz tu tene hãc vltimã opi. p̃ tex. d. l. discretis. q̃ multũ vr̃get. nã si p̃hibet mutũ & surduz a nã facere actũ fauorabilẽ dationis libertatis iter vinos, ibi sine vindicta, multominus põt facere alios q̃ctus. Nec obstãt funda mẽta. d. Jas. nã ei⁹ p̃ria rñsio data ad illã legẽ est diuinatoria. se cunda eius rñsio est p̃ dationẽ similis. Et nullũ simile est idez. l. q̃ nerua. ff. depos. de quo arg. a simili no. Panor. in. c. transla to. Itẽ minor. xviij. an. iõ p̃hibeꝫ manumittere, qz actus ille re q̃rit cãe cognitionẽ. ¶ ✝ Scõm principale dubiũ. an miles mu
7 tus & surdus a nã possit ex spãli p̃uilegio testari, text. vr̃ velle q̃ sic, in. l. iure militari. alleg. vbi ita ꝫ Bal. & Ang. Idẽ tenẽt Cy. Saly. & Alex. in. d. l. discretis. & vr̃ ẽt esse text. in. §. quini mo. de mili. test. isti. vbi est gl. Sz tu caue, q̃ ꝟ opi. istã multuz stringit rõ legis discretis. q̃ est renera, qz nec intelligit idioma, nec mẽs eius põt colligi. Et p̃fecto ista rõne ẽt Jo. fab. admira tur de gl. illius. §. quinimo. q & §. nõ oino p̃bat p̃cedẽtẽ opi. loquitur. n. qñ vitia erant seperata, pz, qz tex. ibi ſz verã literã. quinimo miles mutus & surd⁹ testari p̃nt. nã si eẽnt vitia vtraq̃ q̃nexa dixisset, in singulari põt. Et do. Jas. post Raph. cu. dum hoc sequitur dicit q̃ sic est intelligenda dicta lex. qui iure mili tari, in hoc aũt lex illa militi qui est de per se mutus aut de per se surdus tribuet p̃uilegiũ q̃ de iure ffoꝝ nullus mutus p̃t te stari, nisi a p̃rincipe ip̃etraret. l. si mutus. & l. q̃ in p̃ãte. §. si mu tus. ff. de testa. l. octaui. §. fi. Vñ cogna. ff. ſz miles põt sine imꝑ tratione. Itẽ q̃tum ad §. quinimo. erit adhuc p̃uilegiũ militis, qz poterit testari, q̃uis nesciat scribere, nõ habita distinc. tex. l. discretis. Itẽ ad. d. l. iure militari dici posset, q̃ dubiũ de mili te muto vel surdo, nõ q̃sistebat. An posset testari, sed quo iure. an cõi, an p̃uilegiato. Et decidit̃ ibi q̃ iure militari. An aũt mutus & surdus a nã possit testari ad pias cãs, & an possit ex dis pensatione p̃rincipis, no. d. Jas. in. d. l. discretis. in. ij. & iij. limi tatione. ¶ ✝ Scõo hec limitatio quinta, qua ego teneo, q̃ mu
8 tus & surdus possunt q̃bere matrimoniũ. Ampliaꝫ, in muto & surdo, & ceco simul qui pñt matrimoniũ q̃bere, potissimũ, cũ ta les sint idonei ad copulã carnalẽ. quid. n. si homines hmõi, sti mulis carnis excitati ostẽdunt signa turpia, & nõ exprimenda p que vindicatur facile q̃ mens eorum est habere vxorem, sicut in simili, dicit de ipsis Bar. in. l. mutũ. de acquiren. hereditf. videtur eis esse obtemperanduz, ne peius faciãt. Nam & tales baptizatos modo rõne non abutantur dicimus posse saluari, si cut paruulos. Ad hoc de q̃secra. disti. iij. sicut p̃scrutari. de

dinor. quanto. §. penul. Et in hac opi. sunt Jo. an. Hosti. Pa nor. t Hēricus, in. d. c. cū apō. Sz ꝫ hāc opi. multū facit, qz ta les nūqꝫ viderūt ꝫbi mīmoniū, t ignorant qd sit mīmoniū aut qd sit vxor. in eo añt q ignorat, t nō itelligit qd sit, nō pōt eē cō sensus. arg. l. in lege. de ꝫbenda emp. ff. xxix. q. j. §. j. huc ēt facit q talis mutus, surdus, t cecus a nā vim tanti sacrī, nec vinculū ēt intelligit. Opinio tū predicta saluarī posset, si p aliqua signa de cōsensu matrimoniali patere possit, alias vt inquit Hosti. ip sum cōparo furioso, vel aiali rōne carēti. l. j. si quadru. paupe. fe. dica. ff. nō. n. sequit q si sit idoneus ad copulā q sit idoneus ad matrimonialē. Nā t illa copula, q̄ iure naturali sensualitate pcedit est cōis omnibus animātibus. §. j. de iure natu. insti. vn de tex. sepe allegatus cū apud. quo fundat hec materia nō sine ministerio dicit matrimonialiter. preterea q p ꝫsensuz copule, t perpetue cohabitationis inter duos nō est matrimoniuz, nisi hoc actū sit in. c. sufficiat. xxvij. q. ij. dicebat añt Panor. in. d. c. cū apud. t in istis cognoscit ex gestis t signis si talis surdus, mutus, t cecus possit ꝫbere, t b index prudēs, q discretus cōsi derabit, alias in casu dubio volūt Hosti. Jo. an. t Panor. qō sit ꝫsulendus princeps sicut fuit ꝫsultus in illo. c. alleg. prime. t inquantū Jo. an. q venustauit illā decretalē solēni apparatu,
9 qz esset prima q̄ vt ipse affirmat dicit, t refert mutū a mugien do dici. Tu dic preter eū id esse, q cū is log nō possit, prorum pit tū in vocē q̄ mugitus potius q̄ sermo dī. vel adde ad eundē Jo. an. mutū dici q sensu minutus sit, vel alij volunt a musando dici, q is nō amplius q̄ mus dicat, t inq̄tū ibidē Jo. and. vult surdū a sordibus humoz oppillantiū aures dictū. Tu adde q sordes ille in duritiā verse marmora auriū dicunt q̄ nō sinūt au dire, t tā actiue q̄ passiue dī. Maz surdus dī qui nō audit, nec audit, apō Juuenalē. Surda nihil gemeret graue buccina, sur daster diminutionē significat, boc est nō plane surdus, sz vt di cam surdulus. de muto aut surdo, an possint baptizare, tractat Jo. an. in. d. c. cū apud. ꝫcludens nō esse dubiū in surdo, sz mu tus nō, qz in isto sacro est necessariū verbū t elementū, quoz al tero deficiente nō est sacrm, t docto. in. c. j. de baptis. taxāt opi nionē illoz, qui dicunt q baptismus collatus p signa teneat, vt si qs ostendat psonam trinitatis. t bea. Tho. in. iiij. dist. vj. q. ij. artic. j. vult q si duo baptizarent simul aliquē, t vnus eēt mu tus, alter manchus, vno eoz pferente verba, altero imergente non est baptismus, qz forma verboruz ab ecclesia introducta hz imponare q ab eodē debeat fieri imersio t verboꝝ pronuntia
10 tio, t adeo in baptismo verba sunt necessaria que per ecclesiam sunt introducta, † vt non debeat fieri mutatio. vñ si baptismus eēt collatus in nomine Trinitatis, vel noie Xpi, qualiter fiebat in primitiua ecclesia, vt nomen Xpi, tunc odiosuz, amabile red deret, t multiplicaret, nō teneret ille baptismus, ita ī. c. j. repro bata gl. ibi tenēt Jnno. Hosti. Jo. an. Panor. Henricus, inde dicūt ipsi q nō teneret baptismus, in nomine genitoris, geniti, t spiritus almi, qz aliā vim habent illa verba q̄ illa q̄ p ecclesiam sunt introducta. Nā genitor t genitus nō significant personas mō principali, sed actus notabiles potius, t sz gl. ꝯ teneat in. c. multi. de ꝫsecra. dist. iiij. Tñ Laurē. ibi Jo. de Deo, Hugo. t Archi. boc sequunt, de quo vltimo ēt Tho. in. iiij. distinct. iij. q. j. arti. ij. Et Jnno. in. d. c. j. quē Panor. sequitur dī, q cum nō liceat mutare formā, q baptismus collatus in nominibus pa tris vel in virtute patris nō est baptismus t q plus important verba introducta in singulari q̄ in plurali. Notāt. n. in singula ri vnitatē essentie, t de presbytero baptizante in nomine patria t filia, t spiritussancta bī in. c. retulerunt. de ꝫsecra. dist. iij. t si baptizans pter illa q̄ sunt itroducta p ecclesiā adijciat aliqua verba, vtpote in noie beate Marie, in noie oium sanctoruz, t si longū internallū inter verba baptismi vitiant notat post Tho. Belenzius in addi. ad Pau. ī. d. c. j. dicūt āt Jnno. t Hosti. ibi ordinē verboꝝ ab ecclesia esse seruandū aliqō ipsoꝝ vulgari
11 ter, vel literaliter nō liceat preponere, vel postponere, vel inse rere, vel addere. † dicūt tñ q q̄uis pnomē, ego nō debeat omit ti, tñ si omittat tz baptismus, de quo gl. in. c. multo. de ꝫsec. di. iiij. Tñ dicunt qō si omittat pnomē te, vitiat baptismus, qz nō apparet qd ille baptizet, t tu cane, ꝭ doc. qō mutatio verboꝝ, si manet eadē significatione, t idē modus loquēdi nō vitiat, idē si latinus non lingua latina baptizaret, sz Greca, Hebrea, vel alia, si facit p verba ꝫgrua, ꝭm qō ab ecclesia est introductū, tz baptismus. Nā apostoli varijs linguis loquebant, t forma rea lis est attēdēda potius q̄ verbalis, t boc forte verū est, nisi illa mutuatio verboꝝ fiebat intētione introducēdi errorē, aut mu tādi formā ab ecclesia institutā, vt faciebat Arrius q baptiza-

bat in nomine patris maioris. t filij minoris, adde tu q in bap tizando nō soluz requiritur ablutio seu imersio in aquis, sz ēt ab aq̄s eleuatio, per quē resurrectio designat. ex quo infert qō si deferēs puerū baptizādū ad ecclesiā, a parētibus in via signis mortis, cū aliūde aq̄ habere nō poterat, t id ēt fecit cū prola tione verboꝝ sacrāliū nō est baptismus. Ita Abb. antiq. in. c. pen. eo. ti. refert p predicatorē fratrū predicatoꝝ in mōte Pes sulano terminatū, t cū opinionē istā multi Canoniste detestarē tur, qz illic fuerat verbū t elementū, dicit idē Abb. magistrum suū a se cōsultū ita respondisse, qō nō esset baptismus, t inqnan
12 tū supra dixi qō mutus t surdus nō pñt ꝫferre baptismū, † idē p oia dici ꝫfirmatiōe, vbi ēt verbū t liquor chrismatis necessa rio debent adesse. t altero ex substantialibus deficiente, neces se est vtrūq̄ suppleri. Ceterū de muto t surdo sine a natura, si ue ab accidenti dicit Joan. and. in. d. c. cum apud. q pñt reci pere baptismum, si de consensu apparet p signa. Et de eucharī stia dic q pōt ꝫficī a surdo, sz nō a muto, qz verba sacrālia sunt necessaria p que trāsubstātiatio de quibus in. c. cuz marthe. in prin. de celebra. missa. de consecra. di. ij. qz corpus. t. c. panis. t sequē. sine quibus cū toto officio non est sacrz, eo. ti. de homi ne. Fatent tñ Docto. qō lz a muto non posset confici eucharī stia, tñ confecta per alium posset a sacerdote muto ministrarī. Pone in terminis eucharistia reseruata est ad opus infirmo rū, vt fierī dz, de custo. eucha. c. j. c. permittimus. de senten. ex com. infirmus illā postulat, nec est in ecclesia sacerdos, nisi vn⁹ q obmutuit, sicut Zacha. Luce. i. dic q pōt p eū portarī t ꝫce dī, nullo. n. iure cauet qō idē debeat esse concedens t ꝫficiēs. t ꝫrium pz in. c. diaconos. xciij. di. t. xciiij. distin. diaconi. Itez recipi potest a muto t surdo sacramentum eucharistie, ex quo apparent signa. xxj. q. vj. c. is qui. Nā verba que dicunt in cō fectione eucharistie ad que ēt informat tradēs, vcz, domine nō sum dignus, nō sunt substantialia, sed ex deuotione dicuntur, q pz, qz non Christi, sed Centurionis sunt illa verba, que habent Mat. viij. de sacramēto penitentie, dic q mutus de p se, t sur dus etiā p se non possunt ministrare hoc sacramentum. nam si est surdus non audiet, si mutus nec verba absolutionis proferre pōt, nec penitentiam imponere. Idem est in penitente. Qz mu tus peccata vocali confessione non exprimet, nec surdus penitē tie ipositionē audiet. Quāq̄ si literatus esset, scribere posset, t sibi penitētia iniungi. sicut de Zacharia dicitur, sicut ēt habet
13 in simili, in. d. l. discretis. C † De extrema vnctione vero dic q hec sepissime dat mutis t surdis, q pp mortalē infirmitatē. nec loquūt, nec audiūt, nec intelligūt, facit de here. c. filij. li. vi. de tornea. c. j. in. fi. Surditas añt non impedit dātes, sz obmutes centia, dz. n. in collatione extreme vnctionis interuenire confir matio, t oratio, q mutus non pōt dicere, patet. xcv. dist. §. si istud, t. c. vnico, post princ. de sacra vncti. An autē mutus t surdus possint ministrare vel recipere ordinē. Quātū ad administratio nē ordinis, non est dubiū in surdo, de muto ēt est satis clarū q non pōt, qz in collatiōe ordinis, vt. §. deductū est. nēcessarie sunt orationes que a mutis nō possunt exprimi. An autē mutus pos sit recipere ordinē, tu dic qō nō. Primo, qz generaliter est pro hibitū corpore vitiatos promoueri. c. j. lv. dist. t in. c. penitētes eadē dist. phibet, tex. passos aliqua mēbroꝝ dāna. bene facit. j. q. j. §. ecce si clericus. in fi. Scōo tales phibentur non solum iudicare, sed postulare. l. cuz pretor. ff. de indic. l. j. casum in de postulā. ff. pz vtrunq̄. iij. qō. vij. §. tria. t §. sequē. Tertio bñ fa cit decre. fin. de cle. egro. vbi ēt ei q post promotionē obmutuit dat coadintor, t Valerio Jponeñ. Epo patienti flebothomū li gue datus est Augustinus coadintor. c. cū autē. vij. q. j. Nec obstat huic decisioni q lex leuitica, que est. c. xxj. Et a Grego rio relata in pastorali, t registrata. xlix. dist. c. j. repellit a pro
14 motione, † cecos, lippos, albiginē habētes in oculo, parno vel grandi, vel torto naso. Mācbos, Claudos, Biboſos, habētes igēte scabiez in corpore. Et illa lex de mutis aut surdis nihil lo cuta est. Qz tu dic de istis mutis, aut surdis forte omisit lex le uitica in specie, sz eos in genere nō omisit. Nā post relatos oēs in specie generaliter phibuit lex leuitica oēm habentē macula t nō est nouū, vt quibusdaz positis specie ponatur gñalis cla. q oia cōprehendat. l. si seruus seruū. §. inquit lex. ad. l. aql. ff. t ge nus est etiam q predicatur de qualibet specie ꝫtenta sub gene re. notatur in. l. si quid. §. inter emptum. de leg. iij. Et boc capit do genus, vt dialectici, alias sz leges dī q predicat de plurib⁹ differentibus numero, de quo per gl. in. l. fi. §. mutui datio, vbi Paulus de ca. si cer. peta. ff. Secundo huic decisioni non ob stat q scriptum est. Non maledices surdo, maledicere añt vt

qui

qui a sacramēto illum repellit, benefacit. xxiiij. q. iij. §. si qui. tu. dic ad istud obiectū nō esse maledicēdū surdo, vt pote, q nō peccauit, sicut de Ceco dr̄ Jo. ix. & br̄. xxiiij. q. iij. c. j. sup qbus maledictionibus, vide tex. ea. cā. & q. c. si igit̄. ¶ Tertio nō obst. si dicat in materijs, & sedibus ppijs, qbus de corpore vitiatis agit̄, tales nō ꝓhibent̄ ꝓmoueri, vt pz. iv. di. p totū, & de corpore vitiatis silr̄ p totū, & in titulo de clerico egrotāte. Tu dic qđ in illis locis forte ex industria omiserūt Romani pōtifices, vtpote quoꝝ defectus nō sunt ita notabiles, & patētes, sicut alioꝝ q in premissa lege leuitica referunt̄. ¶ Quarto non obstat, qđ dici posset. q reliqua sacra, vt. §. dictū est mutis, & surdis, nō denegant̄, ergo nec istud sacrm ordinis. Tu dic distinguēdū eē h sacrm (q est dignius) ab alijs, q̄ solū gra recipiētis ꝙferūtur, vt j. q. j. §. si ergo. & §. ecce. Et notat̄ de ꝙiugi. seruo. c. j. in glos. ij.

SVMMARIVM

1 Idiomatum diuersitas vtrum matrimonium impediat.
2 Matrimonium an impediatur per verba sophistice prolata.
3 Matrimonium nunqnid sit vbi sponsus affirmat se vsum fuisse sponsa vt meretrice.

¶ Conclusio decimaquinta.

1 Matrimonium potest ꝛ̄hiri inter eos q̄ sunt diuerse lingue adhibito interprete. ad hoc. c. ex literis. l. j. ꝓm q̄ itelligit ibi gl. ij. Ad hoc ēt qđ de stipulatiōe dr̄ in. l. j. §. fi. de verb. obli. ff. Qui tex. vt ibi vult dn̄s Jaso. singularis est & notabilis notus oibus, qbus nō cadit pulvis sup librū. Et ad de q̄ iudex pōt inter babētes diuersitatē lingue ferre sniam p̄ terpretē, q lingua iudicis exponat partibus, vult Bal. in. l. iudices. C. de sentētijs, & testator pōt testari coꝝ teste nō intelligēte sermonē ipsius, dūmō testis intelligat, & sensu ꝓcipiat q̄ agit l. q testō. §. fi. de test. C. Sic eadem rōne poterit matrimoniū ꝛ̄hiri inter eos q̄ sunt diuersi idiomatis si adiungat̄ interpres, & ꝓbat tex. in. d. c. ex literis. scōm vnū intellectū. & plus ibi existimat Panor. hoc fieri posse sine interptete. Finge germanum, cū muliere galla ꝛ̄here nō habēte sui sermonis intelligentiam, poterit inter eos iudicari scōm sermonē, & tractatus precedentes. Quid. n. si precesserint tractatus nuptiales. & ille porrigit annulū dño ẋba in suo vulgari. Et mulier silr̄ porrecto digito recipiat annulū, satis indicabīt̄ ꝓ matrimonio. Licet alter alterius verba nō intellexerint. Et ad hoc facit q̄ in superiore conclusione dcm̄ est, vcz q̄ in Hosti. & Panor. opi. in valentibus loqui in matrimonijs, nō sunt necessaria verba, cum. ij. vt in eadem ꝙclusione dixi sunt magis sensati ad exprimendū mētis cōceptum q̄z muti qui ꝛ̄hunt, vt dictū est per nutus & signa. Et tu aduerte. Circa intellectū dicte decreta. ex literis, q̄ scribentes in ea preter intellectū supra relatū tradūt duos alios. Primus est, qđ si alter ꝛ̄hentiū dicat se nō intellexisse verba, id est vim verborū. sed credidisse, q̄ sponsalia de presenti vinculū nō inijcerēt, putasse vero q̄ nō obstātibus spōsalibus de presenti posser relinquere mulierē, hoc casu ꝓm Jnno. nō est ei credēdum, ꝛ̄ per illuz tex. est recurrendū ad intellectū iuris, non enim excusat rusticos iuris ignorātia, debent. n. verba in matrimonijs cōcepta habere suam vim & proprietatē scōm iuris dispositionē.
2 †Secundus intellectus est, q̄ verba sophistice prolata nō impediunt matrimoniū. vtputa, promitto q̄ ego te habebo pro legitima coniuge donec terra cooperiat oculos meos, non enim sufficeret q̄ ad dissolutionē huiusmodi matrimonij, ille viuens oculis suis superponat terram. verba enim prolata a recte intelligentibus sunt accipienda de morte naturali, non de ciuili. qualis est dicebat Jo. an. de Alex. qui promisit occisores Barij sublimes & nobilissimos facere si se proderent. Quod postea legit feciſſe, ipsis alto martyrio suspeñ. Existimat tñ Host. in. d. c. ex parte, eū qui dixit huiusmodi verba duplicia, si ad hoc soluz tēdebat, vt falleret mulierē, neq̄ mens eius erat ꝛ̄here cuz ea. Quod q̄uis in foro cōtentioso quo de occultis operationibus hominum non iudicatur, sit matrimonium censendum. tū in foro penitentiali secus. Quale est q̄ q̄uis canoniste nostri dicāt
3 verum esse, quod sponsalia de futuro transeunt in matrimoniuz presumptum per copulam. †Tamen in foro penitentiali secus sit. Si sponsus affirmat se sponsa vsum, vt sponsa de futuro, vel vt fornicaria neq̄ in eāvnq̄ velut vxorez consensisse. de quo no. in. c. is qui fidē, vbi in eam sniam refert Henr. Bohic plures theologos esse, scz Pet. de palude. Tho. & Jo. in summa confessionū, in rub. de matrimonio. q. xv. Astensem. ēt li. viij. titu. vij. arti. iij. Qui Astensis in ea sententia refert esse Richar. in iiij. di. xviij. q. j. arti. iij. Pet. de palude eo. lib. & di. q. j. ar. iij. Bonauen. eo. lib. & dist. q. ij. arti. j.

SVMMARIVM

1 Pena nunquid in matrimonijs possit apponi.
2 Arre in matrimonijs vtrum possint interuenire & cur, & in qua quantitate. 3. 4.
5 Pene adiectio in matrimonijs vtrū possit iuramēto validari. Et quid si fuerit inter parentes aut amicos. 6.
7 Pignus nunquid in matrimonijs interuenire possit.
8 Interesse an peti possit in sponsalibus p stipulationez ꝛ̄ctis.
9 Sponsalibus nunquid liceat renuntiare.
10 Ecclesia an compellat ad perficienda sponsalia.
11 Juramentuz an possit remitti vbi quis iurauit se ducturū puellam intuitu Dei.

¶ Conclusio decimasexta.

1 ¶ Asponsalibus & mr̄monijs, †q̄nāuis possint interuenire arre. Tamen pena non potest adijci. Scōz ꝓbatur in. c. gēma eo. ti. & in. l. titia. de verb. oblig. ff. Et primū ꝓbatur in. l. fi. de spon. C. Que lex vult eum qui dedit, si per eum stat perdere arras. Qui vero recepit, si similiter per eum stat restituere tenetur duplicatas, si hoc fuerit cōuentū. Et circa banc ꝙclusionem. Tu fac quatuor declarationes.

¶ Declaratio prima.

2 Prima declaratio †q̄ quidā canoniste intelligunt interuentū arrarū in matrimonijs esse prohibitū ita Bar. in. l. titia. dicit Bern̄. sensisse in. c. gemma. allega. in glosi. dū dicit secus ꝓm leges. qđ tñ Jnno. & Hosti. ibi nō admittūt sed vt glossator ille Bern̄. Qui ꝙtra vr̄ sensisse in. c. accedēs. in glo. j. de procur. & in. c. ex parte. in gloss. iij. de cōuersi. cōiuga. a cōtrarietate saluet̄. Tu dic primo qđ in. c. gēma. alleg. cū ille glossator Bernar. dicit secus ꝓm leges, q̄ loquit̄ allegēdo, non decidendo. Scōo & melius, qđ leges approbant interuētū arraruz non penā dicit de legibus, qz Canones nō faciunt hāc differentiā non tñ aliud sensit esse ꝓm Canones. Que autē sit rō diuersitatis attēto q̄ q dedit arras si retrocedit, ꝓdit eas, vt dixi. Qui accepit itidē restituit duplicatas, aut si ꝙentū sit quadruplicatas, ego lego varias rōnes, quedā est Hosti. in summa de sponsa. §. iij. qđ pena est odiosa, sed arra fauorabilis. Et pena est signū matrimonij distrahēdi, & puniēdi dissentientē, & fit p ẋba negatiua sic, si nō ꝛ̄his dabis mihi penā centum Marcharuz, sed ara est signū matrimonij ꝛ̄hendi, & remunerandi cōsentiēte, & fit per verba affirmatiua, scz do tibi arras, vt cū filia nea ꝛ̄has. quas q̄ recipit matrimonio secuto lucrat̄ ex spāli pacto, alias. n. reddende vident̄. arg. l. ex empto. §. is q̄. de act. empt. ff. Jtē licuit tradēti arras in traditione rei sue apponere pactū q̄ voluit. i. l. traditionib⁹. & pactis. ff. sic receptio arre inducit hoiem ad ꝛ̄hendū sub exhortatione, & ꝙsideratione p̄mij. Sz pena potius ꝛterret arg. l. penul. q̄ metus cau. l. titio. §. j de ꝙdi. & ꝛmō. ff. Sed hec ratio Hostie. cū qua trāsit frater Angelus de Clauasio in summa sua, in verbo, sponsalia. Et similiter Astesanus in sua summa. Nō placuit Joā. an. duplici ratione. Prima, qz sentit q̄ recipiens arras secuto matrimonio lucrat̄ eas, qđ nullibi probat̄. Et cōtra id aperte post Jo. Poglarien. & Sed. cōsi. ccccxiij. Tz Panor. in. d. c. gēma. Secūda rōne. qz qua rōne promittens penā, renitens adducitur ad matrimonium ꝛ̄hendū ne soluat eā, idētidem, is qui recipit arras adducit̄ eo timore ne restituat ipsas arras duplicatas. Mihi autē vr̄ prest ātiorez post Sof. in istis rationez diuersitatis fuisse, qz arre solent dari in parua q̄ntitate, pena in magna. Jtem arre tradunt̄ de presenti, pena vero promittitur in futurum, & quis est facilioz ad ꝓmittendū q̄z exbursandus. & Bar. in. d. l. titia. vr̄ cuz hac rōne ꝙsentire, subijciēs ipse q̄ p arraruz interuentū, nō sic intimidat̄ libertas mr̄imonij sicut p interuētū pene, & adijcit idē bar. q̄ adiectio arrarum procedit, modo arre non excedant quantitatē dotis, aut donationis propter nuptias, & vbi ista non interuenerūt non debent excedere penam legalem, de qua in. l. iubemus. C.

de dñor. nam si dissoluenti matrimonium lex non apposuit penam ita grauē, vt in. Liubemus. ꝛ l. ꝙsensu. ergo fortius in recedente a sponsalibus, sic dicit Bar. esse limitandam. d. l. fi. ꝛ cū ea transit Panor. in. d. c. gemma.

¶ Declaratio secunda.

3 **Secunda declaratio** †ꝙ traditio arrarū dz iteruenire in ꝙ̄titate, vt. d. l. fi. Et qcqd fit extra traditionē illius legis non vz vt in fi. eiusdē. l. apparet. adeo vt si ꝙfitear me habuisse a Bertha centū noie arrarū. ꝛ ipsa tātundē a me, nō vz. apparet enim ꝙ fui ꝙfessus me habere a dicta Bertha eo ꝙ tantundē cōfitebatur se a me recepisse, qō autē requiratur, ꝙ arre corporaliter tradantur, pz ex textu dicte legis. Ad hoc ꝙ no. gl. in. ℣. itē lapilli. in verbo, interuentoris. de re. dñi. insti. idē Bar. in loco ꝓxime alleg. dicit si species aliqua tradatur, ꝛ l. fi. loquit̄ de re que potest duplicari, aut quadruplicari, ꝙ facile nō ꝙtingit in specie. l. Lucius. ℣. ipuberē. de leg. ij. ꝛ adeo Bar. beret huic declaratiōi ꝙ si numerani noie arrarū pecuniā, ꝛ tu mihi statiz eādē vel aliā soluisti fraus vī facta. d. l. fi. ꝛ nō dī data pecunia l. q sic. de soluti. ff. plus ꝙ Bar. (quē Anto. ꝛ Panor. in. d. c. gēma. sequunt̄) dicit fundū dari nō posse noie arrarum, ēt si tradens ꝙstituat se nomine alterius possidere. ꝛ tex. in. l. fin. vī loq de arris datis in quantitate, ꝛ anullat aliam penam, ergo extra casum illius legis non debemus facere extensionem.

¶ Declaratio tertia.

4 **Tertia declaratio.** †Traditio arrarum in matrimonijs vt valeat hoc dz dijudicari ex qualitate ꝑsonarū ꝛ quātitate arrarum. Si n. inter plebeios ꝛ pauperes interueniret traditio magnarū arrarū esset eadē rō q̄ in appositione pene. ita Bar. in. d. l. titia. dicit tenere Jac. de ra. Pe. ꝛ Cy. in. d. l. fi. Quā opinionē inquit Bar. audio sequi Jo. an. que opinio esto ꝙ Bar. nō placeat, qz. d. lex fi. precise loquit̄ nec ꝑ aliū distinguit̄. mihi tñ placet. Et ego lego Ant. ꝛ Panor. ita tenere in. d. c. gēma. moti qz ꝑ rōnem naturalē debemus recedere a verbis legis, ꝛ seruare sniam. ar. l. cū pater. ℣. dulcissimis. de leg. ij. Ac faciunt no. in. l. nō dubiū. ad fi. de legi. C. Sz si interueniret inter plebeios arre in magna qātitate, ita impediret̄ libertas matrimonij sicut per adiectionē pene. ꝛ adde bis ꝙ cessat repetitio arrarum, vbi sponsa sponsum, in eadē ꝓuincia degētē expectauit biēnio. l. ij. C. eo. Nihil enim fraudi tūc assignari pōt mulieri q̄ nuptias 8
maturādo vota sua diutius eludi passa nō est. Si in alia ꝓuincia se trāstulit hī in. l. liberū. C. de dñor. Et si aliqua necessitas ꝙtingat sponso, vt mors parentū, infirmitas, lōge peregrinationes, dz expectari donec cesset necessitas. l. sepe. ff. eo. Sz in his recurrendum est ad ius canonicū. c. in presentia, isto titul.

¶ Declaratio quarta.

5 **Quarta declaratio** †ꝙ adiectio pene in matrimonijs, non pt validari iuramento. ita dicit Bar. in. d. l. fi. qō ipse dicit a doctō. non esse tactū, qz ꝑm eum, id est contra bonos mores, ꝛ in quantum dixi adiectionem pene non valere. Tu dic hoc procedere in tribus casibus.

Primus est qñ adijcit inter sponsos ℨbentes. tex est in. d. l. titia. ꝛ in. d. c. gēma. ēt si pena ꝙsistat in lucro ꝑdēdo, puta si nupseris mihi ꝓmitto tibi donare centū. l. si ita stipulatus fuero. ℣. si tibi nupsero. ō verb. oblig. ff. Nec obstat inquit Bar. ꝙ quotidie in matrimonijs fit ꝓmissio dotis ꝛ donationis ꝓp nuptias qz hic loquimur qñ promissio fit ex cā mere lucratiua, sed dos est ex causa onerosa. Et donatio ꝓpter nuptias ideo fit, qz dos recipitur. l. si constante. ꝛ in auct. sed si necesse. de dona. ꝓpter nup. C. Sed propter tex. in. d. ℣. si nupsero. q dicit causa cognita. Subijcit Bart. ꝙ possunt subesse cause ex quibus esset permissum, qz promittens forte erat vilis conditionis, alia ꝑs erat nobilis, vnde faciebat causa comparande affinitatis vel nobilitatis, seu causa pacis. Ex qua vltima cā pacis possunt vt. ℣. conclusione prima deductuz fuit fieri nōnunq̄ matrimonia, ō quo Bar. notat in. l. si dñor. de verbo. obligat. ff. idē post glo. in. l. si
6 voluntate. de dotis promiss. C. idem in. l. j. de dona. ante nupt. C. ¶ Secundo non vz adiectio pene, †que fit iter parētes, ꝛ amicos ℨbentium, ita ꝙ ipsi contrahentes inducerentur ad matrimoniuz implendū ne parentes seu amici eorum incurrerēt penam, ita probatur in. d. c. gēma. ℑm vnum intellectum. Idez ꝓbatur in. d. l. titia. ad hoc. l. heres meus. ℣. fi. de cōdit. ꝛ demō. ff. Adde ꝙ oppositio pene in matrimonijs bene procedit q̄tuz ad extraneos, etiā si extraneus promiserit nomine mulieris sub certa pena, lz Hostie. in hoc casu teneat contra. Sed cōmuniter tenetur primum. ita gl. tradit in. d. l. titia. lz lex per illā gl. allegata parum (vt ibi vult Bar.) stringat, sed melius istud ꝓbatur in. l. mulieri ꝛ titio. de condi. ꝛ demon. ff. coniunctis legibus in. d. glo. alle. Dicit tamen Panor. in. d. c. gēma. ꝙ si extraneus promittat sub pena ꝙ Titia contrahet cum Sempronio, si ipse promittens facit quantum potest, ꝙ non incurrit penam, qz difficultas ex quo factū ꝙsistit in obligatione ipedit cōmissionem pene. tex. notabi. in. l. si vehenda. in fi. ad legē rho. de iac. ff. Facit qz sicut promittens per iuramentum euitat periurium, si facit quantum in eo est. gl. in. c. ex literis. el. ij. ꝛ in. c. sicut. eo. titu. eodē modo dz euitare incursionē pene. ad hoc facit quod in simlibus terminis not. Bar. in. l. continuus. ℣. illō. de verb. obli. ff. An autem pignus in matrimonijs possit interuenire varie fuerunt sententie. ꝛ primo glo. in. l. titia. distinguit. An pignus det̄ pro pena, ꝛ nō teneat. an pro arrijs, ꝛ teneat.
7 ¶ †Secunda opinio est qō loco arrarum pōt pignus tradi. ita Innoc. in. d. c. gēma. ꝛ allegat. l. j. de remis. pig. C. sed corrupte allegat, vitio forte scriptoris, debuit. n. allegasse. l. primā. si rector. puin. C. q̄ et legē allegat Spe. isto tit. ℣. j. vbi seq̄t̄ hāc opinionem, monet̄, qz ꝑ pignus quis nō se obligat, sicut per penaz. Nā traditū sicut arra, ꝛ ꝙsulitur parti per retētionē, nec est necesse monere actionē. Et hanc opi. lz Hosti. in summa. co. ti. ℣. j. vt perdat̄ pignus si matrimonium poterat sequi de iure, ꝛ deficit per tradētē, secus si non poterat sequi. arg. c. ꝛ si necesse. ō dot. post dñor. resti. ꝛ hāc opinionem lz Fede. consilio. cxlix.
¶ Tertia est opinio, q̄ tradit Jo. an. vt sit distinguendum ℑm qualitatē ꝑsonaꝝ, ꝛ quantitatē numerū, vt. ℣. docūm est in arris. Bar. aūt. in. d. l. titia. dicebat ꝙ pignus possit interuenire, modo ꝙsistat in quantitate ꝛ tradat̄ realiter. Mihi autem placet Ant. ꝛ Panor. opi. in. d. l. gēma. ꝙ pignus non possit interuenire nisi pro interesse potissimum. cū. l. fi. alleg. solū ꝓmittat dotionem arrarum, ꝛ hoc suadet favor libertatis matrimonij.
¶ Preterea si loco arrarū pignus intercederet, nō posset hoc duplicari ex altera pte, ꝛ si nō esset equalitas ꝑt. l. illa fi. regerit. Nec obstat. l. j. alleg. ꝑ Inno. si rector puin. C. Qz ibi ℨctus arraꝝ expellat̄ pignus, non autē disponit an pignus possit interuenire. Ad hoc gl. in. l. si stipuler. de ver. obll. Que vult ꝙ ois
8 stipulatio in talibus est reprobata †an autē possit peti interesse, sine spōsalia sint ℨcta ꝑ stipulationē. si a spōsalibus simpliciter ℨctis, sine traditione arraꝝ discedat̄. gl. in. l. si stipuler. lz ꝙ nō gloss. in. l. ij. de spōsa. C. lz ℨ. idē lz gl. in. d. l. titia. Sed Bar. ibi referēte By. distinguebat ꝙ si agat̄ de interesse ꝙ ꝙsistit in dāno ꝙ peti possit, sic glosse ꝛ scribē. loco allegato loquant̄, ꝛ in resartione huius dāni non pōt dici pena, nec lucrū, ad hoc. l. si is cui. de fur. ff. l. penul. de dāno infecto. ff. ꝙ si agat̄ de interesse ꝙsistente in lucro, si secus. vt huiusmodi interesse nō possit interuenire, sic glo. j. loco adducta. Mihi autē plz opinio ꝓma, qō non possit peti interesse, nisi dolose se pars altera habuerit, Quo casu peti poterit actione de dolo, non principaliter ꝓp stipulationē qz ex ꝙcessione iuris pōt pars recedere a spōsalibus. l. j. C. eod. Ité ne aliquo mō intimidetur libertas matrimonij. Ité nos sumus extra casuz illius legis, que solū ꝓmittit dationē arraꝝ, de
9 penis legalibus, id est amissione dotis, ꝛ dona. ꝓp nup. Et vbi dos non affuit, de amissione quarte partis bonoꝝ habetur in. l. cōsensu. ꝛ. l. Iubemus. de repudi. Et inquantū dixi qō a spōsalibus, lz resilire obstat fortiter. l. j. ex qb⁹ causis ifa. irroga. ff. Que velut ꝙ ℨbens bina sponsalia est infamis. Tu dic post Lyn. ꝙ dicta. l. loqtur de eo qui stantibus primis qbus non renuntiauit cōtraxit secūda. Ad. l. primā loqtur de eo q primis q̄ secūda contraheret primis renuntiauit. Sed difficultas maxima cōsistit, si hec lex sit abrogata de iure canonico. Nā si dicis abrogatam hoc est ꝙtra libertatem, que in matrimonijs debet adesse. Sz si dicis nō esse abrogatā. hoc est cōtra tex. Gratia. i. ℣. sed aliud. ꝛ ℣. fi. xxvij. q. ij. ꝛ primū glo. in. c. despōsatas. ca. causa ꝛ q. vi. detur sentire ꝙ sit abrogata. Sed gl. in. d. l. prima lz cōtra. Et ad dictuz text. Gratiani respondet, quod loquitur de sponsa de presenti. †Sed quod de iure canonico liceat renuntiare sponsa libus de futuro. facit ca. requisisti. isto titulo. Qui tex. bz quod si iuramentum interuenit, non esse cōpellendum sponsuz, fortius

vbi

vbi iuramentum non affuit. Ad hoc etiã. c. ex literis. el. ij. & c. preterea. titulo isto. vbi illa iura in compulsione põderat inẽz, seu fidei interpositionẽ. Ego autẽ existimarẽ q̃ siue sint sponsalia iurata siue nudo pacto inita, q̃ semp ecclesia cõpellere possit, nõ solũ iurantẽ sed pactũ nudũ facientẽ. Ad hoc in argu. c. j. & scõm. de pactis. Et maxime cum Deus inter simplicem loquelam & iuramentum non faciat differentiã. Nam vtroq; casu trãsgressor peccat mortaliter, lz magis peccet veniens ꝯ iurẽz vt in. c. pen. de iureiurã. Ad iura alleg. p ꝯrijs. Primo. d. c. requisisti. †Dic q̃ ecclesia nõ cõpellit, nisi prius procedat monitio. ita q̃ loquat̃ ille tex. Itẽ ad. d. c. ex literis. & preterea. Tu dic q̃ inquantũ ponderant sponsalia iurata notant facti cõtingentiam, & hanc opin. tenent Host. Jo. and. & Panor. in. d. c. requisisti. Fatẽtur tñ q̃ ex cã rõnabili dz ecclesia cessare ab ista compulsione. Quid enim si ex nuptijs futuris crederet̃ scãdalũ futurũ, vtpote adulterium, homicidium, ꝓtentiones inter parentes vtriusq;, aut q̃d si spõsa abhorret a spõso, aut eũ odio capitali ꝓsequit̃. iste cãe & similes sunt rõnabiles, ex q̃bus cessare dz ecclesia a cõpulsione. Alioqn pp rõnes premissas potest cõpellere, vt sponsus sponsam superducat, aut eꝯ. Et puto etiã, q̃ si non esset dubiũ de validitate sponsaliorũ quantum ad fedus nuptiale. Sed solũ esset qõ de obseruantia iramenti interpositi in sponsalibus, q̃ posset adiri iudex laicus. Ad hoc iar. c. lz. de iureiuran. in. vj. facit q̃ in simili notat Bar. in. l. titia. solu. mat. ff. His adde q̃d cum inter promissiones fidei, & prestationem sacramenti, non sit differentia, vt notatur in. c. pernit. ỽ fideiuss. Pan. notat i. c. ad aures. q̃d metus causa. q̃ tũc sponsalia iurata possunt dissoluere sponsi, ex cõi cõsensu. ita probat tex. in. d. c. preterea. isto titulo. qui vtitur argumẽto eorum qui fidei interposite ꝯbnnt & illã sibi postea remittunt. & subijcit ibi post Vincẽ. & Jo. an. Altius exordiens q̃d iramentum dirigitur in deum, lz prestetur homini. Cum per idem quod iurat aliquis intẽdit, Deo magis placere q̃ homini, siue sit in faciendo aliquod meritoriũ, siue in abstinendo ab aliquo illicito. pone exemplum de primo, quãdo iurauí epõ ingredi religionez scopo non fraudare mensuras vel pondera, in. c. j. de emptio. & vẽ. vel abiurauí adulterã. c. cũ bñet. de eo qui duxit i mat. quaz etũ q̃ illi facit vult eẽ firmius, vt si iurauí tibi scribere librũ vel
11 q̃d simile. †Ex premissis theorica inferri põt ꝑm Pan. q̃ si iurauít aliqs ducturũ aliquã mulierẽ intuitu dei nõ possit remitti iuram, sed ex pdictis infert̃ q̃ si iurm cõcernit cõmodũ hominis deus recipit iurm ad illius cõmodũ, sic illo remittẽte iurm deus simile relaxat, sic intelligit̃ casus noster, nec obstat tex. q̃ fortiter vrgere vł dicat in. d. c. ꝓterea. q̃ illa dissolutio tolerat̃ in patientia, ne deterius inde ꝙngat, & ibi gl. tãdẽ ẽt ꝙcludit ꝓcedere istud ex dispẽsatione. & asserit illum tex. esse intelligendum, ex quadã cõparatiua pmissione, quasi sine peccato, spõsi hoc facere nõ põt, sed ecclesia tolerat, ne inde deterius ꝙngat, sed q̃ ille tex. ꝙneat ius cõe, et q̃ mero iure procedat, post Spec. ti. de leg. §. nunc ostendendum. & post Inno. lz Jo. an. in. d. c. preterea. & ibi sequit̃ Panor. qui dicit esse cõem opinionem, que ꝑ
3 batur per illũ tex. Nam si tex. ille procederet ex tolerantia pape non iuississet similitudnẽ societatis, sicut ergo mere socij dissolunt societatez, ita sponsalia etiaz iurata & sibi inuicez p rõnes quas ꝓdixi, iurm q̃ vtriusq; solũ commodum cõcernit remittunt, & ad tex. ibi, in quo omnes laborãt, dum dicit in patientia boc tolerari, iuxta illud multa p patientiã tolerant̃. c. cum iam dudũ. de preb. Tu dic q̃ habuit respectũ ad vulgi opinionem putant enim vulgares q̃ isti incurrant periuriũ, & ꝓp hoc recte dicit ille tex. q̃ isti sunt monendi, & inducendi ad cõtractum, & inquantuz vt dixi glo. ibi dicit illũ tex. loqui, ꝑ quandam cõparatiua permissionẽ. Tu dic post Frã. vercel. & Jo. an. ibi, q̃ si la cõparatiua pmissio continet ius commune. ad hoc preter scribẽ. facit q̃ sponsalia, vel fide media, vel iuramento, intervenie te cõtracta habent quandã conditionem, si res vel consensus in eodez statu manserit, Ad hoc in ar. c. quẽadmodũ. cũ ibi nota tis, de iureiurã. & omnis res p quascunq; causas nascitur &c. Inuz si id q̃ ex tacita cõditione perseuerãtie dependet, si illa exi
4 stente dissolnitur. c. sup eo. & c. per inas. de q̃di. apposi. & cuz in spõsalibus sit initiatũ solũ matrimoniũ & spes ꝯbẽdi q̃ nõ est adhuc ꝑ vinculũ firmiter, aut tenaciter radicatũ facile remitti potest. arg. §. si titius alienã plantã. de re. diuisio. insti. hec autem spes matrimonij q̃uis contrario cõsensu dissolui possit, nõ tamen violari. l. si vxor. §. primo. de adulte. ff.

❧ SVMMARIVM ❧

1 Matrimonia nunquid consensum parentum requirant.
2 Filia sine consensu patris nubens exheredari vtrum possit.
3 Cautela pro matrimonijs clandestinis vbi filia sine patris consensu nupsit.
4 Coniuges post bñdictionem q̃ tps debeãt abstinere a copula.
Paranymphus & pronuba in matrimonijs qui sint.
5 Nuptie quo tempore benedicuntur.

¶ Conclusio decimaseptima.

1 **A** sponsalibus & matrimonijs, †nõ requirit̃ ꝙsensus parentũ nec pñt parẽtes pro filijs, nisi expresse, vel tacite ꝙsentientibus ꝯbere, sed possunt filij sine eorũz consensu ꝯbere, hec conclusio que nõ ꝓcedit de iure ciuili. in. l. paulus. de sta. homi. ff. in. §. j. de nup. instit. in. l. si vt ꝓponis. C. eo. tit. ꝓcedit de iure canonico. in. c. j. de despon. impub. in. vj. in. c. veniens. el. j. isto tit. Et est seruandum ius canonicũ i materia ista. in. c. pen. & fi. de secun. nupt. gl. regula possessor. vbi Jo. an. in mer. de reg. iur. in. vj. gl. in. §. vij. de gra. cogna. insti.
2 †Et ampliat̃ hec ꝙclusio vt si filia nubat sine cõsensu patris nõ posset postea exheredari, q̃ maxime procedit si nupsit post vicesimũquintũ annũ, & idẽ si peccauit, tunc in corpus suũ, imputat̃ enim patri q̃ tandiu distulit matrimoniũ eius, in auct. sed si post. xxv. annos. de inoffi. test. C. Itẽ ampliatur vt hoc casu pater teneatur dotare ipsam, de quo sunt gl. xxx. q. ij. hoc factuz. & in. c. de raptorib⁹. xxxvj. q. ij. Que tñ gl. limitant istud, nisi filia elegisset maritum indignũ, de qno Alex. ꝙsi. cxxxix. i. ij. volu. in. iij. col. Panor. no. in. c. j. de desponsa. impube. idẽ in. c. accedens. de ꝓcur. in. c. j. de adul. in quibus locis limitat. q̃nãdo filia q̃ sine ꝙsensu patris nupsisset dotẽ ꝓmisisset, ꝓfecto eniz si maritũ inuenisset. cui sine assignatiõe aut ꝓmissione dotis nupsit, nõ tenet̃ ei pater assignare dotem, nã q̃uis paternum officiũ sit dotare filiã, & ad hoc iudicis officio cõpellatur. l. qui liberos. de ritu nupt. ff. in. l. fi. de dot. promis. C. Si iam maritum inuenit, cessat ratio dande dotis ẽt ꝑ parte patris. Et similiter ratio cõpellendi eũ. Simile dicunt doc. de patre qui iudicis officio lz cõpellat̃ alere filiũ, tñ aliud est si filius aliunde habeat, q̃ cessat rõ cõpellendi patrem, de quo notatur in. l. si quis a liberis. de libe. agno. ff. & q̃n maritus accepit vxorẽ sine dote teneť alere. §. pe. quib. mo. na. effi. legi. Innoc. in. c. ꝑ vestras. de dote post diuor. resti. vnde Panor. in locis proxime adductis inquit. †Cautela est in istis matrimonijs clãdestinis, in q̃bus filia nupsit sine auctoritate & cõsensu patris, vt eligat̃ sponsuz do
3 te ꝓmissa vel constituta, & subijcit Panor. adde arctari patres in casu isto, vt ꝓcedat ẽt si nupsit ante. xxv. annũ. Nã cum dos succedat in locũ alimentoꝝ & eisdẽ de causis dos denegat̃ ex q̃ bus fit exheredatio. §. ne optime. de nupt. col. iiij. Tunc ergo si pater teneť alere fortius dotare. ita Panor. in. c. j. de despõsa. impub. Et predictis adde q̃ de iure ciuili filius dz delinquere ac põt exheredari, q̃n filiã ignominiosam duxit, vt dedecori sit tã ipsi q̃ patri vxorẽ hmõi ductã fuisse. l. nõ tm. §. si emancipatus. de bo. pos. ꝯcta. ff. & scias post Fran. in. c. vnico. q̃ maritus nõ solũ dz indignus q̃n est vilis ꝑsona. l. j. de natu. libe. C. lz ẽt is q̃ dato q̃ esset nobilis, est tñ talis cũ quo de iure nõ põt subsistere matrimoniũ, vel rõne cõsanguinitatis, vel alterius impedimenti, q̃ nuptie debẽt esse cõuenies de iure & de facto. ad hoc l. si arrogatũ. §. matrimonij. de ma. vindi. ff. vbi minor ita demũ ꝓmittit̃ manumittere ancillam vt habeat eam vxorẽ, si talis sit qualẽ de iure habere põt, q̃ tu intellige nisi fuisset sup impedimento dispensatũ, q̃ dispensatio de illicito facit licitũ. c. q̃ dilectio. de consan. huic ꝙclusioni q̃ vult q̃ in matrimonijs non requiratur ꝙsensus parentũ, adde q̃ sponsus & sponsa cum bñdicẽdi sunt a sacerdote, a parentibus offerunt̃. ita ꝓbat text. in. c. aliter. xxx. q. v. idẽ in. c. sponsus. xxij. di. Et his adde tria.
4 ¶ †Primo inquantũ tex. in. c. aliter. reqrit q̃ ꝙinges biduo vel triduo ꝙneant. & tex. in. c. sponsus. dicit q̃ ꝓp reuerentiaz ipsius benedictionis in virginitate permaneãt, q̃ vt glosse volunt est intelligendũ de ꝙsilio & honestate, vt videant per illos dies continere, non de substantia aut necessitate.
¶ Scõo q̃d dũ tex. preallegati dicunt benedicendos, aut vt dixi a parentibus, vel paranymphis esse offerendos, q̃d gl. d. c.

ſponſus. dum exponit paranymphum. i. parentem nymphaz, errat plane illa gl. Tu ergo dic meli⁹, qđ paranymph⁹a Hie rony. dr̃ pronubus ab antiquis, auſpex, antiqui enim pro nuptijs celebrandis auſpiciũ capere ſolebãt, q preerat huic rei p p te viri, a grecis paranymphus, a noſtris auſpex dicebaꝫ. Et vt auſpex p pte viri, ſic pnuba p pte mulieris adhibebatur, itaqz cũ apud xp̃ianos auſpicia minime captenť, vt p Aug. i. c. 7. ij. xxvj. q. iiij. adhibenť itaqz ſacerdotes, qui 7 pronubi dño. Augu. li. xiij. de ci. Dei, nõne oẽs famulos atqz ẽt ipſos paranymphos 7 quoſcũqz ingredi, qlibet neceſſitudo pmiſerat añ mittit foras, qz vel blãdiri cõiunx ꝙngi incipiat. ¶ † Tertio adde q nuptie in qbuſdã locis bñdicunť añ valuas eccleſie, alibi vt i pribus noſtris añ altare poſt ꝙſecrationez ſacri corporis Chriſti. pallio lineo ipſis bñdicẽdis corã altari aſtantibus ſuperpoſito, 7 ſi vnus ex ꝙngibus fuit ſemel bñdictus, nõ debẽt coniunges de novo bñdici, qz ꝙiunx ſemel bñdictus cõicat bñdictionẽ ſuã ſcõe vxori, in. c. vir autẽ. de ſecun. nup. ſicut in ſimili dr̃ q ſi oleũ nõ ꝙſecratũ miſceť oleo ꝙſecrato totũ efficiť ꝙſecratũ. c. q in dubijs. de cõſe. eccle. vel alt. ſed in oppo. ſtringunt duo. primo q ꝛ maritus cõicet vxori ſuas paſſiones ſpũales, nõ tñ actiones, gl. i. c. j. ỏ cogna. ſpiritua. in. vj. Scõo ſtringit q no. in c. cũ Martbe. §. q̃ſiniſti. de celeb. miſ. vbi vinũ admixtum ſanguini. poſt ꝙſecra. nõ trãſit in ſanguinẽ, nec madidat, ſeu balneat ſanguinẽ, nec ſanguini cõmiſceť. ſz accidẽtibus priozis vini cõmixtũ corpori q ſub eis latet vndiqz circũfundiť, ipſa tñ accidentia vnũ oppoſitũ vr̃ afficere, qz ſi aqua fuerit apposita vini ſapoze aſſumit, ac vt cõiter dicunt doct. 7 vt vult Pan. cõmunis opi. Theolo. vinũ eſt in calice nõ p effuſionẽ, ſz p glorificationẽ corporis. vñ in calice eſt integrũ corpus Xp̃i, ſicut in euchariſtia. nã cũ Xp̃s ſit vivus, nec eſt corpus bois vini ſine anima 7 ſanguine, neqz ſanguis eſt hominis vini ſine corpore 7 anima, vñ quẽadmodũ ſi pjiceres aquã ſup boiem nõ balneať ſanguis venarum. ita vinuz 7 aqua poſitum poſt ꝙſecr. Chriſti non madidat ſanguinẽ Chriſti, p p iſta, ergo nõ pcedit, prima rõ verior eſt, itaqz ſcõa rõ q cũ hec benedictio ſit cõis marito 7 vxori ex quo alter fuit benedictus non dz hec benedictio reiterari, qz reiteraretur in perſona, alias benedicta.

SVMMARIVM

1 Matrimonium metu factum an valeat.
2 Intellectus. c. inter cetera. xxij. q. iiij.
3 Electio pape per impreſſionem facta vtrum valeat.
4 Schiſma quadragenarium in concilio Cõſtancien. ſedatur de poſitis tribus antipapis.
5 Intellectus duo ad decretal. cum duo. de ſpon.
6 Flagitium in re venerea ne pulchritudo mulieris minuatur.
7 Renuntiatio beneficij metu facta an ſit nulla.
8 Votum per metum factum an valeat.
9 Metus in matrimonijs purgatur per copulam. Et quid de metra copulam an poſſit purgari.
Viro aſſerenti ſe cognouiſſe an potius credendum quam exmulieri neganti.
10 Mulier violentiã copule allegans an debeat illã probare.
11 Matrimonium nunqd ſit vbi quis venit c̃ ſuam proteſtationẽ, q quicquid faciet non eſt animo ducendi facturus.
12 Matrimonium nunquid ibi ſit vbi alter contrabentiũ dicit ſe protuliſſe verba animo ludendi.

¶ Concluſio decimaoctaua.

1 • Tſi facta per metuz teneant mero iure, † ſz veniãt reſcindẽda, mr̃imo. tñ metu c̃ctum eſt ipſo iure nullũ. prima ps huius ꝙclu. pba. i. l. ſi mulier p literã a ſpãli q met. can. ff. fit autẽ ỗ reſciſio eius q metu geſtuz eſt, interduz remedio actionis, aliqñ p viã exceptionis ſm nota. in. l. metuz la. ij. §. voleti. ff. e. nec ob. q ibi no. in metu dolus ineſt, 7 acta p dolũ maxime qñ dedit dolus cãm c̃ctui bonefidei reddũt c̃ctũ ipſo iure nullũ ſz no. in. l. elegãter. de do. vbi Bur. rõnib⁹ Petri opi. firmãtis rñ. 7 canoniſte no. in. c. cum venerabilis. de except. qz tu dic q dolus q in metu ineſt nõ eſt aptus ſz velatus 7 voluntas meticuloſa, voluntas tñ eſt. ¶ Scõa ps ꝙcluſio. q̃ lo quiť de metu interueniẽte in matri. eſt vera, mõ metus reſpectu maſculi ſit talis q cadat in ꝙſtantẽ virũ, 7 ſiḿ reſpectu mulieris talis q cadat in ꝙſtãtẽ mulierẽ, ſz minor metus excuſat mulierẽ ꝙz maſculuz, de maſculo pba. in. c. veniens. el. ij. iſto tit. de muliere in. c. ꝙſultationi. eo. tit. c. indignanť. xxxij. q. vj. c. ſicut dignũ. i. j. rub. de homici. hãc opi. tz gl. in. l. ſi mulier. alle. §. pen. gl. i. l. ſi patri. de ritu nup. ff. gl. in. c. abbas. q me. cau. gl. in. c. inter cetera. xxij. q. iij. 7 cõiter oẽs ſcri. excepto Card. q monetur ex rõa gñali poſita in prima pte ꝙclu. noſtre. 7 tenẽdo opin. iſtã ad tex. in. d. l. ſi mulieri. rñderi põt, q vt ibi vult Bar. logtur de pmiſſione nuda veſtita auxilio legis. ad hoc. l. legitima. ỗ pactis. ff. ad hoc ẽt in ar. l. ad exactionẽ. de do. pmiſ. C. ió ſi p miſſio metu vallata eſſet ſimplex nõ eſſet ipſo iure nulla, ſz eſſet reſcindẽda, actione q metus cã. Et tenẽdo opinionẽ q̃ eſt cõis vcz q metus interueniẽs in matrimonijs reddat c̃ctũ ipſo iure 2 nullũ, † nõ obſtat tex. in. d. c. inter cetera. in quo Cardi. 7 pleriqz ſui ſequaces faciũt ſuũ capitale, qz tu rñde, vt p gl. ibi. 7 vt rñdet gl. in. d. c. Abbas. Ex quaz gloſſarũ ſolutionibus q̃nis inſurgat ipropriatio verboz. Tñ ſz impropriare verba iurium, 7 tollere c̃rietates iuriñ p ſubanditiones. arg. c. cũ expediat. ỗ electi. in. vj. l. vnica. de inoffi. doti. C. vel preter gloſſas dic q in illis iuribus, maxime in. c. inter cetera. alleg. q iuñz ſz alias nõ validet c̃ctum matrimonij meticuloſum alias inualidandũ, nec reſtituat libertatẽ, tñ efficit vt mulier nõ veniat c̃, niſi petita ab ſolutione. c. ſi vero. c. verũ. de iurein. Ad p̃dicta ẽt ſolet afferri tex. in. c. veniens. el. j. iſto ti. vbi gl. j. ſz is text. meo iudicio nihil p certo pbat, ſz potius pbat c̃rium, prout loquitur de quadã Mariota nomine, que capta amore cuiuſdã cõſanguinei p̃ſtitit ei ſacrm in preſentia teſtium de c̃hendo cum eo. Et ſecundo loco cum parentes eam innitaz deſponſaſſent alteri quez ita exhorrebat vt ab eo ſe nõ pateret cognoſci. Et affirmaret a pore viro ſe fuiſſe cognitã, 7 cum eps locũ feciſſet ſeparationẽ matrimonij pp conſanguinitatez. Ac inter hec dũ huiuſmodi cauſa ageret, 7 nollet adherere ſecundo cui a parentibus tradita fuerat, 7 ille ſecundus cũ alia contraxiſſet qui paulopoſt deceſſiſſet illa ſimpliciter nupſit tertio. T. nomine non eſt dõm q nupſerit tertio nõ petita reſciſione matrimonij ſecundi per violentiam c̃cti. Fruſtra enim mãdaſſet papa inquiri vt ſi iam deceſſiſſet de violentia matrimonij nõ diſcutiať, qz fruſtra fieret diſcuſſio, ſic ergo ille tex. parũ vget, ſed multũ ſtringit tex. in. c. ſignificauit. de eo q duxit in ma. vbi tenuit ſcõm matrimoniũ nõ obſtãte primo per metũ cõtracto nulla petita reſciſione primi. Ad hoc ẽt in. d. l. ſi patri. que vult q matrimoniũ inter inuitos non c̃batur. ad hoc ẽt tex. in. c. cũ locum. eo. ti. dũ dicit q matrimoniũ dz plena libertate gaudere, 7 qñ adeſt metus. eſto q ibi ſit cõſenſus, qz voluntas meticuloſa volũtas tñ eſt, tñ ille cõſenſus non eſt liber, 7 vbi requiriť certũ qd cuz qualitate libertatis nõ eſt iuri ſatisfactũ, ſi nõ interueniat illa qualitas libertatis gl. in verbo, licentia. in. c. notificaſti. xxxiij. q. v. Facit bis ſatis appoſite qõ no. Pan. in. d. c. abb. 7 in. c. ſz. in. vij. col. de elec. vbi ſi electores coacti ſunt intelligere certã pſonã, q electio eſt nulla, cũ tñc adunatur libertas eligendi. Sz cuz cogunť eligere de certo genere hominũ, aut certa natione nõ eſt nulla ſz annullãda, qz iſto caſu nõ tolliť libertas eligẽdi ſz ſolũ reſtringiť. ad hoc tex. in. c. vbi piculũ. §. ceterum. de elec. in. vj. ita eſt intelligendus Inno. q ſecutus eſt hãc partẽ. in. c. ſicut. de elec. 3 Facit q not. Bar. in tract. de tyrãno. † 7 ex iſto vltimo ſuſtinetur ſm quoſdã electionẽ de Urbano. vj. q pus erat Neapolitanus archieps poſt mortẽ Gregorij vndecimi factã non fuiſſe nullã ipſo iure. eſto q Cardinales p impreſſionẽ Romanoz cã feciſſent, coacti ſunt. n. nõ illũ pciſſe eligere. Sz eis interdicebãt Romani, ne Gallũ aliquẽ eligerent, nec Lemouicenſez, ſz Italũ quẽpiã. Inde Cardinales illi facta tali electione p impreſſionẽ captata libertate ſua elegerũt archiepm Gebenen. Unie Clemẽtis ſeptimi appellatio fuit idicta, tũc ichoatũ eſt ſchiſma 4 q ſtetiť in eccleſia annos ppe quadraginta, † 7 ſedatũ fuit i cõcilio Coſtancien. vbi depoſitis tribus antipapis, Petroluna Balna, Baltbaſar coſſa, Angelo cozario. Qui in ſuis obediẽtijs. reſpective nominabanť. Bñdictus decimuſtertiuſz, Joãnes. xxiij. Gregorius. xij. Electus fuit p pres ꝙcilij Martinus qntus, de quo articulo ſcripſi copioſe in repetitiõe. c. ſz de vitãda de elec. Predictis adde q nõ vt eſt nulla electio ipſo iure facta p impreſſionẽ, ita vz ꝙſuetudo q electores teneanť eligere de certo gremio. c. abbate ſane. de verbo. ſig. c. cũ dilectus. de ꝙſue. ſicut vz ꝙſuetudo q extranei admittanť ad electionẽ cum alijs de cap. c. cũ eccleſia ſutrina. de cau. poſſ. Et inquãtũ ad pbãduz matrimoniuz metu c̃ctum eſſe nullũz duz fuit allegata 5 decere. cũ locũ. † Tu dic illic eſſe duos intellect⁹. ¶ Primus 10 eſt gl. fi. ibi, q quãdiu vẽtilať queſtio mr̃imonij alicuius puelle nec

nec ab illis q eũ petunt inferaꝫ violentia, dz interim sequestrari. ¶ Scõs vero intellectus Panor. ibi, qui intellectus, si bñ põderet ꝓbat qõ si timet de violentia ⁊ metu parẽtũ. qõ ꝯbat mulier eis insciis ⁊ inuitis. Ad petitionẽ sponsi dz iudex eã surripere de domo parentũ, ⁊ collocare eã in monasterio vbi interiz sit. Aut penes honestos ꝙsanguineos ipsius puelle. ¶ Predictis adde q mrimoniũ ꝛcrũ ꝑ metũ excludit oia bona mrimonij q̃ sunt fides, ples, ⁊ sacrm. excludit primũ, scz fides. q̃ est ꝑmuz bonũ mrimonij, vt nullũ sit adulteriũ. nã quẽ qs nõ diligit facile cõtẽnit. c. ꝓlens. xx. q. iij. Preterea est ꝯ scõam institutio nẽ mrimonij q̃ fuit ꝓ euitatione fornicationis. Sz si nuptie sunt inuite nõ sequit̃ is effectus, imo vt liqdo ꝙstat ꝯrius. His adde q hr Genes. xxxviij. de Onã primogenito Jude patriarche. q coactus lege, Thamar, relictã Her fratris primogeniti vxorẽ ducere. Si qñ ad eã cũ cõbitus accederet fundebat semen in terrã ne liberos gñaret. indignabaꝫ q primogenitus si nascere tur attribueret̃ fratri defuncto. Refert aũt de lyra eo loco Hebreos dicere illũ Her, primogenitũ in cognatiõe Thamar vxoris simili negtia vti solitũ, vtpote cũ libidinose vellet vxorez cognoscere fundebat sikiter semen extra vas muliebre. † Cauebat enim ne impregnaret̃. Et eius pulchritudo minueret̃. Et ne eiꝰ ꝙcubitus ad tps puaret̃, vtpote cũ eẽt ꝓpinqua partui, ⁊ i puerperio iacẽs vsq ad tps purificationis, itaq cũ in vtroq fratre esset idẽtitas culpe, fuit similitudo pene, vterq. n. occisus est a dño. scribit aũt Hiero. pte scõa epistolari, tract. iiij. epistola litera. Quid turpius in scripturis sacris dici põt q̃s si Osee mere tricẽ iubeꝫ habere vxorẽ. Et iudas Thamar nuru sua ꝙcũbat. Et Dauid Bersabee adulterio sordideꝫ. Et Onaz filius iude semẽ ꝓijciat in terrã ne liberos generet. hec si ꝑm literã intelligant, nõne a gẽtibus, ⁊ incredulis qbusq quasi scripturaꝝ ster coza cõdẽnant̃ atq irridenꝫ, sed si illa exercitias, si lanes, si spiritus sancti igne coquas vertunt̃ in cibũ. Et q putabaꝫ inutile in uenit̃ mysteriũ. ¶ Scõo metus excludit ꝑm bonũ, scz ꝓlis. naz pp indignationẽ illati metus ꝙiuges nõ studẽt ꝓcreationi ſobolis, ac solẽt (vt ꝑz clare intuẽti) inuite nuptie triſtes hr̃e exitus. ¶ Tertio cũ matrimoniũ sit sacramẽtũ veteris, ac noue legis. ac designet qñ est cõsummatũ vnione, q̃ est inter deum ⁊ eccle siam, intra no. in. c. debitum. de biga. tunc sicut Christus volũtarie assumpsit carnẽ humanã, ita mrimoniũ illã vnionem designans dz esse voluntarium. ex istis apparet hic esse vnum casuz scz in matrimonijs. in quo factum ꝑ metũ nõ tz ipso iure. alios casus no. in. d. c. abbas. Quibus casibus glosse Panor. ibi adiçit alios sex casus, inter quos vnus vr̃ esse mihi prestantior reliquis, scz quando renuntatio bñficij facta est per metum, vt nõ teneat mero iure, ita refert Panor. Ant. tenere i. c. ad aures. 7 signationis. circa med. que glo. bz † qõ renuntiatio beneficij facta per metũ, tz mero iure. Idez vr̃ tenere Inno. in. c. ad audiẽ tiam. ⁊ Imol. in. c. ad aures. allega. ⁊ ibi refert dños de rota, ita tenere, ⁊ qõ hec opinio seruaretur in practica. qz non habemus tex. in contrarium. ⁊ pro hac parte videt̃ esse tex. per locum a speciali, in cle. ij. §. sane. de penis. de renuntiatione beneficij q̃ fit ꝑ captionẽ ⁊ detentionẽ ptãtum secularium q̃ tunc nõ tz. ⁊ in odium potestatũ secularium, qui incarcerãt clericos, vt renuntiẽt beneficijs suis, fuit hoc inductum, vt nõ teneat renuntiatio, quasi alias regl̃r renuntiatio metu facta teneat. Hec obstant tex. in princip. allegati, q volunt qõ renuntiatio debeat i irritum reuocari verum est actione qõ met. cã. 8 De voto autem qñ est factum ꝑ metum, an teneat. gl. in. d. c. abbas. † q non, ꝑ quo aliqui adjciunt tex. in. c. j. qõ met. causa. Sz ille text. hoc non probat. ibi enim simulate assumpsit velum. Sed bene posset ille tex. in fine induci, vbi papa non refert se ad simulationẽ vel protestationem, sed solum ad timorem mortis. pro ista opinione videtur esse tex. in. c. presens. xx. q. iij. ⁊ facit. c. notificasti. xxiij. q. v. ad fratrem, ⁊ eadem causa. qõ. vij. §. ex ijs. istã partem tenet glo. in. d. c. abbas. ⁊ in. c. auctoritate. xv. questio. j. ⁊ tu intellige quando est factum metu humano. Nam si metu diuinitatis, vel timens interitum corporis ꝓ morbuz, aut aliõ accidens, vtpote naufragium, incendiuz, aut quid simile, votũ aliqõ religionis siue aliud emisit, qz tz, ⁊ talis metus est appetendus. c. sicut. cum gl. j. de regulari. ⁊ tu aduerte qõ dolus in professione non impedit eam. c. cum dilectus. qõ met. caus. qz hoc magis est imputandum ad fatuitatem q̃s dolum, ⁊ ad hanc fatuitatem pertinet. dicunt Inno. ⁊ Jo. an. ibi, promissio ois ⁊ iunctio ⁊ iuramentuz, q̃ essent ꝯ cursuz causarum inferioruz, vt puta si promittatur quod a iuuene mouebantur stimuli carnis, item si esset ꝓmissio ꝯ ius nãle. aut positinũ, aut ꝯ rkam seu promissionẽ ipsius ordinis, ⁊ q̃uis ꝓmissio talis ꝑ dolũ extorta aliquando possit infringi, iurm tñ super hoc prestitũ tz. Si aũt dolus esset q pitissimos falleret sicut in facto alieno qõ facile cognosci nõ põt. Tunc superior decepto remitteret iurz, qz fraus ⁊ dolus ⁊c. c. ex tenore. ⁊. c. plerunq. de rescriptis. in. l. regula de iuris ⁊ facti igno. ff. Nec ob. his. xxij. q. iiij. §. iz cum his. vbi habes q Babaonite deceperunt Josue in facto alieno, ⁊ tamẽ cogit̃ seruare illud iurm, qz ad fatuitatẽ Josue pertinuit ille dolus. nã is ⁊ sui facile crediderũt q nõ debuerũt nã, sicut metus nõ excusat, nisi sit is q cadat in ꝙstãtẽ virũ, sic nec dolus, nisi sit talis qui cadat in prudentissimũ. ⁊ q̃uis omnis dolus sit punidus est verum in penã dolosi nõ in lucrũ fatui q esset si indistincte iuranti ad hoc per dolum inducto, remittit̃ iurm. ⁊ sicut iustum est q dolus cuz dolo cõpenseꝫ. l. si duo. de dolo. ff. ⁊ culpa cum culpa. l. si ambo. de compensa. ff. ⁊. l. fi. de eo per quẽ factuz erit. ff. Sic fatuitas late culpe cum dolo est compensanda. Nã ⁊ talis dolo cõparaꝫ. l. q nerua. depos. ff. Refert tñ Inno. quosdam dicere iuramentum nunq̃ esse remittendũ etiam si ꝑ dolum sit extortum, ⁊ predicta intelligunt docto. siue vis sit precisa, vt si quis ligatis manibus cõpellaꝫ ꝯbere, siue sit vis ꝙditionalis, vt metus mortis inferenda. ita Panor. in. d. c. ad audiẽtiam. in glo. prima. ⁊ procedunt ista ẽt si metus inferatur a parentibus in. d. c. cum locuz. Adde his q qñ votũ fit per verba exꝑssa opz q ꝑbeꝫ metus talis qui cadat in cõstãtẽ virũ. Nec aliter relevat protestatio q̃ dz esse vestita iusto timore. Sz i possessione que fit per susceptionẽ habitus q solet dari ꝓfessis suffi cit metus qualiscunq. ita Inno. in. d. c. j. q met. causa. ⁊ rõ diuersitatis assignaꝫ ibi a Panor. † Adde ꝓdictis quod purgaꝫ metus, q affuit in matrimonijs ꝑ copulã, modo in ea cesset metus, tex. in. c. ad id. iste tit. ⁊ tu aduerte q q̃uis ille tex. loquaꝫ de cohabitatione anni cũ dimidio, ⁊ tñ tm tps ad purgãdũ metum non requirit̃ necessario ⁊ puto etiam quod ad purgandũ metũ nõ regraꝫ necessario copula. ita reiecta opinione Innoc. Tenent Hosti. ⁊ Panor. ibi. Sufficit enim q ea que ꝯxit per metum qnando peruenit ad etatẽ legitimam, ⁊ captata oportunitate fugiendi, non fugit. sed sponte mansit, cũ sponso, neq necessario requirit̃ copula. ad hoc bñ facit ille tex. qui solũ põderat cohabitationẽ ad purgandũ metũ. ⁊ tu rñde, vt Pañ. ibi. ad. c. ij. de regulari. qõ vr̃ obstare. ⁊ adde tu qõ vno asserenti se mulierem cognouisse potius est credendũ q̃s mulieri hoc negãti. tex. est in. c. continebatur. de desponsa. impube. ⁊ addunt ibi 10 Host. ⁊ Jo. an. qõ mulieri alleganti, † se per vim cognitã dz facere fidem de violentia absoluta, vtpote qõ ligatis manibus ⁊ pedibus cognita est, alias ei non facile credit̃, ⁊ recitat illic Jo. an. de iudice qui mulieri dicenti se oppresaz, cuz cõdẽnasset ac cusatum in decem libras. Quas cuz iudex mulieri dari iussisset, permisit condẽnato qõ tolleret a muliere si posset cũ a sua presentia recessisset. Sz cõdemnatus non potuit prevalere, muliere se ⁊ pecuniã defendente, sic presumpsit iudex eã non fuisse oppressaz, qz velut pecuniã defendebat, potuit corpus suuz, ne violaretur tutari. Sic fecit accusato pecuniam restitui. ⁊ ꝑ isto processu seu decisione iudicis est in argumentum. l. si q. de adulte. .C. c. scõm de purga. ca. c. afferte gladium. de ꝓsumptionibus. Adde tu qõ Hieronymus ꝯ Susannã quãdã noie dicentem se oppressam, rñdebat Susanna. cuius nomen tu falso baiulas in ter duos presbyteros, ⁊ iudices posita vinci non potuit, de Lucretia violata ponit Aug. lib. j. de ciuitate dei, ⁊ hr̃ in. §. lucretiã matronã. xxxij. q. v. Quid ãt de eo q vidẽs sibi iminere morem, nisi cum aliqua ꝯberet protestatus est in occulto qõ qcqd dicet vel faciet nõ est dicturus aut facturus animo ꝯbendi matrimonium. An ea ꝓtestatio iuuet eum. ⁊ ꝓfecto doc. arg. c. primi qõ metus cã. ⁊. c. lotharius. xxxj. q. ij. Tenẽt qõ sic. Hosti. ⁊ Panor. in. c. tua. iste tit. ⁊ Astensanus idẽ tz lib. viij. ti. viij. 11 ⁊ hec opinio plz Jo. an. † Quid ãt de eo q ꝓtestatur coram pluribus quod omnia q̃ dicet vel faciet animo ꝯbẽdi matrimoniuz non est dicturus aut facturus, postea publice dixit, cõsentio in talem. An sit matrimonium. gl. tetigit in. c. tua nos. iste tit. qz ecclesia dz iudicare pro matrimonio. ⁊ in omnibus istis est recurrendum ad cõmunem verborum intelligentiã. ca. ex literis. el. ij. iste tit. ⁊ talia verba protestatiua non possunt seruire intentioni. Itẽ esto q processerit protestatio, potuit tñ ab illa voluntate imediate recedere, qõ apparet ex eo qõ publice fecit, nulla enim inquit Cicero, Tuscu primo. est celeritas, que cum animi celeritate possit ꝙtendere, inde Boetius, cor bois est mobili⁹

omni mobili, & si dicat qđ adhuc tpe ꝯsenserat in ea voluntate quã prius protestatus est, nõ creditur ei, q; contra eum fit interpretatio, q dolũ adhibuit, i. d decreta. tua, ad ƀ facit q; cũ ꝯct⁹ mrimonij pẽdeat a volũtate vtriusq; ꝯtis ñ vz ptestatio fcã ab vno i pndiciũ alterius nisi ille ꝙsentiat. ad ad ƀ tex. cũ gl. i. c. cumana. in ℣bo, ptestat. de ele. Facit. l. cũ plures. §. locator. ff. loc. no. Bar. i. l. nõ solũ. §. more. i. v. col. in ℣bo, Circa fm. vbi secutus Jo. mo. & Jo. an. i rla, in gnali. & in rla, q oẽs. ỏ regu. iu. & i. c. cũ martinus. de ꝙsti. explicat mãm ptestationuꝫ. & opinio ista plz Jo. an. & mihi ẽt. nã ex ꝛia opinione daret mã sic ꝯtibus ptestãdi, vt postea diuerterẽt si eis displiceret mri
2 moniũ. †Et circa hec adduci posset ẽt aliud dubiũ nõ oino impertinẽs, qd si alter ꝯtiũ dicat se ptulisse ℣ba aio ludẽdi an sit mrimoniũ. vr q; sic, q; in istis ad cõmunẽ verboꝫ intellectũ est recurrẽdũ. c. ex literis. el. j. Et in casu dubij est indicãdus p matrimonio i. c. fi. de re iudi. & ƀ opinio vr eẽ tutior, vt res magis valeat ꝙ; pereat. c. abbate. §. fi. de ver. signi. l. quoties. ỏ rebus dub. ff. aliogn esset in ptãte alicuius illudere matrimonio iã ꝯcto, & dicere ludẽs feci. i. c. j. de presum. Sz in opposituꝫ facit, q; ea q̃ dicunt gra ioci vel doctrine nõ obligãt. l. obꝛonũ sub stãtia. §. fere. de actio. & obli. ff. §. j. de militari testa. insti. i ℣bo. ceterũ si vt sermonibus. Host. in summa huius tit. §. qualiter. i ℣. qd si alter. dicit q; in casu presenti aliqñ fuit p matrimonio, aliqñ ꝯ indicatũ. Cautius tñ esset fm cũ in casu isto si qñ occurreret ꝙsulere papã. sicut dicit Ang. in. c. solet q̃ri. de ꝙsec. dist. iij. dicit tñ host. q; si vterq; ꝯtiũ iuraret q; aio ludẽdi ptulerunt ƀ verba, nõ intẽdẽtes ꝯtere. Et testes q adfuerũt iurãt q; credunt eos vera dicere, maxime q; ipsi egregie pransi & poti erant, & nõ erat tunc queniẽs tps, iudicat ꝯ matrimonium. nã ebrius dr ignorãs. c. sane dicimus. xv. q. j. Et sic nec cõsentit. l. nec inuitus. de donatio. C. qd. n. inqt Host. si in ludo beati Nicolai, vel alio simili, aliqs iuuenis p ludo repꝛesentãdo, cum alia pedisequa alienis ornata vestibus ludens ꝯxit, ridiculũ sane esset & ineptum dicere illic esse matrimonium. Aut qd si domina Bubulco ludẽdo dicit, tibi do filiã meã i vxorẽ. & hoc ẽt ille fecit ludẽs, dices ne tu esse matrimonium, satis crederez q; si ambo confiteant q; intendebãt ꝯtere q; esset matrimonium, q; si alter ꝙfiteatur, alter negat. Bene faceret, dicebat Hosti. papa, si ius ꝙstitueret vt esset matrimonium in penam illius q clandestine ꝯxit, & modo peniter, vnde ad iustitiam illius nõ esset relaxandum matrimonium. arg. c. primi, de eo q; duxit &c.

SVMMARIVM

1 Statuta laicorum nunquid possint disponere de matrimonijs quando & circa que. 6. 7. 8. 10.
Lex ridicula circa matrimonia.
2 Leges inter certas personas matrimonia prohibentes sunt de iure canonico abrogate.
3 Instrumenta dotalia virum exigant ad esse matrimonij.
4 Statutum solennitatẽ in matrimonijs inducens an valeat.
5 Lex diuina potest a lege positiua limitari.
7 Rapta raptori nubens an perdat lucra raptis concessa.
9 Statuta iuri ciuili contraria cur valida, non autem si iuri canonico cõtrarientur.

¶ Conclusio decimanona.

1 **Statutum laicorum** disponẽs circa substantiam ꝓmatrimonij inhibendo, vel ꝓhibendo matrimonium qđ ecclesia non improbat, nec impedit, non vz q; disponit in materia concernente ecclesiam. ita Ant. & Panor. & Fel. in. c. j. per illum tex. isto tit. Qui textus loquitur de quodã iuuene de Frãcia alias Frãconia, q; duxerat quãdã mulierem de Saxonia. Et cũ vt vult ille text. Francigene & Saxones vtuntur legibus diuersis cãtus est q; nõ sua, id ẽ frãcorũ lege despõsauerat, dimissaq; illa aliã supduxit, diffinit sancta Synodus vt ille trãsgressor euãgelice legis subijciat penitẽtie & a scõa ꝙuge separet & ad priorẽ redire cogatur. Et inquantum gl. j. ibi tex. q; dicit lege, exponit ꝙsuetudine. Refert Host. ibidem, sibi fuisse datã legẽ quandã ridiculã, vt vxor q̃ displiceret, prima nocte remitteret, alias si placeret surgerẽt ad ecclesiam bñdicendi, dicitq; Hosti. se ab indigenis accepisse. quo tẽpore Gulielmus comes Holãdie duxit filiam ducis de Brunsuic in vxorẽ, vel dic post Fran. vercel. & Jo. an. post eũ, q; ille text. loquit de lege municipali. & huic ꝙclusioni adde Angel. consi. ccvij. incip. titius. quod no. Panor. in. c. ecclesia sancte marie. de consti. hec conclusio recipit quatuor ampliationes. & totidem limitationes.

2 ¶ †Primo ampliat, vt leges ꝓhibentes matrimoniũ inter rectores ꝓuincie, & ꝓuincialẽ sint correcte. l. j. si rector ꝓuinc. C. & nõ ꝓcedit istud de iure cano. ita post Fed. ꝙsi. xxxv. & Pañ. i c. fi. de secun. nup. & puto q; leges statuẽtes nullitatẽ matrimonij iter hmõi ꝓsonas, nõ ꝓcedãt in foro ꝙscientie nisi aliter constet de metu, q; lex ciuilis fundata in presumptione nõ extẽdit vires ad forũ ꝙscientie, ex quo mrimoniũ sortit robur, i quo foro preualet veritas rei, nõ gestoꝫ apparentia. c. iniquisitioni. ỏ sen. excõ. huc adde q; leges ꝓmittentes patri exheredare filias sine ꝙsensu eius ꝯtẽt, nõ ꝓcedũt in iure canonico. ita Jo. an. & Panor. in. c. j. de desponsa. impu. & dcm est. §. ꝙclusiõe. xvij.

3 ¶ †Secundo ampliat. vt leges, q̃ exigunt ad limitationẽ naturalium interuentum dotaliũ instrumentoꝫ vt legitimẽt p subsequens matrimonium, nõ ꝓcedant ẽt de iure canonico ita Anto. & Panor. in. c. tãta. qui filij sint legit. Ang. referens Ant. de rosel. in. §. fi. de nup. insti. & ꝭ. copiose dixi conclusione. ij.

4 ¶ †Tertio ampliat vt nõ valeat statutum disponens non solũ circa vinculũ matrimonij. sz circa aliq; solẽnitatem, adijciendo penã. & sic inferendo dãnũ ad hoc q; Jo. an. no. i. c. statutũ. el. j. de here. insti. statuto inqt ciuitatis Bononieñ. iponit pena ꝯtenti matrimoniũ cuz filiasa. sine ꝙsensu patris, modo tirius cõtrafecit, cõuenit ad penã. An iudex ecclesiasticus possit illi seculari interdicere ne vltra procedat. Et q̃uis referat Jo. an. determinatuz & decisum Bononie qđ non quasi huiusmodi statutũ sit validũ. Tñ ipse tz gtra p rationes de qbus ibi latius p eũ. Sed tu aduerte. In oppositũ de quo loqmur q; sit validum tenent Bal. in rub. de ꝙsti. idẽ. in. c. tenor. de re iud. Saspa. in c. ij. de ỏspõ. ipu. dicit se vidisse ita ꝙsultũ, idẽ tenent Lap. ab. & Ja. de sancto georgio. & dicũt q; plura incõueniẽtia seq possent ex opinione ꝯria quã ex ista. Item vt. ꝭ. dixi Jo. an. dicit Bononie ita fuisse ꝙsultũ ac statutũ hmõi vigere, quasi p singulas ciuitates Italie. Et p ista opiniõe possunt adduci plura fũdamẽta pria facie nõ paꝫ vrgẽtia, in primis q; statutũ vr esse vtriq; iuri ꝙsonũ, iuri ciuili. l. j. ỏ ritu. nup. ff. iuri canonico. in. c. honorant. xxxij. q. iij. Itẽ & statutũ non vr esse ꝯ substantiam
5 matrimonij, sed ꝭ. formã. ¶ †Preterea q; lex diuina põt alege positiua limitari iuxta no. in. c. que in ecclesiaꝫ. de ꝙsti. itẽ exactio illius pene est separata a mrimonio, & separatoꝫ dz esse separata rõ. c. edoceri. de rescri. l. miles. §. defuncto. de adul. ff. l. maritus. ỏ ꝓcur. C. ¶ Preterea statutũ istud qnod viget quasi p oẽs ciuitates Italie maximã hz egtatẽ ex eo q; pr̃ filijs ꝙsiliũ capit. l. nec in ea. de adul. ff. maxime q; mulieres scripe nitunt ꝯ ꝓpria cõmoda. l. si pr̃. ỏ spõsali. C. et ꝓserri iuuenes l. fi. de legi. tu. C. l. fi. §. ipsuz. in ℣. melius. ỏ bo. que libe. C. Itẽ ꝓhibitus in aliqua mã statuere pp defectũ potestatis põt in
7 alia statuere fortificãdo ius cõe cũ adiectiõe pene, in cle. ne romani. in ℣bo, tolli. de elec. ergo solẽnitatẽ paterni ꝙsensus in mrimonijs quodã mõ receptũ a iure canonico saltẽ de honestate poterit validare statutũ adiectione pene. Itẽ vt scribit bal. Contrabere, sine ꝙsensu pr̃is est ꝯ bonos mores, maxime prudentũ, & inducit odiũ capitale. & ꝓstat cãm exheredationi iuxta tex. in. l. iij. §. si emãcipatus. de bono. pos. ꝯtabu. ff. Sed his
9 non obstãtibus mihi vr q; ꝓcedens determinatio Jo. an. sit verior, vtpote quã cõmuniter sequuntur Ant. & Pan. in. d. c. j. Pet. Bomi. & Frã. i. d. c. statutũ. Ant. in. ꝙsi. xl. incip. visa forma ꝯctus. Ad hoc q; leges existentes in mrimonijs ꝙsensus pr̃is sunt correcte. xxvij. q. ij. c. j. xxx. q. ij. c. vnico. Itẽ adiectio pene ꝓhibẽt in mrimonijs, q; p eã tollit libertas, vt not. in. c. gẽma. isto ti. Et. ꝭ. dictũ est ꝙclusione. xvj. cũ ergo mrimonium & eius cã & dependentia ab illo sint ỏ foro ecclesiastico. c. tuã. de ord. cog. c. latoz. q; filij sint legi. Merito iudex ecclesiasticus hac pena ne exigat hz se intromittere. Itẽ supposito q; hmõi statuta essent rõnabilia, tñ occurrũt ipsa ex ỏfectu ptãtis in ꝓnis statuẽtiũ in. c. ecclesia. de ꝙsti. qua rõne puto leges q̃ loquũtur ỏ ecclesijs, & ꝓsonis ecclesiasticis, nõ sũt recipiẽde, ex ỏfectu ptãtis in ꝓsonis statuẽtiũ. ¶ Preterea est q; metu pene, nõ ds auferri libertas mrimonij. l. titio cẽtũ. §. j. ỏ cõdi. & dõmõ. §. forte tñ tolerari posset statutũ qñ filia esset adeo iuuenis q; ỏ facile ꝙsentiret. aut qñ statutũ nõ regreret ꝙsensuz, sed ꝙsiliũ solum, ita Fel. i. d. c. j. p q̃ vltio facit, q; qñ tenet regrẽ consensuz q̃s uis teneatur sequi, nõ sic de eo qui tenet regrẽ ꝙsiliũ, ỏ quo bar. i. l. titiũ. de adm. tu. ff. canoniste notãt i. c. cũ i veteri. ỏ ele.

¶ Nec

¶ Hec conclusio recipit quatuor Limitationes.

6 **Prima est** quãdo statutũ imponeret penã, ꝓ nõ odio ẽctus matrimonij, ꝫ fauore filioꝝ, ita Jn no. in. d. c. j. Quẽ sequunt Bal. Ant. ꝛ Fely. ꝛ quasi omnes ex cepto Panor. que limitatio vt sit clariꝰ opꝫ supponere, quod mulieri itra tẽpus luctus nubẽti a lege imponunt plures pene, de quibus in. l. j. ꝛ ij. de secun. nup. C. ꝑm quas leges erat infamis ꝛ marito vltra. iij. partẽ bonoꝝ dare nõ poterat. Nec ei ex testamẽto vltra relinquere nõ erat capax legatoꝝ fideicom. hereditatũ cã mortis, ꝛ oia a marito relicta ꝑdebat, ꝛ rões iuris ciui. erant ꝓp turbationẽ sanguinis, ꝛ ne suspitio ex nimia festinatione oriat marito. §. ve ꝝ. de resti. ꝛ ea q̃ parit. col. v. itẽ eidẽ mulieri que nubebat intra tps luctus imponebant certe pene, de quibus in. l. femine. in. l. hac edictali. de secun. nup. C. tunc in ꝓpsito ꝑm Jnn. in. d. c. fi. pene imposite i odiũ, rõne matrimonij. seu ꝓp festinationẽ, qꝛ voluit mulier nubere intra annũ luctꝰ sunt remisse, ꝛ sic ex quo mulier licite ẽbit nõ dꝫ ex delicto, ꝛ ꝓmisso ẽctu sustinere iacturã, ita ꝑm Jnn. sunt sublate pene, de quibus i. d. l. j. ꝛ ij. Sed ille pene que sunt apposite mulieri trãseũti ad sec. nu. post tpa luctus, nõ sunt sublate, qꝛ nõ sunt apposite in odiũ matris, sed in fauorẽ filioꝝ, ꝛ cũ hac opi. trãseũt gl. bar. in. l. liberoꝝ. alleg. de his q not. infa. ff. ꝛ glo. in. l. j. de secũ. nup. C. licet glo. in. l. decreto. C. de his qui not. infa. dubitet, referebat tñ Bal. illic Raymũ. foroiulieẽsez, solẽnẽ doc. legũ, ꝛ Pa. de eleaza. doc. decre. dicẽtes q si in matrimonio mulieris oriat incertitudo ꝓlis, ꝙ habeãt locũ oẽs pene legales, vt qꝛ mulier peperit in nono mẽse post mariti mortẽ, nã partus qꝛ editus no mẽse põt attribui primo, ꝛ similiter attribui posset secundo, qꝛ. vij. mense natus est legitimus. l. vij. mense. de sta. ho. ff. ꝛ bal. in. l. decreto, est ꝙtẽtus sola recitatione. Sed in. l. liberoꝝ. aperte ꝫ opi. istã, ꝛ eã sequit Pet. de anch. in repeti. c. patri. de cõsti. ꝛ hec opi. meo indicio est multũ probabilis, nec vr esse ꝺ mẽte apostoli permittere tale matrimoniũ, vnde põt resultare scãdalũ, nam si ex cã aliqñ interdicit vsus matrimonij ad tps. c. ad eius vero ꝙcubitũ. v. dist. ꝛ ꝫ. dictũ est cõclusio. vij. Fortius põt ex cã ad tẽpus matrimoniũ ẽbẽdũ impediri, ꝛ q̃uis Panor. in. d. c. fi. si teneat absolute oẽs penas legales ẽbenti intra tempora luctus ꝺ iure cano. remissas per rões, de qbus hic latius per eũ. Tñ ipse in. c. ecclesia. de ꝙsti. in ver. quintus casus. dicit ꝙ durũ esset in iudicãdo, ꝛ ꝙsulẽdo recedere a cõi opi. doc. quã non reperit ab aliquo violatã, fatetur ipse ꝙ attentaret venire ꝛ opinionem tantorum doctorum.

¶ Limitatio secunda.

7 **Secundo limitatur** principaliter cõclusio nostra, ꝓ nisi statutũ imponat penã lucri cessantis, vt qꝛ tollit lucruꝫ a seipso, vel a lege datũ, ita ꝫ Ant. in. d. c. j. adijcit gl. in. c. cũ ꝑm leges. in verbo, certo casu. de bere. in. vj. Nam cũ secũdũ leges rapta lucretur bona raptoris. l. vnica. §. si quis ingenuã. de rapt. C. que lucra ip sa perdit si nubat raptori. §. superfluã. de rapto. mulie. col. iij. Unde licet de iure cano. bodie rapta licite nubat rapto. c. tua. cũ seq. xxxvj. q. ij. Tñ i bis q nõ sunt de tpali iurisdõne adhuc remanet illa pena, nã cũ ipsa pena obueniat a lege. q̃re lex eo ꝙ ꝙfert ꝓuare nõ põt, nec obst. not. in precedẽti limita. Quia ibi ꝓpriat lex eo ꝙ nõ cõtulit. ꝛ q̃uis opi. ꝛ ia tenuerit gl. i. c. de puellis. xxxvj. q. ij. ꝛ Panor. similiter in. d. c. j. isto titu. idẽ in. c. cũ pro cã. de rapto. idẽ in. d. c. ecclesia. in verbo, quintus casus. tñ cũ opinio. illa glo. in. d. c. cũ ꝫ leges. Trãseunt ibi Archi. Jo. an. Zenzeli. Pet. de anch. Bomi. ꝛ Francus, ꝛ cũ illa opinio. glo. nõ facta mentione ipsius trãsit Saly. in. d. l. vnica. motus, qꝛ bona bmõi raptoris erãt delata titu. lucratiuo, ꝛ a lege ꝛ iure speciali, ꝛ naturaliter erãt applicãda mulieri. §. si nemo. ꝺ nõ elig. secũdo nubẽ. ideo ad regulã ꝛ naturã suã, nil miꝝ si reducã tur. l. si vnus. §. pactus. de pac. ff. ꝛ qꝛ collata erãt sub ꝙdone, nec matrimoniũ punit ꝑm eũ sed effrenata libido. Fely. idẽ ꝫ in. d. c. j. vij. col. nã ꝑm eũ cũ correcta rõne legis sit correcta ipsa lex. frustra vocat eius cõmodũ in ꝙtributione lucri, iuxta regulã iuris ex eo. de reg. iur. in. vj. Bar. in. l. post legatũ. ff. de bis quib. vt indig. Item cũ correcta rõne legis sit correcta ipsa lex ꝫ gl. singularẽ in. l. j. in prin. in ꝛbo ꝓuidentia. vbi Bar. de legi. tu. ff. si ergo ꝙ iura nostra sit correcta ratio dicte. l. vnice. nõ video qũo lucrum vel damnum de quo ibi possit apud nos in considerationẽ haberi, ita tolluntur motiua Panor. in dictis locis q in hac materia nimis se restrinxit, ex quo infert Pañ. i. d. c. j. isto ti. ꝙ statutũ ꝙ in ciuitate Senẽ. ꝙ ẽbẽs cũ puella que nondum attingit. xxv. an. sine duoꝝ agnatoꝝ ꝙsensu incidat in penam ꝙ non valeat. affert ꝙ no. Bal. in simili. in. c. j. de clande. despõ. fuisse ꝙsultũ ꝛ decisum ꝙ statutũ quo cauet ẽbẽs matrimonium cũ puella. ante. xxv. ann. sine presentia propinquoꝝ ꝙ non valeat, tñ ꝙ libertas matrimonij intimidat, tñ ex defectu potestatis ex ꝑsona statuentiũ, ꝛ ꝓ istas rões remanent apud me dubitabiles tres limitatiões, vez. v. vj. ꝛ vij. quas Fely. ponit in. d. c. j. in. ix. ꝛ. x. col. Quas ego paucis referã, dum dicit ꝙ vꝫ pena apposita in statuto ẽbenti matrimoniũ qñ esset parui impedimẽti quo ad libertatẽ, puta qꝛ puniret in cẽtum ẽbentes matrimonium de presenti, pro quo dicto bene facit ꝙ no. ꝫ eundẽ Bar. in. l. inficiando. §. si fur. de furt. ff. dum dicit valere statutum puniens eũ qui inuitaret ad nuptias vltra duodecim puellas, non enim potest impugnari, qꝛ statuat super materia spirituali, qꝛ hic non detrahit vinculo matrimonij, nec solẽnitati, sed immoderatis pauperum impẽsis, ad hoc in argumẽtũ cle. ij. de magistris.

8 ¶ ꝓSecũdo limitat Fely. qñ statutum restringeret libertatem matrimonij excipiendo solũ certũ genus ꝑsonaꝝ, ita solenniter declarat Bar. ꝛ post eũ Ang. in. l. edicimus. de murileg. C. li. xj. dicens valere statutũ, ꝙ inter homines diuersarum ciuitatũ, nõ ẽbaꝫ matrimonium sub certa pena dũmodo possint honeste nubere inter homines siue secte. Bal. aliquid not. in. l. j. §. ius naturale. de iusti. ꝛ iur. idẽ Bar. in ꝙsi. incip. latoꝝ presentis schedule. de quo Lardi. ꝛ Basp. in. d. c. gemma. ꝙ maxime procedit ꝑm eos qñ obuiaret scãdalo iminẽti, puta ex matrimonio ẽcto ꝓ personas diuersaꝝ partialitatũ inter quas vget odiũ capitale. Finge tu inter Guelphos, ꝛ Gebellinos, de quibus plene not. Jo. an. in. c. pisanis. de resti. spol. ac refert Fely. Ludo. roma. mirari de quibusdã tenẽtibus ẽriũ. Neq; auferet ex toto libertas matrimonij, si cũ alijs cõmode ꝛ honeste ẽbere possit. an aũt statutũ ꝙ est apud Mediola. extra territo. Mediola. vt succedat filia patri in bonis q̃ sunt i territo. Mediola. sit valid̃. dic vt ꝓ Fely. loco prime alle. ¶ Tertio dicit idẽ Fely. loco prꝫ. alle. valere statutũ ꝙ iponit penã amissionis dotis indigene ẽbẽti sine ꝙsensu patris cũ sit valde ꝙsonũ iuri ciui. ꝛ bone stũ de iure cano. ꝓ ea q̃. ꝫ. dicta sunt. Sed iste limitationes oẽs Fely. ego habeo valde dubitabiles. Et Fel. ẽt q̃uis asserat eas habere multũ apparẽtie, ꝛ optimũ colorẽ iustitie, tñ nõ audet ꝓ cõstanti affirmare, ꝛ reuera repugnãt rõnibus. ꝫ. relatis, nõ enim meo iudicio negari põt per casus statutoꝝ positos in premissis limitationibus quin intimidetur libertas matrimonij. Et peccant ẽt illa statuta in defectu potestatis. Huc adde in simili ꝙ leges loquentes de personis ꝛ rebus ecclesiasticis, esto ꝙ sint ꝓ utilegiate, nõ procedit vt dixi ex defectu ptãtis in ꝑsonis statuẽtium. facit qꝺ not. Jo. an. in. c. non minus. de immu. eccle. Ego vero putarẽ illa ꝓcedere qñ in eis cõdendo non solũ interuenisset
9 ꝙsensus populi, sed cleri. sic Panor. in. c. j. isto tit. ꝛ Cur autem sit ꝙ statuta valent contraria iuri ciuili imo sunt pars iuris ciuilis in. l. omnes populi. de iusti. ꝛ iure, vbi copiose Bar. not. sed nõ valẽt statuta facta ẽt a personis ecclesiasticis, qñ sunt ẽria iuri canonico. c. bis que de maio. ꝛ obe. Consuetudines aũt bene valent ꝛ ius canonicũ. quando sunt rationabiles ꝛ legitime prescripte, vide ꝙ pulchre not. Panor. in. c. fina. in. vj. ꝛ vij. col. de ꝙsue. Et que differentia inter statutũ ꝛ consuetudinem. vide qꝺ not. Panor. in. c. cũ martinus. in. v. col. de constitu. vbi dicit valere consuetudinem qꝺ exigat aliquod temporale, connertendum in pium vsum qꝺ vigore statuti fieri non posset. Facit qꝛ statutũ ꝫ principiũ necessariũ, sed consuetudo voluntarium. facit qꝺ not. Panor. in. c. ad apostolicam. de simo.

¶ Limitatio tertia.

Tertio principaliter limitat, nisi statutum disponeret circa accidentalia, vt circa dotẽ, ita tenet Jnno. in. c. j. quem cõiter sequũtur oẽs doc. Ad hoc arg. c. raynutius. de test. Qñ aũt cã dotis dicat tẽporalis, vel ecclesiastica Bar. not. in. l. titia. solu. ma. ff.

¶ Limitatio quarta.

10 **Quarto** limitat ꝓ vtꝫ valeat statutũ introducẽs aliq̃ solẽnitatem ad hoc vt eam omittens incurrat peccatũ mortale, ita Jnno. in. d. c. j. quez sequunt ibi Host. Jo. an. Jo. de ligna. Ant. ꝛ Panor. qui ꝓ hoc volũt lege mu-

nicipali effici posse q alias nō esset ꝓhibitū de iure, nec id mirꝫ. nā lex humana, si est iusta, non nutritiua peccati, neqꝫ ꝯria legi diuine, obligat i foro ꝙsciētie ꝫ veniētē ad peccatū. de quo post Tho. ij. ij. q. xcvj. arti. iiij. no. idē Jo. and. in. c. ij. in. vj. col. de vsu. in. vj. Bet. de anch. seq̄t in regula, possessor. de reg. iu. in. vj. idē tꝫ Pan. in. c. j. in. ij. col. de ꝙsti. idē in. c. ij. de rest. Intelligit tū Fel. hāc limita. procedere tribus ꝙcurrētibus. ¶ Primo si sit ꝙsuetudo q̄ ꝫ certificaē ecclesia de ꝫctu matrimonij in xta. c. aliter. xxx. q. v. Alioquin iple Fely. dubitaret de scādalo, ꝛ relinqueret ecclesia incerta de ipso ꝫctu. ita Pan. in. d. c. j. ꝛ añ eū Gasp. ibi, ꝛ in rub. de clā. despō. ¶ Scōo regrit Fel. q tale statutū nō habeat ꝙcursuꝫ pene, vel sit impeditiuū libertatis, q̄ tūc nō ꝓcederet p ea q̄. ꝫ dixi ex ōsecutu ptātis. ¶ Tertio regrit q illa solēnitas omittaē ex ꝙceptu, alꝫs. n. cessante scā dalo nō esset peccatū mortal. q̄ ista sunt potiꝰ ꝙsilij q̄ ꝓcepti, ita gl. in. c. nostrates. xxxj. q. v. vbi Arch. vñ dñt Car. ꝛ Fely. hāc esse nouā limi. ad gl. c. ad aures. q̄ vult q lex ꝙsilij obliget ꝫ veniētē, ad mortale, q̄ ꝓcedit illa gl. in omittēte ex contemptu.

❧ SVMMARIVM ❧

1 Cognatio spiritualis an ꝛ qñ prestet impedimētū matrimonijs. Et quibus nō prestet. 7. 9. 12. vsq̄ ad nu. 29.
2 Cognationis spiritualis dispositio.
3 Cognatio spiritualis per que sacramenta contrabatur. Catbecismus impedit matrimonium, sed nō dissoluit.
4 Baptismi septem sunt antecedentia. 29. 30. Cognatio spiritualis tres gradus habet.
5 Cognatio spiritualis contrabitur in viginti casibus.
6 Paternitas, maternitas, ꝛ filiatio sunt correlatiua.
8 Consuetudo impedit matrimoniū in. v. gradu.
10 Cōsuetudo impediēs filios per quoꝫ neutrum ventū est ad cōpaternitatē an ꝛ quando valeat.
11 Dissimulatio qua vti dꝫ eps q̄ consuetudines sunt contrarie in matrimonijs.
13 Compaternitas superueniens an soluat matrimoniū. Et an ōrat̄ur cū eo q leuauit filiū vxoris ex alio marito. 14. Coninges sibi cōicant actiones nō passiones.
15 Cōpaternitas a marito quesita nunquid vxori cōicetur. Cōmatres vxores duas q̄ quis possit habere.
16 Compaternitas an ꝫbatur ex illicito coitu. Et quid iter ꝙinges simul leuando. 17.
18 Cognatio spiritualis inter indeā ꝛ christianū leuantē nō cadit.
19 Cognatio spualis vtrū ꝫbaē ex sola susceptione de sacro fonte.
20 Ignorātia an ipediat cognationē spiritualē contrabere. Cognatio spiritualis nunquid contrabatur per laicum in necessitate baptizantem.
21 Cognatio spiritualis nūquid possit contrabi per procuratorem aut nuntium. 25.
22 Hereditas an possit adiri per procuratorem.
23 Cognationis tres sunt species.
24 Ecclesia dispensare potest super filio regis religionem professo vt exeat ꝛ mulierem ducat.
26 Uniuersitas an possit ꝫbere cognationē spiritualē p̄ sindicos.
27 Cognatio spiritualis an per catbecismum contrabatur.
28 Catbezizari an debeant paruuli ꝛ cur.
31 Sacramentū ꝙfirmationis quando fuerit institutum. Et an sit de necessitate saluatis.
32 Baptismus in presenti milicia est cōmune signum.
33 Chrisma baptismi cur in oleo ꝛ balsamo.
34 Baptismi mysteria, ꝛ de requisitis ad eum.
35 Sacramētū vnctionis quatuor in collatione sui requirit.
36 Epi quo chrisma singulis annis debeant cōficere. Et an alijs p papam possit committi. 41.
37 Sacrm ꝙfirmationis solos episcopos habet collatores.
38 Epi qualiter creati, ꝛ que reseruata habeant. 39.
42 Papa an possit dare ptātem sacerdoti, vt conferat ordines.

¶ Conclusio vigesima.

1 A cognatione spirituali †q̄ cō trabit, ex baptismo, ꝙfirmatiōe, ꝛ catbecismo p̄stat impedimētū matrimonijs. ꝛ due prime etiam dissoluūt, vltima solū impedit. Hec conclusio que probabitur per ira statim alleganda recipit quatuor declarationes.

¶ Declaratio prima.

Prima declaratio q sicut p carnalem cognationem accipit homo esse nature, vnde ꝫbit vinculū quo ad dantes illud esse, ita i regeneratione sacrī accipit esse gratie, vnde ꝫbit vinculū ad ipsos dātes seu ministros. sicut aūt, quo ad esse nature sunt pater ꝛ mater. Sic quo ad esse gr̄e est Deus. Cuius psonā gerit, qui sacrm regenerationis tribuit. Et eccla eius psonā gerit, q puer tenet, ad recipiendū sacrm. Ut sicut in generatione ꝫbit cognatio carnalis, ex parte patris ꝛ matris, ita in regeneratione ista spirituali ꝫbit cognatio spiritualis, ex parte dantis sacrm, ꝛ ex parte ministri, seu tenentis in. c. oēs. xxx. q. j. in. c. fi. isto titu. de
2 cogna. spiritua. † Unde cognatio spiritualis, ita solet describi. est queda proximitas psonaꝫ pueniens ex sacramenti dotatione, ꝛ ad illud tentione, sic Host. in titu. isto. §. ij. gl. in. c. j. eo. tit. in. vj. Sic Astesanus libro. viij. c. xvij.

¶ Declaratio secunda.

Secunda declaratio q cognatio spiritualis ꝫbit p baptismū, ꝙfirmationē, ꝛ catbecismū, istud probaē in. c. j. ꝛ fi. isto titu. in. vj. ꝛ magister senten. not. in. iiij. dist. xlij. bī. xxx. q. j. ꝛ iij. ꝛ iiij. in toto discursu. Et subijciūt theologi, q̄ sicut in carnali actu. Tria sunt ordinata ad generationē, dispositio in seminū cōmixtione, ipsa generatio, quest est in fetus animatione. Que post quos dies fiat not. gl. in. l. diuus. de extraor. crimi. ff. glo. in cle. j. de sum. trī. gl. in. c. ad eius vero. v. dist. Postremo est manifestatio q̄ p natiuitatez, ex vtero. Que manifestatio. ptus aliqñ fit de illo q declinat ad ꝓdigiū, vel monstrū, de quo bī i. l. fi. de posthu. here. insti. C. glos. in. l. non sunt liberi. de stat̄ homi. ff. ꝛ bī in. l. queret. de ꝛbo. signi. Ita in regeneratione ista spirituali. Tria sunt ꝙsiderāda, dispositio ad generationē, q̄ est per catbecismū, regeneratio, que est p baptismuz, ꝛ eius manifestatio
3 que est p ꝙfirmationis sacrm. † Et tu adde q cognatio ista solū ꝫbit p hec duo sacra baptismi ꝛ ꝙfirmationis. Nā p sacrm cōfugij, penitentie, corporis Christi, extreme vnctionis, non ꝫbit. In penitentia aūt, licet esse spirituale ꝙferaē. Tamen q̄ assimilatur miraculose suscitationi de morte ad vitam, ideo ibi cognatio spiritualis, nō ꝫbit. ꝛ tu adde aliquos tenuisse, q̄ per catbecismū ꝫbitur cognatio, hec ēt dissoluens matrimonium, ꝓ quibus videbatur esse tex. in. c. peruenit. vbi hoc tenet Hugo. xxx. q. j. idē in. c. si quis. eadē cā. q. iiij. Et in c. in catbecismo. de cōsec. dist. iiij. Et qui tenebāt opinio. istam ad decretalem cōtracto, respondebant, vt ibi nota. per scribentes. Sed hodie cessat hec dubitatio, cum istud sit determinatum in. c. ij. eo. titu. in. vj. vbi est decisum quod per catbecismum impeditur matrimoniū solum, sed non dissolnitur. Et hoc etiam probatur in dicta decreta. contracto sine aliqua violatione litere, ꝛ solutiones, que ibi a scriben. ad illam decretalē referuntur sunt diuinatorie, ꝛ hec opinio suadetur, ex eo quod ante baptismum non est filius nec intrare pōt gloriā eternā. c. firmissime. de conse. dist. iiij. Si nō est filius ecclesie is qui catbezizatur, seu instruit in fide non pōt ergo per eū qui nōdū est filius spiritualis cognatio valida cōtra bi dirimens matrimonium, ante enim est querenda persona, ꝙ ratio. l. quidam referunt de iure codi. ff. alias assignat rationes Henri. in. c. martinus. post Bart. Host. Albe. Bet. de pal.
4 Tho. ꝛ post Jo. and. Host. ꝛ Goff. in suis sum. † ꝛ tu adde q̄ quēadmodū septem dona spiritussancti, ita sunt septem que antecedunt baptismum. Primū est collatio sacrati salis, de consse. dist. iiij. ex hac. Secundum aurium ꝛ narium linitio cum spito. eadē di. postea. Tertio signatio crucis in pectore, ꝛ fronte, ꝛ habetur de consecratione distinctione. iiij. preterea. Quartus olei sancti permixtio. eadem distinctione. quinꝯ. Quintum ablutio baptismi. eadem distinctione. venit. Sextū in vertice chrismatis permixtio a sacerdote. eadem distinctione. Septimuz collatio chrismatis in fronte. eadez dist. presbyter. gl. ista refert in. c. j. xxx. q. j. ꝛ glo. in. d. c. contracto.

¶ Declaratio tertia.

Tertia declaratio est, p in hac spirituali cognatiōe deprehēdūt tria paternitas,

paternitas,fraternitas,⁊ cõpaternitas. Paternitas ꝑmo eſt in ter regeneratũ, leuatũ,⁊ ꝙfirmatũ,ex vna,⁊ regenerãte,leuãte, ⁊ ꝙfirmãte ex altera,vt.n.regeneratus ꝺ3 patre naturale ꝙ genuit eũ,ita tres ꝺ3 patres ſpirituales,baptizãte,ꝙfirmãte, ⁊ tenẽte,ſeu leuãte in baptiſmo ⁊ ꝙfirmatione.errãt aũt inḡt Panor.qui credũt ſe eſſe veros cõpatres ex detentione infantis añ fores eccleſie,nam requiritᷣ detentio,ſeu leuatio ex ſacro fonte.

¶ Scõo eſt fraternitas q̃ eſt inter leuatũ baptizatũ,⁊ filios leuantis ſeu baptizãtis ꝑ quoz̃ altez̄ ventũ eſt ad cõpaternitatẽ. nã primi cũ ſecũdis cenſentur eſſe fratres ſpirituales. de relig̃s per quoz̄ neutrũ ventũ eſt ad cõpaternitatẽ hr̃ in.c.ſuper eo.ó cuius intellectu ſtatim latius dicet. ¶ Tertio eſt cõpaternitas que eſt inter leuãtẽ,baptizãtẽ,⁊ cathezizãtẽ,⁊ patres leuati baptizati ſeu cathezizati,q primi.ſ.patres ſpirituales, cũ ſecũdis
5 carnalibus cenſentur eſſe cõpatres.†Et ſi vis colligere,dic eſſe viginti caſus quibus hec cognitio ſpiritualis ḡbiť,vcz decẽ reſpectu baptiſmi,⁊ totidẽ reſpectu ꝙfirmationis.reſpectu baptiſmi. Primo inter baptizatum,⁊ baptizantem. Scõo inter baptizatũ ⁊ filios baptizãtis. Tertio inter baptizatũ ⁊ vxoꝛez̃ baptizãtis prius cognitã. Quarto inter parẽtes baptizati ⁊ vxoꝛẽ baptizantis prius cognitã. Quinto inter baptizãtem ⁊ parentes baptizãtis. Sexto inter leuatũ ⁊ leuantẽ. Septimo inter leuantum ⁊ filios leuãtis. Octauo inter leuatũ e vxoꝛẽ leuãtis prius cognitã. Nono inter parentes leuati ⁊ vxoꝛẽ leuãtis prius cognitã. Decimo inter leuatũ,⁊ parentes leuati. Et totidẽ caſus repete reſpectu ꝙfirmationis. Qui caſus,q̃ aperte probant in. c.j.eo.tit.in.vj. Ideo magis placẽt mihi,ꝙ id qđ Goff.ſcribit i ſum.huius titu. Qui Goff.(vt teſtat Oſt.in ſum.huius titu.§. eius ſpecies.⁊ ſimiliter Henri.in.c.martinus.eo.tit.) dicebat eſſe nouẽ propinquitatis,ſeu attinẽtie ſpecies,⁊ inquãtũ ipſe po
6 nit paternitatẽ,maternitatẽ,⁊ filiationẽ ꝑ ſpeciebus diſtinctis hoc improbãt predicti Oſt.⁊ Henric.†nã cũ cuz paternitas, maternitas,⁊ filiatio ſint correlatiua,nõ ſunt ſpecies diſticte,ſz eedẽ,ſi ergo pater vel mater eſt, filius eſt , pater vel mater eſt. Sũt igiť tres tm̃ ſpecies.ſ.modo expreſſo,paternitas , cõpaternitas, aut fraternitas , ⁊ oẽs propinquitatis, ſeu attinẽtie ſpẽs Goſ.relate,ad iſtas tres reducunť,ſic boſ.Jo.an.⁊ ben. tenẽt.

¶ Declaratio quarta.

Quarta declaratio cõſiſtit in eo ꝙ eſt deprehendere certos ca-
7 matrimonij.Quoz̄ aliquos nõ aſſero ꝑ ḡſtãti.†Primus eſt ꝙ filij duoz̄ cõpatrũ ꝑ quos, aut eorum alterum ventũ eſt ad cõpaternitatẽ,pñt ſimul ḡbere,ſi hoc habeat ḡſuetudo , ita Oſtien.ſub dubio tm̃ in.c.fi.iſto tit.idẽ viſus eſt ſenſiſſe in.c.ꝙ di lectio.in glo.fi.de ḡſan.⁊ affi.idẽ in ſumma.§.quis ſit effectus. in ver.adeo.n. Sed hec opi.ſeu limitatio cõiter nõ tenetur. nã filij duoz̄ cõpatrũ per quoz̄ alterũ ventũ eſt ad cõpaternitatez̃ nullo modo poſſunt cõiũgi.Et ſi de facto ḡxerunt debent ſeparari in.c.j.in verbo excepto.in.c.ſuper eod.in.j.rñſo. in.c.tua nos.⁊ in.c.fi.iſto tit.Et ꝙ nõ valeat ḡſuetudo,patet , qz nõ eſt approbata per papam,ſed potius reprobata , patet in.d.c.ſup eo.in verbo,eos ḡiũgi nulla rõne ſuſtineas,⁊ ḡiũctos pontifica li auctozitate nõ deſinas ſeparare. Nulla rõne ergo,nec ḡſuetudine,q̃ eſt pars rationis.Cuz omnis ḡſuetudo debeat eſſe rõnabilis in.c.fi.de ḡſue. ¶ Preterea ꝙ dicit nulla probatur ẽt id,qz genus negatiue ſumptum infert quãlibet eius ſpeciem.ꝟbi gratia,homo nõ currit,ergo Socra.nõ currit , ⁊ pcedit ẞ ꝑcipue qñ vniuerſaliter ſumitur.Quia qui omne dicit nihil dicit,⁊ qui nullum dicit nihil ponit.ix.q.ij.c.j.⁊.c.nullus ꝓmas. ⁊.c.nullus preſbyter.⁊.c.ſeq.⁊ in partẽ iſtã omnes ḡcordãt,dicit Jo.an.in.d.c.ſuper eo.vbi Henri.bobic refert eam ſniam Tho.Albe.⁊ Pet.de palu.in ſcriptis ſuis.fratrẽ Jo.in ſum. ḡfeſſionũ eo.tit.q.xviij.⁊ pro iſta opinione facit qđ not.gl.in.c. ſuper bis.eo.titu. Que vult ꝙ ḡſuetudo q̃uis longa nõ facit ꝑ ſonas illegitimas habiles ad ḡbendũ , lz ḡſuetudo poſſit, alias habiles inhabilitare,⁊ ſubijcit Panor.in.d.c.ꝙ ſuper bis rõnẽ diuerſitatis,qz ḡſuetudo habilitans alias inhabiles eſt inducta ad charitatẽ ampliãdã vt homines potius ḡbãt,cum extraneis q̃ ḡſanguineis,ꝙ ampliat viciſſitudo charitatis.Nã ꝑ hãc rãnẽ matrimonia fuerũt interdicta inter ḡſanguineos vt plene hr̃ in.c.j.xxxv.q.j.de quo.Jlatius dicet ḡclusione.xxiij. ſed cõ ſuetudo vt in caſu precedẽti habilitãs, alias inhabiles eſſet cõtra bonum charitatis,⁊ contra bonos mozes,igitur non valeat
8 argu.c.fi.de ḡſue.†Tu tñ no.vnũ,ꝙ ſi in aliquo loco eſſet ḡſuetudo,ꝙ in.v.gra.nõ ḡbať matrimoniũ,⁊ ex ḡctu ſcãdalũ generaret ꝙ nõ valeret matrimoniũ,lz.c.nõ dz.permittat. Sic poſt gl.tz Panoz.in.d.c.ſuper eo.in fi.⁊ rõ ꝑm eũ eſt,qz hec ḡſuetudo ḡcurrit cũ iure antiquo,nec eſt ſublata per ius nouũ. item ḡcurrit ſcãdaluz̃,⁊ vez̄ ꝙ vbi a ꝓncipio nullũ fuiſſet impedimẽtũ,ſolũ ſcadalũ ſuperueniens,nõ eſſet ſufficiens ad ſeparationez̃ matrimonij,qz ꝓp ſcandalũ,nõ eſt recedendũ a veritate iuris diuini in.c.ij.de no.ope.nun.in regula,qz ſcandalizauerit. ó reg. iur.⁊ tu adde ꝙ ḡſue.eos q̃ ſunt in.v.gra.dum inhabilitat ne ḡbãt eſt ḡ ius cano.⁊ tñ põt eſſe valida,ergo eadẽ rõe, ḡſuetudo de qua loquimur habilitãs filios duoz̄ cõpatruz̃ ꝑ quoz̄ altez̄ dz ſimiliter eſſe valida. Tu dic ꝙ ius canonicũ nouum relaxat. his q̃ ſunt in.v.gradu ptatẽ ḡbẽdi,tñ nõ percipit ar.l.nõ qcqd. de iudi.ff.at ḡſuetudo permittẽs filijs duoz̄ cõpatrum ꝑ quoz̃ alteruz̃ ꝛc.vt ḡbant eſſet aperte ḡ ius canonicũ ꝓhibens iſtud.

¶ Caſus ſecundus.

Secundus caſus eſt ꝙ inter filios duoz̄ compatruz̃ ꝑ quoz̄ neutruz̃ ventuz̃ eſt ad cõpaternitatẽ põt ḡſiſtere matrimoniuz̃, tex.eſt.in.c. j.⁊.c.ſuper eo.eo.tit.illi autẽ ꝑ quoz̄ neutruz̃ ventuz̃ eſt, ad cõ
9 paternitatẽ.†Añ poſt ḡctã cognationẽ ſunt ſuſcepti. An poſſit ſimul matrimonio iungi reperiunť canones ḡrij. Inde dicebat Oſt.ꝙ qõ eſt dubitabilis canonuz̃ ḡrioz̄ inductio,poſteriozis approbatio,⁊ probabilis exceptio. Sed in ꝓpoſito canon poſt ſuſceptũ.xxx.q.iij.vult filios qui poſt cõpaternitatem ſunt nati nõ poſſe ſimul iungi matrimonio,⁊ canon ſuper quibus ead.cã ⁊.q.vult tã añ q̃ poſt natos poſſe ſimul iũgi ego lego duas vias reducẽdi illos canones ad ḡcordiã. Prima ꝙ canon ſuper quibus eſt intelligẽdus de ſuſceptis ex ſacro fonte qui filij ſpirituales cũ alijs poſt ḡctã cõpaternitatẽ natis non pñt matrimonio iũgi,vnde ad tex.illũ ſupplet glo.ij.ibi filijs ſcz ſpiritualibus , ſz hec ſolutio nõ placet. Tum qz ex ea iſurgit violatio litere. Tũ qz eſſet canon ille de indubitabili,nullus.n.dubitat ꝙ filij duoz̄ cõpatrũ ꝑ quoz̄ altez̄ ventũ eſt ꝛc.nõ poſſunt ſimul iungi matrimonio. Scõa via tollẽdi ḡrietatẽ illoz̄ canonuz̃ eſt ꝙ canon poſt ſuſceptũ,qui in ordine eſt poſterior ſed in cõpilatione anteriozi corrigať ꝑ.c.ſup quibus.⁊ hanc ſolutionẽ expreſſe approbat Alex.papa in.c.j.alleg.⁊ tunc opz̃ neceſſario dicere ꝙ ille canon q̃ a Gratiano,⁊ ſimiliter a Petro lombardo.in.iiij. di. xlij.attribuiť Paſcali pape.ij.falſo ibi inſcribiť, nã Paſcalis ſecũdus,ſubſecutus fuit Urbanũ ẞz qui autoz.c.ſuper quibus. nõ ergo potuit canon ille Urbani corrigere poſteriozẽ illũ Paſcalis ſecũdi.argu.l.iubemus.de teſta.C. Unde vt iſta euitenť dic ꝙ canon poſt ſuſceptũ fuit Paſcalis primi, ⁊ corrigať ꝑ canonẽ Urbani. Qui longo interuallo ſubſequutus eſt eũdẽ Paſcalẽ. An ſup his valeat ḡſuetudo.doctozes inter ſe ſunt multũ ḡrij ⁊ difficultas ingeriť ex dicta decre.ſuper eo.vbi ſunt quatuoz ꝟſ.ſup qbus variãt gl.⁊ ſcrib.Et q̃uis primus ꝟſi.ſit planus inquantũ loquiť de filijs duoz̄ cõpatrũ,per quoz̄ altez̄ vẽtũ eſt ad cõpaternitatẽ. Tñ ſequẽtes ꝟſi.ſ.verſi.cetez̄. verſic. itaq̃.ver.vez̄.diuerſos,⁊ ancipites habẽt intellectus. Sed capiẽdo mẽtẽ ſcribẽtiũ. Tu dic vt.§.limitatione proxima dcm̃ eſt, ꝙ nõ ꝟz ḡſuetudo ꝓmittẽs filijs duoz̄ cõpatrum per quoz̄ alterum ꝛc.vt ḡbant ſimul,ita intelligať primus ver.illius decre.ſuper eo.dũ dicit eos ḡiũgi nulla rõe ſuſtineas. ⁊ ḡiũctos pontificali auctozitate nõ deſinas ſeparare.Quãtũ ad filios ꝑ quozum neutrũ ꝛc.An valeat ḡſuetudo,ꝙ nõ ḡiũganť,dic ꝙ ſic certis caſibus. Primus eſt ſi ḡſuetudo ipedit ſolũ ⁊ diriimit ad tempus,ita Inn.i.d.c.ſup eo.quẽ ibi referũt Jo.an.⁊ Pan. ⁊ ita idẽ Inn.intelligebat.ꝟ.itaq̃.ibi poſitũ,q renera venit ḡtinuatione ad ꝟ.cetez̄ ꝑcedẽtẽ.q loqť de filijs per quozuz̃ neutruz̃ ꝛc. ¶ Scõs caſus eſt ſi hoc ꝺ3 ḡſuetudo,que ſit approbata ꝑ Papã,ita Oſt.intelligebat.p.c.ſuper eo.ꝟ.itaq̃.ibi poſitũ, nec
10 ob.arg.quos Deus ḡiunxit ꝛc.†Quia nõ põt dici ꝙ ḡbentes ḡ ḡſuetudinẽ approbatã per papã,ꝙ ſint a Deo coniuncti. ¶ Tertius caſus eſt ſi ḡſuetudo eſſet talis que generaret ſcandalũ,qz talis eſſet ſeruanda,⁊ quo ad impediẽdũ,⁊ quo ad diriimẽdũ. Si ver.itaq̃.intelligi põt,vt ibi vult glo.⁊ Oſt. Ad hoc ẽt tex.i.c.j.in fi.eo.tit.ratio huius dicit eſt , qz ſi papa põt ius diuinũ interpretari Inn.in.c.q̃ in eccleſiaz̄.de ḡſti.ita ḡſuetudo poteſt.idẽ Inn. in.c.fi.de ḡſue.itez̄ ſi ḡſuetudo que generat ſcandalum inhabilitat aliquem ad matrimoniuz̃ ſpirituale. c.cum olim.de cleri.coniug. ergo debet pariter inhabilitare,

ad carnale. Nūc ergo accedo ad intellectū versiculi, cetex, posīt in. d. c. super eo. in quo ego lego tres itellectus a scribē. relatos. Primus est q̄ Papa ibi loquaī de filijs duox cōpatrū p quox altex ꝛc. Nūc intellectū. vt ibi gl. refert, tenuerūt Pbi. Ain. Tancr. Jo. Sed hic itellectus mihi nō plz duplici rōne. ¶ Prima. qz cū relatio debeat fieri ad prima, ēt tūc fieret ibi ad principiū. c. ꝛ esset nimis a remotis. itē insurgit vnū magnuz incōueniēs. q̄ q̄suetudo efficere posset ꝯ omnē iuris dispositionē, q̄ dno fratres spūales possent simul ꝯbere mrimoniū q̄ esset ꝯ pncipiū illius tex. ꝛ ꝯ omnez ꝛ comunē iuris dispositionē. ¶ Secundus est intellectus Hosti. ꝛ Jo. and. ibi qō cōtinetur ille versi. ad versiculū. itaq̄, q cū loquaī qñ in loco nō est q̄suetudo specialis sit recurrēdū ad q̄suetudinē ecclesie metropolitane. Sed versi. vex. Est intelligendus, qñ q̄suetudo vicinarū ecclesiarū cōformis iurī communi hz qō inter ipsos p̄mittatur mrimoniū. tunc eps non dz expresse approbare, ne scādalizet vicinas ecclesias, sed dz dissimulare, hic intellectus �means Pan. ibi est satis bonus ad versic. itaq̄, sed diuinat ad versi. sequētē verū, vbi non dr qō locus dioceſanus habeat ꝯriā q̄suetudinē, nā renera ille ꝟ. loqtur de duplici q̄suetudine. ¶ Prima ꝫm q̄s p̄mittebanī cōiugia. quod debet itelligi de q̄suetudine loci. ¶ Secunda est ꝯria cōsuetudo pz ibi sicut graue est antiquam
11 q̄suetudi. ꝛc. Et si obijciaī p̄dictis tenēdo būc itellectū. † Quo poterit eps dissimulare matrimoniū ꝯctū ꝫm q̄suetudinē ecclesie sue, ꝛ ꝯ q̄suetudinē ecchax vicinax. Cū nō debeāt matrimonia ꝯbi sine licentia epi, ꝛ sine bannis, vt i. c. cū inhibito. de clā de. despon. certe dicebat Jo. an. q̄ soluere istud arg. nō est facile. ipse tñ post Host. ꝛ sequit Henric. boic, solnebat q̄ poterat eps dicere, bene videtis, qō vicini talia matrimonia non sustinēt. ꝛ quilibet inquātū pōt dz cauere a scandalo proximi sui. Tñ auctoritate apostolica mihi in hac parte q̄cessa vobiscū dispenso, ite cū Beo, ꝛ sic nō ꝯdicet, nec videbit de iure cōi q̄sentire cuz dicat dispenso auctoritate aplica, nec dicet ꝯ q̄scientiam nec dñs papa in ver. illo verū. dat sibi potestatem dispensandi. ¶ Tertius intellectus ad illū ver. est glo. magne ibi in fin. sni, qnē tacite illic sequit Anto. ꝛ Pano. aperte placet, qō ille ꝟ. loqnaī de q̄sue. nō dirimēte matrimonia inter filios duox compatrū, p quox neutx ꝛc. Pro quo itellectu facit ibi tex. q̄iugia permittanī, vt eps nō debeat expresse talia matrimonia p̄bare expresse, nec reprobare, ne det alijs materiā ꝯbēdi ꝯ q̄suetudinē, sed dz dissimulare pp̄ rōnē in illo textu positā. Et predictis adde vnū q̄ singulariter dicit gl. magna in. d. c. sup eo. ꝛ Panor. nescit alibi, vcz. q̄ q̄suetudo est in certo loco, q̄ nō ꝯbaī in. v. gradu, ꝛ ex ꝯctu generet scādalū q̄ nō vz matrimoniū, q̄uis. c. nō dz. de q̄san. ꝛ affi. hoc permittat de quo. ff. in ista declaratione plene dictū fuit in verbo. Tu tñ nota vnum ꝛc.

¶ Casus tertius.

12 **Tertius casus est** † q̄ pater spiritualis potest licite ꝯbere cū sorore carnali filij spiritualis, ꝛ similiter cū filia. ꝛ lz cognatio spiritualis a patre i filiū transeat in. c. j. eo. tit. nō tñ econuerso, qz de filio nō ascēdit ad patrē, ita tz gl. ff. xxx. q. iij. ad b, qz istud non est iure cautum, ꝛ edictum de matrimonijs est prohibitorium.

¶ Casus quartus.

13 **Quartus casus est** † q̄ cōpaternitas iter cō iuges sciēter, vel ignorāter cōtracta coniugium dissoluit. ꝛ si ignorāter id factū est ignorantia dz esse excusata, si scienter nō dz fraus patrocinari. text. in. c. si vir. isto tit. Sed difficultas q̄sistit. An is qui p̄p̄riū filiū leuauit ō sacro fonte impediaī ab vxore, eadēq̄ matre suscepti exigere copulā, gl. ꝛ Host. in. d. c. si vir. variāt, ꝛ glos. in. c. nosce. xxx. q. j. Ego puta q̄ in duobus casibus, non impediatur. ¶ Primus est si faciat ignorātia p̄babili. finge tn. In sabbato sancto instāte multitudine parulox baptizādox, aliqs suscepit filiū suū de sacro fonte credēs esse alterius, ingorantia illa p̄babilis debet esse excusata, ad hoc in argumen. c. lectum. xxxiij. q. ij. c. ad ad apostolice. de clerico excōmuni. ministran. ¶ Secūdus casus est, si fecit scienter, sed istāte necessitate, finge q̄ tibi sit natus filius, ꝛ non occurit aliquis, qui vel baptizet vel suscipiat, si hoc officiū baptizādi p̄ sacramēti necessitate exeq̄ris, nō est tibi imputandū. arg. c. q̄ nō est. de reg. in. late tz Jo. an. i. d. c. si vir. cū quo vt ibi refert Henr. boic, trāsit Tho. ꝛ Pet. de palu. in suis scriptis. ꝛ fra. Joā. in sum. cōfessio. eo. tit. q. ij. Sed puto qō cessante necessitate, suscipiens filiū de sacro fonte sit p̄natus facultate exigēdi debitū, ita gl. i. c. nosce, ad hoc. c. de eo. xxx. q. j. dum dicit, q̄ talis dz manere, sine spe cōiugij. Ecce ergo q̄ctō in se est p̄natur exercitio matrimonii. Itē probaī ex rōne tex. in. d. c. si vir. nā sustineī hoc q̄iugium ne fraus doloso patrocineī, sed ad p̄nādū illū q̄ sciēter ꝛ malitioſe leuat filiū fraus nō patrocinaī. sz potius obest, inde litera in. c. si vir. habuit solū respectū ne cōiugiū separeī ex toto, non obst. q̄ tex. ibi dicat, q̄ alter alteri non debet subtrahere debitum, qz vel ille tex. est intelligēdus respectu ignorantis, vel qō sciens nō dz ignorāti debitū subtrahere, nec obst. si dicaī Christum excepisse solam cām fornicationis. in. c. ij. de cōiug. lepro. qz vt dicit glo. nota. in. c. nosce, est verū quo ad repellēdū vxorem a domo p̄pria, ꝛ a cura, sed quo ad subtrahendum debitū multi casus inueniuntur circa fornicationem.

¶ Casus quintus.

14 **Quintus casus est** † q̄ nō acquiritur cōpaternitas marito, cuz eo q̄ leuauit filiū vxoris sue ex alio marito, secus est, si ipsa leuasset. qz marito mediante, iam cognita vxore leuante acquirit cōpaternitas, ita glo. in. c. qui spiritualē. xxx. q. iiij. ꝛ gl. in. c. j. eod. tit. ꝛ assignat rōnes, qz q̄uges esto qō cōicent actiones suas, nō tñ passiones, nā vir, ꝛ vxor per actionem carnalem, sue corporalem efficiuntur vnū corpus, non vnus spiritus. Cum ergo actio corporalis sit, passio vero mentalis, nō est mirum, si actio actionem trahit, nō passionem. Quod enim agit pars corporis equum est qō alteri parti communicetur. Item in actione corpus vnius agit, q̄ idē est, cū alio coniuge. in passione autez patitur aia, que nō dz esse eadē cū anima alterius. Rursus in passionibus vxor, cuius filius ex alio marito leuatur. acq̄rit cognationem per tactum nati sui. Et qui natus nullā cū marito habet cōmunionē, non ergo mirum, si coniuges actiones sibi cōicant tanq̄ p̄prias ꝛ non passiones tanquam extraneas, ista colliguntur ex gl. c. qui spiritualē, ꝛ gl. d. c. parti. ꝛ ex Host. in summa eiusdē titu. §. fina. ver. que est ratio. ꝛ Henricus boic, in. d. c. martinus. subijcit post Archidiaconū, quod ideo q̄iuges cōmunicant sibi actiones, non passiones, qz actiones cōsistunt circa corpus, ꝛ iam sunt effecti vna caro. Passiones vero q̄sistūt circa aiā, ꝛ non possunt cōiuges vnitatem habere in anima, non enix est dictū erūt duo in vna anima, sed duo in carne vna.

¶ Casus sextus.

15 **Sextus casus est** † qz cōpaternitas marito ꝯcta nō cōicatur vxori nōdū carnaliter cognite, ita docto. in. c. matrimus. eo. titu. glos. in. d. c. j. eo. tit. in. vj. Et ratio est, qz per vnionē carnalē sequentem, nō fit transitus ad vnionem spiritus precedentē matrimonium, in. c. post vxoris. xxx. q. iiij. Et tu adde q̄ est dubilis casus, quo quis successiue habeat duas cōmatres vxores. Pone qō filiā Berthe vxor tua leuauit. Clarus est q̄ illa Bertha ꝛ vxor tua sunt cōmatres. Finge q̄ vxor tua nōdū cognita decedat, poteris cum Bertha eius cōmatre contrahere, ita glo. quam cōmuniter omnes sequuntur in summa. xxx. q. iiij.

¶ Casus septimus.

16 **Septimus casus est** † q̄ cōpaternitas, nō acquirit ex illicito cōtu. Finge q̄ qs babēs q̄cubinā leuat filiū alicuius de sacro fonte, q̄cubinā nō efficieī cōmater parentibus ipsius baptizati, ita glo. Jo. and. ꝛ Archi. in. c. j. eo. titu. in. vj. ꝛ q̄uis Inno. in. d. c. martinus, refert opiniones contrarias, ꝛ similiter glo. in. c. si qs vnus ex filijs. xxx. qō. iij. Ac nihil aperte eligant, tñ opinio ista est verior, indignū enim esset, quod hec cognatio spiritualis p̄rigatur ad cōtū illicitū, ꝛ contrabatur per rem pure carnalem, ꝛ hanc partem tenet Astesanus libro. viij. titulo. xviij. ꝛ refert idē tenere fratrem Joan. in summa confessi. titu. isto. xi. q. idē secundum eū tenet Ricar. in. iij. distin. xlij. q. j. arti. iij. quā uis ipse referat Thomā sentire contrarium eodem libro. ꝛ eadem distinctio. questione. ij. articu. iij. Et propterea Innoc. fortē fuit q̄tentus sola recitatione opinionum, ꝛ similiter glos. relata in. d. c. si quis vnus, sed huic opinioni quam ego teneo p̄ rationes

tiones ꝓmiſſas,nō obſtāt duo fundamēta , q̄.j.facie vñr multū ſtringere ꝓ opi. ḡria. Primo dicūt q fornicaꝫ tollit membra xp̄i, ⁊ eſt vna caro,cū meretrice.c.in eo.xxxij.q.iiij.qꝛ vt dixi i dignū eſt q̄ p rē pure carnalē ḡbaꝫ,ꝫ cognatio. Itē nō ob.q̄ p actū carnalē fornicariū ḡbaꝫ affinitas,q̄ ꝑſtat ipedimētū matri monijs.c.diſcretionē. de eo q ꝙſangui.cogno.qꝛ illud eſt dicit Jo.an.i.d.c.j.i.vj.vinculū carna.q̄ p carnalia ⁊ illici.ḡbi ꝑt.

¶ Caſus octauus.

17 **Octauus caſus** eſt † q̄ cōpaternitas,nō ḡbi tur inter vir.⁊ vxo.ſi ſimul le nant aliquos de ſacro fonte.tex.cū gl.i.c.fi.xxx.q.iiij.dū dicit, q̄ ad hoc nō preſumāt ꝙiuges ſimul accedere, vt puritas ſpiri tualis paternitatis ab oi labe,⁊ infamia ꝙſeruet, crederēt.n.in quit gl.in loco,in ℞bo,infantia.Stulti aliquā ꝓximitatez inter eos ḡbi ſi ſimul ſuſciperēt,ſz ēt ſupfluū eēt,q̄ vterq̄ ſuſciperet. Cū ex ſuſceptione alterius,alius efficiaꝫ cōpater,dicit tñ ibidē, eadē gl.q̄ de ꝙſue.q̄ eſt in quibuſdā locis,q̄ vterq̄ ſuſcipiat.⁊ inquātū dictū eſt q̄ illū canonē finalē q eſt Urbani nulla aucto ritate inueniť prohibitū.Quin maritus,⁊ vxoꝛ ſimul admittanť obſtat q̄ leo papa Urbani illius anteceſſoꝛ ḡriū ſtatuit in.c.nō plures.de ꝙſe.diſ.iiij.dictū poſt gl.in.d.c.fi.q̄ canon ille Leo nis,Urbani noſtri anteceſſoris tpe einſdē Urbani nōdū vene rat in manus legentiū,aut certe dicēdū eſt.q̄ vir ⁊ vxoꝛ nó re putanť eſſe plures.c.ſi quis.xxx.q.iiij. Tu tñ aduerte,q̄ q̄nis in baptiſmo plures nō debēt adhiberi patrini p ſuprādicta,vt ꝫ cognatio ſpiritualis imitēť carnalē,q̄ vnicū bz patrē. Tñ ſi de facto adhibenť plures vel in baptiſmo,vel in ꝙfirmatione ḡbiť cum oibus cognatio matrimonia impediens,⁊ dirimēs,in.c.fi. eo.tit.in.vj.Et tu aduerte q̄ neceſſitate cogēte idē pōt adhibe ri in baptiſmo,confirmatione,⁊ catbeciſmo,licet nō ſit ꝙſuetu do.c.in catbeciſmo.de ꝙſe.di.iiij.ex ꝙſuetudine q̄ viget in par tibus iſtis, in baptizādo maſculo adhibenť duo maſculi, ⁊ mu lier.in muliere baptizāda adhibētur due mulieres ⁊ vnicus ma ſculus,⁊ huiuſmodi ꝙſuetudines iura nō improbant in vna fide nihil nocet diuerſa ꝙſuetudo,ēt in baptiſmo.c.de trina.de ꝙſe. diſt.iiij.⁊ in his que ꝓxime reſpiciūt fidem,aut articulos fidei, ſub pena hereſis debemus ſeq traditionē eccleſie Romane , in alijs tollerantur ḡrie cōſuetudines,niſi eccleſia Romana aliud ſequatur,⁊ doceat,ita per.d.c.de trina.tenet glo.ordina. in.c. j.in verbo,docuit.de ſumma trinitate in.vj.

¶ Caſus nonus.

18 **Nonus caſus** eſt † q̄ nō ḡbiť hec cognatio ſpi ritualis inter iudeū ⁊ Chriſtianū leuantē filium ipſius,ita Aſteſa.lib.viij.tit.xviij.licet gl. dicat oppoſi.xxx.q.j.c.peruenit.Sed poſſet ſaluari glo.in terminis quibus loquitur,vt cum iudea ad Chriſtianiſmū cōuerſa nō poſ ſet Chriſtianus qui einſdē iudee leuauit filiū ḡbere.Sed Aſte ſanus forte itelligit,q̄ cū iudea ſtāte in iudaiſmo, nō ſit ḡcta co gnatio,nō.n.eſt capax pp deficiēs fundamētuz baptiſmi, vnde puto q̄ nō batizatus leuans,vel batizans nō ḡbiť hanc cogna tionē,ita Ang.de clauaſio.in ſumma refert in eā ſententiā eſſe Thomam,Ricar. Petruz in ſuis ſcriptis. Nam omnium co gnationum ſpiritualium ⁊ ſacramentoꝛum baptiſmus eſt funda mentum,⁊ ianua.c.j.de preſbytero non bap. miniſtrā. ¶ His adde glo.in.c.in baptiſmate,de conſecra.diſtin.iiij.que vult,q̄ licet ſuſcipiens non baptizatus non efficiatur compater , fit ta men baptizans,⁊ ibi glo.not.an non baptizatus baptizet. ⁊ an non confirmatus tenendo in confirmatione contrabat hanc co gnationem. Et ꝓ precedente dicto facit , qꝛ patrini debēt in ſtruere filiolos ſuos in ſymbolo, ⁊ alijs que concernunt fidem, qō nō poſſunt facere qui adhuc inſtructi nō ſunt.⁊ patrinus eſt fideiuſſoꝛ filij ſpiritualis, apud Beū. ⁊ Franciſcus in.c.j.eod. tit.in.vj.refert,q̄ in ſubſidiū hic filius ſpiritualis obľať ad alē dū patrē ⁊ eꝫ.ac con.ſniam Bal.in.l.parētes.de teſti.C.refert eundem Bal.poſt Guil.de cug.in.l.generaliter.de in ius vo. ff.dicentē,qō hic filius ſpiritualis non poteſt eſſe teſtis in cau ſa patris ſpiritualis,nec ꝫ,cū inter eos ſit paternitas, ⁊ filiatio, in quo ego relinquo cogitanduz. Sed ad hoc facit bene, qꝛ co gnationes ſpirituales ſunt fortiores quaz carnales.c.pitatium. xxx.q.iij. An filius ſpiritualis excludat fiſcū tangit Pe.de an cha.in.c.j.eo.tit.in.vj. An hic excludat ſubſtitutos Bald. in aucten.niſi rogati ad trebel.C.

¶ Caſus decimus.

19 **Decimus caſus** eſt † q̄ cognatio ſpiritualis nō ḡbiť ex ſola ſuſceptione de ſacro fon.niſi ex pte tenētis iterueniat vocalis rñſio,ita Ho ſtien.in ſum.§.qualr ḡbaꝫ.℞ſi.⁊ nūqd.Archi.ita tz,lz ſub du bio,in.c.paruuli.de ꝙſe.diſ.iiij.Jo.an.⁊ Frā.in.c.j.eo.tit.in. vj.Licet Archi.ſibi ḡrius ꝓp tex.ibi (qui nō ſolū loquiť, de ſu ſcipiēte) teneat ḡ.Et q̄nis Archi.ibi teneat ad ꝙcordiā redu cere,vt.j.opi.ꝑm eū procedat ſi leuans verbo,nō rñ.ac ſignis. At opi.ij.ſic procedat,ſi ſolū rñ.ſignis,⁊ nutu. Nam nutu,⁊ ſignis quis dř loqui glo.iij.in.c.ꝙſtitutionez.de ſen. excō.in.vj. Tñ opi.j.mihi apparet verioꝛ, vt quēadmodū in baptiſ.p for ma ſunt neceſſaria verba i troducta per eccleſiā.in.c.j.de bap. in.c.detrahe.j.q.j.Et quemadmodū in adultis baptizādis ne ceſſario requiriť q̄ de ſe loquantur.in.c.cū p paruulis.⁊ in.c. nihil.de ꝙſe.diſt.iiij.ita ꝓ paruulo,qui baptizaꝫ ad interroga tionē preſbyteri patrinus rñdere dz,vtpote preſbytero intero gāte abrenuntias diabolo,⁊ oibus pompis eius,dz patrinus rñ dere,abrenuntio.rurſus ad interrogationē preſbyteri dicentis. Credis in Deū patrē.Credis in Jeſum xp̄m.Credis in Spiri tumſanctū.Credis in ſanctam matrē eccleſiā,dz patrinus rñde re , credo. Ac preſbytero interrogante,vis baptizari, dz rñde re,volo.Hec verba recitanť,in.c.j.de ꝙſe.diſt.iiij.Et ꝓp text. ibi.§.nūc vero dicentē.q̄ patrinus emittit cautionē,gl.dicit qō patrinus dz cauere,⁊ promittere ꝓ baptizādo.Ex quo ſequiť q̄ verba ſunt neceſſaria.arg.l.j.§.fi.de ℞bo.oblig.ff.¶ Prete rea,qō patrinus dicetur.ꝓ filio illo ſpirituali fideiubere.⁊ ſic verba ſunt neceſſaria.l.blāditus.de fideiuſ.C.Ex his inferť,qō ſicut mutus nō poſſet baptizare,ſic nec ſuſcipere ō ſacro fonte. Sic Hoſt.loco ꝓxime alle.Tū qꝛ nō vz rñdere.Tū ēt,qꝛ filio lum in fide,⁊ ſymbolo inſtruere nō poſſet,ad que patrinus ſe fi deiuſſoꝛio nomine obligat.in.c.vos autē.de conſe.diſt.iiij.

¶ Caſus vndecimus.

20 **Undecimus caſus** eſt † q̄ cognatio ſpiri tualis,nō ḡbiť ꝓp igno rantiā.nā ad eā ḡbendā requiriť animus,⁊ certa ſcientia, vnde ſi quis credens tenere filiū vnius,tenet filiū alterius , nō efficiť ille pater ſpiritualis baptizati,ſaltē ad dirimēduz matrimoniuz poſt contractum.de quo Panoꝛ.in.c.j.eo.titu.Sed in iſto ca ſu ſatis dubitare poſſet ꝓpter notata eiuſdem Panoꝛ.in.c. veniens.eo.titul.Adde predictis quod licet femina non poſſit adoptare.§.femine.de adop.inſti.qꝛ per adotionem tranſit fi lius in poteſtate arrogatoris,ſed femine non poſſunt habere fi lios in poteſtate.Tamen femina leuat de ſacro fonte, ⁊ contra bit hanc cognationem ſpiritualem,qꝛ per eum leuatus non trā ſit in familiam arrogātoris,de quo not. Panoꝛ. in.c.veniens. eo.tit.Adde tex.qō laicus dum baptizat inſtante neceſſitate ḡ bit hanc cognationem,ſic tenent Hug. ⁊ Archi. in.c.omnes. xxx.q.iij.idem Panoꝛ.in.c.fina.iſto titu.⁊ Henri.boic refert hanc ſententiam fra Joan.in ſumma confeſſionū eo. tit.q.xiij. ⁊ Aſteſanus idem tenet lib.viij.titu.xviij.Ad hoc qꝛ ſi laicus ſuſcipiēs ḡbit hāc cognationē,idē eſſe dz de baptizāte. argu.c. primi.§.eadē.eo.titu.in.vj.dum dicit que de ſuſcipiente ſunt dī cta.de baptizante ſunt cenſenda.⁊ idem eſſet dicendum de mu liere occurrente neceſſitate baptizante,qꝛ in his, non eſt differē tia inter maſculū ⁊ feminā.c.fi.eo.tit.in.vj.⁊ quomodo laicus, ⁊ mulier inſtante neceſſitate conferunt baptiſmū,⁊ audiunt cō feſſionē habetur in.c.mulier.⁊.c.ſanctum.de ꝙſe.diſt.iiij. ⁊ no tatur in.c.paſtoralis.§.ꝓterea , in verbo,preterq̄. de officio oꝛ di.⁊.in.c.quem penitet.§.tanta.de peni.diſtin.j.

¶ Caſus duodecimus.

21 **Duodecimus caſus** eſt † q̄ cognatio ſpi ritualis nō ḡbiť per procuratoꝛem,ita Joan.and.in mercuriali poteſt quis.Et Fe de.in conſi.cxv.Barto.in.l.gallus.in.§.forſan. vbi Angelus, Raphael,Joannes de imola.de liberis ⁊ poſthumis.ff.Ange lus in.§.illud.de nuptijs.inſtit.Arbidiaco.in capitulo primo. eodem titulo,in ſexto.Quamuis ſecundum eum de facto ſerue tur contrarium,⁊ hec limitatio ſuadetur his rationibus.
¶ Primo quod quis non confitetur ſacerdoti per alium,capi. quem penitet.de penitentia diſtinctione prima.

¶ Sc̃o hereditas nõ aditur per procuratorẽ. l. si pupillus. §. paulus. alias est lex. de acq. here. ff. cuius rõ est, vt ibi vult bar. ꝛ clarius Imo. in. c. accedẽs. de p̃bẽ. qz hereditatis aditio, ꝙsistit in solo aĩo. l. si auia de iure deli. C. vñ ex quo quis ꝙstituit p
23 curatorẽ ad adeũdũ, ꝛ iam vr̃ aiunt suũ declarasse, itaqz nihil manet explicãdũ p̃ procuratorẽ. Plus ꝙ Imola in loco p̃xime allega. scribit, ꝙ si bñficiũ esset collatũ absenti. Et ipse absens postea hoc sciẽs procuratorẽ ꝙstitueret, ad acceptãdũ tale bñficiũ, tũc ab eo tpe vr̃ acceptasse ꝙ procuratorez ꝙstituit ad acceptãdũ ꝛ sibi querit̃ ius in beneficio absqz noua acceptatione procuratoris, nec p̃ procuratorẽ queritur, ex quo semel est q̃situm. Dicebat tñ Bar. in. d. l. si pupillus. qõ si reperiat̃ casus quo additio in libera voluntate instituti, nõ ꝙsistit, vt in filiofa. Qui licet vellet non posset adire, nisi pater iubeat. l. si filiofa. de acqui. hered. ff. tunc poterit adire per procuratorẽ. ¶ Tertio facit principaliter, qz masculus nõ impetrat veniã etatis p̃ aliũ. l. ij. de his q̃ ve. eta. C. ¶ Quarto videmus ꝙ in baptismo req̃rit̃ p̃sentia, apparet ex verbis, ego te baptizo, quasi nõ aliũ. Ergo similiter requirit̃ patrini tactus. inde canones antiq vtunt̃ illis verbis, suscipit, accipit, tenet, leuat, patet in. c. j. cũ qnqz seq. ꝛ. c. oẽs. xxx. q. j. ꝛ ea. cã. ꝛ. q. iij. c. j. ꝛ ij. ꝛ. c. post susceptũ. q. iiij. c. si qs vnus. qbus ꝛ bis vtunt̃. decre. ij. Martí. ꝯcto veniẽs eo. ti. Antiqui ẽt canones vtebant̃ bis verbis, offert, rñdet, gestat, pfiteť. de ꝙse. dist. iij. illud, cũ seq. ꝛ. c. bi qui. ꝛ. c. q̃ris. vltra mediũ, p̃ que iura, probat̃ ẽt p̃pria manus oblatio, ꝛ rñsio vocalis requirit̃, ex qbus vr̃ ꝙ in isto actu nõ possit procurator̃ instituí, ꝛ per aliuz, actus ipse nõ explicat̃. Ad hoc ẽt faciũt multa alia iura a Jo. an. relata. d. regula nõ põt. ¶ Sexto cognationis tres sũt species, carnalis, legalis, ꝛ spiritualis. Carnalis diuidit̃ in ꝙsanguini. ꝛ affini. Legalis in adoptionẽ, ꝛ arrogationẽ. Spiritualis, vt in exordio huius ꝙlonis dictũ fuit in fraternitatẽ, cõpaternitatẽ, ꝛ paternitatẽ. Sed p̃ima quo ad naturã sui speciẽ p̃ procuratorẽ ꝯbi põt qõ patet per se. ꝛ ex descriptionibus ꝙsan. ꝛ affini. est. n. cognatio carnalis, vt Jo. an. tradit in arboze, ꝛ in p̃xima ꝙclusione diceť. Attinẽtia p̃sonaz ex eo p̃ueniens, qõ vna descendit ab altera, vel ambe ab eodẽ, ꝙ vero scõa cognatio legalis p̃ procuratorẽ nõ ꝯbat̃, patet in. l. post mortẽ. de adop. ff. hec itaqz tertia nõ dz posse a simili ꝯbi per procuratorẽ, alias pars esset turpis, que iuo nõ ꝙgrueret vniuerso. in. c. que ꝯ. viij. dist. c. fi. de sponsa duoz. ¶ Septimo cuz cognatio legalis, ex ꝙstitutione ecclesie separet matrimonia, ꝛ iste ab ecclesia, nõ inuenit̃ introductus, nõ ergo dz induci, maxime cũ matrimoniuz debeat esse indissolubile. Ad predicta facit. c. de bis. xxx. q. j. vbi tex. dum dicit quid sit tenere puerũ exponit̃, id est. §. se sustinere. ad idez. c. ad lumina. ea. cã. ꝛ. q. dum dicit propriis manibus suscepit retinẽdũ. Predictis facit ꝙ qui suscipit puez de sacro fonte obligat̃ p̃ eo tãqz fideinssor, vt teneat̃ eũ instruere in fide, symbolo, oratione dominica. c. in baptismate. ꝛ. c. vos. ante oia. ꝺ ꝙse. dist. iij. Nec ob. si dicat̃ ꝙ vbi vsus p̃curatoris est necessarius, qz hic nõ pp imitationẽ q̃z hz spiritualis cognatio ad carnalem, nec ẽt obstat huic decisioni, qõ matrimonium ꝯbit̃ per procuratorẽ. c. fi. de p̃cu. in. vj. Quia tu dic, qõ illic est magis necessarium p̃curatorẽ instituere q̃z in casu isto. Finge principez esse, q̃ pro cõmodo regni nõ põt abesse, velle cũ filia alterius regis ꝯbere, necessariũ erat ei procuratorẽ instituere ꝛ est ei permittẽdum. Cũ ẽt dum infidelis princeps desiderat, cũ tota gente ad religionẽ christianã trãsire, ecclesia pro ea cã dispensat vt cũ sanctimoniali matrimoniũ ꝯbat. Et pro bono regni vniuersi educa
24 tur de monasterio. † Idẽtidẽ si supereresset vnicus filius regis p̃fessus, posset ecclesia dispensare, vt educat̃ de monasterio, similiter ꝛ ꝯbat. not. Jo. an. in regula actus, ꝛ in regula ꝙ semel. de regn. iuris. in mercurialibus. Panor. in. c. cũ ad monasteriuz. de statu mona. idẽ in. c. ex publico. de quer. ꝯin. ¶ Preterea finge studẽtez velle in partibus ꝯbere, neqz a studio abire. necessariũ sane erit ei procuratorẽ instituere. Ac in casu modo qd opus est ad suscipiendũ infantẽ, procuratorẽ instituere. Cũ aliꝰ hoc in p̃pria efficere possit, neqz est de substantia baptismi, qõ adsit patrinus tenens. Itẽ cũ matrimoniũ est ꝯctũ p̃ procuratorez nõ est adhuc hoc sacr̃m perfectũ, quo ad ipsius significationez. cũ ꝙsummatio, que fit per copulã non possit fieri per procuratorem, qz ibi non permiscentur neqz coniunguntur corpora ꝙngũ qõ requirit̃. Item non obstat quod ex facto viri acquirit̃ vxori, etiam ignorãti cõpaternitas. xxx. q. iiij. si quis vnus. ꝛ. c. matrinus. qz hoc p̃cedit ex carnis vnione, que est inter eos, sicut. n. illic cognatio non cõsistit in sola manu, que tetigit, vel leuauit, sic nec in solo corpore viri qui coniugi est vna caro, nec ob. ꝙ legitimatio fit per procuratorẽ, ꝛ illic non requirat̃ p̃sentia patris corã p̃incipe, nec similiter p̃sentia filij, sed sufficit ratificatio, vt Bar. no. in. §. forsan. in. l. gallus. de lib. ꝛ posth. ff. ꝛ. §. ꝙclusione secũda dictuz fuit Bar. in dicto loco refert, ꝙ cũ legatione fungeret̃ pro cõmunitate Perusina in ciuitate Pisana fuit ei cõcessum ab imperatore, ꝙ ipse, ꝛ sui descendentes legum doctores legitimare possent spurios scholasticos auditorium suuz intrantes, qz tu dic his obiectis, ꝙ in legitimatione pater nihil disponit, sed p̃incipi, vel habenti ab eo auctoritatem disponendi cõsentit, non. n. ipse pater legitimat, sed p̃incipis auctoritas, ꝛ sic nõ obst. l. nec mulierẽ. de manu. vindi. C. l. iubemus. de emã. libe. C. l. post mortẽ. in fi. de ado. ff. qz loquunt̃ qñ pater disponit licet auctoritate iudicis, vtpote adoptat, emancipat, manumittit, ꝛ predicta cum nõ sint in administratione patrimonij possunt fieri per procuratorẽ. ꝛ ille leges possunt applicari ad casum p̃sentem, ergo cũ susceptio requirat p̃sentiam persone p̃ tactũ nõ põt explicari per procuratorem, ꝛ sic quod obijciebat de legitimatione non obst. qz hic legitimans nihil disponit, sed p̃incipi, vel alteri legitimanti consentit, ꝛ per ista sit sufficienter responsum fundamentis eorum qui contrariam opinio. sunt leguti, vtpote. Marsilij preceptoris Joan. and. ꝛ Cardina. pre-
25 ceptoris. † Panor. mihi ẽt nõ placet opinio quorundã, vtpote Ang. in. d. §. forsan. qui asserunt per nuntium hanc cognationẽ ꝯbi posse, nec obst. d. l. si pater. de manu. vindic. qz loquitur in alio casu. nec obst. ẽt, qz actus qui explicatur per nuntium, differt ab actu qui explicatur per procuratorem. Quia p̃imus explicatur per nuntium, qui est velut pica ꝛ organũ constituentis. notatur in. l. qui ita. de cõstitu. pecu. ff. ꝛ in. l. multum. si quis alte. vel sibi. Quia rationes premisse in constitutione procuratoris militant in nuntio, ꝛ pariter in eo concludũt. ¶ Tu vero aduerte pp conflictum opinionũ, quod non esset malum dicere, ꝙ sequendo opi. cõmunem, ante matrimonium sit nomine constituentis ꝯcta cognatio, sed post contractuz matrimoniũ esset secũda opinio tenenda, ita Panor. in. d. c. veniẽs. ꝛ Jo. de imo. in. d. §. forsan. vr̃ in eam opinio. recidere dum dicit, quod tutius est abstinere a talibus matrimonijs. ¶ Sed supposita opinione cõi, quod per procuratorem non contrahat̃ compaternitas. An saltẽ procurator nomine suo acquirat. Jo. and. i dicta regula non potest quod sic, qz sepe extra id qõ agitur ꝛc. Sed post
Fride. Panor. contra, qz vbi non est consensus obligatio nõ na-
26 scitur. l. in oibus. ꝛ. l. ꝙsensu. de actio. ꝛ obliga. ff. ¶ † Sed tenẽdo opinio. quod per procuratorem hec cognatio contrahatur. An vniuersitas possit contrahere hãc cognationem dum cõstituit syndicos ad hunc actum. Frideri. in consi. xv. Cõsuluit qõ nõ, qz baptizatus neqt aliũ, ex baptismo suscipere. in. c. baptismate. de conse. dist. iij. Sed vniuersitas nõ hz animaz, ergo nõ est capax huius cognationis. c. romana. §. in vniuersitatem. de senten. excom. in. vj. c. si sententia. eodem titulo in. vj. ¶ Sed in oppositum suppositio ꝙ per procuratorez a singularibus personis constitutum contrahatur cognatio, vr̃ ꝙ isti constituẽtes efficiantur compatres, qz dispositio concepta in vniuersitatẽ resoluit̃, vt cõcernat singulares personas de vniuersitate, si actus non cadit in vniuersitatez, vt res non careat affectu iste est tex. in. c. si sententia. allegat. Facit quod not. glo. in. d. §. in vniuersitatem. Ad hoc ẽt. c. nouerint. ꝛ. c. graue. de sen. excom. vbi ex cõmunicantur singuli statuentes ꝯ libertatem ecclesiasticam licet non statuant nomine vniuersitatis, ꝛ per ista credit Pano. in. d. c. venieus. per syndicum vniuersitatis hanc cognationem posse contrahi, super quo ego reliquo cogitandum.

¶ Casus decimustertius.

27 **Decimustertius casus est** † ꝙ cognatio spiritualis nõ ꝯbit̃ ex toto per catbecismuz, qz q̃uis sit potẽs ad impediendũ matrimoniũ tñ nõ ad dirimẽdum. de quo est tex. in. c. ij. eo. titu. in. vj. in quo tu aduerte duo. Primo duo esse que debent necessario precedere baptismũ. Scõo in baptismo inueniri septẽ, vt sunt septẽ dona spiritussancti. ¶ Circa primũ, quod duo sunt que debent precedere baptismũ, scz catbecismus, exorcismus. Ac vt scribit magister sententiarum in. iiij. dist. vj. Catbecismus grece, latine dr̃ instructio, catbezizo, instruo, erudio, doceo, instruo. Apud apostolũ, cõmunicet qui catbezizatur ei qui se catbezizat. Et catbecuminus dr̃ instructus, seu audiẽs. ꝺ Martino legitur quod adhuc catbecuminus veste pauperem exuit. Et Ambrosius adhuc catbecuminus in archiepiscopũ

Mediolanũ

Mediolanū est electus.c.valētinianus.lxiij.dist. Exorcismus dr̄ adiuratio.ꝛ vt scribit̄ p Isido.magi.sen.i.iiij.di.xxiiij.ꝛ gratia.post eūdē.in.c.clericos ante fi.xxj.dis. Exorciste ex greco i latinū,adiurātes,seu increpātes dn̄r,invocant.n.super catbecuminos,vel eos q bn̄t spiritū imūdū,nomē dn̄i adiurātes p Beū vt egrediat̄ foras. Adde q in parulis dz exorcismus p̄cedere catbecismū,ꝛ in adultis est ꝫ.ꝛ q̄uis catbecismus sit p̄ncipal'r i
28 troductus pp adultos,†tñ parulī debēt catbecisari, lz nó sint capaces instructionis,circa probandā veritatē,seu vtilitatez baptismi. Et id est,sine pp maiorē solēnitatē,sine magis,vt patrini melius sciant sup q̄bus debeāt parulos informare. Tum ēt vt parulus fidem,ꝛ religionē xp̄ianā diligētius custodiat. Ac p̄ b sciat se eā in baptismo p aliū fuisse p̄fessum. ¶ Fit aūt exorcismus bis. Primo in ingressu baptismi,post deinde repetit̄ ó cō se.di.iiij. sine parulī.ꝛ.c.seq. Ac si repetit̄ vt diabolus suaz nequitiā agnoscēs iustū superioris timens iudiciū recedat, ne iam arte sua q̄tendat subuertere ne baptismū q̄sequat̄.ac vt vult gl. in.c.parulī.pdest exorcismus,vt minus deinceps possit nocere inimicus neq; tñ p exorcismū fugat̄ diabolus qr donec baptizet̄ est mēbrū diaboli, de quo in.c.q̄q̄.ea.di. Abigit̄ aūt diabolus.i.signat̄ abigendus,vt iaz tūc nō noceat q̄tū potuit p̄us, ꝛ tu adde qó ppea exorcismus nō dz p̄termitti,nisi instāte necessitate,qua cessante dz suppleri,vt solēnitas ꝛ vniformitas seruet̄ in baptismo,bz ēt exorcismus efficaciā post baptismū,vez remēdi ptātez diaboli,lz.n.in parulo post baptismū nō sit peccatū,tñ in eo actualiter remanet fomes,sic Astesanus li.viij.ti. ij.ꝛ refert ipse Tho.ꝛ Bonauen.in.iiij.dist.vj.q.ꝛ arti.illic p eū relatis,ꝛ tu aduerte q in primitiua ecclesia ó̄bebāt adulti baptizādi tribus septimanis añ baptismū exorcizari in q̄bus docebat̄ symbolū,ꝛ in cena dn̄i debebāt epo ꝛ p̄sbytero de fide rūdere,ꝛ postea baptizabant̄ in sabbato pasche.c.baptizandos.ꝛ.c. seq.de gse.di.v.iudei aūt,qr frequēter ad vomitū reuertebant̄, debebāt añ bap.xl.diebus.catbezizari ꝛ in cena p̄bari.c.ne qó
29 absit.ea.di.oliz tñ erāt p octo menses añ baptismū instruēdi.c. iudei.ea.dis. ¶ †Et inquātū.s.ista q̄clu.circa fi. declarationis scōe dixi esse septē dona spiritus sancti,ita sunt septē anteceden tia baptismū,de quibus p gl.in.c.peruenit.xxx.q.j.ꝛ gl.in.c.ꝫ cto.isto tit. ¶ Tu dic latius declarādo. Primo est salis collatio,vt p sal bn̄dictū in hos traditū sapiētie sale q̄ditus fetore carneat iniquitatis.ne a vermibus peccatoꝝ vltra putrefiat, sz magis seruet̄ illesus ad maiorē gratiā p̄cipiēdā.c.exhinc.de cōse. dist.iiij. ¶ Scdo est aurīū ꝛ narīū linitio cū sputo,ꝛ tūc Xp̄s illud q̄ est i euāgelio. Effeta dr̄ q̄ dn̄s ferē dixisse,q̄ surdū ꝛ mutū sanauit,tāgēs cū sputo linguā eius ꝛ mittēs digitos i aurīcu lā,affeta.i.adaperire ó̄signat istud,vt p salynā tipicā ꝛ sacerdotis tactā,sapiētia ꝛ virtus diuina.salutē dn̄i operet̄, vt aperiant̄ nares ad p̄cipiēdū odorē notitie Dei. Apperiant̄ quoq; aures ad audiēdū mādata Dei. Sensus quoq; in intimo corde ad rn̄ dēdū.br̄ istud in.c.postea tangunt̄.ea.dist. Ipse quoq; xp̄s in euāgelio. ceci nati oculos luto ex sputo facto suplinuit.ꝛ sic ad aquas siloe misit. Et vt inqt Rabanus,ꝛ br̄ ea.dist. Ante baptismū dz baptizādus fide incarnationis instrui. Et sic ad baptismū iaz credulus admitti,vt sciat cuius gratie est p̄ticeps,ꝛ cuius est debitor deinceps. ¶ Tertio baptizādus signat̄ cruce in pectore,ꝛ fronte,vt ab eo tpe apostata diabolus in vaso suo p̄stino sue interēptionis cognoscēs signaculū iā deinceps cognoscat suū nō esse sed alienū, ita Rabanus,ꝛ br̄ ea.dist. p̄terea sig-
30 nat̄, vbi gl.refert de iudeo q cū se signo crucis muniuisset ferē diabolus dixisse,inueni vas vacuū sz nō bn̄ signatū. ¶ †Quarto delinit̄ baptizādus oleo sancto cū inuocatione trinitatis, vt nulle reliquie latētis inimici in eo resideāt,sz vt fide sancte trinitatis q̄reret̄,vngit̄ quoq; inter scapulas eo.oleo,vt vndiq; muniat̄,ꝛ ad bona opera faciēda p Dei gr̄az roboret̄.c.ó̄inde.ea. dist. ¶ Quinto est baptismi ablutio,seu imersio, q̄ pōt esse trina.de gse.dist.iiij. Cur aūt baptismus debeat fieri in aqua,scribit magist.senten.in.iiij.dist.ij.ꝛ.iij.ꝛ bn̄ in.c.venit.ea.di.ꝛ i.c. nec quēq̄.ea.dist.recitat̄ q̄ est in Ezechiele,aspergam sup vos aquā mundaz ꝛ mundabimini ab oibus inimicitijs vestris. ꝛ in li. Nume. Qui tetigerit cadauer,ꝛ pp hoc septē dieb.fuerit immūd⁹. Aspergat̄ ex hac aqua,die.iij.ꝛ.vij.scribit quoq; Moyses,ois q tetigerit humane aie mortcinū,ꝛ aspersus ex hac cōmixtione nō fuerit polluet tabernaculuz dn̄i,ꝛ peribit ex Israel ꝛ q aqua aspersus nō est expiationis imundus erit ꝛ manent supercilia eius sup eu,ꝛ itez locutus est dn̄s ad Moysen. Accipe lenitas de medio filioꝝ Israel,ꝛ purificabis eos,ꝛ circūsperges eos aqua purificationis.ꝛ itez.aqua aspersionis purificatio est.vñ apparet aspersionē aque instar salutaris lauacri obtinere,p baptismū aūt q fit in aqua,circunfundit̄ ois negtia diaboli. Quod extremū cernimus in rege Pharaone,q diu reluctatus,ꝛ in sua p̄fidia demoratus,tādiu resistere potuit,ꝛ p̄uale re,donec in aquā venisset,quo cū venisset vinctus ꝛ extinct⁹ est. ¶ Sexto baptizadus signat̄ in cerebro sacro chr̄is. vt xp̄i regni fiat p̄ticeps,ꝛ a xp̄o xp̄ianus vocari possit,post q̄z ascēdisti. ea.di. Postremo delinit̄ baptizā.sacro chr̄is.in frōte p quo ēt adde tex.i.c.vnico.i Hebo,qr vero xp̄s de sac.vn.i pectore inqt ille tex.bapti.inūgit̄,vt p spūssancti donū abijciat errorē,ꝛ ignorātiā,ꝛ suscipiat fidē rectā,qr ex fide viuit iustus.ad Hebre.x.i Notice aūt inqt ille tex.baptizā.inūgit̄, vt sit paratus oi poscēti, ó fide reddere rōnē, qr p caput intelligit̄ mēs,iuxta illud q̄ scribit̄ eccl'ie.c.ij. Oculi sapiē.i capite ipsius.cuius superior pars est rō,ꝛ inferior sensualitas,vñ bn̄ p Noticē,q̄ est superior pars, intelligit̄ rō,que est superior pars mentis. In fronte rursus vngitur baptizandus,vt libere confiteatur quod credit.ad Roma.x.

Ceterum qr.s.ista q̄clone in.ij.declara.visuz fuit, q̄ p sacr̄m q̄firmationis q̄ fit p epos ꝫbit̄ h cognatio impediēs,ꝛ dissoluēs mr̄imoniū. Cōsistit maxima inter
31 scribentes difficultas. †An̄ fuerit hoc sacr̄m institutū. Ego lego, tres opi. Una est q̄ solet attribui Thome,q̄ xp̄s hoc sacr̄m instituit p̄m aliquos illud erigēdo,lz nō sit scriptū, p̄m alios vero illud p̄mittēdo Jo.xvj. Si aūt abiero,mittā euz ad vos. Scda vero,q̄ attribuit Ricar.in.iiij.dist.ij.q.j.arti.iij.sacr̄m istud instituit xp̄s q̄n̄ Mat.xix.parulis oblatis iponebat manus super eos. Tertia opi.est,q̄ ab ap̄lis legit̄ institutū,vt pz Actuū. viij. Tūc imponebāt manus super eos,ꝛ accipiebāt spiritū sanctū.ꝛ in hac sn̄ia vr̄ esse papa i.c.q̄to.ibi ab apostoloꝝ tpe fuerunt pōtificibus reseruata.idē p̄bat̄ de gse.dist.v. i.c.manus. ibi tpe apostoloꝝ ab alijs q̄z ip̄sis apostolis legit̄,aut scit̄ fuisse i stitutū. Et hec est opi. Bona.in.iiij.dist.vij.q.ij.arti.j.ego aūt post Astesanū li.viij.ti.vij.q Pe.de palu.refert, existimo qó be opi.p̄t simul q̄iūgi,q̄ xp̄s figuratiue hoc sacr̄m instituit,vt pz in illo loco Mat.xix.c.alleg.ꝛ ap̄li receperūt faciēdo idez Actuū.viij.ꝛ ecclesia p̄cipiēdo p̄m iura cano.postremo loco allegata.est.n.institutio duplex,expressione facti,vel p̄ceptis. An aūt hoc sacr̄m q̄firmationis sit de necessitate salutis. Cōcludūt doc.q̄ q̄uis baptismus sit ó necessitate salutis.c. firmissime.de gse.dis.iij. Cōfirmatio nō,tñ q̄tēnēs ipsuz captata occasione suscipere.peccat dicūt ēt q̄ notabilis negligētia epi, in nō q̄ferēdo,sit peccatū mortale. ¶ His adde notabiliter text. Melchiadis pape,de gse.dist.v.spiritussanctus in q̄firmatio-
32 ne inqt p̄stat augmētū ad gratiā,qr in hoc mundo tota etate victuris inter inuisibiles hostes,ꝛ pericula gradiēdū est in baptismo regeneramur ad vitā post paptismū q̄firmamur ad pugnam. Et q̄uis trāsituris q̄tinuo,sufficiāt regenerationis beneficia,victuris tñ sunt necessaria q̄firmationis auxilia.regeneratio per se saluat,mox in pace beati seculi recipiēdos, q̄firmatio armat ꝛ instruit ad agones p̄meliaq; huius seculi. ¶ †His adde q̄ Panor.no.in rub.de sacra.nō iterā.q̄ qr militia est vita hominis sup terrā Jo.vij.de peni.dist.vij.sic inqt. Tūc in militia ista est cōe signū,scz baptismus,qui facit baptizatū habilem ad alia sacramēta. Est aūt in eo signū distinctum,per ipsum baptismū distinguūtur ab infidelibus inhabilibus ad gratiaz, ꝛ reliqua sacramēta. Sunt p̄terea in bello aliqui plus parati ad resistēdū,ꝛ pugnādū,ꝛ isti bēnt suū signū,vel vexillum,tale est signū repr̄esentatū per q̄firmationē in fronte per quaz roborat̄ quis,nō solū ad pugnandum p̄o salute p̄opria contra concupiscētias,que remanent post baptismū,de gse.dist.iiij.c.ij.ꝛ dist. v.c.ij. Sed ēt ad cōstantem p̄fessionem nominis Chr̄istiani,ꝛ defensionē fidei. Adde tu qó no. Panor.in.c.quāto.de q̄sne. q̄ episcopi in q̄firmatione vtunt̄ sacro chr̄ismate,ꝛ rationez subijcit,q̄z apud aliū nō memini me legisse,q̄ episcopi nō referūt eaz perfectionem,quā apostoli, qui solum vtebant̄ impositione manuū. Et ad hoc ēt facit p̄missa auctoritas Actuū.viij. Cuz audissent inquit apostoli ꝛc. Et imponebant manus super eos, ꝛ accipiebāt spiritum sanctū,ꝛ hunc locum allegās Inn.tertius in.c.vnico.§.p frontis chr̄ismationem, subijcit q̄ aduentus spiritussancti per vnctionis mysterium designatur, qr colūba illa, de qua Mat.iij. Marci.j.ꝛ Luce.iij.in qua spiritussanctus super Chr̄istū in baptismo descēdit,ad vesperū in cataclismo reuertēs. Bene.viij. Ramū retulit virtutis oliue,cuius vtiq; q̄firmationis sacramētū, Bauit p̄pheta in psal.cvlij.p̄enoscēs exhilarandā faciez,in oleo p̄decauit. vtuntur ergo episcopi his rōnibus de linitione sacri chr̄ismatis in q̄firmatione. Et bapti-

zandus pzinſqꝫ, vt .ſ. declaratū extitit, veniat ad fontē baptiſmi vtiť oleo benedicto, poſt baptiſmo chziſmate ſacro, ⁊ chziſma ſo li cōpetit chziſtiano. Xp̄s. n. dř a chziſmate, vel potius a xp̄o dř chziſma, nō p̄m nois formā ſed p̄m fidei rōnē. a Xp̄o vero xp̄ani dr̄, tanqꝫ vncti ab vncto, vt oēs qcurrāt in odozē vnguēti. Cuius oleū eſt effuſus. ita refert tex. in. d. c. vnico. §. qz vero xp̄s. ⁊ tu adde q̄ ille tex. cōmemozat duas vnctiones, iteriozē qua inū gitť coz. Cuius meminit epiſtola. j. Jo. c. ij. Subijcit ēt ille text. q̄ vnctio viſibilis ⁊ exteriox, ſignū eſt interiozis, ⁊ inuiſibilis vn ctionis. Unctio iuiſibilis, ⁊ iteriox nō ſolū eſt ſignū ſ3 ēt ſacr̄m, qz ſi digne ſumitur, vel agit, vel auget, ſine dubio q̄ deſignat.

33 ¶ † Ad exhibēdū aūt exteriozē, ⁊ inuiſibilē vnctionē. Benedi cit oleū q̄ dř catbecuminoꝝ, vel infirmoꝝ. Et qficit chziſma q̄ ex eleo fit ⁊ Balſamo rōne miſtica, p̄ oleū deſignať nitoz qſcie, ſeu vt qdā volūt nitoz fidei, in credulitate cozdis, iuxta illud qō hř Mat. xxv. c. Prudentes virgines acceperunt oleū in vaſis ſuis, cū lampadibus, p̄ balſamū vero odoz fame i qfeſſione oris exp̄imitur, pp illud qō hř Ezechie. xxiij. Sicut balſamū aro matizans odozē dedi, ⁊ tu aduerte, q̄ in ſacramēto baptiſmi ille delinitiones, tam olei, qꝫ ſacri i chziſmatis, q̄ p̄cedūt, ⁊ q̄ ſequū tur baptiſmū requirunť ſolū quātuꝫ ad ſolēnitatē, in ſacramēto perfectionis, quale eſt iſtud qfirmationis, ⁊ extreme vn. ad ſan ctificationē materie, ⁊ qꝫtū ad ſolēnitatē, ⁊ qꝫtū ad neceſſitatez.

34 ¶ † His adde, q̄ ſi chziſmādus fuit vnctus oleo nō ſufficit nūc eum vngere balſamo, ſ3 oz iteꝝ chziſmate liniri, ⁊ oz oratio omiſ ſa reiterari, ita Hoſt. Jo. an. ⁊ Pano. in. c. j. ad fi. de ſacra. nō iterā. ⁊ qō ibi dř q̄ nulla fit reiteratio, ſ3 ſolū caute eſt ſupplēdū id q̄ eſt omiſſuꝫ, dic hoc eſſe in actibus diuerſis, ſecus i his q̄ in herēt. Et adjciūt doc. ibi q̄ ſi manus p̄sbyteri q̄ debebat inūgi oleo vngať chziſmate, q̄ nō reiterabiť vnctio, qz i chziſmate vna cuꝫ balſamo eſt oleū, vt .ſ. dixi, ⁊ ꝓprie eſt eadē vſia. l. in vēditio nibus de ꝓbē. emp. ff. fateť tñ q̄ eps q ita faceret ſciēter, pecca ret, ⁊ idē de eo q̄ ſic faceret de extrema vnc. que infirmis i oleo ſancto eſt exhibēda, ſi fuerit exhibita cū chziſmate, no. i. c. p̄sby teros. in ꝛbo, ſanctificato. xcv. diſ. dicunt quoqꝫ doc. in. d. c. j. de ſolēnitatibus q̄ ſunt in ordine p̄sbyteri, ſ3 tenere manus ſup caput, dare illi calicē, patenā, vngere manus, q̄ vna ſolēnitas, ſi ſit omiſſa, nō reiterabunť ille. Dicūt ēt, q̄ oratio, de qua certū eſt, q̄ ſit de ſubſtātia. Vel de qua eſt dubiuꝫ, ſi fuerit ꝓ ꝓte dicta, q̄ tota eſt ſupplēda, relique nō ⁊ ſi facta eſt vnctio vni⁹ ma nus ſolū illa nō eſt iteꝝ vngēda ſ3 ſufficit alterā inūgi, ⁊ adjciūt p̄ſa. doc. Inn. p̄ſertiꝫ, ⁊ Pan. q̄ niſi p̄ eccleſias fuiſſent intro ducte forme ordinationis, ſatis fuiſſet, ſi ordinator ordinādo di ceret, ſis p̄sbyter, diacon⁹, vel ſubdiaconus. Nā ꝑ3 eos, nec alia forma inuenit̄ ſeruata. Subjciūt ēt bi, q̄ vbi forme per eccleſiā introducte ſunt ſeruate, q̄ imp̄imit̄ caracter. i. figura q̄dā intel lectualis indelebilis, p̄ qꝫ oſtendet̄ talē ordinez fuiſſe collatuꝫ, ⁊ ordinatus a nō ordinato, in die iudicij diſcernet̄. ⁊ p̄m doct. pōt Papa in talibus q̄ſtituere leges, nō ꝓrias legi diuine. Cuꝫ ani me, ⁊ ad eas pertinentia ſint de iuriſdictione pape. x. diſt. ſuſce ptis. c. cuꝫ ad vez. xcvj. c. ſolite. de ma. ⁊ ob. qz ſi caracter mi liti imp̄imit̄. c. qō qdez. j. q. j. q̄ appet. qz exantorať. l. ij. §. igno minie, de his q̄ no. infa. in. c. ij. de pe. in. vj. ⁊ Habricenſes, ⁊ Hy drophilati. i. cuſtodes aquaꝫ in brachio caractere ſignabātur, vt latitantes agnoſcerent̄. in. l. ſtigmata. de fabri. C. lib. xj. in. l. decernimus. de aque ductu. C. eo. lib. vtraſqꝫ cōmemozat text. ⁊ ibi gl. declarat in. c. ſi iudex laicus. de ſen. excō. in. vj. ad cha racteres iſti q̄ militibus, ⁊ alijs imp̄imunť herent ſoluꝫ cozpori. Naꝫ mozruo milite, nihil in ipſius aia penitus apparet. At in xp̄iano ⁊ ordinato imp̄imit̄ caracter in aia indelebilis. inde de gradatus pōt qficere cozpus xp̄i, qꝫuis exuať oi p̄uilegio cleri cali, qz character bz aie, ⁊ p̄uilegiū clericato ꝓuenit a iure po ſitiuo, q̄ perdit̄ p̄ degradationez ſaltez actualez, de quo tex. cū gl. in. c. degradatio. ad fi de pe. in. vj. Et de p̄sbytero miraculo ſe reſurgente. Qui denno nec eſt baptizādus, nec ordinādus, hř p̄ gl. in c. ij. xxij. q. vij. ⁊ inquātū. ſ. dcm̄ eſt, de bis (q̄ in collatio

35 ne ſacr̄i ſunt omiſſa) ſupplēdis. † Tu adde q̄ pulchze no. Hoſt. Jo. an. ⁊ Pan. c. vnico. §. j. de ſac. vn. vez q̄ i coll. ordinis ſunt quatuor. ¶ Primo q̄dā ſūt ſubſtātialia, q̄ ſi omittanť nihil agi tur, vtpote, apponere libruꝫ ſup cernicez qſecrādi. c. eps. xxiij. diſ. ad hoc facit. lxxv. diſt. q̄ dic. p̄m Hoſt. Cautuꝫ eſt q̄ in his nihil temere aſſeramus. Itē q̄ in conſecratione epi adſunt tres epiſcopi inter quos ſit metropolitanus, vel alius ab eo deputa tus. lxvj. diſt. c. porro. c. ſi archiepiſcopus. de tempo. ordinan. ⁊ qō vnus eps totā benedictionē ꝓficiat. xxiij. di. quozundā. ō cō ſe. di. ij. ga. xxiij. q. j. logť. ¶ Scdo ſunt ſolēnia, vnctio, tēpus, etas, manus ipoſitio, ipoſitio manus, ⁊ vnctio ſupplenť, vt in. c. j. alleg. ⁊ fi. de ſacra. nō ite. ⁊ in. c. alleg. de ſac. vnc. in reliquis duobus, tpe, ⁊ etate diſpēſať. c. q̄ſultationi. de tem. ordi. Que dā ⁊ tertio ſunt dubia an ſint ſubſtātialia, in ſolēnia i q̄bus vñr, ⁊ canones, ⁊ magiſter diſcrepare. Tenenduꝫ eſt ergo q̄ eſt cer tius, vt fiat reiteratio. c. ij. ō bap. cuꝫ ſuis cōcoz. Quedā ⁊ quar to ſunt lenia, vt tāgere, vel nō tāgere oſtiuꝫ, vel cāpanā, vel tra ditionez cādelabzi, vel calicis, aut vceoli, ⁊ in his nō eſt repro batuꝫ, ſi ad cautelā ſuppleant̄. l. qz de mutua. māda. ff. ⁊ ſubijcit Hoſt. in. d. c. j. ō ſac. vnc. ⁊ ſeq̄t ibi Jo. an. q̄ cuꝫ hec potiſſime per canonuꝫ ſtatuta p̄cedant. Et in his adhuc canoni. dubitēt. ne ſcit qūo purus theologus illa audeat definire, de quo no. idē Hoſt. in ſum. titu. de ſacra vnctio. §. a quo. ⁊. §. qualiter.

Circa hoc ſacramentum confir

36 mationis de quo p̄cipue eſt ſermo † adde q̄ epi debent ſingulis annis, in eccleſia cathedrali celebzare miſſam in die cene dñi, ⁊ tunc ſacrū chziſma qficere. tex. eſt in. c. referente. de cele. miſ. ⁊ cuꝫ baptiſmus interdicti tpe eſſet p̄miſſus, die Jouis ſancta i lo cis q̄bus erat interdictū p̄mittebať qfectio chziſmatis, p̄o hoc ſacr̄o baptiſmi neceſſario, tex. in. c. q̄m. de ſen. excō. in. vj. no. gl. ij. in. c. alma. de ſen. excō. in. vj. Huic aūt qfectioni chziſma tis recte q̄uenit dies cene, qz tūc fuit euchariſtie ſacr̄m inſtitutū. de qſe. diſ. ij. liqdo. Ad q̄ oia alia ſacr̄a quodāmodo ordinanť, ſiue qz in p̄imitiua eccleſia baptiſmus poſt catbeciſmū, ⁊ exor ciſmum dabať in ſabbato paſche, ideo fuit inſtitutum, vt biduo ante chziſma fieret ab epiſcopis, vt poſſet p̄ dioceſim deſtinari. ¶ His adde tex. in. c. literis. de qſe. diſt. iij. q̄ vult vt p̄ius qō in die cene debeat chziſma renocari, ⁊ vetus ſantis eccleſijs eſt cremanduꝫ. nec ob. his q̄ tex. dicit de qſe. di. iiij. omni tpe licet epo chziſma qficere, qz vt ibi vult gl. eſt intelligenda de eccle ſijs q̄ diſtāt ab eccleſia octauo, vel decimo lapide. Sed ſi eſſent eccleſie ſedi epiſcopali p̄xime debent p̄sbyteri qui eccleſias re gunt p̄ ſeipſos, aut alinꝫ einſdē ordinis ante paſche ſolennitatez chziſma petere, ita tex. loquitur in. c. p̄sbyteri. eadem diſtinc.

37 ¶ † His adde q̄ ſacr̄m qfirmationis ab alijs quam epiſcopis nō eſt cōferenduꝫ, tex. in. c. manus. de qſe. di. v. in. c. quāto. de qſue. non ob. c. peruenit. xcv. vbi p̄sbyteri chziſmabāt in frō te, qz tu dic poſt gl. ibi. ⁊ gl. in. c. qꝫto. dupliciter. ¶ Primo q̄ Gregorius auctor illius decreta. p̄uenit. hoc qceſſit p̄o vitādo ſcandalo, ⁊ poſtea fuit antiquatum. ¶ Secūdo q̄ p̄cedit iſtud p̄m tempus, p̄imitiue eccleſie ſcōm q̄ p̄sbyteri chziſmabant. Sed huic ſolutioni obſtat tex. in. d. c. manus. dum dicitur, q̄ tē pore apoſtolorum non legitur, aut ſcitur ab alijs quam ipſis p̄e ſbyteris peractum. Refert propterea Panor. in. d. c. quanto. in. j. notabili, quod poſt mortez Chziſti, omnes p̄sbyteri in cō muni regebant eccleſias, nec ſic inter eos erant epiſcopi, ſed tūc idem p̄sbyter quod epiſcopus, ⁊ pariter conferebant omnia ſacramenta. Sed poſt modum p̄o eo quod aliqui dicebant, ego

38 ſum Pauli, id eſt baptizatus a Paulo, ego ab Apolline, ego Cephe. Sic poſtquam vnuſquiſqꝫ quos baptizauerat ſuos eſſe putabat, non Chziſti, Ita i toto orbe decretum eſt, vt vnus de p̄sbyteris ſupponeretur omnibus, † ita (dicit Panormita.) creati ſunt epiſcopi. Quibus certa ſacramenta reſeruarentur in terdicendo ea ſingulis p̄sbyteris, allegat text. in. c. legimus. xciij. diſtinctio. ⁊ in. c. olim. xcv. Sed de hac Panor. opinio. que p̄ima facie habet multum apparentie. Et quam ego non nunqꝫ ſecutus ſum. Quāqꝫ vř ſequi glo. in. d. c. legimus. in ver bo, poſtea. modo captata oportunitate maturius cogitandi diu bito vehemēter, nec mihi vř probari per illos tex. ſi quis diligē ter eos introſpiciat. nam tex. in. d. c. legimus. qui eſt Hieronymi, circa medium. bene dicit quod Alexādrie a Marco euā geliſta vſqꝫ ad Eſddrā, ⁊ Dionyſium epiſcopos p̄sbyteri, ex ſe ſemper vnum eligabant, ⁊ in excelſiore loco collocabant. Quez epiſcopum nominabant, quomodo ſi exercitus ſibi faciat impe ratorem. rurſus. in. d. c. olim. bene dicit, quod vt .ſ. dixi, ad tol lendum ſchiſma, in toto orbe terrarum decretuꝫ eſt, quod vnus de p̄sbyteris ſupponeretur omnibus, neqꝫ dicūt illi tex. quod Panormita. ⁊ glo. p̄allegata affirmant fuiſſe p̄sbyterorum ⁊ epiſcoporum, id eſt apoſtolorum ⁊ diſcipulorum officia, ⁊ no mina promiſcua. Rurſus inquantum Panor. aſſerit per apo ſtolos fuiſſe ordinatum, quod certa ſacramenta reſeruarent̄ epi ſcopis, que p̄sbyteris eſſent interdicta. Ad hoc ēt multuꝫ ſtrin git in oppoſitū tex. in. c. manus, qō non legitur, aut ſcitur, hoc ſacramentū ab alijs quam ab apoſtolis peractum. idem text. in capitu. vnico. §. per frontis chziſmationem. de ſacra vnctione.

¶ Preterea

¶ Preterea in gl.d.c.legimus est manifesta ꝯrietas in turib⁹ p eã alleg. Nã cũ dicat gl.post tex.qđ a Marco q fuit cõtemporaneus Petro ⁊ Clemẽti.in.c.cũ beatissimus.xxiij.q.j. qđ ꝓsbyteri ex se semp Alexãdrie a Marco vsq; Esdrã ⁊ Bionysiũ epũ,vnũ eligebãt q epũ diceret. Hinc ob.tex.per glo.preal legatam adductus in.c.in illis.lxxx.dist.vbi tex.vult qđ Pet. in locis qbus apud Ethnicos erant flamines instituit, vt essent primates,qui reliquos cãs,⁊ maiora negotia tractarent,vbi ante essent archiflamines,instituerentur archiepi,singulis vero ciuitatibus singulos,⁊ nõ plures epos cõstitui precepit, qm nec inter ipsos apostolos par fuit institutio, sz vnus prefuit oibus. Quare sup tãta ꝯrietate relinquo cogitãdũ, vtcunq; sit satis cõstat,qđ apostoloꝝ typũ gerunt epi,presbteroꝝ vero discipuli.
39 c.in nono.xxj.dist. †Que aũt sunt epis reseruata,que presbteris sunt interdicta,tu vide tex.in.c.q̃nis.lxvj.dist.que solẽt dici,presbteroꝝ,diaconoꝝ,subdiaconoꝝ,virginũ ꝙsecratio. Et in proposito fidelibus baptizatis,vel quersis paracleteũ spiritũ sanctũ tradere,seu chrismare,aut baptizatoꝝ frõtes signare, ipsum quoq; chrisma ꝙficere. Altaria quoq; ⁊ ecclesias ꝙsecrare.⁊ id postremũ fuit nõ solũ exẽplo Siluestri, q cuz ꝙsecrabat altare illud chrismate perungebat. Sed id quoq; fuit auctorita te diuina. Precepit enim do. Exodi.xxx.vt faceret Moyses oleũ vnctionis,de quo vngerent testimonij tabernaculum, mensamq; cũ vasis.⁊ post Bonauẽ.in.iij. dist.xxxv.q.ij.arti.iij.⁊ post Richar.in.iiij.xxv.dist.q.j.arti.j. Refert Astesanus lib. vj.ti.iij.arti.j.qđ sicut ad principẽ pertinet ordinare in exercitu,ñ tm̃ viros bellatores,sz duces exercitus,sic ad epos solos q sunt in ecclesia principes ptinet,nõ tm̃ ordinare boies ad certã dũ ꝛ fidei ꝓsecutores,qđ fit p ꝙfirmationẽ. Sz ẽt ꝙstituere duces exercitus ecclesiastici qđ faciunt ꝙferẽdo sacrm̃ ordinis, sz cũ ex predictis ꝙstet,qđ ꝙfectio chrismatis,⁊ ꝙfirmatio in frõte ad epos ptinet saltẽ ex institõne ecclesie,succedunt duo dubia.
40 ¶ Primũ est. †si sacrm̃ ꝙfirmationis sit maius baptismo, in quo dic post magz sniaz.in.iiij.dist.vij. Et post tex. Melchias pape,in.c.j.de ꝙse.dist.v.⁊ lz baptismus sit sacrm̃ necessariũ,⁊ plus valeat ad remissionẽ. Tñ certo respectu dr̃ ꝙfirmatio maior,qz a maioribus daf̃ ⁊ in digniori parte corporis, ⁊ prestat forte maius augmentũ virtutis,⁊ facultas baptizandi concedit presbteris. Cõfirmationis vero reseruaf̃ epis,qz ꝓfectio actus reseruaf̃ superiori,sic.n.electio daf̃ canonicis, ⁊ ꝙfirmatio attribuitur superiori in.c.nihil.de elec.ita Panor. in.d.c. quãto. ¶ Scõo succedit dubiũ,an papa possit cõmittere inferioribus qđ possint ꝙficere chrisma,⁊ in frõte chrismare. Et primo secludendo ptãtez absolutã pape,de qua nõ audeo disputare,de qua nec ẽt Hosti. disputare vult in.d.c.quãto.⁊ sic qđ est de ptãte ordinaria,oẽs ꝙfitenf̃ qđ papa eã ptãtez delegare possit simplici sacerdoti.ita Jo.Aug.⁊ gl.in.c.puenit,alleg. xcv. p illũ tex.idẽ tenent Ber. Tancre. Inno. Cõpo. Joã. and. Et Panor.in.d.c.quãto.⁊ refert ibi Henri. Tho.⁊ Pe.de palu.in.iiij.dist.vij.in eã ee sniam.⁊ puto qđ quecũq; sunt ordinis epalis,ex dispositione iuris positiui,possunt delegari p papam nõ bñti ordinẽ illũ.sic post gl.in.d.c.quãto.post gl.in.d.c. peruenit. Panor.tz in.c.aqua.de ꝙse.eccle.vel alta. vbi Inn. refert qđ vidit papã indulsisse pluribus epis, qđ possent p sacerdotes recõciliare ecclesiã,aqua tñ p epm bñdicta. ⁊ subijcit ibi Host.qđ talia ex ꝙstitutione ecclesie firma ⁊ rata iudicanf̃. Tñ circa talia pñt facere qcqđ permittet papa. Ad hoc qđ papa abbatibus quibusdã ꝙcessit in priuilegiũ qđ possint vti mitra ⁊ baculo pastorali,benedicere benedictione solenni, necnõ ꝙferre minores ordines,de quo Hosti. ⁊ alij scribẽ.in.c. cũ ꝙtingat
41 de so.cõpe. †Sed resultat maior difficultas, si possit papa bãc ptãtem cõmittere clerico inferiori. Bernard.in.c.quãto. tz qđ sic. Et dicunt alij qđ papa põt cõmittere cuilibet,vt conferat ordinẽ qnẽ bz diacono diaconatũ,sed nõ posset diacono cõmittere,vt ꝙferat presbteratũ,sic gl.in.d.c.manus. Sed Heri.bosbic in.d.c.quanto.refert probabilius esse tenere oppositum, qđ videtur verius. Et refert is in eam opinionẽ Tho.⁊ Petr.de palu.in loco proxime allega.ac fratrẽ Joan.in sum.ꝙfes.tit.de sacra.confirma.q.vtrum papa. Et rõ est,gratia enim descendit in corpus Christi mysticũ,cuius caput est Christus. per ipsius Christi meritum. Ideo ordinauit Christus qđ potestas cõferẽdi sacramentum confirmationis,eo qđ per eius susceptionez di gne ipsum suscipientibus confertur abundanter augmentũ gratie ad confitendũ constanter confessionẽ veri corporis Christi, dependeat ex ptãte conferendi verum corpus Christi. Quam ptãtem nõ babent,nisi sacerdotes. Ideo Jac.v.scribitur, infirmatur qs ex vobis inducat presbteros ecclesie,vt orent sup eũ vngentes eũ oleo in noie dñi. Nec ob.ingt Astensis lib.iiij.tit. de sacro ꝙfirmationis.ar.vj.q.ij.⁊ titu.vj.ti.iij.ar.j.q.ij.qđ in scriptura sacra,hoc nõ inuenitur expresse ꝙcessuz,qz ipse Astẽsis post Tho,Richar. Pe.dicit apostoli multa nõ scripserũt, que tm̃ tradiderunt nobis.vtcunq; sit tm̃ satis putarẽ qđ hec protestas cõficiendi chrisma,⁊ chrismandi,in fronte,laico p papaz
42 demãdari nõ possit. †An aũt papa possit dare simplici sacerdoti ptãtẽ ꝙferendi ordines. Et primo de minoribus satis ꝙsentiunt oẽs qđ sic. Et maxime qz delegatus nihil exercet noie pro prio.l.j.de offi.eius cui mãda.est iurisd. Idem putat Panor. in.d.c.quãto.papã posse dare sacerdotibus ptãtẽ conferẽdi minores ordines,vt id faciant iure ꝓprio,iuxta illud qđ de abbatibus.s.d.est. Plus qđ dñt aliqui,qđ abbates hec faciunt.i.cõferant ordines vigore bñdictionis,q̃s recipiunt,que bñdictio eorũ nõ est simplex sed participat de ordine,⁊ ꝙsecratione, vt gl. no.in cle.attendẽtes,de sta.regu.no. Hosti. Jo.an.⁊ Panor. in.c.meminimus.de accu.de sacris aũt ordinibus. Si possit papa ꝙcedere clericis inferioribus qđ eos ꝙferre pñt. ⁊ primo de epali oẽs satis ꝙsentiũt,qđ nõ possit sacerdos,aut alius inferior epo,ex delegatione epalẽ ꝙferre.⁊ ordinẽ quẽ sacerdos nõ bz, ꝙferre nõ põt,argu.j.q.vij.dalbertũ,qđ aũt de iur.patro. Sic vr̃ tenere gl.in.c.alleg.puenit.⁊ subijcitur qđ nõ posset papa, nõ sacerdoti dare ptãtez ꝙficiendi vez corpus Christi. Tamen si papa possit simplici sacerdoti dare ptãtem ꝙferẽdi sacros ordines,ego lego duas opinio. Prima,qđ nõ,⁊ hanc partẽ post Tho. Pet.⁊ Astensem,in locis alleg.tz Henri. in.d.c.q̃to. Scda est opinio ꝯria,que vr̃ cõcludere qđ possit diacono dare ptãtem ꝙferendi ordinẽ quẽ bz,⁊ idẽ de presbytero.⁊ Panor. tz hanc opi.reprobata precedente,que ẽt pm eũ fuit collectarij, motus,qz lz de sacro eucharistie sit ex institutione dei prouisum qđ a solis sacerdotibus cõferatur nõ sic pm eum est dispositũ in collatione ordinũ,maxime,qz in ecclesia primitiua presbteri,⁊ epi promiscue regebant ecclesias. Quod dictũ est, qz.s.reliqui sub dubitatione,iõ mihi vr̃ opinio pcedens verior,qm̃ sacri ordines bñt imediatã relationẽ ad vez corpus Christi.s.qđ ꝙficiẽ.papa nõ bz maiorẽ ptãtem q̃s simplex presbyter,ita Astesanus lib.iiij.ti.iij.ar.j.ad fi.refert Tho.in.iiij.di.xxv.q.j.ar.j. Sed supposita opinione ꝑa qđ possit delegari ptãs ꝙferendi ordines,succedit dubiũ,⁊ papa inhibet habenti ptãtem ꝙferendi ne ꝙferat,an imprimatur character post prohibitionem,⁊ satis putarẽ in casu isto.s.in eo qui nõ bz ex delegata ptãte qđ sublata ⁊ remota ptãte,qđ nihil ꝙferat.ita gl. in.c.quãto.alleg. idẽ gl.in.d.c.manus. Et ratio est qz sublata ptãte ꝺlegata nulla remanet ptãs in ipso delegato.l.iudiciũ soluitur. iudi.sol.ff.c. sup questio.de offi.delega. Sed maius dubiũ est,si papa prohibuit epo qui bz de iure cõi ne ꝙferat sacramenta,an teneat prohibitio.in quo vide qđ not.scribentes,maxime Panor.in.d.c.q̃to,vbi ẽt tractat,an sicut baptismus instante necessitate datur a muliere,an possit etiam eo casu ab excõicatis precisis ⁊ hereticis dari,⁊ quid de sacramento eucharistie.

✠ SVMMARIVM ✠

1 Consanguinitatis descriptio.
2 Agnati ⁊ cognati quid inter se differant.
3 Arboris consanguinitatis notitia an ⁊ cur necessaria.

¶ Conclusio.xxj.

Consanguinitas est atti;

1 C nentia †personaꝝ ex eo proueniens, qđ vna descendit ab altera,vel ambe ab eadẽ,vel est vinculũ p sonaꝝ ab eo stipite descendẽtiũ carnali propagatione contractum. Stipem dicunt nostri illam personam a qua aliqui duxerunt originem,sicut Adã fuit stipes Cayn,⁊ Abel, ⁊ filiorum qui ab eis processerunt,Isaac stipes,Esau,⁊ Jacob. Ita Hosti.in summa huius tit.§.j.⁊ ij.⁊ post cũ Jo.an.in descriptione arboris consanguinitatis,dr̃ aũt pm eos ꝙsanguinitas a con.⁊ sanguine quasi cõem bñtes sanguinẽ, vnde vulgo quesiti consanguineos dicuntur habere siue cognatos, nõ tm̃ agnatos, quia ius agnationis a patre descendit,ad hoc.l.iurisconsultus. .§.nomen.de grad.cog.ff.vbi vult text. quod nomen cognationis a greca voce dictũ,vr̃.i.nisi litera sit corrupta Syngenes, sic enim vocant quos nos cognatos vocamus. cognati. inquit

ēt ille tex. sunt quos agnatos lex. xij. ta. vocat, † Et subjcit postea ille tex. qō inter agnatos, ꝛ cognatos hoc interest qō inter genus ꝛ specīē, nā q est agnatus ꝛ cognatus est, nō vtiq; aūt qui cognatus est ꝛ agnatus est. Alterū. n. ciuile, alterꝫ naturale nomē est, ꝛ tu aduerte qō ex. d. l. iurisc̄ōsult⁹, colligunt̄ due rōnes pp quas notitia arboris ꝙsanguinitatis est necessaria. ¶ Prima pp hereditates, ꝛ tutelas, que ſm. ll. ad quē cūq; proximum agnatū redire ꝙsueuerunt, ꝛ qz ꝑ edictū prętoriū, prętor dat proximo cuiq; agnato bonoꝝ pos. ¶ Preterea qō lege iudiciorū publicoꝝ ꝛ affines, ꝛ cognatos testimoniū dicere inuiti nō cogūtur. † Porro de iure cano. hec notitia arboris est necessaria pp ꝛctus matrimonioꝝ, vbi due regule reperiunt̄. ¶ Prima promissiua ſm q̄ꝫ lz matrimoniū ꝛbi, ꝛ ꝛctus ꝛ ꝙsummatū immutabiliter permanet, ꝛ durat, qō est: qñ inter ꝛbētes nullū subest impedimentū. c. inter corporalia, de trāsla. prela. Ideo dixi ꝙsummatū, qz altero ingrediente monasteriū ante carnalē copulā dissoluitur. c. ex publico. ō quer. qing. ꝛ dicetur ℣. ꝙclusione. xxxi. ¶ Scōa regula trabitur negatiue, qua ꝛbi matrimoniū prohibēt, lz interdū ꝛctum nō dirimatur, vt cū ꝛbīt ꝑ simpliciter volentes in. c. rursus. qui cleri. vel vouen. de quo ℣. et latius dicet conclusione. xxxj. ꝛ qñq; ꝛctum dirimitur qō est qñ subest impedimentū ꝙsanguinitatis a lege diuina vel cano. prohibitū, de quo in. c. literas. de resti. spo. Seu qñ subest canonicū ipedimētū affinitatis. Cur aūt arbor cōsanguinitatis posita in volumine decreti repetat̄ in volumine decretaliū, post Pet. de peru. Fratrē Bal. assignat tres rōnes Stephanus costa in tracta. suo consanguinitatis. in col. ij. sufficit remissio.

❧ SVMMARIVM ❧

1 Linea in arbore cōsanguinitatis quid sit. Et de multiplici linee significatione.

¶ Conclusio. xxij.

Jnea est cōiunctio per-

1 l sonarum † consanguinitate ꝙiunctarum diuersos gradus, ꝛ numeros distinguens, ita Hosti. referens Boc. in ti. isto ō ꝙsang ℣. quid linea. vel dicit ipse est collectio ꝑsonaꝝ ꝙsanguinitate coniunctaꝝ ab eodē stipite descendentiū, diuersos gradus ꝙtinens qō satis in idem recidit. sic Jo. an. refert in dicta arbore. His adde qō ꝓprie linea significat filū illud quo fabri materiarij vtuntur ad signādā materiam qō ex lino fiat. ꝛ qm̄ ab hac si rubro, vel alio colore intincta fuerit figura designat̄ siue latitudine siue altitudine ea quoq; figura linea vocatur. ꝛ Hosti. in sum. huius ti. ℣. fi. ver. in arbore ista quedā sunt linee ligate filo ꝑ trāsuersum vt innuant qō ille sunt linee equalitatis. ¶ His adde qō ea que nō colore. sed animo imaginant̄ geometre linee vocantur. Et linea dr̄ filū omne ex lino. Et quicunq; tennis funiculus apō columellā ligato pede lōga linea gallina, custodit̄. Plinius, murene inquit denorant humanū admonentq; dētibus lineas atq; ita corrūpunt. Et linea dr̄, que est in superficie. Nā superficies ex lineis est, vt punctū qō est principiū in Geometria, dr̄ aūt pūctū qō diuidi nō pōt, linea que ab vno pūcto ad aliud deducit. Et linealiter a linea dcīm est, ipsa extremitas, ꝛ quasi linea q̄daꝫ corporis ꝑ quā figura bois dignoscit̄ a lineari pictura tracta. in qua ꝑ solas lineas effigies bois cognoscebat̄. Justi. lib. j. linea-mētoꝝ equaliter matri ꝛ filio psimilis. Poli. nec qui succederet operi ad prescripta lineamēta inuētus est, ꝛ linearis pictura vocata est lineis circū vmbrā bois deductis. Primi, vt igt Calepinus in suo dictionario, hāc picturā exercuerunt Ardices Corinthius, ꝛ Thelephanes Sicyonius sine vllo colore, spargentes tn̄ lineas intus, vñ latini linearē picturā, graphidē appellauerūt, ō Margaritis aūt linea coaptatis loq̄t̄ lex linea margaritaꝝ ad. l. falc. ff. de margaritis extractis loquit̄. l. si seruus. ℣. si maritus. ad. l. aqui. l. itē apō celsus. ℣. itē queritꝫ. ō doli excep. ff.

❧ SVMMARIVM ❧

1 Gradus in arbore consanguinitatis quid sit.
2 Arboris consanguinitatis descriptio varia. 3. 4.
5 Matrimonium inter ascendentes ꝛ descendentes quibus iuribus prohibitum.
6 Exemplā seruate inter affines pudicitie. Item ꝛ pollute.

¶ Conclusio. xxiij.

Gradus est habitudo ꝑ

1 s sonaꝝ † qna cognoscit̄ quota agnationis, vel cognationis distantia one persone inter se differant. ita post Ba. ꝛ Tancre. refert Host. in ti. isto. ℣. qd sit gradus, ꝛ eū tacito auctore refert Jo. an. in sua summa. Gradus aūt cognationis, vt voluit Pau. iurisc. in. d. l. iurisc on. ℣. gradus. dicti sunt ad similitudinē scalaꝝ, seu locoꝝ ꝓcliuiū, quos ita ingredimur, vt a primo in proximū. i. in eū q̄ qnaſi ex eo nascitur transeamus. Adde qō gradus sunt ex qbus scale ꝙstant quibus ad edificioꝝ altiora ꝙscēdit̄ a gradiēdo dicti. Virg. Aerea cui gradibus fugebant limina gradus. ēt gradiū pedū vicissitudo est apud eūdē. Gradibus sonant cōpositis. interdū gradus sumit̄ pro stāti firmitate. Cicero. lib. j. officiorū, nec tumultuātes de gradibus deijciunt̄. ¶ His adde scala scale. ꝛ scale scalarum vtroq; modo dñr a scādendo. Dicunt q̄dā ista sic differēter, vt scala sit que teretibus lignis, aut fumib⁹ aliaue materia huc atq; illuc pōt trāsferri. Scale vero, que lationes hūt gradus atq; imobiles pmanent. ꝛ Cains iurisconsultus loquit̄ de eo qui scalā sciens ad ascēdendū accōmodauerit. l. si pignore. ℣. ferrata. de fur. ff. ℣. ope. ꝛ consilio. de obli. que ex
2 delic. na. Inſti. ¶ † Arboris descriptio est ſm quā cognoscunt ꝙsanguinitatis, ꝛ affinitatis gradus. Cuius cognitio est necessaria pp hereditates, tutelas, testimonia, matrimonia, est necessaria, vt in ꝙclusione. xxi. dictū est. ꝛ ideo solet a nostris describi, qz ſegnius irritant animos demissa per aures ꝛc. Sic Hosti. ꝛ Jo. an. tradunt quedā alia esse subjcienda oculis, vt agroꝝ mēsuratio. l. si irruptione. ℣. fi. fi. regun. ff. l. ij. C. eo. c. inter memoratos. xvj. q. iij. ſm quam mensurationem, ꝛ limitationē cognoscūtur etiam limites ep̄alū, ꝛ parochiaꝝ, que qñ facta sit habet̄ in. c. j. xij. q. j. que limitatio solet esse, vt volūt ꝑ fluuios riuos aq̄rum, montes, ꝛ cacumina montiū, que solent vnū ep̄atuꝫ ab alio diuidere. Goff. ꝛ Jo. an. in. c. cansam. de proba. His etiam addit oculate, ꝛ ea res subjcit̄ oculis obstetricū, que interdum faluunt̄. Cum vt alio loco tradit Jo. an. mulieres multoies cognite facile adibitis poculis, ꝛ balneis inueniant sibi remedia, de quo habet̄ in. l. j. de vent. inspi. ff. in. c. nec aliqua. xxvij. q. j. in. c. ppositi. de proba. mulieris quoq; arctatio eodem modo dignoscitur. c. fraternitatis. ꝛ. c. ex literis. de frig. de quo latius dicet. ℣. conclu. xxviij. ex aspectu iniuria an sit atrox, fit estimatio. l. j. ff. ō fer. † Arbor ꝙsanguinitatis, vt tradit Hostiē. in sum. ℣. qualiter
3 arbor. ver. quare sic depingit̄, qz sicut in arbore quinq; ꝙsideratur. Truncus, rami, frondes, flores, ꝛ fructus, sic in hac arbore consang. hec deprehendunt̄. Et primū illa cellula vacua que est sita i medio arboris Quā alīq Joachimū, alīq Prorbeū nos ō noie bidelli Jo. an. Petruciū vocamus, dicit̄ eē trūcus Prothеū vocamus instar Prothei se, vt ē i fabulis poeticis, transformādis in diuersas figuras, sic facit hec cellula vacua, q̄ qñq; est pater, qñq; filius, qñq; frater, qñq; ascendētes, descendētes ꝛ trāsuersales ꝓdeūt ab ipsa Joachimū vocāt hāc cellulā, qz sicut ab illo prodijt maxima genealogia, sic ab ista cellula ꝓdeūt gnationes multe. Trūcū vocāt, qz admodū arboris se hz, cuius essentia ꝙsistit in Trūco. xxxv. q. v. series. seu qz ex trūcto multi rami ꝓgrediunt̄, itaq; ex hac cellula vacua multe persone reciuunt originē, ꝛ ab ea descendūt. Postremo ēt hāc cellulā vacuā vocamus Petruciū de noie bidelli Jo. an. q primus via facilioꝝ hāc arboris descriptionē fecit. Tu aduerte, qō illa cellula ideo ꝓhibet̄ vacua, cū nō potui nomē ꝓpriū habeī, cū alie cellule exceptis his, q̄ ꝑ genitiuū vocant̄ nomē sumāt ab ipsa. Quo enim possemus vocare, seu nominare illū qnē dicimus filiū patris, fratrē patris, patrē filij, ꝛ sic ō singulis. Hec cellula vacua remāsit, qz ascēdētes, descēdētes, trāsuersales exceptis his q̄ ꝑ genitiuum determinant̄ respectu huius cellule vacue noia sortiunt̄, qz diuersaꝝ cellulaꝝ, diuersa debent esse nomina, ꝛ sic vno nomine nō poterāt designari, nec oia nomina, q̄ respectu diuersaꝝ cellulaꝝ sortiunt̄ poterant vna cellula collocari. Rami aūt in arbore sunt linee collaterales. Frōdes sunt cellule, flores sunt puncti, qui gradus denominā. Fructus vero appellabimus ipsos gradus, seu attinentias, vel personas.

Sunt qui hanc arborē aliter describāt. Subjcientes ꝙ velut arbor naturalis sursum ꝓducunt palmites, ex latere ramos, deorsum pedamenta sic ingunt isti, ille truncus q est i medio arboris, qnē vel Joachimum,

chimñ, vel Protheñ, vel Petrucciñ vocari dixi, nõ refert quo
nis noie surſuꝫ exigit lineã aſcẽdẽtẽ, ex vtroqꝫ latere ramos por
rigit. i. collaterales. deorſum vero pedamẽtoꝝ loco. i. lineã de-
ſcendẽtẽ. Sed hec vltima deſcriptio, nõ ita plꝫ ſicut precedẽs.
Nã p precedẽtẽ, cellule, ꝛ pũcti, nõ ſine miniſterio in arbore in
ſeruntur, in quo tu aduerte, qõ in hac arbore in qualibet cellula
ſunt duo pũcti, vnus rubeus, alter niger. Rubeus quidẽ ſupior.
deſignat cõputationẽ iuris canonici, niger iuris ciuilis. Ponĩ
tur añt cõputatio canonica in ſuperiori parte cellule. Et cõpu-
tatio ciuilis, in inferiori ad deſignandũ excellẽtiã iuris canoni-
ci ad ciuile, maxime quo ad caſuꝫ iſtũ quo inſtruimur in matri-
monijs, que poſſint licite ꝯhi, ꝛ q̃ nõ, maxime cuꝫ mr̃imoniũ ſit
ſacr̃ꝫ, quo lex eſt minor canone. c. pe. ꝛ fi. de ſecun. nup. Arbo
ris añt appellatione qño ẽt ꝯtineañ vites, hedere, arũdines, ſa
lictus br̃ in. l. j. §. arbores. de arbo. ceden. ff. in. l. j. ij. ꝛ. iij. arbo.
fur: ceſa. ff vbi ẽt br̃, qõ plãta adeo tenera, vt herba, potius vi-
deaẽ arboris loco haberi nõ dꝫ nec ẽ dicẽda arbor, q̃ ramos nõ
dũ emiſit in linea eſcẽdente, ꝛ deſcendẽte, in cõputatione gra-
duũ queuiunt, ius ciuile, ꝛ canonicũ. Sic qõ in eiſdẽ lineis vtro
que iure eſt prohibitũ matrimoniũ, inter pſonas illaꝫ linearuꝫ,
ita qõ ſi Adã vineret, nõ poſſet cũ aliqua ꝯhere. ita no. in. §. j.
de nup. inſti. Et hec adeo pcedunt, vt Hoſt. in ſum. huius ti. §.
qualiter arbor, ver. nono queriẽ. Et Jo. and. in arbore iſta q̃san
guinitatis. ꝛ Pan. in. c. nõ dꝫ. eo. lib. taxãt Soſ. in ſum. huius
ti. §. inquantũ. pro eo qõ multũ inepte tenuit, qõ in linea aſcen-
dẽte, ꝛ deſcẽdente ſit ſolũ reſtricta phibitio vſqꝫ ad quartũ gra
dũ, ar. c. nõ dꝫ, q̃ opi. falſaꝫ ſecutus eſt Ang. de claua. in ſum-
ma, in verbo, matrimoniũ. l. iij. in ſexto impedimento, ꝛ adijciebat
Jo. an. qõ Petrucius nõ poſſet cũ aliqua de abore ꝯhere, qp-
pe qõ diſtat a ſummo. ſ. ab auo, ab auo. ſ. a nepote ab extre
mis collateraliũ ab oĩbus his. Quarto, a medijs citeriore. vnõ
cũ nullo poſſet ꝯhere. Fatenr̃ tñ doc. qõ ſi extremis in collate-
ralibus, pura pronepos ppatruꝰ. Aut pnepos fratris procrea-
ret filiã, poſſet cũ illa, vtpote, q̃ iam exceſſit gradũ valide ꝯhere
pp regulã tradĩtã in. c. fi. eo. ti. ¶ †Adde qõ inter aſcẽdẽtes,
ꝛ deſcẽdẽtes prohibẽt mr̃imoniũ, nõ ſolũ ex ordinatione legis
diuine Moſayce, ꝛ ex ordinatione iuris canonici, ꝛ ciuilis. Sꝫ
ex dictamine legis nature in q̃ erat ſcriptuꝫ, ꝛ pp hoc relinquet
homo patrẽ, ꝛ matrẽ, ꝛ adherebit vxori. i. thoꝝ patris, ꝛ mr̃is,
vñ apud oẽs gẽtes ſemp obſeruatũ extitit. vt filius matri, patri
fitia, nõ iungaẽ, ius. n. naturale dictat maiorẽ reuerẽtiã deberi
parẽti, q̃ ꝯingi, ꝛ dictat ẽt ius naturale in actu carnali nõ ſic ho-
nere tractari parẽtes ſicut ꝯinges. ar. l. eũ qui. de epiſc. ꝛ cle. C.
ſic poſt Richar. in. iij. di. xl. refert Aſtẽſis. lib. viij. ti. xvij. Bi
cit tñ magis eſſe ꝯ ius naturale mr̃imoniũ filij cũ matre, q̃ filie,
cũ patre, qr̃ vxor dꝫ eſſe viro ſubdita. At ꝯ ius naturale eſt, qõ
filius matrẽ, cũ qua matrimonio iungeret, habeat in ſubditaꝫ.
Scribit añt Ariſt. Theodogaza interprete li. x. de animalib⁹
qõ camelli matres nunq̃ ſuperueniunt ſuas. Sꝫ ẽt ſi qs cogat,
nũq̃ ipſi patiunr̃. iã. n. cũ admiſſarius nõ habereẽ, Curator pul
lũ matri operte admiſit, q dũ coiret delapſo operimẽto agnouit
matrẽ, ꝛ q̃uis coitũ abſolueret. Demor tñ patrati ſceleris ca-
melariũ illuꝫ morſu defixo interemit. ferunt quoq̃ ſcribit idem
Ari. regi Scytaꝫ fuiſſe equã egregiaꝫ, ex qua mares generoſi
naſcerẽtur, quoꝝ vnus q preſtãtior haberetur. Cuꝫ vt ex matre
procrearet placeret admiſſuꝫ omnino recuſaſſet, opertã deinde
latuiſſe matrẽ, vt imprudens ſupueniret, vexꝫ vbi a cõcubitu fa-
ciem detectã agnouerat, fugã properaſſe atq̃ ſeipſum actũ pre-
cipitẽ interemiſſe. ¶ †Põpeius quoq̃ pp corneliã vxorẽ pu-
dicã deterritus eſt ne adiret Perſas eoꝝ libidines deteſtatus
qui polluebant inſtar feraꝫ innumeras mulieres, ꝛ promiſcue vte
bantur ſororibus, ꝛ matribus Lucano ita dicente.

At non Cornelia letum,
Infando ſub rege timet, Nam barbara nobis.
Eſt ignota Venus? Que ritu ceca ferarum.
Polluit innumeris leges, ꝛ federa tede
Coniugibus. Thalamiq̃ patent ſecreta nephandi.
Inter mille nurus veſana meroq̃.
Regia non vllis exceptos legibus andet
Concubitus. Tot femineis complexibus vnum.
Non laxat nox vna marem, iacuere ſorores
In fratrum thalamis, ſacrataq̃ pignora matrum.
Damnant apud gentes ſceleris non ſponte peracti.
Edipodomax infelix tabula thebas.
Parthorum dominus quoties ſic ſanguine mixto.
Naſcitur Arſacides cui fas implere parentem.

Quid rear eſſe nephas? proles, tum clara Metelli,
Stabat barbarico coniunx milleſima lecto.

¶ His adde, qõ de Britãnis ſcribit Ceſar, qui vxores hñt. de
cẽ, ꝛ duodecim inter ſe cões, maxime fratres cũ fratribus parẽ
teſq̃ cũ liberis. Sed ſi q ſunt ex eis nati, eius hñr liberi, a quo
primũ vxor queq̃ deducta eſt. Scribunt ẽt aliqui inſtitutũ fuiſ
ſe apud Athenienſes, quo quidẽ permittebatur fratri germanã,
ſororẽ, vxorẽ ducere, nec turpe fuit Cymon milciadis filio Elpi
nicẽ eodẽ patre natã coningem habere, cuꝫ cines alij quamplu
res eodem preſcripto vterentur. Egyptij quoq̃ plures ducunt
vxores. ꝛ Diodorus ſcribit nullusq̃ ex eis genitus ſpurius ha-
betur, etiam ſi ex ſerua conceptus eſſet.

SVMMARIVM

1 Matrimonium ex linea tranſuerſali vſqꝫ ad quem graduꝫ fuit prohibitum. ꝛ cur. 3. 5.
2 Papa in matrimonijs contra ius poſitiuum contractis vt va-leant an poſſit diſpenſare.
4 Numeri quaternarij laudes.
6 Matrimonium quando in ſecundo gradu toleretur.
7 Baptiſmus qualem operetur matrimonij indiſſolubilitatem.
Infidelis bñs plures vxores ꝛ poſtea gnerſus q̃ hẽre debeat.

¶ Concluſio. xxiij.

1 **A linea** trãſuerſali ex ordinatione † legis diuine erat prohibitũ matrimo-
niũ in prio ꝛ ſcõo gradu, p antiquos cãones vſqꝫ ad ſeptimũ gradũ. Hodie vſqꝫ ad quartũ, tã con
ſanguinitatis, quã affinitatis rõne. Hec cõcluſio
hꝫ tres partes. ¶ Prima pars qõ ex ordinatione diuine legis
ſcripte eſſet reſtricta prohibitio vſqꝫ ad 6m gradũ. pbaẽ in Le
ui. c. xviij. vbi excipiunr̃ duodecim pſone. Que ſunt pater, ma-
ter, nouerca, ſoror, neptis, amita, matertera, vxor patrui, priui-
gna, filia priuigni, vel priuigne, ſoror vxoris ꝛ cũ inter quaſdam,
ex pſonis iſtis hodie nõ ſit prohibitũ matrimoniũ. Bõm eſt q
6m quoſdã lex illa Moſaica mota fuit vt induceret impedimẽ
ta inter premiſſas pſonas, ad cohibendũ incentiuũ luxurie, in-
ter q̃ſanguineos q poſſent effici improbi in copula ipſa cũ ſoleant
inuicẽ cohabitare. Ad predicta facit qõ gl. no. in. c. literas. in
ver. diuina lege. de reſti. ſpo. Que eſt notanda inquãtũ vult, qõ
in lege nature excipiebanr̃ ſolũ due pſone, vt nec pr̃ filiã, nec fi-
lius matrẽ duceret, ꝛ tu cane, qõ dñ gl. illa vult qõ in linea de-
ſcẽdẽte, papa nõ poſſit diſpẽſare, bñ loquir̃, ſꝫ dñ vult qõ papa
poſſet in ſcõo gradu, in linea trãſuerſali diſpẽſare, eſt intelligen
dũ ſane in linea equali, vtpote inter filios duoꝝ fratrũ. At i 2o
gradu linea inequali ñ poſſet diſpẽſare, nõ. n. vꝫ diſpẽſare vt pa
truus ꝯhat cũ nepte. i. filie fratris, qr̃ hoc erat pbitũ lege di-
uina, vt pꝫ in. d. loco. Leui. §. relato. ita Hoſt. Jo. an. ꝛ Pan.
tenẽt in. d. c. literas. Accidit tñ interdũ in regno Frãcie, vt pa
pa diſpẽſaret patruũ, vt ꝯheret cũ ſua nepte, ſicut in regno An
glie aliqñ pmiſſuꝫ fuit ꝛ diſpẽſatũ, vt frater fratris mortue vxo-
rẽ ſupduceret, vt in veteri teſtõ q̃ingebat. Sꝫ hec facta ſunt in
familijs illuſtriſſimis principũ, ꝛ p cauſis apprime neceſſarijs.
2 †Tametſi hoc vt dixi, vr̃ durũ pp pbitionẽ legis diuine. Tu
tñ no. vnũ. d. Jo. an. in loco ſatis pegrino vꝫ in. c. p venerabi-
lẽ. q fil. ſint leg. vꝫ qõ papa in mr̃imonijs ꝯ ius poſitiuuꝫ ꝯctis
poſſet diſpenſare, vt valeãt, ex tũc, ſꝫ in mr̃imonio ꝯ legẽ diuinã
ꝯcto nõ diſpẽſat, vt valeat, ex tũc, ſꝫ ſolũ vt ex nũc. non. n. poſſet
facere qõ filij ꝯ diuinã legẽ ſuſcepti, cẽſeañ legitimi, vt ex tũc.
Et predictis ẽt adde qõ ſolus papa diſpẽſat in gradibus. l. poſi
tiua pbitis, ita gl. iij. in. c. qõ dilecto. ꝛ gl. iij. in. c. qõ circa. ꝺ
q̃ſang. Spe. ita tꝫ de leg. §. nũc oſtẽdẽdũ. ver. lxxv. vbi Jo. an.
Ad hoc. c. nõ dꝫ. in quo eſt fundata pbitio pñs. eſt canõ In-
no. tertij editus in ſcõa Laterane. ſinodo. Et ꝯ canones q̃cilia
res ſolus papa diſpenſat, legatus ẽt non, nota. in. c. dilectus. ꝛ.
c. dilecto. de preb. gl. in c. cũ dilecti. de electio. ¶ Scõa pars
huius q̃cluſionis eſt qõ p antiquos canones eſſet pbitũ mr̃i-
moniũ vſqꝫ ad ſeptimũ gradũ. pbaẽ in. c. ad ſedẽ. xxxv. q. v.
¶ Tertia pars huius q̃cluſionis, qõ vꝫ duret hodie pbitio
vſqꝫ ad quartũ gradũ probaẽ in. c. non dꝫ reprehenſibile indica
ri, ſi 6m varietates tpum ſtatuta quoq̃ varienr̃ humana. Tunc
Pano. ibi ſubijcit, qõ q̃uis finis legis ſit, vt appetitus noxi⁹
ſub regula iuris limitetur, vt eſt cautũ in primo decretaliũ, ipſa
tñ q̃ſtitutio interdũ ex cã variaẽ, neq̃ vt dicit ille text. dꝫ repre-

bẽ ſibſile hoc indicari. ius. n. dz gueníre tpi. Et etas noſtri tpis nõ patit, cũ in nobis defecerũt virtutes, z merita robur antiquorũ Canonũ obſeruaret in. c. fraternitatis. xxxiij. di. Nec ppea dicit Panor. eſt dõm diſciplinã iuris, nõ eſſe ſcientiã. ex eo qõ ſciẽtia ſit de incozruptibilibus, cũ lz mutent̃ ẽſtitutiones particulares. nõ tñ mutat̃ ipz dictamẽ, ſeu cã finalis iuris q finis eſt inuariabilis, ego añt huius qſtõnis, ſeu pbibitionis mrimonij vſq ad pmiſſũ gradũ, exiſtimo fuiſſe, aut aſſignari potuiſſe tres
3 rõnes. † Prima q eſt multũ efficax fuit ad charitatẽ magis ac magis ampliãdã iter boies. nã frater ſi ẽberet cũ ſozore, idẽ eẽt pater, z ſocer, mater z ſocrus, vir z frater, vbi ſi alium habueris patrẽ, aliã ſozorẽ. aliã vxorẽ, aliã ſocrũ numeroſius charitas ſe pzotendet, vñ dicit Aug. xxxv. qõ. j. §. j. qõ in his habita eſt rõ certiſſima charitatis, vt boies qbus eſſet vtilis atq neceſſaria honeſtiſſima qcordia, diuerſaz neceſſitudinũ necteret̃ vinculis, nec vnus in vno, multas haberet neceſſitudines, ſed ſingule in ſingulos ſpargerent̃, vt ſic ad ſocialẽ vitã plurime plurimos obtinerẽt. ¶ Scõa rõ fuit q ponit̃ in. d. c. nõ dz, qz poſt exceſſum quarti gradus ñ põt abſq grauí diſpẽdio hmõi pbibitio obſeruari, iã. n. dicit ibi Jo. and. nõ vſq adeo viuunt boies, vt prius, ſic pp pbationis defectũ multi remanerent impediti hñtes cõſanguinitatis qſcientiã. de ſen. excõ. inquiſitioni, neq qingũ cõfeſſioni ad matrimonij diſſolutionẽ ſtaretur, niſi aliud pbaret̃. c. ſuper eo. de eo q cog. conſan. vxo. ſue. ¶ Tertia rõ, qz exiſtimauit qciliũ illud. c. nõ dz, quaternariũ numez bene gueníre p bibitione qingij cozporalis, de quo ait apoſtolus prime ad Corinth. vij. Vir nõ hz ptãtẽ ſui cozporis, ſz vxor, nec eẽ, qz in cozpore, vt dicta decre. nõ dz, hr̃, ſunt quatuor humores, q qſtãt ex quatuor elementis, z in propoſito numeri quaternarij. ¶ Ad-
4 de † eſſe quatuor tpa. lxxvj. di. c. j. Quatuor euãgeliſtas, z quatuor doctores eccleſie. in. c. glorioſus. de reli. z vene. ſancto. in. vj. de fluuio q erat ad irigãdũ paradiſum voluptatis, z q diuidebant̃ in quatuor capita, hz Gene. c. ij. de quatuor ſinodis, hr̃ in c. j. xv. diſt. z in auc. de eccle. tit. in prin. col. ix. de quatuor aialibus plenis oculis ante z retro, hr̃ Apoca. iiij. quatuor partibz z totidẽ eius vẽtis, hr̃ Hiere. xlix. de quatuor ſedibus patriarchalibus, hr̃ in. c. antiqua. de priui. Et qũo erãt quatuor circuli, z totidẽ aree hr̃, Exodi. xxvij. Quatuor erãt cherubin. z totidẽ rote Ezechiel. x. de quatuor minimis terre. i. de formicis, lepozibus, locuſtis, veſpertilionibus, hr̃ Prouerb. xxx. Et eodẽ loco hr̃ de tribus animalibus, qne bene gradiunt̃, z quartuz ẽſt qõ incedit feliciter, z eodẽ loco hr̃ de quatuor inſatiabilibus, q̃ ſunt infernus, os vulne, terra, z ignis, ibi ẽt hr̃ de quatuor vijs incognitis de qbus not. in. c. ex ſtudijs. de preſumpt. Que ſunt via aquile in celo, via colubris ſup terrã. via nauis in medio maris. Et via iuuenis in adoleſcẽtia, ita hz cõis litera, dicit tñ de Lyra eodẽ loco, qõ verior eſt litera in adoleſcentula, non. n. eſt credibile Salomonẽ habentẽ ſcientia infuſam z pſpectã de naturis hominũ animaliũ, z plãtaz vſq ad minima, vt hr̃ tertij Regũ. iiij. ignozaſſe viã iuuenis in adoleſcentia, verius eſt ergo ſm eundẽ de Lyra, qõ Salomõ ignozauerit viã iuuenis in adoleſcentula, ita hr̃ inquit ille in hebzeo, vt dicat̃ adoleſcẽtula beata virgo, que inuenitur ſpũs ſancti virtute qcepiſſe, qõ fuit admodũ mirabile pp qõ Hieremias dicit. xxj. Nouũ creauit dñs ſup terrã. Mulier circũdabit virũ. Et Chriſtus in vtero virginis fuit pfectus ſcientijs, z virtutibus, z in inſtãti cõceptionis. Et in natiuitate exijt clauſo vtero virginis, ideo de hac via viri in adoleſcentula dicit Salomõ hoc eſt quartũ qõ penitus ignoro. Et
5 hec de quaternario numero. † Pro qfirmatione predictoz quibus dicimus matrimoniũ in linea collaterali pbibitum vſq ad quartũ gradũ, z vltra non extenditur pbibitio. Sed hec rõ de quaternario numero pp quã oſtẽditur matrimoniũ fuiſſe prohibitũ intra illũ gradũ quartũ, vr̃ mihi ſolũ pſuaſiua, niſi forte dicat̃ qõ intra illũ quartũ gradũ ſatis tenacem, beret amicitia pp adhuc recens conſanguinitatis vinculuz. Sz poſt exceſſuz quarti gradus qceſſit eccleſia matrimoniũ ẽbi, quaſi ad amicitiã iã fugientẽ reuocãdã, inter boies, vt eo pacto per federa matrimonij, Charitas ac mutua viciſſitudo magis ac magis inter boies multiplicaret̃, ita firmat quidam ex ſchola theologica, maxime poſt Richar. Aſteſanus lib. viij. titu. xviij. ¶ Adde predictis crẽplũ ab Hoſt. Relatũ in ſumma huius titu. §. vſq ad quartũ gradũ. verſi. qd ſi inuenis. Comes inquit Gebeñ. Guilielmus, Et Matilda Comitiſſa ſabaudie erant frater z ſozor cõſtituti in primo gradu, hec Matilda habuit Beatricẽ, Comitiſſaz p uincie, ecce ſm gradũ Alienoza vero peperit Edoardum, ecce quartũ gradũ. Modo redeamus ad Guilielmũ. Hic Guiliel-

mus faciens primũ gradũ genuit Rodulphũ Gebeneñ. comitẽ. Ecce ſm gradũ. Hic Rodulphus, Henricũ, ecce tertiũ. hic Henricus, Petrũ Ecce quartũ, hic Petrus exiſtens i quarto gradu, cũ Alienoza regina q̃z qtingit tertio ẽbere non poſſet. Sed cũ Edoardi filie ſi qnã ſuſceperit cõtrahere poſſet, vtpote, cũ exiſteret quinto gradu, ẽt exceſſiſſet gradum pbationis, z eadẽ rõne, eadẽ Edoardi filie. Cũ quolibet ex predictis, ẽt cuz eo qui primo eẽt gradu ẽbere poterit, z adde qõ lz qnto gradu ẽbat̃ matrimoniũ, ex pmiſſione. c. non dz. allega. Remanet tñ qſanguinitas. Prohibitio enim q olim p ius poſitiuũ antiquorum Canonum protendebat̃ vſq ad ſeptimũ gradũ, potuit tolli p canones noviſſimos. Sed nihilominus hec cõſanguinitas, que eſt a iure naturali non potuit per ius poſitiuũ auferri. Tu tñ dic qõ inceſtus qui olim erat dum ẽbebatur in quinto z ſexto gradibus, hodie ceſſat. qz conſtitutio illa antiquoz canonum quantum ad predictos gradus relaxata fuit. ita Hoſti. §. qualiter arboz, in verſi. que qſueuerunt, in verſi. vij. querit. ¶ Adde
6 predictis, † quod interdum matrimonium toleratur in ſecundo gradu, qui eſt in lege diuina prohibitus, vt eſt in caſu. c. gaudemus. de dinoz. dum pagani, ſeu infideles, qui in ſecundo gradu lege eoz permiſſo qtraxerunt ſi ad Chriſtianiſmum conuertantur tolerantur in illo gradu. Scõo cum per baptiſmũ non tollãtur matrimonia, ſed ſolũ peccata dimittantur. Ad hoc facit dictum apoſtoli. Si quis infidelis hz vxorem. z hec qſentit habitare cum eo, illam non dimittat z pbat ille textus Apoſtoli qõ matrimonium conſiſtat inter infideles, adeo qõ ſi alter infideliũ ad fidem conuertatur relicta vxore in indaiſmo, nõ ſoluitur matrimoniũ. Si velit ei vxor cohabitare, ſine contumelia creatoris. Et ſic erit caſus in quo durat matrimoniuz inter Chriſtianum z infidelem. Et capitu. caue. xxviij. q. j. debet intelligi qõ ab initio nõ põt ẽbi inter eos, ſed ẽctum durat, non obſtante infidelitate alterius ſi hoc vt dixi fieri poſſit ſine contumelia creatoris. Alias ſi infidelis vxor nollet cohabitare omnino cum marito, vel vellet cohabitare cum contumelia diuini nominis ſoleret matrimonium, iſta colliguntur ex. ca. quanto. de dinoz. Ex quo ſequitur, qõ q̃nis ſit veruz matrimoniũ inter infideles. Tñ non eſt ratũ pp defectũ baptiſmi. Et ſi objiciat̃, ita qõ baptiſmus nihil operatur indiſſolubilitatem. Cum iudeis dictũ ſit,
7 quod deus qiunxit ꝛc. capi. de infidelibus. de qſang. † Item lõge ante baptiſmuz in inſtitutione prima matrimonij, que fuit in paradiſo, dictum eſt erunt duo in carne vna. in. c. j. de voto. el. vj. z in. c. fraternitatis. xxxv. q. j. quia ad indiſſolubilitatem matrimonij ideo ponderatur baptiſmus, qz vbi nõ eſt fides Chriſtiana, matrimonium non habet ſuum ſignificatum, non. n. poteſt deſignare matrimoniũ qfoꝛmitatem, que eſt inter deum z eccleſiam per aſſumptionem carnis humane. z pro tanto inter infideles qſumatum eſt indiſſolubile. Sicut figuratum eſt indiſſolubile, qz carnem quam deus aſſumpſit nunquam dimiſit. in. c. qz pp. xxvij. q. ij. Sed infideles cum negent aſſumptionẽ carnis, z ſic matrimonium non eſt inter eos firmũ z ſtabile, ſed diſſolubile, qz ceſſat inter eos ratio indiſſolubilitatis, nec obſtat. ſi dicatur, quos deus coniunxit ꝛc. Quia nõ eſt homo qui diſſoluit, ſed eccleſia, que hoc caſu interpretatur ius diuinuz, z hoc induxit fauoꝛe fidei, ne infideles repeſcerent ad fidem catholicã trãſire vidẽtes ſe arctari ad continentiam, vxoribus eoꝛum infidelibus renuentibus ſecum cohabitare. Adde q ſi chriſtianus laboratur in hereſim, matrimoniũ quod fuit ab initio ratum, cũ vxore catholica non ſoluitur, ſed interim habet vxor cõtinere, ſicut
8 ſi maritus incidat. c. quanto, allega. in fi. Adde † quod ſi infidelis habuit prius duas vxores quorſus adherebit prie. rex. in. c. Gaudemus. §. ſi qua autem. de dinoz. Nunquam. n. licuit habere pluras vxores. Et patriarche z alij viri iuſti, qui inuenti fuerunt plures habere vxores, vt Abzaham, z Jacob, de quibus Gene. xvj. z. xxviij. z. xxx. Et Dauid de quo ſecundi Regum. xj. z Joydas, de quo ſecundi Paralí. xxiij. Excuſantur ij ab adulterio, quia reuelatione diuina fecerunt. Scribit magiſter ſenten. in. iiij. diſt. xxxij. dictum eſt plene. ſ. qcluſione. j. ad principium. Sicut eriam in veteri teſtamento, a mendacio excuſat Jacob, qui mentitus eſt ſe eſſe Eſau Gene. xxv. z. xxvij. Sic et de furto excuſantur ij qui egyptios ſpoliarunt vaſis aureis, z argenteis Exodi. lu. z. xij. z Sanſon qui, Judi. xvj. qcuſſis columnis interfecit tria milia Phyliſteoz virinſq ſexus. Adde qõ ſi quis infidelis vxorem ſuam a lege ſua Moſaica, id propter duritiam populi permittente repudiauit, z poſtea ad fidez chriſtianam, que repudia reprobat conuertitur, vt patet Matthe. xix. Tunc matrimonium vxoris in iudaiſmo relicte non ſoluit,

niſi

nisi forte cū marito nollet cohabitare. Aut si vellet, id esset cuꝫ ꝗrumelia creatoris. Et si vxor ꝗrsum sequaꝫ ad fidē, tūc maritus nōdū vxoratus alteri eā suscipere dꝫ, ita ꝓbat text. in d. c. qnāto, ꝛ ille tex. subūcit, qō vxor iudea. l. Mosaica repudiata si nupserit. l. ipsa pmittente nō pōt maritus, q prius illā repudiauit illi vxori ꝗrse, ad eā redeunti obūcere adulteriū, ꝗuis lex euāgelica dicat. Qui duxerit dimissaꝫ mechaꝫ. Et tu aduerte, qō in passu illo euāgelij, q est apud Matthēū. c. xix. qō qcūqꝫ dimiserit vxorē, nisi ob fornicationē, ꝛ aliā duxerit, mechaꝫ, non est intelligenda illa exceptio, qō solvaꝫ matrimoniū pp adulteriū qnātū ad fedus, seu vinculū, sed solviꝫ qnātū ad thorꝫ, ita de Lyra. ibi. Ita ēt intelligunt nostri in. c. tue. de procu. Nā q repudiata vxore sua qātū ad thorꝫ pp adulteriū aliā superduxit, is mechatur. ita de Lyra ibi dicit, qō premissa litera euangelij, que in se est defectiua est supplenda, ꝛ intelligenda cum iure positiuo, sicut alias contingit in pluribus locis sacre scripture.

☙ SVMMARIVM ❧

1 Gradum adijcit psona addita psone per carnis propagationez.
2 Ascendentes in arbore consanguinitatis semper duplicantur.
3 Gradus tot sunt quot ascendentes ꝛ descēdentes vno dempto.
Collateralium in arbore consanguinitatis ratio ac ꝗsideratio ꝛ dimensio ꝑm vtrumqꝫ ius. 5. 6. 7. 8.
4 Cellula quelibet arboris consan. continet quatuor.
6 Gradus canonicus secundum leges duplicatur.

¶ Conclusio. xxv.

1 **Persona** †addita psone p carnis ꝓpagationē adijcit gradū. hec ꝗclusio est cōis tā legistis quā canonistis. Nā in linea ascēdēte respectu cellule vacue que est in medio arboris ꝗ̄ vt dixi ō noie bidelli Jo. an. deinceps Petrucīū vocabimus. Est pr̄ ꝛ mater in primo gradu. Annus auia, in scō. Proauus pauia, in tertio. Abauus abauia, in ꝗrto. Et scias, qō vt Host. in sum. ꝛ Jo. an. in descriptione hnius arboris tradunt, qō qlibet cū habeat duos parētes, Patrem ꝛ Matrē. Tūc bñ sequit, qō is hꝫ quatuor auos duos paternos, ꝛ duos maternos. Ex ꝗsequēti hꝫ octo proauos, postremo sexdeciꝫ abauos. Et sic ascēdētes semp duplicanꝫ. Sꝫ ꝑm Host. ꝛ Jo. an. fiaꝫ ipossibile fuit tot psonas describere. Nā si facere mus cōputationē vsqꝫ ad septimū gradū inclusiue ꝗnerenꝫ psone mille viginti quatuor ꝑm dinumerationē iurisconsulti in. l. iurisconsultus. ff. vij de grad. cog. ff. ¶ Preterea ēt descriptio illa arboris, q̄ est vsqꝫ ad abauū est sufficiēs ad doctrinā, ꝛ cognitionē pfectā materie. In linea aūt descēdēte est filius filia, prio gradu, q̄ cellula hꝫ vnū pūctū rubeū, ꝛ vnū nigrū, nepos neptis in scō, q̄ cellula hꝫ duo pūcta rubea, ꝛ duo nigra. Pronepos pneptis, in tertio, q̄ cellula hꝫ tria pūcta rubea, tria nigra. Abnepos abneptis, i ꝗrto, ꝛ hec ꝗtuor pūcta rubea, ꝛ ꝗtuor nigra.

Circa hanc conclusionez. Ego facio quatuor regulas magistrales, que a descriptoribus arboris Host. ꝛ Jo. and. tradi solent.

¶ Prima regula.

Prima regula †Ascēdētiū ꝛ descēdētiū quot sunt psone de qbus querit̄, computatis intermedijs vna dēpta tot sunt gradus. Hec regula rursus est cōis tā legistis q̄ canonistis. Scōz q̄ si vis scire abauus a Petrucio q̄tū distet vtroqꝫ cōputato ꝛ intermedijs, quinqꝫ sunt psone, deme vnam id est Petrucīū quatuor sunt gradus, idē dī descēdēdo de Petrucio ad abnepotē, qz eodē mō est reperire quinqꝫ psonas sic sunt vna dēpta quatuor gradus. Itē si vis scire quātū abauus, q est in vltio gradu, in linea ascēdēte, distet ab ipso abnepote inuenies nouē psonas cōputato Petrucio vna dēpta abauus ab abnepote distabit, octo gradibus. Et tu aduerte, ꝙ in hac cōputatione semp demit̄ vna psona, id ē stipes. qz est principiū ad originē gradū, sicut dicimus ꝙ vnus ñ est numerus, ꝑ principiū numeri. itē qz gradus est habitudo vnius persone ad alteram non autem respectu sui ad seipsum. Et secundum Pet. de peru. hec demptio stipitis habet locuꝫ, quando agitur de computatione graduum, que fit quo ad lineam ascendentium vel descendentium, non autem quo ad lineam transuersalium.

3 **Circa collaterales** †autē prīusq̄ ego subijcia alias quatuor magistrales regulas, que eos ꝗngunt, ego premitto ꝗtuor. ¶ Primo qō qdā sunt i linea equali, qdā in linea inequali, pz exēplū. filij duoꝝ fratrū distāt equaliter a stipite a scō gradu. isti dñr inter se in linea equali. collaterales in linea inequali dñr qñ qlibet ipsoꝝ nō e ne principaliter, nec eodē gradu distat a cōi stipite, ꝑ vnus est remotior altero. Pz exēplū in fratre ꝛ nepote alterius fratris. nā frater distat a stipite in prio gradu, ꝛ nepos in scō, isti ergo sunt inter se in linea inequali. ¶ Scō ego premitto, qō psone q̄ equaliter distant a cōi stipite dñr eē in gradu, ꝛ facere graduꝫ, que aūt inequaliter distant dñr distare in gradu. Ad hoc facit regula. lij. ō q̄ statiꝫ, quoto gradu remotior distat a cōi stipite toto distāt inter se ꝛc. in. c. fi. isto tit. ¶ Tertio ego premitto, qō ēt in exordio ꝗclusionis quo ō linea ascēdēte, descēdēte agebaꝫ premitti poterat, qō ꝗlibet cellula, q̄ est in arboreꝫ ꝗnet quatuor. Primo expressionē psonaꝝ ad demōstrādū ascēdētes, ꝛ descēdētes, ꝛ collaterales. Scō pūcta. ꝛ eorū numerū ad designādū quotitatē graduū, nā quot sunt pūcta, tot sunt gradus, qz qlibet pūctus, denotat vnū graduꝫ. Tertio illa pūcta sunt rubea, ꝛ nigra. Nā rubea ꝺnotāt quotitatē graduū, ꝑz ius canonicū, nigra, ꝑm ius ciuile. Quarto rubea pūcta, in superiori pte posita sunt, ad designādū pēminētiā iuris canonici ad ius ciuile, qō ius canonicū hāc cōputationē fecit pp lacrim mīmonij, qō ē prio loco institutū. sunt q adjciāt bis qntū. qō cellule ascēdētiū, ꝛ descēdētū vltra illa ꝗtuor, q̄ sunt exp̄ssa, ꝗnent qntū. seu virgulā diꝛ ecrā p medū, in hac āt arbore a latere dextro ponunt̄ noia mariū a latere sinistro, noia mulieꝝ. Satis āt eē dꝫ medū arboris. i. partē dextrā ad modū vexilli describeꝫ. Qua parte intellecta reliq̄ facile intelligi pt. Quarto ego prosequoꝝ hac linea trāsuersali, ꝗtuor lineas, quēadmodum in linea ascēdēte fecimus. ¶ Prio faciēdo pr̄eꝫ stipitē ꝓdeunt ꝗtuor cellule, i qb⁹ sunt frater, filius frīs, frīs nepos, frīs abnepos. ꝛ quēmadmodū pr̄ est Petrucio in prio gradu, ita frater ē eodē, ꝑz canones, ꝛ ꝑz leges scō. Filius aūt frīs ē Petrucio in scō gradu ꝑz canones, i tertio, ꝑz leges. Frīs nepos ē in tertio ꝑz canones, in ꝗrto ꝑz leges. Frīs abnepos abneptis ē ꝗrto, ꝑz canones, in qnto ꝑz leges. ¶ Scō ascēdēdo ad patrū, ꝛ faciendo eū stipitē auo. Ex illo auo patruus amita. Ex illa cellula, frī patruelis, ꝛ amitin⁹, Ex illa boꝝ fili⁹, Ex illa boꝝ nepos neptis, sic quēadmodū ē auus patruo in scō gradu, sic patruus, ꝑz canones est ei in scō gradu. Frater patruelis, ꝛ amitinus ē similiter in scō. Filius boꝝ, qz excepit lineā equalitatis. in tertio, nepos, in quarto. Filius eius, in quinto. nepos, in sexto. Rō āt diuersitatis inter ius ciuile, ꝛ canonicū est, qz ꝑz leges, q̄libet psona adiecta psone, nouū gradū efficit. Vñ cū ego sum patri, in prio gradu si mihi nascaꝫ. Frater erit in scō. Jus aūt canonicū, nō ꝗsiderauit dinumerationem graduꝫ habito respectu ad cōeꝝ stipitē. id est cōeꝝ parētē. Sed ꝗsiderauit ꝙ duo fratres, ꝛ due sorores tribuūt intrīū linee trāsuersali. ¶ Tertio sac ꝓnuꝫ stipitē pr̄uo magno ꝛ amite magne, ex illa cellula ꝓdeunt ꝓpior sobrinus, ꝓpior sobrina. Ex illa boꝝ filius filia. Ex illa boꝝ nepos neptis. Tūc proauus quēadmodum est in tertio gradu ad Petrucīū, sic ꝑz canones Patruus magnus erit eidē Petrucio tertio. Jdē de ꝓpiore sobrino erit. Jdē de filio eius, nepos vero q excessit lineā eq̄litatis erit ꝗrto. Scōm leges vero distabit Petrucius a patruo ꝗrto. A propiore sobrino qnto. A filio eius sexto, A nepote septimo. Ex quo ꝓdeunt propatruus proamita, ꝓauculus, ꝓmatertera. Ex cellula ꝓpatrui ꝓdeūt filius filia. Ex illa horuꝫ nepos neptis. Ex illa horum pronepos ꝓneptis. Et qz isti oēs sunt Petrucio, in ꝗrto gradu. ꝛ Petrucius distat a stipite ꝗtuor gradibus, ꝛ nullus eoꝝ excessit lineā, distāt ergo inter se ꝗtuor gradibus ꝑm canones, ꝑz leges, ꝓnus a Petrucio distat, qnto gradu, ꝛ filius eius sexto, Nepos septimo, ꝓnepos octauo. Nūc ego ꝓsequor reliquas ꝗtuor regulas.

¶ Regula secunda.

5 **Secūda** regula† Collateraliū ꝑz canones in linea eq̄li quoto gradu qs distat a cōi stipite toto distāt inter se, vel sibi attinēt, ita Host. in sum. ꝛ Jo. an. in descriptiōe arboris tradit, ꝛ iuxta tex. i. l. ꝓtor. ff. iulia. de coll. bono. ff. vt res clarior fiat subijciaꝫ exēplū. cū facis abauū stipitē iter Petrucīū, ꝛ ꝓnepotē ꝓpatrui. nā illi sunt in linea eq̄li, ꝛ qlibet eoꝝ distat a cōi stipite, ꝗrto gradu, ergo iter se ꝗrto. ꝛ adde tu huic regꝫa, ꝙ vna psona absolute posita, nō facit gradū, ꝑz relatiue po-

sita facit gradum per Bal. in c. j. de natu. succes. feudi. exemplum, duo fratres eodem gradu distãt a cõi stipite, qz prio gradu, ergo inter se sunt in primo gradu. item filij duorum fratrum eodem gradu distant a stipite, qz quilibet est distans secũdo gradu, ergo inter se sunt in secundo gradu.

¶ Regula tertia.

Tertia regula Collateraliũ, ꝟ ꝑm leges, in linea equali quoto gradu, qs distat a cõi stipite toto duplicato distant inter se, vel sibi attinent, vnde in premisso exẽplo ꝑm leges, Petrucius, ⁊ pronepos ppatrui inter se distant octauo gradu, ⁊ subijcit Jo. and. qõ ꝑm leges in lineo collateraliũ sine sit paris numeri, sine sit disparis nõ est reperire gradũ disparẽ, vide inqt in linea paris numeri. scõa, vel quarta, in linea disparis numeri prima. vel tertia. in prĩa ẽ scõs gradus, vbi sunt duo frẽs, in scõa quartus, vbi sunt duo frẽs patrueles. in tertia sextus, vbi sunt boꝝ filius filia. in quarta octauus, vbi sunt boꝝ nepotes, qõ nõ est ꝑm canonones, qz in equali linea disparis numeri hẽmus disparẽ gradũ, qz in prĩa hẽm⁹ primũ, in tertia tertiũ, in qnta qntũ. Tu adde hoc loco ad ꝺcla rationẽ predicti Jo. an. id qõ Hosti. scribit in. d. ℌ. q̃liter. in ℵ. in collateralibus. qõ scõz leges in linea trãsuersali equali, vnus gradus canonicus duplicaꝫ legaliter. Duplex, quadruplicaꝫ, 1
Triplex sexcuplaꝫ, Quadruplex octuplatur, vide in hoc exem 2
plo fratres, q ꝑm canones, sunt primo, scõo ꝑm leges, frẽs pa- 3
trueles, q ꝑm canones sunt scõo ꝑm leges, sunt quarto. Boꝝ fi- 4
lij q ꝑm canones sunt tertio, ꝟz leges sunt sexto. Boꝝ nepos, ne 5
pris. qui ꝑm canones sunt quarto. scõm leges sunt octauo. Rõ 6
dinersitatis inter ius ciuile, ⁊ canonicũ est, qz ius ciuile conside- 7
rauit gradũ dinumerationẽ pp hereditates, ⁊ tutelas que non 8
possunt deferri, nisi de vna persona ad aliã, vnde curauit imperator, in singulis personis, singulos perficere gradus, quia vero nuptie sine duabus non possunt consistere personis, merito sacri canones duas in vno gradu, seu cellula cõstituere personas. 1
ita dicit tex. in. c. ad sedem. in versi. hac de causa. xxxv. q. v.

¶ Regula quarta.

Quarta regula Collateraliũ ꝟ in linea inequali ꝟz canones quoto gradu remotior distat a cõi stipite, toto distãt inter se. ꝓbaꝫ hec regula, in. c. fi. eo. ti. Exẽplũ faciẽdo abauuũ stipitẽ Petrucius ⁊ filiꝰ ppatrui sunt in equali. Cõputemus erg̃o a remotiori. s. a Petrucio. Sz is Petrucius distat a stipite quarto gradu. ergo a filio ppatrui quarto. Et idẽ est in descẽdentibus, donec perueniaꝫ ad lineã equalitatis. inde Jo. an. colligit regulã, quod persona addita psone non crescit gradus vsq̃ ad lineã equalitatis, qz propatruus ⁊ filius eius, ⁊ nepos ⁊ pronepos omnes distant a Petrucio, quarto gradu abnepos ⁊ atnepos, qz excesserũt lineã equalitatis erunt quinto, ⁊ sexto gradibus.

¶ Regula quinta.

Quinta regula Collateraliũ ꝟ ꝟz leges in linea inequali quot sunt psone dẽpto stipite tot sunt gradus. Unde Petrucius distat ab abauo stipite quarto. A propatruo quinto, a filio eius sexto. A nepote septimo, a pnepote octauo. Et sic quelibet psona addita psone facit gradũ. Post istas regulas Jo. and. adijcit, in illa arbore sua Quatuor dicta. ¶ Primo qõ Petrucius nõ posset ꝫbere cũ aliqua de arbore. Sz si extremus, in collateralibus, puta pnepos ppatrui, vel pnepos frĩs pcrearet filiã posset Petrucius, cũ illa ꝫbere, vtpote q̃ esset in. v. gradu, de quo. ℌ. dictũ est in ꝙclusione. xxiij. in ver. Et adijciebat Jo. an. Et adde ꝟz eũdẽ Jo. an. qõ q̃uis hodie licite ꝫbaꝫ. v. gradu, remanet tñ cõsanguinitas. ꝓhibitio. n. q̃ p ius positiuũ pcesserat potuit tolli, sed naturalia sunt immutabilia. ¶ Scõo dñ idẽ Jo. an. subijcit in dicta arbore, doctores sentire, qõ abauus, proauus, ⁊ auus sunt bigami, ac eosdẽ doctores asserit dicere, qõ si nõ eẽnt bigami, non possent filij eoꝝ q̃iungi, de qbus dictis tñ idẽ Jo. an. nõ multuz curat, qz ꝑm eũ eadẽ rõne sic eẽt de alijs cellulis duplicibus. ⁊ psone eaꝝ essent bigame, vñ fingamus inquit Jo. an. perinde esset, ac si in duplici cellula haberemus quatuor psonas vt sic diceretur, ppatruus, si vxor pamita, ⁊ maritus. vñ duplicatio posita fuit, vt noia demõstraret in eodẽ sexu, nõ vt eos q̃iuges de- 2
notaret, que premissa verba Jo. an. qualiter sunt exponẽda, satis copiose declarat Stephanus Costa, in tractatu suo de consanguinitate, in ver. vlti. videamus ⁊c. ¶ Tertio idẽ Jo. an. subijcit qõ in collateralibus equalis linee bñ sequitur regula affirmãdo, ⁊ negãdo. Affirmatiue, ego ⁊ tu sumus ꝙsanguinei in linea equali. Ego possuz accipere filiã tuã, ⁊ tu meã. Negatiue, ego nõ possuz accipere filiã tuã, ergo nec tu meã. qõ ego sic declaro. Pronepotes duoꝝ fratrũ sũt gradu quarto, ⁊ linea eq̃li põt vnus accipere vxorẽ filiã alterius, qz illa est. v. gradu in regula negatiua, da exẽplũ in filijs duoꝝ fratrũ, nõ põt vnus filiã alterius accipere, qz illa filia est tertio gradu. Et inquãtũ idem Jo. an. adddit qõ in collateralibus linee inequalis, nõ ꝓcedunt supradicte regule, nec affirmãdo, nec negãdo, qz si vnus ẽ in ꝙrto alter in tertio, vel citeriori. Qui est in tertio vel citeriori põt ꝫbere, cũ filia eius q est in. iiij. gradu, nõ ecõuerso, vñ ppatruꝰ huius filius ⁊ nepos ꝫbere pñt cũ filia Petrucij, ꝟz nõ ecõuerso. ¶ Quarto ⁊ finaliter subijcit idẽ Joan. an. qõ collaterales quoꝝ vnꝰ ẽ qnto. alter prio gradũ, pñt inuicẽ ꝫbere, ita Jo. an. in dicta arbore tz reprobato Host. sequẽs Bar. in. c. fi. p illuz tex. inde ꝑm eũ filia Petrucij, ⁊ ppatruus pñt inuicẽ ꝫbere.

♣ SVMMARIVM ♣

Affinitas inter quos ⁊ quando contrabatur.
Affinitatis diffinitio.
Dispẽsatio nũqd de oibus impedimẽtis mẽtionẽ facere debeat.
Sorores due cur nubant duobus fratribus.
Affinitatis gradus qualiter dignosci possint.
Arboris affinitatis descriptio.
Attinentia in cellulis affinitatis cur nõ exprimatur.
Linee reflexe in arbore affinitatis cur posite, ⁊ quid denotent.

¶ Conclusio. xxvj.

Ex carnalẽ ꝟcopulã viri ⁊ mulieris inter ꝙsanguineos mu- p
lieris, ⁊ vix, ⁊ inter ꝙsanguineos viri, ⁊ mulierẽ ꝫbit affinitas primi gñis einsdẽ gradus, cuius ẽ ꝙsanguinitas, ⁊ similiter einsdẽ impedimẽti.

Hãc ꝙclusionẽ ponit Jo. an. in dicta arbore. ℌ. ad cognoscẽdũ. q̃uis Host. in sum. ℌ. qualr arbor. ver. q ⁊ q̃, ponat quatuor regulas tñ hec ꝙclusio nra sufficere põt, si bñ põderent singula ℵ ba ꝙclusionis. ¶ Primo dñ dicit ad carnalẽ copulã. Tu dic q ꝑm leges q̃uis affinitas causeꝫ solũ ex iustis nuptijs, ⁊ lex ỏt q affines sunt viri ⁊ vxoris cognati ob eo qõ due cognationes, que diuerse sunt p nuptias copulanꝫ, ⁊ altera ad alterius cognationis finẽ accedit, nãq̃ ꝙiungende affinitatis cã fit ex nuptijs, noia affinium sunt Socer, Socrus, Gener, Nurus, Nouerca. Uictricus, priuignus, priuigna, q̃ oia declara, vt bꝫ in. l. nõ facile. ℌ. affines, de grad. cog. ff. Tñ ꝑm canones ꝫbit affinitas, sine nuptijs, ex sola copulatione carnali, qz ꝟz ipsos canones ꝫbitur affinitas ex coitu fornicario. c. discretionẽ, de eo q cog. ꝙsan. vñ 2
dicũt magistraliter canoniste, ꝟq affinitas ẽ psonaꝝ primitas ex coitu ꝓueniens carẽs oi parẽtela, fatenꝫ tñ q hec affinitas, ex pollutione extraordinaria nõ causeꝫ. c. extraordinaria. ⁊ qõ ibi no. xxxv. q. iij. ⁊ tu adde hoc loco tria. Prio q affinitas alĩ qñ ꝓuenit ex coitu vna cũ publica honestate, vt si vxorẽ, vel spõsaz cognoui illic ꝙsanguineis vtriusq̃ causaꝫ duplex impedimẽ tũ affinitatis, ⁊ publice honestatis. Scõo si cognosco fornicarie aliã mulierẽ nõ spõsaz illis ꝙsanguineis, ⁊ meis, ⁊ illius adest solũ ipedimẽtũ affinitatis. Tertio si cũ spõsa ꝟri, neq̃ adhuc ẽ secuta copula, hic solũ est ipedimẽtũ publice hõestatis. Uñ doc- dicũt qõ qñ subest vtrũq̃ ipedimẽtũ, vt in primo casu, obtinens dispẽsationẽ, ꝟz de vtroq̃ facere mẽtionẽ, neq̃ sufficit alind cõ memorasse. ita Jo. an. tz in dicta arbore. sequunt eũ Pe. de peru. ⁊ Stepha. Costa. in tractatu affinitatis. Sz qz gl. iij. est. c. fi. in. c. nõ ꝟz. de ꝙsan. visa est sentire ꝟriũ. ⁊ Panor. ibi refert, qõ qõ sit ardua, q̃ adhuc ꝑm eũ pẽdebat in Ro. cur. iõ dic post eũdẽ Panor. qõ si publica honestas cõprehẽditur sub affinita- 3
te, satis est de affinitate mẽtionẽ fecisse. ꝟ Exẽplũ, si impetro dispẽsationẽ, qõ liceat mihi ducere vxorẽ ꝙsanguinei defuncti, nõ obstãte affinitate in. iij. gradu. nã ex quo feci mẽtionẽ q fuerat vxor ꝙsanguinei mei ỏfuncti. Cõsequẽter feci mẽtionẽ de publica hõestate, ⁊ sic p q̃ntiã vr sublata vigore dispẽsationis. Si ro nõ cõprehẽditur ex narratione verboꝝ, vtputa impetrani dispẽsationẽ, vt liceat mihi ducere Titiã mulierẽ, nõ obstãte, qõ

sit mihi

ſit mihi affinis in tertio gradu non valet diſpenſatio ſi vltra affinitatē,q̄ ꝓuenit ex coitu,vt dixi,vel vxorio vel fornicario eſt publica honeſtas,que cauſat ex ſpōſalibus,ex quo ꝺ illa nō fuit facta mētio expreſſe vel tacite. Ad hoc arg. ſublato vno impedimēto nō intelligit ſublatū aliud. arg. c. ex tua ẋ. de aucto. ⁊ vſu palij. facit in arg. l. ſi domus. de ſerui. vrb. prædio. ff. Et hoc mō, ꝓcedat opinio prima. ¶ Scōo dū in cluſione dr̄ inter conſanguineos mulieris, ⁊ vir ẋ ⁊ eē, qr inter vir ẋ, ⁊ mulierē nō cōtrahit affinitas. Sz ipſi ſunt cā affinitatis. † Rurſus inter conſanguineos viri ⁊ conſanguineos mulieris nulla ē affinitas, inde videmus qꝺ duo fratres licite cōtrahunt reſpectiue cū matre ⁊ filia. Affinitas itaq̄ de qua loquimur eſt inter conſanguineos mulieris, ⁊ vir ẋ, ⁊ eē, inter conſanguineos viri ⁊ mulierē. c. qꝺ ſup his. eo. tit. ¶ Tertio dū in cluſione, dr̄ primi gn̄is, tu dic hoc notāter inſeri, qr in ſo ⁊ tertio genere affinitatis, nō eſt hodie prohibitū matrimoniū. que duo impedimēta meo iudicio, cū gn̄is aperte nō legā apꝺ aliquē, ſunt ſublata, cū ꝓp difficultatē cōputationis, tū qr multiplicatio impedimētoꝝ in matrimonijs obſtat multiplicationi charitatis, pacis, federis, ⁊ mutue amicitie, que ſolet cāri, ex matrimonijs. Et tu adde hoc loco, qꝺ Hoſt. in ti. iſto de affinitate. §. vſq̄ ad quē gradū dicit, qꝺ olim ſm genus affinitatis habebat phibitionē vſq̄ ad quartū gradū, ſed in eo gradu cōtū nō ſeparabatur. xxxv. q. iij. de ꝓpinquis. ⁊ c. hoc quoq̄. ⁊ ſm eundem Hoſt. Tertiū gen⁹ affinitatis habebat ſolū phibitionē vſq̄ ad ſm gradū, ad hoc. c. ꝓ duoꝝ globrinorū. xxv. q. ij. que duo dcā Hoſt. qr ꝓ illos tex. nō ꝓbatur aperte, ideo nō curo referre, ītē fruſtratoriū in hoc inſiſtere, qr hoc ſm ⁊ tertiū genus hodie nō ꝙtinent phibitionē. ¶ Hex vt nihil antiquitatis ignoretur, ſi ipſa antiqnitas clare, ⁊ diluciꝺe percipiat. Ego adduco vnā regulā cōem que eſt, † qꝺ ꝑſona addita ꝑſone ꝓ carnis copulā mutat genus attinentie nō gradū, hāc regulā ponit gl. in. c. nō dz. Jo. an. approbat ⁊ recipit in arbore ſua, ſed meo iudicio ꝓ hanc regulā nō dat cognitio gn̄is affinitatis, nec gradus affinitatis, ſed tm̄ diſponit mutatio gn̄is, ⁊ nō gradus ex ꝑſona addita ꝑſone ꝓ carnis copulā, ſed ꝑfectius dici poſſet, qꝺ regula ex qua cognoſcitur primū affinitatis genus, eſt talis qꝺ ꝑſona addita ꝑſone alicuius conſanguinei ꝓ carnis copulā ſit primū genus affinitatis. Jtē ad cognoſcēdū ꝰz genus affinitatis pōt elici alia, ⁊ ſcōa regula, qꝺ ex ꝑſonis additis affinitati ſcōi gn̄is ꝓ carnis copulā tertiū genus affinitatis inſurgit. Poſtremo ēt ad cognoſcēduz tertiū genus affinitatis addijcitur regula. iij. ex ꝑſonis additis affinitati ſcōi gn̄is ꝓ carnis copulā, tertiū genus affinitatis inſurgit. ¶ Nunc ad cognoſcendū in ſpecie predicta, Finge tu Joānes, qꝺ frater tuus Petrus q te ꝙtingit primo gradu conſanguinitatis, vel cognoſcat fornicarie Bertham, vel cū ea intercurrente copula cōhabat, hec Bartha eſt tibi primo gradu, ſed mutat genus attinētie, nā cū frater tuus Petrus eēt tibi, vt premiſi primo gradu conſanguinitatis. Hec Bertha erit tibi primo gradu ⁊ primo genere affinitatis. Rurſus mortuo fratre Petro, Finge, qꝺ hec Bertha cōhabat cū alio vtpote Titio, ⁊ is eā cognoſcat, is Titius nunc te Joānē ꝙtinget prio gradu ſcōi gn̄is affinitatis. ¶ Poſtremo finge, qꝺ is Titius q te ꝙtingebat ſcōo gne affinitatis cōhabat cum Martina, ⁊ interueniat carnalis copula, hec Martina, eſt tibi Joanni in primo gradu, ſed in tertio gne affinitatis, hoc ideo, qr nō mutatur gradus per adiectionē perſone cū copula, ſz mutat genus attinentie. ¶ Quarto dū dr̄ in cluſione eiuſdē gradus cuius eſt conſanguinitas. Nā ſicut frater, ⁊ ſoror ſunt in primo gradu, ſic maritus ſororis eſt in prio gradu affinitatis, ⁊ eē, ⁊ ſicut filia ſororis eſt filio fratris in ſcōo gradu cōſanguinitatis, ita maritus eius eſt in ſcōo gradu, ⁊ econuerſo. Sic de reliquis, inde vir ꝓneptis ſororis attinet in affinitate fratri, ⁊ oibus deſcēdētibus qui ſunt in arbore quarto gradu. Hoc ſō qr toto gradu conſanguinitatis attinet ꝓdictis ipſa ꝓneptis, q̄ mō aūt filius affinis mei interdū mutat genus attinentie interdū nil mutet, interdū nec mutat gen⁹, nec gradū, tu recurre ad ea que no. Hoſt. in. d. tit. §. vſq̄ ad quē gradū. in fi. melius Jo. and. in dicta arbore. ver. poſt hoc notandū ex predictis. Hoſt. ⁊ Jo. an. poſt eū dicit, † qꝺ arbor affinitatis ita dz deſcribi, vt in ea, primo ſint quinq̄ linee recte. Scōo alie due ſuperiores, reflexe. tertio alie due cellule in ꝑte ſuperiori, vna a latere dextro, alia a latere ſiniſtro. ¶ Prima linea recta ꝙtinet quatuor cellulas, in prima ponit primus gradus, in ſcōa ſcōs, in tertia tertius, in quarta quartus. dicit aūt Jo. an. qꝺ hec linea ponitur i medio fratris, ⁊ ſororis, vt deē intelligi, qꝺ affinitas coitur ex cōſanguinitate, ⁊ qꝺ ab vtroq̄ ſexu virili, ⁊ femineo affinitas contrahit. ¶ Vel ſm do. Pet. de peru. ſō ponit in medio, vt deē intelligi, qꝺ affinitas oritur ex ſexu maſculino vel femineo. Maz tibi ſuz affinis, ſine cōtrahas matrimoniū, ſine cognoſcaris a fratre meo, ſine tu ꝙtraxeris cū ſorore mea, ⁊ hoc ē forte, qꝺ voluit idē Jo. an. affinitatē cōhi ex vtroq̄ ſexu, cur aūt fit, qꝺ in illis cellulis ſimpliciter dr̄, primus gradus, ⁊ ſic ꝺ ſingulis, ⁊ nō exprimit attinentia † id eſt nō dr̄ affinitatis, dicit Jo. an. nō fuiſſe expreſſam attinentiā, vt illa cōputatio graduū ad conſanguinitatē, ⁊ affinitatē referatur, vnde frater ⁊ ſoror ſunt in prio gradu conſanguinitatis, ⁊ frater, ⁊ vir ſororis ſunt in primo gradu. ¶ Secunda linea recta que eſt a letere dextro premiſſe linee ꝙtinet quatuor cellulas. in prima ſcribitur frater, in ſecūda fratris filius, in tertia fratris nepos, in quarta fratris pronepos. ¶ Tertia linea recta, eſt ſimiliter ad deorſuz huius continens quatuor cellulas, in quarum prima ſcribitur fratris vxor olim relicta, in ſecunda vxor filij fratris, in tertia vxor nepotis fratris, in quarta vxor ꝓ nepotis fratris. ¶ Quarta linea recta eſt a latere ſiniſtro, ſimiliter continens quatuor cellulas, in prima eſt ſoror, in ſecunda filia ſororis, in tertia ſororis neptis, in quarta ſororis proneptis.

Ad deorſum huius linee eſt alia linea recta, ſilr̄ ꝙtinens quatuor cellulas, in prima eſt vir ſororis olim relictus, in ſecūda vir filie ſororis, in tertia vir neptis ſororis, in quarta vir pronepotis ſororis, cur enim ſit, qꝺ in hac linea quinta, in prima cellula dicitur olim relictus, ⁊ ſilr̄, in tertia linea, que eſt a latere dextro, in prima cellula dicitur oliz relicta, que verba. ſ. oliz relicta, ⁊ oliz relictus, nō repetunt̄ in alijs cellulis inferioribus earūdē linearum, vide quod Jo. an. no. in. d. arbore affinitatis, in verſic. circa hoc quero. ¶ † Circa duas lineas reflexas, quas ego dixi eſſe in parte ſuperiori arboris, dic quod vna oritur in cellula frīs. ⁊ terminatur in cellula viri ſororis, ⁊ in. c. ſcribitur primum genus affinitatis, quod hz prohibitionem. Alia vero linea reflexa oritur in cellula ſororis, ⁊ terminatur in cellula vxoris frīs, i qua etiam ſcribitur primum genus affinitatis, quod hodie hz ꝓhibitionē. Tu ēt adde quod dicebam tertio eſſe in eadem arbore in parte ſuperiori duas cellulas, vna eſt a latere dextro, alia a latere ſiniſtro, in prima eſt relictus relicte frīs. in ſecunda ē relicta relicti fratris, q̄ due linee ſunt poſite in ipſa arbore ad decorem, ⁊ ad demonſtrandū illud ſecundum, ⁊ tertium genus affinitatis que hodie prohibitionē non hñt. Finaliter adde huic arbori quod. ſ. dixi, prohibitio matrimonij in linea aſcendente, ⁊ deſcendente nō reſtringitur ad matrimoniū. in linea aſcendēte ⁊ ꝺeſcēdēte nō reſtringit̄ ad quartū gradū, ſed phibet̄ in infinitū rōne conſanguinitatis, ita ratione affinitatis, ſic qꝺ affines aſcēdentibus hñr loco liberoꝝ. l. non facile. §. ⁊ recte. in fi. de grad. cog. ff. ⁊ quia debemus abſtinere a conſanguineis vxoris ſicut a ꝓꝓrijs. c. j. eo. ti. de parentela. c. equaliter. xxxv. q. ij.

¶ Quinto dū in cluſione dr̄ eiuſdem impedimenti tu declara ſic, qꝺ ſicut in linea collaterali ceſſat prohibitio, vbi alter exceſſit graduū phibitionis, ſic qꝺ exiſtens in qnto cōhit cū eo q eſt in primo, vt faciendo propatruū ſtipitē filia Petrucij cū ꝓprio qui eſt in quinto gradu valide cōhit, de quo dictuz eſt in vltimis verbis concluſionis precedentis, ita etiam dic in affinitate vt cū illo mariti conſanguineo qui eundem marituz quinto gradu cō contingit vxor eiuſdem mariti efficaciter contrahat.

Arbores conſanguinitatis ⁊ affinitatis hic affigendas habes in alio loco impreſſas. Et hoc ſō ne paginas bis vna re oneremus, alijſq̄ tractatibus locum faciamus, qui nobis numeroſi ſunt.

☙ SVMMARIVM ❧

1 Cognatio legalis preſtat impedimentum nuptijs. Et de eius effectu, ⁊ quot ſint eius ſpecies. 3.
2 Adoptare qui poſſint, ⁊ qui minus.
4 Adoptio ⁊ arrogatio in quibus differant inter ſe.
5 Arrogatio quam cauſe cognitionem requirat.

¶ Concluſio. xxvij.

c 1 **Cognatio** † legalis preſtat impedimentum nuptijs, ad hoc ſolet cōmuniter allegari. c. per adoptionem. xxx. q. iij. in quo tū textu non facio magnam vim, nam cū hec matrimoniorum materia ſit ſm canones diiudicanda, ⁊ tex. preallegatus ſit lex digeſtorum ſita in titu. de ritu nup. ff. non potuit ergo Gratianus qui legem illam in ſuo volu.

decreti inſeruit de lege efficere canonē. ad hoc gl. in. c. j. de re. eccle. nō alienan. in. vj. in verbo, tractamus circa mediū. Pre ſertim cū magnū decretū quo ad dicta Gratiani non ſit approbatū, de quo Joā. and. not. in. c. ij. de reſcript. idē eſt de magro ſententiaꝝ. Nā vtriuſq; dicta quotidie reprobant. Item vt dixi leges in magno decreto incorporate non recipiuntur pro canonibus niſi forte eſſent inſerte, ꝛ incorporate per papaz in corpore alterius canonis, ita intelligitur qđ notatur. ij. q. j. in primis. De hoc ego ſcripſi in repeti. c. primi in. j. parte de homi.

¶ Rurſus in materia ſubiecta tex. Nicolai quarti. in. c. ita diligis, ea. cā ꝛ. q. proxime allegata q̄ etiā magiſter ſniaꝝ in. iiij. diſt. xlij. recitat nō multū vrget pp rōnem quā ſubijcit. Quando quidē inter eos qui natura, ꝛ eos qui adoptione filij ſunt, venerāde romane leges matrimonia ꝯbi nō permittunt. ¶ Super eſt ergo, vt in hac cognatione legali impediēte matrimonia ſit vnicus tex. in. c. vnico. de cog. legali, ſed hic ſunt aliqua premittenda ad inſtructionē ſimpliciū canoniſtaꝝ. Nic. n. dz eē pfeſſorum iuris canonici labor, vt cū legales materie occurrunt, ꝛ legendo ꝛ ſcribēdo pertinenter, ꝛ more legiſtaꝝ pro vtilitate legentiū ꝛ auditoꝝ explicent. Primo ergo videdū eſt quid ſit cognatio legalis. in quo oēs conſentiunt, qđ eſt quedā proximitas ex adoptione proueniens, ita Jo. and. in ſumma confeſſionū. in titu. iſto alle. referente Henri. bohic. in. d. c. vnico. tenent Alber. ꝛ Pet. in. iiij. di. xlij. Scđo eſt videndū quid ſit adoptio. Tancredus dicebat, quod eſt extranee perſone in filium, vel nepotē, aut deinceps legitima aſſumptio. Hec deſcriptio nō plz Hoſt. qz eſt nimis generalis, ꝛ inſufficiens. Pla. ꝛ Joā. dicunt qđ eſt legalis actio, ad ſolacīū eoꝝ facta qui liberos nō bñt pene natura imitans. Hec deſcriptio nō plz Azoni, qz adoptio fit ēt per eos qui bñt filios q̄nis alias nō bñtibus facilius concedatur. l. nec ei. §. eoꝝ. ꝛ §. preterea. ꝛ l. ſi quis nepotē. de adop. ff. §. Iz. inſti. eo. Dicebat itaq; Azo. qđ eſt legitimus actus per quē efficitur, vel reputatur filius qui nō ē. l. j. ff. eo. §. minorē. inſti. eo. Deſcriptio ſecunda Jo. ꝛ Pla. cōiter recipitur p canoniſtas. Pro qua dicunt, qđ Romani antiqui cōditores legum. Et alij ſoliciti fuerunt ne quis ſine herede decederet, ne defunctus afficiatur iniuria. §. j. ex quibus cauſis manu. Sic curauerunt, qp qui naturales nō poterant habere ſaltē haberent filiū legalē. l. ſi pater. §. vlti. ꝛ l. ſeq. ꝛ l. ſi ei. §. iij. ff. eo. Dicunt tamen hāc cāz ſolū fuiſſe impulſiuā, qz forte aliquis nobilis diues dedit cāz edicto, vt de Calpburnia dř, neq; ppterea ſequitur, qm̄ poſſit adoptare qui filios habet. In deſcriptione añt predicta bene dř na
2 turam imitans. †Nā minor natu maiorē nequit adoptare, quia pro monſtro eſt, quod filius ſit patre maior natu. d. §. minorem. Femine quoq; que liberos nō bñt in ptātem non poſſunt adoptare. §. femine. inſtitu. eo. niſi forte feminis ſit imperiali reſcripto conceſſum ad ſolacium liberoꝝ in exercitu amiſſoꝝ. l. mulierē. de adopt. C. Caſtrati quoq; qui ſunt a natura nō pñt adoptare. Sed hi qui ſunt ex accidēti poſſunt. Item minor ſeptuagenario non dz adoptare, qz magis dz procreationi liberoꝝ ſtudere, niſi cauſa cognita id fiat. l. ij. §. illud. l. ſi pater. §. fi. cum. l. ſeq. ff. eo. §. illud. eo. inſti. Tertio eſt videdū, quot ſunt ſpecies cogna
3 tionis legalis. †Tu dic duas eſſe. Una trāſit in nomen ſpeciale, que dicitur adoptio. Alia dř arrogatio. ſicut Pet. ꝛ Bar. ꝛ reliqui poſteriores poſt eum in. l. imperium. de iuriſdi. omniū iudi. ff. dicunt, quod iuriſdictio in genere ſumpta diuiditur in imperium merum ꝛ mixtum, ꝛ iuriſdictionem, prout eſt ſpecies, et cuiuſlibet imperij faciunt ſex gradus cōparationis, vt ſit maximuz, maius, magnum, paruum, minus, ꝛ minimum. Sequūtur canoniſte, maxime Panor. in capi. quod ſedes. de offic. ordin.
4 †redeundo ad materiam ſubiectam, differunt adoptio, ꝛ arrogatio, quinq; modis. ¶ Primo quia adoptantur filijſa. Sed arrogantur q ſunt ſui iuris, inde extant illi verſus magiſtrales. arrogo qui ſuus eſt, ſed habet mens eſſe neceſſe, patris adopto ſuum, ſed patris permanet idem. ¶ Secundo adoptio fit auctoritate cuiuſlibet magiſtratus. Sed arrogatio ſolum auctoritate principis. §. j. inſtit. eo. Bar. ꝛ Hoſt. in. d. c. vnico. eo. ti. ¶ Tertio in arrogatione requiritur verbum expreſſiuum principis, ad hec voluntas arrogantis, ꝛ arrogati, in adoptione auctoritate voluntas patris ꝛ filij, ꝛ ſolius patris cōſenſus ſufficit, ſi is filius ſit infans. Ad hoc. l. j. ꝛ ij. ꝛ l. in adoptionibus. ꝛ l. etiā infantem. ff. eod. ¶ Quarto in adoptione hodie adoptatus non tranſit in familiam adoptantis. l. penulti. C. eo. niſi vt ibi habetur eſſet adoptatus ab auo, aut alio aſcēdēte arrogatus, ꝛ ſic non ſolum ipſe, ſed res ſue, ꝛ liberi eius. l. ſi pater. ff. eod. Unde cū diuus Auguſtus vellet Germanicum adoptare, ꝛ is nollet conſentire, ꝛ ſic adoptio non pcedebat callide ſuaſit Tyberio vt Germanicuz adoptaret, qđ fecit. Et is Auguſtus Tyberiū poſtea adoptauit. ꝛ ex conſequenti habuit Germanicū, loco nepotis. ita Suetonius in vita Tyberij, ꝛ Juſtinianus refert in. §. fi. inſti. eo. ¶ Quinto arrogatio nō abſolute permittitur, ſed ita demū, vt ſit maior. lx. annis, qz minores magis pcreationi liberoꝝ ſtudere debēt, niſi morbus, aut valitudo ſit in cā, aut ſubſit alia occaſio adoptandi, forte, qz coniunctaz pſonā velint adoptare. Item nō debet quis plures arrogare, niſi ſubſit cā. Sed nec libertū alienum, nec maiorem minor. Itez nō permittit arrogare ei qui tutelā adminiſtrauit, maxime ſi minor ſit. xxv. annis qui arrogatur. Forte enim arrogat ne rōnes reddat. Item nō permittitur arrogatio, qñ fit ex turpi cā forte arrogat quis vt ꝺ predetur arrogatum, vel arrogat adultā, vt habeat eius copiaz facilius. Item tutores nequeunt adoptare eos, quos vt pupillos bñt, niſi ſi ad hoc, vel naturali cognatione, vel ſanctiſſima affectione ducantur, in reliquis añt pupillis prohibetur arrogatio, ne ſit in ptāte tutorum, aut finire tutelam, aut ſubſtitutionē apparenter factā extinguere. Nā ſi tutor pupillū adoptaret ſic tutela finiretur, tanq; capitis diminutione. §. ſi pupilli, quib. mo. teſta. infir. Et cum ſubſtitutio patris dicatur eſſe teſtamentum filij. §. igitur. de pupil. inſti. Et capitis diminutione teſtamentū
5 finitur. §. alio. quibus mo. teſta. infir. †Item eſtimandū eſt q̄ ſint facultates pupilli, ꝛ que eius qui adoptare velit, vt eſtimetur ex cōparatione eaꝝ, an ſit ſalubris adoptio. Item cuius vite ſit is q velit redigere pupillū in familiā ſuā. Et cuius etatis ſit, vt eſtimetur. An melius ſit de liberis procreandis cogitare eū, quem ex aliena familia quēq; redigere in ptātem ſuā. In cauſe etiam cognitione verſatur, an debeat permitti ei qui vnū, vel plures liberos habet adoptare alium, ne aut eoꝝ quos ex inſtis nuptijs procreauit minuatur ſpes. Aut ne qui adoptatus ſit minus percipiat, quam eum dignū erat ſequi, nonnunq; ditiorem permittitur adoptare pauperi, ſi vite eius ſobrietas clara ſit, vel affectio honeſta, nec incognita. Iſta patent in. l. ſi paterfamilias. §. in arrogatione. cū ſeq. ꝛ ſeq. ff. eod. Sed in hac arrogatione ſpeciale, quod ſi arrogator eū emācipauerit ſine cauſa, vel in morte eū exheredauerit, tenetur relinquere quartaz bonoꝝ, preter bona, que ad adoptiuum patrē tranſtulit, vel acquiſiuit, qz illa habet precipua. Et hec quarta conditio, ex lege poteſt peti. §. cum autem. inſtit. eo. l. papinianus. §. ſi quis ex his. de inoffi. teſtam. ff. ꝛ in ea quarta poteſt ſubſtituere. l. ſi arrogator. eo. ti. ꝛ adde, qđ arrogans debet cauere ſeruo publico, ea que habuit ex bonis ipſius arrogati ſe reſtituturum his ad quos pervenirent ſi eſſent, ſi arrogatus permanſiſſet in ſtatu ſuo. ꝛ per hec prouideť ſubſtitutis ꝛ legitimis heredibus arrogati, ꝛ legatarijs, qui agere poſſent mortuo arrogato, qua ſtipulatione, ſeu cautione omiſſa, vt bř. l. non aliter. cum. l. ſeq. ff. eo. poteſt agi vtili actione, ex teſtamento, cum pupillare teſtamentuz euanuerit capitis diminutione pupilli, que contingit per arrogationez. Cum mortuus ſit pupillus in poteſtate aliena, ſecus ſi ipſe in pupillari etate ſui iuris deceſſiſſet. l. nec ei. in verbo, ſubſtitutionē a parente factā, cū gl. ff. Hec autem cognatio legalis diſſolnitur quatnor modis morte naturali ciuili, ꝛ emancipatione, ꝛ per aſſecutionez dignitatis, que liberat a curiali conditione. Henr. no. in. d. c. vnico. ꝛ ſimiliter notat Hoſt. in. d. §. qualiter. eo. titu.

❧ SVMMARIVM ❧

1 Frigiditas ſen maleficium preſtat impedimentum matrimonijs.
2 Copule impotentia quotuplex ſit, ꝛ eius deſcriptio. 8. 10.
3 Caſtrati ꝛ ſpadonis ethimologie.
4 Eunuchi qui ſint. ꝛ vnde dicti. Et de eunuchis plura. Et an differant a ſpadonibus.
5 Origenes abſcidit ſibi virilia vt tute poſſet mulieribus p̄dicaꝛ.
6 Maleficium nunquid poſſit impedire copulari. Et de maleficijs plura ꝛ quidem ridicula. 7.
9 Impuberes duobus caſibus valide contrahunt.
10 Cohabitatio triennalis ad ſeparationem matrimonij propter frigiditatem an requiſita. Et quo tēpore incipiat currere tēpus, ꝛ an debeat eſſe continuum. 14. 15. Et ibi nota ſeptem limitationes. 16. 17. 18. 19. 21. 28.
11 Impotentie thori probande tria argumenta.
12 Practica epiſcoporum vbi de frigiditate agitur.
13 Gratia in ſacramento matrimonij an conferatur.
16 Apoſtoli an fuerint vxorati.

20 Matrimonij contrahendi quando detur licentia potenti iuncto impotenti.
21 Hostiensis optabat duas decretales super impedimento matrimonij propter frigiditatem a papa fieri.
23 Obstetrices ad cognoscendam impotentiam thori quales assumi debeant.
24 Impotentia thori qualiter alleganda.
25 Matrimoniū semel propter frigiditatem separatus, an cessante impedimento possit reintegrari.
26 Sententia matrimonialis per duas sententias confirmata vtrū sit retractabilis.
27 Fornicatio mulieri que post separationem facta est idonea nunquid possit obijci a primo.
28 Maleficium vtrum tolli possit.

¶ Vigesimaoctaua conclusio.

1 f Rigiditas seu maleficiū ꝓstat impedimētum matrimonijs. Hec conclusio recipit declarationes sequētes.

2 ¶ ꝓ Prima impotentia coeundi, ita solet describi. Est vitium, seu defectus naturalis, aut accidētalis quo impedit alter alteri commiscerī. Sic Host. in sum. de fri. §. j. vel dic ꝑm Ray. in sum. in prin. eo. ti. ⁊ fratrē Jo. in sum. ꝙfessionū. eo. tit. q. j. ⁊ Astē. li. viij. ti. xxvj. ꝙ est vitiū anni vel corpis, vt vtriusq; quo qs impedit alij carnaliter commiscerī, q̄ descriptio satis recidit in precedentē. ¶ Secūda declaratio, impotētia copule ꝑm Ray. Bof. ⁊ Astē. i locis alle. est duplex, q̄dā est nālis q̄dā accidētalis. rursus nālis ē duplex, q̄dā tpalis, q̄dā ppetua. tpalis est que ꝙtingit nāliter pp defectū etatis, tam in masculo, quā in femina. nālis ppetua ꝙtingit in muliere pp nimiā arctationē. in masculo aūt, vt no. Jo. an. scribit in. c. laudabilē. e. ti. ꝙtingit quadruplex, aut ex frigiditate, aut nimia carnositate, aut ex defectu lancee, aut pp siccitatē. Scribit quoq; Host. in sum. buiꝰ ti. §. fi. ver. qd si mulierē, id se fuisse expertum in duabus causis. in vna vez cā innētū fuisse masculū, q babebat mēbrū admodū veruce, ⁊ ita paruū, vt vix vrinam posset emittere testes quoq; suis erāt ad modū ciceris, vt palpando ēt diligenter vix reperiri possent, is tū nō erat hermophroditus, alias inqt Host. canēdum esse, qz ꝙsueuerūt tales nōnūq̄ mēbrū retrabere postea ꝓlixum extēdunt ad modū animalis, vt ipse Host. testat se vidisse in ciuitate Biensi. Adijcit quoq; idē Host. in loco ꝓxime alle. Jn cā quadā q̄ cozā eo agebat deprehensum fuisse masculum, q testes habebat. §. virgā. Et ipsam virgā adeo ineptam ꝙ videbat esse monstrū, insup omnino imberbis erat. Scripsit quoq; idē Host. subesse q̄dā alia signa secreta q̄ ipse scribere erubescit. Ac si index sibi credere vult, cum hic nō sit questio de lana caprina, sed de anime piculo, ꝑ inspectionē, ⁊ oēs alios modo, ⁊ circūstātias ⁊ sapiores, ⁊ inferiores, tam ex pte viri, q̄ mulieris, omnē diligētiā adhibeat quā poterit. ¶ Postremo impotētia accidētalis coitus est duplex, vna est apparēs, alia occulta. Apparēs con
3 tingit, ex castratione, seu precisione virilū, ⁊ post Goff. ⁊ Host. in finis summis scribit Astē. li. viij. ti. xxviij. ꝙ castratus sit q̄si caste natus, ⁊ spado cui spata, vel gladio amputata sunt virilia. Eunuchus se hz ad vtrūq;, ꝓ qua etimologia facit gl. expressa i. §. sed illud de adop. inst. in verbo, spadones. Ad idē gl. in. l. §z est q̄situ. in. §. i. de lib. ⁊ postbu. ff. ⁊ ad h̄ faciūt illi tex. dū volunt ꝙ illi generare nō facile possunt, spadones, matrimonium ꝯbere possunt ⁊ adoptare, ⁊ postbumum beredē instituere, qm̄ nec etas, nec sterilitas eius rei impedimēto sit. hac idē ō hermophrodito si in eo prenalēt virilia, sed vult ille tex. ꝙ castratus cui natura prestat impedimētū h̄ omnia nō possit. ad hoc facit. l. si servus. §. fi. de iur. dot. ff. Sunt tū q dicāt ꝙ castrare sit ꝓprie virilia amputare, apud Junenalē. Nullus Ephebū seu castrauit in arce Tyrannus. Ulpia. tū omne genus euiratoꝝ, spadonū nomine vult ꝙtineri, ita. n. de ꝛ. signi. ff. scribit, Spadonū generalis appellatio, quo nomine ꝙtinentur, tā hi q nā sunt spadones. Item Thibilie, ⁊ Thalasie, sed si ꝙ spadonū genus est, ꝙtinet. Thibilie qd sint, dic vt ibi ꝑ glo. ⁊ est glo. similis in. l. hi q, de sica. ff. Thalasias aūt preter illas gl. Est is q testiculos hz attritos. ad de ꝙ eunuchi se habent ad vtrūq;, inde in euāgelio Matthei. xix. dns tetarus a phariseis, vtrū ſz legē Moysi vxores liceret dimittere, omnino fieri phibuit, ꝙ discipuli ꝙsiderātes dixerūt ei, si talis est cā hominis, cū vxore nō expedit inqūt nubere. qbꝰ ille rndit, nō omnes capiūt ꝛbū, sed qbus datū est. Sunt enim inquit ille tex. ⁊ facit in ꝓposito Eunuchi q de vtero matris nati sunt, ⁊ sunt eunuchi q ab hominib⁹ eunuchizati sunt, ⁊ sunt eunuchi q se castrauerūt pp regnū celoꝝ, ⁊ eunuchi ăt dicti sunt, qz id genus, vt est apud Terentiū in eunucho adhibebaṫ seruandis cubilibus regū, de quo ēt in tex. ⁊ gl. in. l. si seruus seruū. §. si qs puerꝝ ad. l. aq. ff. ⁊ in actis apostoloꝝ legiṫ. c. viij. de eunucho Cādacis regine, ad quā cū vehereṫ in curru trāslatus est Philippus apostolus. Quē baptizauit, apud Hieremiā. c. xxxviij. legiṫ de Abdemelech eunucho Sedechie regis, q Hieremie in lacū misso ꝙpassus est quāuis vtroq; loco Nic. de lira affirmat eos fuisse eunuchos nō ex precisione mēbroꝝ genitaliū, sz ex castitate moꝝ ⁊ ante de Lira Hieroni. quē ipse de lira in loc. allegatis nō ꝙmemorat, idē sensit in lib. inuectiuo, ꝯ Joninianum. c. vij. Hi sunt inqt eunuchi q se lignū aridū ob sterilitatem putantes audiunt per Esaiam, ꝙ pro filijs, ⁊ filiabus habeant locum in celis paratū, boꝝ inqt Tippus est Abdemelech eunuchus in Hieremia. ⁊ spado ille Cādacis regine, in Actib⁹ apostoloꝝ. Qui ob robur fidei viri nomen obtinuit. ¶ His adde, ꝙ qdā affirmāt spadonē, ⁊ eunuchum grece in nullo differre, nisi ꝙ elegantius ⁊ magis atticū est spadonē q̄z eunuchum dicere. Dicitur aūt spado, vel a spata, vt prius, vel a spazo ꝙ est auferro, euello, quod ab eo maxima pars virilitatis auferaṫ. ⁊ q̄uis text. in. d. §. si quis puerum dicat, quod pro castratione serui nō detur aquilia. Tamen imminet grauior pena. l. legis cornelie q̄ est vltimum supplicium. l. de eunucho. C. l. iij. §. qui hominem. ⁊ l. sequen. §. qui in seruos. de sicarijs. ff. ⁊ vult ille text. quod in casu isto in detestationez criminis possit procedi contra absentes. Videis autem, quod in. l. scriptum est, anima cuius prepntij caro ⁊c. habetur in. c. maiores. de baptismo, hec pena castratiōis non imponitur, sed hominibus alterius secte, habeṫ in. l. circuncidere. de sica. ff. Subijciūt aūt canoniste ꝙ eunuchi a natura, aut secti in cunabulis, siue ꝑ enitatione morbi, vt nostri dicūt lepre, siue pro aliqua persecutione, que tamen non prouenit ex culpa, vt fingunt de illo qui per maritum deprehensus in actu flagranti adulterij lectus est testiculis, tales licite ꝓmouenṫ. c. ij. cū duobus seq. c. ex parte. c. si q. de corpo. vitia. ⁊ optabāt Hostien. ⁊ Jo. an. in. c. ex parte alleg. oēs clericos precisos esse genitalibus. Ad predicta facit. c. eunuchus. cū duobus sequenti. distinc. lv. secus tamen est de his qui credentes mereri, sine cā fecissent sibi prescindi virilia, qz hi non perducuntur ad clericū, cum quibus tamen dispensat episcopus. in. d. c. ex parte ⁊ habetur in capi. h qui. ⁊. c. si quis absciderit. lv. distinctio. vbi gl. refert de Marco, q sibi prescidit policem arbitratus se indignū
5 sacerdotio. ¶ de Origine aūt, cuius ēt meminit illa gl. habetur i hystoria scolastica. lib. vij. qui sibi prescidit virilia, vt paulo liberius posset predicare mulieribus, ⁊ id nō est trahendū ad consequentiam, recitant Host. ⁊ Jo. an. in. d. c. ex parte. Scribit vero lex, quod habens vnicum testiculum neq; sit morbosus, neq; vitiosus, ⁊ possit generare. l. pomponius. de edil. edi. ff. Scribit etiam text. l. edilis. §. sed etiam. eo. titu. de edi. edi. ff. quedā esse, que in hominibus morbum faciunt in iumentis non adeo vtpote, si mulus castratus sit neq; morbi, neq; vitij qd habere videtur, qz neq; de fortitudine eius quid detrahitur, neq; de vtilitate, cū ad generandum nunq̄ sit habilis, refert etiam id gl. in. d. l. spadonum. ¶ Occulta impotentia creandi est que prouenit ex maleficijs, que dicuntur sortilegia, vel facture. Scribit antem Aften. lib. iij. titu. xxix. Quosdā dixisse, quod maleficium nihil esset in mundo, nisi in opinione hominum, qui naturales effectus, quoꝝ cause, qz sunt occulte, maleficijs imputabant, sz hoc inquit ille ꝯ sanctos qui dicunt, ꝙ demones habeant potestatem. §. corpora, ⁊ imaginationes hominum, cū deus permittit vnde per eos malefici aliqua signa facere possunt, inde qui ipsos inducunt ad talia faciēda malefici dicuntur. Refert quoq; ille, vt in proposito aliquos dicere melius, ꝙ per maleficia possit carnali copule prestari impedimentum. ¶ Adijcit quoq; idē
6 Aften. post Bona. in. iij. di. xxxiij. q. j. argu. iij. c. iij. ꝙ velut diabolo est magis permissa potestas sup serpētes quā alia animalia in prioris facti memoriā, vnde serpentes magis quā aues incantationibus decipiunṫ, sic actus generationis, qz est vitiosus, vt plurimum, ⁊ qdāmodo fetidus, ⁊ homines in illo actu libidinose inunguntur, ⁊ i pluribus. ideo actū illū magis diabolo permittitur impedire, inde apud Thobiaz Almodeus dicitur interfeciſſe viros, in lecto nō i quinto. Adde his ꝙ scribit Hostien. titu. isto. §. que impotentia, versicu. occulta. quod sic nonnūq̄ maleficiantur homines quod reddantur impotentes omnibus preterq̄ vni, ⁊ hoc maleficiū vocaṫ sortilegium, cum tunc videtur adulterium. Refert ibidē Host. Sic maleficiatū fuisse

comitē quēdā, q annos. xx. stetit cū vxoꝛe nō valēs cognoscere eam. Et tñ cognouit cessante maleficio. Qño añt ꝙtigere possit ꝙ actus generationis impediaꝫ respectu vnius mulieris, ⁊ non respectu alterius, ⁊ quo pacto diabolus, id efficiat. s. prestet impedimentum impedimento intrinseco organū nō ledēdo, sed extrinseco impediēdo vsuꝫ, vide quod idē Asten. loco ꝓxime allegato scribit post Pet. de pal. in. iiij. di. xxxiij. ar. iiij. Vis ad de ꝙ Arnaldus de villa noua scribit in opibus suis, sub rub. de
7 remedijs ⁊ experimentis contra maleficia, † ꝙ maleficia quedam de animatis fiunt, vt testiculi Galli suppositi lecto, cū sanguine efficiunt, ne maritus concubat in lecto cum muliere. Et adijcit ille ꝙ maleficia quedā fiūt, cū sanguine vesptilionis, que dā vero de terre nascētibus, vt si glās, vel nuꝛ sepeꝫ. Quoꝝ me dietas ex vna ꝑte vie ponaꝫ. ⁊ alia ex alia ꝑte, ex qua sponsus, aut spōsa dꝫ venire, sunt quoqꝫ ꝑm eūdē Arnaldū maleficia q̄dā q̄ in granis fabaꝝ ꝙficiunt, ꝙ nec apta molificant, nec igne coquunt, ꝙ maleficiū est pessimū si. iiij. illaꝝ, vel tres sub lecto, vel in lecto, vel in terra. s. ostiū, vl circa ponant. Postremo ait q̄dā esse maleficia metallica, q̄ fiunt ex ferro, vel plūbo. ⁊ q̄dam q̄ fiunt ex acu, qua mortui, vel mortue suunt in sudarijs, ⁊ qꝛ hec diabolica, maxime in mulieribus fiūt, q̄dā diuinis, q̄dam humanis curant auxilijs, de quibus remedijs illic plene no. idē Arnaldus, q̄ dicta, qꝛ vident esse ridicula, ⁊ supstitiosa, ego nō retulissem, nisi qꝛ ét illi duo canonū vertices Host. ⁊ Jo. an. similia referūt, in. c. fi. eo. titu. dum dicūt scriptū esse in practica Cōstantini, in rub. de his qui male. impe. cū vxoꝛib⁹ coire nequeūt ꝙ maleficium fabaꝝ pessimū est, ꝙ magis diuinitus quam humanitus curari pōt, quasi diceret ipsum non sit miraculose curari per ꝙ dꝫ ecclesia ꝙ maleficiū pōt esse ꝑpetū, ⁊ ꝙsuluit Host. ꝙ ecclesia in hoc recurrat ad remedia, q̄ ibi ponunt, ⁊ in his dicit Host. recurrendū esse ad medicos, tanqꝫ magis exptos, ⁊ satis pōt inquit Host. ecclesia tolerare, ⁊ rescindere vana vanis.

8 **Tertia** declaratio † impotētia copule que ꝓuenit rōne etatis q̄diu durat. i. vsqꝫ ad pubertatē solū impedit matrimoniū ꝫbi, sed dirimit iam contractū, ita ꝓbaꝫ in. c. j. ij. ⁊. c. literas. c. accessit. ó despon. impu. ⁊ regulariter impuberes, nō sunt idonei ad copulā carnalē, qꝛ hec potentia ꝓsumptione iuris accedit post pubertatē, vt in. d. iuribus in. l. si vxoꝛ ff. de adul. in. c. j. de delic. puero. ⁊ nota ꝙ dixi solū vsqꝫ ad pubertatē, Nā post pubertatē nō impedit neqꝫ dirimit. Dꝫ opus est expectare vsqꝫ ad plenā pubertatē, q̄ est in. xviij. anno. in. l. mella. de ali. leg. ff. Nā ꝙtingere posset puberem, adhuc statim post pubertatē nō esse idoneū, nec potentē, qui talis nō impedi tur matrimoniū ꝫbere, ⁊ ꝫctū ꝑ eum non statim dirimitur. doc. ita tenēt cōiter in. c. iij. alleg. reꝓbata gl. ibi, ac visi sunt sepenumero aliqui post pubertatem impotentes, ad hoc. §. per occa
9 sionem. de nup. colum. quarta. † ⁊ adde quod duobus casibus possunt impuberes valide contrabere.

¶ Primus est q̄n constat de potentia coeundi. de facto, q̄ se mutuo cognouerunt, ita ꝓbat tex. in. c. alleg. puberes. nam lꝫ minoꝛ ann. nō sit idoneus ad gñationē, vel copulā, tñ ꝙstat, de ꝫrio, tunc vt dicūt docto. ꝓsumptio cedit veritate.

¶ Secundo q̄n alias apparet de copula cū alijs, vtpote, si minoꝛ. xiij. annis ꝫbens matrimoniū cognouit alias mulieres, ⁊ mulier ante duodecimū annū fuit ab alijs cognita, ad hoc. c. de illis. l. ij. dum dicit ꝙ potuerūt carnaliter ꝙmisceri, lꝫ Host. post Tancre. cū violatione litere ibi intelligat, ꝙ de facto se cognouerūt, sed primū mihi vꝛ verius, ꝙ ibi tenent Inn. vterqꝫ Abb. ⁊ Jo. an. ad hoc facit tex. illius. c. de illis. l. ij. qui non reqrit apte copulā de facto, sed solū potentiā. plus ego idē esse puto, si potētia copule, non appareat de facto, sed aliunde colligaꝫ, vt ex signis, puta si ex aspectu coꝛporis, lanugine, aut alijs signis intrinsecis mulier, aut masculus sunt apti ad copulā, ita Panoꝛ. in. d. c. de illis. ꝑ illū tex. dñ dicit, potuerunt carnaliter commisceri, ⁊ Abb. antiq. dicit ꝙ de distantia a pubertate determinādum est ꝑm plus ⁊ minus ꝑ diuersam dispositionem mēbroꝝ, ⁊ sagacitatis, ⁊ aduerte tu ꝙ iura de hac mā loquentia inquantū dicunt ꝙ in his malitia ꝛuppleat etatē, intelligēda sunt de malitia, seu vigoꝛe naturali, aut potentia coeundi, non autem intelligenda sunt de malitia, seu astutia in agendis.

10 **Quarta** declaratio est † ꝙ ꝑ impotentiam copule ꝓuenientem, ex frigiditate in viro, aut artitudine in muliere, separeꝫ matrimoniū reqrit cohabitatio triennalis computāda ex die quo egerunt penitentiā, ⁊ fuit illō tempus ꝑ iudicē assignatū, ad hoc. c. landabilē. eo. ti. ibi indulgendum sit subaudi a iudice. ⁊ hoc ibi no. Goff. ⁊ Host. ⁊ satis ibi ꝙcordat Bernar. in gl. ac ꝙ si prius. hoc ét no. Host. in sum. huius titu.
11 §. qualiter. ver. qd si maritus. ⁊ in ver. quid si potētia. † ⁊ tu aduerte tria esse argumenta probande impotentie.

¶ Primum est aspectus coꝛporis. c. fraternitatis. eo. titu.

¶ Secundum est cohabitatio triennalis, iuxta formam premissam de qua in. d. c. laudabilem.

¶ Tertiū iuramentū ꝑpium, cum septima manu propinquoꝝ vt in. c. ꝓxime alleg. hī. Dicūt autem nostri, potissimū Hostie.
12 vbi. s. ꝓcticam in ea re esse, ꝙ † eps ad quē spectat cognitio causaꝝ matrimonialiū dꝫ primū iniungere ꝙiugibus, vt de commūsis agant penitentiā, pōt enim peccatū esse in causa. argu. c. cuꝫ infirmitas. de peni. ⁊ remiss. vt sic deo placeāt, q matrimonij fuit institutoꝛ, inde recepto sacramento dꝫ precipe, vt simul habitent ⁊ bona fide vterqꝫ det operā, ad debitū carnale hincinde reddēdum, vir in ꝑficiendo, mulier in patiendo, ita ꝙ neuter aliquam fraudē adhibeat. ⁊ si sic ꝑ ꝙtinuū triennium cohabitauerint, in capite ieiunij veniant iteꝫ ad epm dicentes, qó sicut ꝓmiserunt eis factū est, ⁊ tentatū, nec potuerūt effici vna caro. Jurabit maritus se naturaliter frigidū. Et mandatū ipsum sibi iniunctū toto posse impleuisse, qñqꝫ nec motū carnalez sentire potuit, ⁊ mulier idem affirmabit, ⁊ adducet vterqꝫ parentes septem, vel si absint septem vicinos bone fame, qui iurabūt se credre eos vero iurasse. Ac tum demum recepto illoꝝ sacramento, ⁊ iuramēto propinquoꝝ dirimit matrimoniū, ⁊ dabit vtriqꝫ licentia contrahēdi, ⁊ meo iudicio non erit malū in hoc negotio graui, quo de piculo anime agit. Si iudex ex officio inquirat, an aliquis interim de vicinia cognouerit, an vxoꝛ eius sit virgo, ⁊ omnez adhibeat diligentiā, que pōt seruari. argu. c. vbi periculuz. de elec. in. vi.

¶ Predictis adde tex. in. c. si ꝑ sortiarias. xxxiij. q. j. Qui vult ꝙ hi quibus hec maleficia eueniunt hortandi sunt, vt corde contrito, spiritu humiliato deo, sacerdoti, de omnibus peccatis suis purā faciāt ꝙfessionē, profusis lachrymis, ⁊ largioribus eleemosinis, ⁊ oratonibus, ac ieiunijs domino satisfaciāt ꝑ exoꝛcismos ac cetera ecclesiastice medicine munia, ministri ecclesie tales q̄tū dñs annuerit, q Abimelech, ac domū eius Abrahe orationibus sanauit, sanare ꝓcurent, ꝙ si forte sanari non potuerint, se-
13 parari valebunt. † Predictis satis apposite adijci pōt ꝙ Host. Jo. an. ⁊ Panoꝛ. no. in. c. vnico. §. scire. de sacra vnctio. vbi volunt ac scribūt Theologos dicere, ꝙ si fideles vacent orationibus. ⁊ ea intentione qua debent ꝫbant, ⁊ alias se ad gratiā habilitent aliqua datur in sacramento matrimonij gratia. Citius enim Deus dat ꝓlem, carnis ꝓuritus minus sentiunt. Proniores. ix. in fi. aque furtiue dulciores sunt, ⁊ panis absconditus suauioꝛ, fortioꝛes reddunt ad fi. sibi inuicē seruandā, magis abūdāt in tpalibus, ⁊ diuitijs, ⁊ consolatius viuūt. Ad ꝫ facit Thobie. vj. ibi hi nāqꝫ q ꝙiugiū, ita suscipiūt vt Deum a se excutiāt, ⁊ sue libidini vacent, ⁊ que sequunt ibi vsqꝫ ad fin. ad idē Thobie. viij. ꝑ totū ⁊ maxime ibi filij quippe sanctoꝝ ⁊c. Et subijciūt predicti Host. Jo. an. ⁊ Pan. certū esse. ꝙ inter ꝙiuges opus carnis absqꝫ peccato pficit ꝑ ꝙ fatēdū est in matrimonio aliqꝫ gratiam ꝙferri ꝫ triplicē inordinationē. Cōtra ꝙcupiscētiā, qꝛ ꝙcupiscentia inclinat ad multas mulieres, sed per gratiam sacramenti vni soli vult coniūgi ⁊ inde oritur bonum prolis.

¶ Secunda, qꝛ inclinat ad solā delectationem, sed gratia sacramenti inclinat ad prolem inde oritur bonum fidei.

¶ Tertia inordinatio concupiscentie, qꝛ post impletionem fasti diū generat inde luxurioſus querit aliam, sed in sacramento datur gratia, vt semp velit esse cū vna, ⁊ sic oritur bonū sacramenti. Hec ob. ꝙ ꝫbit matrimonium mediante pecunia, qꝛ illud toleratur ꝓp onera matrimonij. arg. eoꝝ que leguntur, ⁊ no. in. c. salubriter. de vsur. ⁊ qꝛ potius ordinaꝫ ad carnalitatem. s. prolis susceptionem, quam ad spiritualitatem, ⁊ si de benedictione reciperetur pretium, esset simonia. de simo. cū in ecclesie, ⁊ quod ibi notatur, nec est dos de esse matrimonij. Ad id qó dici posset, quod hoc sacramentum est infidelibus commune quibus nō ꝙfert gratia. Rndetur, quod id non est ex defectu sacramenti, sed inhabilitate ipsoꝝ, ac si existens in mortali peccato recipiat eucharistiam, vel fictus, aut conditionaliter coactus. recipit baptismum. De materia dicunt nostri videndum esse Thomam in. iiij. distinc. xxvj. q. ij. articu. iij.

14 **Circa hanc quartam** † declarationē, incidunt due difficultates, ⁊ septem limitationes. ¶ Quantum ad primum.

¶ Prima difficultas est, a quo tpe incipiat curreꝫ istū triēnū.

¶ Secunda est, an tempus debeat esse continuum

¶ Circa primam difficultatem, ego lego duas opiniones.

¶ Prima

¶ Prima Host. ꝛ Jo. an. in. d. c. si ꝙ incipiat ꝫ triēniū a prece pro iudicis, seu a tpe penitētie pfecte ꝫm preceptū iudicis. idem Host. rz in sum. §. qualiter. ver. sed si vir. secūda opinio est Vincen. Aba. ꝛ Innocen. in. d. c. fina. quā Panor. seqr, ꝙ sufficiat eos cohabitasse triēnio, siue ante, siue post tēpus monitionis facte p iudicē. Et hec opinio ꝓbar ibi si intra predictos annos. Nam loquit de illis annis q ꝓcesserūt querelā nūc oppositā coraz iudicibus, fatet tñ Panor. ꝙ post penitētiā ininunctā debēt cohabitari, aliquo tpe arbitrio iudicis moderando. ꝛ hoc probat litera ibi, ꝛ si forte ꝓcederet deo. Sed ꝓ opinione ꝓcedente multū vrget tex. in. c. laudabilē. in prin. ibi, indulgendū supplex a principe, neqz ob. d. c. fi. sed magis qcordat, qz ibi post octo annos videatur facta petitio, tñ intelligi pōt, qō cā fuerit antea diutius vētilata, ꝛ ad preceptū iudicis penitētiā egerūt, ꝛ simul triennio cohabitauerūt sicut manifeste innuit tex. ille pauloante finē ibi, q post plures terminos, subaudi a iudicibus datos qui termini qtineāt triēniū. Itē vrget ꝓ ista opinione, qō ad ꝓceptū iudicis ꝺbēt primitus qfiteri sua peccata, posset. n. peccatū esse cā retardationis copule. Si enim peccatū esset in cā qd ꝓdesset tempus ꝙ ꝓcessisset penitentiā. ꝛ hec fundamenta multuz vrgēt pro opinione precedente.

15 **Secunda** difficultas ¶ an hec cohabitatio triēnalis ꝺbeat esse qtinua. i. qō coniuges die, ꝛ noctu stent in actu ipso cohabitationis. ꝛ profecto si quis inspiciat coraz tice. d. c. fi. hoc tps dz esse qtinuū, ꝓterea, ꝙ tps sui nā dz esse cōtinuū, qz est mēsura motus primi mobilis, q motº est vniformis, ꝛ qtinuus, ita post Aristotelē gl. in verbo, substātia, in §. ꝙ si frumētū, de re. dini. aliqd ꝓ gl. in rubr. de diuer. ꝛ tēpo. prescrip. ff. Facit ꝙ loco anni vtilis olim dati ad petēdā restitutionē §. rursus. de act. insti. hodie dat quadriēnium qtinuū. l. supuacuā, de tempo. in integ. resti. peten. C. ꝛ in. c. vnico. eo. titu. in. vj. vbi est gl. de annis vtilibus, ꝛ qtinuis, itē facit ꝙ seruus dicit esse nouus, qui non stetit in vbe anno qtinuo. l. interdū. §. quoties. de publi. ff. Ad predicta facit. ꝙ qdā tenent, ꝙ ad faciēdū pfessionē regrat annus qtinuus, ita post Barto. in. d. §. quoties. post Jo. de lig. Tenent Panor. in. c. ad apostolicā, de regu. q̄uis. vt Bar. ꝛ Panor. referant quosdā oppositū firmasse, vt Barthol. brixien. q. vene. lviij. ꝛ Spe. de sta. mona. ℞ sicu. xxxviij. ꝛ Pan. de Eleaza. in cle. j. de regu. Sed ꝓ opi. precedente facit qd intermissum, ꝛ interpolatū tēpus probationis minuit aspiratē regule. Negari. n. nō pōt qn grauius sit ducere abstinētiā p annum qtinuū quā interpolatū, ex his vr ꝙ hoc triennium cohabitationis debeat esse qtinuū, tum p rōnes ꝓdictas. Tum ēt seqndo, vt dixi coricē tex. in. d. c. fi. Sz opi. ꝯria vr mihi verioz, dum enim esset dicere, ꝛ impossibile, ꝙ in illo qnqnēnio essent cōiuges qtinuo dātes opam copule carnali, incidūt ēt aliqua terminoz tpa, qbus est cessandū a copula de honestate, vnde tex. in. d. c. fi. qui dicit qtinuum est intelligendus congruis locis', ꝛ tēporibus, verba. n. sunt similiter intelligēda in. l. si cui de serui. ff. vnde in simili dū gl. in anc. interdicimus. de epis. ꝛ cleri. vult ꝙ ludus scacoz est clericis ꝓmissus. Boc. sustinent illā gl. a Jo. de ra. ꝛ Pet. reprobatā. ꝛ dicūt, ꝙ velut, cū dicit psalteriū nūꝗ excidat de manu clerici, de qse. dist. v. nūqz id esse similiter intelligēdū. s. bonis qgruis qbus diuinis nō est vacandū. Sufficit ita ꝙ qnges in hoc triennio insistant copule qgruis bonis quibus homines qsueuerūt ad actū copule exercitari. Ad ꝫ arg. l. j. §. duo aūt genera, ꝛ §. ꝙ aūt. de aqua quo. ꝛ esti. ff. Ex. l. forasmē. de seruī. vba. predio. ff. ꝙ si infirmitate, peregrinatione, vel alio casu impediant, vz tps restituēdū. arg. l. j. §. iij. ꝛ §. ꝙ si per inundationem. de iti. actuqz prima. ff. Illud dicere esset obligare ad impossibile. esset ēt tollere peregrinationes, ꝛ alia negotia necessaria, ꝛ obligare ad copulam, temporibus ieiuniorum quibus de honestate, vt dixi est cessandum. Quantum ad secundaz qz limitationes huius quarte declarationis.

¶ Limitatio prime.

16 **Prima limitatio** est ¶ ꝙ separatio matrimonij nō expectato triēnio fieri pōt, si apparet de impotētia coeundi ex qfessione ambaz partiū, ꝛ tunc erit tempus arbitrariū, sic Host. in sum. §. qualiter. ꝛ frater Jo. in sum. qfessionū. eo. titu. q. xvj. Sic Vincen. Pet. Inn. Host. ꝛ Jo. an. in. c. laudabilē, ꝛ monent ꝓ text. ibi in §. ꝙ si verbo. Adjciūt ēt tex. c. j. §. j. e. ti. vbi idē tz Henri. Boic, ꝛ hec opi. ꝯuis sit cōis mihi nō placet, ꝛ qcqd doctores dicāt pnto, ꝙ in casu isto, qcqd doc. dicāt, qñ ēt vterqz cōiugū fatet impedimentum, tñ debeat dari triennīū. Illud. n. tps dat ad experiētiam copule coniugalis, vt est, qñ frigiditas prius ꝓbari nō pōt vt pz in tex. d. c. laudabilē. que rō fortius vrget qñ vterqz fatet frigiditatē sine alia ꝓbatione ꝯ qñ vnus asserit, ꝛ alius negat. Nam sepe dubitat an frigiditas sit nālis ꝛ ppetua, an accidentialis, ꝛ tpalis, ꝛ ideo ex quo vere ꝓbari nō pōt volnit tex. d. c. laudabilē, ꝙ debeat dari triennīū vt appareat ex cursu tpis, an sit tpalis, an ppetua. Preterea ille tex. dat triennium vbi frigiditas prius ꝓbari nō pōt p qfessionē cōiugū nō hr vera ꝓbatio. c. sup eo. de eo q cog. qsan. Nec inz ppinquoz sufficit, qz illi iurant de credulitate, vnde Panor. qui seqr hāc opi. in. d. c. laudabile est. c. fina. dicit, ꝙ ibi dicit de triennio concernit totam literā illius tex. ꝛ hic intellectus multū applaudet illi litere, ꝛ ē multū tutus. Ad tex. d. c. primi qui prima facie multū vrget p cōi. Tu rñde dupliciter. Primo ꝫm Lan. illud capitulū nō tenere, cum nesciamus auctorem illius, pz ex subscriptione ipsius, idem Vincen. tenet allegans. l. n. ad. l. fal. ff. Sed hec solutio ꝯ nō recipit Host. Goff. Abb. anti. Pet. Jo. an. mihi ēt nō plz putant enim hi illud capitulū esse auctenticū, non ob. ꝙ nesciamus auctorē ꝓp vtilitatē quā qtinet, ꝛ qz iamdiu est approbatū, ꝛ circa hoc nō est insistendū. ex quo est inferū in hac papali cōstitutione, seu qpilatione. Tu ergo dic secundo, ꝛ melius principiū illius. c. debere intelligi qñ ambo coniuges qfitent impedimētū, ꝛ potest ipsuz ꝓbari p aliqua signa frigiditatis. cū iuramēto ꝓpinquoz. s. vt qnges iurēt de veritate. Cōsanguinei de credulitate. i. ꝙ credūt illos vez iurare. His qcurrentibus statim matrimoniū separat, nō expectato cursu triennij. Inde Pan. reprobata gl. j. ibi inquantū, vult vez iudicū esse inꝛm cum septima manu ꝓpinquoz intelligit recte, ꝛ melius vez iudicium esse, quā vltra iuramenta offert ꝓbatio per signa impotētie, idē quoqz Panor. versi. illa, ibi positū in cuius. s. ꝛ seqnē. incipiente sinautem, multū laborant doc. intelligit qñ mulier qfitet impedimentū, ꝛ vir negat, nec mulier proclamauit in exordio matrimonij, tunc enim qz cōcurrunt due presumptiones ꝙ mulierez ꝙ tarde proclamauit, qz vir dicit se eam non cognouisse non dz mulier audiri, que veraciter non potest ꝓbare intentionē suā lz aliqua signa inducat, sed tunc dz excludi vt non andiat petēs probationē de presenti, sed post cohabitationē triēnalez si ꝓbat per aliqua signa, puta qz reperit adhuc virgo. ꝛ offert iuramētū cum septima ꝓpinquorum manu. Tu etiam dic ꝙ ille versi. illa ꝫm doc. posset intelligi quando mulier erat corrupta. Nam tūc de facili non potest probari impedimentū mariti. versi. si autē. ibi positus debet intelligi quando mulier in nouitate proclamauit ꝛ per aliqua signa potest probari impotētia mariti. tunc. n. debet audiri, vt fuit dictum. Et in istis dz esse iudex discretus, ꝛ semper exigere potius probationes supfluas, quam defectiuas. cum agatur de separatione matrimonij, ꝛ periculo animarum.

¶ Limitatio secunda.

17 **Secunda limitatio** est ¶ vt pp frigiditatem, aut aliā impotentiaz nō regrat cohabitatio triennalis, qñ impotētia est naturalis, ac notoria, vt qz vir, vel mulier, nō hz instrm, vel hz, sed euidēter, ꝛ penitus inutile, ad hoc tex. d. c. laudabilem ibi, si frigiditas prius ꝓbari non possit. ratio, qz in certis non est locus coniecturis. l. qtinuus. §. cū ita. de ver. ob. Et qz hodie constat hodie agat. l. si is a quo, vt in pos. leg. ff. Sic tenēt Inn. Host. Jo. an. Hen. boic. in. d. c. j. idē Host. eo. ti. §. qualiter. ver. porro. Dicunt aūt doc. in. d. c. j. quod si tempore ꝙctus mulier affirmabat se virginem, ac postea fatet se ab alio fuisse corruptā, ꝙ nō est audiēda vtpote, que allegat turpitudinē suam. arg. l. cum profitearis, de reuo. do. C. quod si affirmabat se pro corrupta tpe ꝙcti matrimoni, quia erat vidua, vel constabat eam ante matrimoniū ab alio fuisse corruptam inspiciendus est vir. ꝛ si per ipsius inspectionem statim potest de defectu constare, tunc poterit statim separari matrimonium, ita Host. ꝛ Joan. and. in. d. decre. j. Que vt vult Panormita. solet reputari difficilis, ꝛ deuiat a decisionibus alijs.

¶ Limitatio tertia.

18 **Tertia limitatio** est ¶ nisi esset impedimentum mulieris tale cui ope medicorum p incisiones, aut alias posset subueniri. sic logr tex. in §.

nos aũt. ꝛ in ℌ. p hoc antẽ. in. c. fraternitatis. secus dicũt doc. si instrm nãle mulieris esset ex toto impeditũ, aut deesset ꝙperens ꝙ vsine emittẽ de nõ esset capax, vt pinde esset ac si nõ haberet arg. l. j. in fi ꝙ cuiusꝫ vniuersi. ff. l. quoties. q satis. cog. ff. c. inter corporalia. ℌ. sed neꝫ. de transla. prela. ꝛ idẽ erit si p impedimẽta, nõ curabilia arte medicor mulier nõ est apta ad viriles amplexus, ad hoc. c. ex literis. ꝛ c. fraternitatis. eo. tit. inde lex dicit, ꝙ mulier, que est ita arcta. vt mulier effici non possit sana nõ est. immo est in redhibitione sicut ꝛ illa, q̃ nullo mõ purgatur, aut que bis in mense purgat. Si aũt sanari possit pinde bt, ac si nũꝫ morbola fuisset. l. q̃rit. cũ duab. seq. de edi. edi. ff. ꝛ eo. loco tradit mulierẽ esse in casu redhibitionis, que vitio vulue parit mortuos, idẽ illic de sterili, si vitio corporis, id contingat, secus si natura, qua ẽt rõne affirmat lex eũ esse in casu redhibitionis, qui vitio vesice vsinã faceret in lecto, secus si id contingeret interdũ, qr somno, aut vino oppressus esset, aut inertia, seu pigritia surgẽdi, dicũt ẽt doc. de muliere, que adeo lata est, vt nullo mõ possit cognosci. Host. in sum. huius ti. dicit fuisse apõ Crassam ꝙ impediat matrimoniũ, cũ ea, sic Host. in loco prime allega. idẽ dicit Host. in. c. ꝙsultationi eo. ti. Jo. an. dicebat id corã se ꝙtigisse. ꝛ subijcit ipse idẽ esse si ex aliqua latenti infirmitate omnino redderet incognoscibilis, sicut accidit, dicũt idẽ Jo. an. in pede montis Tauri. dioce. in quadã pulcherrima dña nomine Caracosa, que intendẽs placere viro suo ita instrumento suo medicamenta applicuit, ꝙ deinceps nec vir, nec alius eã potuit cognoscere, dicit rñ Host. ꝙ matrimoniũ non impediretur si mulier aliquantulum lata posset cognosci q̃uis concipere nõ posset, idẽ, si vsinã in lecto faciat aut si mortuos pariat, qr ℌ editũ est phibitoriũ. c. cũ apud. de spon. ꝛ cum Hostien. ꝙordat Soff. in sum. eo. titu. ij. versicu. quid si mulier. Astensis li. viij. titu. xxvij. in prin.

¶ Limitatio quarta.

19 **Quarta limitatio est**† **qõ non** sepetur matrimoniũ q̃n potẽs, ꝛ impotẽs consentiũt simul manere. ad ℌ c. consultationi. eo. ti. ꝛ q̃uis vt ibi doc. dicũt, inter potẽtẽ, ꝛ impotentẽ ẽt si sciẽter ℌbunt nõ sit vex matrimoniũ, cum desint ibi cause institutionis matrimonij deest enim spes sobolis ꝛ occasio vitãde fornicationis. Tñ potẽs scienter ℌbes est obligatus ad manẽdũ cũ impotẽte, etiam tractandã, vt sororẽ. Ad hoc text. in. d. c. ꝙsultationi. vbi Jo. an. dicit ꝙ si ambo vel alter eox, tñc vsinãt sic volẽtes luxuriã suã palliare occurret eps. ar. c. j. de offi. ordi. Ad predicta afferri solet ꝙ aposto. Pau. scribit. j. ad Corin. ix. nũqd non habemus potestatẽ sororẽ mulierẽ circũducẽdi. Sicut ceteri apostoli, ꝛ fratres dñi, ꝛ cephas restringatur in. c. omnino fatemur. xxxj. di. ꝛ in. c. iam nunc. xxviij. q. i. in fi. ꝛ tu aduerte ad illã auctoritatẽ, ꝙ velut Christũ secute sunt mulieres quedã deuote, de sua substantia, ꝛ suis facultatibus ministrantes ei. Matthe. xxvij. ꝛ Luc. viij. ita fuit de apostolis post ipsius Christi Ascensionẽ. ita intelligebat auctoritas illa Apostoli Pauli, ita Hieronymus in lib. vij. ℣ Jouinianũ. c. xliij. ꝙ spicuum inquit est non vxores debere intelligi, sed eas vt diximus que de sua substãtia ministrabãt, ꝙ in veteri. l. de Sunamite scribit q̃ solita sic Heliseũ recipe, ꝛ ponere ei mẽsam ꝛ panez ꝛ cãdelabrũ. Aut certe inquit idẽ Hieron. si in auctoritate premissa apostoli vxores accipiamus nõ sorores, id ꝙ addit sorores tollit vxores, ꝛ ostẽdit eas germanas in spiritu fuisse nõ ꝙinges q̃ꝫ inquit excepto apostolo Petro, nõ sit manifeste relatuꝫ ꝺ alijs apostolis, ꝙ vxores habuerint. Ad predicta que in exordio huius limitationis dicta sunt facit, qr ꝙinges ẽt potentes ad copulã possunt si velit simul caste manere. c. ꝙ deo patri. xxxiij. q. v. Dicunt tñ doc. ꝙ si potẽs relicta impotente, cũ qua sciẽter ℌxit ℌbat cũ alia, tꝫ matrimoniũ, cũ illa secũda, nã vt dixi cũ prima nõ fuit matrimoniũ, vide simile in eo qui ℌxit cuꝫ minore. nã tꝫ sit obligatus ad expectãdũ donec puenerit ad maiorem etatẽ vt in. c. de illis. de spon. Tñ si cũ secũda ℌbat tꝫ matrimonium.

20 †Dicunt etiam Inn. Host. Panor. ꝙ intimet de fornicatione potẽtis, poterit sibi subueniri, dando licentiã ℌbendi cũ alia. ex quo cum prima nõ fuit matrimonium remanebit obligatus ad dandũ necessaria prime. Ad predicta facit ꝙ qdã dicũt illã decretalẽ ꝙsultationi in qua est fundata presens limitatio continere solũ ꝙsiliũ ꝛ nõ preceptũ, ꝛ ita gl. ibi ꝛ Host. dicit ꝙ hoc ẽ ꝓmissiuũ q̃diu potens ꝛ impotens q scienter ℌxerunt caste viuunt, de quo idẽ Host. in sum. ℌ. ij. ℣. ℬ aũt oia. ꝛ p ista pte facit meo indicio tex. q dicit, ꝙ eccl̃ia Ro. ꝙsuenit sic iudicare ꝙ tñ ℌꝫ Lau. expone, id est tenet vt habeat, vt feror, nõ aũt ꝓprie ecclesia Roma. vt sic fiat, vnde vt ibi Pan. finaliter subiũxit, si esset in alio loco ꝙsuetudo ℌria romane eccl. illa esset sernãda, maxime cũ ℌ articulus nõ recipiat fidẽ, iuxta illũ ꝙ i simili no. gl. in. c. vnico. in verbo, donec. de sum. tri. in. vj. Ad ℌ ẽt vrget, qr duꝫ esset potentẽ q ẽt scienter ℌxit, cũ impotẽte, cogi vt cũ peccato remaneat cũ ea, aut cum ea in locietate figure matrimonia li inuitus ꝓmaneat ℌ tex. in. l. si vnus. pro socio. ff. in. l. cũ pater. ℌ. dulcissimi. de leg. ij. Itẽ vt dicit tex. d. c. ꝙsultationi. nõ ẽ credibile ꝙ aliqs potẽs facile velit ℌbere cũ impotẽte, iõ enim contrahit mulier, vt mater fiat in. c. j. eo. tit. ac maximũ munus mulieꝫ est cõcipere, ac tueri ꝙceptũ. l. q̃rit. de edi. edi. ff. Itẽ iõ qs ℌbit vt vxorẽ cognoscat ꝛ filios suscipiat, nisi deus aliter reuelet ꝑm nota. in. c. cõmissum. de spon. in. l. liberoꝫ. ℌ. ꝑter ℬ. de ℣b. sig. vbi tex. ꝑm gl. ibi loquẽs in ꝑsona cuiuslibet descẽdẽtis, natura ingt nos parẽtes pios docet, q liberoꝫ ꝓcreandoꝫ animo ꝛ voto vxores ducũt. Et postea paulopost subijcit ille tex. filios filiasue ꝙcipimus atꝫ edimus, vt ꝓle eoꝫ diuturnitatis memoriã relinquamus, vt nihil est hominibꝰ vtilius nuptijs, vt tanꝫ solis homines facere valentibus. ℌ. ℬ inter nos merito. de resti. ꝛ ea q̃ parit. col. iiij. ꝛ matrimoniũ sic est honestũ, vt humano generi videat immortalitatẽ artificiose introducere, ꝛ ex filioꝫ ꝓcreatione renouata genera manẽs. ℌ. j. de nup. colũ. iiij. ꝛ alibi. Canõ iuxta ꝓmutationẽ apostoli nequeũtibus ẽt ꝙtinere ꝙcessum a dño Iniam nubendi nõ possumus denegare. xxviij. di.

¶ Limitatio quinta.

21 **Quinta limitatio**† **est** qñ impedimẽtũ mris monij supuenit post matrimoniũ ℌctũ. Mã ex quo semel tenuit matrimoniũ pp impedimẽtũ superueniens non sepat. c. descriptionez. de eo q cogn. xxxij. q. vij. bi q sani. Plus dicit Pan. in. c. ex literis. ec. ti. ꝺ frigi. in gl. j. relata ad tex. ibi. ꝙ impedimẽtũ accidẽs post matrimoniũ ℌctũ, lꝫ nõdũ ꝙsumatũ nõ tribuit facultatẽ sepandi, cũ matrimoniũ de presenti nõ sit sepabile p ingressuꝫ religionis, ex publico de quer. ꝙiu. ꝙ semel tenui, ꝛ putat Pan. ibi ꝙ ista esset sufficiens cã ex qua separet papa, si multũ ꝙtineat, de incontinẽtia sani. ꝛ tu adde ꝙ in casu dubij presumit impedimẽtum precessisse matrimoniũ. vt sic Host. in sum. ℌ. iij. ℣. accidentalis. ꝛ ℣. seq. idẽ tenent Jo. an. ꝛ Pan. c. in. d. fraternitatis. nec obingunt. c. lꝫ ex quadã. in fi. de testi. vbi dicit ꝙ in dubio est inducandũ ꝙ matrimonio, illud enim ꝓcedit vbi matrimoniũ põt habere effectũ suũ. s. euitatione fornicationis, ꝛ bonũ ꝓlis, ꝙ hic nõ est ꝙ impotentiam coeundi, ꝛ not. ingt ibi Pan. mirabilez limitationem ad illud. c. licet ex quadam. vt nunquam presumatur pro matrimo. quando non potest habere effectum suũ, ꝛ hãc opinionem tenet etiam Anto. in capitu. fina. eodem titulo, ꝛ cõmuniter omnes, ꝛ quamuis gloss. oppositum firmet. xxx. questi. prima in summa, que vult quod impedimentum presumitur subsecutum fauore matrimonij, mihi tamen placet opinio precedẽs ex quo nunquam potuit cognoscere vir mulierem cum qua contraxit. Nam ex futuro presumitur circa preteritum iuxta notata in capitu. scribam. de presumptio.

22 †Optabat vero Hostien. in. d. c. fraternitatis. quod papa in materia faceret duas decretales, vnam quod maleficiatus cum illa cum qua contraxit perpetuo non possit contrahere, ꝛ quod si contraheret non teneret. ac ex quo mora per trienniuꝫ fecisset, censeretur impedimẽtum perpetuum. Aliam vero decretalem, vt in proposito quod si non appareret an impedimentum precessisset an secutum esset matrimonium, presumeretur precessisse, ꝛ matrimonium non teneret. Simile est quod idem Host. not. ꝛ post eꝫ Joan. and. in d. c. is qui fidem. isto titu. de desponsa. dicit autem Hostien. ꝙ alias non videt plane ꝓuisum in hac parte. Quid autem si ꝓ maritum stet, quod non vult cohabitare, aut per mulierem, dicunt doctores insp iciendum esse per quem stabit. ꝛ cautio idonea exigenda est de cohabitatione. Ad hoc in arg. ℌ. fi. in cap. quoniam. vt lite non contest. Ac tandem maritus per iudicem secularẽ distringet, ita post Host. no. Jo. an. in. c. fi. isto titulo. Qui dicit idem esse fiendum si cohabitet sed nõ tenet. Quid autem si non est maleficiatus, nec naturaliter frigidus, sed qua si frigidus, mouet ꝛ erigit. Sed nullatenus absoluit. aut statim id primo congressu semen emittit, vide Host. titulo, ꝛ summa ꝓ xime allegatis. Referentẽ talia ꝛ similia se sepius habuisse coram se, dicit aũt qꝺ si electuarij ꝛ medicinis inuari posset planuꝫ est,

alioquin

alioquin ꝙsulendus est papa. Quid aũt si vir qui est, aut frigidus, aut maleficiatus est suspectus, quod pendente triẽnio faciat corrũpi vxorẽ ꝓp pactũ lucrande dotis, aut hĩditatis, aut si militer timeť ne mulier faciat se corrumpi, vt partus, quez ab Amasio suscepit, in hereditate frigidi succedat. Aut teneť forte, ne iuxta tex. in. c. officij. de penitẽ. potato succo herbaz faciat ventrẽ sũ tumescere, vt appareat pregnans. Dicũt Host. ꝛ Jo. an. in. d. c. fi. Jn istis credẽdũ esse recurrẽdũ ad remediũ ꝙ tradit in. c. cũ locũ. de spon. porro inquiunt iuxta text. in. §. j. vt hi q oblig. col viij. Jn talibus excogitari possent fraudes. Quibus nec ꝙstitutiones, nec magistri facile occurreť possent ꝛ de obstetricibus que ad iudicãdũ de istis adhibenť, ẽt iura dicunt ꝙ oculus obstetricũ, ꝛ manus sepe fallit, in. c. ꝓposuisti. ꝛ in. c. cãm. de ꝓba. inde dicit Host. in. c. fraternitatis. ꝛ Joã.
23 and. post eũ isto titulo, † ꝙ obstetrices hmõi nõ debent esse nimis iuuenes ꝓp inexperiẽtiã, nec nimis antique ꝓp visus defectũ. Et ꝓp medicinas ꝛ remedia qbus vtunť mulieres, ꝙsulit ꝙ mulier in aqua calida prius laueť ꝛ diu moreť. ꝛ interim sub fida sit custodia, ne itez assumat medicinas, faciunt bene q̃ non tanť in toto discursu. l. j. de ven. inspi. ff. debent aũt he obstetrices esse honeste, ne sint leues, aut viles, aut abiecte, que ꝓ minimo deierarent, ꝛ corrũpi possent ꝛ omni peccato consentirẽt. Jn aucten. de leno. in prin. col. ij. l. vlti. de decur. C. lib. xij. quid autem si maritus ita abhorret ab re vxoria, ꝙ nec cadit in animũ nec in corpsius, vt tz non credeť ei. Quid si canere debuit ab initio. arg. l. sicut ab initio. de act. ꝛ obli. niſi forte euidẽs eẽt cã horroris, pz ex his que notanť in. c. j. de ꝙn. lepro. Caueat tñ iudex inquit Jo. an. in istis ne matrimoniũ dirimat, nisi prez missis solẽnitatibus. Et hic cũ ꝓp impotentiaz coitus vnius se parať matrimoniũ priuať alter sine culpa, sed hoc non est sine cã, iuxta illud ꝙ hĩ in. c. qñ frequenter §. porro. in fi. vt lite nõ ꝙtest. ꝛ hoc tã ꝓtingit qz ecclesia q̃ nõ iudicat de occultis nõ se
24 quiť veritatẽ quã nescit, sed opinionẽ. c. a nobis. el. ij. de sen. ex. ¶ † His adde ꝙ impotẽtia coeundi põt allegari generaliter ñ enim teneť mulier specificare cãm impotentie, cũ de facili non possit potissimũ a muliere. ita Panormi. in. d. c. fi. in glo. ij. q dicit istum intellectũ ad illũ tex. esse mirabilẽ. Ad hoc ẽt facit rubri. que post mẽtionẽ de frigidis, ꝛ maleficiatis generaliter subinngit de impotentia coeundi. Addit idem Pan. ibidem ꝙ ad separationez matrimonij ꝓp maleficiũ necessario non requiť ꝓbatio virginitatis, ꝙ dictũ satis plz ne viduaz nuptijs ó sit hoc remediũ. Ad hoc qz in. c. si p sortiarias. nihil dicitur ó ꝓbatione virginitatis. Jtẽ ꝓbatio virginitatis est fallax, cum oculus ꝛ manus meretricũ sepe fallit. Jtẽ possunt ꝫ facile corrumpi. ꝛ possent rõne odij ad finem separationis matrimoniuz non ꝙsumare. ꝙ vero in. d. c. fi. fecerũt iudices mulierẽ inspici, hoc fuit ad cautelã. Quinges enim iurantes non est verisimile iurare falsum, ex quo ꝓpinqui iurant ꝙ credunt eos vez dicere, ꝛ iuramẽtũ coniugũ, cuius paz faciat in istis ar. c. sup eo. de eo qui cogn. Tñ septẽ ꝓpinquoz iurm est semp necessario, ꝛ si non possint ꝓpinqui in illo numero inueniri, sufficiant pauciores, maxime cum fama, arg. c. si duo. xxv. q. vj.

¶ Limitatio sexta.

25 **Sexta limitatio seu** declaratio est † ꝙ matrimoniũ ꝺbite ꝓp maleficium sepatũ post cohabitationẽ triennalẽ, ꝛ post debitũ iuramentũ cessante, vel sublato maleficio nõ sit restringendũ, ad hoc tex. in. c. j. si p sortiarias, ꝛ ista est cõis ꝛ tenẽda, cuius card. ꝛ Jnn. dicant ꝓp maleficiũ, nõ esse sepandũ matrimoniũ, ꝛ si fuerit sepatũ sit reintegrandũ, ꝛ seq̃ Aste. lib. viij. ti. xxviij. ꝛ subijciunt ꝙ. c. alleg. per sortiarias. non teneat dicentes ꝙ nõ sit, pz ex subscriptione Ygmari archiepi Remẽ. Sed postꝰ epi Ygmari, ꝛ addit idẽ Astẽsis, ꝙ si vir post sepationẽ aliquẽ sacrũ ordinẽ recipiat, ꝛ postea mulierẽ a qua fuit sepatus cognoscat, ꝙ tpsi sit restituendus. Hec. vj. limita. limitať dupliciter.
¶ Primo qñ matrimonium fuisset separatum ꝓp arctationez mulieris, aut nimiam carnositatem, ꝛ fuisset ope medicoruz id impedimentum sublatũ, qz tunc est reintegrandũ. c. fraternitatis. ꝛ in §. nos autem. de nup. col. iiij.
¶ Secundo qñ impedimẽtũ fuisset sublatũ p frequẽtẽ vsuz, ꝛ cohabitationẽ secũdi, qz ꝺz tũc reintegrari, ita Jnn. Host. ꝛ Jo. in. c. fraternitatis. idẽ Host. in sum. §. qualiter. ꝛ in §. fi. lz bar. Ray. Goff. Tancre. Hug. ꝛ Jo. dicant id ꝓcedere si sine gravi piculo sit cognoscibilis a primo, alias ad ipsum redire teneť.

Sed Host. opi. cõiter recipiť a modernis. Tũ qz ꝓp opus humanũ. i. frequentem vsum secundi facta est idonea, primo. d. §. nos aũt. secundũ, qz apparet impedimẽtum tale fuisse tpale ꝙ ꝑm omnes non dirimit matrimoniũ. Tertiũ, qz ꝑm testimoniũ mulierez quoz oculus ꝛ manus sepe fallit, vt dixi, apparet ecclesiam fuisse delusam, ex quo asseruerũt ꝙ nulli viro esset apta. ꝛ modo deprehendit cognita a secũdo, sic apparet falsum earuz testimoniũ. Ad predicta facit gl. in. d. c. fraternitatis. que vult ꝙ cũ ꝓp frequẽtẽ vsum secũdi mulier esset facta idonea primo ꝙ tempore restituit primo non incipit esse matrimoniũ, sed tñc ó clarať primo fuisse vez, simile in. l. sicuti. §. si querit. si ser. ven. ff. in. l. adeo. §. cũ quis. de acqr re. do. ff. in. l. heredes palam. §. j. de testa. ff. dicebat tñ Host. in loco ꝓxime allegato, ꝙ in talibus non expresse determinatis cũ sint noui casus. Tutius esset ꝙsulere papã, nec debent facile auctoritate gl. aut Auicenne matrimonia dissolui. Refert autẽ Host. vbi. s. Auicennã dicere, ꝙ qñq mulier non est angusta, sed ei non cõuenit suus par. Et ipsa rursus non conuenit pari, et indiget vnusquisq eoz ꝓ mutatione. audiuit tñ Host. a muliere valde experta quod id vel nunq̃z vel raro contingere possit. Sed ad opinionem Hostien. s. relatã, que cõiter a Modernis teneť, addit Panor. in d. c. fraternitatis. cum ꝓcedere qñ non esset inter mẽbrum primi, ꝛ secundi dissimilitudo. nã ipse putat ꝙ si primus esset adeo carnosus, ꝙ non posset mulierẽ cognoscere, sine ꝑiculo mortis. Scõs vero esset adeo gracilis, q potuit cognoscere, tunc existimat Panor ꝙ non sit restituenda primo. Et hoc iudicio meo senserũt, ꝛ Pet. ꝛ Abb. illic in quadã distinctione a Jo. an. relata. Quoties aũt post coitũ, cũ secũdo debeat restitui primo. Jnn. ꝙ in infinitũ. Tanc. ꝙ vsq̃ ad tertiam vicem.
¶ Tertia opi. Host. ꝛ Jo. an. magis ab Henri. ꝛ Pan. tenetur ꝙ semel solũ sit restituenda primo. cũ quo adhuc cohabitauit triennio, in quo si non inuenitur sibi apta presumiť impedimentum perpetuũ ꝛ redibit ad ꝫ, alias stabit cum primo.
26 ¶ † Tertio hec. vj. declaratio limitať qñ matrimoniũ est separatuz ꝓp frigiditatẽ, qz ẽt si apparet post cohabitationẽ triẽnalem ecclesiam fuisse deceptã reintegrabiť matrimoniũ in. c. j. i ij. rũso, ꝛ in. c. laudabilẽ. §. fi. ꝛ tu no. vnum, ꝙ post gl. in verbo ꝙ errorem. no. Panor. ꝙ nihil sit speciale in hac cã, cũ retracteť ꝓp errorẽ, ꝙ de facto interuenit in ipsa sententia ꝓp vel falsam vel ineptaz relationẽ obstetricũ, ad quoz depositionẽ lata est sententia diuortij, ꝛ tu nota singulariter vnũ dictum Jnn. ꝙ Panor. affert in. d. c. fraternitatis. ꝙ si notorie apparet sententiam iniustam, ꝙ tanq̃z nulla est retractanda, q̃uis non sit appellatum. Idem dictum refert idem Pan. in. c. cum dilecta ꝛ. c. ab excommunicato. in. ij. col. de rescri. ꝛ in. c. ij. ó purga. vulga. idem in. c. cum berteldus. de re iudi.
¶ His adde singlariter dictum Jnn. in. c. qz pleriq̃z de immuni. eccle. si pars in cuius fauorem est lata sententia fateť eam iniustam, ꝺz iudex eã retractare, ꝛ inquãtũ gl. in. d. c. fraternitatis. in verbo, fornicatio. in fi. vult ꝙ sententia in cã matrimoniali transit in rem iudicatã, cũ est confirmata p duas sententias, ꝛ illa gl. Antonino nõ plz ꝓp no. in. d. c. lator. ꝛ. c. cõsanguinei, sed tu posses saluare gl. dupliciter.
¶ Primo ꝙ aduersus talẽ sententiã bis ꝙfirmatã nõ ꝺz qs audiri, nisi cũ magna ꝛ stricta cause rõne. nam si ad retractandũ vnam sententiã in cã matrimoniali latã non ꝺz qs facile audiri fortius nõ est audiendus qñ est bis confirmata.
¶ Secundo salnať illa gl. ꝛ melius ꝙ q̃uis in cã matrimoniali tertio non appelleť. Tñ nõ excludit facultas proponende iniustitie ꝓp viam querele, qui intellectus in se est verissimus. Ad hoc ꝙ no. gl. j. c. ad rpimendũ. de offi. ordi. † Quid autem de
27 muliere, que ex precedentibus causis fuit separata a marito, ꝛ per frequentẽ vsum secundi, facta est idonea, an possit maritꝰ primus ei obijcere fornicationẽ, Et eius pretextu recusare reintegrationẽ matrimonij. Jnn. in. d. c. fraternitatis. a Jo. an. ibi relatus tz ꝙ sic ꝓp tex. ibi ꝺz dicit. Amodo nõ ꝺz illo aliquatenus remanere exponens amodo, id est post illã decretalem, quasi oliz hic articulus fuerit dubius. Hodie vero post ipsam decretalẽ est apertus. Sed mihi placet opinio contraria. naz
4 separata iudicio ecclesie nupsit licite, sed vt dicit ille tex. amodo, id est post coitũ debuit intelligere ꝙ matrimoniũ erat cuz primo. Et ad eum redire teneť, actus vero carnales precedẽtes non debent ei imputari, antea enim cum esset separata iudicio ecclesie potuit nubere alteri, cũ crederet ꝙ alteri verisimiliter esset idonea, quid autẽ de muliere que per frequentez vsuz fornicatiõis reddita ẽ idonea ad copulã, an ꝓ maritũ im-

ptari possint actus illi fornicationis, ꝛ prima facie videret qđ non. nullã enĩz facit, nec facere voluit iniuriã viro a quo fuit separata. L. si ignorãs quis. loc. ff. ꝛ adulteriũ nõ ꝯmittit, sine dolo. c. in lectũ. xxxij. q. ij. L. pe. de adul. Itẽ statim post primam fornicationẽ, nõ seqt̃ ꝙ fuerit apta primo viro, ꝫ nec forte post multas alias, ergo illã solã põt opponere postꝯ reddita fuit apta primo viro, qꝛ tũc ledit̃ ius matrimonij, tu dic ꝛ ꝙ ꝫ in ꝓcedenti casu nõ possit vxori sepate obijci mr̃imoniũ ꝙ licite fecit fornicatio sic. Qꝛ fornicãdo dicit̃ dare opaz rei illicite, adeo imputent̃ sibi omnia, ꝫ preter intẽtũ ꝛeueniãt. Adde ꝙ iudex allegato impedimento põt ex officio facere impeditã ꝛ impotẽtẽ inspici, ꝛ matrone inspicientes debent esse prouide, honeste, de parochia mulieris, quã inspicere debent, qꝛ tũc ꝓsumũ tur habere notitiã plenioꝛẽ. arg. c. scriptũ. c. postꝯ. de elec. ꝛ consuluit Host. ꝙ prius faciãt mulierẽ lauari in aqua calida. Et debent ille obstetrices ibidẽ morari. Nã ꝙ medicinas qñqz se reddũt arctas quaz malitijs est obuiandũ. de quo etiam. ꝑ. dictum limitatione quinta huius conclusionis.

¶ Limitatio. vij.

28 **Septimo limitatur** † vt ꝓp impotentiam coeundi tpalẽ nõ separetur matrimoniũ, ita doc. in. c. fraternitatis. allegato. Plus ꝙ Inn. Car. Bama. in. c. fi. eo. ti. Existimant ꝙ ꝓp maleficiũ nullũ matrimoniũ sit sapandũ, qꝛ omne ꝫ eos maleficiũ ex tempoꝛale, ꝛ solui põt sine diuino miraculo. Saltẽ ꝙ illũ ꝙ dedit illud. Ad decretalẽ, si ꝙ sortiarias, rñdẽ ꝙ nõ tz, ꝛ ꝙ. c. fi. est solũ intelligendũ de frigido. Host. ibi ꝛ similiter in sum. eo. ti. ꝑ. iij. versi. quid tñ nõ plz hec opi. dicens ꝙ opi. ꝛrio est omnino abijcienda tãꝯ dura, ꝛ nimis onerosa, ꝛ q̃ ꝓstaret mãm adulterij ꝛ homicidij, si homo staret cũ muliere quam nõ posset cognoscere vbi esset idoneus alijs. Itẽ nec põt semp solui maleficiũ per eũ ꝙ dedit. Finge enim ꝙ sit mortuus aut finge ꝙ maleficiũ sii ꝑditũ, sine ꝙ sit datũ in cibo aut potu. Itẽ cũ autoꝛ maleficij solus possit tollere, nõ vr̃ esse possibilis remotio que pendet ex facto vnius. arg. L. apud iulianuz. ꝑ. qstat. in fi. de leg. j. Apparet ergo predictos Inn. Car. Bama. male sentũsse, qꝛ si opinio eoꝝ ꝓcederet sic cause principales matrimonij, fides, proles, sacr̃m deficerẽt, neqz ẽt videt Host. qño. d. c. si ꝓ sortias, debeat dici correctũ, cũ ꝙ opniones gl. ꝛ Boc. nõ debeãt iura corrigi, ꝛ si diceret correctũ extinde magn⁹ erroꝛ sequeret, ꝙ vero ꝓp maleficiũ sit matrimoniũ separãdũ apparet euidẽter ex rub. q̃ subiũgit, ꝛ de maleficiatis. Rub. aũt siue titulus, eius significatio dz attẽdi. L. j. si coitũ petat̃. Seqt̃ ergo ꝙ maleficiũ ꝙ post trienniũ nõ cessauit ꝙ exoꝛcismos ꝛ oꝛationes sic ꝓsumij ꝓpetuũ, ꝛ fiat sepatio. vnde qcqd dicat Inn. q subtiliter non aduertit, dico ꝙ dicta ꝺcre. fi. est intelligenda de maleficiato fortius qꝯ ꝺ frigido, rõ est euidẽs qꝛ ꝙ penitẽtiã facilius soluit̃ maleficiũ ꝙ est accidẽtale qꝯ naturale impedimẽtũ, nec dicit Host. se inuenire expressum ꝙ ad solutẽdũ naturale impedimentum indicatur penitentia, que frustra indiceretur, cum nullo modo tolli possit.

¶ SVMMARIVM ¶

1 Matrimoniũ vtrũ debeat separari ad qfessionẽ qiuguz affinitatẽ inter se esse asserentiũ. ꝛ qbus casibus limiteꝛ. 2. 4.
3 Confessio coniugũ cum fama super affinitate an sit sufficiẽs ad separationem.
5 Confessioni an steꝛ qñ de matrimonio spirituali agitur.
6 Intellectus. c. cũ pro causa. de rapto.

¶ Vigesimanona conclusio.

1 a **Ꝺ confessionem** coniugum asserentium inter se affinitatem † non dz separari matrimonium, text. est in. c. sup eo. de eo q cogno. qsan. vxo. ꝛ ratio ibi assignatur, qꝛ multi qñqz inter se colluderẽt, ꝛ ad qfessionẽ inceste facile ꝓsilirẽt si ꝓ eoꝝ qfessionẽ crederẽt se posse separi. vltra rõnem illius tex. põt adijci rõ qꝛ ecclesia que est sponsa Christi. c. debitũ. de big. sic dz seruare fidẽ sponso suo. Et cũ hoc, ꝙ dz factũ dei, id est matrimoniũ, cuius deus est autoꝛ. c. vnico. ꝺ voto. in. vj. c. fi. de fri. tueri ꝛ defendere, ꝛ occurrere ex officio ꝓiculo animaꝝ, ꝛ peccata ꝓ q̃ deus offendit̃ coꝛrigere, ꝛ impedire qꝯtũ põt, ꝛ qꝛ tũc nõ qfitent̃ ꝯiuges ꝛ se, ꝫ ꝛ matrimoniũ. Nã si nõ credit̃ qfessioni alicuius ꝛ tertiũ. c. interrogasti. ij. q. v. c. ij. de capel. mo. c. inter dilectos. de dona. multominus statur qfessioni ꝯiugũ ꝛ matrimoniũ, ꝛ ampliat̃ primũ, illa qclusio ẽt si cũ illa qfessione qcurrat rumoꝛ vicinie, tex. est in. d. c. super eo. qꝛ rumoꝛ vicinie, vt ibi br̃ nõ est vsqz adeo validus ꝙ bñ cõiuncti debeãt separi, nisi ꝓbabiles rõnes accedãt. ꝛ Pan. ibi in. ij. not. dicit ibi rumoꝛẽ esse qñ est aliqua pars, puta tertia vt quarta. Nã ꝫ appellatione ꝓtis veniat medietas in. c. ij. de ꝺ ci. in. vj. l. nomẽ filiaꝝ. ꝑ. portionis, de ver. sig. ff. Tñ vbi adijcit verbum aliqua, verificat̃ in qualibet minima particula, glos. in clementi. j. de foꝛo competen.

¶ Scõo ampliat̃ ẽt si cũ illa qfessione ꝯiugũ statẽ ꝛ mr̃imoniũ qcurrit fama, sic. c. si duo. xxxvj. q. vj. Limitãt Ant. ꝛ paꝛ. ꝛ rõ ꝫ eos est, qꝛ qfessio de ꝓ se nihil ꝓbat, ex quo est ꝓ cõfitentibus, ꝛ fama ꝓ se nõ sufficit ad matrimonium dirimẽdum in. d. c. si duo. ꝛ ꝓcedunt ꝓdicta ꝛ fortius si solũ esset confessio vnius concurrens cum fama. Hec conclusio limitatur vt non procedat in septem casibus.

2 ¶ † Primus est in foꝛo extraiudiciali, vbi stabitur qfessioni i ꝓiudicium qfitentis qꝯtũ ad inducẽdũ penitentiã. ita Host. in. c. veniens. el. ij. ꝓ illũ tex. de eo q cog. qsang. vbi ꝫ text. de quodã q cũ puella sponsalia ꝛxerat, que cum ad legitimã etatẽ pueniss̃et, ꝭs a patre in domũ pnelle exceptus soroꝛẽ sponse carnaliter cognouit, ꝛ ꝭs dnz cũ puella ꝓdicta ad instantiã amicoꝝ mr̃imoniũ ꝛxisset qñ se facultas offeꝛebat cognoscebat vtrãqz illũ incestũ cum' fuisset coꝛã archiepo confessus indicit̃ ei penitentia, ad hoc ẽt facit. c. ad audientiam. in fi. de sponsa.

¶ Secundo limitatur, vt confessioni emisse in foꝛo penitẽtiali steꝛ in ꝓiudicium confitentis, seu qfitentium. Ad hoc ꝙ no. Host. in. c. tua nos. ꝑ. nos autem. quem sequitur Abba. antiq. ꝛ Joan. and. ibi de sponsalibus.

¶ Tertio limitat̃ qñ agit̃ de separatione matrimonij qꝯtũ ad thoꝝ, tunc enim stat̃ confessioni ꝯiugũ. c. ex literis. de diuoꝛ. c. intelleximus. de adult. c. ꝙ deo patri. xxxiij. q. v. Et qꝛ in casu isto vbi est solũ questio de separatione mr̃imonij qꝯtũ ad thoꝝ nõ sic timeꝛ de collusiõe sicut vbi est qõ sepatiõis qꝯtũ ad fed⁹.

3 ¶ † Quarto limitat̃ qñ cũ qfessione ꝯiugũ ꝛ matrimoniũ qcurrit fama, maxime si fiat confessio ab astãtibus ꝓ matrimonio sic logt̃ tex. in. d. c. si duo. vbi Archi. Sic Bernar. Inn. Host ien. Jo. an. Henri. ꝛ Pan. in. d. c. si duo. idẽ Tancre. ꝛ Jo. an. in. c. cãm. el. j. de offi. deleg. ꝫ gl. ꝛ male ꝛ teneat, in. c. cum in captinitate. xxxiij. q. j. Tu adde duo, primo ꝙ Abb. antiq. referẽte Jo. an. dicit hoc vexꝝ fuisse, ꝛ. d. c. si duo. ꝓcessisse, de iure antiq. qñ ꝓhibitio ꝯiugij extẽdebat̃ vsqz ad. vij. gradũ, tũc cũ ꝓbatio qsanguinitatis non poterat facile haberi sufficiebat fama, de impedimento consanguinitatis, cum qfessione coniugum. Sed cũ hodie ꝓhibitio consanguinitatis sit restricta solũ vsqz ad quartum gradũ, vt plene dictum fuit. ꝑ. conclusione. xxiij. Aliter dz ꝓbari consanguinitas qꝯ ꝓ famam, ꝛ qfessionem ꝯiugum. arg. c. ꝫ ex quadã. in fi. de testi. nõ essem inquit Abba. antiq. is qui separarẽ matrimoniũ ꝓp consang ninitatem de qua nõ constaret, nisi per confessionẽ coniugũ, ꝛ famã. ꝛ. c. si duo. ingt ille Abb. antiq. logt̃ ꝫ tpa antiqua, ꝛ hoc dictũ Abba. antiq. admittit Ant. in. d. c. super eo. Qñ est questio de ꝓbanda consanguinitate, secus si esset qõ de ꝓbando alio impedimento, puta affinitate illicite contracta, qꝛ tunc puta sufficere famam cum confessione coniugũ. Sed Panoꝛ. in. d. c. sup eo. putat ꝙ non obstante opi. Abb. antiq. cũ agit̃ de ꝓbanda consanguinitate, si stat̃, vt statim diceꝛ qfessioni ꝯiugũ ꝛ matrimoniũ, que qfessio emanauit ab astantibus ꝓ matrimonio ẽt si ne fama, qꝛ non est verisime ꝙ qs qfiteat̃ contra se. L. fi. arbi. tutel. fortius vt in casu nostro est stãdũ qñ qfessio ꝫ cõcomitantiam fame. Adde ꝛ secundo ꝙ predicta procedunt ꝛin doctoꝛ. Quando fama precessit litẽ malam pront de teste dicitur in. c. ꝫ ex quadã. in fi. de testi. Adde ꝛ tertio famã in ꝓposito esse cum totus populus vel maioꝛ pars consentit maritum ꝓius cognouisse qsanguineam vxoꝛis, de quo Specu. in ti. de notoꝛijs crimiñ. ꝑ. fama. ꝛ scriben. maxime Panoꝛ. magistraliter in. c. vestra. de coha. cleri. ꝛ tu no. ꝙ qñis ad indicandũ famam requiritur ille concurs̃ totius populi, vel maioꝛis partis, tamẽ ad ꝓbationem fame sufficiunt duo testes. de ꝓsump. qꝛ verisimile, de accusa. inquisitionis. Jo. nota. xiij. q. iij. Itẽ sepe ꝛ rumoꝛ est, vt not. scriben. in. d. c. vestra probabilis assertio ex incerto auctoꝛe, ꝛ sola suspitione proueniens.

4 ¶ † Quinto

4 ¶ †Quito limitaꝫ qñ ꝙfessio fit sup substãtia vinculi mrimonialis, ꝓ ipso vinculo, qz vz mõ non veniat in preiudicium alterius matrimonij de quo ꝙster, de quo loquit in.c.ij.de clande.despon. gl.in.§.bis ita.xxx.q.vlti.

¶ Sexto limitaꝫ qñ ꝙfessio sola ꝫ matrimoniũ est ex pte alterius ꝙiugũ astãtiũ ꝓ mrimonio, ita ꝓbat text.cũ gl.ij.in.c.attestationes.ó despõ.impu. vbi ꝙfessioni mulieris appetẽtis matrimoniũ staꝫ inquãtum confessa est. Et q̃uis maritus ante pubertaẽ nisus fuisset eam cozrũpere, tñ remansit virgo. Ad hoc facit qz de ea regrit matrimoniũ nõ est credibile ꝙ faciat ꝙfessionẽ ꝫ se. xiiij.q.ij.§.j.l.de etate.§.i.de interrog.act.ff. dicebat tñ Host.in.d.c.attestationes.ꝛ eũ sequunt Joã.an. ꝛ Pan. Ibi hoc totũ esse relinquẽdũ arbitrio iudi. Nam posset fieri cõclusio inter ꝙinges volentes separari. Et in ꝓcessu cause is qui fingebat astare ꝓ matrimonio ꝙfiteꝫ ꝫ mrimoniũ. Unde si iudex hoc suspicareꝫ nõ deberet esse ꝙtẽtus tali ꝙfessioni. ꝛ ꝙsulebat Host. ꝙ index faciat inspici mulierẽ ꝛ ingrat de oibus circũstãtijs ẽt partibus inuitis, vbi aũt cessant, ꝛ presumptio fraudis, ꝛ index omnino esset certus ꝙ ambo ꝙinges ꝙfitẽtes ꝫ matrimonium vel alter eoꝝ appetit matrimoniũ, tũc ꝓcederet limitatio predicta. Dicebat tñ Jo.an.in.d.c.attestationes. post Pet.ꝛ Abb.antiq. Quod mulier que nõ obstãte nixu ad copulã ꝙfessa est se enasisse virginẽ põt cõperto erroꝛe mutare cõfessionẽ. Nõ enim puelle semp cognoscũt an sint cognite cum effectu. Ad hoc in arg.l.erroꝛ de iur.ꝛ fact. igno.C.ꝛ puto ẽt ꝙ posset id facere post sententiã, cũ talis sententia matrimonialis nõ trãseat in rẽ iudi.c.latoꝛ.de re iudi. dicũt aũt Hostiẽ. ꝛ Jo.an. de mulier que appetit aliquẽ in vixꝫ, vt possit illũ habere si timetur ꝙ faciat se cozrũpi latenter. Quod eps vt occurratur huic malitie apud matronas honestas tradat eam in custodiam in loco tuto, ꝛ honesto.

5 ¶ Septimo limitaꝫ predicta ꝙclu. †vt nõ ꝓcedat in matrimonio spũali in quo staꝫ ꝙfessioni facte ꝫ ipsuꝫ sic Bernar. Inn. Host. intelligũt tex.in.c.cũ ꝓ ea.de rapto. Qui tex.logt ó milite qui cum aliqua ꝫxit.ꝛ matrimonio cũ parentes puelle nollẽt ꝙsentire abduxit eã a domo parentũ, ꝛ fuit carnaliter cognita que post ꝓfessa est. Et de matrimonio tali ꝙstabat ex ꝓbabilibus viri vẽl ꝙfessione mulieris. Illa ꝙsiderata ꝙfessione matrimonij in ꝑiudiciũ ꝓfessionis restituit viro, ꝛ ratio huius limitationis ꝯ ꝓdictos est, qz q̃uis in mrimonio carnali nõ stetur ꝙfessioni facte ꝫ ipsum in.d.c.sup eo. Tñ secus est in spirituali, qz in tali spirituali ꝫbit cũ Deo, ꝛ nulli fit ꝑiudiciũ nisi ꝙfitẽ ti de quo nõ est credendũ ꝙ sit immemoꝛ sue salutis.q.vij.sancimus. Itẽ in carnali versaꝫ reipublice vtilitas iuxta no.in.l.j. sol.ma.ff.in.c.fi.de frig. In spirituali, id est ꝓfessione solũ vtilitas rei ꝓuate cui est publica preferenda, nisi cũ prudẽ.§.ne pueres.de renun.c.ls.§.j.de reg. Sed mihi nec placent he ratiões nec limitaꝫ, nã in matrimonio spirituali qs ꝫbit cũ Deo ꝛ ecclesia sponsa eius, ideo in offensaꝫ seu preiudiciũ dei ꝛ ecclesie nõ vr stãdũ ꝙfessioni alicuius, maxime cũ ecclesia iniuriã seu offensam suam ꝓsequaꝫ, sicut priuatus.ꝑ de foꝛ.ꝙpet.c.ij. Et ꝙ in diuinam maiestaẽ ꝙmittit, in omnium tendit iniuriam.l.manichcos.C.de here. Et ls quis iniuriã, vel offensaꝫ ꝓpriã possit remittere, tñ nõ iniuriã vel offensam dei.c.si is qui.xxiij.q.iiij. ꝑterea si ꝓcederet ista ridiculũ esset ꝛ magnum scãdalũ, ꝛ picum animaꝝ maximũ immineret, si ꝙfessioni alicuius antiq religiosi stareꝫ cupientis ad seculũ, vel aliã religionẽ migrare, cũ maxime, qz ecclesia ꝙpellit religiosos nõ obstãte sua assertione ꝛta ad religionẽ redire.c.sane.c.significatũ.c. cũ. T. viriuꝫ. c.ꝓrectũ. de regu. sic plures possent in preiudiciũ monasterij ꝓ suas ꝙfessiones colludere, ꝛ monasteriũ exire ꝙ esset molestũ dicere, ꝛ grauius asserere. Sic ẽt ls Jo. glossatoꝛ. Jo. de fantu.

6 Archi.in.§.is ita.xxx.q.v.ad.c.cũ pro cã. de rap.§.adductũ i quo docto. facit suũ capitale fundamẽtũ, †tu rñde tripliciter. ¶ Primo dũ innuit ꝙfessioni mulieris emanate ꝓ mrimonio, in preiudiciũ ꝓfessionis est stãdũ, tu dic ꝙ ibi erant alie ẽt ꝙcurrẽtes ꝓbationes, ꝑ ibi ex ꝓbationibus viri ꝛ ꝙfessione mulieris, tũc copula ibi posita est resoluẽda in disiunctiuã.l.sepe. de ẋ.signi. Sic Host. ꝛ Jo.an. ibi post Jo.gloss.in.d.§.si qs ita. ¶ Secundo dic, ꝛ melius ꝙ ibi statur ꝙfessioni mulieris pro matrimonio in ꝑiudiciũ monasterij, qz erat ꝓ matrimonio carnali alia adminicula, ꝙstabat enim ꝙ ibi ꝓcesserat matrimoniũ ꝛ maritus de voluntate puelle eã abduxerat, ꝛ tu nota vnũ, qõ qñ ꝓcessit tractatus, de nuptijs, ꝛ ꝓ matrimonio ꝫbẽdo fuit mulier abducta de domo parentum, tunc de iure canonico nõ cõmittit raptus, qz matrimonium ꝺz esse liberum, ꝛ puella nõ poterat libere contrahere in domo parentum eis renitentibus, vnde ins canonicũ ꝙsideranit libertatem matrimonij, ius vero ciuile, ꝙ ꝙsiderat delictũ raptoris, ꝛ deceptionẽ mulieꝝ disponit ꝙ non sit matrimoniũ, in.l.vnica. de rap. virg. Ita Pan. ꝙcludit in.d.c.cũ ꝓ cã. Et puto ꝙ lex ciuilis que mulieri sic nubenti cũ raptore tollit dñium reꝝ raptoris, in auct. de rap. mulier. que rap. nubũt. circa fi. col. ix. Non ꝓcedat de iure canonico. Sic gl. in.c. de puellis. xxxvj.q.ij. sic Archi. ꝛ Zenze in.c. cũ ꝑm. de here. in. vj. ls gl. Pet. de anc. ꝛ Bomi. teneant ibi ꝫ ꝛ moneꝫ qz hic agit de lucro captando, nõ de diminitione patrimonij, ꝛ pena illa ex bonis raptoris obueniens rapte ꝓcesserat a lege. Quare ergo lex inquiunt ille gl. ꝛ doc. eo ꝙ ꝙtulit prima re nõ potuit, secus ꝑz eos in pena.c. fi de secũ. nup. i. i. n. ꝑuat lex, eo ꝙ nõ ꝙtulit de quo. ẽ latius dcm̃ est ꝙclus. xix. i. ij. limi.

¶ Tertio dic ad, d.c.cũ pro causa. ꝙ statur confessioni mulieris in preiudicium ꝓfessionis. stabat. n. ꝓ ꝓfessione ipsa. Et sicut in matrimonio carnali ꝙfessioni eius qui stabat ꝓ matrimonio statur, si contra matrimoniuꝫ ꝙfiteꝫ, vt. §. prima limitatione dictũ est, ita in spirituali, sic propzie ꝑm Host. Jo. an. ꝛ Panoꝛ. logt ille tex. qz cuiqz contra se creditur, cum ꝙfiteꝫ contra id ꝙ contra se intendit. arg. l. publia. in fi. depoſi. ff. ꝛ xiiij. qõ. ij. §. j. ad hoc. c. ex parte. el. ij. de ꝙer. ꝙin. Adde ẽt ꝙ in illo. c. cum pro cã. dici posset ꝙ ꝙcurrebat matrimonium carnale ꝛ spũale, ꝛ confessioni facte pro carnali in preiudicium spũalis statur. ad hoc faciunt rões que in principio huius limitationis adducte sunt, vcz ꝙ carnale est fortius respectu solutionis. c. ij. de transl. prela. Itẽ in spirituali versatur vtilitas priuata, in carnali publica, sic post Hast. Joã. an. Panoꝛ. tenet in. c. cum ꝓ causa, ex his dicunt prefati doc. ꝙ si ꝓmptus in episcopum petitur in maritũ. Tũc in casu dubij cum de vtilitate publica agitur esset contra mulieres iudicandum. ex his etiam inferꝫ ꝙ si in causa monachationis steꝫ soli confessioni, fortius in ea potest deferri iuramentum voluntariũ, ꝛ necessarium. Sic Panoꝛ. in. c. alle. cum pro causa.

SVMMARIVM

1 Matrimonium per verba de presenti est solubile per ingressum religionis. Et quid de consummato, Et quod tempus requiratur. 2.

3 Matrimonium vtrum dissoluatur per susceptionem ordinis sacri, ꝛ an sic caracter.

4 Matrimonium nũqd soluaꝫ per adeptionem epatus. ꝛ quid ꝓ ingressum domus leproſoꝝ. 5.

6 Matrimonium consummatum an soluatur per susceptionem ordinum.

7 Soboles susceꝓta post emissuꝫ votũ ꝙtinentie an sit legitima.

8 Coniugum alter an transire possit ad secunda vota altero infidelium in heresim lapso.

9 Matrimonium consummatum qualiter per ingressum religionis soluatur.

10 Uxoꝛ iuuenis que consentit professioni viri qñ cogaꝫ ꝓfiteri. Et quid de marito professo inuita vxore.

11 Adulterium efficit vt professio inuita vxore teneat, ꝛ quid de susceptione ordinũ, ꝛ de alijs adulterij effectibus. 12. 13.

14 Uxoꝛ sine consensu mariti an possit emittere votũ ꝙtinentie.

15 Professio per mortẽ vnius ꝙingũ an teneat vbi non est moꝛs. Et qualiter moꝛs probanda.

16 Matrimonium an soluaꝫ ꝓ ingressum ad locum solitarium.

17 Professio facta propter violentiaꝫ sponsi an teneat, vbi ponũtur quatuoꝛ casus. 18.

¶ Trigesima conclusio.

Matrimonium contractuꝫ

1 m †per verba ó presenti est solubile per ingressuꝫ religionis. ꝛ post copulam non, text. est in. c. verum. ꝛ in cap. ex publico. de conuersio. coniuga. Facit quod de beatis Alexio ꝛ Machario dictum est in prima conclusio. in fine prime declara. ꝛ tu adde duo. Primo ꝙ inquantum gl. in. d. c. ex publico. vult quod matrimonium non consummatum sortitur naturam ex constitutione ecclesie, ideo circa illud est lata potestas pape, que est supra ius positiuum, quod Host. quẽ posteriores sequunt nõ plꝫ illa gl. qñ ꝑm essentiam matrimonij ꝛ consummatio per copulam se habent tanqz esse ꝛ operari, ergo

a qno dependet esse ꝛ opatio. Sed si bz esse ex ꝙstitutione ecclesie, ergo ꝛ opationé, ꝫ vltimũ est falsum, ergo ꝛ primũ. Preterea ꝑm Jo. an. ꝯ matrimoniũ ꝙsummatum ecclesia facit suas ꝙstitutiones. c. gaudemus. ꝛ. c. ꝗto. de diuoꝛ. Et ante incarnationé Xpisti erat mrimoniũ vex sacrm, ꝛ tũc ꝙsummatũ ꝑ copulã sicut hodie. Qño ergo potuit sortiri effectũ ex ꝙstitutione ecclesie, que nõ erat prius. n. querenda est psona ꝗs ratio. l. q. dé de iure codi. ff. imo potius vr ecclesiam firmari ꝑ matrimoniũ ꝗs ecõuersio, ꝑ signifi. de qbus in. c. debitũ. de biga. Preterea si matrimoniũ nõ ꝙsummatũ vt vult gl. ꝓmissa sortir natura ex ꝙstitutiõe ecclesie, vbi erat hec ꝙstitutio qñ fuit matrimoniũ institutũ nũꝗs reperiet. Tu ergo dic post Host. Joã. an. ꝛ Panoꝛ. in. d. c. ex publico. ꝙ nõ matrimoniũ, sed ratificatio matrimonij firmat ꝙstitutione ecclesie pp virtutẽ baptismi, ꝗs virtutẽ ratificatiõis que est, ꝙ alter altero viuente nõ possit ꝯbere põt papa tollere, vel circa ipsam in aliqbus dispẽsare. cõ summatio vero ꝓcedit a iure nãli. insti. de iur. natu. in princip. ꝛ ꝙsistit in facto ꝙ ex quo factũ est nequit, nõ fuisse. c. si paulus xxxij. q. v. in bello. §. facte. de cap. ff. inde est ꝙ circa ꝙsumatꝫ inter fideles papa non dispẽsat, ꝫ circa infideles certo casu papa dispensat, qꝛ in eis matrimoniũ non bz tantã efficaciã pp defectũ baptismi, ꝛ subijcit Host. in. d. c. ex publico. vnũ verbum ꝙ Panoꝛ. dicit esse mirabile ꝙ ex ꝙsensu vtriusꝗ sponsi potest papa, ex potestate absoluta mrimoniũ nõ ꝙsumatũ dissoluere nulla alia cã existente, sed ex ptãte ordinaria põt cũ causa.

2 ¶ † Secũdo adde ꝙ inquantũ text. in. d. c. ex publico statuit tẽpus duoꝝ mẽsium sponse q̃ dicit se velle ingredi religionem intra ꝙ tps, vel ꝓfiteat, vel marito adhereat. Tu dic hoc tps esse arbitrarium, ꝙ ex cã põt ꝓrogari, vel minui, ita ibi Tãcre. Pbili. Que illic sequunt gl. Inn. Host. Jo. an. ꝛ Pan. ꝫ gl. in. c. aute. xcij. dist. videat velle ꝯ. ꝛ in. c. ꝙinges. xxvij. q. ij. sed ꝑcedens dictũ videt mihi verius. nã possent ꝙtingere circunstantie pp quas deberet iudex illũ terminũ duoꝝ mensium abbreuiare, vel ꝓrogare, sed nõ deberet iudex facile recedere a termino a iure statuto, presertim qꝛ ad ꝓfessionẽ dat annus, ad hoc faciunt que no. scriben. maxime Bar. in. l. iij. de re iudi. ꝛ Panoꝛ. in. c. cũ sit romana. de appel. nõ ob. ꝙ in. d. ꝺcretali, ex publico. fuit ꝑ papã solũ statutũ tps duoꝝ mẽsiuꝫ, qꝛ nõ seqt ꝙ sponse volenti ꝓfiteri ꝙ illud tps sit regulare cũ a iure det annus, ꝛ nemini ꝺz tolli beneficiũ iuris. Sed forte ibi papa solũ statuit tẽpus duoꝝ mensiũ, qꝛ erat presumptio ꝯ spõsaꝫ ꝙ potius in odiũ mariti ꝗs zelo religionis diceret se velle mutare vitã, ꝛ forte iuuenis erat multũ feruẽs ad matrimoniũ ꝯbendũ, ꝛ nolebat expectare lapsum anni, ꝛ tu ẽt no. indubitãter qñ sponsa ꝙsentiẽte sponsus intrasset religionẽ, ꝙ tenet ipsa expectare lapsuꝫ anni, cũ cessat tũc cã restringendi terminũ regulariẽ, ita Panoꝛ. in. d. c. ex publico, ꝛ ante eum gl. in. c. desponsa tã. xxvij. q. ij. ꝛ not. ẽt ꝙ hic terminus nõ solũ dat ad intrãdum sed ad ꝑfitẽdũ. ita gl. in. d. c. ex publico. quã cõiter tenent docto. vnde ꝺz intelligi de ingressu religionis cũ effectu, alias ꝑm Panoꝛ. nõ esset sufficienter ꝓuisum sponso cũ non possit transire ad secundas nuptias, nisi sponsa ꝓfitente, qꝛ ante ꝓfessionẽ nõ dissoluit matrimoniũ, nec ob. ꝙ ꝑ illã expectationẽ illi q remanet in seculo est ꝓiculũ de lapsu carnis, qꝛ tu rñde ꝑm not. in c. qm̃ frequenter. §. finaũt. in fi. vt lit. nõ ꝙtesta. Sic videmus in simili ꝙ plus est, qó maritũ cruce signatũ teneꝫ mulier expectare quãtiscũqꝫ annis in presentia. de spon. de voto. ex multa. multo fortius teneꝫ expectare ꝑ annũ ingredientẽ religionẽ, cũ hoc votũ vincat ꝓmũ. c. scripture. de vo. inde pendente lapsu anni, aut alio arbitrio ꝺz interim ꝙtinere, nec põt cum alio ꝯbere, qꝛ vinculũ matrimoniale nõ soluit ꝑ ingressum, vt dixi sed ꝑ ꝓfessionẽ. Huic conclusioni ego facio septẽ declarationes.

¶ Declaratio. j.

3 **Prima declaratio est† qó matrimoniũ** de presenti nõ dissoluit ꝑ susceptionem ordinis sacri. bz in extraua. Jo. xxij. incip. alteratiõnis antique. ad hoc, qꝛ ꝙ suscipit ordinẽ sacrũ, nõ vonet expresse castitatẽ se seruaturũ in seculo, sed ꝑ votũ castitatis seruãde in seculo, nõ dissoluitur matrimonium de presenti. in. c. ex parte. el. ij. de ꝙuer. ꝙin. facit ꝙ no. gl. in. d. c. vnico. in verbo, sacri. qꝛ si inqt gl. illa diceremus ꝯriũ, iam sequeret ꝙ duplici remedio posset spõsus spõsalia dissoluere. s. ꝑ ingressum ꝛ ꝑ susceptionem ordinis sacri, ꝛ mulier sacrum ordinẽ non recipit soluꝫ dissolueret vnico, sc̃z ꝑ ꝓfessiorẽ. nec ob. ꝙ ingressus religionis dissoluit, qꝛ tu dic esse spãle in hoc casu, qꝛ ꝓfessus eqparat mortuo, ꝛ mors naturalis dissoluit matrimoniuꝫ, ergo ꝛ ciuilis, q̃ ꝙtingit ꝑ ꝓfessionẽ, quẽ cessat in eo qui suscepit ordinẽ sacrũ, nec ob. ẽt ꝙ sacer ordo, ꝛ ꝓfessio eqparant in. d. c. vnico. qꝛ est vex ꝗstũ ad impediendum ꝛ dissoluendum mrimonium post ꝯctum, vt ibi, nõ quo ad dissoluendum prius ꝯctuꝫ, tu tñ no. ꝙ talis ꝙiugatus recipiẽdo ordinẽ inscia, ꝛ ignorãte vxore recipit caracterẽ, inde mortua vxore tenet ꝙtinere, ꝛ si ꝯbat mrimonium, non tz. ita Host. Joan. and. ꝛ Panoꝛ. reprobato Goffre. tenent. in. c. plz. de ꝙiu. Nec ob. tex. ibi, qꝛ logr in eo ꝙ ignorãte vxore fecit ꝓfessionẽ, secus i casu nostro. ratio diuersitatis ad precedẽtia est, qꝛ mrimonium de iure diui. non impedit susceptionẽ sacroꝝ ordinuꝫ, ꝫ tñ ꝓcessit istud ex ꝙsuetudine ecclesie, istud clare ꝑz in ecclesia orientali vbi ordinati habẽt vxores ꝛ filios legitimos. in. c. olim. de cleri. ꝙig. Nicena. xxxj. di. ita vt orientalis transferens se ad latinos, cuꝫ vxore poterit more grecoꝝ celebrare, ꝛ vxorem retinere, vt ꝑ Tancre. ꝛ Bart. brixiẽ. in quadã. q. venerali, tz Henri. in. c. ꝙiugatas. de ꝙuer. ꝙiuga. Sic naturaliter matrimoniuꝫ non resistit ꝓmoto ad sacros, ꝫ matrimoniuꝫ in quo bz potestatẽ sui corporis ꝛc. Resistit ꝛ repugnat religioni ꝑ votuꝫ castitatis. Itaqꝫ visus matrimonij ꝛ ꝓfessionis sunt incõpassibilia, merito ingressus ꝛ ꝓfessio impedit ꝑ existẽtiam matrimonij. Posset adduci alia ratio per susceptionẽ sacri ordinis coniugato. Imꝑimit ꝛ remanet caracter. Inde mortua vxore remanet ordinatus clericus, sed in ꝓfessione non imꝑimitur caracter. Quia ordo est sacrum, non ꝓfessio.

¶ Declaratio. ij.

4 **Secunda declaratio† qó ꝑ adeptionẽ epat⁹** nõ soluit matrimoniuꝫ de presenti. Ita tz Jo. an. Pet. de anc. Bomi. ꝛ Frã. in. d. c. vnico. de vot. in. vj. Adeo ꝙ gl. lxxvij. dist. si qs pe. voluit ꝙ ad episcopatũ vel papatum non posset quis ꝓmoueri sine licẽtia vxoris. ꝛ eo casu quo esset vxoratus ꝓmotus ad epatũ vel papatum dicit Asten. lib. viij. ti. de impedimẽto ordinis tractabit cã cozã ꝙcilio vel cozã ipso papa q ꝺz ꝺ se ius reddere. Dicitqꝫ idẽ Asten. ꝓbabilius esse ꝙ greci non debeant ad sacros ordines sine ꝙsensu vxorum ꝓmoueri. Quia ad minus tpe ministerij fraudarent redditione ꝛ postulatione debiti coniugalis. ratio autem huius declarationis, qꝛ ad epatuꝫ non puenit nisi ꝑ sacruꝫ ordineꝫ, ꝙ sacer ordo non dissoluit matrimoniuꝫ, vt ꝯ. est dictum, refert autem Archi. in. d. c. vnico. ꝙ Guido de suzaria post matrimonium de presenti per ipsum contractum fuit postulatus in epm Tauri. sed postulatio eius non fuit admissa.

¶ Declaratio. iij.

5 **Tertia declaratio est† qó matrimoniuꝫ** de presenti non dissoluit leproso intrante domuꝫ leprosoꝝ, maxime id vex si leprosi ibiqꝫ degentes non sunt religiosi ꝓfessi. ita Host. ꝛ Jo. an. tenent in. c. ex parte. el. ij. de ꝙuer. ꝙiug. Et ꝓcedit ꝑm eos si ꝓmitteret illa tria substantia regule. Neqꝫ audent Host. ꝛ Jo. asserere ꝯrium. cum id non sit iure cautum. Dicunt tamen in hoc posse distingui. An timeat de incõtinẽtia leprosi vel non. An domus sit apta ad ꝙtinẽdũ, vt qꝛ sunt ibi masculi continẽter vinẽtes. Et ille leprosus est senex vel maturus. Aut videnduꝫ est an domus non sit apta vt, qꝛ sunt ꝓmixti sexus ꝛ leprosus ẽ inuenis. Tu tñ dic tutius esse qó nõ dissoluat matrimonium de presenti, nisi in illa domo leprosaria sit religio approbata, ꝙ leprosus sit ꝓfessus alias post matrimonium per vxorem suam contractum leprosus posset cõtrahere quod esset absurdum. ꝛ contra ea que dicta sunt. §. conclusio. viij. versi. vj. soluuntur.

¶ Declaratio. iiij.

6 **Quarta declaratio est† qó matrimoniuꝫ** ẽt consumatum per carnalem copulã dissoluit si maritus consentiẽte vxore ordinet. tex. est in. c. coniugatus. co. ti. An tunc sit necesse ꝙ vxor ꝑfite at. An sufficiat ꝙ ꝓmittat cõtinentiam. Ego lego plures opiniones.

¶ Prima

¶ Prima q̄ sufficiat ipsam promittere continentiã, ad hoc q̄. c. coniugatus. loquitur indistincte. ⁊ Ber. ibi referente, hoc tenebat. Alia. glo. fi. ita tenet in. c. q̄ sunt culpe. xxviij. di. Lan. ⁊ Archi. in. c. q̄ seriatim. xxxiij. distin. Guil. in. c. nullus. in verbo, ziugato de tẽp. ordi. in. vj. ⁊ Zẽze. i extrãa. Jo. inci. antiq.

¶ Secunda opinio est, q̄ habeat necesse profiteri maxime si ẽ iuuenis aut alias suspecta de incõtinẽtia iuxta tex. in. c. cũ sis. e. ti. Et hãc opi. tz gl. in. d. c. coniugatus. Et pro hac opinione facit, quia si marito profitente uxor suspecta, vt. s. teneatur profiteri, fortius ordinato marito tenetur profiteri, q̄ maritus ordinatus de ꝙsensu uxoris posset facilius q̄z pfessus accedere ad uxorẽ, ⁊ forsan non habebit repulsam. ⁊ q̄nis Joan. an. dicat in his posse distingui, vt opinio prima procedat, si mulier sit iuuenis, ⁊ nõ suspecta, at scõa si sit iuuenis ⁊ suspecta tamẽ non plz Ant. ⁊ Panor. q̄ mulier iuuenis non est sine suspitione incontinentie, cũ sit fragilis, mutabilis, ⁊ volubilis. Panor. autem sequit̄ opinionem scõam, quã etiam Calde. sequitur in. c. ex parte. el. j. eo. ti. Sed mihi placet magis opinio pria, vt marito ordinato sufficiat uxorem simpliciter uouere continentiam, ⁊ non sit necesse eã profiteri, ad hoc. c. ziugatus, q̄ loquit̄ indistincte. Item q̄ conuiuges cõi cõsensu possunt, sine susceptione ordinum remanere in seculo, mõ non faciant ex ira, odio, aut indignatione, sed causa seruande continẽtie. xxxiij. q. v. q̄ deo patri, fortius si maritus ordinetur de ꝙsensu uxoris sufficiet uxorem uouere continentiã. in quo tu aduerte, † q̄ ziuges qui sic inuicẽ emiserunt votũ perpetue ꝙtinentie, si se cognoscant, soboles erit illegitima, ⁊ uno mortuo alter dz ꝙtinere, ita vꝫ uelle gl. in. c. ministri. lxxxj. dist. Inn. ⁊ Host. in. c. dudũ. de conuer. ziu. Ab isto tñ vltimo dicto recedit Jo. an. Et etiam ego dubito, q̄ votũ simplex non dirimit matrimoniũ. c. vnico. de uot. in. vj. nisi dicat̄ q̄ illud. c. loquit̄ in solutis non uñ in coniugatis emittentibus votũ. Sed uolentes pcedens dictũ sustinere dicunt q̄ si ziuges uouent castitatem respectu certe religionis procedit dictũ Inn. ⁊ Host. ⁊ si uouẽt simpliciter continentiam pcedit dictũ Jo. an. Sed mihi vꝫ indistincte q̄ opinio Jo. an. sit uerior, q̄ dũ coniuges uouent ꝙtinentiaz simpliciter, uel respectu certe religionis, per hoc uotum eorum non dꝫ solẽne, cũ non sit recepta professio ab habente ptãtez, ita Pet. de ancha. do. ⁊ Fran. in. d. c. vnico. His adde q̄ tenẽdo opinionem de qua. s. vt marito ordinato sufficiat uxorẽ ẽt iuuenẽ ⁊ suspectam uouisse continentiam, ⁊ nõ sit necesse eam profiteri; non obstat q̄ dicebatur q̄ id requiraꝫ in marito pfitente, vt in. c. cum sis. eo. tit. item q̄ relinquitur maior occasio ordinato remanente in seculo accedenti ad uxorem quã si esset in monasterio, q̄ tu dic hanc non fuisse uerã, ⁊ fundamentalẽ rõnẽ iuriũ sed hanc rõnẽ esse, vz q̄ maritus promotus ad sacros ordines uxori relicte in seculo ministrabat necessaria. xxxj. dist. omnino. Et ꝓpterea subtrahit ei occasionem peccandi arg. l. palaz. §. nõ est de ritu nup. ff. imo ẽt peccãtẽ, in corpus corrigere posset, ⁊ ĩ vinculis conijcere. xxxiiij. q. v. placuit. ⁊ q. v. hec imago. no. per gl. fi. in. c. q̄ admodum. de iureiu. Que oia cessant marito pfesso q̄ non dz proprium vñ possit ministrare necessaria, ⁊ nõ habet p fessus uxorem in potestate unde possit eam corripere

¶ Preterea votũ expressum uel taciũ continentie uiri, siue in pfessione, siue in ordinatione est principale, votũ uxoris accessorium, ⁊ cũ obligatio uxoris sit accessoria, ergo ar. l. grece. §. illud. de fideiusso. in plus non extendet̄ q̄z obligatio uiri. Sed uir promotus ad sacros remanet in seculũ, durũ itaq̄ eẽt dicere q̄ ipsa teneat̄ intrare religionẽ, tunc. n. ipsa cũ uiro ad imparia iudicaret̄. Hñc tñ declarationi adde q̄ si maritus promouet̄ ad epatũ de ꝙsensu uxoris bz uxor necessario pfiteri, iste est tex. in. c. sane. eo. ti. q̄ marito pmoto ad epatũ posset uxor accedere sepe ad illũ pluribus stipata mulieribus, ⁊ pro multis intercederet ꝙtra iustitiam, instaretq̄ pro diratione parentũ ⁊ filioꝝ, ⁊ exinde multa mala contingere possent, ⁊ ideo quod uituperari potest precaueri debet. c. vnico. de obli. ⁊ ratioci. c. j. de ser. non ordi.

¶ Declaratio quinta.

Quinta declaratio est † q̄ ecclesia posset statuere q̄ altero infidelium lapso in heresim possit alter coniugũ transire ad secunda uota. ita Host. in. c. de infidelibus. de consang. extra. Lz Panor. ibi dubitet. Ad hoc quod inter fideles inter quos est uerus matrimonium ecclesia statuit q̄ iuncti in gradu prohibito lege canonica conuerti ad christianissimum nõ separentur. Et paganus qui plures habuit uxores conuersus adheret prime, in. d. c. de infidelibus. ⁊ in. c. quanto. Ergo multomagis inter christianos in casu premisso idem statui posset.

¶ Declaratio sexta.

Serta declaratio † vt matrimoniũ ꝙsummatũ per copulam dissolnatur si uterq̄ religionẽ profiteatur. Aut si uno de licentia alterius profitente, alter remanens in seculo sit senex ⁊ nõ suspectus de incõtinentia. Istud ꝓbatur in. c. i. ⁊ c. cum sis. eo. titu. Tu tñ limita multis modis. Primo nisi unus sit pfessus altero ignorante, q̄ is põt repeti ad petitionem ignorantis. c. plz. eod. titu. Scõo si unus altero ꝛdicente sit professus. c. quidẽ. eo. ti. Tertio si alter scinit ingressuz, sed dissimulauit, ita Pañ. in. c. j. alleg. Dicit tamẽ ibi idẽ Panor. q̄ si i casu isto quo maritus sciente ⁊ dissimulãte uxore est ingressus, si uxor uiuens non repetijt nõ põt ea mortua exire monasterium. Idẽ Panor. ⁊ latius in. c. cõsulnit. eo. tit. vbi reprobatis duobus intellectibus gl. ibi sequitur hunc intellectũ qui fuit Jo. an. Nõ ob. c. veniẽs de eo qui duxit in ma. vbi uiuente prima ẽbens cum scõa primi mrimonij inscia mortua illa prima secunde dz adherere si ipsa uelit. Et tunc tenebit matrimonium cum secunda ex nouo ꝙsensu, ⁊ si ante illũ ꝙsensuz ẽbat cum tertia tenebit matrimoniũ. Tertium vt ibi glo. uolut ⁊ scribẽtes, q̄ tu dic q̄ in ẽbente cũ secũda uiuente prima semp est animus depranatus, cũ ea non intendit matrimonialiter ẽbere, sed potius decipere, inde ꝙsensus non est legitimus, sed aliud est in eo qui sine ꝙsensu uxoris fuit professus, q̄ semper adest animus mutantis mutandi priorẽ uitã, ⁊ incontinẽti q̄ fuit sublatũ obstaculũ per mortẽ uxoris fuit ualidata prima pfessio, itaq̄ q ab uxore uiuẽte nõ fuit a monasterio eductus vt poterat ea mortua dz manere in ꝓposito, ⁊ remanet pfessio que etiã quo ad ipsum semper tenuit. Quarto si maritus ꝙsensit inuitus ad ipsius petitionẽ fit renocatio a monasterio. c. accedẽs. eo. ti. xxxiij. q. v. notificasti. Quinto si consensit per dolũ. c. ueniens. eo. tit. Sexto si ziunx iuuenis ꝙsensit sponte quo casu lz ingressus nõ sit ille ad petitionẽ uxoris renocandus, q̄ prestãdo ꝙsensum renunciauit iuri q̄ habebat in marito, tñ ipsa non bz prãtẽ amplius renocandi de quo gl. no. i. c. uxoratus. ⁊ c. seq. eo. ti. Sz iudex poterit ex officio illum educere de monasterio, ne per remanentem in seculo ꝙmittaꝫ adulteriuz, ⁊ talis erit uerus religiosus ex quo uxor ꝙsensit. Et post mortẽ uxoris esset ꝙpellẽdus redire ad monasteriũ. ita post Cal. Panor. in. c. i. eo. ti. in vlti. col. An uñ marito ingresso religionẽ de ꝙsensu uxoris cogaꝫ mulier adhuc iuuenis etiam monasterium ⁊ intrare ⁊ profiteri. Aliqui vt Jno. dicunt q̄ solum dz intrare monasteriũ, vt coarceaꝫ a uagatione, ⁊ non cogatur profiteri. Quia ultra ꝓprium ꝙsensum qs non cogit̄ pfiteri. c. integritas. xxxij. q̃. i. Sed hec opinio esset inepta, q̄ durum esset ⁊ alienum coniungere professos cũ non professis. ar. c. clerici. de uita ⁊ ho. cle. ⁊ ineptum etiã foret coniungere homines diuerse professionis simul, id est arare cum bone ⁊ asino. in. cle. i. de elec. in. c. in nona. xvi. q. vij.

¶ Preterea consentiendo marito, ⁊ sic tacite uouendo ꝙtinentiam obligatur religioni ex eo maxime q̄ non potest stare sine suspitione incontinentie, † ego autez puto q̄ duobus casibus cõpellatur profiteri. 10

¶ Prim⁹ ẽ si ẽt uouit intrare religionẽ. c. agathosa. xxvij. q. ij.

¶ Scõs ẽ, si uouit simpliciter ꝙtinentiam, ⁊ ipsa erat iuris conscia ꝙpellit̄ intrare religionẽ, lz uiuat ꝙtinenter in seculo, ex quo est suspitio incontinentie propter etatẽ, ita ꝓbat tex. in. c. significauit a ꝫrio sensu vbi Panor. in. i. no. eo. tit. ex quo sequitur vnum q̄ si persona q̃ ꝙsentiens professioni alterius, sz mariti, uel econtra, ac simul emittens ꝙtinentiam sit talis q̄ erat iuris ignara, vt pote miles, minor, rusticus ipsa non cogitur profiteri, sed solũ ingredi monasterium, ita post Cal. Panor. intellexit tex. in. d. c. i. Predictis adde q̄ vbi maritus uxore inuita ẽ ingressus monasterium, non tenet ingressus in preiudicium mulieris, q̄ põt eaz repetere, ⁊ mortua uxore non tenet̄ redire ad monasteriũ lz teneaꝫ ꝙtinere, iste ẽ casus ĩ. c. qdã intranit. eo. ti. ⁊ est casus in quo si nõ vz q̄ ago ⁊c. hic. n. ingressus non ualuit ꝓp defectũ ꝙsensus mulieris, ⁊ tñ maritus remansit obligatus ad ꝙtinentiam, quã ipse uouit in ingressu, ⁊ in q̄ntum dixi q̄ mortua uxore nõ tenet̄ redire ad monasterium. si obijciatur. de. d. c. ex parte. dic q̄ ibi uxor dedit licentiam marito, ideo mortua cõiuge tenet̄ redire ad monasteriũ. Et similiter si obijciatur de. d. c. consuluit. eo. tit. dic vt. s. q̄ uxor ibi dissimulauit ingressum, ⁊ uiuentem maritum non renocauit. Ea itaq̄ mortua tenet̄ redire

ad monasteriũ,sed in casu nostro vxor ꝙtradixit ⁊ reuocauit. Et qui sic itranit inuita ꝙinge,⁊ ab ea fuit reuocatus ea mortua nõ peccat nõ redeũdo ad monasteriũ,non. n. valuit votũ mariti ex quo non habuit ꝙsensum vxoris,ꝫ ꝙtra teneat gl. j. in. d. c. qd i- tranit. Mihi aũt plꝫ opinio gl. vltime ibi,quã Pañ. sequitur, ꝫ Ant. reprobet. Et si taliter igressus inuita vxore eductus per eam mortua vxore cõtrahat,ꝫ faciat pp votũ qõ emisit,tñ tenet matrimonium. Nec ob. si tu dicas qõ votũ fuerit solẽne qõ diri mit mrimoniũ,vt in. d. c. vnico. Qr tu dic ꝙ ille text. requirit vt votũ sit solẽne qõ vouẽs fuerit factus religiosus ⁊ pfessus in ali- qua religiõe approbata,sed hic nõ fuit factus religiosus pp de- fectum ꝙsensus vxoris. Et paria sunt nõ pfiteri ⁊ innalide pfite ri. Mihi ẽt plꝫ opi. gl. j. i. d. c. qõ intranit,quã ibi sequit Host. ꝙ sit pfessus nõ possit nec debeat votũ exigere sed exactus red- dere dꝫ,qr renũtianit iuri qõ bẽbat in ꝙinge intrando monaste- riũ,qõ fuit in eius prãte,sic ẽt tenuit gl. fi. i. c. accedẽs. eo. ti. idẽ gl. i. d. c, agathosa. Archi. d. c. vnico. idẽ i. c. si vir. xxvij. dist,

¶ Declaratio septima.

11 **Septima** declaratio ẽ † vt mrimoniũ ꝙsummatũ ꝑ co pulã dissoluaꝫ ꝑ ingressum religionis factũ per maritũ,ẽt q ingressus est ꝑter ꝙsensuẽ vxoris. Qõ ẽ qñ ipsa fuit adulterata,de quo ẽ tex. in. c. agathosa. xxvij. q. j. Et eo ca- su maritus est solutus a seruitute vxoris,nec põt vxor eũ repete- re. Et ꝓcedit ẽt si adulteriũ fuit ꝙmissum in figura mrimonij,de quo in. c. veniẽs. eo. tit. q tex. ꝓbat ꝫ Pañ. ibi in. iij. no. Et pp adulterium notoriũ sine alia inia priuaꝫ adultera iure seruitutis qõ bꝫ in marito,ita qõ põt adultera propria auctoritate deseri a marito,de quo gl. Pañ. in. c. fi. de adul. An aũt pp adulteriuꝫ vxoris possit maritus ea inuita ordinari ad sacros ordines Inn. in. d. c. veniẽs. qõ nõ,⁊ doc. sequuntur. d. c. ꝙstitutus. ⁊ assignat Inno. rõnẽ diuersitatis,qr marito ꝓfesso mortuo,vxor adultera põt ꝟbere matrimoniũ,sed marito pp adulteriuꝫ vxoris ordina to mortuo nõ posset vxor cũ alio ꝟbere ꝑ tex. i. c. qr culpe. xxvij. di. ⁊ xxxij. di. c. seriatim. An nõ ꝙpelleret ad castitatẽ seruãdã post mortẽ mariti nõ dꝫ ꝟ fieri sine suo ꝙsensu,ꝫ hec ratio. Inn. non plꝫ Panor. in. d. c. ꝙstitutus. reprobata prima gl. ibi qr in- ra alleg. per Inno. loquunt qñ maritus fuit ordinatus de ꝙsensu vxoris vouentis ꝙtinentiam. Quo casu vt. ꝭ. satis deductum fuit solẽnizaꝫ votũ per susceptionem ordinis mariti,qr cum sint vna caro maritus cõicat actiones spirituales vxori vt est videre i ma rito ꝟbente ꝙpaternitatẽ. Nam ex tali actu vxor efficit ꝙmater. xxx. q. iij. quis ex coniugio. ⁊ c. notatur in. c. martinus. de cog. spi. ⁊ hoc idẽ militat in vxore ꝙsentiente marito vt ingrediaꝫ re- ligionẽ,qr nõ põt ꝟbere mrimoniũ post mortẽ ipsius,notãt doc. in. c. cũ sis. Tu ergo dic ꝙ vxor adulterata que promotioni, vel professioni mariti non consentit bene potest contrahere post mortem mariti. Et nõ potuit maritus sine ipsius consensu ordi- nari,qr vt ꝭ. dictũ fuit mrimonium post copulam non soluitur ꝑ susceptionem ordinis sacri. Sed supposita illa opinione. gl. po- nit in. c. ꝙstitutus,reprobate,vt dixi,vꝫ,ꝙ maritus pp adulte- rium vxoris inuita vxore ordinari posset. Habes adhuc illud in- telligere. Nisi ex quo sciuit illam adulterã cognouisset eaꝫ,qr ip se esset tunc maritus corrupte,⁊ pp sacramenti defectũ non pos set ordinari in. c. si eius vxorẽ. xxxiiij. dist. sic intellige gl. illã. j. in fi. in. d. c. ꝙstitutos. His postremo adde ꝙ adulteriuꝫ iunctũ cum ingressu religionis mariti nõ soluit matrimoniũ quo ad vin culũ. Qñ ꝫ adultera perdat ius respectu seruitij quod habebat in marito,nan tamen soluitur coniugium quo ad vinculũ,ita gl. fi. in fi. ſpi, vbi Panor, in. d. c. constitutus,

¶ Declaratio octaua.

12 **Octaua** declaratio † ꝙ ꝗnis matrimoniũ ꝗtũ ad tho rũ separet pp adulteriũ,nõ tñ põt maritus cũ alia cobabitare,sed teneꝫ maritus ꝙtinere,alias ad vxorẽ redi re,qr ꝫ vt dixi tũc separet mrimoniũ ꝗtũ ad thoꝝ,nõ tñ quo ad vinculũ. Quia remanent coniuges,sed non tenet maritus eã ale re,⁊ lucraꝫ dotẽ ⁊ econtra,marito adulterato vxor petit separa- tionem,vt prius,⁊ lucraꝫ dona. propter nupt. de vtroꝝ Pañ. no. in. c. fi. per illum tex. de adul. vbi etiam Pañ. pulchre discu tit. An pp adulteriũ ex parte mariti post sniam diuortij ꝙmissuꝫ possit vxor recuperare dotẽ,⁊ seruitutez amissaꝫ in marito. ⁊ ibi etiam tractat,an possit ꝙiunx qui non deliquit pp adulterium ne gare debitũ coniugale,⁊ an possit maritus vxorẽ pp adulterium a se propria auctoritate expellere, ⁊ an maritus vxori adultere reddens debitum faciat sibi preiudiciũ. His etiam adde, quod pp fornicationem spũalem seperatur matrimonium quantuꝫ ad thorum. in. c. fi. de conuer. coniu. vbi Panor. not. ꝙ eo casu he resis debet mulier perdere dotem ⁊ maritus dona. pp nuptias, sicut perderet si laberetur in carnalez fornificationem. in. l. ꝙsen su. de repu. C. ad hoc etiam,qr fornicatur is qui fidẽ deserit,⁊ ad infideles se transfert. xxviij. q. j. Idololatria.

¶ His adde aliqnos casus. Primus est ꝙ pp adulteriũ noto- rium vtriusqꝫ impediꝫ ingressus,naꝫ in his dꝫ fieri ꝙpensatio. c. p. ⁊ g. de adul. l. viro. soln. matr. ff. ⁊ perinde est tunc ac si neuter adulterium commisisset,⁊ ex ꝙsequenti neuter altero dissentiẽte religionem intrare poterit iuxta nota. in. c. cũ sit. ⁊ c. vxoratus.

¶ Scõs est si adulterium alterius esset omnino occultũ,qr ec- clesia tunc non iudicat de occultis. xxxij. di. erubescãt. vj. q. i. si oia. xxxij. q. v. Christiana. de simo. sicut tnis. Et idẽ ꝺ eo qõ nõ ẽ,de eo qõ nõ appet. l. in lege. l. rutillia polla. de ꝟben. empt. ff.

¶ Tertius casus est si adultera vellet ꝑfiteri,quia nõ posset si- ne licentia mariti,qr etiam post sententiam diuortij quantum ad thorum põt maritus eam velit nolit reconciliare. ꝭ. adulteraꝫ,vt nulli iud. col. ix. auct. sed hodie. de adul. Cita Uin. Pe. Joã. Ber. Sof. in. c. ex literis. de diuor. vbi Henri. in dist. ij.

¶ Quartus casus ꝙ maritus pp adulterium vxoris non possit ingredi religionem nisi post sententiam latam,qr si adultera pe- teret restitutionem non obstaret sibi exceptio adulterij ꝙmissi aũ separationez. arg. c. cũ quis. de resti. spo. l. si maritus. de dona. inter vir. ⁊ vxo. ꝫ obstaret sibi adulterium post spoliationez cõ- missum sic intelligitur. c. significasti. de diuor. ita tꝫ Host. in sum ma. eo. ti. ꝭ. fi. ver. ꝙ si maritus alicuius. ita etiam Henri. in. c. vxoratus. in. iij. col. ad. c. agathosa. quod prima facie multũ ob- stat inquantum vult qõ adulter nõ põt renocare innocentẽ intrã tem dic ꝙ intelligendũ est lata sententia, vel quando agitur peri tozie,aut qñ post spoliationẽ est ꝙmissum adulteriũ,⁊ in eã sniaꝫ refert Henri. esse Jo. de ancona. in snia. eo. ti. ꝭ. addunt quidam His adde ꝙ si vir inuita muliere itrasset religionẽ ꝫ talis ingres sus nullus fuerit. c. accedens. eo. titu. Si tñ vxor postea sit forni cata non põt eam repetere,qr ingressus qui ab initio fuit nullus qualidatur ꝑ adulteriũ postea secutũ ex parte mulieris. ita in. c. veniẽs. tꝫ gl. pe. i prin. sni ⁊ subjicit illa gl. ꝙ si maritus nollit ex cipere qr nemo cogiꝫ excipere,⁊ qlibet iuri suo renuntiat,tũc mo nasterium eo inuito posset excipere,⁊ eũ defendere ne permittat eũ in peiorẽ statum trahi. arg. l. j. ⁊ ij. de lib. causa. ff. licet. n. prio mo nõ tenuerit ingressus,tñ quo ad vinculũ tenuit,⁊ mulier ꝗci to fuit cognita,⁊ fornicata statim perdidit ius exigẽdi,ergo cuꝫ primo fuit liberatus a seruitute mulieris statim monasteriũ ha- 13 buit plenũ ius in eã. † ⁊ sic exceptio que ꝙpetebat viro fuit acq- sita monasterio,cũ res ad euꝫ statuꝫ perueniat a quo non potuit habere principiuꝫ,⁊ tu aduerte ꝙ premissa gl. pe. in. d. c. veniẽs cum qua cõiter transeunt oẽs ꝫ ꝓmissa vꝝ sibi aperte ꝟriari, duꝫ in ꝟbo,credo,dicit ꝗꝫ bene potest vxorẽ adulteratam ingressus recipere,non obstãte ꝫdictione monasteriũ,qa votum ex toto nõ tenuit cũ ipsa decepta fuerit. Nec ipsa etiam vouerit sed in isto vltimo gl. saltari posset ꝙ maritus exijt ante professionem,ita Panor. ibi,sed tunc ꝙstio glose illius esset inutilis,nec opꝫ pon derare,quod mulier fuerit decepta,quia aũ professionez nõ oblit gatur monasterio. in. c. super eo. de regula. Et ad primum prin cipale dictum gl. vꝫ ꝙ marito ingresso ⁊ professo si noluerit ex cipere,ꝙ monasterium vice ipsius potest vxorẽ adulteratã reji cere. Tu adde no. ibi per Pañ. vꝫ ex eo ꝙ ingressus egit an- te ingressum si ꝙueniaꝫ,potest nihilominus monasteriũ eo inui- to susciꝑe defensionem,⁊ proponere exceptiones sibi ꝙpeten- tes,⁊ sic non tñ bona ingressi transeunt in monasterium, sed oẽ ius reale ⁊ personale sibi ꝙpetẽs,⁊ subjicit Panor. ꝙ si religio sus conuenitur ex gestis ante ingressum possit iudicium fundari in personam illius religiosi,quid autem si maritus monasterium ingressus fuerit fornicatus an tũc vxor possit ipsuꝫ repetere gl. pe. in fi. ſui. in. d. c. veniens. tenet ꝙ non,qr muliter ꝙsentiendo marito vt ingrediaꝫ perdit omne ius qõ habuit in viro,⁊ pp se quens delictum non renascitur seruitus amissa. de consecr. dist. iij. queris. L. que res. ꝭ. areã. de solu. ff. secus si ambo remãsissent in seculo,⁊ pp fornicationem vnius essent separati,quia tũc adul terum ꝓcedens non compensareꝫ cũ sequente,ex quo sequit fin doc. ꝙ ꝫ dicaꝫ ꝙ paria delicta mutua ꝙpẽsatione tolluntur. c. ex literis. de diuor. c. pe. ⁊ fi. de adul. sunt intelligẽda qñ vterqꝫ remansit in seculo,secus si is qui fuit continẽs intranit religionẽ tunc non fit compensatio cuꝫ adulterio sequenti, quia is muta-

uit statum

nit statum per professionem,⁊ non amplius sui iuris,⁊ vt Joan. an. in. d. c. veniens. scribit post Goffre. Licet exceptio adulterij quã proponit maritus tollat per replicationem adulterij ꝓpositã ex pte mulieris,nõ tñ exceptio quã ꝓponit monasteriũ, imo ſm Vin. ibi quẽ refert Jo. an. marito vt monasterio nõ excipiẽte excipit index ex officio. ar. c. exceptionẽ. de except. L. quos p̃bibet de postulan. quid añt si maritus qui pp adulteriũ uxoris fuit ingressus monasteriũ, similiter añ illũ ingressum fuerat in seculo adulterat⁹,⁊ mulier eũ repetit. Marit⁹ ille excipit ꝺ adulterio, ad finẽ forte vt illa bẽat occasionẽ siḷr replicãdi de adulterio,⁊ quã replicationẽ mulieris maritus statim ꝙfiteť an possit tũc inuito monasterio ille excipere. Hostien. in. c. veniens. ꝙ sic ⁊ ꝙ standũ sit ꝙfessioni illius in ꝓiudiciũ professionis de quo dicit esse casus in. c. pe. de adul. Ego dubito de isto dicto,qz vbi ꝙstat de ꝓfessione alicuius,tacite vel expresse non stať ꝙingũ cõfessioni in ꝯriũ,ẽt cũ iuo ad hoc. c. vidua. de regu. Ad hoc qz ꝙfesso credať in ꝓiudicium sui,nõ in ꝑiudiciũ alterius,vt pote in casu nr̃o quo agitur de ꝓiudicio monasterij. xiij. q. ij. c. ij. in ꝓin. in. c. j. de ꝙfessis. Preterea sicut in matrimonio carnali non statur ꝙfessioni coniugũ ꝯ matrimoniũ ne fiat inter ꝙinges collusio in. c. super eo. de eo qui cog. ꝙsan. Idẽ ꝺz dici in casu nostro. Posset enim ꝓfessus colludere cũ vxore sua in ꝓiudiciũ ꝓfessionis,⁊ ad. c. pen. de adul. quidã ꝓpi. Host. multũ stringebat,dico esse ꝺm̃ ꝙ procedat qñ ingressus stat in ꝓfessione, ⁊ ꝯ mr̃imoniũ de ꝙsensu superioris,tũc. n. est verisimile ꝙ falsus ꝙfiteať ꝯ se,iõ talis ꝙfessio sibi ꝑiudicat ex ꝙnti mõasterio qꝺ ꝓ misit eũ agitare illã cãz. Siḷe ẽ i mr̃imonio carnali, ñ vz ꝙfessio in ꝑiudiciũ mr̃imonij qñ est facta ab eo q stat ꝓ mr̃imonio, in. c. attestationes, vbi Host. de despon. impu. de quo dictũ fuit. Ꝯcõ
14 clu. ꝓxi. † Adde ꝙ vxor nꝺ põt emittere votũ abstinẽtie, vtpote ieiunãdi vl̃ aliud sine ꝙsensu mariti,imo si ꝙsentiẽte marito emisit,ꝫ peccet sola renocãdo,ipsa tñ nõ peccat ꝺ ꝙsensu mariti desistendo,qz in hoc lege diuina ⁊ humana tenẽť obedire marito. c. manifestum. c. volnit. xxxiij. q. viij. ⁊ si maritus ꝙsensit vt vxor emitteret votũ ꝙtinẽtie an possit exigere debitũ ⁊ reddere, glo. in. d. c. manifestũ. vr̃ velle ꝙ non, dicit aliud esse in voto ꝙtinẽtie ꝫ ꝯ illã facit,qz votũ ꝙtinentie est votũ abstinẽtie. vt in. c. si tu abstines. xxvij. q. ij. Sed in ꝯrium ꝓ gl. facit,qz maritus ꝙsentiẽdo voto vxoris vr̃ tacite vouere. Nã ꝓ tãto in voto vxoris requiriť ꝙsensus mariti,vt ipsa amꝺ nõ exigat debitũ,ꝫ ꝯ ꝺ facit,qz tex. i. c. chariſſimus. eo. ti. ponit vouere,⁊ voto ꝙsentire ꝓ diuersis. Uñ si maritus ꝙsensit voto ꝙtinẽtie vxoris, ꝙ videať vouisse,⁊ iõ põt renocare votũ illius vxoris cui ꝙsensit,ꝫ vt primo dixi peccet sic renocando, super quo ego relinquo eos cogitare, vtcũqꝫ sit tñ si vxor vouit ꝺ ꝙsensu mariti ꝙtinẽtiã ꝓpetuã,nõ teneť obedire marito volẽti ꝯ votũ venire. Casus ẽ i. c. qꝺ deo pr̃i. xxxiij. q. v. ⁊ ꝓ illũ tex. ꝓcedit istud ẽt si vnus nõ seruat ꝙtinẽtiã,qz alter nõ põt illũ repetere ⁊ ab eo debitum exigere. Tu aduerte ꝙ gl. fi. in fi. sui. i. c. nosce. xxx. q. j. vult ꝙ ꝫ tũc alterũ repetere nõ possit,tñ ex quo emiserunt votũ ecclesia ꝙpellit reliquũ reddere debitum. c. ex lr̃is. de diuor. Sed tu cogita ꝙ ille tex. hoc nõ ꝓbat,loquiť. n. qñ sine voto mr̃imonij fuit separatum pp alterius adulterium,tunc. n. viro adulterante ꝺz mr̃imonium reintegrari qz adulterium adulterio est ꝙpensandum. Sed nos loqmur qñ pariter est emissus votus vbi ẽ hincinde obligatio q̃sita deo vñ ꝫ peccet vnus,nõ ꝺz alius assumere peccandi cãm ⁊ veniẽdi ꝯ votus,inde vt. s. dictus est post Inno. ⁊ Host. in. c. duduz. eo. tit. ⁊ gl. in. c. ministra. lxxxj. dist. Coniuges post votuz emissuz si misceanť carnaliter, ꝓles inde suscepta nõ est legitima, qz non est amplius mr̃imoniũ q̃ ad exercitiũ carnis. Quid añt si vterqꝫ nõ petita lnia ab altero intrat monasteriuz,⁊ tunc neuter alteruz repetere poterit,qz tunc neuter poterit dicere se ab alio spoliatuz, ⁊ vterqꝫ intrãdo renũtiauit iuri qꝺ hẽbat in reliquo,⁊ iuri exigẽdi debituz,vñ votuz vtriusqꝫ tenuit,⁊ quo ad exigẽduz ⁊ reddenduz debitum. ita no. Heri. i. d. c. vxoratus. circa fi. ⁊ refert ꝙ ꝫ no. gl. Guil. sup summa Ray. ti. de voto. ver. xxij. idẽ ꝺm eundẽ Henr. tz frater Jo. in summa ꝙfessio. tit. de voto. q. lvj.

15 † Quid ãt si coniugus vterqꝫ credens aliuz esse mortuũ intret monasteriũ,an ꝙperta veritate possint ambo vel alter exigere aut se inuicem repetere. Hug. notat. xxvij. q. agathosa. ꝙ sic,qz neuter intrãdo monasteriũ voluit monachari nisi alter mortuus esset,quẽadmoduz mulier credẽs suuz viruz esse mortuum si nubit alteri cõperta veritate,licite redit ad primuz,nã qcqd sit de sponsalibus de futuro de quibus in. c. de illis. de spon. Matrimonium ꝓ verba de presenti nõ dissoluiť ꝓ absentiã quantãcũqꝫ maritoꝝ ẽt si ignoret de vita vel morte ac ẽt ꝙcurrentibus iuue-

nili etate ꝙingũ,de quo in. c. in ꝑtia. ꝺ ꝓba. Et puto cũ illi texrequirant nuntiũ certũ,⁊ cũ sit qõ de grauitate ꝑiudicij nõ sufficiat ꝓbari ꝓ famã,alias vbi de paruo ꝓiudicio agiť,admittiť fama ad ꝓbãdũ mortẽ de q̃ post gl. bart. i. l. ij. §. dubiteť. quẽad. test. ape. ff. sed tu aduerte ꝙ Henri. ⁊ Asten. in locis proxime alleg. secuti Inno. in. c. quidã. eo. tit. tenent ꝯ precedentez opi. vez ꝙ ambo ꝙinges siue ignorantes siue scientes alterũ viuere si sint ingressi monasteriũ ꝙ ambox votũ sit solẽnizatum ꝓ ingressum,⁊ professionẽ vltimo ingredientis,⁊ subijcit idem Asten. lz in alio ꝓposito qꝺ restitutus ꝙingi debitũ exigere nõ ꝺz sed exactus reddere,ac mortua vxore ꝙtinere teneť,ſz nõ cogeť ad monasterium redire,peccat tñ si nõ ꝓficiat qꝺ vouit,ex quo impedimentũ cessauit tñ si cũ alia matrimoniũ ꝯ ẽt de facto tenebit a qua tñ scꝺa non poterit debitũ petere sicut nec a prima.

16 † Quid añt de eo qui accedit ad locum solitariũ vt illic ducat vitã eremiticã an soluať matrimoniũ,tu dic ꝙ nõ nisi ibi sit obseruantia regularis ⁊ emittanť vota substantialia religionis ad hoc ꝙ eremite nõ sunt persone religiose cum nõ emittant vota,⁊ possint ꝯ ẽre matrimoniũ,⁊ etiã habeant ꝓpriuz,facit qꝺ de Joan. j. eremita habeť i. c. perlatuz. §. eꝯ. xix. q. iij. ⁊ hãc partẽ sequiť gl. pe. in fi. sui. in. c. ex parte. el. ij. eod. tit. ⁊ Henri. in. d. c. vxoratus. refert qꝺ id sequunť Ray. in summa. de vot. §. viij. ℞. itẽ qꝺ ipse frater Jo. in summa ꝙfes. ti. ꝺ vo. q. xxxix. Et hec opinio vr̃ mihi verior. Plus ꝙ Inno. in. d. c. ex parte. vult ꝙ non satis esset ad separationẽ mr̃imonij qꝺ ꝙtinentiã ꝓmitteret ⁊ habitum in domo assumeret,imo cogenda esset ꝓfessionẽ facere in aliqua de religionibus approbatis. An añt ꝙingatus possit ꝓmoueri ad minores ordines, gl. i. c. ꝙingatus. eo. ti. vꝫ velle ꝙ nõ nisi vxor ꝓmittat ꝙtinentiaz,pro qua gl. vr̃ esse tex. in. c. fi. de tẽp. ordi. in. vi. vbi pena imponitur ꝙferenti primã tonsuram ꝙingato,imo tex. ille vr̃ velle ꝙingatũ non esse ꝓmouendũ ad minores nisi qñ vult ꝓmoueri ad sacros,⁊ puto ꝙ in ꝓmouẽdo ad minores qñ non est ꝙingatus nõ sit exigenda ꝓmissio ꝙtinentie, qz talis põt retrocedere,⁊ ꝯ ẽre matrimoniũ si nolit stare in clericatu. c. qz sunt. xxviij. dist. iõ non ꝺz ordinator eũ priuare beneficio iuris,poterit tñ iniungere, vti caste viuat,qz etiã laicus ad hoc teneť. xxxij. q. iij. nemo. ⁊ c. meretrices. in ꝙingato aliud ẽ nam non ꝺz ꝓmoueri ad minores nisi intendat promoueri ad sacros,vnde ne ꝙtingat postmodum ante susceptionẽ sacrorum se immiscere vxori ꝺz ab eo exigi votũ ꝙtinentie. ita Panor. in. d. c. ꝙingatus nec ob. his tex. ille qui solũ loqť de sacris ordinibus qz ꝙingatus non ꝺz recipeť sine licẽtia vxoris,cũ ibi large capiãtur sacri ordines,nã qlibet ordo ꝺr̃ sacer,cũ sit signaculũ sacrũ,⁊ caracter ipr̃imiť. xxxij. distin. in summa. ex his sequiť ꝙ nõ ẽat coniugatus ꝓmoueri,etiam ad minores sine licentia vxoris.

17 † Postremo pro ꝙpleměto huius ꝙclusionis succedit aliud dubiũ an sponsa de presenti si fuerit violenter oppressa,⁊ cognita a marito,an impediať ingredi religionẽ,⁊ primũ Bar. brix. i questione sua dñicali incip. quidam tz ꝙ põt,qz delinquẽs nõ ꝺz esse melioris ꝙditiõis,q̃ꝫ nõ delinquẽs. l. seruitus. qꝺ vi aut clã. ff. c. eũ qui. de preb. in. vj. idez Jo. an. de fantu. in. c. si euangelica. lv. di. vbi per Archi. in gl. antepe. Ego vero puto ꝯ si copula violenta interuenit ante ingressum religionis. f. talis spõsa sic oppressa quod non possit ingredi religionem, ⁊ si est ingressa est reddenda viro suo, sponsus enim qui cognouit sponsam etiã renitentez est vsus iure suo,⁊ nõ vr̃ facere iniuriã. l. iniuriarũ. §. i. de iniur. ff. illud in. i. respon. de peti. here. ff. c. cũ ecclesia de elec. Itez spõsa traducta sponte, ⁊ prima nocte cognita ꝑsumitur venisse,vt ꝙsumet matrimoniũ. Item ex quo mulier fuit cognita presumiť consensisse. c. insuper q ma. accu. pos. facit qꝺ occurrente facto hmõi,practicatũ fuit per iudicem ꝙ Hostien. ⁊ Jo. an. in. c. continebať. de despon. impub. referũt qꝺ ego non repeto,qz alio loco recitatũ fuit. Nec ob. si dicas qꝺ ex quo fuit violẽter oppssa perinde eẽ ꝺz ac si nõ fuisset cognita. xxxij. q. i. §. i. cũ quatuor seq. qz illa sunt intelligenda quo ad saluationez aie, neq̃ enim ideo qz prima nocte fuit mulier inuita cognita non cõsummatum matrimonium iudicabo,qz negari non põt quin vna caro sine effectu sacro matrimonij precedente. c. ampliationez. eo. ti. ⁊ xxxij. q. v. c. si paulus. ita etiam tenet Hosti. eo. titu. in summa. §. j. ver. quid si virgo. ⁊ Archi. sibi ꝯrius. xxxiij. q. v. in summa. in gl. vlti. Henri. boich. reprobata opinio. Bar. brix. ⁊ Joan. de fant. idẽ tenet in. c. vxoratus. eo. ti. Sed maior dubitatio incidit quid si sponsa post ingressum religionis fuerit oppssa, de quo notat. Jo. an. in regu. que contra i mercu. in qua questione disputat sponsus sponsam de presenti ingressam monasterium,⁊ profiteri volente rapuit ⁊ corrupit que postea pfitetur

18 † Sponsam ipsam repeti an possit, & post longam disputationez primum excludit Joan. quatuoz casus indubitabiles.
¶ Primus est si sponsa in ingressu vel post, vel añ professionẽ fecisset actum aliquem per quem fuisset tacite professa.
¶ Scõs est sponsa lz invita rapta consensisset in copulam.
¶ Tertius est si sponsus licet oppressisset non tñ semen emisisset, de quo Jo. an. notat in. c. fi. de eo qui cog. consan. in quibus casibus Jo. an. vxoratus satis licentiose loquitur, quod ego non repeto, quia materia non delectat.
¶ Quartus casus est qñ post assignationẽ duoz mẽsiũ vel alterius tpis facta esset talis oppressio añ oẽm professionẽ quasi tũc sponsus potuerit copulã exigere ab invita, & isti casus sunt indubitabiles quasi tũc nõ potuerit efficaciter ad religionẽ trãsire, & tũc potuerit spõsus licite copulã exigere ab invita, & q̃uis text. in. c. ex publico. ponderet ingressum, tñ vt gl. iij. ibi vult, & recte hic terminus datur ad ꝓfitẽdũ nõ simplr ad ingressuz. Questio itaq; nra eo recidit qñ sponsa tacite nõ ꝓfessa intra duos mẽses assignatos vel aliud arbitrariũ oppressa fuit & cognita neq; consenserit in copula. in quo Jo. an. in mercu. alle. ꝓxime, trãsit cuz Bar. bzix. q nõ impediatur illa sic oppssa a sponso ꝓfiteri. nã qõ ipsa rapta fuit, & postea cognita, & sic fuit ꝑ ius ergo vitiosa. Et sic vr cognita ar. l. quoties qui satisf. cog. ff. itẽ oppressiõnes delinqt & penã mereꝛ, q si non fuisset sponsa religionẽ oppressa iure suo poterat debitum denegare, sive dicamus primũ coitũ gratuituz sive exceptionẽ tẽpoꝛũ qpetere inxta no. i. c. ginges. xxvij. q. ij. delinqt ergo spõsus primãdo illã primilegio virginitatis, & p qñs qsecratiõis, & aureole, vt nota. xxxij. q. ij. c. re vera. & c. ille. Itẽ deliquit peꝛ ẽdo plus cã. ar. c. vnici. de plus peti. Et fuit amatoꝛ ardẽtioꝛ in vxoꝛẽ. c. oꝛigo. xxxij. q. iiij. Item fuit ille sacrilegus & excõicatus oppressimẽdo religiosaz, lz nõ ꝓfessam. c. religioso. de sen. excõ. in. vj. Item fuit excõicandus ipediẽdo religionis ꝓpositũ. xxxij. q. ij. c. fi. itẽ sibi dixit ius in re propria ꝑ illud. xvj. q. j. placuit nullus. de iudeis. Et lz pecuniariter nõ puniat vt raptoꝛ vel vt incidẽs in qstitutionẽ, si qs ĩ tãtã, vt no. xxxvj. q. j. c. ij. puniet tñ vt trãsgressoꝛ legis ꝓhibẽtis ne qs rapiat spõsaz ꝓpriã. l. vnica. de rap. virgi. Nã sic est in matrimonio spũali. c. euz q. de ꝓbẽ. in. vj. ergo si ita multipliciter deliquit est ꝓp sui odiũ puniẽdus, alias daret occasio malignãdi ꝑ illud. xvj. q. j. legati. de diuoꝛtijs quãto, & qsequeret indirecte, qõ directe nõ posset ꝑ tex. in. c. tue. de procu. & audiret allegãs turpitudinẽ ꝑ id qõ br in. c. cũ super. de qcess. preb. l. post mortẽ. de adop. ff. de dona. inter dilectos. Itẽ bñficiũ iuris mulieri ingresse q̃ aium suũ declaranit ñ solũ ꝛbo lz ẽt fcõ nõ ꝛbuit auferri, ad ꝟ facit qꝛ mrimoniũ nõ ẽ plene qsummatũ nisi post copulã, ergo copula regrit qsensum saltẽ inclusum in coactiõe qdõnali. xv. q. j. merito. patiẽs ãt coactionẽ absolutã nihil agit. c. sacris. qõ met. cau. ergo nõ qsentit aliquo, ẽ recurrendũ ad no. Jo. an. in dicta mercuriali q̃ qꝛa.

SVMMARIVM

1 Matrimonium an & quando soluatur per vota. 2. Et quid de sponsalibus. 3.
4 Votum simplex an impediat debiti carnalis exactionem & redditionem.
5 Vouens simpliciter an mortua vxoꝛe teneatur profiteri.
6 Professio an & qñ dirimat matrimonium post contractum. Et quid de ordinatione. 7. Et quid de professione in ordine mendicantium intra annum. 8.
9 Votum solenne nunquid dicat fecisse suscipiens habitum noui-tiozum vt dirimat matrimonium post contractum.
10 Votum vtrum dicat solẽne vbi vouens religionem suscipit habitum nouitiozum.
11 Legatum mulieri factum sub conditione si monasterium intrauerit an illud consequatur si exeat. 12.
13 Professio expressa quomodo & per que verba fiat remissiue.

¶ Conclusio trigesimaprima.

1 **V** **O tum simplex** † ipedit matrimoniũ ꝑbi, solẽne impedit, & dirimit qtractũ, probatur in. c. rursus, qui clerici vel vouẽ. & clarius. in. c. vnico. ó voto. in. vi. Qui tex. ꝓbat qõ votũ solẽne dr per susceptionẽ ordinis sacri, aut professionẽ, facta tacite vel expresse in aliqua religione approbata, subijciunt añ Host i. Jo. an. & Pañ. in. d. c. rursus. Archi. Jo. an. Domi. & Fran. in. d. c. vnico. qõ votuz ex lege diuina non dirimit matrimoniom. cũ enim ꝓ legẽ diuinã certe psone tantuz ꝓhibeant. c. gaudere primo rñso, de dinoꝛ. inter quos vouens nõ qnumeraꝛ. Et hoc edictũ ó matrimonijs vt habeꝛ in. c. cũ apud de sponsa. sit prohibitoꝛiũ, restat vt qsiderata lege diuina, & exclusa canonica matrimoniũ ꝛctum a ꝓsbytero, vel monacho tz, qõ vr velle gl. in. c. nuptiarũ. in verbo, susceptũ. xxvij. qõ. i. inde greci in sacris qstituti ꝛbunt. c. Nicena. xxxi. di. & in veteri lege sacerdotes habebãt vxoꝛes. c. tenere. xxxi. di. & subijcit ille tex. qõ prisciis illis tpibus in anno vicis sue de tẽplo non discedebant sicut de Zacharia legimus, nec domũ suã omnino igrediebant, quibus vtiq; ꝓp sobolis successionẽ vxoꝛis vsus fuerat relaxatus qꝛ ex alia tribu, preterquã ex semine Aaron ad sacerdotium nullus accedere poterat, ex qbus existimant oẽs doc. nostri, sicut Host. in. d. c. rursus. vnũ de duobus efficaciter fatendũ esse, aut primo qõ Papa erat qstituendo, vt matrimonium contractum a simpliciter vouente teneat, qõ sane est absurdũ, & ab hereti parũ distat. xxij. di. oẽs. xxiij. q. i. hec est fides. l. quicũq; de hereti. Sive est ẽt aliud affirmandũ, q qua ratione oꝛdinauit Papa matrimoniũ contractũ a vouẽte tenere, sic posset facere constitutionem, qõ teneat matrimonium qtractum a solenniter vouente qõ omnino verũ putamus ꝓ predicta, & maxime, qꝛ in omni voto intelligit excepta auctoꝛitas superioꝛis, hoc añ pie credere non est contra fidem. Et addunt ẽt Doc. nostri, qõ in qflictu opinionũ si vna sit opinio que detrahit potestati claniũ, alia fauet standũ est ei que fauet ꝑm ea que notanr de cõcess. preben. proposuit, quod dic vt no. Host. in summa. eo. tit. ¶. quis vones. Et tu predictis adde quatuoꝛ.

2 ¶ † Primo qõ cõis opinio nostroꝛum est, qõ solẽne impediat & dirimat, & simplex votũ solũ impediat id proueniisse ex qstõne ecclesie, quid vero monit ecclesiam vt ita statueret considerato potissimũ, qõ apud deũ simplex votũ nõ minus obligat q̃ solẽne vt in. d. c. rursus, lz vt ibi vult Panoꝛ. q̃titate reatus differãt, nam iuxta notata in. c. virginibus. xxvij. q. i. trãsgrediens solenne grauius peccat ego lego tres opi. Prima, q qbusdã vr & plz quod ipsa substãtia voti repugnet substãtie mrimonij, & ipsi ꝛctui, cũ votũ repellat carnalez copulã, & matrimoniũ requirat qsensuz in illã sic ipsum votũ impedit ex se, & qstitutio ecclesie facta rõne voti q daꝛ intelligi ex tex. xxvij. q. i. i. c. vt lex qtinẽtie, i ꝛbo, q̃q̃ ꝑ ecclesiasticã regulã constat esse contractum.
¶ Scda rõ q̃ monit forte Romanũ pontificẽ vt statueret q votum solenne dissoluat matrimoniũ fuit publice honestatis iustitia, valde. n. inhonestum esset si monachus relicto claustro ꝑheret, & idem de eo qui toraliter est alligatus ecclesie ꝓ sacri oꝛdinis susceptionem. c. cum in preterito. & c. seq. lxxxiij. di. Sed be rationes mihi videntur persuasiue.
¶ Tertia vero ratio mihi videt efficacioꝛ qõ per votũ transfert vouens ptãtẽ, & dñiũ coꝛporis sui in aliũ, puta in Abbatẽ per professionẽ tacitam vel expressam. xix. q. iij. statuimus. idẽ ꝓ susceptionem sacri oꝛdinis, & ita cũ sic vouens soleniter, iã nõ sit amplius dñs coꝛporis sui in aliũ puta Abbatem per ꝓfessionẽ expressam, vel tacitã translati nõ ꝓt in mulierẽ transferre amplius sicut econuerso si prius transtulisset ptãtem sui coꝛporis in mulierem, que dr habere ptãtem sui coꝛporis iuxta apostolũ ad Ro. vij. non posset postea trãsferre in deũ per ꝓfessiones aut sacri oꝛdinis susceptiones. Inde ex ꝓdictis sequit vna rla qõ quoties ꝑ huntur duo vincula equalis potẽtie incõpassibilia, primum precludicat posteriozi. i. si precessit professio vel sacer oꝛdo impedit, & dissoluit matrimoniũ sequens, qõ si contra matrimoniũ cũ copula precedat impedit professio sequens, ꝓ si tñ sacer oꝛdo post matrimoniũ suscipit imprimit caracter, vt in ꝓcedente qclusiõe dictum fuit. & tu nota ꝓ papa posset sup qtinentia sacerdotũ dispensare. gl. xxv. q. i. que ad ꝓpetuã, & adhoc facit qꝛ in clericis in sacris qtinentia nõ est de substantia oꝛdinis. Inno. in. c. plz, de conuer. ꝓiu. Nec etiam est de iure diuino, alias greci peccarẽt, nec eos excusaret qsuetudo. c. fi. de qsue. alioqn filius sacerdotis greci eẽt illegitimꝰ i. c. cũ oli. ó quer. ꝓiu. vbi Pa. tradit ꝓ esset salubre statum ecclesie ꝓ volẽtes qtineri, & magis mereri relinqueret voluntati sue, & eꝛ nõ volẽtes qtinere ꝛbere possent, qꝛ experientia docẽte qtrarius effectus sequit ex illa lege continentie in dictis clericis, & addit idez Pa. ecclesiaz debere facere instar medici, q si experientia docẽte medicina potius nocet q̃ prosit tollit eam, & qua ratione ecclesia occidentalis i clericis in sacris qtinentiã introducit. c. Nicena. xxxi. di. posset eadez ecclesia tollere arg. l. nihil de reg. iu. ff. c. ois res. eo. tit.
¶ † Scdo adde ꝓ votuz simplex ipedit, & dissoluit sponsalia secũdum

3 tia iura,

lia inrata,nã inꝼm hoc casu ē illicitũ ar.xxij.q.iij.iter cetera sicut alias i spõsalibus ꝺicta spõsalia sunt ꝙsumãda.c.sicut ex lr̃is ꝺ spõ. Ꝺ verũ ē ēt si in ꝓmis spõsalibus nõ interuenit iuꝛ ⁊ in scõis sic �means Inn. Ho. Jo.an. ⁊ Pa.ibi. ¶ Tertio adde ꝙ vo tũ simplex sequẽs nõ dirimit spõsalia ꝓcedentia,sed eo casu vonẽs cogit'ꝺ vt votũ suũ solẽnizare,vel spõsalia pficere.de quer. ꝙin.ex parte.i fi.⁊ c.ex publico.eo.ti.vbi Inn.⁊ Hosti.⁊ idem Hosti.in sum.eo.ti.§.ij. ℞. qd si iurauit. Nec ob.si dicaꝛ ꝙ votũ castitatis sit fortius vinculũ ꝙ spõsalia.vt Ant.⁊ Gasp.recedẽtes ab opi.ꝓcedẽte tenẽt i.c.veniẽs.eo.ti.⁊ iuxta rl̃aꝫ traditã a scribẽtibus i.d.c.rursus ꝯriã illi ꝺ q.s.prie dictũ ē. ¶ Quoties duo vincula disparis potẽtie ꝙcurrũt fortius repellit minus fortes.c.si inter.de spõ.qz tu ꝺic ꝙ cũ spõse p spõsalia ꝯcta sit q̃sita obligatio nõ vr̃ ꝙ i ipsius ꝓiudiciũ possit venire castitatem.nec ob.means Pa.i illo.c.veniẽs.ꝙ ꝓpi.ista solet afferri qꝺ illic põderaꝛ votũ post spõsalia emissuꝫ,ꝺico.n.ꝙ i illo loco votũ obligauit mulierẽ quo ad se,⁊ solutis spõsalibus p mr̃imoniũ sequẽs p virũ ꝯctũ remãsit in suo robore,⁊ ꝓpi.ista bñ facit ille tex.in quo mulieri q̃ post spõsalia emisit votũ castitatis daꝛ facultas,⁊ ꝺispẽsatio ꝯbẽꝺi,q̃si ꝺ iure cõi nõ potuisset,⁊ illic vide Pa.re-
4 ferẽtẽ qꝺ ꝓp tria motus ē papa ad ꝺispẽsandũ ꝙ ego nõ repeto qz alio loco fuit relatũ. ¶ †Quarto adꝺ qꝺ vt votũ simplex ñ ꝺirimit mr̃imoniũ post ꝯctũ,ita ꝓt q emisit tale votũ ꝺbitũ reddere sine pctõ,qz ad ℞ ē obligat⁹,ꝺ quer.ꝙin.c.qdẽ.⁊ c.pl̃z,ſz semꝓniam agat,⁊ cũ grauí ꝺolore coꝛꝺis ℞ debitũ reddat.c.trãsmissi.⁊ c.fi.de eo q cog.qsan.nisi esset ꝺispẽsatũ cũ lnia sedis apl̃i-
fup hoc ex cã,⁊ certa scia ꝺispensantis,vt patet in.d.c.veniens. Sz talis nõ põt exigere sine pctõ,qz faceret ꝯ promissum ꝺeo,⁊ frangeret ꝓmã fidẽ,vñ ex ℞ hẽret ꝺãnationẽ,ad hoc.xxvij.q.j. c.j.⁊.ij.ibi qz spõsio eoꝝ,⁊.c.de viduis.l.ij.⁊ exigendo faceret ꝯ ꝙsciam,⁊ sic edificaret ad gehennã.c.literas.in fi.de resti.spo. Et hoc vñr tenere gl.fi.i.c.qdẽ.⁊ gl.fi.i.c.accedẽs.de quer.cõ in.⁊.§.j.i.c.nuptiarũ.i verbo vxorẽ.xxvij.q.j. Et sic̃r glo.in.c. agathosa.ea.cã.q.ij.tu tñ cogita si attẽtari posset ꝙ emittẽs vo tũ simplex q valide ꝯbit possit ēt exigere ꝺebitũ sine pctõ,nã nisi esset oneroſuz ⁊ periculoſuz tale mr̃imoniũ,si ꝺicamus eum peccare mortaliter exigẽꝺo,cũ istud sit iniꝛcere laqueũ ꝓpetuz aie.c.de viduis.l.ij.xxvij.q.ij.⁊ sicut in vouẽte ingressuz religionis auctoꝛis q ꝓfiteꝛ latiozẽ nulla remanet obligatio ex voto ꝓpre,lz de trãsgressione penitere ꝺeat in.c.fi.de r̃l̃a.in.vj. Sic in cã ista post ꝯctũ ⁊ ꝙsummatũ mr̃imoniũ obligatio voti simplicis ꝓcedẽs cesset,saltẽ q̃ ad illud ꝙingiũ,ſz ꝺ fractione voti peniteat ⁊ bãc opi.vr̃ tenere Jo.an.in.d.c.rursus.vbi tñ affirmat, ꝙ ex eo qꝺ solẽnis opinio,vt.§.ꝓmissi hz ꝯriũ,quã ēt tz ꝼm eũ Tho.i iij.ꝺi.xxxviij.ꝺicam⁹ sup ℞ ꝺispẽsationẽ necessariã q̃ cũ insta cã subsit ꝓ eꝑm ferri poterit p cõionẽ in alĩud bonũ.c.j.de voto,itẽ si vt tenent doc.i.d.c.veniẽs.ꝑt eꝑs cũ simplr̃ vouẽte ꝺispensare,vt ꝯbat mr̃imoniũ nõ obstãtibus spõsalibus ꝓcedentibus fortius,vt in casu nr̃o ꝙ ꝯcto vtaꝛ exigẽꝺo ꝺebitũ,ita suaꝺeꝛ istud qz põt eꝑs ꝺispensare cũ incestuoso,vt licite ꝯbat.c.si qs cũ duobus sequẽ.xxxij.q.ij.nec tũc incestuosus peccat exigẽꝺo ꝺebitũ
5 ab vxore nõ affine.vt Jo.an.⁊ Henri.not.in.d.c.rursus.idem Astesa.li.viij.ti.de impedimento ordinis.† An auctoꝛitate emittens votũ simplex mortua vxore teneaꝛ igredi religionẽ. Jo.mo. d.c.vnico.de voto.i.vj.qꝺ sic ꝙ vez est ꝼz Jo.an.Bñ.⁊ Frã. si vouit se ingressurum religionez,secus si continentiã simplr̃,qz sufficit qꝺ illã seruet,⁊ subiecit ibidez Jo.an.qꝺ mr̃imoniũ ꝯctũ ꝯ interdictũ pape,tz,etiã cũ decreto alio impedimento nõ subsistẽte,ꝺe quo p gl.fi.in.c.ad dissoluendũ.de despõ.impube.q̃ subiecit ꝙ sic ꝯbentes separabunt ad tps,ꝙ verũ puto,si cũ exquisita pbibitio est tpalis,qz ea ꝺurante separabit̃ matrimonium,secus si hẽret ppetuã cãm,qz tũc matrimonium ꝯ tale ꝺecretum ei ꝯctũ esset nultũ.gl.nota.in.c.tua.de sponsa.duoruz. An aũt ꝙingati simul vouentes impediant̃ postea exigere,⁊ reddere ꝺebitũ innuicẽ.Inn.⁊ Host.in.c.ꝺudũ.de quer.ꝙin.tenent q'nõ pfit ita ꝼz eos,vt si postea se cognoscant soboles inde nata erit illegitima, adeo qꝺ vno eoꝝ mortuo,alter eoꝝ si ꝯbat,matrimoniũ est nullũ.ita vz velle gl.in.c.ministra.lxxxi.di.secus ꝼm eos esset in solutis q nõ ita liganꝫ,vt in.d.c.vnico.ſz Jo.an.ibi tz ꝯ,ꝺicẽs idẽ esse tã in solutis quã ꝙingatis,sed volẽs precedentez opi.tenere ꝺiceret ꝼm Lap.ꝙ ille tex.sequit̃ in solutis nõ ꝙingatis,⁊ q̃uis ꝺo.Ant.in.d.c.ꝺudũ.ꝺicat ꝙ opi.i.Inn.⁊ Ho.st.ꝓcedit si ꝙingẽs vouẽt ꝙtinentiã respectu certe religionis ⁊ approbate. Opinio vero Jo.an.ꝓcedit si ꝙinges vouẽt simpliciter nõ referẽꝺo se ad certã religionẽ. Ꝑibi tñ inꝺistincte plz opi.Jo.an.quod

spectu certe religionis,aut regule quod semper votum intelligitur simplex cum non sint professi expresse,vel tacite, nec recipit professio ab habente recipiendi potestatem.
¶ Circa hanc conclusionem adducuntur.iiij.ꝺubia.

¶ Dubium primum.

6 **Primum est** an professio tacita †facta in aliqua religione approbata dirimat mr̃imoniũ post ꝯctũ. Tu ꝺic qꝺ sic per tex.apertũ.in.d.c.vnico.vbi gl.in verbo tacitã. Quod ego ꝺeclaro ꝺuplici casu.
¶ Primus ē cũ aliqs maior.xiij.in aliqua religione approbata detulit p annũ habitũ nouitioꝝ ab habitu pfessoꝝ indistinctũ vel indistinctissimũ,aut distinctũ distinctiõe latẽte iuxta tex.in. c.j.in fi.de regula.i.vj.⁊ melius i cle.eos.eo.ti. Scõs casus est cũ maior annis sponte,⁊ sciẽs assumpsit habitũ q solet ꝺarí pfessis,⁊ pseueranit in ꝺelatiõe habitus ipsius p tridnũ in.c.qstõne eo.ti.i.vj.ita post Jo.an.i.d.c.vnico post Spe.e.ti.§.j.℞.plz tz Pa.in.c.qsulti.eo.ti.de r̃l̃a. Et ego itelligo istos casus,qñ tales habitus assumpti essent ab hñte ptãtẽ recipiẽꝺi,⁊ incoꝛpoꝛãꝺi religioni,vt Archi.Lapus,Bo.⁊ Frã.tenẽt i.d.c.vnico.nã lz alia vota qbus qs solũ ꝺeo obligaꝛ,⁊ q̃ ꝺependet a sola volũtate vouẽtis nõ exigãt psonã recipientẽ,tñ in pfessione vbi ꝯbitur reciꝓroca obligatio ꝼm quã quersus obligaꝛ monasterio,⁊ monasteriũ querso ad eũ alendũ ē opus qꝺ recipiaꝛ pfessio ab Abbate,vel alio superioꝛe loco Abbatis,vt Inno.⁊ Pa.no.in.c. poꝛrectũ.de regula.inde si habitus religiõis recipiaꝛ,aut ꝓpria auctoꝛitate,aut ab alio nõ hñte ptãtẽ vz interim mr̃imoniũ añq̃ talis pfessio ratificeꝛ ab hñte,⁊ meo iꝺicio mr̃imonium tale sic medio tpe ꝯctũ cũ tenuerit nõ infirmabit̃ per ratificationẽ illam supernenientẽ.inde puto qꝺ si qs profiteꝛ religionẽ approbataz in manibus illoꝝ q nõ erãt illius religiõis. Quos tñ pfessus credebat eẽ ꝙ nõ valeat talis pfessio nisi illi habuissent mandatuz ab hñte ptãtẽ,vel nisi eius noie esset gestũ,⁊ añ ꝯctũ matrimonium ratificatũ,alias tale votũ esset simplex,nõ solẽne, ita tenet Jmo.in.d.c.vnico.lz Spe.eo.ti.de statu mona.ver.xl. Jo.de ꝺeo secutus teneat ꝯ vez. Et si talis sic pfessus in manibus Baraturoꝝ,sic eos appellãt,voluit absolute mutare vitã poꝛẽ,⁊ in ordine cuius illi se nominabant viuere,sine ibi,sine alibi vbicũq; viget talis ordo,tunc cogendus esset ad illũ ordinẽ seruandum. Sed ego puto ꝙ principali ꝺicto non obstet hoc ꝺictũ Specu. bene cõsentio cũ Specu.ꝙ potuit añ matrimonium cogi obseruare illũ ordinez. Sic ēt qpulsio ista facienda esset in voto simplici,vt in.d.c.vnico.in fi.⁊ in.c.pen.de regula.in.vj.sed tenendum est ꝙ votũ taliter professi in manibus, vt ꝺixi non hñtium ptãtem cũ sit simplex non ꝺirimit matrimoniuz post ꝯctum. Ad hoc ꝙ in spiritualibus prefertur semp veritas opinioni.xxxv.q.
7 ix.§.his ita.⁊ ibi notaꝛ in gl.fi.de iure pat.† An autem ordinatio nulla que recipit̃ a non hñte ptãtem prestet impedimentum matrimonio ꝯbendo.gl.in.d.c.vnico secuta Bart.ꝺixi.⁊ Tã credũ tz quod non,⁊ Archi.sequit̃ illic.⁊ eodem loco Jo.an.⁊ Bomi.disputant. Ac tandez inclinãt in partez glose. Quamuis fateantur qꝺ propter intentionem recipientis ⁊ contumacẽ opinionez eum qui sic ꝙtrahit matrimonium post ordinẽ a non hñte ptãtem receptuz ꝺe facto,sic ꝙtrahendo graniter peccare,sed matrimonium tenet. Ba.in.q.ij.in titu.q clerici vel vo.ꝺicebat se ꝺe hoc ꝺubitare,plus tñ accedebat aꝺ partem istã qꝺ teneret matrimoniuz in ꝓmisso casu,⁊ subiecit Jo.an.qꝺ in prima qpilatione decretaliuꝫ in titu.prime allega.erat decretalis incipiẽs cum institisset ꝺicens euz qui nimis enoꝛmiter,⁊ inoꝛdinate receperat subdiaconatuz,posse ꝙtrahere,⁊ ibi no.Ala.Bugutionẽ intellexisse ꝺe illo qui non receperat caracterem.
¶ Petrus bispanus ꝺicebat se credere qꝺ illa ꝺecretalis emanasset ꝑter pape sciaz,ipse Ala.asserebat ꝙ papa dispẽsauerat. Vtcunq; sit qꝺ ordinatio nulla nõ pstet impedimẽtuz mr̃imonijs, facit,qz ip veritas pferr̃ opi.vt ꝺixi. Itẽ ꝙ spõsalia que sunt nulla non prestant impedimentuz mr̃imonio ꝯbendo.de despon.impube.literas.c.accessit.c.veniens.⁊.c.in apostolica.de spon.

¶ Dubium secundum.

Secundo occurrit dubium de

pfessione facta in religione mendicantiz intra annuz q̃ soluz ixta tex.in.c.non soluz.⁊ gstitutiõem.de reg.in.vj.obligare religioni in gñe.†An ꝺirimat mr̃imoniũ post ꝯctũ. Ego lego ꝺuas

opiniones, prima est, qđ nō. Sic tz Lap. ab alleg. xlvij. idem tz Baspa. de cal. in qſi. xxvj. sub tit. de regula. Opinio vero scōa q̄ mihi vř verior ē qđ talis pfessio dirimat mřimoniū post ꝛctū. Nā pfessio hmōi q̄ solū obligat religioni in gñe inducit votū solēne, sic Jo. an in c. vnico. alleg. ita Bomi. ⁊ Frā. in. c. qſtitutionē. de regula Ad hoc primo facit qz si vt in superiore dubio dictū fuit declaratio habitus indistincti, vel indistinctissimi, vel distincti distinctione latente cā perseuerantia anni facta p adnl tū ant si. in eodē dubio dictū fuit declaratio habitus q dař pfessis cū pseuerātia tridui ipedit, ⁊ dissoluit mřimonium. Cū tñ tales pfessiones obligent solū religioni in genere, idē ēt dz esse in casu nostro vbi etiam inducitur obligatio in genere.

¶ Scōo ad ħ ēt facit tex. i. c. ñ solū i ꝟbo vřo, cū gl. eo. ti. i. vi.

¶ Tertio ēt facit ille tex. iĉtū eqparat exp̄sse vřtacite pfessuz. Et ℓ eū qui voluit mutare vitā priorē, sed qstat eum qui taliter pfessus est in ordine mendicantiū voluisse mutare vitam priorem.

¶ Quarto facit, qz tex. in. d. c. vnico. nō regrit qđ pfessio fiat in spē, sed solū qđ fiat alicui, de religiōibus approbatis, itē ad hoc qz sit vt. ℨ. pfessus in ordine mēdicātiū añ annū est obligatis saltē religioni in gñe. Et oēs religiones saltē quo ad tria substātialia queniūt. c. cū ad monasteriū ō statu. mo. c. duo sunt gña. xij. q. j. lz postea qlibet bēat suas spāles obseruātias, vt Jo. an. no. i c. sane. eo. ti. Ad hoc ēt, qz ex parte pmittentis surgit ligamē, ⁊ ex pte recipiētis ēt ligamē insurgit, lz nō sit ptās incorporāc i in specie, ē tñ in gñe. Ex qno ille recipiēs pest alieni administrationi. Nec obst. qđ ille recipiens in ordine mendicantiū intra annū nō bēat ptātem incorporandi religioni, nec sue, nec alteri. Qz est verū in specie, sed lz saltē in genere, ⁊ vz professio, ⁊ recipiť vt ita cita saltē beneficio canonis. Nec est verum quod quidam falso affirmant, qđ votum huiusmodi sit simplex, immo est solenne.

¶ Dubium tertium.

9 **Tertium dubium** † est. An suscipiens habitū nouitiox cum ꝓposito absoluto mutādi vitā priorē dicať fecisse votū solēne, vt dirimať mřimoniū post ꝛctū. Ego lego duas opinio. Prima, qđ sit solēnizatum votū, ⁊ qđ dirimať matrimoniū, ita gl. pen. in. c. qſulti. de rľa. ⁊ ibi tenēt Vincē. Bof. ⁊ Host. qui etiam adiciunt qđ si iste habuisset vxorē icognitā, potuisset illa illico alteri nubere q̄si p hoc ꝓpositū solēnizatum cuz susceptione illius habitus fuerit dissolutū ipsom matrimoniū nō qsummatū ac si vere religionem ⁊ expresse fuit pfessus. Et hoc vř satis ꝓbari in. c. bñficiū. eo. ti. in. vj. vbi bñficiū illius q suscipit habitū nouitiox statim p̄t qferri qđ apparet eū voluisse mutare vitā priorē. Et cū hac opinio. trāsit Jo. an. Et oēs fere scriaētes i. d. c. qſulti. excepto Cardi. ⁊ Pañ. ibi, quox opi. vř mihi verior ē, ad hoc facit vna rō ad qnā nō video dabile rñsum. Qz votū solēnizatur per professionē factā alicui de religionibus approbatis i. d. c. vnico. lz q suscepit habitū nouitiox, nō fecit hanc professionē, ergo non est solēniza tum votū. minor ꝓbať qz pfessus non fit sine consensu matrimonij, ⁊ quersi. vt. ℨ. dixi, ⁊ Inn. ⁊ alij notant in. c. porrectū. alleg. lz monasteriū dando habitū nouitiox nō intendit hūc recipere ad professionē, imo vult prius experiri more ipsius, ergo ex illo ꝓposito mutuandi non pōt dici pfessus solēniter. Cum sit pfessio quidā quasi ꝓctus vñ orik reciproca obligatio iter pfessuz, ⁊ monasteriū, ergo nō pōt qsistere ex parte vnius. tex. i. l. i oibus. de obliga. l. labeo. de verb. signi. Nec ob. qđ tex. in. d. c. non solum equiparat eum q voluit mutare vitā priorē, ⁊ expresse vel tacite pfessum, qz hoc est verū q̄tum ad hoc vt neuter posset redire ad seculū sine periculo aie, sed dz intrare religionē saltē laxiorez, tñ non sequitur quin matrimoniū ꝓctū teneat, lz sit penitētia imponenda ex transgressione voti, imo ille tex. fortiter retorq̄ri posset inq̄ztū casum istum, de quo est dubiū ponit vt casum separatuz a professione expressa vel tacita. Neq̄ sequiť qđ si bñficium talis de quo per suscepti on ē qstat ꝙ voluit mutare vitā priorez possit qferri qđ per hoc dicať votū solennizatū cum nō possit, vt tā sepius dixi votū esse solēnizatū nisi p professionē factā in manu habentis ptātem, ⁊ in religione approbata. Et sequiť, qđ lz professus in manibus epi̇scopi sit verus religiosus, licet non intret monasterium nec pfiteať certam religionem, sed possit stare in domo priuata sua obediētia epi̇ q indicet sibi certaz rľam seu normā viuēdi, vt no. Inn. in. c. porrectam. de regula. tñ votuz illius non est solenne qđ dirimat matrimonium. Ex quo nō est iuxta p missa factum in manu Abbatis, vel alterius habentis potestatē incorporandi religioni, ita Panor. in. d. c. porrectū. ⁊ cuz ꝑm eū solus eps nō possit aliquē religiōi incorporare, in materia stricta applone religiosox non veniunt isti sic pfessi in manibus epi.

¶ Dubium quartum.

10 **Quartum dubium** † est ō vouēte se ingressurū religioné q postea ingrediť, ⁊ ea suscipit habitum nouitiorum. An impediať, ⁊ dirimať matrimoniū ꝛctum abinde. Lap. in. c. j. de reg. in. vj. refert Inno. Soffri. ⁊ Abb. antiq. in. c. statuimus. de rľa. Inn. ⁊ Hostien. in. c. meminimus. ⁊ c. fi. tenere, qđ dirimať matrimonium quasi p susceptionē habitus nouitiox factā post emissum votum dicať pfessio facta solēniter. Sed idē Lap. Bñi. ⁊ Frā. i. d. c. penul. tenent oppositū, qđ mihi vř verius sive precessit votuz de intrando certā religionem, sive solū precessit votū simplex qtinētie, nā ingressus, ⁊ susceptio habitus nouitiorū non facit pfessionē solennem. Ad hoc ēt pondero tex. dupliciter in. d. c. pen. primo ibi in reditur, ⁊ pfitetur cum gl. j. tunc cum copula ponatur inter diuersa. gl. in rubrica, de iuris ⁊ facti ⁊ ignoraz. ff. gl. expresse in. c. querelā. de simo. sic ista ingredi, ⁊ pfiteri ponuntur in. d. c. penul. vt diuersa, ⁊ distinguunť vt separata, idē in. c. ex religioso. ℨ. j. de sen. experi. in. vi. rursus ego pondero text. in. d. c. penul. dum vult qđ qui iuxta votū a se emissum ingreditur laxiorem, ⁊ illic profitetur cum prius fuisset ingressus strictiorē quod apparet ex verbo ibi posito aliā laxiorē qđ implicat quod scōm votum dř solenne. ⁊ derogat. i. qđ erat solum simplex, tu tñ aduerte qđ Jmo. ibi dicebat vouentem ingredi certā religionem si postea illā intrat, ⁊ suscipit in habitū nouitiorum dicať votū solēnizasse, sed meo iudicio ille tex. d. c. pen. probat cōtra, scilicet in principio sui lz votum fuisse de certa religione. Et suponendum est ingressum fuisse de eadem, quia dicere quod fuerit de alia est diuinatio. ¶ His adde ꝙ lz votuz simplex nō dirimat matrimonium post contractuz tamen vouens ante matrimonium contractuz pōt cogi per ecclesiam vt impleat votuz, ita notāt cōiter scribentis in. c. alleg. rursus, nec ob. ca. ex transmissa de renun. Quod ad questionē statim explicandā male meo iudicio intellexit do. Jaſ. in. l. in substitutione circa fi. de vulga. idē Jaſ. in. l. si quis in fi. iiij. col. de instī. ⁊ substi. sub qdi. factis. C. quia, vt vult glos. ij. in. d. c. ex transmissa. Quam sequunť Pa. ⁊ Inno. votū ibi non fuit simplex, ⁊ ꝑm eos cum ibi tex. dicit votum dz exponi ꝓpie, id est desiderium seu ꝓpositum, quia re vera rubeus de quo ille tex. meminit nullus fecit votuz, sed proposuit facere, qui vt dixi si fecisset fuisset qpulsus ad obseruantiam ipsius. His adde qđ dionē pulchrā. Testator reliquit legatuz mulieri sub qditione si intrauerit monasteriuz intrauit, ⁊ exijt an qsequať relictū. Bar. reliquit sub dubio in. l. si quis heredū allega. ⁊ Panor. vř quod sufficiat ingressus p illuz tex. qz sufficit qditionem semel impletā licet nō duret, sed in oppositum stringit fortiter tex. in. l. repreh denda de instī. sub qdi. fac. C. si bene inspiciatur vbi relictuz fuerit si diuertit. Certe si rediret ad maritum suū non haberet legatuz nisi ideo qz qditio esset turpis. Boc. autē cōiter ibi, ⁊ Fulg. Pau. ⁊ Alex. Jmo. ⁊ Moder. in. d. l. in substitutione stant in ista vltima opinio. vt illa conditio si ingrediatur menasteriuz intelligať de ingressu effectuali qui est secuta professione, sed tu cane qđ pro opi. precedente que est quod ad consequendum tale legatum sufficiat ingressus, ⁊ non exigatur professio.

¶ Primo vrget decisio Archi. in. c. sancimus. xij. qō. ij. q vult qđ vouēs ingredi religionem non dicit vouisse facere ibi pfessionē, ⁊ iō si intrat religionē, ⁊ exijt dř implenisse votum, ⁊ conditio ni satisfeciisse. pro quo dicto Archi. solet afferri. c. ex transmissa allega. quod parum vrget, nam illic non fuerat emissum votum. Sed votuz ibi, vt dixi pro desiderio seu proposito ponitur, ⁊ hoc dictuz Archi. do. Jaſ. referente in. d. l. si quis heredum colum. iiij. ⁊ in. l. in substitutione col. fi. Sequitur, ⁊ tz Tho. ij. q. ij. qō. clxxxix. arti. iiij. Secundo etiam pro opinione illa prima. vrget d. l. si quis heredum. Item iura preallegata, scilicet capi. beneficium, ⁊ c. pen. de regula. in vj. ⁊ c. religioso de senten. excōmunicatis ponunt illa, vt dixi ingredi, ⁊ pfiteri pro diuersis. Nec obstat si dicať qđ testator qui fecit legatuz sub conditione ingressus intellexit de ingressu effectuali cum professione, qz respondeť quod mens testatoris in dubio non presumiť alia fuisse q̄ fuerunt eius verba. Labeo. ℨ. idē rubero, de supelecti. leg. ff. sed simplex conditio si intret monasteriuz non importat etiam facere professionez nisi illud exprimať. Nam si testator volebat illud erat ei facile exprimere. l. vnica. ℨ. penul. de cadu. tollen. forte. n. testator q̄ ingressum religionis voluit eum imitare, vt p se induceretur ad

profitendum

profitendum.ad.l.autē reprehendenda,q̄ fortiter vrget vt dixi.Et pp quam super ea Bar.in.d.l.si quis heredē reliquit cogitandū.Ray.Fulg.ꝛ Alex.dicunt q̄ nihil facit,q̄ ibi imperator arguit a maiore,si.n.filia ibi habuisset hereditatē,dato q̄ a marito non diuertisset fortius habebit,dato q̄ diuerterit,ꝛ ad maritū reuertat,sed hec solutio dño Jasoni non plz in.d.l.ꝛ recte.Istud enim est referre casuz illius legis sed non rñdere difficultati,ibi.n.mulier que diuertit a marito,iō non ꝙpellitur dnra re in diuortio,q̄ conditio erat turpis,ergo si conditio nō fuisset turpis,fuisset necesse persistere in implemento ꝙditionis,ꝛ istud est in quo stringit ille text.Scōa fuit solutio Jo.de imo.in.d.l.in substitutione,q̄ in illa.l.reprehendenda,cā pp quā fuit opposita conditio non erat impleta ex impleto monetaneo,mater.n. ibi iniūgebat filie,q̄ diuerteret a viro pp odium,q̄ cōceperat erga ipsuz,vñ si mulier diuertat a viro si tñ postea redeat,nō vr satisfactū cause pp quā fuit apposita ꝙditio.s.odio ipsius testatrictis que ad vindictaz volut filiam separari a viro suo,ꝛ subijcit idē Jmo.in.d.l.in substitutione,ꝛ sequit̄ do.Ja.in.d.l.si quis heredē.in.iij.limitatione,q̄ qñ ꝙditio apposita per testatorem non solum ꝙcernit fauorē legatarij sed tertie persone,puta si nupserit Titio,non sufficit conditionem semel fuisse impletam,sed opz q̄ duret implementum cum illa persona,nisi esset conditio turpis,ita loquitur.d.l.reprehendenda.

12 ¶ Tertia vero solutio ad illam legez,erat Francis.are.q̄ ibi conditio de diuertendo continet facta,vnum expressum,ꝛ affirmatiuū,aliud implicitū,ꝛ negatiuuū,affirmatiuū,quod dissoluat matrimonium,negatiuū,q̄ non stet cum viro neq̄ ei cohabitet perpetuo,vt est text.in.l.diuortio.ff.de diuor.vbi notat q̄ illud ꝓprie dr̄ diuortium,q̄ fit eo animo,vt coniuges perpetuo abinuicem discedāt,licet ergo diuertendo sit impletum affirmatiuuz tamen non est negatiuum impletum quod habet tractum successiuum,ꝛ durationem vsq̄ in futurum,id est vsq̄ mortem alterutrius ꝛbentiū,vñ nil mirum si in illa.l.reprehendenda requisita fuisset pseuerantia nisi ꝙditio ꝙtineret turpitudinē.Tu etiam aduerte sustinēdo hanc vltimā opi.q̄ ad ꝙsequendū legatū sub ꝙdōne ingressus sufficiat ingressus sine pfessione ad.d.l.reprehenda,q̄ multū stringit,vt dixi,dici posset,q̄ nō pōt in illa lege ſinducta,sumi argu.a ꝛrio sensu,q̄ resultaret absonus intellectus,ad alia iura,quod est ꝛ regulam,tex.in.l.ij.de ꝙdi.in fi.C.

13 ¶ Postremo,p complemento huius conclusionis,q̄ de pfessione expressa,vel tacita dictū est,qūo,ꝛ per que verba fiat vera ꝛ expssa pfessio ꝛ qūo tacita ꝛ ꝙtingat septē modis est recurrendū ad notata Host.ꝛ Jo.an.in.c.rursus.alleg.magis aūt meo iudicio in ea re est sequendus Jo.an.q̄ vidit iura nouissima sexti ꝛ clementinarū.Et in eis scripsit glosemata.Sed Host.nō vsq̄ quaq̄ est credēdū qui non incidit in tps ꝙpilationis illoz iurū.

❧ SVMMARIVM ❧

1 Matrimonia per quos errores impediantur ꝛ dissoluantur.
2 Error persone matrimonialem consensum an excludat.
3 Error conditionis in quatuor casibus non dissoluit matrimoniū.
4 Matrimonium cum heretico tenet.

¶ Conclusio trigesimasecunda.

2 **Error persone** ꝛ error ꝙditionis impediunt, ꝛ dissoluunt matrimonium.Error fortune,ꝛ qualitatis non.Hec conclusio firmat primo rōne,q̄ in ꝛctibus,ꝛ sacramētis quedam sunt substantialia,quedā accidentalia,ꝛ defectus in substantialibus facit deficere sacramētū matrimonij,defectus in accidentalibus non,vñ opz q̄ error qui impedit matrimonium sit alicuius eoz que sunt de esse matrimonij,duo aūt includit matrimoniū,scz duas personas que ꝙiungunt̄.Et mutuaz corporis ptātem inuicē in qua matrimonium consistit.Primum tollit̄ p errorē persone.Secōm per errorē cōditionis,q̄ seruus non pōt libere habere potestatem sui corporis.¶ Inde bi duo errores persone,ꝛ ꝙditionis matrimoniū impediunt.Sed fortune,ꝛ qualitatis non,hec quoq̄ ꝙclusio firmatur a Gratiano.xxix.q.iij. in summa a magistro sniaruz in.iij.dist.xxx.Error persone est qñ hic putat esse Virgilius,ꝛ ipse est Plato.error fortune cū hic putat esse diues qui est pauper.Error qualitatis,si hec putat eē nobilis aut virgo,que est plebeia aut corrupta.Error ꝙditionis si hic putat esse liber,qui est seruus,ꝛ cū impossibile sit,q̄ mulier putet Virgiliū ipsuz esse Platonē,q̄ verū est ſm opi.illoz,q̄ affirmāt istū esse Virgiliū,nihil aliud ē,q̄ Virgilianū eē Virgilium.Propterea gl.dicit ibi in exemplo premisso,q̄ non dr̄ esse ipse,sed hic,q̄ non est pronomen,sed aduerbium,vt sit sensus,q̄ error psone est qñ putat̄ esse virgilius hic id est hoc loco ꝛ ibi est Plato,q̄uis dici possit hic putat istū esse Virgiliū nō tñ Virgilium esse Platonem,ꝛ hoc propter accidēs,quod innuit proprium nomen,ita in dicta cā,ꝛ.q refert gl.Hugo.sentire in verbo,q̄ hic putat̄ ad hoc ſm gl.q̄ pingui intellectu errātis putat̄ de aliquo,q̄ sit alius.tex.xxvj.q.v.in.c.nec mirū vbi dicit Augu.quod hunc esse puto hominem demonstrato demone,facit in argu.l.ꝛ an eandem.de excep.rei iudi.ff.l.si is qui.§. si mihi de furtis.ff.ꝛ ff.de iniurijs.l.si iniuria.§.eū q̄,q̄ hūc puto Lucium demonstrato Seio.nec ob.inquit magister sniarum,ꝛ Gratianus in locis allegatis,q̄ afferri posset de Jacob,q̄ septē ānos seruierat,vt daret̄ ei Rachel,ꝛ ei supposita Lya,q̄ cū Lya non fuit matrimonium nisi ex consensu qui fuit subsecutus. Neq̄ tñ ex illo ꝙcubitu q̄ consensum precessit fornicati sunt cuz ille maritali affectu eā cognouerit,ꝛ illa vxorio affectu similiter soluerit debitū pnās lege primogenitarū,ꝛ prio affectu se illi in re copulatā,excusatur ēt Jacob q̄ dei ꝙsilio in ministerio a cuz est non secus,quam excusaretur ille cui inscio,soror vxoris lectuz eius ingressa se subiceret.

2 ¶ Et tu aduerte,q̄ error persone non simpliciter ex ꝙstitutione ecclesie,sed ex sui natura matrimonialē consensum excludit, q̄ qui errat nō ꝙsentit.l.si p errorē.de iurīs.om.iud.ff.ꝛ erranti voluntas nulla est.l.cum testamentū.de iur.ꝛ fac.igno.C.addit Astesa.lib viij.tit.xiij.arti.j.ꝛ Henri.qui assidue recensēt euz refert eundē in.c.j.de ꝙiug.ser.q̄ ad hoc vt aliqs vel aliqua erret ꝙsentiendo in vnū,quē putat alterū,necessariū est.q̄ p visuz auditū,vel famā hēat aliqnā notitiā illius psone absentis,quam credit psentē,q̄ in penitus ignotū,nec affectū,nec ꝙsensum dirigere possumus,arg.l.cum ab eo.§.fi.de ꝛben.emptio.ff.vnde cū ꝙsentiat in personam absentem aliqualiter,vt dictū est sibi notā quā putat esse presentem ꝙstat quod non ꝙsentit in pntem,ꝛ sic non est mr̄imoniuz qñ in psona errat̄,q̄ si nullā notitiaz habebat de persona absente nō errat in ea,sed decipit̄ in pñte.inde dicūt q̄ si aliqs Anglicus plebeius veniat ad aliquā mulierem nobilez dicens se esse filiū regis.Cuius regis,vel filij eius, vel ipsius loquentis mulier nullam notitiam habeat,ꝛ ꝙtrahit illa cum eo credens eū filiū regis nō impedit matrimoniū.q̄ non fuit error persone,sed potius qualitatis q̄ non impedit matrimonium.Tu tñ dic,quod ly filius regis potest teneri substantiue,ꝛ adiectiue,de quo post Ray.no.Astensis,ꝛ Henricus bobic in locis proxime allegatis.

¶ Circa errorē ꝙditionis.Tu dic quod in quatuor casibus nō dissoluit matrimonium.

¶ Casus primus.

3 ¶ Primus est cū est error ꝙditiōis melioris, vt si quis putat ꝛbere cū ancilla,que in veritate est libera,talis error nō inducit diuortium cū errantis fiat melior ꝙditio,ergo ēt eo inuito possumus contra eum iudicare.arg.l.soluendo.de neg.gest.ff.argu. l.j.ꝛ ij.de libe.can.ff.ita tenet.Vinc.Phili.Inn.Host.Joā. and.ꝛ panor.in.d.c.proposuisti.de ꝙiug.serno.Goff.ꝛ Host. ꝛ Jo.an.in.c.fi.alleg.ꝛ Archi.xxix.q.ij.in sum.licet gl.ꝛ male eadē causa ꝛ.q.teneat contra.

¶ Casus secundus.

¶ Secōs casus est,si est error paris ꝙditionis,vt si seruus contrahat cū ancilla,seu serua credēs eā libera,q̄ non hz quid sibi obijciat.xxxij.q.vj.p totū.c.significasti.de diuor.ita Inn.Joā. and.ꝛ panor.in.d.c.proposuisti.idē Gof.in.c.fi.eo.tit.ꝛ host. idē in sum.eo.ti.ꝛ frater Jo.in sum.ꝙfes.ti.de impedimento ꝙditionis.q.j.ꝛ seq.ꝛ in ea opi.refert Henri.bobic esse Tohmā Bet.Albe.in suis scriptis.in.iij.di.xxxvj.

¶ Casus tertius.

¶ Tertius casus,q̄ error ꝙditionis ascriptitie non ipedit matrimoniuz,vt si libera ꝛbat cū ascriptitio.§.ascriptitio.de nupt. col.iij.ita Vinc.ꝛ Jo.an.in.d.c.proposuisti.Hug.Jo.de fan m.ꝛ Archi.xxix.q.iij.in sum.Host.in sum.eo.ti.§.fi.ver.qd si liber.contrabat,ꝛ frater Jo.in summa confessio.tit.de impedimento conditionis.q.iij.

¶ Casus quartus.

¶ Quartus casus est,si post ꝛctum matrimoniū per errorē consensit de nouo.Ad hoc in arg.c.fi.eo.ti.Et inquantum dictum est,q̄ error qualitatis nō ipedit matrimoniū,fallit si qs putat ꝛbere cū christiana,ꝛ hec est iudea vel pagana nō tz matrimoniū etiam si a sciente ꝛberetur,nisi ad hoc,vt conuertatur ad fidem

4 xxviij.q.j.c.i.ij.t.iij.t.c.caue.†Cum heretico dicũt doc.qó tz matrimoniũ,qz caracter chzistianitatis q imprimit in baptismo remanet,nec tollitur propter heresim supervenientem.c.decernit.de here.in.vi.Et qó matrimonium inter catholicum,t hereticum teneat,not.Hug.t Joan.xxviij.q.j.c.non opz.t Guil.in Spe.in rub.de dinoz.versi.eodem modo.

SVMMARIVM

1 Conditiones turpes t impossibiles qualiter se habeãt circa matrimonia.2.Et quando suspendant.2.4.6.
3 Matrimonium an qferatur in arbitrium alterius.in fi.nu.
4 Conditio inhonesta t impossibilis habet pro non adiecta.
5 Conditio contra substantiam matrimonij vitiat.
7 Conditiones impossibiles an vitient contractus t vltimas volũtates.Et quot sint conditiones impossibiles.8.9.10.11.
12 Impossibilitas in actibus que est a natura qũo consideranda.
13 Conditiones possibiles sunt in triplici differentia.

¶ Conclusio trigesimatertia.

1 ¶ **Onditiones** q̃ sunt turpes,† t impossibiles in matrimonijs hñr p non adiectis.Sed que sunt qtra substantiam matrimonij vitiant ipsum matrimoniũ hec cõclusio probatur in.c.fi.de qdi.apposi.Adde huic conclusioni multa.

¶ Primo qó qditio que est de presenti vel preterito non suspẽdit,imo si est vera,ꝫctus pront agitur est purus,alias est nullus l.cũ ad presens.si cer.peta.ff.l.testó.§.j.de iniusto rup.test.ff.l. qditiones in preteritũ.t.l.si ita stipulatus fuero.de verbo.obliga.ff.§.conditiones.eodem ita tenent Vincen.Abb.Jo.and. in.d.c.fi.Astensis libro.vij.titu.de causa effi.matri.articu.vj.

¶ Scdo qditio que de iure tacite ineſt etiã si sit de futuro quo ad verba,vt si deo placuerit,si deus voluerit,hec non suspendit ar.dicte.l.qditiones.l.aliqñ.de condi.t demõ.ff.qó tu dic,vt notatur Archi.Jo.and.in.c.vnico.de desponsa.impu.in.vj.

¶ Tertio,quando est conditio omnino extitura,t que non est ꝫ subiectum matrimonij,qz talis non suspendit qtractũ sponsaliorum,vel matrimonij,sic referente Henri.bobic.Tenẽt Thomas,t Bona.in.iiij.distin.xxix.Et frater Joan.in summa confessio.titu.j.q.ix.Astensis.lib.viij.tit.de modo contraben.spõsalia ar.ij.q.sed nunquid contrabit,t est ratio ꝑm eos,qz talia futura sunt presentia in causis suis.

2 ¶ Tu tñ aduerte.qó Ber.in.c.per tuas in verbo,presumẽdñ in fi.de qdi.appo.t ibi Goffre.t Jo.tenet qtra, pro quibus vr facere.c.fraternitatis.de frigi.l.cuz qui calendis.de verb.obli. l.insulã.t.l.in illa stipulatione.eo.ti.cõmissa.§.porra.de elect. Et Ray.dicit qp si contrabo matrimonium sub qditione ista,ꝫbo tecum,si sol eat in cancro in estate instanti,quod non est matrimonium,anteqꝫ extet conditio,adeo qó si medio tpe ante eñ tum conditionis cum alia contrahat,qó tenet matrimoniuz,sed opinio primo communiter tenetur,quia conditio necessaria que est omnino extitura non suspendit actũ.argu.l.quod si sub ea cõditione.de conditio.t demonstra.ff.l.si pupillus.§.qui sub condi tione.de noua.ff.

¶ Quarto,conditio suspendit,qñ est talis cuius preexistentia est necessaria ad esse matrimonij,vt cũ Chzistianus dicit iudee vel infideli,ꝫbo tecum matrimonium si facta fueris chzistiana sine qua qdõne non tenet matrimoniũ.vt xxviij.q.j.non opz.t. c.coue.t per talem qditionem suspenduntur sponsalia t matrimonium tã ex vi conditionis,quam ex natura rei,idest fidei,qne dz inesse anteqꝫ sit matrimonium inter eos,de quo Ber.t Hostien.in.c.fi.alle.t p Jo.xxxij.q.ij.solet.Ber.idẽ dicit in hereтica,vel saracena,t male meo iudicio.Nã matrimoniũ cũ baptizato,licet heretico tenet,vt.s.dixi caracter Chzistianitatis,qui imprimit in baptismo,remanet.Spe.in rubz.de dinoz.in princ. versi.eodẽ modo,Hug.t Jo.in.c.alle.non opz.Jo.an.in.c.fi. alle.idem Jo.an.in.c.decreuit,de hereticis.in.vj.

3 ¶ †Quinto conditio voluntaria,que est honesta suspẽdit mrimoniũ, vt illa ꝫbo tecum si mihi dederis centum si pater meus, vel tuus cõsenserit,tũc suspẽdunt sponsalia, vel matrimonium donec conditio extet.c.super eo.c.de illis.c.per tuas.eo.titu. Nec refert,an dicat,vel exprimat,verbum futuri tẽporis.accipiã te vel cõtrabam tecum,vel verbũ presentis tpis accipio te vel contrabo tecum,qó tu intellige qꝫtũ effectum cõditionis que suspendit.sed in hoc differunt,qz primo casu adueniente cõditione erunt sponsalia,in secundo matrimoniũ,ꝑm not.in.c.de illis.vbi Jo.and.Et tu aduerte,qp opi. Vincẽ. Pet.t Abb. Anti.t Hosti.in.d.c.de illis.t Spe.eo.ti.in prin.dicentium, qp in matrimonijs,in qbus est qsensus. p verba de psenti,sine, sit purus,sinecõditionalis,modo non conferat in arbitrium alterius,puta si dicat,contrabo tecũ si dederis centum,qp statim sit matrimonium,non placet opi. Jo.and. Panoz.t Henri. in.d.c.de illis.nec.mihi etiã placet. Nam lz consensus sit prestitus p verba de psenti,ex quo intervenit conditio suspensiua, non tz in matrimonium,nisi existat condiio,qz consensus a quo substantiatur matrimonium,non est purus nec absolutus.

¶ Opinio prima saluari posset qñ matrimonium esset cõiractũ sub modo cuius natura non est suspendere actum,vt p legistas vr.in.l.quibus diebus.§.termilius.de condi.t demon.ff.

¶ Et ex predictis not.qp lz testamentum non possit conferri in arbitriũ alterius,vt inra sunt vulgata, maxime in.l.illa institutio.in.l.captatozias.de here.instit. Tamen matrimoniũ cõferri põt in arbitriũ vel patris,vel alterius,vt suspãdat donec illius cõsensus supervenĩat in.d.c.super eo.t que sit rõ diuersitatis not.ibi Pañ. Et tu etiã adde,qó cõditio honesta nõ impedit in duobus casibus.Primus est si intervenit cõsensus de psenti Secundus est si subsequatur carnalis copula.rex.est in.d.c.de illis.t tu not.vltimũ casum.qz extenditur capitulũ.is qui.de spõ.Nam copula ibi operatur duo. Purificat enim spõsalia. Et eodem momento transfundit ea in matrimonium.

4 **Adde quod certis casibus** † cõditio in matrimonijs habetur pro non adiecta.

¶ Primus est qñ est inhonesta,t impossibilis,vt contrabo cũ muliere si hodie missam celebrauerit,quod non est honestũ nec possibile de iure.in.c.in nona.de peni.Hosti.in summa de condi.appo.§.que conditio.

¶ Scdo si qditio est inhonesta,lz sit possibilis de facto,vt ꝫbo tecũ,si boiez interfeceris,si furtũ feceris,aut rapinã.ita Hosti. in summa.loco proxime alle.Et no.in.c.j.t fi.eo.tit.Idẽ dicũt doc.de illa qdõne si te virginẽ inuenero,qz talis error nec dirimit emptionẽ,nec matrimoniũ.l.alioquin.§.j.de ꝫben.emp.ff.t xxix.q.j.i sum.ita tz Ber.t Gof.in.d.c.p tuas.Inn.in.d.c.ó illis.Host.in sum.eo.ti.§.que conditio.ver.qd si ꝫbo.sub cõdirione frater Jo.in sum.cõfes.eo.ti.q.xx.Et si obijciat qlibet cõditio inhonesta est impossibilis dare.l.si filius.de condi.instit.ff. sed ipossibilis vitiat ꝫctum.l.ipossibilis de ver.obli.ff.§.impossibilis.de here.instit.l.impossibiliũ.de reg.in.l.non solũ.de act.t obli.ff.dic spirituale esse in matrimonio sicunt in hereditatibus t legatis est speciale vt statim latius dicetur.

¶ Tertio conditio honesta,t impossibilis habet pro nõ adiecta,vt contrabo tecũ si celum digito tetigeris,si mihi imperium dederis.ita Host.in sum.loco proxime alle.

¶ Et tu aduerte,qp circa illã cõditionẽ,de qua.s.si te virginem inuenero,refert Host.aliquos dicere,qó si qditio illa deficiat, qó nõ fit mrimoniũ,maxie cũ illa qditio ex parte mulieris nõ vt deat honesta,qz scit vitarẽ,t celat.Et inde est,qó huic decipiẽti nõ subueniet.Tñ ex parte viri vr honesta,t vtilis quia forte intendit non incurrere biagmiũ,que opinio pcederet forte in foro aie,alioquin in foro iudiciali si occultum sit standũ est opinio primo cũ pp pbationis defectũ.l.duo sunt titij.de testa.tutel. ff.c.mulieri de iureiu.cũ pp euidens scandalũ.c.cũ olim.de clerici.coniu.c.ex literis de homici.

5 ¶ †Postremo,dic,qó cõditio que est ꝫ substantiam matrimonij,vitiat.c.solet.c.aliqñ.xxxij.q.ij.t in.d.c.fi.exẽpla sunt ꝫbo tecũ,si gnationẽ prolis enites,vel donec inueniã aliam honoze, vel facultatibus digniozẽ,aut si pro qstu te adulterandã tradas q oia nõ ponunt,nisi gratia exempli,qz idẽ esset,vbi esset eadẽ ratio,vtpote cõsentio in te cõsenseris in illũ.t dicunt Innocen. Hosti.Jo.an.t Heri.in.d.c.fi.pcedere ista si vterqꝫ cõsentias illi cõditioni que est ꝫ substantiam matrimonij,qó si, vt dicunt Boc.vterqꝫ ꝫdicat illi qditioni que est apposita cõtra substantiam matrimonij est matrimoniũ,idẽ si taceat,qz psumit contradictio in fauoz mrimonij.t Hosti.dicit sepius esse pdicãda ista, t mulieres in talibus instruẽdas,t no.ꝑm eũ,qó non semper copula efficit matrimoniũ.Nã si forte volẽs decipere mulieré aponãt vnam de premissis cõditioibus qꝫtuncunqꝫ mulieré postea cognoscat nõ indicabit matrimoniũ psumptũ, sed si mulier forte dicẽs se noscere viri fallaciã nõ pmittat se cognosci,nisi cõditio remittatur,t vir remittẽs postea cognoscat indicabit matrimonium,saluo,qp si nullo mõ qsentiat indicabitur matrimo-

nium

nium in foro penitentiali, arg. c. tua. de sponsali.

¶ †Quid si quis cum muliere contrahat sponsalia sub ꝙditione si se cognosci permittat an sequẽte copula erit matrimoniũ. Inno. not. in. c. per tuas. qđ hmõi conditio q̃uis videat inhonesta, tñ nõ est habẽda pro nõ adiecta, sed suspẽdit sponsalia, q̃ in primo coitu erunt pura, ⁊ absoluta iam stante conditione.

¶ In scõo vero coitu erit mrimoniũ presumptũ. Sed glo. in. c. j. de spõsa duoꝝ, tenet qđ in primo coitu erit matrimoniũ, ⁊ hoc sequunt ibi Sof. Jo. and. ⁊ Panor. Astensis idẽ tenet lib. viij. tit. de modo ꝛ sponsa. versi. qd de eo, ⁊ hoc mihi vr verius, naꝝ si vult gl. preallegata intellexit ille, sic ꝛbens, de coitu fornicario talis conditio tanq̃ turpis hr pro non adiecta. Si de legitimo coitu multo fortius, ⁊ tũc potius vr hortatio, modus, aut cã, quã vera ꝙditio, quid aũt, de eo qui dixit mulieri, promitto tibi quod si vnq̃ contraxero cum aliqua ꝙtrabam tecuꝫ, si pmittas me coire tecum, tũc dic esse presumẽdum pro matrimonio, si coitus sequatur, nam illud si permittas, si sonat in conditionẽ ab ea reciditur per copulam, ita post Rod. not. Astensis vbi. s. ⁊ adijcit ipse, qđ si quis dicat accipiam te in vxorem, vel dabo tibi centum libras, si pmiseris me coire tecum, quod secuta copula non sit matrimonium, cum sic obligatus ad duplicem conditionem habeat optionem vtrum voluerit implendo sit liberatus, a qua optione per carnalem copulam non lego fuisse recessum.

¶ Dicit tamen idem Astensis post eundẽ Rod. eum qui dicit ducam te in vxorem anno elapso si permittas me coire tecuꝫ, qđ secuta copula statim sit matrimonium per quã videt renuntiasse dilationi temporis puto tñ qđ in his casibus qui nõ sunt a iure omnino expressi cũ agatur de periculo anime non esse precipitandã sniam, nec aliquid pertinaciter asserendum. Et si post hu iusmodi contractus conditionales transeatur solenniter ad alia vota, tutius esset dissimulare, aut papam consulere, quam matrimonium cum secunda solenniter contractum dirimere.

Circa conditiones impossibiles †an vitient ꝛctus, aut vltimas volũtates, cõiter solet dici, qđ in ꝛctibus ipossibilitas vitiat. §. si impossibilis, de inutili stipula. l. nõ solum. de actio. ⁊ obli. ff. in vltimis voluntatibus nõ. §. si impossibilis. de here. insti. non. ⁊ §. fi. de leg. Et tu aduerte, quod licet glo. ibi p illũ tex. ⁊ similiter gl. in. l. j. de his q pene noie. C. velint, qđ impossibilis ꝙditio, si adiciat heredi nõ valet legatũ, vt ibi, secus si legatario, quã etiam opinionẽ tenet glo. in rub. de ꝙdi. ⁊ demõ. ff. ⁊ glo. in. l. obtinuit. eo. ti. ⁊ By. in. l. nemo põt. de reg. iur. ⁊ q̃uis ét Jo. de imo. in. d. l. j. conet sustinere banc dr̃iã, an ad honoratũ, an ad granatuꝫ verba referant, tñ cõiter doc. citramontani Jac. de ra. ⁊ Pet. dãnant banc differentiaꝫ p casum. l. si mihi. §. si quis seruos. de lega. j. vñ dic post citramõtanos, quos Bar. affirmat veritatẽ dicere, qđ ipossibilis ꝙditio in vltimis volũtatibus in cuiscũq; psona apponat vitiat, ⁊ nõ vitiat, nõ ob. d. §. fi. ó leg. ⁊ d. l. j. de his q pene noie, qr ibi nõ erat relictũ sub ꝙditione ipossibili, sed necessaria q̃ erat opposita, ⁊ ꝙcepta negatiua, qñ iussit testator heredi, qđ interficiat patrẽ suũ, ⁊ si nõ fecerit det cẽtũ noie pene. Vides ergo qđ Titius ꝺ hr̃e cẽtũ sub conditione, si heres patrẽ interfecerit, ꝫ filiũ interficere patrẽ est impossibile de iure, ergo nõ interficere est necessariũ, ⁊ sic relictũ fuit sub ꝙditione necessaria, dices tu, ergo debet relictũ sub ꝙditione necessaria q̃ pro pura hr. l. si pupillus. §. sub ꝙditione. de nona. ff. rñdet ad hoc vez esse, nisi, vt in casu posito habeat pcedẽtẽ conditionem turpem. l. si homo mortuus. ⁊. l. in illa stipulatione, si calendis, de verb. obli. ff. istã opi. tenet glo. in. d. l. j. de condi. insti.

¶ Illa ergo distinctio adijciatur cõdito impossibilis bonorato vel granato est falsa, ⁊ contra casum, vt dixi. d. l. si mihi ⁊ tibi. §. si quis seruos, de leg. j. preterea. d. l. j. de condi. insti. ff. ⁊ l. condiciones. eo. ti. ⁊. ll. obtinuit. allegate loquuntur generaliter, ⁊ nõ dicunt, an vel cui sit adiecta conditio impossibilis.

Ceterum vt hec materia altius repetat inquãtũ glo. in. §. impossibilis. alle. que solet de iure me lioꝛ reputari. Numerat quatuoꝛ conditiones impossibiles.

¶ Prima, est impossibilitas de iure.

¶ Secunda, est impossibilitas que dicitur perplexitas.

¶ Tertia, est impossibilitas, de facto.

¶ Quarta, est a natura.

Circa primam † que solet exẽplificari, si patrẽ nõ redimeris, nã hoc nos nõ posse facere ius pñmit. l. qdõnes. ⁊. l. filius. de ꝙdi. insti. ff. Tu dic qđ oẽs hñt pro absoluto, qđ si apponat in dispositione vitiat illã sive sit ꝛctus, sive sit victima, ad hoc. l. gñaliter. ⁊. l. si plagij. de vul. ob. ff. qđ si in ꝙditione ꝛ et refert, aut loqmur in ꝙtractibus aut vltimis volũtatibus, aut iudicijs sive arbitris, qđ si in ꝛctib⁹ vitiatur contractus. d. l. nõ solum. l. si placuit. ⁊. l. gñaliter. fallit in matrimonio, vt. §. satis deductũ fuit, ⁊ habetur in d. c. fi.

¶ Scõo fallit in donatione causa mortis, qr in hoc sapit naturã vltime voluntatis, ad hoc. l. que sub cõditione. §. hoc edictũ. de cõdi. insti. ff. Et donatio causa mortis eñ ad ꝛctum, ⁊ qñ ad vltimã voluntatem accedat est gl. ordi. in. §. j. in verbo, fere. de do. insti. Et adde qđ si conditio sit necessaria, qr contraria conditio impossibilis de iure, nam tunc vitiat contractus in. l. inrisgẽtiũ. §. si ob maleficium. de pac. ff. not. Bar. in. d. l. non solum.

¶ Scõo casu qñ conditio impossibilis de iure adijcitur vltime voluntati vitiatur, ⁊ nõ vitiat. d. §. si impossibilis. fallit primo, qꝝ conditio non est propie impossibilis ex eo, qđ lex ei resistit, sed potius ei non assistit, vt est videre in conditione reddente dispositionẽ captatoriam, nã tunc talis ꝙditio vitiat dispositionẽ propter defectũ forme a iure tradite. l. illa institutio. ff. eo. Et dispositio captatoria, si vitiet ad pias net. per canonistas, in. c. cũ tibi de testa. Bar. late in. l. j. de sac. san. eccl. C. Cy. i. l. captatorias. de testa. mili. C. Jmo. late in. l. captatorias. de here. insti. ff.

¶ Scõo fallit, qñ pp adiectionẽ ꝙditionis ipossibilis testm̃ degit peccare in forma substãtiali, vt est videre, qñ filius in potestate instituit sub ꝙditione ipossibili cũ forma sit tradita a iure, qđ nõ possit istitui nisi sub potestatiua. in. l. seruus quoq;. de here. insti. ff. de q̃stati latius dicet. Vñ hoc casu reddit testm̃ nullũ.

¶ Tertio qñ ꝙditio talis impossibilis, de iure põt impleri, de facto, ⁊ iplemẽto facti nõ versat turpitudo, qr tunc nõ reiicit talis ꝙditio, sed ꝺ adimpleri in forma specifica. l. meuius. ff. l. qui heredi. de ꝙdi. ⁊ demon. ff. l. mulier. in. §. j. de ꝙdi. insti. secus esset, si turpe foret illam impleri, de facto qr tunc reijceretur.

¶ Tertio fallit qñ ꝙditio respicit aliquã aliã causam similẽ honestã, tñ vt in. l. legatũ. de vsufru. lega. ff. ⁊ ibi late Bart. in quo tñ arti. est vidẽda distin. Joan. de imol. in. l. j. de cõdi. insti. in. ff.

Circa secundam impossibilitatẽ † q̃ solet dici pplexitas cõmuniter solet dici, qđ illa vitiat institutionẽ. l. si titius. de ꝙdi. insti. ff. cuius perplexitatis est exemplũ, si Titius erit heres, Seius heres esto, illic est q̃dã pplexitas inextricabilis, qr vt Titius sit heres, ꝺ qđ eius ꝙditio primo impleat. i. qđ Seius sit heres, ꝺ Seius facere nõ põt, nisi primo sua cõditio impleat. i. qđ Titius primo sit heres innicem, ergo pp perplexitatem verboꝝ se impedinnt in. l. vbi repugnãtia. de reg. iur. ff. fallit istud qñ pplexitas immediate nõ insurgit ex verbis testõris, sed extrinsecus habito respectu ad aliud, puta ad patrimoniũ eius, tunc nõ vitiat, sed dissoluit talis pplexitas, put melius fieri poterit cõsiderata volũtate testantis, patet exẽplum in. l. qui quadringẽta. ad. l. fal. ff.

¶ Secundo fallit qñ perplexitas prouenit ex verbis testantis, sed contingit inter res, quarum vna est digna maiori fauore, ⁊ in illa valet dispositio. l. fi. §. j. cum ibi not. de vulga. ff.

¶ Tertio fallit quando versatur inter res dignas pari fauore, quando talis perplexitas potest dissolui per implementum facti tendens ad commodum implentis, tunc nõ vitiat, sed potius per tale implementum dissoluitur. l. si quis ita. de condi. insti. ff. facit quod not. glo. ⁊ Bar. in. d. l. si titius.

Circa tertiam impossibilitatem, q̃ potius difficultas dr̃ † dic qđ si est impossibilitas respectu psone cui adijcit, ⁊ nõ simpliciter respectu alioꝝ, tunc impossibilitas talis seu potius difficultas vitiat dispositionẽ, si nõ iplet. l. cũ heres. §. j. de sta. lib. ff. secus, si ꝙngat eã iplere auxilio amicoꝝ, aut alꝫ q̃ocũq;. l. arethusa. ad fi. de sta. bo. ff. l. sticbũ titio. §. pe. de sta. libe. ff. qđ si ipossibilitas, seu difficultas sit, nõ tm̃ respectu psone legatarij, cui adijciat dicta ꝙditio, sed respectu oium vt est illa si mõtẽ aureũ dederis. Nam dato forte, quod de facto per congregationẽ oium pecuniarũ aurearum posset liquefiendo fieri mons aureus, tñ de facto hoc facile non fieret. Nec etiam de facto esset possibile alicui persone.

¶ Tunc videtur in hoc casu cum non fuerit animus dãdi iuris presumptione, quod scilicet sit idem, quod supra, quod si conditio non impletur vitietur relictum, ita glo. in. §. impossibilis. allegat quam glo. tenet Ange. vbi post Jmo. in. d. l. j. de condi. ff. limitat notanter veram forte, quando testator cogitauit de monte aureo artificiali, si autem de monte aureo naturali, quia hoc est impossibile a natura, tunc non vitiaret dispositionem, argu. dicte legis. j. secundum vnum intellectum.

Circa quartam impossibilitatẽ, † q̃ est a natura, vtpote, si celũ digito tetige

rís tu díc, qꝺ refert, aut eſt in diſpoſitione, aut conditione.
¶ Primo caſu ſi eſt circa ſubiectū eius de quo queritꝫ, tunc vitiat, ſiue ſit ꝯctus. l. inter ſtipulantē. §. ſacraz. de verb. obl. ff. ſiue ſit ꝙfeſſio. de interroga. act. ff. l. in ꝙfeſſionibus. l. inde neratius. §. fi. ad legem aquil. ff. ſiue ſit ſnia. l. fi. que ſenten. ſine appella. ff. ſine ſit lex. Nā diſpoſitio legis ꝺz eſſe honeſta. c. erit aūt. liij. diſt. ſiue ſit vltia volūtas. l. ſi qs inglinos. l. apud iulianū. §. fi. de legatis. j. ⁊ intellige, ꝙ vitiat ex toto, eſt impoſſibilis. Sz ſi ſoluz pro parte, ꝓ parte vitiaret, ꝓ id ꝙ bī in. l. i. de ſecūdis nupt. C. in l. ſi ſeruus cōis. de donatio. inter virū ⁊ vxo. ff. Qꝺ ſi impoſſibilitas nō eſt circa ſubſtātiam ꝙditionis, ſed circa aliqꝺ accidens, vt circa extēſionē, vel executionē, vt puta circa anguſtias tpis, tunc ſi talis poſſibilitas ꝓuenit in vltia voluntate, vitiaī ⁊ non vitiat. l. ſi mihi ⁊ tibi. §. ſi qs ſernos. de lega. j. Si verſaī in ꝯctu, ſi bonefidei. idē qꝛ vitiaī, ⁊ nō vitiat, niſi ꝯ impoſſibilitates fuerit ꝓ partes ꝓmiſſum. §. loca. de verboꝝ oblig. l. fi. §. illud. ff. eo. Si talis impoſſibilitas eſt in iudicijs tūc ſi illa ꝙtingeret ex poſt facto nō eſt dubiū, ꝙ nō vitiat. l. ij. §. ꝙ diximus. ff. ſi qs cautio. ſi ab ipſo principio inerat tūc aliq, vt Bal. ⁊ Ang. in. d. l. j. de cōdi. inſtitu. dicūt ꝙ nō vitiat, qꝛ cenſenī eſſe duo precepta. nā ſi index precipit aliqd fieri intra certā diē ⁊ ſit impoſſibile illud fieri intra diē, oīmmō id alias de ſe ſit poſſibile tenebit ꝓceptuz, qm̄ videtur duo precepiſſe, aliquid fieri, ⁊ ad diez fieri. ad hoc in argumen. l. celſus. de arbitriis. ff. argu. c. dilecti. de dolo ⁊ contumacia. Sed Joan. de imo. in. d. l. j. tenet contra per not. in. l. ij. vbi Barto. ſi quis in ius vocan. ff ꝓ concordia. tu vide ꝙ not. Ang. §. impoſſibilis. alleg.
¶ †Secundo caſu principali, qm̄ eſt impoſſibilitas a natura ꝓ modum conditionis. Tu dic quod ſi eſt in contractibus vitiat, adeo quod nulla oritur obligatio ad pficiendum, ſed tamen oritur cōditio ob cauſam ad reſoluendum. d. l. non ſolum. l. ſi militem. cum ibi not. de condi. ob cauſam. fallit, vt prius in cōtractu matrimonij. de quo. ſ. Item fallit. vt etiam dixi in donatione cauſa mortis. Item ſi impoſſibilis reſolutur in neceſſariam, vt celū digito non tetigeris que neceſſaria omnino extitura eſt, quia tūc valet contractus, ⁊ perinde eſt ac ſi conditio eſſet pura. l. impoſſibilis. de verborum obligatio. l. pupillus. §. ſi ſub conditione. de noua. ff. Si vero impoſſibilis a natura apponit in vltimis voluntatibus illa vitiatur, ⁊ nō vitiat diſpoſitionem. d. l. j. de condi. inſtitu. ff. d. §. impoſſibilis. quod ſi conditio eſſet neceſſaria, clarum eſt quod valet diſpoſitio quando incipit a precedenti, dic neceſſario, ſecus ſi a precedenti precepto impoſſibili adiecta cōditione neceſſaria in penā precepti non ſeruati, qꝛ tunc nō ꝺz diſpoſitio cū penā nō mereaī, qꝛ deliquit. d. l. ꝺ bis qui pene no. C. ꝙ ſi in iudicijs ⁊ arbitrarijs opponitur ꝙditio impoſſibilis a natura, vī qꝺ vitiet ſnia, nā lata ſub ꝙdōne tz qꝺ eſt poſſibilis. l. j. §. biduū. qñ appel. ⁊ ſic ꝑz, qꝺ qñ ꝙditio eſt impoſſibilis remanemus ſub rīa, qꝺ talis formari nō debuit, ⁊ fcā nō vz. l. nō dubiū in fi. de legi. C. ⁊ adde Poſt. in titu. ipſo de condi. appoſi. §. quot ſpecies, qꝺ ꝙditio turpis aut impoſſibilis remittit in teſtamentis vbi remiſſio expedit, ⁊ ei cui hr̄ditas relinquebaī, ꝙ ſi non expediat nō ꝺz retorqueri in leſionē, ꝙ ſanore eſt inuentuz, vbi gratia filiuſſa. inſtituta beres a patre ſub conditione a iure improbata pōt dicere inſtitutionē tenere, ⁊ ꝙditionē bēri ꝓ nō ſcripta, vel ſi malit dicere inſtitutionē nullam, qꝛ non eſt inſtitutus ſub ꝙdōne ptātiua, nā que facta ledunt pietatē eſtimationem verecundiam noſtrā. Et vt gñaliter dixerim, que ꝯ bonos mores fiunt nos facere nō poſſe credēdū ē in. d. l. ſi filius. ⁊ adde ꝙ ius aliqñ remittit ꝙditionē velut turpē que tñ non eſt, vt ecce ſi inſtituo te, vel lego, vel cā mortis dono, ſi iuraueris aliqd te daturū, vel facturuz pretor ſtatuit, vt impleatur ꝙditio ac ſi iuratum eſſet, qꝛ multi timidi metu diuini nominis ad ſuperſtitionem magis vellent bere ditatē, vel legatum amittere, qnā iurare, ⁊ cū multi eſſent faciles ad iurandū ꝙtemptu religionis iuīm poſtea non adimplerent, ⁊ ideo ne bis, vel illi aut ꝑderent, aut ꝙſequeretur ꝙ relictū eſt ꝓtor ꝙſultiſſime remittit iuſiurandū, nec eſt neceſſe pro remiſſione adire pretorē viuentem cum ſemel ſit remiſſum. l. que ſub conditione. j. reſpon. ⁊. §. quoties. §. fi. de condi. inſti. ff.
¶ Hanc ergo ꝙditionē velut turpē, lz non ſit pretor remittit ſicut ⁊ illam ſi reliquias meas in mari proieceris. l. quidem. ff. eo.
¶ Circa ꝙditiones poſſibiles adde ꝙ poſſibiles ſunt triplices quedam poteſtatiue, quedam caſuales, quedā mixte. Poteſtatiua eſt que conſiſtit in dādo, vel non dando, faciendo, vel nō faciendo. Et dicimus eam ptātiuam que plerūꝫ, ⁊ generaliter pēdet ex ptāte hominis, vt puta inſtituo te beredē, ſi exieris ſcholas, cuius. n. ſit poſſibile te non exire, poteſtatiua tamen dicitur qꝛ poſſibile eſt ⁊ facile vī boium arbitrio impleri pōt enim ber, ſi Alexandriam peruenerís non eſſe in arbitrio ꝓpter hyemis ꝙditionem, poteſt ⁊ eſſe ſi ei qui a prio miliario Alexandrie agit fuit impoſita. Et hec ſi decez Titio Alexādrie dederis pōt eſſe valde difficilis, ſi titius peregrineī longo itinere. ff. de bere. inſt. l. ſeruus quoꝫ. §. puto.
¶ Caſualis cōditio eſt, que pendet omnino ex inſidijs fortune. in quo ego excludo caſualē que neceſſario omnino extitura eſt. vt ſi ſol cras oriet ſi ſol eſtate erit in cancro. l. ſi pupillus. §. ſub conditione. de noua. ff.
¶ Mixta vero ꝙditio. eſt que partiz eſt ex inſidijs fortune, partiz vero ex facto ſiue ptāte alterius, de q̄ in. d. l. ſeruus quoꝫ. §. puto. ⁊ in. l. ſi pater. de inſtitu. ⁊ ſubſtitu. ſub ꝙdi. C. adde his qꝺ filius ꝺz inſtitui ſub ꝙditione poteſtatiua. ⁊ qꝺē ſub ea inſtitutus patrē nō facit inteſtatū. nā coheres ſuus ſtatiz adire pōt. ſubſtitutus vero nō niſi poſt mortem filij, ſi tñ ꝙditio vltio momento, vel vite ſpiritu impleri pōt, puta ſi decē Titio dederis, ſed ſi nō pōt impleri vltio moměto, veluti, ſi Alexādriā ꝓueneris heres eſto vino filio admittit ſubſtitutus cū certū eſſe ceperit in rerum natura ꝙditionē nō poſſe impleri, ꝙ ſi in poteſtatiua ſub q̄ filius eſt inſtitutus certa dies ſit adiecta, puta ſi intra triginta dies capitoliuz aſcēderit, elapſis illis diebus admittet ſubſtitutus filio repulſo, hec patēt in. d. l. ſuus quoꝫ. vſqꝫ ad. §. puto. ⁊ in. §. ſz ſi filio. vſqꝫ ad fi. legis, ⁊ in. l. ſz ſi ꝙditione. in prio rñſo. ⁊. l. fi. ff. eo.
Quid ſi filius ꝙditioni poteſtatiue parere nō vult ipſe ſe exheredat, ⁊ iō de ſe q̄rat. nā ſi paret, ſtatiz beres efficit, nec ius abſtinēdi aſſeqī. l. iaz dubitari. de bered. inſti. ff. ⁊ hoc intelligas ſi ea mēte paruit, vt beres eēt, nā ſi ideo, vt verificaret ꝙditionalē inſtitutionē liceretꝫ ſibi deliberare, poterit tūc eā retinere, vel repudiare. l. ſi pupillis. de bere. inſti. ff. l. j. §. ſi parēdi. de cōdi. ca da. l. ꝙditionibus. de ꝙdit. ⁊ demō. ff. ꝙ ſi filius ſub caſuali inſtituaī beres ſub eadē eſt exheredādus in eius defectū, vt in. d. l. iā dubitari. alſ. n. pure faciēda eſt exheredatio. l. iij. §. pure. de libe. ⁊ poſtu. ff. ⁊ an filius ſub ꝙditiōe mixta inſtitui poſſit fuerūt ꝙtiones inter Bulgaz, ⁊ Joannē, de qbus in. d. l. ſi pater. de inſtitu. ⁊ ſubſti ſub ꝙdi. C. vbi ēt tractāt gl. An idē ſit in nepotibus ꝙ dictū eſt in filijs, in reliquo videdus eſt Poſt. in. §. alleg. quot ſpecies conditionum in. d. titu. de condi. appoſi.

SVMMARIVM

1 Matrimonium ſm quando per primum impediatur. Et quibus caſibus fallat. 2. 3. Et quot requiſita in illo. 4.
3 Adulteriū durāte primo matrimonio nō impedit ſecundum.
5 Matrimonium nunqd poſſit contrahi per machinantes in morē primi viri non obſtante machinatione, ⁊ quando.
6 Machinatio mortis in matrimonio vt ſecundus vel ſecūda ducaī qualiter veniat conſideranda.
7 Matrimonium propter machinationez requirit quatuoz priuſquam impediatur.
8 Mulier ignoraīter nubēs viro alteri ꝙngato vſqꝫ ad ꝙ tps poſſit adherere, ⁊ ab eo debitum coniugale exigere.

¶ Concluſio Trigeſimaquarta.

c **Onſtāte primo matrimo-**
1 nio† ſi ꝯbiī ſm, vel interueniat fidei datio, ⁊ miſceaī adulteriuz, vel machinatio vtriuſqꝫ vel alterius cum adulterio, impeditur illud ſecundum. ¶ Hec concluſio probaī ex notatis per ſcriben. maxime Panorm. in. c. j. ⁊ per eoſdem, in. c. fi. de eo qui duxit in matr. quam per adulte. pol.
¶ Concluſio preſens continet duas partes.
¶ Prima ꝙ matrimoniū ſm non impeditur, qñ primum nō tenebat de iure, qꝛ forte fuerat contractum per metum, ad hoc. c. ij. eo. ti. de eo qui duxit ꝛc. Qui tex. ſm panor. probat quod matrimonium contractum per metum eſt ipſo iure nullum, cum ibi tenuerit ſecundum nulla perita reſciſione primi contracti ꝓ metum. de quo ſupra copioſe cōcluſione. xviij. Ad hoc quod in matrimonijs non preſtat impedimentum, ꝙ de iure non ſortitur effectum. xxxi. q. ij. c. ſi verum. in regula. non preſtat. de reg. iur. in. vi. Saluo quod de impedimento publice honeſtatis legitur ⁊ no. in. c. vnico. de ſponſali. in. vi.
¶ Declaratio ſecunda.
2 ¶ †Secunda declaratio. Nā impediī ſecundum qñ alter ꝓtrahentium illud ſcām durante primo fuit inſcius illius primi, eriaz ſi interuenerit carnalis copula, ita Bar. in. d. c. j. in gl. j. vbi hoſti.

ſti.idē Host.in.c.fi.eo.ti.⁊ q vinēte prīa ꝫbit cū ſcōa boc igno
rāte mortua prīa ad ſui petitionē nō ſeparabilē a ſcōa p iura alle
gata.⁊ cōpellit̄ q ſcienter vinēte prīa ꝫbit cū ſcōa pmanere cuz
ea,ſed nō ecōuerſo,⁊ ſi dicaī matrimoniū nō dz claudicare i p
parte vnius tenere,⁊ p parte alterius nō gl.no.in.c.ō illis.l.j.
de deſpō.impuberū. Tu dic ēt q̄ renera durante prīo matrimo
nio,ſm ꝫctū,nō vz,lz pp bonā fidem mulieris liberi,ex illo ſcōo
matrimonio ſunt cenſendi legitimi.arg.c.ex tenore,q filij ſunt le
gitimi,ſed rōe pmiſſionis,is q vinente prīma ſciēter ꝫxit cū ſecū
da cōpellitur durare in matrimonio illo ſecūdo,ſed mulier igno
rans,primum,⁊ que fuit decepta nō,⁊ adeo q̄ qui ſic vinente pri
ma,cū ſecunda inſcia ꝫxit,ſi mortua prima contrahit cum tertia
teneret matrimonium illud,q̄ cum ſecunda nō fuit matrimoniū
obſtāte impedimento primi matrimonij,ita poſt gl.j.⁊ fin.in.d.
c.i.notant ſcriben.maxime Pano.

¶ Declaratio tertia.

3 ¶ †Tertia declaratio,ēt nō impeditur matrimoniū ſi alter ꝫ-
bentiū illud ſm ab initio erat inſcius,ſed ex poſt facto ante mor
tē ipſius cōiugis efficit̄ ſcius mō a tpe illius ſcientie vſq̄ ad tps
mortis q̄ngis,ſeu ſoluti matrimonij nō interuenerit carnalis co
pula,ita Bar.⁊ Host.in.d.c.j.⁊ dicunt illic Phili.⁊ Bof.fal
ſaz eſſe opi.Lud.qui dixit ſolam fidei dationem ſine adulterio
impedire mr̄imoniū,q̄ ſm eos,de re nō vacāte facta fuit pmiſ-
ſio.arg.c.j.⁊ ij.de q̄ceſ.preb.inde tu nota,q̄ ſi ſoluz preceſſerit
adulteriū durāte prīo nō impedit̄ matrimoniū,vñ alio nō inter-
uenīēte,qs pōt ducere vxorē q̄s pollnit p adulteriū.c.ſignifica-
ſti.eo.ti.c.ſi qs vinente.xxxj.q.j. Itez ēt ſolus ꝫctus mr̄imonij
factus cū aliq̄ ēt vinēte prima nō impedit, ſi ad alia proceſſum
nō fuit,⁊ tunc mortua prima ꝫbit efficaciter.cū ſecūda.idē ſi pri
ma vinente prīa nō ꝫxiſſet cū ſecōa,de pñti,ſed dediſſet fidez,de
ꝫbendo poſt mortē q̄ngis,ita Vincen.Philip.Bof.Barto.
Host.Jo.an.in.c.fi.eo.ti.p illū tex.lz ſic ꝫbentes ſm,aut fidez
dāte durante primo graviter peccent ſm doct.ibi,q̄ p tales ꝫ-
ctus ſicut in pmiſſionibus, ⁊ collationibus vacaturoꝝ inducit̄
vorūz captande mortis in.l.fi.de pac.C.in.c.ij.de conceſ.preb.
ex quo ſequitur, q̄ ſi durante primo ſic ꝫbentes ſm carnaliter
miſceantur in ſecundo coniugio,tale ſm impeditur,tunc ad boc
tex.in.d.c.fi.in verbo,ceterum.

¶ Et ſic q̄cluſine,vt matrimoniū ſm durante primo ꝫctum im-
pediatur ⁊ dirimatur quatuor in effectu requiruntur.

4 ¶ †Primo q̄ teneat primuz. Secūdo q̄ eo q̄ſtante ꝫctus ſpō
ſalioꝝ,vel mr̄imonij ſecūdi interuenerit,de facto. Tertio quod
carnalis copula eo durāte interuenerit. Quarto q̄ mala fides,
⁊ ſcīētia.⁊ nō audet hoſt.hoc caſu determinaī,q̄ tētatus ſeu tē
tatio copule carnalis ſufficiat ſine pfectione, arg.c.lz ex q̄dam.
in fi.de teſt.cō.⁊ arg.eoꝝ q̄ no.in.c.fi.de ſpōſa. duoꝝ. Nā in de
lictis plerūq̄ nō obeſt conatus,ſed req̄rit effectus cū opere ſub
ſecuto.de biga.impe.⁊ c.fi.⁊ q̄ conatus non ſufficiat, nec no-
ceat,tenent Vincen.⁊ Jo.an.in.d.c.fi.⁊ Spec.eo.ti.ad fi. Et
circa iſtud incidit dubiū,pone q̄ quis vinēte legitima q̄ngе de
dit fidē ſecunde,⁊ nō cognouit,tunc demū mortua coniuge legi-
tima non illā cui fidē dedit,ſed aliā duxit in vxorē,⁊ q̄ſtante il-
lo ſcōo matrimonio cognouit illā cui primo fidē ōderat, an mor
tua ſcōa poſſit ꝫbere cū illa cui dedit fidē durāte primo,⁊ quaz
cognouit durāte ſo Jo.an.in.d.c.fi.qō nō,q̄ verū eſt dicere q̄
q̄ſtāte primo matrimonio ꝫxit,⁊ eā cognouit poſtea vnde matri
moniū ſm nō bz remouere impedimētū,ad boc.de penitē.diſt.
ij.adhuc inſtan.vni.q.j.in ſcripturis.l.ſingularia.ſi cert.peta.
ff. Sz Pano.in.d.c.fi.ſecutus Gaſpar.tz ǫtra,⁊ eius opinio
vī mihi verioꝝ,q̄ ille q̄ prime dederat fidem q̄trahendo cū ſcōa
vī receſſiſſe a fide illi data,⁊ per q̄ns poſt cognoſcendo eam re
peritur ſolum adulterium,q̄nod non habet impedire matrimo-
nium.c.ſignificaſti.

¶ Preterea iura induxerunt impedimentum iſtud, ne preter
ſpem ꝫbendi matrimonium inducatur machinatio in mortez al
terius,q̄ne ratio ceſſat,ex quo mortua prima noluit contrahere
5 cum illa cui fidem dederat.

¶ †Circa ſecundum,an non obſtante machinatione in mortem
coniugij legitimi poſſint machinantes poſt mortem ipſius con-
iugis prie ſe bre in q̄nges,tu dic, q̄ ſic in caſibus q ſequuntur.

¶ Primus eſt,ſi machinatio nō ſit effectualis ſeu cū effectu,ꝫ
ba.n.ſunt accipiēda cū effectu,de cleri.nō reſi.relatū.c.vlti.de
ſpō.de peni.di.j.ſ.hec aūt ꝫba,ita no.archi.⁊ Joā.xxxj.q.j.ſi
q̄s vinente,tz Hoſti.eo.tit.in ſum.ſub.ſ.vnico.verſi.⁊ intellige
machinationes. Vinc.⁊ Hoſti.in.c.laudabilē.de conuer.infi.
tenent Bar.Hoſti.Jo,an,⁊ Pano,in,c,ſuper boc.

¶ Ad boc q̄ cū impedimentū iſtud ſit a iure poſitiuo inductuz
non dz ita arctari,vt reſtringit̄ facultas ꝫbendi matrimoniuz ꝫ
diſpoſitionem iuris diuini, arg.c.lz ex quadaz.in fi.de teſti.nec
obſt.tex.in.d.c.ſi quis vinente. q̄ loquitur de occiſo.⁊ ſic ma-
chinatio ibi habuit effectuz,⁊ in.c.ſuper eo.eo.tit.alleg.preſup
ponitur vxorem illius fuiſſe mortuam.

¶ Secundus caſus eſt,ſi machinatio ēt cū effectu ſecute mor-
tis non fuit ſtudioſa, finge q̄ quis in bello, caſu vel odio occi-
dit maritum alicuius, nō impedit̄ cū vxore illius occiſi ꝫbere.
ad boc.c.laudabilem.de conuerſi.infide. Host.ita tenet in ſum
ma prime allegata.verſi.vnde ⁊ ſi maritum. Aſtenſis in tit.de
impedimēto cri.art.ij.in prin. Hugo.in.d.c.ſi qs vinēte.bart.
6 Inn. Host.in.d.c.ſup boc.†plus boc panoz. ibi putat iſtud p-
cedere ēt ſi qs ex ꝓpoſito occidiſſet maritū,vt hret eius vxorez
in q̄ngem,q̄ machinatio vnius tm̄ non ſufficit ſine adulterio.

¶ Ex bis ſequit̄,q̄ q̄ñ machinatio ſtudioſa interuenit ex parte
vtriuſq̄ cū effectu illa impedit, ēt ſi nō interceſſiſſet adulteriū,
nec fidei datio in.d.c.laudabilē.in.c.j.de dinoz.⁊ tu nota, q̄ ſi
interceſſit machinatio ſola, ex parte vnius tm̄ illa non impedit
niſi ſit iuncta cū adulterio. Sic Jo.an.⁊ pano.in.d.c.laudabi-
lē.reprobata opi.host.vñ ſi maritus occidit vxorez, vt duceret
Bertham.ad impediendū mr̄imoniū cū Bertha, regrit̄,q̄ p-
cedat adulteriū,ſic vī log tex.in.d.c.ſi qs.nec obſt.q̄ text.i.d.
c.laudabilē.alleg.⁊ in.c.pe.de eo q duxt.in matri.⁊c.pōderant
ſolā machinationē,q̄ tu dic,q̄ debēt intelligi q̄ñ interceſſit ma-
chinatio vtriuſq̄.vbi tūc nō regrit̄ adulteriū p̄cedēs. ⁊ no pa-
noz.in.d.c.laudabilē.q̄ lz interficiēs vxorē, vt habeat aliā gra
uiter peccet,⁊ in legē q̄ngij merito nō debeat hre auxiliū a lege
⁊ ſi nō poſſit amplius ꝫbere mr̄imoniū,vt in.c.j.de dinoz.in.c.
interfectores.xxxiij.q.ij. Tū ſi non preceſſit adulteriū non le-
git̄ q̄ ꝫctum dirimaī,ſic debent intelligi c.ſup boc,⁊.c.ſignifi-
caſti.vbi adulteriuz interuenit,⁊ ſic q̄cluſine in propoſito noſtro
ſunt quatuoꝝ caſus quibus dirimitur matrimoniuꝫ.

¶ Primus vbi ſunt ſponſalia cum adulterio.

¶ Scōs machinatio alterius tm̄ cum effectu,⁊ adulterio.

¶ Tertius matrimonium contractum,de facto cuz adulterio.

¶ Quartus machinatio vtriuſq̄ cū effectu ſine adulterio, alia
7 p ſe nō ſufficiūt,†adde primuz.⁊ ſm caſum q̄ matrimonium ſm
dirimitur etiam ſi primum nondum erat conſummatum, inde ſi
vir prius q̄s vxorē primā cognouerit,cum ſcōa contraxerit,⁊ eā
cognouerit mortua prima, vel religionem intrante non poterit
remanere cum ſecundo, ſic Innocen. Hoſtien. Abba. antiq.⁊
Joan.and.in.c.fin.alleg. Nam illa prima ante copulam vxor
eſt,⁊ qui ea vinente cognoſcit ſecundum adulterium committi,
in.c.ij.⁊ iij.de ſpon.duo.in.c.ex parte. de ſponſa.in.c.non me
chaberis.xxxij.q.v.l.ſi vxor.ſ.diuus.de adulte.lz quidaz,⁊ ma
le contradicant dicentes,quod ſicut ad efficaciam huius impe-
dimenti requiritur fides,vel matrimonium cum copula, ſic req
ritur ſm eos,quod interuenerit copula cum prima, ⁊ adde tu il
lam eſſe vxorem legitimam,primam que etiam eſt ſeparata quo
ad thorum.c.ex literis.eod.tit. Nam lz matrimonium propter
adulterium ſeparetur quo ad thorum, tamen remanet fedus, ⁊
vinculum coniugale, ⁊ adde etiam quod vbi in matrimonio in-
terueniit machinatio vtriuſq̄,quod Roffre. in libel.ſuo.titu.de
ſpon.⁊ mat.ver. Quartum impedimentum tenet,quod alter cō
trahentium non audiretur contra reliquuz pro renuntiando ad
diuortium cum ſint in pari delicto,⁊ ſic nil indeus indeo.l.in ba
renam.de inoffi.teſta.C.l.ij.ſ.ſi quis in loco.ne quid in loco pu-
blic.ff.dicit tamen,quod quilibet de populo poterit libellum of-
ferre,in quo narrando factum petat diuortium, dicit tamen Jo
an.and.in.c.fi.alleg.alterum contrahentium propter anime pe
riculum pronuntiantem audiri,in.c.lato. vbi gl.j.de re iudi.in
c.iij.vbi gl.ij.de preſump.

8 ¶ †Si queritur vtrum,⁊ vſq̄ ad quod tempus mulier ignoran
ter contrahens matrimonium,vel ſponſalia poſtea carnali copu
la conſummata cum viro,alteri mulieri coniugato poſſit adhe-
rere,⁊ ab eo exigere debituz coniugale,dic tu poſt Hoſti.⁊ Jo.
and.in.c.veniens.eod.titu.quod loquimur in foro contentioſo,
aut in foro anime.

¶ Primo caſu,aut cum illo primo contraxit publice,⁊ in facie
eccīe,aut clādeſtine.ſi publice,⁊ in facie eccīe,tūc ſi vxor pri-
ma legitima non repetit virum ſuū nec alias ille ſcōs cōtractus
matrimonij moleſtatur,aut impeditur,⁊ tandiu poteſt illi ſecun
do adherere,⁊ debitū reddere.c.dōs.ſ.ſi vero.de ſecun.nupt.
aut alꝫ ipſa vxor legitima repetit virū ſuū,ſeu alias matrimoniū
ipſum impedit̄,tunc adhuc eſt mulier excuſabilis quādiu cauſa

pendet,ꝛ est debilitatis.ar.c.laudabilē.vt lite pendente.c.fraternitatis.§.j.versi.nā si tm̄.de frigi.boc est quouscz snia lata sit nisi p literas ordinarij,aut pbationē factā plenarie fuerit certificata.arg.c.cū ꝙtingat.de rescrip.c.vestra.de coha.clerico.nec tenet mulier credere ēt si vir renelet ad partē,ꝛ in iudicio ꝙfitetur,ꝙ illa prima q̄ superuenit esset eius vxor legitima,arg.c.sup eo.de eo q cogno.ꝙsangui.ꝛc.vel si maritus hoc ꝙfitet sacerdoti in pnia.Et facit venire ipsaz scōaz,ꝛ moneri p sacerdotē super hoc.nā adhuc puto illā secūdā excusatā,quo ad ecclesiā militātē.possent enim hec oia procurari in fraudē,vnde ex quo est sibi ius quesitū cozā ecclesia,vt in.c.cū inhibitio.de clande.despon. regrit ꝙ debite certificetur, anteqz adultera indicet.d.c.dns, vir tn̄ q est consciꝰ primi matrimonij a se ꝛcti nunqz exigat, vel reddat debitū,ꝛ si ob hoc ꝙ nō reddit excōicet sustineat excōicationis sententiam patienter.arg.c.inquisitioni. de sent.excō. c.literas.in fi.de restitu.spolia.ꝙ si scōm matrimonium est clādestine cōtractum,nec fuit postea matrimonium illud approbatum per ecclesiam,tunc quā cito inde audit aliquid dz a carnalibus amplexibus abstinere, argn.perlatum.qui filij sint legit. et in.d.c.cum inhibitio.§.qui vero.

¶ Secundo casu principali,id est in foro anime ꝙsulerez mulieri que cuz secundo ꝛxit,ꝙ ab exactione debiti abstineret ex quo aliqd ꝓbabiliter audit,qz ꝙ tutius,ꝛ certius est aie sernādū est. c.inuenis.de sponsa.c.ad audientiā.de homici. Et adducūt docto.ꝙ si scōa mulier recipit fidē a marito,ꝙ post mortez legitie in vxorē duxit ꝙ de cetero nullā pōt pretendere ignorātiā. Nā hoc pz ꝙ credit virū aliā mulierē hre,ꝛ fit hoc casu interpretatio contra ipsam,arg.c.cum haberet.eo.titu.

SVMMARIVM

1 Sententia matrimonialis an transeat in rem iudicatam, vbi nota quinqz ampliationes.2.
2 Turpitudo an repellat petentem sententie matrimonialis retractationem.
3 Testes an possint produci in causa matrimoniali publicatis attestationibus.
4 Jura quando extendātur ex identitate rationis.
5 Sententia in causa beneficiali an transeat in rem iudicataz, vbi ponuntur vndecim limitationes.7.13.
6 Sententia matrimonialis an transeat in rē iudicatā respectu tertij. Et qd si fuerit lata in fauorē matrimonij.8. Et qd quo ad expensas.10. Item respectu instantie.11.
9 Sententie vitium quando sit remissibile.
11 Sententie retractande in causa matrimoniali duo remedia.
12 Prouocari tertio nunquid possit in sententia matrimoniali.
14 Sententia matrimonialis an lapsu decem dierum fiat irretractabilis.
15 Presumptio nunquid fiat pro sententia matrimoniali.
16 Sententia separationis thori an transeat in rem iudicatam.
17 Sententie quales sint que nunqz quoad effectum irretractabilē transeunt in rem iudicatam.
18 Sentētia appellationis vtrum per appellationem suspendatur.

¶ Conclusio Trigesimaquinta.

Ententia lata in causa mrimoniali† non transit in rem iudicatam,vnde reuocatur, q̄cunqz constat de errore . Hec conclusio probatur in.c.lator.in.c.tenor.in.c.consanguinei.de re iudi.ꝛ in.c.ppo sito sententiarum.que non sunt consensu partiz approbabiles. Adde tex.aureum.in.l.si sponsus.§.si vxor.de dona.inter vir. ꝛ vxo.ff.vbi si maritus egit contra vxorem,ad id quod ipso mari to vere debebatur,ꝛ mulier ad repellendum maritum opposuit aliquam exceptionem,potest ablqz appellatione retractari sententia velut in fraudem legis lata.ꝛ dicit Bar.tex.esse no.ꝛ aureum,propter fraudes que quotidie fiunt,ad hoc ꝑm eum.l.j.in fi.cum.l.seq.que in frau.credi.ff.

2 Ampliatur hec conclusio quinqz modis. Primo† ꝙ is pro quo vel ad cuius instantiā lata est audiatur,esto ꝙ alleget turpitudinē,ꝛ hoc est propter periculum.ita tex.cuz gl.j.in.d.c.lator.de quo an audiat allegans turpitudinē Bart.plene in.l.iusiurandum ꝙ ex conuentione.§.si procurator.de iureiur.ff.panor.in.c.cū super.de concess.prebē. Et qñ turpitudo est talis,ꝙ potest ex toto elidere ius actoris,qūo audiatur allegans turpitudinē,Jo. and.in.c.inter dilectos.de don maxime,vt ibi vult Panor.qñ actor fouet notoriam iniustitiam.

Secundo ampliatur in oi materia in qua transitus in rem iudicatā induceret pctm̄.gl.fi.post prin.in.d.c.inter monasterium. de re iudi.Host.eo.ti.§.ꝙ eius species.ꝛ Fely.in.d.c.lator.in xij.declaratiōe.vbi post Anto.ꝛ Mar.refert. ꝙ hoc casu snia lata virtute inri delati a parte non transit in rē iudicatā, qz tale inrm non pōt vim transactionis habere, cuz in talibus materijs nō possit fieri trāsactio irretractabilis.c.fi.de transact.c.super eo.de eo q cogno.ꝙsang.vxoris.facit gl.in verbo, penitentia,in fi.sui.in.c.admonere.xxxij.q.ij.q̄ vult ꝙ in penis spiritualibus vbi agitur de peccato non currit prescriptio.

3 ¶† Tertio ampliatur , vt in causa matrimoniali ꝛ regulam.c. fraternitatis.de testi.ꝛ cle.ij.de testi. publicatis attestatiōibus liceat ꝓducere testes sup eisdē articulis,vel articulis directe ꝛrijs.tex.est in.c.series.de testi. ꝑm cōem lecturam,que lectura tn̄ non multuz congruit illi litere, q̄ nō fundat se super matrimonij fauore,nec aliquā facit mentionē de publicatione , tn̄ in se est vera,ꝛ hanc lecturā dicit ibi Host.esse tenēdā,qnicquid alij scribant,ꝛ Jo.an.dicit probari in.c.cuz in tua.eo.ti. Et reprobata opi.Bof.in.c.sicut.de spon.ꝛ eiusdem in sum.de testi. putat panor.in.c.series.alleg.secutus ibi Cal. hoc ꝓcedere nedū in eo ꝙ stat pro matrimonio,sed in eo qui stat ꝛ matrimonium allegando impedimentū ꝓpetuuz , cum vtrobiqz sit eadem ratio,fcz euitandi peccatum. Item fauor est dissoluere matrimoniū ꝛ legem dei ꝛctum sicut consolidare legitime ꝛctum. Bene facit rex.cū gl.in verbo iurare.in.c.j.de consang.ꝛ affi. Et q̄ñis gl.in.c.inrauit.post prin.de proba.per illum text.dicat,ꝙ cuz agit de matrimonio ꝛbendo testes non recipiantur publicatis attestationibus super eisdem articulis,vel ꝛrijs,tn̄ Cal.ꝛ panor. ibi putāt, ꝙ videtur verius hoc non procedere cum est probatum impedimentum,qz tunc stante impedimento subest periculum,ideo debent admitti testes,ꝛ hoc casu procedat opi.Host.impugnātis glo.predictā in.c.lator.ꝛ dicentis non esse diuersitatē inter impedimentū ꝛctum,ꝛ contrahendum.arg.gl.predicta sustinetur cum de matrimonio ꝛbendo agitur ,in quo non est probatuz impedimentū,quo casu testes non recipiūtur publicatis attestationibus,qz non subest periculum si non ꝛbant,cum sponsalia possint dissolui pari consensu.c.ij.de sponsa . inde qz premissa iura si dicunt,ꝙ publicatis attestationibus recipiuntur testes super articulis eisdem vel contrarijs,vt.§.premissum fuit ad matrimonia ꝛbenda extenduntur probato impedimento propter periculum anime,† tunc sequit regula,ꝙ quoties vnuz ius venit excepime seu limitatiue ad aliud cōtra cōes regulas iuris fit extensio illius iuris ꝓ identitatē rationis,nam iura, que,vt dixi,dicūt recipiendos testes post publicatas attestationes cum est questio de matrimonio iam ꝛcto,extenduntur p doc.cuz est questio de ꝛbendo,qz ibi etiaz subest ratio peccati.ita post Cald.Anto.ꝛ Panor.in.d.c.series.ꝛ qz in casu pñti quo de matrimonio agit snia nō trāsit in rē iudicatā alios casus qbus retractat snia docto de eius errore,ponit Ludo.in.l.admonēdi . de iureiurā. Host.in ti.de re iudi.§.quot sunt eius species.

Conclusio hec limitatur vndecim modis.

¶ Limitatio prima.

5 ¶† Primo ꝙ snia lata in causa mrimonij spiritualis transit in rē iudicatam,ad hoc tex.in.c.cum dilecti.de electione gl.in.c.j.vbi panor.de ꝓcess,preb.host.in sum.de re iud.§.quot eius species.panor.in.c.cū Bertholdus.in.vj.col.de re iud.idē copiose in.c.cū olim.in.iij.col.in fi.de dolo ꝛ cōtu.ꝛ si obijciat,vt i carnali pctm̄ imminet,ita in spirituali vbi non dz retineri beneficiū sine institutione canonica. Tu propterea dic post Panorm.in d.c.cū dilecti.ꝙ respectu vinculi hic trāsitus in rē iudicataz nō est inductiuus peccati , sicut enim expresse potuisset desistere a lite seu renūtiare,ita ēt tacite nō appellando,inde dico.ꝙ respectu victoris non sic transit in rem iudicataz, quin superior possit ingrere de eius titu.vtrū iustificet a snia vel nō , ad hoc facit in simili solēne dcm̄ Cōpo.de rescri.in.c.mādatū.dū dicit,quod si reus cōfitet defectum iuris sui in beneficio non pōt in illo indicio priuari actore nō ꝓbante,imo absoluet ab instantia.sed virtute cōfessionis poterit p nouū iudiciū eū priuare. Plus est ꝙ victor non est tutus quin victus,ēt q non appellauit . ꝛ quilibet extraneus possit venire ꝛ illū via denuntiationis euangelice denuntiando eius peccatum propter intentionē causatā ex iniusta

sententia,

snia,ad hoc pncbre no. Inn. in. c. ad aures. ó referi. reassumit istó elegãter panor. in. d. c. cũ oliz. in. d. c. j. Imo. in. c. cũ nobis ad fi. de elec. ad hoc facit ẽt,qó singulariter not. Inn. in. c. quia plerigz. de immuni. eccle. vbi vult qꝫ si is pro quo est lata snia in iusta fatemr eam iniustam post transitu in rem iudicatam talis sententia põt retractari per superiorẽ via denuntiationis euangelice,⁊ transitus in rem iudicatã nunqz obstat iudici volẽti inq rere,de canonico titulo. Roma in antiq. ti. de re iudi. deci. iij. Panor. in. c. ad audientiã. l. ij. in. iij. col. de rescrip. ⁊ silentiũ victi nocet sibi,sed non purgat vitiũ snie respectu victoris. sequit Inno. in. c. ad audientiaz. ⁊ procedit hec limitatio dupliciter.

¶ Primo in snia declaratoria iniusta,vt pote duobus litigantibus sup bñficio eodẽ iudex pnũtiauit bñficiũ ptinere ad alium iniuste victus,q acquieuit nunqz audit via ordinaria,sed victor, iniuste obtinuit nõ põt salua qscientia retinere bñficiũ, qz non bz institutionẽ canonicã,snia enim iniusta non qcessit sibi ius,sz solũ declarauit,ar. l. sicuti. si seruitus vendi. ff. ⁊ sententia iniusta non tollit obligationẽ naturalz in. l. iulianus. de condi. indebi. ff.

¶ Scõo procedit hec limitatio in snia pnatiua,qz is cui est facta collatio bñficij,si postea est qscius fraudis nõ põt cum bona qscia illud beneficiũ retinere. si autem nõ est qscius fraudis,⁊ in iustitie snia trãsiuit in rẽ iudicatã,⁊ iuste potuit sibi qferri beneficiũ adiudicatũ p sniam. nã posset quis bñficio suo renuntiare, ita aquiescẽdo snie pnatine potuit iuri suo preiudicare,⁊ sic cõcluditur, quod in matrimonio spirituali snia nõ transeat in rez iudicatã respectu victoris,quin vel superior ꝫ ipsum inquirat, vel ex officio suo,vel p vim denũtiationis euãgelice, tñ respectu victi nõ appellãtis ⁊ sic acquiescentis snie,⁊ p hoc sibi preiudicãtis,⁊ renũciãtis bñficio,hoc pacto bñ trãsit. nec obstat qꝫ dicebat,de matrimonio carnali, qz nõ põt qs directe renũtiare mrimonio,cũ illó maxie,vbi est qsummatũ,sit indissolubile,de qsen su partiũ qz hoc a ptãte eoꝝ nõ pendet, iuxta not. in. c. debituz de bigamis. ⁊ in hoc qfessio partium nihil operat, ita elegãter declarat panor. in. d. c. j. de qcess. preben. in quo vltimo Feli. in c. latoz. in. vij. declaratione considerat tria. sufficit remissio.

¶ Limitatio secunda.

8 ¶ †Secundo limitat,vt qꝫuis respectu cõiugũ snia lata in causa matrimoniali,nõ trãseat in rem iudicatã, tñ transit respectu tertij,ita Bof. in. c. cũ inhibitio. de clande. desponsa. ad hoc, qz actio popularis qsumit vno agente. l. eũ q. §. in popularibus. de iureiuran. ff. Sed Ant. ⁊ panor. ibi,⁊ mod. non placet hec limitatio ⁊ recte,qz peccatũ rõne cuius hec popularis actio datur, non qsumitur vno agente,⁊ tu adde,qꝫ lz quilibet de populo audiatur,ad reintegranduz matrimoniũ,tñ hoc procedit,qñ est qstio de vinculo,secus si de separatione quo ad thoꝝ,qz ipsi coniuges tunc solum sunt audiendi. ita post Inno. in. c. j. de adulte. tz panor. in. d. c. tenor. in. ij. col. in fi. de re iudi.

¶ Limitatio tertia.

9 ¶ † Tertio limitatur,nisi post sniam separationis matrimonij maritus ad cuius instantiã fuit lata,cõmittat adulteriuz, qz hoc casu vxori volenti redire,non obstabit exceptio rei iudicate,que viro qperebat. Host. melius qꝫ alius in summa de diuor. §. quot modis. ver. qd snia. Ab. no. in. d. c. ex literis. per illũ tex. de diuor. ⁊ lz gl. ⁊ Inno. in. d. c. j. de diuor. ⁊ gl. i. c. apostolus. xxxij. q. vij. ⁊ in. c. fi. de adulte. dicant. qꝫ mulier non tẽtat regressum iure actionis obstante dicta snia,sed officio iudicis,tñ post alex. de neuo. Jo. de ana. ⁊ Ant. vcz. qꝫ per actionẽ audiatur,tz Feli. in. d. c. latoz. in. viij. declaratione,qz pm enim de adulterio facta est cõpensatio extinguens cõmoduz snie, ⁊ qz multa sunt pro muliere que debent prenalere rei iudicate vcz matrimoniũ adulterium viri,periculum compensationis,facilis regressus ad pristinum statum cui iura fauent in. l. si vnus. §. illud. de pac. ff. in. c. ab exordio. xxxv. distin.

¶ Limitatio quarta.

8 ¶ †Quarto limitatur,si snia est lata in fauorẽ matrimonij,qz illa transit in rẽ iudicatã. ita gl. fi. in. d. c. latoz. qz iura que volũt, qꝫ snia in causa matrimoniali nõ trãseat in rẽ iudicatã,hoc introducũt in fauorẽ matrimonij,non debẽt ergo opari ẽrĩũ,ar. l. qꝫ lz fauore de legi. C. ad hoc qó no. Jo. an. in. c. series. de testi. qó lz fauore matrimonij p illũ tex. pm intellectũ cõem possunt produci testes sup eisdẽ articulis, vel directe ẽrijs,tñ hoc fallit vbi attestationes prime sunt in fauorẽ matrimonij, de quo. §. amplia tione tertia dictũ fuit,tu tñ not. qꝫ hec limitatio est intelligenda nisi is q venit ꝫ sniaz latã pro matrimonio neget ipsum posse eẽ matrimoniũ,allegãdo impedimẽtũ ppetuum, qz tunc pp pecca tum imminens non differt ab illo qui staret pro matrimonio, qz vt. §. dicta ampliatiõe. iij. dcm fuit ita fauor est dissoluere matrimonium qtractum contra legem dei,sicut consolidare legitime contractũ,ita post Calde. Ant. ⁊ panor. in. d. c. series. vult idẽ Panor. in. c. iuranit. de proba.

¶ Limitatio quinta.

9 ¶ †Quinto limitatur,qñ vitiũ snie est remissibile p partes, tũc snia trãsit in rẽ iudi. puta si snia dicit esse solũ matrimonium vbi sunt spõsalia. nã sicut partes possent de nouo ꝫbere mrimoniũ, ita acquiescendo snie vñr de nouo ꝫbere. ita An. panor. ⁊ Imo. in. d. c. latoz. idẽ no. Ant. ⁊ panor. in. c. iuranit. alleg. idẽ Panor. in. d. c. cũ inhibitio. de clande. despõ. ad hoc bene facit qó no. panor. in. c. fi. in. iij. no. de frigi. vbi post Jo. an. vult qꝫ proponens gñaliter impotẽtiã coeundi,⁊ iuxta tex. in. c. abbate. de re iudi. in. vj. vñ omne ius suũ in iudiciũ deduxisse, tunc si succũbat in illa generali petitione nõ põt postea allegare aliud impedimẽtuz in specie,ex quo singulariter no. panor. ⁊ dicit esse mente tenẽddũ,⁊ se alibi nõ legisse,⁊ snia hoc casu trãsit in rẽ iudicatã,qz cessat periculũ aie rõe cuius nõ trãseat. Nã si nõ põt stare,vt vxor stabit,vt sozor,⁊ sic nullũ est pcm̃ sed merituz. c. si tu abstines. xxvij. q. ij. tu tñ aduerte qꝫ si potens ad copulã esset psona verisiñr suspecta de incõtinẽtia,qó illud esset multũ dubitabile,vñ iudex posset ꝓuidere,⁊ ingrere ex officio pp periculuz, qꝫ imminet,ad hoc,qꝫ post Inno. ⁊ Host. not. panor. in. c. qsultationi. de frigi. vbi vult,qꝫ si vir sciẽter duxit vxorẽ nõ cognoscibilẽ qꝫ ipse oz retinere vt sororez,põt ecclesia sibi subuenire, dãdo licẽtiã ꝫbendi cũ alia ex quo cũ prima erat matrimoniũ,remanebit tñ,vt ipsi volunt obligatus ad dandũ necessaria prime cũ sciẽter ꝫxit,ad hoc,qz cum illa prima non fuit vez matrimonium,vnde si cum alia ꝫberet teneret illud matrimonium. Adde qó alig voluerunt dicere,qꝫ cum est questio de impedimẽtis lege canonica prohibitis,qꝫ snia trãsit in rẽ iudicataz per lapsuz decendij,secus in ꝓhibitis lege diuina,sed istud ego habeo pro valde absurdo,qz vtrobiqz tam in gradibus lege diuina qꝫ humana ꝓhibitis semper imminet peccatum. ita lego panor. in. c. cũ dilecti. in. ij. de electio. Nec obst. c. lz. de testibus. qz procedit in casu dubij quo tunc pronuntiatur pro coniunctis lege posi tiua per rationem de qua ibi.

¶ Limitatio sexta.

10 ¶ †Sexto limitat,vt quãtum ad expensas ista snia transeat in in rem iudicatam,qz etiam si diceretur de errore snie,a qua non fuit appellatum non restituerentur expense in qbus succumbẽs fuit condemnatus. Jo. an. in. c. venerabilibus. §. porro. super ꝟbo,querimoniam. de sen. excom. in. vj. ⁊ ibi ẽt not. Bomi. in. j. col. Ant. panor. ⁊ Imo. in. c. consanguinei. de re iudicata. idez Panor. in. c. ad reprimendum. in. ij. col. de offi. ordina. ⁊ licet ibi loquantur in locis allegatis. de senten. excom. tamen idez in ista cum respectu transitus in rem iudicatam parificẽtur,vt no. in. c. consanguinei.

¶ Limitatio septima.

11 ¶ †Septimo limitatur,vt hec snia transeat in rẽ iudicatam respectu instantie,qz opus est nouo ꝓcessu,⁊ iudicio. Anto. Imo. ⁊ Panor. in. d. c. lator. Ant. ⁊ Imol. in. d. c. consanguinei. idẽ Panor. in. c. ex parte. in. iij. col. de restitu. spo. potest tñ mulier,aut fauore etatis,aut alia causa restitu ad instantiam, put contingit in. c. ex literis. de in integ. resti. vbi panor. in. iij. col. fina. tz qꝫ in sentẽtia lata in causa matrimoniali,mulier habet duplex remedium.

¶ Primũ remedium nullitatis proponende, in noua instãtia.

¶ Secundũ remedium qꝫ restituat ad instantiã qꝫ poterit,si sit minor bñficio etatis proponere,⁊ si sit maior,si subsit aliq iusta causa vt ibi,⁊ iusta causa oz p illũ tex. ꝓbari,saltez p iurm. ⁊ tu adde Ant. in. c. ab excõicato. in versi. venio ad secundum. de rescrip. vbi concludit vtrãqz practicam nullitatis, ⁊ restitutionis esse bonam,primam tamen reputat tutiorem,nisi qó secunda,vt statim dicetur iuuat in euitanda expensa renuntiationis actoꝝ, idem tz Ant. in. c. ad audientiam. l. ij. de rescrip. vbi hoc Idem tenet Imo. ⁊ si dicatur quod restitutio que est remedium extraordinarium cessat qñ competit remedium ordinarum nullitatis l. in causa. la. iij. de mino. ff. dic quod hoc argumentum, tunc cessat qñ iuxta no. Bar. in. l. in prouinciali. de no. ope. nun. ff. per remediũ extraordinariũ pinguius ꝓuidere qꝫ p ordinariũ. facit in ꝓposito. nã p remediuz nullitatis oportet omnia acta iudicij recenseri,⁊ de nouo reformari. sed restitutio reponit oia in priorem statum in quo erant tẽpore sententie, ⁊ in hac materia adde duo. primo qꝫ lz alꝫs restitutio in itegrũ aduersus sententiã non petat nisi a principe not. Joã. and. in. d. c. ex literis. tamen

secns est in istis sententijs que non transeunt in rem iudicatã. ita Domini. in. d. c. venerabilibus. §. porro. Itẽ not. q vbi intentat hec via restitutionis in integrũ, tempus q̃driennij, de quo in. c. vnico. de in integ. resti. in. vj. non obstat, q quotidie obseruãtia snie erronee infert nouum preiudiciũ. ita An. in. c. ex parte de resti. spo. sicut solet dici, q exceptio dilatoria habens continuaz granaminis causam semper potest opponi. Anto. ꝛ Imol. in. c. exceptionem. de excep.

¶ Limitatio octaua.

12 ¶ †Octauo limitat, vt q̃uis snia hmõi matrimonialis nõ transeat in rẽ iudicatã, tñ nõ põt tertio ꝓuocari. gl. in. c. fraternitatis. in verbo, fornicario de frigidis. Ant. Pañ. ꝛ Imo. in. c. lator. Panor. in. c. ad reprimẽdũ. alleg. in. iiij. colũ. ꝛ qz multi tenent contra. propterea q nullũ vinculũ q̃uis multiplicatum potest firmare actum a quo surgit peccatũ per partẽ nõ remissibile, vnde tu dic post Fely. in. d. c. lator. in. iiij. declaratione, ꝛ añ Feli. Pañ. in. d. c. fraternitatis. q hec limitatio saluari põt duplici via. prima, q bina ꝯfirmatio snie causat difficiliorẽ aditum ad reuidendum eaz iuxta Inno. in loco statiz allegando, q̃z theorica sequuntur communiter omnes in. c. tenor. de re iudi.

¶ Secunda via, q posito, qõ cesset via appellationis tertie, tñ non cessabit via querele per quam prouidebitur peccato. Preterea vt in precedente limitatione est dictũ, non cessabit via nullitatis nec restitutionis.

¶ Limitatio nona.

13 ¶ †Nono limitatur, q q̃uis docens de errore sentẽtie late in causa matrimoniali semper audiatur, tñ matrimoniuz ꝯctũ post decendium vz q̃tum ad hoc, saltẽ vt proles inde secuta sit legitima propter bonam fidem coningũ, alias talis snia nunq̃z mereret executionẽ, ꝛ tale iudiciũ esset ridiculum, q non est dõm ad hoc in ar. c. ex tenore. cũ gl. qui fi. sint legi. ita post Pau. in. ꝙsi. cc. liij. ꝛz Feli. in. d. c. lator. in. vj. declaratione. cui tñ Fe. i. nõ placet opi. Pau. tenentis matrimonium tenere ẽt si sit contractuz pendente appellatione, tum qz est ꝯctum cuz mala fide, tum ex eo, q post Host. no. Panor. in. d. c. tenor. in. iij. col. vbi vult q in istis causis q̃uis sit standum snie donec probetur ꝯriuz, nõ tñ in tantum stat, q liceat interim cum alio contrahere renouato litigo super validitate priozis sentẽtie, ꝛ sic litiguz noniter extorquet facit primam sententiam vacillare.

¶ Limitatio decima,

14 ¶ †Decimo limitatur, q̃uis lapsus decem dieruz nõ faciat sententiam hmõi matrimonialem irretractabilẽ, tñ impedit deuolutionem appꝓnis, ꝛ opus est recurrere ad superiorẽ p viã querele, inde sequitur quod ad archiepiscopum non poterit recurri cũ is nõ possit adiri a subditis suffraganei per viã querele, ita tenent Ant. Pano. ꝛ Imo. in. d. c. lator. Hoc vult gl. no. in. c. ad reprimẽdũ. in verbo, suspendat. de offic. ordina. ad hoc ẽt. c. concertationi. de appellatio. in sexto. vbi transitus in rẽ iudicatam tollit viã appellationis nõ querele. ꝛ qõ legatus adiri possit p viam querele, habetur in. c. j. de offi. lega. ego scripsi copiose in tractatu de potestate lega. conclusione vndecima.

¶ Limitatio vndecima.

15 ¶ †Undecimo limitat, vt q̃uis tales snie nõ transeant in rẽ iudi. quominus possint doc. de errore reuocari, tñ p eis presumit tã pro iustitia q̃ pro processu donec contrarium probetur, maxime lapso decendio, de quo p Inno. in. c. bone. de elec. qnimo in tñ presumitur, vt dicat singulariter idez Innoc. quẽ ibi sequuntur oẽs, q ꝛz snia in causa matrimoniali non transeat in rem iudicatã, nõ dz tñ lapso decendio, quis indifferẽter admitti ad probandum contrariũ, sed opz q allegetur aliqua ꝛ verisimilis causa iniustitie que habeat monere iudicem ad credendum sentẽtiã iniustam. Unde nõ dz iudex esse facilis, in audienda partem cõtra illam. Nam si diceremus cõtrarium, sequeretur quod eadẽ rõne esset tertio, ꝛ quarto pars contrauenieus admittenda q videret absurdum, qz sic esset processus in infinitum audiendo semper partem q̃cunq̃z vellet docere de errore, ꝛ de illa doctrina Inno. meminit Panor. in. d. c. cũ inhibitio. in fi. de clande. despõ. idẽ in. d. c. fraternitatis. idẽ in. d. c. iurauit. de testi. ꝛ in. c. significauit. de test. Adde tu q no. idẽ panor. in. d. c. lator. vcz q in hoc nõ põt dari certa regula seu doctrina, quoties pars debeat admitti ꝯ sniaz matrimonialem, sed iudex existimabit an ꝛ quando ex causa que coram eo allegabitur.

16 **Postremo pro** complemento materie ꝛ totius tractatus, adde duo. Prio, † vt quẽadmodum in causa matrimoniali cũ de fedre agit nõ transit in rem iudicatã, ita nec transit quo ad separationẽ thori quominus possit is ad cuius instantiam est separatum matrimoniuz sibi reconciliare quo ad thorum cingalem, de quo legitur, ꝛ no. in anc. sed hodie. de adul. C. q gl. in. c. gaudemus. de conuer. cõiug. Jo. an. in. c. ex literis. de diuor. Sed tu aduerte. q Pañ. in. d. c. lator. in. ii. ꝛ iij. col. itelligit hãc limitationẽ respectu obtinentis separationez ad vtilitatem snã qui non obstante ea põt vxorẽ a se separatam propter adulterium. ꝛ iuxta tex. preallegatum in. d. ancte. sed hodie in monasterium detrusam, ꝛ nondum professam reconciliare. Sed putat panor. reprobato Jo. and. in d. c. ex literis. quod is contra quem lata est snia diuortij non audiatur, ex quo appellauit, ad hoc, qz snie obseruantia nullũ peccatũ iminet cũ possint cinges cõi ꝙsensu separari. xxxviij. q. v. q deo patri. Et pro snia est presumenduz ex quo non fuit appellatũ, vnde non subest causa recedẽdi a reg. iu. Ad. c. ex literis. respondet idem panor. q non stabatur ꝙfessioni mulieris, qz, vt ibi vult gl. magna coloze iracũdie mananit ideo audiebatur volens ꝯuenire. Hec ob. ẽt ꝑm panor. c. tua. de iureiur. vbi ẽt cum iuro non possunt coniuges se temere separare, quo ad mutua seruitia, qz dico illud ꝓcedere qñ temere se abiurarunt, sed hic nos loquimur qñ snia diuortij fuit lata, pro qua est presumenduz, ꝛ is pro qua est lata potest dicere, quod alius non dz audiri, qz sentẽ
17 tia transiit in rẽ iudicataz. ¶ †Scdo, ꝛ finaliter adde, q snia excõicationis, ꝛ alie snie cẽsure vt excõicationis ꝛ interdicti nõ transeunt in rẽ iudicatã, quo ad effectũ irretractabilẽ, pñt enim retractari ẽt post mille annos, vt dicunt doc. vt post gl. in ℞bo, suspendat in. c. ad reprimẽduz. de offic. ordi. tenent ibi panor. ꝛ Imo. plus ẽt, q si excõicat9 ex diuturnitate tpis efficeret deterior deberet iudex illã ex officio relaxare, vt post Tho. ꝛ Joan. an. not. panor. in. c. ab excõicato. de rescrip. Et est rõ, qz iste sententie cẽsure dirigunt in animã pp pctũ, ꝛ separationez a gratia dei, qz deus nũq̃z claudit gremiũ redeunti, ꝛ in quacũq̃z hora ingemerit peccator ꝛc. l. di. c. põderet. itẽ eo ipso q peccator penituit est recõciliãdus deo. de pe. di. j. dixit. ideo per gñs dz ab ecclesia recõciliari, que nõ claudit gremiũ redeunti. Quãtũ vero ad alios effectus snie censure transeunt in rẽ iudicatã. Nam lapso decendio nõ audit excõicatus p viã appꝓnis, ꝛz p viã q̃relle. ita gl. preallega. in. d. c. ad reprimẽdũ. ꝛ inquãtũ gl. illa vult, ꝛ expressius gl. in. c. pastoralis. in. §. verũ. in ℞bo, excõicationẽ, de ap. qõ excõicationis snia nõ suspendit p appꝓnẽ. ꝛ monent
18 gl. ea rõne qz snia qualiscunq̃z sit nõ suspẽdit p appꝓnẽ, sed tñ ipsius effectus ꝛ executio est de futuro, ꝛ excõicatio incõtinenti dz vires suas, ꝛ nullã aliã executionẽ expectat merito nõ suspendit, ita inquiũt ille glo. ꝛz tu post panor. in locis alleg. dic, q hec rõ nõ est bona, qm snia in causa furti trahit statiz suã executionẽ ꝛ infamat ꝙdẽnatũ. l. nõ põt. de his q no. infa. ff. ꝛ tñ suspenditur per appellationẽ. l. furti. ff. eo. Item sententia absolutoria secum trahit suam executionem, ꝛ tamen suspendit per appellationez. Nam appellatio facit q nõ videatur appellatum, ꝛ ꝑm Canones appellatio suspendit pronuntiatũ in. c. venientes. de iureiur. ꝑm leges extinguit. l. j. §. j. ad turpil. ff. Pañ. vero oia magistraliter explicans in. d. c. pastoralis. §. verũ. post vndeciz rõnes seruentiuz ibi relatas assignat duodecimam rõnem, ꝛ que ꝑm eum minozes patitur calumnias pp quam sententia censure per appellationem nõ suspenditur, qz illa inquit infligitur pp peccatũ, q ligat animam indissolubiliter nisi sequatur competens satisfactio. Nam peccatum non remittitur nisi correcto. notatur in regula peccatum. de reg. in. in. vj. vnde excõicatus vel suspensus cũ p peccatuz sit separatus a gratia dei. xj. q. iij. audi. deniq̃z nõ põt is amplius p actum positiuum appꝓnis se restituere gratie dei, nisi aliter se emendet, ꝛ tenẽdo excõicationez esse iustã ꝛ nõ suspendi per appellationem nullum est periculum cum possit ibi prouidere petendo absolutionem, ꝛ prestando cautionem de parendo iuri, aliter esset periculum, qz posset se iniuste, ꝛ dãnabiliter immiscere sacramentis ecclesie, ꝛ cõioni hominum, preiudicando ꝛ attentando ea iniuste.

FINIS

¶ Ad lectorez Hexasticon.

Huncce nouum quicunq̃z legis studiose libellum,
Auctoris varias suscipe, lector, opes,
Nunquid is Andreas alter Siculus ve Panormus,
Aut solido prestans Bartolus ingenio?
Tans ingens, sed vera tamen, decerpere cuiquam.
Hec licet auctori debita iure nouo.

Ex Tractatu

Ex Tractatu presente quo de

matrimonio spirituali,⁊ carnali agitur, eliciuntur sequentes cõclusiones.

¶ Prima conclusio.

¶ Matrimonium est viri atq; mulieris coniunctio individuaz vite consuetudinem continens.

¶ Secunda conclusio.

¶ Naturales filij legitimantur per subsequens matrimonium, spurij non.

¶ Tertia conclusio.

¶ Sponsalia sunt nuptiarum futurorum promissio a sponendo dicta. mos enim veteribus fuit stipulari sibi,⁊ spondere futuras vxores.

¶ Quarta conclusio.

¶ Ad contrahendum sponsalia requiritur septimus annus cõpletus.

¶ Quinta conclusio.

¶ Sponsalia amborum infantium,vel alterius tantum non validantur per supervenientiam maioris etatis,nec causant publicam honestatem,nisi post ratificata fuerint expresse vel tacite.

¶ Sexta conclusio.

¶ Sponsalia per verba de presenti contracta inter impuberẽ. ⁊ puberem,vel inter impuberes non proximos pubertati valẽt, vt sponsalia de futuro.nec in matrimoniũ tranieunt,ex sola presenerantia etatis,nisi aliter approbentur inducunt tamen publice honestatis iustitiam.

¶ Septima conclusio.

¶ Si maiores septennio cõtrahũt sponsalia de presenti nenter ante pubertatem resilire potest , ⁊ si tempore contractus vnus erat pubes,alter impubes,pubes resilire non potest, sed impubes factus pubes sic.

¶ Octaua conclusio.

¶ Sponsalia de futuro soluuntur per ingressum religionis.

¶ Nona conclusio.

¶ Sponsalia de futuro siue simpliciter,siue fide interposita seu cum iuramento dissoluuntur per mutuum dissensum.

¶ Decima conclusio.

¶ Impedimentum publice honestatis impedit,⁊ dissolvit spõsalia ⁊ matrimonium etiam carnali copula consummatum.

¶ Undecima conclusio.

¶ Sponsalia pro filijs per parentes contracta filios non obligant,nec publice honestatis iustitiam inducunt,nisi ipsi approbauerint expresse,vel tacite ex post facto.

¶ Duodecima conclusio.

¶ Missus ad copulam carnalẽ non facit sponsalia de futuro trãsire in matrimonium.

¶ Decimatertia conclusio.

¶ Sponsalia de presenti contrahuntur per verba exprimentia consensum de presenti.

¶ Decimaquarta conclusio.

¶ In matrimonijs verba sunt necessaria exprimentia consensum de presenti.

¶ Decimaquinta conclusio.

¶ Matrimoniz potest contrahi inter eos,qui sunt diverse lingue adhibito interprete.

¶ Decimasexta conclusio.

¶ In matrimonijs quamuis possint intervenire arre,tamen pena non potest adijci.

¶ Decimaseptima conclusio.

¶ In sponsalibus ⁊ matrimonijs non requiritur consensus parentuz nec possunt parentes pro filijs nisi expresse vel tacite cõsentientibus contrahere,sed possunt filij sine eorum consensu cõtrahere.

¶ Decimaoctaua conclusio.

¶ Et si facta per metum teneant mero iure, sed veniunt rescindenda,matrimonium metu contractum est ipso iure nullum.

¶ Decimanona conclusio.

¶ Statutũ laicoz disponẽs circa substãtiã matrimonij inhibẽdo,vel prohibẽdo matrimoniũ qp ecclesia nõ improbat,nec impedit non valet qui disponit in materia concernente ecclesiam.

¶ Vigesima conclusio.

¶ In cognatione spirituali,que contrahitur ex baptismo,confirmatione,⁊ catbecismo prestatur impedimentum matrimonijs, ⁊ duo prima etiam dissoluunt,vltimuz solum impedit.

¶ Vigesimaprima conclusio.

¶ Consanguinitas est vinculum personarum ex eo proueniens quod vna descendit ab altera vel ab eadem.

¶ Vigesimasecunda conclusio.

¶ Linea est coniunctio personarum consanguinitate cõiunctorum diuersos gradus,⁊ numeros distinguens.

¶ Vigesimatertia conclusio.

¶ Gradus est habitudo psonaz,qua cognoscitur quota agnationis,vel cognationis distantia due persone inter se differant.

¶ Vigesimaquarta conclusio.

¶ In linea transuersali ex odinatione legis diuine erat phibitum matrimonium in primo,⁊ secũdo gradu,⁊ per antiquos canones vsq; ad septimum,hodie vsq; ad quartũ,tam consanguinitatis quam affinitatis ratione.

¶ Vigesimaquinta conclusio.

¶ Persona addita pone p carnis ppagationẽ gradũ adijcit.

¶ Vigesimasexta conclusio.

¶ Per carnalem copulaz viri,⁊ mulieris inter cõsanguineos mulieris,⁊ virum,⁊ inter consanguineos viri,⁊ mulierem cõtrahitur affinitas primi generis eiusdem gradus cuius est consanguinitas,⁊ similiter eiusdem impedimenti.

¶ Vigesimaseptima conclusio.

¶ Cognatio legalis prestat impedimentum nuptijs.

¶ Vigesimaoctaua conclusio.

¶ Frigiditas seu maleficiũ prestat impedimentũ matrimonijs.

¶ Vigesimanona conclusio.

¶ Ad confessionem contingum asserentium inter se ꝙsanguinitatem,vel affinitatem,non separatur matrimonium.

¶ Trigesima conclusio.

¶ Matrimonium contractum per verba de presenti est solubile per ingressum religionis,post copulam non.

¶ Trigesimaprima conclusio.

¶ Votum simplex impedit matrimonium contrabi,solenne impedit,⁊ dirimit contractum.

¶ Trigesimasecunda conclusio.

¶ Error persone,⁊ error cõditionis impediunt ⁊ dissolvũt matrimonium . Error fortune ⁊ qualitatis non.

¶ Trigesimatertia conclusio.

¶ Cõditiones que sunt turpes,⁊ impossibiles in matrimonijs, habentur pro non adiectis,sed que sunt contra substantiam matrimonij viciant ipsum matrimonium.

¶ Trigesimaquarta conclusio.

¶ Constante primo matrimonio si contrahitur secundum vel intervenit fidei datio,⁊ misceatur adulterium,vel machinatio vtriusq; vel alterius cum adulterio impeditur illud secundum.

¶ Trigesimaquinta conclusio.

¶ Sententia lata in causa matrimoniali non transit in rem iudicatam,vnde revocatur quandocunq; ecclesie ꝓstat de errore.

FINIS

Tractatus rarus de Matrimonio, Insignis doctoris Domini Felicis Malleoli Hemerlini.

SVMMARIVM

1 Matrimonium vbi, a quo, & ad quem fines fuerit institutus.
2 Salomon thesaurus sapientie, & scientie dei, amore inordinato fictus est membrum diaboli.
Matrimonium multipliciter diuinitus & humanitus est glorificatum.
3 Concilium Constantiense quo fuerit celebratum tempore.
4 Itali quo vt plurimum laborent vitio.
5 Matrimonium an contrahatur per verba, ego nunquam te derelinquam.
6 Stilus curie romane & eius obseruantia pro iure allegari pot. Consuetudo est optima legum interpres.
7 Matrimonia de consensu mutuo sunt contrahenda.
8 Societas tantum aut confederatio quedam oritur per hec verba ego nunquam te derelinquam.
9 Consensus certus in matrimonio interuenire debet.
10 Verba fm proferentis mentem intelligi debent.
11 Matrimonium nunquam contrahitur per hec verba, ego nunquam te derelinquam.
12 Amor carnalis furor quidam & langor dicitur.
13 Nobiles & diuites quibus pre pauperibus polleat virtutibus.
14 Fornicatio simplex minimum peccatum est inter mortalia.
15 Apostatandi modus subtilis dicitur dum religiosus ad episcopatum promouetur.
16 Judices & notarij terribilem rationis calculum reddent in die iudicij.
17 Sigillator literarum dicitur spiculator, & exactiõis, corrosionis, tonsionis, spoliationis, perturbationis, & flagellationis vltimus executor, qui verius diceretur fugillator.
18 Heres tertius non gaudet bonis iudicum, notariorum, & sigillatorum male acquisitis.
19 Matrimonium contrahi dicitur per verba, non te derelinquã. que ab aliquo puelle dicuntur.
20 Matrimonium sanctitate, nobilitate, & prioritate omnes mundi contractus antecellit.
21 Vexatio ingenium acuit.

Deus Glorioſus

1 Omnia quecũq; voluit fecit, & erãt valde bona. & inter opa suaq; creaturaq; nõ erat minimũ † beatissimi mrimonij sacrm die sexto pñte trinitatis summe testimonio in voluptatis paradiso qstitutus, in finez & euentus, vt inter virũ & mulierẽ eẽt felix legitima quoq; qiunctio indiuiduã vite qsuetudinẽ retinens. vt dixit summus põtifex Alex. iij. de presumptio. Illud. Illã igit indiuiduã vite qsuetudinẽ designauit dñs, cuz prio vixt creauit. & qm de costa viri sibi mulierẽ fabricauit, & nõ de capite aut pedibus, sed de vtris medio, vt mediocris & qsodalis sibi foret qnersationis qsuetudo. Ex his ppẽdamus q̃ solẽniter, imo ante oẽs mũdi solẽnitates vr solẽnizatũ p põtificis summi solẽnizantis cũcta p mũdũ creatorem. Et igitur dicit Hieron. sup illud Matth. xix. Quos deus qiunxit, hõ nõ separet. subaudi violẽter, sine lege, absq; rõne. Nõ eniz homo separat quos pena dãnat, quos reatus accusat, quos maleficiũ coartat. Hec ille. Sz nũc iepe videmus qp hos quos deus nõ qiunxit, sed aliũde qiũctos infeliciter infelicitas cõbinauit, diabolus nusq; separauit. hoc est vt quos libido furiose delectationis & nõ amor qingalis sancte Serenitatis cõbinat, sathanas q Paulus colaphizauit violenter segregare omittit. vñ dicit Valerius in Epistola ad
2 Rufinũ volẽtẽ ẽbere mrimoniũ. † Sol boim Salomõ, thesaurus diuitiaq;, sapiẽtie dñi, singulare domiciliũ; crasso tenebrarum fuscatus atrameto, lucẽ aic sue feminaq; facinor amisit, & posire mo curuatus vez Salomon coram Balaim idolo ex trichimo dñi mutatus est in membrum diaboli. sunt ergo sacra mrimonij qmubia? de puro & bono qsensu partiũ qiungẽda. Nã dixerũt parẽtes filie sue Rebecce quã Ysaac filius Abrahe p nũtiũ petiit in vxo

rẽ. queramus voluntatem puelle. & ipsa mox sine deliberationis dilatione, qz fuit nubilis, & amore concitata, naturalibus instrumentis in virum quem non cognouerat neq; viderat, sed tm de sue iuuentutis & pulchritudinis statura p nũtiũ certificata qsensit. & inquit, Vadã. Genes. xxiiij. & relinqt patrẽ & matrẽ & transiuit in terrã alienã, & adhesit & obediuit illi iuxta mãdatum dñi, qui viderat a Sarra, id est matre mariti sui, vez vxore Abrahe que dixit illũ dñm suum. Gene. xxj. Hoc igitur mrimonij sacrm multis est figuris diuinitus & humanitus tã multipliciter glorificatuz, vt videbatur in gloriosissima virgine Maria cuz Joseph suo curatore, & Elizabeth cũ Zacharia & pluribus sanctis hominibus & cũ timore dñi ẽctũ & solennizatũ. sed in his diebus nris ad quos seculoz puenerunt fines. j. Cor. x. Prohdolor taz viliter, deceptorie, necnõ irrenerenter vr qglutinatũ, qm nõ imerito proles in tertiã & quartã generationẽ patr maledictionis dispẽdiũ, & insup tã leuiter incõsiderate & presumptuose p iudices seculi, maxie in foro spirituali, & presertim in Cõstantien. & circũuicinis diocesibus cõiunguñ homines volũtate, ritu, moribus, statu, qditione quoq; dispares. † Hoc admirãdo suis oculis vi
3 derunt & murmurando dixerunt viri perinssimi tempore cõcilij Constantien. ibidem celebrati de anno dñi. M. cccxvj. & sequẽtibus copiosissime de omnibus ecclesie catholice finibus qgregari, quod nunquam viderint regionem, regnum, terram, puinciam vel diocesim in quibus tot per singula tempora monerent cause matrimoniales sicut in consistorio curie Constantien. dixerunt añt Astronomi ibidẽ similiter cõgregati quod sicut Italia que in se Lombardiam, Tuscaniam, & Romandiolam sub regimine necnon dñio dominantis infusione Martis bellicosissimi planete vr coangariata, & Burgundia sub Saturno, sic regio & regnũ Sueuie in qua continetur diocesis Constantien. principaliter latissime sit necessitata sub lubrice luxuriose que veneris dominatione vt dirigat simile simili ad opus naturaliter increatum copiosissime. & andi rem gestam in iam dicto concilio Constantien. & tpe Sigismundi Romanoz regis. ex post imperatoris ibidem existentis. Quidam Romanus nobilis clericus inter alias nationes multas ibidem pleuerans, videns tantam copiosam mulierum pulcherrimaz multitudinẽ ad opus naturale proportionatã, dixit mirãdo ad quendã canonicum ecclesie Constantien. sibi quondã in Romana curia notũ, in despectum derisionis Alamanoz odiose vituperiũ. † Ecce vestre mulieres
4 sine sint filie, vel matres sunt omnes meretrices. Et ille canonicus illico respondit (quoniam certus) & ecce vos viri Romani & Italici cõiter estis macarelli sine busurones maledictissimi. & inter vos mulieres honeste propter crimina vestra in despectũ vestrum qñcunq; possunt, sunt infinite meretrices. Dicũtur autez macarelli sine busurones viri sodomite contra naturã peccãtes in Italica lingua, quoniã propter criminis enormitatem hoc nephas horrendũ in nostro latino non hz proprium vocabulum sed accommodatum, licet sit antiquissimum. de quo dixit Joseph q fratres suos relegatus & venditus in Egyptum fore crimen pessimum. de quo dicit Imperator Justinianus in auct. de peccato contra naturam. dum de eo dicitur quod aer corrumpatur. hanc igitur ipsius canonici responsionem dum Romanus audiuerat a vituperio mulierum Alamanie confusus tacendo cessabat. Et nunc reuertamur ad propositũ. Nam dum de anno domini M. ccccxxvj. & sequentibus fuerã in studio gloriose matris quorum studioz Bononien. diligenterq; perquirendo vna cũ studentibus ab officiali curie consistorij Episcopatus Bononien. fuimus notabiliter informati qp p illũ annũ nulla sup federe matrimonij mota fuerit causa, lz interdũ de impedimentis consanguinitatis, & affinitatis ac spiritualis consanguinitatis fuerint altercationis, contentionis, & declarationis petitiones, & tñ veritas qp in dictis regionibus, & presertim Roma & sitr in Bononia & plerisque ciuitatibus alijs puellaq;, virginũ, & viduaq;, aliarũq; mulierũ est tanta naturalis, artificialis, curialisq; custodia & etiam consuetudinis disciplina, vt viris, vel inuenculis eoz nõ pateat, nec liceat inhoneста frequentare qsoria, lz interdum secretissima fiant conuenticula. Sed prout prediximus de partiũ consensu, de iure naturali canonico quoque & ciuili notabiliter perquirendo, & in dictis diocesibus minime, prout deceret perscrutato tandem penã thematis casuz prout exẽpla Christi formaliter informabant filios hominum. & talis casus in curia Constantien. videtur inter peritos multipliciter frequentatus. & in Romana curia & extra & in consilijs nuper Basilien. & quondam Constantien. fuit per diuersas sententias terminatus. Et ecce talis est possibilis positionis apparatus.

Quidam

Quidã clericus in minoribꝫ ordinibus ꝙstitutus eccle
sie collegiate Thuriceñ Cõstãtieñ. diocesis ca
nonicus in studio Vienen. Patauien. diocesis† mozã trabẽs
adamauit quandã honeste ꝙuersationis puellã sibi vicinam, ⁊
post decẽtes huic cõmercio tractatus ꝙuenerunt in loco nota
biliter secreto, ⁊ dñ clericus ꝑ carnali copula ferueter stimula
tus laborares, ⁊ ipsa nãliter inclinata ꝑ verecũdia tñ ⁊ honesta
te ⁊ metu parẽtũ intricata ꝓplexaqꝫ remaneret, tãdẽ ⁊ post multa
breuitatis benignitate dimittẽda ait. ⁊ si ꝙsensero ⁊ ꝑ te ꝑturba
ta, corrupta, granidataqꝫ, ⁊ ꝙ magis est virginitate ⁊ pentũ di
lectione ꝺstituta fuero, tu mobilis ⁊ instabilis locũ mutabis, ad
tuã patriã remeabis, ⁊ me paupculam desolatã derelinques. ꝛ
ipse clericus ingt. ꝑmitto tibi ꝑ fidẽ meã ꝙ te nũquã derelin
quã, ⁊ si placuerit, mecũ in terraꝫ meã liberaliter deduca ⁊ fruc
tus beneficij mei vna tecũ ꝓpetuo fideliter distribuã, ⁊ bis pro
missis puella cõsensit, ⁊ finaliter granidata, cũ clerico clam re
cessit, ⁊ sibi post multa apud ecclesiã Thuricen. cohabitauit, ⁊
ꝙr post annos de vicinis mulieribus ꝓcepit, ⁊ post hoc soler
tius ꝑquirendo consortata, intra se decreuit, ⁊ verba sibi ꝑ cleri
cũ dicta ruminauit, vcz, Te nunqꝫ derelinquã ⁊c. ⁊ ꝙ ex talibꝫ
verbis carnali copula subsecuta mr̃imoniũ iudicaret legitimũ,
⁊ in curia Cõstãtien. ipsuz clericũ canonicũ ad iudiciũ illius cu
rie citari fecit ⁊ casum thematis ꝑ libello ꝓposuit, ⁊ ipsum cleri
cũ i virũ sibi legitimũ in forma solita adiudicari petiuit. ꝙr cle
ricus libello rñdens ait. ꝛ talia vz, nũqꝫ te derelinquã. ⁊ alia lin
gua cõpatriota ꝑ extensuz dixerim, ⁊ bis promissionibus ipsam
de terra ⁊ cognatione sua deduxerim, ⁊ tñ inter nos ꝓ tũc si
cut in me ꝓnunc nõ fuit alius voluntatis ꝙsensus nisi vt mibi
adhereret ⁊ cohabitaret sicut mulier clerico cohabitare solet.
nã ꝑ relationẽ meã fuit certificata qõ ꝑ nullã aliã artẽ aut artis
facultatẽ ipsam ⁊ me nutrire possem nisi ⁊ ꝑsertim ꝑ clericalis
⁊ canonicalis status ꝙtinuationẽ, attento qõ ipsi partes in die
bus illis qbus ꝙuenerant, neqꝫ ex post vsqꝫ i ꝑsentẽ diẽ ambe
matrimonialiter nunquã consenserint, nec de matrimonio ꝯbẽ
do simul, ⁊ semel vna volũtate ꝛbo nec facto ꝙcordauerint. ad
hec aduocatus mulieris rñdit reqsitus dicens. Bñe index pro
matrimonio partium vr̃ iudicandũ, ⁊ tutius tanqꝫ ꝓ re vtilio
ri ⁊ honestiori, saniori. ⁊ securiori, ⁊ ꝑsertim ex eo, qz talia ꝛba
vcz, nunquã te derelinquã ⁊c. ꝓprie inter solutã ⁊ solutũ car
nali copula subsecuta semper in ꝙsistorio Cõstantien. ꝓ matri
monio puro vel saltem ꝑsumpto concernitur esse iudicatum.
† licite añ ꝓout stilus Romane curie ⁊ eius obseruantia ꝑ iu
re potest allegari. sic ẽt stilus ⁊ obseruantia curie Constantien.
⁊ alterius cuiuscunqꝫ curie ꝓ iure potest teneri. ⁊ si dubiuz est
per illa verba, nunquã, vcz, te derelinquã, carnali copula subse
cuta, ꝙliter ipsam nõ velit derelinquere. ex hoc hec verba in me
liorẽ partẽ sunt interpretanda, vt res potius valeat de qua agi
tur, ꝙꝫ ꝑeat, vt legit̃ ⁊ no. ff. de re iudicata. In re. dubia, ⁊ in his
que dubia sunt ꝙ certius est tenere debemus. de spõsa. Inue
nis multo melius ⁊ certius est promouere sacramentũ mr̃imo
nij quã cõcubinatus crimen turpissimũ tolerare. ⁊ ꝛ de mr̃imo
nio spirituali cõtrahendo, ꝓout est ꝓfessio aut sacri ordinis sus
ceptio, sit certa forma in iure descripta, vt patet. de mr̃imonio
autẽ carnali contrahendo quelibet patria aut regio seu terra
habet sua verba cõsuetudinaria, ⁊ talis cõsuetudo ꝑ lege est te
nẽda ⁊ recipienda, vt. j. distin. Consuetudo. ⁊ in talis consuetu
dinis virtute sententia est fideliter promulganda, cum consue
tudo sit optima legum interpres. de consuetudi. Bilectus. diu
turni enim mores, nisi legibus sint aduersi, consensu vtentium
approbati. legẽ imitantur. xij. distin. Diuturni. ⁊. xj. distinctio.
in rebus. imo si tanto tempore fuerat obseruata cõsuetudo, vt
non sit in memoria hominuz quando ceperit, vincit legem. ff. de
aqua pluuia arcen. l. j. imo binus actus vincit cõsuetudinẽ, vt.
xxv. q. ij. Ita nos. sed hic actus videlicet pronuntiãdi ꝑ mr̃imo
nio per hec verba. Nunquam te derelinquaz ⁊c. est infinitus ⁊
in infinituz continuatus, ergo ⁊c. Aduocatus autẽ clerici dili
genter requisitus ait. ⁊ licet in curia Constantien. taliter ꝓut iã
dictũ est videatur frequenter sententia tum. ⁊ iuxta formaz the
matis nostri vel consimilis, sed si ad curiã Maguntinã vbi flos
⁊ ros est peritoꝝ fuerit appellatũ. frequẽter videmus qõ si fue
rit facta debite diligentie frequentia in cõ: rariuz sententiatum,
⁊ iudicij nostri ꝓcessus iudicialiter reuocatus, ⁊ a pitioribus sub
sannatus, sicut fortassis huius collationis apparatus a iurispi
tis curie Constantien. erit deliratus. † Nã qz matrimonia sunt
contrahenda de mutuo consensu, boc est de sensu simul ⁊ sem l
habito. ⁊ non qõ vni bodie placeat ⁊ altari displiceat. vt legit̃ ⁊

no. in. c. tua. de spon. duoꝝ. ⁊ ꝛ bodie incipiat placere mulieri,
ꝙ prius nõ ꝙsiderauit ⁊ viro semper displicuit, qz ipse aliud pla
citũ, vcz sacerdotiũ assumendũ suo tpe in mente habuit. Hec est
rarũ in diocesi Cõstantien. ⁊ ceteris vicinis mulierũ ⁊ clericoꝝ
cohabitationis ꝙcubinatus ꝙtuberniuz. ⁊ ꝓout ꝑz in themate,
ad ꝯbendũ matrimoniũ, nec cũ illa neqꝫ cũ alia nunqꝫ habuit ꝑ
positum. Et sincerius ꝙsiderãdo, tũc ꝑz qõ nec in Austria, nec
in Suevia illa verba vcz. Nunqꝫ te derelinquã. sunt ad matri
moniũ ꝯbendũ appropriata, nec in ꝙsuetudinẽ deducta, sed que
libet patria per cõpatriotã linguã ꝓpriã ꝑlẽ ⁊ ꝓpriũ modum ꝯ
bendi solẽnitatis matrimonij prolationẽ ⁊ modulationẽ. Nam
in Bononia dr̃ ꝓprie iuxta iuris dispositionẽ in hunc moduz.
vt vir primum dicat ad femellã, In noie dñi. Ego. N. te. N. vo
lo hr̃e in vxorẽ legitimã. ⁊ ipsa eꝯ. ⁊ ego te in virũ legitimuz. ad
hibitis ad hoc personis idoneis ⁊ alijs solẽnitatibus, vt euitetur
vitiũ clandestine desponsationis, vt de clandesti. desponsa. Cuz
inhibitio. Et nũc procedamus ad rerũ experientiã. Nã si in ter
ra nostra ⁊ in diocesi Constantien. inter principes, nobiles, ci
nes, plebios, ⁊ rusticos in vere honestatis statu ꝙstitutos, ⁊ iter
eoꝝ liberos matrimoniũ cum solẽnitate decenti publice ⁊ in fa
cie ecclesie, boc est Christi fidelium, aut eccclesie fidelium ꝓsen
tia fuerit ꝯbendum, parentes puelle nõ essent cõtenti, nec fidez
ꝙgruam matrimonio ꝯbendo, vel ꝯcto adhiberent, si vir tantuz
diceret puellã, nunqꝫ te derelinquã. ⁊ eꝯ puella ad virũ. sed pa
rẽtes aut ꝙsanguinei, vel affines, vel curatores ⁊ tutores seu me
diatores dicerẽt. dicãt verba ad matrimoniũ ꝯbendũ ꝙsueta, ⁊
de terre ꝙsuetudinis vsu frequẽtata, alioquin ꝙsentire nolumus
⁊ ꝯctui fidẽ adhibere nõ intendimus. dicas igitur lingua nobis
cõpatriota. Ego volo te hr̃e in vxorez ⁊c. ⁊ puella, ꝓout decet,
eꝯ. ⁊ sic sane sine dolo ⁊ fraude matrimonij sacr̃m videtur fore ꝯ
ctum. ⁊ fideliter carnali copula consummandum. † Nam per il
la vcz verba, Te nunquam derelinquam. ꝯbitur societas aut
confederatio inter dominum ⁊ famulum ac inter dominam ⁊ fa
mulam, socium ⁊ socium. immo ꝯbitur concubinatus inter cleri
cum ⁊ mulierem, vt premittitur in themate. Item inter nobilem
⁊ rusticam puellam solutam vbi alias videtur dispar cultus per
sonaruz. Et reuolnẽdo scripturas legũ, ⁊ canonum, glossarum ⁊
doctoꝝ, non reperitur quod per talia verba vnquã matrimo
nium fuerit ꝯctũ. Sed nunc reuertamur ad curie Constantien.
vsum ⁊ consuetudinem in casibus matrimonialibus frequenter
occurrentem in hunc modum. Nam vir vt similis diligit sibi si
mile, ⁊ ꝑsertim si pulcbrũ est obiectuz ⁊ inardescit naturaliter
ad talem personam, sicut quandoqꝫ ex talis ardoris debiti concu
piscentia nascitur concubitus cum persona ꝙsecrata, aut sangui
ne, affinitate, ⁊ cognatione spũali cõiuncta. ad qꝫ si dicat vir fru
ctu ventris granidatam ⁊ mente perturbatã in mere consolatio
nis beniuolentia, nõ te derelinquam. hoc est ⁊ ita intelligitur in
vite necessarijs, ⁊ partus procreatione ⁊ educatione pertinẽter
oportunis, aut alias vir potẽs diues vel abũdãs, liber ⁊ solutus
ad liberã solutã aut pauperculã ad ꝙquirendum eius concubi
tum, ⁊ interdum de parentum puelle bona voluntate, nõ te dere
linquaz. ⁊ ꝙstat naturaliter, experienter ⁊ vsualiter ꝙ vtrinsqꝫ p
sone nõ est intentio, nec quentio, nec moraz applicatio, vt simul
matrimonium ꝯbant. ⁊ si post tps ipsa puella de matrimonio in
dicialiter ageret consummato, quis sane mentis iudicaret ꝑ ma
trimonio. Imputeꝫ ergo in hoc ⁊ alijs casibus ⁊ incerta ⁊ confu
sa ipsi puelle, dum potuit verba predicta vcz, nunquam te dere
linquam, tanquam dubia in claram ⁊ consuetam formam dedu
cere, ⁊ nõ fecit. Item dum potuit ⁊ debuit quare non in certam
honestam ⁊ indubitatã conditionem dilatauit ⁊ exposuit, ac de
clarauit, vt legitur ⁊ nota. de condi. appos. Be illis. ⁊. c. super
eo. ⁊. c. per tuas. ⁊ ad hoc sunt rotundi textus quos ꝓ nunc nõ
carpit memoria. sufficit añ apud antiquos allegare ins omisso
loco iuris, vt ꝓprie nota. in. c. vestra. de cohabita. cleri. ⁊ mu
lie. ⁊ Spec. de aduo. circa finez. † Et vt frequenter videmus, si
diceret puella nõ sum contenta de talibus verbis, sed dicas pa
tenter ⁊ indubitanter. volo te hr̃e ⁊c. ⁊ si tunc vir talia diceret, ⁊
ad carnalis copule cõplementũ properaret, tunc puella videret
q effectualiter proficeret. hos tñ dubios ⁊ incertos consensus
examinatores ⁊ tationes ⁊ consequenter iudices non aduertunt.
⁊ ꝑsertim in curia Constantien. manentes ⁊ decipiunt viros ⁊
iuuenes. vt dicant hec verba dixisse, vcz, te nunquam derelinqꝫ,
vel si dixerunt. tamen animo ⁊ intentione contrahendi matrimo
nium nunquam dixerunt. Scriptum est enim. si dolus dat cau
sam contractui, vt si te inducam ad proferendum vel confiten
dum quod alias non faceres, non vz. ff. de dolo. l. eleganter. sed

hec iudices nō aduertunt neq; ponderāt. sed pro matrimonio in
dicant ⁊ quandoq; sic corpus ⁊ animam damnant. Videtur ēt
q̄q; qō vir pro puella procurat, ⁊ veneris salaria sollicitat. ⁊
naturalis prurītus puellam stimulat. quibus concurrentibus ⁊
chorruscantibus ac conuenientibus tanquā insensati concubitu
perficiunt. ⁊ nullius honestatis publice, vel occulte memoriā re
sumunt. Nā ad propositū legitur de Pamphilo de huius cer
taminis prelio inter ipsum ⁊ Galateā dum dixit. Nos mō pau
lisper quiescere q̄uenit ambos. Dux facto cursu noster anhelat
equus. Et dixit ille venerabilis Boetius lib. i. de cōsola. Quid
de corporis voluptatibus loquar, vcz incontinentia lubrica, qua
rum quidem appetitus plenus anxietate, satietas vero plena pe
nitētia. Hec ille. Et sic extincto furoris prurītu restauratoq; qn
quagesimo sensu puella volens honoris ⁊ honestatis statum re
staurare, ⁊ pp parentum suorū metum monet causam viro ⁊ di
cit per infīm de hoc quod nunq; fuit intentatum. Et nunc reuer
10 tamur ad propositum. † Nam expresse dicunt iura, quod verba
sunt ꝑm mentem proferentis intelligenda. non. n. intentio ver
bis, sed verba intentioni debent deseruire, vt legitur ⁊ no. de ver
bo. significa. In bis. ⁊ verba non accipienda semper sunt vt so
nant. xxiij. q. j. Paratus. ⁊ deus nō iudicat verba sed intentio
nem proferentis. xxij. q. v. Humane. ⁊ igitur verba sunt institu
ta vt eis quisq; in alterius notitiam cogitationes suas proferat.
xxij. q. ij. Is aūt. ⁊ sepe contingit ⁊ taliter vidi fieri qō scholaris
pauper, vel diues ad sacerdotij dignitatē procedens aut benefi
ciatus abundanter dicat ad mulierē philocaptus verba preno
tata. vbi constat patenter quod ꝯbere non intendebat, q; foret
causa sue destructionis. Sic ēt in pluribus aliis solutis, diuiti
bus aut potentibus personis, prout pretactum est. Unde dicunt
Doctores in. c. tua dudum. de sponsa duorum. prius allegato q;
matrimonium ꝯbitur solo consensu qui solus si defuerit, etiaz ip
so coitu celebrato frustrantur omnia. Item ex quo vir consentit
per verba de presenti in mulierem maritali affectu. ⁊ taliter ecō
uerso in virum seu verbis consuetis. s. accipiam te in meam vxo
rem. ⁊ econuerso illa respondet. Et ego accipio te in meum vi
rum. vel sic. Volo te habere decetero in vxorem, ⁊ illa econuer
so, vel quibuscūq; aliis verbis vel signis, vel nutibus expr̄imitur
statim matrimonium est contractum. Et hoc ideo dicitur, q; sur
dus, ⁊ mutus possunt contrahere matrimonium, vt in. d. c. Tua
dudū. Veruntamen ⁊ si loqui possunt contrahentes necessaria
sunt verba quantum ad ecclesiam consensum mutuum claruz ⁊
indubitatum expr̄imentia. Et hec mens Doctorum, prout notā
tur in studio notani Bononiensi.

Ad consuetudinem aūt per partem aduer
sam tripliciter allegatā,
dicamus quod lz sit consuetudo iudicum curie Constantien. ta
11 liter pronuntiandū, vt in thematis propositione, † attn nō est cō
suetudo in moribus vtentium ⁊ volentiuz matrimonium ꝯbere
in sincera veritate, vt per predicta verba, vcz nunquam te dere
linquam, quonismodo ꝯbant. ex quo ⁊ prout ex predictis pz qō
matrimoniuz non oz claudicare. Nec dici potest quod sit mos
taliter matrimonium ꝯbendi, cum mos sit qualitas proueniens
ex iteratis actibus, vt de penitentia di. ij. c. i. dicitur esse mos lō
ga cōsuetudo. vt distin. i. Jus generale. sed hec verba videlicet.
Te non derelinquaz, nec vsu nec moribus sunt introducta ad ꝯ
bendum talia sacramenta. De tanti aūt sacramenti leui pensio
ne dicit Hugo de sancto Victore. in quadā collatione. Mulierz
volens ollam de terra figulatā pro solo denario cōparare, mani
bus pulsat ⁊ sonum resonando multipliciter probat, ⁊ eius inte
gritatem stimulat, ne tam vilis pretij cōmoditatem perdat. sed
vir mulierē sibi perpetuo copulandā ⁊ indissolubiliter alligādā
sine ꝓbatione recipit. ⁊ sepe se fīr ⁊ ipsaz irrenocabiliter decipit.
Hec ille. Et hoc fortassis perpendentes filij huius seculi prudē
tiores in conglutinando sibi sarcinam perpetuā, vcz vxorē prius
probare pretendunt anteq; se tanto ligamine ⁊ pondere ⁊ vincu
lo concludant, ⁊ sic sepe contingit qō in tali proba. q̄iunguntur,
⁊ amoris langore naturaliter infatuant. ⁊ tanq; furiosi similiter
⁊ amentes luctant. Unde dixit Azo. in sum. c. de adulte. Cum
furor ille venit, nemo securus erit. ac si diceret. In hoc neruoz
violenti certaminis bello, nullus discretionis intellectus vtitur
12 rōnis remedio. † Quod ⁊ sanctus Paulus permittit, ⁊ matri
monium non ꝯxit ⁊ virgo permansit. vnde sanctorum virorum
conuersatio de mulierum consortio, ne insanirent, ⁊ q̄scientia ta
bescerent, ⁊ sincerum animum non q̄raminarēt, ad desertissima
loca se diuerterunt, ⁊ ēt aliorum hominum loca penitus declina
uerunt. Et iō Aristo. huius certaminis inuasionez asserit fore
furorem. Maz sathana colaphizante generat sepe moztis strido
rem. Unde magister Raf almansoris monarca medicoruz no
minat hunc furorē amoreireum. i. amorem ereū. ⁊ sicut eris me
tallum hz sonitum ⁊ non intellectū. sic taliter inuasus nihil agit
quod sit ad prudentie virtutē directiuum. Nominatur ēt mor
bus q̄tagiosus sicut est lepra, scabies, morphea, vel pestilentia,
q; ab homine in hominem latenter repit. ⁊ qui nunquam mulie
rem videret perpetuo hoc morbo careret. Huius cōtagionis in
firmitas patebat in Dauid cū Bersabee, ⁊ filio suo Salomo
ne, ⁊ infinitis sapientibus huius seculi circumuentis in mulieruz
contemplatione. ⁊ facilius in diebus nostris in quibus sunt ho
mines in omni discretione fragiliores, ⁊ nō est nouum. Nā olim
Rex Bohemorū Proanus Sigismundi Imperatoris tali mor
bo q̄taminatus sibi matrimonialiter q̄iunxit filiā lotricis. sic nu
per Ludouicus Dux Bauarie similiter sibi coniunxerat filiaz
vnius paupercule, sed ibidem consensus vtriusq; lz quo ad vi
ros effeminatos patenter interuenit. Sed ad propositum redea
mus. videtur q; in diebus nostris sic in antiquis sup federe ma
trimonium ad iudicij consistoriū connolantes, vt plurimuz sunt
persone iuuenes, leues, adolescentes ⁊ insipiētes pariter, aut ab
vna parte ad minus nō nimium abundantes, pedibus trotātes,
⁊ habitu simplici vel rusticali procedentes, ⁊ raro vel nunq; Co
mites, vel Barones aut nobiles seu ciues elegantes, honestos
vel prudentes, aut ab vtraq; parte multis diuitijs pollētes, seu
curribus, quadrigis ⁊ equis gradientibus incedētes in hoc in
13 dicij foro de federe matrimonij q̄uenient q̄tendentes. † Nā gra
uitas morū, honestas q̄uersationum, veritas verborū, ⁊ fides p
missionum plus est in potentibus ⁊ diuitibus q̄ inedia grana
tis pauperibus. Unde post multa concluſi in libro de nobilitate
capitulo antepenultimo, illa que iam prediximus. ⁊ sup hoc igit
dicitur, quod illud vcz quod hr̄ dictum a Christo Matthei qn
to. Beati pauperes, quoniam ipsorum est regnū celorū. videat
falsissimum. Nam per singulos dies diuites ⁊ potentes emunt,
comparant a pauperibus per suas eleemosinas regnum celoq;,
quod si foret vna villa de oibus domibus non remaneret ipsis
vna sola tegula. Et sic iterum ad propositum veniamus. Volūt
iura quod dormientes si pretendebant ante dormitionē baptiza
ri vel ad sacros ordines promoueri in veritate dormientes in
tra actum baptismatis, vel ordinationis recipiunt baptismi. vel
ordinis sacr̄m, vt legitur ⁊ nota. de baptismo. ⁊ eius esse. Maio
res. Sed nullo iure canetur nec aliquo casu reperitur quod dor
mientes aut furiosi seu amentes, ebrioli, vel infames facere pos
sint aliquē actum siue ꝯctum legitimum iuris auctoritate confir
mandum. nunc discernamus cuius conditionis fore debent ho
mines tam glorioſum solēne ⁊ indubitatū sacri matrimonij sacrz
ꝯbere volentes quod baptismatis ordinis ⁊ sacr̄m omniuz fuit
initiū ⁊ fundamentū. ⁊ igitur quibus verbis, quo animo, qua in
tentione ꝯbere volentes conueniant. ⁊ vtrū sint furiosi, vel amē
tes prout premittitur hoc p iudices ⁊ examinatores, magna dili
gentie solertia foret perlustrandum. Nam ad propositum vr̄ in
experientia rerum magistra quod in regno Hybernie plus cete
ris nationibus sunt boies de illegitimo thoro procreati. ⁊ hoc
pz per singulos dies in Romana curia super defectum nataliū
dispensationes vt ad sacros ordines possint promoueri reportā
tes. ⁊ requisiti super illegitimi thori consuetudinis ⁊ vsus conti
nuatione, rn̄dent in effectu, ⁊ quis homo liber natus vult volun
tarie se obligare, ⁊ tanto pondere se grauare, vt sarcinam matri
monij, doloris ⁊ cure seu furoris aut perplexionis continue ple
nam assumat intricatam. Sed tamen huius maledicte consue
tudinis vsum sedes apostolica nō approbat. sed in dispensatio
nis litera patenter condemnat. Fateor tn̄ vt pz quod sepe ad ꝯ
bendum homines matrimonij vinculum inducuntur aut com
pelluntur seu seducunt̄ si mansissent soluti minus infernalis, aut
14 purgatorij supplicioruz penas paterentur, † cum simplex forni
catio secundum iura nostra inter mortalia minimum sit delictū.
Videmus insuper in diebus nostris quod viri per verba, prout
premittitur vcz. Nunquam te derelinquam. decepti ad matri
monij vinculum per sententiam compulsi sciuerunt se non ꝯsen
sisse, ⁊ ō terra recesserūt, ⁊ amplius illas mulieres nō viderūt.
ac si dicerent. Intentio iudicat omnes, vt illi qui in sua conscien
tia ad solutionē indebitam per iudicis auctoritatem condēnan
tur, ⁊ vt censura nō comprehendantur iudicium fugiunt. Hoc ēt
sepe contingit per iniqui iudicis odium durum versus vnā par
tem pronocatum. ⁊ igitur in anime sue maledictionem peruertit
iudiciū. ⁊ talis taliter iniqua cōdemnatus. ad tribunal oipoten
tis pronocat. huic tn̄ q̄silio nullus adherere p̄sumat. Item vide

mus

mus q̄ mulieres alique bona cōscientia mote, cernentes in exa
mine viros fore mendaces, ⁊ vero legitimo matrimonio cōtra-
dicentes, qō ipse tñ fidē seruare volentes in vita viri in aliū virū
non fuerūt consentientes. Vidimus insuper in curia Cōstātien̄
rarissime viros ipsas mulieres iudicialiter in cōsistoriū sup ma
trimonio petentes, sed cōiter ipsas mulieres seu femellas viros
impetentes, ⁊ qñq̄ duas vel tres mulieres vnū virū simul ⁊ se-
mel in virum legitimum sibi ⁊ quelibet insolidum postulātes, ⁊ in
hoc videmus discipline discretionē terre nostre mulierū a femi
neo sexu totius Italie, put p̄mittit̄, multū discrepātē. hec ēt ter
re nostre mulierū dissolutio tñ frequenter rusticos, ⁊ plebeios
infamat, ⁊ put p̄mittit̄ in furorē conculcat, qō sensibus priuant̄.
discurrunt sicut canes rabidi, ⁊ se putant fore maleficiatos ⁊ ar
te stregaꝝ intoxicatos, sed in veritate non aliud nisi put p̄dixi
mus ille morbus cōtagiosus, videlicet Amoreireus, quo p̄ pru
dentē cōcernit̄ contaminatus. Itē put scripsi in libro de nobi-
litate p̄dicto. in. c. de principibus. post Jo. an. q̄ vidit religio-
sos p̄sertim ordinis mendicantū in episcopos titulatos fre-
15 quenter p̄motos. †Ecce inqt subtilis modus apostatizandi. nā
cū episcopatus sui titulo cogunt̄ facere sue quoq̄ professionis
⁊ similiter de ordine suo mentionē, ⁊ nihilominus cōsequenter,
ad obseruantiā tenent̄, sed terribile crimē apostasie cū religio-
nis obseruatione patentis abiectione cū impalliata simonia cō
tinue cōmittunt, sic ad p̄positū videmus in curia Cōstantien̄.
⁊ forte circumcinis vnū spolij seu rapine multū subtile delictū
in cansis matrimonialibus p̄sertim, ⁊ aliq̄ in alijs casibus si
ne Dei timore miserabiliter frequentat̄, nihilominus tñ ad tri-
bunal extremi iudicis in die ire ⁊ calamitatis, ⁊ miserie horribi
liter p̄ducendū. Nam ante concilium Cōstantien̄. p̄dictum in
causa matrimoniali per vnā partem vel personam, si se absenta
bat causa pendente fuit facta procuratoris constitutio pro qua
constitutione soluebat pars quatuor denarios Constantienses.
⁊ breuibus verbis ad sex, vel septem lineas se protendebat in ac
tū, ⁊ verū effectum plene ⁊ sufficienter ad omnem opportunita-
tē continebat. Nunc autē ⁊ longe post cōciliū videntes notarij
nostre curie Constantien̄. Romane curie stilū in hoc vtique in
crosum, lꝫ animabus periculosum ⁊ ad instar illorum primum fa
ciunt toāt prosam cōstitutionis ad latitudinem veri instrumen-
ti. ⁊ exposit ponunt tenores totius instrumenti, qō nunquā visus
est in charta aut pgameno seu forma instrumenti ⁊ rerū natura.
⁊ hoc cum infinitis clausulis in principali constitutione nunquā
excogitatis, imo nunc ⁊ in futurū nunquas opportunis. ⁊ has ⁊
alias scripturas protendunt in pluribus chartarū folijs, vt sim
pliciane partes innocentes, ⁊ non intelligentes sine dolo ⁊ frau
de cōparantes ⁊ cōtendentes cum rapina predicta maioribus
grauentur expensis. ⁊ qs dubitat qn̄ in hoc spolia multa ⁊ pec
cata cōmittant infinita, in miserabilium personarū dāna, ⁊ alias
de verbis ociosis ⁊ inutilibus faciunt libros ⁊ registra copiosa
⁊ captiosa. Et si iuxta veritatē euangelicā que non peribit ēt si
celum ⁊ terra pereant, que dicit Matthei. xij. de quolibet ver-
16 bo ocioso reddenda est ratio. †Oquā terribilē rationis calculū
reddent non tñ tabelliones, sed ēt iudices facientibus consenti
entes. ⁊ insup de talibus spolijs, rapinis, ⁊ exactionibus portio
nem recipientes. ⁊ insuper qō crudelius est, put dicit vicarius
domini nostri Jesu Christi, ⁊ regula iuris. libro. vj. non dimit-
tit̄ peccatum, nisi restituatur ablatum, ⁊ hec regula nullius ex
cusationis exceptionem tolerat, nisi in eo qui nō habet vnde sol
uat. Et hi oēs scribe similiter ⁊ reliq̄ in cōscientia sibi non for-
mant vt alicui restituāt sed stant vt in suis peccatis morituri ōfi
ciant. De iudicibus autē male iudicantibus qui ⁊ falsarij dicū
tur nuper terribile specialiter feci collationis Tractatulū qui
incipit Gyrum celi circuiui. ad honores, sed potius ad horrores
magistri Matthei nythartodium durum p̄positus Thuriceñ.
Sed vltra p̄cedamus ad materie principalis explanationē. nā
plone taliter cōtendentes tanquā simplices rusticani obtēta sen
tentia pro, ⁊ cōtra, putant se penitus fore purgatos. aut inter-
dū appellant ⁊ magnis laboribus ⁊ expensis grauamina reci-
piūt. ⁊ insuper restat vt p̄curatoribus pro modico labore multi
pliciter satisfaciāt. binc sperantes se liberatos remittūtur vltra
ad pelliparios, boc est pellū albarum cerdones, qui dicuntur
vvyszlederer. boc est ad sententiarum scriptores qui per albas
17 pelles, boc est pgamenus, faciunt nouas corrosiones. qua cor
rosione ppessa, putātes se penitus immunes cū illa pelle, †vlte
rius diriguntur ad spiculatorem, boc est omnium priorus exacti
onis, corrosionis, tonsionis, spoliationis, p̄turbatiōis, ⁊ flagel-
latiōis vltimū executorē, quē vocam⁹ sigillatorē, lꝫ potius sigil
latorem, qui per nobilissime cere titillationem seu conglutina-
tionem facit durissimas punctionis collisiones. ⁊ molliti sunt ser
mones eius super oleum, ⁊ ipsi sunt iacula, vt legitur p̄ Plinium
p̄bm de vermiculo quem nominamus terebronem. de cuius na
tura tales ponuntur versus.

Vermiculus ligni terebro vel terebellus,
Qui terebat ligna durissima carne tenella,
Dum tangit, nil durius est hoc verme pusilo,
Sed si tangatur nil vnquam mollius.

¶ Sic sigillator mollissima cera, dulci verbo, ceterū stimulato-
ribus stimulat durius ⁊ sugillat. ⁊ hoc rarū foret in Romana cu
ria. Nam bullatores q̄ Pape sunt sigillatores, ēt quorumcūq̄
aliorum p̄latorum ibidem sigilli pensores nunq̄ videmus scri-
ptorū taxas excedentes. Sed terribilius est in nostra curia Cō
stantien̄. vbi bullator in duplo, vel triplo seu vltra scriptores pre
cellit in taxa. Unde in cōcilio Basilien̄. circa fi. inter quatuor
deputationes fuit conclusum, lꝫ p̄ recessus ⁊ dissolutionis ad p̄
ceptum Romanorum regis importunitatem nō fuerit decreta-
tum ⁊ publicatum in tali vel in effectu simili forma quod p̄ om-
nes ecclesie catholice p̄latos archiepos ⁊c. vsq̄ ad infimos. ō
sigillo nulla fieret p̄sionis aut exactionis solutio, sed gratis da
retur sicut sacrorum ordinum ⁊ aliorum sacrorum collatio. ⁊ sub
excōicationis pena prout de cetero puniri debebat pranitas si-
moniaca. ⁊ dixit vnus de p̄sidētibus. habeat ergo Ep̄s minus
de familia vno famulo ⁊ equo vt emat ceram pro sigillo, quoniā
est magna rapina de tam modico labore ⁊ exili cera, tam insoli-
ta exhaurire p̄tia. Et nunc ad propositum redeamus. vnde q̄-
dam rusticanus veniens ab alpibus in causa matrimoniali com
pulsus ⁊ exactionibus p̄missis sibi non ꝙsuetis acriter flagella
tus, ⁊ ad suates reuersus, recitans rem gestaꝝ. ⁊ finaliter inquit
⁊ dum per omnia credebam fore planus ⁊ sui patiens, sed vltra
ad pelliparios, per quos designauit albarum cartarum ⁊ pelliū
scriptores quos alia lingua compatriota. Unde do ich vnder
die vvble derrer Ram. vcz scriptores, ⁊ scripturarum sigillato-
res, fui totus excoriatus, prout sctūs Bartholomeus. ⁊ nō mi-
reris si verba vulgaria scribimus. nam ⁊ summus pontifex tali-
ter procedit in suis decre. vt p̄z de vi. ⁊ ho. cle. li. vi. ⁊ in cle. vlt.
de hereti. ⁊ pluribus alijs. Et ad propositum redeundo. Leua
in circuitu oculos tuos ⁊ vide omnes isti ꝙgregati sunt ⁊ nō no-
18 nimus quo peruenirunt. †Nam de oium predictorum expoliato
rū bonis taliter, prout premittitur acquisitis vix gaudet tertius
heres. vide vbi sunt liberi, vel filiorum filij in tertiā gnationes de
oibus ab antiquo scribis ⁊ pharisei, procuratoribus, ⁊ scabinis,
aduocatis ⁊ Jebusei, cuz omnibus curie Constantien̄. plebeis
qui floreant in suorum progenitorum diutijs. ⁊ si viuunt p̄ vul-
gare cōmercium dubitamus an sit de vera linea descendentes,
vel collaterales, ⁊ sic fructum eorū de terra perdes. ⁊ q̄ñr om-
nes in vnum pauper ⁊ diues transibunt, vel transierunt in p̄fun
dum vt lapides, ⁊ quis nouit vtrum eis detur requies aut infer-
nalis cruciatus ignis ⁊ calligo. ⁊ nihilominus in p̄dicta curia
Constantien̄. quasi p̄nunc sunt in duplo persone plures q̄s añ
q̄cilium Constantien̄. predictus fuerint curiales de lucro taliter
⁊ qualiter indiscreto ⁊ labore modico de pauperus peculio in su
dore vultus sui congregato, se tam delicate continuo nutriētes.
Sed de omnibus p̄dictis terroribus singulariter annumera-
tis nemo corde compungitur, vt a dictis sollicitudinibus refre-
netur, sed vt dicit Plinius predictus, vbi ferarum vel piscium
frequentius agitatur captura ibidē celebrius ipsorum concurrit
congregatio copiosa, sic diabolus illic frequētius sua protēdit
rhetia, qz consuenit quod illic in multarum animarū proficit il-
laqueatura. Et cōiter omnes in iudicijs forensibus siue tempo-
ralibus oratores aduocati seu prolocutores iustitiā peruertētes
videntur finaliter male degentes. Est ⁊ aliud huius concursus,
⁊ conuolutionis brauiū magis effectiuum. Naz mulieres ⁊ puel
lule in curia Constantien̄. sepius prosperant̄ in sue voluntatis in
tentione in predictorū verborū, vcz, nō te derelinquam, aut simi
libus, interpretationis largissima dilatatione, qz scriptū est, vbi
corpus fuerit, ibi cōgregabuntur ⁊ aquile. Matthei. xxiiij. De
predictorum autem curialium aulicorus ⁊ ēt Romane curie cur
tizanorum periculosis curialitatibus scripsi latius in quodā tra
ctaculo ad mandatum domini vicarij Constantien̄. compilato,
qui intitulatur, de ecclesiastice libertatis priuilegio, de quibus
omnibus hos recipe versus.

Nunc theolonij collector durus amator,
A suo domino, sed raptor sepe probatur,
Inter oppressores sic pauperum dire locatur,

In illa die dum iustus vix reparatur,
Tabellio, scriba, cur bis non conglutinatur,
Pontificis signifer, mox illis conglutinatur,
Et simili pena tyranni rite plagatur.

¶ Ecce nūc principalis materie finē faciamus. ⁊ bis omnibus
19 et singulis taℓr qualr prenotatis † mihi vł simpliciano (nihilominus tñ correctionis maioris examine saluo) quod ex his verbis, videlicet, Non te derelinquam. aut in effectu similibus aut alijs, clarum matrimonij ꝙtractum, prout seruatur notabiliter in alijs forensium aut prophanarum causarum aut negotiorum contractibus ꝙsensum nō clare apprehendentibus matrimonij vinculum non indicetur. ⁊ presertim ex eo cum dicat index. Christi nomine innocato tam faciliter Christi fideles pariter non ꝙsentientes coniugatis, ⁊ impatientes naturaliter pacificos faciat. ⁊ hoc lupus cum agno prodat. Hec igitur scripsi non vt ita maneant ⁊ effectus efficaces in iudiciorum cōsequutione producāt, sed vt incitetur animus ⁊ iurisperiti solertia ꝙnenientius ad emēdandum, corrigendum, minuendum, nec non apponendum, qó sibi videtur conuenientius. Nam hec omnia videntur fieri leuius q̄ de nouo componere radicitus, sicut ruinosa domus restauratur citius ⁊ reedificatur congruentius q̄ si sine fundamēto plana terra fundaretur primitus, attento si ℘ctum mutui aut emptionis vel venditionis, seu permutationis alicuius rei vel vnius magne possessionis facere seu celebrare disponeres. O quot quantas ⁊ quales subtiles cautelas ⁊ clausulas diligenter apponeres, quos ēt dudum tetigit Guil. durā. in Specu. iuris,
20 in titu. de emptio. ⁊ vendi. †⁊ hic sacramentalis contractus qui in sanctitate ⁊ nobilitate, immo proprietate precedit omnes mūdi ℘ctus, quare non in edificando seu instaurando habent ℘ctus ponerem⁹ syncerioꝛem diligentie, immo conscientie radicatū. Et rogo ne anima tua dormiter pretedio modi cum exemplum audiēdo. Fuerat in ciuitate Ferrarien. quidaꝫ magister in Harparum armonia Italie totius monarcha precellentissimus, sed erat tante singularitatis in se, aut animi contumacis audacia qó non ad voluntatem principis ibidem, videlicet Marchionis Asten. alias Ferrarien. vel alterius cuiuscunq; deprecantis ludebat in Harpis. fuit tamen modus subtiliter inuentus quod ad sonandum fuit irritatus. Nam talis fuerat nature quando quemcunque male sonantem in Harpis audiebat se continere non poterat quin illico violenter instrumentum hoc arriperet, ⁊ artis sue simphoniam dulcissime peragebat. Sic ad propositum vt huius male sonantis oda, necnō dissonie dissonantis corda pronocent iurisperiti precordia. vt pro bono communi, necnon pro republica de presentis multum vtilis concinationis quotidiane ⁊ questionis materia eluceſcat veritatis. que Christus
21 est legalis ⁊ solennis experientia. †Ma℈ dixit Prophetа quod vexatio acuit ingeniū. Esa. xxviij. De igit animi ꝙcitati diligentia nuper sincerius scripsi, ego Felix Hemerlini de Thurego, decretorum doctor inutilis in tractatulo de Balneis naturalibus. in principio. et hanc collationem sine libris competentibus in quodam loco solitario de anno Domini. M. cccclvj. scripsi, ⁊ est inter libros, aut volumina seu opuscula siue collationuꝫ tractaculos per me de septiformi spiritus dono, ⁊ ad multorum magistrorum meorum correctionis emendationis compositas, fabricatas ⁊ compilatas (vt credo) vicesimusquartus in numero. de quo primordialis matrimonij conditorem ⁊ omnium bonorum largitorem glorificemus ⁊ laudemus nunc et semper in perpetuo. Amen.

FINIS

Tractatus vere catholicus de

Matrimonio ⁊ legitimatione, editus a Reuerendo domino Joanne Lupi, de Hispania, Sebogiense decano, ac sedis apostolice protonotario, necnon. J. U. doctore eximio.

¶ Reuerendissimo in Christo patri domino. d. Marco episcopo Prenestino Cardinali. s. Marci, vulgariter nuncupato Jo. Lupi. U. J. doctor ⁊ decanus Sebogiensis, ac sedis Apostolice protonotarius. S. P. D.

¶ Prefatio.

Reuerēdissime pater vtriusq; iuris interpres possez dicere cum primo hoie, vocē tuā audiui ⁊ timui eo ꝙ nudus essez. Nā vidi me oīum literarū in cōspectu tuo nudū, cū intellexi ⁊ expertus sum in vtroq; iure vbertatē literarū tuaꝝ, maxime in casu legitimatiōis ó quo agit, intantū vt ori meo silentiū imponere, esset mihi iusta excusatio ⁊ dicere cum Hieremia, A, A, A, ecce nescio loqui, qz puer ego sum, sed ꝙfisus de benignitate ⁊ humanitate tua cogitaui aliqd in causis mrimonialibus scribere, vbi tibi Reuerēdissime pr notū est doctores sunt quasi semp varij, vt i oibus emellas, corrigas, ⁊ emēdes. Submittēs oia q̄ dixero correctioni ⁊ determinationi ecclie, ac tue dñationis Reuerēdissime, Protestans nihil intēdens pertinaciter defendere, sed omnia tenere vt tz ecclesia.

SVMMARIVM

1 Sponsalia quid ⁊ vnde dicantur.
Sponsi nuncupatione qui veniant.
2 Matrimonium tria hz considerata.
Nuptie vnde dicantur ⁊ cur.
Matrimonium cur vocetur coniugium.
3 Statutum loquens de vxore nunquid sponsam ēt intelligat.
4 Sponsalia quot modis contrahantur.
5 Sponsalia tacite contrahi quando dicantur.
Sponsalia quot modis solnantur.
Sponsalia quam etatem requirant.
6 Matrimonij diffinitio, ⁊ vnde dictum, ⁊ cur potius matrimonium, q̄ patrimonium.
7 Matrimonium vbi, qñ, ⁊ a quo fuit institutum.
8 Matrimonij scōa institutio cur facta.
Mrimoniū christianū qd anagogice repzesentet ⁊ figuret. 10.
9 Matrimonium nunquid sit sacramentum.
10 Matrimonij sacrm in quo consistat.
11 Matrimonij sacrm per q̄ pficiatur, ⁊ quid sit illius cā ⁊ forma.
12 Ecclesia vnde ⁊ quando ortum habuit.
13 Matrimonij bona sunt tria.
14 Matrimonij finis quis sit.
15 Matrimonium vtrum sit de iure nature.
Naturaliter duobus modis dicitur.
16 Natura hominis illum ad aliquid inclinat dupliciter.
17 Lex naturalis que sit.
18 Legis naturalis duo sunt precepta.
19 Lex nāe ordinatur ad euangelicam legē, vt natura ad gratiam.
Papa super substantialibus matrimonij disponere an possit ⁊ quid de accidentalibus.
20 Uxores plures nunquid sit licitum habere.
21 Lamech ꝓ nāe institutionez voluptatis cā duas habuit vxores.
Patriarche veteris testamenti, cur plures habuerunt vxores.
22 Educationē liberorum vtriq; parenti que animalia monstrent.
Animalia quedam sunt que statim nata per se alimentantur.
23 Matrimonium quotuplex sit. 47.
24 Repudij libellus, nec tz ante Moysem, nec tz post Christum.
25 Moyses cur mala quedam permisit fieri.
Ecclesia infidelibus prohibere potest polligamiam.
26 Fidelis non pōt matrimonium ꝓbere cum infideli.
Matrimonium inter infideles quadrupliciter dicitur.
Baptismus fundamentum est omnium sacrōrum.
27 Matrimoniū non hz suū significatū vbi fides christiana nō est.
Matrimonium consummatum qñ dicatur.
28 Maria virgo benedicta spāli priuilegio sponsa dei dr.
Matrimonium inter deum ⁊ virginem, ⁊ inter diuinam ⁊ humanam naturam qūo factum.
Matrimonium per nuntium ꝓbi potest.
29 Matrimonium dupliciter consideratur.
30 Matrimonium per religionis ingressum qūo dissoluatur.
31 Responsio iuxta interrogata datur.
32 Christus Joannem euangelistam e matrimonio ad religiones ⁊ apostolatum vocauit.
33 Mrimoniū inter beatā virginē ⁊ s. Joseph, fuit verū ⁊ pfectū.

Matrimonium

34 Matrimonium quot modis sine copula dissolvatur.
35 Apostoloꝝ vocatio, ꝛ de statu religiõe ac dignitate apꝫ. 40.
36 Apostoli vocati sunt ad veram ꝛ perfectam religionẽ tria religionis substantialia continentem.
37 Apostoli Christum sequentes tria reliquerunt.
38 Religio rebus mundanis carere debet.
Apostoli habuerunt vxores in sorores.
39 Renũtiatio propriarum facultatum quot modis consideretur
Religionis tria substantialia a deo instituta.
Statuta in religione stare nõ possunt sine pape approbatione.
40 Professio tacita in religione sine requisitis solẽnitatibus fieri, an possit.
41 Differentia nunquid sit inter episcopum ꝛ presbyterum.
42 Petrus Christi vicarius fuit caput apostoloꝝ ꝛ reliqui epi.
43 Episcopi sunt loco apostoloꝝ.
Religiosus potest esse episcopus.
44 Episcopi sunt perfectionis status ꝛ religiosi perfecti.
Episcoporum officium quale.
45 Episcopus an possit de episcopatu ad religionem transire.
Religio datur ad penitentiam agendam.
46 Intellectus. c. sane. de conuer. coniug.
48 Matrimonium contrahi debet verbis consuetis.
49 Pontifices in matrimonij decisione errarunt.
50 Christus a quo secundum carnem venire debebat.
Forma matrimonij secundum vetus testamentum.
51 Matrimonium quas hodie solennitates habeat.
Stola cur hodie super sponsum ꝛ sponsam ponitur.
52 Matrimonium presumptum quid ꝛ quot modis dicatur.
53 Matrimonium sine verbis an teneat.
54 Coniugium auctoris super matrimonio ad adulteria tollenda.
55 Matrimonium an ꝯbatur ꝟbo cõsensu mẽtali nõ cõcordãte.
56 Matrimoniũ ꝙtrahens cũ duabus hereticus iudicãdus est.
57 Nomen non curatur cum persona est certa.
58 Sacerdos an possit confessionem revelare.
59 Confessionis secretũ est de sacramenti substantialibus.
60 Probatio interioris dissensus est pene impossibilis.
61 Matrimonium quam requirat etatem in vtraq; parte.
62 Puella septennis nubere an possit. 65. 66.
63 Pubes quis dicatur.
64 Tacere melius est aliquando vbi est maxima diuersitas.

T Vt videam⁹ oꝛigine ꝛ fũdamẽtũ istius materie, † pꝛio qꝛo q̃ dicãt spõsalia ꝛ qd dicãt mꝛimoniũ. Et pꝛio dico q̃ spõsalia sunt futurarũ nuptiarũ pmissio, seu futuri mꝛimonij pmissio, vt in. c. nostrates. xxx. q. v. ꝛ in. l. j. ff. de spon. Dicuntur. n. sponsalia a spõdeo spõdes. ideo spõsus pmissus ꝛ sponsa, qꝛ promissa, ꝛ sic ꝓpꝛie spõsa est, que sic viro spõsata est, vt nõ interceſſerit cõsensus de pꝛsenti. ꝛ sic ꝓpꝛie appellatione spõsi cõprehẽdũtur vir ꝛ mulier ante pfectum matrimoniũ, vt in. c. ad audientiam. ꝛ in. c. sponsam. de spon. ꝛ in. c. literas. ꝛ in. c. accessit. de despon. impu. ꝛ iura sunt vulgaria.

¶ Sed circa matrimoniũ tria † sunt ꝙsiderãda. s. cã, essentia, ꝛ effectus, rõne cause dicunt nuptie a nubẽdo, ꝛ dicunt nuptie, eo q̃ nubẽtiũ capita velant, rõne essentie dr̃ ꝙugiũ, rõne effectus q̃ est ples, dr̃ mꝛimonium, qꝛ matris muniũ, ꝛ post pfectũ mꝛimoniũ ꝓ verba de pꝛsenti ẽt ante copulã vocant maritus ꝛ vxor ꝙuges, vt in. c. ois rex. xxvij. q. ij. ꝛ in. c. cũ initiat. ꝛ in. c. ꝙuges. ꝛ in. c. ꝙugiũ. ea. cã. ꝛ q. hoc ait Aug. in. iiij. li. confes. qđ est trãslatũ. in. c. institutũ. ea. cã. ꝛ q. vbi refert verba Aug. ad Joseph. Mat. c. j. scz, noli timere accipe Mariã ꝙugẽ tuã. ꝛ postea sequitur q̃ Joseph accepit vxorẽ suã. idẽ i. c. genuit. ea. cã ꝛ q. vbi Mat. c. j. dr̃. Jacob genuit Joseph viꝝ Marie. ꝛ i. l. j. i fi. ff. ŏ bis qui no. ifa. ꝛ i. l. solẽt. ff. ŏ rit. nup. ꝛ i. l. dñus. ℌ. vxor ff. ŏ adul. ꝛ iura sunt vulgaria. ¶ † Ex qb⁹ iterũ q̃ statutũ loq̃ns ŏ vxore nõ hz locũ in spõsa, ꝛ sic ꝓ. s. dicta nõ põt substẽtari opinio Abb. i. c. ex publico. ŏ Quer. ꝙu. vbi dixit q̃ appellatiõe viri ꝛ vxoris itelligit ŏ bis q̃ mꝛimoniũ ꝙsummauerũt, sed impꝛopꝛie tã i iure q̃ i facto, aliq̃n ista alterant ꝛ dñr ꝓ ꝯriũ. s. q̃ spõsa ŏ futuro dr̃ vxor, vt genesis. xix. vbi Jacob dixit ad labã, da mihi vxorẽ meã, ꝛ sic vxorẽ vocauit tñ sibi pmissaꝫ. hoc idẽ in c. inuenis de spõ. vbi cõiunx vocat spõsa ŏ futuro. ꝛ in. c. gẽma. eo. ti. ꝛ i. c. j. ŏ dispõsatio. impube. Aliq̃n ꝓ ꝯriũ dr̃ spõsa ꝓ vxore, vt i. c. ex lr̃is. ŏ spõsa. ꝛ in. c. oẽ. xxvij. q. ij. in. c. ŏ dispõsatã. ea. cã. ꝛ. q. ꝛ isto mõ vocat mulier in tota hispania post ꝟba de pꝛsenti añ copulã spõsa, ꝛ vir spõsus, ꝛ matrimonia ŏ pꝛsenti dr̃

4 ꝛ noiant spõsalia. ¶ Ulterius q̃rit qũo ꝯbant spõsalia, † ꝛ doc. dicũt quatuoꝛ modis. Pꝛio nuda pmissione. Scõo ꝓ traditionẽ arrarũ. Tertio annuli subarratione. Quarto iuri ꝓstatiõe. ꝛ q̃q; sponsalia ꝯbunt vere ꝛ expresse, q̃q; ficte ꝛ tacite. Vere ꝛ expresse ꝓ simplicia verba altero vinculo nõ ꝙfirmata, vt accipiã te in vxorẽ. vt in. c. si inter. de spõ. ꝛ in. c. i. de spõ. duo. Quã doq; per verba iuro firmata vel fidei pꝛestatione, vt iuro te acci
5 pere in vxorẽ. vt in. c. ex lr̃is. ꝛ in. c. de illis. de spõ. † Licite aũt ꝯbunt sponsalia ꝓ actũ facti vt ꝓ donationẽ arrarũ vel aliaꝝ rerũ, vt in. c. dudũ. de pꝛesum. ꝛ in. l. scire. C. de spon. vel ꝓ annuli subarrationẽ, vt in. c. fi. de despõ. impu. ꝛ in. c. despõsauerit. et in. c. si qs vxorẽ. xxvij. q. ij. de qbus ꝛ alijs hoc tangentibus per doc. in rub. de spon. ꝓ Host. in sum. eo. ti. Ulterius q̃rit quot modis soluuntur sponsalia. Jo. an. in sum. ꝛ alij doct. in rubr. de spon. ponunt. xiiij. Que aũt etas requiratur ad sponsalia, dic q̃ vij. annoꝝ, vt in. c. iuuenis. de spon. ꝛ. c. literas. ꝛ in. c. accessit. ꝛ in. c. duo. de despon. impube.

6 ¶ Scõo q̃rit qd sit matrimoniũ, † ꝛ dico q̃ matrimoniũ est maris ꝛ femine ꝙiunctio, indiuiduã vite ꝙsuetudinẽ retinẽs, vt in. c. illud. de pꝛesum. ꝛ. xxiij. q. i. ℌ. i. ꝛ instit. de patr. pote. in pꝛinc. q̃ doz intelligi inter legitimas ꝓsonas, vt in. c. tuas de spõ. duo. Mã magister sniaꝝ in. iiij. di. xxvij. dicit mꝛimoniũ est ꝙiũctio mãlis inter legitimas ꝓsonas indiuiduã vite ꝙsuetudinẽ retinẽs. Uñ dr̃ mꝛimoniũ, doc. dicũt. s. a matrona. Aut matrimoniũ. i. matris nimium officium. tex. in. c. ij. de quer. infide. dicit q̃ ideo dr̃ matrimoniũ ꝛ nõ patrimoniũ, qꝛ ante partum onerosum, doloꝛo sum in partu, post partum laboꝛiosum. Et sic habuit denominationem a matre, ꝛ non a patre.

7 ¶ Ulterius queꝛit † vbi ꝛ qñ, ꝛ a quo matrimoniũ sit institutũ. Et dico q̃ matrimoniũ fuit institutũ in paradiso ab ipso deo, ꝛ añ peccatũ, vt Gene. c. ij. in fi. ibi, hoc ẽ nũc os ex ossibus meis, ꝛ caro de carne mea ꝛc. Ita dixit tex. in. c. vni. de voto. lib. vi. ꝛ tũc nõ fuit institutũ ꝯ pctm̃, cum pctm̃ nõ erat, sed erat institutũ in remediũ nãe ꝛ humane ꝙnis propagationẽ. Post peccatum fuit institutũ tpe legis nãe in infirmitatis remedium, nam Hieroñ. ait super Lucam, quod est translatum in. c. sicut. in. ℌ. i. ꝛ ij. xxij. q. ij. Pꝛima istitutio ꝙugij in Paradiso facta est, vt esset immaculatus thoꝛus ꝛ honoꝛabiles nuptie, ex quibus sine ardo
8 re ꝙcupiscentie ꝙciperent, sine doloꝛe parerent. † Scõa institutio ꝓp illicitũ motũ eliminandũ extra paradisuꝫ facta est, vt infirmitas pꝛona in ruinã turpitudinis honestate exciperet conꝙgij, hoc ait Augu. de bono ꝙugali q̃ translatũ est. xxxij. q. ij. in c. qcqd. In lege Moysi fuit institutũ matrimoniũ, quo ad distinctionem personarum. Sed ꝙm quod representat misterium conjunctionis christi, ꝛ ecclesie, institutionem habuit a lege gratie, ꝛ ꝙm hoc dicitur sacramentum legis gratie quod ante aduentuꝫ Christi non fuerat tale institutum.

9 **Sed vlterius** ꝙrit an matrimoniũ fuerit ꝛ sit sacr̃m † ꝛ dico q̃ fuit ꝛ est sacr̃m. Maꝫ fuit sacr̃m ab institutione matrimonij, ꝛ adhuc est inter infideles, vt dicit tex. in. c. gaudemus. in pꝛin. de diuoꝛ. vbi text. dicit q̃ cum sacr̃m coniugij apud fideles ꝛ infideles existat, sed aliter inter fideles ꝛ infideles, vt j. dicetur, ꝛ ad pꝛobanduꝫ qđ sit sacr̃m doc. dicunt, id q̃ importat aliqđ remediũ sanctitatis homini ꝯ peccatum exhibitum per sensibilia signa est sacr̃m, ꝛ cum hoc inuenitur in matrimonio vt sacr̃m inter sacꝛa computat. Mã apo. sto. ait, ad Ephe. c. v. cum loquitur de matrimonio, sacr̃m hoc magnum est. ꝛ Hugo, de sacr̃is dicit. Coniugiuꝫ est sacra res q̃ Deus ab initio inter masculuꝫ ꝛ feminam constituit, qñ mulierẽ de latere viri formatam eidem sociauit, sed inquantum hz inter fideles significationem Christi ꝛ ecclesie, dicitur sacr̃m per illa verba, relinquet homo patrem ꝛc. significabatur cõiunctio duplex Christi ꝛ ecclesie. Pꝛimo in consensu. Scõo in conformitate carnis. ꝛ tunc institutum est coniugium in sacr̃m. Maꝫ vt dicunt docto. Adam pꝛophetice illa verba intellexit, ꝛ Augu. dicit q̃ illa verba, ẽt si legantur esse verba Ade, sunt verba dei, vnio christi ad ecclesiam non est res contenta in sacꝛo matrimonij, sed res significata, qꝛ inseparabilitas cõpetit in matrimonio ꝙm qđ est signum perpetue coniunctionis Christi ꝛ ecclesie, et ꝙm quod est officium nature ad bonum prolis ordinatum. Maꝫ sacramentum non dicitur hoc ipsum matrimonium, sed inseparabilitas que est eiusdem rei signum cuius ꝛ matrimonium. Nam aliud est matrimonium esse matrimonium, ꝛ aliud est esse sacramentum, licet Rodul. vt refert gloss. in. c. omne. xxvij. q. ij. tenuit q̃ ipsum matrimonium est sacramentum ꝛ quod nõ est bonum matrimonium.

10 ¶ Sed vlterius q̃rit̃ †in quo ꝙsistat sacr̃z matrimonij, ꝛ dico vt dicunt doc. qȯ sacr̃z consistit in verbis ꝙsensus de psenti, ꝛ nō in benedictionibus sacerdotis, que sunt quidā sacr̃ale, ꝫ litera in. c. cū in ecclesia. de sīmo. videatur psupponere ꝙ in benedictionibus sit sacr̃m ꝙ dꝫ intelligi. Sacr̃m pro sacr̃ali, ꝛ ꝫ matrimonium absq; carnali copula sit sacr̃m vnionis Chr̃isti ꝛ ecclesie, que est per charitatem, non tñ figurat illam que est in nature conformitate, sed matrimoniū cōsummatū vtrāq; vnionē figurat. Nam ꝫ matrimoniū nō ꝙformet passioni Chr̃isti q̃tum ad penā ꝙformat q̃tū ad charitatē per q̃ pro ecclesia sibi in spōsa ꝙiungenda passus est. Sacr̃oꝝ prima cā est diuina virtus, que in eis operat̃. cause scōe inst̃rales sunt māles operationes ex di
11 uina institutione efficaciā habentes. †ꝛ sic ꝙsensus in matrimonio est cā ꝛ est forma sacr̃i, ꝛ sacr̃m matrimonij perficitur p actū eius qui sacr̃o illo vtitur sicut pnia. Nam vt ait beatus Thom. in. iiij. in principali. q. iij. matrimoniū �means ꝙ est officiū ꝛ pnia �means ꝙ est virtus nō habent aliq; formā verboꝝ, sed �means quid vtrūq; est sacr̃m in dispensatione ministrorū ecclesie consistens vtrūq; ꝫ aliqua verba sicut in matrimonio sunt verba exprimentia cōsensum. In pnia est absolutio sacerdoti verbotenus gl. in. c. dubium. de biga. ꝛ ibi doc. ꝛ Host. in sum. in ti. de biga in. §. quare bigamus dr̃. ꝛ tractant qñ in matrimonio copula consummato triplex sacr̃m designat̃ vbi multa dicuntur de significatione matrimonij ꝛ eiusdem matrimonij sacr̃orum, sed cum loquimur de
12 ecclesia †Queritur vnde habuit initium ecclesia, ꝛ dicunt doct. habuit ab Abel. qui primo legitur obtulisse sacrificium acceptū deo. ꝛ qui fuit primus iustus ꝛ martyr, vt ait Redemptor noster Mat. xxiij. ibi, a sanguine abel iusti ꝛc. Sed quo ad significationē Xp̃i ꝛ ecclesie, vt. §. dixi, fuit ecclesia significata per illa verba. Relinquet homo patrē ꝛ matrē ꝛc. Et ꝫ Chr̃istus a principio mundi non fuerit, rōne humanitatis, tñ semper fuit, ꝛ est caput ecclesie ratione fidei de diuinitate, ꝛ humanitate, et ratione illius fit collatio membrorum ad caput.

13 **Que sunt bona** matrimonij dicunt doc. †ꝙ sunt tria, fides, proles, ꝛ sacr̃m. In sacr̃o attenditur vt ꝙiugium nō separetur. In fide ne post vinculū ꝙiugale cum alio vel alia ꝯbibitur. In prole, vt a matre suscipiat̃ ꝛ religiose educetur, cum proles nō dr̃ bonum matrimonij solum inq̃tum per matrimonium gñatur, sed inq̃tum in matrimonio suscipitur ꝛ educatur. Et inq̃tum matrimoniū ordinatur in offm̃ nature duobus ordinatur, sicut ꝛ quilibet alius virtutis actus, quorum vnum exigit̃ ex parte agentis ipsius, hec est intētio finis debiti, ꝛ sic ponit̃ in bonū matrimoniū proles. Aliud exigit̃ ex parte ipsius actus, qui est bonus in gñe ex hoc, qꝛ cadit supra debitam mām, ꝛ sic est fides, per q̃ homo accedit ad suam, ꝛ non ad aliam, sed hic fides nō accipit̃ put est virtus theologica, ſz put est pars iustitie �means qȯ fides dr̃, qꝛ in matrimonio est quidā ꝯct9 ꝛ promissio, vbi dr̃ fides data de obseruātia, nō solū nō acceden
14 di ad aliā sed de reddendo debitus, †ꝛ sic matrimoniū ꝫ ꝓ fine principali proles, procreationē ꝛ educationē, q qdē finis cōpetit homini �means mām sui gñis. Ām ꝛ aliis animalibus est cōis, vt hr̃ viij. Ethic. ꝛ sic bonum matrimonij assignat̃ proles, ꝛ pro fine scōario, vt dicit Phs, ꝫ in hoibus cōicationem operum, que sunt necessaria in vita, ꝛ �means hoc fidē sibi inuicē debent, que est vnū de bonis matrimonij, ꝫ alium finē inq̃tum est de fidelibus significatione Chr̃isti ꝛ ecclesie, ꝛ sic bonum matrimonium dr̃ sacr̃m. Unde primus finis respondit matrimonio hominis inq̃tum est animal. Scōs inquantum est homo. Tertius inquantū est fidelis. primum ꝛ scōm bonum sunt de dicta vnita natura. tertium. ſ. sacr̃m est ex institutione diuina, sed propte causa finalis assumitur dupliciter, scilicet per se, ꝛ per accidens, per se causa matrimonij est, ad quam matrimonium est de se ordinatū, ꝛ hec semper est bona, scilicet procreatio prolis, ꝛ fornicationis euitatio, sed per accidens causa finalis est, hoc quod contra ben. intendunt ex matrimonio.

15 ¶ Sed vlterius queritur, †an matrimonium sit de iure nāe, ꝛ dico qȯ principale matrimonium est de iure naturali, vt prima distin. ius naturale. vbi litera dicit, ius naturale est cōe omniꝫ nationum, eo qȯ vbiq; instinctu nāe nō constitutione hr̃ aliqua, vt viri ꝛ femine ꝙiunctio, liberorum successio, puerorum educatio. ꝛ inst̃i. de iure natu. gen. ꝛ ciui. in principio. vbi litera dicit. Jus nāle est qȯ nā oia animalia docuit, hinc descēdit maris atq; femine ꝙiunctio, q̃ nos matrimoniū appellamus ꝛc. Sed bene videamus hunc articulum, dōm est ꝙ nāliter dr̃ dupliciter, vno modo sicut ex principio nature ex necessitate causatum, vt moueri sursum igni, ꝛ isto mō matrimoniū non est naturale, nec aliqȯ eorum que mediante libero arbitrio implent̃. Alio modo dr̃ naturale, ad qȯ natura inclinat, sed mediante libero arbitrio completur, sicut actus virtutum dicuntur naturales, ꝛ hoc mō matrimonium est naturale, qꝛ rō naturalis ad ipsum inclinat dupliciter. Primo q̃tum ad principalē eius finē, q est bonum prolis. nō. n. intēdit natura solum gñationē eius, sed traductionē ꝛ ꝓductionē vsq; ad pfectū statū hominis, inq̃tum homo est, q est
16 vritutis status, †ꝛ sic dōm est qȯ natura hominis ad aliquid inclinat dupliciter, vno mō qȯ est ꝙueniens nature gñis. ꝛ hoc est cōe oibus animalibus. Alio modo. qꝛ est ꝙueniens nature differenter, qua spēs humana abundat a gñe, inq̃tum est rōnalis, sicut actus prudentie, ꝛ sicut natura gñis, q̃uis sit vna in oibus animalibus, non tñ est eodē modo in oibus. Ira ēt nō inclinat eodē mō in oibus. Sed �means ꝙ vnicuiq; competit ad matrimonium inclinat natura hominis, ex parte dr̃ie, vt. §. ꝛ sic ꝙsiderato matrimonio, vt est res. ſ. cōsiderando rem matrimonij, que est ꝙiunctio maris ꝛ femine, de lege naturali est, sed si consideratur matrimonium, inq̃tum est signum. ſ. ꝙ illa coniunctio significet inseparabilem vel coniunctionem Chr̃isti, ꝛ ecclesie, ꝛ anime sancte ad deū, hoc ꝫ a diuina institutione. Sed post q̃ loquimur de iure
17 naturali a quo dicimus sic matrimonium, vt. §. † Queritur que sit lex naturalis, ꝛ dico �means doc. qȯ lex naturalis est triplex. q̃dā que respicit ordinē rōnalis creature, de qua hr̃ ad Romanos. c. ij. ibi, cuꝫ n. gētes q̃ legē nō bñt nāt̃r ea q̃ legis sunt faciunt, q oñdūt opus legis scriptū i cordibus suis, vbi gl. dicit ibi, lex nāe qua intelligit vnusq;q;, ꝛ sibi ꝙscius est qd sit bonuꝫ, ꝛ qd sit malum. hic ait Salomon, ecclesiastici. xvij. vbi cum dicit, addidit eis disciplinam. ſ. legē diuinitus datam ꝛ naturalē, q̃ dedit homini vt subijceret̃ sno creditori. Item est lex naturalis respiciens ordinez creature irrationabilis sensibilis, de qua Isidorus. Lex naturalis est qua natura docuit oia animalia. vt. §. dictuꝫ est masculus cum femina. Item lex naturalis est respiciens ordinē ois alterius creature. ſ. irrationabilis ꝛ sensibilis. de qua dicit Aug. in libro soliloquiorū. Deus cuius legibus rotātur poli, ꝛ cursus
18 suos sidera peragunt. †Et nālis legis duo sunt precepta. vnum negatiuum. ſ. quod tibi nō vis, alteri nō facias. Et alterum affirmatiuuꝫ, ꝙ tibi vis alteri facias. Sed lex naturalis vno mō dr̃ regula exēplaris prima, ꝛ sic ipsa est prima veritas, ꝛ sic idē est naturalis lex q̃ lex eterna, ꝛ lex naturalis est principiū ad omne ius morale, ꝛ sic tex. in. c. i. v. di. dicit ius naturale in lege, ꝛ in euangelio dr̃ esse ꝓprie sīuꝫ. idē in. c. nō est pcm̃. vi. di. in. L. ꝛ in euangelio ius naturale ꝙtinetur. Nō tñ quecunq; in. L. ꝛ in euangelio inueniuntur naturali iuri coherere probent̃, qꝛ sunt in lege moralia, ꝛ cerimonialia, ꝛ mixta moralia, māndata ad ius nāle pertinent, ꝛ sic ꝙ est de iure naturali, in iure diuino ꝛ morali
19 ꝙtinet̃. Et sic dicunt doctores ꝙ sicut natura ordinatur ad gratiam, †ita lex nature ad legē euangelij. Hec est eadē lex naturalis cum lege euāgelij, nō tñ lex naturalis per euangelium auferet sed perficit̃ ꝛc. ꝛ redeundo ad matrimoniuꝫ quo ad ſbalia dr̃ matrimonium de iure naturali ꝛ diuino. Quo ad accidentalia in matrimonio multa sunt de iure positiuo, in qbus papa disponit ꝛ pōt disponere, prout sibi videbitur, vt in. c. nō dꝫ. de ꝙsang. ꝛ affi. ꝛ in. c. cum inhibitio. de clande. ꝛ in toto ti. de cogna. spiri. ꝛ in. c. tanta. ꝛ in. c. per venerabilē. qui filij sint legi.

20 ¶ Ulterius queritꝫ, †an sit licitum hr̃e plures vxores vel sit de iure naturali tantum, an vnus habeat vnā, ꝛ dico qȯ regr̃ nūq; licuit alicui hr̃e plures vxores, lex hoc dicit in. c. gaudemus. de diuoꝝ. ꝛ in. c. ex parte. ii. ij. de conuer. coniug. ꝛ est fundamentū Genesis. c. ij. ibi, cum deus ait. adherebit vxori sue, ꝛ non vxoribus. nam vt ait magister sententiarum. in. iiij. dist in. xxxij. ꝙ ꝓp varietate temporum varia inuenitur dispensatio creatoris. ab exordio enim temporis inter duos tantum. Adā scilicet ꝛ Euaꝫ inchoatum est coniugium, deus per os Ade dicente, homo adherebit vxori sue, ꝛ erūt duo in carne vna, ꝛ ꝫ inchoationis modus inter duos tantum per oēs successiones temporum ꝯberent si primi homines in obedientia perstitissent, post eorum vero copulam filij ꝛ filie eorum matrimonio cōiuncti sunt, sed vnus vni
21 tantum. Nam qꝛ Genesis. c. iiij. legitur Lamech †recipit duas vxores causa voluptatis, dicunt docto. fecit contra nature institutionē, que fuit vnus cum vna. Maꝫ vt de bono educationis ꝓlis est matrimonium, inter vnū ꝛ vnam. ꝛ si reperiatur Abrahā ꝛ Jacob ꝛ alios prophetas habuisse plures vxores, hoc fuit ex reuelatiōe diuina que non subijcitur legi, vt in. d. c. gaudemus. ꝛ. c. ex parte. ꝛ hoc fiebat causa multiplicandi fideles ꝛ prolem ad cultum diuinum, quam intentionem non habuit Lamech, vnum tamen est quod licet reperiatur permissum ꝛ dispensatū,

quod

quod vnus haberet plures vxores nunq̃ reperiť dispensatũ,ec
ce q mulier possit habere plures viros.q⁊ esset ꝯ ius nature ⁊
educationẽ plis. Nã vt dixi non solũ est de bonis mrimonij p
creatio plis,sed educatio,q⁊ educatio seu alimentatio pturbare
tur qñ vna mulier haberet plures viros pp cõfusionẽ ⁊ incerti
tudinẽ patris, ⁊ sic ples a nullo homine alimẽtareť , vt filius.⁊
cõfundereť mrimoniũ, ⁊ finis mrimonij , in his que sunt de iure
22 naturali prio ⁊ secũdo. †Nã vt dicunt doctores ⁊ ostendit exp
ietia ita natura disposuit. In illis autẽ in qbus filij indigent su
stentatione vtr iusq̃ parentis, q est p naturã determinata con
iunctio masculi ad feminam ad aliquod tẽpus , ⁊ sic facta prole
masculus ⁊ femina cõcurrunt in alienatione plis, vt i Jrũdine,
Turture,⁊ Colũba, ac Ciconia, ⁊ multis alijs. In alijs autem
animalibus vbi sola femina alimentat plẽ , nõ est ista observã
tia,vt in Equo,Tauro,Capra ⁊ similibus. Nec in alijs que ad
alimẽtationẽ non sunt necessaria cuꝫ sint multa animalia, que a
prima hora natiuitatis possunt p se alimentari, vt in Cerno qõ
pbať Job.xxxix.ibi,incuruantur ad fetuꝫ ⁊ pariunt, separãtur
filij earũ,⁊ pergunt ad pastum. e gredinnť ⁊ non reuertunť ad
eas,sed vt dico si in multis animalibus alijs natura disposuit,⁊
a natura datur ordo causa plis,a fortiori datur a natura ordo in
rationabilibus, que inclinat ad inseparabilẽ coniunctionem p
totam vitam. Jdeo natura generis non ita perfecte inclinat ad
matrimonium sicut natura speciei,que conuenit homini sub rõ
ne,qua est homo.vt ne ex aliqua dispensatione posset pturbari
inter homines educatio, seu alimentatio prolis.⁊ sic de iure na
turali est,vt vnus tantum vnam habeat in matrimonium.

23 **Coniugium** seu mrimoniũ aliud †legitimũ ⁊ verũ
scꝫ q legali institutione vel pncie
moribus ꝙtrahitur,vt inter infideles.sed non est ratũ, q⁊ dissolu
bile vt in.c.quanto.de diuor.⁊ in.c.de infidelibus.de consang.
⁊ affi.⁊ in.c.si qs iudaice.xxviij.q.j.⁊ in.c. vxor.ead.cau.⁊.q.
Nã si stantes duo infideles in matrimonio vnus efficiť christia
nus,⁊ non põt viuere cũ vxore sine cõtumelia creatoris mrimo
niũ est dissolutũ,⁊ factus christianus põt cũ Christiana mrimo
niũ ꝯbere,vt.s.vnũ tñ credo salua pmissa correctione q inter i
fideles,ꝫ mrimoniũ non dicať ratũ,q⁊ careť baptismo,tñ quod
matrimoniũ dicať indissolubile . Nã certuꝫ est illud qõ precep
tũ diuinũ Genesis.c.ij.quos deus cõiunxit homo nõ separet, li
24 gat vniuersaliter oẽs homines, †⁊ libellus repudij , nec tꝫ ante
Moysen,nec tꝫ post Christum,⁊ sic hodie non hꝫ locũ, aut nõ
debuisset locũ habere inter infideles. Hoc probatur per verba
redemptoris Matth.xix.vbi interrogatus magister noster a
Phariseis si erat licitũ dimittere vxorẽ,respondit, nõ legistis
q⁊ qui fecit hominem ab initio masculum ⁊ feminam fecit eos
⁊c.⁊ quos Deus coniunxit homo non separet. Et cũ Pharisei
sei dicunt,quid ergo Moyses mandauit dari libellũ repudij ⁊
dimittere vxores, Redemptor ait illis, qñ Moyses ad duritiam
am cordis vestri permisit vobis dimittere vxores vestras, ab
initio autẽ no fuit sic, dico autẽ quicũq̃ dimiserit vxorem suam
⁊ aliã duxerit mechatur. Ex qbus cõstat qñ Christus qui legẽ
cõdidit declarauit inter infideles matrimoniũ esse indissolubile
⁊ qõ non posset sine peccato dissolui.nõ obstante libello repudij
quẽ pp duritiaꝫ cordis indeorum Christus asserit pmissum per
25 Moysen,non vt cõcederetur diuidiũ. sed vt tollereť homicidi
um † Moyses pmisit fieri mala ne fierent peiora,vt dicit Ma
gister sententiarũ, ⁊ alij doctores in.iiij.xxiij.dis. Non dei insti
tiam demonstrauit,sed in peccatore minuit culpã, ⁊ fuit homi
nis cõsiliũ non dei impiũ taliter qõ posset sustentari,salua pmis
sa correctione q attẽto qõ ecclesia posset cõpellere infideles ne
veniãt ꝯ ius naturale,⁊ legẽ diuinam,alias primo homini ⁊ suc
cessoribus suis datã, ⁊ contrauenientes punire, vt dicit Inno.
⁊ docto.in.c.qõ super his.de voto.⁊ in.c.gaudemus.de diuor
⁊ in.c.nouit.de iudic.qõ ecclesia posset prohibere ne vnus Ju
deus aut Sarracenus haberet duas vxores, nec quo ad vincu
lum aliquo casu,nisi veniret ad fidez Christi vnã dimitteret, vt
supra bene videtur hoc sentire predicator veritatis, ad Roma
nos.vij.c.in princip.vnum tamẽ est qõ licet posset stare matri
monium inter infidelẽ, ⁊ factum Christianum quando fidelis
26 posset viuere cum infideli sine contumelia creatoris,vt in.d.c.
quanto.de diuor.⁊ in prealleg.locis,† nõ tñ fidelis põt cõtra
here matrimoniũ cũ infideli.nec esset mrimoniũ,vt in.c.caue.⁊
in.c.nõ oportet.⁊ in.c.hic.n.in.§.mulier.⁊ §.his ꝙbis.xxviij.
q.j.⁊ sic.vt dixi esse mrimoniũ, ⁊ dicit verũ ⁊ legitimũ inter infi
deles,vt.s.Inter fideles dicit cõiugiũ seu matrimonium initia
tum,contractum,ratũ,consumatuꝫ. Dicitur initiatũ.s. p verba
de futuro,que dicunt sponsalia de quibus satis,vt.s.dř ꝯctum p
verba de psenti.vt.xxix.q.ij.§.i.⁊ in.c.cum locũ.⁊ in.c.cũ apõ.
⁊ in.c.tue.de spõ.dř ratũ qñ est approbatũ per ecclesiã.vt.xxx.
q.v.c.i.⁊.ij.⁊.c.sponsus.⁊ p totũ.⁊ in.c.cũ inhibitio.de cland.
despõ.⁊ in.d.c.gaudemus.de diuor.sed proprie dř ratũ rõne sa
cri baptismi,q est fundamentũ oium sacrorũ,vt in.c.venies.de
pby.nõ bap.⁊ in.c.ij.de cogna.spir.li.vi.⁊ in.d.c.gaudemus.
⁊.c.q̃to.de diuor.vbi dicũt doc.q ideo põderať baptismus in
27 dissolubilitate matrimonij, †q⁊ vbi nõ est fides Christiana mri
moniũ nõ hꝫ suũ significatũ. Nam Aug.ait.q est translatuꝫ in
c.i.xxviij.q.i.nõ est ratũ qiugiũ q sine deo est, sed sine deo est,
vbi matrimoniũ est sine baptismo,iõ inter vel nõ baptizatos dis
soluiť,vt.s.Dř matrimoniũ qsummatũ per copulã , in.c.ex pu
blico.⁊.c.ex pte.⁊ i.c. ad apostolicã.c.ó quer.qiug.⁊ oia ista,
vt dicit Host.in sum.in ti.de biga.in.§.quare bigamus.fuerunt
in matrimonio Ade. Nã fuit initiatũ. Gene.c.ij.ibi misit dñs
sopore in Adã,fuit ꝯctũ ibi,hoc nũc os ex ossibus meis. ratuꝫ,
pp hoc reliquet homo patrẽ ⁊ matrẽ , fuit qsummatũ Genesis.
iiij.ibi,Adã vero cognouit vxorẽ suã ⁊c.Etiã dicit Hostien.dř
matrimoniũ inter deũ ⁊ beatã virginẽ. q q̃uis.n.q̃libet aia spõ
28 sa dei dicať,† tñ spãliter gloriosa virgo spõsa dei intelligiť,vnde
canti.cãtico.c.i.Ecce pulchra es amica mea ⁊ macula nõ est in
te.⁊ iterũ,veni de libano sponsa mea.⁊ iterũ.ortus qclusus ⁊c.
fuit initiatũ Lu.j.vbi missus est Angelus Gabriel. ꝯctum ibi,
Spũssanctus superueniet in te.Cõsummatũ, Ecce ancilla dñi.
Ex hoc sequiť matrimoniũ diuine ⁊ humane nãe in vtero glorio
se virginis,per prophetas denuntiatũ,⁊ initiatũ Esaie.vij. Ec
ce virgo qcipiet ⁊ pariet filium . Hieremie.lxxxi.nouum faciet
dñs super terrã mulier circundabit virũ, ꝯctuꝫ p Angeluꝫ Lu.
j.Aue gratia plena dominus tecum.⁊ per rñsionẽ virginis, fiat
mihi ſm verbum tuuꝫ.et sic fuit mutuus qsensus inter deuꝫ ⁊ vir
ginẽ,mediãte Angelo,⁊ ẽt matrimoniũ humanuꝫ.s.inter hoiez
⁊ mulierẽ põt ꝯbi per nuntium ad hoc spãle mandatum haben
tem,vt in.c.procurator.de procur.li.vi. ⁊ q⁊ superius dictuꝫ est
de matrionio inter fideles,⁊ q dicatur ratum ratione indissolu
29 bilitatis,† aliqui dubitant an dicať ratũ ante copulã , ⁊ dom est
q matrimonium dupliciter põt qsiderari. Aut q̃tuꝫ ad eius p
fectionem primã,q̃ est perfectio essentialis,⁊ sic carnalis copula
nõ est de eius integritate , sed sine illa est matrimonium ratum,
aut q̃tum ad eius perfectionẽ scdam,q̃ est perfectio aliquo mõ
accidentalis,⁊ sic carnalis copula est de eius integritate per q̃
efficitur matrimonium qsummatuꝫ ⁊ indissolubile,vt premittiť.
Et sic qõ proprie matrimonium qsummatum inter fideles dř ra
tum,q⁊ illud est indissolubile,⁊ nõ ante copulã cuꝫ dissolnatur p
ingressum religionis,vt in.c.verum.in.c.ex publico.in.c.ex p
te.ij.⁊ in.c.ad apostolicã.de quer.qiu.⁊ in.c.ipõsatã.xxij.q.ij.
vbi post copulã,nullum quo ad vinculum datur diuortium,⁊ añ
copulã,datur per ingressum religionis,vt ibi, imo magis est , vt
30 gl.in.c.ex pnblico.tꝫ.† q nõ solum dissoluiť matrimonium de p
senti nõ qsummatum per ingressuꝫ religionis, sed ẽt ex dispensa
tiõe apostolica,q̃ gl.sequunť oẽs canoniste. ⁊ pro eoꝝ opiniõe
faciũt fundamentũ in.d.c.ex publico.vbi vř q Alex.iij.inter
pretasset illa verba diuina.s.quos deus qiunxit.s.per copulam
homo nõ separet.⁊ sic dicunt in matrimonio de presenti nõ con
summato,papa põt dispensare vt dissoluať, sed aliqui tenent ꝯ
rium,quoꝝ opinionẽ salua correctione maiorũ crederẽ tutiorez
⁊ sustentandã. Nam nulli dubium q mrimonium fuit institutũ
⁊ ista verba,quos deus qiunxit,a deo fuerũt prolata in paradi
so,vt Gene.c.ij.vbi nõ fuit copula. Nã extra paradisuꝫ incepit
copula.Gene.c.iiij.ideo tex.in.c.vnico.de voto.li.vi.dicit qõ
in paradiso fuit institutum matrimonium indissolubile . ⁊ sic añ
copulã data est lex indissolubilitatis mrimonij , ⁊ sic vř mihi nõ
valere fundamentũ gl.⁊ doc.opinionẽ glo.sequentium q volue
runt presupponere interpretationẽ Alex. in.d.c.ex publico.se
extẽdere ad dispositionẽ aplicã. Nã nec Alexã.hoc dixit. nec
31 potest qstare hec voluisse dicere † cũ iuxta interrogata dať rñ
sio,⁊ qñ qfuse interrogať nulla dať decisio, vt in.c.de muliere.
de spõ.in.c.ex publico.qõ fuit de illa q̃ mrimonium ꝯxit p ver
ba de psenti copula nõ secuta,⁊ religionez volebat intrare , vbi
Alex.iuxta petitionẽ rñdit hoc mulier põt facere , rõnẽ in isto
casu religionis assignans,dicens quos deus qiunxit homo non
separet,intelligatur per copulam , ⁊ non ante ad effectum reli
gionis,⁊ vř q iuste sit interpretatus,ait Apost.quecũq̃ scripta
sunt ad doctrinã nostrã scripta sunt. ⁊ in prin. Actuꝫ apostolo
rum,incepit Jesus facere ⁊ docere. ⁊ sic cũ ipse deus institutor
matrimonij , post q̃ in humanitate apparuit verba in paradiso

prolata interpretatus est, quo ad statū religionis locū nō habēt,
32 cū legit Jo. c. ij. † qđ Christus magister nr̄ a matrimonio ⁊ nuptijs ante copulā vocauit Jo. enangelistā ad religionē ⁊ apostolatum. nam vt ait Hieronymus in eodē proemio. ⁊ Nico. ⁊ alij doc. in d. c. ij. nuptie erant ipsius Joannis, ⁊ sic redēptor noster Petro ⁊ successoribus qūo in isto casu facerent dedit exemplū ⁊ verā interpretationē. q̄ cuius est cōdere ipsius est interpretari. ⁊ in. c. inter alia. de sen. excō. ⁊ in. c. sicut. in. §. de his. xi. q. i. ⁊ in. c. cum venissent. de iudi. nec ob. si tenentes opinionē gl. voluissent dicere q̄ ꝛ sit verum qđ matrimonium sit institutum in paradiso ante copulam, tñ qđ fuit institutuꝫ sub lege sen spe copule, cum hoc sit regulare in quocūq; vero matrimonio, nisi contrahentes aliud habuissent ex reuelatione diuina, vnuꝫ tñ est q̄ in omni matrimonio q̄cto si postq̄ q̄hentes dispositionem se adinuicem in matrimonio obedire volunt eo cōsensu, ⁊ q̄cordia amborum virginitatem ⁊ continentiam conseruare possunt facere,
33 ⁊ sine culpa, dr̄ verum ⁊ perfectum matrimoniū. † ⁊ sic dr̄ verum ⁊ perfectum matrimonium inter beatā virginē ⁊ Joseph, q̄ beata virgo q̄xit matrimonium cum Joseph submittens se dispositioni diuine, dum proposuit se perseueraturā virginez, nisi deus aliter reuelaret. ⁊ habuit ex reuelatione q̄ ēt Joseph proposuerat conseruare virginitatē, ita Ang. q̄ est translatū in. c. beata virgo. xxvij. q. ij. cuius causa magis cōsonū vr̄ q̄ Alex. tertius. in. c. ex publico. fecit interpretationē tantum, quo ad casum religionis vbi pp magis bonum non vr̄ ne dissoluatur matrimoniuꝫ ita dicit Hosti. in sum. in ti. de matrimonijs. in. §. ⁊ qualiter. qđ non soluit matrimonium per ingressum religionis, quo ad sacr̄m vnioni dei vel fidei, sed potius augmentatur. Et sic ꝛ per religionem videatur, etiam quo ad vinculum dissoluatur matrimonium, vt remanens in seculo, matrimonium posset contrahere cum alia. ⁊ propter hoc post copulam, dicatur ratum, ⁊ firmum matrimoniū, non sequitur, ideo matrimonium sine copula dissoluatur ex dispensatione apostolica, nec vt dixi constat q̄ hoc voluerit interpretari Alexander tertius, vt satis probatur per. d. c. vnico. de voto. lib. vi.

34 **Sed doctores querunt† an matrimonium** de presenti sine copula dissoluatur per sacrū ordinē, seu per promotionē ad q̄secrationē epālē, sicut per ingressum religionis de vni. Ant. in rub. de spō. dicit q̄ mr̄imoniū nō cōsummatū, ꝛ dissoluatur per ingressum religionis, nō tñ per epatum, ⁊ papa alleg. pro opi. sua opinionē Jo. in sum. ⁊ gl. in. c. vni. de vo. li. vi. ⁊ Ab. in. c. j. ⁊ ij. de quer. q̄in. qđ nō dissoluatur matrimonium per presbyteratum. ⁊ dr̄ hoc iam decisum per Jo. xxij. extraua. que inci. antiqua. ⁊ ꝛ hoc sic verū, q̄ decisum per cōcilium de presbyteratu, nō remanet pp hoc decisum, qđ non dissoluatur matrimoniū nō q̄summatum per promotionem ⁊ cōsecrationē epālē. Naꝫ Ant. ⁊ alij suā opi. tenentes salua eorū correctione nō faciūt bonū nec verū fundamentū, nā certū est, si p q̄, matrimoniū dissoluit̄ per ingressum religionis, a fortiori per promotionē ⁊ q̄secrationē epalem, pro cuius fundamento facit auctoritas euāgelij. Jo. c. ij. vbi ipse Jo. ex nuptijs matrimoniū nō q̄summatum a redēptore nostro vocatus est ad opostolatuꝫ ⁊ epatuꝫ, ⁊ sic fuit dissolutū matrimoniū non consummatū, vt. §.
35 dictum est. † Sed ante q̄q̄ ad q̄clusionem veniamus, opꝫ videre de vocatione Jo. ⁊ an aliorum apostolorum, ⁊ de statu religione ac dignitate apostoloruꝫ. Et primo dico q̄ de Joāne ⁊ alijs apostolis reperiūtur diuerse vocationes, ⁊ ad diuersa vocati sunt, ꝛ omnes vocationes tenderēt ad apostolorū ⁊ aliorū per ipsorum apostolorum medium saluationeꝫ, ⁊ q̄ diximus de matrimonio Joannis, aduertendum est qđ Joānes in sacra scriptura ter reperitur vocatus a Christo. Primo legitur Jo. c. i. quālr homines duo audierunt Christuꝫ loquentē. ⁊ conuersus Jesus ⁊ vidēs eos seq. dixit eis, qđ q̄rītes dixerunt, Rabi, vbi habitas? dixit eis, venite, ⁊ videte, ⁊ apud eum manserunt. ⁊ dicunt docto. qđ cum exp̄matur in litera, vnus esset Andreas, qđ alter fuit Joannes, qui ibi noluit nominare seipsum. Nam si alter fuisset sicut scripsit ⁊ nominauit Andream nominasset alium. Nec obstat quod pluries Jo. in suis euangelijs nominat seipsum, cum hoc sit post vocationem a Christo ad apostolatū, cum dicat, ⁊ ille discipulus quem diligebat Jesus quod ante aliquam vocationeꝫ hoc non poterat dicere. fuit sc̄o vocatus, vt Matthei. iij. c. vbi litera dicit post vocationem Pet. ⁊ And. ⁊ procedēs vidit alios duos fratres Ja. Zebedei, ⁊ Jo. fratrē eius, nam cuꝫ Zebedeo patre eoruꝫ reficientes retia sua, ⁊ vocauit eos. illi aūt statim relictis retibus, ⁊ p̄fecuti sunt euꝫ. Tertio vocatus est
36 Jo. de nuptijs. vt Jo. c. ij. † ex quibus vocatiōibus ipsius Jo. ⁊ aliox apostolox, clare q̄stat q̄ vocati sunt apostoli ad verā ⁊ p̄fectā religionē q̄tinentē tria ſbalia religionis. s. paupertatem, castitatē ⁊ obedientiā, vt in. d. c. Jo. j. ⁊ Mat. iiij. vbi Christus vocauit Simonē ⁊ Andreā, dicens, venite post me, faciaꝫ vos piscatores hominū. s. predicatores, ⁊ eōs. ⁊ ibi cum dicit litera, at illi continuo relictis retibus secuti sunt eum. Idē de Jacob. ⁊ Jo. qui relictis retibus ⁊ patre secuti sunt eum. idē Luc. c. v. vbi litera dicit, relictis omnibus secuti sunt eū. idē in eodeꝫ c. vbi vocatus Matthеus a Christo, dicit litera, relictis oibus surgēs secutus est eū. Ex q̄bus constat q̄ vocati sunt apostoli, ⁊ venerunt ad verā ⁊ perfectam religionem, vt. §. pro cuius corroboratione Chrysostomus ibi super Matthеum dicit q̄ tria sunt q̄ relinquerūt apostoli ⁊ relinquere debēt veniēn. ad Christum.
37 † Primo substantias mundanales que per nauem intelligunt̄. Scō operationes carnales que per rete intelligunt̄. Tertio reuerentias paternales que intelligunt̄ ibi relicto patre. Ideo apostolus ad Hebreos. c. xij. ait, si patres quidē carnis nr̄e habuimus creditores ⁊ reuerebant̄, nōne multomagis obtemperamus patri spūuꝫ ⁊ viuemus? nā vt ait Christus magister noster. Jo. xvij. Ego dedi eis sermonē tuuꝫ, ⁊ mūdus eos odio habuit q̄ nō sunt de mūdo, ita qđ apostoli nō erant de mundo, q̄ mundum renūtiauerunt nō curātes de rebus mundanis. Naꝫ vt ait gl. super illud Mat. iiij. ductus est Jesus in desertum ꝛc. fuit in exēplum pro religiosis, vt mundo carerent ⁊ rebus mundanis.
38 † ⁊ sic vnum de bonis religionis ⁊ religiosoruꝫ est carrere rebus mūdanis. ⁊ sic nulli dubiū apostoli fuerūt veri religiosi, ⁊ tenuerunt tria ſbalia religionis. Nā Mat. xix. Petrus, ecce nos relinquimus oia, ⁊ secuti sumus te, quid ergo erit nobis? vbi doc. dicunt ibi, relinquimus oia non soluꝫ bona tēporalia, sed velle ⁊ nolle, submittendo obediētie Christi in omnibus, ⁊ sic tenebant obediētiā, castitatē ⁊ paupertatē. Nam vt dicit tex. in. c. oino. xxxi. di. qui refert verba Pau. apost. post apostolatum habuerunt vxores in sorores, ⁊ amplius dicit lr̄a, nō fuit inter eos carnale q̄iugium, ⁊ habuerunt paupertatē, qūo tenuissent paupertatem. nō est presentis speculationis, satis est q̄ apostoli dimiserunt oia que habebant cum venerunt ad Christum, ⁊ cum Xpo nihil habebāt, nisi ex Christi administratione ⁊ dispēsatione. ⁊ post passionē nihil habebāt, qđ oibus apostolis ⁊ pauperibus, ac indigentibus, non esset cōe. Nam vt ait beatus Tho. ij. ij. q.
39 clxxxiij. ar. vij. † qđ abrenūtiatio propriarū facultatum dupliciter q̄siderari pōt. Uno modo p̄m qđ in actu, ⁊ sic in ea non consistit essentialiter perfectio. Alio modo p̄m preparationē animi vt homo sit paratus si opus fuerit omnia dimittere. ⁊ pio mō, ⁊ scō modo in apostolis fuit abrenuntiatio propriarum. Legit in actibus apostolorum. c. iij. q̄ Petrus dixit, argentū ⁊ aurum nō est mihi. Ex quibus omnibus supradictis doc. dicunt qđ status ⁊ tria substantialia religionis non a puro homine sed a deo fuerunt instituta, ꝛ q̄rium sentit Abba. ⁊ male, in. c. cum ad monasterium. de statu regu. vbi dicit fuerunt instituta a pontifice. verum est qđ alia institutа religionis, que nō sunt de his tribus dicuntur instituta a papa cum sine eius auctoritate ⁊ approbatione nulla religio pōt fundari, nec facta seu statuta de iure p̄nt stare in religione, nisi a papa approbentur, vt in. c. fi. de religi. do. ⁊ in. c. vnico. eo. ti. li. vi. Et sic apostoli ex prima vocatione venerūt ad religionē, ⁊ Christus eos promisit facere sacerdotes ⁊ epōs ibi, faciā vos piscatores hominum. Nec obst. si nō reperiatur q̄ apostoli fecissent p̄fessionē, vt hodie faciunt religiosi, q̄ ista forma qđ fiat in scriptis ⁊ alie solēnitates sunt de iure po-
40 sitiuo. † de quo ēt reperitur sine istis solēnitatibus fiat ⁊ teneat p̄fessio tacita, vt in. c. ad apostolicam. in. c. ex parte. de reg. ⁊ in. c. i. ⁊ in. c. eos. eo. ti. li. vi. ⁊ sic ex animo ⁊ operibus quis efficitur religiosus potius q̄q̄ ex alia solēnitate. vt in. c. bñficium. de regu. li. vi. vbi si q̄sistat ex animo ⁊ operibus q̄ intrans religionē oino voluit vitam mutare ex prima die dr̄ religiosus, ⁊ reputat̄ p̄fessus intm̄ qđ si hꝫ beneficia tanq̄q̄ vacantia possunt conferri, fuerunt vocati apostoli ⁊ facti presbyteri ⁊ epi, quo ad cōsecrationem corporis Christi in cena dñi ab ipso domino. Luc. xxij. ibi, hoc facite in meam cōmemorationem. ⁊ quo ad claues absoluendi ⁊ ligandi ⁊ exercendi omnia epalia fuerunt vocati apostoli. Joan. xx. c. ibi, accipite spiritumsanctum, quoruꝫ remiseritis peccata ꝛc. ⁊ q̄ predicationē ⁊ exercitiū sacerdotij, in his fuerunt vocati. Matt. vltimo ibi, Euntes ergo docete oēs gentes baptizantes eos in noie patris ⁊ filij ⁊ spūssancti. ⁊ Marci
41 vltimo. ⁊ ꝛ in tex. in. c. cleros. xxi. di. dicat † qđ in primitiua ecclesia nulla erat dr̄ia inter epm ⁊ presbyterū, vt etiam dicitur in

c. legitimus. xciij. di. ⁊ in. c. olim. xcv. dist. ⁊ in. c. in tribus gradibus. de qse. dist. ij. hoc dicit bea. Hiero. in epistola ad Pamutiã, ꝙ Jo. epm Hierosolymitanũ. vbi dicit, nihil interest inter epm ⁊ presbyterꝝ, qđ intelligẽdũ ꝙ nulla est differẽtia in noie. secus in re, vt Actuũ apostolorꝝ. viij. c. vbi apostoli aliter, ⁊ aliter assumebantur ꝗꝫ presbyteri. ⁊ ẽt alia ministrant epi, que presbyteri ministrare nõ pñt vt in. c. perlectis. in. §. ad epz. xxv. di. ⁊ in. c. ꝗnis. lxviij. dist. ⁊ in. c. ꝗto. de qsuet. nec posset opponi vt aliqui voluerunt sentire ꝙ solũ Petr. ⁊ non alij apostoli fuit factus eps a Christo, ꝓ illa verba Jo. vlti. c. pasce oues meas. nã lz ꝓ ista verba ⁊ per ista Matth. xvj. tu es Petrus ⁊ super hanc petrã edificabo ecclesiã meã. ⁊ porte inferi nõ prevalebũt aduersus eã, ⁊ dabo tibi claues regni celorꝝ, quodcunq; ligaueris sup terrã ⁊c. ẽt Luce. xxij. ego aũt rogaui ꝓ te vt nõ deficiat
42 fides tua. ⁊ tu aliqñ conuersus cfirma fratres tuos, videaꝫ † factus Pet. vniuersalis ⁊ summus pontifex, ⁊ caput apostolorꝝ. nõ pp hoc sequitur qđ Christus ipsum solũ ⁊ oẽs alios apostolos fecit epos. immo ipse Petrus testatur ꝙ Christus oẽs apostolos ante passionẽ fecit epos, vt Actuũ apostolorꝝ. c. j. vbi ipse Petrus de Juda ait. qui gnumeratus erat in nobis, ⁊ sortitus est sortem ministerij huius ⁊c. ⁊ episcopatum eius accipiat alter. hoc tenet August. in libro de questionibus noui ⁊ veteris testamẽti. vbi dicit ꝙ Christus oẽs apostolos fec̃ epos, hoc bene probat tex. in. c. j. §. vna. de sum. trini. vbi dum loquitur de sacramento eucharistie, dicit litera, ⁊ hoc vtriq; sacramentum nemo põt conficere, nisi sacerdos qui recte fuerit ordinatus ꝑz claues ecclesie quas ipse qcessit apostolis. Ex quibus probatur qđ Christus dedit omnibus apostolis facultatẽ ordinandi presbyteros, ⁊ sic fecit eos epos. nã alias non haberet potestatem ordinandi presbyteros nisi essent episcopi. ⁊ in. d. c. quanto. de cõsue. ẽt hoc probat tex. qđ fecit aposto. episcopos. in. c. in nono.
43 xxj. dist. † ⁊ sic hodie omnes episcopi sunt loco apostolorꝝ, vt ibi in. c. in nouo. ⁊ in. c. quorꝝ. lxviij. dist. verba sunt Augustini, misi sunt appo. ꝓ app. filij nati sunt, ⁊ qstituti episcopi ⁊c. ⁊ sic ad ꝓpositũ apo. primo vocati sunt ad religionem, ⁊ de religione ad epatũ, ⁊ hoc idẽ de iure cõi permittitur, ⁊ est ordinatũ vt qs de religione possit venire ad epatũ, vt in. c. statutũ. viij. q. i. ⁊ in. §. fine consi. xvj. q. j. vbi legitur ꝙ August. monachus factus est eps anglorꝝ. ⁊ Grego. ⁊ bea. Martinus ex monachis facti sunt epi. pro hoc facit tex. in. c. religiosus. de elect. lib. vj. ⁊ sic vĩ de iure sit decisum de religione indistincte qs possit venire ad episcopatum tanꝗ ad magis dignũ ⁊ statũ magis perfectũ, in quo ⁊ sub quo stat, ⁊ cõprehendit vera religio. Nã vt ait bea. Tho.
44 ij. ij. q. clxxxiij. arti. vij. vbi recitat Augu. in. xij. super Genesiz ꝙ agens semper prestantius est patiente. in genere autẽ perfectionis ꝑm Dyonisium † episcopi se habent, vt perfectiores ⁊ religiosi, vt perfecti, quorꝝ vnũ pertinet ad actionẽ. alterũ autẽ ad passionẽ. Unde manifestũ est ꝙ status perfectionis potior est in epis quam in religiosis. Preterea dicit bea. Tho. ⁊ alij doctor. ⁊ sacra scriptura testatur ꝙ ille est status perfectior, in quo homo magis accedit ad dilectionẽ dei ⁊ proximi, sed status episcopoꝝ magis accedit ad dilectionẽ dei ⁊ proximi ꝗꝫ status religionis, ergo ⁊c. Nã eps ꝑm doctrinã euãgelij vt bonus pastor, nõ solũ bona tpalia, ẽt bona fortune, sed bona nature. s. vitaz dz ponere pro ouibus suis. Nã dicit tex. in. c. clemens. viij. q. j. qđ officiũ eporꝝ est oẽs iuuare, ⁊ singulos releuare, ⁊ sollicitudinez omniũ portare, ⁊ pp hoc dr Apostolus. j. ad Timotheũ. c. iij. Siquis episcopatũ desiderat bonũ opus desiderat. Et hoc ait Augu. qđ est translatũ. viij. q. j. si epatum desiderat bonũ opus
45 desiderat. s. opus meritorium in quo quis potest multa mereri. † Nec obst. si aliquis dicat ꝙ ẽt de episcopatu quis põt trãsire ad religionẽ vt. c. tpis. in. §. cũ aliquis. vij. q. i. naz hoc fit causa humilitatis ⁊ inhabilitatis persone ⁊ magis propter penitentiã ⁊ inhabilitationem persone ꝗꝫ propter perfectionem status, vt in. c. hoc. ea. cã. ⁊ q. vbi pronidetur ꝙ ille qui de episcopatu trã siuit ad religionẽ amplius nõ possit venire ad epatũ. ⁊ sic qstat ꝙ datur religio ad penitentiã agendã, ita dicit litera, in. c. hoc. in. §. hoc ad penitentiã agendã, nõ ad quietẽ seruãdã concedit. hoc idẽ in. c. peruenit. xvij. q. j. Nã alij epi qui nõ sunt inhabiles nõ admittunt ad cedendũ epatũ, vt in. c. nisi cũ pridẽ. de renun. ⁊ in. c. suggestũ. vij. q. j. vbi epi exhortantur ne labores fugiant, nec epatũ dimittant, vt quietẽ in monasterijs in
46 ctuosos ueniant. Nec ob. opi. aliquorꝝ doc. in. c. ex parte. el scõo. ⁊ in. c. sane. de conuer. coniuga. † qz. c. sane ꝑprie intelligitur de matrimonio qsummato. nec tz argumentum Fran. de are. in consi. lix. vbi dicit quod oportet, vt si quis efficiatur episcopus an fiat presbyter, sed coniugatus ante copulã, non põt presbyterari, vt in. c. ex parte. el. ij. in prealleg. locis. ⁊ in. d. extrauag. antiqua. ergo. nec epari. Nã hoc nõ sequit̃ de iure, qz ỏ iure nõ est prouisuz qđ presbyteri tantũ assumantur ad epatũ. Nã licet sit prouisum in. c. a multis. de etа. ⁊ quali. qđ nõ eligatur in episcopum, nisi in sacris constitutus, non ꝓpterea imponitur lex summo põtifici quin non prouideat de ecclesia cathedrali ⁊ metropolitana non constituto in sacris, licet post ꝗꝫ quis ꝓmotus est ad episcopatum de iure necessitetur ad hoc quod sit verus episcopus ⁊ consecretur in talem, ⁊ primo presbyter fiat, ⁊ cessat suprадictum argu. ex quibus constat qđ regulare sit de religione transire ad episcopatum, ⁊ contrarium est casuale. vt. ſ. ⁊ sic concludo ex omnibus supradictis ꝙ satis constat sit permissum de iure, ỏ matrimonio nec consumato transire ad episcopalem dignitatẽ ⁊ a fortiori papalem.

47 **Sed redeundo** † ad matrimoniũ dom est ꝙ matrimoniũ aliud expressuz ⁊ verũ, aliud presumptũ. Uerum matrimoniũ est qñ inter legitimas psonas interuenit qsensus legitimus de pñti, ⁊ in habentibus loquelam per verba consensus exprimatur. Nã licet solus cõsensus faciat matrimoniũ. hodie verba regrit ecclesia, vt accipio te in meam, vel alia verba similia vel equiualẽtia qsensuz de presenti exprimentia, vt in. c. tue. de spon. sed doct. in isto articulo sunt satis varij. Nã Inno. in. d. c. tue. tz ꝙ quo ad ecclesiã militãtẽ verba sunt necessaria, qz ita voluit ecclesia ne tm̃ sacramẽtũ esset incertũ. Zab. post multa sequitur istã opi. sequitur eã similiter Alexãdri. sub maxima distinctione. Goffr. sequitur istã opi. dicens ꝙ in hñtibus loquelã corde ⁊ verbo, ꝫbitur matrimoniũ. Host. in summa in titu. de matri. in. §. qualiter. in. j. ver. dicit ꝙ ꝑm vulgarẽ opi. ista duo requiruntur. s. qsensus ⁊ verba ⁊ post multa in versu quincuntur ỏr quincuntur. ergo male dicere ꝙ inter eos q loqui pñt, nõ indicat ecclesia matrimoniũ, nisi verba probentur. Et sic dicit verba non sunt necessaria. Istaz opi. indistincte tz Ant. ⁊ Abb. qui dicunt ꝙ istã sequuntur oẽs moder. de quibus satis mirandũ est quare recesserunt ab opin. Inn. tm̃ in iure fundata cum pro sua opinione expresse facit tex. in. c. tue. de spõ. vbi litera dicit, nos igit̃ inquisitioni tue taliter respondemus ꝙ matrimoniũ in veritate ꝫbitur per legitimũ virꝝ ⁊ mulieris consensum, sed necessaria sunt quantum ad ecclesiam verba, pro ista opi. facit tex. in. c. tua. j. eod. vbi quo ad matrimoniũ, quo ad ecclesiã militãtẽ verba, ⁊ qsensus attẽdũtur.
48 bene facit text. in. c. licet. de spon. duo. † cum dicit ita quidẽ qđ vnus alterꝝ in suo mutuo qsensu verbis consuetis expresse recipiat. hoc tz magister sniaꝝ in. iij. xxvij. dist. hoc tz Hugo ỏ sancto victore in libro de sacramentis. ℏ beatus Tho. in. d. dist. dicens qđ qiunctio matrimonialis sit ad modũ obligationis, q̃ fit in ꝫctibus. ℏ tz ipse beatus Tho. in additionibus tertie partis. cũ dicit ita etiã qsensus expressus per verba de presenti inter personas legitimas ad contrahendũ matrimoniuz. facit qđ hec duo sunt de essentia sacramenti, ita ꝙ consensum ⁊ verba necessaria, in quibus duobus dicit gl. in. c. tua. ⁊ dicunt doct. in. c. tue ⁊ tua. de spon. consistit substantia ⁊ forma matrimonij, substantia in consensu, forma in verbis, ⁊ ita quod Inn. bene in hoc videtur sentire, ⁊ adhuc Host. etiam si videatur dissentire, potest bene concordari cum Inn. cum dicit in predicto versu, coniuncuntur. nisi dicas ipsos intellexisse de matrimonio vero ⁊ expresso, ⁊ non de matrimonio tacito ⁊ presumpto. Nã dicit pluribus alijs modis, probatur tacitum ⁊ presumptuz, ⁊ isto modo nõ sunt discordes Host. ⁊ Inn. isto modo gl. voluit sentire in. d. c. tue. isto modo conditor tex. Inn. tertius voluit intelligere cũ primo dicit quod matrimonium in veritate ꝫbitur per legitimũ cõsensum. s. tacitũ ⁊ presumptũ, postea de vero ⁊ expresso dicit, sed necessaria sunt quantũ ad ecclesiam verba, ⁊ sic opinio Anto. ⁊ Abba. nõ potest stare nec ipsi in hoc habent excusationẽ si dixisset Ant. ⁊ Abb. ꝙ Inn. iij. male prouidit in dicendo in. d. c. tue. ꝙ ecclesia vult habere qsensum, ⁊ verba esset aliud ⁊ forsan haberet aliã excusationez cũ papa fallit ⁊ fallitur, vt in. c. a nobis. de sen. excõ. ⁊ in. c. lz. de spõ. duo. † vbi qstat ꝙ in decisiõe
49 matrimonij pontifices errarunt in dõo ꝙ si vnus ꝫxit cum vna per verba de presenti ⁊ non fuit copula, ⁊ contraxit cum secunda, cuz qua fuit copula qđ remaneret cum secunda ⁊ male. ⁊ sic istud fuit ibi reuocatuz. ⁊ sic si Ant. dixisset eũ nec de lege naturali, nec de lege scripta, nec de lege gratie reperiantur verba necessaria in matrimonio male per Inn. tertiũ ẽt prouisuz quod requirantur verba, vt dico secus esset. Nã certum est ꝙ ante legẽ scriptã regulariter nõ reperiunt̃ ꝟba, nec forma aliqua ma-

trimonij, nisi consensus presumptus. Naz post in matrimonium
Ade vsq; ad Abraham de nullo matrimonio legit sub aliqua
forma seu verbis sit ꝯctum. Nam hr̄ Gene. c. xj. duxerunt aut̄
Abraham t Nacor vxores, sed non scribit̄ de verbis, nec de ali
qua solēnitate. Gene. xxiiij. legit̄ cū nuntius Isaac vellet habe-
re Rebecā filiā Bathuelis in vxorē p̄o Isaac parētes dixerūt
vocemus puellā, t q̄ramus ipsius volūtatē, cūq; vocata venisset
scisscitati sunt, vis ire cū hoc isto? q̄ ait. vadā. t sic vr̄ q̄ fuit i illo
matrimonio ꝙsensus regsitus per verba postea Rebeca cū ac-
cessisset ad Isaac litera dicit. introduxit eā in tabernaculuz Sa
re matris sue t accepit eā in vxorē. t sic ex tractatu nūtij t ꝙsen
su puelle t ratibibitionē ipsius Isaac factū est verū t perfectū
50 mr̄imoniū, † ex quo redēptor nr̄ ꝑm carnē debebat venire. legi
tur Gene. xxix. qñ Jacob recepit vxorē post spōsalia de futuro
in nuptijs nihil aliud nec alia solennitas facta est, nisi ꝙuocatio
amicoz̄ ad nuptias cū litera dicit qui ꝙuocatis multis amicoz̄
turbis fecit nuptias. in. l. scripta, nec in moralibus, nec i iudicia
libus, nec in cerimonialibus, quo ad formā mr̄imonij nihil repe
rit̄ scriptū ex p̄cepto in forma mr̄imonij. Sed legit̄ Thobie. c.
vij. q cū Thobias filius Thobie ꝯberet mr̄imoniū cū Sarra
filia Raguel. dicit lr̄a q apprehendēs Raguel dexteram filie
sue dextre Thobie tradidit dicēs, deus Abrahā, deus Isaac,
deus Jacob vobiscū sit. Et ipse ꝙiungat vos impleatq; benedi
ctionē suā in vobis. in. c. viij. legit̄ q fuerūt inuitativicini t ami
ci ad nuptias, in. c. x. legit̄ de dote, q̄ dedit Raguel filie sue ex
ꝙbus notant̄ tres aut quatuoz̄ solēnitates quas hodie tz eccl'ia,
51 † p̄ria q ꝯbentes p mediū sacerdotis adimplicē se tāgāt manus.
scōa, q bñdicant̄ ab ipso sacerdote. tertia q publice ꝙuocatis
amicis ꝯbat̄ mr̄imoniū. quarta q dotet̄ vxor̄ t tradat̄ a parēti-
bus viro, vt hñr oēs iste solēnitates in. c. alr̄. in. c. qualis. quasi
p totū. xxx. q. v. Nico. de lira dicit sup Ruth. c. iij. q erat mos
ꝯbentiū mr̄imoniū, q sponsus ponebat extremuz vestis sue sup
sponsam. Uñ hodie ponit̄ dum ꝙinges bñdicunt̄ in ecclesia a
sacerdote stola sup humeros viri, t sup caput mulieris. de iure
diuino in lege gr̄e nō legit̄ aliqua solēnitas, nisi ꝙuocatio parē-
tū ad nuptias. Nā legit̄ Jo. ij. c. q vocatus est Xp̄s t beata vir
go ad nuptias Jo. q? de parentela. de iure canonico vt. s. dictuz
est regrit̄ exp̄ssus ꝙsensus. t alie solēnitates de qbus in. c. cū in-
hibitio. de clā. despō. t in pal. locis. xxx. q. v. Et dicit zaba. qō
ista statuit ecclesia, lz ꝯ ius nāliter. a quo nō erat necessariū, nisi
solus ꝙsensus. Et ppea iure cauetur q solo ꝙsensu ꝯbitur matri
monium, vt in. c. cū locum. t in. c. cuz apud. t in. c. tue. de spon.
lz ecclesia statuit alias solennitates. vt. s̄.

Sed ne totaliter excludatur qō

52 erat de iure nāli scripto t diuino, † de iure canoni. dat̄ aliud ma
trimoniū sine verbis. s. tacitū t p̄sumptū. t istud p̄sumptū dr̄ tri
pliciter. s. p̄sumptū p̄sumptione iuris t de iure, t p̄sumptū
p̄sumptione iuris t de iure dr̄ altero de duobus modis, vel qñ
mr̄imoniū in veritate nō erat apparēs, cū nō addesset forma ec
clesie, nec ꝙstabat de exp̄sso ꝙsensu, tñ ex actu intrinseco lex pre
sumit mr̄imoniū, t ex tali p̄sumptione statuit esse mr̄imoniū ve
rū, intantū q nō excludit̄ p aliud matrimoniū ēt ꝯctū in facie ec
clesie, vt. c. is qui fide. de spō. t ibi est casus de hoc vbi cū spon
salibus de futuro t copula secuta est mr̄imoniū p̄sumptū iuris
t de iure, q ille qui in facie ecclesie ꝯxit cū scōa, dimissa scōa sta
re cōpellit̄ cū prima. hoc idē in. c. vnico. de despō. impu. lib. vi.
in. §. idē quoq; dr̄ mr̄imoniū p̄sumptū iuris t de iure. alio mō
qñ nō solū defnit aliqd de ista matrimonij, sed interuenit finiz ꝯ
riū, vputa ibi ꝙsensus q est de ista matrimonij debeat interueni
re. interuenit dissensus, t post dissensuz tacitus ꝙsensus, vt in. c.
ad id. in. c. veniēs. il. ij. de spon. t in. c. de illis. il. ij. de spō. ipu.
vbi inter ꝯbentes per metum, lz apparenter nō videatur matri
moniū. tñ veniēte tacito ꝙsensu, lex p̄sumit t indicat matrimo
nium, alio modo dr̄ p̄sumptuz simpliciter p̄sumptione iuris
qñ nō apparent substātialia matrimonij, sed aliqua signa seu cō
iecture ad matrimonium. s. subarratio aut cohabitatio in eadē
domo lecto t mēsa. t vocant se ꝙinges, vt in. c. si quis vxorem. t
in. c. si qs despōsauerit. xxvij. q. ij. t in. c. nostrates. xxx. q. v. t i
c. illud. de p̄sum. t in. c. teno? peruenit trāsmisse. qui fi. sint legi.
sed admittit̄ p̄batio in ꝯriū, t in omnibus his p̄sumptis ma-
53 trimonijs, hz locum opi. Host. Ant. t Abb. s. † q tz matrimo-
nium sine verbis qō matrimoniuz est ꝙforme matrimonio iuris
nature ab illis, cū dr̄, vt. s̄. i. di. vt viri t femine coniunctio, libe-
roꝝ succesio, t puerorū educatio. t insti. de iure natu. maris
t femine cōiūctio q̄s nos matrimoniū appellamus, t est confor
me matrimonio viuentiū añ legē, t in lege scripta. t adhuc gra
tie ante ius canonicū. vnde verba decretalis intelligēda sunt p
approbationē eo q in iudicio dei p̄ncipalioz est ꝙsensus inte-
rioz q̄s expressio eius exterioz, in iudicio ecclesie militantis p̄n
cipalioz est ꝙsensus exterioz q̄s interioz, q? deo constare non p̄ot
t certe sub correctione t determinatione ecclesie t sedis aposto
lice ac maioꝝ forsan fuisset melius t magis sanū p infidelibus
ad euitādū ꝙtubernia t ꝙcubinatus t alios illicitos cōcubitus
qō ecclesia declaret esse matrimonium, id q erat matrimoniuz
de iure naturali dūñ inter legitimas personas p ecclesiā appro
54 batas, t nō reprobatas a iure. † Nā certū est si iure cano. cauet
ret̄ q cohabitans in eadē domo lecto t mensa cum muliere di-
ceret̄ ex hoc iure, t realr̄ ꝯxisse matrimoniū, multi t multi caue
rent de nō habendo ꝙcubinas, nec cōpellerent̄ manere cū eis t
eas tenere in vxores, t in vero matrimonio, nec cōiugati habe-
rēt ꝙcubinas vt plures habēt, q? punirent̄ ō duplici mr̄imonio,
t multi alij abstinerēt a cohabitatione ꝙtinua mulierū in casu il
licito seu p̄hibito, vbi hodie nō abstinēt interiz q alr̄ prouisum
nō est de iure. t per ecclesiā credēdū t tenēdū ē q ita bene pui
suz sit vt puisuz est. Sed vlterius q? Gof. dixit vt. s̄. corde, t ver
55 bo, ꝯbit̄ matrimoniū. Quer̄it̄ † an ꝯbat̄ matrimoniū verbo, ēt si
verbū nō ꝙcordet cū ꝙsensu mentali, aut si nō procedit ex corde.
t doc. in. c. tua. de spō. satis in hoc sunt varij, t in maxima ꝙfu-
sione, q? litera est satis ꝙfusa. t si fuit casus facti vt apparet me
lius fuisset Jnn. iij. rñdisse sicut Alex. iij. in. c. de muliere. eo. ti.
vbi q? ꝙfuse q̄sitū fuit nullā dedit decisionē, q? decidere cāz que
tangit ſbam matrimonij vr̄ decidere cām fidē tāgentē. Nā hr̄e
duas vxores nisi ex reuelatione diuina est ꝯ fidez t ꝯ talē tanq̄
ꝯ hereticuz per ecclesiā pōt procedi, q? vr̄ male sentire de sacr̄is
ecclesie. tex. est. in. c. accusatus. de heret. lib. vi. in. §. cum vero.
qui in vna heresis spē vel secta cōmisit aut in vno fidei articulo
seu ecclesie sacr̄o erauit, vbi Lap. t Bo. ex isto verbo ecclesie
56 sacr̄o dicūt † q ille q ꝯbit cū duabus errat in sacr̄o ecclesie, t sic
vt hereticus iudicandus est. Sed veniendo ad casum. c. tua. in
quo Petrus cū Berta aliter iudicare neqsset. vt sibi cōmisce-
ret̄ carnaliter nisi desponsasset eandē nulla solēnitate adhibita.
vel alicuius p̄sentia dixit illi, te Jo. desponsat, cum Jo. nō vo-
caret̄. t sic Bertha credēs esse matrimoniū permisit se carnalr̄
cognosci. t post q̄s dictus Pet. exposuit factū suo epo seu sacer
doti eps ignorans qd iuris ꝙsuluit pōtificē Jnn. tertiū qui rñdit
qō cū p̄fatus vir p̄dictā despōsauerit mulierē in p̄priā per-
sona t sub noie alieno quo vocari tūc se finxit, t inter eos sit car
nalis copula subsecuta, vr̄ forte p̄o ꝙiugio p̄sumendū, nisi tu no
bis expresse scripsisses qō ille nō ꝓposuit nec ꝙsensit illā duce-
re in vxorē, t tūc nō dz ex illo facto coniugium indicari, cum eo
nec ſba ꝙingalis ꝯctus nec forma ꝯbendi coniugiū valeat inue
niri ꝛc. t sicut dixi ex ista litera insurgit maxima ꝙfusio cū dicit
Jnn. vr̄ forte qō est magis de aduocato q̄s iurium ꝙductore. Jn
no. in eo. c. breuiter t iuxta ꝙfessionē litere dicit forte, hoc forte
nō ponitur dubitatiue sed assertiue. t sic vr̄ in p̄ncipio sentire
qō sit mr̄imoniū cum p copulā videatur ꝙsentire in matrimoniū
t recedere a dissensu, postea allegat opinionē aliozū dicentium
q in foro aie sit matrimoniū. t nō in foro iudiciali, t postea qua
si vr̄ sentire sit matrimoniū, t sic Jnn. vadit de forte in forte, et
de confuso in ꝙfusum. Host. tz q matrimoniū teneat rōne copu
le, t q nō est curandū si loquat̄ in tertia persona vel prima, vt in
c. dudū. de ꝙuer. ꝙinq. q? hic vltra verba interuenerat copula
pp q̄s ille error q erat in noie vel cauillatione mōstratiue certifi
57 catur ad certā ſbam huius hois cū quo ꝙfirmat̄ copula. † Et lō
cū certa sit p̄sona nō curat̄ de noie. in. l. in vēditionibus. ff. de ꝯ-
ben. emp. in. l. quoties. circa p̄in. ff. de here. isti. notat̄. in. l. q ex
trinsecus. ff. de ver. ob. zaba. post multa ꝙcludit q istud sit mr̄i-
moniū nō in foro iudiciali nō in foro ꝙscie, t sic i vltimo rñdit qō
ni p̄ncipali. quo ad deū in matrimonio req̄rit̄ mēralis t cordia
lis ꝙsensus sicut in alijs sacr̄is, sed in foro ecclesie satis est, ꝙstet
de verbis in ꝙsensu exteriori, aliq dicūt q in nullo foro fuit ma-
trimoniū, nō in foro ꝙscie cum non fuit verus ꝙsensus seu inten-
tio. Nec in foro ecclesie cū nō fuerint verba subst̄ātialia nec cō
sensus. Panor. in. d. c. tua dicit q in foro iudiciali est mr̄imo-
niū t nō in foro ꝙscie, tñ q sacerdos debuisset eū inducere vt cō
sentiat de nouo vt purget dolū ꝛc. postea dicit q tota lz loquit̄
in foro ꝙtentioso, sed in p̄in. loquit̄ allegādo nō aūt decidēdo,
t ideo papa dixit forte, t postea dicit qō cōfessio istius preiudi-
cat sibi, ēt si sit qualificata, t qō admittit̄ ꝙfessio qō ꝯxit cū illa
nō tñ sine intentione. alleg. tex. t gl. in. c. cū veniissent. de consti.
Alex. in. d. c. quasi omnes recitat. t post multa dicit qō matri-
monium

monſum tz in foro eccleſie ſeu iudiciali. ſecus in foro cõſcie. ⁊ q̃ q̃ſſio ipſius viri põt acceptari per aliã partem ſine eo q̃ acci-
piet qualificationẽ. vt. l. j. C. ad leg. coz. de ſicar. ⁊ q̃ iſta verba Jo. te ſponſat, ẽt ſi voceť Petrus ius preſumit q̃ſenſum matri-
monij. ⁊ ſic q̃ vr̃ ex q̃ſſiõe eccleſia ſit certa de mr̃imonio, ⁊ nõ eſt certa de diſſenſu ſeu qualificatione q̃ſſionis, ⁊ ſic q̃ matri-
moniũ tz in foro iudiciali, ſed qd dicam inter tantos, cozrectio-
ne premiſſa vr̃ mihi cũ Hoſti. q̃ iſte caſus fuerit in foro q̃ſcie ỏ
quo vr̃ maxima preſumptio cũ iſte eps ſeu ſacerdos non expreſ
ſit nomen perſonarũ pontifici, ſed q̃ſuluit ſuperiozẽ in gñe quid
58 in foro pniali eſſet agendũ. † Nã tz de ſba q̃ſſionis ſit q̃ nihil
reueleť per ſacerdotẽ. vt in. c. ois. in §. caueat. de peni. ⁊ remiſ.
⁊ in. c. ſi ſacerdos. de offi. ordi. ⁊ in. c. ſacerdos. de peni. diſ. vj.
nihilominus in caſu ſimili permiſſum eſt ſacerdoti ſine expreſſio
ne nois q̃fitentis conſulere ſuperiozẽ. iſta dicit Pet. de peru.
in. c. Matthens. de ſimo. in. j. no. cũ ait. Nota q̃ qñ in foro pe
nitentiali aliqs q̃fiteť tale de quo ſacerdos dubitari põt, ſacer-
dos q̃ſulere ſuperiozẽ dz quid agendũ ſit in tali caſu ne q̃ſſio-
nẽ reuelet non dz reuelare poſtq̃ qz de iure hoc nõ põt facere,
vt in. c. ſi ſacerdos. de offi. ordi. ⁊ in locis preallega. tz Panoz.
in. d. c. Matthens. teneat indiſtincte q̃ ſacerdos ỏ licẽtia par
tis põt reuelare q̃ſſionem ⁊ nomen q̃fitentis qỏ alij doc. indi-
59 ſtincte hoc non credunt, † cũ vt dixi ſecretũ q̃ſſionis ſit vnum
de ſbalibus ſacr̃i confeſſionis qỏ non eſt ita in prãte partis vio-
lare ſubſtantialia ſacr̃i, ſed vt alias dixi in tra. inquiſitionuz non
eſſet inconueniẽs in aliquo caſu maxime cũ ageret in caſu fidei
de licẽtia partis ſacerdos poſſit aliqd de q̃ſſione reuelare, cũ
tunc magis q̃firmeť q̃ violeť ſacr̃m, ⁊ in tali caſu credo de iure
q̃ opinio Abb. poſſit ſtare. Sed redeũdo ad caſum attento q̃
non q̃ſtat de q̃ſenſu nec de verbis nec per teſtes, põt q̃ſtare nec
q̃ſſio ſacr̃alis quo ad legẽ fori nihil operať, mihi vr̃ ſalua pre-
miſſa ꝓteſtatione q̃ iſtud matrimoniũ nõ tz nec iure fori nec iu-
re poli, non iure fori, qz vt dixi, vt clandeſtinũ non põt ꝓbari de
quibus eccleſia non iudicat, vt in. c. j. ⁊ ij. de clan. deſpon. Nec
teneť iure poli cũ non fuit q̃ſenſus. ⁊ vt dicit litera defecerũt ꝑ
matrimonio oia ſbalia intentio qỏ eſt fundamentum veri matri
monij ⁊ verba in forma. Nã vt dicit gl. ⁊ doc. in. d. c. tua. q̃ con
ſenſus eſt ſba, ⁊ verba forma matrimonij, vnũ tñ credo cum opi.
Jo. an. ⁊ Hoſti. primo qỏ ſi q̃ſtaret inter iſtos q̃ preceſſit aliqs
tractatus q̃ copula facit matrimoniũ preſumptũ. Scỏ q̃ ſi cõ
ſtaret ex verbis ⁊ q̃ſenſu exteriozi non eſt inquirendũ de q̃ſenſu
60 interiozi cozdis ⁊ mentis cũ ſolus deus ſcrutator eſt cozdiũ. Nã
vt ait Richar. in. iiij. diſ. xxvij. arti. ij. † q̃ iſta ꝓbatio de interio
ri diſſenſu eſt ita difficilis q̃ eſt impoſſibilis. Tertio q̃ ſi q̃ſtare
poſſet vel q̃ſtaret in foro iudiciali ex q̃ſſione ſua qualiter ſub
noie mutato in perſonã q̃xit, ⁊ copula ſecuta qỏ dr̃ verũ matri.
in foro fori ad excuſandũ q̃tuberniũ, ⁊ in fauozez matrimonij, qz
cũ dicit Hoſti. tz tpe q̃ctus non haberet q̃ſenſum preſumitur q̃
habuit tẽpore copule, ⁊ receſſit a diſſenſu, ⁊ hoc idẽ tenendũ eſt
q̃ recipiať eius q̃ſſio ſine qualificatione ẽt ſi fuiſſet facta cũ q̃
lificatione vt in preall. locis maxime in fauozẽ matrimonij ⁊c.
61 **Alterius** queriť que etas reqrať ad q̃bendum matri
monij. † Et dico q̃ in femina requiriť etas.
xij. an. ⁊ in maſculo. xiiij. vt in. c. q̃tinebať. ⁊ in. c. atteſtationes.
⁊ in. c. vbi non eſt q̃ſenſus. ⁊ in. c. puberes. de deſpõ. impu. vbi
iure caueť q̃ ſi mulier eſt. xij. anno. vel circa. ⁊ vir. xiiij. qỏ ſunt
habiles ad q̃bendũ matrimoniũ, vbi ibi vel circa aſſumiť ꝑ ſex
meſibus, ſed docto. ẽt in iſto articulo ſunt varij. glo. in. c. pube-
res. dicit q̃ ſi aliqs maſculus. xiiij. an. vr̃ nullo modo poſſit ge-
nerare qỏ non tz matrimonium nec dr̃ pubes, qz pubertas ex vi
goze naturali non ex annoruz numero q̃probať. gl. in. c. de illis.
ij. in eo. tit. dicit hoc idẽ q̃ potentia copule facit matrimonium
non numerus annoruz. hoc idẽ dicit gl. in. c. q̃tinebať. ⁊ in. c. al-
tercationes. eo. tit. Jnno. in. d. c. q̃tinebať. dicit q̃ tz glo. dicat
non ſunt anni neceſſarij q̃pleti q̃ etas legitima eſt. xij. an. in fe-
mina. ⁊. xiiij. in viro cõpleti, ſed ſi ante illã etatẽ eſſet ꝑſumptio
pubertatis ⁊ ambo eſſent q̃iuncti q̃ ipſe iuret ꝑ matri. hoc idez
dicit in. d. c. puberes. q̃ potens coire non eſt dubiuz ante. xiiij.
annũ poſſit matrimoniũ q̃bere, ⁊ q̃ in. xiiij. ẽt ſi homo non poſ-
62 ſet coire poſſet matrimoniũ q̃bere, ⁊ ſic tz in hoc q̃ glo. Hoſtiẽ.
dicit † q̃ ſi puella eſſet. vij. anno. ⁊ haberet diſcretionem diſcer
nendi copulaz, q̃ matrimoniũ valeret ⁊ ſi vir eſſet potens in an
no. viij. quod ẽt poſſet facere matrimonium vt de illo de quo ait
Grego. in dialogo q in. ix. anno ingrauidauit nutricez vt refert
gl. in ſumma. xx. q. j. tñ dicit Hoſti. ſi mulier eſſet triũ annoruz, ⁊
ſic cognita haberet iudiciũ diſcernendi copulam, qỏ eſſet matri

monium vt in. c. iuuenis. de ſpon. Sed ſi non haberet diſcretio
nem diſcernendi copulã, ẽt in illa etate copula non facit matri-
monium. tñ dicit ſi ſunt puberes ẽt ſi non cognoſcant ſe eſſe ma
trimonium niſi eſſet perpetuũ impedimentũ. Et ppea ipſe con-
ſuluit q̃ in caſu qỏ homo. xiiij. an. vr̃ impotens q̃ debeat expe-
ctari vſq̃ ad. xviij. an. anteq̃ dinoziũ fiat, qz dicit pubertas fal
lere põt intra quadrienniũ quo ad naturalem potentiã, qz aliq
ante illã etatẽ ſunt impotentes. ⁊ in illa etate ſunt potẽtes in. d.
c. continebatur. ſuper parte etatis proxima. Hoſti. dicit ꝫ glo.
⁊ alios tenentes in matrimonio per illud quaſi intelligantur ſex
menſes ſed quod intelligantur tres dies allegat. c. ad noſtram.
de reg. ⁊ in. c. in cauſis. de elec. facit gl. in. c. firma. xx. q. j. Za-
barella in. c. vbi non eſt. ⁊ in. d. c. puberes. ⁊ in. d. c. continebať
de deſpon. impn. dicit q̃ ꝫm glo. ⁊ ꝫm leges qỏ non pñt ꝫbere
nuptias maſculi niſi puberes nec femine niſi viri potẽtes. ⁊ in-
ſtitu. de nup. in prin. † vbi glo. puberẽ vocat q adimplenit. xiiij.
63 an. ⁊ feminã viri potẽtẽ q̃ adimplenit. xij. ⁊ ſic Zabarellus poſt
multa ex predictis elicit tres q̃cluſiões. Prima q̃ ſi femina eſt
ꝓxima pubertati ⁊ viri potens q̃ malitia quo ad q̃ſenſum ſupp-
plet etatẽ q̃ q̃ſenſus ſine copula facit matrimoniũ. Scõa q̃clu-
ſio q̃ ſi eſt copula cũ maioze ſeptennio, ẽt ſi non ſit proxima pu-
bertati qỏ eſt matrimoniũ. Tertia q̃cluſio qỏ apertio claustro-
rũ pudoris non probat copulã in femina minozi ſeptẽnio. Aut
parũ plus ſi q̃ſtat q̃ femina nõ eſt copule apta. Pet. de puſ. in
d. c. puberes. dicit non q̃ſiderať etas ad matrimoniũ. dũ ex ha
bita corpis pubertate oſtendat ⁊ gñare ⁊ q̃cipere poſſit añ eta-
tem predictã poſſent matrimoniũ ꝫbere. poſtea dicit tz puber-
tas dicať in. xiiij. an. tñ vera pubertas ⁊ infallibilis eſt in. xviij.
an. Aut in. c. vbi nõ eſt. de deſpõ. impn. dicit in femina etatis.
xij. an. ⁊ in maſculo. xiiij. eſt etas legitima. ⁊ in. d. c. puberes. di
cit q̃ habilis ad generandũ eſt habilis ad ꝫbendũ matrimoniũ
tñ ſi attendať ad etatẽ dicit reqrunť anni q̃pleti. Panoz. in. d.
c. vbi non eſt ſup glo. dicit regriť q̃ maſculus q̃pleniſſet. xiiij. ⁊
femina. xij. in. c. impuberes. ſup gl. ij. non tz ẽt cũ gl. ſed dicit ſit
matrimoniũ inter maſculum. xiiij. an. ⁊ femina. xij. an. ⁊ ẽt ſi ho
mo non poſſet coire in. c. q̃tinebať dicit q̃ ſi puella eſt minoz ſe-
ptennio non tz matrimoniũ q̃q̃ fuerit cognita. ſz in. c. de illis.
ij. eo. tit. dicit iuxta tex. q̃ ſi eſt ꝓxima etati aut malitia ſupplet
etatẽ. vbi dicit malitia intelligiť vel aſſumiť ꝑ potentia coeũdi.
⁊ ſic dicit non ſufficit ſit ꝓxima etati. ſi non eſt potentia copule
imo magis dicit indiſtincte, qz in quacunq̃ etate interueniat co
pula ſatis eẽt ad matrimoniũ. Alex. in. c. puberes. tz cũ Hoſti.
q̃ ſi homo. xiiij. an. non eſt potẽs nihilominus tz matrimoniũ. ⁊
dz expectare vſq̃ ad. xviij. an. ad videndũ ſi eſt potẽs in illa eta
te. in. d. c. q̃tinebať. dicit q̃ dr̃ ꝓxime pubertati ad hoc qỏ ma
trimoniũ teneat añ. xij. an. ſi ſequiť copula. alias qỏ añ etatẽ p-
fectã non eſt matrimoniũ. ⁊ ẽt ſequiť opi. Hoſti. q̃ ſi fiat copu-
la in etate infantili dñmõ femina bẽat iudiciũ diſcernẽdi actum
copule q̃ eſt matrimoniũ. ⁊ in. c. q̃tinebať ſequiť opinionẽ glo.
ꝫ Hoſti. q̃ dicať proxima etati mulier in. xj. cum dimidio. ⁊ ma
ſculo in xiij. cũ dimidio. s. Tho. in. iiij diſt. xxxvj. q. ij. arti. ⁊ in
reſponſione ad tertium arg. dicit q̃ in tempore ꝫctus matrimo
nij. non ſolum requiriť diſpoſitio ex parte vſus rationis, ſed etiã
64 ex parte corporis vt ſit tempus generationi aptum. † ⁊ ſic ſe ex
pediunt doctores de. q. iſta cum maxima varietate vbi melius
fuiſſet forſan tacere ⁊ materia iſta vbi agiť de ſbalibus matrimo
nij, vt tanta confuſione careret ſtaret ſine cõmẽto, ſicut clemen-
tina exiui. de verb. ſig. quã pp varias opiniones ſit res ita picu
loſa in confuſo. ſ. pronuntiando matrimoniũ vbi nõ eſt, ⁊ vbi eſt
aſſerendo non ſit. ⁊ ſalua premiſſa correctione breuiter, ⁊ vnico
verbo dico qỏ matrimoniũ verum ſolo conſenſu ꝫbiť. ⁊ in. c. cũ
locũ. ⁊ in. c. cum apud. ⁊ in. c. tue. de ſpon. ⁊ ſic q̃ſenſus facit ve
rum matri. ⁊ non copula vt ſatis dixi in articulo q̃inq̃. Nã tz
copula faciat matrimoniũ conſummatũ ⁊ ratũ ⁊ aliq̃n faciat ma
trimoniũ preſumptũ non pp hoc dr̃ matrimoniuz ſic ex copula,
ſed dr̃ copula demonſtrat ſeu probat tacitum conſenſum ex quo
conſenſu preſumiť ⁊ probatur ac dicit matrimonium, vt in. c. is
qui fidem. ⁊ in. c. ad id. ⁊ in. c. veniens. de ſpon. ⁊ in. c. de illis.
ij. de deſpon. impu. ⁊ in. c. vnico. eo. tit. lib. vj. de quo ſatis dixi
ſuperius, ⁊ hoc preſuppoſito põt dici q̃ vbi non cadit cõſenſus
nec matrimonium ẽt ſi cadat copula, ⁊ ſic opinio Hoſti. ⁊ alio-
rũ in hoc non põt ſtare q̃ matrimoniũ poſſet neceſſe cuz puella
triũ annoruz nec ſex nec ſeptẽ nec octo, qz ꝑſupponũt q̃ regulr̃ ⁊
naturalr̃ eſt impoſſibile q̃ puella triũ annoruz diſcernat actũ co
65 pule. † imo parcãt mihi iſti dñi q dicunt q̃ ad hoc qỏ copula in
etate infantili faciat mr̃imoniũ regriť q̃ diſcernat actũ copule

dicunt rem seu casuz nō satis intelligibilē qd sit discernere actū copule esset melius dicere q̄ ad hoc q̄ valeat matrimoniū puel la possit discernere qd sit matrimoniū ⁊ sciret in quo assentit seu prestat ꝙsensum. Et sic pro verificatione cōnis presuppositō qō in ꝙsensū ꝙsistit matrimoniū vidēdū est in qua etate est, aut pōt esse verus consensus. ⁊ dōm est q̄ in infantia nec in pueritia nō dat in homine verus consensus, que etates durant vsq; ad. xiiij. annū. Nā durat infantia vsq; ad septimū, pueritia vsq; ad. xiij. adolescētia incipit in. xv. ⁊ durat vsq; ad. xxv. ⁊ sic vsq; ad. xiiij. non datur regulariter verus ꝙsensus in boie, nec dī de iure in femina etas legitima ad ꝫbendū matrimoniū ⁊ habendum verus ꝙsensus nisi in. xij. ⁊ in masculo in. xiiij. ⁊ facit tex. in. c. puberes. ⁊ in. c. attestationes. de despon. impub. facit bene ꝓ hoc text. in c. parvuli. iuxta glo. ⁊ in. c. puberes. ⁊ in. c. honestū. xij. q. v. vbi ꝓuidet masculis nisi in. xiij. ⁊ femina in. xij. nō admittant ad iu ram. gl. in. d. c. parvuli assignat rōnē dicens. ideo hoc est, q̄ iu ramento dz adesse iudicium sed hec etas nescit quid agat, vt in .l.j.C. de falsa moneta. sed cui dubiū in matrimonio non interne nerit fides ⁊ inīm, in quo inīo ⁊ fide maior discretio, ⁊ etas req rit̄, quā in iramēto iudiciali, q̄ vbi mains periculū ⁊c. ⁊ sic vī ex supradictis sit regulare seu ordinariū. q̄ dicat̄ ⁊ sit etas legi
66 tima ad matrimoniū. xiiij. an. in masculo. ⁊. xj̄. in femina. † vnū tñ credo q̄ si malitia supplet etatē, ⁊ de hoc bene posset cōstare non dico in copula, sed in discretione, ⁊ iudicio naturali qō an te. xij. in femina. ⁊. xiiij. in masculo. ēt si ad copulā ꝓ tunc essent impotentes erit ⁊ tenebit matrimoniū vtputa sicut pluries vidi mus puellā nouē annorū esse ita astutam ⁊ dotatā ex iudicio nā li magis quā alia. xiiij. anno. ⁊ scit in se melius discernere actuz ac onera matrimonij quā illa. xij. anno. aut. xiiij. ⁊ sic notorie ap paret qō possit in nono anno vere ꝙsentire, ⁊ ꝓ ꝙ̄s verum ma trimoniū ꝫbere. ⁊ isto modo ego intelligerem, ⁊ non vt aliq̄ do cto. intellexerunt preallegatis locis. s. in copula qō malitia pōt supplere etatē. s. malitia aut discretio. in iudicio seu ratione na turali, ⁊ non in copula vbi si verus ꝙsensus ex defectu etatis nō esset nec credebat̄ posset stare matrimoniuz ēt si esset copula, cū vt dixi copula matrimoniū non facit. ⁊ sic ēt videt̄ in illo opinio Hosti. ⁊ aliorū illam opinionē sequentiū satis vera, ⁊ sustentabi lis. quod ēt si vir. xv. annorū sit impotens teneat matrimonium. nisi probaret̄ q̄ esset perpetuo impotens, vt in. c. ex literis. ⁊ in c. laudabilem, ⁊ quasi per totum de frig. ⁊ malefi.

¶ Secunda pars principalis huius Tractatus, in qua de impedimentis circa matrimonium.

❦ SVMMARIVM ❦

1 Matrimonij impedientia que sint.
2 Exemplum animalis cum matre habitare nolentis.
3 Matrimonium contrahere qui arceantur.
4 Precepta aliqua veteris testamenti an sint sublata hodie.
5 Matrimonium contrahi cum filia sororis vel fratris an possit.
6 Matrimonij impedimenta de iure positivo que sint.
7 Natus ex ꝑa vxore vīnēte pria an sit legitim⁹ ⁊ possit ꝓmoneri.
8 Matrimonium quod ⁊ quando dicatur contractuz in facie matris ecclesie. 14. 18. 20.
9 Subtilitas nimia reprobata.
10 Sponsalia clandestina que dicantur.
11 Legitimitas que requirat.
12 Filij nati ex matrimonio clandestino per ecclesiam approbato sunt legitimi.
13 Mulier vocata vxor a viro an presumat filios legitimos.
15 Mr̄imoniū non dī clandestinū sine bannis dūmō publice fiat.
16 Testes ex temporis diuturnitate variant fidem.
17 Banna matrimonij in quo loco fienda. 22.
19 Amicorum conuocatio pro bannis habetur.
21 Solēnitates mr̄imonij q̄dā sunt de honestate, quedam de ꝑa.
23 Ignorantia presumitur quando contrahentes sunt diuersarum prouinciarum.
24 Legitimus sed nō de legitimo mr̄imonio an possit esse ep̄s. 27. Episcopatus an sit ordo.
25 Pontificū Romanorū auctoritas ꝓualet auctoritate sanctoꝝ.
26 Macula quomodo intelligatur.
28 Sacerdotum qualitates vt ad sacerdotium eligantur.
29 Illegitimus ad sacerdotium cur non promoueatur.
30 Parētū vitia rubore filijs virtutē q̄rētibus incutere nō debēt.
31 Opinio euacuatur veritate visa.
Probatio per famam que probatio sit.
32 Opinio quando preferatur veritati.
33 Ignorantiam excusat etas.
34 Deus bona culpam timet vbi culpa non est.
35 Citatio quando non requisita.
36 Solitudo multum ad studium confert ⁊ cur.
37 Curie Romane laudes ⁊ nomina.
Pontificis summi Christi vicarij dotes ⁊ ꝓrogatiue recitant̄.

Ed quia in articulo prori

5 mo videt̄ q̄ defectus etatis impediat matrimoniū,
1 queritur † que sunt que impediant matrimonium. Et dico q̄ multa sunt que impediunt matrimoniuz. Primum impedimentum datur de iure naturali ne filia ꝫbat cum patre aut filius cum matre, vt Gene. c. ij. ibi, quāobrem re linquet homo patrem ⁊ matrē, ⁊ adherebit vxori sue. vbi doct. dicunt. relinquet patrem. s. quo ad cohabitationē non aūt quan tum ad dilectionem, q̄ filius non pōt nec dz denegare dilectio nem parentibus, ita q̄ a patria institutione matrimonij iste gra dus est prohibitus. ⁊ sic naturaliter iste gradus excludit̄ a ma trimonio, q̄ de iure naturali videtur hoc debitum ⁊ honestum ne filius coeat cum matre. Nam non soluz ratio in homine hoc dictat ⁊ locum hz, sed vt naturales dicunt, ⁊ experientia docet ex instinctu nature aliqua animalia irrationabilia hoc seruant.
2 † deus est mihi testis quod non mentior q̄ audiui a fidedigna persona que asserit propr̄ijs oculis vidisse in ꝓuincia Betrec seu Bandalie q̄ cum esset, equa vna pulchrior de tota prouin cia, ⁊ non reperiret̄ equus ita pulcher vt eam impregnaret fece runt venire equum filium illius eque pulcherrimuz vt coiret cū matre, qui equus videns equam eius esse matrem hoc hr̄e refu tauit, ⁊ patronus eque vt ex ambobus hr̄et generationē equum sic fraudauit q̄ aliam equā fecit venire. ⁊ cū coopta apud equū staret, ⁊ cū equus videret illam non esse matrem, ⁊ se ad coitū in citaret incōtinēti in illo loco fuit posita cuz simili cooperta eius mater, dictus equus cū matre coiuit ⁊ coitu facto vt astantes ri derēt fecerunt vt equus videret ⁊ cognosceret q̄ illa equa erat eius mater, q̄ equus tanq̄ animal rōnale valde turbatus ⁊ incli nato capite cū dentibus in presentia astantium abscidit sibi ge nitalia, de quo casu astantes fuerunt admirati. ⁊ sic visum est ex instinctu nature aliqua alia bruta abstinere se a multis, ⁊ non faciūt q̄ aliq̄ boies q̄ dicuntur rōnales non verecundantur face re, ⁊ ēt de lege scripta ⁊ diuina iste primus gradus ⁊ in linea re cta oēs descendentes ⁊ ascendentes in matrimonio impedimē tum faciunt, vt Leuitici. xviij. c. ibi cum deus ait ego dn̄s turpi tudinem patris tui ⁊ turpi. matris tue non discooperies. mater tua est. nō reuelabis turpitudinem eius. turpitudinem filie filij
3 tui vel neptis ex filia non reuelabis, q̄ turpitudo tua est, † ⁊ sic excludūtur oēs ascendentes ⁊ descendentes in linea recta. ex cluditur seu impeditur ne filius ꝫbat cum nouerca. s. vxore pa tris sui, excludunt̄ a matrimonio sorores patris ⁊ matris, exclu ditur vxor patrui, excludit̄ nurus, excluditur vxor fratris qñ fra ter mortuus est cum liberis, vt Exodi. xxv. vt ait Augustinus, qō est translatū in. c. olim. viij. q. j. excluditur soror vxoris, ⁊ sic tam ex consanguinitate quā ex affinitate. omnes iste persone ex precepto diuino excludunt̄ a matrimonio, vt in. d. c. Leuitici. xviij. gl. est que refert illos gradus in. c. literas. de rest. spo. vbi iuxta tex. asserit matrimoniū inter istas personas esse prohibitū de iure diuino contra qō papa non pōt dispensare ⁊ pontifices non consueuerunt in his gradibus dispensare, q̄ salua premissa correctione pontificis in istis non possunt nec debent dispensa re nec vī inconueniens omnes isti gradus de iure diuino proh beantur, ēt si de iure naturali a principio mundi solum pater ⁊ mater vt supra excludebantur a matrimonio, ⁊ nō sorores ⁊ fra tres ⁊ alij supradicti. Nā tunc erat necessaria dispensatio pro pter carentiam ⁊ defectum personarum, sed postea, vt dicūt do cto. ⁊ bene Alex. de ale. in. ij. parte. q. xxvij. in. iij. arti. in. ij. q. vbi dicit qō lex naturalis quedam dictat q̄ debitum, quedā ve ro q̄ decens ⁊ honestū. lex ergo naturalis ⁊ diuina excipit a ma trimonio ascendendum ⁊ descendendum in linea recta q̄ debi tum excipit fratrē ⁊ sororē ⁊ supradictas personas, non q̄ debi tum sed q̄ honestum ⁊ decens maxime in natura multiplicata. nec ob. si aliquis diceret qō ista precepta non sunt moralia ⁊ sic
4 hodie ex necessitate nō tenēt, q̄ translato sacerdotio ⁊c. † Nā hz verum sit qō precepta cerimonialia ⁊ iudicialia hodie non te neant vt supra, nihilominus aliqua erant precepta q̄ nec erant

cerimonialia

cerimonialia nec iudicialia. & ēt si non sunt prime nec secūde tabule nec reperiant̄ inter moralia, erant tñ de natura moralium & tenebant & ppetuo ligabant̄, vt suprādicta. & de solutione decimarū q̄ preceptū ꝫ non sit inter moralia tanq̄ diuinū & naturale ꝫ ppetuo, & dicere ꝫriū esset erroneū & satis absurdū. ¶ Sed quer̄ vlterius q̄ pluries accidit iste casus ēt ego vidi de facto q̄ tpe pij fuit de hoc dubitatū. s. cū secūdus gradus in collaterali & ascendenti de iure diuino excludat̄ a matrimonio. s. ne qs ꝟbat cum sorore patris vel matris nec cū tali papa possit dispēsare. an erit idē in scō descendenti & collaterali. s. ne quis ꝟbat cū filia sororis vel fratris & videbat̄ aliqbus ex idētitate rationis iste gradus esse ꝓhibitus. † sed correctione premissa ego credo de iure diuino iste gradus non sit ꝓhibitus, & iō in tali casu pōt papa dispensare. Nā inter alios gradus ibi Leui. xviij. nec alibi de iure diuino in exclusione iste gradus in aliquo non numerat̄. & rō est manifesta. Nā ꝫ dicat̄ Gene. c. ij. q̄ mulier sit formata de latere hois, & dicunt doc. iō socia, & non serua, q̄ nō formata est de pedibus, nihilominus certū est q̄ de omni iure vir est caput mulieris vt Gene. c. ij. & aplūs ait ad Ephesios. v. mulieres viris subdite sunt sicut dño. & prima ad Corint. c. xj. & ad Colossenses. c. iij. & in. c. si qs acceperit. xxxiij. q. j. & in. c. j. de frigi. & male. & sic mulier tenet̄ obedire & renereri marito tāq̄ capiti & dño. Et si qs haberet in vxorē sororē patris aut matris rōne ꝙsanguinitatis vir tenet̄ obedire vxori. & ratione matrimonij tenet̄ vxor obedire viro & nepoti & sic videt̄ repugnare matrimonium ꝙsanguinitati, & econuerso, quod est secus in descendenti collaterali. s. q̄n quis contrabat cum filia sororis vel fratris, q̄ tunc taꝫ ratione matrimonij ꝙsanguinitatis vir est caput neptis & vxoris. & vxor omni respectu tenet̄ ibi viro obedire ideo in isto casu de iure diuino, & non contrabatur matrimoniū non reperitur ꝓhibitum sicut in alio.

5

Sed vlterius post q̄ ostendimus que sunt impedimēta de iure naturali & diuino. restat videre que sunt impedimenta de iure positiuo, & dico q̄ de iure canonico sunt multa q̄ matrimoniū impediunt. † nam primo est impedimentū publice honestatis q̄ ex sponsalibus de presenti & futuro oriť. vt in. c. inuenis. & in. c. sponsam. de spon. & in. c. literas. & in. c. accessit. & quasi p totū de despon. impu. & c. desponsatā, & quasi p totuꝫ. xxvij. q. ij. Dicit aūt impedimentum ex affinitate & ꝙsangui. hodie vsq̄ ad quartū gradū, vt in. c. nō dꝫ. de ꝙsang. & affi. & aliud impedimentū q̄n quis polluit aliquā per adulteriū. s. q̄n interemit q̄ dedit sibi fidem de hūdo eam in vxorem alia viuente, aut machinati sunt in mortē alterius. nā alias non est impedimētū, vt in. c. j. & quasi per totū. de eo q̄ duxit in matri. &c. Est impedimentū seruitutis vt si que ꝟbat cū seruo quē credebat liberuꝫ & tanq̄ liber ꝟxit matrimonium dissoluť. vt in. c. ꝓposuit. & c. ad nostrā. de ꝙug. seruo. est impedimentū cognationis spiritualis vt in toto titulo. Sunt plura alia impedimenta de iure canonico. Nā vt dicunt doctores q̄ impediměta matrimonij sunt. xij. tñ. Quorū tria accipiunt̄ ex parte cause efficientis que est mutuus ꝙsensus per verba de presenti expressus que sunt error per fone & ꝙdōnis seruitutis & coactio. Tria ex parte cause finalis que est gñatio prolis educande ad cultū diuinū & remediū cōcupiscentie. ꝟ generationem prolis est impotentia coeundi. ꝟ educationem prolis ad cultū dei est disparitas cultus. ꝟ remedium ꝙcupiscentie est crimen q̄ reddit se homo indignum ꝙcupiscentie per matrimoniū. per ꝙparationem ad cām materialem sunt tria. s. per cognationē, per affinitatē, per publice honestatis iustitiam. per ꝙparationē ad cām formalem accipiunt̄ tria. s. ordo sacer. votū solēne, ac alterius matrimonij ligamen. q̄. xij. impedimenta doctores assignant p hos versus. Error ꝙdō votum cognatio crimen. Cultus disparitas ius ordo ligamen honestas. Si sis affinis si forte coire nequibis. Nec sociando verant connubia iuncta retractant. Et inter ista impedimenta est vt. ꝟ impedimentū alterius matrimonij ligamen vt nullus qui ꝟxit matrimoniū viuente vxore possit cū alia ꝟbere, vt in. c. gaudemus. & c. quanto. de dinor. & in. c. transmisse. & c. ex tenore. q̄ fil. sint legi. & insunt vulgaria. De quo vltimo impedimento reuerēdissime pr̄ insurgit dubiū in cōi & in particulari. s. † si Sempronius mercator Florentinus post q̄ matrimoniū Florentie ꝟxit & a dicta ciuitate se absentauit ad ciuitatem Hispanie se conduxit ad mercantiā exercens tanq̄ solutus a matrimonio matrimonium p verba de presentia cū Cecilia p manus rectoris ipsius. C. parrochie publice ꝙocatis amicis ꝟxit, de quo matrimonio stante bona fide ipsius. C. an ignorantia q̄. S. aliā haberet vxorē Florentie ꝙceptus & natus Titius & in infantili etate segregatus a matre & collocatus Florentie cum prima vxore ipsius. S. veniente etate dictus. T. ignorans matrimoniū maternū se illegitimū in oibus p multos annos reputauit, quare fuit dubitatū an de rigore iuris premissis non obstantibus dictus. T. sit vere legitimus ꝙceptus & natus vt sine aliqua dispensatione possit promoueri ad ordines & vsq̄ ad supernā dignitatem, & q̄ vr̄ notabilis casus q̄ pluries accidere posset, cogitaui pater Reuerēdissime aliqua salua correctione premissa in isto casu dicere, in quo fm iuris dispōnē ad hoc q̄. T. sit legitime ꝙceptus & natus & dicat̄ ad omnes vsq̄ ad suprēmā dignitatē vere legitimus sunt tñ duo necessaria. Primū q̄ matrimoniū non ꝟctū in facie ecclesie fm q̄ mulier ignorabat rpe ꝟctus matrimonij & ꝙceptionis. d. T. primum matrimoniū. † Et sic primo videndū est q̄ & q̄n matrimoniū dicat̄ ꝟctū in facie ecclesie. Et q̄ in ista materia doc. faciunt fundamentū in Inno. merito videndus est quid in ista materia dixerit Inn. in. c. cū inhibitio. de clande. despō. in prin. super parte in ecclesijs dicit Inno. de bānis fiendis non tm̄ in vna ecclesia sed in oibus ecclesijs illius loci vbi habitabant vel saltē in pluribus cū periculosus sit illicita matrimonia ꝟbere, & pp peccatū & pp illegitimitatē filiorū dignum est q̄ solēnis publicatio fiat, postea sequit̄, pōt dici q̄ si publicatio pōt fieri in ecclesijs vbi antiqua habitatio est parentum vtriusq̄, q̄ illi sunt q̄ melius nouunt ꝙsanguineos suos & querendū est de cō sanguinitate vbi melius veritas sciri pōt. & postea q̄n dixit si scotus ꝟxit matrimoniū Bononie, cum scota seu Lombarda. vbi debent fieri bāna. dicit q̄ in oibus locis eorum habitationum, sed postea dicit, dicunt tñ quidam. & non male q̄ sufficit vbi eorum antiqua est habitatio, & dicit q̄ hec ꝙstitutio. c. cum inhibitio non iudicat illegitimos pp cessationē denuntiationis nisi illos q̄ in casu prohibito ꝙsanguinitatis sunt ꝙiuncti. Postea dicit dicunt tñ qdā & ēt si aliud impedimentum, vt in. c. ex tenore q̄ fi. sint legi. vbi dicit̄ q̄ ad hoc quod fil. sint legi. opꝫ q̄ matrimonium post aliud matrimoniū sit ꝟctuꝫ in facie ecclesie, & ignorante altero coniugum, sed vbi non fit publicatio fm tenorē huius decretalis nō sit in facie ecclesie, ergo nec filij sunt legitimi postea dicit alij tamen dicunt quod in facie ecclesie fit si fit publice ēt sine solennitate huius decretalis. & ideo sufficit q̄ publice contrahatur & erunt filij legitimi dūmodo sit alterius ignorātia. Sed quid si vbi est antiqua eorum habitatio non ꝫ consanguineos sed alibi in pluribus locis. dicit ipse Inno. respondeo. † non enim opꝫ circa hoc nimis subtilizare ꝓpter periculuꝫ illegitimationis filiorum ꝫ ab initio multum sit diligentia adhibenda. & post factum ꝓpter causam predictam quantum pōt dꝫ negligentia tolerari. vel potius excusari. Et postea dicit. Nam si esset vnus de vna prouincia, & alius de alia. Ibi facilius presumitur ꝓbabilis ignorantia si aūt nihil sciret de primo matrimonio ꝫ publice contracto, nec ipsa esset in peccato nec filij essent legitimi, q̄ ab impedimento excusat eos contractum matrimonium publice & ignorantia &c. hec sunt que Innoc. dicit in. d. c. cum inhibitio. in. c. ex tenore qui fi. sint legit. tamen dicit q̄ ad hoc quod fiat in facie ecclesie necesse est seruare solēnitatē que est. ꝫ. de clande. c. fi. Sed dicit alij dicunt in facie ecclesie fieri, si vocatis amicis publice nullius procurata collatione contraxit sufficit cum alterius coniugum ignorantia in. c. ex parte. de resti. spol. dicit ipse Innoc. quod faciliter probatur legitimatio si solum probatur q̄ mulier stat vt vxor & vir eam vocat vxorem. cum his transit Inno. in ista materia.

10

Que† dicuntur sponsalia clandestina, Hosti. in summa in titulo de clande. in §. quot modis. circa querit quot modis dicuntur sponsalia clandestina dicit equidē quatuor vel sex. Primo q̄ omittunt̄ solennitates quedam que ibi requirunt̄ de honestate. s. q̄ benedictio detur in facie ecclesie. & sponsa ab his sub quorum dominio & prāte est petatur & recipiat̄ & detur. & sic presupponit Hosti. q̄ omnes iste solennitates sunt de honestate, & non de necessitate. Itē ipse Hosti. in. d. tit. in versi. quid igitur q̄n loquitur de matrimonio regis Francie presupponit q̄ vbi banna ēt si fierent de nihilo deseruirent. q̄ nihil nocet si omittantur ꝫ tutius esset si fierent.

¶ Speculator in titulo de clande. ꝫ indistincte q̄ dicat̄ in facie ecclesie in publico contrahat̄ cōuocatis vicinis ēt sine bannis. Zabarel. in. d. c. cū inhibitio in. ij. col. post q̄ recitat opinionem glo. q̄ dr̄ matrimonium clandestinum tribus modis. dicit q̄ matrimonium dicitur in facie ecclesie vbi multitudo fideliuꝫ concurrit. etiam si non precessissent banna. idem in. c. constitutus de conuer. ꝙiug. vbi concludit ibi cum Jo. an. q̄ dicatur in

facie ecclesie qđ publice fit coram multitudine fidelium. vt in. c. scire. vij. q. j. ⁊ in. d. c. cũ inhibitio. ipse refert Inno. recitantem alios q tenent ꝙ dicatur in facie ecclesie sine bãnis sed tm̃ ꝙ publice fiat. ⁊ sic dicit Zaba. ⁊ ꝙcludit ꝙ filij sint legi. idẽ dicit cuz Inno. ꝙ post factũ matrimonium pp prolis legitimitatẽ non est multũ subtilizandũ. ⁊ inf. d. c. ex tenore. dicit ipse zaba. ꝙ lz Joan. vnũ semel dixerit ꝙ regrant̃ banna qđ conclo Joan. fuit ꝙ non regrant̃ sed tm̃ quod publice sit ꝯctum, vt in. l. si vicinus. C. de nup. ⁊ in. d. c. cum inhibitio. ⁊ in. c. peruenit q. fil. sint legi. tz ꝙ si ꝯbentes sunt diuersarũ prouinciarum presumit̃ ignorantia. Idet. de peruſi. in. d. c. cũ inhibitio. post alias opiniones tz qđ dicat̃ in facie ecclesie si publice ꝯbatur ꝙocatis vicinis. Ant.
11 de but. in. c. cũ inter. qui fil. sint legi. dicit † qđ duo regrunt̃ ad hoc ꝙ filij sint legi. qđ matrimonium sit ꝯctum publice ⁊ absq; ꝯdictione ecclesie. ⁊ dicit ꝙ sufficit quo ad legitimitatẽ prolis colorata possessio maritalis. ⁊ dicit in. c. qđ nobis. eo. tit. in. ij. no. qđ ad effectũ prolis legitimande, non igitur de essentia ipsa veritas matrimonij duz assit possessio ⁊ opinio colorata matrimonij in. c. ex tenore. eo. tit. idẽ Anto. dicit ꝙ matrimoniũ coloratũ opinatũ ecclesie auctoritate pp vitium alterius vinculi prolẽ legitimat ꝓductam ex eo, ⁊ sic ad legitimationẽ prolis iteruz dicit non exigit̃ veritas matrimonij, sed sufficit quasi possessio colorata, ⁊ non solũ color iste legitimat prolẽ qñ matrimonium est innalidum respectu ꝓpinquitatis pp vinculũ ꝙsanguinitatis sed pp vinculum alterius ꝙiugij. ⁊ postea dicit ꝙ ꝑm opi. aliquorũ dicatur in facie ecclesie ꝙocatis amicis nullo seriose excluso, ⁊ hoc dicit seruant Itali. ⁊ sic dicit in. c. j. de eo q duxit in matri. qđ tenet matrimoniũ quod erat nullũ pp ignorantiã vnius. ⁊ sic contractus stat ex parte vnius ⁊ claudicat ex parte alterius vt ibi ẽ tex. ⁊ in. c. de illis scđo. de despon. impu. ⁊ sic mulier excusat̃ ab adulterio, vt in. c. lectũ. xxxv. q. j. itẽ ipse Ant. dicit in. d. c. cum inhibitio. ꝙ ẽt si primũ matri. fuisset publice contractũ in vna prouincia. ⁊ ꝑm matri. in alia muliere probabiliter ignorante de primo matrimonio, ꝙ ꝙtrahentes erant diuersarum ꝓuinciarum. tunc non bret locũ pena in muliere ⁊ filij essent legitimi, vt in. d.
12 c. ex tenore. ⁊ ipse Ant. in. c. peruenit. eo. tit. q filij sint legi. † dicit ꝙ ẽt si matrimoniũ fuerit ꝙtractum clandestine, ⁊ postea approbat̃ per ecclesiã ꝙ filij nati ex tali matrimonio sunt legitimi. ⁊ in. c. veniens de eo q duxit in matri. dicit ipse Ant. ꝙ ignorantia vxoris facit vt filij sint legi. hoc idẽ in. d. c. ex tenore. ⁊ sic trã sit Ant. in ista mã. Abbas siculus in. c. latoz. qui filij sint legi. tz qđ natus ex viro ⁊ femina simul cohabitantibus presumitur legitimus. quasi fauore legitimationis presumat̃ inter illos matrimoniũ. vt in. l. in libe. ff. de ritu nupt. lz respectu parẽtũ presumat̃ stuprum, qz lz cã legitimitatis sit fauorabilis hoc est respectu ꝓlis non tm̃ parentum quin puniãtur si male ꝙtraxerint. vt in cle. j. de ꝙsang. ⁊ affi. immo magis dicit Abb. in. d. c. ex tenore. cuz Inno. in. c. ex parte. de resti. spo. ꝙ ad probandũ legitimitatem satis est probare ꝙ parentes vocabant se ꝙinges, ⁊ ipse Abb. dicit no. ꝙ habes modum facilem ad probandũ quẽ esse legitimũ
13 ⁊ cõmendat glo. in. d. c. latoz. † que dicit satis est ꝙ mulier vocabatur vxor a viro. ⁊ allegat theoricã legistarũ in. l. filium. ff. de his q sunt sui vel alie. ⁊ in. l. si vicinus. C. de nup. ẽt alleg. Hosti. in. c. illud. de presump. ꝙ presumitur matri. vbi diu cohabitauerunt vt coniuges qz pp diuturnitatem tẽporis difficile est probare ꝙtractuz matrimonij. ⁊ cõmendat gl. in. c. peruenit. q filij sint legi. que dicit ꝙ qñ cõis opinio vicinie bz ꝙ parentes ꝓlis eẽnt maritus ⁊ vxor qđ sufficit quo ad effectũ legitimationis. ⁊ in. d. c. cum inhibitio ipse Abbas dicit ꝙ dr̃ in facie ecclesie qñ conuocatis vicinis. postea dicit ꝙ in matrimonio assumitur ecclesia pro collectione fidelium. vt de ꝙsec. dist. j. c. ecclesia ꝙtrahens, ergo coram multitudine ꝑm patrie consuetudinẽ, non dr̃ clandestine ꝙtrahere, sed in facie ecclesie, ⁊ dicit ipse Abb. hoc habes pro indubitato vbi non est ꝙsuetudo de bannis, sed vbi esset consuetudo dubito vtrũ habeat locũ hoc. c. si quis cõtraxit in facie ecclesie non premissis denuntiationibus. ⁊ potius crederem qđ non lz ista glo. sentiat oppositum, qz pena est ꝯ ꝙtrahentes clandestine, ⁊ non ꝙtra contrahentes omissis bannis, ⁊ non põt dici clandestine qui in facie ecclesie nemine prohibẽte contraxit, maxime cum illud sit officium sacerdotis, ⁊ non ꝙtrahentiũ ⁊ p hoc
14 ipse Abb. † dicit ꝙ aperitur intellectus huius. c. hoc idẽ tz ipse Abb. in. c. ex tenore. qui filij sint legi. quod dr̃ matrimonium cõtractum in facie ecclesie conuocatis vicinis. ⁊ cũ istis trãsit Abbas in ista materia. Alexandrinus in. c. ij. de clande. despon. dicit ꝙ non est de sba matrimonij publicatio. ⁊ hoc tenẽt oẽs canoniste ⁊ theologi. ⁊ ipse Alexandrinus allega. c. detrabere. j. q. j. ipse Alexandrinus in. c. cũ inhibitio. post multa que ibi tractat ⁊ recitat in materia qñ q̃rit qñ dicatur in facie ecclesie, ꝑm Joan. ⁊ alios ꝙcludit qđ in facie ecclesie dicatur in presentia fideliũ. vt in gl. in. c. fi. ne prelati vices suas. ⁊ in. c. scire. vij. q. j. ⁊ in. c. ecclesia. de ꝙse. di. j. idẽ sentit in. c. ex tenore. q filij sint leg.

Et sic doctores supradicti inter multa alia scripserunt ⁊ dixerũt supradicta in ista materia. ex qbus oibus breuiter dico ꝙ aperte ꝙstat de iure dictum. T. esse verũ legitimum, ⁊ qđ nihil sibi ad hoc impediat nec facit in dubiũ. pro cuius verificatione in primis, ⁊ ante oia ꝓ suppono veritatẽ rei. s. qđ sunt magis quã. xl. an. ꝙ dictus. S. pater dicti. T. ꝙtraxit ꝑm matri. de quo agitur. Et presuppono vt fertur ꝙ in prouinciã specialẽ vbi ꝑm matrimonium fuit celebratum illo tẽpore nec post multos dies banna fuerunt in vsu, ⁊
15 in isto casu. vt dicit Abb. sicu. nullũ est dubium † cum matrimonium ꝑm fuit publice ꝙtractum nisi qđ dicatur in facie ecclesie, ⁊ non clandestinũ. ⁊ ꝙ omissio bãnorum non nocet, ⁊ filij ex isto matrimonio sunt legitimi attenta ignorantia, ⁊ bona fide ipsius mulieris tẽpore ꝙtractus matrimonij ⁊ ꝙceptionis ipsius dicti. T. vt in. d. c. ex tenore q filij sint legi. ⁊ sic qñ non fuerunt bãna in vsu. casus iste de quo agit̃ est expeditus sine alia disputatiõe. s. ꝙ dictus. T. est legitimus, sed posito casu logicali qđ banna fuissent in vsu illa in ꝓuincia. dico ꝙ bãna ꝑsumunt̃ facta in predicto matri. ꝙstito qđ fuit ꝙtractũ publice. Nã vt dicit Abb. in d. c. cũ inhibitio. istud offm̃ est sacerdotis, ⁊ nõ ꝯbentiũ. ⁊ vt ẽt dicit in. c. latoz. q filij sint legi. qđ pp diuturnitatẽ tpis est difficile ꝓbare matrimoniũ. ⁊ ꝙ satis est quo ad legitimitatẽ ꝓbare ꝙ parẽtes cohabitarũt ⁊ vixerunt tpe ꝙceptionis dicti. T. vt ꝙinges. Nã qs recordabit̃ de tanto tpe ꝙ banna fuerint facta cum bãna in nulla scriptura ipsorũ ꝯbentiũ inserant̃. tum vt. ꝑ. ad officium contrahentium non spectet nec sacerdos in scriptis cõsueuit facere ad hoc ꝙ per scripturam possit probari, ⁊ ꝓbare per testes non dico de negotio tanti tẽporis, sed de negotio. x. annorũ esset difficile cũ hoies de rebus similibus que eisdem in particulari nõ tangunt nõ recordantur nec ꝙ magis est de rebus proꝑis. ⁊ de alijs in quibus fuerũt testes instrales de tanto tpe nõ habent memoriã vt est gl. ordi. in. c. iij. loco. de proba. que dicit
16 † ꝙ testes ex diuturnitate tẽporis variant fidẽ, qz memoria hominis labilis est. ⁊ totius habere memoriam potius est diuinitatis quam humanitatis taliter qđ vbi esset ꝙsuetudo de bannis ꝓbato quod publice cõtraxerunt maxime per manus sacerdotis parrochie. ⁊ quod vir ⁊ mulier publice vt coniuges vixerunt in matrimonio tanti tpis presumunt̃ banna precessisse, qz vt dicit Abb. matrimonium põt difficiliter probari. ⁊ a fortiori banna, ⁊ sic matrimoniũ de quo agit̃ dicet̃ celebratum in facie ecclesie. Preterea ex oibus supradictis per Inno. ⁊ alios doc. colligit̃, ⁊ probat̃ ꝙ in casu de quo agit̃ filij nati ex predicto matrimonio ẽt si banna essent in vsu ⁊ omitterent̃ sunt legitimi. Nam quando Inno. loquit̃ ⁊ recitat opiniones doc. vltimo recitat opinionem Vincen. ⁊ Sof. qui tenent quod. c. cum inhibitio solũ habeat locum in impedimento consanguinitatis ⁊ affinitatis ⁊ sic lz Inno. ẽt dicat videatur habere locum in omni impedimento quod satis videtur approbare ⁊ tolerare opinionem illoruz qui tenent. d. c. cum inhibitio non habeat locũ in alio impedimento qnã consanguinitatis, ⁊ rationes Inno. in illo impedimento
17 fundamentum faciunt cũ dicit † qđ fiant bãna vbi est habitatio parentũ, qz ibi melius sciunt ꝙsanguinitatem. ⁊ postea dicit querendum est de consanguinitate vbi melius sciri põt, ⁊ nulli ou biũ. pro ista opi. aperte facit. d. c. cum inhibitio in. §. si qs vero. ibi cum dicit. si quis vero hmõi clandestina interdicta coniugia inire presumpserit in gradu prohibito ẽt ignoranter soboles de tali coniunctione suscepta prorsus illegitima censeatur. ⁊ sic certum est ꝙ litera restringit se ad gradum qui gradus dat̃ tantum in consanguinitate ⁊ affinitate, ⁊ nõ in secundo matrimonio, vbi nec datur nec põt dici gradus nec cadit hic argumentũ ex idẽtitate rationis qz penale. sed quid in omnibus causa legitimationis reperitur fauorabilis. ⁊ nõ solum in odiũ legitimationis nõ dz extendi sed restringi, ⁊ in fauorẽ legitimationis ampliari, vt in. c. tãta. ⁊. c. latoz. ⁊. c. ex trãsmissa. ⁊. c. puenit ex tenore, ⁊ qua si ꝓ totũ qui filij sint legi. Nec ob. si aliqui dicant ꝙ hec extensio est fauorabilis matrimonio. ne matrimonia illicita ꝯbãtur. Nã vt dictum est nec pp fauorem prolis excusantur parentes a pena si male ꝯxerunt. vt in. d. clemen. i. de consang. ⁊ affini. Preterea vbi Inno. dicit ꝙ dicitur in facie ecclesie cum observatur-
18 c. cuz inhibitio. postea dicit ꝑm alios † ꝙ satis est ꝙ publice cõtraxit ꝙocatis amicis ad hoc qđ dicatur in facie ecclesie, ⁊ cuz

ignorantia

ignorantia vnius filij sunt legitimi vt.s. ⁊ sic Innoc. in.d.c.cū inhibitio. ⁊ in.d.c.ex tenore in fi. aliarū opi. recitat istas. ⁊ regula est cōis inter docto. q̄ qñ doctor recitat diuersas opi. vltimā vr sentire ⁊ approbare. Preterea Abb. dicit vt.s. in.d.c.cū inhibitio, sub istis verbis vbi est qsuetudo de bānis vtrū habeat locū hec decretalis cū inhibitio si qs ꝯxit in facie ecclesie non premissis his denūtiationibus ⁊ potius crederē q̄ nō, lz ista gl. sentiat oppositū, qr pena est ꝯ ꝯbentes clandestine, ⁊ non ꝯ ꝯbentes omissis bannis. ⁊ dicit non pōt dici clandestine, qr in facie ecclesie nemine ꝓhibente ꝯxit ⁊c. Ex qbus hic dictis per Abb. presupponunt ⁊ qcludunt tria. Primo ibi cū dicit dubito vtrū habeat locū hec decretalis si quis ꝯxit in facie ecclesie. Nam asserit q̄ ꝯbit in facie ecclesie sine bannis. Scdo presupponitur, ⁊ qcludit ibi cum dicit qd pena est ꝯ ꝯbentes clandestine, ⁊ non ꝯ ꝯbētes sine bannis. s. q̄ aliud est matrimoniū clādestinū ⁊ aliud sine bannis. Tertio presupponitur ⁊ cōcluditur quod Abb. reꝓbat glo. d.c. cum inhibitio. inquantum glo. tz q̄ matrimoniū est clandestinum quando non fuerunt banna.

Preterea vt ait Inno. Zabarel. Ant. ⁊ alij doc. vt.s. qd̄ post factū matrimoniuz in ista materia non est subtilizādū ꝯ legitimitatē, sed citius est excusanda negligentia ⁊ tolerāda vt fi. sint legi. ergo qd est opus in isto casu subtilizare vbi videmus qd̄ indistincte Spec. tz vt.s. qd̄ dr̄ in facie ecclesie matrimonium qñ publice ꝯctū est ēt sine bānis. hoc probat satis Abb. vt dixi in proxi. arti. hoc Pet. de peru. Zaba. ⁊ Alex. ⁊ lz Inno. ⁊ Ant. ꝑ alias opi. vadant discurrendo non vr
19 ab ista multū dissentire † vt dicatur in facie ecclesie conuocatis amicis seu vicinis nullo sensato excluso. ⁊ i.l. si vicinis. C. de nup. immo magis est qd̄ de iure nāli ⁊ diuino. dico de iure naturali. s. ante legē scriptā non reperit alia solēnitas in celebratione matrimonij nisi conuocatio amicorū vicinorū. Nam legitur Gene. xxviij. cū patriarcha Jacob matrimoniū vellet ꝯbere dicit litera, qui conuocatis multis amicorū turbis fecit nuptias, ⁊ de iure diuino legitur Jo. c. ij. ibi, nuptie facte sunt in cana Galilee ⁊ erat mater Jesu ibi, ⁊ vocatus est Jesus ⁊ discipuli ad nuptias. vt dicunt doct. erant nuptie ipsius Joānis euāgeliste, ⁊ sic vocatus est Jesus ⁊ beata virgo ad nuptias tanq̄ de parētela ipsius Jo. de quo latius dixi, ⁊ sic satis est qd̄ quasi oēs doct. assentiūt qd̄ conuocatis amicis seu vicinis dr̄ matrimoniū ꝯctuz in facie ecclesie, maxime vbi matrimoniū fuit celebratū per manus rectoris seu presbyteri, ergo qd erit opus ꝯ doctrinam tantorū doctorum dicentiū ꝯ legitimitatē non esse subtilizandū qd̄ velimus tm̄ subtilizare. naz presupposito qd̄ non est subtilizandū. ⁊ vt dixi superius qd̄ oi mō cā prolis ⁊ legitimationis est fauorabilis satis ē opinio Vincē. ⁊ Bof. pro dicto. T. dicentiū q. c. cū inhibitio, non habeat locū in alio impedimento quā qsang. ⁊ affini. ⁊ in fauorem prolis ⁊ legitimationis. opinio istorū est tenēda ꝑm sniam oium doc. ēt si multi alij doc. essent in opinione ꝯria. s. q̄ habeat locum in oi impedimēto. maxie cū pro opinione Vincē. ⁊ Bof. faciat expresse litera. in.d.c.cū inhibitio in.§. si qs vero. dixit superius. tū ēt cū sit opinio Abb. Speculatoris. Pet. de peru. ⁊
20 aliorū, vt.s. † qd̄ dr̄ in facie ecclesie si conuocatis vicinis publice ꝯbit. tum ēt cum ipse Innocē. in.d.c.ex parte. de resti. spo. ⁊ Abbas in.c. latoz. q fi. sint legi. ⁊ ibi gl. in.c. peruenit. in.c. trās misse eo. tit. ⁊ alij doc. in.c. illud. de presump. tenent q̄ faciliter ꝓbat qs legitimus. ⁊ precessisse matrimoniū inter parētes ꝓbādo qd̄ parentes prolis erant ⁊ cohabitabant vt ꝯiuges. ⁊ quicini vt tales eos reputabant. immo magis est q̄ dicūt qd̄ satis sit pro legitimatione probare qd̄ vir vocabat mulierē vxorē. Nam vt dicit Ant. in.d.c.ex tenore. ⁊ est gl. in.c. vnico. in parte modū. de dēpō. impu. lib. vj. ⁊ vt.s. deductū est qd̄ sufficit in matrimonio quo ad legitimationē prolis quasi possessio colorata. ⁊ nō solum color iste legitimat prolē. qñ matrimoniū est inualidū respectu proprietatis ꝓp vinculum qsanguinitatis sed ꝓp vitiū alterius coniugij. ⁊ sic in casu de quo agitur cū qstet qd̄ mater dicti. T. ꝯxit publice qnocatis amicis per manus sacerdotis sue parrochie ignorās dictū. S. patrē ipsius. T. aliā br̄e vxorez. ⁊ ex die matrimonij vsq̄ ad qceptionē ⁊ natiuitatē ipsius. T. ⁊ ꝑ multos dies post predicta mater vixit ⁊ cohabitauit cum dicto. S. in eadem domo mēsa ⁊ lecto vt vera ⁊ legitima vxor ipsius. S. ⁊ vt ꝯiuges tenebant ⁊ reputabantur ab oibus conuicinis ⁊ alijs res videntibus, tam in ciuitate Jspaleñ. vbi fuit celebratum matrimoniū, ⁊ qceptus dictus. T. quā in ciuitate Baudicē. vbi per multos dies vt ꝯiuges morā traxerunt. vbi dicta mulier ab oibus fidelibus q vt diximus ecclesiā faciunt predictorum loco rum vt vera ꝯiunx dicti. S. tenebat ⁊ reputabat. Nec ob. gl. in d.c.cū inhibitio. nec text. in.c. aliter. xxx. q. v. vbi dr̄ clandestinū matrimoniū vbi deficiunt solēnitates de quibus ibi. † Nā vt
21 .s. Hosti. in ti. de clande. in summa in.§. quot modis in pnci. tz q̄ iste solēnitates sunt de honestate. ⁊ non de ꝛba matrimonij. ꝑ quo facit tex. in.c.cū locū de despon. vbi litera dicit, matrimoniū aūt solo qsensu ꝯbitur. ⁊ in.c.cū apud eo. tit. vbi dicit q̄ matrimoniū in veritate ꝯbitur per legitimū viri ⁊ mulieris consensum. Nā qs posset hodie dicere aut sustētare si aliquis ꝯxit matrimonium cū Berta sine dote ⁊ sine eo q̄ tradat̄ a parentibus ⁊ alijs solēnitatibus de quibus in.d.c. aliter ⁊ ꝯxit publice per manus sacerdotis qd̄ non dicatur in facie ecclesie, qr esset absurdum sentire ꝯtraz nisi qd̄ sit in facie ecclesie, vt facit tex. in.c. nostrates. xxx. q. v. ⁊ oēs doc. maxime Panor. in.c. j. de spōsa. ⁊ ibi gl. ⁊ d.c.cū inhibitio. vbi asserit cū multis alijs satis sit probē vt probat̄. S. ꝯxit matrimonium iuxta qsuetudinē illius patrie. Nec ob. gl. in.c.cū in captinitate. xxxiij. q. ij. q̄ ꝓz aliquos vr̄ idem sentire qd̄ gl. in.d.c.cū inhibitio. qr gl. dicit q̄ filij non sunt legi. qñ ambo parentes sciunt impedimentum vel affectant ignorare, qr ista duo cessant in casu de quo agit̄ primo, qr mulier ignorabat impedimentū nec affectabat ignorare, qr ex parte sua nulla erat malitia nec impedimentū quare suū matrimonium voluisset occultare sicut non occultauit. Nā cum esset libera ab aliquo matrimonio, ⁊ de nobilioribus totius Hispanie gaudebat matrimoniū homini tam tpe ꝯctus q̄z post vbiq̄z, ⁊ apud omnes publicare vt publicauit ⁊ manifestauit, ⁊ ēt si ipsa mulier voluisset non potuisset primū matrimoniū pp distantiam pronuntiatū intelligere, que distantia vt dicunt oēs doc. ⁊ vt dicā infertus in
22 ipsa vxore causat iustā ignorantiā. † Nā vt dicit Hosti. in.d.c. j. de clande. despon. qñ loquit̄ de matrimonio regis Francie lz per alia verba vbi banna si ponant̄ deseruirent de nihilo nō nocet si omittant̄ ēt si dicat melius esset q̄ fierent. ergo idē in casu de quo agit̄ si banna fierent in ciuitate Jspaleñ. que distat a Florentia magis q̄z p. xxx. dietas de nihilo deseruirent, ergo nō nocent si fuissent omissa. maxime cum dictus. S. p multos dies in dicta pncia fuisset tentus ⁊ reputatus liber, ⁊ solutus ab aliquo alio matrimonio. Nec ob. gl. quā allegat Anto. in.c. j. de eo qui duxit in matri. quā presupponit assentire cū gl. d.c.cū inhibitio. qr non reperit̄ nec est talis glo. nec noceret si esset vt.s. Preterea in.c. j. ⁊ ij. de clan. canet̄ iuxta literā de matrimonio clandestino non iudicat ecclesia sed certū est qd̄ ecclesia iudicat de matrimonio ꝯcto quod pōt probari per testes vt ibi, ⁊ in toto ti. qui fil. sint legi. ⁊ iura sunt vulgaria, ergo non dr̄ matrimonium clandestinuz quod publice fit, ⁊ pōt probari. ⁊ sic ex omnibus supradictis clare qstat matrimoniū de quo agitur sit cōtractū in facie ecclesie cum fuerit ꝯctum publice conuocatis amicis nullo sensato excluso. Quod interuenerit ignorantia in dicta matre dicti. T. ⁊ bona fides tempore ꝯctus matrimonij ⁊ conceptionis ⁊ natiuitatis ipsius. T. satis constat ꝑm allegata ⁊ ꝑbata, ⁊ satis de iure presumitur ꝑm sniam omnium doctorū. Nā
23 Inno. in.d.c.cum inhibitio. † dicit q̄ qñ contrahentes sunt diuersarum prouinciaruz presumitur ignorantia in dicta muliere, quam opinionem sequunt̄ omnes doc. vt.s. dictum est, cui ergo dubium est q̄ parentes dicti. T. non solū erant diuersarum, sed remotarum prouinciaruz taliter q̄ dicta mulier iuste potuit primum matrimonium ēt publice ꝯctum ignorare, vt in.c.cum per Belicam clande. xxxv. q. j. ita dicit Anto. in.d.c. cum inhibitio quod lz primum matrimonium sit publice ꝯctum mulier alterius prouincie iuste potuit ignorare. Nam dicit ipse Anto. in c. veniens. de eo qui dux. in matri. q̄ absens a loco licite potest ignorare ea que publice fiunt. ⁊ Jo. an. in.c.ex tenore. sup parte ignara primi matrimonij si primum matrimoniū fuit ꝯctuz clam, aut fuit celebratum palam tm̄ in terra remota, ita qñ ratione distantie presumitur ignorātia ēt de matrimonio prius publice celebrato ⁊ propter hoc absens a pncia excusatur a statuto seu lege facta in pncia ēt post duos menses post publicationez, vt in.c. cognoscentes. de consti. ⁊ quod in similibus presumitur ignorantia ⁊ iusta causa ignorantie, doctores satis dicunt in.c. j. de postu. prela. ⁊ in regula ignorantia de reg. iur. lib. vj. nam non solum primum matrimonium mulier iuste potuit ignorare attenta tanta distantia. sed ēt actum publicum vbi solenniter tota ciuitas vt ciuitas interuenisset potuisset ignorare vt.s. ergo a fortiori presumitur ignorantia in actu particulari. Nec ob. qd̄ in matrimonio magis quam in alijs actibus contrahentes debent inuestigare cuz dictus. S. esset de remota pncia q̄ dicta mulier nec eius mater vidua aliud potuisset intelligere quā quod intellexerunt. s. dictum. S. per annos ⁊ dies fuisse in illa

prouincia tanꝯ solutũ ⁊ liberũ a matrimonio tentus ⁊ reputatũ, qđ sufficit ⁊ satis fuit ad ꝙfirmandum bonam fidem ⁊ ignorantiam ipsius mulieris, ꝙ parentes seu cõsanguinei ipsius. S. qui post matrimonium ꝯctum in eadem prouincia superuenerunt tenebant ⁊ tractabant dictam mulierẽ tanꝯ veram vxorem ⁊ legitimam ꝙingem ipsius. S. Nã vt dicunt doc. ista ⁊ similia ex cõiecturis pñt faciliter probari, vt in. c. tua. de spon. ⁊ in. c. presentium. de testi. ⁊ sic ex oibus supradictis constat in matrimonio de quo agitur concurrisse duo necessaria ad legitimationẽ dicti. T. s. qđ matrimonium fuit ꝯctus in facie ecclesie, ⁊ qđ dicta mater ipsius. T. ignorabat dictum primum matrimoniũ tẽpore cõtractus sui matrimonij, ⁊ tẽpore conceptionis ⁊ natiuitatis dicti. T. ⁊ ꝙ tẽpore ꝙceptionis. ⁊ per dies ante ⁊ post tam in ciuitate ipsa. ꝙ in ciuitate Gadicen. vbi parẽtes dicti. T. morã traxerunt dicta mulier fuit tenta ⁊ reputata ab oibus conuicinis ⁊ alijs eos videntibus, vt vera ⁊ legitima vxor dicti. S. patris ipsius. T. ⁊ predictis tẽporibus manebat cũ dicto. S. in eadẽ domo, mensa, ⁊ lectovt coniuges cohabitantes. ⁊ sic de iure manifeste ꝙstat non solum, vt dicunt doc. sine subtilizatione sed ẽt cũ subtilizatione ⁊ iuris rigore dictus. T. est legitimus.

24 **Nec obstat** † si aliquis vellet dicere ꝙ lꝫ sit verum ꝙ dictus. T. in vere legit. non tñ de legitimo matrimonio natus, ⁊ lꝫ. d. T. posset bñre tanꝯ legitimus oia bñficia, ⁊ dignitates non tñ epales pp. c. cũ in cunctis. de elect. vbi fuit prouisum in ꝙcilio ꝙ nullus eligat in epm nisi q iã. xxx. an. attingerit, ⁊ de legitimo matrimonio sit natus, ⁊ hoc ratione dignitatis ⁊ ordinis epalis, qz eps dr̃ colũna ecclesie, Christi legatus, ⁊ sunt successores apostolorum, ⁊ lꝫ glo. in. c. innotuit. de elec. ⁊ Panor. ibi excludãt istã obiectionẽ, ⁊ dicit ꝙ legitimus lꝫ non sit natus de legitimo matrimonio possit eligi in epm ⁊ archiepm, nihilominus vt melius articulus videat̃ est dõm qđ lꝫ canoniste faciant ordinem epalem, vt in. c. cleros. xxxi. dis. ⁊ gl. in proemio sexti. ⁊ in. c. quoties. de purga. cano. tñ theologi dicunt non esse ordinẽ quibus in his magis credendũ est ꝙ doctoribus canonistis non aũt magis ꝙ pontificibus qui pñt aucto. diuina ista determinare. vt in. c. ꝙ venerabilẽ, qui filij sint legi. Nam vt dicit gl. in summa. xx. dis. quo ad exponendam scripturam sacrã prevalet auctoritas sanctorũ. † sed quantũ ad cãs dis

25 finiendas prevalet auctoritas Romanorũ pontificum vt ibi in c. j. ea. dis. ⁊ bene ꝙ Abb. ⁊ alios doc. in. c. ne innitaris, de ꝙsti. dñs Bñicus in. d. c. proemio concordando theologos ⁊ canonistas dicit ꝙ non est ordo vt ꝙferat̃ nouus caracter, ⁊ qđ sic saluatur opi. theologorũ, sed ꝙ dicatur ordo quo ad ptãtẽ ministrandi alia sacra ꝑm canonistas. vt in. c. perlectis. in. §. ad epm. xxv. dis. ⁊ in. c. ꝙnis. lxviij. dis. verũ est vt dicit tex. in. c. cleros. ꝙ in ecclesia primitiua nulla erat dr̃ia inter epm ⁊ presbyterum, vt in c. tribus gradibus. de ꝙsec. dis. ij. ⁊ in. c. legimus. xciij. dist. ⁊ in c. olim. xcv. dis. vbi scribit̃ in hoc snia Hieronymi, hoc idez scribit ipse beatus Hieronymus in epla ad Pãmachiũ ꝙ Jo. epm hierosolymitañ. vbi ait. nihil interest inter epm ⁊ presbyterum. eadem dignitas mittentis ⁊ missi, ita qđ ratione ordinis ita reqritur in presbytero qđ sit natus de legitimo matrimonio sicut in epo nec ratione dignitatis nec ratione ordinis requirit̃ alia natiuitas seu legitimatio in epo quã in presbytero. nam vt ait Aug. qđ est translatum in. c. qui episcopatum. viij. q. j. epatus nomen est operis, ⁊ non honoris. Sed si videamus fundamentũ istius materie ⁊ sacerdotij, ⁊ que originaliter requirantur in sacerdote põt dici ꝙ non reperitur in iure diuino aut positiuo rẽ minus ꝙ pibitam summo, ⁊ alijs sacerdotibus quam illegitimitatem que prouenit ex culpa parentum. Nam hr̃ Leuiti. c. xxi. ꝙ deus imposuit legem ⁊ qualitatem summi ⁊ aliorum sacerdotuz dicens. homo de semine tuo per familias qui habuerit maculam non offeret panes deo suo nec accedet ad ministeriũ eius si cecus fuerit si claudus ⁊c. ita ꝙ non reqritur ꝙ excludat̃ natus ex illegiti

26 mo matrimonio. † Nã tã litera ꝙ Nicolaus de lyra per maculam intelligunt deformitatẽ corporalẽ. Nec ob. Deuteronomi. c. xxiij. vbi in manzeres. s. de scorto nati excludunt̃ vsqz ad decimã generationẽ a sacerdotio. nã debemus intelligere qđ probibitio ibi fuit temporalis. s. pro illo tẽpore. nam multa ꝑm dispositionem tẽporis permittebantur ⁊ prohibebant̃, nam a principio fuit necesse ex permissione. vt frater haberet in matrimonio sororẽ ⁊ post multiplicationez generis humani de iure diuino fuit probibitum non solum bñre sororem sed ꝙplures alias de ꝙsanguinitate ⁊ affi. vt Leuitici. xviij. c. vel ibi deutorono. assumunt̃ manzeres pro natis ex diuersa professione, vt si natus esset aliquis ex judea ⁊ gentili ꝓpter transgressionem precepti diuini. ne quis ex judeis cum alia gente se immisceret in matrimonio ratione idolatrie vt Exodi. xxiij. ⁊ mohabite. c. x. ⁊ legit̃. iij. regũ. c. ix. per modũ relationis. Nã in eodẽ. c. deutero. xxiij. legitur amonite ⁊ mohabites ẽt post decimam generationẽ non intrabunt ecclesiam domini in eternum, qz noluerunt nobis occurrere cum pane ⁊ aqua in via qñ egressi estis de Egypto. ⁊ qz ꝙduxerunt ꝯ te Balaam ⁊c. ita expositores dicunt ibi iuxta literã. ⁊ numeri. xxiij. ꝙ isti excluduntur a sacerdotio, qz voluerunt facere idolatrare populum Jsraeliticum vt ibi ⁊ text. hoc dicit ⁊ gl. in. c. cito turpem. q. j. vbi asseritur quod excluduntur vsqz ad tertiam ⁊ quartam generationez. hoc ait Nicola. de lyra super Ruth. c. iiij. vbi dicit ꝙ hoc de mohabitis ⁊ amonitis nõ hꝫ locum qñ pater eorum fuisset iudeus, lꝫ mater fuisset mohabita, ⁊ sic ex predictis satis vr̃ ꝙ supradicta prohibitio fuit temporalis ⁊ non vlis fuit nec perpetua vt satis probatur Esaie. c. vlti. vbi deus ait qđ cum ipse in humanitate appareret vt genus humanum redimeret gentiles alios ab eo, ⁊ lege per eũ condita in sacerdotes ⁊ lenitas reprobatos assumeret ⁊c. naz quis hodie posset dicere qđ illa prohibitio habuisset locum ⁊ recordari posset de fundamẽto ⁊ principio duodecime generationis, ⁊ ꝙ magis

27 est ista sublata sunt de lege gratie. † non ꝙ sit sublatũ ꝙ fidelis possit ꝯbere cum infideli. nam hoc tam de iure diuino qñ canonico remanet prouisum ⁊ ꝙfirmatũ, vt in. c. caue. ⁊ in. c. nõ opz. ⁊ in. c. hic. n. in. §. mulier. ⁊ in. §. bis verbis. xxviij. q. j. Sed videtur sublatum qđ nati ex istis non promoueant̃ ad sacerdotiuz. ⁊ ẽt ad summũ sacerdotium, nam Timotheus vt legit̃ Actuum post. xvi. erat natus ex judea ⁊ gentili, ⁊ sic illegitimus, ⁊ seqbat̃ gentilitatem paternam cũ in tẽpore ⁊ ꝑm legem Moysi nõ erat circũcisus, ⁊ non obstãte tali illegitimitate. s. diuerse pfessionis apostolus instituit eum epm ecclesie Ephesine. vt. ij. ad Timotheuz. c. ij. ideo ipse predicator veritatis describens ꝙditiones, ⁊ qualitates epor, ⁊ multa ab eis excludens non excludit illegitimos nec in hoc reprobat illegitimitatem nec vbi multa in epis cõmendat non cõmendat illegitimitatem. naz prima ad Timotheum. c. iij. ait opz epm irreprehensibilem esse vnius vxoris virum sobrium pudicum prudentem hospitalem docilem nõ vinolentum non percussorem, sed modestum non litigiosum non cupidum ⁊c. ⁊ non dicit legitimum, qz esset contra ea que ipse apostolus in ipso Timotheo fecerat. ⁊ hoc ipse predicator veritatis scribit ad Titum. c. i. vbi nec legitimitatem cõmendat nec illegitimitatem a sacerdotio excludit, nec in iure canonico ita legitimitatem reperimus esse cõmendatam sicut alias qualitates. s. mores, ⁊ sciam, ⁊ etatẽ. nec ita magnũ impedimentum reputatur in sacerdote illegitimato sicut alia impedimẽta. Nã in. c. lꝫ.

28 viij. q. j. vbi ponunt̃ verba Hieronymi q̃ scripta sunt super Leviticum. ⁊ scribunt̃ de qualitate sacerdotũ dicit litera † vt sciãtoes, ⁊ certi sint qđ qui prestãtior est ex omni populo qui doctior qui sanctior qui omni virtute eminẽtior ille eligit̃ ad sacerdotiũ, ⁊ in. c. illud. viij. q. ij. in fi. prouidet̃ ꝙ ꝙsona vita ⁊ moribus decorata tanto ordine valeat inueniri, vt in. c. qui eps. xxiij. di. ⁊ in c. qui in aliquo crimine. lj. dist. ⁊ in. c. primũ. xxv. distinc. ⁊ in. c. erubescant. ⁊ quasi per totũ. xxxij. di. ⁊ alia quãplura iura q̃ loquuntur de qualitatibus ⁊ conditionibus eporum ac sacerdotũ semper cõmendant mores etatem ⁊ scientiam. hoc idẽ in. c. ij. ⁊ iij. ⁊ quasi ꝑ totũ, de eta. ⁊ quali. ⁊ in. c. lꝫ canon. de elec. lib. vi. vbiqz. s. dicta cõmẽdant magis ꝙ natiuitas seu legitimatio. ⁊ lꝫ in. c. nisi cũ pridem. de renun. presupponatur ꝙ factus eps sit legitime natus cum hoc ineat a iure positiuo, nihilominus magis in alijs episcopo necessarijs fundamentum facit, nam nulli dubium qđ istud impedimẽtum sit de iure positiuo vt illegitimi nõ promoueantur. vt in. d. c. cum in cunctis. ⁊ in. d. c. nisi cum pridẽ, ⁊ quasi in toto tit. de fil. presby. ita sentiunt theologi. hoc tꝫ

29 beatus Tho. in. ij. parte. q. lxviij. arti. iij. † nã cã probibitionis ne illegitimus promoueatur ad sacerdotium est timor incontinẽtie paterne. vt in. c. literas. de fil. presby. ⁊ in. c. si gens anglorv. dis. que cã sepius fallit ⁊ fallitur, vt omni die in experientia vr̃, ⁊ vt probat tex. in. c. presbyterorum. ead. dist. in. §. illud. qui multum excludit cãm predictam ⁊ fundamentum cause, nam lꝫ in pin. dicat litera presbyterorum filios a sacris misterijs removimus, sequitur intelligendũ est de illis qui paterne incontinẽtie imitatores fuerint, verum si morum honestas eos cõmendabiles fecerit exẽplis ⁊ auctoritatibus, nõ solũ sacerdotes, sed ẽt summi sacerdotes fieri possunt. ⁊ sic vr̃ ex ista litera ꝙ illegitimi pñt esse summi sacerdotes sine aliqua dispẽsatione, nec vr̃ cõsonum qđ dr̃ in. c. cenomanen. ea. dist. ꝙ ille tex. intelligitur in filijs sacerdotuz legitimis ⁊ natis de legitimo matrimonio. Nã

quid

quid hoc ad ꝓpositum cum tunc tex. de nihilo deseruirēt, qr
rō tex. ꝓsupponit ꝯriū, scz in nō legitimis, vt ibi sentit glo. ita
q̄ ꝙstat ex. s. dictis q̄ natiuitas de nō vero aut illegitimo matri
monio, nec est delictū, nec de aliquo iure maximū impedimen-
tum. vt ait Inno. ⁊ alij doc. in. d. c. nisi cū pridez. de renuntia. ⁊
facit tex. in. c. accedens. de purga. cano. nā vt ait bea. Aug. q̄
trāslatū est i. c. vñcunq; .lvj. di. vñcūq; hoies nascant si parētū
vitia nō sequant honesti ⁊ filij erūt. ⁊ bea. Hiero. ait q̄ ē trā
slatū in. c. nasci. ea. di. nasci ex adulterio nō est eius culpa q̄ nas
cit, qr nō ex seminibus, sz in volūtate nascētiū cā est vitioꝝ atq;
virtutū. nā religio xp̄iana, nec ꝓsonas excipere, nec ꝙditiones
hoium, sz animos inspicit singuloꝝ. ⁊ Jo. chrysostomus ait, vt
30 hr̄ in. c. nunq̄. eadē di. ✝ nunq̄ de vitijs erubescamus parentū
sz vnū q̄ramus sp, amplectemur virtutē ⁊c. nā vt ait Hiero-
ny. q̄ est trāslatū, in. c. dñs noster Jesus xp̄s voluit nō solū de alie
nigenis cōmixtionibus, sz ēt de adulteris nasci, nobis magnam
fiduciā ꝓstās, vt qualicūq; mō nascamur dūtū vestigia ei⁹ imi
temur ab ipsius corꝓre nō separemur, ita q̄ clare ꝙstat q̄ cā
⁊ fundamētū ꝓhibitiōis iuris positiui ne qs nisi de legitimo ma
trimonio natus ꝓmoueat ad ep̄atū, vt ipsa iura asserunt timor
incōstātie seu imitatio incōtinētie parentū q̄ cā nō facit, nec fa-
cere dz tm̄ ipedimentū sicut defectus literarum, aut moruz.

¶ Nec obst. q̄ dictus. T. retroactis tpibus reputasset se ille-
gitimuz, ⁊ ēt tāq; talis obtinuerit de ꝓmouēdo, ⁊ de bñficijs ob
tinendis secū p̄ sedē apostolicā dispēsare ex q̄bus sit cāta apud
multos maxima opinio illegitimitatis, qr lz ista inducāt ꝓsum
31 ptionē q̄ causat opi. nō tm̄ causat veritatē, ✝ qua veritate visa ⁊
ostēsa euacuat opi. facit tex. i. c. veritate. ⁊ i. c. q̄ ꝙrēta. viij. dis.
vbi veritas excludit opinio. ⁊ in. c. quicunq; .lxxxj. di. ⁊ in. c. nu
p̄. de biga. facit bñ tex. in. c. p̄ tuas q̄ fil. sint legi. vt filius Rā
dul. reputabat ⁊ tenebat ab alijs ꝓ illegitimo, ⁊ ipse credebat
se talē, ⁊ post q̄ dictus Rādul. in extremis dcm̄ filiū asseruit le
gitimū. ⁊ tāq; talē instituit hr̄dē vbi nō obstāte opi. de illegiti-
matione stat veritati, q̄ ꝓbata ⁊ visa excludit opinio. ⁊ ita An
to. cōmendat dcm̄. c. p̄ tuas. in ꝓinc. ibi, ꝓbatio aūt p̄ famā est
ꝓbatio opinata q̄ ꝓt bēre i se simulationē ꝙstito de veritate, op
inio ⁊ simulatio cedūt veritati. ℞ idē ⁊t Abb. ⁊ Alex. ⁊ alij do
cto. qō nō ex opinione sicut ex veritate colligit veritas. ℞ idem
in. c. trāsmisse. eo. ti. nā in isto casu ⁊ silī nō cadit ꝓscriptio, vt
in ꝓallega. locis. Nec obst. si daret casus logicalis q̄ dictus
S. in testō nominasset dcm̄. T. illegitimū, tū qr nō noceret ista
assertio seu ꝓfessio paterna ꝯ iudicialia ⁊ ꝓbationes ꝓ legitima
tione habitas. vt facit tex. in terminis in ca. trāsmisse. q̄ fil. sint
leg. vbi reperit decisum qō lz pr̄ asserat aliquē nō eē filiū sunz si
testimonijs aut indicijs ꝓbat ꝯriū assertio patris nō nocet filio
nec ꝓeiudicat veritati. vt. ff. de ꝓba. l. fi. ⁊. C. de ꝓba. nōnullis.
⁊ nō epistolis. ⁊. C. de ꝓba. l. neq; ꝓfessio. ⁊. C. de here. instī. l. si
pr̄. ⁊ iura sunt vulgaria. imo Jo. an. dicit in. c. p̄ tuas. q̄ fil. sint
32 leg. legitimationē eē ita fauorabilē, q̄ q̄ veritas facit ꝓ legiti-
matione p̄ferr̄ veritas opinioni, ✝ q̄ vero opinio facit ꝓ legiti-
matione opinio ꝓferr̄ veritati. vt in. c. ex tenore. eod. ti. ⁊ sic
vt. ¶ ēt si daret q̄ dictus. S. in suo testō seu alibi vocasset dcm̄
T. illegitimū nō nocet ℞ veritati, vt. ¶ maxie cū dictus. S. flo-
rētie ꝓ pena capitalē de scō mr̄imonio celebrato nō ausus es
set nominare legitimū dcm̄. T. ⁊ ēt esset possibile, q̄ cū dictus.
S. esset mercator fuisset iuris ignarus ⁊ potuisset ignorare q̄ fi
lij ꝙcepti ex scō matrimonio, lz celebrato in facie ecclesie fuis-
sent legitimi, ⁊ sic potuisset credere sine p̄iudicio veritatis ⁊ le-
gitimationis dcm̄. T. illegitimū. ℞ ait Host. in. d. c. trāsmisse. ⁊
Ant. ⁊ alij, q̄ vbi vnus erat legitimus ex ignorātia ꝑm opi. vici
nie reputabat illegitimus, q̄ opinio veritate ꝓbata nihil opat i
p̄iudiciū legitimationis. Nā ēt videmus oi die p ꝯriū q̄ multi
ꝓ multos dies ⁊ annos reputauerūt se legitimos ⁊ vt legitimi ꝓ
mouebant, ⁊ ab alijs vt legitimi reputabant, qr erat opinio ta-
lis, ⁊ intelligētes ac scrutātes suā natiuitatē cognoscētes ⁊ vi-
dētes se illegitimos tanq̄ tales q̄runt ⁊ petunt ꝓ sedē apostoli-
cā secū dispēsari, qr veniēte veritate cessauit ⁊ euacuata est opi.
ergo a fortiori in casu de quo agit cuz sit fauorabilis, maxie cuz
certū sit ⁊ p̄t ꝓbari q̄. d. T. cū eēt. v. anno. fuit separatus a ma
tre ⁊ florētie duct⁹ apō nouercā, q̄ ciuitas distat ab Jspaleñ, vt
33 diximus magis q̄ ꝓ. xxx. dietas ⁊ sic mr̄imoniū eius matris po
tuit iuste ignorare. facit tex. in. ¶. fi. j. q. iiij. in fi. ✝ vbi etas excu
sat ignorātiā ⁊c. ⁊ q̄. d. T. bēat istā excusationē, ēt cū fuisset ve
re legitimus reputādi se illegitimū est maxia, cū vt dico ab ifan
tia florētiā venisset ⁊ i puericia ⁊ etate vidisset patrē suū aliā br̄e
vxorē q̄ matrē suā, ⁊ vidisset se apō nouercā ⁊ alios ſres filios
eiusdē nouerce ꝓ illegitimo teneri ⁊ reputari maxime cū pr̄ ꝓp
penā capitalē de scō matrimonio non ausus est eidem. T. nec
alijs ꝑm matrimoniū boi manifestare, ⁊ quakr. d. T. erat natus
ex alia scōa vxore q̄ in mr̄imoniū duxerat in Hispania taliter
qō. d. T. post q̄ ab ifātia fuit separatus a matre, matrē ampli⁹
nō vidit, nec fuit in Hispania. ⁊ sic habuit iustā cām ignorātie,
⁊ opi. excusabilē dictas dispēsatiōes ipetrādi, cū ēt pluries ista
34 fiāt ex opi. ꝓ maiori securitate. ✝ qr bonaꝝ mētiū est culpā time
re, vbi culpa minime reperit, vt in. c. q̄siluz. de obser. feiu. ⁊ in
c. interfecisti. de homi. q̄sulit illi q̄ iuste boiez iterfecit, vt de ho
micidio pniam faciat. ⁊ legit in. c. lras. ō filijs presby. q̄ legiti-
mus petijt secū dispēsari. Nec obst. si aliqs dicat q̄ ignorantia
iuris neminē excusat. nā ℞ hz vez sine fallētia ignorantia iuris
diuini ⁊ nālis, vt i. c. q̄ ea. xxxviij. di. ⁊ i. c. quēadmodum. xxxij.
q. vij. Nā si est ignorātia iuris positiui ⁊ maxie iuris dnbij mul
tos excusat. vt i. c. Inno. xxij. q. iij. de ℞ late ꝓ Jo. an. in regula
igno. de reg. inr. lib. vj. ⁊ maxime in isto casu. d. T. potuit hr̄e
iustā ignorātiā iuris, qr ignorauit factā, ⁊ sic erat necesse ignora
re ius facti. nec obst. q̄ i ꝓcessu seu i receptione testiū nulla fuit
a cōmissarijs pape facta citatio. nā de iure nulla fuit necessaria
citatio. tuz qr ita papa ꝙmisit, ⁊ i tali casu alia rō nō ē q̄rēda, vt
facit tex. i. c. cuz oli. de dolo ⁊ ꝙtu. ⁊ i. c. cuz dilecta, ō rescrip. ⁊
iura sunt vulgaria. tum ēt qr fuit ꝙmissio ⁊ actus e✝indicialis,
35 ✝ ⁊ vbi ꝓcedit e✝indicialiter ⁊ soluz ꝓ veritate sciēda, ac ꝓ ifor
matione pōtificis nulla regrit citatio. vt tz Host. ⁊ alij doc. i. c.
bone. ⁊ i. c. cuz dilecti, de ele. ⁊ in. c. duduz. de p̄scrip. ⁊ i. c. qua
liter. de accusa. gl. i cle. vnica. de offi. deleg. i p̄n. ⁊ ibi meli⁹ car
dinalis q̄ alibi, ōt i istis extraindicialibus nulla regrit citatio,
nā vt dñt doc. i. c. j. de iudi. ⁊ i. c. ꝙsuluit. de offi. deleg. ⁊ i. c. ij.
de test. vbi nō est ps nec iudiciū nullus dz citari in receptione
testiū. ⁊ ꝓp ℞ dicit Host. in. d. c. bone. de ele. q̄ qñ index ꝓce-
dit e✝indicialiter index p̄t examinare quos testes voluerit q̄ ℞
libere non potest facere quando indicialiter ꝓcedit, de hoc la-
te, ⁊ meli⁹ q̄ aliqs scripsit Egidius ō bellamera i decisiōe. dis.
lxxij. vbi tractās ō canonizatiōe sanctoꝝ, ac de ꝓuisiōe ecclesia
rū idistincte tz q̄ nec regrat citatio ꝓ edictū vl̄is, nec ꝑticularis
ad aliq̄ ꝓsonā asserens, vt. ¶ in cōmissione, seu ꝓcessu extrain-
diciali nulla ad aliquem actum requirat citatio. Nec ob. si op
ponatur q̄ qñ cōmittitur cā simpliciter ⁊ de plano q̄ in recep
tione testiuz requirit citatio partis, qr in similibus dat, ⁊ ꝓsup-
ponit iudiciuz, lz summariū, ⁊ lz summarie iudicialiter ꝓcedit, ⁊
qr dat pars vr̄ de iure deciuz debeat pars citari, qr ēt in sum-
marijs cōmittit vt cā decidat, qō secus est in casu de quo agit
vel simile, vbi a pōtifice nihil terminādi, nec iudicādi, seu deci-
dendi cōmittit, sed tm̄ vt testes ꝓ informatione pōtificis et vi
dēda veritate r̄ciperent ⁊ examinarent in quoꝝ receptiōe ⁊ ex
amine, vt p̄mittit de iure cui illa est necessaria citatio, nā vt ait
Cardinalis in. d. cle. vnica. de offi. deleg. q̄ ita est nudū miste-
riū examen testiū, qō die feriata in honorē dei potest fieri ⁊c.

36 **Reuerendissime** pater ✝ quāuis solitudo multū
ad studiū cōferat ꝓpterea q̄
nulla interpellatione animus molestetur, nihilominus agustiu
ac animi ingeti anxietas cerebrū ⁊ calamū, ac oēs deniq; sen-
sus maxime impediūt. Adeo q̄ aliq̄n dum scribere cogitās nul
37 lā iniustitiā in Roma. curia vigere ōbere apud q̄ ✝ tēplū quod
dā sanitatis, amplitudinis mentis, consilij plurimi, caput orbis
araz sanctoꝝ, portuz omniuz gentiū, refugium oppressoꝝ, sedez
iustitie magistrā fidei, ac moꝝ Romanā ecclesiā dicim⁹ esse. Jn
q̄ sanctimōie specimē. pietatis exēplar, assertorē veritatis, fidei
defensorez, doctorem gentiū, christianoꝝ ducē, cleri ordinatorē
pastorē plebiuz, magistruz insipientiuz, refugiuz oppssoruz, pau
peruz aduocatuz, ministroruz spē, tutorē pupilloꝝ, iudicē vidua
ruz, oculuz cecoruz, linguā mutoruz, baculuz senuz, vltorē scele
ruz, maloꝝ metuz, bonoruz gloriā. virgam potestatuz, malleum
tyrānoꝝ, reguz patrem, leguz moderatorē, sal terre, orbis lumē,
sacerdotez altissimi, Christi vicarium legimus stare debere ani
mum ad ista diuertens que scriberem, aut meditarer ignorarē.
Quare reuerendissime pater si quid hoc i meo opusculo vestris
auribus indignū videbitur veniā peto idq̄ vestre Reueren. d.
ideo dedico vt lineam doctrine maxime necnon ⁊ vite integrita
tis, que duo potissima ⁊ peculiaria vestra sunt subeat. Feliciter
valeat. v. Reue. d. Ex Castro sancti Angel. Anno a natiuita-
te domini. M. cccc. lxxxviij. vj. Calendas Nouembris.

✠ FINIS ✠

Tractatus de Consanguinitate

tate ⁊ affinitate editus per clarissimum .I.V. doctorem dominum Stephanum Costam, legentem iura canonica in felici Gymnasio Papiensi.

SVMMARIVM

1 Cognationum ⁊ affinitatum gradus a nemine iurium professore ignorari debent, ⁊ cur.
2 Legis publicorum iudiciorum dispositio.
3 Matrimonium ante carnalem copulam dissolvitur altero religionem ingrediente.
Contrabenda multa dirimuntur que non dirimunt contracta.
4 Affinitatis impedimentum in matrimonio est canonicum.
5 Arbor affinitatis ⁊ consanguinitatis ad quid necessaria.
Ostensio facti quibus requisita casibus.
6 Probatio ocularis ceteris probatior.
7 Arbor affinitatis ⁊ ꝙsanguinitatis cur i decretaliū libro iserta.
8 Lectio repetita placidior est.
9 Consanguinitas quid sit, ⁊ vnde dicta.
10 Linea in arbore consanguinitatis quid sit ⁊ quot sint.
11 Gradus arboris cōsanguinitatis diffinitio, ⁊ vnde dictus ⁊ qualiter dimetiendus.
12 Arbor consanguinitatis duobus modis formata.
13 Cellula vacua in medio arboris consanguinitatis posita ꝙbus vocetur nominibus.
14 Cellula medij arboris cōsanguinitatis cur remansit vacua.
15 Diuersitas diuersa nomina imposuit.
16 Cellularum arboris cōsanguinitatis qualis habēda ratio. 17.
17 Cellula quelibet arboris consanguinitatis quatuor continet.
18 Jus canonicum est dignius ciuili.
Matrimonium lege canonica disponitur.
19 Cellularum arboris consanguinitatis triplex est forma.
20 Gradus in arbore consanguinitatis qūo veniāt computādi. Et an alia sit canonum computatio, alia legum. 21.
22 Linea descendentium in arbore consangui. ꝙ̄ habeat supputationem ꝑm leges ⁊ canones.
23 Linearum ordo quo ad transuersales in arbore consangui. sub latere dextro qualis habendus.
24 Ordo cellularum lateris sinistri in arbore consanguinitatis, an idem vt in latero dextro.
25 Collateralium gradus in arbore consanguinitatis differentia ⁊ distantia.
26 Collateralium persona vna absolute posita non facit gradum.
27 Collaterales in linea equali qualiter distent iter se scōz leges ⁊ vnde procedat differentia. ll. ⁊ ca. super hoc.
28 Linea collateralium paris numeri in arbore que sit.
29 Collateralinm linea inequalis quam subeat dimensionem secūdum canones.
30 Collateralium regula in linea inequali ꝑm leges que sit.
31 Matrimonium vsq̄ ad quē gradum prohibeatur contrahi.
32 Adaz sit viueret mortua Eua cur nō posset aliā ducere vxorē.
Canonum generalis dispositio non trabenda ad correctionē iuris ciuilis incorrecti.
33 Matrimonium contrabere qui possint.
34 Arboris consanguinitatis manualis supputatio.
35 Incestus vltra quem gradum non committatur.

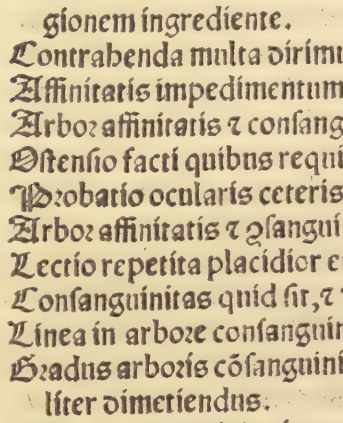

Tranq̄z arborez consanguinitatis ⁊ affinitatis ꝟ ordine procedere instituī. Expediens in primis ipsam consanguinitatis arborez, deinde illā affinitatis attingens exigā ⁊ pficiam cū bis que ad illas pertinere videbuntur. Jn ipsa autez ꝙsanguinitatis arbore hunc modum adhibeo. Ac primo eā ꝙstituaz atq̄ formabo. Scōo legā regulas tam legales, q̄ canonicas in qualibet linea. Tertio querā de quibusdā dubitabilibus. Interserā rñ dubia vbi magis congrue videbuntur. ¶ †Sed anteq̄ ad ipsam arboris ꝙstitutionē deueniā scire opz vnūquēq̄ iuris aut imperatorij, aut pontificij professorem nosse debere gradus cognitionum ⁊ affinitatum, tuz pp be

1

reditates ⁊ tutelas, q̄ ad primum quēq̄ agnatum deferri consueruīt. Nā ⁊ ipse pretor primiori cuiq̄ cognato bonorū possessionem dat, iō isto ex capite hec florētissima arbor necessaria est vt dilucidius vnusquisq̄ primior cognoscat. ¶ Preterea ⁊ scōo hanc arborem nosse opz pp legē publicorum iudiciorum,
2 qua cauet non cogi quēpiā, †⁊ sic inuitū ꝺ affines ⁊ agnatos testimonium dicere, hoc voluit rex. notabilis, in. l. iurisconsulti. in prin. ff. de gradi. ¶ Est ⁊ alia cā vrgentissima ⁊ potissime inductiua ꝙstitutionis ⁊ forme huius nostre arboris scz ꝺctus matrimonij, vbi due principaliter regule reperiunt.
¶ Una permissiua, qua lz matrimonium ꝺbi ⁊ contractum cōsummatūq̄ imutabiliter ꝑmanet ⁊ durat. Vt cum inter ꝺbentes nullum canonicum subest impedimentū. de trāsla. c. iter corporalia. Jō dixi cōsummatū, †q̄ ante carnalē copulā dissoluit
3 altero ingrediente monasterium. c. ex publico. de cōuer. ꝙing.
¶ Secunda regula trabit negatiue. qua ꝺbi matrimoniū ꝑhibetur, lz quandoq̄ ꝺctum nō dirimit. vt cum contrahit cum simpliciter vouentibus, qui cle. vel mona. c. rursus. ⁊ ibi, in gl. habet. qui dicantur simpliciter vouere de voto. c. j. li. vj. ⁊ quā doq̄ contractus dirimit, vt cum subest impedimentum cōsanguinitatis in gradu ꝓhibito lege diuina vel humana. de restit.
4 spo. c. literas. de consang. ⁊ affi. c. non dz. †Vel aliud canonicum impedimentū puta affinitatis, de quo in arbore affinitatis videbimus. Jō ad huius cōsanguinitatis ⁊ affinitatis cognitionem, vt sciamus matrimonium ꝺctum imutabiliter permanear opz graduum cōputationem scire. ¶ Et anteq̄ ad predicta deueniā, quero ad quid arboris inuentio fuerit necessaria. Secūdo an arbor sit auctentica. Tertio ad quid in volumine decretalium ponit, cum in decretis sit reperita. ¶ Ad primū †respōdetur ꝙ ideo fuit necessaria, q̄ per ipsam agnoscuntur linee cōsanguinitatis ⁊ eius gradus ex facti ostensione, qui melius percipiuntur q̄ verboz eloquutione. de dona. c. apostolice. in fin.
5 Hinc est ꝙ agrorum messio subijcitur oculis. xvj. q. ij. inter. ō prescrip. q̄ indicante. ⁊. l. ij. fin. regun. Hinc est ꝙ venter mulieris inspicitur, an sit grauida, necne. l. j. de vē. inspi. Hinc est ꝙ fit inuestigatio locoz pudicitie, an mulier sit virgo. de pba. ꝓposuisti. An sit arta. de fri. ⁊ malefi. c. fraternitatis. vel alia
6 ipedimēta. c. ex literis. eo. ti. Hinc est †ꝙ dici solet ꝙ ꝓbatio q̄ fit ad oculū est efficacior. isti. ō gradi. §. ij. xxvij. q. j. nec aliq̄. iō ex inspectione iudicamus iuriā atrocē isti. de iniurijs. §. atroc. ff. de iniur. l. ij. Et literas papales ex inspectiōe iudicamus veras vel falsas. c. j. ⁊. ij. de crimine falsi. ⁊ ēt q̄ testimoniū ō visū cōi est ad oēs sensus. iij. q. ix. cū gl. Jdeo dixit Bal. in. l. ꝺ negātē. ad. l. agliā. ⁊ in rub. de ꝓba. ꝙ ꝓbatio que fit ꝑ rei euidētiaz exuperat oēz aliā ꝓbationē, ⁊ est nobilissima ꝓbationū. ¶ Ad
7 scōaz † qōnē ad qd in volumine ō decretaliū repit, Rñdeo ꝟz do. Pe. de pusio. fratrē. d. Bal. triplici rōne hoc fieri. Primo q̄ antiq̄ canones in hac materia sunt multū correcti. vt pz in. c. nō dz. de ꝙsangui. ⁊ affini. ne qs ergo crederet ꝙtēta in arbore esse correcta. Jdeo fuit repetita secūdario, q̄ antiq̄ canones correcti sunt. expediēs fuit ꝑm statutū nonorū iuriū antiquā arborē decidere. Tertio q̄ ex quo in decretalibus ponit tractatus ꝙsan-
8 guinitatis ⁊ affinitatis, vtilis fuit hec repetitio, †q̄ lectio repetita placebit ꝟz Jo. an. hic in gl. Jd. n. ꝙ reperit est magis valida ⁊ famosuz ee ostendit, vt in. l. j. C. de emenda. iusti. codi. hec oia tangit glo. j. vsq̄ ad glo. que incipit demū. ¶ Verū q̄ hic arbor cōsanguinitatis appellat arbor cōtinēs lineas ⁊ gradus. dubitat de ꝙbusdā. Primo qd sit cōsanguinitas, ⁊ vnde dicat. Scōo qd sit linea ⁊ quot sint. Tertio qd sit gradus ⁊ vnde dicatur. ¶ Ad primū rñdeo †ꝙ cōsanguinitas est attinēcia ꝑsonā-
9 rū ex eo ꝓueniens q̄ vna descēdit ab altera, vel ambo ab eodē ꝑm gloss. Et p id dr̄ qō vna descendit ab altera denotat ꝙsanguinitas descendentiū. p id autē ꝙ dr̄ vel ambo ab eodē denotat linea transuersaliū. Alij vt Raymundus sic dicunt ꝙ consanguinitas est vinculū personarum ab eodem stipite descēdentiū carnali propagatione cōtractum, ⁊ vtraq̄ diffinitio approbatur, ⁊ ꝑ Jo. an. ⁊ do. Pet. de perusio. Dicit autem consanguinitas a communi sanguine quasi cōmunem sanguinem habentes, vel de vno sanguine ꝓcedentes. ¶ Quid autē sit linea.
10 Rospōdeo ꝑm glo. † ꝙ linea est collectio ꝑsonaꝝ ab eodē stipite descendētiū diuersos gradus cōtinens ⁊ numeros distinguens. Vel ꝑm Raymun. linea est ordinata collectio personarū ꝑ consanguinitatē coniunctarum ab eodem stipite descendentiuz, diuersos gradus continens. ⁊ eas ab vnitate stipitis ꝟz numeros distinguens ⁊ vtraq̄ bona. ¶ Linee autem sunt tres. Prima ascendentiū. Secūda descēdētiū. Tertia trāsuersaliū,

vt infra

11 vt infra patebit. ℂ †Quid sit gradus. Rñdeo q̄ est habitudo descẽdentium personarum qua cognoscit̃ quota agnationis vel cognationis distantia due pſone inter se differant. Et dr̃ grad⁹ a gradibus scalarum. Et sic ad similitudinem gradũ scalarũ quibus gradiuntur de ꝓximo in ꝓximũ. Liuriscõsul. §. gradus. ff. de gradi. Qualiter aũt gradus cõputentur infra videbimus. ℂ Et vsq̄ ad quem gradũ poterit matrimonium cõtrahi. ⁊ breuiter rñdeo q̄ vsq̄ ad quartum gradum inclusiue durat prohibitio, vt in cap. non debet de cõsan. ⁊ affi. ℂ His sic premissis pro aliquali euidentia, operepretium est, vt de forma ipsius arboris videamus. Ad cuius intelligentiã quero de tribus primo de forma arborũ. Secũdo de forma cellularũ. Tertio de ordine cellularũ.

12 ℂ †De primo qualiter formet̃ arbor. Rñdeo q̄ ex duobus, primo ex triplici linea. Prima est ascendentium a q̄bus originem trahimus, vt pater, mater, auus, auia, proauus, proauia. Secũda est descendentium q̄ originẽ dicũt a nobis, vt filius, filia, nepos, neptis, pnepos, proneptis. Tertia est transuersaliũ seu a latere venientiũ a quibus nõ duximus originez nec ipsi a nobis, vt est frater, soror, filij duorũ fratrum, qui dicunt̃ patrueles, vel filij duaꝝ sororũ, q̄ dicunt̃ cõsobrini. xxxv. q. v. primo gradu. ℂ Hz ergo hic actor triplicẽ ramũ. Primus est ascendentiũ. Secũdus est descendentiũ. Tertius est collateraliũ. ℂ Scõo formaꝫ arbor ex quadã cellula vacua, q̄ est i medio arboris. iuxta hoc queriꝫ de duobus. Primo quo nomine nominet̃ ista cellula vacua. Scõo quare sic vacua remansit.

13 ℂ †Rñdeo ad primũ q̄ qdã nominãt ipsaz trũcũ, q̄ ad modũ arboris se hz, cuius essentia q̄sistit in trũco. xxxv. q. v. c. series. Alij appellãt Protheũ pp diuersos respectus, quos hz ad diuersas pſonas in arbore, vcz ad ascẽdentes ⁊ descẽdentes ⁊ trãsuersales. Alij appellãt Joachim, q̄ sicut ab isto Joachim con descenderunt oẽs principes ecclesie, ita ⁊ ab ista cellula vacua oriunt̃ ⁊ denominant̃ ascendentes, ⁊ descendentes, ⁊ trãsuersales, gl. nostra nõ curat de noie. dicit hanc cellulã denoiatam a noie sui bidelli, ⁊ vocat ipsam Petruciũ. ℂ Et est sciendu⁹ q̄ iõ qdã hãc cellulã vacuã appellãt ipsam Protheũ, q̄ sicut ptheus fuit homo habẽs faciẽ sñã trãsformatã in diuersas facies sic facit hec cellula vacua que qñq̄z est pater, qñq̄z filius, qñq̄z ff̃, eo q̄ cõtinet ascẽdẽtes ⁊ descẽdẽtes ⁊ trãsuersales. Alij vero q̄ appellãt hãc cellulã Joachim, iõ sic appellãt, q̄ Joachim fuit homo habẽs maximã genealogiã, vñ ista cellula denominatur ab eo qui habuit multos parentes filios ⁊ collaterales. Alij vero q̄ appellãt hãc cellulã trũcũ, iõ sic dicunt, q̄ ex trunco multi rami ꝓgredinnt̃, ⁊ sic ex ista cellula vacua multe pſone recipiunt originẽ ⁊ descẽdunt ab ea. ℂ †Ad scõam qõnem quare hec cellula remansit vacua, Rñ. dom. Pet. de peru. q̄ nomẽ in ea certũ describi nõ potuit, tres cellule, prima ascendẽtium, scõa descẽdẽtiũ, ⁊ tertia trãsuersaliũ, sumũt nomẽ eque ꝑncipaliter ab ista cellula vacua, vñ ipsam nõ possumus magis nominare a linea ascendentium quam descendentium ⁊ transuersalium secundum glos.

14

ℂ Nã vt dicit gl. qũo enim possumus illã vacuã nominare, q̄s dicimus filiã patris, fratrẽ fratris, patrẽ filij, quasi velit glo. dicere q̄ cũ cellula vacua cõprehẽdat ascendẽtes descendẽtes ⁊ trãsuersales, nõ põt nomẽ assumere ex nomine ascẽdẽtiũ tantũ, vel descẽdẽtium tm̃, vel trãsuersaliũ tm̃, cũ oẽz lineã concernat ⁊ respiciat. Tu de clarius ꝓz do. Pet. q̄ iõ vacua remansit, q̄ ascẽdẽtes, descẽdẽtes, ⁊ trãsuersales exceptuatis his q̃ determinant̃ per genitiuũ respectu huius cellule vacue nomina sortiun

15 tur, †q̄ diuersarũ cellularũ diuersa debẽt habere nomina, ⁊ sic vno nomine nõ poterãt designari, nec oia nomina q̃ respectu diuersarũ cellularũ sortiunt̃, poterant sortiri vna cellula collocari ꝑm Jo. Hispanũ. Jõ aũt dixi exceptuatis q̃ determinat̃ p̄ gentiuũ, q̄ illa cellula fratris filius denominat̃ nõ a cellula vacua, ꝯz a cellula q̃ incipit frater. Jtẽ cellula sororis filia ⁊ sequẽtes ñ oriuntur nec determinant̃ a cellula vacua, ꝯz a cellula q̃ incipit

16 sor. Ille ergo cellule q̃ sunt in casu nostro denominant̃ a cellula vacua sicut est ista, pater, mater, auus, auia, filius, filia, ff̃, ⁊ sor. ℂ †Est autẽ sciendũ q̄ q̄libet trium linearuꝫ hz suas cellulas. Nã linea ascẽdentiũ hz quatuor. prima pater mater, secũda auus auia. tertia proauus ⁊ proauia. quarta abauus abauia. linea descẽdẽtiũ quatuor cellulas hz. prima filius ⁊ filia. secunda nepos ⁊ neptis. tertia pronepos ⁊ proneptis. quarta abnepos ⁊ abneptis. linea trãsuersaliũ hz duas. vcz frater ⁊ sor.

ℂ De forma cellularum.

17 **Sciendum est** q̄ quelibet cellula continet quatuor. †Primo cõtinet expressionem personarum. Scõo puncta ⁊ eoꝝ numerũ. Tertio qualitatem punctorũ, q̄ qdã rubea, quedã nigra. Quarto cõtinet ordinẽ punctoꝝ, q̄ rubea ex parte superiori, nigra ex parte inferiori debẽt collocari. ℂ De primo autez quare ponat̃ in cellula expressio pſonarũ. Rñdeo q̄ iõ expressio pſonarũ ponit̃ in cellula ad demonstrandũ ascẽdẽtes ⁊ descẽdẽtes ⁊ collaterales. ℂ De scõo quare ponat̃ punctus ⁊ numerus punctorũ. numerus ponit̃ ad designandũ quotitatẽ graduũ. nam quot sunt puncta tot sunt gradus q̄ quilibet pũctus denotat vnũ gradũ. ℂ De tertio quare in cellula ponunt̃ pũcta rubea ⁊ nigra. rñdeo ad cognoscendũ quotitatẽ graduuz ꝑm ius canonicũ ⁊ ius ciuile. Nã pũcta rubea denotãt quotitatẽ graduũ ꝑm ius canonicuz. Puncta vero nigra denotãt cõputationẽ graduũ ꝑz ius ciuile. ℂ De quarto quare in ordine punctorum ex pte supiori ponunt̃ rubea. ex parte inferiori ponunt̃ nigra. Ea est rõ, q̄ ex punctis rubeis denotat̃ cõputatio graduũ ꝑm ius canonicum.

18 Jõ ponunt̃ in superiori pte †ad denotãdũ preeminentiam iuris canonici ad ius ciuile sup spiritualia, maxime quo ad matrimoniũ q̄ cũ sit sacr̃z de biga. c. nup. disponit̃ lege canonica nõ ciuili. de secũ. nup. dñs. ℂ Sunt aũt quedã cellule, vcz ascendentiumz descendentium que vltra illa quatuor, que sunt expressa cõtinẽt quintũ, vcz quãdã lineã seu virgulã directã p̄ mediã. Et a latere dextro ponunt̃ nomina mariũ. vt pater. ſ. auus ⁊c. idest filius nepos ⁊c. a latere sinistro ponunt̃ mulieres, vt mater auia ⁊c. j. filia neptis ⁊c. q̄ positi a latere dextro descendũt a maribus. ⁊ eõ ꝑm gl. Est autẽ quedã cellula vacua q̃ est i me-

19 dio. q̃ quare remãsit vacua dixi. ſ. †Põt aũt dici ꝑm. q̄ cellularũ triplex sit forma. Quedã vacua, vt ista q̃ est in medio. Quedã continens quatuor, vt. ſ. dixi, quo ad expressionem pſonarũ numeroꝝ pũctoꝝ ⁊c. vt est videre i qualibet cellula trãsuersaliũ. Quedã vero cellula vltra ista quatuor q̄tinet quitũ, scz virgulã in medio, vt cellule ascendentiũ ⁊ descendentiuz.

ℂ De ordine cellularũ secundo, ⁊ sic de tertia questione.

Primo de ordine cellularuz quo ad lineaz ascendentium. Prima cellula. pater ⁊ mater. ⁊ hz vnuz punctuz rubeuz ⁊ aliuz nigrũ. Supra illã est scõa. auus auia. habẽs duo puncta rubea ⁊ duo ingra. Supra illã est tertia habẽs tria puncta nigra ⁊ tria rubea. proauus, ⁊ proauia. supra illaz est quarta cellula, abauus abauia. habẽs quatuor puncta rubea, ⁊ quatuor nigra. ⁊ ordo clarus est, q̄ prima incipit pater ⁊c. ℂ Juxta hãc lineã dubitatur primo, ⁊ principaliter de duobus. Primo an hec linea ascẽdẽtiuz habeat totã suã cõputationem in arbore. Rñdeo nõ. nã scis q̄ quilibet hz duos parentes. ſ. iij. auos. ⁊. viij. ꝓauos. xvj. abauos. ⁊ sic ſp ascẽdẽtes duplicantur, vnde fuisset impos-

20 sibile tot personas in arbore describere. † Nã si faceremus cõputationẽ vsq̄ ad septimũ graduz q̄tinerent̃ pſone mille. xxiij. vt inquit tex. in Liuriscõsultus. §. septimo gradu. ff. de gra. ꝓz exẽplũ, mater meus hz patrez ⁊ matrẽ, ⁊ sic mihi sunt duo aui. mater mea hz patrẽ ⁊ matrẽ, ecce, duo alij aui, ⁊ sic de similibus. ℂ Scõo quern an quo ad linea ascendẽtiũ sit eadẽ gradũ computatio. ꝑm ius ciuile ⁊ canonicũ. Rñdeo q̄ sic. Jõ q̃libet cellula ascẽdẽtiũ hz tot puncta rubea ꝑ q̃ cõputatur q̄putatio graduũ ꝑm ius canonicũ, quot nigra ꝑ q̃ cõputat̃ cõputatio ꝑz ius ciuile. ꝑz exẽplũ in meo abano. ℂ Nã sic reperiunt̃ q̄nq̄z persone. Prima mei patris, ecce prima pſona. Secũda mei aui, ecce secunda pſona. Tertia mei proaui, ecce tertia pſona. Quarta mei abaui, ecce quarta pſona. Quinta pſona mea, ecce quinta pſona. Et sic vtraq̄z computatio in pſona mea ⁊ mei abaui, ⁊ cõputatis intermedijs. i. pſona patris mei ⁊ aui ⁊ paui sunt q̄nq̄z pſone. ⁊ p tãto dicunt̃ vna pſona siue diminuit̃ pp regulã q̃ dic-

21 tat, † q̄ in linea ascendenti quelibet pſona addita supiori gradum adijcit. xxxv. q. v. ad sedẽ. ꝑz exẽplũ. vcz ex persona patris mei adijcit̃ pſone aui mei. pſona aui mei adijcit̃ pſone mei paui. pſona mei paui adijcit̃ pſone ab aui mei q̄ mihi ergo soli adijciunt̃ quatuor. ſ. superiores, iõ abano meo differo in quarto gradu dempta vna persona. Quidã tñ dicũt q̄ iõ diminuimus vnã pſonã pp magistralẽ regulã p̄ q̄s cognoscitur quoto gradu ascẽdẽtes sint seu quoto gradu quis suis ascendentibus attineat, q̃ regula sic tradit̃ q̄ tot sunt persone de quibus queritur cõputatis intermedijs vna dempta tot sunt gradus iter eas, vt ecundo quot sunt persone tot sunt gradus dempto stipite. Jdeo

autem dicitur stipes, qz est principium ad originē graduum sicut dicimus q vnus nō est numerus, sz principiū numeri. Item qz gradus est habitudo respectu vnius psone ad alterā. nō aūt respectu sui ad seipsum ſm do. ℙe. de peru. Aduerte ſm do. ℙe. q dēptio stipitis bz locū qñ agit de cōputatione graduū que fit quo ad lineam ascendentium vel descendentium, nō autem quo ad lineam transuersalium.

Ueniamus ad ordinē cellularū quo ad lineā descēdētiū. ℜñdeo q prima cellula est filiꝰ
z filia, habēs vnū punctum rubeū z vnū nigrū. sub ista est scōa cellula nepos neptis, habēs duo pūcta rubea z duo nigra. sub ista tertia cellula, pnepos pneptis, habēs tria puncta rubea z tria nigra. sub ista est quarta cellula abnepos abneptis, habēs quatuor puncta rubea z quatuor nigra. ℂ Jnxta hāc cellulam
21 descēdētiū dubitat de duobus. ℙrimo ſtan in linea descēdētiū sit eadē cōputatio graduū ſm leges z canones. ℜñdeo q sic, qz q̄libet cellula descēdētiū bz tot puncta rubea p que denotatur cōputatio ſm ius canonicū, quot nigra p q̄ denotat cōputatio ſz ius ciuile qz eiꝰ psona addita psone p carnis ppagationē facit gradū. ℂ Scdo q̄rit de rla magistrali p qs cognoscit quoto gradu descēdētes inter se differant. ℜñdeo q quot sunt pſone, de qbus q̄rit cōputatis intermedijs vna dēpta. tot sunt gradus iter easdē ſz gl. Vel dic q in linea descēdēti z ascēdēti q̄libet psona addita inferiori gradui gradū addit. xxxv. q. v. ad sedē. ſm Jo. bispa. z. d. ℙe. de peru. pz p exēplum. Abauus est mihi in quarto gradu, z tñ sumus qnqz psone cōputata persona mea z mei abaui, cōputatis psonis intermedijs, vcz psona mei patris aui z paui. Sz qz vna psona demit, iō sunt quatuor gradus ſz Jo. bispa. z do. ℙe. de peru. Sdo in linea descēdēti q̄libet psona addita inferiori alias superiori gradū adijciat pz exemplū dēpta vna. exēplū pz. mihi abauo addunt quatuor psone, vcz psona filij nepotis pnepotis z abnepotis mei. Sz qdaz dñt q quot sunt psone tot sunt gradꝰ stipite dēpto. ℂ Si vis scire quot distat trūcus q se bz vt pater quo ad lineā descendentē ab nepote quatuor gradus sunt z qnqz psone. vñ sunt quatuor gradus stipite dēpto. Et hec regula locū bz in linea ascendentium z descendētiū, tam de iure ciuili qz canonico. non autem bz locum in linea transuersali ſm do. ℙe. de peru.

ℂ Sequit videre de ordine cellularū quo ad lineā trāsuersaliū.

23 **Nunc** †videamus de ordine cellularū quo ad lineā trāsuersaliū. Scdo videamus quoto gradu transuersales adinuicē sint. Tertio de rla magistrali p qs cognoscimus collateraliū gradus. ℂ Ad primū de ordine cellularū. ℙria cellula est frater. ſ. habēs vnū pūctū rubeū z duo nigra. Sub illa est scōa cellula, q̄ incipit fratris filius z filia, habēs duo puncta rubea z tria nigra. Sub ista est tertia cellula q̄ incipit, fratris nepos z neptis, habēs tria puncta rubea z quatuor nigra. Sub illa est quarta cellula q̄ est fratris pnepos proneptis habens quatuor puncta rubea z qnqz nigra. ℂ Ad secūdū quoto gradu distāt vel sint trāsuersales isti ad inuicē. ℜñdeo facias primo stipitē de cellula q̄ primo incipit, pater. ita q a patre incipias stipitē, duo fratres germani sunt in primo gradu ſm canones, z in scdo ſm leges. Est alia cellula q̄ icipit sic, patruus amita, habēs duo puncta rubea z tria nigra. Est z alia cellula, frater patruelis vel sororis amite patruelis, bz tria puncta rubea z quatuor nigra. Sub ista est tertia cellula q̄ incipit, bozñ filius z filia, z bz quatuor puncta rubea z qnqz nigra. Sub ista ē cellula q̄ incipit, boz nepos z neptis, z bz qnqz pūcta rubea z sex nigra. ℂ Quoto aūt gradu sunt isti ad inuicē? ℜñ. tibi meo fratri patruelī z amitino z sorori, z sorori patruelī z amitine sum in ij. gra. scōm cano. z in quarto ſm leges. Tibi filio mei fratris patruelis z amitini, ac etiam filio mee sororis patruelis z amitine sum in tertio gradu, z in qnto ſm leges. tibi nepoti mei fratris patruelis vel sororis patruelis sum in quarto gradu ſm ca. z in sexto ſm leges. Est z alia cellula. patruus magnus z amita magna, z bz tria puncta rubea z. iij. nigra. Ex ista scōa, propior sobrinus ppior sobrina. z bz tria puncta rubea z qnqz nigra. ex ista scōa cellula orit tertia, boz filij filie, z isti sunt in tertio gradu ſm ca. z in. vj. ſm leges. ex ista tertia orit quarta cellula, eorūdē nepos z neptis, z isti sunt in quarto gradu ſz cano. z in septimo ſm leges, huic aūt cellule faciamus pauū stipitez. ℂ Quoto gradu sunt isti ad inuicē? ℜñ. tibi meo patruo magno z amite magne sum in. ij. gradu ſm cano. z in quarto scōm leges. Tibi meo ppiori sobrino sum in tertio gradu ſm cano. z in quinto ſm leges. tibi filio vel filie mee ppiozis sobrini suz in iij. gradu ſm cano. z in. vj. ſz leges. tibi nepoti vel nepti mei p piozi sobrini sum in quarto gradu ſm cano. z in. vij. ſz leges. est alia cellula q̄ incipit ppatruus pamita. ex hac oritur filius z filia. ex ista oritur tertia eorūdē nepos neptis. ex ista tertia oritur quarta pnepos pneptis. ℂ Quoto gradu sunt isti adinuicez? ℜñdeo. tibi meo ppatruo z mee pamite sum in quarto gradu ſm cano. z in qnto ſm leges. tibi filio mei ppatruī z pamite suz in quarto gradu ſm cano. z in sexto scōm leges, tibi nepoti mei ppatruī vel pamite sum in. iij. gradu scōm cano. z in. vij. ſm leges. tibi pnepoti mei ppatruī vel pamite sum in quarto gradu ſm cano. z in septimo ſm leges. z hec de quatuor cellulis que sunt a latere dextro. ℂ Sed querit de stipite istarum cellulaz ℜñdeo q quo ad cellulā fratris qui facit stipitem de patre, quo ad cellulā patruī amite fit stipes de auo, quo ad cellulaz patruī magni fit stipes de proauo, quo ad cellulam ppatruī fit stipes de cellula abauus.

ℂ De cellulis a latere sinistro.

24 **Expeditus** †de cellulis a latere dextro videamus de ordine aliarū cellulaz q̄ sunt a latere sinistro. z icipiamus a prima q̄ icipit sozor. ex prima orit secūda sororis filius filia. ex illa scōa orit tertia nepos neptis. ex ista tertia orit quarta pnepos pneptis. ℂ Quoto gradu sunt isti adinuicē? ℜñdeo tibi mee sorori sum in primo gradu ſz ca. z in scdo ſm. ll. tibi filio vel filie mee sororis sum in secūdo gradu scōm ca. z i tertio scōm leges. tibi nepoti sororis mee sum in tertio gra. scōm ca. z i quarto scōz leges. tibi pnepoti sororis mee suz in quarto gradu scōz ca. z in qnto scōz leges. est z alia cellula q̄ sic incipit. aunnculus matertera. z bz tria puncta rubea z quatuor nigra. ex ista orit tertia cellula bozñ filius z filia, z habet tria puncta rubea z quinqz nigra. ex ista orit quarta eorum dē nepos z neptis. z bz quatuor pūcta rubea z septē nigra.
ℂ Quoto gradu sunt isti adinuicē. ℜñdeo tibi matertere mee z auūculo suz in gradu scdo scōm ca. z in tertio scōm leges. Tibi meo ꝙsobrino vel sorori ꝙsobrine sum in scdo gradu scōm ca. z in quarto scōm leges. tibi filie mee vel filio ꝙsobrini vel consobrine sum in tertio gradu scōm ca. z in qnto scōm leges. tibi nepoti vel nepti mee ꝙsobrine vel ꝙsobrini mei sum in quarto gradu scōm ca. z in sexto scōm leges. est alia cellula auūculus magnus z matertera magna. z bz tria puncta rubea z quatuor nigra. ex ista orit scōa cellula. propior sobrinus z propior sobrina, z bz tria puncta rubea z qnqz nigra. ex ista oritur tertia, eorundē filius z filia, habens tria puncta rubea z sex nigra. ex ista oritur quarta eorundem nepotes z neptis, habens quatuor rubea z septem nigra.
ℂ Quoto gradu ista sint ℜñdeo tibi auūculo magno z matertere magne suz in tertio gradu ſm cano. z in quarto ſm leges. Tibi ppiori mee cōsobrine suz in tertio gradu ſm ca. z in. v. ſz leges. Tibi ppiori filie mee sobrine suz i tertio gradu ſz ca. z i vj. ſz leges. tibi nepoti vel nepti ppiozis sobrine mee sum i qrto gradu ſm ca. z in septimo ſm leges. Est z vltima cellula q̄ incipit, pauunculus pmatertera, z bz quatuor pūcta rubea z qnqz nigra. Ex ista pria orit secūda, boz filius filia, que bz quatuor pūcta rubea z sex nigra. Ex ista orit nepos neporis, habēs quatuor pūcta rubea z septē nigra. Ex hoc ēt oritur quarta cellula habēs quatuor rubea z octo nigra. ℂ Quoto gradu sunt isti. ℜñ. Tibi mee pmatertere z pauuncule suz in quarto gradu ſm cano. z in qnto ſm leges. Tibi filie mee pauuncule vel pmatertere suz in quarto gradu ſm ca. z in sexto ſm leges. Tibi neporī pauūculi vel pmatertere suz i qrto gradu ſz ca. z in septimo ſm leges. Tibi pnepoti pauunculi vel pmatertere mee sum in quarto gradu ſm ca. z in. viij. ſm leges, boc sic esse ſz ex tenore cuiuslibet. Sed q̄rit de stipite harū cellularū. ℜñ. q quo ad cellulā sororis est stipes, pr̄ z mater. Nā ó sororis mater stipes ē. quo ad cellulā auūculus z matertera sit stipes auus z auia. Quo ad cellulaz auūculus magnus z magna matertera sit stipes ó cellula proauus proauia. Quo ad cellulaz proauunculus, proamatertera sit stipes de cellula abauus abauia.

ℂ De regulis magistralibus.

Demū videamus de regulis magistralibus p quas cognoscitur collateralium gradus.
25 ℂ †Et aū oia premitto quatuor. ℙrimo q qdā collateraliū sunt

sunt in linea equali, quidam sunt in linea inequali. Item quidã sunt in gradu ⁊ gradũ faciũt. qdã distãt a gradu. collaterales i linea equali dicuntur esse qñ quilibet ipsorũ eque pricipaliter distat a stipite ⁊ eox grad. ps exẽplũ. filij duox fratrũ distãt equaliter a stipite a scdo gradu isti dñr iter se in linea equali. collaterales in linea inequali dñr qñ qlibet ipsox nõ eque pncipaliter ⁊ eodẽ gradu distãt a stipite, ſz vnus est remotior altero. ps exẽplũ i fratre ⁊ nepote alterius fratris. nã ff distat a stipite i prio gradu ⁊ nepos in scdo. isti ergo sunt iter se i linea inequali. collaterales dñr eẽ i gradu ⁊ facere gradũ qñ qlibet eox eque i eodẽ gradu distat a stipite. dñr ãt distare gradũ qñ vnus ex collateralib⁹ est remotior altero quo ad stipitẽ, vt ex pdictis ps. exẽ
26 plũ sicut in fratre ⁊ nepote alterius ffris. ¶ †Quero de rla p qs cognoscit collateraliũ gradus in linea equali. rñ. ſz ca. vna rla dat. Quoto qlibet collateraliũ distat a cõi stipite toto distant a quolibet p aliã lineã descẽdẽtiũ ab eodẽ vel toto distant iter se vel sibi attinẽt qp cõputatus gradus. ¶ Et no. qp vna psona absolute posita nõ facit gradũ, ſz regalatine posita facit gradũ per bal. i. c. j. de na. suc. feu. exẽplũ. duo ffres eodẽ gradu distant a stipite. qr prio gradu. ergo iter se sunt i prio gradu. Itẽ filij duorũ fratrũ eodẽ gradu distãt a stipite. qr qlibet est in scdo gradu qr iter se sunt in scdo gradu. ⁊ B rla pbat ⁊ tradit in tex. c. qp dilectio. de consan. ⁊ affi.

27 **Secundum** †leges dat alia rla q̃ talis est. Quoto gradu qlibet collateraliũ distãt a cõi stipite toto duplicato distãt iter se. vel sibi attinẽt filij duox fratrũ distãt a stipite scdo gra. duplicẽ gradũ habebis quartũ gradũ. nã ſm leges linea scda est quartus gradus ⁊ est linea paris numeri. itẽ quarta linea ẽ paris numeri, sicut sunt pnepotes fratrũ. ex ista isurgit p gradus, qr isti sunt in octauo gradu. sed ſm ca. ẽ dare disparẽ gradũ ⁊ disparẽ lineaz. iõ dñ dico ff ẽ dispar numerus fratri qr sunt i pria linea ⁊ dispar linea i prio gradu ſz ca. ſz dubitat qua de cã pcedit B dria iuris ciuilis ⁊ ca. rñ qr ſz ius ciuile q̃libet psona facit gradũ, ſz ſz ius cano. due psone faciũt gradũ q̃ p vna reputant. xxxv. q. v. ad sedẽ. ⁊ qr in his que sunt linea equali duplicãdo gradũ ſz leges est dare qp sine linea est paris numeri sine disparis nõ ẽ repire disparẽ gradũ. exemplũ in filijs duox fratrũ q sunt in pari numero. ⁊ sunt i. iiij. gra. vel in duobus fratribus q sunt in scdo gradu. exẽplũ in linea disparis numeri in nepotibus fratrũ q sunt in tertio numero. naz duplicat gradus, ⁊ sic erũt i. vj. gradu. ſz ãt ca. est dare disparẽ gradũ, hinc est qp multi sunt in tertio ⁊ in qnto gra. ⁊ aduerte qp ille dr dispar numerus q ñ hz equalitates hincinde. ⁊ par hinc inde hz q̃litates, vt dicimus in vulgari, pauo meo filij duox fratrũ sunt equa linea numero pari. ⁊ qr sunt duo B gradus duplicat, ⁊ sunt quatuor gradus. itẽ nepotes ffris sunt de equali linea qr qlibet distat eodẽ gradu a stipite, ſz sunt in numero ipari, qr sunt in tertia linea, tñ B numerus dispar reducit ad parẽ, qr ex quo fit duplicatio sunt i. vj. gra. ſz scdz ca. remanet in. ij. ⁊ sic in pari numero. Ita ergo itelligo gl. dñ dicimus ꝟba gl. sic iacẽt. bñ ergo dicimus ſz leges qp i equali linea collateraliũ sine sit linea paris numeri sine disparium nõ est repire disparẽ gradũ vt i linea paris numeri. ⁊ sic vel quarta est disparis prio vel tertia. in prima linea scds gra. in scda quartus. in tertia sextus, i quarta octauus. qp nõ est scdz canones, qr in linea equali paris nu-
28 meri habemus disparẽ gradũ. in prima primũ. in scda ſm, i qnta qntũ. ¶ †Et aduerte qr linea paris numeri est illa q̃ hz numerũ binatũ seu duplicatũ, vt duo vel quatuor vel sex. ⁊ sic ds singulis. ille ẽ numerus dispar q nõ binarius ẽ nec duplicat equaliter, vt cũ dicim⁹ vnus vel tres vel qnqs. ⁊ B vult dicere gl. dñ dicit paris numeri, scda vel quarta disparis numeri, prima vel tertia. itẽ qp dicit gl. in linea equali collateraliũ sine sit paris numeri sine disparis nõ est reperire gradũ disparẽ, exẽplum qñ linea est disparis numrei, vt pria linea dñ dr frater ⁊c. est iste numerus dispar. ⁊ tñ scdm leges nõ resultat dispar gradus, qr fratres sunt in. ij. gra. ⁊ sic numerus par, qr binarius. Scda duplicat equaliter, ſz tertia linea sit numerus dispar. tñ hz parẽ gradũ. qui est sex. nã prima est frater, scda fratris filius, tertia ffris nepos, ⁊ tñ tales sunt in. vi. gradu. itẽ ps exemplum, qr linea est paris numeri, vt linea secunda. ⁊ hic est paris gradus.

¶ De linea collateralium inequali.

29 **Nunc** †veniamus ad lineam collateraliũ in linea iequali. ¶ †Quero de scda p qs cognoscit gradus collateraliũ in linea iequali. Rñ. quoto gradu remotior distat a stipite cõi toto distãt iter se, de qsan. ⁊ affi. c. fi. vbi casus. Et B ſz ca. exẽplũ, distat filius a prio gradu, a bnepos ab alio ſre quarto gradu a stipite distat, ⁊ sic ſuz in linea iequali, sicut iste remotior distat a stipite quarto gradu, sic a quolibet descẽdẽte p aliã lineã vsq; ad aliã lineã equalitatis. Vñ patruo filio propatrui pnepoti ppatrui sum in quarto gradu efficiet linea equalis, B ipso qp sunt pnepotes duox fratrum. ⁊ iõ prima addita prime vsq; ad lineã equalitatis nõ crescit gradus, sed postq; transcẽdunt equaliter lineã mutat gradus. patet exemplum in pronepote ad filiũ pronepotis ex alio fratre.

30 **Secundum** leges aliter datur regula collateraliũ i linea iequali. † Et est talis quot sunt psone stipite depresso tot sunt gradus. Unde propatruo sum in quinto gradu. filio propatrui sum in. vj. vt patet in cellulis, ⁊ sic quelibet persona facit gradum.

¶ In quo gradu phibeatur ꝫbi mrimoniũ iter ꝙsanguineos.

31 **Ultimo** videamus ad quẽ gradũ phibet ꝫbi mrimonium inter consanguineos. Respondeo. † qp aut loquimur de matrimonio contrahendo ab illis inter illos q sunt de linea ascendentium vel descendentium, ⁊ tunc perpetua est prohibitio etiam illis qui sunt vltra quatuor gradus. xxxv. q. v. c. priogenies. ⁊ duobus ca. sequentibus, in qb⁹ dr qp olim vsq; ad. vij. gradũ. Et inquantũ erat notitia parẽtele extẽdebatur phibitio ex quo esset dare alterũ ascendentẽ ⁊ alterũ descendentẽ. vnde ppetuo inter eos durat phibitio ls Goffer. in summa de cõsan. ⁊ affi. §. sciendum. ¶ Quarto dixerit phibitionez solũmodo extendi vsq; ad. iiij. gradũ p. c. nõ dz, de cõsan. ⁊ affi. qp nõ distinguit inter ascendentes descendentes ⁊ trãsuersales, ergo ⁊c. Sed ꝫrium tz hic Jo. an. ⁊ originaliter Hosti. in summa de ꝙsan. ⁊ affini. in. §. ꝙsuenere. ⁊. §. qualiter arbor, ⁊ B opinio est ipsa veritas. Et segt Ray. ⁊ Panor. ⁊ ceteri. ⁊ maxime ea ratione qr tex. iuris ciuilis indistincte phibet matrimoniũ inter ascendentes ⁊ descẽdentes in infinitũ. l. nuptie. ff. de ri. nup.
32 vbi gl. †qp si Adã vineret nõ posset habere vxorẽ, qr oẽs ab eo descendimus, vñ cũ ius ciuile non reperiat in hoc exps̃se correctũ, nõ debemus p gñalẽ dispositionẽ canonũ dicere ꝫriũ. argu. in. c. ij. §. de despon. impu. Hec tñ qõ pp breuitatẽ vite hominum raro practicat. ¶ Prosequor scdm mẽbrũ principale. Aut nos loquimur de matrimonio ꝫbendo inter illos qui sunt de linea trãsuersaliũ, ⁊ tunc olim erat phibitio vsq; ad septimũ gradũ inclusiue. hodie antẽ vsq; ad quartum gradum. c. nõ dz. de consan. ⁊ affi. vnde qui sunt vltra quartum gradum licite ꝫbunt. Et hic tãgit gl. in. §. qui igitur, in vers. queri. ¶ Sz inxta hoc dubitatur, vt vir distat quinto gradu, ⁊ mulier distat a stipite primo gradu. an inter hos possit matrimonium ꝫbi. Hosti. in summa. §. nunqd. i quinto ⁊ in primo. de ꝙsan. ⁊ affi. dicebat non posse ꝫbi, vt puta. filia Petrucij ⁊ ppatruus non possunt adinuicẽ ꝫbere matrimonium, ⁊ idẽ tenuit de ꝙsan. ⁊ affi. c. qõ dilectio. Et nititur phare sic, pater ⁊ filius vna ⁊ eadem persona censentur. C. de impu. ⁊ ali. subst. l. vl. Sicut ergo non potest ꝫbi cum stipite, ergo nec cum filia stipitis. Facit ẽt. c. tua nos. de consan. ⁊ affi. vbi fratres ponuntur ẽt pro stipite. Sed ꝫra tenuit gl. Ber. vt colligit ex gl. qs posuit. c. vlt. de ꝙsan. ⁊ affin. ⁊ Ray. ⁊ Jo. de Beo. ⁊ gl. nostra. Nam dicit qp hoc est verisimile ex rla tradita in. d. c. vlt. vbi dr qp quoto gradu remotior distat a stipite ⁊ a quolibet descendentiuz ab eodẽ ⁊c. Sed certum est qp ppatruus descendit a stipite. s. abauo filia trunci descendit ab ipso trunco, hoc est ab ipso abnepote respectu ipsius abaui qui tunc est stipes. Et sic cum hec filia non descendit a ppatruo ⁊ sit sibi propatruo in quinto gradu poterit eã ducere i vxorem. ⁊ B vult gl. nostra, vnde inter eos non est phibitio ſm Tancre. qr nõ sunt de linea ascendentium vel descendentiũ. qr imo dicuntur esse de linea transuersalium. cum ergo remotior a
33 stipe distet quinto gradu igitur ⁊c. ¶ †Et ad cognoscendum q possunt ꝫbere matrimonium. Nota qp quedã sunt in linea equali, tunc potest log regula affirmatiua. Ego consanguineus possum accipere consanguineã tuã ⁊ tu potes meã. Exemplũ pronepotes duoruz fratrum sunt i linea equali ⁊ gradu. iiij. ⁊ vnus potest accipere in vxorem filiaz alterius qr filia pronepotis est in quinto gradu. Itẽ põt dari regula negatiua, vt non possiz accipere filiã tuã nec tu meã, vt in filijs duorum fratrum non põt vnus filiã alterius accipere qr filia est in tertio gradu. Quandoqz ꝫtingit qp collaterales sunt in linea inequali. tunc supradicte regule non procedunt negando nec affirmando. nam cõ-

tingit q̄ possum accipere tuam filiam, ꝛ tu non potes accipere meã. exēplū. Trūcus q̄ distat quarto gradu a stipite, ꝛ sic a p̄ patruo nō p̄t accipe filiã ꝓpatrui ꝛ tū ꝓpatruus p̄t accipe filiã Trūci q̄ ē sibi i q̄nto gradu. ꝛ ꝟ ō̄t gl. vl. vbi sciēdū ꝛc. ¶ Tertio q̄rit an q̄ ad ꝓhibitiōem q̄ngij distiguat an sint aliq nati ex fornicatiōe vel vxorio coitu. rū. nō, p. c. tuas. de ꝓba. Et q̄ ponit gl. q̄ incipit ad domū. i ver. ad ꝓhibitionē. ¶ Sciendū est ét q̄ hic ē gl. vlti. in ℣. scire debes q̄ dicit q̄ cōiter doc. dñt q̄ ab annus ꝓanus ꝛ anus sunt bigam', dicētes q̄ si ñ eēnt bigami nō possent filij eox q̄ngi cū eēnt frēs. ſz ō ꝟ ñ curo, q̄ eadē rōe dicēdū ē ō aljs cellulis duplicibus q̄ ꝓsone eox eēnt bigame. vñ fingam⁹ ꝓinde ac si dicerē ꝓpatruus ꝛ eius vxor ꝛ eius amita ꝛ ei⁹ marit⁹. vñ duplicatio posita fuit i noibus differētib⁹ vtroq̄ sexu. ñ vt eox q̄nges denoinarēt. ita itelligēdo gl. sic bigam⁹ ꝓsupponit bigamū fore q̄ngatū sic cellula abaui ꝓsupponat abanū q̄ngatū. ꝟ ergo ipo q̄ dico abau⁹ itelligit eius vxor. sicut n. bigamus ꝓsupponit duplex q̄ngiū, sic posito abauo ei⁹ vxor itelligit poni. ꝛ sic fit duplex ꝓsona mariti ꝛ vxoris sicut est duplex q̄ngiū in bigamo. q̄d ergo vult gl. q̄ subdit q̄ si ñ erant bigami ñ possent filij eox q̄ngi cū eēnt frēs. rñ. pz exēplū. titi⁹ ē meus auus. Seia mea auia. ꝟ ipo q̄ dico auus ꝛ maritum meę auię rñ. dico auiã vxorē mei aui. ſz si pono eos bigamos sicut bigamia ponit duplicationē q̄ngij, sic ꝟ ponit duplicatio ꝓsonaꝝ vtputa mariti ꝛ vxoris. ¶ Descēde igit ad sequētē cellulã q̄ incipit pr̄ ꝛ mater. isti sunt q̄nges nō ät frēs, q̄ tūc si eēnt frēs non possent ꝟbere. pz ergo q̄ pr̄ meus ꝛ mater mea sunt q̄nges ad inuicē. ꝛ bāc cellulã pr̄ ꝛ mr̄ gl. sumit ꝓ filio illius cellule auus ꝛ auia gl. sumit ꝓ filio illius cellule ꝓauus ꝓauia. qō trūcus nō p̄t ꝟbere cū aliquo q̄ i arboꝛe ponit. illi tū q̄ ex vna ꝓte sunt p̄ñt ꝟbere cū illis q̄ sunt ex altera ꝓte exceptis tribus lineis iferioribus ſz Ray. ſz iter se q̄ sunt ex vna ꝓte nō p̄ñt ꝟbere. Excipias tñ abnepotē trūci ꝛ frēs cū sua posteritate, cū sint i q̄nto ḡdu ꝟ
34 bere poterūt, vt exēplificaui. ſz i ꝓpatruo ꝛ filia trūci. ¶ † Et nota q̄ si vis q̄strueꝛ arboꝛē i manu potes ꝟ mō. singulos digitos habes i manu distinctos ꝑ quatuoꝛ artic. Cū ergo vis inuenire quoto gradu aliq̄ distāt iter se numera articulos duoꝝ collateraliū mediū digiti ꝛ iꝫpioꝛē ꝓte digiti habeas ꝓ stipite siue cōi parēte. ꝛ ꝓcede ſz rlas supins datas. ¶ Itē no. q̄ ſz ꝓpatruus ꝛ eiusdē ꝓnepos i eodē gradu attineāt trūco, tñ maioꝛ cō sanguinitas est iter trūcū ꝛ ꝓpatruū q̄ꝫ iter trūcū ꝛ ꝓnepotem ꝓpatrui. extra de q̄san. ꝛ affi. c. q̄ dilectio. ¶ Et nota q̄ ſz ꝟbatur matrimoniū cū his q̄ sunt i q̄nto gradu q̄ fieri p̄t, remanet tñ q̄sanguinitas iter eos. ꝓhibitio. n. q̄ ꝑ mediū positiuū ꝓcesserat tollere nō potuit nālia, cū immutabilia sint. v. dist. in ꝓncipio. vna ēt me inuadit dubitatio q̄ꝫ monet Ray. q̄ Trūcus sine Protheus q̄ distat ab auo quarto gradu nō distat q̄nto a ꝓpatruo cū ꝓsona addita ꝓsone ꝑ carnis ꝓpagationem adijciat gradū. ꝛ rñdent q̄dā q̄ ꝓp ꝓdictā rōnē deberet distare q̄nto si ꝓp aliā rōnē deberet distare tertio. ſ. q̄ ē in eodē gradu cū ꝓauo q̄ distat tertio. ꝛ ꝓp istaꝝ regulaꝝ repugnātiā ſz Ray. electa est media via ne distare quarto. Itē cū ꝓauus ꝛ ꝓpatruus sint in eodē gradu, vī q̄ quoto gradu distat ꝓauus a trūco eodem dz distare ꝓpatruus ꝛ eꝫ. Sed ad hoc dicas q̄ ipsi dicūtur esse in eodē gradu respectu cōis parētis. ſ. abauī a quo descendit equaliter ꝛ nō respectu Trunci. cuius respectu vno gradu distinguitur plus ꝓpatruus q̄ꝫ ꝓauus. ¶ † Ultimo no-
35 ta q̄ incestus nō cōmittitur cū q̄sanguinea in quinto gradu. q̄ incestus q̄stitutione ecclesia videt cōmitti. xxxv. q. i. cuꝫ igitur constitutione ecclesie olim non cōmittebatur vltra septimū gradum. xxxv. q. v. ad sedem. versi. illo quoq̄. ergo eadem ratione nō cōmittitur hodie vltra quartum gradum. Quasdā alias q̄ōnes omitto vel q̄ non sunt dubie, vel quia inutiles.

FINIS

Tractatus de Affinitate D.

Stephani coste. Legum famosissimi Doctoris.

SVMMARIVM

1 Affinitas quid sit ꝛ vnde dicatur.
Affinitates aliter considerat lex aliter canon.
2 Affinitatis genera quomodo insurgant.
Affinitatem insurgere ex publica honestate quid referat.
3 Impedimentorū duorum vno sublato alterum remanet.
Publica honestas qualiter considerāda ꝛ cuius virtutis sit.
4 Affinitas contrahi potest sine matrimonio.
Affinitas an insurgat ex pollutiōe extraordinaria cū muliere.
Affinitas an sit impedimentuꝫ durans mortua prima persona.
5 Affinitatis tria sunt genera. ꝛ que sit regula per quam cognoscatur gradus affinitatis.
6 Affinitatis nouus gradus ex ꝓsonaꝝ pluralitate nō inducit.
7 Genus mutat ꝓsonam addita persone per carnis copulaꝫ, non gradum. ꝛ quomodo istud sit intelligendum.
8 Affinitatis genus quare mutetur ꝛ nō gradus q̄sanguinitatis.
9 Affinitas an contrahatur ex vtraq̄ parte ꝛ vtroq̄ sexu.
10 Regula per q̄ꝫ cognoscitur affinitas ꝛ inter quos ꝛ quoto gradu contrahatur ponitur ꝛ declaratur.
11 Affinitas nō ꝟbit iter viri ꝛ mulieris q̄sanguineos ꝛ ecōuerso.
12 Matrimonij ꝓhibitio inter affines qualiter per iura consideretur ꝛ qua lege introducta. 13.
14 Matrimonium fuit inter coniunctos ꝓhibitum ad ꝓpagādam dilectionem ꝛ pacem.
Affinitas est ipedimētum ipediēs ꝛ dirimēs, ꝛ quousq̄ duret.
15 Affinitas iter ascēdētes ꝛ descēdētes ꝓpetuã bz ꝓhibitionez.
16 Affinis primo gradu potest contrahere cum affine in quinto.
Uxores duorum fratrum an liceat alicui successiue habere.
17 Statuto reuocato an cēseat reuocat⁹ effectus ꝑ statutū cātus.
18 Arboris affinitatis situatio ꝛ declaratio ꝛ designatio. 22.
19 Affinitas ex consanguinitate oritur.
20 Filius ꝓcreatus ab vno affinium q̄nbus modis veniat in attinentia. ꝛ qualiter in illo mutetur genus attinentie.
21 Affines ego ꝛ tu sumus, ego filiam tuam ducere non possuꝫ, ergo nec tu meam, non tenet consequentia.
23 Affinitatis primus numerus quomodo inducatur.

Uia inter impedi

menta matrimonij est affinitas impediens ꝛ dirimēs matrimoniuꝫ. Ꝟ de ista affinitate ꝛ affinitatis arboꝛe videndum est, ꝛ principaliter sūt videda tria siue quatuoꝛ. Primo qd sit affinitas. Secūdo vñ oriat affinitas. Tertio q̄ꝫ ipsi⁹ generа insurgant. Quarto quomodo insurgit affinitas. Circa q̄ꝫ ꝟ ordine procedam respondendo singulis quesitis premissis.

¶ † Et primo ad primuꝫ q̄ affinitas est ꝓsonarū ꝓximitas oi carēs parētela, ꝓueniens ex coitu maritali vel fornicario ſm canā ex fornicatio vel incestuoso ꝟbit̄ hec affi. ꝓbat̄ in. c. ꝓ tuas. ō ꝓba. de eo. q̄ cog. q̄san. vxo. sue. distin. ꝛ. c. pe. ſm. ll. venit ex coitu maritali tm̄. l. non facile. §. sciēdū. ff. de gra. rō diuersitatis q̄ ca. q̄sideraꝛ affinitatē quo ad mr̄imoniū tm̄ ꝓhibitiuū. ideo talis affinitas insurgit ēt ex coitu fornicario. ſz lex q̄sideraꝛ affinitates quo ad hēditates ꝛ tutelas deferēdas ne qs cogat̄ aduersus affinē testimoniū ducere. ff. ō gradi. l. inriscō. ꝛ. l. iij. ideo ex solo maritali coitu ꝓuenit ipsa affinitas. ¶ Ad ſm vñ dicat̄ affinitas. rñ. q̄ dr̄ affinitas eo q̄ due q̄ñctiones diuerse copulā
2 tur ꝛ altera alteri q̄generat̄ siue accidat ex maritali coitu, siue fornicario ꝛ can. ꝟ solo maritali coitu ſm leges. ¶ † Ad tertiū qūo ipsius affinitatis genera insurgāt. Respō. altero ex tribꝰ modis ex coitu interdū cum publica honestate, interdum sine affinitate. Be prio clare pz si cognosco spōsaz hoc est ipedimētū publice honestatis ꝛ affinitatis. si cognosco nō spōsaz hic affinitas, si solā sponsam nōduꝫ cognoui. hic sola publica honestas. ¶ Iuxta ꝟ dubitat̄ de tribus. Prio qd refert affinitatē i surgere ex solo coitu siue ex publica honestate. rñ. ꝓp modum impetrādi dispēsationē, q̄ si mortua vxore, tūc vis ꝟbere ex dispēsatiōe ecclesie cū q̄sanguinea vxoris, ꝛ ecclesia dispenset vt possis cū illa ꝟbere, nō obstante q̄ sit tibi affinis ꝑ hāc dispensationē ꝟbere nō poteris, q̄ ſz ꝑ dispēsationē sit sublatū affinitas impedimentum, non tamen est sublatum impedimentum pu-
3 blice honestatis, † q̄ ex duobus impedimētis vno sublato aliud remanet. de ꝓuil. c. pastoralis. debet ergo exprimi vt cum illa possis ꝟbere nō obstante publica honestate ex spōsalibus inducta ꝛ nō obstāte affi. ex coitu ꝓuenīte. hec est ſnia gl. hic. ꝛ sequnt doc. d. Pe. de pn. ꝛ alij hic sed huic gl. est gl. ꝟria in. c. non dz. ō q̄san. ꝛ affi. in gl. magna circa fi. vnde ꝑ q̄cordia hanc opi. ꝛ gl. dicti. ſz Pa. i. d. c. nō dz. q̄ ita de facto q̄sultus rñdit. q̄ aut publica honestas necessario cōprehēdit sub affinitate, ꝛ satis

satis erit de affinitate mẽtionẽ facere vel feciſſe. ⁊ ſic ꝓcedit gl. in. d. c. nõ dꝫ. Exẽplũ ſi ipetro diſpẽſationẽ vt liceat mihi ducere vxorẽ ꝙſanguinei defuncti nõ obſtãte affinitate in quarto gradu vel tertio. nã ex quo fcã ẽ mẽtio ꝙ fuit vxor ꝙſanguinei mei, ꝙſecutꝰ feci mẽtionẽ ꝺ publica honeſtate. ⁊ ſic ꝑ gñaꝫ vꝝ ſublata virtute diſpẽſatiõis. aut ñ ꝙꝛehẽdit publica honeſtas ex narratiõe ꝛ̃boꝝ, vtputa ipetraui diſpẽſatione vt liceat mihi ducer vxorẽ Bertã nõ obſtãte ꝙ ſit mihi affinis tertio vel q̃r to gradu, ⁊ tũc nõ vꝫ diſpẽſatio. arg. ex tuaꝝ. de auct. ⁊ vſu pa. ⁊ ita ꝓcedit gl. i arboꝛe. † nã ⁊ affinitas ꝙhibẽt ſine mr̃imonio, vt i. c. diſtin. de eo q cog. ꝙſan. vxo. ſue. ⁊ i. c. pe. ⁊ no. in. c. per tuas. ꝺ ꝓba. ⁊ ita ꝙcordes reducunt be gl. hmõi diſtinctiõis fe dere. ⁊ ẽ ꝓbabilis ꝫ di. Pa. ¶ Scꝺo q̃rit an ex pollutiõe extraoꝛdinaria iſurgat affinitas: rñdeo ꝙ nõ ſi ſit exꝰ clauſtra puꝺoꝛis. xxxv. q. v. exꝰꝺinariã. ꝺ ſpõ. c. inuenis. ⁊ ꝫ ꝺ ſcꝺa ꝑte. ¶ Tertio quero an affinitas ſit ipedimẽtũ ꝺurãs moꝛtua ꝓia ꝑſona ꝑ q̃ꝫ ꝙhibit affinitas. Rñdeo ſic. xxxv. q. v. fraternitatis. ⁊ ꝫ ꝺia ponit gl. q̃ icipit, ad arboꝛẽ affinitatis vſq; in fi. ibi, genus affinitatis cognoſcit. ¶ Scꝺo principal'r videamus regulas ꝑ quas cognoſcit affinitatis genus. ſcꝺo r'las ꝑ quas iter quos ⁊ quoto gradu ꝙhibit affinitas. tertio ꝺ ꝓhibitione marrimonij inter affines. ¶ † Ad primũ de r'la ꝑ q̃ꝫ cognoſcit affinitatis genus, premitte ꝙ tria ſunt gña affinitatis. primũ gen⁹ affinitatis cognoſcit ꝑ hãc r'lam. ꝑſona addita ꝑſone ꝑ carnis copulã mutat genus. ſz nõ gradũ ꝫ gl. hic. ⁊ in. c. nõ dꝫ. de ꝙſan. ⁊ affini. ꝑ hãc r'lam nõ ꝺat cognitio generis affinitatis. nec gradus affin. ſz tm̃ diſponit mutatio generis ⁊ nõ gradus ex ꝑſona addita ꝑſone ꝑ carnis copulã. ꝺico ergo ꝙ r'la ꝑ q̃ꝫ cognoſcit gradus affinitatis ẽ iſta. quoto gradu ꝙſanguinitatis qs mihi attinet eoꝺẽ gradu affinitatis attinet mihi mulier a meo ꝙſanguineo cognita. ⁊ ẽt exneus poſtmodũ illã cognoſcẽs, ⁊ alia mulier ẽt poſtea a tali exneo cognita. ⁊ iõ ſi es ꝙſanguineus mihi ſcꝺo gradu, cognoſcens Bertã, ⁊ illa eſt mihi ſcꝺo gradu affinitatis, ſi poſtmodũ alius, puta B. cognoſcat eãdẽ. iſta B. ẽ mihi ſecũꝺo gradu affinitatis. ⁊ ſi iſte B. aliã mulierẽ cognoſcat iſta eſt mihi i ſcꝺo gradu affi. † ex pluralitate ꝑſonaꝝ ꝑ quas ꝙhibit affinitas non iducit nouus gradus affinitatis ſz ſolũ hr̃ reſpect⁹ ad gradũ ꝙſanguinitatis illius ex cuius ꝑſona icipit gradus affinitatis. ¶ R'la ãt ex qua cognoſcit genus affinitatis quo ad primũ genus affinitatis eſt talis ꝑſona addita ꝑſone alicuius conſanguinei ꝑ carnis copulã fit primũ affinitatis genus. exẽplum meus ꝙſanguineus cognoſcit Bertã, ꝫ qꝺ affinis eſt oibus cõ ſanguineis illius a quo ẽ cognita. ¶ Quo ad ſz gen⁹ affinitatis cognoſcit ꝑ hãc r'lam ex ꝑſona addita ꝙſanguinitati ꝑ carnalẽ copulã primi generis ſcꝺm affinitatis genus iſurgit. exẽplũ, titia vxor fratris mei ẽ mihi ꝑio genere affinitatis, moꝛtuo fratre meo ꝫ titia cognoſcit a Seio marital vel fornicario coitu. hic qꝺẽ Seius ẽ mihi i ſcꝺo genere affinitatis, ⁊ ẽt oibus ꝙſanguineis primi mariti. ¶ Quo ad tertiũ genus affinitatis ex ꝑſonis additis affinitati ſcꝺi generis ꝑ carnis copulã tertiũ genus affinitatis iſurgit. exẽplũ titia nupſit fratri meo quo moꝛtuo nubit Gaio, moꝛit titia ⁊ Gaius cognoſcit Bertã. ꝫ Berta eſt in tertio genere affinitatis mihi ⁊ oibus ꝙſanguineis mei fratris. ꝫ ponit gl. i. fi. in ver. genus affinitatis. vſq; ibi nũc formem⁹ arboꝛẽ. ¶ † Juxta ꝫ ꝺe quatuoꝛ ꝺubitat. ꝓio qꝺ ẽ ꝺcm̃ ꝑſona addita ꝑſone ꝑ carnis copulã mutat genus ſz nõ gradũ. rñdeo qꝺ mutat gen⁹ attinẽtie, qz ſr̃ mihi attinet gñe ꝙſanguinitatis, vxor ãt fratris mei ẽ mihi alio gñe, qz nõ gñe ꝙſanguinitatis ſz affinitatis, iõ nõ mutat gradũ, qz ſicut fr̃ eſt mihi ꝓio gradu ꝙſanguinitatis. ita vxor ei⁹ ẽ mihi ꝓio gradu affinitatis ꝫ. gl. i. c. ñ dꝫ. ⁊ hic, vel ꝺic ꝙ mutat genus ⁊ auget nã ẽ mihi i ꝓio gñe q̃ꝫ ſcꝺo q̃ꝫ tertio affinitatis. gradus aũt ñ auget qz q mihi ẽ i tertio gñe affinitatis erit mihi eoꝺẽ gradu affinitatis, quo gradu ꝙſanguinitatis erat ille quo mediãte erat mihi tertio gñe affinitatis. ¶ † Scꝺo q̃rit quare mutat genus affinitatis. Rñdeo qz mutat genus, qz ꝙſanguinitas eſt attinẽtia ꝑſonaꝝ ex eo ꝓueniens, qz vna deſcẽdit ab altera, vel ambo ab eoꝺẽ. vt notatur i arboꝛe ꝙſanguinitatis. Sꝫ ꝙſtat ꝙ vxor fratris mei nõ deſcenꝺit a me nec ego ab ipſa. nec ipſa nec ego ab vno ⁊ eoꝺẽ. iõ non ẽ mihi in gñe ꝙſanguinitatis ſz ſolũ affinitatis. vel ꝺic ꝙ iõ mulier gen⁹ mutat, qz gen⁹ affinitatis iſurgit ex ꝑſona addita ꝑſone ꝑ carnis copulã. ſcꝺa recipit augmẽtũ ex numero ꝑſonarũ ⁊ iteratione copule. vñ eſt ꝺare primũ ⁊ ſcꝺz ⁊ tertiũ genus affinitatis ꝓꝓ ꝑſonaꝝ pluralitatẽ ⁊ copule. gradus ãt non mutatur, qz gradus affinitatis ꝙhibit ꝑ ſcꝺaz ad gradũ ꝙſanguinitatis, qui gradus ꝙſanguinitatis imutabilis eſt. exẽplũ fr̃ eſt mihi primo gradu ꝙſanguinitatis, neceſſario ſeq̃t ꝙ vxor fratris mei ſic ꝓio
9 †gradu affinitatis cũ primus gradus affi. non mutet inter me ⁊ fratrẽ meũ ita nec gradus affi. q venit reſpective ad gradũ conſanguinitatis. qd enim venit reſpectu alterius nec reſpicit aug mẽtũ nec diminutionẽ niſi iquãtũ eſt i eo cuius reſpectu venit. ¶ Tertio q̃rit an ꝫ genus affinitatis ꝙhãt ex vna parte tm̃ an vero ex duabus. Rñ. ꝙ q̃ꝫ ex vna ꝑte tm̃. exẽplũ. titia nubit fratri meo quo moꝛtuo nubit Seio, hic Seius eſt mihi ſecũꝺo gñe affinitatis. q̃ꝫ ꝑ matrimoniũ vnius ꝙſanguinitatis tm̃ inducta eſt ꝫ affinitas. i. ꝑ matrimoniũ ꝙctũ a fratre meo q ẽ mihi ꝙſanguineus. q̃ꝫ ꝙhibit affinitatis genus ex vtraq; ꝑte. exẽplũ. titius ⁊ Seia ſunt frater ⁊ ſoꝛoꝛ. accipio eã i vxorẽ ⁊ ſic ſum titio affinis primo gñe affini. hic titius accepit Bertã in vxorẽ huic Berte ſum in ſcꝺo gñe, qz hec ſcꝺa cũ ſit iuncta primo generi affinitatis iducat ⁊ genus ꝓio gñe affi. ex vtroq; latere ꝙ vterq; ꝙſanguineoꝝ ꝙxit. ſ. titius ⁊ Seia. Jtẽ iter maritos duarũ ſoꝛoꝛũ. ⁊ vxores duoꝝ ꝙſanguineoꝝ. ¶ Quarto q̃rit an affinitatis genus ꝙhãt ab vtroq; ſexu. ſ. virili ⁊ femineo. rñdeo qꝺ ſic. Berta cognoſcit a titio. nõ põt accipe titius aliq̃ ꝺe ꝙſanguinitate Berte. Et ſic rõne ſexus feminei ꝙhibit affinitas. Jtez nõ põt Berta accipere aliquẽ ꝺe ꝙſanguinitate titij. ⁊ ſic rõne ſexus maſculi ꝙhibit affinitas. ¶ Nunc venio ad glo. q̃ icipit, ad cognoſcẽdũ ãt gradus affinitatis ⁊ genus vſq; ad ver. poſt hec
10 notandũ. ¶ † Ad ſcm̃ principale de r'la ꝑ q̃ꝫ cognoſcit inter quos ⁊ quoto gradu ꝙhibit affinitas. Rñ. r'la affinitatis eſt iſta ꝑ carnalẽ copulã viri ⁊ mulieris inter ꝙſanguineos mulieris ⁊ virũ. ⁊ inter ꝙſanguineos viri ⁊ mulierẽ ꝙhibit affinitas primi generis ⁊ eius gradus cius eſt ꝙſanguinitas. ¶ Pro declaratione regule q̃ro de quatuoꝛ principaliter. Primo quare ꝺicat ꝑ carnalem copulã viri ⁊ mulieris, ⁊ nõ matrimonij. Rñ. qz ex fornicario coitu ꝙhibit affinitas, vt. c. diſtinc. de eo q cogno. ꝙſan. vxo. ſue. ¶ Scꝺo q̃rit quare in ſcꝺa ꝺicat inter virũ ⁊c. reſpõ. qz iter virũ ⁊ mulierẽ ñ ꝙhibit affinitas, ſz ſũt cã affinitatis. alias ſequeret ꝙ qs ñ poſſz ꝙher cũ ꝙcubina iter ꝙſanguineos viri ⁊ ꝙſanguineos mulieris nulla ꝙhibit affinitas. vñ duo fres ꝙhũt cũ
11 duab⁹ ſoꝛoꝛib⁹. ꝺ ꝙſan. ⁊ affi. ꝙ ſup his. Et ſic. no. † ꝙ affinitas ꝙhibit inter ꝙſanguineos viri ⁊ ꝙſanguineos mulieris, nec inter conſanguineos mulieris ⁊ conſanguineos viri. ⁊ iõ ſi ego ⁊ tu ſumus affines, qz habeã tuã ꝙſangnineã in vxorẽ. tu poteris accipere in vxorẽ filiã meã q̃ꝫ ꝓcreaui ex alia vxoꝛe nõ ꝙſanguinea. ꝺe ꝙſan. ⁊ affi. c. ꝙ ſup his. Ego ãt q ſum tibi affinis q tuaꝫ ꝙſanguineã habebã in vxoꝛe nõ poſſum tuã accipere filiã i vxorem niſi talis excedat quartũ gradũ affinitatis reſpectu vxoris q̃ꝫ habui, ⁊ hoc vult gl. in ver. vltimo. Jtem no. ẽt vſq; an affinitas ⁊c. ¶ Tertio q̃rit quare i ſcꝺa ꝺicat primi generis. So. qz vna ꝑſona mediante ꝙhit. ⁊ ita no. in. c. nõ dꝫ. quare ãt ꝺicatur eius gradus cuius eſt ꝙſanguinitas. rñ. qz quoto gradu es mihi ꝙſanguineus, toto es mihi affinis. Et vide gl. vſq; ad ver ſi. nunc queritur an affinitas. que ꝺurat vſq; ad fi. glo.

¶ De ꝓhibitione matrimonij.

12 **De ꝓhibitione** inter affines. ¶ † Rñ. qꝺ nos habemus duo iura. ſ. antiquũ ⁊ nouũ. antiquũ erat ꝙ iter affines primi generis erat ꝓhibitio vſq; ad ſeptimũ gradũ accipere ꝺe ꝙſanguinitate illi⁹ a quo fuit cognita, vñ cognita a viro non poterat accipere vſq; ad ſeptimũ gradũ. Jtem eꝫ inter affines ſecũꝺi generis erat ꝓhibitio vſq; ad quartũ gradũ. xxxv. q. iij. ꝺ ꝑpinquis. Inter affines tertij generis erat ꝓhibitio vſq; ad ſcꝺam gradũ incluſiue. xxxv. q. v. poꝛro. ⁊ ibi vide. hodie ꝛ̃o iter affines primi generis tm̃ eſt ꝓhibitio vſq; ad quartũ gradũ iclũſiue. Sꝫ iter affines ſcꝺi ⁊ tertij generis nulla eſt in aliquo caſu ꝓhibitio. cap.
13 nõ dꝫ. de ꝙſan. ⁊ affi. vbi eſt caſus. ¶ † Juxta predicta ꝺubitatur ꝺe octo. primo an ꝓhibitio matrimonij inter ꝙſanguineos ⁊ affines ſit introducta lege diuina vel humana. reſpon. qꝺ oliz propter hominuꝫ raritatez nulla erat ꝓhibitio inter affines ꝙſanguineos nec collaterales. Et in principio generis humani ipſius Adde ante diluuiũ Noe, ꝙhebat frater cum ſoꝛoꝛe. In leuitico vero fuerant quedam perſone ꝓhibite de quibus i. c. literas. de reſti. ſpo. Nã ꝓhibite fuerunt. xij. perſone de quibus ibi. ⁊ in. c. gaudemus. de diuoꝛ. Sed ꝑm legez diuinã non erat ꝓhibitio in ſecũꝺo gradu linee. Naz filij duorum fratruꝫ poterant ſimul coniungi, vt no. in. ꝺ. c. literas. Jure vero poſitiuo emanauit ꝓhibitio antiqua ⁊ noua. de qua ſupra vidiſtis. ¶ Secundo quero quare iſta ꝓhibitio ſit i ductiua. Reſpõ-

14 deꝫ † pp caritatem ampliandam. xxv. q. j. c. j. Nam si cõtra-
herẽ cũ sorore mea idẽ esset pater ⁊ socer. Si autem cũ alia cõ-
trabo, alius est pater meus a socero meo. ¶ Tertio q̃rit̃ an af
finitas sit impedimentum impediens ⁊ dirimens. Rñ. q̃ sic si
ne insurgat ex coitu solo, siue ex publica honestate. de spon. c.
j. lib. vj. ⁊. c. nõ debet. de consan. ⁊ affi. ¶ Quarto queritur an
hoc impedimentum ꝑduret mortua ea qua mediante cõtracta
est affinitas. Rñ. q̃ sic, ⁊ sic responsum est circa p̃incipiũ affi.
¶ Quinto queritur an affinitas habeat ꝑpetuã ꝓhibitionẽ in-
15 ter ascendentes ⁊ descendentes † an aũt extendat̃ solũ vsq; ad
quartũ gradũ. Rñ. q̃ sicut est ꝑpetua ꝓhibitio inter q̃sangui-
neos in linea ascendentiũ ⁊ descendentiũ, vt dixi in arbore con-
sanguinitatis, sic perpetua est ꝓhibitio inter affines ascenden-
tium ⁊ descendentiũ. nã tales affines loco liberoꝝ habentur. ff.
de gradi. L. nõ facile. vnde si pater meus desponset vel cogno-
cat titiã nõ poterit hec titia vnq; ꝫbere cuꝫ aliquo qui sit patri
meo vel ascendentiũ vel descendentiũ quocũq; gradu, sicut nec
pater meus posset cũ aliqua cõsanguinea titij ꝫbere que sit ex
linea ascendentiũ vel descẽdentiũ quocũq; gradu.
16 ¶ † Sexto queriť an affinis p̃imo gradu possit ꝫbere cuꝫ affi
ne quinto. glo. dicit q̃ sic ꝑ regulã quoto gradu remotior ⁊c. c.
fi. de consan. ⁊ affi. do. Pe. dicit se nõ videre exẽplũ, q̃ si po-
nať q̃ accipiat quis meã sororẽ vxoris q̃ est in p̃imo gradu mi
hi ⁊ titio, in quinto. nã ꝫ vir sororis ⁊ titius sint affines. tñ titius
⁊ ego sumus consanguinei. Sꝫ põt dari exẽplũ si ꝓsupponi-
mus titiuꝫ esse q̃sanguineũ viri in. v. gradu. nã erit affinis vxori
in. v. gradu. ⁊ sic posset postea mortuo viro cũ ista ꝫbere.
¶ Septimo, queritur an liceat alicui habere vxores succesiue
duas cognatas alias vxores duoꝝ fratrũ. rñ. q̃ sic ꝫ gl. ⁊ in. c.
nõ dꝫ. de consan. ⁊ affini. ¶ Ultimo quriť an q̃iuncti alias ꝓ
hibiti bodie vero permissi simul permanere possint. gl. remit-
tit ad no. in. c. nõ dꝫ. hec omnia no. gl. in ver. nunc queritur an
affinitas. vsq; in fi. ⁊ no. ibi in gl. de. c. nõ dꝫ. q̃ illud statutũ nõ
17 trabať ad predicta. † Ex quo ibi inferť q̃ si reuocať statutũ nõ
censetur reuocatus effectus causatus ꝑ statutũ. nec vľ impro-
batus actus gestus ꝫ statutum. Et facit siquis sit excõmunica-
tus. l. antiqua vt indigeat absolutione, ẽt antiqua lege reuoca-
tus. l. antiqua vt indigeat absolutione, ẽt antiqua lege reuoca-
ta, nisi in reuocatione dicať q̃ lex antiqua debeat haberi pro in
secta. gl. in cle. j. de immuni. eccle. in fi. sui. Nunc venio ad ver
si. nunc formemus arborẽ vsq; ad versi. ibi ad cognoscendũ er
go gradum affi. Primo p̃incipaliter videamus de forma ar-
boris. Secundo de ordine cellularum.
18 ¶ † Ad p̃imũ rñdeo q̃ arbor formať ex tribus p̃incipaliter.
Primo ex quibusdã cellulis in quibus gradus tñ discernitur
vt sunt ille que sunt in medio, quarũ p̃ima incipit p̃imus grad⁹
secunda secundus, tertia tertius, quarta quartus. ¶ Secundo
ex quibusdã alijs cellulis in ꝙbus ꝑsone viuentes ẽt p̃emortua
describunť, vt est cellula frater. cũ tribus sequentibus. cellula
soror. cũ tribus sequentibus. cellula vxor fratris cum tribus se-
quẽtibus. cellula vir sororis cũ tribus sequentibus. cellula cor-
respondens cum alia que incipit relicta. ¶ Tertio ex ꝙbusdaꝫ
cellulis reflexis per quas denotať p̃imũ genus affinitatis, vt ẽ
cellula frater q̃ reflectiť cũ cellula vir sororis olim relicta, ⁊ cel
lula soror q̃ reflectit cũ cellula q̃ est vxor fratris, ꝑ quasdã cellu
las ẽt reflexas ẽt denominatur ꝑm genus affinitatis, vt est cel-
lula relictus relicte. q̃ reflectitur cum cellula relicti.
¶ Ad scõm de ordine cellularũ. respon. primo incipias a cel-
lulis que sunt in medio. quarum p̃ima incipit p̃imus gradus,
secunda secundus. tertia tertius. quarta quartus.
¶ Juxta predicta de duobus dubitať, primo quare iste cellule
ponunť in medio inter cellulã frater ⁊ cellulã soror? Rñ. ꝑ bas
19 cellulas fratris ⁊ sororis, denotať q̃sanguinitas. † Sꝫ cõstat q̃ af
finitas oriť ex cõsanguinitate. iõ mihi affinis es, q̃ ꝫxi mrimo-
niũ. vel q̃ cognita fuisti a meo q̃sanguineo vel ꝑm do. Pe. iõ
ponit̃ in medio vt deť intelligi q̃ affinitas oriť ex sexu masculi-
no vel femenino. Nã tibi sum affinis siue ꝫbas matrimoniũ, si-
ne cognoscaris a fratre meo. siue tu ꝫxeris siue cognoueris so-
rorẽ meã, ⁊ forte ꝫ vult gl. q̃ dicit affinitatẽ ꝫbi ex vtroq; sexu.
¶ Scõ querit̃ quare in istis cellulis ponit̃ simpliciter prim⁹
gradus, secundus gradus ⁊c. rñ. q̃ graduꝫ computatio potest
referre, ⁊ ad consanguinitatem ⁊ affinitatem. frater enim ⁊ sozor
sunt in p̃imo gradu consanguinitatis, frater vero ⁊ vir vxoris
sunt in p̃imo gradu affinitatis ꝑm gl. deinde a latere dextro di
cte linee ponit̃ alia linea quatuor cellulas habens. p̃ima icipit
frater. secunda fratris filius. tertia fratris nepos. quarta fra-
tris ꝓnepos. Ad deorsuꝫ huius est alia linea quatuor cellulas
habẽs sine q̃tinẽs. p̃ima incipit vxor fratris. Secunda vxor fi
lij fratris. Tertia vxor neporis fratris. quarta vxor ꝓnepotis
fratris. ¶ Juxta ꝫ dubitať de vno. quare i cellula vxor fratris
ponit̃ olim relicta. ⁊ nõ ponit̃ i cellulis sequẽtibus. rñ. q̃ ꝑ cel
lulã q̃ incipit relictus relicte fratris ꝫ gl. a latere aũt sinistro ẽ
alia linea cellulaꝝ q̃tuor. quarũ vna incipit sozor, alia sororis fi
lia. tertia sororis neptis. iiij. sororis ꝓneptis. Ad deorsum vero
huius est alia linea q̃tinens quatuor cellulas. prima vir sororis
olim relicte. Scõa vir filie sororis. Tertia sororis neptis. Quar
ta sororis ꝓneptis. Ad deorsum vero huius est alia linea q̃ti-
nens quatuor cellulas. p̃ia vir sororis olim relictis. scõa vir filie
sororis. tertia vir neptis sororis. ponũť ẽt due cellule. vna a la
tere dextro q̃ icipit relicꝰ relicte fratris alia ex latere sinistro, q̃ i
cipit relicta relicti sororis, ⁊ iste due adinuicẽ se flectunť ⁊ ad
decorẽ ponunť, ad demõstrãdũ scõꝫ genus affinitatis. ¶ Ad
uerte q̃ habes duas lineas reflexas. quarũ vna incipit fr̃ ⁊ re-
flectiť cũ linea q̃ icipit vir sororis olim relictis. alia q̃ icipit sozor
⁊ reflectiť cũ linea q̃ icipit vxor fratris. ¶ Quarto ⁊ vltio glo.
20 nostra in §. post hoc notãdũ ⁊c. ponit tres casus. ¶ † Primꝰ
q̃s ego ⁊ tu sumus affines. filius vero a me ꝑcreatus iterduꝫ ẽ
tibi q̃sanguineus. iterdũ nec affinis nec q̃sanguineus ⁊ nihil ti-
bi attinet, iterdũ affinis solus scꝫ filiꝰ a te ꝑcreatꝰ, iterdũ mutat
gradũ ⁊ ñ genꝰ. ſꝫ iterdũ nec mutat genꝰ nec gradũ. ſꝫ ex tua cõ
sanguinea filiũ ꝑcreo. ꝫ ẽ tuus q̃sanguineꝰ nõ affinis. ¶ Scõs
q̃s ego ⁊ tu sumus affines ⁊ filiꝰ a me ꝑcreatꝰ nõ ẽ tibi q̃sangui
neus nec affinis vt si accipio tuã sozorẽ in vxorẽ ⁊ ex alia mulie-
re filiũ habeo. hic filius nõ est tibi affinis, nec q̃sanguineus.
¶ Tertius casus q̃s ẽ solũ affinis ⁊ ẽ ꝑcreatus ex affinibus.
exẽplũ. habeo sororẽ tuã i vxorẽ, filius tuus ẽ mihi affinis nõ ãt
q̃sanguineꝰ. filiꝰ ãt ñ mutat genus attinẽtie, puta si tu q̃sangui
neus vxoris mee filiũ ꝑcreas. ꝫ filiꝰ ñ mutat genꝰ attinẽtie. q̃
tu pr̃ es mihi affinis ⁊ ipe affinis mutat ãt gdũ filiꝰ si tu ⁊ vxor
mea eratis i linea iequali ⁊ tu eras remotior, puta eras i. iij. gra
du q̃sanguinitatis ad stipitẽ. vxor forte i scõo. nã tũc filiꝰ mutat
gradũ quo ad te. nã tu mihi eras i. iij. gradu, q̃ eadẽ vxori mee
eras. ⁊ ipse filio meo i quarto vľ indicio meo. q̃ ꝫ casu huic fi-
lio vľ eẽ i tertio ꝑ rľaz gradꝰ ad gradũ q̃sanguinitatis. dic tu ⁊
pone q̃ eẽnt i linea eq̃li. tu ⁊ vxor mea eratis i linea eq̃li. pone i
tertio gradu nascitť filiꝰ ex vxore mea. tũc posset ꝫ ꝓcedere qõ
tu tũc esses filio meo in quarto gradu. ⁊ sic mutat gradũ ꝑ regu
lã que habeť ⁊ traditur in gradu cõsanguinitatis. ſ. quoto gra-
du remotior est. ⁊c. Nã cũ distet a stipite quarto gradu, ergo ⁊
eodẽ a quolibet ⁊c. Jta mihi vľ vt debeat exẽplũ poni. saluo in
dicio recte itelligẽtis. Si vero tu ⁊ vxor mea eratis q̃sanguinei
in linea inequali. ſꝫ vxor erat remotior vt q̃ ipsa in tertio ⁊ tu in
scõo. tũc filiꝰ tuus nec mutat genus nec gradũ, q̃ tu mihi affinis
21 in tertio ⁊ ipse in tertio. ¶ † Jtẽ no. q̃ istud ẽt non sequitť. ego
⁊ tu sumus affines, ego nõ possuꝫ accipere filiã tuã, ergo nec tu
meã, q̃ si habeo cõsanguineã tuã in vxorẽ, tu bene posses ꝫtra
here cũ filia mea quã habui ex alia muliere, q̃ affinitas non cõ
trahitur inter cõsanguineos viri ⁊ cõsanguineos mulieris. si in
ter virũ ⁊ cõsanguineos mulieris, ⁊ mulierẽ ⁊ consanguineos vi
ri, vt ꝑbať de cõsaguini. ⁊ affini. q̃ sup bis. ⁊ tñ nõ possuꝫ ꝫbe
re cũ filia tua. nisi forte excederet ille gradũ, vt si esset in quo-

22 ¶ † Sequitur designatio arboris

Frater
Vir sororis olim relicte.
Vir filie sororis vꝫ neptis.
Vir pronepotis sororis.
Vir abneptis sororis.

Tibi marito mee sororis sum in p̃imo gradu affini-
tatis, ⁊ in p̃imo genere affinitatis.
Tibi marito mee nepotis sum in secundo gradu af-
finitatis, ⁊ in p̃imo genere affinitatis.
Tibi marito mee pronepotis sum in tertio gradu
affinitatis. ⁊ in p̃imo genere affinitatis.
Tibi marito mee abneptis sum in quarto gradu
affinitatis ⁊ in p̃imo genere affinitatis.

¶ Quia regula est quoto gradu affinitatis es mihi eodẽ gradu
affinitatis est tua vxor vel a te cognita, ideo sicut sozori mee sum
in p̃imo gradu cõsanguinitatis. sic ⁊ marito suo in p̃imo gradu
affinitatis. Jtẽ mee nepti suꝫ in secũdo gradu q̃sanguinitatis,
ergo eius marito .ij. gradu affinitatis. Jtẽ ꝓnepti mee iuꝫ i ter
tio gradu

tio gradu ꝙsanguinitatis,ergo eius marito in.iij.affinitatis.Itē mee abnepti suꝫ i.iiij.gra.ꝙsanguinitatis, ergo eius marito in.iiij.gradu affinitatis.Sum autē primo genere affi. marito mee
23 sororis,vel neptis,vel proneptis per regulā,† qꝛ persona addita persone per carnalem copulam inducitur primus numerus affinitatis,qꝛ vna sola persona.ſ.maritus additur mee consanguinitati per carnis copulam,igitur ꝛc.

Soror
Uxor fratris olim relicta.
Uxor filij fratris vcꝫ nepotis.
Uxor proneptis.
Uxor abneptis.

Tibi vxori mei fratris sum in.j.gradu affinitatis, ꝛ in primo genere affinitatis.

Soror
Tibi vxori mei nepotis sum in.ij.gradu affinitatis, ꝛ in primo genere affintatis.
Tibi vxori mei pronepotis sum in.iij.gradu affinitatis,ꝛ in primo genere affinitatis.
Tibi vxori mei abnepotis sum in.iiij.gradu affinitatis,ꝛ in primo genere affinitatis.

¶ Eodem modo ꝓcedit ista regula,vt superior regula. vñ sicut meo fratri sum in.j.gradu consanguinitatis ita sum sue vxori.j. gradu affi.ꝛ ita de singulis dixi in prima.Sum autem in.j.genere per regulam de qua etiam in prima regula,qꝛ mee consanguinitati additur persona per carnis copulam, ꝛ vna sola persona additur vir persone vxoris ꝛc.

Cellula
Frater — Primus gradus.
Fratris filius — Secundus gradus.
Fratris nepos — Tertius gradus.
Fratris pronepos — Quartus gradus.

Cellula
Soror.
Sororis filia.
Sororis neptis.
Sororis proceptis.

¶ Breuiter ista celula primus gradus refertur ad cellulā frater ꝛ ad cellulā sororꝛ. Cōstat aūt ꝙ frater ꝛ soror sunt in.j. gra. Itē cellula secūdus gra.referꝛ ad cellulā fratris filius,ꝛ ad cellulam sororis filia.Constat enim ꝙ nepotes duoꝝ fratrum sunt in.iij.gradu.Item cellula quartus gradus referꝛ ad cellulā fratris pronepos,ꝛ ad cellulam sororis proneptis.Cōstat.n.ꝙ pronepotes duorum fratrum sunt in quarto gradu. Quod ergo de gradu subijcit intelligitur de gradu consanguinitatis. potest ēt intelligi ō gra.affi.Sed opꝫ ꝙ cellula frater referaꝛ ad cellulā vir sororis,ꝛ cellula soror referaꝛ ad cellulā vxor fratris vt vidimus.ē.qꝛ marito mee sororis sum in primo gra.affinitatis. marito mee neptis sum in.ij.gradu, marito mee proneptis sum in.iij.marito mee abneptis sum in.iiij.gradu affinitatis.

¶ Relictus relicte fratris.

¶ Exēplū huius celule.relictus relicte fratris,frater Berthe habuit vxorē,mortuo fratre hec vxor nubit Titio. moritur hec mulier,pōt Titius accipere in vxorē illā Berthā. Est.n.huic Titio Bertha in.ij.genere affinita.ꝙ hodie nō bꝫ prohibitionem. Per hāc cellulā demonstratur primū ꝛ secūdū genus affinitatis.Hā Bertha est vxor sui fratris primo genere affi.Itē mortuo fratre est illi secundo marito secūdo genere affi. Bene ergo dicit relictus relicte fratris. nam hic frater Berthe qui habebat vxorē decessit.ꝛ sic remansit relicta sua.ſ.vxor. demuꝫ hec mulier nubit Titio. hec mulier moritꝫ superstite Titio suo marito.hic ergo maritus appellabitꝫ relictus,qꝛ ꝫbere poterit cū Bertha sorore primi mariti huius mulieris mortue.

¶ Relicta relicti sororis.

¶ Exemplum huius cellule relicta relicti sororis. Pone Sēpronia sororꝛ Titij nubit Gaio,moritur soror Titij,Gaius ducit Berthā in vxorē,moritꝫ deinde Gaius, poterit Titius ꝑdictus frater sororis hanc Berthā ducere in vxorē. Hā hic titius est huic Berthe in.ij.genere affinita.qō nō bꝫ prohibitionē.ꝛ per hanc cellulam demonstratur primum ꝛ secundum genus affinitatis.Nam titius Gaio est in primo genere affinitatis. Bertha vero in secundo genere affinitatis ꝛc.

¶ Ex his patet designatio arboris affinitatis,restat videre designationem arboris de consanguinitate.

Frater.
Cellula
Fratris filius. — Accursius.
Fratris nepos.
Fratris proneptos.

Petrus. Tibi meo fratri sum in primo gradu ꝑm canones. ꝛ in secundo secundum leges.
Jo.filius Petri. Alanⁱ filius Joā. Seius filius Ala. Tibi meo patruo sum in.ij.gradu ꝑm cano.ꝛ in tertio secundum leges.
Tibi meo patruo magno sum in tertio gradu secundum cano.ꝛ in.iiij.ꝑm leges.
Tibi meo patruo sum in.iiij.gradu secundum cano. ꝛ in.v.secundum leges.

Soror.
Cellula
Sororis filia vel filius. — Enalandra.
Sororis nepos vel neptis.
Sororis pronepos ꝛ proneptis.

Helena. Tibi sorori mee sum in.j.gradu constitutus ꝑm canones,ꝛ in secundo secundum leges.
Seia filia Helene. Gaia filia Sie. Sēpronia filia Gaie. Tibi mee matertere sum in.ij.gradu consanguinitatis ꝑm cano.ꝛ in.iij.ꝑm leges.
Tibi mee matertere magne sum in.iij.gradu ꝑm canones,ꝛ in.iiij.secundum leges.
Tibi mee promatertere sum in.iiij.gradu ꝑm canones,ꝛ in.v.secundum leges.

Patruus ꝛ amita.
Cellula
Pater patruelis ꝛ amitinus.
Horum filius ꝛ filia.
Horum nepos ꝛ neptis.

Petrus frater Alani.

Tibi meo patruo sum in.ij.gradu ꝑm cano.ꝛ in.iij.secundum leges. — Alanus.
Lapus filius Pe. Tibi meo fratri patrueli sum in.ij. gradu ꝑm cano.ꝛ in.iij.ꝑꝫ leges. — Joā.filius Alani.
Tibi filio mei fratris patruelis suꝫ in. iij.ꝑm can.ꝛ in.v.ꝑm leges. — Urbanus filius Joā.
Tibi nepoti mei fratris patruelis suꝫ in.iiij.gra.ꝑꝫ ca.ꝛ in.vj.ꝑꝫ leges. — Lōbardus filiⁱ Urb.

Auunculus matertera.
Cellula. Consobrinus consobrina.
Horum filius filia.
Horum nepos neptis.

Maria soror Helene.

Tibi mee matertere sum in.ij.gradu ꝑm cano.ꝛ in.iij.ꝑm leges. — Helena.
Julia filia Marie. Tibi mee sorori ꝙsobrine sum in.ij. gradu ꝑm cano.ꝛ in.iiij.ꝑm leges. — Boria filia Hele.
Tibi filie mee sororis ꝙsobrine sum in.iij.gra.ꝑm cano.ꝛ in.v.ꝑm leges — Sandina filia Bor.
Tibi nepti mee sororis cōsobrine sum in.iiij.gra.ꝑꝫ ca.ꝛ in.vj.ꝑm leges. — Sadala filia Sandi.

¶ Amita.i.soror mei patris.Amita magna.i.soror mei aui. ꝑ amita.i.soror mei paui.Matertera.i.soror mee mris. Matertera magna.i.soror auie mee.promatertera.i.soror mee pauie. Patruus id est frater mei patris.patruus mag.i.frater mei ꝑ aui.ꝑpatruus.i.frater mei abaui.Auūculus.i.frater mee matris.Auūculus magnus.i.frater mee auie.proauūculus.i.frater mee proauie.Fratres patrueles sunt filij duoꝝ fratrum.Filius mee amite vocat me cōsobrinum.Filius mee amite magne vocat me amitinuꝫ. Propior sobrinus est filius mei patrui magni.Item filius mei auunculi magni.Item filius mee amite magne.Itē filius mee matertere magne.

Petrus magnus amita magna.
Cellula. Propior sobrinus, propior sobrina.
Horum filius filia.
Horum nepos neptis.

Alanus & Tancredus fratres.

	Tibi meo patruo magno sum in. iij. gradu ꝑm cano. & in. iiij. ꝑm leges.	Tancredus.
Vincentius filius Alani.	Tibi propiori meo sobrino suo in. iij. gradu ꝑm cano. & in. v. ꝑm leges.	Goffredus filius Tanc.
	Tibi filio mei propioris sobrini sum in. iij. gradu ꝑm canones & in quinto ꝑm leges.	Vincentius filius Goffredi.
	Tibi nepoti mei propioris sobrini sum in quarto geadu ꝑm canones & in septimo secundum leges.	Lucius filius Vincentij.

Cellula.

Lya.	Auunculus magnus Matertera magna.	
Byna filia Lye.	Propior sobrinus propior sobrina.	
	Horum filius filia.	
	Eorundem nepos nepotis.	

Lyra & Rachel sorores.

	Tibi mee matertere magne sum in tertio ꝑm cano. & in. iiij. ꝑm leges.	Rachel.
Byna filia Lye.	Tibi mee propiori sobrine sum. iij. ꝑm canones. & in. v. ꝑm leges.	Lucia filia rachel.
	Tibi filie mee propioris sobrine sum in. iij. gradu ꝑm cano. & in. v. ꝑm leges.	Gaia filia Lucie.
	Tibi nepti mee propioris sobrine sum in. iiij. gradu ꝑm can. & in. vij. ꝑm leges.	Helena filia Gaie.

Propatruus, proamita.

Cellula	Horum filius filia.	
	Eorundem nepos nepotis.	
	Eorundem proneptos proneptis.	

Innocentius & Damasus fratres.

	Tibi meo patruo sum in. iiij. gradu ꝑm cano. & in. v. ꝑm leges.	Damasus
	Tibi filio mei propatrui sum in. iiij. gradu ꝑm cano. & in. vj. ꝑm leges.	Azo filius Damasus.
Robertus filius Innoce.	Tibi nepoti mei propatrui sum in. iiij. gradu ꝑm cano. & in. vij. ꝑm leges.	Joā. filius Azonis.
	Tibi proneposi mei propatrui sum in. iiij. gradu ꝑm can. & in. viij. ꝑm leges.	Guido filius Joan.

Proauunculus, promatertera.

Cellula.	Horum filius filia.	
	Eorundem neptos neptis.	
	Eorundem pronepos proneptis.	

Christiana soror Eugleſie.

Constantia filia christine.	Tibi mee promatertere & proauunculo sum in quarto gradu secundum cano. & in quinto secundum leges.	Eugleſia
Credentia filia Cōstātie.	Tibi filie mee promatertere & proauunculi sum in quarto gradu ꝑm canon. & in sexto secundum leges.	Cicola filia Eugleſie.
Lucretia filia Credētie.	Tibi nepti proauunculi vel promatertere mee sum in. iiij. gradu ꝑm canones & in. vij. secundum leges.	Euāgeliſta filia Cicole.
Floria filia lucretie.	Tibi proneptri proauunculi mei vel promatertere mee sum in quarto gradu ꝑm cano. & in. viij. secundum leges.	Catherina filia petronie.

FINIS

TRACTATVS

Bikeogamias, siue de iustis, ac legitimis nuptijs libris septem distinctus, Authore Joā. boscheo Meustrio, Juriscon sulto clarissimo.

SVMMARIVM

1 Matrimonium a matre dictum est, & quare. Serum aut liberum nasci a matris conditione pendet.
2 Matrimonium quid sit, & quam varie definiatur. & nu. 6.
3 Jus gentium quid dicatur.
4 Nuptias non coitus, sed consensus facit.
5 Parentes ad liberorum educationem naturalis stimulus hortatur.
7 Matrimonij perfectio consensum animorum & corporum commixtionem desiderat.
8 Sponsa religionis professionem inuito sponso potest facere ante copulam carnalem non etiam post. & nu. 12.
9 Coeundi impossibilitas ante copulam carnalem dissolnere matrimoniū pōt, nō etiam ea que post copulam accidit. Matrimonium dissolui non potest nisi ex sola fornicationis causa.
10 Femine maiores quinquagenarijs lege Julia & Papia & nuptijs arcebantur. Sponso mortuo relictā sponsam dicens non dō viduaz durare.
11 Masculus & femina nuptiali castitate cōiuncti propagandi generis causa.
13 Sponse in sacris literis vxores seu coniuges nonnunquam appellantur.
14 Nuptias consensum non coitum facere, quomodo intelligendum sit.
15 Conditio si proles exites, apposita in tractu matrimonij ipsius contractum vitiat,
16 Matrimonium post carnalem copulam ratum & confirmatum dicitur.
17 Castratus nec matrimoniū ꝯtrahere. nec adoptare potest.
18 Consensus solus in nuptijs quid operetur.
19 Matrimonij prima institutio.
20 Mulier viro subdita est.
21 Mulieri in ecclesia loqui non decet.
22 Nuptie vnde dicte.
23 Femine ab omnibus officijs & publicis sunt remote.
24 Femine liberos etiam naturales natum in potestate non habent.
25 Matrimonia contractus tria requirit. Nuptiarum etas in masculis & feminis que sit.
26 Malitia interdum etatem supplet. Sponsalia ex quorum consensu celebrari debeant.
27 Sponsalia vnde dicta.
28 Filiusfamilias a patre dissentire potest in sponsalibus contrahendis non etiam filia, nisi ex causa.
29 Sponsalia quibusdam permittuntur, quibus nuptie prohibentur.
30 Matrimonij spiritualis ad matrimonium carnale collatio.
31 Trasigere de crimine adulterij non licet.

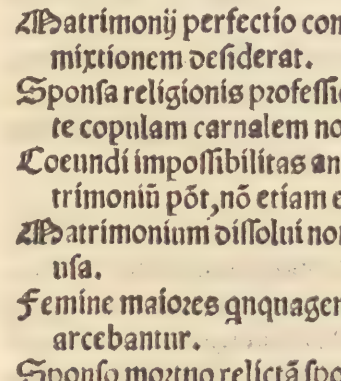

1 Cum prius quid sit ea res de qua igitur, nosse oporteat. l. prima. ff. de iusti. & iure, bene erit, si prius quam ad nuptiarum iura perueniamus pauca de ipsius matrimonij etymologia referre exemplo iurisconsulti. in. l. prima. ff. de rebus creditis. Matrimonium autem a matre dicitur, † ea morte ratione qua moti iureconsulti partus, vt a matre, libera, vel serua nascerentur, liberos, vel seruos appellauerunt titulo de iure personarum institutio. liber primo. & l. seruorum. ff. de statu hominum capitu. finali trigesimasecunda ꝯne. iij. l. prima. ff. ad municipa. cum maior matris quam patris in liberorum procreatione habeatur ratio. Non alienū quoqd erit, ꝙ apud Homerꝝ Odyſ. j. Thelemachus Palladi interroganti

roganti an filius Ulissis esset,rñdit,me esse Ulyssis filiñ reue-
lauit mater,Uerum nemo suum vnquam patrem nouit. Cum
igit mater sit semper certa,incertus vero pater, ⁊ a matre quis
liber aut seruus appellet̃ur,merito matrimonij nomen a matre
sumpsit originẽ.alia vulgaris addat̃ rõ,matrẽ.s.ante partũ one
rosaz,i partu dolorosaz, post partũ laborioſaz, vñ ltima maris ⁊
femine ꝙiũctio magis mrimoniũ ꝯ patrimo.nũcupat̃.c.ij. ó cõ
2 uer.ifide.Quãtũ ad matrimonij definitionẽ attinet, † Uarijs i
locis vario mõ describi manifestũ erit,lz oẽs quos legerim iuris
auguratores ob diuersas inter se sñias nõ hãc tm̃,sed ꝯlibet de
finitionẽ,q̃ in iure periculosa cẽset̃.l.ois diffinitio.ff.de reg. iur.
ꝙsam reddere soleãt. Primũ itaq; scire op3 matrimoniũ ali-
qñ maris ⁊ femine ꝙiũctionẽ appellari,q̃ a iure nature oi aianti
cõi descẽdit,a quo ẽt educatio,⁊ liberoꝝ ꝓcreatio.l.j.ff.de iust.
⁊ iur.ꝟ.ius aũt naturale.isti.de iu.na.⁊c. Ea ergo maris ⁊ femi-
ne ꝙiũctio,ꝯ nos matrimoniũ appellamus,oibus aialibus cõis
est,nec tm̃ capacibus,sed ẽt expertibus rõnis veluti brutis. Ui
demus ẽt oia aiantia istius iuris peritia cẽseri, ad inuicẽq; cõiũ
gi,fetus quoq;,aut partus emittere,⁊ educare. Nec.n. vllũ est
aiantis genus,ꝙ nõ alat suos fetus. Ulule,leones,⁊ vipere edu
cant partus suos,multomagis boies idẽ facere monet natura ⁊
rõ.Eo igit mõ si capiat̃ matrimoniũ,oi aianti, nõ aũt soli homi
ni cõe erit. Participat.n.homo cũ brutis in eo,ꝙ sentit, rõne
vero ab illis differt.Quod ergo natura indidit boibus extra ra
3 tionẽ ius illõ omni aianti cõe est,dicitur̃q; ius nature amplũ,pa
tens,⁊ cõe. †Quod vero naturalis ratio inter gentes ꝙstituit il-
lud ethnicum sine gentiũ ius dr̃.ꝟ.qó aũt. insti.eo.tit. nec a po-
ri differt,nisi qó cũ naturali quadã rõne, cuius homo solus est
particeps,ꝙstituat̃,primũ aũt ab ipsa sola natura nõ rõne coa-
cta ꝙditũ fuerit.v.g.maris ⁊ femine ꝙiũctio,que ⁊ matrimoniuz
dr̃,si nanturã inspiciamus sensitiuã,illud est oibus animantib⁹
cõe.gl.c.ius naturale.ver.ꝙiũctio.di.j. Si vero cũ naturali rõ
ne inter gentes ꝙstitutũ mrimoniũ inspiciamus,solis hominib⁹
4 cõpetet.Et hoc quidẽ matrimoniũ nõ sola ꝙiũctio nec solus coi
tus,sed ꝙsensus maritalisq; affectio facit.†quẽ intellectũ vr̃ ha-
buisse Iurisco̅sultus,cũ inquit,nuptias nõ coitũ,sed ꝙsensuz fa-
cere.l.nuptias.ff.de reg.iur.l.cũ hic status.ꝟ.si mulier.ff.de do-
na.inter viꝝ ⁊ vxo.nec.n.vult omnino negare coitũ,alioqui in-
iustũ esset matrimoniũ,ꝙ coitu ꝙfirmat̃.Quare si mentez legis
perspiciamus,nõ solũ coitũ,verũ ẽt ꝙsensum nuptias facere di-
cemus.Unde manifeste patet falsam eoꝝ esse opinionẽ qui ap
petitũ ⁊ instinctũ coeũdi a iure nature,nõ aũt ꝙiunctionez ipsaz
descendere existimãt.glo.in.d.l.j.ff.de iusti. ⁊ iur. Nec minus
errãt,qui animoꝝ ꝙiũctionẽ ⁊ nõ corpoꝝ interpretant̃ cum ipsa
parens natura nõ oibus aiantibus, quibus ea ꝙiũctio corporis
cõpetit,animũ ⁊ ꝙsensuz dederit, sed solis boibus rõnis capaci
bus. Pau.de cast.in.d.l.j.ff.de iusti.⁊ iure. Quod si vera esset
istoꝝ interpretatio,eadẽ rõne ⁊ liberoꝝ procreationẽ,interpre-
tari debebãt sola ꝙsensu pfici. Eodẽ.n.verboꝝ cõplexu dixit iu
risco̅sult⁹.d.l.j. Hinc,id est a iure nature ꝙ docuit oia aialia,de
scẽdit maris ⁊ femine ꝙiũctio,ꝯ nos matrimoniũ appellamus,
Hinc liberoꝝ procreatio,hinc ⁊ educatio.subdit idem postea.
Uidemus eteniz cetera quoq; animalia,feras ẽt istius iuris pe
ritiã censeri.quis nisi oino Gotticbus bec verba de ꝙsensu ⁊ ani
moꝝ ꝙiunctiõe,que duo brutis minime cõpetũt, itelliget? Nõ
5 ne ipsa bruta fetus emittũt,quos re ipsa nutriũt? naturalis etiã
†stimulus parẽtes ad liberoꝝ suoꝝ educationẽ hortat̃.l.j.ꝟ.ta-
ceat.C.de rei vxo.actio. Quinimo quedã reperiunt̃ aues,veluti
turtures,quaꝝ altera si ꝙsociã amiserit,in solitudine vitã pera-
git,nec vsq; amplius super ramo viridi quiescit. Hoc ius natu-
ra aialia docuit ꝯplurima.vnde olim cũ sola natura sanciebat
homines,anteq; scripte peruenirẽt leges, nulla inter legitimos
6 ⁊ naturales erat differentia,sed antiquis parentibus antiqui fi-
lij,vt procedebant,moꝝ fiebant legitimi.auc. ꝙbus mod. natu.
efficiũ.legi.in pñ.† Aliud deinde matrimonium a iure intro
ductum est qó qdem iustum ac legitimum appellatur, viri scz ⁊
mulieris ⁊ ꝙiunctio indiuiduam vite ꝙsuetudinẽ retinens.insti.
titu.de pat.pote.xxvij.q.ij.c.j. hoc aũt ab illo naturali matri-
monio ꝙ oibus aiantibus erat cõe differt,qr̃ solis hominib⁹ cõ-
petit. Sed si quis opinio.cõem tueri velit,que negat matrimo-
niũ brutis cõpetere posse verba iurisco̅sul.in.d.l.j.a nobis ꝓs
declarata.alio mõ interpretari poterit,vt.s.ꝙiunctio maris ⁊ fe
mine omni animãti sit cõis, nos aũt inter homines matrimoniũ
7 appellamus,ꝙ inter bruta ꝙiũctio dr̃.hoc ergo matrimoniũ so-
lis hominib⁹ cõuenit,vtpote ꝙ cũ rõne a natura ꝙstitutũ fuerit.
† In eo aũt perficiendo duo sunt necessaria ꝙsensus animoꝝ, ⁊
corpoꝝ cõmixtio.c.debitũ.de bigamis.xxxvj.dist.acutius. ar-
gu.c.de illis.de ꝙdi.appo.quoꝝ vltimũ si deficiat,nõ ꝓprie di-
ci matrimoniũ,vel ipsa matrimonij etymologia ostendit. nõ.n.
solo ꝙsensu mulier dicenda est mater, sed a liberoꝝ ꝓcreatione.
ergo cõmisceri corpora docuit natura,matris dictũ est. Cuz er-
go huiusmodi matrimoniũ nõ sola corpoꝝ cõiugatio,que a natu
ra iure,sed ⁊ ꝙsensus,qui a iure gentiũ descendit,efficiat,merito
cũ iuris naturalis,tum ethnici seu gentiũ particeps esse dicet̃.
Bar.in.d.l.j.ff.ó iust.⁊ iur. Nec solo iure ethnicoꝝ id obtinet,
sed ⁊ iure cano.⁊ diuino,ꝙ maxime in matrimonijs seruat̃,com
probabibus. Prima ergo a definitione summat̃ ratio,cum ois
definitio bona dicat̃,qñ cuz suo definito ꝙuertit̃.l.j.ꝟ.dolũ. vbi
Bar.ff.de dol.mal. Quoties igit̃ qs cũ muliere individuam vi
te ꝙsuetudinem retinere ꝙsentiret,matrimonium ꝫbere diceret̃,
frater cũ sorore matrimoniũ ꝫbere ipso.s.ꝙsensu posset.c.suffi.
xxvij.q.ij. Quod si solo ꝙsensu ꝫberet̃ matrimonium.sponsa de
8 presenti coniunx.⁊ vxor diceret̃. ¶ †Illa tñ ẽt inuito sponso, re
ligionis professionẽ ante carnalẽ copulã potest facere.c.ex pu-
bli.de quer.qin.c.scripsit nobis.xxvij.q.ij. ⁊.c.decreta.e.q.lz
nõ possit alij nubere.xxvij.q.ij.c.desponsatã. Nec refert ꝙ cõ-
cubitus matrimoniũ precesserit,solnetur.n.nibilominus religio
nis ingressu. Pau.de cast.in.l.fi C.de epis.⁊ cle. Si vero coꝝ-
poꝝ cõmixtio secuta fuerit,ꝙsensus vtriusq; ⁊ viri ⁊ mulieris cũ
epi auctoritate requirit̃.xxvij.q.ij.c.sunt qui dicunt.⁊.c.si vir ⁊
vxor. Nã mulier ptãtẽ sui corporis nõ hz,sed vir,nec vir sui cor
poris ptãtẽ hz,sed mulier.ad Corin.j.c.vij. ⁊.xxx.q.j.c.nosse.
9 desideras.†Itẽ coeũdi impossibilitas ante copulã carnalẽ ma-
trimoniũ dissoluere põt.ob eã q̃ sponsus a spõsa separari pote-
rit.titu.de frigi.⁊ malefi.secus aũt post copulã carnis.xxvij.q.
ij.qó aũt.l.i causis.C.de repud. ¶ Si igit̃ matrimoniũ solo cõ
sensu ꝫctũ firmũ esset,illõ dissolui nequaqnã posset,sola fornica
tionis causa excepta.d.c.ex publi.⁊ dicta.q.ij.c.agathosa.nec
enim impossibilitas coeundi excipit̃. ¶ Illud ergo ꝙiũgiñ, qó
10 per eã dissoluit̃ nõ ꝓprie ꝫctũ matrimoniũ dicendũ est. † Equa
de causa.l.iulia.⁊ papia qnquagenarijs prohibite erãt nuptie.
l.sancimus.ij.c.de nup.certisq; legũ ꝙditoribus placuit, cũ coꝝ
pore non cõuenerit,nuptias nõ videri esse ꝙtractas.l.licet.C.de
incest.nup. Item si sponsa dicenda esse coniunx ⁊ vxor, moꝝno
sposo remaneret vidua.si autem vidua esset, vir eius ad sacros
ordines promoueri non posset.Contrarium tamen verus est.c.
debitum.de conuersio.coniug.xxiiij.dist.presbyteri. ¶ In pri
ma etiã matrimonij institutione, Adamo ⁊ Euẽ precepit Deus
11 Gene.c.j.vt crescerent ⁊ multitudine replerent terrã. † Unde
Augu.dicebat.Deum masculum ⁊ feminam propagandi gene
ris causa nuptiali castitate coniũxisse.xxxj.q.j.Deus. Pudor
Itaq; est feminis nuptiarum premia non habere, quibus hec
sola causa est nubendi,premium igitur ⁊ causa nuptiaꝝ,est par-
tus feminarum.xxxij.q.ij.pudor. Dictumq; est postea,⁊ erunt
duo in carne vna,propter qó relinquet homo patrem ⁊ matrez
⁊ adherebit vxori sue.Gene.c.j.Matth.xvj. Marci.x.⁊.j.ad
Corin.vj.⁊ ad Ephe.v. Nõ possunt aũt duo esse in carne vna,
nisi carnali copula adinnicem cohereãt.xxvij.qõ.ij.lex diuina.
12 ¶ †Quare post legitimum de presenti consensum licitum est al
teri repugnante etiam altero eligere monasterium, dummodo
copula carnalis nõ interuenerit,quia non fuerit vna caro simul
effecti.c.ij.de conuer.coniuga. ¶ Nec obstat spõsas in sacris
literis coniuges appellari. Ea enim est diuine scripture consue-
13 tudo. † vt sponsi viri,⁊ sponse vxores nominent̃.d.q.c.genuit.
vnde in euange. dicitur. Accipe Mariam coniugem tuam.
¶ Item in Deuterono.dictum erat. Si quis desponsatã puel-
lam id agro vel alio loco oppresserit,moriatur,quia vxorem pro
ximi sui violauit,nõ que iam vxor erat,ꝫ que a parentibus vxor
fieri debebat,quod quidem intellige de sponsa de presenti.ea.
q.c.si quis desponsauerit.vbi glo.Sed ⁊ alia ratione sponse cõ
iuges appellantur,spe scz futurorum,⁊ non presentium.ea.q.c.
sic quippe. ¶ Nec beata virgo Maria coniunx,sed sponsa Jo
14 seph ꝓprie appellat̃.ea.q.quod autem. ¶ †Postremo iura
que dñt matrimonium non coitũ,sed voluntatem facere,ita in-
telligi debẽt.Coitus sine volũtate ꝫbendi matrimonium,⁊ de-
floratio virginitatis sine pactione ꝙiugali,nõ facit matrimoniũ
sed precedẽs volũtas ꝫbendi matrimoniũ,⁊ ꝙiugalis pactio fa
cit,vt mulier in coitu dicatur nubere viro,vel nuptias celebra-
15 re.d.c.sic quippe. ¶ †Item conditio apposita in ꝫctu matri-
monij,si generalem prolis enites,tecum contrabo, ea conditio
est contra naturam matrimonij,⁊ ideo vitiat contractũ.c.si con
ditione.de ꝙdi.ap. Tria.n.sunt,matrimonij bona,fides,ꝓles,

sacr̃m. xxvij. q. ij. c. omne itaq;. Conclude ergo matrimoniũ de-
16 spõsatione initiari, cõmixtione vero perfici. † Unde inter spon
sũz ⁊ spõsaz matrimoniũ dr̃ initiatũ. post copulã aũt carnis ratũ
ac ꝙfirmatũ appellat̃. ea. q. c. statutũ. c. cũ initiat̃. cũ seq. ¶ Cũ
enim in matrimonio duo sint ꝙsensus, qui charitatẽ inter Deũz
⁊ animã significãt. Altez vero. s. cõmixtio viri ⁊ vxoris, q̃ vnio
nem humane nature ad Deũ in vtero virginali factaz designat
dicto. c. debitum. de biga. nõ debitũ est eam mulierẽ ad matri-
monium nõ pertinere, cũ qua docet̃ nõ fuisse cõmixtio sexus ad
matrimonium perfectũ, qõ habeat in se Christi ⁊ ecclesie sacra-
mentum. xxvij. q. j. instituũ. Post coitũ aũt vtrãq; hz significa-
tionẽ anime, scz fidelis ad Deum, que per ꝙsensum designat̃,
⁊ Christi ad ecclesiã, que per coniunctionem corporum designa
tur. Post hanc quoq; coniunctionem matrimonium separari nõ
põt, qz significat vnionem, qua diuinitas humane carni in vtero
virginali est vnita, humana autem caro nunq; a deitate separa-
ta est. Et ideo post eam coniunctionem matrimonium nunquaz
17 dissolnitur. glo. in. d. q. ij. c. qua propter. ¶ † Adde etiam iure
ciuili cautum esse, in castrato nec dotem, nec matrimoniũ esse. l.
si serua. §. fi. ff. de iure do. nec ẽt castratus ea de causa adoptare
potest. l. ij. ff. de adoptio. §. sed, ⁊ illud. insti. eo. qz adoptio sequit̃
naturam. l. adoptionem. ff. eo. Non solus igitur consensus nup-
18 tias facit, non tñ ociosus est omnino ipse consensus, † cum ex eo
actio de dote oriatur. Et q̃uis post consensum non sequatur cor
porum cõmixtio, affinitas tamen inde oritur, alteroq; coniugũz
mortuo eius frater alteri coniungi prohibetur. l. licet. C. de ince.
nup. qz fides ⁊ consensus multum ponderis, ⁊ fauoris obtinent,
omnibusq; in rebus fides summopere spectanda est. Cõtrahẽs
autem cũ secunda viuente adhuc prima, q̃ tñ non cognouit, cuz
secunda non prohibetur cõtrahere. c. fin. de eo qui dux. in mat.
19 Nunc ad ipsius matrimonij institutionez redeamus. † Prima
ergo institutio ab illo summo oim rerum author in paradiso fa
cta. est. xxxij. q. ij. sicut. cum enim Deus hominem creasset ad
imaginem ⁊ similitudinem suam, vidensq; bonum esse hominez
nõ esse solũ, fecit adiutoriũ simile sibi, non igitur ad similitudi
nem Dei, sed viri feminam procreatam dicemus. xxxvij. qõ. v.
hec imago. cui dictum est. Sub viri potestate eris, ⁊ ipse domi-
20 nabitur tui, Gene. c. iij. † Mulieres itaq; viris suis sunt subdite
sicut domino. ad epis. c. v. quoniã vir caput est mulieris. xxxiij.
q. v. cuz caput sicut Christus caput est ecclsie. caput vero Chri
sti Deus. j. ad Coz. c. j. xj. Sed sicut ecclesia subiecta est xpo,
ita ⁊ mulieres viris suis in omnibus. Mulier non habet pote-
statem corporis sui, sed vir. j. ad Coz. vij. Est igitur ordo diuin⁹
⁊ naturalis, vt seruiant femine viris, cũ etiam femine gentiles vi
ris suis seruiant cõmuni lege nature. xxxiij. q. v. est ordo. Mu-
lieris ergo caput vir cum dicatur, ⁊ mulierẽ ab homine nõ ecõ-
trario, nataz cognoscamus, non enim vir ex muliere, sed mulier
ex viro. Etenim non est creatus vir propter mulierem, sed mu-
lier propter virum, ⁊ ideo velamen habere dz super caput suuz.
j. ad Coz. c. xj. Cũ ẽt per mulierem peccatũ in mundũ intraue
rit, Adamq; per Euam deceptus fuerit, iustũ est, vt vir eam in
gubernatione assumat, ne itez femina facilitate labatur. xxxiij.
q. v. Adã. Quamobrem introductum est a iure etiam diuino, vt
mulieres velato capite orẽt. j. ad Coz. c. xj. xxxiiij. q. v. mulier.
Omnis enim mulier orans nõ velato capite, deturpat caput suũ.
Uir aũt non debet velare caput suũ, qz imago ⁊ gloria Dei est,
mulier aũt imago ⁊ gloria viri est. ea. q. hec imago. Ipsa itẽ na-
tura nos docet, q̃ si quidem vir comam nutriat, ignominia est il
li, mulier vero si comã nutriat, gloria est illi, quoniã capilli ꝓ ve
lamine dati sunt. hinc satis apparet, quemadmodũ viris femi-
nas subditas ⁊ pene famulas esse lex ⁊ natura vult, dum consti-
tuit, vt adnersus vxorem vir diceret testimonium vnde lapidare
tur illa, si hoc verum esse demonstrarẽt, ipse tñ vir non vicissim
21 lapidatur. d. c. hec imago. † Prohibetur ẽt mulieribus in ec-
clesijs loqui, non enim permittitur eis loqui, sed subditas esse, si
cut ⁊ lex dicit. j. ad Coz. c. xiij. ¶ Turpe est mulieri loq in ec-
clesia. Si quid autez volũt discere, domi viros suos interrogẽt,
nõ. n. mulier caput hz liberum, sed velamine tectum, nec ptãtez
loquẽdi hz. d. c. mulier. mulieres igit̃ nihil glorient̃, sed taceant
22 velẽtq; capita, obsequiũ ⁊ reuerẽtiã viris suis tribuãt. † Sed ⁊
illud meminisse opz, ab illo velamine nuptias ab obnubendo, id
est velando esse dictas, q̃ mulieres in matrimonio ꝯbendo vela
re capita soleant. Mulier aũt q̃ nubit, obnubere solet ea forte
rõne vt doceat verecũdiã in nuptijs preire debere. inde. n. ⁊ nu
ptie dicte q̃ pudoris gratia se puelle obnuberent. xxx. qõ. v. nec
illud. ⁊. c. femine. Ex his mirari sepissime soleo, qd Justinianuz
noſtrum monerit, tot tantaq; isti sexui femineo tribuisse priuile
gia, ẽt aduersus viros suos q̃bus vxores omnino subijci decet.
illud aũt scio ꝺ ipsius iustiniani patre legitimo nihil apud hysto
riographos me legisse. Patrem aũt familiãq; maternam legis
se memini. Ipse igitur Justinianus, cuius mater certa, vt dice-
bat Thelemachus, ipsis mulieribus fauere voluit, cũ non pos-
set fauere viris, inter quos nec patrez nouit suũ licet Justinũ pa
trem suũ scz adoptiuũ appellet. Non tñ quicquid viris, licet mu
23 lieribus cõcessuz est. † Nã femine ab oibus officijs ciuilibus vel
publicis remote sunt, ⁊ ideo nec iudices esse possunt, nec magi-
stratũ gerere, nec postulare, nec pro alio interuenire, nec procu
ratrices esse. l. ij. ff. de reg. iur. l. j. ff. de postu. l. femine. ff. de proc.
nisi pro patre, aut personis cõiunctis, nec testes esse, nec fidem
dare possunt. xxxiij. q. v. mulierẽ. In multis enim iuris articu-
lis deterior est cõditio feminaz. l. in multis. ff. de sta. ho. q̃ ma-
sculoz. Animo nec propter bonas mulieres facienda est lex,
qz rare sunt. ar. §. qz vero. auc. vt sine ꝓbi. not. glo. in. l. nã ad ea
ff. de legi. ¶ Uir itẽ preferẽ femine, qz maior dignitas est i sexu
24 virili. l. j. ff. de senat. † Femine quoq; nec naturales liberos ha-
bent in ptãte nec adoptare possunt, nisi ex indulgentia ꝓncipis.
§. femine. instit. de adop. Mulier item quãuis docta ⁊ sancta,
viros in q̃ẽtu docere nõ presumat. xxiij. di. mulier. Sed ⁊ nõ
põt toto corde cũ Deo vere habitare q̃ feminaz accessibus co-
pulat̃. Si itaq; bonũ est mulierẽ nõ tãgere, malũ est ergo tange
re. xxxij. dist. hospitiolũ. Sed de his hactenus. ¶ De matri-
monij institutione quedã diximus, ⁊ ꝙsequẽs esse vr̃ alia adde-
25 re. † Ad matrimonium enim ꝯbendũ tria requirunt̃, cõsensus.
xxx. q. ij. vbi non est. c. accessit. de despon. impu. pubertas. ⁊ co
eũdi potẽtia. Nõ. n. est cõiugiũ, nisi sit ꝙsensus vtriusq;, ẽt si pa
ter ⁊ mater hoc voluerint. ¶ Nuptiaz aũt eras in masculos q̃-
tuordecim anno, in femina duodecim a iure determinata est. c.
attestationes. de despon. impub. l. minorẽ. ff. de ritu nup. c. cõti-
nebat̃. de despon. impu. In nuptijs ergo ꝯbendis necesse est q̃
mulier sit viripotẽs. Nam nupta nõ põt videri, q̃ virz pati non
26 põt. l. pe. ff. qñ dies leg. ced. † Si vero ante legitimam etatẽ mu-
lier aut vir carnali copula cõiungi possit, minoris etatis iutnitu
nõ distrabet̃ matrimoniũ. ar. d. l. pe. ⁊. c. de illis. de despon. im
pub. cũ etatẽ suppleuisse malitia videat̃. d. c. de illis. l. iij. C. si mi
nor. se ma. dix. ¶ In sponsalibus quoq; ꝙsensus illoz exigẽdus
est quoz in nuptijs desiderat̃. l. in sponsalia. ff. ꝺ spon. Intelligit̃
tñ sp semper filie patrẽ ꝙsentire, nisi euident̃ dissentiat in hocq;
casu, taciturnitas pro ꝙsensu habetur. ¶ Sponsalia ẽt ante se-
ptennium non possunt contrahi. l. in sponsalibus contraben. ff.
eodem cum vsq; ad illam etatẽ infantes dicantur. l. ⁊ si infanti.
C. de iur. deli. nec discernere possint quid agãt. l. j. C. de fal. mo.
27 ¶ † Intellige itẽ sponsalia a spõdẽdo dici. Nam moris fuit ve-
teribus stipulari, ⁊ spondere sibi vxores futuras. l. ij. ff. de spõsa.
Unde ⁊ spõse, ⁊ sponsi appellatio nata est. l. iij. ff. eo. Hodie suffi
cit nudus consensus. l. iiij. ff. eo. In sponsalibus contrahendis, in
28 ter filiũ ⁊ filiam differentia est. † Nam filiofamil. dissentiente,
sponsalia contrahi non possunt. l. filiofami. ff. eo. filia vero dissen
tiendi a patre licentiam non habet, nisi indignum moribus, vel
turpẽ sponsuz, ei pater eligat. l. sed ⁊ ea. ff. eo. ¶ Itẽ nepoti vxo
rem ducẽti, ⁊ filius ꝙsentire dz. neptis vero si nubat, voluntas ⁊
auctoritas aui sufficit. l. oratio. ff. eo. Nã mulieris opz accelerare
nuptias, ne quid turpe cõmittat, vt ait Accursius in. d. l. oratio
ne. in verbo sufficiat. Ego vero crediderim eam esse rationẽ, ne
filio inuito ei nascat̃ heres familie nomen conservãs, ideo eius
consensum in nepotis nuptijs requiri cũ aui ꝙsensu. Cuz qua nu
ptie contrahi non possunt, nec etiã plerunq; sponsalia. l. officio.
29 §. q̃uis. ff. de ritu nuptia. † In multis tñ casibus sponsalia per-
mittuntur, nuptie vero prohibentur, vt in minoribus duodecim
annis, in ijs qui officijs funguntur, ⁊ similibus. glo. in. d. §. q̃uis.
30 Aliud in iure matrimonium spirituale reperit̃, † qꝺ fere in om-
nibus cum eo quod carnale vocatur conuenit. Quemadmoduz
enim dos respectu carnalis coniugij dr̃, ita etiam ⁊ dos vnius
ecclesie proprie appellatur, Deus quoq; sibi solui vtriusq; dis-
solutionem reseruauit. c. ij. de transla. epis. ⁊. xxvj. dis. acutius.
Pater itez tenetur eam filiam que Deo nubit, dotare arg. l. q
liberos. ff. ꝺ ritu nuptia. l. obligamur, vbi Barto. §. lege. ff. de ac
tio. ⁊ obligatio. l. sancimus. ff. de sacrosan. eccle. cum non mino-
ris fauoris sit spirituale coniugium quam carnale. ¶ Item quẽ
admodum viuente viro, mulier alteri nubens adultera est, ita
etiam ea que se immortali sponso coniunxit, non potest ad alias
nuptias transmigrare. xxvij. q. j. que Christo. Sicut etiam nu-
bentes viro velamine vtunt̃, ita ⁊ q̃ Christo nubunt, pallio ca-

pita

pita sua velant.xxvij.q.j.oēs. ¶ Item sicut viri ⁊ mulieris dignа cōiūctio vnū facit matrimoniū,⁊ sicut duoꝝ copulatio vnū perficit corpus, ita clericatus ⁊ sacerdotiū vnū faciunt presbyterꝝ.xl.dist.sicut. Nam ecclesia clerici vxor dr̄.vij.q.j.sicut gl. xxxiij.q.j.cū per bellicā. Unde qdē iterpretant hunc locū,opꝫ epm vnius vxoris esse vixꝫ.xxxviij.q.j.opꝫ.id est, vnius beneficij ⁊ ecclesie. Sicut.n.vir nō dꝫ adulterar̄ vxorē suā,ita nec episcopus ecclesiam suā,sicut vxori nō licet dimittere virum suuꝫ, vt alteri viuente eo matrimonio societ,aut eū adulteret, sed aut viro suo dꝫ recōciliari,aut innupta manere. Ita ecclesie non licet dimittere suū epm,aut se ab eo segregare,vt alterꝫ viuēte eo accipiat,sed aut ipsum habeat,aut innupta maneat, ne aut fornicationis,aut adulterij crimē incurrat.vij.q.j.sicut. Plura ó ea vtriusqꝫ matrimonij similitudine adferez, nisi oibus ipsa luce notiora essent de quibus ēt a nobis qdā prius ex diuinis script. citata fuere. Cū ergo nostri pastores,epi,archiepi, ⁊ illis superiores interpretari cupiant nomē vxoris, id est beneficij, fereqꝫ semper a matrimonio.carnali,ad spirituale argumententur, miror quare potius adulteriū in vno qꝫ altero matrimonio permissuꝫ est,cū circa spiritualia,vtpote dignіora,cautius sit agendū.

31 Prohibet aūt,ne qs duas vxores habeat, ꝑpena q̄ tāta adulterio est imposita,vt de quolibet crie paciscі vel transigere liceat, excepto adulterio.l.trāsigere.C.de trās.c.fi.eo.tit.in antiq. qd ergo de illis sentiendū,qūo tm̄ tuas,sed innumeras vxores,id est beneficia obtinēt? Nec.n.visa est vnqꝫ ó duabus vxoribus ob tinēdi dispēsatio. Mirū ergo est, quare tādiu iste de adulterio dispensationes a nostris pastoribus tollerentur. Sed.

Quis celum terris non misceat,⁊ mare celo,
Si fur displiceat Herri,homicida Miloni?
Clodius accuset mechos,Catilina Cethegum?
In tabulam Scylle si dicant discipuli tres?
Qualis erat nuper tragico pollutus adulter
Concubitu,qui tunc leges reuocarat amaras
Omnibus,atque ipsi Veneri Martique timendas,
Cum tot aborsinis fecundam Iulia vultuam
Solueret,⁊ patruo similes effunderet offas. Iuuenal.saty.ij.

FINIS

TRACTATVS

Bikeogamias,Joan.boschel Neustrij.
Liber Secundus.

SVMMARIVM

1 Leges nōnūqꝫ pro rōne ⁊ varietate tēporuꝫ sunt imutande.
2 Diuortiū iure diui.est prohibitū,si sequuta sit carnalis copula.
3 Matrimonium olim triplici ratione dissoluebatur.
4 Repudium multis ex causis olim permittebatur.
5 Repudiū veteri testamento permissum,⁊ qꝫ ob causam.
6 Uxor non repudianda nisi ex causa fornicationis.
7 Matrimonium inter liberum ⁊ ancillam ignoranter contractū dissolui potest.
Mulier libera, que cum seruo ignoranter matrimonium contraxit,dotem repetēs prefertur ceteris creditoribus in actione de peculio.
9 Uirꝫ exulantē mulier sequi teneť,modo vagabūdus nō sit.
10 Matrimoniū inducit cōicationē rerꝫ oim viri ⁊ vxoris iter eos.
11 Furti actio nō intendiť aduersus vxorē res mariti surripientem.
12 Matrimonio soluto quo ad thoꝫ dōtaxat,idē ius in amissione dotis obtinet,qꝫ olim diuortio facto obseruabatur.⁊ nu.13.
Uxorem vir propria auctoritate expellere potest ob notorium adulterium.
14 Paria delicta mutua compensatione tolluntur.
15 Matrimonium non dirimiť ob scabiē Hispanicā seu Napoli.
16 Matrimonium quando soluatur ingressu religionis.
Matrimoniū ꝓbere liberi preter parentū volūtatē possunt.
Filiam dotare teneť pater,que post.xxv.annū inuito eo nupsit, nec eam potest exheredare.
17 Filiam ante.xxv.annum sine consensu patris nubentez,an ⁊ qñ pater teneatur dotare.
Filius in causis spiritualibus patris consensum expectare non habet necesse.
Filia in ꝓbendo matrimonio expectare necne debeat patris cōsensum etiam iure canonico.⁊ nu.20.
18 Uota filie qꝫ in domo ⁊ potestate sua pater hꝫ reuocare pōt.
19 Matrimonium per verba de presenti ꝓctū non dꝫ dirimi pretextu sponsaliorum per verba de futuro prius cū alio ꝓctoruꝫ.
21 Raptori suo mulier nubere nō potest iure ciuili nec antiquo in re canonum.
22 Raptori suo nubere licet mulieri iure nouissimo, reclamātibus etiam parentibus.
23 Matrimonia legitima in quadruplici specie.
24 Filiā nuptie liberent ne a patria potestate.nu.26.
25 Filius sacerdos eximitur a patria potestate.
Matrimonium contrahere non minus sancta res est quam ingredi monasterium.
27 Actio dotis consideratur in filiam propter suspitiones aut pauperтatem patris.
28 Dignitas patritiatus liberat filiū a patria potestate.
29 Filia exempta a patris potestate per matrimoniuꝫ,eo soluto redit in potestatem patris.
30 Intellectus ad.ff.si emancipatus.l.iij.ff.de bo.pos.contratabu.
31 Emancipatus ob dignitatem ius legitimorum non amittit.
32 Mulier libera seruo nubēs,olim seruilis ꝓditionis efficiebar̄.
33 Emancipatio olim iniurijs ⁊ alapis fiebat.
34 Mulierum secundo nubentium pene iure canonico abrogate.
35 Annus luctus a morte mariti quam ob causam sit introductus.
36 Mulier secundo nubens etiam post annum luctus, penis quibusdam mulctatur.
37 Mulier vidua que continere non potest,non debet a secundis nuptijs abstinere.
38 Leges ciui.sacros cano. imitari debēt in matrimo.ꝓtrahēdis.
39 Bigamus in episcopuꝫ eligi aut ad sacros ordines promoueri non debet.
Secundo nubentibus presbyteri benedicere non debent.

Veteri iur a Gre-

cis ciuitatibus petito multa cū sola rōne humana fuere ꝓdita iura q̄ tandē exoluerūt, ⁊ in vsū esse desierunt, Recte itaqꝫ a Juliano sapientissimo dcm̄ est,nullā legē,aut senatuscōsul.in Republica romana platum videri,aut ab initio promulgatū,qꝫ ad omnia sufficiat, sed multa indigere correctione, vt ad naturе varietatem,⁊ eius machinationes sufficiat.auc.quibus modis natu.effic.sui.† Nam secundum varietatem temporum,statuta qñqꝫ variantur humana,maxime cū vrgens necessitas vel euidens vtilitas id exposcit.c.non dꝫ.de ꝓsan.⁊ affi. Illi igiť antiqui Nomothete, Solon,⁊ Lygurgus,a quibus nostrum ius mutuatū est,sola ratione inducti,absqꝫ fide,nec cognitis sacris literis,iura condebant. Romani deinde eadem iura interpretati,tot, ac tanta volumina conscripserant,vt in immensuꝫ ab ipsis ius protractum videreť,donec Justinianus curam prudentissimis viris maxime suo Tribuniano dedisset, vt que vtiliora ⁊ dignіora censerentur,in modica volumina redigerentur. ipse tamen Tribunianus natione Grecus,ac auaritia detentus, vt elegantissime scribit Budeus in annota.suis ad.l.fi.ff.de edil. edic.quiqꝫ ob pecuniam noua condere aut vetera abrogare iura solebat quedā in iure a nostra fide aliena relinquit. Sed astutia maxima vti ꝓsuetus qꝫdā ꝓstitutionē dignissimā sub fidei ꝓtextu edidit,vt.s.cuncti populi,quos regebat imperiuꝫ,secūdū ea que Petrus ⁊ Paulus scripserunt,viuerent. ¶ Quod vtinaꝫ rescriptum menti consonum fuisset,non tanta dissidia, nec tot fori tumultus viderunt.Sed isti astuto Tribuniano erat facile nostrum Justinianum analphabiton verbis decipere. Ceteruꝫ vt ad rem veniamus,relictis innumeris alijs iuribus, haud viro Christiano dignis,illud solum nostro proposito cōuenit,qꝫ ad matrimonium pertinere videbitur. In libris igitur Pandectaꝫ ⁊ Codicis titu.de diuortijs reperiť quoꝫ † vsus fꝫ Pet. ⁊ Pau.scripta ꝓbibeť.c.j.in fi.vbi gl.di.x.quos.n. Deus cō iūxit,nemo separe pōt.xxxiij.q.ij.qꝫ Deus.qꝫ intellige qñ matrimoniū est carnali copula ꝓsūmatū.c.ex publico.de quer. cō in.lꝫ ergo lex humana relig. cā ꝓiugia dissolui dixerit,lex tm̄ diuina ꝓhibuit. Ecce qūo lex diuina ꝓhibet id qꝫ lex huma. ꝓcedit,nō qꝫ leges imperatorū,quibus sepe ecclesia vtiť, dicamus

penitus rennẽdas, sed qꝫ eas euãgelicis ⁊ apostolicis decretis, qbꝰ post ponẽde sunt, nõ posse inferre ꝑiudiciũ asseramus. x. di. c. j. vt añt nihil antiqtatis ignoret, sciẽdũ est † olim tribus mo-
3 matrimoniũ solui, morte, diuortio, captiuitate, seu alia seruitu. l. j. ff. de diuor. Multis ẽt modis repudiũ fieri ꝑmittebaẽ. Se-pe. n. euenit, vt ꝓp sacerdotiũ, aut valetudinez, aut militiã satis cõmode retineri matrimoniũ nõ possit. l. vitricus. cũ seq. ff. ó do. inter vir. ¶ Alie sunt diuerse ⁊ multe repudij cause. eas vió in .C. tit. de repu. ⁊ in auc. de nup. † Ueteri quoqꝫ testõ ita sciptuz
4 erat. Deute. c. xxiiij. ⁊. xxxiiij. q. j. nõ satis. Si acceperit homo vxoré, ⁊ habuerit eã, ⁊ nõ inuenerit gratiã ante oculos eius ꝓp aliquã fedítatẽ scribet libellũ repudij, ⁊ dabit i manu illius, ⁊ di mittet eã de domo sua. Cumqꝫ egressa alterꝫ maritũ duxerit, ⁊ ille quoqꝫ oderit eã, dederitqꝫ ei libelluz repudij ⁊ dimiserit de domo sua, vel certe mortuus fuerit, nõ poterit prior maritus eaz recipere in vxorẽ, qz polluta est ⁊ abominabilis facta coꝝ dño. hec ẋo post diluuiũ scripta. nã añ ꝓhibitũ erat repudiũ post di luuiũ añt cũ datione legis mosa. q̃ iplere nemo potuit repudij ꝙcessa est duritia. xxxv. dist. ab exordio. Quidã hũc locũ inter-pretaẽ hoc modo. Quod añt Moyses ait. Deute. c. xxiiij. Nõ fenerabis ꝓximo tuo, sed alieno, ꝑmissio est minoris mali ꝓpter maius malũ vitandum, ne scz suis proximis ad vsurã ꝙcederẽt, sicut permisit eis daẽ libellũ repudij, ne vxores suas occiderẽt. cũ ad vtrũqꝫ hoc vitiũ essent proni. hec Bionysius Carthusia. in. c. vj. Luc. Multa. n. ꝑmittebanẽ in veteri testõ, ꝓp infirmi-tatem, que in euãgelij perfectione eliminata sunt. Sicut ꝑmitte baẽ quibuslibet dare libellũ repudij, ne per odiuz funderet̃ san-
5 guis innoxius. † ꝙ postea in euangelio dñs ꝓhibuit dicẽs vxo-rem a viro nõ esse dimittẽdã, nisi ex cã fornicationis. xxxj. q. j. si qua iusta ergo de cã veteribusqꝫ permissum erat diuertere, ꝙ ⁊ primitiuã ecclesiã obseruasse qdã existimant auctoritate moti Ambrosij. in. c. vij. ad Corinth. j. Jdqꝫ excusare Justinianũ po terit, qui tractatũ de diuor. in suis libris reliquit. Postqꝫ autez Christus venit in fine tẽporũ, omega ẽt reuoluat ad alpha, ex-tremitatẽ retraxit ad principiũ, nec repudiũ dare permittitur. xxxv. dist. ab exordio ¶ Hodie igiẽ nec captiuitate. auc. de nu ptijs. §. sed nec captiuitatis, nec seruitute, nec exilio. gl. ĩ. c. vna-
6 queqꝫ. xiij. q. ij. solui̇ matrimoniũ. † Si quis tñ liber cũ ancil-la ignoranter matrimoniũ ꝟxerit, cognita seruitute poterit cum iudicio ecclesie separari. auc. de nup. §. si vero. colla. iiij. cõsti. j. xxix. q. ij. c. si quis ingenuus. c. proposuit. ⁊. c. fi. de ꝙng. seruo. secus añt si ieienter. xxix. q. ij. si femina. cũ sequentibus. Ubi er go est disparitas personaꝝ, si quis ignoraẽter ꝟxerit matrimoniũ poterit dissolui, veluti liber cũ ancilla. Ubi vero esset error, tñ inter pares esset matrimoniũ, nõ distraberet̃. glo. xxix. q. ij. c. j.
7 † Si ergo mulier in cõditione mariti errauerit, putauerit qꝫ euz esse libeꝝ, cũ seruus esset, in bonis viri cõcedi opz mulieri quasi ꝓuilegiũ, vt scz si sint alij creditores, ipsa preferaẽ circa de pe-culio actionem. l. si cũ doté. §. fi. ff. solu. ma. quéadmo. dos peta.
8 † Quãtũ ad exiliũ attinet, mulier teneẽ seq viꝝ in vita ⁊ morte. d. c. vnaqueqꝫ dũmodo nõ sit vagabũdus. xxxiiij. q. ij. si quis. ⁊ gl. ⁊ c. j. de ꝙng. lepro. familiã ꝙstituat in alia iurisdictione, a qua exul non sit. C. qui matri. accusare pos. Cepol. consil. v. Si enim ineuitabili necessitate cogẽte vir in aliã ꝓuinciã fugerit, ⁊ vxor eus sequi noluerit, illo viuẽte inupta permaneat. xxxiiij. q. j. nõ satis. Quid enim tam humanũ est, q̃ vt fortuitis casibus mulieris maritũ, aut vxorẽ viri participẽ esse. l. si cuz dotem. §. si
9 maritus. ff. sol. matri. † Uir. n. ⁊ vxor dicũtur diuine ⁊ humane domus socij. Laduersus. C. de crimi. expil. bered. Unde ꝙsortiũ dictũ est omnis vite, ⁊ diuini, ⁊ humani iuris cõmunicatio. l. j. ff. de ritu nup. Eaqꝫ vite societas quodammodo alterum alterius
10 bonoꝝ dñm facit. Jtaqꝫ si mulier res viri furto † accepit, easqꝫ post solutũ matrimoniũ ꝙtrectauerit, nõ tñ furti tenebit̃ actiõe. Nam in bonore matrimonij turpis actio aduersus vxorem. l. j. ⁊ ij. ff. rerum amo. negaẽ. Jure igiẽ canonico sola morte soluitur matrimoniũ, nec vir ab vxore, accepta cã fornicationis separari põt. c. ex publico. c. j. de quersio. cõiug. ⁊. c. ij. de diuortijs. Jn materia vero matrimonij, vtpote ad sacra pertinentis, ius cano nicũ potius. glo. institu. de gradibus. §. fi. attendimus. Pro-pter fornicationẽ añt, sine spirituale, id est heresim. xxviij. qõ. j. idololatria. c. ij. de diuor. ⁊ impietatẽ in Deũ, sine carnale, sepa-
11 rationi locꝰ est. Intellige tñ separationẽ quo ad thoꝝ. ¶ † Jdem añt iuris in dotis amissione seruabitur, ac si solueret̃, vt oliz, vin culũ matrimonij. Jdeo ob adulteriũ mulier perdet dotẽ sine ali quo repudio dũmodo ꝓ iudicez ecclesie petita sit separatio ꝓp iustã cãm. xxxij. q. vij. oẽs. ⁊. c. causationes. c. fi. de adult. Et tñ
12 petitio non est † necessaria, qñ adulteriuz est notoriũm, sed ipse vir potest vxorem a se repellere propria auctoritate ⁊ sine iudice ecclesiastico. not. in. d. c. fina. ⁊. c. porro. de diuor. Eoqꝫ casu si aliqua sententia mulier dotem perdere debet. c. penulti. de do-natio. inter virum ⁊ vxorem. Quod si matrimonium ob mulie-ris adulterium sit separatum, deinde vir fornicationem cõmi-serit, reintegrabitur matrimonium, nec enim maritus adulter accusare potest vxorem de adulterio, qz paria delicta mutua cõ pẽsatione tolluntur. c. ex literis. de diuortijs. c. penul. ⁊ fina. de
13 adulte. l. viro. ff. soluto matrimonio. quéadmo. dos peta. † Cum ergo hodie facta separatione restituenda sit dos. c. j. ⁊. ij. de do na. inter viꝝ ⁊ vxorẽ. stipulatio ẽt de dote reddẽda post solutuz matrimoniũ extẽdet̃ ad hũc casuz separationis, oz. n. stipulatio ad ius referri, ẽt verbis impropríe acceptis. l. si stipulatus. ff. de vsuris. Nam ⁊ iure veteri per captiuitatem nõ omnino solueba tur matrimonium. l. vxores. ff. de diuortijs. ⁊ tñ ex tali stipulatio
14 ne agi poterat. l. si quis sic stipuleẽ. vbi Bar. ff. solu. ma. † Sed ⁊ propter morbuz Neapolitanum, quem gallicũ appellant, vir ab vxore non separatur, sicut nec ob lepram. c. j. de ꝙng. lepro. Si quis propter imbecillitatẽ coire minime valeat, nec cum sua vxore rem habuerit, iure etiam canonico soluitur matrimoniuz. l. in causis. C. de repudi. auctenti. de nup. §. per occasionem. ⁊. c. qó autem. xxvij. q. ij. item soluitur matrimonium, si altera par tium ante carnalem copulam, vel vtraqꝫ consentiat post corpo-ruz cõmixtionem, ad continentiam transire. c. ex publico. de cõ uersio. coniug. xxvij. q. ij. sunt qui dicunt. quod ⁊ superiore libro declarauimus. Nũc ad alia iura nuptiarũ abrogata iure cano-
15 nico ⁊ diuino transeamus. † Quamuis ergo naturalis ratio ⁊ ci uilis suadeat, vt parentibus, ⁊ patrie pareamus. l. ij. ff. de insti-tia ⁊ iure. instituta de nuptijs. §. masculi. vnde iussu parentis in matrimonio contrahendo ac consensus precedere debeat, pa-ternusqꝫ consensus in nuptijs desideretur, nec sine eo legitime nuptie habeantur. xxxij. q. ij. non omnis. iura tñ canonica aliud permittunt, liberis enim preter voluntatem parentum licet cõ-trahere matrimonium, quod firmum erit, quamuis ipsi paren-tes reclament. glo. c. hoc sanctum. xxxij. q. ij. ⁊. c. cum causa. de
16 raptoribus. † Si ergo filia inuito patre nupserit, postquã. xv. annum impleuerit. auc. vt cũ de appella. cog. §. si vero. gl. in. c. de raptoribus. xxxvj. qõ. j. in. l. non tantum. §. si emancipatus. ff. de ꝟtabulis. Archidiaconus in. d. c. de raptoribus. ⁊. xxxij. q. ij. bonorantur. indistincte pater teneẽ eã dotare, nec exhere-dare poterit. glo. in auc. non licet. C. de liberis preteritis. Sed ante hoc tempus etiam pater tenebitur eam dotare, modo nu-pserit honeste pone. Si ẋo ante vigesimũquintũ an. idigno nu-pserit, pater poterit eã exheredare, nec cogitur eam dotare. d. §. si emancipatus. ⁊. d. c. honorarur. argu. auc. sed ⁊ si post. C. ó inoffi. test. Si tamen digno nupserit viro nõ poterit a patre ex-heredari, sed pater tenebit̃ eam dotare, cũ nõ sit necessarius pa-tris consensus. xxvij. q. j. sufficiat. Quod intellige si ipsa filia do tem promiserit. Uidetur enim hoc casu ⁊ suam ⁊ patris rez pri liter gessisse. L. ⁊ ideo. ff. de i rẽ ẋso, alias nõ debet a pñe dotarivt voluit Bart. in. l. obligamur. §. lege. ff. de act. ⁊ obli. Alex. ꝙsi. xxxiij. vide tamen Soci. in cõsi. lvij. in. iiij. vol. Beleatur ergo illud Pauli rñsum. l. paulus. ff. de statu homi. eũ scz qui viuen-te patre ⁊ ignorante de ꝙiunctione filie ꝙceptus est, iustum filiũ nõ videri. Naz in matrimonio ꝟcto de patria potestate non est
17 disserendũ, † cũ in alijs ẽt spiritualibus necnon ab eiusdẽ depo-nentibus nequaquaz parentũ requiraẽ assensus. c. fi. de iudi. in. vj. sed sine consensu agere, ⁊ in iudicio esse liberi in huiusmodi causis esse possunt, contra. l. is nulla. ff. de iudi. Quicquid tñ dic-tũ fuerit, putaré ego ẽt iure canonico consensum patris in ꝟbẽ-do matrimonio necessariũ esse, inquit enim Ambrosius in. d. c. honorant̃. nõ est virginalis pudo. eligere maritũ, in mrimonijs autem cõtrahendis naturale ius ⁊ pudor inspiciẽdus est. l. ado-ptiuus. ff. de ritu nuptia. Ea igiẽ mulier que vult nubere, electio nem mariti parentibus deferat, ne appetentie estimeẽ author,
18 si ipsa de nuptijs suis electionẽ sibi vendicet. † Quinimo pater reuocare põt vota ⁊ iura prestita a filia, que est in domo, ⁊ pote state patris. xxxij. q. ij. mulier. Cum item dicatur, paterno arbi trio feminas iungendas esse viris, daẽ intelligi, ꝙ paternus cõ sensus desiderabaẽ in nuptijs, nec sine eo legitime nuptie habeã-tur iuxta illud Euaristij pape, aliter inquit, nõ sit legitimũ ma-trimoniũ, nisi a parẽtibus tradaẽ. xxxiij. q. ij. nõ ois. ⁊. xxx. q. v. aliter. si vero absqꝫ ꝙsensu pris filia nupserit, non ꝓpea rescindi
19 oz tantũ sacramẽtum, † sicut illa que vni desponsata de futuro, alteri postea nupsit per verba de presenti, non tamẽ rescinditur matrimonium.

matrimoniuꝫ.c.j.de spon.duo. q̃uis prohibitũ sit.c.ex literis. ij.de spon.ob dignitatẽ tanti sacri,ita ẽt q̃uis ꝓhibeaꝫ, ne filia in potestate sine ꝙsensu patris matrimoniũ ꝯbat,si tñ ꝯxerit,nõ rescindiꝫ.c.cum cã.de rapto.Si quis.n.inquit Augusᵗ. alicui mulieri fidẽ fecerit pactionis,nõ dꝫ aliã ducere, si aliã duxerit, penitẽtiã agat de fide mẽtita,maneant tñ cũ illa q̃ duxit,nõ.n. rescindi dꝫ tñ sacrm.xxxvij.q.fi.duobus. Multa ergo prohi-
20 bent,que tñ facta manẽt. †Et ea opi.mihi equa vr̃, vt quedam media via inter ius ciuile,ꝛ canonicũ teneaꝫ. Sẽper eniꝫ in cõiunctionibus nõ solũ quid liceat ꝙsiderãdũ est,sed ẽt quid honestũ sit.l.semper.ff.de ritu nup.Est aũt honestũ ꝙ in nuptijs ꝯbẽ dis pater ꝙsentiat.xxvij.q.j.sufficiat.Cõsiderãdus est igiᵗ parentũ ꝙsensus. Unde iure ciuili necnõ antiquo iure canonũ, nõ
21 datur † facultas rapte virgini,vel vidue,vel cuilibet muleri raptorẽ suum sibi maritũ exposcere,sed cui parentes voluerint,excepto raptore,eã copulẽt legitimo matrimonio, quoniam ingt Justinianus nullo modo ꝛ tpe datur a nostra serenitate licentia eius cõsentire,qui hostili more in nostra Rep.matrimonio studeᵗ coniungi. Adeoq̃ raptores puniendos iussit imperator, vt ẽt seruũ raptorẽ ꝙcremari voluerit penaq̃ ignis puniri.l.vni ca.C.de rap.vig. Oportet etenim vt quicũq̃ vxorẽ ducere voluerit,parentes vel alios quos decet petat,ꝛ cũ eoꝝ voluntate fiat legitimũ ꝙiugiũ.d.l.vnica.§.sinaũt.Cõsistere.n.nuptie nõ possunt nisi ꝙsentiant oẽs,id est, qui coeũt ꝛ quoꝝ in potestate sunt.xxxvj.q.ij.placuit.l.ij.ff.de ritu nup. C Placuit ergo, vt qui rapiunt feminas,vel furaᵗ,aut seducũt,eas nullatenus habeant vxores,q̃uis eis postmodũ ꝙueniãt,aut eas dotauerint, dotemq̃ dederint,vel nuptialiter cũ cõsensu parentũ suoꝝ acceperint.d.c.placuit.ꝛ.xxxvj.q.ij.nullus. Aliq̃n aũt vis infertur parẽtibus,ꝛ nõ puelle,veluti si ea ꝙsenserit raptori,aliq̃n vtriq̃ q̃ sine ꝙsensu parentũ ꝛ rapte puelle,aliq̃n vis infertur puelle,
22 ꝛ non parentibus,q̃ voluntate patris puelle violẽter abducit. xxxvj.q.j.c.fi.†Hodie vero iure nouissimo rapta puella ltime ꝯbit cũ raptore,si prior dissentio trãseat postmodũ in ꝙsensum, ꝛ qõ ante displicuit tandem incipiat complacere,dummodo ad ꝯbendũ legitime sint persone.c.fi.de rapto.imo q̃uis parẽtes
23 reclamẽt,nihilominus firmum erit.c.cum causa.eo.tit. matrimonium.†Quatuor enim legitima in iure canonico reperiunᵗ matrimonia.trigesimasexta.q.ij.tria quorum primum est,virgo casta in virginitate viro data legitimo.Secundum virgo in cinitate deprehensa a viro,ꝛ illi per per vim copulata,si voluerit pater eius,dotabit eam.vir iste quãtum iudicauerit pater, ꝛ dabit pretium pudicitie eius.Tertium filia predicta deprehensa, si non fuerit voluntas patris,trahet eam a predicto viro ꝛ tradet eam alij.ꝛ dotabit eam,ꝛ erit legitima vxor.Quartum, duꝫ mortua fuerit vxor cuiuslibet,licet illa accipere aliã, sed neq̃ re-
24 liere mortuo viro.xxvij.q.ij.addiᵗ.†Jus ergo potestatis pater ne post ꝯctas nuptias adeo mutatũ est,vt ẽt filia q̃ nupsit,a patria manu liberatã esse crediderit.pp.n.nuptias,ingt deus reliquet homo patrẽ,ꝛ matrẽ,ꝛ herebit vxori sue, vt vna caro simul sint,nec vir sui corporis,nec mulier potestatem habeat, sed alter alterius sit in potestate.Cũ igitur nemo duobus dñis seruire possit, ne qs nisi mõstruosus duo capita possit habere, multier aũt sit in viri potestate,virq̃ sit caput mulieris,ꝙsequẽs est mulierem in solius viri esse potestate.Quare eã a patre emãcipatã esse puto. Nã mulier noie ac familia patris relictis in viri nomẽ,in viri familiã,in viri potestatẽ trãsit,ac in manu viri esse dr̃ ergo,ꝛ extra patris manũ censebiᵗ,ideoq̃ ipsa emãcipata.i. extra manũ esse diceᵗ iuris saltẽ fictione. Preterea oibus fere
25 in rebus matrimonij carnalis ad spirituale fit cõparatio ob spirituale aũt veluti † si quis efficiatur sacerdos,perit patria potestas ob rei spiritualis dignitatẽ.c.indecoꝝ.de eta.ꝛ quali.idez ergo de altero dicẽdũ,cũ etiam naturam spiritualis matrimonij participet q̃tũ ad vinculũ sacri,cuius iudicium soli ecclesiastico iudicio cõpetit,dignitasq̃ maxima carnali ẽt matrimonio tribuatur,imo matrimonium ꝯbere eque digna ꝛ sancta res est,vt ingredi monasteriũ.glo.institu.de nup. Item in bis q̃ iuris publici sunt, non hr̃ respectus ad patriam potestatem. Bar. in.l. illud.ff.qõ cuiusq̃ vniuer. Nuptie vero in fauorem ꝛ vtilitatem reipub.ꝛ pro generis humani cõseruatione institute sunt.xxxv. q.j.cũ igiᵗ merito ergo reijciendus est ille patrie potestatis ri-
26 gor maxime cũ hodie matrimonia regantur iure poli, nõ iure forinqui,vt adhereaᵗ vxori sue,nulla alia egemus rõne,sed hoc verũ fateri opꝫ,filiã q̃ nubit tacite emãcipari, a patre videri, ac in potestatẽ,nomẽ familiã manũq̃ viri trãsire.l.cũ i adoptiuis.C. de ado. Bar.in.l.fi.C.de pui.scho.li.xij. Jura ergo q̃ rõne patrie potestatis quãdã inter patrẽ ꝛ filiã dotis cõmunionẽ induxerũt,ne filia ob integrã actionẽ dotẽ receptã perderet, cogaᵗ que postea pater itẽq̃ eã dotare,hodie locũ non habere ostẽdimus. Maior nãq̃ ratio ex parte filie ꝓcedit,ne pater receptaꝫ dotẽ consumat,filiaq̃ indotata maneat aduersus vtilitatẽꝫ reipub. Bar.in.l.soluto.§.qõ si in patris.ff.solu.matri.l.j.ff.eodẽ.
27 † Sed ꝛ propter suspitionẽ patris aut paupertatem,actio in filiã ꝙsolidaᵗ,ea que patris paupertas emancipationi comparatur,censeturq̃ filia tacite emancipata.glo.ꝛ Barto.in.d.§.qõ si in patris. Multomagis propter vinculum matrimonij quod nemo dissoluere potest filiam nuptam tacite emãcipatam dicemus. C †Adde ẽt ꝙ iure ciuili filiusfamilias a patria ptestate
28 eximitur ꝓp dignitatem veluti patriciatum.l.fin.C.de ꝙsul.lib. xij.ob summam igitur matrimonij reuerentiam ꝛ dignitatem a patria potestate liberabitur,cum non maior fere reperiatur dignitas q̃ matrimonij. Quis ergo patiatur patrẽꝫ posse ꝓ emancipationis modũ suis nexibus filium relaxare, diuinam autem prouidentiam non valere eam quam viro ꝙiunxit, matremq̃ facit ab aliena eximi potestate.d.l.fi.ne si ꝯrium approbetur per
29 quãcunq̃ machinationẽ nuptialis amor minui videatur. † Si igitur bona sit dignitatis patriciatus ad sacramentuꝫ matrimonij similitudo.filia que cõstãte matrimonio a manu patris erat liberata post solutũ matrimonium in patris potestatem reuertetur,quẽadmoduꝫ is qui ob dignitatem liberatus fuerat, amissa dignitate potestati patris restituiᵗ.auc. de dignita.§.generaliter.colla.vj.qsti.ix. Nec etiam ea que ita sue potestatis sit,perdet aliquod ius legitimorũ,sed sunt ꝛ generi ad eã,ꝛ ipsi ad genus intacta,ꝛ ex natura seruata iura. Ob emancipationẽ.n. ius naturale nõ tolliᵗ,nec pater desinit esse pater,nec filius nomen filij amittet,nõ.n.ꝓp rescisionem is qui filius iustus est, efficieᵗ nõ filius.d.auc.§.illud quoq̃.l.j.§.si emãcipatus.ff.ꝺ bono. pos sess.ꝯrabu.id est ꝓp emãcipationẽ siue ius qõ pretor emancipatis cõcessit.†Nã emãcipati liberi iure ciuili nihil iuris habẽt.
30 insti.de bere.q̃ ab intesta.§.emãcipati.sed pretor naturali equitate motus dat eis bonoꝝ possionem contratabulas testamenti patris,aut aui,vnde ea rescisio siue ius emancipationis efficit, quo magis pretor eos admittat ad successionem. Jsq̃ est verus intellectus legis tertie in themate si emancipatus de bono.pos. ꝯrabulas. Quam legẽ ita difficilẽ existimauit Lancelotus polytus vt cũ Papie mille fere conclusiones ꝓposuisset,inter alias erat hec. Quod paragraphus si emancipatus in.l.iij.ff.de bon. pos.contratabu. nũq̃ fuit intellectus, nec vnq̃ intelligeretur. Ea verba accepi ab illo eloquentissimo iurisconsulto And. alcia.qui etiam fatebatur se millies a.xx.an.legisse,nec adhuc intellexisse. Ego vero hunc intellectũ excogitaui,vt scilicet per rescisionẽ iurisco.intelligat emãcipationẽ insq̃ ꝙ ꝓtor emãcipa-
31 tis tribuit,q patris iudiciũ rescindũt.l.j.ff.de leg.ꝓst.†Maꝫ dubiũ putauit esse iustinianus,an filius ob dignitatẽ emancipatus censeaᵗ ius legitimoꝝ amisisse,ꝛ ideo sanciuit non perdere, sed generi ad ipsum,ꝛ ipsi ad genus seruata iura manere.d.auc.q̃ de dignita.§.pe. Nõ ergo ꝓp emãcipationẽ qui desinit esse filius,sed ob eã a pretore admittiᵗ,nec repellendus est ab hereditate,licet iure ciuili nihil iuris emancipati habeant. Nec absurdꝫ est emãcipationẽ appellari rescisionẽ. Maꝫ olim emancipatio fiebat ꝓ quẽdã ꝯctũ ꝛ imaginariã vẽditionẽ,aderatq̃ familie emptor,q̃ statiꝫ emptũ a parẽte filiũ manumittebat,eoq̃ mõ rescindebatur ꝯctus emptionis,neq̃ amplius in dominio emptoris manebat,sed sui iuris efficiebatur. insti. de testa. in ꝓn. Sine igitur rescisio ꝓ emãcipatione capiaᵗ, sine vt voluit Alciatus,pro iure rescisionis qꝺ pretor emãcipatis liberis tribuit vterq̃ intellectus mihi verus vr̃. Alius intellectus dari põt,vt per rescisionẽ intelligamus rescissam emancipationẽ. Cum.n. iste filius emãcipatus cãm ingratitudinis cõmisisset, vxoremq̃ inhonestã absq̃ ꝙsensu patris duxisset, merito emãcipatione rescisa,dãno libertatis immerite mulctandus erat.l.vnica C.de ingra.lib.vide.l.nationes.C.de reuocan.dona.ꝛ.l.ij.C.de lib. ꝛ eoꝝ libe. Neq̃ aũt ob rescissam emancipationem, is qui filius iustus est,efficieᵗ non filius, cum rescisa emancipatio fiat quo magis admittaᵗ nõ quo minus admittatur.d.§.si emãcipatus. De his bactbenus. Si quis filiusfamilias in tali sit dignitate q̃ cũ reddat emãcipatũ,isq̃ filius vxorẽ duxerit,eã quoq̃ emãcipatã dicemus,cũ mulieres radijs ꝛ dignitate maritoꝝ coruscare debeãt. Neq̃ ẽt minor est fauor libertatis q̃ seruitutis.mu-
32 lier aũt † que seruo nubit,olim seruilis efficiebatur conditionis

ex senatusco. Claudiano. l. vnica. C. de senatusco. Clau. t. xxix. q. ij. portatus seruitutēq; a marito recipiebat ergo multomagis ea que patricio nupsit patricia diceť, viriq; priuilegio gaudebit. Eo igiť mō filia q̄ nupsit, saltē efficieť emancipata. Quod t idē in oibus, que viro coniūcte sunt, obtinere crediderim. Quānis aūt filia nupta a patre emācipata tacite cēseať, tenebitur tñ ipsum patrem honorare t reuereri, vt ratio t diuinum preceptū admonent. Ecōtrario pater liberis quānis emācipatis, aut matrimonio q̄iunctis, equitate subuenire dz. Nam filia licet emancipationis libertate gaudeat non tñ sine patris scientia ad secundas connolare debet nuptias. l. vidue. C. de nup. Unde manifestum est, emancipationis ius naturali iuri minime obesse. in dote igitur aut dotis actione dāda officium iudicis interponendum erit, quatenus, t filie, t patri, competenter consulatur. l. si cum dotē. §. necnon. ff. solu. mat. ne scz filia integram dotem receptam perdat cogaturq; postea pater eam dotare. aut ex diuerso pater integram dotem receptam dilapidet filiaq; indotata maneat aduersus vtilitatē publicam. Bar. in. l. soluto. §. q; si
33 in patris. ff. eo. ¶ † Ultima hec sit ratio qō iure veteri emancipatio cū iniurijs, t alapis fiebat, eoq; modo a paterna manu liberabať, auc. q̄ de dignita. in prin. Que consuetudo, t ius antiquum adhuc hodie omnibus fere in locis obseruať. Idē etiā obseruare Bononienses ait Accursius. d. auc. que de digni. ver. iniu. in desponsandis. s. puellis. Eodem iure vtunť nostri Galli, qui vxores in potestate dicunť habere. vt sepissime in sponsaliū solēnitate vidi. Unde existimo hunc alaparum morē, mutuāq; pugnoq; verberationē, que in huiusmodi sponsaliū solēnitatibus quotidie obseruatur, ab illa veteri emancipatione descēdisse, vt notū sit, eam que viro coniungitur a manu patris liberari. Eam. n. rōnē a rusticis et viris intellexi, cum interrogarez qua de causa ista pugnorum t alaparum pugna in desponsatione fieret, ipsi respondebant, quoniam filia que viro traditur a manu patris eximereť, nec amplius in paterna castigatione maneret. ¶ Alia sunt item iura que a iure canonico abrogata sunt,
34 veluti ea † que mulieribus ante luctus annum nubentibus penas imponūt. Hodie enim viduis permittitur statim a morte virorum iterū nubere absq; vlla infamia aut pena. Iure aūt ciuili nouo, t nouissimo adeo odiosa erant secūda vota. vt Justinia. multas rescripserit penas in mulieres scōo nubētes aut ante luctus annū. l. decre. C. ex quib. causis ifra. irroge. Mulieres, inquit, que intra tēpus luctus nuptias ḡbūt, vna cū viris perpetuo edicto labē pudoris ḡbunt, ac iure notissimo sunt infames. l. j. C. de secun. nup. Mulierq; que perdito viro intra annni spatium alteri festinauit nubere, honestioris nobilioriscq; persona, t decore t iure priuať, atq; omnia que de priotis mariti bonis cō secuta fuerat, amittit. l. ij. C. eod. l. si mulier. C. ad senatusco. tert. Ceteras penas, qm̄ in vsu esse desierunt, omitto. vide in auc. de
35 nuptijs. t auc. de resti. t ea que par. §. vnū siquidē. † Illud autē sciendum, illū luctus annū a iure introductum equam in se rōnē continere, ne scz si mulier statim mortuo viro nuberet de prole dubiteť. l. consensu. §. si vero. C. de repud. l. liberorum. ff. de his q no. infa. Eaq; ratio adeo iusta mihi vř, vt missuz sit, quare aliud a iure cano. constitutū sit ob ea Pauli verba, mortuo viro nubat in domino, a quibusdam pro arbitrio explicata. ¶ Noster item Justinianus non tantum eas odio habuit feminas, que in
36 tra luctus annum viro nuberent, sed etiam † penas aliquas secūdo nubentibus, licet post annum instituit. aucten. de non eligen. secun. nuben. t aucten. de nuptijs. §. si vero expectat. Estimauit enim optimū laudabile t dignū oratione esse, vt mulieres ita se honeste tractent, quatenus que semel ad virum peruenerunt, inuiolatū seruent morientiū thoq;, t huiusmodi mulierem t miramur pariter t laudamus, t nō procul a virginitate. d. aucten. de nō elig. secū. nup. §. optimū ponimus. Felix enim t beatum est vtriq; ḡbentiū, in priore coniugio perdurare, t non procreatam sobolē sequentibus matrimonijs forsitam contristare. d. auc. de nup. §. soluto igiť. Nā pp secūdū matrimoniū, anima defuncti cōtristari dř. d. auc. de nup. §. nos igiť. Unde apparet Justinianum castitatem maxime coluisse. auc. quib. mod. natu. effi. legi. §. nouimus, quam solum Deo cum fiducia animas hominum repzesentare posse credidit. auc. de lenoni. §. sancimus. Fauor et castitatis t pudicitie conseruande, mortis periculo pponi dz. l. ij. §. virginius. ff. de orig. iur. l. isti quidē. ff. quod metus causa, cū virginitas, vel castitas semel corrupta restitui non pos
37 sit. l. vnica. C. de raptu virgi. † Non autem timeant mulieres, si se continere non possunt, ad secunda vota migrare. Neq; enim ex his que dicta sunt ad necessitatem deducimus amaram, t nostroq; tēpoq; indignā, vt metu castaq; nuptiarum, licet secūde sint, t ab eis abstineāt, t ad interdictas pmixtiones descendant ac corporis corruptiones. d. auc. de nō elig. secū. nub. §. si vero. si mulier non posset viri defuncti thoq; inuiolatū seruare, cū forsan t iuuentus hoc non patiatur, nec possit ḡ feruorez nature resistere, quez retinere philosophie est perfecte. d. §. nouimus. cū nihil sit amoris furore vehementius. Non propterea torquēda est mulier, nec interdicende sunt ei cōes leges, sed ad viri alterius nuptias veniat honeste, t omni luxuria abstineat. d. auc. ō non elig. sec. nub. §. si autem. Mulieris. n. pudicitie q̄gruit matrimonium ḡbere. l. mulier. la. j. §. cum proponeretur. ff. ad treb. Quare mortuo viro mulier cū soluta sit a lege viri, qñcūq; libebit nubere poterit ēt intra tēpus luctus, nec propterea in notaz infamie incidet. c. pe. t fi. de secū. nup. Cum secūdum Apostolum, mulier mortuo viro ab eius lege sit soluta, t nubēdi cui vult in dño liberā bz ptātē. Deus enim masculum t feminam propagandi generi causa nuptiali castitate q̄iunxit, t secundas nupt.
38 licitas esse monstrauit. xxxj. q. j. Deus. Igitur si mulier intra tē pus luctus nubat, cōcessa sibi ab apostolo vtitur potestate. † In matrimonijs aūt ḡbendis sacre leges, sacros canones imitari debent, vt t Imperator vř voluisse cum negocia ecclesiastica secundum sacras t diuinas regulas emendari iussit, quas etiaz, inquit, nostre leges sequi nō dedignantur. auc. vt cleri. ap. prop.
39 episco. §. j. auc. de eccle. titu. t priuileg. † Neq; vero tantus iura imperatoq; odiosas esse secundas nuptias voluerunt sed etiā iura canonica, que bigamum in episcopum eligi non permittunt. xxv. dist. nullus. immo nec ad sacros ordines promoueri cum secundum Apostolum, oportet Episcopum, vnius vxoris esse virum. xxv. dist. deinde. Itē in connubio secundaq; nuptiaq;, prosbyteri interesse non debent, nec illis benedicere, ad exhortationem continentie. xxxj. q. j. si qua t glo. j. in. c. j. de secun. nup.

FINIS

TRACTATVS

Bikeogamias Joan. boschei Neustrij, Liber tertius.

SVMMARIVM

1 Voces sunt earum passionum, que in anima sunt note.
2 Bartolus notatus quod in explicanda verborum proprietate sit superstitiosior.
3 Bos, generali significatione quid comprehendat.
4 Bos, q̄ ad nuptias attinet, quid significet. t nu. 12.
5 Compensatio non admittitur de quantitate ad speciem.
6 Impensis dotem minui, quomodo intelligendum sit.
7 Dotali re extincta dos non remanet.
8 Dotis appellatione ea etiam que nondum tradita promissa tamen est propie continetur.
Statutum de dote lucranda locum habet in dote promissa.
9 Dotata a patre cēsetur ea, cui testaméto patris dos relicta est, exclusisq; dotatis filijs a successiōe p statutū, excludiť t illa.
10 Extensioni a propria significatione ad latiorem locus est in correctorijs.
12 Dotatis t nuptis per statutum a successione exclusis, non excluduntur desponsate per verba de futuro.
Filia cuius dos patri restituta est, eo mortuo actionez habet aduersus heredes ad eam recuperandam, si ab eius successione excludatur.
13 Dotem mulier viro datam post sponsalia ante nuptias, nō secutis nuptijs repetit conditione ob causam vel sine causa, t nō nunq; rei vendicatione.
14 Dotem repetens nuptijs non secutis, eisdem priuilegijs vtitur quibus t ea que dotem solu. mat. repetit.
15 Dos incestas aut illicitas nuptias contrahentis an t quādo fisco applicetur.
16 Uxori dotem condicenti maritus exceptionem de iure fisci opponere non potest.
Principes lege fiscali soluti sunt.
17 Dos in matrimonio putatiuo quando dicatur.
Statutū circa dotes disponēs an extēdať ad dotes opiatitias.
18 Dos quedā profectitia est, quedam aduentitia.
Dos profectitia que dicatur. 19 Dos

19 Dos quedam confessa est, quedam numerata.
Dotis confessio que fit constante matrimonio presumitur donandi animo fieri.
20 Renunciatio donationis speciem obtinet.
21 Donatio inter virum ⁊ vxorem morte donantis renocatur.
22 Donare vxori non propterea presumitur maritus, qó dotem recepisse se ab eo confessus sit, qui eam dare tenebatur.
23 Confessio dotis recepte nondum tamen numerate ante matrimonium facta quem effectum habeat.
24 Confessio dotis recepte facta in fraudē creditoꝝ eis nō nocet.
25 Dos soluto ēt matrimonio ante repetitionē ppria appellatur.
26 Dos ab executione nomen habet.
27 Mulier ab heredibus mariti ali dz ante dotis restitutionem.
28 Dos restituta non amplius dos est vnde nec ei priuilegia dotis competunt.
Hereditas adita non amplius hereditas est.
29 Dos iniuste repetita dotis nomen retinet.
30 Dos etiam in nummo vno consistere potest, quamuis oneribus matrimonij deseruire non possit.
31 Donatio propter nuptias quid sit.
32 Dotis ⁊ donationis propter nuptias iura communia. ⁊ nu. 35.
33 Donatio propter nup. sol. matri. ad virum redit quemadmodū dos ad mulierem. ⁊ nu. 42.
Mulier quibus casibus donatas sibi res a marito propter nupt. possit vendicare.
34 Alienatio rerum donatarum propter nuptias est prohibita.
Mulier in donatione pp nup. nō hz priuilegium antelationis.
36 Sponsalitia largitas quid sit.
37 Dotalicium seu donarium quid sit.
38 Nuptie etiam citra dotalia instrumenta contracte, rate sunt.
39 Donationem pp nuptias non meretur que dotem non offert.
40 Mulieribus indotatis qua ratione consultum sit a Justiniano.
41 Usufruc. dimidie aut tertie partis bonoꝝ mariti vxori in quibusdam regionibus ex. l. municipali debetur, ⁊ in quo a quarta iure introducta differat.
43 Dotis ⁊ donationis pp nupt. pacta ⁊ lucra equalia esse debēt.
44 Dotalicium nihil cōe hz cum dote aut donatione pp nupt.
45 Dotaliciū nonnihil conuenire videtur cū ea quarta quam Justinianus mulieribus indotatis in bonis viri concessit.
46 Justinianus notatus inconstantie.
47 Vir vxorem alere tenetur, non econtra.

Qui terminos ignorat, vix fieri pōt, vt nō paralogisetur, dicebat ille Peripateticus philosophus. Non enim quis de aliqua re q̄ non intelligit pōt iudicare. †Sed cū voces sint certū que sunt in anima passionū note. Arist. li. j. periherminias ante oia curare debemus, ne ignoratis illis, in illud paralogismi vitium incidamus. Quod quidē eueniet, si nō nomē dotis ⁊ donationis pp nuptias, cuius vtriusq̄ nomis interpretationē vna cū differētia summus futuri, intellexim⁹. Et vt dicebat Celsus. Scire aliqd, nō est verba tenere, sed vim ac ptātē. l. scire leges. ff. de leg. Nec putemus in ꝟbis leges aut iura esse, sed in sensu, nō in superficie, sed in medulla, nō in sermonū foliis, sed in radice rōnis. j. q. j. marchion. Ceterū nostri doctores, plus olei ⁊ opere in explicādis terminis q̄sumpserūt, q̄ in sensu pquirēdo. †Qó si qs Bartoli inter ceteros docto. prin cipis, volumina legerit in explicandis noibus magistralibus vt vocāt, maiorē cōmētarioꝝ suoꝝ partē q̄sumpsisse reperiet. Cū plerunq̄ dō proprietas verboꝝ attēditur, sensus veritatis. c. p pterea. de verb. sig. amittit. Unū exēplū plz citare, in hoc. s. do tis noie, in cuius interpretatione ita videbis doctores adinuicē altercari. Boct. in rub. ff. sol. mat. quēadmodū dos pet. quēadmodū antiqui sophiste in duas sectas diuisi, quaꝝ vna nominaliū, altera realiū dicebat, inter se cū suis Elēchis ⁊ fallacijs pugnabant, ac veluti diuersi generis aues garriebāt, adeoq̄ sophistice agebāt, vt ꝟbis hoies fallerēt. Cū vtriq̄ ꝟba instituta sint nō vt p ea seinuicē hoies fallant, sz vt eis qsq̄ i alterius noticiaz cogitationes suas pferat. xx. q. ij. is aūt. Jta ⁊ Azo cū sua secta rē dotatā ⁊ nō nomē dotis definiūt, Bar. deinde magis q̄ cōfuse descripsit. in l. j. ff. sol. matr. in qua hereſi post ipsuꝝ Bart. multi docto. fuere. Ego ꝟo inter vtrūq̄ volabo, ⁊ in medio tutissimus ero, neq̄ nomē, neq̄ rē, sed vtrūq̄ paucis verbis ōclarare conabor. †Primū āt nosse oportet, dotis nomē adeo gnale eē, vt qcqd precipuū alicui datū est siue a natura, siue ab hominibus, id dos dicat. hinc animi dotes p virtutib⁹ ⁊ dotes corporis dīr. in iure ēt predioꝝ dotes appellant, que sint pro illoꝝ cultura destinate pecunie. l. scie. §. liberto. ff. de fun. instru. Item dos ecclesie dr. ut sicut. de q̄sec. eccl. ⁊ dos q̄ dat sanctimoniali monasteriū ingrediēti. Bar. in. l. j. §. si parēs. ff. si qs a parē. fu. manu. de his oibus dotis speciebus hactenus. dos aūt quantū †ad nuptias attinet, p re seu pecunia ex cā matrimonij viro data accipitur. arg. l. v. §. peculium. ff. de pecul. verioꝝ Azo. fuit snia. magis. n. res q̄ verba intuenda sunt. l. promittendo. ff. de iure dot. Dotis ergo nomē vniuersitatē quandā significat, veluti cū dicimus impēsis dotē ipso iure minui, nō ad singula corpora, sed ad vniuersitatē erit referēdū. l. j. §. impēse. ff. de dote preleg. †Nā de quantitate ad speciē nō fit cōpensatio. l. fi. C. de cōpē. nec in speciebus cogitur qs admittere sociū. l. si nō sortē. §. si cen tū. ff. de q̄di. indebi. sed diminutio fit respectu ipsius vniuersitatis, id ē, totius iuris, qó tāto minus efficit. l. si is q stichū. ff. de iure dot. Qó ergo dr impensas necessarias †ipso iure dotē minuere, nō eo pertinet, vt si fundus in dotē sit ōsinat aliqua ex parte dotalis eē. Sz nisi impēsa reddat, aut pars fundi, aut totus retineatur. vñ ēt apparet dotē pro re dotali accipi, q ob eas impensas manebit maritus in reꝝ detentatione, ⁊ hec est dotis diminutio. nō aūt ipso iure corpora diminuunt, sed remanēt dotalia, nec interea alienari. d. l. si is qui stichū in fi. pūt. Si ꝟo dos in pecunia esset, ipso iure. l. qó dr. ff. ó impēsa. minueret. idem si estimata essent corpora in dotē. d. l. qó dr. data. dos igitur sepiꝰ pro re ipsa dotali accipit, vt cū dr, dotē dari, restitui peti, vēdicari, numerari. l. dedit dotē. ff. de colla. bon. l. ij. §. fi. ff. de priuil. cred. l. dotē a patre. C. de iure dot. l. si a gño. ff. de vsucap. l. in rebus. ⁊ l. ēt. C. de iure dot. l. si pater ignorans. ff. sol. matr. aliqñ āt p ipsa actione ⁊ iure vniuerso accipitur. l. j. ff. de dote prele. qño corpora in dotē data alia a dote considerant. Eoq̄ casu dotem a re dotali, vt q̄cretū ab abstracto veluti depositū a re ōposita. fac. l. j. in fi. ff. de rer. diuis. differre crediderim. arg. l. hz. ff. de dote preleg. Bar. in. l. cū pater. §. pater filie. ff. de leg. ij. †Illó aūt notū sit, re dotali extincta, dotē minime manere. l. j. C. de iu. do. l. plerunq̄. ff. eod. hz aliud in peculio dicat. l. peculiū. ff. de pecul. leg. Dos itē hz ab executione nomē acceperit. Bar. in. l. iurisgentiū. ff. de pac. doq̄ dicat qñ data est, vt etymus ostendit, tñ dos promissa †q̄nis nō tradita, ppria dos dicēda. gl. in. l. j. §. accedit. C. de rei vxo. ac. lex enim eā que dotē promissaz hz, dotez habere dicit. l. cū post. ff. de admini. tuto. l. j. ver. ⁊ si tm. ff. ó colla. idēq̄ indicamus de dote data. d. l. si pater ignorans. l. fi. C. ó dot. promis. Uñ stipulatio vel statutū de dote lucrāda, ēt in promissa locū habebit. l. ex morte. C. de pac. quen. l. si dona. vbi Jaso. ff. de q̄di. ob caus. maxime si creditor sit in mora. l. in executione. ff. de ver. obl. ne frustratori mora prosit. c. morā de reg. iu. in. vj. Bar. q̄si. cxxij. Qó si promissor non sit in mora, nō erit propria dos, sed quadā iuris interpretatione, cū nihil intersit rē qs an actionē habeat. l. qui actionē. ff. de reg. iur. Que aūt de stipulatione vel statuto de lucrāda dote dicta sunt in promissa locum habere intellige, nisi ꝟba statuti de dote data vel numerata mētionē facerent, vt per Bar. in. l. iubemus. §. sane. C. ó sacrosan. eccle. Alia inde oritur dotis interpretatio. †Si. n. statutū filiā a patre dotatā a successione excludat, illa cui pater in testō dotē reliquit, dicet dotata excludet q̄ a successione. Bart. in. l. titio centū. §. titio gño. ff. de q̄diti. ⁊ demō. l. nō est. ff. de ritu nupt. Nā filia cui dos ex testō est assignata, dr dotata. arg. d. l. nō ē. ⁊ l. qui pupillā. ff. de adulte. gl. in. l. cū plures. §. pen. ff. de admi. tur. lex que municipalis factū patris, q fecit qó in se est, q̄tūcq̄ i se fuit actū exercuit dotādi, respicit. Bar. in. d. l. titio cētū. Cū ergo id statutū ea rōne inuitatur, ne facultates extra masculoꝝ familiā deferant, †ea de cā fiet extēsio de propria significatione ad latā, cui locus est ēt in correctorijs. Alciat. in. l. ij. ff. de ꝟbo. signi. gl. in auc. vt hi q obl. gl. in clem. j. verb. eligatur ó electio. Hinc infertur, qó hz ante matrimoniū ꝯctū proprie non sit dos, tñ pro dote habebitur ex presumpta legis mente, q̄ qualitas alicuius dictionis indicat. Bar. in. d. l. titio cētū. veluti ea qualitas a statuto adiecta. s. a patre. †Si vero statutū diceret mulieres dotatas ⁊ nuptas extātibus masculis nō succedere, in despōsatis de futuro locū nō haberet. Cy. in. l. nō sine. C. de bo. que lib. vbi Bal. diuersa. n. est rō inter hec verba, dotata ⁊ nupta. Quare si patri ex stipulatione sibi soli reddi facta, dos post solutū matrimoniū restituta sit, nihilominus filia vidua adhuc

dicetur dotata, ꝛ ĩ patre mortuo a successione excludet, sed ꝫ heredes agere poterit ad restõnez dotis patri restitute. aucten.
12 sed ꝙuis. C. de rei vxo. ac. † Bonis quoq; nomẽ aliqñ latius accipitur, qñ ad matrimoniũ tps ꝙfertur. l. Theopõpus. ff. de do. preleg. Jdẽ si nominis cã sic ꝫbentes per quãdã anticipationez seu prolepsim. l. si seruo. ff. de iur. dot. appellant, idẽq; in dispositione legis, cũ eiusdẽ rõnis equitas ꝛba plenius accipi suadet. lex Julia. ff. de fun. do. vt merito Soci. in rn. ff. solu. matr. latius sumpto vocabulo dotẽ ẽt ante nuptias crediderit posse dici. Si
13 tñ † mulier ante nuptias ꝛ post sponsalia de futuro rẽ dotalẽ dederit spõso vt statim dñs efficiat, qđ semp in dubio presumitur. l. j. ff. de vsucap. pro do. nõ secutis nuptijs, pro ea dote repetẽda aget ꝙdictione ob cãm vel sine cã. l. j. C. de condic. ob can. aut si nõ dedit vt statiz trãsferret dñium, aget rei vendicatione. l. dotis fructus cũ seq. ff. de iur. dot. ꝛ priuilegio vtetur, hodieq; habebit tacitã hypothecam ẽt cũ prelatione. l. ij. cũ seq. ff. de priuileg. cred. l. fi. C. qui pot. in pig. hab. l. lege iulia. ff. de fundo dot.
14 Si itaq; sponsa † dotẽ dederit, ꝛ nuptijs renunciatũ est, tametsi ipsa dotẽ ꝙdicat, tñ equũ est hanc exẽplo dotis ad priuilegium admitti. l. si spõsa. ff. de iure dot. ẽt si nullũ matrimoniũ ꝫctũ sit. d. l. ij. §. si spõsa. ff. de priui. credit. Jdẽ dic si minor. xij. annis ad domũ quasi vxor deducta sit, lz nõdũ vxor sit. interest. n. reipu. ꝛ hanc solidũ ꝙsequi, vt etate ꝓmittente nubere possit. l. interest ff. ꝺ priuileg. cred. Dabimusq; ex his causis mulieri priuilegiũ. l. dabimus. ff. eo. Jdẽ dõm est de dote data pro matrimonio putatiuo ꝛ nõ vere, ignoranter ꝫcto. l. si serua. ff. de iur. dot. l. si cuz dotẽ. ff. solu. matr. l. ij. ff. de priuil. cred. Cõpetet. n. ꝙdictio ob illã dotẽ que nõ carebit priuilegio. Hec. consi. xxxv. Et hec vera
15 sunt † quoties nuptie ꝙuis inceste nullo modo secute sunt. l. finali. ff. de ꝙd. sine cã. Sed eis secutis ꝓ delictũ vꝝ ius ad fiscũ ptinere. Publicatur. n. dos incestas vel illicitas nuptias ꝫbentis. l. si qs. C. de incest. nuptijs. dũmõ mulier ꝛ ius ꝛ factũ sciens ꝫxerit. Sed ꝛ si iuris ignorãtiã alleget, nõ tñ excusat, cuz error duntaxat accerrimus inflectatusq; excusationẽ prebeat. l. qui ꝫ
16 . C. de incestis nuptijs. † Nõ putauerim tñ de iure fisci quicquã a marito excipi posse. l. is ꝙnter. ff. familie herciscunde. Et ideo vxori ꝙdicẽti nõ obstabit alieni iuris exceptio. l. si seruꝰ plurĩ. vbi Jas. ff. de leg. j. qđ maxime in principibus dõm est, qui lege fiscali soluti sunt. c. ꝛ si necesse de donatio. inter virũ ꝛ vxorem. vbi Jo. and. ꝛ Card. Quãuis. n. summus põtifex possit adiri a non recognoscentibus superiorẽ, nõ tñ penas poterit exigere fisco applicãdas. doct. in. c. nouit de iudic. ꝛ d. c. ꝛ si necesse. Eo autem casu coniuges excusari possent, si allegarent se ꝫxisse, qa sperarent a summo põtifice dispẽsationẽ. in ijs. n. casibus qbus solet dispensari, probabilis videtur hec allegatio. Lidẽ iulianus. ff. de leg. j. vbi do. vt a tali pena excuset, que citra dolum saltem presumptũ. l. si adulterĩ. §. idẽ polioni. ff. de adulte. ꝛ Salic. in.
17 d. l. q ꝫ, nõ cõmitatur. † Dos igitur in matrimonio putatiuo, dicitur, qñ vterq; coniugũ ignorãtiã. c. ij. ꝛ. c. ex tenore qui filij sint legi. gl. in. l. dotali verb. prestabit. ff. de fundo. dot. pretenderet. Qñ tali casu in pacto vel statuto verba de lucro dotis faciente hmõi opinatitia dos cõprehenderetur. l. penul. in fin. ff. qđ falso tuto. Veluti si pater filiã que nõdũ etatis est nubilis, viro coniunxit, vꝝ hoc fecisse magis affectu propẽsiore ꝙ dolo malo. d. l. pen. §. iulianus tractat. Et ideo dos data nomine illius filie, fisco nõ applicabitur, tanq; matrimoniũ ꝫ ius ꝫctum sit. Nã etatis prohibitio nõ est perpetua, cũ spes sit filiã illam ad nubilem etatẽ puenire debere. ¶ Jdẽ dic in statuto executionez instrumentis dotalibus ꝙcedente. l. si cũ dotẽ. §. fi. ff. sol. ma. vbi Ale. Quod intelligendũ quoties de fauore mulieris ageretur. interest enim eius ꝙ primũ dotẽ repetere, vt alteri nubere possit. l. ij. ff. de priuil. cred. Respectu vero lucri qđ marito applicare posset, nõ ita est. l. insulã. ff. solu. ma. l. j. C. de condi. ob cau. doct. in.
18 d. l. si cũ dotẽ. §. fi. † Dos item quedã ꝓfectitia, quedã vero aduentitia dr. profectitia dos est que a patre vel a parente profecta est de bonis vel facto eius. Siue igitur parens dederit dotem, siue procurator eius, siue iussit alium dare, siue cũ quis dedisset negotium eius gerens, parens ratum habuit, profectitia dos est. l. profectia. ff. ꝺ in. dot. Nihil añt interest cui detur dos profectitia, siue filie in potestate siue emancipate. Naz non ius potestatis sed parentis nomen dotem profectitiam facit. d. l. profectitia. in fi. Sed si certam quãtitatẽ vxor sub ea conditione viro dederit, vt pro filia gño in dotem daret, nõ videtur vxor marito donasse, nec eo casu interdicta est a iure donatio inter virum ꝛ vxorem, non enim ad hoc dedit, vt ipse vir habeat, sed vt genero pro filia expendat. Nã si nõ dederit, cõdictione tenetur, igit ea dos aduentitia erit. Cñ quidã colligunt, patrem lege nõ obligari ad dotandos liberos, sed tm ex equitate iudicis. Nã si obligaretur pater, ꝛ vxori ei daret pecuniã pro dote filie, ea donatio interdiceretur, qz maritus efficeretur locupletior se ab ea dotis obligatione exonerando, donatio ergo prohiberetur, ꝓmum tamen verum est. d. l. profectitia. §. si quis certam. Pater ergo non dr iure obligatus pro dote liberoꝝ. l. cum vxor. ff. de in. do.
19 † Dos etiam alia confessa, alia vero numerata appellatur. confessa dos aliquando priuilegia numerate dotis hz. Quoties autem confessio ꝙstante matrimonio facta proponitur, donatiõis cã presumitur emanasse. l. ij. C. de dote cauta non nume. Cũ enim maritus iam absq; dote matrimonium cõtraxerit, deinde ea cõfessio sequatur constante matrimonio, tñ pp maritalem coniunctionem, ꝛ qz inter suspectas personas facta est, potius animus donãdi presumimus, ꝙz future numerationis spez. l. qui testamẽtum. ff. de proba. doct. l. si diuortio. ff. de verb. obl. Quod quidez sine dubio verum est, cum iam lapsum est decenniũ. auct. de nõ solu. dot. §. vbi. n. vel cum exceptioni non numerate pecunie re-
20 nunciatum est. Tunc enim animus fortius iudicatur, † cũ renunciatio sit species donationis. l. si quis delegauerit. ff. ꝺ nonat. in hoc igitur casu qz donatio inter cõiuges prohibita est, ꝙñs est, vt hmõi ꝙfessio tanq; simulata, qñq; cũq; subuerti aut reuocari possit. d. l. ij. C. de dote caut. nõ nume. nec marito aut creditoribus
21 noceat, heredibus tñ mariti noceret. † Quia si in ea voluntate decessisse maritum proponeretur, morte ꝙfirmatur, sicut ꝛ alie donationes. d. l. ij. Alex. consi. cxliij. in. v. volu. cum hic status. ff. de dona. inter vi. l. fin. C. de sponsa. l. donationes. C. de dona. inter vir. ꝛ vxo. Noceret etiam illis casibus specialibus, quibꝰ talis donatio inter coniuges permittitur, vt qz remuneratoria, vel iuramento promissorio confirmata, ꝛ si qui similes. Confes-
22 sio † autem mariti versus socez facta valere vꝝ. l. iij. §. socrui. ff. ꝺ dona. inter vi. l. si vero. §. de viro. ff. solu. matr. qz nihil est donatum vxori, ꝙz pater, qui soluendo erat. tenebatur dotare. Et cuz socer a tali obligatione liberatus sit, censetur potius illi donatio. l. vt mihi. in prin. ff. de dona. facta. Jdẽq; dõz si cõfessio hec versus extraneum facta esset, qui tamen dotare teneretur. Nec enim tã mulieri donatũ ẽt, quã extraneo, versus quez nulla est
23 donationis prohibitio. † Quando añt confessio ante matrimonij consumationẽ facta est, aut cũ dotis conuentio matrimonium precessit, cũq; vir vxorẽ nõ traduxit nisi post ꝙz dotem recepisse ꝙfessus est, nõ vꝝ tali casu probabilis cẽ donationis suspitio. ar. l. in ꝫctibus. §. illis ẽt. C. de non nume. pecu. Si igitur ante contractum matrimoniũ cõstaret animo donãdi factã confessionẽ, dubiũ nõ est nihil agi. l. j. C. de dote cau. l. j. C. ꝺ dona. ante nup. vt in casu certo id iudicemus, quod ꝛ in presumpto. Jgitur ante matrimonium ꝫctum vel in ipso contractu cõfessio dotis facta, non presumitur animo donandi emanata, sed spe future numerationis. l. fi C. de dote cau. nõ nume. gl. in. l. j. C. eod. Nec enim hic apparet maritũ voluisse absq; dote contrahere, nec adhuc maritalis coniunctionis tantus est ardor, merito competet marito non numerate dotis exceptio, nisi tali exceptioni ex internallo renunciatum fit. l. cum fidem. l. si ex cautione. C. de nõ nume. pecu. vel post conuentionem dotis. i. dotale instrumentum, subsecuta sit ante traductam vxorem hec confessio seu securitas. d. l. in contractibus. §. j. ver. illis etiam, vel lapsa essent tempora a iure prestituta. d. l. fi. aut iuratum esset dotem numeratã, exceptionive illi religione inrisiurandi adiecta renunciatuz, ꝛ si qua similia. doct. in. d. l. fi. Felynus in. c. si cautio de fi. instr. Obeã autem confessionez oritur tacita stipulatio cũ hypotheca in bonis ipsius. glo. in. l. exigere. ff. de iudic. cõfitentis. ¶ † Jteꝝ quo-
24 ties constat confessionem hmõi in fraudẽ creditoꝝ esse factam, non nocet. auct. de equal. dot. §. aliud. Veluti si augmentũ dotis in rebus mobilibus ab vxore constante matrimonio fit, quia forte maritus dubitet ne dilabentibus facultatibus non soluendo efficiatur. gl. in auc. sed iã necesse. C. de don. ante nup. Nec etiam nocet creditoribus, quando ꝙfessio facta censetur spe numerationis future. l. assiduis versi. si tamen re ipsa. C. qui pot. in pign. ba. ar. l. per diuersas. C. mand. vbi glos. in verb. soluuꝝ. Quod ꝛ verꝫ est, quamuis creditores sola personali actione sint potiores. Nã publicatis mariti bonis, in ea solũ dote potior est
25 vxor, ꝙz corporaliter constat datã. l. pen. C. de bo. proscrip. Nec hoc casu quicq; referret, qđ maritus exceptioni non numerate dotis soleniter renunciasset. In eoꝝ enim qui tempore priores sunt dãnũ hmõi renunciatio nullius est momenti. arg. l. fi cui. C. de non nume. pecu. ꝛ. l. tam mandatori. eo. ti. alias parata esset fraudi via. l. j. §. si mutuã. ff. si quid in frau. pat. Secus añt, si pe

renunciationis

renunciationis nullũ adhuc ins creditoꝛ esset.l.si superatus.in fi.ff.de pig.Si tñ tacite renũciatũ sit tali exceptioni,vt qꝛ lapsa sunt tẽpoꝛa,id creditoꝛibus preiudicabit,si modo sciuissent eam exceptionẽ cõpetere,nec eã obijcere curauerunt.gl.in.l.scriptu ras.versi.suũ robur.C.qui pot.in pig.hab. Si vero ignoꝛabãt, ꝫ resoluto iure auctoꝛis sui ẽt suũ resolutũ videatur.l.lex vecti gali.ff.de pig.tñ bñficio restitutionis in integrũ succurrẽdũ eis est.d.l.in ẽctibus.ver.his.s.In ceteris qñ noceat creditoꝛibus factũ mariti,hoc plurimũ in arbitrio iudicis sitũ est,qui arbitra bitur an vere nunciatio facta sit,an potius initũ decipiẽdi gsiliũ qõ ex giecturis decerni poterit.Bar.in.d.auct. sed iam neces
25 se.ꝛ in.l.post ẽctũ.ff.de don.†Bos itẽ post solutũ matrimoniuꝫ proꝛie appellatur,qñ nõdũ repetita est.Sic.n.solent iureconsulti appellare.l.si socius pro filia.ff.pro socio.cũ solu.mat.quẽadmo.dos petaꝛ,gstituunt.Vñ tunc proꝛie actionem de dote gcedunt,que ante solutũ matrimoniũ nõ cõpetit.l.si marito.ꝛ. l.si pater ignoꝛans.ff.solu.mat.Quare dirẽpto matrimonio res adhuc dotalis manet,ꝛ prediũ dotale eẽ intelligitur. Proꝛie igitur eo casu dos est,nec qualitatis adiectione opus est, vt qui dã voluit dicens,date dotis si fiat mẽtio, hoc casu participium preteriti tpis ad cõstãtis matrimonij tps referri,ꝛ iõ pp qualita tẽ illã adiectã dotẽ proꝛie dici,qõ ꝛ eo.mõ intelligẽda rub. so
lu.ma.quẽad.dos petaꝛ.Repetitur.n.dos.s.data,sicꝫ cõce
26 dit actio ad dotẽ.s.datã.d.l.si marito. Quã rõnẽ futile ac va
nã,vel ex ipso dotis etymo.esse cõstat.†Bos.n. ab executione nomẽ adsumpsit,ofꝫ dos cũ data est.Bar. in.l.iurisgentiũ.ff. de pac.Illud ergo qualitatis nomen cũ ipsi dotis nomini insit, frustra addi gs inficiabiꝛ?Sed etsi mulier pro dote nõ restituta agat,oino necesse est dotẽ prius datã fuisse.Bos igiꝛ nõdũ repe tita,nulla adiecta qualitate ppꝛie diceꝛ,nã dos postꝫ data est, dicit,ꝛ in actione p dote nõdũ restituta presumiꝛ dos data. In hoc ergo mihi parcat Alcia.qui attẽta magis subtilitate ꝗ vo cis ppꝛietate,priorẽ sniam sequutus est,vt ab eo audiui,cũ Bo nonie sol.ma.quẽadmo.dos petaꝛ,publice interpretareꝛ. Buꝫ eniꝫ nimia subtilitate quis vtiꝛ,ad pernicieꝫ tẽdit.l.sancimus.C. ad treb.Bos ergo nõdũ restituta ppꝛie dos est,nec.n.credẽdũ est iurecõsultos tot iura in fauoꝛẽ ꝛ priuilegiũ dotis gdidisse,et impꝛoꝛie loquutos fuisse.Omnia fere iura dotiũ,de dote non
27 dũ restituta loquunt.†Cũ aũt sol.ma.ante dotẽ restitutã ab he redibus viri mulier ali debeat.gl.in.l.j.§.sinaũt in ver. restituẽ dis.C.de rei vxo.ac.cẽsetur adhuc primũ durare matrimoniuꝫ. Nec ob.vbi matrimoniũ non est.ibi nec dotẽ esse.l.iij.ff.de iure dot.Hoc.n.vex est nũꝫ dotis nomen,nisi post ẽctũ mrimoniũ proꝛie accipi.Sed postꝫ semel dos ppriũ asumpsit nomẽ su
stinuitꝫ onera matrimonij.semper dos diceꝛ,quousqꝫ restituta fuerit.Idẽ.n.matrimoniũ durare vr̃.Actio itaqꝫ pro dote non restituta nominatur,que nõ dareꝛ,nisi sit vel fuerit aliqñ ẽctum matrimoniũ.Nã ante matrimoniũ ẽctũ dos spõso data,non se
quutis nuptijs,repetitur nõ actione de dote, qꝛ nõdũ proꝛium
28 nomẽ adsumpsit,sed gdictione ob cãm vel sine cã.vt prius dixi mus.C Alia dotis interpretatio sequitur,postꝫ†.n. dos ipsa restituta est,patrimonioꝫ mulieris giuncta,tunc proꝛie dotez nõ esse omnes fatentur.l.cũ in fundo.§.qõ si mulier.ff.õ in. dot. Quod idẽ in hereditate traditũ est.l.sed ꝛ si plures.§.filio ipu beri.ff.de vulga.Ideo tali casu cessat priuilegiũ legis iulie,õ fun do dotali.l.iij.ff.de fun.dot.Itaqꝫ in casibus qbus hereditas di cit quamuis adita.de quo per Alci.in.l.nihil aliud.ff.de verb. sign.in ijsdẽ dos ꝫ restituta dicetur,voce saltẽ latius accepta.l. titio centũ.§.titio generc.ff.de gdi.ꝛ demon.gl.in.l.iij.ff.de fun
29 do dot.Sed ꝛ ex cõi loquendi vsu idẽ est, quo solemus dotataꝫ viduã appellare.arg.d.l.cũ in fundo.At si†recuperata dos,ꝫ iniuste sit,pro nõ recuperata br̃,rectꝫ dos.l.si cũ dotẽ.ff.solu. mat.dicetur.Idẽ cũ ab eo est recuperata.qui gseruare illã mu lieri teneaꝛ.auc.sed ꝗuis.C.de rei vxo.act.l.fi.C.cõmn. vtriusꝫ iudic.pp adiectũ enim onus seruat nomẽ.l.Põponius.§.si de
30 dote.ff.de acq.pos.vbi Aret.qõ ꝛ in hereditate dicit.l.filiusfa mil.ff.ad.l.falci.Idẽ cũ rõ statuti eadẽ subest,siue dos restituta sit,siue nõ sit.Fiet.n.interpretatio ex extensione, que de stricta
31 vocabuli significatione ad latã ẽt in correctoꝛijs solet gcedi.gl. in clem.j.versi.eligaꝛ.de electio.†Bos item põt dici ꝗuis nõ deseruiat oneribus matrimonij,veluti si mulier in vno nũmo do tata est,dotata tñ dicetur.Bal.in.c.si proponentẽ. de rescrip. pro poꝛtiuncula enim sua deseruiente aptitudo in nummo est.l. Meratius.§.pe.ff.de relig.ꝛ sump.fune.idꝫ sufficit,cũ augmẽ tñ dos recipere possit.l.si pater mulieris.ff.de iure dot. Illõ tñ fateoꝛ,quoticuncꝫ mulier contẽplatione dotis ab aliquo cõmo
do submouetur,de dote congrua intelligẽdũ eẽ.l.quero.ff.de in. dot.auct.preterea vbi docto.C.vnde vir.Bonatio autẽ pp nu
31 ptias†que ꝛ ante nuptias prius vocabatur, ea est res ꝗ mari tus dat vxoꝛi in dotis cõpensationẽ,tantaꝫ est inter dotẽ ꝛ do nationẽ pp nuptias similitudo,vt equalitas inter vtranꝫ dona tionẽ seruari debeat,equalitatis enim ꝛ iustitie,inquit Justinia nus,sumus amatoꝛes,que in gsortijs volumus obtinere.auc.de
32 nõ eli.secun.nub.§.sinautem.Quod itaqꝫ ius in dote† ex parte mulieris inducitur,idẽ ꝛ in donatione pp nuptias ex parte viri obtinet.Si ergo dos constante matrimonio augeatur aut dimi nuatur vel gstituatur,eodẽ modo de donatione pp nuptias cen sendũ erit.l.fi.C.de dona.ante nup.Idẽ in pactis,lucris.d.l.fi. ꝛ auct.sine a me.C.ad velle.ꝛ conuentionibus.Et sicut vir effici tur dotis dominus,ita ꝛ mulier donatiõis pp nuptias, excepto vsufructu,quez maritus gstante matrimonio bꝫ pro sustinendis matrimonij oneribus.arg.l.dotis fructus.ff.de iure do. C Itez
33 †quẽadmodũ dos soluto matrimonio ad mulierẽ redit,ita ꝛ do natio pp nuptias ad virũ redire ꝺbet,vt equalitas seruet.auct. de equali.dot.Ea aũt pp nuptias dõatio a iure est introducta, vt vir cui dos promittebatur equalẽ mulieri donationẽ faceret, cuius dñiꝫ absqꝫ traditione in ipsaꝫ mulierẽ trãsferabatur. gl. ꝛ doct.in auct.dos data.C.de dona.ante nup.ꝛ instit.de dona. §.est ꝛ aliud.Unde si constante matrimonio vir ad inopiã ver geret,aut solu.ma.res dotalis nõ existeret,mulier poterit res si bi per viꝫ donatatas,ab ipsius viri heredibus vendicare. an
34 ct.promissa.C.de don.ante nuptias.†Nã hmõi res sicut dota les alienari ꝓhibentur.d.auct.sine a me.Inquit enim Justinia nus auct.vt immob.vt immobilia ante nup.donationis neqꝫ hy pothece denẽ,neqꝫ omnino alienenẽ a viro,neqꝫ gsentẽte vxo re,nisi postea satisfieri possit vxoꝛi, hec ẽt in dotẽ valere. Sed mulier potest in traditione dotis eam donationem pp nuptias negligere ꝛ nõ petere,quia non efficitur pauperioꝛ.Nã aũ hu iusmodi remissionẽ,ipsa fructus nõ lucrabatur,ꝫ vir. C Alio aũt est in dote,ꝗ si vir remitteret,efficeretur pauperioꝛ.ita in
35 tellige.l.fi.C.qui pot.in pig.hab.†Bonatio itẽ pp nuptias eo dẽ gaudet priuilegio,quo dos,quãtũ ad hypothecã tacitã ꝛ sti pulationẽ tacitã.d.l.fi.ꝛ.l.ij.C.de bon. que libe. Eã quoꝫ do nationem mulier petere viro vergente ad inopiam,sicut de do te dr̃.Sed ante viri mortẽ nõ poterit vti lucro ipsius donatio nis,sed tñ consignabitur.gl.in auct.donationez.C.de iure dot. Nã in reꝫ natura incertũ est illud lucrũ, cuꝫ pendeat ex futuro euentu,qꝛ mulier ipsa põt in matrimonio prædecedere.In dote vero secus est,cũ certũ sit in omnẽ euẽtũ dotẽ mulieri restitui ꝺ bere,matrimoniũꝫ aliquãdo soluturuꝫ. C Itẽ ꝗuis mulier ob donationẽ pp nuptias,sicut ob dotẽ,habeat tacitã hypothecaꝫ in bonis mariti,nõ tñ gaudebit priuilegio antelationis in peten da illa donatione,cũ iura nõ lucro,sed ne dãnũ patiant̃,mulieri bus subueniant.d.l.assiduis.C.qui potio.in pign.hab. C Alia
36 est donatio,†que vocatur sponsalitia largitas,qñ sponsus spon se,vel econtrario,per verba de futuro pure dat.non habito re spectu ad dotẽ.Eaqꝫ donatio bꝫ in se tacitã gdictionẽ, si matri moniũ sequaꝫ.l.tum veterũ.l.si a spõso.C.de do.ante nup. Se pissime tñ spõsalitia largitas pro donatione pp nuptias in iure
37 accipitur.Ultima dotis,seu donationis species,dotaliciũ† seu donariũ appellatur.Hoc aũt dotaliciũ,neqꝫ proꝛie dos est,ne que donatio pp nuptias,sed est quidã vsufructus bonoꝛ mari ti,quẽ mulier ꝺz habere post viri mortẽ,veluti vsusfructus, ter tie aut medie partis bonoꝛ viri.is aũt vsusfructus a iure oꝛtum habere videtur,ꝛ in vsu esse adeo continuit,vt abrogata dona tione pp nupt.in eius locũ surrogatus est,alio tñ modo.Omni bus enim fere in locis dotaliciũ locũ ꝺz,cuius interpretationem nemo adhuc hactenus fecit.vide gl.in.c.plerũqꝫ ꝺ do.int.vir. ꝛ vxo.ꝛ cap.ex parte de foꝛ.cõpe.ꝛ glo.in.c. rainutius. verb.
38 tã tertia de testa.†Cũ.n.iure nouissimo,necnõ ẽt veteri nuptie extra dotalia documenta soloꝫ affectu valeant,ac rate sint. au ctẽ.quib.mo.natur.effic.legit.easqꝫ affectus faciat,dotaliũ nõ egens augmento.auct.de nup.§.nuptias,nõ enim dotibus,sed affectu matrimonia contrahuntur.l.inbemus.C.de repud.ideo non cogebatur vir indotatam accipiens vxoꝛẽ,donationem pp nuptias adsignare,que in compensationem dotis ac securitateꝫ
39 introducta est.†Botem.n.non offerens.non potest res viri ac grere per aũ nuptias donationẽ.auct. de exhi.ꝛ introdu.reis. §.fi.Nã iustum non est omnino mulierem dotem non dantem marito,ante nuptialẽ accipere donationem.auct.de nõ eli.sec. nub.§.illud quoqꝫ.Quare cum neqꝫ dotem neque donationem pp nuptias mulier post mortem viri habere contingeret, iura

mulieribus fauerunt, vt quartã. ſ. partẽ bonoꝝ mariti haberẽt.
40 Quoniã, inquit † Iuſtinianus. d. auct. de exhib. & introduc. re. §. qñ, videmus quoſdam coherentes mulieribus indotatis, deinde morientes, & filios quidẽ ex lege vocatos ad paternã hereditatẽ, mulieres aũt ꝯ in ſtatu legitime coniugis decies milies manſerint, attamen eo quod nõ ſit facta dos neqꝫ ante nuptias donatio, nihil habere valentes, ſed noniſſima viuentes inopia. Propterea ſancimus prouidentiã fieri etiã earũ in ſucceſſione morientis, & huiuſmodi vxorẽ cum filijs vocari, quartãqꝫ partes eius ſubſtantie habere. vide auct. vt li. matr. & auie. §. in preſenti. & auct. preterea C. vnde vir & vxor. Ita tñ vt vſum ſolũ in talibus rebus mulier habeat, dominiũ aũt illis filijs ſeruetur quos ex ipſis nuptijs habuerit. d. §. in preſenti. Eo igitur caſu, ne coniunx poſt mortẽ coniugis fame periret, cogereturqꝫ mendicã vitã agere, prouiſum eſt, vt mulieres inopes quarta parte bonoꝝ viri defuncti vrantur, nã etiam vir aut eius heredes poſt ſolutũ matrimonium ipſaꝫ mulierẽ alere tenentur. Bar. in. l. ſi cũ dotem. ff. ſolu. matr. † Unde ſtatuta ſeu conſuetudines emanarunt, q
41 bus cautũ eſt, mulieres poſt mortẽ viri aut mediam partem bonoꝝ, vt apud burgundos, aut tertiam partem, vt apud noſtros Normanos, quãtũ ad vſum habere, ſeruata proprietate heredibus viri. Ceterum non omnino is vſuſfructus ſeu dotalicium cũ illa quarta a iure inducta quenit, q non datur illa niſi inopi nec dotem nec donationem pp nuptias habenti, Secus autez in dotalicio, qõ etiã dotate ac diuiti mulieri datur. alia quoqꝫ eſt differentia, Nã ſi mulier nullos habuerit liberos eã quartã domini iure habebit, dotalicium antẽ ad mulierẽ iure proprietatis pertinere raro vel nũquam euenit. in aliquibus tñ locis maxime inter nobiles iure hereditario dotaliciũ ad mulierem ſuoſqꝫ heredes trãſit. Eoqꝫ caſu cum illa quarta magis queniret, qꝫ cũ dote aut donatione pp nuptias. Nã dos a muliere viro datur pp onera matrimonij ſuſtinẽda, dotaliciũ aũt mulier a viro poſt finitũ matrimoniũ recipit. nihil ergo cõitatis cũ dote bz. Bona-
42 tio † quoqꝫ propter nupt. in cõpenſationẽ dotis datur, ſolutoqꝫ matrimonio ſicut dos ad mulierẽ, ita ea donatio ad virum redire debet. auct. de nupt. §. deinceps. & c. donatio de dona. inter vir. & vxo. neqꝫ enim quidpiam apud mulierem manere poteſt, niſi vice verſa aliquid de dote apõ vixꝫ maneat. nã paria & equa-
43 lia † debent eſſe pacta, lucra, & conuentiones, inter dotem & donationem propter nuptias, vt equalitas obſeruetur. hec omnia in dotalico non obtinent. non enim in cõpenſationẽ dotis daf, ſed licet nõ fuerit dos ꝙſtituta, mulier tamẽ dotalicio vtẽ poſt viri mortem, nec opus eſt dotis partem ipſi viro dari a mulie-
re, nec equalitas inter dotẽ & dotaliciũ vſqnã ꝙſideratur. Con-
44 clude † igitur dotaliciũ nihil cõe cũ dote aut donatione propter nup. habere, ſed quid eſſe diuerſum. gl. in. c. plerunqꝫ. ver. dotaliciũ. de don. int. vir. & vxo. Cũ itaqꝫ quid in ea re ſentire, perplexo ac dubio animo animaduerterẽ, putaui dotalicium in iure comparari poſſe illi vſui quẽ mulier inops poſt mortem viri bz, ſtatutaqꝫ ſubuenire mulieribus voluiſſe, vt ſi quando contingeret poſt viroꝝ mortẽ indotatas manere vxores, aliquã tñ ex bonis defunctoꝝ viroꝝ partẽ detrabere, vt inde ali poſſint, inopiaqꝫ coniugis per diuitias ſaluetur alterius. d. §. in pñti. Un-
45 de † mihi videtur dotaliciũ cũ ea quarta a Iuſtiniano mulieribꝰ conceſſa, cõuenire, q vtrunqꝫ in ſucceſſione obtinet, quẽ admodum. n. illud ius quarte iure ſucceſſionis ꝙungi competit. auc. preterea. C. vnde vir & vxor. ita & dotalicium viro precedẽte mulieri acquiritur. nihil autem miruꝫ videatur, ſi diuerſis in locis diuerſa ſtatuta ſeu conſuetudines de dotalicio reperiantur. naꝫ
46 & ipſe † Iuſtinianus adeo in ea re variauit, vt diane amore captus quaſi alter Endimion dormitaſſe videatur, qui ꝑm lunareꝫ curſuꝫ toties iura mutauerit. aliquando enim quartam partem ſubſtantie mariti, dummodo non excederet centuꝫ lib. auri quãtitatem, mulieribus conceſſit. l. fi. C. de repud. auc. de nup. §. j. ſi quis igitur. Aliquando in quartam partem bonoꝝ mariti mulieres vna cum filijs ſuccedere conſtituit. d. auc. de exhi. & introdu. re. §. quoniam vero. & d. §. in preſenti. Deinde non permiſit viro aliquid in bonis mulieris accipere, ſed econtrario mulierẽ viro mortuo, aut ſoluto matrimonio per diuortiũ vxoris ſine cã, quartaꝫ bonoꝝ viri cum diſtinctione voluit habere. d. §. in preſenti. Tandem nullam differentiam fecit inter vir. & vxo. auct. vt fra. fil. ſucce. §. fi. Quoniã autem noſtri galli eo dotalicio vtũtur, viriqꝫ nullum ex dote lucrum percipiunt, niſi ex pacto aliõ conuentum fuerit, mulieres autem dotalicij lucrum ſemper bñt, ideo pauca addenda ſunt. Nam itali veluti mediolanenſes viri tertiam partem dotis ex ſtatuto lucrantur. Gallorum tñ equior eſt conſuetudo, que mulieribus potius quã viris voluit conſulere. mulieres enim maiori auxilio quaꝫ viri egent, quãuis equalitas inter maſculum & feminam ſeruari debeat, iura tamen multis in locis magis fauent mulieribus quam viris. intereſt enim reipu. mulieres eſſe dotatas, vt inde nubere poſſint, ſecus de viris. Item viri facilime poſſunt abſqꝫ verecundia victum manibus aut arte querere, muliebris antẽ ſexus pudor, imbecillitas, fragilitas, & in vitium promptitudo, omnia hec neminem nõ cõmouent, ad miſericordiam. Quinimo contra ſexus eſſet naturã,
47 quod vxor in virum largitate vratur, † qꝫ vir vxorem, nõ vxorem alere tenetur. l. cum hic ſtatus. §. fi. vbi gl. ff. de dona. inter virum & vxorem. Alias adderem rationes, quare potius mulieres dotalicium bñt quam viri, ſed longiori cõmẽtario impreſentiaꝫ vti non licet, ob librorum ac temporis incommoditatem.

FINIS

TRACTATVS

Bikeogamias, Joan boſchei, Neuſtrij.

Liber Quartus.

SVMMARIVM

1 Rei vxorie actionis ius in actionem ex ſtipulatu tranſfuſum.
2 Dos omnis per actionẽ ex ſtipulatu exigitur, etiam ſi nulla interceſſerit ſtipulatio, lex enim eã interueniſſe fingit. & nu. 5.
3 Hypothecam tacitam lex dat pro dote preſtanda vel exigẽda.
4 Fictio ſtipulationis circa actionem de dote etiam in muto locũ habet, & que ſit huius ratio.
5 Stipulatio dotis exigende fingitur interpoſita per mulierez ſi extraneus eam dotem conſtituat nec ſtipuletur ſibi reddi.
6 Extraneus, quod ad conſtitutionez dotis attinet, quis dicatur.
7 Actio de dote marito competens an & quando ſit bone fidei.
8 Actio ex ſtipulatu pro dote exigenda eſt bone fidei etiam in perſona heredum mulieris.
9 Actio patri cõpetens ꝑ dote profectitia exigẽda ẽ bone fidei.
Filie ſecundo nubenti dotem a priore marito exactam reſtituere cogitur pater.
10 Fictio ſtipulationis circa dotem locuꝫ habet etiam in patre dotante filiam.
11 Dos a patre pro filia data omnimodo ad eaꝫ pertinet, etiam ſi ab eo fuerit exheredata, niſi pater eam ſibi ſoli reddi expreſſe ſtipulatus fuerit.
12 Dotem reddi patri, qui ſuſpectus haberetur, filia etiam iure ſperi poterat impedire.
13 Impenſe etſi dotem minuant, ob eas tamen non permittitur dotis retentio.
Impenſe in res dotales facte qua actione repetantur.
14 Stipulatio non parit actionem ad id de quo actum non eſt.
15 Mulieri dotem repetenti an & quando poſſit opponi compenſatio aut propter impenſas retentio.
16 Mulier, aduerſus quam ob res donatas agitur, aut que pro dote agit, compenſatione & retentione vti non prohibetur.
17 Libellus generalis in petitione dotis admittitur.
Dotis promiſſio incerta valet.
18 Maritus actione de dote quentus eatenus condẽnatur, quatenus facere poteſt, qõ priuilegiũ heredi extraneo nõ daf.
Mulier virum inopem alere tenetur.
19 Maritus in actione de dote cum queritur an facere poſſit, dolum non etiam culpam preſtare debet.
Maritus condemnatus in actione de dote id quod facere poteſt, cauere debet reſtituturũ ſe quod minus perſoluit, ſi qñ ad meliorem fortunam perueneriꝫ.
20 Socer conuentus actione de dote beneficium habet ne damnetur niſi in id quod facere poteſt.
21 Dotis exactio intra quantum tempus fieri debeat.
22 Maritus dotem intra tempus preſtitutum non reſtituens ad quid teneatur.
23 Partus ancillarum dotalium queſita item per ſeruos dotales an & quando ad maritum pertineant.
24 Fructus rerum dotalium ad maritum ſpectant.
25 Fructus rerum dotalium eius anni quo matrimoniuꝫ ſoluitur, quomodo inter maritum & vxorem diuidendi.
Venditione ſub conditione facta ſi res vendita pendente conditione

ditione pereat, perit periculo venditoris.
Estimatio vera venditio est.
26 Fructus soluto matrimonio ex dote percepti non proprie dotez augent, sed ipsam de dote actionem.
Dos proprie non est, vbi matrimonium non est.
27 Fructus ante matrimoniū ꝯctū ex dote pcepti, dotē augent.
28 Uxor a viro alimenta petere potest actione de dote.
29 Nomine debitoris in dotez dato, vtilis actio aduersus ipsuz debitorem viro competit absqz alia cessione.
30 Pactum inter coniuges factum quod fructus dotis in dotē cōuertantur, eamqz augeant, an ꝛ quando valeat.
31 Pactum simplex interpositum a patre dotante filiam de dote sibi soli restituenda non valet.
32 Pater si promiserit dare dotem si filia voluerit, qd ꝙstituendū sit, si filia prius decesserit, cuꝫ voluntatem suam declaranerit.
Pactuz legis ꝙmissorie circa dotez in fauorem mulieris valet.
33 Filiafa. dotē de bonis patris furiosi promittere pactaqz sup eadem dote inire potest.
Pactū a muliere cū viro factū, vt is so'n. mat. existētib⁹ēt liberis ptē dotis lucreť, si vz, nisi morte mulieris solnať mrimōiū.
34 Factū tēpore illicito collatū tñ in tēpus licitū nō semper valet.
35 Donatio causa mortis inter coniuges valet.
36 Dotem dare coactus nomine alimētorꝫ stipulari pōt eā sibi redi soluto matrimonio, non autem heredibus mulieris.
37 Pactum de lucranda dote soluto matrimonio morte mulieris locum ne habeat in morte ciuili.
38 Mulier deportata post deportationez nubere non prohibetur.
39 Pactū ab extraneo cū ꝙsensu mulieris ex internallo interposi tū de dote sibi restituēda soluto mrimonio quē effectū hēat.
40 Pactum a patre de dote sibi restituenda soluto matrimonio interpositum ex internallo cum consensu filie an ꝛ qñ valeat.
41 Mulier dotē ꝓmittēs viro qnē suspectū ac facultatibus labētē scit, an ꝙpea destituať auxilio. l. si ꝙstāte. ff. soluto mrimonio.
Mulier tacite hypotece per pactum renunciare non potest, cōuentionali potest, ꝛ cur tam varie.
42 Hypothece tacite quam in bonis mulieris dotem promittētis habet vir renunciare potest.
43 Mulier dotis ꝙdōnē deteriorē facere nōnunquā pōt. ꝛ nn. 45.
44 Uir in rebus dotalibus dolum ꝛ culpam leuem non etiam leuissimam aut casum prestare debet.
46 Pactum a muliere interposituz super dilatione restituende dotis que legalem dilationem excedat, an ꝛ quando valeat.
47 Priuilegium dotis personale ad heredem non transit.
48 Pactum a muliere interpositum vt simili dilatione vir vtať in dote restituenda, quam passus fuerit in recipienda nō valet.
Dotis ꝯctus si incepit a traditione, mulier ignorans rem traditam esse alienam non tenetur de euictione.
49 Pactum ne maritus dotē petat ꝙstāte matrimonio an valeat.
Dirigo rei non potest conferri in tempus quo dz extingui.
50 Pactum initum contra substantiam dotis, quod tamen nō omnino adimit dotem, vitiatur non tamen vitiat.
51 Stipulatio qua quis stipulatur dotem reddi sibi aut cui iure debetur, alio iure censetur in extraneo dotante quam in patre.
52 Pactū de pte dotis lucrāda locū hz ēt si mulier ỏcesserit añ ꝯ ducta fuerit. si tñ ꝯctū sit mrimonium per verba de presenti.
Mulier ēt eū virū lugere dz qui añ carnalez copulā decesserit.
Dotis permutatio conuentione fieri potest.
54 Dotem a patre vel ab alio promissam si vir nouandi causa stipuletur, periculum dotis ad eum spectat.
55 Satisdatio non est exigenda a marito aut patre eius pro dote. ꝛ que sit huius ratio.
56 Fideiussores dotis restituende causa quando ꝛ qui dari possint.
57 Sequestratio dato fideiussore reuocatur.
58 Prohibitioni, ne fideiussores dotiū dentur, an renūtiari possit.

Uperest vtỏ actionibus, legatis, pactis, ꝛ priuilegijs dotalibus loquamur. ¶ Primum ergo hoc in libro de actione dotis ꝛ pactis dotalibus disseremus. Fuerat aūt† antea ꝛ rei vxorie actio vna ex bonefidei iudicijs, sed cum plenior sit ex stipulatu actio, omne ius q̄ res vxoria ante habebat, in actionē ex stipulatu que de dotibus exigendis proponit, trāslata est. insti. de act. §. fuerat. vnde merito rei vxorie actinoe sublata, ex stipulatu. q̄ actio p ea introducta est, nām bonefidei tñ iudicij in exactione dotis meruit, vt bone
2 fidei sit. Omnes itaqz dotes † p ex stipulatu actionē hodie exiguntur, sine fuerit scripta stipulatio, sine nō, vt intelligať re ipsa stipulatio fuisse subsequuta, etiaz si inutiliter facta sit stipulatio. Adiuuari enim magis quam euanescere opz. C. de rei vxo. act. Ne quis ergo amplius dubitet, an pacto nudo dos ꝙstituta propter. l. ad ex actionem. C. de dot. promis. valeat, cū lex semp fingat stipulationem interuenisse Sed ꝛ plenius dotibus subueni
3 tur, nam † in hmōi actione data est tacita hypoteca, sine ex parte mariti pro restitutione dotis, sine ex parte mulieris pro ipsa dote prestāda vel rebus dotalibus ereictis, sine ipse principales psone dotes dederint, promiserint, vel susceperint, sine alie pro eis persone. C. de rei vxo. actio. veluti si procurator viri dotem a muliere recepit, mandatūqz precesserit generale vel speciale, a tpe recepte dotis fingetur tacita stipulatio cum hypoteca, si vero non precessit mandatū, a tempore ratihabitionis orietur stipulatio. Idē dic de promissio. ne dotis a muliere facta procuratori viri, vt equalitas inter virū ꝛ vxorē seruetur. Et dos sine aduētitia, sine profectitia sit, ne imperitia hominū ꝛ rusticitas aliquod eis possit adferre preiudiciū, cū ēt illis ignorantibus ꝛ ne scientibus in hoc casu prouideatur. d. tit. de rei vxo. act. Si ergo pater extraneus dotem ignorante muliere ꝓmiserit, ipsa ex stipulatu agere poterit contra. l. si pro te. C. de dot. promis.
4 ¶ Idem † etiam respectu muti, qui lz per seipsum stipulari non possit, tñ per seruum vel suum vel publicum potest. l. i. in prin. ff. de verbo obli. Et vt stipulatio fingatur, satis est habilitatem in genere subesse. l. qui in vtero. ff. de statu homi. nec ad accidentia attendimus. insti. tu. de adop. §. sed ꝛ illud. Hec fuit olciati rō in rub. ff. solu. matri, quemad. dos pe. sed aliā iurisc̄onsultus reddit rōnem. Mutus, inquit surdus, ꝛ cecus dotis nomine obligant, qz ꝛ nuptias ꝯbere possunt. l. mutus. ff. de iure dot. Simili mō etiaz si dos sine scriptis vel detur vel promittať, vel suscipiatur, intelliget factam fuisse stipulationem ꝛ hipotecaz ex vtraqz
5 parte, ac si scriptura interuenisset. Si † tñ extraneus dotem dando non specialiter in suam personam dotez stipulatus est vel pactum fecerit, tunc presumitur mulierem ipsam stipulationem fecisse, vt ei dos ex hmōi causa accedat. Non eniz dōm est in hac specie extraneum tacitam stipłonem fecisse, ne quod pro mulieribus introductū est, hoc aduersus mulieres querať. Immo magis in hmōi dotibus que ab extraneis dantur, vel promittūtur, ipsa mulier videatur fecisse tacitā stipłonez, nisi expressim extraneus sibi dotē reddi pactus vel stipulatus fuerit, cū donasse magis mulieribus q̄ sibi aliqđ ius reseruasse extraneus nō stipulā
6 do videať. Extraneus † aūt ille est omnis extra parentē p virilē sexum ascēdentem ꝛ in prāte dotatā psonā habētē. Dotis igiť actio respectu extranei nō hz in se tacitā hypotecaz. d. §. fuerat. Bal. ỏ ca. in. l. de diui. ff. solu. ma. ergo nec bone fidei est gl. in. l. ij. ff. sol. ma. vbi Bar. By. ꝛ Ang. in. d. §. fuerat. Nō eniz fauendū est extraneo in dote repetenda, ne si ꝙngat matrimoniū dissolui, vxor sine dote maneat aduersus Reipubli. vtilitatē. arg. l. j. ff. solu. ma. ꝛ. l. ij. ff. de iure dot. ¶ Itē nō reperiť iure cautū q̄ actio extraneo cōpetens sit bone fidei, ergo q̄ nō est in re cautū, nō debemus nouis adinuentionibus presumere. l. illaz. C. de colla. ꝛ. c. ij. de trans. Sed ꝛ si ꝙstante vel solu. matri. dos p viā delegatiōis extraneo ꝓmittať ex volūtate mulieris, ipi eť neo delegato cōpetet actio stricti iuris, nisi facta sit ỏlegatio in cōmodū ipsius mulieris. Ea aūt delegatio citra stipulationē expressaz fieri non pōt, cuz actus omnino extra personā mulieris geratur. no. in. l. ij. ff. solu. matri. Si vero alij iussu mariti dos detur, nihilominus maritus de dote obligatur. etiaz. ff. de iure dot.
7 Quantuz † ad maritum attinet, actio pro dote promissa ꝯ mulierem est bone fidei, sicut contra virum pro dote restituenda, vt inter cōtrahentes sit equalitas. doc. in. l. de diuisione. ff. solu. mat. seruata. Sed si maritus agat ꝯ extraneū qui promisit dotez, vī stricti iuris esse iudiciuz cum extraneus non constituatur in mora, nisi per litis ꝙstationem, vel post biennium, quod loco ꝙstationis succedit. l. fi. §. preterea. C. de iure dot. hoc aūtē in stricti iuris iudicijs locum habet. l. cū fundus. ff. si cer. pet. que sententia est Bal. cast. in. d. l. de diuisione. Ceterum si aň biēniuz maritus interpellasset extraneum dotis promissorē, a tēpore interpellatiōis venire fructus ꝛ vsuras, sicut in ceteris bone fidei ꝯctibus crediderіz. l. moza. ff. de vsur. Et cum dī, post bienniuz ea obseruari que leges post litem ꝙstatam definiunt. in. d. §. preterea. Increpatio est Imperatoris, ob moram dotātis, q non

solū in mala fide, sed etiaz in pessima esse dicatur post bienniuz, vt sunt illi debitores, qui expectant litem contestari. Bal. in. d. l. fi. Equū igit vī marītū actionem bonefidei ꝫ quēcunqꝫ dotis promissorem habere, cum onera matrimonij sustineat, mulieris que interfit viro dotē dari vt facilius ea onera sustineat, ꝛ ne ipsa mulier a viro repellat, matrimoniūqꝫ distrahat. l. fi. C. ad velleia. Quare etiam si ob diuersas doctoꝝ sententias dubium hoc esset, tñ magis fauēdū est dotibus ꝛ mulieribus. L. in ambiguis. ff. de reg. in. quarū interest vt viris faueat in dotis exactiōe, ob sustinenda matrimonij onera, maxie aduersus extraneos, cū ipsi viri aduersus vxores actionem bonefidei habeant. Vir item ꝛ vxor a pari indicant. c. gaudemus de dinor. tantus ergo fauor ꝛ maior ꝓ dote dāda introducēdus est, qꝫ ꝓ dote restituēda. Nā dos dat, vt oneribus matrimonij deseruiat, dos vero restituitur
8 qñ solutū est matrimoniū, eiusqꝫ finita onera. ¶ Item† mulieris hēdes eandē actionē bonefidei hūt qꝫ mulier, a q̄ incepit actio, q̄ iaz nata nō murāda est. arg. l. ij. §. ex bis. ff. de verb. obli. l. insulā infra bienniū. ff. eo. Bar. in. d. l. j. ff. solu. mat. si igit qstāte matrimonio mulier decesserit, dos nō lucro viri cedet, nisi ex quibusdā pactionibus, sed ad heredes mulieris ex stipulatu actio ꝑm sui naturā trāsmittet, sine expressa fuerit, sine ex hac. l. intelligat inesse. l. j. §. illo ꝓculdubio. C. de rei vxo. act. adde ēt stipulonez dotis bonefidei esse, iz expressis verbis factā esse proponat. d. §. illo proculdubio. Idē ēt si mulier soluto mrimonio ab heredibus viri stipulata sit certa die dotē sibi reddi. Stipulatio eniz cū iusta
9 causa accipit. l. ēt. ff. de noua. l. ij. §. pe. ff. de pīui. credi. Idez † in actione, q̄ patri ob dotē ꝓfectitiā cōpetit, sine ꝓdecedat, sine nō l. sed si ideo. versi. cū eniz. ff. solu. matrimonio. Iaz quādiu filia viuit, pater nō pōt retinere dotē, ēt si ipsi patri ex stipulone sibi soli restituta fuerit dos. ¶ Cogit eniz iterū filiaz dotare cū eadez dote, si filia scōo nupserit anc. sed q̄nis C. de rei vxo. act. vī ergo dotē q̄si in patris custodia esse. ꝛ proprie nō esse de ipsius dominio. Si igit mortua filia dos patri restituat, ipse q̄si heres cēsendus est. ad oēs aūt mulieris heredes actio ex stipulatu ꝑz sui naturā trāsmittit, multomagis ad patrē tāqꝫ heredem, ad quem onus ita ꝛ cōmodū ptinere dz, actio ex stipulatu ꝓ dote restitutē da erit bonefidei. Hec monet rō illa, nullū inde sperari dotis fauorē. Synus in. l. post dotē. ff. solu. ma. Nā ꝛ eadē rō in ceteris mulieris heredibus militat, cū nullus post mortē mulieris dotis speret fauor, actio tñ ꝑm suā primenā naturā trāsmittit ad ipsos
10 heredes. Pareti † quoqꝫ tacita dat ex stipulatu actio. d. l. j. §. accedit. C. de rei vxo. ac. nec minus succurrēdū est patri q̄ mari to, ne dotē ꝓdat. l. si filia. ff. de dinor. Iure eteniz succursuz est patri, vt amissa filia solatij loco reddat ei dos ab eo ꝓfecta, ne ꝛ filie amisse ꝛ pecunie dānū sentiat. l. iure succursuz. ff. de iure dot. Illud aūt meminisse opz liberos quoties ꝫxerūt mrimoniuz, q̄si tacite a patre emācipatos videri, vt ꝓpus ostēdimus. lib. ij. Ana
11 re† si parēs ꝓ virilē sexuz ascendēs dotē pro filia vel nepte dederit, eāqꝫ nupserit, in rei vxorie actione dos oīno ad mulierez ptinet ēt si fuerit exhībita, babebitqꝫ eā dotē precipnā, q̄ idē dicit in actione ex stipulatu. d. l. i. §. videamus cuz seq. C. de rei vxor. ac. Nā vt oliz ob rei vxorie actionez nō poterat solus pater sine q̄sensu filie sue agere, ꝛ si necdū actiōe mota ab hac luce fuerat substractus, ꝛ si lis qtestata esset, ad filiā q̄si ꝓpriū patrimoniū dos reuertebat. l. si marito. §. si volūtate. ff. so. ma. l. iij. §. ergo ēt. ff. de mino. Ita hodie idē in actione ex stipulatu trāsponere satis humanū, satis pīū, satis vtile visuz est. d. l. j. §. ꝛ hoc. Q̄ñ apparet ēt iure veteri filiāfamilias in dote hēre heredē arg. l. anus ff. ꝛ e iure dot. ꝫ Bar. in. l. si qstāte. ff. so. matr. Nisi ergo pater pactū stipulonē ve soli sibi reddi vt in. l. quotiēs. ff. sol. mat. l. ania. C. de iure do. fecerit, actio de dote tota ꝛ integra ipsi filie nupte tanqꝫ emācipate cōpetet. Si tñ pater filiā improbe vite, aut prodigā bonoꝝ cognoscceret, merito in dotis restōne se posset oppo nere. Nā† ꝛ iure veteri filia in ptāte nupta post solutū matrimo
12 niū agere poterat, ne dos patri, cui cōpetebat actio, redderet, q̄ sez pater suspectus habebat glo. ꝛ Bar. in. l. soluto. §. q̄ si in patris. ff. sol. ma. ¶ Ob impensas aūt actio de dote nō dat, † nec
13 dotis retētio fit. ꝫ necessarie qdē impēse ipso iure minuunt non singula dotis corpora, ꝫ ipsuz vniuersuz, ac dotis quantitatez. l. q̄ dī. ff. de impen. l. j. §. ꝫ nec ob impēsas. C. de rei vxo. ac. l. omnimō. ff. de impē. vbi Bar. l. in totū. ff. eo. ¶ Ob impensas aūt vtiles, si qdē volūtas mulieris intercedat, mādati actio marito qtra vxorē dat, q̄tenus possit ꝓ bāc hoc q̄ vtiliter impēsuz est obseruari, Vel si nō intercedat, mulieris volūtas, vtiliter tñ res gesta est, negocioꝝ gestoꝝ ēt aduersus eā sufficit actio. Nō si voluptarie sint, ꝫ volūtate eius expēse, deductio opis q̄ fecit, sine le
sione tñ prioris speciei marito relinquit. Quare pp impēsas rei dotali factas, actio de dote ꝫria viro minime dat, idqꝫ in fauorē mulieꝝ inductū est, ne sez ipsi mariti in expēsis faciēdis negligētes sint. Cū ēt ois actio de dote in actionē ex stipulatu expressaz vel tacitā trāssusa sit, absurdū videret viros aduersus mulieres
14 noie impēsaꝝ ex stipulatu agere, cū† natura stipulonis sit nō dari ad id qđ nō est actū. l. si id qđ. ff. de verb. signi. Hodie igit pro impensis non est orta tacita stipulo, ꝛ ideo nec tacita hypoteca.
15 Mulieri ergo dotē repetēti† nō pōt opponi q̄pensatio neqꝫ retētio. d. l. vnica. §. taceat. C. de rei vxo. ac. nisi ob impēsas fructuū ꝛ in vltimo anno vel post solutū matrimoniū perceptoꝝ. l. dinoratio. §. ob donatiōes. ff. sol. mat. l. titia. ff. de sol. nec itē ob res amotas vel donatas, nā retētio fit tm̄ ꝑ debito. in re vel pp rē. arg. l. fi. C. cōmod. l. si nō sortē. §. si centū. ff. de q̄dic. indeb. facto. Item retētio fieri ꝓmittit, quoties vir ne dānuz patiat a muliere cautionē desiderat. Donec. n. mulier caueat de indēnitate, retētio permissa est. arg. l. cū mulier. ff. sol. ma. l. si filiosa. j. §. fi. ff. eod. Ex
16 ꝫrio† aūt mulier semp pōt cōpēsationē opponere, vel rē ei donatā retinere, si aduersus ipsaz actio intentet, vel ꝫ heredes viri intētet actionē ꝓ dote sibi debita. d. l. si filiosa. vbi Bart. Illud
17 quoqꝫ addēdū est, in petitione† dotis libellus generalē admitti. l. fi. C. de sent. q̄ sine cer. q̄. Iaz ꝛ ꝓmissio dotis incerta vz. l. ij. .C. de dot. ꝓmis. arg. l. j. §. qz autez. ff. quoꝝ lega. Si itaqꝫ mulier dotē a viro repetat, q̄ in q̄dā vniuersitate q̄stituerat, vt q̄ hereditatez patris in dotez dederit, tūc etiam admittit libellus gñalis. l. fi. ff. de petit. hered. vt dos ꝑm rez in ea deductā censeatur. aliud autem est in vniuersitate iuris. l. cogi. §. sed ꝛ similes. ff. ad treb. Si ergo petitio dotis simplr fiat, illa admittenda est, dummō in ꝓcessu de corporibus deinde ꝓbet. Nō si nō fiat, sīa pp incertitudinē est nulla gl. in. l. j. §. si qs argentū. ff. depositi. ꝛ hoc mō qdā doctores interpretant Bordiani q̄stōnez in. d. l. fi. C. de sent. que sine cer. quāt. inquiunt autez, si maritus ab vxore dotē petat, generalem libellum non sustineri, ne q̄ mulieris fauore introductuz est, in eius odiuz vergat. Cum† autem in iudicio mulier soluto matrimonio nulloqꝫ adhibito pacto agit, earenus maritus cōdemnat, quatenus facere possit. id est, quatenus eius facultates patiunt. l. vnica. §. illo. C. de rei vxo. ac. institu. de act. §. Item si de dote. Nā ꝛ mulier tenetur virum inopem alere. l. inutus. §. manente. ff. de iur. dot. Hoc autem priuilegium heredi extraneo non est prestandum. l. maritum. ff. solu. ma. q̄ tale beneficium ꝑsonale est, ꝛ cū ꝑsona extinguitur. d. l. maritum. cum seq. huic quoque beneficio maritus non pōt renuntiare, q̄ ꝫ bonos mores fieret. l. alia causa. ff. sol. mat. Itaque si dotis quātitati cōcurrāt facultates viri, in solidum dānatur, si minus, in tm̄ quantuz facere pōt. hoc. n. equissimuz est, ꝛ reuerentie debitum mari
19 tali, Si† tñ sine dolo malo versatus est, nec. n. hoc casu de culpa tenet. l. etiā. §. iz. ff. sol. ma. Cautione vez exponēda ab eo, qđ si ad meliorez fortunā puenerit, etiam q̄ minus ꝓsoluerit hoc restituere ꝓcuret. d. §. illo. l. maritum. ff. sol. mat. l. iz. ff. de pac. dot. vbi gl. Rei autez iudicate tps spectat, quatenus maritus facere
20 re potest. l. rei iudicate. ff. solu. mat. Idem beneficium† socero datur, cum quo nurus de dote agit, vt in id damnetur quod facere potest. d. l. rei iudicate. Idem ex diuerso, si socer ex promissione conueniatur, aut mulier, in id quod facere potest. l. ex diuerso. ff. sol. mat. tenebitur. Mulieris itez filios, qui patri heredes extiterunt, in id quod facere possunt condemnādos Labeo ait. l. ēt
21 ff. eod. Exactio autem dotis celebretur. † omnimodo intra annum in rebus mobilibus vel se mouentibus vel incorporalibus, ceteris videlicet rebus que solo continentur illico restituendis. l. in rebus. C. de iure dot. pendente vero dilatione legali vir vel eius heredes satisdare cum fideiussore tenentur, etiam si nulla emergat suspitionis causa. l. si constante. §. quotiens. ff. solut. matri. Si vero nō possunt inuenire fideiussorem exactio statim cōtra eos fiet. dimisso medij temporis interusurio. d. §. quotiens.
22 †Si autem vir supersederit illas res mobiles post annuz restituere, vel ceteras res statim post solutum matrimonium, ēt vsq; ras estimationis omnium rerum que extra immobiles sunt, vsq; ad tertiam partem centesime ex bona fide introducendas, maritus prestet fructibus videlicet immobilium rez patri mulieris ex tempore dissoluti matrimonij prestandis fructuum autem ex rebus mobilibus a tempore soluti matrimonij perceptoruz estimatione vna cum rebus mobilibus tenebitur vir restituere. d. §. quotiens vbi Bart. ꝛ Syn. l. diuortio. §. non solum. ff. solut. matrimonio. l. si mulier. ff. rer. amot. Similiqꝫ modo pensionibus vel vecturis nauium siue iumentorum, vel operis seruorum vel questu ciuilium annonarum, ꝛ alijs que sunt eis similia, par

ti mulieris

23 ti mulieris restituendis. †Itaq; partus ancillarum dotalium, id est, que estimate non sunt, vel que serui dotales ex quacũque causa, nisi ex re mariti vel operis suis adquisierunt, ad mulierẽ pertinent. Si vero mancipia in dotem estimata vir acceperit, ⁊ pactus initum est, vt tantundem estimata dinoscio facto redderet, manebit partus eorum apud eum, qz ⁊ mancipia suo periculo fuerunt. l. si mãcipia. ff. de iure dot. †Fetus quoque inmentoq; omniaque que fructũ noie continentur, ad lucrum mariti pertinent pro tpe matrimonij, siue estimata sint siue nõ estimata sint. l. dotis fructus. ff. de iur. dot. l. ponderibus. C. eo. sic tñ vt supplere proprietatem prius oporteat, ⁊ submissis in locum de mortuorum capitum ex iam natis, residuum in fructibus maritus habeat. l. plerunq; §. ij. ff. de iure dot. qz fructus dotis ad eum pertinent. Sed† ⁊ anni nouissimi, in quo matrimoniuz soluitur, fructus pro rata temporis portione debent vtriq; parti adsignari. l. vnica. §. sed ⁊ nouissimi. de rei vx. act. l. de diuisione. l. dinoscio. in princ. ff. soluto matri. Et hoc in rebus non estimatis, Estimataq; enim rez maritus quasi emptor ⁊ commodum sentiat, ⁊ dispendium subeat, ⁊ periculum expectet. Cautione vez desensionis in specie, in qua dotez sue vxoris vel nurus in familie hercisce de indicio precipuã filius defuncti detrabit, coheredibus suis prestanda. Si vero ante matrimoniũ res dotales estimate sint, hec estimatio sub conditione est, si matrimoniũ sequat. Secutis igit nuptijs estimatio rez pficitur, fitq; vera venditio. si ergo ante nuptias hmõi res perierint, mulieris erit dãnũ, qz pendente qditione moris qtingens extinguit vẽditionez, eo aũt casu nondũ erat vẽditio pfecta, qz estimatio vera vẽditio est. d. l. pleruncq; ⁊ l. quoties. C. de iur. dot. Unde si nuptie non sequantur,
26 res peti debent, non precium. d. l. in rebus. C. de iur. dot. †Adde qõ fructus percepti post matrimonium solutũ proprie loquẽdo nõ tã augẽt dotẽ, q; ipsa de dote actionẽ gl. in. l. itẽ veniunt. §. fructus. ff. de petit. hered. l. si marito. §. fi. ff. sol. ma. Cũ aũt soluto mrimonio sunt pcepti, pprie dotis esse nõ pñt. nã vbi mrimoniũ nõ est, ibi nec dos proprie est. l. l. ij. ff. de iur. dot. Fructus
27 aũt añ matrimoniũ † ẽctum percepti, dotem angere dicunt, qz illi proprie censentur ex quodã tacito pacto in dotez quesi. l. si añ nuptias in fi. ff. sol. mat. nisi forte inter maritũ futuq; ⁊ vxorez destinatã aliter quenerit. tunc enim ẽqsi donatione facta fructus non reddunt. l. dotis fructus. ff. de iure dot. Alioqui pro illis restituẽdis datur annus ipsi marito post solutũ matrimoniũ. Secus autez in fructibus post solutum matrimonium perceptis, q statiz restitui debent. Si vero maritus petat ab vxore dotẽ, fructus officio iudicis non autem iure actionis debent. l. fi. §. preterea. C. de iure dot. Bal. Ang. Alexan. in. l. si marito. §. fi. ff. sol.
28 mat. †Itez mulier põt petere actione de dote alimenta que vir vxori tenetur prestare. bona enim mariti pro alimentis sicut pro ipsa dote sunt tacite hipotecata. l. Lucius. ff. q po. in pign. hab. Bar. in. l. si cũ dotẽ. ff. sol. ma. si mõ dos in imobilibus cõsistat. l. si marito. §. fi. ff. sol. matr. si vero in pecunia sit dos, ipsa mulier petet interesse alimẽtoq; p officiuz iudicis. nam tacita hypoteca
29 ad rei pecuniarie interesse nõ se extendit, nisi facta fuerit expressa stipło, vt solẽt notarij facere. Bar. in. l. diuor. ff. sol. mat. †Item mulier vel alius p ea dans in dotem nomẽ debitoris vtilis actio in virũ sine alia cessiõe trãsit. vñ si ad scõa vota migrauerit mulier, dote nõdũ ab heredibus primi viri exacta, q̃ dos erat in pecunia, ẽt nõ facta cessione viro scõo, ipse poterit ẽ illo heredes agere, nã in dubio mulier cũ eadẽ dote nupsisse censet. l. ij. C. de ac. ⁊ obli. l. pe. §. vxor. ff. solu. ma. l. diuus. l. dotem. ff. de iure dot.
30 ¶Nũc ad pacta trãseamus, que in ẽctu, iuxta ẽctum, aut post ẽctum dotis apponuntur. †Pactum inter coniuges factuz, q fructus in dotem quertantur ⁊ augeant eã, non vz, nisi vice versa mulier paciscitur seipsam alere. l. iiij. ff. de pact. dot. Si vero vxor se alere paciscatur, poterit maritus nihilominus pactuz facere de fructibus lucrãdis, nec esse erit paciscifructus in dotem querti. l. fi. ff. de excep. doli. l. si qs p vxore. ff. de don. caus. mort.
31 Nam preter alimẽtoq; onus, alia sunt matrimonij onera, vt filioq; discipline tradendoq;, vt vxoris mores tollerandi. ⁊ si que similia. †Pactuz simplex sine stipłone p patrẽ de dote sibi soli restituẽda, nec oliz, neo hodie vz, nec vestit legis auxilio, nec coherentia ẽctos, nec subinde tacita stipulatione. l. auia. C. de iur. dot. l. quotiens. ff. sol. mat. secus autẽ si paciscereturdotez reddi filie. In pacto vel promissione dotis, semp inducit tacita hypoteca ⁊ stipulatio, ⁊ vbicũq; locũ hz tacita stipulatio, ⁊ tacita hypoteca obtinebit. d. l. vnica. §. sed vt plenius. C. de rei vxo. act. Unde si statutũ esset instra sua hypoteca facta executionem habere paratam, illud locum haberet in instris dotium ob tacitaz hypotecam, nisi ẽ tertios possessores executio fieret. Nam illi neq; expresse neq; tacite nominati in instro cẽsent. Bal. in. l. j. C. cõmn. de lega. †Si pater dotem dare paciscatur, si filia vo-
32 luerit, illa autem antequam volũtatem declarauerit, relictis liberis decesserit, censetur ipsam velle habere dotem. Si vero sine liberis decesserit, ea qditio, pro non adiecta censebit. l. post dotez. vbi Bar. ff. sol. mat. Pactuz legis cõmissorie circa dotẽ nõ improbat fauore mulieris ⁊ dotis. l. ita qstãte. ff. de iure dot. l. titius. ff. de acqr. pos. cap. significãte de pignor. Nã pactũ quo pignus cedit in dotem non tm̃ in fauorẽ mariti tendit sed ẽt mu-
33 lieris, ad quam dos reuersura est. ¶ †Itẽ filiafa. lz in patris sit potestate, tñ de bonis furiosi patris poterit dotem promittere ⁊ pacta inire cum suo viro de dote lucrãda. l. quotiens. ff. de pact. dot. . si furiosi. C. de nupt. Mulier non põt paciscicum viro, vt ipse lucretur aliquam dotis partem post solutuz matrimoniuz. ẽt existentibus liberis, nisi morte ipsius mulieris soluetur matrimonium. l. ij l. atilicinus. l. de die. ff. de pac. dot. l. j. ff. de dote p̃leg. ne impediat libertas secundi matrimonij. Unde non vz statutum quo disponit dotez apud liberos eiusdem matrimonij manere. Abbas in cap. j. de sponsal. si mulier sit adhuc superstes, ne maneat indotata aduersus vtilitatẽ Reipu. Nã hoc casu fauor mulieris fauori filioq; preponderat. d. l. ij. vbi Bal. l. inter socioq;. ff. de pac. dot. Si vero qstãte matrimonio mulier tale pactum fecerit, nusq; poterit valere, ẽt si qtingeret mulierem prede-
34 cedere, qz sapit naturam donationis, que prohibetur inter virum ⁊ vxorem. †Nec obstat collatum esse in tempus licituz, scz soluti matrimonij. l. in tempus. ff. de here. instit. gl. in. l. qõ spose. C. de don. ante nup. Nam hec regula locum hz qñ lex ab ipo initio nõ resistit. l. si minor. ff. de ser. expor. Bar. in. l. quotiens. ff. sol. mat. Sed in hoc casu lex tale pactuz prohibet, ne qnges
35 mutuo amore se spolient. † Donatio autem inter coniuges causa mortis, aut collata post mortem, permittitur. l. si eum. §. fi. cũ l. seq. ff. de don. int. vir. ⁊ vxo. qz est parui preiudicij, ⁊ renocabilis. Si vero hmõi donatio irrenocabilis esset, nõ valeret, ob magnum quod inde sequeretur preiudicium. l. vbi ita donatur. ff. de don. causa mort. vj. l. idemq; ff. de do. inter vi. ⁊ vxor. ¶ Pactum ⁊ statutum circa lucrum dotis a pari iudicantur. Bal. l. in. l. deo. no. C. de epis. ⁊ cler. l. pen. C. de sec. nup. Sit autem ea
36 regula generalis, eum † qui nomine alimentoq; dotez dare cogitur, stipulari posse dotem sibi reddi soluto matrimonio, nõ antẽ heredibus mulieris restitui, veluti in matre filiã dotãtẽ. Alex. in. l. j. ff. sol. mat. ⁊ in similibus, qui tenentur nomine alimentoq; dotem constituere. Alioqui si quis lege vel conditione ex lege tenetur vt pater, eo mõ paciscivel stipulari nõ poterit. Anch.
37 cõ. ccccxxiiij. †Si mulier cũ viro pactũ fecerit de lucrãda dote post solutuz matrimonium, deinde ante carnalẽ copulã monasterium ingrediat, eoq; ingressu solutũ sit matrimoniuz quo ad vinculũ ⁊ thoq;. cap. ex publico. de quer. qiug. eo casu pactũ valere qdã existimant. nec expectandã esse mortez naturalẽ, cum mors ciuilis naturali cõpareat. gl. in. l. si cũ dotem. ff. sol. ma. per hanc enim mortez ciuilez soluitur matrimonium. l. deo nobis vbi Bal. C. de epi. ⁊ cler. nec amplius spes carnalis qiugij manet. cap. j. de voto. vj. c. ij. qui cler. eandẽ ergo viz ac ptãtẽ ea mors ciuilis cum naturali habebit, nec dõm est libertatez ingrediendi monasterium hoc pacto tolli. Nam iura que hmõi libertati fauerunt, in vltimis voluntatibus obtinent auc. nisi rogati. C. ad Trebel. ad ẽctus ergo non debent extendi in hoc maxime tpe, in quo monasteria ita bonis ⁊ diuitijs abundant, vt equum esset vbique statutũ obseruari, quo cauetur ne monasteria succedãt,
38 vt apud nostros gallos fit. Sed ad rem veniamus. †Alia autẽ est ratio de muliere deportata, que post deportationẽ alteri nõ prohibetur nubere, nam matrimonium a naturali ratione inter gentes institutuz fuit. l. eas obligationes. ff. de ca. dimi. ideo nõ prohibet deportato. l. si tibi mandauero. §. is cui. ff. mãdati. mulier quoque deportata p principez restitui potest. l. intercedit. ff. de qdi. ⁊ demon. eiq; bona reseruari. Si vero p deportationem fisco applicarentur. l. si qstante. §. fi. ff. sol. ma. equius esset ex tali pacto viq; capere lucruz Bart. in. l. qnque legibus. l. de bon. damnat. cũ eo casu non maneret amplius spes eam mulierez de portatam cum hmõi bonis fisco applicandis nuptias contrahere posse. Quare lucrum mariti nõ noceret fauori ⁊ libertati secũ
39 di matrimonij, † Si extraneus qui dotem dedit, postea ex interuallo stipulatus sit cũ ipsius mulieris qsensu, dotẽ vel partẽ dotis sibi reddi, pp. l. j. §. accedit. C. de rei vxo. act. ea stipło post mortem mulieris intelligetur. l. ob res. ff. de pac. dot. lz solutuz prius fuerit matrimonium, ne sequenti matrimonio mulier in

dotata sit. l. stipulatio. ff. de iu. dot. Quod intellige, nisi ꝙsenserit mulier ob tacitam iuris sui remunerationẽ. ar. l. ꝙ aũt. §. si vir. ff. de do. int. vir. Bar. in. l. si dinor. ff. de verb. ob. l. que dotis. ff. soi. ma. quo casu ipsa sibi preiudicat post solutũ matrimoniũ, ls
40 postea superstes sit. Si vero † mulier cõsentiat patri ex internallo stipulanti dotẽ sibi reddi, pactuꝫ seu stipulatio valebit. l. quotiens. ff. sol. ma. l. cũ dos. ff. de pact. dot. Nullũ enĩ fit preiudiciũ ipsi filie, cum pater teneat post solutum matrimoniũ itez filiam dotare. l. si socius pro filia. ff. pro soc. auc. sed ꝗnis. C. de rei vxo. ac. Nó si pater non haberet vnde eam dotare posset, filia potest nõ obstãte ꝙsensu dotẽ retinere, ne indotata maneat. gl. in. l. ij. ff. sol. mat. Quinimo pater semper penitere potest vsqꝫ ad tps nuptiarũ. l. adoptiuum. ff. de iure dot. Sed hodie de iure canon. secus esset no. in. l. Pau. ff. de statu. homi. post nuptias autẽ si pater solus pactum fecerit, filie non nocebit nec proderit, qz ꝑ patrẽ acquiri filie non põt, sed econtrario per filiam patri acquiri potest. l. cum dos. ff. de iure dot. Scientia filie circa suspitionem patris nõ dz ipsi filie nocere, naz ꝛ si expresse vellet ex tali certa sciẽtia sibi preiudicare nõ posset, nec deteriorẽ dotis ꝙditionẽ facere Bar. in. d. l. si ꝙstante. Bald. in auc. qó locuz. C. de colla.
41 Unde † si mulier dotẽ viro promisit, quẽ tfic sciebat suspectũ ac facultatibus labi. non tñ destitnitur legis remedio. d. l. si constãte. cap. per vestras. de do. int. vir. ꝛ vx. sed ob talem suspitionez poterit sibi a viro caueri ꝛ petere fideiussorem. mulier itez pacto nõ põt renuntiare suo priuilegio tacite hypotece, ne dotis faciat deteriorez. l. ij. l. de die. l. attilicinus. ff. de pact. dot. conditionem Põt autem hypotece conuentionali renuntiare. l. iubemus. l. ẽt. C. ad velle. not. in. l. Henia. ff. sol. ma. cũ ea inducta sit ex sua persona, lex vero suum magis quam tuuz seruat auxilium. arg. l.
42 fi. C. qui po. in pig. ba. Sed † vir põt tacite hypotece renuntiare, que ꝙbĩt in bonis mulieris dotẽ ꝓmittentis. Naz si vir certa bona mobilia vel immobilia in instrõ dotis promisse obligare fecit, ab hypoteca legali ꝛ extraordinaria recessisse vr. Idẽ quoqꝫ dõm est si acceperit fideiussorem pro dote sibi danda. d. l. fi. ꝛ. l. pe. ff. ꝙb. mo. pig. vel hypo. sol. quemadmodũ si ꝙs a colono suo fideiussorẽ acceperit, vr tacite hipotece de rebus inuectis ꝛ illatis renuntiasse. l. item qz. ff. de pac. l. certi iuris. C. loc. mulier aũt recipiens fideiussorẽ post solutũ matrimoniũ, nõ censet ꝓuisioni legali ꝛ tacite hypotece bonoꝝ renũtiasse. d. l. fi. C. ꝙ pot. in pig.
43 bab. Sed aliqñ † mulieri permissum est dotis ꝙditionez deteriorẽ facere, veluti si in se suscipiat ꝑiculũ dotis estimate. l. Põponius. ff. de pac. dot. l. nomẽ. ff. de here. vel ac. ven. Si enim ꝙingat dotez absqꝫ culpa viri perire, ipsa mulier indotata menebit. arg. l. promittendo. ff. de iure dot. a ꝓrio sensu. Non potest aũt remittere viro culpam de futuro ẽt leuem ad quaz ipse tenetur.
44 l. ẽt. ff. sol. matr. † Sed vir non tenetur de culpa leuissima aut de casu. d. l. etiam. ꝛ. l. pen. ff. sol. mat. In rebus ergo dotalibus vix ꝓstare oportet tam dolum quaz culpã, eamqꝫ diligentiam adhibere quam in suis rebus. l. rebus. ff. de iure do. Itez mulier po
45 test † conditionem dotis deteriorem facere, si solutum est matrimonium. l. licet. ff. de pac. dot. l. here. §. filia. ff. de pact. aut si constante matrimonio pactũ fecerit, ex quo dos ad suam naturã redit. Veluti, si pactũ fecerit de dote restituenda incõtinenti post solutũ matrimoniũ, deinde pactum fecerit quod vlteriori die liceat viro restituere, hoc pactũ vz dummodo dilationem legalez nõ excedat. arg. l. de die. ꝛ. l. attilicinus. ff. de pac. dot. ꝙ hodie in dote mobili est annua. Res enim facile redit ad suam naturam.
46 Si † vero tale pactuz dilationẽ legalẽ excedat, ꝛ morte mulieris soluat matrimonium, valebit. l. ij. ff. de pac. dot. Cessat enim fauor ille, ne mulier indotata maneat, cũ iaz decessit. Secus vero qñ matrimonium morte viri solueretur. d. l. attilicinus. vbi bar. dicit. si non esset ista lex nescio quid dicerem. Illud autem ꝓuilegium, ne mulier indotata maneat, ad heredes ipsius mulieris non transit. qz mere personale est. l. j. C. de ꝓui. dot. Et ideo heres expectare tenebitur vsqꝫ ad dilationem viro per pactuz mulieris morte concessam, quãuis vltra tempus a lege constitutuz dilatio data sit, nisi adeo longa esset dilatio, vt donationis naturã sapere videretur, que inter virum ꝛ vxorem constante matrimonio prohibetur. hoc igitur modo mulier pacisci potest, aliqꝫ quod ad diem dotis reddende attinet, pacto estimo mulierẽ cõ-
47 ditionem meliorem facere posse. d. l. attilicinus. Nam mulier † pacisci non potest, vt quibus diebus dos data sit, ijsdez reddatur, id est quanto serius quoqꝫ ꝛ post nuptias data fuerit, tanto serius post solutum matrimonium reddatur, si longiore tempore dos fuerit data, quam statutum est a iure pro reddenda. d. l. at-
48 tilicinus. Aliud autem est in patre. l. aliud. ff. de pac. dot. † Añ contractus dotis incepit a traditione, tunc mulier non tenet de euictione, si ignorabat rem alienam esse. l. j. C. de iure dot. Nam si sciens dederit, aduersus eaz competet de dolo actio, ad instar ꝙtractus donationis. l. acti. C. de don. l. ij. C. de euic. Vbi aũt casu si mulier sit diues, equius esset post rei dotalis euictionem, cogi iterum dotem viro ꝙstituere, vt libentius onera matrimonij subeat. mulier enĩz indotata sepissime a viro spernitur. l. fi. C.
49 ad velle. † Pactum quod constante matrimonio dos non petatur, si sit ꝑsonale, vz. l. Julianus. l. si pater mulieris. ff. de iur. dot. l. cum pater dotem. l. fi. ff. de pac. dot. Sinautez sit vniuersaliter dictum ne petat, quo casu dos erit marito inutilis, pactum illud vitiat ꝯctum idemqꝫ erit ac si nulla dos promissa fuisset gl. in. d. l. Julianus. Naz origo rei nõ potest conferri in tempus quo dz extingui. Bart. in. d. l. Julianus. Hoc ergo pactum est ꝯ dotis substantiaz, que est, vt matrimonio seruiat, alioqui dos nulla est d. l. si pater. in fi. Si ergo tale pactum ab initio fuerit appositũ, vitiabit ꝯctum ac dotis promissionem, Si vero ex internallo, cõstante matrimonio, cum socero vel extraneo factum sit in preiudiciũ mariti ꝛ nõ mulieris, valebit. l. cũ dos. ff. de pact. dot. ante matrimoniuꝫ aũt, in socero valebit. l. quoties. ff. solu. matr. Hoc igitur pactum non solũ est ꝯ dotis naturam, sed etiam dotis exclusiuum, ꝛ ideo vitiat ꝛ vitiat. arg. l. ꝑ seruuz. §. fi. ff. de vsu. ꝛ ba-
50 bit. † Pactum vero ꝙ nõ omnino adimeret dotẽ, ꝗnis contra substantiam dotis esset, vitiaretur ꝛ nõ vitiaret. vide gl. in. c. cõditiones de ꝙdi. appos. in despon. Veluti pactũ quod maritus non lucret dotis fructus, subeat tñ onera matrimonij, vitiatur, ꝛ
51 non vitiat. l. iij. ff. de pac. dot. Si pater stipulatus sit sibi † aut cui de iure deberetur dotem reddi, idem erit, ac si dixisset sibi ꝛ filie. l. j. §. videamus. C. de rei vxo. ac. l. dos a patre. C. sol. mat. Bal. in l. ij. C. de bo. que lib. Si vero extraneus hoc mõ stipulatus fuerit, personãqꝫ suã in prima alternatiue parte posuerit, vr mulierem solutioni ꝛ non obligationi adiecisse. Nam ipsi extraneo de iure debet non autem mulieri qñ scz ipse prius sibi prouidit. d. l. j. §. accedit. Qñ autem extraneus coniunctim sibi ꝛ filie dotẽ re-
52 stipulatus est, actio per capita diuidetur, competetqꝫ ipsi ꝛ mulieri ius pro rata. l. reos. §. cum in tabulis. ff. de duobus reis. pa-
tre vero hoc modo stipulante, copulatiua ꝑ iuris ordinem intelligetur, ambasqꝫ personas insolidum comprehendet ꝛ fauore dotis. † Si ex pacto vel statuto vir aliquaz partem dotis lucri debeat, muliere scz predecedente, ea vero mulier post matrimonium contractuz per verba de presenti, licet nondũ ducta decesserit, erit locus statuto, ẽt si vir non subierit onera matrimonij qz saltẽ alia ratio finalis vinculi ꝛ federis manet. fac. qó habẽt in auc. de nup. §. si vero altera. coll. iiij. consti. j. ꝛ institu. de nup. §. affinitatis. gl. in. l. liberorum. ff. de infam. Ego vero inspiciendam consuetudinem existimarem, maxime cuz matrimoniũ non dicatur consummatum ante carnalem copulam, vt primus di-
53 ximus. d. l. j. vide Bar. in. l. nihil. ff. rer. amot. Bal. in. l. non sine. C. de bo. que libe. l. deo nobis. C. de epi. ꝛ cler. † Jura tñ voluerunt, si quis absens acceperit vxorem, deinde a cena rediens perierit, ab vxore eum esse lugendum. l. deniqꝫ. ff. de ritu nupt. Ideoqꝫ fieri potest vt in hoc casu aliqua virgo de dote habeat actionem. l. ideoqꝫ. ff. eo. Unde manifeste apparet ex matrimonio solo consensu contracto idem priuilegium competere, qó ꝛ consummato per carnalem copulam. Permutatio dotium con-
54 uentione fieri potest, si hoc mulieri vtile est. l. si ei nuptura. ff. de iure dot. l. ita constante. ff. eo. † Dotez a patre vel ab alio promissam si vir nouandi causa stipuletur, cepit viri esse periculuz, cum ante mulieris fuisset. l. dotem. ff. eo. Si ergo vir acceptã fecit pecuniam pro dote promissam, omnimodo ad eum periculum pertinebit, perinde enim est ac si pecuniam acceperit, ꝛ eandem promissori donauerit. l. vir ab eo. ff. eo. ¶ Post qꝫ de pactis summus
55 loquuti, ꝗs est de fideiussore dotis pauca adiungere. † Nulla satisdatio vel mandatum pro dote exigendum, vel a marito, vel a patre eius, vel ab omnibus qui dotẽ recipiunt. l. j. ꝛ ij. C. ne fideiuss. dot. dentur. Bonũ enĩz est, ꝙ seipsaz marito cõmittit, res ẽt eiusdez patris arbitrio gubernari. l. hac lege. ff. de pact. quendã aliam assignant rõnez ex. C. Theodosiano, ꝙ mulieri prohibetur ne pro dote fideiussorem petat a viro, ne ea videret potius fidem dare fideiussori qꝫ marito, vnde stupruz orriri posset. vide Junenal. in satyr. j. versi. cũ leno. ꝛc. Itez si mulier peteret a viro noie dotis fideiuberi, nasceretur inter eam ꝛ virum perfidia, odiumqꝫ inde cõtingeret. Quare fideiussio a iure prohibita est. Nõ. n. ꝙotidie maritali lucrũ est preferendũ. l. reprehẽden-
da. C. de instit. ꝛ substitu. Si enĩz, inquit Justinianus, mulier sese suamqꝫ dotẽ parti mariti credẽdã ẽe existimauit, ꝗe fideiussor

vel

vel alius interceſſor exigit, vt cauſa perfidie in nubio eorũ generet. l.ij.C.ne fideiu.dot.dentur, Satis ergo poteſt ei dos credi, cui creditus eſt corpus.c.p veſtras.vbi gl.de do.int.virũ ⁊ vxo. Quibus enim anime hominũ credite ſunt, multomagis pecunie ⁊ alie res credende ſunt.xij.q.j.vbi gl.c.precipimus. ali
56 quãdo †ãũt fideiuſſor admittit, veluti poſt ſolutũ matri.l.fi.C.ó dot.cau.nõ nume. ¶ Item pater poteſt eſſe fideiuſſor p filio in dote reſtituenda.d.l.fi.cũ in eo ceſſet cauſa perfidie per Impratorem ponderatã. Nã inter patrẽ ⁊ filium nulla ſuſpitionis cã eſſe cenſet. Laurelius.§.titius teſtamento. Mulier ẽt reſpectu viri, iuncta dicitur perſona.l.cũ alienã.C.de lega.⁊ ideo p dote filie poteſt fideiubere, nec inuabit Velleiano.l.fi.C.ad velle. Secus vero eſt in ceteris perſonis iunctis, veluti fratribus.
¶ Itẽ ſi maritus ſponte dare velit fideiuſſorem, valebit fideiuſſio. Nõ aũt põt cogi. Eoq; modo intelligi poteſt titulus ille, ne fideiuſſores dotiũ deñ. Nã qñ vir ſponte dat fideiuſſorem, iuri cõi ſtãdũ eſt cũ nõ reperiat̃ immutatum. arg.l.ſancimus.C.ne fideiuſ.do.dentur. Equum nãq; videt, qñ ſponte ⁊ nõ coactus vir offert fideiuſſorẽ, recipi poſſe, q; ea ratio pfidie ceſſat.
¶ Item fideiuſſor peti poteſt, qñ vir vergit ad inopiã.c.p veſtras.de dona.int.vir.⁊ vxo. alioqui cogendus eſt dotẽ reſtituere.d.l.ſi conſtante. Bar.in.l.in omnibus.ff.de iudi. aut ſeque-
57 ſtrare. †Natura autem ſequeſtrationis eſt, vt dato fideiuſſore reuocetur. l.j.ff.q ſatiſ.cogan. Ex parte autem mulieris fideiuſſor internenire poteſt. doc.in rub.C.ne fideiuſ.dot.den. Nõ.n. eadem eſt ratio in marito cui dos dari promittitur, ⁊ mulier cui dos reſtitui ꝓmittit. l.cũ dotis cã.ff.de iure do. Nã reſpectu viri obligati, fideiuſſio cenſet habere cãm pfidie perpetuam, quia ẽt dos apud vir cãm hz perpetuam. l.j.ff.de iu.do. ſed mulieris reſpectu fideiuſſio non eſt duratura, cũ incontinẽti ſolui dos debeat, ⁊ ideo ea cã indingationis, ſi aliqua eſſet, cãm haberet momentaneã minimeq; duraturã. ¶ Item ſi extraneus dotem promittat, fideiuſſio admittitur. l.i.§.accedit.C.de rei vxo.act.
¶ Idem ex conſuetudine fieri nõ phibetur. Jo.an.in.c.per-
58 ſtras. †Huic autem prohibitioni, ne fideiuſſores dotium deñ, qñ negatiua eſt renuntiari abſq; iuramẽto non hz. gl.in.d.l.ij.C. ne fideiu.do.den. Quidã vero dicunt hoc iuramentũ inducere pfidiã, indignationẽq; inter matrimonio coniunctos, ⁊ ideo non ſeruãdũ cũ nutriat peccatũ, vergatq; in diſpendiũ ſalutis. Trãſgreſſiones enim iuramenti magis Deo placent, quam iuramenti contra bonos mores obſeruationes. c.cum contingat. de iure iuran. ⁊ in auc. Scenic. non ſolum.

FINIS

TRACTATVS
Bikeogamias, Joan. boſchei Neuſtrij.
Liber Quintus.

SVMMARIVM

1 Legatum vel promiſſio dotis continet in ſe cauſam finalem ⁊ non impulſiuam.
2 Legatum vel promiſſio dotis nõ ſequuto matrimonio renocat.
Sermo ſimpliciter prolatus de prima vice eſt intelligẽdus.
Mulier omnia bona ſua marito ſimpliciter dans intelligitur ea
3 dare in cauſam dotis.
Bos relicta puelle pauperi ſi Titio nubat, decedẽte titio ante
4 contractas nuptias ſuccedit in locum alimentorum.
Legatũ relictũ puelle vt nubat ſtatiz debetur, idq; ad beredes
ſuos tranſmittit puella decedens ante etatem nubilem.
Legatum relictũ puelle ſi nupſerit, non debetur ante conditio-
5 nis euentum.
Legatũ in pium vſum relictum, in diuerſum vſum voluntate be-
6 redis conuerti non poteſt.
Legatum filie relictum vt nubat, debetur etiam ſi ea monaſtriũ
ingrediatur.
Subſtitutus ſub conditione ſi filius ſine liberis decedat, exclu-
7 ditur filio ingrediente monaſterium.
Legatum rei aliene dotalis non valet.
Diminutio legatorum codicillis apposita non extẽditur ad le-
8 gatum dotis.
Legatum dotis a patre filie factum detrabitur ante alia legata
velut es alienum.
9 Legatum dotis cenſetur titulo inſtitutionis relictum filie.
Dotis donatio facta filie imputatur ei in legitimam.
10 Subſtitut⁹ filie in dote ei legata ſi ſine liberis decedat, admitte
tur ad eam duntaxat partem, que legitima deducta ſupereſt.
11 Filia cui dos teſtamento pris eſt relicta, ac propterea ab eius
ſucceſſione excluſa eſt, an poſſit agere ad ſuppleme̅tũ legitie.
12 Dos caſmate vel quouis alio modo deperdita non debet in legi
timam imputari.
13 Dos non per omnia alimentis equiparatur atq; in eam rez exẽ
pla aliquot adducta.
Alimẽta quibuſdã prebere cogimur, quas dotare nõ tenemur.
14 Pater duz vinit dotẽ liberis ſuis nõ ſecus atq; alimẽta aſſigna
re tenetur atq; inibi huius aziomatis exceptiones aliquot.
15 Ordo aut locus deo proximos nos non reddit.
Monaſterium ingredientes ſepiſſime deteriores efficiuntur.
16 Ingratitudo filij aduerſus pẽm nõ diluit̃ p igreſſuz religiõis.
17 Pater mariti tenetur bona ſua obligare pro reſtitutione dotis
ſi matrimonium contrabi non poſſit.
18 Pater tenet̃ aſſignare filio donationẽ pp nuptias preterquaz
in caſibus aliquot ibidem expreſſis.
19 Pater nuptijs filij conſentiens oneraq; matrimonij ſufferens
vſum fructũ dotis habere debet.
Pater receptam nurus ſue dotem filio ſeorſum habitãti one-
raq; matrimonij ſufferenti reſtituere cogitur.
20 Maritus onera matrimonij ſufferens, dotis fructus percipere
dz, cuius ſub poteſtate patris ſit.
21 Pater ⁊ filius gfitentes in eodem inſtrumento ſe dotẽ recepiſ
ſe ſunt velut duo rei debendi inſolidum obligati.
Pater filij vxorem etiam indotatam alere tenetur.
22 Extraneus dotem ſoluens animo repetẽdi, ⁊ ſi id ꝫ patris vo-
luntatẽ fecit ab ipſo tñ patre eam repetere poteſt. ⁊ nu. 33.
Judicium inter patrẽ ⁊ filiñ in cã dotis gſiſtere poteſt.
23 Patre non habente vnde filiã dotare poſſit, que perſone dein
ceps dotem ei conſtituere teneantur.
24 Filius legitimus dotem matri vidue conſtituere non tenetur,
ſecus in naturali tantum.
Patri reddi dos innita filia poſt contractas nuptias poteſt.
25 Pater dotez pro filia ſimpliciter promittens. de ſuis bonis eã
promittere cenſetur. ⁊ nu. 27.
26 Dotis ꝓmiſſio a patre facta tam ex rebus paternis quã ex ma
ternis que filie obuenerant, quem effectum habeat.
Pater filiam diuitem dotare non cogitur.
28 Peculium aduentitium filij pater alienare non poteſt.
29 Dos filie ẽt locupleti poſt mortem patris omnino debetur, cuz
loco legitime ſuccedat.
30 Dotis promiſſio a patre pro filia facta tanq; negotiorum illius
geſtore quem effectum habeat.
Pater inops dotem filie locupleti conſtitutẽs, de bonis ipſius
filie conſtituere preſumitur.
31 Filiam naturalem pater cogatur necne dotare.
32 Dos a patre filie naturali data, ſoluto matri. ad eum reuertitur
non autem ad liberos illius filie naturalis.
34 Mater que bona filie adminiſtrat, dotem ei conſtituens, de bo
nis ipſius filie dotem dare preſumitur.
Mater an ⁊ quando filiam dotare tenetur.
Patre ac matre dotẽ p filia promittentibus, mater preſumit̃
potius intercedere p marito, quam de ſuo quidquã donare.

Promiſſio vel lega
tum de dote facta, continet in ſe cãz finalem, ⁊ non impulſiuã. l.titio centum.ff.de condi. ⁊ demon. Si ergo non ſequat̃ matrimoniũ, ea donatio reuocari poterit, cum modus in cõditione appoſitus, nõ ſit impletus. Modus autem dicit̃ cã finalis, qñ vtilitatẽ tertij reſpicit, qñ autem ſolius legatarij vtilitatem reſpicit, cã dicitur impulſiua. d.l.titio cẽtũ. In dote vero vtilitas mulieris, ⁊ reip. inſpicit̃, ⁊ ideo dr̃ cã fin. vel q; eſt cã pia, dr̃ finalis. Bar to. in.l.ſi ego.ff.de iure do. Semp in legato dotis tacita ineſt cõditio, ſi matrimoniũ ſeq̃t̃. In ẽctibus aũt nominatis modus cõcernens cãm piam, dicit̃ cauſa impulſiua, ⁊ datio cauſa finalis. c.verum. vbi gl. de condi. oppoſi. In ceteris contractibus innominatis, modus ſemp dicitur cauſa finalis. Ex legato igit̃, an

stipulatione dotis agi pōt q̄nis expressa nō sit q̄dicio, si modo nuptie extāt, quare si nuntius remittatur, desecisse q̄dicio vr. l. stipulonē. ff. de iure dot. Et ꝛ postea nupserit, non cōualescit lega
2 tū. Sermo† enīz simplr, platus, intelligīt de prima vice. Bart. in. l. ꝛ ꝛ. ff. de iur. dot. l. dotis. ff. eo. Unde si mulier oia bona marito dederit non expressa dotis mentione, aut pater legatū filie relinquerit, In his duobus casibus nō necessaria est dotis adiectio, sed pro dote data vel relicta, ea bona intelliguntur. Bart. in. l. q̄ aūt. ff. de iur. dot. Cum autem dos ante matrimoniuꝫ nō dicatur. l. iij. ff. de iure dot. nisi sequatur, non debetur legatum. l. promittendo. l. stipulonē. ff. de iure dot. Sed si interiꝫ detur dos, transfertur dominium. ꝛ ꝛ non sequutis nuptijs q̄dici poterit condictione ob causaꝫ. l. dotis fructus. l. sed si ego. vbi Barto. ff. de iure dot. ¶ Idē dic si dictum fuerit pro matrimonio, vel pro nubenda puella, aut pro dote puelle vt nubat Titio. Ea enim oia legata sunt conditionalia, illisq̄ inest tacita conditio. l. tali. ff. eo.
3 †Sꝫ si legatum relictuꝫ sit alicui puelle pro dote si nupserit Titio, ꝛ anteq̄ nubat Titius decesserit, nihilominus debet̄ legatum, si ea puella inopia laboret. Maꝫ testatoꝛ vr ad alimenta respexisse, quoꝝ loco dos succedit pauperi relicta. arg. l. j. C. de lega. l. oia. ff. de an. leg. Bar. in. l. illis liberis. ff. de condi. ꝛ demōstra. Si quis legauerit † alicui puelle centum vt nubat, ab ipso initio debetur legatum, etiam ante nuptias. Sed ꝛ si ante nubilem etatem decesserit, legatū trāsmittit ad suos beredes. l. si fundum. ff. de lega. j. l. quibus diebus. ff. de condi. ꝛ demon. per eam enīz nō stetit, quominus modus legato appositus adimpleret̄. ¶ Idē dic si dictū sit, vt nuberet Titio, ꝛ āteq̄ nuberet decesserit ipse, hoc enim legatum non censetur pro dote relictum, nec dotis nomine, qꝛ testatoꝛ nō expressit. Bal. in. l. legatum. C. de q̄di. insert. Sed si puelle relictū sit legatū, si ea nupserit, illud est q̄ditionale, nec beres testatoris tenetur ad illud legatū ante cōditionis enētū. d. l. titio. §. titio genero. vbi Bar. Si igitur condicio nō eueniat, manebit legatū apud beredem testatoris.
¶ Idē dic si dictū sit si nupserit Titio, ꝛ anteq̄ nubat, Titius decesserit. d. l. legatum. Bal. in. l. generaliter. C. de epis. ꝛ cleri.
5 † Sciendum autem est relicta ad pium vsum legata, in diuersuꝫ vsum q̄uenīri ex volūtate beredis nō posse, nec sup illis alius a summo pōtifice dispēsare pōt. Clemen. qꝛ q̄ringit. de relig. do. Si ergo aliquo casu huiusmodi legata deficiant, beres tenebit̄ ea q̄uertere in eundē ꝛ simile vsum piū, nisi psona cui relinquit̄, q̄uncta sit ipsi leganti, vel ab eo dilecta. l. legatū. ff. de vsufrc. lega. vbi Bart. c. nos qdē. de testamē. Quamobrem attendi debet quid magis testatoꝛē monerit. l. qui exceptionē. ff. de condi. inde. In dubio tñ presumit̄ potius fauoꝛe pie cause quā persone relictū fuisse legatū. l. sum persone. ff. de reli. ꝛ sump. fune. †Le-
6 gatū filie relictum, vt ꝛ bat matrimonium, si monasterium ingrediat̄, tñ debetur legatum, ne libertas ingrediendi monasterium impediat̄ auc. nisi rogati. C. ad trebel. Idē testatoꝛ dixerit, si filius, sine liberis ex suo coꝛpoꝛe descēdētibus ɔcesserit, ex ingressu monasterij substitutus excluderet̄. Bγ. ꝛ Bar. in. l. si ita qs. ff. ɔ leg. ij. Mā monasteriū succedit loco liberoꝝ. c. in presentia.
7 de proba. †Rei aliene dotalis non valet legatum, nec estimatio debetur. gl. in. l. dotalem. ff. de testa. mil. arg. c. filius. de testam. Si inter alia legata in testō dos relicta fuerit, deinde in codicillis apposita sit clausula diminutionis legatoꝝ, non referetur ad dotis legatū. Not. in. l. liberti. §. postbumis. ff. ɔ alimē. leg. dos enim parē cū alimētis fauoꝛē obtinet. Bar. in. l. cū de in rē verso. ff. de vsu. †Legatum dotis a patre filie factū, ante omnia le-
8 gata detrahit̄, aliisq̄ legatis prefertur tanq̄ es alienū. Bar. in l. ij. §. si spōsa. ff. de pīnī. credi. ꝛ ꝛ filia dicatur habere titulum lucratiuum in ipsa dote profectitia. l. fi. §. si a socero. ff. eod. aliquo tñ respectu dos dr̄ quid debituꝫ ipsi filie, ex equitate scꝫ quadā
9 naturali gl. in. l. si seruum. §. sequitur. ff. de verb. obli. † Legatuꝫ item dotis censetur titulo institutionis esse relictum filie. Ant. de but. in. c. Raynutius. de testa. Cuꝫ ergo filia patri succedit, dotis sue pollicitationē portioni sue imputare debet. ꝛ coheredem liberare cogit̄. l. i. §. pe. ff. de colla. dot. Mā ꝛ pater eo animo cōpensandi reliquisse facile creditur cum debitū ex causa necessaria inducat̄. l. si cū dotē. ff. solu. mat. ¶ Idem dic de donatione facta filie pro dote, que imputatur in legitimam. l. qñ nonella. C. de inoffi. testa. cum filia dicatur habere dotem ex causa lucratiua, quā tenet̄ cum suis fratribus conferre. l. illud. C. ɔ col
10 la. †Si ergo dos filie sit legata ꝛ substituat̄ ei, si sine liberis decedat, tūc vigꝫ ad q̄urrētē legitime quātitatē reijciet̄ hoc onus in residuo autem obtinebit substitutio. l. fi. §. filie. ff. de leg. ij. vbi Bar. ꝛ d. l. titio cētū. ff. de condi. ꝛ demon. Idē dic si statutum sit filiam dotatā extātibus masculis non succedere, q̄ qdē statutum intelligi dꝫ, si dotata inueniat̄ tempoꝛe mortis patris. Bar. to. consi. xxxj. incip. qdā decessit. ꝛ Pet. de anch. consi. clxxxviij. in quo de successione agitur ꝛ ipsa filia excludēda, eo casu nō poterit grauari de dote ei relicta. Bal. in. d. l. fi. sed ꝛ si non
11 sit †q̄petenter dotata, poterit agere ad supplemētū dotis competentis ꝑ patris ꝛ patrimonij q̄ditionē, aut saltē vsq̄ ad mensuram legitime vel alimentoꝝ inspecta qualitate ꝛ q̄ditione psone, cum ipsa dos succedat loco cuiusdā legitime nō ꝺz igit̄ minoꝛ esse legitima. Bal. in. l. qñ in pīoribus. C. de inoffic. testa. Quidam dicūt dotē magis participare naturā alimētoꝝ q̄ꝑ legitime. l. cum vnus. §. fi. ff. de alimen. leg. Bart. in. d. l. cum de in rē verso, ꝛ ideo dotē iuxta mensurā alimētoꝝ metiri debere. alij distinguunt q̄tum ad vitā ac tempus dotē legitime, q̄tū ad cōgruitatē ꝛ mensurā alimentis q̄parentes, ego ob diuersas sentētias cogitani quid ex equitate dici posset. ꝛ mihi videtur inter alimenta ꝛ legitimā magnā esse affinitatē, quēadmodū enim iure nature pater ad educationē liberoꝝ tenet̄, ita ꝛ iur̄ ciuili tenetur eis legitimam relinquere que succedit quasi loc alimentoꝝ. alimenta enim viuo patre debentur filijs, mortuo vero legitima que videt̄ quasi introducta in locū alimentoꝝ, ne filij omnino hereditate priuati fame perirent, eaq̄ de cā introducta est quarta iure nature debita. Existimarē igit̄ dotē filie in testamēto relictā ꝑ eā quartā metiri debere, maxime qñ ob dotem filia a successione excluditur. Si vero statutuꝫ sit filiā arbitrio boni viri dotataꝫ non succedere, dos tamen non sibi fuerit adsignata secundum arbitriuꝫ boni viri, nihilominus non succedet, ꝑ ager ad supplementum. Paul. cast. in. l. si non mortem. ff. de inoffic.
12 test. †Quānis item dos loco legitime succedere dicatur, si tamē sine culpa filie sit casmate vel alio quouis modo deperdita, tūc dos non succedet loco legitime post mortem patris, cum etiā eo casu pater iterum teneatur filiā dotare si possit. auc. sed quānis
13 .C. de rei vxo. ac. †Neq̄ anteē dos alimentis comparanda est, cum alimenta non debeantur diuiti, dos autem ꝑm quosdam debetur. l. fi. C. de do. pmis. Itē pater filiā naturalē alere tenetur, dotare non tenetur. l. vxoꝛez. §. pater naturalis. ff. de leg. iij. Si frater soꝛoꝛē vterinā ēt inuitus. l. i. ff. de tutel. alit, nec tamen dotare compellitur. l. cum in plures. §. pe. ff. de admi. tuto. Sic filius matrem suam educare ꝺz, nec tamen ei dare dotem de suo cogi potest. l. tutoꝛ. §. fi. ff. eo. Qui enim alimenta, non qui dotem recusat, is necare dicitur. l. necare. ff. de libe. agno. Mā ꝛ alimētoꝝ prestatio que minutatiꝫ fit, non adeo onerosa est debitoꝛi, sicut dotis datio, que vna prestatione fieri solet. l. fi. vbi Bart. ff. de lib. agno. Tamen in his omnibus casibus idē de dote ꝛ alimentis dici posset. l. cum vnus. §. fi. ff. de alimen. c. cuꝫ haberet. de eo qui duxit. in mat. Itē pater cogi nō potest dotē dare puelle, que nec nubere nec monasteriū ingredi velit, sed alimenta ei prestare tenetur ꝑm modū a iure determinatum. l. si quis a liberis. ff. de lib. agno. Idē dic de vidua inuene, que post primi viri mortē neutrū facere velit, Eo enim casu non cogendus est pater dotem primo marito datam ei dare, qꝛ talis etas ꝓp lubricū iuuentutis suspecta est, nec pater dotem dare tenetur, nisi filia nubat. l. stipulationē. ff. de iur. do. Qm̄ autem in hanc questionem incidimus, an scꝫ pater liberos teneat̄ dotare, bene erit si hoc loco quedā de officio paterno attingamus. Pater igitur tenetur liberis suis dotem adsignare, sicut alimenta, dum vinit. l. qui liberos. ff. de ritu nup. Nisi filia esset hereticа vel iudea. l. cogo
14 nimus. C. de here. †Ipsa aūt diuerse secte esset, ne alteri id vitiū obijciat ꝙ ipse habeat. l. in arenam. C. de inoffi. test. Quamuis. Itē bodie pater filiā exheredare non possit que sine q̄sen. ipsius nupsit indigno. gl. in. l. paulus. ff. de statu ho. xxxij. q. ij. honoratur. aliud tamen est in dote, que viuo patre sola iudicis equitate prestatur. Buꝝ autem est cogi vt ei det, a qua atroci iniuria affectus deboneſtatusq̄ est gl. xxxvj. q. j. de rapto. Alex. in cō. fil. xcvij. nisi cum hec dos loco hereditatis deberetur, vt qꝛ per statutū filia dotata, exrātibus masculis excluderetur, ꝛ dotari iuberet̄. Tūc. n. nō officio iudi. sed q̄ditione ex. l. peti dos posset. Alex. cōsi. vij. in. ij. volu. ¶ Idem suaderet pietas, qñ mari tus eā alere non posset, nec ip. a haberet qūo viueret. Tūc enīz pater teneretur dotare, subest nāq̄ equitas, que offm̄ indi. eatenus ad dotē excluet, quatenus in alimentis soluere pater debuisset Bar. in. l. menins. §. duobus. ff. de leg. ij. Itez pater non tenetur filiā dotare, q̄ volēs ante. xxv. an. stupū passa est auc. sed si post. C. de inof. test. grauī. n. iniuria affectus ab illa cēset̄. Si tñ religioni se hac cā addixerit, manifestaq̄ penitētie signa hoc mō ostēderit, receptū est dotē a pīe monasterio dādā esse.

xix.q.fina.non liceat. Ingressus enim parthenonis,id est,i quo habitant virgines,omnem hanc maculam diluit.glo. in.c.cum depurati de indi. Quod an sit verum videat quisquis monachorum vitam noverit. † Non enim loca vel ordines creatori nostro nos proximos faciunt.xl.distin.quantumlibet. Immo qui monasteria ingrediuntur,deteriores sepissime efficiuntur.xlvij.distin ctio.quātumlibet. Nec sufficit in monasteria esse,sed in monasterio bene vivere laudandū est.arg.xii.q.i.gloria in fi. Nec etiā in novellis Justiniani reperiret,causaz ingratitudinis ob ingressum monasterij dilui,sed omnem maculam remitti,id est,omne peccatum,cuius satisfactio ad eum pertinet,vt Accur.recte interpretatus est.in auc.de mona.in prin.causam ergo ingratitudinis † ante ingressum monasterij cōmissam non remitti voluit Justinianus,cum inquit,si quis in parentū potestate qstitutus se monasterio elegerit sociare,non liceat parentibus pp hāc tāmmodo cām quasi ingratum vel ingratā a sua hereditate repellere.l.deo nobis.C.de epis.z cleri.adiecit enīz hec verba,pp hanc tm̄modo cām,ergo pp aliā ante ingressum cōmissam parētes poterūt exheredare. † Pater itē teneī bona sua obligare pro dote restituenda mulieri,cū qua filius nuptias z̄bit,si aliocq cum ea non possit contrahere. Bar.in.l.si cum dotem §.transgrediamur.ff.solu.mat.id autem verum est in locis,in quibus donatio pp nuptias non servatur. Nā de iure tenetur † pater adsignare filio donationē pp nuptias.l.fi.C.de dot.pmis.nisi filius vxorem acceperit inhonestam.l.nō tm̄.§.si emancipatus.ff.ō bonisq; libe. Qrab.aut patri ingratus habeatur,aut sit suspecte vite,velitq; pater onera matrimonij subire.videtur autem pater se insolidum obligare,quando tacite vel expresse matrimonio cōsensit,z ideo vltra peculiū tenebitur pro restitutione dotis.bar. in.d.§.transgrediamur. Consensisse † antē tacite videtur,si vxor filij in domū suam ducatur,oneraq; matrimonij supportet, quo casu ipse dotis vsumfructum oz habere.l.dotem vbi gl.ff.de castren.pecu. Si vero filius seorsum a patre habitet,dotem petere poterit,cogeturq; pater tradere,cum filius onera matrimonij subeat.l.si is q §.ibi dos.ff.de iure dot. Ang. in.l.si cum dotem.§.transgrediamur.ff.sol.ma.vbi Cudo.ro.mulieris que interest,vt dos potius apud maritū qsistat, quā apud patrē,dūmodo maritus sit homo diligens. Nā si esset suspecte vite,nō tenetur pater,aut socer ei dare dotē,nec reddendo liberaret.ar. l.ij.l.pater.ff.de dot.prelg. † Dotis igitur fructus ad maritum pertinere equm̄ est cnz enim ipse onera matrimonij subeat, equm̄ est eum,z fructus percipere.l.dotis.ff.de iur.dot. Ibi enim dos esse debet,vbi onera matrimonij sunt.d.l.si is qui. Licet iure veteri omnia bona adventitia patri querantur,dotes tamen penes liberos iure proprietatis,z vsusfructus manent.l.placet.ff.ō acquirē.bere.l.gaius.ff.solu.matri.et si solutū sit matrimoniū. vide.l.j.z.ij.C.de bo.que libe. Unde in hmōi dotibus pater nō est legitimus administrator filie, qz nō hz vsumfructum.d.l.j.sz filia que est capax iudiciorz sine qsensu patris.vide.l.cū opz.C. eo.l.deposui.l.ex facto.ff.de pe. Si ergo filiusfamilias dotē nomine vxoris receperit,z queritur pleno iure. Bar.in.l.z nurū. §.quoties.ff.rer.amo.neq; pater vsumfructum habere debet. † Si pater z filius in eodē instrumēto confiteant se dotē ab vxore vel eius patre recepisse,vterq; est insolidū obligatus,censeturq; tanq; duo rei debendi.l.fi.C.de dote cauta nō nume.bar. z bal.in.d.§.trāsgrediamur. Pater teneī aleī filij vxorē et indotatā.z eius liberos.l.si filia.ff.fami.ber.l.q si nulla.ff.de reli. z sump.func. † Si quis dotē promiserit,vel solverit animo repetēdi,lz z̄ voluntatē patris vel filie id fecerit,ab ipso tamē patre repetere poterit,cum pro causa taz pia z fanorabili negotiū gesserit,arg.l.z si quis.§.idem labeo.ff.de reli.z sump.func. gl.in.l. sed z iulianus.§.q dicitur.ff.ad macc.inter patrē z filium ratione dotis iudiciū consistere potest.l.qui liberos.ff.de ritu nup.l. fi.C.de bo.que libe. Si ergo dotem pater recusет, per iudicem cogi poterit pignoribus captis multaq; indicta,vel et in carceribus detineri. Nā z iudex patre absente vel recusante potst cōstituere dotem fm facultates ipsius patris. Si † vero pater nō habeat vnde liberos dotare possit,tūc annus teneī.d.l.cognoniamus.C.de bere.l.z ideo in fi.ff.de in rem verso. ¶ Itē mater vel annus maternus in subsidium dotē filie aut nepti assignare teneī qm̄ pater vel eius heredes solvendo non sunt.l.neq; mater, vbi Bal.C.de iure do. ¶ Item frater teneī dotare sororem ex eodem patre natam.l.cum plures.§.cum tutor.ff.de administra. tuto. Sed patruus neptem ex fratre dotare non teneī. Ang.in l.i.ff.solu.matri.nisi ipse vel alij agnati ad successionem intestati,exclusa filia aut nepte vocarenī. Tunc enīz tanq; heredes in onere dotandi succederent,sicut alimentandi.l.si quis a liberis §.item rescriptum.ff.de libe.agno. ne successionem perderent. ar.l.necare.ff.eo.l.ab hostibus.§.fi.ff.solu.mat. Filius antē legitimus † nō tenetur dotem matri vidue assignare.l.tuto.ff.ō administra.tuto. Nā qm̄ mulier ad secunda vota trāsit, anima viri defuncti contristari censetur.auc.de nup.§.soluto. colla iij. consti.j.auct.de non eli.secun.nub.§.prospeximus itaq; colla. j.consti.ij. Secus autem in filio naturali tm̄,qui matri dotē cōstituere tenetur. Pater non potest post nuptias deteriorem causam filie facere,qz nec ei dos reddi inimica filia potest.l. post nuptias.ff.de iure dot. † Pater qui simpliciter dotē promisit, vel dedit pro filia in potestate vel emancipata, ex sua liberalitate hoc fecisse intelligit. Nā omnimodo paternū est officium dotes pro sua progenie dare.l.fi.C.de dot.pmit. In casu ergo dubio censet filiam,lz adventitio peculio dititem,et paterna substātia dotatam a patre esse. ¶ † Idem etiam si pater dotem se promittit vel dare ex rebus paternis z maternis dicat quo casu z ambigne,z iepte facit. Ambigne,qz dubitari potest,an viriles portiones,an pro rata vtriusq; substantie,an successivo ordine q̄tenus sua nō sufficiat,dederit vel promiserit. Cōiunctio enim ad omnes hos casus referri potest.d.l.fi.l.gallus.de lib.z postbu. Inepte,qz ad eum non pertinebat rei filie administratio. Verius ergo interpretatio fit,vt de suo promisisse vel dedisse videatur, vt que exceptio patris obscura ipsi noceat.l.exceptione.C.de pba.c.in presentia.e.ti. Cū ergo pater curator filie sue dotem dea qstituisset,magis eum quasi patrem fecisse videri.l.cū pr.ff.ō iure dot. Idē dic et si filia tali promissioni patris qsenserit, qz lex consensuz super claro requirit,vt appareat quid velit dare.d.l. fi.in fi.C.de dot.pmis.non in re ambigua,cuius estimationē filia consentiens phabiliter ignorat. Hec aūt decisio in dubio locum hz,ergo secus in claro.l.qtinnus.§.cū ita vbi gl.ff.de ver. obli. Velut si pater direrit se dimidiū dotis de suo dimidiū de filie bonis promittere,aut direrit se mille aureos promittere, omnia eo qputato q de filie bonis ad se pervenit. His enim casibus apparet de filie bonis dotē voluisse promittere,z q reliquum est de suo supplere omnimodo filia tali promissioni consenserit.l.profectitia.§.pecul.ff.de in.do. Si vero ratā nō habuerit hanc promissionē,ipsi adventitia petenti obstabit exceptio quatenus negotium vtiliter gestum sit. ¶ Idem si pater de solius filie bonis se promittere direrit. Nam pater filiam dititem dotare non cogit, sicut nec alimenta prestare.l.si quis a liberis.ff.de lib.agn.bar. in.l.mulier §.pen.ff.ad treb. † In dubio autem cum dotem promisit vel dedit,de suo dedisse intelligitur.d.l.fi.C.de do.promis.z arg.l.ij.C.p soc.pp sanguinis coniunctionē, que facit, vt facilius donatio presumit.l.tutor peritus.ff.de excu.tut. Bart. in.l.que dotis.ff.solu.ma.z qz potius videī ex cā naturali tā pater solvisse quā administrator.d.l.pfectitia in fi.maxime cuz talis alienatio administratori non simpliciter concedatur. Naz † pater in filij adventitio peculio ius alienandi nullum habet.l. fi.§.sinautem.C.de bo.que lib. Si ergo id agit,vt res filie in dotem dentur,ipse pater nō debet dare,sz filia que est domina,pater autem consentire potest,qz sua interest pp vsumfructū.l.j.C. de bo.mater. Quod autem dictum est patrem filiam dititē dotare non teneri,id verum est,lz dos legitime compareī.l.qm̄ no uella.§.repetitionem.C.de inoffi.testa.que etiam ditissimis debetur.in auc.vt cum de appel.cogno.§.alind.colla.viij.qst.xij. † Nam fateor dotem post diem patris fatalem omnino filie deberi,cum loco legitime succedat. Vivo autem patre dos filie non debetur,qz tunc participat naturam alimētoz que in vita diuiti non debentur.l.si qs a liberis.ff.de lib.agno. Dos igitur quo ad vitam alimentis comparatur,quo ad successionem similis legitime dicitur. ¶ † Item si pater direrit se dotem promittere tanq; negotioz gestor.Bar.in.l.nesennius.ff.de neg.gest. tunc satis ostendit se nō id agere,vt ex liberalitate vel obligationis necessitate se exoneret.d.l.fi.C.de dot.pmis. Idē si filia dotem promiserit z pater solverit nō de suo censebitur solvisse. Soci.arg.l.vxorem §.pater nālis.ff.de leg.iij.vt solutio naturā promissionis imitetur.l.fi.C.ad.l.fal. Idē si pater inops sit censebitur se dotem de bonis filie promisisse,quatenus vltra vires patrimonij esset,q humanius est.arg.l.sicut antē.ff.de re iudi.z.l. q de rota ff.de rei ven. Nā z lex fi.C.de dot.pmis.in patre loquitur,qui idoneam possidet substātiam,in casu autem mixto media illa via assumeī. ¶ † Item si pater naturalis tantum profilia naturali dotem promiserit,censebitur potius animo compensandi promissam.d.l.vxorem Nam z pater naturalis non tenetur filiam naturalē,que aliunde dotē dare possit, dotare, sed

obligatus est ei dare alimenta. auc. l3. C. de natu. libe. ēt si spuria fuerit. c. cū haberet de eo qui dux. in mat. Ideo pater eatenus dotē spurie constituere teneť, quatenus obligatio alimentorum consistit. Bar. in. d. l. nesennius. §. nouus. ꝛ. d. l. uxorem.

32 †Unde defuncta dos ad patrē reuertet, nō aūt ad filios ptinebit. Bar. in. l. fi. §. si a socero. ff de bis que in frau. nisi pater naturalis donauerit. potest. n. auus nepotibus legitimis ex filia spuria donare dūmodo in filie ꝓplatione nō faciat. l. fin. C. de

33 natu. lib. Itē nō psumit donatio, cū patruus †dotē ꝑ filia fratris dederit. arg. d. l. nesennius. ꝛ. d. l. profectitia. cēsetur enim dos profectitia, ꝛ tāq negotioꝝ gestor fratris id fecerit, ideoq repetere poterit, cū talis cura ꝛ sollicitudo ad eum quoq pertineat. Bal. in. d. l. fi. C. de do. ꝓmis. Quod intellige nisi uiuer sor bonor socius esset. Tunc enim nomine societatis feciſſe uideret, ꝛ sic ēt suo nomine dediſſe, cuꝫ ipse quoq teneret. Soci. consi. ccxcj. Sed si ita scriptū sit. Titius patruus ꝛ curator ꝑmittit cētū nomine dotis, nō tñ de suo tenebit, nec donatio psumitur nisi dolo malo ita ꝓmiserit. l. cum post. ff. de adminiſt.

34 tuto. †Mater itez l3 ditissima, que bona filie administrat, in dubio psumit dotē ꝓmisisse, ꝛ ideo animo repetendi. gl. in. d. l. fi. C. de dot. promis. ꝛ. l. nesennius. ff. de neg. ge. Nā mater filiā dotare nō teneť, sed pater. glo. in. l. mater. C. de iure dot. nisi ipsa filia ꝛ eius pater inopes essent. Immo si maritus inuita, aut inscia uxore aliqd ꝙ ad uxorē ptinet ꝑ filie dote dederit, uxore mortua, eius heredes poterunt uendicare, ꝛ id qō datū est uiro filie in dotē non esse placuit. l. mater. ff. de iure do. Idē dic de fratre uel quocunq alio, bona filie administrante.

35 Aūt † si pater ꝛ mater simul dotē promitteret, mater uī magis intercedendi animo pro marito promittere, quā de suo quippiā donare arg. l. uir uxori. §. fi. ff. ad uelle. cum totum negotium spectet ad uirū, mulierū que genus anarissimū sit glo. in. l. sed si ego in fi. ff. ad uelle. ꝛ in. l. si a sponso. C. de dona. ante. nup. Si tamē dos data per mulierē, fratrem uel alium puelle administratorē patrimonium excederet ipsius, eo excessu uideret de suo dotasse puellam l3 ditiorem. l. i. §. accedit. C. de rei uxo. act.

❧ FINIS ❧

TRACTATVS
Bigamias, Joan. boschei Neustrij.
Liber Sextus.

❧ SVMMARIVM ❧

1 Natura cognationē quandam inter homines constituit.
2 Publicam utilitatem priuate preferendam
3 Matrimonium immortalitatem generi humano artificiose introducere uidetur.
4 Dotes mulieribus conseruari reipu. interest. ꝛ nn. s.
5 Mulieribus quas ob causas iura usq adeo foueant.
6 Mulier sterilis iure antiquo repudiari poterat.
7 Liberos procreantibus lex prima largitur.
Liberorum numero annorum numerum supplet.
9 Matrimonium hodie dirimi non potest ob eam causam quod mulier sit indotata.
10 Priuilegioꝝ doti ꝓcessoꝝ uarie ac differentes sunt species.
11 Dotis causa pie cause priuilegio gaudet.
Mulier credens se pro dote obligatam repetere non potest ꝙ eo nomine dederit.
12 Solutum affectione aliqua non per errorē, repeti non potest.
13 Legatū dotis mulieri inopi relictum falcidiā nō patitur.
Judex ecclesiasticus de dote quasi de cā pia potest cognoscere.
14 Dos diuiti mulieri testamento relicta an ꝛ qñ falcidiā patiat.
15 Hypothece tacite priuilegium quod doti concessum est, non psone, sed actioni coheret.
Dotis incerte promissio ualet ꝙ ꝛ in alimentis obtinet. atq ibi quam interpretationem pronunciatum hoc recipiat.
16 Incertitudo non uitiat legatuꝫ studij seu artis alicuius discende, aut uie reficiende causa relictum.
17 Promissio dotis incerta a muliere uiro facta actionem nō parit que sit huius ratio.
18 Promittēdi uerbum in dubio de stipulatione intelligitur.
Incertitudo q̄titatis an ꝛ quando contractum uitiet.
19 Mulier que dotem dare, aut receptam restituere nomine alterius promisit non iuuat uelleiano ēt si nudo pacto ꝓmiserit.
20 Filiusfami. mutuam pecuniā ꝑ dote constituenda accipiens nō iuuat exceptione senatusc̄onsulti macedoniani.
21 Res restitutioni per fideicommissum grauate an quando ab herede obligari, aut ēt alienari in causam dotis, aut donationis propter nuptias possint.
22 Fidecommissarius prior tempore an mulierem posteriorem in causa dotis excludat.
23 Minoris bona ꝛ obligari ꝛ alienari possunt in causam dotis, ꝛ donationis propter nuptias.
Mulier donans uiro non adiecta causa an ꝛ quando presumat in causam dotis dare.
24 Dos constante matrimonio potest augeri ꝛ diminui.
Donatio inter uiꝝ ꝛ uxorem qua ratione sit prohibita.
25 Donatio inter uirum ꝛ uxorem quibus casibus rata ac firma esse soleat.
26 Mulier qcqd bz, in dubio presumitur habere ex bonis uiri.
Donatio dotis insinuatione non habet opus.
Mandatū bz ēt locū post mortē mandantis fauore dotis.
27 Dos a patre data, uel promissa efficit ꝓprium filie patrimoniū ex quadam donatione que fauore dotis ualet.
Potem sequestrari mulier petere potest, marito bona dotalia dissipante quamuis alias ditissimo.
28 Hypotheca expressa tacitam hypothecam dotibus a lege cōcessam non tollit.
29 Rerum pignori dotis causa traditarum maritus an ꝛ quatenus fructus lucretur.
30 Promittēs aliquid facere nomine dotis non liberatur soluendo id ꝙ interest, sed ad factū precise est cogendus.
Res empta ex pecunia dotali an ꝛ quando pertineat ad ipsam mulierem.
31 Dos non censetur publicata bonis ipsius uiri publicatis.
Executio fieri non potest in rebus dotalibus ob debitum uiri.
32 Dotalis res iure pignoris obligari non potest.
33 Dos etiam constante matrimo. peti potest si uir incipit facultatibus suis male uti.
Mulier potest se opponere executiōi facte in bonis mariti, ꝓ hypothecam quam bz in illis bonis ratione dotis.
34 Creditores uolētes bona mariti occupare restituta mulieri sua dote nō audiunť, ꝛ q̄ sit huius ratio, q̄q exceptione patiat.
35 Cautionis nomen simpliciter prolatum intelligitur cum fideiussione fauore dotis.
Potem a socero promissam mulier a marito petere potest, bz is eam non receperit, nec in culpa fuerit.
36 Marito an ꝛ quando culpa imputetur si negligens in exigenda dote fuerit, is autem qui eam promiserat effectus fuerit non soluendo.
Ambigua in fauorem dotis sunt interpretanda.
37 Summaria cognitio in causa dotis admittitur.
38 Appellatio a sententia ꝑ dote lata an executionē eius impediat.
Dos ubi peti soluto matrimonio debeat.
39 Dotis promisse tempus inspicitur quantum ad priuilegiū antelationis in hypotheca.
40 Dotis ꝛ libertatis fauor, itemq ecclesia, fiscus, minor ꝛ mulier ꝙ ad priuilegia attinet equiparantur.
Instrumenta dotalia uir etiam contra se edere tenetur.
41 Instrumentis in fauorem dotis ꝛ in fauorem fisci eodem die cōfectis dotis instrumentum precessisse presumitur.
Fiscus do. ī prefertur, ubi de primipilari debito agitur.
42 Study fauor doti comparatur atq ibidem in hanc rem exempla aliquot.
43 Doctori stipendia petenti non obstat cōpensationis exceptio quēadmodum nec mulieri dotez petenti.
Donatio a patre filiofamilias cā study facta ualet quēadmodū ea que fit filiefami. causa dotis.
44 Pater non cogitur filium ad academias causa studij mittere.
45 Donatio in dubio presumitur fauore dotis.
Soluens creditori sui creditoris, presumitur soluere animo seipsum liberandi.
46 Dotis promissio a muliere per metum facta q̄us nulla sit, uiro tamen dos solui debet arbitrio boni uiri.
Matrimoniuꝫ ēt dolo contractum rescindi non debet.
47 Dotalis res immobilis alienari non potest etiam si alinationi mulier consentiat.
Prescriptio ēt longissimi temporis non currit contra mulieres matrimonio constante, nisi ex quo non prohibetur agere.

48 Fundus

48 Fundus ecclesie non impedite agere.xl.ann.spatio prescribit. Res que olim prescribi non poterant,hodie.xxx.vel.xl. anno. spatio prescribuntur.

49 Alienatio fundi dotalis non propterea rata esse dz quod maritus post alienationē sit solutēdo,aut quod ea alienatio in mulieris utilitatem vergat.

50 Res quasi dotales constante matrimonio putatiuo alienari non possunt.

51 Res dotalis soluto matrimonio alienari non potest antequam sit restituta.

Dos restituta nō āplius dos est.itaq; tū alienari nō phibetur.

52 Alienatio rerum dotalium.moblium an sit iure permissa.

53 Res dotalis estimata siue mobilis sit siue immobilis alienari p maritū potest,nisi de ea restituenda conuenerit.

54 Alienatio rei dotalis in casibus aliquot a iure permissa.

55 Alienatio rei dotalis an corroboretur iureiurando mulieris.

56 Iuramentum a muliere interpositum sup alienatione aut repetitione dotis interpretationē accipit ꝓm ius commune.

57 Dotalem fundū locare in multos annos marito permittit quēadmodum z vsumfructum eius vendere.

58 Ususfructus a muliere retenta sibi proprietate in dotem datus ad eam ēt constante matrimo.reuertitur,si eo maritus p longum tempus sua culpa non vsus est.

Castrū in emphytheosim nomine dotis a muliere marito datū ad eam constante matrimo.redire potest,ob non solutum sc3 canonem,aut qz vir irrequsita vxore illud vendiderit.

59 Res emphytheotica an in dotem dari possit.

Economia z re Politica

Veteres illi philosophi monumēta suis posteris ad bene beateq; viuēdū relinquerūt.Quenim reipub.aut rebus economicis presunt, bi vel boni vel mali,vt homines se prestant, declarantur,verūq; id esse cognoscitur, bi archi tonarchonda dikni.Quare summi illi ac sapientissimi viri maximā diligētiā in administranda re,tā priuata quā publica adhibuere,eternamq; glorīā inde qsecuti inter deos sapiētissime adnumerabant.Cū enim natura nos doceat,vt priuatis cōmodis indulgeamus,rō vero(q̄ cetera aialia a nobis separant,vt q̄ in hanc nā,ita z ipsa ratio hominibus imperare dz.)hominē homini insidiari nefas esse docuit,ac cognationē quandā inter nos instituit.l.vt vim.ff.de iusti.z iur.vt nō tm nobis,sed z alijs beneficiamus,utilitatiq; publice,que genus humanū qseruat, inuigilemus.Quā ob rē nostri Imperatores z Jurecō.q verā phiaz profitebant.l.j.ff.de iusti.z iu.precipuā curā in qseruāda Reipub. habuerūt,ꝙ que cōiter omnibus pderat,priuate utilitati prelatā esse putauerūt.l.j.ſ.fi.C.de cadu.tol.Unde in suis de iure rēsis,aut interpretationibus,si utilitas publica interueniat,nō de apicibus iuris,sed potius ex equitate qsulēdo Reipubli. rnde dāt.Ea enim que cōiter oibus pfunt, bis q̄ specialiter qbusdaz utilia sunt,preferri opz.auc.de resti.ſ.sancimus.Adeo quippe bono priuato publicū pponderat,vt sepenumero aduersus iuris regulas p republi.qsernāda sint edita iura.Que omnia referre nō est nostri instituti,sed ea tm,q̄ pp mulierz affectionē,nuptiarūq; publicā necessitatē ac dotiū utilitatem,in iure reperimus.

Matrimoniū enim humano generi vī imortalitatē artificiose introducere,qz ex filiorz procreatione renouata genera manēt. Quare nuptiaz studiū est totius humane sobolis,vnde renouat genus humanū.auc.de nup.colla.iij.qsti.j.Nuptijs,inqt Imperator nihil est hominibus utilius,quaz tm cā genus humanū seruat.auc.de resti.ſ.hec nos.Nō pōt aūt qseruari nec fieri matrimnniū sine dote,cū nullū qiugiū sine dote qsistat sed in rta possibilitatē necesse est dotem qstitui.xxx.q.v. nullū.dotis igit cā nō sine rōe semp z vbiq; precipua est,qz z Reipub.interest dotes mulierib9 qseruari,cū dotatas esse feminas ad sobolē procreandā replendāq; liberis ciuitatē maxime sit necessariū in.d.l.j.ff.so.mat.Et ea est rō inrecōsultorz,quare dotibus faueat, vt mulieres nubere possint.l.ij.ff.de iu.do.ciuitatēq; liberis bominibus replere.d.l.j.z auc.de resti.z ea que par.ſ.rursus aūr. col.iiij.qsti.vj.q̄ qdē rō finalis dicit,primaq; est in intētione,lz vltima sit in executione.Aristo.lib.iiij.metaphy.Barto.in.l. ambitiosa.ff.de decre.ab ord.fa.z in.j.qstitu.C.Nō aūt interfit reipu.bis verbis ostēdit Cicero.lib.j.offi.Nā cū inqt,sit natura cōe animātiū,vt habeāt libidinē procreādi, ꝓma societas est in ipso qiugio,prima in liberis.Id aūt est principiū vrbis z semi-

5 narij reip.Mulieribus ergo fauet ob rōnē predictā,lex tū ēt alias rōnes ppēdere vī, nūc sexus fragilitatē,nūc onera matrimonij,nūc obsequia q̄ maritis prestant.l.assiduis.C.q po.in pi.Fauore.n.nuptiaz z maxime pp psonaz affectionē multa concedunt. Quiq; ēt ne mulieres occasionē delinquēdi habeant.Bart.ar. l.ij.ff.de in.do.Unde existimarē priuilegia ēt mulieri sterili cōpetere.arg.instit.de nup.ſ.affinitatis,lz ipsa sit nā sterilis.l.si qs posthumos vbi Bar.ōrīū tz.ff.de lib.z posthu.Nā q̄nis prolis ratio deficiat,cetere tū remanēt,nec bñficiū id generaliter mulieribus cessum dz p cām particularē restringi,q raro cōtingat. arg.l.psperit.ff.q z a qb.mann.l.nā ad ea.ff.de legi.maxime cuz cura culpā mulieris id eueniat,nec fas sit accusare nām.l.mari
6 mū.C.de libe.prete.Nō tū negauerim magis fauēdū esse mulieribus illis q̄ liberos habent,quā sterilibus,cū pp sterilitatem qmode matrimoniū retineri nō possit.l.vitricus cū seq.ff.de do. inter viz.z ideo diuortiū iure antiq pmittebat.l.itē veteri maledicta sterilis dicebat,q̄ nō reliquerat semē suū sup terrā.xxx.
7 ij.q.iiij.recurrat.Econtrario lex tenebat premia p suscipiendis liberis.Veluti si qs Rome tres filios,in Italia quatuor,in pouincia qnq; haberet,nō poterat ad onus tutele vocari.instit. ō excu.tuto.Jtē numerū liberoz excusatione a muneribus ciuilibus prestat.l.ij.ſ.numerus.ff.de vaca.z excu.mu.Jtē numerus liberoz numez annoz supplet.l.ad rēpubl.ff.eo.z p singulos liberos singuli anni remittunt.l.ij.ff.de mino.xxv.an.Jtē si sint duo ciues equales is preferēdus est,q liberos bz.l.decurio. .C.de decu.lib.x.Liberoz fauor dispēsatione inducit.Jtez pp numez liberoz.Impor incestuosos legitimat filios.l.cū qs.C. de nat.lib.Quinimmo Pau.apostolus ait,salnā fieri mulierē p liberoz generationē.Unde apparet multa ob liberoz procreationē cessa fuisse priuilegia.in hac ēt ciuitate bononiensi est statutū immunitatē bis concedens,qui liberoz numero onerant. Que quidem priuilegia z iuris z statuti,si apud nostros gallos obseruarentur,immunes essent parentes,qui numez liberorum sustinent,veluti illi qui inter ceteros liberos vndecim masculos meosq; fratres procreauerūt.Nūc vnde digressi reuertamur,ad priuilegia sc3 dotibus ob nuptiaz utilitatem concessa.hec autez meminisse iuuabit,qō nō soli illi ethnici nomothete mrimonio consuluerūt,sed ēt iure diuino scriptum erat Deutero.xxiiij.c. Quum acceperit homo nuper vxorem,nō procedet ad bellū.nec ei quippiam necessitatis iniungetur publice,sed vacabit absq; culpa domui sue,vt vno anno letet cū vxore sua.Ecce quēadmodum vir matrimonij cā immunitate gaudet,eiq; indulgeī,vt
8 vxori complaceat letetur q; cum ea.Non miz ergo videatur, si tot tāta q; in iure priuilegia mulierum nomine,aut matrimonij doti sue causa reperiant,cū per ea genus humanum qsernetur, ciuitatisq; immortalis efficiat.Cōclude igit fauorē publicum in dotibus versari.l.de die.ff.de pac.dot.Bar.in.l.ius publicū ff.de pac.ēt principaliter, utilitatē tamē in proueniente nō principaliter ad rempu.sed ad ipsas mulieres pertinere.l.pen.C.de primipil.lib.xij.Alci.in.l.i.ff.soln.mat.z ideo cum iurisiurādi religione renuntiari illi posse.c.cū qingat de iureiurā.Publica autē utilitas circa nuptias versat,ob easq; dotibus faueat. Nō enim ex dotibus replet ciuitas liberis,sed ex matrimonio cōiunctis.Jura enim dicunt reipu.interesse dotes cōseruari.d. l.ij.ff.de iure do.nō simpliciter,sed vt mulieres nubere possint, liberisq; ciuitatē replere.Si ergo dos absq; matrimonio qsidere,nulla in dote versat publica utilitas,si vero dos inspiciatur vt est cā nuptiaz,tūc in dote publica erit utilitas.Nō ergo dotes pire debēt.l.pater.in fi.ff.de do.preleg.nec ferendū est mulierē fieri indotatā,z sic forsitā a viro repelli z distrahi mrimoniū.fauor itaq; dotiū z antiq iuris qditores seueritate legis se-
9 pius molliere merito fecerūt.l.fi.C.ad vell.Hodie vero lz mulier indotata sit,nō ppea distrahet matrimoniū,cū sola cā formationis vir ab vxore separi possit.d.c.quos deus.Solo itaq; affectu nuptie cōbunt,ideo ille rōnes vt nubere mulieres possint vel ne distrahat matrimoniū,a iure canonico abrogate cēsent. Unde maiorē prez priuilegioz dotaliū ad utilitatē reipu.minime pertinere verisimile est,qz sine dote mulieres nubere possint, nec pp dotē nō datā repellere vxorē,aut distrabere mrimoniz vt olim,permittit.Ne tū videar in sexū mulierē odia parare,iō
10 quedā priuilegia dotibus concessa recitabo.Priuilegia dotis alia originē respiciunt,z ad tps cōctus pertinēt,alia qseruationē tuentur que qstāte matri.fit,alia restitutioni subseruiunt.primi tēporis exēpla sunt,veluti qō dos nudo pacto constitui posse fit,quod priuilegiū hodie locū non habet,cum in contractu dotis semper tacita insit stipulatio z hipotheca vt supius diximus.

lib. iij. † Dotis cā ob debitū vel amicitiā affectionemq; dī pia, gaudetq; priuilegio pie cāe, veluti si mulier pp affectionē in ea opinione sit, vt credat se p dote obligatā, qcqd dotis nomine ꝺderit, nō repetet. l. cū is. §. si mulier. ff. de qdi. ind. vbi Bar. ⁊ l. quēadmodū in fi. ff. de in. do. Sublata n. falsa opi. relinq̄t pie-
12 tatis cā qua solutū repeti nō poterit. † Nec pietatis cā admittit negotioꝝ gestoꝝ actionē, cū ēt si quis p affectione domestica aliquos sumptus fecerit, nulla ratione eos repetere pōt. Si vero quis nulla affectione inductus, ꝫ p errorē teneri existimās puta ex testamento, mutuo, vel alia simili cā, p̄miserit vel dederit dotē repetere poterit, cū in hoc nulla sit pietatis cā. Bar. in d. l. cū is de qdi. inde. ⁊ l. si donaturus. l. qui se debere. ff. de qd.
13 can. nō seq. † Dos itē mulieri pauperi relicta priuilegio pie cāe gaudebit, ⁊ ideo ex ea dote nō detrabet falcidia. auc. similiter. C. ad. l. fal. Bar. in l. diui. ff. eo. l. alio. ff. de all. leg. Bati quoq; ad pias causas executores de tali dote poterūt cognoscere. Idē de iudice ecclesiastico. c. de prudentia. de do. inter vir. q de dote cognoscere poterit tanq̄ de cā pia, que respicit fauorē anime ipsius relinquētis gl. in l. si qs ritio. ff. de leg. ij. auc. de mona. §. illud ergo. coll. j. qsti. v. Causa igit dotis est mixti fori, ecclesiastici qñ agit vidua vl cā dotis incidēter venit cū cā matrimonij, aut agit alia psona miserabilis veluti pauperi, in ceteris semper
14 est fori secularis. d. c. ō prudentia vbi gl. c. singificantibus de offic. deleg. † Dos aūt diuiti psone relicta nō dicit pia cā, ideo falcidia detrabi poterit, nisi legata sit dos ab eo, q tenebat, quo casu tanq̄ es alienū. Bar. in l. quesitū. ff. de p̄ui. credi. censetur. Eandē distinctionē fac in alimētis relictis, que fauori dotis cōparant. Bar. in d. l. diui. gl. in l. ob es. C. de pre. imi. ⁊ omnia priuilegia fauore alimētoꝝ qcessa, ad dotē possunt extēdi maxime cū dos pauperi psone relinquit. Bar. in l. cū de in rem verso. ff. de vsu. Be priuilegio tacite stipulationis ⁊ hypotbece satis cuz
15 de dotis actione diximus, boc † tn̄ addito, bmōi priuilegiū actioni, ⁊ nō psone dari Bar. in l. i. ff. so. ma. quar cuilibet qperit, cui ⁊ actio ex stipulatu. dotis incerte p̄missio vz, ꝫ in arbitriū alicuius ꝫbentiū redacta fuerit. l. cū post. §. gener. ff. de iur. do. Idem in alimētis ⁊ pijs causis. l. si cui annuū. ff. de annu. leg. Ō intelligendū est, cū dos qdē p̄missa est, quātitatis vero taxatio arbitratu p̄missoris reseruata est. l. iij. C. de dot. p̄mis. Sed ⁊ si in mera volūtātē p̄missoris collata sit stipulatio, idē erit. Cy. Bal. ⁊ Alex. in l. cēteſimis in fi. ff. de ✠. obli. vt si dictū sit, p̄mittis dotē quā volueris. Ō vex est, qñ is qui p̄mittit, omnino dotē dare teneat, veluti cū pater p̄mittit. at i extraneo q p̄mittit si voluerit, dotē, cū adhuc debitor nō esset, de arbitrio boni viri intelligi nō pōt. l. creditor. §. lucius. ff. mādā. merito obligatio nulla erit. l. si stipulatio nō vz. ff. de ver. obli. Remissio ergo vz solū cum in arbitriū p̄missoris collata est. Quod si ille nihil velit arbitrari, nihilominus oritur obligatio, qz lex detracto arbitrio ingt valere stipulationē. d. §. gener. Unde receptū est dotis p̄missionē ex incertitudine nō vitiari, sicut nec legatū. l. si filie. ff. de leg. iij.
16 † Nā ⁊ idē videmus in legato cā studij seu artis alicuius adipiscēde. l. stichus. ff. eo. Idē in legato vie reficiēde. l. qdā testamento. ff. de leg. ij. Nā ⁊ hoc ad publicā cām ptinet. vide. c. sup eo. de qdi. appo. in despon. Dotis igit ꝫ incerte p̄missio nō vitiat,
17 qñ pater vel extraneus p̄misit. d. §. gener. † Mulier aūt cuz viro dotē p̄mittit incertā, ex ea obligatione actio nō dat viro. l. i. C. de do. p̄mis. Cessat. n. fauor dotis, q locū habebat, vt mulier a patre vel alio dotē qsequeret, nō vt ipsa marito q nupsit obligaret. arg. l. i. §. accedit. ver. ne qꝺ maxime cū respectu p̄missionis quā ipsa fecerit, ad boni viri arbitriū recurri nō debeat, cum possit ipsa arbitratu suo se dotare, habeatq; maritus qūo sibi tali casu qsulat, nēpe vt eā cogat ad dotē denuo sibi qstituendam. apparet enim nō id actū esse, vt indotata apud maritū sit. l. fi. C. de sen. qne sine cer. quā. cū secus esset, si nihil prius de dote actū fuisset. l. q si nulla. ff. ō reli. ⁊ sum. fu. vel mulier inops esset, auc. q. mo. na. effi. le. §. qñ aūt colla. vi. qsti. j. Jaſ. in l. si donaturus. ff. de qdi. ob can. Intellige aūt ea q̄ prius dicta sunt de p̄missione incerta, q verbū non de nudo pacto, sed de stipulatione di
18 cit. insti. de inuti. stip. §. si scriptū. verbū enim † promittēdi ex regulari presumptione ō stipula. intelligit. l. sciēdū. ff. de ver. ob. l. lecta. ff. si cer. pe. Unde rescriptū Alexā. imperatoris. in l. i. C. de dot. p̄mis. Ita interptari opz, nō aūt de nudo pacto, vt qdā moderni voluerūt. Adde ēt ceteros ✠ctus tolerari, ꝫ certa q̄titas expssa nō fuerit, qz tūc succedit arbitriū boni viri in declaratiōe pretij fm q̄titatē rei. Albe. Rpba. in l. qdā testa. ff. de lega. ij. Tñ in vēdi. ⁊ loca. certi pretij expressio necessaria est. in his. n. ✠ctibus nō ex iusto valore, ꝫ arbitratu ꝫbentium pretia qstituun
tur. l. si voluntate. C. de rescin. ven. l. si vir vxo. ff. de do. inter vir.
19 ⁊ vxo. † Boti magis fauet quā mulieri, q̄ nō inuat velleiano, si dotē p̄miserit. l. fi. C. ad velle. Idē dic de dote restituēda, veluti si mater dotē p filio recepit, velleiano nō inuabit. l. fi. C. de dot. cau. nō nu. no. in l. mevia. §. fundū. ff. sol. mat. Idē si pacto nudo mulieri adpromiserit, id est, fideinsserit. l. ad exactionē. C. ō do. p̄mis. verbum enim pollicitationis ibi de nudo pacto intelligitur. Unde apparet duplex priuilegiū qcurrere, ꝫ nō eodē tpe. primū, vt ex nudo pacto agi possit, fm vt actioni iam orte senatusconsulti exceptio nō obstet. † Itē si filiusfa. p dote pecuniā mu-
20 tuo acceperit, obligat, nec macedoniano iuuat. l. sed Julianus. §. sed si filius. ff. ad mace. Idē ⁊ si p extranea muliere dotanda pecuniā mutuarit. l. p̄mittēdo in prin. ff. de iure do. Nā ob dotis fauorē cessat velleianū, multominus cessare debet macedonianū senatus. mere odiosum. no. in l. q exceptionē. ff. de qdi. in-
21 de. Res subiecte restitutioni p fideicō. seu ex vltima volūtate, interim nomine dotis obligari ac alienari ab ipso herede grauato possunt, si portio legitima nō sufficit liberis ad dotis seu donationis pp nuptias obligationē. auc. res q. C. cōmu. ō leg. Nec testator talē p dote danda vel restituēda diminutionem pbibere pōt. gl. in auc. de resti. ⁊ ea q̄ par. §. quā obrē. ver. sed nōne. colla. iiij. qsti. vj. Idē de donatione pp nuptias, si filius coactꝰ fuerit donare mulieri pp nuptias, vt qpetentē dotē haberet, etiam si excedat mēsurā sue legitime p modo facultatū ⁊ honestatis personaꝝ. Sitq; ꝫ nuptialibus oblationibus ⁊ eaꝝ exactionibꝰ priuilegiū. auc. de resti. Quod qdē priuilegiū Alcia. in rub. ff. solu. mat. interpretatus est locū tm̄ in descēdēte habere, cui a testatore legitima ꝫbebat, id est, q viuo eo qceptus esset. Et ideo cū ea legitima doti exoluēde, aut pp nuptias donationi non sufficiat
22 rursus tm̄ eximi q̄tū illis supplēdis satis sit. † Finge igit filium legitimā p̄degisse, cui id nocebit, ⁊ certe vxori, si tpe posterior fideicōmissario est. c. g prior. de re. iur. in. vj. Si qdem duꝫ est vt credamus fideicōmissariū tpe potiorē a posteriore dotis cā excludi. Neq;. n. ea qstitutione. d. auc. res que. C. cōia de lega. in omni fideicōmisso mulier p̄fertur, sed in ea tm̄ pte, q̄ cū defunctus est testatoꝛ, legitime portioni adiūgēda erat, vt dotis q̄titatem equaret. Jaſ. in. d. auc. res q̄. col. pe. Ane sentētia mihi omnino certa nō videt. vide Soci. qſ. xxiij. in. iij. vol. Beci. qſ. cccxxvj. ⁊. clix. cū in dotis tacita hypotheca omnibus creditoribus ꝫ expssam hypothecā habentibus p̄ferat, vt postea dicemus
23 in fi. lib. vij. C † Itē bona minoꝝ nomine dotis obligari ⁊ alienari possunt. l. lex que. C. de admi. tut. Idē ob donationē pp nuptias. l. fi. §. fi. C. si maior fac. alie. sine decre. fa. rat. bab. Si mulier donet viro ante matrimoniū aliqua bona, nulla cā expressa, ea censent nomine dotis data. l. q aūt. ff. de iure do. Idem dic si post ✠ctū matrimoniū aliqd dederit, nisi prius constituta fuerit dos. Tūc enim presumet tradidisse viro, magis ex cā gerēde administrationis, quā ex alia cā. l. si ego. §. plane. de iure do. cū donatio inter vi. ⁊ vxo. pbibita sit. Eadē rōe si bona materna cōstante matrimo. mulieri obuenerūt, ipsiq; viro tradita, cēsebūtur nomine dotis esse data, si mulier alioq nō erat dotata. Idem in donatione a viro facta vxori, nā pp nuptias facta p̄sumetur
24 dūmodo locū de qsuetudine habeat. † Cōstāte igit matrimonio dos pōt qstitui, augeri, aut diminui, si donatio pp nuptias equaliter augeat aut diminuat. l. si qstante. l. si qs vxo. §. si vxor. ff. de do. int. vi. Eo. n. casu p̄missa ē int. vi. ⁊ vxo. donatio, alioq pbibetur, ne mutuo amore se spolient, donationibus nō tpantes, ꝫ p̄fusa erga se facilitate agētes. Nec esset eis studiū liberos potius educādi, ⁊ qz sepe futuꝝ esset, vt discuterent mrimonia, si ñ daret is, q posset, atq; ea rōne euētuꝝ, vt venalia oia mrimonia essent. l. ij. ff. de do. int. vir. ⁊ vxo. Ueteres ita hāc donationē pbibuerūt amorē honestū solis animis existimātes, ⁊ ne alter in pauptatē incideret, ⁊ alter ditior fieret. l. i. ⁊ ij. ff. eo. auc. q. mona. effi. leg. §. illud quoq;. coll. vj. consti. j. Unde si aliter non es-
25 set † pauperior, donatio valeret. l. si sponsus. §. si mari. l. sed ⁊ si cōstāte. ff. de do. int. vi. ⁊ vxo. aut alter nō fiat locupletior. l. q aūt ff. eo. Idē qñ donatio morte donatoris confirmat. l. qꝺ. ff. eo. c. fi. vbi gl. e. ti. nec tacite vel expsse renocata sit. Ea. n. donatio impediri solet, q̄ ⁊ donatorē pauperiorē, ⁊ accipientē faciat locupletiorē. l. si sponsus. §. qcessa. ff. e. Propter. n. libidinē ⁊ vnius p̄tis egestatē, nō pp ipsam nuptiaꝝ affectionē, pbibent donationes. l. fin. §. sancimus. C. de dot. ante nu. Ubicūq; ergo agit, valet donatio, si nihil de bonis donatis erogat, nec diminuit de facultatibus suis is q donauit. vel ⁊ si diminuit, locupletior tm̄ nō fit q accepit. d. l. si spōsus. §. fi. Nec tā q̄ inter infestos ⁊ malino los ius probibite donationis tractandū est, sed inter cōiunctos

maxime

maxímo affectu,ꝛ ſolã inopiã timẽtes.l.ſi id q̃.§.ſi quas.ff.eo.
26 †Nota autẽ q̃qd habeat mulier,cẽſeꝛ a viro habuiſſe,niſi ꝯriũ
pbeꝛ,q̃ ꝛ verius ꝛ honeſtius eſt,euitãdi.ſ.turpis queſtus gra-
tia.l.q̃tus mutius.ff.eo.Jn donatione dotis non neceſſaria eſt
inſinuatio.l.fi.C.de iure do.Fauoꝛe dotis mãdatum nõ expiraꝛ
morte mãdãtis,nec heres reuocare poteſt niſi defunctus reuo-
cauerit.l.ſi ego.ff.ỏ in.dot.l.ſi pr̃.ff.ỏ mand.vind.Dos ſemel da-
27 ta,vel p̃miſſa a patre p̃ filia dicit̃ egredi de patrimonio patris,
ꝛ efficitur p̃priuꝫ filie patrimoniũ ex quadã donatione patris,
valida fauoꝛe filie,ꝛ dotis.l.pomponius.ff.fami.hercis.Si vi-
res dotales dilapidet,peti põt vt ſequeſtrẽt̃,ꝫ alioquí vir ſit di-
tiſſimus.l.ſi cũ dotẽ.§.ſinaũt in ſeniſſimo.ff.ſol.mat.Bart.in.l.
28 ſi q̃ſtãte in p̃in.in.iiij.oppo.ff.e.†Per p̃miſſionẽ hominis exp̃-
ſam nõ videt̃ a p̃miſione legis receſſum,veluti ſi vir nomine do-
tis quedã p̃dia obligauit,nõ tñ a generali tacitaq̃ hypoteca
receſſum eſſe cenſebit̃.l.fi.vbi gl.C.de pac.quen.Verba p̃ do-
te enuntiatiue in preſentia partis p̃lata plenã fidẽ faciũt.l.ij.
29 C.de dot.p̃miſ.c.fi.de ſucceſ.ab inteſt.†Rex traditaq̃ in pi-
gnus nomine dotis eaq̃ fructus cedunt lucro mariti quatenus
nõ excedũt onera matrimonij.c.ſalubriter de vſu.Si vero exce
dũt,maritusq̃ cõſuenit cũ pecunia lucrari,ac veriſimile ſit tan-
tũ lucratũ fuiſſe ſi ab initio dotẽ habuiſſet,q̃ſtum fructus ex pi-
gnore p̃cepti eſtimantur eode modo ſuos faciet nec in iure per
mittitur vſura,niſi in hoc caſu.Joan.and.in.d.c.ſalubriter.Si
30 †quis nomine dotis aliquid facere,vel tradere p̃miſerit,om-
nino ac p̃ciſe cogi põt ad ſuã p̃miſſionẽ, nec liberatus erit
ſoluẽdo intereſſe.l.fi.C.ad velle.Res empta a viro ex pecunia
dotali,efficit̃ dotalis in ſubſidiũ,q̃ facultates viri non ſufficiũt
l.vxor viro.ff.de dona.inter vi.ꝛ vxo.Bar.in.l.in rebus.C.de
iure dot.l.quod ſi fuerit.ff.de in.do.Idem dic de re eſtimata in
dotem tradita.†Bonis viri publicatis, non intelliguñ bona
31 dotalia eſſe publicata.gl.in.l.ſed ſi alia.ff.de bo.dãna.ꝫ mulier
põt incõtinẽti non expectata morte viri petere a fiſco ſuã dotem
tãq̃ domina.l.ſi quis poſt hãc.C.de bo.dã.l.ſi matrio.ff.ſo.ma.
Nec enim negari põt ob talẽ bonoꝝ publicationẽ virum verge
re ad inopiã.Bar.in.l.q̃ſtante.ff.ſo.matri.Viro itẽ nomine ỏ
biti ciuilis ꝛ p̃nati q̃dẽnato,nõ poterit executio fieri in rebus
dotalibus,ꝫ debitũ inter viꝝ ꝛ vxorẽ cõe ſit.gl.in.d.l.ſed ſi alia
Bal.in.l.ob maritorum.C.ne vxo.p̃ma.Unde cauti aduoca-
ti ſolent q̃ſulere viro qui dubitat ne bona ſua a creditoribus oc-
cupentur,vt conſignet ſeu inſolutũ det vxori ex bonis ſuis vtilio
ra ſeu p̃tioſiora nomine dotis in pecunia exiſtentis.Bart.in.
d.l.ſi conſtante.q.v.par.iiij.Que bona ſic conſignata dotalia
cenſebuntur,nec in ea miſſio in poſſeſſionẽ fieri poterit,ꝫ ex p̃-
32 mo decreto,cum†res dotalis iure pignoris obligari nõ poſſit.
Azo in ſumma.C.ỏ fun.do.l.ſi.Mulier igitur nomine dotis ſe
opponere põt in executione bonoꝝ viri,ꝫ nõ ſit ſolutũ matrimo
niũ,dummodo alleget ipſum virum vergere ad inopiam, offe-
33 ratq̃ illud ſe incõtinẽti velle p̃bare.Nã dos†conſtante matri
monio peti poteſt,ſi vir ad inopiam vergat.d.l.ſi conſtante vbi
Bar.quãuis eius viri facultates adhuc p̃o dote reſtituẽda ſuf
ficerent.Quoties eniꝫ incipit male vti ſuis facultatibus,mulier
agere poteſt.Bar.in.d.l.ſi conſtante.Unde mulier ſe oppo-
nere poterit contra executionez ſententie vel inſtrumẽti ſub hy
potheca facti,aut confeſſi.Nec etiam opus eſt mulierem p̃ius
contra virum actionẽ perſonalẽ intẽtare,ſed poteſt pignori in-
34 cumbere,aut bonis viri ſi velit,vt ex eis ſe ꝛ familiam ſuam cũ
viro ſuſtentet.l.vbi adhuc.C.de iure do.Nec item creditores
audientur,ſi velint dotem offerre.Hec aũt vera ſunt ante ſolu-
tum matrimoniũ viro ad inopiam vergente,q̃ tunc non eſt ve-
re nec p̃prie dotis reſtitutio.glo.in.d.l.ſi conſtante.Fructus
quoq̃ quos mulier ex ea bonoꝝ reſeruatione recipiet, non i do
tis ſortẽ q̃putabunt̃,cũ ſint p̃ oneribus matrimonij conſumpti.
Intereſt ergo pecuniã dotalẽ a creditoribus oblatam. Nã mu
lier non ita facile ex ipſa pecunia lucrari poteſt,vitãq̃ ſuam cõ
tinere,ſicut ex fructibus reꝝ immobiliũ.Si vero bona mobilia
eſſent,ex quibus nõ poſſet fructus percipere,niſi ad pecuniaz re
digerent̃,tunc liceret creditoribus pecuniam dotalem offerre.
¶Idem ſi magnum eſſet patrimonium,cuius fructus excede-
rent expenſas ac onera matrimonij,eo enim caſu,cũ ipſa mulier
certet de lucro captando,ꝛ creditores de dãno vitãdo, equius
erit ipſis creditoribus fauere.arg.l.pe.C.de codicil.l.fi.§.licen-
tiam.ff.de iure delib.Nam mulieri non p̃mittit̃ lucrũ cum aliena
iactura recipere.Liure ſuccurſum.ff.de iure do.Poterit autem
mulier ratione ſue hypothece anterioris ꝛ p̃uilegiarie, inter
alia viri bona eligere aliquod p̃dium vel caſtrum,aut quid ſi-
mile,q̃ p̃ dote ac oneribus mr̃imonii ſufficiat,cetera bona cre-
ditoribus relinquẽdo.Fauoꝛe dotis ſi nõ ſit aliqua actio nata, i
ſubſidiũ actio a iure dat̃ in factũ,vel in effectum iudicis ex egre
te.l.ſi is qui.ff.de iure dot.l.ij.vbi gl.ꝛ Bar.ff.de dote p̃lega.
Seruus liber factus,ex obligatione facta in ſeruitute, tenet̃ no
35 mine dotis.l.ſi ſerua.ff.de iure dot.Cautionis†nomen ſimplici
ter p̃latũ,nomine dotis,cũ fideiuſſoꝛe accipiet̃.d.l.ſi q̃ſtãte.§.
quoties.Fanct̃ adeo mulieri nomine dotis vt ipſa petere poſſit
dotẽ a ſocero p̃miſſam,virq̃ reſtituere cogeꝛ,ꝫ nõ recepit, nec
fuerit in culpa.l.ſi ſocer.§.lucius vbi gloſ.ff.ſolu.matri.Si er-
36 go†extraneus q̃ dotem p̃miſit,facultatibus defectus ſit anteq̃
dotẽ daret,imputabitur marito,cur eum non conuenerit,maxi-
me ſi ex neceſſitate non ex volũtate dotẽ p̃miſerit. Quod vero
pater vel ipſa mulier p̃miſit id viri periculo non eſt.Nec enim
iudex p̃prijs auribus audiet mulierem dicentem,cur patrem,
qui de ſuo p̃miſit maritus nõ vrſerit ad exſolutionẽ.l.ſi extra-
neus.ff.de iure do.In ambiguis pro dote reſpondere melius ẽ.
l.in ambiguis.ff.de reg.iur.Fauoꝛe dotis poterit iudex dilatio-
nes coarctare ſi ex qualitate perſonarum,ita ſibi ſederit.l.ij.ff.ỏ
37 re iudi.†Item poterit reſpectu modi p̃bandi ſummarie p̃cede-
re ẽt nõ diſtinctis articulis.Bart in extrana.ad repr̃imẽ.ỏb.
ſummarie,ꝫ q̃tũ ſit ad ipſam p̃bationẽ,nõ ſit legitima ꝛ con-
cludens ſufficiat.l.doce.C.de rei ven.Idq̃ nõ ſolũ iure ciuili,ſz
ẽt pontificio.cle.ſepe.ver.non ſit tamen,de verb.ſigni.In tali.
n.cã ſolennia iudicioꝝ obſeruanda eſſe traditũ eſt.l.iii.vbi bal.
C.de dot.p̃miſ.Quare nec tpe q̃dẽ feriaꝝ p̃cedet̃,niſi cũ mu
lier nõ haberet,vnde aliter ali poſſet.l.ij.vbi Jaſ.ff.de fer.Tũc
enim cauſa pietatis ꝛ neceſſitatis ſuaderet ferias neglegi.c.fi.ỏ
fer.An autem inſtantia dotis triennio pereat extra rẽ eſt q̃ũ,
cuꝫ hodie de iure canonico omnes cauſe ſen inſtantie nõ pereãt
38 ſed p̃petue ſint.c.pe.de iudi.†Si vero lata p̃ dote lnia,ab eaq̃
ſit appellatũ,nõ tñ impediet̃ executio,ſi ea p̃ſona q̃ dotẽ petit,
inops fuerit,neq̃ vnde ſe alere poſſit.Bar.i.l.mella.ff.de ali.le
ga.l.ſi.ff.de appel.reci.Ubi fit diuortiũ,ibi q̃ueniri põt marit⁹
nomine dotis,alioqui in loco domicilij q̃ueniẽdus eſt.l.exigere
l.ſi vxor.ff.de iudi.Ceterũ quo ad ſolẽnitatẽ, inſpicit̃ locus ꝯct⁹
l.cũctos populos vbi Bar.C.de ſum.tri.l.ſi fundus.ff.de euic.
alias inſpicitur domicilium viri,nõ aũt locus vbi ꝯctũ eſt matri-
moniũ.Mã poſtq̃ vxor in domũ viri traducta eſt,efficit̃ de do-
micilio viri.l.q̃dã.§.ijdẽ reſcripſerũt vbi Bar.ff.ad muni.ꝛ ideo
ſeruanda eſt domicilij viri q̃ſuetudo.d.l.exigere. Si vero mu-
lier ducat virũ ad locũ ꝯctus,vbi ipſa domicilium hz, maritusq̃ i
rentionẽ habeat ibi permanendi,tunc inſpicienda eſt mulieris cõ
39 ſuetudo.doc.in.l.lex cornelia.ff.de inin.†In tacita hypotheca
nomine dotis,q̃tũ ad p̃uilegiũ antelationis,tempus dotis p̃-
miſſe inſpicit̃,ꝫ poſtea dos ſoluta ſit.l.cũ tibi.C.q̃ po.in pign.l.
j.ff.eo.titu.q̃ verꝝ eſt,q̃ũ poſt ꝯctũ matrimoninm p̃miſſio facta
eſt,ſi vero ante ꝯctũ matrimoniũ,tũc inſpicit̃ nõ tps dotis p̃miſ
40 ſe,q̃ nõdũ p̃prie dos eſt,ſed tẽpus ꝯcti matrimonij.†Fauoꝛ do
tis ꝛ libertatis eqparant̃.c.fi.de ſen.ꝛ re iud.gl.in.c.ex literis.
de p̃ba.Fiſcus,eccleſia,minoꝛ,ꝛ mulier circa p̃uilegia pares
ſunt.l.ij.C.de p̃ui.fiſ.gl.in.l.ſi ex pecunia.C.de rei ven.Qui er
go a muliere q̃ueniꝛ,ſi negat bona mariti tpe hypothece tacite
alienata fuiſſe,ei incũbit p̃batio,ſicut in fiſco dicit̃.Bart.in.l.
j.ff.ſolu.mat.Uir itẽ tenet̃ edere dotis inſtrumenta ẽt ꝯ ſe,ſicut
fauoꝛe fiſci fit.Ant.de bu.in.c.j.de p̃oba.l.ij.§.dinus vbi bar
41 to.ff.de inr.fiſ.†Si vero duo inſtrumẽta eodẽ die q̃fecta repe-
riantur,quoꝝ alterum dotis,alterum fiſci fuerit, p̃ſumemus in-
ſtrumentũ dotis p̃eceſſiſſe.Bal.in.l.dotis.C.de iu.do.Fauoꝛ
autẽ fiſci preualet doti,cum de p̃imipilari debito agit̃.l.iiii.C.
quibus cau.pig.vel.hypo.ꝯbi.Cuius rei ratio eſt, q̃ primipi-
lus in exercitu curã annone habebat,cuius ad diem exhibitio
dilationẽ nullam recipit.l.ſpeciebus.C.de cohorta.lib.xi.Fa-
42 uoꝛ †ſtudij doti q̃parat̃.gl.in.l.i.in fi.C.de ſtud.lib.xi.Unde ſi
cut dos hz prelationis p̃uilegiũ,ita ſtudioſi videnꝫ habere in
bis q̃ cã ſtudiorum ſibi debentur.arg.l.aſſiduis.C.q̃ po.in pig.
Et inſtrumentum continens doctoris honorarium p̃ſumitur
p̃ius celebratum,ſicut in dote dicitur.Et ſicut incertitudo non
vitiat dotis legatum,ita nec legatum diſcipline cã factum.l.ſti-
43 chus.ff.de leg.iij.Et †ſicut dotẽ petẽti non obſtat compenſatio
nis exceptio.l.i.C.de rei vxo.act.Ita nec doctori ſua ſtipendia
petenti.l.iij.vbi Albe.C.de q̃pẽ.ꝛ ſicut donatio filiefamilias fa
cta a patre cã dotis,valet.l.pomponius.ff.fami.hercis.ita ſi fa-
cta ſit cauſa ſtudij.Fely.in.c.cũ dilecta.de reſcri.Que deciſio
certius p̃cedit,cũ ideo facta eſt,vt filius laurea doctorali coro-
44 net̃.Liubemus.vbi Bar.C.de ſilen.li.x.Nõ tamẽ pater†cogit̃

filium cã studij ad academias mittere arg. l. q filiũ. ff. vbi pupil. edu. deb. cũ dotare debeat filiã. l. fi. C. de dot. pmis. sed filius ó suo nõ de bonis paternis opam studijs dare dz. l. fi. vbi Bar. ff. de pe. here. Unde q̃uis bona fideicõmisso subiecta nomine dotis alienari possint. auc. res que. C. cõmu. de leg. vbi Ang. non tñ ex cã studij. hinc apparet nõnullas eẽ inter dotis ⁊ studij cãs differẽtiãs, magisq; dotibus q̃q; indulgeri. Si vir aut mulier circa dotẽ, aut dationẽ pp nuptias decipiat, minorq; fuerit. xx. annis in inte. restituit. l. si ex cã. §. in dotis. l. pen. §. mulier. ff. de mino. Si vero est maior, ꝺceptusq; vltra dimidiã, diuersa hz re
45 media. l. ij. C. de rescin. ven. l. iure succursum. ff. de iu. do. †Jn du bio, fauore dotis, donatio p̃sumit. Unde si debitor mulieris dotem pmisit, nec expressit se animo gpẽsadi vel liberãdi pmittere presumit, animo donãdi pmisisse. l. i. §. accedit. C. de rei vxo. act. Vide. l. debitor. ff. de iu. do. nisi mulier prius obligata viro fuisset. nã solues creditori creditoris, vr animo se liberãdi soluere. l. si opera. ff. de excep. doli. l. solutũ. §. solutam. ff. de pig. act. Si
46 mulier †p metũ dotẽ pmiserit, lz ea pmissio sit ipso iure nulla. l. pen. §. si dos. ff. q̃ me. cã. vir tñ sine dote manere non dz, sz arbitrio boni viri dos ei soluet. l. cũ post. §. gener. ff. de iu. dot. l. ij. C. ó dot. promis. Aliud aũt est in matrimonio, q̃ ⁊ si dolo ꝯctũ sit, nõ tñ rescindi põt, lz dolus dederit cãs ꝯctui. gl. in. c. veniẽs. de transa. Nã matrimoniũ est gd spirituale. idem de matrimonio religionis, veluti p ingressum monasterij ꝯcto. gl. in. c. ex pte. ⁊. c. dudũ de guer. giu. Quãuis nemo possit inter viros hereditatẽ dare. l. j. ff. de he. vel act. ven. l. hereditas. C. de pac. gnẽ. omnia tñ bona post mortẽ nomine dotis dare nõ pbibet. l. fi. C.
47 de pac. †Res dotales immobiles nõ possunt alienari, lz gsentiat mulier. titu. ff. ⁊ C. de fundo dot. l. i. §. ⁊ cũ lex. C. de rei vxo. act. nec ꝯ mulieres currit prescriptio ẽt longissimi tpis. l. vbi lex. ff. de vsuca. l. in rebus. vbi Bar. C. de iur. do. gstãte. s. matrimonio, ac muliere agere nõ valẽte. Si vero mulier nõ pbibeat agere, veluti qñ vir ad inopiã vergit, aut so. matri. lz fundus adhuc dotalis dicat alienariq; pbibeat, q nõdũ restitutus est, tñ pre-
48 scribi põt spatio. xxx. vel. xl. anno. idẽ dic de fundo dotali eccle sie nõ impedite agere, Tunc. n. spatio. xl. ann. prescribi põt. l. fi. C. de sac. san. eccle. Nam res olim imprescriptibiles, veluti res furtiue vel fiscales, hodie. xxx. aut. xl. ann. prescribi possunt. gl. insti. de vsuca. §. furtiue. vide. c. puenit. de emp. ⁊ vẽdi. cũ hmõi prescriptio iure digestoꝝ incognita fuerit. l. nõ so'ũ. ff. ex q. cau. ma. Res igit dotales immobiles alienari nõ possunt, ẽt si secundus post biẽniũ interuenerit gsensus, glo. in auc. siue a me. C. ad velle. doc. in. d. c. puenit. Nã q ob fauorẽ mulierũ introductũ est, in eaꝝ odiũ retorqueri nõ dz. Nõ igit lex Julia, a gstitutione Justiniani sublata est. Alex. in rub. ff. so. ma. sed omnia priuilegia doti gcessa in sua firmitate manere iussit. in. d. auct. siue a me. ac vetex dotis priuilegia salua esse. auc. vt immobi. versi. ⁊
49 multo potius. †Idem ⁊ si maritus post alienationẽ sit solnẽdo. arg. l. ij. in fi. ff. de fundo do. Idẽ ⁊ si alienatio a viro facta in mulieris vtilitatẽ vergat. l. si fundus vbi Bar. ff. de reb. du. l. ita cõstante. ff. de iure dot. tunc. n. nihilominus mulier poterit ꝯctum rescindere, si vero nolit rescindere, firmus manebit ꝯctus, q̃uis vẽditor rescindere vellet. ⁊ ideo claudicabit ꝯctus in fauorẽ mulieris, sicut diximus in publico. l. iulianus. §. si qs. ff. de ac. emp. Ea autẽ iura q̃ res dotales alienari pmittũt. vt in. l. i. l. mutus. §. manẽte. ff. de iur. dot. dũmodo alienatio in vtilitatẽ mulieris cõuertat, in rebus mobilibus locũ habẽt, in qbus locũ nõ hz lex iu-
50 lia, de fundo dotali. †Que aũt de rebus dotalibus diximus, eadem in rebus quasi dotalibus obtinent q̃ gstãte matri. putatiuo alienari nõ possunt. gl. in. l. dotalẽ. §. fi. ff. de fundo dot. lex ẽt iulia ad eas res se extendit, ⁊ ad quasi dotẽ sponse, que nõdũ vxor est. l. lex iulia. l. eo. Idẽ in priuilegio antelationis. l. ij. cũ seq. ff. ó
51 priui. cred. †Idẽ in rebus dotalibus post matrimonium solutũ, nõdũ tamen mulieri restitutis. Tunc. n. lex iulia locũ hz. l. etiaz directo. ff de fun. do. ⁊ hoc quoq; priuilegiũ heredi mulieris p-
52 stat. l. dotale. §. ij. ff. eo. Postq; autẽ †restituta est dos, ẽt actio ó dote extincta est nec amplius dicenda est dos. insti. q. mo. tol. oblig. l. iij. ff. de fundo dot. Mulier ergo pmittit talẽ fundũ alienare, ẽt in suũ preiudiciũ. nec poterit alienationẽ impugnare, q indotata maneat, cũ nullo iure caueat, quominus possit p voluntate dotem restitutam soluto matrimonio alienare. in rebus autem mobilibus primo attendendum est, qd in dotis constitutione sit actum. l. si estimatis. ff. sol. mat. l. si mulier. ff. de pac. dot. Alias dicendum est iure veteri permissam fuisse marito alienationem, qr lex iulia de rebus soli Italici verba faciebat. l. dinoratio. §. si fundũ. ff. sol. ma. l. fi. C. de ser. pig. dat. Soluto tñ mrimonio si res he mobiles extant ab vxore vendicari possunt. l. in rebus. C. de iure do. nisi res alienate proponantur, que numero põdere mensuraq; consistant. l. res que. ff. de iure dot. Item nisi seruus manumissus fuerit, ⁊ alia ratione mulier indẽnitati sne consulere possit, vt qr maritus soluendo esset. d. l. fina. C. de ser. pig.
53 dat. †Res quoq; mobiles, aut immobiles estimate in dotem dati alienari possunt, nisi ita sint estimate, vt dotales remaneãt, electioq; sit mulieris, hoc enim casu alienari non possunt. l. si estimatis. ff. sol. matrimo. no. in. l. si ex pecunia. C. de iure dot. Quod si arbitrio mariti sit vt semper presumitur, nisi contrarium probetur. l. plerũq; ff. de iur. dot. l. q si fundus. ff. de iure doti. tunc alienari possunt marituſq; electionẽ habebit, vtruz malit res offerre, an pretium eaꝝ, sed si rem nõ prestet, omnino estimationẽ
54 prestabit. d. l. plerũq; †Quidam autem casus in iure reperiunt in quibus dotis alienatio est permissa, veluti pro exoluendo ere alieno quo ipsa mulier erat obstricta. l. fi. ff. de iure dot. Idem si dos mulieri restituta sit constante matrimonio, vt ipsa liberis ex alio viro egentibus, aut fratribus aut parentibus gsuleret, vel vt eos ab hostibus redimeret, qr ita ex honesta causa est, non videtur male accipere, ⁊ ideo recte ei soluit. l. quãuis. ff. sol. matrimo. Idem de alia quacunq; causa pia. idez si necessitas alia exigat. l. i. ff. de fundo do. Idem quando ipse vir qui alienationem rei dotalis fecit, succedit in hereditatem vxoris, vel in ipsam rez alienatam. His enim casibus confirmatur alienatio. l. cum vir predium. ff. de vsucap. permissaq; est constante matrimonio dotis restitutio. Idẽ si dotem restitutam non consumpserit mulier sed effecta est locupletior. glo. in. l. ij. ff. soluto matrimo. ⁊ ita intelige. l. i. C. si dos constan. ma. Res quoq; dotales cum vniuersitate alienari possunt. l. j. ff. de fundo dot. l. quedam. ff. de acquir. re. domi. c. ex literis. de iure do. Idem si iuramentum a muliere
55 in alienatione †facta prestitum sit. c. cum contingat. de iureiurã do. Sed de hoc iuramento sepenumero admiratus sum cum in alterius preiudicium tendit. nam reipublice interest dotatas esse mulieres. l. i. ff. so. matrimo. si igitur alienatio dotis ob iuramẽtum teneat, hoc verget in dispendiz ⁊ preiudicium reipublice. Juramenta ergo contra vtilitatem publicam prestita, potius pro iuria censenda sunt, ideo nec seruanda. arg. c. sicut. de iureiurã. Sed ⁊ alia ratio, seu potius exceptio, a glossatoribus adsignatur. in. d. c. cũ gtingat. in verb. in alterius preiudicium. b sz iuramentum non valere, quando sit in preiudicium liberoruz, aut creditorum. Si ergo non habeat vnde dotari possit pro secũdo matrimonio, aut liberos habeat facilime poterit absolui a tali iuramento ne fiat preiudicium reipublice, cuius interest dotes mulieres saluas habere. l. ij. ff. de iur. dot. vt inde nubere possint. vel etiam ne preiudicetur liberis. Joan. an. ⁊ Boc. in. d. c. cum
56 contingat. ¶ †Adde si constante matrimonio mulier iuramentum in alienatione dotis adhibuerit, illud sm ius commune interpretari debere. Cum enim mulier pactum simpliciter fecit ó dote non repetenda in casu soluti matrimonij, ⁊ iuramento firmauit tale iuramentum recipit interpretationem secundum ius commune, vt mulier videatur intellexisse in casu soluti matrimonij per mortem suam. argumen. l. ij. C. de pact. dot. glo. in. l. cuz dos. ff. eo. Nam iuramentum secundum naturam subiectam ipsius actus restringitur. l. i. ff. qui satis. cogan. l. fi. C. de non numepecu. Joan. an. in. c. p. ⁊ g. de renun. Illud ergo iramentũ sal tem interpretari deberet post mortem ipsius mulieris, ne impediatur libertas secundi matrimonij. Si igit vir rẽ dotalem alienauit, tenebitur de euictione, ea re posita a muliere euicta. l. cuz vir predium. ff. de vsucap. Bar. in. l. cum lex. ff. de fideius. quod si dederit fideiussorem, ipse quoq; obligabitur. l. si is qui. C. de p
57 di. mino. l. si predium. C. de iure do. †Uir autem potest ad longum tempus fundum dotalem locare, licet species alienationis dicatur. l. prima. §. quod ait. ff. de superfi. Bar. in. l. qui fundum. ff. loca. Nam non abdicat a se dominium, nec proprie est alienatio. immo potest vsumfructum talis fundi dotalis vendere, nec lex iulia ad huiusmodi casus extenditur, cum nullũ fiat mulieri preiudicium. ¶ Resoluto enim iure dantis, vipote viri accipientis ius resoluitur. l. lex vectigali. ff. de pigno. ⁊ transit ipso iure post matrimonium solutum in ipsam mulierem in rebus. C. de iure do. l. si quis domũ. ff. loc. ¶ Itẽ si maritus fundũ dotalẽ vendidit, ⁊ tradidit mulierq; in matrimonio decesserit, ⁊ dos lucro mariti cedere debeat fundus ab emptore auelli non poterit
58 l. fundum. ff. de fundo do. Si mulier† in dotem dederit vsumfructum fundi, cuius proprietatem retinuit, ⁊ maritus non vsus fuerit longo tempore ex sua culpa tunc vsusfructus ad mulierez cõstante matrimonio reuertetur. l. cum in fundo. ff. de iure do. Eo-

dem modo

dem modo si dederit castrum in emphiteosim noie dotis deinde ob nõ solutũ a viro canonẽ, aut qz nõ regsita vxore castrũ vẽdiderit, ad ipsam vxorẽ reuertet, tangz inciderit in cõmissum. l. fi. C. de iure emphi. His aũt casibus mulier nõ est in dãno, cum dñiũ vtile cũ directo reintegret, acgratqz mulier plenã proprietatẽ. d. l. cũ in fun. Sinaũt vir a socero tale castrũ vel vsumfructũ p dote acceperit. deinde gtigat vtriusqz dñi vnionẽ fieri, vt diximus, tunc gstãte matrimonio mulier manebit indotata, maritusqz tenebit onera matrimonij subire sicut prius cũ mulier eet dotata. Soluto aũt matrimonio vir aut eius heredes tenebunt mulieri restituere dotẽ eo modo quo fieri põt, ad estimationẽ. s. emphiteosim vel vsufructus, vt de iure disponit. d. l. cum in fundo, nisi ipsa heres sui patris fuerit, succedatqz in plenã proprietatẽ, tunc. n. censet eã dotem a principio dedisse. ¶ † Adde tñ 59
per Bar. in. l. j. ff. sol. mat. rẽ emphiteoticam sine cõsensu dñi in dotem dari non posse, nisi quãtum ad vtile dominiũ ac fructuũ cõmoditatem, idẽ Bar. in. l. vsufru. ff eo. Si igitur vsusfructus 60
fundi, cuius proprietatẽ mulier nõ habebat, viro noie dotis a domino proprietatis detur, soluto matrimonio remediũ est, vt vir licet hunc vsumfructum mulieri, vel vendat nũmo vno, vt ipsuz quidẽ ius remaneat penes maritũ, pceptio vero fructuũ ad mulierem pertineat. l. si vsusfructus. ff. de iure dotium. Et hec maxima subtilitas a veteribus iureconsultis excogitata.

FINIS

TRACTATVS
Bikeogamias, Joannis Boscbei Henustij.
Liber Septimus.

SVMMARIVM

1 Nascendi ac moriendi conditio omnibus ex equo imposita.
2 Index personarum acceptor esse non debet.
Paris z femine differentiam nullam constituit lex. xij. tabu. quod ad successiones attinet.
3 Justitia temperata esse debet pietate z equitate.
4 Rigor iuris nonnunquam remittendus, cuz vel pietas vel equitas publica vel vtilitas id suadet.
Feminis ob fragilitatem subueniendum, z nu. 7.
6 Femine priuilegium habent ne extra prouinciam trahantur, cũ ipse alios trahere possint.
7 Femine maritoz radijs coruscantur.
8 Femine ad secunda vota trãseuntes, dignitatẽ quã ex prioze marito acquisierant, perdunt, nisi ex principis rescripto eam retineant.
Femina dignitatẽ quam ex viro habet aduersus omnes vti potest excepto marito.
10 Ancilla libero nupta olim efficiebatur libera ex senatusconsul. Claudiano qõ apud Gallos etnum in nobilibus obseruat.
11 Conditionũ, qbus homines ab hominibus distinguntur origo.
12 Notalis fundi legatum etiã a milite relictum est nullum.
13 Mulier in causa dotis eodẽ priuilegio gaudet quo fiscus.
14 Mulier ob debitum etiã fiscale in carcerem protrahi nõ dz, quẽ admodum nec ob curam pupilli etiam dolose administratã.
15 Juris ignorantia feminis nõ obest cũ de damno vitãdo agitur.
16 Femine pro alijs intercedentes, tute sunt auxilio Senatusconsul. Velleiani.
Velleianum senatusconsultum decipientibus mulieribus non opitulatur, sed deceptis duntaxat.
17 Mulier renuntiare potest priuilegio senatusconsul. Velleiani.
18 Mulieri plus fauetur qz minori.
19 Mulier in hipotheca sua licet tacita omnib9 creditoribus prefertur, etiam hypothecam expressam habentibus.
20 Res dotales consumpte, eodem iure censent cũ ijs que extant.
Mutuans pecuniam in refectionem alicuius rei prefertur omnibus creditoribus anterioribus, etiam expressam hypothecam habentibus, quod ad hypothecam illius rei attinet.
21 Mutuantem pecuniam in refectionem rei alicuius, mulier vincit in hypotheca illius rei.
22 Mulier prefertur in hypotheca ei cuius pecunia predium emptum est, eiqz specialiter z expresse obligatum.
23 Mulier in hypotheca militie non prefertur ei ex cuius pecunia, militia est empta.
Exceptio firmat regulam.
24 Publica vtilitas priuate est preferenda.
25 Debitum ex causa funeraria aut administratione primipili prefertur debito dotis.
Eleemosine aut alimentorum inopi relictorum causa potior est causa dotis.
26 Creditoribus ex equo priuilegiatis de prelatione contendentibus iure communi est vtendum.
27 Debitum pecunie vere numerate prefertur debito dotis dum tat confesse.

Si natura nos omnes equales esse voluit, eãdemqz
1 †omnibus z nascendi z moriendi conditionem
e imposuit, aucten. quibus modis natu. effi. sui. §. natura. coll. vij. gstl. j. cũctisqz idẽ pr est deus. xxix. qõ. ij. oibus. cunctis eadẽ mater est terra, quare debent sinceri iudices nullo psonarũ discrimine, nullaqz habita ratione, nec maioris, nec maris, nec femine, causas equa lance ppẽdere. d. auc. qui. mo. §. nam si hoc.
2 Unde † lex. xij. tab. nullã in maribus z feminis quãtum ad successiones differentiã obseruari existimauit, cum natura vtrũqz corpus edidit, vt maneat suis vicibus immortale, z alterz alterius auxilio egeat, z vno semoto alterz corrũpat. l. lege. xij. tab.
3 C. de legiti. here. Duobus tñ fontibus † pietate z equitate, iustitia vigere debet, ne inter summũ ius summa reperiat iniuria. Idẽ quoqz nostris inrisconsultis placuit, oibus. s. in rebus preciuã esse iustitie equitatisqz qz stricti iuris rõnẽ. l. placuit. C. de iudi.
4 Quam ob rẽ † vel ob pias causas dignasqz pietate psonas, Vel cũ equitas vtilitasqz publica gcurrit. Inter hec oia leges z iura silere debent. Veluti qñ Imperator inter pupillos z viduas vel miserabiles personas cognoscit. tit. qnando imper. inter pupil. z c. C. Unde si quis naturalem equitatem sequat, mulierz tutelam suscipiet. Nã cum † inter omnes constet fragile eẽ huiusmodi sexus consilium, z multis captionibus suppositum, multorumqz insidijs expositum, auxilium eis omnino pollicebitur, z aduersus captiones opitulationẽ, vt in simili de minoribꝰ dixit inrisconsul. in. l. j. ff. de mino. Plerumqz enim ipsarum feminarum aduersus propria commoda inuenitur laborare gsilium. l. si pater in fi. C. de sponsa. Nec episcopi huiusmodi psonis denegare presidium debent, sed eis patrocinium prestare, tanquã
6 miserabilibus personis. lxxxvij. dist. c. j. quibus † etiam imperator priuilegium dedit, ne ab aliquo extra suã prouinciam trahi, alios tñ trahere possint. d. tit. C. quãdo imper. int. pupil. Nã Imperatorum z regum est, mulieribus maxime viduis auxiliũ
7 prebere. xxiij. q. v. regũ. Mulieribus ergo fauetur † vel qõ sint miserabiles persone, vel qõ sint ob sexum fragiles, vel etiam ne occasionem delinquendi habeant. Bart. arg. l. ij. ff. de iure dot. aut ob nuptiarum publicam necessitatem. l. j. ff. sol. mat. Lapsus enim mulierz ob sexus imbecilitatem sublenãdos esse voluit Justinianus. l. imperialis. C. de nupt. Credimus. n. inqt, Dei beneuolentiã, et circa genus humanũ infinitaz clementiã quãtũ nostre nature possibile est imitari, qui quotidianis hominũ peccatis semp ignoscere dignatur, z penitentiã suscipere nostrã, z ad meliorẽ statũ reducere. Quod si circa nostro subiecto imperio nos etiã facere differamus, nulla venia digni esse videmur. d. l.
8 imperialis. in prin. Primum itaqz † mulieribus priuilegium, qõ ipse radijs maritorz coruscant, auc. de consul. §. si vero. coll. iij. consti. ij. Femine. n. nupte personis clarissimis, clarissimaz personarũ appellatione continentur, tandinqz clarissime erunt, quandiu clarissimis viris nupte sunt, aut si separate sunt, alijs inferiorz graduum z dignitatũ non nupserint. l. femine. ff. de senat.
9 Nã † mulieribus ad secundas venientibus nuptias nõ permittitur vti priorum maritorum dignitatibus aut priuilegijs, que. n. priorum oblita est, nõ rursus ex prioribus adinuabitur, auct. de nup. §. nõ tamen. coll. iij. const. j. nisi a principe impetrauerint, vt qñis minoris dignitatis viro nupserint, nihilominus in priori dignitate maneãt. l. nupte. ff. de senat. Ex hoc priuilegio bar. in. l. si index. ff. de mino. xxv. ann. collegit, ipsas mulieres aduersus quemlibet, excepto marito, vti posse, veluti si ob dignitatez
10 mariti velit domina appellari. Unde † veteres existimarunt ita mulierẽ fieri participem cõditionis viri, vt etiam iure antiquo, si libero viro seruilis conditionis nupsisset, ex Senatusconsulto. Claudiano, eiusdem conditionis efficeretur. l. j. C. de senatusco. clau. tol. z xxix. q. ij. perlatum. vbi glo. Idẽ fere obseruant Lõgobardi, qui mulierẽ serno nuptam vna cũ filijs in seruitutẽ redigi sanciernnt. l. pen. z fi. de his qui se in ser. alte. sub. z glo. in. d. c. perlatum. Econtrario apud Gallos est consuetudo, igno-

bilem mulierem viro nobili nuptã, ipsam suosq; liberos ex eodẽ matrimonio legitimo natos nobiles fieri. Mulieres. n. inquit Impator, honore maritoꝝ erigimus, genere nobilitamus, ⁊ domicilia mutamus. l. mulieres. C. de dignita. li. xij. Genus † nãq; nobile siue ingenuũ nõ a natura, que oẽs hoies equales pducit auc. quib. mod. na. effi. sui. §. natura. coll. vij. qst. j. sed ab homiñ instituto, sicut cetere dignitates, ortũ habuit, neq; noia ingenui, liberti, ⁊ libertini, ante bella ⁊ seruitutes ide ortas, in vsu habebant. Natura siquidẽ dum de filioꝝ pcreatione sanciret scriptis nõdum positis legibus oẽs similiter qdẽ edidit liberos, similiter aũt produxit ingenuos. d. §. natura. Fauet itaq; mulieribus aũt pp viri dignitatẽ, aut nuptiaꝝ publicã vtilitatẽ, aut pp sexus fragilitatẽ. Ob nuptiaꝝ cõmodũ adeo mulieribus fauet, vt nihil sit in iure qõ fauorẽ mereat, qõ nõ idẽ mulieribus rõne dotium nuptialiũ tribuat. Nõ † enim minori priuilegio mulier vtit, quã miles in testamento qficiendo. Nã de tali fauorũ si legauerit miles, nõ erit ratũ legatũ pp legẽ iuliã. l. dotali. ff. de testa. mil. ⁊ not. tit. ff. ⁊ C. de fundo dot. Potis itẽ potiorẽ esse cõuenit quã reipub. l. doris. C. de iure dot. Cũ si magistratus fisco obnoxius factus est, mulier ⁊ fiscus equas partes in priuilegio sustinent. l. ij. C. de iure fisci. vbi glo. Ob † sexũ quoq; mulieri fauet, qñ ob sexus honestatẽ in carcerẽ protrahi a quolibet iudice nõ põt. l. j. C. de offi. diner. ind. Imo p fiscalibus vel priuatis debitis nulla mulier debet includi, sed ad iudicẽ venire debet vel p procuratorẽ suũ, vel mittere vir aut alium, quatenus negocium legitime exequat. auc. sed nouo iure. C. de offi. diner. iudicũ. Fauor igit mulieris preponderat fauori pupilli. Nã si mulier curã pupilli male vel dolose gesserit, nõ propterea incarcerari potest. d. l. j. etiã si suo renunciauerit priuilegio. ca. ij. de inci. in. vj. vbi glo. Joan. and. in addi. Spec. in rub. de rapt. And. barb. in addi. ad Bar. in. l. si quis sub ditione. ff. de testa. tut. Ob iuris ẽt † ignorantiã si aliquod dãnũ mulieres patiant, ipsis iura subueniũt. l. fi. C. de iur. ⁊ fac. igno. Feminis itaq; subuenit, ne sexus muliebris fragilitas in pricie fidei entis eaꝝ cõuertat, aut fragilitate nature sue in repentinã decidat inopiã. instit. quib. alie, lic. vel nõ. circa prin. l. j. §. cã autem. C. de rei vxo. act.

Itẽ mulieribus datũ est † priuilegiũ si pro alijs intercesserint cõueniri nõ posse, sed senatuscõsulto Velleiano iuuari, tutaq; eẽ. Nã sicut bonis moribus officia bene edicta feminis, ⁊ plera qꝫ ipso iure nõ valent, ⁊ ita multomagis adhibendum eis fuit id officiũ, in quo nõ sola opera nudaq; ministeriũ eaꝝ versaret sed ⁊ periculum rei familiaris. l. j. §. ac senatuscõ. velle. Hoc igit senatusc. opẽ tulit mulieribus pp sexus muliebris imbecillitatem l. ij. §. verba. ff. eo. Sed ita † demũ eis subuenit, si nõ callide sunt versate. Hoc. n. diuus Pius ⁊ Seuerus rescripserũt. Nã deceptis ⁊ nõ decipientibus opitulat, infirmitas. ꝛ. feminaꝝ, non caliditas auxilium sumit. d. l. ij. Mulier aũt pẽs huic priuilegio renuntiare qõ in eius fauorẽ introductum est, dummodo certa sit qd Senatusco. velleianũ significet. l. fi. ff. eo. Mulieres † itez plus fauoris quã minores habent, veluti si recipiendo nomĩe debitoris pro dote, mulier fuerit decepta ob suã imbecillitatẽ, ipso iure seruat illesa. l. si cũ dotẽ. §. si mulier. ff. sol. ma. l. q rẽ. ff. de solu. minor autẽ in ꝛbendo sibi mero iure preiudicat, sed ei dat restitutio. l. patri. §. pen. ff. de mino. xxv. an. Quare si minor in ꝛctu adhibuerit iramentũ, non poterit amplius restitui, qꝫ ab initio ꝛbere nõ prohibebatur, sed malier si decipiat in qrectu dotis, licet iramentũ adhibuerit, iure tñ ciuili nõ obligat, qꝫ ab initio lex resistit. Bar. in. l. qui superstitis. ff. de acqui. here. l. cũ lex. ff. de fideius. argu. l. non dubium. C. de legi. Item † mulieribus ita subuenit, vt in sua hypotheca licet tacita oibus creditoribꝰ preferant, qõ priuilegiũ solius mulieris pudentia introductũ est. insti. de acti. §. fuerat. Omnibus. n. alijs preter mulierẽ neq; ex antiquo datũ est, auc. vt imobi. ante nup. ⁊c. neq; nũc dat. Preferꝛ ergo mulier oibus creditoribus, licet anteriꝛis tpis. l. assiduis. C. qui pot. in pig. hab. priuilegio valleti sunt. Cum. n. iure veteri in psonalibus actionibus mulier tali priuilegio vtatur, et nunc in hipotheca beneficiũ indultũ est, licet res dotales vel ex his cõparate nõ extent, sed quocũq; modo vel dissipate vel consumpte sunt, si tñ re ipsa fuerint parti mariti date. Quis. n. non misereatur earum pp obsequia que maritis prestant, ppter partus periculum, ⁊ ipsaꝝ liberoꝝ procreationẽ, pro qua multa a legibus inuenta sunt priuilegia. Hoc ego priuilegium ꝛ creditores quoscũq; seu anteriores seu posteriores tacitã vel ẽt expressam hypothecaꝫ habentes, competere mulieribus crediderim. Nã imperator ad antiqua iura respiciens, ac ad mulieꝝ fragilitatẽ, necnõ qꝫ ex corpore ⁊ substãtia ⁊ oi vita earum maritus sumitur, cum pene mulieris tota substãtia in dote qstituta est, ideo quemadmodum iure veteri mulier oibus creditoribus in actione psonali preferebat. l. ij. ff. de priuile. credi. Ita ⁊ iure nouo mulier in actione reali oibus prefereꝛ creditoribus quãuis expressam habeant hypothecam. Alioqn si mulier creditoribus tãtũ hypothecam tacitã habentibus preferret, Justiniani priuilegiũ nõ esset simile antiquo. Tali autem, inqt imperator, priuilegio vtebatur res vxoria, quale ⁊ nũc indulgemus. d. l. assiduis. ver. cum. n. Cõparat. n. priuilegium a veteribus in actione psonali concessum isti qõ hypothecarie datur. Idem ergo de vtroq; iudicãdũ, neq; i vno plus fauoris qꝫ i altero qcedi oportet. Volumus itaq; eã in actione in rẽ ⁊ hypothecaria oibus anteriorẽ haberi, vt siue ex naturali iure eiusdẽ mulieres res esse itelligãtur, vel ꝑm legum subtilitatẽ ad mariti substãtiã peruenisse, per vtrãq; viaꝫ siue in rem actione, siue hypothecaria ei plenissime cõsulat. l. in rebus. C. de rei vxo. act. in re igit dotali saltẽ mulier oibus creditoribus etiã anteriorib⁹ expressamq; hypothecam debẽtibus preferet, vt vno ore oẽs fatent. Nullam † aũt differentiã imperator fecit inter res dotales extãtes, ⁊ dissipatas. d. l. assiduis. Idem igit de re dotali existente ⁊ qsumpta dicendum est. Nõ solum aũt mulier hmõi priuilegio vtitur, sed ẽt mutuas ⁊ ad refectionẽ seu qseruationẽ alicuius rei, q in sua hypotheca oibus creditoribus anteriorib⁹ põfertur. Interdũ. ff. qui pot. in pig. hab. licet expressam hypothecã habeãt, multomagis ergo mulier tale ⁊ simile priuilegiũ obtinebit, cum p eam reficiat res vilis aut coducta, sed totum genus humanũ qseruet, ciuitasq; immortaliz efficiat. auc. de rap. in prin. Sz † ⁊ ipsa mulier in sua tacita hypothece tali mutuãti põfert. auc. de eql. do. §. qsequẽs. coll. vij. qst. viij. Nouimus. n. inqt Justinia. muliebris nature fragilitatem, ⁊ qꝫ facile circũuentiones fiũt aduersus eas, minui aũt eis dotẽ nullo siquidẽ modo. q. auc. de equali. dot. §. vñ volumus. Absurdũ. n. esset eas mulieres qꝫ viro nuberent, semetipsaꝝ ⁊ substantiã viro traderent, nõ solũ nullũ postea questuz a viris male degãtibus recipere, verecundiã minui, nullãq; eis spẽ remanere, cum si fornicarent, ex proprio corpore adueniret qstus, ex quo viuerent. d. auc. de equa. do. §. videbamus. Deteriozis igit qditionis nubẽtes eẽnt plusq; dãni ferrent, cõ fornicatrices ⁊ pdite mulieres. Si ergo mulier vincat eũ mutuante qui alios vincit, ipsa vincet etiã illos creditores q a mutuante vincuntur. Mulier † aũt preferꝛ ei, cuius pecunia pdiũ cõparatum probatur, qõ ei pignoi obligatum esse specialiter statim quentum est. l. licet. C. qui po. in pig. hab. Is aũt oibus anteferri iuris auctoritate declarat. Si ergo mulier ei preferat qui habet ⁊ expressaꝫ hypothecã ⁊ priuilegiatã. d. auc. de equa. dot. §. his qsequẽs. vbi glo. in verb. argu. multopotius oibus alijs creditoribus preferet, idqꝫ ad oculũ patet, ⁊ ideo nulla alia desiderãda eẽt probatio. hec ẽt opinio † ex eo pbat, qõ mulier vri priuilegio nõ possit aduersus eum, ex cuius pecunia militat, dummodo expressum hoc ipsum in instro scribatur, ⁊ in hoc fiat pactum, vt casu proueniente prior sit solus q ad hoc credidit ⁊ huic solo casui cedit mulier, mulier aũt oibus põferꝛ, sicut iam a nobis eis datum est priuilegium. auc. de equa. do. §. quia vero. Unde apparet Justinianum voluisse, excepto eo ex cuius pecunia militatur, mulierem ceteris preferri, cũ exceptio firmet regulam. l. quesitũ. §. idem respondet. ff. eo. õ fundo instru. Bar. in. l. in his. ff. de legi.

Item † vtilitas publica est preferenda priuate. l. vtilitas. C. de primipil. lib. xij. semperq; non id quod priuatim interest vnius, sed qõ societati vel ciuitati expedit, seruari solet. l. actionem. §. labeo. ff. pro soc. Interest autem reipublice dotes mulieres saluas habere, vt inde nubere possint, ciuitatemq; liberis replere l. ij. ff. de iure do. l. j. ff. sol. mat. preferri ergo debet hec mulierum vtilitas priuatorum contractibus. Et ea est opinio qua existima ui Justinianum sensisse, quamuis opinio communis contrariuz asserat. Non † tamen negauerim in aliqnos casus excipi, veluti causa funeraria. l. impensa. ff. de relig. ⁊ sump. fune. ⁊ causa primipil. l. j. ⁊ ij. C. de primipil. lib. xij. cuius ratione explicauimus lib. vj. Item fauorabilioꝛ causa interueniret veluti eleemosine, aut alimentorum inopi dandorũ, videtur enim pro fauorabiliori causa presumendum. argu. auc. de eccle. tit. §. si quis in nomine colla. ix. consti. vj. Si † vero par esset vtriusq; cause priuilegiũ, mutuo se perimerent, iusq; commune seruaretur. d. l. assiduis. ver. excepti. glo. in. l. aut quas actiones. C. de sacrosan. eccle. qõ intelligendum quoties in casu de quo agit vtraq; causa priuilegium haberet speciale. l. si ex causa. in fi. ff. de mi. not. in. l. fi. ff. ex qui. cau. maio. Unde si aliud instrumentum sit fisci, aliud dotis, dotale preferri diximus, quia fiscus quoad prelationem attinet

antinet non adeo fauorabile priuilegium obtinet.d.l.assiduis.l.
27 fi is qui.ff.de iure fis.vbi Bart. Alius est † casus,cum per alias coniecturas posset presumi vulgaris cause,id est,non priuilegiate,instrumentum prenalere,vt cum alterum instrumentum de vera numeratione loqueretur,ꝛ alterum de dote dunta xat scriptum esset,videtur potius pro vero credito presumendū, glo.ꝛ Bald.in.l.diuersis.C.q potio.in pig.l.si quis post hac.C. de bonis proscrip. Idem si alterum instrumentum de dote confessa loqueretur,que doti numerate nō comparatur, quoties et aut vetite inter coniuges donationis,aut non numerate pecunie exceptio,aut fraudandorum creditorum cōsilium obstat. de quibus omnibus superius diximus.

FINIS

Solemnis tractatus de arbore

consanguinitatis,ꝛ affinitatis,per.d.Joan.And. simul cum apparatu quarti libri.

SVMMARIVM

1 Probatio ad oculum alias vincit.
Ex ostensione facti magis quam elocutione quedam melius percipiuntur.
2 Arbor consanguinitatis est actio auctentica.
3 Arbor consanguinitatis que olim in decretis erat,quare in decretalibus repetita sit.
4 Lectio repetita probat.
5 Consanguinitas quid sit.
6 Consanguinitas dicitur quasi sanguinis vnitas.
7 Linea cognationis quid sit.
8 Gradus cognationis quid sit.
9 Arbor consanguinitatis quomodo formetur.
10 Matrimonium ecclesie sacramentum est.
Persona ascendentis vel descendentis addita persone per carnis propagationem gradum addit.
11 Ascendentium quot sunt persone computatis intermedijs vna dempta tot sunt gradus inter eas.
12 Matrimonij prohibitio inter ascēdentes,ꝛ descendentes quartum gradum excedit,ꝛ sub nu.seq.
13 Matrimonij prohibitio vsq; ad quartum gradum in collateralibus locum habet.
14 Gradus collateralium declaratio.
15 Collateralium in linea equali quoto gradu quis eorum a communi stipite distat secundu; canones toto inter se distant vel sibi attinent.
16 Collateralium in linea equali secundū leges quoto gradu qs distat a cōi stipite toto duplicato iter se distāt vel sibi attinent.
17 In collateralibus secundum leges quelibet psona facit gradū.
18 Gradum disparem non est reperire in equali linea collateraliū sine sit paris numeri seu disparis.
19 Collateralium in linea inequali quoto gradu quis distat a communi stipite toto inter se secundum canones distant.
20 Persona addita persone vsq; ad lineam equalitatis non crescit gradus.
21 Collatera lium in linea inequali quot sunt persone stipite dempto secundum leges tot sunt gradus.
22 Prohibitio iuris positiui tolli pōt ſz naturalia sunt imutabilia.
23 Regula in collateralibus equalis linea.
24 Cōsanguineoꝝ collateraliū si vnus sit in.4.alter in.3.vel citeriori gradu q est i.3.pōt ꝫbere cū filia ei⁹ q est i.4.ꝛ nō eā.
25 Collateraliū si vnus sit i.5.alter in.1.an adiuicē ꝫberi possint.
26 Pater ꝛ filius vna,ꝛ eadem persona censentur.

Circa lecturaz arboris diuersis olim diuersum modum tenentibus Joan.de deo Hispanus post illos lecture ipsius arboris nouum moduz assumens,per suas meritas regulas ipsius intellectuz fuit nixus reperire sed propter multitudinem,ꝛ verborum obscuritatem aliquibus notuz ignotū,aliꝫ ignotum ignotius reddidit. Attendens ergo ego Joannes Andreas inter decretorum doctores minimus,ꝛ indignus,inuentionem arboris ex eo fuisse,vt habē tibus notitiā cōsanguinitatis,ꝛ affinitatis ignotā ꝛ habentibus notam,ex oculoꝝ inspectione notissima foret,ideo antiquorum scripta reuolui,ꝛ put expedire credidi,cōpilaui primo querēs ad vtrāq; ad arborē quid fuerit inuentio arboris necessaria secūdo,an sit auctен.tertio,ad quid in volumine decretalium repetita,que olim fuerat in decretis prime questionis ex superius dictis patet solutio. † probatio enim ad oculum alias vincit,insti. de gradi.§.agnationis.xxvij.q.j.nec aliqua,ꝛ ex ostensione facti quedā melius percipiuntur,q̄ eloquutione de dona.apostolice ver.fi.hinc est q agrorum mensio subijcitur oculis.xvj.qō. iij.inter.ꝛ de prescrip.q indicante.c.fi.regu.l.iij.ventris inspectio,an mulier sit pregnans.ff.de ven.inspic.l.j.in prin.locorum pudicitie inuestigatio,an mulier sit virgo.de proba.proposuisti an arcta de frigi.fraternitatis,vel aliter impedita.ff.de fer.l.ij. ꝛ litere Papales an sint vere vel falsē.de crim.fal.licet. † Ad secundum dic q arbor auctentica est,quod patet ex canonibus Isidori,ꝛ Alexandri.xxxv.qō.v.c.ij.ꝛ vlti. † Ad tertium dic, q quia in decretis tractatur de consanguinita.ꝛ affinitate,vtile fuit ibi ponere arborem,ꝛ quia in decretalibus est idem tractatus,ꝛ in hoc volumine vtile fuit repeti,ex eo maxime quia nemini venit in dubium id satis esse validum,satisq; famosum † quod repetita lectio probat.C.de emen.inst.cod.l.vna. Item ex eo q antiqui canones circa istam materiam multum erant correcti. vnde expediens fuit secundum statum nouorum iurium antiquā arborem decidere,demum ad arborem consanguinitatis specialiter descendamus,ꝛ primo quero quid sit consanguinitas,vnde dicatur,quid linea,quid gradus,secūdo quomodo arbor formetur,ꝛ quare sic formatur,ꝛ quare sic punctetur,ꝛ interseremus regulas,per quas gradus cognoscuntur,demum ponemus quedam notanda,ꝛ quasdam questiones. † Ad primum dic q consanguinitas est attinentia personarum ex eo proueniens,q; vna descendit ab altera,vel ambe ab Adam,vel est vinculum personarum ab eodem stipite descendentium pro carnali propagatione contractum,quod satis est idem. † dicitur autem consanguinitas,quasi sanguinis vnitas,a con,ꝛ sanguine,quia de cōmuni sanguine descendit,ꝛ quo ad probationem coniugij non distinguo an tales sint consanguinei pducti ex vxorio coitu,an ex fornicario,quod est expressum extra de probatio.c.per tuas. † linea vero est collectio personarum ab eodem stipite descendentium,gradus continens,ꝛ numeros distinguens,ꝛ est linea graduum ascendentium,ꝛ descendentium,ꝛ collateralium,vt infra patebit,ꝛ.ff.de gradi.l.j.iurisconsultus. † Gradus est habitudo distantium personarum, qua cognoscitur quota agnationis vel cognationis distantia due persone inter se differunt,ꝛ dicuntur gradus ad similitudinem graduum schalarum,vel locorum pedū,que ita gradiuntur de proximo in proximum.ff.de gradib.l. iurisconsultus.§.gradus. † Formaē sic arbor.j.vide cellulas ascēdentium,ꝛ inde descendentium,demum collateralium,ascende supra cellulam vacuam,que remansit ideo vacua,quia non potuit proprium nomen habere,cum alie cellule exceptis bis,que nominantur,per genitiuum sumant nomē ab ipsa,quomodo.n. possemus illam cellulam nominare,quam dicimus filia patris, fratrem fratris,patrem filij,ꝛ sic de singulis,ꝛ alij vocant eam Joachim,alij protheum,alij tunicum,nos a nomine bidelli nostri vocemus petrucium,ꝛ scire debes q ille cellule medie ascēdentium,ꝛ descendentium,diuiderētur directe per medium, vt a latere dextro cellularum illarum ponerentur nomina mariū, vt abauus,proauus ꝛc.quia posite a latere dextro descendunt a maioribus,ꝛ e cōtra,supra cellulam vacuam est cellula hoc continens pater,ꝛ mater,ꝛ vnum punctum rubeum,ꝛ vnum nigrum supra illam est cellula auus,ꝛ auia,continens duo puncta rubea,ꝛ duo nigra,supra illam est proauus proauia, continens tria puncta rubea,ꝛ tria nigra,supra illam est abauus abauia,ꝛ habet quatuor puncta rubea,ꝛ quatuor nigra,descēdentes sub cellula vacua habente filium,ꝛ filiam,ꝛ habet vnum punctum rubeum,ꝛ vnū nigrū,sub illa habes nepotē ꝛ neptē ꝛ duo puncta rubea ꝛ duo nigra,sub illa pnepotē ꝛ pneptē,ꝛ tria pūcta rubea ꝛ tria nigra,sub illa abnepotē ꝛ abneptez,ꝛ q̄tuor pūcta rubea ꝛ quatuor nigra,anteq̄ ad collaterales trāseamus,scire debes,q pūctoꝝ numeratio,est numeratio graduū habito respectu ad cellulā vacuā,ꝛ puncti rubei denotant cōputationem scōm ius canonicū,ꝛ pūcti nigri denotant cōputationē ſm ius ciuile,ponit autē cōputatio canonica in superiori parte,ciuilis in inferiori,vt det intellig' excellentia iuris canonici ad ciuile,et

maxime quo ad hunc casum, quo instruimur in matrimonijs', q̃
10 licite possunt contrahi nec ne, † & quũ matrimoniũ sit sacramen
tũ ecclesie, in eo precipue lex imitet canones de secun. nup. ca.
penul. & vlti. vides aũt ex punctatione predicta q̃ in cõputatio
ne ascendentiũ, & descendentiũ q̃cordat vtrũq; ius, q; in eis sem
per psona addita psone p carnis propagationẽ gradum addit.
11 † Ad inueniẽdum autem gradus inter eos ꝑm vtrũq; ius, tolle
hanc magistraz regulã ascendentiũ, quot sunt psone de quibus
queritur, cõputatis intermedijs, vna dempta, tot sunt gradus in-
ter eas, si igit̃ vis scire quid distet abauus a patre, vtroq; cõpu-
tato & intermedijs, q̃q; sunt persone, demas vnã, quatuor sunt
gradus, Idẽ dico de patre ipso ab nepote, q; eodẽ modo erit re
perire q̃q; psonas, & sic quatuor gradus, si vis scire quid distet
abauus ℙ. ab abnepote ℙetri, inuenies ibi nouẽ psonas cõ-
putato ℙ. & sic octo sunt gradus scias aũt q̃ iste ℙ. nõ habet
totã q̃sanguinitatẽ suã in arbore, scias ẽt q̃ quilibet habet duos
parentes, quatuor auos, octo proauos, sexdecim abauos, & sic
semp ascendentes duplicant̃, vnde impossibile fuisset tot psonas
12 in arbore scribere. † Quero an inter ascendentes & descenden-
tes prohibitio copule coniugalis excedat. iiij. gradũ. & Gofre.
in summa de consangui. & affini. §. item q̃cunq; notat q̃ non p
decretalẽ non debet, que generaliter loquit̃. Alij cõmuniter cõ
tradicentes inter ascendentes, & descendentes perpetuã esse ꝓ-
hibitionẽ, & qõ de quarto gradu dr̃ in collateralib9 locũ habet,
13 ad hoc. xxxv. q. iij. c. progenie. & duobus ca. seq. † in quibus di
citur pro olim nõ solũ vsq; ad septimum gradũ, sed etiã in quan
tũ erat notitia parentele extẽdebat̃ prohibitio. ex quo ergo cer-
tum est eltex ascendentẽ, & alterum descendentẽ perduret pro-
hibitio. ad idẽ insti. de nup. §. i. ff. de ri. nup. l. nuptie. & hoc verũ
14 puto. † Ad collaterales transeamus, & fratrẽ, & sororẽ, & causa
brenitatis prosequenda solum partem mediã arboris ad modũ
vexilli, qua intellecta reliqua intelligunt̃, qõ ꝑ se patet, dicamus
de fratre & descendentibus, sub cellula fratris filius filia, ex illa
fratris nepos neptis, ex illa fratris pronepos proneptis, frater
ℙ. est cũ ℙ. in primo gradu secundũ canones, in secundo se-
cundum leges, eius filius in secundo secundum canones in ter-
tio secundum leges eius nepos in tertio secundũ canones quar
tus ꝑ leges eius nepos in tertio secundum canones in quarto se
cundum leges fratris pronepos est ipsi ℙ. iiij. secundum cano
nes in quinto secundum leges, & sic debet vtraq; punctatio & isti
sunt collaterales ad ℙ. & nunc de cellula patris facimus stipi-
tem, fac consequenter stipitẽ de auo ex eo patruus amita. ex illa
frater patruelis, & amitinus sororis patruelis, & amitina, ex illa bo
rum filius filia, ex illa horum nepos neptis, patruus est ℙ. in
secundo gradu frater patruelis est in secundo, filius in tertio, ne
pos in quarto, secundum canones, per leges autem patruus in
tertio, frater patruelis in quarto, filius in quinto, nepos in sexto
& sic debent esse vtraq; punctatio postea fac proauum stipitem,
& habet filios patruum magnum & amitã magnã, auum & aniã,
auunculum materteram magnam illos tamen prosequimur ex
cellula patrui magni proprioris sobrinus proprioris sobrina, ex illa
horum filius filia, ex illa eorundem nepos neptis, & quia ℙ. di
stat proauo quem nunc feci stipitem tertio gradu, ergo & a pa-
truo tertio, & propriori sobrino tertio, & a filio tertio, & a nepote q
exit lineam equalitatis. iiij. secũdum canones sed secundum le-
ges distat a patruo magno. iiij. a propriori sobrino quinq; a filio
vj. a nepote. vij. & sic debet esse vtraq; punctatio modo fac aba-
uum stipitem cũ tribus filijs, scilicet proatruo, proamita, proa
uo & proauunculo, de proauũculo nõ prosequor, ex cellula propa
trui oritur cellula horum filia, ex illa horum nepos neptis, ex il-
la eorundẽ pronepos proneptis. isti omnes sunt cum ℙ. in. iiij.
gradu, quia ℙ. distat a stipite. iiij. gradu, & ex alia linea nullus
exit lineam equalitatis, ergo omnes ab eo9 distant. iiij. secundus
leges propatruus distat quinto, filius. vj. nepos. vij. pronepos.
15 viij. & sic debet esse vtraq; punctatio. † Nũc videndum quibus
regulis gradus istorum collateralium cognoscantur, collatera-
lium in linea equali, quoto gradu quis eorum distat a communi
stipite, toto distant inter se, vel sibi attinent, hoc secundum cano
nes, exemplum pone quum facis abauum stipitem in petro, & ꝑ
nepote propatrui iam illi sunt in linea equali, quilibet distat a sti
16 pite. iiij. ergo & inter se. iiij. secundũ leges regulam aliter est † &
sic dicimus, collateralium in linea equali quoto gradu quis eo-
rum distat a communi stipite, toto duplicato distant inter se, vel
sibi attinent, vides ergo ex superius dictis & ex punctatione, q̃
predicti ℙ. & pronepos propatrui distant. viij. & insurgit ista di
17 uersitas, † quia secundum leges in collateralibus quelibet per-
sona facit gradum, vnde duo fratres faciunt duos gradus, secũ
dum canones due persone faciunt gradum vnum, vt patet in cel
lula fratris, frater ℙ. est cum petro in primo gradu secundũ ca
nones, secundum leges & secundo, sed computatio eoz ab aliud
18 fit q̃ nostra. xxxv. q. v. c. ij. † bene ergo dicitur secundum leges
q̃ in equali linea collateraliuz, sit paris numeri siue disparis, nõ
est reperire disparem gradum, vide in linea paris numeri secun
da vel. iiij. disparis numeri prima vel tertia in prima linea secũ-
dus gradus, in secunda quartus, in tertia sextus. in quarta octa
uus, qõ non est secundum canones, quia in equali linea disparis
numeri habemus disparem gradum, quia in prima primum, in
secunda secundum, in tertia tertium, in quinta quintum, & sic de
19 singulis † Nunc restat videre de collateralibus in linea inequa
li, circa quos traditur talis regula collateralium in linea inequa
li quoto gradu distat a communi stipite toto distãt inter se, boc
secundum canones, exemplum pone faciendo abauum stipitem
ℙ. & filius propatrui sunt in linea inequali, computemus ergo
a remotiori scilicet a ℙ. sed distat a stipite. iiij. ergo & a filio ꝑ
patrui. iiij. & idem in descendẽtibus vsq; ad lineam equalitatis.
20 † & boc est q̃ dicimus, q̃ persona addita persone vsq; ad lineaz
equalitatis non crescit gradus, quia propatruus, filius eius ne-
pos, pronepos, omnes distant a ℙ. iiij. sed aliter secundum le
21 ges, secundum quas talem tradimus regulam. † Collateralium
in linea inequali quot sunt persone stipite dempto tot sunt gra-
dus, vnde ℙ. distat a stipite. iiij. a propatruo. v. a filio. vi. a ne
pote. vij. a pronepote octauo & sic quelibet persona facit gradũ
vides ex supradictis q̃ ℙ. non potest contrahere cum aliqua
de arbore, distat. n. a summo, scilicet ab auo, a immo. s. a nepote
ab extremis collateralium, ab omnibus bis. iiij. a mediis citc-
riori, per quod satis patet q̃ cum nulla contrahere potest, sed si
extremus in collateralibus, vt quia si pronepos propatrui, vel
pronepos fratris procrearet filiam, posset ℙ. cum illa contra
here, licet autem contrahatur in quinto gradu remanet tamen
22 cõsanguinitas, † prohibitio enim que per eius positionem proce
serat tolli potuit, sed naturalia sunt imutabilia. v. dist. j. in prin.
Scire debes q̃ communiter dicunt docto. q̃ abauus proauus
& auus sunt bigami, dicentes q̃ si non essent bigami non possent
filij eorum coniungi, cum essent fratres, sed de hoc non multum
curo, quia eadem ratione sic esset dicendum de alijs cellulis du-
plicibus, q̃ persone ipsarum essent bigame, vnde fingamus per
inde ac si in qualibet duplici cellula haberemus. iiij. personas,
23 ac si diceretur propatruus & vxor, pamita & maritus. † vnde du
plicatio posita fuit vt nomina non demonstraret in vtroq; sexu,
non vt eos denotaret coniuges sciendum est enim q̃ in colla-
teralibus equalis linee bene sequitur ista regula affirmando et
negando, ego & tu sumus consanguinei equali linea, ego possum
filiam tuam, ergo tu meam, & negatiue ego non possum accipe-
re tuam, ergo nec tu meam, affirmatiua procedit in equali linea
quarti gradus, negatiua in tertio vel citeriori, sed in linea ine-
24 quali illud nõ procedit affirmando nec negando, † quia si vnus
in quarto, alter in tertio vel citeriori, qui est in tertio vel citerio-
ri potest contrahere cum filia eius qui est in. iiij. & nõ e contra.
25 † Demum queritur, an collaterales quorum vnus est in. v. al-
ter in primo puta filia ℙ. & propatruus possint adinuicem cõ
trahere dixit Hostiẽ. q̃ non, & boc not. s. c. qõ dilectio. & c. tua
& in summa huius titli de consang. §. nunquid. versi. & in primo
26 qõ per sua argu. nititur probare sic, scilicet † pater & filius vna
persona censentur. C. de inpub. & al. substit. l. vlti. sicut ergo nõ
contrahitur cum stipite, sic nec cum filio stipitis, bene facit de-
cretalis predicta tua, vbi fratres sui videntur poni pro stipite,
contrarium tenet ℬ. qõ colligitur ex glo. quam ponit. s. eo. ca.
vlti. Rain. & Jo. de deo, & est verissimum qõ probant verba re-
gule tradite. s. eo. c. vlti. dum dicit ibi descendentium ab eodẽ,
sed certum est q̃ propatruus descendit a stipite, preterea aut di
ces q̃ est inter eos prohibitio ascendentium & descendentium,
aut collateralium, de primo patet negando, quia certum est fi-
lium petri non descendisse a propatruo, est ergo prohibitio col-
lateralium, sed certum est q̃ isti distant. v. quid igitur impediet
bos collaterales contrabere non video Joan. And.

❧ SVMMARIVM ❧

1 Affinitas quid sit secundum canones, & quid secundum leges.
Affinitas vt secundum leges contrahatur, requiriturq; nuptie
sint legitime, & non interdicte.

1 Affinitas quare dicatur.

Affinitas secundum canones per fornicarium coitum ꝫbitur.
3 Affinitas est perpetuum impedimentum quod durat etiã morta persona qua mediante contrabitur.
Affinitas ex pollutione extraordinaria non oritur.
4 Affinitas ex coitu aliquãdo insurgit cum publica honestate aliquando sine. Impedimẽtũ publice honestatis iustitie ꝙ sit.
5 Ecclesia si dispenset ꝙ possit contrahere cum cõsanguinea uxoris tue mortue non tamen per hoc contrahere poterit stante publice honestatis iustitia.
6 Affinitas genus quomodo cognoscatur.
7 Affinitas hodie non habet prohibitionem nisi in primo genere & in illo vsq; ad quartum gradum.
Affinitatis gradus computantur secundum consanguinitatis gradus.
8 Arboris affinitatis formatio & declaratio.
9 Affinitas quomodo contrahatur.
10 Affinitas inter virum & uxorem non contrahitur, sed affinitatis causa sunt.
Affinitas nulla est inter consanguineos viri, & mulieris.
11 Affinitas est inter consanguineos mulieris, & ipsum virum & cõsanguineos viri, & ipsam mulierem.
12 Affinitas inter ascendentes, & descendentes an habeat perpetuam prohibitionem, an vsq; ad quartum gradũ extẽdatur.
13 Abstinere debemus a consanguinea uxoris ut a proprijs.
14 Affines ascendentes, & descendentes loco parentum & liberorum habentur.
15 Uxores duas cognatas diuersis temporibus an habere liceat.
16 Consanguineorum vel affinium coniungendorum prohibitio an ex prohibitione diuina vel humana procedat.
17 Inter collaterales olim prohibitio contrahendi matrimonium non erat.
18 Persone duodecim colla. in leuitico prohibite erant contrahere matrimonium.
19 Prohibitio contrahendi matrimoniũ cũ affine quare facta sit.

Darborem affinitatis, & eius materiã transeamus, & primo vidẽdum est, quid sit affinitas & vnde dicatur, quomodo ipsius genera consurgunt, & gradus computẽtur, deinde arborem formemus ponemus postea quedam notabilia,
1 & quasdam. qq. † est autem affinitas personarum proximitas ex coitu proueniens omni parentela carens, hoc secundum canones, sed secundum leges est proximitas proueniens ex nuptijs, & requiritur secundum leges ꝙ nuptie sint legitime non interdicte, vt contrabatur affinitas de gradi. l. non facile. §. sciendum.
2 † & dicitur affinitas, eo ꝙ due cognationes diuerse per nuptias secundum leges, vel per coitum secundum nos, copulantur & ad alterius cognationis finem accedit, vt in eadem. l. §. affines. sed qõ per fornicatiuum & incestuosum coitum secundum nos gratbitur affinitas, patet de eo qui cogno. cõsang. vx. sue. c. discretionem. & c. penul. sed cõsideratio legum fuit circa hereditates & tutelas deferendas, & ne cogatur aduersus affinem testimoniũ dicere. ff. de grad. inrecon. & ff. de testi. l. iij. & iiij. q. iij. §. item in criminali. ver. item. l. iulia. sed canon quo ad matrimonium prohibendum considerauit vnionem carnis, que insurgit ex copula & est videre secundum hoc ꝙ concurrere potest attinentia consanguinitatis & affinitatis, vt si quis cognoscat consanguineam
3 suam, cõmunes consanguinei vtriusq; sunt affines vtriq;. † scias autem ꝙ affinitas est perpetuum impedimentum, qõ durat etiã mortua ea persona qua mediante contrabitur. xxxv. q. x. frater nitatis, nec oritur affinitas ex pollutione extraordinaria, que fit
4 extra claustra pudoris, vt. xxxv. qõ. iij. extraordinaria. adde qõ ibi not. † & insurgit affinitas ex coitu interdum cum publica honestate, interdum sine, & publica honestas, interdum sine affinitate si cognosco uxorem vel sponsam, hoc est impedimentum publice honestatis, & affinitatis si cognosco non sponsam, hec est af
5 finitas sola, si sponsam nondum cognoui ibi est sola publica honestas, hoc dico † qz si mortua uxore tua vis contrabere de dispensatione ecclesie cum cõsanguinea sua & ecclesia dispenset ꝙ possit cum ea contrabere non obstante ꝙ sit tibi affinis tali gradu per hanc dispensationem adhuc contrabere non poteris, qz licet sublatum sit impedimentum affinitatis, nõ est sublatum impedimentum publice honestatis, pro eo ꝙ despensasti cõsanguineam suam in quarto, & non obstante ꝙ est tibi affinis in quarto
6 pro eo ꝙ dictam ꝫsanguineam cognouisti carnaliter, & tunc matrimonium procedere poterit. † Genus affinitatis cognoscitur per hanc regulam persona addita persone per carnis copulam mutat genus, sed non gradum isto modo, si quis est in secundo gradu cõsanguinitatis, & cognoscat mulierem, illa est mihi in secũdo gradu affinitatis, & primo genere, si alius eam cognoscat, ille attinet mihi in secundo genere & secundo gradu, & si ille aliã mulierem cognoscat illa attinet mihi in tertio genere affinitatis & secundo gradu, sed quia solum primum genus habet hodie prohibitionem, & quis B. plane tradidit. ꝫ. de consangui. & affinit. capi. non debet, circa hoc non insisto, ergo si persona mihi consanguinea coniungat sibi aliam personam carnali copula persona coniuncta est mihi affinis primo genere si attinens mihi primo genere affinitatis carnali copula se alteri cõmisceat, ille attinet mihi secundo genere, si affinis mihi secundo genere aliam cognoscat, illa est mihi affinis tertio genere, sed eodem gradu,
7 est igitur videndum de gradibus. † certum est ꝙ affinitas non habet hodie prohibitionem nisi in primo genere & in illo vsq; ad quartum gradum, sed affinitas non habet hodie specialem cõputationem graduum, sed computantur gradus affinitatis secũdum gradus consanguinitatis, si ergo consanguineus tuus cognoscat mulierem, si vis scire quoto gradu affinitatis attinet tibi mulier illa, vide quoto gradu est tibi ille consanguineus, secũdum regulas quas tradidi in proxima arbore, & quoto gradu est tibi ille consanguineus, tanto illa mulier est tibi affinis, & semp
8 in primo genere. † Nunc formemus arborem, & in medio arboris sint quatuor cellule, & in prima superiori ponit primus gradus, in secũda secundus gradus, in tertia tertius gradus, in quarta quartus gradus, & sic de singulis, ad primum dic hoc fuisse videtur intelligi, ꝙ affinitas orit ex cõsanguinitate, & ꝙ ab vtroq; sexu virili, & femineo affinitas contrahitur, ad secũdum dic, attinentia non fuisse expressa, vt illa computatio ad consanguinitatem & affinitatẽ referatur, vnde frater & soror sunt in primo gradu consanguinitatis, frater & vir sororis sunt in primo gradu affinitatis, & sic de ceteris, demum a latere dextra dicte linee ponitur alia linea. iiij. cellulas continens, in quarum prima scribitur frater, in secunda fratris filius, in tertia fratris nepos, in quarta fratris pronepos, ad dorsum huius alia linea continens alias quatuor cellulas, in quarum prima scribitur uxor fratris olim relicta, in secunda uxor filij fratris, in tertia uxor neporis fratris, in quarta uxor proneporis fratris, a latere sinistro sunt alie quatuor, in quarum prima soror, in secunda sororis filia, in tertia sororis neptis, in quarta sororis proneptis, ad dorsum harum alie quatuor, prima vir sororis olim relictus, secunda vir filie sororis, tertia vir neptis sororis, quarta vir proneptis sororis, ponuntur etiam due alie cellule, vna ex dextro latere continens relictos relicti fratris, a sinistro relicta relicte sororis, que secundum omnes ponuntur ad decorem, & demonstrandum genera affinitatis que hodie prohibitionem nõ habent, adhuc habes duas lineas reflexas quarum vna oritur in cellis fratris. & terminatur in cellis viri sororis, in qua scribitur primum genus affinitatis, Item alia linea reflexa que oritur ex cellis sororis & finit in cellula uxoris fratris, in qua ita scribitur, & circa hoc quero quare in cellis uxoris fratris ponitur olim relicta, qõ nõ ponitur in alijs cellis inferioribus eiusdem linee, & dic, hoc factum fuisse per cellulam que ponitur solũ ad dorsum illius, quasi dicat frater habuit uxorem, mortuo fratre uxor ab eo relicta contraxit cum alio illa demum mortua iste relictus a relicta fratris vult contrahere cum sorore, nunquid potest olim non poterat, quia erat sibi in secundo genere affinitatis, & primo gradu hodie potest, idem sit repetitum quo ad cellulam viri sororis, ad cognoscẽdum ergo gra
9 dus affinitatis, & genus tã ex forma arboris ex prius dictis † tolle solam regulam magistram per carnalem copulam viri & mulieris inter consanguineos mulieris & virum, & cõsanguineos viri & mulierem, contrahitur affinitas primi generis, & eius gradus cuius est consanguinitas, quare dicam in regula per carnalem copulam viri & mulieris, & nõ viri & uxoris, & collige ex bis que dixi in principio inter consangnineos mulieris & virũ, & con
10 sanguineos viri & mulierem, ideo dixi † quia inter virum & mulierem non contrahitur affinitas, sed ipsi sunt affinitatis causa item inter consanguineos viri & mulieris nulla est affinitas, vnde duo fratres contrahunt cum duabus sororibus, & pater & fi
11 filius cum matre, & filia † sed est affinitas inter consanguineos mulieris & ipsum virum, & consanguineos viri & ipsam mulierẽ. ꝫ. de con. & c. super bis, primi generis, quare dixit etiam superioribus placuit, & eiusdem gradus cuius est consanguinitas, vide boc in arbore, nam frater & soror sunt in primo gradu consanguinitatis, maritus sororis est in primo gradu affinitatis, & sic

vxor fratris sorori filia sororis est filia fratris ⁊ fratri ipsi in secũ
do gradu consanguinitatis, maritus est in secundo affinitatis ⁊
e contra, ⁊ sic in reliquis, vnde vir proneptis sororis attinet fra
tri ⁊ omnibus descendentibus qui sunt in arbore. iiij. gradu affi
nitatis, ⁊ hoc ideo quia toto gradu consanguinitatis attinet pre
dictis ipsa proneptis qui sunt in arbore, ideo dixi quia si prone
ptis fratris haberet filium, excedit ille lineam equalitatis, ⁊ sic
attinet quinto, secundum regulas traditas in proxima arbore.
¶ Post hoc notandum est ꝙ istud precise non sequitur, ego ⁊
tu sumus affines, ergo ⁊ filius quem procreo est tibi affinis, naz
interdum filius meus mutat genus attinentie, quia ego sum tibi
affinis, ⁊ ipse consanguineus interdum nihil tibi attinet, inter
dum mutat gradum, sed interdum nec mutat genus nec gradũ,
si ego ⁊ tu sumus affines per appositionem mei, qz contraxi cum
consanguinea tua, si ex dicta consanguinea filium procreaui, ille
est tibi consanguineus non affinis, sed si ego maritus consangui
nee tue ex alia muliere filium procreo, ille non est tibi consangui
neus nec affinis, si vero tu consanguineus vxoris mee filium pro
crees, hic filius non mutat genus attinentie, quia tu pater es
mihi affinis, ⁊ ipse affinis, sed si tu ⁊ vxor mea eratis in equali
vel inequali, ⁊ tu eras remotior quia tu eras in tertio gradu in
equali linea vel in inequali, sed tu eras remotior, quia tu eras in
tertio, ipsa in secundo vel primo, tunc ipse filius mutat gradum,
quia tu pater es mihi in tertio gradu affinitatis, ⁊ ipse in quar
to, si vero tu ⁊ vxor mea eratis consanguinei in equali linea, sed
vxor erat remotior, vt quia ipsa in tertio ⁊ tu in secundo, tunc fi
lius tuus nec mutat genus, nec mutat gradum, quia tu mihi affi
nis, ⁊ ipse affinis, tu tertio gradu, ⁊ ipse tertio. Item nota ꝙ istud
etiam non sequitur, ego ⁊ tu sumus affines, ego non possum ac
cipere filiam tuam, ergo nec tu meam, quia si habeo consangui
neam tuam in vxorem, tu bene posses contrahere cum filia mea
quam habui ex alia muliere, quia affinitas non contrahitur in
ter consanguineos viri, ⁊ consanguineos mulieris, sed inter vi
rum ⁊ consanguineos mulieris, ⁊ inter mulierem ⁊ consangui
neos viri, vt dixi, ⁊ probatur. ℣. de consang. ⁊ affini. c. super his,
sed ego non possum contrahere cum filia tua, nisi forte illa exce
deret gradum, vt quia esset in quinto, ⁊ est simile quod dixi ℣. in
12 proxima arbore circa finem. † Nũc queritur an affinitas inter
ascendentes ⁊ descendẽtes habeat perpetuam prohibitionem,
an extendatur vsqz ad quartum gradum, ⁊ si teneremus opinio.
Host. de qua dixi. ℣. in arbore proxima circa mediũz, diceremus
ꝙ vsqz ad quartum gradum tantum, sed tenendo cõtrariam di
13 ceremus ꝙ prohibitio sit perpetua, † dicit enim tex. ꝙ ita absti
nere debemus a consanguinea vxoris, vt a proprijs, vt de con
sangui. ⁊ affini. c. j. ⁊ xxxv. quest. iij. c. de propinquis, ⁊ c. equa
bitur, si ergo inter consanguineos ascendentes ⁊ descendentes
prohibitio extenditur in infinitum, ergo ⁊ inter affines, ad idem
14 insti. de nup. §. affinitatis. † ⁊ dicit lex ꝙ tales affines ascenden
tes ⁊ descendentes habentur loco parentum ⁊ liberorum. ff. de
gradib. l. non facile. §. ⁊ retro. in fi. eodem modo posset formari
questio de affinibus quorũz vnus in primo, alter in quinto, sicut
15 in consanguineis, vt dixi. ℣. in arbore proxima in fi. † An autem
liceat diuersis temporibus duas vxores habere cognatas scili
cet vxores duorum fratrum, ⁊ an coniuncti olim in gradu prohi
bito, hodie permisso, firmũ manere possit, de hoc vide vt not. ℣.
16 eo. non debet. † Ultimo queritur ad vtrãqz arborem an consan
guineorum prohibitio vel affinium iconiungendorum procedat
ex prohibitione diuina, an ex humana, ⁊ quare facta fuerit hec
17 prohibitio. † Breuiter scias ꝙ olim propter necessitatem ha
buit frater contrahere cum sorore, ⁊ consanguinei cũ consangui
neis, vnde tunc in collateralibus, non erat prohibitio, hoc fuit a
principio generis humani in filijs ⁊ nepotibus Ade hoc fuit et
18 post diluuium in nepotibus Noe. † in leuitico vero fuerunt pro
hibite fere. xij. persone, quas vide, vt not. de resti. spolia. literas
⁊ de diuor. gaudemus demum ius positiuũ canonum prohibuit
consanguineos ⁊ affines primi generis coniungi in. vij. gradu ⁊
citeriori, qne prohibitio postea est restricta. ℣. c. non debet reuo
catis etiam quibusdam alijs prohibitionibus vt ibi patet, reuo
catio vero fuit ex causa que ibi ponitur. ℣. ó testi. licet ex quadã
per quod patet ꝙ prohibitio est partiz ex iure diuino partim ex
positiuo, vnde in secundo gradu equalis linee collaterales con
19 trahere possunt iure diuino, sed non positiuo. † Ratio vero pro
hibitionis sumitur. xxxv. questio. j. §. j. ⁊ ca. j. fuit enim propter
charitatem ampliandam, nam si contraherem cum sorore, idez
esset pater ⁊ socer, sed si alium habeo patrem alium socerum nu
mero, suis sagacitas protendet, cum quo vniuersi fideles ⁊ pre
cipue studentes continue perseuerent, per gratiam eius, qui est
benedictus in secula seculorum amen.

℣ SVMMARIVM ℣

1 Sponsalia proprie de futuro sunt, ⁊ dicuntur futurarum nuptia
rum promissio.
2 Sponsalia de futuro quomodo contrahantur, vbi multis mo
dis contrahuntur.
3 Sponsalia inter septennes contrahuntur ⁊ non inter minores,
⁊ oritur ex eis publica honestas.
4 Sponsaliorum effectus qui sint.
Sponsi quando ad matrimonium contrahendum cõpellãtur.
5 Qui iuranit contrahere matrimonium, ⁊ vult religionem ingre
di, contrahere debet, ⁊ ante carnalem copulam religionem
ingredi.
6 Maiores septẽnio si sponsalia contrahant ante puberratem ne
mo contradicere potest.
Maior qui alteri minori contrahere promisit minorem expe
ctare debet vt ad adultam etatem perueniat ad quam cum
peruenerit matrimonium approbare poterit, vel reprobare.
7 Viro dicenti se carnaliter mulierem cognouisse creditur, nisi p
aspectum corporis ipsa mulier contrarium probet.
8 Sponsalia de futuro, ⁊ etiam de presenti per religionis ingres
sum resoluuntur.
9 Item per susceptionem sacri ordinis nisi sint de presenti.
10 Sponsalia dissoluuntur cum vir ⁊ vxor mutuo se absoluunt.
Item quando alter ad partes longinquiores ante carnalem co
pulam proficiscitur.
11 Sponsalia dissoluuntur cum alter coniugum lepram incurrit,
vel aliam magnam corporis difformitatem.
Matrimonium vel sponsalia de presenti per lepra nõ dissoluit.
12 Sponsalia dissoluuntur, si affinitas superuenerit.
Item si fama habet impedimentũ puta affinitatẽ superuenisse.
14 Sponsalia de futuro dissoluuntur cum alter carnaliter vel spiri
tualiter fornicetur.
Sponsalia prima de futuro per secunda non dissoluuntur si se
cundam non cognouit.
15 Sponsalia de futuro dissoluuntur cum minor qui ad adultam
etatem pernenit quod fecit seruare non vult.
Item cum promisit. ℣. certum tempus contrahere nec per eũ ste
tit quominus contraheret.
16 Sponsalia de futuro dissoluunt̃ superueniente cognatione spi
rituali vel legali.
17 Sponsalia vel matrimonium in quibus casibus ipso iure non te
neant remissiue.
18 Matrimonium quid sit.
19 Matrimonium vnde dicatur.
20 Matrimonium vbi constitutum fuerit.
21 Matrimonij institutionis causa que fuerit.
22 Matrimonium per consensum puberum consungendorum non
per parentum consensum contrahitur.
23 Matrimonium per seruos dominis inuitis contrahitur.
Vir vxorem a patre per censuram ecclesiasticam repetit.
Matrimonium non est si consensus ex aliqua partium deficit.
24 Solennitates non sunt de substantia.
Verba in valente loqui in matrimonio quo ad ecclesiam neces
saria sunt.
25 Verba contrahentium matrimoniũ si obscure prolata sunt ad
communem ipsorum intelligentiam recurritur.
Puberes dicuntur qui generare possunt.
26 Pubertas quando in masculo, ⁊ quando in femina incipiat.
27 Matrimonium publice, ⁊ non clandestine contrahi debet.
28 Matrimonium quando contrahendum est bãna publice in ec
clesia poni debent, vt qui impedimenta scium, opponant, ⁊
si post impedimẽta appareant soboles suscepta legitima est.
29 Matrimonia si clandestine contrahantur si postea impedimẽ
tum appareat soboles illegitima est.
30 Matrimonium etiam publice contrahentes si ambo impedi
mentum sciant, proles illegitima est, secus si alter ignoret.
Sacerdotes coniunctiones illicitas prohibere debent.
31 Matrimonium contrahitur per verba ad hoc apta.
32 Matrimonium per errorem persone dirimitur.
Errare quid sit.
Error consensui contrarius est.
Error vbi est, ibi consensus non est.

33 Error quadruplex eſt.
Liber cum ſerua contrabat an matrimonium teneat.
34 Liber dicitur qui ex matre libera oritur.
Libertates per eccleſiam deffendi debent.
35 Matrimonium non dirimitur per errorem fortune, ⁊ ineqnalitatis.
36 Matrimonium non eſt, ſi conditio licita in eo appoſita non ſeruetur.
37 Conditio impoſſibilis vel illicita ſi eſt cõtra naturam matrimonij pro non adiecta habetur.
38 Matrimonium per votum ſolẽne ⁊ non ſimplex dirimitur.
Votum quando ſolenne dicatur quo ad dirimendum matrimonium.
39 Cognatio triplex eſt, ſpiritnalis, carnalis, ⁊ legalis.
40 Cognatio ſpiritualis quid ſit.
Matrimonium dirimitur ſi compater cum commatre contrabat, quando compaternitas matrimonium preceſſit.
Limita vt j. nume. 43.
Quid ſi ſecuta fuerit.
41 Matrimonio conſumato ſi alter cõiugum puerum de ſacro fonte leuet parentibus infantis ambo ſunt compatres.
42 Compaternitate tecum contracta, ſi duco vxorem tibi vxor cõmater non eſt.
44 Compaternitas per catbeciſmum contracta matrimonium impedit, ſed non dirimit.
Compaternitas per alia ſacramenta preterquam per Baptiſmum non contrabit quẽ impediat vel dirimat matrimoniũ.
45 Compatres ſicut non poſſunt contrabere nec filij duorum compatrum ſi per eorum vtrunq; vel alterum ad compaternitatem deuentum eſt.
46 Matrimonium non dirimitur quando per neutrum coniugum ad compaternitatem deuentum eſt.
47 Compaternitas ſicut contrabitur inter baptizatum, ⁊ baptizantem, ſic etiam inter eius parentes.
48 Cognatio ſpiritualis in .xx. caſibus matrimonium impedit, et dirimit.
49 Cognatio ſpiritualis inter omnes contrabitur ſi plures leuant de ſacro fonte vel confirmatione, licet vnus ſolus debeat leuare, vel confirmare.
50 Cognatio legalis tres habet prohibitiones vnam temporalem, ⁊ duas perpetuas.
51 Cognatio carnalis in quarto gradu conſanguinitatis vel affinitatis vel citeriori matrimonium dirimit.
52 Matrimonium contrabitur inter eum qui excedit quartũ gradum cum eo vel ea que eſt in quarto vel citeriori gradu.
53 Diſpenſatio ſi fiat vt matrimonium in quarto gradu contrabi poſſit, requiritur q; vterq; quarto gradu diſtet.
Papas ſolus diſpenſat vt in quarto gradu matrimonium contrabatur.
54 Diſpenſatio in matrimonio iniq; contracto cauſa falſa expreſſa non valet.
55 Infideles ſi ſecundum legem ſuam in gradu per eccleſiam prohibito contrabant, poſt baptiſmum non ſeparantur.
56 Matrimonium impeditur ſed non dirimit ob crimen inceſtus.
57 Quid per machinationem in mortẽ coniugis effectu nõ ſecuto.
58 Matrimonium ob homicidium caſuale non impeditur.
61 Matrimonium per que crimina dirimatur, ⁊ nu. 59. ⁊. 60.
62 Matrimonium ob cultus diſparitatem dirimitur.
63 Matrimonium fidelium eſt verum, ⁊ ratum ſed infidelium eſt verum ſed non ratum.
64 Infidelis ad fidem rediens an ſuam vxorem recuperet.
Pagani ſi ſecundum legem ſuam cum pluribus vxoribus contrabant, ⁊ cum ipſis ad fidem conuertantur, prime ſole adherebunt.
65 Matrimonium per vim contractũ dirimit vide j. nn. 67. ⁊. 68.
66 Conſenſus non eſt vbi eſt vis.
Matrimonium per furioſum contrabi non poteſt, ⁊ quare.
69 Sponſalia ſine pena ſed libera eſſe debent.
70 Matrimonium impeditur ⁊ dirimitur per ordinem ſacrum.
72 Matrimonium cum ſecunda contractum per habentem primã quando non tenet, ⁊ nume. ſeq.
Vir ſi eſt abſens vxor matrimonium contrabere non debet niſi primo de eius morte certificata fuerit vide j. nume. 76.
73 Nuptias ſecundas contrabere peccatum non eſt.
Nuptias ſecundas contrahentes benedici non debent.
74 Matrimonium dirimitur ob publice honeſtatis iuſtitiam.
75 Honeſtas publica ex ſponſalibus nullis inſurgit.
77 Affinitas quid ſit.
78 Prohibitio affinitatis primi gradus vſq; ad quartum gradum ⁊ non vltra extenditur, papa in primo affinitatis gradus diſpenſauit.
79 Conſanguinei viri non ſunt affines conſanguineis, vxoris nec e contra.
Maritus ſolus eſt affinis conſanguineis vxoris, ⁊ e contra.
80 Maritus a conſanguineis vxoris ſicut a propriis abſtinere d3.
Affinitas ſequens matrimonium vel ſponſa. ea non rumpit, ⁊ j. ſub nume. 81.
81 Affinitas per inceſtuoſum coitum contrabitur.
Matrimonium ad dictum vnius qui dicat affinitatem preceſſiſſe nõ ſeparatur.
82 Matrimonium dirimitur ob frigiditatem perpetuam vel ſectionem in viro vel arctationem in mulierem matrimonium preueniens.
83 Frigidus an ab vxore ſeparetur.
Frigidus qui dicebatur ſi cum alia contrabat priora connubia reſtaurabuntur.
84 Maleficiatus an ab vxore ſeparetur.
85 Matrimonium ſi dirimatur ob mulieris arctationem, reſtaurat, ſi poſtea apta viro reddatur.
86 Feriarum tempus impedit matrimonium ſed non dirimit.
87 Matrimonium quo ad torum ſeparat ob fornicationem tã ſpiritnalem q; carnalem.
88 Adulterium notorium petenti reſtitutionem obſtat.
89 Accuſatores quales eſſe debeant, ⁊ teſtes quando matrimonium impeditur.
90 In cauſa matrimoniali contra contumacem lite non conteſta. procedit ad teſtium receptionem, ⁊ diffinitiuam ſententiã.
91 Abſens per literas matrimonium accuſare non poteſt.
92 Conſanguitas per parentes, ⁊ conſanguineos probatur.
Epiſcopus poteſt ingrere, ⁊ ſi impedimenta matrimonij inuenerit, matrimonium ſeparare poteſt.
93 Coniunx coniugem abſq; iudicio eccleſie dimittere non poteſt etiam ſi parentela notoria ſit.
94 Matrimonij bona ſunt fides, proles, ⁊ ſacramentum, ⁊ quid ſit quando in ipſis bonis peccatur, ⁊ j. nn. 95. ⁊. 96.
97 Cauſa matrimonialis ſi iudici committatur, dotis etiam cauſa commiſſa intelligitur.
Et quibus committenda ſit.
98 Mulieribus licet multus fauor debeatur in dotibus ⁊ donationibus propter nuptias, non tñ tantus q; ob hoc alij grauent.
99 Vxor proprie viro dotem dat. vir antẽ donationẽ pp nuptias.
100 Donatio inter virum ⁊ vxorem conſtante matrimonio facta nõ valet, donatoris tamẽ morte confirmatur, ⁊ premoriente donatario reuocatur.
101 Bos ad mulierem donatio ad virum ſoluto matrimonio redit.
102 Filij an ⁊ quando p ſequens matrimonium legitimentur.
103 Papa vbi vtranq; poteteſtatem habet quo ad temporalia et ſpiritualia legitimat.
104 Vxor ſi probetur proles eius legitima eſt.
Cauſa illegitimitatis coram iudice eccleſiaſtico tractanda eſt.
105 Parentes ſi negent aliquem filium eorum verbo creditur, niſi contrarium probetur.
106 Edictum de ſponſalibus ⁊ matrimonijs eſt permiſſiorũ, vel prohibitorium certarum perſonarum.
107 Matrimonium cum meretrice contrabere pietatis opus eſt.

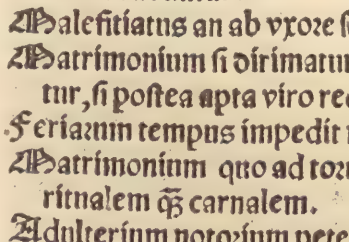

Chriſti nomen invocans, ad honorem ipſius ⁊ reuerendiſſimi patris mei dñi Archidiaconi Bononien. qui diuinã potentiaq; imitatus de me nihilo fecit aliquid. de qd. diſ. ij. re vera. ⁊ ad vtilitatẽ mei, meorũq; ſcholariũ, ⁊ oium ẽt in vtroq; iure ſtudentium, Ego Jo. an. paruus Decretorum Doctor ſummã breuiſſimã ſup ẽrto libro decretaliũ cõpilani, ſubtilia vel noua nõ dicẽs, ſed breuiter antiquitus ſcripta rememorãs, q̃ oia ipſi pri approbanda vel reprobanda in totũ vel in partẽ reſeruo. Primo mãm gtinuans cõpilator qr ſupius ſatis tractauerat de his q̃ ptinẽt ad clericos, in hac quarta hmõi voluminis pte tractaturus eſt de

sacramẽto coniugij,quod pertinet ad laicos,ponit igitur primo rubricaz de sponsalibus,z matrimonijs,premittit autem de sponsalibus,quia solent sponsalia matrimonia prenenire,de spõsalibus ergo videamus,Et primo quid sint sponsalia,Scõo vnde dicant̃,Tertio qualiter cõtrahantur . Quarto in qua etate, Quinto quid sit sponsalioz effectus.Sexto an p sponsalia spõsi compellantur ad matrimonium contrabendum. Septimo in
1 quibus casibus dissoluantur.†Sponsalia proprie sunt de futuro,z dicuntur futurarum nuptiarum promissio.xxx.q.v. nostra tes.ff.eo.l.j.z dicuntur a spondeo spondes,erat enim mos vete
2 ribus stipulari,z spondere sibi vxorem.ff.eo.l.ij. † Contrahunt̃ ipsa sponsalia de futuro,primo per verba ad hoc apta, vt accipiam te zc.infra eo.si inter.z de sponsa.duorum capitu.j.secundo quum minores exprimunt consensum de presenti,de desponsa.impub.capi.vlti.z infra eo.titu.capi.vnico lib.vj.Item per
dationem arrarum,pecunie,vel aliarum rerum.C.de sponsal.l. arris.Item per solam subarrationem , vel anuli immissionem, de despon.impub.capi.vlti.xxvij.q.ij.si quis desponsauit.Itez per iuramentum.j.eodem capitu.ex literis,z capitu. de illis.
3 †Contrahunt̃ inter septẽnes sponsalia,inter minores autem nõ sunt sponsalia,vt de spon.du.capitu.literas,z capitu.se accessit,z ideo ex eis non oritur publica honestas vt ibi,z requiritur, q̃ vterq; sit maior infra de desponsa.impub.capi.ad dissoluendum,nisi essent proximi etati,z malicia suppleret etatem,maxi-
4 me quum tentasset commiscere,infra eo.inuenis.†Effectus spõsaliorum est q̃ dicuntur publice honestatis,iustitiam impedientem,z dirimentem matrimonium,infra eo.sponsam.z infra plenius dicam compelluntur sponsi ad matrimonium contrahendum,si sunt maiores z iurauerint,infra eodem titulo ex literis, nisi deterius timeretur,quia tunc precise non compellerentur,infra eodem requisisti,z quod dixi compellũtur,intelligo re in eodem statu manente,nam si contraheret cum alia per verba de
5 presenti non compelleretur,vt statim dicam.† si autem qui iurauit contrahere,z vult religionem ingredi,datur consilium vt cõtrabat,z ante carnalem copulam religionem intret,infra eodẽ
6 commissum.†Sin autem ambo sunt minores pubertate maiores tamen septennio,ante pubertatem neuter contradicere potest,z in eo casu,aut quum alter est maior,z alter minor,maior, vel qui primo peruenit ad adultam etatem tenetur expectare minorem,z ipse quum ad adultam etatẽ peruenerit poterit matrimonium approbare vel reprobare,de despon.impub.de illis ij.nisi corporalis commixtio interuenisset,vt ibi,z eodem titulo
7 a nobis.†z crederetur viro id dicenti,nisi ipsa mulier per aspectum corporis contrarium probaret,eodem titulo continebatur z seq.de probation.capitu.causam matrimonij,si tamen minore non expectato primo maior contraxit,tenet matrimonium,q̃ semper habet rumpere illa spõsalia que fuerunt de futuro,vt sta
8 tim dicaz.†Dissoluuntur sponsalia de futuro multis casibus primo per ingressum religionis,quod etiam in sponsalibus de pre
9 senti attinet,vt de conuersi.coniug.capitu.ex publico.† secundo per susceptionem sacri ordinis.xxvij.q.ij.§.ecce.quod locuz non habet in sponsalibus de presenti secundum Jo.z Ber.qui hoc not.xxvij.q.ij.disponsata,z de conuers.coniug.ex parte,et
10 dixi de hoc de voto z vo.redempt.capitu.vno lib.vj. † Tertio quum mutuo se absoluunt,infra eodez capitu.ij.Quarto quum alter recedit ad longinquam regionez ante carnalez copulaz,in
11 fra eodez de illis.†Quinto quum alter incurrit lepraz,vel aliaz magnaz deformitatez corporis,de coniu.lepro.capitu.vlti.z de iureiuran.capitu.quemadmodum deformitas tamen,vel lepra non dissoluit matrimonium vel sponsalia de presenti , immo tenetur infirmo sanus reddere debitum,vt de coniug.lepro.capi.
12 primo z secundo.†Sexto si superuenit affinitas de eo qui cog. consang.vxo.sue capitu.veniens , z.j.eodem capitu. ex literis. Septimo,si fama habet impedimentuz,puta affinitatem super
13 neniſſe de consangui.z affinita.capitu.secundo.† Octauo quuz alter fornicetur carnaliter de iureiuran.quemadmoduz, Nono quuz fornicatur spiritualiter.xxvij.questio. prima non solum,z
14 capitu.iam nunc.†Decimo quum contrahuntur sponsalia secũdo de presenti,infra eo.si inter.z de spon.du.capitu.primo imponitur tamen penitentia frangenti fidem vt ibi per secunda antez sponsalia de futuro non rumpuntur prima,de futuro eodem titulo sicut,quod intelligo si secundam non cognouit,quia tunc
15 esset matrimoniuz,infra eodem is qui.†Undecimo,quum minor qui peruenit ad adultam etatem non vult seruare quod fecit de despon.impub.de illis,Duodecimo quum permisit contrabere infra certum tempus,nec stetit per eum quominus in-
16 fra id tempus contraberet,infra eodem sicut.† Tertiodecimo quum superuenit cognatio spiritualis,vel legalis,puta adoptio secundum Hostien.qui hoc not.infra de cogna.spiritu.venies, z capitu.ex literis.Hec omnia de sponsalibus intelligo que te-
17 nent de iure scilicet per hos modos habere dissolui.†Sunt tamen casus in quibus non tenent ipso iure sponsalia , vel matrimonium,de quibus infra iam dicam viso de prima parte rubrice scilicet de sponsalibus,z de secunda scilicet de matrimonijs est videndum,Videamus igitur quid sit matrimonium.Scõo vnde dicatur.Tertio a quo,quando,vbi,z quibus verbis fuerit institutum matrimoniuz.Quarto que causa fuerit institutionis ipsius.Quinto qua etate z quomodo contrabatur. Sexto quot z que sunt impedimenta matrimonij. Septimo qui admittantur ad matrimoniuz impediendum.Octauo quot z que sunt
18 eius bona.† Matrimonium sic describitur , matrimonium est maris z femine coniunctio individuam vite consuetudinem retinens.xxvij.questio.secunda.§.primo.supple diuini z humani iu-
19 ris communicatio.ff.de ri.nup.l.prima.† dicitur autez matrimonium a matre,quasi matris muniuz idest officiuz,z dicitur a matre,quia plura onera matrimonij subit mater,nam ante partuz est onerosa,in partu dolorosa,in lactando laborioſa de conuer-
20 sio.infide.capitu.secundo.†Constituituz autez fuit ab ipso domino in paradiso,ante peccatuz,z per illa verba ab ore noe prophete dicta,hoc nunc os de ossibus meis,z caro de carne mea propter hoc relinquet homo patrem z matrem zc. de bigam. debitum,z de dinor. gaudemus. Alij dicunt,z hoc tenet Ber. de frigi.capitu.vlti.q̃ per illa verba crescite z multiplicamini, zc.Sed primum est verius,quia verba illa dicta fuerunt Noe z filijs eius iam primo vxoratis,z de hoc per Jo.not.xxvij.qõ.
21 ij.in princi.†Causa institutionis matrimonij fuit ante peccatuz susceptio sobolis,post peccatum vitatio fornicationis.xxxij.q.
22 ij.§.bis itaq;.†Contrahitur matrimoniuz per consensum pubertuz coniungendorum.xxvij.questio.ij.sufficiat.non per consensum parentum,licet honeste faciat filius,voluntatem patris sequendo,de desponsa.impub.capitu.j.z eodem titulo capitu.j.
23 lib.vj.nec per consensum dominorum,†vnde contrabunt serui inuitis dominis suis,de coniu.seru.capitu.ij.nihilominus tamẽ eis impendent dominis debita obsequia,vt ibidem, binc etiam vides q̃ vir repetit vxorez z a patre proprio,z compellitur ipse pater per ecclesiasticam censuraz ipsam restituere viro,infra eo dẽ non est vobis , z si deficit consensus ex altera parte,non est
24 matrimonium,infra eodem tua.† nec solennitates sunt de substantia infra eodem titulo capitu.j.verba tamen sunt necessaria quo ad ecclesiaz infra eod.tue,z hoc in his qui loqui possunt,secus in his qui loqui non possunt infra eo.titulo capi.cum apud
25 †Sed si verba a contrabentibus prolata obscura essent,recurritur ad communez ipsorum intelligentiam infra eo. ex literis, puberes autem intelligo a pudentia corporis,idest qui genera
26 re possunt,de spon.impub.capi.iij.†Que pubertas communiter conuenire solet in masculo in.xiij.z in femina in.xij.si tamẽ sunt puberes licet hac etate minores tenet matrimonium,infra de despon.impub.de illis,Nec est honestum publice impube-
27 res coniungi,nisi forte pro bono pacis eo.titulo capi.ij.†contra bi tamen debet matrimoniuz publice non clandestine,vt non desit probatio,naz qui dicit matrimoniuz fuisse contractũ hoc probare debet,si alter id negat,si vterq; id confitetur,sufficit si alia causa non impedit,infra de clandesti.desponſ.capi.j.z secũdo.
28 † Et debent poni banna in ecclesia,vt qui sciuerint impedimenta,infra certuz tempus opponant,z tunc licet appareat postea impedimentuz,soboles ante diuortiuz concepta legitima est,infra qui fil.sint legit.capi.ij.z capi.prolatum.z capi.perueniet,z si post terminuz datuz contracto matrimonio veniant accusatores non audiuntur,nisi iustaz habuerint ignorantiam,infra qui
29 ma.accu.pos.c.vlti.†Sin aũt clandestine contrahat̃,z postea appareat impedimentuz,soboles est illegitima,infra qui fil.sint legi.referẽte,nisi ipsuz matrimoniũ clandestine ꝙtractũ postea fuerit publicatũ,q; tunc filij nati postea legitimi sunt,licet appa
30 reat ipedimẽtũ eo.tit.qõ nobis.†eodẽ modo est illegitima proles si ambo parẽtes sciẽtes impedimẽtũ ꝙbunt publice,secus si alter ignorat.eo.tit.ex tenore,z sacerdos illicitas cõiunctiones debet ꝓhibere,nec eis interesse,z ne impediat̃ legitima coniunctio nullus se debet maliciose opponer̃,hec oia habes de clan,
31 despon.c,vlti.†Cõtrahit̃ aũt matrimoniũ p verba ad hoc apta puta accipio te in meã zc.infra eo.inter.de spon.du.c.j.idẽ est si dicant promitto, vt ab hac die in antea habebo te in legitimam vxorem meam,z e contra,infra eodem ex parte Joannis,Impedi-

menta que dirimere possunt mrimonium sunt duodecim in his versibus denotata, error, conditio, votum, cognatio, crimen, cultus, disparitas, vis, ordo, ligamen, honestas, si sis affinis vel si coire nequibis, bec sociandа vetant, connubia iuncta retractant. de singulis autem videamus, ⁊ primo de errore. † Sciendum est
32 autem ꝙ error persone saltim ex sui natura, non ex constitutione ecclesie habet matrimonium dirimere, errare enim est aliud ꝙ alio putare. xxij. questione secunda in quibus ⁊ error est contrarius sensui. ff. de iurisdictione omnium iudi. l. si per errorem quum ergo contrahitur matrimoniuꝫ solo consensu, vt dictum est supra
33 ⁊ vbi est error non est consensus, ergo nec matrimonium. † Sciẽdum est tamen quod quadruplex est error, scilicet persone, ⁊ iste habet dirimere matrimonium, vt si credam contrahere cum berta, ⁊ contrabam cum Mariotta. cõditionis, ⁊ iste habet dirimere matrimonium, etiam si sit deterioris, vt si liber contrahat cuꝫ serua quaꝫ credebat liberam, nisi postq̃ id sciuit verbo vel facto ꝙsensit, ⁊ matrimonio ab hoc casu separatio licitum est cũ vtroq̃ contrabere, ⁊ hoc habes infra de coniug. serui. capitulo secundo
34 ⁊ vltimo. † liberum autez dicemus qui ex libera matre oritur, de na. ex li. ven. capitu. vno. ⁊ defendi debent libertates per ecclesiam, vt ibi de consuetudine tamen posset induci ꝙ filius sequaꝫ
35 patrem de coniug. ser, capitulo tertio. † fortune ⁊ inequalitatis, ⁊ iste non diriment matrimonium, vt si credam contrahere cũ dite, vel cum virgine, ⁊ cum paupere vel corrupta contrabam. xxix. questione secũda. §. primo ⁊ dic vt ibi ponitur ⁊ antiqui omnes hoc quod dixi de errore conditionis, notant persequens verbum conditio. sed magis placet hoc omnes errores concludi sub
36 hoc verbo error, illud autem expone vt statim sequitur † conditio, si licita conditio apposita fuerit in matrimoniali cõtractu, ni si seruetur, non est matrimonium, nisi ab ea fuerit recessum, vel subsequutum purum consensum de presenti, vel per carnalez copulam, de condi. ap. de illis, ⁊ capitulo super eo. ⁊ capitulo per
37 tuas. † impossibilis autem vel illicita conditio si contra naturam matrimonij est habetur pernon adiecta eodem titulo capitu. primo, ⁊ vlti. sinautem contra naturã matrimonij, vitiat contractu.
38 eodem titulo capitu. vlti. † sequitur votum si votum est solenne dirimit matrimonium, simplex autem impedit, sed non dirimit qui cle. vel vo. capi. tertio, ⁊ capitu. seq. dicitur autem solenne ⁊ efficax quo ad dirimẽdũ mrimoniũ qõ fit, vel per susceptionez sacri ordinis, vel per professionem expressam, vel tacitam factã ali
39 cui de religionibus approbatis, de vo. ⁊ voti red. lib. sexto. † cognatio autem triplex est, spiritualis, legalis, ⁊ carnalis, primo ergo de spirituali, tanquam de digniori videndum est. xxx. q. iij. ca-
40 pitulo primo, ⁊ secundo. † Est autem cognatio spiritulis attinentia proueniens ex sacramenti datione, vel ad id detentione est autem sciendum ꝙ si compater contrabat cum comatre ⁊ econuerso bene dirimitur matrimoniuꝫ de cogna. spiritu. c. martinus ⁊ c. veniens, ⁊ hoc verũ est quum precessit compaternitas matrimonium, vt ibi sinautem esset sequuta sine scienter sine ignoranter, matrimoniuꝫ non separatur eodem titulo. c. si vir. imponitur tamen penitentia id dolose facienti eodem titulo contracto in fo-
41 ro. † ⁊ scias ꝙ si alter coniugum matrimonio consumato leuet puerum de sacro fonte, ambo sunt compatres parentibus infantis, eodem titulo capitulo. martinus, sinautem filium alterius tã-
42 tum leuet de sacro fonte, non propter hoc alter cuius non erat filius fit compater leuantis. † Idem si post compaternitatem cõtractam tecum contraxi cum vxore, vel prius contractum matrimonium confirmaui, quia vxor predicta non efficitur tibi comater, quia per vnionem carnis sequentem non transit in vnionem
43 spiritus precedente. xxx. q. j. post obitum, ⁊ ibi in summa de hoc ⁊ in predicta decretali Martinus, † ⁊ quod dixi de compaternitate que dirimit matrimonium, intelligas de illa que contrahit
44 per baptismum, vel confirmationem in fonte. † cõpaternitas autem contracta per alia sacramenta puta per catbascismum, impedit sed nõ dirimit eodem tit. c. i. ⁊ ij. ⁊ iij. lib. vj. per alia sacra
45 menta non contrabitur compaternitas impediens vel dirimens matrimonium, eodem titulo. c. vlti. in fi. libro. vj. † ⁊ sicut compatres contrabere non possunt, sic nec filij duorum compatrum, si per eorum vtrunq̃ vel alterum deuentuꝫ est ad compaternitatem, ⁊ scientes contrabere denuntiare debent ecclesie, infra eo. tua. ⁊ si cõtraxerint tales dirimitur matrimonium eodem titulo.
46 capitulo primo. ⁊ c. super eo. ⁊ qui fil. sint leg. capitulo primo.
47 † finaũ per neutrũ eorũ deuentum est ad ꝙpaternitatẽ tunc non dirimit, nisi ꝙsuetudo esset ꝛria, cui stat. eo. ti. j. sup eo. † ⁊ scias ꝙ sicut ꝙpaternitas ꝛbitur inter baptizatũ ⁊ baptizantẽ, sic etiã inter eius parentes. eod. titulo capitulo primo lib. vj. ⁊ sic inter
48 elevantem ⁊ elevatum, ⁊ parentes eius † vnde. xx. sunt casus in quibus cognatio spiritualis impedit ⁊ dirimit matrimoniuꝫ scilicet inter baptizatum ⁊ leuentez, baptizatuꝫ ⁊ filios leuãtis, baptizatum ⁊ coniugem leuantis prius cognitam parentes leuati ⁊ coniugem leuantis prius cognitam leuantem, ⁊ parentes leuati. Item inter baptizatum, ⁊ baptizantem baptizatum, ⁊ filios baptizantis, baptizatum ⁊ coniugem baptizantis prius cognitam parentes baptizati, ⁊ coniugem baptizantis prius cognitam baptizantem ⁊ parentes baptizati. Item inter confirmatuꝫ ⁊ leuantez confirmatum ⁊ filios leuantis confirmatuꝫ ⁊ coniugẽ leuantis prius cognitam leuantem ⁊ parentes confirmati, itẽ inter confirmatum ⁊ confirmantem confirmatos ⁊ filios confirmãtis parentes leuantis ⁊ coniugem confirmati prius cognituꝫ parentes confirmati ⁊ coniugem confirmantis prius cognitam confirmantez ⁊ parentes confirmati, ⁊ parentes superius dictos patrez ⁊ matrẽ intelligas, hoc probatur eodem titulo. c. martinus
49 ⁊ capitulo vltimo, ⁊ eodem titulo capitulo primo. libro sexto. † ⁊ scias quod licet vnus solus debeat elevare de sacro fonte vel cõfirmatione, si tamen plures leuant, ꝙtrabitur cognatio inter omnes eodem titulo capitulo vltimo. in princip. libro sexto. † cognatio legalis, que est proximitas per adoptionẽ ꝓueniens tres prohibitiones habet, vnam temporalem ⁊ duas perpetuas temporalis est, quia frater carnalis non contrabit cuꝫ sorore adoptiua durante adoptione, ea vero finita puta per emancipationem bene contrabit de cogna. leg. capitulo. vno alia est perpetua scilicet, inter adoptantem ⁊ adoptatum scilicet etiam soluta adoptione. ff. de riptu nup. l. adoptionem, ⁊ l. quin etiaꝫ, tertia est perpetua scilicet inter adoptantem, ⁊ vxorem adoptati, ⁊ adoptatuꝫ ⁊ vxo-
51 rem adoptantis. ff. de ritu nup. l. adoptionem primo respõ. † cognatio carnalis scilicet in quarto gradu consanguinitatis, vel affinitatis, vel citeriori, dirimit matrimoniũ, de consanguinita. ⁊ affinita. non debet in quinto autem, ⁊ vlteriori licite contrabitur vt
52 ibi. † sufficit autem ꝙ vnus contrahentium excedat quartuꝫ gradum, licet alius sit in quarto de citeriori. eodem titulo vir qui. ⁊
53 capitulo quod dilectio, ⁊ hoc de iure communi. † si tamen dispẽsaretur pone cum Anglicis ꝙ possent contrabere in quarto gradu, requiritur ꝙ vterq̃ distet quarto gradu, maxime vbi consuetudo hoc approbat eodem titulo quod dilectio ⁊ quod dixi dispẽsari intelligas per papam, quia inferior non posset eodem titulo,
54 quia circa, † ⁊ si obtineatur dispensatio in matrimonio iniq̃ contracto, expressa causa falsa, non valet, nisi postea per eundem tol-
55 leretur, vt ibi. † si tñ infideles secunduꝫ legez suaz coniungantur in gradu prohibito per ecclesiam post baptismum non separantur eodem titulo. de infidelibus, ⁊ de diuor. gaudemus in principio. ⁊ filij eorum legitimi sunt qui fil. sint legiti. capitulo vltimo.
56 † crimen incestus impedit matrimonium, sed non dirimit, de eo qui cogno. consangui. vxo. sue transisse. Itez in machinatione in mortem coniugis non sequuto effectu. de diuor capitulo prio.
57 † Item in aliis criminibus que not. xxviij. questione secunda. §.
58 quamq̃z ad. §. primo. de peni. ⁊ remis. c. ij. † homicidium autem casuale non impedit matrimonium de diuor. c. j. crimen aũt nũquã dirimit nisi in tribus casibus. s. quum quis adulterat ⁊ dat fideiussorẽ adultere prima viuente secundo quũ de facta contrabit cum adultera prima viuente. Tertio quum machinatus est alter in mortẽ defuncti, in his tribus casibus matrimonium dirimitur. xxxj. q. j. per totũ de eo qui dux. in matri. quaz pol. p adul-
59 te. per totum † in secundo autez casu qñ contrabit de facto cuꝫ adultera ignorante tamen mortua legitima cõpellitur adherere secunde si ipsa vult, iposita sibi cõpetenti penitentia de delicto, infra eod. c. cuꝫ haberet. ⁊ de eo qui dux. in matri. quaz pol. per
60 adul. c. j. ⁊ c. veniens. † ⁊ in tertio casu posset dici ꝙ sufficit machinatio homicidij cuꝫ effectu etiaz sine adulterio, ls fides data vel matrimoniuꝫ de facto non sufficiat sine adulterio, quod vr ꝓ decret. de conuers. infid. c. ij. de diuor. c. j. ⁊ facit ad hoc qõ not.
61 Ber. extra de eo qui dux. in matrimo. c. super eo. † Cultus disparitas, vt si Christianus contrabit cum gentili, iudea, vel pagana. xxviij. q. j. caue. ⁊ c. seq. ⁊ hec disparitas superueniens, matrimonium ipsum habet dirimere, in casu scilicet quũ alter ex infidelibus coniugibus q̃rit ad fidem altero nolente sibi cohabitare vel non sine contumelia creatoris, vel vt eam pertrahat ad mortale peccatum, poterit conuersus cum alia contrabere alias non ⁊ si anteq̃z propter predictas causas contrahat qui in infidelitate remansit conuertatur cõpellit primo conuersus illam recipere de diuor. c. q̃to. ⁊ c. gaudemus secus tñ si ex ꝙiugibus fidelibus
62 alter trãsit ad hr sim. † qr mrimoniũ fideliũ ẽ verũ ⁊ ratũ, ls infideliũ est verũ ꝛz non ratũ, qr in. §. dicto casu dissolvit, vt ibi, qui ergo

remansit in fide contrahere non potest, alias sepius simularet al
63 ter coniugij hereſij, vt matrimonium separaretur, † inde est qua litercunq; redeat ille ad fidem recuperat vxorem suam nisi ab eo esset per iudicium ecclesia separata quo ad thorum, ꝛ illa vellet religionem ingredi. de conuer. coniuga. c. vlti. de diuor. de il
64 lo, ꝛ capitu. j. in fi. † ꝛ scias ꝙ si pagani secundum legē suā cū pluribus vxoribus contrabunt, ꝛ cum ipsis conuertantur ad fidem, ad primam solaꝫ adherebunt. Item dato repudio prime contraxit cum secunda quia solam primam repudiatam adherebit, ꝛ si repudiata illa ꝺxit cū alio, nō poterit sibi fornicationē obijcere
65 secus si alteri fuerit fornicata. eodem titulo cap. gaudemus † vis de natura sua hꝫ dirimere matrimoniū, quū enim contrahaꝫ, vt ſ. dixi solo ꝙsensu, ꝛ vbi est vis non est consensus, infra eo. cū lo-
66 cū ergo non matrimoniū. † eadē est ratio in furioso, qui ꝙsentire non potest dum in furore laborat, ꝛ ideo non potest matrimoniū contrahere infra eo. tit. dilectus. hinc ē ꝙ pena nō incurrit in sponsalibus, quia debēt esse libera. ſ. eo. gemma. inde est ꝙ secrete ꝛ libere ꝛ honeste morari debet de cuius mrimonio querit, vt
67 in p̄dicta decret. cū locū. † Distingue tñ inter vim ꝛ vim infra eo. ꝺ mulier ꝛ ꝺ baptis. c. maiores si. n. talis fuerit violētia vl̄ metus qui possit cadere in constantem virum, siue fuerit minor, siue maior ille cui inferꝛ, non est matrimonium, de despons. impube. c. de illis. ij. ꝛ c. ij. ex literis. ꝛ infra eo. veniens. etiā si culpa sua incidatur in metum illum vt hic, vꝫ in. c. veniens. ij. de sponsa. in tex. ꝛ glo. ꝛ hoc verum est nisi postea cōsenserit tacite vel expresse. infra eo. ad id quod ꝛ in prealleg. decretali de illis. ij. vt si con
68 sensit etiam semel in carnalem copulam tantū infra qui ma. acc. pos. insuper. † si autem talis fuerit vis, vel metus qui non debet cadere in constantem virum, valet illud matrimonium, infra eo.
69 consultore, ꝛ probatur hoc de eo qui dux. in matri. c. ij. † Ordo sacer impedit matrimoniū ꝛ dirimit, infra qui cle. vel vo. c. j. ꝛ ij.
70 minor non, vt ibi. xxxij. dist. seriatim. † ligamen. ſ. quum alligatus est vxori, contrahendo cum secunda, non tenet matrimoniuꝫ, ꝛ hoc verū est, siue prima fuerint sponsalia de presenti, siue interuenerit iuramentum, siue non, rumpitur per subsequentia spōsalia de presenti, ꝛ subsequuta carnali copula, de spon. du. per totū nec valet in hoc contraria consuetudo. eo. titu. c. vlti. sicut nec in matrimonio in gradu prohibito contracto. de cōsangui. ꝛ affini.
71 non ꝺꝫ ꝛ ei qui sic contrahit cū alia desponsata per verba de presenti, grauis penitentia imponitur, infra de spon. du. c. ij. siue de futuro sequuta postea carnali copula qꝫ transeunt in matrimoniū infra eo. titu. is qui secus si fuerit solus conatus sine copula. ſ. eo. c. adolescētes. ligamen autem sponsaliorum non dirimit vt. ſ. dixi. † istud autē ligamen statim mortuo reliquo coniugum sublatū
72 est, vnde similiter statim mortuo viro nubat alij, tūc matrimoniū nec incurrit legalem infamiam, de secun. nupt. c. penulti. ꝛ vlti. † si tamen vir est absens non debet mulier contrahere, nisi primo certificata fuerit de morte ipsius viri infra eod. in presentia, ꝛ de secun. nup. c. ij. ꝛ si contraxit reddat, ꝛ non exigat, si postea constaret de vita prioris viri, statim recedat a secundo, ꝛ redeat ad
73 primum vt ibi, ꝛ. xxxiij. q. ij. cum per bellicam. † Secundas autem nuptias, vel vlteriores etiam contrahere peccatum non est, nam dominus septem iuramenta non damnauit. xxxj. q. j. quod si dormierit, tamen benedicende non sunt, quia quum fuerint benedicte semel, non debet bn̄dictio iterari de secun. nup. c. j. ꝛ iij.
74 ꝛ qui benedixerit ab officio ꝛ beneficio est suspensus, vt ibi. † honestas et publice honestatis iustitia dirimit matrimoniuꝫ, infra eo. sponsa. ꝛ de desponsa. impube. literas, ꝛ c. accessit. ꝛ c. duo pueri. ꝛ qui fil. sint legiti. referente. ista autē honestas est, vt spōsam de futuro aliquis de ꝙsanguinitate spōsi non accipiat in vxo-
75 rem ꝛ econtra vt ibi † ꝛ insurgit illa publica honestꝫ ex sponsalibus que sunt nulla, puta cōtractis inter ꝙsanguineas, infra eo. ad audientiam ꝛ hoc est verum, dumtamē sponsalia non sint nulla ratione defectus consensus, puta inter minores septēnio, ꝛ sic
76 pura ꝛ certa infra eo. c. vno lib. vj. † ꝛ dirimit huiusmodi honestas matrimonium sequens, non autē precedens, vt ibi, hodie remota est illa publica honestas, que habebat olim, ꝙ soboles concepta ex secundis nuptijs non copularetur cognatis prioris viri.
77 infra de consangui. ꝛ affini. nō debet. † Si sit affinis affinitas est quedam personarum proximitas proueniēs ex coitu, ꝛ hꝫ hodie prohibitionem in primo genere tantum, vnde in secundo, ꝛ tertio genere olim non ꝙtrahebatur, hodie vero licite contrahitur, de
78 consanguini. ꝛ affini. c. non debet † extenditur autē hec dirimēs prohibitio primi generis vsq; ad quartum gradum, ꝛ non vltra vt ibi dispensauit tamen papa, vt de diuor. c. vlti. vt in primo gradu affinitatis, vt de nouo conuersi qui secundum legem veterem
contraxerunt cum relictis fratrum, vt fratri sobolē suscitaret, nō
79 separarentur, vlterius tamen non contrahant. † Et est sciendum ꝙ consanguinei viri non sunt affines consanguineis vxoris, nec econtra, sed solus maritus est affinis consanguineis vxoris, ꝛ cō tra vnde pater, mater, frater, ꝛ alij consanguinei mei, bene cōtrahunt cum consanguineis vxoris mee, de consanguini. ꝛ affini-
80 ta. quod super his. † abstinere ergo debet vir a ꝙsanguineis vxoris, vt a ꝙprijs eo. titu. c. i. ꝛ intellige hoc de affinitate que precedit matrimonium, sinantem sequitur non rumpit matrimoniuꝫ vel sponsalia de presenti de eo qui cogn. consanguin. vxo. sue. c. j. ꝛ c. discretionem, ꝛ capitu. tue. ꝛ c. vlti. induci enim debent coniuges tales ad continentiam, si potest, ꝛ incestuosus non exi-
81 get, sed reddet debitum eodem titulo, transmisse, ꝛ capitu. tue. † ꝛ contrahitur affinitas per incestuosum coituꝫ, vt ibi, ꝛ. c. discretionem, nec separatur matrimonium ad dictum vnius, qui dicat affinitatem precessisse matrimonium eodem titulo. c. de illo, nec ad professionem ipsorum coniugum, etiam cum rumore eodem titulo ca. super eod. in foro tamen anime monetur vt ab illa putatiua vxore abstineat eodem titu. veniens. ij. impeditur tamē per hoc contrahendum matrimonium infra eo. c. penulti. monendo non prohibendo infra eo. c. cum in tua. sponsalia de futuro, bene rumpit superueniens affinitas, vt supra dixi. vel si coire nequibit
82 † scire debes ꝙ frigiditas perpetua, vel sectio in viro, vel arctatio in muliere preueniens matrimonium illud dirimit, si probari potest de frigidi. ꝛ malefi. c. j. ij. ꝛ. iij. possunt tamen tales adinuicem remanere, quamuis non vt vir ꝛ vxor, tamen, vt frater ꝛ soror eodem titulo. c. consultori. ꝛ. c. laudabilem, ꝛ. iiij. questio. v.
83 † ꝛ si aliqua vera signa frigiditatis non appareant, cohabitent simul per triennium, tunc demum si cum. vij. manu propinquorum iurauerint se simul opera data non potuisse coire, separari debēt ꝛ qui non erat frigidus licite contrahat, sed si ille qui dicebatur frigidus cum alia contraxit, restaurabuntur priora cōubia eo-
84 dem titulo. c. laudabilem. † Idem in maleficiato quo ad cohabitationē, ꝛ iuramenta. eodem titulo. c. vlti. sed in hoc differunt, ꝙ eodem modo soluto matrimonio vterq; contrahit, quia pōt esse perpetuum maleficium cum vna, ꝛ non cuꝫ alia. xxxiij. q. j. si per
85 sortiarias, † ꝛ no. ꝙ si per artactionem mulieris separatur matrimonium, ꝛ postea absq; graui periculo reddatur apta viro quum appareat ecclesia decepta restaurabitur matrimonium eodem titulo fraternitatis in his igit̄. xij. casibus, vel verius. xvij. secundū
86 ea que supra dixi impeditur ꝛ dirimitur matrimonium † sunt tamen quedam que impediunt, sed non dirimūt, sicut tempus feriarum. de quo habes. xxxvij. q. iij. non oportet. ij. ꝛ de fer. c. vlti. ꝛ per totum, ꝛ de matrimo. contrac. con. inter. eccle. per totum im-
87 ponitur tamen penitentia illud frangenti, vt ibi. † Propter fornicationem tam spiritualem quam carnalē bene separatur matrimonium quod verum est quo ad thorum, remanent tamen coniuges separati de diuor. capitulo secundo propter alind autem cri-
88 men, nec vir vxorem, nec vxor virum potest dimittere, vt ibi, † ꝛ nota ꝙ adulterium notoriū obstat petenti restitutionē ꝛ si vterq; adulteratus fuerit fiet recompensatio. eodem titulo capitu. significasti etiam si post separationem propter adulterium alterius fa-
89 ctum alter fornicetur. eodem titu. ex literis † cum de supradictis impedimentis impeditur matrimonium, legitimi debent esse accusatores ꝛ testes. vnde repellitur qui propter turpem questum,
90 matrimonium accusat infra qui ma. accu. pos. significante. † ꝛ in matrimoniali causa proceditur contra contumacem, lite non contestata, ad receptionem testium, ꝛ diffinitinam sententiam, qui
91 mat. accu. pos. capitulo primo. ꝛ qui fil. sint legiti. prolatus † absens autem per literas matrimonium accusare non potest, vel contra ipsum testificari, qui matrimo. accuſſ. poſſ. capitulo secun-
92 do † ad probandum autem consanguinitatem, vel affinitatem admittuntur parentes ꝛ consanguinei potius quam alij, ꝙ melius presumuntur scire suam geneologiam eodem titulo indecorum, sed ēt nō apparentibus accusatoribus ꝛ fama deferente ipsum impedimentum potest episcopus inquirere, ꝛ si impedimenta vera reperierit potest matrimonium separare de diuor. poso-
93 ro. † absq; iudicio, tamen ecclesia cōinnx nō potest dimittere cōiugem etiam si parentela sit notoria, ꝛ si dimiserit statim sit restitutio, vt ibi, † bona matrimonij sunt tria, scilicet fides, sacramen-
94 tum, ꝛ proles, fides, quia nullum adulterium, vt supra dixi. sacramentum, quia nullum diuortium, proles qui per coniugem veri non debet. xxvij. questione secunda omne itaq; de cond. app.
95 c. vlti. † si peccat in primū bonū ꝛ fiat diuortio, vel separatio ꝓp adulteriū vxoris, ꝓdit ipsa dotem, nisi fuerit reconciliata a viro si ꝓp adulteriū viri ꝓdit ipse donationē ꝓp nuptias, nisi reconci-

lietur

96 liętur ab vxore,de donatio.inter vi.⁊ vxo.pleriqꝫ.† si ꝓpter
aliud impedimentum, puta consanguinitatis,vel affinitatis, si
ignoranter contraxerunt,recuperat mulier dotem,⁊ cetera bo-
na sua,⁊ vir donationē ꝓpter nuptias.eo.tit.c.j.ij.⁊.iij.si sciēter,ꝑditalter qcqd dedit alteri,⁊ applicaꝫ fisco,nisi ꝑ bonū pa
cis aliter statuaꝫ,scz ꝙ vterqꝫ recuperet quod dedit.eo.tit.c.et
97 si necesse.† ⁊ scias ꝙ si iudici ꝙmittitur causa matrimonii,⁊ do-
tis cōmissa intelligitur.eo.ti.c.iij.que committenda est solūmo-
do habentibus potestatem ⁊ scientiam,de consangui.⁊ affini.c.
98 j.⁊.c.discretionem.⁊ eod.titu.c.iij.†⁊ licet multus fauor debea
tur mulieribus in dotibus ⁊ donationibus ꝓpter nuptias,non
tamen tantus ꝙ ꝑ hoc alij grauenē,vnde cui data est res possi
denda vsqꝫ ad tempus,vel sub conditione reuocatoria,eam vxo
ri ꝙcedendo in donationem ꝓpter nuptias cum pacto de ipsa
lucrando,nihil plus iuris transfert in ipsaz q̄ ipse habeat,nisi is
99 ad quē res ꝓtinet ꝙsentiret.eo.ti.c.nuper.† ⁊ ꝑprie vxor dat do
tem viro,vir autem donationem ꝓpter nuptias,vt ibi no.in fi.
⁊ scias ꝙ si aliquis vergit se ad inopiam male vtendo re sua,dz
quā potest de dote cautionē prestare,secus si sit pauper,⁊ nō dis
200 sipet.eo.titu.per vestras.† Sciendū est autem etiaz ꝙ donatio
facta iter vir.⁊ vxo. ꝙstāte matrimonio ex quo alter locupletior
factus est,alter paupериor,non tenet,tñ ꝙfirmatur morte dona-
toris,⁊ reuocatur premoriente donatario,⁊ euanescit,alias reuo
201 cetur expresse vel tacite.† soluto matrimonio,dos ad mulierem,
donatio redit ad virum,nisi aliud de consuetudine vel pacto,qō
tñ equale sit,inducatur.eo.ti.c.vlti.de tertio antū bono,scilicet
202 prolis † scias ꝙ in tantum est fauorabile ipsum matrimonium
ꝙ legitimat filium precedentez,qui fil.sint legi.c.j.⁊ hoc est ve-
rum si conceptionis ipsius tpe vterqꝫ erat solutus,ita ꝙ tunc po
terat esse matrimoniū eo.ti.c.tanta,alias secus est.eo.tit.c.can
203 sam,⁊ tales filij ꝑprie dicūtur legitimi † sicut ⁊ illegitimi, quos
papa legitimat,ꝙ pōt quo ad spūalia ⁊,tpalia ꝑsertim vbi vtrāqꝫ
204 obtinet potestatem.eo.titu.c.per venerabilē.† Et scias ꝙ licet
ꝙ si aliqua putarenē connubia,si probatur vxor,inde proles na-
ta legitima est.eo.titu.c.per tuas.⁊ si agaꝫ de hereditate,⁊ obij
ciatur de illegitimatione,tractabitur hec cā coz̄ ecclesiastico in
205 dice.eod.tit.latoz.⁊.c.causam † sed si parentes negant aliquem
filium,creditur eoz̄ verbo,nisi probetur contrarium infra eo.ti.
206 c.transmisse.† vltimo est sciendum,ꝙ edictū de ꝑsonsalibus,⁊
matrimonijs,est permissoꝝ vel prohibitoꝝ certarum per-
sonarum,hinc est ꝙ quilibet potest contrahere,qui non prohibe
207 tur.eo.titu.cū apud.† ⁊ contrahere cuz meretrice,que vult de-
sinere meretricari,opus est pietatis.xxxij.q.j.non est infra eo.
ti.iter opera,hec breuiter pro summa quarti libri dixisse sufficiat
nec erit reperire casum rectum in hac summa tantum comprehē
sum,duobus exceptis,qui ad matrimonium non faciunt,scilicet
de conditionibus appositis in matrimonio,⁊ aijs contractibus.
c.ij.⁊.iij.faciunt enim ad secundam partem rubrice,⁊ non ad p
positum,vnde quod dicunt colligetur in summa Hostien.deter
minatio quarti,libri decretalium secundum Joan.andr.Docto
rem decretorum. Deo gratias,Amen.

C Explicit apparatus.iij.libri.s.summa,
quam fecit Jo.an.

Tractatus de arboze consan;

guini.⁊ affinitatis.B.Prosdo-
cimi de comitibus.

❦ SVMMARIVM ❦

1 Auctoritas genesis lauentur pedes vestri ⁊ sub arboze requie-
scite quomodo intelligatur ⁊j.nu.4.
2 Socrates ad studiū profecturus magnum auri pondus abijcit.
3 Sapientia in malinolam animam non intrabit
Impiorum victime deo acceptabiles non sunt.
5 Consanguinitas quid sit.⁊j.nu.11.⁊.12.
6 Et vsqꝫ ad quem gradum extendatur.
Matrimonij prohibitio inter ascendentes ⁊ descendentes ꝑpe
tuo durat,⁊j.nu.67.vide.nu.86.
7 Consanguinitas collateralium vsqꝫ ad quem graduz extendaꝫ.
8 Cognati ad successionem vsqꝫ ad decimum gradum admittunt.
Agnati qui dicantur.
9 Consanguinitas quo ad matrimonij prohibitionez vsqꝫ ad quar
tum gradum durat.
10 Consanguinitas quo ad alia ꝓter q̄ꝫ quo ad matrimonij prohibi
tiones in infinitum durat.
11 Consanguinitas est sanguinis vnitas.
13 Humanum genus ab vno stipite primo parente ortum habuit.
14 Nil ad nos de his que foris sunt.
15 Homines omnes largo modo adinuicem fratres sunt.
Virtutes rationales in brutis non cadunt.
16 Consanguinitas vnde dicatur.
Consanguinei qui sint.
17 Fornicatio sicut matrimonium sanguinis vnitatem producit.
18 Consanguinitatis arboz a quo inuentus fuerit.
Dispositio extranagans non arctat.
19 Veritas magis oculata fide q̄ꝫ per aures animo infigitur.
Consanguinitatis arboz a pontificibus approbatus.
Consanguinitatis arboz vti auctentica seruanda est.
20 Canones decreti an sint auctentici.
Cōsanguinitatis arboz in decretis instituta quare auctētica sit.
Superfluum nil in iure esse debet.
21 Consanguinitatis arboz in decretis instituta ramos suos vsqꝫ ad
septimum prohibitionis gradum extendebat.
23 Arboz in confinibus posita est.
23 Consanguinitatis arboz quare inuenta fuerit.
24 Facti ostensione magis q̄ꝫ elocutione quedam melius percipiū-
tur ⁊ traduntur.
25 Virgo an aliqua sit per matronas inspicitur.
Oculis magis q̄ꝫ auribus credimus.
26 Doctrina per precepta longa est,per exempla vero breuis ⁊ effi
cax est.
Judicium auditus magis q̄ꝫ oculorum fallitur.
27 Presumptiones aliquando decipiuntur.
Testium varietas vbi est quid desiderandum sit.
28 Consanguinitatis arboz quare sic dicatur.
29 Stipes quis dicatur.
30 Pater ad filium stipes est.
31 Linea quid sit.
32 Linea recta que sit ⁊ que obliqua.
33 Linea equalis que sit.
34 Gradus qui dicantur.
35 Consanguinitatis arboz quomodo formetur.
36 Forma circularis omnium perfectissima est.
Corona clericalis quare rotunditatem habeat.
37 Prothens quis fuerit.
38 Ascendentes persone in computatione graduum duplicantur.
39 Processus in infinitum eundus est.
40 Punctatio rubea quare in arbore ponatur.
41 Punctatio quare magis sit de rubro ⁊ nigro q̄ꝫ de alio colore.
42 Color rubens nobilior est.
43 Forma arboris descendentium.
44 Matrimonij prohibitio vltra quartum consanguinitatis gra-
dum non extenditur.
45 Forma arboris collateralium.
46 Frater amitinus quis dicatur.
47 Patruus magnus ⁊ amita magna qui dicantur.
48 Propior sobrinus quis dicatur.
49 Proconsobrini qui dicantur.
50 Propatruus ⁊ proamita qui dicantur.
51 Forma arboris ex latere materno.
52 Auunculus quis dicatur.
Et matertera que dicatur.
53 Consobrini qui dicantur.
54 Prounnculus quis dicatur.
Et promatertera que dicatur.
55 Auunculus maior quis dicatur.
Et matertera maior que dicatur.
56 Consanguinitatis gradus quot, ⁊ ex quibus regulis cogno-
scatur.
57 Gradus ascendentium,⁊ descendentium tot sunt quot sunt per-
sone,de quarū consanguinitate queritur intermedijs compu
tatis vna dempta.
58 Pater ⁊ filius quot gradus faciunt.
59 Pater ⁊ filius gradibus non distant.
60 Consanguinitas duas personas que veniantur presupponit.
Matrimonium esse non potest,nisi due sint persone.
Pater suimet qui esse non potest.
Distinctio inter coherentiam esse debet.

61 Linea ascendentium ⁊ descendentium secundum leges, ⁊ canones non differt.
62 Quoto gradu ſm canones vter eorum de quorum consanguinitate queritur a ꝯmuni stipite distat an toto inter se distant.
63 In collateralibus equalis linee quoto gradu secundum leges vter eorum in communi stipite distat, toto duplicato inter se distant.
64 Gradum disparem secundum leges in linea equalium inter collaterales non est reperire.
65 Gradus tot sunt ſm canones quot cellule sunt.
66 In collateralibus linea inequalis ſm canones quoto gradu remotior distat a stipite toto distat per aliã lineã descendentez
68 Collateraliũ linee inequalis secundum leges quot sunt persone computatis inter medijs vtriuſq; linee vſq; ad stipitem eo dempto tot sunt gradus.
69 Gradus adjicitur per quamlibet personam generatam.
70 Gradus quare aliter secundum canones computantur, ⁊ aliter secundum leges.
71 Filius in primo gradu cum patre est.
Frater cum fratre in quo gradu sint ſm canones.
Sanguis paternus vltra vnum non protenditur gradum.
72 Fratres duo ſm leges in scõo gradu sunt filij fratrũ in quarto.
73 Computationi canonice quo ad matrimonia in terris imperij statur quo ad hereditates ⁊ in foro ecclesie legali stabitur.
74 Gradus quomodo computantur si per statutum determinat de successione vſq; ad tertium vel quartum gradum.
75 Constitutio corrigẽs, vel interpretans vel declarans eodem modo quo ius correctum vel interpretatum vel declaratum summi debet.
76 Gradus quomodo computantur si per statutum ponit pena contrahentibus matrimoniũ in quarto gradu vel remotiori.
77 Gradus quomodo computantur si statutum in alia materia ꝙ hereditatis vel matrimonij disponat puta ꝙ accusans non ꝓducat testes in tertio vel citeriori gradu.
78 Gradus quomodo computãtur, si statutũ dicat ꝙ ſtãtibus agnatis vſq; ad quartũ gradũ mater defuncto non succedat.
79 Jus canonicum verã ꝙputationem gradũ que fit secundum leges imitari non potuit.
80 Philosophia sola est naturalis scientia.
81 Gradus tot sunt ſm leges quot sunt persone vna dempta.
82 Gradus ſm ius canonicum respectu coniugij computantur.
83 Fratris neptem ducere non licet.
84 Jus ciuile quo ad nuptias potius personas ꝙ gradus ꝓhibet.
85 Matrimonij prohibitio inter collaterales vltra quartum gradũ non extenditur.
86 Quid inter ascendentes, ⁊ descendentes.
87 Affinitas quando pro coniuncta stet.
88 Cap. ad sedem de testi. ſpõ. quomodo loquatur.
89 Ascendentes vſq; ad tritauum parentes dicuntur.
90 Liberorum appellatione omnes descendentes continentur.
91 Consanguinitas an tolli possit.
92 Matrimonij ꝓhibitio q̃ est de iure positiuo tolli ⁊ mutari potest.
93 Matrimonij prohibitio iure triplici cauetur ⁊ an talis ꝓhibitio sit sublata ⁊ j. nu. 95. 96. et. 97.
94 Filius parentibus reuerentiam debet.
98 Gradus matrimonij negans verbum dei negat.
99 Consanguinitas vltra quartum gradum licet re vera sit, tamen communiter oblitioni tradita est.
100 Consanguinitatis prohibitio an inter iudeos locum habeat.

INcipit arbor consanguinitatis ⁊ affinitatis, in qua ꝙ multi doctores varia ꝯmenta scripserunt, ⁊ qdã declarantes seu potius offuscantes ignotũ ꝑ ignorius vel notum per ignotum, vt in simili no. gl. C. ó natu. libe. l. j. ideo descriptionẽ dñi. Car. florẽ. adherentis ad gl. Jo. an. tãq; moderniorem, ⁊ clariorẽ iſertis qbusdã dictis Cal. quẽ inuenio soleñiter ꝯmentasse predictã gl. Jo. an. prout ꝯmentor recitabo. Primo igitur ſm ipsum Cal. exordiendo põt auctoritas illa induci Gene. xvij. lauentur pedes vestri ⁊ sub arbore requiescite. † lauare pedes aliud non significat nisi operationes ⁊ actus mundanos peccatis inuolutos deponere, de sac. vnctio. c. vno. vnde ad hoc facit quod scribit de peni. dist. iij. ſn rioſi, lauemini ⁊ mundi estote ⁊c. Jtẽ significat depositionem cogitationũ, ⁊ negotiorũ secularium arg. xij. q. ij. similia epi, † de socrate Philosopho, qui Thebas ad studiũ professurus, magnũ auri pondus abiecit, non putans se posse simul ⁊ diuitias ⁊ scientiam possidere. ⁊ iõ q; peccatores ⁊ inuoluti odibiles sunt deo, † nam in malinolã animã sapientia nõ intrabit, per id quod hꝫ. xxiij. q. j. odi. ⁊ alibi irati animus prouocatur ad deteriora, quũ iratus ad intercedendum mittitur. xlix. distin. c. j. de re iudi. ad apostolice. lib. vj. ⁊ victime impioꝝ non sunt acceptabiles deo. iij. q. vij. in gradibus, ⁊ sic deduxi quomodo ad propositum intel
4 ligatur prima pars vꝫ lauentur pedes vestri. † Secunda autem vbi dicitur, ⁊ sub arbore requiescite, significat scientiam intellectualẽ ⁊ demonstratiuam, huius enim arboris figura est ad oculũ ⁊ intellectum demonstratiua ꝯsanguinitatis linearium, ⁊ gradũ ꝓpinquitatis, argu. ad hoc de peni. distin. ij. principium. diuidã igitur ſm ipsum Car. banc nostrã in duas partes, expediẽdo primo tractatuz consanguinitatis ⁊ eius arborem per. xij. principales questiones, quas statim subijciam, deinde ad arborem affinitatis transitus fiet.

¶ Quero ergo quantum ad primam partem de. xij. vꝫ quid sit ꝯsanguinitas. Secundo vnde dicatur. Tertio quis arborem consanguinitatis adinuenit. Quarto quare sit adinuenta. Quinto quare dicat arbor. Sexto, q; in arbore fit mentio de stipite, ⁊ linea ⁊ gradu, quid sit vnũq̃q; istorum. Septimo qualiter formetur arbor, ⁊ quare sic formetur, ⁊ quomodo ꝑncretur, ⁊ quare. Octauo quibus regulis cognoscantur gradus consanguinitatis. Nono de ratione diuersitatis in computando gradus inter leges ⁊ canones. Decimo de quibusdam questionibus statutoꝝ circa presentem materiam. Undecimo an ꝓhibitio consanguinitatis sit indistincte sublata vltra quartum gradum. Duodecimo an in collateralibus duret ꝯsanguinitas vltra quartũ gradũ
5 † quantum ad primum vꝫ quid sit consanguinitas, respondeo ꝙ est sanguinis vnitas, seu attinẽtia vel proximitas personarum ex eo proueniens ꝙ vna descendit ab altera, vel ambe ab eadẽ ſm Azo. in sum. insti. de gradi. §. ꝯsanguinitatis. vbi addit vſq; ad septimam generationẽ, ⁊ sic ſm eum vltra septimum gradus non
6 protendit consanguinitas qõ põt esse in collateralibus, † in ascendenti autem ⁊ descendentibus in quibus perpetuo durat ꝓhibitio matrimonij, vt j. q. penulti. ⁊ audistis i. c. nõ dꝫ de ꝯsan. ⁊ affi
7 ni. secus est. † Jtẽ et in collateralibus ꝓdit q̃tũ ad numeratione cognatoꝝ ad effectũ succedendi vſq; ad septimũ gradũ agnatorum vero vſq; ad decimum, insti. de suc. cogna. §. hoc loco. hodie vero quo ad successiones sublata est differentia cognationis ⁊ agnationis in auc. de heredi que ab intest. defer. §. j. vnde admittuntur etiam cognati vſq; ad decimum gradum, vt no. Azo.
8 in summa, de legi. here. ⁊ gl. in alle. §. hoc loco. † Est aũt differẽtia formalis, quia cognati sunt venientes per lineam femininã, agnati vero per masculinã, vt in alle. locis, ⁊ dixi qui fil. sint
9 legi. c. per veherabilem, † Quantum vero ad ꝓhibitionẽ matrimonij durat indistincte solũ vſq; ad quartum gradum in trãsmontanis bodie, vt in alleg. c. nõ debet oliz vſq; ad. vij. xxxv. q. ij. alias. iij. ad sedem. cum seq. licet aliter ſm leges vt ibi. Sed in hac materia est canonibus inherendum, vt in. c. penulti. ⁊ vlti.
10 de sectin. hnp. † Quantum aũt ad alios effectus quũ queritur de ꝯsanguinitate nõ effectu successiõis vel matrimonij, sed ob aliud puta ꝙ id qõ hꝫ in. c. postremo. de ap. ꝯsanguinitas vꝫ durare vſq; in infinitũ simpliciter prout sonat, argu. in. l. j. §. ⁊ generaliter. ff. de lega. ꝓsta. xviij. di. si Romano. cũ simi. ſz dicit Car. ꝙ si quidẽ lege caueꝫ ad quorum seu quẽ gradũ dẽat ꝯputari. in illa mã stabit illi determinationi, alias vꝫ arbitrarium non ãt in infinitũ extendendum, argu. in. c. de causis. de offic. deleg. ff. de in. delib. l. j. de quo plenius in. d. c. postremo, ⁊ tangetur j. q. xij.
Contra istã diffinitionẽ dñi Car. opponit Baſ. de cal. in eo qõ dicit ꝯsanguinitatem esse attinentiam personarum ex eo ꝙ vna descendit ab altera, ambe ab eadẽ, nã dicit ipse ꝟ mõ, patruus, ⁊
11 nepos nõ essent ꝯsanguinei, qõ est falsissimum, † q; ꝯsanguinitas est sanguinis vnitas a con qõ est simul ar. in. l. item apud §. consanguinitũ. ff. de iniur. ꝓbat, q; patruus nõ descẽdit a nepote, nec econuerso, ⁊ itẽ ambo nõ descendũt ab eadem persona q; patruus hꝫ
12 parẽtẽ inũ, nepos vero hꝫ aliũ. † vñ ꝓp hoc dixerũt aliq diffinientes do ꝙ ꝯsanguinitas ẽ vinculũ ꝑsonarũ ab eodẽ stipite descẽdentiũ carnali ꝓpagatiõe ꝯctũ, ſz ⁊ ista diffinitio patit nõ minorẽ difficultatẽ. † Cũ. n. totũ genꝰ humanũ ab vno stipite prio parẽte ortũ
13 habuerit ó pe. di. ij. Ro. seq̃reꝫ ꝙ iter nos xpianos indeos, ⁊ saracenos, ⁊ q̃sz infideles eẽt ꝯsanguinitas ꝯiuncta carnali ꝓpagatiõe abuno

14 ab vno stipite qđ est derisorium † quia nihil ad nos de his q̄ foris sunt vt in.c.a nobis.el.ij.de sen.excom.item ista diffinitio cõprehendit etiam animalia bruta,que per carnis propagationem inuicem ortum habent,vnde secundum ipsum est respondendum q̄ prima ꝛ secunda diffinitio sane intellecte procedunt,quũ enim dicebat in prima q̄ patruus ꝛ nepos nõ descẽdunt alter ab altero,nec ab eodem stipite,dicendum est arg.procedere immediate,quia pater patrui nõ est pater nepotis,ꝛ ecõuerso sed mediate capiendo nepotis auum,ꝛ inde supra ambo ab eadem persona descendunt,que tamen interpꝛtatio nõ est vltra personas a iure limitatas extendenda,de quibus in presenti arbore,ꝛ in iuribus.ſ.alle.tamen per hoc etiam defensatur secunda diffinitio,q̄ hec consanguinitas proprie intellecta non protenditur ad primũ
15 parentem † fateor tamen q̄ largo modo omnes homines inuicẽ fratres sunt.ij.q.j.si peccauerit. Itẽ nõ ob.qđ dicebat ỏ carnis propagatione que etiam conuenit brutis,q̄ intelligimus de ꝓpagatione secundum charitatẽ ꝛ alias virtutes rationales, que quidem non cadunt in brutis, vt notat.in clementina prima de summa trinita.

16 ¶ † Secundo principaliter quero,vnde dicatur cõsanguinitas Respondeo,vt satis etiaꝫ superius dictũ est,q̄ dicitur,ꝛ est hec ethymologia,quasi sanguinis vnitas,nam consanguinei sunt nati ex vno sanguine,secunduꝫ derivatorẽ Papiam,vt dicit Car. ꝛ intelligo vt.ſ.declarauí,ex vno sanguine paterno vel materno hoc est venientes per lineam masculinam ꝛ femininam,pro hoc quod no.de verb.signi.nam ꝛ ego.ꝛ plus sine per licitam copu
17 lã,sine illicitam ꝛ fornicariam, † quia eodem modo natura producit sanguinis vnitatem per fornicationem,sicut per matrimoniũm,vt in.c.j.ꝛ per totum,de eo qui cogn.consang.vxo.sue.de probatio.per tuas de quo per Hostien.in sum.eodem titulo.§.ꝛ vnde dicatur.

18 ¶ † Tertio principaliter quero quis adinuenit arborem ꝙsanguinitatis,hoc quesitũ est cum ministerio,naꝫ per hoc datur intelligi nunqđ arbor ista sit allegabilis ꝛ aucthentica,nam dispositiones extrauagantes non artant,vt in.c.pastoralis ꝛ cum dilectus de fi.instrumen.vnde respondeo,q̄ Justinianus Imperator ipsam ordinauit.Insti.de gradi.§.fi.vbi post narrationem gra-
19 duũ iussit eos ibidẽ inscribi,ꝛ designari, † quia veritas magis oculata fide q̄ꝫ per aures infigitur,vt in sequẽti.q.declarabo,fuit etiam hec adinuentio approbata per canones Roma.pontificũ xxxv.q.iij.ad sedem ibi in pictura arboris ꝛc.presupponit designationem.ꝛ pro hoc.ſ.de consan.c.fi.vbi fit mentio de stipite, gradu,ꝛ linea,que sunt partes arboris principales vt statim dicam,ex quo infertur q̄ tanq̄ꝫ aucthentica ꝛ approbata per leges ꝛ canones seruanda est argu.C.de legi.l.leges.ſ.de constitu.c.i.
20 † ꝛ addite secundum Cal.per hoc tamen non ꝓbat,q̄ canones decreti precise sint aucthentici,quia illa compilatio necessario nõ est aucthentica,vt no.in.c.ij.ſ.de rescrip. Hinc est prout habetur in.c.fij.de secun.nup.q̄ tex.gratiani multotiens reprobantur ꝑ alios doc.sed ideo arbor in decretis instituta est auctẽtica, quia per canones Roma.pontificũ.ſ.recitatos est approbata. Nec ob.etiam q̄ si erat sufficienter in decretis approbata,de superfluo videatur apposita in volumine decre.non dico in compilatione Gregoriana,vꝫ sextum,in quo communiter habetur huius arboris designatio,vnde altera per alteraꝫ videtur superfluere,quod
21 tamen esse non debet.xviij.dist.si Romanorum, ꝛ.ſ.in proemio huius compi. † quia respondeo primo,q̄ arbor in decretis instituta protendebat ramos suos vsque ad.vij.gradum prohibitionis,que est ad quartum limitata,vt in.c.non debet,ꝛ ideo nõ fuit inutile aliã ordinare secundo negari non põt,quin arbor ista
22 consanguinitatis ꝛ affinitatis cõmuniter conueniat ad materiaꝫ decreti,ꝛ decretaliũ,igitur cõiter potuit vbilibet collocari, † sicut arbor in confinibus est communis.ff.fin.regũ.arbor.xvj.q.
23 ij.licet cum similibus. ¶ † Quarto principaliter quero quare fuerit hec arbor adinuẽta.soln.vt ꝓme tetigi,vt non solum ex iuribus ꝛ intellectu, sed etiam ex oculorum inspectione perfectissimam graduum ꝛ ꝙsanguinitatis computationẽ haberemus,vt in preallega.§.fi.insti.
24 de gradi. † Quedam enim melius facti ostensione q̄ꝫ eloquutione percipiuntur ꝛ traduntur.ſ.de dona.apostolice,vnde agrorũ mẽsura subijcitur oculis.xvj.q.iij.inter de prescrip.quia indicante.C.fin.regun.l.fi.ꝛ item res petita ad oculum declaratur, de
25 lib.obla.singnificantibus,ꝛ multa alia exẽpla similia poni possunt, † an aliqua sit virgo per matronas inspicit de ꝓbatio.proposuisti,an aliqua sit pregnans,de ven.inspi.l.j.magis enim cre-
26 dimus oculis q̄ꝫ auribus. † vnde ꝑm senecam epla.vj.longa est doctrina p precepta brevis ꝛ efficax per exẽpla.ad hoc.xj.viij.q.ij.nec aliqua,q̄ꝫ illud caplm possit in ꝓrium allegari, quinꝫ dicit q̄ manus,ꝛ oculus sepe fallitur obstetricis,nam sepe fallitur iudicium auditus q̄ꝫ oculorum, vñ testes falsum plerunq̄ di-
27 cunt.iij.q.viij.cura. † Item etiam presumptiones aliquãdo decipiunt,vt not.in.c.j.de presumpt.ꝛ ideo vbi est varietas testiũ est considerandum quibus fides sit adhibenda.ff.de testi.l.iij.C. eo.l.testiũ.ꝛ.ſ.de testi.cum causam.ꝛ.c.in nostra.est ergo ꝯclusio q̄ sine dubio iudicium oculoꝝ sepe fallitur,sed sepius per id veritas melius cognoscitur,vnde Horatius,nam serius intrant animum demissa per aures,quã q̄ sunt oculis subiecta fidelibus.

28 ¶ † Quero quinto,quare dicit̃ arbor. Respõdeo quia habet similitudiné cum arbore naturali,nam sicut arbor naturalis fructifera,quatuor in se continet principaliter,vꝫ truncum,ramos, fructus,ꝛ frondes,sic ꝛ in ista est truncus vꝫ in medio,vbi est cellula vacua,cui protenditur.ſ.ꝛ infra per lineam rectam, ꝛ pars inferior dicitur pedamentum,collaterales autem rami sunt.Gradus consanguinitatis sunt fructus.Frondes autem sunt cellule, vel secundum aliquos quedam linee que ducuntur ab vna cellula ad aliam,ꝛ secundum aliquos depinguntur tanq̄ꝫ frondes,de hoc p Groffre.in sum.eo.tit.prima parte ver.ꝛ quia,ꝛ per Hostien.in sum.§.quare sub.§.qualiter alij intelligunt q̄ frondes sint puncta que designata videtis duplici colore in qualibet cellula,que interpretatio non est ita propria sicut ꝓcedens,ꝛ sic haberis rationem inductiuam quare,ista arbor ꝛc.

29 ¶ † Quero sexto,quia in arbore fit mentio de stipite,linea,ꝛ gradu,quid sit vnũquodq̄ istorum,respõdeo q̄ stipes dicitur quasi truncus aliquid sustinens,etymologice,quasi stans pes secundũ Ugutio.in derivationibus secundum Car.ꝛ quoad propositum dicitur stipes cõis parens a quo plures descenderint.ſ.de ꝙsan. quod dilectio in glo.sufficit tamẽ q̄ vnus descendat licet plures
30 non sint. † Pater est stipes ad filiuꝫ.d.c.quod dilectio ꝛ.c.tua ꝛ.c.fi.eo.titu.quẽ quidem stipitẽ canones truncum appellant
31 d.c.ad sedeꝫ.ad fi.ꝛ.c.series.xxxv.q.v. † linea vero est lõgitudo,sive protensio,varias continens personas que ab eodem cõi stipite,vel quarum vna ab altera descẽdit.d.c.quod dilectio.ꝛ. c.fi.ꝛ hoc verum est prout intelligitur linea quo ad propositum consanguinitatis in arbore ista magistraliter autem secõm Mathematicos alr accipiẽ,vt scribit flo.vꝫ q̄ linea sit lõgitudo sine latitudine,cuius extremitates sunt duo puncta, ꝑm euclidem,in
32 j. † est aliquãdo linea recta que extendit̃ ab vno puncto ad aliũ in extremitates suas recipiens vtrunq̄ punctorum alia est obliqua vt in circulo,vel semicirculo,sed in ꝓposito nro alr accipit̃ li-
33 nea directa,ꝛ obliqua vꝫ equalis ꝛ inequalis † eq̃lis est quũ duo equaliter distãt a cõi stipite,vt duo fratres respectu patris, duo nati ex duobus fratribus inequalis vero quiꝫ inequaliter distãt patruus,ꝛ nepos,nam nepos ad auum,ꝛ sic patrem patris,ꝛ patruí, distat in linea inferiori, q̄ꝫ distet patruus ad ipsum auum qui pater eius est. Itẽ quum vnus est stipes ad alium mediate, vel immediate,vt in linea ascendentiũ ꝛ descendentium, ex quo infertur, q̄ hec linea inequalis q̄ñq̄ dicitur ascendentium,ꝛ descendentium,vt quũ queritur de duobus,quorum alter ab altero immediate vel mediate descendit,vt pr̃ ꝛ filius,auus ꝛ nepos ꝛ sic de alijs,quãdoq̄ dicitur collateralis,vt q̄ñ queritur de duobus quorum neuter ab altero,sed vterq̄ ab alio tanq̄ꝫ a cõi stipite descendit,vt duo fratres vel eorum filij respectu patris vel aui ꝛ sic de alijs,iste tamen linee reducunt̃ ad rectam,ꝛ obliquã,q̄ linea equalis est recta. Item linea inequalis etiam est recta respectu ascendentium ꝛ descendentium,sed respectu collateraliũ est obliqua,si sunt in linea inequali,imo etiaꝫ si sint in linea equali,si de vno ad alind accedit̃ pergendo ad stipitem ꝛ descendẽdo per aliam lineam,est obliqua,sed si non iuxta ad stipitem est rec-
34 ta vt pꝫ in arboris descriptione. † Gradus aũt gñaliter dicitur ascensus seu id per qđ ascendit̃ ad alind ꝛ dr̃ gradus a gradior, q̄ gradimur per gradus ascendẽdo vel descẽdendo,sicut in gradibus scbalarũ vel locorum ꝓplinium.ff.de gradi.iurisconsultus .§.gradus,quantum autẽ ad propositum gradus ꝑm Hoffre.in sum.huius titu.est habitudo sine distantia personarum ad inuicẽ facta collatione ad cõem stipitem,sed per hoc non cõprehendunt̃ gradus personarũ quarum vna est stipes ad alterã.i.vna descẽdit ab altera,vt pater ad filium,nepos ad auũ ꝛc. Itẽ ipse gradus non est distãtia,sed mensura distãtie,iõ est dõm q̄ habitudo potest intelligi ꝓ mensura,vt pro habitudine intelligat̃ respectus seu relatio,aut ꝙsideratio distãtie inter ꝑsonas de ꝙbus q̄rit̃,habitudo respectu ad stipitẽ. Dõm ẽ ergo q̄ gradus i ꝙsanguinitate ẽ mẽsura distãtie q̄ cognoscim⁹ quoto ꝙsanguinitatis

gradu aliqui distant inuicem, nam si de duobus queritur quoto gradu distent, mensuramus distantiam gradualem inter ipsos p regulas de quibus infra. q. viij. Non. obstat etiaz quod dicebatur de ascendentibus, z de descendentibus quorum vnus ab altero descendit, z sic non descedunt a communi stipite, nam imo descendunt mediate a communi stipite, quia pater z filius descendunt ab auo, vt per se patet.

35 ¶ Quero septimo principaliter, † quomodo formetur arbor, z quare sic formetur, z quomodo punctetur, z quare sic punctetur Respondeo q formatur incipiendo in medio, z ponendo cellulã vacuam, z sunt cellule quedam loca rotunda, in quibus sigillatiz distribuuntur persone de eadez consanguinitate progredientes possent tamen cellule formari quadrate, vel alterius figure esse,

36 † sed conuenientior est figura circularis quia omniuz est pfectissima z proprijssima secũdũ philosophuz. ij. de celo. z in clemen. j. de vi. z bone. vbi corona clericalis habet rotunditatẽ ad significationem professionis. Sit autem hec cellula vacua, quia non potest habere vnum determinatum nomen, cum alie cellule preter illas que nominantur per genitiuum, ab ipsa nomen accipiãt vnde ratio respectu varijs nominibus nuncupatur, vz pater respectu filij, filius respectu patris, frater respectu fratris, z sic de alijs, sed conuenienter dicitur truncus, z sic vocatur a canone vt .s. dixi eo respectu quia de ipsa facimus stipitẽ, cũ a qualibet cellula ascendentiuz descendat vna linea, vt patet in arbore, quamuis autem non possit habere nomen proprium consanguinitatis tamen aliud nomen habere potest, z quidã ipsam appellant Joachim, quia author fuit generationis Christi. Alij vocant Prometheum propter predictam nominum varietatem, † nam Prometheus a poetis fingitur Deus Marinus, qui in varias figuras sepe mutatur, hoc est quia status Marinus sepissime variatur, inde Horatius, quo teneam modo mutantem Protheа vultũ. Alij vocant aliter Jo. an. eam denominat a suo Bidello Petrutio. Car. a suo Bidello Corraldo, cum autem statim Bidellum proprium non habeamus, ponemus in genere nomẽ Bidelli, supra hanc cellulam vacuam est primo pater, z mater, z ponemus vnum punctum rubeum seu numerum denotantem vnum, z alterum punctum nigrum, supra hanc secundo loco est auus auia, z duo puncta rubea, z duo nigra, z hoc intelligẽdo q non interuenerit incestus, z q illa alia non fuerit vxor aui, tunc enim ex eis generati non potuissent contrahere. Ideo aliqui exponũt quod fuerũt bigami, vel melius est dicendum, q illa verba debent resolui hoc modo, auus z vxor eius, auia z maritus eius. hz enim quilibet quatuor auos si est ex licito complexu. s. patrem. z matrẽ patris, qui sunt aui paterni, z patrem, z matrem matris qui sunt aui materni similiter habet octo pauos z sexdecim abauos

38 z sic vltra duplicando, † qz persone ascendentes duplicantur. xxxv. q. v. primo gradu. ff. de gradi. iurisconsultus. §. ij. gradu. ex incesta aũt posset quis habere nisi duos auos, vt si frater z soror generant filium, vel tres, vt si quis generat filium ex sorore que est ex parte matris tantum, vel ex parte patris tantum, pro hoc quod habet in Spe. eo. tit. in fi. z per hoc vltimum dixerunt alii qui de bigamia prout. s. que non est necessaria subaudiendo z resoluendo prout nũc dixi. Ex his habet q illa cellula auus auia, z superiores habent vim duarum, z quenienter diuidende sunt p lineam, vt ex vno latere sit auus. s. paternus ex altero auia. s. materna, quia hec arbor habet vim duarum arborũ, vt ex latere dextro computet genealogia Bidelli ex parte masculorum, ex latere vero sinistro, ex parte feminarum, z sic vtraq arbor est tantum media ad formã vexilli, tota autem simul q̃stituit predictas duas arbores. quod fit ad euitandam superfluitatem, cũ iste arbores dimidiate prout. s. sufficiant pro intellectu totius consanguinitatis. Item si vellemus integraliter omnes personas enumerare, cum vt proxime dixi ascendendo duplicentur esset quasi

39 quidam † processus in infinitum, euitandus, de rescript. cum in multis. in. vj. nec facile tanta multitudo potuisset in parno loco reponi. xiij. q. ij. §. econtra supra cellulam hanc est proauus proauia, z tria puncta rubea, z tria nigra, z denotant puncta rubea computationem secundum ius canonicum, nigra secundum ius

40 ciuile. † Ponitur autem punctatio rubea secundum canones in parte superiori vt notetur excellẽtia iuris canonici, super ius ciuile, presertim quo ad matrimonium, in quo leges non dedignantur sacros canones imitari de secun. nup. c. penul. z vlti. de qua excellentia per Hosti. in summa in proemio. §. vnde habuerit. in

41 ver. est igitur. † quare autem de rubeo, z nigro potius q̃z de alio colore facta fuerit hec punctatio, non expedit reddere rõnẽ, cuz hoc q̃stat z tendat ad beneplacitum argu. de rescrip. si qñ, z qõ ibi not. sed colorate potest dici, qz istis coloribus magis vtimur in scribendo, sic etiaz posset dici de diuersitate coloris rubei, z nigri, qui varium ius designat vt. s. sed forte ideo computatio canonica designat̃ per rubeum z legalis computatio per nigrum sum

42 Jo. de ligna. † qz color rubeus nobilior est tanq̃z habens plus de lucido, z minus de terreo. niger vero econuerso, vt in lib. de sensu z sensato. † Nunc descendo ad cellulas descendentes sub cellula Bidelli, z sub illa prio est filius filia, z vnum punctum rubeũ z alterum nigrum, sub illa nepos neptis, z duo pũcta rubea z duo nigra, sub illa pnepos proneptis, z tria puncta rubea, z tria nigra, sub illa abnepos abneptis et quatuor puncta rubea, z quatuor nigra, nam vtroq mõ vt infra dicet est q̃putatio gradum in hac linea ascendentium z descendentium tã de iure canonico q̃z ciuili, z sic completa est linea p̃dictoz ascendentium, z descendentium. Relique dicuntur collateres seu trãsuersales in arbore autem antiqua ponebantur plures gradus qui hodie

44 sunt remoti, † cum non extendatur prohibitio matrimonij vltra quartum gradum consanguinitatis, vt in. c. non debet de cõsan. z dicetur infra. quest. xj. nam per hoc tolli non potest q̃sanguinitas naturalis, terminatio ergo omnium predictoz in tota arbore tam ascendentium q̃z transuersalium refertur ad cellulam vacuam quam nominaui Bidellũ, vt pz ex predictis z dicẽdis.

45 † Nunc de collateralibus est forma dicenda. Primo ergo iuxta cellulam Bidelli a dextris est frater, z vnum punctũ rubeũ z duo nigra. j. ideſt sub cellula frater fratris, filius filia, duo puncta rubea, tria nigra. j. fratris nepos neptis, z tria puncta rubea quatuor nigra. j. fratris pnepos proneptis, z quatuor puncta rubea z quoq nigra z sic habetis lineam fratris, z hic de patre Bidelli fecimus stipitem, vltra fac stipitẽ de auo. j. ideſt sub cellula auus, patruus amita, z duo puncta rubea, tria nigra. j. frater patruelis z amitin9 soror patruellis z amitina, z duo pũcta rubea quatuor nigra, z est frater patruelis mei, is qui nascitur ex fratris mei soror similiter patruelis, que ex ipso fratre patris nascit

46 † ille vo vel illa, q vel que ex sorore pris mei nascit̃ est mihi frater amitinus z soror amitina. ff. de gradi. iurisconsultus. §. quarto gradu. circa mediũ. xxxv. q. v. primo gradu. j. descendente, horum filius filia, z tria puncta rubea, qnq nigra. j. horum nepos, neptis, z quatuor puncta rubea, sex nigra. Nunc faciamus de pauo stipitẽ. j. pria cellula descẽdes ex pauo ẽ patruus magnus

47 amita magna, z tria pũcta rubea, quatuor nigra. † dr autem patruus magn9 z amita magna pris mei patru9 vel amita. l. iurisco sultus. §. iiij. gradu. alle. z in. d. c. j. gradu. xxxv. q. v. j. legit̃ ppor,

48 sobrinus pprior sobrina, z tria puncta rubea, quinq nigra. † potetiam dici pprior a prope pprior aũt derivat̃ a proprie, z sic scribi põt cũ r. z sine r, imo etiam pprior fm derivatores, derivatur a prope, vt scribit Car. sive ergo dicatur pprior sive pprior sobrinus, idem est qõ primus sobrinus, qui est is, vel ea sobrina qui vel que patris mei est q̃sobrinus vel q̃sobrina, vel patruelis vt in proposito nostro. d. l. iurisco sultus. §. quinto gradu. z insti.

49 de gradi. §. quinto gradu. z. d. c. primo gradu. † vbi et isti appellantur pconsobrinus z pconsobrina. quasi remotiores q̃z consobrinus z q̃sobrina. j. sequitur horum filius filia, z tria puncta rubea sex nigra infra horũ nepos neptis, z quatuor rubea septem nigra. Ultimo fac stipitẽ de abauo, sub illa cellula ponitur primo propatruus proamita, z quatuor puncta rubea, z quinq nigra. †

50 z dicitur propatruus proamita, proaui frater z soror. Instit. de gradi. §. quinto gradu. z dicitur etiam patruus maior z amita maior. i. pris mei patru9 magn9 amita magna. d. l. Iurisconsultus. §. quinto gradu. z. d. c. primo gradu. infra horum filius filia, z quatuor puncta rubea, sex nigra. Infra eorum nepos neptis, tria puncta rubea, z septem nigra. Infra horum proneпos pneptis, z quatuor puncta rubea z octo nigra. Et sic completa est arbor ex parte masculina p modum vexilli vt. s. dictum est,

51 nõ autem integraliter vt iacet, s̃ p dimidiũ. † Nũc ergo ad alio dimidium venio, z formo ex latere materno, vbi in effectu eadem est doctrina z declaratio, z Joã. and. aliter non describit, sed ad clariorem intellectum etiam seriatim recitabo fm Card. Juxta cellulam igitur Bidelli, est soror, z vnum punctum rubeum, duo nigra. Stipes est pater z mater. Unde quantum ad hanc lineã nõ põt plus dici ex latere materno q̃z paterno, secus quo ad alios sequẽtes vt in eis patebit. dic q hic decipit Car. vel forte est error scriptoris, qz nec in hac cellula seu linea, nec alijs ab hoc latere est dria aliqua inter latus paternũ z maternũ, sed forte voluit dicere l̃z impertinenter, q linea ascendentium z descendentium non est differentia inter ius canonicum z ciuile in gradus computatione, vt patebit infra, sed in linea collaterali, est in omnibus

in oibus differentia, ſneiſpiendo ab hac prima cellula frater vel
ſoror, vſq; ad extremam ℑ. ſororis filius filia, ⁊ duo p̃cta rubea,
tria nigra. ℑ. ſororis nepos neptis, tria puncta rubea quatuor ni-
gra. infra ſororis pronepos pneptis, quatuor p̃cta rubea, qnq;
nigra. vlterius fac ſtipitē de auia, ⁊ ſicut dixi ſupra ſubaudien-
dū eſt materna, ⁊ ſic ſolū ex parte matris eſt hec linea, ⁊ ſequen-
tes ab hoc ſiniſtro latere. ℑ. auunculus matertera, ⁊ duo p̃cta ru
52 bea, tria nigra. † ⁊ eſt auunculus matris frater, martertera ma-
tris ſoror. d. l. iuriſconſultus. §. tertio gradu. inſti. de gradi. §. ter
tio gradu. ⁊. d. c. primo gradu. in ver. iij. ℑ. conſobrinus q̃ſobrina,
53 ⁊ duo puncta rubea quatuor nigra. †⁊ dñr q̃ſobrini ex duabus ſo
roribus nati, quaſi cōſororini, vt dicit tex. in illa. l. iuriſconſultus
§. quarto gradu. ⁊ inſti. de gradi. §. iiij. ⁊. c. primogradu. ⁊. ff. de
gradi. l. j. ℑ. bozū filius filia, ⁊ tria puncta rubea quinq; nigra in-
fra bozū nepos neptis, ⁊ quatuor puncta rubea ſex nigra. fac ſti-
pitē de proauia, ſub illa cellula eſt auunculus magnus materte-
ra magna ideſt auie materne frater ⁊ ſoror, ſeu matris mee auun
culus, ⁊ matertera. d. l. iuriſconſultus. §. iiij. ⁊. d. §. iiij. inſti. eo. ō
gradi. ⁊. d. c. j. gradu. ⁊ hic tria puncta rubea, quatuor nigra. ℑ. p
pior ſobrinus propior ſobrina ideſt auunculus magni ſeu materte
re magne filius filia. d. l. iuriſconſultus. §. quinto inſti. eo. alleg.
§. quinto iſti etiam dñr proconſobrinus procōſobrina. d. c. pri-
mo gradu, ⁊ hic tria rubea ⁊ quinq; nigra. ℑ. bozum filius filia, ⁊
tria puncta rubea ſex nigra. ℑ. eoz nepos neptis, ⁊ quatuor pun-
54 cta rubea ſeptē nigra. † vltimo fac ſtipitē de abania, prima cel-
lula eſt pauūculus pmatertera. i. proauie materne frater ⁊ ſoror
55 d. c. primo gradu. ⁊ inſti. de gradi. §. quinto gradu. † dñr etiam
auunculus maior ⁊ matertera maior, ideſt matris nec auūculus
magnus ⁊ matertera magna. d. l. §. qnto. ⁊ hic quatuor p̃cta ru
bea quinq; nigra infra bozum filius filia, ⁊ quatuor p̃cta rubea
ſex nigra. ℑ. eoz nepos neptis. ⁊ quatuor p̃cta rubea, ſeptez ni-
gra infra eozum pronepos proneptis, ⁊ quatuor puncta rubea ⁊
octo nigra.

56 ℭ † Quero octauo quot ⁊ quibus regulis cognoſcantur gradus
conſanguinitatis. ℜeſpondeo q̃ vna eſt regula reſpectu aſcen-
dentium ⁊ deſcendētium, quatuor vero reſpectu collateralium.
57 ℘rima regula inter aſcendentes, ⁊ deſcendentes eſt iſta † quot
ſunt perſone de quarum conſanguinitate queritur computatis
intermedijs vna dempta tot ſunt gradus, ſi ergo queritur quoto
gradu ℬidellus diſtet a patre, ⁊ matre, cū hic due ſint pſone. ſ.
ℬ. ⁊ pater vel mater eſt vnus gradus, ab auo autez diſtat
ℬ. ſecundo gradu, qz tot ſunt perſone. ſ. ℬ. pater ⁊ annus vna.
ſ. dempta, a proauo diſtat tertio gradu, qz quatuor ſunt perſone
abauo quarto gradu p̃ modū premiſſum, ⁊ idem ſi ꝓcedit̄ per li
neā femininā, vt ſi querit̄ quoto gradu diſtet ℬ. ab auia, pania
vel abauia, ⁊ hoc aſcendendo, deſcendendo vero eodem modo
colligitur, qz. ℬ. diſtat a filio primo gradu, a nepote ſecundo, a
pronepote, tertio, ab abnepote quarto, qz in his vna perſona dē-
pta, tot ſunt gradus quot perſone demunt̄ aut vna perſona, qz
ſtipes cum vno qui a ſe imediate deſcendit facit vnū gradum. ſ.
58 vltra primū quelibet perſona addita perſone per carnis propa-
gationem ſeu generationē adijcit gradū, † vnde pater ⁊ filius po
nendo patrē ſtipitē, non poſſunt facere duos gradus. ⁊ ſecundū
Azo. in ſumma de gradi. inſti. datur ſimile, ſi quis vul facere fe-
59 neſtram requirunt̄ due columne ſeparatim poſite, ſed ſi vult aliā
iuxta illā facere addita vna columna efficitur alia feneſtra. † pa
ter ergo ⁊ filius non diſtāt gradibus, ſed ſunt in vno gradu. Ad
dita autem vna perſona filio deſcendendo habet̄ ſecundus gra-
dus, vel addita vna perſona patrum aſcendendo ſimiliter habe
tur ſecundus gradus, ⁊ ſic deinceps pro hoc. ff. de gradi. l. j. §. ſed
ſuperior. in. l. iuriſconſultus. §. ſi ſunt ex lateribus. ſed ſm ℭard.
60 ꝓpior ⁊ ſtrictior ratio reddi poteſt, qz vt dictum eſt in. j. q. q̃ſan
guinitas eſt ſanguinis vnitas ſeu attinentia perſonarum † pre-
ſupponit ergo conſanguinitas ſaltem duas perſonas q̃ vniantur
vnde ſicut nō poteſt eſſe matrimoniū niſi due ſint perſone, vir. ſ.
⁊ mulier q̃iuncte affectu coniugali ⁊c. de p̃ſump. illud ⁊ ſicut nō
ꝓt eſſe idē pater ſuimet, ſiue loquamur de patre carnali ſiue ſpi
rituali. de ℬap. debitū ita nec q̃ſanguineus ſuimet, nā inter co
61 herentiā dz eſſe diſtinctio. d. c. debitū. de inſti. c. fi. pro hoc tan-
gitur in arbore ſequēti, ⁊ hec regula ſufficit ſm vtrūq; ius, † qz in
hac linea aſcendentium ⁊ deſcendentium non eſt differentia in-
ter leges ⁊ canones, de collateralibus ℵo dant̄ quatuor regule
qz vt eſt dictū. ℑ. due ſunt linee, collateraliū, altera equalis, ⁊ al-
62 tera inequalis. ⁊ reſpectu vtriuſq; dant̄ due regule, vna ſecūduz
ius canonicum, altera ſecundum ciuile. † eſt ergo de linea equa
li hec regula ſecundum canones, vz quo gradu vter eoz de quo
rum q̃ſanguinitate queritur diſtat a cōi ſtipite, toto diſtāt inter
ſe ſecundum canones, ⁊ colligitur hec regula. eo. titu. quod dile
ctio. iuncta. iiij. gl. exemplum, ſi queritur quoto gradu diſtat. ℬ.
a pronepote propatrui, cuz quo eſt in linea equali, poteſt incoa-
ri, vel ab ipſo pronepote, cū vterq; diſtet a cōi ſtipite qui eſt aba
nus quarto gradu, ergo ⁊ inter ſe quarto gradu differunt, in eo
tamen quod dixi toto gradu diſtant inter ſe dicit ℍoſti. in ſum.
de conſan. §. qualiter. ver. ſciendum q̃ in linea equali non diſtāt
gradu, quia ſunt in eodem gradu, ſed melius dicit̄ q̃ ſibi attinēt
quod procedit habito reſpectu ad cōem ſtipitē, qz pariter ab ip
ſo diſtant, ſed habito reſpectu ad ipſas pſonas, licet ſint in eadē
linea, tñ quia volumus ſcire de conſanguinitate inter ipſas op3
accedi de vna ad alteram, aſcendendo ad ſtipitem ⁊ deſcenden
do p̃ aliam lineam, ⁊ ſic inuicem diſtant, ⁊ hoc verbo diſtāt vti-
tur ℍoffre. in ſumma eo. §. in hac. ⁊ in hoc caſu bene ſequitur, ⁊
valet argu. Ego. ⁊ tu ſumus q̃ſanguinei, ego poſſum accipere fi-
liā tuā, ergo ⁊ tu meā, vt qz ſumus in quarto gradu, vz ēt negati
ue, ego non poſſum accipere tuā, ergo nec tu meam, quia ſumus
63 infra quartū gradū. † Secundū leges vero eſt hec regula in col
lateralibus equalis linee quoto gradu vter eoz diſtat a cō ſtipi-
te, toto duplicato diſtant inter ſe, ⁊ ſic ℬ. a pronepote patrui, a
quo, vt modo dixi ſm canones, diſtat quarto, hoc modo diſtat
octauo, ⁊ que ſit ratio diuerſe computationis inter leges, ⁊ cano
64 nes, dicet̄ in ſequenti queſt. † Ex hac quidem regula infertur, q̃
ſm leges in linea equali collateralium non eſt reperire diſparez
gradū quia in prima cellula vbi eſt frater eſt ſecūdus gradus in
ſecunda quartus, in tertia ſextus, in quarta octauus, ſecus autez
65 ſecundum canones, † quia tot ſunt gradus, quot ſunt cellule naz
ſecundum ℭalde. de vna cellula ad aliam fit tranſitus per lineā
rectam tranſuerſalem ſecundum canones ſicut in facto cōtingit.
poſitis quatuor ſcalis ei quatuor perſonis ſtantibus ponamus
in qualibet ſcbala, ſuper quarto gradu de vna perſona, ad aliam
eſſet recta linea tranſuerſalis, ſed ſecunduz leges fit aſcenſus ad
ſtipitem per vnam lineam, deinde de deſcenſus per aliam lineā
66 vſq; ad perſonaz de qua queritur † in linea vero inequali eſt hec
regula ſecunduz canones in collateralibus linee inequalis, quo-
to gradu, remotior diſtat a ſtipite, toto diſtat per aliaz lineā de-
ſcendentem, vt in. c. fi. hoc titu. vnde ℬ. diſtat a patruo ſecūdo
gradu, qz ſtipes eſt auus a quo ℬ. remotior diſtat ſecundo gra-
du ab ipſo ℬ. dz fieri computatio prout. ſ. ſed a patruo magno
diſtat ℬ. tertio gradu, qz diſtat ipſe ℬ. tertio gradu, qa diſtat
ipſe ℬ. a proauo tertio gradu, ⁊ proauus eſt communis ſtipes,
a propatruo vero diſtat quarto, qz abauus eſt ſtipes a quo ℬ.
diſtat quarto ⁊ ſimiliter diſtat ℬ. quarto gradu a filio ꝓpatrui
⁊ ab eius nepote, ⁊ ſimiliter ab eius pronepote, ſed hoc vltimuz
de pronepote colligitur per precedentem regulam de linea equa
li ſecundum canones, ſi autem pronepos propatrui generaret fi
lium, ille diſtaret a ℬ. quinto gradu, quia ab illo filio tanquam
remotiori fieret computatio, ⁊ ipſe diſtaret ab auo qui eſt cōis
ſtipes qnto gradu, ⁊ ſic̄ a proauo ⁊ deinceps vſq; ad perſonam
filij ℬ. ex his inferē q̃ ℬ. non p̃ōt q̃bere cū aliqua perſona de
arbore, nec aliqua perſona de arbore poteſt inuice q̃bere vſq;
ad rectam lineam tranſuerſalem reſpicientem cellulā vacuaz ip
ſius ℬ. ſed filia ℬ. bene poſſet contrabere cum propatruo, lz
67 non poſſit contrabere cum prima cellula vbi eſt abauus, † quia
vt infra dicetur. q. xj. in linea aſcendentium, ⁊ deſcendentiuz eſt
perpetua prohibitio per quod tollitur dictum ℍoſtien. eodem
titulo. quod dilectio dicentis q̃ qui non poteſt contrabere cum
ſtipite, non poteſt contrabere cum filio ſtipitis, cuius contrariū
no. fuit in. c. fi. eo. titu. de conſangui. in hac autem linea non ſe-
quitur predictum argu. affirmatiue nec negatiue, vz ego ⁊ tu ſu-
mus q̃ſanguinei, ergo q̃ poſſum accipere filiam tuaz, ergo, ⁊ tu
meam, ⁊ econtra. nam ſi ego in quarto dicto a ſtipite, tu in tertio
ego non poſſum filiam tuam accipere, tu tamē potes meā, ⁊ hoc
68 niſi obſtet aliud impedimentum. † at ſecundum leges eſt hec re
gula collateralium linee inequalis quot ſunt perſone computa-
tis inter medijs vtrinſq; linee vſq; ad ſtipitem dempto ſtipite tot
ſunt gradus, vnde ℬ. diſtat a fratre ſecundo, quia ſtipes eſt pa
ter, ⁊ ſic ſunt tres perſone. ſ. ℬ. frater ⁊ pater, ergo ſtipite dē-
pto ſunt duo gradus, a patruo vero diſtat ratio, qz ſunt quatuor
perſone. ſ. ℬ. pater, auus, ⁊ proauus. a patruo magno quarto
gradu, quia quinq; ſunt perſone a propatruo, quinto, quia ſex
ſunt perſone, a filio propzium. Sexto, quia ſeptem ſunt perſo
ne, a nepote propatrui ſeptimo, quia octo ſunt perſone a pro
nepote propatrui. Octauo, quia nouem ſunt perſone vtriuſ-
que linee, ⁊ hec regula ſufficit ſecundum leges indiſtincte.

tam inter ascendentes, ꝛ descẽdentes, ꝙz inter collaterales, sive linea sit equalis, sive inequalis, quia semp quot sunt persone dẽ pro stipite tot sunt gradus, est autem posita precedens regula in linea equali scõm leges, vt clarius, ꝛ distinctius arbor exemplificetur, hec autem regula probatur. ff. de gradi. l. j. ꝛ. iij. ꝛ l. iu risconsultus. xxxv. q. v. primo gradu. ꝛ melius instit. de gradi. §.
69 hactenus. † vbi dicitur ꝙ quelibet persona generata gradũ adij cit, vt ibi etiam in glo. Ratio autem huiusmodi computationis diuerse subijcitur in questio. seq.

¶ Quero nono quia vt. s. proxime dixi aliter cõputatur gradus
70 fm leges, aliter secundum canones, † que est ratio diuersitatis. Solu. hec questio soluitur. xxxv. q. v. ad sedem, quia in legibus ꝙputatur vt hereditas ab vna persona ad alteram deferatur in canonibus vero vt intelligatur ad quotam generationem cõsanguineorum liceat vel non liceat contrahere matrimonium. Hereditas autem deferri non potest nisi de vna persona ad alias ĩõ secundum leges in singulis personis sunt singuli gradus, sed nuptie nõ possunt fieri sine duobus, ideo canones duas in vno gradu constituunt personas, vt dicitur in. d. c. ad sedem, vbi ẽt subiungitur ꝙ si vtraꝙ computatio inspiciatur diligenter, idez sensit lex ꝛ canon hoc est ꝙ canones considerarunt vnã generatio-
71 nem ꝙꝙ essent diuerse persone, † sicut enim filius est cum patre in primo gradu, ita secundum canones esse frater cum fratre, ꝙz sanguis paternus non protenditur vltra vnũ gradum, nepos aũt sicut est cum auo in secundo gradu, ita etiam cuz fratre patruele, quia sanguis auitus non descendit nisi duobus gradibus seu
72 duabus generationibus, ꝛ sic deinceps, † secundum leges autez duo fatres sunt in secundo gradu, filij fratrum in quarto, quia si debebit deferri hereditas de vno ad aliuz ad sciendũ quoto gradu distant, ascendimus ad stipitẽ, ꝛ descendimus per aliaz lineã vt in questio. precedenti, ꝛ sic inueniemus inter fratres duos gradus, quia tres sunt persone, in filijs fratruz quatuor gradus quia quinꝙ sunt persone, ꝛ sic vlterius, vnde secundum canones, quũ queritur quoto gradu distant, est querere quoto gradu gñatio a cõi stipite descendat, secundum leges vero est querere quot pso-
73 ne descendant a stipite, † ex his videtur, ꝙ stabitur computationi canonice quo ad matrimonia ẽt in terris iperij, quo ad hereditates vero stabitur computationi legali etiam in foro ecclesie, de no. ope. nuntia. c. j. ꝛ quod ibi not. ꝛ facit quod sequitur in questione sequen.

74 ¶ † Quero ergo decimo si per statutum determinaꝛ de successione vsqꝙ ad tertium vel quartum gradum, quomodo computabuntur gradus. Jaco. but. in. q. que incipit statuto ciuitatis sena-
75 rum, vt refert ꝙ Car. determinauit ꝙ secundum ius ciuile, † ꝙz constitutio corrigens, interpretans, vel declarans, debet sumi eo dẽ modo quo ius correctum interpretatum ꝛ declaratuz, in auc. de fi. an. dota. instru. nat. ad fi. ff. si quis testã. lib. esse iuf. fue. l. j. §. hec actio. de quo per Jo. an. in addi. Spe. de succes. ab inte-
76 super ver. ꝛ an filij, ꝛ per Bal. in. l. ij. C. de succes. edic. † plus dicit Jo. an. vbi. s. fuisse terminatum ratione premissa, ꝙ si statutũ ciuitatis imponit penam contrahentibus matrimonium in quarto gradu vel remotiori, ratione subiecti, id ẽ materie de qua tractat, intelliget de gradu fm cõputationem canonicam, pro hoc quod dixi in proxima. q. de valore tamẽ huius statuti, dic vt fuit declaratum in. c. gẽma. de spõ. ꝛ in. c. j. ꝛ. c. super eo. de cogna-
77 spiri. † Si autem statutũ ẽ in alia materia ꝙꝙz hereditatis vel matrimonij, pone ꝙ accusans non ꝓducat testes in tertio gradu vel citeriori, dicit ibidem Jo. an. ꝙ in foro ciuili computabunt gradus secundum leges, ꝛ si est statutum episcopi, idest ecclesiastiꝯ cum computabuntur gradus secundum canones arg. ad hoc de testa. cũ essem ꝛ no. x. dist. qstõnẽ. ꝛ in Specu. de dispu. ꝛ alle. §. postro. ad fi. de no. ope. nun. c. j. ꝛ pro hoc ꝙ no. Bal. in. d. l.
78 ij. de succes. edic. vbi refert Jac. butr. qsuluisse † ꝙ si statutũ dicat ꝙ extantibus agnatis vsqꝙ pone ad quartum gradum nõ succedat mater defuncto computabuntur gradum secundum leges quod debet intelligi nisi statuto caueatur expresse ꝙ fiat computatio de iure canonico, prout in ciuitate ista cauet, quia a verbis legis non est recedendum. iij. q. vj. scripta. ꝛ in. l. prospexit cum
79 simi. ff. qui ꝛ a quib. † dicit ẽt idẽ Butri. in eadem disputatione, seu consilio, ꝙ veram computationem graduum que fit secundũ leges ius canonicum non potuit imitari, argu. ff. de vsuf. ea. rer. que vsu. consum. l. ij. ꝛ ꝙ secundum leges sit vera computatio ꝓ-
80 batur, † quia fit secundum aritbmeticaz que est sciemia naturalis, quod vltimum non videtur proprie dictum, quia solam philosophiam naturalem dicimus scientiam naturalez, tamen potest intelligi ex eo qz subordinatur aritbmetica alijs scientijs vt dicit in proemio huius compilationis, ꝛ est sensus But. ꝙ secundum
81 veram computationẽ numeri procedit legalis computatio, † ꝙz quot sunt persone vna dempta tot sunt gradus, ideſt tot gradibus proceditur de vna ad aliam, ex quo videretur ꝙ etiam interris ecclesie debeat stari computationi legali in alijs casibus
82 ꝙz matrimonialibus, † quia ius canonicum solum computat respectu coniugij. xxxv. q. v. ad sedem. ergo in alijs standuz est legi. ar. ff. de iudi. cũ ꝓtor de presump. nõne ꝓ hoc. xxxv. q. v. primo gradu vbi computantur gradus fm leges facit qõ nota. de ap. postremo, sed posset dici ꝙ sicut cõputatio canonica fit soluz respectu matrimonij, ita ciuilis soluz respectu deferendarũ hereditatũ. d. c. ad sedez ibi i legibus si qdẽ hoc nibil aliud, ꝛc. vbi b
aperte dr, vnde quo ad nuptias õ iure ciuili aliq ꝓbient i qrto
83 ꝛ aliqui non, † nã fratris neptẽ ducere non lz q̃ est in quarto fm leges, ꝛ tñ filij duorum fratrum qui etiã sunt in quarto fm leges vt dixi. §. licite iungi possunt. instit. de nup. §. sed nec nepotem, ꝛ
84 §. duoꝛ, † ꝛ sic ius ciuile quo ad nuptias potius ꝓbibet ꝓsonas ꝙꝙz gradus, hoc igitur attento dicendum est ꝙ ꝙnis computatio ciuilis videatur propria attenta numeratione personarum, tamẽ etiam canonica est propria attenta generatione, ꝛ sanguinis ꝓpagatione ꝛ descensu ꝓut in proxima questione, ꝛ ideo extra casum matrimonij vel hereditatis potest teneri ꝙ stabitur computationi cuiuslibet in suo foro vt supra, dixi supra de appellatione si duobus.

85 ¶ † Quero vndecimo, in eo quod. s. dixi. q. vij. ꝙ non connumerantur in arbore nisi quatuor gradus de iure canonico, ꝙz vltra quartum gradum non durat prohibitio matrimonij, an hoc locũ habeat indistincte. respondeo ꝙ inter collaterales omnes concedunt ꝙ sic, per. c. non debet, de consang. sed in linea ascendentium, ꝛ descendentium est varietas, nam Goff. in summa de consang. §. item cum queritur, dicit ꝙ etiam hoc casu procedit. c. nõ debet. Contrarium communiter tenetur, argu. xxxv. q. iij. progeniem, ꝛ duobus capi. seq. vbi dicitur ꝙ olim non solum vsqꝙ ad septimum gradum, sed etiam ꝙtum erat notitia parentele erat prohibitio, ergo ex quo constat alterum ascendentẽ ꝛ alterũ descendentem durat prohibitio. Cal. tamen dicit hic, ꝙ. c. progeniem, intelligitur scõm. c. de consan. ibi sequens, ꝛ illud loquitur disiunctiue. s. ꝙ quis non ducat consanguineam vsqꝙ post septimam generationem, vel quousqꝙ parẽtela cognosci potest. Item ambo illa capitula intelliguntur secundum. c. ad sedem. allega. vbi dicitur ꝙ canones dicentes a consanguinea abstinendũ vsqꝙ quo generatio recordaꝛ, non discordant a canonibus dicentibus ꝙ post legitimam generationez possunt iungi, quia post septimã generationem inter consanguineos nec cõsanguinitas innenitur
86 nec noia graduũ reperiunt. † tz tñ Jo. cal. ꝙ inter ascendentes ꝛ descẽdentes sit perpetua ꝓbitio per. c. in copulatiõe. xxxv. q. iij. vbi sine disiunctione dicitur ꝙ non licet accipere cõsanguineam quousqꝙ generatio recordatur, ꝛ ad idem alllegat predictũ
87 c. de consanguini. † quia ibi precedit negatio disiunctiuam, ꝛ sic stat pro coniuncta. ff. de verb. obliga. si quis ita. de reb. dub. Item qui duocenta. §. virum. xxxiij. distin. maritum. xxxiij. distin.
88 precipimus. de biga. c. j. † ad. c. ad sedem respondet, ꝙ loquitur de collateralibus, ꝛ respicit factum, quia ita est de facto ꝙ post septimã generationem memoria consanguinitatis non retinetur ꝛ pro hoc ꝙ sit perpetua prohibitio in linea ascendentiũ est ter. fm Car. isti. de nup. §. j. ff. ꝺ ri. nup. nuptie. §. ꝓ quas. Car. ꝙ illã l. sequitur istam partem, cum ꝛ canones nõ contradicant specialiter sed generaliter in eo ꝙ olim permittebaꝛ matrimoniuz post
septimum gradum. d. c. ad sedem. bodie post quartum. d. c. non debet, sed debent intelligi de collateralibus, vt iura inribus concordentur. c. cũ expediat de elec. in. vj. hoc tamen non est multũ necessariũ disputare, quia nunꝙ occurrit ꝙ inueniatur aliqs habilis ad contrabendum cum ea que descenderit ab ipso, ꝛ distet vltra quartum gradum, sed tamen non est inutilis disputatio ꝓ intelligenda iura argu. de indi. nouit. quamuis autez perpetuo
89 duret prohibitio vt. s. dixi tñ fit differentia in nominibus, † quia ascendentes dicuntur parentes solum vsqꝙ ad tritauum, ab inde supra dicuntur maiores, descendentes vero dicuntur liberi vsqꝙ ad trineporem, vlterius postriores nominantur. ff. de gradi. l. iurisconsultus. §. parentes, ꝛ hoc de ꝓprio significato. secus autẽ de benigna interpretatione, seu lata, quia tunc omnes ascendentes, vsqꝙ in infinitum dicuntur parentes, ꝛ similiter descendẽtes dicuntur liberi. ff. de in ius voc. quique. §. parentes vbi itã notabiliter intelligit gl. ꝛ ita intelligenda glo. instit. de bono. possess. §. j.
90 † dicens nomine liberorum omnes descendentes contineri, quod est dicendum ex interpretatiõe ꝓut. s. ꝛ ex hoc qz ꝓbitio

matrimonij

matrimonij inter ascendētes ⁊ descendētes est ppetua, sequit vt no.gl.in.d.l.nuptie q si scōam vineret nō posset accipere vxorē contra qō facit,qr nemo cogit̄ ꝙtinere.xxxij.q.j.integritas. sed rñdet Jo.cal.q cogitur pp obstans impedimentum,hoc est pp accidentiā facti,qr sic accideret quoad suos descēdentes, sed tñ pp necessitatem humani generis ꝙseruandi relaxaret̄ dicta pro
91 bibitio,sicut olim.xxxv.q.i.cū igitur.Quero vltimo†qr.s.dixi p xima quest.q prohibitio consanguinitatis respectu matrimonij nō durat inter collaterales vltra quartū gradū,an tollat̄ ēt ꝙsanguinitas.Gof.in sum.eo.ver.Jtē q̄rit̄.dicit q non, pro quo est tex.ff.de pac.ius agnationis.⁊ ideo quoad ius succedēdi durat,
92 ⁊ q̄tū ad alios effectus,†nam prohibitio matrimonij que est de iure positiuo tolli potuit ⁊ mutari,sed nō ꝙsanguitas que est de iure naturali qō est immutabile.v.dist.in prin.alias stricte intelligendo consanguinitatem scōm Car. oēs homes de mundo qui originē hñt abuno sanguine,essent ꝙsanguinei,de quo tactū fuit
93 .xj.q.†Unde scōm Cal. in hac mā est ꝙsiderandū q prohibitio matrimonij triplici iure cauet̄,aliq̄ ex dictamine iuris nālis vt Gene.ij.Relinquat aūt homo patrē ⁊ matrez ⁊c. q̄ auctoritatē intelligit relinquat.i.matrimoniū nō ꝫhat filius cuz matre
94 vel pater cū filia,qr illa est prohibitio de iure nāli,⁊ est rō†qr filius parentibus dz reuerentiam.xij.q.ij.ebron.Eꝫ,vxor est subiecta marito.xxxij.q.v.hec imago.⁊.c.cū caput.Unde repugnantia sequebat̄,q tanq̄ filius subijceret̄ matri, ⁊ mater tāq̄
95 vxor subijceret̄ filio.†Alia phibitio pcedit ex dictamine iuris diuini,vbi phibitio mrimonij iducit̄ vsq̄ ad aliquos scōs grad⁹
96 in.c.gaudemus vidisti,vbi plures enumerant̄ psone.⁊ in.c.lras de resti.spol.†Tertia phibitio processit ex dictamine iuris positiui,vñ olim extēdebat̄ vsq̄ ad septimū.d.c.ad sedem.⁊.c.progeniem.cū si.alleg.hodie vsq̄ ad quartū, p.c. nō dz preallega.
97 †Prima ergo ⁊ scōa phibitio nō est sublata vt in iuribus alle. Tertia vero cū sit in ptāte Pape,potuit corrigi,⁊ mutari, ar. c.i.de cogn.spirit.⁊ in.c.i.de consti.in.vi.bz.n. claues ecclesie ⁊ omnem ptātem iuris positiui,vt in toto ti.de transla. ⁊ in.c.lo lite.de maio.Nec obst.si diceretur antiquos patres ⁊ pastores aut male dixisse quod est absurdum, aut bene dixisse, ⁊ male fuisse imitatū,⁊ effectualiter retrocessum,vt in.c.magne. de vo. ⁊.c.cum quidam.de apo.Ad hoc facit qō hȳ.xxxv.q. fraterni
98 tatis.vbi dr.†Qui aūt dictos gradus mrimonij negauerit,verbum Dei negat in eternū manere.Nam rñdeo q pastores anti qui tpe suo bñ fecerūt in extēdēdo dictā phibitionē vsq̄ ad septimum gradū,vt caritas ampliaret̄ inter homes, q̄ p affinitatez propagat̄,vt in arbore seq. Tpe aūt moderno caritas oblitioni tradita,⁊ pplexitas ex tpis diuturnitate remouet̄, cuz olim etas hominis esset longeuior ⁊ magis conseruatiua,nostra aūt est breuior ⁊ magis productiua, vt pz per exempla noui ⁊ veteris testamenti,non dz ergo reprehensibile iudicare ⁊c. vt in ca. non dz. ⁊ sic tolluntur predicta argu.qr vterq̄ suis temporibus bene fecit,⁊ sic nullus dr retrocedere, nec verbum Dei aliqualiter negare,qr intelligitur illud dictum sine rōne ⁊ per non habentem ptātem vt ibi declaratur. Hec autez moderatio quarti gradus
99 ꝫm Cal.pōt tripliciter suaderi,vz propter cōgruū,vtile,⁊ pp necessarium. Ad primū adducit similitudinē quatuor elementorū ⁊ humorū qui sunt in corpe humano,vt in.d.c.nō dz.†Ad ꝫm inducit,qr vt statim dicebam,vltra quartum gradum, lz re vera sit consanguinitas, cum illa nunq̄ tolli possit, tamen est cōiter tradita oblitioni,⁊ sic caritas inuenitur extincta, ⁊ ideo per affinitatem vtiliter suscitatur.xxxv.q.j.c.j.⁊.c. cum illud. quod erat fortissimum arg.⁊ ꝫrium vz de caritate.Ad tertium vz qō fuerit necessarium adduci perplexitatem predictam propter tēporis diuturnitatem ⁊ multitudinem personarum, vnde sequebatur q plerūq̄ legitime coniugati separabantur, ⁊ illegitime iuncti sic remanebant,cum scōm ipsum sit casus imaginabilis ⁊ possibilis quod quis habeat attinentiam vltra quartum graduz xxx.milia personarum.imaginando q quis habeat decē filios. quilibet illorum decem filios habeat, ⁊ sic centum persone in secundo gradu.Ille centuz persone habeant decez pro quaq̄, ⁊ sic mille in tertio gradu.Iste mille habeant decez pro quaq̄, ⁊ sic decem milia in quarto gradu.totidem possunt imaginari in
100 linea ascendentium, ⁊ totidem in linea transuersalium.†Ex quibus dubitatur vltimo nunquid ista prohibitio consanguinitatis habeat locum inter indeos.Respondeo,quod prima ⁊ secunda prohibitio scilicet de iure naturali ⁊ diuino habet locuz, cum ipsi subiecti sunt, vt in.c.quanto. ⁊ gaudemus. de diuort. Et ideo per ecclesiam ad id astringuntur.xxviij.q.i.sepe. ⁊ de inde.iudei.el.ij. Non ob.eo qō fortis sint.ij.q.i.multi.⁊.c.a no bis.ij.de sen.excō.qr q̄tum ad predicta iura nō sunt fortis,vt locis pāl.⁊ sic habes arborem consanguinitatis expeditam.

ℂ Incipit arbor affinitatis.

❦ SVMMARIVM ❦

1 Affinitatis varia diffinitio.
2 Affinitas per fornicariam copulam contrahitur.
3 Affinitas secundum.ll. quoad quid non inducitur, nisi nuptie intercedant.
4 Statutum si dicat,q affines compromittere teneantur de quo affine intelligatur.
5 Affinitas qūo cum consanguinitate concurrat.
6 Affinitas nulla inter consanguineos viri ⁊ mulieris oritur. Vir ⁊ vxor affines non sunt sed affinitatis causa sunt.
7 Affinitas qūo cum publica honestate concurrat.
8 Affinitas qūo sine publica honestate sit.
9 Affinitas per pollutionem extraordinariam nō ꝫhitur.
10 Affinitas vt ꝫhatur sufficit emissio seminis viri in loco debito.
11 Affinitas ꝫhatur per copulam ēt cum inuita habitam.
12 Inhonestum grauare honestum non dz. Fornicatio illicita est quacūq̄ intentione sequatur.
13 Opera bona malorum in se bona sunt licet accepta non sint.
14 Affinitas vnde dicatur.
15 Affinitas est perpetuum matrimonij impedimentum. Uxore mortua vir aliquam de vxoris consanguinitate in vxorē recipere non potest.
16 Affinitas per mortem non tollitur.
17 Statutum q affines compromittere teneantur, an intelligatur de affinitate presenti vel preterita.
18 Cessante causa finali effectus cessat.
19 Mors omnia soluit.
20 Affinitatis genera quot sint ⁊ qūo cognoscantur. Persona addita persone per carnis copulam genus attinētie ⁊ non gradum mutat.
21 A consanguineis vxoris sicut a propꝛijs abstinendum est. Persona addita persone per carnis propagationem graduz ⁊ non genus mutat.
22 Affinitatis genera vltra primum non attenduntur.
23 Consanguinitatis prohibitio sicut intra quartum gradū restringitur,ita ⁊ affinitatis.
24 Affinitatis arbor qūo formetur.
25 Affinitatis arbor a quo inuenta.
26 Cognatio nulla est inter affines.
27 Affinitas ex consanguinitate mediante copula oritur. Affinitatis genera qūo cognoscantur.
28 Affinitatis gradus quibus regulis cognoscatur.
29 Pater ⁊ filius in matrem ⁊ filiam in vxorem accipiunt. Fratres duos sorores duas in vxorem accipiunt. Matrimonij prohibitio inter affines perpetua est.

Rbor ista affinitatis per

octo questiones explicatur. Uz primo quid sit affinitas. Secundo vnde dicatur. Tertio an sit perpetuum impedimentum. Quarto quot sint genera affinitatis, ⁊ quomodo cognoscantur. Quinto qualiter formetur arbor.⁊ ibi tangitur quis eam adinuenit. Sexto quibus regulis cognoscantur affinitatis gradus. Septimo an inter ascendentes ⁊ descendentes sit perpetua prohibitio affinitatis. Octauo secundum Card. de facti questione, an relictus sororis possit contrahere cum relicta fratris.†Ad primum igitur respondeo q affinitas varie diffinitur secundum Azo.in summa.C.de nupt.vno modo. Alio modo diuerso secundum eundez in sum. Institu.de gradib. Alio etiam modo secundum Goffre. Hostien. in sum.in hoc titulo. Unde cum in omnibus rebus periculosa sit diffinitio.ff.de regul. iur. omnis diffinitio periculosissima est in tanta varietate. Pro intelligentia tamen omnes in vnum concordando dicendum est quod affinitas est proximitas seu attinentia ex copula proueniens, per quam consanguinei mulieris efficiuntur affines viri,⁊ econuerso. ⁊ est affinitas impedimentum matrimonij.eod.titu.non debet.vt dicetur infra. q.iij.et.iiij.⁊ hoc si est primi generis.secus si secundi vel vlterioris,vt infra dicetur,⁊ secundum Papiam affinitas dicitur proximitas seu propinquitas eorum qui prius fuerunt extranei. nō

minus tamen per hoc sequitur quin inter consanguineos possit
2 oriri affinitas,† cum ét per fornicariam copulam contrahatur
de eo qui cogn. consangui. discretionem. vbi glo. ꝛ c. penulti. ꝛ
fi. eo. titu. ꝛ hoc ſm canones, qui considerant vnionem carnis
3 per copulam.† sed ſm leges non videtur induci affinitas nisi in
terueneriint nuptie. ff. de gradib. non facile. §. affines. ꝛ §. scien-
dum. de quo dictum fuit in. d. c. discretionem. Est tamen dicen
dum q ét secundum leges respectu prohibendi matrimonij sur
git affinitas ét ex copula fornicaria. pro hoc gl. in. d. §. affines.
ꝛ argu. ff. de ritu nupt. ꝛ nihil. ꝛ l. adoptiuus. §. seruiles, sed quo
ad hereditates deferendas ꝛ tutelas, ſm gradum propinquita-
tis, vt insti. de bono. possess. §. sunt autem. ꝛ ne quis cogatur ad-
uersus affinem dicere testimonium. ff. de gradib. iurisconsultus.
in prin. ꝛ de testib. l. iij. non ꝯbitur affinitas sine nuptijs, vt. d. §.
sciendum. ꝛ §. affines. pro hoc nota Hostien. in sum. de affin. in
prin. ꝛ gñaliter vꝫ posse dici q quum queritur de affine quoad
oēm alium effectum preterqꝫ quoad prohibendum matrimoniū
requirunt nuptie, cum lex hoc expresse dicat, nec canon ꝯdicat
4 nisi respectu matrimonij,† ꝛ sic si statutum dicat, q affines co-
gantur compromittere vel quid simile, dz intelligi de affine me-
diantibus nuptijs, lz ét congrue posset distingui sicut dictum est
in computatione graduum consanguinitatis in arbore ꝓmo,
quest. ix. ꝛ x. ſ. q in foro ciuili requirantur nuptie, sed in foro ca
nonico non. ꝛ ex hoc qꝺ dixi ét ex fornicaria copula affinitatem
5 oriri,† infertur q quandoqꝫ concurrit affinitas cū consanguini
tate, nam si quis cognoscit consanguineam suaz, oritur affinitas,
adeo q consanguinei ipsorum propter hanc copulam efficiunt
affines mulieris ꝛ econuerso. eo. titu. quod super. ex quo enim
vir ꝛ mulier sunt vna caro per sanguinis commixtionem, ét illici
tam, non põt aliquis esse propinquus vni quin sit alteri. xxxv. q.
6 x. fraternitatis.† Inter consanguineos añt viri ꝛ mulieris nul-
la oritur affinitas. d. c. quod super his. vnde pater ꝛ filius cõtra
hunt cum matre ꝛ filia, ꝛ duo fratres cum duabus sororibus vt
ibi, vir autem ꝛ vxor seu qūocunqꝫ carnaliter coniuncti, non effi
ciuntur affines, sed sunt causa affinitatis, vt no. glo. ff. de ꝓcura.
l. sed ꝛ be. in prin. ꝛ not. ſ. de procurat. constitutis. alias si inter
eos oriretur affinitas, sequeretur q quis non posset contrahere
cum ea quam carnaliter cognouit, contra id qꝺ habetur de eo
qui dux. in matri. c. significasti. Item est rō quare non efficiant
affines, qz per copulam efficiuntur vna caro, de biga. debitum.
vnus añt ꝛ idez sibi non põt attinere, qz attinentia supponit plu
7 ralitatem personarum, vt in arbore proxima. q. viij.† Ex his vꝫ
quomodo concurrit affinitas cū consanguinitate, concurrit etiā
cum publica honestate, vt si quis cognoscit sponsam suam, nam
ex sponsalibus surgit publica honestas. ꝛ idem ex matrimonio
8 de presenti. de sponſ. ad audientiam. ꝛ c. vno. in. vj.† Quãdoqꝫ
tamē est affinitas sine publica honestate, vt si quis cognoscit nō
sponsam nec in vxorem acceptam, quandoqꝫ honestas publica
sine affinitate, vt si nondum cognouit sponsam. vnde si mortua
vxore tua velles per dispensationem contrahere cum eius ꝙsan
guinea, oportet vt fiat mentio de duplici impedimento. ſ. affini
tatis ꝛ publice honestatis, argu. de vſu pal. ex tuarum. de obser
uat. ieiun. c. fi. ꝛ c. j. ꝛ quod ibi no. tamen ſm Cald. rescriptum
non esset vitiosum, si modo faceret mentionem de matrimonio,
quod olim fuit consummatum cum consanguinea. naz eo tempore
declaratur vtrunqꝫ impedimentum affinitatis. ſ. ꝛ publice bone
statis, secus autem si solummodo impetraretur non obstante af
finitatis defecta, per argu. predicta, quod est not. Per premis
sa etiam infertur, q quandoqꝫ circa easdez personas plures cō
currunt attinentie, de quo in Specu. de consangui §. j. vbi po-
nuntur isti versus, Pate nepos frater, dixit puero sua mater. ve
rum dicebat, si quis scit soluere soluat. Quod quidem exemplū
oportet verificari per incestum verbi gratia si P. ex matre sua
suscepit filiaz, puta B. ꝛ sic est frater ꝛ pater B. deinde Ber
ta crescente ex ea ét suscepit filium, puta P. qui est filius Ber
te, que quidem B. dixit hec verba erga dictum P. filiuz suū,
q. ſ. iste P. erat sibi filius, erat frater, ꝛ erat nepos. in hoc exē
plo declarando B. glo. mirabiliter vexatus est, nesciens inue-
nire qūo posset declarare ꝛ problema istud soluere, vnde scribit
quodammodo miraculose sibi in somnis reuelatū propter quas
dam orationes a se dictas q problema predictum poterat veri-
ficari per adoptionem, vz, q si frater ex sorore suscipiat filium,
iste filius ad ipsam sororem eandemqꝫ matrem, sine dubio filius
ꝛ item nepos, qz filius fratris eius, sed frater eius mulieris esse
non põt ſm eum, nisi per adoptionem, qz pater istorum fratris
ꝛ sororis adoptauerat hunc puerum in filium. Hec sua exem-
plificatio ꝛ difficultas, ꝛ in somnis reuelatio cum reuerentia nō
est vera, qz problema loquitur de attinentia naturali, non autez
legali. Exemplu z ergo ita declara, iste quidē P. est filius B.
Item est frater B. qz P. qui Bertam genuerat ex communi
matre, genuit ét hunc puerum ex B. ꝛ sic ét B. ꝛ iste puer eius
filius geniti sunt ex eodem patre, ꝛ sic sunt fratres. Vltro iste
puer est nepos B. qz genitus ex fratre suo. ꝛ sic solutio proble-
matis pz. Item dictus P. similiter est pater ꝛ auus ꝛ auunculus
ipsius pueri, quod pz per se. Preter predicta etiaz pz ex eo
quod dictum est, affinitatem ex copula insurgere, q inter virgi
nes non põt induci affinitas, nisi ergo vir ꝛ mulier carnali copu
la misceantur, quanrūcunqꝫ sit matrimonium celebratum nō suf
ficit ad propositum. xxvij. q. ij. lex diuina. de eo qui cogno. con-
9 sang. fraternitati.† Et per ibi notata ét declaratur q requirit
vera copula, vnde pollutio extraordinaria quecunqꝫ sit, vel ex
tra naturam vel contra naturam cum masculo vel femina in lo-
co non inducit affinitatem. xxxv. q. iij. extraordinaria. de sponſ.
c. vno. in. vj. per archi. Ad idez. xxxij. q. vij. adulterij. ꝛ c. vsus
nec hic pro nunc disputatur quod tangitur in. d. c. fraternitatis
10 † nūquid. ſ. requiratur sanguinis cōmixtio vtriusqꝫ vel sufficiat
alterius tantum, nam ſm communem opinionez sufficit emissio
11 seminis viri in loco debito.† ex ipsa igitur vera copula indistin-
cte surgit affinitas, ét si sit habita cum inuita. de eo qui cogno.
consangui. discretionem. ꝛ idem si cum ignorante ꝛ dormiente,
vt ibi not. ꝛ argu. xv. q. i. inebriarunt, ꝛ in sum. per Hostien. de
sponſ. §. qualiter. Non ob. autem supradictis, q commistio ha-
bita cum inuita, tanquam res inhonesta, non debeat causare af-
finitatem que est honesta, ꝛ per leges, ꝛ canones, immo ét natu
12 raliter approbata,† cum inhonestum non debeat generare ho-
nestum. xvj. q. j. legi. ꝛ argu. j. q. j. cum Paulus. Quod autem
fornicatio seu illicita copula sit damnata, quacunqꝫ intentione
sequuta sit probatur. xxxij. q. ix. nemo blandiatur, nam respon-
deo q illicita copula non est que operetur principaliter istā affi
nitatem, sed commistio sanguinis, que necessario sequitur ex co
pula siue licita siue illicita inducit hoc, nam quicunqꝫ sit instin-
13 ctus ſm naturam suam operantur,† vnde bona opera malorum
necessario in se bona sunt, lz accepta non sint, vt habetur in. c. ve
stra. de cohabit. ꝛ in. c. firmiter. de sum. trini. Cum ergo affini-
tas inducatur ex sanguinis commistione ad istum effectum in-
ducendum, nihil aliud queri oportet, qꝫ si proponatur cōmistio
sanguinis vel ne.
14 ¶ Item quero secundo principaliter † vnde dicatur affinitas.
Respondeo qz vna cognatio ad alterius finem accedunt. ff. de
gradib. non facile. §. affines. quod est dicere, qz duo cognatiōis
diuerse appropinquantur ꝛ iunguntur per affinitatem, que sur-
git ex copula prout. ſ. ꝛ cōponitur affinis ex ad ꝛ finis, ꝛ d. mu-
tatur in f. secundum derivatores, ꝛ B. glo.
15 ¶† Quero tertio in eo quod dixi. ſ. q. j. in princi. q affinitas est
impedimentum matrimonij, an sit perpetuum? Respondeo q
sic, adeo q etiam mortua vxore vir non potest accipere aliquam
de consanguinitate ipsius vxoris vsqꝫ ad quartum graduz, ꝛ ecō
uerso. xxxv. q. x. fraternitatis. ꝛ in. c. non debet. de consangui.
Nec ob. iij. q. vij. in ver. affinitates. ꝛ ff. de postul. l. iij. §. j. quia
16 secundum not. in. d. c. fraternitatis.† verum est q affinitas per
mortem non tollitur, adeo q etiam secundum leges durat impe
dimentum nuptiarum vxore defuncta. insti. de nupt. §. affinita-
tis, sed quo ad effectū vt prohibitus postulare, possit postulare
per se ꝛ coniunctis, ꝛ sic affinibus, requiritur q affinitas sit pre-
sens, vt in contrarijs, vt not. glo. in. d. §. affinitatis. q non est affi
17 nitas dissoluta, licet dissolutum sit matrimoniuz.† ꝛ sic facit ad
statutum, quo cauetur q affines cogantur compromittere, vt in
telligatur de affinitate presenti non preterita, vel ſm Car. iuxta
ea que dicta sunt in arbore precedenti. qō. j. in foro suo stabitur
huic iuri. nam ſm canones intelligetur indistincte de affinitate
presenti ꝛ preterita per. d. c. fraternitatis. In foro autem ciuili
solū intelligetur de presenti, excepta causa matrimoniali, vel ét
fortius secundum eum sustineri posset in vtroqꝫ foro, quod indi
stincte intelligitur de preterita ꝛ presenti, post quam ius canoni
cuz ita declarat, ꝛ ius ciuile non contradicit, nisi in illo casu vbi
criminosus admittitur ad postulandum, argu. in. c. j. ꝛ quod ibi
no. de no. oper. nun. ꝛ sic dicit se vidisse publice terminari, ꝛ cū
18 hac transit Bal. de Cal.† respondendo ad obiecta, q. ſ. cessan
te causa cessat effectus. de renuntia. post translationem. de ap-
pel. cum cessante, qz intelliguntur de causa finali, non autem de
efficiente. Exemplum materialiter ponitur, si magister fabrica-
bit domum cessante causa efficiente. ſ. magistro, non cessat edi-
ficium

ficium. Item in affinitate semel inducta, licet cesset causa efficiens, scilicet viri, & mulier non, iste effectus non cessat. & sic tol-
19 litur aliud argu. † q̃ mors omnia soluit. de peniten. distinc. j. a morte, q̃ intelligitur de illis que non sunt in esse producta.

¶ Quarto quero in eo quod dixi supra. q. i. in prin. q̃ affinitas
20 impedit matrimonium solum in primo genere † quot sunt genera affinitatis, & quomodo cognoscantur. Respondeo q̃ multa possunt esse, de quo infra ea. q. cognoscuntur autem per hanc regulam persona addita persone per carnis copulam mutat genus, sed non gradum, & dic genus. s. attinentie, q̃ si ille, qui mihi est consanguineus cognoscit aliquam, illa mihi efficitur non cõsanguinea sed affinis in primo genere, & sic mutatur genus, sed non gradus, q̃ quoto gradu ille erat mihi consanguineus, toto illa efficitur affinis. xxxv. q. v. porro. & qõ. iij. de propinquis. &
21 c. nullam. ad hoc supra eo. c. i. vbi habetur, † q̃ equaliter abstinendum est a consanguineis vxoris, sicut a propijs, & sic attinet eodem gradu, persona vero addita persone per carnis propagationem mutat gradũ & non genus, q̃ si est mihi consanguineus, pone in secundo gradu & linea equali, & generans filium, ille est in eodem genere quo est consanguineus, sed non in eodem gradu, q̃ vbi tu es mecum in secundo, ipse est in tertio, vt patet in arbore precedenti. q. viij. vnde versus, mutat nupta genus, sed generata gradum. & sic habes exemplum primi generis. sed si illa que fuit cognita a consanguineo meo cognoscitur ab alio nõ meo consanguineo, ille efficitur mihi affinis eodem gradu quo ipsa, sed non eodem genere, immo vbi ipsa erat mecum in primo genere, ipse est mecum in secundo, & sic si iste factus mihi affinis in secundo genere aliam cognoscat, illa erit mihi in tertio genere, & in eodem gradu, & sic vlterius addendo huic personam per
22 carnis copulam, erit mihi illa persona in quarto genere, † que tamen genera affinitatis non attenduntur vltra primum, vt in. c. non debet. de consangui. de quibus etiam ponit Azo in sum. C. de nupt. q̃ per ipsa genera illaqueabantur homines, & intricabantur matrimonia vt dixi in fine arboris precedentis, tamen antiqui canones habuerunt considerationem caritatis amplia-
de. xxxv. q. i. cum igitur, que ratio propter predictam perplexi-
23 tatem, est sublata per. d. c. non debet. † sicut autem per. d. c. restringitur prohibitio consanguinitatis intra quartum gradũ, ita etiam affinitatis, vt infra patebit in arbore. Quomodo autez cognoscantur gradus affinitatis, satis colligitur ex predictis, & declarabitur in arbore statim designanda.

24 ¶ † Quero quinto quomodo formetur arbor affinitatis. Respõdeo, q̃ in medio ponende sunt quatuor cellule vna sub alia. In prima scribitur primus gradus. In secũda secundus. In tertia tertius. In quarta quartus. A dextris huius linee est alia linea etiam continens quatuor cellulas, vnam sub alia, in quarum prima est frater. In secunda fratris filius. In tertia fratris nepos. In quarta fratris pronepos. iuxta hanc est alia etiam continens quatuor cellulas, in quarum prima est vxor fratris olim relicta. In secũda vxor filij fratris. In tertia vxor nepotis fratris. In quarta, vxor pronepotis fratris. iuxta cellulam vxor fratris olim relicta, est cellula in qua, est relictus relicte fratris. A sinistris est linea continens quatuor cellulas, vnam sub alia, in quarum prima est soror. In secunda sororis filia. In tertia sororis neptis. In quarta sororis proneptis, iuxta hanc lineam est alia linea continens quatuor cellulas, vnam sub alia, in quarum prima est vir sororis olim relicta. In secũda, vir filie sororis. In tertia, vir neptis sororis. In quarta vir proneptis sororis. Iuxta cellu-
25 lam vir sororis olim relictus, est cellula, in qua est relicta relicti † sororis. & est completa formatio arboris. in qua si querat̃ quis inuenerit eam. Respondeo q̃ fuit inuenta vsu magistrorum, nõ autem institutione iuris conditorum, quemadmodum precedẽs arbor, sed bene eadem ratione, vt clarius pateret ex ostensione ad oculum. Hic ergo est considerandum q̃ ponũtur in linea media illa verba primus gradus, secundus gradus &c. & non dicit affinitatis, q̃ illi gradus sunt potius consanguinitatis, quod patet, q̃ frater & soror a lateribus positi sunt in primo gradu consanguinitatis in prima cellula. In secunda filij duorum fratrum, id est fratris & sororis, sunt in secundo gradu consanguinitatis. & sic vt in arbore posita supra. qõ. viij. gradus ergo affinitatis per
26 se nulli sunt. ff. de gradi. l. iiij. §. gradus, quod intellige proprie q̃ gradus accipiatur ratione naturalis cognationis. † sed inter affines nulla est cognatio, & ideo improprie dicuntur gradus affi-
nitatis. ff. de gradib. l. iurisconsultus. in prin. & no. in. d. c. non debet. vnde computantur accessorie secundum gradus consangui-
27 nitatis. † nam etiam affinitas oritur ex consanguinitate, median-
te copula carnali, vt supra. q. i. & ij. genera antez affinitatis cognoscunt̃ in arbore per quasdam lineas, que superius ducuntur ab vna cellula ad aliã. Et primo ducitur vna linea a cellula frater, & finit in cellula vir sororis, & in ea scribitur primũ genus affinitatis. frater enim & vir sororis sunt in primo genere. similiter a cellula sororis ducit̃ linea, q̃ finit in cellula vxor fratris, in qua ẽt linea scribitur primum genus affinitatis, naz soror & vxor fratris sunt affines in primo genere. ducitur ẽt alia linea a cellula relictus relicte fratris, ad cellulam relicta relicti sororis, in qua linea scribunt aliqui secundum genus affinitatis, & male, nam oz scribi quartum, q̃ iste sunt in quarto genere, per ea que dixi. q. proxima. Sed si vis habere secundum genus duc lineam a cellula vxor fratris olim relicta, ad cellulam vir sororis, cum enim vir sororis sit fratri in p̃ genere vt modo dixi, ergo vxor fratris q̃ sibi adiungitur per copulam mutat genus, & sic est in secũdo genere per id quod dictus est in. q. proxima. s̃. Si vere vis habere tertium genus, duc lineaz a cellula relictis relicte fratris ad cellulam vir sororis, cum ei vxor fratris sit viro sororis in secundo genere vt nũc dixi, ergo ipse erit in tertio genere. Per hec vides quare in cellula vxor fratris, ponit̃ olim relicta, & similiter in cellula vir sororis, dicitur olim relictus, vt denotetur q̃ isti cuz diuersis habuerunt copulam, quod demonstrant due extreme cellule ab vtroq̃ latere scilicet relictus relicte fratris, & relicta relicti sororis, in cellulis autem alijs non ponitur verbum relictus, vel relicta. q̃ pro exemplo diuersorum generum affinitatis sufficiunt premisse cellule. Sed si sub cellula relictus relicte fratris poneret̃ cellula filij fratris, tunc in cellula vxor filij fratris debet dici olim relicta, & sic de alijs. Ex his patet quare in extrema cellula a dextris dicitur relictus relicte fratris, & a sinistris relicta relicti sororis. Posset tamen in istis duabus sic dici. In altera vir relicte fratris. In altera vxor relicti sororis, nec sequeret diuersitas, sed importaret idez, quia iste sunt in quarto genere, dic sed ideo cõpilator arboris vsus est hoc verbo relictus & relicta, ad aperiẽdum intellectum vltra progrediendi etiã ad quintum genus affinitatis, si quis vellet imaginari, que quidem genera licet sint sublata post primuz vt dixi, tamen nõ inutiliter referuntur ad cognoscendam antiquitatis rationem secundum Cal. argu. de iudi. nouit, & not. de consti. c. j. de nominibus autẽ quibus appellantur affines, habetur. ff. de gradibus. l. quarta. §. nomina. trigesima quinta questione quinta, quod autem.

28 ¶ † Quero sexto, quibus regulis cognoscantur gradus affinitatis. Sol. patet ex premissis vz, q̃ per carnalem copulam viri & mulieris inter consanguineos mulieris & virũ, & consanguineos viri & mulierem oritur affinitas primi generis & eius gradus cuius est consanguinitas, & notanter dixi viri & mulieris, non soluz viri & vxoris, per id quod dixi supra. q. i. Reliqua exempla arboris per hec remanent declarata, nam frater & soror sunt in primo gradu consanguinitatis, & sic vxor fratris est sorori in primo gradu affinitatis, & econuerso maritus sororis est fratri. Filia sororis est fratri in secundo gradu consanguinitatis, sic & maritus eius est ipsi fratri in secundo affinitatis. Item nepos sororis est fratri in tertio consanguinitatis. eius vxor in tertio affinitatis. Itẽ pronepos est in quarto consanguinitatis, similiter eius vxor in quarto affinitatis, & econtra. Sed si pronepos generaret filium cum ille sit in quinto consanguinitatis ad primum gradum, ita esset eius vxor in quinto affinitatis. & similiter si generaret filiam vnde relictus sororis posset hanc accipere in vxorez, & econuerso. ex his infert Joan. and. q̃ stat simul q̃ ego sim tibi affinis, & filius quem procreo non erit tibi affinis, sed consanguineus, nam si ex consanguinea tua filium procreo, ille non affinis sed consanguineus tuus est, & sic mutat genus attinentie. Quandoq̃ etiam nihil tibi attinet, puta si maritus consanguinee tue ex alia filium procreat, ille nec consanguineus, nec affinis tuus est. Quandoq̃ iste procreatus mutat gradum, & non genus, vt si tu cõsanguineus vxoris mee procreas filium ille est mihi affinis sicut tu, sed non semper eodem gradu. nam si tu & vxor mea eratis consanguinei in gradu equali & linea, licet tu sis mihi affinis in secundo ipse filius est in tertio. Quãdoq̃ iste procreatus nec mutat genus nec gradum, vt si tu & vxor mea eratis consanguinei in tertio gradu sed linea inequali, & vxor mea erat remotior a stipite, si tu procreas filium, ipse etiam erit affinis meus in tertio sicut tu. Infertur etiam secundum Joan. and. q̃ non sequitur ego & tu sumus affines, & ego non possum accipere filiã tuã, ergo nec tu meam, q̃ si habeo consanguineam tuam in vxorem, tu potes contrahere cum filia quam habui ex alia vxore, q̃ vt supra dixi. j. q. inter consanguineos viri & mulieris nulla oritur

29 affinitas † hinc est q̄ pater ⁊ filius accipiunt matrem ⁊ filiaz in vxorem,⁊ duo fratres duas sorores,in.c. quod super de consangui.sed ego non possum contrahere cū filia tua si erit intra quartum gradum consanguinitatis cum vxore mea defuncta.

30 ¶ †Septimo quero,an sicut inter ascendentes ⁊ descendentes est perpetua prohibitio consanguinitatis,vt in proxima arbore. q.xj.ita etiam sit inter affines perpetua prohibitio.Respondeo sic.ff.de gradi.Liij.§.hoc itaq̄,vbi dicitur eos qui inter se affinitatis causa parentum aut liberorum.

¶ Deficit hic finis huius.vij.questionis,⁊ tota octaua questio q̄ hucusq̄ in manu scriptis exemplaribus non inuenimus.

FINIS

Tractatus legitimationuz per

Monarcham ⁊ Eximium iuris vtriusq̄ doctorez dominum Antonium de Rosellis editus.

¶ Prefatio cum diuisione Tractatus.

SVMMARIVM

1 Legitimationis materia a iure antiquo incognita.
2 Doctorum vbi est copia,ibi opinionum diuersitas.
3 Actus actiuorum est in patiente dispositio.

1 Naturaliū ius multis legum doctoribus nō cognitum. †Nam digestoruz conditores parū de ipso ⁊ pene nihil senserunt.Et tā breui ac vniuersali verborum cōpendio ab inuentrice promulgatione p latum est q̄ inducente multas cōtinuo natura varietates occurrētibus particulariter dubijs minime sit,inuentum. ¶ †Iōq̄ multa magistrali

2 visa sunt indigere doctrina . Et ipse vidi maxime nostri tēporis professores diuersas sententias ⁊ plurimas disputationes ⁊ dubia superaddere. ¶ Occurrere qbus anhelans,ego Antonius iuris vtriusq̄ professor natus quondā domini Roselli de rosel. legum doctoris famosi. Decreui libellum componere quo materiam lucide liquidarem,⁊ hunc libellum legitimationum tractatum statui nuncupari, ab ipso nomine sumpto subiecto materie.Est enim potissimus tractatus in quo naturales quibus modis perueniant ad legitimos , licet illorum similis sermo sit , qui nec naturaliū digni sunt,sicut dicemus,appellatione. ¶ Et prolatā formam triplicem ad dictū ius legitimoruz perueniendi ipsis legibus adinuenio.Ita libello triplici hoc opusculū diuidere libuit.Cuius qdē q̄ pars nobilior est q̄ de matrimoniali dispo-
nit legitimatiōe.Igit liber primus erit mihi ac libellus primus de ipsis legitimis matrimonio subsequente. ¶ Scōs de legitimis principū clementia. ¶ Tertius de oblatis curijs ciuitatuz quo legitimoruz eius causaī existentia. ¶ Insuper sicut vnum quodq̄ eos formatum quatuor ex causis constitit,ita libellū omnē in quatuor partes diuido . Primo querens cā que sit legiti-
mationis efficiens.Secundo q̄ ipsius sit cā materialis vel subie-
3 cta.† cum teste pho , actus actiuorum sit in patiente dispositio. Tertio que causa sit formalis eius. cum forma sit dans esse rei. Vltimo qualem prestet effectum ad finem vniuscuiusq̄ separatim tribuens,⁊ non mixtim debitas questiones.

¶ Liber primus de legitimis subsequente matrimonio.
Et primo de causa efficiente legitimationis.

SVMMARIVM

1 Simplicia in prin.tradita facilioꝛe prestant aditū ad difficilia.
2 Legitimatio per matrimonium triplex est.
3 Legitimationis causa efficiens que sit.
Argumentum ab antecedente destructo an procedat.
4 Intellectus.l.cum quis.C.de naturalibus liberis.
5 Cesar an disponere possit quod ingredientis monasterium vitiū naturalitatis purgetur.
6 Cesar an possit approbare mrimoniū ab eccl'ia nō approbatū.
7 Ciuitates non recognoscētes superiorem an possint circa legitimationem principaliter disponere ⁊ iudicare,vt per sequutū matrimonium filij spurij legitimentur.

Accipienti igitur mihi exponere iura legitimationis . ita maxime videnti tradi commodissime posse,† si primum puta euidentse loco quedaz lenia ac simplicia omnibus prefatis fuerint,deinde diligentissima ac exactissima singula grauiora tradantur particularia . Est igitur premittendum qui naturales sint,qui legitimi,⁊ qui spurij, que q̄ late dixi.j.in materiali causa in qōne,an clericus in minoribus constitutus, ideo pretermitto. ¶ Sed primo videnda sunt,vnde ét hoc colligitur

2 vnde hec precesserit differentia.Itē est aduertendū † q̄ triplex est per matrimoniū legitimatio. Prima per verus subsequens matrimonium de qua cōiter iura loquunt . Secunda est p matrimoniū putatiuz de qua loquit tex.in.c.q̄ nobis. qui fil. sint legiti. Tertia que fit per matrimoniū presumptū,de qua loquit auc.itē si quis.la.ij.C.de natu.libe. ¶ His igit premissis descē dens ad particularia.⁊ primo ad cām efficientem . Quero q̄ sit

3 huius legitimationis efficiēs cā,vī dōm quod ius ciuile, † Nā ab eo processit dōia naturalis atq̄ legitimi.vt in auc.qui.mod. na.effi.sui.§.natura.ergo cū sit cā ligaminis vel vinculi , oz esse cā restitutiua ⁊ efficiēs legitimationis.extra de reg.iur.c.j.⁊ in c.vnūquodq̄.de reg.iu.lib.vj. ¶ In ꝓmiz facit q̄ sola efficiēs cā sit ius canonicū.Nā cū hec legitimatio presteī mediāte actu spiritualis matrimonij,⁊ de ipso disponere sit solius pape.Sequitur qđ postq̄ sola ptās cause causantis ē in solo papa,sic ét huius cāe causato sumpto argumento ab antecedente destructo.⁊ sic istā partem firmat Hosti.in.c.per venerabilē.qui fil.sint legiti.Hanc opiñ.segtur do.meus do. Anto.de but. in qōne,an

4 imperator legitimet in terris ecclesie † vbi dicit q̄ si dispō.l.cuz quis.C.de natu.lib.nō esset per ius canonicum cōprobata,p.c. tanta.q fi.sint legi.certe talis modus legitimandi non teneret. Ego vero in ista.q.ita dicerē qđ interdū Cesar vult aliqué legitimare si interuenerit actus aliqs spiritualis, nō tñ de ipso actu spirituali vel ꝫ ipsum aliqd disponit, sed solum de legitimatiōe, tunc credo q̄ imperator possit legitimare , ⁊ ipse sit efficiens cā .l.fi.§.fi.⁊ quod ibi no.de episc.⁊ cle.vbi dī q̄ per ingressuz monasterij purgatur vitium , quo mediāte filius poterat exheredari,⁊ lz ingressus ibi sit spiritualis,non tñ disponit de ingressu,sed de ipso actu exheredandi.⁊ ideo crederem id tenere ét non sequata alia speciali approbatione,non.n.disponitur de materia spirituali,lz ad esse temporalis sit necesse antecedere spirituale, ⁊ hoc decidunt doc.nostri.C.de episc.⁊ cle.l.fi.⁊ ibi Jaco. but. vt ibi refert Bal.in q.dicit statutum q̄ filio adoptaro religionem ingresso.⁊ no. Bar.in.l.fi.C.de pact. in simili.q. ⁊ per ez C.de iudi.l.quoties.ff.solu.mat.l.titia.⁊ ideo vt dicā in.q.predicta.an imperatori in secundo libello in cā efficienti salua reuerē

5 tia dñi mei crederem tenere dispositionem.l. cum quis sine speciali approbatione.c.tanta.† iō posset princeps Cesar dispone re q̄ aliquo ingrediente monasterium vitiū naturalitatis purgaret ⁊ valeret dispositio ex generali approbatione, de qua.x.di. si in aduntoriū,⁊ hoc ponderauī anno isto casum in.c.j.de iura. calū.vbi antecedens princeps regrens actum spiritualez super eo ét disponet.Si tñ de actu principaliter disponeret, tunc forte non valeret,nisi forte secuta speciali approbatione. ita intelligo Hosti.⁊ do.meum.non enim pōt disponere in sibi non subiecta materia,nec qñ disponit de ea ad ipsam extenditur generalis approbatio,sed regritur specialis.⁊ ita pōt loqui text. in.d. c.j.de iura.calū. Nam generalis locuz hz quando disponit pn ceps in sibi subiecta materia. Nam si non est expresse a papa ꝫ dictum extenditur ét ad terras ecclesie.Et ideo quatenus princeps videtur velle q̄ in hoc matrimonio interueniant documen

6 ta dotalia vel dos non tz talis dispositio , vt dicam infra causa formali in.q.an requirantur instrumenta dotalia.† ideo dico si vellet iudicare aliquē legitimum approbando matrimoniuz ab ecclesia non approbatum,vt cum coniuncto in tertio gradu,vel vellet aliquem illegitimum iudicare reprobando matrimonium ab ecclesia approbatum,vt in casu.l.⁊ si contra.C. de nupt. ⁊.l. paulus.alias.l.eum qui.de sta.homi. Nam tunc dispositio nō teneret,⁊ de hoc dicam.j.in secundo libello in causa efficienti in

7 q.an papa legitimet in terris imperij,⁊ in sequenti ibi.q.† Quero vlterius an aliquo casu a iure nō proniso possint ciuitates vel principes,maxime Cesar,non recognoscentes principaliter circa legitimationem disponere ⁊ iudicare vt per matrimoniuz secutum

cntum filij forsan spurij legitimentur. Istas questiones tango latius in secundo libello in causa efficienti, pendet enim ab illa questione. An reges vel ciuitates imponant manus ad ius legitimandi, de quo dico latius ibi.

SVMMARIVM

1 Legitimationis causa materialis est duplex.
Concubinam habens, cum qua tempore conceptus põt haberi matrimoniũ, an tunc ex tali muliere nati legitimari possint.
Nati ex improbatis commixtionibus non legitimantur.
2 Concubinatus est hodie communiter improbatus p canones.
3 Clerico in minoribus constituto ⁊ habenti beneficium qui ex cõcubina suscepit filios quam postea duxit in vxorẽ, an filij antea nati legitimentur.
4 Naturales proprie sunt q nascunt̃ ex ꝙcubina in domo retẽta.
Clericus non potest habere concubinam.
5 Mulierem loco vxoris habere non sufficit vt post nati legitimẽtur nisi habeatur loco concubine.
Nupta sine consensu patris non est in matrimonio de iure ciuili, ⁊ filij antea nati sequuto matrimonio legitimantur.
Iure ciuili amplexus concubinarius, quam matrimonij putatiui est maioris efficacie.
6 Clerici non debent infici veniens concubinarum sed diuinis officijs vacare ⁊ sancti esse.
Concubinaria permixtio improbatissima.
7 Clericus in minoribus constitutus põt concubinam retinere.
Intellectus. l. cum quis. ⁊. l. nuper. C. de natu. libe.
Matrimoniũ si haberi potuit tẽpore concubitus, sufficit vt proles nata legitimetur, ꝛ mulier non sit habita loco concubine.
8 Extrema ad legitimationem considerantur si sint habilia.
Matrimonij institutio fit ad prolis procreationem, ⁊ proli debentur a parentibus alimenta ⁊ disciplina.
9 Concubitus omnis iure diuino excepto vxoris reprobatus.
Matrimonium in paradiso a deo constitutum.
Concubina in domo non retenta in vxorem ducta sobolem antea natam illegitimam relinquit.
10 Spurij p subsequens matrimonium, an ⁊ qñ legitimari possint.
Naturales tantuꝫ ex concubinis nascũtur, spurij vero ex alijs.
Concubina patris nõ põt esse vxor filij de iure canonico, ⁊ cur.
11 Jus triplex est circa procreationem liberorum.
12 Jus gentium quid circa procreationem liberorum induxerit.
13 Matrimonium a quo iure inductum.
14 Filiorum triplex diuisio.
15 Differentia inter vxorem ⁊ concubinam.
16 Canon hodie legitimat natos ex improbato coitu seu concubinario.
Jus naturale nulli prohibuit coniunctionem maris ⁊ femine.
17 Clericus in minoribus constitutus concubinam habens generat naturales filios ꝑm institutionem nature iuridicam.
18 Monachus habens concubinam legitimat filios antea natos ea demum accepta in vxorem.
Furiosus concubinam ducens in vxorem quando est sane mentis legitimat naturales.
19 Legitimationem impedit defectus extrinsecus.
20 Matrimonio subsequenti nati ex ancilla, an legitimentur.
21 Ancillam solus contractus matrimonij ⁊ nuptialia documenta constituunt liberam.
Matrimonium subsequens legitimat natos ex mulieribus in schemate concubine non habitis.
22 Beneficiatus filios ex concubina propter defectum extrinsecũ beneficij non legitimat per subsequens matrimonium.
23 Ancillarum filij vt legitimarentur quid olim requirebatur.
Fictiones due circa idem non possunt concurrere.
24 Filius legitimatus non naturalis, an excludat substitutũ datum sub cõditione si decesserit sine filijs legitimis ⁊ naturalibus.
25 Matrimonium cum ancillis esse non potest de iure ciuili, secus canonico.
26 Conceptus in clandestino matrimonio ⁊ natus tẽpore comprobationis an sit legitimus ẽt si appareat postea impedimẽtũ.
27 Filij ex concubina vxorata subsequente matrimonio legitimari an possint.
28 Saracenus christianus factus concubinam christianam quam habebat ducens, an legitimet ante natos.
29 Nati ex incestu an legitimen̄ facta dispẽsatione ex mrimonio.
Papa dispensans in terris imperij super legitimatione, an possit maxime de futuro.
30 Pater concubinã ducens, an possit aliquos dicere legitimos, aliquos non.
Botalium sola confectio filios facit legitimos.
31 Filius absens an legitimetur per subsequens matrimoniũ, ⁊ qd de infante vel mentecapto.
Nepos legitimus ex naturali tantum, an efficiatur suus auo cõcubinam filij ducente.
32 Desponsatio concubine in vltimo mortis articulo an legitimet prolem antea susceptam.
33 Monachus non potest ad effectum deducere bona, que nõ hꝫ in actu nec in potentia.
Puer non potest contrahere matrimonium ad effectum reddẽdi debiti.
34 Impedimentum non perpetuum quando impediat contractum matrimonium.
Consensus est de substantia matrimonij.
35 Matrimonium cessante causa cessat, ⁊ cur inductum.
Actus cessat cessante vno ex substantialibus requisitis.
Baptismus receptus in mortis articulo inducit irregularitatẽ.
36 Confessio facta in vltimo vite spiritu modice est efficacie.
Impedimentum tẽporale qõ speratur tolli ẽt cum corporis periculo non irritat matrimonium si de breui tolli speratur.
37 Matrimonium in pactum deductum vitiatur spe sobolis non habende.
Matrimonium an sit cum quis iuranit illud contrahere, postmodum religionem est ingressus.
38 Matrimoniũ p̃hẽs cum illa quam scit fornicaturam an teneat.
Matrimonium fuit inter Mariam ⁊ Joseph.
Baptizatus ficte habet verum matrimonium.
Mortis hora nihil incertius.
39 Matrimonium spirituale contrahitur communiter in mortis articulo.
Propositum in mente retentum nihil operatur.
40 Matrimoniuꝫ an ⁊ qualiter facere possit laborãs in extremis.
41 Matrimonium nunquid teneat muliere propter matricis frigiditatem non concipiente.
Intellectus. l. quesitum. ff. de libe. ⁊ postbu.
Matrimonium factum in infirmitate ad fraudem feudatariorum vel commissariorum vtrum valeat.
42 Matrimonium cum sene propter humanitatis solatia tenet.
Peccatum forme maius est q̃ substantie.
43 Canon interdum ordines etiam non peccantibus aufert.
44 Legitimatio naturalis an procedat viro concubinam quaꝫ propter vxorem reliquerat sibi copulauit mortua vxore.
45 Legitimatio per matrimoniũ concubine qũo intelligenda.
46 Fictio non fingit quod est impossibile.
47 Incapacitas media an impediat media coniungi.
Intellectus. l. interdicit. ij. respon. ff. de condi. ⁊ demon. 52.
Lex que dicit legitimari naturales per matrimonium de primo intelligitur.
48 Actus medius interueniens quid operetur.
Sponsalia de futuro cum copula carnali matrimoniũ ꝙstituũt.
49 Prescriptionis media interruptio nouaꝫ requirit pscriptionẽ.
50 Legitimare naturales etiam ex meretrice olim licebat.
51 Tempora preterita coniungi presentibus ob secundam hypothecam non impediuntur.
Impedimentum facto hominis medio tempore superueniens, vtrum impediat mediam coniungi.
52 Dictio ex hominibus quomodo exponatur.
Extrema habilia non curant medium.
53 Spurij viuẽte vxore nati subsequẽtia mrimonij, an legitimen̄t.
Executor per medium impedimentum nõ remouatur extremus dispositor.
54 Prescriptione minoris dormiente anteriora tempora coniunguntur sequentibus.
Hypoteca consensu vẽditioni pignoris soluitur ⁊ quomodo iterum reintegretur.
55 Actio rerum amotarum in iudiciuꝫ deducta tollitur reintegrato matrimonio.
Dictio forsan, quid inducat.
56 Dictio postea, verificatur in aliquo intermedio.
Intellectus. §. si quis autem effusa libidine in auctẽ. de trien. ⁊ semis. colla. iij.
Fictio translatitia que extrema requirat habilia.
57 Ratihabitio quando retrotrahatur.

58 Postliminium quare non fingit captum possessionem reliqsse, z an per seruum possit captus retinere illam.
Lex quando fingat impossibile.
Continuatio inter natiuitatem z matrimonium non requiritur.
59 Matrimonium subsequens concubine cum vxore retente, an legitimet naturales.
60 Intellectus z limitatio ad.c.tanta qui filij sint legi.z.s.53.
Legitimatio per subsequens matrimonium alijs legitimis extãtibus, an fiat.

¶ De causa materiali legitimationis.

Flo de causa efficienti, supereſt vt videamus de causa materiali. z ista dupliciter sumi põt,
v vcz actiue z passiue. Primo respectu personarum
1 querentium aliquos sibi legitimari. Secundo respectu illorum qui querunt legitimari. † Pro quo est premittendum qp quando quis habet concubinam vnicam z in domo retentam cum qua tempore conceptus põt habere matrimonium z concubinatus, tunc nati ex tali muliere possunt legitimari. vt hoc probatur in auc. quib. mod. natu. effic. sui. §. si vero effusa. z §. prece. z ff. de concubi. per totum. z ratio, qz taliter nati non nascebantur ex damnato coitu de iure ciuili, vt no. in. l. in concubinatu. ff. de qcubi. Alij añt nati ex improbatis cõmixtionibus non legitimantur, vt no. in. d. §. fi. quib. mod. nat. effi. sui.
¶ His ergo premissis quero cum hodie sit improbatus cõmuniter cõcubinatus per canones. xxxij. q. iij. nemo. † An hodie
2 locum habeant iste leges, quidam dicunt qp non. quod dicũt ẽt pcedere de iure ciuili per tex. in auc. de leno. colla. ij. z in auct. scenicas. non solum si fideiussorem prestent. col. v. z qz princeps se asserit castitatis amatorem, vt in aucten. quib. mod. nat. effic. legi. §. id imperator. Et in istis imperator canones sequitur in auct. qño opz episcopos. z in auct. de eccl. tit z in auctẽ. vt clerici apud propriũ epis. z vide notare gl. in auc. de sanc. epis. §. futurus diaconus. z ita intelligo qp tz Hosti. qp ego credo verũ quo ad penam spiritualem, z ratione peccati, non qp dicatur improbatus, vt proles nata non legitimetur matrimonio sequente. z hoc tz Joan. and. in mercu. in regula sine culpa. de regu. iur. in vj. in. q. quam statim subdo. z gl. nostra in. l. lz. in fi. ff. de qcubi.
3 ¶ † Ulterius quero aliquis clericus in minoribus constitutus z beneficiatus tenuit concubinam ex qua suscepit filios, quã posta suscepit in vxorem an filij ante nati legitimẽtur. Hanc qõnem ponit Joã. an. in regula, sine culpa. z disputando eam Richar. mal. tenuit qp non. Et primo probat sic. Illi filij legitimant̃ subsequentia matrimonij qui nascuntur ex aliqua, q̃s quis potest sibi copulare qcubinali schemate, vt est casus in aucten. qui. mo. nat. effi. sui. §. si quis igit̃ dotalia. Sed clericus in minoribus cõstitutus nõ põt sibi aliquã in qcubinam copulare. ergo filij nati nõ sunt legitimabiles. ¶ Sc̃o istud ostendit̃ isti filij non sunt
4 naturales. † Nã proprie illi naturales sunt, qui nascuntur ex cõcubina, q̃s quis vnicã in domo retinet. vt. s. dixi. z est tex. in auc. qui. mo. na. effi. sui. §. si quis añt clericus. z no. Joã. an. in addi. Spec. q fil. sint legiti. circa primũ. in vltim. q. z specu. in tit. de succes. ab intesta. §. j. z gl. singularis. insti. de adoptio. in princ. Sed cũ clericus nõ possit hr̃e cõcubinam, z sic antecedens, ergo nec filios naturales, z sic qns. l. ad rem mobilem. l. ad legatum. ff. de procura. si non sunt naturales, ergo spurij, z sic non legitimabiles, vt in. c. tanta. qui fil. sint legi. ij. respon. ¶ Tertio
5 probat̃, † nã lz quis habeat mulierem vxoris loco cum qua aliquo demũ interueniẽte nuptie esse possint non sufficit, vt postea secuto matrimonio filij ex ea nati legitimentur, nisi habeat̃ loco qcubine. hoc probat text. de iure ciuili. in. l. Paul. alias. l. eum qui. ff. de statu. homi. Nã nupta aliqua sine qsensu patris nõ est in matrimonio de iure ciuili. z filij ante nati secuto matrimonio non legitimantur. z licet mulier illa potuerit esse concubina, tñ com non fuerit habita concubine loco filij non legitimantur, vt ibi not. Odoff. z Bal. vnde patet quod de iure ciuili maioris efficacie est coitus concubinarius quaz matrimonij putatiui, z qp non sufficit mulierem habere vnicam in domo nisi quis constituat cõcubine loco. Sed clericus in minoribus qstitutus nõ potest aliquam concubinam copulare, igitur nec filios legitimabiles procreare. Et qp non possit habere concubinã. est text. in. d. l. cum qui probabilem. C. de epis. z cle. z in auc. de sanc. epis. §. clericos. z expressiz. xxxj. dist. c. in omnibus. z. c. quidaz clericus. cum multis seq. z in. c. si antẽ. de coba. cleri. z mul. cũ seq.
6 ¶ † Quarto facit pro hoc. l. j. C. de natu. lib. in rõne sui. Nã ibi cohabitatio quorundã prohibita reddit filios nõ naturales. ita in proposito, qz clerici debent vacare diuinis officijs z sancti eẽ. xxj. dist. tenere. nec debent infici venenis concubinarũ, vt dicit tex. lxxi. dist. quidam. z si est eis prohibita concubinarum habitatio, certe filij nascentes erunt spurij, z sic non legitimabiles. d. c. tan. ¶ Quinto hoc probat tex. in auc. qui. mo. na. effic. sui. §. reliqui. vbi text. dicit reliqui modi sunt, q dant his q erant naturales z essent. Sed isti nõ sunt, vt. s. dixi. ergo z hoc probant rubri. tit. que dicũt qui. mo. nat. effi. nec extendunt ad alios non naturales, qnimo dei clementia illos facit indignos. in auc. qui. mo. nat. effi. legit. §. fi. z hãc partẽ sequit̃ Richar. mal. Nec obstat si dr̃ coitus est improbatus, quo ad oẽs cõcubinarios. xxij. q. ij. nemo. z sic ꝑm hoc omnes essent nõ naturales, qz vt dixi illud ad penã poli non fozi, sed in clericis est prohibitio poli, z fori vt in. c. qdã. xij. dist. ¶ Sed Jo. and. in. d. mercuriali, tz oppositum, pro quo facit in auc. de mona. §. si quis autem monasticam. vbi vr̃ probari qp quis in minoribus qstitutus possit concubinam retinere cum ibi tantum vetet constitutos in sacris.
7 ¶ † Scõo inducitur. l. cuz quis. z. l. nuper C. de natu. libe. vbi tex. vr̃ dicere sufficit, si tempore concubitus potuerit esse matrimoniũ, nec requritur quod mulier fuerit habita in qcubine schemate, vel filius aliter naturalis qp fortius probat. §. fin. instit. de nup. §. loquens. de legitimatione per oblationẽ curie tñ vr̃ requirere quod matrimonium potuerit esse tempore cõcubitus. Clarius ego induco text. insti. de here. que ab intesta. in princi. vbi tex. dicit habuerit contubernium, z idem predicta. l. nuper. Et non ponderant nisi an potuerit esse matrimonium. Unde vr̃ concludi quod si matrimoniuz haberi poterit tempore concubitus sufficit, vt proles nata legitimetur. licet aliter non sit habita mu-
8 lier concubine loco. ¶ † Ultimo probat Jo. and. tali ratione si extrema sunt ad legitimationem habilia valet, qz tempore cõcubitus. z tunc poterat esse matrimoniũ. hoc sufficit, non obstante quod nati sint filij ex improbato coitu hoc ꝓbatur qz nati ex coitu concubinario improbato. vt. s. dixi. z no. in clem. ad nostruz. de here. ver. vij. in. j. z ij. conclusione per canones legitimãtur etiam per subsequens matrimonium, vt in. c. tanta. qui filij sint legiti. ergo non obstante improbatione concubitus nati legitimãtur sic in alijs. ¶ Probatur z istud per ius naturale cohabitatum ratione. Nam secundum illud fuit etiam concupiscentie prohibitio quod probatur. Naz matrimonij institutio fit ad prolis procreationem. instit. de iure natura. §. ius natura. ¶ Item proli eodem iure debetur a parentibus nutrimentum z disciplina vt dicto §. ius natura. Si filij hi non nascerentur ex parentibus, certe z sublata concupiscentia non posset hoc succedere. Unde oportet quod illa certitudo habeat per maris z femine certe cohabitationem quod est matrimonium, sed certe hoc probatur ex tex. in. d. §. ius naturale. z. l. j. §. ius naturale. ff. de insti. z iure. quos tex. non allegat Jo. and. Cum ergo iure nature omnis coitus excepto vxorio sit reprobatus, patet quod nati ex cohabitatione damnata legitimantur dummodo tempore coitus potuerit esse matrimonium, z sic extrema potuerint coniungi, vi-
9 delicet presens tempus nuptiarum cum coitu. † Probatur z vltra, quia omnis coitus iure diuino excepto vxorio fuit etiam reprobatus omni tempore. Nam ipsum matrimonium constituit deus in paradiso, vt not. xxxij. q. iij. nemo. Concludit ergo per predicta quod nati ex quocunq; coitu dummodo eius tempore potuerit esse matrimonium legitimentur matrimonio subsecuto, vt in. d. mercu. z ita etiam dicit gl. c. tanta. qui fil. sint legi. vt dum dicit qui antea sunt geniti, intellige ex quocunq; coitu dummodo tunc esse potuerit matrimoniuz, z ita infert ad decisionem. q. ante dicte z multarum aliarum. ¶ Sed salua reuerentia tanti docto. ibi decisio videtur mihi multum periculosa, z contra eam sentit Bar. in locis pluribus, licet mentionem nõ faciat de Jo. an. Primo tenet contra in. l. j. in fi. ff. de concubi. vbi vult quod si aliquis dz concubinam, non tamẽ in domo retẽ tam eam ducendo vxorem, non legitimat antea natam sobolez. ecce qp aliud requirit Bar. quam quod potuerit esse matrimoniũ tpe qcubitus seu qceptus. imo vult qp sit cõcubina in domo retẽta. Irẽ in. l. qcubinatu. eo. ti. in istamet. q. sentit oppositũ qp
10 clericus in minoribus qstitutus z bñficiatus ducendo qcubinã in vxorẽ nõ legitimet sobolẽ añ natã. † Preterea si ista decisio esset vera sequereẽ qp spurij potuerint legitimari per subsequẽs matrimoniũ ꝫ text. in. d. c. tanta. ij. responso. z tex. in. §. reliqui. qui. mo. na. effi. sui. prestet istud remediũ tñ naturalibus. z hoc vt. s. dixi clarius probant rubrice illoz titulorz. ¶ Sed patet qp si aliquis habet concubitum cum soluta cum qua nuptie esse possunt

possunt dñmõ non ꝙcubinam ꝙ talis est ſpurius cum ex ꝙcubinis tñ naturales naſcantur, vt. ſ. dixi. ergo nõ legitimabiles, vt d. c. tanta. cuius ꝯrariꝫ ipſe concludit. Et est ẽt notabilis deciſio bar. in l. ſoc. ge. ff. de his quib. vt indig. vbi dicit ꝙ oẽs alij nati ex alijs ꝙ ꝙcubinis sunt spurij. ⁊ idẽ de natis ex ꝙcubinis quas quis hr̃e nõ potuit in ſchemate ꝙcubine, vt in caſu. l. i. C. de nat. lib. vel ſi aliquis retinuiſſet ꝙcubinã quondaꝫ patris ſui. l. i. §. ſi qua. ff. de ꝙcubi. lꝫ cum iſta hodie nõ poſſet eſſe dubiũ qꝫ de iure canonico nõ poſſet eſſe vxor ꝓp affinitatem ꝯctam cum filio ex commixtione paterna.

Ego tñ pro deciſione ita dicerẽ

11 †Primo ꝓmittens ꝙ tria fuerunt iura de hoc diſponentia. Primum fuit ius nãle primenum corruptinũ nec naturali cobartatum rõne, ⁊ ꝑm hoc non fuit dr̃ia liberorum, ſed ẽt nati ex quacunq; inconcupiſcentia erant legitimi, vt no. in auct. qui. mod. na. effi. ſui. §. palam. vſq; ad. §. natura. ⁊ in. §. illud. eo. ti. ⁊ quib. mo. na. effi. legi. §. liceat. ⁊ hoc vult Tullius in proemio rethorice antique cum dicit ꝙ fuit quoddã tps, quo magis homines paſſim beſtiarũ mõ vagabantur, ⁊ ſibi victu ferino vitã prorogabant, nec rõne animi quiddaꝫ, ſed pleraq; viribus corporis adminiſtrabant. nõdum diuine religionis nõ humani officij rõ colebatur. nemo nuptias viderat legitimas, nõ certos quiſq; inſpexerat liberos. Fuit deinde ꝑm ius naturale vel potius gẽtium cobartatum rõne, †qõ induxit vt eſſet maris ⁊ femine certe coniugatio ꝙ hodie dr̃ matrimonium. inſti. de iure naturali. §. ius naturale. ⁊. ff. eo. ti. l. i. §. i. ius naturale. tñ ꝑm hoc alia non fuit inſtitutio ſolennitatis matrimonij, ⁊ de hoc loquuntur argumenta Jo. an. ꝙ iure naturali eſſent concupiſcentie prohibite, ⁊ ꝑm hoc incipit dr̃ia inter natos ex tali coniunctione. ⁊ ſic naturales ⁊ natos ex concupiſcentijs, vt no. in. d. §. natura. duꝫ dr̃ ab initio. Fuit ⁊ tertiũ ius ciuile ſcriptũ, ⁊ hoc reprobauit ī totũ primam nature corrupte conſuetudinem, vcꝫ omnem actum multiplicabilis libidinis non cobartatum naturali rõne ⁊ hi ſunt om
13 nes coitus quos reprobauit expreſſe. †Itez coniunctionẽ maris ⁊ femine, certe a iure naturali rõne ſubnixo inducte quandã iniunxit ſolẽnitatem, que dr̃ matrimonium, vt probat text. in. §. legitimi. qui. mo. na. effi. ſui. ⁊ in. §. ius naturale. ⁊ ſic ipſum ꝑm ius naturale comprobauit dummõ ſuperaſſet ſua ſolennitas. ⁊ hoc dicit tex. in. d. §. ius naturale. dum dicit quod nos matrimonium appellamus. Ubi añt dicto iuri naturali non addatur iuris ciuilis ſolẽnitas, nec approbauit ipſuꝫ nec improbauit vt no. in. l. in ꝙcubinatu. ff. de concubi. Et ſic ſunt tria iura ita filioꝝ
14 triplicẽ feci diuiſionẽ. †Nã aliqui ſunt ſpurij ſic dicti qꝫ ſine patre geniti certo vel extra puritatẽ nãlis iuris rõne ſubnixi geniti ⁊ ꝑ prohibitionem iuris ciuilis prohibentis omnes actus libidinoſos ſine ꝓp effuſam libidinẽ, vt in. §. ſi quid añt effuſa. in auct. de trien. ⁊ ſemiſ. ⁊ in. §. ſi vero effuſa. qui. mo. na. effi. ſui. ⁊ l. vulgo. de ſta. homi. no. inſtit. de nup. §. pen. vel rõne adulterij vel inceſtus ⁊ iſtorũ ſpẽs multe ſunt, vt no. gl. extra de renun. c. niſi cum pridem. Sunt ⁊ ſcõo alij qui naturales ſimpliciter appellantur ſic dicti, qꝫ ex naturali coniunctione approbata naſcũtur ⁊ nõ ſunt ex eo legitime, qꝫ non ꝑm inſtituta ⁊ ſolẽnitatem iuris ciuilis vel canonici geniti nec approbate legis, lꝫ ius ciuile ipſos nõ reprobet. ⁊ ideo dicit tex. in. l. item legata. §. parui. ff. de
15 leg. iij. †ꝙ inter vxorẽ ⁊ concubinam in ſola dignitate eſt dr̃ia, hoc eſt inſpecto iure naturali, quo non erat perſonaruꝫ dignitas non eſt dr̃ia, vt in auc. de mo. §. is autem. lxxvij. di. quo iure. §ilij ergo iſti ſunt qui legitimantur per ſubſequens matrimonium, vt vult tex. in. d. §. reliqui. cum tantum tribuit naturalibus ⁊ nõ ſpurijs. d. c. tanta. ij. reſpõſo. Tertij ſunt legitimi naturales ſic dicti, qꝫ naſcuntur ex muliere vnica indubitato affectu habita, ⁊ ex matrimonio ſecundum ſolennitatez legis inito. Unde dicitur legitimus ⁊ naturalis.

Modo ad propoſitum non om;

nis natus ex coitu cũ qua poterat eſſe matrimoniũ illo tpe poterit p ſubſequẽs matrimoniũ legitimari, qꝫ nõ ꝙceptus ex ſoluta meretrice. Itẽ nec nati ex pluribus ꝙcubinis ſolutis cum actus fuerit libidinoſus ⁊ filij ſpurij. d. §. ſi quis añt effuſa. ⁊ ſic legiti-
16 inabiles p. d. c. tãta. †Nõ ob. ꝙ hodie canõ legitimat natos ex improbato coitu ꝙcubinario, qꝫ poſſuꝫ rñdere ꝙ eſt improbatus quo ad penã poli non fori. ita not. glo. in. l. in concubinatu. ff. de concubi. vel laicus ſolus dando talem doctrinam qõ interdum quis naſcitur ex coitu in quo eſt defectus ſoluꝫ in actu ꝙiũctionis ⁊ cõſenſus nõ alterius multiplicis libidinis, qꝫ eſt talis ꝑſona, que nõ põt ſibi concubinam ꝯpulare, lꝫ poſſet eam hr̃e vxorez. Interdũ nõ ſoluꝫ eſt talis defectus, ſed ſubeſt in aliquo actu extrinſeco ab ipſo iure rõnabili roborato. Primo caſu ſolus defectus cõiunctionis rõne prohibitus nõ facit filiũ nõ eſſe naturalẽ, ⁊ ſic illegitimabilẽ. probatur, qꝫ ius naturale nulli cõiunctionẽ maris ⁊ femine certe prohibuit. vnde nõ poſſent hr̃e naturales, ſed tñ concupiſcentem coniunctionẽ vetuit. ⁊ ita ꝙclu-
17 dunt omnia argumenta Jo. an. † lꝫ ergo clericus in minoribus cõſtitutus ſit prohibitus cõcubinã hr̃e, ⁊ quilibet ẽt alius rõne peccati, tñ de facto habens in nullo alio extrinſeco peccans cõcipit filios naturales ꝑm inſtitutionem iuridicam nature, lꝫ rigoroſitas oppugnet iuris canonici, ꝙ tales filij ſunt legitimabiles, qꝫ hodie quilibet eſt prohibitus cõcubinas hr̃e, ⁊ tñ iure canonico illi legitimantur. d. c. tanta. Aut eſt defectus non in ſola prohibitione, qꝫ prohibitus concubinas hr̃e, ſed in aliquo facto extrinſeco per quod filij indicantur nõ naturales, tunc dico ꝙ talis coitus ẽt quantuncũq; tunc potuiſſet eſſe matrimonium nõ ſufficeret, vt ſecuto matrimonio filij legitimentur, ⁊ ita loquũtur argumenta que ſcõo loco feci, ⁊ ꝑm iſtam doctrinam fit determinatio multarum qõnꝫ. Primo quod natus ex clerico dũ taxat in minoribus cõſtituto legitimetur per ſubſequens matrimonium, qñ non ſit alius defectus, niſi qꝫ non põt concubinã ſibi copulare. hoc per. c. tanta. Nam legitimat natos nãles, ⁊ tñ illo iure coitus talis eſt improbatus, vnde vr̃ corrigi. §. ſi qs
18 igitur dotalia. †Idem dico de monacho infra tempora profeſſionis conſtituto, vt interim concubinam retinens legitimet filios ante natos ea demum accepta in vxorem cum nullus ſub eſſet defectus extrinſecus prohibitiuus qꝫ ſola prohibitio coniunctionis. Idem dico de furioſo mentecapto ⁊ ſimilibus. vt retinẽs ꝙcubinã legitimet ſane mentis effectus ſi ipſam recipit in vxorem. Et rõ eſt, qꝫ ſolus defectus conſenſus non dꝫ impedire cum ſi affuiſſet nihil operatur ꝓp prohibitionem iuris canonici. Non ob. ꝙ in iſto caſu nõ poterat tpe coitus eſſe matrimonium, qꝫ imo poterat, lꝫ tunc initiari non potuiſſet. l. patre furioſo. de his qui ſunt ſui vel alie. iuris. ⁊ in iſtis adhereo opi. Joã. an. Ubi añt eſſet defectus extrinſecus, vt qꝫ non poterat eſſe tẽpore coitus matrimoniꝫ, vel non fuit habita concubina in ſchemate concubine, vel in domo retenta, vel habeat clericus beneficium, vnde ille actus extrinſecus impediebat matrimoniũ, vel plures retinebat ꝙcubinas. vt in. §. ſi quis nõ effuſa. tũc qꝫ ꝙ potuiſſet eſſe matrimonium. tñ filij legitimabantur. Ratio qꝫ non
19 ſunt naturales ⁊ ſic legitimabiles, vt in. d. c. tanta. †Sunt tñ nati ex cõcupiſcẽtia a iure nõ improbata, vnde filij dici poſſunt naturales. ⁊ hoc eſt ꝙ tex. dicũt ex indubitato affectu. hoc ꝓbat. l. paulus. de ſta. homi. in rõne ſui. Nam ibi erat defectus extrinſecus, qꝫ non fuit voluntas paterna, ergo filij nati ex eo nõ legitimabunt̃ ſecuto poſt matrimonio, q̃ lex lꝫ ſit correpta probat in ſua rõne. idẽ in. l. ⁊ ſi ꝑ. C. de nup. ⁊ argumenta Jo. an. faciũt ꝓ iſta parte, qꝫ de iure nãli erat prohibitio cõcupiſcentie, ⁊ alr̃ nati nõ erãt nãles, tñ illo iure nõ erat matrimoniũ, vt probat text. in. d. §. ius nãle. Concludit̃ ergo ꝙ nati ex improbato coitu legitimant̃ qñ eſt defectus in ꝙiunctione concubinatus prohibito tantum iure vel canonico vel ciuili, ſecus ſi in aliquo actu extrinſeco fuiſſet defectus maxime iuri naturali ꝯrio, vt libidinoſo, ⁊ hoc quantum de iſta notabili qõne.

20 Quero †an nati ex ancilla legiti;

mentur per ſubſequẽs matrimoniũ, maxime alijs extãtibus legitimis, vr̃ quod non. Nam opꝫ quod cum concubina poſſit eſſe matrimonium tpe coitus. l. cum quis. ⁊ l. nuper. C. de natu. libe. ſed cum ancillis non poterat eſſe matrimoniũ. l. cuꝫ ancillis de inceſt. nup. ergo ſequitur ꝙ non poſſunt legitimari. In ꝯriuꝫ vr̃ expreſſum in auc. de trien. ⁊ ſemiſ. §. fi. vbi non extantibus legitimis vel legitima ꝙiuge poſſunt nati ex ancilla legitimari poſtea ſubſecuto matrimonio. Idẽ i auc. vt lib. decete. §. i. col. vi. extantibus añt legitimis nõ eſt rõ, qꝫ cũ non poſſet tempore coitus eſſe matrimoniũ nõ legitimant̃ filij ſubſecuto matrimonio niſi demũ alijs legitimis nõ extantibus. ⁊ hoc tꝫ Jac. de bel. in auc. de inceſt. nup. §. dubitarũ. col. v. plus inferendo dicit ꝙ ſicut hodie per. d. §. fi. in auc. de trien. ⁊ ſemiſ. legitimant̃ nati ex ancillis alijs legitimis nõ extantibus cuꝫ quibus tñ nõ poterat eſſe matrimoniũ, ita nati ex quocunq; coitu alijs legitimis non extantibus legitimentur ſecuto matrimonio, lꝫ tempore coitus eſſe nõ potuiſſet. Sed in hoc aliter dicerẽ ꝙ aut eſt tale impedimentũ ante matrimoniũ ꝙ põt tolli ſi pars vellet ipſum copulare tempore coitus, vt in caſu concubinarum ancillarum, † qꝫ
21

solus ꝛctus matrimonij ⁊ nuptialia documenta eam cõstituunt liberã, vt in.d.§.j. vt libe. de cete. tunc credo quod tale impedimentum non impedit, quominus filij legitimentur alijs non existantibus postea matrimonio subsecuto. ⁊ ita loquit̃ ista materia pro qua facit tex. in.d.§. de trien. ⁊ semis. q loquit̃ tm̃ de ancilla retinentis. ⁊ ita tex. in auc. vt libe. dece. §.i. vñ non bret locus si retinerent̃ ancille aliene. Idẽ credo alijs legitimis non existantibus, vt legitiment̃ filij nati ex mulieribus non habitis in concubine schemate dũmodo potuerit bri matrimoniũ tpe ꝙcubitus, nam legitimabunt̃ per subsequens matrimoniũ. nam tale obstaculũ tolli poterat secuto matrimonio. ⁊ ex solo ꝛctu matrimonij ⁊ hoc mõ põt procedere opi. canonistarũ qõ not. qz ab alio non est ꝙsideratum. ⁊ ita põt intelligi. c. tanta. vbi aũt per solũ transitum ad matrimoniũ tpe dicti coitus factus non posset tolli ipsum impedimentũ ⁊ obstaculũ ad matrimoniũ. ⁊ sic solo ꝙsensu ipsius ꝛbentis matrimoniũ non põt tolli obstaculum, tunc indistincte credo qõ nati ex tali coitu non legitiment̃, vtputa, qz tpe
22 coitus alter iugaliũ erat ꝙiugatus vel forsan in sacris. † Alias sequit̃ absurdũ qõ si filios suscepi ex coniugata concubina legitimarent̃ subsecuto matrimonio morte viri qõ est ꝛ. c. tanta ij. rñso qõ loquit̃ indistincte, qz sunt spurij, sed nati ex ancillis sunt naturales lz non potuerit esse matrimoniũ, vt. l. lucius. §. dame. de leg. ij. ⁊ pondera bene ista sol. Nã lz clericus in minoribus constitutus ⁊ beneficiatus pp defectum extrinsecum beneficij interim ex ꝙcubina filios suscipiens non possit ipsos legitimare per subsequens matrimoniũ, vt. §. dixi in proxi. q. ⁊ notat Bar. ff. de ꝙcubi. l. in concubinatu cuz tm̃ talis defectus potuisset tolli ipso accipiente ab initio ipsam in vxorẽ ⁊ tolleret̃ solo ꝛctu matrimonij qõ tales legitimabunt̃ alijs non extantibus, vt filij ancillarũ qõ est valde notandũ ⁊ peregrinũ. ⁊ ita intelligit̃ qõ dixit Jac.
23 de bel. in.d.§. dubitatũ. ℂ Unum attende † qp opus erat olim quod tales filij ancillarũ peterent̃ restitui antiquis natalibus ⁊ demũ legitimabant̃ subsequentia matrimonij. ⁊ rõ qz antea erãt serui. ⁊ sic incapaces eorũ que sunt de iure ciuili. Item legitimatio facit eos legitimos retro fictionis ope. vt in. c. tanta. igitur ne due fictiones operent̃ circa vnũ matrimoniũ opus erat patri petere manumissionẽ ⁊ restitutionẽ natalibus per quã filius dijudicet̃ natus naturalis, ⁊ postea fit subsequentia matrimonij legitimatio. ante ergo non fieret ne due fictiones circa idẽ concurrant ꝛ not. in. l. j. C. de do. promis. ⁊ qõ diceret̃ natus liber ⁊ legitimus. ⁊ per hoc ꝙsului qõ vbi non naturalis subsequentia matrimonij legitimaret, vtputa in casu Jo. an. §. posito qõ tunc esset opus restitutionibus natalibus si non erat ante naturalis natus ex naturali esset ne matrimonium duas fictiones induceret, vcz vt faceret eũ natũ naturalẽ ⁊ legitimũ. Vel dicerẽ qp legitimaret̃ per. c. tanta. sed non diceret̃ naturalis nisi natus fuis-
24 set naturalis, † ⁊ ita limita. c. tanta. per tex. in.d.§. fi. in auc. de trien. ⁊ semis. Et no. qp filius sic legitimatus non naturalis non excluderet substitutũ datũ sub ꝙstõne si decesserit sine filijs legitimis ⁊ nãlibus cũ sit legitimus ⁊ nõ naturalis. ⁊ hoc est notabile ⁊ peregrinũ. Nec ob. in auct. vt liber. dece. §. si qs aũt liber. vbi sine illis solẽnitatibus bodie non sufficit ꝙfectio dotaliũ documentorum, vt filij liberi sint, qz illud ius pendet ex sola patris prãte, qz si vellet manumittere filios posset eis ius romanũ concedere ⁊ fecisse credit̃ ex sola ꝙfectione documẽtorũ dotalium, vñ cũ sint liberi ⁊ ciues romani a patre facti non est bodie opus restitui natalibus, sed satis est facere illũ naturalẽ qui non est in patris prãte, qz nõ põt ita ius nãlitatis restringere sicut ius seruitutis. Unde ille. §. fi. adhuc in sui rõne probat qõ opus sit in naturalibus, vt cũ matrimonij subsequentia fiant legitimi ⁊ naturales, vt restituant̃ natalibus antiqs, alias due fictiones eẽnt circa idẽ. ℂ Sed qñ pater qui p subsequentiã matrimonij legitimat filiũ seruũ, censet̃ primo dare libertatẽ, ⁊ lex legitimationẽ causat. Uñ in eo due fictiones non ꝙcurrunt q̃ concurrebãt ante. quare nõ videbat̃ eos manumittere. d.§. fi. ⁊ iõ opus erat restõ natalibus. ⁊ sic est bodie patris voluntas non põt dispo-
25 nere hoc, qz illud non est bodie immutatũ. ℂ † Sed iuxta hoc ꝓcedit de iure ciuili qõ cũ ancillis non põt esse matrimoniũ, sed cũ iure canonico possit esse salte ipsis ꝛbentibus non ignorantibus ꝓprias ꝙdones, vt extra de ꝙiugio seruorũ per totũ. an aliquo retinente ancillã cuius ꝙdonẽ non est ignorans suscipiens filios postea eos legitimet subsecuto matrimonio cogitaui qõ sic. p tex. in.d.§. fi. de trien. ⁊ semis. nã iõ nati ex liberalitate legitimant̃, qz cũ ea matrimoniũ esse põt. ita dicit ibi tex. sed ita ẽ bodie in ancilla. ergo ẽt pro hoc facit qõ not. Jaco. butr. ⁊ dñs meus dñs Bartholomeus de salice. in auc. ingressi. C. de sacro san. eccle. fac. l. j. ⁊. iij. ⁊ qõ ibi no. Bar. ff. de legi. rut. vbi facta correctione in bñdicte fit in tutela veniente in eius ꝙtia vnde facta correptione in matrimonio fit in legitimatis eius ꝙcubina. ⁊ hoc postea reperi qõ tz Jac. de bel. in.d §. dubitatuz-
26 de incest. nup. lz nihil alleget. ℂ † Sed pone babui rẽ cũ mulierẽ cũ qua non poterat esse matrimoniũ tpe ꝙceptus, vt qz alteri nupta, tm̃ ante partũ filij supervenit habilitas, an ea vxore accepta filius ille ꝙceptus indebito tpe, partus tm̃ ꝙgruo legitimet̃, Hosti. ⁊ Jo. an. in.d.c. tanta. in nouella. ⁊ dñs meus dñs Anto. de but. dicunt qp sic p hoc qp in simili dr de statu ingenuitatis. instit. de inge. §. sufficit. p hoc. c. qp a nobis. extra q filij sint legi. vbi ꝑm vnã lecturã ꝙceptus de clãdestino matrimonio natus tm̃ tpe ꝙprobationis facte legitimus est ẽt si aliqõ appareat postea impedimentũ. Ego adduco casum in. l. nuper. in fi. C. de natu. lib. ⁊ in auc. q. mo. natu. effi. sui. §. si qs igit̃ dotalia. vbi volunt inspici natiuitatis tps non conceptus sed tm̃ dubito in hac q. Primo qz non audeo a tanto:ñ auctoritate doc. discedere. nñ ipsi vident̃ dicere ꝛ casum expressum in. l. paulus. alias. l. cũ q. de statu homi. vnde forsan ista pars est verior, cogita tm̃, ⁊ hoc vr sequi in summa de sponsa. in fi. Jo. an. l. qõ tẽpore cõceptus requirat̃ habilitas. ⁊ vr casus in. c. tanta. coniuncto primo ⁊ secundo responso. Nam primo loquit̃ de genito non extante vxore. secus ergo ea extante. vt in. ij. responso.

27 **Sed iuxta premissa † quero habeo** concubinã alterius vxorẽ, demũ moritur eius vir ⁊ viro eaz retinente filij concepti postea nascuntur, an legitimabuntur ⁊ vr qõ non, qz initiũ fuit illicitum cum ea. ergo qõ sequitur per hoc qõ notatur. ff. de adult. l. qõ ait. Credo oppositũ. ℂ Nam lz initium fuerit vitiosum, tm̃ si non sunt machinati in mortem viri, ⁊ sciens homo ꝙditionẽ mulieris, qz nupta fidem dederit vinente viro de ipso ducenda. Nã tunc non valeret matrimoniũ. ⁊ sic filij ẽt scõo nati non possent legitimari. extra de eo q duxit in matri. quam pol. per adult. c. super hoc. ⁊ c. significasti. c. vltra. ⁊ eo. ti. c. j. ℂ Ubi aũt talia non intercesserunt, lz initiũ fuerit illicitũ sicut põt post ipsam vxorem hre, ita ⁊ concubinam hre poterit. Unde salte m viro mortuo fuit concubina, ⁊ secuto matrimonio tenuit matrimoniũ. vt dicit. c. significasti. cũ si. ergo filij fuerunt post nati naturales. ⁊ sic secuto matrimonio legitimati,
28 secus si ante nati sunt. d. c. tãta. ij. responso. † Sed vlterius pone qp saracenus vel infidelis teneret ꝙcubinã christianã, demus efficiat̃ christianus, ⁊ ꝙcubinã accipiat in vxorẽ an ante nati legitiment̃. Hosti. ⁊ do. meus tenent qõ non. Ratio qz tempore coitus non poterat esse matrimoniũ. xxij. q. ij. cane. ideo nõ põt legitimari. ℂ Ego vero ita dicerẽ qõ aut talis coitus infidelis erat approbatus ⁊ secuto postea baptismatis sacro proles est legitima vt est casus in. c. fi. qui fil. sint legi. Coniunctio eni vnius iuridica est vt in proposito, ergo mulieris coniunctio facit prolẽ legitimam, vt extra qui filij sint legi. ex tenore. ℂ Ubi aũt ꝑm opi. ipsorum infidelium talis coitus fuisset improbatus succedit opi. Hosti. ⁊ do. mei. ℂ Sed quero an nati ex incestu vel alias illicite nati legitiment̃ facta dispẽsatione super matrimonio per
29 papam. dico. † Aut fit dispẽsatio super ipso matrimonio ⁊ legitiment̃ alia non facta cuz prole. Aut fit dispensatio simplr ⁊ de presenti ⁊ tunc non haberet dubium, prout est casus. ff. de ritu nup. l. qui in prouincia. doc. cõiter in. l. paulus. de sta. ho. dicũt qõ non. vt ibi no. Cy. ⁊ Bar. ℂ Ego aũt dico qõ aut est dispẽsatio que se refert ad radicem matrimonij ⁊ sic ad initium qõ qñ sit dicam. j. in secundo libello in. qõ. an papa legitimet in terris imperij, ⁊ tunc dico qp ex tali dispensatione proles legitima effi-
citur. Ratio qz indicatur matrimonium retro validum ⁊ sic filij nati ex legitimo matrimonio indicant̃ pro hoc qõ dicam in illa q. an papa legitimet in terris imperij in illo dubio qñ sit quod possit in radice disponere matrimonij. Ubi aũt de presenti dispensat occasione futuri credo docto. verũ dicere nisi dispensando ⁊ de prole prouideret, vt. d. l. q in prouincia. ⁊ est tex. in. l. ex
30 libera. ff. de suis ⁊ legi. ⁊ ibi per Cy. ℂ † Sed pone qp pr accepit concubinam in vxorẽ, tm̃ in instrõ nuptiali protestat̃ se ille filios ante natos per hoc fieri legitimos, vel vult aliquos fieri nõ omnes, an possit, dubito, credo tm̃ qp sic. ℂ Nam voluntas patris requirit̃ in auc. quibus modis natu. effici. sui. §. si non solum modo. ⁊ de hoc vr casus eodem tit. §. generaliter. Credo tamẽ qõ non secuta protestatione absqz alia voluntatis declaratione qõ solo matrimonio filij legi. ℂ Nam sola confectio dotalium instrumẽtorũ eos facit legitimos in auc. de incest. nup. §. dubitatum. nec deinceps valet penitere, vt in auct. quibus mod. natu. effi. legi.

effi.legi.§.qm̃ aũt.in fi.gl.vbi inuitus cõpellitur sobolez hr̃e legitimam ex vxore natã. ¶ Sed quero an absens filius legitimetur per subsequẽs matrimoniũ,vel qó si talis est infans vel mẽ-
31 tecaptus ⁊ similes qui nõ valent ꝙsentire.†ista.q.pendet ab illa an filij ꝙsensus in tali legitimatione requirit̃,de quo dicã.j.cãz formalẽ.Sed posito qó requirentur,dico idẽ in ista legitimatione ꝙ in ea q̃ fit per rescriptuz ⁊ pono istas qõnes in scdo libello circa causam mãlẽ,ideo dico vt ibi. ¶ Sed vlterius q̃ro babuit quis filiũ nãlẽ ⁊ nãlis babuit filiũ legitimũ mortuo filio naturali,pater accipit cõcubinã in vxorẽ an ille nepos efficitur suus et legitimus, Guil.de cuneo in.l.benignius.ff.de legi. tenet ꝙ nõ. ⁊ rõ qz opz ꝙ sit mediũ per ꝙ deueniat̃ ad istã legitimationẽ argu.l.hnic scripture.ff.ad.l.aql.melius probat.l.libertinos.§.fi.ff. de ope.libe.ꝙ credo procedere in ista legitimatione cũ sit restitutiua,secus in ea q̃ fit per rescriptum,vt in scdo libello dicã circa causam materialem in simili.q.

32 **Vlterius quero** † habuit quis legitime ꝙcubinã,⁊ ex ea filios, demũ mortis articulo ꝙstitutus despõsat ꝙcubinã,⁊ filij efficiant̃ legitimi, vel hoc agit ꝙcubina existente in vltimo vite spũ an teneat.hanc qõnem disputauit Ricar.malũ.vt refert Cy.C.de na.lib.l.nuper. Jo.an.posuit in.d.mercu.sine culpa.extra de reg.iur.Ego addaz dictis suis rõnes multas,⁊ ponã quid mihi videbitur ⁊ sine dubio illa est difficilis qõ ⁊ mihi nõ bene clara.Et arguo primo ꝙ nõ legitimẽtur,qz in casu proposito nõ est matrimoniũ ꝙ dat esse legitimationi,vt extra qui fil.sint legi.c.tanta.ergo nec legitimatio.assumptum probo. ¶ Nam ille qui nõ bz in habitu nec
33 in actu modũ deducẽdi ad esse affectum ꝓp quẽ ipse actus celebratus priuatur a celebratione ipsius actus. ¶ Jsta theorica probatur in auc.ingressi.C.de sac.san.eccl.† Nã cũ monachus non habeat bona in actu nec in potẽtia.⁊ sic ius testãdi nõ posset ad effectũ deducere ⁊ priuatur ipso actu testandi,vt ibidem.simile est in seruo in nullius bonis ꝙstituto. Nam ius stipulãdi non bz l.ꝙ seruus.ff.ó stip.serno.Et est rõ,qz seruus aut p se,aut p aliũ tur,sed ita est in proposito. Nã existẽs in mortis articulo est impeditus deducere matrimoniũ ad effectũ,vcz coitus vel procreationis liberozũ,ergo ab ipso actu excludi dz ⁊ istud nullus tãgit. ¶ Scdo vltra Jo.an.induco casum.extra de fri.⁊ malefi.c.ij. ¶ Nã sicut puer qui nõ põt debitũ reddere est incapax ad mr̃imonium ꝓhendũ.ita aliter impediti sunt inhabiles. sed certe in vltimo vite spũ laborãs est inhabilis ad ipsum reddendũ.ergo ⁊ ab ipso ꝙctu matrimonij erit inhabilis. ¶ Tertio ẽt adduco de fri.⁊ malefi.c.iiij. ¶ Nã vbi est scia impedimenti inter ꝓhentes dr̃ tũc ꝓhi mr̃imoniũ vt impedita habeatur loco sororis nõ vxoris,sed ita est in proposito,qz apparet de impedimẽto, ergo ⁊c.
34 ¶ †Quarto ẽt adduco. Nã qñ est impedimẽtũ ẽt nõ perpetuũ ꝙ nõ põt sine corpis periculo remoueri,tũc tale impedimẽtũ impedit ꝓctũ mr̃imonij.de fri.⁊ malefi.fraternitatis.⁊ ibi gl.ber. sed tale impedimẽtũ est in ꝙstitutis ĩ mortis articulo,ergo ⁊ maxime qñ contrahentes sciunt,qz vt dixi, est loco sororis secus si ignorarent,qz vz,lz posset dissolui.⁊ pro ista parte videtur casus C.de natu.lib.que dicit quod dz spes esse habendi soboles.

¶ Quinto induco,qz in isto casu est quedam repugnantia. Nã fit ad prolis procreationem,⁊ tñ fit in statu in quo non est spes, ergo vt repugnans dz vitiari.l.vbi repugnantia.de reg.iur. vbi de hoc.pro hoc, qz consensus non presumitur adesse. qó est de substantia matrimonij.vt extra de spon.tua. Naz humana fragilitas mortis cogitatione turbata,non vt ad talia animum hr̃e ergo ⁊c. ¶ Sexto ⁊ istud inducit Jo.an.cessante cã cessat ma-
35 trimonium,iura sunt clara.†Sed matrimonium vel eius causa est ad liberozum procreationem,vt in.c.i.de frigi. ⁊ malefi. ⁊ ꝓbatur duz dicit dominus quod erunt duo in carne vna, id est ad procreandum vnam carnem. Item est inductum ad fornicationem euitandam ab apostolo in statu nocentie,vt habet Bente. xxxij.q.ij.c.de bis.sed in proposito cessat vtrunqz. ¶ Septimo inducit,qz qñ plura substantialia requiruntur ad actum cessante vno cessat actus,sed ad substantiam matrimonij tria bona requiruntur procreatio prolis,⁊ similia q̃ notantur.xxxij.q.ij.§.qui ergo omnẽ,sed istud hic deficit.ergo assumptuz probat in simili de snia,vbi plura substantialia requiruntur, quorum si quod deficit sententia est inanis,vt not.C.de sent.in.l.prolatam.⁊ ita dicit de baptismo ⁊ multa similia ponit.Inducit de baptismate re-
36 cepto in mortis articulo.Nam inducit irregularitatez.xxvij.di. c.i.†Idez de ꝙfessione que in morte parue est efficacie, vt in.c. super eo.de rap.ita dz esse in matrimonio cũ diuersa sint aliqua celebrari in vita vel in morte,⁊ maxime cũ multi ꝓhant in morte in fraudem hmõi sacr̃i ꝓp hr̃e filios legitimos, qui si de vita sperarent non facerent.⁊ ita audio quod ita olim fecit quidam marchio Ferrariensis.

Oppositum tñ concludit Joã.

an.in.d.mercu.sine culpa ꝙ valido rõnibus aliqbus ⁊ decidã. ⁊ primo sic.Jmpedimentum tpale qó sperat̃ tolli ẽt cum corporis periculo nõ irritat matrimoniũ si de breui tolli sperat̃, vt.d. c.fraternitatis.⁊ ibi per Innoc.quicquid dicat gl.ber.sed istud est hmõi,ergo ⁊c. ¶ Secundo istud probo,qz non dicitur soluz de presenti ꝓhi matrimonium,sed retro talis habita affectio declarari,vt.C.de nat.lib.l.cũ quis. Sed illa possunt potissime fieri in extremis,vt in auc.vt lice.ma.⁊ anie.§.ad hec maxime cuz dicatur nouã prolẽ nãcisci,vt in auc.qui.mo.nat. effi. legiti.§.si
37 quis.ergo pz. ¶ †Tertio tunc spes sobolis nõ habẽde matrimoniũ vitiat si deducitur in pactũ,vt in.c.fi.de condi.appo.facit de spon.c.tue.no.de ꝙsan.⁊ affi.ó infidelibus. sed hic nõ deducitur in pactũ,ergo. ¶ Quarto iduxit in.c.cõmissuz.de spõ. ¶ Nam si inrauit aliquis ꝓhere matrimoniũ,⁊ demũ vult religionẽ intrare certe matrimoniũ erit, ⁊ tñ non erat spes sobolis vel fornicationis euitande pp que facta est matrimonij cõstitutio,ergo in proposito idem.vt.xxxij.q.ij.c.de bis.versi.quid si, ergo. ¶ Quinto ⁊ istud probatur. Nam vbi deficit omnis spes effectus matrimonij,tz tñ matrimonium dummodo nõ deduca-
38 tur in peccatũ de bono sacr̃i ⁊ fornicationis euitande, † probatur proximo argumẽto de tertio.l.de fide qui sunt tres effectus matrimonij,vt no.xx.q.ij.omnem probatur. Nam ꝓhens cum illã q̃z scit fornicaturam,vt cũ meretrice tz.xxij.q.j.non est ergo lz in spe deficiant affectus matrimonij, tñ matrimoniũ ꝓctuz tz. Probatur ⁊ vi.in.c.beata.xx.q.ij. ¶ Naz matrimonium fuit inter Mariam ⁊ Joseph,lz ipsa haberet proposituz virginitatis.probatur,⁊ de baptismate. ¶ Nam ⁊ si ficte quis baptizet̃ verum hz baptisma,lz non gratiam nisi qñ recesserit fictio.ij.q. i.sicut ita in proposito matrimonium sit verum,lz eius effectum demum habeat tempore conualescentie. ¶ Vltimo probatur qz nihil incertius hora mortis.l.i.ff.de cõdi.⁊ demonst.⁊ multoties dispẽsati resurgũt,vñ saltẽ effectus matrimonij spes subest
39 de futuro de eta.⁊ quali.ad aures. Probatur septimo,qz †mr̃imonium spũale cõiter ꝓhitur in extremis, extra de regu.c.sicut nobis.ita hic.propterea iste non sunt de personis probibitis numeratis.de spon.c.cum apud.⁊ cum ista opi.cõcludit Jo.and. Sed vt dixi ista qõ nisi fallor est dubia,⁊ ad rõnes Joan.andr. que omnes sunt sue excep.duabus primis esset facilis rñsio. Nã fere omnes loquuntur qñ erat impedimentuz ex parte actus ex quodã animi proposito aperte non expresso ac latenti ꝙ nihil hz operari,vt.C.de cõdi.ob cau.l.si repetendi. si enim qui recipit baptisma ficte exprimeret vel constaret euidenter non esset baptisma,idem in virginitate expressa,qz non esset matrimoniũ. arg.c.fi.de ꝙdi.appo.ita in proposito trãsitus religionis nõ expressus in ipso actu vitiatur,⁊ ideo illud propositum cũ nõ sit expressum nõ obesset,quin rebus sic se habentibus ẽt ꝓ proposituz virginitatis vir non posset petere debitum,in casu autem nostro erat euidens impedimentum,vnde non indigebat expressione. ⁊ sic succedit dispositio.d.c.iiij.de frig.⁊ malefi.Sed quicquid
40 sit in ista.q.ita dicerem. ¶ † Et primo vbi agens in extremis vult facere matrimoniũ vel solẽnitatẽ matrimonij vt tantum declaret matrimonium retro habitum,vcz ꝙ eam hactenus habet vxorẽ,⁊ sufficit in extremis,si adest ꝙsensus, sed eo nõ subsistente nõ põt,vt dicam.j.in matrimonio presumpto.pro hoc in auct. vt lice.ma.⁊ anie.§.ad hec.nõ enim de nouo ꝓhit,sed tam ꝓctũ declarat,vt ibi dicam,⁊ in dubio presumam ipsum facere, vt declaret talem retro fuisse intentionẽ,vt.d.l.cum quis.nisi contraria presumptione tolleretur,vt.l.dinus.de in integ.rest.facit qó no.extra qui filij sint legi.c.per tuas.⁊ ꝙ dicã.j.in matrimonio presumpto. Aut vult de nouo ꝓhere, qz hoc exprimit vel certuz erat ipsam esse primo concubinam,⁊ tunc aut est vna pars,infirmitate tantum est annibilata qó rectum nõ hz sensuz, ⁊ tunc nõ põt,qz requiritur in hoc potissimus sensus,vt extra de spõ. tue. ⁊ est tex.de hoc.in.l.iul.de iure do. Nam cuz quis moriẽ nõ põt ꝓhere matrimoniuz,qz in illo instanti actus,quo quis viuẽs mo-
41 ritur nõ presumitur adesse cõsensus,aut adesse consensus,†tñ tãta est annibilatio ꝙ caret actu deducendi ad effectũ mr̃imoniũ, ⁊ tũc aut apparet expresse ꝙ vitiũ erat perpetuũ,vt qz sit infirmitas qua oportuit carere vtroqz testiculo,vel est matrix mulieris tñ infrigidata fz medicos,ꝙ est impossibile vnqz posse ꝙcipere, ⁊

tunc etiam non valebit matrimonium. d. l. iulianus. que põt sic intelligi. ⁊ sic nec legitimatio, vt est ēt casus in. d. l. quesitum. ff. libe. ⁊ post. coniuncta. l. ij. de iure dotium. vbi est casus ab aliquo non allegato. de ista. q. Aut non est ꝑpetuũ sed in futurum adueniente cõualescentia erat possibilis generatio. Et tunc isto casu cõcludo ꝙ valeat. nisi ꝓbaret ꝙ fuisset factũ in fraudē, puta feudatariorũ vel fideicõmissariorũ, Maz tũc respectu illorum non teneret ita no. Ange. in. d. l. quesitũ. ⁊ ꝓ ista. q. est ibi casus in. d. c. fraternitatis. de frigi. ⁊ malefi. ꝙ Inno. facit. co. ti. c. ꝙ
42 sedē. † vbi vꝫ matrimoniũ cũ sene ꝓp solatiuꝫ humanitatis, lꝫ cũ eo non sit spes sobolis, ꝓpterea existēs in extremis nõ põt hoc annihilare in ꝑpetuũ. Dꝫ. n. saltem habitu ius deducēdi ad effectũ matrimonium, ideo nõ ꝓinatur ipso. ¶ Dicta argumēta cõcludunt qñ nec in habitu nec in actu hꝫ. Non obstat. c. iiij. qz loquit̄ qñ vitium est naturale vel accidens est ꝑpetuũ, sed in ꝓposito est tale ꝙ põt absq; dei miraculo tolli, ideo non vitiat, lꝫ periculum subsit corporis, vt. d. c. fraternitatis. ⁊ ad argumenta Jo. an. facilis est responsio. qz omissio que est de esse forme vitiat, sed ista matrimonij sunt de esse substantie, que si pacto exꝓsso non omittant̄ non obsunt. Maius est. n. peccatuꝫ forme quam substantie. xij. q. ij. in summa. Ad illud de baptismate. rñdeo ꝙ facit ꝓ ista pte. ¶ Mã vez est baptisma, lꝫ canõ nollet qõ habe
43 ret ordines † quos ēt nõ peccãtibus interdũ aufert. Jdē est õ eo q cõfitet̄ in extremis. Dicta ista parte vltimo facit quib. mo. na. effi. legi. §. j. ¶ Mã dicit tex. ꝙ si deliberante viro mulier mari tat̄ qõ hꝫ remediũ ibi traditũ, ergo patet qõ cũ talis deliberatio fiat super facto momentaneo, ⁊ mulier ante ꝓfectionem actus mortua est que deliberatio fiebat tẽpore infirmitatis ipsius ⁊ tamen vult lex. quod valeat, ita credo saluo iudicio meliori.

Quero vlterius quis habuit concubinã legitime, ex qua suscepit liberos, demum ea demissa vxorē supinduxit ex qua suscepit filios, vel nõ postmodũ hac vxore mortua cũ primitus cõcubina ꝫbit matrimoniũ Quero an eius filij ante primã vxorē nati legitimentur. istam qõnē disputauit Richar. malũ. ⁊ Jo. an. in. d. mercu. sine culpa. ⁊ lꝫ qõ fuerit olim dubia, tñ cum esset de facto. d. Ang. de Perusio. ⁊ genitor meus consulti allegauerũt tex. expressuꝫ cui non congrue respondetur in auc. quibus modis natu. effi. legi. §. si vero solummodo. versi. omnimodo. ideo nõ esset amplius disputanda. l. que labeo. ad carb. tñ qz quidam ꝓceptor meus in extraordinarijs. domi. Florianus de sancto petro disputãdo fuit conatus respõdere ⁊ tenere ꝫriuꝫ. ¶ Jdeo hic referam
44 eorũ dicta describendo eadē ⁊ decidendo. ¶ † Et primo ꝙ non legitimentur ꝓbat. Mã tex. nostri volunt ꝙ cõtinuata affectio ne coitus cõcubinarius trãsfundatur in materialem. C. de natu. libe. l. cũ quis. dum dicit ex earuꝫ affectione, sed hic non fuit eadem affectio qõ ꝓbatur per diuisionē a cõcubina factam ⁊ cõtractum matrimoniũ medio tẽpore cum alia muliere. probat, ⁊ hoc. l. nuper. eo. titu. ⁊ in auc. quibus modis natu. effici. sui. §. si quis igitur dotalia. dũ dicunt postea precedente affectione, sed hec affectio non ꝑcessit, lꝫ per mortem prime vxoris demũ contrabendo post cum ipsa concubina affectio de nouo incipiat. facit ad hoc. l. matrimonij. qui. ⁊ a quibus. ¶ Secundo inducebã ꝙ casu. quibus modis nat. effi. sui. §. generaliter. versi. ⁊ hoc dicimus. vbi videt̄ exꝓssum ꝙ extãte legitima sobole naturales legitiment̄ tñ per curie oblationem vel per matrimoniũ. ⁊ dicit ibi tex. legitimus ꝑcedentibus ⁊ naturalibus postea natis quasi sit oppositũ vbi essent primo nati naturales ⁊ demum legitimi.
45 ¶ † Tertio inducebã in auc. de trien. ⁊ semis. §. si quis autē effusa libidine ⁊ prece. Nam vt filij dicantur naturales ⁊ legitimẽtur per matrimonium videtur requiri quod concubina semper steterit in cõcubine schemate ⁊ matrimonio vsq; ad mortē, vt in auc. quib. mod. nat. effi. sui. §. si quis autē defunctus. nec dꝫ alio actu libidinis peccare alias filij nõ sunt naturales vt ibi. lꝫ stãte ꝙcubina nõ mortua nõ poterat aliã vxorē ducere sicut nõ poterat aliã ꝙcubinã, ꝙ si fecit nõ dꝫ subsequẽs mrimoniũ legitimare tãq; non sint filij vere nãles, vt in. d. §. si qs autez defunctus. cũ similibus, habet̄. n. loco vxoris cõcubina, ⁊ sicut non põt superstite vxore alia superinduci, ita extãte cõcubina vt filij dicantur naturales. ¶ Quarto inducebã. l. in libello. §. facte. ff. ꝺ cap. vbi dr̄ ꝙ captus in peculiaribus vr̄ vsucepisse mediante persona serui. ob. tñ remanentibus medio tempore ijsdem personis. ¶ Si autē seruus mutaretur ab eo q erat, tũc vel qualitas alicuius extremi vel qualitas possessioni s mutaretur, ⁊ certe impediret ibi illud factuꝫ mediũ extrema cõiungi. ⁊ sic impedit vsucapionē. ⁊ ita notat Bar. in. l. si qs ꝓ emptore. versi. ꝙ si seruus. in fi. secunde appositionis. Jta hic ergo interuentus vxoris medio tpe alterans qualitatē cõcubinatus ⁊ eius personã ⁊ quasi per ostensionē impediret cõiunctionē extremorũ, vt olim iste di
46 catur legitimus ⁊ hodie sit. ¶ † Quinto inducitur ꝓ ista parte. ff. de sol. l. cuꝫ. x. mihi ibi. Jtē ignorãs. vbi probatur ꝙ medio tpe aliquid agens impedimentũ ratihabitionis ⁊ cõiunctionis extremorũ ac primo gesta nõ extremis coniũgi si fecit ignorans nõ preiudicat. ergo si sciens sic ꝓ probatio, qz fictio non fingit ꝙ est impossibile, vt no. in. d. l. si quis ꝓ emptore. sed per istaꝫ legitimationem fingitur retro fuisse matrimonium quolibet tpe quod est impossibile ꝙ stante aliquo tpe aliqua vxore alia eodē tempore fingitur esse vxor. ¶ Sexto probatur ista legitimatio dependet a patris volũtate, vt in. §. gñaliter. qui. mo. nat. effi. sui. sed in proposito ꝓ ꝙ in ꝫbendo cum alia nõ habuit animum filios legitimandi cum nõ habeat spem dissolutionis matrimonij vt in. c. fi. de ꝙdi. appo. si ergo nõ adest animus patris, ergo nõ legitimãtur ⁊ istud satis a longe alleganit, velut disputatus. Jtē induxit ipse. l. intercidit. ij. rñso. de ꝙdi. ⁊ demõ. vbi si capax est legatarius tempore testamenti ⁊ cedentis die legati vitiatur dictum legatum si fuit medio tempore incapax † tanq; ista incapa
47 citas media impediat extrema ꝙiũgi, sed parcat mihi reuerētia ꝑceptoris illa lex probat melius aliã partē. Nec obstat. in. ij. rñ. vt dicã. j. lꝫ illã pro ista parte alleget pro casu. induxit vlte. Joã. an. Nam prime fuerunt inductiones propie in effectu tres. Et primo lex q̄ dicit legitimari ꝑ matrimoniũ dꝫ intelligi de primo. l. bones. §. hoc sermone. de ver. sig. Pro hoc vr̄ casus. ff. qui ⁊ a qui. l. iulianus. pro hoc qz promissio dotis intelligit̄ facta de primo. l. dotis promissio. ff. de iure do. ⁊ de pac. dot. l. inter socerum in fi. ⁊ de leg. ij. l. cum pater. §. pater certã. Hinc est ꝙ si iuro cũ aliqua ꝫbere ⁊ matrimonium cum alia contrabo tum periurus ēt si soluto matrimonio cum illa contrabo. extra. de spon. sicut. Jtem de dispensatione facta de duobus curatis intelligitur de primis. extra de preben. c. non põt. in fin. lib. vi. pro hoc. l. cum qui calendis. de verbo. obliga.

48 **Secundo** ꝓbat quodã gñali actino. † Actus medius interueniens vel actũ vitiat vel impedit cõiunctionem extremorum. de vitio probatur in. l. heredes. in fi. ff. de testa. ⁊ etiam vitiat ellectionez. extra de elect. c. qz ꝑp. impedit añt stipulationez. l. i. ⁊ l. continuus. ff. de verbo. obliga. ergo fortius actus ꝫrius intermedius probatur in simili in sacro baptismatis. Nam actus ꝫrius intermedius impedit. de ꝙsecra. di. iij. si nõ sanctificatur. ergo ita in hoc maxime cum non appareat de voluntate melius quam per actum ꝫrium. extra de baptis. c. maiores. ad fi. ¶ Secundum ꝙ impediatur coniunctio extremorum probatur in. c. per tuas. de condi. appo. nam sponsalia de futuro sub conditione ꝫria cum copula carnali matrimonium constituunt. ergo superueniens medio tempore contraria conditio impedit hoc fieri. pro hoc. l. seruitus. §. fi. de serui. vbi locus sacer intermedius impedit seruitutez, probatur in pre
49 scriptio. † nam media interruptio facit vt sit opus noua prescriptione. ⁊ impedit anteriora tempora coniũgi secundis temporibus de prescr. xxx. ann. l. cum notissimi. §. si quis. pro hoc. ⁊ in. l. si de eo. §. fi. ff. de acqui. pos. ⁊ l. naturaliter. ff. de vsucap. de cler. ꝙug. c. vnico. lib. vi. Nam habens literã ad vacaturam perdit illam per ꝫctum matrimonij. ¶ Ita in proposito istud est principis ꝑneficium. ergo si facit. facit ⁊ tñ per quem videatur repudiare illud nõ dꝫ ad illud posse redire, qz quod reprobauit nõ approbo. pro hoc. c. literas. de tempo. ordi. vbi cibus vel potus ordinantis vel ordinati rumpit fictionem dierum. Jsta sunt argumenta Jo. an. multa argumenta superaddit dominus meus que non sunt ad esse huius dubij, vcz an requiratur consensus filij ⁊ similia, ⁊ dicam. j. in causa formali. In ꝫrium faciunt pauciora iura ⁊ similia ponã argumēta prima postea aliorũ ⁊ decidã.
50 † Primo induco casum vltra oēs. C. de nat. libe. l. omni constanti. nã licebat olim legitimare naturales ⁊ dicit text. siue añ situe postea sint geniti ꝙ intelligo ēt si sunt nati ante matrimoniuꝫ cum alia ꝫctum q̄ cuꝫ concubina vel postea. Alias si ita nõ intelligis frustra esset dubium de genitis postea, qz certuꝫ erat esse legitimos. sed lex dꝫ esse de casu dubio. ⁊ intellige postea de genitis post mortem tñ vxoris. nec obst. c. tanta. prealle. ⁊ text. probat, qz ibi dum dicit ꝙ non fit legitimatio extante legitima sobole vel cõiuge. ergo si defecerit morte poterit. ⁊ sic significat ꝙ ibi est mediuꝫ matrimoniũ. ⁊ ibi tex. dum dicit que antea fuerunt ꝙcubine quasi non semper illas ante matrimonium habuit dũ dicit ex legitimo matrimonio prole suscepta ꝙ esse nõ poterat

rat nisi precedente matrimonio. Unde si recte põderet ibi est casus ó hoc. ꝛ nullus tãgit. Scdo induxi ꝑ casu. l. potior. ij. rñ so. ff. qui pot. in pig. habe. nam ibi medius actus de iure nã impe
51 ditiuus coniunctionis extremorũ nõ bz obesse. nã si sub qdõne babui hypotecã suz prior pp retrotractionẽ. † nõ. n. impediunt tpa preterita qiungi presentibus ob scdam hypotecã. ¶ Ita in casu nostro, sufficit. n. extremoꝝ habilitas. ¶ Tertio ꝛ istud est bar, qñ est impedimẽtũ causarũ facto hominis superueniẽs medio tpe nõ impedit extrema coniugi. l. cum mihi. x. ij. rñ. de solutio. ꝛ ita hoc idẽ determinat bar. ꝛ clarius probatur. ff. rem rata haberi. l. bonorum. ¶ Quarto inducunt. d. Ang. ꝛ genitor meus. d. §. si vero solummõ. ver. omnimodo. in auct. q. mo. nat. effi. legi. vbi text. dicit filijs nãlibus. deinde post legitimos procreatis aut ante natis ꝛ dicit per subsequens legitimari mrimonium. ¶ Ergo fuit aliud matrimoniũ mediũ inter qcubinatum ꝛ mrimoniũ cũ qcubina alias nõ possent dici nati legitimi post naturales legitimandos. hoc qfirmat. §. dubitatũ. inducẽdo alr quam aliquis disputans induxerit, nam tex. ibi dicit si aliquis legitimoꝝ iam pater ꝛ obeunte vxore ex hoibus habuerit qdam
52 consuetudinẽ. ꝛ dicit glo. ibi, super illo verbo ex hominibus simi lis ozo in auc. de nõ eligen. secun. nuben. §. i. † Sed gl. ibi exponit illud verbum ex hominibus. i. ante in vita vel post, ꝛ sic attẽta ista dispositione siue habuit qsuetudinẽ prime vxoris sue post capiendo legitimanꝫ fitij. ecce ergo qꝺ ꝑz matrimoniũ nõ obest. ¶ Alio mõ exponitur ex hominibus, ꝛ tunc nihil facit ad hoc. Et ita exponit ibi Ja. de bel. ꝛ gl. ꝑm alium modũ in. d. §. i. ¶ Quinto ego induxi pro casu. l. interdicit quã preceptor meus allegat ꝫ. Nam defectus medius impeditiuus acquisitio. legati vt deportatio. vt. ff. de bo. libe. l. si necesse. §. si deportatus non impedit acquisitionem legati si tempore testamenti legatarius fuit capax. Ita in casu nostro medium non debet obesse extrema fuerint habilia. s. tempore coitus ꝛ presentis temporis matrimonij, ꝛ istud est argumentum decisiuum qõ. a me inductus. ¶ Nec ob. prout inducit preceptor meus, qz nihil facit. vt. j. di
53 cam rñ. ¶ Sexto ego induxi. c. tanta. qui fil. sint legi. in. ij. rñ. † Nam dicit qꝺ filij nati viuente vxore quos spurios nominat nõ legitimari subsequentia matrimonij. Secus ergo si ante fuissent nati anteqꝫ illa fuisset vxor pro hoc, qz põt a se concubinam separare. Et vxorẽ ducendo nõ dr propterea filius nõ naturalis. vt in auc. quib. mod. nat. effi. sui. §. si quis aũt decedẽs. ¶ Ultimo ad idẽ arguitur sic. vbi lex nõ distinguit nec nos. sed lex simpliciter dicit natos ex qcubina per matrimoniũ legitimari, ergo nõ fiat drĩa. an ꝯctum sit primum cum ea, an ꝑm matrimonium, hoc probatur tali argumento. Executor cuius officiũ est odiosum si medio tempore conferre nõ põt nõ obest si tñ primo tempore ꝛ tempore colla. imminentis possit. extra de preben. c. si de beneficio probatur. ¶ Nam si. j. tempus appellationis sit compro-
54 missum, ꝛ demum expiert fit temporis coniunctio nõ obstãte medio compromisso per cle. qꝺiu de appellatio. † Probauit ẽt qz qñ dormit prescriptio ꝫ minorem ibi sublato impedimento coniunguntur anteriora tẽpora sequentibus. l. sicut de prescri. xxx. anno. ꝛ l. i. C. de bo. mater. fac. de prescri. c. i. ꝛ c. auditis. Pro hoc ẽt inducit de procuratore lz. lib. vi. Nam infra tempora consensus procuratoris constituti nõ obstat dissensus procuratoris dummodo non interueniat contrarius consensus constituentis. ¶ Ita non impedit spirituale matrimonium. vt ibi nota. Item inducit. c. pia de exceptio. lib. vi. de eo quod ibi dicitur de excõmunicato. Nam coniungitur tps absolutionis cuz tempore quo egit ꝫ exceptionem oppositam. Secundo probatur per aliquas ll. nã si consensi venditioni proprij pignoris soluitur hypo. l. si debitor. §. i. qui. mo. pign. vel hypo. solui. tñ reintegratur si efficior iterum dñs eo. ti. l. voluntate vlti. rñ. ꝛ l. sicut. §. superuacuum.
55 ¶ Probatur vltimo qz amotis rebus mariti nascit actio rerũ amota. † q in iudiciũ ẽt deducta tollit reintegrato mrimonio, tñ eo postea sublato actio prima durat actu medio reintegrationis nõ ob. l. fi. coniunctio. l. reintegrato. ff. rerum amo. Ita sunt q̃ circa substantiam huius dubij dici possunt.

Modo decido, ꝛ Jo. an. Ricar. malum. Bar. Jaco. de are. ꝛ cõiter oẽs decidunt pro ista parte qꝺ legitimentur per iura pro hoc parte allegata qꝺ ego limito verum. nisi concubinã restituisset ꝛ nõ separasset qstante matrimonio ꝑ ea q̃ dicã proxi. q. ꝛ vt dixi hec. q. hodie est sublata postqꝫ venit ad lucẽ. tex. in. d. §. si vero. nõ solũ. nõ ob. ver. omnimodo qꝺ preceptor meus dicat ibi est qꝺ dictio, forsan, que diminutionem inducit. ꝛ ad alia iã decisa se refert. sed ego dico qꝺ qñ nõ est dispositio expresse ẽpis legislatori dictio, forsan, semper inducit decisio nẽ a legislatore latã, vt no. ff. de procu. l. mutus. cum si. sed hic nõ est aliud expressum ẽpiũ, vt ps per argumenta suprapposita. ergo
6 nõ ob. iura ibi in ẽpiũ deducta † ꝛ primo ad. l. cũ quis. dum dicit ex eadẽ affectione ꝛ ẽt pp vltimã qiunctionẽ vltimi extremi facta cum primo, vt pote nuptijs interuenientibus dicũt iussisse. l. diui. in fi. de nat. lib. ꝛ l. qui prouincia. in fi. de ritu nup. dicetur ergo affectio eadẽ ꝛ censebit fictionis ope ẽctũ fuisse matrimonium. hoc probat dictio postea in. d. l. cum quis. q̃ verificatur in aliquo posito itermedio, vt est casus. ff. si tab. test. nulle exta. l. j. in prin. Et ita rñdeo ad similia. Non ob. §. gñaliter. qz litera sic dicit ibi facti qtingentiã narrãdo nõ decisiue ponẽdo nec deberet sumi argumentũ a ẽpio sensu cum sit ẽpiũ dispositũ in. d. §. si vez solũmõ. Non ob. tertio. §. sinautẽ effusa. qz intelligit dubium qñ qcubinã dimiserit vxore retẽta alias suaderet qꝺ dicã. j. proxi. q. Nõ ob. l. in bello. q̃ nõ vellet qꝺ persone sint eadẽ, qz lz Jo. and. dicat qꝺ ad ista põt rñderi qꝺ nõ fit retrotractio sed ex nũc sit legitimus. qz hoc nõ credo verum per. d. l. qui in prouintia. ꝛ l. diui. in fi. Rñdeo qõ in ista fictione translatiua, ꝛ hic requiruntur duo extrema habilia, vcz extremum ad qõ ꝛ extremũ a quo. Et si qõ deficit nõ fit qiunctio, de extremo a quo probat in. l. bono
57 rum. ff. rem ratam habe. de appel. reci. l. i. † Nam lz ratihabitio trahat retro. l. fi. C. ad macedo. Istud est verum si fit illo tempore quo põt ille actus celebrari. Idem in. l. necessario. §. qõ si pendente. ó pericu. ꝛ cõmo. rei ven. Sed de extremo ad qꝺ probat in donatione inter virum ꝛ mulierem cõfirmatã morte viri, qz retrotrahitur. ꝛ tñ non propterea dicit habuisse dominiuz pp defectum extremi ad qõ, qz tunc non poterat querere. l. ij. de inoff. do. ꝛ ibi glo. aliud ponit exemplum in. l. gallus. §. si eius. in magna glo. i. de libe. ꝛ posthu. ¶ Modo ad propositum non ob. l. in bello. ꝛ l. cum quis a ẽpio sensu. Nam in vtroqꝫ per actum medium fuit inductum impedimentum extremi a quo. Naz dominus captus reuersus nõ recuperat possessionem. ff. de vsucap. l. cum habes. §. fi. lz possessionem possit retinere captus mediante facto serui cum non requiritur scientia domi. l. iusto. in fin. de vsucap. tñ si seruus eam perdit medio tempore inducit defectuz extremi a quo, qz reuersus possessionem non reperitur habere qua mediante posset fingi possessio continuata quare aute3 post liminium non fingar possessionem reliquisse ponit Bart. in. d. l. si is qui pro emptore. in tertia opinione prime partis. Ita ẽt cuz quis scienter accepto ferens impedit extremũ a quo possit incipere ratihabitio solutione facta procuratori, qz imo vr eis factũ reprobari lz ignorantis qꝺ ignorantiam, similis rñsio fit ad. l. in tercidit. prout obstat quia ibi seruus pene effectus medio tẽpore lz tpe extremi postea sit habilis est tñ oino alius hõ, † qz fuit
58 habitus tanqꝫ pro naturaliter mortuo. ideo postea veniens cum careat extremo, a quo, qz mortuus non posset capere, nec censetur esse illa persona que primo, vt ibi nota. Bart. impedit coniunctionem extremorum quod secus est in deportato, vt ibi per Barto. qz non efficitur seruus pene. Ita ẽt respondetur. ad. c. per tuas. ¶ Nam adueniente conditione. iaz sortitus fuerat ẽ riuz effectum. vnde postea deficit in extremo a quo cuz non sit materia subsistens super qua fiat tractio. Ad illud quod dicitur qꝺ non fingit impossibile est verum quando in quolibet sui extremo tempore ꝑm naturam fuit impossibile. Sed si sui natura fuit impossibile facti tñ accidẽtia fuit impossibile tunc lex bene fingit. Ita no. Bar. in. l. si is qui pro emptore. in secunda opinione fictionis inductiue. Sed in proposito ꝑm naturam oi tempore fuit possibile matrimonium. Ad alia iura vcz ad prescrip. respon. vt Joan. an. qꝺ illa sunt vera in requirentibus actũ cõtinuationem, sed inter natiuitatem ꝛ matrimoniuz non requiritur continuatio quinimo põt separari cõcubina, vt vult text. in. d. §. si quis igitur defectus. ergo de actibus intermedijs vitiantibus rñdetur qꝺ illa sunt vera in his que debent fieri vno qtextu, sed ista non est de illis, vt proxime dixi. ergo ꝛ ita defensat ista ps.
59 ¶ Sed q̃ro † quid si habuit qcubinã in scbemate qcubinali demũ superinduxit vxorẽ qcubina retẽta adhuc. An filij ante nati tũc legitimabunt mortua vxore in matrimoniũ subsequens. ꝛ qd de natis viuente vxore. Ad hoc rñdeo, qꝺ de vltimis vr exꝑsiuz in. d. c. tanta. ij. rñso. qꝺ nõ legitimenẽ. In ẽpiũ facit, qz si respectu aliozũ naturalituz fingit semper cum ea fuisse matrimonium sequitur qꝺ ille spurius fingetur ex matrimonio natus, ꝛ sic consequetur per nãles id qꝺ per se qsequi nõ potuisset. ¶ Quod si esset verũ esset notabilis limitatio ad. d. c. tanta. vt loqueret qñ nõ extant ex qcubina naturales quibus mediantibus spurij ipsi legitimentur. de naturalibus autem ipsis videtur qõ legitimentur, vt. d. l. cum quis. de nat. libe. cũ si. ꝛ de istis vltimis ꝑceptor

mens do. Floria. tenuit q̄ legitimarent in quadã sua qõne Sed in istis ego credo tam filios natos ante matrimoniũ p̄ie vxoris q̄z natos q̄stante mr̄imonio non legitimari. Nam b i nec digni sunt legũ beneficio. Nã superinductio vxoris ⁊ retẽtio cõcubine simul opus fecerunt libidinosuz. † Jdeo nati qñcunq̄z sunt indicandi non nãles ⁊ indigni isto beneficio. casus est in auc. de trien. ⁊ semis. §. nunc .n. versi. ⁊ hoc dicimus . ⁊ trãsumptiue in auc. q mo. na. effi. sui. §. si qs antẽ defunctus. ver. ⁊ hoc dicim⁹. cõiuncto. §. si qs autẽ effusa . facit ad hoc q̄ dixi. s. in. q. de clerico in minorib⁹ q̄stituto. nã sufficit solũ habilitas ad mr̄imoniũ tempore coitus si q̄cubina fuerit indubitato affectu habita nec mixte alie libidines qcqd dicat Jo. an. vt ibi dixi. Nõ obst. dicta in p̄xi. q. qz loquunt qñ duxendo vxorẽ q̄cubinã dimisit, vt ibi dixi. Jsta loquunt qñ retinuit. ⁊ ideo si repulsa vna concubina aliam superduxit vnicam filij erunt naturales. ¶ Jste est sensus iuriũ. s. allegatorũ secus si inicẽ plures retineret. ¶ Vltimo quero an hec legitimatio fit legitimis extantibus alijs. dico q̄ sic de ista ⁊ de ea que fit p curie oblationẽ, vt in. d. §. generaliter. ⁊ in auc. de incest. nup. §. dubitatũ. p̄ter q̄z si sint nati ex ancilla, vt in auc. de trien. ⁊ semis. §. fina. ⁊ no. Jaco. de bel. inst. §. dubitatũ . Modo est expedita cã materialis vel subiectiua quantũ nouit modicitas ingenij mei.
¶ Venio igitur ad casum formalem.

SVMMARIVM

1 Matrimonium subsequens est causa causans legitimationem.
2 Dos vel nuptialia instituta an req̄sita in legitimationibus.
3 Matrimonium sine dote esse an possit.
4 Dos ⁊ dotale documentum in illustribus an requiratur.
5 Instr̄a ad eẽ mr̄monij an necessaria ⁊ qd ꝺ legitimatiõe. nu. 7.
6 Humiles olim quomodo matrimonia contrahebant.
9 Principale derogatum in materia correptiua destruit eius cõsecutionem.
10 Ancillam ⁊ eius liberos manumittere an sit necesse antequam legitimentur.
11 Consensus filij an sit opus accedere in legitimatione . Et quid de patris consensu.
12 Filij legitimandi an teneantur p̄estare consensum post mortez patris vel in vita.
Ratibabitio p̄estita tempore quo actus geri non possit an qcquam operetur.

¶ De causa formali legitimationis.

1 v Venio Ad examinandum ipsam causam formalem, † ⁊ qz matrimonium subsequẽs est causa causans ipsaz legitimationẽ. Jgit̄ ois defectus exist̄s in eo esset ẽt defectus ipsius causati. cũ posito cõsequenti de necessitate dari debeat antecedens. ff. de procur. l. ad rez mobilẽ. ⁊ l. ad legatum. ⁊ ideo oẽs qõnes q̄ verti possent circa substãtiam ⁊ solennitatem ipsius matrimonij essent hic examinãde. tñ omittam tm̄ aliqbus particularibus dubijs forma ⁊ esse ipsius legitimationis tãgentibus subnectẽs de alijs remittens ad no. p Jo. an. in sum. p eũ edita. de spon. ⁊ mat. vbi tractat de eius solẽnitate seu effectu. ⁊ bono. Partic-
2 ulariter igit̄ i istis legitimationibus cõsuenit dubitari † an dos vel nuptialia documenta. seu instituta requirant̄ nuptialia. Et primo qꝺ dos intervenire debeat, pbãt oia iura que dicunt q̄ debẽt intervenire dotalia documenta. sed ipsa non poterunt intervenire nisi aliqñtulũ dotis subsit. ergo ꝺz dos intervenire. tex. vr̄ in. d. §. si qs igit̄ dotalia, q. mod. na. effi. sui. Jtẽ rubrũ ⁊ nigruz de filijs ante instrumẽta dotalia natis ⁊ maxime ibi tex. dotiũ celebrãs. ⁊ instit. de nup. §. fi. ⁊ hãc practicã modice dotis dãdo vt hoc euitet̄ dubiũ. ponit gl. in. l. impialis. C. de nup. circa me. in ℞bo. dotalibus. ego tñ oppositũ credo. cũ. n. mr̄imoniũ sit cã efficiens ⁊ mediata huius legitimationis, vt extra q fi
3 lij sint legi. c. tãta. mr̄monij ipsum sufficit ⁊ sine dote. † cũ mr̄imonij sine dote eẽ possit. p hoc vr̄ tex. in. l. nup. ⁊ l. cũ qs. C. de nat. li. ꝺũ debẽt nuptialia documẽta. ergo nõ p̄cise loquit̄ de instr̄is dotalibus. lz si dos iterueniat ꝺbeãt eẽ instr̄a dotalia. ⁊ ita loquunt q̄ria. hoc pbat̄ in auc. vt li. decete. §. si qs autez. versi. vt si cui. hoc sensit gl in auc . sed nouo iure. C. de nup. ⁊ hoc fuit ẽt de mente tex. in. l. imperialis. ibi dummodo nõ sine scripto tm̄ scripturã põderãs debere intervenire. lz ⁊ posset eẽ ⁊ nuptialis ⁊ dotalis non p̄cise dotalis tantũ, ⁊ hoc credo verũ de rigore iuris ciuilis quã ex dispositione canonica. Jn inferioribus tñ ab
4 illustribus. ¶ † Jn illustribus vero oino req̄rit̄ ⁊ dos ⁊ dotale documẽtũ, vt in auc. q. mo. na. effi. legi. §. ⁊ illud quoq̄z. ver. ⁊ in maioribus. q̄ põt esse verũ de iure ciuili. ⁊ ita saluat̄ gl. l. impialis. De iure aũt canonico ẽt si dos nõ interveniat inter ipsos illustres credo matrimoniũ valere ⁊ filios legitimari, vt dico in simili de inferioribus faciẽtibus sine institutis nuptialibus, facit in auct. vt liceat mr̄i ⁊ anie. §. ad heredẽ . ¶ Sed dubiũ maius est an req̄rant̄ ad esse istius legitimationis instr̄a nuptialia seu dotalia oino gl. insti. de nup. §. si dubitata. ⁊ inst. de hr̄di. q̄ ab intesta. §. i. ⁊ in. auc. maximis C. de nup. ⁊ vbiq̄z vbi gl. tãgunt con
5 cludunt † q̄ ad esse matrimonij ipsius nõ sit opꝰ instr̄is. nã solo q̄sensu fit. l. si vicinis. C. de nup. i auc. ꝺ nup. §. nuptias. sed ad esse ipsius legitimationis, ipsis opus foze dicit. hoc probat text. in. §. gñaliter. in fi. ⁊ in. §. si nõ solũmõ. q probãt q̄ q̄fectio instr̄oꝝ sit cã p̄estans legitimationẽ hoc ẽt probat̄ in. d. §. dubitatũ, ꝺuz dicit solũ q̄tentus dotaliũ documentorũz q̄fectione . hoc probãt oia iura de hoc loquẽtia. l. cũ quis. ⁊ l. nuper. Sed ꝯ q̄sulentes ꝺñs meus do. bar. de sali. ⁊ genitor meus ꝺñt q̄ hoc est de iure ciuili. secus de iure canonico, q̄ est vbilibz obseruãdũ. Jdem ꝺicit sic q̄sulisse ꝺñs meus. ꝺ. Ant. de bu. qué ego sequor iuribus ⁊ rõnibus multũ amplis. Et primo p̄emitto q̄ pp fraudes que fiebãt in probatione matrimonij, ⁊ per q̄ñs in legitimatione ius induxit q̄ illustres ⁊ superiozes haberẽt ꝯbere cũ dotalibus do
6 cumẽtis, alias matrimoniũ nõ probat̄. † Alij vero humiles cuz scriptura triũ testiũ ꝯbere debere, ⁊ alr̄ humiles ꝯbebant, vt in auc. qui. mo. na. effi. legi. §. illud quoq̄z. ⁊ vt lice. matr. ⁊ anie. §. qz vero legem. alias erat effectus in essentia matrimonij, vt probat tex. illius titu. quib. mo. na. effi. legi. ⁊ idẽ erat qñ ꝯbebatur cuz libera, vt vult expresse tex. in auc. vt liber. dece. §. si quis aũt libertaz. hoc probat. d. l. imperialis. verl. dũtñ. ita ꝺico q̄ est in isto matrimonio ꝯcto cum ea que stetit in schemate q̄cubine, vt nõ valeat vel nõ probetur nisi productis instrumẽtis dotalibus vel nuptialibus quibus probetur affectio concubinalis transuersa in matrimonialẽ, vt. d. l. cuz quis. ⁊ l. nuper pro quo. s. debeat probari ipsum matrimoniũ ⁊ eius esse per instrumenta, vt tex. in auc. vt libe. decete. §. si quis aũt libertam. ver. vt si cui. ꝺum ꝺicit ostendi vxorẽ esse mulierem ⁊ libertam documentorum nuptialium confectione. quasi aliter nõ probetur nec in effectu fit matrimoniũ. ⁊ hoc tenuit Placẽ. ⁊ hoc sequit̄ ꝺominus meus ꝺ. Bar. de sali. ⁊ quidã doc. egregius. ꝺ. Lau. de pon. Alias si secus ꝺiceremus videremus esse mr̄imoniũ. ⁊ tñ filios saltẽ nascituros non esse legitimos. qꝺ esset impossibile ⁊ monstruosuz.
7 q̄ꝯ. l. filium. ff. de his qui sunt sui vel alie. iur. † ꝺicendum est igit̄ matrimonium aliter ꝯctum quam cum instrumentis cum ipsis p̄imitus concubinis habere peccatuz forme ꝑm istos quicquid ꝺicat gl. Sed cuz de iure canonico non habeat̄ de ista ꝺria personarum, vel ꝺicit ꝯbendo cum instrumentis vel dote ad esse ipsius matrimonij. sed sufficit ad esse matrimonij non ꝯbi clandestine, vt extra de clande. despon. c. cum inhibitio, vel alter solẽniter ꝯbi ꝺicã illꝺ seruari cũ ꝺisponat papa sup iure tm̄ sibi subiecto, maxime cũ in eo vertat̄ anime p̄eiuditiuz. Si ergo deroꝝgatur in causa causante. vcz, qz fit matrimonium sine instrumen-
9 tis. ergo in causato vcz legitimatione, vt in. c. tanta. p̄o hoc, † qz ẽt in materia correptiua facta derogatione in principali fit ẽt in eo q̄ venit in eius q̄sequentiam. iuxta no. per glos. ⁊ Barto. in .l.j. ⁊ ij. ff. de legi. tuto. vbi derogato iuri in hereditate, derogat̄ ẽt in tutela. p̄o hoc q̄ ꝺr̄ in materia interpretationũ q̄ sub lata rõne legis aliquid inducentis, tollitur illud inductuz, vt probatur ⁊ colligitur rõne auc. ingressi. de sac. san. eccl. ⁊ ibidẽ Bar. de sali. ⁊ dixi in repe. l. q̄ vero. ff. de legi. p̄o hoc qꝺ dixi. s. in. i. q. cause efficientis. ita credo q̄ possit intelligi ista questio.
¶ Quero qz iam dixi filios ancille legitimari an sit opus illam
10 vel filios ante manumitti, † vr̄ qꝺ sic in auctẽ. de trien. ⁊ semis. §. fi. p̄o hoc qz serui eoꝝ que sunt iuris ciuilis respectu sui nõ sunt capaces. sed illa legitimatio est hmõi. ergo ⁊c. ꝯrium est expsium. in auc. vt libe. decete. §. si quis aũt. versi. si cui. vbi accepta ancilla in vxorẽ filij ⁊ mater sunt legitimi absq̄z alia manumissione. qui vult vnũ vr̄ ⁊ omne velle q̄ peruenitur ad illud. l. ꝺuo. de spon. ¶ Sed iuxta hoc quero an sit opus consensus filij accede
11 re vidi multos in hac. q. ꝺubitantes ⁊ ꝺicentes hoc, qꝺ filij consensus intercedat esse necesse in alijs legitimationibus nõ in hac q̄ fit per matrimonium. Nam si filius impedit legitimationẽ nõ legitimat̄, vt in auc. qui. mod. na. effi. legi. §. si quis ergo. nõ habens vbi re expressum q̄ sine q̄sensu filij fieri possit. ⁊ hoc lz ꝺo minus meus Bart. de salice. in quadam questione que incipit

Mediolanensis

Mediolanẽsis qdã in scõo dubio, in tertio argumẽto. sed salua
11 reuerẽtia. casus est i oppositũ, † qz regrit filij gsensus. in anc. q. mo. na. effi. sui. §. gñalr. z hoc tenuit Guil. ff. de legi. l. benigni⁹. vt ibi p bar. relatũ vidi. hoc tz Ja. de bel. in. d. §. gñalr. nõ obst. d. §. si qs ergo. quẽ ipse nõ allegat, qz rñ. vt no. in scõo libello. in cã materiali in qõne an aliquo casu filij inuiti legitimẽt. Quero an regrat prĩs gsensus vel aliorũ. rñ. q sic. tñ nõ est opus q dicat ꝟbo cã legitimãdi filios. Nã sola gfectio dotaliũ documentorũ sufficit. et p ipsa dr adesse volũtas, vt in anc. de incest. nup. §. dubitatũ. q pcedit nisi pr protestet se filios nolle legitimare. p hoc vt dixi in cã mãli aliorũ aũt gsensus clarũ est q nõ regrit. Sed hic qro. Nã dixi filios gsentire debere an sufficit gsensum hũc pstare post mortẽ, vel opus est q in vita prĩs vel mris pstet
12 vr q in vita vtrinsq; † alias ratihabitio pstita tpe quo actus geri nõ possit nihil operet. ff. rẽ ra. hr̃i. l. bonorũ. Jn ꝟriũ facit. C. de na. lib. anc. si qs aũt. vbi pre dicẽte in testõ se velle hre filios legitimos. põt tũc filius post mortẽ prĩs principi supplicare ac ratuz hre. z ita gcludit. d. Ant. de bu. in. d. disputatione nobilis qdã. nõ obstat ꝑm eũ ꝟriũ, qz illud verũ qñ tacita inducerẽt renũtiatio. secus si nõ vt in casu nr̃o. p hoc gl. no. ff. de neg. gest. l. si ego. facit. l. lz. ff. de iudi. sed qz hãc doctrinã nõ sequit bar. in. d. l. bonorũz. iõ alr rñdeo. q pr z mr gerũt filij negotiũ eũ qrẽdo p mris monĩũ legitimare. ſz defectus ex pte gerẽtis nõ ipedit ratihabitionẽ. vt. d. l. bonorũ. z ista est tutior rñsio. vbi aũt mozeret ipse filius cũ tex. in. d. §. gñalr. regrat ratihabitionẽ filij. z ipse nõ habuit ratã. tũc dico q nõ habebit effectũ legitimatio, cũ nõ sufficiat tm nõ ꝟdicere ſz ratũ hr̃i dz, vt ibidẽ. z iõ sint cauti q ratuz habeãt q intellige in his q pñr. alꝫ vt dicã. j. in scõo libello in. q. ifantis z pdigi in cã mãli. z ista volo dixisse z sufficit q̃ztũ ad istã qrẽ. lz si qs vellet alte ptrahere oẽs qõnes, vt dixi vertẽs i cãndo essentiam ipsius matrimonij hec venirẽt examinande. de quo remitto ad no. per Jo. an. in. d. summula. de spon. z matri.

SVMMARIVM

1 Legitimati per subsequens matrimonium an sint vere vel ficte legitimi.
2 Facta pro infectis non habentur nisi ope fictionis.
3 Fictio perinde quid significet.
Statutum de legitimis an vendicet locuz in legitimis per subsequens matrimonium.
Statuti verba impropriare lz salua substantia.
4 Verba vere sumenda z non ficte.
5 Statuta passiuam recipiunt interpretationem a iure cõi.
6 Legitimatus per subsequẽs matrimoniũ an succedat in feudo.
Legitimati per subsequens matrimoniuz an admittantur ad honores z dignitates.
Legitimatus per matrimoniuz sequens nunquid excludat substitutum datum sub conditione si decesserit sine filijs legitimis z naturalibus.
7 Legitimati per matrimonium habent omnia que vere legitimi.
Legitimatus per matrimoniuz an succedat in iure primogenitu re stante filio ex prima vxore z statuto de primogenitis legitimis succedentibus.
8 Primogeniti ordo iure geniture consideratur.
9 Legitimationis qualitas per matrimonium proximiores vtrum excludat.
10 Hereditate deferenda tractandum de successoris qualitate.
11 Esse talis ab initio vel postea parificantur.
12 Qualitas adiuncta verbo qualificatur ꝑm tempus verbi.
13 Promouendus ad ordines an requiratur q sit legitimus a tẽpore natiuitatis.
14 Legitimatio est natalium restitutio.
Primogeniti naturales nunquid a sequentibus legitime genitis excludantur nu. 22. 43.
15 Postliminium z principis restitutio instar habent.
16 Reuersus ab hostibus vtrum excludat sequentes proximiores.
17 Restitutus an recuperet ius alteri quesitum z quando.
Suitas considerat habentem primum locum.
Filius fictus in iure prelationis an excludat verum filium.
18 Legitimatio est similis adoptioni.
Principatus multitudinem succedentiũ respuit.
19 Matrimonium z eius effectus latissime dz sumi.
20 Legis verba qñ improprianda in extensione.
21 Lex ipsa est quod ex mente legis est.
Pretoris verba ad casum fictum extenduntur.
Statutum z pretoris edictum sunt iuris stricti.
Extensio in penalibus z extensiuis ex ratione identitatis nunquid procedat.
22 Qualitas adiuncta adiectiuo cum temporis aduerbio secunduz quod tempus indicanda.
23 Lex vbi requirit iussuz nõ sufficit gsensus post factũ adhibitus.
Prior quis dicendus.
24 Emptor secundus qñ potior in vendicanda re primo.
Electio facta de naturali an teneat si statim legitimatio per sequens matrimonium veniat.
25 Legitimatio est quedam restitutio que non fingit retro.
Retro non trahuntur que valent ex tempore.
26 Intellectus. §. si quis igitur dotalia in anc. quib. mo. na. effi. sui.
27 Lex fingẽs in alicuius fauorẽ ita fingit vt nõ noceat priuilegiato.
Fictio nunq̃z fingit nisi vbi suadet equitas.
28 Filius in hereditate patris tractat de lucro.
Fictio nunq̃z fingit in preiudicium iuris alteri iam quesiti.
29 Fictio non dz a statuto comprehendi q̃uis liceat fingere. 39.
Significatũ quale sumẽdũ vbi multimode ꝟba legis significãt.
30 Bastardi qui dicantur.
Exorbitantia ignorant extensionem.
Statuti ratio quando appareat.
31 Primogenitis cur delata hereditas.
Principum mores quales esse debent.
32 Feudum pro se et filijs legitimis concessum nunquid admittat legitimatos.
33 Consuetudinis scripta verba que sint attendenda.
34 Consequentia a diuisis ad coniuncta an teneat.
35 Argumentum a parte ad totum vtrum procedat z qñ.
36 Intellectus. c. innotuit. de elec.
Lex generalis verificatur in casu ficto.
37 Legitimatus per sequens matrimonium dicitur legitimus retrofictione.
38 Vera sunt fortiora fictis.
40 Fictio a verbis legis in personã loquentis nõ comprehenditur.
41 Homini etiam si fauet equitas contra ius scriptum non licet interpretari.
42 Mens legi congrua quando extendenda.

De causa finali seu effectiua legitimationis.

Primo est videndum de ipsa causa finali seu
1 effectiua. Et primo quero † an isti sint
v vere vel ficte legitimi. do. Anto. de butr. extra qui fil. sint legit. c. tanta. vr̃ dicere q sint ꝑm fictionem legitimi. pro hoc facit, qz aliud est esse legitimum z aliud esse legitimatũ. l. cuz legitime. de statu ho. z ibi gl. ¶ Ego vero credo q debemus inspicere duo tpa. vcz ipsuz tempus natiuitatis vsq; ad tempus ꝟcti matrimonij. ¶ Aliud tps a tempore ꝟcti matrimonij. in primo tempore qõ dicatur retro natus
2 fuisse z esse legitimus certũ est dici ꝑm fictionẽ, † qz facta nõ pñt haberi pro infectis nisi fictionis ope. l. in bello. §. facte. de capti. scõo tempore. s. ꝟcti matrimonij. z j. vere sit legitimus. ꝛ hoc est casus in auct. de incest. nupt. §. dubitatum. z hoc tz ibi Jaco. de bel. pro hoc facit q no. bar. ff. de vsucap. l. si is qui pro emptore. in materia fictionis inductiue in qõne an ciuis factus p statutuz ciuitatis sit vere vel ficte ciuis, pro hoc dr̃ de fictione postliminij. Nam ꝑm veritatem disponit prout est reuersus, lz habito respectu ad tempus ante disponat ꝑz fictionẽ. hoc spãliter probat tex. in auc. qui. mo. na. effi. sui. §. palã. vbi dicit tex. postea fiunt legi. ꝙncto tex. eo. ti. §. reliq qui dicit perinde ac si ab initio leg.
3 nati essent. z sic ꝑm fictionẽ est illo tpe, † vt not. verbũ perinde. Idẽ insti. eo. ti. §. adoptionis. z. l. q in prouintia. de ritu nup. pro hoc, qz cũ hec dr̃ia sit a iure ciuili inducta si põt ꝙsiderari, disponat ꝑm veritatẽ, disponit nõ ꝑm fictionẽ, qz in his que sunt iuris ius multum põt. ideo procedit vere nõ ficte. Jta credo quod sit intelligenda ista questio. facit qꝫ dicam. j. in secnndo libello in causa finali in simili qõne. ¶ Sed hic quero an stante statuto loquẽte de legitimis tm̃ filijs vendicet sibi locũ in. q. ista. Jta dicerem aut statutum emanat ꝟ vel preter ius cõe. z tunc talis filius indubitanter cõprehenderetur ẽt si verba statuti loquerentur de legitime nato. Nam lz impropriare verba salua substantia vt q̃ztum est possibile salnũ remaneat ius cõe, vt extra de cõsue. c. cum dilectus. z ideo si statutuz diceret legitime natos tantũ ad successionẽ admitti. talis filius comprehenderetur, lz ꝑm fictionem sit legitimus, qz per hoc referimur ad ius cõmune. Si antẽ

nō reuertimur ad ius cōmune semp remaneat dissonātia statuti cum iure. ⁊ tunc istud hz determinationē a precedēti. q. qz si dicit statutum de legitimo certo non vendicat sibi locū in isto. per
4 subsequēs matrimoniū le gitimato. † ⁊ ideo si statutū diceret qp femine excludant filijs legitime natis extātibus. certe isti filij nō excluderent, qz secundum fictionē sunt legitime nati. ⁊ verba debēt sumi vere ⁊ nō ficte in statuto. l. ex ea. §. insulā. de ver. obli. cū si. l. ij. §. hec ꝟba. de neg. gest. p ea que dicā. pri. q. Secus si simpliciter loquat ꝺ filijs legitimis non sic referēs ad natiuitatis tps, qz tūc isti cōprehēderent cū sint vere legitimi. ⁊ istamet distinctio dz fieri qñ statutū ꝙtinet aliud deniās a iure cōmni
C Vbi autē ꝙtinet idē qp ius cōmune tunc si dicit de legitimis clarū est qp cōprehendunt. Sz si dicat de legitime natis tūc stat dubiū. C Nā iure certū ē isto casu ēt filios tales lz ficte natos legitimos cōprehendi, vt. d. §. innotuit. de elec. secus si statuto p iā dicta. C Et ideo qñ statutū disponit idē qp ius cōmune est dubium, iuxta not. in. c. j. de ꝙstit. ⁊ ideo forsan nō deberet cōprehendi nisi dicat qp forsan rōne dispositionis iuris cōmunis
5 ⁊ non statuti admittant. † Nā statuta passiuam interp̄tationem patiunt ꝑm ius cōmune. l. fi. §. in cōputatione. ⁊ ibi gl. C. de iure deli. ⁊ l. ij. C. de noxa. C Sz iuxta ista q̄ro an succedit in feudo Andr. de iser. in. c. ij. ⁊ in. c. naturales. si de feu. fue. ꝙtroner. dicit qp pp oriḡinis vitiū non legitimat isto casu ad feudū maxime legitimis extātibus. C Sz Jac. de belui. in. d. §. dubitatū tz op positū p illū tex. q dicit eos vere esse legitimos. nō ob. c. nāles, qz loquit de aliter legitimatis. Ego vero non credo qp ista qō terminet p ia3 dicta, qz aut ꝟba ẽctus aut cōsuetudinis se referunt ad natiuitatē. ⁊ tūc non cōprehendunt. Nō. n. est nostrum extendere verba ẽctus vel consuetudinis, vt. l. ẽctus. C. de fide instru. secus si simpliciter loquunt, ⁊ hoc est de mente Bald. in. d. c. naturales. qđ limito verū qñ succederet ex ẽctu vel cōsuetudine. Si autē iure romano siue cōmuni dicente de legitime natis cōprehendit hic filius p iā dicta ⁊ no. i. d. c. innotuit.
6 C † Quero an admittat ad episcopatus ⁊ bonores glos. qp sic, in. c. tanta q filij sint legi. ⁊ in. d. c. innotuit. lz tex. videat requirere natiuitatē legitimam, vt dicit. c. cū dilectus. C Quero an isti excludāt substitutū datū sub conditione si decesserit sine filijs legitimis ⁊ naturalibus. Ad hoc adhibeo illa3 diffinitionē sepius dictam aut testato3 se retulit ad tēpus natiuitatis aut simpliciter dixit, vt. §. dixi de feudi successione. ⁊ ita hic. C Jtē quero an habeat locū alijs legitimis extantib⁹ dico sic. Aut sunt nati ex ancilla ⁊ nō legitimat filijs extantibus, vt in. §. fi. de trien. ⁊ semis. Aut sint nati ex libera, ⁊ tunc est certū qp sic, vt not. in. §. dubitatū. de incest. nup. ⁊ in. §. generaliter. quib. mod. nat. effi. sui. Quod dictū de ancillis forsan hodie non ꝓcedit de iure canonico p ea que dixi in causa maritali in. q. an nati ex ancilla legitiment. C Ultimo cōclusiue dicendo regulariter dico qđ tales filij legitimati p matrimoniū habent oia ea que vere legitimi habent. deuenientibus autē ante matrimoniū habent oia q̄ filij legitimi habēt. Et circa oēs qōnes. §. positas est recurendū ad ea que dicam in proxima qōne vbi omnia examinabo.
7 **Restat** Modo† finaliter vnā notabilē ⁊ singularez. q. examinare. Subijciamus circa hoc an si legitimat filius naturalis nō obstante mr̄imonio an succedat in iure primogenite extāte iā filio ex prima vxore stāte ꝙsuetudine cōtractu vel statuto qp primogenitus legitimus succedat. ⁊ est oib⁹ alijs qōnib⁹ difficilior. ⁊ diuersitas disputatiū facit qp prolixius oib⁹ alijs scribā, postea ponā qd mihi vr̄. Et argū mēta vndiqz facta faciūt colligi tres. q. qbus inferr ad vnā. C Prima ē an statutū vel ꝙsuetudo loquens qđ primogenitus succedat verificetur in primogentio naturali lz post alios vel qñcunqz ante mortē pr̄is legitimato. C Secō ꝑsuppposito qp legitimatio regrat tēpore generationis ita qp aliter non succedat an fingat retro legitimus. C Tertio si fingit an cōprehendant in ꝟbis statuti, ⁊ ita sunt tres notalles. q. p vna ⁊ ita melius itelligent argumē
8 ta que in disputatiōibus sunt ꝙfusa. † Redo ad primā qōnē, vr̄ qp sufficiat esse primogenitū naturaliter lz qñqz post nanciscatur iura legitimi qđ sic ostēdit sicut in iure geniture ꝙsidera ordo primogeniti. Jta in successionibus ab intestato ꝙsideratur ordo proximoz̄. l. ij. §. j. ff. de suis ⁊ legi. Sed hoc secūdo casu hec proximitas demum in successionis dilatione ꝙsideratur, vt. l. j. §. proximo. ff. vnde cogna. Jta debet esse in iure geniture. Sz tempore mortis iste est naturaliter talis ac ēt habet qualitatem legitimi. ergo sequitur qđ vt prior admittatur. C Nam post matrimoniū vt dixi. §. pri. questio. iste est vere legitimus. ergo sunt verificata verba que dicebāt primogenitus. cū iste sic reperiatur, nec deficiat sibi qualitas substantificans ad legitimationē ipsaz primogenituram. pro hoc facit rō. Nam si inspiceremus tempus gnationis in ipso iure primogenite ac legitimi in iure. sequeretur absurdū, vt si pr̄ triū filioz̄ mortuo ia primogenito maritatur vt nō habeat heredē isto casu successorē, cuz inspecto tpe geniture nullus sit primogenitus, qđ nō est dom. dicam ergo inspici tps mortis quo iste naturalis est primogenitus, cum reperiat ēt hr̄e qualitatē legitimi substentantē ad successionē ipsum ius genitu
9 re, sic prior admitteretur. C † Secō probat iste filius non legitimatus excluderet a primioribus agnatis. vt in auc. q. mo. nat. effi. sui. §. si quis aūt defunctus. Sed superueniens qualitas legitimationis per matrimoniū primat illos proximiores, vt ibi nota. facit qp no. bar. ff. de lib. ⁊ posth. l. gallus. §. ⁊ quid si tantū. ergo in proposito lz excludatur secōgenito, qz nondum est legitimus tñ si iura legitimationis acquirat ante mortē dz secōgenitū
10 excludere sicut agnatos. C † Nam tunc est de successoris qualitate tractandum cum defertur hereditas. l. non dz. de legi. ⁊ l. nō intelligitur. §. qñ. de iure fis. Sed isto tempore reperitur primogenitus primus, item vere legitimus, ergo. C Tertio ⁊ istud
11 inducit quidam disputans † paria sunt esse talis ab initio vel ex postfacto effici talis. l. fi. ff. reruz amo. l. sed iulianus. §. proinde. ad maced. ⁊ C. eo. ti. l. fi. Sed si iste primus nālis genitus fuisset a principio legitimus nō hr̄et qō dubiū. ergo ⁊ nūc cū deuenerit ad tale, vt in. c. tāta. q fil. sint legi. ⁊ l. cū qs C. de nat. lib. p hoc qz si ad partē hr̄ditatis vocat, ergo ⁊ ad totū cuz idē sit iuris de toto qp de pte. l. q de tota. de rei ven. et vt dixi ius legitimatiōis tpe tm̄ mortis ꝙsideratur, vt. d. §. dubitatum. ⁊ insti. de nup. §. fi.
C Quarto qp mortis tantum tempus requiratur ad ius legitimi
12 probatur, † qz qualitas adiuncta verbo qualificatur ꝑz tempus verbi. l. titius. de mili. testa. no. bar. de vulg. ⁊ pupil. l. ex facto. Sed hec qualitas primogenitus legitimus qualificat verbū succedat, ergo illo tpe sufficit cum tunc tractetur de effectu huius geniture, qz illo tempore iure ciuili, talis legitimatus habet iura succedendi. ergo dz regulari ꝑm principalis naturam, vt in regula cum principalis. de regul. iur.
C Quinto pro ista parte videntur tex. plures ⁊ primo in auc. q. mo. na. effi. sui. §. si quis igit dotalia. vbi tex. dicit qp facit vnum ordinem, primo natoz̄, ⁊ secundo natorum, sed clarum est qđ in hoc ordine ille est primogenitus naturalis item legitimus. ergo nec ob. si dicatur qđ nō dz nām similem, qz vnus est ab initio nāliter legitim⁹, alter nō, qz illud verbū legitimos nō vr̄ referri nisi ad legitimos excludendos, ergo sufficit qñcūqz sit legitimus, qz hec duo copulatiue non requiruntur pro hoc. in. d. c. corpore. §. reliqui. vbi omnia habent que filij ab initio legitimati. Sed clarum est qđ si tempore geniture habuisset qualitatem legitimi qđ excluderet secundogenitos. ergo ita ⁊ nunc cum habeatur perinde ac si interuenisset ab initio. Jtem facit tex. de incest. nupt. §. dubitatum. vbi tex. dicit qp habent successiones ex testamēto ⁊ abintestato. prout p3 ⁊ lex permittit. huic ergo primogenito defertur successio dotalis. ergo ⁊c. pro hoc faciunt tex. qui dicunt
nil a legitimis differentes si non differunt ⁊ habent iura primogeniture ergo conueniunt verba statuti. pro ista parte facit. l. cum quis. C. de nat. lib. vbi tex. dicit qp tam sequentes q̄z̄ ne ti legitimi a primis nomen ⁊ ordinem sunt adepti, quasi ibi dicatur quod primogeniti in vtroqz sunt potiores.
13 C † Ultimo vr̄ terminari per casum in. c. cum in cunctis cū his que notātur in. c. innotuit. de ele. ⁊ qđ notatur qui filij sint legi. c. tanta. Nam vt possit quis ad ordines promoueri requirit qđ sit legitimus tempore natiuitatis. ⁊ tñ nati ex concubina postea vxore possunt ad ordines sacros ꝑmoueri, vt no. in. d. in ribus. ergo ita hic lz statutum requirat primogenitum legitimum dicetur postea ẽcto matrimonio talis quo ad ius succedendi sicut ad ordines hr̄ par ius, qz promouetur ad ordines tanqz legitime natus, quantomagis ad iura primogenture, pro hoc qđ no. in. c. per venerabilem. qui fil. sint legi. vbi legitimato aliquo ad ordines multomagis ad temporalia.

Septimo et nunc trāseo ad ꝑm dubiū posito qđ a iure regrant hec duo copulatiue primitus inter
14 uenire. claz vr̄ qđ vtrūqz prius sit adeptus, qđ sic probatur. † legitimatio est natalii restitutio per q̄ quis pristine nature restituitur, vt in auc. q. mo. na. effi. sui. §. si quis ergo. ⁊ qui. mo. nat. effi. legi. §. multa. C Sed clarū est qđ restō trahit retro ad tempus natiuitatis, quo tpe ipse reperitur naturaliter primogenitus. ⁊ sic ēt legitimus, ergo. Nec obst. si dicat iura loquuntur in legitimato p rescriptū qui pristine nature restituitur, qz fortius dz esse in ista que maioris est efficacie, vt satis p3, ⁊ qđ trahatur

retro,

retro,firmat bar.ff.de lib.z postb.l.gallus.§.z qd si tm̃ Jtē iudi co.C.de nat.lib.l.cū qs.ver.tex.dicit q̄ p̄sumit̄ habuisse talē af fectum ab initio,q̄ p̄t dici ipsum ab initio vxorez habuisse. z sic ibi ꝓbat̄ q̄ ad tps coitus sit ibi tractio p̄tis mrimonij,filij ergo ꝓiogeniti nāles nō excludunt̄ a sequētibus legitime genitis,qua si z ipsi ꝓiogeniti sint legitime geniti pp affectionē q̄ p̄sumūt le ges ipsum maritū tūc habuisse.hoc ēt q̄ alias videret̄ mōstrum q̄ qs certo tpe esset legitimus z certo tpe nālis ꝛ casum.c.p ve nerabilē.in.i.pte.q fil.sint legi.pro hoc.c.d.l.interdū. dū dicit perinde ac si ab initio legitimus esset natus.ergo hꝫ iura p̄imo geniture tāq̄ legitimus. ¶ Tertio z istud sensit Joā.an. q̄uis
15 nō induxerit vt ego inducam q̄cludēdo necessario. † z sic postli miniū z p̄cipis restitutio instar habēt,vt no.in.l.si qs filio.§.q̄ tenus.ꝺb iniust.test.sed clarū est q̄ fictio postliminij trahit̄ re tro.vt.ff.de cap.l.retro.z opat̄ vt retro nūq̄ dicat̄ fuisse seruus. ita hec p̄incipis restō notabilis trabet̄ retro vt nūq̄ dicat̄ fuis se illegitimus.z sicut captus ab hostib⁹ reuersus excludit sequē tes ꝓximiores a successiōe.ita iste legitimatus excludet sequen tes genitos.l.si qs.§.si p̄.de iniust.test.z.l.fine cāe.§.si deporta tus.de bo.lib. ¶ Quarto z istud multū stringit q̄ dr̄ q̄ restitu tus nō recuperat ius alteri q̄sitū,vt no.glo.in.l.gallus.§.z qd si
16 tm̃.† est verū q̄n alteri est effectualr q̄sitū.secus si tm̃ spe.casus est notabilis quē nemo allegat in.l.i.§.q mortis.ad ter. vbi ser vus pene successionē sibi delatā pdit,q̄ nō recuperat nisi restī tuat a p̄incipe.z tñ in spe erat alteri ius q̄sitū, cū sequēti proxi miori esset brditas deuoluta.pro boc q̄ talis spes nō curat̄.pro boc.l.post emācipatū.de li.leg.z ibi bar.Sed in casu nr̄o scō genitus legitimus hꝫ iura ꝓiogeniture legitime in spe,q̄ nōdū
17 effectualr hꝫ.ergo aliquo restituto vt in ꝓposito p legitimationē ipse q̄sequet̄ nō obstāte spe alteri⁹ acq̄sitione iā facta. ¶ Quito inducebā pro casu in fiñ.l.i.§.fi.ff. de ꝛtab.cū his q̄ no. glo.in.l. gallus.§.z qd si tm̃.ff.de lib.z postb. Nā sicut in iure p̄imogeni ture q̄sideraī ꝓiogenitus.† Jta in fuitatate q̄sideraī babēs p̄i mū locū,vt.d.l.gallus.sed dato q̄ habēs p̄imū locū ipsum ꝓdat, vt q̄ deportatus est z scōs sit in spe,istud ius suitatis adeptus ip so tm̃ postea restituto q̄ erat p̄im⁹ certe recupat locū suū nō ob. acq̄sitiōe spei facte p p̄m.q̄ ad istud restituit̄ ꝺz poni in loco p̄i mo.nō obstāte acq̄sitione iā in spe facta p secūdōgenitū. p̄terea nō p̄t negari,q̄ retro iuris fictiōe dicat̄ legitimus, vt.s. ꝓbaui tionis excludit vez filiū vt est casus notabilis in.l.i.§.i.de ꝛtab. ergo z in casu nr̄o. ¶ Nā si sunt duo nepotes q̄ꝫ ius inuicē ad mitterent̄,tm̃ si alter ex eis adoptaret̄ in patrez alterius nepotis ab ano z loco filij.certe excluderet nepotē z eo potioz esset, z tñ est filius fict⁹. Jta in ꝓposito p̄ legitimās ꝓiogenitū, z sic qno dām̃ adoptās,q̄ sik̄is legitimatio est adoptiui,vt no.in.l.muni ci.q̄stituit ipsum ꝓiogenitū z legitimū ficte, z sic admittet̄ alis ex
18 cludēdo.z istō argumētū nullus tāgit z fortiter strigit p̄ ista pte. **Alterius** Et nunc intro tertiū dubiū† vr̄ hūc legitima tum cōprehēdi a statuto. ¶ Nā istud statu. vel q̄suetudo emanauit cōiter in successiōe regnoz̄. z in boc est iustū z rōnabile. Nā nō est opus in p̄cipatu multitudine succe dētiū.nā necesse est reipublice p vnū q̄suli.l.i.§.nouissime ꝺ ori. iur.z pbs.xij. Metaphisice in fi.inquiēs . Entia nolūt male di sponi,nec bonū est in pluralitate p̄cipatū q̄ iure diuino q̄firmat̄.xxvij.c.Gene.z no.extra.de no.c.l3.ꝺz ergo vnuꝫ esse re gnū.z vnus rector.iō oliz reges gētes eligebāt.ff.de iusti. z in.l. ex ꝟ iure.Cū ergo sit ista q̄suetudo fauorabilis z iurigētiū cōso na ac diuino,ꝺz pari latā interpretationē, q̄ q̄ ꝛ rōnē sunt indu cta restringunt̄,nō aut illa q̄ subiacēt rōni nāli.l.q̄ vero.ff.de le gi.ergo late interpretata q̄prehendit filiū q̄ꝫq̄ ficte legitimū p boc q̄ ipsum mrimoniū z eius effectus ꝺz latissime sumi.cum sit
19 sacrm̃ bñficio p̄incipis z iuris canonici q̄probatū.ergo late in terpretandū.l.fi.ff.de q̄sti.p̄in. ¶ † Scōo boc probat̄. Nā q̄ mens legis ēt exorbitātis q̄uenit in casu habēte idētitatē rōnis lꝫ p̄opie verba nō sic q̄uenant,tñ sit extēsio ēt ꝛ ius cōe impro p̄iando verba,vt ille casus sik̄r sit prouisus, boc notanter dixit Bico.de mata.in.l.i.C.q̄ sit longa q̄sue.z ibi no.Cyn. boc no. Jo.an.in cle.i.de decimis.in verbo,de gregibus.z de sent. ex cō.q̄ periculosum.in verbo,epo.z de elec.c.fi.in glo.ij.sed ita est in ꝓposito.Nam lꝫ lex loquat̄ de p̄imogenito legitimo ve rificat̄ i ltiato lꝫ ip̄opie z ficte retro dicat̄ legitimus. Nā eadē rō successiōis est in eo q̄ est in legitime natis,vt in.§.reliqui.qb. mo.na.effi.sui. ¶ Tertio lꝫ q̄ verba statuti loquunt̄ in perso nā,vt hic p̄imogenitus ꝛc.non cōprehendatur casus fictus, tñ q̄tinetur ex mente,vt not.bart.in.l.si qs id q̄.in fi.ff.de iurisdic.
20 om.iud.†Sed qō est ex mēte legis est ipsa lex. z ad illud trahi ꝺz lex no.in.l.i.z.iij.ff.de legi. hinc est q̄ cui q̄uenit mens inter dicti ꝺatur actio directa,vt no.in.l.i.ff.vti possi.no.in.l.i.§.inter dictum.ff.de fonte.z qō no.doct.nr̄i. in.l.curatoris.C.de nego. gest.dānando gl.hoc est q̄ volūt gl.Jo.an.in.c.i.de tēpo.ord. in.vi.z ea.l.de elec. si post q̄ꝫ.q̄ vbi est eadē rō,fit non iuris sed terminoz̄ extēsio.l.illud.ad.l.aql.z alibi dixit q̄ expressio vni⁹ casus p̄sumit̄ facta,q̄ sic fuerit in facto q̄situꝫ nō q̄ ius spāliter in eo tm̃ vim faciat,vt no.in.c.i.de rer.pmu.in.vi.z in cle.audi to.de rescri.z dicit q̄ p̄sumit̄ facta specificatio cā demōstratio nis.si ergo est ex mēte,ergo cōprehendit̄.l.nominis.§.verbū.de verb.sig.pro boc q̄ no.Ꝺy.in.c.fi.de reg.iu.li.vi. ¶ Ultimo
21 vr̄ boc probari.† Nam ēt ad casum fictū extendunt̄ verba ñto ris.l.i.in p̄in.l.ij.§.deiecisse.de vi z vi arma.z.d.l.si quis id qō de iurisd.om.iudi.§.pe.l.i.§.lex falcidia.ad.l.falci. Jta ēt statuta extendi debēt cum vtrūq̄.s.statutum z pretoris edictū sint stri cti iuris.l.q̄stitutiones.ad municip. Jta refert p̄ceptoz meus ꝺ.Floria.qō tꝫ bal.in.c.fi.de succes.feu.circa fin.pro boc facit q̄ no.do.meus.ꝺ.Bart.de sali.in.l.ij.de noxa. vbi dicit qō in correctiuis z penalibus fit extensio ex idētitate rōnis.qō etiam no.Archi.de pe.di.i.pene.ergo cum sit eadē rō in isto filio le gitimato qui retro dr̄ natus legitimus que in ipsis filijs legitime natis.Jdē erit restituendus.facit qō no.in auc.res que.C.eo.de leg.in extensione illius auc. z hanc partē disputando conclusit Buil.de cug.Ricar.malum.z vltimo ipse p̄ceptoz meus ꝺo. Floria.addentes.l.i.C.de dignita.z facit multum.l.filio quē pa ter.ff.de lib.z postb.vbi lꝫ filius nālis emancipatus adoptet̄ nō fit ipse nouus filius,sed tanquam reuersus videtur redijsse cum non minus respiciatur natura q̄ꝫ accidēs.Jta in proposito mul ta alia etiam induci possent ad huius confirmationem que cau sa breuitatis omitto.

22 **Concludunt** †contrarium multi,vt And.de iser. in.c.naturales.Ja.de bel.in auc. q. mo.na.effi.sui.§.tribus.Jo.an.in.d.mercu.z alij doct. multi q̄ sic referunt q̄sulisse quoꝝ dicta ad dictas tres.q.deducaꝫ et decidā.Et p̄imo videtur q̄ non sufficiat quem fuisse p̄imoge nitum nisi z p̄imo fuerit legitimus . q̄ ostenditur q̄ qualitas adiungitur adiectiuo cum aduerbio temporis . z sic hꝫ tempus limitatum.tunc dicta qualitas ꝺz iudicari p̄ꝫ tempus adiectiui, probatur ex notatis per Bar.l.ex ex facto.de here.insti. prout ibi dicit de participio qō sapit partē adiectiui.sed hec qualitas legitimationis est adiecta adiectiuo genitus cū aduerbio p̄imi temporis per qō tempus z actus generatiuus significatur.ergo p̄m illud qualitas attendetur.pro boc facit quando due qualita tes.ad vnū effectum copulantur q̄ certo tpe requiruntur,vt hic
23 p̄imogenitus legitimus† opꝫ vtrunq̄ illo tempore esse verā.ali ter legis dispositio deficit.l.titie textores.de leg.i.l. si is qui do cente.de rebus dubijs.l.si here.plures.de q̄ditio. insti.sed hic tantum interuenit vnum.s.p̄imogenitus non p̄imogenitus le gitimus.ergo si alius postea prius vtrāq̄ habuerit ipse prior ꝺi cetur non alius.lꝫ alius scōo dictam qualitatem sit adeptus , q̄ p̄imus est quem nemo antecedit.l.proxi.z.l.proxi.de verbo.si gnific.Sed iam antecedit̄ a scōogenito prius adepto vtrūq̄ ergo.Secundo probatur q̄n verba legis concludunt aliquid de bere fieri certo tempore,non sufficit illud posteriori tempore de mum celebrari,probatur. Nam vbi lex requirit mandatum vel iustum nō sufficit consensus post factum adhibitus .l.si quis mi bi bona.§.iussum.de acquiren.heredi.l.obligari.§.tutor.de auc to.tuto.Sed hic verba.l.requirunt quem p̄imogenitum legi timum,z sic tempus generationis inspicitur, ergo non sufficit si postea fit legitimus,lꝫ genituram iam sit adeptus. Tertio pro batur vbi in acquisitione p̄ioris iuris lex in acquisitione requi rit plures adesse substātias vel qualitates ille ꝺr̄ p̄ior q̄ omnes adeptus est ante,ēt si aliquis vnam fuerit ante adeptus non tñ
24 omnes,vt.C.de rei vendi.l.quoties. † Nam si vendita est duo bus res,potioz est scōs emens in vendicanda re si prius habuit rem sibi traditam. Nam lꝫ requirāt duo,scilicet,titulus,z tra ditio si secundus vtrūq̄ habuit p̄eferetur p̄imo titulum tantum habentem.facit de pub.l.vt siquidē. Jta in proposito lꝫ quis ha beat iura tantum geniture prime.tamē si secundus est adeptus vtrunq̄ prioz erit.lꝫ p̄imus tantuꝫ vnam habuit. pro boc quod ꝺr̄ de pignore in.l.potior.in princip.ff.qui pot.in pign.habe.vbi lꝫ quis contraxerit super pignore,si tamen non dedit pecuniam lꝫ p̄imus postea adimpleuerit alius potior erit primo . lꝫ alius prior tantum contraxerit. ¶ Quarto istud probatur per not.in capi.innotuit.de electio.vbi facta de naturali electio non valet

etiam si legitimentur incontinenti matrimonio subsecuto. Maz lz talis legitimatio trabatur retro, nõ tñ in proposito. vt ibi no. Joan. an. si ita est in elec. ergo idez in primogenitura ad quam extat vocatur. Consequit etiã p̃ genituꝝ quandã dignitatem sicut p̃ electionẽ, vt. vij. q. j. in. c. quam periculosuz. facit. xij. q. ij.
25 c. fi. circa fi. ¶ † Quinto & nunc intro p̃m dubium lz bodie filius legitimetur, tñ retro non dz dici legitimus. probatur. nã ista est quedã restitutio, vt iam est dictũ. sed restitutio non fingit retro, sed ex nunc a tẽpore legitimationis effectũ assumit. Ita videt notare Bar. & By. in. d. §. & qd si tñ. & l. sed filio. §. quatenus. ff. de inist. testa. & l. j. §. filiuz. ff. de ẽtabu. si ergo non fingit ergo nec vere nec ficte primogenitus est legitimus. cũ alius antecedat in vno, vez in legitimatione. p̃ hoc facit, qz que valẽt ex tẽpore retro non trahunt, vt in. c. j. de rescrip. impub. p̃ hoc institu. de mili. testa. §. vnde. & l. tribunus. ff. eod. titu. p̃ hoc. c. tãta. ibi post ẽctũ matrimoniũ. de hoc ẽt vñ tex. cũ gl. in auc. qb. mod. nat. effi. sui. §. si qs ergo filios, circa fi. ibi ex hoc. ¶ Et qdã habẽt gl. s. tẽpore quasi anteriori tẽpore legitimus nõ dicat p̃ hoc induxit tex. quos nullus allegat in auc. vt libe. dece. §. si qs autẽ. vbi dicit tex. qꝫ mox a cõfectione dotaliũ instrumẽtorũ qs legitimat. nõ ergo ante dr̃ qs legitimatus. † Sexto p̃bat
26 in. d. l. nup. in fi. & in auc. qbus mod. nat. effi. sui. §. si qs igit dotalia. in fi. vbi volunt inspici tẽpus ptus vel cõceptionis, put ẽ ipsis magis expediẽs que disseparatio nõ esset necessaria sed secuto mrimonio quolibet tẽpore diceret esse legitimus. Añ tñ post mrimoniũ vr̃ habere inra legitimoz̃. Añ cũ antea non dicant legitimi p̃positũ habeo qꝫ non bz vtrunqꝫ vt est opus, vt dixi. & lz post nanciscant iam sunt alteri quesita. Añ ille prior dr̃. p̃ hoc tex. in. §. fi. instí. de nup. ibi postea fuerit quasi non fit tẽpore retro. idẽ in auc. qui. mo. nat. effi. sui. §. palã. Septimo & istud nullus tãgit ad hoc vt sit locus huic fictioni translatiue vt qs dicat retro talis. oportet vt sint extrema habilia p̃m qꝫ no. ☞ in cã materiali in. q. que incipit quero vlterius habui cõcubinã ex qua habui filios quã dimisi &c. Circa solutionẽ argumẽtoꝝ sed in p̃posito non est extremũ a quo habile. ergo antecedens
27 p̃batur. Nã cuz reperiatur aliquis iaz primogenitus legitimus esset impossibile qꝫ p̃m hoc tempus quo querit legitimatio fieri iste nasceret legitimus primus cũ antecedat alius & primus sit quẽ nemo antecedit. ¶ † Octauo hoc ẽt induco, qz lex fingẽs in alicuius fauorẽ fingit vt nõ noceat pariter p̃uilegiato. p̃bat in. l. j. §. accipit. C. de rei vxo. actio. cõiuncta. l. fi. C. qui po. in pigno. habe. vbi fictio stipulationis de dote non verificatur in ꝺ trimentũ prime dotis. Ita in p̃posito non fingit in detrimentũ primi legitimi p̃ hoc suadet equitas. Nã nobilis mulier forsan non contraheret si sciret filiũ non primogenitũ successuruz, & sic posset decepi ex post facto p̃ ƀ qꝫ no. x. col. si de fen. fue. contro uer. c. filio. ¶ Nono iudico vnã rõnẽ. fictio nũqꝫ fingit nisi vbi suadet eqtas. l. postliminij. de captiuis, Sed hic eqtas suadet potius oppositũ, igitur, qz si fingeretur retro legitimus exclude ret p̃m fratrẽ legitimum. & sic tractaret de lucro cũ damno fra
28 tris iam quasi possessionẽ prime geniture adepti. † Nam filius in hereditate patris tractat de lucro, vt. l. ij. & iij. C. de iur. & facti igno. hinc est qꝫ dixit Bar. in. d. l. is q̃ p̃ emptore. in secunda oppositione principali qꝫ captus ab hostibus ideo non recuperat possessionẽ vt dicat vsucepisse, ne locupleteret cũ aliena iactura. l. naz natura. de cõdi. indeb. p̃ hoc faciunt. ll. que dicunt queniens est vt filij legitime geniti admittãt naturales legitimatos quasi si esset ius p̃latum. tex. vr̃ velle potius cõferre ipsis genitis legitimis. facit. d. l. cũ qs. C. de natura. libe. ¶ Decimo p̃bat, fictio nunqꝫ fingit in p̃iudiciũ iuris alteri iã quesiti p̃batur Nã actio cõpetens soluto dinortio matrimoniũ cessat vbi est re integratũ matrimoniũ. l. si mulier diuerterit soluto matrimonio & hoc ex ficto matrimonio qz fingitur matrimoniũ non dissolutũ. Sed ista fictio non cõpetit qñ actio debetur extraneo, vt. l. stipulatione de dote. ff. de iure do. & l. insulã. §. fi. ff. solu. matri. Sed quesitũ est ius primigeniture & legitimationis vere ipsi filio, licet effectus eius in successionis spe sit delatus, vt. xxxij. q.
29 ij. c. fi. in p̃nci. si ergo ẽ q̃sitũ nõ dz fictio opari exclusionẽ primi. **Undecimo** ¶ Et modo tango tertium dubium † q̃uis licet fingere, tamen fictio non debet a statuto cõprehendi. probatur, qz qꝺ quis dicatur prior legitimus est fictionis ope vt iam dixi, sed statuta non verificant in casu ficto, vt. l. iij. §. hec verba. de neg. gest. & ibi not. pterea. l. loquens de filio p̃lo legitimo dz intelligi de eo q sit legitimus primo iure nõ ficte. l. si ita qs. §. j. de leg. ij. maxime cũ istud statutũ vel q̃suetudo sit exorbitãs vt statim dicã. ¶ Duodecimo ostenditur. qz qñ verba legis possunt pati plura significata, significatuz per quod magis apparet subiecte materie sumendũ. l. si vno. ff. loca. & l. si seruus pluriũ. §. fi. de leg. ij. vel si sumimus magis proprie. l. nõ alr. de leg. iij. & l. cum delationis. §. asinam. ff. de fun. instr. Sed cuz in proposito lex loquatur de primogenito legitimo, dz intelligi ex matrimonio non pp matrimonium. cum ex matrimonio filij generentur legitimi, & ante non. lz enim possit effici. preterea nõ est vere, sed ficte legitimus. ergo sumimus in magis proprio. preterea p̃m cõem vsum loquendi, lz de mrimonio vere legitimi sint de presenti, & vt retro fictiue. † tamẽ bastardi nũcupantur vel legitimati non legitimi. pro hoc. ff. de statu homi. l. cum legitime. & l. i. ad municip. & ibi gl. legitime aũt nati sunt nati ex matrimonio. ergo hãc sumemus tãqꝫ magis p̃priam, & cõi vsui loquendi plus conuenientem. pro hoc qꝺ notabar. in. l. omnes populi. ff. de iusti. & iure. in materia interpretationis declaratiue. vt in. l. nõ dubiũ. C. de legi. & ibi bal. cũ ergo vt retro talis non comprehendatur a statuto non succedit.

¶ Ultimo pro ista parte adduco no. p̃ doc. in auc. quas actiones. C. de sac. san. eccl. & bar. in. l. omnes populi. in mã extẽsiua, vbi dicunt qꝺ nõ fit iniur. exorbitantis ex idẽtitate vel maiorita te rõnis extensio pro quibus sit interpretatio fienda ad casuz. l. nõ comprehensuz que queritur fieri facto hominis cuius nõ est ẽt equitate fauente contra ius scriptum interpretari, vt. l. i. C. de legi. Sed iste filius prout retro dicitur primus legitimus nõ est a statuto comprehensus, qz est ficte talis, ergo si esset ẽt rationis identitatis non dz comprehendi vt ad ipsum extendatur per ta dicta. Quinimo credo qꝫ hic non rõnis idẽtitatis. Maz in statuto tunc apparet de rõne cum est scripta. vt not. glo. in. d. l. nõ dubiũ. que hic non est, vel si constat est hominis interpretantis
31 rõnez a cõi vsu gentium † vel naturali. vt ibi no. Ly. Et possunt esse tres rõnes. Primo quare primogenitum & non aliuz. Secundo quare nõ scõogenitum. Tertio quare nõ naturalẽ. & ad primum est rõ ne regnum dinidatur. & hoc est fauorabile vt dixi in alia parte. Item prius voluit primogenitum, qz citius crescit in astutia, & rectius gubernabit, & hoc conuenit ibi naturali. Itẽ inbdit legitimũ vt faceret vel enitaret principis cupiscentiaz. debẽt. n. ipsi esse castitatis amatores & cõfirmantes se cũ iure di uino dicente. nõ erit filius ancille heres cũ filio libere. facit in auc. q. mo. na. effi. legi. §. illud. qꝫ cũ nõ fecerit lz postea purgauerit, tñ cum retro non sit factum nõ comprehenderet eum cum sibi tunc nõ conuenirent dicte rationes. hanc partez vltra alios
32 sequit Odof. in. d. c. naturales. hoc sequit ibi bal. dicẽs † qꝫ feudum datũ alicui pro se & filijs suis legitime descẽdẽtibus nõ hz locum in legitimatis ẽt matrimonio subsequente, & hoc tenui. ☞ in. q. an succedat in feudo. Quid ergo dicendum. Ego propter tantoz̃ auctoritatẽ & horrida argumenta timeo maxime, qz non tangunt totale fundamentum questionis huius. Ipsi enim loquũtur tantum qñ sunt legitimati post natiuitatez alterius legitimi. tñ si ante esset legitimatus q̃z alter natus non dicunt. igitur pro decisione huius dubij presentis decidam tres ante positas. q. in quibus doctrinam variant. & vltimo decidam principalem.

¶ Et ad primum vez an statutum dicens de primogenito verificetur in genito naturaliter lz ante mortem quandoqꝫ legitimato. dico. Inspicienda verba consuetudinis si sunt scripta. si enim simpliciter dicũt primogenitus succedat, nec addant legitimus. credo qꝫ qñcunqꝫ est primogenitus & iure legitimus añ mortem qñcunqꝫ excludet sequentes quantũcunqꝫ primo legitimos non primogenitus. est enim verũ ipsum esse primogenitũ & lz subauditur legitimus a iure dante passiuam interpretationẽ ipsi consuetudini seu statuto. vt. l. ij. C. de noxa. tñ non considerauit ius qꝫ esset opus ipsum esse ẽt primo legitimũ, sed tantum considerauit vt primogenitus ipse esset talis q habilis esset ad succedẽdum nõ inhabilis, non curans, vel aduertens qñhabilitas sup-
33 veniat. nam sufficit tempore mortis. † Si aũt sunt expressa verba primogenitus legitimus succedat, tunc credo qꝫ sit opus vt ante alios vtrunqꝫ nanciscantur in tempore geniture pp aduersitate legitimationis q̃ qualitas videtur a statuto requiri dicto tpe. Si ergo non generetur legitimus vel alius vtrunqꝫ prius nanciscatur nõ erit potior in successione. Ita ꝯcludunt argumẽta pro ista parte facta nõ obstat huic secunde conclusioni seu decisioni quod notatur in illa parte in primo argumento, qz fateor qꝫ ad cognoscendũ de proximitate consideratur mortis tempus de iure ciuili. Sed tempore mortis iste primogenitus legitimatus nõ erat proximior vel prior, ergo. nã lz esset nãliter primogenitus, tamen non habet qualitatem aliam quam statutum vult

eum

eum habere ante alios primo vt est legitimatio. ⁊ sic non põt dici. Primo cum oia ante non sit adeptus a statuto requisita, nec est bonum argumentum est primogenitus q̃ est fatendũ ⁊ legitimus q̃ similiter est fatendũ, ergo est primogenitus legitimus, qz ista sunt vera disiunctim sic predicata, nõ sic cõiunctiz.

34 †Ut in hoc exemplo volo ꝓbare te habere caput bouis, ꝑsuppono q̃ bouẽ habes, dato q̃ habeas est fatẽdũ. Itẽ ꝑsuppono q̃ caput bouis est tuum qõ fateor rõne dominij. Item dicitur qõ habes bouẽ ⁊ caput bouis est tuum, ergo habes caput bouis, sed non valet cõsequentia. lz enim predicare disiunctim, ſz non cõiunctim. Nõ obstat ꝑm, qz adeptus iura legitimationis excludit remotiores. ergo scõgenitum lz postea fuerit legitim⁹ qz istud est verũ qñ alijs esset in omnibus anterior, ſz in ꝓposito ipse est vlterior cũ non fuerit nactus omnia prius a statuto reqſita q̃ aliter. cum ergo facto statuto inueniatur remotior non excludit potiorẽ se non obstat tertiũ argumentum, qz fateor paria esse talẽ vel reduci ad talẽ, qz verũ est nisi aliqua iuris dispositione repiretur talis reductus exclusus ꝓp medium tempus, vt hic. cũ aliquis primogeniture iura legitime sit adeptus, nec tz

35 argumẽtũ admittit ad partem, ergo ad totũ, †qz illud est verũ qñ dispositio partis ⁊ toti causant eodẽ iure. secus si diuerso vt hic, qz ad partẽ venit iure cõmuni ad totum iure municipali. nã obstat quartũ argumentum, qz illud verum vbi qualitas non hz determinatum iam tempus, sed in casu nostro hz determinatũ, qz videt ꝑm tempus adiectiui genitus adiecta cũ aduerbio primo. vnde significatur qualitas legitimationis qñ debet ad esse. Nec ob. q̃ dicit hz hereditatẽ. ergo genituram, qz illud vez qñ principale ⁊ accessoriũ eodem iure inducunt. Nã statutum primogenituram prestat hereditatẽ ius ciuile, quinimo hereditas est accessoria geniture non eꝯ. Non obst. quintũ. qz fateor q̃ a iure sit vnus ordo respectu ſucceſſionũ. Sz a statuto ꝓferẽte ꝓgenitũ ordines inter filios distinguunt, ⁊ prio natus vtrunq̃ est prior in ordine. nec obstat q̃ verbũ legitimatiõis vr̃ adiectũ non vt ab initio reqratur, sed vt naturales tm̃ non legitimos excludat. Nã hoc est falsuz qñ ipsius qualitatis exꝑssio est facta limitato tẽpore vt dixi. nõ obst. ℣. reliqui. qz facit ꝑ ista pte. dicit enim q̃ illis dat ius q̃ habẽt illi q̃ ab initio nati sunt legiti-

36 mi. ergo ꝙcludit ⁊ ẽ ibi casus q̃ isti nõ dicunt ab initio gẽiti vel nati legitimi. facit. c. a multis ó eta. ⁊ quali. †vbi dicit qõ subdiaconus bodie posset eligi in epm, ⁊ tñ subdiaconus nõ est diaconus bodie. nõ obst. ℣. dubitatũ, qz fateor q̃ succedunt ꝑm qõ prius q̃ est opus, vt dixi. Non obstat q̃ nil a legitimis differt. Nã fateor habito respectu ad tps presens. nã sunt vere legitimi, vt dixi. ℣. in. q. illa istius cãe. Sz habito respectu ad tempus ꝙceptionis vel natiuitatis, ⁊ sic retro est scõm fictionez talis legitimus. Nõ obst. l. cũ quis que dicit ⁊ nomen ⁊ ordinẽ, qz verũ ex eadẽ matre. secus si ex diuersa vel lz habeat prius ordinẽ legitimi ⁊ naturalis, tñ si non habuit tpe geniture vel natiuitatis non vr̃ ob esse secundo qui ꝑm tps legis natiuitatis vel generationis adeptus est. Nõ ob. no. ĩ. c. inotuit. qz illud est ꝓp iuris fictionem. Nã fingit illum legitime natum ⁊ lex generalis verificat in ficto casu, vt probaui per tex. in. l. j. ℣. j. de ℨtabu. qõ secus est in. l. municipali, vt. l. iij. ℣. hec verba. de neg. gest. ⁊ ℨ. dicam. Concludit ergo q̃ ad esse statuti dicentis primogenitũ legitimum requirit vt tẽpore generationis sit legitimus alias nõ

37 sufficit si iura legitimi postea nanciscantur maxime alio interim vtrunq̃ prius adepto.

Ad secundum †dubium Quicqd dicat Jo. an. ĩ d. merculiali in questione an matrimonium mediũ impediat dico legitimatum subsequenti matrimonio retro fictione dici natum legitimuz per argumentum ꝓ ista parte factum. Credo tñ q̃ ista fictio non operabit ĩ casu nostro per iura pro hac parte alleg. Non ob. dum dico ĩ prima decisione ipsum fingi natum legitimũ illud q̃ dixi in. vj. argumento restitutio non trahi retro, qz illud verum in restitutio ne deportari q̃ non fingit retro. ⁊ ita ꝙcludit q̃ vr̃ sentire By. ⁊ But. in. d. ℣. ⁊ qd si tm̃. Sed secus in ea p q̃ quis natalibus restituitur, vt ista. nã cũ querat ponere quem in pristinum ius nature opz q̃ prouideat super natiuitate. d. l. interdum. ⁊ ita concluſit secundo Bar. in. d. ℣. ⁊ quid si tantum. Non obst. c. j. de desponſa. impub. lib. vj. qz que ex tempore ꝛc. Nã illud verum in his que anteriori tpe valere nõ põt pp defectum extremi ad q̃ ita loquitur. l. tribunus. ⁊ iura ad hoc allegata. secus vbi ante põt valere, qz tempus se extẽdit ad tps illud per iura p hoc allegata. Nõ obst. ℣. si qs igit. ⁊ gl. qz fateor q̃ ex hoc nanciscit legitimus iura, ſz vere de presenti sed per tractuz retro fictiue tpe geniture dicitur nanciſci. ⁊ ita ẽt loquitur text. in auc. vt libe. decete. ℣. si quis. ⁊ instit. de nup. ℣. fi. ⁊ iura que dicũt q̃ a cõfectione documentorũ legitimi efficiunt ſz vere, ficte autẽ concludunt argumenta contraria. Nec obst. l. nuper. qz ꝑm h̃ non deberet fieri differentia inter tempus partus ⁊ generationis si

38 omni tempore fuisset legitimus, †qz respondeo q̃ ideo dicit qõ fortius est quẽ esse vere legitimum q̃z ficte non qõ aliter includat cum saltim ficte retro debeat dici legitimus. pro quo faciũt argumenta ꝑ ista parte facta vſq̃ ad quartum argumẽtũ. dico tamen in hoc sequor aliã partẽ q̃ ista fictio nõ operabitur circa iura primogeniture ꝙferendi ꝑ iura pro hac parte allegata. Nõ ob. argumẽtũ in prima parte huius dubij positũ, qz fateor restitutũ recuperari adhuc ius alij nõ q̃sitũ lz sit in spe alteri q̃sita, ſz in ꝓposito iura primogeniture legitimationis est secũdo genitus natus cũ fuerit primogenitus natus legitimus. ergo licet effectum eius, ſz ſucceſſionẽ in spe sit adeptus a quo excluderetur si possibile foret aliquẽ vere primogeniture iura natum fuisse. in qua cũ ille scõs vero anterior reperiat nõ põt aliũ anteriorem reperire. preterea iste restitutus nõ põt habere iura primogeniture legitime tanq̃ primo habuerit, qz ante nunq̃ habuit. Nõ obstat quintũ argm̃, qz nepos efficit ſuus, ⁊ sic ſuccedit rõne ſuitatis q̃z tñ amittit restituto patre, qz sic ẽt hic deberet esse q̃ restituto anteriori nãliter primogenito excludit scõs sicut in ſuitate. nã rñdeo q̃ restitutus excludit scõz qui occupauit qñ ſecundus loco eius ꝑsonaz repreſentando. ita loquit ℨ. riuz. secus qñ scõs suo iure adeptus esset locũ absentis, qz lz absens reuertat vel restituat primus cuius locũ primogeniture ſecundus tz nõ recuperat ipsum locũ. l. fal. ℣. per ordinẽ. ff. de fal. ⁊ ibi no. gl. facit. l. ℨdicit. ff. ad munici. ⁊ q̃ no. Bart. in. ℣. ⁊ qd si tm̃. Sz in ꝓposito scõgenitus legitimus tz genituram legitimã iure ꝓprio, qz prius nõ erat legitimus. ergo lz postea veniat primus nõ recuperat locũ plenã a scõo. preterea plus est ĩ proposito, qz nunq̃ locũ habuit vt dixi. nõ ob. l. j. ℣. fi. de ℨhab. qz illud põt esse verũ de iure ciuili quo admittunt ẽt ficte tales. naz nõ facit differentiam cuz ius ciuile ipsum fuerit auctor. q̃ secus est in iure conſuetudinario vt dicam in ſequenti dubio.

39 **Quid plura** †⁊ nũc tertiũ decido supposito q̃ traheret retro iuris fictione, vt dicet ẽt quantum ad effectũ geniture primogenitus legitimus. tñ ad huc credo a statuto vel conſuetudine nõ vocari per iura ꝑ hoc alle. Nõ ob. primũ argumentum, qz fateor q̃ est fauorabile, sed clarũ est q̃ cum sit ℨ ius cõe ſcriptum vocans ad parentuz ſucceſſionem equaliter filios certe nõ extenditur hominis interpretatione. iuxta no. ꝑ docto. in auc. quas actionis. C. de sac. sanc. eccle. pro hoc quod no. Bar. in. l. si constante. in nona. q. ſoluto matri. vel si extenditur hz locum, vbi sit idem fauor ⁊ rationis identitatis q̃ non est hic cum iste non fuerit vere legitimus ⁊ dictum sit non ſuccedat filius ancille cum filio libere ⁊ natus ex concubina vel aliter incestuoso cum filio ex vxore. non obst. q̃ est principis beneficium. ergo late ꝛc. qz illud verum ſine preiudicio alieno. l. j. ℣. si quis a principe. ff. ne quid in loco publico.

40 ¶ †Ad scõm dico q̃ ficte talis nullo modo comprehenditur a verbis legis in ꝑsonaz loquẽtis. ita no. in. l. j. ℣. defeciſſe. de vi ⁊ vi arma. ⁊ d. l. si quis id q̃. ℣. fi. ꝑ hoc quod no. Bar. in. l. si verum. ℣. non dixit. ff. de acquir. heredi. si ergo non ſunt verba apta cõprehendere nõ fit extenſio, ẽt ex identitate rationis ꝑm veram opinio. ⁊ cõem. Non ob. tertium. qz illud quod est ex mẽte constat ex ipsa. l. vel aliter ſpecialiter ſcripta. vt voluit gl. ĩ. d. l. non dubium. Istud est q̃ dicunt ille gl. in. c. j. de reruz ꝑmu. in vj. ⁊ in cle. anditor. de reſcrip.

¶ Vbi añt interpretatione hominis mẽs colligit, puta ex aliquo cõi vſu gentiũ vel nãli. vt notanter dixit Cy. in. d. l. non dubium. C. de legib. tunc talis interpretata ratio non est ad casum

41 verbis nõ cõprehenſum extendenda, †qz non lz homini etiaz si faueat equitas ℨ ius ſcriptum interpretari. d. l. ij. C. de legib. hoc fuit de mente Bar. in. l. liberoꝝ. de verb. ſignifica. q. an exclusa filia excludat nepos. Vel possum rñdere ꝑm quod notanter dixit dñs meus do. Bar. de Saly. in. l. curatoris. C. ỏ neg. ge. Nam tunc q̃ conuenit mens legis ipsa. l. extendit si mens ſpecialis legis conueniat, ⁊ tunc ad casum ſimilẽ datur actio directa. istud ꝑbatur in. d. l. j. vt poſſi. nã itentio seu ſpecialis mẽs pretoris fuit ibi facere dr̃iam inter mobilia ⁊ imobilia lz ergo exprimat de casibus mens ſpecialis concurrit ẽt ad fundum q̃ est quid imobile. ergo ad fundum fit extenſio, ⁊ tunc ſuccedunt argumenta in ℨrium facta, qz vbi est mens legis ibi ⁊ ipsa lex. vbi

antem mens legis est generalis interpretata per aliquem nō q̄ colligitur ex rōne legis que eidem est q̄ ipsa lex, ꝛ tunc si fit extensio datur vtilis actio. ꝛ ita saluat ibi glo. ꝑ doc. q̄ mens specialis pretoris fuit prouidere contra voluntariū gestorem.

¶ Sed habita gñali ratione legis que fuit prouidere ꝑ oēs gestores datur vtilis actio que facta extensione a legislatore cui lz non tñ alij liceret. Ita in ꝓposito mens specialis fuit prouidere primogenitis legitimis. Sed cū ēt legitimatus sit primogenitus, ꝛ demū legitimus mente generali vī comprehendi, qua p̄
42 uidetur primogenito. ¶ †Sed ex ista mente dico non fieri extensionem ab aliquo quam legislatore ergo non comprehendetur. ꝛ hec doctrina est satis eadem cum prima licet per alia magis obscura verba. pro qua facit. l. penul. ff. si qua. pau. fe. dica. Nō obstat q̄ fictū ēt in statutis cōprehendī, q̄ hoc falsum p̄ no. in. l. iij. §. hec verba. de neg. gest. Nec obst. l. j. §. deieciſſe. ꝛ l. si quis id q̄. §. fi. q̄ extensio ad fictū fit auctoritate alterius legis extendentis ab alio nō. ita no. Bar. i. d. l. nō dubiū. ꝛ ita intelligit. d. l. si quis id q̄. vel dic q̄ fit ad fictū extensioni casibus supra notatis vbi apparet vel cōuenit specialis mens scripta. Nō obst. opinio. Archi. ꝛ do. mei, q̄ non tenetur communiter per doct. antiquos vel modernos, vt de hoc latius dixi in repet. l. qō no. ff. de legi. in materia extensiua.

His igitur decisis venio ad p̄ncipalē qōnē que satis p̄ predicta est clara. Et primo an p̄mogenitus naturalis excludat secūdogenitum legitimum, ꝛ in
43 hoc sic dico. †Aut statutū hz loci ꝙsuetudinem interpretatam mentem, vt intelligatur de genito ēt nāliter, vel ecōuerso. ꝛ illō attēdā. l. de quibus. ꝛ. l. de interpretatione. ff. de legi. Si autem nullā hz interpretationē a loci ꝙsuetudine, tunc dico inspiciēda verba. Si. n. dicunt primogenitus succedat certe naturalis demum legitimatus succedat per dicta in primi dubij decisione.

¶ Si aut̄ dicunt primogenitus legitimus, tūc genitus legitimus succedit, q̄ statutū dō primogenitus legitimus regrit cōcursum amborū ante alios genitos, vt ibi dixi in. d. decisiōe primi dubij huius qōnis. ꝛ ꝟ vbi ꝙrrit legitime genit⁹ ꝛ nāliter p̄mo genitus. vbi āt ꝙrrunt plures nāliter nati demū legitimi p̄ acceptionē matris effecti, tunc stante statuto q̄ legitime geniti succedāt credo nullū esse potiorē. Sed oēs inuicē ꝙrrere
44 tāq̄ iste casus nō sit p̄cisus a statuto. ꝛ sic remanet in iuris dispositione cōis ꝟ doc. nullus. n. genitus est legitimus q̄ semp intelligo nisi ꝙsuetudo loci alr iterpreteť. Idē dico de natis ex plurib⁹ ꝙcubinis postea per patrē legitimatis ipsas accipiendo in vxores ordine successiuo. ¶ Vbi aūt essent nati ex eadē matre, tñ aliquis natus naturalis aliquis post matrimoniū legitimus, tūc credo scō loco natū legitimū vel genitū p̄ferri nāliter nato, vel aū legitimato, q̄ ñ fuit natus legitimus, lz Jo. an. i. d. mercuriali i ꝟ dubio ad fi. ibi idē videať sentire oppositū. vbiāt nō diceret legitie natus, sed tm̄ primogenitus vel primonatus, tunc credo indistincte, primo natū naturaliter vel genitū ante alios ēt si sit post legitimatus admitti p̄tā dicta. ita itelligo hāc notabilem qōnem salno semper iudicio meliori. Nō obstat. l. filio quem pater vel. l. j. de dig. vt no. Jo. an. in. d. mercu.

SVMMARIVM

1 Matrimonium putatiuum an habeat virtutem deducendi ad ius legitimationis.
2 Spurij an dicantur qui ex matrimonio clandestino nascuntur. Intellectus ꝛ extensio ad. c. ex tenore qui filij sint legi.
3 Nati in clādestinitate nunquid legitimentur per matrioniū putatiuum sequens detecto impedimento. Tempus ꝛ numerus liberorum legitimant prolem non obstāte iuris ignorantia.
4 Intellectus. l. paulus. ff. de statu hominū.
5 Pontificis solius est de matrimonio disponere. Matrimoniū quando dicatur ꝙctum in facie ecclesie.

¶ De matrimonio putatiuo.

V **Ltimum est** quantū attinet ad vtranq̄ cām veri matrimonij. Supereſt vt
1 videamus de matrimonio putatiuo. †An habeat hāc potentiā deducendi quē ad ius legitimum. Sz pro euidentia p̄mitto q̄ nati ex matrimonio in quo subest aliquod iustum impedimentum dūmodo clādestine cōtracto sunt spurij, vt no. extra de clādesti. despon. c. cū inhibitio, secus aūt si in facie ecclesie ꝙctū, vt extra qui filij sint legi ca. ex tenore. ēt si in matrimonio detegatur impedimentum. nā sunt legitimi.

¶ Sed hic stat dubiū pone q̄ habui aliq̄s cōcubinā cū qua nō poterat esse matrimonium, vt q̄ viro cōiucta, vel erat in tertio gradu. tñ ignorabā demū ipsam accepi in vxorem putans posse an filij ante nati legitimentť. vī q̄ non, q̄ sunt spurij cum illa nō
2 potuisset esse cōcubina nec vxor. †Contrarium decidit gl. sing. in. c. tanta. qui fil. sint legi. in fi. prime gl. Sicut. n. defectus in matrimonio putatiuo nō reddit filios nō legitimos. Ita ēt defectus in ꝙcubinatu non impedit ēt si sit in matrimonio postea deductū. p̄ quo facit eo. ti. c. q̄ nobis. ꝛ q̄ dicā p̄ri. q. q̄ decisionē sequit̄ do. meus do. Anto. de but. est tñ fortis determinatio vt extendamus capitulū ex tenore, ēt vbi adiungitur defectus in cōcubinatu. vt est gl. in. c. non oēs. xxxij. q. ij. insto tamē in hoc cum istis pp auctoritatē. Sed quero aliquis ꝓcit matrimoniū cū aliqua cū q̄ erat ipedimētū tñ ꝓcit clādestine ꝛ i clādestinitate filios fuscepit, vel ꝙcepit. demū facta ē approbatio
3 matrimonij in facie ecclesie. †An filij nati in clādestinitate legitimabunť per subsequens matrimoniū putatiuum detecto ipedimēto. ¶ Quidā vt Host. dicit genitū in clādestinitate natū in cōprobatione esse legitimū. Alij dicūt nec natos i clandestinatione vel cōceptos posse legitimari. cōmunis opinio modernorū est q̄ nati in clandestinatione vel cōcepti secuta demum approbatione in facie ecclesie legitimentť ēt secuta postea detectione impedimenti, casū dicunt in. c. q̄ a nobis. qui filij sint legi. p̄ quo facit. ff. de ritu nup. l. qui i prouincia. Nā diuturnitas tpis ꝛ numerus liberorū ꝛ alia ibi ꝙstituūt prolez legitimā non obstante iuris ignorātia. In his tñ credo standū dictis canonistarū, cū hoc procedat ex matrimonio q̄ō est causa spiritualis.
4 Vñ tñ sufficit si est in ecclesie facie ꝙctum, †nec obstat predicti. l. paulus. ff. de sta. homi. q̄ loquitur q̄n sciebāt ambo vitiū. secus si vnus ignorauit. vt. d. c. ex tenore. ꝛ factū fuisset in facie ecclesie. ꝛ hoc est indubitatū de iure canonico q̄ vnius ignorantia cōtracto matrimonio in facie ecclesie ē sufficiēs ad faciendos filios legitimos vtriq̄ parenti q̄ procedit etiā de
5 iure ciuili ꝟ Jaco. ō. in. vt no. doc. in. l. q ꝓ. C. ō iceſti. nup. vbi Cy. ꝛ aliqui videnť dicere q̄ quo ad ignorātes tantum sunt legitimi. Et hoc videtur sequi Bal. in. l. annunclo. ff. de condi. ican. Sed vide Bald. in. l. qui ꝙra. C. de incest. nupt. nam credo q̄ sint ēt ō mr̄ ciuili ꝛ in eius foro legitim sint quo ad vtrūq̄ forū, si matrimoniū est in facie ecclesie cōtractum, †q̄ disponere de matrimonio spectat ad solū pontificē, ꝛ sic de venientibus in necessariam cōsequentiā. l. j. de cōdi. indebi. ¶ Sz pōt dubitari q̄n dicatur in facie ecclesie contractum. Quidā dicunt coadunatis vndiq̄ consanguineis ꝛ amicis, vt faciūt communiter Italici ad ecclesiā. ꝛ hoc argumēto. l. si vicinis. C. de nup. Alij dicunt obseruata solenitate bannorum de q̄bus in. c. fi. ꝛ in hac opinione residet Jo. an. ꝛ Inno. in. d. c. ex tenore. ꝛ de clādestit. despō. cū inhibitio. ꝛ ita credo ꝛ isti filij illud habent q̄ legitimati per verū matrimoniū. Et ideo in istis amplius nō insisto.

SVMMARIVM

1 Filius ex muliere cuz qua matrimonium esse potest nominatus per patrem in testamento vel instrumento non addendo naturalem an sit legitimus.
2 Legitimandi iura principi tantum concessa.
3 Verba legitimationi apta quomodo proferenda ꝛ quando.
4 Probatio facta de filio an constituat filiuz in quasi possessione filiationis.
5 Jus super orta disceptatione an quis sit legitimus qd indurit. Dispositio aucten. vt liceat ma. ꝛ anie quid super legitimatione statuit. nu. 12.
6 Presumptio vna tollit aliam.
7 Pater tenens ingenuam vt concubinam ꝛ proferens verba q̄ vult aliquē ex filijs an faciat filios psumere retro legitimos.
8 Actus cōtrarius legitimationi quando procedit impedit psum ptionem matrimonij. Intellectus §. si his qui solummodo. in auc. quibus modis naturales efficiuntur legi.
9 Presumptionem sequentem factum sequens tolli facit.
10 Filij nominatio q̄cunq̄ prolata an presumat legitimationem.
11 Verba enunciatiua an disponant.
12 Probatio in contrarium an admittatur ꝓ presumptionē filiationis legitime.

13 Legitimatus

13 Legitimatus per subsequens matrimonium an rūpat testamentum si sit preteritus.
Legitimatus sequente matrimonio an admittat' ad ordines de iure canonico.
14 Filiationis testimonium in testamento an dari sufficiat vt legitimationem inducat.
15 Pater nominans vnū ex filijs filium, reliquos ex eadez matre naturales, an inducat presumptionem legitimationis.

¶ De matrimonio presumptiuo.

1 v **Vltimo est** videndum de matrimonio p̄ sumptiuo, ⁊ erit finis huic libello. ¶ † Primo pro eius liquidatione premitto, q̄ qñ pater h3 filium ex muliere cum qua nuptie eē p̄nt nominando eū filiū in testamento vel instrumento publico vel priuato dūmodo manu triū testiū subscriptio nō addendo naturalem, talis filius legitimus est, vt dicit tex. in auc. vt lice. ma. ⁊ auie. §. ad hec. C. ō natu. libe. auc. itē si quis igit̄ p̄ intellectu huius quero, q̄ tex. dicit q̄ filius talis est legitimus. An sit legitimus, q̄ sic natus ⁊ sic olim ⁊ semp fuit ēt legitimus. An p̄ ista verba nouiter sit legitimus. Cōmuniter oēs scribētes, l3 super hoc parū scribatur videnť dicere q̄ per ista verba legitimē tur hoc sequitur Bar. in. d. auc. itez si quis. ⁊ clarius in quadā 2 disputatione q̄ fecit ad intellectū istius auc. q̄ incipit babēs filium. ¶ † In contrarium vī facere, q̄ nō est credendum q̄ō lex velit permittere patri per talē simplicē verborū ꝓlationem iura legitimādi qui tantum sunt principi reseruanť, ⁊ sunt in auc. qui. mo. nat. effi. sui. in. §. fi. Itē q̄ ꝫ hoc videtur expressum in. §. si quis vero solūmodo. qui. mo. natu. effi. legi. vbi l3 pater dicat velle habere legitimos successores filios nō per hoc legitimantur, sed habent principi supplicare. preterea non esset opus qua si alijs legitimationibus q̄ nullatenus est. Quidā dicūt q̄ dōm est preter illū tex. q̄ iste filius est legitimus, nec indiget alia ap probatione. vt in. d. §. ad hoc. dicit enim q̄ presumitur cum matre ꝫxisse matrimonium. ergo vult tex. q̄ per ista verba probeť filius ⁊ legitimus ab initio fuisse nō aūt hodie cōstituatur, nam ista verba inducūt presumptionem vehemētē q̄ aī matrimoniū interceſſerit cū matre. ⁊ hoc satis glo. sentit i. c. p tuas. extra q fil. sint legi. In gl. ibi. itē si pater filiū in publico instrumēto ⁊c. ⁊ ita credo q̄ per ista verba inducať presumptio ⁊ probatio matrimonij cū matre retro habiti. ⁊ sic per ꝫns legitimati. pro hoc facit q̄ dicā in pri. q. credo tñ ⁊ in hoc salvo opinionē aliorum q̄ si dicta presumptio in tpe retro nō posset colligi p expressionem istorū verborū q̄ qñ sit dicā. j. ij. q. q̄ tūc si tpe platoris verborū posset talis colligi presumptio ꝫ mrimonioz nuper, q̄ presumetur sicut matrimonio vero ipse filius legitimaretur. Ita p istud presumptiuū q̄ presumitur interceſſisse, ⁊ est vtile, q̄ i primo casu probabiť q̄ semp fuerit vere ⁊ proprie legitimus. ⁊ secūdemū a platione verborū vel a tpe quo cessauit cā ipeditiua hu 3 ius presumptionis colligende.
¶ † Sed vltra pro intellectu huius legitimationis quero. An vt ista verba effectū prestent est opus ea pferri aliquo tpe limitato vel sufficit quolibet tpe, Bar. dicit in. d. disputatiōe q̄ debēt pferri tali tpe quo matrimoniū possit ꝫbi cū muliere, alias si est mortua, vel alias inhabilis ad ipsum nil pdessent ista ꝫba, nec aliqd induceret. probať per tex. in. d. §. ad hec, qui dicit nuptie esse possunt, ⁊ sic significat possibiliterē posse adesse tempore prolatorū verborū. pro hoc. l. si seruus. de qđ. ob cau. coniuncta gl. fi. de hoc vī casus i auct. qui. mo. natu. effi. legi. §. si vero solūmodo. vbi pater qui matri copiā nō potuit habere ad mrimoniū dō filios velle legitimos successores efficiunť si filij a principe impetrant. nō. n. probatio paterna istos ꝫstituit isto casu legitimos. ¶ Concludit ergo q̄ nō operať verba nisi tpe apto ad matrimoniū. vñ ea muliere defuncta vel monasterium ingressa vel alteri nupta nō operantur. Sed certe ꝫ istā determinationē est gl. in. d. §. si vero is qui. solūmodo in ea parte que incipit, hoc accipe. vbi intelligit gl. illum. §. q̄ñ pater eos naturales nominauit. Si aūt talis nō esset facta nominatio, tunc ꝫcludit gl. q̄ in casu illius. §. q loquitur in casu q̄ñ tpe prolatorū verborū nō poterat esse matrimoniū filij legitimarenť. Sed dictus Bar. forte pcederet q̄ñ nouiter legitimarenť. Sed cuz in casu nostro dixerim supra proxi. q. ipsum pbari legitimum regulari 4 ter non legitimari. sequitur q̄ō opz probationem insurgere, ita mortua vxore verbis prolatis sicut ea viuēte. † Nam probatio facta de filio principaliter pp se vt fieri dz in casu nostro, vt infra dicaz. Qstituit filiū in quasi possessione filiationis. vt. l. q̄ se natus. ⁊ ibi no. ff. ō libe. agno. l. fi. ff. ō probatio. Sed ad istā quasi possessionē causandā nō video q̄ requirať q̄ sit possibile, tūc posse ꝫbi matrimoniū, l3 an poterat tēpore quo habuit mulierē vel liberos. ⁊ q̄ō per ista verba sic prolata nō inducať legitimatio, sed pbatio matrimonij vcz q̄ interceſſerat, vt dixi. j. q. pbatur ⁊ fortius. Nā de iure ciuili l3 nuptie solo qsensu ꝫbantur, vt in auc. de nup. §. nuptias. tñ pp fraudes que fiebāt filij naturales probādo presumptiue matrē vt dominā fuisse habitam probant matrimoniū, ⁊ sic se legitimos dici. Itē induxit ius q̄ orta disceptatione an quis sit legitimus post mortem debeat probari probādo matrimonium ꝫctum apud edē sacraz cū testibus ⁊ sacerdote. In hereditate autem aliā formā probandi dedit, vt hec habentur qui. mod. natura. effi. legi. §. id quoqz. Sed post modū superuenit dispositio auc. vt lice. ma. ⁊ aui. que venit ad limitandū. d. §. id quoqz. vt tenet in. d. ti. vt lice. ma. ⁊ auie. §. q̄ 5 vero legem, † ⁊ inter cetera voluit q̄ pater nominando filiū nō dōo nālem q̄ tunc presumatur fuisse matrimoniū ⁊ filiū esse legitimū aliā pbationē non requirens. p3 ergo per illa verba filiū nō legitimari, sed pbari legitimū q̄ pōt qtingere duob⁹ modis vt legitimus pbeť, vel q̄ presumať ab initio habuisse matrimoniū cum matre q̄ pcedit q̄ñ aliqua alia nō esset presumpta ab initio ꝫria impediēs hanc presumptionem retro matrimoniū colligi. Alio mō, q̄ pbať hodie ꝫxisse matrimonium. Modo ad ꝓpositum qōnis redeo q̄ si dubium fuit an mulier fuerit vxor vel qcubina, ⁊ sic per qñs filius legitimus, vel non, tūc dico qō pater proferendo talia verba pp se facit probari filiuz ab initio fuisse legitimum. Nam presumiť cum matre habuisse matrimoniū solum, ergo esset inspiciendū an si dicto tempore natiuitatis filij potuit esse matrimonium cuz ad illud se refert iuris dispositio, nec opus est isto casu matrimonium posse consistere de presenti. ⁊ ideo mortua muliere vel monachale3 habitū adepta induceť. Ita intelligo gl. in. d. §. si is qui solummodo, qō est verum nisi mulier esset impedita ad matrimonium tali facto q̄ faceret impediri presumptionem posse colligi de preterito, vt q̄ alteri nupta postmodū vt dicam secunda proxima questione ⁊ ita intelligitur Bar. si autem volumus dicere quod tempore prolatorum verborum per ista verba, videatur cuz muliere matrimonium contraxisse, eo quia anteriori tempore erat aliqua 6 presuptio cōtraria que impediebat anteriori tēpore colligi talē presumptionē matrimonij, que quales sint statim dicam. † Nā tollit vna presumptio aliā. vt. l. diuus. de in integ. rest. tūc opus est qō mulier sit habilis ad matrimonium tempore prolatorum verborum. ⁊ ita intelligitur Barto. ⁊ ita pōt intelligi. §. si vero is qui solūmodo. non enim sufficiebat probari sola presumptio matrimonij p casum. l. in libere de ritu nup. ⁊. l. in cōcubinatu. ō cōcubi. sed erat opus probatione. d. §. illud. non obstat tex. qui dicit in corpore qō possunt, q̄ in libro nouellarū ⁊ codicis est tē pus pluſqñ perfectū, nec ēt ob. d. §. is solummodo. q loquitur secundum glo. quando pater dixit filios naturales vel ibi precessit factum quod impedit presumptionem colligi, de quo videndum est in. c. per tuas. qui filij sint legi.
7 ¶ Quero vlterius ad hanc declarationem. † Aliquis accepit mulierem ingenuam cū qua nuptie esse possunt, tñ cum protestatione qō vult eam vt concubinam. deinde spatio temporis profert ista verba dicendo aliquē ex filijs filiorū non dicēdo naturalez, an filij tales presumentur retro legitimi tanqñ presumatur ab initio matrimoniū cū eorum matre habuisse, credo qō non. Nam istā presumptionem colligi ex verbis impedit protestatio sicut ꝓsumptum matrimonium q̄ alias a. l. inducitur. vt. l. in liber. de ritu nup. p ista verba impeditur. no. in. l. in concubinatu. ff. de concubi. Ita ⁊ hic talis presumptio impedietur, dico tñ q̄ muliere viuente per talem cōfessionem factam, presumetur recessum nuper a pristina protestatione extante muliere habili ad matrimonium, vt tamen de presenti contractum. ⁊ sic filij p hoc efficienter legitimi sicut fierent vere ipso matrimonio subsecuto, ⁊ hoc vltimū ita intelligit Bar. ⁊ cōmuniter scribētes.
8 **Sed iuxta hoc quero** † pone quod sunt ista verba plata demum mulier cum alio ꝫxit vel ante ꝫxerat an presumetur legitimus. dico q̄ non, q̄ si actus procedit ꝫrius, talis ꝓsumptio colligi impediť. de hoc est casus. c. p tuas. q fil. sint legit. hoc modo pōt intelligi in auc. q. mo. nat. effi. legi. §. si is q solummō, ⁊ q. mod. natu. effi. sui. §. illud tñ. nec obst. ibi gl. que dicit q̄ ideo ibi non oritur ꝓsumptio, q̄ ibi nominauit nāies quasi velit secus esse si non nominauit, q̄ pōt verificari in alijs casibus illius. §. vt. ō di

xi, viputa qz erat mortua, qz tale impedimẽtũ nõ tollit qn retro potuisset esse matrimoniũ, vel qñ est ingressa religionẽ qp ipedimentũ de preterito silr nõ obest, secus vbi eã nõ potuisset habere honeste vel est iã alteri nupta, qz nõ ꝓcederet illa gl. ꝓ b qó dixi in antecedentibus q̃sti. idẽ si dico si sequit ipedimẽtũ, qz alteri postea nubat. ꝓbaf in. l. si is q adulterij. C. de adulte. vbi sequens factũ facit tolli sequẽtẽ iuris presumptionẽ. z in hoc vltimo dicit dñs meus in. d. auc. se ꝙsuluisse. idez dico si matrimonium nõ potuisset ꝯbere, qz esset sibi verecũdũ apó bonos z graues matrimoniũ ꝯbere. † Nã nõ est legis velle colligi presumptionẽ ꝑ q̃ꝫ quis ad infamiã duceret. z hoc tz Bar. in. d. disputatione habes filiũ. ꝑ quo vr casus. in. d. §. ad hec. dñ dicit nuptie honeste esse pñt. melius facit in auc. qbus mo. na. effi. legiti. §. si qs ergo nõ habẽs. ¶ Sz iuxta predicta q̃ro an cuicunqz mulieri q̃ vxor esse possit ista verba sufficiãt. Rñdeo qp non, sez tñ in ea q̃ stabat in figura matrimonij vel ꝙcubinatus. z hoc sonat text. dñ dicit nãlem. z sic de tali filio loquit q nascit ex ea q̃ stabat in figura matrimonij vel ꝙcubine. z hoc tz Bar. in dicta disputatione. ꝑ hoc, qz ista iura legitimationũ nõ participãtur nisi naturalibus legitimis vel naturalibus tñ. Alij enim sunt indigni. vt in. §. quibus modis natu. effi. legi.

¶ Ulterius quero an ista nominatio filij prebeat hãc presumptionẽ qñcunqz tale verbũ ꝓferat. dicit Bar. in. d. disputatiõe
10 qp nõ. † Nã si sunt ꝓlata simpliciter pp aliud hãc presumptionẽ nõ inducunt. opz ergo qp sint ꝓlata principaliter pp se. z iõ nõ haberet locum si legando diceret, tali filio lego cẽtũ. ꝑ hoc. l. epistola. ff. de pactis. vbi pronũtiatio filiationis nihil operatur qñ emanat pp aliud. facit qz verba enuntiatiua isto casu non disponunt. l. ex his verbis. C. de testa. milit. pro hoc qp notant docto. C. de probat. l. nõ episto. qp ego limito verũ nisi sint ꝓlata pp aliud in casu in quo nõ cõuenit nisi in filio legiti. vt. l. quidã. ff. de proba. vnde pater instituendo vel exheredando filiũ cum hoc non conueniat nisi legitimo loquor cũ instituendo in maiori portione, q̃ꝫ sit illa que debeẽ naturalis inducẽ ista presumptio. Et hoc qp presumatur talis per ista verba. no. Bar. de liber. agno. l. qp senatus. vñ sequor Bar. in hoc qp verba sint ꝓlata pp se non pp aliud cum limitatio. predictorum.

11 ¶ † Sed hic quero. an ꝯ istam presumptionem admittatur probatio in ꝯrium, Jaco. de bel. in. d. §. ad hec singulariter multz tz qp nõ. Naz per ista verba dicit ipse qp inducitur presumptio iuris z de iure. pro quo facit tex. in. d. §. ad hec. qui non requirit a filijs aliam probationem. pro hoc. c. transmisse. qui filij sint legi. Nam statur assertioni parentum. Credo tñ qp istud nõ sit in distincte verz per. c. per tuas. Nã ista presumptio põt enacuari probãdo qp alia ꝯrit vel similia de qui. supra dixi. preterea est absonum qp in fraudem feudatariorũ vel fideicõmissariorz talis legitimus sic probaret qó in ꝯrium probatio non nõ admitteretur. Credo tñ. z ita saluo Jaco. de bel. qó respectu ipsius ꝓferentis z hereditatis eius sit presumptio iuris z de iure. Et iõ de iure ciuili si vellet cum alia ꝯbere illa reluctante non posset. vt. d. §. ad hec. nã de iure ciuili statur tali assertioni, vt ibi.

¶ Sed quero an dispositio illius auc. habeat locũ alijs extan-
12 tibus legitimis. Bart. qó non, † qó idem tz glo. l3 dubitando i d. anc. item si quis probat, qz tm̃ in duobus casibus legitimatio bz locum legitimis extantibus per curie oblationẽ vel per matrimonium. vt in anc. quib. mod. natura. effi. sui. §. generaliter. sed hic non est de illis ergo. Sed Jaco. de bel. tz oppositum in d. §. ad hec. z credo ipsum melius dicere. nam per talem assertionem filij ꝙstituuntur saltem in quasi possessione legitimationis. vt dicit dicta. l. quod senatus. z. l. fi. ff. ó probatio. z ita ideo donec cõmuniter probatur iste filius erit legitimus, nec legitimatur, sed declaratur legitimus per matrimonium quod presumitur, z sic non obst. oppositum. Bar. preterea argumentũ bz esse equale de presumpto ad virum.

¶ Quero vlterius. An talis filius rumpet testamentum i quo
13 sit preteritus, † dico qó in casibus in quibus presumitur ipsum retro fuisse legitimum quos supra notaui ille filius est propie z vere legitimus. casus est. in. d. §. ad hec. Naz bz omnia que habent filij vere legitimi de iure ciuili, z sic rumpunt testamenta in fendo succedunt si in casu nostro contratrium non probeẽ, vbi autem presumitur de presentia prolatione verborum legitimus tunc omnia bz que legitimati per subsequens matrimonium de iure ciuili habent. ¶ An aũt ad ordines de iure canonico admitterenẽ, forte qó nõ, qz aliã requirit probationẽ ad ipsum matrimonium ꝓbandũ, tñ credo istam dispositionem tenere z filij legitimentur non extante alia approbatione iuris canonici, z ꝟ seruant canoniste saltim in casu nostro. vt no. gl. in. d. c. ꝑ tuas. pro hoc qó dicã infra in. q. an princeps legitimet in terris ipeij in secundo libello in causa efficienti.

14 ¶ † Sed quid si ista verba sunt prolata in testamento quod postea irritatur vel preteritione vel simili causa an vz. Bar. in dicta disputatione vr tenere qó non. Sed domi. Bal. allegat cõtra eum casum in. l. fi. de iniusto. Nam non solenne z solenne attenditur pro his que dependent ex testamento qó credo verꝫ. Nam sufficit quod testimonium in testamento filijs detur etiaz si alia taxantur. vt. d. §. ad hec. z ꝑm hoc ipsi legitimarentur, z tñ tanꝫ legitimi preteriti rumpent testamentum, z tamen valeret legitimatio quod est notandum.

¶ Ultimo quero quid si vnum dixit filium alios ex eadẽ matre natos dixit naturales. An inducetur talis presumptio ꝯcredo qp non, qz sequens presumptio tollit primam vt nõ possit colligi, vt supra dixi. Et hec volo qp sufficiant quo ad omnẽ causaz omnis legitimationis z substantiam que fiat per ipsum matrimonium. Et sic sit finis primo libro.

15

¶ Explicit Liber primus Legitimationum.

❦ SVMMARIVM ❦

1 Papa non habet in mundo maiorem se.
Papa nunquid habet potestatem legitimandi.
2 Papa an possit legitimare in terris imperij.
Papa vbi vult potest legitimare.
3 Spiritualia sunt maiora temporalibus.
Papa ordinando non suppositum eximit illum a patria ac domínica potestate.
Papa quo ad spñalia suppositũ aliene iurisdictiõis legitimat.
Legitimatio est voluntarie iurisdictionis.
4 Legitimandi iurisdictio est prorogabilis.
Legitimatio non est iurisdictio, quia non est potestas de publico introducta.
5 Princeps dando territorium an det ius legitimandi.
Legitimandi ius est potius officium q̃ꝫ iurisdictio.
6 Lex z priuilegium a pari potentia cansantur.
Legitimatio vera non est nisi in papa z in quolibet territorio.
7 Filij nati ex matrimonio inito inter filios duorum fratrum sunt legitimi de iure ciuili.
8 Princeps spurium legitimare an possit.
Papa potest iudicare propte magnum iuris dubium etiã vbi alias iudex non esset inter non subditos.
9 Dispensare contra legem vel eam tollere est iurisdictionis.
Legitimatio fieri debet parte citata.
Legitimandi ius soli principi reseruatum.
10 Prorogandi ius solus non recognoscens superiorem.
Legitimandi actus est magne potestatis.
11 Papa legitimans ad spñalia an legitimet ad temporalia.
22 Intellectus. c. per venerabilem qui filij sint legi.
13 Papa disponendo an legitimet filios ad vtrunqz forum.
14 Jurisdictio summi põtificis, an sit in sacerdotio, an in Petro.
15 Legitimatio quando sit contentiose iurisdictionis.
Jurisdictionem contentiosam etiam inter subditos quis extra territorium non exercet.
16 Papa dispensare põt in gradu diuina lege prohibito.
Papa legitimans non clericum z non suum subditum de cõsensu ipsius facit qp talis legitimatio valet.
17 Papa quando procedit dispensatiue cognoscitur si vtitur verbo dispensamus.
18 Papa qñ possit legitimare in radice matrimonij disponendo.
Legitimatio quando retro trahatur.
19 Dispensare in radice matrimonij consideratur dupliciter.
20 Pape solus motus quando habeat vim cause.
21 Dispensatio sola non legitimat prolem.
22 Voluntas in disponendo contra canones pro causa habetur.
23 Episcopus an possit legitimare.
24 Dispensationis iura quis habeat vbi duo epi contendunt.
25 Cesar solus habet ius legitimandi.
Cesar an possit legitimare in terris ecclesie.
Legitimatio restitut ad honores.
Leges imperiales z priuilegia in successionibus attenduntur i terris ecclesie.
26 Jus legitimandi quid sit.
27 Legitimatio est similis arrogationi.

28 Papa in temporalibus in terris ecclesie plenissimam hz potestatem sine iurisdictione.
29 Cesar extra territorium non potest exercere iurisdictionem contentiosam.
30 Imperator lz dicat aliquez legitimari per matrimonium, tamē non disponit super matrimonio vel eius radice.
31 Lex gñalis principis est a papa approbata gñali approbatiōe. Intellectus auc. item si quis. la. ij. C. de natu. libe.
32 Ep̄s sibi parem facere non potest, imperator secus.
33 Impetator electus ante coronationem an possit legitimare.
34 Imperij ius transit ab electione. Romanorū reges semper imponunt manus ad imperium.
35 Rex Francoz christianis. an possit legitimare, z qd de alijs regibus. 36. 37. Reges imperio subdi debent.
36 Rex Francorum non subiacet imperatori.
38 Spurij z naturales an possint lege mnnicipali legitimari. Legitimandi iura vnde orta.
39 Statuto fieri an possit quod lege potest. Statutū z ꝙsuetudo sunt duo riuuli ab eodē fonte manantes.
40 Consuetudo ciuitatis z priuilegium principis instar se habent. Spurius ratione illegitimationis hereditate priuatur.
41 Hereditates sunt de iure ciuili.
42 Statutum ratione peccati an possit disponere. Coitus omnis dānatus preter matrimonialem.
43 Heretici an possint cōsuetudine ad ecclesie dignitates erigi.
44 Spurij an possint per statutū aut consuetudinez legitimari. Transitus in potestatem legitimantis per legitimationē fit.
45 Principis consensus cur in arrogatione requisitus. Permissionis casu cessante cessat permissi effectus.
46 Jura superioribus reseruata inferioribus minime competunt. Princeps nunqd legitimat spurios sine clausula derogatoria.
47 Inclusio vnius est alterius exclusio.
48 Argumentū a minori ad maius an procedat in iure.
49 Spurij redduntur indigni ab omni cōmodo bonorū paternoz. Spurij iure diuino prohibentur succedere.
50 Consuetudo obuians iuri cōmuni non valet. Spurij excluduntur in penam patris.
51 Ciuitates vtrūz possint manus in principis reseruata iniicere.
52 Romanus populus omnē iurisdictionem contulit in principē. Princeps in his que sibi ademit non potest disponere nisi de potestate absoluta.
53 Consuetudo turpis maxime ꝯ legez nullo tpe prescribitur.
54 Prescriptioni imemoriali sepe locus est. Populus non liber vtrū possit dispensare sup iure succedēdi.
55 Dria inter legitimationē spurioz z naturaliū an dari possit.
56 Legitimare conciuem extra territorium an possit ciuis cui legitimandi copia est facta.
57 Legitimare nunqd possint qui a principe potestatem habēt.

Liber secundus, de Legitimatis principum clementia.

1 **Ractatu** Explicito legitimatiōis que fit subsequentia matrimonij. sup est trāsitū faciamus ad illā q̄ fit principū clementia nō minus vtilē z i ß vsu forēsi practicabile, z i ß solitū ordinē sequar. Prio q̄rens de cā efficienti. Scō de mali vel subiectiua. Tertio de formali. Quarto de finali vel effectiua. †qm̄ summ⁹ pōtifex maiorē se nō hz i mūdo ab ipso initiū summaz, q̄rēs de ipso pmū ac postea de clericis alijs. Scō descēdā ad Cesarem, de iferioribus similiter subdēs. Primū ergo q̄ro an papa habeat ptātē legitimādi. Ad q̄ rñdeo q̄ clarū est q̄ in ppio territorio hz potestatem, vt est casus in. c. p venerabilē. ver. illud autē. extra qui filij sint legitimi de quo plene disputo in meo tractatu monarchie, sed vī confirmata in clemen. ne romani. de iureiurā. †Sz magnū est dubium, an possit legitimare in terris imperij. banc qōnē inuenio multū ruminatā in. d. c. per venerabilē. vbi glo. refert quatuor opiniones, z vltimo do. meus do. Anto. de but. illā late reassumit in repeti. illius. c. cuius sniam plurīū sequar superflais resecatis z necessarijs additis. Et primo inuenio Jac. de bel. i auc. qui. mo. natu. effi. sui tenere q̄ papa possit vbilibet legitimare oēs. pro qua opi. videtur casus in. d. c. per venerabilez. i prin. vnde sex rationes hoc cōfirmantes elicīuntur. Et primo sic legitimat non super positū respectu maiorum. s. spiritualiuz. ergo videtur posse circa minora vez temporalia, q̄ si de quo magis videtur esse z c. auc. multomagis. C. de sacro. san. eccle. assumptum † q̄ spiritualia sint maiora. clarū est. vt in. c. ij. z. c. quanto. de translatio. prela. C. de sac. sanc. eccle. l. scimus. de peni. z remiss. in. c. cū infirmitas. 3

Secundo pbaī papa hz in singulis agendis maiorem vbilibet potestatē. Sed si potest princeps in ppio territorio legitimare ergo papa eo maior. Tertio probatur, papa ordinando non supposituū eximit illum a patria ac dominica potestate illa priuando parentes vel dominos, sicut ergo in hoc potest, ita z legitimando poterit preiudicare. Quarto sine dubio papa quo ad spiritualia aliene iurisdictionis suppositū legitimat. ergo z quo ad tēporalia, non foret alias quoddā monstruz vt quo ad quedā esset legitimus, quo ad quedam non.

Quinto q̄ hec legitimatio iurisdictionis volūtarie. vt. l. fi. z ibi no. ff. de his qui sunt sui vel alie. iur. z. §. gñaliter. qui. mo. natu. effi. sui. ergo vbilibet potest exerceri. l. ij. de offic. pconsul. ff. 4

† Sexto q̄ hec iurisdictio est prorogabilis cum sit voluntarie iurisdictionis. l. sed z si susceperit. ff. de iudi. ergo ꝓrogationis poterit legitimare. Itē q̄ delegatio hmōi iurisdictio potest fieri in non suppositum. l. fi. ff. de offic. prefec. vrb. ita ēt poterit exerceri. z ista sunt argumenta Jaco. de bel. probatur z p alios hoc sequentes. Nā pater legitimat filiū certis casibus. vt i auc ten. vt lice. matri z auie. §. ad hec. ergo fortius papa. Nam hoc probant dicentes q̄ hec legitimatio nō est propie iurisdictio q̄ non est potestas de publico introducta z c. vt not. ff. de iurisdic. om. iudi. l. j. z si ipsi non q̄enit diffinitio ergo nec diffinitiuam.

Si igitur non est iurisdictio nō est quid repugnet q̄ nō possit fieri seu exerceri. probatur q̄ si esset iurisdictio imitaret territorium. l. si pupillus. §. territorium. de verb. signi. † Sed istud 5
non est q̄ princeps dando territoriū det ius legitimandi, q̄ tantum sibi reseruauit. z pro ista opi. ego allego que no. Guil. z. d. Bal. C. de epis. z cle. l. repetita. Nam cum istud ius legitimandi sit potius officiuz q̄z iurisdictio certe nō curaī territoriū. hoc melius no. ipse Bal. in. l. j. C. de sum. tri. z fi. catho. in. q. q̄ incipit nunc quero de effectu. qd plura dicunt ipsi vnū est disputare cū sit casus apertus. in. c. per venerabilē. in vers. preseruiz. in prima pte sumendo illud p maxime, vel subtilius me inducēte. Nā supplicās erat ibi non suppositus pape, z papa arguit ibi posse facere rōnibus iam dictis. Ar de referendo tex. ad inbiectū quesiti ibi est casus q̄ papa legitimet non subiectū. pbaī in. c. ex tenore. z. c. dū inter. z. c. q̄ nobis. eo. ti. vbi papa q̄stitu it quē legitimū vbi alias ñ esset ēt quo ad hr̄ditates, z hz locuz
6 vbilibet, † z hoc p viā legis. ergo z p priuilegiū q̄ a pari potentia causaī. z hāc opi. seq̄ī Jo. z Baspa. de calde. hāc ēt sequit Host. plus addēdo q̄ ꝙa legitimatio nō sit in ptāte nisi pape, z i q̄libet territorio q̄ ostēdit sic. Jus legitimationis ꝓcedit a mr̄imonio, q̄ ex eo tm̄ filij legitimi nascunt. l. filiū. ff. ō bis q̄ sunt sui vel alie. iur. i auc. q. mo. nat. effi. sui. §. legitimi. Si ergo ꝓcedit a mr̄imonio, z solus papa hz ptātem disponendi sup ipsa cā cansante, q̄ est spiritualis. ergo z sup causato pbaī. Nā iure ciuili nati ex matrimonio inito inter filios duoz̄ fratrū sunt legitimi l. legatū. de cōdi. inser. sed isti iure canonico sunt legitimi, q̄ nati ex mr̄imonio a iure canonico improbato. vt in. c. nō dz. de cō
7 sanguini. z affini. z hoc attendit ēt in terris impij. † Probaī ēt in natis ex matrimonio inter tutorē z pupillā, vel in tra rectorē ꝓuincie z eius subditā que mr̄imonia non valēt de iure ciuili. l. z si ꝯ. C. de nupt. z de interdic. matri. intra tuto. z pupil. p totū. pbaī ēt in matrimonio ꝯcto inter filios in ptāte sine q̄sensu parentum q̄ non vz de iure ciuili. l. paulus. ff. de statu homi. z tm̄ valet de iure canonico in omni foro. Unde q̄cludit q̄ q̄ potest in matrimonio potest in legitimatione eius consecutiua. ad hec. d. c. q̄ nobis. z. c. ex tenore. cum simi. s. dictis. z q̄ nō potest in principali, nec in consecutiuis. vt in. c. iij. de dona. inter virū z vxo. Nō ob. q̄ tex. auc. videntur velle q̄ imperator possit legitimare, q̄ dicit q̄ illa improprie legitimatio. imo est potius dispensatio, vt tales ad hereditates admittantur non q̄ sint legitimi. Et banc opinionem sequit Guil. naso. z do. de Rota sua cōclusione. clvj. boc vltimū sequi vī do. meus do. Bar. de Saly.
8 in quadā qō. que incipit. Mediolanensis quidā. † vbi dicit qō princeps nō pōt spuriū legitimare cum non possit de matrimonio disponere maxime q̄ dicatur de i matrimonio natis, z sic potius dicitur dispensatio. Ego vero vltimo allego casum. Nā pp magnum iuris dubium papa potest ēt, vbi alias iudex non esset ēt inter non sibi subditos iudicare, vt probat textus, in dicto capitulo, per venerabilem. circa finem, in versiculo, insuper. Sed

hoc'est magnum dubiū, an papa possit legitimare in terris im-
pij, vt ostendunt pfate auctoritates ⁊ J. dicendū, ergo ipso hoc
facīte qō valeat tanq̄ declarauerit arduū iuris dubiū. Sz op
po. vidi multos do. qsulnisse. ⁊ Bar. p̄ tz. ff. de ritu nup. l. qui in
prouincia. ⁊ C. de summa trī. ⁊ fide catho. l. j. ⁊ Inno. primā p-
tē non sequit simpliciter in. c. p venerabilē. pro quibus sunt ra-
tiones fortissime. ⁊ primo sic, actus legitimādi est iurisdictiōis.
tex. est in. d. c. per venerabilē. in ver. rationibus. ergo papa nō
exercet in terris imperij ⁊ extra territoriū. l. fi. de iurisdic. om.
iudi. de iudi. c. nouit. ⁊ qui filij sint legiti. c. causam. assumptuz
9 q̄ sit iurisdictionis fortius pbatur, †q̄ dispensatio p̄ legem vel
eam tollere est iurisdictionis. vt in. c. ij. de constit. in. vj. sic igi
tur in ꝓposito, q̄ admittit ad hereditatē p̄ iuris dispositionez.
Quid plura imo videtur esse iurisdictionis cōtentiose, q̄ p talē
legitimationem fit preindicium venientibus ab intestato. ergo
sunt citandi ⁊ erit iurisdictionis contentiose. l. nā ita diuus. ff. de
adop. ad hoc q̄ no. Bar. in. d. l. gallus. §. ⁊ quid si tātū. de lib.
⁊ postbu. ideo non potest exercere in nō suppositos. ⁊ p ista tol
luntur aliqua obiecta supra facta. Ego ēt vltra allego, q̄ ista le
gitimatio vt plurimū dz fieri citata parte. vt no. Jac. de are. in
l. fi. ff. de natu. restit. Sed citatio nō pōt fieri de non suppositio
maxime extra territoriū. ergo non fiet legitimatio, ⁊ hoc sequit
Bal. in prima qstit. C. in. q. an comes imperialis legitime i ter
ris ecclesie. probatur vlterius, q̄ ius legitimandi est soli princi
pi reseruatū. vt in. §. fi. quib. mo. natu. effi. sui ergo in preindiciū
superioris non videt posse fieri ēt vi prorogate iurisdictiōis. vt
10 est tex. in. d. c. per venerabilem. ver. insuper. †vbi solus non re
cognoscens superiorem videt prorogandi habere potestatē nō
alius. ad hoc facit q̄ no. Bar. in. l. j. §. ⁊ post operis. de oper.
noui nuntia. esset enim absurdū q̄ consensu primatoz posset in
aliā iurisdictionē fieri prorogatio, ita q̄ talis prorogatio eēt cā
inductiua in aliquo p̄ dispositionē iuris ꝓpie iurisdictionis si-
cut in proposito, q̄ facta legitimatione succederet legitimat°p̄
iura Cesaris ipsum repellentia. Probatur ēt q̄ regl̄r papa se
intromittit tm̄ de subditis iperio in casibus q̄ notant in. c. lz ex
suscepto. de fo. cōpe. ſz ille nō est de illis igit. ¶ Quarto actus
legitimandi est magne ptātis, q̄ facit heredē illū qui nō est. in
auc. de incest. nup. §. dubitatū, ⁊ hoc a iure reputat difficillimū
in tantum q̄ ēt pretori non lz. insti. de bono. possessio. §. item. er
go non debet posse in non subditum exerceri.

11 **Ultimo allegauit** †casum. in. d. c. p venera-
bilez vbi tex. dicit q̄ rōne
dubitationis pōt non subijci pape, ergo vbi non est dubitatio
nō subijcit. probat ibi. in ver. insuper. vbi pbatur q̄ non potest
prorogare iurisdictionis pp ista. igit credo q̄ aliqui fuerint do
cto. cciliantes inter quos fuit Inno. Jo. an. ⁊ vltio domi. me⁹.
referā aliquos vbi decidā. ¶ Primo vult Inno. q̄ papa legi
timās aliquē ad spiritualia in q̄na legitimet eū ad tēporalia dī-
co i tpalibus pſone coberētibus, iō poterit ad honores admitti
⁊ habere similia. Ita intelligit illos q̄ dicūt q̄ papa nō subditos
legitimat. in alijs aūt pſone nō coberentibus ex quibus preiu-
dicatur nō subditos nō legitimat vt ad hereditates ⁊ similia, q̄
nō pōt tollere ius quesitū alteri nō subiecto. Sed hāc opinionē
reprobat do. meus dicēs q̄ ꝛz hoc iste esset quasi quoddā mō-
12 strum †vt in aliquo esset legitimus in aliquo nō p̄ tex. in. d. c. p
venerabilē. Alia fuit opinio cōciliatrix Jo. an. q̄ aut papa le-
gitimando qfert illā disponēdo in matrimonio vel radice ma-
trimonij, ⁊ ista extendit absq̄, ⁊ in omni foro, ⁊ quo ad oēz effe-
ctū. ⁊ hoc probant iura allegata p̄ Host. ⁊ sequaces. Aut legi
timat nō disponendo in matrimonio, aut radice matrimonij, ſz
simpliciter qfert iura legitimationis, tūc talis legitimatio ē po
tius dispensatio quedā que stricte itelligēdo in nō subditos nō
qferē cū sit odiosa. vt in. c. ij. de filijs presbyte. in. vj. Hāc opi.
dicit dñs meus esse equaz, q̄ in primo casu incipit in sibi subiecta
mā disponere. ergo potest silr in eius q̄nam venientibus, sed i
secundo casu incipit ab eo q̄ nō est vniuersaliter sibi subiectus,
⁊ q̄ sit q̄ papa disponat de matrimonio j. dicā. ista opinio ad
13 here veritati. tm̄ est defectiua. †Nā papa disponēdo nō ó ma
trimonio vel eius radice legitimat filios quo ad vtrūq̄ forum vt
in casu. c. ex tenore. qui filij sint legi. qui tex. loquit in casu ma-
trimonij p̄cti impediente lege diuina, q̄ logt q̄ contingās aliā
superinduxit. Item in casu. c. q̄ nobis. ⁊. c. cū inhibitio. de clā
de. despon. vnde do. meus latius banc. q. tetigit, tm̄ q̄ deficit i
quibusdā ponā qd mihi vī omissis verbis suis ipsis tm̄ plurimū
inherendo. Et vt animaduerto siquis vellet istā qōnem alte p̄
rabere, vt dixit dñs meus esset videndū. An donatio facta per
Cōstanti. pape valuerit. de quo cōmuniter p doc. in. d. l. q̄stiō
tione. C. ⁊ ego late p̄sequor in libello monarchie.

¶ Scōo esset videndū an iurisdictio sit principaliter in sacer-
dotio, vel in Petro, an in ambobus pariter, an vna ab alia de-
14 pendet. †de quo tangunt canoniste. in. c. nouit. de iudi. ⁊ in. d.
c. per venerabilē. ⁊ ego plenissime i primo libro monarchie. ad
qōnem igitur tandez veniens q̄sidero vltra oēs q̄ gnaliter sum
pta potest intelligi duobus modis. ¶ Primo an papa legiti-
met in terris imperij subditū proprīū sue iurisdictiōis. alio mo-
do an legitimet subditū imperij, ⁊ sic ponitur territoriū pro pri-
uis. Prio casu qñ q̄rit an legitimet subditum proprīū in terri
imperij. ego distinguo aut papa ltimat i casu quo ipa legitimatio
volūtarie iurisdictiōis, aut legitimat talr q̄ cadit i iurisdiction
q̄tentiosam, primo casu nō est dubiū q̄ legitimat in terris imp
rij, q̄ habens iurisdictionem ordinariam illā exercet voluntā
rie iurisdictione nō inspecta loci qualitate. arg. l. ij. ff. de offic. ꝛ
consul. ⁊ lega. ¶ Scōo casu qñ legitimatio est contentiose iu
risdictionis q̄ qñ sit dicetur proxima questione, ⁊ quibus casi-
bus dicam infra papā posse subditos principis legitimare eis
dē casibus proprios in territorio principis poterit etiam quan
15 uis ipsa legitimatio fuerit q̄tentiose iurisd. †In casibus autē qui
bus non potest principis subditos legitimare eisdē casibus cre
do subditū proprīū in terris imperij non possit legitimare de or
dinata potestate, sed de absoluta forte sic, q̄ contentiosaz iurisd
dictionez ēt inter subditos quis extra territorium non exercet.
d. l. ij. sed anteq̄ plequar secundum membrū qōnis ad predi-
ctoz decisionez quero an legitimatio sit iurisdictionis. quicqd
dicat Baspar calde. casus est in. c. per venerabilē. ver. rationi-
bus. ⁊ probant iura pro secunda parte allegata. Sed ad secun
dum an sit contentiose vel voluntarie aliqua argumenta cōclu-
dunt quod contentiose, aliqua q̄ voluntarie. Credo sic dicēdz
aut fit vnente patre ⁊ consentiente, ⁊ est voluntarie iurisdictio
nis, ēt si fiat inuitis venientibus ab intestato. probatur per. l. j.
. C. de emancipatione liber. ⁊. l. ij. de adopt. naz adoptio q̄ huic
est similis est iurisdictionis volūtarie, vt ibi dī. pro hoc facit, q̄
venientes ab intestato. possunt primari patre aliter disponente
de bonis. Vñ non dicunt aliquod ius habere, ⁊ hoc tz Bal. in
prima qstī. C. i. q. an comes impialis. aut fit pre mortuo ⁊ adita
hereditate vel tm̄ delata, ⁊ tunc si fit inuitis vel reqsitis illis q̄
bus est ius quesitū, ⁊ vt eis p̄iudicet verū est q̄ est iurisdictiōis
contentiose. ⁊ ideo nō posset in terris imperij ēt in suos subditos
de ordinata ptāte non pōt fieri legitimatio. sec⁹ eis cōsentientib⁹
16 d. l. ij. ⁊ hoc est de mente. Bal. vbi. §. ¶ Scōo †mō pōt intelli-
gi questio. An subditū principis papa legitimet, ⁊ in hoc sic
credo dicendū aut papa vult legitimare ⁊ disponere sup mri-
monio, ⁊ tūc aut quantū ad futurā prolē, ⁊ non dubito q̄ pōt ēt
dispensando in gradu lege diuina pbibito qñq̄, vt not. de resti-
tu. spoliato. literas. ⁊ ideo nati ex tutore ⁊ pupilla demū vxore
sunt hodie legitimi quo ad omne forum lz iure ciuili secus. Item
de nato ex nupta absq̄ qsensu patris vt sit legitimus quo ad oē
forū iure ciuili non obstāte, ⁊ ita loquātur argumenta Hostiē.
⁊ sequaciū. Aut vult legitimare plem iā proditā, ⁊ tūc si fit dis-
pensando de matrimonio, ⁊ in casib⁹ in qb⁹ pōt de mrimonio
dispensare tunc talis legitimatio quo ad omne forum vires ob
tinet. Idē quando non disponit de matrimonio, q̄ non pōt vel
non vult sed prolem legitimat pp matrimonium, vt q̄ vitium
fuerat supportatum ab ecclesie pp magnum factum dubij. ita i
telligo. ca. c ūinhibitio. de clande. despon. ⁊ qui fi. sint le. ex
tenore. ⁊ ca. quod nobis. Ibi enim papa non disponit in radice
matrimo. q̄ non posset. ſz de prole pp dubiū matrimonij, ita di
sponit. ita loquitur tex. in. c. per venerabilem. vers. rationibus
lz dñs meus hoc aliter intelligat. ⁊ est ratio q̄ ratione dubij ma
trimonij iurisdictio ad papam ⁊ statuendo de eo potest statue-
re de eius accessorio in q̄nam. ⁊ facit ius. d. c. q̄ nobis. ¶ Aut
legitimat nō disponendo in radice matrimonij vel pp matrimo
niū q̄ est qñ nō pōt vel nō vult qō qñ sit dicā p̄ri. q. Et tūc aut
iura legitimatiōis qfert restituēdo quē pristine nāe ⁊ legitimitati
antique. ⁊ sic ipsum vere legitimādo q̄ pōt vt dicā j. in. j. q. cāe
finalis qcqd sentiat Host. ⁊ do. meus. ⁊ do. Bar. de sali. vt ibi
dicā. aut ei de nouo qfert simpliciter vel dispēsat cū eo. prio ca-
sn aut facit eū clericādo vel vt de primo clericet q̄ saltim mēte
dī clericus vt de trāsactio. ex literis. ⁊ tunc dico quod est legi-
timus ēt alteri supponens, ⁊ in quocūq̄ loco, ⁊ effectu. nō q̄ di
sponēs sup principali vel maiori vt spirituali extendit ad ipalia
⁊ ita loquunt argumenta. §. facta, ⁊ hoc ne videat monstrum vt
sit p pte legitimus ⁊ p pte nō q̄ credo verum, ⁊ hoc ponit do.

Anto.

Anto.de but.in ipsa legitimatione natalium restitutiua vel no
niter collatiua,secus si est tm̃ dispensatiua vt statim dicaz.nec
obstat q̃ preiudicat alteri subdito,qz hoc nõ facit principaliter
sed in gñam sicut alias eximendo seruũ a dominica ptãte vel fi
lium a patria ptãte sicut dixi.s.in argumentis.

¶ Aut legitimat nõ clericũ nec de ꝓximo clericãdũ,z tũc aut
facit de gsensu illius q nõ recognoscit superiorẽ,z tũc talẽ etiaz
nõ suũ subditũ põt legitimare,aut recognoscit z ppea vult legi
timare sine illius superioris gsensu,z tunc aut est de casibus in
gbus succedit papa z alieno territorio qui no.de fo.cõpe.lz.z
potest. Aut non est de illis casibus,z tunc non potest papa alij
subditũ legitimare,z ita loquitur alia opinio.q̃ autẽ dixi q̃ le-
gitimando clericũ vel de proximo clericãduz q̃ eum legitimat
quo ad omnia est verũ in ipsa legitimatione naturaliuz restitutiua
vel collatiua,secus in dispensatiua,vel si dispensat vt tanq̃z legi
17 timus clericẽ,qz tunc non trahẽ hoc ad tẽporalia, †qz hec di
spensatio est odiosa nec dz extẽdi,vt no.in.c.ij.de fi.presbỹ.in
vj.q̃ secus est in alijs vt dixi. Et cognoscit q̃ procedit dispen
satiue si vtitur verbo dispensamus eũ ad aliqua tm̃ habilitãdo.
Nã tunc hec non est proprie legitimatio imo dispensatio,z i eo
cadit monstrũ q̃ nõ caderet in legitimato vere legitimo,ita lo-
quitur in.c.per venerabilẽ. ¶ Vbi autem legitimat euz pristi
ne nature restituendo tunc ista est legitimatio,z bz locum q̃ su
pra dixi.sic debet intelligi ista subtilis questio.

Sed stat hic dubium pro declaratione predictoruz q̃n pa
pa possit legitimare in radice matrimonij disponen-
18 do†in hoc dixit Jo.an.q̃ aut impedimẽtũ erat pp facti nece-
sariũ ad eẽ ipsius matrimonij omissionẽ vt est consensus, vel pp
legis diuine pbibitionẽ,vt qz erat vxoratus vel volebat ꝓbere
cum nepte z similia z istis casibus dicit q̃ non potest legitima-
re disponẽdo in radice matrimonij. Aut ipedimentũ erat legis
canonice,vt qz ꝓxit cuz gsanguinea vel affine in tertio vel quar
to gradu,vel consanguinea vxoris prime stãte impedimẽto pu-
blice honestatis,z istis casibus vult Jo.an.q̃ possit legitima-
re in radice matrimonij disponendo. ¶ Sed do.meus hoc vl-
timũ n̄ tz.nã cretũ ẽ q̃ ꝓcto mr̃imonio ꝓ ecclesie istituta ꝺmũ
est mr̃imoniũ dispensatiõevel legitimatiõe secuta, vñ ista legi
timatio nõ trabit retro cũ habuerit extremũ ad q̃ ibabile stã-
te ꝓria iuris dispositione illo tpe.facit ad hoc.c.tanta.qui fil.
sint legit.pro hoc q̃ nota.in responsionibus ad argumẽta i pri
mo libello in qõne. An mediũ tps z. Vñ prefatus do.me⁹vr
dicere q̃ tunc papa possit in radice matrimonij dispẽsare q̃n ip
sius matrimonij impedimentũ erat ciuile id est a iure ciuili idu
ctum. Et est rõ qz cum ad ius ciuile nõ spectet disponere ꝺ ma
trimonio talis dispensatio nõ habens obstaculũ extremi ad qꝺ
habilis retrotrabit z fortit effectũ. Idẽ dicit in casu dubij ma-
trimonij. Vbi autem est impedimentũ legis canonice vel diui
ne vel in facti qualitate non põt papa legitimare in radice ma-
trimonij disponendo. Jsta est sententia sua, sed salua reuerẽtia
istud dictum nil est dicere. Nã matrimonium ꝓcrum ꝓ iuris ci
uilis tantũ dispositionẽ non est inualidũ. Jta q̃ sit opus ad pro
19 lis legitimationẽ dispensatione papali.† Nã cum matrimoniũ
sit cã spiritualis certe dispositio iuris ciuilis tantum non artat,
vt exinde non seruato iuris ciuilis precepto ꝑles illegitima in-
dicet nec ob.si vnus diceret põt esse ipedimẽtũ iuris ciuilis q̃n
nõ stante dispositione iuris canonici ꝓria non sit impedimentũ
canonicũ cuz sint iura ciuilia approbata gñali approbatiõe i tã
tum q̃ ligant clericos vbi non est dispositio canonũ ꝓria.vt.x.
dist.si in adiutoriũ.qz illud veruz qst q̃n princeps incipit in sibi
subiecta mã vt in dispositione tpalium.secus si incipit in mate-
ria sibi non subiecta vt circa rem spiritualẽ. Nã tunc nõ censet
iure canonico approbari,vt no.de iudi.inotuit.z probat in ma
trimonio inter pupillã z tutorẽ z inter rectorẽ prouincie z sub-
ditam. Cum ergo sola iuris prouisio non reddat conseruat nul
litatem matrimonij,z sic prolem illegitimã.ergo nulla est dispẽ
satio in radice matrimonij isto casu.pro hoc facit q̃ dixi in pri
mo libello in cã formali in.q.an dos vel dotalia documẽta.vñ
ego cõsidero q̃ disponere in radice matrimonij gsideratur du-
pliciter in proposito. Uno modo q̃n ipsum matrimoniũ susten-
taz,z in esse debito retinet non obstante ipedimẽto. Alio mo-
do q̃n ratione matrimonij ipsa proles legitima iudicatur nõ ob
stante matrimonij impedimento iudicante papa hoc vcz ꝑles
legitimã aliqua iusta de causa quare nõ obstãte matrimonij ob
staculo proles legitimat incipiẽte papa disponere de ꝑle ma-
trimonij. Primũ ꝓbatur in casu q̃n est dubiuz de matrimonio
an teneat non obstãte iuris canonici obstaculo,z tunc papa iu-
dicando matrimonium legitimum nõ obstante ipedimento ra-
tione dubij certe disponit in radice matrimonij z proles est le-
gitima.casus est in capi.per venerabilem. ¶ Scõm probatur
20 in.c.q̃ nobis.c.ex tenore.qui filij sint legi.† Nam ibi papa le
gitimat prolem,non tm̃ validat matrimoniũ. Sed pp facti dubij
vertentis in ipso ꝯctu matrimonij,modo ad ꝓpositũ credo opi
nionẽ Jo.an.esse verã,q̃ aut impedimentum est legis canoni-
ce tm̃,z tunc papa possit disponere in radice matrimonij prolẽ
legitimando pp aliam cãm matrimonij. Nec obst.si diceret sp
nõ subest cã,qz rñdeo q̃ qñ papa disponit in his in quibus bz li
beram administrationẽ prout est ꝯ dispositionẽ canonũ.tm̃ tũc
solus motus eius bz vim cause,vt in.c.cum nostris.versic.vos
vero.de concessi.preben.que rõ non bz locum qñ disponit con
tra ius diuinũ,qz tunc solus motus non bt̃ pro causa. Sicut er
go papa pp vnum ex ꝯbentibus ignorantẽ impedimentũ,z sic
iustã cãm habentem prolẽ legitimat sic si hoc disponit ꝯ ius ca
nonicũ,z cã presumitur postq̃z adest voluntas,z hoc credo ve-
rum qñ remouendo obstaculũ impediméti matrimonij prolem
facit legitimã in radice id est in initium disponẽdo.pro hoc de
iure ciuili vr̃ casus in.l.qui in prouincia.ff.de ritu nup.

¶ Secus vbi simpliciter obstaculum remouet matrimoniũ nu
21 per super ea disponendo seu dispensando.† Nã sola dispensa-
tio non legitimat ꝑlẽ.vt no.doct.in.l.paulus.ff.de statu ho.z
ita intelligatur dictum dñi mei. Vñ pro latiori doctrina reassu
mo aut est impedimentum in facti qualitate requisiti a iure ad
esse matrimonij,z non habiti vt gsensus,z tunc papa nõ potest
legitimare se ad radicẽ matrimonij referendo,qz nõ põt facere
q̃ matrimoniũ fit sine consensu,lz fingat cõsensum in casu dubij
vt de spon.is qui. Est enim actus qui requirit naturalẽ gsensuz.
Nec obst.q̃ alias princeps fingit consensum.C.de rei vxo.ac-
tio.l.j.§ accedit,qz illud in positiuis ipsius ꝓncipis nõ in sacra
22 libus.† Sed matrimoniũ est sacrale verũ exigens consensuz nõ
fictuz.ergo non sufficit fictus,aut est matrimoninz in figura cõ-
sensus,sed est defectus in essentia matrimonij,z tunc aut est pp
prohibitionem legis diuine,z tunc aut subest iusta cã vel igno-
rantia ab vtraq̃z contrahentium parte vel ab vna tantuz,z tũc
dicta causa vera existente potest papa dispensando cum prole
propter dubiũ matrimonij ipsaz legitimare z extendet vbiq̃z vt
est in.d.c.ex tenore.z.c.q̃ nobis,z dr̃ disponere in radice.i.de
ꝑle nõ obstante vitio nec oberit extremũ ad q̃ inabbile. qz pp
dubiũ poterit retrotrahi sicut qñ est contractũ in facie ecclesie
impedimento subsistente.aut causa non subest legitima dispen-
sandi.z tũc non põt,ita intelligo .s.dicta,aut est impedimẽtum
canonicũ,z tunc sola dispensatio de mr̃imonio nup facta non in
ducit legitimationẽ pp extremũ inhabile.facit q̃ not.doc.in.d.
l.paulus.de stat.homi.secus vbi sup matrimonio z eius vitio z
retro dispensaret ꝑlez ad illud tempus legitimando ẽt alia cã
non adiecta, qz tunc cũ in dispositionibus ꝯ canones voluntas
pro cã habeat certe poterit in radice disponere ꝑlẽ legitimãdo
sicut alias põt ꝯ ius diuinũ cã vera subsistẽte vt.s.dixi. Aut est
dubium an sit canonicum impedimentũ .z tũc põt declarando
sup matrimonio pp ipsius matrimonij dubiũ de prole disponere
disponendo in radice matrimonij id est in eius effectu. Jta loq-
tur tex.in.d.c.q̃ venerabilẽ.dum loquitur de legitimatione fi-
23 liozum regis. Jta credo q̃ dz intelligi ista questio. ¶ † Quero
vlterius an episcopos põt legitimare cõmuniter cõcluditur qꝺ
non bz propriũ ius legitimandi lz in aliquibus aliquando dispẽ
set de quo p doc.in.c. pe.z.fi.de filijs presby.z aliqui ponunt
in.c.q̃ venerabilẽ.vbi sentit Jnno.q̃ in ordinibus epꝰ cũ quo
cunq̃z dispenset illegitimo qꝺ cõmuniter non tenet, sed casus in
gbus possit ponunt in.d.c.pe.z fi.z ibi ẽt tangitur de legato de
latere in quam non credo transire iura vere legitimationis cum
tm̃ sint pontifici reseruata iuxta no.in.c.q̃ translationẽ, de offi.
24 lega. ¶ Sed pone† q̃ quidam bz episcopatus possessionem al
ter se contendit episcopum, ipse dedit iura istius legitimatiõis
quis habebit iura dispositionis maxime dato q̃ litigans iusti-
tiam foueat.credo q̃ intrusus per no.in.c. consultationibus.
de iurepatro.z in.d.c.q̃ venerabilez.ver.sed qz.sicut Bentero
nomi.vbi tex.dicit.presunt loco, z q̃ habet de consecratione
dist.j.c.is ergo.z.ij.q.j.ca.si quis. Et idem credo quando est
cõtentio de papatu schismatis tempore,prout nũc est,vt intru
sus possit.

¶ Sunt etiam multi habentes potestatem ex priuilegio.de fi
lijs presbite.ex parte tua.z questiones istas tangentes determi
no per ea que dicam in simili in habentibus potestatem a Ce-
sare. Et hoc de primis personis clericis.

Also namq; de potentia ꝓsidētiū in spūalibus. vi dendū est de presidētibus i tpalib⁹.

25 †Et icipiēdo a principe id est Cesare clarū ē q; solus hz ius legitimādi, vt in auc. qui. mo. natu. effi. sui. §. fi. ſz circa ħ dubitare ꝙsuenit an possit legitimare in terris ecclesie vel alteri subdi tos suā iurisdictionē nō recognoscentes. Jsta qō pēdet a qōne pape ⁊ disputādo. Jac. de bel. in auc. qui. mo. na. eff. sui. tenuit q; possit ꝓ ħ faciūt fere oia argumenta allegata. ſ. p̄te vt ipse possit in terris iperij. ⁊ inter alia hec magis ꝙcludunt. Jsta est iurisdictionis volūtarie ergo locus nō curat. l. ij. de offi. ꝓcon. ¶ Scōo ꝓbat q; p legitimationē qs restituit ad honores ⁊ successiones ⁊ pristine natu. vt no. in auc. de incest. nup. §. dubitatū. cōiuncto. §. si qs. ergo nō habēs qui. mo. natu. effi. sui. ſz istō nō est subiectū principis ergo pōt vbiq; de eo disponere pz q; i

26 successionibus in terris ecclesie attendunt leges iperiales. ergo ⁊ priuilegia a pari potētia ꝓcedētia. ¶ †Tertio facit quia istud ius legitimādi est quoddā officiū in heres p̄ncipali digni tati ⁊ eius ossibus est infixum ergo ipsum officiū non pōt ab eo separari ꝙcessione territorij. argu. l. tres tutores. de admi. tuto. Nō enim dz ħ trāsire cū territorio argumentū de pigno. ex literis. ⁊ istud est forte argumentū ꝓ hoc q; dr de eō qui q̄ocūq; eximat ab eparu retinet epalē preeminentiā de dona. apostolice. de relig. domi. ꝙstitutus. ⁊ q; no. in. c. j. de ordi. ab epō q; renun. epi. ¶ Quarto facit q; talia iura nō p̄t a se abdicare. Legatus. de offi. presi. Multa. ſ. dicta in papa p̄nt hic referri vcz q; hec legitimatio est facultas nō iurisdictio. Jtē q; si certis casibus pōt pater, ergo fortius pōt princeps. Jtē q; saltim pōt vi prorogate iurisdictiōis. Jtē q; pōt delegare cās nō subiecto q̄ argumēta sunt latius formāda vt. ſ. dixi. in. q. pape ⁊ hanc opi.

27 sequit Jo. ⁊ Baspar cald. ¶ †Cōtrariū tenēt multi doc. Jnn. in. d. c. ꝓ venerabilē. ⁊ ēt gl. ⁊ Spe. in tit. de leg. §. fi. vers. illud q̄rit. gl. i. c. j. x. di. ⁊ c. j. di. c. vno. ⁊ Lan. ⁊ vin. Jtē Ja. de bu. i l. preses. ff. de offi. presi. ⁊ C. de iure aur. annu. l. j. ħ tenuit ꝙsulē do Bal. ⁊ Pe. de peru. vt vidi in quodā ꝙsilio q; icipit Hier. Petri de ciuitate perusij. ⁊ istoz opi. ꝓbat sic; imperator tali nō subdito nō posset dare tutorē. l. neq;. C. q da. tu. pos. nec iudicē. l. j. C. q ꝓ sua iurisdi. ergo nec tali pōt dare hrdē maxie ꝫ sta tuta regionis nō subdite, q; tali mō dat hrs, vt i. d. §. dubitatū. de incest. nup. ¶ Scōo q; legitimatio similis ē arrogationi. l. inbemus. de natu. liber. ſz decretū arrogationis nō interponit princeps in nō subditos ergo nec decretū legitimationis.

28 ¶ †Tertio ꝓbat q; papa in tpalibus in terris ecclesie hz plenissimā ptātē sine iurisdictionē. vt in. d. c. ꝓ venerabilez. ⁊ cle. Romani. de iureiur. Si ergo hz plenissimā ergo nō est penes aliū q; duo nō p̄nt esse insolidū domini eiusdē rei. l. iij. §. fi. ff. cōmo. ꝓ hoc cle. Romoni. ver. in eis vbi princeps iurat nullā iurisdictionē exerçere. si ergo faceret esset periurus ⁊ forsan act⁹ nō valeret qd dōm. do. meus domi. Bar. de sali. dubitat i pri ma ꝙstitu. C. dicens q; forsan iperator pōt. ſz si faciat sit periur⁹ per. d. cle. Romani vbi iurat nō exercere. ergo pz q; retinet iurisdictionē. ¶ Bo. añt Bal. in. d. ꝙsti. facit dr̄iam an fiat viuente patre, ⁊ pōt. Aut eo mortuo ⁊ tunc aut fit inuitis heredibus ⁊ nō pōt ꝓbat, q; sunt citandi, vt no. Jac. de are. in. l. fi. ff. ō nata. resti. ſz extra territoriū nō pōt citare, ergo. ipsis autē volētibus sic. ⁊ iō vz, q; iurisdictionis volūtarie. ⁊ in ꝓposito tz vi prorogate iurisdictionis. Sed ista opi. nō vr vera, q; recognoscens superiorem non pōt in talibus iurisdictionibus prorogare

29 vt vr tex. in. c. per venerabilem. versi. insuper. † Unde ego latius omnibus omissis credo q; ista qō sicut in papa dixi duplíciter potest intelligi. Uno modo an proprīū subditum possit ip se Romā trāsiens legitimare in terris ecclesie. Secūdo an subditum ipsius pape in primo casu qñ querit proprīū subditū legitimare in terris ecclesie, ⁊ tunc aut legitimat eo modo quo stat in terminis ꝙtentiose iurisdictionis, ⁊ tunc de ordinata potestate nō potest, q; illā ex̄ territorium proprīū nō exercet. d. l. qdaz de offic. ꝓconsul. de absoluta potestate sic. q; potest illas leges abolere, ⁊ hoc nō refricando. q. an donatio facta pape tenuerit ō quo latius disputo tractatu monarchie. Si añt legitimat ita q; stat in terminis voluntarie iurisdictionis tūc credo quod possit dicta. l. secunda. de offi. proconsul. qō quando sit q; ꝙstet q; legitimet in terminis voluntarie vel contentiose iurisdictiōis supra terigi in decisione. q. pape in casu dum dubitatur de subdito ecclesie tunc domi. Anto. de butr. dicit q; si iperator vult legitimare disponendo in radice matrimonij, q; tunc non pōt. ratio, q; matrimonium soli pape subest, ⁊ ideo infert q; si leges dicentes per subsequens matrimonium filios legitimari nō essent approbate p. c. tanta. non legitimarent filij illa forma quaz

30 opi. nō credo verā. †Ma lz imperator dicat aliquē legitimari p matrimoniū nō tñ disponit sup matrimonio vel eius radice sed super legitimatione lz ad esse requirat actum spiritualem simile. in. l. fi. C. de episc. ⁊ cler. ⁊ hoc latius dixi in. j. qō. in primo li bello cāe efficiētis. Credo tñ dictum verū qō si imperator vult legitimare disponendo in radice matrimonij iudicando matrimoniū verū vel non verū qō nō pōt, q; disponit super iure non subiecto ⁊ hoc nō potest ēt in terris iperij, ⁊ ita logtur opi. Bo stiē. de qua dixi. ſ. in. q. pape. aut vult de nouo ꝙferre non obstā te vltimo ⁊ tūc aut vult inducere illud ius p rescriptū, ⁊ nō potest in nō subiectū nec ēt in sibi subiectū quo ad spiritualia. hoc tz. d. gl. decreti hui⁹. d. c. j. ⁊ c. j. d. c. i. xxxv. q. vij. c. j. ⁊. x. di. l. imperatoris. ⁊ ibi Archi. Sed. l. generalē condēdo tunc be-

31 ne legitimat subditū ecclesie, ⁊ hoc †q; l. gñalis principis est a papa approbata gñali approbatione de quo. x. dist. si in aduto rium. ⁊ hoc not. in. c. per tuas. qui fi. sint legi. qō est verū respectu tēporaliū. quo autē ad spiritualia tz do. meus qō talis legitimatio nō extendatur q; gñalis approbatio vires obtinet qñ princeps disponit in sibi subiecta materia non si in sibi non subiecta vt i spiritualibus. Jō legitimatus fm casum anc. itē si qs. la secunda. C. de natu. liber. nō esset quo ad spiritualia legitim⁹ qō est not. dignū. ⁊ vbi dico subditū ecclesie legitimari a principe, idē credo in subdito proprio gñalem legē condendo si ponimus eu; posse in terris ecclesie leges ꝙdere gñales vt fuerūt multe extranagantes Rome condite. Et predicta procedūt tenendo qō dicta iurisdictio non sit prorogabilis. pro qua videt tex. in. d. c. per venerabilem. in versi. insuper. vbi possunt prorogare tantum superiorē non recognoscentes, ergo secus si recognoscunt. Ubi autē teneremus ipsam fore prorogabilē tunc succedit opinio Bal. qō possit vbi consentiūt illi qbus pōt preiudicari, alias qō non tenuit Jo. an. in. d. versi. insuper. vbi videt casus. Nā dicit qō pōt ꝓrogari iurisdictio sine alterius iniō modo siue p̄iudicio. ⁊ hoc ponit Jo. an. in ver. potuit. ⁊ in. §. illud āt. in ver. libere. idē Host. in. §. rationibus. in ver. requisiti. vbi est casus qō ista est iurisdictionis, vt. ſ. dixi. non obstat il

32 la fortis rō quod istud non possit a se abdicare, † q; donando ecclesie nō a se abdicauit ſz limitat ⁊ restrigit vt nō possit ħ ius exercere i donatis pape eo qō icipiūt ñ ee sub ei⁹ iurisdictiōe, ⁊ sic ꝺficit patiēs vl subiectū. faciūt no. i. d. c. j. ō ord. ab epō ⁊c. nec sile de epō est bonū q; ipse non pōt sibi parē facere nec pōt esse ei par in territorio siue in preeminētia q; secus est in ꝓposito, q; imperator potuit sibi parē facere papā. quinimo secundū aliquos maiorem q; papa habet in habitu fm eu; iurisdictionē. Unde illam non cōmittit ei imperator nisi quo ad exercitium, sed istud ego non teneo in prima questione monarchie.

33 **Quero** Rursus qd de imperatore electo non tñ coronato An pōt legitimare. Jac. ō aret. dispu. †tenuit q; sic vt latissime refert Cy. in. l. bñ a zenone. C. de quadri. ꝓscriptio. Idē tz dñs Anto. de butri. ⁊ refert hoc tenere Joā. and. in addi. Specu. in ti. de succes. ab intesta. §. j. ver. ex facto ibi. Jtē scire debes. ⁊ de rescrip. ꝓsen. §. fi. ver. itē obtentū est. Sed do. meus Bar. de sali. disputādo tenuit oppositu;, ⁊ ita ⁊ audio tz in. d. l. bñ a zenone. ⁊ in quadā disputatiōe q; incipit. Mediolensis qdā, sed satis sua dicta plegi. nec video q; argumenta sua ꝙclndāt aliqd vltra ea q; ꝫ se allegat Cy. ⁊ Jaco. quoz ꝓsecutionē dimitto rōne plixitatis. tñ inherēs cū Cy. ⁊ Jaco. cū

34 qbus est Bar. in tracta. ad repimendā. in gl. in verbo leges. †vbi dicit q; ius imperij transit ab electione. pz ibi q; ꝫ eu; cō mittens incidit in lese maiestatis crimē q; nō esset nisi haberet imperij iura. allegat extra de ver. signi. c. sup quibusdā. vbi dicit q; reges a principe reseruata manus imponunt, vt statim dicā ꝓ hoc q; nemini subditus est nec recognoscit superiorem ⁊ sic pōt legitimare, vt in. d. c. per venerabilē. ver. insuper. hoc dicit ipse pz ex bullis imperatoris Caroli que sunt Perusij sub bulla aurea vbi facit Perusinis quādā cōcessionez quā tandiu vo lere voluit quandiu non esset ab alio principe vel Romanorum rege reuocata, ergo pz q; rex Romanoz pōt. Et hāc partē credo verā, q; semper Romanorū reges imponunt manus ad impiuz cū potentia ⁊ semp imperatores approbarunt. Et hoc dicit Bar. q; tz glo. in cle. j. de iureiurā. q; procedit fm datā glo. q̄n facta electione papa electu; approbat, vbi autē est facta in discordia vr sentire illa glo. q; nihilominus possit electus administrare. hoc idē vr tenere gl. xciij. dist. legimus. ⁊ in. c. auaritie. de elec. lib. vj. licet aliā partē videatur tenere glo. lxiij. di. quā to. Sed ego teneo indistincte qō canonice electus possit.

35 Alterius

35 **Alterius est** †Videdñ qd de regibus vt rege Frãcie Anglie ꝛ Aragonũ ꝛ similiũ vr̃ ꝙ nõ possint ltimari. Rõ qz hoc solũ pncipis est ergo nõ pñt reges. antecedẽs ꝓbaꝫ in §. fi. i auc. qui. mo. na. effi. sui. ¶ Scõz ꝓbaꝫ, qz tales subditi sunt vel esse debẽt imperio. l. i noie dñi. C. de offi. pfec. pret. affri. vij. q. j. in apibus. ff. ỏ cẽsi. l. fin. ꝑ hoc qz do. mundi Cesar vlr est. l. deprecatio ad. l. rhod. de iac. si ergo sunt subditi, ergo nõ pñt q̃ sunt soli pncipi reseruata arg. c. per venerabilẽ. ver. insuper. ad hoc ꝙ no. ff. de excu. tu. l. grammatici. ꝛ per ibi scripta q̃ Bar. appropriantẽ licet inter plures doc. me existẽte Bononie fuerit obtẽtũ ꝙ illa scripta in illo titulo nõ sunt Bar. vbi tz istã partẽ ꝙ reges nõ possint. ꝛ hoc vr̃ determinare Inno. in. c. cum te. de sen. ꝛ re iudica. ad hoc facit qỏ no. ipse Inn. in. d. c. per venerabilẽ. vbi dicit ꝙ reges seculi subsunt pape. Si ergo papã superiorẽ recognoscũt, ergo nõ legitimãt ad hoc ꝙ no. Bar. ad repimẽdã. in gl. in verbo totius orbis. ꝛ glo. Bar. i. d. c. ꝑ venerabilẽ. i ver. recognoscit. ¶ Inq̃riũ ꝙ rex Anglie possit vr̃ expressum in. d. ver. insuper, vbi dicit ꝙ poterit rex ipse cũ filijs dispẽsar̃. ¶ †Preterea rex Frã. salti de facto nõ subiacet iperatori, vt no. gl. no. insti. de pa. po. in pin. ꝛ gl. predicta in. d. c. per venerabilem. ergo põt ltimare tanq̃ nõ ligatus legibus pncipis, ꝛ hãc partẽ vr̃ sequi. d. Anto. de but. in. d. ver. insuper. pro quo facit, qz nõ recognoscẽtes pncipẽ vñr habere ptãtẽ ad iponẽdũ manus ad reseruata pncipi de qno est casus. de ver. signi. c. super quibusdã. Nã imponunt vectigalia soli pncipi reseruata, vt. l. vectigalia. C. no. vecti. impo. Ego vero in hac. q. ita dicerẽ, qz aut loquimur de rege i aliquo tẽporali recognoscẽs alĩ in dñm, vt hodie rex Apulie qui recognoscit papaz, ꝛ hoc claꝫ est qỏ nõ põt ltimare. d. l. venerabilẽ. §. insuper. ant sunt reges de facto superiorẽ nõ recognoscẽtes in tpalibus licet eorum respectu subsunt pncipi. vt. lxiij. dist. Adrianus, vt not. Host. in. c. per venerabilẽ. ꝛ respectu spiritualiũ subsunt pape. Inn. ibidẽ, ꝛ tũc aut querimus, aut tales possint facere reintegratiuã per q̃s disponãt in vtiũ matri
37 monij, ꝛ nõ pñt, †qz si Cesar nõ põt qui bz omnẽ iurisdictionem sed solus possit papa vt dixi. §. in. q. pncipis multominus potẽrũt reges. Aut querimus ỏ integratiua per quã quis restituit pristine nature, ꝛ ingenuitati antiqui vel de nouiter collatiua. ꝛ ad hoc dico ꝙ reges tales nõ pñt, rõ qz ꝑ talẽ ltimationẽ qs cõ segnit iura patrie ptãtis ꝛ alia de iure ciuili sunt tm̃ inuẽta, vt i §. gñaliter. qui. mo. na. effi. sui. q̃s pria ptãtẽ nõ habent nisi illi Roma. populo, vt institu. de pat. potest. §. ius aũt. igit nõ habebit illã nõ recognoscẽs pncipẽ ad hoc tex. x. dist. quo iure. nõ obstã. qỏ no. Bar. ff. ỏ capti. l. hostes. qz fateor ꝙ Francigene sunt de populo Roma. quatenus dicimus eũ recognoscere pncipẽ ꝛ mũdi dñm. Sed quatenus ỏ facto nõ parẽt nec eius vtũtur. l. nec iure ciuili vt de pinile. sup Spec. nõ pñt disponere supra eo. cuius notitiã nõ habẽt, vt sup differẽtia iuris ciuilis, sed
38 hec differentia naturalis ꝛ ltimi est de iure ciuili, vt in §. natura qui. mod. na. effi. sui. †igit ad ipsum ius ciuile pertinet vera restitutio illã vero nõ qfert rex qui tale ius nõ recognoscit. ita intelligã dicta Inn. in. d. c. eũ te. de sen. ꝛ re iudi. Aut querimus de dispẽsatiua qua dispẽsaꝫ qỏ nõ obstã. vitio illegitimi ꝙ vitiũ forsan lege vel qsuetudine ipsius regni est inductũ tũc credo qỏ rex illã possit facere dispẽsatiuã vt succedãt tales vel habeãt similia iura vitio illegitimitatis non obstan. ad hoc facit ꝙ dicã prima. q. ꝛ est expressus in. d. c. per venerabilẽ. ver. insuper qui tex. logr̃ de dispẽsatis nõ de ltimatis ita intelligo hanc qõnem.

Sed iuxta Predicta q̃ro an lege municipali ciuitatũ possint spurij vel nãles ltimari vel cum eis vt succedat dispẽsari in hac reperio diuersoz inias. Nã quidã dicũt spurios nõ posse ltimari vel cũ eo dispẽsari, ꝛ ita dicunt Bonifacius papa dispẽsasse. Alij ꝙ referã argumẽta ꝛ ỏscẽdã. primo vr̃ ꝙ possint ꝙ ostẽdit. Jura ltimãdi procedũt a iure ciuili cũ añ oẽs ltimi nascerentur vt in auc. qui. mod. na. effi. sui. §. qz igit ad pncipũ circa mediũ. ergo põt qstitutio fieri q̃ est iuris
39 ciuilis pars cũ ergo ab eo sit differẽtia ergo ab ipso põt dissolui vt in secunda nil tam naturale de reg. iur. ¶ †Secũdo ꝓbatur regulariter illỏ ꝙ põt fieri lege pt fieri ꝑ statutũ. l. oẽs populi. de inst. ꝛ iur. Sed ꝑ legẽ pñt nãles ltimari vt i eo. ti. q. mo. na. effi. le. ꝛ q. mo. na. ef. sui. ergo ꝛ ꝑ statutũ poterũt, qz statutũ põt legẽ tollere, vt in. c. fi. de qsue. ¶ Tertio ꝓbaꝫ. nã statutũ ꝛ cõsuetudo ambulant pari passu cũ ab eodẽ fonte procedãt. l. de quibus. ff. de legi. sed claꝫ vr̃ ꝙ ciuitas põt qsuetudinẽ iponere ad tm̃ pncipi reseruata vt pz in ipositione vectigaliũ. d. l. vectigalia. C. noua vecti. de hoc est casus in. l. licitatio. §. eaꝫ de publica. ꝛ l. si publica. §. fi. ꝛ clarius. C. de cano. ratio. titu. l. j. lib. x. ergo simul ad iura legitimandi tanquam pncipi reseruata.
40 ¶ †Quarto ꝓbaꝫ, qz qsuetudo ciuitatis ꝛ pncipis priuilegiuz instar habẽt. l. j. §. cassius. ꝛ l. ꝙ pncipi. ff. de aqua plu. arcen. lxxx. dist. mala. ix. q. iij. qquestus. sed claꝫ est ꝙ ciuitas pncipis priuilegio posset ergo ꝛ ꝑ qsuetudinẽ, ꝛ sic qsuetudine ergo ꝛ statuto, qz nihil differũt nisi q̃tenus tacitũ ꝛ expressuz. d. l. qbus. ¶ Quinto ostenditur. Nam si per statutuz prestantur effectus resultantes ex legitimatione ergo vt ipsa legitimatio pstari poterit ad eos effectus ordinata rõne. n. illegitimationis priuatur spurius vel naturalis hereditate, ꝛ alijs quibusdã de iure ciuili sed ad predicta põt per statutũ restitui, qz si põt cõcedere effectus ergo tollere cãm effectum inducentem. assumptum probatur. †Nam hereditates sunt de iure ciuili ꝛ potestas testandi
41 prouenit ab esse legis. l. heredibus. C. de legi. heredi. ergo poterit per statutuz vocari spurius. Est enim vt dixi statutum iuris ciuilis pars, videmus enim per statuta inhabiles habilitari ꝛ proximiores heredes remoueri. si enim abstulit ius succedendi ius ciuile. ergo potest rrstituere, qz statutum facit quẽ heredẽ vt lex ꝛ senatusconsul. videmus enim qỏ lex facit naturales certe partis capaces. C. de natu. liber. auc. lz. ꝛ qui filij sint legit. lator. ergo similiter ꝛ statuta poterunt. vt in §. ij. institu. de iure natu. Preterea ius canonicũ prouidet de alimentis vt de eo qui duxit in matrimoniũ. c. cum haberet. ergo per statutum poterit similiter sibi hereditas dari. ꝛ in hoc saltim tanquam cuz legitimo poterit per statutum dispensari. ff. de heredi. institu. l. is qui soluuntur. hoc confirmat. ¶ Nam licet ciuitas non posset tota
42 liter legitimare. †debet tñ de bonis posse disponere ꝛ cum istis dispensare vt in simili dicit. l. j. de ordi. iudi. videt enim hoc statutum fauorabile, qz filios reducit ad dispositionez iuris naturalis quod nec faciebat differentiam inter liberos. Non obstat ꝙ multi dicunt ꝙ ratione peccati tale statutum non potest disponere, qz secundum hoc etiam pnceps non posset quod tamẽ est falsum. qz potest de absoluta potestate spurios legitimare vt notatur in. l. j. C. de natu. lib. ꝛ §. fi. qui. mo. na. effi. sui. Item videmus ꝙ coitus ex quibus procedunt naturales hodie sunt damnati per canones ꝛ peccatuz inducunt mortale sicut coitus adulterius superiorum vt notaui. §. in libello primo in prima. q. cause materialis. secundum ius canonicuz succedat vt not. Host. in. d. c. latoz. ergo non obstãte peccato vocantur per ius ad successionem ergo ꝛ per statutum quod ideo non continet peccatum,
43 qz si hoc esset ius canonicum non disponeret. †Preterea consuetudo que interdum potest esse causa inuitandi quem ad peccatum tenet. Nam valet consuetudo ꝙ qui fuerint heretici possint ad dignitates ecclesiasticas vocari. xij. dist. nos ergo. ita valere dz statutũ q̃nis possit esse cã inuitandi quem ad peccatuz, qz si qui fuerint heretici vocant̃ ad dignitatẽ ꝛ homines nõ curabant in heresim incidere. xij. dist. peruenit in fi. Unde vr̃ cõcludendũ ꝙ statuto vel consuetudine ciuitatis naturales vel spurij possint legitimari vel non in totũ ltimare saltẽ habiles reddi ad successionem. ꝛ sic in hoc cum eis poterit dispensari. ꝛ hoc vltimũ saltẽ refert Bal. multos doc. qsuluisse inter quos fuit Joã. calde. vt ipse refert in. l. j. C. de sum. tri. ꝛ fi. catho. in. q. que incipit circa statuta premissa. hoc vltimũ ꝙ ad successionem vocari possunt tenet do. Anto. de but. ꝛ dicit ꝙ Bar. ita tz in. l. j. de sum. tri. ¶ Oppositũ ꝙ nec ltimari nec ad successionẽ vocari possint per statutũ probãt multa iura. †Et primo ltimatio est
44 quedam natalium restitutio, vt not. in §. si quis ergo. qui. mod. natu. effi. legi. ꝛ qui. mo. na. effi. sui. §. ideo. Sed nataliũ restitutionẽ ordo decurionũ nõ põt facere q̃ preest in ciuitate loco populi. C. ỏ nat. rest. l. j. si ergo nõ pñt restituere natalib⁹, ergo nec legitimaꝫ cũ illa sit nataliũ restitutio, igit ibi vr̃ casus huius. q. ¶ Secundo probatur. Nam legitimatio similis est adoptioni, vt not. gl. ff. ad munici. l. j. sed adoptionis one sunt species vna q̃ retinet generale nomẽ, alia speciale ꝛ dicit arrogatio. ¶ Modo arguit sic, vnũquodq̃ dz censeri ꝑm naturam illius i quo magis conualescit. l. queritur. de statu homi. cum simi. Sed ita est ꝙ ltimatio magis conuenit arrogationi q̃s adoptioni. Nã ꝑ legitimationẽ sicut ꝑ arrogationẽ fit trãsitus in ptãte ltimantis. vt in §. generaliter. qui. mo. na. effi. sui. sed per adoptionem non nisi cõcurrat vinculum naturale. l. cum in adoptiuis. C. de ado. si ergo est similis arrogationi qỏ ẽt probatur in. l. iubemus. C. ỏ natu. libe. sicut arrogatio non fit nisi demũ pncipis auctoritate. ita nec legitimatio. pro hoc facit ratio. †nã ideo requirit̃ pncipis consensus in arrogatione, non in adoptione, quia maximum est qỏ quis sui iuris existens aliene subijciatur ptãti. ꝛ iõ
45

requirit̃ pncipis auctoritas q nō est in adoptione. Nā existēs sub alterius pnāte facilius in alienā trāsit familiā q̄z de nouo cō stituat̃, sed ita est in ltimatione, q de nouo q̄stituit̃ patria ptās. ergo solus pnceps hoc pōt nō alius. Tertio ostēdit̃ cessante cā permissionis cessat permis. effectus pbat̃. ff. mā. l. si vero remunerandi. §. si mandauero. & l. ij. & l. cū precario. ff. de preca. Sed ita est q permissu tm̄ pncipis populi leges condūt. l. oēs populi. de instī. & iur. & instī. de inre natu. §. i. sed hāc dispositionē vetat expresse imperator fieri, vt in auc. qui. mo. na. effi. legit. §. qn aūt. ver. eos. vbi eos vetat omnē clemētiā & sic dispositionē statutoz ltimantium vel ad successionem admittētium.

46 **Quarto** † Jura non cōpetūt inferioribus q̄ superioribus tm̄ seruata sunt, sed ius ltimandi naturales est tm̄ pncipi reseruatū & ius ltimandi spurios est pncipi de ordinata pnāte adēptū, vt in auc. qui. mo. na. effi. sui. §. fin. ergo mult omagis ciuitatibus. Non enim ltimat pnceps spurios nisi vtaī clausula derogatoria. sed hanc derogationē nō potest populus facere, q nō pōt tollere legem derogatoriā, vt in auc. cassa. C. de sac. san. eccle. & i auc. nauigia. C. de fur. ergo nec ltimare. & q sit derogatoria in spurijs pbat tex. in. §. fi. qb. mo. na. effi. sui. ¶ Quinto istud pbat̃, a generali concessione censet̃ facta adēptio vbi est reseruatio spālis. l. q mādata. ff. ō offi. eius. & q solet dici generi p specie derogar̃. Sed ista est vt q in gñali q̄cessione statuēdi facta ciuitatibus per pncipē non dz venire q tm̄ pncipi reseruatū est & maxime in sua absoluta pnāte pro ℞ q nō est verisimile in gñali cōcessione venire vt q nō fuisset specialiter q̄cessurus. C. que res pig. obli. pos. l. j. & l. qui pecul. ff. de pecu. Sed non est verisimile ciuitatibus concessisse cum spurijs
47 omnē clemētiā deneget & ēt alimenta. ¶ †Sexto pbatur pp vnius inclusionē est alterius exclusio. l. cū delanionis. §. cui fundus. ff. de fun. instru. l. cū dotē. in pnn. sol. mat. Sed ita est q ciuitatibus tm̄ permittit̃ naturaliū ltimatio per oblationē curie, ergo excludunt̃ spurij vel alij modi ltimandi. vt eod. titu. §. reli. ¶ Septimo hoc pbatur. nam in tali concessione pnilegij legitimandi vr̄ requiri specialis concessio. l. j. C. de qua. prescri. si ergo requirit̃ spālis nō sufficit generalis qua q̄cedit̃ ciuitatibus ptās statuendi. l. iubemus. C. ad velleia. l. sed & si quis. §. quesitū si quis cau. & q̄ō no. Jnn. in. c. cū. p. de fide instru. ¶ Octauo p bat̃ q: ꝯrioz est similis disciplina. l. quēadmodū. de acq. pos. cū simi. sed ciuitas nō pōt facere vt q filij nomē meruit ipsum perdat. vt instī. de here. que ab inte. §. nullius. ergo eꝯ, nō dz posse vt qui filij nomē nō meret̃ facere ipsuz eo dignū vt in. §. qm̄ aūt.
48 ver. reos. qui. mo. na. effi. legi. ¶ †Bono pbat̃ argu. a minori i iure valido. vt in auc. multomagis. C. de sac. san. eccle. Sed claruz est q illegitima persona ad bonoz administrationē nō pōt per ciuitatē ad illa administrāda habilitari. C. de his q ve. eta. impe. l. pe. ergo multomagis non poterit incapax ad ipsa bona capienda nedum administranda resti. plus addo q non possit cū ipsis dispēsari respectu successionis q pbat̃ sic ea que q̄ueniunt in effectu dicunt̃ simpliciter q̄uenire. l. deo nobis, de epis. & cle. l. iij. C. de impu. & alijs sub. Sed dare pnātē spurijs succedē di est amouere vitiū illegitimatis qua causatur eius icapacitas. Si ergo populus remouet̃ ab actu ltimandi, vt. §. dixi. ergo & a
49 iure disponēdi sup eius habilitate cū in effectu idē sit. † Jstud p batur q: isti spurij reddunt̃ indigni ab omni cōmodo bonoz paternoz, vt in auc. ex cōplexu. C. de incest. nu. & licet bona in vita reseruent̃ parētibus in morte, tm̄ deferunt̃ ltimis successoribus. l. si quis C. de incest. nup. Sed istud ius nō pōt populus alteri cō cedere sicut esset in ꝓposito casu. nā nec pnceps ō ordinata potestate posset. vt in. d. §. fi in auc. qui. mo. na. effi. sui. facit. l. quoties. & l. nec dānosa. C. de preci. impe. offe. Pbat̃ & istud p lo cū ab antecedēte destructo. nā prohibitus in cā prohibet̃ in cāto. Sed clarz est q populus vt. s. ostendi prohibet̃ a ltimatione ergo & ab eius effectu. ad hoc. l. oratio. de sponsa. Hoc ēt pbat̃ ex populi pnātis carentia. Nā populis nō statuit̃ ꝯ ius diminuz. l. nā magistratus. ff. de arbi. viij. dist. q̄ ꝯ mores. no. in. l. si ꝯ ius vel vtilita. pub. Sed iure diuino prohibent̃ spurij succedere vt hr̄ in vete. testō Gene. xxj. c. & in nouo testō ad Galatb. viij. vbi dr̄, nō erit heres filius ancille cū filio libere. & hūr hec. xxxij. q. iij. nō omnis. & c. dicat. ad idē. xxxv. q. vij. c. quid est. vbi dicit Aug. ex lege Dei q̄stitutū esse vt q est icestuoso coitu natus ex nullo iure succedat. si ergo est ꝯ ius diuinū populus non dispo-
50 nit ꝯriū. ¶ †Ad hoc q: q̄suetudo q̄ tm̄ vz q̄tū statutū obuiat iure cōi nō tz de q̄sue. c. fi. viij. dist. p totū. Preterea posito q sta tuēdo nō esset ꝯ ius diuinū tm̄ nō vz q: irrationabile. debet enim lex ex rōne q̄stare. ij. dist. q̄suetudo. Itē dz esse honesta. iij. dist. erit aūt dz in ꝓposito lex nō esset rōnabilis vel honesta. Nā tales filij excludunt̃ in penā patris. xv. q. vlti. c. cū multe. facit lex isti qdā. ff. qō met. cā. Nā aūt fit in filioz penā. lx. dist. nosti. & p tale statutū remittit̃ pena delinquēti & dat̃ occasio fornicandi. Nā viri nō habētes vxores vel habentes steriles accipiēt q̄cubinas vt ex eis habeāt filios & heredes, si ergo dat materiā peccandi ergo nō est possibile vel honestū & hoc not. Host. in sum. qui filij sin. legi. §. fi. ℣. qd si iperator, vbi dicit q iste leges sunt cā magnoz peccatorū. pbat̃ de q̄sue. ex parte. vbi nō vz q̄suetudo q adultero dent̃ certe res vxoris adulterate, q: dat materiā delinquendi & adulterādi. Et hanc partē q̄sūlēdo q̄clusit Pa. de leaza. Fede. de sen. & d. Pe. & Bal. de pern. Jdē tz Bar. ff. de testa. testi factio, vbi refert, ita disputasse Recu. ō san. miniate. sed in. l. oēs populi vbi dicit. d. mens tenere ꝯ nihil firmat idē ponit Ja. but. in. l. ij. de iur. aur. annul. & Bal. in. l. j. ō sum. tri. vbi refert hāc partē tenere Cy. & Odof. Sed do. meus in.
51 d. c. per venerabilē ponēdo sic decidit. dicit enim † q̄ō ista que stio pendet ab illa an ciuitates possint imponere manus ad pncipi reseruata in quo sic concludit q si ciuitates sunt vse tali iurisdictione & q̄suetudo legitimandi per tantū tempus de cuius initio non extat memoria & tunc possunt legitimare q: per talem consuetudinem ad pncipi reseruata manus iponūt. de ver. sig. c. super quibusdaz. & hoc vbi probare nitunt̃ istud ius ex capite scriptionis. vbi aūt niterent̃ allegantes titulū, tunc dicit q̄ō suffi cit si probent talē vsum per spatium. x. vel. xx. annoz. q: ex hoc resultat tituli presumptio. argu. l. cū de in rem verso. de vsu coniunctis his que not. in. l. seruitutes. de serui. vbi aūt nō fundat se ex prescriptione vel aliter ius non probant, & tunc aut est populus liber & hz regalia & poterunt, & ratio q: possunt manus extēdere ad pncipi reseruata no. Bar. in. l. quidā consulebat de re iudica. & in. l. iij. de mino. Si autez non est liber. tūc si queris an possit ltimationem totalez facere maxime que vbiq vires exerceat & non potest, aut vult dispensare, puta circa actū succedēdi & pōt. Jstā solam sententiaz suaz refert ipse alijs argumētis omissis. Sed certe parcat mihi reuerentia tanti docto. ego credo q
52 illa sua decisio sit quasi i omnibus falsa. † pro qua liquidāda premitto q cum populus Romanus intulit omnē iurisdictionez in pncipē. vt. l. ij. §. nonissime. de origi. iuris. ipse idez pnceps q dā cū inferioribus cōmunicauit, vt probatur in. l. fi. C. de peda. iudi. Quedam tantū maioribus concessit. l. j. §. cum initio. de offi. prefec. vrb. & l. si aliquem. §. fina. de offi. procon. Quedam tm̄ sibi reseruauit, & in hoc ciuitates nō pñt. l. nemo. de ope. pu. l. j. de iure aur. annul. nisi q̄suetudini tanti tēporis cuius memoria non existat de verbo. signi. c. super quibusdaz. Quedā pncipes sibi ademit nec potest in his disponere nisi de absoluta potestate, & alijs est expresse inhibitum vt patet in hoc casu in. §. fi. qui. mo. na. effi. legi. loquor nunc de legitimatione spurioz & tūc credo q tanto tēpore cuius non extet memoria q̄suetudo nō possit ꝯriū inducere maxime q̄ phibitū est pp turpitudinē & indiget spāli clausula derogatoria. Nā cū ciuitates illā nō possint facere nullo tpe ꝓscribēt, vt in. c. fi. de q̄sue. in. vj. pro hoc auc. nauigia. C. de fur. & l. de precatio ad. Lrhod. de iac. vbi vr̄ expressum
53 † q turpis q̄suetudo maxime ꝯ legē pncipis nullo tpe ꝓscribatur. Sed q sit turpis patet p. §. dicta. facit auc. oēs peregrini. C. cōmu. de succes. modo ad propositū imperator ltimationē spurioz nō solum ciuitatibus & inferioribus ademit tz ēt q plus est sibi pnātē abstulit. d. §. fi. qui. mo. na. effi. legi. Quinimo expresse ꝯriū statuit vetui vt eo. tit. §. qm̄ aūt. ver. eos ibi. n. omnē clemētiā eis denegauit, cū ergo ita sit nulla pōt vel potuit ꝯria inducī q̄suetudo tanq̄z a iure reprobata. d. l. precatio. & C. de sacrosan. eccle. auc. cassa. nō ob. c. super quibusdā, q: loquit̃ in re seruatis non ademptis pncipi & quorum exercitium a iure non reputatur turpe vt in proposito legitimatio superiorum quid plura supposito q tāto tpe possit induci dū do. mens. subdit q pbā do titulū a pncipe per vsuz. x. vel. xx. ann. obtinebōt vt possint ltimare nō credo vez, q: illud procedit ꝑm tenētes gl. in. d. l. seruitutes in his que sunt modici preiudicij, vt not. glo. in. l. pen. C. cōmu. diuidun. & ita etiam sequitur Barto. in. l. ij. §. in summa. ff. de aqua plu. arcen. licet per omnes antiquos quasi & per mul
54 tos modernos illa glo. non teneatur & est ratio, † q: raro vel nun quam esset locus prescriptioni de cuius initio memoria non extet quod non est dicendum. Sed in proposito sumus in casu in quo tractatur de magno preiudicio videlicet de prescrip. iuriū tantum pncipi competentium in quibus maturius agitur. l. cōperit. C. de prescriptio. xxx. anno. Jtem quia esset causa multorum peccatorum, vt dixi, & sic est magni preiudicij. preterea

dum

dus subdit q populus liber poterit legitimare adhuc nō credo vex de vera legitimatione lz de dispēsatiua sic. ¶ Ultimo dū subdit q populus nō liber poterit dispensare q̄tū ad ius succedendi q̄q̄ nō prescripserit credo oppositū p argumēta pro ista parte fcā, z qz temerariū esset a tantox opino. recedere quos. s. retulit hāc partē tenere nec Bar. oppositū sequit de sum. tri. l. j. vt ipse dicit imo dimisit ibi sub dubio. sed i. l. testamēti factio.
55 ff. de test. lz oppositū eius q dns meus decidit. † Unde ergo i ista. q. ita dicerē z est fienda differētia inter ltimationē naturalū z spuriox. Primo casu aut ciuitas prescripsit q̄suetudinē naturales ltimandi tāto tēpore cuius nō extet memoria, z poterit. ratio qz lz princeps istox ltimationū alijs ademerit sibi tñ reseruauit. sed ciuitates manus imponunt ad reseruata principi cū p scriptione predicta aūt nō prescripserūt tanto tēpore. Sed erat memoria z tūc ēt si cētū annis prescripsisset nō poterunt ltimare cū sit magni preiudicij z regrat memoria nō extare, vt dixi. hoc tñ intellige vt statim dicā de spurijs. Aut sunt spurij qui volunt a ciuitate legitimari z tūc aut ciuitates hoc habēt ex principis priuilegio speciali z pñt aut nō habēt, z tūc, aut sunt ciuitates superiorē recognoscētes z nō potuerūt. vt in. c. per venerabilē. ver. insuper. q vex credo ēt quo ad iura dispēsandi quo ad successiones p̄m prefatos doc. lz dns meus ꝛ, z hoc sonat. d. versi. q loquit de dispēsatione. Ad credo ꝓcedere ēt si in istis haberet q̄suetudinem tāti tpis cuius nō extet memoria lz secus sit in naturalibus p iaz dicta. Itē ℞ ēt ꝓcedit si pp̄s ille recognoscēs haberet regalia, qz tex. in. c. per venerabilē. vī regrere q sit liber. si aūt nō recognoscit superiorē, qz liber tunc credo q possint dispēsare nō verā legitimationē q̄cedere. rō qz nō sunt de populo Romano principē nō recognoscētes. z sic nō poterūt q̄stitue re patriā ptātē que fit p legitimationē. q̄nit. n. tñ illis q sunt de Romano ꝑio. insti. de pat. pote. in prin. poterūt tñ dispēsare. ita loquit. c. p venerabilē. q tex. loquit p verba dispēsatiōnis. p hoc q dixi proxi. q. z hoc forte procedit qñ legitimarent prolē iā natā. secus ergo forte si vellent in nascituros spurios generaliter legitimādo ꝓuidere. nā cū istud statutū esset cā multorū peccatox forsan nō ꝓcederet, q tñ nō determino. Sed ita in
56 telligat ista notabilis qō nō parū dubia. ¶ † Sed q̄ro ciuitas in casu quo hz ius legitimādi hāc ptātē q̄cessit vni ciui q extra territoriū ciuitatis subditos ēt iurisdictiōis propie legitimauit an teneat. Si teneremus hāc legitimādi formā esse officiuz non iurisdictionē certe inter subditos posset extra territoriū exercere. vt no. Guil. z Bal. in. l. repetita. C. de epis. z cleri. sed credo q nō possit, qz vt dixi in decisione. q. pape. An papa legitimet in terris imperij. hoc ius legitimādi est iurisdictionis z cuz iste habeat illā ptātē ab inferiore a principe nō exercet ēt si sit vo-
57 lūtarie iurisdictionis extra territoriuz. l. ij. de offic. procon. facit q no. Bar. in. l. j. de sum. tri. circa statuta ꝓmissiua. ¶ † Ultimo videndū est qd in habētibus ptātē a principe. z in his dico q pñt p̄m q̄litatē sui priuilegij z in illis locis z psonis vbi dicit priuilegiū, alias si simp̄r loquit tunc possunt in illis personis, z locis in qbus q̄cedēs poterat de potestate ordinata. z ideo non posset legitimare ēt naturales alijs ltimis extantibus, qz gratio sa principū priuilegia ad ista non porriguntur. l. j. §. meritum. z. §. si quis a principe. ne quid in loco public. inspicienda igitur sunt verba priuilegij z secundum illam potestatem colligere.

SVMMARIVM

1 Legitimationis qui sint capaces.
2 Legitimatio per rescriptum naturalibus quando competat.
3 Naturales possunt legitimari extantibus alijs legitimis.
Naturalis quis dicatur.
4 Nāles ltimari an possint de ptāte absolut̄ si de ordinaria nō.
Cautela pro legitimatione a comitibus palatinis facta.
5 Infans an possit legitimari.
Furiosus naturalis vtrum legitimari possit.
6 Legitimatio est filij fauor.
7 Infans emācipari pōt p̄ncipis priuilegio, z de comitum quid.
8 Legitimari an possit naturalis sine patris consensu.
Filij an legitimentur inuiti aliquo casu.
9 Pater quando possit filium inuitum a patria ptāte liberare.
10 Absentes vel ignorantes an possint peti a principe legitimari.
Nepos ex filio naturali mortuo an legitimari possit.
Legitimandi facultatem habens spurios z incestuosos vtrum
11 poterit vtroq̄ morbo laborantes simul legitimare.
Legitimari nunquid possint de absoluta ptāte nati ex ancilla.
12 Legitimare propriū filiū an possint qui alios legitimant.
13 Superiorē nō recognoscens potest esse iudex in propria causa.
Naturalis habēs ptātez ltimādi an seipsum possit legitimare.
14 Naturalis effectus illustris ltimari vtrū possit per patrem cui concessum est legitimandi ius exceptis illustrium filijs.
15 Priuilegium patris q ad filios extenditur an retrotrahatur ad ante natos. nu. 17.
16 Statutum grauans dominum pro delicto famuli habet locū in delicto etiam ante cōmisso.
Sacerdotū filij ecclesias patris imediate retinere non valent.

¶ De causa materiali legitimationis.

1 m Quo viso de cā efficiēte transitū facio ad materialē † vcz q capaces legitimatiōis sint. z p euidētia est premittēdū q legitimatio q̄cedit p pscriptionē q̄siderata ordinata ptāte nō q̄uenit nisi naturalibus filijs vt casus in auc. q. mo. na. effi. sui. §. relig. z p bāt rubrice dicētes q. mo. na. eff. sui. z q. mo. na. effi. legi. spurij ergo z alij illegitīe nati quox plures sunt spēs. vt no. gl. ō renū. c. nisi cū prīdē nō sunt huius capaces bñficij de ptāte ordinata,
2 vt est casus in. §. fi. q. mo. na. effi. legi. † Itē est premittendū qō tūc legitimatio p rescriptū cōpetit nālibus qñ p q̄ns mrīmonium cū matre ipsox q̄bēdū ltimari nō possent, puta p mortē matris vel alia cā legitīa, alias si mater supesset habilis ad mrīmoniuz nō hz locū de ordinata ptāte talis legitimatio, vt est casus multuz sing. in auc. q. mo. na. effi. sui. §. illud. ver. sit igit. ¶ Tertio est p̄mittēdū q tales nāles nō possunt legitimari extrātibus alijs legitimis. tex. ēi. d. corpe in §. si qs ergo nō hns. z §. gñaliter. vbi ēt colligit q filius demū volēs legitimar vel ratū hns vī nō in
3 uitus. Itez demū patre nolēte ipse legitimat. ¶ † His p̄missis q̄ro qs dicat nālis. de hoc dic vt dixi in prio libello in cā materiali in. q. de clerico in minoribus q̄stituto. cui adde q no. spe. in tit. de suc. ab intest. §. j. versi. sed q sunt nāles. Sed q̄ro an illi qui de ordinata ptāte nō pñt ltimari an saltiz de absoluta. dico q sic cū cl'a derogatoria. ita no. gl. in. d. §. fi. q. mo. na. effi. sui. z in auc. ex cōplexu. C. de incest. nup. z in. l. j. C. de nat. libe. z istō cōiter tenēt oēs z hoc est vex de ipo principe. † Alij aūt hntes
4 ab eo ptātē nō pñt nisi spāliter sit eis q̄cessuz. vt. s. dixi in proxi. cā in fi. q. iō sitis cauti qñ isti comites legitimāt vt videatis eox ptātē. Sed qz dixi q regrit filij q̄sensus an infans poterit legitimari. vī q nō, qz nō vz q̄sentire. l. j. §. impuberes. de fal. mo. cū etas eox ꝛc. p̄riū tñ credo. nā ista legitīatio hz instar emācipationis vt sicut inuitus nō dz filius emācipari. sic nec inuitus dz in potētia redigi in auc. q. mo. na. effi. sui. §. gñal'r. sed infantem emācipādo clarū est q eis q̄sensus nō exgrit vt est casus ꝓno. in
5 l. iubemus. C. de emā. lib. z hoc ibi tz no. Bar. z est not. † Sed hic stat dubiū qd de mētecapto vel furioso naturali an possit p rescriptū legitīari. vī q nō, qz nō hz q̄sensuz z sic deficit in eox psona formalis cā q̄sensus z hoc vnica rōne. hāc partē cōclusit Ang. de perusio in quadā. q. que incipit. nobilis qdā genere. Sed dubito in hac. q. qz sicut infans q nō pōt q̄sentire eo casu sine suo q̄sensu pōt emācipari ergo z legitimari vt. s. dixi. ita dz mentecapto z furioso q nō valent q̄sentire maxime cū infans z furiosus equiparent. l. si curatorē habēs. C. de in integ. rest. preterea esset absurdū q tales filij subsequētis matrimonij nō legitimarent vbi ēt ipsox filiox q̄sensus requirit pro hoc facit rō qz iō filij requirit ratihabitio vt inuiti in ptātē paternā nō reducātur. d. §. gñal'r. sed ℞ cessat rō talis, ergo qz nō hz isto casu q̄sensum nec dissensuz ꝑterea ltimatio est filij fauor. vt. l. nup in fi. de nat. li. ergo in istis sine q̄sensu fiet ipsox, z ista pars vī mihi bu manior. pro qua facit, qz talis ltimatio demū fit a principe vt dicā statim sed facta talīū q̄ditionis narratione princeps vī cū ipsis dispensare. vt not. in. c. veniēs de fil. presb. z i. l. qdā q̄sulebat
6 de re iudi. ¶ † Sed iuxta quero infās sine q̄sensu pōt emācipari demū p̄ncipis p̄uilegio. vt. d. l. iubemus an idē in ltimatione credo q sic. ¶ Unde comites habētes ptātē nō possent nisi ioret expressuz in eox p̄uilegijs vt ego expressuz habeo. Et est rō qz lz iudices habeāt ptātē emācipādi non tñ pñt infātes sed est opus p̄ncipi supplicare ita in ltimatione vt nō ltimēt infantes si
7 cut nec emācipāt. ¶ † Sed iuxta hoc q̄ro. † quid si pī est furiosus vel mortuus an poterit filius dēpto q̄sensu pīis se facere legitimari. credo q sic, sicut se pōt ltimare se sponte curie offerendo, ita z principi supplicando ēt nō habens patris consensuz. vt in auc. qui. mo. na. effi. legi. §. naturales. q est vex vt iura ltimorum q̄sequant nō tamē vt sit suus ipsi patri. z hoc voluit tex. in

enc. qui. mo. na. eff. sui. §. si vero solūmodo vbi tex. dicit q̄ ꝙsen
sus p̄incipis hz iura legū. i. ltimationis ⁊ p̄ p̄rem iura nature. i.
8 q̄ efficit su⁹ p̄ri, ⁊ sic ius nature nō hz sine ꝙsensu p̄ris. ℂ † Sz
iuxta hoc q̄ro. An aliquo casu filij ltiment̄ inuiti p̄ rescriptū. rñ.
q̄ sic. Nā vz ltimatio filij si p̄ nō volēs ꝙcubinā ducere vxorez
pp̄ filios naturales q̄ matrē occultāt ne pater ipsos habeat legi
timos ⁊ hr̄des. Nā vz ltimatio ista casu q̄q̄ ipsis tacite dissen=
tientibus nedū ꝙsentiētibus p̄ncipi supplicādo. casus est nota.
qui. mo. na. effi. legi. §. liceat ꝙiūcta gl. in ℣. si. ne frauderis ⁊ est
speciale ibi p̄m Bar. ⁊ Jac. de bel. ⁊ est singulare. Sed ego do
generalē docrinā ibi q̄ ista nō legitimatio ⁊ sic i ptāte reductio
nō fit nisi ea forma qua fit filij ab ipsius ptāte absolutio vt est ca
sus in. d. §. gñaliter. Sz clar̄ est q̄ causis intercuniētibus pater
pōt filiū aliq̄ inuitū a p̄ria ptāte liberare vt no. Bart. ff. de ℣.
ob. l. qdā cū filiū. hīsdē ergo casibus poterit filiū inuitū ltimare
absq̄ suo ꝙsensu. ita logt̄. d. §. liceat. cōmittebat. n. ibi fili⁹ ꝑ pa
trē atrocē iniuriā ipsiz ipediēdo a libero aditu nuptiar̄ cū ꝙcu
bina, iō sicut inuit⁹ isto casu posset emācipari ita ⁊ ltimari ⁊ ista
9 est notabilis limitatio ad. §. gñaliter. ℂ † Alteri⁹ q̄ro an absen
tes vel ignorātes possint peti a p̄incipe ltimari. rñ. q̄ sic. Naz
tex. in. d. §. gñaliter regrit tm̄ ratihabitionē q̄ p̄stari pōt ex post=
facto. Sed q̄ñ sit opus eā p̄stari dicā. j. in cā formali. ad hoc fa
cit. l. inbemus. de emā. lib. Nā si p̄ñt emācipari ergo ⁊ ltimari
cū solēnitas similis regrar̄. Sed q̄ro habeo filiū naturalem ⁊ ex
eo nepotē filio mortuo q̄ro nepotē mihi ltimari in nepotē. An
possiz Guil. de cu. tz q̄ nō. rō. q̄ opz q̄ sit mediū p̄ q̄ deueniat̄
ad istā facit q̄ dixi in cā materiali in. j. libel. in simili. q. Sz. d.
meus Ant. de but. dicit q̄ dcm̄ Guil. ꝓcedit in ltimatione resti
tutiua in collatiua vero nō vr̄ q̄ possit ego dico q̄ cū hec ltima=
tio sit similis adoptioni, vt no. gl. in. l. ad muni. q̄ sicut pōt fieri
adoptio de nepote ēt filio defunēte. ita ēt ħ ltimatio. l. adoptari.
ff. de adop. ⁊ ita post ista scripta reperi tenere Bart. ff. de lib. ⁊
post. l. gallus. §. nūc. de. l. ꝑbat qs pōt facere se ltimari in filiū ēt
deficiēte extremo patris p̄ mortē, vt in auc. ite si qs. la. j. C. ó na
tu. lib. si pater ꝑus p̄stitit ꝙsensuz in testō vlti. allegani casuz i au
ctē. qui. mo. na. effi. sui. §. si qs ergo ex qualibet, vbi qlibet descē
dētiū pōt descēdētes offerēdo curie ltimare. ita ⁊ similiter p̄nci
10 pi supplicādo poterit auus nepotē ltimare. ℂ † Sed pone q̄ p̄
uinit filius ltimus q̄ hz naturalē. Auus vult ipsum nepotē face
re ltimari sibi queritˉ an possit sine ꝙsensu filij. credo q̄ si vult le
gitimari vt filiū filij uinētis ⁊ vt sit filius ltimus filio ⁊ sic sibi ne
pos ltimus q̄ nō possit filio inuito p̄ tex. i. §. sed ⁊ qs nepotis lo
co. insti. de adop. iūcto. §. gñaliter i auc. qui. mo. na. effi. sui. Si
vero vult solū sibi nepotē ltimare ⁊ nō vt sit filius filio ltimo tūc
credo q̄ possit ēt si fili⁹ ꝙdicat p̄. d. §. lz. ⁊. §. sz si qs. inf. ó adop.

Sed iuxta ista q̄ro. Aliquis hz ptātē le
gitimādi spurios ⁊ in
cestuosos an poterit vtroq̄ morbo simul laborāte ltimare ⁊ spu
riū ⁊ incestuosuz. Ar̄ qó nō q̄ sub simplicibus nō ꝙtinet̄ mixtū
l. vim passaz. §. p̄rescriptionē. de adul. l. si ita scriptū. ó lib. ⁊ po.
vbi tm̄ ex benignitate cōp̄rehēdit̄. secus ergo de rigore. ita dicit
Jo. cal. in. c. susceptū. de rescri. lib. vj. ⁊ Jo. an. in addi. Spec.
in tit. qui fil. sint legi. ℣. huic qōni. Bar. tñ. ff. de ℣. obli. l. ij. ó ꝛ
q̄ poterit ltimare. rō q̄ licet actus ltimādi ó se sit odiosus ipsa
tm̄ ptās est fauorabilis, ergo late p̄incipis bñficiū est interp̄retā
dū. l. fi. ff. de ꝙsti. p̄in. cōp̄rehēdit casum mixtū late sumptū p̄ui
legiū. l. si ita scriptū. §. alleg. Ego aūt credo q̄ ista qō potest ter
minari per gl. ⁊ Moder. in. l. ij. C. de in ius voc. p̄ Joā. an. in. c.
fi. ó simo. Nā actus pōt dici fauorabilis habito respectu ad cō
cedēte ⁊ respectu ipsius ꝙcessionis gratie, ⁊ isto casu poterit le
gitimare. ℂ An nemine ꝙdicente ltimari poterit tanq̄ cōp̄re=
hensio a p̄iuilegio ltimari q̄ in ꝙcessione facultatis ltimādi est
fauor. vt no. in. d. c. fi. de simo. Sed inspecto effectu ipsius legi
timationis odiosa est. vt not. in. c. ij. de fil. p̄sby. ⁊ ideo talis legi
timatio dz stricte sumi, igit̄ nō cōp̄rehēdet aliquo viuēte ltimo
ꝙdictore cui p̄indicari possit ideo in p̄reuditiū tertij talis nō pos
11 set ltimari ita intelligatur alia opi. ℂ † Quero an nati ex ancil=
la possint ltimari, ó ordinata ptāte loquor ⁊ quo casu sint vel ef
ficiant̄ liberi, q̄ alias nō essent capaces eor̄ q̄ sunt de iure ciui=
li, vr̄ q̄ nō p̄ tex. in. §. inl. qui. mo. na. effi. legi. dum dicit ex libe
ra muliere p̄ hoc q̄ illi capaces sunt ltimationis q̄ nati sunt ex
muliere cū qua tēpore coitus poterat esse matrimoniū. l. cuz qs
de natu. lib. Sed cū ista esse nō poterat. l. cū ancil. C. de nup. q̄
credo ꝓcedere de iure ciui. Sed cū bodie possit esse matrimo
niū de iure cano. vt de ꝙiugi. seruo. p̄ totū, credo q̄ p̄ñt bodie le
gitimari de ordinata ptāte. Nā de absoluta nō dubito. facit qó
dixi. §. in libello. j. in cā materiali in simili. q. Idem dico de natis
ex illustri patre ⁊ infirma muliere cū sit sublata. l. j. de nat. lib. ꝓ
12 tex. qui. mo. na. effi. sui. §. fin. † sed hic dubitaf̄ papa ⁊ p̄inceps
p̄ñt legitimare ⁊ rex dispensare ⁊ comites p̄incipis auctorita=
te legitimare, an poterunt p̄proprio filio autorari ⁊ ipsum legiti=
mare, videtur q̄ non, q̄ non licet quis autorare in facto p̄proprio
l. quisquis. C. de postu. q̄ vbi quis tractat de cōmodo pecunia=
rio nō pōt in facto p̄proprio auctorari, vt est casus in. l. j. ff. ó auc.
tut. Sed pater tractat de cōmodo pecuniario q̄ filij legitima=
ti bona quo ad vsumfructū acquirit, vt in. §. j. ℣. nonimus. qui.
mo. na. effi. legi. ergo nō pōt. ℂ In ꝓrium q̄ possit vr̄ casus in.
c. per venerabilē. versi. insuper. qui fil. sint legi. vbi rex poterat
non tanq̄ pater sed tanq̄ rex cū filijs suis dispensare. p̄ hoc fa=
cit. ff. de adop. magistratū. vbi potest fieri cozā patre filij p̄proprij
adoptio, ⁊ emancipatio ergo ⁊ legitimatio. ista parificat gl. in.
d. c. per venerabilē. ver. rōnibus in gl. in verbo regi gratiā. que
dicit q̄ rex potest filios legitimare alteri successibiles sed nō si=
bi, licet omni casu melius faceret recurrere ad papam. Ego ve=
ro quero in hac. q. sic dicerē q̄ aut loquimur de papa vel p̄inci
pe aut rege vel alio qui superiorē nō recognoscit ⁊ isti poterunt
13 filios ltimare indistincte. ratio † q̄ possunt esse iudices in cau=
sis ꝓp̄rijs, vt est tex. in. l. ⁊ hoc ita. ff. de here. insti. no. Bar. ff. de
iur. om. iud. l. est receptū. ⁊ Inn. in. ex pte. de ver. sig. lz vt pluri
mū in causis ꝓp̄rijs iudices dent vt ꝓbatur in. l. j C. vbi cau. fis.
per totū aut est inferior recognoscēs superiorē, ⁊ tūc aut vult le
gitimare in casu in quo est voluntarie iurisdictionis, ⁊ pōt. Naz
in his pōt quis tanq̄ p̄iuatus ⁊ iudex auctorari. d. l. magistra=
tū. Aut vult ltimare in casu in quo esset iurisdictionis cōtentio=
se q̄ó q̄ñ sit dixi. §. in cā formali in. q. an papa legitimet in terris
imperij. Et tunc nō poterit q̄ in his q̄ne sunt contentiose iurisdi
ctionis nō pōt quis i facto ꝓp̄rio auctorari. l. ille a quo. §. tēpesti
uum. ad treb. ⁊ ideo filio volente nō posset legitimare ēt si habe
ret p̄iuilegiū i hoc derogatoriū vt possit inuitos legitimare ꝯtē
nec alijs filijs legitimis non cōsentientibus ⁊ extātibus cum nō
possit eis p̄reiudicare ipsis volentibus q̄ tñ secus est in alijs ab
intestato venientibus, q̄ sicut potest eis adoptando p̄reiudica=
re ita legitimando lz in hoc multi contra sed male. vt not. Bal.
in. j. qsti. C. in. q. an comes imperialis ꝛc. Sed pone q̄ aliqs na
turalis hz potestatem legitimandi an seipsum poterit legitima=
re. Certe credo q̄ in hac. q. similis sit adhibēda distinctio que
adhibetur in precedēti p̄ima. p̄ hoc. l. si cōsul. ff. de adop. ⁊ qó
14 ibi no. doc. circa casum istū. ℂ † Ultra quero aliquis hz ptātē
legitimādi filios exceptis filijs comituz ⁊ illustriū. Aliquis er=
go habuit filiū naturalē ⁊ demū est effectus illustris vel comes
an habens talem potestatem illū filium ante natū possit legiti=
mare. Ar̄ q̄ sic, p̄ not. per gl. ⁊ doc. in. l. imperialis. C. de nup.
vbi nō dr̄ Senece filius ille q̄ est natus post q̄q̄ mater illā vitam
deposuit. Idē eq̄ anteq̄ esset. pro hoc. ff. de decur. l. ij. §. in filijs.
cum simi. ⁊ multe allegari possent. In contrarium q̄ dicuntur si
milij comitū facit. l. moris. §. iste. ff. de pe. ⁊ l. senatoris. ff. ó sen. Ista
q̄ meo iudicio nō bene colligit̄ determinata p̄ dicta doc. An=
de ego ita dicerē q̄ interdū filius nūcupat̄ habito respectu ad
ipsum actum generationis vel naturā generatiuā tunc q̄ncunq̄
nati dicunt̄ filij. l. si filius qui patri. de vulga. ⁊ pupil. ⁊ ó inust.
test. si quis filius. cū si. interdū nuncupat̄ filius ⁊ fit dubiū an di
gnitas patris in ipsuz trāseat, ⁊ tūc an ante natus cōp̄rehendat̄
sunt opi. in. d. l. senatoris. tñ Cy. ⁊ Jac. de are. vñr q̄cludere q̄
talis dignitas in talē nō trāseat sed modo hoc non determino.
15 Interdū dubitat̄ rōne p̄iuilegij. † Utrū p̄iuilegium q̄ postea
natus est p̄r ⁊ q̄ pōt ad filios extēdi an hēat locū in filijs antea
natis, vt q̄ nō fustigent̄, ⁊ similia, ⁊ tūc ante nati de benignitate
cōp̄rehēdunt̄. d. l. ij. §. in filijs. fallit nisi sint ꝓuilegioz talū inca
paces. l. ex libe. C. de suis ⁊ legit. ⁊. l. licet. ⁊ aliq̄n ꝓuilegium nō
trāseat in tales, vt. l. filij. §. senatores. ff. ad munici. Sed vnū loqt̄
i ꝯtinētibus odiū alind i ꝯtinētib⁹ fauorē, interdū filij noiant̄ ad
ħ vt p̄ris vel matris macula maculet filiū ⁊ tūc non comprehē=
dit̄ añ natus. l. iperialis. C. ó nup. interdū nūcupant̄ i extrema ma
teria a ꝑdcis, vt i casu nr̄o, vel simili, vel filij sacerdotuz, vel filij
comitū ⁊ tūc q̄ncunq̄ filij sint nati p̄ locū disp̄ō legis siue añ co=
mitatū, sine post ꝓbat̄ istud i. l. titi⁹. ⁊ q̄ ibi no. Bar. ff. ó mil. te.
16 nā testā militū dr̄ añ ⁊ post. † ⁊ ió dr̄ ibi q̄ statutū granās dñz
p̄ delicto famuli hz locū in delicto ēt añ cōmisso ad ħ. l. ⁊ ita de
fcō. i p̄n. ff. nau. cau. sta. iūcta. l. §. si dānū. §. p̄terea. ⁊. §. q̄ si cre=
ditor. ⁊ ħ tz ibi Guil. de cu. in. ij. q. ⁊ qó no. Bar. ff. ó vul. ⁊ pu.
l. ex fcō. in sua dist. p̄ hoc allego casuz duaz decreta. Nā filij sa
cerdotum ecclesias quas eorum pater tenuit imediate retinere
non

non possunt .c. presentiũ. de fil. ꝓsby. q̃ hz locũ in filio ẽt ante sacerdotiũ nato, vt not. in. c. ex trãſ. eo. ti. cũ ergo in casu nr̃o non sit facta mẽtio filioꝝ comitis q̃ztũ ad hoc, vt transeat in eos paterna dignitas, vel priuilegiũ paternũ qđ pz, qz loqr̃ casus noster de filijs spurijs in qbus nõ transit priuilegiũ vt dignitas, vt. ff. de sta. bo. l. lex nature. C. de adul. in ver. nec pp maculã, qz cõmitatũ est dignitas nõ macula, appet qz qcedẽdo iperator habuit respectũ ad filios comitũ p solã originẽ z fuit cã motiua ꝑncipis, qz nõ erat queniẽs q̃ alius comes ltimans ex cõmissione ltimaret filios maioꝝ vel equaliũ. l. nã magistratus. ff. de arbi. Itẽ ne in tam ardua succession inferiores ab ipso ꝑncipe ltimando
17 disponerẽt, z ideo hoc sibi reseruauit. † Sed cũ ista rõ habeat locũ tam in ante natis q̃z postea credo q̃ sicut post natos nõ ꝓt ita nec añ, z ita vidi qsultũ p propriũ genitorẽ z alios plurimos doc. eximios ꝑ qbus allego casuz in auc. vt lice. matri. z anie. ſ. qz vero legẽ. vbi dr̃ illustres filios p subsequẽs matrimoniuz nõ ltimãt nisi qficiãt dotalia documenta q̃ ꝓcedit nisi ante matrimoniũ qsumauerint sine dotalibus documẽtis q̃z illustrẽ adepti fuerit dignitatẽ. Nã ipsis opus nõ est demũ subdit, post ipsam vero adeptã oia peragãt seu qficiũt, z sic patet q̃ filij illustrium dicunt̃ ẽt annte nati. z ideo sine qfectione docnmẽtoꝝ non ꝓſit legitimari. ita in proposito filij ante nati dicunt̃ filij cõmitum z a ꝑncipe non habente potestate legitimari poterunt.

❧ SVMMARIVM ❧

1 Pater petẽs legitimationẽ quid obseruare debeat. 2.
3 Citatio qfratrũ vel agnatoꝝ an requiratur in legitimatione. 3.
4 Citatio in concessione priuilegij a liberalitate principis emanãtis an requisita.
6 Agnatoꝝ mentio in legitimatione an facienda.
7 Consensus in legitimatione quando debeat interuenire.
Causa quare fit an inserenda in legitimatione.
8 Legitimatio nati ex ancilla nunquid teneat non precedente manumissione.
Taciturnitas qualitatis filij nati ex ancilla an vitiet legitimationem.
9 Fieri apud acta quando dicatur.
Adoptatus ipso iure fit liber.
10 Legitimatio an possit per procuratorem postulari.
11 Munq̃ queritr̃ per quos preces ponriguntur.
Legitimatio filij potest fieri a patre offerente filium curie.
12 Clausula in legitimatione qualis ponatur.

¶ De causa formali legitimationis.

1 m **Sodo** Videamus de causa formali, z in hac est aduertẽdũ q̃ iste interdũ petit̃ ab ipso patre. † z prima solẽnitas q̃z arbitroꝝ patrem obseruare debere est q̃ dicat nõ posse habere cõcubinaz babilẽ ad matrimoniũ. z sic tali forma nõ posse filios ltima re aliqua iusta cã impeditus, vel si nõ est ipeditus dicat quare cũ qcubina matrimoniũ nõ ꝫxit vel nolit ꝫbere, aliter si est habilitas matrimonij, nõ põt fieri supplicatio ꝑncipi, vt est text. in auc. qb. mo. na. effi. legi. ſ. si quis vero nõ habẽs. Nã tũc habilitas supplicãdi supereſt cũ deficit species matrimonij, vt ibi, q̃ est verũ nisi specialẽ mentionẽ faciat de habilitate matrimonij, z ꝑnceps hoc nõ obstante rescribat. Nã tũc vz z ita intelligantur ista que dixi ꝓxime. ¶ Scõo requirit̃ si sunt alij legitimi q̃ dicat seu alios filos legitimos habere, vel si nõ hz dicat nõ habere. Nam cũ sit magis inductiua cã principis qñ non hz q̃z qñ hz, vt. d. ſ. si qui vero nõ habẽs. certe si nõ exprimat alios habere nõ vz. z hoc tz Jo. an. in tit. de succes. ab intest. ſ. j. ver. itez
2 scias q̃ Uber. ꝺ bobio. ¶ † Tertio requirit̃ vt legitimationis cã exprimatur an sit naturalis spurius vel incestuosus. Nã differt̃ filius cõcedit̃ priuilegiũ incestuoso q̃z naturali, vt in. c. per venerabilẽ qui fi. sint legi. in fi. z hoc dicit. d. Ant. de but. alleg. xxxv. dis. p totũ. z. l. quoties. z. l. vniuersa. de preci. ipe. offe. ad boc qđ no. doc. in. c. fi. de filijs presby. z in. c. cum dilecta. z. c. sup literis. de rescri. Ego allego q̃ no. in. c. dilectus filius. Abba. de rescri. z qđ no. de cohabi. cler. z mulie. c. sup eo. vbi ꝺicitur q̃ qs dz inferere cãm z facti qualitatẽ quãlibet, vt si ipetro gratiã condẽnatis debeo dicere si est facta ꝑ homicidio vel vulneribus, qz nõ est verisimile qđ si qualitates expressisset ꝑnceps indulgẽtiã qcessisset. boc notã. dixit Bal. in. l. psumptione. C. si ꝫ ius vel vti. pu. iõ dixit Jo. an. in addi. Spe. in tit. q fil. sint le-

ver. quero si natus. q̃ si aliquis spurius impetrat legitimationẽ ẽt dicẽs se spuriũ, tñ sit spurius duplicatus q̃ nõ vz ltimatio nõ facta ꝑticulari expressione. alleg. de preb. nõ põt. lib. vi. qđ est valde no. facit. l. viz passaz. ſ. pscriptione. ff. ꝺ adul. z qđ ipse no. in apparatu arboris affinitatis. in gl. ibi, z insurgit affinitas.

3 ¶ † Quarto dubitat̃ an regrit̃ citatio qfratrũ vel agnatoꝝ q̃ñ quis legitimat̃ in boc inuenio snias diuersas. Nã Jac. de aret. in. l. nã ita diuus. ff. de adop. tz q̃ nõ. ar. in. l. cũ ado. eo. tit. mar. añt silima. vt refert. ꝺ. me⁹ tz oppositũ ꝑ. d. l. nã ita diuus. Bostiẽ. añt ꝺt q̃ pre viuo nõ regrit̃ alioꝝ citatio, secus eo mortuo. z hoc no. Jo. an. in. d. c. p venerabilẽ. ℣. insup. sup ℣bo, reqsiti. z p ista pte allego no. p Ja. bu. in. d. l. nã ita diuus. postea ãt Jo. an. aliã posuit qsiderationẽ, vt ipse not. in ℣. insup. i ℣bo, potuit. Bar. vltra oẽs ponit in. l. gallus. ſ. z qd si tm̃. ꝺ li. z po. Ego credo q̃ ex oibus dictis sit ita qcludẽdũ q̃ aut a patre petit̃ fieri ltimatio, z tũc nulloꝝ citatio regrit̃ lz de existẽtia qfratrũ filij ltimãdi debeat haberi mẽtio nõ tñ de alijs venientibus
4 ab itestato. † Rõ qz pr̃ posset priuare illos bona dilapidãdo, vt not. i. l. j. C. de inof. don. ergo fortius ꝑ actũ ciuilẽ a iure vel ꝑncipis priuilegiũ qcessuz, z ad boc. l. i. de emã. li. z ꝺ vult Bart. in. d. ſ. z qd si tm̃. Bal. in. j. qsti. C. in. q. an comes iperialis. sed ego intelligo boc vez q̃ñ solũ tractaret̃ de ꝑnditio quo ad bona ipsius patris sed si pater fuisset institutus z granatus sub cõditione si decesserit sine fil. le. z nat. vel ltimatis restituere hereditatẽ, tũc qz fieri posset ꝑnditiũ fideicõmissa. ipsi forẽt citãdi. d. l. nã ita diuus. Itẽ dico vbi filius ipse tm̃ potuisset ltimari patre demũ ratũ habẽte, vt nõ requirat̃ citatio nisi vt dixi. Si vero petit̃ ltimatio post mortẽ patris, z tũc qz vertit̃ i dubio an trahat̃ retro ita q̃ preiudicet alteri in iure iã q̃sito de quo dicã. j. in cã fi. est dubiũ an illoꝝ citatio regrat̃. z in boc Bar. vult q̃ aut ipetrãs boc facit mediãte volũtate paterna, z tũc nõ requirit̃ citatio. arg. auc. itẽ si qs. la. j. C. de nat. libe. q̃ tñ intellige, vt. ſ. ꝺi
5 xi. aut facit non habẽs pris volũtatẽ z tũc citatio requirit̃. † nã cũ faciet alteri preiudiciũ illi sunt citãdi. l. fi. de na. resti. z. d. l. nã ita diuus z boc est de mẽte Bal. in. d. j. qsti. C. qui ita refert tenere Ja. ꝺ are. i. d. l. fi. sed. ꝺ. me⁹. ꝺ. Ant. alr ꝺt q̃ aut est fcã ltimatio nõ fcã mẽtione qfratrũ vel agnatoꝝ, z iur. eis delati z tũc dicit q̃ vz ltimatio sed nõ ad preiudiciũ illoꝝ de qbus nulla facta est mẽtio. Aut est facta mẽtio de iure eis delato z ꝺ ipsis tũc si ꝑnceps ltimãdo eis intẽdit ꝑindicare maxime adiẽciendo clausulã nõ obstã. z tũc nõ regrit̃ ꝑm eũ aliqua citatio. Rõ qz i qcessione ꝑuilegij q̃ emanat ex principis liberalitate nõ regrit̃ partis citatio. l. libertus. de in ius voc. de ꝑbẽ. eũ qui. li. vj. not. de qfir. vti. vel inu. cũ dilecta. de priui. cũ olim. z boc credo verũ vbi apparet expresse tam ex narratione q̃z ex principis expressa volũtate q̃ velit illis preiudicare citatione nõ obstã. de ℏ ego do. gl. not. de iure ciui. i. l. añpe. ff. ex qui. cau. ma. ¶ Ubi añt nõ apparet de expressa principis volũtate volẽtis alteri ꝑiudicare q̃z q̃z sit de ipsis agnatis facta narratio z restitutio cuz clausula, nõ credo q̃ eis ꝑindicet ipsis aliter nõ citatis. Ita itelligo Jac. de are. z Bar. p boc. l. j. ſ. merito. z. l. si quis a principe, ne qd in loco pub. z. l. j. in fi. de nat. resti. z istud fuit de mente Bar. i. d. ſ. z qd si tm̃. ¶ † Sed vlterius dubitat̃ an debeat
6 fieri agnatoꝝ mẽtio. Nã de qfratribus. ſ. dixit. ꝺ. mens i. d. c. p venerabilẽ. vr̃ dicere q̃ sic. alias nõ tz ipetratio. alleg. boc tenere Uber. de bobio. z Jo. an. in addi. Spe. in tit. ꝺ succes. ab intest. ſ. j. ver. itẽ scias. z ver. sed de facto. Jdẽ dicit tenere Ja. de bel. in auc. qb. mo. na. effi. sui. miroꝝ ꝺ boc dicto, qz nescio videre q̃ sit de substãtia agnatoꝝ expressio ad esse ipsius ltimationis nisi dicamus q̃ velit esse legitimus, vt oibus agnascat̃ quo casu in collatiua legitimatione qua compelluntur simpliciter in re legitimationis. z tũc esset opus non solũ agnatoꝝ expressione sed etiã ipsoꝝ qsensu, z hoc est qđ dicit Jac. in. d. c. corpore. z Jo. an. in addi. vt vidi, qđ tñ nõ ꝓcedit i restitutinis legitimationibus, vt dicã. j. in cã fi. i. q. an ceteris agnascat̃. ¶ Ubi añt nõ est facta agnatoꝝ mẽtio simplr̃, tũc credo q̃ ltimatio teneat an habeat defectuz in esse sui. nec vidi aliquos oppositũ tenere z tex. in corpore. ſ. si quis vero non habẽs. ponẽs formã petitionis hãc nõ exprimit, sed solũ requirit̃ qsen. pris z ltimati, vt i. ſ. gñaliter. q. mo. na. effi. sui. q̃ tñ limito ꝑter q̃z i casibus quos no
7 tani. s. i cã materiali. i. q. qd ꝺ ifante. cũ seq. plurimis. † Sed ℏ põt dubitari qñ qsensus debeat interuenire. ꝺ boc dic vt dixi i. j. libel. cã fi. i hac met. q. vbi dixi ℣ba notabilia. Sed dubitat̃ an in ltimatione debeat inseri cã quare fit. vr̃ ꝺõm q̃ sic, qz hz naturã dispẽsationis in qua requirit̃ cã. j. q. vj. nisi. z. c. qđ tali. q̃ in ipso principe est vez de honestate. Nã homo est princeps

ꝛ peccare põt. ꝛ ideo in eo ꝛ in papa reqrit cã ꝺ honestate. viij. q. iij. alioꝝ ꝺ iure tñ in eo, ꝛ principe est spāle, vt sola volũtas in dispẽsatione ꝓ cã habeaꝫ, vt est casus not. in. c. cũ nostris. ℣si. nos vero. de ꝙcess. pbẽ. ꝛ tz Bal. de pci. ipe. offe. l. rescripta. nihil tñ alleg. ꝙ vidi limitari a nõnullis canonistis, vt sit verum in his in qbus papa vel princeps bz liberã administrationẽ, vt cuz dispensat ꝯ canones, vel ius ciuile, secus si ꝯ ius diuinũ. Idẽ dico de inregẽ. vel naturali, ꝙ no. in. l. fi. C. si ꝯ ius vel vti. pub. vt in his solus motus princi. nõ habeaꝫ ꝓ cã. credo tñ ꝙ si dubitatur an cã sit ꝙ ipsa presumaꝫ ꝙ not. doc. in. c. que in ecclesiaꝝ. de consti. inferiores igitur ab eis sine iusta cã nõ legitimant qꝺ est no. ꝛ multe destruerentur legitimationes.

8 **Sed iuxta hoc** † Quero quis petit legitimationẽ de filio ancille fieri nõ ꝑcedẽte manumissione an teneat de filio, nõ vr dubiũ, qz facta notificatione de seruo apud acta sub noie filij sequitur incõtinẽti manumissio, vt C. de lat. lib. tol. l. j. §. similiqꝫ modo. Sed dubiũ fuit ꝺ fcõ maius. Quid si petit coz̃ã comite aliqnẽ ltimare nepotez ex filio natũ ex ancilla nõ ꝑcedẽte manumissione vel ꝙdõnis narratione, an tz legitimatio, vr ꝙ nõ, qz taciturnitas huius qualitatis, ꝺz vitiare ꝓuilegiũ. l. ꝛ si legibus. C. ꝛ si ꝯ ius vel vtil. pubi. ad b ꝙ dixi. §. ibi tertio. Itẽ qz ille erat seruus ꝛ serui sunt incapaces coz̃ũ que sunt de iure ciuili, vt legitimatio. ergo si nõ ꝑcessit manumissio nõ tz. preterea actus agentiũ nõ operanꝫ vltra illoꝝ intẽtionẽ, vt. l. nã ois. si cer. pet. sed isti nõ q̃rebant abstergere vitium seruitutis, sz tm illegitimatis, ergo. ꝯriũ tñ ꝙsuluit genitor meus in quadã. q. Bati de Luca p. d. l. j. §. similiqꝫ mõ. Nã sicut notificatio filij apud acta facit quẽ statim ciuẽ Romanũ ꝛ liberũ, ita appellatione nepotis cũ sit eadẽ affectio. C. de inoffi. test. l. si quis filiũ. Sed hic coz̃ã principe vel comite cuius petit legi
9 timari nepotẽ ergo apud acta fecit. † Br. n. fieri apud acta quoties fit coz̃ã iudice, ꝛ inde fit scriptura. l. donatio. in fi. C. de do. ꝛ no. Bar. ff. de do. l. modestinus. ꝓ hoc vr casus quẽ ipse nõ alleg. in auc. vt lib. dece. §. si qs aũt libertã. ℣. si cui. maxime in rõne sui. ꝓ hoc illud gñale q vult ꝙsequẽs vult añcedẽs. l. ad rem mobilẽ. ꝺ ꝓc. nõ ob. ꝙ nõ fuit expressa ista qualitas qm hoc hodie ñ alterat psonã talis ab alijs naturali. vt. §. dixi i cã materia li in. q. qd de natis ex ancilla maxime inspecto iure cano. ꝺ hoc est tex. instim. de adop. in fi. Nã q aliquez adoptat ipso iure fit liber ꝛ adoptio põt fieri loco filij, ꝛ nepotis, insti. de adop. §. Iz. ꝛ in cũ dicit adopto talẽ in filiũ vel nepotẽ est liber, qz ista notia-
10 tio ꝺr fcã apud acta ita ꝙ ibi est casus aptus ꝺ ista. q. ¶ † Ulterius vidi dubitatũ an põt ꝑ ꝓcuratorẽ postulari. ꝛ inuenio qꝺ Jac. de but. in. l. post mortẽ. §. filij. ꝛ l. neqꝫ absens. ff. ꝺ adop. tenuit ꝙ nõ argu. iliaꝝ legũ. Uñ vult ꝙ reqraꝫ factũ supplicatis cũ quo residet Bar. i. d. l. post mortẽ. ꝓ qb⁹ facit. Liubemus. C. de emẽ. lib. ꝛ l. fi. C. de bis q ve. eta. impe. in qbus de hac. q. vr casus. Sed qdã Pet. de bompetris vt refert Bal. i. d. l. neqꝫ tenuit oppositũ disputãdo, ꝙ tam ex pte patris q̃rentis ltimare q̃z ex parte filij põt interuenire ꝓcur. ꝛ hoc seqꝫ Bar. ff. de lib. ꝛ post. l. gallus. §. forsitã. ꝙ phaꝫ. Nã ista est q̃dã supplicatio i auc. qb. mo. na. effi. legi. §. si quis ergo nõ babẽs. ꝛ qb. mo. nat.
11 effi. sui. §. si qs igit filios ltimos. † Sed certũ est ꝙ nũq̃z querit per quos ꝑces porrigant vt. l. vniuersis. C. de pci. ipe. of. ꝓ hoc, qz sufficit ꝙstare de ꝙsensu patris lz ipse nõ impetret, vt in auc. si qs. la. j. C. de na. lib. ergo nõ est ꝙ sua impetratione speciali. ꝛ idẽ de volũtate filij, vt in. §. gñaliter. qb. mo. natu. effi. sui. ꝛ bãc partẽ credo verã ꝓ qua do casuz de in. ciui. ꝛ cano. ꝛ primũ i auc. q. mo. na. eff. sui. §. si qs igitex q̃libet. ibi, vel aliꝙ offerat. Nam ltimatio filij poterat fieri patre offerente filiuz curie vel alio patris volũtate, vt ibidẽ. Idẽ in ipetratione rescripti in casu nostro, vt ẽ casus apertus in. d. c. ꝓ venerabilẽ. Nã ibi archiepiscopus qdã supplicauit pape ꝓ ltimatione quoz̃ũdã faciẽda. Nõ ob. iura alleg. i oppositũ, qz loquunt qñ pateer aliqd disponit auctoriz̃ãdo ipsam emãcipationẽ vel adop. vel manumissionẽ que cũ nõ sint in bonoꝝ administratione nõ pñt ꝓ ꝓcuratorẽ expediri. Nõ ob. l. ois. de bis q ve. qz igit ibi requirit presentia ad ipsius cognationẽ. iõ nõ põt per procuratorẽ expedire. l. seruum quoqꝫ §. publi. de ꝓcur. secus est hic, ꝛ ideo ꝓ iam dicta determinat ꝙ cõpaternitas nõ põt ꝯbi ꝓ ꝓcuratorẽ cũ reqraꝫ au-
12 ctorizatio i actu lenandi. ꝛ ita determinat Bar. vbi. §. ¶ † Ultimo circa hoc est videdũ qualis clausula requirit ꝛ gl. interdũ dicũt ꝙ sufficit aliqua. l. nõ obstãte. ita no. gl. in. l. j. C. de na. lib. ¶ Alibi dicit ꝙ sufficit dici generaliter ex certa sciẽtia pnci. vt no. gl. in. l. iij. §. si qs. ff. qꝺ quilibꝫ iur. alibi dicit ꝙ opus est clausula speciali nõ obstã. tali lege, vt in. l. causas vel lites. C. de trã-

sac. in auc. licet. C. de na. lib. ꝛ C. de te testa. auc. hoc inter libe. ¶ Ego credo sic dicẽs ꝙ aut iperatoꝛ ltimat qz est ꝓhibit⁹ supplicare, vt spuriũ cui ois clemẽtia denegaꝫ, ꝛ tũc ꝺz esse spãlis clausula tali lege nõ obstã. Ita vult gl. in auc. q. mo. na. effi. sui. §. fi. aut nõ ꝑt ltimari forsan ꝓp ltimoꝝ existẽtiã. ꝛ tũc credo ꝙ sufficit fieri ex certa sciẽtia. l. qdã multi. ff. de excu. tut. ꝛ hoc est de mẽte doc. in. l. fi. si ꝯ ius vel vti. pub. facit ꝙ no. gl. Jo. mon. in. c. j. de fil. ꝓsbyr. lib. vj. vbi dicit ꝙ qñ est impedimentũ in fcõ sufficit ipsius facti narratio, qz per hoc reddit principis scientia l. sed ꝛ si quis cau. ꝛ c. cũ ordinẽ. de ref. ꝛ C. de silen. l. decurionũ. li. xij. vbi aũt est impedimẽtũ ꝓp aliquã generalẽ iuris dispositionẽ nõ tñ est prohibitus supplicare vt qz mater ltimandi poterat haberi in vxorẽ, ꝛ sic is ltimari poterat per subsequentiam matrimonij quo casu nõ fit ꝑ rescriptũ vt in. §. si qs ergo nõ habens. in auc. qui. mo. na. eff. sui. ꝛ tũc sufficit clausula gñalis. ita intelligaꝫ alie gl. ꝛ hoc tz Bal. in. Loes. C. si ꝯ ius vel vti. pub. Quod aũt dixi ꝙ qñ ltimaꝫ spurius ꝯ iura eũ ipetrare ꝙ fit op⁹ speciali clausula, vt probat in. c. ex parte. de capel. mona. ¶ Limito vez qñ quis specialiter legitimareꝫ ꝛ rescriptuz obtineret speciale. secus si esset generale rescriptũ quo ad oẽs de tali loco spurios. l. exẽplo. de decu. lib. x. Itẽ hec sunt vera de iure ciui. ꝙ sit opus indiuiduali derogatione vt diximus nõ obst. tali lege qñ qs est ꝓhibitus ipetrare, sed secus est de dispositione cano. qz in papa sufficeret ius certa sciẽtia, qz ei supplicare a spurio nõ est suo iure ꝓhibitũ ꝛ sibi nõ ponit lex a principe eo iferiore. l. nã ꝛ mrãtus. de arbi. Uñ sufficit eiꝰ spãlis ꝺrogatio. ꝛ si nõ indiuidualis ad hoc ꝙ not. Barto. in extraua. ad reprimen. in glo. nõ obstã. ꝛ ꝙ ipse no. in. l. si quis. in ꝑn. testa. de leg. iij.

❦ SVMMARIVM ❦

1 Legitimati an sint vere vel ficte legitimi.
2 Filiozum qualitas quotuplex.
3 Legitimatio an retrotrabẽda ad cõceptus tẽpoza.
4 Legitimus alius est, alius legitimatus.
5 Legitimare quis proprie possit.
6 Legitimus vere per rscriptũ an fiat quis.
7 Filiozum differentia a iure ciuili introducta.
8 Princeps restituendo quẽ suo priuilegio facit eũ vere igenuũ. Papa quando in radice matrimonij nõ disponat.
9 Legitimatio plures forme.
10 Principe pristine nature restituẽte duo consideranda.
11 Legitimatus vere quis dicatur.
12 Legitimatus an cõprehendaꝫ in statuto de legitimis loquente.
13 Statuti verba de ltimo loquẽtia quomodo interpretanda.
14 Legitimus per rescriptũ an agnascatur patri.
15 Oblatus curie ciuitatis non agnascitur alijs.
16 Legitimatur per restitutionẽ nataliũ nunquid agnascatur.
17 Legitimatus an excludat substitutũ datũ sub qdõne si pater legitimati decederet sine filijs legitimis ꝛ naturalibus.
18 Testatoris verba improprie non intelligenda.
19 Querendum est de qnalitate cum deferꝫ successio.
20 Legitimatio an retrotrahatur.
21 Filius qui se obtulit curie mortuo patre quã portionem de bonis patris habeat.
22 Legitimatus per oblationem curie an succedat in iure primogeniture.
Legitimatus consensu patris an rumpat testamentum in quo est preteritus.
23 Filius qui se fecit ltimare patre mortuo testm vtrum rumpat.
24 Legitimatus an succedat in feudum.
Legitimatio an trahat vires extra territozium legitimantis.
25 Legitimi post legitimatos nati an illos excludant.

¶ Legitimationis effectus.

c **Nusam** Ultimam libelli huius non opotet inspicere, videlicet quem effectum hec prestet legitimatio. † ꝛ pro eius intellectu
1 totali quero an isti legitimati sint vere, vel ficte legitimi, vel quid differant ab vtroqꝫ. In hac questione reperio ꝙ dominus meus Bartho. de salice. in dicta questione Medio-lanẽsis quidã. in secundo ꝛ tertio dubio sic dicit, qꝺ aut legitimatus erat spurius, tũc dicit ipse ipsum per principis rescriptuz nec vere legitimũ, nec naturalem sed debet dici legitimat⁹. hoc sic probat, legitimus ꝛ naturalis est quem nuptie demonstrant. allegat.

allegat.l.filiũ.ff.de bis qui sunt sui vel alie. iur. ꝛ.l.vicinis.C.de nup.ego allego tex.meliorẽ in auc.qb.mo.na effi.sui. in §.legitimi.sed qstat hũc lz legitimatũ nõ esse talẽ,ergo ꝑ hoc arg.facit gl.in auc.ex cõplexu.C.de incest.nup.ꝛ in.c.tanta.q fil. sint legi. Nã dicũt alíq sunt naturales tm̃ vt nati ex qcubinis.† alij naturales ꝛ legitimi vt nati ex viro,ꝛ vxor. Alij legitimi tm̃ , vt arrogati sed isti nõ sunt nati ex viro,ꝛ vxore, ergo nõ sunt ltimi ꝛ naturales. ¶ Scõo illud probat qz lz princeps ltimet non vr habuisse vel habere animũ,vt ipsum ltimũ ꝛ naturalẽ qstituat. ergo ad istud nõ extendit.l.nõ ois.si cer.pe. Antecedẽs ꝓbat, qz princeps nõ vr velle agere ipossibile.l.impossibiliũ. de reg. iur. Sed impossibile esset principi tollere alterius matrimoniũ ꝛ dare alteri,ita ꝙ spurius natus ex vxore aliena diceret natus ex vxore tũc supplicantis. Probat assumptũ per.l.diuinam,qz quos Deus qnũxit homo nõ separet.ꝛ si aliud diceres eẽt reddere principẽ insensatũ ꝯ.l.oim.C.de test.põt tm̃ dispẽsando facere ꝙ succedat,ita loqr̃.c.per venerabilẽ. Hanc partẽ ego valido vna rõne,qz princeps nõ põt supplicare defectũ matrimonij ꝙ nõ habuit esse ex defectu consensus, vt dixi in.q.qñ papa possit in radice matrimonij dispensare. ¶ †Tertio istud ꝓbat, qz ad hoc,vt quis efficiat vere legitimus ꝛ naturalis oportet ꝙ ltimatio trahat retro ad tẽpus qceptus. Sed hoc est impossibile in spurio ꝑ iam dicta.ergo qsequẽtia bona vt non sit ltimus ꝛ naturalis.assumptũ probat per argu.in minori. Nã in simili matrimoniũ vez legitimat filios iam natos si tpe qceptus poterat esse matrimoniũ auc.qui.mo.na.effi.sui.§.insuper.ẽt sic esse dz qñ legitimat per rescriptũ ꝙ est minus aliter nõ sit legitimus lz impossibile est ꝙ potuerit esse matrimoniũ cũ qiũcta alteri licet bodie esse possit.ergo legitimatio nõ fit propie. Ultimo qfirmat auctoritate gl. †que vult aliud esse quẽ esse legitimũ , aliud esse ltiatũ,vt.ff.de sta.bo.l.cũ legitime. Probat i simili, qz aliõ est quẽ esse talẽ vel haberi ꝑ tali.l.si maritus.§.legis iulia.ꝛ ibi ꝑ Bar.ff.de adul.bonus tex.in.l.sed si accepto vsu.ff.de iur. fis. facit ꝙ not.legitimatũ nõ esse legitimũ. Jsta sunt qclusiue dcã aliquibus a me additis.Et ꝑm hãc determinationẽ ipse infert ad multa.ſ. tangenda.si aũt ltimatus erat naturalis tm̃ tũc dicit ipsum vere ltimũ.ꝛ naturalẽ.ꝛ ita loquunt̃ tex.in corpore i auc. qui.mo.na.effi.legi.§.si igit̃. Nã dicit tex.dicãt ꝙ habẽt legitimari oia q̃ vere ltimati habẽt,tm̃ loquunt̃ in naturalibus cũ quibus est ponderandũ ꝙ poterat esse licite matrimoniũ cũ eorum matre tpe qceptus ꝙ nõ est in spurijs. Pro ista decisione. ego vltra allego Host.ꝛ ea q̃ notaui.ſ.in.q.an papa legitimet i terris imperij. Nã dicit ꝙ ille põt ꝓprie legitimare qui põt de matrimonio dispensare. Nam ille dz posse ꝛ põt in qsecutivo q põt in principali cũ sublata potestate antecedẽtis tollat potẽtia necessarij qsequẽtis.l.ad rẽ mobilẽ.l.ad legatũ.de ꝓcur. ꝛ i.c.iij. de dona.inter viz ꝛ vxo.in.c.ꝑ venerabilẽ.in fi. ¶ †Nam dicit tex.ꝙ papa nõ legitimat natũ.l.diuina prohibente,qz nõ potest super matrimonio dispensare,ꝛ ista est ratio illius text.ꝛ lz tex.auc.dicãt principẽ legitimare q nullatenus põt ó matrimonio dispensare,qz est res spiritualis,loquunt̃ tm̃ de quadã dispẽsatione nõ ꝓpria ltimatione,ꝛ sic si bene ponderet̃ ista opi.princeps ẽt naturalis nõ põt qstituere vere legitimos cũ ẽt eoz respectu de matrimonio nõ possit dispẽsare tanqz de re spirituali sibi nõ subiecta cui opinioni obstãt tex.in corpore q dicũt ꝙ nihil a legitimis sunt dissimiles ꝓterea ꝯ vtrãqz opi.multũ obstat tex.ꝛ primo in.§.reliqui.qui.mo.nat.effi.sui.ibi semel dos effi-
ciẽtes legitimos no.ꝙ nõ dicit legitimos sz legitimatis. ꝛ text. eo.tit.§. si quis ergo nõ habens.ibi nil a legitimis differẽres. † Preterea princeps disponẽdo quẽ legitimari de subsequentia matrimonij,ꝛ per ꝙ nõ disponit de matrimonio,vt dixi in.j. libel.in.j.cã ꝛ in.j.q.facit quẽ vere ꝛ ꝓprie legitimũ, vt est casus notabilis in auc.de incest.nup.§.dubitatũ.ꝛ ibi not. Jaco. de bel.ergo similiter dz posse quẽ qstituere vere legitimũ ꝑ rescriptũ cũ ab eadẽ potẽtia vtrãqz ꝓcedit. Idẽ est de legitimis, ꝑm dispositionẽ auc.itẽ si qs.la.y.C.de natu.libe. Nã sunt vere legitimi,vt in auc.vt lice.matri ꝛ auie.§.ad hec ergo potens est ꝙ legitimatio sit vera ꝛ ꝓpria a principe que nõ solũ vr posse fieri de naturalibus,vt dixit do.Barth.de salice. sed de quocũqz spurio,ꝙ ostendit̃ hec differentia.ꝙ filius dicat̃ naturalis ꝛ legitimus † est a iure ciuili introducta in auc.qui.mo.na.effi. sui.§.nam ad primum ri.ꝛ quib.mod.na.effi.legi.§.si quis ergo circa medium. Sed clarum est ꝙ qñ ius super hac differentia postea disponit debet dispensare secundum veritatez non fictionem,ergo filij restituti quamqun spurij erunt vere nõ ficte legitimi,hoc notanter dixit Bar.in.l.si is qui pro emptore. ó usu-

ca.in fictione inductiua in secunda oppositione.pro hoc facit,qz eius est tollere cuius inducere,sed si ius ciuile fuit causa inductiua huius differentie ergo princeps põt illã dissoluere.preterea qstituere quẽ legitimũ põt fieri a principe absqz eo ꝙ disponat̃ de matrimonio.licet nõ negẽ ꝛ per matrimoniũ fieri posse. hoc ꝓz in arrogato legis artificio qui legitimus est,ꝛ iura ltimorũ agnatoꝝ vera nõ ficta nãciscit̃ nec disponitur in proposito de matrimonio.l.qui in adop.ff.de adop. ꝛ.l.l.§.cognationẽ.ff.vnde cogna.ita dz esse qñ aliqna noua forma vt reperit legitimat cũ restituẽdo pristine nature,probat̃,qz sine illegitimi est inductũ ad instar seruitutis,ꝛ sicut bella seruitutes ita qcupiscentie ius illegitimi inuenerũt,vt in auc.qui.mo.na.effi.sui.§.natura.

8 **Sed patens** †Est ꝙ princeps quẽ restituẽdo suo priuilegio facit eũ vere ingenuũ.ff.de nata.resti.l.queris.ꝛ quasi ꝑ totũ.ergo ita dz posse iura illegitimatis abstergere,ꝛ quẽ vere filiũ qstituere legitimũ.preterea si diceres ꝙ esset opus disponere de matrimonio retro raro vel nunqnã possent ltimari vere naturales a principe vel a papa. ó imperatore patẽs est,de spirituali materia,vt est matrimonium non disponit de papa claꝝ est,qz naturales sunt qui nascunt̃ ex qcubinis cũ quibus non est consensus matrimonialis. Sed clarum est ꝙ qñ deficit matrimoniũ rõne qsensus qui non interuenit a ꝓncipio papa nõ disponit i radice matrimonij. vt dixi i.q. an papa possit in radice matrimonij dispẽsare.ꝛ sequit̃ hoc Jo. and.ꝛ Ant.de bu. Si ergo in illo nõ põt dispensare papa , ego habeo propositũ ꝙ ẽt papa naturales non põt vere legitimare

9 quid ergo dicendum †Credo ꝙ in ista.q.sint ponderande forme plures legitimãdi quas multiplices inuenio. Est enim q̃daz restitutiua per quã disponit in vtiuz matrimonij, vel que fit ꝓ matrimoniũ,ꝛ hec solũ a papa fieri põt. Est ꝛ alia similiter restitutiua per quã nõ disponit̃ de vitio matrimonij sed tantum de prole illegitime genita vt qñ princeps patre supplicãte vel alio illegitimũ restituit nature pristine ꝛ ingenuitati antique hoc expẽsse ꝙ põt facere absqz eo ꝙ ó mr̃imonio disponat.ꝛ de hac loqtur tex.in corpe.in.§.si qs.ꝛ in.§.illi.cũ si. Est ꝛ tertia legitimationis noniter inductiua vt qñ princeps aliquẽ legitimat ex nũc sibi legitimationis iura noniter qferẽdo.ꝛ differt a ꝓcedenti,qz nõ se refert ad tẽs retro. Est ꝛ quarta dispẽsatiua qñ princeps vel papa cũ aliquo in aliqbus dispẽsat illegitimationis vitio nõ obstãte. Nõ ad propositũ si papa disponit de mr̃imonio vel de prole ꝓ mr̃imoniũ,tũc dico ꝙ filij sunt vere legitimi ꝛ hoc q̃si fatent̃ oẽs.vñ filij regis in.c.ꝑ venerabilẽ. sunt legitimi. ꝑ hoc c.ꝙ nobis.eo.ti.dũ dicit eos legitimos iudices ꝛ hr̃des.idẽ in c.ex tenore.eo.ti.ꝛ hoc tã habito respectu ad tẽs legitimatiõis qz natiuitatis ꝙ tm̃ credo nisi fuisset defectus in aliqua facti qualitate q̃ nõ intercessisset. Nã tũc a tpe qfirmationis retro erunt ficte legitimi ꝛ ab ipsa cõprobatione vere legitimi . ſõ natus ex clãdestino mr̃imonio postea qprobato detecto impedimẽto est a tpe vere qprobationis vere legitimus a tpe clandestinationis ficte, casus est.in.c.ij.ó clande.despõ. vñ cõprobat mr̃imoniũ perinde ac si fuisset ꝛc. Itẽ ista theorica probatur ꝑ no.in.i.lib.

10 in ista simili.q.in causa fina. †Secundo modo qñ princeps restituit pristine nature.ꝛ hic sunt aduertenda duo tpa.ſ.tẽs natiuitatis a quo prout trahitur retro illa legitimatio,vt dicam.ſ.in q. An trahatur retro.ꝛ tũc est ꝑz fictionẽ habito respectu ad illud tẽs,qz disponit super facto ꝙ est vt omni tẽpore dicat̃ legitimus qui nõ fuit ꝛ ꝙ facta habeantur ꝓ infectis est demũ fictionis ope.l.in bello.§.facte.ff.de capt.habito aũt respectu ad tẽs legitimationis noniter collate est vere ꝛ nõ ficte legitimus. siue sit naturalis vel spurius restitutus ꝑ iura ꝓ hac parte allegata.hanc dr̃iam temporum probat tex.in.auc. qui.mo. na. effi.sui.§.reliqui.vbi dicit ꝙ habent isti successionez quã bi qui ab initio nati sunt legitimi. Unde no.ꝙ isti nõ pñt dici a principio ꝓprie nati legitimi sed nũc sic dum dicit semel efficiẽtes legitimos,vt in.§.si quis ergo.eo.ti.dicit nil a legitimis differẽtes ꝑ qó denotat̃ ꝙ sunt vere legitimi.ad hoc facit ꝙ dixi in decisione similis.q.in primo libello in causa fi. ꝛ ponderãdus est casus illius.§.si qs ergo. Nã priceps nõ disponebat ibi de matrimonio sed tantũ prolez restituebat pristine nature q̃ fit absqz

11 disponere de matrimonio. ¶ †De tertia aũt vez noueris collatiua sic dico quod si est plenissima,vt quia ei confert omnia iura legitimorum ꝛ etiam quod ceteris agnascatur quod an sit verum quando non esset dictum dicam proxima questio. ꝛ tunc credo ꝙ sit vere legitimus a tẽpore collate legitimationis. Ante aũt nec est vere nec ficte legitimus,ꝛ hoc probatur per argumenta Bartoli , ꝛ alia ꝓ ista parte supra facta . Aut est sim-

plíciter collatina in qua non est expressum q̄ ceteris agnascat̄ sed tantū est dictū tibi iura legitimoꝝ q̄ferimus ꝛ tūc cū ista nō q̄ferat quo ad oia iura legitimoꝝ ꝫ quo ad quedā nō agnoscit̄ ceteris agna. vt stari dicā, ꝛ tūc ē ꝫ fictionē, ꝛ ipropꝛie ꝛ nō ꝫm veritatē ltim⁹ ꝛ iste ꝓpꝛie p̄t dici ltimat⁹ nō ltim⁹ ita leq̄t gl. i. l. cū legit. hoc probatur in simili. ¶ Nā licet patria potestas sit de iure ciuili. vt institu. de pa. pote. §. j. tñ licet ius disponat filiū
12 fami. haberi ꝓ patre in castrensibus, † hoc est fictionis ope, vt. l. ij. ff. ad mace. ꝛ est ratio ne sequat̄ iuris repugnantia vt quo ad quedā sit legitimus, ꝛ quo ad quedā nō ꝯ. c. per venerabilē. ꝛ ꝯ l. vbi repug. de reg. iur. vñ quatenus. l. disponit pro parte habe re est fictionis ope. Ita in proposito quatenus hī pro legitimo fictionis ope. hoc in simili tenet Bar. in. l. si bis qui pro empt. In materia inductiua in fi. ij. opi. facit ad hoc, q̄ obligatus cu rie qui nō agnascit̄ agnatis est ficte legitimus. casus est C. de na tu. l. iij. ibi ad instar legittimoꝝ ꝛc. Et licet i. §. ꝛ q̄ñ varie. qui. mo. na. effi. sui. Dicat nil dissimilis a legitimo loquit̄ quo ad pa ternā successionē. in alijs. ñ. est dissimilitudo, vt dicam. j. in seq. li bello. Et idem dico in. iij. legitimationis forma dispensatiua.
¶ Et illa non sit propꝛie legitimatio, q̄ stricte intelligenda, vt in. c. ij. de fil. presby. lib. vj. ꝛ sic nō trabit̄ vltra casus expressos sed quo ad ipsos ꝛ legitimos fit fictionis ope, quo ad alios non per. §. docā. ꝛ hoc ꝓbat tex. in. l. ij. de iure aureo. Ita credo q̄ dꝫ intelligi hec officilis questio nō formata ab alio i propꝛijs termi nis. nō ob. q̄ tex. ꝛ gl. videnť dicere q̄ hī pro legitimo vel est le gitimus. ¶ Unde vī semp fictio denotari, q̄ cū ista verba sint apposita circa ea q̄ iuris sunt dicunť potius veritatis expressiua q̄ꝫ fictionis. l. fructus. ff. soln. ma. ꝛ ibi no. Bar. in. d. l. si bis qui pro emp. ver. §. Et per istā theoricā satis paret decisa questio an
13 talis filius a statuto de legitimis loquente cōprehendat̄. † Nā quibus casibus statuta nō cōprehendūt casum fictū q̄ꝫ est cōe ꝛ regulare, vt not. in. l. iij. §. hec herba. de nego. gest. licet q̄ñq̄ꝫ sic vt dixi in. l. libello in cā fina. in. q. an talis legitimus cōprehen dat̄ a statuto. ff. ꝛ decisione vltimi dubij illius. q. an succedat in iure primogeniture, ꝛ tūc filius legitimus ficte q̄ est in casibus quos. §. notani non cōprehēdit̄. vere añt legitimus in casibus in quibus est vere legitimus vere beneficio iuris cōis, vel census, vt per casum anc. item si quis. la. j. C. de na. lib. certe comprehē dent̄ a statuto. Si añt speciali principis priuilegio, puta per re scriptū, tūc. d. Ant. de but. dicit q̄ credit q̄ q̄ꝫ sit vere legiti mus q̄ a statuto nō cōprehendatur. Nam verba statuti sunt in telligēda in eo qui sit legitimus iuris cōis beneficio nō iure ali quo speciali de hoc nil allegat. sed vī casus in. l. fi. C. de his qui ve. eta. impet. q̄ ego credo vex̄ preterq̄ꝫ q̄ñ statutum compre henderet. nō solū casum vex̄ sed ēt fictū q̄ est in casibus quos notani in. d. q. an tales legittimati a statuto cōprehendāt posi te in. j. libello in causa finali. nam tunc iste talis speciali benefi cio legitimo comprehendetur.

14 **Sed quero** † An legitimus per rescriptū agnascat̄ patrie ꝛ ceteris agnatis, de patre certū vī q̄ sic, q̄ trāsit in eius potestatē, vt in. §. generaliter. qui. mo. na. effi. sui. q̄ intelligo eo q̄sentiēte aliter nō, vt ibi. Sed dubiū est de alijs agnatis. Jac. de belui. in anc. dicit q̄ vī primo dicen dum q̄ sic. Nam hoc q̄ iste filius nō sit agnatus est inductū de iure ciuili. ergo ipse princeps pōt tollere ꝛ ipsum agnatū cōsti tuere ad hoc q̄ no. gl. in anc. ex cōplexu. C. de incest. nup. ꝛ i. §. fi. qui. mo. na. effi. sui. ꝛ i. §. si quis ergo filios. ꝛ §. reliqui vbi dī q̄ nihil a legitis differunt. ergo sicut ceteri sunt nati ltimi agna tis, ita hic legitimatus. preterea beneficiū principis est tale in terpretandū. l. fi. de consti. princi. ergo cōprehendā agnatos, vt quo ad illos sit legittimus. esset. n. quasi quoddam monstruz, vt quo ad quedam esset legitimus, quo ad quedā nō ꝯ. c. per vene rabilem. circa princi. preterea agnatis nullū fit preiudiciū nec ad aliquid necessitantur, quia possunt instituendo de alio succes sore sibi prouidere ergo absq̄ eorum consensu simpliciter legiti matus debet eis agnasci. pro hoc videtur tex. C. de legi. here. l. si ab eo. vbi licet per emancipa. olim iura agnationis perderent̄, tñ principis rescripto poterant retineri, ergo ꝛ de nouo acquiri vt in casu nostro. ꝛ istam partem sequit̄ Joan. an. in addi. Spe.
15 culator. de bobio. † sed Jac. de bel. in. d. corpore qui. mo. na. effi. sui. vī dicere hoc verum si dicti agnati contentiant aliter non. ꝛ pro hoc facit. Nam obligatus curie ciuitatis nō agnascit̄ alijs. principis auctoritate, ꝛ ea pari potentia est sicut ista pro hoc fa cit ratio. §. generaliter in anc. qui. mo. na. effi. sui. Nā nō agna scit̄ patri eo inuito vel non cōsentiente ne inuito habeat illum in potestate. ita nō agnascat̄ agnatis ne inuiti habeāt eū heredē. ꝛ istā partē sequit̄. d. Bar. de sali. in tit. de nat. lib. do. añt Ant. de but. aliter dicit q̄ sicut legitimus pp disposition̄ i radice ma trimonij oibus agnascit̄. nam legitimatus in casu. c. tanta. oibus est agnatus. ¶ Idē dicit de legitimato per restitutionē qua re
16 stituit̄ pristine nature. ꝛ hoc per argumenta. §. facta, maxime q̄ nil differt a legitimo isto casu, † ꝛ hoc maxime si fit a lege cōi ꝫ idem sit si principis priuilegio, maxie de agnatis mētionē faciē te, licet idem credat isto casu ēt si nō faciat de agnatis mentionē licet Ja. de bel. ꝛ Bar. de sali. contra. idē dicit in collatina, vt ēt agnascat̄. Sed hoc vltimū credo verū. nā ille qui nō restituit̄ pristine nature, si tñ hꝫ iura legitimoꝝ alijs non agnascit̄, vt pro batur oblatis curie qui nuper legitimoꝝ iura nāciscit̄, sed retro pristine nature nō restituit̄. nam per hoc non agnascit̄ alijs, nec per hoc est vere legitimus, vt dixi in. j. q̄. huius cause. hinc est q̄ dicit Bar. in. l. si quis. C. de ope. lib. q̄ si aliquis vult plenaꝫ consequi legitimationē, petat se restitui pristine nature quasi nō habeat tñ si solum sibi cōferant̄. l. fi. ꝛ per totū tit. de na. resti. ꝛ ideo tex. in. §. si quis ergo filios. in. d. corpore dicit q̄ a principe dꝫ petere eū restitui pristine nature quasi aliter factus nō sit ve re legitimus vel alijs agnascat̄ sicut oblatus curie. ꝛ hec pars vī verioꝛ, ꝛ idē in dispēsatiua, q̄ cū sit odiosa nō est vltra casus in ea expressus extendenda, vt in. c. ij. de filijs presby. lib. vj. fal lit in predictis vbi est certa scientia imperatoꝛ de agnatis mētio nē fecisset, vt. l. si ab eo. C. de suis ꝛ legit. Et ista sunt vtilia ꝓ sta
17 tutis excludentibus feminas agnatis. † Sed dubitatur an legi timatus excludat substitutū datum sub cōditione si pater ltima ti ꝺcederet sine filijs legitimis ꝛ naturalibus. bāc. q. ponit Jo. an. in addi. Spe. in tit. de succes. ab intest. ꝛ finaliter q̄cludit. ꝛ ita dicit Jac. de are. cōcludere q̄ talis legitimat⁹ excludat substitutū. ꝛ idē disputando tenuit Ange. de peru. in. d. q. que incipit nobilis quidā, allegāt tex. q dicūt nihil a legitimis differen tes. Si ergo sunt vere legitimi ꝛ naturales ergo substitutū ex cludūt cū verba testatoris q̄ueniāt. Preterea dicit Jo. an hic filius est ltimus coadiuuāte natura. ergo excludit substitutū. ꝓ boc. ff. de libe. ꝛ post. l. filiū quem pater. C. de adop. l. cū in ado ptiuis. Itē est ab eo macula spurietatis ablata ergo remanet le gitimus. ꝛ sic dꝫ substitutū excludere. nō ob. dicit ipse. c. natu rales. si de feu. fue. q̄ro. nā ꝫ nō succedat in feudo succedit i be reditate. ꝛ hoc est claꝝ. Sed dñs meus do. Bar. de salice. di sputauit oppositū se potissime fundādo, q̄ isti nō sunt vere legi
18 timi ꝛ naturales. † ꝛ verba testatoris debēt intelligi propꝛie non impropꝛie. l. j. §. si is qui nauē. de exercito. l. nō aliter. de leg. iij. Assumptū ꝓbat ꝓ ea que dixi in. j. q. huius cause per eū. prete rea verba debēt interpretari ꝫm cōem vsuꝫ loquendi. l. cū dela nionis. §. asinā. de fun. instru. Sed cōis vsus loquendi facit dif ferētiā iter legitimos ꝛ legitimatos ergo habeo ꝓpositū multas alias rōnes facit suasiuas nō multū q̄cludētes. Idē tñ sequit̄. do. me⁹. d. Ant. de but. dicens q̄ testatoꝛ dicendo si decesserit sine filijs legitimis ꝛ naturalibus vī se referre ad legittime natos, ꝛ sic ltimatus quocūq̄ mō nō succederet, q̄ verba testatoris de bent intelligi in casu vero nō ficto ergo ꝛc. Sed ego non credo hoc simpliciter vex̄. ideo ego sic dicerē, q̄ aut testatoꝛ se retulit expresse ad legitime natos, ꝛ tūc quomodocūq̄ legitimi ēt sub sequentia matrimonij nō cōprehēdent̄, de hoc dixi in. j. libel. in cā fi. in hac simili. q. Nā iste qualitercūq̄ legitimatus post q̄ dicat̄ natiuitatis tpe legitimus est fictionis ope. ꝛ verba testa toꝛ isverificant̄ in casu vero nō ficto. l. si ita q̄s. §. j. de leg. ij. ꝛ b q̄cludit Ang. ꝛ oēs quasi aut simpliciter dicit sine filijs ltimis ꝛ tūc aut est quis legitimus demū mediante facto legis, ꝛ tūc aut talis legitimatus erat natus nō naturalis ꝛ nūc nō excludit sub stitutū, vt dixi in. j. libello, in cā materiali. in. q. an nati ex ancil lis. Aut erat naturalis, ꝛ tūc dico nō excludit substitutū, ꝛ vbi cūq̄ vere legitimus excluderet substitutū. ita ꝛ iste sic ltimatus excludet. Est. n. vex̄ ipsum esse vere legitimū ꝛ naturalem, nec est vex̄, vt dixit do. Ant. de but. q̄ sit opus vt sit ltimus natiui
19 tatis tpe tanq̄ꝫ ad illud se retulerit testatoꝛ. Nā nō est vex̄, † im mo de qualitate est tunc querendū cū deferť successio. l. nō opꝫ de leg. ij. ꝛ impedimētū medij tēpoꝛis nō hꝫ obstare. preterea q̄ litas adiuncta verbo qualificatur ꝫm tps verbi. l. in delictis. §. si decesserit. ergo illud tēpus est inspiciendū. l. ritius. ꝺ mil. test. ideo legitimus ꝫm dispositionē anc. ité si quis. C. de nat. lib. ex cluderet substitutū, ꝛ pōt intelligi opi. Joan. ita Jaco. de are. ꝛ do. Ang. aut nō est legitimus legis generalis dispositione sed

tantum

tantum speciali principis beneficio, tūc credo q̄, aut est quo ad quedā tm̄ legitimus, ita q̄ non ad oia, ꝛ ita nō excludet substitutū, qz est ficte legitim⁹ vt dixi. s. in. q. j. in cā fi. Si aūt est quo ad oia legitim⁹, ꝛ testator se nō retulit ad legitime natos, sed simpliciter dixit si decesserit sine filijs legitimis, tūc credo q̄ ēt substitutū non excludat ēt si sit vere legitimus. Ratio qz mēs testatoris dz interpretari in eo qui sit legitimus de iure generali non autē speciali principis priuilegio. tex. est in. l. fi. C. de his q̄ ve. eta. impe. ꝛ ita q̄sluit in hoc vltimo genitor meus.

20 **Sed quero** †Ulterius. An ista legitimatio trahatur retro, ꝛ si trahit̄, an ad preiudiciū illoꝝ quibus est ius iam quesitū Bar. ff. de lib. ꝛ posthu. l. gallus. §. ꝛ qd si tm̄. Be primo dubitauit lz inclinare videat̄ q̄ trahat̄ retro, quā partē credo indubitanter verā. p qua est casus. ff. de rit. nup. l. q̄ in prouincia. in fi. ꝛ hoc siue sit restitutiua disponēs in vim matrimonij, vt est casus in. c. ij. de clāde. despo. siue sit restitutiua ad pristinū ius nature. nā taliū restitutio retrotrahit̄, vt. l. interdū. de nata. resti. vbi aūt esset nouiter collatiua nō disponēs ad tps retro vel dispēsatiua, ꝛ tūc nō credo ipsam retrotrahi, qz tēpus presens nō infert ad preteritū, ergo. Sed stat dubiū si trahit̄ retro an preiudicet in iure iam alteri quesito. bart. ibidē q̄ nō. Nā sicut fictio postliminij nō fingit in preiudicium iuris alteri iam quesiti medio tpe nisi det̄ restitutio. l. ij. ex quib. can. maio. ita nec ista legitimatio, p hoc facit extra de rescrip. c. ḡnis. lib. vj. ꝛ q̄ dixi in. j. libello in decisione. q. an succedat in iure primogeniture in cā fi. in. ij. dub. Sed dubiū mains est, an preiudicet in iure alteri delato nōdū q̄sito. vt̄ q̄ sic, p tex. notabi. in. l. i. §. q mortis. ff. ad tertul. Credo q̄ si facit volūtatē patris se legitimare q̄ preiudicet, ar. eoꝝ que proxime dicā. Ubi aūt sine patris q̄sensu credo q̄ nō preiudicat. †Nā si filius sine
21 patris q̄sensu se offert curie post mortē patris nō bz de bonis patris nisi portionē curie tangentē, ꝛ illā bz iuris liberalitate, ſz portionē tangētē veniētē ab intestato nō aufert ēt tm̄ delatam. vt est casus notabilis in auc. qb. mo. na. effi. sui. §. si qs aūt legitimos. ver. si vero illegitimos. ita similiter dz esse in hac legitimatione p rescriptū ad B. eo. tit. §. si vero is q̄ solūmodo. vbi in dominium patris. i. successionē vel hereditatē demū bz ipso patre q̄sentiente hz. n. p hoc iura nature. id est successionē paternam, ꝛ p principem iura legū q̄ secus est si fecit inscio patre. p B, qz nō potest esse legitimus illi q̄ iam deficit ꝛ nūq̄ q̄sensit, ad B facit q̄ dicā. j. in. q. an filius legitimatus post mortē patris rūpat testm̄. nō ob. §. q mortis, qz ibi fuit olīz ad successionē habilis si vita patris vnō restitutus recupat locū quē plenū non inuenit q̄ secus est in casu nostro. B tñ vex iudico nisi fecisset mētionē de in. delato alijs ꝛ de ipsis ꝛ princeps hoc nō obstante q̄cessisset. nā tūc esset recurrēdum ad ea que dixi supra in causa formali in. q. an citatio regrat̄, facit pro ista determinatione. l. nā ita diuus. ff. de adop. vbi nō q̄firmat̄ inualida adoptatio mortuo adoptāte nisi de q̄sensu illoꝝ quibus preiudicat̄. preterea esset absonū q̄ pater haberet heredē quē noluit. l. j. C. de sac. san. eccl. Ultimo de hoc est glo. no. C. de adop. l. cū in adoptiuis. §. si vero pater. habilitatio alicuius ad successionē facta post mortē illius de cuius hereditate agitur non relenat, lz secus foret si facta in eius vita. ita intelligo hanc. q. quicquid dixerit Bal. in. l. cum ignorantia. in fi. C. de iur. ꝛ fac. ignoran.

22 ¶ †Ulterius quero an succedat iure primogenīture. de B colligo determinationē ex notatis in. j. libel. in cā fi. in hac simili. q. ¶ Quero an filius legitimatus patris q̄sensu rumpat testm̄ in quo est preteritus. Jac. de bel. in auc. q. mo. na. effi. sui. dicit q̄ sic ad instar postliminij, qz legitimus nō differt a legitime nato, vt in. §. si quis ergo legitimus. e. ti. q̄ q̄firmat̄ ex illo tex. q dicit q̄ transit in patris ptātē, ergo sicut alij legitime nati preteriti rūpūt ita iste, p B facit, qz filius ēt fict⁹ rūpit testm̄ preteritus. l. nō putauit. §. si quis emāci. de ōta. ergo magis hic filius qui hz salē naturale vinculū. l. filio quē pater. de lib. ꝛ posthu. ad hoc qz monasterīū q̄ hr̄ loco ficti filij rūpit testm̄. C. de sacr. sanc. eccle. auc. si qua mulier. ergo magis iste, facit de pba. c. in p̄sentia, qđ p̄cedit si fecit patris q̄sensu, ꝛ hoc vr̄ de mēte Bar. in. l. gallus.
23 §. nunc de. l. de lib. ꝛ posthu. in. q. que incipit, sed q̄ro quare scenola. †Sed mains est dubiū quid si patre mortuo fecit se legitimare an rumpet. do. Barth. de sali. dicit q̄ nō, ꝛ bene. ratio, qz ex voluntatē defuncti non dz auferri hereditas bis quos habere volūt heredes. l. fi. de here. instī. ad hoc facit, qz q̄ceptus ꝛ natus post mortē testatoris nō venit ad eius hereditatē vel eius testamētum non rūpit. l. si quis filio exheredato. in p̄in. de inuist. test. ergo nec iste qui nouiter p nato bz. C. de natu. libe. auct. lz. facit ratio. §. generaliter. q. mo. na. effi. sui. Nā exigit filij q̄sensum ne ipsi inuito preiudicet̄ in bonis eius eadē ratione requiratur consensus patris ne alias sibi preiudicetur qui non presumit̄ consentire postq̄ eum non instituit. preterea pater si non instituit filium fecit. l. auctoritate inhibentis istud, vez naturalem instituit, sed iudicium patris nō dz p hoc impugnari, qz sic decipere tur. auc. pub. scrip. cōtra. l. ij. C. de his qui veni. eta. impe. ad ista faciunt que dicā in fi. tertij libel. j. eo. ꝛ hoc credo verum.

24 ¶ †Sed vlterius dubitatur an hic succedat in feudo. ꝛ clarum videt̄ q̄ nō, vt no. in. c. tanta. q. fi. sint legi. ꝛ videtur casus in. x. col. si de feu. fue. q̄tro. c. naturales. q̄ tñ limitat ibi gl. nisi imperator dixerit, vt etiam in feudo succedat, sed certe illa glo. cōiter non tenet̄, qz nō videt̄ posse sine cā p̄dicare iuri alieno. l. quoties. ꝛ quod ibi no. C. de preci. impe. offe. ergo non obstante qđ princeps sic dixerit, nō dz posse succedere, ne feudū tardius ad vinum reuertat̄ nisi dicamus q̄ hoc sit vex, nisi dñs legitimationi cōsenserit sicut dicimus de venientibus ab intestato. ꝛ hoc videt̄ de mēte glo. in. c. j. de succes. feu. ibi nisi fuerit tale feud. ꝛc. Et hoc disputando tenuit do. Bar. de sali. in. d. disputa. Mediolanensis quidam. ¶ Sed dubitatur an legitimatio trahat vires extra territorium legitimātis. ista. q. pōt simi pluribus modis. an supposito q̄ ciuitas legitimet, an trahat vires ad bona alibi posita. ꝛ idem de principe, sed hanc. q. nō intendo hic examinare sed est recurrendum ad no. p doc. in. l. i. C. de sum. tri. ꝛ ibi p Bar. ꝛ Bal. ꝛ latius p Bar. de sali. ꝛ Moder. omnes.

25 ¶ †Ultimo quero ꝛ finez huic libello ponere volo, aliquis carens legitimis fecit naturales legitimari habita narratione carentie legitimoruz, demum legitimos suscepit, an tz legitimatio ꝛ an vna cum legitimis succedant. hanc. q. formar Albe. galio. in margarita sua in tit. de natis ex damnato coitu, vbi refert aliquos tenere q̄ non succedant. alleg. l. si vnq̄. C. de reno. don. ꝛ l. ex facto. in p̄in, de vul. ꝛ pupil. vbi probatur q̄ rescriptū restringitur fm causam maxime insertam. Sed hec est cā, qz legitimos non habet, ergo cessante causa cessat dispositum ad hoc bene facit. l. cum acutissimi. C. de fideicō. ꝛ l. fi. de here. institu. hāc opi. ōt Bar. i. d. l. ex facto. tenere By. hoc tenet Guid. de suza. vt refert Ant. de but. in. l. i. C. de natu. lib. pro hoc ego allego casum in. l. i. C. de pac. Nam si ibi illud pactuz fuisset factū tm̄ pp liberos nō susceptos certe superuenientiam ipsorum tollere illaz dispositionem. sed qz fuit ēt ibi datum aliquid pp remissionem incerte conditionis. ideo ibi tz pactū fm gl. ꝛ iū tñ tenet Ray. vt no. in. d. l. ex facto, ꝛ Alb. predictus vbi. s. ista ratione, qz ille est iam legitimatus sed legitimati succedunt cuz legitimatis, vt in auc. qui. mod. na. effi. sui. §. si quis igit̄. ꝛ §. illud generaliter. Preterea dicit Ray. actus huius legitimationis est finitus. ergo lz deueniat ad eum casum a quo non potest incipere non propterea irritatur, vt no. By. in. c. actus legitimi. de reg. iur. nō ob. l. ex facto, qz ibi nō erat substitutio perfecta ꝛ q̄summata. Sed ista rōsio non videtur tuta, qz lz actus legitimationis esset perfectus, tamen ipsa successio erat in pendenti. Ān Bar. in. d. l. ex facto. ōt q̄ aut erat legitimatus subsequētia matrimonij ꝛ succedit cum legitimis, vt. l. antepe. ꝛ pen. C. de nat. lib. aut p rescriptū, ꝛ idē qz habent instar legitimoruz p mrīmoniū, vt in. §. illud. qui. mo. na. effi. sui. Ita p̄cedit dictum Rayn. In oblato autem curie dici posset p̄cedere dictum By. sed parcat mihi reuerentia sua istud nihil est dicere, qz legitimati p matrimoniū ꝛ per curie oblationem succedunt cum alijs legitimis, vt in. §. generaliter, qui. mo. nat. effi. sui. Unde in istis nō potest dubiū procedere, nisi diceremus q̄ ita voluit legitimari, qz legitimos non habebat. Sed nō video rationez diuersitatis quare magis vnū obtineat in vno quā in alio. Solum ergo potest dubiū p̄cedere in legitimatione per rescriptū, que fieri nō pōt ordinata potestate alijs legitimis extātibus, vt in. d. c. corpore. §. si quis vero legitimos. Sed Jo. an. ꝛ Anto. de bu. ꝛcludūt qđ nō excludantur solū p tex. q dicunt legitimatos cū legitimis succedere quos. s. allegant. B tñ dicit vex Jo. an. nisi apponat̄ clausula quā dicit ipse vidisse apponi. Ita tñ q̄ si legitimā prolē haberi contingerit ei omnino non adequeris. Nam isto casu legitimatus nō succedit, secus ergo ea nō apposita p iam dicta. ꝛ B tz Goff. ꝛ Spec. tangit in titul. de succes. ab intest. §. nunc dicamus. ver. sed ex facto querit̄. hanc p̄tē ego credo verā. ꝛ ō hoc do casum. C. de na. lib. l. diui q̄tini. Sic inducendo olim filij p subsequēs matrimoniū non poterāt legitimari alijs legitimis, vel q̄ge legitima stāte lz bodie sit secus legitimis extantibus, vt in. d. l. diui. tñ si nō extabāt legitimi poterat fieri subsequentia matrimonij legitimatio q̄ vires tenebat ēt legitimis postea

ex dicto matrimo. ꝓuenientibus. nã secũ legitimati succedebãt, vt. d. l. diui. q̃ lꝫ dicat de eodẽ matrimonio, idẽ tñ esset si de alio cum ratio sit diuersa, ⁊ clarius ꝓbaẽ in auc. de trien. ⁊ semis. §. fi na. ⁊ ꝓbat tex. in. §. generaliter. qui. mo. na. effi. sui. inducẽdo ꝫ modo. nã tex. dicit nõ lꝫ legitimare aliꝫ legitimis extãtibus de mũ nãlibus ꝓueniẽtibus. secus ergo si ante ꝓuenerit legitimati nãles. Nã supuenientia legitimoꝝ nõ obst. vbi ibi a ꝯrio. ⁊ ꝫ humanioꝝ pars videtur.

SVMMARIVM

1 Legitimationis cã effectiua que sit. 4.
2 Auus nepotem ex naturali offerens ipsum sibi legitimat.
3 Legitimationis forma.
5 Oblatus curie de patris voluntate quã partẽ habere debeat.
6 Filie preterite non rumpunt testamentum vbi statutum feminas excludit.
Curialis filios tantum habet heredes.
7 Monasterij ingressus naturalem legitimat.
Pater põt instituere naturalẽ si monasteriũ ingrediatur.
8 Spurij monachi facti possunt ad sacros promoueri ⁊ ad beneficia non curata.

¶ Liber tertius de legitimatione per curie oblationem.

v Vltima Quidẽ pars sanctionis huius est, vt videamus de ipsis oblatis cũrijs ciuitatum. ⁊ qñ hec forma hodie cõiter nõ teneãt. iõ
1 †succincte pertranseam tm̃ de ea ponẽs, vt tex. auc. intelligaṫ. ⁊ sequens ordinẽ consuetũ nõ est dubiũ ꝙ huius effectiue causa est ius ciuile, vt p3. C. de nat. lib. l. lij. ⁊ l. cõiunct. Et fuit hec forma inuenta a Theodosio principe, vt in auct. q. mo. na. effi. sui. §. primus nãq; modus. ⁊ hanc formã credo iure canonũ ꝓcedere ex genali approbatiõe. x. di. si in aditoriũ. vnde cum ꝓbatione ius canonicum posset dici causa efficiens. l. ius autem ciuile. de iusti. ⁊ iur. ⁊ hec de primo.

¶ De secundo no. ſ. de cã materiali non est dubiũ ꝙ solum naturalibus hec forma conuenit, vt in. d. §. primo. Alij enim sunt omni beneficio indigni, vt in auc. qui. mo. na. effi. leg. §. fi. ⁊ qui sint naturales dixi. s. in pluribus locis maxime in primo libello in cã materiali in. q. quid si clericus in minoribus ꝫstitutus. ⁊ ꝫ et si sint nati ex illustri patre ⁊ ancilla matre, vt ꝓbaẽ in. §. si qs igitur fuerit, ⁊ poterat offerri vnus, vel plures, vel omnes, ꝓut volebat pater. d. §. primus. ⁊ fit consentiente filio, alias non, vt
2 eo. ti. §. qm̃ varie. †De infante aũt ⁊ mentecapto ⁊ aliꝫ dic, vt dixi. s. in aliꝫ legitimationibus. vnũ tm̃ notãs ꝙ auus offerẽdo nepotẽ ex filio naturali ipsum sibi legitimat et filio nõ existente vel non oblato. casus est. in. d. §. si quis igiṫ ex qualibet. Tertio videnda est forma. ⁊ hec tradiṫ in. l. iij. de nat. lib. ⁊ in. d. §. si qs igiṫ fuerit vsq; ad. §. ⁊ qm̃ varie. Nã fit vt pater offerat curie ciuitatis vnde oriundus est, vel si est ex vico vel castro oriundus offeratur ciuitati cui subiacet vicus vel castrum. ⁊ hoc ꝓcedit ꝑ terq; in Romanis Bisantinis. i. Constantinopolitanis. Nam illi cuilibet curie vbi tm̃ sit Metropolis possunt filios offerẽdo legitimare, vt dictis iuri. ⁊ hoc in legitimatione masculoꝝ. femine aũt legitimantur eas copulãdo in matrimonio masculis curialibus, vbi deberent offerri, vt. d. l. iij. ⁊ põt ista oblatio fieri ꝑ
3 ꝓcura. d. §. si quis igitur ex qualibet ibi, aut alius, ⁊ est vtile pro legitimatiõe ꝑ rescriptũ. †Et i hac oblatiõe requiritur patris cõsensus ꝙ est vex q̃ offerẽ ab ipso patre, secus si seipsum offert. Nã tunc ⁊ sine patre potest, vt in. d. §. si quis igitur ex qualibꝫ. Hoc tm̃ aliꝫ legitimis nõ obstan. ⁊ si sit natus ex ancilla demuꝫ põt se offerre si precessit manumissio, vt probat tex. d. §. in fin. ⁊ potest et patris voluntate seipsuꝫ curie offerre si pater hoc in testamento dixit, vt. d. §. si quis igitur, vel potest pater ipsum instituere in honorem curie ⁊ tunc non est opus alia oblatione hoc tm̃ aliꝫ legitimis non extantibus, vt eo. ti. §. qm̃ varie.

¶ Vltimo supereſt, vt videamus effectus. Et quidẽ hunc dico ficte legitimũ, vt est tex. C. de na. lib. l. iij. instar. ⁊ et hoc dixi in
4 ij. libello in cã fi. in. c. j. ¶ †Agnasciṫ. n. hic tm̃ patri nõ etiam ceteris agnatis, vt. d. l. cõiunct. ⁊ in. §. filiũ. q. m. nat. effi. sui. Itẽ nõ ꝫ de hereditate niſi tm̃ quantũ pater cõfert aliꝫ legitimis, vt in. d. §. qm̃ varie ꝙ credo ꝓcedere in eo qui simplicem ꝫ collatinam legitimationẽ cum ista ⁊ illa pari procedant potentia ꝓ ius cõe ⁊ sint stricte intelligende ꝙ secus esset in restitutiua prisine nature vel quando disponiṫ de matrimonio. ⁊ ideo sunt isti oblati ficte legitimi cum non consequantur ad plenũ quenientia ipsis legitimis ꝙ est vtile pro statutis, vt. s. dixi in. ij. libello in cã
5 fina. in. j. q. †Itẽ est sciendum ꝙ qñ quis offerẽ curie patris voluntate tunc extantibus legitimis ꝫ illud qõ. s. dixi ipsis autem nõ extãtibus ꝑt habere vel ꝫ habere. ix. vncias, ⁊ si minus eis relinquiṫ, agit ad supplementũ, vt in. d. corpore. §. si quis aũt legitimos. Si aũt siñ patris volũtate offerẽ tũc si pater erat curialis ꝫ portionem curiam tangentem, reliquũ remanet venientibus ab intestato. Si nõ est curialis pater nihil ꝫ, vt probatur. in. d. §. si quis autẽ legitimos. ver. si vero ille. Et ex hoc ibi manifeste colligitur qõ qui facit se legitimari post mortem patris sine eius consensu non succedit ei ab intestato nec preiudicat venientibus ab intestato. Ita nec ꝙra testm̃, quia ius veniẽdi cõtra testamẽtum datur vt quis sibi conseruet rumpendo testm̃ erat habiturus ab intestato, vt ꝓbaẽ in. l. non puta. §. fi. de ꝯtab. hinc est ꝙ querela daṫ demũ venientibus abintestato. l. postu. §. si quis ex bis. de inoffi. testa. Sed ab intestato iste non est habiturus aliquis vt dixi, ergo non venit contra testamentũ, ⁊ ista no. ꝑ bis
6 q̃ dixi in. ij. libello in causa fina. in simili. q. †Nota ẽt ꝑ statutis excludẽtibus filias abintestato, vt preterite non rumpant testamẽtũ, vt no. Bar. in. l. gallus. §. ⁊ quis si tm̃. de libe. ⁊ post. Et no. ꝙ factus curialis filios tm̃ ꝫ heredes. vt in. d. §. filium. ⁊ eis deficiẽtibus ꝫ heredẽ curiam in. xi. vncijs quã portiones ẽt filius naturalis ꝫ ẽt semetipsum offerendo, vt dixi. Sꝫ circe substituti exclusionẽ ⁊ alios effectus dic ó istis vt de filijs principis priuilegium legitimatis. de his tamen qui sunt ficte le
7 gitimi vt que habent locuꝫ in illis ⁊ in istis. †Unum adde ꝙ si cut per oblationem curie legitimatur naturalis. ita per ingressum monasterij. Ideo pater potest naturalem instituere si ingrediatur monasteriũ. Ita no. Bal. in. l. i. circa fi. C. de sac. san. ec. ⁊ ita refert tenere Bui. de cu. ꝙ credo vex in naturali filio sed in spurio non, qz illi sunt indigni omni clementia, vt in. §. fi. gb.
8 mo. na. effi. sui. ꝫ Bal. sentiat idẽ in spurio ⁊ male. Valeret tm̃ eius institutio ad alimenta, vt in. c. cum haberet. de eo ꝙ duxit in vxor. quam pol. per adul. possunt tamen tales spurij qui monasticam vitã adepti sunt ad sacros ordines promoueri ⁊ ad beneficia non curata. Sed ad beneficia curam habentia animaꝝ vel dignitatem non, vt in. c. j. ⁊ fi. de filijs presby. ita intelligatur vera naturalium materia.

FINIS

Tractatus solennis ⁊ elegans

in materia legitimationum, per famosum in vtraq; cẽsura interpretem do. Marti. caretum Lauden. inra ciuilia ordinarie legentem in Ticinensi gymnasio, Anno do. M. cccc xliij. die. xiij. Aprił.

SVMMARIVM

1 Legitimatus a comite Cesareo in terris cesaris an in feudo ecclesiastico succedat, ⁊ j. in discursu.
2 Papa in temporalibus an possit legitimare.
Pape potestas maior est q̃ imperatoris.
3 Episcopus a patria potestate liberatur.
4 Persona vna ⁊ eadem diuerso iure censeri non debet.
5 Limitata causa limitatum producit effectum.
In consequentiam quedam veniũt, que principaliter non.
6 Jurisdictio voluntaria extra territorium extenditur, vide infra numero. 9.
In iurisdictione contentiosa an de tempore ad tempus prorogatio fiat.
7 Ecclesiastica res iurisdictioni temporali subdita non est.
8 Citatio an in legitimatione requiratur.
10 Jus legitimandi quid sit.
11 Imperator an de persona ⁊ de re ecclesiastica disponere possit.
12 Legitimatio supremi priuilegij est signum.
13 Impator ⁊ eius comes disponit in ꝑsona ⁊ in loco sibi subdita.
14 Delegatio extra iurisdictionem fit.
15 A legitimatione minus legitime facta appellari potest.
16 Delegatio in non subditum volentem fieri potest.
17 Testamentum extra territorium ⁊ iurisdictionẽ extenditur.
Solennitas actus forensem ligat, ⁊ extra territorium extẽdit.
Solennitas persone forenses non ligat.

Sententia

18 Sententia vltra territoriū extenditur.
19 Princeps licet non possit legitimare spurios futuros, natos tamen potest.
20 Imperator consuetudines feudorum seruare tenetur.
21 Maius dignum etiam si in consequentiam veniat minus dignū ad se trahit.
22 C. tuam de ordi. cogn. in voluntaria iurisdictione locū non hz.
Prohibitiua que sunt, si cū vniuersitate fiant, permissiua sunt.
23 Dispositio laicalis super re ecclesiastica disponere non potest vide. j. nu. seq.
C. ecclesia sanc. M. de consti. in imperatore locum non hz.
25 Legitimatio quare extra territorium extendatur.
26 Legitimatio que fit per oblationem curie extra territorium non extenditur.
27 Legitimatus regulariter fit legitimus quo ad omnia iura persone.
28 Laici in papam iurisdictionem nullam habent.
29 Papa liberam iurisdictionem habet.
30 Prorogatio iurisdictionis in his que sunt in signum suppreme potestatis in recognoscēte superiorem locum non hz.
31 Papa casualiter iurisdictionez in aliena iurisdictione exercet.
32 Dubia an ad pape iurisdictionem pertineant.
33 Inferior a principe potestatem dare non potest ita vt extēdatur extra territorium.
34 Comes palatinus si locumtenentem vel delegatum faciat eius iurisdictio prorogari non poterit.
35 Legitimandi potestas aut creandi tabelliones comiti per imperatorem concessa per eum alij delegari non potest.
36 Legitimum aliquem facere difficile est.
37 Vassallus iurisdi. in alium iudicem prorogare non potest.
38 Legitimandi commissio facta comiti sine preiudicio alterius intelligi debet.
39 Imperator iurat se in rebus ecclesie non intromittere.
40 Vinissm imperium cum Ioue Cesar habet.
41 Tutoris datio extra territo. non extenditur.
42 Solennitas persone extra territorium non extenditur.
43 Judicem qui sine iurisdictionis non est an qs possit dare.
44 Actus legitimandi est per viam officij sicut mandatū pcurat.
45 Filiorum quot sint genera.
46 Filij nati ex soluto z soluta largo modo naturales dicuntur.
47 Filij duoz coniugatorū non naturales, sed spurij vel noti sunt.
Concubinas plures nemo habere potest.
48 Filij nati ex eo qui plures concubinas habet naturales nō dñr.
Concubinatus in minore. xij. anno. non est.
Ingenuam habens an eā in vxorem habere presumatur.
49 In matrimonijs ius canonicum magis q̄ ciuile consideramus.
50 Filius natus extra domum nō dicitur naturalis sed spurius.
51 Filius natus ex aliqua fanticella extra domuz naturalis dr.
52 Concubinatus an de iure ciuili permissus sit.
53 Filij naturales qūo z qñ ex testamento patri succedant.
54 Filij naturales contra patris voluntatem non admittūtur.
55 Filij naturales quomodo ab intestato succedunt.
56 Concubina an succedat ab intestato vna cum filijs naturalibus concubinario.
57 Filij naturales an matri z ascendentibus per lineam maternaz vna cum legitimis succedant.
58 Patres naturales qūo filijs succedant.
59 Fratres naturales tm̄ ex eadem matre an inter se succedant.
Filius naturalis tm̄ an succedat fratri naturali vel legitimo, vel alijs agnatis vel cognatis patris.
60 Frater naturalis tm̄ non succedit alteri fratri naturali tm̄, nato ex alia concubina.
61 Legitimatio quot modis fiat, z j. in discursu.
62 Adoptio naturalium tantum an valeat.
63 Filij nati ex concubina subsecuta marito legitimant z an requirantur instrumenta dotalia.
64 Legitimati sicut legitimi succedunt.
65 Legitimatus vt possit ex dispositione paterna capere nec ab intestato nec contra testamentum capiet.
66 Legitimati in successione transuersalium vt legitimi succedunt.
67 Legitimatio qualiter fiat, z quibus modis, z qualiter succedunt legitimati z econtra qualiter eis succedatur.
68 Filij spirituales patres spūales sine venia in ius vocar nō pñt.
69 Filij spirituales non succedunt patribus spiritualibus nec eē.
Filij spirituales a patribus spiritualibus in subsidiū adēdi sunt.
L. cum acutissimi. C. de fideicommiss. an in filijs spiritualibus locum habeat.
70 Filij qui nomine filij digni non sunt, qui sunt.
71 Et quomodo filij legitimentur.
72 Spurij patri non succedunt, nec de iure ciuili ali debent.
C. cum haberet. de eo qui dux. in mat. quā pol. per adul. in terris imperij locum habet.
73 Spurij quando matri z auie succedunt.
Filij incestuosi, nepharij, adulterini a successiōe tam paterna q̄ materna repelluntur.
73 Filius incestuosus si nepotem habeat legitimum z naturalez el nil potest relinqui.
75 Nepos legitimus z naturalis ex spurio an ab auo istitui possit.
76 Ascendentes qualiter filij incestuosis succedant.
Fratres spurij ex eadem matre sibi inuicem succedunt, secus si ex diuersis matribus sunt, agnatis patris, vel cognatis matris non succedunt.
77 Agnatio per nuptias legitimas contrahitur.
78 Feuda disponibilia que sint.
79 Familia vna vel progenies consuetudinez inducere potest, que inter ipsos seruari debebit.
80 Imperator an ad feudum ecclesiasticum, z papa ad secular an legitimare possit.
81 Legitimatio in allodialibus patre consentiente quare valeat.
82 Imperator an ad feuda in agnatarum preiudicium legitimare possit.
83 Spurius legitimatus nisi sit legitimatus patre consentiente bona agnatis non aufert.
84 Legitimatio an valeat quando personam pape subditum legitimat, z bona sunt in iurisdictione cesaris.
85 Legitimatio an valeat que patitur defectum ratione loci.
86 Papa an ex causa in gradibus a. l. diuina prohibitis dispēsare possit.
87 Legitimationem plenissimam solus papa facere potest.
Papa in terris imperij dispensando in matrimonio legitimare potest vide. j. nu. 91. z. 93.
88 Princeps in actibus positiuis z non sacramentalibus consensu fingit vbi non est.
89 Donatio constantini secundum commu. opi. valuit.
90 Prorogatio in preiudicium tertij fieri non potest.
92 Papa solus in radicem matrimonij disponere potest.
94 Papa an possit legitimare quo ad forum non suum.
65 Papa an legitimare possit natos ex inualido matri. ob existētiam impedimenti iuris ciuilis.
96 Papa plus potest in his que sunt ꝯ ius canonicū q̄ diuinum.
Papa quomodo approbet matrimonium ſm contractū in gradibus a. l. diuina prohibitis.
97 Extensio non sic faciliter fit in prohibitis a. l. diuina q̄ in prohibitis a. l. humana.
98 Papa quando non disponit in radicem matrimonij an possit legitimare disponendo in matrimonium z declarare prolem legitimam.
99 Papa quando intendit legitimare non disponendo in radicez matrimonij sed soluz conferēdo iura legitimitatis, an possit.
100 Priuilegij legitimandi tenor inspiciendus est.
Legitimandi z dispēsandi potestas ex priuilegio dependet.
101 Imperator plenissimam legitimationem facere non potest, que vitium originali debeat.
102 Prorogabilia nō sunt ea, que suppreme potestati sunt.
103 Imperator ante coronationem legitimare potest.
104 Legitimatio facta de subdito in loco sue iurisdictionis an extēditur ad bona alibi sita extra territoriū legitimātis existētia.
105 Pater bona sua alienare z in mare proicere potest.
106 Pater si habet filium naturalem z alios agnatos collaterales z patre cōsentiente filius naturalis esset legitimatus nō erit legitimatus nisi quo ad patrem non quo ad agnatos quo ad successionem actiuam.
107 Legitimatus ascendentibus, descendentibus, z collateralibus actiue z passiue succedit, fallit vt ibi.
108 Legitimatio filij per patrem facta non habita mentione agnatorum non valet.
109 Pater habens baroniam que eo moriente deuenire dzi agnatos non potest facere legitimare filium naturalem nec in terris ecclesie nec imperij.
110 Legitimatus substitutum excludit quando legitimatio a supiore legitimati facta est.
111 Imperator si dedit alicui potestatem legitimandi vsq ad. j.

annos an actus legitimandi prorogari possit ex consensu legitimari facientis.
112 Simplicium, compositorum ꝛ multiplicatorum ratio eadē est.
113 Legitimare an possit ciuitas per suum statutum, ꝛ infra sub numeris sequentibus.
114 Regalia principis prescribi non possunt.
115 Princeps sibi reseruata alij concedere potest.
116 Legitimandi spurios ꝛ incestuosos potestatē habens an spuriū ꝛ incestuosum simul legitimare possit.
117 Legitimatio ꝛ legitimandi potestas odiosa est.
118 Legitimare an episcopus possit.
Legitimari volens an illegitimitatis qualitatem exprimere teneatur ꝛ nu. sequen.
120 Agnati in legitimatione an citari debent.
121 Spurij legitimari non possunt inuitis filijs legitimis ꝛ naturalibus.
122 Legitimatio quando fit post mortem patris illi de quorum preiudicio agitur citari debent.
123 Princeps si concedit co. facultatem legitimadi citatis ꝛ nō citatis de quorum preindicio agitur, an legitimatio nemine citato valeat.
124 Imperator citationem tollere non potest.
125 Imperator ius adeundi tollere potest.
Et potest auferre hereditatem aditam, si eius possessio 'apprebē sa non sit.
126 Legitimatio prime natiuitati equiparatur.
Legitimatio posthumo equiparatur.
Legitimatio retro non trahitur.
127 Citatio an requiratur in impetratione priuilegij legitimandi.
Motus proprius priuilegium in preiudicium tertij non firmat.
128 Legitimatio an per procuratorem fieri possit.
129 Legitimari an quis possit vt nepos mortuo filio.
130 Legitimare an possit princeps quo ad quid, ꝛ quo ad qd non.
131 Legitimatus an comprehendatur in statuto de legitimo mentione faciente.
Statutum ꝙ femine a masculis excludantur in filio legitimato locum habet.
132 Statutum quod filia dotata non succedat habet locum in legitimata dotata.
Legitimatio naturaliter intelligendo est veritas, sed ciuiliter est fictio.
Fictio secundum veritatem non est.
133 Statutum si mandat ꝙ pelliparius vendendo pelles pellipario non soluat gabellam si vero alij vendat soluatur.
Si creditor pelliparij sibi vendidit an solui debeat gabella.
134 Statutum loquēs de possessore habet locum in eo qui mala fide desijt possidere.
135 Legitimatus an habilitetur ꝛ quo ad patres ꝛ quo ad agnatos ꝛ cognatos patris.
136 Pater in legitimatione de filijs legitimis ꝛ naturalibus mentionem facere debet si habet, ꝛ quot habet, ꝛ si nō hz ꝺ agnatis successuris mentionē faciat.
137 Legitimatus an testamentum rumpat.
Filius fictus testamentum rumpit.
138 Legitimatus an substitutum excludat.
139 L. si vnq̄. C. de reuocan. donatione an in filio legitimato locum habeat.
140 Legitimatio an reuocetur si postea pater filios naturales ꝛ legitimos ex vxore habuit.
141 Bastardus nobilis non dicitur nec eius filius.
Bastardus etiam legitimatus nobilis non dicitur.
142 Bastardi in emphiteosi ecclesiastica non succedunt.
Filiorum appellatione quo ad honores bastardi nō veniunt.
Pater si pro filio condēnationē soluere tenetur de bastardo ꝛ spurio non intelligitur.
143 Frater an possit querelare testamentum fratris in quo filium naturalem instituit.
144 Quid si instituit alium naturalem tantum non descendentem, sed extraneum.
145 Legatus de latere an legitimare possit.
Papa solus cum illegitimo quo ad curam ꝛ ordines sacros dispenset.
146 L. si vicinis habet locum etiam si mulier adultera probet.
147 Bastardus infans an legitimari possit.
148 Infans an per co. palati. legitimari possit.
149 Filius naturalis natus ex ancila quā sic tractabat in cibo potu et vestitu an legitimari possit.
150 Legitimatio per quem probari debeat.
151 Auus an nepoti ex filio spurio relinquere possit.
152 Legitimatus patris originem sequitur.
Infans expositus est illius ciuitatis vbi est expositus.
153 Hospitale ibi expositis succedit.
154 Sententia lata quo ad legitimationem an omnibus preiudicium faciat.
Pater filiam naturalem dotare non tenetur.
155 Pater potest filiam spuriam dotare ꝛ quomodo.
Comites palatini a muneribus patrimonialibus exēpti sunt.
156 Comes palatinus si potestatem habet legitimandi exceptis filijs comitum ꝛ baronum an possit legitimare filiū comitis qui non habet comitatum nec baroniam.
157 Comes palatinus habens potesta. legitimandi an suos filios legitimare possit.
158 Filij nati ex concubina an legitimentur si eorum pater eam in vxorem ducat.
159 Cōcubinā i mortis articulo dispēsans facit vt filij legitimi sint.
160 Filius inuitus etiam per sequens matrimonium non legitimatur.
161 Filia naturalis si copuletur matrimonio curiali legitimatur.
162 Legitimato quantum pater possit relinquere ꝛ j. nu. 164.
163 Filius qui passus est se legitimari per collationem curie beneficium abstinendi ab heredit. paterna non hz.
165 Filius naturalis cleri. beneficiari in minoribus constituti an p sequens matrimonium legitimetur.
166 Legitimatio que per rescriptum fit, de ordinaria pat. potestate non fit, nisi de filio naturali tantum ꝛ non de spurio.
167 Legitimatio facta de filio absente non valet nisi ratificet.
Legitimatio ratificari potest.
168 Legitimatus ad feuda, ad dignitatem etiam legitimatus intelligitur.
169 Primogenitus nālis legitimatus post filij legitim natiuitatē, an preferat, stante consuetudine, ꝙ primogenitus succedat.
170 Virgo que concepit ex tyranno vxorato an illum filium instituere possit.
171 Legatum factum spurio cū capere poterit an valeat.
Spurius an causa conditionis implende cape possit.
172 Instrumentum fictitium presumitur quando pater emit, ꝛ fecit instrumentum in persona spurij.
173 Comes maior. xvij. ann. sed minor. xviij. an legitimare possit.
174 Nubes iudex ordinarius esse potest.
175 Doctor maior. xvij. an. in scolares iurisdictionem hz.
176 Minor. xx. an. maior autez. xvij. an. manumissioni auctoritatē interponere possit.
177 Proconsul ꝛ comes habēs potestatem legitimādi eqparant.
178 Clausula non obst. constitutionibus quibuscunq; quibus omnibus ꝛc. nedum tollit statuta presentia, sed etiam futura derogatoria priuilegio.
179 In statuto generali nō q̄prehēdunt̄ psone vel res sup q̄bus statuētes disponere non potuerunt.
Statutum sup legitimatione filiorum nō valet.
180 Inferior priuilegiū principalis tollere non potest.
181 L. hac edictali. C. de secun. nup. an in filijs spurijs vel naturali bus tm̄ locum habeat.
182 Comes palatin⁹ q ab ipatore auctoritatē legitimādi hz, an possit filios spurios sacerdotis quo ad successionē tpalē ltimar.
183 Legitimandi quo ad honorem ꝛ dignitates an habens ptārem ad feuda legitimare possit.
184 Filius naturalis an p patre sine mādato agere possit.
Quid de filio spurio.
185 Legatū a pre filio spurio factū in cām alimētor an valeat.

Augerius seio eius patre feudatario ecclesie consentiēte, legitimatus extitit a comite cesareo in ciuitate cesarea habente potestatem etiam legitimandi ad feuda. Decessit dictus seius. Mouitur controuersia inter ecclesiam, ꝛ dictum Augerium legitimatū respectu feudi paterni. † Ex hoc themate elicitur dubiuz. s. an legitimatus a comite Cesareo i vrbe cesarea succedat in feudo ecclesiastico pro

pro huius dubij clariori indagine arguam ad partes affirmatinas ꝛ negatinas,inferendo solutiones. Pro parte affirmatiua quod legitimatus,vt.ſ.ſuccedat in talī feudo. adducitur primo text.in.c.per venerabilem.extra qui fi. ſint legitimi.in princip.
2 in verſi.quod autem.† vbi papa poteſt in temporalibus legitimare.ergo ꝛ econtra debet ꝛ imperator poſſe in eccleſiaſticis. Sol.non eſt arguendum a poteſtate ſummi pontificis ad poteſtatem imperatoris affirmatiue. Maior eſt enim poteſtas pape ꝙm imperatoris,cum poteſtas vtriuſꝙ gladij ſit naturaliter ꝛ habitu in ſummo pontifice,licet in temporalibus nō exerceat
3 vt plene per Jo. an.in.d.c.per venerabilem. ¶ Secundo adducitur. Mas factus epiſcopus liberatur a patria poteſtate. auctē.ſed dignitatis epiſcopalis.C.de epiſ.ꝛ cleri.ergo eodē modo legitimatus debet liberari ab omni macula. Sol.id eſt ;recepturn ob excellētiā dignitatis epiſcopalis.ergo non debet trahi ad conſequentiam.l.ius ſingulare.ꝛ.l.quod vero.ff.de legi. ¶ Tertio facit,nam quippe monſtruoſum foret,quod quis foret pro parte legitimus ꝛ pro parte nō.nam pro bonis ſubiectis imperatori iudicaretur legitimus.pro bonis vero ſubiectis pape non.ita arguere videtur papa in.d.c.per venerabilem. Solu.monſtruoſum foret quod quis eſſet legitimatus in maioribus in minoribus vero non.puta quod eſſet legitimatus in ſpiritualibus,in temporalibus vero non.que ratio ceſſat in caſu.q. noſtre cum volumus inferre de pari ad parem, vel de minori ad
4 maiorem.ſ.de re temporali ad rem eccleſiaſticam. ¶ † Quarto adducitur,nam vna ꝛ eadē perſona non dꝫ iure diuerſo cenſeri. i.pro parte legitimatus.ſ.quo ad imperatorem ꝛ pro parte nō. ſ.quo ad papam vulgata.l.eum qui edes.ff.de vſucap.Sol. poteſt vna ꝛ eadez res, vel eadem perſona diuerſis reſpectibus in re diuerſo cenſeri.l.in numerationibus.ff.de ſolu.no.in.d.l.eum qui edes.ꝛ in.l.petens.C.de pact.ſed hic eſt diuerſa ratio. nam Imperator non habet iuriſdictionem in eccleſiaſticis,ꝛ per conſequens nec comes palatinus habens ab eo poteſtatem, ergo
5 eius legitimatio non dꝫ extendi ad eccleſiaſtica.† Limitata.n. cauſa limitatum producit effectum.l.ij.C.de tranſac.facit.l.fi.ff. de iuriſ.om.iudi. ¶ Quinto adducitur. nam quedam veniunt in conſequentiam que principaliter non.l.i.in prin.ff.de auctoto.ergo lꝫ comes imperialis non poſſit principaliter diſponere de eccleſiaſtica,debet tamen poſſe in conſequentiam.l.ſi qs. ff.ſi cer.petatur attenditur enim quod fit principaliter magis ꝙm ꝙd venit in conſequentiaꝫ.l.ſi quis nec cauſam.ff.eo. Sol.argu.procedit quando conſequens neceſſario venit in conſequentiam.ita By.ꝛ Cy.in.l.quoties.C.de iudi. Bald.in.l.cunctos populos.in.v.principali,in ver.prima autem ratio,Bul.nō placet in.ix.col.C.de ſum.trini.ꝛ fide catho.ſed in caſu noſtro cōſequens neceſſario non venit in conſequentiā igitur ꝛc. ¶ † Sexto adducitur.nam voluntaria iuriſdictio extenditur extra territorium.l.i.C.de emanci.lib.l.ij.ff.de offi.proconſul.ꝛ leg.Immo fortius ꝛ in contentioſa fit prorogatio de tempore ad tempꝰ ꝛ de re ad rem,ꝛ de perſona ad perſonā.l.i.ꝛ.ij.ꝛ ibi no.ff.de iudi.ꝛ no.Cy.ꝛ Bal.in.l.ſi quis ex cōſenſu.C.de epiſ.au.ergo ꝛ multomagis hoc debet poſſe fieri in voluntaria que fit in volente.illa vero in inui.vt eſt in.d.l.ij.ff.de offi.proconſul.ꝛ leg.Solu.in.d.l.j.C.de emanci.libe.non fit aliqua extenſio cuꝫ eſſet generalis conſuetudo emancipandi filios alienigenas.vt dicit ibi
7 glo.ad.l.ij.de offi.proconſul.reſpondetur quod ibi exercuit iuriſdictionem voluntariam ꝛ de materia ſubdita. ſed in caſu noſtro non.† Nam res eccleſiaſtica non eſt ſubdita iuriſdictioni temporali.c.eccleſia ſancte Marie.de conſtitu. vel aliter reſpondetur quod dicte.ll.loquuntur in iuriſdictione voluntaria in caſu autem iſto iuriſdictio eſt contentioſa, quod oſtenditur.
8 nam cum tractemus in eo de preiudicio agnatorum ſuccedētiū in feudo,vel ſaltem de preiudicio eccleſie, que eſt domina directi.† ꝛ per conſequens eorum citatio requiratur in legitimatione.l.nam ita diuus.ff.de adop.vbi Alberi.ꝛ Bald.ꝛ Barto. Bald.ꝛ Ang.in.l.gallus.§.ꝛ quid ſi tantum.ff.de libe.ꝛ poſt. ergo eſt iuriſdictio contentioſa cum requiratur citatio agnatorum vel eccleſie,que fit in inuitum.l.inter ſtipulantez.§.primo.
9 ff.de verborum obligatio.† vel aliter reſpondetur dictis.ll.qō eſt conſiderandū ꝙ iuriſdictio voluntaria exerceꝫ ꝛ extēditur in alio loco nō ſine iuriſdictiōis reſpectu eiuſdē fori ceſaris ꝛ reſpectu eiuſdē fori papalis,ꝛ loquunt̄.d.ll.ſi aūt loquamur reſpectu duplicis fori eque principalis.ſ.ſummi pontifi.ꝛ Imperatoris, ꝛ tunc neꝙ iuriſdictio voluntaria exerceꝫ in alio foro eque principali.ſicut in ſimili dicit Bald.in.d.l.quotiens.C.de iudi.
10 ¶ † Septimo adducitur,naz ius legitimandi nihil aliud eſt ꝙm facere aliquem habilem ad honores ꝛ ad ſucceſſiones, ſup qua quidem materia ꝛ iura poteſt imperator diſponere.in auc.quibus modis na.effic.legi.§.j.collatio.vj.ꝛ in aucten.quibus modis natu.effic.ſui.collatio.vij. Solu.poteſt diſponere ſuper tali materia diſponendo reſpectu bonorum exiſtentium in ſua iuriſdictione,non autem reſpectu bonorum non ſue iuriſdictionis vt ſunt bona eccleſiaſtica.c.que in eccleſiarum,ꝛ.c.eccleſia ſancte Marie de conſtitutio.
11 ¶ † Octauo adducitur.nam imperator poteſt diſponere de pſona ꝛ etiam de re eccleſiaſtica.l.fin.C.de epiſco.ꝛ cleri. ergo ꝛ eius legitimatio debet trahi ꝛ extendi ad rem eccleſiaſticā.Solu.illa lex eſt approbata ab eccleſia ꝛ ei eſt fauorabilis,ſed in caſu noſtro legitimatio ei eſſet nociua.
12 ¶ Nono facit. † Nam legitimatio eſt in ſignum ſupremi primi legij.§.fina.in auc.qb.mod.natu.effi.ſui colla.vij.ꝛ traditur p Bald.in.l.imperium.ff.de iuriſdi.om.iudi.ꝛ ibi ſcribentes. ergo imperator in donatione generali Conſtantini in eccleſiā nō tranſtulit ius legitimandi,argumen.in.c.ex literis.de pig. Solu.immo naturaliter ꝛ habitu a principio.ꝛ nunc omnis poteſtas omniſꝙ iuriſdictio eſt in ſummo pontifice,vt in.d.c.per venerabilem.qui fi.ſint legiti.ergo faciliter exercitium temporalis iuriſdictionis reuertitur ad naturam ſuam ꝛ ſic ad ſummum pontificem.l.ſi vnus.ver.quod ꝛ in ſpecie.ff.de pac.
13 ¶ † Decimo facit.nam imperator diſponit in perſona ſibi ſubdita,ſine etiam comes palatinus ꝛ in loco ſibi ſubdito, ergo debet valere legitimatio,quo ad bona etiam eccleſiaſtica cum perſona ſit nobilior ꝙm res.l.ſancimus.C.de ſacroſan.eccle. ergo ſi perſona dicitur legitimata debet etiam eſſe legitimata quo ad bona eccleſiaſtica. Solu.lꝫ legitimata ſit perſona ſibi ſubdita,ꝛ in loco ſibi ſubdito,nō dꝫ tamen extendi legitimatio ad bona eccleſiaſtica,ꝛ ſic ad feudum eccleſiaſticum,cum ſuper illis laicis diſpoſitio non valeat cum non ſint ſibi ſubiecta.d.c.eccleſia ſancte Marie. ¶ Undecimo facit,nam cauſa materia ꝛ perſona ſunt bene diſpoſite,ergo actus,ꝛ ſic legitimatio valere dꝫ.l.filio naturali.ff.de ꝙſtr.tu. Sol.immo materia non eſt bene diſpoſita qz feudum eſt eccleſiaſticum. Item qz fieret preiudicium eccle-
14 ſie.vt dixi.§.in alijs ſolu. ¶ † Duodecimo facit, nam delegatio fit extra iuriſdictionem.ꝛ etiam in non ſubditos.l.fina.ff.de of. prefec.vr.l.ij.ff.de offi.preſi.ergo eodem modo legitimatio dꝫ extendi extra territorium. Sol.delegatio fit ex iure proprio, ꝙ pꝫ,qz non requiritur citatio partium,nec cauſe cognitio. vt eſt gl.in.c.nouit.de offi.lega.ſed in legitimatione requiritur citatio.l.nam ita diuus.ff.de adop.ꝛ etiam cauſe cognitio. vt.§.dixi
15 † in tantum vt a legitimatione minus legitime facta poſſit appellari ad papam ꝛ ad imperatorem.ita Bald.in.l.eam quaz .C.de fideicō.in.viij.colū.ꝛ dixi in tractatu meo de principib⁹.
16 §.cccxlviij.incip.vbi comes. ¶ Decimotertio facit † Nam delegatio poteſt fieri in non ſubditum volentem.l.i.ꝛ ibi gl.C.qui pro ſua iuriſdi.ergo eodem modo in caſu noſtro debet valere legitimatio. Sol.non fit in volentem reſpectu agnatorum vel eccleſie,licet pater conſenſerit. ¶ Decimoquarto de hoc videtur caſus in.d.c.per venerabilem hoc modo inducendo. nam ibi q̄ritur a ſummo pontifice,an poſſit legitimare ſibi non ſubditum. ꝛ dicit ꝙ ſic. Sol. ſecundum intellectū Ber. pape ibi determinat contrarium.vel aliter ꝛ ſecundo dico quod ibi Papa legitimat quo ad natiuitatez ꝛ matrimonium,non autem quo ad bona temporalia,in quibus ipſe iuriſdictionem non habet.vt ibi in
17 glo.j. ¶ † Decimoquinto facit, nam teſtamentum extenditur extra territorium ꝛ iuriſdictionem,qz actus voluntarie iuriſdictionis extenditur extra territorium.l.j.C.de emāci.lib. Sol.vt ſupra dixi in contrario.d.l.i.vel aliter reſpondeo faciendo differentiam inter ſolēnitatem actus ꝛ ſolēnitatem perſone. nam ſolēnitas actus ligat etiam forenſem ꝛ extenditur extra territorium.l.i.C.de emancipa. libe. Solēnitas perſone non ligat forenſes.l.j.ꝛ.l.pupillo.ff.de tuto.ꝛ curat. da.ab his.banc doct. ponit Barto.in.l.cunctos populos.in.vj.col.in ver.mihi autem videt dicendum.de ſum.trini.ꝛ fi.catho.ꝛ in.ix.colum.in verſicul.interdum.
18 ¶ † Decimoſexto ſententia extenditur vltra territorium.l.a diuo pio.ff.de re indica.l.properandum.§.ſinautem.C.de indi.ergo ꝛ legitimatio. Sol.ibi loquitur de actu iam diſpoſito,hic de actu diſponendo, ita Bart.in.d.l.cunctos populos.vel aliter reſpondendo ibi,ideo extenditur ne eluſoria ſit ſententia paruz enim ꝛc.l.ſecunda.§.peſt originem.ff.de origin.iur.l.nullus.C. de indeis.cum ſimilibus,vel aliter immo illa iura loquuntur in iudice loci in cuius territorio ſunt bona.l.cum vnus.§.is qui.ff.

de bonis aucto. in di. pos.

Pro parte negatiua adduco text. in §. naturales in ti. si ō feudo contentio sit inter dominum ꝛ agna. colla. x. Sol. ille tex. recipit limitationem nisi princeps legitimauerit, vel dederit potestatem comiti legitimandi, cum clausula non obstante. d. §. naturalis. ita glo. ibi simile dicit gl. in. l. i. C. de natu. libe. in ver-
19 bo rescripti. ꝛ Bald. in. l. eam quam. C. de fideicom. † vbi princeps licet non possit secundum eum legitimare spurios, vel naturales futuros ne detur materia delinquendi tamen potest aliquo non obstante legitimare iam natos, ꝛ pro dicta solu. facit qz eius est tollere cuius ꝛ condere. l. quod insit. ff. de re iudi. no. in. l. digna vox. C. de legi. ergo princeps poterit tollere. §. naturales. † in contrarium tamen facit, qz imperator tenetur seruare cō
20 suetudines feudorum. c. j. de na. succe. feu. Sol. loquitur ibi in pacto, vt ibi per Bald. nos autem loquimur, an possit tollere legem, vel consuetudinem, quod potest. arg. in. l. si quis in pn cip. testamenti. ff. de testa. ¶ † Secundo facit, maius dignum et
21 si veniat in consequentiam trahit ad se minus dignum. c. tuam de ordi. cog. c. latores. qui fil. sint legiti. ergo regula prohibitiua rei ecclesiastice trahet ad se regulam permissiuaz rei secularis, ꝛ sic erit fortior prohibitio legitimandi in re ecclesiastica. Sol. procedit, argumen. si principaliter secus si in consequentiam, B
22 Solu. videtur contra. d. c. tua. † ideo saluo aliter quod. c. tuaz non hz locum in voluntaria iurisdictione, ita eleganter dicit bar to in. l. quotiens. C. de iudi. alleg. Spe. in titu. de reconuentione. §. nunc dicamus, vel aliter quedam que alias sunt prohibitiua dicuntur permissiua si fiant cum vniuersitate. l. in modicis. ff. de contraben. emptio. l. quedam. ff. de acquiren. rerum domi. cum simi. i deo legitimatio tanꝯ vniuersalis dz trahi ad bona
23 ecclesiastica. ¶ † Tertio facit nulla dispositio laicalis potest disponere super re ecclesiastica. c. ecclesia sancte Marie de constitu. Sol. d. c. non habet locum in imperatore, ita Hosti. in. c. nouit. de iudi. vel alter dico quod ex generali approbatione facta ab ecclesia imperator hoc potest, qz. ll. recipiuntur in re ecclesiastica ex approbatione generali. c. si in aditorium. x. di. vel
24 aliter dic vt. §. proximo fundamento, † vel aliter respondeo aliquando dispositio laicalis potest trahi ad personas ꝛ res ecclesiasticas. c. cum venissent. de eo qui mitti. in pos. dico si consuetudo disponens sit laudabilis vt inquit gl. in. c. cum causa. de rei iudi. ꝛ Bar. in. d. l. cunctos populos. in. vij. col. in versi. quinto quero. ¶ Quarto facit nam limitata ꝛc. l. ij. C. de transac. l. fi. ff. de iurisdi. omnium iudi. Sol. argu. procedit in iurisdictione cō tentiosa non autem voluntaria, sed hic est voluntaria, qz potest consensu patris fieri legitimatio, nec obstat si dicatur ꝙ immo etiam requiritur citatio ꝛ consensus agnatorum, de quorum preiudicio agitur quia respondeo ꝙ attenditur principale preiudicium patris cū ius agnatorꝫ nondum perfecte esset in esse deductum, argu. l. si quis. ff. si certum petatur, vel aliter respondeo qō cum tale feudum sit impetrabile non tractabitur hic de magno preiudicio agnatorum, qz ꝛ si ille pater non relinquat filios masculos legitimos poterit tamē relinquere alios heredes qui poterunt impetrare tale feudum, vt probat tex. in. l. prima. §. pmittit. de aqua quo. ꝛ esti. imo poterit appellari si non cōcedatur, vt ibi dicit Barto. ¶ Quinto facit clementi. pastoralis. de rei udica. Solu. ibi loquitur in contentiosa iurisditione, nos antez
25 in voluntaria, vel aliter respondeo quod ideo legitimatio extenditur extra territorium ne sequatur absurdum quod quis sit pro parte legitimus, ꝛ ꝑ pte non. d. c. per venerabilē. g fi. sint legi.
26 ¶ † Sexto adducitur nam legitimatio non extenditur vltra territorium. §. filium. in aucten. quibus modis natu. effi. sui. collatio. septima. Solu. loquitur in legitimatione que fit per oblationem curie que est stricti iuris ꝛ non plena legitimatio. nos vero loquimur in legitimatione facta per scriptum, vel alijs, vt in. §. fi cut autem. in. d. aucten. quibus modis natu. efficiun. sui. † nam
27 legitimatus regulariter fit legitimus quo ad omnia iura persone ꝛ restituitur prime nature. §. si quis igitur. in dicta auctenti. quibus modis natu. effi. sui. colum. vij.
28 ¶ † Septimo facit potestas summi pōtificis est ita plena vt laicalis iurisdictio nullam in eam habeat potestatem. d. c. per venerabilem in verbo plenam, ꝛ ideo in simili dicimus quod non admittitur multiplicatio dominorum in dominio alicui rei, quia dominium est plenum ius. l. iij. §. ex pluribus. ff. de acquirē. pos. not. in. l. traditionibus. C. de pactis. Solu. ideo dicitur plena iurisdictio, qz potest plene summus pontifex exercere. non tamen propter hoc sequitur quod alius non possit exercere. probatur in. l. si in aliam. §. fina. cum. l. sequen. ff. de offic. proconsul. ꝛ leg. in verbo plenissimam. vel. ij. dico quod loquitur ille tex. in legitimatione facta intra territorium ꝛ subditum, que an extendi debeat extra territorium est questio de qua in themate nostro qō-
29 ritur. ¶ † Octauo facit nam Papa habet liberam iurisdictionem. d. c. per venerabilem. ergo non imperator. Solu. intelligo ibi verbum libere. i. sine alterius iniuria ꝛ lesione. ꝛ ita intelligit Angel. in consi. suo. cxxix. incipien. visis omnibus statutis, in tertia columna.
30 ¶ † Nono facit prorogatio iurisdictionis in his que sunt in signum suppreme potestatis. vt est ius legitimandi non habet locum in eo qui recognoscit superiorem. d. c. per venerabilem. in versicu. insuper. ergo feudatarius qui recognoscit. d. feudi non poterit prorogare. Solu. subandio ibi ad tex. in. d. versicul. insuper dictionem maxime. ꝛ hanc glos. ponit ipse papa in. d. c. ꝑ venerabilem, in versicu. ex quo verisimilius in verbo presertim, vel secundo respondeo quod ibi papa loquitur argumentatiue non diffinitiue, vel aliter ibi loquitur in legitimatione fienda in radicē matrimonij. nos autem in ea que fit ad iura legitimationis. obtinenda. non autem ad radicem matrimonii.
31 ¶ † Decimo casualiter papa exerceret iurisdictionem in aliena iurisdictione. c. licet. de foro competen. ꝛ. d. c. per venerabilem. in verbo casualiter. ꝛ sic est regula in contrarium. ergo idem in imperatore vel comite. Solu. hic est vnus ex illis casibus casualibus vt valeat legitimatio de non subdito, vel subdito ꝛ extendatur extra territorium, qz fit per viam voluntarie iurisdictionis. arg. in. l. ij. ff. de offi. ꝓcon. ꝛ leg.
32 ¶ † Undecimo facit. nā cum hoc sit magnum dubium ergo pertinet ad iurisdictionem pape. d. c. per venerabilem. in verbo cū quid difficile fuerit, aut ambiguum. Solu. ille text. debet intelligi cum est dubium an pertineat ad Papam, vel Imperatorem. nam ꝛ imperator ipse decidit dubia. l. cum de nono. ꝛ. l. fi.
33 C. de. ll. ¶ † Duodecimo nemo inferior, a summo principe potest alij dare potestatem ita vt extendatur extra territorium qꝫ tuncunqꝫ esset iurisdictio ꝛ potestas voluntaria. l. secunda. ff. de offic. proconsul. ꝛ leg. Solu. hic comes palatinus habuit potestatē a summo principe, ꝛ ex hoc infert Ang. consi. suo. xciij. in-
34 cipien. visisqꝫ ꝛ inspectis omnibus, in. ij. colū. † quod si comes palatinus faciat locum tenentem vel delegatū non poterit eius iurisdictio prorogari, ꝛ sic sentit Ang. ibi. §. quod comes palatinus potest delegare, sed dubito, qz ea que sunt meri vel mixti imperij non delegantur. l. imperium. ff. de iurisdictione omnium iudicum ideo cogita.
35 ¶ Additio dic. rubri. in hoc † quod potestas legitimandi, aut creandi tabelliones expresse concessa per imperatorē comiti palatino non potest per eum alij delegari, ita dicit Bald. in reg. extra de offic. delega. in. v. col. ad fin. in versicu. Item nota qō non potest delegari legitimatio. ꝛ in. c. quoniam apostolica. ad fi. eodez tit. sequitur Alexan. in. l. imperium. colum. v. ver. qō autem. ff. de iurisdi. omnium iudi. ꝛ ibi Jas. in. xliij. col. ꝛ. l. j. in. vij. colum. in versic. vij. ista regula. ff. de offi. eius cui man. est iurisdi. ꝛ. d. Prepo. in. d. c. per venerabilem. colū. xxxv. in. §. qō autem. in versicu. concatenatur huic digna indagatione qō. ꝛ domi. Fely. in. c. ij. in. ij. colum. in princip. de offi. ordi. ꝛ hoc in dubitanter procederet ꝛ in priuilegio adesset clausula sup quo tuam ꝛ tuorum conscientiam oneramus, vt per Jas. in. d. versicu. vij. ista regula est not. in repetitio. cle. sepe. de verbo. significatio. in. §. non sic tamen in. xliij. colum. ad fin. de quo verbo. ꝛ aliquid per Fely. in in. c. canonum statuta. col. antepe. ad fi.
36 constitu. ¶ † Decimotertio facit nam facere quem legitimum est difficile. §. quos autem. institu. de bo. posses. ergo non debet extendi. l. apud iulianum. §. fina. ff. de lega. primo. Sol. non est difficile imperatori habenti potestatem ab eo. hz sit difficile pretori facere quem heredem vel non.
37 ¶ † Decimoquarto vassallus nō pōt prorogare iurisdictiones in alium iudicem. c. imperialem. §. j. de probi. alie. feud. per Fe de. c. certum. de iud. ꝛ ponit rationem Bar. in. l. j. §. ꝛ post operis. ad fi. ff. de ope. no. nun. Solu. argume. procedit in contentiosa iurisdictione, non autem in voluntaria.
38 ¶ † Quintodecimo commissio legitimandi facta comiti, debet intelligi sine alterius preiudicio. l. ij. §. si quid a principe. ff. ne qd in loco publico. Solu. in priuilegio fuit clausula cum potestate legitimandi etiam ad feuda, vel aliter, hic non tractatur de preiudicio alterius principaliter.
39 ¶ † Sextodecimo imperator inrat se non intromittere in terris ecclesie. clem. romani. de iureiuran. Solu. illam clemen. intelligo

telligo in contentiosa iurisdictione. vel dic q3 licz imperator male faciat, valet tamen actus. vt in simili dicit Barto. in testamento renocato i quo aderat iuramentum ne posset renocari in.l.si quis. in princip. testamenti. ff. de lega iij.

40 ¶ †Decimoseptimo diuisum imperium a Ione Cesar bz secundum Bald. in.l.i.C. de iure annlorum aureorum. Sol. ergo procedit in contentiosa iurisdictione non voluntaria, vel aliter argu. procedit principaliter non in consequentiam, vt dixi. s.

41 ¶ †Decimooctauo datio tutoris non extenditur extra territorium. l.j. z.l. pupillo. ff. de tuto. z curato. da. ab his. Solu. argu. procedit nisi esset datus ab imperatore vel ab habente potestatem ab illa. glo. est in.l. non solum. §. z qui in testamento. ff. de excusatione tutorum.

42 ¶ †Decimonono solennitas persone non extenditur extra territorium. l.j. ff. de tuto. z cura. da. ab his. Solu. illud verum nisi actus fiat in volentem, q3 forsan acceptauit tutelaz, vt sentit gl. in.l. diuus. eo. ti. vel aliter argu. loquitur in donatione tutele q est granamen. vt toto titu. ff. de excu. tuto. simile dicimus, q3 aliquando iudex laicus dat curatorem ecclesie z clericis, vt nota. Semi. in.c. fi. §. fi. ad fi. de iudi. in. vj.

43 ¶ †Vigesimo. Nemo dat iudicem qui non est sue iurisdictionis. l.i.C. qui pro sua iurisdi. Sol. non datur, secus si volens. gl. in.d.l.i. z facit q3 emancipatio potest fieri in quocunq3 loco, z etiam extenditur ad omnem locum. l. emancipari. ff. de adop. fa est. l. qui habet. §. quolibet. ff. de tute.

44 ¶ †Ultimo facit q3 actus legitimandi est per viam officij sicut mandatum procuratoris, ergo non dz extendi. l. diligenter. ff. mãda. Soln. actus legitimandi est iurisdictionis. casus est. in.c. p venerabilem. in versi. insuper. in verbo iurisdictioni. qui fi. sint legiti. z probatur ratione, q3 in actu legitimationis adhibetur cause cognitio vt. in.l. non ita diuus. ff. de adop. z ibi per Bal. z in. l. eam quam. C. de fideicom.

In Christi nomine amẽ. ¶ Priusq3 45 sionem dubij premittam quedam vtilia. ¶ †Sciendum ẽ itaq3 quod filioz quidẽ sunt naturales z legitimi, alij naturales tantum, alij legitimi tantum, qdaz legitimati, alij spirituales, prima igitur species est naturalium z legitimorum qui habent ortũ ex legitimo matrimonio. l. filium enim diffinimus. ff. de his que sunt sui vel alie. iur. z.l. si vicinis. C. de nup. z toto titu. extra q fi. sint legiti. ỏ quorum successione habetur in auctẽ. itaq3. C. cõia de succes. z in auc. de here. que ab intesta. defe. colla. ix. z insti. eo. titu. de quibus filijs naturalibus, z legitimis non loquitur presens Tractatus. Secunda autem species est naturalium tantũ qui oriuntur ex soluto z soluta vnica non minore. xij. annis ingenua cum protestatione affectioneq3 indubitata que omnia cum ministerio sunt posita z nota propter differentiam aliorum q nomine filiorum digni non sunt de quibus. §. plene subijciam, vt omnia pulchre habeantur.

¶ Additio, tu circa hoc adde quod idem dicit Bald. in consi. cxix. in. ij. parte incip. factũ proponitur. in. ij. colum. secundus impressionem Mediolanen. lviij. incipien. pro veritatis indagatione. in. v. parte secundum eandem impressionem. Itẽ adde

46 quod lz proprie naturales filij dicantur hi de quibus. s. proxime per istum z per Bald. in locis. s. allegatis, †quod tamen largo modo nati ex soluto z soluta dicuntur naturales. gl. est in. d. c. p venerabilem. in verbo naturales, z ibi no. ad hoc Panormi. in viij. colum. quem videas, q3 pulchre faciunt eius dicta ad hec, z idem tenet Bal. in. c. nisi cum pridem. col. iij. ad fi. de renun. z vide etiam Panormi. in. c. innotuit. colum. vj. de elec. z ibi alii quid per Bald. z Alex. consi. lx. in. ij. colum. in versi. nã presuppono. in. ij. volumi. incipien. visa legitimatione. z Bald. in consilijs supra adductis cum concordantibus que inuenies in bis locis z poteris inuenire faciliter. z hoc no. ad statuta vt dicit Abb. in. d. c. per venerabilem. ibi. s. post domi. Ant. ibi in pe. car. z domi. Signo. in consi. ccxxij. inci. in dei nomine. factũ

47 sic se habet. de anno domi. cxxxv. dixi itaq3 primo ex soluto solutaue, †q3 si ambo essent quingati filij non essent naturales lz spurij, vel noti vt habetur per doc. in.l.i.C. de concubi. exquo infertur contra reges duces vel alios principes qui coniugati tenent mulierem ex qua oriuntur filij, q3 non sunt naturales nec nomine filiorum digni z an tales possunt instituere. vide Bal. qsi. cccl xj. incip. verba Barto. in. v. parte secundum eandem impressionem Mediolanen. z aliquid etiam consi. cccl vij. in eadez. v.

48 parte. ¶ Secundo fuit dictum vnitam. †Nam plures concubinas nemo habere potest, z filij nati ex eo qui habet plures cõcubinas non dicuntur naturales, vt dicit gl. in. d.l.i.C. de concubinis. z Bal. in. d. consi. lxviij. in. v. parte. ¶ Tertio dixi non minore duodecim annis. in minore enim. xij. annis non esset cõcubinatus. l.i. in fi. ff. de concu. ¶ Quarto dixi ingenua cum protestatione, q3 de iure ciuili habens ingenuam presumitur eã habere in vxorem, si indubitatus fuit affectus. l. in libere. z ibi gl. ff. de concubi. lz secus sit de iure canonico. quo iure sola cohabitatio non inducit presumptionem matrimonij. c.j. z ibi bona gl. xxx. q. v. z no. glo. in verbo vxorem. in. c. illud de presump.

49 †Ex quo infertur conclusio quod concubinatus est, qñ quis tenet ingenuam sine protestatione, cum magis attendamus in matrimonijs ius canonicum q3 ciuile. vt no. in. c. tanta. z in. c. lator. z in. c. per venerabilem. qui filij sint legi.

¶ Additio. no. bene quod debet interuenire protestatio, alias enim si quis haberet consuetudinem cum virgine vel vidua, nõ emissa protestatione, vel alias non appareret de consensu concubinali committeretur stupzum, ita pulchre Bal. in. l. eam q3, col. x. in. prin. C. de fideicom. Ultimo dixi indubitata affectione que presumitur eoipso quod quis tenet concubinam in domo l. pe. z ibi gl. ff. de concu. z in. l. in concubinatu. co. titu.

50 ¶ †Additio no. q3 iste dixit in domo, alias enim si quis nasceretur extra domum non diceretur naturalis sed spurius. gl. est in. d. c. pen. quam ita ibi intelligunt z declarant By. z Bar. clare. in. l. fi. ff. de his quib. vt indig. in versi. quero an succedat. z Alexan. consi. clxxiij. colum. ij. in. v. volumi. incip. super eo de quo queritur, z in. l. ex facto. §. si qs rogatus. colum. x. ff. ad

51 †trebel. Est tamen circa hoc aduertendum quod largo modo natus ex aliqua fanticella, extra domũ dicit naturalis, ita bal. in. c. nisi cum pridem. in. vij. colum. ad fi. post Joan. and. ibi de renun. dicens q3 legitimatio facta de tali vt naturali valebit, z quod ita de facto habuit, z ita etiam consulnit. in. d. consi. cxxix. supra adducto. in. ij. colum. †Est etiam aduertendum quod

52 lz de iure ciuili concubinatus foret permissus quod tamen ỏ iure canonico est reprobatus, ita dicit gl. penul. in. l. in concubinatu. ff. de concubi. Immo etiam hodie secundum quod magis communiter tenetur de iure ciuili concubinatus non est permissus, ita dicit Panormi. in. c. cum sit generalis. colum. ix. ỏ fo. compe. z ibi Are. in vlti. col. z domi. Ant. de bu. z Panor. in c. tanta. colum. iij. qui fi. sin legi. z in. c. vt clericorum. colum. i. in. j. no. de vi. z bone. clerico. z pro ista opin. videtur text. in. c. j. ibi nolens in petõ existere de matri. ad morga. contrac. in vsibus feudorum. de qua. q. vide. d. Jo. bap. de sanc. Seuerino in repeti. l. si qua illu. C. ad orfi. Jo. de ana. in regu. extra de adul. do. Augu. de arimi. in addi ad Ang. are. in tracta. maleficiorum super glo. che tu hai adulterato la mia donna. Qz dixi qui dicant naturales tantum, tunc subijciam qualiter se habeat successio eorum actiua, z passiua. Et primo quidez capio successionem descendentem actiuam. †Nã naturales tantum succedũt

53 ex testamento in totum si pater eorum decedat sine alijs liberis legitimis z naturalibus, z nullis relictis ascẽdentibus relictis vero ascendẽtibus, si illis relinquatur legitima, poterit reliquũ totum in naturales ipsos distribui. Si vero reliquerit alios filios legitimos z naturales, tunc non poterit relinqui naturalibus, z eorũ matri concubine, nisi vna vncia. si vero supersit isto casu sola concubina sine filius, tunc ipsi poterit relinqui sola media vncia, ista habentur in. §. discretis, z §. ne igitur. in auc. quibus mod. natu. effi. sui. colũ. vij. ¶ Additio. ad hec vide plene Ange. are. i. tractatu de testa. i gl. Item relingt. c. filio suo naturali tantum. z domi. Prepo. in d. c. p venerabilem. colum.

54 xlix. z seq. †z no. diligenter quod licet tales filij naturales admittantur ẽm voluntatem defuncti. vt supra proxime per istum, q3 tamen contra voluntatẽ non admittuntur, z ideo possunt preteriri, z preteriri non admittunt aduersus testamentuz. ita dicit gl. in. l.j. ff. de cõtratab. in princ. in verbo naturales. de q3 Bal. c. in presentia. col. vj. ad mediuz. de probat. Barba. qsi. lviij. coll. iij. in. ij. volu. Alex. in. l. ex facto. §. si quis rogatus. colum.

55 xiiij. ff. ad treb. ¶ †Ab intestato autez succedunt naturales tm vna cuz matre patri j vncias viriliter non existentibus filijs legitimis z naturalibus nec legitima coniuge, quia licet ipsa ab intestato non admittatur, tamen facit ne naturales tantum z cõcubina admittantur, existentibus autem legitimis vel legitima coniuge in nihilum admittuntur naturales z concubina, sed alii debent arbitrio boni viri ab heredibus defuncti z que dixi in filijs, idem dico in nepotibus, pnepotibus, z vlterioribus, ista habentur in. §. si quis autez defunctus, z in. §. si qs igitur. in auc. qui. mod. nat. effi. sui. col. vij. z in auc. lz. C. de nat. libe.

¶ Additio. Ad hec vide domi. Prepo. in. d.c. per venerabilem. colum. j. Ange. Are. in. d. tracta. de succes. abintest. in glo. nolēs intestatus decedere maxime in. iij. col. & domi. Mic. de pernsio. in tractatu suo de succes. ab intest. col. xiij. & domi. Mathesilanum in tractatu suo successio. ab intesta. in princip.

56 collatio. vj. ¶ †Et aduertenduz est qp licet concubina succedat ab intestato vna cum filijs naturalibus concubinario, quod hoc verum est relictis filijs ex concubinario. si nullos enim suscepisset liberos, in nihilum admitteretur ab intestato. ita dicit gl. singularis in verbo proles. in. §. consideramus. in auc. de trien. & semis. colum. iij. de qua Bal. in capitu. per tuas. ad fi. de maiorita. & obedien. & circa hec vide etiam Mathesila. ibi. ē. in quarto principa. articulo quo infertur successio marito ad bona vxoris, & econtra. colum. xij. in. §. sciendum tamen. est, & in his locis plene inuenies an tales naturales tantum succedant matri ex testamento vel ab intestato.

57 ¶ †Et breuiter in hoc concluditur quod succedūt matri & ascendentibus per lineam maternam vna etiam cū legitimis, nisi mater esset illustris. tunc enim distinguitur, aut hz filios naturales tantum ex amasio suo, cum quo stabat, vt concubina, ita quod talis concubinatus erat a iure pmissus. vt qz vir & mulier erant soluti, & tunc tales filij naturales tantum succedunt illi etiā vna cum legitimis, aut talis mulier illustris habet filios naturales, vt meretrix, & habet etiam alios filios legitimos, & tunc tales filij non succedunt illi alias non existentibus legitimus sic. vt hec omnia habentur in. l. si qua illustris. C. ad orfi. vbi vide plene domi. Joan. Baptistam de sancto Seuerino. post glo.

¶ Expedita linea ascendenti quo ad successionem passiuam, & descendenti, quo ad actiuam, restat nunc videre de linea ascendenti quo ad successionem actiuam. i. qualiter patres naturales tantum, vel vltra ascendentes succedāt ipsis filijs naturalibus

58 tantum. ¶ †Solutio, vnico verbo dic quod eodem modo ipsi succedunt filijs quo filij sibi succedunt. §. in quibus enim. in auctenti. quibus modis natu. efficiun. sui. collatio. vij. Par enim ratio pietas debet esse in vtrisqz. l. nam & si parentibus. ff. de inoffi. testamē. & sic est expedita vtraqz linea & descendētiū, & ascēdentium. Nunc veniamus ad successionem collateralium eoruz qui sunt naturales tantum. Et circa hoc dicendum qp fratres naturales tantum, ex eadem matre intra se succedunt. argu. a fortiori, quoniam si hoc est in spurijs. l. ij. ff. vnde cogna. multo fortius debet esse in naturalibus. Arbitror tamen quod filius naturalis tantum non succedat fratri naturali, & legitimo, vel alijs agnatis vel cognatis patris. per tex. in. §. filium. in auc. qui. modis natu. efficiunt. sui. colla. vij. inducendo sic. nam si legitimus agnatis, & cognatis patris, multo fortius naturalis tantum qui nullo modo fuit legitimus, sed remansit naturalis semper.

59 ¶ †Additio. Idem tenet Ange. Areti. ibi. ē. in gl. nolens intestatus decedere. colla. x. & Ange. consilio. lvij. incip. in casu pmisso. in fi. volumi. quarto. & in. l. ex facto. §. si quis ro. a uz. collatio. xiij. ff. ad trebellia.

60 ¶ †Et adde quod immo frater naturalis tantum non succedit alteri fratri naturali tantum nato ex alia concubina, lz sint nati ex eodem patre, ita dicit gl. in. d. l. ij. ff. vnde cogna. de qua Areti. ibi. ē. & Alex. in locis supra adductis. & Alex. in consil. lx. in. iij. colum. incip. visa legitimatione in. ij. volu. & Imo. & Pau. de cast. in. d. §. si quis rogatus.

¶ Tertia vero spēs est legitimorum filiorum vt sunt adoptiui, & arrogati. vt habet plene in. l. si arrogator, vbi scripsi. ff. ō ado. & in. l. cum in adoptiuis. C. eo. ¶ Quarta spēs que magis est in promptu qz alia de qua diximus in articulo nostro est naturalium tantum qui legitimati sunt, que quidem legitimatio fit plu-

61 ribus modis. †nam aliquando fit legitimatio per oblationez curie, puta si naturalis tantum daretur in seruitium principis vel presidis, ita dicit glo. in versi. curie. in. §. fi. institu. de nup. quod intelligo quando datur in seruitium sine mercede. & iste modus ponitur in. l. iij. C. de natu. libe. & in. §. si quis igitur. in auct. qui. modis natu. efficiun. legi. colla. vij.

¶ Circa istum modum vide plene domi. Prepo in. d.c. p venerabilem. col. xij. & seq. & aliquid per Ange. consi. xvij. incip. Comes Brandisius. & pulchre domi. Mico. de perusi. in tractatu de succes. ab intesta. colum. xxix.

¶ Secundus modus legitimandi est per adoptionem, puta qñ quis adoptat naturalem tantum, qui tamen modus hodie non habet locum. l. iubemus. C. de natu. lib. §. tribus ante alijs. in. d.

62 auctenti. quibus modis natu. efficiun. sui. collatio. vij. † & ideo teneo quod adoptio naturalium tantum non valeat.

Adde quod ita tenet roma. singulari suo. cclx. incip. an naturalis vel spurius. colum. lxxj. & Bologninus in addi. ad Matthesi. in tracta. de succes. ab intesta. in secundo membro principali secundi articu. in addi. que incip. in hoc secundo gradu.

¶ Tertius modus legitimandi est secuto matrimonio cum cō-

63 cubina ex qua nati sunt filij. †nam tales filij efficiuntur legitimi interuenientibus instrumentis dotalibus. §. j. in auc. qui. mod. natu. efficiun. legi. §. fina. institu. de nup. l. cum qnis. C. de natu. libe. Adde circa hoc quod communis omnium opinio est quod instrumenta dotalia non requirātur, ita tenet Zanetinus in. xij. differentia inter ius ciuile & canonicum. in repe. c. primi. ō. accusa. Alexan. consi. lvi. in. j. colum. volu. iij. Panor. in. c. tanta. in primo no. qui fil. sint legiti. Fely. in. c. ecclesia sancte Marie. colum. xix. de constitu. & communiter scribentes. in. d. §. fi. institu. de nup. & in. §. i. institu. de here. que ab intest. deferuntur & domi. Mico. in tractatu de succes. ab intesta. colum. xxiij.

¶ Quartus modus est per rescriptuz principis vel comitis habentis ab eo potestatem. §. illud vero a nobis. in auctenti. quib. modis. natu. effi. sui. collatio. vij.

¶ Additio circa istum modum. vide domi. Prepo. in. d.c. p venerabilem. colum. viij. in versi. octauus modus. & Petr. de ancha. consi. cclj. incip. ex tenore. Barba. xxxiij. maxime. in. iij. columna volumi. ij.

¶ Quintus modus est quando pater fecit testamentum volens sibi filios esse legitimos successores. & filij post mortē patris principi testamentum ostendunt, efficiuntur nāqz hoc modo legitimi, & sic habent donum nature. i. patris & legis. i. principis text. est in. §. si vero. qui solummodo naturalium in. d. auct. qui. modis natu. effi. sui. colum. vij.

¶ Sextus modus est legitimandi. s. dando vxorē filiam naturalem curiali legitimo, ita Ang. in auc. q. mod. na. effi. sui. in fi. princi. ¶ Septimus modus est ex nominatione facta per patrem in testamento siue in alio instrumento cum subscriptione trium testium. aucten. item si quis liberos. C. de natu. libe. & in aucten. vt lic. ma. & aue. §. ad hoc autem. colum. viij.

¶ Hoc tamen limita. vt per istum. j. ad fi. operis. in versi. item quero. & vide circa hoc plene Fely. in. c. per tuas. col. iij. & tribus seq. de proba. ¶ Octauus modus est secundus Guil. ō cu. in. l. i. C. de sac. sanc. eccle. s. vt spurius ingrediatur monasteriū. ¶ Circa istum modum vide Bal. in. d. l. j. in lectu. Alexā. in. l. cum quis. C. de natu. lib. & in consi. xcij. col. fi. in. iiij. volu. incipien. viso themate. & xxv. incip. super contentis. col. fin. in. iij. volu. Rosel. in tracta. legitima. in fi. Roma. in repe. aucten. similiter in. vij. speciali pie cause ad vltimas voluntates. colla. xj. C. ad. l. falci. Alex. in. l. fi. in apostil. ff. de his quibus vt indig. Item adde tu alium modum. s. quando imperator promoneret ex certa scientia aliquem illegitime natum ad episcopatum, ita plene prestantissimus omnium etatis sue doctor & omnium prestantissimorum doctissimus preceptor & pater mens do. Jason de mayno in. l. barbarius. col. iij. ad fi. & se. de offi. preto. Alios autem modos legitimandi vide per do. Prepo. in. d.c. venerabilem. col. xiij. & tribus sequen. per Ang. in. d. consi. xvij. incipit comes. p Jo. fab. & ibi scribē. in. §. fi. instī. de nu. & in locis sepi-

64 .ē.p me adductis. †Qualiter aūt succedāt legitimati dōm ē qp succedūt vt legitimi. §. tribus ante. & §. quapropter. in auc. qui. mo. na. effi. legi. colla. vij. excepta legitimatione q̄ fit p oblatio né curie, qz tunc soli patri filij legitimi fiūt, nō aūt eius agnatis, & eodē mō patres succedūt istis filijs legitimatis put succedūt legitimis de quibus habet in auc. defuncto. C. ad tertul. & in §. consequens. in auc. de here. que ab intest. deferuntur. & §. in q̄bus. in aucten. quib. mod, natu. effi. sui. exceptis legitimatis p oblationem curie. vt §. si vero. etiam generaliter in. d. auc. qb. mo. natu. effi. sui. & l. ij. C. quando & qbus quarta pars. lib. x.

¶ Circa hec vide Ang. in. d. q̄si. xvij. & in §. j. in. d. auc. q. mo-

65 na. effi. sui. By. in trac. de succes. ab intest. in. j. col. † & aduerte qz si qs foret legitimatus vt posset capere ex dispositione pīna & h casu nō veniret ad successionē patris abintestato nec ēt ꝛ eius testm̄. ita pulchre Alex. q̄si. clxxxvij. in. ij. col. in ver. tāto magis incip. videretur prima consideratione volu. v. & q̄si. xxx. incip. iuxta ea que alias volu. iiij. & moder. senen. in. l. gallus. §. & cip.

66 quid si tm̄. ff. de lib. & postu. ¶ †In successione aūt trāsmersali ē dicendum in legitimis, vt in auc. cessante. & in aucten. post fratres. C. de legi. here. exceptis legitimatis per oblationem curie §. filium in. d. auct. qui. mo. na. effi. sui. q̄ tamen tu intellige si agnati vel cognati consenserunt legitimationi, alias secus. vt p

67 Angel. in. d. q̄sil. xvij. † Et in hac materia. s. qualiter fiat legitimatio

timatio ꝛ quibus modis,ꝛ qualiter succedant legitimati, ꝛ econtra qualiter eis succedatur. vide etiam Ang.cõsi.xx.incip.sup consultus.ꝛ.xxix.inci.ex the. tria eliciuntur dubia. ꝛ in consi. lxxv.cuius examinatio ponit post ꝙsi.lxxvj.lz thema ponat ista tim post.lxxiij.inci.posita pro cõstanti.ꝛ.lxxxvij.incip.pro de cisione puncti.ꝛ.cciij.incip.qdam Bartbola.ꝛ cclxiij.incip. verba autem succedere valeas possem hic infinita consilia, ꝛ loca variorum doctorum de hac materia tractantium inserere, sed omitto ne scriptus sit ꝛ in tergo ꝛ nondum finitus orestes.

68 ¶ †Quinta species est filiorum spiritualium qui qnãq̃ nõ pos sint sine venia in ius vocare patres spirituales.l.gñaliter.ff.de in ius vo.ꝛ ponit Angel.in.l.adoptiuus.ff.eo.ti.de quibus qui dem filijs habetur.xxx.q.iij.c.i.ꝛ ibi gl.ꝛ Archi.nihilominus non succedunt patribus nec econtra patres eis succedunt,vt p batur in.l.nutritoribus.ꝛ in.l.affinitatis.C.commu.de succes.q̃ uis probabiliter dici posset ceteris deficientibus patres admit ti debere excluso fisco,vt dicimus in tutore datiuo ꝛ testamen tario, vt voluit glo.singularis in.l.quo tutela.in princi.ꝛ in fi.ff. de reg.iur.sed responde quod ideo hereditas in subsidium po test peruenire ad tutorem testamentarium vel datiuum, q̃ quo tutela redit hereditas peruenit, que ratio cessat in patre spũali

69 cum ipse non sit tutor testamentarius neq̃ datiuus.
¶ †Circa hoc adde quod idem quod iste quod filij spirituales non succedant parentibus spiritualibus, nec econtra parentes spirituales eis,tenet do.Prepo.in.d.c.per venerabilem.col. ij.ꝛ do.Aico.in tractatu succes.ab intest.col.v.Et hoc qnãq̃ sit verum,tamen tales filij in subsidium sunt alendi a parentibus spiritualibus ita sub dubio forte dicit Bal.in auct. nisi rogati. col.iiij.ad fi.C.ad treb.de quo Barba.in repe.l.cum acutissi mi.col.cxxv.C.de fideicom. vbi ipse propter hoc ꝛ alia quedaꝫ tenet quod.d.l.cum acutissimi habeant locum in tali filio spiri tuali,licet Bal.ibi supra sentiat contrarium, ꝛ circa hec etiam vide que pulchre ponit Alexand.consil.suo.xxxiij.in vlti.col. in versi.ad hoc etiam incip.viso processu.volu.iij.

¶ Ultima species in eorum qui nomine filij nõ sunt digni, quo
70 rum qualitates sunt multe, † nam quidam sunt manseres q̃ ex scorto.i.meretrice nascuntur, alij spurij qui oriuntur ex concu bina in domo non retenta, alij noti, qui nascuntur ex adulterio, vt est gl.de bis omnibus.in.c.nisi cum pridem. in verbo manse res.de renun. alij nepharij qui oriuntur ex matrimonio interdi cto inter ascendentem,ꝛ descendentem,quidam incestuosi, qui oriũtur ex matrimonio interdicto inter collaterales vel affines, alij inutiles qui oriuntur ex matrimonio prohibito alijs modis quam dixi,vt no.gl.in reg.C.de incest.ꝛ inuti.nup.ꝛ no.contra istos pulchra verba Bal.in.c.causam.col.ij.de proba. vbi di cit, quod in virginitate viuitur gloriose,in vera viduitate caste, in matrimonio pudice,in concubinatu impudice,licet tollerabi liter,in stupro damnabiliter,in adulterio damnabilius, in ince

71 stu damnabilissime. † Qualiter autem legitimẽtur hi, vt brevis sim.vide glo.ꝛ ibi scribentes in.ꝯ.fin.in auctn. quibus modis natu.effi.sui.col.vij.Aliquid per Bald in.l.eam quã.col.ix.ꝛ seq.C.de fideicom.ꝛ in consilio.lxxxj.incip.quidaꝫ Simoninus

72 in prima parte ꝙm impressionem Mediolanen.Alex.consil.ij. col.iij.vol.primo. † Hi autem patri non succedunt nec de iure ciuili ali debent.auctn.ex complexu.C.de incest.nupt.licet se cus sit de iure canonico.c.cum haberet. de eo qui duxit in ma trimonium quam pollut per adul.ꝛ.c.per venerabilem. ad fi. qui filij sunt leg.Et not.quod dispositio.d.c.cum haberet. ha bet etiam locum in terris imperij, ita nota.glo.in.d.c.cum ha beret,ꝛ ita ibi firmant do.Anto.ꝛ Cardi.florẽ.ꝛ Panor.ꝛ te net Angel.Are.in tractatu suo de succes.ab intesta.in glo.no lens intestatus decedere.in secunda columna ad fi.quez videas etiam ibidem in glo.Item reliquit F.filio spurio.in princ. Cir ca quod etiam vide Panor.consilio.l.volu.ij.ꝛ.cxv.in prio du bio.eo.volumine secundo,ꝛ Fely.in.c.ecclesia sancte Marie.

73 col.xv.ad medium.de constitu. ꝛ Barto.consilio.cxvj.ꝛ in.d. auc.ex complexu.† succedunt hi tantum matri ꝛ auie si non est illustris.ꝯ.fi.instit. ad orfi.ꝛ.l.modestinus.ff.vnde cogna.ꝛ dixi .s.in.xiiij.col.ideo non repeto. aduertendum etiam quod ince stuosi,nepharij,ꝛ adulterini,vel alias inutiles repellũtur a suc cessione tam paterna quam materna.ꝯ.fi.in auct.qui.mo.natu. effi.sui colla.vij. Item repelluntur ab honoribus.c.cum in cun

74 ctis.ꝛ.c.innotuit. de elect.c.j.de fil.presby.ꝛ videtur ad hec tex.in.l.qui contra.ꝛ in.l.si quis incesti.C.de incesti.nup. † Ex qua.l.infertur quod si quis ex filio incestuoso vel nephario ha beret nepotem legitimum, ꝛ naturalem, quod illi nullo modo posset relinquere,immo circa eum esset penitus intestabilis.per d.l.si quis incesti. ꝛ ideo caueant magnates qui sepe solent ta lia matrimonia contrahere. ¶ Not.decisionem istam que fuit ante istum Bald.in.d.l.si quis incesti.quam sequitur ꝛ multum exclamat.do.Aleran.in.l.gallus.ꝯ.quid si is.in.ij.coll.ad fi.ff. de lib.ꝛ post.licet ibi ornatissimus preceptor meus.d.Jal in.ij. ꝛ.iiij.carta.in versiculo secundo limita. multum dubitet. Ad de tamen quod epi istam tenet ibi commẽdatissimus preceptor meus do.Lancello.decius.ꝛ idem tenet Bal.in ca.in presen tia.columna septima in versi.adde quod licet legitimus. de pro

75 ba.ꝛ ibi Barba.ꝛ do.Jo.grassus. † Quid autem esset in nepo te legitio ꝛ naturali ex filio spurio, dic quod ille bene posset ab auo instituι vt per omnes. post Barto.in.d.ꝯ.quid si is,vbi nõ extarent alij filij legitimi, ad quod vide Barto.consilio.cxv.ꝛ Fede.lvij.ꝛ Anto.de butri.xxx.col.ij.in.ij.dubio ꝛ Aler.lxx iiij.incip.circa primum dubium. in tertio volumine, ꝛ ad pri mum dictum Bald.per.d.l.si quis incesti.vide etiam Corsetus

76 in singularibus suis,in verbo heres. † De successione autem de scendentium talium, id est qualiter eis per ascendentes succe datur,dic per omnia idem ꝛ pari ratione quod dictum est in suc cessione ascendentium,in successione autem transuersali duo fra tres spurij inuicem succedunt, ex eadem matre.l.ij.ꝛ.l.spurij.ff. vnde cogna.si autem sunt ex diuersis matribus non. An autem succedant agnatis patris vel cognatis matris, puto quod non.

77 cum nulla sit inter eos agnatio. † Agnatio enim contrahitur p legitimas nuptias.ꝯ.si aduersus.instituι.de nup.ꝛ.ꝯ.j.insti.de le giti.agna.succes.ꝛ cum inter agnatos vel cognatos non inueniã tur,merito debent repelli a successione.d.ꝯ.fi.in.d.auctn.qui bus modis natura.effi.sui.colla.vij.ꝛ sic explicite sunt species, ꝛ qualitates filiorum. Est tamen aduertendus quod est casus in quo quis est natus ex legitimo matrimonio,ꝛ tamen non est lti mus, vt habetur in.l.j.C.de capti.ꝛ postli.reuer. cuius funda mentum videtur in.l.cum due.ꝯ.fi.ff.eo.ad quem vide Bald.in l.parentes.ff.de ius voc.Severinum in repe.d.l.si qua illustris .C.ad orfic.in.iij.col. Item est aduertendum quod quis ex dua bus mulieribus ambabus viuentibus habeat filios legitimos, vt pulchre habetur per do.Prepo.in.d.c.per venerabilẽ col. cxxxij.in gl.in verbo dubitari.

Saluo nunc saniori Consil. Venio ad deci sionem dubij. Et dico ꝙ

78 quedam sunt feuda disponibilia quedam indisponibilia. † dispo nibilia appello feuda irregularia, idest que non habent propriã naturaꝫ feudi in hoc,puta quia vassallus potest disponere in vl tima voluntate ꝛ inter viuos sine consensu domini, vt plene no tauι in proemio feudorum,illa autez appello indisponibilia que sunt ꝙm propriam naturam feudi,q̃ dño incũsulto illa vassallus alienare non potest,nec in illis testari.c.j.de probi.aliena. feu di per Fede.ca.j.de succes.feudi.nam in feudis disponibilibus ex pacto vel consuetudine inter dominum,ꝛ vassallum debet cõsue

79 tudo seruari. † sicut in simili dicit Ang.in.l.iij.ff.de testa.quod vna familia ꝛ progenies potest consuetudinem inducere que in ter ipsos seruari debebit. allegat Joan.and.in addit.ad specu. in tit.de instru.edi.ꝯ.compendiose.versicu. sed quid dicemus. vnde si in familia nobiliuz de vice comitibus esset aliqua consue tudo ipsorum testamentis vel ceteris actibus illa deberet inter ipsos seruari, secundum Angel.in dicta.l.iij.qui ait tene menti,quia non memini me legisse alium docto.qui hec ponat.Sed tu bene circa hoc vide summi ingenij virum preceptorem meum do.Jason.in.l.omnes populi circa hoc vide etiam Angel.in.l. fi.C.de test.quem sequitur hic iste licet reprobet ibi supra prece ptor meus. Itaq̃ in feudo disponibili, ꝛ quod potest alienari valet legitimatio ꝙsentiẽte patre de cuius preiudicio principali ter tractatur.l.fin.C.de pact.nec obstat siquis dicat fit preiudi cium agnatis,quia hoc negatur, quia nondum habent aliquod ius tempore legitimationis,naz posset pater disponere bona sua etiam in mari proijciendo. iuxta glo.in.l.j.C.de inoffic.do.cum proponatur feudum esse eiusdem nature, cuius sunt alia bona allodialia, si autem feudum non esset disponibile sed secundum propriam naturam,tunc non valebit legitimatio,licet pater con

80 sentiat in preiudicium ecclesie domini vel agnatorum, † cum pa ter non possit disponere de feudo testando vel alienando. dicto c.j.de succes.feudi.ꝛ.c.j.de probi.aliena.feu.per Jed.in prin. ꝛ ita intelligo Bald.in.l.eam quã.C.de fideicom.in.viij.col.in ver.ꝙsenit esse.q.vbi vult ꝙ impator nõ põt legitimare ad feu duz ecclesiasticum nec econtra Papa ad imperiale. ꝛ eodem mõ intelligo Host.ꝛ Jo.an.in.d.c.p venerabilẽ.in gl.in verbo

acquisisti, vbi vide etiam reliquos scribentes, & maxime domi. Preposirum, nam dicunt Host. & Jo. and. qđ quo ad hereditatem paternam valet legitimatio volente & consentiente patre alias nō. l. fi. C. de pac. & eo mortuo consentientibus his quibus iam ius est acquisitum alias nō, & quo ad feuda ꝙsentiente etiā domino feudi, alias non arg. c. nuper. de dona. inter vi. & vxo. & c. ex trāsmissa. de foro compe. & c. j. de prohibi. aliena. feu. per

81 Fed. † Nam ideo in allodialibus valet patre consentiente legitimatio, quia de eius preiudicio principaliter tractatur, & posset ipse de rebus suis disponere. l. in re mandata. C. māda. ergo eodem modo in feudo non habente propriaz naturam feudi. vt. ſ. dixi. Quatenus autem pater non possit disponere vt est in feudo habente propriam naturam tunc nō cōsentiente dño & agnatis non valeret legitimatio, & circa hec vide Bal. in. j. rubrica

82 C. ad fi. † possumus tamen in casu huius thematis, querere an imperator possit legitimare ad feuda in preindicium agnatorū, & dicendum est ꝙ sic de absoluta potestate & de plenitudine imperij sui cui cuius articuli decisio pēdet ab illa veteri & trita cōclusione an imperator possit auferre dominium alteri, & ius de quo plene dixi in. l. rescripta. C. ō preci. impe. offe. & ibi tenui ꝙ imperator non possit sine causa inherendo opi. gl. nostrorum & Bar. quibus semper in dubio est adherēdum, optimi enim sunt & veri magistri, & ideo consuluit Bal. vt ipse refert. in. l. gallus.

83 ſ. & quid si tantum. ff. de libe. & posthu. † quod spurius legitimatus non aufert bona agnatis nisi sit legitimatus patre consentiēte, vel pater post mortem suam ordinasset quod legitimaretur iuxta anct. item si quis. C. de natu. li. nam in re disponibili preindicabitur propter talē legitimationez venientibus ab intestato. Ut tamen huius articuli decisionem ordiamur, plures sunt casus faciendi. Primus est quādo est defectus ratione persone, quia persona non est subdita. Secundus est quando est defectus ratione loci. Tertius qñ est defectus ratione rei. Quar-

84 tus quando est defectus ratione temporis. ¶ † Circa primum quando est defectus, ratione persone, puta quando imperator vel comes palatinus in loco imperij legitimat personam subditam Pape, tamen bona sunt in iurisditione Cesarea, putarem legitimationē valere vt prorogate iurisditionis, nā si hz locū prorogatio de psona ad psonā in iurisditiōe ꝙtētiosa. lj. C. de iurisdi. om. iudi. l. j. & ij. ff. de iudi. ea. de causis. & c. penul. & fin. de offic. delega. tanto magis debet habere locum in voluntaria, quibus autem noceat hec legitimatio, & an extendatur extra iu-

85 risditionem legitimantis patebit ex infra dicendis. ¶ † Secundus articulus est an valeat legitimatio que patitur defectuz ratione loci, puta quia imperator vel Comes palatinus legitimat sibi subditū in rebus sibi subditis, sed in loco nō sue iurisditiōis & econtra potest poni exemplum in papa vel in habente ab eo potestatem. Hic articulus est valde notabilis & difficilis propter varias maiorum nostrorum opi. in quo omittam allegationes hincinde, sed ad ipsas maiorum opiniones veniā, & prima quidem fuit quod papa potest legitimare in omnibus locis, & quo ad spiritualia & quo ad temporalia. Secunda fuit opi. qđ quo ad temporalia potest in consequentiam non autem principaliter. alia est opi. quod non possit. Quarta est quod possit legitimare in consequentiam etiam legitimando ad spiritualia pterquam ad defectus persone adbesibiles, puta quod possit eē iudex vel habere omnes honores, secus quo ad defectus reales & persone non adherentes etiam alteri preiudiciales. dom. Host. est in opi. quod papa in terris imperij potest legitimare solus non alius proprie loquendo de legitimatione, & sic non solum in consequentiam vt dicebat alia opi. que fuit Jo. and. sed etiam principaliter quod ostendit sic naz ius legitimandi seu legitimatio oritur a fundamento & radice matrimonij, quia dicimus legitimum natum est istis nuptijs. l. filium. ff. de his q sunt sui vel alie. iur. & non legitimum natum absqz matrimonio, sed pape proprium est disponere de matrimonio, non autē alterius ergo disponere de legitimatione ad ipsum solum spectat. legitimatio enim quam facit Imperator non est proprie legitimatio, alias quoqz rationes ponit Host. quas omitto, quia ponuntur etiam per scribentes. in. d. c. per venerabilem. qui filij sint legi. Jo. an. in. d. c. p venerabilē. in glo. ij. ad fi. dicit ꝙ opi. Bern. in gl. que vult quod papa non possit legitimare in terris imperij est vera in prole nata ex coitu non matrimoniali saltem ex affectu vel consensu, cum Papa non possit facere, vel supplere consensum naturalem vbi non fuit, ergo nec talem prolem legitimare poterit nisi quo ad forum suum, nisi locus esset de temporali iurisditione ecclesie vel nisi eo tempore quo papa fungitur vice imperij. ſm quod not. in. c. licet ex suscepto. de foro cōpe. quod dictum Jo. and. est bene no. vult enim quod vbicunqz necesse est papam recurrere ex necessitate iuris vel facti, sine vacaret imperium quod tunc papa cum succedat in imperio, vt not. in. d. c. licet ex suscepto. per Innoc. & Host. poterit legitimare in terris imperij, prosequor nunc distinctionem Jo. and. Si vero sit genita proles ex coitu naturali, licet de facto. dic aut matrimonium non poterat esse impediente lege divina, vt quia vxorem contrahit cum secunda viuente prima vel contrahitur cum filia, & dicendum est idem quod supra. Si vero matrimoniū esse non poterat impediente lege canonica tantum, qz contraxerat cum affine vel consanguinea in quarto gradu, & tūc est distinguēdum quod papa legitimando aut vtitur verbo legitimamus ad matrimonium & prolem, & tunc quo ad vtrūqz forum sit proles legitima, nam impedimentum a lege canonica inductum pōt papa tollere ſm omnes quod non potest Imperator quo ad spiritualia. Ex hoc dicto Joā. and. est not. ꝙ in casu suo Imperator non posset legitimare quo ad spiritualia prosequor nunc distinctionem Jo. and. aut Papa similiter dispensat, & tunc talis legitimatio trahitur ad illa solum prohibita. de quibus dispensatio loquitur, nam tales dispensationes sunt odiose. c. j. de filijs

86 presby. in. vj. ¶ † Nec ob. etiam si dicas in gradibus a lege divina prohibitis. Papa potest ex causa dispensare. c. literas. & ibi no. de resti. spo. quia respōdetur ꝙ illa potest probare, vt ex nunc, non autem vt ex tunc, contracta vero contra. l. canonicam poterit probare etiam vt ex tunc, nec mirum, plus enim potest Papa in his qz in alijs facit ca. ex parte. lo primo. de offi. delega. cum ibi not. & cle. quoniam de immu. eccle. de prole autem legitimanda constitutoz in sacris vel professorum dicendus est, vt in. c. cum olim. de cle. coniug. & in ca. rursus, qui cleri. vel mona. Jo. and. in. d. auc. Ant. de but. in. d. c. per venerabilem. sic in effectu concludit presuppositio prius quod vtraqz potestas, & spiritualis, & temporalis est originaliter in summo pontifice. vt ibi per eum cuius fundamenta non recito cum vera sit opin. vt

87 etiam ibi per reliquos scribentes, † quod quedam est legitimatio plenissima per quam tollitur fundamentuz vitij, a quo surgit hec differentia legitimatorum, & non legitimatorum, & hanc solam pōt facere Papa, cum solus possit super matrimonio dispēsare. Quedā est legitimatio plenior que integrat ad iura primeue nature non disponendo in vitiū, & hanc facit Papa & Imperator in spectantibus eis. Quedā vero est plena, vt dispensatio, vt cum aliquo in aliquo actu dispensatur non autem in totius eius persona reintegratur, & hāc ēt vterqz pōt facere, & ideo dicit ipse aut Papa vult legitimare in terris imperij disponēdo in matrimonio & potest qz suum interesse est principaliter disponere, de matrimonio, & sic intelligitur Host. & Jo. and. in. d. c. p venerabilem, ideo omnes filij qui producuntur hodie ex matrimonio vltra vel supra quartum gradum, & omnes qui nascuntur ex tutore, & pupillo & ex contrahentibus sine consensu patris, & ex rectore prouincie & subdita etiam hodie in terris imperij sunt legitimi, aut Papa vult legitimare disponendo in radicem matrimonij, & in omnibus casibus in qbus ita potest disponere pōt etiam legitimare in terris imperij dummodo principaliter incipiat a radice matrimonij, & in omnibus casibus in quibus nō potest disponere in radicez matrimonij vel non vult legitimat quo ad terras suas non autem imperij patet ratio, quia primo casu principiat materiam sibi subiectam. secundo casu non. Et quando Papa possit incipere a radice matrimonij & quando nō exēplificat qñ papa vult disponere legitimando absqz consensu parentis, nam tunc non potest incipere a matrimonio, quia esset dare matrimonium sine consensu licet posset fingere consensum stante dubio cap. is qui fidem. de sponsa. Nam princeps in sacramentalibus non potest fingere consensum, quia talia sacra-

88 menta habent formam facti naturalis, & exigunt naturam. † In positiuis autem actibus non sacramentalibus bene fingit princeps consensum vbi non est lege prima. C. de rei vxo. act. posset ergo legitimare inducen. sola iura legitimitatis, sed non posset disponere super essentiali legitimatione disponendo in radicem matrimonij, quia pro eius forma requiritur veritas, & fictio non operatur, si autem vult Papa legitimare quo ad formam suaz matrimonio innalido solum existente de iure ciuili, & tunc poterit, & fictio retrotrabetur cum non haberet aliquod principium resistēs, quinimo ex quo solum ius ciuile resistit filij erūt a principio legitimi. Aut matrimonium est validū quo ad formaz extrinsecam sed habet impedimentum canonicum vel diuinuz, & tunc non poterit legitimare disponen. in radicem matrimonij, qz

nū, quia ista disponere est per fictionem, & ex quo matrimonium habuit resistentiam iuris est impossibile quod fictio operetur cō tra resistentiam iuris reintegrando matrimonium vt retro, quia deficit in extremo a quo. c. tanta. qui filij sint legiti. l. Paulus. ff. de statu homi. & ideo hec legitimatio trahens radicem a matrimonio non valuit vt re integrata, sed potest valere vt legitimatio de nouo collatiua. Quandoq; etiam non disponit in radicem matrimonii, vtputa quia proles est genita ex matrimonio cui ius canonicum resistat vel legitimitati prolis habet dubitationem probabilem, & tunc potest papa legitimare disponendo in matrimo. & declarando legitimitatem propter dubitationem, & quia ex quo ius diuinum non resistit pōt retrotrahi fictio vsq; ad principium, & quia vbi est probabile dubium in grauioribus recurritur ad papam. d. c. per venerabilem, vnde hoc casu legitimat etiam in terris imperij, quia disponit in radicē matrimonij. d. c. tanta. Naz legitimatio que fit ex. d. c. tanta fit ex solo matrimonio ablata quacunq; solennitate instrumentorum doralium quam. l. ciuilis requirit, & probat legitimationem eriā in terris imperij quia disponit in radicem matrimonii & ita aliās consului mutine. Aliquando vero papa intendit legitimare solum conferendo iura legitimationis non disponendo in radicez matrimonij, & in terris ecclesie certum est quod potest legitima
89 re dicto capitu. per venerabilem. versicu. quod autem, & in patrimonio † tenendo, quod valuerit donatio Constantini secundum communem opin. vt habetur in. j. reg C. & ff. aut vult Papa legitimare in terris imperij &c. aut vult legitimare supposi tum vel supponendum ratione clericatus & potest quo ad temporalia, & spiritualia ne videat monstrū q; sit legitimus & nō ltimus, aut vult legitiare de ꝑsensu illius q non recognoscit superiorem, & potest legitimare etiam non suppositum dicto capitulo per venerabilem in versicu. insuper, aut vult legitimare in terris illius qui superiorem recognoscit, videtur quod non possit dict. capitul. per venerabilem, in versicu. rationibus, vbi videtur casus, quia hoc est supremi imperij, & ea que sunt supremi imperij sine consensu superioris prorogatione fieri non possunt, sed si velles tenere oppositum quod hec potestas esset prorogabilis in habentem similem potestatem sicut dicimus in his que sunt meri Imperij. C. de causis. cum similibus, de offic. deleg. tunc dicit Anto. de butri. quod Papa non potest de sibi non
90 subdito nisi consentientibus omnibus quibus preiudicaretur. quia non potest fieri prorogatio in preiudicium tertij. Jo. and. in dicto capitulo per venerabilem. in versicu. libere, Anto. de butri. C Nunc est videndum an theorica. Anto. de butri. sit
91 vera. † Et capio primum membrum dum dixit summum pontificem posse legitimare disponendo in matrimonio quo ad prolem futuram in terris suis, & imperij, hanc conclusionem puto veram, nisi in casibus in quibus non posset disponere in radicem matrimonij, vt in patrem & filiam. c. in literis. de resti. spo. & ibi per glos. & scribentes, dum deinde subdit se intelligere Joan. and. & Hostien. in dicto capitulo per venerabilem, hoc modo cum reuerentia, Joan. and. in dicto capitulo per venerabilem. in glo. ij. ad fin. non loquitur de prole futura sed de iam nata, vt patet ex verbis eius ibi dum dicit opin. glo. veram in prole iam genita, in hac tamen conclusione prima filij geniti ex hoc matrimonio sunt legitimi non legitimati cum nascuntur ex matrimonio canonico, & approbato. l. filium eum diffinimus. ff. de bis qui sunt sui vel alie. iur. & dixi. §. in. j. specie filiorum. tamen no. vnum bonum verbum Anto. de butri. in dicto capitulo per venerabilem. in. j. membro quod nati ex pupilla & tutore & ex re
ctore prouincie, & subdita sunt legitimi etiam in terris imperij, licet Cy. in. l. j. C. de interdic. matri. dicat quod quantum ad successiones tenebimus ius ciuile, quo autem ad ordines ius canonicū. Idem dixit Cy. in. l. & si contra. C. de nup. in legitimatione que fit ex sequenti matrimonio, quod dictum non placet p no. per Joan. and. & domi. Anto. in. c. fi. de secun. nup. qui cōcludunt vna cum Goffredo a lege canonica esse in hoc. ll. ciniles
92 correctas † quia solus papa non autem imperator potest disponere in radicem matrimonij. c. fi. ad fi. de consang. & affi. Et p hoc infert Anto. de butri. singulariter ibi supra in dicto capitulo per venerabilem. quod. ll. que dicunt quod matrimonio secuto filij legitimātur non valerent nisi forent approbate a iure canonico, quod intellige quo ad radicem matrimonij non autem quo ad legitimationem filiorum, quia imperator potest etiam legitimare licet non possit disponere in radicē matrimonij principaliter. l. cum quis. C. de natu. libe. & §. igitur. in auct. quibus modis na. effi. sui. coll. vij. C Capio secundum membrum An-

93 to de butri. † in quo concludit papam posse legitimare in omnibus casibus etiam in terris imperij incipien. a radice matrimonij. in illis vero casibus in quibus non potest vel non vult incipere a radice matrimonij legitimat in terris suis, non autez imperij, hoc membrum potest limitari quod immo in terris imperij possit etiam si non incipiat a radice matrimonij eo tempore quo fungitur vice imperij, sicut imperator posset, puta vacante imperio. c. licet ex iuscepto. & ibi no. de foro compe. & est etiam de mente Joan an. in distinctione sua quam supra retuli. Item limitarem Anto. de but. in hoc membro nisi interueniret cōsensus omnium quibus fieret preiudicium, quia tunc papa posset eriaz legitimare in terris imperij. l. fi. C. de pac. & per ea que no. Jo. an. in. d. c. per venerabilem. in gl. in verbo requisiti. & sic retuli. deinde cum subdit Anto. de butri papam non posse legitimare natum dempto consensu matrimoniali inter parentes, puto verum quo ad radicem matrimonij, sed quo ad legitimationē
94 bene valebit legitimatio. † Sed dubium est an possit legitimare quo ad forum non suum. & Jo. and. in. d. c. per venerabilem. in glo. ij. tenuit quod non cuz duplici limitatione nisi locus esset de temporali iurisditione eccl sie, vel nisi eo tempore quo fungitur vice imperij. Addo tertiam limitationem nisi consentiant omnes de quorum preindicio agitur, nam tunc ratione prorogate iurisditionis valebit legitimatio in terris imperij. l. ij. ff. de of-
95 fi. proconsul. & lega. C † Capio aliud membrum in quo concludit papam posse legitimare natos ex inualido matrimonio propter existentiam impedimenti iuris ciuilis, quinimo dico q; filij a principio sunt legitimi. secus si esset impedimentum canonicū vel diuinum, quia tunc fictio non operatur retro prout ex tunc sed prout ex nunc. Dominus ergo Ant. non facit differentiam inter impedimentum canonicum & diuinum, quia vtroq; casu
96 non trahitur retro. Hec conclusio non videtur vera, † q; plus potest papa in his que sunt contra ius canonicum quaz diuinuz nota. in. c. literas. de resti. spo. & no. in. l. fi. C. si contra ius vel vti li. publi. & contra Anto. de butri. in suo dicto tenet Joan. and. in. d. c. per venerabilem. in vlt. col. circa princip. vbi dicit quod licet papa approbet matrimonium contractuz in gradibus a lege diuina prohibitis, quod tamen approbat ex nunc non autem prout ex tunc. contracta vero contra legē canonicam approbat prout ex tūc, non ob. c. tanta. & l. Paulus de statu homi. quia respondeo primo quod. l. Pan. loquitur de iure ciuili & tū non trahitur retro. vt ibi dicit glos. cum tex. ergo non est differentia sit contractum matrimonium prohibitum de iure ciuili an canonico cum tamen Anto. constituat differentiā, preterea si consideramus mentem. glos. in. d. l. Paulus, non videtur ibi consti-
97 tuere differentiam inter ius ciuile & canonicum † preterea nō sic faciliter fit extensio in prohibitis a. l. diuina quam in prohibitis a. l. humana. c. nouit. de iudi. & no. & in. d. c. per literas. de resti. spolia. naz hec legitimatio que fit per consequens matrimoniū sine loquamur de iure ciuili sine canonico fit ex fictiōe retro trā slatiua quia matrimonium subsequens legitimat retro filios iaz
98 natos. d. l. cum quis. C. de natura. libe. d. c. tanta. C † Capio sequens membruz in quo concludit quando papa non disponit in radicem matrimonij. & proles est nata ex matrimonio cui & legitimitati prolis an ius canonicum resistat est dubium probabile. & tunc potest legitimare disponendo in matrimonium & declarare prolem esse legitimam, & sic tollere dubitationem, hoc membrum videtur sapere contrarietatem. Nā dicit in princip. quando Papa non disponit in matrimonij radicem, & postea subiicit disponendo in matrimonio nisi dixeris quod casus suus loquitur in dubio probabili an ius canonicum resistat matrimonio vel legitimitati prolis, vt fuit in legitimatione filiorū regis Frācie. de qua in. d. c. per venerabilem, vel nisi dixeris quod liber est corruptus quia vellet dicere quando papa disponit in matrimonium ratione dubij, & sic affirmatiue non autem negatiue licet liber mens loquatur negatiue non autem affirmatiue.
99 C † Capio aliud membrum quando Papa intendit legitimare non disponendo in radicem matrimonij, sed solum conferendo iura legitimitatis in quo concludit quod in terris ecclesie potest Papa sine dubio, in terris etiam imperij potest ratione clericatus, vel de consensu eius qui superiorem non recognoscit alias non nisi consentiant omnes de quorum preindicio tractatur. Hoc vltimum membrum indiget quo ad decisionem auctoritate maiorum. glos. x. distinctione in capitu lege imperatorz, q̄ incip. Imperator diuidit prouincias vī tenere q; papa nō possit legitimare in terris imperij. sed illa glo. vult aliud. s. q; si Imperator legitiat aliquē in tēporalibus, non ideo est legitima-

ms in spiritualibus, nisi vbi princeps restituit aliquem qui fuit infamis ratione paterni criminis, ⁊ sic concludit illa glo. legitimatum ad temporalia non esse legitimatū ad spiritualia quia non sequitur qui habet minorem, ergo habet maiorem affirmative sed negatiue sic, quia cui negantur minora ⁊ maiora si⁊r. l. qui indignus ff. de sena. nam quis poterit esse legitimus quo ad vnum corpus ⁊ non erit legitimus quo ad aliud. glo. eadez distinc. c. peruenit. ⁊ in. d. c. per venerabilem videtur tenere idē. Jaco. bu. in prima regu. C. tenet quod valeat legitimatio facta in loco non sue iurisditionis, licet si esset facta in terris legitimantis, puta in terris imperij non esset legitimatio in alia iurisditione, puta ℙape, ad quam se legitimatus transtulisset quare intelligeretur facta sine alterius preiudicio. argum. l. ex ea. ff. de postu. tenendo quod donatio facta per Constantinum valuerit prout communiter tenetur. ⁊ sic concludit Jaco. but. legitimationem extra territorium extendi. de quo articulo. j. subijciam. Item tenuit ipse Jaco. butri. in. l. preses. ff. de offi. presidis. ⁊ Barto. in. l. qui in prouincia. ff. de ritu nup. Contrariū tenet Jaco. de belui. in aucten. quibus modis natura. effic. sui. colla. vij. ⁊ Alberic. in regula. C. de natu. lib. ⁊ vide Ant. circa Innocen. in dicto. c. per venerabilem. ⁊ Specu. in tit. de dispē sa. §. fi. ver. sed illud. Barto. tamen qui consulnit in materia cō silio quod incip. viso instrumento, quod consilium refert Bal. in. l. j. C. de iure aur. anul. ⁊ Bal. in. j. regu. C. videtur bas opi. fede. distinctionis concordare. aut enim fit legitimatio ad postulationem eiusdem, de cuius preiudicio agitur. ⁊ tunc valet quia neminem ledit vi prorogate iurisditionis. l. j. C. de emanci. libe. ⁊. l. ij. ff. de offi. procō. ⁊ leg. puta si pater consentiret legitimationi filij in bonis super quibus posset disponere. Nec ob. si dicatis fit preiudicium venientibus ab intestato, quia negatur cum nondum habeant aliquod ius tempore legitimationis, cum pater posset bona sua in mari proijcere. vt dicit glos. in. l. j. C. de inoffi. dona. ergo fortius per actum ciuilem ⁊ pmis. sum. l. vsq; adeo. ff. si quis a parente fuerit manumis. ideo male loquitur Anto. de butr. in. d. c. per venerabilem. qui dicit habentem potestatez a ℙapa vel a principe legitimandi nō posse legitimare ad preiudicium alicuius etiam spei, quia tales cōcessiones intelliguntur sine aliorum preiudicio lege secunda. §. si quis a principe. ff. ne quid in loco publico, quia respondeo talem spē non considerari. vt per Barto. in. l. j. C. de pac. ⁊ in. l. post emancipationem. ff. de lib. leg. ⁊ quia pater potest dispo-
100 nere ad nutum. d. l. vsq; adeo. † puto tamen potestatem Comitum pendere ex concessione imperiali vel summi ℙontificis. ideo tenor priuilegij debet attendi. c. super eod. de offic. dele. ⁊ l. j. C. de manda. princip. ⁊ quod potestas dispensandi ⁊ legitimandi pendeat ex tenore priuilegij, vide Bald. consilio. lvi. in secunda parte incip. an pater. secundum impressionem Mediolanen. ⁊. cxxix. in eadem parte incip. factus proponitur secūdum eandem impressionem columna secunda. in. v. parte. ⁊. cxix. in eadem parte. ⁊ secundum eandem impressionē. ⁊ Barba. lviij. in secundo volumine. d. episcopus in dicto capitulo p venerabilem. in secunda columna ad fi. aut fit legitimatio non consentientibus his de quoz preiudicio agitur, ⁊ tunc non valet legitimatio facta vi prorogate iurisditionis, nisi in preiudicium consentientium, quia limitata causa limitatum producit effectum. L. age cum Geminiano. C. de transac. Nam cuz legitimatio debeat fieri citatis his de quorum preiudicio agitaꝫ l. nam ita diuus. ff. de adop. non possunt citari bi qui sunt subditi. l. fin. ff. de iurisdi. om. iudi. An autem imperator possit legitimare in terris ecclesie dicendum est prout est dictuz de summo pontifice vt legibus ⁊ auctoritatibus. §. adductis, excepto quod imperator non potest legitimare disponendo in radicem matrimonij, quia hoc solus ℙapa potest vt. §. late dixi. Item
101 quo ad spiritualia non potest, † ⁊ ideo imperator non potest facere plenissimam legitimationem que vitium deleat originalē. secundum docto. in dicto capitu. per venerabilem. Sed quo ad temporalia, ⁊ honores ⁊ alias immunitates sic. Et ideo in hoc articulo facerem regulam ⁊ limitationem regule imperator potest legitimare quo ad temporalia in terris ecclesie ⁊ imperij in preiudicium cosentientium legitimationi. l. ij. de offic. procon. ⁊ leg. l. j. C. de emancip. libe. quia si contentiosa iurisditione fit prorogatio ergo fortius in voluntaria nō obstat quod
102 non sit prorogatio prorogabilis † cum ea que sunt supreme potestatis non sint prorogabilia dicto capitulo per venerabilem, quia. §. respondidi vel aliter respondeo quod non sunt prorogabilia nisi duobus concurrentibus. s. in habentem eandem potestatem legitimandi fiat prorogatio ⁊ nisi adsit consensus illorum de quorum preiudicio principaliter agitur ideo non placet opin. Anto. de butri. in dicto capitulo per venerabilem. q dicit quod est preiudicialis saltem quo ad spē quia huic respon
103 didi supra in articulo summi pontificis. † An autem imperator possit legitimare ante coronatione, dic quod sic, vt not. in l. bene a zenone. C. de quadri. prescript. ⁊ vide plene ℙrepositum in dicto capitu. per venerabilem. colum. lxxxix. in versicu. iij. principaliter quero. ¶ Capio tertium articulum quando est de
104 fectus rōne rei ⁊ pūctus huius. q. stat. † An ltimatio facta de subdito in loco sue iurisditiōis extēdaꝫ ad bona alibi sita ⁊ existentia extra territoriū legitimantis. Innoc. in. d. c. p venerabilem, videtur tenere quod non, tamen eius dictum intelligo vt non extendatur extra territorium in preiudicium non consentientium nec prorogantium iurisditionum, qz limitata causa ⁊c. ⁊ quia res inter alios acta vt in rubro, ⁊ intelligo Barto. in. l. cunctos populos dum loquitur de legitimatione quod loquitur in ea que fit ab inferiore a principe vel in eo qui habet potestatem a tali puta in locumtenente comitis palatini habentis potestatem legitimandi ⁊ subdelegandi, ⁊ ita dicit Jaco. butr. in prima regula. C. vt dirī. §. nec obstat. §. filium. in aucten. quibus modis natura. effi. sui. colla. vij. quia logtur in legitimatione principis per oblationem curie, vel respondeo illum textum non negare quo minus legitimatio extendatur extra territorium in preiudicium consentientium. Conclusio est ergo quod legitimatio extenditur, quia restituit ad primeua iura nature que natura non reperit differentiam legitimorum ⁊ naturalium tantū §. illud. in aucten. quibus modis natura. effi. sui. ⁊ §. si quis qui bus modis natura. effic. legi. colla. vj. nam a princip. nulla erat diffe. naturalis ⁊ legitimi, sed postea iura inuenerunt, ⁊ per cō sequens imperator cum restituat, vel comes legitimatum primeue nature extenditur hec legitimatio ad omnia bona, fateor tamen quod prorogatio iurisdictionis voluntarie fieri non posset de persona ad personam nec de re ad rem prohibente iudice in cuius territorio fit prorogatio maxime in summo pontifice. clemen. romani. de iureiuran. hoc enim esset turbare aliorum iurisditionem ipsis. Ex predic. potest inferri quod si filius vel filia legitimaretur patre consentiente ⁊ pater haberet filiuz qui non consentiret legitimationi que fit in alia iurisditione legitimatio non preiudicaret filijs legitimis quia pater sine causa non potest priuare filios legitimos hereditate. Sed hec sollatio mihi non placet quia non tractatur principaliter de legitimorum filiorum preiudicio sed de preiudicio patris in bonis alo-
105 lodialibus † cum pater possit bona alienare vel in mari proijcere. vt dicit glos. in. l. prima. C. de inoffic. dona. ⁊ ita tenet Bald. in prima regula. C. quamꝫ hoc teneat Angel. in consilio suo trigesimoprimo, ⁊ cum Angel. l. consilium hoc non reperiam. tenet Alexand. in. l. ex facto. in princip. ix. columna. ff. de vulg. ⁊ pupil. Bald. in. l. Nam ita diuus. ff. de adopt. preceptor mens in. l. gallus. §. ⁊ quid si tantum. ff. de libe. ⁊ posthum. in versicu. limita quarto. secundum ℙaul. licet contrarium sentiat Alexand. consilio pennl. in quinto volumine. Inferebat etiam An-
106 gel. ibi supra. † quod si pater haberet filium naturalem ⁊ alios agnatos collaterales ⁊ patre consentiente filius naturalis esset legitimatus non erit legitimatus nisi quo ad patrem qui eum fecit legitimari, vt sibi succedat, non quo ad alios agnatos, quo ad succe ssiones actiuam, quia non excludet alios attinentes debentes succedere his agnatis, qui non consenserunt legitimationi, nec ratam habuerunt, sed in successione passiua id est quaz alius huic legitimato ab intestato faceret arbitratur Angel. ipsum esse legitimatum, quia ipse legitimatus petens vel petens se legitimari habilitauit ad hereditatem sua inhabiles, ⁊ nemini fit iniuria cum principaliter de bonis suis tractetur, vnde ei coniuncti ex linea paterna proximiores succedent exclusis attinentibus per lineam maternam per gradum remotiores qui alias exclusissent coniunctos per lineam paternam. l. spurius. ⁊. l. hac parte. ff. vnde cogna. ⁊ secundum hoc est dare casum in quo quis potest etiam alijs agnatis passiue non aūt acti
107 ue dubito de hac illatione, † cum legitimatus succedat actiue, ⁊ passiue ascendentibus ⁊ descēdentibus ⁊ collateralibus. §. qua propter. in aucten. quibus modis natura. effi. sui. colla. vij. fallit in legitimatione que fit per oblationem curie. §. filium. in eadem aucten. nisi dixeris saluando Angel. ipsum loqui quando legitimatio fit ex prorogatione ratione persone rei vel loci.
108 Tene menti hec. † Nam bene est verum quod si pater fecit legitimari naturalem tantum, ⁊ habet alios agnatos successores

quod

q̄ dz fieri de his mentio. alias si hoc non foret expressum princi
pi non valeret legitimatio ad preiudiciu n ipsorum agnatorum.
vt firmat Jaco. de belui. in §. ꝛ quoniam. in d. auct. quibus mo.
na. essi. sui. Dan. de ca. ꝯsil. ccxxv. inci. In xp̄i super eo qō pri
mo loco. ꝛ Alexand. consilio. lxvij. ꝛ xciij. in primo volumine.
109 Tertia est illatio Ange. † quod si pater per suum testamentum
primare non posset venientes ab intestato, exemplū in comite vel
barono, cum comitatus vel baronia cessante baronis prole vel
comitis de territorio ecclesie ex antiqua cōsuetudine debeat ve
nire ad proximiores agnatos, quod tunc talis pater non pōt fa
cere legitimare filium naturalem per comitem Palatinum in
terris Cesaris nec in terris ecclesie. q̄ non tractatur de preiudi
cio patris sed agnatorū ꝛ subditorū dicti comitis vel baronis. ꝛ
etiā ecclesie in cuius territorio est comitatus vel baronia, ideo
illis non consentientibus prorogatio facta comiti nullum sortie
retur effectum. l. pen. ꝛ fi. ff. de nata. resti. ꝛ l. nam ita diuus. ff. de
adop. pro hac illatione Ange. allego pulchras gl. in l. mutus. ff.
110 de fideicom. liber. † Infert quoq; Angel. ibi. §. q̄ licet legitima
tus excludat aliquando substitutum, tamen hoc est verum cum
legitimatio est facta a superiore legitimatur. ꝛ similiter ille de
cuius hereditate agitur erat subditus. alias secus. cuz non pos
sit valere dicta legitimatio, nisi vigore prorogate iurisditiōis nō
potuit prorogans substituto per suam prorogationē preiudica
111 re vt. §. dixi. † Tertius est articulus, quando est defectus ratio
ne temporis vt si imperator dedisset alicui potestatē vsq; ad. x.
annos. ꝛ sic concessio est temporalis an actus legitimandi pos
sit prorogari ex consensu legitimari facientis, puta quia esset in
vltima die qua finitur tempus legitimandi. ꝛ salua meliori deli
beratione putarem prorogationem de tempore ad tempus te
nere ad preiudicium prorogantium. c. de causis. de offic. dele. l.
ij. §. si iudex. ff. de iud. nisi fuisset specialiter prorogatio inhibita.
vt no. in l. j. C. de iurisd. om. iudi. ꝛ facit q̄ not. in l. fi. ff. eo. maxi
me per Angel. possunt tamen alij articuli quādo esset defectus
duplex. puta ratione rei ꝛ loci vel temporis ꝛ loci, vel rei ꝛ per
112 sone ꝛc. sed putarem idem quod dixi in simplicibus. † cum ea
dem sit ratio simplicium ꝛ compositorum, ꝛ multiplicatoꝝ. arg.
l. illud. ff. ad. l. aquil. cum simili. quia inter consentientes ratione
rei persone loci. ꝛ c. attribuitur iurisditio. l. j. ꝛ ij. ff. de iudi. c. ro
mana. de foro compe. cum limitationibus. tamen. §. dixi. ꝛ facit
quod traditur per Joan. an. in gl. in. c. romana. de foro compe.
113 in. vj. † Utrum autem communitas possit per suum statutum le
gitimare? Sol. dicunt Jaco. ꝛ Bald. ꝛ est communis opi. vt re
fert Bal. in l. j. C. de iur. aur. annul. quod statutum non potest
legitimare spurios natos ex damnato coitu. aucten. licet. C. de
natura. libe. ne detur materia delinquendi, in alijs autem spu
rijs non natis ex damnato coitu valet statutum municipale, de
hoc tamen articulo me remitto ad plene dicta per docto. maxi
me Bal. in l. cunctos populos. C. de sum. trinita. ꝛ fide catho.
ꝛ l. iij. ff. de testamen. ad que loca recurre. ibi enim etiaz ego scri
psi. ꝛ ibi plene do. Prep. in. d. c. per venerabilem. colum. vij.
ad finem. in. vj. questio. principali. fateor tamen q̄ si ex pace cō
stantie aliquibus ciuitatibus hoc esset concessum istud esse ser
uandum, ideo videatis extrauagantes de pace constantie, qua
tenus loquantur. Tale tamen ius legitimandi nō potest prescri
114 bi † quia regalia principis prescribi non possunt cuz circa hoc
derogatum sit consuetudini ꝛ statutis futuris. auc. nauigia. C.
de furtis secundum Bal. in l. prima C. de iur. aur. annu. quod di
ctum Bal. est limitandum nisi talis ciuitas posset ostendere se
vsam tali potestate tanto tempore cuius initij memoria non exi
stit in contrarium, quia tali ius habet vim concessionis princi
pis. l. hoc iure. §. ductus aque. ff. ō aqua quoti. ꝛ esti. c. super qui
busdam. §. preterea. de verborum significatio. ꝛ not. docto. in l.
115 si certis annis. ꝛ ibi dixi de pact. † Nam reservata principi po
test princeps alij ꝯcedere. c. quo ad translationem. de officio de
legati. ¶ Ad istam limitationem vide do. Anto. in. d. c. per ve
nerabilem. qui eam ante istum tenet. ꝛ domi. Nico. in tractatu
suo de succes. ab intestato, ꝛ domi. Marti. etiam in tractatu de
principibus. §. clxxj. Fely. late in. c. cū a nobis. col. ij. de prescr.
116 † An autem potestatem habens legitimādi spurios ꝛ incestuo
sos possit legitimare spurium ꝛ incestuosum simul. hanc questio
nem ponit Joan. an. in addi. ad Spec. in titulo qui filij sint legi
timi. ver. huic questio. ꝛ domi. Ange. de are. in §. j. institu. de
actio. in glo. in verbo summa. de qua etiam per Bar. in l. si ita
rescriptum. ff. de liberis ꝛ posthu. ꝛ in l. ij. ff. de verborum obliga
tio. vidi ꝛ habeo consilium domi. Signorolli de homodeis qō
incipit Batholo. vxoratus vbi dicit talem concessionez non ex
tendi ad nos ex duplici vitio, quia in odiosis concessio in simili
cibus non extenditur ad casum mixtum. l. maritus. §. post quin
quennium incta. l. vim passam. §. prescriptione. de adulteriis.
117 † ꝛ qō potestas legitimādi ꝛ legitimatio sint odiosa est casus in
c. j. de filijs presby. in sexto. faciunt no. per Bal. in l. eam quā.
ibi. §. de fideicom. ideo stricte intelligenda. l. cum quidam. ff. de
lib. ꝛ posthu. c. odia. de reg. iur. in. vj. amplius dicit do. Signo
rel. in dicto consilio, q̄ concessio legitimandi spurios masculos
non trahitur ad feminas. ꝛ allegat By. ita consuluisse. de quo v
Bar. in l. j. ff. de ver. signi. Cy. ꝛ Albe. in l. quicunq; C. de ser
uis fugi. ꝛ preceptorem meum amantissimuz pulchre ꝛ copiose.
in l. iij. ff. de iurisdi. om. iudi. ꝛ in l. gallus. in prin. ff. de lib. ꝛ po
sthu. nec placet opi. Ant. in. d. c. per venerabilem. quod valeat
legitimatio habentis duplex vitium quando nulli fit preiudiciū
alijs venientibus ab intestato. Item q̄ est eadem ratio vtriusq;
casus, q̄ dispositio odia ꝛc. vt. §. dixi ꝛ de ista. q. vide plene do.
118 Prepo. in. d. c. per venerabilem. col. xv. ꝛ tribus sequē. † An
autem episcopus possit legitimare traditur per doc. in. c. per ve
nerabilem. ꝛ in. c. pen. ꝛ fi. de filijs presb. An autem oportet q̄
impetrans exprimat qualitates illegitimitatis. Ant. de but. q̄
sic in. d. c. per venerabilem allegat Jo. and. in ti. qui filij sint le
gi ver. quero si natus. vt si quis dicat se spurium. Cum sit spu
rius duplicatus q̄ natus ex vxorato ꝛ vxorata, non valebit im
petratio nisi hoc exprimatur ꝛ idem dicit de similibus. Hoc ta
men intellige verum nisi constaret qō mens principis sit velle
dispensare super omni defectu ꝛ ita cogitasse de omni defectu in
genere, vt q̄ dixit effectu quocunq; nō obstan. ita Dan. de cas.
consil. ccxix. do. Prepo. in. d. c. per venerabilem. col. xlix. do.
Nico in dicto tractatu de succes. ab intest. colū. xliij. dicit ta
men Bald. in l. cum qui. ff. de statu. homi. legitimationem va
lere etiam suppressa qualitate spurietatis nisi esset natus ex illu
stri, quia tunc in specie est fienda mētio. ꝛ videtur velle ēt Bal.
in. c. si naturalis. si de feu. fue. controuer. d. tamen Alberic. in.
reg. C. de natu. li. dicit exprimendam qualitatem quia obrepti
vitiat rescriptum. l. ꝛ si legibus. C. si contra ius vel vti. public.
Bal. in l. prescriptiōe. in xo. nūc redeo ad q̄rtū. eo. ti. ꝛ est ter.
119 in l. sed si hac. §. patronuz. ff. de in ius vocan. † limitate nisi in cu
ria romana. nā stilus illius curie bz qō legitimatio valeat lz nō
exprimant nomina vel circunstantie parentum sed sufficit gūlis
mētio, nisi ex soluto ꝛ ex nobili ꝯiugata, vt illustri, ꝑz do. Hosti.
ꝛ Jo. an. in. c. fi. de fil. presby. qui stilus dz seruari in curia roma
na. c. tā grauī. de crimī. fal. Conclusio est ergo, ꝛ cōis qualitatez
esse exprimendam nisi impetratio fiat in curia romana. de qua vi
de etiam domi. Prepo. in. d. c. per venerabilē in. d. vers. quar
120 to principaliter quero. col. xvj. † An autem in legitimatione fie
ri debeat citatio agnatorum quibus preiudicatur. de hoc arti
culo traditur per docto. Bald. ꝛ Alberic. in l. nam ita diuus.
ff. de adop. qui videntur concludere citationem esse necessariā.
licet Alberic. de facto dicat se vidisse seruari oppositum dicti
Barto. Bald. ꝛ Angel. in l. gallus. §. ꝛ quid si tantum. ff. de li
be. ꝛ posthum. videntur concludere hoc modo, quandoq; pa
ter facit legitimare in vita sua filium, ꝛ tunc nulli sunt citandi,
quia hoc principaliter tangit patrem qui potest disponere de re
bus suis pront vult. Lin re. C. manda. ꝛ hoc inferunt a cessante ra
tione quod si pater non potest disponere de rebus, puta quia
sunt feudalia vel emphyteotica, tunc querit citatio domini ꝛ il
lorum de quorum preiudicio agitur, quando filius petit se legi
timari, ꝛ tunc si pater hoc in testamento ordinauerit, tunc va
lebit legitimatio sine alterius requisitione. auct. Item si quis. C.
de natura. libe. quod dictum intellige in bonis disponibilibus a
patre, vt supra dixi quandoq; pater nihil disposuit. ꝛ tunc in pre
iudicium eorum quibus est iam ius quesitum non potest fieri le
gitimatio eis irrequisitis. Immo quod plus est eis non consen
tientibus. l. penul. ff. de natali. resti. Circa hec adde quod com
munis opi. est quod in vita patris nemo debet citari. ita domi.
Prepos. in dicto capitu. per venerabilem. colum. xviij. quod
tamen intellige vt ibi per eum. ꝛ ornatissimum preceptorem. in
dicto. §. ꝛ quid si tantum. carta. vij. ꝛ se. Item intelligo nisi pa
121 ter haberet alios filios naturales ꝛ legitimos. † Nam illis in
uitis non potest facere legitimare spurios. Ita Bald. in lege
nam ita diuus. columna prima. ff. de adop. Alexand. in l. ex fa
cto. columna octaua de vnlg. ꝛ pupil. ꝛ preceptor meus ibi. §.
quinimo si nō est vera legitimatio sed dispensatio, tunc in tali di
spensatione requiritur citatio venientium ab intestato etiam vi
uente patre, ita Bet. de ancha. consil. ccxlj. incipi. ex tenore. ꝛ
122 Socinus in. d. §. ꝛ quid si tm̄. † Quod aūt mortuo patre sint ci

tãdi illi de quoꝝ preindicio agitur. ⁊ ꝙ illorum etiam requirat cõsensus teneat cõiter per oẽs in. d. §. ⁊ quid si tm̃. nisi princeps vellet hoc facere de potestate absoluta, vel comes habẽs ab eo
123 in specie talẽ ptãtẽ, ita preceptor in. d. §. ⁊ quid si tm̃. † Sed ele gans est dubium qñ princeps ꝙcedit priuilegiũ legitimandi comiti palatino citatis ⁊ non citatis bis de quoꝝ pjudicio tractat an valeat tunc legitimatio nemine citato. nam vidi priuilegium dñi Roberti de tortis habens illaꝫ clausulaꝫ citatis ⁊ non citatis. Bar. in. l. gallus. §. ⁊ quid si tm̃ in bona lectura. vꝫ tenere ꝙ sic. ⁊ quod valeat talis concessio ⁊ legitimatio sic vigore illius facta. alleg. l. j. in fin. ff. de natura. restitu. Idem tꝫ Ang. in. d. §. ⁊ quid si tm̃. dummodo princeps faciat talem concessionẽ ex certa scientia derogando iuri legitimorum. ⁊ se remittit ad disputationem que incipit nobilis quidam. contrarium vꝫ tenere. Bal. in. l. rescriptũ. in vlt. col. C. de preci. impera. offe. ⁊ dicit se ita cõsuluisse vt dicit in. d. §. ⁊ quid si tm̃, qꝛ esset absurdũ ꝙ comes palatinus faciens legitimationem posset auferre ius tertij ⁊ dare alteri, vt in regula id ꝙ nostrum. hec opi. ij. que est Bald. mihi
124 vꝫ verior de iure. Primo, † qꝛ imperator non põt tollere citationem que est de iure naturali. cle. pastoralis. de re iudi. l. vt vim. ff. de iusti. ⁊ iur. Secundo qꝛ non potest auferre dominium iam alteri acquisitum aditione hereditatis. ¶ Circa istam questionem adde quod idem quod Bar. in. d. §. ⁊ quid si tm̃ ꝯ Bal. in. l. nam diuus. col. i. ff. de adop. ⁊ in. l. ij. C. de ser. ⁊ aqua. col. viij. ⁊ in. l. fi. C. quibus res iudi. non nocet. Ant. de but. in. d. c. per venerabilem. col. xxvj. Panor. in. c. cum olim. col. v. ⁊ se. de re iudi. ⁊ consi. lxxxiiij. in primo volu. circa. vi. col. Pau. de cast. cõsilio. ccxxv. incip. super primo dubio. ⁊ preceptor meus in. d. §. ⁊ quid si tm̃ in. viij. carta. qõ intellige tm̃ vt hic per istum. ⁊ j. aliqd addã nisi adhuc hereditas non essꝫ adita, nam tunc posset procedere dictum Bar. Bal. ⁊ Ang. qꝛ tunc non esset acquisitꝫ do
125 minium sed tm̃ competeret ius adeundi, † quod bene imperator potest tollere ꝑm gl. ⁊ veram sententiam in. l. fin. C. si contra ius vel vtili. publicam. ⁊ ibi per scribẽ. ⁊ plene dixi in. l. rescripta. C. de preci. impera. offe. dictum Bart. ita etiam Pau. de cast. in. d. consi. ccxxv. super primo dubio. Alex. in. d. §. ⁊ quid si tantũ. ⁊ ibi preceptor me. quinimo etiam si hereditas sit adita dummodo non sit apprehensa possessio potest princeps auferre illaꝫ hereditatem, ita Pau. de cas. in. l. iij. ff. de testa. ⁊ in. l. cũ heredes. in prin. ff. de acqui. here. ⁊ in. d. consi. ccxxv. ⁊ Alex. consilio. ij. col. xiij. volu. primo. An autem legitimatio trahat retro. By.
126 consuluit qõ sic tribus rationibus. † Prima qꝛ legitimatio equaratur prime natiuitati. §. j. in auc. quib. mod. natura. effi. legi. colla. vj. Secunda per. l. fi. ff. de libe. ⁊ posthu. Tertia qꝛ legitimatus equiparatur posthumo. Bal. in. l. j. C. de iur. aure. anul. circa. fi. tenet legitimationem non trahi retro, ⁊ ideo gesta nullum habent affectum plenum ⁊ irrenocabilem. Bar. ⁊ Ange. in. d. §. ⁊ quid si tantum tenet legitimationem trahi retro dũmodo non fiat preiudicium tertie persone. idem videtur tenere bal. in. l. eam quam. col. xi. in ver. quero vtrum legitimatio sit fictio. ⁊ Jo. an. in addi. ad spe. in tit. de succes. ab intesta. in ver. sed ex
127 facto. † An autem in impetratione priuilegij legitimandi requiratur citatio? dic quod non, vt per do. Anto. in. d. c. per venerabilem. cum hoc fuit ex principis liberalitate. l. libertus. ff. de in ius voc. ⁊ vult Bal. in. l. nam ita diuus. ff. de adop. Notandum tm̃ est vnum verbum do. Anto. in. d. c. per venerabilem. ꝙ si priuilegium est concessum a principe ex proprio motu, tamen proprius motus non firmat priuileginm. l. preiudicium tertij. allegat. C. si motu proprio. de preb. in. vi. cui addit quod no. Bald. de clausula motu proprio in. d. l. eam quam. ⁊ de clausula nõ obstantium col. x. in ver. sed pone, ⁊ de his ⁊ similibus clausulis di
128 xi in. l. fin. C. si contra ius vel vti. publi. † An autem legitimatio possit fieri per procuratorem. dic vt per Bar. in. l. gallus. §. forsitan. ff. de lib. ⁊ posthu. ⁊ videtur casus in. d. c. per venerabilẽ. qui filij sint legi. Curia etiam imperatoris seruat quod sic Bal. in. l. neqꝫ. ff. de adop. ⁊ tenet etiam Paul. de castr. consil. ccxxvij. incip. viso instrumento. do. Prepo. in. d. c. per venerabilẽ. ver. sed qꝛ dixi. col. xlv. Decius in. d. l. gallus. §. forsitan. l. Iul. in. d. l. neqꝫ dicat quod communiter solent presentialiter presen
129 tari de quo Decius ibi. ẽ. † An autem quis possit legitimari vt nepos mortuo filio. Guili. in. l. fi. ff. de his q̃ sunt sui vel alie. iur. tenet quod non, ꝙ limitat Anto. de bn. in legitimatione restituta, secus autez in collatina que limitatio non placet, qꝛ in vtraqꝫ militat eadez ratio vt ostendatur persona filij. arg. in. l. hunc scripture. ff. ad. l. aquil. Circa hãc. q. vide Rosell. in tract. legitimationum col. lij. q. lxvij. do. Prepo. in. d. c. per venerabilez col. xlvij. ver. sed pone. Cremen. singu. suo. xxxij. inci. ecce habebã. Socinum in. l. gallus. §. si eius in princip. ff. de libe. ⁊ posthum.
130 an autẽ princeps possit legitimare quo ad quid † ⁊ quo ad quid non. do. Anto. in. d. c. per venerabilem, quod sic allegat Bar. in. l. sed est quesitũ. ff. de adop. in recollectis antiquis. qui Bar. allegat. c. j. de filijs natis ex matri. ad morganicam cõtracto in vsibus feudorum que ratio posset impugnari qꝛ moribus nostris non conuenit vt habemus pro parte filium legitimum ⁊ pro parte non. l. si filium. ff. de adop. Circa hec vide Pau. de cas. in. l. pactum, quod dotali. C. de colla. ⁊ in. l. si ab eo post Ang. ibi. C. de legiti. ber. preceptorem meum Curtius. in. d. l. pactũ. Alex. in. l. fuit quesitum. §. filij. ff. de adop. ⁊ consil. xxv. in primo volu. Fely. in. c. veniens. col. ij. de prescrip. Cepollaꝫ cautela sua. ij. incip. cautela, est ⁊ Socinum in. l. gallus. §. ⁊ quid si tantum. in fi. ff. de libe. ⁊ posthu. vbi dicit isto casu plura requiri citationes
131 venientium ab intestato. † An autem in statuto faciente mentionem de legitimo comprehendatur legitimatus, do. Ant. in. d. c. per venerabilem cõcludit quod si legitimatio ex iuribus legis communis, vt in talibus no. in. c. per tuas, qui filij sunt legi. comprehendatur etiam legitimatus, si autem ex iuribus rescripti. tunc non comprehendatur. ego vero puto ꝙ in statuto oino comprehendatur etiam legitimatus, quia statutum recip. interpretationem passiuam a iure communi. l. j. §. j. ff. de mu. ⁊ bono. l. j. §. lex falci. ff. ad fal. l. Bart. in. l. omnes populi. ff. de iustit. ⁊ iure, sed legitimatus bꝫ iura legitimorum quia restituitur ad iura nature. §. illud in auc. quib. mod. natu. effi. sui. colla. vij. hinc dixit Bald. in. l. cum acutissimi. de fideicom. quod si per statutum femine excluduntur a filijs masculis tale statutum habet locum ⁊ in filio legitimato cum in legitimatis sit verus status legi
132 timorum licet non sit verum principiũ. † hinc etiam dixit Bal. in. l. eam quaꝫ. C. de fideicom. quod stante statuto quod filia dotata non succedat quod non succedet ẽt filia legitimata dotata quamꝫ de proprietate vocabuli filij legitimati non veniant nomine filiorum. c. naturalis. si de feu. fue. ꝙtroner. non ob. quod verba statuti debent proprie intelligi. l. iij. §. hec verba. ff. ꝺ neg. gest. quia respondeo quod naturaliter intelligendo legitimatio est veritas sed ciuiliter loquendo est fictio, secundum Bald. in
133 d. l. tanquam, sed non placet legitimationem esse veritatem, qꝛ fictio non est ꝑm veritatẽ. l. lex cornelia. ff. de testa. l. filio quem. ff. de libe. ⁊ posthu. patet etiam ex diffinitione. l. filium cuꝫ diffinimus. ff. de sta. homi. ideo respondeo aliter quod appellatione filij continentur legitimati ex quadam iur. interpretatione non ratione fictionis. † Ideo idem Bald. in. l. j. C. si ser. exte. se emi manda. dicit quod si statutum mandat quod pilliparius vendendo pilipario pelles non soluat gabellam. si vero vendat alij soluatur. modo creditor pilliparij sibi vendidit ex pacto aut ex lege an solui debeat gabella? videtur ꝙ sic, quia attenta veritate creditor pilliparij non est pilliparius. in ꝙtrarium determinat Bald. quia ista non proprie fictio, sed quedam iuris interpretatio, sicut si iudex venderet. l. si ob causam. C. de euicti. ⁊ facit quod not. Joan. and. in. c. pro possessore. de re. iur. in. vj. in
134 mercur. † vbi dicit quod statutum loquens de possessore habet locum ⁊ in eo qui mala fide desijt possidere, preterea hoc probo euidentissime, nam. l. cornel. procedit ex fictione. l. lege cornel. ff. de testa. ⁊ tamen. l. falcidia habet locũ vbi testamentũ valet ex fictione. l. cor. d. l. j. §. lex falcidia. ff. ad. l. falci. igitur ⁊ ita in casu nostro cum legitimatus habeat iura legitimorum. d. §. illud. ergo interpretatio iuris habebit locum in statuto. vt per Bald. in. d. l. j. ⁊ ita limita predicta nisi appareat de contraria mente statuti. l. scire oportet. §. sed ⁊ si maxi. ff. de excu. tuto. per By. in. c. fi. de reg. iur. in. vj. Circa ista dicta vide Alexan. cõ
si. lxxxvij. in. vj. col. volu. secundo. Bal. in dicta. l. eam quam. in versicu. Item fuit quesitum a me. in. vij. colum. ad fi. Pau. de cast. in. l. sed si hac. §. patronum. ff. de in ius voc. ⁊ Alexand.
135 consilio. lx. eodem volumine. ¶ † Secundo quero an legitimatus habilitetur, ⁊ quo ad patrem ⁊ quo ad agnatos ⁊ cognatos patris. hanc questionẽ disputat Jaco. de belui. in ancren. quibus modis natura. effic. sui. §. ⁊ quoniam varie colum. vij. ⁊ concludit quod stantibus legitimis. ⁊ naturalibus liberis nõ valeat legitimatio nisi fiat mentio de ipsis liberis legitimis, non extantibus autem filijs legitimis, tunc valeat legitimatio si dictuꝫ sit quod possit succedere omnibus agnatis, ⁊ cognatis patris non obstante tali. l. vt in auctem. quibus modis natura. effic. sui. colla. vij. §. si quis, ⁊ hoc verum si consentiãt agnati, ⁊ cognati, alias secus ego puto indistincte qõ legitimatus succedat agnatis, ⁊ cognatis, tex. est rotũdus, i auc. q. mo. nat. effi. sui. §. q̃ pp a nobis.

Et tenuit

Et tenuit By. in tractatu. de succes. ab intest. nisi esset facta legitimatio per oblationem curie. §. filius in auc. qui. mo. na. effi. sui. ¶ Adde circa istam opi. huius q̄ ea3 tenet do. Ant. in. d. c. per venerabilē. Rosel. in tractatu legitima q. lxxxviij colū. lxij. Itē q̄ ex tātibus filijs legitimis ⁊ naturalibus de illis debeat fieri mentio. vide Pau. de cast. consi. ccxxj. incip. sup eo. do. Prepo. in. d. c. per venerabilez. col. xxij. Are. q̄si. pe. inci. magnifi. Alex. consi. xxv. incip. circa primum dubiuz. in. v. col. ⁊. lxvj. incip. consideratis bis. in. x. col. volu. primo. ⁊ in q̄sil. lx. incip. visis codicillis. in. ij. volu. Socinū ⁊ moder. in. l. gallus. §.
136 ⁊ quid si tm̄. ⁊. §. ⁊ quid si bis. ff. de libe. ⁊ posthu. † ⁊ ista est cōmunis opi. q̄ pater dz facere mentionem filiorum legitimorum si bz ⁊ quot bz ⁊ illis non existentibus quemadmodum bz agnatos sibi successuros, ita tz Ant. de bu. in. d. c. per venerabilem. col. xxvij. Rosellus in tractatu legitima. q. lxxvj. col. lv. Innoc non sufficit facere mentionem de filijs legitimis ⁊ naturalibus. si legitimatio fiat per comitem palatinum habentem potestatē, nisi dictum sit in concessione quod possit legitimare etiaz existētibus filijs legitimis, ⁊ naturalibus, ⁊ ita Pau. de cast. in. l. gal ius. §. ⁊ quid si tm̄. ff. de libe. ⁊ posthu. in. d. consi. cxxj. Bald. in
137 l. sed si quis. §. quesitū. ff. si quis cautio. ⁊ in. l. ij. C. ō ferni. ⁊ aqua. ⁊ in. d. §. ⁊ quid si tm̄. † An autem legitimatus rumpat testamē tum. Jaco. de belui. in. d. auc. qui. mo. nat. effi. sui. concludit q̄ō sic, q̄ filius fictus rumpit testamentum. auct. si qua mulier. C. de sacrosan. eccle. longe ergo fortius filius verus legitimatus. facit. l. si. filio quem. ff. de libe. ⁊ posthu. l. nō putauit. §. si quis. ff. de contratab. hoc forte potest esse verum q̄n legitimaretur filius in vita patris, quī pater potuit prouidere, alias autem si non potuit prouidere non rumperetur testamentum ⁊ succederet ꝑz formam illius. l. singularis. que est. l. iij. ff. de inoffi. testa. vbi autem post mortem patris legitimaretur, tunc vī non rumpi testamentum, q̄ legitimatio non retro flectit oculos. vt not. in. l. gallus. §. ⁊ quid si tm̄. ff. de libe. ⁊ posthu. ⁊. §. dixi tū super hoc est cogitandum. Tu circa hoc adde Bal. in. c. innotuit. de elec. quem refert iste in tractatu suo de principibus. sub rubrica de priuilegio §. liij. incipi. priuileginm Comitis. Et Barba. consil lviij. in. ij. parte. ⁊ Alexander consi. vlti. volu. v. Episcopum. Alexan. in. d. c. p venerabilem. col. cxxj. versi. sed maius dubiuz. Rosel. in
138 tracta. suo legitimationum. q. xciij. col. lxv. ¶ † An autem legitimatus excludat substitutū. vult Spec. ⁊ Jo. an. in tit. de succes. ab intesta. ⁊ Bar. i. l. ex facto. §. si gs rogatus. ff. ad treb. Pro nunc concludo, aut pater fecit mentionem de filijs simpliciter, aut de filijs legitimis, aut de legitime descendentibus. primo secundo casu excluditur substitutus. tertio non, q̄ testator respexit ad modum descendi naturaliter, non autem ad fictionem iuris. arg. l. fi C. de his qui veniaz etatis impetrauerunt, ita fuit disputatum ⁊ determinatuz Bononie, ⁊ sequitur Bal. in. l. gallus. §. si eius. ⁊ vide no. in. c. naturalis. si de feu. fuerit cōtrouer. nisi esset legitimatus per subsequens matrimonium, q̄ tunc indistincte excluderet substitutum. ar. gl. in. c. innotuit. de elec. ⁊ c. tanta. qui filij sint legi. ⁊ fuit de mēte do. Ant. in. d. c. per venerabilem. Circa istam questionez vide doc. in. l. generaliter. §. cū autem. C. de insti. ⁊ substi. ⁊ ibi preceptores mei do. Jason, ⁊ Lācellotus, ⁊ Alex. consi. lxvj. ⁊. xciij. in. i. vol. ⁊ do. Prep. in. d.
139 c. per venerabilem. col. xciij. ver. xi. quero, ⁊ Alex. consi. xxxv. in. iij. volu. ¶ † Nunquid autem. l. si vnq̄ꝫ. C. de reuocan. don. habeat locum in filio legitimato? dic q̄ non ꝑm Bald in. l. fi. C. ne quid in frau. credi. ⁊ in. l. j. C. de inoffic. dona. Circa hoc vide Saly. in. l. si totas C. eod. preceptorem meum do. Jaso. in. d. §. ⁊ quid si tm̄. Alex. in rub. ff. de lib. ⁊ posthu. Bal. in. c. innotuit. de elec. do. Prepo. in. d. c. per venerabilem. versi. sed pone q̄
140 pater. ⁊ Soci. in. d. §. ⁊ quid si tm̄. col. pennlt. ¶ † An autez si post legitimationem filij pater habuit filios legitimos ⁊ naturales ab vxore reuocetur legitimatio, dic quod non, quia legitimatus veniet vna cum legitimis, ita Specu. in titu. de succes. ab intest. §. j. versi. ex facto. Barto. in. l. ex facto. ff. de vulg. ⁊ pupil. ꝛ Oldr. consuluerit contrarium ⁊ male, ⁊ vide pulchre nota. per Joan. and. in addi. ad Specu. in. d. titu. de succes. ab intest. vbi dicit q̄ venit ad successionem vna cum legitimis, ⁊ ideo de stilo curie consuenit apponi clausula quod si contingat patrem tuuz habere filios legitimos non exequeris cum eisdem. Circa hec vide, Alexand. consil. xl. in. iiij. volu. ⁊ Pet. de Ancha. in. c. ij. de concess. preben. in. vi. ⁊ in. c. suggestum. de decimis qui tenent idem q̄ do. Anti. hic do. Prepos. in. d. c. per venerabilem. col. cxxviij. Alexadn. consi. antepe. volu. v. ⁊ Rosellum in tractatu legitimationum. col. lxvi. qō. xcviij. Alberi. Galeo-

141 ti in sua margarita sub rubrica de natis ex dānato. coitu. † Itez no. quod bastardus non dicitur nobilis, ita Bald. in. l. cum iste nuptie. ff. de statu ho. Adde quod immo nec eorum filij dicūtur nobiles, q̄ nati sunt ex infecta radice, etiam si mater eorum esset nobilis, ita do. Prepo. in. d. c. per venerabilem. in princ. in. iiij. col. in tertio no. immo bastardus etiam legitimatus non
142 dicitur nobilis, ita Bald. in. c. per tuas. de maio. ⁊ ob. † Item est notandum q̄ bastardi non succedunt in emphyteosim ecclesiasticam. ita Bald. in. d. l. generaliter. §. cum autem. ⁊ ibi moder. facit. c. naturales. si ⁊ fen. fuerit controuer. nam appellatione filiorum non veniunt bastardi quo ad honorez. no. glo. in cle. j de baptismo. Ideo si pater tenetur soluere condemnationem pro filio non intelligitur de bastardo ⁊ spurio, ⁊ ad predicta vide Bart. in. l. liberorum. ff. de verb. signifi. ⁊ Bald. in. d. l. generaliter. §. fi. ¶ Adde quod idem. quod Bal. in. d. §. cuz autem tenet etiam ibi Saly. ⁊ Jason, ⁊ Becius, ⁊ Bald. in addi. ad Specu. in titu. de locato. in versi. emphyteosis ecclesie. ⁊ Imol. in. l. quod dicitur. ff. de verbo. obliga. colum. antepenult. Alexand. consilio. lx. in princi. volu. secundo. ⁊ in sua disputatione incipiente Sigismundus. in quarto dubio. col. vij. Ad illud autem de condemnatione vide Alexan. in. d. consilio. lx. ⁊
143 Bald. in. l. fina. C. de successo. edicto. ¶ † Alterius fui interrogatus de tali casu. Titius nullos habens ascendentes neq̄ descendentes, nisi Gayum filium naturalem tantum ipsum instituit. Frater vult querelare ipsum testamentum tanquam persona turpi instituta, quia naturalis est infamis de facto tantuz, Azo in summa. C. ex quib. cau. infa. irrogatur. facit. l. fratribus. C. de inoffi. testa. In contrarium respondi vt non possit querelari, quia hodie pater potest relinquere filio naturali tantū non existentibus legitimis totam suam substantiam. c. casus est in auc. quib. mod. natu. effi. sui. §. vt igitur. ⁊ in auct. licet. C. de natu. libe. Tu circa hoc q̄ō naturalis sine spurius sit infamis infamia facti. ¶ Adde quod apud ecclesiam hoc est certum. ⁊ tenet Alexan. consilio. lx. ⁊. lxx ⁊ citij. in secundo volu. Barb. in rubrica de fide instrumen. colum. ivi ⁊ circa istam. qō. vide Bald. consilio. cxl. in secunda parte ꝑm impressionem Mediolanen. Medio
144 lanen. † est tamen aduertendum q̄ si frater instituisset aliū naturalem tantum non descendentem sed extraneum, q̄ tunc bene posset testamētū querelari, vt p scribētes. d. l. si fratris. ⁊ ibi
145 scribentes ¶ † Quero an legatus de latere possit legitimare. vide Spec. in ti. de legato. §. ostendendū est ver. xij no. tm̄ quod curia romana tenet nullum posse dispensare cum illegitimo seculari quo ad curam ⁊ ordinem sacrorum, preter papā ꝑm spec. in titu. de dispensatic. §. generaliter. versi. curia autem romana, in quo versi. etiam ait sedem apostolicam non facile dispensare cum natis de religioso, vel adultrerio, vel incestu, nisi ad religionem transeant. Circa quod vide pulchre Alex. cōsi. lxxxvij. in
146 iij. volu. † Et not. pulchrū q̄ presumptio. l. si vicinis scientibus bz locum, etiā si mulier probet adultera, q̄ ex quo pōt se habere ad esse ⁊ non esse presumit in benigniorē partē. l. miles. §. mulier. ⁊ ibi vide gl. ff. de adul. ⁊ Bal. in. d. l. si vicinis. Circa q̄ vide Bald. in. c. per tuas. de ꝓba. Barba. consilio. lviij volu. ii.
147 † Quero an bastardus infans possit legitimari ⁊ videtur quod non, quia non potest consentire. §. generaliter. in aucten. quibus modis natura. effic. sui. sed contra tenet Barto. in. l. iubemus. C. de emancip. lib. Adde quod cum Barto. in dicta. l. iubemus. tenet ibi Salicē. ⁊ domi. Alexand. in apostillis. ⁊ Rosel. in tracta. legitima. questio. lxij. ⁊ vide etiam Barba. consilio. xxxiij. ⁊. lviij. volu. secundo Paul. de castro. ccxxvij. do. Prepos. in. dicto. c. per venerabilem. colum. xliij. in versicu. consequenter. Currium in. l. liberos. C. de colla. vbi dicit se consuluisse pro opin. Barto. ⁊ obtinuisse genue. Bald. in. l. eam quam. C. de fideicom. ⁊ in consilio. cxix. in. v. parte. ⁊. cciij. in secunda parte secundum impressionem Mediolanen. ⁊ Roma.
148 cxciij. qui tenet contra Barto. † Et ex hoc potest inferri comitem palatinum non posse legitimare infantem, nisi specialiter hoc sit in eius concessione dictum quod possit legitimare infantes, quia requiritur rescriptum principis. d. l. iubemus. Circa quod vide do. Prepos. ibi. §. col. xlv. in versi. addite. Rosellus ibi. §. qō. lxiij. Alexand. in. d. l. iubemus. Ang. in. l. j. ff. de his qui sui vel alie. iur. Soci. in. l. gallus. §. fortasitan. ff. de libe. ⁊ posthu. Barba. dicto consilio trigesimoquarto. †
149 Quero de casu qui sepe contingit. pone quidam nobilis habuit filium ex famula sua ⁊ istam tractabat vt famulam in cibo, ⁊ potu, ⁊ vestibus, queritur an iste sit naturalis cum sit natus ex soluto, ⁊ soluta, dic quod non, quia oportet quod mulier sit in ce-

mate concubine ſociata. vt in auc. qui. mo. na. effi. ſui. §. ſi qs aũt colla. vij. & in auc. de tri. & ſemiſ. colla. iij. ibi in habitu concubine, & faciũt que dixi in euidẽtialibus, & ideo tali nõ poterit relinqui ꝑm formã. auc. l. C. de natu. liber. qz talis nõ eſt filius naturalis ſed ſpurius, & ſic fuit ꝙſultũ & determinatũ, vt refert Albe. in rub. C. de natura. libe. ¶ Adde circa qꝫ idẽ qõ Albe. ꝯ Ang. in auc. qui. mo. na. effi. legi. coll. vj. §. j. & Bal. cõſil. ccvj. in. iij. parte ꝑm impreſſionẽ Mediolanen. & vide que. ſ. addidi ad iſtũ

150 in euidentialibus circa hoc. † Quis aũt dz ꝓbare legitimationẽ dic vt in. c. vt circa max. ꝓ Archi. de elec. lib. vj. not. in. c. ꝙſul-

151 tationẽ, & in. c. innotuit. de elec. in antiquis. † Quero quis bz ne potẽ legitimum ex filio ſpurio an auus poſſit ei relinquere. vide Spe. in tit. de ſucceſ. ab inteſta. §. j. verſi. ſed qd ſi habẽs Cy. in l. fi. C. de nat. libe. de hoc vide late ꝓ Bart. & ibi ſcribẽtes in. l.

152 gallus. §. quid ſi bis. ff. de lib. & poſthu. † Quero an legitimatus ſe quaẽ oꝛiginẽ pr̃is vel matris dic pr̃is. gl. in. l. j. ad fi. & ibi bar. ff. ad muni. Quid aũt de infante expoſito cuius pater & mater ignoꝛatur. Bar. ꝙſuluit qꝫ ſit illius ciuitatis vbi eſt expoſitus & nutritus ꝓ. l. ſi ita ſcriptũ in fi. ff. de fundo inſtru. Et adde Bar. l. in qdã cũ filiũ. ff. de verb. obli. & circa hec vide vnũ bonũ ℞ buz

153 Bal. in. l. ſi qua illuſtris. C. ad oꝛfi. vbi dicit † qꝫ iſtis expoſitis qui neſciũt oſtẽdere patrẽ aut matrẽ & nõ habẽt vxoꝛez ſuccedit hoſpitale apud qꝫ ſunt expoſiti, pone duo ſunt ſocij oim bonoꝝ, puta filius legitimus & ſpurius, deinde pater inſtituit filiuz legituz, queriꝫ an acquiratur filio ſpurio, rñdeo ſic, non vi relicti, ſed vi ſocietatis. l. ſi bis q duos. ff. de libe. leg. & not. Bal. in. l. j. C. ꝓ ſocio. in. iiij. q. & Bar. ponit pulchꝛe modos relinquendi ſpurio. in. l. fi. ff. de bis qbus vt indignis. qbus adde Fely. in. c. j. in. iiij. col. de ꝓſcri. Cepol. cautela. vij. incip. nunc indicamus. Barba. in rub. de fi. inſtru. in fi. Coꝛſetũ in ſingularibus ſuis in

154 verbo ſpurius. † An ſnia lata quo ad legitimationẽ faciat ꝓ-iudicium oibus, dic qꝫ nõ ꝑm canoniſtas in. c. cãm que. qui ſimiliter ſunt legi. Quero an pater teneaẽ filiã naturalez dotare, dic nõ. l. vxoꝛẽ. §. pater. & ibi gl. ff. de leg. iij. & vide Bar. in. l. ſi quis

155 a liberis. §. j. ff. de li. agnoſcen. † An pater poſſit filiã ſpuriã dotare, dic ſic loco alimẽtoꝝ, ſic tñ vt dos ſit filie in vita loco alimẽtoꝝ, poſt aũt moꝛtẽ ſpurie ſit dos filioꝝ vel agnatoꝝ quibus põt relinqui ſic, de facto rñdit Bart. vt refert in. d. l. fi. ff. de bis qui bus vt indig. & facit qꝫ not. Bar. in. l. fi. ff. de bis que in fraudem credito. Ad hec vide Bal. in. c. canonũ ſtatuta. col. fi. de ꝙſtit. & in ca. ſup literis. col. ij. de reſcrip. Imo. & mod. in. l. j. ſol. mat. Bart. in. d. l. vxoꝛem. §. ſi pater. & ibi do. Alexand. ff. de leg. iij. An comites palatini ſint immunes ẽt a muneribus patrimonialibus ſ interrogatus reſpondi qꝫ ſic. l. j. & ibi gl. C. de ꝓdig. eoꝝm

156 qui in ſacro palatio mili. li. xij. ¶ † Pone comes palatinus bz ptãtẽ legitimandi exceptis filijs comitũ & baronũ. quidã comes qui tñ nõ bz comitatũ vel baroniam petit legitimari filiũ naturalẽ tm̃ a comite palatino, queritur an poſſit? dico qꝫ ſic. Nec obſtat cla, exceptis filijs &c. qz talis exceptio dz intelligi de comite & barone vero, nõ aũt abuſiuo, ſcz qui bz comitatuz vel baroniã, cũ non curemus de vano nomine. l. ij. §. ſed ſi fuit. ver. ne nuduz nomen. ff. ad tertul. & no. Bal. in. c. j. quis dicatur dux vel marchio, quod eſt ſingulariſſimum. Circa hec vide Fely. in. c. rodul pbus. colũ. xiij. in verſi. comitatus. de teſ. d. Bar. in tractatu de principibus. §. lxv. Bologninum in ſua theodoſiana. in verſ. vel comes. carta. xlix. Preceptoꝛem meum doctiſſimum, & inter omnes eximium. d. Jaſonẽ in. l. j. in. iij. col. ff. de offi. eius cui mandata eſt iuriſdi. Alexã. in ſua diſpu. inci. Sigiſmundus. in tertio dubio. col. j. Bal. in. c. vno delegatorum. in fi. de offi. de leg. coꝛſetũ in repe. c. grãdi. in. iij. col. de ſupplen. negli. ꝓlato. & do. Martinũ etiã in ſuo tractatu de principibus. §. clxxviij. incip. barones. Itẽ q̃ro. dixi. ſ. in euidẽtialibus. legitimatum quez fieri ꝑ nominationẽ &c. auc. itẽ ſiquis. C. de natura. libe. Hoc. n. intelligẽdũ eſt qnqꝫ reqrentibus. Primo qõ mulier ex qua natus eſt filius ſic noiatus ſit talis qditionis qꝫ tpe teſtamẽti vel inſtrumenti in quo fit talis nominatio, vt cum ea poſſit matrimoniuz ꝯbi, alias ſecus, vt ꝓbaẽ in. §. ad hec. in auc. vt liceat matri & auie col. ix. & ꝑ hoc patet qõ per talẽ nominationẽ non poſſet ab ano legitimari & ideo hoc caſu ſi non poſſet ꝯbi matrimoniuz legitimatio deberet fieri per reſcriptum. §. illud. in auc. qui. mo. na. effi. ſui. co. viij. Secundo requiritur qõ cuz ea poſſet ꝯbi inſpectis bonis moꝛibus ciuitatis, vñ ſi eſſet verecunde acceptare inſpecta qualitate & dignitate viri non fieret legitimatio ꝑ talez noiationẽ. l. nepos ꝓculo. ff. de ver. ſig. l. iij. §. ſi emancipatus. ff. de bono. poſ. ꝯtab. Tertio requiritur qꝫ verba principaliter ꝓ nominationem filij ſint ꝓlata, ſecus ſi incidenter ꝓ aliud, puta

cauſa demõſtrationis, qꝫ dixit lego filie mee, vt. d. §. ad ꝟ. Quarto requiritur qꝫ ſit natus ex ꝙcubina quam quis indubitato affectu tenebat in ꝙcubinatu, ita Hoſtien. in ſum. qui filij ſint legi. §. fi. Quinto & vltimo reqritur qꝫ filij legitimi nõ exiſtãt, hic qnqꝫ ponit Bar. in conſi. ſuo. cxvij. incip. quidã habens filiũ naturalẽ. & vide Ang. in auc. quib. mo. na. effi. legi. §. j. colum. vj. circa hec vide Ang. ꝙſi. xvij. col. fi. Alex. in auc. item ſi quis ſine. C. de natu. lib. Roſellum in tractatu legitimationuz. col. xxxij. do. Nico. de peru. in tractatu de ſucceſ. ab inteſta. Cepol. cautela. ccxlvj. incip. legitimatio. do. Vitalẽ in tractatu clauſularuz ſub rubꝛi. de verbis enũtiatiuis in liberationibus & ꝙtractibus abſolutoꝛijs. Cremen. notabi. ſuo. clxj. incip. pater naturalis. Bal. conſi. cxcv. in. iij. parta ꝑm impreſſionẽ Mediolanen. do. Prepo. in. d. c. per venerabilẽ. col. ij. q̃ filij ſunt legi. Bald. in. c. innotuit. col. iij. de elec. & in. l. ij. in. ij. col. in ver. nono oppobus res iudi. nõ nocet. Curtiũ, & ibi ꝓceptoꝛẽ meũ in. l. neqꝫ pro-

157 feſſio. C. de teſta. & Alexã. ꝙſi. pen. col. j. & pe. volu. v. † Quero an comes palatinus habẽs poteſtatem legitimandi poſſit legitimare ꝓpꝛios filios, dic qꝫ ſic. ita Bal. in. l. ſi cõſul. ff. de adop. ergo fortius filios fratris vel alterius cõiuncti. vide tñ gl. Bernar. in. d. c. per venerabilem. que vꝫ ſentire quod non poſſit vt ibi ſuccedat legitimatus, ſed alijs ſic. Tu circa hec vide preceptoꝛem meũ ſummi ingenij & doctrine. in. l. eſt receptum. col. iij. ff. de iuriſdi. om. iudi. Anna. pulchꝛe conſ. xxix. in tertio dubio in. ij. col & ibi addita. & Becium in. l. gallus. §. & quid ſi tm̃. ff. de lib. & poſthu. Nota auream limitationem ad. c. tantam. qui filij

158 ſint legi. † qꝫ lz habens ꝙcubinaz eaz ducat in vxoꝛem, quod tñ filij ante nati nõ legitimanẽ, ſi talis mulier non erat talis conditionis cum qua digne & honeſte potuiſſet matrimonium ꝯbi, vt qz erat meretrix vel alias vilis, vir autẽ erat nobilis & diues. ad iſtam limitationem vide Ang. in auc. qui. mo. na. effi. legi. §. j. ꝑ illum tex. in ver. neqꝫ digna. qui dicit ibi ſic de facto vidiſſe ſeruari. & do. Prepo. in. d. c. tanta. col. pe. Cepol. cautela ſua incipiens debes ſcire. & cautela ſe. Alberi. galeoti in ſua margarita ſub rub. de filijs natura. & do. Prepo. ẽt in. d. c. per venerabilem. col. xij. & gl. in. §. ſi quis igitur verbo permittimus, in auc. qui. mo. na. effi. legi. & in. d. auc. vt lic. ma. & auie. §. ad hec aũt. col. xj. Bal. in. d. auc. ſiquis. C. de natu. lib. Hoſt. in ſum. q filij ſunt legi. §. fi. ver. vere. Bal. in. l. ij. C. q̃ res iudi. nõ nocet. bal. in. c. innotuit. col. ij. de elec. & in. c. cõqueſtus, ibi. Item qõ ma-

159 ter. de ferijs. † Nota qꝫ in moꝛtis articulo ꝙſtitutus ſi deſpõſat cõcubinam ex qua bz filios, filij legitimantur. ita Jo. and. in. d. c. tanta. qui filij ſunt legi. ad quã deciſionem vide Alexã. in. l. ſi

160 quis poſthumos. ff. de libe. & poſthu. † Et nota qꝫ filius innitus non legitimaẽ ẽt ꝑ ſubſequens matrimoniũ. ita Ang. in auctẽ. qui. mo. natu. effic. legi. §. j. Circa hoc adde que ſcribit Byn. in tractatu ſuo de ſucceſ. ab inteſt. do. Nico. tractatu ſuo de ſucceſ. ab inteſt. col. xxiiij. do. Prep. in. d. c. per venerabilẽ. col. xiiij. in ver. octauus modus. & col. xlv. in ℣. dubitatur. Roſel. in tracta. legi. q. xxij. Are. & moder. in. l. gallus. §. fozſitan. ff. de libe. & poſthu. & Bar. in. l. fi. ff. de bis qui ſunt ſui vel alie. iur. & ibi plu-

161 ra addidi. † Nota nouum modũ legitimãdi filiam naturalẽ. ſ. qꝫ copuletur matrimonio curiali. vt in auc. qui. mo. na. effi. legi. §. ſi quis igitur. & §. quod vero. ad qõ vide Nic. de pernſia in tracta. ſuo de ſucceſ. ab inteſta. col. xxix. & Ang. in. d. §. ſi quis igit do. Prepo. in. d. c. per venerabilem. col. xv. in ver. xij. modus.

162 † & no. qꝫ filio legitimato non poteſt pater plus dare vel relinquere quam habeat vnus filioꝝ legitimoꝝ qui minus habeat. tex. eſt i auc. qui. mo. na. effi. ſui. §. & qm̃ varie col. vij. circa hoc vide Ang. ꝙſi. xvij. Bologninũ in tract. Matthe. ſi. de ſucceſ. ab inteſ. col. ix. in. j. addi. do. Nico. in tractatu de ſucceſ. ab inteſt. col. v. do. Prepo. in. d. c. ꝑ venerabilẽ. col. xiij. Cremẽſem notabili ſuo. lj. Benedictus de plumbi. in diſpu. inci. ſtaturo pi-

163 ſano cauetur in. v. dubio. & Bal. in. c. per tuas. de maio. & obe- pien. & ex illo. §. qm̃ varie. † habens etiam notare qꝫ filius q eſt paſſus ſe legitimari per oblationẽ curie nõ bz beneficium abſtinendi ab hereditate paterna. qꝫ no. ad materiaz. l. qui ſe patris. C. vnde libe. cuz ſimilibus. Circa hoc vide Ang. d. conſi. xvij. do. Nico. & Bolog. ibi. ſ. do. Prepo. in. d. c. per venerabilem col. xiij. Ange. in. d. §. qm̃. vbi dixit hoc procedere in quocunqꝫ legitimato. & Roma. in. l. neceſſarijs. ff. de acqrẽ. here. & do. Ni-

164 co. ẽt ibi. ſ. col. xxix. † Et no. ſingulareꝫ limitationẽ ad ea q̃ dixi. ſ. qꝫ pater naturalis poteſt filio naturali vnam vnciam relinquere, exiſtẽtibus filijs legitimis. nam intellige niſi pater relinqueret vni legitimoꝝ minus vncia, quia tunc non poteſt relinquere filio naturali vnã vnciam, ratio eſt, qꝫ ſi pater filio legiti-

mato

mato per oblationem curie relinquere plusquã relinquit vni ex legitimis dicto §. & quoniam varie & multominus, ergo potest relinquere filio naturali qui non est legitimatus, & vide Ange. in §. fina. in auctẽ. quib. mod. natu. effi. sui. col. vij. & ad hec vide etiam Alexan. in l. ex facto §. si quis rogatus ff. ad trebel. A. clericus beneficiatus habens filium promotum ad sacros ordines ex. B. concubina duxit. C. in vxorẽ, ex qua suscepit. B. filiuz menz mortua. C. vxore in extremis agens cuz. d. B. matrimonium contraxit, primo queritur an ille filius ex illa cõcubina sit legitimatus, secundo dato q̃ sit an sibi debeatur hereditas patris quam inter legitimos loci consuetudo defert pri
165 mogenito. j. questio. habet tria dubia, † primum an quod dicitur naturalem legitimari per subsequens matrimonium habeat locum in genito ex clerico beneficiato in minoribus constituto. Secundo an illud habeat locum cum alter parentum interim matrimonium contraxit. Tertium an valeat talis legitimatio per matrimonium contractum a constituto in extremis ad primum dicitur filium legitimatum per virtutem subsequentis matrimonij, ad secundum dicitur q̃ medium matrimonium non impedit legitimationem, ad tertium dic legitimationem posse fieri, vt dixi. §. circa limita. capi. tanta. qui filij sunt legiti. ad secun dam questio. principalem respondetur legitimatum preferri, ad quam questio. vide Joan. and. in capitu. sine culpa. de reg. iur. in. vj. & vide Barto. in l. bonorum. ff. rem ratam haberi, sed de his omnibus vide late do. Prepo. in dicto capi. per venerabilem. col. xxviij. ver. j. questio. vbi latissime per plures col.
166 hec examinat. † Nota q̃ legitimatio que fit per rescriptum nõ fit de ordinaria potestate nisi de filio naturali tantum non autẽ de spurio & similibus, vt in auc. quib. mod. na. effi. sui. cum glo. §. fina. que glo. dat exemplum de filio sacerdotis, princeps tamen potest legitimare spurios cum clausula non obstante, & vide glo. in dicto. §. fina. ad quam vide Bald. in capitu. innotuit colum. fina. de elec. vbi dixit non semper requiri clausulam non obstante sed sufficere certam scientiam principis cum redditio
167 ne cause. † An autez legitimatio que facta fuit filio absente valeat, dic q̃ non nisi filius ratificet. §. generaliter. in auctẽ. qui. mo. natu. effi. sui. colum. vij. quod not. quia legitimatio potest ratificari. Et circa hec vide do. Prepo. in dicto capi. per venerabilem. colum. xliij. in versi. requiritur & quarto. iiij. solennitas, & Bald. consil. cccvj. & cccl xxxviij. in. v. parte. & cxlvj. in prima pate secundum impressionem Mediolanen. Ange. in dispu. sua incipien. nobilis Alexan. consi. cxxxviij. in. j. volum. Becium in. l. gallus. §. forsitan. ff. de libe. & posthu. post Bart.
168 & scribentes ibi Barba. consi. xxxiij. in. ij. volu. † Utrum legitimatus ad feuda intelligatur etiam legitimatus ad dignitatez, vide Bald. in l. eam quam, colum. xj. C. de fideicom. vbi dicitur q̃ legitimatus ad quamlibet dignitatem nunquam intelligitur legitimatus ad regiaz dignitatem. Et vide circa hoc domi. Martinum etiam in tracta. suo de cardi. questio. sua. xxxviij. incipien. queritur & in tractatu suo de primogenito questio. xxxj. & late Alex. in dispu. sua incipien. Sigismundus in. iiij. dubio.
169 colum. xxiiij. † Pone, est consuetudo q̃ primogenitus succedat an primogenitus naturalis legitimatus post filij legitimi naturitatem preferatur, vide Ja. de Are. & Bald. in l. quotiens. C. de rei vendi. Bald. in dicta l. tanquam. colum. xj. & domi.
170 Prepo. in dicto capi. per venerabilez. colum. xxviij. † Querit Bald. vtrum virgo que concepit ex tyranno vxorato possit illum filium instituere, videtur q̃ nõ per l. si qua illustris. C. ad orfi. in contrarium determinat ipse in l. eam quam. C. de fideicom. colum. vij. dic vt ibi per eum. Circa hec vide Bologninũ in tracta. Matheſi. de succes. ab intesta. in. j. addi. colum. xiij. domi. Nico. de peru. in tracta. de succe. ab intesta. colum. xvj. in versicu. sequitur. iiij. species liberorum, & Bald. in l. si qua illustris. C. ad orfi. domi. Martinum in tracta. de principibus. §. xxx. incipien. virgo. tales tamen filij non dicuntur nobiles, licet possint a matre institui. ita Bald. in capitu. innotuit. colu.
171 fina. de electio. † An autem valeat legatum factum filio spurio cum capere poterit, & nunquid spurius possit capere causa conditionis implende, vide Bald. in dicta l. eam quam colu. antepenul. & pe. ad fi. C. de fideicom. & in cõsi. cclxxxviij. in. v. parte secundum impressionem Mediolanen. Bald. etiam in
172 dicta l. eam quam. ponit alia ad que me remitto, predicta omnia sunt vera & pro nunc sufficiant. † Et no. q̃ quãdo pater emit & facit instrumentum in persona spurij presumitur instrumentum l. prima. & ibi Cyn. C. de natura. lib. similis presumptio est in l. si quis incestu. C. de incestis nup. & l. hac edictali. §. cum cir
173 cunscripta. C. de secundis nup. † Itez queritur de dubio in quo iam consulni de facto quidam civis Mediolanen. habens filiũ naturalem petijt a comite palatino vt eius filius legitimaretur ipso & filio consentiente & requirente. Qui comes maior annis. xvij. minor tamẽ. xviij. annis legitimauit. Queritur an talis comes maior. xvij. annis minor autem. xviij. poterit legitimare & per consequens an valeat legitimatio. pro cuius articuli vera decisione est in facto premittendum, quod privilegium legitimãdi quod habet talis comes transit ad heredes masculos legitimos in perpetuum descendentes vt apparet ex tenore privilegij. Item ponderandum est q̃ in privilegio capituli aderat clausula non obstantibus. ll. aliquibus imperialibus siue constitutionibus quibuscunq̃ si & inquantum presenti nostre largitioni aduersare censerentur quibus per omnia derogamus etiam si de iure vel cõsuetudine deberet fieri specialis mentio in presentibus his sic premissis, arbitror domi. Comitem minor. xvij. annis potuisse legitimare per theoricam Barto. in l. quidam cõsulebat. ff. de re iudi. versicu. pone. quero q̃ vni regi vel comiti. quam doctrinam Bald. remissiue sequitur & approbat. in l. fina. C. de test. milit. nam interdum princeps concedit iurisditionem transitoriam ad omnes heredes descendentes, & tunc si est pubes potest ea que sunt simplicis iurisditionis per se exercere quasi sit data sciente principe qui sic dedit regnum vel comitatum vt transiret ad heredes dicta l. quidam consulebat, ea autem que sunt administrationis non poterit sine curatore exercere. argu. l. spurij. §. j. ff. de decur. si autem esset impubes tutores exercerent iurisditionem. l. fina. C. de admini. tuto. sicut si esset prodigus furiosus vel mentecaptus daretur curator. c. grandi. de supplen. negli. prela. in. vj. Sed si est quod in themate proponitur Comitem legitimantem nedum puberem sed etiam excessisse annum. xvij. & est dignitas siue iurisditio transitoria ad heredes, vt patet ex tenore privilegij de quo supra, igitur potuit per se sine curatore exercere iurisditionem legitimandi & conse
174 quenter valuit legitimatio. de qua. §. Ad idem facit, † quia pubes potest esse iudex ordinarius secundum Innocen. in capitu. cum vicesimum, de offi. deleg. in princi. commenti sui, & ibi etiaz Joan. and. ad fin. quantomagis poterit esse iudex in iurisditione voluntaria, vt in casu nostro hãc partem corroborat glo. in. l. cum pretor. §. non autem. ff. de iudi. que incipit. dic q̃ quatuor ibi quando princeps, facit etiam ratio text. in dicta l. cum pretor. §. cum autem, quia impubes reperitur prohibitus, quia indicio caret, que ratio cessat in existente in pubertate. l. finali. C. de testamẽ. mili. bene facit etiam. l. prima. §. pueritiam. ff. de po
175 stu. † vbi Barto. & Angel. dicunt q̃ doctor maior. xvij. annis habet iurisditionem in scholares, ergo idem in casu thematis nostri. Ex predictis apparet qualiter Comes habet potestatẽ legitimandi. Hanc conclusionem summo ex solutione duarum. ll. que inuicem contradicere videtur scilicet ex. l. j. §. fi. de offic.
176 consul. & l. si rogatus. §. fina. ff. de manu. vindi. † Nam in l. j. §. finali dicitur q̃ minor. xx. annis. maior autem. xvij. non potest interponere autoritatem manumissioni, sed in dicta l. si rogatus. §. fina. dicitur oppositum. Solu. glo. & doc. & presertim Jaco. butri. & Barto. dicunt q̃ aut minor consul vult probare causaz manumissionis proprij serui coram se & non potest, sic loquitur. l. prima in fin. aut coram collega, & tunc potest, & est ratio, quia cum minor. xx. annis secundum. l. eliascentiam non possit manumittere proprium seruuz nisi ex causa. l. si pater. §. minor. l. iusta. cum sequenti. ff. de manu. vindi. ergo requiritur cause cognitionem fieri coram alio, puta collega. vt dicit text. in dicta l. si autẽ interponeret autoritatem manumissioni alterius bene valeret. d. l. si rogatus. §. fina. qui casus est decisio huius. q. nam cuz minor. xx. annis dummodo sit pubes potest interponere autoritatem manumissioni alterius, sic etiã Comes pubes potest legiti-
177 mare filiuz alterius. † Naz proconsul & Comes habens potestatẽ legitimandi equiparantur. l. si consul. ff. de adop. & ibi probat Bald. quia vterq̃ habet iurisditionez voluntariaz, & quem admoduz proconsul potest seruuz suuz penes se manumittere & adoptare, ita Comes posset propter filiuz legitimare, ita dicit Bald. in dicta l. si consul. per tex. ibi quod est menti tenendũ. ¶ Circa hoc tamen quod. §. addidi. in ver. quero. an comes palatinus. colum. iij. quibus ibi adde domi. Benedi. de plumbino. in dicta l. si rogatus. §. si consul. ff. de manu. vindi. Alexan. consi. penulti. volu. v. Jaso. in l. qui iurisditioni. colum. ij. ad fi. ff. de iurisdi. om. iudi. & Becium in l. gallus. §. & quid si tantuz. ff. de libe. & posthu. & Anch. consil. cccxx. & Modern. in dicto capi. per venerabilem. Et equitas in hanc partem inclinat, qa

patre petente ꝛ consentiente fuit facta hec legitimatio de cuius preiudicio tractatur non alterius, vt in simili inquit Bal. in l. gallus. §. ꝛ quid si tantum. ff. de libe. ꝛ posthu. facit aucten. item si quis. C. de natu. libe. Preterea postquã non tractatur de preiudicio ipsius comitis neq; alterius, nisi patris consentientis huic legitimationi, ergo actus equissimo institie libramine debet valere, ita arguit glo. que incipit ergo circa fi. in l. j. §. pueri a. ff. de posthu. Relinquitur ergo concludendum dictum Comitem puberez potuisse legitimare licet esset minor. xvij. annis. Sed qꝛ contra hanc conclusionem posset opponi de statuto alme ciuitatis Mediolani in qua facta fuit hec legitimatio, ꝛ cuius cinis est dictus Comes, disponente statuto qꝙ minor. xviij. annis non habet legitimam personã existendi in iudicio, in alijs vero casibus nisi habeat. xx. annos non dicatur habere legitimam personam, qꝛ respondeo primo qꝙ tale statutum tollitur ꝛ ei derogatur per clausulam insertam in priuilegio ibi sine con-
178 stitutionibus quibuscunq; quibus oibus ꝛc. † que clausula nedum tollit predictum statutum, sed etiam futura derogatoria tali priuilegio, ita decidunt doc. maxime Bald. in l. si mihi ꝛ tibi §. fi. ff. de lega. j. facit. l. si seruitus. in prin. ff. de serui. vrb. predi. Nec ob. c. j. de consti. in. vj. qꝛ procedit, nisi adsit clausula non
179 obstãtibus, vt inquit Bal. in. d. l. si mihi ꝛ tibi. §. fina. † Scdo respondetur qꝙ in statuto generali sine dispensatione generali non comprehenditur persona vel res sup qua statuentes nõ potuerunt disponere, vt not. in l. codicillis. §. institutio. ff. de leg. ij. ꝛ in l. obligatione generali. ff. de pigno. ꝛ Bal. in l. j. C. si seruus exter. se emi mãda. in fol. contrarij. l. cum seruus, sed non valet statutum super legitimatione filiorum, qꝛ tractaretur de preiudicio superioris, vt no. Bar. in l. seius ꝛ augerius. ff. ad. l. falci. ꝛ no. in l. omnes populi. ff. de iusti. ꝛ iure, ergo ꝛc. tamen prima solutio est magis clara, liquet igitur ex predictis dictum statu-
180 tum non obstare † facit etiam qꝛ inferiores vt sunt populus, ꝛ cines Mediolanenses non habent potestatem tollendi priuilegium principis neq; potestatem disponendi super dispositis a principe, qꝛ inferior in superiorem non habet imperium. l. nam ꝛ magistratus. ff. de arbi. l. ille a quo. §. tempestiuum. ff. ad trebel. facit. c. venientes. de iureiu. cum simi. non ob. si forte allegaretur decisionem Oldra. in consilijs suis, quem refert Alberi. in rubri. C. quando tutor vel curator esse desijt, quia Oldra. arguit pro ꝛ contra ꝛ non soluit, ꝛ sic sentit Semi. in. d. cap. grandi. de supplen. negl. prela. in. vj. Secundo respõdetur qꝙ dictum Oldra. ꝛ Albe loquuntur quando tractatur de magno preiudicio vt est in regni administratione ꝛ gubernatione, secus vbi nõ tractatur de tanto preiudicio, vt est in casu nostro, quia postquam pater consensit huic legitimationi certe non tractatur de preiudicio alterius principaliter, vt in simili dicit Bar. in l. gallus. §. ꝛ quid si tantum. ff. de libe. ꝛ posth. ꝛ qõ no. in. c. q̃nis. de pac. in. vj. vel tertio respondeo limitandum dictum Oldra. ꝛ Albe, ꝛ sic concordando cum Bar. ꝛ Bal. qꝛ doctores sunt ad concordiam reducendi lege ita stipulatus. la grande. ff. de verb. obliga. ꝛ. c. super literis, de rescrip. videlicet quod dictum Alberi. ꝛ Oldra. procedit, nisi iurisditio vel dignitas esset ad heredes transitoria, vt ait Bar. in. d. l. quidam consulebat ꝛ Bald. in. d. l. fi. C. de testa. milit. qꝛ tunc est fortior cũ competatur quodam iure proprietatis vt ait Ang. in. d. l. cum pretor. §. non autem. de iudi. ꝛ sic reperio Joan. de imo. ꝛ Semi. tenuisse. in. d. c. grandi. in versi. quero an possit ex predictis omnibus concludo Comitem palatinum maiorem. xvij. annis minorem tamen. xviij. annis potuisse legitimare dictum filium naturalem tantuz patre consentiente ꝛ petente non obstante dicto statuto ciuitatis Mediola. ꝛ est pars equissima ꝛ vera postq̃ pater ita vo-
181 luit † Quero an. l. hac edictali. C. de secundis nup. habeat locũ in filijs spurijs vel naturalibus tantũ, responde qꝙ nõ. ita Bal. in. l. cum pater. §. iur. ff. de leg. ij. vbi etiam dicit, qꝙ mater potest talibus filijs donare causa mortis, ad hec adde Alexan. in. d. l. hac edictali. ꝛ Roma. sing. suo. ccxxij. incipi. an. l. hac edictali.
182 colum. xx. ꝛ Cremen. singulari. lxxxviij. † Vidi etiam dubitatum an Comes palatinus qui habet potestatem legitimandi ab imperatore possit legitimare filios spurios sacerdotis quo ad successionem temporalem, ꝛ fuit determinatum qõ sic per not. in capi. per venerabilem. qui filij sunt legitimi, per Joan. and. ꝛ domi. Anto. de but. per no. in auct. quib. mod. natu. effi. leg. §. fina. colla. vj. ꝛ in. d. l. eam quam. C. de fideicom. Adde circa hec Bal. in l. si contra. C. de nup. Pau. de cast. consil. ccxix. incipien. videndum est primo. Cal. in titu. qui filij sint legi. consi. ij. ꝛ in. d. capi. per venerabilem. Socinum in. l. gallus. §. fortis-

tan. ff. de libe. ꝛ posthu. ꝛ Bald. consi. cccl xiij. in. v. parte secundum impressionem Mediolanen. Barba. consi. lviij. in secundo voln. Fely. in capi. postulasti. colum. iij. ꝛ sequen. de rescri.
183 † Item fuit dubitatum an eoipso qꝙ in priuilegio legitimationis est descriptum qꝙ possit legitimare quo ad honores ꝛ dignitates, possit etiam legitimare ad feuda dictante priuilegio, nõ obstante quacunq; l. ꝛ fuit notabiliter decis. quod sic, per not. in l. fina. C. si contra ius vel vti. pub. ꝛ in capitu. naturales, si de feudo fuerit contro. vide circa hoc Alexã. consi. lx. in. ij. volum. ꝛ in disputatione sua incipi. Sigismondus, in quarto dubio, colũ. ij. Roselus in tracta. legi. colum. lxv. questio. xcvj. domi. Nicol. in tracta. suo. de succes. ab intesta. colum. xxv. ꝛ vide Bal.
184 in margarita sua in verbo legitimatus. † An filius naturalis possit agere pro patre sine mandato, dic quod sic, ita Ang in. l. sed he. in princi. ff. de procura. ꝛ ego etiam dixi in. l. exigendi. C. eodem titulo de procu. quid autem in filio spurio, dic qꝙ non, vt
185 per Ang. ibi. §. ꝛ dixi ego in. d. l. exigendi. † An valeat relictus si a patre relinquitur filio spurio in causa alimẽtorum, dic qꝙ sic capi. cum haberet, de eo qui duxit in matrimonium quam polluit per adul. ꝛ ego dixi late in. l. j. C. de sacrosan. eccles. ꝛ circa hec vide Bald. in. l. j. C. de iati. liber. tol. ꝛ. d. Prepo. in dicto capi. cum haberet. colum. ij. ꝛ Bꝙ. consi. xvij. ꝛ Bald. in. l. id qꝙ pauperibus, in fi. C. de epis. ꝛ clericis.

¶ Circa hanc materiaz que est profunda, vide plene do. Prepositi. in. d. ca. per venerabilem. Scribentes omnes in. l. gallus. ff. de libe. ꝛ posthu. in. l. j. §. in filij. ꝛ ibi per me addita ad trebe. Jaso. in. l. est receptum. colum. iij. ff. de iurisdi. omn. iudi. ꝛ doc. in locis hic ad istum per me additis. Reliqua enim omitto ne sim verbosus, ꝛ tantum recitator ꝛ transcriptor eorum que ornate ꝛ copiose in aliorum libris habentur.

FINIS

Tractatus de naturalibus

liberis, legitimatione, ac successione eorum,
Ludouici a Sardis Ferrarien-
sis Jurisconsul.

¶ Reuerẽdissimo in Christo patri ꝛ domino. d. Lodouico miseratione diuina sancte Cecilie presbitero Cardinali Arelate. Bon. apostolice sedis legato dignissimo, Ludouicus de Sardis Ferrarien. artium ꝛ legum doctor, seipsum commendat.

Am diu admirati sunt omnes reuerẽdissime in Christo pater, ac domine mi singularissime hanc inclitam ciuitatem que retro innumerabilibus annis canonice ac legalis sapientie principatum tenuit, qꝙ ob postiferas cludes, variaq; regimina, que maxime hac nostra etate perpessa est, hac singulari prerogatiua quasi funditus destituta fuerit, nunc vero hac tua quasi ad omnem rempubli. vigilantia quasi insolita modernis principibus destupescunt, satisq; laudare ꝛ admirari non desinunt, quod indefessa animi ꝛ corporis solertia in hac gloriosa vrbe breui tempore summum literarum studium erexisti, merito omnes legum professores et vniuersa ciuitas tibi debet, quibus non hoc vnum, sed ꝛ alia q̃ plurima beneficia contulisti. Tu enim preter ceteros principes (eorum pace dixerim) subditorum animos ad virtutem institu is. Tu, virtutibus deditos amplissima quadam, ac decenti veneratione magnificas. Tu veneratam magnificamq; virtutem non minus iuste quam grauiter, liberalitati omni mentis abundãti retribuis. Ego itaq; in hoc florentissimo iuristarum populo, cum pro tantis in nos beneficijs omnia debeam, hunc libellum tuo splendissimo nomini dedicandi, vt arboris quã plantasti fructum, ac premium colligas, acceptus gratusq; tibi fore censui tes opes q̃ non nostre sunt, sed volubiles, impendissem. Accipe igitur pater reuerendissime non tuis amplissimis meritis, sed facultati mei ingenij coequatum munus. Quod ego magis in posterum ex me consequi possim confidens qõ ex continua literarum exercitatione mei paruitas intellectus in dies maius veritatis lumen conquetur. Et qõ reprehẽsione dignum inueniet, exoro, vt corrigas, eiusq; difficultate iuris qõ nostri doc. partim ficco, partim minus molli pede transeuntes, vt implicitum relinquerunt meam inexpertam iuuentutem excusare velis. Vale.

Summarium.

SVMMARIVM

1 Partitio materie quid operetur.
2 Copula carnalis quo iure ſit inducta.
3 Filiorum procreatio vis ⁊ effectus.
4 Copula carnalis nunquid iure nature ſit inducta ⁊ licita.
5 Anime rationalis effectus a quo proueniat.
6 Matrimonium quo iure ſit inductum.
7 Matrimonij ſecunda inſtitutio vbi ⁊ cur facta.
Amor immiſcuit phas atq; nephas.
8 Anima intelligendo profitetur.
9 Intellectus.l.j.§.naturale ius.ff.de iuſti.⁊ iure.
10 Copula carnalis ex legitimo deſcendens matrimonio nunquid ſit licita.
11 Concubina que ſit, que loco vxoris habetur.
12 Stuprum non committitur ſine animo delinquendi.
13 Intellectus.l.ſi vxor.ff.de adulte.

¶ De copula carnali.

1

Tria partitio †Animum legentis incitat, intelligentis prepa-rat, memoriam artificiole informat, vt inquit Ac.in prohemio inſtitu. Idcirco preſens opus duabus prin cipaliter partibus diſtinguet. Pri us itaq; , vt iuris ⁊ naturalis ratio-nis ordinem ſequamur , naturalium ⁊ ſpuriorum ordinem demonſtrabi-mus.ff.de orig.iur.in prin. Secun-do eoꝝ iura proſequemur. Iterũ hec ſecunda duas habet par-tes. Primo de iuribus q̃ ex actu viuentiũ. Secũdo de iuribus que ex actu morientium eis competunt ſeriatim diſcutit. Sicq; in effectu tres ſunt partes. ¶ Nũc ad primam redeo, ob cuius inueſtigationẽ neceſſarium duxi ipſius originis cauſas, ⁊ princi pia inquirere.ff.de orig.iur.l.j.in prin. Principijs enim ignora tis ex ſequentibus nihil ſciri poteſt, in auct.de non alie.§.ſi mi-nus.col.iij. Et qꝛ ex coitu ſpes ſobolis erit.C.de ſpon.l.ſi.§.bis quoq; extra de frigi.⁊ maleſi.c.j.in fi. Hinc ſumpto huius ope ris exordio de copulatione carnali, ex q̃ oẽs homines neduꝝ na turales, ſed ſpurij procreant. Ut ab ipſis rei initijs exordiar.

2 Primo queritur †quo iure copula carnalis ſit inducta vt̃ q; iure nature, in auc.qui.mo.na. effi.ſui.§. natura.col.iij.⁊ col.vj.qui.mo.na.effi.legi.§.licet.⁊ eſt glo.de adoptio.l.j.ad hoc Inſti.de iur.natu.in prin.ff.de iuſti.⁊ iur.l. j.§.ius naturale.in auc.de reſti.⁊ ea que parit.§.vlti.facit ⁊ iu-ris naturalis ratio, qꝛ copula carnalis oibus animantibns com petit, iuxta illud, oẽ adeo genus in terris hominũq;, ferarumq;, in furias, ignẽq; ruunt, amor oibus idem, ergo eſt de iure natu-re ſm diffinitionẽ iuris naturalis, in.d.§.ius naturale.⁊.§.iuſgẽ tium. Huius etiã manifeſta eſt ratio. Nã vt dicit philoſophus, ſpes naturaliter ſunt eterne, cũ ergo naturaliter vnuſquiſq; mo riatur.C.de contraben.⁊ commi.ſtipula.l.non moriturum, cla-rum eſt quam nulla mortalium ſpecies poteſt in diuiduo conſer uari, natura ergo in vnaquaq; ſpecie marem ⁊ feminam edidit, 3 vt ſpecies conſeruetur, vt.C.de leg.here.l.lege.† Nã pater na-turam ſuam in filio conſeruat, ⁊ glo.de verb.ſigni.l.liberoꝝ, ex filiorum procreatione immortalitas introducit, ⁊ renouata ge-nera manant, in auc.de nup.col.iiij.facit extra de vi.⁊ honeſt. cle.c.deus qui.glo.tamen in.d.§.ius naturale.dicit q; quãuis ipſe motus ⁊ inſtinctus ad carnalem copulam ſit de iure natu-re, non ſic ipſa copula, quod non placet , qꝛ ſi inſtinctus eſt iure nature, ſic ⁊ effectus, qui ex inſtinctu prouenit, qꝛ cauſa inſpici-tur.l.ſi procurator.ff.mandati, ⁊ preſtans cauſam dicitur effectu facere, extra de homi.c.preſbiter.vel ſalua glo. qꝛ nõ dicitur co pulam non deſcendere ex iure nature, ſed non eſſe ius naturale, ⁊ hoc eſt verum, quia non eſt factum, ſed ius.

Secundo queritur an iure nature copula carnalis in diſtincte ſit licita. Et videtur q; non, qꝛ quã uis omni iure omnis inſtinctus ad copulam ſit licitus , qꝛ primi motus non ſunt in poteſtate.ff.de penis.l.cogitationis , ipſe ta-men actus eſt eo iure illicitus, qꝛ eſt peccatum mortale, q̃d eſt ꝯ legem euangelicam. Ideo iure naturali veritum, vt in prin. de-cretorum. Hanc rationem voluit glo.in.d.§.ius naturale. qꝛ probatur in.d.c.teſtamentum.ver.cum enim malignus. In cõ

4 trarium, † qꝛ eo iure omnes legitimi naſcebant, in auc.qui.mo. natu.effi.ſui.§.natura. Nam vt inquit apoſtolus , non cognoui peccatũ, niſi ex lege, extra de cõſti.c.incõtinentiã, ⁊ propter cõ cupiſcentiam.i.illicitum coitum, reuertit ad ius naturale. Ver ba ſunt eiuſdã apoſtoli.xxxij.q.ij.bis ita. Solue, ⁊ vt pfectius intelligat, premitte q; humanum corpus habet animam ſenſiti-uam, qua ceteris animalibus adequat, habet ⁊ rationẽ, ⁊ intel-lectum, qua ceteris anteponitur, extra de here.c.cũ Chriſtus, de celebra.miſſa.c.in quadam, ⁊ ibi probat q̃d Chriſtus ipſe ve rum ſpiritũ habebat, nõ ſolum vitalem flatum, p vez ſpiritũ ani mam rationalẽ intelligens, ⁊ p vitalem flatum animam ſenſiti-uam, ⁊ vegetatiuam, ⁊ eſt ibi pulchra glo.in clem.j.§.porro. de ſumma trinita. Quiſquis ergo effectus ex anima vegetatiua ve niat, dicit ex iure naturali procedere, ratio, qꝛ anima illa ex ipſa natura, ex elemẽtoꝝ proportione, ⁊ ex qualitatibus primis, qua tuor humores generãtibus educitur, vt.d.c.in quadam. Ibi cũ autem ad compoſitionem ⁊c. ⁊ ibi ad vegetatiuaz ⁊c. Quiſquis vero effectus ex anima rationali proueniens ius naturale dici non poteſt, quia anima illa ex opere nature, ⁊ ex illis qualitati-bus non reſultat, ſed ex celeſti ⁊ diuina prouidentia in humanuz corpus poſt eius creationem mirabiliter infunditur.xxxij.q.ij. 5 moiſes. † Quamuis ergo ſm canones poſſet dici quod effectus anime rationalis proueniat a natura, qꝛ puenit a deo qui eſt ip-ſa natura, inſtitu.de verbo.obliga.§.conditiones.vbi glo.ciui-liter tamen loquendo, dr̃ ex iuregentium prouenire, qꝛ ſolis ho-minibus ratione viuẽtibus cõpetit, inſtitu.de iure natu.§.j.ff.de iuſt.⁊ in.l.oẽs.§.q̃d vero.dic ergo ad queſtionẽ noſtram q; iu-re nature quod ex ſenſualitate prouenit omnis copula carnalis eſt licita. Sed iure nature q̃d ratione prouenit, ⁊ q̃d iure nature appellatur inſgen.non omnis copula carnalis eſt licita , qꝛimo eo iure inductum eſt matrimonium, vt.j.q.proxima. quo etiam multe cogitationes ſunt prohibite.ff.de condi. ſine cauſa.l.ſi.⁊ de ritu nup.l.ſi.de adulte.l.ſi adulteriũ cum inceſtu.§.j.ad hoc glo.j.di.§.ius naturale.in princip. Ludouicus Sardus.

Tertio queritur quo iure matrimonium ſit inuentum. Et dicit q; iure ciuili ⁊ canonico, a quibus for-mã, ⁊ imitationẽ accepit.ff.de iuſti.⁊ iure.l.ius ciuile, ⁊ glo.in-ſti.de iure natu.in prin. In contrariũ, qꝛ deus inſtituit matrimo niũ anteq; initiũ Romani iuris exiſteret.xxxij.q.ij.c non ois ea dez cauſa.q.iiij.dixit ſacra.extra de frigi.c.litere noſtre, vbi p 6 batur q; fuit a deo conſtitutũ. † Solue ⁊ premitte q; matrimo-niũ fuit inſtitutũ, vt dictis iurib⁹, duplex aũt fuit hec inſtitutio. Primo in paradiſo delitiaꝝ.xxxij.q.ij.c.bis ita.⁊ glo.inſti.de iure natu.in prin.q̃ Adã deus irate dixit ore prophetico, hoc nunc os ex oſſibus meis, ⁊ caro ex carne mea ⁊c.xxj.q.⁊ ſunt q dicunt.xxxvij.q.x.c.fraternitatis.xxx.di.deinde.extra de bi-gamis.c.debitum.de diuor.gaudemus, hoc factũ fuit ante pec catum primi parentis, propter ſobolem procreandam. Cum di xit dñs, Creſcite ⁊ multiplicamini ⁊ replete terrã. Gen.j.ca.⁊ glo.in.d.c.litere noſtre.⁊ in hoc matrimonio ſine ardore con-cupiſcentie conciperent vt ſine dolore parerent.d.§.is ita. pe-na vero qꝛ natura humana eſt ad malum ꝓna.xij.q.j.ois etas. in auc.de mona.§.ſi vero is quidem.col.j.⁊ caſus ſceleris ad-miniſtrat.ff.ad maced.l.j.in prin. Ratio intellectus ab appeti-tu carnis vicerat, propter q̃d dicit Apoſtolus, Video aliam le gem in mẽbris meis repugnantẽ legi mentis mee. Ad Rom. v.c.v. diſt.teſtamẽtũ.in fi.xxxvij.q.ij.ſi paulus. Qua de re ad tales illicitos coitus elimandos, ⁊ propter fornicationẽ euitan-7 dã, ſcda † inſtitutio matrimonij facta fuit extra paradiſum, vt in firmitas noſtre carnis prõpta in ruinaz turpitudinis honeſtate exuperaret coniugij.d.§.is ita. Poſt hoc qꝛ amor omne phas atq; nephas immiſcuit.ff.de ori.iur.l.ij.§.initium.cum nil ſit fu rore amoris vehementius, vt eſt tex.in auc.vt oẽs obedi.iudici bus.§.illud. Quid non mortalia pectora cogis improbe amor, voluerunt legum latores inſidiãtem, ac herentem concupiſcen-tiam refrenare, ⁊ in auc.qui.mod.natu.effi.legi.§.illud quoq;. col.vj.ad quã refrenandam ⁊ cobercẽdam iure ciuili ⁊ canonũ inducta eſt alia forma matrimonij, aliaq; ſolennitas.C.de nup. ⁊.ff.de ritu nup.extra de ſpon.per totum.xxx.q.vij.ca.aliter.⁊ capi.noſtrates.⁊ glo.inſtitu.de nup.§.ſunt ⁊ alie.xxxvij.q.ij.⁊. iij.per totum.extra de conſang.⁊ affi.c.non debet. ¶ Nunc ad propoſitum dico matrimoniũ cõſiderari. Primo prout requi-rit copulã, quãuis enim ſolis verbis ⁊ cõſenſu quodãmodo pro fectũ, qꝛ cõpoſitũ ex modo ⁊ forma.c.tua nos.eſt abſolute tamẽ profectum ſine copula.xvj.diſt.deinde extra de bigamis.c. de bitũ. qꝛ ad hunc finem factum ſimile eſt, puer eniz cum primum

natus est hz materiã z formã, quo respectu dr qdam pfectus, qz tñ nihil intelligit. l. j. in fi. C. de fal. mo. Cũ ad hũc finẽ factus sit
8 nõ dr absolute profectus, † qz anima intelligendo profitet scõm Philoso. iij. de anima. hoc respectu mrimonium est de iure natu re, qz eo iure inducta est copula, vt. ff. q. j. quãnis hoc nomen matrimonium nõ fuerit iure naturali inductum, sed iuregen. vel ciuili. Ita debet intelligi. ff. de iusti. z in. l. i. §. naturale ius. insti. de iure natura. in pin. Scõo considerat prout requirit consensum in regula nuptias, z in auct. de nup. §. nuptias. col. iiij. hoc respectu est de iure gentium, qz solis oibus hominibus cõpetit consensus. Tertio considerat prout formã approbationem z re probationez accepit a iure ciuili vel cano. a quo primo formam habuit. Nunc de iure canonico quo nulla forma ei data fuerat. d. c. aliter. z. c. nostrates. z de clandestina despon. cũ initio no na data est promissio nona prohibitio, q̃ oia in multis a iure ciui li contradicũt, ideo potius dr de iure cano. quã ciuili, qz siue in foro penitentiali, siue qrentioso, siue loquamur de prohibitione matrimonij, siue de promissione, siue de presumptione semp stã dum est iuri canonico pp metum fornicationis, que est õ legem euangelicam. d. §. is ita. ergo ius canonicum in hoc seruat. x. di stin. c. j. z nota. in Specu. de compe. indi. adi. §. j. in pin. Naz causa matrimonij p iudicem ecclesiasticum est tractanda, extra de offi. deleg. c. cansam matrimonij, z. c. inter corporalia. de do natio. post dinoz. resti. c. de prudentia. de consan. z affi. c. j. in fi.
9 C † Quarto queritur an sola copula carnalis ex legitimo descẽ dens matrimonio sit licita. Dr q sic, quia omnis copula est for nicatio large sumendo fornicationem, nisi ex legitimo descendat matrimonio. xxxij. q. x. c. nemo. z. c. dicat aliquis. xxxvj. q. vij. c. cũ ergo. Sed fornicatio est vtroq; iure illicita. in auc. de triẽ. z semis. §. qsideramus, z in auc. qui. mo. natu. effi. sui. §. etiã. col. vij. z. d. c. nemo. xxxij. q. ij. §. is ita. In qrarium qz iure ciuili et cano. licitũ est habere qcubinam. ff de concubi. l. in qcubinatu. xxx. dist. concubina. z. c. is qui. Solu. ꝑm cano. iure ciuili con cubinatus ẽt est licitus, nõ iure canonico, ad. §. qcubina. z ad. §. is q respondent, q ibi loquitur qñ matrimonium est factum solo consensu sine interuentu solennitatum, de quibus habet. xxx. q. vij. c. aliter. z. c. nostrates. extra de clande. despon. c. cum inhi bitio. Unde talis non est proprie vxor, sed dr concubina que lo co vxoris habetur, ideo licitum est iure canonico eã habere nõ aliam, cum quo non interuenit consensus matrimonij.

10 **Pro clariori** tamẽ intelligẽtia, sic distinguo, † aut certũ est qõ interuenit qsensus ma trimonij, aut certuz qõ non interuenit, aut dubiũ est. Primo ca su subdistinguo, aut sunt illustres z maiores illustribus, aut mi nores. Si illustres vel maiores, dic aut interuenerunt nuptialia instrumẽta, z tunc dic q iure ciuili z ca. est vxor. aut nõ interue nerunt, z tunc iure ciuili nõ est vxor. in auc. vt lice. ma. z anie. §. qz dudũ. col. v. põt tñ dici qcubina. C. de naturali. li. l. iubemus. in pin. Jure canonico dicunt oẽs qõ est vxor, potest dici q hec est illa concubina que hr loco vxoris, de qua proprie loquitur. §. concubina. z. c. is qui. z ita dicit tex. in. d. l. iubemus. dicaz. j. de legitimatione facta p vez matrimoniũ. §. iij. q. ij. z de appel. na turali. q. iij. Hanc qcubinam licitũ est habere iure canonico, ẽt sine metu fornicationis. xxix. q. ij. c. sed objicit, quod patet, qz re tinens eã non repellitur a cõione. d. c. is qui. cũ tñ coniugali af fectu teneant eã coniugẽ facere quãnis eã lex nominet concubi nã. Jdeo dicit Augu. q forte posset appellari qnubium. xxvij. q. ij. solet. vere aũt non est vxor, sed loco vxoris. d. §. qcubina. z. §. is qui. z. d. l. iubemus. facit. xl. dist. c. j. z ij. Et si dicat q imo
11 iure ciuili hec nõ est qcubina, qz nõ interuenit qsensus qcubina rius q requirit. j. tit. j. Sed respõdeo q † post q̃ non interuene runt nuptialia instrumenta lex fingit illum nuptialẽ affectũ non interuenisse, in auc. qui. mo. na. effi. legi. §. immemores. iuxta fi. col. v. qz tñ in veritate affectus vxorum interuenit mitius agitur cum eis, vt potius dicantur cõcubinarij q̃ adulteri vel stuproſi. arg. ff. de adult. l. nonnunq̃. Et est ratio quia stuprum est delictũ ergo non fit sine animo delinquendi. ff. ad. l. cor. de sica. l. fin. per glo. quem animum certum est, hic non interuenisse. Ubi vero sunt minores illustribus ex solo affectu coniugali efficitur vxor iure ciuili, ꝑm omnes, vt. d. §. quia vero. c. oudum. in fi. Sed in re canonico potest distingui, aut interuenerunt solennitates, de quibus in. c. aliter. z. c. nostrates. vt no. dixi. s. in pin. so.

C Secundo casu principali, vcz qñ certũ est qõ non interuenit cõsensus distingue aut clarz est q interuenerit qsensus qcubina rius, aut clez qõ nõ, aut dubium. C Primo casu est cõcubina vtroq; iure, dummodo aliud nõ resistat, vt. j. titu. j. versi. j. Scõo tertio casu nõ est vxor, nec qcubina, sed est stupr̃, nisi sit obscu ro loco nata vel questũ corpore fecerit, qz eo casu in dubio p̃sũ
12 mit qsensus qcubinarius, de qcubi. l. in qcubinatu. † Hãc con cubinã de iure cano. nõ licet habere, qz est fornicatio glo. in. d. l. qcubina. z text. in. d. c. nemo. z melius. lxxxviij. di. fornicari. iure vero ciuili licitũ est, ea forsan rõne, qz quãnis in ciui. sit for nicatio, vt dicit gl. in. d. c. nemo. tñ eo iure licitũ est cũ ea ꝺbere matrimoniũ, qz libertas adest. Et ad istaz rõnẽ potest adaptari glo. in. d. l. in qcubinatu. in fi. z hoc scõo casu exemplifica glo. in. l. in libere. de ritu nup. in fi. glo. Fallit in clericis, q etiã iure ciuili talẽ cõcubinam habere non p̃t, in auc. de mona. §. signis aũt. col. ix. de san. epis. §. clericus. z. C. de epis. z cle. l. eũ q. Vel dic q nõ fallit, vt dicã. j. de legi. p vez mrimoniũ. §. ij. z. iij. Ter tio casu qñ est dubiũ, an interuenerit qsensus cõingalis, vel nõ, tunc iure canonico nũq̃ presumit vxor, nisi alia presumptio hoc induceret, puta dedit ei annulũ in domo vel similia. xxx. q. v. fe mine. Hã canon considerat periculum anime. Jdeo potius in dicat esse fornicationẽ q̃ matrimoniũ, vt no. gl. in. d. ca. aliter. Jdeo iure canonico vetitũ est. Sed in. ciui. distinguo, aut est il lustris vel maior, z nõ p̃sumit matrimoniũ, vt dixi. s. Sed si mu lier est honesta z libera presumit stuprum, alis p̃sumit qcubina. l. in cõcubinatu. Nec obstat qõ. s. dixi in scõo mẽbro q indistin cte presumit qcubina, qz illud quãdo erat certũ q voluerit eam
13 habere in vxorẽ, † hic autem est dubiũ z rationem ibi dixi, aut est minor illustre, tũc habet locum indistin. l. in cõcubinatu. Ita intelligo glo. ibi sup verbo, habere quãnis Bart. aliter dicat, z glo. ff. de dona. l. donationes. in versi. cõparatis, in fi. Aduerte tñ qõ quibus dixi presumi concubinatum id vez si adsint alia q requirunt, vt in ti. proximo. Et hoc tñ qõ questũ corporis fece rit non p̃sumitur cõcubina, si nõ est vernica, z in domo, imo com mittitur stuprũ. Ita intelligo test. ff. de adul. l. si vxor. ver. sed in ea qui vr cõtradicere illi. l. in cõcubinatu. Cõcludo igit q̃ nulla copulla carnalis iure canonico licita est, nisi cũ vxore legitima, vel cũ qcubina, que sit loco vxoris. Sed in. ciui. est licita, ẽt cuz ea q̃ nõ est loco vxoris, sed est proprie qcubina. Utroq; aũt iure ois alter qcubitus est illicitus, z punit. Hã aut est simplex stu prũ z punit. insti. de publi. iudi. §. itẽ lex iulia. Aut est adulterĩ z punit. vt. C. de adul. l. quãnis. aut coitus nepharius z incestuo sus qõ idẽ est, insti. de nup. §. cũ ergo. z punit. de adul. l. si adul terĩ cũ incestu. §. nõnunq̃. C. eo. ti. l. iter liberos. §. lex iuli. z. C. de incest. nup. auc. incestas, vide glo. de ritu nup. l. in libere.

SVMMARIVM

1 Concubina vt sit licita que requirantur.
2 Virgo vel vidua honeste vite non possunt esse concubine.
3 Concubinatum allegans quid probare debeat.
4 Cõsensus ex iuris presumptione insurgens dicitur manifestus.
5 Cohabitare vt dicantur vir z mulier que requirantur.
6 Administrationem habens non potest iure ciuili ex ea proui cia vxorem ducere.

C De concubinis.

q **Uia supra** proxime dcm est de qcubinis q est licitũ hr cõcubinã, vt. j. de appel. naturali, in pin. C Ad ꝓpositum nostrũ videamus de qcubinis dicẽtes quot z que requiran
1 tur ad hoc, vt aliqua sit licita qcubina. C † Primo requiritur qsensus qcubinarius, z hoc cõsequẽs duplex est, aliqñ requirit expressus, si mulier est ingenua, z honeste vite. ff. eo. l. in cõcubi nã. Aliqñ sufficit tacitus seu p̃sumptus, puta cũ nõ est libera vl corpore questũ fecerit, tex. z glo. de ritu nup. l. in libere. Et in ca su in quo interuenit animus qugalis inter illustres vel maiores nõ interuenientibus dotalibus instrumentis, quo casu est concu bina, qz fingitur nõ interuenisse consensus coniugalis p̃sumitur cõcubinarius, vt dixi questione proxima, primo membro distin ctionis, alias autem vbicunq; animus matrimonij interuenerit est vxor si potest, si nõ potest esse vxor nec est concubina, tex. est singularis, qui hoc voluit. ff. de donatio. inter virum z vxorem. l. hec ratio. §. j. hec est ratio. l. z si contra. C. de nup. vbi tenuit eã in vxo. z qz non poterat esse vxor. quãnis posset esse in concubi na non est vxor, neq; concubina, argumen. ad hoc. ff. de accept. l. an inutiles. C. si quis alteri vel sibi. l. multum interest. C Nec obstat quod s. proxime dixi, qz ibi fingitur animum coniugalem non interuenisse, hic non. Et aduerte quia talis cõsensus debet

vsq;

vsq; ab initio interuenisse no.glo.in.d.l.in concubinatu.

¶ Secundo requiritur qđ sit talis mulier cuꝫ q̃ non committat stupꝝ.ff.eo.l.j.§.j. † Jdeo nec virgo, nec vidua honeste vite po test esse concubina, qꝛ cum eis contraberet stupꝝ.ff.de adul.l. stupꝝ. ꝛ l.inter.§.j. Et in hoc multi fallũt, qꝛ credũt sufficer qꝛ sit solutus cum soluta, qđ tñ intellige nisi ab initio fiat protesta tio qđ velit eam habere in ꝙcubinam, dicta.l.in cõcubinatu, vel nisi diu cohabitauerint, qꝛ tunc purgatur vetus stuprum, ꝛ pre sumit concubinatus, vt inquit glo.in auc.quib.mod.nat.effi.le giti.§.eos.col.ij. Jta cõcludit Jaco.de bel.in disputatione que incipit. Regia constitutione. Sed in ꝙtrarium facit, qꝛ postquã ab initio fuit delictum ex sola cohabitatione non purgat, sed au getur, extra de consanguinitate ꝛ affinita.c.nostrates.in fi.ꝛ de eo q̃ duxit quam pol.c.cum haberet.in fi. Jtem qꝛ talis consen sus ꝙcubinatus debet interuenire a pꝛinci.ſm glo.in.d.l.in ꝙcu binatu. Jteꝫ debet ꝙsensus esse manifestus, vt.d.l.in concubina tu. Sed in casu nr̃o solum tacitus est, ergo non confirmatur re gula iuris quod ab initio. Nec obstat glo.in.§.eos.qꝛ loqnitur alio casu quando scilicet ꝙstabat quod voluerunt ꝙtrahere ma trimonium. † Sed vt habeas veritatẽ aduerte, qꝛ is qui dicit cõ cubinatum interuenisse, fundat se ex tacito cõsensu pꝛesumpto a lege, aut ergo allegans hunc tacitum ꝙsensum pꝛobat solum diu turnam cohabitationem, ꝛ hoc non sufficit ad pꝛesumendum no uum consensum, sed pꝛesumitur antiquum consensum durare.ff. de pꝛecario.l.in verbis.§.vlti.extra de ꝙsang.seruo.c.fi.vbi no. ꝛ de despon.impub.c.j.lib.vj. aut pꝛobat qđ diu gessit se pro cõ cubina, eo sciẽte ꝛ patiente, ꝛ hoc sufficit, nec forte eo casu ad mittitur pꝛobatio. Jn contrarium hic est casus. C. de patria po testa.l.j.in fi.ꝛ c.ad id quod, extra de spon.ꝛ hoc casu sa'natur opi.Jaco.de bel. Nec obstat qđ ab initio debet interuenire cõ sensus, qꝛ illud ad hoc vt ab initio dicat ꝙcubina, sed ad hoc vt postea trãseat in ꝙcubinatũ, sufficit qđ postea interueniat. Nec obstat qđ requiratur manifestus consensus, quia dico quod hic † consensus qui insurgit ex iuris pꝛesumptione dicitur manife stus.ff.de iureiura.l.manifeste.facit.de leg.j.l.licet imperator. vide.j.de legit.per verum matrimonium.§.ij.questione.j.

¶ Tertio requiritur qꝛ sit talis cum q̃ nõ committat adulteriũ extra q filij sint legiti.c.tanta. Nec incestus ex affinitate.ff.eo.l. j.§.si qua. Quarto requirit qꝛ sit vnica.xxviij.dist.ca.christia modis natu.effi.sui.§.et.hic.ꝛ glo.C.eo.l.vnica.ꝛ Azo in sum ma eo.tit.in fi.facit glo.de his qui.vt indi.l.in cõmutabilibus. §.j.de diuor.l.fi.in fi.ꝛ hoc oẽs approbant. Quinto requirit qꝛ vir eam in domo retineat, vt dicta auc.de trien.ꝛ semis.§.consi deremus, ꝛ §.si quis autem.quibus modis natu.effi.sui.ꝛ glo.ff. eo.l.pennl.ꝛ ibi By.ꝛ Bart.ꝛ glos.de renuntia.c.nisi pson e.ꝛ qui filij sint legiti.c.tanta.tex.est.ff.de verb.signi.l.masturius. Et intelligo domum viri, siue sit eius pꝛopꝛia, siue conducta, siue gratis, siue hospitio accepta.ff.de iniur.l.lex cornelia, siue etiam sit ipsius ꝙcubine, dummodo insimul habitent.glo.ff.eo.l.pen. ꝛ pꝛobatur in.d.§.consideremus.versi.quod hic dicimus.facit glo.ff.de adul.l.nec in ea.§.ius occidendi. Nec habitatio talis esse debet, vt insimul viuant, ꝛ sic commensales.d.l.masturius. † nam alias non dicuntur cohabitare.ff.de condi.ꝛ demon.l.si quis ita legauerit, ꝛ ita per Bart.Bald.C.de legiti.l.j. Huius cohabitationis illa ratio reddi potest, qꝛ cum debeat inter eos indubitatus esse effectus, per hanc cohabitationem indubita tissimus retinetur, nec his ob.ff.eo.l.pen.quia ibi dictio sola ex cludit solum concubitum, vt in fi.dicit glo.C.de pꝛescri.xxx.an no.l.cum notissimi.in pꝛincip.ꝛ xxvij.questio.ij.ca.sufficiat.

¶ Sexto requiritur qꝛ sit talis que possit esse vxor.in auct. de filijs ante do.instru.na.§.siquis.col.iij.ꝛ §.ad hoc.ꝛ in auct.vt lic.ma.ꝛ ante.col.viij.C.de na.lib.l.nuper.de nup.l.ꝛ si ꝙ.insti. de nup.§.fi.extra q filij sint legi.§.tanta.hoc tenet Azo.in sum ma.C.eo.in fi.ꝛ gl.ff.eo.l.j. Sed vꝫ contra, nam ancilla põt esse concubina.C.de mann.l.fi.ꝛ tñ de iure ciuili, nõ põt esse vxor.C. de incest.nup.l.cũ ancilla.in auc.de nup.§.sed etiã captiuatus coll.iij.† Jtẽ habẽs administrationẽ nõ potest iure ciuili ex ea pꝛouincia vxorẽ ducere.ff.de ritu nupt.l.si qs officiũ, ꝛ tñ potest eam habere ꝙcubinam.ff.eo.l.fi. Jtem non potest quis damna tã de adulterio iure ciui. vxorẽ ducere.ff.eo.l.j.§.qđ aũt. de his quib.vt indig.l.claudius.ꝛ tñ habet vt concubinam.d.§.quod autem. Ex his patet quod ad hoc vt sit concubina non requiri tur qꝛ iure ciuili possit esse vxor. Nec obst. contraria, qꝛ ibi non dicitur qđ non sit ꝙcubina q̃ non põt esse vxor, sed dicit qđ eius filij nõ legitimant ꝓ subsequens matrimonium, ꝛ hoc est verum, ꝛ habet rationem, vt dicam infra de legitimatione per verũ ma trimonium.§.iiij.questione.vj.in fi. Ludonicus de Sardis.

SVMMARIVM

1 Corpus quomodo in matris vtero formetur.
2 Filius ex quo tempore dicatur in matris vtero cõceptus, an ex die suscepti seminis an ex die anime infuse.
3 Tempus quod inspiciendum vbi de cõmodo partus queritur.
4 Abortum causans homicida nunquid dicendus.
Abortum causans vel sterilitatis venena pꝛopinans qua pena puniatur.
5 Exilium pro qua pena capiatur.
Pena.l.corne.que sit.
6 Statutum puniens homicidium an includat abortum.
Filius conceptus vtrum habeatur pro nato.
7 Postbumis quid iura tribuant adimantue.
8 Postbumus equiparatur capto ab hostibus ꝛ reuerso.
9 Conceptus in ciuitate ꝛ natus mortuusq; apud hostes an cen sendus perinde ac si in ciuitate natus ꝛ mortuus fuisset.

§. De ventre concepto.

1 **Postquam** Concubina per carnalẽ copu lam † semen virile ventre con cepit, nec anima vitalis, nec vitale in eo semen indu citur, donec materia bene disponatur, ꝛ liniamenta bene confecta suas imagines membraq; suscipiant. xxxij.qõ.ij. c.quod vero.ꝛ c.moyses.cum sequen. Tunc tandem adimicẽ elementis ꝛ humoribus pꝛoportionatus spiritus vitalis, ex illa patẽti mꝛia educit, aia vero rationalis a Deo creat, ꝛ i illa ma teria infundit, vt.§.dixi de copula carnali.q.ij. Et qꝛ hec aie ra tionalis infusio, fit post.xl.dies ex die suscepti seminis glo.ff.de extraord.crimi.l.diuus. Et sup hmõi casibus, in quibus de sta tu mrimonij querit, aliqñ tempus partus, aliqñ tempus conce ptionis inspicit. C. de naturali.libe.l.nuper.in fi. † Scire opor tet quo tpe filius dicat esse cõceptus, an ex die suscepti seminis, an ex die anime infuse, qꝛ tunc dr̃ homo, ꝛ nõ pꝛius. Et videt qꝛ ex die anime infuse. gl.in.d.l.diuus. qđ ex eo maxime patet, qꝛ causans abortum ante puerperiũ formatũ, non dicit homicida, per illã glo. ꝛ pꝛobat in.c.quod vero.ꝛ c.moyses.§.alleg.ꝛ ex tra de homici.c.sicut.facit.ff.vnde cogna.l.j.§.siquis ꝓpꝛi.vbi il le non dr̃ conceptus, vno ano, qui tempore mortis aui non erat animal. Constat aũt qꝛ ante infusam nõ erat animal. c. moyses. ergo ante animã infusam non dicit conceptus. Jn contrarium qꝛ imo dicit conceptus ex die suscepti seminis, glo.in aucte.colla. iij.de resti.ꝛ ea que pa.§.vnum.ꝛ ibi pꝛobat tex.qui dicit con ceptus non extendi vltra nonum mensem. Sed si dicimus eum esse conceptũ ex die anime infuse, vlterius extendũtur. Ad idẽ 3 ff.de suis ꝛ legiti.l.intestatus.in fi.vbi dicit † qꝛ ille nõ vr̃ in ser nitute ꝙceptus cuius mater fuit manumissa ꝓ.clxxxij.dies ante illius natiuitatẽ. Sed si diceremus eũ esse ꝙceptũ ex die anime infuse, tunc a die suscepti seminis vsq; ad natiuitatẽ eius fluxis sent.cclxxxij.dies. ꝛ sic natus esset nono mẽse qđ est ipossibile. Vel quoties q̃rit de cõmodo partus, id tẽpus inspicitur, quod est ei vtilius. Vbi vero non agitur de commodo partus, sed al terius inspicitur veritas, scilicet tempus anime infuse, quo vere est homo facit.ff.de statu homi.l.qui in vtero, ꝛ quod dicam sta tim questio.pꝛoxi. sic intelligo.§.vnum.ꝛ l.qui testamento in fi. Jta si diceremus ꝙceptũ esse tẽpore anime infuse, ꝛ poneremus eo tempore patrem mortuum, vel etiam auum, tunc non succe deret iste filius, cum non esset conceptus vno patre, vel auo, de suis ꝛ legi.l.si titius. Jgitur fauore filij, vt dicatur conceptus vno patre, vel auo inspicitur tempus suscepti seminis.

Nec obstat qꝛ eo tpe nõ sit animal quod requirit il la lex.j.vnde cogna. Nã quãuis non sit 4 animal in actu, est tamen in potentia pꝛopinqua † quod sufficit eius fauore, facit glo.extra de homi.c.decetero. Ex his appa ret ratio, qꝛ causans abortum non dicitur homicida, vt.d.ca.si cut.de homici. Nam post q̃ non tractatur de commodo, vel in commodo inspicitur veritas, qđ eo tẽpore nõ erat vere homo. Et ideo causans aboꝛtus non efficitur irregularis, vt.d.c.sicut, de homici.nec punitur lege mosayca.d.cap.moyses. Nec pe na legis cornelie.de sica.vt not.glo.in.d.l.diuus. Et est ratio, qꝛ non dicit hominem occidisse, sed specie animantis.ff.de mor. infer.l.ij. Jn hoc autem an puniatur lege cornelia.glo. dicit qꝛ

sic.ij.q.vij.g̃sulusti.extra de homi.si aliquis,vbi vī casus. Nā si is qui parat venena sterilitatis punit̃,vt homicida,vt ibi quā-to magis is qui causat abortū ēt ante formatū puerperiū.arg.ff. de bis q̃ sunt sui vel alie.iur.l.pr̃e.Sed rn̄de ille.§.abortionis. dicit q̃ relegat̃ adēpta pace bonor̄ & sic patet q̃ nō punit̃ pe-
5 na.l.cornelie.†Cuius pena est deportatio,vel moꝛs vel omniū bonor̄ adēptio.ff ad legē corne.de sica.l.iij.§.legi.&.l.pen.& ita etiā intelligo illā.l.mulieri.q̃ dicit eum dari in exiliū. Intelligo exiliū p̃ relegatione.ff.de interdi.& relega.l.exiliū.quānis pro-pr̃ie loquēdo exiliū sit deportatio.ff.de pub.ind.l.ij. Vel dic me lius ibi loquit̃ de exilio tpali,ita dn̄t due leges q̃ eodem casu lo quunt̃.ff.de extraoꝛ.crimi.l.dīnus.&.ff.de penis.l.cicero.ad.c.si quis. Rn̄de vt ibi p̃ glo.q̃ illud intelligit de pena spirituali.Et aduerte,q̃ his legibus q̃ puniunt causantē abortū,pena extra-ordinaria,nec distinguit̃ an partus fuerit formatus,vel nō,dico q̃ causans abortū,etiam post puerperiū formatū nō punitur,vt homicida pena.l.corne.de sica.Et hec est rō,q̃ pr̃opr̃ie non dī̃ homo.ff.ad.l.falci.in.l.falci.ff.de liber.l.cum inter.Nec dicitur pr̃opr̃ie eē in re q̃ natura.ff.de suis & legiti.l.si vino.facit de vul. & pupil.sed & si plures.de colla.bono.l.fi.ergo extraoꝛ.ēt rele-gat̃ ad tempus ad propositum p̃ predicta,licet glo. dicat oppo-
6 situm in illa.l.dīnus.&.C.de sica.l.penul.†Et ex hoc pōt inferri ad statutum puniens homicidium,ideo aduerte tu qui legis.

¶ Secundo quer̄it̃ an filius cōceptus habeat̃ p̃ nato,vī q̃ sic .ff.de decur.l.ij.§.si ad tp̃s desunt.l.si emācipatus.inst.de inge. §.ex g̃rio.& de tutel.§.cū aūt. In g̃riū de excu.tu.l.ij.§.cū aūt. ad.l.fal.l.in lege placuit.cū si.Sol.vbi agit̃ de cōmodo filij cō cepti hī̃ pro nato,alꝰ secus,de statu ho.l.q̃ in vtero.&.l.pen.C. de ver.sig.l.qō dicimus.qō itelligo ve q̃,si postea nascat̃ viuus, alꝰ non hī̃ pro nato.ff.qñ di.leg.ce.l.intestato.§.est aūt tracta-tū de neg.gest.l.cū pr̃.C.de post.here.instī.l.ij.& gl.C.de colla. l.posthu.& de regu.iur.l.siquis pregnātē.Sed op.q̃ filio post-humo non conferr̄ antequam nascat̃.ff.de colla.l.fina.ergo non
1 habeb̄ pro nato,etiam ad eius cōmodum.Item non admittitur ad partē antequā nascatur.ff.si pars here.pe.l.antiqui.de acq. here.l.ventre.Sed pars sua est in̄ suspenso, donec editus fue-
7 rit,vt.ff.de suis & legi.l.intestato.§.vtiq̃.& seq. Itē † posthumo preterito antequā nascatur.ff.de colla.l.fi.ergo nō habeb̄ p̃ na-to ēt ad eius cōmodū. Item non admittit̃ ad partem antequam nascatur.ff.si pars here.pe.l.antiq.de acqui.here.l.vētre.Sed pars sua est in suspenso, donec editus fuerit,vt.ff.de suis & legi. l.intestato.§.vtiq̃.& seq.Item posthumo preterito antequā na scatur valet testamentum,sed rumpitur,demum postea nato.ff. de inīnst.test.l.j.in fi.instī.de exhere.liber.in pr̃in. Itē posthu-mus alienus qui est in vtero eius q̃ nō potest eē vxor nō potest instituī.instī.de lega.§.posthu.& tamen si esset natus posset instī tuī.C.de naturali.li.l.cum quidā.& per Bar.in.l.cum quidā.§. quid si is.Solue tunc est ve q̃,qō ꝯceptus habetur p̃ nato quo ad eius cōmodum quādo postea natus illud cōmodū recupera re non pōt,vbi aūt est tale cōmodū qō postea natus habiturus est,non est necesse eū interim haberi pro nato.Ita intelligo tria pr̃ima contraria,cum si.Nā interim ille effectus suspenditur,q̃ postea si nascetur,fingitur natus pr̃ima hora ꝯceptionis,& con-
8 sequit̃ eundem fauoꝛē,vt ex retro,† q̃ equiparatur capto ab ho stibus & reuerso.ff.vnde legi.l.inter agnatos.§.fi. Ad.§.posthu mus,dico q̃ ille erat futurus spurius,postq̃ erat in vtero eius que nō poterat esse vxor,nec appareat q̃ fuerit detenta eo alio vt esset ꝯcubina,nec apparet eā esse talē,vt p̃sumatur animus cōcubinarius,ergo nō erat ꝯcubina,vt supra titu.proxi.ver.pri mo requirit̃.Et sic ille qui est in eius vtero erat spurius. Vnde sicut existens in vtero non potest instituī, vt ibi. Ita etiā natus non potest instituī,vt no.Bar.ꝑm Bȳ.& Odof.in dicto.§.quid si is.Et Spec.in tit.de succes.ab intest.§.j.versi.quid ergo.&.j. de suc.spur.§.j.q.j.& ideo non habeb̄ pro nato,q̃ non esset eius commodum,cum etiam si natus esset non posset instituī.

¶ Tertio quer̄itur an cōceptus in ciuitate & natus apud hos-tes ibi moꝛitur habeatur perinde ac si in ciuitate natus & moꝛ-tuus fuisset,videtur q̃ sic,quia cōceptus habetur pro nato,quo ad eius commodum,vt.ſ.q.proxi.ergo cum fuit captus habeba tur pro moꝛtuo apud hostes fingitur moꝛtuus pr̃ima hora capti uitatis.ff.de vulga.& pupil.l.lex corne.ergo ꝛc.Sed dic g̃rium.
9 †Nam sicut eo reuerso ab hostibus habet locū postliminiū.ff. de statu homi.l.qui in vtero.la.ij.Ita ēt ibi moꝛtuo,habet locū .C.de cap.l.captum.Cum ergo pr̃ima hora esset in vtero habeb̄ perinde,ac si in vtero fuisset moꝛtuus,quo casu cōceptus nō ha-betur pro nato,vt.ſ.q.proxi.Nec obstat g̃rium,q̃ nō potest fin gi eum natum illa hora,ne due fictiones concurrant in idem eo-dem tempoꝛe,& ad eundem effectum,per ea que tradi solent.in. l.j.C.de dotis promiſ.Et hec sunt satis pro prima parte.

SVMMARIVM

1 Liberorum summa diuisio.
2 Naturalis tantum quis sit & dicatur.
Bastardus & naturalis tantum idem significant.
3 Natus ex seruis an dicendus naturalis tm̄ an vero spurius.4.
Intellectus.l.lucius titius.§.fi.ff.de leg.ij.
5 Spurius an sit vel naturalis qui ab illustri nascitur ex matrimo nio sine dotalibus instrumentis contracto.
6 Naturalis tantum nunquid veniat appellatione filij.
7 Filij appellatio de quo & qualiter intelligenda.
8 Vulgo quesitus nunquid veniat filiorum appellatione in substi tutionibus,& quando.
Bastardi an dicantur de parentela an de domo vel familia.9.
an vero de genere patris. 10.
Parentela vnde derivetur & nomen capiat.

¶ Sequitur secunda pars principalis huius Tractatus. De appellatione naturalium.

§ Natis breuiter ea que ad naturalium & spurior̄ originem cōtinent hucusq̃ discurrimus, nunc eis natis,ipsorum iura plenius tractanda sunt. Sed primisq̃ ad eorū interpretationem accedamus, bene est aliqua de ipsorum spuriorum,& naturaliū referre,si cer tum pet.l.j.in fi.post hanc vero eadem huius operis parte in-raq̃ ex actibus viuentium competunt prosequemur. Ab ipsor̄
1 igitur naturalium appellatione principium sumamus. †Sum-ma liberorum diuisio,quantum ad propositum attinet, hec est, q̃ omnes liberi aut naturales sunt & legitimi,aut naturales tan tum,aut nec legitimi,nec naturales,hec diuisio colligit̃ in auc. qui.mo.nat.effi.sui.§.palam.Et quānis glo.ibi addat aliud ge nus scilicet legitimorum tantum,nihilominus ad propositum nō debet tanq̃ genus distinctum poni,q̃ quilibet legitimus tantū respectu sui patris naturalis sub alio predictorum membrorum cōtinebatur. Ideo caute imperator in.§.palam.tractaturus iu-ra qua ratione originis liberis competunt,nullam de legitimis tantum mentionem fecit. Nunc igitur omisso tractatu legitimo rum & naturalium,qui ex legitimo nascantur matrimonio,vt in anc.§.legitimi.ad nostrū descendentes proposituꝫ de naturali bus tantum & spurijs pertractemus. Horum itaq̃ naturalium tantum,alij ita remanent,alij ex postfacto efficiunt̃ legitimi,vt. d.§.palam.& de his qui efficiuntur legitimi.dicam.j.hac eadem parte in tractatu legitimationum.

2 ¶ Primo quer̄itur quis dicatur naturalis tantum.†Respon. is est qui nascitur ex legitima cōcubina,glo.de incest.nup.auc. ex complexu.& extra de renunti.c.nisi cum pridem.§.penul.& q filij sint legiti.c.tanta.in fi.Que autem sit legitima concubina. dixi.ſ.in titu.de concubinis.Sed obijcitur q̃ immo tales dicū tur bastardi,glo.ff.de concubi.super rubrica.Solue, quia ba-stardus & naturalis tantum,idem significant.glo.ff.de regu.iu. l.quoties.idem sermo.

¶ Queritur secundo an natus per matrimonium ex seruis di-catur naturalis tātum,vel spurius.Et videtur q̃ spurius.C.so. ma.l.iij.de suis & legi.l.ex liber.In contrarium q̃ ipse sit natu-ralis,siue adhuc sit seruus,de libe.can.l.si ex libera.siue sit fa-ctus liber.ff.de capti.l.siquis ingennam.de manu. vin.l.siquis rogatus.§.si mulieri.& glo.ff.de iure delibe.l.fin.Solue,aut est natus ex seruo qui iure ciuili pro nihilo reputatur,de regu.iur. l.quod attinet.tunc est spurius,quasi sine patre natus. instit.de nup.§.si aduersus.glo.in.d.l.iij.sol.matri. Aut est natus ex li-
3 bera & serua,& iste dicitur naturalis tātum. ¶ Sed oppo.† qō etiam natus ex seruo & libera sit naturalis tantum,non spurius. ff.de leg.ij.l.lucius titius.§.fi. Item vide q̃ filius ancille nō sit naturalis.glo.C.de incest.nup.auc.incestus. Item q̃ in.cano. inter seruos potest esse matrimonium.extra de coning.seruo.p totum videt̄ q̃ filius serui ex matrimonio sit legitimus, in auc. quib.mod.natu.effi.sui.§.legitimi. Item videtur quod non sint naturales,nisi sint nati ex legitima concubina.xxxij.q.iij.c.li-beri. Rn̄.ad primum qō patre manente seruo,filius dicitur spu rius,sed eo manumisso dī̃ naturalis. Ita intelligo.d.l.lucius.§.

fi.patre

si.patre facto libero,adhuc dr spurius,q illud dr solus quo ad hoc,vt non excusetur a tormentis. Ideo non dicit ibi,q absolute sit spurius,sed dicit veluti spurius haberi. Ad glo.in auc.Incestus dico q vbi voluerunt contrahere matrimonium,t nō potuerunt,ideo nō fuit cōcubinatus,vt.ſ.de cōcubi.versi.j.regritur,t sic eius filij nō sunt naturales,vt.ſ.qō.proxi. Ad aliud dico quānis inter seruos possit qsistere matrimonium hodie tñ filij eor sunt spurij. Et hoc casu singulare,qō ex legitimo matrimonio nascatur spurius.glo.ff.de cap.l.diuus. Ad.c.liberi.dic
4 ibi nō ponit diffinitio,sed illud dr gratia exempli. † Unde quānis nati ex ingenua sint naturales,vt ibi p hoc non tollitur,quin aliqñ nati ex serua sint naturales,vt hic. Item opponit ad predicta,qō hodie filius serui succedat patri,facto libero ab intest. instī.de serui.cogna.sed naturales,vt spurij non succedunt.C.de naturali.lib.auc.licet.ergo tc. Sed dic quānis nō sint legitimi t sic stricto iure nō succedunt,qr tñ nec pr,nec filius aliquis peccauit,qr non potuit pater ꝫbere matrimonium,eis humanitate suggerēte succurritur,vt ibi dicit tex. Ideo dici potest q cū hodie possint etiam inuito domino serui contrahere matrimoniū, extra de coniug.seruo.c.j.si ex alio coitu filios procreant nō habebit locum humanitas huius titu.ſ.de coniug.seruo.

¶ Tertio queritur vir illustris vel superillustris habet filiū ex matrimonio qtracto sine dotalibus instrumētis an sit legitimus
5 vel naturalis,vel spurius. † Et vr qō non sit legitimus,qr nō est natus ex legitimis nuptijs,qō requirit in auc.qui.mo.na. effic. legi.ſ.legitimi.col.v. Nō aūt valuit tale matrimonium sine dotalibus instrumētis,supra de copula carnali.q.iiij.in primo mēbro distincta. Item non est naturalis,glo.in auct.coll.vi. quib. mod.na.effi.legi.ſ.vlti.sequit ergo qō sit spurius. Solue,qr est naturalis vt volunt predicta glo.in princi.t probatur eo.tit.ſ.si quid aūt post.t est etiam.C.de natu.lib.l.legem.in prin.iuncta. l.iubemus.eo.tit. Nō enim iure est cōcubina,vt dixi.q.iiij.ſ.est naturalis,vt ſ.q.j.hec vera iure ciuili,sed iure canonico est legitimus,vel qr eo iure eius viri erat vxor,et sine dotalibus instrumentis, Uel si non fuit vxor,sed cōcubina,vt.ſ.tamen qr non est fornicatio,vt dixi in illa.q.iij.talis filius reputatur legitimus, vt dixit Ugo.xxxiiij.dist.c.si quis,t cum in causa legitimitatis que ex matrimonio descendit stetur iuri cano.extra qui filij sint legiti.c.late.talis filius dicetur absolute legitimus.

¶ Quarto queritur an appel.filij comprehēdatur naturalis tā
6 tum. † Et videtur q non.xxxvij.q.vj.quid est. Item si pater filium naturalem tantum nominat filium,ex hoc factus est legitimus.C.de natu.li.auc. Itez si qui liberos.t j.de legi.p presumptionem matris.ſ.ij.q.j. Ergo appellatio filiox legitimos tantum cōprehendit. Item dicit tex.absolute filios facere deficere fideicōmissariū.de qdi.t demon.l.cū anus.C.de fideico.l.cum acutissimi. Et tñ Justinianus illud iterpretat de iusta sobole.C. de instī.t substi.l.gñaliter.in fi. Item vr tex.C.de naturali.li.l. legem.in fi.t de adulte.l.verba. Item filij diffinitio hoc importat.ff.de his qui sunt sui vel alie.iur.l.filium. In ꝫrium,qr appellatio filij qtinet naturales.ff.de lega.iij.l.cum pater.ſ.scenola.t l.lucius titius.ſ.fi.ad treb.l.ex facto.ſ.si quis rogatus. t.l.heredibus.ſ.fi.vbi p glo.t.ff.de iure delibe.l.fi.in fine. Item hoc nomen filius est nomen naturale.ff.de capi.dimi.l.tutelas. Cuz ergo iure nature non sit differentia inter naturalem t legitimū,
7 in auc.qui.mo.nat.effi.legi.ſ.si vero,igitur tc. Hoc sentit glo. ff.de in ius voc.qr vide glo.in cle.j.de baptis. Solue quod † alī quando appellatio filij intelligitur de ciuili tantum,aliquādo de naturali t ciuili,sicut t appel.cognationis.ff.de grad.l.non facile.ſ.j.t.l.iurisc on.ſ.j. Propria tñ significatio est vt comprehēdat solum naturalem t legitimum,qr illa sumitur ex diffinitione d.l.filium. Modo dico qō sine instituto vel in vltima voluntate de filio sit facta mentio in dubio nō est discedēdum a propria verbi significati.l.nō aliter.de leg.iij.t de exerci.l.j.ſ.is qui nauem. Ita loquuntur prima qtraria,nisi voluntas statuentis, aut testantis aliud suadeat,qr tunc recedit a propria verborum significa.d.l.non aliter. Ita intelligo secunda,argu.t bene probatur in.d.ſ.si quis rogatus. Facit optime quod not.Barto.ff.de instī.t iur.l.omnes populi.in.vj.principali.ver.iuxta premissa tc. Ad.l.tutelas.rñdeo ibi nihil dicit de patre,sed de matre,t filio. Unde dico quod appellatio filij respectu matris,est iuris
8 naturalis,sed appellatio filij respectu patris,est mere ciuilis de propria significa.ad hoc.ff.de ritu nup.l.lege.ſ.sed distinguitur, t vnde cogna.l.hac parte. Ex hoc dico q † facta substitutione alicui mulieri si decesserit sine filijs de proprio significatu comprehendetur naturalis t vulgo quesitus. Secus si fiat substitutio masculo.d.l.generaliter.in fi.que de masculo loquitur.

¶ Quinto queritur an bastardi dicantur etiam de parentela. Barto.de capi.dimi.l.tutelas.t de verbo.signi.l.pronuntia.ſ. familie.dicit qō appellatio parentele est mere naturalis,argu. d.l.tutelam. Ideo comprehendit bastardum qui est in eodē sanguine naturaliter,quod puto verum indistincte. Nec ob. quod supra proxime dixi.qr parentela non derivatur a pre,sed a mre, cuius appellatione comprehendit pr t mater.ff.de in ius voc.l. quicqꝫ.ſ.fi. Sed appellatione pris non comprehenditur mater.
9 ¶ † Sexto queritur an bastardus dicat esse de domo vel de familia. Bar.in.d.l.tutelas.t.d.ſ.familie.dicit q domus t familia,aliqñ sumit pro agn.ff.de ali.t ciba.le.l.cum vnus. ad sil le.l.j.in princi.t.d.ſ.familie.aliqñ pro omnibus existentibus in eadē domo.C.ne lice.poten.l.j.si quacunqꝫ pred.po.l.j.in fi.t. d.ſ.familie.versi.seruitiū. Aliquādo pro omnibus qui descen-
10 dūt ex eodē sanguine,vt.d.ſ.familie. † Itaqꝫ dicit Bart.inspicienda est materia de qua statutum loquit,t communis vsus loquendi,t mens,t ratio statuentiū,vt oibus qsideratis eo modo intelligatur,quo melius t commodius ad volūtatē statuentium adaptetur,vide circa hoc.C.de verbo.signi.l.fi.t ibi per Bar.

¶ Septimo queritur an bastardi dicantur esse de genere patris,dic quod sic.C.de natu.libe.l.communem.ſ.de ille. Secus de spurijs qui dicuntur esse degeneres idest extra genus eadez. l. fina.in fin. Ludouicus.

SUMMARIUM

1 Spuriorum appellatio quotuplex. Et qui spuriorum appellatione veniant. 1. 3.
2 Spurius vnde dictus.
3 Adulterini, Manseres, Nothi, Nepharij, t incestuosi qui dicantur.
4 Intellectus.l.paulus.ff.de statu homi.

ſ. De Spuriorum appellatione.

1 ſ Spuriorum Duplex est appellatio, generalis t specialis. Generali comprehendunt oēs q de facto vel iurisditione patre hñt incertū,quasi spurij sine pre nati esse dicant. instī.de nupt.ſ.si aduersus.ff.de statu hominū.l.vulgo. argu.tñ est contra.ff.de ritu nup.l.adoptiuus.ſ.seruiles.sed ibi incertus est an sit pr. Et quod dr naturalis pater improprie loquit,qr nō potest ipsum aliter noiare. Continent etiam omnes nati ex stupro largo sumpto vocabulo,siue possit accusari, vt puta qr cum virgine,vel vidua honeste vite,siue etiā cum vidua que fuit vulgaris,nunc vero est honesta cuius stuprum non potest accusari. ff.de adulte.l.si vxor.ſ.j. Cum.n.committit stuprum,vt ibi sequitur qō nō fuit licita concubina.ff.de adul.l.stuprum, t sic etiam
2 filij nō sunt naturales,sed spurij,vt.ſ.tit.j.qō.j. † Cōtinent etiā nati ex monacho.ff.de statu homi.l.vulg.t ibi glo. Itē t nati ex presbite.extra de filijs pſoy.c.ad abolēdā. Et nati ex quocunqꝫ incestu t nephario coitu p glo.in illa.l.vulgo.t nati ex adulterio,extra q filij sint legiti.c.tāta.t nati ex qcubina,q nō i domo est retēta,q propie qcubina dici nō dz.ſ.de qcubinis, versic.v. Ita intelligo glo.extra de renuntia.capi.nisi.ſ.pſone.q dicit q filius qcubine appellat spurius. Et subdit quod filius concubine in domo retente dicitur naturalis. Ui ergo oēs cū ex illicito coitu nati sunt patrem eum habent quē licite hre non pñt, ideo dicunt spurij.d.l.vulgo.qr sicut iuris fictione pr credit non habuisse filiū.C.de incestis nuptijs.l.si qs incesti. Ita iuris fictione ipse filius credit nō habuisse patrē,ideo dicunt spurij,vt no. d.ſ.aduersus.hac ēt gñali appellatiōe spuriox qtinent filij seruox.ſ.titu.j.q.ij.vbi vide. † Speciali vero t propria appella-
3 tione spurij dicunt vulgo qsiti q de facto eox pr est incertus,vt. .ſ.dixi. Ui tñ de iure cano.dicunt manseres,glo. in.d.ſ.pſone. Adulterini dicunt proprie q ex adulterio nascunt. Est aūt adulteriū qō cū nupta cōmittit.ff.de adul.l.inter.ſ.j. In iure canonico appellant nothi,p glo.in.d.ſ.pſone. Incestuosi proprie dicūtur ex linea trāsuersali in gradu phibito nati,gl.C. de iccst.nup. sub rub.de ritu nup.l.matrimonium. Nepharij proprie dicūtur qui ex linea ascendēti t descēdenti nati sunt,vt in.d.gl.qꝫis promiscue coitus incestuosus p nepharios appellet,t eꝫ. institu. de nup.cū ergo. Sed est dubiū habui qcubinā sciēs mihi coniunctā quarto gradu,hec cōcepit filiū,sed anteqꝫ pareret impetrauit dispēsationē,t eā postea duxi,qrit an filius postea natus sit

spurius vel legitimus, qz inspiciť tps partus qđ ei vtilius est. C. de naturali. li. L. impator. z. ſ. de vētre qcepto. q. ij. In ꝯrium est tex. ff. de statu ho. l. paulus. vbi qceptus tpe quo suberat impedimētū, lz nascať post illđ sublatū nō est legitimus. † Solue premittendo qñ ambo sciebant impedimentū, z hoc modo loqmur hic. Nā si alter ignorasset aliud eēt, dicā. j. de legi. p matri. q. j. In casu igiť nr̄o distingue, aut tpe partus sola dispensatio facta est, z tunc partus non nascitur legitimus. Ita intelligo. l. paulus. Nā lz ibi eēt mortuus auus, z sic sublatū ipedimētū, nō tñ erat qsummatū mr̄imonium, nisi verbo vel facto demo qsenserint. ff. de arbi. l. sed si in seruū. in pr̄in. extra de qiug. seruo. l. pposuit. z. c. ad nr̄m. extra de spon. c. ad id qđ, z de despon. ipub. c. j. li. vj. quoꝝ nullum fuisse apparet in illa. l. paulus. Aut tpe partus erat qtractum matrimonium, tunc est legitimus, puto tamē qđ in tali dispēsatione narrari debeat eā fuisse cōcubinam aliter nō valebit tanqꝫ impetrata tacita veritate. Sed in eo qđ dixi natum ante contractum matrimonium nō nasci legitimum, potest dubitari an efficiatur legitimus per subsequens matrimonium, de quo dicam. j. de legi. per verum matrimonium. q. j.

❧ SVMMARIVM ❧

1 Filiatio quomodo probetur. 5. Et cui incumbat onus illam probandi. 9.
2 Probatio quid sit z quotuplex.
3 Presumptio quid sit z quotuplex.
4 Presumptio vincitur per contrariam probationem.
6 Argumentum per presumptiones concludit.
7 Filium non esse quem quomodo probetur.
8 Mulier quinquagenaria non parit.
10 Filiationis quasi possessio qualiter probetur. 11. Et an sit sufficiens ad reportandam victoriam. 12.
13 Legitimus quomodo quis probetur.
14 Matrimonium an presumatur per dationem annuli.
15 Legitimitas nunquid magis presumatur qꝫ matrimonium vbi de vtroqꝫ tractatur.

§. De filiationis probatione.

9 **Alia natis** huiusmodi liberis tam naturalibus qꝫ spurijs, maxima solet esse controuersia cum pater iciens incontinentiā meretricum, z hac de causa dubitans, an suus sit eum tanqꝫ filium recusat agnoscere multoties probari oportet eum esse filium vel non. C. quorum bo. l. j. de alien. libe. l. si competit. Videndum est ergo, an z quomodo probetur filiatio.

1 C † Primo queritur an quis possit probare se filium z videtur qꝫ sic. d. l. j. quoꝝ bonoꝝ. z. ff. de lib. z posthu. l. si posthumus. §. fi. In qtrarium. ff de condi. z demon. Lucius. Solue z qsidera pro declaratione qꝫ aliud est probatio, aliud presumptio. Probatio est, ar. de necessitate qcludens, extra de proba. c. in psentia. C. vnde cogna. l. non boc. Presumptio est ar. nō necessario, sed verisimiliter qcludens, extra de psump. c. qz verisimiliter. ff. de iur. ca. l. Itē probatio, alia directa, alia indirecta, directa est q principaliter z imediate qcludit verū esse qđ qrit̄. Ut dico me soluisse, probo p testes q viderunt numeratione, hoc modo pōt probari filiatio respectu pr̄is, qz nō pōt probari p aliquē sensum corporis, qđ regrit̄ ad directā probationē, vt p Spe. in tit. de teste. §. nunc tractandū. versi. vt aūt. Sed respectu matris probabit̄ p obstetrices que viderunt eū exire de vtero mr̄is. ff. de ven.
2 inspici. l. j. §. de inspiciendo. † Indirecta probatio est q non principaliter, sed in qsequentiā qcludit id veꝝ esse de quo agit̄, vt qz dico me nō occidisse Titiū, pbo p testes qui dicunt eū viuere. ff. ad. l. aquil. Inde neratius. §. vlti. Nā principaliter pbat̄ aliud quā id de quo agit̄ cū probet̄ vita, z agit̄ de morte, tñ vnū necessario infert̄ ad aliud, hoc modo probat̄ negatiua q directo probari nō pōt. extra de proba. c. qm̄ qtra. z de elec. ca. bone. el. j. hoc modo alligās filiationē pbari non pōt, qz affirmat, sed negans sic probando qꝫ is qui dr̄ pater lōgo tpe affuit z reuersus anniculum inuenit. Ex quo infert necessario hunc non esse filiū suū. ff. de his q sunt sui vel alie. iurts. l. filium. de lib. agno. l. i. §. si quis longo. Itē presumptio est triplex probabilis, violenta, necessaria, probabilis est que qꝫuis conscientiam indicis inclinet tñ qz nō est adeo veritati prima, vt ius p ea pr̄sumat, non sufficit ad ferendū sniam, nisi alijs adminiculis adiuuet, exēplū est. ff. de testi. l. iij. §. eiusdē. extra de testi. c. pterea. Et est ratio, qz non dr̄ iudex ex sua qsciētia indicare. de offi. presi. l. illicitas. §. veritas.
3 extra de qsti. c. ne inniteris. † Ideo vocat̄ pr̄sumptio hominis vel indicis, nō iuris, vt gl. extra de spō. c. is q. ff. qđ me. cau. l. fin. in Spe. in ti. de presum. §. species. versi. pbabilis. hoc modo pōt pr̄sumi filiatio, ita vt ex fama cū alijs adminiculis p filiatione ferat̄ snia. extra de pr̄sump. c. illud. Violenta pr̄sumptio est q adeo veritati prima est qꝫ nō solum indicis, sed et iuris cōscia monet adeo qꝫ sine alijs adminiculis sufficit ad ferēdā sniam. Quanto enim magis indicia veritati sunt prima, tāto magis iudicē z ius inclinat. ff. de testi. l. ob carnē, huius exēplus est. Allego copulā carnalē, probo qꝫ fui i lecto solus cū sola, nudus cū nuda, ex his ius z lex pr̄sumunt copulā, extra de presum. c. literis. vocatur ergo pr̄sumptio iuris. §. species. ver. violēta. Et hoc et modo pr̄sumit̄ filiatio si pbo qđ est natus ex vxore, vel qcubina, quam in domo retineo, ex qbus ius presumit me esse pr̄em. C. de nupt. l. si
4 vicinis. † Non tñ est tam fortis hec iuris presumptio quin p contrarias pbationes reprobari queat. extra de prob. c. propositi. cum pbatum vincat presumptionē. ff. de pba. l. si chyrographū. Necessaria presumptio est q̄ non solū ad ferendā sniam sufficit, sed pbibitionē ꝯriam nō admittat. Exēplū, dico matrimoniū p qsensum de presenti interuenisse, probo sponsalia z copulā subsequentē, ex qbus presumit qsensum, extra despon. c. is q. hec vocat̄ presumptio iuris, z de iure iuris dr̄, qñ ius ex huiusmodi indicijs, tanqꝫ vero pr̄mis id de quo veꝝ esse pr̄sumit, vt dixi. §. de presumptione violēta de iure presumit̄, qz semper id in ea presumit̄ id qđ de iure fieri debet qđ secus est in pr̄sumptione iuris, que aliqñ pr̄sumit delictuz. d. c. literis. vel qz de iure singulari ob alicuius fauorē statutū est, ne cōtraria pbatio admittatur, vt qz in fauorē matrimonij est propter fornicationem euitandā presumit̄ consensus, vt. d. capitu. is qui. z in fauorem actus presumit̄ stipulatio. C. de rei vxo. actio. l. j. in pr̄in. Et in fauorem minorū. ff. de fideiuss. iuro. l. cum ostendimus. z in fauorem pupilli arrogati. ff. de adop. l. bis verbis. cum. l. seq. hec presumptio non hz locum in filiatione, qz cum nullus sit filiationum fauor semꝫ admittitur pbatio in contrarium. Nā si non est filius istius, est filius alterius, z sic si non fauetur vni fauetur alteri.
5 C † Scdo queritur an p qfessionē patris possit pbari filiatio. vr qđ sic. Nam ea q̄ non pñt pbari p testes, pbant̄ p iuramentum. glo. insti. de act. §. alie. C. de his q ad eccle. qsu. l. fi. In qtrariuz facit qz illa sunt ponibilia q̄ sunt pbabilia cū positiōes succedāt loco pbationū, in auc. colla. v. de his q ingre. ad appel. §. fi. sed filiatio directo pbari nō pōt, vt. ſ. q. pr̄i. ergo nec poni, z sic nō dz rūderi. ff. de iurei. l. si duo. §. idem iul. Itē nemo cogitur iura re qꝫ sibi verisimiliter est dubiū. ff. de in litem iur. l. videamus. in pr̄in. ff. reꝝ amo. l. marcellus. Sed nullus pōt esse certus, an sit filius talis, ergo ꝛc. Solue distinguēdo, aut vult pbare p qfessionē patris factā, aut p fiendam. Si per factam distingue, aut extra iudi. z dic. vt p gl. ff. de interro. act. l. j. in fi. de infa. l. ictus de adul. l. capite quinto, vbi p Bart. Aut in iudicio, z dic, vt p glo. z doc. C. de cōfes. l. j. vt in summa, qbus casibus alia qfessio preiudicaret eisdē z ista, si per qfessionem fiendam, dic, aut petitur qꝫ respondeat sup iuramento veritatis, aut credulitatis, nā vtrunqꝫ exigi potest, vt Spe. depos. §. v. versi. si oblatis. Si veritatis, nō cogit̄ qꝫ verisimiliter ignorat. Si credulitatis cogit̄, z si dicit se credere sibi pindicat z cogit̄ credere ne redarguatur de calumnia. Nec ob. qtrarium, vt no. extra de qfes. c. j lib. vj.
6 C † Tertio queritur dixi. §. q. proxi. qꝫ p pr̄sumptiones arguit̄. Rūdeo si probatur est natus in domo ex vxore vel cōcubina. C. de nup. l. si vicinis. An idem si ex adultera in domo retenta cogitabis. Idē si probatur fama cum alijs adminiculis, vt hoc dixi, qz idem si probet̄ instrumentum legitimationis, aut emancipatio. C. de seruis expor. l. moneor. ar. ff. de fur. l. fullo. in fi. C. de qtraben. z com. stip. l. optimam. Ita dicit Bal. ff. de proba. l. j. Sed certe hoc nō probat filiationem, sed quasi possessionē filiationis. Nam ex eo qꝫ legitimatus, vel emancipatus est, sequitur qꝫ pater z filius se inuicez, vt pater z filius reputanerūr, ex quo cōstituitur quasi possessio, vt. j. q. vj. sed aliud est probare filiationem, aliud quasi possessionem filia. ff. de proba. l. certa
7 C Quarto queritur quomodo probetur quem non esse filium. Respondeo probando † quod is qui dicitur pater longo tempore abfuit, z reuersus anniculum inuenit, de his qui sunt sui vel alien. iur. l. filium. de libe. agno. l. j. §. si quis longo. Idem si mater ex qua natus dicitur, habebat impedimentum naturale eo tempore vel accidētale vnde coire nō poterat, extra de frigi. z malefi. c. j. z. c. quod ad sedem. cum sequen. Item qz tempore quo natus est filius is qui dr̄ pater nondum quartumdecimum

annum

annũ excesserat,vñ coire non poterat.ff.de test.l.qua etate.insti. qui.mo.n fi.i pn.C.qñ tutor vel cu.esse desierit.l.fi.t ẽ casus.ff. ó interro.ac.l.qfessionibus.in prin.Et fere sufficit allegare q eo tpe nõ erat in plena pubertate.x.t.viij.annor.insti.de adop.§. minorẽ.ff.eo.tit.l.arrogato.§.non tñ.Ita dicit Spe.de offi.ordi. ver.actor.qó nõ plz,qz hoc regule non est,licet accedere posset, q.s.ante.xviij.an.nõ possit vir coire.i auc.ó nup.§.p occasionẽ. colla.iiij.C.de dinor.auc.sed bodie.Cũ ergo nõ sit verisimile nõ inducit presumptionẽ,qnimo erit ei presumptio cõtraria.ff.quod
8 met.cau.l.fi.Itẽ † q mulier erat quinquagenaria quã ꝑsumptio est nõ parere.ff.de ac.emp.l.si sterilis.in princ.C.de leg.here.l.si maior.Itẽ q partus fuit subiectus.de carbo.edic.l.j.§.fi.non tñ sufficeret ꝓbare fuisse adulterã,vt est casus singularis mẽti tenẽdus.ff.de adul.l.miles.§.defuncto.Scias tñ q qñ vtriq; sunt presumptiones,aut probationes inspicitur que sit primior veritati. ff.de testi.l.ob carmen.§.si tales nam contra presumptionẽ etiaz violentam admittit probatio.extra de proba.c.proposuisti.ff.eo. tit.l.si chyrographum,t vna presumptio tollit aliam.ff.de in integ.resti.l.diums.extra de presum.c.literas.

9 C †Quinto queritꝫ cui icumbit onus ꝓbandi filiationẽ.Et vr q ei q dicit.ff.de pba.l.ij.etiam si excipiẽdo illa alle.gl.C.ó nõ nu. pecu.l.si ex cautione.in fi.Nã negans non põt ꝓbare.extra de elec.c.bone.de pba.c.qm contra falsam.In contrariuz videtur q dicens non filiũ,ꝓbet.ff.de carbo edic.l.ij.§.due cause.de vẽ. in pos.mit.l.j.§.si ea.Solue,aut filius est in quasi possessione filiationis,tunc negãs eũ filiũ probat,vt s.facit qó no.gl.ff.de proba.l.si pactũ.Casus est eo.tit.l.quidam.de lib.agno.l.j.§.iul.in fi.de questio.l.j.in fi.C.de proba.l.non nudis.t.l.nõ epistolis,qz illa quasi possessio transfert onus probandi in aduersariũ.ff.de ꝓ ba.l.certa.facit.insti.de interdic.§.commodum, qó est verum si is qui negatur sit alter ex parentibus.ff.de carbo.edi.l.j.§.is qui ab aliquo.t ibi per gl.t extra de proba.l.vlti.Si vero filius non est in quasi possessione,tunc is qui asserit eum filiuz probat,vt dr extra qui fi.sint legi.c.transmisse.vbi per gl.

10 C †Sexto qrit quar ꝓbet ẽ qsi possessio filiatiõis.bal.ff.ó ꝓba.l. j.dixit q ꝓbatur duobus modis.Primo si ꝓbatur q pater fi. lium,t filiuz patrem se inuicem ꝓ patre tractauerũt.ff.de ꝓba.l. ff.de fi.instru.l.cũ delanionis.§.asinam. Primus modus est ve rius t ꝓbat.ff.de questio.l.j.de manu.testa. vxor.ó carbo.edic. l.q labeo extra de ꝓba.c. p tuas. qui filij sint legi.c. trãsmisse. ita põt intelligi singularis casus. extra de ꝓba.c.afferte.vbi nõ poterat ꝓbari filiatio ꝓ aliquem partum,nec cõstabat qui illarũ esset in quasi possessione filiationis.Unde illa mulier que dixitq ille filius diuideretur, videret a se abscindere filiationem,qz eũ non tractat vt filiũ.Alia vero que tractauit eũ,vt filiũ, cõstituit in quasi possessione filiationis,vt s.q.pri.que qz ꝓbare non po. terat,vt supponitur merito succubuit.Hoc verum ẽt si pater eũ filium nominasset.C.de testa.l.neq; professio. vbi ꝓ gl.ff.de libe. lega.l.j.§.iul. Secundus modus non placet. Nã cõmunis opi. qó qmis sit filius non constituit filium in quasi possessione filiati. onis,cum ꝓ hoc non probetur eius animus possidẽdi,t possessio non est sine animo.ff.de acquir.pos.l.iij.§.an amittenda. ideo ad hoc vt communis opinio constituta aliquem in quasi possessione filiationis est necessarius, vt ipse se gesserit ꝓ filio,t ita dicit rex. C.me de sta.defunc.l.ij.t.l.si iure. Nam fama dicẽs eum filium non arguit possessionẽ,sed proprietatẽ,ideo nõ probat possessio. nem cum sint diuersa.ff.de acqui.pos.l.naturaliter.§.j.

11 C Septimo queritur †peto hereditatẽ dicens me filium, tu ne. gas,volo probare quasi possessionem filiationis.an admittar. vi detur q nõ,qz dico vnum,t volo probare aliud quod non infert id quod dico.C.de proba.ad pba.in fi. Nec enim sequitur,sus in quasi possessione filiationis.ergo suz filius.ff.de prob.l.certa. si dico qó admittor, vt per hoc incidẽter cognoscat ꝓtor cui incũ bat onus probãdi filiationem.ff.de probatio.l.si filium. Admit. tor ergo ad hoc, vt me exonerẽ non vt ex hoc victoriã reportem quod dic vt dicam.j.q.proxima.

12 C Octauo queritur †an quasi possessio filiationis sit sufficiens ad reportandã victoriam ꝓ filiatione,vr qó sic vt.C.qui accu. non pos.l.non ignorat.In ꝑiuz de proba.l.certa.vbi casus.Sol ue t distingue aut allegat filiatio principaliter, t tunc non suffi. cit,aut incidenter,t tunc sufficit,dic vt per Cy.C.vbi cã status.l. j.t de fi.instr.l.si solẽnibus,t plene ꝓ Bal.in.l.nõ ignorat.scias tñ q si articulet filiatio,testis deponens,ꝓ filiatione nihil ꝓ pbat,qz super vno interrogatus respondet de alio.ff.de iureiur. l.si duo.§.iul.ita dicit Bal.ff.de proba.l.j. Idẽ puto si sit datus tibi termin9 ad pbãdũ filiationẽ,tu pbas quasi possessionẽ.Nã quasi possessio solũ ꝓbat ad relevãdũ ab onere ꝓbandi,vt s ꝓ. xi.Sed postq; babuisti terminũ ad ꝓbandũ non dz amplius dis. putare quis ꝓbare debeat vel non.Jõ sis cautus, vt facias dari terminũ vtriq; parti ad ꝓbandum incumbentia.Videtur tñ q hoc casu probatio possessionis etiam non probata proprietate ali quid relevet,arg.eorum que no.gl.in dicta.l.circa.in gl.fi.in fi.

13 C †Hono queritur quamuis constet aliquem esse filium maxi. ma solet esse contentio,an sit legitimus,vel nõ.Unde dubitatur qũo quis probet legitimus dic inspiciendo,an quis sit i quasi pos sessione legiti.vt sic transferat onus in aduersarium, vt supra.q. vij.t.ff de proba.l.si filius.extra qui fi.sint legiti.c.pervenit.vbi gl.t.c.lator.eo.titu.Est autem in quasi possessione legi.quoties constat eum natum esse ex tali quam tractauit,vt vxorẽ,extra de presum.c.illud vel si pater vel filius inuicẽ se pro filijs tractaue. rũt,vt s.q.vij.si pater diu passus est filiuz pro legitimo habere,t econtra.C.de pa.po.l.j.ceterũ si ꝓprietatẽ legi.ꝓbare volumus allegamus,t ꝓbamus q ex legitima vxore natus est,de his qui sunt sui vel alie.iur.l.filiũ.t gl.fol.matr.l.titia.vel q in facie ec. clesie ꝛctũ fuerit matrimoniuz,extra de clã.despon.c.cũ inhibi tio,t qui fi.sint legi.c.pervenit.vbi no.q si maritus dedit vxori i
14 ecclesia annulũ,vel in domo,† ex hoc presumit matrimoniũ t so. boles legitima.xxx.q v.femine gl.extra de presump.c.illud.In dubio añt si qstat eũ esse filiũ,ꝑsumptio iuris est euz non esse legi timum ꝑm quosdã,sicut.n.nõ ꝑsumimus iure canonico matrimo niũ pp fornicationẽ euitandam.xxx.q.v.aliter.t.c.nostrates,vt supra de copu.car.q.iij.in.iiij.mẽbro distinctio.Ita vt legitima. tio.Tu dic recurrẽdũ ad presumptionẽ iuris naturalis que dicit eum esse ltimum,vt in auc.quib.mod.na.effi.legiti.§.licet colla. vij.t quib.mo natu.effi.sui.§.natura.colla.ij.facit optime gl.in auc.de testi.§.hec omnia.ver.si vero libertuz t facit extra qui fi. sint leg.c.ij Et est ratio,qz in dubio non presumitur fieri,id quod de iure fieri non dz l.merito.s.pro socio.Hec obst.q non presu. mat matrimoniũ,qz istud est verum quando principaliter de ma
15 trimonio queritur.Secus si incidenter,vt hic.facit.s.q.pri.†Et si dicatur magis presumitur legitimatio qnã matrimoniũ in casu quo de vtroq; principaliter tractatur.Respondeo q si cõstat ho mines nasci solutos non matrimonialiter qiũctos, ideo semp pre sumuntur soluti,nisi contrarium probetur,arg.C.de proba.l.sive possidetis,hic non cõstat eum natum legitimuz,vel non,quinimo tempore natiuitatis erat dubium sicut nunc.Jõ in hoc dubio re. curritur ad presumptionem iuris naturalis,argu.ad hoc.ff.de ꝓ ba.l.si filius.vide quod no.Inno.extra de rescrip.c.nonnulli.t ca.Michael.de filijs presby.

SVMMARIVM

1 Naturalis tantum vel spurius cui acquirat.Et an inuicez pater t spurius contrahant. 2.Et possit pro patre agere. 3.
4 Spurium aut naturalem pater nunquid teneatur alere.Et quid de filia spuria. 5.
6 Legitimationis quot modi.

C De obligatione inter patrem t filium.

Ecũdo loco videamus an inter patrem t filium naturalem vel spuriũ aliqua sit obligatio.

1 **Primo queritur** †an filius naturalis vr spurius acquirat sibi,vel pri.de spu. rio certũ est q nõ,qz fingit natus sine patre.s.de appel.spurioz. in prin.de naturali videamus ẽt.Et premitte q ꝗnis debeat ser uare reuerentiam patri,vnde non vocat illum in ius sine venia.ff. de in ius vocan.l.parentes,non tñ est in potestate patris de his qui sunt sui vel alie.iur.l.fi.in auc.qui.mo.na.effi.sui.§.generaliter.Ex hoc sequitur q nõ acquirit patri,vel sibi,sicut,t emanci patis.ff.si quis a pa.fu.ma.l.j.in prin.Itẽ sequitur q pr pro filio non potest stipulari,nec econtra de ver.obli.l.stipulatio.§.alteri sicut nec maret filio etiam legitimo.ff.ad trebel.l.debitor.§.fi.qz non habet illum in potestate.institu.de adopt.§.femine ita not. Barto.ff.ad trebel.l.ex facto.§.si quis rogatus.vide in Spe.de loca.§.nunc aliqua.versicu.lxv.Item ex hoc sequitur q si pater emit predia tãq; suo nomine empta,de quo per Cy.C.fami.her cisc.l.filie an autem poterit eum habere iure hereditario dicam infra.q.iij.huius operis.

2 ¶ †Secũdo queritur, an pater ⁊ filius spurius naturalis possit adinicẽ ꝙtrahere, dic aut ẽ naturalis ⁊ pñt ex quacũqꝫ causa sibi inuicez naturaliter obligare, ⁊ ciuiliter de leg.iij.l.vxor.§.pater naturalis, aut est spurius ⁊ distingue, aut ex causa filio lucratiua vt est donatio, ⁊ non põt.C.de incest.nup.l.si qs gl.in anc.quib. mo.na.effi.legi.§.vlti.colla.vij. Aut ex cã onerosa, ⁊ tũc aut ex contractu emptionis, ⁊ nõ potest, quia in dubio presumit fraus, nisi manifeste probetur quod emit ⁊ soluit iusto pretio. Ita intelligo tex.C.de nat.lib.l.j.⁊ quod no.Spe.in tit.de succes.ab inte. versi.quid si pater, arg.ad hoc.ff.de proba.l.qui testm̃.in fi. Aut est alius contractus, puta locationis, conductionis, pignoris, ⁊ similium, ⁊ tunc puto ꝙ possit res paternas conducere, ⁊ pignori habere, quia non reperit prohibitum, ⁊ omnia presumuntur concessa nisi ꝛc.ff.de proba.l.patronum. Ecõtra vero spurius potest patri vendere, donare, pignori habere, ⁊ testamento relinquere, qz non reperitur iure prohibitum, vt nunc dixi, vt.j.de succes.spurij.§.i.q.viij.naturalis vel spurius.

3 ¶ †Tertio queritur an filius possit in iudicio cõparere pro patre tanꝗ pro coniuncta persona, dic ꝙ naturales admittũtur, qz sanguine coniuncti sunt.ff.vnde cogna.l.hac parte.⁊.l.si spurius. ergo admittuntur de precu.l.sed ⁊ he.in princi. Spurius vero nõ admittitur pro parte, qz patrem habuisse non creditur supra de appel.spu.in princip.pro matre vero aut coniunctis per matrez sic argu.dictarum.ll.⁊.l.ab ea patre.⁊.l.spurius. nisi sint nati ex accusabili coitu, quia tunc matrez non creditur habuisse, arg.eorum que no.gl.C.ad orphi.l.si qua illustris.de hoc per Innocẽ. extra de.rescrip.c.nonnulli. vide.j.de succes.spur.q.iij.

4 ¶ †Quarto queritꝫ an pater teneaꝫ alere filiũ spurium vel naturalẽ, ⁊ econtra. Omissa disputatiõe premitte ꝙ quicunqꝫ se alere potest non cogit alium vt eum alat.ff.de liberis agnoscẽ.l.si quis a liberis.§.si filiuz. dic ergo naturalis filius vbicunqꝫ se alere potest non cogit alium, vt eum alat, ⁊ ali dz ab auo vel patre. Et his deficientibus a legitimis filijs si quos habet in anc.coll.vij.qui. mo.na.efficiun.legi.§.si quis igitur. Si hos non habent forte cogentur hij ad quos hereditas patris peruenit. Nam hoc est onus reale ꝙ imponitur pro mensura substantie.d.§.si quis.⁊ sic sequitur ipsam rem.C.sine cen.vel reliquis.l.fi. his oĩbus deficiẽtibus aluntur a matre.d.l.si quis a liberis.§.vtrũ.versi.eo.⁊ ea mortua ali debẽt a fratribus vterinis, etiam si sint naturales, naz hec obligatio descendit ex iure naturali.j.di. ius naturale, ⁊ ex charitate sanguinis.d.§.vtruz.in fi.⁊ ibi per Bar. ergo comprehendunt naturales fratres.d.l.si spurius. Pater autẽ iõ prius cogitur ꝗz frater naturalis, qz maiori vinculo filio iungit.instit. de gradi.§.j.gradu facit qõ no.Bar.de libe.agno.l.quẽadmodum. Ecõtra vero filius naturalis, tenet patrẽ, ⁊ fratrẽ, ⁊ matrez alere eodẽ ordine quo ipsi, arg.in.d.ver.ergo. Spurij vero ⁊ alij qui ex dãnato coitu nati sunt, non debent ali a parentibus iure ciuili.in auctẽ.quibus modis.na.effi.sui.§.vlti.immo ⁊ fortiori ratione ⁊ parẽtes ali nõ debẽt. Sed de equitate canonica statutũ est vt a parentibus alerentur extra de eo qui duxit in matri.quaz pol. c.cum haberet.in fin. An autem de iure cano. parentes ab eis ali debeant. videtur ꝙ sic, ex equitate ipsius capituli. Ego dico contrarium, cum illud.c.corrigat ius ciuile. ideo non debet extendi, ar.not.in anct.quas act.C.de sacrosan.eccl. In hoc enim remanet ius ciuile incorrectũ. arg.C.de app.l.precipimus. Nec est eadem equitatis ratio, cum solus pater deliquerit, filius vero nõ. in anc. de incest.nup.coll.ij.in princi.⁊ de decur.l.spurij. qua ratione dici potest ꝙ nec eum cogetur alere pater ⁊ mater, quia illud.c.de parentibus tãtũ loquitur, nec est eadẽ equitas in fratribus ⁊ aliis qui non deliquerunt, ⁊ sunt proximiores, quinimmo cum solum loquatur de filijs adulterinis, dico ꝙ non tenentur parentes, etiã hodie alere incestuosos, aut nepharios, nec debet ad eos extendi maxime cum sit eadem ratio per predicta.

5 ¶ Quinto queritur, †an pater teneatur filiam naturalẽ vel spuriã alere ⁊ dotare. Et videtur primo ꝙ non tenetur dotare naturalẽ. l.vxorem.§.pater. de leg.iij.vbi gl.⁊ ibi Bar.⁊ no.Bar.sol.matri.l.j. In ꝓrium, qz tenetur eã alere, vt.s.q.proxi.ergo ⁊ dotare. Nã dos succedit loco alimentoꝝ vt colligaꝫ ex gl.ff.ꝺ admi.tu.l. cũ plures.§.cũ tutor. dic ꝙ põt eã dotare si vult, sed nõ cogitur.C. de na.lib.l.humanitatis. Sed de spuria magis est dubium. Et videtur ꝙ non possit eam dotare, ẽt si velit, qz spurij nõ possunt alicuid habere de substantia patris.C.de incest. nupt.l.si quis incestas. vbi gl.intelligit de quibuslibet liberis ⁊ spurijs. Sed qz illa. l.fm quosdaz intelligitur de natis solũ in figura matromonij. Adduco tex.in anct.quib.mo.natu.effi.sui.§.vltimo. qui generaliter loquitur de omnibus spurijs, ⁊ dixit nullus eos habere participiũ ad illam.l.sed in illa lege dicitur naturalibus posse relinqui, ⁊ donare, ⁊ dos dari. ergo illud non potest dari spurijs. In contrariũ, quia hodie tenetur eam alere.ff.q.proxi. ergo ⁊ dotare, argu. eius quod not.glo.in.d.§.cum tutor. Sed primuz verius, nec equitur cum cedant ei alimenta, ergo ⁊ dos. C.ad.l.iul.maie.l.quisquis, quamuis Bar.in hoc dicat contrarium in.l.fin.de bis qui.vt indig. †Hactenus dictum est quantum ad eos pertinet qui vlqꝫ ad eorum exitum vite illegitimi permanent. Sed qnia aliquando multis ⁊ varijs causis ⁊ modis legitimi fiunt. Restat nunc vtilem ⁊ difficilem modum pertractare legitimationum. Cum ergo tres sint modi legitimandi per matrimoniuz, per rescriptuz, ⁊ p curie dationem, a digniori incipientes hoc loco videbimus de legitimatio. que fit per subsequens matrimonium. Eos enim magis assimilat lex veris legitimis qui vere ex matrimonio nascuntur.ff.de bis qui sunt sui vel alie.in.in.l.filiũ.in anc.qui.mod.na.effi.sui. §.legatur. deinde sequẽtes alios legitimãdi modos discutiemus pt hec legitimatio fieri tripliciter. Ex matrimonio vero, ex pmum pto, ⁊ ex putatino, videamus primo de legitimatio, que fit per verum matrimoniũ, ⁊ querentes primo per quod matrimoniũ fiat. Secundo q filij per hoc matrimoniũ legitimentur. Tertio qualiter fiat. Quarto quis sit eius effectus.

SVMMARIVM

1 Naturales nunqnid legitimentur per matrimoniuz in mortis articulo contractum. 3.4.
2 Naturalis qui legitimatur dicitur de nouo creari.
5 Naturalis per subsequẽs matrimoniũ mortua prima vxore virũ legitimetur. 9. 11. Et quid de spurio.
6 Bulla ad primum vacaturum per matrimonium medio tempore contractum euanescit.
7 Temporum extrema non obstantibus mediis quãdo coniungantur. nnmero. 8. 13.
9 Lex diu. C.de natu.lib. inducitur duobus modis.
10 Dictio postea de quo verificetur.
12 Affectio an ⁊ quando retrotrahatur.
14 Lex interpretans intelligenda fm legem interpretatam.
16 Legitimatio nunquid procedat per dispensatum matrimonium cum concubina quarto gradu coniuncta.
17 Filius clerici ex concubina nunquid legitimet per matrimoniũ. Et quid de nato ex ancilla. 18.
19 Nepos legitimatus per matrimoniuz filij naturalis an legitimetur quo ad auum.
20 Conceptus ⁊ natus ex furioso nũquid legitimetur per matrimonium. Et quid de vulgo conceptis. 21.

¶ De legitimatione per verum matrimonium.

a **Euidẽtiã** Premitte qõ qs hñs ltimam ꝙcubinã, ⁊ ex ea naturales liberos, si cũ ea mrimoniuz ꝓcrerit legitimantur filij.C. de na.lib.l.cum quis.⁊.l.nuptie.⁊ instit.de nup.§.fi.⁊ colla.iij.in anc.in prin.de fi.ante do.instr.na.⁊ in anc.quib.mo. natu.effi.legi.§.fi.extra qui fi.sint legi.c.j.⁊.c.tanta.

1 **Primo queritur** † An matrimoniuz ꝓcrum in mortis articulo cum concubina legitimet naturales ex ea natos ante videtur ꝙ non, qz debet esse tale matrimoniuz in quo habeant spem sobolis procreande, vt.d.l.nuper. que nõ est in eo qui in mortis articulo vxorẽ ducit, pro hoc qz matrimonium fuit duplici ratione institutum propter prolem habendã ⁊ fornicationem euitandam, vt.s.de copu.car. q.iij.qz neutrum locum habet in eo, ergo non est matrimonium. In ꝓrium facit.xxxij.q.ij.c.sicut ergo.⁊.c.solet.⁊.xx.dist.c.nuptiarum. extra de frigi.c.qõ sedẽ. Nam sola sterilitas non repellit matrimoniũ. C.de nup.l.fi. arg.de lib.⁊ posth.l.sed et quẽtũ.§.spadonẽ. Pro hac parte ꝙcludit Richar.malũ.in.q.disputa
2 ta per eũ que incipit. In quibusdã prouincijs. Nec obstat.l.nunper. qz eo ipso ꝙ filius legitimatur, dicitur nouus creari, ⁊ sic cõtrabens hz spem sobolis procreande fm Ly. quẽ sic ibi ꝙcludit. Ego plenius distinguo sic. Aut vitium impediens sobolis procreationem est fm naturam, aut contra naturam. Vitium fm naturã est pubertas, senectus, infirmitas mortis. Nam vnicuiqꝫ est scire ⁊ mori. C.de contraben.⁊ committen. stipu.l.non moritur, ⁊ hoc casu, aut tollit consensum, puta quia est pupillus qui non habet consensum. C.de fal.mo.l.j.⁊ tunc non valet matrimonium deficiente consensu extra de frigidis.c.quod ad sedem.de despon.

despō impu.c.de illis.el.j. Idē est si in mortis articulo est adeo propinquus morti q̄ caret sensu quamuis adhuc viuat, q̄ quasi viuens moritur.de manumis.testa.l.qui duos.ꝛ glos.ff.quando dies lega.ced.l.ij. q̄ certum est quod non potest contrahere matrimonium deficiente consensu.extra de sponsa.c.tue.ita intelligo tex.ff.de iure do.l.iul.nec potest etiam confirmare matrimonium iam defectū q̄tractū,nec declarari matrimonium precessisse,ex quo deficit q̄sensus. †Aut tale vitium non tollit consensum ꝛ intellectum,vt est senectus,ꝛ tunc v̄ matrimoniū.C.de nup.l.fi.xx.q.j.nuptiarum.ꝛ gto.d.c.quod ad sedem. Ex quo dico q̄ in casu proposito si non est ita propinquus morti,quin habeat intellectū tunc q̄nis pro certo habeatur q̄ non poterit filios generare,q̄ infirmus,ꝛ in decrepita etate,nihilominus v̄ mrimoniū ꝛ sic naturalis filius legitimatur. Vltimum contra naturā est, quia est tanta frigiditas in vtroq̄,vel q̄ mulier tam arcta est q̄ impedit copula,ꝛ per consequens generatio. †Ideo autem contra naturam,q̄ p̄m communem cursum nature non euenit.l.senectus,ꝛ gl.qui testamenta facere pos.l.discretis. Et hoc casu iure ciuili distinguitur,aut vitium est naturale.i.ex origine,aut accidentale,vt.d.ſ.spadonem.ꝛ.l.si seruo.ſ.i.de iure dotiū. Iure vero canonico distinguit,aut curari nō pōt,ꝛ nō valet matrimoniū extra de frigi.c.ex literis,aut potest,ꝛ tunc,aut cum mortis periculo,ꝛ non valet,aut sine,ꝛ valet eo.titu.c.fraternitatis.

¶ Secundo queritur Habui q̄cubinā,ꝛ postea aliā duxi in vxorē,demum vxore mortua cōtraxit matrimonium cum prima,que fuerat concubina,an per hoc filij naturales per subsequens matrimonium legitimentur.hāc questionē disputauit Richar.malum.ꝛ incipit. In quibusdam prouinciis ꝛc.ꝛ Jo.an.in mercu. i regula sine culpa,ꝛ quidā moder. Ego ex multis referā ea que mihi videntur habere saporem.

5 ¶ †Arguo primo q̄ non legitiment,actus medius interueniēs actui vel vitiat actum,vel impedit q̄iunctionem extremoꝝ.ff.de test.l.hērdes palam.ſ.fi.ex̄ de ele.c.q̄ pp.ff.de ver.obli.l.j.ꝛ.l. q̄inuus,hñ facit.extra de q̄di.appo.c.p tuas.probat̄ q̄ si inter aliquos q̄cta fuerint spōsalia sub q̄ditione,si parentes eoꝝ spōsalibus q̄sentirent,ꝛ postea parentes q̄dicerent licet post talē traditionem isti carnaliter copulent non propter hoc confirmatur matrimonium,cum tñ si illo medio tempore non interueniisset contradictio,sed ante contradictionez se cognouissent fuisset matrimonium confirmatum,vt ibi facit,de serui.rusti.predi.l.tria p̄ dia. ¶ Secundo imperator dicens q̄ per secundus matrimoniū legitimant̄ hi qui primo erant naturales tantum,videtur sensisse de primo matrimo.quod factum est post natiuitatem naturalium ꝛ nullo alio matrimonio intermedio. Casus est.ff.qui.ꝛ a q.l.matrimonium,ꝛ de verb.signi.l.boue.ſ.hoc sermone.

6 ¶ †Tertio habens bullam ad vacaturam illam perdit si medio tempore contrahat matrimonium,q̄ videtur per hoc illi renuntiare,extra de cleri.q̄iu.c.j.in.vj. Ita ꝛ hoc casu accipiens aliā in vxorem videtur renuntiare nuptijs q̄cubine,extra qui filij sint legi.c.per tuas,ergo perdit priuilegium principis,cui renuntiare videtur,ꝛ probat̄.ff.de condi.ꝛ demon.l.intercidit in fin.vbi si medio tempore pendentis conditionis legatarius non sit capax legati,quamuis vtroq̄ tempore.i.facti legati,ꝛ existentis conditionis reperiatur capax non habet legatum,ꝛ ita vt audi concludit do.Flor.per hanc.l.

Quarto hec legitimatio fit per quandam fictionem quia fingitur in preteritum semper habuisse ad eam affectionem naturalem.C.de natura.libe.l.eū qui Sed fictio non fingit super impossibili, quod est impossibile ꝑm naturam.ff.de adop.l.si pater.in fi.cum.l.sequen. Est autem impossibile q̄ toto medio tempore fuerit vxor,q̄ aliam habuit vxorem,vt in auc.colla.iij.de trien.ꝛ semis.ſ.si quis autez effusa.

7 ¶ †Quinto ad hoc vt fiat hec legitimatio debet durare affectio eadem materialis ad concubinam ab initio quousq̄ ad matrimoniū ducet̄,probatur in.d.l.cum quis,ibi ex eadem affectione,ꝛ d.l.nuper,ibi affectione precedente,ꝛ in auc.quibus mod.natu. effic.sui.ſ.si quis autem dotalia.collatione.v.ibi affectus.n. circa filios. Sed in casu nostro non potuit durare eadē affectio q̄ habēs vxorē non poterat retinere hanc concubinam.ff.de diuor.l.fi.in fi.bene facit in auc.quib.mod.na.effi.sui.ſ.si quis aūt defectus.vbi v̄ requiri q̄ stet in schemate q̄cubine vsq̄ ad mortem,quod non fuit in casu nro,igit̄ ꝛc. In p̄imum arguit,ꝛ in p̄io si facta appellatione a sententia fiat q̄promissum,ꝛ postea expiret fit temporis q̄iunctio nō obstāte medio q̄promisso,extra de appel.c.q̄diu. Item † temporis prescriptiones nō incipiunt currere medio tempore si superueniat minor etas contra quam non admittitur,nec currit prescriptio,sed sublata minori etate q̄inuatur.C.ō p̄scri.xxx.ann.l.sicut. Item nata actiōe rerū amo.p solutū mrimoniū si reintegrat̄ mrimoniū expirat ac.eo.tit.l.reintegratū. Item si cōsensi venditioi ꝓpij pignoris soluit̄ hypotheca.ff.qb. mo.pig.vel hipo.sol.l.si q̄sensit si tñ dissolnitur venditio reintegrat̄.eo.tit.l.si debitor.ſ.j.ꝛ.l.sicut.ſ.superuacuū.ꝛ.l.voluntate in princip. Ita ergo,ꝛ in proposito q̄nis interueniat medium mrimoniū,nō tñ p illud impedit̄ q̄iunctio extremoꝝ.ff.de sol.l.si cuz mihi.ij.rñ. Tertio v̄ expssuz in anc.qui mo.na.effi.legi.ſ.ꝛ hoc dicimus.ver.ammodo. Quarto inducit̄ p casu.d.l.itercidit.ij. 9 rñ.vbi actus ꝛius medio nō impedit extrema q̄iungi. †Quinto inducitur tex.extra q fi.sint legi.c.tanta,vbi d̄ q̄ō si aliquā cognoui,filij ex ea nati vīente vxore mea sunt spurij,ꝛ p sequēs matrimoniū nō legitiment̄,secus ergo si eēnt nati anteq̄ illa p̄ia esset vxor. Serio inducit̄ tex C.de natu.lib.l.diu.in pnc.vbi d̄ q̄ō licebat olim legitimare naturales,ꝛ declarat illud esse verū,siue ante siue post matrimonium sint geniti.

Est autē necessariū itelligere si sint geniti añ mrimoniū cū alia q̄ctū,q̄z cū q̄cubina,alʒ nō eēt dubiuz ō genitis p⁹ mrimoniū q̄cubine,q̄ certū erat eos eē ltimos,ſz lex dz esse ō dubio.l.q̄ō labeo.ad carb.ergo intelligi dz ō postea genitis,post mortē tñ vxoris. Nā si vīente vxore geniti eēnt ñ fierēt ltimi,vt.d.c.tanta. Ego induco melius illū tex.ibi d̄ q̄ possint eas vxores ducere,q̄ añ fuerūt q̄cubine,illud ⁊bū fuerat,significat q̄ fuit q̄cubina,ꝛ mō nō est q̄cubina,vt p̄bat̄.insti.de nup.ſ. affinitatis.vult ergo.l.diu.q̄ō si illa q̄ aliqñ fuit q̄cubina ducatur vxor,q̄ filij añ nati ex ea sint ltimi,ergo non requirit̄ q̄ semp fuerit q̄cubina,cuius ꝛriū est fundamētū partis aduerse. Hanc opi. cōiter tenēt Jo.an.Ric.ma.Ja. de are.ꝛ Bar.ꝛ conant̄ rñdere ad ꝛria. Ad primū dicūt,illud verū i bis q̄ fieri debēt vno cō textu. Sed aliud i casu nro. Ad aliud dicūt.ſ.ad.l.mrimonij q̄ impator in casu nro nō ita simplr loquitur,vt.d.l.cuz qs,ſz dicit postea ex eadē affectione ad nuptialia peruenerit instrumenta. 10 †illa dictio postea verificat̄ de actu facto,postea ēt alio actu itermedio.ff.ſi tab.te exta.l.i.in fi. Ad tertiū pōt dici q̄ ibi non recuperat̄ priuilegiū ad vacaturā eadē rōne qua dictū ē. Sed q̄ postea q̄z fuit sublatū nō pōt solo eius q̄sensu recuperare sine q̄sensu summi pontificis,hic aūt pt solo ipsoꝝ consensu mrimoniū restaurare.ad.l.itercidit dicūt q̄ ille q̄ fuit factus medio tpe ꝑnus pene lz postea sit restitutus,ꝛ sic tpe existētis q̄dōnis repiat̄ capax legati,tñ ē oino alius homo q̄z prio fuerit,q̄ habitus fuit ꝓ mortuo,ꝛ ſō non pt retrotrahi.vt ibi p bar.hic aūt recuperaū eadē affectio,igit̄ ꝛc. Ad aliud dicūt q̄ fictio nō potest fieri super impossibili q̄ñ est ꝑm naturam impossibile in aliquo super extremo,sed si ꝑm naturam fuit impossibile,bene,sed aliqua facti accidentia factum fit possibile, vt in casu nostro, tunc bene fingit super eo.ita dicit nota. Bartol.de vinca.l.si quis pro emptore ad aliud quod debeat esse eadem affectio dicūt q̄ō propter coniunctionē vltimi extremi a primo cēset esse eadē.ad.ſ.si quis āt defunctus potest dici illud verum.ad hoc solum, vt concubina succedat ab int. aliter id non reperitur.

11 **Profecto** †terminatio ista nō est vera. nā ꝛ si in aliis tolerari possint rñsiones p̄dicte,tñ ad.l.cū quis.ꝛ ad.l.nuper.nō est verū q̄ fingat̄ eadē affectio p retardationez,q̄ monstratur apertissime,q̄ si ab initio habuit eam concubinā habuit ad eam affectionē vxoriā,postea accipiens aliam vxorē affectionē primā trāsfert in hāc.extra qui.cau.fi.sint leg. ca.p tuas.vbi hoc p̄bat̄,post q̄z ergo alienauit illam affectionez vxoriā q̄z habebat ad q̄cubinā fuit in ei⁹ prāre affectionē alienare,vel nō. Clarū est q̄ hec obligatio q̄z de nouo facit cum ea que fuit q̄cubina accipiendo eam in vxorē, nō trahit̄ ad illā affectionem que alienata est,sed ea ad quam nunc hz que intelligitur in hunc q̄ctū esse deducta,ꝛ illa sola inspicienda est. Ista oia probant̄ recte intuēti.ff.q̄ res pig.ob.pos.l.titius. facit optime qui po.in pig.ba.l.balneū.j.ꝛ ij.rūso.ꝛ.l.potuit.in prin.non potest ergo dici q̄ tunc matrimoniū dicatur habere eandez affectionē q̄z prio habebat,cū illa sit alienata.vbi vero talis affectio vxoria fuisset ab ipso initio q̄cubinatus in obligationez deducta,nō fuisset postea in eius potestate illā affectionez alienare,ꝛ sic nō potuisset alij nubere,ꝛ q̄nis de facto alteri nupsisset,tñ filij ex p̄ma nati,essent legiti. Iste est casus in.d.c.per tuas.in fi.in auc. qui.mo.na.effi.legi.ſ.qm̄ etiam interpellationibus.p̄o hoc.d. l.balneum.j.ꝛ ij.respon.ꝛ.l.j.eo.ti.ꝛ si dicat̄ supradicta loquūtur q̄ñ adhuc durabat alienatio tempore obligationis posterioris.nos loquimur q̄ñ renocata alienatiōe facta fuit secunda alienatio,vnde in casu nostro bene potuit illa affectio que prius fuit

alienata renocata alienatione. i. prima vxore mortua in hanc secundaz obligationē deduci, qz mortua vxore affectio vxoria quā
12 vir ad eā habuit ad ipsum reuertit. † Respon. q̄ non est eadem affectio que recuperata est, vt statim dicaz. Ideo non vr retrotrahi. Et posito q̄ esset eadē affectio, adhuc retrotrahi non potest, qz post q̄z vir ipsi alienationi facte ꝙsensit, z hoc modo ius suū respuit q̄uis illa alienatio dissolnatur indignū est eandē affectionē ex retro vendicare. C. de remis. pig. l. fi. Secundo ostendo affectionē quā hēbā ad ꝙcubinā eo ipso q̄ aliā vxoreꝫ acceperā esse desertam z extinctam non translatam, qz non per se res existens que transferri possit, sed est quedam qualitas, z quoddaz ius psonale coherēs persone q̄ non potest a persona auferri nisi corrumpatur. Insti. de vsufru. §. finitur. ff. de iure do. l. si vsufu. z gl. ff. pro socio. l. ij. de pecul. l. quis ergo. in fin. z probatur in terminis nostris. ff. de dinor. l. fi. z. d. c. per tuas. rupta enīz non pñt amplius resurgere. ff. de admen. leg. l. si fernus. de solu. l. qui res. §. aream ergo affectio quā nūc habeo est alia ab illa quā primo habebā, z z sic retrotrahi non potest, vt est casus in. d. l. intercidit. j. respon so. ſm Bar. hac rōne attenta dico idez esse sine ipsa alteri medio tpe nubat, vel ipse aliā ꝙcubinam supinducat, vel aliter declaret se nolle eam vxorem, que declaratio non fit, ex eo q̄ eam de domo expellat. ff. de iure dot. l. q̄ si non dinortium, z de regu. iur. l. quod caloze, sed ex eo q̄ multo tpe extra domū remansit, de ritu. nup. l. plerunq̄z, vel etiā si ipsa nō declarat, res tñ perducit q̄ nō pt licite ad eā habere affectionē maritalē. Nam quolibet horꝫ casuū dr extincta pria affectio que amplius reuiuiscere nō potest, vt nunc dixi, z si cuz ea nō ꝙtrabat matrimoniū ex eadem affectione non legitimant naturales. d. l. cum quis. z. l. nuper. Et pro hac parte dico esse casum in. d. l. plerunq̄z. de ritu nupt.
13 **Restat nunc** ad argumēta ꝓria rñdere. † Ad primū de clemē. q̄dm. z. l. sicut. Rñdeo qō ibi loquit de retractatiōe solius tpis, qō non requirit esse idē vtroq̄z tpe, alias nō retraheret tps, qz semper quolibet instanti mutat, z cōtinue est aliud, z aliud. Vel dic q̄ illo medio tpe illa appellatio nō fuit sublata, ſz interim dormiit, vt gl. in. d. cle. q̄dm, z ideo retrotrahitur, iō non ob. l. reintegratio, vt ibi gl. ad §. supuacuū, z. l. volūtate, dic ibi fuit eadē res restituta, ꝫ nō, vt. §. dixi, vel ibi fuit restituta, ex predicta cā, hic ꝛo ex alia. Nā cū prima fuisset affectio ex ꝙcubinatu, nūc ē restituta ex mrimonio. ad l. bonoꝫ dic q̄ ibi non est extremum habile, qz est alia affectio, vt dixi. ad §. z hoc dicimus. Respon. ille tex. nihil de nouo inducit ſz refert se ad ꝙstitutiones iā factas in quibus nihil de hoc dispo
14 nitur. † Intelligit ergo illa lex interpretās ſm illā. l. interpretatā arg. in auc. de fil. ante do. instr. na. §. j. ergo dz intelligi ver. oīno ꝓpteriter natis ꝛc. s. ex ꝙcubina quā nunc habeo vxorē, z ita declarat ꝙstitutio, de qua ibi loquit in. l. cum qs. z. l. nuper. z q̄uis huic intellectui q̄ verissimus ē refragari videat ꝓprietas illius ꝛo bi adijcit, sed necesse ē verba aliqñ ipropriari. ff. de loca. l. si vno. ad. l. intercidit. in fi. dico q̄ ille actus in totū nō sustulit primum extremum, vnde ille deportatus, z postea restitutus censetur esse idem homo, vt ibi. Sed hic actio ista ē eadē cū prima. Itē actus medius ꝓrius non fuit causatus de voluntate illius in cuius fauoꝛē dz actus retrotrahi, hic sic. ad. c. tāta. dico q̄ sensus ꝓrius nō dz eo modo sumi ex verbo viuente vxore, quasi dicat, secus si nati essent vxore mortua ad. l. diui ibi debēt intelligi de natis, siue an sint post matrimoniū cum ꝙcubina ꝓctum. Nec ob. verbū fieret in l. dm. qz vel non est simile verū q̄uis in §. affinitatis, sit necesse ita intelligere. Et ex his puto verissimam esse terminationem quod naturales predicto casu non legitimentur.
15 ¶ † Secundo videndum est qui filij per hoc matrimonium legitimēt. Et sciendū est q̄ soli naturales non spurij. nec aliter illegitime nati, vt in auc. qui. mo. na. effi. legi. §. vlti. extra qui. cau. sint legi. c. tanta. Dzio q̄rit, cognoui virginē vel viduā ex qua filios habui, post eā duxi in vxo. an filij legitimētur, dico qō non, quia nō sunt nati ex ꝙcubina. s. ō ꝙcubi. ver. ij. ergo non sunt naturales. s. de ap. naturali. q. ij. z sic non legitimant, vt. §. pxi. qō intelligo vt. d. ver. secunda. Scōo q̄rit cognoui mihi ꝙiunctā in quar
16 to gradu in ꝙcubinā, z cū ea filios procreaui, postea impetrata dispensatione eā vxorē duxi, an filij legitimentur, † vr q̄ non, qz eo tempore quo nati sunt eoꝫ mater nō poterat esse vxor mea, extra de consan. z affini. c. non dz ergo nō legitimant, vt. j. proxi. qō. iij. dic aut tenui ipsam concubinā ignorans ꝓhibitum, z impedimentum, z tunc qz sunt naturales legitimant, vt est gl. in. d. c. tanta. z dicam. j. de legi. per. puta in. j. q. i. aut sciebant tale impedimentū z tunc non est naturalis, nec legitimatur, quamuis enim impedimentum sit sublatum per dispensationem, non tamen efficitur legitimus filius qui ante natus est. ff. ō sta. homi. l. paulus. z ita ibi intelligit Barto. hec vera ibi iam nato filio fuerat dispensatum, alias si post dispensationē natus sit legitimabit p subsequēs matrimonium. C. de naturali. libe. l. nuper. in fine nisi forte dicas q̄ q̄uis sit dispensatum esse vxorē nō per hoc est dispensatum q̄ possit esse ꝙcubina, qz hec dispensatio odiosa, ideo stricte intelligi dz, vt. j. de legi. per rescriptū. §. iij. ver. iij. z sic tanq̄z natus ex illicita ꝙcubina non legitimatur per subsequens matrimonium.
17 ¶ † Tertio queri clericus in minoribus ꝙstitutus retinuit ꝙcubinā, z ex ea filios habuit, postea eā duxit vxorē, an filij ltiment vr q̄ nō, qz ꝙcubinatus in clericū est totaliter reprobatus i auc. colla. ix. de san. epi. §. clericos. z colla. j. ō mona. §. si qs ār. C. de epi. z cle. l. eū q vñ nō sunt eius filij naturales. s. de appel. natura. q. j. z sic nō legitimant, vt. s. in prin. huius. §. z tenet Richar. malū. in. q. que incipit, clericus in minoribus ꝛc. In contrarium tenuit Jo. an. in regula sine culpa. in mercu. Et rñdet ad argumenta, qz non sequitur concubinatus est reprobatus, ergo filij nō legitimant, extra qui fi. sint legi. c. tanta. Sed hec responsio non valet, quia iure canonico concubinatus est reprobatus quo ad penam spiritualem non quo ad temporalem secundum Richar. z Barto. z sic non ob. c. tanta. qz in clericis. z iure ciuili z canonico, est prohibitum etiam temporaliter sed est in alijs ꝓhibitum etiam spiritualiter habere ꝙcubinam, ideo filij clericoꝝ nō sunt naturales, vt hic, sed alioꝝ sic, vt. d. c. tāta. Soluit ergo Bar. in. l. in ꝙcubinatu, qz aut clericus erat beneficiatus, z tunc nō legitimant, qz tpe quo nati sunt rebus sic stantibus nō poterat eoꝫ mater esse vxor qō regrit, vt. s. q. pri. aut nō erat bñficiatus, z tunc legitimantur, sed Bart. rñdet ad argumenta, sed pt dici q̄ §. si quis aūt. z. l. eū qui loquitur. de clerico in sacris ꝙstituto. facit de sanc. epi. §. presbyte. z ibi glo. ad §. clericos potest dici q̄ ibi dicitur qō habens concubinam non ordinatur, per hoc tamē non sequitur quod si sit ordinatus non possit habere concubinam quia multa impediunt contrahenda que non dirimunt iam facta ff. de his qui sunt sui vel alie. iuris. l. patre.
18 ¶ Quarto queritur † si habui ancillam in concubinam, z ex ea filios, postea eam duxi in vxorem, an filij legitimentur, videtur q̄ non, quia tempore quo nati sunt ancilla non poterat esse vxor. C. de nuptijs. l. cum ancillis, ergo non legitimantur, vt infra. §. proximo. q. iij. In contrarium est tex. de trien. z semi. colla. iij. §. fi. z in aucten. vt liberi decetero. §. si propter. auc. z hoc verum. ad contrarium respondeo q̄ tempore quo nati sunt potuit iure esse vxor. nec obst. qō fuerit ancilla, q̄ illud impedimentuz potuit toli solo consensu contrahentium vcz faciendo eam liberam quod presumitur fecisse ab initio, quando accepit eam in concubinam. Nam accipiendo eam nūc vxorem, presumitur quod ab initio habuit ad eam affectionem naturalem. C. de natu. lib. l. cū qs. si sic, ergo fecit eam liberam, quia aliter non poterat affectionem habere, ergo tūc potuit esse vxor, z sic filij eoꝫ legitimantur, vbi vero tale impedimentum non posset tolli per talem consensum non fierent legitimi, iure tamen canonico hec disputatio cessat, qz ancilla potest esse vxor, extra de coniu. seruo. c. j.
19 **Quinto queritur** † Habēs filium naturalem ille habet legitimū, nūc accipio matrem illius naturalis in vxorem, an iste nepos legitimetur quo ad me z redigatur in meā prātem. Buil. de cug. z Bar. in. l. benignus. ff. de legiti. dicunt q̄ legitimantur si velint. Alij. contra, qz deficit medium, ideo extrema retrotrahi non possunt argumentum. ff. de leg. j. l. huic scripture. Tu distingue, aut filius naturalis vinit, z tunc nepos qui erat in potestate naturali transfertur in aui potestatē. ff. de adop. l. ij. i fi. z. l. si pater famil. in princip. z. l. arrogato, aut est mortuus, tunc nepos non legitimatur, qz deficit medium, z hec est veritas quamuis Bar. videatur notare contrarium. ff. de libe. z posth. l. gallus. §. nunc ō lege, sed ibi loquitur de legiti. per rescriptum.
20 ¶ Sexto queritur An † conceptus, z natus ex furioso legitimetur per subsequens matrimonium, videtur quod non quia.
4 non potuit esse de iure ꝙcubina, deficiente consensu ad concubinatum. supra de concubi. versiculo primo. ergo non est naturalis supra de appel. natura. §. primo z sic non legitimatur, vt in princi. huius. §. Contrarium tenet Barto. ff. de ritu nupt. l. j. Ego distinguo, aut antequam faceret, accepit eam concubinā z tunc quia propter superuenientem furorem nō solnitur concubinatus, sicut nec matrimoniū. ff. de his qui sunt sui vel alie. iuris. l. patre legitimato. Aut existens in furorem accepit eam in concubinam, z tunc non potuit esse concubina, ideo filius non legitimatur, vt supra dixi.

Septimo

21 **Septimo** † queritur an vulgo cõceptus legitimet̃ p subsequens matrimonium, videtur q̃ non. q̃ est spurius.ff.de sta.homi.l.vulgo.ideo non legitimar̃.Bar. ff.de ritu nup.l.j. dicit q̃ iure ciuili non legitimatur, iure vero canonico sic,extra qui fi.sint legi.c.tanta,ꝛ de elect.c.innotuit. vbi dicit esse casum. Ego puto contrarium etiam iure canonico.nec in.c.tanta,dicitur q̃ spurius legitimetur,sed dicit ante natos legitimari, que verba indistincte prolata non corrigunt ius ciuile,cũ possit per distinctionem illa correctio euitari, vt in prima q̃stitu.C.§. quibus ergo.in.c.tãta.q̃ ante nati legitimentur est verum,si sint naturales, aliter secus. Jtẽ in.c.innotuit. nõ dicitur q̃ ille possit legitimari per matrimonium, sed bene dicit q̃ potuit cum eo dispensari quo ad illud, vt extra.de fil. presbytero.c.j.ꝛ.ij.libro.iij.

SVMMARIVM

1 Legitimatio per subsequens matrimoniũ qualiter fiat,ꝛ que requirat.
2 Filius nõq̃ inuitus ltimari possit.Et q̃ si non contradicat.
4 Filius si ltimet̃ an sufficiat q̃ post mortẽ patris ratum habeat.
5 Ltimatiõis ius delatũ filio nãli an trãseat ad nepotẽ legitimũ.
6 Pater naturalium an requiratur q̃ tempore quo nati fuerunt potuerit esse vxor.
7 Legitimatio per subsequens mrimoniũ cũ q̃cubina numq̃d requirat dotalium vel nuptialium instrumentorũ confectionem.
8 Legitimatio vtrum procedat alijs legitimis existentibus.

¶ De requisitis in legitimatione.

1 **Tertio loco** videndum est qualiter hec legitimatio fiat,ꝛ que requiran
2 tur. Pro cuius fundamento premitto q̃ † ad hoc, vt valeat requiritur q̃ ab initio quando accepit q̃cubinam habuerit affectionẽ contrahendi in futurum cum ea matrimonium q̃ presumitur eo ipso q̃ postea contraxit.C.de natura. lib.l.cum quis. Jtem requiritur q̃ hec affectio sic cõtinuata perduret vsq̃ ad tps matrimonij,vt.§.§.j.q.ij. Primo queritur an fieri possit inuito patre,quid enim si pater ꝓbat matrimonium,ꝛ protestetur q̃ non vult per hoc matrimonium filios legitimare, an legitimentur,videtur q̃ non,quia si inuito patre nõ potest ius patrie potestatis dissolui insti. qui.mo.ius pa.po.soluitur.§.ꝛ.C. de emanci.libe.l.nec aums,ita ꝛ multomagis inuito patre nõ pt filius in patriam potestatem redigi.ita arguit imperator in auctẽ. quib.mod.na.effi.sui.§.generaliter.

3 **Secũdo queritur** † de filio an legitimetur inuitus vr̃ q̃ sic in auc.quib.modis effi.sui.§.licet in contrariũ est dictus.§.generaliter,ꝛ de his qui sunt sui vel alie.iuris.l.fi.ita dicit Bnil.ꝛ Bal.ff.de legibus. l.benignius.ꝛ Jac.de bel.in.d.§.generaliter.ad.§.liceat.dic vt infra de legiti.per rescriptum.§.eo.q.ij. Requiritur ergo cõsensus ipsius filij vel saltem ratihabitio.

4 **Tertio queritur** † quid si filius non ratificauit expresse,sed sciens nõ ꝓtradixit an sufficiat,vr̃ q̃ nõ,q̃ tex.in.d.§.gñaliter desiderat ratihabitionẽ. Et ita cõcludunt quidam. In contrarium facit,q̃ tex.solũ ibi videtur probare q̃ non redigatur in potestatem inuitus,ꝛ nolens,sciens autem ꝛ tacens nõ dicitur velle hoc casu,vt no.gl.ff. de adop.ꝛ sic ibi ꝙcludit clarissimus docto.do.me.Raph:fulg.

5 **Quarto queritur** † an sufficiat q̃ filiꝰ ratũ habeat post mortẽ patris videtur q̃ non,q̃ deficit extremum. Jdeo nõ potest retrotrahi.ff.rez ra.ba.l.bonoꝝ.vbi Bar.in ꝓrium vr̃ in auc.quib.mod.na.effi. sui.§.si vero is q̃,vbi mortuo patre filius ipetrat legitimã a principe ꝑm Ang.q̃ satis plz.non ob.l.bonoꝝ,q̃ pater et mr̃ gesserunt negotia filij querendo legitimare eum per matrimoniũ,posito ergo q̃ ante ratificationem alter eorum moriatur defectis ex parte agentis,non impedit ratihabitionẽ in secundo responso.

6 **Quinto queritur** † si filius nũquã ratũ habuit, sed antequã sciret contractũ matrimonium decessit,an heres eius possit habere ratum. Et videtur q̃ non.ff.rem ra.ba.l.is cui. Jn contrarium co.ti.l.siue is. §.si procuratori. Solue,aut talis heres est filius,ꝛ potest,q̃ ius legitimationis delatũ filio naturali,transit ad nepotem ltimum. ꝛ.proxi. Aut est heres extraneus, ꝛ potest, q̃ illud ius essendi in potestate non transit in heredem extraneum. Jta cõcordat Bar.has duas.ll.in.l.bonorum eod.titu.

6 **Sexto queritur** † an ad hoc vt naturales legitimentur requiratur q̃ eorũ mater tempore quo nati fuerint poterit esse vxor videt̃ q̃ nõ,q̃ iure ciuili ancilla nõ põt esse vxor.C.de nup.l.cũ ancillis,ꝛ tamẽ eius filij legitimant̃,in auc.de trien.ꝛ semis.§.fin.colla.iij.ꝛ colla.vj. vt liber.decetero.§.si quis aũt,q̃ꝫ potuerit esse vxor,si tũ potuit esse q̃cubina filij dñr naturales.ver.fi.ff.de q̃cubi.ergo legitimantur,vt.§.§. proxi.vt in princ. Jn ꝓriũ.C.de natura.libe.l.nuper.qne.l.certe ad hoc satis est notabilis.de nup.l.ꝛ si contra insti.de nup.§.fi.in auc.col.iij.de filijs ante dot.instru.natu.§.sed quoniam,ꝛ liceat ma.ꝛ aui.§.ad hoc verisimile est q̃ ab initio q̃ eam accepit concubinam habuerit ad eam affectionem maritalẽ .C.de natura.libe.l.cum quis ꝛ dixi.ff.in princip.huius.§.quam affectionem non est verisimile habuisse ad eam,que non poterat esse vxor.ꝛ sic patet q̃ hoc casu non legitimatur.ad.§.fina.ꝛ.§. si quis autem dico q̃ post q̃ꝫ nunc ducit eam vxorem presumitur q̃ ab initio habuerit affectionem ad eam maritalem,dico q̃ hec non sunt fictiones, sed presumptiões, que bene possunt ex eodẽ facto insurgere. Ad aliud argumentum patet responsio in illo. §.fina.p allegato.

7 **Septimo queritur** † an ad hanc legitimationẽ requirat̃ confectio dotalium vel nuptialium instrumentorum,videt̃ q̃ sic.C.de natu.l. cum quis ꝛ.l.nuper.in auc.colla.vj.quib.mod.natu.effi.legi.§. si quis igitur. Probatur in rubro ꝛ nigro de filijs ante do.instr. na.colla.iij.ꝛ insti.ꝺ nup.§.fi.ꝛ ibi gl.que dicit,q̃ q̃ꝫ sine q̃fectione dotalium instrorum valeat matrimonium,non tamẽ valet legitimatio. Jdem dicit gl.in auc.quib.mod.natu.effi.legi.§.pactum,ꝛ vt lic.ma.ꝛ auie.§.quia vere dubium. Jn contrarium arguitur,quia matrimonium est causa efficiens legitimationem,ex qui.cau.fil.sint legiti.c.tanta,q̃ si valet matrimonium,ꝝ legitimatio,q̃ illud.c.dicit mrimoniũ legitimare,nec requrit instrumẽta. Solue secundum quosdam,aut loquimur de instrumentis dotalibus,aut de nuptialibus,si de dotalibus distingue, aut sunt illustres ꝛ superiores,ꝛ tunc requirit̃ dos,ꝛ dotale instrumentum in auc.qui.mo.natu.effi.legi.§.illud quoq;.versi.ꝛ in maioribus ꝛ vt liceat ma.ꝛ auie.§.quia vero dubium,aut sunt minores illustribus,tunc nõ requiritur dos,nec dotalia instrumenta,nisi dos interueniat.d.l.nuper.vbi non de nuptialibus,sed de dotalibus instrumentis loquitur in auct.col.vj.vt libe.decetero.§.si quis autem versi.si cui,ꝛ glo C.de nup.auc.sed non a iure.ꝛ tex.in.l. imperiales.eo.titu.vbi videtur q̃ solum ponderet scripturã que debet interuenire.Si vero loquimur de instrumentis nuptialibus loquit̃ glo insti.de nup.§.fi.quia ipsa legitimatio inducitur per confectionem nuptialium instrumentorum.in auc.ten.quib. mo.na.effici.legi.§.sui vero.in fi.ꝛ quib.mod.na.effici.§.generaliter. Hoc locum habet iure ciuili,sed iure cano.valet matrimoniũ indistincte,ꝛ filij sunt legitimi etiam sine confectione dotaliũ instrumentorum vel nuptialium,vt.d.c.tanta. Sed mihi videt̃ nullam esse differentiam inter instr̃a dotalia ꝛ nuptialia,per tex.in.d.l.nuper.vbi eadem instrumenta que primo appellauit nuptialia, postea eodem casu appellat dotalia, ꝛ per text.in. d.versi.si cui.vbi alterũ ꝑ altero appellatur.ergo non est differentia inter hec noia. Nã instr̃a nuptialia debẽt ꝙtinere dotẽ,ꝛ mrimoniũ,vt singlr no.gl.qui.mo.na.effi.leg.§.j.dico ergo iure ciuili distinguendũ,aut sunt illustres,ꝛ supillustres,ꝛ tũc vꝫ sine nuptialibus instr̃is.d.§.illud.ℵ.ꝛ i maioribus.ꝛ.§.q̃ ℵo dubũ, ꝛ filij ex eo mrimonio nascũtur ltimi.§.illud ℵo.ℵ.itaq̃ gest.§. multomagis non fiet ltimatio naturaliũ. Dic ãt nuptialia instr̃a debẽt ꝙtinere dotẽ ꝛ matrimoniũ,vt dixi. Aut sunt minores illustribus,ꝛ tunc q̃ꝫ aliq̃ interueniant alia instrumenta, tamen non sunt necessaria ad legitimationem,sicut nec ad matrimoniuꝫ vt dictum est,aliter sequeret̃ q̃ filij postea nati essent legitimi,ꝛ primi filij qui dederũt causam legitimationi istoꝝ,nõ essent legitimi,q̃ est absurdũ,vt dicit tex.in.d.§.si quis igitur dotalia,ꝛ in d.l.nuper.ꝛ hoc modo puto intelligendã opi. Plac.ralatam ꝑ gl.insti.de nup.§.fi.quam puto veram,iure canonico, puto verum,quod dictum est supra.

8 **Octauo** † q̃rit̃ an alijs existẽtibus ltimis ꝓcedat hec legitimatio dicas quod sic.in aucten.quibus modis natu.efficiun.sui.§.ꝛ generaliter,nisi in natis ex ancilla mea qui non legitimantur,legitimis extantibus.in auct.de trie. ꝛ semis.§.fina.ꝛ ita dicit glo.hodie verum esse in.d.§.de trien.ꝛ semis. Sed melius est dicere q̃ non fiat correctio.C.de appel.l. precipimus.in fi.dic ergo quod ille.§.fi.vt li.decetero.distingui

tur per ff. fi. de trien. & semis. naz. l. noua distinguitur per veterē. C. de lit. contest. auc. offeratur. iuncta. l. sciendū qui satisd. cog. & not. glo. ff. de legiti. l. nam & posteriores. Nam promptum est leges legibus concordare. C. de inoffic. dona. l. j. & in ff. quibus. in prima constitu. C.

❧ SVMMARIVM ❧

1 Legitimatio per verum matrimonium vtrum retrotrahatur.
2 Legitimati p verū matrimoniū an sint vere vel ficte legitimati.
3 Statutū de legitimis nunquid comprehendat legitimatos.
4 Retrotractio legitimationis per matrimonium an fiat in tertij preiudicium.
5 Legitimatus per matrimonium admittitur ad honores.

¶ Legitimationis effectus.

q **Uarto** videndum est quis sit huius legitimationis effectus.

1 ¶ † Primo queritur, an hec legitimatio trahatur retro, vñ q non, vt ff. de legiti. per primum. ff. fi. q. j. ergo nec ista, & videtur probari, extra qui fi. sint legiti. c. tanta vbi dicit q hñr legitimi post contractum matrimoniū, ergo ante nō. Nam concessum vno tempore. de leg. ij. l. statu libertum. ff. stichū facit in auc. colla. iij. vt libe. decetero. ff. si quis autez, vbi dicit statim ꝙfectis dotalibus instrumentis esse legitimos, quasi nō ante. In contrarium est. C. de natura. libe. l. cum quis. ibi, neqz eniz verisimile, & hoc verius. Ad contrarium de legitimatione per rescriptum, dic vt infra dicam. ad. c. tanta. ff. si quis aūt, dic q ꝗnis incipiat esse legitimus, tamen incipit, vt ex retro, tamen vnuz dici potest, quod ꝗnis trahatur retro ad vtilitatem naturalium, non tñ retrotrahitur ad vtilitatem parentum, si potuerunt prius ꝙtrahere matrimonium, qz quo ad eos nō est equitas, qui potuerunt prius implere conditionem. Casus est. ff. qui pot. in pigno. hab. l. qui balneum. ff. j. & l. potior. in prin.

2 **Secundo queritur** † an ltimati sint vere, vel ficte ltimati, videtur qō ficte, qz aliud est quem legitimum nasci, aliud est quē legitimum factū esse, gl. de sta. homi. cum legitime, facit extra, de elec. c. innotuit, & ꝓbaī in auc. quib. mod. effi. legi. ff. palā. Ego sic distinguo, aut queris de tpe quo fuit naturalis vsqz ad tps legitimum per retractionem. ff. qō. proxi. & hoc tempore ficte censetur legitimus. Ratio qz hec legitimatio ē iuris & facti, qz a iure ciuili inducitur facti, qz requirit matrimoniū, qz ergo mr̄imoniū est facti dr̄ facti. l. consilio. ff. de cura. fu. & facta pro infectis haberi non pñt nisi ficte. ff. de capti. l. in bello. ff. facti, nec pōt ius ciuile inducere qō matrimonium interuenerit, sed ficte, facit gl. ff. de adult. sed si vxor. ff. si quis vxorē. Ubi ille non punīt de adulterio eadē rōne, quia non fuit vere matrimoniuz vere non ficte intercessit, & ius super isto facto disponens super his que sunt iuris, potest veritatē disponere, postqz ius vult eos esse legitimos quo ad omnia nihil a legitimis differentes in auc. de incest. nup. colla. iij. ff. dubitatū nulli dubiū qō exinde sunt vere legitimi. Hec est cōclusio Bar. ff. de vsuca. l. is qui pro emptore. In materia fictionis inductine facit in auc. qui. mo. na. effi. sui. ff. relique. & ff. illud tamen in fin. Quamuis tñ dicantur vere legitimi non dicuntur legitimi nati, & ita loquuntur contraria. ff. formata. Ex his apparet diffinitā esse. q. an statutū loquens de legitimo comprehendat legitimos p matrimonium. Nam si loqueretur de legitime nato dicam. ff. q. proxima. Sed cum loquit de legitimo distingue, aut est questio, an fuerit post matrimonium legitimus, vt qz est statutuz quod filius legitimus excludat filiā a successione patris, tunc comprehēdat legitimatum, aut est questio an fuerit legitimus aī matrimoniuz vt qz dicit statutuz qō filius legitimus non possit obligari sine cōsensu patris modo quidaz naturalis se obligauit, postea p matrimonium est legitimatus, nunc tractatur an valeat obligatio quia legitimatio retrotrahitur, & hr̄ perinde, ac si eo tpe non fuisset legitimus. Et hoc casu posito pro ꝙstanti qō casus fictus non comprehendat a statuto, & sic potuit obligari sine consensu patris, & valet obligatio etiam post legitimationem.

3 **Tertio queritur** † an statutū loquens de legitimo per matrimonium, videtur qō sic per gl. extra de elec. c. innotuit. & extra qui filij sint legi. c. tanta. & ita vidi ꝙsultum per plures doc. Sed cū pace eoz, veritas est in ꝓriū p ea q̄ dixi. ff. q. proxi, in prin. Et qz ad hoc vt dicat natus ex legitimo matrimonio requirit qō tpe natiuitatis fuerit legitimum matrimonium vt ff. de leg. per rescriptū. ff. iij. q. vj. ar. de ininst. test. l. titiū. Et ꝗnis hr̄ pinde ac si esset legitime natus illud est ipropie & ficte, ergo non comprehenditur a statuto, vt per Bar. in l. omnes populi, qnimo ꝗnis matrimonium retro fingat eum legitimum. vt. ff. q. j. nō tñ fingit eum legitimū natum. Et vt salues predictas glo. dic qō loquuntur, de ꝙsti. iuris cōis que comprehendunt casum fictum & impropriū. Nos loquimur de statuto, quod si corrigit ius cōe restringitur ad verum & proprium significatum.

4 **Quarto queritur** † an retrotractio fiat in p iudiciū vñ q non, quia soluto mr̄imonio, & postea reintegrato, ꝗnis fingatur nunqz dissolutū, quo ad eos, quia dissoluit iudiciū medio tpe p eos ceptum. ff. rerum amo. l. fi. tñ hec fictio nō preiudicat tertio, qz non solvit iudicium ceptum per tertium extraneum. ff. solu. matri. l. insulaz. ff. fi. facit gl. ff. de lib. & posthu. l. gallus. ff. & quid si tantum, & ibi per doc. In ꝓriuz. ff. ad tertul. l. j. ff. qui in mortis. & ō sen. pas. l. fi. vbi damnatus & restitutus recuperat cognatiōis iura in piudiciū cognatoz. Solue qō preiudicat in iure alteri quesito sola spe. nō re. ¶ Quinto queritur, an taliter legitimatus succedat in feudo, vñ quod non, vt. ff. natales si de fen. fue. controuer.

¶ In contrarium, quia nil differunt a legitimis, in auc. quibus mod. na. effi. sui. ff. reliqui. & col. ij. de incest. nup. ff. dubitatuz, ita tenet ibi Ja. de bel. nec ob. c. naturales, qz ibi loquit de legitimatione per rescriptum, vt ibi dicit glo.

5 **Sexto** queritur † an admittant ad honores & dignitates dic quod sic, quia nil differunt a legitimis, vt supra proxi. q. hoc dicit glos. extra de elect. c. innotuit, & qui fi. sint legi. c. tanta. & Jac. de bel. in. d. ff. dubitatū. Ludouicus.

¶ Septimo queritur, stante ꝙsuetudine vel statuto, qō primogenitus legitimus succedat, quidā habens ꝙcubinam, & ex ea filiū naturalem, aliā accepit vxorē, ex qua filium legitimum procreauit, postea hac vxore mortua, accepit hanc ꝙcubinam in vxorez, queritur, an patre mortuo succedat is filius q primo erat naturalis, hec ē difficillis questio quā disputauit Guil. ō cug. Ric. malū. & multi moderni. Et qz vt dixi. ff. q. ij. ff. i. talis filius nō legitimatur per subsequēs matrimoniū, non est dubiū, qō ipse succedit tanqz legitimus. Ideo hanc. q. tanquam solutam non disputo.

❧ SVMMARIVM ❧

1 Legitimatio per presumptum matrimonium qūo fiat.
2 Protestatio nunquid faciat quod copula sequens sponsalia nō transeat in matrimonium.
3 Sponsalia sub qdōne dispensatiōis habēde an legitimēt filios.
4 Impossibilia pene nobis sunt que non solet princeps concedere.
5 Pignus interueniente domini voluntate confirmatur.

¶ De legitimatione per presumptum matrimonium.

i **Urta** premisse diuisionis ordinem videamus de legitimatione que fit per presumptū matrimoniuz dicētes. Primo qūo fiāt & que requirantur. Secundo quis sit huius legitimationis effectus. ¶ † Prio itaqz q̄ro, qūo fiat hec legitimatio dico quod fit

1 specialiter duobus modis. Primus ē habeo ꝙcubinā, & ex ea filios eam despōso p verba ō futuro. Et postea nulla facta mētione, trāseunt in matrimoniū. extra de spon. c. is q de qdi. appo. c. de illis, & p hoc naturales aī nati sunt legitimi in auc. quib. mo. na. effi. legi. ff. qm̄ autē interpella. extra qui fi. sint legi. c. p mas. Sola tñ sponsalia, sine copula nō legitimāt. vt no. in. c. veniens. de spon. & ff. modus est de quo dicam in ff. sequenti.

2 **Secūdo queritur** † pone quod post spōsalia trāseūt in matrimoniū adhibitis testibus, sponsus ꝓtestaī qō vult eā carnaliter cognoscere ad sui libitū, & p hoc non intendit ꝙsentire matrimonio, donec solēniter per verba de presenti nuptias ꝙtrahat, cui protestationi mulier acquieuit. Nunc vero cū multoties eam carnaliter cognouisset anteqz nuptias ꝙtraherēt, vir mortuus est, queritur an naturales ex eo nati legitimi sint videī q̄ non. ff. de concubi. l. in concubinatu vbi ꝙsensus maritalis qui a iure presumitur, eo ipso qō quis retinet ingenuam mulierem tollitur si ab initio fiat protestatio, & ꝗnis postea eam retineat, & cohabitet & carnaliter cognoscat, non vñ receissuz ab illa protestatione, & ita in casu nostro. Item ꝓtestatio illa medio tempore interueniens, videtur interrupisse affectionem maritalem qua interrupta non legitimantur filij,

filij,vt.ſ.titu.j.§.j.q.ij.ꝛ hoc tꝫ Jo.an.de ſpon.c.tua. Jn ꝓrium, qꝛ per carnalē copulā ꝛc.ſ.q.proxima.nec ob illa proteſtatio,qꝛ actus ſequēs ꝓrius proteſtationi tollit eā per Bar.ff.de ope.no. nun.l.non ſolū.§.morte. Jtē poſt proteſtationē potuerunt ab ea recedere ꝛ in matrimoniū conſentire,qđ preſumit gl.in.c.tua nos extra de ſpon.vbi vī probari. Jtē ꝓbatur extra de condi.appo. c.de illis,vbi fuit apposita conditio ſponſalibus,ſi mihi.x.dona neris quod nihil aliud eſt q̄ꝫ preſtatio ſignificās qđ non intendit ꝓbere,niſi det ei.x.ꝛ tñ per carnalē copulam vī a conditione re cedere,ꝛ ſic a preſtatione receſſum. Jtē probaꝫ extra de ſpō.c. is qui.vbi dicit non admitti ꝓbationē in ꝓrium ergo non auditur iure,allegans preſtatione factā eſſe,etiā ſi vellet tunc ꝓbare. Et hanc parte tꝫ Jo.an.in.c.p tuas.de condi.appo.ꝛ hec pars eſt verioꝛ ad.l.in cenbinatu. Rñdeo diſtingnendo,aut actus qui fit poſt preſtatiōez eſt ei directe ꝓrius,vt qꝛ nō ꝓt ille actus alio mo do intelligi,niſi proteſtationi ꝓrietur,ꝛ tūc ille actus tollit prote ſtationē,ꝛ hic eſt caſus noſter. Illa enim copula carnalis nō po teſt intelligi,niſi vt proteſtationi contrarietur,ergo tollitur pro teſtatio ꝛ ſi dicaꝫ ſi ē repugnatio,ergo nō vꝫ actus, nec preſtatio l.vbi repugnātia. Rñdeo q̄ꝫnis repugnātia ſit,nō eſt tamē equa lis. Nam actus eſt potentioꝛ proteſtatione,qꝛ audiť allegās pre ſtationem. Rñdeo,rationis eſt ob ſingularē fauoꝛem matrimo nij ꝛ timoꝛē fornicationis,vt.ſ.dixi qūo probetur filiatio.q.quin ta. Aut ille actus nō eſt directo contrarius proteſtatiōi,ꝛ poteſt diuerſimode interpretari,tunc ſumiť interpretatio que non repu gnat,ex ēplū de neg.geſt.l.neſennius. Nam ibi mater aluit filiuꝫ pōt intelligi diuerſimode.ſ.aio donādi,ꝛ pōt itelligi q̄ aluit ani mo repetendi. Jn dubio intelligiť aio donādi pp affectionē ma ternam. Si tñ ab initio proteſtata fuerit qđ fecit animo repeten di,tūc actus alendi factus poſt proteſtationē potius intelligitur animus repetendi,vt ſic cum preſtatione concordet q̄ animo re petēdi,ne preſtationi ꝓrieť,ita loquiť lex in cōcubinam vbi retiꝫ nēs mulierē p̄t eā retinere vt vxoꝛē vel vt cenbinā,i dubio tñ p̄ſu miť q̄ vt vxoꝛē retineat fauoꝛe mr̄imonij,tñ ſi ab initio fuerit pre ſtat⁹ q̄ vult eā vt cenbinā,erit cenbina ꝛ nō vxoꝛ,ne actus pre ſtatiōi ꝓrieť. Hec originalis diſtinctio fuit Jnn.in.c.cū. M. fer rariē.ó eſti. Ad aliud arg.dico qđ illa preſtatio non interrūpit affectionē maritalē. Nā q̄ꝫnis fecerit illā tñ habuit ſp animū ac cipiendi in vxoꝛē,in futuro.ꝛ ad hoc ſufficit.j.tit.j.§.ij.in princi.

Tertio queriť † inter cōiūctos quarto gradu ꝛcta ſunt ſponſalia de futuro,ſub cenditione,ſi ltima diſpē ſatio hēri potuerit a papa,poſtea habita diſpēſatione vir eā car naliter cognouit,ꝛ ex ea filios habuit nūc eis natis verū multo ties ſe carnaliter cognouit,an p carnalē copulā hi filij legitimen tur,vī q̄ nō,qꝛ ſponſalia ſunt nulla ipſo iure,ergo copula ſequēs nō tranſit in matrimoniū qđ ꝓbo ſic. Cōtractus ſub impoſſibili, vel ſaltē ſub difficili cdōne ſunt nulli.ff.de ſtat.libe.l.cū hīs.§.j. inſti.de inuti.ſtipu.§.ſub impoſſibili,ſed hic ꝛctus ſpōſaliorum eſt hmōi,qđ ꝓbo. Ea q̄ dependent a ſola volūtate principis,† ꝛ que nō ſolet princeps cedere ſunt nobis difficillima,ꝛ quodāmodo impoſſibilia de leg.j.l.apud inl.§.cſtat.ꝛ ibi Bar.ff.ó ver.obli. l.ctinnus.§.cū qs.ꝛ Bal.C.de leg.l.cū alūna. Jnn.extra de te ſti.§.filius ſed diſpenſatio talis fit a ſolo principe,nec eā ſolet prin ceps cedere,extra de reſti.ſpo.c.literas ergo ꝛc. Cū ergo ſpō ſalia ſint nulla non dī matrimoniū,ſicut ſi nō precesſiſſent. ¶ Jtē in caſu noſtro lꝫ poſſit dici q̄ cditio illa impoſſibilis vitiaꝫ,ꝛ nō vitiat extra de cōdi.appo.c.queritur qđ eſt ac ſi pura ſponſalia precesſiſſent,quo caſu ē qđ nullā obligationē induceret, qꝛ inter cnctos quarto gradu nulla ſunt ſpōſalia ꝛ pñt ſine indice eccle ſie ſeparari ſm Jnn.in.c.de illis.extra de ſponſa. Jtē ea q̄ non ſunt in cmercio noſtro nō pñt in ſtipulationē deduci.d.§.cōſtat. ꝛ ó ver.obli.l.multū. Sed in caſu nr̄o nō ſunt matrimonia contū ctoꝛ nobis quarto gradu ergo ꝛc. Jn ꝓrium arguiť,qꝛ † q̄ꝫnis non ſit in cmercio noſtro rē alienā pignoꝛi dari, ſed in ſolius domini volūtate conſiſtat.C.ſi alie.res pign.da.ſit.l.q prediū,ꝛ.l.ſi.ꝛ de pig.ac.l.aliena.tamen ſi pignoꝛetur ſine voluntate domini,ꝛ po ſtea eius voluntas interuenerit confirmatur pignus.ff.de pign.l. ſi fundus.§.j.C.de do.inter vi.ꝛ vxo.l.antepe.in fin. Jta ergo in ꝓpoſito,q̄ꝫnis non potuerunt hoc caſu ſponſalia cōtrahi ſine diſpenſatione ꝛ voluntate principis tñ ſi fiat ſine eius voluntate, ꝛ poſtea diſpenſatio ꝛ eius voluntas interuenit,cōformaꝫ,ꝛ hoc modo dꝫ intelligi.§.cſtat.Sol.aut papa diſpenſauit quod inter eos poſſit contrahi matrimonium,ꝛ tunc non confirmantur ſpon ſalia ante contracta,de quibus nō eſt cognitum.ff.de tranſa.l.cnꝫ aquil.ꝛ ſic illi filij non ſunt legitimati. Aut diſpenſatio expreſſe cfirmauit ſpōſalia ſiꝫ facta tunc diſtingue,aut filij nati ſunt ante diſpēſatiōez,ꝛ dic vt.ſ.ti.j.§.ij.q.ij.aut nati ſūt poſt diſpēſationē ꝛ tūc confirmatis ſponſalibus filij naſcunť legitimi qꝛ poſt carna lem copulam tranſit in matrimonium iuris preſumptio.ꝛc.

SVMMARIVM

1 Legitimatio q̄ fit p noiationeꝫ patris qūo fiat ꝛ que requirat. 2. 3. Et quid ſi extent filij legitimi. 5. Et an bodie procedat. 4.
4 Concubinam poſſe eſſe vxoꝛem quomodo intelligendum.
6 Conditio poteſtatiua quomodo implenda.
7 Legitimationis per nominationem patris effectus.
8 Naturales vocati filij per patrem proteſtantem matrē habere, vt concubinam an legitimi preſumendi.
9 Legitimi nunquid cenſendi patre poſt nominationeꝫ aliam acci piente ꝛ matre alium.
10 Teſtamentum quod tranſiuit in preſumptum contractuꝫ matri monij mutari nunquid poſſit.
11 Legitimus nunquis cenſendus quem pater in teſtamento filium nominauit ꝛ eum preterijt,an vero legitimatus. 12.
13 Legitimatus nunquid in feudalibus ꝛ empbyteoticis ſuccedat.

¶ De legitimatione per patris nominationem.

9 **Uinto** loco qꝛ in precedēti.§.dictū eſt de vno modo legitimandi per preſumptū ma trimoniū,nūc dām eſt de alio q fit p noiationē pris. Videamus qūo fiat ꝛ q̄ regranť ꝛ qs ſit eius effect⁹.

1 Prio q̄rit.qūo fiat. †Rñdeo ſi pī naturalis in inſtro vel teſtō, vel inſtro ppria manu ſcripto,cū ſubſcriptiōe triū teſtiū,vel etiā in figura iudicij dixerit eū filiū nō adijciens naturalē,tales filij re putanť legitimi in auc.vt lice.ma.ꝛ anie.§.ad hoc.colum.clviij. de naturali.lib.auc.itē ſi qs,hec aūt nō ē ppria legimatio, ſed p hoc ꝓbaꝫ q̄ eſt legitime natus,vt in.§.ad hec,ſm quoſdam,ſed dic ctra. Naꝫ per hoc efficitur legitimus,vt ibi,ſicut ergo cū cō ſtat matrimonium interceſſiſſe efficitur legitimus,vt ſ.tit.j.ita ꝛ cum preſumitur,vt hic. Ex hac ergo preſumptione probatur ma trimonium,ꝛ per conſequens legitimatio,vt.d.§.ad hec.

2 **Secundo queritur** † quot ꝛ q̄ regranť i hac ltimatiōe. Rñdeo q̄ qnq̄ primo qđ eoꝝ mater tpe quo nati fuerint potuerit eē illis vxoꝛ. Scđo q̄ nō extendit alij filij ſm quoſdā. Tertio q̄ illa ꝛba a te ſtatoꝛe ſcripta vel ꝓlata ſunt ꝓncipaliter vel pp ſe emiſſa nō inci dēter pp aliud. Quarto q̄ ab initio habuerit affectionē vir ma ritalē,que nō fuerit interrupta vſq̄ ad tps prolatoꝝ verboꝝ, ſecundū ea que dixi.ſ.ti.j.§.j.q.ij.dicā.j.qō.ix. Quinto q̄ eo tpe pater non fuerit illuſtris,nec maioꝛ illuſtre,qꝛ tūc filius non eſſet legitimus niſi matrimoniū p inſtrumenta dotalia ꝛctū fuiſſet in auc.vt lic.ma.ꝛ anie.§.qꝛ vero dām,ꝛ ita reſtringiť.§.ad hec ad eos qui ſolo cſenſu nuptias ꝓbere ſolent,renocantur tamē in du bium aliqua ex predictis,vt ex ſequentibus apparebit.

3 **Tertio queritur** † an regraꝫ q̄ eoꝝ mater tpe quo nati fuerint, potuerit eſſe vxoꝛ,vī q̄ nō,qꝛ ſufficit q̄ tpe ꝓlatoꝝ verboꝝ potuerit eē vxoꝛ, vt.d.§.ad hec ibi,cū qua nuptie cſiſtere poſſint. Nā verſi. lꝫ pñt eſt preſentis tpis ideo debēt verba ei adiuncta verificari ſm tps ipſius de auro ꝛ argē.leg.l.ſi ita,ſic cludit Barto.in ſuo cſilio incipiēte,babēs filiā naturalē. Jn ꝓrium q̄ legitimatio per verū matrimonium hoc requirit.ſ.titu.j.§.ij.q.vj.ergo multofortius hec,que fit per fictum matrimoniū,qꝛ fictio nō cadit ſup impoſſi bili.ff.de adop.l.adoptio. q̄ꝫnis gl.in auc.quib.mod.na.effi.ſui. §.ſi vero is qui cſentiat,contrarium teneat,dicēs q̄ in caſu illo ſi pater ſimpliciter eum nominaret filium,legitimareť, ꝛ tamen ibi non poterat eſſe vxoꝛ,ſed gl.male loquitur,vt.d.§.ad hec,dic ergo q̄ vtrumq̄ requiritur,vt ſupra probatum eſt,

4 **Quarto queritur** † quomodo intelligitur qđ poſſit eſſe vxoꝛ.dicit Bar. in prealle.conſi.intellige qđ poſſit,ſcꝫ boneſte.ff.de cdi.inſtitu. l.cum filius.de cdi.ꝛ demon.l.ſi ita legatum.§.videamus. Cum enim ex bis verbis preſumi debeat matrimoniū,nō preſumereť ſi ipſa mulier eſſet turpis vite de ritu.nup.l.in libere.de cenbi.l.in concubinatu. Ceterum ſi ſit libera boneſta ꝛ ingennis orta paꝛē tibus q̄ꝫnis ſit pauper,ꝛ plebeia preſumeť matrimoniū ꝛ ſoboles legitima.facit.C.de inceſt.nup.l.humilem nec obſt.ff.de bo.poſ. ctab.l.iij.§.ſi emancipatus,quia ibi loquiť de muliere ignominio ſa pp ſuam inboneſtatem,vt ibi per glo.facit qđ dicam.j.de legi. per reſcrip.§.vj.queſtione.j.in fin.

5 **Quinto queritur** †an ad hanc legitimationez requirit qꝺ nõ extẽt filij legi timi.gl.dubitat.C.de natura.lib.auc.si quis liberos.Sed Jac. de bel.in.§.ad hec tenet ꝙ non.Host.in summa qui fil.sint legi.circa fi.qꝺ sic.idem Bar.pro qbus facit qꝺ nunqꝫ ltimatio fit alijs legitimis existentibus,nisi ꝙ verũ matrimoniũ,vel ꝙ oblationé curie,vt in auc.qui.mo.nat effi.sui.§.generaliter;mihi placet sentẽtia Jac.de bel.quã alij moderni tenẽt per tex.in.c.trãsmisse.extra qui fi.sint legi.vbi est hoc expressum.Ad ẽria dico quod hec legitimatio fit per matrimonium.vt.s.q.j.in fin.

6 **Sexto queritur** † ad hoc vt talis ꝓbatio valeat an requiraꝫ ꝙ illa verba sint ꝓp se principaliter emanata,videt ꝙ sic per.§.ad hec.s.alle.vbi hoc innuitur.¶ Item per verba illius.§.videt inducta quedaz conditio potestatiua.Hoc mõ,filius erit legitim⁹ si pater dicat ꝛc. ¶ Sed conditio potestatiua debet scienter impleri,nec sufficit impleri incidenter.ff.de condi.ꝛ demon.l.ij.ergo ꝛc.¶ Jtẽ verba enuntiatiua non disponunt.C.de testa.mil.l.ex his.Item probatur extra de presum.c.illud.vbi instrumentum non confectum principaliter supra matrimonio non probat matrimonium, licet incidenter in illud appellentur vir ꝛ vxor.Hec est ꝯclusio Bar. in illo consilio que satis mihi placet ꝛ consonat rationi.

7 **Septimo queritur** circa effectum huius legitimationis † an ꝯtra talem probationem vel presumptionem admittatur ꝓbatio.In cõtrarium vr̃ ꝙ sic extra qui fi.sint legi.c.trãsmisse.de filijs ꝓsby. c.michael.vbi per glo.ꝛ facit.ff.de concubi.l.in concubina.

8 **Octauo queritur** †qd si ab initio ꝓtestatus est qꝺ vult eã tenere vt ꝯcubina postea natis filijs eos vocat filios,an ex hac nominatione presumantur legitimi,vr̃ ꝙ non arg.l.in concubinatu. Postꝫ enim potest intelligi hec nominatio ne protestationi contrarietur ille intellectus eligendus est.s.proxi.§.q.ij.Sic ergo debet intelligi qꝺ nominans eũ filium ꝺz intelligi de naturali,non de legitimo. Sed dic contra,qz post hanc protestationem presumitur a protestatione recessum.gl.extra de spon.c.tua nos.nec ob.l.in concubinatu,quia ibi nõ interuenit post protestationem aliquis nouus actus,de quo nõ fuerit in ꝓtestatiõe cogitatũ.hic ãt sic ergo ꝛc.

9 **Nono queritur** † quid si post hanc nominationem vtroqꝫ viuente vir accepit aliam vel ipsam mulier accepit alium virum,an per talẽ acceptionem filij nati ante illam nominationem efficiantur legitimi, qdã qꝺ non,qz presumptio que insurgit ex illa nominatione per talem actum tollitur vt est casus quasi in terminis.C.de adulte.l.si quis adulte.quod intelligo verum,nisi hec presumptio transisset in veram probationem,puta qz vigore illius presumptionis fuit pronũciatum matrimonium legitimũ inter eos vel filios esse legitimos tunc enim hoc vltimum verũ esset matrimonium,nec audiret veniens contra rem iudicatã.C.de re iudi.l.j.facit gl.in dicta.l.si q in fi.vel etiam nisi facta fuerit apud acta vel in forma iudicij,vel extra iudiciũ presente filio,tunc enim videtur talis confessio trãsire in plenam probationem,ꝛ ex ea quesitum esse ins filio,ĩõ non sufficit presumptio cõtraria,sed est necesse qꝺ talẽ ꝯfessionẽ vt ero nem reuocet vt tradit.ff.de ꝯfessio.l.non fatet,ꝛ.C.eod.l.j.

10 **Decimo queritur** †an facta tali denominatione in testamẽto possit testamentum mutari,ꝛ si mutet derogetur legitimationi,videt qꝺ nõ quia testamentum transiuit in presumptum contractuz matrimonij,ergo mutari non põt,vt no.Cy.C.de sacrosan.eccle.l.j.in fi. ¶ In contrarium de leg.iij.l.cum qs decedens.C.de iur.ꝛ fac. l.statuis de libe.le.Laurelius.§.fi.¶ Dic qꝺ si facta fuit presente filio ꝛ acceptante transiuit in contractuz,ꝛ sic in sui preiudiciũ reuocari non potest,alias secus,facit quod dixi.s.q.proxi.

11 **Undecimo queritur** † si pater eodem testamento nominauit eum filium ꝛ eũ preterijt an filius censeatur legitimus,vr̃ qꝺ nõ, quia cum hec legitimatio resurgat ex presumpta voluntate testatoris boc casu cessat hec presumptio,qz non presumit̃ qꝺ elegerit viaz ad improbanda sua iudicia.ff.de test.mili.l.iij.Sed si ꝓsumamus legitimitatem testamentum est nullũ ex causa preteritionis.ff.de libe.ꝛ postbu.l.si filius.ergo ꝛc.Item par est affectio patris qꝺ eius liberi habeãt bona eius ꝛ qꝺ valeat testamentũ ab eo factũ de vulga.ꝛ pup.l.ex facto.in princ.sed extantibus legitimis nõ ꝺz locũ hec legitimatio,ne legitimi careant eius bonis,ergo nec in casu nostro habebit locuz hec presumptio voluntatis,ne illud testamentũ irritetur,ita concludit Bar.in predicto consilio.

¶ Ja ẽrium arguitur,ex testamẽto ipso iure nullo,comprehenditur voluntas testantis,ꝛ illa seruatur.ff.de iniusto rupta.l.filio. de fideiuss.lib.l.testamento de libe.preteri auctẽ.ex causa. Quãnis testm̃ ex capite ꝓteritionis nõ sit solenne tamen illa minus solennis voluntas probat filiũ esse legitimũ,ꝛ hoc videtur equius, non obstant prima argumẽta,qz filius hoc casu non põt dicere testamentũ nullũ,ex quo ꝓt dicere se legitimũ,nõ põt aũt testm̃ qꝺ ꝙ se allegaꝫ,ꝛ ex quo ꝙmodũ sentit impugnare.ff.de inoffi.testa. l.pl3 in fi.sicut econtra veniens ꝙ testm̃ non põt ex eo cõmodum ꝙsequi.ff.de acqui.here.l.quesitũ.ĩõ dic qꝺ filius allegãs illã voluntatez patris efficit̃ legitimus,ꝛ vr̃ testm̃ approbare.vt.d.l.filio.Sed ꝙ Bar.multũ facit,qz ꝙnis ex illa nominatione oriaꝫ presumptio qꝺ voluerit eum esse legitimũ,tñ qz ꝓterijt eũ non videtur ipsum tractasse vt filium,de verb.oblig.l.quidã in prin.qz ergo non tractauit eũ vt filium est presumptio qꝺ voluerit eũ esse filiũ,que ꝓsumptio tollit primã.ff.de in integr.resti.l.diuus.Sed dic qꝺ fortior est ꝓsumptio insurgens ex notatione,ꝛ sic ex verbis ꝓp se principaliter emissis,quã insurgẽs ex preteritione,ꝛ sic ex verbis tacitis,ꝛ incidenter ꝓp aliud emissis,fortiori ergo presumptioni standum est,extra de presum.capi.literas.

12 **Duodecimo queritur** † si eodem testamẽto eum filiuz nominauit,ꝛ exheredauit,an sit legitimatus,dic qꝺ sic,qz per exheredationem tractat eum vt filium.d.l.quidam de verb.obliga.de libe.ꝛ postbu.l.si postbumus.§.fina.

13 **Tertiodecimo queritur** †an filius legitimatus succedit in bonis feudalibus,siue emphyteoticis,videt qꝺ sic,qz legitimi per verũ matrimonium succedunt,vt.s.titu.j.§.iiij.q.iij. ¶ In contrarium,qz in fraudez ecclesie posset sic asserere,ꝛ hoc presumitur.argu.s.de proba.l.qui testamẽto,ꝛ ita determinauit Bal.in.l.in libere.de ritu nuptia.Sed cõtra Bal.videt quod habeant omnia iura legitimorum.vt.d.§.ad hec,nec presumitur fraus,ex quo per hoc probatur matrimonium, nisi contrarium probetur,vt supra.q.j.

14 **Quartodecimo queritur** †an hec legitimatio ho die ꝓcedat,vr̃ ꝙ sic,qz est approbata a iure canonico vt gl.extra de filijs presby.c.michael.ꝛ q filij sint le.c.ꝙ tuas.Et ex hoc dicunt quidã qꝺ erit legitimus in terris ecclesie respectu tpaliũ,qz oẽs leges principis sunt ꝓ papã approbate.x.di.si in aduitoriũ respectu spiritualiũ nõ esset legitimus,vt gl.x.di.c.j.ꝛ xxxv.q.i. ꝛ.d.c.ꝙ tuas.¶ In ẽrium videt,arg.eius qꝺ no.gl.extra de presump.c.illud.ꝛ de proba.c.ꝙ tuas.Et ita tz Bar.in prealle.cõ filio,ꝛ ita dicit tenere Host.in summa q fi.sint legi.§.fi.ĩõ dicit Bar.ꝙ hec legitimatio nõ trahit̃ ad bona sita in terris ecclesie ꝛ hoc puto verũ ea maxime ratione,qz imperator nõ põt aliquez ltimare disponendo super matrimonio,qz cã matrimonij spectat ad papam.extra de offi.deleg.c.cãm mr̃imonij,ergo nõ põt ius ciuile ex aliqbus indicijs ꝓsumere,nisi quatenus ꝓ ius canonicus sic ꝓbet,vt.s.de copu.car.q.iij.in fi.Sed iure canonico non ht̃ locum hec presumptio matrimonij sed requirit̃ qꝺ plene probetur.Hec ob.gl.predicte,qz ibi nõ dr̃ ꝙ presumatur matrimonium vel legitimatio,sed quod per illã nominationẽ ꝙstituitur in quasi possessione,ꝛ hoc est verũ,vt supra qũo probetur filiatio.ij.q.vr̃.

❦ SVMMARIVM ❦

1 Filij ex putatiuo matrimonio quomodo censendi legitimi.
2 Clandestinitas cũ impedimento ignorato nũquid legitimationẽ impediat matrimonio postmodum per ecclesiam approbato.

¶ De legitimatione per putatiuum matrimonium.

n **Hanc est** breuiter pertractandum qũo ex putatiuo matrimonio filij reputant legitimi.Cuius rei gratia ꝓmittẽdũ est,qꝺ† si filij nascãt ex matrimonio in quo subest impedimentuz si ꝙrit̃ an sint legitimi filij distinguendũ est,aut matrimonium fuit clandestine ꝙctum,ꝛ tunc onn sunt legitimi,sed spurij,extra de clandestina despon.c.cũ inhibitio.Aut ꝙctũ fuit in facie ecclesie ꝛ tũc subdistingue,qz aut parentes sciebant subesse impedimentum,ꝛ est idẽ.d.c.cũ inhibitio.versi.pari modo,vbi ambo ignorabant, tunc eorum filij sunt legitimi.Extra qui fi.sint legi.c.ij.ff.de rit nup.l.si qua in prouincia.§.diuus aut alter sciebat,alter ignorabat,ꝛ tũc dicunt quidã filios esse legitimos,quo ad ignorantem solum

x

ſolum non quo ad ſcientez vt no.gl.C. de inceſ.nup.l.qui cõtra rio.z.d.c.cũ inhibitio .ſed glo. ibi determinat ꝫriñ,z dicit qó ſunt legitimi quo ad vtrunqꝫp.c.ex tenore, qui fi.ſint legit . Sz puto verz in vtilitatẽ z fauorẽ ipſorum filiorũ.ita loquit.c.ex tenore,qz ipſi in nullo peccarunt.C.ó naturali. li.l.legẽ.Ceterũ vtilitatem parentis ſcientis impedimentũ non puto eos legitimos reputari ne ex ſuo dolo lucretur . Nunc.ad propoſitum.

Primo queritur habni filios ex mihi cõiuncta quarto gradu,me ignorante impedimẽtũ eã in qcubinã habui.Nũc ſublato impedimẽto accipio eã in vxorẽ,an filij añ nati legitimenť.vñ q non qz mero iure nõ potuit eẽ vxor, tẽpore quo nati ſunt,q requirit,vt.ſ.de legi.p verũ mrimoniũ.ſ. iij.q.vj.In ꝫriũ decidit gl.extra qui fi.ſint legi.c.tanta. Et ex hoc no.ſingularem extenſionẽ ad.c.ex tenore vbi dñ q ſi fuerit defectus in mrimonio ignorantia pentũ excuſat.nã idẽ eſt p illã gl.ſi fuerit defectus in qcubinatu,z poſtea ꝫhať matrimoniuz.

2 **Secundo** queritur†pone eſt impedimentũ cũ aliqua tñ ignorãs ꝫxi,z clandeſtine, z ex ea filios ſuſcepi demum facta eſt approbatio mrimonij in facie eccleſie, poſtea defectũ eſt impedimẽtũ.Certuz eſt q hi filij ab initio nõ fuerunt legitimi,ex quo ꝫctuz fuit mrimoniũ clandeſtinũ ab initio,vt.ſ.dixi.in prin.huius.ſ.Sz querit an legitimenť p approbationẽ mrimonij poſtea factã in facie eccleſie.Et vñ q non, qz non ſunt naturales,ſed ſpurij,cũ ſint nati ex matrimonio qtra legẽ cõtracto,z ſic non legitimanť p ſubſequens matrimoniũ,ſed de nouo cõtrahi debet.tex.eſt.C.de nup.l.z ſi qtra.z ibi gloſ. In contrariũ extra de clan.deſpõ .c.ij.z q fi.ſint legiti.c.q nobis.z ita tenent cõmuniter doc.ſed certe illa loquuntur qñ non ſuberat impedimentum,ita q erat matrimonium ab initio.Nã tunc eſt matrimoniũ, lz ſit cõtractum clandeſtine. vt glo.extra de ſpõ.c.j.C Sed in caſu noſtro ſuberat ipedimentũ ab initio q reddebat ab initio mrimoniũ nullũ.ideo ꝙfirmari non põt.

SVMMARIVM

1 Legitimatio p reſcriptũ quid ſit z quo iure cognita.2.
Et quis eam facere poſſit.3.
4 Papa an z quibus modis legitimare poſſit.5.
Papa habet vtranqꝫ iuriſdictionem in terris ſuis.
6 Papa qualiter exerceat ptãtem principis in temporalibus.
Donatio facta eccleſie per Conſtantinum valuit.Et prebendo inſignia regalia quid cenſeantur donaſſe.24.
7 Papa nunqd poſſit in tpalibus legitimare non ſubdituz in ſuo territorio.Et qd ſibi ſubdituz in alieno territorio.10.11.12.
8 Imperator in terris pape an habeat iuriſdictionem z quaz.
9 Tutoris datio in pupilli preiudicium nõ valet.
13 Legitimus in ſpũalibus qs eſſe põt, z in tpalibus illegitimus.
15 Sciſmatis tempore quis ex pontificibus legitimare poſſit.
16 Imperator ante coronationem legitimare an poſſit, z quis vbi eſt contentio.20.
17 Chriſtus voluit papã in ſpũalibus eſſe,z impatorẽ in tpalibus.
18 Legitimare nunquid poſſint inferiores a principe.
19 Rex Sicilie legitimare an poſſit.
21 Imperator nunquid legitimare in terris eccleſie.
22 Ciuitatis vtrum legitimare poſſit.
23 Naturalis z legitimi differentia quo iure inducta.
25 Populus libertatez preſcribere an poſſit z quando.z que requirantur.26.
27 Pplꝰ recognoſcens ſuperiorẽ an poſſit pſcribere ius legitimãdi.
28 Preſcriptio eſt tacita derogatio.
29 Ciuitas vtrum poſſit cum illegitimo diſpenſare vt admittatur in hereditatem.33.
30 Statuto fieri poteſt quod poteſt pacto z econtra.
31 Diſpenſare nunqd poſſit p ſtatutum vbi a lege pena eſt ipoſita.
32 Judicis eccleſiaſtici eſt ó pcõ tollẽdo vel puniẽdo cognoſcere.
34 Intellectus.ſ.illud.l.ſi vnus.ff.de pactis.
35 Legitimãdi nãles pprilegiũ habẽs an poſſit legitimare ſpurios.
36 Legitimandi ſpurios z inceſtuoſos priuilegium habens vtrum poſſit legitimare pro vtroqꝫ.

C De legitimatione per reſcriptum.

b **Dc loco videamus** plenius de legitimatione que fit per reſcriptum, z primo Quid ſit. Secundo quo iure Primum fuit cognita. Tertio quis poſſit hoc mõ ltimare. Quarto quis poſſit ltimari . Quinto qs poſſit eã ipetrare. Sexto que requiruntur ad hanc legitimationem. Septimo quis ſit huius legitimationis effectus.

1 **Legitimatio** †hec eſt actus iuriſdictionis volũtarie quo illegitimi filij antiquis natalibus reſtituunť.Declaro ſingulas ptes.dico q eſt actus, qz hic nõ diffinit ius legitimãdi,lz actus ltimationis z ſic iuriſdictiõis. probať extra qui fi.ſint legi.c.p venerabilẽ,ver.inſup.z.c.ſeq. Cũ aũt duplex ſit iuriſdictio volũtaria z qtẽtioſa.ff.de offi.pro con.l.ij.Dico q eſt actus volũtarius,qz nõ fit niſi inter volẽtes in auc.qui.mo.na.effi.ſui.ſ.gñalr.z gl.ff.qui ſunt ſui vel alie. iuris.l.ſi.ergo z vlũtarie iuriſdictionis.ita arguitur in illa.l.ij.in prin.Nam qtentioſa iuriſditio redditur in inuitũ.ff.de ver.obl. l.inter ſtipulantẽ.ſ.i.C Quidã tñ diſtingunt,aut fit viuente patre,z eſt volũtarie iuriſdictiõis,aut eo mortuo z hñditate agnatis delata.z tunc qz requiritur eoꝝ citatio z conſenſus dñ iuriſdictionis qtentioſe.Sed hoc nõ ob.qz adoptio eſt volũtarie iuriſdictionis,z tñ nõ põt fieri irrequiſitis his q lederenť.ff.ó adop. l.nam ita diuus,dixi aũt illegitimi filij.vt z nãles ſpurios z illegitimos oẽs cõprehẽdã,qz oẽs hi poſſunt ltimari.vt.j.dicemus. antiqs natalibus reſtituunť.i.natalibus qbus ab initio oẽs homines fuerunt de quibus hñ in auc.qui.mo.na.effi.ſui.ſ.nã. nõ illis in quibus nati ſunt cum illegiti.naſcantur. ita dicit tex.ff.de nata.reſti.l.interdum.

2 **Secundo** †declarãdũ eſt quo iure fuit primum cognita hec ltimatio.et vñ q iure digeſtoruz.ff.de ritu.nup.l.qua in prouincia.ſ.diuus.ita dicit bar.in.l.gallus .ſ. nũc de lege.de lib.z poſth.Sed miroꝝ de barto.qz nũqꝫ vſqz ad tps Juſtiniani fuerat tributa aliqua humanitas nãlibus liberis vt ipſemet teſtať in auc.col.vi.q.mo.na.effi.ſui.in prin.et idem Juſtinianus dicit ſe hũc modũ ltimãdi inueniſſe.eo.ti.ſ.illõ tñ, z q.mo.na. effi.legi.ſ.liceat. Nec ob.ille.ſ.diuus,qz ibi ſunt filij ltimi quo ad eoꝝ ſtatũ,nõ ex ꝙfirmatiõe impatoris,lz ex ignorãtia mris.ſ.ti.j.in prin.illo.n.caſu iuris ignorãtia mulieres excuſat.ff.de adul.l.ſi adulteriũ.ſ.fratres.z.ſ.ſtupũ.z.ſ. idẽ pollioni,z gl.i auc.col.ij.de inceſt.nup.ſ.i.nec ob.q tũc nõ fuiſſet neceſſaria ꝙfirmatio,qz ẽt id q eſt ex ſe firmũ petit aliqñ confirmari,vt no.bar.in.l.de pupillo.ſ.opus.de ope.no.nunc.

3 **Tertio** †videndũ qs poſſit hãc legitimationẽ facere. z qz vñs pater inter oẽs pricipes maior eſt extra de maio.z obe.c.ſolite. Idcirco ab ipſo ſumentes exordium añ oia indubitatum premittimus qó papa põt quo ad ſpũali quẽlibet z vbilibet legitimare ẽt non ſubditum ſue iuriſditioni temporali.extra qui fil.ſint legi.c.per venerabilẽ,in prin. Naz quo ad ſpũalia oẽs ſunt de ſua iuriditione.extra de tranſla.inter corporalia,de dote poſt diuor. reſti.c. de preſentia. probatur extra q fil.ſint legi.c.cãm ꝫrit.z in.c.nouit de iudicijs.Scõo premitte q donatio facta eccleſie per Conſtantinum valuit de qua hñ. extra de elec.c.fundamenta. li.vi.z de iureiu.c.romani,z gl. ó offi.preſi.l.i.ſ.cũ vbẽ.z doc.in proemio digeſtoꝝ. C †Tertio pmitte q papa põt dupliciter legitimare.vno modo habilitãdo ius ad perſonam. C Alio modo habilitando perſonaz ad ius. C Primo modo vocatur proprie diſpenſatio q̃ eſt prouida iuris rõnis relaxatio.i.q.v.ſ.niſi rigor.z.ſ.ſeq.z i Spe.de legi.ſ. diſpẽſatio. Nã iure cõi ſpurius nõ põt eſſe clericus.Aliqñ illõ ius relaxat qcedẽdo,q q̃ꝫis ſit ſpurius poſſit clericari,z ita habilitat ius ad pſonã.Iſte eſt caſus in.c.michael.extra de fi.pre ſby.li.vi.Hoc ſ caſu diſtingue.aut illud ius q papa relaxat eſt ſolũ ſuper re ſpũali,z tũc vz vbiqꝫ z in qualibet facta ſit, extra ó iudi.nouit.z dixi in prin.aut eſt ſuper re,puta ſi vellet diſpẽſare q ſpurius ſuccedat ab inteſtato , z tũc diſtingue. aut inter ptes ſue iuriſditionis tpalis,z in ſuo territorio tpali,z vz,alias nõ ex̃ de ap.c.ſi duobus in fi.z qui fi.ſint legi.c.lator. C Hec aũt diſpenſatio cũ ſit iuris correctiua,z ſic odioſa, nõ trahit vltra caſum exp̃ſſum in diſpẽſatione.vt.d.c.i.z.ij.ff.de leg.q vero,imo eſt omni mõ reſtringenda,extra de conſan.z affi.c.qó dilecto.z ff.de vulg.z pup.l.ex facto vide j.eo.ſ.vij.q.i. Alio modo põt papa diſpenſare habilitãdo perſonam ad ius, hec eſt proprie legitimatio de qua loquimur.

5 **Circa quam primo** queritur† an papa poſſit legitimare. Et qz q̃tuor modis,hoc fieri põt , qz aut legitimat ſpurium in ſuo territorio,aut ſubditum in alieno,aut nõ ſubdituz in alieno ió de his per ordinẽ videamus. C Primo igit̃ queritur , an papa poſſit ſibi ſubditũ in ſuo territorio legitimare in temporalibus. Et vñ qó nõ.extra de iudi.c.nouit. vbi patet q non hz iuriſdictionẽ

in temporalibus. ꝛ qui fi. sint legi. c. causam. ꝛ c. lator. Jtē certū est ꝙ ante donationē Constanti. papa nullā habebat iurisdictionē in tpalibus, extra de elec. c. fundamēta in. vi. ꝛ. xcvi. dist. c. ꝙstantinus. sed solus princeps. Modo arguitur sic, prās legitimandi erat sibi principi reseruata. vt in. iiij. q. ergo ꝙnis princeps ꝙcessit pape vlem iurisdictionē in terris donatis ecclesie p ꝯ cōcessionē factus est in temporalibus princeps delegatus, vt probatur extra qui fi. sint legi. c. per venerabilē. ver. si qdē, vbi summus pontifex exequitur prātem. Nam delegatus vtitur delegantis prāte. ff. de offi. eius. l. i. §. qui mandatus. Nec per hāc vlem concessionē ꝛ delegationem intelligitur in papam translatam esse prātem legitimandi que erat solo principi reseruata. extra de offi. deleg. c. qó ad translationē. ꝛ in Spe. de legit. §. nūc videndum. ver. premissa. ¶ In ꝓmis ꝙ papa hꝫ vtranꝯ iurisdictionem in terris suis. extra qui fi. sint legi. c. i. de ap. si duobus in fi. de fi. instrn. c. cum. Jo. ꝛ. d. c. per venerabilem. ver. romanus. Nec ob. c. nouit. ꝛ c. latores. c. causam. qꝫ loquuntur de non
6 subditis pape. † Ad illud dico qó papa nō exercet prātē principis in tpalibus tanꝯ delegatus, sed tanꝯ ordinarius vt probat in illo ver. romanus. vbi dicit ꝙ papa hꝫ plenā prātē. Nam princeps illam prātē ab se abdicauit, ꝛ voluit ꝙ papa omnia posset in tpalibus que ipse ante poterat, vt. d. c. fundamēta. Cum. n. princeps hanc prātē a populo habuerit. ff. de orig. iur. l. ij. §. nouissime illaꝫ eodē populo ꝙsentiente a se potuit abdicare, vt gl. de offi. presi. l. legatus. Sed apparet ꝙ illa donatio ꝛ abdicatio prātis facta fuit de ꝙsensu totius populi ꝛ senatus Romani Cōstantin. ergo papa exercet illaꝫ prātē tanꝯ ordinarius nō tāꝯ delegatus ꝛ non solum hꝫ exercitium prātis, sed ius ꝛ prātē plenissimam terrarū earundē ꝛ prouinciarum, ꝛ ipse imperator testatur in cle. romani. §. porro de iureiuran.

7 ¶ Secundo queritur † an papa possit in tpalibus legitimare nō subditū in suo territorio. Et vr ꝙ nō, per. d. c. per venerabilem in ver. insuper. vbi recognoscēs superiorē nō pōt se subijcere iurisdictioni alterius, qm̄ ledit superiorē quē ledere nō pōt. Jtem qño legitimaret eum irrequisitis agnatis, ꝛ ꝙsanguineis qui ledi possunt. ff. de adop. l. nam ita diuus. quos citare nō pōt, qꝫ forte sunt extra territoriū nec sunt subditi, de iurisdic. om. iudi. l. fi. de bo. auc. iudi. pos. l. cum vnus §. plane. Jtē preses nō pōt dare tutorem ortū ex alia ciuitate ēt si vellet qó administraret bona sita sub sua iurisdi. C. qui. da. tu. po. l. neꝯ. Jtē iudex nō pōt dare in dicez aliene iurisdictionis. C. qui pro sua iurisd. l. i. ¶ In ꝓmium, qꝫ possunt nō subditi se subijcere habēti aliā iurisdictionez. ff. de iudi. l. i. de fo. cōpe. c. significasti. Jtē per hoc, dico esse casum q ita dꝫ intelligi. ff. de manu. l. ēt §. vberti. Nec ob. c. per venerabilē. ver. insuper, qꝫ ibi erat nō subditus in alieno territorio hic in
8 suo. † Cum. n. iurisdictio sit coarctata. d. l. fi. de iurisd. om. iu. nō hꝫ imperator in terris pape iurisdictionē ꝙtentiosaz, nec ēt volūtariā, nisi inter eius subditos ꝛ volentes. Cuꝫ ergo iste subditus imperatoris existens sub territorio pape nō velit legitimari per principem. vr ꝙ hanc iurisdictionē voluntariā nō habeat princeps in eū. Cum ergo supponendo se pape nihil ledit ius principis, alias nullus posset consentire in non suum iudicem quod est ꝓ. l. i. de iudicijs. Ad aliud dico ꝙ scribet literas ad presidē cuius sunt territorio qui eos citabit, arg. ff. de requi. reis. l. i. extra de sen. ꝛ remis. c. pastoralis. ver. ꝛ vt illud cū versi. seq. in cle. vel dic ꝙ sufficit publice proponere edictū, ꝙ quicūꝯ sua putauerit interesse cōpareat infra terminū. qꝫ dicta legitimatio fieri nō debeat, ita no. in Spe. de cita. §. sequit. ver. sed nūꝯ ꝙsanguinei ꝛ de cōpe. iudi. adi. §. i. ver. Sed qño iudex. Vel dic ꝙ nō requritur alicuius citatio, vt dicā. j. §. vi. q. v. Ad. l. neꝯ, dico illud esse ꝙ iudex nō pōt preiudicare pupillo. Nō ergo quis pōt cōmode administrare bona alterius prouincie ꝯ illias, vbi habitat. ¶ Et vt aperte intelligatur ista solutio. Ego distinguo sic,
9 † aut tutor est ortus in aliena prouincia, ꝛ ibi habitat nūc, tūc nō vꝫ datio tutoris. ne fiat preiudicū pupillo, vt dixi. ita loquit. l. neꝯ, aut est ortus in ista prouincia, ꝛ in alia habitat tunc nō pōt dari tutor eadē rōne, aut est ortus in alia, ꝛ in ista habitat, tunc aut ipse vult acceptare tutelā ꝛ vꝫ datio tutoris. qꝫ nec tutori fit preiudicium ex quo ꝙsensit, nec pupillo ex quo hic habitat tutor ꝛ pōt comode administrare. Hoc probat in. d. l. neꝯ a ꝓmio sensu. ¶ Aut tutor nō vult acceptare ꝛ nō cogitur, vt. ff. de tut. ꝛ cura. da. ab his. l. ius dādi. Et cū hac distinctione intelligo. l. i. in fi. ꝛ hic est casus qōnis nostre. Nā in nō subditū in meo territorio habeo volūtariā iurisdictionē nō cōtentiosam, aut est tutor ortus in hac prouincia ꝛ ab alijs hꝫ excusationē. ff. de excu. tut. l. illud vsitatū, ꝛ est casus qōnis proxi. precedētis. vbi papa pōt legitimare subditos in suo territorio. Nec vera in tutore dato a iudice, sed in testamentario nō vꝫ datio quoad preiudiciū pupilli, qꝫ ipse hꝫ excusationē, de excu. tut. l. fi. in fi. cū si. ¶ Tertio ꝙro
10 † an papa possit sibi subditū in alieno territorio in tpalibus legitimare. dic ꝙ sic. ff. de offi. procō. ꝛ leg. l. ij. que hoc casu loquit de emancipatio. li. l. emancipari. §. i. ꝛ ibi gl. fi. in fi. Nec ob. ꝙ requiratur citatio q̄ nō pōt fieri in alieno territorio. qꝫ rñdeo, vt. ff. proꝫ. q. nec ob. de const. c. ij. lib. vi. qꝫ illud in cōtentiosa, hoc in voluntaria iurisdi.

¶ Quarto queriē an papa possit in tpalibus legitimare nō subdi-
11 tos in alieno territorio. Et vr † ꝙ nō, qꝫ nō hꝫ imperiū temporale in nō subditos, extra de iudi. c. nouit. q fi. sint leg. c. causamꝯ in terris. ꝛ c. latores in fi. nisi in casibus no. extra de fo. cōpe. c. ij. Jta arguit gl. in. d. c. per venerabilē. Jtē arguo pro hac parte, vt. ff. q. i. ꝛ ij. ꝛ pro hac gl. in. d. l. emancipati. §. i. in fi. gl. ¶ In ꝓrium vr tex. in. d. c. per venerabilē, vbi duabus rōnibus arguit papa se posse legitimare non subditum, ꝛ hoc ēt in terris imperij. ¶ Prima rō, papa oēs ꝛ vbiꝯ non solū nāles, sed ēt spurios legitimat ad actus spūales, vt. ff. in prin. §. ergo verisimilius ꝛ probabilius pōt legitimare eos ad actus seculares, sine sint subditi pape, sine principi, vt in ver. presertim. ¶ Scda rō, papa ordinando non suppositū in eōm eximit eum a patria ꝛ a dñica prāte, vt in auc. col. vi. ꝙsti. que de dig. ꝛ sic pōt papa illo modo preparare parētes ꝛ dños ēt nō subditos in alien territorio iure prā
12 tis, ēt inuitos, multo magis poterit ēt legitimando eis volentibus ꝙferre patriā prātē. ¶ Item vr tex. de offi. procon. ꝛ leg. l. ij. ff. de eman. l. emancipari. §. i. vbi pōt iurisdi. voluntariā in alieno territorio exercere, nec distinguitur sit subditus, vel non. ¶ Et ita intelligit gl. in illo. §. i. vbi ergo lex non distinguit, nec
12 nos. ff. de publi. l. ptio. Solue † papa non potest eū principaliter legitimare in temporalibus, sed eo ipso ꝙ legitimat eum i spūalibus legitimat in ꝙsequtiā in temporalibus, vt dicit Jo. vt no. Ber. in. d. c. per venerabilem in prin. Sed ibi Ber. ꝙcludit oppositum, dicens ꝙ non potest legitimare aliquem qui non sit de iurisdi. temporali ipsius. Jtem qꝫ non pōt aliquez primare iure succedendi. ¶ Et hoc tenuit ēt Ant. de bu. ꝛ gl. in. d. c. per venerabilem ver. insuper. dicas ergo fieri non posse vi prorogate iurisditionis, qꝫ inter non subditos ēt in alieno territorio censetur
4 omnino vt priuatus, facit ꝙ no. ff. de manu. l. apud eum. ergo in eum non potest prorogare iurisditionē. ff. de iudi. l. i. ꝙ intelligo verum, nisi in casibus in quibus hr, extra de offi. deleg. c. nouit. ꝛ nisi consentiat is in cuius est territorio. Nā tūc vꝫ legitimatio
13 per Jo. an. ꝛ Hosti. in. d. ver. insuper. † Non ob. argumentum ꝙ non sequitur legitimatur in spūalibus, ergo in temporalibus, nec est eadez rō, ꝛ papa ibi loquitur arguendo non decidendo. Jtem non obstat qꝫ obuiando ipsum eximit eum a patria prāte, qꝫ rñdeo quod illa exemptio non fit auctoritate pape, sed auctoritate iuris ciuilis, hoc disponentis, vt preallegata auctē. Non obstat si dicatur, esset mōstruosuz, si esset legitimus quo ad spūalia non ad temporalia, vt in. c. per venerabilē. qꝫ ibi papa rñdit illud hꝫ locū in patrimoniuz beati Petri in quo pōt libere apostolica sedes in tēporalibus disponere. ¶ Ceterum in patrimonio principis non est inconueniens ꝙ sit legitimus quo ad spūalia, ꝛ illegitimus quo ad temporalia, sicut non est inconueniens econuerso, vt gl. x. di. c. i. ꝛ c. pernenit.

14 ¶ Quinto pone quod erat ante consilium Constantiense Joannes. xxiij. Gregorius. xij. Benedictus. xxiij. quilibet eodē tempore gessit se ꝓ pontifice ꝛ quilibet eoꝝ habuit magnam christianorum obedientiam, queritur quis eorum potuerit legitima
re? ꝛ vr quod ille qui preest loco, quem elegit dominus id est vbi, extra qui filij sint legiti. c. per venerabilem in versic. cōibus. ¶ In contrariuz, qꝫ non curatur quis presit Rome de facto sed de iure. Nam vbi papa, ibi Roma. ix. dist. legimus, iuxta illud Lucani, Veios habitante Camillo, illic Roma fuit, dic quod quilibet eorum auctoritatez pontificatus iurisditio exercere poterat, donec alicuius eorum electio est per nullaz ecclesiā approbata. Jta dicit glo. in cle. romani. §. porro. de iur. iur. Sic ergo postꝯ vle consilium Constantiense probata fuit electio ipsoꝝ, ꝛ vni omniū cōsensu electus, est verus summus pontifex. Martinus quintus, nulli dubium quod solus legitimare poterit. Si qua tamen per aliquem predictorum ante eorum probationez facta fuerit legitimatio per banc reprobationez non infringeretur
ff. de offi. preto. l. barbarius.

15 ¶ Sexto queritur an imperator possit spurios legitimare. † vr qó non. qꝫ per iura ciuilia non potest ꝓ iura naturalia dispensare, institu. de iure naturali. §. sed naturalia de legiti. agna. successio.

cessio.§.fi.vj.dist.§.is ita. Sed spurij nati sunt ex coitu ab ipsa natura damnato, in auc.de incest. nup.col.ij.§.j.ergo cuz eis dispensari non põt. Jtẽ inspectum naturali iure inductũ est.in stitu.rerũ diui.§.j.z.§.singulorũ,sed iure gentiũ talis coitus est reprobatus.ff.de conditio. sine cã.l.fin. Jtẽ non põt imperator cõtra ius diuinũ statuere.ff.ỏ arbi.l.nã z magistrat. z ad trebe. l.ille a quo.§.tẽpestiue.de ma.l.apud.extra de electio.c.inno tuit.Lex autẽ Mosayca z cano.natũ ex adulterio detestatur, extra q fi.sint legiti.c.p venerabilẽ in fine. ¶ In cõtrarium de ritu nuptia.l.qua in puincia.§.diuus.z gl.in auc.ex cõplexu.C. de incest.nupt.z de natura.lib.l.j. Jtẽ si deprotatũ z dãnatũ ob ppriũ crimen restituit ad statum pristinũ ad famã bonorem or dinẽ successionẽ que iure ciuili auferunt.C.de sentẽ.pas.l.j.quã to magis spuriũ q in nullo peccauit.ff.de decur.l.spurij. in pnci. z.C.de naturali.li.l.legẽ. Jtẽ si seruum qui iure ciuili p nihilo reputatur de regulis.iu.l.qỏ attinet,ad plenũ esse deducit z ad omnẽ ingenuitatis statutũ restituit.ff.de nata. resti.l.ij.z.iij.§.a dñi.z maiori rõne ipsum spurium.q iure ciuili ammodo non est incognitus, instit.ad orphy.§.nouissime.ad pristinũ statum re stituere poterit.argu.eius qỏ dr qỏ facilius progat iurisdictio q̃s de nouo inducat.ff.de iudi.l.j.z hoc verius. Nec ob.s.dicta. qz quãuis imperator non possit copulã carnalem que iure natu rali vel gentiũ est illicita licitã facere, põt tñ filios ex tali coitu legitimare,qz de talibus filijs nihil disponit ius gentiuz vel na turale.vel dic q põt eum iure naturali vel gentiũ dispensare,qz seruũ ad ingenuitatem producit,qz iure gentium seruus est.ff.de iusti.z iur.Lex hoc iure.non põt tamen facere quin iure gentiũ sit seruus. Ad.c. p venerabilem.s.ante aduentum christi scilz qñ dominus nulla misericordia,sed solo iuris rigore vtebat zc.

16 Septimo queritur† quis imperator possit legitimare an Ger manus vel Constantinopolitanus vel vterq,qz quilibet eorum gerit se pro imperatore vt dixi supra.qõ.xv. quamuis enim vni cus debet esse imperator sicut vnicus papa.vij.qõ.j.in apibus. tamen communis opinio efficit vt vterq administret, vt supra dixi.sed videtur qỏ solus Germanus.vt glo.in.d.c.in apibus. z.xcvj.dist.c.si imperator. Nam etiam imperium transtulit a grecis ad germanos.lxiij.dist. adrianus.z extra de elec.p ve nerabilem,in prin.vbi glo.in.d.clemen.id in prin.potest tamen papa imperatorem excommunicare. xcvj.dist.duo sunt, z de xxij.dis.c.j.z per Barto.in extraua.in verbo,totius orbis. Jtẽ videt q solus Constantinopolitanus qui non potuit p ecclesiã deponi,sicut enim iurisdictio summi pontificis in spiritualibus est diuinitus constituta.de electio.c. fundamenta libro.vj.de senten.z re iud.c.pastoralis in clement.ita imperatori iurisdictio in temporalibus diuinitus data est.C.de offic. pfe.preto.affri. l.fi.in prin.z de quadri.pscr.l.bñ a zenone, z d.c.si imperator.z extra de maio z obedien.c.solite.ver.preterea. Nã z Christus

17 ipse non solum papã in spiritualibus esse voluit principem dum dixit,† tu es Petrus zc.ad.c. fundamẽta.in princi.z dñ dixit qỏcunq ligaueris super terram zc. extra q filij sint legi.c.per venerabilẽ.versi.sañ. sed et imperatorem in tẽporalibus pesse volnit,dum dixit, reddite que sunt Cesari zc.facit.xxiij.q.v.c. qcunq sunt ergo eorũ iurisdictio. etiam distincte. nec vnus de iurisdictio.alterius se intromittere potest, vt ex illis verbis ap te colligit.nec vna pendet ab altera, sed ambo ab eodẽ diuino fonte procedunt, in auc.colla.prima,qño oportet.episco.in princ.z x.dis.qñ idem.xcvj.dist.cũ ad verum. Non potuit ergo eccle sia imperium ad Germanos transferre,z sic iste Germanus nõ est vocandus imperator, sed dux exercitus z defensor ecclesie ab ecclesia electus.de cõsecra.dist.v.in die facit.d.c.venerabi lis ibi.nunqd si tm princeps.xciij.dis.c.non.in fi.z gl.in.d.c.si imperator,z.c.ordinarius. Mirũ ergo si papa hunc Germanũ elegit vt gl.de sen.z re iudi.ad apostolice in fi.i.c.z cũ qsecrat, z vngit z ab eo inrm fidelitatis recipit.vt in.d.clemẽ. romani. xcix.dist.ego Lodonicus.z eũ excõmunicat,z deponit, vt .s.di xi.Sed qz nihil ad nos quis rem publi.regat Pompeius an

18 cesar huius qõnis determinationẽ peritioribus relinquamus. ¶ Octauo qrit† an inferiores a pncipe possint legitimare,vide tur quod sic,quia Rex Francie potest, extra q filij sunt legi.c. per venerabilem.versi.insuper. Jtem proconsules, vt.ff.de offi. proconsul.z leg.l.ij.in princip. de manu.l.i.z.l.apud consulez. Jtem z episcopus.extra de filijs presby.c.vltimo. Jtem z lega tus de latere.quia citra dispensationem omnia potest que ipse episcopus, Archi.z Patriarcha potest.ita notat Spe.de le ga.§.sequantur.in princip. In contrarium, quia legitimatio est soli principi reseruata.C.de natura. li.l.i.in ancten.qui.mod. naturali.effi.legi.§.ibi per nostrum rescriptum. Cum enim in dicat imperator legitimationem a se peti posse simul indicat ab alio peti non posse.ff.de legi.l.cum lex de ind.l.cum preto.de p sump.nonne. Jtem is qui sui iuris est non potest sine auctorita te principis subijci alterius pati.ff.de adop.l.ij.in fi.z.C.eo. ti. l.ij.in fi.z.l.arrogationes. Sed naturales z spurij sunt sui iuris de his qui sunt sui vel alie.iur.l.fi.z gl.C.de adop.l.mulierem.le gitimatio.n.naturalium similis est adoptiõi eius qui est sui iu ris.gl.ff.ad munici.l.iij.in fi. Jtem restõ circa ea que persone cõ ditionem aggrauant,z personaz afficiunt nõ possunt, nisi a prin cipe postulari vel a senatu qui eandem hz pratem.c.olim.vt gl. de legi.l.non ambigitur exemplum in venia etatis impetranda. C.de his qui ve.eta.eta.impe.l.i.ij.z.iij.z restitutione fame de portati vel dãnati in metallum.C.de sent.pas.l.ij.z.l.tutor.z boc

19 hz Spe.in ti.de legi.§.nunc ostendendum ver.xij.† Solue si nõ recognoscit superiorẽ z hz regalia,põt legitimare vt dicam.j.q. xi.aut recognoscit superiorem z non potest,qz est soli principi re seruatum,z ideo rex Cicilie non potest, qz recognoscit ecclesiaz in superiorem.extra de senten.z re iudi.c.pastoralis in clemen. Idem de rege Apulie qui recognoscit ecclesiam. Idem de epo z legato de latere.d.§.ostendendum. versi.xij.z.§.consequẽter versi.legatum de latere. Nec obst.c.vltimo. de filijs presby.qz ibi de dispensatione que differunt a legitimatione,vt.s.in princ. huius.§.versic.iij. Jtem dicendus de proconsule,cui q̃s sit de legata vniuersalis iurisditio non tamen transit in euz id quod est soli principi reseruatum.extra de offic.lega.c. quod ad transla. Nec ob.illa.l.ij.que loquitur de adop.z manumissione quas si bi non reseruauit princeps,cuz sint minus fauorabiles q̃s hec le gitimatio. ¶ Idem dico de rege Francorũ q est sub romano im perio,vt no.gl.in.xi.colla.de pac.iur.fir.in prin.xciij.di.adria nus,z probat̃ p̃m quosdã.C.de offi.prefe.preto.affri.l.fin. Sed est melior tex. de censi.l.fi.vbi probat̃ q Galli solunt tributa, idẽ sentit gl.in illo ver.insuper.Si ergo dicit se liberuz vel hre priuilegiũ exemptionis,doceat,vt dicit gl. in.d.c.adrianus. z bar.ff.de cap.l.hostes.nec potuit ipse sciente z patiẽte papa ro mano z imperatore sibi libertatẽ vsurpare.C.qui mili. nõ pos.l. super seruis.li.xij. Nec ob.ille ver.insuper,qz illud ponitur pro qstanti,sed dr quod aliquibus vr zc.

20 ¶ Nono queritur† an imperator ante coronationẽ possit legiti mare,vr q non qz ex sola electione non qrit ius electo,vt gl.ff. ỏ mili.test.l.ex eo.C.de prefer.quadri.l.bene a zenone. Nã req ritur qfirmatio,extra de elec.c.venerabilis. z gl. in cle.roma ni.in fi.de iureiur. Contrarium tz Ja.de are.Cy.Ja.but.in.d. l.bene a zenone,z gl.in.d.aucten. colla.ix.de colla.§.ad hec.z Spe.de rescrip.presentatione.§.rõne.ver.Jtez q obtentum. z Bar.in extranagan.super verbo reges,facit. qz ex sola electio ne quis dicitur imperator.

Decimo querit an imperator possit legitimare in ter ris ecclesie z videtur quod non quia omnem iurisditionem quam in illis habebat a se abdicauit, vt.q.prima in fine. ergo zc. Jtem de hoc est text. in clementina. roma ni de iureiuran.vbi imperatores romanorum iurant nullam iu risditionem exercere in terris ecclesie,z ita tenet Jac.butrig. in

21 l.ij.§.de offi.presi. ¶ † In qrũ qỏ possit, qz papa põt legitima re in terris imperij,vt.§.q.x.ergo princeps in terris ecclesie,fa cit.ff.de offi.procon.z leg.in.l.ij. Et hanc partẽ tenuit Ja.ỏ bel. in.d.auc.qui.mo.na.effi.sui,z bar.de sali. in.i.qsti.C.rñdet ad dictã cle.qz põt,sed si hoc facit est periurus vt ibi. Solue aliter z sic põt legitimare sibi subditos in terris ecclesie,aliter nõ.s.q. iij. Nec est verũ qỏ per hoc sit periurus. Naz cã illius iurr fuit q ante per aliqỏ tps Antonius imperator vbem Romanorũz vi inuaserat in terris ecclesie z sua auctoritate posuerat ptates z vicarios vt testat̃ papa.extra.de ele.c.fundamenta. Modo ne id amplius fiat,iurat princeps qỏ terras ecclesie vel aliq̃s earuz partẽ nullo vnq̃s tempore occupabit, nec in eis pro se vel p aliñ exercebit offiñ,aut iurisditionẽ cuiuscũq ptarie aut cuiusuis ca pitanie. Hec est forma iurr q̃tũ ad hoc pertinet que traditur in d.cle.romani.in.§.porro ad fi.dico ergo q per hoc nõ iurat nõ exercere aliq̃s iurisditionem voluntariaz,vt est legitimatio.nec per hoc facit ꝯ iuramentum.

22 ¶ Undecimo qrit† an ciuitas possit illegitime natũ legitimare vr q nõ,qz ordo decurionum,nil aliud est q̃s qsilium ciuitatis.ff. quod cuiusq vniuer.no.l.nulli q vicem populi representat glo. que sit longa consuetu.in rubrica. Ex quo sequitur quod popu lus non põt primis natalibus restituere,si sic,ergo nec legitima

re,cum legitimatio nihil aliud sit q̃z restõ nataliũ vt in auc. colla. vi. qui. mo. na. effi. legi. §. liceat. ⁊ qui. mo. na. effi. sui. §. natura. ⁊ ab vno ad aliud arguit imperator. c. ti. §. illud. ver. sicut. n. sunt modi ⁊c. Item que sibi principi sunt reseruata non p̃nt, nec in regia vbe nec in prouincijs fieri, nisi ex principis rescripto. C. de adop. l. arrogationes ⁊ nona vectig. l. i. Sed ltimatio est principi reseruata, vt. ſ. q. vij. ergo hic de natalibus multo. n. minus spurios legitimare poterit qui ẽt per constitutiones imperiales
23 nõ legitimantur, in auc. qui. mo. na. effi. sui. §. vltimo. ¶ †In ꝯrium, q̃ iure ciuili inducta est dña nãlis ⁊ legitimi. d. §. liceat. et §. vero, ergo iure ciuili põt ẽt effici vt vnusquisq̃ nascatur legitimus, q̃ ciuilis rõ ⁊c. Insti. de legi. agna. succe. in fi. Facit regula iuris nihil tam naturale ⁊c. Sed statuta terrarũ sunt pars iuris ciuilis. ff. de insti. ⁊ iur. l. oẽs ⁊c. Item q̃ põt fieri ꝙsuetudine põt ⁊ statuto. ff. de legi. l. de quibus. Sed ciuitas põt ex ꝙsuetudine imperatoris manũ ad principem reseruata ꝯbere, extra de verb. sig. super quibusdã. ff. de publ. l. si publicanus. §. fin. vbi p̃z q̃ ex consuetudine possunt poni vectigalia que soli principi reseruata sunt. Solue quicquid dicant alij, distingue, aut ciuitas que dicit se posse legitimare, dicit se liberam, aut se subiectam. ¶ Primo casu dõ dicit se liberam distingue, aut sunt turchi, ⁊ alij q̃ negant romanũ imperiũ, ⁊ hi q̃ sunt de populo ro. nõ possunt legitimando patriaz ptãtem inducere que solis ciuibus ro. competit, insti. de pa. po. in prin. facit qõ no. ff. de captiuis. l. hostes. et ita intelligo eos qui dicunt q̃ populus liber non põt legitimare. Aut sunt alij qui dicunt imperatorem esse vniuersalez dominũ, sed dicunt se liberos ex priuilegio ⁊ ex prescriptione, qõ an ⁊ qñ dici possit dicã in versi. seq. et hoc casu distingue aut hz regalia spãliter concessa, aut prescripta, vt no. gl. in auc. col. iij. ꝏ defen. ciui. §. siue affnerit, ⁊ bar. in. l. ij. in prin. de iure fis. ⁊ tũc imponet manum ad principẽ reseruata, vt in ti. que sint regalia.
24 x. col. ⁊ no. bar. de re iudi. l. quidam consulebat. Et per hoc, †q̃ Constantinus volens donare plenã ptãtẽ ⁊ imperiũ in tpalibus dedit ei insignia regalia. xcvi. dis. Constantinus. Aut nõ hz regalia, sed solum hz libertatẽ tunc nõ attentat principi reseruata q̃ illa nõ transeunt in gñali donatione libertatis, extra de offic. dele. c. qõ ad translationẽ. Idẽ dico de puplilo libero qui nunq̃z fuit Romani imperij, fatetur tñ Romanũ imperium, ⁊ est ei cõ federatus. ſ. vt ipse possit legitimare.

¶ Nam inducit bellum vt nota. Guil. de cug. in. l. ex hoc de insti. ⁊ iur. qõ est soli principi reseruatum. ff. de captiuis. l. hostes. gaudet ẽt iuribus romanorum eod. titu. in. l. non dubito in fin. ⁊ l. postlimium. Et hoc casu intelligo opi. illorum dicentium quod populus liber potest legitimare.

¶ Secundo casu principali qñ ciuitas que vult legitimare dicit se subiectam roma. imperio, tũc est regula qõ non põt imponere manum ad principi reseruata, sine hoc velit facere per rescriptum. C. de iure annu. aur. l. v. sine legẽ cõdendo. d. l. vectigalia, sine ex consuetudine. ff. de verb. sig. l. nummus, nisi fuerit populi beneficio ei concessum. C. de vestibus olobe. ⁊ nemini lic. in fre. l. i. lib. xi. Sed q̃ dictum est aliquem populum esse liberum qui tñ fatetur imperium Romano. sed dicit se prescripsisse liberta-
25 tem. Declaremus an hoc fieri possit, †quo distinguendus arbitror, aut est consuetudo per tempus cuius initij memoria non extat, aut alia. ¶ Primo casu prescribit libertatẽ, nec requirit titulus. ff. de aqua quoti. ⁊ esti. l. hoc iure. §. aqueductus. extra de prescri. c. i. in fi. lib. vi. ¶ Secundo casu nõ procedit libertatis prescriptio sine titulo. sed hz necesse prescribens allegare titulũ ⁊ probare. Cum. n. hoc casu ius cõe faciat ꝯ prescribentẽ, q̃ in re cõi imperator est omnium dñs. l. deprecatio ad. l. Rbo. non procedit prescriptio sine titulo, nisi sit titulus, cuius memoria initij non extat. vt. d. c. i. in fi. Item cum habeat causam distinctiuam, q̃ nemo tã proprie põt vti illa libertate vt nullo momento interpellari videatur non põt acquiri tpe, nisi cuius initij memoria non existat. l. seruitutes. ff. de serui. in prin. ⁊ de ser. ru. prę. l. foramen. nullo aũt tempore libertas hec prescribet, nisi duo cõ currant. Primum est scientia ⁊ patientia domini, cuz. n. prescriptio, sine possessione nõ procedat. ff. de vsucap. l. sine possessione, ⁊ nõ possum hre quasi possessionẽ libertatis, nisi cum patientia dñi. ff. de seruit. l. pe. nõ potuit populus prescribere, nisi a tpe sciẽ
26 tie, ⁊ patiente principe. Ita not. elaganter barto. in summa. ff. de aqua plu. arcen. l. i. §. deniq̃z. †Secundo requiritur qõ populus aliquid noui faciat ad tẽperandã libertatẽ, alioquin non põt videri. ff. de ser. ru. prę. l. hec aũt iura, ⁊ quẽadmodũ ser. am. l. si qs alia. §. fi. ¶ Tertio iure canonico requirit bona fides prescribẽtis. Extra de reg. iur. c. possent. ẽt si sit tẽpus cuius initij memoria nõ existat. extra de prescr. vigilãti, iure vero ciuili in tali prescriptiõe longissimi temporis nõ requirit bona fides. C. de pscr. xxx. an. l. sicut. Sed his obstat, q̃ libertas ẽt prescribitur sine titulo longo tpe. C. de prescr. long. tempo. l. ij. Sed q̃ ius cõe erat pro prescribente. ideo non requiritur titulus. d. c. i. in fi. ⁊ ꝯ iuris ⁊ ciuilis presumptio est. quemlibet esse liberum, ⁊ non libex. in auc. quibus mod. natu. effici. sui. §. natura. ⁊ glo. in aucten. de testi. §. quoniam. versi. Si vero libertum nisi dominus sit in qua si possess. seruit. ff. de lib. ca. l. liber. §. fin. de proba. l. si quis liber. C. eod. titu. l. eius. Hic autem ius commune erat ꝯ prescribentẽ facit. ff. de proba. l. si filius.

27 ¶ Duodecimo queritur an populus† recognoscens superiorez possit prescribere ius legitimandi. Anto. de but. in. c. per venerabilem qui fil. sint legi. dicit q̃ aut est ꝙsuetudo cuius initij memoria non existit, ⁊ põt. extra de verb. sig. c. super quibusdam, aut nõ, ⁊ nõ põt. dicit tñ si allegat priuilegium poterit illud probare ex consuetudine argu. eorum que no. gl. ff. de seruit. l. seruitutes. ⁊ ibi dixi. Sed certe illa gl. procedit in his que sunt modici prejudicij. no. bar. ff. de aqua plu. ar. l. i. §. deniq̃z. ⁊ l. seq. Hic aũt agitur de prescriptione iuris soli principi cõperentis que est magni prejudicij. Alij aliter dicunt, ego dico indistincte q̃ non põt prescribi. Nam aut loquimur de legitimatione spuriorũ, ⁊ tunc q̃ princeps ipsorum legitimationi derogauit expresse. in auc. q. mo. na. effi. sui. §. vltimo nõ põt subditus pscribere, q̃ solus princeps derogatoriã principis tollit. per bart. in. l. omnes populi. Item sicut ipsemet princeps nõ põt ẽt legitimare, nisi specialr ⁊ expresse illi legi deroget. vt in. §. v. q. vij. multominus poterit populus illi legi derogare, nisi expresse ⁊ nominatim deroget.
28 †Cum ergo ꝙsuetudo vel prescriptio sit tacita derogatio nõ expressa. ff. de legi. l. de quibus, p̃z q̃ nõ derogabit illi legi. aut loqmur de legitimatione naturaliũ, ⁊ tunc idẽ q̃ post q̃z eorũz legitimatio est principi reseruata. vt. ſ. q. vij. non põt populus subditus legẽ faciẽdo de hac legitimatiõe disponere. vt p bar. i. d. l. oẽs populi. ergo multo minus poterit per ꝙsuetudinez q̃ est lex tacita, nec intelligit̃ per vlem licentiã cõdendi legẽ ꝙcessa licentia imponendi manũ ad principi reseruata. extra de offic. leg. c. q̃ translationẽ, q̃ hec oia subdita manifeste probanť. extra ꝏ peni. ⁊ remiss. c. si eps li. vi. facit extra de prescr. c. cũ nõ liceat. Itẽ nullo tpe põt populus principi reseruata pscribere. C. de pscri. xxx. an. l. cõperit in gl. C. de sun. patri. l. si. in glo. li. xi. x. coll. de cap. cor. ozi. ⁊ de pbi. feu. ali. p Fed. in. c. impialis. §. nos antẽ. Non ob. c. sup quibusdã, q̃ ibi loquit̃ de impositione nouoz vectigalium. vt. C. nona vectig. per totũ, sed loquit̃ de exactione cuiusdã tiquoz vectigalium cuius initij memoria nõ existit que exactio non est principi reseruata.

29 ¶ Tertiodecimo queritur an possit† ciuitas cum illegitimis dispensare, vt ad hereditatem admittantur, aliud est enim legitimatio, ⁊ aliud dispensatio. vt. ſ. in princip. huius. §. ver. iij. Et videtur quod sic, q̃ institutio facta insolidũ de filio spurio vz. ff. de here. insti. l. si quis solidum. Idez. l. facit naturales certe partis capaces. in auc. quib. mod. natu. effici. legiti. §. penul. ergo põt similiter eos facere capaces totius. argumen. ff. de rei vendi. que de tota. Item ius cano. eis prouidet ex alimentis. extra de eo q̃ duxit eam quam pol. per adulte. c. cum hret, ergo poterit sic ciuitas per statutum prouidere de hreditate. Item testamenti factio actiua ⁊ passiua est de iure ciuili. ff. de testa. l. testamenti, sed statuta sunt partes iuris ciuilis, ergo in his poterit per statuta prouideri, facit q̃ iure ciuili filij naturales ⁊ spurij facti sunt habiles, ergo eodez iure possunt habilitari. vt in regula nihil tã naturale. ¶ Item possunt spurios ad honores habilitare. ff. de decur. l. generaliter in. §. spurios, ergo multomagis ad hereditates, q̃ honor dz lucro preferri. vt in gl. ff. si quis omiss. cau. testa.
30 l. nulli. †Item quod põt fieri pacto, põt fieri ⁊ statuto, ⁊ ꝯ. C. que sit long. consue. l. ij. ⁊ in rub. de decre. decur. lib. x. ⁊ est text. ff. de pac. l. nõ impossibile. Sed per pactum põt fieri quod spurius succedat vel saltem naturalis, q̃ possunt legitimari, et per pactum hereditatem renuntiare. C. de pactis. l. si quis in conscribendo. ergo ⁊c. nec possent ipsi renuntiantes facere hereditatẽ tanquam venientes ab intestato, q̃ tunc venirent contra factum suum. ſ. contra statutum in quo ipsi consenserunt, quod esse non debet. ff. de adop. l. post mortẽ. ¶ Item fiscus in successione põt se facere potiorem. C. de cadu. tollen. l. j. in princip. Sic ⁊ populus põt auferre hereditatem venientibus ab intesta. ⁊ dare cui velit. ⁊ maxime quando non extant legitimi, q̃ ius diuinum solum prohibet spurios succedere, solum extantibus legitimis, cũ dicit non erit heres filius ancille cum filio libere. xxxij. q. iij. c.

dicat.

dicat. Hanc partem firmat Bal.C.de nup.& si cõtra,& de sum. trini.& fide catho.lib.j.vbi dicit qõ multi docto.consuluerunt. & domi. Anto.in dicto.c.per venerabilem qui fil.sint legiti.& ita vidi statutum in ciuitate Perusi. cum ibi assiderem in contrarium,qz iure diuino prohibetur non solum extantibus legitimis.vt dicto.c.dicat,sed indistincte.xxvij.q.v.quid est ergo nõ põt per statutum dispensari .viij. distinct.contra maiores.ff.de
31 arbi.l.nam & magistratus.† Item vbicunqz est a lege pena imposita non põt per statutum dispensari, de postu.l.prima.§.de qua re. Sed pena est a lege spurijs imposita qõ non succedant ergo &c. Item tale statutũ est cõtra bonos mores.ergo non valet.iij.dis.erit autem lex. Item prohibitum est eos succedere patri,propter patris turpitudinem vt eius delictum puniatur. Nam sibi est pena qõ eius filij non succedant.ff.quod qs iur.l. isti quidem.institu.de noxa.§.vltimo,& in auc.collat.vi. constitut.que de digni.§.generaliter,ergo non valet statutũ vel consuetudo in contrariuz.i.dist.cõsuetudo in auc.colla.ix.vt nulli iudi.§.primo.argu.no.extra de cõsuetud.c.ex parte. Itẽ daret materiam delinquendi patribus si ipsi possent filios spurios instituere. Nam facilitas venie incentiuũ tribuit delinquendi.gl. in auc.colla.iij.vt hi qui obligatione perbi.re.mi.§.q si qs in filio,ergo nõ valet.ff.de verbo.obliga.l.generaliter.p hoc q pactum dans materiam delinquendi non valet.ff.de pact.l.non impossibile.in gl.hanc partem finaliter tenet Bal.in.l.prima.C. de sum.trini.& l.prima.C.de naturali.lib.& Bar.in.l.ij.ó test. & Ja.in.l.ij.de iure annu.aur.& ibi per Bal.& vidi cõsultum p venerabilem collegiũ docto.Boñ.p domi. Bar.de Salyc.q
32 allegat Pau.de lea.& Fede.de senis.ita tenere,† Addentes singulariter qõ si statutum tale staret & spurius peteret hereditatẽ coram iudice seculari,iudex ecclesiasticus ad petitionẽ successentiũ ab intestato posset inhibere iudici seculari ne in cã procederet. Nã quomodocũqz agit de peccato tollendo vel puniendo eius cognitio spectat ad iudicez ecclesiasticũ. Et p consequens omne illud quod peccatum inducit vel nutrit vel ei causam prebuit corrigi debet per iudicẽ ecclesiasticuz .ij.q.j.c.multi.extra de iudi.c.nouit.& de iureiu.c. licet il secundo,& de consuetu. cuz inter.c.ex parte,& tali respectu iudex ecclesiasticus vt maior punit,& ꝙpellit secularem.xxxiij.q.iij.c.ad instantiam.extra de maio.& obe.c.solite.& dicto.c.per venerabilẽ. Pro hoc bñ fa-
33 tutior est,qz maioribus & tutioribus rõnibus est roborata.† Posset tñ pro solutione contraria distingui inter spurios dispensare vt succedant,sed cũ naturalibus sic, postqz enim spurijs vetita ẽ clementie participatio non potest populus cũ eis vti aliqua clementia nisi specialiter & precise illi legi deroget quod facere non potest cum sit principis delegatoria,vt per Barto.in.Lomnes populi.& Bar.in.l.j.C.de sac.san.eccle.& auctenti.cassa,& probatur in auctenti.nauigia.de fur.Cum naturalibus autez potest statutum dispensare,quia non est eis vetita clementie participato,licet enim princeps eorum legitimationez sibi reseruauerit nõ tamen sibi reseruauit potestatem disponendi ó eorũ successione. Nam aliud est de statu persone disponere aliud de hereditate. .C.de ordi.iudi.l.prima.de ordi.cogni.l.secunda.& de sen.pas. l.secunda.& iij.ff.eodem titu.l.secunda.& nota.Jac.bu.& Bal. in.l.j.C.de natu.resti. Nã illud verum qñ principaliter & expresse dat materiam delinquendi, qñis sub vmbra illius statuti possit causari delictũ,nihilominus valet si fiat statutum q tẽpore ignis quilibet possit arma portare, & ire de nocte sine lumine & similia ita in proposito,lz non valeat statutum qõ naturales succedant quamuis hec presumptio ponat fornicationem, hec dis.probat
34 optime.ff.de pac.l.si vnus.§.illud.† Intelligendo totum illum §.de remissione depositi futur,vt intelligit glo.magna.in princip.& Rapha.fulgo.& gl.in.l.iuregentiũ.§.si pacisar super verbo depositi,quamuis docto.non patiantur. Item non obstat q possunt hereditati renuntiare,qz cõcedo,sed illo casu nõ admittitur spurius, vt.C.de naturali. libe.l.prima. Unde quamuis possint primari illa hereditate,tñ non possunt dare spurijs illaz. Nec obstat qz non possunt petere hereditatem,qz venirent cõtra factum suum.qz respõdeo qõ petit tanquam alius, vnde cum consensit statuto hoc fecit tanquã vnus de populo, nunc venit contra tanquam particularis persona pro interesse suo. Unde debet admitti.ff.de adopt.l.si pater.& Bart.in si.ff.solut.matrimonio.l.secunda.§.quod si in patris.versi.ceterum non obstat quod fiscus potest facere se potiorem & spurio donare vt extraneo, qz hoc põt donando particulariter vni spurio, non potest tñ ꝺ facere ꝙcedẽdo legẽ generalẽ, de alio facilis est respõsio

35 ¶ Decimoquarto queritur comes † palatinus bz priuilegium legitimandi naturales an poterit legitimare spurios,videtur q sic,qz priuilegium principis est late interpretandum.ff.de constitu.princip.l.fina.in auctenti collatio. vi.constitu. que de digni.§.illud quoque. In contrarium, qz quamuis concessa sit ei absoluta potestas legitimandi,nihilominus debet intelligi qõ possit legitimare eos qui iure communi sint habiles.ff.de mune. & bono.l.vt gradatim.§.i. Sed spurij iure communi sunt inhabiles.in auctenti.quibus modis natu.effici.sui.§.vltro.ergo &c. Si ergo habens potestatem indistincte legitimandi non posset legitimare spurios.multo minus is cui data est legitimandi naturales,limitaa rgumen.de institu.& substitu. sub ꝺi. fac.l.fin. & quamuis sit priuilegium vel beneficium principis tamen non est late interpretandum vt extendatur ad casum nõ habentez eãdem rationem. Et maxime vbi propinquis vel alijs succedentibus ab intestato fieret preiudicium.ff.ne quid in loco public.§. merito.l.ij.dicam.in.§.vj.in.q.j.

¶ Decimoquinto queritur comes palatinus bz priuilegium legitimandi spurios & incestuosos an possit legitimare cuz qui est spurius & incestuosus. Barto.in.l.ij.ff.de verbo.obliga.dicit q sic,qz q̃uis de rigore iuris casus mixtus non comprehendatur sub simplicibus.ff.de adulter.l.vim passam.§.prelcri. tamen de benignitate comprehenditur.ff.de libe.& posthu.l.si ita scriptũ, & maxime hoc casu quo istud priuilegium principis est late interpretandum.ff.de constitu.pecu.l.fina. Sed aduerte,non est verum quod casus mixtus de benignitate comprehendatur sub simplici, qz & in exheredatione in qua nulla est habenda benignitas.ff.de liber.& posthu.l.cum quidam aliquando coprehenditur.ff.de iniust.rup.testa.l.si ita. Item hoc priuilegium non est late interpretandum, vt supra dixi, quinimmo est odiosum. Nam secundum regulam iuris, spurij & incestuosi non legitimantur, vbicunque ergo legitimantur requiritur illius iuris dispensatio que est odiosa & restringenda, et concessa vno casu, ad alium extendi non debet, extra de filij.presbyte.c.ij.libro.vi.vbi est casus in simili. Ideo cauti sint comites q faciant poni expresse in eorum priuilegio quo possint legitimare spurios et incestuosos, et si vterqz defectus in vnius persona reperiretur. Ad.l.fi. respondeo ibi eadem est ratio in casu composito que erat in simplicibus,ideo idem ius statuitur. Hic autem alia est ratio in compositis,alia in simplicibus. Est enim magis grauata conditio illius qui est spurius & incestuosus q̃ eius qui solum est spurius & soluz incestuosus,qz hec duo vincula fortius stringunt q̃ vnum in auct.de fil.ante do.instru.na.§.i.facit, qõ not.de regu.iur.l.diuus.

❧ SVMMARIVM ❧

1 Spurij & nati ex dãnato coitu legitimari vtrum possint.
2 Filius invitus nunquid legitimari possit presertim tacite.3.
4 Infans an possit legitimari.
5 Nepos ex filio naturali premorruo an possit legitimari.
6 Filius a proprio patre legitimari nunquid possit.
7 Natus ex ancilla legitimari an possit.
8 Legitimandi spurios priuilegiũ habens exceptis marchionũ filijs an ltimet eũ qui natus est anteq̃ pater esset marchio.10.
9 Decurionis filius dr ante decurionatum natus.

¶ De legitimatis per rescriptum.

Quarto videndum est quis possit per rescriptuz
q legitimari. Et clarum quod secundum regulaz iuris bi solum qui naturales sunt legitimantur,in auc.colla.v. qui.mo.na.effi.sui.§.vlti.

Primo q̃ritur an spurij† & alij 1
nati ex damnato coitu possint legitimari. Bl.vbiq determinat q sic,dummodo addatur in rescripto illa clausula non obst. tali lege.ita no.glo.in.d.§.vlti.& C.de natu.libe.l.i.& de incest.nup. auc.ex complexu.& hoc omnes doc.tenẽt q qualiter procedat dicam.j.q.v.§.vij.

Secundo queritur an filius invitus possit legitimari, 2
†vr qõ non in auc.colla.v.quibus mod.natura.effici.sui.§.generaliter,& in auct.quib.mod. natu.effi.leg. §.liceat. Solue ꝑm Jaco.de bel.& Bar.in.d.§.liceat, est spãle in odium filij qui matrem occultat. Vel dic ꝑm Ant. de but.in

d.c.per venerabilem,sicut pater põt pp iniuriam ei factam per filiũ eũ a patria ptãte liberare.ff.si quis a pa.fu.ma.l.fi.ꝛ gl.insti.qui.mo.ius pa.po.sol.§.fi.ꝛ bar.de ver.ob.l.quidã cũ filiũ. Ita eꝫ,pp grauẽ iniuriã põt filiũ in ptãte redigere,granis.n.iniuria facta est patri cũ filius occultat matrẽ ne eã pater accipiat in vxorẽ,facit pro hoc qꝛ eandẽ reuerentiã dꝫ patri filius q̃ꝫ legitimus,de iniust.test.l.parentes. Et hec solutio est rõ prime solutionis. Sed hec solutio est ꝫ tex.in.§.liceat qui dicit qõ cum pater nõ põt concubinã vxorẽ ducere,vel qꝛ est mortua,vel qꝛ ipsa thorum dereliquit,vel q̃ filius eam occultat, põt impetrare a principe vt eius filij legitimentur.ergo forma legitimationis dꝫ quodlibet istorũ casuum obseruare vt vna determinatio respiciens plura determinabilia respiciat equaliter de vulg.ꝛ pupi.

3 substi.l.q̃uis.† Si ergo quis filius occultaret matrẽ legitimare tur inuitus.ergo idẽ esset in matre mortua,q̃ est iniquum ꝛ ꝫ.§. generaliter. Sed põt dici q̃ nõ est idẽ. Nec ob.l.iam hoc iure, qꝛ intelligitur q̃n est eadem rõ que hic nõ est. Aduerte tñ q̃ dictus.§.liceat nõ probat q̃ filius inuitus legitimetur. et miroꝛ q̃ hi doc.nõ aduerterunt. Nam q̃ñq̃ filius qui non vult fieri legitimus ꝫdicit expresse patri,dicẽdo se nolle esse legitimũ tũc nulli dubiũ q̃ nõ legitimaꝛ.ita loquiꝛ.d.§.gñaliter. Q̃ñq̃ nõ audet expresse patri ꝫdicere forte pp eius reuerentiã. Unde dicit patri q̃ vult effici legitimus,tñ nolens fraudare patrẽ occultat matrẽ ne possit ltimari per matrimoniũ,ꝛ hoc casu prouideret ille.§.liceat,vt filius ltimetur ne parte fraudetur. Ita intellexit gl.illuꝫ tex.super verbo fraudare in fi.

4 ¶ Tertio queritur an infans possit † legitimari.bar.in.l.fi.ff.de his qui sunt sui vel alie.iuris dicit q̃ sic,qꝛ nõ requiritur eorum ꝙsensus nec ratihabitio.arg.de eman.lib.l.iubemus.bal.in illa l.fi.hoc putat,verũtñ princeps eum legitimat, quo casu loquiꝛ. d.l.iubemus,vbi nõ sit alius q̃ꝫ princeps q̃ꝫ habeat ab eo ptãtem nõ vꝫ legitimatio nisi infans maioꝛ factus ratũ habeat nisi specialiter esset ei ꝙcessum q̃ posset infantẽ legitimare q̃ nota pro forma priuilegij. Sed clarissimus doc.Raph.fulgo. in illa l.fi.dicit q̃.l.iubemus loquitur in emancipatione que est magis fauorabilis ꝛ minus damnosa infanti q̃ꝫ legitimatio per quaꝫ reducetur ad patriam potestatem,putat ergo ad hoc vt valeat legitimatio infantis,necesse est, vel q̃ ratũ habeat maioꝛ factus p illum.§.gñaliter,vel quod eidem tutoꝛ qui eius nomine consentiet.C.de iure delib.l.sed infanti,vel si est pupillus est necesse q̃ pupillus consentiat,ꝛ probat per ea que not.glos.ff.de adop.l.ij.vel quod fiat auctoritate tutoris.C.de auctoꝛ.prestan.l.fin. Et hec sententia tum propter eius auctoritatem,tum propter equitatem eius mihi placet.

5 ¶ Quarto queritur habeo nepotez † ex filio naturali premortuo an possit legitimari dictus nepos.Guil.de cu.vt.l.benignius de legi.dicit q̃ nõ,qꝛ dicit mediũ deficere ar.l.huic scripture.ff.ad l.aquil.facit.ff.de ser.ru.pre.l.tria predia,ꝛ ibi no.Sed bart.in l.gallus.§.nũc de lege de libe.ꝛ posth.dicit q̃ sic, qꝛ ẽt mortuo patre,ꝛ sic deficiente extraneo põt filiũ ltimare.C.de natu.libe. auc.Itẽ si quis sine legitimis,facit in auc.qui.mo.na.effi.sui.§. si quis igitur ex qualibet.ꝛ.ff.de adop.l.adoptare. Tu dic quod Guil.loquiꝛ de legitimatis per matrimoniũ.vt.ꝫ.de legi.per verum matrimonium.§.ij.versi.ij.Sed Bar.loquitur de legitim. per rescriptum principis.

6 ¶ Primo queritur an possit filius a ꝓprio pre ltimari,† vꝫ qõ sic,extra q filij sint legi.c.p venerabilẽ.ver.insup. Itẽ põt a proprio patre emãcipari.ff.de adop.l.nõ.n.facit q̃ cuiusq̃ vniuer. no.item eorum.§.i.ꝛ ij.ꝛ ita cõiter determinant doc. nec obst. q̃ nemo põt ad proprium cõmodum auctoꝛare.ff.de auc.tuto.l.i. qꝛ ibi loquitur in cõmodo pecuniario.et si dicatur q̃ hoc est cõmodum pecuniarium,qꝛ per legitimationem acquirit pater bona sui filij.in auc.quib.mo.na.effi.legi.§.i.ver.nonimus,dic qõ principaliter nõ est cõmodum pecuniarium, ꝛ in consequentiaꝫ sic,principale autem propositum attenditur.vt.d.l.i.sed profecto iniustum est vt pater qui peccauit possit suã maculam abolere ꝓpria auctoritate,nisi ad superiorem recurrat.extra de pe. di.i.per to.C.de preci.impe.offe.l.rescriptũ.ꝛ gl.in.d.c.per venerabilem.ver.rõnibus in verbo gratiã dicit qõ pater põt proprios filios legitimare,vt alijs succedant nõ sibi,põt dici vel est princeps vel alius superiorẽ nõ recognoscens ꝛ ille põt legitimare,qꝛ non põt habere recursum ad superiorẽ, quem non hꝫ, ita potest intelligi versicu. insuper. Aut recognoscit superiorem, tunc qꝛ non legitimare potest, nisi hoc sibi sit specialiter concessum, id est, qꝛ non intelligitur in generali concessione concessum, id quod non esset verisimile concessurus. argu. de pign.l.obligatione,quod nota pro forma priuilegij. Itez multo fortius puto inuolente semetipsum legitimare cum sit naturalis vel spurius.argu.de adop.l.si consul.

7 ¶ Sexto queriꝛ an natus † ex me ꝛ ancilla mea possit ltimariꝛ vꝫ quod non, qꝛ est seruus .C.de rei vendi.l.sed ꝛ per eaꝫ qui nõ est capax legitimationis.ff.de reg.iur.l.quod attinet. In ꝫrium qꝛ est naturalis,supra de appel.naturali.q.ij.ergo potest legitimari.vt supra.in princip.§.i. Et hec est veritas. Non ob. quod sit seruus,qꝛ eo quod pater inseruit precibus quod vult eum legitimare efficitur liber ꝛ ciuis Roñ.C.de lati.libe.tol.l.i.§.pe. insti.de adop.§.fi.ꝛ in auc.vt li.ma.ꝛ anie.colla.viij.§.i. Nam per hoc videtur quasi filiatione iudiciali nasci.quod enim fit coram iudice interueniente scriptura,dꝫ apud acta factum esse.C. de dona.l.in dona.ꝛ gl.C.de epi.ꝛ cle.auc.generaliter. ꝛ bar.ff. de don.l.modestinus.sed si nominauit eum filium apud acta efficitur liber.ꝛ.d.l.i.§.pe.ergo ꝛc.

8 ¶ † Septimo queritur concessuꝫ est priuilegium comiti legitimandi naturales ꝛ spurios,exceptis filijs ducum, marchionuꝫ, ꝛ comitum. Modo quidam habens filium naturaleꝫ factus est dux,comes,vel marchio an iste filius poterit legitimariꝛ vꝫ qõ sic,qꝛ iste non dicitur filius ducis.vt.C.de nup.l.imperialis.§.is illud,facit.ff.de decur.l.ij.§.in filijs. In contrarium faciunt multe.ll.que allegantur per gl.in.d.§.bis illud. Hec questio est determinata per tex.ff.de mili.testa.l.titius. Nam priuilegium dicit excep.filijs marchionum,ꝛ qũo apparet quod imperatoꝛ qui concessit priuilegium an sit generatus a comite, sed an sit filius comitis,ꝛ sic nõ considerat actũ generationis,sed filiationis.dicitur autem filius comitis generatus a comite facit testamentuꝫ militis ꝛ factũ ante militiam.vt.d.l.titius. Ad ideꝫ qꝛ dicitur filius feneratoꝛ ẽt natus antequaꝫ pater esset feneratoꝛ.ff.de senatoribus.l.senatoꝛe. † Et dicitur filius decurionis ẽt natus anteq̃ꝫ

9 pater esset decurio.ff.de penis.l.moris.§.iste. Et est ratio qꝛ filiatio durat ẽt post q̃ꝫ pater factus est comes,senatoꝛ, vel decurio, sed sola filiatio consideratur vt dixi ergo ꝛc. Ubi vero considerasset solam natiuitatem vel generationẽ. vt qꝛ dixisset exceptis natis ex comitibus,tunc clarum est quod natus anteq̃ꝫ pater esset comes non dicitur natus ex comite sicut dicitur in.l.titius,qꝛ in constitutionibus consideratur non ipsum testamentum,sed factum testi.vnde requiritur q̃ tempore facti testamẽti sit miles. Et est ratio qꝛ consideratur actus natiuitatis vel factionis testamẽti,qui non durat,eo tempore quo factus est comes, vel miles. Ad idem bene facit.ff.quod iussu.l.si tutoꝛe.§.fi. vbi seruus alienus iussu meo ꝫrerit,postea factus est seruus meus non potest dici q̃ seruus meus iussu meo contraxerit. Et est ratio qꝛ consideratur actus natiuitatis vel factionis testamenti,qui non durat eo tempore quo factus est comes vel miles. Ad idẽ bene facit.ff.quod iussu meo ꝫtraxerit, postea factus est seruus meus non potest dici quod seruus meus iussu meo contraxerit. Et est ratio qꝛ ibi consideratur iussus ꝛ ẽt actus contrahendi, quoruꝫ

10 neutrũ durat tpe quo seruus est meus. † Ad idẽ de suspe.tu.l.ij.§.si qd admisisset, vbi nõ dꝫ tutoꝛ deliquisse q̃n ante tutelã deligt.ꝛ est rõ qꝛ ibi delictũ ꝙsideraꝫ q̃ nõ durat tpe tutele. Ad ꝫriũ rñdeo q̃ tex.in.l.impialis nõ dicit id q̃ dicit gl.sed dicit qõ filius natus post q̃ꝫ mulier desinit esse ꝓpreneta nõ dꝫ filius ꝓprete.et ℏ est verũ qꝛ nullo tpe reperit filiũ ꝓprenete.ex hoc aũt nõ sequiꝛ id q̃ dicit gl.ad.l.ij.§.in filijs dꝫ q̃ nõ nocet filio decurionis q̃ sit natus ex plebeo pre,si pr̃ post ea factus est decurio q̃ꝫ.d.nõ nocet,qꝛ nõ daꝛ in metallũ. Nec ob.gl.in.§.in filijs q̃ dicit q̃ talis filius nõ glorificaꝛ dignitate pr̃is.vt.l.senatoꝛ.C.ꝺ senatoli.xi.qꝛ ꝙcedo q̃ nõ dꝫ senatoꝛ,ꝫ senatoris filiꝰ.ff.de sena.l.senatoꝛes.et hoc sufficit ne detur in metallum.vt.d.l.moris.§.iste.

☙ SVMMARIVM ❧

1 Legitimationẽ impetrare quis possit. Et quid si pater sit furiosus. Et an possit peti per procuratoꝛem.
2 Pupillus nunquid possit legitimationem petere.
3 Restõ aduersus debitum põt peti coꝛã principe p procuratoꝛẽ.
4 Ablatiui absoluti vim conditionis obtinent.

¶ De legitimatione impetranda.

9 Uinto ex ordine videnduꝫ est quis possit hanc legitimationem impetrare. Et clarum est q̃ pater viuens in aucten. quibus modis nat.

nat. effi.sui.§.liceat.versi.si igitur licentia.ꝛ colla.vij.quibus mod.natu.effi.sui.§.illud vera . Eo autem mortuo potest filius has preces principi offerre .eo.§. si non naturalium .ꝛ quibus modis.na.effi.sui.§.si vero is qui.

1 **Primo queritur** † quid si pater sit furiosus ꝛ mẽte captus an possit filius hanc legitimationẽ impetrare,quidam qđ sic qꝛ põt filius etiaz patre viuente,ꝛ sic cõsentiente se offerre curie.in auc.qui.mo. natu.effic.sui.§.si vero .igitur ex qualibet , fatentur tñ qđ hoc casu quãuis iura legitimorũ consequanť non erit legitimus patri,qꝛ non cõsentit. Sed aduerte qꝛ in illo.§.vbi aliter qđ ipse inter filios potest se dare curie , loquitur patre mortuo,nec videť huod patre inscio debet principes alios natalibus restituere.vt ff.de nata.restitu.l.secunda.in fi.ꝛ l.penulti.melius ergo ꝛ tutius esset dare curatorez furioso qui principi supplicauit,vt eius filij legitimentur.vt supra.§.proxi.q.iij.

2 **Secundo q̃ritur quia si** patre † mortuo relinquitur pupillus an possit petere se legitimari. dic qđ tutor infantis nomine hoc faciet.C.de iure delibe.l.si infanti ꝛ pupillus auctoritate tutorũ l.potuit eodem titu. Sed an possit pater ꝛ filius hanc legitimationem impetrare per procuratorem,Et videtur qđ sic, ex regula generali qđ possum per me,possum per alium.ff.de sta.homi. l.atetusa.in fi.de procurator.l.prima.§.vsus Itẽ nõ refert a quo impetratur rescriptum.C.de preci.impera.offe.l.prima.ꝛ l.vniuersas,ꝛ hoc videtur sentire glo.in auc.qui.mo.natu.effi.legiti.§.liceat.versi.licentia super verbo partem. Itẽ tenuit Bar. ff.de libe.ꝛ postbu.l.gallus.§.forsitan.ꝛ Bal.de adopt.l.post mortem.§.fin. Et videtur de mente Speccu.in titu.de procuratore.§.rõne igitur sui.versi.Item oportet,qđ licet ꝛ melius in
3 ti.de in integ.restitu.§.secundo.versi.qd de ea,† vbi dicit quod restitutio aduersus debitum põt peti coram principe per ꝓcur. ꝛ cum hec sententia sit tantorum virorũ auctoritatibus approbata temerarium esset attentare contrarium.põt tamen argui cõtra,qꝛ adoptio non potest fieri per procurat . dicta.l.post mortem.§.fi. nec emancipatio.C.de emãcipa. li.l.iubemus , nec manumissio.C.de manu. vindic.l.nec mulierẽ,ꝛ gl.C.de donatio.l. cũ ꝓponas.ergo nec legitimatio,ita tenet Jaco.butri.in.l.omnes qui non de nupt.Et sequitur Barto.in.l.post mortem.§.fi. ꝛ ꝓ hoc videtur tex.in dicto versiculo,licentia ꝛ in auc.quibus,
4 mod.natu.effi.sui.§.illud, vbi dicit licentia esse patri offerre ꝓces principi. Et subdit quo facto omnes filios frui tali solatio, hec verba sonant conditionem .quasi dicat,si hoc fiat.s.qđ pater offerat preces principi erunt filij legitimi.† Nã ablatiui absoluti habent vim conditionis, vt gl.ff.de spon.l.in ptãte in fi.ꝛ Barto.de condi.ꝛ demonstra.l.a testatore,est ergo ibi cõditio que in faciendo consistit in personã patris appositam ,que non potest per alium impleri.ff.de conditio .institu.l.fi. ¶ Cõfirmať ratione,qꝛ videtur voluntas principis hec fuisse , vt ipsemet qui procurabit coram ipso cõpareat ꝛ suum peccatum accuset. Nã princeps inspecta qualitate persone dispensat , extra de prebẽ. cap.de multa,ꝛ de elect.cap.innotuit,facit extra de peniten.ꝛ remiss.deus qui ꝛ hoc puto verum. Sed Bart.in.l.forsitam,volnit respondere ad.§.post mortem,ꝛ ad similia allegata,dicens quod loquitur qñ pater ipse debet aliquid disponere . Non autem loquitur in legitimatione.in qua pater nihil disponit, sed princeps,sed nihil relenat hec responsio,saltem quo ad.l.iubemus, Nam licet pater in emancipatione fienda coram iudice , aliqd disponat,tamen in impretatione rescripti apud principẽ nihil disponit,tamen oportet quod ipsemet offerat preces principi,vt.d.l.iubemus.ergo ꝛc.

❧ SVMMARIVM ❧

1 Legtimatio impetranda que requirat.
2 Preces impetrande legitimationis quid continere debeant.
3 Legitimatio an locum habeat quando potest per matrimoniũ legitimari.
4 Legitimari per rescriptum nunquid possit natus ex paupercula ꝛ vilissimo.
5 Vilissima nunquid possit nobilissimo nubere .
6 Legitimatio ꝓ rescriptũ vbi mulier ẽ digna mrimonio fieri põt.
7 Contumacia negantis maior est q̃ occultantis.
12 Citatio legitimorũ nunquid requisita in legitimatione. Et qd de agnatis.8.9.10.Et an insertio cause sit requisita.11.12.
Causa non presumitur nisi appareat.
13 Clausula non obstante an sit requisita in spuriorũ legitimatiõe.
14 Et qualis debeat esse illa clausula.15.
16 Legitimatio per principem an requirat scripturam.
17 Legitimatio an valeat sine matris nominis expressione.
18 Tacere id quod notorium erat ad valorem actus sui nemo presumitur.
19 Legitimatio mortuo patre ꝓ filiuz impetratura q̃ requirat.20.

¶ Requisita in legitimatione impetranda.

Exto queritur videndũ est q̃ spãliter ad hanc legitimationẽ requiranť ,ꝛ qꝛ aliqñ pr
8 ipse impetrat.Aliqñ eo mortuo impetrat filius. vt. §.§.proxi.in princip. Videamus que requirantur. Primo qñ pater ipsam impetrat demũ videbimus que requirantur qñ filius impetrat.j.q.vltima.

1 **Primo queritur** † cum pater vult filium nãlẽ legitimare, an requirať consensus filij vel ratihabitio,dic vt.§.§.iij. versi.ij.Quo autem tẽpore debeat iste consensus interuenire , ꝛ quomodo . dic vt supra de legitima. per verum matrimonium.§.iij.questio.iij.iiij. et quinta.

Secundo q̃riť an requiratur ꝙ alij ltimi nõ existant. dic ꝙ sic,in auct.quib.mod.na.effi.legit.§. si vero in fin.ꝛ quib.mod.natu.effici.sui.§.generaliter.ꝛ vide in questio.ij.supra.

2 ¶ Tertio queritur an sit necesse precibus † inserere ꝙ filij legitimi nõ existant. Hoc.n.casu precum forma tradita est in aucten.quib.mod.natu.effici.legi.§.liceat.versicu.igitur licentia. ꝛ quib.mod.na.effic.sui.§.illud tamen.in fin. q̃uis aliqui ꝺicant,aut existant legitimi,ꝛ tunc non vꝫ legitimatio,nisi specialiter precibus inseratur qđ existant. Ita dicit Joan. an. in addi. Spe.de succes.ab insta.§.i.versicu. item scias. Jaco. de belui. in aucten.quib.mod.natu.effic.sui.§.fin. quo casu dici posset ẽt matrimonium legitimorum inserendum. argu.ff.de ritu nupt.l. qua in prouincia.§.diuus.Et addenda esset clausula non ob. ꝭꝫ Jaco.de belui.ꝛ dicam infra.q.viij.est tamen argumentum qđ sufficit principẽ scire quod alij legitimi existant q̃uis precibus, ꝛ rescripto non inseratur.ff.de excusa. tuto.l.idem iul.§.vltimo. Hec vera in legitimatione fienda per eum qui superiorem non recognoscit,alias non posset existentibus legitimis hanc legitimationem facere nisi ei specialiter hoc concessum esset,ꝙ posset apponere,clausula non obst.ff.mand.l.si hominem.iuncta.l.oẽs populi.de iusti.ꝛ iure. Ita no.bal.in.l.sed ꝛ si quis.§.quesitũ.si quis cau.qđ not.pro forma priuilegij,vel nisi legitimin in quorũ fauorem hoc inductum est consentirent.C.de pac.l.penul. Sed hoc est dubium , qꝛ non solum legitimorum fauore , sed ẽt odio naturalium parentum inductum est, ne sit heres ancille cum filio libere.xxxij.q.iiij.c.dicat.

3 ¶ Quarto queritur an habeat locum † legitimatio quando potest per matrimonium legitimari . dic quod non . vt dicto.§.liceat.ꝛ.§.illud tamen.vbi enumerantur casus quibus hec legitimatio conceditur . Primus quando mater est mortua . Secundus quando est in filijs occulta. Tertius quando circa thorum concubinarium pereunt . Anartus quando alio modo est legibus impedita ne possit esse vxor , vt qꝛ effecta est monacha, vt ibi dicit gl.vel alij nupta.extra hos casus non valet legitimatio,nisi specialiter precibus inseratur.ꝛ his legibus derogetur, vt supra questione proxi.

4 ¶ Quinto queritur pone † quod eorum mater est pauper vel forte famula eorum patris. Pater aũt vir nobilis,ꝛ diues,an possit filius legitimari per rescriptum ꝛ vr quod non , qꝛ potuit per matrimonium legitimari.ergo non potest per rescriptum. vt.§. questione proxi. In contrarium,qꝛ non dicitur posse fieri ꝙ nõ põt fieri honeste.ff.de condi.ꝛ demon.l.si ita legatum.§.videamus.ff.de condi.institit.l.si filius. Nec aũt nõ potuit honeste esse vxor illius,cũ ipsa esset pauper,ipse vero diues ꝛ nobilis. Pro hoc gl.in.d.ver.sic igitur licentia.in versi.non permittimus, ꝛ gl.C.de spon.l.fi.§.quod ita.ꝛ probatur in auc. qui.mo.na.effi. sui.§.illud tantum. Ibi aũt legitimatio iuris non digna numero putanda.paria enim sunt duci nõ posse,ꝛ esse indignã matrimonio.vt gl.ff.de ma.l.si rogatus.§.mrimonij , sed hec est indignatio matrimonij.vt.§.dixi.ergo non põt duci vxor. et ita concludit Bar.in quodam ꝙsilio.† In contrarium,qꝛ ẽt vilissima mulier dicitur posse cum nobili ꝛ in dignitate posito contrahere nuptias.C.de natu.liber.aucten.nouo iure,ꝛ potest vxor duci,que

dedecori est, dum nõ sit legibus prohibita. ff. de possessio. ẽ tab. l. iij. §. si emãcipatus. nec ob. q nõ possit duci honeste. ergo ꝛc. vt in. d. §. ꝛ §. illud. qꝛ ibi loquitur de illa que ob suum delictum indigna est matrimonio, ita loquitur glo. magna. l. fi. at in casu nostro mulier indigna est sine eius culpa. Vel dic q ꝗuis sit viro dedecus eam accipere, non tñ est indigna, ꝛ ita nõ ob. gl. §. in matrimonium. vel dic q non est viro dedecus talem vxorẽ ducere. vt de incest. nup. l. humilem. ꝛ dixi. §. de leg. per presump. mater. q. iiij. ꝛ hoc pure verius.

6 ¶ Sexto queritur pone mulier est † digna matrimonio, an possit fieri hec legitimatio, dic q sic, qꝛ equiparatur ei qui se occultat, quo casu põt fieri, vt in. d. §. liceat. Est enim maiorꝛ ptumacia negantis, ꝗ se occultantis, vt gl. de ap. l. ex consensu. §. vltimo. Cum enim hoc casu sit maiorꝛ rõ, habebit locum legitimatio hic, qꝛ non possit esse vxor.

Septimo queritur dictum est supra qõ hec legitimatio fit aliquando alijs legitimis ẽxistentibus, sed queritur, an in illa legitimatione
7 requiratur citatio? Videtur quod non, † qꝛ non requiritur citatio, vt infra questione proxima. In ꝓrium, qꝛ ipsi principaliter leduntur. ergo debent citari. ff. de adoptio. l. nam ita diuus. dicit bar. aut fit viuente patre, tunc non sunt citandi, qꝛ pater põt filium priuare successione proijciendo omnia bona sua in mari. vt glo. C. de inoffic. dona. l. i. Idem dicitur si pater viuens in testamento ordinet q vult filium suum legitimum esse in testamento successorem, ꝛ postea eo mortuo impetret legitimationẽ filij. in aucten. quibus modis natu. effici. sui. §. si vero naturalium. Aut fit mortuo patre, qꝛ hoc non disposuit, tunc requiritur eorum citatio, qꝛ frater naturalis non potuit eis preiudicare. Potest dici quod nullo casu requiritur citatio eorũ, qꝛ cum non possit fieri hec legitimatio, nisi fiat mentio legitimorum, ꝛ addatur clausula, non obstante quod supersint legitimi, videtur princeps de plenitudine potestatis velle eis preiudicare, quamuis citati nõ fuerint, quod facere põt. vt gl. extra de sta. mona. cum ad monasterium. Ideo in rescripto ltimatio. addi solet cla, per hoc tamẽ nullum volumus fieri preiudicium bis qui ab inte. debent decedere de cuius clausule intellectu dicã. j. §. proxi. q. vij. Sed tene cum Barto. qꝛ non videtur velle eis preiudicare, nisi hoc exprimatur. in. §. proximo. q. iiij.

Octauo queritur an in hac legi,
8 timatione † requiratur actio agnatorum, ꝛ bar. ff. de nata. restit. l. ij. ꝛ de libe. ꝛ post bu. l. gallus. §. quid si tantum, tꝫ quod non, qꝛ pater potest omnia sua bona proijcere in mari. vt supra proxima questione dixi. Item qꝛ sufficit consensus ipsius patris qui principaliter leditꝛ, dicta. l. ij. ꝛ l. fina. eodem titu. Idem tenet bal. in prima constitutione. C. ꝛ Joan. andr. extra qui filij sint legiti. c. per venerabilem. versicu. insuper. In contrariꝫ tenet Bar ti. filꝛ. vt refert Anto. de butri. in. d. c. per venerabilez. pro quo facit. l. nam ita diuus. ff. de adopt. Is enim qui propter hanc legitimationem spe successisset priuatur, citari debet, dicta. l. secunda. ꝛ l. penulti. ꝛ l. fina. C. eodem titulo. ꝛ si fieret ignorante eo cui preiudiciuꝫ affertur, non valeret, ꝛ deberet renocari. ff. de in re. annul. aur. l. diuus. Jacob. de areti. in dicta. l. nam ita diuus. tangens an impetratio rescripti requirat citationem patris distinguit, aut rescriptum ad lites, tunc requirit citationez patris, vt nota. de iudi. l. obseruandum. Salua est enim except. contra rescriptum. C. si contra ius vel vti. public. l. prescript. ꝛ de dilato. l. si quando. aut ad aliquod obtinendum, ꝛ tunc, aut nullum ledit, vel parum, tunc non citatur. C. de precib. imperato. offeren. l. quoties. ꝛ ff. ne quid in loco publico. l. ij. §. si quis a princi. Aut multum ledit aliũ, ꝛ tunc citandus est is qui principaliꝫ leditur. ff. de nata. resti. l. ij. ꝛ de adopt. l. nam ita diuus. Alij verò
9 sunt citandi in eo. ti. l. cum adoptio. † Sic ergo ad propositũ nostrum infertur q cũ hec legitimatio faciat magnũ preiudicium, qꝛ hereditatem venientem ab intestato aufert, distingui dꝫ, aut vixit pater, vel ẽt si mortuus esset dixit in testõ quod volebat euꝫ esse legitimum, tunc qꝛ pater viuens principaliter leditur, alij nõ citãtur. Et qꝛ eo mortuo in casu predicto nõ defertur hereditas agnatis sed solũ ipsi filio instituto, agnati nõ citantur, qꝛ nõ principaliter leduntur, maxime qꝛ hec ltimatio est facta per patreꝫ, qui potuit ẽt eis inuitis ltimare, ergo nõ sunt citandi. ff. mand. l. ro fiat mortuo patre postꝗ agnatis delata est hereditas, qꝛ pater filium nõ instituit, ꝛ tunc citandi sunt hi ad quos hereditas defertur, qꝛ principaliter leduntur. vt §. proxi. q. iiij. vbi vide. Vi si forte hoc casu princeps sciens hereditatẽ agnatis delataꝫ rescribat cuꝫ clausula non obstante, tunc enim non citantur. vt §. qõne proxi. hoc tñ intelligo, nisi addatur clausula, de qua. j. qõne proxi. † Sed vꝛ ẽt si principaliter nõ leditur sit citandus. ff. de nata. resti. l. nec filie. dic ibi loquitur in liberto qui petit se restitui patre mortuo, vt ibi per gl. Aduerte tñ q in illo titulo de nata. resti. nõ est sola rõ q in restõne liberti requiratur consensus patroni, qꝛ ei preiudicetur. Nam ꝛ in petendo ius annulloruꝫ aut reorum requiritur scientia, ꝛ consensus patroni. vt. d. l. diuus. ꝛ tamen nihil preiudicat patrono, eod. titu. l. penult. in fi. Sed est principalis ratio reuerentia que debetur patrono. ff. de in ius vocan. l. adoptiuum. §. patronum. hic aũt nullam reuerentiam dꝫ pater filijs, aut agnatis, nec est filius naturalis, ideo ille. ll. non bene allegantur ad propositum.

11 **Nono queritur** † an in hac legitimatione requiratur insertio cause. vꝛ q sic, qꝛ sapit nãm dispensationis, que requirit causam. j. qõne. vij. §. nisi rigor. allꝛ. c. seq. Et ita no. gl. quasi in terminis nostris. ff. de offi. preto. l. barbarius. in fi. ꝛ ex quib. cau. infa. irro. l. antepe. In ꝓrium videtur tex. de concess. prebend. c. cum nostris. §. fi. vbi dicitur q indulgentia principis nullam requirit causam. Dicunt quidaꝫ aut princeps legitimat ꝛ nulla requirit causa, nisi de honestate. vij. q. iij. de aliorum, aut subditus, tunc indistincte causa requiritur. Ego puto q vbi princeps ltimat nõ requiritur cã. vt in Spe. de legi. §. nunc breuiter. ver. ꝛ no. ꝛ satis colligitur ex l. i. C. de sen. pas. Et ꝗuis gl. in. l. barbarius ꝛ in. d. §. antepe. dicat q princeps non restrinxit sine cã. Intelligo iustam causaꝫ esse voluntatem principis. vt gl. ff. de penis. l. relegati. pꝫ enim, qꝛ in aucten. quibus modis natu. effi. sui. §. illud datur forma legitimationis, ꝛ nulla fit mentio de causa, vbi vero subditus legitimat distinguo, aut est mera restõ sine dispensatione, puta ltimat distinctio naturalium in casibus, tunc non requiritur causa, qꝛ non videtur a lege hoc exigi, vt §. dixi aut est legitimatio spuriorũ, vel aliorum natorum ex damnato coitu, vel ẽt naturalium in casu in quo extant legitimi, vel eorũ mater possit esse vxor qui nõ potest ltimari, nisi fiat cũ dispensatione. vt §. q. iij. ꝛ iiij. tunc requiritur iusta cã. vt. d. §. nisi rigor. ꝛ in Spe. de legi. §. ꝗaliter. ꝛ §. qualiter. in princi. nisi habeat auctoritatẽ a principe, quod nõ subsistẽte causa possit spurios legitimare, ꝛ legibus derogare, quod no. pro forma priuilegij.

12 **Decimo** queritur † habens prãtem ltimandi ꝛ derogadi legibus, sine causa ltimauit ꝛ ꝺrogauit, nec inseruit ltimationem esse factã sine cã, an valeat, vꝛ q nõ, qꝛ cã nõ presumitur, nisi appareat. vt gl. ff. de ver. ob. l. sciendum. nec ẽt presumitur dispensationẽ factam sine cã, nisi hoc exprimatur gl. de ꝗcess. preben. c. literis. ꝛ de scismaticis. c. fraternitati. In ꝓriũ, qꝛ nõ vꝛ elegisse viam ad impugnandum actum suum. ff. de nulli. testa. l. iij. ꝛ hoc vꝛ verius.

Undecimo queritur dictuꝫ est. §. §. iiij. q. i. qõ spurij ꝛ alij nati ex dãnato coitu possint ltimari, addendo clausulã, nõ obstante ꝛc.
13 † Nunc queritur, an illa clausula sit necessaria. gl. dicit vbiꝗ q sic, vt §. dixi. Sed videtur q non, qꝛ rescripta contra ius elicita valent, dummodo ex certa scientia emanauerint. vt glo. C. si ꝓius vel vti. pub. l. fina. ꝛ extra de rescriptis. c. nonnulli. ꝛ Joan. an. extra de consti. c. i. lib. vi. ꝛ est tex. de excus. tuto. Lide vult. §. vltimo. ff. de re iudi. l. quidam consulebat glo. in auc. qui. modo natu. effic. sui. §. vlti. dicit imperatoꝛ ademit sibi prãtẽ legitimãdi spurios vt ibi. Ideo non vꝫ legitimatio sine clausula derogatoria. ff. de leg. iij. l. si quis in prin. et hoc tenendo cum quo transeunt omnes doc. est clara responsio ad predicta, qꝛ illa loquuntur quando non ademerat sibi potestatẽ contrarium statuendi.
¶ Et ex hoc infertur q cuꝫ princeps legitimat naturales in casu quo legitimatio fieri põt per matrimonium vel alij supersint legitimi, ꝗuis his casibus iure communi non sit concessa legitimatio. vt. §. q. iij. ꝛ iiij. tunc qꝛ princeps nõ ademit si potestatem legitimandi eos, non requiritur clausula, non obstante, sed sufficit principi constare, quod eorum mater possit esse vxor. Vel
14 quod alij supersint legiti. † Sed in his obstat. glo. in. d. l. fina. C. si contra ius vel vti. pub. ꝛ de test. auc. inter liberos. de precib. imperato. offeren. l. scripta. de regu. iur. Lacta. §. i. ꝛ. d. l. si quis a princip. vbi semper in rescriptis, contra ius requiritur causa. et ita dicit Barto. secundum Cy. in. d. l. oẽs populi. Sed dic aliqñ impetratio rescripti iure communi est vtetia, tunc requiritur clausula, non obstante, vt. C. si nup. ex rescript. petan. l. i. Et ita intelligitur, quod nõ põt filios spurios legitimare. nisi cum clausula,

clausula,aut non est vetita,est tamen contra ius,tunc distingue, aut nullum ledit,vel parum ledit,z tunc vz sine clausula,dūmodo princeps sciat esse iuri contrarium, aut multum ledit alium, tunc aut principaliter eum ledit,tunc requiritur clausula,z sic intelligitur casus quod alijs existentibus legitimis, quibus iaz patre mortuo est debita hereditas fit legitimatio. aut alium ledit non principaliter,sed in consequentiaz,tunc non requiritur clausula,z iste est casus, qz alijs existentibus legitimis pater impetrat legitimationem,facit quod dixi ꝑm Jaco.de are.s.q.viij.z probatur hec distinctio.C.de preci.imper.offeren.l. nec damnosa.l.rescripta.iuncta glo.z adde hic.s.q.iij.

15 ¶ Duodecimo queritur qualiter † debeat esse ista clausula specialis,non obstante tali lege. Pone exemplum in.l.j.C. de naturali.libe.quānis ibi glo.contradicat.z.l.ij. C.de nup.z in dānosis rescriptis fisco.vt.C.de preci.impera.offeren.l. nec damnosa.in quibus requiritur clausula specialis, non obstante.l.nec damnosa.vt ibi dicit Bal.in.l.nec rescripta.eo.titu. z ita est in legitimatione spuriorum quibus est specialiter derogatum legitimationis beneficium.in auc.quibus mod.natu.effi.sui.§.vlti. Ideo requiritur clausula specialis,non obstātibus illis legibus vt ibi dicit glo.z C.de incest.nupt.auctē.ex complexu. aut tale rescriptum est prohibitum in genere tanquam iuri contrariū.C. de preci.impera.offerend.l.rescripta.z.C. si contra ius vel vtilitatem publi.l.fi.tunc sufficit clausula generalis, non obstante.l. aliqua.vt fic genus deroget generi z species speciei, de leg.ij.l. legatorum.§.qui plures. Et in hoc concordat Bar.in.d.l.fina. Itaqꝫ cum legitimatio naturalium, in casu quo eorum mater possit esse vxor patris vel extent legitimi non sit expresse vel specialiter prohibita,sed qz non reperitur concessa dicitur esse iuri cōtraria tanqꝫ legitimatio quelibet in genere intelligatur prohibita nisi quatenus reperitur prohibita sufficit in tali legitimatione clausula generalis,non obstante lege aliqua.

16 ¶ Tertiodecimo queritur generaliter, † an hec legitimatio requirat scripturam? Et videtur quod non.C.de probatio.l.cū res z de fide instru.l.emancipatos. Et qz concessio pape iuri cōmuni non requirit scripturaz.vt no.Archid.in proemio.vj. Et ita vidi consultum per clarissimum doct.domi. Pau. de castro.p quo facit tex.in auc.de legi.§.omnem.z quod no. doct.in auct. qui semel.C.quomodo z quando iudex. Pro hoc qz dispēsatio potest probari per testes.vt glo.extra de scismatis.c.fraternitatis. Item qz ex solo verbo principis fit restitutio.C. de sent.pas. l.fi. ¶ Ego puto contrarium per regulam.C.de mand.princip. l.prima.z glo.C.de iure fi.prohibitum.z glos. in proemio.vi.in fi.z est tex.C.de diuer.rescrip.l.sacri affatus. Itē in casu nostro expressum est quod legitimatio requirit scripturam, sine eniz sit legitimatio naturalium in casibus a iure permissis debet fieri per rescriptum princi.in auc.quibus mod.natura.effici. sui.§.illud circa finem ibi. Hoc agit per nostrum rescriptuz, in quo clarum est ex vi vocabuli requiritur scriptura, z probatur.ff.de excusa.tuto.l.idem vult.§. fina. sive sit legitimatio naturalium in casibus a iure non concessis, vel spuriorum. vt supra questione proxi.in fi.tunc enim,qz legitimatio talium est contra ius, z ibi potius dicitur priuilegium qꝫ rescriptum.vt glo. extra de constitu.c.primo.lib.vi.Et sic non fit sine scriptura. extra de priuilegijs.c.pozro.z glo.de censi.c.j.lib.vj.

17 ¶ Quartodecimo queritur reperitur † in instrumento legitimationis scriptum nomen patris,z non est scriptum nomē matris, an valeat legitimatio? videtur quod sic,qz nō reperitur iure cautum quod exigatur nomen matris. ergo ꝛc. argumen.ff.de probatio.l.ab ea patre. Item huiusmodi qualitatum expressio non videtur desiderari prout per Joan.and.in nouella in capit.primo.de fil.presbyte. Item nec moribus,nec ratione, nec equitate conuenit vt peccata que sunt occulta ab alio non sine eius infamia,z scandalo debeant detegi.ff.de cōditio.ob tur.cau.l.iij. §.penultimo.z fi. Item constat spurium satis demonstratū esse per duo confinia,scilicet per nomen proprium,z per nomen patris.ff.de censi.l.forma. ergo frustra additur alia demonstratio .ff.de dote prelega.l.i.in fi.nec refert quonis modo certificatus .ff.si cer.pet.l.certum.z.C.de instit.z substit.l.testamentū. Et ita vidi ꝙsiliū dñi Raphaelis Fulgo.z domi. Bonofr.de perusio. Sed dubium vī qō sit natus ex tali matre,quā si princeps sciuisset non dispensasset. Quid.n.si erat monacha,vel consobrina patris,z sic filius est spurius,vel incestuosus. vnde dz carere impe

18 tratione,† qm̄ iudicis ꝙscia pepulit tacendo nomen matris.ff.de in ius voc.l.sed si hac.§.patronū.z de nata.restit.l.j.z.C.de his qui a non do.ma.l.fi.extra de rescrip.c.cū literis. Sed dic hoc verum si hoc probet. In dubio aūt ꝙuis sit omissum nomen matris credendum est qꝫ sit talis,cuz qua verisimiliter dispensasset, ēt si sciuisset,qz nemo presumitur tacere id quod erat notoriū ad valorem actus sui,arg.ff.de mili.testa.l.iij. z ita consulit domi. Pau.de cast. qui addit. Idem ēt si sciuisset expressum nomen matris falso,cū esset natus ex alia eiusdem ꝙditionis, ex quo de corpore ipsius spurij ꝙstat.l.demonstratio est falsa.de ꝙdi.z demon.z.l.cū ita legatū.circa finē. Ex his pz qꝫ si probaret ex tali natus,qꝫ si sciuisset non fuisset dispensatus non valebit legitimatio cum ꝓpter honestatez illius mulieris dicatur in dispensatione,non obstante qō non sit expressum nomen matris qō pro expresso habere volumus,quod no.pro forma priuilegij.

19 ¶ Quintodecimo queritī † qz dictū que requirant, cuz pī hanc legiti.impetret. Naz queritī q requirant qn̄ mortuo patre filius vult legitimationē impetrare, dic qō quinqꝫ principaliter requirā tur. ¶ Primo quod non extent filij legi.C. de natura.lib.auc. itē sive,z in corpore vnde sumit,qui. mo. nat.effi. legi §.is vero qui.in versi.solū mō. ¶ Scdo qō pater scripsit in testamēto qꝫ vult talez eius filiū,vel filios legit.successuros ei,vt in prealleg. iure. ¶ Tertio qꝫ tpe mortis patris z confectionis testi non potuerit talium naturalium mater esse vxor testatoris, qō dic,vt.s. iij.z.vij.q.z probat in illo.§.si vero iuncta gl. in versi.casuum. ¶ Quarto qꝫ mortuo patre filius porrigat preces prin.In quibus contineat patris testm̄. ¶ Quinto qō hereditatē patris acceptet,vt dictis iuribus.alī. nullum pōt beneficiū ex testamēto ꝙsequi.ff.de acqui.here.l.quesitū,facit.C.de omni agro deser.l. heredes.lib.xi.vbi ergo alterum eorū deserit non poterit filius mortuo patre legitimari,nisi fiat dispensatio, quā pōt princeps

20 facere,vel ēt subditus cui specialiter sit ꝙcessuz.vt.s.q.iu. † sunt ēt alia que generaliter in hac legitimatiōe requirant, qō dic.vt .s.in precedentibus. Sed vī qō postꝫ scripsit in testamento qō volebat eius filium sibi esse successorem, tunc bz locum, qō dixi .s.aut simplr appellauit eum filiū,z non dixit naturalem, z tunc bz locum.§.ad hoc.ita soluit gl.in.d.§.si vero is qui. Hec solutio non vz,qz nec in.§.si vero naturaliuz. vbi est similis tex. fecit pater mentionē de filio naturali. Ideo dic qꝫ in casu nostro non possit esse vxor eius mater. Ideo ex hoc solo qō pater eum nominet filiuz in testamēto non legitimat. Sed in.§.ad hec potuit esse vxor,ideo per illam noiationē presumit esse filius legit.vt dixi.s.de legiti.per presump.ma.§.j.q.j.z.ij. Aliam solutionē ponit Bar.dicens qꝫ ibi verba testatoris fuerunt prolata simpliciter,z principaliter propter se.vt dixi.s.d.§.ij.q.vj.sed in casu nostro verba fuerunt prolata principaliter propter aliud, sed non procedit,qō ēt si in casu nostro propter se principaliter dixisset illum filiū esse legitimum,non tamen esset legitimus, qz eius mater non posset esse vxor,quod requiritur.vt.d.§.ad hoc.

SVMMARIVM

1 Legitimatio que per rescriptum fit qualem habeat effectum.
2 Legitimatio que fit per rescriptum an retrotrahat, z quādo.7.
3 Vitium proueniēs ex origine difficilius deletur qꝫ ex accidēti.
4 Legitimati per rescriptum an sint vere vel ficte legitimati.
5 Princeps quomodo preterita mutet.
6 Legitimatus a principe an sit vere legitimus quo ad omnia.
8 Citatio quomodo procedat in legitimatione rescriptali.
9 Habilitatio ad succedendum facta post mortē eius de cuius bereditate agitur nil prodest.
10 Clausula nolumus qꝫ venientibus ab intestato preiudicium generetur in legitimatione posita quid operetur. 11.
12 Statutum de naturalibus z legitimis an comprehendat legitimatos per rescriptum an secus.
13 Legitimatus an excludat substitutum sub conditione si decesserit sine liberis.
14 Legitimatus per rescriptum nunquid agnascatur omnibus patris agnatis.
15 Legitimatio facta p principē nō inserta cā an preiudicet alicui.
16 Legitimatus post testm̄ prīs in quo est ꝑteritus an illud rūpat.
17 Legitimatus in defectum legitimorum superuenientibus legitimis cum eis succedat.
18 Legitimati per rescriptum nunquid succedant in feudum.
18 Legitimatus per imperatorem vtrum in bonis positis in terris ecclesie succedat.
20 Legitimatus aut restitutus soluz ea potest super quibus habuit posse legitimans aut restituens.
21 Testamenti ius est indiuisibile.

¶ De legitimationis per rescriptum effectu.

6 **Eptimo** videndum est quid sit legitimationis effectus.

1 **Primo queritur** † an hec legitimatio sit tanquaz odiosa stricte interpretanda vel tanquam fauorabilis extendenda ? Et videtur q̃ sit restringenda, qz rescripta restringuntur. ff. de offi. presi. l. sepe. extra. de rescrip. c. causam. In contrarium, qz est beneficium principis, ergo latissime interpretari dz. ff. de consti. prin. l. fin. extra de donatio. c. dilectus. dic q̃ duplex est legitimatio. Una que habilitat ius ad personam. Alia que personam ad ius, vt supra in versi. iij. premit. Si igitur fiat habilitatio iuris ad personam, vt qz dispensatur cuz aliquo, vt quãuis sit spurius nihilominus possit hereditatez patris obtinere, hec nõ est legitimatio, sed dispensatio, recusatio iuris cõmunis, z sic restringende. ff. de vulg. z pupil. l. ex facto. extra de consang. z affini. c. delicto. z sic vno casu concessa non trahitur ad aliuz. ff. de legibus. l. quod vero. extra de fil. presby. c. ij. lib. vj. z Institu. de legi. ¶. posteriori modo. Si vero fiet habilitatio persone ad ius, vt qz restituitur quis antiquis natalibus, hec est propie legitimatio, in qua distingue, aut per eum relaxatur iuris communis solennitas, vt qz legitimatur spurius, aut ẽt naturalis in casibus a iure non permissis, vt supra. ¶. proxi. q. iij. z. q. vij. tunc restringitur. C. de inofficioso testa. l. si quando, qz est quedaz dispẽsatio. vt dictum est, aut non relaxatur iuris solennitas, vt qz legitimatur naturalis a iure permissus, tunc est fauorabilis z large interpretanda, qz neminem principaliter ledit, sit enim semper cum consensu patris ad quem principaliter lesio pertinet, ita loquitur illa. l. fi. Est igitur differentia inter indulgentiam que est propie dispensatio, z inter restitutionem que est propie legitimatio cum illa restringatur, hec extendatur. C. de sen. paf. l. ij. z no. Jac. bu. z Bald. in. l. ij. C. de nata. resti. Ad contrarium respondet quod ibi loquitur de rescripto ad lites.

2 ¶ Secundo queritur † an hec legitimatio trabatur retro. videtur qõ sic qz est quedam natalium restitutio. in auc. qui. mo. na. effi. sui. ¶. illud versi. sicut enim sunt modi, sed illa retrotrabitur. ff. de nata. restit. l. interdum. in fi. z. l. fi. in fi. eo. tit. z. C. de sent. paf. igitur. Et ꝛ Bar. ff. de libe. z posthu. l. gallus. ¶. quid si tantum. Pro quo facit, qz equiparatur postliminio. ff. de iniust. tes. l. si quis filie. ¶. quatenus qõ trahitur retro. ff. de capt. l. retro. z videtur text. de hoc. ff. de ritu nupt. l. qua in prouincia. ¶. diuus. facit de edil. edic. l. quid ita. z in auc. qui. mod. natu. effic. sui. ¶. reliqui. In contrarium est Bal. C. de nata. resti. l. ij. z est tex. in d. l. illud ibi, z legitimas nupt. de cetero habere. z in fi. illius. ¶. iuncta gl. super verbo, ex hoc expressius, in auct. qui. mo. na. effici. legit. ¶. liceat. ibi exinde, z hoc puto verius, verum est tñ q̃ quando pater dixit in testõ q̃ vult eius filium esse legitimũ successorem, vt ¶. ¶. proxi. tunc legitimatio facta post mortẽ patris trahitur retro ad ipsius testm̃, ita vt tẽpore mortis censeatur ei data hereditas. in auc. qui. mo. na. effi. legi. ¶. si vero naturalibus,

3 z ibi gl. super verbo recipientibus. † Sed non est mirũ si ibi retrotrabitur, qz non est propie legitimatio, sed legitima. facte cõfirmatio, vt ibi gl. Ad ꝓmum rñdeo. Ad primum, z dico q̃ non est per omnia similis restitutioni seruoꝝ. Nam difficilius deleꝫ vitium proueniens ex origine, vt hic q̃ vitium seruitutis proueniens ex accidenti. Et ita respondeo ad. l. j. de sent. paf. vbi est vitiũ criminis qõ facilius deleꝫ, qz non prouenit a natura, sed ex accidenti, ita ẽt intelligitur. l. quod ita. vbi est vitium accidentale, banc responsionem ponit gl. extra de filijs presbyterorũ. c. j. Ad. l. diuus. dic q̃ ibi parentum ignorantia efficit, q̃ in filiorum origine non fuit delictum. vel dic q̃ ab initio nati sunt legitimi. vt ¶. ¶. ij. Ad. ¶. reliqui dic q̃ bz cõmunem successionem supple in futurũ, non vt ex retro intellige, nisi princeps exprimat quod vult banc legitimationem retrotrabi, puta qz dicit q̃ vult perinde haberi, ac si ab initio legitimati essent, quo casu quem effectũ habeat hec retrotractio, dicam. ¶. q. proxi. z seq.

4 ¶ Tertio queritꝫ † an legitimati p rescriptum sint vere vel ficte legitimati, vñ qõ ficte, qz vere legitimus est is quẽ nuptie demonstrant. ff. de his q sunt sui vel alie. iu. l. filiũ. in auc. quib. mo. na. effi. sui. ¶. legitimi. Sed hic non sunt facte nuptie. ergo ꝛc. Pro hoc tex. in auc. eo. ti. ¶. i. vbi dicit q̃ aliud est esse legitimi, aliud ex postfacto fieri, facit gl. ff. de sta. ho. l. cũ legitime. z ad munic. l. j. p hoc tex. in corpore auc. ¶. gñaliter. ibi per aliaz q̃libet imaginationẽ. z in. ¶. filiũ. ibi velut quadã machinatione cog. z glo. in auc. colla. ij. de incest. nup. ¶. si vero. ibi pro legitimis hñtur.

Itẽ legitimatus p principẽ non est legitimus quo ad sacros or. vt gl. x. di. c. i. z eadẽ di. c. puenit. Jõ non est vere legitimus, qz sic esset legitimus quo ad oẽs. In ꝓriũ est tex. in auc. q. mo. nat. effi. sui. ¶. liceat ver. sit igitꝫ licentia. ibi nihil a legitimis differentes. z q. mo. na. effi. sui. ¶. illud vero. Itẽ esse legitimus vel nõ eẽ est iuris z non facti. insti. de nup. in prin. z in auc. ꝓxi. allega. in. ¶. vero. iõ ius sup hoc disponens inducit veritatẽ non fictionẽ, vel dicit Bar. ppie in his terminis in. l. is q̃ p emptore. de vsu ca. in numero fictio. inductiue. Idẽ ipse dicit in. l. si maritus. in fi. ff. de adulte. facit. ff. de libe. z posth. l. filio quẽ. ó bo. pos. ꝓta. l. non putauit. ¶. si qs emancipatũ. z de acq. rerũ do. l. ea q̃ ciuili

5 ter. z. C. si man. ita fue. ali. l. ij. z. iij. † Sed princeps est lex aiata in terris. in auc. de ꝙsuli. ¶. i. igitꝫ legitimatus a principe est vere legitimus tanq̃ a iure ci. legitimus factus sit. Solue aut est legitimatio q̃ trahitꝫ retro, vt ¶. q. ꝓxi. in fi. z tunc inspici debẽt tẽpora duo. Primus est tps ante legitimationẽ, z eo tpe reputat ficte esse legitimus non vere, qz cũ illa fictio disponat sup preterito, qz fingit illum fuisse legitimũ q vere fuit legitimus, nõ põt princeps mutare presumptionẽ, nisi in fictione. ff. de captiuis. l. in bello. ¶. facte. nã hoc solo priuaꝫ deus, qz non põt facere preterita non fuisse, ẽm pbm, vt not. glo. de probat. l. ij. Scõm tẽpus est post legitima. Et tũc distinguitꝫ, aut ꝙfert oia iura legitimorum, vt qz restituit personã antiquis natalibus, tunc ex hoc tempore incipit esse vere legitimus, aut ꝙfert solũ quedã iura, puta dispensatꝫ cum eo, vt possit patri succedere, tunc ista non est ppie legitimatio, vt. ¶. q. i. z sic non est ficte legitimatus. Ita distinguit bar. in simili in. d. l. is qui pro emptore, facit qz oblatio curie, qz non bz oia iura legitimorum, qui ceteris non agnoscit, non est vere legitimus sed ficte. C. de natu. lib. l. qui idem dico in

6 legitimatione que non trahitꝫ retro, qz inspicitur solũ tps post legitimationẽ, vt nũc dixi. Hec vera cũ princeps legitimat. † Idẽ si per habentẽ ab eo. C. de offic. preto. l. ij. z de veteri iure enu. l. ij. ¶. i. z extra q filij sint legiti. c. ad aures. in fi. Ad ꝓria pr̃sio, solũ vñ obstare q̃ legitimatus a principe non est legitimus quo ad ecclesiã. ergo non est vere legitimus quo ad oia. Sed respõdeo aliud est esse legitimatus iure ciuili, aliud iure canonico, z ita legitimatus a principe est legitimus quo ad omnia que iure ciuili deferunt. Sed quo ad ea que a iure canonico non est legitimus qz princeps non poterit super eis dispensare. Ita z eꝫ legitimatus a papa, licet sit legitimus iure canonico, tamen non poterit esse decurio in territorio principis, quia papa super hoc non habuit potestatem.

7 ¶ Quarto queritꝫ † qñ hec legitimatio retrotrabitur, vt ¶. q. ij. an retrotrabatur in preiudiciuz alterius Bar. de libe. z posth. in. l. gallus. ¶. quid si tantum. distinguit aut pater vult z non est dubium qõ legitimatus preferꝫ omnibus in successione patris, qz tunc nemini fit preiudicium, aut pater est mortuus, tunc aut pater nolnit eum esse heredem in testamento, z tunc filius impetrat legitimatio. z tunc idẽ, qz preiudicat agnatis ẽt si adiuuissent hereditatem, qz de iure adire non poterant spe testamenti subsistente. ff. de acquiren. hereditа. l. quãdiu. Aut pater nihil dispo fuit, sed filius ex se impetrat legitimationem, tunc non preiudicat agnatis in hꝛditate eis iam delata, nisi eis citatis z ꝙsentientibus. ff. de nata. resti. l. j. Nã hoc casu hec legitimatio fit ꝓ ius, ergo restringenda, vt supra questione prima. Nec debet intelligi cum damno alterius esse concessa. ff. ne quid in loco publico l. ij. ¶. merito. z ¶. si quis a principe. Sufficiet aũt citatio ghalis per edictum publice propositum. ff. de institoria. l. sed z si pupillus. ¶. proscribere. z gl. ff. ex quibus causis in posses. eatur. l. hec aũt. ¶. i. z in Spe. de cita. ¶. i. versi. sed nunquid consanguinei, sacit quod nota. Inn. in. c. albericus. extra de resti. in fi. z de clan

8 de. de spõ. c. inhibitio. † Sed certe equius est, z tutius citare nominatim eos ad quos prima causa citationis delata est, si cõmode citari possint, arg. in. d. versi. sed nunquid, ꝓ ergo q̃ non retrotrabitur, hoc casu legitimatio in preiudiciuz eius cui est ius quesitum, nisi eo citato, vel princeps sciens hereditatez alijs delatam, z forte agnitam voluerit eis preiudicare, paternam hereditatem filio restituendo, qz etiam hoc potest nullo citato de plenitudine potestatis, vt gloss. extra de statu monacho. c. cum ad monasterium. z Barto. in. d. ¶. z quid si tantum, argumen. ff. de nara. restitu. l. ij. z. C. de senten. paf. l. ij. ¶ Sed opponi. qõ institus post mortẽ eius de cuius hereditate agitꝫ recuperat eius hereditatẽ, ideo mortua matre ei statim delata fuit hꝛditas, quã uis ergo post hoc seruus pene efficiatur, tñ cum postea restituitꝫ recuperat illud ius qõ ante habebat quasi suũ. ideo nullam iniu

ria videtur agnatis facere, hic autez filius tempore mortis matris

tris non erat habilis,ideo post mortem patris ei non deferť hereditas,sed defertur agnatis proximioribus. Unde postea legitimatus illud ius non recuperat,qz cum illud ius nunquã fuit ei delatum,si illud per institutionem acquireret, detraheretur de lucro,non de damno,qđ esse non dz, qz dz soluz ea recuperare q̃ sua erant.C.de sent.pas.l.j. facit ad hoc qđ not.gl.singularis.in
9 .l.cum adoptio.§. si non pater.C. de adoptio. † vbi concludit qđ habilitatio ad succedẽdum facta post mortem eius de cuius hereditate agitur,nil prodest. Ratio qz videtur conceptus z natus post mortẽ patris ergo non succedit, qz non efficitur ei agnatus.ff.de suis z legitimis.l.si titius. Hoc autem indubitatissimũ puto,cum specialiter natalibus restitutus est post mortẽ patris z tunc nullo modo preindicat venientibus ab intestato non citatis,sed erit legitimus solũ quo ad honores z dignitates, nõ quo ad successionem paternam, quid ergo si sit in legitimatis additus qđ possit in legitimatiõe patris succedere,hoc est maius dubium. vt hec verba videantur frustra apponi, de leg.j.l.si quando sed põt distingui aut non est facta mentio q̃ supersint agnati,cum in dubio non videatur eis voluisse preiudicare, vt dictuz est.§.ideo qz non succedit,nisi in defectum legitimorũ,vt per illa verba eo tantum casu succedere possint, quo alias non succederent,aut est facta mentio agnatorum, z tunc ne illa verba sint frustra apposita ante aditam hereditatem per agnatos, post vero agnitam,non nisi hoc princeps specialiter dixerit,vt supra. Intellige hec omnia que supra dicta sunt nisi in rescripto addita sit
10 clausula de qua statim dicam. ¶ Quinto queritur † si in rescripto posita sit clausula que communiter solet apponi cũ sit legitimatio saltẽ post mortez patris, vcz volumus tñ qđ per hanc legitimationem aliqđ preindicium non fiat venientibus ab intestato,an aliquo casu admittať legitimatus ad successionem patris. quidam dicunt qđ nec ex testamento,nec ab intestato. Alij dicunt q̃ admittitur ad successionẽ ex testamẽto,ab intestato vero non.nisi in defectũ legitimorum. Alij vero dicunt qđ si supereſt aliqs cui debeť legitima excludiť legitimus,vbi non supereſſent alij venientes ab intestato, tunc legitimus admittiť. Tu plenissime distingue, aut legitimatus est vino patre aut mortuo. Primo casu dic,aut decedit pater intestatus,z tunc nunq̃ admittitur legitimatus existentibus alijs venientibus ab intestato,z hoc operať clausula, aut testatus est,tunc aut instituit legitimatum,aut non. Si eñ instituit distingue,aut tales venientes ab intestato sunt ascẽdentes, aut descendẽtes,aut collaterales. Si descendentes tũc eis preteritis testm̃ est nullũ,z sic res est in cã intestati, igiť legitimatus excludiť,vt nunc dixi. Sed eis institutis in legitimatio.saltẽ,tunc legitimatus qui ẽt institutus est admittiť,nec dicimus hoc casu legitimationẽ eis preindicare,sed ipse testator est qui preindicat, qz esto qđ iste non fuisset legitimatus potuit eis preindicare restituendo alĩ pro parte. Si sunt ascendentes dic per oia idem, qz eis non institutis dabitur querela vel q̃tabu.q̃ testm̃ filij.ff.de inoffic.testa.l.pater filium. z.C.de inoffi.testa.l.i.z per glo.ff.eo dem titulo.l.i.in fi.alias preindicaret eis hec legitimatio,quod esse non dz. Rupto ergo hoc casu testamento, erit res in cã intestati,z sic excluderetur legitimatus,vt dixi. Si sunt collaterales, tunc legitimatus excludit eos, z hoc ẽt casu non preindicat eis legitimatio,sed testatori, vt.§.dixi. Si vero non instituit legitimatum,sed eum preterijt,distingue,aut instituit extraneuz,z iste casus magis dubius, qz si est nullum testm̃ tanquam preteritus
11 res erit in causa intestati, ita q̃ hereditas postea renocabiť ab eo per venientes ab intestato quibus legitimatio preiudicare nõ potuit vigore clausule predicte. † Idcirco consultius esset, hoc casu quod legitimatus expectet donec hereditas adeatur per institutum, z postea petere contratabu. tanquam suus heres. Nam tunc non dicitur venire ab intestato,sed ex testamento,vt glo.C.de colla.l.filio dotem.z.l. vt liber. z videtur probari in.l. filium.in prin.de contratabu.z tz Ange.in simi.in.d.l.vt liber: vel dic ẽt quod ante aditam hereditatem aget legitimatus contra scriptos heredes,nec postea vincetur ab agnatis. Et videť casus.ff.ad tertulia.l.equissimum.facit quod nota.Bald.C.eo. l.fi. Nec dicimus hoc casu legitimationem preiudicare venientibus ab intestato,qz pater preindicauerat. Nam institutus hereditatem retinuisset,si legitimatus approbasset testamentuz.ff. de iniust.rup.l.filia. Non est ergo equum quod rumpat testm̃ ad vtilitatem alterius. Item dicit legitimatus huic venienti ab intestato,ego vici vincentem te,ego vici te per regulã de diuer. z tempo.prescrip.l.de accessionibus. Secundo casu principali quando legitimatio est facta mortuo patre,distingue, aut pater dixit in testamento q̃ volebat eum sibi legitimum successorez,z dic per omnia,vt supra in illo articulo quando pater instituit legitimatum,aut nullam de eo mentionem fecit,tamen fuit legitimatus,quod fieri potuit,vt supra.§.proximo.qõ.vij.z sequenti. His vero citatis adhuc non preiudicabit vigore clausule predicte,nisi forte additum fuerit in rescripto,quod possit in hereditate patris succedere, tunc enim si generaliter intelligatur hec clausula,expresse contradiceret alij clausule, vcz quod non preiudicet venientibus ab intestato. Attendẽda est ergo mẽs principis.extra de procuratoribus.c.petitio.z ne sit sibijpsi contraria debemus quadam distinctione concordare. Et diximus qđ ante aditam hereditatẽ per agnatos legitimatus succedat,post aditam vero non,vt.§.proxima.q.in fine. vel melius tunc demũ succedet cum non supererunt venientes ab intestato, z hoc casu poterit succedere,qui alias non succederet.

12 ¶ Sexto queritur an † statuta loquentia de naturalibus z legitimis gprehendant legitimatos per rescriptuz. vr̃ qđ sic,qz sunt vere legitimi vt.§.q.iij. In contrarium videtur tex.C.de his qui ve.eta.impe.l.fin.ſm quosdam qui hoc tenent. Sed potest responderi quod ille ibi est factus legitime etatis solum ciuiliter, hic autem est factus ciuiliter,cooperante natura, z sic ciuiliter, z naturaliter,ergo de eo videtur cogitatum,vt ibi per glo.z hoc puto verius. Quid ergo si spurius legitimetur, an comprehendetur in tali statuto.dubitari potest quando ante legitimationẽ non erat naturalis.qui.mod.natura.effic.sui.§. vltimo. sed per legitimationem non fit naturalis,sed legitimus tantum qui non comprehenditur a statuto loquente de legitimato, z naturali. Sed dic q̃ si in rescripto dicitur q̃ restituit eum antiquis natalibus,z iure nature, per hoc est factus naturalis z legitimus, qz iure nature omnes erant naturales z legitimi.

13 ¶ Septimo queritur † si testator dixerit si filius meus decesserit sine liberis legitimis z naturalibus substituo Titium,tunc filius post mortem patris moritur relicto filio per rescriptum legitimato,an iste legitimatus excludet substitutum. Et videť qđ sic,qz est vere naturalis z legitimus,vt.§.q.iij. ergo conueniunt verba testatoris,que de vere legitimatis,z naturalibus intelligi debent,z de lega.ij.l.si ita quis.§.primo. Item est legitimus cooperante natura.ergo videtur testator de eo sensisse.ff.ꝺ liberis z posthu.l.filio.z.C.de adoptio.l.cum in adoptinis. hoc tz Jo. and.in additio. Speculato. in titulo de successione ab intesta. §.primo. In contrarium,qz debent verba intelligi ſm communem sensum z vsum loquendi. de fundo instruc.l. cum delanionis §.asinam mol. Sed communis vsus facit differentiam inter legitimos z legitimatos. ergo zc. Jt ẽlegitimatio sequens non dz auferre ius quesitum substituto, nisi specialiter exprimatur, argu.extra de rescriptis.c. quãuis. in sexto. nec videtur in dubio ea esse mens principis legitimantis, argumen.ff.de vulga.z pupilla.l.ex facto. Item non videtur testator de his sensisse qui priuilegio principis facti sunt legitimi, z de his qui ve.eta.l.fi. Solue aut tẽpore mortis testatoris fuit ille legitimatus,eo sciente z tunc excludit substitutũ,aut eo ignorante, aut post eius mortem,z tunc non excludit eum,qz non videtur de hac legitimatione cogitasse,qz non est verisimilis, qz dependet de sola voluntate principis,argumento ad hoc.de lega.j.l. apud iulianum.§.finali.banc distinctionem probo.ff.de testamen. milĩ.l.querebať. z.l.iij.C.de inoffi.testamen.

14 ¶ Octauo queritur † an talis legitimatus agnascatur omnibus agnatis. Jaco.de bel.dicit q̃ sic, cum agnati consentiunt,alias non,z mouetur colorato argumẽ. Nam pater non potest filiuz inuitum facere sibi agnatum.in auc.quibus mod.natura.effici. sui.§.generaliter. igitur non potest eum facere agnatum alicui inuito. Jta dicit ipse in auc.quib.mod.natura.effi.legi.§.filium vero. Sed videtur indistincte q̃ sic, in hac legitimatione q̃ omnia iura legitimorum confert,vt.§.q.iij. Esset enim inconueniẽs q̃ esset legitimus quo ad quedam sic, quo ad quedam non.extra qui filij sint legi.c.per venerabilem. Jta dicit Jo. an.in addi.Specu.de succes.ab intesta.§.i.versi. Item scias. facit C.de adoptio.l.in adopt.z est tex.expressus contra Ja.in.l.cum adoptio.eo.titu. Nec obstat arg. qđ aliud sit in filio cui maximum fit preiudicium propter patriam potestatem sub qua constituitur,z propter liberam testamenti factionem quaz perdit ppter legitima.ẽt in castrensibus, qz hz necesse relinquere legitimam patri,aliud in alijs agnatis quibus inuitis iste in nihilum succedere potest,z sic nullum est eis preiudicium.

15 **Mono queritur** † qz dictum est.§.§. proxi.q.j. an in legitimatis regrať inser-

tio cause. Nõ queritur an legitimatio facta per principez non inserta cã preiudicet alicui. Et vr qõ sic. ff. de rei vendica. l. item si verberatum. §. item si forte. ꝛ de evict. l. lucius. In ꝛrium, qz si ne iusta cã alij preiudicare non põt. C. de preci. impe. offeren. l. quoties. ꝛ gl. ff. de offi. preto. l. barbarius. Ad ꝛrium respondeo qꝯ ibi fuit iusta cã rõne publice vtilitatis. vel dic illud fecit prin ceps de plenitudine ptãtis, vt glos. extra de sta. mona. c. cũ ad monasterium. Ita concludit Bart. ff. de libe. ꝛ posthu. l. gallus §. quid si tantum. Comprehendit aũt principem ex absoluta po testate hoc fecisse, si non apponat clausulam non obstante.

16 **Decimo** queritur † an filius legitimatus post testm̃ pa tris in quo preteritus est, illud rũpat. vr qꝯ nõ ex presumpta volũtate patris testantis, qz non est verisimile eaz elegisse viã ad impugnãdũ sua iudicia. ff. de testa. mili. l. ij. In ꝛrium facit patris negligentia qui post filij legitimatio. potuit mu tare testm̃ arg. C. de inoffi. testa. l. ij. in prin. Jac. de bel. indistin cte tz qꝯ testm̃ rumpatur. Nec ob. arg. in ꝛrium, qz ille intelligit verum, nisi euidenter appareat, aliud in casu nostro quod intelli ge verum qm̃ legitimatus est vno patre. Si vero legitimetur eo mortuo, tunc rumpit testamentum, qz censetur conceptus post mortẽ patris. ergo non est beres suus. ff. de suis ꝛ legi. l. si titius. nisi in casibus in quibus talis legitimatio preiudicat veniẽtibus ab intestato, vt. §. q. iij. ꝛ v. qz ẽt bis casibus rumpet testamen tum, ꝛ scriptis beredibus preiudicabit.

17 ¶ Undecimo queriť † hñs filium naturalem, in defectum legi timorum facit eum legitimari, postea accepit vxorem ex qua na ti sunt legitimi. Nunc mortuo patre queriť, an sint legitimi. Et an legitimatus succedat cũ legitimis Bart. format hãc questio nem in. l. ex facto. ff. de vulg. ꝛ pupil. Et refert By. tenere qꝯ nõ qz causa legitimationis fuit carentia legitimorum, cum superue nientibus legitimis cesset illa causa, dz cessare effectus, argu. il lius. l. si vnquam. C. de reuo. do. Et hoc tz Guid. de suza. ꝛ Joã. an. in addi. Spec. de succes. ab intesta. §. j. versi. si ex facto. Et hoc tz Oldra. vt refert preclarus doct. do. Jo. de imola. in. d. l. ex facto. Sed contrarium tenuit Hosti. vt pz in princ. versi. sed ex facto. ꝛ hoc approbat stilus curie, vt ibi approbat Joã. and. vbi dicit qꝯ consuenit in hac legitimatione addi clausula, ita tñ quod si contigerit filios legitimos nasci patri tuo, non coeque ris eisdem. Ex eo qõ consuetudo apponit illam clausulam, aper te sentit qꝯ ea non apposita succederet equaliter cũ legitimis po stea natis, boc ẽt tz Bal. ꝛ Jo. de imo. in. l. ex facto. ſm Ray. qui adducit rationem. Nam ex quo legitimatio semel fuit per fecta, non dz vitiari per casum superuenientem, vt per Byn. in c. factum legitime. de reg. iur. in. vj. sed Bar. voluit concordare qꝯ aut legitimatur per matrimonium, ꝛ non vitiatur legitima tio. C. de natura. lib. l. antepenul. ꝛ fi. Idem si per rescriptũ prin cipis. Secus forte si per oblationem curie, dicit tex. qõ est om nino naturali iure liberatus, in auc. quibus mo. natu. effi. sui. §. si quis igiť. ꝛ nihil est legitimo dissimilis. eo. tit. §. ꝛ quoniaz pro hoc facit, qz iure communi oblatus curie remanet legitimus qꝯ legitimatus per rescriptum qui non potest de iure communi exi stentibus legitimis legitimari, supra pxi. q. ij. puto ergo verius, vt succedat cum legitimis, vt supra.

18 ¶ Duodecimo queritur † an legitimati succedãt in feudo. tex. dicit qꝯ non. x. collatio. si de feu. fue. controuer. c. naturales, qõ intelligit gl. verum nisi imperator in rescripto dixit, vt feudo suc cedant. glo. pro qua facit tex. in. c. j. in fi. de succes. feu. In con trarium facit qꝯ non põt dominus sine causa preindicare domi no feudi, vt in titu. de nat. feu. in. c. j. quod faceret si habilitaret naturalem ad succedendum in feudo, cũ feudum nõ extantibus legitimis redeat ad dñm. dicunt quidam, aut est feudum princi pis legitimantis, tunc legitimatus succedit. ita intelligitur illa glo. aut est alterius, ꝛ tunc aut dñs consentit, vel ratam hz legiti mationẽ, ꝛ tunc succedit, aut non consentit dominus, ꝛ tunc non succedit. Ita vidi consultuz per do. Bart. de salice. sed hec sen tentia non est vera, qz non põt princeps habilitare inhabilez de succes. feudi. in preiudicium agnatorum, qui in feudo succedere debent, vt in titulo si vassal. feud. petua. c. j. ꝛ no. gl. si ó feu. fue. ꝛtrou. §. si vassallus culpam. Cum ergo hoc casu iste naturalis sit inhabilis ob delictum presens, clarũ est qꝯ mortuo patre feu dum pertinet ad agnatos, sine sit beneficium nouum, sine anti quũ saltem in casu nostro quo delictum non fuit factum ꝛ, vt est casus de doc in titu. que sit prima causa benefi. amitten. §. vlti. vbi per glo. ꝛ sic non põt eum princeps habilitare ẽt consentien te domino feudi in preiudicium agnatorum. Dico ergo sic, aut legitimatio eſt facta vno patre. ꝛ dictum est qõ possit in feudo succedere, tunc hz locum opi. predicta, ꝛ tunc nullum fit preiudi cium agnatis, quibus vno patre nullũ ius quesitum est. Idem si fit facta ipso mortuo, qm̃ ipse pater voluit filium esse legitimum successorem, vt. §. §. proximo. q. vlti. aut facta est patre mortuo, tunc feudum defertur agnatis, si supersint ꝛ non succedet legiti matis. nisi eis citatis ꝛ consentientibus, vt. §. q. iiij. ꝛ ita loquiť. c. j. supra alleg. Ubi vero non supereſſent cognati, tunc reuerte retur ad dñm, dz distingui, vt. §. ſm Bar. de sali.

19 ¶ Tertiodecimo queritur † an legitimati ab imperatore suc cedant in bonis situitis in terris ecclesie, ꝛ econtra? vr qõ sic. qz indiuisibile est ius testamẽti in pagano, vt no. C. de testa. milit. l. j. ꝛ de secundis nuptijs. l. i. qz ius nostrum ꝛc. quod fieret si legi timatus ꝛ institutus retineret bona situata in terris imperij, ꝛ ve nientes ab intestato tenerent bona situata in terris ecclesie, ꝛ sic pro parte testatus, ꝛ pro parte intestatus decederet. Itẽ legiti matio ista principaliter concernit personam, vt. §. §. iij. ver. iij. lz ergo ex accidenti, ꝛ in qm̃tiam fit qꝯ succedat in bonis, id non at tenditur, arg. ff. de auct. tuto. l. i. in prin. Multa enim in conse quentiam qceduntur que principaliter non qcederentur vt glo. extra qui filij sint legit. c. per venerabilem. ꝛ pro hac parte vidi consultum per dñm Bartho. de sali. ¶ In contrarium, qz limi tata potestas limitatum producit effectum. ff. de iurisdict. om. iu di. l. fi. Cum ergo Imperator ꝛ Papa habeãt iurisdictionẽ dis tinctam, ꝛ limitatam, vt. §. §. proximo. q. v. dz ita limitatos effe ctus parere qõ vnus non se intromittat de iurisditiõe alterius. Item hec legitimatio non preiudicat agnatis, nisi citentur. ff. de adoptio. l. nam ita diuus, quos citare non põt cum sint extra ter ritorium. ff. de iurisdi. om. iudi. l. fi. in fi. extra de sent. ꝛ re iud. c. pastoralis. in clemen. Item quatenus iurisditio residet in volun tate põt vbiqz fieri. ff. de offi. proconsu. ꝛ leg. l. ij. sed quatenus re sidet in reali missione opz qõ explicetur per iudicem territorij. ff. de bo. auc. iud. pos. l. cum vnus. §. pe. iudex eniz qui est in ter ritorio ecclesie non ponet in pos. legitimatũ per principez, hanc opi. tz Bal. C. de sum. tri. l. i. ꝛ Innoc. in. c. per venerabilẽ. qui filij sint legi. ꝛ in Spec. in tit. de lega. §. fi. ver. sed illud queritur

20 ꝛ ibi alleg. Sof. Vinc. ꝛ Tancre. dicẽtes qõ † legitimatus, seu restitutus solum põt ea facere super quibus habuit ptãtem legi timans ꝛ restituẽs. Et pro hac parte vidi consiliuz predicti do. Barth. de sali. ꝛ omnium doct. venerabilis collegij boñ. Mnã uis vr temerarium, saltem in iudicando, vel qsulendo a tantoꝝ doctorum sententijs discrepare, tñ disputationis gratia putares has opi. equissima distinc. concordare. Aut venientes ab inte sta. subiecti sunt legitimanti aut non. ¶ Primo casu, dic qõ in casibus in quibus potuit legitimãs preiudicare, vt dixi. §. q. iij. ꝛ §. proximo. q. iiij. obtinebit legitimatus omnia bona vbicũqꝫ sita. Nec obstat qõ potestas sit limitata, qz imperator non dispo nit super his bonis principaliter, sed accessorie. vnde illud non attẽditur, vt dixi, vel dic melius qõ imperator nihil disponit in illis bonis, ꝛ hoc põt facere qm̃ est sibi subditus, argu. C. de eu nuch. l. ij. Ad aliud qõ nõ preindiceť agnatis, nisi citentur? Re spondeo vt. §. q. iiij. Nec ob. qõ index alterius territorij non mit tet eum in possessio. qz immo mittet ad illius petitionem iudicis cui subest legitimatus, vt. §. §. iij. qõ. ij. Vel dic qꝯ mittet eum in pos. propria auctoritate, viso instro legitima. facto ab eo qui po tuit oibus venietibus ab intest. preiudicare, arg. eoꝝ que hñtur. C. quẽad. testa. aper. l. ij. ꝛ gl. ff. de iud. l. heres absens. §. si quis tutelam. ¶ Scõs casus est qm̃ venientes ab intestato non sunt subiecti legitimanti, tunc distingue, aut qsenserunt legitimatiõi, tunc idem, vt. §. ꝛ bis duobus casibus hz locum prima opi. §. re lata. Hoc enim casu non potuerũt contradicere, qz iam consen serunt, arg. C. de non nu. pec. l. generaliter, aut non consenserũt, ꝛ tunc qz non potuit legitimans preiudicare eis nõ obtinebit le gitimatus bona alibi situata. ꝛ ita loquiť secunda opi. §. relata.

21 Nec ob. qꝯ † sit indiuisibile ius testa. qz qcedo, nec ex hoc sequiť qꝯ decedat pro parte testatus, ꝛ p parte ꝛc. Nã aut nullũ fecit testamentũ, tunc filius institutus succedet ex testõ, ꝛ in illo loco legitimãdi supposito habebiť, perinde ac si in totũ decesisset te status, sed nõ poterit obtinere bona alibi sita sicut non obtine ret, si ibi esset statutum qꝯ forenses nõ possint acquirere imobis lia, vt est in multis locis, quo casu forẽsis istitutus in illis bonis non posset illa obtinere. In loco vero vbi sunt venientes ab in testato nõ supposiri legitimãti censebitur quo ad oia intestatus decesisse, sed nõ poterunt venientes ab intestato obtinere bona alibi sita, sicuti, si pater vnus ea alienasset qꝫis enim sit incõue niens qꝯ in vno loco cẽseať testatus, ꝛ in alio intestatus. Simile statutũ est Venetijs qꝯ valeat testamentum cum duobus testi bus,

bus,pone qđ ciuis Venetus instituit extraneũ in testamento facto cũ duobus testibus,an institutus obtinebit bona situata Florentie,cũ venientes ab intestato non sint ciues Veneti, sed Florentini,qbus statutum illud preiudicare non potuit. Certe nõ,qr quãuis Venetus reputatur decessisse intestatus, quãuis Cyn. aliter dicat.C.de sum.tri.l.j.circa quod vide Bar.in.l.si nõ speciali.C.de testa.r in.l.ij.quemadmo.testa.aperi. si ẽt in proposito,nec inconueniens qp in vno loco legitimus, in alio reputetur non legitimus. Tolle exemplum in filijs sacerdotum grecorum qui apud eos sunt legitimi,sed apud nos spurij.

SVMMARIVM

1 Curia quid sit.
2 Legitimari per oblationez curie qs possit,r cui curie offerri.3.
4 Legitimatio per curie oblationem qualiter fiat,r que in illa requirantur,r quem effectum habeat.5.
6 Legitimatis per curie oblationem qui succedant.

§.De legitimatione per curie oblationem.

Upereſt huius legitimat.

s modum vltimus declarare, scz de legitimatione que fit per curie oblationez. Et qr hec materia est parũ vsitata,nec continet magnam subtilitatem sed text. in hac materia sunt intricati. Ideo per modum summe,expediã me breuissime,dicens. Primo quid sit curia . Secundo qs possit hoc modo legitimari. Tertio cui curie debeat offerri. Quarto qualiter fiat r que requirantur. Quinto quis sit huius legitimati onis effectus.

1 **Primo queritur** quid sit curia,† curia est vniuersitas q̃daz,in qua omnes electi ad consilium ciuitatis incorporantur, r tales vocantur decuriones.ff.de verbo.signi.l.pupillus.de naturali.lib.l. si quis. Aliquando tamen vocantur curiales,de episco.r cler.l. si quis presbyter.r de decur.l.curiales.lib.x. Vaz decuriones r curiales,idem significant.C.de inceſt.nup.l.cum ancillis.de naturali.lib.l.communium.§.illo vcz. Et glo. in rubrica.C.de decu.li. x.r est tex.eo.titu.l.si illo. Et per hoc dicebam pridie vni ex cõsiliarijs huius ciuitatis Florentie in qua ad presens assideo, qđ omnes de eodem consilio qui ad regimen ciuitatis assumuntur, vocantur decuriones,siue curiales,r sic si in eorum matriculam acceptent aliquem naturalem efficietur legitimus,r in eius persona habebunt locum omnia que dicũtur in hoc titulo,facit glo. in preallega.rubrica.r glo.eo.titu.l.si quis tam iuueni, r instit. de here.ab intesta.§.j.

2 ¶ Secundo queritur † quis possit per hanc oblationem legitimari , dic quod naturales tantum , siue masculus siue femina. Masculus quidem si curie offeratur, femina quidez si curia nubat.C.de naturali.lib.l.iij.r in auc.col.viij.qui.mo.na. effi.sui. §.si quis igitur. Siue ẽt sit naturalis ex ancilla,dummodo sit factus liber vt.s.d.auc.§.oblationis aũt modus.r quãuis spurius in causa necessitatis possit esse decurio. vt.ff.de decu.l.iij.§.spurios.non tamen per hoc efficitur legitimus. hoc enim solis naturalibus competit,vt.d.§.si quis igitur.

3 ¶ Tertio queritur† cui curie debeat offerri:dic quod offertur curie,ex qua vel cuius vico pater est oriundus.C.de naturali.li. l.communium.in prin. Vel si ipse est oriundus de seniori,vel nona Roma possit offerri seruitio curie cuiuslibz Metropolitane cuiuscũqz prouincie,vt.d.l.iij.de naturali.lib.r.d.§.si quis igit.

4 ¶ Quarto queritur qualiter † fiat r que requirantur dic quod potest pater,vel auus offerre,vel aliquis ascendentium parentum,quod intellige de masculis. Nam si mater vel auia offerret non fieret patri vel auo legitimus. Offert ergo pater naturalez filium curie.siue inter vinos,siue in vltima voluntate dicens qđ vult talem filium debere fieri curialem , r tunc curiales consilio facto inter eos deliberabunt , an voluerint eum acceptare , põt tamen hoc fieri,siue habeat vnum filium naturalez siue plures, siue habeat alios legitimos,siue non , nisi sit natus ex ancilla,qr non tunc potest offerri existentibus legitimis. Postuo autẽ patre r auo filius semetipsum potest offerre,hoc tamen casu requiritur qp non supersint legitimi. Hec omnia probantur in.d.l.iij. de naturali.libe.r in.d.§.si quis igitur . His autem casibus tũc demum efficitur filius legitimus,si ratum habeat, vt in eo.auc. §.generaliter siue qsenserit ipsi oblationi, vt gl.C.de naturali.li be.l.qm̃ r est tex.in eo.auc.§.sed cuz semel. siue amplexus fuerit.i.approbauerit scripturam patris, vt in illo.§.si quis igitur.

5 ¶ Quinto queritur †,qs sit huius legitimationis effectus:dic qđ p hanc oblationem filius nãlis efficit genitori suo legitimus successor,non tñ efficit successor,alijs ascendẽtibus,aut ex latere cognatorũ,vel agnatorũ,nec ẽt eẽ.in eo.auc.§.filiũ vero.qđ intellige qñ fuit oblatus ab ipso genitore,vbi vero fuit oblat9 ab auo, puto eũ fieri legitimũ successorẽ auo non patri , vt.§.q.proxi.pz ergo qp non sortitur oĩa iura legitimorum,r sic non põt dici vere legitimus,sed ficte,vt ad macedonia.l.ij.r not.Bar.ff.de vsuc. p empto.l.si is qui p empt.circa materiam fictionis inductine, bñ facit.C.de natu.lib.l.qm̃ ibi ad instar legitimorũ. est ergo legitimus successor.Circa qđ,dic aut pater ẽcedit intestatus, aut testatus.Si intestatus aũt aut non supersunt legitimi,r non succedit in totũ.C.de natu.lib.l.iij.r in eod.auc.§.r qm̃ varie.Aut non supersunt,tũc succedit p virili,vt ibi.Si vero decedit intestatus,tunc tenet filiũ instituere,ac si esset legitimus, dummõ ei plus non relinquat quã vni filiorũ legitimorũ si quem habuerit, hoc probat in.d.§.qm̃ varie.r.C.de nat.li.l.cũ vnus.in fi. Põt tñ filius talis,siue institutus,siue nõ, abstinere se ab initio ab hr̃ditate paterna,auc.eo.§.cũ semel. ver. si vero ab initio.r.C.eo. l.iij. Ibi,siue abstinendo , nisi iã oblationẽ ratificauerit sm ea q̃ dixi.§.q.pxi.vel nisi ipsaz successionẽ iã acceptauerit, vt.d.§.cũ semel. Et q̃s abstinuerit. si tñ repit possidẽ bona prĩs cogat subire munera curialia,ẽt innit9, vt in illo ver. si vero ab initio.

6 ¶ Sexto q̃rit †qr dictũ est.§.qño filius naturalis oblatus curie succedit pri. Nunc qaer qs succedit ipsis naturalibus sic legitimatis.Et hãc partẽ non sumauit Azo in sum.de natu. lib.dicas,ergo sic,aut oblatus curie bz filios legitimos, vel nepotes, aut non.Sz sic distingue,aut sunt nati anteq̃ esset curialis , tũc isti nõ cogunt esse curiales,sz succedũt in totũ, preterq̃ in quarta in qua succedit curia cui datũ est.C.eo.l. cõiuz §.sed qdã,aut sunt nati post,r tunc coguntur esse curiales. in.e.l.§.illo vcz,r succedunt patri vel auo in totũ.vt in auc.eo.§.Si vero nullos bz filios,tunc olim habebat locũ.l.cõiũ.§.si vero sine liberis , hodie ei in.ix.vncijs curia succedit indistincte.In alijs vero tribus vncijs si qdẽ intestatus decesserit succedunt venientes ab intestato. Si vero testatus,succedũt scripti hr̃des,in auct.eo.§.si vero.r gñaliter . Si tñ venientes ab intestato , vel scripti hr̃des velint esse curiales tunc si impator hoc eis qcessit fient curiales , r reprobabunt illas.ix.vncias quos habuerat curia, in ea.auct.§.si qs aũt.vel ex gñe, idẽ puto hodie si ipsa curia bñs ptãtẽ incorporandi curiales,hoc eis qcesserit,qr quo ad illud, tz locũ imperatoris.Si vero filios bz naturales,tñ non legitimos,tunc distingue.Aut decedit testatus,aut intestatus.Si testatus,tũc licitũ est ei curie honore scribere eos in totũ hr̃des,non tñ põt eis relinquere minus quaz supplereť a lege. Et hoc casu si acceptant hr̃ditatẽ facti sunt hoc ipso curiales , r heredes in portione scripta. Et si sunt plures filij.r aliq refutant hr̃ditatem,r aliq acceptant,tunc partes refutantiũ crescunt acceptantibus . Si vero refutant.tunc portio in qua descripti sunt decrescit.Ita pbat in e.auc.§.si qs aũt legitimos cũ.§.seq. si vero intestatus decessit, tunc venientes ab intestato hñt tres vncias',naturales vero filij hñt.ix.si velint effici curiales.Si vero nolint, tunc curia succedit in illis.ix.vncijs.vt hec pbant in.e.auc.§.si vero ille qui tacuerit.Hec de natis ex libera.si vero hñt natos ex ancilla,tunc idem,qr si manumissi sunt r velint effici curiales,hñt.ix. vncias siue ex testamento,siue ab intestato, alias succedat curia in illis nouem vncijs.hec probantur in.e.auc.§.si vero ẽt de ancilla.

SVMMARIVM

1 Naturales quomodo succedant patri r quomodo matri.2. Et quomodo auo paterno vel materno.3.
4 Naturales qualiter succedant fratribus.Et qui ipsis naturalibus succedant.5.
6 Mari ex seruis postea factis liberis qũo succedant inter se.

¶ Tertia pars.De successione naturalium.

Estat nunc hac vltima parte tractare
r iura que ex actibus mortium naturalibus , r spurijs competunt videlicet de eorum successione,tam ex testamento quam ab intestato.Incipiamus ergo a successione naturalium dicentes.Primo quomodo succedant patri . Scdo quo-

modo matri. Tertio quomodo ano paternovel materno. Quarto quomodo fratribus ⁊ alijs agnatis ⁊ cognatis. Quarto qũo ipsis naturalibus morientibus, parentes succedant.

1 **Primo** queritur qũo † naturales succedãt patri. Quo circa est attendendum, quod aut loquimur de successione ex testamento, aut ab intestato. Si ex testamento distingue, aut supersunt, tunc filij naturales in simul cum matre eorum, si supersunt possunt institui in vna vncia, non in plus. ⁊ si in plus instituantur, illud plus efficitur legitimorum. Si non supersent naturales filij, sed solummodo concubina, tunc concubine põt relinqui media vncia. hoc probatur in auc. colla. vj. quibus mod. natu. effi. sui. §. ne igitur. ⁊ C. de natura. libe. l. ij. ⁊ in auct. nunc illi. Alium casum omisit legislator. s. quando non superest concubina, sed supersunt naturales tantum quo casu videt quod pater possit sibi relinquere quantum velit, dummodo filios legitimos non fraudet legitima, cum illud non reperiatur prohibitum. Omnia enim licent que expresse prohibita non sunt. ff. ex q bus cau. maio. l. nec non. §. quod eis. ⁊ gl. in simili. in auctẽ. quibus mod. nat. effi. sui. §. vlti. ⁊ qz casus omissus habetur ꝓmisso. ff. solu. matri. l. si vero. §. de viro. In contrarium facit, qz si existentibus naturalibus, ⁊ concubina, licitũ est eis relinquere vnciam, ⁊ existente sola concubina semi vncia, ergo eadem ratione existentibus solis naturalibus licitum est eis relinquere solam semiunciam. Si vero non habeat quis filios legitimos, tunc olim non poterat instituere naturalem nisi in. vj. vncias. C. de natura li. libe. l. humanitatis. ⁊. l. fi. in prin. Hodie vero distinguit, aut non hz aliquem ascendentium, ⁊ tunc licitum est instituere in totũ filium naturalem. Aut hz, ⁊ tunc eis ascendentibus legitima parte relicta, põt totum residuum filijs relinquere vel donare. C. de naturali. libe. auctẽ. lz. ⁊ in corpore vnde sumitur. in. §. Si

2 vero filios. † Sed hic est dubium si filius naturalis non instituitur in illa vncia vel tota hereditate in casu in quo põt institui, an habeat bono. poss. ẽ trabu. patris. dicas ꝙ non, qz lz pater possit eis relinquere, non tñ cogitur, vt. d. l. humanitatis. ⁊. d. auct. lz. Ita no. glo. ff. de bo. poss. l. j. in prin. Si vero pater ab intestato decesserit similiter distinguitur, aut non supersunt legitimi filij, nec ẽt uxor, ⁊ tunc filij naturales succedunt in duas vncias quas pro virili dividunt cum eorum matre si supersit in ea. auc. §. si qs autem defunctus, aut supersunt legitimi, vel supersit uxor, ⁊ tũc in nihilum succedunt naturales in ea. auct. §. si quis igitur filios habens. ⁊ C. de naturali. libe. auc. licet. ⁊ in auct. de trien. ⁊ semis. §. consideremus. colla. iij.

¶ Secundo queritur qũo naturales succedant matri. dic ꝙ sive existant legitimi, sive non, succedũt matri. C. ad orphi. l. pe. in fi. ⁊ contra testm̃ matris agent si non instituantur in legitima. ff. de inoffi. testa. l. si suspecta. §. i. ⁊ no. glo. in illa. l. penul.

3 ¶ Tertio queritur † qũo naturales succedant ano paterno, vel materno, dic ꝙ in ano paterno, distinguit, aut ex testamẽto, aut ab intestato. Si ex testamẽto distingue aut eidẽ ano non supersunt filij vel nepotes legitimi, ⁊ tunc põt indistincte nepoti naturali totã suam ꝑtem, vt. C. de nat. li. l. fi. Et q̃nis in filio nãli aliter distinguat, vt. §. q. proxima. ibi si vero habeat ꝛc. tñ in nepote remanet ius antiquũ, nec de filio naturali ad nepotẽ vz argu. vt probat in illa. l. fi. Aut supsunt filij vel nepotes legitimi, ⁊ tũc dicit tex. in illa. l. fi. qõd seruat id qõd in veteribus legibus seruabat, in filijs naturalibus vult dicere ꝙ si seruat. l. ij. eo. titu. Ab intestato vero clarũ ꝙ nepos naturalis non succedit ano, vt in illa. l. fi. Et est rõ, qz non est ei agnatus, vt in auc. q. mo. nat. effi. sui. §. filiũ. ⁊. ff. vñ cogna. l. si spurius. Sed in ano materno dicas indistincte ꝙ nepos naturalis ei succedit. eo. tit. l. modestinus. hec q̃ dicta sunt de nepote nãli intellige, sive sit natus ex filio legitimo, sive ex nãli, siue ẽt ipse nepos sit legitimus ex filio naturali, bis enim tribus casibus, idem ius statuit, vt in. l. fi.

4 ¶ Quarto queritur † qũo naturales succedant fratribus agnatis ⁊ cognatis, dic aut sunt fratres vterini vel cognati ex linea materna, tunc succedũt inter se, ac si essent legitimi. ff. vñ cogna. l. ij. ⁊ ibi no. gl. ⁊. l. si spurius. e. ti. aut sunt fratres ex solo patre, vel agnati ex linea paterna, qz nõ sunt ꝓprie agnati, tunc inuicẽ non succedunt nisi ex testamento, vt no. in auc. qui. mo. na. effi. sui. §. filiũ. Nam si ita est in naturalibus legitimatis per oblationem curie, vt ibi, multomagis idẽ erit in his qui nullo modo legitimi sunt. Et idẽ tz glo. C. de naturali. lib. l. fi. ⁊ By. in tracta. de succes. ab intesta. §. i. ver. quid de natis. lz ibi Specu. videat velle quod tales fratres inuicem succedant ⁊ male.

5 ¶ Quinto queritur † quomodo ipsi filio naturali succedant parentes, dic quod succedunt eo ordine ⁊ eadẽ mensura, qua ⁊ ipsi parentibus succedunt, vt in auc. qui. mo. natu. effi. sui. §. in quibus. ⁊ ita tz Azo in summa de naturali. li. Et in summa de suis, ⁊ legi. here. §. vlti. ⁊ By. in tractatu de succes. ab intesta. ⁊ bar. ff. de testa. tu. l. si quis sub conditione. Sed est dubium si moriuo filio naturali supersint pater, ⁊ mater quis preferẽ in successione, qz eodẽ modo defertur tutela quo ⁊ successio. auct. collatione. de here. ab intesta. §. ex his. Sed mater preferẽ in tutela fm Bar. in illa. l. si qs sub qdõne. ergo in successione preferri dz.

6 ¶ Sexto queritur † quid de natis ex fernis q postea facti sunt liberi quos diximus esse naturales. s. de appella. na. q. ij. versi. sed oppo. quomodo succedent inter se. dic ꝙ ipsi succedunt parentibus ⁊ parentes eis in totum, patrono excluso, vt instit. de serui. cogna. in principio. Et adde quod dixi eadem qõne. ij. versi. item opponitur.

SVMMARIVM

1 Spurij nunquid succedant patri.
2 Natus ex alia q̃ ex concubina vtrum succedat vt spurius. Institutio vbi pater filium instituit ⁊ postea legitimauit vz.
3 Spurij quomodo succedant matri. Item quomodo ano paterno vel materno. 4.
5 Nepos ex filio spurio nunquid possit ano paterno ex testamento succedere. 8. Et quid si nepos fuerit spurius. 11.
6 Spurius an sit prohibitus ex persona alterius aliquid capere.
7 Argumentum de naturali ad spurium non valet.
9 Intellectus. l. si militi. ff. de castrensi peculio.
10 Natis in figura matrimonij mitius agendum.
12 Spurius agnatis patris nunquid succedat. Et parẽtes illi. 13.

§. De successione spuriorum.

Sequitur de successione

8 spuriorum inquirere. ad cuius evidentiam premitte qui sunt spurij, vt. §. de appel. spuriorum. Videamus primo, quomodo succedant patri, ⁊ matri, ⁊ ano paterno, vel materno, ⁊ quomodo fratribus, ⁊ quomodo ipsis spurijs eorum parentes succedant. Sco videbimus, si est dare remedium ꝙ pater posset spurios instituere.

1 **Primo queritur** † an spurij succedant patri. gl. in auc. qui. mo. nat. effici. sui. §. vlti. dicit ꝙ filij eorum inter quos matrimoniũ prohibetur altero ex. xiij. modis not. insti. de nup. §. sunt ⁊ alie. non succedunt patri ab intestato, nec ex testõ, que gl. nec iure ciuili nec canonico verificari põt. Primo enim iure ciuili habens administrationem qui non põt ex ea prouincia uxorem ducere, tamen potest eam hre ꝙubinam, vt. §. de concubi. §. vlti. ⁊ sic eius filij sunt naturales, supra de app. spur. q. ij. ⁊ sic non excluduntur a successione per illum. §. vlt. quod solum loquit de spu. idẽ est de ancilla que iure ciuili non põt esse uxor. Idẽ de nato ex damnato adulterio, vt dixi in illo. §. vlti. ⁊ tñ hi sunt de casibus quos nota. glo. in. §. sunt ⁊ alie. Neq̃ iure canonico id locum hz, qz multi casus ibi enumerantur, quibus non est prohibitũ matrimoniũ iure canonico. Unde natus ex tali matrimonio, ẽt iure ciuili reputatur legitimus, qz quo ad hoc inspicitur ius canonicum, vt extra qui filij sint legitimi. c. lator. ⁊ supra de copu. carna. questione. ij. in fine. Sed glo. insti. ad orphi. §. nouissime. ⁊ C. eo. titu. l. si qua illustris. aliter dicit ⁊ distinguit sic. Aut est natus ex accusabili coitu, ⁊ tunc patri non succedit, aut ex coitu qui non potest accusari, ⁊ tunc aut habet patrem incertum ⁊ ei non succedit in duabus vncijs fm distinctionem que probatur in auc. qb. modis natu. effi. sui. §. discret. Hec glo. quãuis doct. cum ea trã seant mihi non placet. Cum enim dicit natum ex coitu qui non potest accusari succedere patri qui est certus in duabus vncijs. Loquitur de filio naturali, vt pz per. §. discre. quem alleg. Nos

2 aũt loquimur de spurio. † Item pone mulier fecit questum corpore, nunc est honesta ⁊ vidua, ego banc accipio in domo prote stãs qõd nolo eam esse in uxorẽ, nec ꝙubinam. Vel pone habeo in simul cũ uxore mea aliquã ꝙubinam in domo ⁊ ex hac filius ꝑcreati, an hic filius mihi succedat, vñ ꝙ sic, per. d. gl. Nã hic est natus ex coitu, qui accusari nõ põt. ff. de adult. l. si uxor. in fi. prin. ⁊ pater est certus ꝙ non est vulgo quesitus. ergo succedit. In ꝓtũ est tex. in auc. §. allega. §. si quis aũt. §. ij. vbi apparet qõd succedunt filij nati solũ ex vnica ꝙubina, palam aũt est qõd hic non

non est cõcubina. quinimo ꝙmittit stuprũ. d. l. si vxor. Sic itaq; arbitror dõm spurios patri neq; ex testaméto, neq; ab intestato succedere. Et ita intelligo de spurijs gñali appel. vt. ſ. de appel. spuriorũ in prin. q̃uis stuprum cum vidua que fuit vulgaris non sit punibile, vt. d. l. si vxor. tñ est coitus illicitus ⁊ damnatus. ex quo non est vxor, nec licita ꝙcubina, vt. ſ. de co. carna. q. iiij. ⁊ sic eius filij non sunt naturales ⁊ succedũt. Vide tñ cautelas qũo pater põt filijs spurijs relinquere, vt. j. dicam. ſ. proxi.

¶ Secundo queritur. Pone pater instituit spurium postea anteq; moreret fecit eũ legitimari, an valeat institutio, dic qõ sic, vt per Bar. in l. j. de reg. cato. ibi venio ad quartum mẽbrum.

3 ¶ Tertio queritur † qũo spurij succedant matri. glo. instit. C. ad orph. ſ. nouissime. ⁊ C. eo. l. si qua illustris. distinguit aut est natus ex tali coitu qui põt accusari. ⁊ ille non succedit matri. allega. tex. in auc. quib. mod. nat. effici. sui. ſ. vlti. qui nihil facit, sed loquitur solũ de successione paterna, aut ex tali coitu qui nõ põt accusari, tunc distingue aut mater non est illustris, ⁊ indistincte succedunt filij, vt in. d. ſ. nouissime. ⁊ de succes. cogna. ſ. vulgo. ⁊ ff. vnde cogna. l. hac parte. Aut est illustris, ⁊ tunc distinguit, aut hz filios legitimos, ⁊ tunc spurij non succedunt, aut non hz ⁊ succedunt. Ita probatur in illa. l. si qua illustris. Hec glo. ab omnibus probatur, ⁊ eã sequitur Spec. in tit. de succes. ab intes. ſ. j. versi. sed nunq; spurij. ideo propter eius auctoritatem in dubio non discedamus ab ea. pro cuius confirmatione allego notabilem gl. in simili in. l. quisquis. C. ad. l. iul. maie. in verbo, ausiras. Concludo igitur ex predictis quod filius meretricis publice prostitute succedit matri, qz eius coitus non põt accusari C. ô adulte. l. que adulterium. Idem de filio eius que fuit vulgaris meretrix, sed tempore quo eum concepit erat vidua non vulgaris, qz eius coitus non punitur. ff. de adulte. l. inter liberas. Idez de filia eius que per vim stuprum passa est, qz ipsa non põt accusari de, posth. l. j. ſ. remouet.

4 ¶ Quarto queritur † an nepos spurius possit auo materno vel paterno succedere, ad quod respondeo distinguendo, aut loqmur de auo materno, ⁊ clarum est qõ succedit vnde cognati. l. modestinus, aut de paterno, ⁊ tunc distingue, aut ab intestato, ⁊ non succedit. C. de naturali. libe. l. fin. qz non est agnatus. q̃uis huic videat̃ ꝺicere. ff. de interdict. l. ij. vbi filio deportato remanet nepos agnatus auo ⁊ fratribus. sed dic ibi de eo qui semel fuit agnatus, vnde q̃uis pater deportet̃ non amittit filius illud ius agnationis quod non habebat a patre, sed ab auo, hic de eo qui nunq; fuit agnatus. Aut loquimur de successione ex testamento, ⁊ tunc magna fuit inter doc. antiquos controuersia. Sed circa hoc distingue duos casus. Primus an nepos natus ex filio spurio succedat auo paterno ex testamento. Secundus an nepos spurius ex filio legitimo succedat. Et hz nulla videatur differentia inter hos casus per. l. fi. C. de naturali. libe. ⁊ Bart. in. l. gallus. ſ. quid si. de liber. ⁊ posth. tñ ego examinabo bas. q. seperatim, qz est inter eos maxima differentia vt apparebit. nec obstat illa. l. fi. qz loquitur de naturali, nos de spurio. Et Spec. bas. q. distincte tractauit, vt. j. dicam.

¶ Quinto itaq; queritur † an nepos ex filio spurio possit auo paterno ex testamento succedere. hãc questionem plene examinat Bar. in illo. ſ. quid si is. Et plenius in vno suo consilio qõ incipit, edutius. Et arguit multipliciter qõ succedat, primo sic, vitium in persona patris nocet filio in his que a psona patris descendunt non in his q̃ ab auo descendunt de interdict. ⁊ relega. l. ij. de sena. l. emancipatus in fi. ⁊ quod ibi per gl. sed iste nepos institutus capit hẽditatem ex persona sua non patris. ergo ⁊c. Item sicut spurius non põt hereditatem capere, ita nec deportatus. C. de hẽdi. institu. l. j. sed deportatio filij non nocet nepoti quin possit capere ab auo. ff. de bo. pos. contratab. l. i. ſ. filius de bo. liber. l. si necem. ſ. si deportatus. ergo ⁊c. Item ingratitudo filij non nocet nepoti quin ipse ex sua persona habeat querelam. ff. de bo. pos. contratabu. l. ij. ſ. si emancipatus. ⁊ C. de inofficio. testamen. l. si quis filium. ⁊ quod ibi not. ⁊ per Bỹ. ⁊ doct. in. c. non hz aliquis. de reg. iuris. lib. vi. Item filius hereticus nõ nocet nepoti quin succedat auo. C. de hereti. l. cognouimus. ⁊ auc. idem de nestorianis. eo. tit. In contrariuz sic argue nepos in dubio instituitur contemplatione patris. ff. de colla. bo. l. dedit do tem. maxime in casu nostro quo nepos non est agnatus auo, vt supra proxima questione dictum est. ⁊ sic videtur capere non ex persona sua, sed ex persona patris sui, sed pater capere non põt, ergo nec ipse. ff. de lega. iij. l. si deportati seruo. Nam si ipse caperet totum quereret̃ patri cuius contemplatione institutus est. ff. de vulga. ⁊ pupil. l. sed si plures. ſ. in arrogato. C. de legi. l. pen. in fi. quod fieri non põt, qz sicut est prohibitus spurius aliquid capere ex persona sua, ita ex persona alterius. ff. de bonis liber. l. queritur. C. de naturali. liberis. l. i. ⁊ C. de heredi. instit. l. neq; per se. † Nec obstat quod immo non vr̃ institutus contemplatione patris. ff. mandat. l. si vero. ſ. j. ⁊ C. de vsufruc. l. fi. in fine. ⁊ quod ibi per glo. qz respondeo ibi loquitur quãdo extraneus instituit filiumfami. hic quando auus instituit. illa ergo. l. fin. non loquitur simpliciter, sed dicit plerunq; responderi relictum contemplatione filij, vel dic qõ in illo. ſ. i. expresse constabat qõ nõ donabat intuitu patris, vt ibi per Bald. Hic aũt summus in dubio, vel dic qõ in contrarijs loquit̃ in his que nõ transeunt de psona ad personam, vt est actio personalis, vt vsufruc. institu. de vsufru ſ. ite finit̃. ff. de iure do. l. si vsufruc. ⁊ gl. ff. pro socio. l. iij. ⁊ de pecu. ſ. qs ergo casus. In his ergo verum est qp non vr̃ institutus contemplatione patris. In alijs aũt secus, vt hic. Et si cõ iungas has omnes solutiones habebis veram conclusionem huius passus, ⁊ per hoc solutur primuz arg. Bart. qz iste capit hr̃ditatem contemplatio. patris. Secundo arguo sic, ratio quare patri est prohibitus instituere filium spurium non est ꝓpter delictum filij, qz ipse nihil deliquit. ff. de decur. l. spurij. C. de naturali. libe. l. legem. sed propter delictũ ipsius patris, vt. ſ. ipsum vitium refrenetur. eo. tit. l. fi. in auc. colla. ij. de incest. nup. in prin cipio, ⁊ colla. vj. qui. mo. nat. effi. legit. ſ. eos, est enim pena patris qp filius non succedat, qz p hoc priuat̃ voto eius. ff. vñ libe. l. scripto in fine, facit qõ met. cã. isti quidẽ in fi. instit. de nox. ſ. pe. ⁊ gl. est que hanc rationem ponit. extra de filijs presby. c. ij. lib. vj. in gl. ij. que ratio ita locuz hz in nepote sicut in filio, qz ita diligit nepotem sicut filium, immo magis. ff. de verb. signifi. l. liberoꝝ. in fi. ⁊ pro hoc responso ad ꝫm ar. Bart. Solue ꝫm gl. in. l. fi. C. de nat. lib. qp idẽ est in nepote ex spurio qp ibi dicit tex. de naturali. sed hoc non plz, † qz non vz arg. de naturali ad spurium in auc. quib. mod. natu. effici. sui. ſ. vlti. Rof. aũt vt refert Spec. in tit. de succes. ab intest. ſ. i. versi. quid si habens. distinguit aut nepos est in potestate patris sui, ⁊ non vz institutio. aliter sic. ⁊ cum hoc transit ibi Spec. ⁊ Jo. an. qui declarat quod ideo non vz institutio illo casu, qz patri quereretur vsufruc C. de bo. que libe. l. cum non solum quod esse non dz, sed p hoc non respondet ad contraria que nunc formani. Bar. aũt in preallegato ꝙsilio tz indistincte qõ talis nepos põt institui, dicit. n. quod q̃uis nepos sit in potestate patris spurij nihilominus patri non querit vsumfru. Nam si pater non põt queri vsumfruct. ꝓpter defectum persone sue vsufruc. dz manere cuz proprietate ꝫm regulam institu. de vsufruc. ſ. fi. ⁊ C. eo. l. corruptionem in fi. Nõ enim põt quis dicere qõ ex persona filij spurij vadat ad fiscũ qz hoc est impossibile in vsufru. ff. de vsufru. l. vsufruc. ⁊ ſ. dixi. ⁊ p hoc respondet ad arg. Rof. Bar. Secundo dixit Bar. quando aliquis instituitur contemplatione alterius, vt sic per illũ instituitur tanq; per ministrum queratur alteri, tunc si hoc expresse fieret institutio de nepote vt quereretur patri, non valeret, ito loquitur Roffre. in ⁊. l. sed si plures. ſ. in arrogato. de vulga. ⁊ pupilla. cum simili. per hoc allego text. de iure dot. profectitia in fi. prin. sed q̃nq; instituitur quis propter aliuz occasionaliter, vt qz per sexum habui notitiam Titij ⁊ ex hoc in tanta eius amicitia ductus sum qp eum mihi heredẽ institui propter ipsum nullo habito respectu ad sexum, tunc Seio non queritur hereditas vt dicit esse expressum. ff. pro socio. l. socij qp in eo. ſ. i. ⁊ ita loqmur hic. Nam hic nepos est notus auo propter filiuz ⁊ tñ auus instituit nepotem ꝓpter se ⁊ non propter patrez eius quod in dubio presumitur, ne alias cadat in delictum. Et est casus ꝫm eum. ff. quib. vt indig. l. fi. vbi maritus habuit notitiã soceri pp eius filiam quam habuit vxorem, ⁊ tñ instituendo socerum non videt̃ tacite eum rogare qõ restituat filie, ⁊ sic in dubio videtur velle, vt ei acquiratur non filie. Ita dicit Bar. ⁊ per hoc vr̃ responderi ad primum arg. qõ ego feci. † Sed adhuc obstat ꝫium arg. cui non vr̃ posse responderi. Itez nec illa responsio bona est. ad primum, quia est contra casum. c. si filius in fine. C. familie hercis. ⁊. l. si miliri in prin. ff. de castren. peculio. vbi in dubio inspicitur an habuerit notitiam eius propter militiam an aliter qui primo casu sit in castren. pecu. alias secus ⁊ sic inspicitur illud propter quod huius notitiam habuit vt in dubio eius cõtemplatione videatur acquisitum, ⁊ si dicatur vt sentit Bar. ibi loquit̃ qñ potuit vtriq; acquiri hereditas, hic aũt non potuit filio acquiri, qz spurius ideo non presumitur animum voluisse qõ acquirat filio, arg. l. merito pro socio, nec presumitur elegisse viam ad impugnanda sua iudicia. l. j. de testamẽ. milit. Respondeo qõ ⁊ si nominatim expressisset qõ non vult qõ aligd querat̃ filio, hoc non

prodest nec quereret ex illa presumptione ne plus operet fictio quam veritas ꝛ plus tacitũ quã expressum, quinimo potius presumitur fraus. d.l.si forte in fi. ꝛ facit. ff. de pba. l. qui testm̃. Ad .l. socius. qui in eo quã Bar. alleg. respondeo ibi loquit in societate vnius negociationis qõ pz, qz ibi habebat socius patrimonium particulare qõ non erat in societate. ergo non erat socius omniũ bonorũ. Modo natura talis societatis est qõ ei non queraꝛ hereditas vel donatio vni sociorũ relicta, vt eo. ti. l. coiri. cũ duabus seq. Põ dico qꝓ in casu nostro interuenerunt duo. s. qꝓ institutio fuit facta ab eo qꝓ sciebat vel scire debebat qꝓ hr̃ditas data nepoti contẽplatione filij est profectitia, vt glo. c. q admit. l. j. ꝛ de acqui. here. l. is qui heres. §. fi. ꝛ quis oz. in bo. pos. serne. l. fi. ꝛ qõ profectitia queri non possint filiofa. ff. si qs a pa. fu. ma. l. i. in prin. vbi bis ꝯcurrentibus vr̃ qõ hereditas queraꝛ filio non nepoti ex voluntate aui presumpta . iste casus est noster. † Jta loquit̃. l. si forte. ꝛ l. si militi. Sed in. l. socũ qui in eo interuenit solum hoc qꝓ institutio fuit facta ꝯtemplatione societatis. s. qz aliud non interuenit, qz non scinit nec scire debuit acqri societati cũ de iure non acqrebaꝛ. ideo non vr̃ voluisse qꝓ ei qraꝛ. ita ẽt intelligo. l. fi. de his qui. vt indi. vbi hr̃ditas relicta socero de iure non queriꝛ per socerũ eius filio vel nepoti. Jõ relinquens socero cuius notitiam habuit non vr̃ voluisse qꝓ acquiraꝛ filie soceri sed socero. Rof. beneuentanus, vt refert Specu. vbi §. ꝛ Jo. an. ibi. ꝛ bar. in. §. qd si is distinguit sic, aut apparet aliquod meritũ huius nepotis erga auũ precessisse, tunc vz institutio, aut non, ꝛ tunc non vz. Sed Bart. in illo ꝯsilio nitit̃ probare qꝓ non inspiciunt̃ merita in hr̃dis institutione, qz ꝛ extraneus põt quis instituere . Sed parcat mihi reuerentia, ꝛ auctoritas Bar. non vr̃ qꝓ ipse inuisus fuerit verba Rof. vult. n. dicere qꝓ si ꝓp merita sua nepos instituaꝛ vr̃ aduentitium quasi quesitũ ex laboribus suis. de bo. que lib. l. cũ opz. in prin. Jdeo qz acquireret nepoti quo ad proprietatẽ. Et qz non põt filio queri vsufru. vt dictũ est remanet penes nepotẽ, vt dixi. §. fm Bar. ego autẽ dico esse casum huius qõnis. C. de incest. nup. l. si qs intesta. ꝛ in auc. incestus. ibi posita, ꝛ in corpore vnde sumit̃. vbi apparet qꝓ ille q ꝯxit illicitum coniugiũ non põt alicui descendentiũ ex illo ꝯiugio hr̃ditatem relinquere, sed applicaꝛ filijs legitimis si qui sint, alias applicaꝛ fisco, ꝛ apparet qꝓ ibi loquit̃ de quolibet nato ex illicito coitu, vt ibi, ꝛ tenendo hoc dic qꝓ huius est rõ, vt dixi. §. ibi. Secundo arguo ꝛc. Nec ob. qꝓ † ibi loquit̃ de natis in figura matrimonij, qz imo cũ eis dz mitius agi, arg. ff. de adulte. l. adulteriũ. §. nonnunq̃. Sed forte qz dura qbusdã vr̃ ista snia, maxime qz illã gl. non approbãt possumus ita distinguere. Aut sunt nati ex incesto ꝛ nephario coitu, tunc hz locũ id qõ proxime dixi. Aut sunt nati ex alio coitu illicito, ꝛ tũc distingue, vt. §. ibi. Rof. añt ꝛc. qz aut hereditas delata nepoti non acqrit̃ eius patri, puta qz est emancipatus q non acqrit patri. ff. si qs a pa. fue. ma. l. j. in prin. ꝛ in alijs casibus q no. in auc. excipitur. C. de bo. que libe. ꝛ in auc. item hr̃ditas eo. ti. ꝛ tunc vz institutio, ꝛ ita in nepote emancipato. Consulit Francis. tigrini per. l. si vxorẽ. C. de qdi. inser. Aut in ptãte patris tunc distingue, vt. §. ibi Roff. beñ. ꝛc. qz aut precesserunt merita ipsius nepotis erga auũ ꝛ tũc quasi sit aduentitium queriꝛ nepoti, ꝛ vz institutio. facit gl. C. de coll. l. si donatione. ꝛ ff. de castrẽ. pec. l. si forte debebit tñ nepos probare ea merita, ꝛ tunc censetur profectũ qõ per filium patri queriꝛ. ff. de acq. heredi. l. placet. §. dictum est, ideo non vz institutio, vt. §. ibi. Sed adhuc obstat nisi forte quis dicat nullo modo inspicienda merita nepotis, erga auum, qz cum eum generauerit nulla possunt reddi merita equantia genituram cum ab eo habuerit eẽ, ꝛ si qua precesserint merito vr̃ potius fecisse animo remunerandi auum quam eum sibi obligãdi. ff. de solutio. l. ꝛ magis. facit. ff. de insti. ꝛ iure. l. vt parentibus. ꝛ hoc modo limitaꝛ. l. titia. ꝛ l. si testm̃. §. alleg. sed glo. sonat in ꝯtũ in. l. qui testm̃. ꝛ l. si donatione. §. allega. Et ideo ꝓp eius auctoritatẽ ꝛ humanio rem sententiam transeamus cum distinctione predicta.

¶ Sexto queriꝛ † an nepos spurius possit ex testamento auo paterno succedere. Et videtur qꝓ non, qz denegatũ est ei omne parentum beneficium. in auc. qui. mo. natu. efficí. sui. §. vult. sed appel. parentis continet̃ auus. ff. de in ius vo. l. quiq̃. §. parẽtes. ergo ꝛc. Jn contrarium qz frater põt eum instituere. ff. de vulg. ꝛ pupil. l. si is qui ergo ꝛ auus qui quodammodo censetur extraneus cum non sit ei agnatus. in auc. §. alleg. §. filium. Jtẽ hoc nõ reperitur. l. prohibitum. ergo est concessum, vt glo. in. d. §. vltimo. glo. in. l. fi. C. eo. distinguit, aut supersunt legitimi, ꝛ tunc nõ vz, aut non, ꝛ tunc vz. Roffre. añt dicit, aut precesserunt merita, ꝛ adhuc valet, aut non precesserunt ꝛ non valet. Nam si hoc casu non põt naturalis institui, vt illa. l. fin. ergo multo minus spurius, nisi quis dicat constitutio penalis non trahitur ad exẽplũ .ff. de conditio. ꝛ demonstra. l. in testamento. el primo . Nec ob. quod appellatione parentis contineatur auus, qz illud non est verum in penalibus vbi non est eadez ratio in auo spurij qui nõ deliquit que est in patre qui deliqnit.

¶ Septimo queritur † an spurius succedit agnatis vel cognatis patris. dic qꝓ ex testamento omnes inuicem succedunt, arg. in auc. qui. mod. na. effi. sui. §. filium. in fi. Et qz non reperit̃ prohibitũ, vt dixi. §. q. proxi. Jta voluit gl. de vul. ꝛ pup. l. si is qui. ab intestato vero dic aut sunt coniuncti patri, ꝛ tunc non succedunt. qz non sunt agnati spurio. d. §. filium. ꝛ probatur vnde cognati. l. si spurius. ꝛ gl. eo. ti. l. ij. aut sunt coniuncti matri, ꝛ tunc By. in tract. de succes. ab intesta. dicit distinguendo aut est natus ex incestu ꝛ nephario coitu, ꝛ tunc inuicem non succedunt, qz omni beneficio. l. carent. d. §. fin. aut sunt ex alio coitu, ꝛ tunc succedunt. l. si spurius. ꝛ l. ij. Ego puto hoc casu natos ex quocunq̃ coitu inuicem succedere, qz sunt cognati, vt dixi. Nec obstat qꝓ non gaudent beneficio illius. l. quia id concedo, sed ibi tantum tractatur de successione parentum, nos loquimur de successione transuersalium.

¶ Octauo queritur † an parentes succedant filijs spurijs, dic indistincte qꝓ quibus casibus dixi eos parẽtibus succedere, his casibus, dico parentes eis succedere. facit in auc. qui. mod. nat. effici. sui. §. in quibus. ff. vnde cogn. l. ij. ꝛ l. si spurius. ita tractat By. in tractatu de succes. ab intesta.

❧ SVMMARIVM ❧

1 Spurius agnatis iurantibus non acceptare hereditatez an succedat fiscus. Et quid si sit institutus ꝛ rogatus. 2.
3 Cautele quas pater facit vt spurius ei succedat vel partem habeat que sint. 4. 5. 6. 7. 8. 9.
10 Spurijs alimenta per patrem relinqui possunt . Sed an super fundo.
11 Rogamen in institutione vt spurijs detur nocet illis. Et quid si nec tacite, nec expresse appareat rogamen. 12.
12 Intellectus. l. j. C. de natu. lib.

¶ Cautele circa legitimationem.

Secundo videndum est de

5 cautelis quas multi conati sunt adhibere, vt per indirectum patres filijs spurijs hereditatem dare possint . Quarum multas Uber. de bob. recolligit, ꝛ eas per ordinem referemus.

1 **Prima** † si venientes ab intestato promiserunt ꝛ iurauerunt spurio non acceptare hereditates patris defuncti. C. de natur. lib. l. j. ꝛ tunc spurius obtinebit hereditatem fm Uber. de bobio. Sed certe hic non prodest, qz si venientes ab intestato non acceptant hereditatem, applicatur fisco. ita loquitur illa l. j. aut ex voluntate ꝛ iudicio patris nihil peruenit ad filium per se vel interpositam personam, tunc scripti heredes, vel venientes ab intestato possunt mortuo patre relinquere, dare, vel vendere spurio, qz hoc non reperitur prohibitum, nec est presumptio fraudis, quia videntur potius de suo largiri. argumen. ff. de iur. fis. l. ita fidei. §. fina. ꝛ ita potest saluari quod dicit Uber. de bob.

2 ¶ Secundo † si instituat spurium ꝛ roget eum qꝓ alij restituat. tunc si ille nolit sibi restitui, remanebit penes spuriũ. ff. de leg. ij. l. cũ ei. ꝛ §. sed ꝛ si legatũ. si qs ali. te. phi. ꝛ ad tre. l. cogi. §. hi g solidũ fm Uber. de hoc plene. C. de fideius. l. eã quã, qõ non puto verũ, qz talis hr̃ditas pro non scripta est. C. de hr̃dl. insti. l. j. Jdẽ ptinet ad venientes ab inte. ff. de his q ꝓ non scrip. ha. l. ij.

3 ¶ Tertio † si pater iurat se tantum debere filio suo ꝛ in illo eũ instituat tunc necesse habent heredes seruare testamentum seu sacramentum defuncti, in auc. colla. v. de iureiur. a mozien. presti. in prin. ꝛ de leg. iij. cum quis decedens. §. codicillis. ꝛ de leg. ij. l. cũ pater. §. filius matrem. Nec ob. d. l. cũ quis. §. ritia. ꝛ de proba. l. q testm̃. qz ibi non iuranit, fm Uber. sed hoc est dubiũ qz ipse iurat ad suum commodum, qz propter eius odium phibitus est ipse filius succedere, vt. §. §. proxi. q. j. ibi. Secundo arguo sic ꝛc. ergo nil operatur iuramentum, vt in. d. auc. §. pe.

4 **Quarto si instituat** † regẽ Francorum, vel aliuz simile ꝛ eius filios ꝛ nepotes,

ꝛ nepotes,vſq; in infinitum,ſub cõditione,ſi aliquis eorum ꝑſo naliter venerit ad capiendũ hereditatẽ, vel ſub alia conditiõe nõ veriſimili. Et iterũ inſtituat ſpuriuꝫ ꝛ eius filios ꝛ nepotes vſq; in infinitũ curatores,adminiſtratores,ꝛ gubernatores.d. hereditatis ꝛ ꝙ non poſſit ab eis peti ratio adminiſtrationis, nec cogi ad preſtandum fideiuſſo.a quibus redditione rationũ ꝛ fideiuſ.eos liberat ꝛ abſoluit expreſſe vel ſi inſtituat ſpurium cum capere poterit que inſtitutio vꝫ de heredi.inſtitu.l.in tempus.ꝛ interim relinquit eum procuratorem vt .ſ.ꝛ ſi capere nõ poſſit ſubſtituerit eius filios ꝛ nepotes. Sed certe hec cautela non prodeſt,qꝛ notoria fraus deprehendit ex eo quod liberat⁹ eſt a ratione reddẽda,ꝛ preſtatione fideiuſ. Nã preſumitur id feciſſe affectione ſanguinis.ff.de libe.leg.Laurelius.§.ꝛ titius. ꝛ eſto ꝙ illa prohibitio facta non eſſet nõ poſſet adminiſtrare ne ſub pretextu liciti cõmittaꝛ illicitum.C.de ſac.ſan.eccl.l.ſub pretextu.item ꝓhibitus adminiſtrare quocũq; queſito colore, extra de electio.c.auaritie.lib.vj. Sic ergo iſta cautela nõ ꝓdeſt,ꝛ ita vidi conſultum per do.Bartbol.de Saly.ꝛ ita per collegium Bononienſe.

5 **Quinto ſi inſtituit vꝛo.** †vel aliuꝫ ꝛ eũ rogat vt reſtituat pro anima eius cui volet,vel cui ſibi videbitur poterit ille reſtituere vni tertio qui poſtea reſtituet ſpurio ꝛ tunc ſpuri⁹ obtinebit.ff.de legatis tertio.pater filiũ.§.qui decem.ꝛ Bar.in.l. fin.ff.de his quib.vt indig.tamen dicit hoc cõtinere aliqd fraudis.Qua pp aduertendũ eſt aut ille inſtitutus reſtituit ſpurio, tunc preſumitur fraus maxime ſi omnia bona reliquit.ff.de leg. j.l.lucius.§.j.de his que in fraud.cred.l.omnes.§.lucius.maxime poſt reſtitutionem factam ſpurio qꝛ eo reperto poſſidere bona patris,preſumitur fraus ꝙ per interpoſitam ꝑſonam reli querit.C.de naturali.lib.l.j.ꝛ.iij.ꝛ in auc.quib.mod. natu.effi. ſui.§.quoniã varie.quinimo rogatus reſtituere arbitrio boni viri.ff.de fideiuſ.liber.l.fidei contraria libertas.ꝛ glo.in clemen. ſepe.de verb.ſignifica.ſuper verbo,defenſiones.Et Barto. in extrauagan.in verbo,videbitur,ideo non poteſt legitimare ſpurium,vt gl.in.l.cum quidam.de legatis ſecundo.Nam ſpurius nõ poteſt aliquid a defuncto capere.ſ. primo.§.q.j.Sed capiens ex iudicio heredis grauati,ſcꝫ cui ſibi videbitur videt capere a defuncto,ac ſi nominatim in primo teſtamento heres relictus eſſet.ff.de legatis ſecundo.vnum ex famil.§.ſi de falcidia.Idẽ dico eadem ratione ſi reſtituit tertio cũ hoc qõ illi reſtitueret ſi ſibi videbitur,ꝛ ille poſtea reſtituit ſpurio.Et ita tꝫ Bar.in vno conſilio quod incipit,cecus de ſpoleto,ſecus ſi reſtituit tertio abſolute ꝛ ille poſtea rem ſuaꝫ donet vel relinquat ſpurio ꝙ fieri poteſt,vt.ſ.verſi.proxi.

6 **Sexto** †ſi inſtituit aliquẽ ꝛ illum roget vt reſtituat ſpurio.Nã tunc fideicõmiſſum eſt pro non ſcriptuꝫ ꝛ ideo remanet penes eum a quo relinquit.ff.de iure fiſ.l.nõ intelligitur.in princ.ꝛ ſic ille heres non tenetur reſtituere,tamen ſi velit reſtituere poterit.arg.inſtitu.de fideiuſ.liber.in prin.videtur enim de ſuo heres largiri,ꝛ ſic ceſſat ſuſpicio fraudis.argu.de iure fiſ.l.ita fidei.§.fi.ꝛ hoc quidã approbant.Sed mihi videtur preſumi in dubio ꝙ non reſtituat tanq; rem ſuam,ſꝫ potius vt impleatur voluntas defuncti,vt probaꝛ inſti.de fideiuſ. here.in prin.niſi aliis cõiecturis apparuerit ꝙ voluerit de ſuo largiri,puta qꝛ eſt talis perſona cui ꝛ veriſimiliter donaſſet q̃ris non fuiſſet rogatus,ꝛ ipſe proteſtatur ꝙ vult de ſuo largiri arg.de prob.l.procula.non tñ ſufficeret ſola proteſtatio.arg.ꝺ leg.iij.l.cũ quis.§.titia.ꝛ de proba.l.qui teſtamentum.

7 **Septimo** †ſi inſtituat aliquem ꝛ is accõmodet tacitam fidẽ de reſtituendo ſpurio, tunc poterit ſpurius deferre fiſco ꝛ lucrabitur dimidiaꝫ hereditatis,aliã dimidiam habebit fiſcus.ff.de iure fiſci.l.edicto.in princip.ꝛ.§. ad heredes.ꝛ.l.ſenatus.§.ſenatus.ſm Uber.ꝛ ita dicit gl.eo. tit.l.j.in princi.Sed hoc non arbitror indiſtincte ꝓcedere.aut enim eſt natus ex inceſtu coitu,aut ex alio.Primo caſu aut pater inſtituit ſucceꝺẽtes ab inteſtato,de quibus fit mentio in.l.in ceſti.ꝛ de inceſt.nup.tunc hꝫ locũ ꝙ dictum eſt,qꝛ auferetur ab illo accõmodante tacitam fidem tanquam ab indigno.Aut inſtituit alios quam illos de quibus ibi habetur.Et qꝛ non habet teſtator cum eis teſtamenti factionẽ nõ auferetur ab eis tanquaꝫ ab indignis,qꝛ non poſſunt eſſe heredes ꝙ requiritur.ff.de iure fiſc.l.eius qui delatorem.in fi.Eſt igitur pro non ſcriptuꝫ,ꝛ ſic non applicatur fiſco nõ hꝫ locum delatio,vt dictum eſt. Si periculum eſt ne ab alio preueniatur deferendo patri ab herede aut tacito rogato vel ab alio,qꝛ tunc ſpurius nihil haberet.eo. tit.l.j.in princip. Et quamuis non preueniatur,tamen ei nõ plene conſulitur,qꝛ tunc non habet niſi dimidiam.

8 **Octauo** †ſi ſpurius contrabat ſocietatem omniũ bonorum cum alio,ꝛ pater illi ſocio mutuet magnam pecunie quantitatem,ꝛ poſtea ei liget liberationem, tũc illa liberatio proficit ſpurio ſaltem quo ad dimidiam quantitatem.ff.de libe.leg.l.ſi is qui duos.ſm Uber.ꝛ By. Idem dicerem ſi illũ ſocium herem inſtitueret.Nam tunc hereditas acquritur ſocietati.ff.pro ſocio.l.ſi ſocietatem vniuerſorum,ꝛ ſic ſpurius habebit dimidiam.Et eius poteſt eſſe ratio, qꝛ nec heredi tas nec liberatio relicta ſocio queritur ſocietati ipſo iure,ſꝫ quritur ſocio,ꝛ poſtea venit cõmunicanda tanq; ſit de bonis ipſi⁹ ſocij,vt probatur in.d.l.ſi ſocietatem.ꝛ gl.eo.tit.l.iij.§.cum ſpecialiter.ſpurius igitur his caſibus non capit de bonis teſtatoris,ſed de bonis ſocij quod poteſt,vt in auc.quibus modis natu.effi.ſui.§.vltimo.hanc cautelam dicit Bar.bonam eſſe niſi appareret fraus ſecundum ea que ipſe not.ff.de dona.l.poſt cõtractum.In dubio maxime qꝛ non poteſt dici quod ſocius donet de ſuo proprio,quia cogitur cõmunicare.igitur non donat. ff.de regu.iur.l.donatio.Ideo potius dicitur acquiri filio per interpoſitam perſonã mediante iudicio teſtatoris qõ eſt prohibitum,vt.ſ.verſi.j.ergo hec cautela non eſt bene tuta.

9 **Nono** †ſi inſtituit ſpurium cum capere poterit que inſtitutio valet.ff.de here.inſti.l.in tẽpus.ꝛ gl.in.l.ſicut in prin.q mo.vſuſfruc.amit.tunc pendente conditione petet inſtitutus.bo poſſeſ.ſm tabu.ff.de bo.poſ.ſm tabu.l.ij.§.ſi ſub cõditione.ꝓ bal.in.l.ſi.de his q ſunt ſui vel alie.iuris q dicit ſe multoties cõſuluiſſe, ſed certe tunc conceditur ſm tabu. inſtitutio qñ põt ab inteſtato ſuccedere, vt ibi,alias non,vt hic.

10 **Decimo** †qꝛ iure canonico poſſunt alimenta relinqui ſpurijs extra de eo q duxit in matri.quã pol. ꝙ adul.c.cuꝫ haberet,cautela eſt ꝙ relinquat ei in vita ſua vnũ fundum pro alimentis.ꝛ poſt mortem ſpurij relinquat eius filijs ꝛ heredibus illum fundum ſecundum Bar.in.l.fina.ff.de his qui.vt indig.qõ dicit ipſe verum,niſi excedat magnam quãtitatem reſpectu alimentorum, quia tunc preſumeretur fraus. Poſſet tamen dici quod quo ad.c.cum haberet,vt dixi ſupra de ob.inter pa.ꝛ fil.natura.q.iij.

11 **Undecimo** †ſi inſtituat aliquem ꝛ grauet eum vt det ſpurio centum.ff.de iure fiſ.l.ſi ita fidei. ſm By.in fi.ſed Bar.dicit eſſe cõtra tex.ff.de dona.cau.mor. l.qõ conditionis.Nam illud non remanet penes ſpurĩ,ſed auferetur tanq; ab indigno ꝛ aplicatur fiſco.ff.de cõdi.ꝛ demonſt. l.heres meus.Sed Bal.in apoſtil.in.l.ſocĩ qui in eo.pro ſocio refert Richar.tenere cum By.ꝛ reſpondet qõ quãuis ſpurius non poſſet aliquid habere propter rem patris.ff.de pecul. l.eo tempore.in fin.de edil.edic.l.cum autem.item ſi legatum. de coniung.cum emanci.l.j.§.nunc videamus.in fi.C.de adno. diuer.iudi.l.fori.ꝛ hoc puto verũ,qꝛ non reperitur expreſſe ꝓhibitum,ergo videtur conceſſuꝫ,vt gl.in auc.qui.mo natu.effi. ſui.§.vlti. Nec obſtat.l.conditionis quia ibi loquitur de eo q eſt incapax ratione ſui delicti,ideo ſibi relictum applicaꝛ fiſco.ff.õ bis qui.vt indig.l.claudius.Et iõ inſpicit ſi quid per eum perueniat directe vel indirecte,hic autem de eo qui eſt incapax ex delicto teſtatoris,ideo non inſpicitur,an ad eum perueniat,ſed ob iniuriam teſtatoris ſufficit ꝙ bona ſua ad ſpurium non perueniant.Et hoc procedit niſi mandata fraus apparet,vt qꝛ hereditas valebit centum ꝛ cum grauauit,vt rãtundeꝫ redderet. Et ita etiam poſſet intelligi.l.quod conditionis.

12 **Duodecimo** †ſi haberet amicuꝫ de quo confidat eum inſtituat ꝛ nihil aliud dicat.l. expreſſe,ſed inter ſe ꝛ ipſum rogat,vt filio reſtituat, tũc poterit reſtituere ſpurio,qꝛ nõ poterit probari eum fuiſſe rogatũ nec ẽt fraus preſumetur,poſtq; non apparet qõ fuerit rogatus tacite vel expreſſe,ideo videtur potius de ſuo largiri.vt.ſ.ꝙ.j. Nec eſt verum ꝙ ſi reperiaꝛ bo.patris poſſidere preſumatur fraus, vt.l.j.C.de natu.lib.qꝛ illud verum niſi oſtenderet ſe poſſidere iuſto titulo non interueniente iudicio aut voluntate patris.Et ita poteſt intelligi illa.l.j.ſed certe hoc tendit ad interitum ſalutis eterne,qꝛ q̃ris probari non poſſit,tamen eſt fraus ꝛ tam rogans q̃ rogatus tenetur in animã ſuam ad faciendum veniẽtibus ab inteſt.quibus auferetur hereditas,que de iure debeꝛ. Ideo melius eſt ꝙ inſtituat illum amicum ſuuꝫ ꝛ nihil aliud dicat,tunc poterit ſpurium inſtituere.Et hoc approbat Guil.in Specu,de ſucceſ.ab.inteſt.§.j.verſi.Sed ꝙ ſi pater.ꝛ hec eſt optima cautela,ſed raro inueniuntur amici ita fideles.

SVMMARIVM

1 Spurio relictum nunquid fisco applicandum.
2 Heres institutus nunquid cogatur respõdere positioni an fuerit tacite rogatus de restituendo.

¶ Epilogus.

Ultimo pro huius materie declaratione plenissima tanguntur due questiones.

1 **Primo** †queritur an illud quod relinquit spurio applicetur fisco. cõcluso hec est. Aut relinquitur palã, aut tacite, si palam nõ applicatur fisco. C. de natu. lib. l. j. C. de incest. nup. l. si quis incest. ff. de iure fis. l. non intelligitur. §. siquis palã q; nõ relinquit̃ totaliter incapaci est p nõ scripto. ff. de pen. l. quidaz. sed pro non scripta remanent venientibus ab intesta. vel his a quibus relicta sunt. C. de cadu. tol. in. l. j. §. j. i prin. ergo ꝛc. facit de iure fis. l. in metallũ. si vero tacite relinquat̃ directe ipsi spurio, vt. ff. de prob. l. qui testm̃. ꝛ. ff. de leg. iij. l. cũ quis decedens. §. titia. siue alij, vt restituat spurio, tunc semp applicat̃ fisco. Ad̃ p; q; deferens lucrat̃, vt gl. de iure fis. l. j. ꝛ. l. edicto. j. Nã videtur testator in fraudẽ legis fecisse. d. l. qui testamẽtũ, vt. d. §. titia. Ita tz Bar. in. l. fi. de his. qui. vt indig. ꝛ in consilio q̃ incipit domini cus amici, vt. s̃. §. proxi. versi. vj.

2 **Secundo** †queritur an heres institutus cogat̃ rñdere huic positioni an fuerit tacite rogat9 de restituendo. Et omissa disputatione concludo q̃ sic, ꝑm dictum Bar. in. l. fi. Et in consilio qõ incipit cecus de spoleto ꝛc. ꝛ dicit expressum. ff. de iure fis. l. non intelligitur. §. titia. ꝑiuncta gl. parvula, que dicit vt per confessionem. Ego addo tex. in terminis nostris, in auc. qui. mo. na. effi. sui. §. discrete. versi. non igit̃ ibi at illi, aut ex hoc impie agunt ꝛc. quasi dicat aut rogati restituere ꝛ non restituunt, ꝛ tunc prevaricat voluntatem defuncti. Aut restituunt, ꝛ tñc deierant, q̃ locum habere non põt, nisi qz cum velint restituere coguntur rñdere an fuerint rogati de restituendo, ꝛ ipsi respondendo iurant q̃ non, ꝛ sic deierant. Idẽ p; bat̃. eo. §. ꝛ ver. si vero filios. in fine ibi, sic enim nequaq̃ ꝛc.

FINIS

Solennis Tractatus de dote

per dominum Jacobum Butrigarium.

SVMMARIVM

1 Pater filiam in sacris constitutam vel emãcipatam dotare tenetur.
Pater filiam dotare non cogitur.
2 Frater sororẽ ex eodẽ patre natam dotare cogitur.
3 Pater de suo filiam dotare presumitur non de bonis filie nisi hoc expresse dicatur, vel nisi pater sit inops.
4 Dotem profectitiã non ius potestatis sed parentis nomẽ facit.
5 Dotẽ profectitiã mulieri dans q̃ legez vult in eam incontinenti indicere potest.
6 Dotem profectitiam ante nuptias dans potest ex interuallo citra filie voluntatem ante nuptias stipulari.
7 Quid nuptijs contractis post dotem datã pacisci velit.
8 Pater si dotez pactus vel stipulatus est dotẽ sibi reddi si morte filie matrimonium soluatur, stipulatio valet.
9 Quid si stipulatus sit dotẽ apud maritum remanere.
10 Quid si pactus sit vt morte viri soluto matrimonio liberis existentibus tota dos vel eius pars nomine filiorum retineatur.
11 Extraneus si dotem dat, valet pactũ quocunq̃ modo soluatur matrimonium, ipse conditionem habeat.
12 Quid si pactus sit vt dos apud virum remaneat si diuortium fiat.
13 Matrimonium cum de iure consistere non possit, pecunia data in dotem conuerti non potest.
14 Matrimonium nullum est cum iuris auctoritas deest.
Dos sine nuptijs non intelligitur ꝛ sub nu. seq.
15 Dotis appellatio ad que matrimonia referatur.
16 Pena in matrimonio promitti non potest.
17 Coniugum alter an sine altero religionem ingredi possit.
18 Vir ꝛ vxor si religionẽ ingrediantur quicquid adinuicem donatum est cuilibet redderur.
19 Viro nec mulieri religionẽ ingredientibus ex pactis nuptialibus aliquid lucri conceditur.
20 Coniugũ alter si religionem ingrediatur alteri per omnia lucrũ illud remanet quod ex pacto mortis lucrari debebat.
21 Matrimonium si dissolnatur ob viri impotentiam coeundi vel quia mulier est nimis stricta de dote quid iuris sit.
22 Mulier que virum pati non potest nupta non dicitur.
23 Minor. xij. an. vxor esse non potest.
24 Dos data si nuptie non sequantur repetitur.
25 Dos sine nuptijs non est.
26 Matrimonium si ob delictum vxoris dissolnatur pactum valet vt dos apud virum remaneat.
27 Quid si matrimonium ob viri delictum dissolnatur.
28 Maritus vxorem interficiens dotem non lucratur.
Matrimonium de iure canonico ob latrocinia vel alia debita viri non dissoluitur.
29 Pater si dotem filie dari nepoti stipuletur matrimonio dissoluto stipulatio valet.
30 Quid si alij extraneo reddi stipulatus aut pactus fuerit, ꝛ numeris sequen.
32 Patri dotem danti profectitiam ꝛ nullum pactum apponenti tacita ex stipula. actio ei competit.
33 Matrimonium si morte vxoris soluitur an soli patri dotis repetitio competat.
Quid si auus paternus ob filiam dotem dedisset.
34 Quid si morte viri vel diuortio matrimonium soluatur, ꝛ numero sequen.
36 Filia est quasi socia patri in causa dotis.
37 Filia si citra patris voluntatez dotem exigat, an actio patri superit.
38 Dos ex quibus causis constante matrimonio restituatur remissiue.
39 Dos constante matrimonio permutari potest.
Pater si de dote agat, ratum filiam habituram canere debet.
40 Dos si vina filia ad partem reuertatur an minui possit.
41 Dos promissa per patrem ant matrimonium vel incontinenti post minui potest.
Pater si dotez ꝑ filia vel nepte dedit ꝛ interim moriat̃ vel eaz emancipet dos mulieri pertinet.
42 Actio de dote ad solã filiam transmittitur si pater ante vel post litem contestatam cum consensu filie decedat.
43 Actio iudicati soli filie competit si pro patre sententia lata sit.
Filia succedere volens ex testamento vel ab intestato dotẽ conferat.
44 Filia a bonis paternis se abstinens dotem conferre nõ tenetur.
45 Dos in hereditate patris non est.
46 Dos quando dicatur aduentitia.
47 Pater post dotem filie acquisitam eius conditionem deteriorẽ facere non potest.
48 Actio dotis aduentitie soli filie datur.
49 Pater si pactus sit quod dos apud virũ remaneat si vxore morte soluatur matrimonium, pactum non valet.
50 Quid si pactus sit vt apud virum remaneat, si diuortio matrimonium soluatur.
Nuptie inceste dotem non habent.
51 Pactum valet, si mulier pacta sit, q̃ dos apud maritum remaneat, ea in matrimonio decedente.
52 Filia si pacta sit animo donãdi, inter vinos vt extraneo dos reddatur, ei nulla actio competit.
53 Quid si pater pactus sit extraneo dotem reddi.
54 Quid si non animo donandi mortis causa filia extraneum stipulari permiserit ꝛ j. nu. seq.
56 Quid si extraneus muliere mandante non donationis causa stipulatus sit.
Extraneus si pro muliere dotem dat ꝛ ea mandante stipuletur actione mandanti tenetur, vt sibi actionẽ cedat vel vt cum liberet.
57 Matrimonium si diuortio solutum sit actio mulieri competit si antequam agat matrimonium reconciliatum sit, inefficax fit donec illud matrimonium durat.
58 Quid si mulier medio tempore dotem a viro stipulata sit.
59 Quid si medio tempore alij nupsit ꝛ postea ad priorem virum redijt.

60 Actio

60 Actio de dote vbi patri vel filie competit dos nulla exceptione obstante repetitur.
61 Uxor bona mariti per eum percepta in dotem sibi imputare debet.
62 Extraneus quis dicatur.
63 Extraneus dotem dans de suo quicquid vult pacisci ⁊ stipulari potest.
64 Extraneus si dotem sibi dari stipulatus sit quoquo modo matrimonium soluatur, mulieri actio nō competit sed ipsi soli. Potis exactio ei competit contra maritum, qui marito dotem dedit.
65 Matrimonium si mulieris morte soluatur stipulatio taꝫ ad dotem q̄ ad eius augmentum cōmittitur.
66 Matrimonium licet reintegratuꝫ sit actio tamen acquisita nō intercidit.
97 Extranens si dotē sibi reddi pactus sit, cum eam dat, pactum valet.
98 Maritus si vxori dotem reddat quaꝫ extraneo dotanti reddere debebat ipsi extraneo tenebitur.
99 Extraneus si in vna causa dotez sibi reddi stipulatus sit, in alijs casibus mulieri actio competit.
70 Quid si post dotem datam sine mandato mulieris dotē a viro stipulatus sit eam extraneo soluat ⁊ j. nu. 72.
71 Stipulans q̄ mihi debetur nisi ex voluntate mea stipuletur mihi actionem non aufert.
73 Extraneus si de eo quod ad mulierem pertinet pro ea dotē dedit ⁊ sibi reddi stipulatus est non donationis causa, non solū mulieri sed eius heredibus tenebitur.
74 Extraneus si sibi mandato mulieris dotem eius marito dedit nec ratum habuit, ei debiti petitio supereſt.
75 Debitor mulieri soluere intelligitur, si creditori eius soluit.
76 Negotium alterius gerens quicquid ob id cōsequitur, restituere cogitur.
77 Extraneum de suo dotare presumendum non est.
78 Extraneus si res proprias mulieris in dotem dedit, ⁊ sibi reddi stipulatus aut pactus sit, an pactum mulieri noceat.
79 Mulieris non interest an ipsa vel alius pro ea dotem dederit.
80 Vos quando ab ipsa muliere profecta est si matrimonium post diuortium reconcilietur consensus extranei, qui consensu mulieris stipulatus est, requirendus non est.

Pater ⁊ omnis† parens per virilem sexum oꝫ dotare filiam in sacris vt. ff. de ritu nup. l. qui liberos. ⁊ emancipataꝫ vt. C. de dot. prom. ⁊ de colla. bono. l. dotē. Mater non cogitur, vt. C. de in. dot. l. mater. † Pater cogitur dotare sororez ex eodem patre natam, arg. a cōtrario sensu. ff. de admi. tut. l. cum plures. §. iij. † ⁊ si pater dotem pro filia det vel promittat licet aliqua habeat ad filiam pertinentia semper eam p̄sumit dotare de suo non de bis que ad filiam ptinent nisi expressim hoc dicat vel pater sit inops vt. C. de dot. pmis. l. fi. ⁊ hec q̄n dos p̄fecta est de bonis patris vel facto eius siue ipse parens, siue alius p eo, ⁊ eius ratione dotez det. vt. ff. de iure dot. l. p̄fectitia, nec interest p filia in potestate vel emancipata pater dotem det. † qr non ius potestatis sed parentis nomē dotem p̄fectitiam facit, vt. ff. de in. dot. l. profectitia. §. pen. Quum dos datur pro muliere, aut datur a parente aut ab ipsa muliere aut ab extraneo. Si a parente p virilē sexum ascendente, aut est p̄fectitia dos, aut aduentitia † si est dos p̄fectitia, ille q eaz dat potest indicere in eam legē quā vult, et ante psonā mulieris si in continenti pacisc̄atur, vel stipulet ceterum si interposito tē pore stipulari velit nō cōsentiente filia non potest. † Sz si ante nuptias dotem dedit potest ex interuallo ante nuptias citra voluntatem filie stipulari vt. ff. sol. ma. l. quotiens patri. † Sed qd si dictis nuptijs post datam dotem pacisci velit tene quod plene dr̄. ff. de pact. dot. l. cū dos filie. ⁊ ff. de in. dot. l. post nuptias ⁊ C. de in. dot. l. cū a socero, qr ergo p̄ quū dat dotē pōt apponere pactū q̄ vult, aut tunc apponit aut non, si apponit, aut pactus vel stipulatus est dotem sibi reddi, aut heredibus suis, vel bis quos hz in potestate, aut pactus est penes virū remanere, si morte filie soluatur matrimoniū, aut pactus est extraneo reddi. † primo casu vtilis est stipulatio, vt. ff. de pact. dot. l. ita conuenit. ⁊ l. cum pater filie. ⁊ l. matri socerū. §. fi. secūdo casu aut pactus est penes virum remanere si morte filie soluat matrimo-
9 nium aut si p diuortiū † Si morte filie, vz pactū siue tacite. vt. ff. de pac. dot. l. inter socerū. §. inter patrem. ⁊ l. libellus maritus. siue expresse, vt. l. si pater dotem. ff. de pac. dot. ⁊ l. inter socerū. nam in dote p̄fectitia tantum potest deteriorem conditionē dotis in eum casum in quē soli repetitio cōpetit, vt. C. de pac. con-
10 uent. l. si conuenerit. † Si vero pactus est p̄ vt morte viri sol. mat. liberis existētib⁹ tota dos vl̄ ps retineat noie liberoꝝ tale pactum non vz vt. C. de pac. conuent. l. q̄uis. ⁊ ff. de pact. dot. l. ij. ⁊ hoc hz locum tantum quū pater dat dotem vel ipsa mulier.
11 † Sed si extraneus dat dotem bene valeret pactum, qr paciscī potest vt quoquo modo soluatur matrimonium habeat ipse cō-
12 ditionem, vt. ff. de in. dot. l. licet. §. j. † Sed si pactus est vt dos apud virū remaneat si diuortium fieret, aut diuortium fit de matrimonio quo iure diuortium p̄hibet fieri, aut de eo qō non p̄hibetur fieri puta pp̄ ꝙsanguinitatem vel affinitatem vel alias causas tunc dos restitui dz vt extra de cōditio. appo. in despō.
13 ⁊ mat. c. j. ⁊ ij. † qr cum matrimonium consistere de iure nō possit quasi nulla dotis causa fuit, ⁊ pecunia in dotem ꝙrenti non potuit, ⁊ ideo conditio ad eam repetendā cōpetit vt. C. de ꝙdi. sine cau. l. fi. §. fi. ⁊ C. de spō. l. mulier. §. quesita. ⁊ i tali casu dos
14 nulla est. ff. de ri. nupt. l. ad inopiam † nam quaꝫ iuris deest auctoritas nullum matrimonium esse videtur, vt. C. de nupt. l. vbi videtur ⁊ sine nuptijs dos non intelligitur, vt. C. de donat. l. cuꝫ multe. ⁊ ff. pro do. l. j. ⁊ ideo pactum predictum non vz quū matrimonium consistere non possit † nam dotis appellatio non re-
15 fertur ad ea matrimonia que de iure consistere non possunt, vt ff. de in. dot. l. dotis p̄missio ⁊ l. stipulationē. qr ⁊ sine nuptijs nulla est dos. ff. ō in. dot. l. iz. ⁊ nō interest vtrū nuptie nō sequant vt. ff. ōin. dot. l. si mulier. §. fi. ⁊ C. ō iter. mat. l. si patris. ⁊ iō dos
16 retineri non debet † qr videtur esse loco pene, que promitti non potest in matrimonio, vt. ff. de verbo. oblig. l. titia. §. idem rñdit. C. de spon. l. fi. in fi. si autem diuortium fiat de matrimonio qō iure fieri p̄hibetur, aut propter religionem aut propter impotē-
17 tiam coeundi, aut propter delictuꝫ † si pp religionem veluti quū vterq; vult conuerti ⁊ caste viuere, nam alter sine altero non potest, cum sint vna caro, nisi forte alter sit adeo senex vel sterilis q̄ sine suspicione potest in seculo remanere, extra de cōuers.
18 coniuga. c. cū sis proditus. † tunc si ambo monasticam vitā eligant omnibus pactis dotalibus vacantibus, dos ⁊ donatio propter nuptias, ⁊ quidquid sibi inuicez donatū est cuilibet reddet vt extra de conuers. cōiuga. c. ex pacto. ⁊ vnusquisq; sine dāno suis vtat rebus, nisi forte alter alteri dare, vel cedere voluerit,
19 † quoniam ex pactis nuptialibus neq; viro neq; mulieri aliquid lucri conceditur, vt in auc. de sanc. epis. §. sponsalibus quoq;.
20 † Quod si non ambo sed alter eorum ad religionez transeat, tūc per omnia alteri remanet lucruꝫ illud quod ex pacto mortis in-
21 crari debebat vt. C. ō episcopis et cler. l. Deo nobis. † Si vero diuortium fiat propter impotentiam coeundi, siue ex parte viri cōtingat, veluti propter frigiditatē vel maleficiuꝫ impedit coire, vt in auct. de nupt. §. distrahuntur. et xxxij. qō. j. c. j. ⁊. ij. ⁊ c. q̄ autē. siue ex parte mulieris, quod adeo est forte stricta, vt.
22 ff. de edi. edic. l. queritur. §. mulierē dos repetitur. † qua de cā non videt nupta que virum pati nō pōt, vt. ff. quan. di. leg. ced.
23 l. penul. ⁊ de condi. ⁊ demon. l. hec conditio. † Idez est si minor xij. annis que vxor non est, vt. ff. de p̄inil. l. ij. §. fi. in fi. vnde non videtur matrimoniū consumatum, qr nō fuit carnalis cōiunctio subsecuta, vt extra de ꝙuer. coniuga. c. ex publico. ⁊ de despō-
24 sa. mpub. c. i. ⁊ extra de nupt. c. cū cansam. † Itē si dos data est ⁊ nuptie non sequantur, repetitur p conditionē ob causam. vt. ff. de condi. ob cau. l. q se. §. fi. ⁊ ff. de in. dot. l. in rebus. §. j. ⁊ vt diximus nuptijs non sequutis nulla est dos, vt. ff. de in. dot. l. licet.
25 ergo si non est, nec pactum, † qr sine nuptijs non est dos, vt. C. de dona. l. cū multe. ⁊ in tali dote etiam p̄inilegium datur, vt. ff. de p̄inil. credi. l. ij. §. j. ⁊ in psonali actione, vt. ff. de in. dot. l. si spōsa dotem. Quum vero diuortium fit pp delictum. aut mulier cō-
26 misit delictum, aut vir. † si mulier. vt si adulterium committat quo diuortium fit, valet pactum. s. vt dos penes virū remaneat nam in tali casu ēt si dos esset mulieris ipsius propria, ⁊ p̄dictū pactum factuꝫ non esset inre mulier debet dotez amittere, ⁊ vir lucratur eam, vt in auc. de nup. §. si igitur secundum theodosiū. colla. ij. ⁊ in auc. vt lice. ma. ⁊ auie. §. qr vero plures ⁊ §. qr que dā culpa. ⁊ ff. de in. dot. l. si dotē mulier. n. in tali casu multāda est, vt. ff. solu. matrimo. l. lucius. Idem videtnr etiā extra de dore. vel amitten. ca. plerunq; accidit. ⁊ nisi lenocinio iuri adul-

27 terata fuerit. ff. solu. matr. l. cum mulier viri. †Quod si maritus
commisit delictum propter quod diuortium fiat, vt qz sit bereti
cus vel cognouit matrem vxoris tunc separandus est ab vxore.
de diuor. c. ij. z. c. de illo, z. c. fi. extra de eo qui cogno. qsangui.
vxo. sue. c. ex literis. z. c. veniens. z in hoc casu dos apud mari
tum remanere non dz facto diuortio, nam ex culpa nō dz lucra
28 ri, †vt dicitur in marito qui interfecit vxorem suam z volebat lu
crari dotez ex pacto, vt. ff. solu. matri. l. si ab hostibus. §. j. z arg.
ff. de nego. gest. l. sine hereditaria. pro latrocinijs vel alijs cri
minibus quibus de iure ciuili matrimonium solnitur iure cano
nico non solnitur, idem si forte mulier mariti sui mortem cum
alijs conciliata est, z maritus aliquē illorum se defendendo oc
29 ciderit vt extra de diuor. c. j. z. ij. †Si vero paciscatur pater ip
sam extraneo reddi aut ille est nepos eius aut alius extraneus
si est eius nepos stipulari nepoti vtiliter potuit. ff. de pac. quen
tion. l. pater pro filia. z. ff. sol. ma. l. Gaius. si est alius extraneus
30 aut pactus est pater dotem reddi aut stipulatus. †si pactus est
illi ex tali pacto non datur actio, nisi ille extraneus in tali casu
fuerit stipulatus tunc datur ei actio nisi forte a patre sit heres
institutus z vetitus ab eo ne petat dotem a genero vt. C. de iur.
31 dot. l. cum paterne. †Quod si stipulatus est extraneo pater red
di tunc nec sibi quia non vult nec illi qz non potest acquiriē ac
tio. C. de in. dot. l. genero. z. C si quis alte. vel si. l. multum. z ista
sunt vera quando pater dat dotem profectitiam z pactus appo
32 nit. †Sed si pater quum dat dotem profectitiaz nullū pactū ap
ponit daī ei tacita ex stipulatu, vt. C. de rei vxo. act. §. accedit.
in fi. §. z in eo. titu. in prin. §. j. z in hoc casu non intelligitur taci
te stipulatus. Aut matrimonium soluiē morte mulieris, aut vi
33 ri vel diuortio. †si morte mulieris soluitur matrimonium, tunc
soli patri daī repetitio dotis, sine extantibus liberis ex eo, vel
non secundum quosdam, arg. C. sol. mat. l. dos. ff. de in. dot. l. vi
detur. z si auus paternus propter filium dotem dedisset, secus
esset vt. ff. de in. dot. l. auus. Alij qtra qz liberis extātibus nō da
tur patri repetitio dotis, arg. C. de colla. l. illam. z. ff. ad leg. fal
ci. l. pater. ff. solu. matri. l. post dotem. ff. de minor. l. deniqz. §. sed
vtrum. Idem est in filia emancipata. ff. solu. matrimo. l. si ab ho
34 stibus. Idem in patre adoptiuo. ff. de in. dot. l. adoptiuum † Si
morte viri vel diuortio soluatur matrimoniuz, licet pater videaī
stipulatus sine tacite, sine expresse nō tñ daī ei soli repetitio do
tis inuita filia, vt. C. so. matrimo. l. filie pecuniā qz dos pfectitia
est patris z filie, vt. ff. sol. matrimo. l. ij. nec sine voluntate potest
pater exigere dotem, z accipere, vt. C. sol. matrim. l. ij. z. iij. et. l.
35 post dotem. †vnde si morte viri vel diuortio soluatur matrimo
nium, quamuis dos profectitia sit patris z filie, vt. ff. solu. mat.
l. ij. tamen si gener soluat socero dotem filia ignorante non libe
36 ratur, sed condicet, nisi filia ratum habeat, †quia in causa dotis
particeps obligationis, z quasi socia est filia patri vt. ff. sol. ma
trimo. l. qui hominem. §. si gener. Sed si filia patri heres exti
tit neqz tantum ex legato a patre accepit quantum doti esset sa
tisfactuz, debet ei actio denegari, si tamen a patre consecuta sit
quantum ex dotis nomine debeatur a marito, qui patri solnit,
vt. ff. soluto matrimonio. l. si cum dotem. §. si pater filia. ff. dele
37 gatis secundo. l. titia. §. qui in vita † similiter si filia citra patris
voluntatem dotem exegisset patri actio supereresset, nisi ex iustis
causis filie non perditure dos soluta est tunc denegaī actio pa
38 stante matrimonio dos solnitur exprimuntur. ff. solu. matrim. l.
quamuis. z. l. sed si vero, z. l. si constante. ff. de iure dotis. l. mu
39 tus. †nam z etiam constante matrimonio dos pmutari potest,
si hoc mulieris vtile sit, vt. ff. de in. dot. l. ita constante. z si de do
te agat pater, cauere debet ratam esse filiam habituram. ff. de
procura. l. non solum. §. si de dote, z si pater promisit filiam rem
ratam habituraz, z prius quam ratam habuit mortua sit nō cō
mittitur stipulatio quia licet sit verum eam ratum non habuis
se, tamen non interest mariti dotem restitui cum etiam mortua
40 filia dos soluta esse debeat. ff. rem rat. habe. l. fi. †Et si viua filia
dos ad patrē reuertatur, sive pactionis, sive potestatis iure, nō
licet ei iterum nubente filia diminuere ipsam dotem nisi substā
tia eius decrescat aliqua clade vel fortuna. Item non cogiē pre
41 auctē. sed quamuis. z in auc. de equal. dot. §. quia, †promissam
autem dotem, licet patri minuere ante matrimonium vel post,
incontinenti tamen, vt. ff. eo. l. quotiens. z si forte parens per vi
terim moriatur, vel emancipet eam licet vt diximus intelliga
tur stipulatus tacite vel expresse, tamen omnino dos ad mulie
rez ptinet, z sola ipsa succedit in ea, sive sit emancipata, sive ex
heredata, sive cuz alijs heredibus scripta, z computatur sibi in
quarta, maxime si sufficiat, vt. C. de rei vxo. actio. §. videamus.
42 versi. cunqz iure z c. †Quod si viuo patre filia in eius potestate
manente matrimonium dissoluatur, vt dictuz est consensu filie
agere debet ad repetendum dotem. z si ante lit. contestat, mo
riatur parens vel post quamuis, vt diximus dicatur stipulatus
tacite vel expresse non tamen ad alios heredes, sed ad solam fi
lia hec actio trāsmittitur, vt. C. de rei vxor. actio. §. z hoc ex rei,
43 z. ff. solut. matri. l. in his. §. hi similiter. †Si pro patre sententia
dotis data sit mortuo eo soli filio datur actio iudicati non alijs
heredibus patris, vt. ff. sol. matrimo. l. in his. §. hi z si succedere
voluerit, vel ex testamento vel ab intestato confert dotem alijs
heredibus, vt. C. ō rei vxo. act. §. videamus igitur, z. C. de colla
tio. auct. ex testamento. z in auc. de trien. z sem. §. illud quoqz,
z si voluerit se abstinere ab hereditate paterna habebit dotem
paternam, vt. ff. quibus modis pign. vel hypothe. solut. titius.
44 †Et ideo abstinens se non debet conferre quoniam abstinuit se
a bonis paternis, z est loco eris alieni non solum si data est, sed
etiaz si promissa, vt. ff. de colla. dot. l. fi. z. l. j. §. fi. nec est mirum
45 si alij heredes patris non successerunt in dote, †quia dos nō est
in hereditate patris. ff. ad leg. falci. l. pater filiaz. z. ff. ad trebel
li. l. a filia. z. l. mulier. §. cum proponas. z. l. debitor. §. fi. ff. de
do. prelega. l. ij. Et hec de profectitia breuiter dixisse sufficiat.
46 †Quid si dos est aduentitia veluti quoqz extraneus dat aliquid
patri nomine filie, vt pro ea in dotem daret non ista dos profe
ctitia non eniz ad hoc datur vt ipse pater habeat, sed vt p filia
expēdat, z hec talis dos est aduentitia, vt. ff. de in. dot. l. profe
ctitia. §. si quis certaz. z. l. auus. z ideo qa nomine filie data est
patri, z pater nomine filie accepit filie est acquisita, vt. ff. de do
nation. l. qui mihi donatum. z de acquirē. re. dom. l. si procura
47 tor. †vnde cum filie sit acquisita, non potest pater sine ipsa con
ditionem filie facere deteriorem, postquam dedit sine causa, z
hoc ideo quia filie iam acquisita est vt. ff. de pac. dot. l. cū dos.
multo magis in aduentitia dote que ab ipso initio filie fuit, z ō
non pri, sed filie daī hec dotis actio vt. ff. so. ma. l. gaius. z ita
vera sunt vbi parēs dat mulieri dotē, sine pfectitiā, sive aduēti
48 tiā. †Si vero ipsa mulier p se dotē dat, aut pmittit, aut pacisci
tur vt sibi reddatur. si vt sibi reddatur nō est necesse, qz sive pa
ciscatur sive non, semper intelligitur stipulata, vt. C. de rei vxo.
actio. §. j. si autē paciscaī vt apud virum remaneat. si matrimo
49 nium soluaī morte viri, aut si soluatur diuortio, aut morte mu
lieris, si †paciscaī qd dos remaneat apud virum, si morte vxoris
solnitur matrimonium etiā cōmuni filio interueniente, non va
let pactum, quia totiens conditio dotis fit deterior vel fieri pōt,
quotiens liberis interuenientibus ipsa mulier decederet, vel di
50 uortium fieret. ff. de dote prel. l. j. † Si vero paciscaī vt apud vi
rum remaneat, si diuortio soluatur matrimonium eadem p om
nia hic dicuntur que diximus superius in tali casu quum pater
dedit dotez pro filia. hoc plus qō si matrimonium cōtrahit mu
lier qō iure fieri prohibetur, iuris ignorantia excusatur, nisi cō
mittat incestum iure gentium prohibitum, vt. ff. ad legem iul. de
adulte. l. si adulteriuz. z de ritu nup. l. fi. nam inceste nuptie non
51 habent dotē, vt. ff. de ri. nupti. l. iniuste. † Si autē pacta sit mu
lier, si ipsa in matrimonio decederet, dos apud virum remaneat
valet pactū. vt. C. de rei vxo. actio. §. illo pcul dubio. ff. de pact.
inter virum. sicut hec eadem diximus quum pater dat dotem, z
in tali cāu pactus est, si aūt pacta sit vt extraneo reddaī, aut ani
mo donandi, aut adhibitus est, vt per ea stipuleī, si vero animo
52 donandi ei, aut inter viuos, aut cā mortis, † si inter viuos pacta
sit ei reddi nulla ex tali pacto actio acqriē, vt. ff. de pact. dotal.
l. inter socerum. alias qd de reddenda. §. filia. z. ff. ad leg. falcid.
l. debitor. §. fi. z. ff. de solu. l. sicut. nisi ille pro quo pacta est in eius
casum fuerit stipulatus, vt. ff. de pact. dot. l. cum maritus. §. fi. ta
men si ille stipulatus est existente conditione habet actiones, vt
ff. solu. matrimonio. l. que dotis. nisi forte eū heredē instituerit
53 mulier, z venerit ipm petere a viro, vt. C. de in. do. l. ij. †hec ea
dem locū habent, quum pater dat dotem, z pactus est extraneo
reddi, sicut dixi. C. de in. dot. l. cuz pater pro filia. nisi forte ille q
stipulatus est sit infans, tunc non valet pmissio, vt. ff. de verbo.
54 oblig. l. mulier que dotem. †Quid si non animo donandi ei cau
sa mortis promiserit extraneum stipulari potest mulier, si vult
mutare hoc, z ille non poterit agere. vt. ff. de leg. ij. l. cum pater.
§. hi. quia si cuz stipulari promisit, z in eū casum qui morte mu
lieres exiterit videī mortis causa stipulatus, z ideo fidei eius
committi potest in eum casum, vt. ff. de do. preleg. l. seia. naz in

tali

tali casu mortis causa capitur, vt ff. de dona. cau. mor. l. mortis
55 causa capitur. §. ij. †nisi forte ita donare voluerit causa mortis,
vt nullo modo reuocetur, nam tunc pinde valet ꝙ tractus sicu-
ti alia donatio inter viuos, vt ff. de donatio. cau. mortis. l. vt ita
56 Quid si adhibitus est extraneus vt ꝑ ipsa muliere stipuletur, ꝛ
mandante muliere non donationis causa stipulatus est, etiã he
redibus mulieris tenebitur dico actione mandati, nam, ꝛ si ex-
traneus pro muliere dat dotem, ꝛ mandante ipsa muliere stipu
letur, tenetur ipse actione mandati, vt sibi cedat actionem, vel
vt liberet, vt. ff. manda. l. idemq; §. si cui, ꝛ ideo in hoc casu be-
ne potest mulier mutare instrumentum dotale, vt ff. de iu. dot. l.
57 mulier. §. fi. ꝛ ff. de lega. iij. l. cum quis decedẽs. §. nuptura. †vn
de si diuortio sit solutum matrimonium, ipsi mulieri solummo-
do dotis actio competit, si antequam agat reintegratum. vel re
conciliatus sit matrimonium inter eos, actio illa inefficax fit do
nec illud matrimonium durat, vt ff. de iu. dot. l. si mulier, idẽ est
58 †si mulier medio tempore sit stipulata dotez, a viro, vt ff. de iu.
dot. l. post diuortium. §. si sponsus. nam semper hoc agi intelli-
gitur inter eos, vt ff. de iu. dot. l. dotem que in principio, ꝛ. l. qd
59 fine. †ꝛ hoc etiaz habet locuz si mulier medio tempore alij nup
sit, ꝛ postea ad priorem virum redijt, si primo maritus non caue
60 rat de dote reddenda, vt ff. de iu. dot. l. cum post diuortiuz. † Et
in omnibus predictis, vel alijs casibus in quibus patri, vel ipsi
mulieri de dote competit actio, vt dictuz est, dos repetitur nul-
la exceptione obstãte propter mores mulieris, vel res amotas
ab vxore, vel donatas sibi a viro, vel propter liberos, aut impen
sas in res dotales factas, vt. C. de rei vxor. actio. §. maneat. ꝛ. §.
61 iij. †Sed si post solutum matrimonium mulier propter dotem
suam possideat bona mariti, ea que ex mariti re ꝓcepit in dotez
sibi imputare debet vt ff. de solutio. l. tritia. ꝛ hec vera sunt, quuz
62 pater vel ipsa mulier dotẽ dat. †Nunc vero de extraneo, quem
extraneum accipimus, vt. C. de rei vxo. actio. §. accedit. ꝛ. C. de
iur. dot. l. fi. §. similiꝫ modo. Quum ergo extraneus dat dotem
pro muliere, aut de suo proprio, aut de eo quod ad mulierez per
63 tinet, † si de suo dat extraneus dotez, quidquid vult pacisci, vel
etiam stipulari, etiam ignorante muliere potest, legem enim rei
sue ꝛc. Sed postquam dedit, consensu mulieris pacisci debet,
vt ff. de iure dotium. l. puberes. §. j. vnde quum dat de suo dotẽ,
aut pactus est, aut stipulatus eam sibi dotem reddi quando sol-
uitur matrimonium, aut in vno tantum casu dotem sibi reddi sti
pulatus est, aut pactus, aut nullo modo per se stipulatus est, aut
64 pactus. †Si stipulatus est quoquomodo soluatur matrimoniũ
dotem sibi reddi, tunc nõ habebit mulier actionẽ, sed ipse, vt. ff.
de iure dotium. l. licet. §. j. imo si maritus vxori dotem predictaz
soluerit, nihilominus dotis exactio ei qui dedit marito contra
maritum competit, vt. ff. soluto matrimonio. l. quomodolibet pa-
ter. §. fina. ꝛ ipse maritus condicet vxori quod dedit ei, quia in-
65 debite solvit ei, vt. ff. de solutio. l. qui hominem. §. si gener. †Et si
morte mulieris soluatur matrimonium cõmittitur stipulatio taz
ad dotem quam ad augmentum dotis, vt. C. de iure dotium. l. et
fine, similiter si matrimonium soluatur diuortio, committitur sti-
66 pulatio, vt. ff. de pactis dota. l. cum maritus. §. j. †Et licet reinte
gratum sit matrimonium, non tamẽ actio aquisita intercidit, vt
ff. soluto matrimonio. l. insulam. §. fina. nisi sciente stipulatore,
vel pro herede eius interim dos constituatur, vel matrimonium
67 reintegretur. †Si non est stipulatus, sed solummodo dotem si-
bi reddi pactus, quum eam dat pactum valet, vt. C. de pac. l. le-
gem. ꝛ. C. de pac. conuen. l. j. ꝛ ex tali pacto datur actio prescri.
68 ver. vt. C. de iure dotium. l. auia tua. †Unde in eo casu quuz ex-
traneus dat dotem ꝛ sibi reddi stipulatus est, aut est pactus, si
maritus non ipsi extraneo qui eam dedit, sed vxori dotem soluit
nihilominus ipsi extraneo qui dedit tenebitur, vt. ff. soluto ma-
trimo. l. quomodolibet pater. §. j. dabitur tamẽ sibi vt credo ad-
uersus vxorem cui soluit, vt. §. dixi in genero, cum patri mulieris
dotem soluit, ꝛ ipsa ratum non habet, vt. ff. de solutio. l. qui homi
nem. §. si genera. ꝛ hec ita sunt, quũ extraneus dotẽ dãdo stipula-
69 tus est, vel pactus eã sibi reddi quoquomodo solnaꝫ matrimo-
nium. †Sed si extraneus dotem dando pro muliere in vno tan
tum casu stipulatus, vel pactus non est, mulieri in alijs casibus
competit actio, vt. C. de iure dotium. l. fina. ꝛ. ff. soluto matrimo-
nio. l. si cum dotem. si autem extraneus de suo proprio dotẽ dan
do nullo mondo pro se stipulatus est, aut pactus, tunc ipsa mu-
lier videtur tacite stipulata, ꝛ ipsi soli cõperit actio, vt. C. de rei
vxor. actio. §. accedit. ꝛ de pact. dota. l. ex morte. in fine. ꝛ. C. de
iure dotiuz. l. finali tunc quia pro se nõ est stipulatus vel pactus
etiaz mulieri est actio acquisita si mandato ipsius mulieris pa-
ciscẽtis, sive illico, sive postea, tenetur ei actione mãdati, vt ma-
ritum eius liberet, vel euz sibi, vel alium deleget, licet ipse sit qui
dotem dederat. ff. manda. l. idemq; §. si cui. tunc enim credendũ
est, bona manu ab extraneo per vxorem receptam, ꝛ marito da
70 tam, vt. ff. de iure dotium. l. licet. §. j. †Quid si sine mandato mu
lieris postea, cũ iam actio ipsi mulieri sit quesita, si dotem a viro
stipulatus est, si stipulatus est, pro ipsa muliere, pro ipsa dote po
test conueniri actione negotiorum gestorum vt virum liberet, vt
ff. de negotijs gestis. l. ignorante quoq;. vel vt sibi actionem ce-
dat, vt. ff. de verboruz obligatio. l. si ita stipulatus. §. grisogonus.
in fine. sed si sibi reddi pro se stipulatus est, cũ iam ipsi mulieri
71 actio quesita sit nihil mulieri nocet, †nam si quis stipuleꝫ qõ sibi
debetur, nisi ex voluntate mea stipuletur, non aufert mihi actio
72 nem, de nouatio. l. stichum. §. fina. †Et si maritus dotem ipsi ex
traneo soluerit sine consensu mulieris non liberatur a muliere,
sed condicere potest a patre vt. ff. de solutio. l. qui honorẽ. §. si ge
nera. ꝛ hec ita vera sunt quum extraneus dat de suo pro mulie-
re dotem. Si vero de eo quod ad mulierem pertinet extraneus
pro muliere dotem det. aut debitor eius erat, aut non, sed res q̃
proprie erant ipsius mulieris pro ea in dotem dedit. si debitor
eius erat, ꝛ mandato eius pro ea dotem dedit, aut dedit muliere
73 mãdãte, vel ratũ habẽte, aut sine manda. † si muliere mandante
dedit, ꝛ sibi reddi stipulatus est non donationis causa, non soluz
mulieri, sed etiam eius heredibus tenebitur, vt. ff. de dolo prele-
ga. l. seia. ꝛ poterit a muliere conueniri vt virum liberet, ꝛ euz de
leget sibi vel cui voluerit, quamuis ipse sit debitor qui dotem
dedit. ff. manda. l. idemq; §. si cui. Idem si ratum habuisset, vt. ff.
de solutio. l. si vero procuratori. in fi. ꝛ. C. de donatio. inter viruz
74 ꝛ vxorem. l. donatio. † si vero sine mandato mulieris dotez ma
rito eius dedit, nec ipsa postea ratum habuisset, supererit ei de-
biti petitio. ff. ꝺ legatis tertio. l. vxorem. §. pater. Sed si agat ad
vsuras eũ nõ habẽs ratã donationẽ factã a marito, cum dos de
bebatur, doli exceptione remouebitur, vt. ff. de doli exceptio. l. si
opera. † Intelligitur enim debitor soluere mulieri si creditori
75 eius soluitur, vt. ff. de solutio. l. soluta. nã inuito ꝛ ignorante ꝛc.
ff. de nego. gest. l. solnẽda. quia cum vxore dotẽ promisit, vterq;
tenetur, sed ipso soluente liberatur vxor, vt. ff. de nouat. l. stichũ.
§. fina. in fine. ꝛ cum ea soluente liberata est, mulieri actio nego
tiorum gestorum competit, vt. ff. de negotijs gestis. l. cum pecu-
nia. que vtrisq; datur, ꝛ efficit vt negotium, quod vtiliter gestuz
est ratuz habeatur, vt. ff. de nego. gest. l. secũda. ꝛ. l. pomponius.
ꝛ. l. sed an vltro. vnde cum sint vtrinq; actiones, si ille extrane-
us gerens negotium mulieris, vt dictum est, ignorante ipsa do-
tem a viro stipulatus est, nego. gest. vt virum liberet iure conue
nitur, vt. ff. de nego. gest. l. ignorante, vel vt sibi actionem cedat.
ff. de verbo. obli. l. si ita stipulatus. §. grisognus. in fin. ꝛ si agit
etiam similiter tenetur, vt C. de contraben. ꝛ com. stipul. l. iij.
76 † Quum aliquis negotium alterius gerit, quidquid ea occasio-
ne consequitur, restituere cogitur, ꝛ si indebitum exegisset, vt. ff.
de negotijs gestis. l. secunda. ꝛ. l. singulem. §. primo. ꝛ. l. si quis
negotia. ꝛ. ff. que in fraudem credito. l. hac actione. in fine. ꝛ de
procurato. l. qui proprio. §. cum in ceteris. ꝛ si forte pater certã
pecuniam filie reliquisset, vt ea dotis nomine nupture daretur,
ꝛ filius dotem stipularetur, si filius dederit minus, ꝛ dotem sti-
pulatur, poterit mulier superflua petere etiam sequuto diuor
tio, nec solummodo occasione predicta, sed etiam ex fideicõmis
so agere poterit, vt actio stipulationis a patre prestetur, q; non
est verisimile patrem voluisse interponi hanc stipulationem vt
filia post ꝑmas nuptias fieret vidua, ꝛ si pater nubat postea ad
secundas nuptias cautio non extendatur, vt. ff. de legatis secũ
do. l. cum pater. ꝛ argumento de conditione ꝛ demonstratio. l.
77 hec conditio. ꝛ. ff. de pac. dota. l. inter socerum. §. fin. † ꝛ non est
presumendum de suo extraneum dotare voluisse, quia non com-
pellitur cedere actionem vt dictum est, nec ignorans nec inui-
78 tus quisq; donat, vt. C. de dona. l. nec ignorans. † Quid si extra-
neus res proprias ipsius mulieris dedit, ꝛ sibi reddi stipulatus
aut pactus est, si quidem non mandante muliere, vel ratum ha-
bente, non nocebit ei pactuz velut inter alios factũ. ff. de reg. iu.
l. id q̃ nostrũ. ꝛ lz dotẽ ratã habeat, tamen stipulationes vel pa
ctũ predictũ vt extraneo reddaꝫ nõ cõpellit habere ratuz, q; in
hoc negotiũ mulieris non est vtiliter gestum, vt. ff. de nego. gest.
l. sed an vltro. ꝛ quemadmodum ab ipso initio dos mulieris ei red
79 di debet, licet alius pro ea dederit. † quoniã non interest ipsa an
alius pro ea dederit, vt. C. de rei vxo. actio. §. ij. ꝛ stipulatio dic-
ta non ob. quia si quis stipulatur quod mihi debetur sine mea
volũtate, non aufert mihi actionem, vt. ff. de nouat. l. stichum. §.

fi. ꝛ merito. quia stipulatio vel pactum predictum mulieri, non nocet, quia si pater vel extraneus quum de suo proprio dat mulieri dotem, ꝛ tunc pactum pro se non apponitur, postea si velit sine muliere pacisci non potest pater vel extraneus, cum ab ipso
80 intio dos mulieris est. † Et ideo in omnibus supradictis casibus cum dos ab ipsa muliere profecta sit, si post divortium reconcilietur matrimonium, non est consensus ipsius extranei requirendus, vt dos iterum constituatur, etiam si permissu mulieris fuerit stipulatus, vt. ff. de in. dot. l. stipulatio de dote. ꝛ si ei reddita sit sine muliere, condicere ei potest qui dedit vt prediximus de pacto patris, vt. ff. de solu. l. qui hominem. §. gener.

FINIS

TRACTATVS

DE DOTE, DOTATISQVE

Mulieribus ꝛ earum priuilegijs excellentissimi. I. Vtri. cõsulti. d. Baldi Nonelli a Bartholinis, Perusini, Aduocati ꝙsistorialis, ceptus in academia Pisana, ꝛ finitus in studio Perusino, cum a Pontifice e postlimi nio esset reuocatus circa annum Domini. M. ccccl xxix. nunc Additionibus nouis locupletatus.

¶ Operis diuisio.

Resentis operis ꝛ materie tractatum diuidendum ꝛ subordinandum duxi in duodeciz partes. ¶ Prima pars erit quot modis ponatur ꝛ accipiatur seu accipi possit ipsa dos in iure nostro. ¶ Secunda pars circa quiditatez dotis ꝑ priori modo sumpto ꝛ an consistat in quodam iure vniuersali, ꝛ de multis circũferẽtibus ad predicta. ¶ Tertia pars an contractus dotis sit de iuregentium vel de iure ciuili, ꝛ an sit cõtractus nominatus vel innominatus. ¶ Quarta pars an contractus vel iudicium dotis sit bonefidei vel stricti iuris. ¶ Quinta pars an dos seu dotis causa sit causa pia, ꝛ quomodo in dote capiatur causa pia, seu dici possit esse causam piam. ¶ Sexta pars veniendo ad priuilegia dotis que sunt dotis priuilegia ante matrimoniuz. ¶ Septima pars que sunt dotis priuilegia cõstante matrimonio. ¶ Octaua pars que sint dotis priuilegia soluto matrimonio. ¶ Nona pars que sint dotis priuilegia circa ipsum dotis iudicium. ¶ Decima pars an dos solum confessata habeat sua priuilegia ꝛ quomodo. ¶ Undecima pars an dos putatiua habeat priuilegia. ¶ Duodecima pars an ꝛ quãdo dotis priuilegia egrediantur personam mulieris. §. 121.

SVMMARIVM

1 Dos largissimo modo accipitur pro omni circunferentia ad sufficientiam alicuius rei.
2 Dos large accipit pro dote ecclesie maxime nouiter ꝙstructe.
3 Ecclesia non debet sine dote edificari.
4 Episcopus si consecrat ecclesiam dote nondum cõstituta tenetur eam dotare de suo.
5 Fundans vel dotans ecclesiam querit sibi ius patronatus, ꝛ si vnus fundat ꝛ alter dotat ambo sunt patroni.
6 Quarta non detrabitur de dote collata ecclesie.
7 Bonãs vel legans aliqua stabilia ecclesie pauperi, presumitur quod sit pro dote.
8 Dos data ecclesie in funda. an sit alienabilis vel ꝓscriptibilis.
9 Filie intranti monasterium pater tenetur assignare congruam dotem, sicut nubenti in seculo.
10 Monialis si migret ad aliud monasterium, debet cum ea transire ipla dos.
11 Filio intranti monasterium an pater teneatur aliquid assignare pro vita.
12 Dos accipitur pro matrimonio carnali, ꝛ spirituali vt. ℸ. nu. 8. ꝛ nu. 13. ꝛ seq.
17 Dos data spõse si repetitur non secutis nuptijs habet priuilegium antelationis, ꝛ tacite hypotece, ꝛ interim est inalienabilis.
18 Dos putatiua videlicet pro matrimonio inualido an habeat priuilegia.
19 Statuto stante ꝙ filia dotata non succedat, an tunc legatum filie relictum pro matrimonio futuro dicatur dos. ꝛ an dictum statutuz obtineat in filia remanente vidua sine dote, ꝙ pater fuerat sibi stipulatus dotem reddi ꝛ maxime si exigeret. numero. 20.
22 Statuto disponente quod omnes cause compromittantur exceptis causis dotium, quid si petatur dos legata licet nondum contractis nuptijs.

¶ Prima pars Tractatus.

I dẽduz est de primo scz quot modis accipiat dos in iure nostro. † Et qdẽ dotẽ accipimus aliqñ ꝑ modũ largissimuz. vcz ꝑ omni circũferẽtia ad sufficiẽtiam alicuius rei vel ꝙsone, vt ꝑz iuxta eõem vsum loquendi, puta iste fundus est bene dotatus vel ista dom⁹ est bene dotata. i. hz oẽs habitudines ꝛ cõmoditates requisitas ad fundum vel domũ, ita accipit iurisconsul. in. l. sepe. §. fetio. ff. de fundum instru. ibi cũ dotibus ꝛ reliqs colonoꝝ. sic ẽt dicimus iste iuuenis hz bonas animi dotes, vel est bene dotatus in virtutibus, ꝛ moribus. † Aliqñ accipimus dotẽ non ita largissime nec ẽt ita stricte ꝛ ꝓprie sed large vt ꝙtingit aliqñ circa ecclesiã vel capellã nouiter ꝙstitutã vel ꝙstructã iã cũ ipsa cẽseat sponsa futura rectozis ibidẽ istitnẽdi ꝑ deserniẽdo ipsi ecclesie vel capelle vt hꝫ in. c. ij. de trãsla. pla. hinc est qd̃ est opus tali ecclesie, ꝛ sic sponse future dotẽ ꝙstitui alias nõ ꝓt, nec dz edificari. (¶ † Additio, nec dz edificari eccl'ia fũdari nõ dz nisi dotet. ꝙ vez est nisi ex necessitate fundata sit ꝛ dotari ñ possit. Abb. sic. post Host. in. c. ad audiẽ. j. ò eccle. edi. Jrẽ nec dz ꝙsecrari vt. xvj. q. j. pie. j. q. ij. placuit. j. q. iij. si qs pbẽdas. Car. i cle. j. xiij. q. ò vi. ꝛ bo. cle.) vel fundari nec ꝙsecrari dote ꝑus sibi ꝙstituta vt hꝫ ò ꝙse. di. j. c. cũ sit. de ꝙse. eccle. vel alta. ꝛ i auc. vt nullus fabricet oratozij domũ. §. j. ꝛ si fundãs eccl'iã a ꝑn. eã nõ dotauit põt postea cõpelli vt eã dotet ꝛ dotẽ sibi ꝙstituat tãqꝫ ꝙsponse future vt est expressuz in. d. c. cũ sit. ꝛ q̃ dicaꝫ ꝙgrua dos sibi ꝙstituẽda notaꝫ ibi dẽ ꝑ doc. Immo si ipse fundãs vel edificãs sit ipotẽs ad dotãdũ nõ dz eꝑs eã ꝙsecrare. † alias ꝙsecrãdo teneꝫ ipse de suo dotare vt not. hꝫ in. d. c. cũ sit. † Ex qua dotatione acgriꝫ iuspatro. ipsi dotãti. ſ. in pũtando rectorẽ ad dictã ecclesiã ẽt si esset laicus, vt hꝫ. xvj. q. vij. c. pie mẽtis. ꝛ. c. placuit. Et in toto tit. de iurepa. Et si vnus fundauit ꝛ alter dotauit ambo sunt pꝛoni, vt ibi not. maxime ꝑ Archi. ꝛ hec dotatio hz priuilegiũ, vt de bonis affinatis ꝑ dote. (¶ Additio. pro dote. Nota ꝙ quarta nõ debeꝫ epo ꝑ fabrica vel alio certo relicto ad certũ piuz vsum. vide Bal. in. l. si qs ad declinãdũ. §. in oibus. ver. ij. ꝙlo est. C. ò epi sco. ꝛ cle. ꝙ est vez ẽt si relictũ sit factũ ad piã cãm put Titius elegerit, ꝛ Titius eligat ecclesiaz fieri de eo. Bar. i. l. vnũ ex familia. §. j. de leg. ij.) ecclesie vel capelle nõ possit defalcari portio canonica eꝑalis cũ ad perpetuũ cultũ censeaꝫ assignata ꝑ id ꝙ hꝫ in. c. fi. de testa. ꝛ in. c. j. de censi. ꝛ ibi hoc tz Abb. ficul. ꝛ Bet. de peru. in suo trac. canonice eꝑalis i. vij. c. ꝛ. vij. car. ꝙ est notandũ. nã facit ꝙ similiter de legato facto mulieri de dote non detrabiꝫ falcidia de quo j. diceꝫ in. vj. pare circa priuilegia dotis ante matrimoniũ. imo dicebat ibi Bet. † qò si a pꝛinci. in fundatione ecclesie vel post ipse fundans donaret aliqua stabilia ecclesie, lz nõ dixerit ꝙ pro dote ecclesie dõaret vel legaret. Presumiꝫ in dubio ꝙ ꝑ dote fecerit vt sic nõ possit detrahi dicta portio eꝑalis ex quo ad hoc tenebaꝫ, facit in argumẽtum qò hꝫ in. l. ij. C. de acq. pos. ꝛ in. l. quẽdã mulier. ff. de rei ven. ꝛ qz ex primordio tituli posterior formaꝫ enũtus. l. j. C. de impo. lucra. descri. li. x. sed imo põtdici ꝙ ẽt ad hoc nõ teneret, puta qz alia persoua q̃ fundans ecclesiã legaret alia stabilia ipsi ecclesie presumiꝫ qò ex cã dotis ꝙstitutẽde hoc fecerit qñ ecclesia erat pauper ꝛ indotata qñ ita suader subiecta materia per id qò hꝫ in. l.

ꝙ aũt

q̄ aũt.ff.ō iure do.ex cuius legis intellectu dicet̄ in dicta sexta
8 pte.ꝛ ex p̄dictis p̄ot inferri q̄ ſicut dos data p̄ mr̄imonio car
nali eſt inalienabilis,ꝛ ꝙſequeter ét ipreſcriptibilis, vt hr̄ inſti.
ꝙbus alie.nō lꝫ poſt princi.ꝛ in toto tit.ff.ō ſun.do.ꝛ in.l.ſi ſun
dū.eo.tit.ꝛ in.l.vbi lex.ff.de vſuca.ꝛ in.l.in rebus.§.oīs.C.ō in.
do.ſic ét dōm vr̄ in dote data a principio p̄ ſuſtentatione eccl̄ie
fundate,ꝛ ſic inferr̄ q̄ lꝫ alia bona eccleſie poſſint alienari ſer
nata tñ forma de q̄ in.c.ſine exceptione.xij.q.ij.ꝛ i.c.ij.ō reb.
eccle.nō alie.Et ſic ét poſſint p̄ſcribi res eccleſie ſicut aliorū
p̄riuatoꝝ,vt hr̄ in.c.j.ꝛ.c.ſanctoꝝ.ꝛ.c.de.iiij.de p̄ſcri.tñ ſe
cus in bonis aſſignatis p̄ dote eccleſie,p̄ quo ét facit ſing.gl. in
c.nouū genus.de deci.q̄ vult q̄ de fructibus bonorū ab initio
cōceſſorū p̄ dote eccleſie nō debeant decime p̄rediales.tñ cū ſi
milis q̄ō ſupertoribus tp̄ibus fuit inter ep̄m Ꝛnteranēſez ꝛ ipſaz
cōitatē p̄ certis redditibus tp̄e antiquo p̄ ipſam cōitatem aſſi
gnatis p̄ dote in noua infundatione ep̄atus dicte terre cuꝫ po
ſtea p̄ multa tp̄a nō fuerunt exacti p̄ ep̄os.nā dicebāt nonnulli
aduocati in curia q̄ nō potuit dicta cōitas p̄ſcribere ꝙ ipſaz do
tē eccleſie cathedralis,cū ét dos aſſignata p̄ mr̄imonio carnali
ſit imp̄reſcriptibilis,vt.§.ꝛ maxime q̄ magis videbat̄ fauendus
reſpectu matrimonij ſpiritualis,cū illud ſit magis fauorabile ꝛ
maioris potētie, q̄ p̄z,q̄ tollit ꝛ extinguit mr̄imoniū carnale ꝛ
eius vinculū de ſui nā inſeparabile,vt hr̄ in.c.ex pte.ꝛ.c.ex pu
blico.ō quer. cōiu.vez q̄ñ nō eét ꝙſummatū p̄ carnalē copulā,
vt ibi hr̄,tñ in fauorez communitatis fuit conſultū p̄ collegium
Perusinū.ꝛ ſic q̄ poterit dicti redditus p̄reſcribi p̄ multa iura
ꝛ rationes,ꝛ maxime q̄ diuerſa eſt rō in dote mulieris cū ipſa
nullū ꝙſtante matrimōnio ius habeat dñij vel quaſi nec p̄ōt ipa
interim agere,iō eſt ꝙ eā nō preſcribi,vt hr̄ in.d.§.oīs.q̄ rō ceſ
ſat in eccleſia de quo tñ ꝛ.tanget in.vij.pte.circa p̄uileginz q̄
ponit glo.vt res dotalis nō poſſit alienari. ¶ Preterea nullo
iure cautū reperit̄ q̄ bona eccleſie a principio aſſignata p̄ dote
nō poſſint alienari,ſaltē cū ſolēnitate req̄ſita a iure,vel nō poſ
ſit p̄ſcribi.ꝛ gl.in.d.c.nouū gen⁹.dū vult q̄ nō ſoluant decime
de bonis dotalibus eccleſie nō cōfert ad ꝓpoſitū,q̄ nō ſeq̄t nō
ſoluunt decime ergo nō p̄nt alienari vel p̄reſcribi. ¶ Preterea eſt gl.illi ꝛria in.c.j.de cenſi.vbi idē tz Hoſti. ꝛ illā cōiter
ſequunt ibi doc.poſt Hoſti.ꝛ in.d.c.nouū genus.cū debeāt bo
na collata eccleſie trāſire cū ſuo onere tributi debiti ipſi deo in
ſubſidiū egētiū animaꝝ.c.tua nos.de deci. ¶ Alio mō, tertio
accipit̄ dos circa mr̄imoniū ſpūale nō p̄ dote eccleſie,ſed p̄ do
te puelle intrātis religionē ꝛ p̄ modū nō ita largū,ſz magis ſtri
9 cte pacta ſi filia ꝛ vult intrar̄. ¶ Additio. Intrare monaſteriū,
Adde hic q̄ refert Jo.an.in addi.Bar.de fano.ꝛc.ꝛ Lud.
pō.in ſing.ver.dos.vide Bar.in.l.poſt dotē.ſol.ma.q̄ō eſt ve
rū ét ſi habeat aliunde.Ang.in.§.q̄ vero.in auc.de equa.do.
monaſteriū ꝛ ſic nubet i Beo,ꝛ nō in viro.teneť p̄ſ ſibi aſſigna
re cōgruā dotē,put teneť p̄ mr̄imonio carnali.l.q liberos.ff.de
rit.nup.ꝛ.l.obligamur.§.lege.ff.de actio.ꝛ oblig.cū nō minoris
ſit fauoris mr̄imoniū ſpūale q̄ꝫ carnale, imo maioris ex quo ten
dit in fauorē anime.l.ſancimus.C.de ſac.ſan.ec.ꝛ.§.dcm̄ ē, put
hoc volnit gl.no.in auc.ſed q̄uis.ꝛ ibi Cy.C.ō rei vxo.act.vbi
dicit hoc eſſe verū ſi intraret religionez approbatā.Et ſic dicit
ſecus eſſe in iſtis bizoccarijs que ſunt indute habitu beati Frā
ciſci,ōō ita ſe habuiſſe a Jo.an.ſz cū hodie earū regula ꝛ vita
ſit approbata p̄ ſummū pontificē dōm eſt idē in eis put itranti
bus monaſteria regule approbate, vt ōt hoc fuiſſe ō mēte eiuſ
dē Jo.an. tñ p̄cederet q̄ñ intraret clauſurā alicuius ꝙgregatio
nis nō ſic in iſtis q̄ remanēt in domo nō in totū reliquēdo ſecu
lū.nā cū iſte poſſint ꝙmode p̄cipere alimēta in domo paterna,
nō teneť p̄ eis aſſignare aliq̄d p̄ dote cū tunc ceſſat rō q̄ viget
intrātibus ſub clauſura.Cogita tñ q̄ gl.ibi.ꝛ Cy.loquuntur in
filia q̄ remāſit vidua, cui iā vr̄ q̄ſitū ius fuiſſe in dote p̄ id q̄ hr̄
in.d.auc.ſz q̄uis.tñ doc.cōiter idē tenēt in ea q̄ nūq̄ fuit cum
idē ſubſit vinculū ꝛ officiū paternū in dotādo,vt dictis iuribus
vt.l.ſi.C.de indi.vid. adde ét q̄ō ſi p̄ tp̄e ingreſſus monaſterij
ꝙcedit aliq̄ pecuniā vel rē ſtabilē tali monaſterio, lꝫ nō dicat
p̄ dote dicte filie,tñ in dubio vr̄ aſſignare p̄ dote ipſius ſz bar.
no.in.l.i.§.ſi parens.ff.ſi qs a paren.fuerit manumiſ.bñ facit.l.
q̄ō aũt.ff.de iu.dot.ꝛ ét q̄ō dcm̄ eſt.§.in fundatore eccleſie.effe
ctus reſultat magnus,q̄ illud cōputādū veniret in legitima ip
ſius filie ſibi debita poſt mortē patris p̄ id q̄ō hr̄ i.l.q̄m nouel
la.C.ō inoffi.teſt.,put ét volnit ipſe Bar.in d.§.ſi parēs.vbi ſi
videret patrē ſimpliciter donaſſe monaſterio nō ꝙtēplatiōe do
10 tis cō cōputaret dicta legitia. ¶ Preterea ſi dicta filia ꝛ po
ſtea trāſiret ad aliō monaſteriū einſdē regule vel alterius, pu
ta de licētia abbatiſſe,vel p̄ aliū modū a iure permiſſum ſm q̄ō
habeť in.c.licet.de reg.ꝛ in.c.q̄ō Bei timore.de ſtatu reg.tūc
deberet cū ea trāſire ipſa dos p̄ id q̄ hr̄ in.l.ſi is qui.§.j.ff.ō iu.
do.ꝛ tñ ſecus eſſet ſi nō cenſereť illud aſſignatū p̄ dote, ſz p̄ viā
ſimplicis donationis q̄ ſimplex donatio nō cōputat̄ in legitima
11 vt p̄ Bar.ꝛ alios doc.in.l.in.iiij.ff.ad.ff.falc. ¶ ꝛQuid autem
in filio itrāte monaſteriū dico q̄ lꝫ ſic itrādo videat̄ ꝙbere ma
trimoniū ſpūale.c.ij.ō trāſla.plat.tñ pr̄ nō teneť aliq̄d aſſigna
re tali monaſterio p̄ dote cū ſolū ſpō ſe ꝛ nō ſpōſo debeat̄ dos,
ſcz aſſignāda p̄ patrē. ¶ Pōt tñ dici q̄ ſi dcm̄ monaſteriū eſ
ſet debile in facultatibus poſſet tūc ex p̄ſona dicti filij intrantis
petere legitimā aſſignari p̄ patrē.lꝫ.n.reg̃r legitima nō debea
tur filio in vita patris,vt hr̄ in.l.ſi.ff.de lib.agno.ꝛ in auc.vt li
ceat matri ꝛ auie.§.preterea.tñ in caſu iſto poſſet cū idē videa
mus in caſu eꝝ,ſcz patre intrāte monaſteriuꝫ, vt filius legitimā
petere poſſit ante mortē dicti patris naturalē ſaltem de equita
te canonica,vt eſt caſus ſing.in.c.cum ſimus.de regula.ꝛ com
muniter ita ſequunt canoniſte ꝛ ibi idē,ꝛ tz Bal.in auc.ſi qua
mulier.ad fi.C.de ſac.ſanc.eccle.lꝫ ſecus de iure ciuili,vt ibidē
q̄ maxime vr̄ p̄cedere ſi monaſteriū eſſet inops ꝛ impotēs ad
ſuſtendandū talē filiū,cogita tñ q̄ ſaltē videretur tūc indubitā
ter dōm patrē teneri ad aliqd aſſignandū in vita ſua p̄o alimē
tis dicti filij vbi ſi monaſteriū eſſet potens dicta alimenta non
deberent̄ per id q̄ habetur in.l.ſi quis a liberis.in.§.ſi filius.ff.
de lib.agno.tñ in filia intrāte monaſteriuꝫ ſine dubio tenenduꝫ
vr̄ patrē teneri ad eā dotandam ét ſi monaſterium eſſet potens
per id q̄ habeť notanter in.d.l.ſi.de dotis promiſ.vbi ét ſi fi
lia eſt dives in ſuo patrimonio adeo q̄ poteſt ex ſuis bonis do
tari,nihilominus pater tenetur ad eā alimentandum.
12 ¶ ꝛQuarto mō,accipit̄ dos p̄ modū magis p̄priū ꝛ ſtrictuꝫ
q̄ñ conſtituit̄ p̄o matrimonio carnali ſup quo ſimiliter p̄ōt con
ſiderari,q̄ō aliq̄ñ accipimus dotē p̄prie ꝛ ſtricte,aliq̄ñ late, ali
q̄ñ latius,ꝛ aliq̄ñ latiſſime. ¶ Primo mō nō poteſt p̄prie ꝛ
ſtricte dos dici niſi vbi eſt matrimonium ꝛ vbi nō eſt matrimo
niū ibi nō eſt dos.l.fin.C.de dona. ante nup.ꝛ.l.iij.ff.de iu.dot.
Hinc eſt q̄ō ſolu.matri. nō p̄ōt p̄prie amplius dici dos cū ma
trimoniū ꝛ eius onera ſint cā dotis.d.l.iij.p̄o oneribus.C.de iu
re do.ergo finito matrimonio cū ceſſent onera ceſſat ét ipſa dos,
licet aũt nō ſit p̄prie amplius dos,tñ remanent eius reliquie ꝛ
eius fauores,vt dicetur p̄xime ꝛ ét ꝛ.in.viij.parte. ad hoc.l.etiā
13 directo.ff.de fundo dota. ¶ ꝛSecūdo modo accipitur large ſen
late,ꝛ tunc etiā ſolu.matri.dicitur dos ꝛ p̄o ea agitur actione ō
dote,ꝛ hodie ex ſtipulatione,vt habeť in.§.fuerat.inſt. de actio.
ꝛ in.l.j.ꝛ per totum.C.de rei vxo.actio.cum infinitis ſimilibus.
ꝛ iō durant eius p̄uilegia.immo ex tūc vt plurimū incipiunt ha
bere effectū.ſ.ea que in fauorē mulierū ſunt introducta de qbus
14 latiſſime dicetur ſuper dicta.viij.parte. Immo nō ſolū ꝛ in re ipa
dotali ſed ét p̄o fructibus perceptis poſt ſolutū mr̄imoniū qui
p̄prie nō ſunt dos datur actio de dote ꝛ ét eius p̄uilegia locū
habent,vt eſt tex.no.in.l.ſi marito.§.fi.ff.ſolu.mat.ꝛ tāget latius
infra in.ij.parte,ꝛ eſt glo. not.in.l.diuortio.§.ob donationes.ff.
ſol.ma.ꝛ ideo ét ſoluto matrimonio durat fundus dotalis ꝛ eius
p̄uilegiū vt ſit inalienabilis ꝛ imp̄reſcriptibilis, vt.l.etiam dire
cto.ꝛ.l.iij.ff.de fun.do.intellige donec ipſa dos ſit reſtituta mu
lieri.ꝛ ſic donec duret actio de dote.vt.d.l.iij.
15 ¶ Poſt reſtitutionē ꝛ aũt dotis nō p̄ōt aliquo mō dici ampliꝰ
dos,nec amplius durant eius p̄uilegia,vt notanter ꝓbatur a ꝙ
rio ſenſu in.d.l.iij.no.Bal.in.l.ſi conſtante.in p̄in.ff.ſol.mat.ꝛ
in.l.p̄rediū.ad fi.C.de iu.do.ꝛ in.l.dotalē.ff.de teſta.mil. lꝫ tunc
16 p̄ quēdā modū latiſſimū poſſet noiari dos vt ꝛ.tangeť. ¶ ꝛTer
tio mō circa matrimoniū carnale accipit̄ dos largius ſen latius,
vez ante matrimoniū,ꝛ poſt ſpolia de futuro cōtracta. Naz lꝫ p̄
ea repetēda nō ſecutis nuptijs nō detur actio de dote,nec ex ſti
pulatu expreſſa vel tacita,ſed dať q̄dō ob cāz ſi a p̄ncipio fuit da
ta dos ſpōſo vt incōtinenti efficereť dñs,p̄out in dubio ſic p̄ſu
mitur eſſe actū.l.dotis fructus.in fi.cuz ſeq.ff.de iure do. alia da
reť rei vēdicatio,vt ibi hr̄,tñ p̄t lato mō dici dos quo ad multos
effectus ꝛ aliqua p̄uilegia q̄ō habeat p̄uilegiū antelationis in
p̄ſonalibus,vt eſt caſus ſing.in.l.ij.§.fi.cuz ſeq.ff.de p̄ui.credi.
ꝛ hodie haberet tacitā hypothecā ét cū p̄relatione,vt eſt ibi glo.
no.ꝛ in.l.fi.C.qui po.in pig.ha.ꝛ tangeť ꝛ.in.vj.parte. circa p̄ui
17 legiū hypothece. ¶ ꝛItē q̄ lꝫ p̄uilegiū legis iulie de fun. dot.
vt ſic ét ſit inalienabilis ꝛ imp̄reſcriptibilis, ſicut eſt ꝓprie dos,
vt eſt caſus ſing.in.l.lege iulia.ff.ō fun.do. Et idē dici pōt in do
te data p̄o matrimonio nō vero ſed quaſi mr̄imonio, vez q̄ñ ét
inualide contractum inter ignorantes cum dicať tūc quaſi dos

l.si ferna.ff.de iure do. cum ét dicto casu hz prinilegium prela-
tionis inter personales actiones vt habetur notanter. in l. si cũ
dotem. §. fi. ff. so. ma. ⁊ ibi dixi ad hoc. d. l. ij. ff. de priní. credi.

18 ¶ † An aũt habeat dicta quasi dos, vcz ꝑ matrimonio putatí-
no prinilegiũ tacite. ¶ Additio. Prinilegiũ tacite. no. hic qó
dos putatiua hz prinilegia vere dotis ⁊ hypothece in bonis vi
rí. l. si cũ dotẽ. §. fi. ⁊ ibí doc. so. ma. Bal. ⁊ Pe. de sn. in. l. j. C.
de qdi. ob cãm. Et ideo dotis putatiue instrumẽtũ hz executio
nẽ paratã sicut vere dotis. Bal. in. d. l. j. de condi. ob cãm. hy-
pothece, ⁊ maxime cũ prelatione notate in. d. §. fi. ⁊ tangetur in
xij. parte huius operis. ⁊ ibí ét plene tangeť an interim durãte
tali matrimonio putatino maritus putatiuus lucreť fructus do
tis ét extãtis, ⁊ an stãte pacto qó vxore ꝓdecedẽte vir lucretur
dotẽ, vel certã partẽ dotis, habeat tunc locũ si predecedat mu-
lier in matrimonio putatino, de quo ét dixi in. l. si ante nuptias

19 ff. so. ma. ¶ † Quarto mõ accipiť dos largissime, vcz ét vbi nõ
erat matrimoniũ verũ vel putatiuũ, nec ét spõsalia de futuro, ſz
hr̃ respectus ad matrimoniũ futurũ, puta si pater legat dotẽ ꝑ

20 filia nõdũ nupta ét pupilla testõ vel codicillis. Nã p† modum
latissimũ potest dici dos quasi tale legatum sit pro dote destina
tum. l. cum plures. §. cũ tutor. ff. de admini. tuto. iuxta gl. no. ibi
⁊ ibi Bart. ⁊ per eundem in. l. titio centum. §. titio genero. ff. de
condi. ⁊ demon. ⁊ in. l. qui pupillã. ff. de adul. Et sic solet induci
ad statutũ qꝺ filia dotata a patre non succedat extantibus mas-
culis, vt tunc satis dici possit dotata a patre dotata modo prędi
cto, ex qno dos fuit sibi destinata per patrem, pro matrimonio
futuro. Et ſz Cy. post Pe. ⁊ Jac. de are. ꝯrium dixerunt vt re
fert Bar. in. l. nõ sine. C. de bo. q̃ lib. vbi dicit idẽ tenuisse ray.
de forti. vt sic tale statutũ sit restringendũ cũ tẽdat in odiũ ⁊ i ex
heredationẽ quãdã ipsaꝫ filiaꝫ ꝑ id qꝺ hr̃ in. l. cum quidã. ff. de
lib. ⁊ posthu. cũ si. Tñ Bar. in. d. l. titio centũ. d. §. titio gene-
ro. ⁊ d. §. cũ tutor. ⁊ d. l. qui pupillam. tenuit ꝯrium qꝺ imo tũc
excludať filia. Et idẽ tenuit post multa Bal. in. d. l. non sine. C.
de bo. que libe. ⁊ ibi etiam Ang. ⁊ per eundem Bal. in. l. fi. ad
fi. ⁊ l. si pater. C. de spon. ⁊ in. l. pe. C. de condi. inser. in vl. co. ⁊
in. l. Beo nobis. C. ó epi. ⁊ cle. Et ista est cõmunis opi. ꝓ qua
vr̃ pluries fuisse consultũ per solẽnes doctores. nec ab ista opi.
discrepauit Cy. ⁊ Ja. de are. ⁊ alij vt. ś. qz termini qõnis Ja. de

21 are. ⁊ Cy. sunt in statuto disponẽte † qꝺ mulier maritata ⁊ dota
ta a patre debeat esse contenta dote ⁊ nõ succedat cũ fratribus
vt nõ habeat locũ in filia que fuit desponsata per patrẽ ꝑ ver-
ba de futuro cum dote, cum illud statutũ sit exorbitãs. ergo nõ
trabendũ extra terminos proprios, cum ſz fuerit desponsata, tñ
non põt dici qꝺ fuerit maritata ſz dicat Cyn. qꝺ contrarium fuit
iudicatũ ⁊ male, sed ſz non possit dici qꝺ fuerit maritata, tñ po-
test dici qꝺ fuerit dotata, ergo non sic esset si statutum simplici-
ter diceret de filia dotata. vt ibi per Bal. vide etiam consultuꝫ
⁊ obtentũ i questiõe facti vbi pater fuit stipulatus dotẽ sibi red
di soluto matrimonio, ⁊ filia remeneret postea vidua ócessit pa
ter restituta dote eidem patri. Naz dicebat filia se non esse do-
tatã cũ dos fuerat reuersa ad patrẽ ⁊ in eum fuisse dotẽ consoli
datã ex dicta stipulatione paterna. Tñ contrariũ fuit cõclusum
ex quo ad huc sibi filie remansit ius petendi dictam eandẽ do-
tẽ vt posit ꝙgrue renubere ét ꝯ filios ⁊ heredes ipsius pr̃is. ió
censeť dotata tãꝙ sibi sit destinata dicta eadẽ dos ꝑ alio matri
monio ꝑ id qó habeť in. d. auc. sed ꝙuis. C. de rei vxo. acti. ⁊ in
l. fi. C. cõia viri. iu. ⁊ qó ꝑ Cy. in. d. l. j. §. videmus. de rei vxo. ac
ti. ⁊ ꝑ Bar. in. l. post dotem. ⁊ l. si marito. §. j. ff. so. ma. facit ad
ꝓdicta tex. in. l. non est matrimoniũ. ff. de rit. nup. ⁊ in. d. §. titio
genero. in ver. ſz cum ante nup. ff. de cond. ⁊ demõ. ⁊ maxime ꝑ
dicta ꝓcedunt hodie attẽto cõi vsu loquendi, qz dicimus talis
puella hz bonam dotem ſz adhuc sit pupila, sic etiaz vidua, q̃ ét
post dotẽ taxatã cõiter ór qó hz bonã dotem, vt dicebat Bar.
in. d. §. titio genero. Et hec oia sunt vtilia ad statuta loquentia
de dotibus qño intelligantur puta si statutũ dicat, vt vidi in ple

22 risqꝫ locis qó oés † cause cõpromittanť ad petitionẽ partis hoc
petentis exceptis causis dotiuꝫ an habeat locũ dicta exceptio
statuti, nõ soñ qñ dos petereť per mulierẽ soluto matrimonio
vel ab eius heredibus ꝯ virũ vel eius heredes, an aũt ét qñ pe-
tereť dos legata ſz nõdũ sit ꝯctum matrimoniũ, ⁊ maxime qñ ta
le legatũ esset purũ, vel si nõ expetereť dos a sponso ꝙꝙ non se
cutas nuptias. Nã põt dici esse ponderãda verba statuti. naz
si statutũ diceret exceptis causis dotiũ, tunc possunt magis late
intelligi, vt sic qcqd tangit cãm dotis habeat idem prinilegium
ar. tex. in cle. dispen. de iudicijs. bene facit. l. sticibus. ff. de lega.
iij. ⁊ bene facit notabilis doctrina Bar. in. l. solẽt. ff. de ali. leg.

dum loquitur de cã alimentorum prinilegiata inducẽdo ibi etiã
circa statutũ qꝺ in causis dãnorũ datorũ steť iuramẽto damnum
passi qꝺ dicto casu qcqd tãgit cãm dãni dati hz idẽ prinilegium
vt ibi ꝑ ipsum sicut ét hr̃ in causis alimentoꝝ, vt ét voluit bald.
in. l. j. C. de reb. cred. Et multomagis si statutũ diceret exceptis
causis q̃ essent sup dotibus cũ dictio sup accõmodeť ad cãm ét
remotã, vcz occasione dotiũ ꝑ id qꝺ no. bal. in. l. j. C. cõia de le. ꝑ
gl. ibi sup verbo, sup. sed si statutũ diceret cãs debere cõpromit
ti exceptis dotibus, ⁊ tũc forte statutũ predictũ nõ poterit itel-
ligi nisi de dotibus ꝑ quibus cõpeteret actio de dote, vel hodie
ex tacita stipulatiõe tã ex pte viri petẽtis q̃z mulieris repeten-
tis, vt sic dictũ statutũ debeat itelligi in dote vera ⁊ ꝓpria, ⁊ sic
stricto modo ꝑ id qó habeť in. l. qcqd astringẽde. ff. de ver. ob.
⁊ in. l. ius singulare. ⁊ in. l. qꝺ vero. ff. de leg. ⁊ in regula q̃ a iure i
sexto. ſz in ꝯriũ faciunt dicta. ś. ⁊ maxime circa statutũ de filia
dotata. ⁊ hoc vr̃ verius ⁊ maxime qz illa verba statuti ibi exce-
ptis dotibus habẽt relationẽ ad ꝓxime ꝓcedentia, ⁊ sic dz itel-
ligi exceptis dotib⁹ ſcz causis dotiũ, ar. l. fi. §. cui dulcia. ff. de vi-
no tritico ⁊ oleo leg. ⁊ qz exceptio dz esse de regula, vt not. in. l.
j. de reg. iur. per gl. ⁊ etiam per By. in rub. de reg. iur. in. vj.

SVMMARIVM

1 Dotis diffinitio ſz Bar. reprobať sex validissimis argumẽtis.
2 Sententia si est incerta nõ hoc respectu an debeať vel quid de
beatur, sed de qua re iudex senserit, tunc est certificanda ex ip
so libello.
3 Dotem petere non sufficit, sed ét petendum est ⁊ probandum
quantum sit in dote.
4 Res dotalis subtracta viro si restituatur cum pena quadrupli,
tale lucrum non subijcitur restitutioni.
5 Pretium succedit loco rei in dote. ⁊ res loco pretij.
6 Fructus petuntur iure actionis speciali fauore.
7 Fructus percepti post matrimonium nõ põt retineri ob ipẽsas
necessarias sicut põt ipsa dos. Itẽ nec ob ipensas vtiles, ſz in
hoc sit speciale fauore mulieris. ⁊ nu. 8.
9 Hypotheca ꝯcta in ipsa ét ad fructus ipsius rei se extendit.
10 Dilatio nulla dať ꝓ fructibus perceptis soluto matrimonio
restituendis mulieri vel eius heredibus, nõ ꝓ fructibus an
te matrimonium perceptis.
11 Vir si post mortem vxoris vel soceri dotem recipit ꝙꝙ hoc nõ
sibi preiudicatur in fructibus vel interesse.
12 Pactũ in ꝯctu dotis qꝺ vir nõ teneatur ad onera an valeat.

¶ Secunda pars Tractatus.

D Escendo nunc ad secundam par
tem ſcz circa q
ditatem dotis ꝓ priori modo sumpte ⁊ diffinitur,
vt per Azo. in sum. C. de iur. dot. ⁊ per Bartol. in

1 rub. ff. so. ma. qui tandem reprobata opi. Azo. dicit dotem † ẽ
ins quoddam in se continens id quod a muliere vel eius patre
viro, vel eius patri traditum est, vel ꝓ tradito habitum ꝓ-
pter onera matrimonij supportanda. ¶ Cõcludendo in effectu
dotem esse ius quoddam icorporale ⁊ vniuersale sicut hereditas
⁊ peculiũ. ⁊ hoc ꝑ Bar. per. l. qó or. la. j. in tex. ⁊ gl. ff. de impẽ.
vt latius per eundẽ in. d. rub. Nã adde qó Bar. ⁊ alij eũ sequẽ
tes moti sunt ad hoc tenendũ, qz videbať eius esse casus in termi
nis cui non possit bñ rñderi. d. l. qó or. rñdendo ad fi. C. de sent.
sine cer. q̃. Et ꝑ certo si. d. l. qó dr̃ nõ eét, nullus vnq̃ fuisset au
sus tenere dictã opi. Ang. ſz in aliqbus ꝯdicat Bart. maxime
dõ dicit Bar. qꝺ in dote res succedit loco pretij ⁊ extra sicut in
vniuersalibus ꝑ id qó hr̃ in. l. labeo. ⁊ sabinus. §. j. in. i. charta. ff.
de ver. signi ⁊ qó ibi ꝑ gl. Nã dicit Ang. illud esse speciale in
dote ꝓt alia multa sunt specialia in ipsa dote, vt ꝯ. patebit in ꝓ
gressu huius operis, ⁊ tñ ipse Ang. implicat sibi ꝯdictionẽ dum
ipse tãdẽ fatetur dotẽ posse dici ius quoddã vniuersale ꝑ. d. l. qꝺ
or. Jo. de imo. ⁊ Lud. de ro. in. d. rub. in effectu. sequunť bar.
maxime ꝑ. d. l. qꝺ or. cui dicunt nõ posset dari sufficiẽs respõsio
ſz Bal. in. l. j. ff. so. ma. deridet opi. Bar. nisi vniuersitas sit in
dote, vt peculiũ vel hereditas, fatuñ. n. est dicere ꝓm eũ qꝺ si de
cẽ petanť noie dotis qꝺ sit vniuersalis petitio ista q̃ certos ⁊ spe
cificatos hz fines qꝺ dicit esse mẽti tenẽdũ, tñ ipse bal. vr̃ intel-
ligere. d. l. qꝺ or. qó ibi in dote erat data vniuersitas nõ vr̃ bo-
na rñsio ad illã. l. vt. j. diceť ipse tñ bal. in. l. fi. §. ꝓterea. C. de iur.
do. vr̃ seq Bar. ⁊ sequẽtem opi. impremeditate in cursu lectu-
nis transiuit

nis trãsiuit,sed magis ꝓcogitate in.d.l.fi.tenuit ꝙrariã opi.cõ tra Bar.vcz dotẽ nõ esse ius vxe,ꝛ idẽ tenuit Raph.cu.i rub. ff.sol.ma.nisi qñ esset datũ aliqd ꝙ de se foret vniuersum sic in telligẽdo tex.in.d.l.ꝙ dr̃.ꝛ i.l.j.§.sed qó dicimus.ff.de dote ꝑl. que tñ intelligentia ad illum text. nõ vr̃ bona,vt dixi. Immo in totũ diminatiua. Pro Bar.tñ multũ facit tex.cũ gl.in.l.si ma rito.§.fi.ff.so.ma.maxime intelligẽdo illã ꝑt eã intellexit bar. in.d.rub.ꝛ in.d.l.si marito.§.fina.ꝛ in.l.diuortio.§.ob donatio nes.ff.eo.ti.sed ꝛ opi.Bar.facit gl.ꝗ ipse ꝑ se alleg.in.d.§.i.l. labeo.ꝛ in.l.si vt ꝓponis.C.de rei vẽ. dum volũt illud ꝓcedere nõ ex natura vniuersi sed spãli fauore dotis,ꝛ mulieris,vt ẽt di xit Ang.in.d.rub.ꝛ j.dicẽt.ꝛ hec opi.ꝛ Bar.põt in puncto in ris itrepide teneri. ¶ Primo p casum in.d.l.fi.ad ꝗ frinola vr̃ rñsio Bar. ꝙ ideo nõ valuit ibi sñia,qz erat incerta ꝛ respectu ipsius vniuersi cũ in ea nõ fuerit habita mẽtio de dote, sed solus index dixit ꝑnũciãdo ꝛ maritũ ea que bonafide accepisti solvẽ do in.d.rub.Bar.ꝙ sibi index dixisset ea que bonafide ꝑ dote accepisti solue lz nõ exꝓssisset ꝗtitatẽ,vel speciẽ acceptã ꝑ do te valuisset dicta sñia. Et pro certo vr̃ ꝙ hec rñsio nõ ꝓcedat,qz satis videtur tacite ibi habita mentio de dote in sentẽtia ex quo in libello fuit petita dos ꝛ sic ex cã dotis fuit facta petitio, vt pz in tex.ibi dotẽ ꝛ repetereť non liquidã esse,ergo in libello repe tebať dos tñ erat incertũ ꝗtũ ab eo repetereť pro dote, vt pz in ꝓin.l.ibi cũ incertũ esset ꝙ accepisset ꝗtũcũꝗ ab eo peteret, ergo fuit repetita dos in libello licet nõ esset declarata ꝗtitas. Et sic sñia illa respectu ipsius rei petite ꝛ cause deducte in libel lo veniebat declaranda ꝑm petita vt sic censeať ꝙformis ipsi li bello per id ꝙ hr̃ in.l.vt fundus.ff.cõi diui.ꝛ in.l.fi.C.ó fideicõ. 2 lib.cũ simi.sed tũc objciť,†qz qñ sñia est incerta respectu ꝗtita tis.s.ꝗtũ dẽať,vel an dẽať, tũc si alr̃ i ea nõ bẽať exꝑsse relatio veniat certificanda ꝑ relationẽ nõ ad acta assertoria ꝛ sic ad ip sum libellum, sed ad ipsa acta ꝓbatoria per id qó hr̃ in.l.ait ꝓ tor.§.si index.ff.de re ind.ꝛ ibi p.Bar. ꝛ alios. ꝛ in.l.iij.de sen. que sine cer.quãt. puta si dicať ꝙdẽno Titiũ in ꝗtitate ꝗ dz. Nam dz intelligi.i.quatenus ꝙstat ex actis ꝙ ꝛ ꝗtuz debeat. Nam aliter intelligẽdo,vcz ꝙ referať ad libellũ hoc esset absur dum cũ nõ possint hec ꝙstare iudici ex ipso libello, ꝛ assertione actoris,sed ex actis ꝓbatoriis,vt hr̃ in.d.§.si index.ꝛ in.d.l.iij.ꝛ ꝑm hoc nõ valuisset ibi sñia tanꝗ incerta per relationẽ necessa rio fiẽdã ex actis,cũ ex actis nõ ꝙstabat aliqua certitudo ẽt re spectu vniuersi,licet forte ꝙstaret ex libello ipsa certitudo respe ctu saltẽ vniuersi ad quẽ libellũ sñia nõ est referẽda, vt ex eo ha beat certificari,vt.ff.sed põt rñderi ꝙ qñ in sentẽtijs nõ resultat incertitudo respectu iuris ipsius actoris, vel rei. Et sic an de beat ꝛ quantum debeat, sed solum dubitatur de quare index senserit in sua sententia,tunc ipsa sententia debet necessario in telligi,secundum ipsum libellum vt bene hoc colligitur ex di ctis Bart.in.l.j.C.de errore calculi. Unde ponamus ꝙ actor petit fundum cornelianum ex causa emptionis ipsum confinan do.Et postea index ꝙdẽnat reũ ꝙinctum ad fundum tradendũ aliter ipsum demonstando nullus dixerit hanc sñiam non valere tanꝗ incertã. Nã imo est certa respectu ipsius fundi cũ videať ꝙdemnasse ad fundum petitũ ꝛ ex causa deducta in libello, vcz emptionis.iuxta gl.not.in.l.ꝛ be cause.ff.de suspec.tut.bene fa cit ꝙ habeť in.l.si quis ad exhiben.ꝛ ꝙ ibi per glo.ꝛ Bar.ff.de excep.rei ind.Debet.n.sñia ꝛ eius verba intelligi ꝛ accõmoda ri ꝑm materiã subiectã deductã in libello,vt pz ex tex.cũ gl.no. in.l.ꝛ puto.§.j.ff.fami.hercis.Sic ẽt si mulier in libello aliquam rem petit a viro seu eius heredibus ex cã dotis restitutẽde puta Titianũ ꝛ index ꝙdẽnat vixꝫ seu eius heredes ad fundũ restitutẽ dũ mulieri dz itelligi,scz ad fundũ petitũ,ꝛ sic ex cã dotis.meri to concludendũ est ad terminos.d.l.fi.qó ex quo mulier petijt in suo libello dotẽ acceptã viro sibi restitui si inde postea condẽ nãdo vixꝫ dicat in sñia que bonafide accepisti redde mulieri.de bẽt itelligi dicta verba,scz ꝗ accepisti ex cã do.petite redde ꝛc.

Cõsequẽter ergo inferť qó ibi sñia fuit cer ta saltẽ interpretatiue, scz respectu ipsius dotis,sed nõ respectu ꝗtitatis dotis.Et sic i ꝗ tñ fatemur in ipsam dotem esse quid vniuersuz sñia fuisset certa respectu ipsius vniuersi petiti.s.respectu dotis,ꝛ tñ ibi non va luit. Unde ꝑ hec nõ vr̃ bona rñsio Bar. Nec ẽt ob. si diceret qó in.d.l.fi.fuit dos petita tñ incerta,vt vr̃ ꝓbari ex tex. ibi do tẽ.que peteret. Et sic ꝓcedat ibi libellus icertus in dote qó nõ vr̃ ex alio nisi ex natura vniuersi ꝑ id ꝙ hr̃,in.l.j.ff.de eden.ꝛ sic etiaz valuisset ibi sñia si fuisset ibi aliquid ꝓbatũ de dote data vel promissa,lz nõ fuisset ꝓbatum quid vel quantũ fuisset pro missum,verum qz nihil fuit ibi ꝓbatum,ideo nõ valuit sentẽtia sicut nõ valeret i alijs vniuersalibus qñ nihil de ipso iure vlt cõ stitisset iudici ꝑ id ꝙ hr̃ in.l.platã.C.de sentẽ.cũ si.put ẽt Bar. sensit hãc rõnẽ in.d.rub. Nã põt rñderi ꝙ imo ille tex.clare ꝓ 3 bat † nõ sufficiẽter esse ꝓbatũ dotẽ esse datã nisi ẽt esset ꝓbatum ꝙ accepisset ꝑ dote vt pz ibi cũ incertũ sit.s.ex actis qd accepis set ꝛ ibi dotẽ ꝙ petereť.s.in libello nõ esse liqdã.i.nõ esse liqda tum ex actis supple vt certa possit ferri sñia.ꝛ intẽtio iperatoris ibi fuit annullare illã sñiam nõ ex eo ꝙ sine cãe cognitione, vel aliqua liquidatione ꝓcedẽte fuisset lata,sed ex eo, qz illa sñia fuit incerta alr̃ nõ bñ queniret titulo ꝛ legẽ iperatores.ff.ó i diẽ adie.ꝛ ꝙ no.gl.in.c.bone.de ꝙscr.vtil.vel inuti. imo plus dico ꝙ lz nõ fuisset ꝑ testes vel instrm liqde vel plene ꝓbatũ de dote data vel ꝑmissa,tñ sñia ꝙdẽnatoria mero iure valeret,lz foret in insta ꝛ ꝑ appꝛonẽ posset rescindi,cũ tũc dicať lata ꝛ ins litigato ris ꝛ nõ ꝛ ins ꝙstitutionis ꝑ id ꝙ hr̃ in.l.ꝓses.ꝛ.l.cũ ꝑtis.ff. de reg.iur.ꝛ in.c.cũ inter vos.ꝛ.c.qó ad ꝙsultationẽ. eo. titu. Uñ sequiť ꝙ si tibi ꝓbatũ plene fuisset de ipsa dote sñia tñ de beat ferri certa ꝛ non incerta,qz sñia incerta valere non põt ẽt si certificari possit ꝑ acta ꝓbatoria si ad ea non sit exꝓssa rela tio qñ ẽt ipse libellus esset incertus,qz tũc ruit vna cũ libello, vt hr̃ in.l.fi.C.de anna.exce.ꝛ in.l.j.§.si qs argẽtũ.ff.depo.ꝛ no.in sti.de actio.§.curare.ꝛ sic necessario ꝙcludiť ꝙ i.d.l.fi.sñia erit certa respectu dotis.s.ꝑ libellũ ad quẽ dz referri, tñ qz erat in certa respectu ꝗtitatis vel rei ꝓ dote ꝑmisse ꝛ habite per vixꝫ ideo nõ valuit vt pz ibi in tex. quãtũcũꝗ petereť.ꝛ sic innuit ibi tex. exꝓsse ꝙ nõ sufficit petere dotem cũ etiã sit petere ꝛ ꝓba re ꝗtum sit in dote. ¶ Preterea tex.ibi se fundat qz incertum erat iudici qd ille maritus accepisset in dotem.ꝛ sic dicať ibi in telligi nõ sufficere iudici cõstare dotẽ esse datazs puta si vir esset ꝙfessus se dotem accepisse cũ ex hoc non posset sequi sententia certa nisi etiam cõstet iudici quid accepisset ꝓ dote,ꝛ tñ in vni uersalibus non esset hoc necesse cum sufficeret ꝙ in executione sñie liquidetur,vt ꝑ gl.ꝛ doc.in.l.j.ff.de eden. Unde si qs velit recte itueri verba ꝛ mẽtẽ illius tex.est ibi casus rotundus con tra Bar.Secundo ꝛ dictã opi.facit,qz id dicitur esse vniuersa le quod ꝙrinet vel aptum cõtinere vniuersalitatem iurium acti ue ꝛ passiue vt est hereditas,peculium,ꝛ similia.l.pecunie.§.j. ff.de ver.signi.ꝛ.l.peculiũ.ff.de pecu.lega.ꝛ hz incremẽta ꝛ de cremẽta,vt dictis iuribus, sed nullus dixerit qó qñ dať ꝑ dote certũ corpus puta domus,vel fundus ꝛ similia,ꝛ vel certa ꝗti tas pecunie possit ꝙsistere in dicta re ius vniuersuz respectu iu riũ actiue ꝛ passiue. Et lz dos hr̃e possit aliqua icremẽta extrin secus,tñ illud nõ ꝓcedit ex natura alicuius vniuersi,sed magis ex quadã eqtate põderata ꝑ iurisc̃sultũ in.l.quoties.ff.de iure do.ꝙrrẽtibus ibi plurib9. ¶ Primo qz illud lucrũ supuenit ibi ex cã dotis date estimate. ¶ Scó qz tale lucrũ ibi fuit vir ꝙsecutus cũ dãno mulieris que remãsit indotata respectu illius rei enicte,ꝛ ẽt vltra hoc solvit penã dupli. Unde est qó ibi cau sať illa singularis equitas,vt exꝓsse ibi dr̃. Et ꝙñr ꝙ sequitur 4 † si res dotalis furto subtracta viro restitueret sibi cũ pena ꝙ drupli tale lucrũ nõ augeret dotẽ ne subꝫceret restitutioni solu to matri.ex quo tunc cessat rõ eqtatis ibi ponderata in text.qó tñ secus esset si deberet dos restitui tãcꝗ vniuersuz ꝑ id ꝙ hr̃ in l.vtrũ.in fi.cũ seq.ff.de peti.here. Et sic ẽt põt inferri ꝙ si dos ibi estimata data fuisset nõ a muliere sed ab aliquo extraneo a quo vir fuisset postea ꝙsecutus lucrũ ꝑ pena dupli stipꝛonis ꝓp euictionẽ secutã hmõi lucrũ nõ augeret dotẽ ex quo tunc cessat equitas.d.l.quoties,cũ mulier nõ sit passa illud dãnũ pene solꝛ uẽde,ꝛ tñ secus esset si esset ins quoddã vniuersuz ꝑ.d.l.vtrũ.ꝛ sic bene põderãdo illũ text.ꝛ eius rõnẽ multũ vziget ꝑ hac opi. ¶ Tertio satis mouet,qz ibi dicimus esse ius vniuersale, qz lz oĩa eius corpora sint extincta,tñ adhuc durat ipsuz ius puta be reditas vel peculiũ.d.l.peculiũ.§.j.cũ si. Sz si domus data in dotẽ funditus esset combusta vel fundus dotalis casmate vel al luuione pereat in totũ vel euincať totaliter desinit eẽ dos ꝛ mu lier dr̃ remanere indotata,vt hr̃ in.l.j.C.de iure dot. Et puerile foret dicere ꝙ remanet ipsa dos tãcꝗ ius vniuersale.facit.l.ple runcꝗ.ff.de in.do. ¶ Quarto qz mulier in dote soluto matri. dr̃ esse succesꝛ particularis ꝛ non vniuersalis,vt hr̃ per gl. no.i.l. diuortio.in ꝓin.ff.sol.mat.ꝛ habetur in.l.filiofamilias.§.fi.eo. ti. ¶ Quinto qz dos vendicatur.l.in rebus.C.de iure dot. ꝛ tñ incꝛporalia nõ vendicantur vt habetur in.l.j.ꝛ.l.vendicatio. ff.ó rei ven. ¶ Preterea ꝛ sexto qz omnia iura cõiter dicũt do tem dari ꝛ aliqñ dicunt tradi ꝛ aliquando restitui ꝛ nõ dicũt rẽ dotalẽ,vt.l.dedit dotẽ.ff.de coll.bono.ꝛ.l.ij.§.fi.ff.de ꝓui.cre.

ꝛ.ff.de iure dot.l.lz.ꝛ.l.dotē a patre.C.eo.titu.l.si a genero.ff.de vsuca. ꝑ dote.l.j.cuz multis simi. Item bene ꝓbaꝫ in.l.ēt.C.de iure do.vbi tex.nō facit dr̄iam inter dotē reddi vel rē datā i dotē reddi, que verba ꝓpꝛie nō cadūt in corporalibus. insti. de rebus corpo. in ꝓnc.ꝛ.l.si seruus.§.incorporales.ff.de acq.re.do. Et lz Ang. saluet diffinitionē Azo. dicēdo q Azo inspexit cō munē vsum loquē. ꝟm quē dos data in dotē ꝙsueuit dici dos ꝑ ut ēt accipiē in.d.l.dedit dotē. cū si.§.alleg.q cōis vsus loquen. dz attēdi.l.anniculus.ff.de ver.sig. Sed Bar. ꝙsiderauit ipsaz ꝓpꝛietatē rei ꝟz quā dos est quoddā ius vniuersuz, tñ ista salua tio vr̄ satis puerilis cū in diffinitiōibus attēdamus effectū rei ꝛ nō ipsaz locutionē rei, arg.l.ij.in fi.C.cōmu. deleg.cum simi.

Nunc restat rn̄dere ad ꝓrium q magis vr̄ difficile scz.d.l.qō dr̄. ꝛ.d.§.sed qō diximus. Nā dico qō intētio iurisc̄ōlul. ibi ꝑ certo hec fuit .s. qō ipēse ne cessarie nō minuūt ipsa corpora dotis. i. nō defalcāt ꝓ rata seu ꝑ quota, put defalcat lex falci. sed bene minuūt dotē in vniuer so hoc est in totum ipsum impediūt iudiciū dotis, vcz impediē do in totum eius effectualem repetitionē, ꝛ exactionē. s. p viaz retētionis totius ꝛ vniuerse dotis donec solnantur impense pre dicte integraliter. Et hec intelligētia expresse declaraꝫ, ꝛ colli gitur ex tex. in terminis in.l.si is qui stichū.§.sed qō dr̄.ff.de in. dot. Añ si ipēsa illa necessaria esset in vno floreno ꝛ corpus do tis valeret mille poterit vir totū retinere ꝛ ꝑ hoc cēsebiꝫ in ef fectu mulier recuperasse tanto minus de dote sic vr̄ sumpta nō añt dicēt rehabuisse dotē diminutā in corporibus ꝑ restitutā il lā impēsam. Et sic dum tex. in.d.l.qō dr̄. in fi.prin. sonat ibi nō enim ipso iure corpoꝛ, sed dotis fit diminutio dz intelligi dotis id est ipsius iuris ꝛ actionis de dote. s. in q̄nda dote. fatendū tñ est q lz dos nō dicaꝫ ius vle, tñ est quoddā ius diuisum ab ipsa re data in dotez. Nā ipso iure dotis cātur obligatio, ꝛ actio ipsi mulieri nō añt ex ipso corpoꝛe dato sic ēt possumus dicere q cō 6
modatū depositū, vel pignus, seu hypotheca est ius quoddā sepa ratū sumptū in abstracto ab ipsa re cōmodata deposita vel pi gnorata. cū ex ipsa re nō oriaꝫ obligatio ꝛ actio, ſz ex ipso cōmo dato deposito, ꝛ hypotheca. facit tex. in.l.j.ad fi.ff.de re. dinis. Et ita dz intelligi ille tex. in.d.l.q dr̄. ꝛ in.d.§.sed qō diximus. dum facit dr̄iam inter ipsam dotē. ꝛ corpus datū in dotē. Et dū tex. dicit de vniuersitate dotis dz intelligi. i. de totalitate dotis vel ō vniuerso iure q cōpetit mulieri ad ipsaz rē datā in dotē.

5 ¶ †Item nō vr̄ vex q in dote succedat pretiū loco rei ꝓp natu rā vniuersi, imo ꝓp duo ꝙcurrētia necessario, vcz qō hoc sit actū 7
inter vix ꝛ vxo. qō succedat pretiū loco rei date in dotē, vel res loco pretij dati in dotē, ꝟz q hoc expediet mulieri, ꝛ sic cedat ad eius vtilitatē, alias nō cātur talis quersio, seu successio, vt ꝓbaꝫ ex tex. iuncta gl. no. in.l.ex pecunia.C.de iu. do. ꝛ ex tex. in.l.ita q̄stāte.ff.solu. ma. Añ si illa duo nō ꝙcurrant nequaq̄ cāri pos 8
set dicta quersio obstāte regula q̄ est vt in particularibus nō suc cedat res loco pretij vel ecōtra, vt hr̄ in.l.si vt ꝓponis. ꝛ.l.si ex pecunia. de rei ven. ꝛ in.l.j.C.si qs alteri vel sibi. cū si. Et dū gl. in.d.l.si vt ꝓponis. ponit aliquas fallentias a dicta regula inter alias interserit fallētiā ꝛ specialitatē in dote. (¶ Additio. In dote no. q pretiū rei dotalis succedit loco dotis alienate, ꝛ mu lieri debeꝫ q̄ dos est restituēda. l.ita q̄stāte.ff.de iure do. gl. in. l.fi.eo.ti. Bar. in q̄si. Domina. p. ꝛc. ꝛ in.l.j.in fi.ff.de distra. pig.) Et sic.d.gl.i.d.l.si vt ꝓponis. de directo facit ꝯ opi. bar. ꝛ sibr̄ gl. in.d.l.labeo. ꝛ sabinus. vbi diuersificat dotē ab vbus Bumiñ illa gl. ibi dicit esse speciale, vt pretiū succedat loco rei nihil boni ad hoc alle. ꝛ nō vr̄ illud vex indistincte, nisi ꝙcurrāt illa duo, vt.§.¶ Pone. n. q maritus vēdit rē dotalē valētē cē tū ꝑ q̄nquaginta absonū foret dicere q illa centū quinquaginta sint in dotē mulieris, nisi ita fuisset actū inter ꝙiuges, sic ēt si vir ꝑ dote habuit cētū ex qbus emit fundū valētē cētū q̄nquaginta nullus dixerit dictū fundū cedere in dotē, nisi hoc fuisset actū a prin. vbi bene ꝓbaꝫ ex.d.l.ex pecunia, cū gl. ꝛ ibi ꝑ dote. ꝛ i.d. l.ita q̄stāte. Et facit.l.si mulier. ꝛ.l.cū maritus. in prin.ff.ō pac. dot. Nec ēt obstat illud de fructibus augentibus dotē sup quo se fundat Bar. q ꝛ oia iura hoc dicētia loquunt de ꝑceptis ante mr̄imoniū, vt ꝓz in.l.videamus.§.añ matrimoniū.ff.de vsur. ꝛ.l. añ nuptias.ff.sol.ma. ꝛ.l.dotis fructus. post prin.ff.de iu. do. cū si. Et hoc nimiꝫ cū istud cāeꝫ ex tacita intentione mulieris qua si additamēti cā cēseant dari in dotē si nō apparet ꝯriū, vt dicit tex. in.l.inter socex.§.cū inter.ff.de pac.dot. ad hoc.l.ēt.C.de iu re dot. q rō ibi ponderata ꝑ iurisc̄o. nō fuisset ibi necessaria si ta les fructꝰ agerēt dotē ex natura vniuersi. Et lz hic Ange. dicat hoc nō ꝓcedere ꝑ viā augmēti, sed quersionis. ꝑ.d.l.dotis fru ctus.§.j. tñ hoc in idē recidit, q sine ꝑ viā augmēti, sine ꝑ viā cō uersionis i dotē eadē ēt actione petunt. d.l.si marito.§.fi.lz ꝓ ꝓpꝛie tales fruc. ꝓcepti post solutū ma. nō sit dos, put dr̄ ibi gl. ꝛ qdē recte dr̄ q nō sint dos, nō ex quo sūt ꝓcepti, eo tpe quo res ipsa data i dot. ex qua sunt ꝓcepti iā desijt esse dos ex quo iā de sijt eē marimo. cū ista sint iter se correlatiua, q vbi nō est mr̄i moniū ibi nō est dos. l.fi.C.ō do. añ nup. ꝛ.l.ij. de iur. do. cū si. ¶ Et vbi est mr̄imo. ibi dos esse pōt vt.d.iur. Est ergo i.d.§.fi. vnū ꝑale q ibi fructꝰ lz nō sint ꝓpꝛie dos tñ act. de do. petunt q si cēseant ibi venire ꝑ viā augmēti dotis, lz ꝑ modū ipꝛopriū. Et sic patet q non ex natura vniuersi, ꝓut voluit Bartol. sed ex quadam natura dotis ꝓiuilegiate, vt supra petuntur dicti fru ctus eadem ratione.

Preterea dicta rō Ang. ō quersione cessat cum añ mr̄imo. nō poterit dici ꝓpꝛie dos. l.ij.ff.ō iu. do. ergo nec ipsuz ius dotis, sine vle, sine paticulare poterat dici añ mr̄imo. Et sic talis quersio nō pōt tūc cāri ex nā vniuersi cū nō reperiat tūc sua extrema habilia, ſz dcā quersio cāt ex ta cita q̄dā q̄stio. ꝛ sic p viā taciti additamēti, vt.§. dixi. Nec ob. ꝑdcē ꝙclu. tex. in.d.l.si marito.§.fi. iūgēdo finē cū ꝓnci. illi ꝰ.§. q vr̄ multū vrgere. nā pōt itelligi illō ꝓncipiū i fruc. ꝓceptis añ matri. vel si velis itelligere de ꝓceptis post solutū mat. vt vr̄ col ligi ex fine illius tex. Tñ hoc nō pōt ex eo q̄ illi fructꝰ dicant eē dos lz loco dotis habeant, ꝛ ita i termi. intelligit ibi gl. q ta les fruc. nō sunt dos, vt res dota. put sunt ipse res in qbus fue rūt ꝓcepti. ꝛ idē voluit gl. in.d.§.ob donationes. Et lz Bar. aīr intelligat illā gl. vcz q̄ fructus nō sint dos, ex quo differt a re bus dota. tāq̄ ius vniuersuz, tñ salua pace ista nō fuit itētio gl. imo voluit gl. q fructus nō sint dos, nec dotales, q nec expres se, nec tacite fuerūt dati i dotē, ꝛ ꝟ colligiꝫ ex legibꝰ quas alleg. ad ꝟ gl. ibi vt alias ꝑ Bar. i.l.nō solū.§.si liberationis.ff.de lib. leg. †Et ꝟz hoc resultat vnū aliud pulcherū ꝛ nota. spāle in dote vcz circa fruc. ꝛ accessoria, vt possint peti iure act. ꝑ illū tex. sin gu. in.d.§.fi. sicut in vlibus, lz regle in particularibus veniāt of ficio iudi. mercenario, vt hr̄ in.l.iij.C.de bonisq̄ lib. ꝛ in.l.fi.ff. de eo qō cer. loco. de quo tñ ꝑ Bal. in.l.fi.§.ꝓterea C.ō iu. do. ꝛ tāget.j.i.viij.parte.huius operis. Et ex his resultāt magni ef fectus. nā si dicti fructus essent ꝓpꝛie dos, vel res dota. tūc ha berēt dotis pꝛiuilegia, puta q ꝑ eis cōpeteret tacita hypo. ꝛ ēt pꝛiuilegiata sicut ꝑ ipsa dote q an sit vex dicemus in. vi. pte. vbi tractabiꝫ de pꝛiui. dotiū ante matri. ꝛ ēt dixi i.l.diuortio.§. ob donationes.ff.sol. mat. †Item si esset dos possent tales fructus 7
retineri sicut alia corpora dotis ꝑ impēsas necessarias ꝑ id q hr̄ in.d.l.qō dr̄. q tñ nō vr̄ vex, cū ꝓpꝛie nō sint dos, vt.§. dixi. ꝛ q hoc vr̄ nō dānū mulieris, ꝛ nō i fauorē, sed dispositio ō qua in.d.§.fi. tēdit in fauorē mulieris ſō ibi inducit dictū speciale ō 8
quo.§. est dictū. †Item ꝑ ipēsas vtiles nō haberet in dictis fru ctibus locū retentio fienda ꝑ viꝫ, sicut nec in ipsis rebꝰ stabi. do talibus in quibus esset facta impēsa per id qō hr̄ in.l.j.§.ſz nec ob impēsas. C.de rei vxo. actio. licet possit dici q in hoc nulla caueꝫ spālitas cum de iure ius retinēdi ꝑ impēsas nō habeat locuz nisi in ea re in qua est facta impensa, vt hr̄ in.l.si in area.ff. de qdi. inde. ꝛ in.l.si non sortez.§.si centū. co. tit. ergo nō in fru 9
ctibus qui sunt separati a re ipsa licet † nō sic in retentione que cātur ex iure pignorate, q pignus se extendit ēt ad fructus rei pignoris.l.q̄uis.C.in quib. cau. pign. vel hypo. tacit. ꝟbiē, qō est not. Sic ēt si ageret mulier, vel eius heredes ꝯ virum ad fru ctus perceptos post matrimonium contractū, nec interim inbi tit onera matrimonij. Nam dubium est an illi angeant dotem, vt sic veniant restituēdi soluto matrimonio. An aūt mulier pos sit constante matrimonio illos repetere saltem ratione interesse ex quo interim oportuit seipsuz alere de suo de qno dixi in.l.de diuisione.ff.solu. mat. An ꝑ illis repetendis possit competere tacita hypo. maxime cū pꝛiuilegio añlationis sicut ꝑ ipsa dote restituēda. Et pōt dici q sic cū saltē habeant loco dotis sic ēt in viro si ageret ad fructus vel interesse dotis ꝓmisse ꝛ sibi nō solu te q̄ interim inbit onera matrimonij cū ēt in istis accessoriis ha beāt locuz dicta pꝛiuilegia, sicut in ipsa dote per.§. dicta, de quo ēt dixi in.l.si cum dotem.§.sinautem.ff.soluto matri. Item alius resultat effectus, q si dicti fructus essent dos bodie bēret ma ritus annū post solutū mat. sicut in alijs mobi. ꝑ id q hr̄ in.d.§. exactio.l.j. de rei.vxo.actio. Tamen forte dici posset cōtrariū 10
cū hoc tenderet in damnuz mulieris, † sic si non haberent̄ pro rebus dotalibus vir teneretur in cōtinenti eos restituere vna cū ipsis stabilibus in qbus non daꝫ aliqua dilatio tanq̄ accessoria ad ipsas stabiles dotales ꝑ id q habeꝫ i.d.§.exactio. gl. tñ sin gularis

gularis in.l.diuortio.§.interdū.ff.so.ma.in verbo.reddet.tenuit ꝫtū dū voluit q̄ in ipsis fructibus hꝫ locū dicta dilatio hodie q̄ vꝝ mirabile.vt sic maiorē dilationez habeant ipsa accessoria q̄ ipsum principale, tñ gl.forte transiuit ibi cū suo errore, put trāsiuit in.l.ij.in prin.ff.so.ma. tenēdo qđ de iure.ffor.dabatur dilatio ēt in stabilib⁹ z nō bñ.vt ibi dixi.in fructibus tñ pceptis ante mrimonium sine dubio vir habebit annū hodie p.d.§.exactio.cū illi ppie fuerint in dotē quersi ex quodā tacito pacto,vt. .s.Et sic veniunt eque principaliter. z iō non sortiunt nām stabiliū ex qbus fuerūt pcepti. Alius ēt sequit effectus ex opi.bar. cōiter retēta,vt.s.qđ pcederet libellus z ēt snia, lꝫ in pcessu nō sit facta aliqua certificatio q̄titatis dotis, sed solus pbatū esset q̄ mulier vel socer dotē pmiserit, non tñ expressa certa quantitate.Et sic postea in executione snie poterit liqdari que sit congrua q̄titatis dotis p id q̄ habeť in.l.j.de eden.q̄ vꝝ mirabile z forte in puncto iuris nō verū,qz imo dꝫ liqdari ante sniam ꝑm arbitriuꝫ boni viri, vt pbari vꝝ in.l.ij.C.de do.pmis. Sequereť ēt alius effectus notabilis q̄ lata snia pro dote restitnēda, licet non sit facta aliqua mentio de fructibus vel intereſſe ēt in ipso libello,poterūt tñ postea peti actione de dote seu ex tacita stipulatione tanq̄ veniāt eque principaliter tāq̄ dos,vt pbari videtur nota.in.d.§.fi.l.si marito.vbi si non venirent eque principaliter z sic solū officio iudicis non possent postea peti p id qđ habeť in.d.l.iiij.C.depositi.z facit q̄ habeť in.l.iij.§.si rē.ff.de leg.
11 ij.z.l.non solū.ff.de rei ven.qđ est no.qz sepe contingit de fac-
to† q̄ mariti post longā morā vxoris vel soceri recipiunt dotem integrā nulla facta sibi reservatione nec solutiōe,seu ptestatione in fructibus vel in intereſſe sibi debitis rōne more. Nā p hoc non p̄iudicareť ei ex quo peti possunt eque principaliter actiōe de dote pmissa,seu ex tacita stipulatione,lꝫ regulariter contra per id quod habetur in.l.fi.z in.l.centū capue.ff.de eo qđ certo loco. Sed pōt dici tenendo opi.contra Bar.magis iuri cōsonam.vcꝫ q̄ dos non sit ius vniuersale,sed sit quoddā particulare,tñ in ea sit speciale qđ fructus z accessiōes possint peti eque p̄ncipaliter tāq̄ dos z cū p̄uilegijs ipsius dotis cū pro eis cō petat actio de dote singulari p̄uilegio dotis p casuꝫ singularē
1 iuncta gl.in.d.§.fi.vt.s.est dictum z facit gl.no.in.d.§.ob do-
2 nationis. Insuper aduertendū est qđ Ange.hic ex alio ēt ipu-
3 gnat diffinitionē Azo.z ēt Bar.z sequaciū dum ponunt illud
4 12 verbum pp onera matrimonij suppoꝛtāda. Nā sequereturꝫ q̄
5 qñ esset factum pactum q̄ ipse vir nō teneať subire onera ma-
7 trimonij q̄ quidē pactum vꝫ,vt.l.fi.in prin.ff.de exce.doli.z in
pleriſq̄ alijs legibus hoc probať,tunc nō posset dici dos, z tamē iura illa pbant ꝫriū,ergo dicta diffinitio nō est bona cū i oībus nō cōueniat suo diffinito. Et iō dicit q̄ illa verba sunt sup flua,seu non bona in dicta diffinitione.Sꝫ Imo.in.d.rub.solu.mat,rñdet q̄ vltra alimenta expedit mulieri alia habere a viro scꝫ vestes pretiosas,z alia ornamēta,z iocalia pretiosa,vt experientia docet.facit.l.vestis.§.muliebria.z.l.ornamēta.ff.de auro z arg.leg.cū si.Cuius dictū nihil vꝫ,qz posset ēt p pactū fieri q̄ ēt ad illa nō teneať marit⁹.z sic vniuersa onera subeat mulier,vt dicit tex.in.l.iiij.in fi.ff.de pac.dota.ſꝫ posset saluari diffinitio Azo.z Bar.z aliorū q̄ pcedat attēta cōi natura dotis z put cōiter dos q̄stituiť.ar.l.sp.ff.de reg.iur.z in r'la inspicim⁹ in.vj.z sic ꝑꝫ cōiter accidētia.arg.l.nā ad ea.ff.de legi.vt ēt dicabat hic Imol.nec destruī dꝫ diffinitio pp q̄ aliqñ nō q̄ueniat cū suo diffinito in aliquo casu de raro q̄tingēti p id q̄ bñ in.d.l.nā ad ea.z maxime in mulieribus q̄ naturaliter sunt anarissime ēt cū maritis.l.si a spōso.C.de dona.añ nu.facit q̄ bñ i.l.sed si ego.ff.ad vellei.imo gl.no.in.l.si stipulata.§.j.ff.ō do.iter vi. z vx.ōr eē vnū de mirabilibus q̄ mulier faciat tale pactū vt vir nō teneať ipsaꝫ alere. ℂ Additio.ipsaꝫ alere.adde hic q̄ pactū de nō alēdo vxorē dotē pmissam nō prestāte,vꝫ, secus si dotē nō pmisit,qz tūc ēt cū iuramēto nō vꝫ,vide Bal.in.l.pactū. in fin.C.de colla.ſꝫ vt seipsam alat de suo.z iō dixit Tho.de aq no.in lib.de pfectione vite spūalis q̄ ea q̄ mirāda ñ sunt trabēda in q̄ñam nec in eis ponēda est certa doctrina. Alias sequereť q̄ diffinitio illa bois q̄ est aial rōnale z mortale nō esset bona cū aliqñ reperianť boies sine aliq̄ rōne vt sunt furiosi z mēte capti.dicebat tñ Lud.de ro.sup dicta ru.hmōi pactū nō vale re nisi versa vice fiat pactū q̄ fructus dotis q̄runtur in dotem z ipsam augeat q̄tinue.z sic illos in effectu vir nō lucreť.alleg. tex.sing.in.d.l.iiij.in fi.q tñ tex.ꝑ nō pbat,sed bñ pbat qđ qñ fieret pactū inter q̄uges q̄ fructus in dotē q̄runtur, z sic eaꝫ augeāt illō nō valeret,nisi ꝟsa vice fieret pactū q̄ mulier se ipsaꝫ alat ō suo. Qñ simplr fit pactū q̄ vxor de suo se alat z mari tus nihilomin⁹ dotē habeat multa iure ꝑ pmittūt,tūc ipse vir ēt lucreť sibi fruct⁹ dotis,z dotis vsuras loco fructuū.nec regrun tur q̄ versa vice necesse sit paciſci q̄ fruct⁹ q̄ueniant in dotē vel ipse vsure dotis nō solute in dotē q̄runtur, imo sunt precipue ipsius viri,vt pꝫ i.d.l.fi.i pn.ff.ō exce.doli.z clarius.in.l.si qs p vxore.i fi.ff.ō dona.iter vi.z vxo.vbi dꝝ q̄ tunc pōt vir fructuari sibi talē dotē,lꝫ tunc possit si velit pmittere vxori sua dote frui.dubiū tñ facit qūo valere possit tale pactū cū videat esse ꝫ ſbam ꝫctus dotis p id q̄ bñ in.l.cū pcario.ff.ō pca.z i.l.vbi ita donať.ff.de dona.cā mor.z qđ ibi p bar.cū iura dicāt dotē dari z q̄stitui vt deseruiat oneribus mrimonij, vt.d.l.p oneribus. z.d.l.dotis fruct⁹ cū si. ℂ Pōt dici qđ onera matrimonij sint multa nō solū vt alat vxorē z eā vestiat,ſꝫ ēt vt multa alia obsequalia onere subeat in psona mulieris,vt bñ in.l.si cuꝫ dotē.§.sin aūt.ff.sol.ma.z difficile ē maritū supportare defectus z mores mulierū q̄ cōiter sunt intolerabiles,z bñ i auc.vt mulieres debitrices z creditrices.§.qz vero.z p gl.i.d.l.nā ad ea.z no.i.l.pñ seuerinā.§.socrus.ff.de q̄di.z demō.Et sic pōt inferri qđ ſꝫ valeret pactū qđ nō teneať vir alere vxorē ēt si dotē habeat,tñ nō valeret pactuꝫ qđ vir nō teneať subire alia onera obsequalia matrimonij ergo vxorē z ꝫ.s.qđ mulier teneať illa subire erga viruꝫ,puta in casu infirmitatis z in cohabitādo seruiēdo z operādo cuꝫ istud esset ꝫ substātialia matrimonij,q̄ sunt circa indiui duā vite q̄suetudinē z socialē vitā,vt insti.de patria pote.i pn. ad hoc.l.aduersus.C.de cri.expil.hered.z bñ i.d.§.sinaūt.z dixi in.l.diuisione.eo.ti.Similiter ēt nō valeret pactū qđ vir habeat dotē z fructus nō lucreť,sed dotē augeāt nihilominus teneť vir ad suppoꝛtāda onera cū hmōi pactuꝫ eēt ꝫ substātialia dotis,z hoc nisi dos sit adeo ampla vt fructus superceſſiui vltra onera habeant eēt ad cōmodum interusurij vel eēt factū pactum qđ mulier seipsam alat,vt est casus singularis in.d.l.iiij. de cuius legis intellectu dixi in.d.l.diuortio.§.pe.ff.sol.ma.

❧ SVMMARIVM ❧

1 Contractus dotis an sit de iure gentium vel ciuili.z nu.6.
2 Verborum forma nulla requiritur ad esse matrimonij.
3 Spōsalia de futuro pcedere nō requiritur ad formā mrimonij.
4 Matrimonium est de iure naturali.
5 Matrimonium est de iure diuino.
7 Matrimonium erat incognitum de iuregentiū primeno.z omnes nascebantur legitimi.
8 Matrimonium fuit recognitum de iuregentium secundario,z tunc etiam cepit esse contractus dotis.
9 Actio olim nulla dabatur ex simplici promissione dotis.
10 Stipulatio expressa si subijciatur in contractu dotis numerate vel q̄fessate,an ex sola illa stipulatione agendum sit quasi facta quadam nouatione.
11 Nouationē nō fieri si actuꝫ eēt expresse inter ptes, tunc ēt hodie stipulatio exꝑssa vel tacita nō tolleret rei vxorie actionē.
12 Dos cinilis pōt dari cui natura cooperať.vide deinceps octo q̄clusiones ad.§.dicta.z nu.13.14.15.16.17.18.19.20.
21 Dos si restituať nō facta deductiōe ipēsaꝝ necessariaꝝ non denegať actio negotioꝝ gestoꝝ,lꝫ ēt deť cōdictio indebiti.

ℂ Tertia pars Tractatus.

1 ℣ **Enio nunc** ad tertium principale qu esi tuꝫ†vcꝫ an ꝫctus (ℂ Additio.Cōtractus dotis.adde hic z no.qđ ad hoc refert Alex. de imo.i.l.eas.z in.l.qnqz.ō bo.dā.) dotis dicať esse de iuregentiū vel.l.ciuili. Nā bar.in.d.rub.so.ma dixit esse de iuregentiū p.l.eas obligationes.ff.de cap .dimi.tu dicas hoc pcedere respectu inuentionis, put est ipsuꝫ mrimo. q̄ fuit cā dotis.l.j.§.ius nāle.ff.de insti. z iure.vbi latius p bal.
2 dicēte q̄ aliquo† respectu mrimoniū pōt dici de iure ciuili pp verboꝝ formā iuxta gl.illā notabilē in.l.cū notissimi.in pn.C.ō pscri.xxx.an.tū illā gl.solitus suꝫ impugnare, vt latius vide.d.l.j.§.q pscns.z.§.si qs ita.ff.de ✠.ob.gl.ēt in.l.ius. ciuile.ff.ō legi.dicebat mrimoniū esse de iure nāli, sed respectu forme est de iure ciuili,qz pcedūt spōsalia p ✠ba de futuro, z postea lequiť q̄sus ō pñti p quē pficiť mrimoniū.l.nuptias.ō reg.in.ſꝫ male
3 loquiť qz ad formā† matrimonij nō requirunť spōsalia pcedētia, tñ sine alia pmissione de futuro prius facta pōt ꝫbi mrimoniuꝫ cū solus q̄sensus ambaꝝ ptiū de pñti regať.d.l.nuptias.cū si.
4 Fatendū tñ est† q̄ ꝫctus spōsaliorū de futuro similiter ē de iure

gentiũ cũ solo ꝙsensu ꝓficiatur. l. iiij. ff. de sponsa. ⁊ est ꝛctus ꝓpa
ratorius ad ꝛctũ matrimonij. l. oratio. ff. de spon. ⁊ cõiter in tali
5 ꝛctu sponsalioꝝ initiť ꝛctus dotis. nec ẽt est verũ ꝙ ꝛctus mři
monij sit de iure nãli capiẽdo iure mero nãli, put vř fuisse ó mẽ
te gl. d. l. ius ciuile. forte mote ꝓ id ꝙ dicit tex. in l. j. in fi. ff. de le
gi. qꝛ ſm ḃ matrimoniũ quenirẽt ceteris animãtibus ꝙ est ab
surdũ. vñ ꝙ ibi dř de ꝙiũctione maris ⁊ femine dꝫ intelligi res
pectu coitus q sunt in bꝛutis q nõ vituperať, ita ẽt in hoibus qñ
fit ꝓ modũ ꝓmissum quẽ qdẽ modũ appellamus mřimoniũ. ita
est intelligẽdus ille tex ne incidamus in vitiũ locutionis. vñ tu
6 dic ꝙ ꝙ respectu ꝓme intẽtionis mřimoniũ fuit de iure diuino.
¶ Additio. De iure diuino. no. ꝙ matrimoniũ fuit ꝙstitutũ a
deo, vt hř Mat. xix. quos deus ꝙiunxit homo nõ separet. vide
ẽt Ang. in §. nemo. in auc. de trie. ⁊ semi. ⁊ Alex. de imo. cõsi.
xlviij. in iiij. pte. cũ primordio institutũ fuerit in paradiso terre
7 stri, vt hř in. c. j. de voto. in. vj. ⁊ gene. j. ¶ † Postea vero de
iuregẽtiũ primeuo, quo tpe gẽtes sine legibus ⁊ moribus vine
bãt mřimoniũ erat incognitũ ⁊ oẽs passim ex quacũq; muliere
nati legitimi dicebanť, vt dicit tex. in auc. qui. mo. na. effi. sui.
8 iu prin. ⁊ in §. ⁊ lꝫ. succesſit postea † iusgẽtiũ scꝺariũ, de quo mři
moniũ fuit recognitũ ⁊ ordinatũ ob bonos mores ꝙseruãdos ⁊
ad euitãdũ fornicationẽ ⁊ scãdaloꝝ mãm, ⁊ vt ꝙq; recognosce
ret ꝓpriã sobolẽ, ⁊ qlibet haberet suã in vxorẽ. Sic ẽt de dicto
iuregẽtiũ scꝺario fuerũt inuẽti alij ꝛcti ⁊ sicut inter gẽtes fue
rũt diuisa predia ita ⁊ mulieres ꝙ vnusq; bẽt suã. Añ eodẽ
tpe fuit inuẽtus ꝛctus dotis ab suppoꝛtãda onera matrimonij,
vt. d. l. eas obligationes. vbi dř ꝙ dotes habent naturalem pre
stationẽ, id est qꝛ naturali rõne a iuregẽtiũ ꝙsiderate fuerũt do
tes ordinate, ⁊ sic intellige Bart. vt. s. Qui tñ ꝛctus dotis non
erat ꝛctus nominatus nec habebat nomẽ elegãs sicut alij ꝛctꝰ
iurisgẽtiũ, nisi qñ erat facta traditio sicut ẽt dicimus in donatio
ne qne ꝓprie dř doni donatio. l. senatus. §. donatio. ff. de dona.
causa moꝛ. alias qñ incipiebat a cõuentione magis dicebať pa
ctũ de donãdo q̃ donatio, vt ꝙ Bar. in. l. fi. ff. de condi. ob cau
sam. ⁊ l. iurisgentiũ. in prin. ff. de pac. Et idem dicebatur hic in
dote ꝓmissa, vt tunc nõ diceret dos, nec ꝛctus dotis, sed magis
pactũ de dotãdo. Unde quando incipiebat a traditiõe vel qñ
a conuentione, ⁊ postea etiam ex interuallo sequať traditio, tũc
ius ciuile primenũ condonauit sibi ꝓpriam actionem, scꝫ de do
te restituẽda cuꝫ actiones de iure ciuili sint ꝓdite. l. ij. §. post ori
9 ginẽ. ff. de origine iuris. ⁊ instit. de ac. §. sed iste. † Unde si mari
to erat dos promissa circa stipulationẽ non poterat olim agi ꝓ
virum actione de dote cum talis promissio remanserit in simpli
ci nomine conuentionis, seu pacti nudi, cui ius ciuile non assiste
bat. l. iurisgentiũ. §. igitur nuda. ff. de pac. cũ si. vt ẽt de hoc per
Bar. in. d. l. iurisgentiũ. in princ. Sed postea ius ciuile videns
equũ fore virũ nõ remanere debere sic deceptũ, vt sic habeat in
bire onera matrimonij sine dote ⁊ ẽt cõsiderans in hac fauorem
mulieris ne a viro reijciať velut idotata. l. fi. C. ad velle. ex equa
te ꝓuidit indulgendo remediũ vt possit niti maritus ex tali pro
missione dotis vestiẽdo tale pactũ nudũ ex iuris ministerio, vt
hř in. l. ad executionẽ. C. de do. ꝓmis. ⁊ vocať vestimentũ legis
auxilio, vt ꝙ gl. no. ⁊ ibi per Bar. in. l. legitima. ff. de pac. vt sic
dicã hodie tale ꝛctũ ꝓmissionis dotis esse quoddã respectu de
iure ciuili ex quo ius ciuile dat sibi fomentũ sicut idẽ dicimus i
ꝛctu donationis qñ incipit a quẽtione. nã olim erat ꝛctus inno
minatus, nisi qñ incipiebat a traditione, lꝫ hodie ẽt qñ a ꝓmis
sione dicať ꝛctus notatus ꝓp fomẽtũ iuris ciuilis, vt hř i. l. si qs
argẽtũ. C. de dona. ⁊ per Bar. in. d. l. legi. ⁊ in. l. iurisgentium.
in prin. ff. de pac. ⁊ per enndẽ in. l. fi. ff. de condi. ob cau. hodie tñ
potest dici ꝛctum dotis esse de iure ciuili taꝫ respectu dotis dã
de q̃ restituende ꝓp tacitam stipulationem hodie inductã a iu
re ciuili sublata in totum rei vxo. acti. vt in. l. j. in prin. ⁊ in. §. sed
vt plenius. C. de rei vxo. acti. ⁊ instit. de actio. §. fuerat. que taci
ta stipulatio fuit postea ampliata in fauorem viri, circa dotem
promissam, vt habetur in. d. l. j. ⁊ ih. d. §. fuerat.

Item in alio hodie ꝛctus dotis põt dici esse ó in
re ciuili, vꝫ respectu mulieris qñ ex
10 traneus dotẽ dedit viro ꝓ muliere. Nã lꝫ † tũc mulier fuerit ab
sens vel aliter ignoꝛãs nihilominus singeť hodie talẽ mulierem
fuisse stipulatã a viro dotẽ ꝓdictã sibi reddi qñ ipse extraneus
nõ fuit aliter pactus sibi reddi, vt est tex. sing. i. d. l. i. §. accedit.
Ex his ergo pꝫ Bar. i. d. rub. ff. so. ma. circa hãc qõnẽ in alĩ
bus fuisse defectiuũ. bala. ât i. l. fi. ff. so. ma. fuit in noua ꝙsidera
tione, qꝛ dicit ꝙ sicut mutuũ est triplex, vꝫ mutuũ nãle. Itẽ mu
tuũ ciuile cui nã cooperať ⁊ mutuũ mere ciuile, vt no. i. l. ij. in fi.
ff. si cer. pe. Itẽ ẽt dicit dotẽ seu ꝛctũ dotis esse triplicis speciei
vꝫ dotẽ mere nãlem qñ fuit numerata. Itẽ dotẽ ciuilẽ cui natu
ra cooperať, vt dř in muto in. l. cũ. n. ⁊ l. precedenti. ff. de noua.
Itẽ dotẽ mere ciuilẽ abstractã ab oi naturalitate, vt in dote so
lũ cõfessata nõ apparẽte alia numeratione, ⁊ hãc appellat dotẽ
fictã, dicit tñ ꝙ hodie de equitate canonica nõ est reperire do
tẽ fictã ex ꝙfessione sicut nec in mutuo ciuili solũ ꝙfessato alle
gãdo no. ꝓ By. in regula locupletari. in sexto, sed de hoc vitio
diceť in prima pte presentis tractatus. Uř tñ velle Bal. vt. §.
ꝙ dispositio. d. l. cũ. n. cũ precedẽti obtineat ẽt in dote vt si mu
lier numerat dotẽ vir cõfiteť se habuisse vel recepisse dotẽ ⁊ in
cõtinenti sequiť stipulatio, qꝛ vir per stipulationẽ ꝓmittit resti
tuere solu. matri. ꝙ nec olim, nec hodie agit vel agi possit actio
de dote ꝓ tali dote restituenda nec ex ficta stipulatione que
hodie succedit in eius locũ ꝓ. l. j. in prin. C. de rei vxo. acti. ſz ex
ipsa stipulatione expressa sicut dř in muto in. d. l. cum. n. Et iõ
si tũc in libello ageret hoc modo, vꝫ ago, qꝛ numerauí cum ma
trimoniũ sit solutũ, tũc inepte ageret, vt in fili ꝓ Bar. in muto
in. l. certi cõdictio. §. si nũmos. in prima ꝙbinatiõe. ff. si cer. pe.
⁊ idem vř fuisse de mẽte Bar. in. l. singularia. ff. si cer. pe. circa
sextũ spãle dño ꝙ idẽ est in dote, put dř i mutuo in. d. l. cũ. n. ⁊
alle. l. j. §. accepit. C. de rei vxo. actio. q tñ tex. nihil facit, qꝛ vbi
actus primus numerãdi vel ꝓmittẽdi factus per extraneũ si nõ
fuisset secuta stipulatio ñ ꝓducebat actionẽ ipsi numerãti ſz ipsi
11 mulieri. † Merito ibi cadit quedã nouatio ex illa stipulatione
vꝫ qꝛ ꝓpedit actionẽ oꝛi mulieri ex illa numeratione vel ꝓmis
sione, ſz in. d. l. cũ. n. actus numerãdi erat ꝓ eodẽ stipulante, ꝓ
ut erat actus stipulãdi. nec ẽt vř bona intelligentia Barto. ad
d. l. cũ. n. vꝫ vt illa notabi. dř sposition ꝓcedat qñ ꝓcedẽs actus
numerãdi põt ꝓ se ꝛctus ⁊ ẽt nõ esse ꝛctus ſm intentionẽ agen
tis, vt est numeratio vel alteri⁹ rei traditio. nã ib i act⁹ numerã
di nõ fuit simplex, ſz ꝓ modũ mutui, qꝛ fuit data pecunia mutuo
⁊ postea fuit secuta stipulatio. Ergo intentio agẽtis ibi fuit cla
ra ꝙ actus numerãdi eẽt ex cã mutui. Et sic ex ꝛctu mutui ma
nauit actus numerãdi. Unde nõnulli Modernoꝝ impugnant
illud motiuũ Bar. vt fuit. d. Fran. de rãpo. ⁊ ibi dixi latius i re
petitione. d. l. singularia. ⁊ ẽt in repetitione q̃ feci super rubri
ca. ff. de verb. obli. adducẽdo ibi multa argumenta ⁊ rationes ꝙ
Bar. ⁊ maxime dum vult ꝙ dispositio. d. l. cum. n. iuncta pre
cedenti. l. obtineat nõ solũ in mutuo, ſz etiam in oibus alijs con
tractibus q retrahunť. vñ si deponerẽ apud te vel tibi cõmoda
rẽ rem aliq̃ ⁊ statim per stipulationeꝫ ꝓmittis mihi restituere
qõ tũc possem agere ex deposito vel cõmodato, solũ ex stipula
tione quasi stipulatio videať in dubio subiecta aio nonãdi qua
si precedens traditio videať facta gratia implende stipulatio
nis. ⁊ sic idẽ ôt idote, ⁊ sic vř velle qõ si mulier in traditiõe do
tis stipulať a viro dotẽ sibi reddi ꝙ tunc non posset agere sol.
mat. actione de dote, sed solũ ex stipulatu quasi in dubio dicta
traditio ꝓsumať facta gratia iplẽde stipulationis, vt est de inté
tione Bar. ibi ꝙ vltimũ posset ꝓcedere hodie ex nona disposi
tione. l. j. i prin. C. de rei vxo. act. ſz q̃ hoc haberet locũ nõ so
lũ qñ stipulatio apponeret in ipsa traditione dotis, ſz ẽt in ipsa
simplici ꝓmissione ꝓmittẽdo ex tũc maritus ꝓ stipulationẽ re
stitutionẽ dotis, vt intelligať actio de dote q̃ olim appellabať
rei vxorie i totũ trãsfusa in dictã stipulationẽ vt ibi dř. vt i. d. §.
fuerat. insti. de act. imo etiã si non fuisset interposita stipulatio
fingeretur hodie interposita incõtinenti ex dispositione singu
lari. d. l. j. lꝫ stipulatio esset interposita incontinenti in traditiõe
vel ꝓmissione dotis. tñ ꝓ hoc nõ cẽsebať actio rei vxorie q̃ erat
ꝙfert. vt. §. dixi. nec ob. tex. in. d. l. auia. C. de iure do. ⁊ in. l. quo
ties. ff. sol. mat. qꝛ põt rñderi, vt. §. fuit rñsuꝫ ad tex. in. §. accedit.
qꝛ př dãs dotã stipulãdo eaꝫ sibi reddi, ⁊ sic non filie cẽseť sibi
voluisse ꝓuidere ⁊ nõ ipse filie, ex quo si nõ fuisset stipulatus ac
tio non q̃rebať integra pri, sed patri ⁊ filie. l. ij. §. j. ff. sol. ma. cũ si
illud ẽt ꝙ dicit Bar. in. d. l. singularia. ꝙ dispositio. d. l. cum. n.
obtinet nõ solũ in mutuo, sed ẽt in deposito ⁊ commodato, ⁊ in
aliꝫs ꝛctibus q re celebranť nõ vř vex ex quo i eis ẽ diuersa rõ
q̃ sit in mutuo, qꝛ ex mutuo solũ obligať q̃ recepit mutuũ. ⁊ sic so
lũ agiť de obligando mutuatariũ ⁊ non mutnãtẽ sic ẽt in stipula
tione de cuius nã est, vt solũ obligeť ꝓmissoꝛ ⁊ nõ stipulatoꝛ, vt
l. v. §. stipulatio. ff. de ver. obli. ⁊ iõ nõ immerito facilius fit trãs
missio de vno in alterũ, qꝛ in habentib⁹ sꝫmbolũ facilis est trãs
tus. l. si in rẽ. §. itez quicunq̃. ff. de rei ven. Sed in deposito ⁊ cõ
modato põt ex eodẽ cõtractu obligari non solum depositarius
⁊ cõmodatarius, sed ẽt eꝫ ipse deponẽs ⁊ accõmodans. Hinc
est quod

est ꝙ dant dnē actiones.s.directa ⁊ cōtraria,vt hr̄ in.l.ꝙsensu. ff.de act.⁊ obli.Et ideo si per stipulationē incōtinēti appositā fieret nouatio.⁊ sic impediret oriri actio depositi ⁊ cōmodati p hoc p̄iudicaret ipsi depositario,⁊ cōmodata.circa actionē cō modati ⁊ depositi ꝟria circa expēsas ⁊ alia pp q̄ dat actio ꝟria. l.in rebus.§.possint.ff.cōmoda.vbi si esset facta trāslatio de vno ꝟctu in aliū ꝙ hoc nō esset ꝙsultū cōmodatario,⁊ depositario si cut cōmodāti ⁊ deponēti cū ꝟhentium equa debeat esse ꝙditio, alias esset quid captiosum ꝟ.l.sed id qō.in fi.ff.ō rescin.ven. ex quo infero ꝙ in ꝟctibus vel quasi q a re ipsa denoiātur ,⁊ sic ab ipsa traditione substātiant si tradēs nō est futurus obligari, sed solū ipse accipiēs,tūc stipl̄o incōtinēti apposita dicte traditioni in fauorē tradētis nouat ⁊ trāsfundit impediēdo actionē oriri ex dicta traditione ēt si incertā speciē ꝟctus sonaret ꝙ nō solū ob tinet in mutuo,sed ēt in quocūq; alio ꝟctu vel quasi vt patet in solutione indebiti per tex.no.in.l.si sine. ⁊ ꝙ ibi per Bart.ff.rē ra.ba.⁊ p eūdē Bar.i.l.ij.ff.de ꝙdi.inde.Et sic ēt idē si donās causa mortis in ipsa traditione stipularet rem sibi reddi in casu recōualescētie.Nam tunc fiet repetitio non per conditionez ob causam,sed ex stipulatione.In dote autem si apponatur stipula tio in ipsa traditione etiam per ipsam mulierem non p̄sumeba tur olim nonatio nec in stipulationez transfundebat actio de do te,q̄ non erat ꝟctus qui celebraretur gratia dātis tantū ſz vtri usq; l.ex stipulatione.ff.de actio.⁊ obligatio.⁊ sic ex actu tradē di obligat ēt ipsa mulier tradens,ſz de enictione,vt hr̄ in.l.j.C. de iure dot.Intellige qñ traditionem p̄cessit p̄omissio ꝑm qō ibi dr̄.Ergo si incepit a traditiōe ⁊ fuit secuta stiplatio facta mu lieri tradenti,tūc fuisset facta nouatio ēt de iure antiquo.Ho die tamen indistincte transfusa esset actio de dote in stipulatio nē per id quo habetur in.d.l.j.Et hoc p̄cedit quando sumus in dubio,qñ autem esset expressum ꝙ non animo nouandi mu lier stipulatur.Et tunc arbitror actionem de dote seu rei vxoriā non esse sublataz ēt hodie ex quo ita inter partes appareret esse actū,⁊ tūc cessaret dispositio noua.d.l.j.q̄ p̄cedit qñ aliter nō cōstaret de intentione partiū,tūc.n.indistincte sine inceperit a traditione,sine a conuētione simplici,actio de dote intelligitur esse trāsfusa in stipulationem,sine expressam,sine tacitā, ꝑm qō ibi dr̄. Sed si aliter appareret tunc de partiū volūtate, vcz ꝙ nō aio nouādi,ſz ꝙ vtraq; maneat,tūc cessaret dispositio.d.l.j. ex quo sequit qō actio ex stipulatu tūc coequeua duret i sua p̄o fidei nec p̄iuilegia actionis de dote essent transfusa in actionē ex stipulatu,sed vtraq; retineret suā ꝓpriā naturā ſz not. bar.i. d.l.singularia in.d.sexto speciali,de quo vltimo dubitaui ibidē, vt ibi latius dixi in repe.tñ satis bene probat.in.d.§.fuerat.⁊ in l.j.in p̄in.dū p̄esupponit ꝙ actio ex stipl̄one q̄ erat olim appo sita sup dotis traditione erat stricti iuris,nec habebat p̄iuilegia dotis vñ dicto tpe videbat expediēs mulieri magis agere actio ne de dote q̄ ex stipulatu vbi hodie nō esset expediēs.Et sic po 12 test inferri ex predictis posse sustētari dcm̄ Bal. in.l.i.ō quo.ſ. vcz posse † dari ⁊ appellari dotē ciuilē cui natura cooperat , q̄ si appareret fcā traditio dotis aget ex stipulatione expressa vel tacita,⁊ nō ex ꝟctu dotis,vtpote trāsfuso in stipulationē expres saz vel tacitā p.d.l.j.vbi olim secus erat dicēdū per.ſ.dicta. po test ēt tētari ⁊ qdē nō ip̄obabiliter posse dici dotē naturalē,cui ius ciuile cooperat per fictionē aliquā,puta q̄ ius fingit mulie rem vel aliuz dotē numerasse qui nō numeranit,vt est qñ mulier vel alius p̄o dote ꝙstituēda delegat suū debitorē viro,tūc fingi tur esse facta numeratio.l.promittēdo.§.si a debitore.⁊.l.cū vir vxori.ff.de iure dotium vel qñ debitū ex vna cā cōuertit in cām dotis,vt si maritus futurus erat debitor mulieris ⁊ tale debitus conuertit in cām dotis.d.l.promittēdo.§.j.⁊.d.l.licet.in p̄in.⁊ §.j.Tūc.n.finget breui manu acceptū a muliere ⁊ marito da tū.dicit tex.in.d.§.j.l.licet.Nā simili modo pōt magistraliter dici in mutuo qñ iuris ministerio fingit esse facta numeratio ex cā mutui,vt tūc appellet mutuū naturale cui ius ciuile coopera tur ꝑz bar.⁊ doc.i.l.ij.§.fi.ff.si cer.pe.⁊ no.i.l.singularia.eo.ti.

Ex predictis omnibus possunt elici ali que ꝙclusiones.

13 C †Prima est ꝙ ꝟctus dotis olim erat de mero iuregentium.

14 C †Scd̄a ꝙ olim erat ꝟctus noiatus solū qñ incipiebat a tradi tione,ſz qñ incipiebat a p̄missione erat innoiatus respectu viri cui erat fcā p̄missio, l3 postea iuris ciui. auxilio adiuuaret,put dr̄ in donatione,vt.ſ.dixi.⁊ p bar.⁊ doc.i.d.l.iurisgē.in p̄inci.

15 C †Tertia ꝙclusio ꝙ hodie indistincte ꝟctus dotis est de iure ciui.pp stipulationē expressam vel tacite subintellectā trāsfun dentem actionem de dote in actionem ex stipulatu,⁊ consequē ter hodie debet ascribi inter contractus nominatos.

16 C †Quarta conclusio qō si iter partes est actū ꝙ nō fiat nona tio p stipl̄onē expressaz vel tacitā ꝟctus dotis tam ex parte mu lieris q̄z viri remanebit inter contractus iurisgentium.

17 C †Quinta ꝙclusio ꝙ ꝟctus dotis ꝓprie capiēdo erat inter cō tractus qui re ꝟbum̄,licet qñ incipiebat a quentione tunc respe ctu viri,⁊ ante dationē dotis diceret pactū de dādo magis quā ꝟctus dotis,vt hec ꝙclusio ex dictis Bar.in.d.l.iurisgentium. in p̄in.⁊ in.d.l.singularia.in sexto speciali colligitur.

18 C †Sexta conclusio ⁊ pōt saltē magistraliter dari dos,seu do tis ꝙstitutio ciuilis cui natura cooperat saltez hodie, vcz ꝓpter iuris ciuilis ministerium quod hodie transfundit dotis contra ctum etiam quando incipit a traditione in actionē ex stipulatu.

19 C †Septia ꝙclo ꝙ pōt saltē marit̄r dici dotē seu dotis ꝙstōnē naturalē cui ius ciui.cooperat ex quadā iuris fictiōe, vt.ſ.dixi.

20 C †Octaua ꝙclo ꝙ pōt similiter dici dotē mere ciuilē, vt qñ nō apparet de aliqua numeratione sed solū de ꝙfessione dotis ha bite ⁊ recepte,put dicimus i mutuo mere ciuili, vt voluit Bal. in.d.l.j.soluto matrimonio.de quo tamen dicetur ꝟ.in.x. pate.

Potest tamē incidēter dubitari vltra p̄ dicta an sit repe rire actionē de dote directā esse ꝟriā,put in deposito cōmoda to,⁊ similibus,⁊ vr̄ casus in.l.oino.ff.de ip̄ē.ꝑm lec.ij.gl. ibi qō sic,vt sic ꝓ expēsis fcis p vix ad ꝓpetuā vtilitatē det viro ꝟ mu lierē vel eius hr̄des actio de dote ꝟria sicut directa dat mulieri ꝟ vix ad ipsius dotis restōnē,sed illā opi.nō seq̄t ibi gl. dicens nō meminisse se legisse ꝙ ꝓ expēsis det viro actio de dote ꝟria. Et intelligit gl.ꝙ vir nō deducit talē expēsam per iudicium do tis.i.deductionē nō facit ꝓp impēsas per iudicium de dote.i.in dicio de dote quētus,vcz per viā retētionis.Et ꝑm hanc intelli gentiā esset ibi casus in terminis ꝙ de iure ffoz erat p̄missa viro retentio rei dotalis ꝓp impēsas in ea re factas,put ēt ibi fuit opi nio quorundā,vt ibi refert gl.qō no.ad dicēda.ꝟ.in.vij.parte ad intellectū tex.in.d.§.taceat,circa p̄iuilegiū ꝓhibite retētionis. Bar.aūt in.d.l.oino tenuit opi.ꝟriā vcz ꝙ sit dare actionē seu iudiciū ꝟriū de dote ad impēsas.non aūt actionē negotioz gesto,⁊ ꝓbat p̄imo per casuz illius.l.scō ꝑ vrgētē rōnē, q̄ ea q̄ fiūt ex necessitate ꝟctus veniūt in actione ex eo ꝟctu.l.hr̄des.§. si vnus.ff.fa.ber.Sed impēse in re dotali fiunt ex necessitate ꝟ ctus dotis.l.⁊ in totū.eo.ti.ergo actione de dote petunt̄.Item actio de dote est bonefi.ex parte viri ⁊ vxoris.vt ꝑ gl.in.l.ō di uisione ſo.ma.ergo in ea dz venire qcqd est equū.vt insti.de ac. §.in bonefi.Añ dicit ipse nō video equitatē quare in hoc ꝟctu nō cōpetat viro ꝟria de dote sicut in alijs bonefi.iudicijs, de q bus.ſ.vcz in cōmodato depositi pignore.⁊ simili.⁊ sic tz opin. Rog.ibi positā,ſz hec opi.nō vr̄ vera ⁊ est expresse ꝟ tex.i.d.§. sed nec ob impēsas vbi dicit iperator ꝙ vtiles expēse facte i re do tali oliz nō aliter in re vxoria detinebantur q̄ſ si volūtate vxoris facte essent.Sed dicit iperator ꝙ nō ab re est aliter hodie p̄i dere, vcz ꝙ nō habeat locū detētio,ſz si qdē ex volūtate mulie ris fcē sunt cōpetat ꝓ eis repetēdis actio mādati,si vero sine vo lūtate mulieris ⁊ vtiliter negotiū sit gestū,tūc sufficit ꝙ ꝓ actio nē nego.gest.ꝙsulat viro.Ergo clare ibi decidit ꝙ nō ꝓ actionē de dote ꝟriā.Nec vr̄ vera rō Bar.ꝙ hmōi expēse fiāt ex neces sitate ꝟctus.Nā illud p̄cederet in expēsis necessarijs, puta i re parādo domos dotales collapsas seu q̄ ruinā minabant vel i cu rādo seruos egrotātes,⁊ sic de similibus,vt hr̄ i.l.diuortio.§.im pēdia.ff.ſo.ma.i.l.j.§.ꝓ totū.cū seq.ff.ō ipēsis.nō aūt p̄cederet i expēsis vtilibus,l3 perpetuā vtilitatē ꝙcernētibus de quibus in l.qō dr̄.la.j.in fi.cū seq.eo.ti.cū nō reperiā iure cautū ꝙ ad il las vir teneat ⁊ ꝙ si illas nō fecerit debeat ꝙdēnari mulieri ad aliquod interesse,sed solū in necessarijs hoc est expressum.d.l.⁊ 21 in totū.vbi a ꝟrio sensu ꝑ arg.a spāli satis bene ꝓbat † qō ad vti les nō tenet vir,sed ad necessarias,⁊ hinc est ꝙ text. in.d.§.sed sed nec ob ipēsas.nō imerito voluit eas debere ⁊ posse reperi p actionē nego.gestoz de cuius actionis natura est qō nō det qñ ex necessitate aliqua qs erroganerit,vt hr̄ in.l.sine pro fratre.C. de neg.gest.⁊ in.d.§.si vnus.Et sic stat intētio firma ꝟ Bar.ꝙ vir ad vtiles ipensas nō arctat ex necessitate ꝟctus dotis.Nec ob.alia rō qz i iudicijs bonefi.venit qō est equū ⁊c.Nā rñdet ꝙ licet sit boc equū,vcz expēsas vtiles debere reddi viro, tñ super tali equitate est p̄uisum per iura de remedijs,q̄ in impēsis ne cessarijs p̄uidet viro ēt hodie per diminutionē dotis in ipo iu re factā vt hr̄ in.d.l.qō dicitur.⁊ in.d.§.sed nec ob impēsas. Et si dos esset restituta non facta tali deductione,tūc habet vir re

petere per conditionez indebiti quasi plus debito soluerit, vt hr̃ in. d. l. q; dr̃. §. pen. ¶ Jn expẽsis ante vtilibus adhibẽt iura di stinctionẽ. An sint facte ex volũtate mulieris, z tũc fit repetitio p actionẽ mãdati. Si citra volũtatẽ mulieris p actionẽ negotio rũ gestoꝝ, vt in. d. §. fz nec ob ipensas. z hr̃ in. d. §. ipendia. Nec ob. tex. in. d. l. oino. q; imo facit p hac opi. ꝑm primũ intellectũ gl. ad verbũ alioquin. Et ꝑm intellectũ ꝑm ibi positũ in gl. dz in telligi illa litera, put intelligit ibi Accur. Cogitãdũ est tñ sup p dictis q; nõ trãseunt sine dubio, z maxime dũ dixi ꝙcedendo q; actio negociorũ gestorũ nõ daꝛ viro circa repetitionẽ expẽsaruz necessariarũ, z ad quas vir tenebaꝛ, put hr̃ in. d. l. z in totũ. naz ibi tex. si bñ põderet loqr̃ tã de expẽsis necessarijs ad quas ma ritus tenebaꝛ. vt est in reedificatione domoꝝ, vt pz ibi iuncta. d. l. in totũ. Jrẽ in curãdo seruos dotales infirmos, vt. l. ij. eo. ti. q̃z ẽt de expẽsis vtilibus vez edificãdo nouã domũ in fundo pro vtilitate fundi. Nã ista est vtilis z nõ necessaria quo ad virũ, vt habeẽ in. d. §. impendia. z in. l. impense. ff. de ver. sig. Et ꝑm pri mũ intellectũ gl. in vtraq; impẽsa daꝛ actio negotiorũ gestoruz. Et similiter ꝑm intellectum ꝑm ibi posituz in vtroq; datur actio de dote ꝓria, z sic etiam vbi vir ex voluntate expendit z non ex necessitate. Et sic iste articulus vr̃ non paꝛ dubius, tñ mihi vr̃ qõ ꝑm primum intellectum ille tex. magis procedit clare dene gando q; pro impensis repetendis siue necessarijs, siue vtilibus de q̃bus ille tex. loquit̃ detur viro iudiciũ de dote, sed negotio rum gestorum, prout videt̃ casus quasi expressus in. d. §. sed nec ob impensas dũ dicit sufficere actionem negotiorum gestorum.

Et sic ex predictis potest inferri ad tria val de notabilia.

¶ Primo q; licet p necessarijs ipẽsis qñ dos fuit restituta nõ facta deductione detur conditio incerti, seu q̃ditio indebiti, put hr̃ in. d. §. pen. tñ nõ negaꝛ quin etiam detur actio negotiorum gestorum, z maxime quando dos erat tota in corporibus.

¶ Scõo infertur q; licet regulariter qñ quis impẽdit ex neces sitate non deꝛ actio negotioꝝ gestoꝝ, sed alio remedio sit opus, vt. §. dictũ est, tñ fallit in dote, vt sit speciale, z lz in hoc non verse tur fauor mulieris sed viri tñ nõ põt negari, q; sit speciale in do te, z maxime vbi non dareꝛ illud remediũ viro. cũ actio de dote ꝓria nõ deꝛ, vt. §. z hoc vt mariti nõ sint remissi, imo ꝑmptiores in talibus expẽsis vtilibus erogãdis. Et sic in q̃ntiã versatur in hoc fauor mulieꝝ. ¶ Tertio q; in dote nõ sit dare iudiciũ õ do te ꝓriũ q; vltimũ ꝓcedere vr̃ hodie de iure codicis sine dubio. Nã cũ ois actio õ dote, seu rei vxoria sit trãsfusa in actionem ex stipulatu expressam vel tacitã, vt. d. l. j. C. de rei vxo. actio. Ab surdũ esset dicere q; agaꝛ per viꝝ ꝙ mulierẽ ad dictas expensas ex stipulatione expressa vel tacita, vt hoc voluit gl. sing. l. oino. cũ natura stipulationis non sit eam dari ad id qõ a principio nõ fuit actũ. l. si id qõ auꝝ. ff. de verb. obli. cũ si. Ex quo ẽt põt infer ri ad quartũ, vez qõ pro predictis expẽsis repetẽdis per viꝝ si cut nõ est orta hodie tacita stipulatio sic ẽt erit, nec erit orta ta cita hypotheca qõ est notãdũ ad dicenda. j. in vij. parte. circa p uilegium tacite stipulationis z tacite hypothece.

❦ SVMMARIVM ❦

1 Dotis ꝙctus respectu mulieris repetẽtis est bonefidei, licet aga tur ex stipulatu. Jdẽ respectu patris mulieris siue agat nomi ne cõmuni, siue proprio actione in eum appropriata. z nume ro. 2. Ex quo sequitur quod veniunt vsure a tempore more. z numero. 3. z sequen.

4 Judiciũ in dote repetenda per extraneuz an sit bonefi. z. nu. 5.

10 Judicium in dote promissa est bonefidei respectu viri agẽtis. cõ tra Paul. de cast.

11 Judiciũ de dote bonefidei respectu beredũ mulieris agentium.

¶ Quarta pars Tractatus.

Escẽdo nunc ad quartam

parteꝫ, vez an ꝙctus dotis sit bonefidei vel stricti iu ris. Et hec inuestigatio nõ est paruz vtilis pp maio res z vberiores effectus q causant̃ in iudicijs bonefi. q̃z stricti iu ris, vt hr̃ insti. de act. actionũ. z maxime circa fructus. cũ in stri cti iuris nõ veniãt nisi post litẽ ꝙtesta. Sed in bonefidei veniũt etiam ante tempus more, vt habetur in. l. videamus. §. si actio num. ff. de vsur. z in. l. cum fundus. in pin. ff. si cer. pet. ¶ Circa 2 hoc primo quero ex parte mulieris circa qõ dic quod † ex par ter mulieris vel eius heredũ in dote repetenda est bonefidei tã de iure antiquo in re vxoria seu actione de dote q̃z ẽt de iure no uo circa actionẽ ex stipulatu impressaz vel tacitã succedentem in locum actionis de dote hodie transfusam in actionem ex stipu latu per. d. l. j. vt ꝓbaꝛ in. d. l. j. ff. sed z si non ignoramus. z etiaz in. §. fuerat. institu. de act. ¶ †Scõo q̃ro an ex parte soceri. f. 2 patris mulieris in dote pfectitia. Circa qõ rñdeo quod si qui dẽ pater agat p dote repetenda tanq̃z pro dote cõi z in patrem nondũ appropriata vel q̃siderata similiter vt probaꝛ in. l. sed z si maritus. ante fi. in ver. cum enim. ff. solu. matr. referendo illum ver. non solum ad proxima, sed etiam ad omnia precedentia vt sic subnectat ibi rationem oim que. ꝛ. erant disposita. Et sic etiã qñ socer ageret p dote restituẽda. ¶ Et eodẽ mõ dicendum est in actione ex stipulatu expressa vel tacita succedẽte hodie in lo cuz actionis de dote cõi patri z filie. Nã sicut pater bz solus ex ercitiuz z nõ filia vt hr̃ in. l. ij. §. fi. ff. solu. ma. ita ẽt hodie habe bit solus exercitiũ dicte actionis ex stipulatu vt probatur in. d. l. j. §. sed hoc ex rei. Et sic successit cũ oimoda eius natura. d. §. sed z si nõ ignoramus. Quinimo ẽt põt dici qõ qñ pater ageret solus actione in eũ appropriata ex aliqua cã put hr̃ i. d. l. ij. §. seu in eũ q̃solidata puta p morteꝫ filie precedẽtis in matrimonio per l. dos pater. C. solu. ma. similiter erit bonefidei siue oliz in re vxo ria siue hodie in actione ex stipulatu expressa vel tacita. Nã li cet cõuolat dicta actio de vna persona in aliã per dictũ modum approbandi, vel consolidandi in aliũ tñ q̃uolat cum eadẽ natu ra cũ eadẽ sit seu duret actio numero z specie. vt no. gl. in. d. l. ij. §. j. sup ℞bo amissa. z ẽt in gl. fi. z ibi p Bar. z alios. Añ agẽ do † tunc pater venit̃ vsure z fructus a tpe more sicut in bone 3 fidei iudicis. l. moza. §. in bonefidei. ff. de vsu. z hoc voluit gl. no. z ibi Bar. in. l. insulã. §. vsuras. ff. solu. ma. Sic quoq; dicendus versa vice eadẽ rõne in actione de dote vel dote ex stipulatu cõ solidata in filiã effectã sui iuris puta morte patris vel emancipa tione. z. l. j. §. videamus z illa sit bonefidei z olim z hodie cũ trã seat z q̃solideꝛ in filiã cũ eadẽ natura put erat qñ manebat cõis ante morteꝫ patris. vt in. d. §. sed hoc ex rei. facit. l. si marito. §. si volũtate. ff. sol. mat. z qõ ibi not. Tertio prosequendo circa di ctã dotẽ repetẽdã qd si pr̃ stipulaꝛ dotẽ sibi reddi quo casu põt in preiudiciũ filie innouãdo qñ p stipulationẽ. Nõ sic si per sim plex pactũ. z. l. auia. C. de in. do. z. l. quoties. ff. sol. mat. An ocã stipulatio erit bonefi. z vt hec qõ magis clare decidaꝛ subnectã prius. iiij. q. vez qd in extraneo dotante z pacisceꝫte dotẽ sibi red di quo casu põt qñ icõtinẽti z circa stipulationẽ vt hr̃ i. d. l. auia. z in. l. j. §. accedit. C. de rei vxo. actio. † An iudiciũ i tali dote re 4 petẽda puta p stipulationẽ si intercessit vel si non intercessit sti pulatio sed simplex pactũ tũc p actionẽ pscri. ver. vt hr̃ in. d. §. accedit sit bonefidei vel stricti iuris. gl. est in. l. ij. in prin. sup ℞ bo, nec cogit̃. ff. sol. mat. que reputaꝛ singularis voluit q; sit stri cti iur. z ita cõiter sequunt̃ ibi doc. post By. z Bar. z idẽ tenet Bar. z cõiter doc. in. l. de diuisione. ff. eo. tit. de rõne, q; illa nõ repit̃ inter actiones bonefi. in. §. actionũ. insti. de actio. z ibi nõ versaꝛ aliqs fauor dotis nec aliquis fauor ex parte vxoris vel ex parte viri. Sed ipse idẽ Bar. maturius cogitãdo z distinguẽ do. in. l. si q̃stãte. in prin. in. vj. q. ij. ptis. ff. solut. mat. tz ꝓriũ. vez q; ẽt ex pte extranei repetẽtis sit bonefi. z nõ stricti iur. reprobã do illã gl. in. d. l. ij. Primo p text. in. d. l. j. §. sed vt plenius. vbi dat actionẽ ex stipulatu sine mulier ipsa dederit dotem siue ali pro ea vt eadẽ. l. §. sed z si nõ ignoramus vt dicit actionẽ ex sti pulatu de qua primo dixerat esse bone fidei, z dicit hoc ibi tene re Bet. Jtem dicit ꝟ ꝓbari ex. d. §. fuerat. inst. de actio. vbi de actionẽ ex stipulatu eẽ bone fidei apud quẽcũq; sit. nec ob. ꝑm eñ versiculus ibi preferri añt. nã imo facit p q; illa aduersatiua añt vr̃ inducere ꝓriũ iuris esse in precedentibus. vt. ff. de dã. ife. l. hoc amplius. §. bis añt in. ij. gl. z ibi no. Añ q̃qd dixerat ibi iperatoꝝ ante versiculũ preferri añt est cõe oibus. q; vero postea sequit̃ in ver. preferri añt. illud cõperit mulieri tm̃, z dicit ꝟ ides tenere gl. in. d. l. de diuisione. adducit ẽt q; no. p doc. in. l. j. C. de prin. do. z in. l. assiduis. C. q; po. in pi. ba. i vl. q. p Ly. z hec sunt ℞ba quasi formalia Bar. i. d. vj. q. fz mihi plz salua reuerẽtia 5 Bar. opi. gl. z doc. cõis i ꝓriũ † q; imo sit stricti iur. quo ad eꝛ neũ repetẽtẽ. Nã aut q̃rim̃ qd de iu. ffoꝝ. Et tũc sine aliq̃ besi tatione dicã illã stricti iur. siue agat eꝛne ex stipulatu cũ illa ꝟz sui ꝓpriã nam̃ sit stri. iur. d. §. fz z si nõ ignoram̃ cũ si. siue agat scri. ver. cũ actio pscri. ver. resultãs ex ꝙctu innoiato circa illa quatuoꝛ species ꝙctuũ innominatoꝝ siue prescrip. ver. genera lis indistincte sit stricti iuris cum non connumeret̃ in. d. §. actio nũ. ꝑm ibi no. Naz vt dixi. ℟ in tertia parte qñ extraneus pro mittebat

mittebat dotē nullo intercedente pacto nō cēsebat̄ ꝯctus dotis ꝫ pactū de dotādo ꝛ olim ex illo non oziebat̄ actio tanqꝫ ex simplici ꝛ nudo pacto, licet hodie vestiat̄ legis auxilio per condictionem. l. ad exactionem. C. de do. ꝓmiſ. Sed facta traditione dotis ꝓ ipſum extraneum tunc censebat̄ cōtractus dotis respectu ipſius mulieris cui cēsebat̄ fcā donatio. d. §. accedit. ꝛ. l. ſi ego ff. de iur. do. Unde ſi adiiciebat̄ pactū in fauorem extranei ex illo pacto non oziebat̄ actio ex. d. ꝯctu dotis informate ex dicto pacto qꝛ ex quo ꝯctus dotis ſolū inducat̄ in fauorē mulieris nō vestiet pactuz ꝯ ipſam mulierem per id qō habeē in. l. ſi tibi. C. locati. ꝛ no. i. l. petēs. C. ō pac. ꝛ in. l. legē. ꝛ i. l. bone fidei. eo. ti.

Et ſic concluditur qō de iure antiquo extraneus dotās non poterat repetere dotē ꝓ pactuz ex aliquo ꝯctu bone fidei. Ergo neceſſario ſequit̄ qꝫ ex ꝯctu ſeu iudicio ſtricti iuris ꝓ qꝫ in. d. §. actionuz inſti. de acti. Be iure aūt codicis ꝓ diſpōnē. d. l. j. C. de re vxo. actio. Similiter non vī qꝫ dictū pactum de ſe nō tēdēs ad ꝯctū bone fidei hodie ex ꝓuilegio. d. l. j. efficiat̄ bone fidei. ꝛ hoc ex pluribus. Prio qꝛ non fuit intētiōis impatoris ibi fauere in dotib⁹ niſi mulieri i repetēda dote vl̄ ei⁹ pr̄i. ſ. ſocero dotāti ꝛ eoꝫ hr̄dibus ꝛ ēt viro vel eius pr̄i i dote ꝓmiſſa petēda vt pz i. d. l. j. §. ſed vt plenius, ibi ſz vt plenius dotibus ſubueniat̄ ꝛc. Nā illa verba apposita in principio ꝛ exordio illius ꝙſtitutionis declarāt ꝛ limitāt oīa ſequentia in ꝑticia ꝙſtitutione. ꝛ ideo ab eis eſt licitū arguere. l. fi. §. initiū. ff. de iur. ꝛ fac. ign. ad hoc ēt tex. ꝛ ibi ꝑ Bal. in ꝓemio codicis in. §. qbus. facit, l. fi. ff. de bere. inſti. ꝛ l. titia. §. idē rñdit. ff. de ver. obli. Ergo non fuit ꝑpoſiti impatoris ibi niſi ꝓuidere dotib⁹ ꝛ priuilegiare ipſas tā ꝓ tacitā ſtipulationē qꝫ ēt ꝓ tacitā hypothecā qꝫ ēt in tranſfuſione fienda in actionē ex ſtipulatu ꝛ cū eadē nā iudicij bone fidei que rō ceſſat qñ extraneus dotās non vellet dotē ōbere remanere penes mulierē ſoluto mr̄imonio ſed debere ad ipſuz extraneū redire. hinc eſt qꝫ doctores cōiter tenēt qꝫ in extraneo paciſcente dotez ſibi reddi nō oziť tacita ſtipulatio. nec ēt tacita hypotheca. vt tenet Bet. ꝛ Cy. in. d. §. ſed vt plenius. ꝛ ꝓbat ꝓ tex. in. d. §. fuerat ibi. ſed ꝛ tacitā ei. dicit gl. ſ. mulieri dedimus hypothecā vt ibi cū ipſa mulier ve dote ſua expiat̄ ꝛ hoc qꝫ in extraneo paciſcēte non ſit hodie inducta tacita ſtipulatio nec tacita hypotheca eſt cōis doctoꝝ opinio vt dicetur. ſ. in. vj. ꝑte tā circa ꝓuilegiū taci te ſtipulatiōs qꝫ ēt tacite hypothece. Ergo reſpectu extranei paciſcētis dotē ſibi reſtitui nihil eſt immutatū ꝓ. d. l. j. circa ipſa remedia repetēdi dotē, merito ſequit̄ ꝛ neceſſario infert̄ qō ſiue agat ex ſtipulatieō interpoſita ſiue ꝑſcriptis ꝟbis ex pacto citra ſtipulationē iterpoſito incōtinēti erit actio ſtricti iuris hodie ſicut oliz. ¶ Scōo ad idē facit qꝛ ius nouū de quo in. d. l. j. imutat ius atiquū i ꝟ qꝛ vbi mulieri ꝓ reſtōnē dotis dabat̄ ꝯrū actio ō dote q̄ appellabat̄ rei vxorie actio ſi eēnt ſecuta exp̄ſſa ꝛ valida ſtipl'o vel ſi non eſſet expreſſa, vel eēt exp̄ſſa tūc ꝓ modū innalidū oīs virtus ipſius actionis de dote intelligat̄ eſſe tranſfuſa in dictā ſtipulationē expreſſam vel tacitā cū hodie tacita ſubintelligat̄ eſſe tranſfuſa in dictā ſtipulationē expreſſaz vel tacitā cū hodie tacita ſubintelligat̄. Sz in extraneo dotante ꝛ paciſcēte nulla poterat dici eē orta vel poſſe oziri actio de dote ꝓ dote repetēda. vt. ſ. dixi. Merito nulla ꝑt dici eē inducta trāſfuſio in ſtipulationē vel actionē preſcriptis verbis cuz nā bone fidei. Et ſi dicat̄ qꝫ imo in. d. §. ſz vt plenius ꝓuideē ēt qñ nō cadit trāſfuſio actionis bone fidei vt ē qñ marito ꝓmittit̄ dosqꝫpetit ipſi marito actio ex ſtipulatu cū priuilegio bene fidei vt ibi ſatis ꝓbat̄ iūcto ſequēti. §. ſz ꝛ ſi nō ignoramus. Tñ ad ꝫ rñdeē qꝫ ꝫ iō ꝓcedit qꝛ fauendo ipſi marito cui dos fuerit ꝓmiſſa prouideē ꝛ ſubuenit̄ ipſi doti qꝫ vir eſt habiturus ꝓ ſupportādis oneribus matrimonij. l. ꝓ oneribus. C. de iure dot. ꝛ ita apparet ex verbis imperatoris in dicto. §. ſed vt plenius ibi, ſed vt plenius dotibus ſubueniatur, ſed fauendo ipſi extraneo in dote repetenda ꝓpter hoc non ſubuenitur dotibus immo per contrarium ꝓ tale pactū ꝛrogatur fauori dotis, qꝛ ſi ꝙtingeret matrimoniū ſolui ōnoꝝtio vel morte viri vxor ipſa eſt remanſura indotata. ꝛ ſic ꝯ publicū intereſſe. l. ij. ff. de iure do. ꝛ. l. j. ff. ſol. mat. ¶ Item ꝛ tertio qꝛ nō reperimus iure antiquo vel nouo expreſſum qꝫ actio cōpetēs extraneo dotāti ꝓ dote ſibi reſtituenda ſit bone fidei. ergo qꝫ nō eſt iure diſpoſitum non debemus preſumere nouis adinuētionibus. l. illā. C. de colla. ꝛ. c. ij. de trāſla. cum ſimi. Nec obſt. tex. quē allegat Bar. in. d. §. ſz vt plenius. ibi dū dicit ſiue ipſe principales ꝑſone dotes dederint vel ꝓmiſerint, ſiue alie ꝓ bis ꝑſonis ꝛc. qꝛ ille tex. dz intelligi ꝫ precedētia, vcz qñ dotes eſſent ꝑpetuo remāſure apud mulierē cū ibi iperator iſtud ſtatuat vt ꝓuideat dotibus ꝛ nō ꝓ dotes, vt eſſet qñ eſſent reſtituēde ipſi extraneo. nec ob. tex. in. §. fuerat qꝛ nō dicit text. actionē ex ſtipulatu eē bone fidei apud q̄mcūqꝫ ſit, ꝓut allegat Bar. imo ille tex. ſatis bñ ꝓbat opinionē ꝯriā qꝛ loqt̄ de actione de dote bodie trāſſuſa in actionē ex ſtipulatu vt dicat̄ trāſſuſa cū eadē nā, vt ſic dicta actio ex ſtipulatu ſit bone fidei. Sed in extraneo ſtipulāte nō cadit nec cadere pōt dicta trāſſuſio ex quo i eo nō poterat accōmodari oli actio de dote ꝓ dote reſtituēda ſicut i muliere vel ſocero dotāte, vt. ſ. dictū eſt merito ꝛc.

Preterea ſi olim ſibi ꝓuidebat extraneus dotans ꝓ ſimplex pactū incōtinēti appoſitū in promiſſione dotis illa ꝑſcriptis ꝟbis actio nō erat bone fidei qūo hodie illa ꝑt dici bone fidei cū ſolū iperator illud ꝓuideat circa actionē ex ſtipulatu in qꝫ hodie eſt trāſſuſa actio antiqua ō dote. ꝛ p ꝑdicta in pūcto iuris arbitror opi. glo. in. d. l. ij. in ꝓin. ff. ſol. ma. eē veriorē cū qua cōiter doc. ꝑtrāſeūt ibi, ꝛ i. d. l. ō diuiſione. vbi ipſe Bar. idē tz. Tñ ſatis equa vī opi. Bart. in. l. ſi ꝙſtāte. maxime ea rōne, qꝛ ſi extraneus ꝓmittēdo dotē vel ſimplici pacto vel ꝓ tali dote ꝓmiſſa dāda ſtipulatio exp̄ſſa vel tacita cēſeē bone fidei in fauorē dātis. vt ſ. dicet̄. ergo equa lance ꝛ verſa vice vī dōm in dote reſtituēda ipſi extraneo dotanti ex pacto ꝓ ſtipulationē vt ſic ꝯuētiū equa ſit ꝙditio. l. ſi id qꝫ. §. fi. ff. de reſcin. ven. ꝛ ꝙfert in ſimili rō Bar. in. l. diuiſione. ff. ſolu. ma. lz poſſet rñderi qꝫ ſit diuerſa rō in vno caſu qꝫ in reliquo, qꝛ ꝓmo caſu verſat̄ fauor dotis, in ſcōo eſt fauor ꝯ dotē iō non in cōuenit qꝫ claudicet ꝯctus fauore dotis ſicut i ſiꝁi fauore pupilli in. l. iulianus. §. ſiqs a pupillo. ff. de acti. emp. ꝛ vēd. Quid aūt ſi extraneus nō dotauit ꝫ volūtate mulieris ꝙſtāte mr̄imonio ꝓ viā delegationis eſt ſibi extraneo ꝓmiſſa ꝓ viruz dotis reſtō. vt in caſu. l. ij. in ꝓin. ff. ſol. ma. vel ēt ſoluto mr̄imonio ē facta ō legatio. pōt dici qꝫ ſi extrane⁹ eſt ſubmiſſus ꝓ mulierē vt ad cōmodū mulieris recipiat, ꝫ qꝫ hī in. l. q̄ dotis. ff. ſol. ma. ꝛ tūc dicta repetitio fiēda ꝓ extraneū erit bōe fidei ꝑp gñalitatē. d. l. j. §. ſz ꝛ ſi nō ignoram⁹. ex quo hic verſat̄ fauor dotis, ꝛ ſic mulieris. d. §. ſz vt plenius. in ꝓin. ꝛ facit tex. ibi dum dicit ſiue ex ꝑte mariti ꝓ rōnē ꝛ multo magis qñ ſoluto mr̄imonio ꝓmitteret̄ marito ſcōo ipſa reſtō dotis ꝓ virū ꝓmū vel eius hr̄des ꝓut hī in. l. ſi ꝓior. eo. ti. Si vero extraneus recipit ꝓmiſſionem reſtōnis dotis ad ſui cōmodū, puta tanqꝫ creditor mulieris, ꝛ tūc erit ſtricti iuris ſicut. ſ. concluſum eſt in extraneo dotante. imo multomagis i hoc extraneo in quo nullus poteſt verſari fauor dotis, ꝛ hoc eſt de mente doc. in. d. l. que dotis.

6 **Nunc** †aūt ſubiicio qōnē qꝫ. ſ. ꝓmiſerā qd ſi pater dotās ſtipulat̄ dotē ſibi reddi eo caſu quo pōt puta qñ i cōtinēti ꝓut hī in. d. l. quoties. ꝛ in. d. l. ania. an pr̄ repetēdo ſit tale iudiciū ex ſtipulatu bone fidei vel ſtricti iuris dubiū facit, qꝛ ꝓ hāc ſtipulationē eſt inouata actio de dote que eſt cōis patri ꝛ filie id eſt ipedita eſt oziri ꝓ dictā ſtipulationez. d. l. ania. ꝛ ſic nō eſt eadē cū actione de dote, imo eſt diuerſa. nā qñ pater agit. ſol. ma. ēt ex vi cōſolidatiōis illa eſt eadē, ꝛ iō hz eadē pr̄i uilegia ēt reſpectu tacite hypothece. vt. ſ. dixi qcqd aliter dixerit Cy. in. d. §. ſed vt plenius. ꝛ dicet̄ in. vj. ꝑte. circa priuilegiū tacite hypothece. Sed pōt ꝙcludi in iſto. caſu diſtinguendo qꝫ aut euenit caſus reſtituēde dotis ꝓp obitū filie precedētis i matrimonio, ꝛ tūc ꝫ actio eſt ſtipulatu cōpetēs pr̄i ſtabit i ſua ꝓpria nā ſtricti iuris. ex quo hic nullus verſat̄ fauor dotis. Et ſic nō extendit̄ hoc priuilegiū ad pr̄ez. Et ſic ceſſat rō ō qua i. d. §. ſed vt plenius. ꝛ hoc etiam fuit de mente By. in. d. l. poſt dotē. circa fi. ꝛ maxime ex quo iſto caſu ꝓ hmōi ſtipulationē fuit in alio quo detractū fauori ipſius mulieris. Si aūt matrimoniū fuit diſſolutū ꝓ diuoꝝtiū vel ꝓ morte viri, tunc ex quo adhuc verſat̄ ſeu verſari pōt fauor dotis ꝛ mulieris cū pr̄ teneat̄ reſeruare dcām dotē ꝓ ſcōo matri. Jō dicta ſtipulatio paterna vel eius iudiciuz erit bonefidei ꝓp gñalitatē. d. §. ſz ꝛ ſi nō ignoramus. iūcto. d. §. ſed vt plenius cum per tale iudicium ſubueniat̄ dotibus. ꝛ ex ꝑ dictis noāter infert̄ †qꝫ ſi pr̄ fuiſſet dotē ſtipulatus reddi ipſi fi 7 lie cū ex dicta ſtipula. videatur dos ꝙſolidata in filiā ēt mr̄imonio ſoluto in vita patris ꝓ diuoꝝtiū vel ꝓ morte viri vt ſic tūc poſſit ipſa filia agere ꝛ eſſe in iudicio ſine ꝙſenſu patris. vt no. in. l. poſt dotē. ff. ſol. ma. maxime ꝑm lecturā dñi Benedic. ō plūb. ꝛ ꝓ bal. in. l. ij. ſ. eo. ti. vbi dicit ita ꝙſuluiſſe Jac. ō bel. ꝛ Ja. but. certe tale iudiciū actionis ex ſtipulatu erit bone fidei ꝛ nō ſtricti iuris ꝓp gñalitatē. d. §. ſed ꝛ ſi nō ignoramus. iuncto. §. precedēti ſz vt plenius. Et maxime ibi ſiue ex ꝑte mariti pro reſtōne dotis ꝛ maxie cū tūc inſit fauor mulieris ꝛ dotis vt ſic ipſi doti ſubueniat̄ vt fuit itētio. d. §. ſz vt pleni⁹. vt pz ex tex. i bi in ꝓin.

8 ¶ †Quinimo ét dici põt q̃ isto casu, lz pater iste fuerit pact⁹ cis tra stipulationẽ ⁊ sic p̃ simplex pactũ tũc tacita subintelligit stipulatio fauore mulieris p̃ tex. in. d. l. j. post prin. ⁊ in. d. §. sed vt plenius ibi sine alie p̃ bis p̃sone, lz si p̃ se pr̃ pacisceret nõ subintelligeret tacita stipulatio. d. l. auia. ⁊. d. l. quoties. Añ sicut tacita subintelligit stipulatio, eo. mod. illa tacita stipulatio erit bo
9 nefidei sicut expressa. d. §. lz ⁊ si nõ ignoramus. †Immo ét de iure antiquo ⁊ añdictis. l. j. illud pactũ simplex appositũ p̃ patrez procederet actione ex eo ꝯctu, ⁊ sic ex ꝯctu dotis q̃ erat bonefi. tanꝯ infozmata ex pacto p̃ id q̃ hr̃ in. l. iurisgẽtiũ. §. quinimo. ff. de pac. Ergo eo. mõ si tale pactũ deducat in stipulationẽ talis stipulatio ét olim erat bonefi. ex quo incõtinẽti fuit apposita, ⁊ sic inerat ipsi ꝯctu bonefidei vt ibi. Et sic cẽsebat pars ipsius ꝯctus. l. fundi ptẽ. ff. de ꝯhẽ. emp. ⁊ facit. l. emptor. i prin. ff. ó pac. Ergo multomagis hodie erit, ⁊ durabit bonefi. p̃ id q̃ hr̃ in. d.
10 l. j. ¶ †Quarto q̃ro circa dotẽ p̃missaz an ex parte viri agentis sit bonefidei Cy. in. d. §. sed ⁊ si nõ ignoramus. refert quosdã tenuisse q̃ nõ ea rõne qz solũ est bonefidei olim ⁊ hodie illa actio q̃ cõpetebat p̃ dote restituẽda mulieri hodie trãsfusa in stipulatione vt hr̃ in. d. l. j. in prin. ⁊ in. d. §. fuerat. Sed in dote p̃missa dãda marito nõ reperiebat iure cautũ q̃ esset bonefidei sed potius stricti iuris, qz nõ erat ꝯctus noiatus nec vestitus nisi legis auxilio. d. l. ad exactionẽ. Tandẽ refert Pet. tenere ꝯriũ ⁊ ita ipse vr̃ sequi p. d. §. fuerat cũ ex vtraq̃ parte sit hodie bonefi. vt ibi. ⁊ in. d. §. sed ⁊ si nõ ignoramus. Et idẽ voluit gl. q̃ cõiter sequunt doc. post By. ⁊ Bar. in. d. l. de diuisione. ff. so. ma. ⁊ adducit Bar. rõnẽ qz ex pte mulieris agẽtis ad restitutionẽ est bonefidei, eo. mõ ⁊ equa lãce dz eé bonefi. ex pte viri agẽtis ad dotis promisse solonẽ vt sic ꝯhẽtiũ sit equa q̃ditio. Nec repit q̃ ex eodẽ ꝯctu actio sit p̃ vna pte bonefi. ⁊ p̃ alia pte stricti iuris fz Bar. ibi. Sed hec sua rõ nõ q̃cludit, qz imo de iure anti. añ. d. l. j. ex pte viri agẽtis nõ erat bonefi. secus ex pte mulieris. vt. §. dixi. Nec est vez q̃ sit vnus ⁊ idẽ ꝯctus, qz vir nõ agit ex ꝯctu dotis sz ꝯctu p̃missionis dotis. Sed mulier agit ex ꝯctu dotis.

Reperio ét do. Pan. de ca. in. d. l. de diuisione tenere ꝯriã opi. vez q̃ ex pte viri agentis actio est stricti iuris ⁊ dicit esse casuz quasi in terminis in. l. fi. §. preterea. C. de iure do. añ fi. ibi dñ dicit post biẽniũ obseruari q̃ leges post litis q̃test. p̃ oibus hmõi rebus diffiniũt. quasi velit tex. q̃ si nõ esset ibi p̃uisuz de dilatione biẽnali ex spãli p̃uisione illius legis moza nõ ꝯbet ꝯ p̃mittẽtẽ dotẽ p̃ interpellationẽ factã p̃ viz extraiudicialr lz a tpe litis q̃testa. q̃ qdẽ nõ cadit nisi in iudicijs stricti iuris vt hr̃ in. d. l. cũ fundus. in p̃n. ff. si cer. pet. ⁊ in. d. l. videamus. §. si actionẽ. ff. ó vsu. q tex. lz videat multũ vrgere p̃ qua opi. põt adduci tex. i. d. §. fuerat. vbi iperator fuerat dicit se q̃donasse nãm bonefi. iudicij actione ex stipulatu q̃ erat i actione de dote q̃ dabat mulieri p̃ dotibus exigẽdis. Añ qñ p̃ dotibus p̃missis soluendis nihil dicit ille tex. ergo remanere dz iste casus i dispõne iuris cõis, ó quo talis p̃missio dotis nõ erat inter ꝯctus bonefi. numerata respectu viri agẽtis ad dotẽ. Tñ nõ vr̃ recedẽdũ a cõi opi. q̃ ét tenuit Cy. post Pe. i. d. §. lz ⁊ si nõ ignoramus, lz nõ allegẽt gl. p̃dcãm in. d. l. de diuisione p̃ qua vr̃ casus in. d. §. sed vt plenius ad fi. ibi simili mõ intelligi factaz stipulationẽ ⁊ hypothecã ex vtraq̃ pte quasi fuerit scripta ⁊ postea imediate seq̃t, lz ⁊ si nõ ignoramus q̃ venit q̃tinuatine ad p̃cedẽtia volẽs q̃ dicte stipulationi sine expresse, sine subintelleẽte ex vtraq̃ pte. s. ex pte mulieris vel alterius p̃mittẽtis dotez sine ex pte viri obligati ad rõnẽ dotis insit natura ⁊ beneficiũ iudicij bonefi. Nec ob. tex. in. d. §. fuerat qz ibi nõ p̃fecte referẽ dispositio noua de qua in. d. l. j. de rei vxo. actio. Añ q̃ sibi defecit hr̃ cõplete in. d. l. j. ⁊ maxime in. d. §. sed vt plenius. in. d. §. sed ⁊ si nõ ignoramus. Nec ob. tex. sup quo se fundat Pan. ó ca. in. d. l. fi. §. preterea, qz ibi tex. p̃cedit exaggerẽdo mozã dotãtis, vt post biẽniũ dicat nõ solũ in malafide sed ét in pessima p̃ut sunt illi debitores q̃ expectãt ꝯ se litẽ q̃testari. Et hãc opi. seq̃t ét ibi Bal. volẽs insup q̃ si añ biẽniũ fuisset dotãs iterpellãs ét extra iudicialiter q̃ ex tũc venirẽt fructus ⁊ vsure p̃ut in alijs ꝯctibus bonefi. vt hr̃ in. l. in moza in prin. ⁊ in. §. in bonefi. ff. ó vsu. ⁊ hoc ét p̃cedit in extraneo dotãte p̃ut loq̃t ille tex. ⁊ p̃ut illũ tex. itel ligit gl. j. in p̃n. sup ꝟbo si qs, ⁊ p̃ut ét intellexit Bar. illũ text. in. d. l. de diuisione. Unde multomagis est hoc dicẽdum in ipsa muliere vel patre mulieris p̃mittẽte dotẽ adeo q̃ nõ solũ a die interpellationis extraiudicialis, sed currit in moza irregularis bodie quo vir duxit vxoreꝫ ad domum, ⁊ sic incepit subire onera mr̃imonij, ⁊ q̃nr ipleuit ex pte sua p̃ut dr̃ i ꝯctu emp. ⁊ ven. i. l. durabit. ff. de act. ⁊ empt. vt ét ibi tenuit gl. ⁊ est cõis opi. Rñ. ad. §. preterea. vt loquat i extraneo dotãte vt. §. dixi q̃ q̃d alter tenuerit Ja. de are. ⁊ alijs sequaces de quo ibi latius dixi legẽdo. ¶ Et p̃ pdcã iaz q̃suluit in. q. facti i quodã pre mulieris qui p̃misit dotẽ p̃ filia cuidã curatori recipiẽti p̃ quodã suo adulto ⁊ nepote suo ex fratre ⁊ in ꝯctu mr̃imonij ⁊ dotis p̃misse fuit cõuẽtũ q̃ dictus curator teneret dictũ suũ nepotẽ i studio Peru sino expẽsis p̃pris dicti patrui donec dictus nepos idẽq̃ sponsus q̃ueniret ad pfectionẽ studij ⁊ ad gradũ doctoratus cũ dict⁹ nepos nõ esset potẽs de suo sufficere dcãs expẽsas ⁊ ita sub istis pactis fuit secutũ mat. Nã mortuo dcõ patruo q̃rebat q̃ suus pareret dicto sponso vt posset expẽsis here. d. sui patrui manutenere se i studio Peru. nã dict⁹ nepos nõ fuit pñs dcis pactis ⁊ sic nõ poterat agere ex stipulatione facta cũ dicto suo socero p̃ id q̃ hr̃. §. alteri. l. stipu. ista. ff. ó ver. obli. Nec ét videbat q̃ dict⁹ socer posset agere ex dicta stipulatione cũ sua nõ interesset respectu ꝯctu cõmodi ⁊ interesse cõi seu pecuniarij, p̃ut vr̃ regri in. d. l. stipulatio ista. §. si stipuler. nihilhominus q̃suluit ꝯriũ q̃ dictus ipse posset agere ꝯ heredes dicti patrui ad obseruãtiã dicte promissionis nõ põt negari quin sit interesse affectionis respectu cõiunctionis que est inter socerũ ⁊ genex q̃ hr̃ loco filij. l. q̃ a pare tis. ff. so. ma. quo casu in ꝯctibus bonefi. hr̃ q̃sideratio dicti interesse affectionis q̃ aliter nõ posset agi, vt est tex. no. i. l. cũ seruus extero. ff. mãda. ⁊ ibi p̃ Bar. ⁊ Bal. ⁊ p̃ Bar. in. l. j. C. de sen. q̃ pro eo q̃ interest. nõ sic in ꝯctibus stricti iuris vt hr̃ per gl. not. in. l. fideiussores. ff. de pac. cũ ergo respectu soceri p̃mittẽtis dotata talis ꝯctus sit bonefidei taz in dote p̃ eũ promissa danda q̃s in data p̃ eũ sibi restituẽda, vt pz ex predictis. Merito ét pactum in dicto ꝯctu appositũ similiter sapit naturã bonefidei. accessorius ⁊ ét pars ipsius ꝯctus per id quod habetur i. d. §. quinimo. ⁊ l. fundi partem. ff. de ꝯben. emp. que omnia sunt bene not.

11 **Ultimo queritur** †q̃d si matrimoniũ est solutũ p̃ mortẽ mulieris hrdes mulieris agũt ꝯ viz p̃ dote restituẽda an hoc iudiciũ sit bonefidei vel stricti iuris. Quidã dicũt q̃ respectu heredum est stricti iuris ⁊ non bonefidei. ⁊ inducunt tex. in. d. §. fuerat. in fi. ibi cuius solius p̃uidẽtia hoc induximus referendo dictã vltimã clazsã ad omnia precedentia p̃ut in dubio dz referri q̃re cõmode fieri potest vt habetur in. l. si idem cum eo. §. fi. ff. de iur. om. iud. ⁊ no. in. l. j. C. de libe. prete. Itẽ indncunt no. per Bar. in. l. nesennius. §. fi. ff. de re iud. vbi dixit quod p̃uilegium de quo in. l. i rebus. vt bodie illico so. ma. transferatur dominium in mulierẽ, lz secus sit de iure antiquo vt habet per Bar. in. l. filiofamilias. ff. sol. mat. non extenditur ad heredes mulieris si matrimoniũ solutum natur morte mulieris. Sed cõiter tenetur contrarium ⁊ melius qz ex quo a principio in persona mulieris cepit esse bonefidei nõ valet postea ex persona heredis natura actionis narrari ar. l. ij. §. ex his. ff. de ver. obli. q̃ qdẽ sine dubio p̃cederet qñ cepit iam cõpetere mulieri ipsa actio, qz ante eius mortẽ fuit solutũ matrimoniũ idẽ si nõ cepit cõpetere mulieri qz mulier p̃decessit in matrimonio cũ ante solutũ ma. nõ sit obligatũ nec actio nata fm cõi opi. vt hr̃ in. l. sed ⁊ si alia. ff. de bo. dã. ⁊ not. in. l. si q̃stante. §. ff. sol. ma. nã nõ põt negari q̃ saltẽ ꝯctus dotis fuerit initus in vita mulieris, ergo fuit initus cũ sua natura vt sit bonefidei. Merito dz durare bonefidei tam in vita mulieris q̃s ét post mortẽ in p̃sona heredis nõ. n. ipsius ꝯctus status q̃ a prin. fuit dz ex post facto mutari. l. insulã. j. biẽniũ. ff. ó ꝟb. ob. ⁊ hec opi. cõiter tenet vt ét tz Bar. Bal. ⁊ Ang. in. l. j. ff. sol. mat. nõ obst. tex. in. d. §. fuerat. in fi. qz imo illa verba vltima ibi cuius solutis ⁊c. necessario referunt ad p̃timũ subst̃tiuũ vt est de natura relatiui. vt. l. j. §. eũ qui. ff. de postu. Itẽ qz illud relatiuũ cuius solutis facit relatione ad ipsaz mulierẽ cũ de dote sua agit hypothecari aut talis hypotheca sit p̃uilegiata, ergo dz limitare dictũ sum antecedẽs ad qó referẽ cũ sua qualitate. l. filio. §. testator. ff. de ali. leg. ⁊. l. si pater impu. ff. de vulg. ⁊ pup. ⁊ qó p̃ Bar. i. l. si qs seruũ. §. fi. ff. de leg. ij. ver. sed quero testator. Merito illud relatiuum cuius solius dz referri ad mulierẽ solũ circa p̃uilegiuz hypothece. Nec ob. dictũ Bar. in. d. l. nescẽnius. §. fi. qz illud p̃uilegiũ d. l. in rebus nõ datur actioni vel ꝯctui de dote vel ex stipulatu p̃opter dotem p̃out datur illud quod sit bonefidei sed solutz datur ipsi mulieri. Merito non transit ad heredes. l. quia talis. ff. solu. matrimo. cum simi.

SVMMARIVM

1 Causa pia quando accipiatur largissimo modo.
2 Statutum qó in causis pijs procedatur summarie vel diebus feriatis

riatis non obtinebit in causis pijs vltimarū voluntatum.
3 Dotis causa largo modo dicitur pia.
4 Dos si legetur persone pauperi an illa dos dicatur causa pia.
5 Donatio facta pro dote mulieris olim indigebat insinuatione nisi fuisset facta pauperi. hodie secus.
6 Alimentorum causa propria non est pia nisi quando legant vel donantur pauperi.
7 Executores dati in testamento ad distribuendum in pias causas poterunt erogare pro dote puelle pauperis & non aliter.
8 Redimens aliquem ab hostibus repetit pretium.
9 Expensa pro funere videtur in dubio facta animo repetendi, licet dicatur causa pia.
10 Executores ad erogandum in pias causas poterunt p redemptione captiuorum pauperum vel pro funere pauperis.
11 Priuilegia omnia dotium data mulieribus communiter proceduntur etiam in muliere diuite.
12 Executores ad erogandum pro dotibus puellarum vel simpliciter ad pias causas poterunt pro dote puelle iaz nupte sine dote vel cum parua viro etiā existente paupere alias secus.
13 Priuilegia omnia data pie cause attribūtur dotibus circa mulierem pauperem, alias secus.
14 Judex ecclesiasticus est competens in causa dotis etiam mulieris non pauperis.

¶ Quinta pars Tractatus.

n **Nunc me transfero** ad quintaz partem operis, vt videamus an dos seu dotis causa sit pia quō in ipsa dote dici possit causam esse piam, & hec inuestigatio est magni effectus & admodum vtilis. Nā lz causa dotis multa & plurima habeat priuilegia & fauores de qbus infra seriose dicetur in .vj. vij. & .viij. parte, tñ valde plura possent sibi attribui priuilegia si possemus causam dotis appellare vere piam que priuilegia cause pie multa sunt & pene infinita, que sparsim in corpore iuris tam ciuilis q̄ canonici si daretur ocium adinuenire possemus, & aliqua ponit Spec. in tit. de instru. edi. §. nunc vero aliqua. ver. & si scias, & ēt Bal. in auc. similiter. C. ad. l. fal. & valde plura ponit Pe. de peru. in suo tractatu canonice portiōis in. x. c. & p Bar. & Bal. in. l. j. C. de sac. san. eccl. & q̄ vltra alios late prosequitur Lndo. de roma. in repe. d. auc. similiter. Sed pro clariori euidentia & veritate huius articuli possumus considerare tribus modis posse dici causam piam.
¶ Primo per modum largissimum seu largiorem.
¶ Secundo per modum largum.
¶ Tertio per modum strictum & magis proprie.

z **Primo** †quidē respectu p modū largissimū possumus appellare causaz piā vbi aliqs humanitatis intuitu fauor adhibet a iure vt ē circa deficientiū volūtates & testamēta. l. si pars iudicātiū. ff. de inoffi. test. & c. fi. de re iud. Cū. n. in ipsius mortis volūtatibus amplius nō redeat arbitriuz. l. j. C. de sac. san. eccl. merito leges humanitatis, & pietatis, intuitu disponūt quātū possibile est debere faueri testm̄ iudicis. l. in qdi tionibus primū locū. ff. de qdi. & demon. & l. fideicōmissa. §. item si qs. ff. de leg. iij. ff. de libe. prete. cū multis similibus. Et ī hō dicit imperator in. l. cū quidā post prin. C. de necess. seruis bere. instit. q̄ semper vestigia sequimur testatorū. & dicit ibi Bar. q̄ lex peretiz vadit post volūtatē testatoris sicut venator post leporē. Unde hac rōne iura appellant volūtatez testatoris tāq̄ causaz piā sequendā. l. ꝫ volūtatem. C. de testa. manu. & ibi tex. ꝓbat expresse q̄ veniens ꝫ voluntatē testatoris dī iura pietatis violare ēt si bmōi volūtas tendat ꝫ fauorez libertatis tñ vt dixi boc amittimus p modū quendā latissimū & nō p modū strictū & proprīū. Unde si statutū disponeret † qō in pijs causis ꝓcedat diebus feriatis, vel summarie de plano sine strepitu & figura iudicij forte boc nō obtinebit in causis vltimarum voluntatuz nō cōtinentibus causaz piam stricto modo de quo infra tangetur.
¶ †Secundo mō accipit pia causa p modū nō ita latissimū sed p modū largū, lz nō p modū strictū vt esset qñ caderet in mulierē paupere & versaret fauor anime vt j. tāget. cū. n. causa dotis dicat esse precipua & fauorabilis qz p eā deuenit ad mat. & sic replet ciuitas liberis boibus, & sic ꝯsat ēt in hoc fauor publicus. l. j. ff. sol. ma. & l. ij. ff. de iure do. & ff. de prini. credi. l. ij. & l. hoc legatū. ff. de qdi. & demō. Hinc est q̄ iura appellat dictā cām fauorabilē. c. fi. de re iud. & l. duo iudices. ff. de re iudi. & eadē rōe appellāt dotē cām piā. (¶ Additio. Causaz piā. Adde hic q̄ & causa pia eqparant, vt no. Bar. in. l. ij. §. titio. de don. & in. l. si ego. in prin. & §. j. de iure do. & Bal. in. l. fi. C. de act. & obli. & in l. mādatū. C. mādati. & Alex. i. l. cū is. §. si mulier. de qdi. inde.) vt dicit text. in. l. cū his. §. mulier. ff. de qdit. inde. Et ideo cōiter doc. appellāt dotē eē cām piā p. d. §. mulier. vt appellat Bar. & cōiter doc. in. l. j. ff. sol. mat. & in. l. ij. §. fi. ff. de don. & in. l. si ego. in prin. ff. de iure do. & in plerisq̄ alijs locis idē Bal. in. l. māda tū. C. man. in. iiij. col. & in. l. sicut. C. de act. & obli. & l. q aliena. §. q̄q̄. ff. de neg. gest. & in repe. l. j. C. de sac. san. eccl. in. vij. col. Et ī pleroſq̄ vidi tenere q̄ legatū factū p dote alicuius puelle nō patit falcidiā hodie tanq̄ in ea verset cā pia p id q̄ hī in auct. sīr. C. ad. l. fal. nō adhibita distōne an leget puelle pauperi, vel nō pauperi, cū iura indistincte dicāt esse cām piaz. d. §. mulier. & adducūt tex. ad hoc in. l. si. C. de iure do. in princ. vbi donatio q̄ fit mulieri ab extraneo pp dotē nō eget insinuatione q̄ nō est ex alio nisi qz talis donatio ꝯcernit cām piaz in q̄ cā pia remittitur onus insinuādi, vt. l. illud. C. ō sac. san. eccl. Sed salua pace hoc dictū nō vī verū, vt ēt dicet j. in prima. vj. prie. circa. xxvj. primi legiū. Nā ad effectū priuilegij ne detrahat falcidia regrit q̄ ꝯtet cā pia p modū ppriū & strictum. vcz qñ respicit fauorē anime ipsius relinquētis, tūc. n. dī ppie, & stricte pia cā, vt p gl. no. in l. si qs tirio. x. de lega. ij. si. n. nō ꝯcernit fauorē anime testatoris vel donatoris nō dī tūc ppie pia cā q fauor anime est qñ fit ecclesie, vel hospitali, vel eoꝝ fabrice, vt in auc. de eccle. tit. §. si qs aūt. cū seq. & in auc. de monachis. §. illud ergo. ad hoc. c. vos q dē. de testa. ad hoc in auc. vt cū de ap. cog. §. si vnū. ad fi vbi dī q̄ bona applicata ecclesie ꝓsunt aīe illius cuius erāt bona. Idē qñ redēptione captinoꝝ vt hī in auc. si captini. C. ō epis. & cler. & q̄ hī in. l. q̄uis. & ibi de hoc p Bal. ff. sol. ma. & in. d. §. si vnū. ibi ipsorūq̄ ex hac pia causa anime subleuent. Idē si pauperi p sone. vt no. in. d. l. illud. & gl. no. que dicit nō sufficere si donetur alicui p aia donatoris si donatur persone diuiti, secus si pauperi. licet esset consanguineus. de quo ēt no. in. c. ij. de sepulturis.

Unde ad propositum infero ad ipsaz dotez vt lz largo quodāmodo dicat ꝯtinere in se causam piā tñ capiēdo causam piaz stricto mō & ppio dos ipsa nō ꝯtinet cām piā nisi† qñ ꝓ puella pauperē. (¶ Additio. Pauperē. No. q̄ legatū p puella pauperē maritāda dicitur piū, qz tūc deo vī relictū. Bal. in. l. post mortē. de fideicō. Alex. i. l. cū his. §. si mulier. de qdi. inde. & in l. si cū dotē. §. eo aūt. sol. ma.) promitteret seu traderet vel legaret in testō & dicto casu falcidia non detrahet. sed qñ ꝓ muliere nō paupere & q̄ nō poterat ꝯgrue dotari de bonis suis, vel a patre suo tūc falcidia detraheret, & hoc mō ꝓcedat gl. illa no. in. l. tali. ff. de iure do. Nec ob. tex. in. d. l. fi. in princ. ff. de iure do. qz imo ille tex. de directo facit in ꝯriū dū vult q̄ †añ dispositionem d. l. talis donatio p dote egebat insinuatione. Ergo presuppone bat dotē nō esse cām piā ita indistincte cū aliter dicēdo nō egebat insinuatione p id qō hī in. d. l. illud. vt de hoc dicet j. in. vj. prima parte. circa. xxvij. priuilegiū. circa dispositionē. d. l. fi. & idē dōm † est in causa alimētoꝝ q̄ eqparat fauori dotis. vt per Bar. in. l. cū de in rē verso. ff. de vsur. & p Cy. in. l. nō omni. C. de admi. tut. cū ēt dicta cā dicat pia, vt p glo. no. in. l. si cui annū. ff. de annu. lega. Nā lz ipsius legatū alimentoꝝ mulieris habeat fauorez, & multa sint in eo specialia ēt qñ diuiti relinqueret. vt hī in. l. cū hi. §. si cū in annos. ff. de trās. tñ nō bz specialitatē pie cause stricto mō sumendo nisi qñ pauperi relinqueret puta quo ad detractionē falcidie. vt voluit Bar. in. l. diuus. ff. ad le. fal. Et lz ibi videat sentire Bar. qñ relinquit pauperibus in genere, & in hoc reprehēdat ab Ang. ibi & ēt a Jo. de imo. dicēdo q̄ idē qñ certe ꝓsone in specie relinquit aliqd p alimētis, vt tūc cesset falcidia, tñ intētio Bar. nō fuit se restringere qñ in genere sed loqtur absolute in plurali, vt est cōis vsus loquēdi. Uñ idē in singulari certe persone relinqueret p id qō hī in. l. j. C. de qdi. inser. & idem voluit ipse Bar. in. l. alio. ff. de alimen. lega. in tertio ꝯrio & in suo tracta. de alimētis. & Bal. in. l. cuz hi. §. hec oratio. ff. de transac. & in. l. j. ff. de lega. ij. in repe. ij. cbar. vbi dicit q̄ dos nō ꝯcernit causam piā stricto mō sumēdo, & sic nō bz priuilegia causa pie nisi qñ donaret, vel legaret ꝓsone paupi. † Ex quo infero executores dati testō ad distribuēdū in pias causas possunt erogare pro dotibus puellarū pauperū, nō sic pro puellis que possunt se congrue dotare, vel haberent patrem nō egenum, & impotentē ad dotādum. Posset bene dici, & eqdē nō improbabiliter q̄ si esset puella que ꝑm suā qditionē, vel nobilitatez mereat maiorē dotē q̄ esset sufficientia sui patris, & pp boc nō posset inuenire virū cōdignum sue cōditioni q̄ tales executores possent

ſupplere vſq; ad congruã dotẽ ad hoc vt poſſit condecenter ſm ſuam q̃ditionẽ maritari, q; tũc cenſereť cã pia ad hoc vt mãimoninz; q̃dignuz ẽbať, q; non dr̃ poſſe nubere qñ honeſte non põt nubere ſm ſuã q̃ditionem. arg. l. nepos ꝓculo. ff. de verb. ſig. facit. l. plenuz. §. equitij. ff. de vſu ꝛ babi. Sed tunc vr̃ obſtare prędicte q̃cluſioni, q; videmus qõ qñ aliqd dať q̃cernẽs cãm piam tũc vr̃ datũ nõ aio repetendi, ſed magis aio donandi. vt ꝓbať in l. liber captus. ff. de capti. ꝛ in. l. ꝛ ſi qs. §. ſed interdũ. ff. de relig. Sed qñ aliquis extraneus ꝓmittit, vel dat dotẽ, ꝓ muliere nec aliter exprimit q aio repetendi, tunc vr̃ donare nõ habita diſtõne an illa ſit diues, vel pau. pvt eſt text. in. l. j. §. accedit. C. de rei vxo. act. Ergo nõ ob aliud niſi q; eſt cã pia, q; alia repetereť ꝓ ſupradicta, ꝛ ꝓ tex. in. d. §. ſed interduz. põt ad hoc ẽt allegari. l. cũ bis. §. ſi mulier. Sed põt rñderi q; diſpoſitio no. d. §. accedit. nõ emanauit ex eo q; dos ſit cã pia ſumẽdo proprie ꝛ ſtricte, vt .ſ. ſed ex eo q; eſt cã fauorabilis ꝛ ꝑcipua ꝓ fauorẽ matrimonij ꝛ nuptiaꝝ ꝛ mulieꝝ ꝓ q̃bus datur ipſa dos. vt. l. j. ff. ſol. mat. ꝛ. l. ij. ff. de iure do. Nã ſic̃ videmus in alimẽtis que lz late quodam modo reſpiciunt cãm piã, vt br̃ in. d. l. ſi cui annuũ tñ ſi ſunt data ſeu erogata ꝓ ꝑſona nõ paupere nõ cẽſent data aio donandi niſi qñ ab aſcendente, licet ille errans nõ fuerit proteſtatus, vt br̃ in. l. neſennius. ff. de nego. geſt. ꝛ in. l. alimenta. C. eo. tit. tñ ſecus ſi ille alimẽtatus eſſet pauper perſona nõ habẽs vnde ſe aleret. vt no. in dictis iuribus. † Sic ẽt videmus i redimẽte aliquẽ
8 ab hoſtibus, q; lz actus ipſe redimendi quẽ ab hoſtibus, ſeu a captiuitate in ſe poſſit dici pius largo modo ẽt qñ perſona nõ pauper redimereť, tñ ꝓpꝛio ꝛ ſtricto mõ nõ dr̃ ꝙtinere cãm piã niſi qñ redimereť perſona que nõ eẽt ſoluẽdo nec br̃et vnde ſe redimere poſſet, q; tũc vr̃ animo donãdi redemptus alias qñ potuiſſet de ſuo redimi tũc videť redemiſſe animo repetẽdi vt eſt tex.
9 no. in. l. liber captus. C. de cap. † Sic quoq; in actu expendendi pro funere. Additio. Pro funere. Not. qõ maritus tenetur ad ſumptus funerum ſtatim lz habeat dilationez anni ad reſtituendam dotẽ ſed eos cõputat in dotẽ cuz de ſuo facere nõ teneať ſi dotẽ nõ lucrať. Alex. poſt doc. in. l. ſi filia. ſo. ma. alꝫ ꝙdit dilationẽ. l. euz ꝛ leq. ff. de relig. ꝛ Alex. vbi. ſ. ꝛ q; no. in. l. in fundo cuz gl. de iur. do. vel ſepultura q; ſic talis erogãs preſumitur in dubio animo repetendi ꝛ nõ donandi aio feciſſe niſi aliter ꝙſtet pietatis intuitu fecerit, vt. d. §. ſed interduz. Et tñ nullus dixerit q; expẽſa ꝓ funere, vel ſepultura non ꝙcernat cãm piã vt pz in. §. ſed interduz ꝛ ſequẽti. ꝛ no. bal. in. l. hereditas. §. j. ff. de pet. her. ꝛ Ang. ꝛ ibi ꝓ Jmo. in. l. j. §. fi. ad. l. fal. prout. ſ. dixi in actu redimẽdi q; ẽt largo modo cenſeť actus pius vt. ſ. dixi. ꝛ tñ proprioꝛi mõ dicit̃ cauſam piam concernere qñ concernit fauorem anime ꝛ ſic qñ pro egentibus erogať ꝓ. d. §. ſi vnũ. ibi ꝛ ipſoꝝ quoq; ex hac piiſſima cauſa anime ſublenent̃. ꝛ in auc. de eccle. tit. §. ſi qs ꝓ redẽptione ibi, ꝛ hmõi pium opus impleri ꝛc. ad hoc etiã tex. in auc. de ſan. epiſ. §. ſed hoc ꝑſenti. ad fi. ibi in redẽptione
10 captiuoꝝ, aut egentiuz alimoniã. vñ executoresꝛ † dati ad erogãdum in pias cauſas poſſent erogare in redẽptione captiuorum egẽtiuz, ſecus ſi poſſent ex ſuis facultatibus ſe redimere. Sic ẽt poſſent diſpẽſare ꝓ funere ꝛ ſepultura alicuius pauperis qñ ex br̃ditate illius nõ poſſet extrahi talis expẽſa. Et ſic ex ꝓdictis inferenduz eſt ad dotẽ, vt ſic diſpoſitio. d. §. accedit. vt ibi preſumať aio donãdi ꝛc. nõ ꝓcedat ex eo qõ dicta ꝓmiſſio dotis fiat ex cauſa pia eqñ cauſam piã ꝓpꝛioꝛi mõ. q; tũc illud ſolũ proce
11 deret qñ promitteret̃ pro muliere paupere ꝓ. d. §. ſed ꝓcedat ex quodã ſpeciali fauore dotis † qui fauor adhibeť dotibus tã pro muliere paupere qz̃ ẽt ꝓ muliere q̃ ẽt ex ſuo poterat ſe dotare. Unde dicti executores vt. ſ. dati nõ poſſent dotes ꝙſtituere niſi pro puellis pauperibus. Nam pro alijs puellis nõ dicerent erogaſſe ad pias cauſas vt. ſ. dixi, et hoc fuit de intẽtione Bal. in auc. niſi rogati. C. ad trebel. iij. col. Vidi tñ dubitatũ in qõne
12 facti in certis † executoribus datis teſtõ ad erogãdũ pro dotib⁹ puellaꝝ an poſſint dicti executores aſſignare dotez pro puella iam nupta ſine dote, vel cũ modica dote. Quidã dicebãt qõ ex quo ceſſat fauor nubendi, ꝛ per q̃ns ceſſare dz fauor pie cauſe, q; imputari dz tã mulieri qz̃ viro qui ſine dote ꝛxerũt matrimoniũ. alleg. no. Bar. in. l. obligamur. §. j. ff. de acti. ꝛ obli. Sz põt pro veritate diſtingui qõ an vir qui accepit talẽ puellã indotatã erat de ſe potens in facultatibus vt poſſet onera matrimonij ſupportare, ꝛ tunc nõ poſſint dicti executores dotare, vel dotem augere q; nõ cenſeť dicta puella pauper quo ad iſtũ effectuz de quo querimus ex quo ſibi nõ poſſunt deficere alimenta cum vir teneatur illam alimẽtare ꝛ ſibi in neceſſarijs ſubuenire, lz ſit indotata q; dz, ſibi imputari ex quo indotatã ndn curauit accipere ꝓ id q; br̃ in. l. q; ſi nulla. ff. de relig. ꝛ ſump. fune. ꝛ not. in. l. ſi cũ dotẽ. §. finaũt. ff. ſol. ma. ſi aũt vir eſſet egenus adeo q; nõ ſufficeret ad ſupportãda onera mr̃imonij, ꝛ tũc ſunt põderãda verba teſti. An dicãt ꝓ dotãdis puellis, ꝛ tũc põt tali mulieri dotem aſſignare vel dotem augere, ſi videatur eſſe neceſſe pro ſupportandis oneribus matrimonij, q; adhuc ſubeſt cauſa pia ꝛ neceſſitas oneris matrimonij. Nec ob. no. Barto. in. d. §. lege. q; ibi poteſt imputari filie que nupſit ſine conſenſu patris. Item illud dictum Bar. in. d. §. i. cõiter non tenetur, vt dicetur. j. in. vj. parte circa. xvj. ſpãle. l. qui liberos. ff. de ritu nup. An autem dicant pro puellis maritandis, ꝛ tunc ſecus q; non videtur ſatisfacturz intẽtioni nec ẽt verbis teſti, ꝛ maxie ſi diceret̃ ꝓ virginibus maritãdis. Et ad hãc q̃cluſionem q̃fert not. Bar. in. l. lucius. ff. de leg. ij. ꝛ q; per doc. cõiter eũ ſequẽtes in. l. filia legatoꝝ. C. de leg, ꝛ per Bet. de ancha. ꝛ Jo. de imo. in. c. filius. de teſta.

13 **Ex predictis** oibus põt cõcludi qõ † priuilegia ex ſpeciali attributa pie cauſe inquãtuz cõpetãt pie cauſe ſtricto mõ ſumẽdo. ſ. qñ ꝙcernunt fauorẽ animẽ attribuuntur ẽt dotibus qñ mulier de cuius dote promiſſa legata, vel data tractať eſſet egena, alias ſecus q; eſt not. ad not. ꝓ doc. in preal. locis, ꝛ maxie ꝓ Lud. de ro. in. d. auc. ſimiliter. q; eſt vtile ſcire ad multa ꝛ maxime an de legato dotis detrabatur hodie falcidia, vt. ſ. dixi ꝛ tangetur in. d. vj. parte circa. xxvi. priuilegium in ordine ꝛ ibi reſpondetur ad. d. l. cum bis. §. ſi mulier ff. de iure dot. ꝛ etiam in eadem. vj. parte. circa priuilegiuz. d. §.
14 ſi mulier in ordine. xxviij. C † Itez an iudex eccleſiaſticus competens pro executione legatoꝝ ad pias cauſas maxime ob negligentiam heredis, vel executoꝝ datoꝝ in teſtõ, vt br̃ in. c. vos quidem de teſta. ꝛ in. l. nulli C. de epiſ. ꝛ cler. poſſit adiri, vel ſit cõpetens, circa legatum dotis. Et quidem ſi dos eſſet legata pro muliere paupere non eſt dubium poſſe adiri, ꝛ poſſe executioni demandari hmõi legatum per ſupradicta, ꝛ eodem modo eſſet competens pro dote promiſſa pro hmõi muliere paupere cũ tũc ſit cauſa pia, ꝛ facit q; no. in. d. l. hereditas. §. j. ff. de petit. here. ꝛ ẽt q; iudex eccleſiaſticus eſt iudex cõpetẽs ẽt inter laicos in cauſa paupeꝝ, ſeu miſerabiliũ ꝑſonaꝝ. vt br̃ in. c. ſignificãtibus. de offi. deleg. Si aũt mulier nõ erat ꝑſona egena videť magis duzinz, q; cũ cã matrimonialis eſt ſpualis, ꝛ ſpectat ad eccleſiaſticũ. vt habeť in. c. cãm q̃ extra q filij ſint legi. ꝛ no. in. l. titia. ff. ſo. mat. ꝛ dos ſit qd accedens ſeu dependens a matrimonio, ꝛ ſic a ſpuali, ideo videť q; ſpectare poſſit ad eccleſiaſticũ per id q; habeť in cle. diſpẽd. de iudi. In ꝓmiſſis facit text. in. c. de prudẽtia. de don. inter viꝝ ꝛ vxo. vbi ſoluz videť ꝓmitti talis cognitio ſup dote qñ venit incidenter ad cauſaz matrimonij. de quo tñ latius dicetur in nona parte operis.

¶ Sexta pars Tractatus.

PRIVILEGIA DOTIS ante matrimoniuz.

¶ Prefatio.

Unc deueniendus eſt ad

n ſextã ptẽ incipiẽdo in ea tractare ō priuilegijs dotium exordium faciam de ipſarum dotium ſpecialibus priuilegijs que tps reſpiciũt ante matrimoniuz ſup quo aduertẽduz erit, q; multa ſunt priuilegia q̃ pñt accõmodari ad vtrũq; tps. tñ hmõi priuilegia vtrobiq; accõmodabilia interſerimus ad id tps in quo queniẽtius ꝛſari poſſe videbať ſiue añ matrimoniũ ſiue ꝙſtãte matrimonio ſiue ſoluto matrimonio, q̃ dotiũ priuilegia cuiuſlibet tpis ꝓſeq̃t glo. lz minima expte in. l. j. ff. ſol. ma. ꝛ lz doc. ibi legẽtes latius dilatãdo fimbrias. ſatagũt alia ꝛ plurima vltra gl. ibi ſupaddere. tñ ego alia multa magno copioſoq; numero priuilegia q̃ ſparſim in toto iuris corpore poſita aut enũciata foꝛe ꝙperi ꝛ a doctoribus ibi legẽtibus nõ digeſta. ꝛ in. d. l. j. nõ poſita. imo nec excogitata hoc in opere nõ paꝝ elaborato ingenio deſcribẽda foꝛe duxi ſimul ꝛ ineſtigãda approbãdo, vel iprobãdo aut limitãdo ꝓut diuino accedẽte ſuffragio intellectus mihi ſubminiſtrabit foꝛe iuri conſentaneũ.

❧ SVMMARIVM ❧

1 Dos nudo pacto conſtituitur ꝓ quãcunq; perſonam.
2 Dotis promiſſio olim erat ꝛctus innominatus, nec appellabatur contractus

contractus dotis,sed pactum de donando.
3 Dote ꝓmissa per modū pollicitationis nō fingit̄ tūc stipulatio.
4 Promissit,verbū in instrō sicut ꝓsumit̄ cum stipone ita ꝙ verbū fuit pollicitus in instrō ꝓsumitur per viam pacti.
5 Fideiussor dotis dande etiam nudo pacto obligatur.
6 Stipulatio hodie non fingitur in promissione dotis incerta.

¶ Primum priuilegium.

Primum itaq; priuilegiū q̄ ēt pro primo & principali. In prio tpe. s. añ mrimoniū ponit glo. in
1 d.l.j.sz q̄ † nudo pacto dos ꝙstituit̄ p id q̄ hr̄ in.l.ad exactionē.C.de do. ꝓmis. sine igit̄ p mulierē sine p matrē mulieris.& sic socerū sine p alīū extraneū marito,vel alteri recipienti p marito dos simplici pacto citra stipone ꝓmittit̄ hmōi pactū est efficax ad agēdū,vcz p q̄ditionem.l.ad exationē.C.de do. ꝓmis. ꝯ regula.de q̄ in.l.iurisgētiū.§.igit̄ nuda.ff.de pac.hodie tū subintelligit̄ tacita stipo & fingat̄ ꝓmissa p stipone per.l.j.C.de rei vxo. act. Ma principalr ibi ficta stipo fuerat inducta a lege in fauorē mulieris circa dotē repetendā.& sic in totū ibi imperator tollit actionē de dote q̄ appellabat̄ rei vxoria circa dotē repetēdā,tū illā sua ꝓnisionē extēdi ēt in fauorē virī circa dotē ꝓmissaz vt pz ibi post principiū duz gñalr loq̄t ibi sancimus oēs dotes,& in.§. sz vt plenius maxie in fi.in versi.siki mō.intelligi factā stiponez & hypotecā ex vtraq; parte &c. Et sic posset inferri q̄ hodie forte pp dictā tacitā stiponez sit sublata ꝓnisio q̄ditiōis ex.d.l.ad exactionē,sicut est sublata actio de dote circa dotē repetēdaz.& ꝯ si maritus ageret ꝯ mulierē,vel aliū dotē ꝓmittētē, nō innitē do ex stipone expressa vel tacita, sz simplici ꝓmissione forte libellus nō ꝓcederet.de quo tū dicet̄ j.in bac.vj.pte circa priuilegiū tacite stiponis. Sz verius est dicere q̄ nō sit sublata nec trāsfusa in stiponē expressaz,vel tacitā p.d.l.j.& p.d.§.fuerat. instī.de act.cū dicta dispositio noua respectu trāsfusionis fiēde in stipone solū loq̄t in actiōe de dote q̄ solū dabatur p dote restituēda vt clare pz ex lra ibi,nec dispositio.l.si ita stipulat⁹. cū sequēti.ff.de noua.hr̄et locū isto casu vt latius de hoc dixi in.iij.
2 pte.& ibi ēt dixi q̄ respectu viri ꝯctus dotis &c. Sentit ēt notā ter gl.in.d.l.j.q̄ † respectu viri ꝯctus dotis ꝓmisse nō erat noia tus vt dixi.§.in.iij.pte.lz q̄dā dixerūt ꝯriū, vt p Bal.in.d.l.ad exactionē inducēdo q̄ hr̄ toto ti.ff.de vsucap. p⁹ dote & male nā vidēmus aliquo iure cautū q̄ actio de dote deb̄ nisi mulieri dotē repetēti,nec obstat illud de vsucapiōe p dote qz verz est q̄ ꝯctus dotis erat noiatus & inducebat habilē titulū ad prescriptionē q̄ erat facta traditio. vt hr̄ in.l.si fundū.ff.de fun.dota. vt ēt vidēmus in vsucapione p donato. de q̄ in ti. p donato. cū donatio nō dicebat̄ ꝯctus noiatus nisi q̄ fiebat traditio,sz añ traditionē ex sola ꝓmissione nō resultat ꝯctus donationis,sz potius dicebat̄ ꝓmissio de donādo lz hodie p.l.si qs argētū.C.de do. possit dici ꝯct⁹ noiat⁹ vt hr̄ p Bar.& alios in.l.fi.ff.de q̄dit.ob cau. Añ sicut hodie ibi est imutatū in don.sic ēt hodie in ꝓmissione dotis p do.l.ad exactionē vt sic pactū nudū vestiat̄ hodie legis auxilio spāli fauore dotis.& ita intelligo gl.in.d.l.sic ēt voluit gl.in.l.ltima.ff.de pac.& ibi Bar.dicit q̄ dotis datio est ꝯctus iurisgentiuz,sz dotis ꝓmissio est ꝯctus noiatus q̄ tū hodie fomētū recipit a iure ciuili.Immo dicebāt q̄dā q̄ mera pollicitatione dotis posset agi sicut q̄ fit pollicitatio rei publice vt ēt voluit Cy.in rub.C.de do. ꝓmis.& vr̄ hoc ꝓbari i.l.fi.C.ad.l.vel le.ibi dotē,vel pollicitus sit spopōderi. Sed Bal.in.d.rub.lz ꝯriū vt ibi ēt est de mēte gl.dū exponit ibi pollicitationē ꝓ pacto nudo vt hoc idē sentit gl.in.d.l.fi.C.ad velle. & hoc forte vr̄ verius nisi forte vltra pollicitationē inceperit postea soluere,& ita in hoc eqparat̄ fauore reipublice. arg.l.j.ff.sol.mat.iūcto eo q̄ hr̄ in.l.j.§.cepisse.ff.de polli.& facit q̄ no.gl.in.l.& si dotis.C. de iure do.& gl.in rub.C.de ꝓmi.do.Cū ēt q̄dā teneāt q̄ fauore ecclesie,vel pie cause nō possit agi ex pollicitatiōe q̄ pollicitatio ꝓprie dr̄ q̄n fit absenti ꝓmissio & nullus ibi ꝓsens recipit ꝓ absente.Et sic nullus receperit ꝓ ecclesia vt p gl.no.in l.illud.C.de sac.san.eccle.de quo vide.d.l.stipu.ista.§.alteri.ff.
3 de verb.obli.& ēt ibi dixi in repe.rub. Immo posset notāter dici & nō improbabiliter q̄ q̄n † dos fuit ꝓmissa nō per pactū,sed per pollicitationē dicto casu nō inducat̄ ficta stipulatio ex quo non recipit extrema babilia,& maxime qz ficta stipulatio hodie est inducta in locū actionis de dote, vel actionis inducte per legis auxiliū circa nudū pactū. Et sic vbi alias poterat efficaciter agi ad dotem datā repetendā per mulierē,vel ad dotē ꝓmissam petendā per virum vt bene ꝓbatur per tex.in.d.l.j.

Adde etiam singulare verbum Bald.in.l.j.C.de
4 do.ꝓmis.q̄ sicut † verbū ꝓmisit positū in instrō inducit ꝓsumptionē stipulationis. vt hr̄ isti.de inuti.stipu.§.iteē si scriptū.& in.l.sciēdū.ff.de verb.ob.sic ēt verbū pollicitatio positū i instrō inducit ꝓsumptionē q̄ saltē p pactū simplex,& ideo esset efficax ēt circa ꝙtractū dot.vt saltē de iure canonico possit effectualr agi p no.i.c.j.ō pac.lz ex mera pollicitatione nō possit agi ēt iure canonū vt dixi late in repetitiōe rubrice.ff.de verb.ob. Sed pōt dici q̄ si in instrumento dicat̄ titius fuit pollicitus Sempronio centū q̄ presumatur Sempronius fuisse presentē,sicut si dixisset Titius ꝓmisit Sempronio,licet aliter nō exprimat̄ Sempronio,sz presenti vt ꝓbat̄ no.in.l. j.iuncta gl.C.de ꝯben.& cōmit.stipu. Et sic illud verbū pollicitus pp subiectā materiā,se hz ad ipsam ꝓmissionē. Et maxime qz alias nō esset ꝓsumēdū notariū ibi scripsisse. Immo forte esset puniēdus de falso si ꝓbaret̄ Sempronius tunc nō fuisse ꝓsentē per id q̄ nō. gl. no. in inbemus.C.de testa.& facit.l.si stipulatus.ff.de vsur.& q̄ hr̄ in.l.& si vno.ff.loca.cū si. Merito pōt dici q̄ dicto casu itelligat̄ nō solū q̄ p pactū fuerit pollicitus Sēpronio pūti,sz ēt p stipone p supradicta iura. Et p ꝓdicta idez
5 pōt referri in † fideiussore dotis dāde,vt ēt nudo pacto possit accedere spāli fauore dotis ꝯ regulā.de q̄ i.l.blādit⁹.C.de fideiuss. vt est tex. no.in.d.l.fi.C.ad velle. Et multomagis in fideiussore dotis restitutēde eo casu quo pōt accedere, & maxie si posset accedere ex forma statuti,vel ꝙsuetudine loci cū tūc verset̄ maior fauor dotis.de quo tñ.j.in.xxj.priuilegio circa priuilegiū.l.j.ne
6 fideiusso.dotiū dent̄. † Si tñ fiat ꝓmissio. vel fideiussio,de dote incerta tūc nō valeret p pactū nudū p tex.singularē & in vnuz intelletū in.d.l.j.C.de do.ꝓmis.& hr̄ in.l.cuz post.§.gener.ff.de iure do.in gl.no. Nec isto casu subintelligeret̄ tacita stipo,nec induceret̄ circa idē tot spālitates,de quo tñ.j.dicet̄ circa spālitatē dotis ꝓmissiōis incerte i xx.priuilegio pcñ ät simplex & circa stiponē interpositā p patrē de dote sibi reddēda soluto mrimonio sine dubio,nec oliz,nec hodie vz,nec vestit̄ legis auxilio,nec coberētia ꝯct⁹,nec subintelligit̄ tacita stipo, vt hr̄ i.l.auia.C.ō in.do.& l.quoties.ff.so.ma.secus forte si pacisceret̄ dotē reddi filie ēt circa stiponē. qz oliz vestiebat̄ coberētia ꝯct⁹ dotis q̄n in ipsa traditiōe dotis fiebat tale pactū. Si aūt in ipsa ꝓmissione forte fec⁹,qz erat ꝯctus nō noiatus,& sic nō erat potes ad vestiendū,sz forte sequute implemento ex parte patris ꝓmittētis vestiebat̄ p id quod hr̄ in.l.iurisgentium.in princ.ff.de pac.hodie tamen in tali pacto subintelligeretur tacita stipulatio,vt j. dicetur in proximo sequen.priuilegio.

¶ SVMMARIVM ¶

1 Stipulatio tacita hodie fingitur in dote,& quibus detur priuilegiū.nu.6.& 7.an se extēdat i ꝓmissiōe dotis incerta.nu.11.
2 Fictio iure inducta & presumptio iuris quomodo differant.
3 Stipulatio nō fingit̄ in muto,vel surdo promittente,vel recipiēte dotem,q̄n tale impedimentum esset naturale, secus forte in accidentali.& nu.4.et.5.
8 Pactum simplex in extraneo promittente dotē vestit aliud pactum simplex incontinenti de dote sibi reddenda. Non sic in patre promittente.
9 Pactum nudum vestitum legis auxilio vestit aliud pactuz nudum incontinenti appositum,quod est notabile.
10 Stipulatio semper presumitur interposita in instrō,sed an subintelligatur ficta. vide plene.
12 Statuta,q̄ instrā pro dote restituenda habeant executionē parata,extendūtur pro dote ꝓmissa danda. Et quid ecōtra.

¶ Priuilegium secundum.

Secundum Speciale priuilegium est in dote, qō
1 † fingat̄ tacita stipo lz nullo mō fuerit interposita vel si fuerit interposita tñ minus solēniter, nihilominus solēniter fingat̄ interposita. vt pz notāter in.d.l.j.post princi.C.de rei vxo.actio. Et intrīn inducit̄ fictio q̄ ēt si ꝓbaret̄ p cōfessionē partis stiponē nō interuenisse tñ finget̄ interuenisse,p ut est de natura fictionis q̄ sit ꝯ veritatē. vt not.in.d.l.j.& hr̄ in l.si duo.ff.de acqui.here.lz nō sic in stipulatione presumpta a iure,qz ꝯ eā admitteret̄ ꝓbatio in ꝯriū nō solū p ꝙfessionē partis sed ēt p quācunq; aliā ꝓbationē, vt not.in.l.fi.in prin.ff.q̄ mer. cau.p gl.& doct.in.l.siue possidetis.C.de ꝓba. Añ iura q̄ dicūt q̄ q̄n apparet ꝓmissio facta in instrō presumit̄ facta cū stipone

vt hꝫ inſti. de inuti. ſtipu. §. itē ſcriptū, ⁊ not. in l. ſciendum. ff. de verb. obli. nō ꝓcederet qñ probareť ꝑ teſtes, vel aliter q ſtipło nō interceſſit vt dixi in d. l. ſciendū. Si añt ꝑ ſtipulatione aſſiſteret preſumptio iuris ⁊ de iure, ⁊ tūc nō admittereť ꝓbatio in ꝯriū, vt pōt poni exēplū in ſtipłone ꝑſumpta. de q̄ in l. cuz oſtēdimus. §. fi. ff. de fideinſ. tuto. † Tñ hec preſumptio iuris ⁊ de iure quod fuerit interpoſita ſtipulatio differt a ficta ſtipłone nō dꝫ inducta ꝯ veritatē, ſed ſolū operať vt nō poſſit ꝓbari ꝯrium, vt p gl. no. in. d. l. fi. ⁊ hꝫ in. c. is q. de ſpō. ⁊ in cle. j. de ꝓba. bñ tñ admitteret ꝓbationē in ꝯriū p ꝙfeſſionē ptis, vt p gl. ſingu. in anc. de equa. do. in §. illud. ⁊ p Ly. in anc. ſed iā neceſſe. C. ō don. añ nup. ⁊ p bal. in l. iuli. C. ō q̄di. indeb. Ane tñ tacita ſeu ficta ſtipło nō bret locū niſi qñ eſſent extrema habilia. vñ ſi mutus † ſurdus q nō pñt verā ⁊ expreſſaz ſtipłonē ꝙcipere recipe rēt dotē, vel ꝓmitterēt nō fingereť ſtipło niſi qñ haberēt ſeruū, qz tūc p ſeruū fingunť ꝓmiſiſſe ꝑ ſtipłonē, vel fuiſſe ſtipulatos, p id qō hꝫ in l. j. in pin. ff. de verb. ob. iūcto eo q hꝫ in l. q ad certū. ff. loc. Imo. añt in l. j. ff. ſol. ma. dicit indiſtincte q ēt ſi nō haberēt ſeruū fingereť ſtipło, vt ſaltē ꝑ notariū vt intelligať eſſe facta ſtipło, p id qō hꝫ in l. nec ei. ff. de adoptio. ⁊ in l. ij. ff. rē pupi. ſal. foze. Cuius dictū poſſet ꝓcedere qñ notarius fuiſſet ibi pñs tpe dotis ꝓmiſſe, vel recepte p mutū, ſeu ſurdū, alꝫ nō vꝫ q tūc ſint extrema habilia ſi ꝓbareť q nullus notarius erat ibi ꝑſens, ⁊ maxie in loco ſeu domicilio. Itē hec ꝓcedūt in muto, vel ſurdo a nā. Si añt ex impedimēto accidētali, ⁊ tūc forte nō impediť dicta fictio circa ſtipłonē inductā. ſicut in ſimili dicimus in adoptiōe in q̄ lex ꝓcedit p modū fictionis, ⁊ ſic q nō pōt gñare nō pōt adoptare. l. adoptio. ff. de adop. ⁊ tñ nō hz locū niſi i illo q ipotēs a nā ⁊ nō ex accidēti, vt hꝫ in l. ij. §. illō. ff. de adop. qd añt † ſi p mutiū, vel epiſtolā mutus, vel ſurdus, ꝓmittit dotē. An tūc fingať ſtipło dubiū facit qz nō videtur eſſe extrema habilia ad fingēdū. Et ſi dicas q tūc lex fingit illos fuiſſe pñtes. Certe inducereť duplex fictio ꝯ ea q̄ hñr in l. j. C. de do. ꝓmiſ. ⁊ qō p bar. in d. l. ſi is q ꝓ emptore. ff. de vſucap. vñ hz ēt haberēt ſeruū tñ fictio nō opareť. † Immo poſſet dubitari ēt in valēte loq qñ p nunciō vel epiſtolā ꝓmitereť dotē cū ſiť videať duplex fictio induci. Ꝓdīa q illi habeať ꝑ pñtib⁹ vbi erāt abſentes. Secūda q inter ipſos ſic fictione iuris pñtes fingiť interpoſita ſtipło p modū ꝙgruū. ſ. ꝓcedēte interrogatiōe ⁊ illico ſequuta rñſione vñ cogita. Hoc † añt prīilegiū ficte ſtipłonis dať ipſi doti ſeu eius ꝯctui nō añt ipſi ſoli mulieri. vt pz. in. d. l. i. in prīnc. ⁊ ſic ēt marito recipiēti ꝓmiſſionē dotis vt. §. dixi circa ꝓmū ꝑile giū p tex. in. d. l. j. §. hz vt plenius maxie in fi. ibi ſimili mō intelligi ſtipłonē extra hipotecā ex vtraq; ꝑte, vt ibi ēt voluit gl. q ēt ꝓcedit ſi extraneus ꝓmiſit dotē ꝑ muliere vt ꝯ eū fingať ſtipło in fauorē viri ſicut ēt fingiť in fauorē mulieris in caſu dotis reſtituēde, vt eſt tex. no. in. §. accedit. d. l. j. vñ q̄to amplius dōm eſt † in patre dāte dotē, vt ſic ſoluto matrimonio poſſit niti ex tali ficta ſtipłone ꝑ dote cōi ſibi, ⁊ pz. in. d. l. j. §. exneū. verſ. parēti. ⁊ ſic eo. mō qñ dos ꝙſolidať in patrē ſupſtite filia ꝑmortua in matrimonio, ⁊ ſic ēt eꝯ q̄ ꝙſolidať in filiā factā ſui iuris vt ꝓbatur in eadē. l. §. videamus. ⁊ §. ⁊ boc ex rei, ⁊ fuit de mēte glo. in. d. §. fuerat. inſti. de actio. hz qdā dicant q reſpectu pfis nō fieret recōſolidatio in tacita hipoteca, de quo j. diceť. ſi tñ ipſe pater faceret pactū de dote reddēda ipſi filie in caſu ſoluti mrimonij, quo caſu dixi. §. in primo prīilegio q tale pactū eſt efficax i fauorē filie ꝑ iure ꝙſolidatiōis in eā cauſate ex pacto ⁊ citra ſtipulationē cū ēt ꝑ modū tacitū efficax hmōi pactū p id q hꝫ in l. ſi cuz dotē. in prin. ff. ſol. ma. ꝛz intellectū retētū ibi ꝑ bar. an in tali pacto ſubintelligať hodie tacita ſtipło pōt dici q ſic ex gñali tate. d. l. j. in prin. ibi oēs dotes ꝑ ſtipłonem, ꝛz in §. ⁊ vt plenius in fin. in ver. nihil em̄. imo hodie eēt dicta actio q̄ oliz naſcebať ex dicto pacto trāſfuſa in dictā tacitā ſtipłonē de quo dixi i. iij. parte. Dicta tñ tacita ſtipło nō fingiť in fauorē exneī dotātis, ⁊ paciſcētis dotē ſibi reddi ſol. mat. vt probatur ⁊ no. in. d. §. accedit ibi pacto, vel ſtipulatio, q̄ſi velit ibi imperator q tunc nō habeat locū ſtipło niſi expreſſe interponať. ⁊ ſic iſto caſu nō tm̄ faneť extraneo. ad hoc gl. no. in l. ij. in prin. ff. ſolu. mat. ⁊ dixi. §. in iiij. parte. hz tale pactū de dote ſibi reddenda dicať veſtiri cohērētia ꝯctus vz preambule promiſſionis dotis, vt hꝫ in. d. §. accedit. ⁊ in l. auia. C. de iure dot.

8 **Et hoc eſt mirabile** † q nudū pactū ꝑ extraneum de dote ꝑ euz promiſſa veſtiat aliud pactuz ſibi coherēs ⁊ iuxta ſe poſitū. ſ. de dote ſibi reſtituēda, hz nō ſic in patre promittēte dotem, vt hꝫ in d. l. auia. ⁊ in l. quoties. ff. ſol. ma. Et eſt rō qz illud primū pactū de dote dāda, hz nō trāſeat in ꝯctū notatuz maxie olim vt. §. dcm̄ eſt in. iij. parte. † Tñ nō eſt ſimplr nudū hz veſtituz legis auxilio 9 ꝯ ipm̄ ꝓmittētē in fauorē mulieris, p id q hꝫ in l. ad exactiones. C. de do. ꝓmiſ. ⁊ iō veſtit aliud pactuz nuduz iuxta ſe poſitum ꝯ ipſuz viz ⁊ mulierē in fauorē ipſius extranei, vt ꝓbať in. d. §. accedit. Intelligēdo tex. ibi qō pcm̄ interpoſituz p extraneum de dote ſibi reſtituenda fuit appoſituz in ipſa ſimplici ꝓmiſſiōe dotis. Naz ſi a principio fuiſſet dos data ⁊ in ipſa datiōe interueniſſet dictum pactuz tunc eſſet magis claz q tale pactum veſtireť rei traditiōe vel rei internētu, ⁊ orireť ꝑſcriptis ℞bis actio ꝓut oritur illis q̄tuor ſpeciebus ꝯctuum innoiatoz, vt hꝫ in. iuriſgentiū. in prin. §. q̄nimo. ff. ō pac. Sz ſi in ꝓmiſſiōe dotis interueniſſet illud pactū tunc dareť ꝑſcriptis actio generaalis informata ex pacto illo precedenti veſtito legis auxilio. Et ita dz intelligi text. in. d. §. accedit. dū loquiť de preſcriptis verbis actione, ⁊ eſt notabile q calor veſtimenti legis auxilio ſe extendit ēt ad aliud pactū ꝯ illum ſeu illā in cuius fauorē primū veſtimentū fuit inductū ex legis auxilio, q eſt notādū. ad no. in l. legitima. ff. de pac. ⁊ in l. petens. C. eo. ti. Sed cū hodie in illo pacto dotis dande facte p extraneum fingať tacita ſtipulatio. poſſet dubitari an dicta ſequens ſtipulatio veſtiat ſequēs pactū, vt ſic ex ea poſſit agi p ipſum extraneuz tanq̄z informata ex pacto incōtinēti appoſito. nā ſolet dubitari ēt qñ ſtipulatio fuit exꝑſa an fuit expreſſa, an veſtiat pactū ꝯ ipſum ſtipulātē de quo vi
10 de no. in. d. l. petēs. † Quid autē ſi inſtr̄o reſtitutionis dotis vel ꝓmiſſionis dotis nō ꝙtineať ſtipulatio ſcripta p notariū. An tūc fingať ſtipulatio dubiū facit, qz ex quo añ ꝓmiſionem nouā d. l. j. ſuccurrebať pactuz ex ꝑſumpta ſtipulatio. p id q hꝫ in. §. item ſi ſcriptū. inſti. de ſtip. ⁊ in. d. l. ſciēdū. ff. de ℞b. obli. ⁊ in. l. j. C. de ꝯbē. ⁊ cōmit. ſtip. Ergo nō erat opus iſto caſu ꝓuidere ꝑ fictionē ex quo erat ꝓuiſuz p ꝑſumptā veritatē. tex. tñ eſt valde no. in ꝯriū in. l. j. §. ſed vt plenius ad fin. ibi q̄ſi dotalib⁹ oib⁹ inſtr̄is a prudentiſſimis ꝙfectis ⁊c. Lz qdā intelligāt illuz tex. q tūc imperator ꝓuiderit ſolū p ſtipulationē preſumptā ⁊ fictā ⁊ reſultat notabilis effectus qz ſi preſumať ſtipulatio dicto caſu ⁊ nō aliter fingať tunc poſſet ꝓbari ꝯriū per id qō hꝫ in. l. ſiue poſſidetis. C. de proba. ⁊ p gl. in. l. fi. C. q met. cauſa. Et iō intelligas illū tex. vt loquať de ficta cū hoc ſit magis vtile mulieri, ⁊ ēt viro q fingať ſtipulatio ⁊ nō preſumať. ⁊ ſic dz eē cautus ipſe agēs vt nō agat ex ſtipulatione preſumpta, hz potius ex ficta. Immo dixit bal. in. d. l. j. q ſi ſtatutū diſponeret q inſtr̄a publica habeāt executionē paratā, ⁊ vt nō poſſint ꝯ ipſuz oppōni niſi certe exceptiōes vēdicabit ſibi locū ēt in ficta ſtipulatione reſultāte ex dicto inſtr̄o, hz de hoc dubitanerit Bar. in. l. i. ff. de his que in teſta. delen. de quo p eundē Bal. in. l. ad ꝓbatiōnē. C. de proba. idē tz hz aliud videať voluiſſe in. l. ſi pro te. C. de do. promiſ. ⁊ in. l. ab anaſtaſio. C. mand. de quo ēt per Ange. in ſimili. in. l. reos. §. nō in tabulis. ff. de duobus reis. licet forte nō ſic eſſet dōz qñ quis ageret ex ſtipulatione preſumpta in inſtr̄o notarij ⁊ aliter ibi non expreſſa, de quo tamen vide que dixi in l. iuriſgentium. §. quod fere. ff. de pac.

11 **Et predicta** † Omnia limita qñ dotis ꝓmiſſio eēt de re vel q̄ſtitate certa, ſecus ſi incerta, vt. l. cuz poſt. §. gener. ff. de iure dot. ⁊ ēt infra tangeť in alio prīilegio dotis incerte. Tñ dicto caſu non fingereť ſtipulatio ſi eſſet promiſſa pacto nudo ne concurrant duo ſpecialia circa idez ſicut ēt tunc nō admittebatur ſpecialitas q poſſet agi ex pacto nudo a dictā dotē incertā, vt eſt caſus notabilis in. l. j. C. de dotis promiſ. q videbať eſſe notandū ad limitationem. d. l. i. C. de rei vxo. act. Et ideo tunc ſi in inſtr̄o eſſet promiſſa dos incerta ne ceſſariū foret recurrere ad ſtipulationem preſumptā. Cū in ſtipulatione ꝑſumpta nulla ſubſit ſpecialitas de dote. Immo eſt regulare in oibus alijs conuētionibus in inſtr̄o publico vel prīuata ſcriptura. vt hꝫ in. d. §. item ſi ſcriptum. ⁊ in. l. j. C. de ꝯbē. ⁊ cōmit. ſtipu. ⁊ in. l. j. C. de vſu. Tñ cogita qz non poteſt negari quin ſit aliqua ſpecialitas in hoc cū dicta ſtipulatio ꝑſumpta ſit tacita extra aliquā expreſſionē verboz ⁊ inducat ſpecialitas fauore inſtr̄i, vel ſcripture, cū nō ſit idez q̄ꝫ ꝓbaretur conuentio per teſtes. vt hꝫ in. d. l. j. C. de vſur. Et ſic videntur concurrere etiaz dicto caſu plura ſpecialia circa idez, ⁊ hoc etiā ꝓbať in. d. l. j. C. de do. promiſ. vbi preſupponiť q in inſtr̄o ꝙtinebať dicta ꝓmiſſio incerta. Unde cogita de quo ēt tāgeť. j. circa ꝓmiſſiones dotis incerte. ¶ Adde ēt q ſi ad petitionem mulieris vir conſtāte matrimonio, vel poſt ꝓmitteret dotez alteri ſe reſtituēdā, ⁊ ſic per viaz delegationis nō poſſet hoc effectualiter facere citra

tra stipłonē expressaz, nec tūc fingeret stipulatiō, nec ex tali pacto nudo oriret actio, vel ḡditio, ex quo actus geritur oīno extra personā mulieris, vt probaī notāter in.l.ij.in prin. ibi stipulāti.ff.sol.ma. ꝙ forte nō ꝓcederet si mulier illū submitteret, vt tanḡ procurator mulieris seu ad mulieris vtilitatē reciperet talē ꝓmissionē ꝑm ea que hñr in.l.que dotis.ff.sol.mat. Cū ēt versaī fanor mulieris in ipsa dote ꝓmissa qō est notādum ad limitationē.d.l.j.de rei vxo.actio. Jn fideiussore aūt dotis dāde fingiī similiter stipulatio, nec forte ex tali nudo pacto oriret actio ex quo actus geriī oīno extra psonā mulieris, vt sentit glo.singu.in.l.fi.C.ad velle. Et idē dici posset eadē rōne p.l.fi. C Jn fideiussore dotis restituēde vel eo seruāde q pōt inter venire so. mat.vt.l.si cōstāte.§.quoties.ff.sol.matri. Et idē si interuenisset aī matrimoniū retenta opi.Byn.que tñ solet reprobari.vt per Bar.in.d.§.quoties, vel ꝑm opi.cōem in patre, vel alijs cōiunctis psonis fideiubentibus, vt ibi dixi, ⁊ idez si esset ḡsuetudo in loco vt pro dote restituenda fideiussor interuenire possit etiaz a prinċi.vt tunc fingaī stipło si interuenit sine alia expressa stipłone, lz soleat dubitari an valeat talis ḡsuetudo de quo dixi in.d.§.quoties.vñ si in fideiussore dotis dāde fingiī stipło, ergo idē ⁊ multomagis in fideiussore dotis restituēde facit gl. no.i.l.exigere dotē.ff.de iudi.que voluit ꝙ oia prinilegia dotis dāde extēdunt ad dotē restituēdā, ⁊ eꝫ.bñ facit tex.ad hoc no.in.d.l.j.§. fz vt plenius ibi, ⁊ vtroq latere ꝙ pōt induci ad statuta simplr prinilegiātia instra dotis puta vt habeāt executionē paratā vel ḡd simile, vt nō solū habeāt locū qñ dos peteret dari p virum a muliere vigore instrī. Sed ēt qñ peteret restitui p mulierem vel eius hr̄des ab ipso viro. facit.d.l.j.post prin. iūcta gl. in verbo, exigi. ⁊ in.d.§.fuerat. in fi. insti. de act. qnimo, lz in instro dotis recepte p vir nō aliter ꝓmittaī ipsius dotis restō in casu solui mri. tñ qz tacite subintelligiī, ideo ēt ptextu illius taciti p dictū instrm habebit executionē paratā ex forma dicti statuti, vt.§.dixi. ⁊ p Bal.in.d.l.j. ⁊ maxie qz hoc venit ex nā ꝯctus. iō bñ pro
22 expresso.l.cū qd.ff.si cer.pet.cū si. Sz vidi dubitatū de facto si statutū dicit† ꝙ instrm p dote restituēda habeat executionē parata p dote in eo ꝓmissa dāda. ⁊ sic ꝯ mulierē, vel socerū. ⁊ pōt dici ꝙ sic p supradicta, ⁊ ēt pp nām correlatinoz per id ꝙ bñ in l.fi.C.de indic. vidui. ⁊ qz vir ⁊ vxor debēt iudicari a pari, vt sic statutū in vno extēdaī ad aliū. c. gaudemus. de dinor. bñ facit ꝙ bñ in.c.ij.de mutuis peti. vbi lz empta ad lites sint stricte intelligēda, vt bñ in.c.p.⁊.g.⁊.c.sup eo. de offi. delega. ⁊ sic non extēdanī vltra psonā in eis expressaz tñ cla eis apposita ꝯ reuz in fauorē actoris extēdit ꝯ actorē in fauorē pp nām correlatinorū. Et iō vide qsi. Ant. de but. circa statutū perusinū disponēs ꝙ a sñia lata sup executione instrī guarētigiari ꝯ debitorem nō possit appellari extēdit vt ꝛsa vice pronūtieī ꝯ actorē petentez executionē instrī in fauorē rei, puta instrm nō exequēdū nō poterit silr ipse actor appellare, vt seruet equalitas inter litigātes, ar.tex.in.d.c.ij. ⁊ pp naturā correlatinoz. vt.§. ⁊ item vidi pluries seruari de facto in ciuitate Perusij.

❦ SVMMARIVM ❦

1 Pater dotādo filiā de se dinitem, cuius est legitimus administrator, videtur de suo dotasse, ⁊ non de bonis filie, nō sic si extra causam dotis. ⁊ nu. 2.

3 Pater nō tenet dotare filiā nisi filia nō posset de suo ⁊ vtroq casu non repetit si dotauerit. ⁊ nu. 4.

5 Pater alimentās filiam ēt que de suo poterat nisi fuerit protestata non repetit nisi qñ sua bona administrat, Sic ēt si redimat filium ab hostibus.

6 Pater dando in dotem pro filia fundum cōem, videtur in dubio partem suam donare.

7 Vir ⁊ vxor si simul se obligāt p dote filie cōis, nō vī mater aio donandi sed intercedendi p viro, ⁊ ideo a viro repetere pōt, nisi vir forte ex seipso non esset potens ad tantaz dotem.

C Prinilegium tertium.

Tertium prinilegium resultat ex.l.fi.C.de do.pmis. quod vbi alias negotioz gestoz seu administratio bonoz explicādo actū ḡcernētē psonā eius, cuius negotia administrat intelligaī velle de bonis illius, ⁊ sic aio repetēdi ab eo solnere, ⁊ sic vt nō solnat de suo p id ꝙ bñ in.l.cū post mortē.ff.de admi.tut. ⁊ in.l.nesennius.ff.de nego.gest. facit ꝙ bñ in.l.procurator q p euictione.ff.de

1 procu. tñ secus † in filia fauore dotis, vt sic dotata a patre intelligaī de bonis patris. C Additio. De bonis patris. not. qđ pater dotans filiā simplr presumiī dotare de bonis suis ⁊ nō de bonis filie. l.fi. ⁊ ibi Bar. C. de do. promis. nisi sit negotioz gestor filie bñtis bona aduētitia. gl. ibi ⁊ Bar i.l.nesennius.ff.de nego, gest. sed Bar. reprehēdiī ibi p Alex. p.d.l.fi. ⁊ p Lud. in.l.j.ff.sol.ma. ⁊ d.gl. loqī in extraneo, ⁊ sic melius loqī Bar. in.l.j.§.nec castrē. de castrē. pecu. fz Alex. q idē dicit in ano ⁊ in alijs q tenenī dotare, ⁊ nō ipsius filie ēt emācipate cuius negotia gerit esse dotata, lz ipsa filia de se esset dines, vt est casus singula. in.d.l.fi. Bices tu ꝙ imo illud non est spāle cum onus dotādi spectet ad pīez ⁊ nō ad ipsaz filiā, facit i ar.l. ⁊ magis.ff. de solu. Sed rñde ꝙ lz spectet ad patrē onus donādi tñ videbatur hoc ꝓcedere qñ filia nō habebat vñ posset se dotare de suo pīmonio. vñ si filia esset dines in patrimonio, qz ex successione materna cessare videbaī tūc dictū onus dotādi de suo, scz de bonis, sicut alias dicimus in alimētis.l.si quis a liberis.§.si fili°.ff. de libe. agno. cū soleāt dos, ⁊ alimēta ꝓcedere a pari rōe. vt p Bar. in.l.cū de in rē verso.ff.de vsur. ⁊ in.l.solēt.ff.de ali. ⁊ cib. lega. Jtē si pater dotaret filiā de suo tñ teneī ḡgruenter dotare inspecta qualitate sui patrimoniī ⁊ sine ḡditionis, vt bñ in.d.l.fi.
2 ⁊ in.l.si filie.ff.de leg.iij. Et tñ lz dotauerit filiā † vltra cōgruentiā tñ ēt dictū excessum psumiī ꝓmisisse seu dedisse de suo ⁊ non
3 de bonis filie vt ꝓbaī no. in.d.l.fi. † Jn matre auie administrāte bona filie dicas ꝙ in dubio presumiī dotasse de bonis filie.

C Additio. De bonis filie. not. hic ꝙ mater nō teneī dotare filiā de bonis suis nisi ex causa ⁊ in subsidiū p.l.fi. de do. ꝓmis. ⁊ l.auia. C. de iur. do. gl. doct. ⁊ Bal. in auc. res que. C. cōia de leg. ⁊ ibi Bar. ⁊ Pan. de cas. cōsi. cxviij. Ang. in.l.fi. ad trebel. ⁊ nō ipsius matris, ⁊ sic aio repetēdi ēt si mater esset valde dines, vt est gl. no. in.d.l.fi. ⁊ ꝓbaī in.d.l. nesennius. cū mater nō teneaī dotare filiā sicut teneī pater. vt p gl. no. in.l.si mater. C. de iure do. ⁊ in.d.l.fi. nisi ipsa filia ⁊ eius pr̄ esset inops, vt ibi bñ no. ⁊ p hoc pz notabilis limitatio ad.l.j.§.accedit. C. ó rei
4 vxo. actio. vt nō habeat locū † in matre, vel fratre, vel quocūq alio administrante bona ipsius mulieris p ipm dotate, vt ēt voluit Bar. hoc in.d.l. nesennius. ⁊ Bal. in.d.l.fi. si tñ dos data per mulierem, vel fratrem, vel alium administrantez excederet patrimonium ipsius puelle, ⁊ tunc illo excessu videbitur de suo dotasse ipsam mulierem, lz dinitez, ⁊ sic animo donandi p.d.§. accedit. iuncto. §. extraneum. vbi expresse fit mentio de matre
5 dum loquitur de quocunq ascendente per lineā femininā. C † Nec ibi distinguiī an filia dotata ibi, vel nepos a mre, vel auo seu auia mrnis é dines, vl inops ꝙ ēt ꝓbaī i.d.l. nesenni°. vbi mater nō repetit alimenta prestita filie q̄z tenebat in domo ēt qñ filia de suo poterat alimētari qñ sua bona mater non administrabat. de quo ēt no. in.l. alimēta. C. de neg. gest. cū pari fauore ꝓcedant dos ⁊ alimenta vt.§. dixi. Sic ēt si mater redimat filiuz captū ab hostibus nō vī aio repetēdi nisi fuerit protestata. vt est tex. sing. in.l. liber captus. C. de capti. nec ibi distinguiī an ipe filius redēptus fuerit inops, vel dines, nō sic si extraneus redime
6 ret qz tūc in dubio aio repetēdi vī fecisse, vt ibi ꝓbaī. † Ex qbus inferī qđ si mater dat simplr fundū cōem cū ipa filia vī in dubio partē suā donare ꝑm Bal. no. in.d.l.fi. Hec tñ nō ꝓcederent si filia haberet patrē forte absentē q posset dotare filiā. nā tūc ipsa mr̄ sic dotādo lz aliter nō ꝓtestet posset saltē ab ipso prē repetere p actionē nego. gest. ex quo onus dotādi nō spectabat ad ipaz filiā lz ad patrē. ꝓut idē dicimus in alimētis in.l.si qs a liberis. §. si mater. ff. de libe. agno. ⁊ p Bart. in.d.l. nesennius. ⁊ in.d.l. alimenta. Immo forte posset dici idē in quocūq alio exneo. Et sic posset limitari multū notāter dispositio. d. §. accedit vt hēat locū qñ onus dotādi spectabat ad ipsaz mulierē. si aūt ipsa mulier hret patrē q posset ⁊ teneret filiā dotare, q tñ nō dotaī a patre, qz forte est absens, vel a remotis, vel in carceribus, vel forte pfidia detēnus nollet maritare ⁊ dotare filiā, tūc si alius amicº vel ḡiūctus dotē ꝓmittit lz alr nō ꝓtestet ꝙ aio repetēdi ꝓmittat, nihilominº nō psumiī donatio. Immo poterit repetere ab ipso patre p actionē negotioz gestoz ex quo vtiliter gessit negotiū patris q̄si in rē patris sit versuz. ⁊ facit.l. nihil. ff. cū de in rē verso. ⁊ maxie eqparādo dotē alimentis, ⁊ sic bñ facit. d. §. si
7 mater ꝙ vī bene notandū. † Vidi ēt de facto ḡsultū ꝙ si pater ⁊ mr̄ simul ꝓmittūt dotē p filia obligādo se ipsi marito ꝙ tunc mr̄ videat magis intercedēdi aio p marito ꝓmittere q̄z de suo aliqd donare, ⁊ sic repeteret ex quo negotiū spectabat in totuz ad virū suū. arg.l. vir vxori. §. fi. ff. ad velle. valebat dicta intercessio tacita respectu generis cui fuit fctā ꝓmissio. Et rñdebaī

ad auc. si q̃ mulier. C. ad velle. q̃ vult q̃ mulier se obligãs p̃ viro, vel vna cũ viro, tñ in cãm viri ẽ ipso iure tuta ꝛ nõ vꝫ obligatio, q̃ dispositio illius auct. non obtinet nisi i casu quo mulier erat olim tuta velle. ꝛ sic vbi olim erat mero iure obligata, ſꝫ inuabaꝫ exceptione hoc ne sit ipso iure tuta. Añ cũ beneficiũ vel leiani nõ patrocinet in mulieribus intercedẽtibus p̃ dote p̃missa. vt bt̃ no. in. l. fi. C. ad vellei. Jõ q̃r cessat dispositio. d. auct. Si tñ vir nõ esset potens ex seipso ad tãtã dotẽ quanta fuit p̃ promissa p̃ ipsa filia cõi, tunc ipsa mater dines ad illud reliquũ vr̃ se obligasse de suo, nec illud repeteret per id q̃ habetur in simili in. d. l. fi. de do. promiſ. ꝛ ita iam consului.

SVMMARIVM

1 Alimenta licet nõ debeanꝫ filio, vel filie de se valenti alere, tñ secus in dote. ꝛ nu. 2.
3 Dos magis dr̃ succedere loco legitime q̃ loco alimentoꝝ.

¶ Priuilegium quartum.

1 **Et ex predictis** † insurgit q̃rtũ spãle priuilegiuꝫ fauore dotis, vꝫ q̃ dos erit magis priuilegiata q̃ ipsa alimẽta q̃ nõ debẽt a principio filio vel filie valẽtibus ex se, vel ex suo alimẽtari. vt. d. l. si qs a liberis. §. si
2 filius. Et tñ dotez tenet̃ q̃stituere de suo ipsi filie ẽt diuiti. Et p̃ hanc infertur q̃ nõ semp dos succedit loco alimẽtoꝝ. Immo di
3 cũt quidã † q̃ magis hac rõne succedit loco legitime cũ legitia debeatur filio, vel filie, de bonis patris lꝫ ipse filius vel filia esset persona ditissima de patrimonio suo puta materno. Qõ ẽt pꝫ q̃ data per patrẽ p̃ alimẽtis in vita patris nõ imputantur in legitimã per id q̃ bt̃ in. l. scimus. §. repletionẽ. C. de inoffi. testa. Sicut nec imputantur in legitimã donata in vita patris q̃ a principio valuerunt vt p̃ Bal. in. l. iiij. ff. ad le. fal. Et tñ secus in dotis p̃ dote. vt in. l. quoniam nouella. eo. tit. ꝛ ex quo dos computatur in legitima, ideo confertur.

SVMMARIVM

1 Donationes in filium, vel filiam, licet non conferantur, tamen non sic in datis p̃ dote.
2 Dos differt a legitima.

¶ Priuilegium quintum.

1 **Et sic resultat** ex hoc aliud spãle in dote, ꝛ sic q̃n tñ q̃ † vbi alie donationes simplices vel ob cãm facte a pr̃e in filiũ vel filiaꝫ nõ q̃ferũt̃, vt bt̃ in. l. fi. C. de colla. ꝛ in. l. si donatione. eo. ti. ꝛ in auc. vñ si parẽs. C. ó
2 inof. testa. tñ secus † in datis seu donatis ex cã dotis, vl̃ donationis p̃ nuptias vt bt̃ in. d. l. fi. lꝫ possit dici q̃ hoc spãle magis sit p̃ fauorez dotis ꝛ ipsius mulieris, ꝛ forte non ex alio nisi dos succedit loco ltime, lꝫ. §. dixeriꝫ q̃ magis succedit loco alimẽtorum q̃ legitime eo maxime q̃ debeꝫ in vita, lꝫ nõ sit legitia, vt bt̃ in. l. fi. ff. de lib. agno. Dicas ẽt qõ si dos ipsa iam habita per filiam sit deperdita sine culpa filie, puta q̃ vir est factus inops forte q̃ fuit in mari, vel dos consistens in re stabili casmate, vel alluuione perijt, tũc illa nõ imputabit̃ in legitimaꝫ post mortem patris cũ etiam tunc pater teneatur redotare si posset, vt bt̃ in auc. sed q̃uis. C. de rei vxo. actio. ꝛ ita iam de facto respondi.

SVMMARIVM

1 Pater dotans filiam si exp̃rimat q̃ eam tam de bonis suis q̃ de bonis filie dotat, nihilomin9 cẽsebit̃ dotata solũ de paternis, si dos esset equalens viribus patrimonij patris.

¶ Priuilegium sextum.

Aliud etiam singulare priuilegiuꝫ colligit̃, ex. d. l.
1 fi. de do. p̃miſ. ꝛ erit sextũ. nã si pr̃ dixerit † in promissione seu datiõe dotis expressit q̃ p̃mittebat seu dabat dotẽ de bonis tã suis q̃ ẽt ipsius filie, lꝫ tũc ꝑm p̃ p̃tiã. viz ꝟbozꝫ intelligeret̃ p̃misisse de bonis p̃ dimida pte ꝛ p̃ alia dimidia de bonis filie. p̃ id q̃ bt̃ in. l. reos. §. cum in tabulis. ff. de duob. reis. ꝛ. d. l. j. C. si plures vna sent. tñ spãli fauore mulieris illa copula, ꝛ ponet̃ p̃ disiuncta. s. qõ in defectũ ꝛ inquãtaꝫ bona patris nõ suppeterẽt i illo pluri intelligaꝫ p̃misisse de bonis filie ꝛ nõ alr̃, ꝛ sic ꝟba ibi ipropriãt̃ spãli fauore mulieris i eius dote. Immo nõ solũ inducit̃ ibi illa interpretatio q̃ p̃priã ꝛ stricta significa. verbo. sed ẽt q̃ verisimilẽ intẽtionez pr̃is p̃ferẽtis p̃ illũ tex. ad fi. q̃ est mirabile. ꝛ pp̃ hoc hodie multi patres incauti ꝛ nolẽtes q̃sulere peritiores remanẽt delusi, maxie ẽt si añ imperitia tabellionũ dũ in instr̃o dotis dr̃ q̃s dotẽ puta mille p̃misit dict9 pr̃ cõputato in ea oi eo q̃ deberet̃ ipsi filie vꝫ de bonis maternis q̃s paternis. nam hoc nõ obstãte poterit ipsa filia post mortẽ patris petere bona materna vltra dictã dotẽ p̃ hando tot bona esse in facultatibus patris que sufficiebãt ad dictaꝫ dotẽ p̃missaꝫ, ꝛ tñ si pater ipse hoc sciuisset ita esse de iure nũq̃ p̃misisset tãtã dotẽ, ſꝫ forte dimidiã cũ illa fuisset dos q̃grua, ꝛ ita vidi q̃sultũ per recolende memorie do. Jo. de monte sperello apud Pistorium in fauorẽ cuiusdã. d. Petri militis tudertini. p̃ tex. in. d. l. fi. ꝛ ita etiam me subscripsi.

SVMMARIVM

1 Hypotheca tacita datur etiam p̃ dote danda in bonis mulieris vel soceri p̃mittentis, ꝛ multomagis alterius extranei.
2 Hypoteca tacita trãsit in patrem mulieris ẽt si agat ex iure cõsolidationis in eum facte.
3 Hypoteca tacita non datur extraneo dotanti pacisceti dotez sibi reddi.
4 Hypoteca tacita extẽdit̃ ad interesse p̃ re dotali euicta a viro.

¶ Priuilegium septimum.

Septimum speciale colligit̃ ex. d. l. j. §. ſꝫ vt plenius
1 .C. de rei vxo. actio. taz ex pte † viri q̃s ẽt ex parte mulieris vel soceri p̃mittẽtis dotẽ. vbi põdera verbũ ibi ex parte mulieris, ꝛ sic nõ dixit simpl̃r bona mulieris ee tacite obligata ꝛ ẽt bona viri, sed magis ample ꝛ gñaliter loqt̃ sez qõ tacita hypoteca inducit̃ ex parte mulieris, ꝛ ẽt ex pte viri, ꝛ sic qcunq̃ p̃mittit p̃ parte mulieris, puta pater, mr̃, vel alius extraneus bona sua oia intelligunt̃ tacite obligata. Et sic similiter erunt obligata bona fideiussoris intercedẽtis pro dote dãda. ꝛ sic ẽt idem in fideiussore p̃ dote restituẽda eo casu quo põt interuenire quod qñ procedat dicet̃. j. in. xxj. priuilegio huius. vi. partis. sic ẽt posset dici si interueniret post matrimoniũ solutũ in terminis. d. §. quoties. l. si constante. ff. solu. ma. ꝛ vide gl. no. in. d. l. fi. ad fi. C. ad velle. Sic etiam si vir nõ recipit dotẽ, sed eius pater, erunt bona patris tacite obligata. imo ẽt si sol̃ pater q̃senserit, lꝫ nõ receperit, ſꝫ filius silr̃ erũt bona patris obligata. p̃ dicta Bart. in. l. si cũ dotẽ. §. trãsgrediamur. ff. solu.
2 ma. ꝛ ibi tetigi. † Añ hoc priuilegiũ tacite hypotece trãsit ad patrẽ vxoris ꝛ ad patrẽ viri actiue ꝛ passiue, vt est glo. singu. in. d. §. fuerat. lꝫ Bal. in. l. j. C. de priuileg. do. illaz limitauerit nisi pater agat ex iure q̃solidationis in eũ facte, puta p̃ suã stipl̃onẽ ꝑm q̃ bt̃ in. l. quoties. ff. sol. mat. vel p̃ mortẽ filie, ꝑm q̃ bt̃ in. l. dos a patre. C. sol. ma. tñ nihil allegat nec vr̃ hoc dictũ suũ esse vex, ꝛ est ꝺ mentem gl. in. d. §. fuerat. indistincte loquẽtis. ꝛ̃ tex. in. d. §. ſꝫ vt plenius ibi ex vtraq̃ parte. q̃ ẽt voluit Bart. in. l. j. ff. so. mat. dũ dicit q̃ priuilegiũ tacite hypotece daꝫ actioni, ꝛ nõ p̃sone. Et ideo trãsit ad quãcũq̃ p̃sonaz ad q̃s conuolat ipsa actio. Cõfert ẽt q̃ paribus passibus ambulãt priuilegiũ tacite hypotece ꝛ tacite stipulationis vt sic vbi locũ hz vnũ locuz ẽt habeat ꝛ reliqnũ. d. §. sed vt plenius. Ergo cũ priuilegiuz tacite stipl̃onis obtineat in patre repetẽte dotẽ ẽt ex iure recõsolidationis in eũ facte. vt. §. dixi in scõo priuilegio. Sic ẽt dicim9 in tacita hypoteca. sed plenius de hac materia dicã. j. in vltima parte operis vbi tractabit̃ magis p̃ extẽsuz, an ꝛ qñ dotis priuilegia egrediantur p̃sonã mulieris. ¶ Et ex predictis inferri pt̃ ad practicã statutoꝝ, Italie de qbus. §. dixi in scõo priuilegio, sez q̃ instr̃a q̃fessionata vel guarẽtigiata habeant executionem paratã. Añ locũ habebũt ẽt si petaꝫ executio vigore dicte tacite hypotece lꝫ multos videriz tenere p̃riũ ne inducant̃ tot exorbitantie ꝛ ne in pluribus offendatur ius cõe p̃ id q̃ bt̃ in. d. l. j. .C. de do. promiſ. ꝛ. c. cum dilectus. de consue.

¶ Primo qõ instr̃m babeat executionẽ paratã eũ hoc exorbitet a iure cõi p̃ id q̃ bt̃ in. l. iij. §. si ex quẽtione. ff. de re iudi.

¶ Scõo q̃ tale priuilegiũ executiuũ locũ habeat in nõ expr̃sis in ipso instr̃o. cõiter tñ solet teneri p̃riũ, vt. §. dixi in tacita stipulatione circa ꝛ priuilegiũ, vt fuit de mẽte bart. in. d. l. j. ff. ó his q̃ in testa. delen, ꝛ Bal. in. d. l. j. post p̃in. C. de rei vxo. actio. ꝛ in. l.

6 part.

in.l.ad pbationē.C.ō pba. vidi tñ qsultū q dctā cōis opinio p cedat qñ ageret via executiua p tacitā hipotecariā ꝫ ipsuz prin cipalē noiatū in instro vel eius hēdes, nō sic si ꝫ tertios posses sores cū illi neq; expresse neq; tacite cēseant noiati in instro, vt ēt fuit de mēte Bal. in.l.j.C.cōia de le. ⁊ facit no. Bal. in.l.iij. C.de pign. Vidi ēt dubitatū ⁊ an extraneus habeat dictā tacitā hypotecā ꝫ bona mariti in dote sibi restituēda ex pacto. naz vī q sicut illa tacite ꝫbit ꝫ ipsum extraneū pmittentez, ⁊ sic in fauorē viri, vt.s.dixi, ita ēt eꝫ habeat locū ꝫ virū recipiētē in fa uorē ipsius extranei dotātis, vt sic ꝫbētū equa sit qditio. l.si id q.ff.de rescindē. vendi. ⁊ maxime pp nām correlatinoz, p id q hī in.d.l.fi.C.de indic. vidui. ⁊ in.l.fi.ff.de accept. ⁊ facit q in simili dixit Bar. in.l.de diuisione.ff.sol.ma. ꝫrium tñ con cludi pōt ⁊ potissime ea rōne, qz vt dixi tacita hipoteca ⁊ tacita stipulatio in dote paribus passibus ambulāt. d.ff.sed vt pleni⁹. Sed in fauorē extranei dotātis ⁊ paciscētis dotē sibi reddi nō fingit stipō, vt.s.dixi in dicto scō privilegio, ⁊ pbat in.d.ff.ac cedit. ⁊ tñ ꝫ ipsuz extraneū promittētē fingit stipulatio, vt.s.di xi. Ergo idē fatedū vī in tacita hypoteca. Itē qz actio de dote seu ex stipulatu cōpetēs extraneo p dote restituēda nō est bo ne fidei, sed stricti iuris, vt voluit gl. no. in.l.ij. in prin.ff.so. ma. q ibi tz Bar. Bal. ⁊ cōiter doc. Et idē ipse Bar. in.d.l.de di uisione. eo. ⁊ tz ipse Bar. variauerit in.l.si qstante. in princ. in vij.q.ij. partis.ff.sol.matr. de quo vide latius.s.in.iiij. parte.

¶ Tertio pbat, nā tūc actio ex stipulatu in dote est privilegia ta qñ succedit loco rei vxorie actione antique quo casu ius sem p fingit ipsaz stipō ⁊ ēt ipsaz tacitā hipotecā, vt pz in.d.l.j. in prin. ⁊ in.d.ff. sed ignoramus. Ergo vbi lex nō fingit ꝫ exigit ex pressaz stipulationē, tūc nō succedit dicta stipulatio seu promis sio dotis restituēde i locū rei vxorie actiōe q erat bonefidei, ꝫ remanebat pmissio seu facta stipō exneo dotāti i sua ppria nā ⁊ sic sine aliquo privilegio, ⁊ sic erit stricti iuris ⁊ ñ bonefidei, vt dixi i.d.iiij. pte. Et p pdicta pt qcludi q privilegiū tacite hipo tece nō dat extraneo cui ex delegatione facta p mulierem dos fuit pmissa p virū cū ēt tūc nō detur privilegiū tacite stipōnis q paribus passibus ambulat, vt.s.dixi, ⁊ est tex. bñ pōderatus, ⁊ ibi dixi in.l.ij. in prin.ff.sol.mat. vbi text. non sine ministerio in dicta delegatione regrit stipōnē nō obstāte fauore dotis vt sic delegatio non possit fieri in dote nudo pacto, ⁊ hoc no.ad.d.s. in primo privilegio. Et sic privilegia actionis nouate nō tran seunt in actionē nouātē p viā delegationis q no.ad notata in.l. alia.ff.de noua. ⁊ in.l.iiij.§.si ex quentione.ff.de re indi. ⁊ faci q hī in.l.si marito.§.voluntatē.ff.sol.mat. Si tñ posset dici ⁊ non improbabiliter q dicta delegatio fuit in ipso actu pmissionis do tis a principio, ⁊ sic ante aliqd ius qsitū ēt spe ipsi mulieri, ⁊ tūc pcedat dcā opinio cū nō videat dict⁹ exne⁹ cui facta est dicta pmissio venire ex psona mulieris, secus si ex iternallo cū tūc vi deat venire ⁊ succedeī i ure iā qsito mulieri. vñ cogita qz forte posset dici q saltē quo ad ipsam fuit iure nouata ⁊ trāssusa pria actio de psona mulieris in dictuz extraneū ēt qñ incōtinenti. p tex. in.l.Lania.C.de iure do. ⁊ l.quoties.ff.sol.mat. ⁊ faciūt q di xi in.l.que dotis.ff.solu.mat. sup gl. ⁊ dicet in.d.xij. parte. Hec añt tacita hipoteca que ꝫbit p dote data restituenda vel pro dote promissa soluēda ꝫbit gñaliter in oibus bonis mariti vxoris vel soceri vel alterius dotantis nō solū presentibus ⁊ q erant in bonis tpe ꝫcte hipotece, sed ēt in futuris. Et sic postea quesite, vt est tex. no. in.l.hac edictali.§.oibus.C.de secun. nup. An añt bona viri sint tacite hipotecata p interesse alimentoz debitoz a viro vxoī sicut pro ipsa dote. tradit. Bar. in.l.si cū dotem.§. sinañt.ff.so. ma. vbi post Jaco. de are. tenuit partē affirmatiuā, scz q sint obligata p.l.Lucius.ff.q pot. in pig. hab. ⁊ idez Spec. in tit. q filij sint legi.§. formatis. versi. sed nūqd bona. ⁊ idē bal. in.d.§. ꝫ vt plenius, vbi idē tenuit Jaco. de are. Sz Jo. and. in d.ver. in addi. ꝫriā partē amplectit, ⁊ eādē opi. tz Bar. in.l.lu cius.ff.de ali. lega. variando ab his que ipse dixit in.d.§. sinañt. Put ēt hāc partē tenuit Guido de suza. ⁊ ēt idē tenuit disputan do qdā do. Jaco. ruffini. de parma. vt refert ipse Bart. in.d.l. Lucius. ⁊ in.d.§. sinañt. ⁊ ita vidi qsultū p do. Frācis. de Alber. tidentē ad.d.l.Lucius. qui pot. in pig. hab. q ibi fuit hypoteca expressa ēt p vsuris qcludēdo notanter q hipoteca quētionalis vel legalis ꝫcta p principali sorte vel credito nō extēdit ad vsu ras vel interesse causatū ex mora q pz in vsuris, qz petunt diuer sa actione, scz ex stipulatu. ⁊ maxie vbi essent incerte. vt hī in.l. vbi añt.§. pen.ff.de verb.obli. ⁊ eādē opi. circa vsuras vt ad eas se non extendat hipoteca nisi expresse sit actū tenuit ipse Bar. post dictū Jac. ruffini. in.d.l.Lucius.ff.de ali. leg. Et hanc opin. ꝫ Bar. ⁊ Jac. de are. tenuit post multa. Lud. de ro. in.d.§. sin autem dō ita se qsuluisse. Pau. añt de cast. ibi tenuit opin. j. Bar. post Jac. ō are. q dicit tenuisse eūdē Bar. in suo tracta tu alimentoz. subdēdo q cū hec qō fuisset de facto ita obtinuit per tres sententias, tamen nihil allegat.

Tu potes concludere in hac materia q aut dos fuit in stabilibus aut in pecunia. ¶ Prio casu petit aut interesse alimētoz p mulierē vel eius heredes post solutū matri. vel ēt eo qstāte tāq; fructus dotis non cedens lu cro viri sed vxoris pp onera matrimonij nō suppoztata p viruz ꝑm no. in.l.de diuisione.ff.solu. ma. ⁊ tūc sit ꝫcta tacita hipote ca cū tale fructus p virū dicant cedere in augmentū dotis sicut fructus pcepti p virū ante matrimoniū vel post matrimoniū an te ductionē vxoris ad domū, ⁊ sic añ onera matrimonij suppoz tata ꝑm ea q dixi ⁊ cōclu. d.l.de diuisione, ⁊ q hī in.l.si añ nu prias eo. ti. Tunc enim bene pcedit opi. Bart. in.d.§. sinautē. cū centeant tunc alimēta peti tanq; augmentū dotis, ⁊ ita ēt ea dē rōne in fructibus pceptis p viruz post solutū matri. cum illi possunt peti tanq; dos vna cum ipsa vera dote. l.si marito publi co.§.fi.ff.sol.mat. Ergo ꝫñr q eis cōpetit hipoteca sicut p ipsa principali dote, vt ēt tenuit Bal. in.§. exactio. C.de rei vxo. acti. Sz tūc in ꝫriū facit gl. no. in.d.§. ob donationes. l. diuortio. dū vult q privilegiū phibite qpensationis vel retentionis in dote nō se extendit ad fructus. Tñ pōt dici q illa gl. nō sit vera, qz lz fructus nō sint vere ipsa dos tñ ex privilegio spāli dotis actio ne de dote pētunt, vt retētū est. s. in. ij. parte operis. Añ vī qō ipsa hipoteca tanq; accessoria ad ipsam actionē psonalē de do te se extēdat ad omne id q se extēdit ipsa actio de dote. p id q hī in.l.ij.C.p quas perso. ¶ Et p hoc qcludo q versa vice non idē sit dōm in viro si petatur interesse alimentoz pp dotē qsistē tē in stabilibus nō solutā ipsi viro p mulierē vel socerū postquā ipse vir subijt onera matrimonij. Nā tūc tale interesse nō pōt pe ti p virū iure actionis, sed mero officio iudicis, put in alijs actio nibus bonefidei. ⁊ sic tāq; accessoriū, put ēt hī in simili in.l. cura bit. C.de act. emp. ⁊ vendi. ⁊ p gl. ita equiparantē in.d.l.de dini sione. Añ nō puto q tūc ad bona mulieris vel soceri extendat hipoteca expressa vel tacita que cōpetit viro pro dote promissa sibi soluēda. d.§. sed vt plenius. vt j. ēt dicet de vsuris ⁊ alijs ac cessionibus. ¶ Inferrur ēt ex predictis q si dos soluta viro esti mata vel inestimata fuit euicta. tūc ex quo p interesse euictiōis pōt agi eadē actione principali qñ incepit a pmissione vel a tra ditione ⁊ fuit data estimata ꝑm q hī in.l.j.C.de iure dot. Ideo tunc p tali interesse euictionis cōpeteret ipsa hipoteca viro ad bona mulieris vel soceri perinde ac si ipsa dos nō esset data vel soluta, vt ēt de hoc est casus notabilis in terminis in.d.§. sed vt plenius post prin. ibi, vel pro rebus dotalibus euictis. ¶ Secū do casu principali qñ dos fuit in pecunia ⁊ peteret interesse ali mentoz p mulierē pp dotē sibi nō solutā legitimo tpe post solu tum matri. q qñ hoc possit pcedere nō est parua dubitatio, de qua p Bar. Bal. ⁊ alios in.l. diuortio. in prin.ff.sol.matri. ⁊ ibi latius p Jo. de imo. ⁊ Lud. ro. ⁊ diffusius tetigi legendo in.l. in sulā.§. vsuras. eo. ti. Et tunc nō diceret ꝫcta tacita hipoteca cū nō petat nec peti possit tale interesse eque principaliter vt sic actione de dote, sed p modū accessorium, ⁊ sic officio iudicis cū videat hoc verissimū q hipoteca expressa vel tacita ꝫcta p ipso debito vel sorte principali nō se extēdat ad interesse vel vsuras nisi hoc sit expresse actū vt tenuit Bar. post dictū Jaco. ruffini in.d.l.Lucius. de alimen. lega. ⁊ etiā do. Francis. de albe. ⁊ do. Ludo. vt.s. qcqd aliter dixerit Jaco. de aret. ⁊ vt p hoc vī esse casus cū gl. nō aliter violādo literā in.l. pignoribus. C.de vsur. ⁊ in.l.si per retentionē. eo. ti. ⁊ d.l.Lucius. ff. qui pot. in pig. ha. ponderando ibi illū tex. q se fundat ex eo, qz fuit expresse res pi gnorata ēt p vsuris qcqd aliter dixerit Cy. ⁊ bal. in.d.l. pigno ribus. cū ibi ꝫ eos sit ille tex. ⁊ gl. ⁊ ēt in.d.l.si p retentionez, ⁊ maxime qz ratio Cy. ibi nō est vera vcz dū se fundat q pignus vī datum p sorte ⁊ omni causa. Nā imo solet qcludi ꝫriū, qz da tio pignoris ⁊ fideiussoris eqparant ⁊ pcedūt a pari. institu. de emp. ⁊ ven.§. preterū. lz si fideiussor dat pro sorte nō vī datus pro vsuris vel interesse nisi expresse dicat, vel nisi fideiuberet in oēm cāz. vt.l.qro.ff.loc. ⁊ l. fideiussores magistratuū.§. si p aurelio. ff. de fideiuss. ⁊ no. in.l.fi.ff.de eo q cer. loco. ⁊ ibi latius p bar. ⁊ sic ex pdictis pōt ēt inferri idē esse qcludēdū in marito petē te interesse alimētorum ratione dotis promisse sibi non solute, vt tunc non habeat tacitam hipotecam in bonis mulieris, vel soceri pro dicto interesse ex quo tale interesse nō petitur nec pe ti pōt eque principaliter ⁊ eadē actiōe de dote vel ex stipulatu

expſſa ſeu tacita, ꝫ magis officio iudicis mercenario deſeruiẽti tali actioni bonefidei. ¶ Unde talis hypoteca non ſe extendit ad dcm̃ intereſſe ſicut nec ad vſuras. ⁊ iõ bona cautela eſt ꝓ ut conſueuerunt tabelliones periti ⁊ practici q̃ in inſtro dotali tam ex parte mulieris q̃ ex parte viri promittentis ſub obligatione bonorum preſentium ⁊ futurorum damna ⁊ intereſſe pp nõ obſeruantiam promiſſorum ⁊c.

SVMMARIVM

1 Bos vel eius quantitas remitti poteſt in arbitrium alterius ꝯbentium etiam reſpectu ſubſtantie obligationis, licet non ſic in eius voluntate.

¶ Priuilegium octauum.

Octauum priuilegium eſt qꝫ ponit gl. i. d. l. j. quod ſit
1 † ſpãle in dote vt poſſit indiſtincte remitti dos. ¶ Additio. Remitti dos. no. hic q̃ dos ꝓmiſſa ad arbitrium alterius ꝯbẽtis vꝫ. quo non arbitrante dꝫ dari ad arbitrium boni viri ⁊ peti põt ꝯcto matrimonio per actionẽ in factũ. l. quoties. de preſcr. verb. quod verũ eſt ſm pſonaruꝫ qditionẽ. l. cũ poſt. §. gener. ⁊ l. q̃ro. ff. de iure do. ⁊ eius quantitas in arbitrium alterius ꝯbẽtiũ. Immo ẽt ipſa ſubſtantia ꝯctus, ⁊ ita quidam põderauit gl. in. d. l. j. ſic indiſtincte loquentem per tex. in. l. cũ poſt. §. gener. ff. de iure do. q̃ tñ nõ vr verum vcꝫ qñ remitteret tota ſubſtantia obligationis ⁊ nõ ſola quãtitas. ⁊ ſic an quis ſit futurus obligari, puta ſi ꝓmitto tibi dotẽ ꝓ filia mea, vel pro alia ſi voluero qr tunc non vr valere ſicut ẽt in aliꝭ ꝯctibus. Lin ementis. C. de ꝯben. emp. ⁊ l. centeſimis. §. fi. ff. de verb. obli. q̃ ẽt vr ꝓcedere ſi ſit expreſſa quantitas, puta promitto tibi centum pro dote ſi volam vel ad meum arbitriuꝫ. Nec refert an remittat in voluntatem vel in arbitriuꝫ ꝓmittẽtis, qr vtroqꝫ caſu nõ valeret vt ꝓbatur in. l. hec venditio. ff. de ꝯben. emp. ⁊ l. ſtipulatio nõ vꝫ. ⁊ ibi dixi. ff. de verb. obli. Tñ ꝯrium vr tenere Bald. in. l. j. ff. ſoln. matri. in pe. col. Bicẽdo quod ſi promitto tibi dotẽ q̃ voluero tibi dare, lꝫ qdã dicãt nõ valere talem poſſeſſionẽ. per id qõ hr in. d. l. in ementis. C. de contraben. emp. ⁊. ff. de verb. obli. l. titio. §. fi. ⁊. ff. de reg. iur. l. in perſonam. §. ⁊ generaliter. qr ꝟbũ voluntatis denotat adeo plenum arbitrium, q̃ quis põt preferre iniquũ equo. l. fideicõmiſſa. §. q̃ q̃. ff. de leg. iij. ⁊ eſt verbũ ab omni neceſſitate abſtractũ ⁊ regula iuris nõ ſubmiſſuꝫ. ff. de pecu. l. ante litẽ. Tñ refert do. Cy. tenuiſſe ꝯriũ in. l. iij. C. de do. ꝓmiſ. ⁊ dicit Bal. quod hec eſt veritas vt ſit ſpeciale in dote cuꝫ ẽt aliqñ nulla facta promiſſione dotis agere, qr ſubintelligit facta. C. de rei vxo. actio. §. j. ⁊. C. de do. promiſ. l. ſi voluntate. Et qr actio dependet a iuris neceſſitate non regulatur ſm voluntatem hominis, ſed ſm iuſtum arbitriuꝫ. ff. de adop. l. ſi arrogator §. ſed an impuberi. alleg. in ſimili de dote prelegata. l. theopõpus. ⁊ in arg. c. cum tibi. de teſta. eqparando piam cauſaꝫ doli. Sed verior vr opinio ꝯria vcꝫ q̃ ſolum ſit ſpeciale in ꝯctu dotis q̃ poſſit remitti ſine ſubſtantia ſine quãtitas ſolũ in arbitrio promittentis, non aũt in merã voluntatem. cũ tũc ꝙcurrent duo ſpecialia in dote circa idem cõtra id q̃ hr in. l. j. C. de do. ꝓmiſ. vcꝫ q̃ valeret promiſſio in certa dote. ¶ Item qõ poſſit remitti in voluntate illius qui eſt futurus obligari. Unde qñ promittitur dos incerta illud totum, vr remitti in arbitrium boni viri vt dicet. j. in proximo priuilegio. Ergo remittẽdo dotem in arbitrium promiſſoris nihil aliud importat q̃ in arbitrium boni viri, ꝓ id q̃ hr in. d. l. hec venditio. ſed remittendo in voluntatem
2 promiſſoris, tunc non vr remiſſum in arbitrium boni viri, ſed in merã voluntatem promiſſoris. Et ſic vt poſſit preferre iniquum equo quod eſſet abſurdum. ⁊ ſic ledereť ius commune ⁊ eius regula in pluribus, vt. ſ. dixi. Nec obſtat §. gener. l. cuꝫ poſt. ff. de iure do. qr ille tex. dꝫ intelligi quando fuerit remiſſa non ſubſtãtia obligationis, ſed quantitas dotis qr proxime dicta. quo caſu quando in arbitrium alterius ꝯbentium remitteretur quantitas dotis procedit. d. §. gener. ⁊. l. iij. C. de dot. promiſſio, vt ſit hoc ſpeciale in dote etiam qñ in arbitrium ſimpliciter remitteret qcqd dixerit Cy. in. d. l. iij. lꝫ Jo. de imo. in. d. l. j. ff. ſol. mat. videatur ſequi opi. Cy. ⁊ forte male per ſupradicta, lꝫ regulariter ſecus in aliꝭ contractibus ẽt ſi ſimpliciter in arbitrium remitteret, vt patet in. l. q̃ ſepe. §. j. ff. de contraben. emp. ⁊ in. d. l. ſtipulatio non vꝫ, ⁊ no. in. d. l. in ementis. ⁊ non ſolum procedit hoc quando in voluntate eius q futurus eſt obligari, ſed etiaꝫ ſi in voluntate eius cui habet obligatio queri in dote, puta ipſius mariti, vt eſt tex. nota. in. d. l. iij. licet in hoc vltimo caſu idẽ ẽet in aliꝭ cõtractibus, vt no. Bart. ⁊ alij in. d. l. centeſimis. §. fi. ff. de verbo. obliga.

SVMMARIVM

1 Arbitratore non arbitrante receditur a perſona fauorabilis, licet non ſic in aliꝭ contractibus.
2 Int certitudo poteſt remitti in arbitriũ alterius contrahentis.

¶ Priuilegium nonum.

Item ex predictis infertur ad nonum ſpeciale priuilegium q̃ põt aſſi-
1 gnari in dote, † quod licet in aliꝭ contractibus arbitratore non arbitrante. ¶ Additio. Non arbitrante. Adde hic. An arbitratore non arbitrante vel mortuo recurrat ad iudicem. vi de Bar. ⁊ Alex. plene in. l. ſi quis arbitratu. de verb. obli. ⁊ p Bal. ⁊ doc. in. l. fi. C. de ꝯben. emp. non recedat a pſona vt hr in. l. ſi quis arbitratu. ff. de verb. obli. ⁊ in. l. ſi coita. ff. pro ſoc. tñ nõ ſic in ꝯctu dotis. p tex. in. d. §. gener. ⁊ in. l. iij. qr in dote recedit a pſona ⁊ reccurrit ad arbitriũ boni viri, vt ſic ꝯctꝰ nõ dicatur conditionalr initus vcꝫ ſi ille fuerit arbitratus, lꝫ nõ ſic in aliꝭ ꝯctibꝰ. l. ſi. de ꝯben. emp. Et hoc ne vxor remaneat indotata, ſi ille nõ fuerit arbitratus. p tex. in. d. §. gener. Tñ poſſet dici q̃ hoc nõ ſit ſpãle in dote imo ſit regulare in oibꝰ aliꝭ ꝯctibus, vcꝫ q̃ vbicũq̃ põt remitti aliqd in arbitriũ vel volũtatem alterius ꝯbẽtiũ q̃ qñ ſit, pꝫ ex no. in. d. l. ſi qs arbitratu. tũc illo nõ arbitrãte recedet a pſona a reccurret ad arbitriũ boni viri. ⁊ ſic remanebit ꝯctꝰ firmus ne alias ſeq̃t abſurdũ q̃ ſit in illius ptis ptãte an ꝯctus pficiat vel nõ vt ꝓbat in. d. l. hec venditio poſt prin. ⁊ dixi plene in. d. l. ſi qs arbitratu. imo dicũt qdã nõ eſſe hoc ſpeciale in dote ſcꝫ q̃ poſſit remitti in arbitriũ alterius ꝯbẽtiũ Sed iſtud venit in ſequelã neceſſariaꝫ ex priuilegio qõ datur in dote vt valeat promiſſio incerta prout de hoc in proximo priuilegio. Et dicũt hoc ꝓbari p. §. gener. ibi abitrio quoq; detracto. ⁊ ex hoc inferũt idem eſſe dcm in quolibet alio ꝯctu vel diſpoſitione q̃ non vitiat pp incertitudinem puta ſi ꝓmittrem tibi aliméta ſm arbitriũ Titij. Nã Titio non declarante vel qr noluit vel qr non potuit forte morte ꝓuentus remanebit, nihilominus ꝓmiſſio valida per. d. §. gener. cũ etiaꝫ ſi aliter nõ fuiſſet facta remiſſio in Titium valeret dicta ꝓmiſſio lꝫ incerta ꝓ id q̃ hr in. l. ſi cui annuũ. ff. de annu. leg. Sꝫ qñ incertitudo tiaret tũc ſi eſt remiſſa declaratio in tertiũ verũ eſt q̃ illo nõ arbitrãte nõ recedit a pſona ex eo qr remaneat ꝯctꝰ oino incertꝰ ⁊ ſic innalidus. Qua rõne iura volũt q̃ talis ꝯctus habeat i ſe tacitã qditionẽ. l. ſi ille arbitratus fuerit. d. l. fi. Unde illo non arbitrãte. ⁊ ſic nõ impleta qditiõe remanet ꝯctus nullus, ⁊ imperfectus oĩno. ⁊ hãc rõnẽ iura volũt nõ recedi a pſona, qr ſi recederet, ⁊ ſic ſuccederet arbitriũ boni viri tũc qditio nõ eſſet impleta in forma prout dꝫ impleri ꝓ id q̃ hr in. l. menius. ⁊. l. quibere. ff. de condi. ⁊ demõ. bene facit q̃ habet in. l. multa. eo. ti. Et ſic ex predictis ꝙcludũt q̃ in dote nõ eſt ſpeciale vt recedat a perſona ſed eſt ſpeciale, qr vꝫ promiſſio incerta ſicut in aliꝭ cauſis pijs ſeu fauorabilibus vt ꝓxime dicet. Que opinio lꝫ videatur ſatis vrgere tñ multum obſtare videt tex. in. d. §. gener. Nam ſm hoc ſequeretur qõ in caſu. d. §. gener. cauſarẽtur duo ſpecialia circa eandẽ promiſſionem.

¶ Primum qõ valeret promiſſio incerta.

2 ¶ † Scõm qõ ipſa incertitudo poſſit remitti in arbitriũ alterius cõtrahentiũ cõtra id qõ habetur in. d. l. j. C. de do. ꝓmiſ. ⁊ q̃ no. gl. in. d. §. gener. Et maxime qr in terminis. d. l. j. in promiſſionibus dotis concurrebat illud ſpeciale priuilegiũ, vcꝫ quod valeat promiſſio dotis incerte. ideo cũ eo nõ dꝫ cõcurrere aliud ſpeciale qõ poſſit remitti in alterum cõtrahentium. Tñ neceſſario ſequit qõ poſtea valebit cõtractus incertus ẽt ſi non remitteret aliqd ꝙcernens ſubſtãtiã ꝯctus cũ non haberet pfici ipſe ꝯctus ex arbitrio partis poſtea referendo cũ ei ſi non arbitratur hꝫ remanere promiſſio valida ⁊ vtilis, ⁊ faciunt que dixi. in. d. l. ſi qs arbitratu. Et tũc non abſurde admitterenť illa duo ſpecialia qñ rnũ venit p ſequelã alterius, vt alias habeť i. l. ſingularia. ff. si certũ pet. ⁊. l. ſi vero non remunerandũ. §. idẽ marcellus ff. man. ad hoc tex. ⁊ ibi no. in. c. qr in tantũ. de pben. Vel põt dici ſaluando ꝓdictorum opiniones qõ in dote nõ ſit ſpeciale vt valeat ꝓmiſſio incerta, vt tãgeret in. xxj. ſpeciali. ¶ Adde ẽt

quia

qr tenẽdo q̃ speciali fauore dotis possit remitti in arbitriũ par-
tis maxime dotãtis ẽt ipsa substãtia obligationis, vt tenẽt quid-
dã ita notãdo glo. in d.l.j.ff.so.ma. vt. ⁊. q̃ tunc posset tentari q̃
si iste ꝓmittẽs dotẽ mozeret anteq̃ declaret se velle obligari vel
nolle cẽseret tũc velle obligari spãli fauore dotis, ⁊ maxime ne
mulier remaneat indotata. Sicut alias dicimus in fauore vlti-
me volũtatis p̃ tex. no. in l. vxozẽ. ⁊. fi. ff. de leg. iij. ⁊ bñ facit tex.
in l. fideicõmissa. ⁊. sic. eo. ti. ⁊ p̃ Bart. in d.l. cẽtesimis. ⁊. fi. ad
Ł ẽt ꝙfert tex. in l. post dotẽ. ꝑm lec. fi. gl. ibi. ff. sol. ma. ⁊ q̃ ibi p̃
Bar. vbi fauore dotis ⁊ mulieris qñ restõ dotis ẽ remissa in vo
luntatẽ filie, tũc verificat, vt moriẽdo filia cũ liberis anteq̃ de-
claret se velle vel nolle videat tũc velle de quo tñ dicẽt. ⁊.

SVMMARIVM

1 Pater si stipulet dotẽ reddi ad filie voluntatẽ, filia post ea mo
riente cum liberis antequam declaret videt voluisse dotẽ red
di sibi p̃o filijs.

¶ Privilegium decimum

1 **Decimum ergo** speciale p̃uilegiũ in dote erit qualiter in alijs† contractibus qñ remissio fit ꝑm volun. ptis eo casu quo põt fieri vt bĩ in l. cẽ-
tesimis. ⁊. fi. de ver. ob. tũc ipsa ꝓte decedẽte anteq̃ declaret ꝛ̃-
ctus ipse reddet nullus, vt est tex. ibi no. tñ secus in dote, q̃ si re
stitutio dotis fiẽda p̃ viz in casum soluti matri. p̃ stipulationẽ fa
ctã p̃ patrẽ est remissa in volũtatẽ ipsius filie nupte ⁊ dotate ve-
rificat vt moriẽdo postea filia in matrimonio cũ liberis antequã
declaret se velle vel nolle videat tũc velle dotẽ sibi restitui p̃ li-
beris suis. Si aũt moriat in matrimonio sine liberis, ⁊ tunc ha-
bet ac si nõ esset adiectũ illud verbũ ad voluntatẽ filie ⁊ dz resti-
tui patri. vt est tex. sing. in d.l. post dotẽ. ꝑm vltimã lectu. gl. ibi
⁊ hoc totũ causatur in fauorẽ ipsius mulieris. s. filie ⁊ ipsius do
tis. de quo tamen dixi latius post Bar. in d.l. post dotem in di
cta quinta ⁊ vltima lectu. glo.

SVMMARIVM

1 Legatam vel promissio dotis incerta respectu rei siue respectu
quantitatis valet.

2 Incertitudo circa corpus ignotum ẽt in dote vitiat.

¶ Privilegium vndecimum.

1 **Vndecimum** speciale surgit in dote, qr̃ vz ꝓmis-
sio dotis incerta puta incerte rei vel q̃titatis vbi regulariter est ꝛ̃riũ in alijs ꝛ̃ctibus. ⁊ idẽ si in vlti-
ma voluntate legẽt dos vbi secus regulariter disponit ẽt in vlti-
mis volũta. sicut in ꝛ̃ctibus, vt in l. ita stipulatus. la grãde. ff. de
ver. ob. ⁊ l. triticũ. eo. ti. ⁊ in d.ꝰ. gener. ⁊ in l. si domus. in ꝓin.
de leg. j. ⁊ q̃ hoc sit spãle in dote. volnit gl. in d.l.j. ff. so. ma. vo-
luit ẽt gl. in d.l.j. C. de do. ꝓmis. ⁊ in d.ꝰ. gener. ⁊ cõiter tenent
doc. post Bar. dicẽdo in d.l.j. ff. solu. ma. idẽ esse in alijs causis
pijs, puta in alimẽtis. vt bĩ in l. si cui annuũ. ff. ó annu. leg. quos
ẽt refert ⁊ sequit Cy. in d.l.j. C. de do. ꝓmis. teneãt ꝛ̃riũ dicẽdo
q̃ immo nõ sit hoc speciale in dote ꝓp cãz piã. Immo sit regula
re in omni ꝛ̃ctu ⁊ ẽt in vltimis voluntati. habẽtib⁹ in se admixtã
aliquã cãm ꝓp quã possit sumi interpretatio ipsius q̃titatis vel
valoris q̃ opi. in puncto iuris posset sustineri. Nã si dico dono vt
lego tibi fundũ vel pecuniã nõ demonstrato fundo vel nõ demõ-
strata q̃titate nulli dubiũ est q̃ hec ꝓmissio nõ valeret. ita loq̃t
ꝰ. gener. ⁊ alia iura. ꝰ. alleg. Cũ nullã ꝙtineat cãm ex qua possit
certificari q̃titas fundi vel pecunie. Sed si dico dono vel lego
fundũ vel pecuniã p̃ alimẽtis, tũc lz nõ sit demõstratus fund⁹ vel
q̃titas tñ tacite inest demonstratio ⁊ certitudo ꝑz q̃litatẽ alimẽ
torum. Cũ dicta cã alimẽtoꝝ habeat in se certitudinẽ q̃dã arbi
tro boni viri ꝙsideratis psonis qbus legant vel ꝓmittunt alimẽ
ta ⁊ q̃titate patrimonij legãtis. ꝑm q̃ bĩ in l. cũ vnus. ꝰ. fin. ff. de
ali. leg. facit. l. cũ hi. ꝰ. modus. ff. de transa. ⁊ hac rõe iura dicũt va
lere legatũ alimentoꝝ incertũ, vt bĩ in d.l. si cui annuũ. Nec vi
det vez quod hec procedãt qñ legant alimẽta vel ꝓmittunt pan
peri, ⁊ sic cãm piã, qr̃ esset hoc multũ restringere dicta iura. Nã
sequeretur q̃ si alimẽta legant diuiti nõ aliter facta declaratio-
ne q̃ non valeat tale legatũ, nec ẽt ꝓmissio alimentoꝝ facta diui
ti valeret ⁊ esset ꝛ̃ tex. d.l. si cui annuũ. indistincte loquẽtis. Nez
bñ scisset iuriscõsultus ibi hoc declarare ⁊ restringere si vo'niſ-
set. ar. l.j. ꝰ. finaũt ad deficientis. C. de cadu. tol. ⁊ in. c. ad audien
tiam. de dec. Nam ẽt sequeret q̃ si dos legaret vel ꝓmitteret
ꝓ muliere diuite nõ valeret si esset incerta ex quo tũc nõ ꝙcerne
ret piã cãm. Cũ dos. n. dicat pia cã ꝓpria niſi qñ cadit in psona
paupe, vt. ꝰ. dictũ ẽ circa. v. partẽ p̃in. q̃ esset ꝛ̃ iura indistincte
loquẽtia vel volẽtia valere legatũ vel ꝓmissionẽ dotis nõ obstan
te incertitudine, vt d.ꝰ gener. ⁊ l.j. ⁊ iij. C. de dot. ꝓmiſ ⁊ l. filie.
ff. ó leg. iij. cũ si. ¶ Itẽ nõ video qũo possit rñderi ad. l. cũ qdã.
ff. de leg. ij. ⁊ dicere q̃ ibi sit spãle in legato facto ad refectionez
vie, vt dicit Bar. in d.l.j. ff. so. ma. Ł nullo mõ deprehendit ex il
lo tex. Sed ibi iuriscõsultus se fundat ex quadã certitudine sur-
gẽte ex iuris interpretatione ꝓp cãm adiectã legato habẽtẽ in se
q̃dã tacita q̃titatẽ ꝓ mõ ⁊ q̃titate opis. ¶ Quid. n si nõ pro
via reficiẽda, sed ꝓ reficiẽda domo Titij amici testatoris lega-
ret pecunia nõ expressa q̃titate. Certe idẽ rñdisset ib iuriscõsul
tus. Unde tũc in arbitriũ boni viri versabit quãta pecunia pos-
sit erogari ꝓ refectione talis domus, sicut alias in simili dr̃ in l.
quinnus. ꝰ. cũ ita. ⁊. ꝰ. itẽ si insulã. ff. de ver. ob. Quid ẽt si legaret
testator debere solui p̃ eius heredẽ matri vel vxori testatoris pe-
cuniã ꝓ vestibus vidualibus vel si legt pecuniã ꝓ emẽda vna do
mo cõmoda sue vxori vel alicui suo ꝙsanguineo ẽt non paupi nul
lus direrit nõ valere legatũ ꝓp nõ expressam q̃titatẽ neq̃ text.
in d. ꝰ. gener. fundat se sup aliqua specialitate dotis, sed vult qõ
satis possit dici legatũ dotis esse certũ vel ꝓmissionez dotis esse
certã ex eo, q̃ dos vr̃ habere certã limitationẽ ꝑm arbitriũ boni
viri habita ꝙsideratione qualitatis psone dotate ⁊ ẽt primonij
dotantis. d.l. filie. ⁊. l. quero, ⁊. l. sine generalis. ff. de iur. do. ⁊ in
auc. de resti. ⁊ ea que pari. ꝰ. quãobrẽ. Unde est sampta auc. res
q̃. C. cõia de leg. Nec ẽt obstare videt q̃ dicebat Bar. in d.l.j ff.
so. ma. confutando vez q̃ si esset vera ꝓdicta rõ cadẽ rõe debe-
re valere emptio ⁊ locatio, lz certũ p̃cipuũ nõ sit declaratũ cuz
possit declarari ꝑm rei qualitatẽ. ⁊ idẽ in legato cũ fiat ꝓp meri-
ta. l. nec adiecit. ff. p̃ so. ergo poterit q̃titas legari certa cẽseri se
cũdñ q̃titatẽ ⁊ qualitatẽ meritoꝝ legatarij q̃ esset ꝛ̃ tex. in d. ꝰ.
gener. ⁊ in d.l. ita stipulatus. ⁊ insti. de emp. ⁊ vẽd. in ꝰ. pretiũ. ⁊
ff. loc. l. si merces. in ꝓin. Ad hoc põt rñderi q̃ si in dictis ꝛ̃ctis
bus nõ esset facta mẽtio de pretio ⁊ eius q̃titate sine dubio non
valeret, vt emptio vel locatio qr̃ ad esse dicti ꝛ̃ctus regrit q̃ fiat
mẽtio de ꝑtio alꝰ peccaret in sui forma, puta si dicerẽ, vẽdo vel
loco tibi talẽ rẽ ⁊ si esset facta mẽtio de pretio. Tñ non esset de-
clarata q̃titas similiter peccaret in sui forma vt nõ valeat tanq̃
emptio p̃. d. iura tñ bene valeret tanq̃ ꝛ̃ctus innominatus non
obstãte incertitudine ꝑtij, puta si diceret, vẽdo seu loco tibi istaz
domũ ꝓ pretio ꝙdecẽti vel pretio iusto, qr̃ tũc succederet arbitriũ
boni viri in declarãdo pretiũ ex qualitate rei p̃ tex. no. insti. loc.
ꝰ. qua ex cã. p̃ quẽ tex. ita volnit Bal. in l. ꝛ̃ctus. C. de fide inst.
⁊ dixi plene in l. si quis arbitratu. ⁊ in l. sciẽdũ. ff. de verb. ob. ⁊
posset rñderi, ad. l.j. C. de do. ꝓmiſ. intellectã ꝑm cõem opi. q̃ ex
quo ibi speciale est in dote vt valeat ꝓmissio incerta non dz con
currere aliud speciale q̃ valeat cũ pacto nudo. Nam lz iste cõ-
tractus sit cõis tñ ꝓ certo illa nõ fuit intentio imperatoris ibi
maxime cũ p̃supponat ibi q̃ dicta ꝓmissio fuit facta in instr̃o. er
go nõ est ibi spãle in pacto nudo cũ presumitur stipulatio, per id
q̃ habetur in l. sciendum. ff. de ver. ob. ⁊ dixi. ꝰ. in. ij. p̃uile.

Preterea videamus q̃ in dote possint ꝙcurrere plu
ra spãlia circa idẽ vt in ꝓmissione facta nu
do pactoꝓ mulierẽ fideiubẽtẽ ꝓ dote vt dicet in seq. p̃uile. Et
potest dici q̃ ideo ibi nõ valuit dicta promissio qr̃ non apparet
facta in instr̃o de presenti. vnde illud quod habetur in d.l. scien
dum, ⁊ in d. ꝰ. itẽ si scriptum procedit in promissione facta ó pre
senti ⁊ tempore scripti instrumenti. Secus si in instrumento no-
tar. ex assertione ptium scriberet ꝓmissionẽ factã de preterito, ⁊
sic nõ i sui ꝑsentia q̃ est bene notã. ad limitationẽ dictoꝝ iuriũ lz
multum videat obstare tex. in l. ea que. ff. de do. int. vi. ⁊ vxo. de
quo dixi in d.l. sciendum. Bocto. tñ cõiter transeunt cũ ista gl.
Sz opi. ꝛ̃ria que fuit Cy. vt. ꝰ. posset bene sustentari p̃. ꝰ. dicta.
2 Posset tñ limitari niſi† incertitudo versaretur circa aliqd̃ cor-
pus, puta promitto tibi fundum ꝓ dote Titie nõ adiecto de quo
fundo intellexerim. Nam tunc etiam in dote non valeret talis ꝓ
missio incerta, lz secus qñ esset incerta respectu q̃titatis vt hoc
bene colligit ex tex. in d. ꝰ. gener. qr̃ q̃titas põt limitari ⁊ exte-
di ꝑm qualitatem ꝑsonaꝝ ⁊ q̃titatem patrimonij, non sic in spe-
cie vel corpore incerto, de equitate tñ canonica indubitanter es-
set tenendum ⁊ in decimis valere promissionẽ incertam ẽt circa
cãm dotis qñ ꝓp aliquã cãm adiectam vel tacite subintellectaz

posset certificari ſm arbitriũ boni viri, vt ſinglariter voluit Archi. in. c. nõnulli. j. q. j. p illũ tex. ꝑmit ẽt refert ꝛ clarius tz Abb. ficu. in. c. j. de decimis. ¶ Et adde predictis qz fuit de facto, qz dicebaꝫ in quodã inſtro teſtamẽti hoc mõ vcz. Jté relinquo filiã meã heredẽ i dotibus alias p eũ ordinatis, nec repiebaꝫ aliqua ordinatio vel ꝙſtitutio dotis facta p dictũ patrẽ q in teſtõ inſtituerat heredẽ vniuerſalẽ ſnũ fratrẽ ꝙſanguineũ, iſta filia dicebat ſe preteritã, qz fuit inſtituta in dote q̃ nõ erat ꝙſtituta, ꝛ ſic tãq̃ inſtituta in re q̃ nõ erat in rez nã tpe teſtamẽti vt alias p Bar. in. l. ſcimus. in prin. C. de inof. teſt. in. iij. col. ¶ Jté qz inſtitutio vitiaꝫ ꝓp incertitudinẽ eius ad qõ referr̃. Patet in terminis in. l. ij. §. fi. ff. de here. inſti. Jn õriũ tñ videbaꝫ, qz incertitudo nõ vitiat ꝙſtitutionẽ dotis, qz ſatis vr̃ eſſe certa ex quo hz verificari, ꝛ declarari ſm arbitriũ boni viri, p. ſ. dicta ꝑ hoc ẽt facit, qz lz dicta inſtõ in dote referaꝫ ad dotẽ tã ordinatã nec repiaꝫ dicta ordinatio, tñ nõ vitiaꝫ quin debeat ordinari ꝑz arbitriũ boni viri q habeat ꝙſiderare qualitatẽ ꝓſone ꝛ facultates patrimonij vt inri bus. ſ. allega. ¶ Cõfert ad hoc bo. tex. in ſimili in. l. in teſtõ. ff. de ꝙdi. ꝛ demõ. Mã ẽt legatũ ſeu mãdatũ teſtõris circa monumẽtũ fiendũ ꝑ ſna ſepultura, qz lz fuerit declaratus locus vel modus i pẽſe, ꝛ ſic videaꝫ incertũ, tñ vz legatũ vt ſic heres imelligaꝫ nihilominus aſtrictus ad ꝙſtructionẽ dicti monumẽti ꝑz arbitriũ boni viri ſm qualitatem ꝓſone teſtãtis, ꝛ facultates patrimonij, qz ſi hoc inducit ratio ꝛ ſanor pie cauſe, vt valeat legatũ incertũ, vt p gl. in. d. l. ſi cui annuũ. ff. de annu. leg. ꝛ hr̃ in. l. cũ qdã. ff. de lega. ij. Hec rõ ꝛ fauor pietatis ſimiliter vinet i legato ꝙſtructiõis monumẽti teſtatoris. l. ꝛ ſi qs. §. lz interdũ. ꝛ. §. ſeq. ff. de religio. ꝛ ẽt videt tex. in. l. hereditas. §. j. ff. de pe. here. ibi, vel ꝙſtũ teſtator inſſerit. Ergo ſi teſtator nõ inſſerit ꝙſtũ debeat depẽdi ſimiliter ſeruãdũ eſt dictũ iudiciũ teſtatoris. facit. l. bis ꝙſequenter. §. ij. ff. fami. her. ꝛ tñ ſi teſtator inſſerit fieri ſibi monumẽtũ ad exẽplum cuiuſdã alterius monumẽti ꝙ erat in tali loco, ꝛ ibi nõ reperiaꝫ, nihilomin⁹ illa relatio vitiaꝫ ꝛ nõ vitiat ac ſi ſine alia deſignatione ꝛ demonſtratione mãdaſſet, quo caſu dz fieri ſm arbitriũ boni viri. vt eſt tex. not. in. d. l. in teſtõ. Unde ad ꝓpoſitũ videbaꝫ ꝙ dicta inſtõ facta in dotibus alias p dictũ teſtõrem ordinatis, nõ videt ꝓpea nũc ꝙ nõ appareat dicta ordinatio dotis facte p dictũ teſtatorẽ, quare incertitudo in dote nõ vitiat ꝛ bene ꝙſert. d. §. gener. ibi, arbitrio quoq;. Mã ſi ꝓmittit vt legaꝫ dos ꝑz declarationẽ talis, ꝛ ille talis nõ declaret vel nõ poſſit ꝺclarare, qz mortuus, nõ vitiaꝫ ꝓmiſſio vel legatũ hmõi, ꝛ ſic eadẽ rõne ſi ille talis nõ reperiebaꝫ in rez natura tpe teſtamenti vel ꝓmiſſionis. Cogitãdũ eſt tñ qz ſi dicim⁹ ꝙ ſit ſpãle in dote ℔ nõ ꝑt cadere niſi fauore mulieris ne aliter dicẽdo remaneat indotata, p id quod habeẽ in. l. ij. ff. de iure do. ꝛ in. l. j. ff. ſo. ma. Sed in caſu ꝓmiſſo ℔ redundaret in dãnũ mulieris vel illius filie ꝙ inſtitutio valeat ne dicaꝫ ꝑterita ꝛ remanet excluſa ab hereditate pr̃na, ꝙ id ꝙ habeẽ in. l. qõ fauore. C. de legi. ꝛ in reg. ꝙ ob gr̃am. in. vj. ꝛ ꝙ habeẽ in. l. filio preterito. ff. de inin. rup. ꝛ ir. teſt. lz poſſet ad hoc rñderi ꝙ hic ẽt ꝙcurrit fauor teſtamenti ne rũpaꝫ cũ ẽt verſeꝫ in ℔ pia cã cũ piũ ſit obſeq volũtati teſtatoris ne iudiciũ ſuũ enacneꝫ. l. ꝙ volũtatẽ. C. de teſt. mann. Sicut ẽt alias fauet teſtõ ne ruat, vt habeẽ in. l. placet. ff. de lib. ꝛ poſt. in gl. no. ꝛ ibi ꝑ doc. ꝛ ideo ſtãte tãta difficultate ego in. d. ꝙſi. nõ curaui hãc dubitationem decidere, eo maxime qz ex alio ſubſiſtebat intentio ꝙſulentis ꝓp clauſulã codicillarẽ appoſitã in. d. teſtõ ꝑ quã ẽt ſi filia predicta diceret ſe preteritã tñ tenebaꝫ hereditatẽ, ꝛ bona reſtituere ſcripto heredi detracta tñ legitima. p no. in. l. j. ff. de iure codi.

SVMMARIVM

1 Mulier fideiubens pro dote danda non iuuaꝫ velleiano. Et idem pro dote reſtituenda. ꝛ nu. 2.

¶ Priuilegium duodecimum.

Duodecimum ſpeciale priuilegiũ ſumiꝫ ex. l. ſi.

1 .C. ad vel. ꝛ illa lex eſt multũ no. ꝛ ſing. vcz mulier fideiubẽs ꝑ dote nõ iuueꝫ velleiano. Jmmo plus ꝛ notãter ꝓbat illa lex ꝙ poſſunt ꝙcurrere duo ſpãlia circa idẽ. ſ. ꝙ pactũ nudũ ibi ẽ efficax ad agẽdũ ẽt ſine obſtaculo exceptionis velliani alias ꝙpetẽtis ipſi mulieri ꝓmittenti ꝑ alia, qõ videt eſſe ꝙ ea que habenẽ in. l. j. C. de do. ꝓmiſ. vbi nõ obſtante fauore dotis magno indulto mulieribus a iure nõ poſſunt ꝙcurrere duo ſpãlia circa idẽ, vt cõiter intelligũt doct. poſt gl. d. l. in primo priuilegio eſt dictũ niſi dicamus qõ in. d. l. j. non poſſunt ꝙcurrere duo ſpãlia ſimul ad eũdẽ effectũ cãndũ, ſecus ſi ad diuerſos effectus, vt ꝓz in. d. l. ſi. Mã primũ ſpãle eſt ibi ꝙ valeat ꝓmiſſio ꝑ pactũ nudũ, ꝛ ꝺ quo ad vnũ effectũ cãndũ. ſ. ad ꝓducẽdã actionẽ vel ꝙditionẽ ex illa lege nõ obſtãte pacto nudo ꝓmit ẽt hr̃ in. l. ad exactionẽ. C. de do. ꝓmiſ. ¶ Scõm ſpãle eſt in ipſa actione iam ꝓducta ad cãndũ aliũ effectũ, vt ꝑ excep. velleia. nõ excludaꝫ ipſa actio vel conditio ex. l. iã ꝓducta, ſic videmus ẽt exire cãm dotis, ꝙ circa diuerſos effectus cãndos iura inducũt plura ꝛ diuerſa ſpãlia circa eũdẽ actũ, maxime qñ vnus effectus ſeqr̃ poſt aliũ, vt hr̃ in ſing. ff. ſi cer. pe. ꝛ in. l. iij. in fi. ff. de do. int. vir. ꝛ vxo. ꝛ adde ꝙ diſpoſitio. d. l. fi. lz loquaꝫ in muliere fideiu- 2
bente ꝑ dote dãda, tñ idẽ eſt dõm ex eadẽ rõne fauoris. † Immo maiori qñ fideiuberet ꝑ dote reſtituẽda eo caſu quo põt accedere fideiuſſor qõ qñ ꝓcedat dicẽt. J. in. xxi. prinile. ad hoc tex. in. l. j. poſt prin. ꝛ in. d. §. ſed vt plenius. C. de rei vxo. ac. vbi priuilegiũ tacite hypotece ꝛ tacite ſtipulationis in dote ꝓmittẽda viro ꝛ in dote reſtituẽda mulieri ꝓcedũt a pari, vt ẽt. ſ. in. ij. ꝛ in. iij. prinileg. dictũ eſt. ergo idẽ in fideiuſſore vt ſic effectualiter ceſſet vel leianũ tã in dote ꝓmiſſa dãda viro quã in dote data reſtituenda mulieri ꝛ hoc ſcire eſt magni effectus. Mã vidi de facto dubitatũ i matre intercedẽte ꝛ ſe obligãte ꝑ filio recipiẽte dotẽ. Mã cũ ſoleat cõiter teneri vt titulus. C. ne fideiuſ. do. den. locũ ſibi non vẽdicet in parẽtib⁹ intercedẽtibus ꝑ filio recipiẽte dotẽ vel eõ, ꝑ tex. no. in. l. ſi. C. de do. cau. ꝛ dixi poſt Bar. in. l. ſi ꝙſtãte. §. quoties. ff. fol. ma. Jmmo ẽt in alijs ꝙiũctis ꝓſonis idẽ ſolet teneri, vt ꝑ Bar. in. d. l. ſi ꝙſtãte in. viij. q. j. partis. ꝛ dicẽt in. d. xxi. prinil. ergo iam dicta mr̃ ſic ſe obligãs ꝑ filio nõ iuuabit vellei. Jmmo vidi iã de facto obtẽtũ ꝙ renũciatio tũc facta ꝑ matrẽ iuri hypothecario ſibi effectualiter nocet ẽt ſi ipſa mulier aliũde nõ habere poſſet regreſſum ꝯ bona mariti ꝙ eſt notã. ad no. in. l. meoia. §. fundũ. ff. ſo. ma. Quinimo ẽt ꝙcludebaꝫ ꝙ lz vxor obliget ſe vna cũ viro ꝑ reſtitutiõe dotiũ eor̃ cõis filij q vxorẽ accepit ñ iuuareꝫ bñficio auc. ſi q̃ mulier. C. a velleia. ꝙ eſt no. Mã cũ. d. auct. ꝓideat mulieribus vt ibi de iure antiq. mulier intercedẽs ꝑ viro iuuabaꝫ exceptione velleiani, hodie tñ ſi ipſo iure tuta ergo cũ ẽt iure antiquo vel ſaltẽ iure codicis mulier intercedẽs ꝑ viro ſuo vel alia ꝓſona in cãm dotis dãde vel reſtituẽde nõ iuuabitur velleia. ergo nec hodie iuuareꝫ bñficio. d. auctẽ. ꝛ ſi dicaꝫ ꝙ mulier nõ põt fideiubere ꝑ dote reſtituẽda ꝑ id ꝙ hr̃ in. l. j. ꝛ ꝑ totũ. C. ne fideiuſ. do. den. poterit rñderi ꝙ ipſa dicaꝫ ꝓſona conũcta reſpectu ſui viri. l. cũ alienã. C. de leg. Jmmo nulla maior ẽt ꝙiũctio ꝑ id ꝙ hr̃ inſti. de pat. pote. in prin. ꝛ dicuntur duo i carne vna vt hr̃ Gene. j. ꝛ. c. ℞ itũ. de biga. ergo poterit fideiubere ꝑ viro ꝑ ipſa dote reſtituẽda, vt hr̃ in. d. l. ſi ꝙſtãte. Mã tunc ceſſat ratio ꝓfidie generãde in ꝙinges ponderata ꝑ leges vt ꝓz in. l. ij. C. ne fideiuſ. do. dẽ. Vidi tñ quoſdã tenere ꝯriũ nõ aduertẽtes ad rõnẽ. ſ. aſſignatã circa intelligẽtiã. d. auc. ſi qua mulier ꝛ de hoc ẽt dixi legẽdo in. l. ſi cũ dotẽ. §. trãſgrediamur. ff. ſo. ma. Tñ cautum eſſet ꝙ in eodẽ inſtro filius ipſe q accepit vxorem ꝛ dotẽ vel pater ꝓ eo obligeꝫ vna cũ matre, qz negari neqt ꝙ reſpectu ipſius filij mater ſit ꝙiuncta ꝓſona ꝛ poſſit pro eo fideiubere ꝑ id ꝙ habeẽ in. d. l. fi. C. de dote cau. Hodie tamen cũ cõiter in inſtrumẽtis apponanr̃ iuramenta nulla eſſet dubitatio qn ſaltem propter vinculum iuramẽti talis mulier ſit effectualiter obligata per id quod datur in. c. cum contingat. de iureiuran. ꝛ ſi xi. in. d. §. fundus.

SVMMARIVM

1 Res ſubiecte reſtitutioni pro cauſa dotis poſſunt alienari ꝛ obligari etiam non obſtãte prohibitione teſtatoris.
2 Trebellianica lz hodie poſſit prohiberi, nõ ſic diminutio fiẽda ꝑ cã dotis, ẽt vltra legitimã ſi ad congruã dotem non ſufficeret. Idem ſi ex cauſa donationis propter nuptias. ꝛ nu. 3.

¶ Priuilegium decimumtertium.

Decimumtertium ſpeciale priuilegium in

1 dote ſumiꝫ ex auc. res que. C. cõia' deleg. qz lz alias regulariter res ſubiecte reſtitutioni ꝑ fideicõmiſſum ſeu ex vltima voluntate non poſſint alienari interim effectualiter vel hypothecate ullo dari per ipſum heredem grauatum vt habetur in. l. fin. §. lz qz noſtra, ꝛ §. ſinaũt. C. cõia deleg. tñ ſpeciali fauore dotis poſſunt alienari ꝛ obligari pro dote ipſius heredis grauati. ſ. ſine ꝑ dote dãda ꝑ ipſum heredẽ ſi erat filia teſtatoris vel neptis ſiue ẽt pro filia

pro filia vel nepte ipsius heredis granati si legitima ipsius heredis nō erat sufficiēs ad ipsam dotē ꝙgruā ꝙstituēdā. ⁊ sic est ibi
2 casus singularis ꝙ heres granatus pōt diminuere de bonis testatoris ēt vltra legitimā sibi de iure nature debitā ēt inuito testatore ꝓ dote dāda vel restituēda. imo gl. sing. in auc. de resti. ⁊ ea que parit. §. quāobrē. vnde sumit. d. auc. res q̄ vꝫ i gl. que incipit, nōne voluit notāter q̄ testator nō posset ꝓhibere in suo testamēto. d. diminutionē p hypothecā, vl alienationē fiēdā p heredē ꝓ dote danda vel restituēda quatenus legitima nō sufficeret, lꝫ ꝑm cōem sniā possit ꝓhibere trebellianicā, vt no. in auc. lꝫ cū testator. C. ad. l. fal. ⁊ p Barto. in. l. marcellus. §. qō aūt. ff. ad
3 treb. ⁊ ibi ēt p alios legētes. Et sic ēt idem ꝙ dicitur in donatione ꝓp nuptias si filius granatus ad hoc vt haberet ꝙpetētē sibi dotē oportuit donare mulieri ꝓp nuptias ēt excedendo mensurā sue legitime, ⁊ idē si ꝓ dote restituēda oportuit diminuere de fideicōmisso, vltra suā legitimā, si ipsa legitima nō sufficeret pro ꝙgrua dote habita, vel habenda ⁊ postea in casum solu. matrimonij, vt bene ꝓbat tex. in corpore, ⁊ ēt ibi voluit gl. in. d. auctē. res que. ⁊ cōiter doc. sequunt. q̄ tū singularis dispositio solū haberet locū in dote actualiter data vel numerata nō aūt in ꝙfessata, qz talis ꝙfessio facta p heredē granatū de dote p euz habita nō aliter probata solutione valeret in p̄iudiciuz fideicōmissarij ex quo videret emanasse in materia suspecta, ⁊ sic i fraudē fideicōmissi ꝑm Ang. no. in. d. §. quamobrē. ⁊ ita dō Pisis legebaz ꝙsului apud Florētiā, vt hoc bene ꝓbat in. d. corpore in. §. B igit omnia. ⁊ facit gl. in fi. in. l. fi. C. q po. in pig. hab. ⁊ in. l. si qs post hanc. C. bo. dā. ⁊ tex. cum no. per Bar. ⁊ Bal. in. l. p diuersas. C. mād. ⁊ q̄ alias p Bar. in. l. cū qz decedēs. §. codicillis. ⁊ §. ti tia honestissima femina. ff. de leg. iij. q̄ hr̄ in. l. fi. C. de spō. ⁊c. de materia dicte auc. vide plene no. per doc. ibi.

SVMMARIVM

1 Promissio facta p sponsam sponso, lꝫ sine cā expressa valet.
2 Donatio ꝓp nuptias facta constante matrimo. non valet, quatenus excedit dotis quantitatem.
3 Vxor dote non ꝙstituta tradens aliqua bona ante matrimoniū viro p̄sumitur in dubio q̄ ex causa dotis, lꝫ etiā ex hoc cauſaretur dos excessiua.

¶ Pr̄ilegium decimumquartum.

Decimumquartum speciale pr̄ilegiuz in dote sumi pōt ex. l. qō aūt. ff. de iur. do. qz lꝫ alias ꝓmissio seu stipulatio sine cā non va
1 leat saltē ope exceptionis, ꝑm q̄ hr̄ in. l. ij. §. circa. ff. de excep. doli. tū secus ꝙ in stipulatione facta p sponsam sponso, qz lꝫ non sit expressa cā tū valeat, vt sic intelligaſ q̄ ex cā dotis sit facta. Bar. tū in. l. j. ff. so. ma. ⁊ cōiter doc. tenent illud non esse speciale in dote, immo idē vr̄ in omni alia ꝓmissione, in qua ꝓp subiectā māim, ⁊ qditionē p̄sonaz pōt tacite subintelligi aliqua cā, vt illa tūc de iure p̄sumit, vt sic nō reddaſ inutilis ipsa stipulatio q̄ bene not. Et posset poni exēplū q̄n esset facta ꝓmissio p̄sone ꝙiuncte, vt tūc in dubio p̄sumaſ cā donationis sicut q̄n simpliciter darer nō adiecta cā p id q̄ hr̄ in. l. si seruus cōis. §. i. ff. ō dona. int. vi. ⁊ vxo. vt alias p Bar. ⁊ doc. in. l. cū qd. ff. si cer. pe. ⁊ tetigi post Bar. in. l. q̄ dotis. ff. so. ma. vel si probarent merita p cessisse ⁊ tunc p̄sumit ꝓmissio facta ex cā remunerationis. per tex. in. l. si vero nō remunerādi. §. idē papinianus. ff. mand. ⁊ per Bar. in prealleg. locis. ad hoc ēt text. in. l. q̄ anteē. §. si vir. ff. de do. int. vir. ⁊ vxo. ¶ Quid aūt si iā ꝙcto matrimonio nulla apparente p̄ins facta ꝓmissione dotis vxor simpliciter ꝓmittat vir tro certā q̄titatē vel rē nō adjiciēdo ex cā dotis, vel si ipsa vxor tradat viro aliqua bona non aliter expresso q̄ p dote. Jam vidi de facto dubitatū, tū hoc nō dependet ab alia questione an promissio, vel traditio dotis facta ab vxore ꝙstante matri. vbi a p̄incipio nulla apparet dos ꝙstituta valeat, sup quo iam consului. Nam Bar. in sua dispu. q̄ incipit mulier habens amplū patrimoniū. in effectu voluit q̄ si nō apparet de aliqua ꝓmissione vr̄ traditione facta p mulierē viro nec de aliqua expressione cāe dotis, lꝫ ipse vir tenuerit ⁊ fructuauerit bōa mulieris puta stabilia sciēte ⁊ patiente ipsa muliere q̄ p hoc nō p̄sumat titulus dotis, lꝫ lōg. tpe sic tenuerit, ⁊ ꝟ nisi ipse vir diuisz publice sciēte ⁊ patiente muliere q̄ illa tenebat tanq̄ dotalia, vt ibi per eū. Et rūdet ad. l. cū de in rem verso. ff. de vsu. ⁊ ēt ad. d. l. q̄ aūt, vt ītel ligaſ altero de duo. mod. vt ēt intellexerit ibi gl. parua vꝫ q̄ lꝫ tpe ꝓmissionis nō fuerit expressa cā dotis, tū ꝓbabaſ extrinsecꝰ q̄ ita fuit actū inter partes, vꝫ per verba precedētia vel sequētia, vel loquaſ ibi in stipulatione quā recepit vxor a viro de q̄ꝫtitate dotis reddēda ipsi mulieri solu. matri. merito subintelligitur q̄ ex cā dotis. Tu aduerte qz primus intellectus est expresse diuinatus ad illū tex. imo ꝙ mentem ⁊ verba. Scōo ēt intellectus nō videt applaudere litere nec ꝙgruit titulo in quo tractaſ de ꝓmissione dotis dande, ⁊ nō de ꝓmissione dotis restituēde. ō quo vltimo tractatu in eo. ti. ff. so. ma. arg. l. imperatores. ff. de in diē addie. cū si. ⁊ iura super quibus fundat se Bar. ibi vꝫ. l. fi. C. de dinoz. ⁊ in auc. de nup. §. si quis autē. ver. si mulierē. nō ꝓbant, qz loquunt q̄n consulte mulier nupsit sine dotalibus instrumentis, ⁊ sic voluit accipere vir vxorē indotatam. Unde nō video quomodo possit responderi ad. l. quod autem. equiparando traditionem ipsi ꝓmissioni. arg. l. fi. C. ad. l. falc. ⁊ vt. ē. dixi per not. in. d. l. cum quid.

¶ Unde possunt poni tres casus. ¶ Primus est si vxor tempore matrimonij vel post ꝓmisit viro bona sub nō expssa aliqua cā. ¶ Scōs est si nō ꝓmisit, sed tradidit expresse ipsi viro bona sua, puta in p̄ntia rei vel ēt in absentia dōo trado tibi mea bona vel talia bona aliter nō expressa cā, qz tūc saltē vr̄ data licentia de accipiēdo possessionē ꝓpria auctoritate ꝑm q̄ hr̄ in. l. predicta. ff. de ac. pos. ¶ Tertius casus est si nō tradidit aliter, lꝫ fuit passa vidz tenere ⁊ fructuare bona sua, aliter nō apparēte ō aliqua dote. ¶ Primo casu nullus dixerit dotē nō esse ꝙstituaz p casum in terminis in. d. l. qō aūt nō violādo literā, vt. ē. declarui. Nec ob. q̄ post matrimoniū fuerit facta dicta ꝓmissio, ⁊ sic inter coniuges videaſ ꝓhibita a p id qō hr̄ in. l. j. ⁊ per to. de dona. inter vi. ⁊ vxo. Nā lꝫ videaſ prohibita donatio inter ꝙiuges sine dicaſ tū nō cēseſ ꝓhibita dotis ꝙstitutio, maxime q̄n a p̄incipio nulla apparet dos vl ꝓmissa, cū tūc respectu viri dicaſ haberi talis dos ex titulo oneroso ⁊ nō lucratiuo. p id q̄ habeſ in. l. pe. ff. de excep. doli. ⁊. l. fi. §. si a socero. ff. que in fra. credi. ⁊ in. l. ex stipulatione. ff. de act. ⁊ obli. Quinimmo nō solū pōt dos de nouo ꝙstitui ꝙstāte matrimon. lꝫ ēt ꝙstituta potest augeri. vt est expressum in. l. si ꝙstāte. C. de dona. ante nup.

¶ Preterea tē vr̄ talis mulier magis debitū agnoscer̄ q̄ꝫ ō nono donare, ex quo verisimiliter p̄sumit nupsisse cū dote si habebat bona arguēdo a cōiter accidētibus. arg. l. certi conditio. §. quoniā. ver. nā ⁊ quotidie. ff. si cer. pe. ad hoc ēt gl. not. ⁊ ibi p doc. in. l. neq̄ natales. C. de ꝓba. ⁊ q̄ alias hr̄ in. c. j. de cle. non resi. ⁊ idez videt si a p̄incipio nihil habebat mulier ⁊ postea sibi obuenerūt bona puta ex aliqua successione, quasi sit verisimile q̄ si. d. bona habuisset a p̄incipio illa ꝙsignasset in dote si erāt ad ꝙgruentiam ⁊ mēsurā dotis inspecta p̄sona viri. Unde illa postea dādo ꝙstāte matrimo. non videt fieri locupletior ipse cū recepit pp onera matrimonij q̄ habebat supportare ⁊ sic in quā dā recōpensationē que non est ꝓhibita inter ꝙinges. d. l. q̄ aūt. §. si vir. de dona. inter vir. ⁊ vxo. ⁊ facit gl. no. in. l. iiij. C. de do. ꝓmis. de donatione facta p ꝙiugē in recōpēsationē sue senectutis vel notabilis alterius cōingis, vt etiā per Bar. in. l. si dinoz. tium. ff. de ver. ob. ⁊ si dicaſ q̄ ad illa onera matrimonij teneaſ vir ⁊ sibi iputet ex quo vxorē duxit sine dote. l. q̄ si nulla. ff. de relig. Nā pōt responderi q̄ ideo illā duxit sine dote, qz videbat eū inopē vbi aliqua bona habuisset verisimiliter eā indotatam non accepisset, arg. l. cū deinde. ff. de proba. ⁊. c. j. de cle. non resci.

¶ Preterea aliter teneſ vir ad onera circa vxorē idotatā ⁊ aliter circa dotatā, vt dixi i. l. si cū dote. §. finaūt. ff. so. ma. ⁊ sic multum interest mulieris stare cū viro dotata q̄ꝫ indotata, alias de facili spernereſ ab ipso viro maxime si bona seorsuz haberet. arg. l. fi. C. ad vellei. Et sic nō videt mulier ob hoc fieri pauperior vt sic prohibeaſ talē dotē ex nūc ꝙstituere, lꝫ ꝙstante mr̄imonio licet forte bodie requireret q̄ ipse vir tantūdē de suo assignet mulieri pro donatione pp nuptias per id qō habeſ in. d. l. si ꝙstāte.
2 Et forte possit tētari q̄ ꝙ in locis vbi nō est talis obseruantia pp nuptias, nihilominus valeret talis nona ꝙstitutio dotis facta p mulierē ꝙstāte matrimonio. lꝫ forte nō valeret per viā augmēti dotis, cū in augmēto dotis nō subsit eadē rō ex quo vir tunc magis videt tractare de lucro q̄ꝫ de dāno euitādo pp onera matrimonij. ¶ Adde ēt in. d. l. si constante. vr̄ probari qō si vir recepta dote ab vxore a p̄incipio absq̄ eo qō ꝙsa vice vir fecerit donationē pp nuptias, qz forte vxor de ea non curauit. Si tū post matrimoniū ⁊ dotē habitā ipse donet vxori pp nuptias licet eo tpe ad hoc nō teneret, tū valeret talis donatio lꝫ inter ꝙinges. Immo ēt si aliter nō exprimeret q̄ pp nuptias donet, tamē hoc p̄sumeret pp subiectam materiā, vt no. probatur in. d. l. quod

antẽ. iuncta gl. ⁊ hoc ꝓcederet vbi esset ꝙsuetudo circa dictas donationes ꝓp nuptias, vt sic dicta ꝙsuetudo habeat ꝓinterpretari dictã tacitã cãm, ꝓ id ꝙ hr̃ in. l. qȯ si nolit. §. q assidua. ff. ȯ edi. edi. ⁊ ꝙ no. in. l. excepta. ⁊. l. lz. C. loc. alias vbi nõ esset dicta observantia donationis ꝓp nuptias dõm forte esset ꝛriũ. Quidam tñ dicebãt ꝙ dicta donatio ꝓp nuptias facta ꝙstãte matri. in recõpẽsationẽ dotis date, vel ꝓmisse vel quelibet alia donatio facta in recõpẽsationẽ inter ꝙinges quatenus excedit ꝙtitatẽ seu valorẽ dotis date vel meritorũ ꝓcedẽtiũ nõ valeat, ꝓ id ꝙ hr̃ in. d. l. si ꝙstãte. ⁊ auct. ibi posita, ⁊ in. d. §. si vir. ꝙ ẽt voluit bar. de saly. in. l. j. C. de do. ante nup. ⁊ dixi in. d. l. dinortio. ⁊ sic idem dõm vr̃ eadẽ ratione in dote postea ꝓmissa ipsi viro si aliter nõ appareat ꝙ ante matrimo. fuerit dos ꝙstituta dũmodo sit quę niens dos ꝑm onera matrimonij ꝓ quoꝝ recõpẽsatione ipsa mulier ꝓmisit, qr vt dixi vir ipse nõ efficit ꝓp hoc locupletior, qr lz lucret fructus tñ illos hz ꝓ oneribus matrimonij. l. ꝓ oneribus. C. eo. ti. ꝙ ꝓ Bar. in. l. dinortio. in prin. ff. so. ma. Et ꝓ hac opi. videt casus in. l. si qs pro vxore. §. si vxor. ff. de do. int. viz ⁊ vxo. vbi ꝓprie loquit tex. qñ vxor ꝙstãte matrimo. promisit dotẽ ⁊ dotis vsuras, ⁊ querit ibi an ꝓhibeat hoc inter ꝙinges, ⁊ rñdetur ꝙ nõ. Nã si ante matrimoniũ fuisset dos ꝓmissa facta ⁊ indubitabilis fuisset questio ꝛ id ꝙ hr̃ in. l. ꝙ labeo. ff. ad carbo. ⁊. l. ancille. C. de vsur. cũ simi. ⁊ ẽt hoc ꝓbat ibi in fi. text. intelligendo ꝙ ante matrimonium mulier promisit dotẽ ⁊ etiam fuit pacta ꝙ seipsa aleret suis sumptibus, ꝙ quidem pactum valet vt ibi probatur, ⁊ in. l. pure. §. j. ff. de excep. doli. ⁊ dixi. s̃. in. ij. parte principali, nihilominus si vir postea constante matrimo. donauit fructus dotis mulieri vt ipsa subiret onera mr̃imonij, valet illa donatio licet vir ipse nõ teneret illos fructus sibi concedere ꝓp ambulũ pactum. Sic ẽt ad ꝓpositũ licet ipsam mulierẽ teneat vir alere de suo ẽt si dotẽ nõ habuerit a prin. tamẽ si postea mulier ipsa grate ⁊ humane se habẽs erga viꝝ donauit fructus alicuius rei stabilis ipsam consignando pro dote in recõpensationẽ onerum matrimonij non est hoc prohibitũ inter coninges. Et sic ꝓ predicta potest notanter concludi ꝙ ꝓmissio facta per viꝝ mulieri post matrimoniũ contractum de certis bonis vel quantitate valeat, vt sic presumat ꝙ per viam recompensationis onerum matrimonij talem promissionez fecerit lz aliter causam non expressit per. s̃. dicta. l. qȯ autem.

Secundus casus principalis est si ꝙstante matrimo. vxor tradit viro aliq̃ bona vel pecunias non expressa aliqua cã, ⁊ tunc si quidem dos erat iam ꝙstituta presumit in dubio tradidisse magis ex cã gerẽ de administrationis per virum seu gubernari q̃ ex alia cã, puta donationis vel dotis ex quo donatio illa erat prohibita ⁊ invalida nec fuit expressum ꝙ pro augmento dotis cum in dubio non presumatur ꝙ pro augmento nisi expresse hoc dicat. vt probatur in. d. l. si ꝙstãte. ⁊ inst. de dona. ante fi. ⁊ bene ꝓbat in. l. fina. C. de pac. cõnẽ. ⁊ in. l. si ergo. §. in dotis. ff. de iure dot. ⁊ facit ꝙ habet alias in. l. cũ pater. §. pater pluribus. ff. de leg. ij. de traditione clauium. Si nulla erat dos ꝙstituta viro. Et tunc si quidem ante matrimonium fuit facta talis traditio presumet qȯ ex cã dotis ꝓp subiectã materiã matrimonij imminentis ⁊ eius onerum, arg. tex. in. d. l. ꝙ autem arguendo de promissione ad traditionẽ ꝓ id q̃ hr̃ in. l. fi. C. ad. l. fal. ⁊ maxime ex quo tũc põt facile ꝑsumi alia cã q̃ donationis vcz dotis ⁊ recõpẽsationis onerum futuri matrimonij. de sol. per id ꝙ habetur in. l. si cum arum. ff. de solu. ⁊. l. si vero non remunerandi. §. idem papi. ff. manda. ⁊ quod per Bar. in. d. l. cum quid. ⁊ hoc non negasset Barto. in. d. ista dispu. q non ponit casu vere ⁊ expresse traditionis. Sed quando vir administrauit ⁊ tenuit bona mulieris ipsa scientę ⁊ patiente, vt j. tangeꝛ in tertio casu. Unde potest dici ꝙ si dicta bona non superexcedant congruentiam dotis presumi debet traditionem esse factam ex causa dotis ꝓp subiectam materiam sicut. s̃. in simplici promissione probauimus. Immo etiam forte potest tentari quod si dicta bona essent superexcessiua vltra cõgruentiam dotis idem dicendum prout. s̃. dictum in simplici promissione cum non inconueniat. immo aliquãdo assolet quod mulieres dant in dotem vniuersum patrimonium vbi congrua dos fuisset minor inspecta qualitate mariti. Si autem post matrimoniũ contractum ex intervallo mulier tradidit dicta bona viro. ⁊ iste est casus super quo consului qr iam mortua vxore sine liberis statuto in loco quod vxore predecedente in matrimonio sine liberis vir lucretur dimidiam partem dotis ⁊ agebatur contra virum per beredẽ mulieris ad bona que obuenerunt mulieri ꝓt contractum matrimoniuz ex successione materna, vt vir probare non poterat quod dicta bona fuerunt sibi data in dotẽ. Nec obstabat quod ipsi viro dos vnq̃ fuisset promissa. Immo apparebat quod tẽpore matrimonij nihil habebat ex bonis paternis, sed sperabant bonam successionem sibi obuenturam post mortem patris ⁊ ipse vir probauit in processu cause ꝙ non soluz dicta bona sic obuenta mulieri tenuit, infructuauit per longum tempus sciente, ⁊ patiente vxore, sed etiam probauit per aliquos testes quod ipsa mulier tempore sibi obuente successionis protulit erga virum hec verba vel similia. trado tibi ista mea bona vr̃ concedo ⁊ tue dispositioni committo nulla habita mentione qȯ ex cã dotis. Nam consului debere presumi mulierẽ ꝙsignasse viro ex cã dotis ex quo valide ⁊ licite poterat tunc dos constitui lz ꝙstante matrimonio ex quo de alia dote apparebat per. s̃. dicta. Et maxime mouebar, qr vna cum dicta traditione precedẽti facta ꝓ talia verba fuit coniuncta diuturna ⁊ lõga possessio viri postea sequens sibiꝑsi fructuãdo sciente ⁊ patiẽte ipsa vxore ꝓ totũ tps sue vite vt sic ex sequẽti illa lõga ⁊ ꝙtinua possessione cũ patiẽtia mulieris ꝑsumatur titulus ex cã dotis in. d. simplici traditione ꝓ id qȯ hr̃ in. l. quedã mulier. ff. de rei ven. ⁊. l. j. C. de impo. lucra. descrip. li. xj. Nã ex sequẽti possessione habita cũ sciẽtia ⁊ patiẽtia dñi ꝑsumit aliqd qȯ alias nõ erat ꝑsumendũ vt hr̃ in. l. ij. C. de acqui. poss. ⁊ no. in. l. iiij. ff. eo. ti. ⁊ facit ꝙ alꝫ hr̃ in. l. sicut. §. supernacuñ. ff. quib. mo. pig. vel hypo. sol. vt sic sequẽtia arguant ad precedẽtia ⁊ eꝛ vt alias hr̃ in. l. qsquis. ff. de lega. iij. ⁊ in. l. si seruus pluriũ. §. fi. ff. de leg. j. ⁊ facit qȯ hr̃ in. l. si ꝙ adulteri. C. de adul. ⁊. l. moneor. C. de ser. expor. cum simili.

Tertius casus principalis est qñ nõ apparet nec probat de aliqua ꝓmissione nec de traditione expressa sed solũ de cõtinua possessione viri vel ꝓ longũ tps vsq̃ ad mortẽ coniuncta patiẽtia mulieris ⁊ ista est ꝓpria questio Bar. in dicta sua disputatione vbi ipse in effectu ꝙcludit ꝓp hoc nõ ꝓbari titulũ dotis, per id ꝙ hr̃ in. d. l. cũ de in rẽ verso. de vsuris. vbi ipse Bart. idẽ tenet. ⁊ hoc nisi probetur ꝙ ipse vir publice ⁊ palã dicebat se tenere ⁊ possidere illa bona tanq̃ dotalia sciente hoc ipsa muliere ⁊ nõ cõtradicẽte. vt per eũ in. d. sua disputatione. ⁊ idẽ tenuit Bar. de sali. in. l. nulla. C. de iure do. ⁊ multomagis procederet dicta sua ꝙclusio qñ apparet expresse qȯ ipsa mulier a principio nupsit sine dote, vt qr eo tpe nulla bona habebat. Sed forte sibi subuenerunt ꝙstante matrimonio. Quod ẽt procederet si dicta bona nõ erant superexcedẽtia ꝙgruã mensurã dotis. Cũ de promissione dotis nihil apparebat licet in corporalibus patientia cũ taciturnitate habeat vim traditionis. Et sic oportet idẽ qȯ vera traditio in corporalibus. vt per glo. no. in. l. ij. C. qñ fis. vel pri. Et ideo qñ trãsiret lõgũ tps presumeret titulus ꝑ qȯ habetur per Bar. post gl. in. l. seruitu. ff. de seruit. ⁊ in. l. j. ff. de aqua plu. arcen. ⁊ per eundẽ in. d. l. cũ de in rẽ verso. vnde cũ in ipsis corporibus patientia nõ haberet vim traditionis ẽt cũ longo tẽpore, nisi appareat expresse titulus precessisse. vt hz. in. d. l. ij. C. de acqui. pos. ⁊ per Bart. in. d. l. que dotis. ad fi. merito ex tali patientia licet diuturna ⁊ longa ipsius mulieris nõ ꝓbat nec presumitur titulus, vt ibi per Bar. Et cõfertur ad predicta quę not. Anto. de but. in. c. pernenit. de censi.

SVMMARIVM

I Pater cogitur dotare filiã ⁊ in hoc speciali fauore dotis surgit obligatio quedam inter patrem ⁊ filiam

Priuilegium decimumquintum.

Decimumquintum speciale priuilegium ginz in dote surgit ex. l. qui liberos. ff. de ritu nup. ſ. †ꝙ pater in vita sua cogitur assignare filie aliquã partẽ sui pr̃imonij ꝓ sua dote sicut ẽt tenet assignare aliẽta in vita filijs. vt habet ꝓ totũ titu. ff. de lib. agno. ⁊. l. fi. §. ipsum aũt filiũ. C. de bo. q̃ libe. ⁊. C. de rei vxo. act. §. taceat. cũ si. est tñ differẽtia, qr aliẽta nõ cogit pater dare nisi successiuis tpibus. Dotẽ autẽ tenet totã assignare a principio vnde nõ posset dicere pater volo assignare marito loco dotis congrue alimenta de tpe in tps vel vsumfructũ talis fundi, imo tenet assignare in plena ꝓprietate sicut dicimus in legitima l. scim⁹. §. repletionẽ. C. ȯ inof. test. imo assignãdo ꝑ simpliciter fundũ ꝓ dote videt assignasse in plena ꝓprietate, vt sic ẽt post eius mortẽ ⁊ ẽt post mortẽ filie duret talis assignatio, cum in eã fiat recõsolidatio mortuo patre ⁊ ẽt eius heredes tanq̃ ꝓpriũ ꝓpatrimoniũ filie ꝑm eundem, ꝙ habetur in. l. j. §. ⁊ ex hoc rei. Et de rei

de rei vxo.act.⁊ in.l.fillĩ emãcipatũ.ff.de colla.bo.⁊ in.l.iij.§.ſz vtrũ.ff.de mi. Secus tñ eſſet ſi pater ſimpliciter aſſignaſſet filio fundum ꝓ alimentis,qz tũc mortuo filio fundus deberet reuerti ad patrẽ vel eius beredes ex quo alimenta morte finiunt.l.cum hi §.modus.ff.de trãſa.⁊ no.Bar.in.l.ſi.ff.de his quib.vt indi. Et ſic infertur non eſſe vſquequaq; verũ illud ꝙ dici ſolet videli cet dotẽ ſuccedere locꝰ alimentorum,vt ſic iudicentur a pari,vt alias per Bar.vt.l.cum de in rem verſo.ff.de vſu.⁊ per Cy.in. l.non omni.C.de admi.tuto.

❧ SVMMARIVM ❧

1 Iudicium poteſt ꝙſiſtere inter patrem ⁊ filiã ꝓ dote ſibi aſſignã da ⁊ ẽt pro reddenda cum petita venia.
2 Filia ſz nolit nubere,ſed monaſterĩ ingredi,cogit̃ pater ꝙgruã ſibi dotem aſſignare,⁊ vidue volenti ingredi religionem tene tur ſibi eandem dotem dare.
3 Auus paternus teneꝰ ad dotandum.
4 Mater iudea vl̃ hr̃tica an teneaꝰ dotare filiã xp̃ianã ẽt diuitẽ.
5 Filius non tenetur ad dotandũ matrem inopez niſi per hoc pre ſeruaretur honor filij.
6 Leges imperiales ⁊ ſtatuta laicoꝝ nõ valẽt in mr̃imonialibus.
7 Bona promiſſa vel conſtituta etiam poſt contractũ ⁊ conſumma tum matrimonium habet ſua p̃uilegia.
8 Filia ſi fuit ab extraneo vl̃ ab ipſomet marito dotata,⁊ matrimo nium contractum,tamen adhuc tenetur pater de ſuo dotẽ ſi bi congruam aſſignare.

¶ Priuilegium decimumſextum.

Et exilla.l.qui liberos. Reſultat. xvj. ſpãle p̃uilegiũ in dote,vcz ꝙ† inter filiã ⁊ patrem põt ꝙſiſtere iudiciũ agẽdo,⁊ implorãdo offĩ iudicis ꝛ̃ patrẽ vt eã dotet,licet regulariter ꝛ̃, vt.l.lis nulla.ff.de iud. Intellige tñ petita venia que ẽt requritur, qñ implorat̃ officiũ iudicis.vt ꝓ gl.no.in.l.ſi ſocer.in p̃in.ff.ſo. mat.⁊.l.ita tñ.§.q rogatus.ff.ad treb.de ẽ tñ dicẽt in.ix.pte dñ tractabit̃ de p̃uilegijs dotis ⁊ mulieris circa iudicia. Et multo magis dicas vt pater teneaꝰ officio iud.ad redotãdũ filiã vidnã ẽm ꝙ habeẽt in auc. ſz q̃uis.C.de rei vxo.ac.⁊.l.ſi ſocius ꝓ filia. ff.ꝓ ſo.⁊ ꝓ gl.no.in.d.l.ſi ſocer.in p̃in.† Adde ẽt ꝙ ſi illa nol let nubere,ſed potius ingredi monaſterĩ tenebit̃ ẽt ipſe pater eã dotare,vt cõmode poſſit ſtare,⁊ viuere in ſeruitio dei tanquã dei ſponſa,vt monaſterĩ poſſit onus alimentationis ſubire, vt no.voluit Bal.in.l.ſi.C.de do.p̃miſ.⁊ ẽt fuit de mẽte Bar.in. l.j.§.ſi parẽs.ff.ſi qs a parẽ.fue.manu. Quinimo ẽt ſi ſemel fuit nupta,ſz cum ampla dote,⁊ tũc vidua velit religionẽ ꝓfiteri põt eãdẽ dotẽ aſſignare monaſterio,vt voluit Jo.an.in addi. Spe. titu.de dona.inter vir.⁊ vxo.in.§.formatus.ad fi.⁊ Cy.in auc. ſed q̃uis.C.de rei vxo.act.⁊ ita ꝙſului apud Spoletũ,⁊ dixi.ſ. in.j.parte.immo ẽt ſi dos ipſa aſſignata viro ſine culpa mulie ris piſſet teneꝰ pariter ite; aſſignare ſi põt,vt ꝓbaꝰ in.d. auct. ſed q̃uis.cũ alias difficulter poſſet remnbere ſine dote,⁊ ſic im pediret matrimoniũ q̃ ratio facit ꝙ ſi ꝙſtãte p̃imo matri. dos ꝓpiſſet, puta caſmate vel alluuione nõ teneret̃ pater ite; ꝙſtitue re dotẽ,tñ Bar.in.d.l.ſi.ſenſit ꝛ̃ĩ,qñ ſine culpa viri ⁊ mulie ris ſupuenit talis inopia ꝺõ ẽ idẽ eſſe qñ defecerũt facultates viri,puta qz rupit in mari.de quo tñ dixi in.l.ij.§.j.ff.ſo.ma. ſup gl.no.⁊ põt dici ꝙ durãte matri.nõ teneaꝰ pater ꝓ viã ꝙſtitutio nis none dotis alimẽtoꝝ ſi potẽs ſubuenire eſſet eis, ar.d.l.ſi.§. ipſum autem patrẽ.de quo latius dixi in.l.ſi cũ dotem.§.j.ff.ſol. mat.vbi ẽt per gl.⁊ Bar. An antẽ diſpoſitio.d.l.qui liberos. locum habeat† in auo.dicas ꝙ ſic in paterno.

¶ Addi. In paterno.no.ꝙ auus paternus teneꝰ dotare neptẽ ⁊.l.nihil.de in rẽ verſo.l.dedit.⁊ ibi Bar.in.ij.no.⁊ in ver.item dicit̃ hic.ff.de colla.bo.⁊ Bal.in auc.res que.ver.quero ſi te neor.C.cõia deleg. vbi dicit vcz eſſe ẽt in alimẽtis ꝙ not.vt hr̃ in.l.dedit dotẽ.ff.de colla.bono.⁊ in.l.ideo.ff.de in rem verſo.ñ ſic in auo materno. ¶ Addi. In auo materno. Auus maternꝰ non teneꝰ dotare neptẽ,vide Bar. in.l.dedit dotẽ.in verſi.idez in auo materno.ff.de colla.bono.cũ ẽt ipſa mater ad hoc non te neaꝰ,vt eſt gl.in.d.l.ſi.C.de do.p̃miſ.⁊ in.l.mater.C.de iu. do. ⁊ in.l.a filia.ff.ad trebel.⁊ ẽ niſi filia vel neptis eſſet inops,quia tũc ſicut mater ita ẽt auus mr̃nus vl̃ auus ſi eſſent diuites tenent dotare ꝓz Bal.no.in.d.l.mater.⁊ hoc niſi filia vel neptis eſſet hereticꝰ ꝓz gl.no.i.d.l.ſi.⁊ in.d.l.⁊ ideo.p.l.ſi.C.ꝺ here.ecõtra

4 vero ſi mater ſit iudea vel hereticaꝰ† tenebit̃ dotare filiã vel ne ptẽ chriſtianã ẽt diuitẽ,vt no.ſenſit gl.no.in.d.l.mater . Quod forte non eſt verũ ex quo nõ repit̃ hoc iure cautũ,⁊ regula eſt in
5 ꝛ̃ĩ in matre,vt.ſ.dixi. Filius† aũt nõ teneꝰ dotaꝛ̃ matrẽ vidnã ꝓm Ang.in.d.l.j.ff.ſolu.ma.ne cogaꝛ̃ ꝙferre ad ſui iniuriam,al leg.ꝙ hr̃ in auc.de nõ eligẽ.ſecun.nub.§.gregoriana. Bal.in. d.l.j.ff.ſol.mat.ſimpliciter ſe remittit ad Guil.de cu.in.l.i.C.de inoffi.teſt.⁊ in.l.iij.C.de preſcr.lon.temp. Tu adde tex.no.i.l. tutoꝝ.ꝓm dignitatẽ.ff.de admi.tu.quẽ ꝓ ſingula.alleg . Bal.in pe.ffoꝝ.no.Bui.de cu.in.l.i.C.de inof.do. Sed Jmo.in.d.l.j. ff.ſo.mat.nõ vr̃ in hoc dicto reſidere,qz.d.iura non ꝓbãt. Sed tu dic ꝙ imo.d.l.tutoꝝ.bene ꝓbat ẽt ſuadet ratio,qz anima viri, ⁊ ſic patris ſui ꝓp trãſitũ vxoris ad ſecũda vota,⁊ ſic ſue matris ꝙriſtaꝛ̃.in auc.de nup.§.ſoluto.⁊ §.ſi nõ expecret.⁊ in.d.§.gre goriana.in ver.ſi ꝓſperimus. Põt dici ꝙ ꝓ talẽ donationẽ cõ ſeruareꝰ bonoꝝ filij potius q̃z ſequaꝛ̃ iniuria,qz eſſet ſuſpitio incõ tinẽtie ⁊ mr̃ eſſet inuenis ⁊ pulchra, ⁊ pauꝑ,⁊ ipſe filius dines, teneaꝰ tũc ipſam dotare ne alias ꝓ indirectũ inducaꝛ̃ ad mere tricĩũ. ⁊ hoc qñ filius non haberet bona paterna, alias habe ret locum diſpoſitio auc.preterea.C.vnde vir ⁊ vxor. Et multo magis teneretꝰ ſi mater ſua non habuit patrẽ bnius filij in mari tũ,⁊ ſic ipſe filius naturalis ⁊ dines teneretꝰ tũc dotare, cũ ceſſa ret rõ iniurie ⁊ ꝙriſtationis viri,ſz aũt filius nõ teneaꝰ matrem dotare,tñ bene teneꝰ eã alimẽtare ẽt ſi eſſꝫ naturalis,vt.j.tãgeꝛ̃. Ecõtra aũt an pater cogaꝛ̃ dotare filiã naturalẽ,Bar.in.d.l.j. ff.ſol.ma.dicit ꝙ nõ.⁊ idẽ Bal.in.d.l.j.ff.ſol.ma.⁊ in.d.l.ſi.al leg.Ja.de are.in.l.vxorẽ.§.pater nãlis ff.ꝺ leg.iij. Sed ipſe idẽ Bar.in.d.l.vxorẽ.§.pr̃ nãlis.ff.de leg.iij.⁊ in.l.j.ff.de his quib. vt indig.tenuit ꝛ̃ĩ ſi ipſa filia nõ haberet vnde ſe dotaret.⁊ ſic ꝓp ẽ impediretꝰ in matrimonino ꝛ̃bẽdo cũ ſtante tali inopia ẽt ſi ipſa eſſet filia dãnato coitu teneretꝰ ipſaz alere de eqtate cano nica,per id quod habeẽ in.c.cũ haberet.de eo ꝙ onꝛ̃ in matri. ſz nõ ſic de iure ciuili.vt hr̃ in auc.ex cõplexu.C.de inceſt. nup. ⁊ ſic tenuit Bar.dotẽ in ẽ caſu ſuccedere loco alimẽtoꝝ. ⁊ idez tenuit Bal.Ang.in.d.l.imo videnꝛ̃ ipſi velle ꝙ talis eqtas ca nonica debeat ſeruari in terris impij ⁊ ſuadet rõ ne ſequanꝛ̃ cri mina ⁊ illiciti coitus in piculũ animaꝝ q̃ talis filia aliter nõ poſ ſet nubere de ſuo,⁊ ſic in ꝙcernẽtibus piculũ aiaꝝ ꝺz ſeruari ins canonicũ vbiq; vt hr̃ i regu.poſſeſſor.in.vj.⁊ in.c.fi.de preſcr. nõ poſſet nec teneretꝰ aſſignare vltra mẽſurã alimẽtoꝝ puta ſi aſ ſignaret vnũ magnũ potere ꝓm Bal.in.l.eã quã.C.de fideicõ. in.xiij.col.vbi videt̃ velle ꝙ morua tali filia talis dos redit ad beredes patris,qz finita eſt cã alimẽtoꝝ,⁊ ſic ẽt in dote. Sz ꝓce deret q̃ pater inuitus ſoluiſſet talẽ dotẽ . Sed qd ſi pater vel let ꝙ trãſiret ad filios mulieris ꝙſulnit bar. ꝓut ipſe refert ⁊ tz i l.fin.ff.de his qb . vt indi. ꝙ poſſent in teſtõ relinquere dotẽ tali filie cũ ẽ ꝙ poſt eius mortẽ remaneret filijs.d.filie nãlis ꝓ id ꝙ hr̃ in.l.ſi.C.de nat. lib. Sed qd ſi ſtatutũ eſt in loco ꝙ vxore p̃ decedente in matrimonio ſine liberis vir lucreꝰ tertiã partẽ do tis vel dimidiã vel totã. Põt nõ improbabiliter dici tũc nõ re ferri ad dictos beredes patris cũ iuris neceſſitate cauſaꝛ̃ tale lu crũ,⁊ ſic in illo pater nõ videt̃ exercere aliquã iuriſdõnez in talẽ filiã , imo vr̃ vir illud lucrari in recõpẽſationẽ onez mr̃imonij.

Preterea dato etiam ꝙ eſſet illud merũ tñ lucrũ reſpectu viri nõ repit̃ iure cautũ ꝙ pater nõ poſſit donare tali marito filie immo ẽt potuiſſet illud facere per pactũ ẽt ſine ſtatuto ex quo nihil querit̃ filie ex tali pacto qõ not. Sz tñ talis filia haberet ali qua bona vel aliquã honeſtã artẽ vñ poſſet ſe ſuſtẽtare , tũc non hẽret locũ.d.equitas canonica.ad hoc.l.ſi quis a lib.§.ſi filius. ff.de lib.agno.⁊ ſic ex quo nõ teneꝰ pr̃ tunc ad alimẽta eodẽ mõ nec ad dotandũ.ꝓm Bal.in.l.mr̃ ꝙ nõ eſt ita dõm in filia legi tima ⁊ naturali q̃ ẽt diuitẽ teneꝰ pr̃ dotare de ſuo, ꝛ̃ nõ alere.vt .ſ.dictũ eſt.per.d.l.ſi. Immo tñ in.d.l.j.ff.ſolu.mat.dubitat cir ca predicta,inclinat tñ ꝙ teneaꝰ pater filiã naturalẽ dotare ⁊ ex dãnato coitu qñ nihil hz tñ dicit qñ ipſa filia naturalis ẽt nõ ex dãnato coitu nõ habebit p̃uilegiũ qõ videatur in dubio de ſuo dotare qñ filia haberet aliunde ſicut preſumeretꝰ in dubio in pa tre legitimo ⁊ naturali per.d.l.ſi. quod vltimum dictuz nõ vr̃ re rũ qñ pater nõ adminiſtrabat bona talis filie naturalis. Nam ſi hoc dicimus in extraneo vt in dubio preſumaꝰ dotaſſe de ſuo, vt in.l.j.§.accedit.C.de rei vxo.actio.multomagis videt̃ dici poſſe in ipſo patre cũ in eo magis vrgeat ratio nãlis vt videaꝰ fuiſſe li beralis erga filiã magis q̃ extraneus.l.nihil.§.facilioꝝ.ff.ꝺ bo. lib. Quod tamen ſupra dixi de honeſta arte dicas procedere,ni ſi eſſet filia naturalis alicuius magni nobilis ꝙ forte non excuſa-

retur si diceret q ipsa filia, posset se alere, ⁊ sic ét se dotare ex arte aliqua qñ illa nō esset condecens suę conditioni, puta in texēdo vel similia, vt alias dicebat notanter Azo. in sum. C. de pat. pote. q lz mater nō teneat alimētare filiū, vel filiā, tñ teneť lactare vsq ad triēniū. l. nec filium. C. de pat. pote. ⁊ c. fi. de conuersio. infideliū. Tñ si mater esset nobilis cui ꝑz mozē patrie esset indecens, vel dedecozi lactare filiū vel filiā q tūc excusareť, lz plerīq canonistaꝝ illud dictū Azo. mozdeāt in. d. c. fi. cū talis mos patrie sit potius cozruptela ⁊ ꝯ rōez quandā nālē. l. j. in fi. ff. de iusti. ⁊ iur. Nec excusaret a peccato talem matrē, vt est tex. no. v. dist. ad eius concubitū, ⁊ vide in. d. auc. ex cōplexu. ⁊ ibi ét ꝑ Ange. tñ pōt dici q talis mater prętextu talis ꝙsuetudinis, lz nō rōnabilis excusareť a pena peccati ꝑ id q voluit gl. no. in. c. cuz venerabilis. ⁊ ibi ꝑ doc. de ꝙsue. ⁊ in. c. deniq. iij. dist. Sensit tñ Ang. in. d. auc. q mater naturalis teneť alere, ⁊ dotare filiū vel filiā inopē. cū inter ipsos sit successio, nisi sit mater illustris habens filios legitimos, lz nō sic in patre naturali. insti. de suc. cogna. §. vulgo. ⁊ bř in. l. si qua illustris. C. ad ozf. ⁊ sic é eꝯ in filio vel filia respectu matris nālis, vt teneanť eā dotare si est inops ⁊ filius sit diues ex quo tenenť ét ad alimenta. l. si qs a liberis. in princ. ff. de lib. agno. q cū indistincte loquať, ꝓcedit ét in parente naturali, ⁊ maxime cū ius alimētādi deriuet a quodā iure naturali. d. l. j. in fi. de iusti. ⁊ iur. q natura est cōis oibus filijs tā legitimis qꝫ nō legitimis. l. hos accusare. §. oibus. ff. de accusa. ⁊ q a principio oēs legitimi nascebamur, vt in auc. q. mo. na. effi. sui. §. lz. Sed posset dubitari in matre ex dānato coitu. nā de iure ciui. vř q filius nō teneať eā alere sicut nec eꝯ teneť pater vel mater filiū ex dānato coitu natū alimentare. d. auc. ex ꝙplexu. ⁊ in cozpore vnde sumiť ergo nec dotare. Et sic oz limitari. d. l. si qs a liberis. in prin. ⁊ de egtate canonica, secus videretur, q sicut pater ⁊ mater tenentur filiū alere vt. §. ita ét econtra filius sic natus teneať patrē ⁊ matrē alere. s. inopē, arg. l. nā ⁊ si parētib⁹. ff. de inoffi. test. ⁊ consequenter tenebať eadē ratione talis filius matrē predictā dotare de suo si esset diues ⁊ illa cupiat honeste viuere ⁊ se reducere ad frugem melioris vite vbi alias si esset inuenis ⁊ pauper daretur sibi occasio meretricandi. l. in fundo. ff. de rei ven. cum si.

In fratre autem dicas eū teneri ad dotādū sozoꝛē si esset ex eodē patre nata, secus si esset solū vterina intellige qñ aliter nō posset se dotare, vt est tex. no. in. l. cū plures. §. cū tutoz. ff. de admi. tut. ⁊ gl. no. in. l. nō omni. C. de admi. tut. ⁊ ꝑ Bui. ó cuneo in ꝓ. ffoꝛ. ad quē Bal. in. d. l. j. ff. so. mat. se remittit, ⁊ no. in. l. nesennius. ff. de neg. gest. cū dicto casu idem sit in onere alimētādi, ⁊ vide tex. no. in. l. j. §. j. ff. de tuel. ⁊ rō. distr. ⁊ idē ꝑ bar. in. l. i. ff. vbi pupil. educ. debe. ⁊ ibi ét ꝑ Bald. in. d. l. si quis a liberis. §. ité diuus. Unde stāte statuto q filia femina non succedat stantibus masculis, tūc onus q incūbebat patri ad filiā dotandā transit tūc in filiū masculū tanꝫ ad heredē cū ét tūc trāseat onus alimētoꝝ. arg. d. l. si quis a liberis. §. ité rescriptū. ⁊ facit no. post By. in. l. si marito. §. volūtate. ⁊ in. l. post dotē. ff. so. ma. ⁊ maxime, q dictū statutū sit exclusiuū filie a successione nō videť sibi tollere alimēta, imo nō posset tāꝫ de iure nature. d. l. si qs a liberis. §. si vel parēs. ⁊ d. l. j. in fi. de iusti. a iu. iuncto eo q bř. insti. de iur. na. gē. ⁊ ciui. §. sed nālia. ⁊ in. l. eas. ff. de capi. dimi. Et sic ét nō videť tale statutū illā excludere a dote q̄ succedit loco alimētoꝝ, vt ꝑ Bal. in. l. cū lege. C. de epis. ⁊ cleri. ⁊ ꝑ Imo. post Bar. in. l. titio cētū. §. titio genero. ff. de ꝙdi. ⁊ demō. ⁊ ꝑ eūdē Bal. in suo ꝙsi. q incip. antiquū statutū Pern. Imo si pater filiā exheredauit ⁊ iuste, vt sic nō possit aliqd ꝙsequi ó suis bonis. tñ ipse filius masculus ex ó̄bito fraternitatis si est ex eodē patre natus tenebitur ipsam sozoꝛē inopē dotare licet tunc nō teneať iure hereditario vt ꝓbat tex. in. d. §. cū tutoz. sic indistincte loquens. Quid autem in patruo. Bal. hic se remittit ad d. l. nihil. ff. cū de in rem verso. Sed ibi vero nihil de patruo dř sed de auo. Ang. in. d. l. i. so. ma. dicit indistincte enim nō teneri ad dotādū neptē ex fratre inopē cū nō reperiať hoc iure cautū q teneať ad alimēta vel dotem ⁊ idē de ceteris agnatis. Tu dic hoc ꝓcedere nisi patruus vel alij agnati vocarenť ex forma statuti ad successionē intestati inclusa ipsa filia vel nepte defuncti de cuius hereditate agiť, q tūc tanꝫ heredes succederēt in onere dotādi, sicut alimētandi ꝑ predicta. ar. d. §. ité rescriptū. Sed potest dici q saltē tenerenť cansatine saltē ad alimēta ne ꝑdant successionem quā ꝑderēt si ipsi mulieri nō subueniret de alimētis ⁊ ꝓp hoc ipsa incurrit infirmitatē aliquā ex qua decessit quasi videanť illā necasse. l. vel necare. ff. de lib. agno. ⁊ ꝓpea

exclusi intelligantur a lucro successionis per id qō habetur in. l. ab hostibus. §. fi. ff. solu. matri.

Sed quid si filia nubit inuito vel ignozante patre. nā iure canonū vz mīrimonīū, lz non sic de iure ciuili, vt bř in. l. paulus. ff. de statu homi. ⁊ ibi ꝑ gl. no. ⁊ bř in. c. cū cā. de rap. An tūc pater possit licite denegare dotē. dicas q nō vt sentit gl. in. d. l. paulus. ⁊ expressius in. c. ꝟ sanctū. xxxij. q. ij. ⁊ ꝓp ꝟ nō poterit pater hodie illā exheredare ⁊ sic tex. in. §. alicui in auc. vt cū de appel. cogno. esset in totū cozrectus de iure cano. q sernādū est vbiq in materia matrimonij vt pillā gl. no. ⁊ vulgaré in. §. vj. gradu. insti. de gradi. q tenuit Host. ⁊ Jo. an. ⁊ cōiter cano. sequunť in. c. j. despon. impu. Quidqd aliter ibi dixerit Sof. ⁊ gl. in. c. de rapt. xxxvj. q. j. cuius opi. ꝓcederet si filia elegisset indignū virū vel vitā inhonestā ꝑz doc. in. d. c. vt ét voluit gl. ꝑz aliā opi. in. d. c. de rapt. ⁊ facit gl. no. ⁊ q ibi ꝑ Bar. in. l. nō tm. §. si emācipa. ff. de ꝰtab. p quē tex. ⁊ ibi no. idē voluit Bal. in. l. i. so. ma. Quod vltimū ꝓcederet nisi filia debito tpe expectasset, vcz vsq ad. xxv. annū. nā tūc indistincte pater ita negligēs eā nuptui tradere ⁊ dotare nō posset priuare ipsam filiā dote sibi debita, imo nec ét exheredare lz inhonestā postea vitā elegisset, vel nupsisset indigno per id q bř in auc. si post. C. de inof. test. ⁊ in cozpo. vnde sumiť, vcz in. d. §. si alicui. ⁊ idem voluit gl. ibi Archi. in. d. c. de rap. Quidam tñ admittunt illud ꝓcedere in exheredatione nō sic in dotatione vt sic teneatur pater illam dotare lz non expectauerit filia. xxv. annum vt est de mente Host. ⁊ Jo. an. in. d. c. j. tamen videtur idē dicendum esse in dotatione cū ista ꝓcedāt a pari. l. q oīs cā que est sufficiens ad exheredationē sufficiat etiam ad denegationē alimētoꝝ ꝑm glo. no. in. l. si quis de libe. agno. Cum dos succedat loco alimentoꝝ vt. §. pluries est dictum. Unde ex quo ipsa filia ꝓp metum exheredationis si haberet expectare. xxv. an. limitatum a iure ciuili propter hoc retraheret a libertate matrimonij ꝯhendi ideo nubēdo ét ante. xxv. an. si expectauit tpe ꝙgruo ꝑm mozē patrie puta vsq ad. xx. ann. ⁊ tñ ꝓp hoc non curauit ipsam maritare ⁊ dotē sibi ꝙstituere si ipsa postea nubat lz persone sibi indigne ⁊ ante. xxv. annū patre ignozante, vel contradicente non vř q ꝓp hoc possit exheredari ne alias 6 ꝓ indirectū tollať ipsi filie libertas matrimonij qꝫ libertaté nō pōt impedire ius ciuile vt no. in. d. c. j. ⁊ ꝑ gl. ⁊ doc. i. c. statutū de her. i. vj. cū ius canonicū nō curet de patria ptāte circa mīrimoniū ⁊ alia spūalia vt bř in. c. fi. de iudi. in. vj. ⁊ in. c. nō est nobis de spōsa. ⁊ ita repio tenere Abba. sicu. in. d. c. j. ó spōsa. ⁊ ꝑ bal. in. l. co ꝙsuluisse ⁊ qdē recte. nā cū př fuerit in culpa nō pōt culpa ipsius patri filie cū culpa pris fuerit cā sue culpe. ar. l. cū mulier. ⁊. l. viro atq uxoze. ff. so. ma. ⁊ q ꝑ gl. iūcta tex. ⁊. l. cū in fundo. ff. q si acciderit. ff. de iu. do. Secus forte si dicta filia nō expectauit tps ꝙsuetū ꝑm mozē patrie nubēdo psone indigne, imo forte idē esset si nupsit psone digne ignozāte vel inuito patre nō expecto dicto tpe ꝙgruo vt tūc pater nō teneať dotē dare ex quo pcessit culpa filie ita irreuerenter ⁊ impudenter se habētis erga patrē ⁊ hoc forte nisi pater prius tractasset ipsaz filiaz tradere alicui psone indigne ipsi filie nō decēti. vñ tūc ꝓpōderat culpa pris culpe ipsius filie. d. l. cū mulier. si aūt filia elegisset vitā inhonestā meretricādo ét añ. xxv. annū tūc fatēduz esset dispositione. d. §. si alicui remanere hodie incozrectā de iure canon. qō solū se itromittit circa matrimonia. Uñ ꝓp hoc sine dubio posset pater ipsaz exheredare. ⁊ ét ꝑ qñs alimēta sibi denegare, ⁊ sic etiam dotem per id quod notat gl. in. d. §. si quis ex his.

Sed posset non improbabiliter dici q si dicta filia vellet se reducere ad frugez melioris vite eo deo q si bret dotē inueniret virū lz nō satis eq dignū qditiōi ipsius pris vt tūc cogať ipse př eā dotare ne alis ob hoc impediať matrimoniū ⁊ ét vt illa amoneať a meretricio ⁊ sic a mā peccādi cui rei multū fauet ius canonicū, vt in. c. inter opa charitatis de spōsa. nec dispositio. §. si qs alicui dēret exheredi ad hūc casuz vt sic impediať mīrimoniū ꝓ. d. §. imo ét si expresse ipm ius ciuile disponeret ꝯriū nō valeret q leges ⁊ statuta principū ⁊ aliozꝝ ⁊ laicozꝝ nō valēt i mīrimonialib⁹ ⁊ maxie inducē tia penā ⁊ ꝑcipue ét si aliquo tacito vel indirecto mō ꝑ illa impediret libertas mīrimonij ꝯhēdi vt no. voluit Jo. an. i. d. c. statutū. ⁊ ꝓ Ant. ⁊ ibi ét ꝑ Abb. sicu. in. c. j. ó spōsa. ⁊ ꝓ bal. in. l. cōpulādis. C. de nup. de quo ét ꝑ eūdez in. l. j. §. ius nāle. ff. ó iust. ⁊ iure. ⁊ no. in. c. fi. de secun. nup. dō ibi ꝙcludiť ꝑ canones q̄ pene inducte de iure ciuili ꝯ mulieres non expectātes annum iuctus in sco nubendo sunt hodie sublate vt ét no. in. l. j. C. de secun. nup. ⁊ in. l. decreto. C. de infamibus. Et sic etiam eadez ra-

tione

tione sunt sublate pene inducte a iure ciuili ꝺ filiãfamilias vel filiumfamilias nubentem ignoꝛãte, vel ꝺdicente patre ꝙ vltimũ fuit de mente Bal. in l. ij. §. j. ff. so. ma. sup gl. dnm ibi glo. alleg. l. si ꝓponis. C. de nup. Predicta añt ꝓcedũt qñ filia nupsit ignoꝛãte vel ꝺdicente patre tñ ꝓmittẽdo dotẽ. Si vero nulla fuit facta ꝓmissio dotis, sed maritus accepit eã indotatam ꝓ̃ nimio amoꝛe forte an pater teneaꝛ tũc dotẽ ꝙstituere. Et similiter etiaꝫ queri posset qñ nupsit indotata de voluntate patris. Nã Bar. post Bur. in l. obligamur. §. lege. ff. de act. ⁊ obli. tenet ꝙ ex quo tũc iam cessat cã difficultatis matrimonij ꝺbendi cũ iam sit contractum nõ teneaꝛ pater vt ibi per eũ. Et idẽ posset dici eadem rõne qñ pater sibi assignauit paruã dotẽ, qꝛ maritus nõ curauit de maiori vbi pater poterat ⁊ tenebaꝛ maioꝛẽ ꝙstituere ꝑm conditionẽ siue ꝓsone ⁊ ꝙ̃titatem sui patrimonij. Et idẽ ẽt tenuit ipse Bar. in auc. res que. C. cõia delega. Dicendo ꝙ dispositio dicte auct. nõ hꝫ locum in filia que nupsit cuꝫ parua dote vel sine dote que tñ erat granata a patre, vel matre ꝺ restituẽdo heredi tatem post mortem suam, vt non possit dotem de nouo constituere, vel augere diminuẽdo fideicõmissum ex quo iam cessat causa, sauoꝛe matrimonij ꝺbendo per. §. dicta. ⁊ idem in effectu seqꝝ ibi Barto. de saly. ⁊ ẽt Rapha. ful. idẽ ẽt seqꝝ ibi Ang. in ceꝛtis lecturis. ⁊ eãdem opi. sequuntur pleriqꝫ canoniste vt Abb. sic. in. d. c. j. ꝺ despõ. impu. ⁊. c. j. ꝺ adul. ¶ Tu aduerte qꝛ gl. in. d. §. lege, tenuit ꝺrium, ⁊ idem Bal. in. d. l. j. ff. solu. ma. Dicendo ꝙ opinio ꝺria ꝓcederet qñ filia nupsisset ex seipsa persone indigne vt per eum in. d. l. j. ⁊ idem tenuit ipse in. d. auctẽ. res q̃. Et pro ista vltima opi. facit qꝛ hꝫ non subsit cã matrimonij de qua in. d. l. j. Tamen subsit alia rõ ꝓp quã tali filie fauori deberet in dote habenda vcꝫ ne ꝓp paupertatẽ vadat meretricando ⁊ sic fundus matrimonij rũpaꝫ et maxie si ẽt vir ipse esset paup. Subest ẽt alia ratio, qꝛ si stabit ita indotata spernet a viro ⁊ sic non ita libenter tolerabit onera matrimonij ⁊ maxime circa infirmitates ⁊ alia sibi necessaria. nam interesse istud ne mulieres vadam meretricãdo ꝙsideraꝛ a iure fauẽdo eis in dotibus vt est expressum in. l. iij. ff. de iure dot. ⁊ in. d. l. assiduis, ⁊ qꝛ spernit immo pellitur a viro saltem de facto vxoꝛ indotata vt in auc. de nuptijs. §. si vero altera. ⁊. l. generaliter. C. ad vell. ⁊ facit tex. in auct. de non eligendo secundo nubentes circa fi. hꝫ vir teneatur de iure eam alere de suo ⁊ alia onera subiere ex quo sibi imputandum est ꝙ eaꝫ accepit indotatã. l. si nulla. ff. de re. ⁊ sum. fune. ⁊ dixi in. l. si cum dotẽ. §. finautem. ff. sol. ma. ⁊ sic ex pluribus causis finalibus circa vnuꝫ dispositũ hꝫ alique essent sufficit vnã remanere, vt in. d. l. liberoꝝ. §. notantur. ff. de infam. ⁊ ibi per gl. ⁊ in. d. §. si vero altera. ⁊ in. l. si non lex elicscentia. ff. de here. instit. ⁊ etiam per Bar. in simili in. d. l. i.

Ex cuius dictis colligit† ꝙ si mulier a principio nupsit sine dote ⁊ post matrimoniũ cõtractũ dotẽ ꝙstituat talis dos etiam habebit sua priuilegia, hꝫ cesset cã fauoꝛis matrimonij contrabendi. Nam non cessat cã matrimonij conseruandi cum bona pace, ⁊ sinceritate animi per predicta. Et hec opi. videtur verioꝛ ⁊ benignioꝛ quaꝫ etiam Bo. in. d. l. j. ⁊ multi alij moderni. ⁊ cũ ea ẽt trãsit Paulus de cast. in. d. auc. res que. Dicẽs se pluries ita consuluisse. ⁊ alle. ⁊ ibi Ang. idẽ teneꝛ in. d. auc. in quibusdã lec. ⁊ subest alia rõ ꝓ̃ dicta opi. qꝛ dos data in vita succedit loco legitime debite post mortẽ, vt. §. dixi pluries. Unde ex quo talis pater ꝓp ꝺ non excusaretur quin teneaꝛ legitimã relinquere dicte filie post mortem per. §. dicta. ergo similiter non dꝫ excusari quin teneaꝛ in vita ad ipsaꝫ dotẽ que succedit loco legitime. Et sic etiam infertur† ꝙ si alius extraneus vel etiam ipse maritus ipsam filiaꝫ dotasset de suo ꝙ nihilominus ipse pater teneretur sibi dotẽ cõstituere congruam de suo patrimonio per id ꝙ habeꝛ in. d. l. fi. Cogita tamen, qꝛ vidi quosdã tenere contrariam opi. ⁊ sic bar. ẽt quo ad terminos. d. auc. res que mouendo se per tex. in cozpoze, vnde sumit in. §. hec ergo oia. vbi dicit text. ꝙ si ipsa filia granata de restituendo nupserat cuꝫ parua dote, vel filius granatus paruam constituit donationem ꝓp nuptias non poterunt fideicommissum diminuere de bonis restitutioni subiectis si voluit dotem, vel donationẽ ꝓp nuptias augere, qui tex. hꝫ videaꝛ non parum vrgere tñ posset responderi illum tex. ꝓcedere qñ filius vel filia post mortem parentis talem dotem vel donationeꝫ constituit, vcꝫ paruã vbi poterat maioꝛẽ constituere ꝑꝫ ꝙdecentiam sue ꝓsone. ⁊ sic habent quid sibi imputeꝛ. Si autem pater in ipse in vita dotem, vel donationem ꝓp nuptias constituit pariam vbi tenebaꝛ maioꝛem constituere tunc videꝛ esse ratio multum vrgens, ⁊ concludens, vt ipse filius vel filia possint augere, ex quo tunc sibi non est culpa imputanda sed patri. Vel potest intelligi ille text. qñ filius vel filia asserebat dotem vel donationem esse paruã, vbi vero erat congrua, ⁊ hic hoc dicebat i fraudem fideicommissi que omnia sunt bene not.

SVMMARIVM

1 Pater cogitur assignare ꝓ filio donationẽ ꝓp nuptias, pro cõpensatione dotis habite vel habende ab vxoꝛe filij.
2 Pater hꝫ teneaꝛ dotare filia tñ poterit stipulando sibi eam appropriare in casum soluti matrimonij, ⁊ tunc impeditur consolidatio in filiam fieri.
3 Filia si consensit patrem pacisci dotẽ sibi patri reddi, valet tale pactum ẽt citra stipulationẽ, ⁊ vestiꝫ coherentia contractus.
4 Facultates supueniẽtes tpe mortis pꝛis debent inspici in congruitate dotis, ⁊ nõ facultates que erãt tpe donationis.
5 Filia licet agnouerit legatũ factũ sibi cum clausula. ꝙ nõ possit plus petere alias cadat ⁊c. tñ poterit petere supplementum congrue dotis. Item si esset aliud onus adiectum.
6 Statutũ hꝫ dicat ꝙ filia debeat stare ꝙtẽta dote per patrẽ assignata, põt nihilominus filia peteꝛ supplẽtũ ꝙgrue dotis.
7 Filia si pre ruboꝛe pudicitie non audet petere a patre vel a fratre se maritari ⁊ congrue dotari, possunt cognati hoc petere coram pretoꝛe.

¶ Priuilegium decimumseptimum.

Potest ẽt inferri ex predictis iuncta. d. l. q liberos ad. xvij. speciale priuilegiũ† ꝙ pater nõ solũ cogitꝫ dotare filiã, sed ẽt cogitꝫ assignaꝛ donationẽ ꝓp nuptias pro ipso filio, vcꝫ in loco vbi ita est cõsuetum donari ꝓp nuptias mulieri in recõpensationẽ dotis vt ẽt satis probaꝛ in. d. l. fi. C. de do. ꝓmis. ⁊ ꝺ ex rõe. ⁊ filius magis de facili ꝺbat matrimonium ⁊ sic inuenit vxoꝛẽ cũ alias si nõ darentur donatio ꝓp nuptias non inueniret dotẽ. ¶ Et adde ꝙ intãtum pater teneꝛ dotare filiã p. d. l. q liberos ⁊. d. l. fi. C. de do. ꝓmis. ⁊ ẽt ꝓp hoc possit ꝙsistere iudicũ inter patrẽ ⁊ filiã implorando officiũ iudicis, vt. §. dixi ꝙ si pater ad ꝺ ꝙdẽnatus recusat ꝙ ꝓp hoc poterit cogi captis ꝑignoꝛibus. ⁊ multa indicta vꝫ ẽt detineri in carceribus cũ hec sit obligatio quedã legalis. d. l. obligamur. §. lege. rõe cuiꝰ põt qs ꝑcise ꝙpelli ad factũ ꝓ id qꝺ hꝫ in. l. stipulatio. §. fine añt. ff. de no. ope. nũ. ⁊ ꝓ bar. in. l. stipulationes nõ diuidunt in. viij. q. ff. de ver. ob. ⁊ facit ꝙ hꝫ in. l. tutoꝛes q. ff. de suspe. tuto. Sꝫ si pꝛ oino recusat ⁊ forte potius vellet moꝛi in carceribus ꝙ dotare filiã, tũc iudex ex officio posset dotẽ ꝙstituere vt. j. tãgeꝛ in primo ꝑuilegio. Lꝫ añt teneaꝛ pater dotare filiã ⁊ simpliciter dotãdo dos ipsa ⁊ eius actio nõ q̃raꝛ ꝑcipua ipsi filie, sed remaneat cõis patri ⁊ filie vt. l. ij. §. j. ff. solu. ma. tñ poterit† pꝛ̃ ꝓuidẽdo stipulari dotẽ sibi reddi ⁊ in hoc ꝑiudicare ipsi filie dũmõ ꝺ fiat incõtinẽti ⁊ ẽt ꝑ stipulationẽ ⁊ nõ ꝑ pactũ nudũ ꝑm ꝙ hꝫ in. l. quoties. ff. so. ma. Lꝫ exneus possit ꝑ pactũ circa stipulationẽ, qñ incontinẽti ꝑꝫ ꝙ hꝫ in. l. i. §. accedit. C. de rei vxo. ac. ⁊ de rõe differẽtie inter patrẽ ⁊ exneũ no. ꝑ gl. ⁊ do. in. l. auia. ff. de iur. do. ⁊ latius dixi in. l. si cũ dotẽ in ꝓncip. ff. so. ma. † Nã illa est rõ qꝛ ex quo talis ꝺct⁹ dotis ad quam cogitꝫ pꝛ est induct⁹ in fauoꝛẽ filie iõ nõ dꝫ vestire pactũ incõtinẽti apposituꝫ ꝺ fauoꝛẽ. d. filie vt sic talis ꝺct⁹ inductus in fauoꝛẽ filie ꝓstet arma ꝺ ipsam filiã p id ꝙ hꝫ aꝰ in. l. si tibi. C. loc. ⁊ alias in. l. petẽs. C. de pac. ex quo seqꝝ ꝙ si filia ꝙsentiret tali pacto tũc cessaret. d. rõ fauoꝛis filie ⁊ iõ tũc tale pactũ vestireꝫ coherẽtia ꝺctus in fauoꝛẽ dicti pꝛis ꝙ est notabile ⁊ nouũ. ⁊ dixi i d. l. quoties. Adde ẽt ꝙ hꝫ pater in dote q̃ cogitꝫ dare ꝓ filia possit apponere tale onus, vcꝫ vt dos solu. matri. reddaꝛ sibi ⁊ non filie adeo ꝙ tũc ẽt ipsa filia postea effecta sui iuris impediꝫ i eã ꝙsolidatio fieri ꝑm verã opinio. vt ꝑ Bar. in. l. post dotẽ. ff. sol. ma. ⁊ ibi ꝑ doc. ⁊ in. l. j. §. videamus. C. de rei vxo. ac. Tñ nõ potest dotẽ ꝙgruã diminuere in ꝙ̃titate ꝙueniente imo cogeꝛ cõgruam dotem constituere ꝓ dicta filia ꝑm arbitrium boni viri, vt dicetur in proximo seqũti priuilegio ⁊ alio seq. ¶ Et ex predictis seqꝝ ꝙ nõ ꝓcedũt omnino a pari dos ⁊ legitima ad quaꝫ tenetur pater ipsi filio vel filie post mortẽ. l. papinianus. §. iij. ff. de inoffi. testa. cum vulgaribus. Cum in legitima non possit pater opponere aliquod onus puta si in testamẽto granat filiũ vꝫ filiam post eius mortem ꝙ reuertatur ad masculos vt vꝝ in. l. j. qm̃ in prioribus. C. de inof. test. ⁊ in. l. scimus. §. cum autẽ. eo. ti. ⁊ tñ secus in dote, qꝛ põt apponere onus ꝙ solu. mat. redeat ad

ipsum patrē ⁊ eius heredes, vt. s. ad ℔. l. vxorē. §. testō. ff. de lega. iij. Sz dic esse rōem, qr in dote non multū preiudicaī ipsi filie. cū non obstante tali stipulatione paterna, pr̄ ⁊ eius heredes teneanī redotare ipsam filiā in. ij. matrimo. ꝑm q̄ habeī in auct. sz q̄nis. C. de rei vxo. ac. Itē puideī p remediū. l. fi. C. cōia vtrinsq; indicij. Itē nō pīudicat quin filia habere possit legitimā in bonis patris lz nō sit heres instituta in quota hereditatis vt per Bar. in. d. l. post dotē. Sed in legitima si onus, de quo. s. posset apponi p patrē non subuenireī aliter ipsi filio vel filie q̄ debeat habere legitimā integrā ⁊ sine onere. Unde in hoc magis faneī legitime q̄z doti. ⁊ ideo si relinquereī filie dos titulo institutionis ⁊ sibi substituereī si decesserit sine filijs tūc vsq; ad cōcurrentem q̄titatē legitime reijcereī tale onus substitutionis ⁊ in residuo dicte dotis obtineret substitutio vt hr̄ in. l. fi. §. filie. ⁊ ibi ꝑ Bar. ff. de leg. ij. ⁊ not. per Ly. in. d. §. videamus.

Et predicta conferunt ad statutum volēs q̄ filia dotata nō succedat stantibus masculis ⁊ pater dotauerit filiā in vita ⁊ fuit stipulatus dotē sibi reddi ⁊ eius heredibus. Nam ex quo ꝑ tale onus preiudicaī filie cuz non possit sibi aliter subueniri in legitima a qua censeī exclusa p statutū. Merito vr̄ q̄ tunc teneanī filie remittere tale grauamen cū aliter censeaī dos q̄grue assignata ⁊ statutū excludēs fiam dotatā dz intelligi dūmodo sit q̄grue dotata. ita no. voluit Bal. post Jac. de are. in. l. fi. C. de do. pmis. ⁊ idē voluit in similibus terminis post Jac. but. in. d. l. qm̄ in prioribus. Similiter ēt si dicto casu filia haberet modicā dotē sibi assignatā p patrez in vita, vel in testō respectu conditionis patris ⁊ patrimonij, qr tūc filia lz non possit ꝓprie tūc agere ad supplemētū legitime ex quo nō succedit ab intestato pp statutū. ⁊ legitima q̄mēsuraī respectu successionis ab intestato. l. cū q̄rīt. C. de inoffi. testa. cū si. Tamen poterit agere ad supplemētum q̄grue dotis ꝑm Bal. no. in. d. l. fi. ⁊ subdit ibi Bal. no. q̄ si statutū vltra ꝓcederet dicendo q̄ stātibus masculis filia debeat stare q̄tēta dote sibi data p patrē q̄ tūc q̄liscūq; sit dos nō pōt filia q̄queri de incōgrunitate dotis. Et idē volnit in auc. res que. C. cōia. ō suc. ¶ Refert ergo an statutū dicat filia dz esse q̄tēta dote sibi assignata p patrem, An simpliciter dicat q̄ debeat stare dote quo vltimo casu pōt supplemētū q̄grue dotis petere saltē conueniētis vsq; ad mēsurā legitime lz ℔ vltimo casu q̄rium senserit ipse Bal. in. l. si defunctus circa prin. C. de suis ⁊ legi. An aūt dicūt q̄ refert an filia sit dotata a patre vero nōdum sit a patre dotata, sed si dotanda a fratribus vel agnatis casu quo non sit dotata. Primo casu sufficiat q̄ocunq; sit dotata a patre nec tūc sit referē da qō q̄ pr̄ incōpetenter dotauit cū ipse pater melius quā alius consiliū sciat cape ꝓ filijs. l. nec in ea. ff. de adul. ⁊ q̄ sibi q̄petēs visuz fuit p filia dare nō dz alteri videri incōpetēs, arg. ff. de cura. furi. l. si furioso impu. in fi. nec redargui pōt a quoquā cū nullus amor vincat paternū. l. fi. C. de cura. furi. ¶ In secundo casu q̄n est dotanda a fratribus vel alijs tunc regrīt q̄ sit cōueniēter dotata p id q̄ habeī in. l. quero. ff. de iu. do. ⁊ hanc opi. lz Pau. ō cast. in consi. q̄ incipit super primo quesito circa. vij. dubiū cōsultationis. subdēdo ibi q̄ patris dotatio semp presumīt cōueniens, boc nisi ex magno excessu appareat q̄riū manifeste ita q̄ dolus patris possit redargnere ipsa, arg. ff. ꝓ soc. l. vnde ⁊ si nerue. Sepe enim parentes malignē se habēt erga filios. ¶ Quid enim dicit ipse si pater est dīues de decem milibus vnicā hns filiā patre instituto relinquere filie ducēta tm̄ in dotē cū inspecta qualitate bonoz, ⁊ q̄ditione ꝑsone mereī duo milia. Certe tūc apparet manifeste indiscreta dotatio cui in dubio nō essz stā dū. Sed si mille dotasz nō fiet in hac donatione subtilis indagatio nō sic in facta ab alio, ⁊ hoc totū dz relinq arbitrio boni viri vt ibi p eū cuius dicta mihi nō placent vsq; quaq;, inquantuz vult q̄ stante dicto statuto exclusiuo filie femine dotate a patre nō possit filia q̄queri de incongrunitate dotis sibi assignate, nisi q̄n esset magnus excessus, qr q̄riū volnit Bald. in. d. l. ⁊ qr cōmuniter doc. in hoc q̄cordant q̄ statutū videaī tūc velle q̄ dicta dos succedat loco cuiusdā legitime vt voluit Bal. post Ja. but. in. d. l. qm̄ in prioribus. ergo non dz esse dicta dos minoz q̄z esset soa legitima si esset successibilis.

Unde arbitrium boni viri dz in hoc versari, vez q̄ debeat habere q̄sideratiōē ad multa in arbitrādo dotem q̄gruā. Primo ad q̄titatē patrimonij patris hoc ꝓbatur p multa iura maxime in. l. si filie. ff. de leg. iij. ⁊ l. quero cū sequē. ⁊ l. cum post §. gener. ff. de iur. do. ¶ Secundo ad numez liberorum. d. l. filie. ¶ Tertio ad qualitatē ⁊ dignitatē ꝑsone ipsi⁹ patris ⁊ sic ēt filie. d. §. gener. ⁊ d. l. quero. ⁊ intantū attendi cō ditio ꝑsone q̄ ēt si legitima non sufficeret ꝑm q̄ditionē ⁊ nobilitatē ꝑsone ad hoc vt ipsa dos sit congrua pōt ⁊ dz excedere ipsam legitimā vt notanter ꝓbat tex. in auc. de resti. ⁊ ea q̄ parit. in. §. quāobrē. ⁊ eo. mō pōt dici in q̄suetudine patrie ⁊ maxime familie dicti patris ⁊ suoz maioz esset ab antiquo vt dos feminarum dicte domus esset excessiua legitime. nam tūc sine dubio nō diceret dos q̄grua si. d. legitimā nō excederet dūmodo supetant facultates patris arg. l. imperatores. ff. de q̄hē. emp. ⁊ l. nūmis. ff. de lega. iij. ⁊ l. q̄ si nolit. §. q̄ assidua. ff. de edil. edi. ⁊ l. tiitianus. ff. q̄ cuz eo. cū si. cōiter tn̄ mos regionis regulatur in pte vel in minus ꝓut se bz cōditio ꝑsonaz ⁊ vires patrimonij paterni ⁊ numerus liberoz ⁊ in his dz versari discretio ⁊ arbitrius boni viri nō curādo an q̄mensureī cū legitima vel non, immo ēt vltra mēsurā legitime poterit arbitrari p. s. dicta ⁊ maxime per tex. in d. §. quāobrē. ⁊ ita tenuit Bal. in suo q̄si. q̄ inci. antiquū statutū, ⁊ in alio q̄silio q̄ incipit ℔ questio bz. iiij. capita. ⁊ i alio q̄silio q̄ incipit hec materia diuiditur in duas ptes ⁊ in pluribꝰ alijs suis q̄silijs. ⁊ idē Bar. ⁊ Saly. in quadā sua dispu. q̄ inci. statuto caueī ꝑ tex. in. d. §. quāobrē, ⁊ Ang. in q̄si. cccx. q̄ incipit do. Grego. ⁊ ego pluries consului ⁊ maxime apud regnū in ciuitate Aglie sup q̄stitutione regni de muliere nupta de paragio. immo si tpo quo ꝓpater dotauit filiā erat non multū dīues adeo q̄ ꝑm illud tēpus dos illa erat q̄petēs, ⁊ tpe mortis fuerunt satis aucte facultates patris poterit dicta filia petere supplementū q̄grue dotis inspectis facultatibus patris q̄ erat tpe mor. is qr statutū volēs q̄ filia dotata a pr̄e stāte masculo nō succedit intelligīt de dotata q̄gruēter, ⁊ ista q̄litas dz esse tpe mortis eius de cuius hereditate agīt, arg. l. in delictis. §. si extraneꝰ. ff. de noxa. ⁊ ita ēt decidit q̄silēdo Pau. de cast. in q̄si. q̄ inci. lz ista domina Lisa in ordine. cxxix. subdēdo ēt notā. ꝓ q̄ lz pater in testō legauerit dotē filie cū onere vt nō possit plus petere ⁊ dicta filia simpliciter agnouerit dictū legatū tn̄ poterit supplemētū q̄grue dotis petere nō obstāte. d. acceptatione. ꝑ aliās dicīt de legitima in. l. si q̄s. §. ēt generaliter. ⁊ ibi per Bal. C. de iof. test. cū p statutū videaī assignari tali filie dos loco sue legitime portionis, ⁊ idē vr̄ velle ibi si in. d. dote pater grauauerit eā si ō cesserit sine filijs. Sz hoc multū procederet nisi dos sibi relicta esset superexcessiua vltra q̄gruētiā debitā qr tūc saltē in illo excessu valeret dictū grauamē ꝑ nota. alias ꝑ Barto. i. l. fi. §. filie. ff. ō leg. ij. ⁊ in. l. Lucius. §. maritus. ff. ad treb. ⁊ ꝑ Ly. i. l. j. §. videamus. C. de rei vxo. act. Si āt pater in testō dotasset dictā filiaz vt ipsaz dotē q̄sequatur tpe quo nuberet, ⁊ tūc nō posset filia ō hoc q̄queri dōo dotē esse incōgrue assignatā p patrē cū ēt si id nō expressisset pater subintelligīt dicta q̄ditio pp naturā dotis. l. tali. ⁊ l. stipulationē. ff. de iure do. ⁊ no. per Bar. in. l. titio cētū. §. titio genero. ff. de q̄di. ⁊ demō. ⁊ per Bal. in. l. q̄ aliter. C. de epis. ⁊ cle. ⁊ lz in patre hoc nō ꝓcederet de iure cōi q̄n filie relinquisset dotē iure institutiōis adeo q̄ nō haberet plus de bonis pr̄is, qr tūc non videī potuisse filiā grauari ēt expresse si dos per dicta nō excederet ltimā sz quatenus excedere potuisset, vt. s. dixi ⁊ p Bar. in. d. §. titio genero. Ergo non vr̄ tacite subintelligi dicta q̄ditio opposita ex quo exꝑsse nō potuisset vt ibi p bar. tn̄ q̄n esset in loco tale statutum excludēs filiā dotatā pp masculos voluit Bar. ibi idē etiam dōm q̄ in extraneo dotem relinquente cuz tunc frustra tractamus de ltima in filia que non est successibilis ab intestato cū ltima reguleī ꝑm successionem ab intest. d. l. cū q̄rīt. ⁊ auc. nouis eo. ti. Et lz pleriq; doctoz legētiū in hoc mordeāt Bal. ea rōne de qua. s. qr tūc statutuz vr̄ voluisse q̄ dos assignāda p patrē ipsi filie succedat loco sue portionis ltime sibi debite ō iure cōi vt ēt hoc voluisse vr̄ Bal. in. d. l. q̄m in prioribus. ⁊ in. l. sancimus. C. nup. post Ly. ⁊ Richa. malū. ⁊ lz possit statutū minnere, lz nō in totum tollere de quo etiā per By. in regula. indultū. vj. tn̄ saltē illā diminutā debet habere sine aliq̄no onere vt ibi p eos ꝓBal. i. d. l. q̄m tn̄ cōiter teneī opi. bar. vt ēt vr̄ voluisse Jo. de imo. in. d. §. titio genero. imo plus voluit ibi q̄ statutū pōt in totuz tollere ltimam filie. Nam ex quo statutū pōt tollere ius succedēdi in totū ergo q̄ir etiam ipsam legitimā q̄ debeī pp ius succedendi cōpetens ipsi filie. Jura. n. succedendi fuerunt inuēta a iure ciuili ⁊ sic a iure positiuo dicit Bal. in. l. lege duodeciz tabularū. C. de legi. her. ⁊ iura q̄ dicūt successiones descendētiū eē ō iure naturali vt bī in. l. scripto. ff. vñ lib. cū si. Bebent exponi idē ō iure ciuili similēte rōne naturali vt ibi p eū q̄ in effectu q̄cludit q̄ ō p statutuz possint bmōi successiōes i totū tolli sicut pnt tolli alia iura posi tiua in loco. l. oēs ppli. ff. de iusti. ⁊ iur. ⁊ idē ipse voluit in. l. cū ꝓpos. C. ō fum. tri. ⁊ fi. catho. ⁊ i. l. ius naturale ad fi. ff. de iusti. ⁊ iur.

6 part

ſolſi. ꝛ ſi. ꝛ in. l. cū lege. C. de epiſ. ꝛ cle. Et ſic ꝙſequenter põt in totū tollere legitimā ꝛ hec opi. vī veriſſima ꝛ poſſet multis rõnibus cõprobari quas nunc breuitatis gr̃a miſſas facio, non aũt põt tollere alimenta debita a pr̃e filie. Et ſic cum dos ſuccedat loco alimentoꝝ, vt p. Bar. in. l. cum de in rem verſo. ff. de vſur. ꝛ ſuperius dixi. Merito nõ vī ꝙ ſtatutũ potuerit tollere filie ius alimentoꝝ q̃ de iure naturali debent. d. §. ius naturale, ſm bal. ibi ꝛ in d. l. cum lege. ꝛ Jo. de imo. in. d. §. titio gño. ꝛ ꝙſequẽter non vī potuiſſe tollere dotẽ ipſi filie. Merito cõiter ſtatutũ loquit de filia dotata ſed ſimpliciter diſponeret quod ſtantibus maſculis filia femina non ſuccedat, nihilominus poterit filia petere ſe ꝙgruenter dotare ſi velit nubere ꝛ ſi non velit nubere poterit petere competentia alimenta. Cum ſtatutum non intelligatur voluiſſe tollere huiuſmodi iura naturalia cum etiam ſi voluiſſet non potuiſſet, inſti. de iure natu. gen. ꝛ ciui. §. ſed naturalia. ꝛ. l. iij. ff. de vſufru. earum rerum que vſu conſumuntur.

Et ex predictis põt ꝙcludi ꝙ ſtãte tali ſtatuto prout cõiter viget p. Italiã vcz qõ filia dotata nõ ſuccedat ſtãtibus maſculis cũ hmõi dos ſuccedat loco alimentoꝝ dicet magis accedere ad naturã alimẽtorum cũ ad naturã legitime. Et ideo cũ menſura alimentoꝝ debitoꝝ a pr̃e filie vel filio correſpectiuet ad vires pr̃imonij pr̃is. l. ſi qs a liberis. §. denicꝫ. ꝛ §. ſi qs ex his. ff. de lib. agno. ꝛ. l. pe. ꝛ fi. C. eo. ti. Jtẽ ſm ꝙditionẽ pſonaꝝ. nã alia dñt eſſe alimẽta et diuerſe eſtimationis q̃ debent filijs ruſticis ꝛ alia q̃ filijs ciuiꝫ ꝛ vrbanis. l. ſeruis vrbanis. ff. ꝛ leg. iij. ꝛ ſic ẽt maioris eſtimationis, ꝛ alia dñt eſſe alimenta q̃ debent filie vel filijs nobilioris cõditionis cũ illis q̃ ſunt inferioris ꝙditionis. l. cũ his. §. modus. ff. de tran. Sic quoque arbitriũ boni viri verſabit circa declarandã ꝙgruitatẽ dotis cũ dos ꝛ alimenta regulent a pari vt eſt tex. no. in. l. cũ vnus. §. fi. ff. de alimen. le. nõ ergo ſm menſurã legitime, ſed ſm modũ ꝛ menſurã alimentoꝝ eſtimabit ꝙgruitas dotis p. ſ. d. In hoc tñ differunt qr cum dos cenſeat proprium patrimonij filie. l. iij. §. ſed vtrũ. ff. de mino. ꝛ. l. filiũ emancipatũ. ff. de collat. bono. Ideo dz ita dari ꝛ decerni vt ꝑpetuo ſit apud mulierem ẽt poſt ſolutũ mr̃imoniũ ſi pr̃ a quo eſt ꝓfecta tunc nõ vixerit vel ſi viueret ꝛ prius eſſet effecta ſui iuris p emãcipationẽ tunc. n. qñ pr̃ ſuperuiueret ꝛ adhuc exiſtente in poteſtate eius est vt redeat ad patrẽ a quo fuit ꝓfecta. l. dos a pr̃e. C. ſol. mat. tñ cũ onere redotandi eã ſi filia ſupuixit in mr̃imonio. l. ſi ſocius ꝑ filia. ff. ꝑ ſocio. ꝛ in auc. ſed quãuis. C. de rei vxo. actio. Sed ſi non ſupuixit ſed deceſſit in mr̃imonio tunc ſiit redit ad pr̃em in ſolaciũ ꝛ refrigeriũ amiſſe filie. l. iure ſuccurſum. ff. de iure dot. ẽt ſi deceſſerit in mr̃imonio cũ liberis lz ex eqtate bodie ꝛ ex cõſuetudine tũc remaneat apud maritũ ꝑ filijs vt not. in. d. l. dos a pr̃e, ꝛ in. l. poſt dotẽ. ff. ſolu. mat. Sed qñ ipſa mulier ſupuixit ſolu. mat. pr̃e nõ ſupſtite vel pr̃e ſupſtite tñ erat tunc effecta ſui iuris, ꝛ tunc iura volunt dotẽ eſſe ꝑpetuo mãſurã apud eũ iure conſolidationis ꝛ ẽt poſt eius mortez apud eius ſucceſſores vel prout ipſa diſpoſuerit. d. l. j. §. videamus. lz nõ ſic in alimentis q̃ debent filijs vel alijs qr illa de eoꝝ natura ſint mere pſonalia ꝛ cũ vita finiunt. d. l. cum hi. §. modus cũ ſimili. quo ad modũ ergo ꝙgruitatis dos magis aſſimilat alimentis q̃ legitime. Sed quo ad eius vitã ꝛ durationẽ magis aſſimilat legitime. Merito ſequit qõ ſtante dicto ſtatuto de quo. ſ. non põt patrẽ apponi onus doti ſue filie ꝑ qõ dos ipſa non ſit ꝑpetuo manſura penes ipſam filiã ꝛ eius ſucceſſores ꝑ non põt apponi in legitima. Et ſic nõ poſſent in dote grauare filiã poſt mortẽ p. ſ. dicta.

¶ Sed reſpectu quantitatis ꝛ menſure dotis poſſet pr̃ ſtãte dicto ſtatuto aſſignare dotẽ i minori quãtitate q̃ eẽt legitima ſua ſi ex illa poſſit ꝙgrue alimentari. Et ſi nõ poſſet ex illa ꝙgrue alimentari inſpecta qualitate ꝛ ꝙditione ſue pſone ꝛ ꝙſuetudine illius loci ſi nõ excederet menſuram legitime ꝛ tunc nõ ſufficeret vſq̃ ad legitimã ſed in maiori quantitate eẽt decernenda qñ vires pr̃imonij pr̃is ſuppeterent ad inſtar alimentoꝝ. Et hoc niſi cõſuetudo regionis aliter limitaret p. ſ. dicta. ¶ Et ex p̃dictis ſequit ſtante ſtatuto de quo ſ. ſi pr̃ legaret dotẽ filie cum erit nubilis etatis ſine dubio poterit apponi talis ꝙditio ex quo añ nubilẽ etatẽ non põt proprie ꝛ vere ꝙqueri filia qõ non ſit cõgrue dotata cũ vere ꝛ proprie non poſſit añ dictã etatẽ incipere dos. l. an in pr̃em. ff. qõ fal. tuto. auto. ꝛ idẽ ſi reliqſſet dotẽ in tps nuptiaꝝ. l. ſancimus. C. de nupt. qr lz ſit nubilis etatis tñ regrit qõ nuptie ꝛbant. d. l. ſancimus. Añ idez eſſet qñ pater ſimpliciter reliqſſet dotẽ cũ tunc inſit talis tacita ꝙditio quã pater poſſet p expreſſum opponere ſtante tali ſtatuto cũ p hoc non tollat congruitas dotis nec ꝓiudicat in hoc ipſi filie cum ſit interim alimentanda a fratribus cum pr̃ non potuiſſet filie dicta alimenta tollere nõ obſtante dicto ſtatuto p ſupradicta, ad hoc tex. ꝛ ibi p. Bal. in. l. qui filium. ff. vbi pupil. educa. debe. Et per hoc ſolutus ſum tenere dictũ Bar. in. d. §. titio genero. Añ infertur qõ ſi filia p̃dicta decederet ante q̃ nuberet, ꝛ ſic añ dictã cõditionẽ non tranſmitteret dictum legatũ dotis ad heredẽ p. l. j. §. ſinaũt ſub conditione. C. de cad. tollen. cum ſuis vulgaribus. Quicqd aliter dixerit Bal. poſt Cyn. in dicta. l. ſancimus.

Sed tunc videt obſtare qr ſtãte dicto ſtatuto loquente de filia dotata, videlicet qõ filia dotata a pr̃e non ſuccedat ſtãtibus maſculis dz intelligi iuxta ſuos terminos: ſ. qñ filia eſſet dotata tpe mortis pr̃is ſi ſic tpe quo agit de ipſa filia excludenda alias ſi poſtea frater eã dotaret vel offerret eã dotare non excluderet dicta filia a ſucceſſione qr qualitas iuncto verbo importat ſm tps verbi. l. in delictis. §. ſi extraneus. ff. de noxa. ꝛ. l. titius. ff. de teſta. milit. cũ ſimi. ꝛ ita conſulit Bar. in q̃ſi. qõ incipit qdã deceſſit inteſtatus nume. mihi. xxxj. ꝛ Bal. in. l. nõ ſine. C. de bo. q̃ libe. ꝛ alias p eundem in. l. ſi matre. C. de ſuis ꝛ legi. ꝛ in. l. ſi plures. C. de qdi. inſer. ꝛ p. Alb. de roſa. in ſuo tract. ſtatutoꝝ in. ij. parte. q. cxix. ꝛ conſulit Bet. ẽ Anch. in q̃ſi. mihi in ordine. clxxviii. qõ incipit poſſet probabiliter dubitari. ¶ Añ ſi pr̃ reliqt filie pupille dotẽ inſtituto filio maſculo poſſet allegare filia ſe nõ eſſe dotatã tpe mortis patris qr dicto tempore nõ poteſt eſſe dos ex quo nec etiaz poteſt eſſe matrimoniũ. l. fi. C. de dona. an. nup. ¶ Reperio Pan. de caſt. conſuliſſe in ſuo conſi. ꝙ incipit, ſup eo de quo queritur mihi in ordine. cvj. ꝙ dicto caſu talis filia non excludit a ſucceſſione per dcm̃ ſtatutum, qr cum tale relictum ſit conditionale ergo ante ꝙditionis euentũ non poteſt dici talis filia dotata ar. l. cedere diem. ff. de ver. ſig. ꝛ idẽ tenuit Cy. poſt Ja. de are. in. l. nõ ſine. C. de bo. q̃ libe. vbi Bal. refert idez tenuiſſe Ray. de foſſi. Sed Bar. in. d. l. titio genero tz ꝛtrariũ qr ſatis dicitur dotata a patre ex quo dos iã fuit deſtinata per patrẽ. allegat gloſ in. l. cum in pluribus. §. in primis. ff. de admi. tu. vbi idẽ tenet Bar. ꝛ in. l. ꝙ pupillã. ff. de adul. Sed Bal. in. l. nõ ſine tz opi. Bart. niſi ſtatutũ vltra procederet, vcz ꝙ vxor nup. ꝛ dotata nõ ſuccedat vt ibi p eum ſuper quo articulo multa poſſent adduci, tamẽ non expedit nunc multis enagari. teneo in hoc opinionẽ Bar. quã etiam tenet ipſe Bal. in fi. C. de ſponſa. qr largo modo põt dici dos etiã ante matrimonium quãdo ad matrimonium eſt deſtinata vt eſt tex. in. l. non eſt matrimoniũ. ff. de ritu. nup. dixi latius. ſ. in. j. parte. ꝛ maxime qr ſtatutum conſiderauit propoſitũ patris qui in vita vel in teſtamento voluit prouidere filie circa dotem. ¶ Et per p̃dicta ſatis lepide declaratum patet qõ dicat ꝛ capiatur congruitas in dote reſpectu filie ꝛ an dicatur accedere ad naturã legitime an vero ad naturã alimentorum: maxime ſtãte dicto ſtatuto vigente cõmuniter per Jtaliã, vt ſupra.

¶ Jnferẽt etiam ex predictis qr illud dictum Bal. in. d. l. fin. C. de do. promiſ. qñ ſtatutũ dicere † ꝙ filia non ſuccedat ſtãtibus maſculis ſed debeat ſtare ꝙtenta dote ſibi per patrem aſſignata vt hoc caſu nõ poſſit filia conqueri de incõgruitate dotis quaſi ſtatutũ velit ſtari iudicio patris vt etiam idem videtur voluiſſe in. d. auc. res que. Non vī de iure procedere qñ dicta dos data in vita vel aſſignata p patrem in teſtamẽto nõ eſſet ꝙgrua reſpectu menſure alimẽtoꝝ de iure naturali debitorũ ipſi filie a pr̃e. d. §. ius naturale. ꝛ. l. j. §. ſed nec retentio. C. de rei vxor. acti. ꝛ. l. fi. §. ipſum añ filiũ. C. de bonis q̃ lib. que iura naturalia ſunt immutabilia p ſtatuta locoꝝ. vt. ſ. dixi que menſura alimentorum dictã dotem conſtituendã eſtimabitur eo modo quo. ſ. eſt declaratum. ¶ Nunc reuertor ad illud ſuper quo principalis noſtra dirigebat diffinitio, vcz circa hoc. xvij. priuilegium, de quo. ſ. in. d. l. q liberos. ꝛ. l. fi. C. de do. promiſ. dũ dixi patrẽ teneri in vita ad filiã dotandã. Nam ſi pater nõ vult dotare vel vult dotare tamen incidenter ꝛ incongrue ſm qualitatẽ ſue perſone ꝛ vires ſui patrimonij, certe poterit cogi ad id explendũ ꝛ quidem p̃ciſe mulcta indicta vel pignoribus captis ꝛ etiã ſi opus erit ponendo ipſum in carceribus ꝓut ad ipſum cogi põt circa alimẽta filio prestãda. l. ſi qs a liberis. §. ſi qs ex his. ff. de lib. agno. ꝛ etiaz de hoc dixi. ſ. Et hoc ſine dubio procederet qñ filia hoc peteret adeundo ꝓtorem ꝛ querimoniã exponẽdo ꝫ patrez ꝛ per modũ honeſtũ cupiẽdo maritari diceret volo eſſe mater volo filios p creare prout ſimilis locutio ponit in. c. j. ad fin. de fri. ꝛ male fi.

7 Sed ſi † dicta filia pr̃e rubore pudicitie non auderet p ſeipſam comparere coram iudice, tunc poſſent cõſanguinei ꝛ cognati in hoc caſu ſine alio mãdato comparere coram iudice ꝛ petere talem patrem debere cogi ad maritandam ꝛ congrue dotandum

dictam suam filiam cum ratione coniugij, alias possunt cognati adire pretorem vt in.l.si cum dotem.§.sinautem.ff.so.ma.

SVMMARIVM

1 Index potest etiam filia non petēte cogere ex officio patrem negligentem ad congruenter dotandum filiam suam.

¶ Privilegium decimumoctauum.

1 **Et ex predictis** iuncta.d.l. qui liberos insurgit aliud privilegium .xviij. qp ꝓ si ipsa filia pre rubore virginali non auderet petere se maritari z dotari, z pater esset negligens vel expresse retinens vt aliqñ cōtingit nec forte haberet cognatos q vellent hoc onus adeundi iudicem suscipere, z ipsa foret iaz matura viro, tunc index ex officio suo z illa petente potest z debet impartiri officium suum in cogendo talem patrem constituere dotem congruam vt est tex. not. in.l.iij. post prin.ff de iure do. Et sic surgit speciale cōtra regulam de qua in.l.iiij.§.autem.ff.de dam.infec. z alia iura violenta qp index non potest supplere ex officio sed suum officium debet impartiri parte petente. Nā hoc fallit fauore dotis sicut etiam fallit dicta regula vbicunq; versaretur fauor publicus vt p Inno. not. z doc. in.c.ad nostram.el.ij. de iureiura. Sicut et solet dici qñ quis vellet testamentum facere, tñ non audet pp timorem proximorum consanguineorum qui ipsum impediunt forte egrotantem z timentes accelerationem mortis. Nam potest tunc index ex officio suo accedere ad talem infirmū z testes adhibere z notarium vt sic illi non tollatur libertas testandi vt est casus singularis ꝑm intellectū Odof. ibi in.l.current.ff.de testi. cum versetur fauor publicus vt testamenta fiant z suum possint habere exitum.l.vel negare.ff.quemad.testa.aperian.

SVMMARIVM

1 Index potest ex officio supplere longam absentiam patris constituendo dotem de bonis dicti patris pro filia.

¶ Privilegium decimumnonum.

1 **Decimumnonum** speciale privilegium resultat ꝓ qp lz alias circa bona absentis soleat dari curator vt in eo.ti.ff. de cu.bo.dā. tñ fauore dotis z ad euitandū talez circuitū ipe index sine tali curatore hoc ipsum explicabit ex suo officio constituendo dotem in bonis pris absentis. s. qgrnā z p modo facultatum patris vt bene probat in.d.l.iij.z.§.j.z.ij. z facit tex. in auc. vt cum de ap. cog. in.§.si alicui. Et p̄dicta nō solū hñt locum in dote danda seu cōstituenda sed et in dote repetenda si pr̄ dotem repetens soluto matrimonio est improbate vite seu dilapsdator z mulier nō vellet contradicere propter reuerētiam paternalem, tunc index posset ex officio supplere causa sibi cognita, vez q talis pr̄ esset hmōi conditionis, vt est tex. no. in.l.si cum dotē.§.eo. autē tpe.ff.soln. ma. de quo etiam tangetur j. in. viij. parte. ¶ Ex predictis etiā oibus infertur ad illud privilegiū, de quo.§. dictum est in. iiij. speciali.l.fi.C.de do. pmis. vez q dos erit magis ꝓtegiata q̄ ipsa alimenta que nō debent a pre filio vel filia habente vnde se alat de suo.l.si quis a liberis.§.si filius.ff.de li.agn. z tamen tenetur pater dotem constituere de suo filie etiam diuiti.

SVMMARIVM

1 Pater pōt cogi ad se z sua obligandū pro restitutione dotis babite vel babende per filiū vbi donatio pp nuptias non est in obseruantia, qō sex modis limita. vt nu. 1. 2. 3. 4. 5. 6. z. 7.

8 Pater quando expresse vel tacite se obligat inuitus pro dote filij, tunc etiam surgit tacita bonorum hypotheca.

9 Pater si est mente captus vel furiosus an z quando habeatur pro consentiente.

10 Pater quando non obligat se expresse pro dote filij, tunc ex dote nullum ꝙsequitur lucrum ex statuto vel pacto de lucrādo.

¶ Privilegium vigesimum.

Infertur etiam ex predictis ad vigesimum privilegiū †vt teneat pater, (¶ Additio. Teneatur pater. Adde hic qp pr̄ cogitur se obligare p dote data filio niſi vxorē acceperit indignā z patre inuito. Bar. Bal. Alex. ang. z Jo. de imo. in.l.si cum dotē.§.transgrediamur sol. ma. Pau. de ca. qñ. xiij. By. z doc. in.l.si qs in tres.§.j. de excu. tu.) z sic et cogi possit obligādo se z sua bona p restitutione dotis mulieris cuz qua filius est matrimoniū ꝛcturus vbi alias non posset, cū illa vel illa matrimoniū ꝛbere z hoc in locis vbi donatio pp nuptias nō est in obseruantia, alias satis esset vt teneat z onerat̄ sit pater ad constituendū donationē pp nuptias, vt habetur in.l.fi.C.de do. promis. z dixi.§.in. xvij. privilegio. Nā vbi talis donatio non est in obseruantia, tunc tenēda est post Bart. opi. By. qp pr̄ teneat ad se obligandū, vt.§. voluit ipse By. in.l.si cū dotem.§.transgrediamur.ff.so.ma. maxime ea rōne, qz si hoc inductū est in fauorē tutele per filium administrande.l.fi.ff.de suspec.tuto. multomagis in fauorem matrimonij contrahēdi, per id qō hr̄ in.l.j.ff.sol.ma. vt p cū in.l.si cū dotē.§.transgrediamur eo.tit. ¶ Adde qp Bald. z Ang. in.d.§.trāsgrediamur. post Bld. tenent opi. By. indistincte p id qō hr̄ in.l. quēadmodū.ff. de in. do. z in auc. vt nō fiant exactiones.§. illud. q̄ tñ iura parū probant ꝑm Imo, in.d.§.trāsgrediamur. in effectu tenentē opi. Bar. tanq̄ magis equaz, idē tenet Pau. de ca. in.d.§.trāsgrediamur. licet Po. in.d.§. teneat indistincte opi. By. et si nunq̄ fuisset dispositio.d.l.fi. de suspec.tuto. vt qdā dixerunt illam eē apocrifaz, vt dicit Azo in sum.ti. qp cū eo. tñ posset in via dispūtandi teneri ꝛrium, etiā vbi donatio pp nuptias non esset in obseruantia, nec dispositio specialissima.d.l.fi. debet trahi in consequentiam qtra regulā iuris cōis vulgares, z contra titulū.C. ne fil. pro pa. z in.l.cum filius in prin.ff.de ver. ob. vt idē etiā tenuit An. de pisis, z maxime p id quod habet in.l.j.C. ne fideiu. do. dentur. pro qua opi. facit, qz equiparatio tutele ad matrimoniū procederet qñ esset eadem ratio inducēdi. Sed in tutela illud procedit, qz filius tenet non solum se obligare p ea bene gerenda sed etiā vltra tenet satisdare alias nō posset se ingerere que satisdatio cū difficilis esset filiofamilias merito in illud disponitur. Inde dicimus qō vbi tutor non tenet satisdare, vt est testamentarius tūc filiusfamilias pōt cogi tutelā administrare absq; eo quod pr̄ ad se obliget, nec tūc potest cogi pater ad se obligandum, vt est casus no. in.l. lucius titius gaynm.ff.de admi. tut. Et sic idē esset qō in tutore dato ex inqsitione. instī. de atiliano tuto. §.fi. vt sic ipse pr̄ tunc non teneat̄ pro illo se obligare secundū Bal. not. in.l.j.C. quod cum eo. Nā cum hec ratio cesset in filio contrahente matrimonium, qz nō tenet satisdare pro ipsa dote restituenda imo hoc est regulariter prohibitū, vt hr̄ in.d.l.j. z p totū. Ergo nec pr̄ tunc tenebit̄ p eo se obligare sicut nō tenet p filio se obligare in tutela in q̄ non exigit̄ satisdator. Sed tenendo cōem opinionē eā limita pluribus modis. ¶ † Primo vt dicebat Bar. in.d.§. trāsgrediamur. dūmodo filius vxorē accipiat honestā z sue qditioni cōdignā alias non tenebit̄ pr̄ argumento eius qp hr̄ in.l. non tm̄.§.si emāci.ff.de ꝛtab. ¶ † Secundo limita nisi filius fuisset ingratus pr̄i ex quo et tunc posset sibi denegare alimenta z et dotē, vt dixi.ꝛ.in. xvj. speciali privilegio. Et sic et posset denegare donationem pp nuptias. Dictis duobus casibus z cōsequenter recusare et dictā obligationem. ¶ † Tertio limita si filius posset aliter cautam reddere vxori absq; eo qō pr̄ se obliget puta si bona hz aduenticia ꝑm Imol. in.d.§. trāgrediamur. q tñ dicit hoc residere in iudicis arbitrio. Nā si cōmode posset inuenire vxorē sibi qdignā sine tali obligatione pr̄na nō obstāte qp habeat dicta bona z pr̄ remueret vī in fraudē hoc facere ne vxorē inueniret qō et hz Po. in.d.§. transgrediamur. z facit qp hr̄ i auc. res que. C. cōia de leg. ¶ † Quarto limita nisi filius iā inuenerit vxorē z dos fuerit sibi promissa, nā licet vxor postea dicat se nolle dotem soluere nō poterit se defendere propterea qp dicat se velle cautam facere ex obligatione paterna, qz debet sibi imputari quare a principio sibi in hoc non pronidit arg. eius quod habetur in.l.si ab arbitro.ff.q. ifatif. cog. Et sic cessaret ratio, de qua supra cum filius iam vxorem inuenerit z dotem habere possit, z ita reperio voluisse. d. Franciscum tigrini in.d.l.fi. de suspe. tuto. Bene facit qō alias voluit Bar. in.l. obligamur.§. lege.ff.de actio. z obli. Cogita tñ qz cōtrarium fuit de mente Bart. in.d.§. transgrediamur. dū voluit qñ filius iam acceperat vxorem z non dignā sibi ad hoc etiam dicta.§. in. xvi. privilegio circa reprobationez illius dicti Bar. in.d.§. lege. ¶ † Quinto limita si pr̄ vellet dotem sibi assignari z ipse subire onera matrimonij. Naz si filius recusaret hoc non cogeretur pr̄ se obligare maxime si filius esset suspecte vite z timeret de dilapsdatione etiaz si filius esset emācipatus vt fuit de mente

mente By. in. d. §. transgrediamur. Secus tamen esset dicendū ecōtra si pr̄ esset suspecte vite arg. eius quod habeť in. §. eo. aūt
7 tpe. l. si cū dotē. ff. sol. ma. ꝛ in. l. fi. C. de sentē. pat. ¶ †Sexto limita vt solus filius possit hoc petere patrē iplorando officiū iudicis vel cōditione ex lege. nō aūt posset ipsa nurus hoc petere ḡtra socerū, vt se obliget ſm Paul. de. cast. in. d. §. trāsgrediamur. cū tūc nulla obligatio sit cū illa sicut est cū suo filio cū etiā nō posset nurus petere cōtra socerū donationē sibi fieri pp nuptias, sed solus filius hoc possit p id quod habeť in. d. l. fi. C. de do. pnis. Cogita tn̄ sup hoc, qz principale fundamentū By. ꝛ Bart. est ppter dispositionē. d. l. fi. de suspe. tu. vbi tn̄ patet qō potius pro parte pupilli ꝛ p suo interesse pōt cogi pater tutoris ad se obligandū p filio quā pro parte ipsius filij possit peti. Sz pōt dici qp prima opinio procederet aū factū. Secūda opi. procederet post factū. i. post ḡtractū matrimoniū ꝛ pmissam dotez cū primo casu verseť interesse solius filij. Scdo casu verseť principaliter interesse ipsius vxoris. vi Nog. depig. q p. 2 mem. fil. no. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. 860. 861. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 868. 869. 870. 871. 872. 873. 874. 875. 876. 877. 878. 879. 880. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. 888. 889. 890. 891. 892. 893. 894. 895. 896. 897. 898. 899. 900. 901. 902. 903. 904. 905. 906. 907. 908. 909. 910. 911. 912. 913. 914. 915. 916. 917. 918. 919. 920. 921. 922. 923. 924. 925. 926. 927. 928. 929. 930. 931. 932. 933. 934. 935. 936. 937. 938. 939. 940. 941. 942. 943. 944. 945. 946. 947. 948. 949. 950. 951. 952. 953. 954. 955. 956. 957. 958. 959. 960. 961. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 970. 971. 972. 973. 974. 975. 976. 977. 978. 979. 980. 981. 982. 983. 984. 985. 986. 987. 988. 989. 990. 991. 992. 993. 994. 995. 996. 997. 998. 999. 1000.

8 **Adde etiam** qp retenta dicta cōi opinione si pater †obligaret se expresse vl̄ tacite p dicta dotis restōne nō esset opus hoc facere cū expressa hypotheca bonorū cū tacite illa surgat p tex. in. d. l. j. §. sed vt plenius. C. de rei vxo. act. dū vult qp nō solū bono viri, sz etiā oīm se obligātiū ex parte viri cōtrahit talis tacita hypotheca bonorū qp no. ad dicta. s. in. vij. p̄uilegio ꝛ fuit hoc etiā de mēte Bar. in. d. §. trāsgrediamur. intārū ēt qp essent tacite obligata bona patris, sz restōni subiecta per singularē dispositionē dicte auc. res q. qp ēt est no. ad dicta. s. circa. xij. p̄uilegiū inductū i dote per dispositionē. d. auc. res q. Adde etiā qp si pater recusaret se obligare ꝛ iniuste, vt supra. posset ad petitionē filij, vel etiaz ex officio suo filio ēt nō petēte index precise cogere ad hoc ipsum p̄m piano ribus captis vel mulcta indicta ꝛ etiā p incarcerationē cū ista sit obligatio legalis p. s. dicta in simili in. xv. ꝛ xvj. p̄uilegio. qp si adhuc perfide persistēdo p̄ nō curaret de captura pignorū, vel de pena indicta, vel ēt de incarceratione nō curādo etiā ibi mori, tūc ne mr̄imoniū impediať quomin9 possit filius vxorem inuenire ꝛ sic fauor reipublice impediret p id qp habeť in. d. l. j. ff. sol. ma. Jura pmitterēt qp iudex ex suo officio possit obligare talē patrē ꝛ ei9 bona p dicta restōne dotis sicut pōt dotē cōstituere p filia in bonis pr̄is qn̄ pr̄ recusat dotare vel esset absens, ꝛ nō de primo reuersurus. Et sic eadē rōne in casu p̄dicto per tex. no. in. d. l. iij. §. ij. ff. de iure do. ꝛ dictū est. s. in. xviij. p̄uilegio. ꝛ xix. Et silr̄ etiā eadē rōne posset iudex ex offō cōstituere donationē pp nuptias p filio vbi illa esset i vsu ꝛ aū bn̄ alias. in auc. si capti. C. de episco. ꝛ cleri. vt fauore pie cause, scz redemptionis a captiuitate possunt vēdi ꝛ obligari bona pr̄is. Immo forte argumēto illius tex. posset dici qū ipse idē fili9 posset obligare solus bona pr̄is recusantis se obligare ꝛ q̄r snū mr̄imoniū impedire. ꝛ facit qū alias haberi. l. si procuratorē. §. si ignorantes. ff. man. ꝛ qp alias p Bar. in. l. iiij. §. cato. ff. de ver. obl. in tertio cōtrario. Vel posset tētari ꝛ nō improbabiliter qū stante tali p̄fidia ꝛ cōtumacia patris qn̄ legitime regsitus cozā iudice nollet cōsentire quod tūc habeat pro cōsentiente ꝛ q̄r pro se obligāte argumēto eius qū habeť in. l. si enim. §. si infurtarū. ff. si qs cau. ¶ †Quid etiā si pr̄ esset mentecaptus vel furiosus ꝛ sic nō posset cōsentire nec se obligare dixit Paul. de cast. in. d. §. trāsgrediamur se respōdisse in qōne facti qp talis pr̄ hr̄ pro consentiēte ꝛ sic p obligato ex quo si fuisset sane mētis potuisset ad hoc compelli. Et hoc quidē factū nō fuit qz fieri nequiuit. Aū vl̄ haberi p facto ꝛ succedat dispositio legalis vt saltē deť actio villis arg. l. si finita. §. elegāter in fi. cū ibi not. ff. de dā. infe. ꝛ l. ij. de emi. quod dictū videť satis rōnabile. ꝛ bene facit tex. cū ibi no. p Bart. in. l. ij. §. fi. ff. sol. ma. ¶ Adde etiā qū eo casu quo 10 pater †non se obligauit p tali dote filie restituēda tūc nullū cōsequens ex dicta dote, puta si statutū disponeret qp vxore precedēte lucreť vir certā partem dotis de qua statuto an p̄sit patri recipiēri dotē pro filio vide notata post Bart. ꝛ By. in. §. trāsgrediamur. ꝛ ibi dixi latius. Et dicā in. viij. parte in. xvj. p̄uilegio. Nec etiā talis pr̄ fructus dotis faciet suos tanquā de aduentitijs p id quod habeť per Bar. post glo. in. l. cōra nurū. §. quotiēs. ff. rerū amo. Idē forte si cōsensisset ꝛ coactus vl̄aliter inuitus fuit obligatus arg. eius quod habeť in. l. ita tamē. §. qui cōpulsus. ff. ad trebellia. sz in contrarium faciat text. in simili ꝛ qū ibi dixi in. d. l. si cū dotē. §. finaū ad fi. ff. sol. ma. ¶ Et ex predictis omnibus sequitur qp licet regulariter pro dote restituenda nō posset accedere fideiussor, vt. l. j. C. ne fidei. do. den. Tn̄ fallit in patre. nam ex quo ipse tenetur, imo cogi pōt ad se obligandū pro filio, multomagis potest esse si deiussor voluntarius ipso filio de quo dicetur infra in proximo p̄uilegio.

SVMMARIVM

1 Fideiussor non potest accedere pro dote. quod limita. xiij. modis. vt nu. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. ꝛ 17
13 Juri prohibitiuo non potest per partes renuntiari.
41 Donatio inter conuinges firmatur iuramento secundum communem sententiam.
15 Juramentum non firmat pactum per quod inducitur votum mortis ſm communem sententiam.
16 Fideiussio vltra prestita firmabatur iuramento.
18 Consuetudo an valeat contra legem derogatoriam ipsius consuetudinis. ꝛ nu. 19.

¶ Privilegium vigesimumprimum.

Vigesimumprimū p̄uilegium est qō† licet regulariter pro quolibet obligato possit fideiussor accedere, vt in toto tit. ff. ꝛ C. de fide. tamen fallit in dote pro qua nō potest dari fideiussor. (¶ Additio. Fideiussor. no. qp nō dz dari fideiussor per maritū de dote conseruāda. l. j. ꝛ ij. C. ne fideius. do. dē. nisi sit pauper ꝛ vergat ad inopiam. c. per vestras. de do. inter. vi. ꝛ vxo. ꝛ Bart. in. l. si constante. §. quoties. ꝛ ibi Alex. ꝛ §. si pater. so. ma. Jtez nisi cum iuramento, vt per doct. in. l. si quis pro eo. ff. de fideius. Jo. de imo. in. c. cū contingat. de iureiur. Paul. de cast. consi. clxvij. ꝛ in. d. l. si constante. §. quot. sol. mat. ꝛ in. d. l. si quis pro eo. cōtra Ant. de bu. in. c. cū contingat. Jtē nisi cōiunctus vel extraneus principaliter se obliget pro dote non simul cū marito ſm Paul. de ca. in cōsi. clxvij. ꝛ clxviij. Jtē nisi duo fratres vel patres ꝛ filius per Bar. ꝛ Alex. in. d. §. quot.) ꝛ si est datus talis fideiussor est ipso iure nullus, vt patet in. l. j. ꝛ ij. C. ne fideius. do. den. Quod tn̄ limita ſm By. pcedere in fideiussore qn̄ dabatur pro dote conseruāda, vt patet per verba tex. d. l. j. Secus ergo pro dote restituēda pro quo facit. Nā cum dispositio illius tituli ꝛ illarum legum procedat prohibitiue ꝛ videať odiosa ꝛ exorbitans a regulis iuris cōis vt. s. ideo videť restituēda iuxta terminos illius. l. j. ꝛ ita refert Cy. By. cōsuluisse de facto ꝛ sequit enim ibi, ꝛ idem tenuit Odof. Sed Bar. ꝛ Ray. de forli. ꝛ cōiter doc. tenet contrariū. l. si constante. §. quoties. ff. so. mat. ꝛ idē ipse Bar. in. d. l. si constante. in princi. eo. ti. in quinto contrario. ꝛ idē voluit gl. in. d. l. j. ꝛ fuit de mente Spec. tit. de do. inter vi. ꝛ vxo. §. ij. ver. id quoq3. ꝛ ibi etiā Joā. an. in addi. ꝛ ita est tenēdū. Quicqd aliter tenuerit Jo. de imo. ꝛ maxime qz tex. in. l. ij. eo. tit. venit ampliatiue dū dicit ibi nullā satisdationē ꝛc. Propterea p hac cōi opi. facit qz etiaz si tex. in. d. l. ij. non loqueret ita vl̄, sz simpliciter loqueret seu indefinite idē esset dicēdū, cū indefinita equipolleat vniuersali. l. si plurib9. ff. de leg. ij. cū vulgaribus. Et maxime cuz subsit eadē ratio in dote restituēda sicut in cōseruāda vcz vt esset ratio perfidie, ergo idē ius est. l. at itio. ff. de ver. ob. cū si. Immo necessario icludit sub obligatione de conseruando etiā obligationē de restituendo, vt patet in fideiussore dando per vsufructuariū de vtendo ꝛ fruendo salua rerū substātia cū de necessario vl̄ obligatus de restituēdo ipsa corpora salua ꝛ illesa, vt patet in. l. j. ꝛ per totū. ff. de vsufru.
2 quēadmodum caueat. ¶ †Preterea licet tex. in. d. l. j. loquať de dote cōseruāda tn̄ rubrica loquiť generaliter, vcz ne fideiussores dotiū denť. ꝛ loquiť dispositiue. Aū rubrica est generalioz nigro possumus ꝛ debemus arguere ab ipsa rubrica magis gñaliter loquēte, vt p gl. in. l. j. ꝛ in rub. C. si ob chyrographari. pecu. ꝛ in auc. de incest. nup. in prin. ꝛ in. l. j. C. de capita. ciui. cēsibus eximē. li. xj. ꝛ i auc. facte noue gstitutiōes. §. j. sup verbo, hmōi lex. Nec obst. illud qō dispositio. d. l. j. ꝛ ij. sit exorbitās ꝛc. qz cōcedo qō nō solū est exorbitans a regula iuris cōis vt. s. Imo etiā procedit correctiue, vt infra dicet. Sed hoc nō venit per viā extēsionis, sed potius p viam cōprehensionis ex verbis gñalibus. d. l. ij. quo casu etiā lex correctiua extendiť vt per gl.
3 in auc. minoris debitor. C. q dari tuto. pos. ¶ †Scdo fallit nisi fideiussor dareť per virū sol. ma. per tex. in. d. §. quoties. ꝛ ibi p gl. idem etiā tenet in. d. l. j. Et est ratio qz tunc cessat ratio perfidie q̄ subesset constāte matrimonio. ¶ †Tertio limita in pa-
4 trē qui pōt esse fideiussor pro filio in dote restituenda. Imo aliquando posset cogi ad se obligandū p filio ſm dicta proxime. ꝛ probať in. l. ij. C. de dote cau. nō numerata. ꝛ ex no. in. d. §. trās-

grediamur. Et ita põt ꝓcedere tex. in l. fi. C. de dote cau. nõ numerata si intelligamus illum tex. qõ ibi se obligauerit ꝓ dote filius cum pre in eodem instrumẽto tanq̃ duo rei debẽdi ⁊ sic in solidũ, licet tex. ibi hoc nõ apiat, qõ an ꝓcedat in duobus reis Jtanget ⁊ hoc in pre videt clarq̃ cũ in eo cesset rõ perfidie ponderata per imperatorem in l. vlti. C. de dote cau. Sed solet dubitari quid de fratre ⁊ alijs coniunctis Bar. de hoc dubitauit i d. l. si gstante. in. viij. q. prime partis, tñ inclinat in partẽ affirmatiuam, vcz ꝙ pñt intercedere qñ simul habitarent, cum tunc in illis cesset ratio pfidie. Sz arbitror qõ nõ sine ministerio Bar. non se firmauit, qz imo non vr esse eadem ratio in alijs coniunctis personis cũ ille censeantur extranee respectu patris per id qõ habetur in §. extraneũ. C. de rei vxo. actio. Nam naturalis charitas patris erga filiũ ⁊ eẽ non patitur aliquid esse inter eos suspitiõis sinistre, arg. l. aurelius. §. titius. ff. de libe. lega. ⁊ l. paulo calimacho. §. ponponius. ⁊ ꝙ ibi p glo. ff de leg. iij. ⁊ l. isti qui dem. in fi. ff. ꝙ me. cau. Que ratio cessat in fratribus ⁊ alijs coniunctis. Ain si vxor diceret viro vel sponso nolo tibi committere meã dotem nisi frater tuus ꝓ te fideiubeat vel se obliget vna tecum, certe ex hoc sine dubio versaret indignatio non parua, vcz viri erga vxorẽ qõ de eo nõ cõfidat in dote cui ẽt commisit corpus suum. l. hac lege. ff. de pac. quen. Et vt dicit tex. in. c. per vestram. de dona. inter virum ⁊ vxo. ad fi. ⁊ qõ velit ipsum vix semper stare obnoxiũ ⁊ obsequiosum erga dictum fratrem propter dictã fideiussionẽ cum ẽt inter fratres sit stimulus, vt nolit pati alium gfratrẽ sibi superiorẽ ⁊ sic inequalẽ. l. cũ pater. §. cnictus. ff. de leg. ij. ⁊ ꝙ ibi no. ⁊ ꝙ habetur in. l. i. §. veteres. ff. de acquiren. possess. ¶ †Quarto limita in fideiussore q ab inuito marito
5 extorquere t̃ puta si vxor vel socer non alr vellet soluere dotem. Secus si sponte ⁊ vltro se offerret satisdare vt vr hoc probari ꝓ tex. in. d. l. j. dum vult qõ sine ex iure scripto hoc permittente sive ex non scripto, vcz ex gsuetudine exigat a muliere vel eius patre fideiussor vbi dicta dispositio specialis, vcz loci habeat pro non scripta, ⁊ ex tunc habeat pro abolita ⁊ cassa ⁊ similiter. l. ij. eo. titu. q̃ venit ampliatiue ad. d. l. j. vt ibi dicit tex. ⁊ sic ampliat dispositionem. d. l. j. vt. §. dixi, vcz circa quancunq̃ satisdationẽ, ⁊ etiam vt non solum quando exigeretur a marito, sed etiam si a socero vel ab omnibus qui dotem suscipiunt hoc non possit fieri ⁊ si satisdatio esset data non valeat, ⁊ sic videtur loqui qñ nondũ maritus dotem recepit, sed in actu receptionis mulier nõ aliter vult dotem soluere vel promittere nisi sibi satisdetur, ⁊ hoc etiaz probatur ex verbo, exigere qõ proprie denotat ab inuito extorquere sive de facto sive de iure per id ꝙ habetur in. l. fideicommissa. §. si rem. ff. de leg. iij. ⁊ no. in. l. non solum. ff. solu. ma. Et licet glo. in. d. l. j. ⁊ Cy. ⁊ communiter doc. teneant contrariã opinionez, vt procedat dispositio prohibitiua illius text. non solum quando a marito inuito extorquetur, sed etiam quando sponte accedit fideiussorem, ⁊ hec pars in decisius tam in iudicãdo q̃ in consulendo esset tenenda tanquam communis per id qõ no. in. l. omnis diffinitio. ff. de reg. iur. ⁊ in. c. ne innitaris. de consti.

Tamen in puncto iuris ⁊ in via disputandi posset satis probabiliter teneri cõtrium. nam pz ꝙ de iure ffor. ⁊ ante dispositionẽ. d. l. i. ⁊ ij. C. ne fideius. do. dentur. non reperimus iure aliquo cautum, ꝙ fideiussor nõ possit accedere pro dote vel gseruanda vel restituenda. Imo potius cõtrium cuz edictum de fideiussoribus sit prohibitorium, qz oẽs in oibus casibus videnr admittendi q non reperiunr prohibiti. l. j. ⁊ l. fideiussor. el. j. §. j. ff. de fide iussoribus. facit. l. necnõ. §. quod eis. ff. ex quibus cau. maio. Imo vr hoc expressum in indiuiduo in. l. ⁊ si fideiussor. ff. de re iudi. q̃ venit gtinuatiue ad ꝓcedentẽ, ⁊ dz intelligi ꝑm sequentẽ. §. ibi. vt sic ex ꝓcedentibus ⁊ sequẽtibus dignoscamus illã. l. loq in fideiussore dotis restituende, facit ꝙ hr in. l. gs quis. ff. de lega. iij. ⁊ in. l. si seruus plurium. §. fi. ff. de leg. j. ⁊ magna esset restrictio ad illũ tex. vt loquat de fideiussore dotis post solutũ matrimonium. Imo cuz simpliciter sic indistincte loquat dz indistincte intelligi. l. iij. ff. de offi. pfid. ⁊ l. de ptio. ff. de publi. cum vulgaribus. ¶ Item ⁊ tertio vr alius tex. sic indistincte loquens in. l. cum dotis cã. ff. de iure do. Lz gl. illũ tex. ibi nitat destruere restringendo ipsum sic gñaliter seu indistincte loquentẽ. ¶ Itẽ ⁊ quarto, qz si erat licitũ viro recipere fideiussorẽ a muliere ꝓ dote danda, vt infra dicet, ergo eqa lance vr licitus vxori ꝓ dote restituẽda cũ vir ⁊ vxor non debeant ad iparia iudicari. c. gaudemus. circa mediũ. de diuortio. ¶ Insup ⁊ quinto, quia põt mulier petere a viro nolo de te cõfidere ꝓ restitutione mee dotis mihi fienda. Sed volo ꝙ promittas alteri tertio p viam delegationis ipsam dotis restitutionẽ, ⁊ hoc non põt denegare vir nisi qñ aliqõ incommodum suspectum hret, vt est tex. not. a cõtrario sensu in. l. ij. in pin. ff. so. ma. ⁊ ibi no. ⁊ tñ nõ poterat negari quin ꝓp hoc viro cã indignationis pstaret. ¶ Sexto hoc fornicat ꝓ regulã. l. in oibus. ff. de iudi. ⁊ maxime cum subsit fauor mulieris ⁊ dotis, ergo vr ꝙ posset mulier petere sibi caueri pp superuenientem suspitionem vt ibi habetur. Imo fauore mulieris posset post solutum mrimoniũ sine alia superuenienti suspitione, vt hr in. d. §. quoties. ¶ Septimo probatur hoc per verba illius tex. l. j. ibi iubemus. ⁊ l. ij. ibi sancimus. q̃ verba denotant ꝙ dispositio de qua ibi sit non iuris ꝓmulgatoria ⁊ nõ antiqui iuris declaratoria, prout de verbo, statuimus, dixit glo. no. in. c. statuimus. de offi. delega. in. vj. ⁊ in. c. j. de cleri. non resi. in verbo, receperit, ⁊ in cle. fi. de rescri. ⁊ de verbo, volumus, in cle. j. de offi. vica. ⁊ i cle. j. de rep ꝓmu. ⁊ p Bal. i. l. j. C. de sum. trini. ⁊ fide catho. in. j. col. ⁊ de ꝛbo, decernimus, p glo. in cle. p literas. de pbẽ. ⁊ in cle. ij. de reb. eccle. nõ alie. ¶ Cũ ergo dicta dispositio. l. j. ⁊ ij. sit cõ regulas iur. com. Itẽ si dispositio nona ⁊ contra pmissionẽ iuris antiq nõ dz extẽdi extra terminos de q̃bus ibi in tex. q loquit qñ satisdatio exigeret ꝓ mulierem a marito vel ab eius parte ⁊ sic ab inuito. Secus ergo si pstaret a marito sponte offerente, qz tunc stamus iuri cõi ⁊ antiquo cũ in illo casu non reperiat imutatus, ⁊ ꝙ non mutat ⁊c. l. sancimus. C. de testa. cũ simi. Et hec opi. non soluz innitat veritati in puncto iuris, sed etiã equitate cũ tunc qñ sponte offerret cessaret rõ perfidie ponderata p tex. in. d. l. ij. ⁊ etiã cuz ista opinio sit fauorabilis mulieribus ⁊ dotibus in dubio est tenẽda p id ꝙ habetur in. l. in ambignis, de reg. iur. Quo aũt poterat dici ab inuito extorqueri in ista mria dicet infra in proxima limitatione non tñ esset recedendũ in decisius a cõi opi. vt. §. dixi. Et tenendo hãc opi. q̃ vr verissima in puncto iuris, vcz ꝙ dispositio de qua in. d. l. j. ⁊ ij. ⁊ in rub. C. ne fidein. do. den. sit dispositio nona ⁊ nõ declaratoria iuris antiq. Inferri põt de iure ffor, poterat mulier cõ vitr incipientem laborare inopia petere sibi satisdari per dispositionez. d. l. in oibus. vt hoc tenuit Cy. post By. in. d. l. vbi adhuc. Imo plus videnr sentire, vcz ꝙ ẽt hodie posset mulier vti beneficio. d. l. in oibus. vt refert Bar. in. d. l. si gstante. in pin. in quinto ꝛrio. Et lz ipse impugnet. d. opi. per tex. in. d. l. j. ⁊ ij. ꝛm opin. communem. §. retentam, vcz qõ obtineat dicta dispositio etiã in dote restituenda, tñ sua impugnatio est contra dicta sua in. d. §. quoties. dum vult ꝙ fideiussor possit dari in casu inopie p. d. c. per vestras, de dona. inter virum ⁊ vxo. ꝙ an procedat de iure patebit ex proxime dicendis in proxima fallentia.

6 ¶ †Quinto limita dispositionẽ dictaz legum ꝓcedere nisi pp supuenientem suspitionẽ inopie vel dilapidationis exigeret dicta satisdatio p ipsaz mulierẽ ꝑm Bar. in. d. §. quoties. p. d. c. p vestras, sed hoc dcm sic indistincte nõ placet. Nam hoc mulier principaliter petit a viro sibi satisdari pp vergẽtiã ad inopiã, ⁊ tũc lz de iure antiquo hoc potuisset p dispositionẽ. d. l. in oibus. vt. §. gcluſi. Et sic poterat vti dicto remedio ẽt si nondũ vir venisset ad extremã inopiã, tñ hodie non posset hoc a viro exigere p tex. in. d. l. ij. Si aũt mulier peteret dotem restitui sibi pp talẽ vergẽtiã ad inopiã ꝑm ꝙ põt de iure, vt hr in. d. l. si gstãte. i pin. ⁊ in. l. vbi adhuc. C. de in. do. ⁊ in. l. in rebus. §. ois. eo. ti. ⁊ auc. de equa. dotis. §. illud. ⁊ tũc põt vir vt euitet talẽ restitutionem offerre satisdare p tex. sing. in. d. l. p vras. Et sic talis satisdatio pmittit, tunc viro in eius fauorem ad hoc vt euitet restitutionez dotis q̃ est sibi magis dãnosa ⁊ ignominiosa ⁊ subest tunc rõ in promptu qz tũc cesset rõ pfidie, imo hoc pmittit a iure vt euitet maior pfidia ꝑm Abb. sicu. in. d. c. per vras. ⁊ bñ. Ain isto casu põt procedere dcm Bar. in. d. §. quoties, ⁊ valebit dicta satisdatio tã in fauorẽ viri vt euitet dotis restitutionẽ q̃ in fauorẽ mulieris i casu soluti mrimonij si viri facultates nõ sufficeret, ⁊ isto casu si nõ posset inenire fideius. nõ credo tũc debeat ⁊ posse recurri ad iuratoriã cautionẽ, qz p eã nõ eẽt gsultũ idẽnitati mulieris de quo tñ vide no. i. d. c. p vras. p Ant. ⁊ Imo. post Joã. and.

7 ¶ †Sexta limitatio surgit ex ꝓdictis, qz in casu quo eẽt pmissa sequestratio ad petitionẽ mulieris cõ vitr, vt est qñ vir male tractat bona dotalia ea gsumẽdo ⁊ dilapidãdo, vt ẽ casus singularis in. l. si cũ dotẽ. §. sinaũt. in ver. si ꝛo dotẽ. ff. sol. ma. ⁊ tãgẽt. j. in. vij. qte circa. xxv. prinilegiũ. ⁊ p Bar. in. d. l. si gstãte. i pin. in ꝛto ꝛrio, tunc poterit forte euitare maritus dictã sequestrationẽ offerẽdo idoneũ fideius. ipsi mulieri vt se obliget ⁊ pmittat p eo dicte dotis gseruationẽ ⁊ restitutionẽ i euẽtũ dotis restituende cũ p hoc gsulatur tam viro vt euitet dictam sequestrationẽ q̃ etiã mulieri p eius indẽnitate cũ hoc sit de natura seqr̃ strationis vt reuocet p dationẽ fideiussoris, vt. l. j. ⁊ l. si fideius. §. fi. ff. qui

§.ñ.ff.qui satisf.co.ꝛ.l.fi.C.de ord.co.ꝛ dixi in.l.interesse puto.ff. de acqui.pos.ꝛ per hoc etiam bene facit ratio equitatis text.in simili in.d.c.per vestras.vt.s.dixi in prima fallētia qō maxime procederet stante opinione de qua.s dixi in.iij. fallentia.

8 ¶ Septimo limita procedere qñ mulier vellet sibi consuli ꝛ si bi caueri a viro p viā fideiussionis sibi dāde p dicta dote restituenda, secus si p viā delegationis, vcz petendo qō vir ꝓmittat dotē restitui alteri q̄ sibi qñ ex hoc vir nullū hꝫ timere incōmodū p tex. singularē a ꝯrio sensu in.d.l.ij. in prin.ff.so.ma. qui tex. ꝓcedit nō solū si añ mrimoniū ꝛ ēt tpe ꝓmisse dotis hoc petat mulier, ſz ēt si post solutū, ꝛ ēt si post habitā dotē hoc peteret mulier vt ibi voluit gl.ꝛ cōiter sequunt doc.ibi. Añ ille tex.est multū notabilis, ꝛ fauorabilis mulieribꝰ q̄ videtes nō posse exorquere a viro fideiuss.de dote sibi restituēda i casu restituēde dotis p.d.l.j.ꝛ ij.C.ne fideiuss.do.den. Imo nec etiā a volente ꝛ sponte offerente ſm cōem opi. Et dubitaret mulier ne forte pp potentiā viri vel naturā litigiosam ipsius viri ꝛ q̄ditionē mulieris debilē nō esset facilis futura exactio fiēda p eā vel eius heredes, vt tunc in dcm casum deleget ipsum vz alicui psone eq̄ potenti de q̄ ipsa q̄fidat ꝛ p q̄ dotis exactio magis facilis reddetur ꝛ ad hoc poterit vir cogi, p stipulationē ꝓmittat illi adhibitio si ex hoc nō posset vir allegare se qs sibi suspectū incōmodū, nec poterit vir allegare se nō teneri ꝛ frustratoriū esse talē delegationē cū in ea sit eadē rō generāde pfidie ꝛ malivolentie iter ipsos q̄inges pp q̄ ēt ꝓhibet datio fideiuss.d.l.ij. Sz p pte mulieris poterit rīderi q̄ dispositio.d.l.j.ꝛ.ij. dz intelligi in ꝓprijs suis terminis, nec est extēdēda ad aliū casū cū sit odiosa ꝛ exorbitās a regulis iur.cō. vt.s. Imo est correctiua iuris, antiq, vt.s. dixi p.l.ꝑcipimus. in fi.de appel.cū suis vulgaribus, ꝛ ita debet tenere ꝛ trāsire cū cōiter oēs doc. in.d.l.ij. ꝑsupponant q̄ pulsio.d.l.ij. in prin.ff.sol.mat. ēt hodie obtineat. Sz posset nō improbabiliter teneri ꝓrimum q̄ hodie provisio illa.d.l.ij. in prin. lz sit fauorabilis mulieribus, prout olim erat ēt datio fideiuss. tñ sit correcta p nouaz dispositionem.d.l.j.ꝛ ij.C.ne fideiuss.do.den. Nā cum ibi sit expressa ratio illius prohibitionis, vcz ne cā per fidie in q̄nubio generet. Añ cum rō sit ibi expressa ampliari debet dicta dispositio ad alium casum vbi subesset eadē rō, licet ibi nō expressum vt alias p glo.not. in cle.j. de elec in verbo, eligatur, facit.l.adigere. §. q̄nāuis de iure pa. Unde est cogitandus, maxime q̄ doctores non dicunt ad predicta non aduertentes.

9 ¶ Octano limita dictā prohibitionē.d.l.j.ꝛ ij. ꝓcedere in dote q̄stituenda vel restituenda p vīz vel eius socerz, secus eō in dote ꝓmissa danda p mulierē vel socerz, q̄ circa banc obligationē pōt fideiussor accedere, vt p glo.ꝛ cōiter doc. post Cy. in.d.l.j. ita intelligentes tex. in.d.l.cū dotis.ff.de iure do.ꝛ est cōis opi. ꝛ ita intelligunt ꝛ restringunt doc.d.l.ꝛ si fideiuss.ff.de re iudi.ꝛ d.l.cū dotis. Sz talis restrictio est multū violativa litere illarū legum, vt.s. dixi in quarta limita. sed p ista limita. est casus in.l. fi.C.ad velle. Nec obstat q̄ nō dīt ad iparia iudicari ꝛc. Nam pōt dici q̄ non sit eadē rō in marito cui ꝓmittit dos p mulierez si p ꝓmissione dotis voluit fideiussorē, q̄ hic nō est tāta cā generande pfidie inter q̄inges cū respectu viri obligati fideiussor cēseat hꝫ cām ꝑpetuā pfidie, q̄ ēt ipsa dos similiter censetur habere cām perpetuā apud vīz vt.l.j.ff.de iure do. Sed respectu mulieris obligate ipsa obligatio nō est habitura cām ꝑpetuā ex quo incontinenti dz solui ꝛ sic dicta cā indignationis si qua foret videretur habere quasi momentaneam ꝛ non duraturam.

10 ¶ Nono limita vt ꝓcedant in cautione accipienda p mulierē a marito p dationez fideiuss. secus si p dotationē pignoris ſm gl.in.d.l.ij. lz se nō firmet pp tex.in.d.l.dū generaliter ꝓhibet oēm satisdationē cū satis videat pignus esse loco fideiuss. q̄ procedunt a pari. insti.de rer.diui.§. vendite.ꝛ.l.si rē.§. satisfactū, ff.de pig.act. Sz cōiter doc. tenent secus in pignore p tex.in.l. j.ff.q pot.in pig.ba.ꝛ in.l.q̄nis. alias incipit, calippus.ff.de sol. ad hoc.l.q añt.§. si vxor.ff.de don.iter vīz ꝛ vxo.ꝛ cū hac opi. vī transire By.ꝛ Cy.in.d.l.j.ꝛ Bar.in.d.§. quoties.ꝛ cōiter alij legentes. Sz illa iura loq̄ vident in hypotheca q̄ q̄trahit solo consensu sine alia traditione. Añ secus forte in pignore pro prio modo accipiendo q̄ solū q̄stituit actuali traditione.l.si rez §.ij. de pig. act. Et subest rō differentie, q̄ p hypothecam non generatur causa alicuius perfidie inter coniuges cum bona hypotheca remaneant in plena possessione apud maritū, ꝛ ideo si ēt nō esset expressa hypotheca hodie iura volunt ꝑ hanc tacitā in oibus bonis viri p restitutione dotis.l.j.§.j.C.de rei vxo.act. ꝛ dcm est.s.in.vij. privilegio. Sed q̄ q̄stituit p traditionē alicuius rei stabilis vel mobilis q̄ fieret p vīz vxori p cautela siue dotis ex quo transit tunc ois possessio in mulierē tā ciuilis q̄ naturalis, ꝛ sic nulla remanet penes vīz, vt hꝫ in.l.j.§. p seruū qui pignori.ff.de acq.poss.ꝛ in.l.cū notissimi.§. illud.ff.de preseri xxx. ann. tunc vī ex hoc dari occasio pfidie ꝛ malivolētie viri ꝛ vxorē nō q̄fidentē de eo put eadez rōne dī in fideiussore cū virocz casu videat vxor diffidere de marito, ꝛ sic ipse q̄iperet aduersus eā non parnā indignationē, ꝛ iura volūt q̄ nulla fit inter cōiuges pfidie vel indignationis occasio, vt in.d.l.ij. ad hoc.C.de inst.ꝛ substi. Lrepzebēdēda, ꝛ lz tex.in.d.l.j.ꝛ.ij. nō dicat de pignore, tñ pñt ꝛba illa gñalia ibi nullas satisdatiōes accōmodari ēt ad pignus, ꝛ maxime qz q̄ fuit facta traditio pignoris mulieri sit eadē rō ꝓhibitionis pōderata p iperatorē in.d.l.ij. ꝛ sic nō diceꝫ extēsio, ſz cōprebēsio, vt in silī est dcm i.vij. limitatiōe.

11 ¶ Decimo limita nisi alius vna cū marito obligareꝫ ad dotis restitutionē, qz tunc valeret talis obligatio p tex.in.l.fi.C.de dote cau.nō nu.ꝛ voluit glo.p illū tex.in.d.l.ij.ꝛ ēt Byn. vt refert Bar.in.d.§. quoties. Sz vt dicit Bar.i.d.§. quoties. ibi si ambo obligarenī insolidū tanq̄ duo rei, ꝛ tūc ex quo in effectu censeꝫ alr fideiubere p altero, vt hꝫ in.l.vir vxori.ff.ad velle. Ideo nō possent hoc modo se obligare, qz veniret cōtra mentē.d.l.j.ꝛ ij. facit.l.nō dubiū.C.de leg. Obligabīt ergo nō insolidū sed quatenus ad q̄libet pecunia dotalis puenit, qz tūc vere q̄libet censeꝫ principalis p rata p qua q̄libet eoz recepit. Si añt vir solus recepit dotē, ꝛ tūc alter in nullo erit obligatus, qz tūc ꝓprie cēseret fideiussor ꝛ esset color q̄situs, vt hꝫ in.d.l.vir vxori. Nō obst.d.l.fi. qz ibi nō dī q̄ fuerūt duo rei debēdi. Sz dz intelligi q̄ ibi q̄libet erat obligatus p sua rata p id q̄ hꝫ in.l.reos.§. cuz talibus.ff.de duo.reis. Intellige. s. p rata p q̄ recepit seu confessus est se recepisse. Imo si ābo sunt q̄fessi se recepisse, tñ si ꝓbaret q̄ in veritate solus maritus receperit talis q̄fessio nihil operat̄ tanq̄ in mria suspecta ꝛ solus maritus esset obligatus, ar.l. idem q̄rit.ff.cōmo. Imo plus pōt tentari q̄ ēt si alr nō ꝓbat̄ qō in veritate solus maritus receperit dotē. Sed ambo simplr fuerūt q̄fessi se recepisse, illa q̄fessio alterius nō ꝓbat nec nocet, maxime si ille erat oīno extraneus tanq̄ sit fcā in mria suspecta vbi ille nō poterat aliter se obligare vz tanq̄ fideiuss.l., ꝓhibente per id q̄ hꝫ alias in.l.p diuersas.C.māda.ꝛ alias in.l.fi.C.de spon. ꝛ alias p Bar.in.l.cū qs decedens.§. titia.ff.de leg.iij. Et maxime ex quo q̄iectura ꝛ ꝑsumptio subsit q̄ dos puenerit tota ad manus mariti ex quo nō ob aliud daī nisi p supportādis oneribus mrimonij ꝛ sic ad eū spectat tale onus, ad hoc.l.si is qui sticbū.§. ibi dos.ff.de iure dot. ꝓut ēt idem alias in simili dici pōt qñ vir ꝛ vxor se obligāt p dote nurus restituenda q̄fitendo ambo se dotem recepisse p filio marito. Nā ex quo negotiū ꝛ onus dicte dotis habende spectat ad ipsuz vīz ꝛ nō ad vxorem p supportādis oneribus dicti mrimonij ꝓtracti p eoz filiū ꝑsumitur q̄ dicta q̄fessio mulieris fuerit fcā colore q̄sito ad hoc vt potuerit se obligare tanq̄ fideiussor p dote restituenda de quo tñ vide q̄ dixi.s.in.xij. speciali ꝛ etiaz qō dixi.s.in.iij. limitatione, qa potest dici qō in matre sic promittente ꝛ se obligāte etiā qñ per viā expressam fideiussionis non subsit ratio perfidie, imo in totū cesset sicut in patre pp naturalem affectū ꝛ charitatem maternā, vt dixi in predicta tertia limitatione qua ratione non reputo matrem esse extraneam ad hunc effectum validande fideiussionis, ꝛ sicut in dote danda potest mulier accedere nec tunc est tuta velleiano speciali fauore dotis.C.ad velle. Itē etiā pari rōne in dote restituenda nec isto casu militaret dispositio auct.si qua mulier.C.ad velle. vt dixi latius in.d.xij. privilegio. Et sic p predicta habes satis bene explicatum illum articulum an duo rei possint q̄stitui in dote de quo tetigit Bar.in.d.§. quoties.ꝛ ibi etiam per Ang.ꝛ in prin.illius.l.si constante.in.viij.q.j.partis p Bar.ꝛ p eundem in.d.l.fi.C.de dote cau.non nume.ꝛ p Jo. an.in addi.Spe.in tit.de do.inter vi.ꝛ vxo.§.pe.ver.illud. vbi etiā vī velle qō simpliciter coniuncte persone possint interuenire pro viro, tñ videretur illud procedere soluz in patre ꝛ matre, secus in alijs remotioribus vt dixi.s.in.iij. limitatione.

12 ¶ Undecimo limita in extraneo dotāte mulierē, ꝛ stipulāte vel paciscēte, qz pōt vt hꝫ in.§. accedit.l.j. de rei vxo.act. glo.in d.l.ij. vī velle idez q̄ muliere vel socero dāte dotē cū videat eadē egras, ꝛ doc. cōiter ptranseunt cū illa glo. Sed imo vī q̄ p tali dote reddēda extraneo possit accedere fideiussor cū inter istas personas cesset ratio pfidie. Nā propter hoc nō potest maritus aliqd impingere mulieri si ille extraneus dotās de suo voluit ēe bene cautus ꝛ ibi ꝓuideri de securitate in restituenda dote. Añ cū non sit eadez egratis ratio pōderata per illas leges, ergo ad istum casuz non se extendat dicta ꝓuisio cū ꝓuisio dictarum le-

gum dirigatur erga pſonã mulieris volentis ſibi prouideri p da
tionẽ fideiuſſoris. ad hoc. l. q; vero. ꝛ. l. ius ſingulare. ff. de legi.
ꝛ maxime cũ dicta diſpoſitio ſit exorbitãs a regulis iuris cõmu
nis, imo ſit correctiua iuris antiqui, vt. ſ. pluries dixi. ꝛ maxime
circa quartã limitationẽ, fatẽdũ tñ eſt q; talis extraneus dotãs
ſi ſibi a principio nõ prouidit tpe dotationis p dictã ſatiſdatio-
nem non poſſet poſtea illã a marito inuito extorquere niſi pp ſu
peruenientẽ inopiã vel ſuſpitionem inopie p diſpoſitionem. l. in
oibus. ff. de iud. vt etiã hoc voluit Bar. in. d. l. ſi conſtãte. in. vj.
q. ij. partis ꝛ maxime cũ dicto extraneo nõ cõpetat q;tra viz re
mediũ. d. l. ſi q;ſtãte. in prin. ꝛ. l. vbi adhuc. vt volnit ibi glo. ꝛ ẽt
ibi Bar. i. d. vj. q. ꝛ cõiter ſequunt doc. lz ibi Lud. de ro. aliter
dixerit ꝛ forte male, vt ibi plenius tetigi legẽdo. Dicebat tamẽ
Bal. ibi q; etiã poterit dicto caſu prouideri ipſi extraneo dotan
ti p ſequeſtrũ cũ via ſequeſtri bene cõpatiat cũ via ſatiſdatiõis,
vt in. d. c. p veſtras. Dicit Jo. de imo. ibi q; hoc ỏ ſequeſtro p
cederet ſi mulier q;ſentiat, vel ſi non poſſit ſatiſdari p virũ de do
te reſtituenda, vel ſi mulier forte ſit ſuſpecta de dilapidatione.
addncit q; habeẽ in. d. l. ſi cũ dotem. §. finaũt. alias videẽ q; nõ
obtineat ſequeſtratio, ꝛ ſic vñ de mente. d. c. p veſtras. ẽm eum.
Sed põt dici q; termini. d. c. p veſtras. non habeant locũ in ca
ſu nr̃o, q; ibi mulier eſt q̃ vult eſſe ſecura de ſua dote, hic autem
loquimur in ipſo extraneo dotante q; ſine dubio ſi a prin. veriſi-
militer cognoſcebat viz inopem ꝛ ſuſpectũ debet ſibi imputari
quare a prin. nõ prouidit per id q; habeẽ in. l. ſi creditoris. ff. de
pnu. credi. ꝛ potuit ipſe pp hanc culpã q;ditionem dotis facere
deteriorẽ q̃ ratio ceſſat in ipſa muliere, vt p Bar. in. d. l. ſi con-
ſtante. in. vj. q. j. partis. ꝛ ibi dixit. Si aũt poſt dotationẽ emer-
ſit ſuſpitio ꝛ maxime poſt datã dotẽ ꝛ tũc emerſit ſuſpitio pp cul
pã viri incipientis dilapidare, ꝛ tunc poterit petere ſequeſtra-
tionem per id q; hñ in. l. ſi fideiuſſor. §. fi. ff. qui ſatiſda. cog. que
tñ ſequeſtratio reuocabit̃ ſi maritus offerat idoneã cautionem
per ibi no. ꝛ etiã. ſ. dixi in. v. limitatione. Item poterit etiã peti
a prin. ſatiſdatio per remediũ. d. l. in oibus. q; iſta remedia bene
inter ſe cõpatiuntur, aut emerſit ſuſpitio citra culpã viri, ſed ex
alio caſu fortuito inopie, ꝛ tunc nõ reperio q; in hoc caſu de iu-
re ſit permiſſa ſequeſtratio cũ regulariter ſit pbibita, vt in. l. j. C.
de probi. ſeque. ꝛ tunc non video poſſe ſuccurri dicto extraneo
niſi per remedium. d. l. in omnibus. vt voluit Bart. in. d. vj. q.
13 ¶ †Duodecimo limita niſi priuilegio ꝛ prouiſioni. d. l. j. ꝛ. ij. eſ
ſet renuntiatũ cũ iuramẽto, qñ aũt renuntiatũ cũ iuramẽto tunc
cõis eſt doctoꝝ opi. q; nõ poſſit vt etiã voluit gl. in. d. l. ij. ꝛ ita
ibi ſequit̃ Cy. poſt Pe. ꝛ ẽt voluit By. ꝛ Bar. cõiter omnes
14 Mã cuz dicta diſpoſitio pcedat prohibitiue. Merito † non po
teſt ei renuntiari p partes, ꝛ ita ſolet allegari illa glo. ibi p not.
q; iuri prohibitiuo non põt renũtiari, lz aliqua ex parte emana
re dicaẽ in fauorem ipſius renuntiantis, ꝛ maxime quando ꝟba
prohibitionis diriguñ in pſonã ſeu perſonas, vt eſt in nr̃a mate
ria, vt patet ex verbis tex. in. d. l. ij. ibi, iubemus nullã ſatiſdatio
nem a marito vel viro exigendam ꝛc. ꝛ etiã patet ex ꝟbis rubri
ce ne fi. do. den. que loquaẽ diſpoſitiue põt p tex. arguẽdo alle-
gari, vt eſt ibi glo. no. ꝛ hñ in rub. C. ne in vna eademq; cã li. iij.
prono. ꝛ ibi per glo. ꝛ no. in. l. fin. ff. de eo p quẽ fa. erit, ꝛ hoc eſt
notandum ad no. p doc. in. l. pe. C. de pa. ꝛ p Ang. in. c. ſi diligẽ
ti. de foro compe. ꝛ tenet Bar. in. l. ſi qs p eo. ff. de fideiuſ. circa
tertium membrũ notando hoc ad ſtatuta, vt ibi p eum. Sed tñc
dubium remaneat qnãdo interueniſſet iuramentũ, ꝛ Bar. in. d.
l. ſi qs pro eo. circa dictum tertiũ membrũ tenet nõ firmari inni
tens ſua noua ratione q; qñ lex vel ſtatutũ pbibet actũ dirigen
do verba in pſonas ex quo tunc q;trahens veniendo q;tra precep-
tum legis vel ſtatuti ꝛ ſic ſuperioris mãdato nõ obedire morta
liter peccat, vt in. c. ois. de maio. ꝛ ob. Ideo iuramẽtũ nõ firma
ret cũ eius obſeruãtia nutriret peccatũ, ꝛ ex hoc infert ad ſtatu-
ta que cõiter ſunt p Italiã prohibentia minores ꝛ mulieres q;tra
here vel ſe obligare ſine certa ſolẽnitate, vt ibi p eũ, ſed hoc ſnũ
fundamentũ cõiter non recipit̃ a canoniſtis quos debemus ſeq
in materia iuramentali tanq; ſpirituali, vt late p Ant. de but. in
repe. d. c. cũ q;ngat, circa tertiũ mẽbrũ, ꝛ p Joã. de imo. latius
ibidẽ in ſua repe. ſuper tertio caſu ſecundi membri principalis,
vcz de effectu iuramenti qñ repugnet iuri in. xiij. cbar. lz q;tum
ad terminos nr̃os pleriq; alioꝝ ſequañ opi. Bar. vt fuit Ant.
de but. vt. ſ. in. d. iij. caſu nõ p ſuã rationẽ, ſed ex ratione per di-
ctã fideiuſſionẽ dandam pro dote q;ſernãda vel reſtituenda ſur-
git ſeu ſurgere põt q̃dã incõfidentia inter q;nges dicit tex. in. d.
l. ij. in fi. qz ſi mulier cõmittit pſonã ſuam de eo confidendo mul
to magis debet cõmittere dotem ꝛ de eo q;fidere abſq; alia cau
tione p fideiuſſore, ar. l. hac lege. C. de pa. conuen. ad hec tex. in
d. c. p vr̃as, añ fi. Et ideo vñ dicta pmiſſio eſſe ꝫ bonos mores
ꝛ q;ſequenter nõ debere firmari iuro p regulã, nõ eſt obligatoriũ
in. vj. Cũ videaẽ dari occaſio pfidie ꝛ indignationis inter cõiu
ges q̃ occaſio tolli dz ꝛ nõ pmitti ſub velamine iuramẽti, ad hoc
l. reprehendenda. C. de inſti. ꝛ ſubſti. ¶ Tu aduerte q; hec rõ
d. An. nõ vñ ſufficiens ad tollẽdũ vinculũ iuramẽti, qz ſi hec rõ
militaret. Silr etiã iuramentũ nõ firmaret alienationẽ rei dota
lis factã p viz cũ q;ſenſu mulieris, qz mulier q;ſentiendo viro vñ
hoc facere potius ex metu reuerentiali viri q̃ ex ſpontanea ſua
voluntate ꝛ ſic eſſet cã indignationis intrinſece ꝛ non parue in-
ter eos, ꝛ maxime qz pp hoc poſſet venire mulier ad extremam
inopiã ꝛ tãdẽ remanere indotata vt dicit tex. in. l. j. §. ꝛ cũ lex C.
de rei vxo. actio. Et hec eſt rõ quare lex ciuilis pbibet talẽ alie
nationẽ etiã cũ iuramento vt ibi p glo. ꝛ facit. l. non dubiũ. C. de
legi. ꝛ. d. c. cũ q;ngat. ꝛ. c. ij. eo. ti. in. vj. duz ibi pſupponit tex.
qz lex ciuilis iprobat etiã iuruz. Et tñ lex canonica q̃ ſeruãda eſt
in mria iuramenti, de hac rõne non curans voluit iurum eſſe ſer
uãdũ vt in. d. c. cum q;ngat. ꝛ. c. ij. eo. tit. in. vj. Sic etiã poteſt
dici in pacto de futura ſucceſſione pdenda q; leges reputãt eſſe
ꝫ bonos mores ex rõne ẽm Bal. in. l. pactũ q; dotali. C. de col.
in. xix. q. qz ſi tale pactũ de non ſuccedendo pri valeret q;ninge-
ret inconueniens, qz filius videns tale pactũ valere ꝛ q;ſequẽter
ſe deſtitutum ſpe ſucceſſionis pr̃ne non curaret pſtare obſequia
pri ꝛ ſic dareẽ occaſio vt eẽt rebellis ꝛ inobediens pri. Et ſic of
fenderet ius naturale ꝫ. l. veluti. ff. de iuſti. ꝛ iur. vbi ſi videret et
ſperaret ſe ſucceſſuz pri accederet ad obſequia paterna ꝛ ad vi
nendũ virtuoſe vbi aliter ſperãdo ſequereẽ q;trariũ, vt. ſ. ꝛ tamẽ
ius canonicũ de hac rõne non curauit volens tale iuramentũ eẽ
ſeruandũ p talẽ filiũ vel filiã vt patet in. c. ij. de pac. in. vj. Simi
liter etiã põt dici in donatione inter q;nges q̃ eſt iprobata a iu-
re ciuili ne mutuo amore ſe ſpolient, vt dicit tex. in. l. j. ff. de don.
inter vir. ꝛ vxo. Et ſic poſſet ſeq; q; alter q;nguz ex ſua in alteꝝ
liberalitate induceret ad extremã inopiã. Et q;ſequẽter caſſaret
inter eos vltimo loco indignatio ꝛ pfidia ex pte illius qui vide-
ret ſe quaſi oibus bonis ſpoliatũ ex dicta liberalitate quaz fecit
alteri dũ pmebaẽ ex caloꝛe ꝛ ſtimulis iuuẽtutis cui difficile ẽ re
primere iuueniles caloꝛes, vt. l. fi. §. filij aũt. C. de bo. q̃ libe. Añ
poterit ſequi q; dũ in ſeniũ demergunt caloꝛes libidinis ꝛ amo
ris conuertanẽ in odia pp dictã cãm qz caloꝛ q;cupiſcentie q ca-
15 leſcit ꝛ abundat in iuuene areſcit in ſene. † Et tñ de iu. cano. hu
iſmodi donationes firmanẽ iuramento ẽm cõem ſniam vt per
Bar. in. d. l. ſi qs pro eo. in. x. mẽbro. ꝛ in. l. ſeius ꝛ augerius. ff.
ad legez falci. ꝛ Bul. in. l. ſed ꝛ ſi poſſeſſori. §. item ſi iurauero. ff.
de inreiura. ꝛ p Fede. de ſe. q;ſi cxl. ꝛ tenet Ant. ꝛ Jo. de imo.
in. d. c. cuz q;ngat. vt p Ant. in tertio caſu circa fi. ꝛ Jo. de imo.
in. iij. q. decimi ꝛ vltimi mẽbri vſq; ad finẽ ſine repetitionis. Añ
ſup hoc aliter non inſiſto, ꝛ hanc parteẽ q; firmeẽ iuramento ta
lis fideiuſſio poſt multa ſequit̃ Jo. de imo. in decimo mẽbro. in.
ij. q. Et rñdet ad illud de occaſione mali q̃ poteſt ſeq; quod hoc
venit q;ngẽter ꝛ nõ neceſſario de quo nõ curauit ius canonicũ
ſed magis curauit de ſalute aie iurantis ex quo iuramentum po
teſt ſeruari ſine peccato. d. c. cũ q;ngat. cũ ſi. Sed tunc obijciẽ
16 † qz pactum inter aliquos de futura ſucceſſione vinentis non vs
qz ex hoc daẽ occaſio voti captãde mortis illius vinentis, vt in.
l. fi. C. de pac. Et ideo hac rõne nõ firmaẽ tale pactũ iuramento
ẽm cõem ſniam, vt per glo. Bar. ꝛ oẽs ibi legentes, ꝛ maxime
ibi Jo. de imo. ꝛ Lud. in. l. q; ſupſtitis. ff. de acq. here. ꝛ in. d. l. ſi.
ꝛ in. l. ſtipulatio hoc mõ q;cepta. ff. de verb. ob. ꝛ ſequunt̃ cõiter
canoniſte, vt p Ant. de but. in repe. d. c. cuz q;ngat, ꝛ ibi etiam
Jo. de imo. circa primũ caſum ſcõi mẽbri principalis de effectu
iuramenti inquãtum repugnet iuri. Añ eadem ratione videret
17 dicenduz † in dationẽ fideiuſſoris p dote q;ſeruanda vel reſtitu
enda vt non firmeẽ iuramento ex quo datur occaſio perfidie ꝛ
odij inter q;nges ꝛ ſic veniret ꝫ naturã matrimonij q; eſt vincu
lum indiuiduã vite q;ſuetudinem ſeruans inter coniuges, inſti.
de pa. poteſtate. in prin. ꝛ eſt q;nnctio animoꝝ ꝛ vnitas cozdiñ.
l. j. ff. de ritu nup. ꝛ ex ea cauſaẽ identitas pſonaꝝ in vna carne.
c. debitum. ꝛ de biga. nõ ergo dz iuramẽtũ eſſe cã ꝫria dicte na
ture mr̃imonij, put eſſet ſi firmaret talẽ obligationẽ fideiuſſoris
18 ꝫ. d. l. ij. † Poteſt dici q; ſi maritus pſtaret talẽ fideiuſſoꝛis in
nitis, puta ſi q;ſuetudo ita diſponeret q; maritus teneaẽ ꝛ poſſit
cogi ad talez fideiuſſionez preſtandã renendo q; nou valeat hu
iſmodi q;ſuetudo vt proxime tangeẽ ꝛ tunc iuramentum nõ fir
mat ex quo non occaſionaliter, ſed de directo ꝛ incontinenti in
ducit dictã materiã perfidie ꝛ malinolentie inter q;nges, prout

idem

idem dicetur in iramento de futura successione qđ de directo ¶immediate inducit votũ captande mortis, ꝛ ita procedat opi. canonistarum. Si autem sponte ꝛ vltro maritus offerret talem fideiussionem, ꝛ tunc iramẽtur firmaret ex quo nõ de directo, sed occasionaliter ex post posset sequi dicta occasio perfidie, ꝛ indignationis, ꝛ hoc modo procedat opi. Barto. ꝛ sequacium.

¶ Decimotertio ꝛ vltimo limita nisi in loco esset ꝙsuetudo qđ fideiussor possit dari pro dote, qꝛ tunc valeret consuetudo vt videtur velle Jo. an. post Tan. in. d. c. per vestras. Sed in ꝯtrarium facit tex. in. d. l. j. C. ne fideiuss. do. den. vbi princeps reprobat talẽ ꝙsuetudinẽ inbẽdo eã aboleri. Sed posset rñderi ꝙ reprobat antiqnã ꝙsuetudinẽ, tñ nõ derogat future quo casu reprobata ꝙsuetudine antiqua non vꝫ derogari future, vt est glo. no. in cle. statutũ. de elec. in verbo, ꝙsuetudine, ꝛ voluit Cy. in. l. omnes populos. C. de ꝛben. emp. ꝙ etiã fuit de mente Bar. in. l. cunctos populos. C. de sum. trĩ. ꝛ fide cath. ĩ. vij. col. circa intellectũ. l. fi. C. de testa. ꝛ etiã sensit in. l. de quibus. ff. de legi. in antiqua lectura. Et licet allegent quidã Bar. voluisse ꝛrium in. l. oẽs populi. ff. de iusti. ꝛ iure. circa tertiã qstionem principalem. An sup his q̃ sunt disposita a iure ciuili possint fieri statuta ꝛria, tñ si bene põderantur eius verba ipse sequitur qñ lex resistit statuto prohibẽdo ne fiat. Et sic dirigendo verba in futurꝫ, ꝛ ita videtur intelligere tex. in. l. eos. §. j. C. de usur. ꝛ in auc. naui. C. de furtis.

Sed antequam ueniã ad decisionez casus nr̃i põt ꝑ veritate distingui an valeat ꝙsuetudo ꝯ legẽ derogatoriã ipsius ꝙsuetudinis ꝙ aut lex i aliqua mria expresse derogat ꝑterite ꝙsuetudini etiã future, ꝛ tũc sine dubio non vz ꝙsuetudo postea emanãs aut simplr derogat nõ faciendo mentionẽ de ꝑterita vel futura ꝙsuetudine, puta nõ obstãte aliqua ꝙsuetudine in ꝛrium, ꝛ tunc ex quo loquit ita indefinite dz intelligi derogatũ ẽt future ꝑ id ꝙ hr̃ in. l. si seruitus. ff. de serui. rusti. ꝓdio. ꝛ maxime qꝛ ita est de natura legis, vt ad futura trahat. l. leges. C. de legi. ꝛ. l. fi. de ꝙsti. ꝛ hoc forte nisi cõsuetudo de nouo introducta ex noua cã a principio nõ cogitata ꝓp varietatem tpis vel ex ꝑterita q̃ erat verisimiliter incognita ipsi legũ latori, arg. l. si boiem. ff. man. ꝛ ꝙ ibi ꝑ Bal. ꝛ etiã not. in. §. qbus. in phemio, qꝛ ꝓm varietatem tẽpoꝝ statuta variantur, vt in. c. nõ dz. de ꝙsan. ꝛ affi. ꝛ in. l. j. in prin. C. de cad. tol. ꝙ etiam voluit Abb. sicu. in. c. ij. de ꝓba. Ñ posito ꝙ dispositio l. fi. C. de testa. traberet etiã ad futuras ꝙsuetudines ꝛrias eas absoluẽdo, tñ si postea emaneret ꝙsuetudo ꝙ tpe pestis valeret testm̃ cũ qnqꝫ testibus vel forte minori numero valeret talis consuetudo, ꝛ eadẽ rõne statutũ qꝛ introducit ex iusta ꝛ rõnabili cã verisimiliter tunc nõ cogitata ꝑ principẽ ex quo hodie videmus ꝙ oẽs passim fugiũt hominẽ pestifero morbo ꝙfectũ euitant, lz cõsanguinei sint vel attinentes vbi olim nõ ita refrigescebat charitas in sic fugiẽdo maxime apud ꝙsanguineos. Imo põt attentari ꝙ ẽt si lex abrogaret ẽt expresse future cõsuetudini idẽ esset dicendũ qꝛ ad nouã cãm habentẽ rõnabilẽ ꝓuisionẽ nouiter facta se nõ extendit talis clausula generalis derogatoria de qua si fuisset cogitatũ nõ fuisset sic generaliter derogatũ, arg. d. l. si hominẽ. ꝛ qꝛ intelligit rebus sic stãtibus ꝛ se habentibus. l. ꝙ Seruius. ff. de ꝙdi. ob cãm. ꝛ. l. si cum cornelius, ꝛ ꝙ ibi ꝑ Bar. ff. de solu. Aut fuit fcã mentio de ꝑterita ꝙsuetudine eã abrogãdo, ꝛ tũc aut fuit expressus ꝺ irrationabilitate dicte ꝙsuetudinis, ꝛ tũc vꝫ reprobata ẽt futura ꝙsuetudo in ꝛrium, ꝛ ita voluit Bal. ĩ auc. oẽs peregrini. C. cõia de succes. qđ ꝓcedit qñ subesset eadez rõ, nunc de ꝑsenti ꝓut erat tpe. d. l. abrogãtis. qꝛ nõ reprobationis habebat ꝓpetuã cãm. Si aũt dicta rõ nunc non subesset vel ꝓp varietatẽ tpoꝝ vel alio modo, ꝛ tunc valeret cõsuetudo postea ꝛria, ꝛ ita no. voluit Bal. in. d. l. oudũ. C. de ꝛben. emp. Ad ꝓpositũ dico ꝙ in terminis nr̃is vz qꝛ. d. l. j. reprobat simplr consuetudinẽ nec aliter dicit de ꝑterito vel futuro. Certe ẽt vꝫ improbare futurã, qꝛ vꝫ esse expressa rõ improbationis. Nã lz. d. l. nõ sit expssa, tñ apparet expressa in. l. ij. in fi. eo. ti. ꝓp quã rõnẽ vꝫ se monisse imperator in. d. l. j. ad reprobandũ ꝙsuetudinez ꝛriã. Tñ credere hoc ꝓcedere qñ ꝙsuetudo arctaret vizꝫ vel socerꝫ ad fideiubẽdũ ꝑ dote restituenda adeo ꝙ inuitus posset cogi. Si aũt nõ arctaret sed simplr ꝓmitteret talẽ fideiussionẽ, tũc ex quo ñ subest tãta rõ ꝑfidie qñ maritus sponte offerret cũ tũc ẽt verset fauor mulieris ꝛ dotis q̃ rõne se mouit dicta ꝙsuetudo vel statutũ loci ita ꝓmittendo ꝛ tunc valeret talis ꝙsuetudo vel statutũ ex quo tunc nõ est eadẽ rõ sicut qñ ab inuito extorquere tur, ꝙs rõnẽ vꝫ considerasse tex. in. d. l. j. dum presupponit quod consuetudo loquebat preceptiue, vez qđ vir exhibeat fideiussionem mulieri ꝛc. Unde cogita qꝛ hec opi. vꝫ satis equa ꝛ etiam fauorabilis mulieribus ꝛ dotibus, ꝛ ideo videtur tenẽda per id qđ habet in. l. in ambiguis. ff. de reg. iur. ꝛ hoc modo potest procedere opi. Jo. an. ꝛ Tan. in. d. c. per vestras.

SVMMARIVM

1 Ascendens etiam per lineam maternam potest stipulari suo descendenti speciali fauore mulieris ꝛ dotis ac nuptiarum, immo secundum Bar. idem in quolibet extraneo.

2 Mulier si stipuletur dotem reddi alicui tertio absenti non queritur illi actio.

3 Mulieri magis fauetur in dote ꝙ fisco cui aliquis priuatus stipuletur.

¶ Priuilegium vigesimumsecundum.

1 **Vigesimumsecũdum** speciale priuilegium est † qꝛ licet de rigore iuris ascendens per lineam maternam non possit stipulari ꝛ obligationem querere suo descendenti. l. debitor. in fi. ff. ad treb. vbi idem econtra dicitur qđ non possit dictus descendens stipulari, vel actionem querere etiam vtilem suo ascendenti, ad hoc ẽt. l. gaius. ver. sed dicendum. ff. solu. matri. licet secus in ascendenti per lineam paternam. Cum possit querere saltem vtilem suo descendẽti etiam emancipato, vt habet in. l. ꝙ dicitur. ff. de ver. ob. ꝛ in. l. pactum. C. de pac. commen. intellige vtilem ꝛ non directam, vt ibi no. Et sic debet intelligi tex. in. l. si genero. C. de iure do. tñ speciali fauore mulieris ꝛ dotis, potest ex equitate ascendens per lineam maternã stipulari descendenti, vt est tex. sing. in. d. l. gaius. in fi. Bar. tñ quem multi sequunt ibi inclinat idez etiam esse in quolibet alio extraneo dotante cum tex. ibi in fin. solum se fundet super equitate inducta fauore nuptiarum, ꝛ dz subdit ibi de affectione personarum loquitur per verbum, maxime. Et sic implicatiue, ergo vult idem si non caderet dicta coniunctio personarum ad hoc. Lillud. ff. ad. l. aqui. ꝛ. c. sponsam. de spon. cum si. Et in hanc partem inclinant Joan. de imo. Joan. de ca. ꝛ Ludo. de ro. qui etiam se mouet stante equitate de qua in. l. quoties. C. de dona. que sub modo. Nã si ibi fauore exercentis liberalitatem specialiter ꝓuideret vt donans possit q̃rere alteri actionẽ super re sua q̃ non erat duratura sua, licet regulariter secus. l. ꝓpriũ. ff. cõia predi. ꝛ d. l. pactum multomagis in terminis nr̃is vbi ꝙcurrit duplex fauor. s. exercentis liberalitatẽ, ꝛ ẽt fauor dotis, lz. n. respectu viri ipsa promissio dotis ꝙcernat titulũ onerosum. l. ex ꝓmissione. ff. de act. ꝛ obli. ꝛ. l. pure. §. pe. ff. de excep. doli. tñ inspecta psona dotãtis, q̃ ꝑncipaliter ducit ad liberalitatẽ in dotãda muliere, ꝛ ẽt inspecta psona mulieris ergaqnã ꝓcipalr hr̃ respectus ipsa dotatio ꝓcedit ex cã lucrariua. Et sic donationis, vt i. §. accedit. l. j. C. de rei vxo. act. qđ ꝓcedit ẽt respectu ipsius pr̃is dotãtis, lz. n. ad dotandum teneat ex officio pr̃no tñ nõ põt negari qn exerceat liberalitatẽ ꝛ donationez in filiã, vt ꝓbat in. l. ij. C. de bo. que lib. ibi paterna munificentia ad hoc ẽt tex. cũ glo. ꝛ ibi dixi post Bar. in. l. meuia. §. j. ff. so. matri. ꝛ. l. fi. §. si a socero. ff. que in frau. cred. Ñ satis mihi plz hec opinio maxie ꝙcurrente hodie dicta equitate. d. l. quoties. Confert ẽt, qꝛ talis stipulatio extranei iunat suffragio legis que fingeret stipulationẽ si extraneus nõ fuisset dicto mõ stipulatus, vt in. d. §. accedit. Et sic põt dici qđ dicto casu nõ subintelligat ficta stipulatio interposita a muliere de qua. in. d. §. accedit, quia nunqꝫ lex fingit nisi in subsidiũ ꝛ ex magna cã, vt ꝑ Bar. in. l. si is q ꝑ emptore. ff. de vsuca. qđ est notandũ ad limitationez. d. §. accedit, ꝛ sic ꝑt dici qđ dcõ casu nõ subintelligat ficta stipulatio interposita a muliere ꝺ qua i. d. §. accedit, qꝛ nunqꝫ lex fingit nihil in subsidiũ ꝛ ex magna cã, vt ꝑ Bar. i. l. si is q ꝑ emptore. ff. de vsuca. qđ est notãdũ ad limitationẽ. d. §. accedit. Et ꝓdicta ẽt opi. fuit ꝺ mẽte Bar. in. l. vxorẽ. §. testã. ff. de leg. iij. Sz tũc pulchrũ eẽt dubiũ an hoc possit facẽ extraneus simplex ꝑ pactũ citra stipulationẽ. Nã si paciscereť dotẽ sibi reddi sine dubio posset qñ incõtinẽti. d. §. accedit. Sz qñ alteri paciscereť reddi, puta mulieri nõ posset citra stipl'onẽ, ꝑ tex. i. d. l. gaius. ibi pactũ ꝛ stipl'onẽ, ꝛ hñ vꝫ ꝓbari. i. d. l. pactũ. C. ꝺ pac. quẽtis. i. ij. rñso. ꝛ maxie ẽt qꝛ tũc pcm̃ nudũ appositũ inxta ꝛctũ vestiť eius coherẽtia qñ apponiť in fauorẽ ipsoꝝ ꝛbentiũ. Secus si ꝑ fauore ꝛ interesse tertij ꝑ id qđ hr̃ in. l. petens. C. de pac. ꝛ ibi no. qđ sine dubio procederet ꝺ isto iure, tñ hodie isto casu fingereť forte tacita stipulatio interposita ꝑ ipsum extraneũ dotantem in fauorem mulieris. per tex. in. d. l. j. §. lz vt plenius ibi siue alie ꝑ his persone ꝛ dos

aduentitia fuerit. Uñ nõ esset isto casu opus fingere stipulatiõnẽ interpositã p mulierẽ cuj viro, put disponit in. d. §. accedit. Põt et dici q hodie ex speciali eqtate. d. l. quoties q̃rat illi alteri et citra stipulationẽ, vt ibi pbat q est not. ad no. in. d. l. petens. Jtẽ aduertendũ est, qz ex. d. l. gaius. ver. sed dicẽdũ. satis euidenter colligit qõ singularis dispositio z eqtas de qua in. d. l. quoties. nõ erat tpe ffoꝛ, nisi et qcurreret fauoꝛ dotis, z sic illa est dispositio noua de iure codicis inducta per principes, z sic
2 posset inferri notanter qõ † et qñ p ipsum dotantẽ et extraneũ esset factũ pactũ de reddẽda dote alteri, q̃s mulieri valeret, z illi quereret actio vtilis ex eqtate. d. l. quoties. lz nõ verset tunc fauoꝛ mulieris z dotis vt etiã hoc vr pbari notanter in. l. pr p filia. C. de pac. cõuen. Jntelligendo q ibi ille dotans fuit pactus dotẽ reddi nepotibus natis ex illa filia ex primo matrimonio, lz eni respectu mariti q ita promisit restituere nõ sit liberalitas, vt. §. dixi. tñ inspecta psona dotantis dr esse liberalitas et in dotando filiã, vt. §. dixi. Jmmo tunc tale pactũ prodesset ipsi tertio et citra stipulationẽ fauoꝛe exercẽtis liberalitatẽ dñmodo incõtinenti fiat, vt. §. dixi. p tex. in. d. l. pr pro filia. q̃ oia sunt bene notanda z a doctoribus nõ tacta. Ex p̃dictis sequit q si mulier dotans si stipularet dotẽ reddi nõ sibi sed alteri tertio in casum soluti matrimonij, tunc illi tertio nulla q̃reret actio, qz tunc cessat equitas z fauoꝛ dotis de qua in. d. l. gaius. Jtẽ cessat eqtas. d. l. quoties ex quo respectu mulieris z viri nõ ẽ liberalitas. Jmmo est cã onerosa, vt. §. dixi. ad hoc. l. ex pmissione. ff. de actio. z ob. cũ si. z hoc et voluit Bal. notãter in. d. l. fi. C. cõia vtriusq; ind. ad fi. allegando ad hoc tex. not. in. d. l. debitoꝛ. ad fi. ff. ad treb.
3 † Et p predicta oia patet q in hoc maioꝛ censet esse fauoꝛ mulieris in dote q̃s fisci z reipublice cui per liberam z priuatam personam etiam sibi subditam non queritur actio. vt est text. no. in. l. j. ff. de in. fis. z ibi per Bar. z dixi in. l. stipulatio ista. §. si stipuler. ff. de ver. obli. z no. in. l. arbiter intra certam. ff. de arbi.

SVMMARIVM

1 Mulieri absenti queritur propter fauoꝛem dotis.

Privilegium vigesimumtertiuz.

Et ex illa. l. gaius potest colligi aliud spãle p vilegium z vigesimũtertiũ
1 † q in casibus specialibus quibus q̃rit actio alteri sine cessione de qbus p Bar. z ibi dixi in. d. l. stipulatio ista. §. si stipuler. opz q saltẽ verba promissiua z substantifica obligationis dirigant ad ipsum stipulantẽ alias in ipsum tertium. ¶ Additio. Tertium absentem. no. qõ absenti nõ q̃rit in iudicio nisi iudex p eo recipiat. vide Bar. in. l. postquã liti. ff. si. q̃ro vtrũ. C. de pac. absentẽ in nibilo, vcz adeo qõ et naturalis obligatio impedit. l. q̃cunq; gerimus. ff. de act. z obli. z ita cõiter tenet in. d. §. alteri. z. §. si stipuler. tñ spãli fauoꝛe dotis q̃reret vtilis actio mulieri absenti sine cessione et si verba pmissiua essent directa in eam z nõ in stipulationem, z ita multi legẽtes tenẽt in. d. l. gaius p illũ tex. z oñ fuisse de mẽte Bar. ibi, in noua lectura, z et Bal. in d. l. fi. in pe. col. Sed ego tenerẽ ꝛriũ, qz tex. in. d. l. gaius. illud nõ bñ pbat. Et qz qñ aliter nõ apparet p verba stipulationis q ipsa verba pmissiua fuerint relata ad psonã ipsius tertij vel stipulatoris dz in dubio presumi stipulatorẽ voluisse referre ad psonã suã z sic actus valeat, tex. no. in. l. si seruus cõis meuij. §. si seruus titij. ff. de stipu. seruo. Cõfert et qz aliter dicendo inducerent hoc casu circa eũdẽ actũ z effectum plures exorbitãtie z spãlitates ꝛ regulas iuris cõis ꝛ id qõ br in. l. j. C. de do. pmis. z l. cũ post. §. gener. ff. de iure do. prima esset q alteri absenti posset qs stipulari fauoꝛe dotis ꝛ regulã vulgarẽ de qua i. §. alteri. Jtẽ qõ p liberã psonã alteri q̃rat actio sine cessione ꝛ regulam vulgarẽ de qua in. l. solutũ. §. p liberã. ff. de pig. act. z in. l. possessoꝛ. §. z si possessoꝛ. ff. de acq. pos. ¶ Jtẽ z tertio qõ ex actu nullo mõ fundato in psonã stipulatoris obligatio z actio nascat ꝛ regulã de qua. in. d. l. q̃cũq;, z in. l. obligationũ subsũtia. eo. titu. z sic infert qõ si extraneus dotãs stipularet hoc mõ pmittis mulieri absenti istã dotẽ sibi restituere in casum solu. mat. qõ tunc nibil ageret. Posset tñ dici qõ bodie ex singlari dispõne. l. j. C. de rei vxo. actio. fingeret talis stipulatio z bret p valida p tex. ibi post prin. ibi z multomagis si inutilis est validã eã effici cuius dispõ obtinet et qñ alia psona q̃cũq; dotẽ daret p ipsa mulere, vt. §. dixi p tex. in. d. §. sed vt plenius. ibi dñ dicit vel alius p ea dotẽ daret vel reciperet et aduentitiã z. z hoc z q. §. dixi in primo priuilegio est bene notãdũ ad dicta. §. in secundo priuilegio tacite stipulationis. Sed si extraneus paciscereꝛ in fauoꝛẽ tertij, z tunc non valeret sine dubio etiam quo ad dispositionem singularem. d. l. quoties. Si promissio de directo conferretur in ipsum tertium z non ipsum donantem quod no.

SVMMARIVM

1 Mulieri queritur ex stipulatiõe per aliam noie mulieris facta.

Privilegium vigesimumquartuz.

Item ex rõne equitatis dicte legis gaius potest inferri ad
1 aliud priuilegiũ et sic. xxiij. qõ lz † per procuratoꝛẽ vel negotioꝛ gestoꝛez stipulantes noie nostro. ¶ Additio. nomine nostro. nota qõ absenti queritur dñiũ p alterũ sine cessione siue sub forma. do tibi nomine absentis vel do absenti pro te. fz Abb. in. c. accedens. de preben. p verba inflexa surgat vtilis stipulatio, vt br in. l. bmõi. in prin. ff. de leg. j. in secundo nota. z p bar. z alios in. d. §. stipuler. tñ opus sit cessione alias nõ quereretur actio. d. §. z si possessio. cũ si. Tñ speciali fauoꝛe dotis non esset opus cessione. Uã si hoc conceditur in auo materno imo etiam in quolibet extraneo dotante stipulãte noie ppio z nõ nomine mulieris fm cõmunem opinio. vt. §. est dictuz. in. xxij. priuilegio. quanto amplius est hoc dicendum quando stipularetur nomine mulieris, z sic p verba inflexa quo casu magis vtiliter z firmiter qcipit stipulatio, q etiã voluit Bal. in. d. l. fi. cõia vtriusq; iudi. in pe. car. z maxime qz et si dotãs nomine mulieris, puta vt procuratoꝛ vel neg. gest. aliter non stipularetur dotem reddi, tamen fingitur tunc tacita stipulatio p euz interposita in fauorem mulieris per tex. in. d. §. sed vt plenius ibi siue ipse principale psone dotem dederint vel promiserint vel susceperint siue alie pro bis personis. ꝛc. vnde si dicta stipulatio que fingit interposita per ipsum procuratoꝛem mulieris quereretur illico ipsi mulieri virís ministris, z sic sine alia cessione multomagis expressa quereretur. ar. l. bis q ad certũ. ff. loca. Bices tu qõ imo isto casu poꝛtius fingeret stipulatio interposita p mulierem q̃s p ipsum promittentem dotem noie mulieris. d. §. accedit. Sed põt rñderi ill lud esse iõ qz non erat ibi aliquod aliud extraneũ habile ad fiendum stipulationem nisi in personã mulieris absentis, ex quo ille dat dotem nomine suo z non tanq̃s procuratoꝛ vel negotioꝛum gestoꝛ mulieris. Et bec vltima inuestigatio non est inutilis quia si mulier ageret tanquem ex stipulatione per suam personam interpositam forte inutiliter ageret.

SVMMARIVM

1 Diuncta posita inter personas honoratas speciali fauoꝛe dotis bodie non reddit actum inutilem.

Privilegium vigesimumquintum.

Vigesimumquintuz speciale priuilegiuz resultat ex. d. l. gaius † q
1 lz disiuncta posita inter personas honoratas quibus poterat qri, redderet de iure ffoꝛ stipulationem totam ipso iure inutilez. l. j. §. si vsufructuarius. z. l. proinde cum seq. ff. de stip. seruo. tamen spãli fauoꝛe dotis talis stipulatio erat z est vtilis, vt est casus singularis. in. d. l. gaius. Jntm qõ Bt. z Bar. z cõiter docto. ibi tenent qõ bodie dispõ. d. l. non est immutata per singularem z nouam dispositionem. l. cum quidam. ff. de ver. signi.

SVMMARIVM

1 Dispositio. l. cum quidam. C. de verbo. signi. non obtinet speciali fauoꝛe dotis z mulieris.

Privilegium vigesimumsextum.

Ex quo surgit aliud singulare priuilegiũ z vigesimũsextũ, qõ licet bodie dispõ. d. §. si vsufructuarius. cũ si. sit immutata z contracta † p singularem dispõnem. d. l. cũ quidã, vt bodie disiũcta posita inter personas honoratas valeat vt ponet pro coniuncta et in contractibus, vt sic ponat vel pro z sic cuilibet queratur bodie p virili, tñ speciali fauoꝛe dotis disiuncta non ponitur et bodie

die ꝑ ꝙiuncta,vt ꝓz.in.d.l.gaius.qz annis fuit stipulatus dotē reddi illi nepti aut sibi ⁊ tñ nepti q̄rit actio ō dote insolidū ⁊ nō ꝓ ro rata nec heredibus aui premortui aliqua queritur actio, vt tz ibi Bar.⁊ cōiter doc.per illū tex.in fi.iuncto princ.ibi an,⁊ cui actio ex hoc pacto ex stipulatione ꝙpetat ⁊ vtrū heredi materni aui an nepti ⁊c. ¶ Et sic q̄rendo ibi iurisc̄onsultus cui queraꝫ actio ex illa stipulatione ⁊ nominatiz an queraꝫ heredi mortui aui ⁊ respondēdo ibi in fi.qō illi nepti ex equitate fauore nuptiarū deꝫ actio,ergo per expressum vī negare dari actionē heredi aui paterni.l.cum pretor.ff.de iudi.⁊.c.nonne.de presum. cū si.Quinimo Bar.⁊ cōiter doc.ibi tenent quod etiam si fuisset vnus annus tpe dinortij facti illi nō competeret actio quasi videatur adiectus solutioni ⁊ non obligationi fauore nuptiarū, ⁊ ne mulier remaneret defraudata dote si auo competeret actio ⁊ sic eadem ratio equitatis ibi vigeret in auo sicut in eius heredibus ⁊ idē tenuit Bar.in.d.l.vxorē.§.testamento.⁊ fuit de mēte Bal.in.d.l.fi.C.cōmunia vrinsq; iudi.ante fi.⁊ ita est tenendum quicquid aliter voluerit Bald.in.d.l.gaius alr intelligēdo illū tex.ꝑm nouum intellectum. Petri de bella pertica.

SVMMARIVM

1 Alternatiua perdit naturā suam propter specialem fauorez dotis,quia non potest verificari in quolibet extremorum.

¶ Priuilegium vigesimumseptimum.

Et sic ita tenēdo ⁊ intelligēdo illū tex.ꝑt cōiter intelligī resultat aliud notabile spāle fauore dotis ⁊ vigesimūseptimū. † qꝫ ꝓz de natura alternatiue sit vt possit verificari in quolibet extremoꝝ,vt hī in.l.is q̄ uncēta.§.vtrū.ff.de re.dub.cum si. Tñ speciali fauore dotis perdit in totum suam naturam vt illud primum extremum de persona aui non possit verificari,sed solum in persona mulieris quo ad obligationis efficaciam.

SVMMARIVM

2 Persona tertij si sit ipsa mulier dotata tūc siue sit posita in prima siue in secunda parte alternatiue censetur apposita obligationi ⁊ non solutioni tanquam adicta.

2 Extraneus dotās si stipulaꝫ dotem reddi sibi,aut cui de iure debetur,soli mulieri queritur actio.⁊ nn.4.

3 Dispositio.l.gaius.⁊ eius egras nō obtinet si illa stipulatio cēt facta in oēm casum sol.ma.⁊ esset solutū morte mulieris.

¶ Priuilegium vigesimumoctauum.

1 **Item sequitur** aliud spāle ⁊ vigesimumoctauum qō † qñ stipulatio fit ꝑ alternatiuā psonarū regulariter psona tertij siue sit adiecta in prima parte siue in scōa semp censeꝫ adiecta obligationi in puncto iuris,vt hī pbaꝫ in.d.l.gaius.ver.sed dōz tñ fallit speciali fauore dotis qz si psona tertij est ipsa mulier dotata censeꝫ ipsi adiecta obligationi,⁊ stipulator dotās censeꝫ adiectus solutiōi,vt est tex sing. ibi referēdo finē illius tex.ad ver.pcedētē sed dōm. Tñ aduerte qz Bal.in.d.l.fi.dicit tex.d.l.gaius pcedere ex eo, quia ille eius posuit se in scōa parte alternatiue ⁊ mulierem in prīa parte,hinc est qō ex hoc vī ibi voluisse principaliter stipulari mulieri cui poterat queri spāli fauore dotis , hinc est qō ꝑm eum fore esset,secus si annus ibi posuisset se in prima parte alternatiue, qz tūc principaliter videꝫ voluisse fundare actū in persona sua,⁊ ideo tunc mulier videreꝫ adiecta solutiōi ꝓz regulā que solet haberi in adiecto per alternatiuā.l.si cum cornelius.de solu.cum si. Et licet ibi Bald.dubitatiue loquatur,scz per verbum forte Tñ hec sua opi.vī multum rationabilis ⁊ equa,qz non sine ministerio iurisconsultus in.d.l.gaius.fecit vim imponendo casuz qñ stipulator posuit mulierem in prīa parte alternatiue. Et hāc opi.magis firmiter tenuit Bar.de sali.in.l.auia.C.de iure do. ⁊ et Lud.de roma.in.d.c.gaius.ꝑ qua opi.et monet qz ex quo casus ille ē multū exorbitās a regulis iur.cōis,vt ꝓz ex p̄dictis, iō dz restringi iuxta ꝓprios terminos.ar.l.si ꝙo.§.ō viro.ff.so. matri.⁊.l.qō vero.⁊.l.ius singulare.ff.de legi.cum si.lz Bart: in.d.l.gaius.⁊ expressius in.d.§.testamento.volenti ꝛrium.

2 ¶ Et ꝑ predicta pōt inferri ad questionē de † facto si dotās stipulaꝫ dotē reddi sibi aut cui de iure debeꝫ. Hā tenuit Barto. in.d.l.gaius.se de facto rñdisse qō soli mulieri queriꝫ actio perinde ac si dixisset dotē reddi sibi aut mulieri,qz mulier ē illa cui de iure debeꝫ,vt in.d.§.accedit Bal.ār in.d.l.fi.cōia vtrinsq; iudi.in penul.col.aliter distinguit,vcz qō aut dotās est pater, ⁊ tūc illa verba sibi aut cui de iure debetur recipiūt interpratione ꝑm iuris ordinē,⁊ intellectū,vcz si matrimoniū solnatur morte viri,tunc intelligatur stipulatū fuisse ipsi filie ⁊ patri cōiter. Sed si pater esset p̄mortuus, tunc intelligaꝫ stipulatus soli mulieri.l.j.§.videamus.C.de rei.vxo.ac. Sz si filia esset premortua in matrimonio intelligatur tūc stipulatio facta soli patri per id qō habeꝫ in.ē.dos a patre.C.sol.mat. Sed tu dic qō hodie ſtāte consuetudine de qua per.glo.in.d.l.dos a patre,qz tunc deberet de iure ꝙsuetudinario filijs remanentibus ex eodem matrimonio ⁊ non patri ꝑm dicta in.l.post dotē.ff.solu.matri. tūc cēseret facta stipulatio pro dictis filij qbus de iure debeꝫ de iure nō scripto,⁊ facit no.eiusdem Bal.in.l.ij.C.de bonis que libe. Si autem stipulator erat extraneus,⁊ tūc dicit Bal.qō aut stipulator adhibet nudū suum ministeriū,puta promittis mihi stipulanti ⁊ recipienti pro eo cui de iure debetur,⁊ tunc refertur ad ius cōe,qz vī stipulatus ꝑ mulierē cū ita ius disponat.d.§.accedit Si aūt stipulaꝫ sibi aut cui de iure debeꝫ,⁊ tunc quicquid dicat Bar.ipse inclinat qō isto casu ex quo posuit suam personam in prima parte alternatiue ⁊ sic fuit intentio stipulari sibi qō qddē potuit de iure.d.§.accedit.ergo postea adjciēdo illa verba aut cui de iure debeꝫ nō vī voluisse stipulari mulieri ,qz sibi mulieri de iure non debeꝫ,qñ ipse dotans ꝓuidit prius sibi ꝑ d.§.accedit.Quinimo ēt dic qō si fuisset stipulatus dotem reddi sibi aut mulieri ponēdo mulierē in scōa parte vī eā adiecisse solutioni, ⁊ nō obligationi,vt ē.est dictū. Ūñ multominus vī ꝑm eum qñ fuit stipulatus sibi aut cui de iure debeꝫ. Et sic non noiatiz,⁊ eā dē opi opi.ꝛ fuit sequutus Bar.ō sali.i.d.l.auia.⁊ ēt Lud.de ro.i.d.l.gaiꝰ,⁊ i.d.l.pꝰ dotē. Tu cogita qz illud qō dixit bal qñ noiatim fuit stipulatus sibi aut mulieri sit satis rōnabile,vt.ē.est dictum qz non sine ministerio iurisc̄onsultus in.d.l.gaius.posuit casum qñ dotans posuit se in secunda parte alternatiue quo casu videꝫ se posuisse tanquam adiectum solutioni ⁊ non obligatione fauore mulieris ⁊ dotis ne fraudeꝫ mulier ipsa dote.

¶ Et aduertendū est quia vī presupponere iurisc̄onsultus ibi qō licet tunc videaꝫ se adiecisse solutioni,vt sic possit solui ipso auo tanquam adiecto,tñ propter hoc non habebit remanere fraudata mulier ꝙmodo sue dotis tanqꝫ posuerit se ipse dotans ꝑ nudo ministerio ipsius mulieris. Sicut etiā idem foret si posuisset alium tertiū qꝫ seipsum dotantem in dicta secunda parte alternatiue vt tūc illi tertio nulla sit quesita actio,sed possit solutionē recipere tanqꝫ adiectus,vt sic ⁊ soluēdo maritus vel eius heredes liberet ꝑ id qō habetur in.d.l.si cornelius.⁊.l.vero procuratori.ff.ō solu. ¶ Sed tunc pulchrū est videre quomodo cōsulaꝫ tunc mulieri, ꝛ illū annū vel aliū tertiū adiectū solutioni si solonē receperit. ¶ Potest dici qō posset de iure ffoz.mulier agere actione in factū seu prescriptis verbis gñali in subsidium ex equitate.l.quoties.ff.de prescrip.verbis. Ne remaneat mulier defraudata sua dote vel saltē officio iudicis ex equitate.l.plane ⁊.l.fi.ff.de peti.here. Sz hodie forte possumus dicere qō fingaꝫ tacita stipulatio interposita ꝑ mulierē ꝛ dictū anū dotantē quo casu ipse vel alius ꝑ eo dotē recipiat sol.matri.per id qō hī in. d.§.accedit.lz doctores super hoc nō aduertāt in.d.l.gaius.sz qꝫtum ad terminos questionis Bar.qñ non nominatim fuit stipulatus mulieri,sed sibi aut cui de iure debetur tunc est diuersa rō ⁊ quidē satis vrgēs qō habeaꝫ perinde ac si fuisset stipulatus hoc mō vcz mihi aut mulieri inqꝫtū sibi de iure deberet,qz illud relatiuum cui importare vī ꝙditionē,id est quatenus alteri plone de iure deberet quā mihi si simpliciter dotarē sine alio pacto arg.l.sticbū q meus erit.ff.de leg.j. Que tacita ꝙditio non ꝓt intelligi qñ fuit simpliciter stipulatus sibi aut mulieri, ⁊ ita iā ego ꝙsului ꝑm opi.Bar.apud Camerenū,⁊ multi solēnes aduocati curie marchie se subscripserūt,imo plus dicebā qō illa ratio magis habebāt operari in fauorem mulieris quā si nominatim esset facta stipulatio vcz sibi aut mulieri. Hā isto † casu quereret mulieri tūc demū qñ ipse supereſſet post solutū matrimoniū, vt sunt termini.d.l.gaius. Nam tunc proprie militat ratio.d.l.gaius in fi. Sed † qñ stipulatio est facta vcz dotem reddi sibi aut mulieri in oēm casum solnti matrimonij ⁊ matrimonium solutum foret morte mulieris tunc forte hī dees eius non venirent, imo preferret ipse auus dotās vel eius heredes,qz tūc cessat ratio equitatis,⁊ fauoris dotis,vcz ne mulier remaneat indotata. Super qua ratione se fundat tex.in.d.l.gaius.in fin.⁊ hoc notā.volnit

Bar. de fali. in. d. l. anie, ꝛ ſequit Jo. de imo. ꝛ Ludo. in. d. l. gaius. ꝛ in ſi dicto caſu fuiſſet ſtipulatus ſibi aut cui de iure debet vr tūc ſuccedere diſpoſitio. d. §. accedit, qſi voluerit ipſe dotās, qō inquantū alteri potius quaꝫ ſibi de iure deberet quod illius ſit actio ad dotē repetendam, prout diſponit in. d. §. accedit.

¶ Si aūt extraneus ſtipularet copulatiue, ſcilicet ſibi ꝛ cui de iure debetur tunc cuilibet ꝑ parte equali ꝙpeteret actio ſicut ſi dixiſſet ſibi ꝛ mulieri ꝑm Bar. in. d. l. gaius per id quod habetur in. l. ſi mihi ꝛ titio. ff. de ver. obli. Bal. tamen in. d. l. ſi. dicit qō licet copula poſita inter ꝑſonas ſoleat diuidere obligationē in partes. l. reos. §. cum in tabulis. ff. de duobus reis. Tamen in dictis terminis credit qō non diuidat ſed intelligat de ſucceſſoribus ſuis qꝛ eis de iure debetur, vt ibi per eum cuius dictuꝫ nō videtur verum ꝛ contrarium eſt de mente Barto. vt ſupra naꝫ ex quo de iure debetur mulieri ſi nullum eſſet pactū ergo habetur ac ſi dixiſſet dotem reddi ſibi ꝛ mulieri quo caſu cuilibet prorata. d. §. cū tabulis. Nec obſtat quod dixit Bald. in. d. l. fina. per tex. in. l. ſecundum reſponſum. C. de contraben. ꝛ cōmi. ſtip. quia ibi ſtipulatio erat incerta, qꝛ fuit ſtipulatus ei cui poſt mortem ſuam vellet relinquere. nec obſt. quod habet in. l. pactuꝫ. ff. de proba. quod in dubio vr voluiſſe ad heredes tranſire, nam illud procedit in caſu dubij ſeu quando ſimpliciter fuit ſtipulatus ſed vltra adijciendo illa verba ꝛ cui de iure debetur videtur voluiſſe aliquid addere ꝓme ſtipulationi non enim debent intelligi verba eſſe poſita in caſuꝫ ꝛ ſine virtute aliquid importandi. l. ſi ſtipulatus. de vſu. cum ſi. ¶ In patre aūt ſtipulante ſibi ꝛ filie ſine dubio illa copula non ſtaret in ſua propria virtute ſed dꝫ intelligi ſecundum ordinem iuris ꝛ intellectus. Et ſic non improbabit viriles portiones, ſed ambas perſonas inſolidum comprehendet ex ſpeciali natura ꝛ fauore dotis contra id quod habetur in. d. §. cum in tabulis cum ſi.

❧ SVMMARIVM ❧

1 Pater ſtipulando ſibi ꝛ filie, talis copula non ſtat propie, ſed operatur ſecundum iuris intellectum.

¶ Priuilegium vigeſimumnonum.

1 **Et hoc** erit vigeſimūnonū priuilegium in dote † vt ſi cōtingat alterum premori vcꝫ patrem filie vel ecōtra talis copula operabitur vt videat facta ſtipulatio ꝑm iuris ordinem ꝑm Bart. notanter in. d. l. vxorē. §. teſtamento ꝑ id qō habet in ſimili in. l. gallus. §. j. ff. de libe. ꝛ poſthu. ꝛ bene ꝓbat in d. §. teſtamēto. ꝛ fuit de mēte Bal. in. d. l. fi. in peñ. car. ꝛ ſequūtur cōiter doc. in. d. l. gaius in. d. l. poſt dotē dicendo non fore in hoc differentiā an pater ſtipuletur copulatiue vel alternatiue puta ſibi vel filie vel ſtipuletur aut cui de iure debet vel ſi ſtipuleť ſibi ꝛ cui ō iure debet qꝛ tūc copula ꝛ alternatiua vel nō ſtāt in eoꝝ ꝓpria natura ſed accumulatiue vel ſuboꝛnatiue prout ordo iuris ꝛ ſubiecta materia ſuadet ꝑm qō caſus euenerit, ꝛ vt. §. dixi dꝫ attendi nō ſolū ordo iuris ꝯmunis ſed etiam iuris cōſuetudinarij de quo per gl. in. d. l. dos a patre puta qñ filia precederet in matrimonio ſuperſtitibus filijs ex illo matrimonio. Et idem ſi ſtatutum loci circa hoc aliquid prouideret vt iaꝫ vidi cōſultum in ſtatuto diſponēte qō filiafami. predecedentis in matrimonio cū filijs maſculis tota dos remaneat apud eos, ſed ſi cuꝫ filiabus feminis reuertat dimidia ad annū paternuꝫ ſi ſupereſt alias ad filios maſculos ipſius aui. Nā ſtipulando pr̄ dotē reddi ſibi aut cui de iure debet dcā ꝛba debēt referri ꝛ intelligi ꝑm ius ſtatutarium loci ꝛ eius ordineꝫ cum quo ſtatuto intelligunt ꝙtrahentes tacite ſe voluiſſe confirmare ſicut cū iure cū argu. l. ſi duo. ff. de acqui. here. bñ facit no. Bar. in. l. vt iuſiurandi. §. ſi liberi. ff. de ope. lib. ꝛ quos alias per eundē in. l. heredes mei. §. cum ita. ꝛ. l. heredibus in prin. ff. ad trebel.

❧ SVMMARIVM ❧

1 Pater ſtipulando imperſonaliter ſcilicet dotem reddi intelligitur ſibi ꝛ filie. Sed in extraneo ita ſtipulāte, intelligitur mulieri prouidiſſe.

¶ Priuilegium trigeſimum.

Infertur etiam ex predictis ad trigeſimū ſpāle quod lꝫ regulariter pr̄ ſtipulādo alternatiue. ſ. ſibi aut filie videat ſolū appoſuiſſe ꝑſonā filie ſolutioni ꝛ non obligationi vt ſic ſolū poſſit ei ſolui tāqꝫ adiecto, lꝫ filie poſſit queri ex ſtipulatiōe paterna vt eſt caſus in. l. ſtichū. §. queſitū. ff. de ſolu. ꝛ. l. eū q ita. §. q ſibi. ff. de ver. obli. Tamen fallit ſpeciali fauore dotis qñ pater ſtipularet dotē ſibi aut filie reddi, quia tunc videť adieciſſe ꝑſonā filie non tanqꝫ adiectā ſolutioni, ſed obligationi ꝑm ꝓdicta. ¶ † Quid autē ſi fuiſſet ſtipulatus imperſonaliter vcꝫ dotem reddi, ꝛ tunc ſi eſt pater valet ſtipulatio ꝛ dꝫ intelligi non de ſola ꝑſona patris, ſed etiā ipſius filie, vt actio ex ſtipulatū ſit cōmunis prout diſponitur in actione de dote, vt eſt caſus ſingu. in. d. l. poſt dotem ꝑm tertiam lecturam gloſ. ꝛ tenent communiter doctoꝛ. quod extraneus ita ſtipularetur imperſonaliter ſimiliter debet intelligi prout diſponit de iure videlicet qō ſoli mulieri queratur per. d. §. accedit.

1

❧ SVMMARIVM ❧

1 Perſona mulieris in ſtipulatione imperſonali cenſet extrinſeca ſubintellecta.

¶ Priuilegium trigeſimumprimum.

1 **Et ſic** reſultat trigeſimumprimum priuilegium fauore dotis qō † vbi alias tertia perſona non dꝫ extrinſecus ſubintelligi in ſtipulatione perſonali, ſed ſolū de perſona ſtipulatoris. l. ſtipulatio iſta. §. ſi quis ita. ꝛ. l. ſi ita ſtipulatus. §. chryſogonus. verſi. ſequens ſtipulatio. ff. de verb. obll. ꝛ etiam vt actus ſtipulandi videatur in dubio factus potius noīe ſuo ꝓprio qꝫ alieno. arg. l. ꝛ magis. ff. de ſolu. Tñ ſpāli fauore dotis ꝛ mulieris debebit interpretari quod magis videatur ſtipulatus mulieri qꝫ ſibi, vt ſingulariter volunt Bar. in. d. l. gaius. ꝛ cōmuniter ibi doc. lꝫ Jo. de imo. de hoc dubitauerit in. d. l. gaius ꝑ tex. in. d. §. chryſogonus. tñ ille tex. debet intelligi qñ non ſubeſſet ſatis dotis, ꝛ etiā qꝛ illi tertie perſone. ſ. patrono nō poterat actio queri ex ſtipulatione liberti. Et idē tenuit Pau. ꝛ Lud. in. d. l. gaius. Si tamen teneretur opi. que fuit gl. ꝛ multoꝝ ꝛ extraneus non aſcēdens ſaltē ꝑ lineā maternā nō poſſit ſtipulari mulieri tūc ſtipulādo imperſonaliter videret magis voluiſſe ſtipulari ſibi qꝫ mulieri. Et ſic explicare actū validū magis qꝫ inualidū arg. l. iij. ff. de teſta. mil. ꝛ. l. ſi ſeruus cōis meñj. ſi ſeruus. §. titij. ff. ō ſtipu. ſeruo. ¶ Cogita tñ qꝛ forte poſſet dici qꝛ ēt ſi eſſet vera dicta opi. ꝓria tñ ex quo hodie poſſet ſaltē ex equitate. l. quoties. C. de dona. q ſub mō. Ideo videret potius ſtipulatus mulieri qꝫ ſibi, maxie ex quo de iure deberet mulieri ſi nullū eſſet interpoſitū pactū. d. §. accedit. Vñ nō ſine miniſterio. tex. in. d. §. accedit. requirit qō ipſe extraneus dotās ꝙferat ſtipulationē in ſuā perſonam, ergo a ꝓrio ſenſu puta qñ nō in ſuā perſonā qñ imperſonaliter tūc quereret ipſi mulieri. Sed poſſet rñderi ad motiuū. §. factū. p. d. l. quoties, qō ex quo actus donandi ꝓincipaliter tunc exercetur cum perſona mariti, ꝛ ſic non concernit liberalitatē reſpectu viri, ergo nō obtinet illa benigna interpretatio de qua in. d. l. quoties. Sed poſſet non improbabiliter dubitari quid ſi eſſet imperſonalitas ex parte promiſſoris, puta ſi pater vel extraneus diceret ꝓmittuntur tibi marito centuꝫ ꝑ dote Titie vel pro matrimonio ꝙtracto vel contrahendo cū titia. Et quidē ꝑm regulas iuris hec ꝓmiſſio eſſet inutilis, per id qō bñ no. in auc. ſi quando. C. de ꝙſti. pecu. ꝛ no. in. l. fi. ff. ſi certum pe ta. Tamen ſpeciali fauore dotis poteſt dici contrarium. vt no. volunt Pau. de ca. i. d. l. gaius. ꝛ ita ibi ſequutus ſum legēdo.

❧ SVMMARIVM ❧

1 Incertitudo ſeu imperſonalitas ex parte promiſſionis dotis nō vitiat ꝛ ſubintelligitur perſona loquentis.

¶ Priuilegium trigeſimumſecundum.

Et hoc erit trigeſimumſecundum priuilegiuꝫ arguēdo ex ratione. d. l. gaius. in fi. quia alias remaneret mulier immo etiā ipſe vir defraudatus dote ꝛ haberet ſubire onera matrimonij ſine dote. Et ſic vbi circūſcripto fauore dotis talis promiſſio nō valeret tanqꝫ incerta tñ ſpeciali fauore dotis cēſeret eē certa ꝛ deberet ſubintelligi ꝑſona ipſius loquētis ſcꝫ promittunt tibi cērū. ſ. per me. Sed dū legebam fuit fortiter oppoſituꝫ ꝛ argutuꝫ. Nam aut fuit facta ſtipulatio per modum rñſionis ꝛ interrogationis precedētis, qꝛ dixit maritus promittis mihi

tis mihi centũ pro dote istius mulieris, ꝛ ille rñdet, promittunt ꝛ tũc nõ haberet locũ dispositio. d. auc. si qñ, qz rñsio dz intelligi vt ꝙformet se cũ interrogatiõe. l. j. §. cũ addicit. ff. de ver. obligꝫ. ꝛ insti. de inuti. stipu. §. preterea ad hoc. l. si defensor. §. q interrogatus. ff. de interro. ac. ꝛ ita legẽdo tenui. d. l. fi. si cer. pe. ff. ꝛ in. l. stipulatio ista. §. si quis ita. ff. de verb. obli. ¶ Si aũt p viã simplicis pacti ille dixit promittunt tibi decem p dote ꝛc. Et tũc ne ꝙcurrãt duo spãlia vcz qõ dos debeat nudo pcõ ꝛ etiam icerta respectu psone promittẽtis nõ dz valere p id qõ hñ i. l. j. C. de do. promis. ꝛ no. in. l. cũ post. §. gener. ff. de iure do. Tñ rñdebam qõ illud dictũ de quo ꝫ. pcedere posset qñ precessit interrogatio impersonaliter, puta si dicat maritus interrogatiue erga socerũ promittunt ne mihi centũ pro dote tue filie vel p dote tue sororis. Nam tunc illa inutilis ꝛ innalida stipulatio dz reputari p vtili ꝛ valida etiã certa fauore dotis. p. tex. in. l. j. post pn. C. de rei vxo. ac. imo ẽt pt dici qõ dispositio. d. l. j. fm cõez intellectũ procedit qñ a principio erat incertitudo respectu dotis, qz tunc tẽporis non poterat surgere aliqua certitudo nisi de futuro per declarationẽ fiendã arbitrio boni viri. Sed in casu nostro ex tunc † poterat surgere ꝛ haberi certitudo inris intẽptatione qõ intelligaꝫ de persona loquẽtis fauore dotis sicut ẽt dictũ est. ꝫ. in. xiij. priuilegio sumpto ex. l. ꝙ ãt. ff. de iure do. vbi valeat pmissio incerta respectu cãe non expresse fauore dotis, vt subintelligaꝫ cã dotis qñ subiecta materia suadet, ꝛ tñ doct. in hoc nõ faciunt viz an promittaꝫ dos per stipulationẽ vel per simplex pactum, vnde cogita qz doctores hic non tangunt.

SVMMARIVM

1 Bos adnentitia olim, ꝛ hodie querebatur, ꝛ queritur filiefa. pleno iure, ꝛ non patri.

¶ Priuilegium trigesimumtertium.

Item ex. d. l. Gaius colligit aliud singulare ꝓuilegiũ. ꝛ. xxxiij. fauore dotis ꝛ mulieris quod lz ó in re ffox. oia adnentitia ꝙrerent pri pleno iure nec starãt momẽto penes filiũ. vel filiãfa. l. plz de acq. here. ff. ꝛ isti. p quas pso. 1 nobis acq. §. j. cũ si. ¶ † Tñ nõ sic in dote adnẽtitia ꝓmissa vt data p filiafa. qz illa pleno iure ꝙrebaꝫ filie, ꝛ nõ pri, puta solu. ma. nã ibi psupponit qõ illa neptis erat in pria ptãte, ꝛ queritꝫ ibi an ꝛ cui ex illa stipulatione ꝙpetat actio quasi dicat an pri vel nepti vel heredibus aui dotãtis, ꝛ tñ ibi in fine rñdet fauore nuptiarꝫ eã neptẽ actionẽ hre, ergo vr negare de patre ꝛ de heredibus aui. ar. l. cũ ꝓtor. ff. de indi. cũ si. ꝛ ita cõiter ibi sequuntur. doc. legentes. ꝛ in. l. post dotẽ post Bar. in. iij. q. ff. so. ma. ꝛ hec inuestigatio est vtilis hodie. ¶ Nã ex ẽ pt iferri qõ etiã hodie de iure codicis nihil erit in hoc imutatũ p. l. cuz opz. C. õ bo. que lib. cũ si. vt sic ẽt hodie talis dos adnentitia reuersa ad ipsaz filiã remanentẽ viduã retineaꝫ p eã pleno iure. s. ꝑprietatis ꝛ vsufructus, qz iura codicis ꝙcedũt vsumfructũ pri i locũ p ꝑprietatis. Et sic õ bis bonis q̃ bona olim ipsi pri pleno iure ꝙrebant. Unde cũ iura noua abstrahant ꝑprietatẽ ab ipso pre volẽdo qõ illa remaneat apud filiũ. Et sic ledũt in hoc ipsaz prez ideo in recõpensationẽ ꝙcedũt patri hodie vsumfructum, vt pz in. d. l. cũ opz post prin. ibi eas suis parentibus non in plenuz si cut antea erat sanctũ, sed vsq; ad solũ vsufructũ acqrat ꝛc. Cũ ergo in dote adnẽtitia nihil sit innouatũ p iura codicis. Immo iura antiqua remanẽt intacta cũ nihil tollaꝫ patri. Merito ipsa filiafamilias in dote adnentitia ius ꝙsequitꝫ plenũ etiã hodie qõ etiam tenuit Ludo. de roma. in. d. l. gaius.

SVMMARIVM

1 Pr non est legitimus administrator filie in dote adnentitia.
2 Filia est capax iudicioꝝ in dote adnentitia ẽt sine pris ꝙsensu.

¶ Priuilegium trigesimumquartum.

Inferendo ad notabile priuilegiũ in dote adnẽtitia ꝛ hoc erit trigesimũquartum † qõ pater nõ sit ẽt hodie ltimus administrator ipsius filie pt ẽ i aljs adnẽtitijs cũ dicta legitima administratio ꝙcedaꝫ parti rõe vsufructus. ¶ Additio. Ratiõe vsufructus, nota hic quod pater nõ est ltimus administrator filie nupte in dote ꝙstã. mat. nec in ea dote debet habere vsũfructũ, ꝛ ideo patris auctoritas non regitur in iudicio quo filia constante matri. repetit dotem a viro vergente ad inopiam, sed tunc citari debet pater nisi periculum sit in mora expectandi quando dos est profectitia. Si vero est aduentitia non est citandus pater. Bal. si ng. in auc. qõ locuz. 2 iiij. q. C. de colla. vt. l. j. C. de bo. mater. ¶ † Et per hoc iferẽ ad alium ꝓpile. s. qõ filia est capax iudiciorũ sine consensu patris de quo dicetur in nona parte operis in octauo priuilegio.

SVMMARIVM

1 Bos si est assignata filiofa. per mulierẽ vel socerũ illa sibi queritur pleno iure, ꝛ non patri. ꝛ olim, ꝛ hodie.

¶ Priuilegium trigesimumquintum.

Et er predictis põt inferri ad aliud priuilegiũ, ꝛ trigesimũgntũ † ꝙ si filiusfamilias dotẽ recepisset ꝑ vxore ꝛ nõ eius pr ꝙ dicta dos queritur ipsi filiofamilias pleno iure ẽt ó iure antiquo ffox. nec hẽat locũ rla. d. l. plz. Et sic ẽt fructus pcepti ex dicta dote querunt ipsi filio, ꝛ nõ patri vt fuit de intentione Bar. in. l. contra nurũ. §. quoties. ff. reruz amotarũ.

SVMMARIVM

1 Usufructus non queritꝫ patri in dote adnentitia, nec est legitimus administrator filio seorsum habitãte.
2 Donatio inter patrem ꝛ filium in fructibus adnentitiorum vz.
3 Fructus percepti ex dote ꝑ virũ filiũfa. matrimie seorsuz habitãte non communicantur cuz fratribus post patris obitum.

¶ Priuilegium trigesimumsextum.

Ex quo ipse ibi notãter infert ad aliud singulare priuilegiũ in dote ꝛ trigesimũsextũ † qõ hodie de iure codicis ipse pr nõ hẽbit vsumfructũ dicte dotis p. d. l. cũ oporteat cum simi. ¶ Et ꝙr sequitur qõ in dicta dote pater nõ erit legitimus administrator. Tamen ipse limitat hoc procedere quando dos erat incorporibus seu speciebus, secus si in pecunia, tũc de iure ffox. efficiebatur peculij profectitij patris, ꝛ sic trãsibat in domum patris qui tenebaꝫ de peculio pro dote illa restituenda p tex. in. l. deposui. §. j. ꝛ. l. ex facto. ff. de pecu. pro quo facit quia si mulier ipsa in hoc gaudet priuilegio ẽt quando dos nõ deseruit oneribus mrimonij, puta anteq̃ nnbat vel postq̃ remansit vidua vt in ea nihil iuris hẽat pr in tali dote aduentitia. vt. ꝫ. dixi. in. xxxiij. priuilegio. Multomagis videt dõm in ipso filiofamí. ꝙstante matrimo. ꝛ sic quãdo dos coberet in matrimonio, ꝛ eius oneribus deseruit argu. l. dotez. in fi. ff. de castren. pecu. Nã isto casu concurrit duplex fauoz. s. dotis ꝛ etiam matrimonij. aduerte tñ qz hoc dictũ Bart. forte procederet qñ filius seorsum habitaret a patre vna cũ dote habita a muliere seu socero, ꝛ maxime si postq̃ seorsuz habitauit duxit vxorem, ꝛ dotem recepit. Nã equuz est qõ ibi sit dos pleno iure, ꝛ sic dotis fructus vbi sunt onera matrimonij. l. cũ bis. §. ibi dos. ff. de iure do. Unde potest dici ꝙ etiam de iure ffox. nõ solum ipsa dos sit in dñio ipsius mariti filiusfa. sed etiã ipsi fructus ex dote ꝙpti, vt sic eos omnes sibi lucrifaciat, ꝛ non pater, ꝛ hoc fauore dotis, ꝛ matrimonij, vt. ꝫ. Et multomagis hoc fatendũ esset si filius acceꝑisset vxorem dũ cohabitaret cũ patre, ꝛ postea recessit a patre cum dote sibi ꝙsignata per patrẽ q̃ ipse pater receperat quasi tunc pater ipse videaꝫ ꝙsentire filio vt ipse solus onera mrimonij supportet cũ dicta dote. Unde etiam si fructus dotis superexcederent onera matrimonij videaꝫ pater illos sibi tacite donasse que donatio de facili presumitꝫ propter tantã coniunctionẽ psonarum per id quod habetur in. l. publia. in prin. ff. deposi. ꝛ in. l. si seruus cõis. ff. de don. inter vi. ꝛ vxo. Et maxime cũ videatur quid modicũ donasse ratione cuius modici magis de facili presumitur donatio. l. virũ. ff. de do. inter vir ꝛ vxo. Nec ob. qõ videaꝫ in peculium concessisse magis q̃ donasse, per id qõ hñ in. l. filie cuius. C. fa. her. ꝛ in. l. si donãtis. C. de colla. qz illa iura ꝓcedunt qñ a principio nõ potuisset valere vt donatio. Unde secus qñ a principio potuit valere, vt donatio inter patrem ꝛ filium, prout est in dote ꝛ eius fructibus per id qõ haberẽ. in l. pomponius filadelphus. ff. fami. her. ꝛ in. l. si cũ dotẽ. i prin. ff. solu. matri. que iura lz loquantur in filiofamilias, tamen eadẽ ratio fauoris respectu dotis ꝛ matrimonij videt militare in

2 ipso filiofamilias. Et maxime † qz etiam circūscripto fauoꝛe dotis in ipso vsufructu aduentitioꝝ quoꝛūcunqꝫ vz donatio facta p patrē filio. ¶ Additio filio nota qꝺ donatio vsufructus aduentitioꝝ facta filio per patrem valet. Adde hic qꝺ intelligitur annua. Bal. in auc. excipiť. in fi. C. de bo. que libe. Adde per Bar. in l. qnū quidā de annu. leg. z Alex. in l. si seruitus. §. futuro. de ſ rui. vba. predio. vt est casus singularis, z ibi etiam per Bal. post Bar. in l. cū opz. §. non autez. C. de bonis que libe. Et si valet per modum expressum eodē modo per modum tacitum. arzu. l. cum qd. ff. si cer. pe. cuz si. que tacita donatio ꝓsumiť. vt. š. vnde posset forte dici quod licet non ꝓbetur expresse dicta consignatio dotis facta per patrē, tñ eoipso quod pater promittit filium de per se tenere z fructuare dotē sue vxoris vel quid alind aduentitium tacite videť donare dictos fructus vt no. voluit Bal. in auc. ex testamēto. C. de colla. in. xiij. c. z etiā idē ipse sensit in l. ij. C. fami. ber. z etiam Barto. in suo tracta. de duo. fratri. z lz Azo. in summa illius ti. de bonis que libe. post princi. videať aliter sentire, tñ ita cōiter teneť, vt. š. est speciale in vsufructu qui consistit in iure tenui, z de facili pdendo, z ita ego ꝙsului, z etiam consulnit Bet. de ancha. consi. qꝺ incipit, permittendum est in ordine. clxxvij. quod bene not. Si autem ipse filius habitaret cum patre, z sic pater ipse onera matrimonij subiret alimētando filium z vxorē, z tunc non solū si ipse pater recepisset dotē, sed etiam si ipse filius solus recepisset, posset tñ imꝓbabiliter dici quod de iure ffoꝛ. dominiū dotis qrebať ipsi patri. Et consequenter fructus dotis essent ipsius patris etiam si dos ꝙsisteret in speciebus etiaz stabilibus. Nec reperio quod iura faciunt differentiam inter dotem in pecunia z in speciebus prout facit Bar. in d. §. quoties nec. d. l. ex facto. z. d. l. deposui. probant dictam differentiam immo etiam si detur filiofamilias species de dote illa efficiebatur peculij profectitij patris z tenebatur pater de peculio pro ea restituēda sicut pro alijs rebus paternis consistentibus apud filium in peculio, vt est tex. in l. filiofamilias, la. ij. soln. mat. z probatur in l. si filiosa. la. j. z in l. si cū dotem. §. transgrediamur. eo. titu. cum tex. ibi indistincte loquatur ad hoc etiam tex. eadez. l. si. immo potest dici quod si dictus pater consensit dicto matrimonio expresse vel tacite ex tunc videť se obligasse insolidum, z sic vltra peculiū pro restitutione dotis ꝑm hanc z no. post Bar. in d. §. trangrediamur. Videtur antē tacite consensisse si vxor filij fuit ducta in domum suam z onera matrimonij supportauit cuz ad hoc ipsum faciendum precedebat obligatio legalis. argu. eius qꝺ hť in l. ij. C. de acqui. pos. idē est ex quo ipse pater est obligatus ad conseruationez dicte dotis. Merito queniens est quod illa efficiatur ꝺ dominio ipsius patris. An antē pater possit cogi ad se obligandum pro filio pro dote restituenda. no. in d. §. transgrediamur. z dixi. š. in. xx. priuilegio. Unde isto casu de iure codicis pater haberet vsumfructum dicte dotis, vt hoc fuit ꝺ mente gl. in d. l. dotem. ff. de cast. pec. in fi. verbis, que per hoc sentit qꝺ hodie ꝓprietas dicte dotis que oliz erat apud patrem pleno iure erit ꝺ iure codicis apud filiū, lz vsufructus sit prīs q̄ tamen gl. non procederet quando filius seoꝛsum habitaret a patre z onera matrimonij subiret, vt. š. ē dictū. Et hec omnia sunt
3 notabilia z vtilia in practica, † qz si filius habet vxoꝛez seoꝛsum habitās a patre dotez possidet z fructuat talis vsufructus non efficiť patris nec fructus idem percepti sunt cōicandi. ¶ Additio. Cōmunicādi adde an fructus dotis restituende vxori percepti ab ea missa in posse. bonoꝝ viri ꝙputenť in sortem. l. ritia de solu. Ang. in l. dinoꝛtio. solu. ma. Alex. in l. si constāte eo. titu. cum fratribus etiam si erat eoꝝm existimatio valde superexcessiua vltra onera matrimonij. Immo. ēt posset dici qꝺ si dos esset apud patrē q nollet eā ꝙsignare tali filio qꝺ ex quo non debeť sibi vsufructus poterit filius mortuo patre illos fructus vel eoꝝ estimationē repetere a fratribus coheredibus ꝓ eoꝝ ratis. Et hoc qñ filius discessisset sine reprehensione forte de voluntate patris vel forte preter patris voluntatem ex iusta causa, qz male tractabať a nouerca vel alia simili causa. Si autem discessisset sine voluntate patris z sine iusta cā, tūc esset sibi imputandus, imo etiā si filius cohabitaret cū patre, z pater onera matrimonij subiret, tñ pater ipse promitteret filium tenere, z fructuare de per se dictam dotē z de fructibus ad libitum disponere tamen tacite videť sibi donasse dictū vsumfructum. vt. š. dixi. Et ideo tunc filius dictos fructus z pecunias z ex eis redactas, z lucra exinde ꝓcepta non teneretur cōmunicare aliis fratribus, vt etiam no. voluit Bal. in dicta auc. ex testamento in. xiiij. c. z in d. l. ij. C. fami. bercise.

SVMMARIVM

1 Filiussa. recipiens dotem si stipulatur lucrum dotis in casu soluto matri. illud erit sibi precipuum.
2 Donatio expressa vel tacita in filium citra lucrum dotis valet.
3 Lucrum dotis ob adulterium vxoris queriť filio eidemqꝫ marito z non patri.
4 Pater si fuit sibi stipulatꝰ lucrū dotis illud erit sibi ꝑcipuū, z non filio. Et hoc si pr̄ subiuit onera matrimonij, alias secus.

¶ Priuilegium trigesimumseptimum.

1 **Ex quibus** ēt inferť ad aliud spāle priuilegiū, z trigesimūseptimū † qꝺ filiusfamilias qui recepit dotē a muliere, vel socero fuit stipulatus de dote vel eius pte sibi lucrāda i casu soluti mr̄imonij p mortem mulieris, tale lucrū dotis eēt ipsius filij qꝺ sine dubio ꝓcederet qñ ipse filius onera supportasset, z nō pater. Sed si pater onera subiret videtur magis dubiū. ¶ † Posset tñ nō ipꝛobabilr dici q ipse pr̄
2 ꝙsentiendo expr̄sse vel tacite tali mr̄imonio z pacto inito p filiū videať renunciasse z donasse filio dictū lucrū dotis, z sic ipsi filio pleno iure querebať. Uñ mortuo postea patre nō teneret filius cōicare alijs fratribus cuz potuerit valere donatio expr̄ssa vel tacita p patrē filio circa dotē factā ꝓut vz i filiofamilias, vt hr̄ in d. l. pōponius filadelphus. z in d. l. si cū dotē. in princ. z in d. l. post dotez. Et multomagis si pr̄ fuit stipulatus q̄ filius lucreť dictā ꝓtez dotis in dictū casuz. In ꝓriū tñ facit tex. in l. j. z ij. in fi. C. de bo. mater. vbi gñaliter logꝛtur q̄ oia que obuenerūt filiofamilias ex substantia siue ꝙiugis q̄rant ipsi filio quo ad ꝓprietatē z patri quo ad vsumfructū. Et sic vr̄ ꝓsupponere qꝺ de iure ffoꝛ. q̄rebant pr̄i pleno iure. Et restringere illū tex. vt ꝓcedat in alijs bonis obuentis viro filiofamilias preterq̄ in lucro dotis esset ꝙtra mentem illius litere z ēt ꝝ mentē Bart. in d. l. dotem, z in l. si cum dotem. §. transgrediamur. ff. soluto mat. z sic tale lucrū obuenit filio viuēte patre hodie haberet pater vsumfructū, ergo sequiť q̄ olim pleno iure q̄rebať ipsi patri. z sic vr̄ inferri qꝺ fauoꝛ q dabať filiefamilias circa lucrum sine dotis aduentitie z profectitie ꝓut. š. est declaratum nō extenditur ad ipsum filiūfamilias. Unde cogita z tangeť j. in alia qꝺ circa statum ꝙcedens tale lucrum. In vno tñ casu pōt dici qꝺ
3 de iure antiquo lucrū dotis q̄rebať filio, z nō patri. vz † qñ ꝓp adulteriū vxoris. Uā ex quo hoc lucrū qꝺ ꝙsequiť filius ꝓp iniriā violati thori. Ideo in tali iniuria pater nullo mō ꝓt ꝓuideri filio, vt est tex. no. in l. lucius. ff. soln. ma. Et ideo similiter lucrū erat ꝑcipuū filij z sibi pleno iure q̄rebať. Uñ multoforti tius hodie queriť filio pleno iure cum iura codicis in hoc nō immutent iura antiqua, vt. š. dixi in similibus casibus. ¶ † Si aūt
4 pr̄ recipiens dotē fuisset stipulatus sibi tale lucrū dotis nō esset dubiū quod illud lucrum esset precipuum patris etiam quo ad ꝓprietatem hodie quod tamen procedit nisi ipse pater recuꝛsasset subire onera matrimonij que forte subiuit filius seoꝛsuz habitans cū tale pactū videatur in se habere tacitaz conditionem si onera matrimonij supportauerit cū nō ob aliud cēseť tale lucrū fuisse stipulatū nisi in recompensationem onerum matrimonij, vt probatur in d. l. dotem. z ideo si pater ipse non impleuit ex parte sua cessat dictū lucrū arg. l. tali. z. l. stipulationē. ff. de iure dot. facit. l. quero. §. inter locatoꝛē. ff. loca. nō tamē credas quod tunc huiusmodi lucrum applicetur filio supportanti onera matrimonij. Cū respectu filij casus iste fuerit omissus i stipulatione. l. quicquid astringende. ff. de verb. obli. Nec stipulatio vel pactum trahiť ad personam non expressaz. l. si vnus. §. ante omnia. ff. de pac. z. l. si pro te. C. de promis. Sed satis vr̄ filio qꝺ ad eius ꝑces poterit dicta vxoꝛ disponere de tota dote vbi si pater subiuisset onera matrimonij nō potuisset ipsa mulier de tota dote disponere obstāte dicto pacto. ¶ Et per predicta potest inferri ad statuta locoꝝ disponentia quod vxoꝛe ꝓdecedēte in matrimonio sine filijs vir lucretur certā partē dotis z filiusfamilias accepit vxoꝛē an lucrū dotis sit patris vel sit ꝑcipuū ipsius filij de quo per bar. post Bȳ. in d. §. transgrediamur. z in d. l. dotē. z in suo tractatu de duobus fratribus. z per Bal. in auc. ex testamento. C. de cola. in. xiij. c. z per eundem post Cȳ. in l. ij. C. fami. bercis. nā gl. no. in d. l. dotē distinguit an mulier decedat viuēte socero vel post z idē Bȳ. in d. §. trāsgrediamur. z hoc si pater onera matrimonij sustinuit alias esset ꝑcipuum ipsius filij, z idē sequiť Cȳ. in d. l. ij. sed Bart. in d. l. dotem. z in d. §. transgrediamur. videtur tandem tenere contra Bȳ. fe-

cundum

cundum iura hodierna ſm que tale lucrū dotis dr̄ aduentitiū3,ꝛ ſic querit̄ ipſi filio,l3 pater habeat vſumfructu3 per id qđ habeť in.l.ij.ad ſi.C.de bo.que libe.aduentitia non ꝙferunť inter alios coheredes poſt mortē patris.l.fi.C.de colla.ꝛ hoc qñ ſtatutum loqneretur in perſona viri vc3 quod vxore prædecedente vir lucreť ꝛc. Si aũt diceret quod recipiens dotē lucreť,ꝛ tunc ꝓcedat opi.By ꝛ hec etiam opinio fuit Tho.de formaginis.vt refert.Bal in.d.l.ij.in.d.auc.ex teſtō. Sed ipſe idē Bar.in.d.trac.ſequitur in effectu opinio.By.diſtinguendo quis ſubiret onera matrimonij an pater an filius,ꝛ an vterq3 vt ibi p eū dō quod ſatis poteſt dici huiuſmodi lucrū eſſe profectitiū,ꝛ non aduentitium ex quo proceſſit ex re patris,vc3 propter alimenta p patrem preſtita,l3 ſtatutum loquatur in perſona filij,vt ibi p eū in cuius opi.tanq̄ magis equā inclinat Bal.in.d.l.ij.ſed in.d.auc.ex teſtamento.vbi vr̄ magis mature loqui ꝛ ꝓcedere t3 poſt multa indiſtincte illud lucrū eſſe aduentitiū,ꝛ ſic precipuū ipſius filij ꝛ cōicandi maxime ea ratione,q3 maritus eſt cā imediata huius lucri cū eius contemplatione,ꝛ pp fedus matrimonij queratur que imediata cauſa d3 magis attendi q̄ remota,ſc3 alimentationis per id qđ habeť in.l.ſed ſi plures.§.in arrogato.ff.de vul.ꝛ pup.ſubſti.ꝛ in.l.fi.ad ſi.C.de vſufru. ¶ Et hanc opi.tanquaz communiorem ꝛ in puncto iuris magis ſuſtentabilem,tu teneas prout tenuit ipſe Bar.in lecturis.vt.ſ.vt ſic tale lucrum dicatur magis aduentitiū q̄ pfectitiū. Nam proxima ꝛ finalis cā dicti lucri eſt propie ipſius matrimonij ꝛ eius cōingalis ſocietatis,ꝛ federis,vt hoc ꝓbatur in.l.cū quis circa med.ff.de dote prælega. ibi dū dr̄,q3 matrimonij cā lucratiua eſt nō ex prīs indicio. Et ſic etiaz probat qđ ſi pater fuit ſtipulatus tale lucrū dotis ipſo filio ad vxoris predeceſſum illud erit aduentitiū,ꝛ non profectitiū cū ex cauſa matrimonij vr̄ lucratus qđ matrimoniuz coberet pſone filij vel patris. Sicut etiaz eadem rōne ſolet dici de lucro dotis quod prouenit pp iniuriam violati thori ſeu coniugij vt proxime dicet in alio priuilegio. Preterea ponamus quod ſtatutuz ſi mouerit etiam propter onera matrimonij, vt videtur probari.in dicta.l.dotem.in fin.ſecundum intellectum gl.ibi ſm tamen text. ibi ponderat primo,ꝛ principaliter ipſaz coherentiam matrimonij,ꝛ ſic debet attendi cauſa principaliorꝛ potentioꝛ.arg.l.queritur.ff.de ſtatu homi.Et maxime q3 illa ratio oneris matrimonij, non vr̄ multum attendenda cū pater teneať ad alendum vxorem filij ꝛ eius liberos.l.ſi filia.§.i.ff.fami.herciſ.ꝛ ſic etiā indotatā. argu.l.quod ſi nulla.ff.de relig.ꝛ ſum.fune. Poteſt etiam ſubintelligi alia cauſa dicti ſtatuti quaſi in ſolatium amiſſe ſue dilecte coniugis tale lucrū ſibi viro conceſſerit, vt alias in ſimili dicitur de matre cui ſenatuſconſultum tertullianum ꝙceſſit,ſucceſſionem filij,vt eā ſublenaret in ſolatiū amiſſi filij inſti.ad tertu.poſt prin. ꝛ alias in ſimili in.l.iure ſuccurſum.ff.de iure dot.

¶ Et hinc eſt qđ ſolet cōiter teneri vt lucrū dicti ſtatuti ꝙſequatur,vir etiaz in vxore nondū ducta que deceſſit poſt matrimoniū contractum per verba de preſenti,ꝛ ſic licet nunq̄ ſubierit onera matrimonij,q3 ſaltem remanet alia ratio finalis vinculi ꝛ federis matrimonialis.facit quod habetur in auc.de nup.§.ſi vero altera.ꝛ inſti.de nup.§.affinitatis,ꝛ p gl.in.l.liberorum.§.de infam. quod ꝛ tenuit Bar.in.l.nihil.ff.rerum amot.ꝛ per Bal.in.l.nō ſine C.de bonis que lib.ꝛ in.l.deo nobis.C.de epiſ.ꝛ cleri.ꝛ per Bartho.de ſali.in.l.cum in te.C.de donatio.ante nupt.ꝛ per Abb.ſicu.in.c.illud.de preſump.ꝛ videtur caſus in aucten.de ſanct.epiſco.in.§.ſponſalibus.Et hanc partē qđ tale lucruz ſit p̄cipuū filij tenet Pau. de caſt.in.d.§.tranſgrediamur.ꝛ Bo. in.d.auc.ex teſtamento.ꝛ ita iam vidi de facto conſultum.

❧ SVMMARIVM ❧

1 Vir filiuſfamilias quicquid lucrať de dote ob violatum thorum ꝛ olim ꝛ hodie pleno iure queritur ipſi filio.
2 Pater nō pōt remittere iniuriam violati thori ſine filio.

¶ Priuilegium trigeſimumoctauum.

Trigeſimumoctauuz ſpeciale priuilegiuz ſumitur ex eo qđ habetur not.in.l.lucius.ff.ſol.matri. Nam l3 oliz de iure ffoꝛ.omnia lucra que obueniebant filio vel filie quererentur patri pleno iure nec ſtabat momento penes filium.l.placet.ff.de acqui.here.ꝛ inſti.per quas perſonas nobis acqui.poſt prin.cū ſuis vul. Tñ hoc erat † ſpeciale in lucro dotis prouenīte filiofamilias eidēq̄ marito propter iniuriam violati thori ſeu diuortij ſecuti culpa mulieris pp qđ ipſa mulier pdit dotez,vt hr̄ in.l.ꝙſenſu.C.de repu. Nā hmōi lucrū querit̄ pleno iure ipſi filio eidēq̄ marito,ꝛ non patri,vt optime probať in.d.l.lucius.vbi p3
2 qđ licet poſt tale diuortium ſit ſequutum culpa vxoris † pater reconciliauerit ſponſalia cum eadē muliere ꝛ citra ꝙſenſum dicti filij,nihilominus ipſe filius retinebit dictaz dotē non obſtante qđ fuerit heres dicti ſui patris reconciliantis qđ non eſt ex alio niſi q3 dicta reconciliatio non potuit fieri in preiudicium dicti ſui filij cui dicta dos iam fuerat queſita,ꝛ non patri. Nam ſi fuiſſet queſita patri pater potuiſſet dictā iniuriam remittere ſine filio. Immo ēt inuito filio.l.ſed ſi vnus.§.ſi filio.ff.de iniur. Cū ergo ex tali remiſſione facta per patrē,ita reconciliantez nō fuerit q̄ſita actio vel exceptio nec replicatio ipſi mulieri. Jō dictus filius hr̄s pr̄is potuit ſibi venire ꝯ factū pr̄is,vt ibi dr̄ gl.no.ꝛ ēt ibi declarat Bar.ꝛ doc.cōiter ſequuntur,faciunt no.in.l.cū vir prediuz ff.de vſuca. ¶ Et ex p̄dictis iuncta.d.l.lucius.ſequitur notabilis limitatio ad tex.in.d.§.ſi filio.vt non obtineat iniuria violati thori,q3 illa adeo adheret pſone filij vt illā non poſſet remittere pr̄ ſine filio,maxime quo ad effectū de quo.ſ. ¶ Jtē ſequit̄ ex illo tex.d.l.lucius a ꝓrio ſenſu vc3 q3 ſi ibi filius conceſſiſſet dictis ſponſalibus per dicta ſponſalia ꝛ eoz reconciliationem eſſet remiſſuz crimē adulterij reſpectu ipſius viri,vt nō poſſit accuſare mores dicte mulieris,ſicut p recōciliationē factā p ꝯctuz ſecūdi mr̄imonij. Et ēt notať ampliatio ad.l.vxor.§.fi.ff.ō adul. ¶ Reſultat ēt notabilis limitatio ad dicta.ſ.proximo priuilegio,q3 tenendo opinionē By.ꝛ ſequacium quod lucrū dotis ꝓueniēs ex pacto vel ſtatuto pp obitū vxoris p̄decedētis in matrimonio ſine filljs ſit ipſius patris,ꝛ non filij maxime qñ tpe q̄ſiti lucri pater ipſe idēq̄ ſocer ſnpuiuebat,de quo hr̄ i.d.l.dotē.ff.de caſ.pecu. ꝛ in d.§.tranſgrediamur.ꝛ in aliis pleriſq̄ locis,tñ ſecus i lucro dotis prouenienti ex iniuria violati thori vel diuortij ſecuti ex culpa vxoris. Cum proueniat ex quadam iniuria inherente oſſibus dicti filij ſui. Et ſic ſequitur notabilis effectus qđ etiā bodie etiā iure codicis talis pater ex tali lucro aduēntitio non habebit vſumfructum per dicta ſupra in alio proximo priuilegio. Et etiam poterit eſſe bodie in iudicio ſine conſenſu patris prout etiaz oliz poterat eſſe in iudicio ſolus ſine patre. Immo ēt forte inuito pr̄e ad ꝓſequēdū talē iniuriā violati thori,vc3 circa accuſationem adulterij dicte ſue vxoris,vt ē tex.no.in.l.intra liberos.§.fi.ff.de adulte.que omnia ſunt bene notanda.

❧ SVMMARIVM ❧

1 Metus in promiſſione dotis non purgatur per actionē de dolo ſed ipſo iure reddit actum nullum.
2 Stipulatio ficta non ſurgit q̄n per metum fieret dotis ꝓmiſſio.

¶ Priuilegium trigeſimumnonum.

Trigeſimūnonū ſpāle priuilegiū eſt in† dote ꝓmiſſa p metū,q met⁹ l3 regl̄r non annullet actū ipſo iure,ſed cauſet reſciſionē per actionē qđ metus cā,vt.l.ij.ꝛ per totū.ff.quod metus cau. Tamē ſpeciali fauore mulieris ꝓmittentis dotem per metū viri ipſo iure eſt tuta. ꝛ talis ꝓmiſſio penitus non vz,vt eſt caſus ſingu.in.l.pe.§.ſi dos ff.quod me.cauſa,vbi tamen Bar.poſuit notabile motiuū dō non eſſe ſpeciale in dote ſed in quolibet pacto alias de ſecundo quando haberet veſtiri legis auxilio de quibus pactis legis auxilio veſtitis per glo.magiſtram.ꝛ ibi per doct.in.l.legitima.ff. de pac.vt tunc quando per metum iniretur talis promiſſio non veſtiatur ſed remaneat in ſua nullitate. ¶ Et ſic infert q̄n ſi per exp̄ſſaz ſtipulationem dos promitteret̄,tunc valeret mero iure l3 p actionē qđ metus cā poſſet reſcindi qđ dictū eſt notabile in ſe.
2 ¶ † Et ſic inferri pōt qđ diſpoſitio.l.j.i prin.C.de rei vxo.actio. ſubintelligens tacitā ſtipulationē fauore dotis ceſſaret quando dos eſſet promiſſa per metū ex quo talis ſtipulatio auxilio ꝛ miniſterio legis inducitur. Tamē aduerte q3 cōmuniter gl.ꝛ doc. antiqui ante Bar.tranſierunt cū dicta ſpecialitate dotis,ꝛ ſic quomodocūq̄ promittatur ſine cū ſtipulatione ſiue talis ꝓmiſſio non valeat vt voluit gl.ꝛ ibi etiam Jnno.ꝛ cōmuniter doct.ſequūtur in.c.ij.qđ metus cā,quod etiam per expreſſum tenuit ibi Abb.ſic ipugnādo iſtud dictum Bar.dū infert qđ ſi per ſtipulationem expreſſam ꝓmitteretur dos per metuz,tunc mero iure valeret cū tex in.d.§.ſi dos loquať ſimplr̄,ꝛ indiſtincte p verbuz pōt accōmodari ꝛ intelligi ēt q̄n per ſtipulationē.l.ſciendum.§. edictuz.ff.de edil.edic.ꝛ inſti.de ver.ob.§.itē ſi ſcriptuz. Alias

sequeretur ex. d. Bar. qõ si mulier ẽstituit dotẽ per metũ p viaz liberationis liberando maritũ futurũ ab aliqua obligatione per pactũ de non petẽdo prout bñ in. l. licet. ff. de iure do. qõ tũc talis constitutio dotis mero iure valeret ex quo pactũ de non petendo non eget legis auxilio ꝛ parit exceptionem efficacẽ. l. iurisgentiũ. §. igit̃ nuda. ff. de pac. ¶ Preterea tex. in. d. §. si dos. dicit quod promissio est nulla, ꝛ tñ sine legis auxilio est valida in vi pacti nudi efficacis ad nonnulla, maxime per viam retentionis vel cõpẽsationis, vt videt̃ in. l. etiam. ff. de compen. ꝛ tamen per metũ esset ipso iure nulla ad omnem effectum per tex. ibi sed tunc surgit probabile dubium presupposito qõ talis promissio dotis sit ipso iure nulla remanebit matrimoniũ sine dote ꝛ vir habeat subire onera matrimonij sine spe dotis habende. Certe non vr̃ nec potest dici hoc habere causari in odium viri inferentis metũ, quia satis vr̃ puniri vt promissio sic facta sit ipso iure nulla contra regulas iuris de quibus. s̃. Cum annullatio actus sit pena. vt. l. senatus. ff. õ contraben. emp. ꝛ per glo. no. in. c. decet. de immu. eccle. in. vj. vnde non videtur debere excludi a secutione ꝗgrue dotis. ne duplici pena afficiatur ex eodem facto. argu. l. j. §. licet. ff. nau. cam po. stabu. Unde potest dici ꝙ talis promissio, sic per metuz facta annullet̃ a iure respectu quantitatis vel rei in dicta ꝓmissione deducte, tñ remanebit dicta promissio valida ac si a principio simpliciter fuisset promissa dos per mulierem non expressa certa re vel quantitate, quia tunc vz ꝛ debet intelligi de dote congrua arbitrio boni viri. l. cum post. §. gener. ff. de iure dot. ꝛ. l. iij. C. de dot. promis. cum si. quod est bene notan. licet doc. aliter hoc non dẽclarent. in. d. §. si dos.

SVMMARIVM

1 Mulier si esset decepta in contractu dotis promisse ipso iure nõ valet contractus.

¶ Privilegium quadragesimum.

1 **Et ex predictis** inferri potest ad. xl. speciale privilegium † ꝙ sic in contractu dotis promisse mulier esset decepta etiam per dolum incidentem, ꝛ sic non dantem causam contractui dotis nihilominus erit nullus ipso iure ꝯctus fauore dotis ꝛ mulieris sicut idem dicimus infra in distractu dotis qñ mulier esset decepta i nona par. circa. xviij. privilegiñ. per tex. in. l. si cum dotem. §. si mulier. ff. soluto matri. ꝛ etiam qõ ꝓxime dicetur, pro quo facit quod supra dixi in proximo privilegio, ꝛ tanget̃ in sequentibus privilegijs. In ꝓrium tamen facit qõ habetur in. l. j. C. si aduersus dotem. ꝛ in. l. si ex causa. §. in dotis. ff. de mino. vbi habetur quod datur restitutio in integrum si mulier minor est lesa seu decepta in dando maiorez dotem ꝙ esset conuenientia sue ꝗgrue dotis, ergo mero iure obligatur, quia alias non esset opus restitutione. d. l. in causa in princip. Nisi dicas regulas procedere qñ mulier esset decepta ꝛ lesa sui facilitate, secus si dolo aduersarij p supradicta qõ esset notabile ad limitationẽ dictoꝝ iuriuz. Et bñ facit. d. §. si dos equiparando dolũ ñ velatũ q cadit i metũ dolo velato imo plus solet ifficere dolꝰ velatꝰ ꝙ ipse metus, qa metꝰ regꝛ nõ reddit ꝯctũ ipso iure nullũ sed rescindendum per actionem qõ metus cau. qz volũtas coacta volũtas est. l. fi. §. si mulier. quod me. cau. ꝛ habet̃ in toto dicto titulo, ꝛ tñ nõ sic indistincte dicimus in dolo qui aliquando ipso iure annullat, vt habetur in. d. l. eleganter. Et sic saltẽ debent indicari a pari dolus incidens ꝛ metus quo ad rescisionem actus ergo si metus reddit contractum dotis ipso iure nullum. d. §. si dos similiter etiam dolus incidens Bar. autez in. d. §. si dos dixit nõ esse ibi spãle fauore dotis qñ dos esset ꝓmissa nudo pacto. Nam cũ tũc tale pactũ vestiat̃ legis auxilio fauore dotis, vt habet̃ in. l. ad exactionẽ. C. de do. promis. ꝛ dictuz̃ est. s̃. in tertia parte, ꝛ etiã secundo privilegio circa privilegium tacite stipulationis, õ ipsa lex prebens tale vestimentum magis dedignatur ꝙ in contractibus alijs de se vestitis. Et ideo est id ꝙ metus ipso iure impedit tale vestimentũ, qua ratione idem potest dici qñ per dolum etiaz incidentẽ parificando dolũ ipsi metui, vt. s̃. que opi. Bart. an sit vera ad illum tex. dixi. s̃. in. xxix. privilegio.

SVMMARIVM

1 Mulier si in dotis promissione excessit vires patrimonij, talis promissio non valet ipso iure.

2 Curator si scienter plus promisit pro dote sue adulte quaz essent vires patrimonij tenebitur de suo supplere.

¶ Privilegium quadragesimumprimum.

Esset tamen bñ speciale in dote, ꝛ hoc erit quadragesimumprimum privilegium, qz si mu
1 lier † minor promisit vel dedit mnioꝛẽ dotẽ ꝙ essent vires sui patrimonij talis ꝓmissio vel datio essent nullius momẽti quatenus excedit vires ẽt si cuz curatoris auctoritate. Et sic non esset opus restitutione vt est casus singu. in. l. siue generalis. ff. de iure do. sed infra vires mr̃imonij mero iure teneret ꝛ remanere valida, tamẽ daret̃ ibi restitutio si etiam in hoc esset lesa quia etiam vsq̃ ad vires dos esset enormis, vt ibi est tex. no. ꝛ not. in. l. j. C. si aduersus dotem. ꝛ ibi etiam per glos. Si tamen curato mulieris adulte sciebat non esse tantum in bonis quantum promisit pro dote, ꝛ tũc teneretur de suo refundere ipsi viro quasi videatur donasse, vt est casus singu. in. l. cum post mortẽ. §. j. ff. de admini. tuto. Unde tu
2 lis † dolus curatoꝛ licet adhibitus sit in fauorẽ sue adulte, vt forte inueniret maritum sibi placentem ꝛ forte magne cõditionis, ꝛ det in damnum curatoris a lucro mulieris, vt sic remaneat dotata vltra ꝙ sint vires sui patrimonij qõ vr̃ mirabile, vt sic hoc totum operet̃ dolus dicti curatoris ꝛ fauoꝛ dotis ꝛ mulieris vt pp hoc inducatur ficta donatio contra verisimilem dicti curatoris intentionem per illum tex. ꝯ regulã. de qua in. l. cũ de indebito. ff. de proba. iuncta regula. de qua in. l. nõ omnis. ff. si cer. peta. cum simi.

SVMMARIVM

1 Mulier si adeo excessit ꝗgruentiam dotis, vt excesserit duplum congrue dotis illi subuenitur etiam si maioris esset etatis.

¶ Privilegium quadragesimumsecundum.

Et hoc erit quadragesimũsczꝫ ꝓuilegiũ ꝛ pdcã locũ obtinẽt i muliere minoꝛe. In maioꝛe ãt si dederit vniuersz suũ patrimoniũ sibi iputet̃ ẽt si vltra gueniẽtiã ꝗgrue dotis. l. nulla. C. õ
1 iure do. ꝛ hoc qñ sciẽter. † Si ãt fuit circũuẽta, ꝛ tũc si sui facilitate i nullo sibi subuenit̃ nisi esset lesa in dãdo dotẽ tã enormez vt fit maioꝛ dos in duplũ ꝙ sit iusta ꝛ ꝗgrua dos respectu ꝗditiõis sue ꝛ viri ꝛ ꝙtitatis matrimonij. Maz tũc iuuabit̃ ex equitate. l. ij. C. de rescin. vendi. Cuius remedium bz locũ ẽt in ꝯctu dotis, vt est gl. no. in. d. l. si ex cã. §. in dotis. ff. de mino. Si ãt non excederet duplũ, puta si dos ꝗgrua erat in duceñis ꝛ dedit quadraginta vel abinde. j. nec aliter fuit in dolo viri inducta, tũc nõ poterit aliquo iure iuuari. Cũ. j. dimidiũ iusti ꝓij licitũ sit ꝯhentibus se decipere vt. l. itẽ si ꝓtio. ver. quẽadmodũ. ff. loca. ꝛ ibi p gl. ꝛ in. d. l. i cause. ff. de mino. Posset tñ non improbabiliter dici qõ qñ fuit lesa vltra duplũ, lz tunc subsit equitas. d. l. ij. ad rescindendũ talẽ ꝯctuz̃ pp enormẽ lesionẽ causantem dolũ re ipsa, tñ non intentabitur dictũ remedium p modũ alternatiũ, vcz qõ dos reducat̃ ad iustam mẽsurã, vel qõ ex toto discedatur a ꝯctu dotis. Mã si matrimoniũ iã erat ꝯctum, ꝛ sic est factũ irreuocabile, ita ẽt dz secum habere cõcomitantiã dotis ꝓpter onera matrimonij ꝛ supportanda. l. p onerib. C. de iure do. cum si. Et quia inter partes fuit actũ. qõ mulier esset dotata licet in quantitate dotis fuerit causata lesio, alias posset sperni. Immo etiam reijci ab ipso viro per id quod habet̃ in. l. fi. C. ad velleia. ꝛ ideo ipsa mulier tunc debet solum agere vt reducatur ad congruam mensuram.

SVMMARIVM

1 Lesio enormis solum est causa vt agatur ad reducendum contractum ad dotis congruentiam.

2 Dolus dans causam non annullat ipso iure in dote promissa per expressam stipulationem rite interpositam.

3 Mulier maioꝛ scienter promittens maioꝛẽ dotẽ ꝙ essent sue vires obligatur.

4 Vir si in estimatione dotis est enormiter lesus, etiam sine dolo promittentis, tamen ex equitate succurritur viro.

5 Maritus minoꝛ. xxv. an. si fuit lesus in accipiẽdo dotẽ minoꝛẽ ꝙ esset ꝗgruẽtia restituitur in integrũ, secus tñ in maioꝛe. n. 6.

¶ Privilegium quadragesimumtertium.

Et per hoc multum notabiliter limitatur

limitatur dispositio.d.l.ij.vt saltē respectu remedij alternatiui,ō quo ibi non obtineat in dote,ꝛ hoc erit quadragesimūtertium pri
1 uilegium. †Si autē dolo mariti fuerit mulier maior lesa ꝛ decepta circa quantitatem dotis potest distingui quod, aut dolus dedit causaꝫ contractui aut incidit,primo casu sinedubio non valebit ipso iure contractus sicut idē est in alijs ḡtractibus bonefidei per id qō bī in.d.l.eleganter. Si vero incidit,ꝛ tunc secus ſm quosdam. Sed dubiū surgit si dos fuisset promissa per expressam stipulationē ex quo tūc vī qō remaneat in sua virtute stricti iuris qō etiā si dederit cām tali stipulatiōi mero iure valeat lꝫ possit re
2 scindi per actionem de dolo per no.in.d.l.eleganter. †Sed si nō fuerit interposita expssa stipulatio ex quo bodie surgit tacita stipulatio subintellecta a lege tam ex parte viri qui dotem recipit quam ex parte mulieris vel soceri dotem promittētis q̄ tacita stipulatio hab ꝛ naturam bonefidei.d.ℒ.sed non ignoramus, ideo tunc sine dubio dolus dans causam tali cōtractui redderet ipsuꝫ ab initio nullum.d.l.eleganter,quod intellige respectu quantitatis promisse non sic respectu simplicis promissionis,tanc̄ remaneat firma velut a principio facta sine certa quantitate vt dixi.ℒ. in.xxix privilegio circa dotē promissam per metū. Nec videt qō dictus ℒ,sed non ignoramus habeat locū quando vir sibi prouidit per expressam stipulationem rite ꝛ valide interpositaꝫ cū per prouisionem hominis videatur recessuꝫ a prouisione legali, maxime extraordinaria,per id qō habet in.l.fi.C.de pac.conuen.ꝛ ꝑ batur in.d.l.j.post prin. Sed quādo dolus incidit,tūc vī esse magis dubiū per dicta supra. Tñ inclinarē talē ℘ctuꝫ non valere pp fauorē dotis per id qō habet in.d.ℒ.ꝛ quod dixi supra in.xxxix. privilegio circa dotem per metū promissam. ¶ Quid autez si mulier maior promiserit dotem amplam cum non esset soluendo vel parum esset soluendo respectu tam magne quantitatis. Isto casu pñt distingui tres casus. ¶ Aut enim hoc fecit scienter vel igno
3 rāter aut sumus in dubio. ¶ †Primo casu mero iure obligatur qꝛ talis promissio censetur magis difficultas q̄ impossibilitas,ꝛ ideo non reddit obligationē nullā:l.continuus.ℒ.illud.ff.de ver. obli. Sicut dicimus in illo qui promisit mille marcas auri,vt per gl.in.l.ij.ℒ.de bis.ff.de verb.obli. Et iam fuit de facto in quadaꝫ vina que vt haberet virum pulchrum ꝛ iuuenem promisit oia sua bona in dotē asserendo ascendere ad valorez duoꝝ miliū ducatorum ꝛ postea ꝙperit vir contracto matrimonio hereditatē patrē nā illius mulieris esse magno ere alieno pressam, adeo quod vix ascendebat ad trecenta. Certum est.n.qō ꝓp hmōi dolū non pōt rescindi matrimoniū,lꝫ dederit cām ḡtractui cuꝫ matrimoniū sit quid spūale ꝛ sacramentale,vt per gl.in.c.veniens.de transact. Ideo nō pōt retractari rōne doli cōmissi etiam per restitutionez i integrū rōe minoris etatis.vt no.gl.ꝛ ibi doc.i.c.ex pte.ō resti. spo.ꝛ in.l.ait prętor.in prin.ꝛ ibi per Bal.ff.de mino. Et sic etiaꝫ nō pōt retractari matrimoniū rōne doli sine carnale sine spirituale.ſ.ꝑ igressuꝫ monasterij,vt ꝑ gl.no.in.c.ex parte.el.ij.ꝛ.c.dudū.de conuer.coniuga.ꝛ no.in.c.veniens.eo.tit.ꝛ per Inn.in. c.ij.eo.titu.ꝛ in.c.cū dilectus,qō met.can. imo ēt simplex obligatio sine alia solenni professione non vitiatur vt habet in.c.presentia de proba.ꝛ ibi no.lꝫ tunc vitiet ista obligatio bonoꝝ facta expresse vel tacite in monasteriū rōne dicti doli ſm glo.singu.in c.ℚstituit.xx.q.iij. Et tꝫ Innoc.in.d.c.dudū.dicendo qō bona debēt reseruari venientibus ab intestato. Sed hec vñr ꝓcedere q̄ monasteriū,ꝛ sic totū capitulū ꝙmisit talē dolū,nō sic si aliqd, de monasterio,per id qō bī in regula delictū.in.vj.ꝛ qō ibi per gl.ꝛ xvj.q.vj.c.epm. Itez ꝓcederet qnādo dolus fuit malus,qꝛ principaliter fuit inductus ad ingressum ꝓp spem querendoꝝ bonoꝝ illius. Secus forte si bono zelo.ꝛ sic dolus fuit bonus vt ꝑncipaliter ꝑficeret anime illius,licet forte secundario monasteriuꝫ applicauerit animū ad ipsa bona. Et ita in dubio debet presumi qō principaliter bono zelo.arg.l.merito.ff.pro soc.qō ēt tꝫ Abb. sic.in.c.dudū. Sed ego dicerē qō etiam q̄ malo zelo tūc illa bona debeāt assignari venientibus ab intestato demū expectata morte naturali illius ingressi. Et sic interim erunt apud monasterium qꝛ talis successio respectu venientiū ab intestato dꝫ expectare mortē naturalem.argumen.l.ex facto.ℒ.ex facto.ff.ad trebel.ꝛ.l.statim florus.ℒ.cornelio felici.ff.de iure fisci. Ad propositū ergo potest dici qō tale matrimoniū valuit,nec potuit retractari ꝓp huiusmodi dolum,ꝛ etiam respectu dotis valuit ℘ctus. Nec tñ mulier posset iuuari per bñficiū ne queniatur siue exigat vtraq̄ facere possit de quo in.l.maritū.ff.sol.ma.cū si.ex quo sciēter ꝛ sic dolose ꝓmisit talē dotē ꝑ tex.no.in.l.pe.ff.de iure do. Cū tale bñficiū ꝑdat ꝓp dolū.l.ēt.ℒ.lꝫ.ff.solu.mat. Et eadē rōne quis deberet etiaꝫ perdere bñficiū cessionis,per id qō bī not.in.l.fi.ℒ.fi.ff.que in frau.cre.ꝛ per By.insti.de actio.ℒ.item si qs in fraudez. Tū tu dicas ꝓrium cū illud beneficiū detur ad finē vt qnis nō detrudat in carcerem. Mulier aūt ꝓ quonis debito ciuili non pōt incarcerari,vt in anc.sed nono iure.C.de offic.diuer.iudi.

Posset tñ expelli a viro ꝛ alimēta sibi denegare pp non solutā dotē ei ꝓmissaꝫ,ꝑ id qō bī i.l.fi.C.ad velle. Tñ iure canonico qō seruādū est in hac materia nō posset vir ꝓpria auctoritate expellere,sed cum indicio ecclesie per id qō bī in.c.porro.de diuor. Tñ si socer fuit in tali dolo nō solū sibi dere gare bñficiū illud ne exigat vltra q̄ facere possit ꝑ tex.i.d.l.pe. in fi. Sed ēt posset detrudi in carcerē circūscripto dicto bñficio cessionis,ꝑ id qō bī in.d.ℒ.fi.l.fi. Sup quo tñ vltio esset cogitādum,qꝛ actus incarcerandi est iniuriosus ꝛ turpis.l.cū ꝛ filij.C.q bo.ced.pos. Et hmōi remedia turpia cessant nō solū inter ℘inges sed etiā inter generū ꝛ socerū.l.nihil.ff.rerū amot. iūcta.l.ij.eo.titu.qō no. Sed pone qō pī nō habēs nisi vnicā filiā vt eā bñ collocaret dixit instro dotis vel in pñtia testiū ꝑ dote dabat bī dita tē suam post eius mortē. Jam hoc vidi ō facto tractari.tñ potest dici qō lꝫ bī ditas nō possit inter vinos pacto dari vt.l.i.ff.de bere.vel acti.vendi.ꝛ.l.hereditas.C.de pac.inē. Tñ ergo ꝓcedit qñ agere posset qō qs habeat ius hereditariū,ꝛ sic tanc̄ bī s dicta bona ℘sequat,tñ secus si appareret de partiū intentione qō voluerit donare vel aliter ḡcedere bona sua post mortē, qꝛ tūc valeret ꝑ id qō bī in.l.fi.C.de pac.ꝛ ibi ꝑ gl.ꝛ doc.ꝛ in.l.lꝫ inter pria nos eo.ti. Sed si essemus in casu dubij qꝛ aliter non ℘staret de dicta intentione,tunc,vt actus magis valeat q̄ pereat.l.semper de reg.iur.cū si. Sici pōt ꝑsumi iniisse animū ḡcessisse bona sua simpliciter,ꝛ nō ꝓprie hereditatē ipsam. Tñ nō incōuenit aliq̄ qō verba impropriētur adhuc vt actus saluet,ꝛ nō deducat ad irritū l.lꝫ ꝛ si possessori.ℒ.ff.de iureiur.ꝛ alias ꝑ gl.no.i.l.ꝛ puto.ℒ.i.ff. fami.her. Et maxime pp subiectā materiā ℘ctus dotis q̄ datur vniuersalitas bonoꝝ.l.j.ℒ.vniuersale.ff.de vsuca.pro dote.ꝛ in.l. nulla.C.de iure do.ꝛ.l.mulier bona cōia.ff.de iure dot. Et sic non inconuenit qō improprient verba ℘ctus pp subiectam materiā.l. si stipulatus.ff.de vsu.ꝛ.l.ꝛ si vno.ff.loc.optime confert tex.iūcta gl.no.in.l.quesitum.ℒ.si seruus.ff.de leg.j.ꝛ ibi per Bar.ꝛ doct. que interpretatio maxime procedere debet in dote ꝓpter infinitos eius fauores.

¶ Preterea non minori aliquando vtitur privilegio mulier in dote q̄ ipse miles in testando, vt habetur notabiliter in.l.dotalez. ff.de testa.mili.ꝛ ibi notabiliter. Et tamen fauore militis valeret donatio hereditatis collata post mortem etiam quando donauit tanc̄ hereditatē,vt est casus singu.in.d.l.lꝫ inter priuatos, ergo debet valere multomagis fauore mulieris qñ expresse non appareret qō tanc̄ ꝓpriam auctoritatē donauerit. Verū posito sine ꝓ iudicio qō talis ℘ctus nō valeat,ꝛ maxime si probaret qō intentio fuisset illius soceri ꝓprie ipsaꝫ hēditatē voluisse dare in dotē pōt adhuc dubitari an ille vir remaneat in totū delusus ꝛ sine dote.nam Bal.sensit quod sic.in.l.pactū qō dotali.C.de pac.lꝫ ponat terminos ſm qō ibi habet in tex.puta si pater forte senex promisit genero futuro ꝛ filie relinquere ipsi filie suā hereditatē post eius mortē,ꝛ quod illa cederet in dotē. Sed potest teneri contrarium,qꝛ est verisimile talē virum erroze iuris dictū fuisse quia nō accepisset aliter vxorem indotatam.arg.l.cū de indebito.ff.de ꝓba.qui erroꝛ iuris eum excusat vt sibi non noceat in damnis.l.iuris ignorantia,cum sequentibus.ff.de iur.ꝛ facti ign. Et titulus dotis respectu viri est onerosus.l.ex promissione.ff.de act.ꝛ oblig.ꝛ l.fi.ℒ.si a socero.ff.de his que in fraudē credi. Tñ non videt esse equū talē virū sic remanere lesum ꝛ deceptum ꝛ esse habiturū talē mulierē indotatam. Nam etiā non parꝫ versatur interesse mulieris.vt remaneat cū suo viro indotata,ꝛ ꝓp hoc ab eo sit spernē da ꝛ reijcienda.d.l.fi.ad velle.ꝛ facit.l.cū dotē.ℒ.sinautē.ff.solu. matri. Et ideo posset huic viro succurri ex equitate.d.l.ij.C.de rescin.ven.vt possit agere ḡtra dictū socerū tanc̄ sit enormiter lesus in constitutione dotis non solum in duplū,sed etiam in totū ex quo nihil consequi potest. Et si dicis quod tale remedium.l.ij.est rescisinum,que rescisio non cadit in terminis nostris ex quo contractus est ipso iure nullus.l.nam si sub conditione.post princi.ff. de minu.rup.ꝛ.l.in causē.la.ij.ff.de minori.

Potest responderi vt ℒ.dixi.in.xxxix. privilegio.vez qō talis promissio est nulla respectu rei in promissionez deducte,sez ipsius hereditatis,tñ remanebit promissio valida perinde ac si esset facta sine expressione alicuius rei vel q̄ſtitatis ex quo inter partes vī actiū sal tem in genere quedam vt maritus habeat dotē,vel poterit agi ex egrate.l.iure succursum.ℒ.fi.ff.de iure do.quod remedium fauore

dotis indulgetur etiaz maiori qñ esset deceptus re ipsa .i. enormiter ⁊ ibi loquit nõ solũ in muliere decepta re ipsa sed ét in viro circa dotem sibi promissam vt pz in tex. ibi circũuentus sit alteruter

4 Et ſm ꝓdicta si vir esset † deceptus in dote, qz credebat fundũ in dotẽ valere ducẽta vbi nõ valebat cẽtũ, vel mulier dederit i dotẽ nomẽ ꝺbitoris ꝑ ducẽtis vbi attẽta eius inopia, vel alia sua mala ꝙdõne tale nomẽ nõ valebat cẽtũ poterit vir iuuari ex equitate. d. l. iure succursuz cũ re ipsa sit deceptus ét si mulier vel socer nõ fuissent in dolo ex ꝓposito forte qz credebant verisimiliter tale ꝑ dium vel nomen debitoris esse valoris ducentoꝝ, ⁊ ita asserebãt. Nam saltẽ nõ potest negari qn vir sit lesus enormiter q̃ lesio enormis causat dolũ quendã reipsa vt hr̃ in. l. si quis cũ aliter. ff. de ☞. obli. ⁊ in. d. l. ij. vnde tale remediũ. d. l. iure succursum lz derivet ab eadẽ equitate prout derivat remediũ. d. l. ij. tñ bz diversuz modũ ꝙcludendi, qz non per modũ alternatiuũ, sed solũ per modum precisum intentaꝫ vt dos ipsa reducaꝫ ad modũ quentẽtẽ ⁊ decẽtem viro ⁊ vxori qđ bene not. ad dicta. ☞. si aũt dicta lesio nõ esset enormis qz forte nõ esset dos ꝙstituta. ℣. dimidiã ꝙgrue dotis sed ☞. dimidiam parti pretij a principio inter partes nominati pro dote. Et tunc imputaret̃ viro per id qđ habeꝫ in. d. l. in cause. ℣. fi. ⁊ in. d. l. itẽ si pretio, nisi vir fuisset deceptus dolo ipsius mulieris, vel soceri ex ꝓposito per id qđ no. ibi gl. ⁊ bene facit pro hoc vltimo. d. l. iure succursum, ſm vnum intellectum glo.

¶ Quid aũt si vir nõ fuit deceptus in valore rei vel nominis dati in dotẽ, ſz in ipsa dote, puta vbi dos respectu sue ꝙditionis patrimonij mulieris erat ꝙgrua in mille accepit pro dote valde mi-

5 nus forte illectus calore amoris siue feruore. Dic qđ isto † casu si esset minor. xxv. annis restitueret̃ in integrũ rõne minoris etatis. per id qđ hr̃ in. d. l. si ex causa. ℣. in dotis. ff. ỏ mino. Qui tex. lz loquatur in muliere circunuenta. tñ idem dicas eadem rõne in viro cum iudicentur a pari. l. fin. C. de indi. vidui. tollẽ. ⁊. c. gaudemus de diuoꝝ. Et maxime in circunuentiõe dotis in. d. l. iure succursuz

6 ibi circunuentus sit alteruter. † Si autẽ esset maioꝝ, ⁊ tunc potest ꝙcludi idem qđ. ☞. in muliere, videlicet qꝝ si esset deceptus qz haberet minus q̃ꝫ dimidiam congrue dotis poterit iuuari ex equitate. d. l. iure succursum iuncta etiam equitate. d. l. ij. de rescin. vendi. Cuius equitas etiaz militat in ꝙtractu dotis, vt supra dixi per gl. in. d. ℣. in dotis, si autez lesio nõ esset enormis, ⁊ tunc sibi imputabit̃ nisi fuisset dolus ex proposito vt supra est dictum in muliere que omnia sunt bene notanda in practica.

❦ SVMMARIVM ❦

1 Indebitum solutum per errorem pro dote mulieris nupte non repetitur.

2 Solutum pro qualibet causa pia non repetitur si apparet ex pietate solutum.

¶ Priuilegium quadragesimumquartum.

Quadragesimumquartum pri-

1 uilegium est † qz lz alias indebite solutũ per errorẽ repetatur per ꝙditionem indebiti, tñ fallit qñ solueret̃ pro dote alicuius mulieris nupte. Nã cũ cesset tunc repetitio non obstante tali errore est casus singularis in. l. cum bis. ℣. si mulier. ff. de ꝙdi. inde. Sed aduerte quia Bar. ibi qđ cõiter sequunt̃ ibi doc. videtur restringere illũ tex. qñ soluens soluebat pro alia muliere dotẽ, ⁊ cã que inducebat eum ad credendum se obligatum eratcausa pietatis, qz credebat se teneri ex pietate ad dotandũ talem mulierem vbi de iure non tenebaꝫ puta si erat mater, vel frater, vel alius ꝙiunctus q credebat se teneri ad dotandũ talẽ mulierez ex officio pietatis quo casu solutum ex hac cã, lz de iure nõ vera tñ nõ repetitur, vñ secus si ex alia cã ꝑ errorẽ soluisset talẽ dotẽ ꝑ muliere, vt ibi per eũ. Sed vt dixi. ☞. in. v. parte ille tex. dz intelligi capiẽdo cãm pie

2 tatis stricto mõ, vcz qñ ꝑ † muliere paupere ⁊ non valente se de suo dotare, quia tunc vere ⁊ proprie subest cã pietatis. Nã causa dotis ꝑt ꝙsiderari esse cã pia dupliciter. Primo per modũ largũ propter matrimonium ex tali pietate põt quenire etiã circa mulierem diuitem ⁊ talis cã pietatis põt operari effectum vt indubio presumaꝫ donatio in quocunqꝫ ꝓmittẽte vel soluente dotẽ ꝑ muliere etiam diuite. ⁊ ita procedit text. in. l. i. ℣. accedit. C. de rei vxo. ac. ⁊ qđ no. Bar. in. l. que dotis. ff. solu. mat. Sicut ét alios operatur effectus, vcz vt mandatum nõ expiret morte mandantis, vt, l. j. ℣. si ego. ℣. j. ff. de iure. Sicut idẽ in qualibet pia cã puta libertatis. l. si pr̃. ff. de manu. vindi. ⁊ per Bal. in. l. mãdatũ. C. mã

da. in. iij. col. ⁊ in. l. sicut. C. de actio. ⁊ obliga. nõ attẽto an mulier sit diues vel pauper. Sicut ét ad effectũ insinuationis nõ necessarie in ꝙcessione dotis ét facta ab extraneo. vt. l. fi. in prin. C. de iur. dot. Et isto casu nõ haberet locũ dispositio. d. ℣. si mulier. Secundo mõ ꝙsideratur cã pia in dote magis stricte. vcz qñ daꝫ dos pro muliere paupere, ⁊ tũc proprie procedit tex. in. d. ℣. si mulier. quia nõ põt negari qđ fecerit ex pietate, licet crederit ille qđ. d. cã pietatis artaret eũ de iure ad solvẽdũ dictã dotez. Nã cessante dicto errore remaneat cã pietatis ex qua se monit ad solvẽdũ ex qua cã pietatis solutũ sine dubio nõ repetitur. Et idẽ posset dici in omni alia cã pia. Nã ponamus qđ qs redimat sanguinez suũ ab hostibus solvẽdo magnã quãtitatẽ vel qđ qs eroget pecuniã pro funere sui ꝙsanguinei, tunc si nõ appareat quo animo soluerit, põt repetere. l. si qs. ℣. sed interdũ. ff. de religio. ⁊ sump. fune. Et idẽ in redimẽte captiuũ nisi eét mr̃, qz tunc presumit̃ potius qđ aio repetẽdi q̃ꝫ donandi. vt hr̃ in. l. liber captus. C. de cap. Si aũt appareat qđ hoc fecerit ex pietate forte hoc exprimẽdo, tũc lz nõ dixerit qđ animo donãdi. vt in. d. ℣. sed interdũ. ⁊ bene ꝓbatur in. d. ℣. si mulier. in fi. ⁊ hoc qñ spõte solvit nõ credens se ad hoc teneri. Aliqñ aũt quis solvit ex pietate tñ nõ spõte, sed credit se ad hoc obligatũ de iure pp officium pietatis ⁊ nõ repetitur. Casus est singula. in. d. ℣. si mulier. Et sic idẽ dõm est in redimente suũ coniunctũ ab hostibus, forte persuasus est inductus ad hoc faciendũ ab aliqua persona ad instãtiã ipsius capti ex eo qđ diceret ipsum esse obligatus ad redimendũ talẽ captiuũ. Maz si magnã quãtitatẽ solvisset non posset repetere qñ tpe redẽptionis ille captus erat non soluendo, secus si eét soluendo, qz tunc talis credulitas causaret errorem magis supinum, ⁊ ideo tunc repeteret, ⁊ idẽ in solvẽte dotem pro muliere sibi forte attinente. Nã si tertia ꝑsona forte doctor volens fauere tali mulieri, induxit illũ ad solvẽdũ dictã dotẽ asserẽdo quod de iure ex officio pietatis tenebatur soluere. Nã tunc siquidẽ illa mulier erat pauper, nec aliter poterat se dotare de suo tũc nõ repetereꝫ lz errasset in iure. Et licet forte ꝑ dolũ fuisset inductus ad ita credẽdũ, ex quo nõ põt tũc negari subesse cã pietatis ex qua solutũ nõ solet repeti ét cessante dicto errore. Si aũt dicta mulier poterat se dotare de suo, lz forte nõ cũ tam ampla dote prout ille solvit, ⁊ tũc posset repetere qz tunc cessat causa pietatis que non potest excludere repetitionez soluti, licet ille crediderit se ex pietate teneri, qz talis error põt magis appellari grossities q̃ꝫ simplicitas, ⁊ sic magis videtur succurrendum tali solventi pretextu talis erroris, licet supini ex quo tractatur de damno ⁊ perdendo, vt l. iuris ignorãtia cum seq. ff. de iur. ⁊ facti igno. Cum etiam in facto proprio error supinus nõ impediat repetitionez soluti. l. sed si me putem. ff. de condi. inde. Unde cogita quia hec sunt bene notanda ad intellectum illius tex. in. d. ℣. si mulier.

❦ SVMMARIVM ❦

1 Solutum vel promissum etiam pro muliere diuite presumitur ex causa donationis speciali fauore dotis.

2 Mater ⁊ alij coniuncti administratores presumunt̃ de bonis mulieris dotasse. Non sic in patre administratore.

¶ Priuilegium quadragesimumquintum.

Quadragesimumquintum pri-

1 uilegium est, qz † fauore dotis in dubio presumitur donatio. d. ℣. accedit. licet regulariter secus per regulam, de qua in. l. cum de indebito. ff. de proba. ⁊ in. l. si cum aurũ. de solu. cum simi. nisi alie concurrant coniecture ad presumendum dictam donationem de quibus per Barto. ⁊ doct. in. l. que dotis. ff. solu. mat. ⁊ in. l. cum quid. ff. si certum peta. Et procedit dispositio. d. ℣. accidit etiaz in muliere diuite que poterat ex suo patrimonio cõmode dotari cuz tex. ib loquatur indistincte, ⁊ ita communiter sequuntur doct. per illuz tex. ⁊ p tex. in. l. fi. C. de do. pmis. vbi plus probaꝫ qđ etiã pater qui artatur ad dotandum filiam promittendo intelligitur de suo, ⁊ nõ de bonis filie etiam habentis amplum patrimoniũ forte ex successione matris, ⁊ idem in matre ⁊ fratre ⁊ similibus.

2 ¶ † In hoc tamẽ differunt quia mater ⁊ similes si administrareꝫ bona mulieris presumereꝫ in dubio administratorio nomine dedisse vel promisisse dotẽ, vt ibi per Bal. ⁊ alios, bene facit. l. nec sennius. ff. de neg. gest. ⁊ hoc nisi talis mr̃, vel pr̃ scienter promissent vltra vires patrimonij dicte mulieris, qz tunc de suo intelligunt promisisse quatenus excedit etiam si dixerit quod administratorio nomine, vt est casus singu. in. l. cum post. ff. de admi-

nistra-

tuto. Jn patre aũt licet sit legitimus administrator bonoꝝ filiꝰ. l.j.C.de bo.mat. tamen in dubio ꝓsumit̃ dotasse de suo ex quo ad hoc tenebatur, vt est casus singu. in.d.l.fin. ⁊ dixi.s.in tertio ꝓuilegio. Et procedit dispositio.d.§.accedit et qñ alia subesse posset cã q̃ donationis, Qñ.n. nulla alia excogitari posset causa q̃ donationis, tunc nihil specialitatis esset in dote. Immo foret regulare vt tũc ꝓsumaꝫ dedisse ex cã donationis, ꝑ id qđ bꝫ in.l.hoc iure ff.de dona. ⁊ in.l.campanus.ff.de ope. lib. ⁊ ꝑ not. post gl.in.l.cũ qd.ff.si certũ pet. Et iõ alias dicebã posse attentari qđ si ille q dedit vel promisit dotem ꝓ muliere erat alias debitor eiusdem mulieris in eadem quantitate vel maiori ⁊ non exꝑssit q animo cõpensandi, vel se liberãdi a ꝓpria muliere hoc facere ꝓsumit̃ qđ animo donandi magis q̃ animo se liberãdi speciali fauore dotis ꝓp generalitatẽ dispositionis.d.§.accedit, qđ est bene notandũ. Unde lꝫ forte talis dotans gereret in animo qđ animo cõpensandi vel animo repetendi a muliert solueret tñ sibi debet imputari, qꝛ voluntas illa in mente retenta sibi nihil ꝓdest in actu q sui natura ad aliuꝫ sonat effectũ. l.si repetẽ dũ.C.de condi.ob cau. Unde si ꝓtestaret̃ q animo repetendi soluebat tũc repeteret a muliert per actionem negotioꝝ gestoꝝ ex quo negotium, vtiliter gessit, ꝑ id quod habetur in simili.d.l. nesennius. imo amplius dici põt qđ ꝓmisisset vel soluisset dotem cõtradicente ipsa muliere paupere dicendo q animo repetendi posset tũc repetere ex quo ꝓ cã tã fauorabili ⁊ pia expendit.arg.l.⁊ si quis.§.idem labeo.ff.de relig.⁊ sump.fune.

SVMMARIVM

1 Mutuans filiofa. existenti in studio, licet contra patris voluntatem mutuauerit, tñ potest repetere ab ipso patre.
2 Soluens medico ꝓ curando infirmum repetit.
3 Soluens vel promittens dotem viro, si dixit se soluere noie mulieris, non censetur tanq̃ negotiorum gestor.

¶ Priuilegium quadragesimumsextum.

1 Ex hoc erit quadragesimũsextũ priuilegiũ fauore dotis ꝫ regulã.l.fi.C.de nego.gest. sicut alias †dicimus in illo q mutuauit filiofamilias existenti in studio. lꝫ ꝯ voluntatẽ patris sed ⁊ iulianus.§.qđ dꝫ.§.ad macedo. ⁊ hoc fauore studiorũ. cuꝫ rome. lib.xij.⁊ ꝑ Bar. ⁊ doc. in.l.j.ff.solu.mat. Et sic non vꝫ impar esse cã fauore dotis ⁊ studiorũ ꝑ tex. in.d.l.j. ⁊ sic et fauore funeris q similiter respicit piaꝫ cãm.d.§.idẽ labeo. q maxime ꝓcedit si talis mulier ex cã dicte dotis solute vel ꝓmisse tradiderit se nuptui vbi alias remãsisset innupta. Et sic erat verisimiliter suspicandus de impudicitia ꝓp inmentutẽ ⁊ paupertatẽ cũ ꝓponendus sit fauor castitatis ⁊ pudicitie cõseruande ipsi periculo mortis. l.ij.§.virginius.ff.de orig. iur. ⁊ l.isti qdẽ. ante finẽ ff. qđ metus cau. Si aũt talis mulier tẽpore quo ꝓmisit vel soluit ꝑ ea dotẽ iam erat nupta. Et tũc si qdem sine dote nupserat non posset tũc repeti cũ iaꝫ cesset cã de qua.s. cũ et a viro tũc sit alimentãda lꝫ sine dote. l.qđ si nulla.ff.de relig. ⁊ sump. fune. ⁊ no. l.si cũ dotem.§.sinautez.ff.solu.matri. Si autẽ ipsa mulier iã nupserat cũ dote promissa ⁊ nõ soluta, forte tũc dici posset quod si erat mulier nõ soluẽdo, tũc si maioꝝ rõ ⁊ cã pietatis, vt sic pro ea soluenda, lꝫ ꝯdicente possit repetere qñ animo repetẽdi soluitur, vt.s.cum vir tali mulieri posset denegare alimenta, ⁊ sic fame periret. l.necare.ff.de libe. agno. Et sic et posset eã expellere. propterea ꝓp paupertatẽ posset labi in impudicã vitã per supradicta, iuncto eo quod bꝫ in.l.fi.C.ad vellei. †Sic et alias solet dici de soluente medico ꝓcurando infirmo maxime qñ stat in periculo mortis vt possit repetere. lꝫ infirmus contradixerit ne solueret. vt per glos. not. lxxx. distin. §. primo. ⁊ alias ꝑ Joan. and. in.c.cum ¶.laicus. de foro competen. in.vj. de solute pro redimendo captiuũ, licet contradicentem. ⁊ faciunt no. in.l.q̃uis.ff.solu.mat. ¶ Quid autẽ si mulier erat iam obligata viro pro matrimonio cõtracto vel cõtrahendo, vcꝫ pro dote ꝑ eam promissa an soluendo extraneus pro ea ꝓsumaꝫ q animo dondi. vel repetendi, vt sic possit repetere ꝑ actionẽ negotiorũ gestorum tanq̃ gesserit negotiuꝫ mulieris vtiliter liberando eã a dicta obligatione ꝑ l.solnendo.ff.de neg.gest. cum si. Bubinꝫ facit qꝛ tex. in.d.§.accedit loquit̃ in donante, ⁊ sic in cõstituente dotẽ vbi a principio mulier non erat dotata nedũ dos erat cõstituta, qꝛ satis dꝫ mulier dotata qñ dos fuit promissa. lꝫ nõdum data. l.cũ post mortẽ ver. sed is. de quo iuncta gl. in verbo, hꝫ dotẽ.ff.de admi.tut. ⁊ q ꝑ bar. in.l.iubemus.§.sane.C.de sac.sanc. eccl. ⁊ ꝑ bal. in.l.fi.C.de do.promis. ⁊ ꝑ bar. in.l.titio cẽtũ.§.titio gño.ff.de qđi. ⁊ demon. ⁊ maxime qꝛ text. in.d.§.accedit. loquit̃ in tali ꝑsona dotãte q̃ poterat facere pactũ de dote sibi restituẽda. sol. ma. Sed in soluẽte dotẽ ꝓ muliere obligata aio liberã di mulierẽ nõ vꝫ cadere tale pactũ. Jtẽ fideiussor q intercedit ꝑ muliere obligata ad dotẽ vꝫ in dubio intercedere nõ aio donandi. Jõ solnens repetit nisi ꝑbetur q ex sua liberalitate interceserit, vt probaꝫ in.l.fi.C.ad velle. ⁊ in.l. ⁊ si fideiussor. iuncta gl.ff. de re iu. q tex. nõ põt intelligi in dote restitueda, per id q bꝫ in l.i. ⁊ per totum.C.ne fideius. do. den.

Potest tñ in hoc articulo sic distingui, q aut loqmur in socero vel alia ꝑsona obligata ꝑ dotez citra ipsaz mulierẽ, aut i muliere. ¶ Primo casu nõ ꝓsumit̃ q quis soluẽdo dotẽ ꝑdictã hoc fecisset aio donãdi tali socero, vel alteri ꝑsone, ⁊ tũc stamus regule hoc casu, qꝛ tex. in.§.accedit. loquit̃ in ꝓmittẽte vel soluẽte dotẽ ꝑ muliere. Nec et versaꝫ tũc fauor mulieris cũ oino sit dotata vel dotãda ab alio q et vꝫ procedere qñ nulla adhuc ꝑcesserat ꝓmissio soceri cũ onus dotãdi nõ incũbat mulieri sed ꝑri. Sicut alꝫ dicimus in alimẽtis in.l.si qs a liberis.§.si mꝫ.ff.de lib. agno. ⁊ ꝑ bar. bal. ⁊ alios in.l.alimẽta.C.de neg.ge. ⁊ l.nesennius.e.ti. Scõo casu qñ onus incũbebat mulieri, ⁊ tũc aut qs soluit ꝑ muliere prius nõ dotata nec obligata ꝑ dote ⁊ nõ repetit. Jta procedit text. in.d.§.accedit. Aut soluit ꝑ muliere prius obligata ad dictã dotẽ, ⁊ tũc aut soluit tãq̃ fideiussor ⁊ repetit, qꝛ in dubio vꝫ a principio fideiussisse aio repetendi per iura.s.alle. Aut soluit simpliciter, ⁊ tũc aut ip se soluẽs facit pactũ de dote sibi restituẽda in casu soluti mꝫimonij, ⁊ tũc vꝫ q aio donandi cũ alias tale pactũ esset ineptũ ⁊ ineficax si dicat postea se soluisse aio repetẽdi a muliere i dubio. n. dꝫ ꝑsumi noluisse inire pactũ vtile ⁊ validũ, ⁊ nõ inualidũ. ar.l. iij.ff.de testa. mili. facit.l.semp.ff.de reb. dub. cũ si. Aut nullũ inuit pactũ de sibi restituẽdo, ⁊ tũc aut erat ꝓ ius debitor mulieris s. ille q soluit dotẽ ⁊ vꝫ aio se liberãdi a muliere hoc fecisse solnẽdo creditori. l.si opera.ff.de excep. doli. ⁊ q no. in.l.solutũ.§.solutã.ff.de pig. act. Aut nõ erat debitor mulieris. ⁊ tũc vꝫ in dubio soluisse animo donãdi ſpãli fauore dotis per illũ tex.§.accedit indistincte loquẽte. ¶ †Quid aũt si solues vel promittes dixit se soluere noie mulieris nec probatũ mandatũ an ꝓ illa videaꝫ soluisse tanq̃ negotioꝝ gestor, ⁊ sic aio repetẽdi ꝑ actionez negotioꝝ gestoꝝ vꝫ dom q sic, ⁊ maxime ex quo ipse sic postea declarat sua verba. Mã dño noie talis vꝫ intelligi q nõ noie suo ꝓprio sed alieno ꝓmisit, qꝛ dicta verba pñt accõmodari q tãq̃ negotioꝝ gestor alterius ꝑz bar. i.l.i.§.nũtiatio.ff.de no. opere. nũ. et ꝑm hoc idẽ dom si diceret. ꝓmitto dotẽ ꝑ tali muliere qꝛ illud verbũ ꝑ tali idẽ importat q noie talis. l.fideiõ.§.interdũ. ff.de leg.iij. ⁊ ibi nota. ⁊ ꝑ bar. in.d.§.nũtiatio. q esset absurdũ. Mã imo tũc vꝫ suo noie ꝓmittere, ⁊ illud verbũ ꝑ tali in ista mã dꝫ intelli. i. ad vtilitatẽ mulieris, et hoc multis iuribus posset ꝑbari. vt pꝫ in.l.si ego. post principiũ.ff.de iure do. ⁊ in.l.fi. in pri. C.eo.ti. et sic et põt dici qñ dixit, ꝓmitto dotẽ noie talis mulieris alr nõ exprimẽdo vt illud ꝟbũ intelligaꝫ. i. ad vtilitatẽ talis mulieris ꝓp subiectã mãm. ad hoc tex. no. iuncta gl. ibi in.l. tutorem.ff.de bis qui. vt indig. ⁊ in.l.polla.C.eo.ti. ⁊ no. bar. in.l. interdum. post prin.ff.de acqui. pos.

SVMMARIVM

1 Donatio ꝓ dote mulieris et si excedat legitimam summã non eget insinuatione.
2 Statutum generaliter disponens, qđ omnia legata ⁊ donationes debeant insinuari, non se extendunt ad legatum vel donationem ꝓ dote.

¶ Priuilegium quadragesimumseptimum.

Quadragesimumseptimum priuilegiũ est 1 †qꝛ lꝫ ꝓsumatur donatio fauore mulieris. d.§.accedit. vel lꝫ ex ꝓsse donauerit, ⁊ excedit legitimã summã tñ non requiritur insinuatio. ¶ Additio. Jnsinuatio. Nota qđ fauore dotis nõ insinuatur donatio ꝓ dote et si excedat legitimã summam, vt hic. Jtem nec donatio facta ecclesie vel pio loco ciuitati. vide bart. contra bal. in.l.illud. de sacrosanc. eccl. l.sancimus. C. de donat. ⁊ ibi docto. Pau. de cast. consil. xxx. glo. in auc. de non alie. §.

ſancimus.)talis donationis ſpāli fauore dotis,vt eſt caſus ſin-
gu.in.l.fi.i prin C.de iure do. Super quo diligēter aduerte.qz
añ dictaz.l.fi. q̄ eſt noua regrebaī inſinuatio talis donatiōis,lz
pro dote eſſet facta,vt ibi expreſſe colligiī, z maxime dū loquiī
per verbū ſancimus q̄ eſt noui iuris introductoriū prout ēt eſt
verbū ſtatuimus z decernimus vt per gl.no.in.c.ſtatuimus.de
offi.dele.in.vi.z in.c.i.de cle.non reſid.circa verbū receperit
eo.ti.z in cle.per literas.de preb.z in cle.ij.de reb.eccl.nō ali.
Tñ videbaī ꝓiū cum cā dotis eſſet fauorabilis imo ēt pia.l.cū
bis.§.ſi mulier.ff.de q̄di.indebi.et ad piā cauſam donatio ēt vl-
tra legitimā ſummā nō indigebbat inſinuatiōe.l.illud.C.de ſac.
ſan.eccl.et ſic ex hoc ſatis clare deprehēdiī q̄ proprio z ſtricto
mō dos nō q̄cernit cām piā,qz ſi hoc eſſet certe.C.de ſac.ſanct.
eccl.q̄ no.ad dicta.ſ.in.xxxix.priuileg. ¶ Sed hodie ꝓcedit
tale priuilegiū circa inſinuationē ēt ante dictā.l.fi nō eguerit in
ſinuatione per.l.illud nō acceſſoriū fauore dotis magis rōne pie
cauſe in gñe pp fauorē matrimonij q̄ ex alio reſpectu. Unde ēt
ſi mulier p̄ qua dos fuit ſoluta animo donādi expſſo vel tacito.
z vltra legitimā ſummam eſſet dines de ſuo patrimonio adeo q̄
poterat congrueuter ſe dotare nihilominus procedit dictū pri-
uilegiū.l.fi.ex quo loquiī ſic indiſtincte.ex quo ſequiī q̄ ſi dos
fuiſſet ſoluta pro muliere,tunc ēt ante tps.d.l.fi.nō fuiſſet nec-
ceſſaria inſinuatio p id q̄ hī i.d.l.illud. ¶ Et p̄ hoc infert bar.
de ſali.in.d.l.fi.ad ſtatutū.(Additio. Ad ſtatutū. Donatio pp
nuptias nō dz inſinuari vigore ſtatuti de donationibus inſinuan
dis.vide bal.i auc.dotē curſu.in fi.C.de do.ante nup.z Pau.
de ca.q̄ſil.cxxx.bar.in.l.quum multe in prin.C.eo.ti. Sed tex.
2 eſt in ꝓiū.z ibi bar.in.l.fi.§.ſimiliq̄ mō.C.de iure do.)† volēs
q̄ oia legata z donationes ſi excedant ſummā decē oncatorum
debeant inſinuari alias poſſit peti caſſatio, tñ nō hret locū tale
ſtatutū in legato dotis,vel in dote p̄miſſa,pro muliere ēt p extra
neū,z aio donādi vt ſic talis mulier nō teneaī inſinuare, qz tale
ſtatutū recipit interpretationē reſtrictiuā z limitatiuā a iure cōi
fauore dotis,p id q̄ hī in.l.fi.et ex hoc ipſe argnit notāter q̄ di
ſpoſitio q̄tūcunq̄ gñalis requirēs aliquid pro ſolēnitate actus
alias annulādo ꝛc.reſtringiī vt nō obtineat q̄ actus fieret cir-
ca dotē promiſſam vel datā pro muliere cū aliter intelligēdo mu
lier remaneret infelix z indotata per illū tex.ad hoc ēt tex.not.
in.l.promittendo.in prin.ff.de iure do.dū dicit q̄ promittendo
dotē oēs obligantur cuiuſcunq̄ ſint conditionis. Naz ponderā
da ſunt dicta verba ex quo geminare z reiterate loquiī p verbū
generale. Primo dicendo oēs,z poſtea ſubiungendo cuiuſcūq̄
ſint conditionis,vt ſic nō ſine veritate aliquid operandi tex. lo-
quatur per verba vlia duplicaī.facit q̄ hī p gl.not. iūcto tex.
in.c.vt circa.de elec.in.vi.ſuper verbo,oia z ſingula.ad hoc ēt
.l.baliſta.ff.ad treb.z tex.ibi no.in.l.cum virū.C. de fideicomiſ.

SVMMARIVM

1 Mulier q̄ ſe poſſit obligare ſine certa ſolennitate.
2 Dotando quis mulieri habenti patrē dinitem,lz videaī animo
donandi id facere,tñ talis donatio eget inſinuatione.

¶ Priuilegium quadrageſimumoctauum.

Et hoc erit quadrageſimumoctauum priuilegiū no
tabile z gñale in mā datiū, ſicut ēt dici-
mus alias fauore reipubli.q̄ diſpoſitio lz gñalis reſtringiī ma-
xime q̄ eſſet odioſa z q̄ aliter intelligendo redundaret ꝑ fauo
rem reipubli.vt eſt tex.no.in.l.ſi quis in graui.§.bi quoq;.ff.ad
ſille.iuncta.l.gradatim.§.ſed ſi lege.ff.de mune.z bono.

1 ¶ †Unde ſtāte ſtatuto q̄ mulier vel filiusfamilias nō poſſit ſe
obligare ſine interuētu certarū p̄ſonarū,vel patris nō hret locū
q̄ mulier vel filiusfamilias ſe obligaret pro dote alicuius mu-
lieris.facit.l.fi.C.ad velle.z.d.l.promittēdo. Et idē ſi loqueret
ſtatutū de minore. Sicut ēt videmus q̄ predia minorū nō p̄nt
alienari ēt cū decreto niſi pro ere alieno, tñ ēt es alienū poſſent
alienare pro dote ad q̄ tenebaī minor,vt hī in.l.predia.C. de p̄
dijs mi.z.l.ob es.eo.ti.iuncta gl.z in.l.lex que tutores.C.de ad
mi.tut. naz ēt dicto caſu ſi minor ſe obligaret reipubl.puta rōne
alicuius officij publici.lz ſine dicta ſolēnitate ſtatuti valeret, vt
no.volut Albe.de roſa.in ſuo trac.ſtatutorū.in.ij.parte,circa
fi.vt refert,z ēt lz Lud.de rom.in.d.§.bi quoq;. Et p̄ hoc ego
iā conſului circa ſtatutū Peruſinū volēs q̄ obligatio q̄ctus vel
carta factus vel facta p filiūfamilias nō valeat ſine conſenſu p̄ris
z q̄dā filiusfamilias ſe obligauit fideiubēdo pro quodā ſuo ami-
co qui emit certā gabellā a cōi q̄ nō poterat iuuari tali ſtatuto.
Et ſic ēt poſſet dici q̄ ſi fideiuſſiſſet pro dote mulieris, lz aūt ſta
tutū predictū nō extendaī ad minorem fideiubēdo pro dote vt.ſ.
quominus valeat talis fideiuſſio,tñ forte ſibi tolleret beneficiuz
reſtōnis in integrum per id q̄ volut alias glo. no.in.l.i.C.ſi de
momen.poſ.q̄ dicebat ibi bal.q̄ lz ſtatutum in ali quo caſu di-
ſponat aliena.rei minoris valere vbi alias nōvalebat,tñ pp hoc
nō cenſet denegata reſtō in integruz rōne leſionis z minoris eta
tis vt ēt alias per eundem in auc.ſi captiui.C.de epi.z cle. z fa-
cit tex.ad hoc nota.in.l.prediuz.C.de pre.mino. ¶ Redeo nūc
ad.l.fi.C.de iure do.circa q̄ diligenter attende.qz diſpoſitio no
tabilis illius.l.vī procedere qñ onus dotādi ſpectabat ad ipſaz
2 mulierē. ¶ †Si aūt ipſa habebat patrē qui tenebaī eā dotare,
tūc forte nō procederet diſpoſitio.d.l.imo talis donatio egeret
inſinuatione quaſi tūc dotādo animo donādi magis videaī illū
geſſiſſe negotiū prīs,q̄ mulieris,z iō nō animo donādi tūc poſ-
ſet repetere nō a muliere ſed a prē ar.l.ſi qs a liberis.§.ſi mr̄.ff.
de lib.agno.z q̄ no.in.d.l.alimēta. ¶ Poſſet tñ diſtingui q̄
aut donauit cōtemplatione mulieris,z tūc nō eget inſinuatiōe,
aut cōtemplatione prīs,z tūc qz ipſi prī vī donaſſe animo liberā
di eū ab onere dotādi ar.l.ſed ſi plures.§.in arrogato.ff.de vul.
z pupil.et ideo indigeret inſinuatione,z hoc niſi pr̄ ob eius ino-
piā nō poterat dotare dictā filiā maxime q̄gruenter. Nā tūc ſi-
militer nō egeret inſinuatione per id q̄ hī in.d.l.illud. z maxie
cū in effectu hoc redundet in fauorē mulieris z matrimonij. Et
iō vī eſſe par rō fauoris vt nō indigeat inſinuatione. Aut ſimus
in dubio,z tūc preſumiī q̄ ctemplatione mulieris z nō prīs ar.
l.cū aliquis.C.de iure deli.z q̄ hī in.l.dedit dotē.ff.de colla.bo
no. Poſſet tñ dubitari qñ prī poterat dotare de ſuo. An talis
filia dotata ab extraneo poſſit petere q̄ ēt ipſe prī dotet. et pōt
dici qd̄ ſic per id qd̄ hī in.l.fi.C.de do.p̄miſ. Intellige niſi iā ſit
q̄ctū matrimoniū qz tunc ceſſaret rō de qua in.l.qui liberos.ff.d
ritu nup.ex quo iā mulier reperit ſe nuptā z ēt ſdotatam cōgrue
ter. Unde ſecus ſi incōgruenter qz tunc poſſet petere ſibi ſup-
pleri a patre vſq; ad congruā dotē z maxime ne ſpernaī a viro
q̄ nota ad dicta.ſ.in.xv.priuileg.z no.bar. in.l.obligamur.§.le
ge.ff.de acti.z obli.

SVMMARIVM

1 Legatum dotis nō patitur falcidiam,q̄ fit mulieri pauperi.ſe
cus ſi diuiti.et quid legato dotis reſtituende.

¶ Priuilegium quadrageſimumnonum.

Quadrageſimumnonum priuilegiuz
1 eſt vt †legatum dotis nō patiaī falcidiā tā q̄ cā pia per id qd̄ hī in auc. ſiſtr
.C.ad.l.fal.z lz ſoleat allegari gl.ſing.in ꝓiū.l.tali.ff.de iur.do.
Tñ pōt illa gl.ſaluari q̄ tale legatū eſſet factū mulieri diuiti q̄
ſic que poterat ſe dotare de ſuo cū tunc nō dicatur proprio z ſtri
cto mō cā pia,ſed largo mō reſpectu mr̄imonij vt.ſ.dictū eſt in
proximis priuilegijs pluries. Si aūt mulier erat pauper z tunc
ex quo proprio z ſtricto mō dr̄ cā pia,iō tunc obtinet diſpoſitio.
d.auc.ſiſtr.z hoc ēt volut Ludo.ro.ibi.in ſua repetitione poſt
principiū. Sicut ēt idē dicimus in legato alimentoz cum largo
mō reſpiciat cām piā ex quo legaī cā vite hois. et iō multa ob
tinent priuilegia ipſa alimēta z eoz legatū ēt q̄ legarent diuiti
vt ſic nō poſſit ſuper eis trāſigi.vt.l.cū bi.ff.de trāſa.z ēt vz lega
tū alimentoz incertū.l.ſi cui annuū.ff.de annu.lega.z ſic de ſimi
libus priuilegijs.tñ de tali legato alimētoz detrahiī falcidia ni
ſi q̄ eſſet factū perſone pauperi.vt per bar.nota. in.l.alio.ff.de
ali.leg.in.ij.co. z p Angel. z Imo. in.l.dinus.ff.ad.l.fal. et iō
ſtante ſtatuto qd̄ mulier dotata nō ſuccedat patri ſtantibus de-
ſcendentibus maſculis.tunc ſi pater in teſtō legat dotē filie inſti
tutis maſculis hrdibus vniuerſalibus tale legatū nō patieī falci
diam ex quo filia nihil aliud hz. Si aūt dicta filia hret bona mr̄
na vidi quotidā dicere qd̄ tunc tale legatum patietur falcidiaz.
Sed tu dicas ꝓium,qz tunc dos ſuccedit loco cuiuſdam legiti
me de iure nature debite que nō defalcatur ex quo vī talis legi
tima z conſequentia ipſa dos tanquā es alienum. Nec capitur
iure hereditario,vt per glo.z docto.in.l.cum a matre.C.de rei
vendi.z facit qd̄ habetur per Bald.poſt Jacob.but.in.l.quo-
niam in prioribus.C.de inoffi.teſt. An autem poſſet pater in ta
li donatione apponere aliquod onus ipſi filie dependet ex no.p
bar.z alios in.l.titio centū.§.titio genero.ff.de condi.z demon.

z per

q̄ p Cy. q̄ Bal. in l. sancimus. C. st nup. q̄ p eūdē bal. in d. l. fi. C. de do. promiſ. q̄ etiam per eundem in ſuo ꝯſilio quod incipit antiquum ſtatutum Pernij.

SVMMARIVM

1 Modus appoſitus in fauorem eius cui legatum promittitur, importat cauſam impulſiuam q̄ non finalem.
2 Legatum pro dote alicuius mulieris non reſcipit fauorem ſolius legatarij, ſed etiam reipublice.

¶ Priuilegium quinquageſimum.

1 **Quinquageſimum** priuilegiū habes q̄ ſolet dici q̄ † vbi cā appoſita in actu non venit p modum cōditionis ſed p viam modi. vt in toto titu. de cōdi. ob cām vt eſt in ꝯctibus innominatis q̄ ſimilib⁹ tūc ſi talis modus reſpicit vtilitatē tertij, q̄ ſic alterius q̄ eius cui dar̄ vel acquirar̄, puta do tibi centū vt emas fundū titio, tūc talis cā ꝑſumit̄ finalis q̄ non impulſiua, q̄ iō ſi fūdus non emar̄ renocar̄ actus. l. titio centū. in prin. q̄ l. qbus diebus in fi. ff. ō cōdi. q̄ demō. Si autē reſpicit cōmodū eius cui dar̄, q̄ tūc cā cēſet impulſiua q̄ non finalis. d. l. titio centū. ſcdo reſpōſo. tñ fallit ni ſi talis cā reſpiciat fauorē dotis, q̄ tūc ꝑſumitur cā fi. tex. ē no. in l. ſi ego. in prin. ff. de iure do. q̄ no. Bar. in l. ij. §. fi. ff. ō dona. ſup quo tu aduerte q̄ ex dictis Bar. ibi pōt ſatis bñ colligi q̄ō hoc ꝓcederet q̄ñ dos ꝓmitteret̄ q̄ daret̄ p muliere paupere, nō ſic ſi p dote ex quo Bar. ibi dicit q̄ ibi eſt fauor pie cauſe, q̄ iō idē dicit in qualibet pia cā p. l. ſi qs pro redēptione. C. de dona. Nā ſm eū vr̄ q̄ō pro anima ſua fecerit ille q̄ ſic donat, ſcz p dote mulieris q̄ ſic non tm̄ ad vtilitatem, vel fauorē illius cui dat ſed ēt ad vtilitatem ſui dantis, ſcz p anima ſua. q̄ iō ceſſante, vel non ſecuta tali cā non hz effectū talis donatio q̄ eſt no. In ꝯriū tñ facit tex. no. in. c. veruz. de condi. appoſi. Nā ſm hunc intellectū ꝓbatur ibi q̄ō modus appoſitus importat cām impulſiuā q̄ non finalez, q̄ tñ ibi erat fauor cauſe q̄ donabat̄ eccleſie. Tñ ſi bñ aduertat̄ ad illum tex. magis apparebit illuz cōcordare cū .§. dictis. Naz debes ſcire q̄ō q̄ñ modus appoſitus eſt cā finalis ipſius ꝯctus vcz q̄ alias non fuiſſet ꝯcturus, tunc ēt in ꝯctibus nominatis operat̄ vt poſſit diſcedi a ꝯctu mō illo non impleto caſus eſt no. in l. cū te fundū. iuncta gl. C. ō pac. inter empt. Sz ſi modus appoſitus nō eſt cā finalis ſed impulſiua, q̄ alias erat ꝯcturus. vt eſt in dubio ſemp preſumendum in contractibus nominatis tunc non pōt agi ad ipſius cōtractibus reſolutionē ꝓp talem modū non ſeruatū, ſed debet agi ad eius modi obſeruātiam, alias vt teneatur ad intereſſe, vt habet̄ in l. ij. C. de q̄di. ob cau. p Bal. q̄ alios. ad hoc. l. ea q̄di. C. de reſcin. ven. Sed in ꝯctibus innominatis ſemper modus cēſetur cauſa finalis q̄ ideo eo non ſeruato pōt agi cōditione ob cām ad reſolutionē vt not. in. d. l. ij. tñ fallit q̄ñ talis modus tenderet ad vtilitatē eius cui dar̄. ar. d. l. titio centuz. ij. reſpon. q̄ hoc niſi datio q̄cerneret cāz piā, q̄ tunc modus appoſitus cenſet̄ cā impulſiua, q̄ datio cenſetur cā finalis, q̄ ideo non reſolueret̄ per ceſſationē dicti modi, q̄ ita eſt caſus ſing. in. d. c. verū intelligēdo illū text. q̄ modus ibi appoſitus de non alienando magis cōcernebat vtilitatē ipſius donantis q̄ eccleſie ad hoc vt res donata ſeruiret cultui diuino ꝓpetuo in fauorē anime dicti donatoris. Et ſic lz alias dicatur q̄ donatio ſit cōtractus innominatus vcz olim q̄ñ incipiebat a traditiōe, q̄ ēt hodie q̄ñ a ꝓmiſſione. p. l. ſi qs argentū. C. de do. tñ hoc procedit q̄ñ donatio fieret ſimpliciter ſecus ſi ob cām q̄ tūc eſt ꝯctus innominatus, vt p Bal. in. d. l. ij. q̄ in l. fi. ff. ō q̄di. ob. cau. q̄ in l. j. ff. de do. Nā illud ꝓcederet niſi donatio fiat eccleſie, vel aliter tenderet in fauorē pie cauſe, q̄ tūc talis donatio cenſet̄ ꝯctus nominatus, q̄ iō nō pōt agi ad eius reſolutionē ꝓp modū non ſeruatū cū talis modus non importet tūc cām finalē, ſed magis impulſiuā prout idē ſolet dici regulariter in cōtractibus nominatis vt .§. dixi. Vnde ad ꝓpoſitū ſi ego dono mulieri pauperi centum vt nubat, licet iſte modus prima facie videatur reſpicere vtilitatē vel fauorē mulieris cui dar̄ q̄ hoc reſpectu cenſeret̄ cā impulſiua. arg. d. l. titio centū. ij. rñſo. tñ principaliter reſpicere videtur fauorē donātis. i. anime ſue. Et ſic talis donatio remanet in virtute ꝯctus innominati. q̄ ſic pōt renocari ꝓp cām non ſequutam tanq̄ cauſa finalis fuerit magis in fauorem ipſius donantis q̄ mulieris. bñ facit q̄ō no. Bar. in l. pr̄ §. tuſculanus. ff. de leg. iij. q̄ ita ꝓcedit tex. in. d. l. ſi ego. q̄ q̄ō ibi p Bar. q̄ hoc niſi ꝓbaret̄ q̄ō ego alias eram donaturus q̄ tūc nō ſumus in caſu dubio ſed claro, q̄ iō tūc cā nuptiarū erat impulſiua q̄ nō gñalis. ſic dz intelligi tex. in. l. ſi donaturus. i pr̄. ff. de q̄di. ob cau. q̄ facit. l. iij. ff. de do. q̄ ideo ſi fuiſſet dictum q̄ō nuptijs nō ſecutis reddantur donata tunc ēt ſumus in caſu claro quod illa fuit cauſa finalis q̄ non impulſiua. q̄ ita ēt ꝓbatur
2 in ſimili caſu in. d. c. verum. ¶ † Et ſic per predicta vr̄ poſſe inferri q̄p ex quo donando quis mulieri diuiti q̄ nubat ceſſat tūc illa cā fauoris anime illius donantis, vt hr̄ in. d. l. illud. C. de ſac. ſan. eccl. ēt ſi fuiſſet dictum quod ꝓ anima, vt ibi per glo. not. Ideo illa cauſa preſumeretur impulſiua q̄ nō finalis, q̄ ideo non renocaretur ꝓp deficientiam dicti modi quaſi alias fuiſſet donaturus, q̄ ita ēt pōt intelligi tex. in. d. l. ſi donaturus. Cogita tñ q̄ lz Bar. in. d. l. ij. conſideret piā cauſam reſpectu fauoris anime q̄. ꝓp hoc ꝑſumat̄ cā finalis. vcz qñ dar̄ ꝓ dote, tñ ipſe idē bar. in. l. titio centuz. §. titio genero. de condi. q̄ demon. tz quod legatuz pro dote nō reſpiciat fauorem ſolius legatarij ſed fauorē rei pub. ar. l. i. ff. ſol. mat. q̄ l. i. ff. de iure do. Itē reſpicit fauorem incerte perſone cum qua habebit ꝯbi matrimonium cuz dicta dote que rō ſecunda eſt multum debilis. Nam ſm hoc ſi legantur Titio decem vt fundū emat diceret̄ concernere ēt fauorē incerte perſone vcz cum qua ꝯbat. d. l. titio. in princ. Sed alia rō vcz fauore reipublice, vr̄ ſatis vrgere quo reſpectu poteſt dici largo modo pia cauſa vt. §. dixi in. v. parte. vcz tanq̄ ad piū vſuz. ſ. matrimonij q̄ ceſſeri dz cā finalis, vt ēt voluit bal. in. l. gñaliter. C. de epi. q̄ cle. q̄ ita cōiter eſt de intētione doctoruz q̄p indiſtincte promiſſio vel legatū pro dote ꝓtineat cām finalem q̄ non impulſiuā.

SVMMARIVM

1 Penitentia non habet locum ex parte implentis in contractu innominato, vnde datur aliquid in dotem pro matrimonio contrahendo.

¶ Priuilegium quinquageſimumprimum.

Quinquageſimumprimum priuilegium eſt
1 q̄ lz † alias q̄ñ aliquid datur ob cauſam ſit locus penitentie ex parte dantis rei integre vcz nondum ſequuto implemento ex parte eius cui datur. l. ſi pecuniam. in prin. ff. de condi. ob cau. Tamē fallit niſi detur aliquid in dotē pro mr̄imonio ꝯbendo in genere, vel ꝯbendo cuz tali, q̄ tunc nō hz locum penitentia, q̄ ſic nō pōt repeti ex capite pñie, ſed ſolum ex capite caſu nō ſecuto p tex. not. in. d. l. ſi ego. in prin. q̄ in. §. i. per quē tex. ſic no. volunt bar. in. l. q̄p ſeruus. in fi. ff. de q̄di. ob cau. tñ ille tex. in. d. l. ſi ego nō multum vrget videri meo ſed melius probat tex. in. l. in ptā te. ij. rñ. ff. de ſpon. q̄ idem voluit bal. in. l. mandatū. C. mand. in iij. col. extendens hoc not. ad omnem piam cām, vt in ꝯctibus innominatis nō habeat locū repetitio ex capite penitētie qñ reſpiceret piā cauſam q̄p eſt bene notā. lz in ꝯrium faciat q̄ fauor libertatis non excludit talem pniam, vt probat̄ in. l. ſi pater. ff. de manu. vindi. q̄ in. l. iij. ff. de ſer. expor. Et ſic nec ēt fauor eccleſie, vt per bar. no. in. l. qui rome. in. §. flauius. ff. de ver. ob. q̄ ideo hoc dictum egeret maiori diſcuſſione, vt ēt iam vidi diuerſo modo ꝯſultum per ſolēnes doctores circa veritatē illius dicti Bart. in. d. §. flauius. Tñ hoc indubie procederet in pſona heredis ipſius donatoris, vt nō poſſit penitere, lz forte potuiſſet ſuus defunctus vt proxime dicetur.

SVMMARIVM

1 Mandatū nō finit̄ morte mādātis re integra ob fauorē dotis.

¶ Priuilegium quinquageſimum ſecundum.

Quinquageſimumſecundum priuilegiū eſt † q̄ lz rel'r mādatū finiat̄ morte mādātis re integra, vt. l. mādatū. C. mādati. cū ſi. tñ fallit fauore dotis. vt eſt tex. ſing. ꝑz vnū intellectū. in. d. l. ſi ego. §. i. Sicut alias idē dicimus fauore libertatis in. d. l. ſi pr̄. ff. de manu. vin. et ſic idē pōt dici gñaliter vbicūq̄ mādatū reſpiceret fauorē pie cāe ꝑz no. in. d. l. mādatū. in. v. col. q̄ p eūdē in auc. licētia. C. de epi. q̄ cle. Ipſe vero bald. in auc. ſi qua mulier. ante fi. C. de ſac. ſan. ecc. dicebat de hoc eſſe caſum vnicū nec bñe ſocium in. c. exijt q̄ ſeminat. de ver. ſig. in vi. in ver. in eo vero caſu, ſed ipſe nō fuit memor iurīū. §. allega.

SVMMARIVM

1 Mandatum non expirat morte mandantis ob fauorē dotis, in tantum quod heres non possit reuocare mandatum.

¶ Priuilegium quinquagesimumtertium.

Quinquagesimumtertium

priuilegium est

1 † qz in casibus in qbus mandatū nō finitur morte sed durat post mortē illud procedit donec hēs mandātis reuocet. l. fundi vēditor. §. i. ff. de acq. pos. z tñ hoc vltimū fallit nisi versēt fauor dotis z sic pie cāe, qz tunc durat ēt vt heres nō possit reuocare ex quo defunctus nō reuocauit, iste est casus no. ꝑ aliū intellectū in. d. l. si ego. §. i. z qꝫ hr̄ in. d. l. si pr̄. z in. d. l. iij. de ser. expor. z in. l. fi. C. si mancipiū ita fue. alie. z ēt probat in. d. c. exijt q seminat. §. in eo vero casu. z q per bal. in. d. auc. si qua mulier. ante finez.

SVMMARIVM

1 Pactum legis cōmissorie non est probatum in pignoribus fauore dotis dande.

2 Pactum legis cōmissorie pro dote restituenda est improbatuz, lz versetur fauor mulieris.

¶ Priuilegium quinquagesimumquartum.

Quinquagesimumquartum

priui legiū

1 est qz † lz pactū. l. cōmissorie regulariter sit improbatū de pignoribus. l. i. z ij. C. de pac. pig. tñ fallit spāli fauore dotis puta si mulier, vel socer promisit dotē in pecunia dando in pignus funduz interim tenendū z fructuandū p verū pro oneribus mr̄imonij cū pacto q si ij. certū tps pecunia nō solnat fundus ille cedat loco dotis. vt no. voluit bal. in. c. i. de feudo dato in vicem. l. cōmiss. allegat q hr̄ in. l. ita qstante. ff. de iure dot. q lex parū facere vr̄ qz tex. ibi nō dicit q res illa que pōt permutari vt si in dote loco pecunie fuerit res data in pignus pro dote. allega. ēt. l. qꝫnis

2 alias calippus. ff. de solu. dicendo q ibi est spāle in dote. † Sed tñ lz lex illa loquat in dote tñ loquit in dote restituēda a viro soluto matrimonio, nō aūt in dote soluēda a muliere vel socero ipsi viro. Immo ibi probat totū ꝓiū. vcz q tale pactū nō vz. hinc est q vir pōt offerre pecuniā debitā pro dote nō obstante dicto pacto, z lz doc. post bar. z ibi gl. cōiter intelligant q illud pactū fuit factū ex interuallo post habitā dotē z nō principio quo casu lz valeret ad retinendū si creditor possideret pignus, vt est casus no. in. l. titius. ff. de acqui. pos. z l. ij. C. de pac. pig. ſm vnā lecturam, tñ ad agendū nō prodest ipsi creditori ita intelligēdo dictā l. qꝫnis tñ q ibi fuerint pactū ex interuallo est in totum diuinare ad illū tex. Unde probat ibi q indistincte tale pactū legis cōmissorie nō vz in pignore ēt fauore mulieris creditricis. Jn dote tñ bene valeret fauore mulieris z ēt fauore dotis prout ꝫ. sunt positi termini z ita pōt saluari dictū bal. in. d. c. i. sumendo argumentū ex gñalitate. d. l. ita qstante. qz tūc subest rō. Unaz quare tale pactū fuit improbatū a iure in pignoribus est illa rō potissima qz debitores egētes pecunia prestabant se multū faciles ad qsentiendū creditori in tali pacto ex quo seqnebat vt plurimum magna lesio debitorū qz postea reluere nō valebāt in termino z sic res data in pignus cedebat in solutū ipsi creditori p debito. z qz vt plurimū bmōi creditores z feneratores volunt qō pignus valeat valde plus debito z sic tale pactū videbat qtinere quendā asperitatē creditoris ꝫ debitorē ideo iura ipsum improbant et banc rōnē ponderat bar. z cōiter doc. in. d. l. titius. z in. d. l. qꝫnis. z doc. in. c. significante. de pig. que rō cessat in promissione dotis qz cōiter z frequentius qtingit qō ipsi viri magis solent allici ad faciendū pacta proficua mulieri qꝫ sibi vt dicebat Cy. post Pe. in. l. in ꝫctibus. post prin. C. de nō num. pec. z ea rōne iura se monuerunt ad subueniendū viris qfitentibus se habuisse dotē dando eis exceptionē nō numerate dotis vt ibi per euz. Unde mulier, vel socer promittens dotem nō eget pecunia sed dilatione in soluenda pecunia pro dote in qua dilatione danda cōiter viri sunt faciles z liberales. Unde in ꝫctu dotis z pignore q daī pro dote nō subest illa rō que mouit iurisperitos in aliis debitis z ꝫctibus ad improbandum tale pactum prout ēt subest dicta rō in ipsis viris se obligātibus ad dotez restituendam qui sunt magis faciles pro habēda vxore ad ineundū tale pactū pro dote restituēda. ¶ Preterea tale pactū q pignus cedat in dotē nō tendit ad merū lucrū maritī creditoris prout tēdit in aliis debitis ad merū lucrū creditoris cū in dote tale pactuz cedat ēt in fauorē ipsius mulieris ad qꝫ tandē ipsa dos erit reuersura. nā qñ versatur interesse alterius qꝫ creditoris tūc respectu illius nō est improbatū tale pactū vt est tex. no. in. l. fi. in prin. ff. de ꝫbē. emp. z ita superiori tpe qsului apud Lucā in qōne facti lz ibi essent termini vbi tale pactū q pignus cederet in dotem pecunia nō soluta in termino fuit appositum ex interuallo quo casu tale pactum non est improbatum saltē ad retinendum, vt est tex. no. in. d. l. lucius, que omnia bene nota qz sunt quotidiana.

SVMMARIVM

1 Res emphiteotica lz nō possit legari vel donari ēt iure emphyteotico, tñ spāli fauore dotis posset per titulum dotis transferri irrequisito domino.

¶ Priuilegium quinquagesimumquintum.

Quinquagesimūquintū

priuilegiuz est qz lz sit dubiuz

1 † an emphiteota possit donare, vel legare rē emphiteoticam sine qsensu dñi faciēdo aliū emphyteotā q habebat a dño cognoscere; rē ipsam, qꝫ qōnē tanqꝫ hic impertinentē aliter nō attingo sed de ea per doc. vide post bar. z ibi dixi in. l. si domus. §. fi. ff. ō leg. j. z per bal. z Sali. in. l. fi. C. de iure emphi. z per eūdē bal. in. l. fi. C. ne rei domi. vel temp. z aliqualiter per Jo. de imo. mulier petere vt fiat restō per modū possibilem vt probat in dictis iuribus. ¶ Preterea qñ procedit per viā restōnis nō pōt congrue subintelligi de cōmoditate sola sed de ipso vsufructu prius dato ipsi viro z sic reddendo ipsum vsumfructū proprie intellexit de vsufructu lā dato alias ꝓprie nō esset redditio. l. i. §. si pecuniam. ff. depos. z l. verbum reddendum. ff. de verbo. significa.

SVMMARIVM

1 Alienatione rei prohibita non censetur prohibita concessio cōmoditias fructuz, nec ēt locatio ad longū tempus, qñ esset prohibita ne fiat preiudicium domino directo.

¶ Priuilegium quinquagesimumsextum.

Quinquagesimumsextū

est qō lz in aliquo casu † phi

1 beat alienatio alicuius rei puta feudi vel emphiteosis irregsito dño, tñ nō cēset ꝓhibita qcessio cōmoditatis fructuū vt ꝓbat in dictis iuribus z maxime in. d. l. necessario. §. fi. z in. d. l. arboribꝰ §. ij. z in. d. l. si vsufructus. in. d. c. nuper. q vr̄ notādū. multū tñ obstat, qz p locationē nō vr̄ fieri alienatio rei. l. nō solet. ff. loca. sed solū vr̄ qcedi cōmoditas percipiendo; fructuū z tñ locatio ad longū tps vr̄ esse prohibita stante prohibitione alienationis vt no. in. l. codicillis. §. instituto. ff. de leg. ij. z bar. z alios. z i cle. i. de re. eccl. nō alie. facit q hr̄ in. l. fi. C. de reb. alie. non alienā. Unde cogita qz posset dici multū referre an simplr prohibeat alienatio pp se z tunc indistincte censeat prohibita locatio, vel qcessio cōmoditatis fructuū ad longū tps. z ita procedit quod hr̄ in. d. §. instituto. z in. d. cle. i. z in. d. l. fi. C. de rebus alien. non alie. An aūt prohibeatur alienatio ne fiat preindiciuz tertio rōne sui dominij z tunc forte nō erit prohibita locatio sed cōcessio cōmoditatis ad longum tempus. ita procedit quod habetur in d. c. nuper. z in. d. l. vsufructu cum aliis supra allegatis.

SVMMARIVM

1 Senatusconsultum macedonianum cessat qñ filiusfa. fuit mutuatus in causam dotis.

¶ Priuilegium quinquagesimumseptimum.

Quinquagesimumseptimum

priui legiū

1 est qz † si filiusfamilias recepit pecuniam mutuo vt eā quertat in cām dotis filie sue vel sororis obligat tunc efficaciter nec inuat exceptione senatuscōsulti macedoniani. ita allegat qdā. l. itez si filius. alias incipit, sed z iulianus. §. sed z si filius. ff. ad macedo.

cum

cum ēt ſpecialē ſit fauore ſtudiorū vt accipiendo filiusfamilias q̄ eſt in ſtud o pecunias mutuo efficaciter obligeē vt eadē. l. §. q̄ dī. ī. l. macedoniani. C. eo. ī facit q̄ alias no. in ſimili in. l. cū cuī filius. ff. ſi cert. pet. ī dicta. §. in. xlvj. priuilegio cum cā ſtudiorum q̄cernat intereſſe publicū ſicut cā dotis vt no. doc. poſt Bar. in l. j. ff. ſo. mat. ī faciūt dicta. §. in. xlviij. priuilegio. tu tñ aduerte q̄ dici poſſet q̄ ó in. d. l. itē ſi filius illud iō ꝓcedit pp abſentiam patris ī ēt q̄ in rē patris cenſeē mutuum fuiſſe verſum quo caſu ceſſat ſenatuſcōſultum macedonianū vt eadem. l. §. proinde. ī maxime cū illa videaē cā neceſſaria quo caſu q̄ñ i neceſſariā cāī accepit mutuī ceſſat dictū ſenatuſcōſultum macedoniani. d. l. §ī iulianus. §. pe. Poſſet tñ non improbabiliter ſubſtineri quod etiam ſi p alia extranea muliere filiusfamilias mutuū accipiat vt in illius dotem cōuertat maxime q̄ñ illa aliunde non poſſet ſe dotare obligareē efficaciter pp generalitatē. l. pmittēdo. in pn. ff. de iure do. ī ēt p dicta. §. in quadrageſimooctauo priuilegio. ī ēt q̄ ſenatuſconſultuī macedonianū emanauit ex quodā mero rigore ī aſperitate iuris poſitiui, qui rigor ī aſperitas ſolent ceſſare ī moliri vbi verſaē fauor dotis, vt dicit tex. in. l. ſi. C. ad velle. ī q̄ ſi fauore dotis ceſſat ſenatuſconſultum velleiani quod eſt mere fauorabile multomagis debet ceſſare ſenatuſconſultuī macedonianū quod eſt mere odioſum, vt not. in. l. qui exceptionem. ff. de condi. indebi.

SVMMARIVM

1 Bona minoris licet non poſſint quoquo titulo alienari, vel hypothecari ſine tutoris auctoritate ī iudicis decreto, tamen pro cauſa dotis poſſunt.

Priuilegium quinquageſimumoctauum.

1 **Quinquageſimumoctauuī** priuilegium eſt q̄ licet bona minorum non poſſint vendi vel quoquo alio titulo diſtrahi ī etiā titulo hypotece obligari ſine interuentu tutoris, vel curatoris, ī decreto iudicis. l. ij. ff. de rebus eorū. ī. l. ſi. C. de rebus alie. nō alienan. tñ p cā dotis poſſunt obligari imo tacita ſurgit hypotheca i rebus minoris ꝓmittentis dotē vel viri recipientis dotem. Nā ex quo lex permittit minorem contrahere matrimoniuī ergo ī acceſſoria ad matrimoniū ſcī dotē recipere ī conſequenter pro dote ſua bona obligari permittiē cū alias daretur quoddā impedimentum vel difficultas quedā ad libertatē matrimonij q̄ non aliter de facili q̄s inueniret vxorē cū dote p oneribus ſuppoꝛtandis niſi ꝓmitteret dicta hypotheca bonorū arg. l. ij. de iuriſd. om. iudi. ī facit q̄ in ſimili no. Bar. poſt By. in. l. ſi cum dotē. §. tranſgrediamur. ff. ſol. mat. ó neceſſaria obligatiōe pris p dote ī matrimonio ſui filij ꝙfert etiā ratio que ſumiē in. l. mutus. in pr̄in. ff. de iure do. ī hoc videtur fuiſſe de mente gl. no. in vltima ſua opinione in. l. ſi. C. ó legi. heredi. quā etiam ibi tenuit Cy. cū illa non ſit hypotheca cōtracta per ipſum minorē ſimpliciter ſed tacite ſurgit ex legis auctoritate. Et ſm hoc non foꝛet ſpeciale in dote ſed in oī hypotheca mere legali vt illa ſicut † ꝫbiē in bonis maioris ita etiā in bonis minoris. gl. tñ notabiliter ſenſit ꝫrium in. l. item q̄. ff. de pac. ī By. in. §. item ſeruiana. inſt. de act. de quo tñ me remitto ad no. p Bar. in. l. ſi ꝙſtante. in pn. in. iiij. q. ij. partis. ff. ſo. ma. vbi ēt plenius tenuit poſt Jo. de imo. ī p legentes in. d. l. item q̄. ī ſ̄ non ſit parua excitatio reſpectu viri minoris dotē recipientis, tñ reſpectu mulieris minoris dotē dātis vī intrepide poſſe teneri q̄ ſicut nō pōt dotē ꝙſtituere maxime in immobilibus ſine tutoꝛe vel curatoꝛe, ī decreto iudicis, vt habeē. l. lex que tutoꝛes. C. ó admi. tut. Similiter ēt non poſſet p dicta dote bona ſua obligare cū hypoteca tāq̄ acceſſoria ſequiē nām ſine obligatiōis pſonalis. l. ij. C. p q̄s p. nobis acq. cū ſi. Et iō ſimr nō cābitur tūc hypotheca tacita legalis cū ipſa lex iprobet ipſuī principalē ꝫctū arg. l. non dubiū. C. de legibus. cū ſimi. Aut ꝙſtituiē dos cū tutoꝛe, vel curatoꝛe ī decreto iudicis. ī tūc l̄ aliter nō fuerit quentū expreſſe de hypotheca bonoī. nihilominus tacite ſurgit ipſa hypotheca, p id q̄ hī. C. de rei vxo. act. l. j. §. j. Et ó cretū iudicis poꝛrigiē ad dictā hypotecā tacite ꝫbendā. ex quo n. pmiſſit index ipſuī principalē ꝫctū vī etiaī tacite voluiſſe q̄ ó ipſa hypotheca cauſeē arg. optimū. in. l. ſi pupillorū. §. ſi pupillus. ff. de rebus eorū. Unde permittēte hoc legis miniſtro vī q̄ dos detur p muliere videaē, etiā ſuccedere legis diſpoſitio ad dicti contractus robur ī maioꝛem ſolidationē, vnde cogita.

SVMMARIVM

1 Alienatio bonorum minoris propter dotem an extendatur ad donationes ante nuptias.

Priuilegium quinquageſimumnonum.

1 **Quinquageſimumnonum** priuilegiū † eſt q̄ l̄ reī bona minoī ꝓhibeanē alienari ēt cuī decreto niſi dūtaxat pp cāī iminētis eris alienis, vt. l. ob es. C. ó pdijs min. ī. l. i. poſt prin. ff. eo. ti. Tñ ſpāli fauore dotis talis ꝓmiſſio extēdiē ad alienationē fiēdā pp dotē, vt. l. lex q̄ tutoꝛes. C. ó admi. tut. ī ibi no. Solet tñ dubitari an extendaē ad alienationē pp nuptias donationis in recōpenſationē dotis, ī cōiter tenetur q̄ ſic, vt hī in. l. ſi. §. ſi. C. ſi maioꝛ factus. ī per gl. ī doc. in. d. l. lex que tutoꝛes. ī in. l. prędia. C. de prędi. minorum. ī nota. in. l. titia. ff. de iure do.

SVMMARIVM

1 Res mobiles ēt hodie poſſunt alienari ab adulto cuī curatoꝛe ſine decreto propter cauſam dotis vel donationis pp matrimonium contrahendum.
2 Res mobiles minoris an poſſint dari propter nuptias.
3 Munera conſueta ex cauſa nuptiaruī circa mobilia ēt que ſeruari poſſunt, poſſunt donari per tutoꝛem ēt ſine decreto.

Priuilegium ſexageſimum.

1 **Sexageſimū** priuilegiū eſt † q̄ l̄ res minoī ēt mobiles ſint prohibite alienari ſine tutoꝛe, vel curatoꝛe, ī decreto iudicis ī tñ dicto caſu ſolū pp eſs alienū ſicut diſponebaē olī in immobilibus ita hodie in mobilibus, vt hī in. d. l. lex q̄ tutoꝛes. tñ q̄ñ alienanē p mulierē minoꝛem pp cām'mr̄imonij ꝫbēdi ſeu pp nuptias vel ſponſalia, pñt alienari ſine decreto q̄ñ ab adulto cū ꝙſenſu curatoꝛis, imo tūc nō eſt locus reſtōni in integrū p̄textu minoris etatis, vt eſt tex. no. in. l. i. C. ſi aduer. dona. ī fuit de mēte bar. in. l. ſi añ nuptias. ff. ſo. ma. dū vult q̄ ſi mulier q̄ ducē ad domū viri cum dote tñ mr̄imonio nōdū ꝫcto de iure pp impedimentū etatis nō legitime foꝛte ex pte ipſius mulieris vel ſpōſi cū pacto, vt interiī vir ſuſtineat on' alimētationis ī interim lucreē fructus dotis tale pactuī vī ſi cū ꝺcreto iudicis, ſi mulier erat pupilla, vel ſi erat maioꝛ, puta adulta tūc valeret ēt ſine decreto. imo plus ſentit ibi bar. q̄ ēt ſi non eſſet factū tale pactū tñ tacite vī ineſſe tāq̄ pp recōpenſationeī onerū quaſi mr̄imonij tūc inualidū, vñ multomagis q̄ñ eſſet factū tale pactū p viā expreſſaī. bar. tñ ibi nihil alleg. niſi. d. l. lex q̄ tutoꝛes. q̄ tñ nō facit ī maxime cū ibi fiat dr̄ia inter pupillā ī adultā, l̄ multi ibidē ſequanē bart. ī maxime Jo. de imo. ex eo q̄ vī ſubeſſe iuxta cā alienationis pp onera quaſi matrimonij. et maxime q̄ fructus ſunt de rebus q̄ ſeruādo ſeruari nō pñt, vt p gl. illā no. in. l. i. C. ſi aduer. vſuca. tñ hec rō ꝙcluderet idē in pupillo q̄ in addulto ēt ſine decreto, p id q̄ hī in. d. l. lex q̄ tutoꝛes in fi. ī in. l. ſancimus. §. fi. eo. ti. Añ pōt dici vtroq̄ caſu talē virū nō lucrari illos fructus ī ſic ēt poſſe repetere expēſas oneī dicti quaſi mr̄imonij interiī factas, q̄ l̄ res minoris poſſint alienari pro dote cū decreto. d. l. lex q̄ tutoꝛes, tñ nō dī aliud extēdi ad aliā cāī q̄ dotis. Immo vt dixi in p̄timo priuilegio ſolet dubitari an † poſſit donari pp nuptias, ī tñ tenēdo q̄ poſſit p text. in. d. l. ſi. §. fi. C. ſi maioꝛ factus, tñ talis alienatio fructuū nō ceſſeē facta vt illi ſint dos vel vt ſint donatio pp nuptias q̄ illa fit a viro vxori i recōpēſationē dotis. l. ſi. C. de do. añ nup. eſt ergo q̄dā donatio ex cauſa quaſi dotis ī quaſi mr̄imonij. et l̄ poſſint fructus alienari ſine decreto tanq̄ ſint de rebus q̄ ſeruādo ſeruari nō pñt. d. l. lex q̄ tutoꝛes. in fi. ī. d. l. ſancimus. tñ hoc ꝓcedit q̄ñ alienareē ex cā ne coꝛrūpanē q̄ tūc ita expedit minoī l̄ nō expediat minoī q̄ñ fructus rei date in dotē ſupexcederēt expenſas onerū dicti quaſi mr̄imonij. Lud. tñ de ro. in. d. l. ſi ante nuptias. dicit tale pactū valere ēt ſine decreto dūmodo tria cō currant. ſ. quod pp nuptias futuras. Item q̄ó in rebus mobilibus. Itē q̄ó cum tutoꝛe, vel curatoꝛe, allegat ad hoc tex. ſing. in d. l. i. C. ſi aduer. do. ī vltra ſubdit q̄ intantum vī pactuī q̄ ſi nō ſequaē matrimoniuī tñ vī nō reuocabilis talis donatio fructuū ſicut nō reuocatur donatio remuneratoꝛia per id quod hī in. l. ſi pater. §. fi. ff. de dona. Cuius dictū ſolitus ſum impugnare in. d. l. ſi ante nuptias. ī maxime in hoc vltimo, q̄ ī in. d. l. i. donatio

fuit remuneratoria seu recõpensatoria vcz pp nuptias, z pp dotẽ datã ipsi minori, z tñ reuocaret ibi nõ sequuto dicto matrimonio sicut ẽt reuocaret dos data ipsi minori. et sic versa vice põt dici q reuocaret dicta donatio fructuũ z sic vice mutua repeterent expense facte in. d. puella. bar. tñ in. d. l. i. intelligit illum tex. procedere in rebus mobilibus que seruãdo seruari nõ pñt. Et ideo tunc nõ dat restõ in integrũ in illo casu ex quo donatio fuit facta pp spem matrimonij z ẽt in dictis rebus que seruãdo seruari nõ possunt. Et sic sentit quod si seruari possent non valeret ibi illa donatio sine decreto qui intellectus vr multuz restringere z ẽt diuinare illum tex. sic simpliciter loquentem. Et ideo glo. ibi cum qua transit ibi Cy. z ẽt Bal. z Ang. simpliciter dicit illum tex. procedere in rebus mobilibus indistincte vt sic nõ solũ valeat ibi illa donatio sine decreto sed ẽt non possit rescindi pretextu restõnis in integrum vt vult ibi gl. quod sit spãle ibi in re data pp spẽ matrimonij, sed bal. ibi sentit q ideo nõ restituitur ibi minor qz est vsus iure cõi cum illa munera sint gsueta fieri vt hoc ẽt colligitur ex eius summario qz solent mitti dicta munera ad sponsam, z ideo tutor vel curator nõ posset de hoc redargui per id q hr in. l. cum in plures. §. cum tutor. ff. de admi. tuto. z ista opinio de iure vr verior iudicio meo, z probat ex illo tex. l. i. ibi concurrenti moderatione. q gruens moderatio munerum erit vt fiant fm solitã gseruantiã loci z fm gditionẽ personaruz facultatum dicti minoris in hmõi nupcijs. et hoc casu si erit facta donatio p adultũ cũ auctoritate curatoris circa hmõi mobilia que gsueuerant dari vel mitti ipsi sponte valebit ẽt sine decreto, nec poterit aduocari per restõnẽ in integrum cum tunc sit vsus iure maioris ex quo ita expediebat ipsi minori facere p id q hr in. l. i. C. de in integ. resti. z hoc ẽt est de mente gl. in. d. l. i. bene probatur in. d. §. cũ tutor. maxime si in lra est ibi verbuz solita munera vt multi libri habent, lz aliqui habeant verbũ, solennia munera. 3 †Si aũt fieret donatio immoderate, z preter dictas circunstantias, tunc non valeret ex quo facta esset per modum non expedientez ipsi minori, vt probatur a ꝓrio sensu in. d. §. cum tutor. ibi si hoc pupillo expediet. et sic nõ expedit. Et sic nõ esset opus restõne stante regula prohibite alienationis rerum minorũ ẽt mobilium. d. l. lex que tutores quod procedit ẽt in mobilibus que seruando seruari non possunt quando fieret pro cã non expediente minori vt supra dixi.

❧ SVMMARIVM ❧

1 Patre existente furioso vel mentecapto filiafa. lz in eius ptãte sit, põt de bonis patris sui promittere p sua dote, z pacta inire cum viro de dote lucranda.

¶ Priuilegium sexagesimumprimum.

Sexagesimumprimum

priuilegiũ est qz 1 †patre existente furioso vel mentecapto filiafamilias, lz in illius ptãte consistat põt de bonis talis sui patris promittere pro sua dote z ẽt pacta inire cum suo viro de dote lucranda, vt est casus sing. in. l. quoties. ff. de pac. dota. tñ forte põt dici q hodie ille tex. nõ pcedat qz imo tunc requirit q interueniat curator dicti patris furiosi vel mẽtecapti z ẽt propinqui dicte mulieris in gstitutione dicte dotis, z ẽt in dictis auctoritas per. l. furiosi. C. de nupt. Vel dicas q cum legum correctio sit euitanda per id q hr in. l. precipimus. in fi. C. de ap. cum suis vulgaribus q dispositio. d. l. si furiosi. procedat qñ furiosus vel mentecaptus hret curatorem, secus si non hret curatorem z filia esset maior vigintiquinq annis in qua nõ esset presumptio alicuius lesionis. Maz tunc posset ipsa sola absq eo q habeat dari curator dicto suo patri, z ita procedat tex. in. d. l. quoties. z facit q hr in simili in. l. si cum dotẽ. in. §. si soluto. ff. solu. matr. tunc cautus esset q interueniret ipse iudex per id q habetur in. l. iij. §. i. ff. de iure dot.

❧ SVMMARIVM ❧

1 Prelegatum dotis non venit in restõne fideicommissi.
2 Pater an possit in dote granare filiã expresse p fideicõmissum.

¶ Priuilegium sexagesimumsecundum.

Sexagesimumsecundum

priuilegiũ est qz 1 regulari ter †preallegata veniant in restõne fideicõmissi vlis vt hr in. l. marcellus. §. qdã liberis. ff. ad treb. z. l. cum virũ. C. de fideicommis. tñ fallit prelegato dotis facto p patrẽ filie institute vna cuz fratre, vel sorore, vel cũ alia persona, vt hoc põt colligi p ea que habent in. l. a filia. ff. ad treb. z voluit bal. in auc. res q. C. cõia de leg. in vlt. col. super quo tu diligenter aduerte, qz si dos fuit data vel promissa per patrẽ in vita, clarũ vr q nõ veniat in restõne fideicõmissi, ẽt si per verba gñalia, puta si quid ad te pernenerit de bonis meis z c. tanq illud sit es alienũ z sic quasi debitũ filie z ius quoddã q ia exinerit de patrimonio patris. l. pater filiam. ff. ad legẽ fal. Merito nõ vr venire in restõne fideicõmissi, sic oz intelligi tex. in. d. l. a filia. Si aũt pater in testõ prelegauit dotẽ z tũc durũ videbit q filia deducat dotẽ de dicto fideicõmisso, z maxime hodie cũ dicta filia possit deducere duas quartas s. legitimã z trebellianicã fm q hr in. c. ray nutius. de test. z cõiter hodie obseruat ẽt in terris imperij, vt hr in. l. q q. C. ad leg. fal. z per bal. in. l. inbemus. C. ad treb. et ideo põt dici q talis legatuz dotis imputabitur in ipsa legitima per id q hr in. l. qñ nouella. z. l. oi modo. §. imputari. z in. l. scimus. §. repletionem. C. de inoffi. testa. et si dicta dos transcenderet legitimã, tunc illud plus imputabitur in trebellianica per id q hr in. l. in quartã. ff. ad. l. fal. Si aũt trebellianica nõ posset retineri forte q incõtinenti debebat fieri restõ, vel erat prohibita a testatore cũ ex cõem sniam possit prohiberi sicut z falcidia fm q no. p doct. in auc. sed cũ testator. C. ad. l. fal. z in. d. l. marcellus. §. q aũt. ff. ad treb. tunc illud vltra q transcenderet legitimã nõ veniret in restõne fideicõmissi vlis. ar. eius q hr in. d. auc. res q. Nam si ipsa filia põt dimittere fideicõmissum pro dote sua per eã data vel promissa ẽt si excederet legitimã dũmõ esset dos grua, vt. d. auc. res q. z in corpore vr sumit eodẽ mõ eadẽq rõne põt illã sibi retinere sibi a pre relictã, cũ ipse pr idẽq testator relinquẽdo dictã dotẽ videat ipsaz gruentiã z quentiã dotis existimasse, z fm hoc nõ ita esset dõm in dote prelegata ab alio q ab ascendẽte, cuius offm nõ erat dotare dictã mulierẽ cũ tũc cessaret. d. auc. res q. z ita de facto vidi gsultũ z obtentuz in ciuitate Perusij in quadã cã in qua erã aduocatus. Nam testator instituis duabus filiabus suis hr dibus vlibus prelegauit alteri filie q minorẽ dotẽ habuerat angẽdo sibi dotẽ z volendo q essent in dote equales postea eas inuicẽ substituit si decederent sine filijs prohibendo oẽm deductionẽ falcidie. Nã illa cui fuit factũ augmentũ dotis in testõ pdecessit sine filijs instituto viro suo hr de vli. Nã fuit obtentũ q ẽt respectu illius augmenti dos hret sunũ priuilegiũ, vt nõ veniret in restõne fideicõmissi quatenus esset vltra legitimã p supradicta, qz augmentũ censet venire cũ eadem nã z priuilegio, vt hr in. l. si gstante. C. de do. ante. nup. z q alias no. in. l. si quenerit. §. si nuda. ff. de pig. ac. z q ibi p bar. an 2 †aũt pater possit in dote granare filiã expresse p fideicõmissum maxime ipsa decedẽte sine filijs, vide no. in. l. lucius. §. marinus. ff. ad treb. z in. l. fi. §. filie. z ibi per bar. ff. de le. ij. z in. l. i. §. videmus. C. de rei vxo ac. z p Jo. an. in addi. Spe. ti. de instr. edit. §. vt autem. In additione que incipit, sed incidit alia questio q disputauit dominus meus in legibus.

❧ SVMMARIVM ❧

1 Tutor an possit donare pauperule coniuncte pupillo.
2 Maior. xviij. an. lz minor. xxv. põt necessaria tam sibi persona ab hostibus redimere.

¶ Priuilegium sexagesimumtertium.

Sexagesimumtertium

spãle priuilegium qz lz tutor dicatur dns rerũ pupillarũ. l. qui fundũ. §. si tutor. ff. pro emptore. tñ non ppea bz liberum arbitrium donandi ẽt in minimis, per id q hr in. l. credito. §. lucius. ff. mand. z in. c. ij. de donat. Tamen pro 1 †dote alicuius pauperule coniuncte pupillo põt donare, vt est gl. no. iuncto tex. l. cum plures. §. tutor. ff. de admi. tut. fm quosdã. Sed dici põt q ibi pupillus ad hoc tenebat, vcz dotare sororem pauperez de quo dictũ est. s. in. iij. priuilegio. z ẽt in. xvi. Immo hoc casu posset tutor solus dotare sine decreto iudicis qñ esset dos in pecunia secus si in stabilibus vel mobilibus q seruãdo seruari possent, vt. l. lex q tutores. C. de admi. tut. qz tunc in cut nõ põt tutor vel curator pro dote sue pupille vel adulte sine decreto, vt dixi. s. in. lix. priuilegio. ita z multominus pro dote alterius. vr enim tunc subesse quoddã es alienum ex quo pupillus

lus ad dictã donationẽ tenebaꝫ vt.ſ.ꝛ iõ iuſta eſt cã interponẽdi decretũ,ꝛ ſic infertur ꝙ ſi minor tenebaꝫ dotare,ꝫ muli er illa eſſet coniuncta ꝛ pauperrima ꝑſona ꝛ ſic res foret pĩſſima illaꝫ dotare, tamen talem pietatem exercere non poſſet tutor vel curator de bonis pupilli,nec etiam poſſet iudex interponere decretum ex quo non ſubeſt cã eris alieni ,ſicut etiaꝫ ſi vellet tutor vel curator redimere ab hoſtibus neceſſariã ſeu cõiunctã ꝑſonã pupillo vel adulto ẽt ſi cũ decreto iudicis,qꝛ hec non eſt cã iuſta alienandi vel aliqd diminuendi de bonis minoris,ꝛ qꝛ minor.x.ꝛ.viij.annis non incurreret penã de qua in auc.ſi captiui.C.de epiſ.ꝛ cle.Jnt maiore autẽ decẽ ꝛ octo annoꝝ ꝛ maiore.xxv. forte poſſet tolerari vt minor poſſit ſaltẽ i pecunia talẽ redẽptionẽ facere ꝑ text.d.auc.ꝛ in corpore vnde ſumit.Jmmo forte poſſet dictus minor ſolus alienare bona ſua ob dictã cãm ſiue habeat curatore ſiue non,qꝛ in hoc ipſa lex facit ipſũ maiorẽ ꝛ legitime etatis ſi excedit xviij.annũ abbreuiando etatẽ.xxv.an.ꝛ iõ poſſet ꝑ dicta cã alienare ꝛ immobilia ſine decreto tãq̃ maior ꝑ illũ text.ex quo ẽt poſſet inferri ꝙ ſibi non cõpeteret reſtitutio in integrũ aduerſus hmõi actũ,ſicut ẽt nõ poſſet reſtitui ſi talis minor ꝛ maior.x.ꝛ.viij.annis neglexiſſet redimere,vt hic voluit ibi gl.no.ex qua gl.ibi ſolet notari iunctis dictis Bal.ibi ꝙ vbicũq̃ lex,mõ ſtatutũ ꝓcedit limitando etatẽ, puta abbreuiãdo etatẽ xxv.ann.tunc ceſſat reſtitutio in integrũ.ꝛ ſic ẽt eõ quãdo lex,vel ſtatutum elongaret etatẽ.xxv.anno.Nam tunc etiam vltra illud tempus.xxv.anno.daretur reſtitutio in integrum, vt eſt text.not.in.l.fi.C.de repu.hered.

SVMMARIVM

1 Pactum incõtinenti appoſitum per patrem appropriantẽ ſibi dotẽ citra ſtipulationem non veſtitur coherentia cõtractus.
2 Mulier ſi conſentiat pacto incontinenti appoſito per patrem tunc veſtitur pactum.

¶ Priuilegium ſexageſimumquartum.

1 **Sexageſimum** quartũ ſpeciale ꝓuilegium qꝛ † ꝫ regulariter pactuꝫ nudus appoſitũ iuxta ẽctũ veſtiatur eius coherẽtia ꝛ ipſuꝫ ẽctũ ꝛ eius veterẽ actionẽ informet,vel deꝫ actio ex eo ẽctu ad id ꝙ in pacto deuenit ꝛ nouã pariat actionẽ preſcriptis verbis,vt habeꝫ in l.iuriſgentiũ.ſ.qnimo.ff.ꝺ pac. ꝛ in.l.legẽ ꝛ.l.i bonefidei.C.eo. ti.tñ fallit in ẽctu dotis a patre ꝓmiſſe ꝑ id ꝙ habeꝫ in.l.auia. .C.ꝺ iur.do.Et iõ in patre ſic paciſcente regrit ſtipulatio, vt ibi ꝛin.l.quoties.ff.ſolu.ma.nõ ſic in extraneo in quo ſeruaꝫ regula de qua.in.d.ſ.qnimmo.vt.l.j.ſ.accedit.C.de rei vxo. ac.ꝛ hec ſpãlitas ſurgit in dote ex eo,qꝛ talis ẽctus dotis eſt neceſſarius ipſi patri q teneꝫ ad talẽ ẽctũ inenndũ fauore ipſius filie.d.l.fi. .C.de do.ꝓmiſ.ꝛ.l.q liberos.ff.de ritu nup. Jõ non vr eſſe equũ ꝙ ẽctus cauſatus ex ꝓambula obligatione pris in fauorẽ mulieris veſtiat ipſũ pactũ iuxta ſe poſitũ ẽ fauorẽ ipſius filie, vt dixi in.d.l.quoties.legendo. ꝛ hec rõ fuit de mẽte gl.i.d.l.auia.vel põt dici ꝙ ex quo pr cogitur dotare filiã,ꝛ ſic talis ẽctus eſt neceſſarius patri,ꝛ hoc eſt inductũ a iure in bñficiuꝫ ipſius filie ꝛ matrimonij ẽbendi.Certe non videbaꝫ de iuris rigore patrem poſſe ẽt ꝑ ſtipulationẽ ſibi appropriare actionẽ de dote , qꝛ hoc bñficiũ videbaꝫ large interpretandũ in fauorẽ filie.l.fi.ff.ꝺ qſti. princi.ꝛ i regula indultũ in ſex.nihilominus tñ iura diſpẽſatiue ꝓmiſerunt patri ſibi poſſe paciſci ꝛ hoc cũ modificatione quadã ſcꝫ vt non ꝑ nudũ pactũ, ſed cuꝫ ſtipulatione ſibi ꝓuideret. Et hinc eſt ꝙ tali pacto non ſubintelligereꝫ bodie tacita ſtipulatio de qua in.l.j.in prin.C.de rei vxo.actio.ex quo illa non tẽderet in fauorẽ filie,ſꝫ potius in dimunitionẽ ſui iuris vt.ſ.dixi in ſcõo priuilegio,ꝛ hoc fuit conceſſuꝫ patri.ſ.ꝙ ſtipulationem poſſit ſibi appropriare actionẽ de dote ꝑ cõmunionẽ actionis de dote inductã a iure inter patrẽ ꝛ filiã,que cõmunio fuit ꝓmiſſa patri ꝑ onus redotãdi ꝙ ſibi patri incũbit , vt no.in.l.ij.in prin.ꝛ.l. non ſolũ.ff.ſolu.mat. ¶ Ex quo ſequit ꝙ in alijs ꝑſonis que neceſſitant,aliqñ ad dotandũ vt in matre diuite ꝛ ẽt in fratre,vt.ſ. eſt tactũ in proximo priuilegio.ꝛ etiã.ſ.in tertio priuilegio, vcꝫ quod ſi paciſcerentur nõ ſubintelligereꝫ bodie tacita ſtipulatio de qua in.d.l.j.nec poſſet ſibi prouidere ẽt per ſtipulationeꝫ de dote ſibi reddenda in caſu ſoluti matrimonij ,qꝛ in eis ceſſat dicta cõmunio actionis ꝺ dote ꝛ ẽt onus redotãdi,ꝙ vltimũ eſt bene notandum ad limitationẽ.d.ſ.accedit.ꝛ ẽt eius ꝙ habeꝫ in auc.ſed q̃uis.C.de do.promiſ. ¶ Et ex ꝑdictis põt inferri ꝙ ſi mulier eſſet preſens tali ẽctui de quo in.d.l.quoties.ꝛ conſentiret patri ita paciſcenti.tũc veſtireꝫ tale pactũ cohereẽtia dicti ẽctus qñ incõtinenti ex quo tũc ceſſat rõ de qua.ſ.Et qꝛ põt mulier renũtiare tali fauori ſuo in fauorẽ prĩs ſui.ſecus tñ eſſet ſi ex internallo ꝙſentiret,qꝛ tũc nõ prodeſſet pri tale pactũ niſi cuꝫ ſtipulatione,vt probaꝫ in.d.l.quoties.in.ij.rñ. ꝛ maxime cũ tũc nõ ſubſit ſubiecta mã cũ nõ dicaꝫ ineſſe pactum ipſi ẽctui.vt ſic ab eo veſtiaꝫ niſi qñ incõtinenti.d.ſ.quonimus.ꝛ.l.lecta.ver.dicebã.ff.ſi cer.pe.Et ita põt intelligi text.in.l.poſt dotẽ.ff.ſo.ma. dum iuriſconſultus preſupponit ꝙ pater ſibi prouidit poſt dotẽ datã,ꝛ ſic ex internallo per ſtipulationẽ , ꝫ conſentiente filia. ꝛ hoc ſic ꝑm vnũ intellectũ ibi.Rapha. aũt fulg. in hac materia quo ad intellectũ.d.l.auia.ꝛ.d.l.quoties.fuit in noua opinione, vt per eum in.d.l.lecta.ꝛ in.d.l.traditionibus.ff.de pac.de quo tñ dixi.in.d.l.quoties. Tñ tu teneas rõnem eſſe ꝛ quidez veriſſimaꝫ,prout ſupra dixi. Ex quo ſequitur quod ſi pater vellet paciſci in fauorem ipſius ſolius filie,vcꝫ dotẽ reddi filie ſoluto matrimonio,tunc poſſet ẽt citra ſtipulationeꝫ,vt probatur in.l.ſi cũ dotem.in prin.ff.ſolu.matri.ꝑm intellectuꝫ cõem, quod ibi actio ſit ſolius filie ꝛ non communis.ꝛ idem ſi fuiſſet ſtipulatus pater perſonaliter,videlicet dotem dari qꝛ intelligeretur dotem dari vtriq̃,vt habetur in.d.l.poſt dotem,ſecundum vnam lecturã, ꝫ iſtis duobus vltimis caſibus hodie ſubintelligeretur tacita ſtipulatio.Si autem ex internallo fuiſſet pater ſtipulatus dotẽ dari filie,ꝛ tunc non veſtiretur tale pactum etiam in fauorem filie ex quo non eſt materia apta ad veſtiendum, vt ſ.Et ita etiaꝫ põt intelligi text.in.d.l.poſt dotẽ.ꝑm aliũ intellectũ. Faten-
dum tamen eſſet quod dicto caſu fauore mulieris ſubintelligeretur hodie tacita ſtipulatio,ꝛ ideꝫ ſi incontinenti propter generalitatem.d.l.i.que omnia ſunt bene not.ꝛ per doct. non tacta.

SVMMARIVM

1 Pactum expreſſum citra ſtipulationem in caſu.l.ſi cum dotez. licet ſit inefficax reſpectu patris paciſcentis , tamen pactum tacite ſurgens ex illo expreſſo eſt efficax in fauorem preciꝑuum filie,etiam citra ſtipulationem.quod eſt mirabile.

¶ Priuilegium ſexageſimumquintum.

1 **Ex quibus** infertur ad.lxv.ſpãle priuilegium† ꝙ illud tacituꝫ pactum ſurgens in caſu notabili.l.cum dotem.in prin.ff.ſol.ma.ꝑm intellectũ cõem ꝙ ibi ſit queſita actio de dote precipua ipſi filie in caſu omiſſo intelligendo ꝑm intellectũ Bar.ibi ꝙ illud expreſſuꝫ pactũ patris nõ fuit cũ ſtipulatione,ꝛ ſic fuit inefficax reſpectu patris , tñ cauſauerit pactũ tacitũ in fauorẽ filie efficax ad agendũ ſine alia ſtipulatione,ꝛ hoc vr mirabile ꝙ pactũ ibi expreſſum incõtinenti appoſitum nõ veſtiaꝫ coherẽtia ẽctus ꝛ tñ tacitũ pactũ ſurgens ex illo expreſſo ꝛ vtili pacto veſtiaꝫ coherẽtia ẽctus dotis, vt ſic maioris ſit potentie ꝛ efficacie tacitũ q̃ꝫ expreſſum cauſans ipſum tacitũ ẽ oia iura mundi volentia ꝙ qñ vitiaꝫ expreſſum vitiatur tunc ꝛ ipſum tacitum ſurgens ex ipſo expreſſo.l.iij.ſ.qui hꝫ hauſtum ff.de ſerui.ruſti.pre.ꝛ.l.iij.C.ſi pen.ap.mors interue. Et qꝛ expreſſum inducens abnegationem alterius actus nõ vꝫ , tunc ẽt ꝙ conſequutiue abnegatur ſi mulier non valet.l.ſi iure.ff.de leg. iij.facit.l.ſi ita ſtipulatio.ff.de ope.liber.ꝓ que ꝛ multa alia argumenta ꝛ rationes ſolet impugnari dicta lectura Barto. ꝛ vide latius que dixi in.d.l.ſi cum dotem.in princip.ꝓ quod ſi teneamus dictam lecturam bart.opꝫ dicere quod ibi illud ſit ſpeciale fauore filie vt dictam dotem habeat liberam ꝛ precipuam ꝓ dictum pactum per patrem in vnum caſum ſibi patri expreſſe prouidendo,licet inutiliter vt ſaltem reſultet ꝛ hoc pactum tacitum ꝛ vtile fauore dotis aliter non poſſet dicta lectura Barto.ſuſtineri propter multas impugnationes doctorum , ꝛ maxime do.Barto.de ſalice.ibi in ſua repetitione,vt ibi dixi reſpondendo multis modis ad.l.plane.el.primo. in princip.ff.de lega.i.ꝛ qꝛ in.d.l.ſi cum dotem.non preſupponitur quod ibi filia fuiſſet preſens,immo loquitur text.ſimpliciter ꝛ indiſtincte.

SVMMARIVM

1 Pactum tacitum prodeſt filie abſenti etiam in virtute agendi. ꝛ nume.2.
2 Actus tacitus nõ vr eſſe tante potẽtie q̃ꝫ expreſſus circa inducẽdam vel derivandam ex eo aliq̃ꝫ ſpãlitatem ẽ iuris regulas.

¶ Privilegium sexagesimum sextum.

Resultat ꝑm aliquos alia spālitas ibi ⁊ erit. lxvi. spāle privilegiū ꝙ pactū illud tacitū ibi ꝓdest filie absenti citra nūtiū vel epistolā ꝛ relaz de qua in. l. i. ff. ꝺ pac. Vñ dicebat ibi Lud. ꝙ erit vnū mirabile fauore dotis vt ꝙcurrant plura spālia ex eodē fonte deriuantia circa idē. Primū ꝙ ibi pactū nudū sit efficax ad agendū. Scōm ꝙ tacitū pactū prouidet absenti ⁊ illi ꝙrat actio ex eo. Tertiū ꝙ lz pactū vestitum vestiat aliud pactū alias de se nudū, vt per gl. ⁊ doc. in. l. pſens. C. de pac. ⁊ per gl. no. in. l. ij. C. de euic. ⁊ illud obtineat soluz inter easdē partes paciscentes ⁊ nō inter alias personas, argu. l. si tibi. C. loca. tñ fallit fauore filie ⁊ dotis in terminis. d. l. si cū dotē. vt ibi per eū latius. Sed tu potes dicere tenendo predictū intellectū bar. ꝙ pactū illud alias de se nudū vestiť coherētia ꝛctus per regulā de qua in. d. §. quinimo. cū si. nec tūc sumus i terminis. d. l. ania. ⁊ d. l. quoties. cū isto casu illud pactū apponať in fauorē ipsius filie in cuius ēt fauorē principaliť talis ꝛctus dotis inniť, vt. §. dixi. Illud añt ꝙ prosit filie absenti vť dubiū, qz ipsemet bar. in. l. si ꝙstante. in prin. v. q. ij. parris dicit oportere intelligere ꝙ in. d. l. si cum dotē filia ibi erat presens, sed bar. de sali. ibi tz ꝛriū ⁊ dicit hoc esse regulare ꝙ in oi pacto tacito resultante ex iuris interpretatione acquisitio ēt fiat absenti. alleg. l. ij. ⁊ qō ibi no. C. de pac. ⁊ in. l. si creditores. e. ti. Sed Lud. dicit
2 ꝙ ideo in casu dictarum legum tacitum illud pactum prodest absenti. qz illud tendit ad exceptionē parandā ⁊ sic ad liberationē q̄ liberatio facilius ꝙriť alteri absenti per alterū q̄z ipsa actio ꝓ id ꝙ bť in. l. rescriptū. §. fi. ff. de pac. Hinc est ꝙ pactū liberatorium ꝓdest absenti, vt ꝓ gl. no. in. l. nō solū. §. liberatiōis. ff. ꝺ lib. leg. Tu aduerte qz bar. in. d. §. liberatiōis tenuit ꝛriū, prout ēt ꝛriū tenuit gl. ⁊ ibi ēt bar. in. l. idē in duobus. in fi. ff. de pac. Tñ difficile vť rñdere ad. d. l. ij. ⁊ l. si creditores. nisi dicas ꝙ in. d. l. ij. tacitū illud pactū, iō prodest absenti, qz vť factū cū ꝑuratore ipsius absentis, lz in rē suā. iō prodest absenti per id ꝙ bť in. d. l. rescriptū. ⁊ ita multi post bar. intelligunt illū text. procedere in d. l. ij. sed in. d. l. si creditores. ꝓdest pactū absenti, qz duo ibi cō currunt. s. fauor liberationis. Scōm qz ibi res redit de facili ad suā pristinā nām, que est ꝙ in ꝛctu ⁊ obligatione duoꝝ quilibet intelligať ꝓ sua virili obligat⁹. l. reos. §. cū in tabulis. ff. ꝺ duob. reis. ⁊ l. paulus. ff. de re iud. ⁊ ita pōt limitari no. gl. ⁊ opi. bart. in. d. §. liberationis. vt dixi legendo in. d. l. idē in duobus. Vñ silr dici pōt in casu. d. l. si cum dotē. ꝙ iō ibi illud tacitū pactū ꝓ deſt filie absenti, qz duo ibi ꝙcurrunt. s. fauor filie ⁊ dotis, ⁊ ēt qz res ibi de facili redit ad suā pristinam naturā, que natura dotis est, ꝙ dos semel data vel promissa per patrē pro filia dicať egredi de patrimonio patris ⁊ efficiať propriū patrimonium filie ex quadā donatione patris valida fauore filie ⁊ dotis, vt. l. pomponius philadelphus. ff. fami. her. l. ij. §. sed vtrū. ff. de min. ⁊ l. filiū emancipatū. C. de colla. bon. Vel pōt dici ⁊ melius forte ꝙ ibi sit spāle fauore mulieris ⁊ dotis vt acquiratur mulieri ēt absenti ex illo tacito pacto ꝓp personam ascendentis ita prouidentis per id ꝙ bť in. l. gaius. ff. sol. ma. Immo ēt idē in extraneo prouidente, vt ibi cōiter tenetur. ⁊ dictū est. §. in. xxij. spāli privile. circa dispositionē. d. l. gaius. Si ēt acquiriť mulieri absenti. in. §. accedit. C. de rei vxo. ac. Sed ibi illa stipulatio fingiť interposita per ipsaz mulierē ⁊ sic acquiritur ibi mulieri absenti ex tacito pacto patris. Cogita tñ qz negari nequit ꝙ in. d. §. accedit. non concurrant due spālitates, vcz ꝙ fingatur stipulatio ibi interposita per mulierem. Secunda qō fingatur interposita per absentem tanq̄ presentē. Sic ēt pōt dici in. d. l. si cum dotē. qō induc atur ibi pactuz tacituz. Scōo qō ex illo pacto querať filie absenti ⁊ sic vť ꝛ doctrinā que solet sumi. in. d. l. i. C. de uot. ꝓmiſ. ⁊ per gl. in. l. cum post. §. gener. ff. de iure dot. Vel pōt dici ꝙ ex illo pacto tacito patris immediate queratur filie absenti tāq̄ videatur initum pactum nō cum ipsa filia, sed cum ipso marito de restituendo dictam dotem filie in casu ibi omisso ⁊ ꝙr filie absenti queratur per id quod bť in. d. l. gaius. ⁊ erunt duo specialia. Primum quod surgat illud pactum tacitum tanq̄ factum cum genero. Secundum quod ex illo queratur filie absenti, nec incongruit cuz illa duo specialia veniant nec eque principaliter, sed vnum sequitur ex alio quo casu admittitur talis ꝛctus plurium spālitatum per id quod habetur in. l. singulare. ff. si certum peta. ⁊ in. l. ij. ff. de donatio. inter virum ⁊ vxo. ad finē. Sed tunc ob-
3 stare videtur qz † tacitus actus non videtur esse tante potentie quantum expressus circa inducendam vel deriuandam ex eo aliquam specialitatem contra iuris regulas, vt per Bar. no. in. l. si rem aliquam. ff. de acqui. pos. ⁊ per Bal. in. l. cum filia. C. de iu. ⁊ fac. igno. nisi dicamus qō sit speciale fauore dotis vt tacitus actus sit tante potentie q̄ztuz expressus vt ex eo deriuet specialitas aliqua fauore dotis sicut deriuaret ex actu expresso per tex. in. d. l. si cum dotem. iunctis predictis.

SVMMARIVM

1 Casus omissus non habetur pro omisso, vt sic remaneat in dispositione iuris cōis speciali fauore dotis ⁊ mulieris.

¶ Privilegium sexagesimum septimum.

Sexagesimum septimum spāle privilegium est, qz lz alias dicatur qō † casus omissus dz haberi pro omisso. (¶ Additio. Pro omisso. An ⁊ qñ casus omissus remaneat in dispositione iuris cōis, ⁊ qñ habeatur pro expresso Bald. in. l. iij. C. de institu. ⁊ substitu. sub condi. fac. in. l. si extraneus. ⁊ ibi per Alexan. de condi. ob cau. in. l. si cum dotem. in princip. so. ma. in. l. cōmodissime. de libe. ⁊ posthu. Et omino per And. barba. in consi. spectabilis ⁊c. quod est post consi. xlvi. Alexā. de imo. in iij. parte. ⁊ gl. in. l. tale. §. fi. ⁊ ibi bal. ff. de pact.) et remanere in dispositione iuris cōis. l. si cum extraneus. ff. de condi. ob cau. ⁊ l. cōmodissime. ff. de libe. ⁊ posthu. cum si. Tamen vbi versatur fauor dotis, secus est dicendum, vcz qñ in casu omisso posset resultare aliquis effectus fauorabilis ipsi mulieri ⁊ doti vltra ius cōe, vt est in casu nota. in. d. l. si cum dotem. in princip. ꝑm cōes intellectum quod ibi iurisconsultus voluerit mulieris esse actionem. s. precipuam paciscendo vel stipulando pater ibi in vnum casu m. s. dotem sibi patri reddi, vt videatur in alio casu omisso renuntiasse iuri suo in. d. dote, ⁊ ita voluit Bar. esse hoc speciale fauore matrimonij ⁊ dotis in. d. l. si cum dotem. ⁊ in. d. l. si constante. d. v. q. secunde partis.

SVMMARIVM

1 Prouisio hominis expressa an faciat vt aliqñ recedatur a prouisione legis ordinaria. imo nec extraordinaria. ⁊ nn. ⁊.
3 Mulier soluto matrimonio recipiendo fideiussorē vel pignus a viro vel eius heredibus non vť recepisse ab hipoteca locali.

¶ Privilegium sexagesimum octauum.

Sexagesimum octauum privilegiuz sūr git qz ⁊ si alias
1 dicatur qō † per prouisionē hominis expressaz nunq̄z vť recessiss a prouisione legis ordinaria, vt bť in. l. ij. C. de iu. emphyteo. in glo. no. ⁊. l. cum ex filio. §. filium. ff. de vulg. ⁊ pupil. Secus si esset extraordinaria ⁊ specialis, vt bť no. in. l. fi. C. de pac. conue. ⁊. l. certe. §. eum qui. ff. de precario. tñ vbi versatur fauor dotis, tunc censetur recessum a prouisione legis ordinaria, ⁊ ita ponderant notāter multi tex. in. d. l. si cum dotē. Sed vt dixi ibi bar. prouisio pris expresse ibi fuit circa aliū casuz. Nā id qō bť in. d. l. ij. ꝓcedit qz in eodē casu videbať recessuz a prouisione ordinaria legis, ⁊ tñ ꝛriū ibi no. gl. Pōt tñ dici procedere dictus privilegiuz circa prouisionē legis extraordinariā, vt regula de qua in d. l cum qui. non procedat fauore dotis. imo per prouisionē hominis † expressam non vť recessum a prouisione legis extraordi-
2 naria, vt si mulieri pro dote obliganit vir i spē certa pdia, vt pp hoc nō censeatur recessum a tacita hipoteca gñali de qua in. l. i. C. de rei vxo. act. vt voluit gl. singularis. ⁊ ibi Cy. eam sequitur ⁊ cōiter doc. in. d. l. fi. Et vidi iaz de facto in quedam instro dotis vbi vir pro restōne dotis obliganit omnia sua bona mobilia ⁊ immobilia. Nam certum est quod tunc non censetur obligata nomine debitorum cum illa faciant tertiam speciem, vt bť in l. q̄ tuberonis. §. alia. ff. de pecu. ⁊ no. in. l. a diuo pio. §. in vendi tione. ff. de re indi. ⁊ in. l. i. ff. de sta. homi. per Bald. post Guil. Nam mulier soluto matrimonio agebat hipotecaria contra debitorem viri tanq̄ illud nomen fuerit sibi tacite obligatum, ⁊ tñ opponebatur quod ex quo mulier expresse sibi prouidit per hypotecam bonorum mobilium ⁊ immobilium videbatur recessisse ab extraordinaria ⁊ speciali prouisione legis circa tacitaz hypotecam omnium bonorum, ⁊ tamen obtentum fuit contrarium per gloss. ibi nota. in dicta. l. fi. ⁊ maxime dicebatur gloss. illam esse veram, qz etiam expresse non potuisset ipsa mulier renuntia-

re

re dicto suo priuilegio circa tacitam hypotecaꝫ faciendo sue do tis conditionem deteriorem per id quod hꝫ in l.ij. ꝛ de die. ꝛ.l. antillanus.ff.de pact.dot.ꝛ faciunt dicenda.ĵ.in.viij.parte.in.d. priuilegio.circa pactum quod non vꝫ factum per mulierē in pre iudicium sue dotis, ergo si non vꝫ in vi expressi multo minus in vi taciti per id quod hꝫ in.l.si cum quid.ff.si certum peta. ꝛ in.l. qui ad certum.ff.locati. Allegabatur tandem in contrarium qꝺ habetur in.l.ēt ꝛ.l.inbemus.C.ad velleia.vbi habetur quod pōt mulier renuntiare sue hypotece ēt ipsi viro de quo tamē vltimo no.in.l.menia.§.j.ff.solu.matri.ꝛ ibi dixi. Nam fuit responsum quod illa procedunt in hypoteca conuentionali, qꝛ non videtur esse tanta prohibitio, vt mulier non possit renuntiare fauori inducto ex suamet prouisione. Nā sic in hypoteca tacita hodie inducta a iure per.d.l.j.de rei vxo. actio. que tempore dictarum legum nondum erat cognita quo casu maior est ratio ꝛ difficultas vt possit mulier illi derogare sicut pōt sue hypotece conuentionali. Nam lex suum magis qꝫ tuum auxilium conseruat,arg. eius quod habetur in.l.fi.C.qui pot.in pigno. habe.per glo.in .l.j.C.si aduersus transac.quod ēt fuit de mente Cyn. in.d.l.fi. dum allegat.l.si vnus.§.quod in specie dotis.ff.de pac.quod est bene notandum ad limitationeꝫ.d.l.ēt.ꝛ.l.inbemus. ¶ Ex predictis infertur non idem esse in hypoteca viri que hodie tacite contrahitur in bonis mulieris pro dote promissa sibi dāda. Nā si voluit quod mulier in instrumento dotis promisse obligaret si bi certum podere vel bona sua mobilia ꝛ immobilia, tunc videtur recessisse ab hypoteca legali ꝛ extraordinaria. ꝛ idem si vir accepit a muliere fideiussorem pro dote sibi danda quo casu potest fideiussor accedere lꝫ non sit pro dote restituenda, vt dixi.§. in vigesimoprimo priuilegio. ꝛ aliqualiter tangetur.ĵ. in octaua parte,in.x.priuilegio. Nam tunc videtur recessisse ab hypoteca tacita per id quod habetur in.d.l.fin. pro hoc etiā bene facit tex.no.in.l.pen.ff.quib.mod.pig.vel hypo.solui. vbi quis recipiendo a colono suo fideiussorem videtur renuntiasse hypotece tacite de rebus inuectis ꝛ illatis ꝑm quod habeť in.l. item qꝛ.ff. de pactis.ꝛ in.l.certi iuris.C.locati. Secus aūt in conuentionali hypoteca,qꝛ ab illa nunqꝫ videtur recessum per acceptilationē fideiussoris postea dati ipsi creditori,vt est tex.no. in.l.itē liberať.ff.quib.mod.pig.vel hypo.solui.Cui non obstat qꝺ in.d. l.pe.fuit ēt expresse conuentū de ipsa hypoteca,ꝛ tñ tolliť accipiēdo postea fideiussorē ibi,qꝛ respondeť qꝺ illa expressio hypothece nihil operať ibi,ex quo tacite inerat de ipsis inuectis ꝛ illatis per id qꝺ hꝫ in.l.non recta.C.de fideiuss. ꝛ ista est vera solutio ad illū tex.qꝛ alia posita ibi p gl.ꝛ in.d.l.itē liberatur, est expresse diuinatiua ad predicta,bene facit text. in.l.j.§. sciendū.ff. de separa.qui solet ponderari ꝑ notabili qꝺ vnus correorū debēdi dando fideiussorē pro ipso debito vꝫ recessisse ꝛ renūciasse prouisioni ꝛ beneficio legali ꝛ speciali circa exceptionē diuisiōis de qua in auc.hoc ita.C.de duo.reis. que omnia sunt bene notāda.

¶ †Et ex predictis pōt inferri quod lꝫ mulier recipiat fideiussorem solu.matri.de dote sibi reddenda post tempus indultum a lege secundum quod habeť in.l.si constante.§.quoties.ff.solu. mat. Tamen propter hoc non videtur recessisse a prouisione legali sue tacite hypotece bonorum.ꝛ idem si reciperet aliqua pignora in specie,ꝛ hoc fauore dotis per glo.not.in.d.l.fi. innctis predictis.Cogita tñ,qꝛ forte in hoc vltimo posset tentari cōtrarium ex quo mulier pōt soluto matrimonio per pactum sibi prejudicare in dote,lꝫ non sic ante matrimonium vel eo constante, vt ĵ.dicam.in.viij.parte.in.x.priuilegio.

SVMMARIVM

1 Remunerationis causa non presumitur vbi versatur fauor dotis.vbi alias presumeretur a iure.

2 Adhibitus ad stipulandum a creditore in dubio adhibitus presumitur tanqꝫ procurator vel minister.

3 Mulier si post donationem factam per extraneum aliqd dedit vel promisit ipsi dotanti forte non presumeretur qꝺ aio remunerandi,sed potius aio repetēdi,nisi illud esset quid modicū.

¶ Priuilegium sexagesimumnonum.

1 **Sexagesimumnonum** speciale priuilegiū qꝛ † lꝫ alias presumatur donatio ex causa remunerationis propter merita aliqua precedentia erga ipsum donantem,vt est tex.nota.in.l.si non remunerandi.§.idem papinianus.ff.manda.ꝛ per Bar. in.l.cum quid.ff.si certum peta.ꝛ in.l.que dotis.ff.solu.matri. Unde si mihi aliquid donasti. ꝛ postea te adhibeo ad stipulandum in certam summam vel quid aliud a meo debitore presumitur te fuisse adhibitum animo tibi donandi non autem tanqꝫ meum procuratorem per tex.in.d.§.idem papinianus.ꝛ tamen secus est in dote ꝛ vbi fauor dotis versatur,vt est casus singularis.in.l.idemqꝫ .§.si mater.ff.manda.ꝛ ita illum tex.pro notabili allegat Bart. ꝛ docto.in.l.que dotis.ff.solu. matri. Regulariter aūt si alie nō subsint coniecture in contrariuꝫ presumeretur quod te adhibuerim vt meum procuratorem seu ministruꝫ non aūt animo tibi donandi,vt.l.mulier bona.§.fi.ff.de iure do.ꝛ in.d.l.idēqꝫ.§.si cui. ꝛ no.in.d.l.que dotis. Sed vt dixi in.d.l.que dotis.lꝫ cōiter docto.pertranseant cum hoc dicto tamen posset responderi multum faciliter ad.d.§.si mater.quod ideo ibi non presumatur causa remunerationis,qꝛ ibi illa filia adhibuit ad stipulandum matrem per viam mandati suscepti ab ipsa matre postea stipulante cum videatur nomine filie ibi fuisse stipulatum propter precedens mādatum ꝛ non nomine suo per id quod habetur in.l.post dotem.ff.soluto matri.in.ij.lectura.glo. facit.l. qui in aliena.§. j.ff.de acquiren.here.ꝛ ita etiam probatur in.l. cum quis decedens.§.nuptura.ff.de lega.iij. Unde posset † dici quod si simpliciter ibi filia adhibuisset illam matrem ad stipulandum videretur animo donandi ex presumpta remuneratione per id qꝺ habetur in.d.§.papinianus.que donatio presumeretur facta soluꝫ in casu soluti matrimonij per mortem filie non sic per mortē mariti ne ipsa mulier remaneat indotata per id quod habetur in.l. ij.ff.de pactis.dotali.ꝛ in.l.j.in prin.ff. de dote prelega. ¶ Ex q bus pōt inferri quod si extraneus dotem promittendo pro muliere lꝫ paciscendo vel stipulando dotem sibi reddi solu. matri. presumatur ad suam vtilitatem ꝛ suo nomine prouidisse ꝛ nō mulieris.l.i.§.accedit.C.de rei vxo.actio.ꝛ facit.l. ꝛ magis.ff.de solu.tamen hoc procedit nisi stipularetur sibi reddi tanqꝫ adhibitus ab ipsa muliere,qꝛ tunc videtur ad vtilitatem mulieris fuisse stipulatus.per tex.no.in.d.§.si mater,quod est no.ad limitationem.d.§.accedit.Et multomagis si nomine mulieris a principio promisit dotem.ꝛ sic non suo nomine, qꝛ tunc videtur tanqꝫ neg.gest.promisisse per id quod no.Bart.in.l.stipulario ista.§. si stipuler.ff.de verb.oblig.non sic forte si simpliciter promisit ꝑ tali muliere ꝛ eius dote, qꝛ tunc fauore mulieris videreť magis ꝑmisisse suo nomine qꝫ nomine mulieris per id qꝺ hꝫ in.d.§.accedit.sed in contrariū faciat qꝺ no.Bar.ꝛ ibi doc. in.l.i.§.nuntiatio.ff.de no.oper.nuntia.vbi dixi non esse dīcā an dicať facio nomine Titij vel dicendo pro Titio. Si aūt promisisset certum quid pro dote talis mulieris, ꝛ ēt sine dubio videreť promisisse nomine suo.ꝛ sic animo donādi,secus qñ nomine mulieris.ꝛ sic tanqꝫ negotiorum gestor, ex quo tunc vꝫ animo repetendi per actionē negotiorum gestorum cū tunc non sumus in casu dubio prout sunt termini.d.§.accedit,ꝛ effectus resultat nō parvus ex predictis,qꝛ qñ nomine mulieris promisit vel dedit dotem lꝫ postea stipuletur dotem sibi reddi.ꝛ sic non paciscatur dotem reddi mulieri tñ presumitur qꝺ nomine mulieris fuerit stipulatus. Et sic repetita prima qualitate per id quod hꝫ in.d.l.post dotē, ꝑm tertiam lecturam glo.ꝛ ēt ꝑm lecturam Bȳ.ꝛ quintaꝫ ꝛ qꝺ habeť in.l.si ita stipulatus.§.grisogonus.ff.de verbo. obliga.ꝛ in.l.si post mortem.ff.quando ex fac.tuto.ꝛ ibi per Bar. q̄ oia sunt bene notanda.ꝛ adde ad dicta.s.in.xlv.priuilegio.

3 ¶ †Quid ēt si in terminis.d.§.accedit. postea mulier ex interuallo aliquid dedit vel promisit dicto extraneo dotanti,nec aliter appareat de animo donandi vel remunerandi diceret quispiam quod in dubio presumatur aīus remunerandi per id quod hꝫ in.d.§.idem papinianus.ꝛ per Bart. in.d.l.cum quid.ꝛ.l. que dotis. Tamen forte dici posset contrarium per supradicta. ꝛ per id quod habeť in.d.§.si mater.cum aliter presumendo nō diceret mulier in effectu habuisse dotem ex causa donatiōis seu lucratiua propter compensationem presumptam quod maxime videtur presumendum in muliere cum mulierum genus sit auarissimum ꝛ in eis magis difficiliter presumatur donatio.l. sed si ego.ff ad velleia.ꝛ.l.si stipul.in fi.ff.de dona. inter virū ꝛ vxo. Unde cogita qꝛ forte posset dici quod si dicta res data vel promissa per mulierem tali extraneo esset non magni pretij,ꝛ nullo modo ascendat ad equivalentiam dotis, tunc magis de facili ꝑsumatur remuneratio per id quod habetur in.l.vtrum.ff.de donatio.inter virum ꝛ vxo.ꝛ in.l.ꝛ omnino.ꝛ in.l.penul.ff.de impen.alias si esset in magna quantitate, secus esset presumendo, qꝛ aliter dicendo magis videretur mulier in effectu dotata de suo quam de bonis dicti extranei.

SVMMARIVM

1 Sequestratio lz regulariter sit ꝓhibita, tñ spāli fauore mulieris ⁊ dotis est ꝓmissa, viro icipiēte male tractare bona dotalia.

¶ Privilegium septuagesimum.

Septuagesimum speciale privilegium, qz lz regulariter sit prohibita sequestratio, vt † hr̄ in.l.j.C.de prohibi. sequest. tñ hoc non procedit vbi versarēt fauor dotis, puta in viro dilapidante vel male tractante res dotales, qz tunc pōt peti sequestratio dicte dotis ét si vir ipse de suo patrimonio esset ditissimus. vt est text. not. in.l.si cū dotē.§.finaūt. ante fi.ff.solu.mat. An aūt hodie illud habeat locum ex quo hodie saltem de iure nouissimo viro incipiēte labi facultatibus, possit mulier petere consignationem dotis sibi fieri, vt hr̄ in auc. de equalitate dotis. in.§.illud. vide no. post bar. in.l.si constante. in prin.ff.solu. matri. Nam pōt dici qō habeat hodie vtrunqz remedium, qz per dispositionez iuris noui vel nouissimi non videtur a prouisione iuris antiqui quominus mulier habere possit plura remedia ꝯ ipsum virum per id quod habeā in.l.vbi adhuc.C. de iure dot. immo posset dari casus qō si vir male tractaret bona dotalia, tñ per hoc nō diceretur labi facultatibus seu vergere ad inopiam, maxime si in suis rebus esset ditissimus ⁊ diligentissimus, ⁊ tñ posset tunc locuz habere remedium sequestrationis per dictum tex. quod no.

SVMMARIVM

1 Mulier si dat in dotem nomen debitoris transit vtilis actio sine cessione, licet regulariter secus.
2 Mulier secundo nubendo cum prima dote expresse vel tacite non videtur per hoc in dotem dedisse nomen primi viri.
3 Jus quando supernenit actori post conclusum in causa licet ex causa de preterito non conualidatur iudicium.

¶ Privilegium septuagesimum primum.

Septuagesimū primū spāle priuilegiuz est † qō si mulier vel socer dat in dotē nomē debitoris trāsit vtilis actio in virū sine alia cessione vbi alias rel'r regreret cessio, vt est tex. not. in.l.ij.C.de ac. ⁊ obli. prout ét est spāle qñ p titulū emptionis, vt ibi ꝓbat ⁊ in.l.emptor.C.de bere. vel ac. ven. lz rel'r secus, vt hr̄ in.l.i.e.ti. prout ét hoc spāle voluit in.d.l.i. Et lz Cy. post Bet. in.d.l.ij. al'r dixerit intelligendo illū tex. q ibi fuit facta cessio, tñ Bar. ⁊ bal. sequunt gl. vt.§.⁊ idē Ang. ⁊ cōiter doct. ⁊ in.d.l.i. ⁊ ita est tenendū cū ad illū tex. l.ij. nō possit bñ rñderi. Et vidi iā de facto in muliere q trāsiuit ad scōa vota nōdū exacta dote ab hrdibus primi viri q erat in pecunia ⁊ vir scōs egit ꝯ hrdes non al'r sibi facta cessione p vxorē innitēdo ex eo, qz talis mulier cēsēt in dubio nupsisse cū eadē dote lz al'r nō appareat de alia promissione p id q hr̄ in.l.pe.§.vxor.ff.so.ma. ⁊ ibi no. ad hoc. l. dinus. ff. de iure do. ⁊ per bar. in disputatione sua que incipit, mulier habens amplū patrimoniū ⁊ dixi.§.in.xiij. priuile. Nā aduocādo in dicta cā obtinui succumbentiā ꝯ talē virū, lz aduocati partis aduerse fundarēt se ex eo q hr̄ in.d.l.ij. tñ inepte fundauerunt talē libellū, qz lz in dubio videat nupsisse cū eadez dote, tñ talis tacitus actus nō dz operari magis q̄z expressus, ar. l. qui ad certum. ff. loca. cum si. † Naz ét si expresse nupsisset cum eadē dote ex tali promissione eiusdem dotis nō surgit q videatur mulier dedisse in dotē nomen debitoris. s. primi viri seu eius heredum, sed vr̄ ipsa ꝓmisisse dotē soluere, nec tūc liberarēt cedēdo actiones ꝯ illos heredes, qz aliud ꝓ alio ⁊c. vt hr̄ in.l.ij.§. appel. ff. si cer. peta. ⁊ bene facit tex. ⁊ que ibi dixi in.l. nupta. ff. sol. matri. ¶ Preterea dato sine preiudicio q nubendo scōo viro nō aliter facta mentione dotis intelligatur tacite in dubio dedisse nomen debitoris. s. primi viri in dotē, tñ tacitus actus nō dz aliam operari specialitatem q censeatur tacita actio iuris ministerio per id quod hr̄ in.l.i.C.de do. promis. ⁊ in.l.cum post.§.gener. ff. de iure dot. ¶ Preterea qñ ex aliquo actu seu contractu resultat aliqua specialitas ⁊ exorbitātia cōtra regulas iuris cōis, tunc nunc̄z talis actus causat talem specialitatem, qz ipse actus resultaret tacite ex aliqua iuris ꝓsumptione, vt no. volunt bart. in.l.si rem al. q̄z. ff. de acqui. pos. ⁊ Bal. in.l.cum falsa. C. de iur. ⁊ fac. igno. Et sic per predicta pōt notabiliter limitari q babetur in.d.l.ij. vt procedat quādo assignatio nominis debitoris fieret expresse, secus si resultaret per moduz tacitum. Unde infert notanter qō eo casu quo mulier non aliter facta dotis mentione nuberetur videretur omnia bona sua in dotem dedisse qō qñ sit resultat ex no. p Bar. in dicta sua disputatione. ⁊ per Bald. ⁊ Bar. de sali. in.l. nulla. C. de iure do. ⁊ dixi.§. in dicto. xiij. priuileg. Et sic ét venirent nomina debitorum per ea que habentur per Bal. post Guil. in.l.i. ff. de sta. ho. ⁊ no. in.l.a diuo pio. §. in venditione. ff. de re iu. nō posset tunc vir agere ꝯ dictos debitores, nisi facta cessione per supradicta, ñ aduocati partis apte perpendendo se male egisse fecerunt q † dicta mulier pendente iudicio cessit actionez ipsi viro, vt sic tanq̄z ex causa de ꝓterito ius supernenerit actori conualidarēt iudiciū per id q hr̄ in.l.si rem.§.fi.ff. de pigno. acti. ⁊ l.si mandauero. ff. manda. sed hoc non profecit eis, qz iam erat conclusum in causa tēpore dicte cessionis facte. quo casu non haberet locum. d.§. fin. vt simpliciter voluit Bar. quem ibi doc. sequunt in.l.si mater.§. eandē. ad fi. ff. de excep. rei iud. facit qō hr̄ in.c. pastoralis. de can. pos. ⁊ proprie. qz paria sunt esse post latam sententiam, ⁊ esse ante sententiam latam, tñ post conclusum in causa vt ibi, ad hoc. l. qui pene.§. dinus. ff. de manumis. ⁊ quod habetur in.l.si rem.§. fi. ⁊ l. ⁊ ideo. in prin. cum glo. no. ff. de euic. An autem illud prodesset qñ post sententiam ⁊ in causa appellationis supernenire vide per Bal. no. in.l. per hanc. C. de tempo. appel. in. iij. col.

SVMMARIVM

1 Bos si fuit relicta in testō inter alia legata, ⁊ postea in codicillis fuit apposita clausula diminutiua legatorum in testamento factorum, talis clausula non refertur ad legatum dotis.

¶ Privilegium septuagesimum secundum.

Septuagesimum secunduz spāle privilegiuz,
1 qz si in † testō inter alia legata fuit dos relicta, ⁊ postea in codicillis fuit apposita clausula diminutiua legatorum factorum in testō talis diminutio nō refertur ad legatū dotis. ita reperio quosdā dicere per tex. no. i. l. liberis. §. posthumis. ff. de ali. leg. Qui tñ tex. loquit in legato alimentorū, tñ cum dos parē fauorē obtineat, vt p Bar. in.l.cū de in rē verso. ff. de vsu. ⁊. §. pluries dictū est quo ad diuersos effectus. iō pōt trahi ille tex. ad fauorē legati facti pro dote. Et pōt gñaliter notari q omnes fauores ⁊ spālitates que reperiuntur a iure ꝯcessa alimentis ⁊ cause alimentoruz de quibus fauoribus per bar. in.l. mela. ff. de ali. leg. extē dant ad dotē q maxime ꝓcedit qñ esset dos relicta pauperi pesone ex quo tūc vere ⁊ proprie loco alimētorū vr̄ relicta, vt sic ex ea possit sustentari ⁊ vir subiit onera mr̄imonij pp talē dotē. arl. p oneribus. C. de iure do. ⁊ l.si cū dotē. §. finaūt. ff. sol. ma. facit q hr̄ in.l.cū hi. §. si in annos. ff. de trāsa. ⁊ l.si cui annū. ff. de an. leg. ⁊ quod per Bar. in.l. sticbum. §. stip. ff. de verb. obli. q no.

SVMMARIVM

1 Nummorum si certa summa legatur vel promittitur, in dubio intelligitur de maiori fauore dotis.

¶ Privilegium septuagesimum tertium.

Septuagesimū tertiū spāle privilegium, lz alias regulariter † in
1 legando vel promittendo certam summam nummorum intelligat in dubio de mino. l. nūmis. ff. de leg. iij. ⁊ l.si seruus plurimuz. §. fi. ff. de leg. i. ⁊ l. inter stipulantē. §. ij. ff. de ver. obl. ⁊ l. semp in stipulationibus. de reg. iu. cuz si. fallit nisi ex cā dotis fiat hmōi legatū vel promissio, qz tunc q maius est vr̄ esse in obligatione, vt est tex. no. in. d. l. nuptura. in fi. iūcta gl. fi. ibi in prin. Nā sic ét idem dicimus qñ versaretur fauor religionis seu alterius pie cause. Nam si lego Titio lancē vbi habebat argenteaz ⁊ aureā vel maiorem vel minorem videor legasse argenteam vel minorem, vt habetur in.l. qui lancem. ff. de au. ⁊ argen. leg. tñ non sic si legaretur ecclesie. Unde si legarem ecclesie calicem vr̄ in dubio sensisse testator de precioſiori per tex. not. ⁊ qō ibi per glo. ⁊ Bar. in.l. titia. §. fi. de au. ⁊ arg. lega. Super quo tñ cogita, qz semper dubitaui super intellectu illius tex. qz lz semp ita soleat allegari gl. q fauore religionis venit in dubio quod est maius.

Tamen

Tñ bene ponderando illũ tex. probat totũ ꝫ̃tũ qz ibi iurisc̃ consultus fundat se, qz in eo tẽplo non consueuerunt fieri dona nisi de auro vel argento. ⁊ sic presupponere vĩ qꝺ si dona erant solita fieri ibi ẽt de signo ereo, tunc in dubio censereť legatum signum ereũ per regulã de qua. s. ¶ Preterea si ibi solitus erat solũ de auro vel argento fieri dona ergo ⁊ fauore religiõis deberet presumi legatũ esse factũ de auro ⁊ non de argẽ. nisi ꝙdõ testatoris suaderet, ⁊ tñ ibi indistincte respondeť ꝫ̃tus, vcz qꝺ de argento testator videtur sensisse. Unde cogita pro responsione.

❧ SVMMARIVM ❧

1 Tempus nuptiarum in qua promissione inspiciatur, ⁊ non tempus promissionis.

¶ Priuilegium septuagesimumquartum.

Et ex predictis surgit aliud priuilegium. ⁊. lxxiij. quod lz in alternatiua summarus minor summa censeať esse in obligatione. l. si stipulatus fuero. x. aut. v. ff. de verb. ob. ⁊. l. si ita relictũ. §. fi. ff. de leg. j. tñ fallit fauore dotis, vt intelligať maior summa venisse, vt probari põt in. d. l. nuptura. ad fi. ⁊ ita illus tex. pro notabili ⁊ speciali fauore dotis reperio ponderatus per Raph. fulg. in. l. cum bis. §. si mulier. ff. de condi. inde. ad limitationẽ. d. l. si stipulatus fuero. Tñ Lud. ro. in. d. l. si stipulatus dicit qꝺ hoc non ꝓbať ex illo tex. in. d. l. nuptura. qz ibi non fuit obligatio alternatiua, sed simpliciter fuit dos constituta eo qꝺ si 1 linffamilias debebat mulieri non aũt alternatiue, vcz in eo qꝺ filius aut pater debebat mulieri, qz hunc ꝑm casum dicit esse sensum in. l. si pater. §. que debitorẽ. eo. tit. vcz qꝺ censeať venire in obligatione id qꝺ filius dz. ⁊ sic totũ debitũ vbi si veniret id qꝺ pr̃ dz non esset in dote totũ debitũ, sed quãtũ est in peculio ⁊ nõ plus ⁊ hoc speciali fauore dotis ⁊ mulieris. Sed mirandũ est ꝺ Lud. qui ibi allegat casum in terminis ꝫ̃ se. ⁊ qñter ẽt ꝫ̃ Raph. ꝑm intellectũ gl. ibi intelligendo qꝺ ibi alternatiua illa posita in tex. ibi cõmitti debes, vel ꝙmitti filius tuus, dz intelligi qꝺ sicut verba partiũ ꝫ̃bentiũ. ⁊ ꝑz hoc tex. ibi. ⁊ gl. vult qꝺ i obligatiõe veniat minor summa, vcz qꝺ pater dz, ⁊ sic quãtum est in peculio non plus. Uñ dici põt qꝺ allegatio Raph. sit magis fundamẽ talis ⁊ probetur ꝑ arg. d. l. nuptura. in fi. iuncta gl. fi. ibi in prin. dus iurisconsultus probet ibi per rationẽ. d. l. ambiguis. Et põt dici pro constanti quod intellectus gl. in. d. §. que debitorẽ. non sit verus nec in se nec quo ad literã ibi. Naz bene ponderando tex. ibi illa alternatiua est iurisconsulti ⁊ non partium. q. d. sine dos ꝙstituať hoc mõ qꝺ mihi tu debes sine ꝙstituať hoc mõ qꝺ 2 mihi filius tuus dz tunc ꝫ̃tum sit in peculio † dz inspici tps nuptiarũ postea sequutarũ ⁊ non tps dicte promissionis nec illi litere obniat tex. d. l. nuptura, qz ibi iurisconsultus in. d. §. que debitorẽ. non intẽdit decidere quid in dubio videať esse actũ in er partes, qz istũ casum in dubio decidit iurisconsultus in. d. l. nuptura. Sed eo casu quo senserint de obligatiõe patris respectu peculij, an tunc habeať respectus ad tẽpus promissionis vel nuptiarum. ⁊ hic casus deciditur in. d. §. debitorem. ¶ Preterea non esset vera in se dicta lectura qz esset contra fauorem dotis ⁊ mulieris contra infinita iura ⁊ contra casus quasi in terminis in d. l. nuptura. iuncta. d. l. in ambiguis.

❧ SVMMARIVM ❧

1 Fructus verbũ ꝓlatũ ab hoie circa fructus pendẽtes non intelliget de integris sed deductis expensis fauore mulieris.

¶ Priuilegium septuagesimumquintum.

Septuagesimumquintum speciale ꝓ uilegiũ est 1 qz lz † qñ verbũ fructus prolatũ ab homine circa fructus pendẽtes intelligať de integris, ⁊ sic non deductis impensis. puta si vẽdo tibi vineam plenã vuis non potero deducere impensas ibi factas in eo anno ẽt si vendo tibi vineã cum fructibus. nam intelligereť non deductis expensis per id qꝺ bñ in. l. si pendentes. ⁊. l. quoties. §. si colono. ff. de vsufru. ⁊. l. fi. §. pe. ff. que in frau. credi. ⁊. l. iulianus. §. si fructibus. ff. de act. emp. secus in materia q̃ concerneret fructus nascituros, qz intelliguntur fructus qui restant deductis impensis. l. fundum trebatiani. ff. de vsufru. leg. ⁊ ꝑ gl. no. in. l. si quis argentum. C. de dona. ⁊ per Bart. in. l. fructus. eo. titu. tñ secus in dote puta si mulier dat in dotem fundum ẽt pendentibus fructibus, tñ intelligitur deductis expensis ꝑ text. no. in. d. l. fructus. quem ibi notanter ponderat Jo. de imo. mirum tñ vĩ qꝺ doct. aliter non aduertentes non ponderant illum tex. qui hoc bene vĩ probare ⁊ est ratio ꝑm eundem ibi, vcz pro equalitate seruanda inter virum ⁊ vxo. ex quo enim postea vir solu. mat. de fructibus qui sunt dividendi deducit expensas, vt ibi, sic ẽt versa vice dz mulier deducere de fructibus pendentibus datis a prin. cuz fundo dotali, non tñ dicas quod mulier dato tali fundo cũ fructibus in dote possit dicere viro volo deducere expensas quas feci pro vinea colenda, qz tunc ꝫ̃ eam surgerẽt iura. §. alleg. sed dz expectare futurum euentũ, ⁊ ꝑm hanc rationem Jmol. põt inferri qꝺ si vir nollet deducere expensas in fructibus vltimi anni quo solutũ est matrimonium forte qz fuerunt parue ⁊ fructus fuerunt in copia. nam tunc nec ipsa mulier posset deducere expensas fructuum primi anni. Unde vir poterit in hoc esse bene cautus vel eius heres si videat sibi forte magis expediens non deducere suas expẽsas factas pro fructibus primi anni, si forte ille expense mulieris fuissent maiores. Itẽ seqꝝre tur qꝺ si non caderet deductio expensarũ factarũ in vltimo anno, qz forte nullos fructus percepit propter intemperiem aeris vel grandinem vel guerram similiter non deducit mulier.

❧ SVMMARIVM ❧

1 Conditio tacita semper intelligitur in promissione dotis si matrimonium sequatur.

2 Legatũ factũ mulieri ꝑ dote vel dotis noie an sit conditionale.

¶ Priuilegium septuagesimumsextum.

Septuagesimumsextum speciale primi 1 legiuz est † qz semper in promissione dotis subintelligitur tacita conditio si matrimonium. (¶ Additio. Si matrimonium. An aũt legatũ sit conditionale vcz si nuptie sequanť. vide Bar. Bal. ⁊ Raph. in. l. titio centũ. §. titio genero. ff. de qdi. ⁊ demõ. ⁊ no qꝺ ꝑ matrimonio ꝫ̃cto est purum. pro ꝫ̃bendo aũt est conditionale ꝑ bald. in. l. scimus. C. de nup. vbi dicit qꝺ est purũ. ⁊ ibi Cyn. ⁊ Sali. ⁊ Bal. in. l. j. C. de priuile. do. ⁊ in. l. non sine. C. de bo. q̃ lib. qꝺ est qdõnale ⁊ non trãsmittiť in. l. q filiñ. ff. vbi pupil. edu. debe. vbi dicit Bald. qꝺ statim qñ est nubilis lz nondum sit nupta. vt ibi ⁊ vide ꝑ Bal. in auc. nisi rogati. C. ad trebel. qꝺ legatũ ꝑ dote est purũ, secus si fiat sub qdõne dotandi. Idez Bal. in. l. j. §. ius naturale. ff. de iustitia ⁊ iu. ⁊ in. §. titio genero. dicit qꝺ lz dos legata ante nubile tps non debeať, tñ debentur alimẽta. ⁊ Paul. de cast. qsi. lxxvi. vñ est qdõnale. qꝺ ẽt tz Paul. de cast. in qsi. cviij. ij. q. ⁊ Bar. in qsi. pater legauit filie ⁊c. quẽ ẽt vide in. l. j. ⁊ in. l. quibus. §. termilius. de qdi. ⁊ demon. Bar. aũt in. l. q negotiatiõnẽ. §. pupille. de admi. tuto. dicit qꝺ si pater legat simpliciter filie põt statim peti legatum non expectato tpe nubili. Et si legauit pro dote quatenus est in legitima statiz debetur, sed si legauit quatenus est. s. legitimã põt esse contentio, qz videť purum.) sequitur, ⁊ sic interim nulla est ora obligatio, vt. l. stipulationem. ⁊. l. tali. ⁊. l. promittendo. ff. de iure dot. ⁊. l. item qz. ff. de pac. cum si. Et si interim detur dos transferť oñium, lz nõ sequutis nuptijs possit conduci, vt bñ. l. dotis fructus. in fi. cum seq. ff. de iure do. ¶ † Quid aũt dõm sit in legato facto alicui mulieri pro dote vel pro se maritando vel dotis nomine an sit qditionale adeo quod illa decedente anteq̃ nubat dicatur esse factuz caducum ⁊ remaneat apud ipsum heredem. An aũt dicať esse purum vel modale est materia multum diffusa ⁊ dubitabilis, vt per Bar. post glo. in. l. titio centum. §. titio genero. ff. de condi. ⁊ demon. ⁊ per Cy. ⁊ Bal. ⁊ Sali. in. l. sancimus. C. de nupt. ⁊ per Bal. in. l. generaliter. C. de epis. ⁊ cleri. Et ista inuestigatio est magni effectus, qz tenendo quod sit purum eq̃ sub modo põt peti a prin. tale legatum, tñ cum cautione de nubendo per id qꝺ habeť in. l. quibus diebus. §. termilius. ff. de cõdi. ⁊ demon. ⁊ idẽ si interim moriatur mulier anteq̃ nubat ex quo per eum non stetit deberet remanere apud heredes dicte mulieris ⁊ non apud heredem testatoris granatum per id qꝺ habetur in. l. si fundum per fideicõmissum. §. i. ff. de leg. i. ex quo tale priuilegiũ modi deficit per casum, vt ibi no. ⁊ in. l. si quis titio. ff. de leg. ij. no. glo. in. l. j. C. de insti. ⁊ substi. ⁊ in. l. j. §. in nouissimo. C. de cadu. tol. in fi. gl. magne. Si aũt tale legatum censeretur conditionale, tũc anteq̃ nubat non posset peti. l. cedere die. ff. de verb. signi. Et si

interim ipsa moreret deficeret legatum & remaneret apud heredem non aũt transmitteret ad heredẽ talis puelle quod procederet ẽt si esset tale relictum factum eius sponso vel marito futuro pro eius dote & ille moreret ante ꝯctas nuptias. Et sic talis mulier remaneret indotata. qꝛ tunc videret conditio mixta que si deficiat ẽt per casum ẽt in persona cui dꝫ impleri deficit legatum, vt. l. legatũ. C. de condi. inser. & no. in. d. l. i. de instit. & substi.

¶ Possunt ergo distingui tres casus.

Primus est si esset dictum lego tali puelle centum vt nubat, & tunc ab ipso initio debetur legatum ẽt antequam nubat. immo etiam si adhuc non sit nubilis etatis, tñ tenebatur cauere de nubendo. d. ℣. termilius. & si interim decedat transmittit ad heredem suuꝫ ex quo casu & non culpa sua deficit conditio. d. ℣. l. si fundum. ℣. allegata. & idem si fuit dictũ vt nubat tali. nam si ille talis interim moritur nihilominus consequitur legatum per dicta iura. An autem tunc tenebitur talẽ rem vel pecuniam legitima conuertere pro nuptijs cum alio cõtra heredes, tangetur. ℣.

Secundus casus est si fuit dictum lego tali puelle si nubet, & tunc sine dubio ipsa decedẽte an teq̃ꝫ nubat non transmittit immo remanet apud hr̃des. d. l. titio centũ. ℣. titio genero. ver. si ante nuptias. Qð ẽt ꝓcedit si fuisset dictũ si nubet Titio & ipsa non possit nubere, qꝛ Titius postea est mortuus, & sic remanebit indotata, vt est tex. in. l. legatũ C. ð qdi. inser. An aũt beres teneaꝫ illam rẽ legatã quertere ꝓ alio matrimonio alterius puelle pauperis. ℣. tangetur.

Tertius casus est si esset dictuꝫ relinquo tali puelle ꝓ dote vel ꝓ se maritãdo seu nubendo, & iste est casus dubitabilis. Mã in ꝯctibus si ꝓmittit̃ per aliũ hoc mõ ꝓ dote vel se maritãdo nõ est dubiũ qð est qdõ, vt. ℣. dixi ꝓ iura. ℣. alleg. Sed in vltimis volũtatibus qõ est ardua. Et si ponerem oia q̃ reperio scripta in hac mã multas occuparẽ mẽbranas. & Bal. late disputando & alias disputationes recitãdo in. d. l. generaliter. finaliter dicebat qð si mulier non est talis ꝑsona cui non sit necesse relinq ꝓ legitima qð istud relictũ tanq̃ꝫ ad pinꝫ vsum relictũ censet̃, & sic non transmittaꝫ pp cãm finalẽ. alleg. ff. de cõdi. inde. cũ bis. ℣. si mulier. vbi est expressum, sed cã dotis in dubio cã finalis presumit̃. Nec ob. determinationi mee. l. tutor. ℣. j. ff. de excu. tut. qꝛ immo facit ꝓ me, qꝛ ibi non fuit expressuꝫ per modũ cãe. Mã si fuisset expressum ꝓ modũ cãe. puta lego decez cognato meo vt gerat tutelã, tunc non debet̃ si tutela non gerit̃, qꝛ destructo ordine perueniẽdi ad fi. &c. vt. ff. de excus. tuto. l. ne sennius. cũ seq. & ista est veritas, & qcũq̃ vult berlengare berlenguer, ista sunt verba sua ibi. Que opi. vr̃ cẽ ex medulla cordis ipsius bal. & cũ magno pẽsamẽto & tñ cũ reuerẽtia vereor ne sit friuola, qꝛ nõ sequit̃ qꝫ cã finalis legati fuit ipꝫ nubere, ℊ censet̃ cõ
3 ditio, & sic non transmittit. † Mã ẽt qñ legatũ fit expresse ꝓ modũ, q modus sic expressus est cã finalis legati, tñ si modus non põt impleri casu fortuito adhuc non remanet penes hr̃dẽ, ſꝫ remanet penes legatariũ vel eius hr̃dẽ, vt. ℣. dictũ est ꝓ. d. ℣. si fundũ per fideicõmis. & d. l. si qs titio. Mã ponamus qꝫ legaꝫ alicui vt suscipiat tutelã filij non est dubiũ qð ꝯcernit cãm finalẽ talis modus vt fateꝫ ipse bart. ꝓ. d. l. nesennius. & tñ ponamus qꝫ ille non exercet tutelã ex eo qꝛ non velit vel qꝛ se excusat, sed qꝛ non põt impedimẽto iuris certe non ꝓdit legatũ. l. cũ filius. ℣. non in re. ff. de leg. ij. & no. in. l. ab administratione. C. de leg. Uñ multo magis si morte preuẽtus nõ potuisset tutelã suscipe. d. ℣. j. & ꝓ gl. in. d. l. i. de instit. & substi. in. l. pr̃. ℣. tusculanus. ff. de leg. iij. Et sic eodẽ mõ si relinq̃reꝫ puelle ꝓ viã modi, puta vt nubat titio. Certe si titius vel ipsa interim moritꝫ nõ remanet legatũ apud heredẽ, vt. ℣. dixi. Mõ ergo est rõ illa qꝫ nõ presumaꝫ esse ꝯdõ, qꝛ censentur esse cã finalis legati ipse nuptie. Uñ mihi vr̃ qꝫ verior sit opi. Bar. & sequaciũ non ex rõne bal. vt. ℣. sed ex rõne a doctoribus non põderata, vꝫ qꝛ legando ꝓ dote vr̃ babuisse respectũ ad tps nuptiarũ, & sic matrimoniũ cũ dos nõ possit esse, nisi vbi est matrimoniũ & añ matrimoniũ non est dos, vt. l. fi. C. de dona. añ nup. & l. iij. ff. de iure dot. ergo anteq̃ꝫ nubat, & sic añq̃ꝫ possit esse matrimoniũ nõ debet̃ legatũ. Sic ẽt si dicereꝫ, lego tali mulieri centũ ad se maritandũ. Sic ẽt si dicereꝫ, lego titio cẽtũ ad honorẽ sui ꝯsulatus cũ non esset ꝯsul. Mã ista est ꝯdõ qꝛ anteq̃ꝫ sit ꝯsul non põt subesse ſba dicti legati, vt. l. publius. ff. de qdi. & demon. & ista est rõ que mouit iurisperitos ad disponendũ qð promittẽdo quis certũ quid pro dote alicuius mulieris talis ꝓmissio dꝫ in se tacitã conditionẽ, vt in terminis probat̃ in. l. tali. ff. de iure do. dum dicit deberi ex die quo dos. i. quo nuptie sunt &c. & non magis est intuenda res ipsa q̃ꝫ sonus verborum dicit tex. in. l. promittendo. eo. tit. que ratio eodem modo militat in vltimis voluntatibus, & bene facit. l. a titio. ff. de ver. oblig.

Preterea legando testatoꝛ pro dote tali mulieri hoc non vr̃ esse onus adiectũ mulieri. Sed totũ vr̃ esse adiectũ ipsi hr̃di granato, vꝫ granãdo hr̃dẽ certo mõ quo casu ipsi granato adijcit̃ onus. & sic totũ hoc explicãdũ per granatũ, tunc vr̃ magis importari ꝯdõ q̃ꝫ modus, secus qñ adijcit̃ honorato, vt no. declarat bart. in. d. ℣. termilius. ita intelligẽdo tex. in. l. a testatore. eo. ti. & maxime ẽt qñ hoc dependet ex iuribus fortune, qꝛ eẽt possibile qꝫ anteq̃ꝫ nubat vel sit nubilis etatis moriaꝫ. † Uñ posset ex hoc inferri qð ẽt si esset dictum hoc
4 mõ, lego tali mulieri centuꝫ ꝓ dote vt nubat Titio, ex quo non põt dari ꝓ dote, & qð sit dos nisi nubat qð erit ꝯdõ & nõ modus ꝑ supradictam rõnem. Nam lꝫ ipsum nubere sit explicandũ per mulierẽ honoratã, tñ ipsum dare pro dote est onus adiectuꝫ cuꝫ dicta qualitate in ꝑsona granati, vt. ℣. dixi. Si aũt diceret̃, lego tali mulieri centũ vt nubat Titio vel simpliciter vt nubat, & sic non relinquit ꝓ dote nec dotis noie vr̃ esse tunc relictum ex quo hoc nõ expressit, vt etiã voluit Bal. d. l. legatũ, sed simpliciter legauit hoc mõ vt nubat, ex quo istud onus apposituꝫ simplr̃ in persona honorati non importat ꝯdõnẽ, sed simpliciter ipsuꝫ modũ, & iõ ipsa prius moriente anteq̃ꝫ nubat vel premoriente dicto Titio non remanebit apud heredẽ, vt. ℣. dixi, secus si dixisset si nubat. d. ℣. titio genero. ver. si ante nuptias. & d. l. legatum. C. de ꝯdi. inser. Sed tunc succedit pulchrũ dubium si esset dictũ relinquo Berte cẽtũ ꝓ dote si titio nubet, & titius moriaꝫ anteq̃ꝫ ipsa nubat, & per eã non remansit vel forte nondũ erat nubilis. Bal. in. d. l. legatum. mouet qõnẽ istã, qꝛ vr̃ qꝫ tunc non ꝓcedat legatum ſpãll fauore dotis, sicut est speciale fauore alimentorũ. l. i. C. de leg. ſm vnã lecturã que cõiter tenet̃. facit. l. annua. in prin. ff. de annu. lega. Sed ipse Bal. ibi tandẽ inclinat in ꝫ̃ũ per tex. cui forte non videbat posse rñderi in. d. ℣. titio genero. versic. si ante nuptias. Sed durũ mihi vr̃ qꝫ cã alimentorũ habeat maiorẽ fauorẽ dotis cũ pari fauore ꝓcedat, vt per Bar. in. l. cum de in rẽ verso. ff. de vsu. Immo maiorẽ cũ in dote verset̃ fauor nõ solũ pie cãe, put in alimentis, sed ẽt fauore reipubli. vt. l. i. ff. soluma. põt dici qꝫ si dicta puella erat paup adeo qꝫ si nõ hr̃et dictũ legatũ remaneret indotata, tunc lꝫ deficiant dicte nuptie ꝓ mortem dicti titij, nihilominus debet̃ sibi legatũ, & maxime cum videat testatoꝛ ẽt respexisse ad alimenta cũ dos sit relicta pauperi succedat loco alimentorũ, & maxime attenta mente testatoris ad hoc qð hr̃ alias in. l. cum hi. ℣. si in annos. ff. de transact. & in. l. si cui annuũ. ff. de annu. le. & sic militat rõ fauoris, de qua in. d. l. j. C. de leg. & in. d. l. annua. & ꝑ Bart. in. l. in illis liber. ff. de qdi. & demon. & in. l. in testõ. eo. tit. & gl. in. d. l. i. C. de instit. & substi. condi. fac. Si aũt dictũ legatum sic factum fuit factum mulieri diuiti que aliunde poterat se dotare, & tunc ex quo testatoꝛ non vr̃ habuisse intuitum ad alimenta, procedit tunc tex. in. d. ℣. titio genero. in ver. ante nuptias. & dictum bal. in. d. l. legatum.

SVMMARIVM

1 Puella pauper cui factũ fuit legatũ vt nubat titio, & si Titius premoriaꝫ an dicte puelle debeaꝫ tale legatũ. & nu. 2. et. 3.

Et quid si talis puella nollet maritari, sed vellet religionem ingredi. & nume. 4.

5 Testatoꝛ si dixerit si filius meus decesserit sine filijs ex suo corpore descendentibus, an intrando postea monasteriuꝫ excluderetur substitutus contra mentem testantis.

¶ Primilegium septuagesimumseptimum.

Ex predictis resultat septuagesimũseptimũ spãle priuilegium fauore dotis ꝯ regulam de qua in dicto versi. ante nuptias. & in. d. l. legatũ. & ꝓ gl. in. d. l. i. C. de qdi. instit. pro quo ẽt facit qꝛ testator tũc proprie vr̃ habuisse respectũ ad piam cãꝫ, vꝫ anime sue, ex quo legauit pauperi per id qꝫ hr̃ in. l. illud.
1 C. de sac. san. eccl. Dicas tñ qꝫ dicta † puella paup non ꝙsequitur dictum legatum, nisi nubat alteri, qꝛ si nõ põt hr̃e locum eo modo quo testatoꝛ disposuit dꝫ conuerti in alium similem piumvsuꝫ, vt. ℣. tangetur. ¶ Quid aũt stantibus supradictis terminis nõ moriatur Titius, sed ipsa mulier anteq̃ꝫ nubat Titio, & erat
2 relictũ mulieri pauperi sine dubio † deficit tũc legatũ nõ solum in persona mulieris, vt nõ transmittaꝫ ad eius heredes, sed ẽt in persona dicti Titij ex quo deficit ꝯdõ nuptiarũ, vt in. l. i. ℣. sin aũt sub ꝯditione. C. de ca. tol. & in. d. ver. si ante nuptias. & in. l. legatum.

l.legatuz. ¶ Sed q̃ro nũquid reuertaꝫ ad hr̃dẽ cũ onere dictã pecuniã erogãdi in similẽ cãm.ꝛ vr̃ qõ non, qz qñ legatum efficit̃ caducũ vt p defectũ q̃dõnis, lz redeat ad hr̃dẽ cũ eodẽ onere.l.j.§.finaũt sub q̃dõne C.ò cad.tol.tñ qñ est tale onus qõ coheret pſone legatarij,vt est de nubẽdo,tũc redit legatũ ad heredẽ sine aliquo onere,vt ibi in ver.ne aũt ibi vxorez accipe ꝛc.tñ ꝛñ puto dõm in terminis.§.dictis,nã lz testator habuerit respectũ ad pſonã dicte Berte,tñ principalis mentio ꝛ cã finalis legati fuit ipsa pia cã,ꝛ q̃nter fauor aie testatoris, qz illa censeꝫ ſp cã finalis legati magis q̃ fauor pſone legatarij,vt dixi.§.in quinquagesimo p̃uilegio.ꝛ pbaꝫ in.c.veterũ.de q̃di.app.ꝛ ẽt iura volunt qõ relicta ad aliquẽ piũ vsum sine cãm piam si illa cã ad quã fuit factũ legatũ aliquo ex casu impediꝫ, tũc dz querti ad aliquã cãm similẽ ꝛ eque piã,vt hr̃ in.l.legatũ.ff.de vsufruc.lega.ꝛ ibi per bar.in.l.legatũ.ff.de admi.rer̃ ad ciuitatẽ ptinẽ.ꝛ in.c.nos q̃dẽ.de testa.ꝛ ibi no.ꝛ hoc ẽt põt decidi ex no.per Bart.in.l.post.§.tusculanus.ff.de leg.iij. Cñ ad ꝓpositum dico in terminis predictis qõ mortua dicta Berta teneꝫ heres eandẽ pecuniã erogare in dote alterius puelle paupis p aia dicti testatoris,ꝛ ita põt ad hoc cogi,maxime p epm per id qõ hr̃ in prealle gatis locis,ꝛ maxime in.d.c.nos q̃dẽ. Et hoc est verũ nisi talis puella cui a prin.fuit relictũ p dote vel vt nubat Titio,vel simpr̃ vt nubat fuisset pſona multũ q̃iũcta ꝛ dilecta testatori.adeo qõ esset verisimile q̃ non reliquisset alteri, qz tunc vr̃ magis relinquisse q̃templatione pſone q̃ pro aia,ꝛ sic dz attendi q̃ principaliter magis mouit testatorẽ,vt.l.q exceptionẽ.ꝛ ibi not.ff.de q̃di. inde.ꝛ alias in.l.sed si plures.§.in arrogato.ff.de vulg.ꝛ pupil. cũ si.vt ẽt hoc deprehendiꝫ ex dictis Bart.in.d.§.tuscnlanus. In dubio aũt p̃esumendũ est qõ magis q̃templatione pie cãe ꝛ aie q̃ persone vr̃ reliquisse fauore religionis ꝛ aie.arg.l.sunt pſone.ff.de relig.ꝛ sump.fune.ꝓm Bar.ibi no.ꝛ bñ facit qõ ipse Bar.in simili q̃clusit.in q̃.qõ incipit,testator in testõ.nu.xxvi. vbi oĩno vide.Et hec dicta p̃nt optimo arg. trahi. ad legatũ sic factũ p dote puelle paupi marit̃de q̃ interim moriꝫ, vt in terminis,hoc ẽt voluit Abb.sicu.in.d.q.nos q̃dẽ.ad finẽ fundando se sup dictis bar.in.d.§.tuscnlanus. vbi tñ dicit qꝫ si illa puella tã esset talis q̃dõnis,adeo qꝫ sit verisimile qꝫ non legasset alteri,puta qz dm stetit in seruiendo testatori in domo,nã vr̃ principaliter qꝫ magis ex cã remunerationis q̃ꝫ p aia legauerit, ꝛ sic qꝫ non legasset alteri alias teneret heres erogare p dote alteriꝰ puelle,vt ibi p eũ.facit qõ alias hr̃ in.l.cũ alienã.C.de leg.ꝛ als in.l.demonstratio falsa.ff.de q̃di.ꝛ demon.in gl.pe.ꝛ ibi p bar. Confert optime ad predicta qõ no.Bal.post Jac.de are.in.l.si qs ad declinandã.C.de epi.ꝛ cler.in.vj.col.in ver.q̃ro si testator.vbi dicit qꝫ lz qñ institutio est non scripta pp aliqõ iuris impedimentũ,tunc remanet hr̃ditas apud hr̃des ab intestato sine onere appoſito in.d.institu.vt.C.de cadu.tol.§.in primo tñ hoc procedit nisi onus q̃cernat piam cãm,qz tunc ẽt illud est explicãdũ per venientes ab intestato.alleg.ff.de fideicõ.liber.l.cũ non.§.si pro non scripto.ꝓm Jac.de are.in suo tractatu executorũ ꝛ ipse Bal.pro hoc alleg.l.eam quã.C.de fideicõ. ꝓm vnã lectura singularẽ ibi.ꝛ aduertendũ qz ex quo testator deputauit tale legatũ ad piũ vsum maritandũ non posset heres dicere volo expendere in aliũ pium vsum similẽ,puta pro dote alicuius capelle vel alterius,qz talis dos non q̃cernit pium vsum matrimonij. Immo ẽt epſs non põt dispensare sup tali q̃mutatione,sed solus papa posset ex abſoluta eius ptãte per id qõ hr̃ in cle.qz cõtingit.de religio.domi.immo legatus de latere non posset facere talem commutationem,vt voluit ibi glo.multo no.

Et sic põt q̃cludi qꝫ dicto casu heres dz dictã pecuniã expendere pro dote alterius puelle maritando eque pauperem ꝛ forte talem electionem non posset facere heres sine epõ loci,nec epſs sine herede per id qõ hr̃ in.l.legatũ.ff.de vsufruc.lega.ꝛ in.d.l.legatũ.de admini.rerũ,qz non põt negari qꝫ non altereꝫ legatũ primũ pp impedimẽtũ ſequẽs ex morte puelle cui fuit relictũ,ergo non põt solus heres,nec solus epſs, p ibi no.per Bar.ꝛ bñ ad predicta facit no.Jac.de are.in.d.l.si qs ad declinandã.put ẽt ibi refert Bal.in.iiij.col. vbi dicit ita cõsuluisse Jac.bur.ꝛ doc.decretalistas ꝛ legistas qõ legatũ factuz pro ſustentatione vel alimentatione paupeꝝ non põt querti per epm in redẽptionẽ captiuoꝝ, lz videant hec inter similia ꝛ magis in terminis ipse Bal.in.l.i.C.de his que pe.no. ad fi.idem dicit in legato facto pro puellis maritandis,vt non possit ẽt per epm in alium pium vsumquerti,vt ibi pre cũ. Illud tñ de legato pro alimentis paupeꝝ non proceder et si simpliciter esset legatum p distribuendo inter paupes, ꝛ pro ſustẽtatione paupe-

rum,qz tunc posset querti p redẽptione captiuoꝝ pauperuz cuz non dicaꝫ aliqua q̃mutatio legati,vt ꝛ alias per Jo.an.in.c.fi. de testa.de legato facto,vt bona sua erogent̃ paupibus,vt tunc possit expẽdi pro refectione alicuius ecclesie indigentis,vt ẽt refert Bal.in.d.l.si quis ad declinandam. ¶ Ex quo ẽt posset inferri qõ si heres vellet dictam pecuniam dare pro dote alicuius puelle paupis q̃ vellet intrare monasteriũ non posset nec posset epſs dispẽsare ex quo non seruaꝫ voluntas defuncti circa enndẽ vsum piũ,put erogauit testator qñ legauit dicte mulieri p dote vel p ea maritanda,vel vt nubat qõ ẽt fuit de mẽte Bal.in.d. auc.nisi rogati. vbi voluit qõ executores dati in testamento ad virgines maritãdas non poterunt pecuniã erogare p dote puelle q̃ vellet intrare monasteriũ ẽt pauperis,qz non põt negari qꝫ altereꝫ vsus pius. Nec ob.d.auct. qz illa dz intelligi in proprijs suis terminis,vez qz talis alimẽtatio fieret p eandẽmet puellam an fuit factũ legatũ pro ea maritanda qõ illud fiat illo iure nouissimo p̃mittẽte ne impediaꝫ ingressus monasterij vt.j. subdeꝫ. Nec posset epſs allegare talẽ vsum piũ dispositũ per testatorem nisi in casu necessitatis,vez qñ subesset aliqõ impedimentũ iuris vel facti,ꝓpter qõ mandatũ testatoris non põt hr̃e effectum eo modo quo dispoſuit,vt hr̃ in.d.l.legatũ.ff. de vsufruc. leg.ꝛ ibi per Bar.in.d.l.legatum.de admini.rerũ.ꝛ in.d.c. nos quidẽ. ꝛ per Bal.in.d.l.si quis ad declinandã.ꝛ in.d.l.j.C.de his que pene no.ad fi.Et si dicaꝫ quod non vr̃ alteratus pius vsus cum per vtrunq̃ modũ dicaꝫ q̃bi matrimonium, vez qz vnum est corporale ꝛ alterum ſpirituale quod ſpirituale vr̃ magis prenalere ꝛ maioris esse fauoris per id qõ hr̃ in.c.ij.ꝛ.c.fi. de transla.prela.ꝛ.c.ex parte.ꝛ.c.ex publico.de quer.q̃ing. qz rñdetur qõ lz vtrũq̃ dicaꝫ matrimoniuz, tñ de tali matrimonio ſpirituali non vr̃ sensisse testator,per id qõ hr̃ in auct.cui relictum.C.de indic. vidu.tol.ꝛ in corpore vnde sumiꝫ,vbi q̃dõ legati facti per conjugẽ si ad alias non transierit nuptias non intelligitur defecta si mulier fuit facta monacha.immo ibi dr̃ quod dicto casu deficit spes nuptiarũ,qõ maxime ꝓcedit attento cõi vsu loquendi ꝛ intelligendi ipsius vulgi per id quod hr̃ in.l.liberorum.§. quod tñ cassius.ff.de leg.iij.ꝛ in.l.labeo.§.idem tubero.ff.de suppel.leg. vnde attenta verisimili mente testantis diceret̃ heres ad diuersum vsum expendisse pecuniam legatam. Et lz dicta puella cui fuit taliter legatum posset consequi intrando monasteriuz,vt hr̃ in.d.auc.nisi rogati.C.ad treb.ꝛ in corpore vñ sumitur quod vr̃ procedere ẽt si esset dictũ pro Berta maritanda per carnale cõ iugium per.j.dicenda,tñ illud non procedit ex eo quod videatur impleta voluntas testatoris, sed speciali fauore religionis ꝛ ne aliter dicẽdo impediaꝫ vita q̃templatiua,ꝛ sic ne ꝓpter hoc tollaꝫ libertas ingrediendi monasteriũ,vt tenẽt doc.in.d. auc.nisi rogati.ꝛ in.c.in presentia.de proba. quo respectu dr̃ dicta q̃dõ nuptiarũ haberi p non scripta ꝛ inualida,vt dicit tex. in corpore ibi tales conditiones ꝛ inualidas ꝛ pro nõ scriptis hr̃i que rõ cessat in casu nostro cum non impediatur talis libertas in persona cui fuit relictum. ¶ Et per predicta infero † qꝫ qñ esset factum legatũ pro dote mulieris,vt nubat certe persone ꝛ illa persona esset mortua añ nuptias,lz.§.dixeriz qõ legatũ non euacuatur qñ illa puella erat paup,tñ debẽt querti in enndẽ vsum piũ, vez vt nubat alteri,sed si nollet nubere tunc posset heres ꝛ teneꝫ querere p alia puella paupe maritanda p.§.dicta.verum si illa vellet religionẽ ingredi põt nõ improbabiliter dubitari,an tũc q̃sequaꝫ legatũ. Nam prima facie dõm vr̃ qꝫ sic per id qõ hr̃ in d.auc.nisi rogati.ꝛ in corpore vñ sumiꝫ. Sed ad illũ text.posset rñderi,vt ꝓcedat qñ legatum esset factũ simpliciter sub q̃dit̃oe nuptiarũ non expressa aliter certa persona. Nã si esset dictuz vt nubat Titio sine dubio vr̃ tenendum qõ illa si recusaret nubere Titio non posset religionẽ ingrediẽdo q̃sequi hmõi legatũ,nec dicto casu dicta q̃ditio habereꝫ pro inualida ꝛ pro non scripta si Titius esset persona sibi digna.l.cũ ita.ff.de condi.ꝛ demonstr. Cõtinere etenim vr̃ duo capita tale legatũ,vez quod nubat ꝛ qꝫ Titio nubat. Et sic lz † ex primo capite solo posset eludere talẽ conditionẽ intrando monasteriũ,tñ non ex secundo cum respectu illius capitis q̃dõ sit honesta ꝛ dz seruari ad vnguẽ vt seruetur mens testãtis,ꝛ cũ dispoſitio.d.§.sed hoc presenti.in auc.de sanc.epiſ.vnde est extracta.d.auc.nisi rogati. sit exorbitans nõ solũ a regulis iuris volentibus conditionem debere impleri in forma ꝓpria ꝛ specifica.l.meuius.ꝛ.l.cui fundus.ꝛ.l.qui hr̃di. ff.de condi.ꝛ demon. Sed ẽt a mente testantis. ideo non dz extendi ad alios terminos q̃ ibi positos,vt no.doc.post gl.in.d. auc.nisi rogati.per id qõ hr̃ in.l.ius singulare.ꝛ.l.qõ vero.ff.de leg.cum aljs vulgaribus. Intantum qõ cõmuniter renent do-

5 cto. †qp si testator dixerit si filius meus ꝺcesserit sine filijs ex suo corpe descẽdẽtibus, tñ intrãdo postea matrimoniuz excluderet substituus ꝯ mẽtẽ testãtis qcqd aliter voluerit Ricar. malũ. vt qsulnit By. z ẽt ipse By. z bar. tenuit in. l. si ita quis. §. i. ff. de lega. ij. z bar. in. d. auc. nisi. z in. l. si ita quis. §. ea lege. ff. de verb. ob. z ẽt ipse qsuluit in suo qsilio qp incipit, nurciẽsis qdã, z ẽt cõsuluit Fran. trigi. de Pisis, tz Ant. de but. z Abb. sicu. z cõiter canoniste in. c. in presentia. de proba. z Ang. in. d. auct. nisi z ẽt in. d. §. sed hoc presenti. z ẽt qsuluit Bas. cal. z est cõis opi. ne ipediat libertas ingrediendi monasteriũ, z ẽt vita contẽplatiua, vt. ſ. dixi. cũ ergo dicta dispositio sit nõ solum ꝯ iuris regulas, sed ẽt ꝯ mentẽ testantis nõ ꝺz extendi extra terminos, suos vt ẽt voluit gl. in. d. auc. nisi. z no. doc. post Jo. an. in. d. c. presentia. ergo nõ ꝺz extẽdi ad casum qñ qditio nuptiarũ adheret certe persone cui nubat. Ex quo sequit̃ qp ex quo nõ põt nubere dicto Titio premortuo ꝺz seruari volũtas defuncti qui relinqt ad pia causaz in eadẽ pia cã, vcz nubẽdo alteri nõ aũt ingrediẽdo monasteriũ cum a principio dictũ legatũ habuit dictã certaz formã, vcz matrimonij carnalis ineũdi q̃ nõ poterit in matrimoniũ spũale, vt. ſ. nõ. n. dispositio q̃ a principio habuit certam formã põt ex post facto mutari. ar. l. insulã. intra biẽniũ. ff. de verb. ob. Jn ꝟiũ tñ facit qz res vꝝ reducta ad eũ statũ prout si a principio fuisset factũ legatũ sub solo primo capite. ſ. nuptiaz ex quo illud ꝑm caput deficit sen est factũ impossibile, vt alias bꝝ in. l. si quis ita institutus. ff. de qdi. insti. z alias in. l. celsus. ff. de arbi. z alias in. l. si mihi z tibi. §. si quis seruus. ff. de le. i. z ibi p bal. in l. hec scripta. ff. de qdi. z demõ. quo casu qñ esset factũ legatũ tali mulieri pro ea maritãda posset ingredi religionẽ ẽt si testator dixisset pro ea maritãda p ꝟingiñ carnale, vt. ſ. dixi, qz talis qdõ reiciẽ z bre pro nõ scripta fauore obligationis p illũ tex. in. d. §. sed hoc pñti. Ergo vꝝ qp dicta mulier mortuo illo Titio possit qsequi legatũ ingrediendo religionẽ, lz hoc resultaret ꝯ intentionem testantis, z forte hec opinio est verior, lz non transeat sine dubitatione. z docto. non tangunt.

SVMMARIVM

1 Verba enuntiatiua de preterito ẽt pp aliud probant z disponunt fauore dotis.
2 Instrꝝm diuisionis si reperiat̃ inter fratres in quo fiat mẽtio de detrahenda dote vxoris alterius fratris q̃ fiunt in tanta summa, talia verba prosunt dicte vxori pro sua dote qsequenda.
3 Confessio an prosit parte absente fauore dotis.
4 Confessio vel promissio nõ prodest fauore fisci si nullus sit presens qui pro fisco recipiat.
5 Verba in instrõ qp socer soluit. x. pro rata centuz dotis promisse faciunt fidem de dicta dote centum promissa.
6 Promissio facta de soluẽdis vsuris p certa sorte principali facit p̃sumi obligationẽ sortis p̃cessisse fauore dotis, al's secus.

¶ Priuilegium septuagesimumoctauum.

1 **Septuagesimumoctauũ** spãle priuilegiũ est †qz verba enũciatiua de preterito ẽt. ¶ Additio. Etiã pp aliꝺ. Verba enũciatiua ꝺ futuro emissa vel de p̃terito sine expꝛssiõe rei pp nõ disponũt. l. titia. la. i. in prin. de le. ij. z ibi bar. secus si res species vel q̃litas fuisset expꝛssa, qz disponũt z emissa pp aliud. gl. ibi in verbo legasse. vide ẽt bar. in. l. ex hac scriptura. in ver. sed ꝯ p̃dicta vꝝ. ff. de do. z Ang. in reper. ver. verba.) pp aliud fidẽ faciunt z disponunt fauore dotis, vt est tex. sing. in. l. ij. C. de do. promiſ. intelligẽdo iuxta intellectũ ꝑm gl. ibi vcz qp ibi nõ apparebat expresse de dote promissa, sed solũ de promissione vsuraz p debito dotis vt ex hoc possit agi nõ solũ pro ipsis vsuris ꝓmissis, sed ẽt p ipsa sorte dotis tã q̃ ꝓmisse, z ita illũ tex. ad hoc allegauit bar. in fiñ in quoꝺã qsilio qp incipit, factũ sic se bz put ẽt refert z ẽt vꝝ sequi Pan. de ca. in suo qsilio qp incipit qp presata sententia arbitralis in ordine mihi. lxxij. vbi ponunt termini.
2 z fiñ in. d. qsi. bar. †quod reperitur instrꝝm diuisionis inter fratres in quo inter alia qtinet̃ qp alter frater debeat ante oia deducere tantã q̃titatẽ vel talẽ rẽ pro dote vxoris sue ab eo recepta z posita in cõi. Hã qcludit bar. qp vxor põt ex tali instrõmenti, lz aliã probationẽ nõ habeat, qz verba enũciatiua pro dote inducũt plenã probationẽ z allegat ad hoc casuz in. d. l. ij. nec ob. qꝺ fiat plata dicta muliere absente, qz ista diuisio est q̃ꝺã rõ qposita inter fratres. Sed rõ inducit probationẽ ꝯ qfitentẽ ẽt in fauorẽ absentis, ex quo qfecta est scriptura p notata p eũꝺẽ bart. in. l. nuda. ff. de do. z in. l. publia. §. fi. ff. de posi. z in. l. q̃dam. §. nummularios. ff. de eden. sicut liber rõnũ qpositus inter tutores probat ꝯ eos in fauorẽ absentis. l. fi. C. de arbi. nute. ista sunt verba bar. formaliter in. d. qsi. ꝑm Pau. vt. ſ. q̃ salte in dote q̃ est fauorabilis vꝝ posse pcedere ꝑm ipsum Pau. ibi lz qp regulr seruã dum esset qꝺ no. ipse bar. in. l. admonendi. ff. de iureiur. circa medium in ver. quid si instrꝝm publicuz. z per Cy. in. l. desideriuz. C. depos. z in. l. antique. C. ad velleia. in. iij. q. Sed ipse Pau. in. d. qsil. magis audacter concluſit in fauorẽ dicte vxoris, qz ibi fuit confessio reiterata postea in testõ dicti mariti vt ibi per eum latius. Super quo aduertendũ duxi, qz ex cã dotis nõ est dicendum qp instrꝝm celebratũ inter fratres super diuisione si alter de duxit ante oia certã q̃titatẽ vel rez q̃ꝺ dixit habuisse mutuo vel in cõmodatum a Sempronio z posuit in cõione qp dictũ instrꝝm probet in fauorẽ dicti Semproniꝝ, qz illa qfessio tanq̃ facta absente parte, z sic ipso Sempronio absente sibi prosit per id qp bꝝ in. l. fi. ff. de interro. ac. z in. l. certũ. §. si quis absente. ff. de cõfes. z no. in. c. fi. e. ti. z ẽt voluit Cy. in. d. l. desideriñ. z in. d. l. antique. z bar. in. l. admonẽdi. lz faciat semiplenã ꝓbationẽ, vt ibi p eũ notat̃ qcqd aliter voluerit bar. in. d. l. desideriũ. p illum text. Cy. tñ ibi dicit qp ille tex. hoc nõ ꝓbat z bñ dicit ꝓut gl. ibi ponit casum. Immo ipse idẽ bal. ibi in fi. dicit illũ tex. posse intelligi qp qfessio facta ibi fuit p̃sente vtraq̃ pte, z sic presente ipso ꝑmo deponẽte. Nec ob. rõ bar. in. d. suo qsilio dũ se fundat per id qp bꝝ in. d. l. nuda. z in. d. l. fi. C. arbi. tuto. qz illud ꝓcedit qñ verba scripture de directo diriguntur in ipsum absentẽ vt credito rẽ tanq̃ illa verba loquant̃ cum ipso absente p mediũ illius scripture vel libri rõnũ. z ita sunt termini bar. in. d. l. nuda. z in. d. l. certũ. §. si quis absente. Silr ẽt põt dici in terminis qsilij bart. 3
z Pau. de ca. vt. ſ. qz †nõ reperitur iure cautũ qp fauore dotis qfessio facta absente. (¶ Additio. Absente pte. Adde quod qfessio facta absente pte nõ nocet qfitenti. l. fi. ff. de interrog. ac. l. certũ. §. si qs absente. de qfes. de q̃ p Pau. de ca. i qsi. lxxxi. z qsi. clxxiij. qz dicit verũ ẽt si fiat in iudicio nedũ extra iudiciũ. z bar. in. l. i. in ver. oppo. de. l. certũ. C. de cõfe. Adde late p Pan. in. c. ex parte. in ver. vi. regrit. de qfes. cũ qcor. ibi p eũ tra ditis. z p Alex. qsi. xviij. in. iiij.) parte prosit z probet in fauorẽ mulieris. Nã lz sit spãle vt q̃rat̃ actio de dote mulieri absenti, vt. l. gaius. ff. sol. ma. tñ ꝑm multos est spãle in ascẽdente stipulante p muliere decedente, vt dictuz est. ſ. in. xxij. priuilegio. vt ẽt tenendo idẽ esse in extraneo quocũq̃ vt ibi est dictũ. tñ ideo est qz actus tẽdebat de directo ad obligãdũ. Sed qfessio sui nõ tendit ad obligãdũ, sed simplr ad probandũ. l. publia. §. fi. ff. depo. et ẽt hanc rõnem ponderauit in simili Bar. in. l. cũ quis decedens. §. codicillis. de lega. iij.

4 **Preterea** †si fisco absenti nõ q̃rit̃ qñ nullus recepit pro eo promissionẽ vel confessionẽ nõ obstante eius fauore vt bꝝ in. l. i. ff. ꝺ iure fis. z ibi per bar. ergo nec mulieri pro dote cum mulier et fiscus paribus passibus ambulent vt bꝝ in. l. ij. C. de priuileg. fisc. z in. l. dotis. C. de iure dot.
¶ Insup si maritus in testamẽtũ qfitetur habuisse pro dote vxoris centũ que mandat restitui sibi nec aliter apparet de solutione dotis facte viro nisi ex dicta qfessione, nõ põt vxor niti vigore dicte qfessionis, sed solum agere vigore legati vt bꝝ in. l. si non designata. C. de fal. causa adiec. leg. z no. in. l. qui vxori. ff. de au. z argẽ. leg. Sicut hic ẽ regulare in alijs legatis z hoc ni si presente vxore vt bꝝ in. l. lucius. §. qsqs. el. ij. ff. de leg. ij. z per bar. in. d. l. cum quis decedens. §. codicillis. de leg. iij. z hoc est vtile scire, qz cõiter inter istos comitatẽses nõ fiunt instra nec de promissione dotis nec de solutione facta z dedecũt mariti conftẽdo i testõ de dote recepta q̃ mãdãt restitui post quoꝺ mortẽ instãt creditores totũ patrimoniũ absorbẽdo cũ preferant̃ legatarijs. l. fi. §. licentiã. C. de in. deli. et sic pauperule mulieres reperiunt se indotatas. Nã sepe de facto rñdi qsi vna cũ dicta qfessione mariti in testõ probarentur alique qiecture saltẽ faciẽtes semiplenã probationez, puta qp aliqñ maritus asserũt se habuisse tantum pro dote dicte sue vxoris, lz tunc vxor non fuerit p̃sens cum tunc faciat saltem coniecturam quandam inducentem saltẽ semiplenã probationẽ, vt per bar. in. d. l. admo. Continget̃ tur dicte dne qfessiones ita reiterate z facerẽt plenã ꝓbationẽ ꝑ no. in. d. l. admonẽdi. z p By. in. l. ij. ff. de excus. tut. z qp bꝝ in c. fi. de succes. ab intest. z alias p bar. in. l. cũ scimus. C. de agric. co. z cẽſ. li. xi. z ita ẽt concluſit Pau. de ca. in prealleg. consi. dicendo qp saltẽ illa verba affirmatiua instrumẽto diuisionis inter fratres circa dotẽ vxoris alterius fratris detrahendaz faceꝛent

rent saltem semiplenã probationez vt sic iuncta cum confessione mariti in testõ. vt. §. sufficerent vt dicta mulier saltẽ ꝙcurrere posſit cum alijs creditoribus in bonis dicti mariti non aũt vt prefe-rat̃ pp tacitam hypotecã cum alijs creditoribus, qz illud priuile giũ prelationis. de quo in. l. fi. C. qui po. non hz locũ in dote solu3 confessata, vt ibi no. ꝛ latius dicet̃. §. in. x. parte operis. Nunc re tertoz ad id qõ. §. dicebam de verbis enuntiatiuis. pone in. q. in qua de facto ꝙsului, qz † in instro vel coram testibus fuit dictum Berte vel eius pater soluit Titio marito Berte decẽ pro rata centum dotis promisse. An possit maritus agere ad dicta centũ tanꝯ promissa, nam vr̃ ꝙ non qz verba enunciatiua de preteri-to in ꝯctibus. qñ emanant non principaliter pp se, sed pp aliud non disponunt nec fidem faciunt, ẽt qñ ad liberandu3 emanaue runt vt fuit in terminis nostris, qz fuit facta confessio ad liberan dũ ab illis decem, lz aliqualem presumptionẽ inducant per id ꝙ hr̃ in. l. iubemus. C. de libera. cau. ꝛ in. l. quidam. ff. de proba. ꝛ. l. optimam. C. de ꝯben. ꝛ commit. stipula. ꝛ per Bar. in. l. ex hac scriptura. ad fi. ff. de dona. ꝛ per Bald. in. l. ex bis verbis. C. de test. mili. ꝛ in. l. iij. C. de fal. cã adiec. lega. ꝛ no. in. c. fi. de succes. ab intesta. Tñ ꝯium arbitroz posse dici in casu premisso specialiꝫ fauore dotis tñ fauore cause pie verba enunciatiua ẽt pp aliud probent, vt est tex. no. §m vnum intellectu3 in. c. fi. de succes. ab intestato. vt ibi per dñm Anto. ꝛ alios ꝛ hoc respectu poterit di ci dos cã pia ne vxor talis remaneat sine dote per id quod hr̃ in. l. cum is. §. si mulier. ff. de cõdi. inde. ꝛ dixi. §. in. v. parte operis cum ẽt idem soleat dici fauore libertatis. l. i §. sed si quis C. de la ti. lib. tol. ꝛ ibi per Bal. nec dubiũ est libertatẽ respicere causaz piã. l. j. §. pe. C. de cõi ser. manumis. ꝛ. l. in testamẽto. ff. de fideic. liber. ꝛ facit. c. fi. de re iudi. Sed qd plura de hoc vr̃ text. in ter minis bene intellectus in. d. l. ij. C. de dot. promis. ꝛ ita pro nota bili allegauit Bar. in preallega. suo ꝙsilio relato, vt. §. ꝑ Pau. in suo ꝙsilio. in ordine. lxxxij. q vr̃ sic simplr transire cuz Pau. qñ dicta verba enunciatiua fuissent prolata in presentia partis, ꝛ ita ẽt illam. l. ij. §m intellectũ gl. ibi §m ad hoc alleganit Lud. ro. in. d. l. ex hac scriptura. ꝛ in. d. l. ex bis verbis, vt multi hñt, ꝛ lz ibi glo. non faciat vim in fauore dotis, sed ꝙ illud operaꝫ pro missio vsurarũ pro sorte qõ operaꝫ longeua ꝛ continuata presta tio vsurarũ. per. l. cũ de in rẽ verso. ff. de vsu. vt ibi ẽt sequi videt̃ Cy. ꝛ Bal. ꝛ Bar. in. d. l. cum de in rem verso. ff. de vsu. Tñ ꝑ certo hoc non placet cum valde minoz rõ sit in simplici promis-sione per momentum vnius hore facta qꝫ in solutione cõtinuata per longum tps. vcz. x. an. Aut. n. ꝓmittit quis † vsuras pro tẽ pore preterito, ꝛ tunc ex quo potuerũt esse vsure pro duobus an nis absurdissimũ esset dicere qõd plus operet̃ ꝓmissio vsurarum preteritorũ duorũ anno. qꝫ ipsa solutio facta pro duobus annis, ꝛ sic per non longum tps quo casu non presumet̃ precedens pro missio fortis, sed solum per lapsum. x. anno. d. l. cum de in rẽ ver so. cum non minus sit aliquid facto exprimere quã verbo. l. de q bus. in fi. ff. de le. Immo plus operaꝫ aliquid ostẽdere facto quã exprimere verbo. l. si tñ. §. j. ff. de edil. edi. ꝛ. c. dilecti. de appell. qua ratione posset dici quod ẽt si promitteret vsuras pro. x. an. Idem esset tenendũ, qz non põt negari ꝙ magis operent̃ plura ꝯtinuatiua facta de anno in annum qꝫ vnica promissio pro pluri bus precedentibus annis, vt in simili voluit Cy. in. d. l. ij. de sol-uente vsuras vno semel pro pluribus annis preteritis, nam esset eadẽ rõ sicut qñ fieret actualis solutio ꝯtinuata de anno in annũ per. x. annos. Aut promittit vsuras pro tpe futuro, ꝛ tũc ex quo talis ꝓmissio adhuc hz suũ esse, sed est in pẽdẽti ex futuro euẽtu non dz ex nũc ꝓducere aliqd tacitũ cũ suo pfecto esse vt sic plus operet̃ in tacito qꝫ in expresso ꝯ. l. qui ad certũ. ff. loca. cũ si. põt ergo ꝙcludi ꝙ intelligẽdo illã. l. ij. ꝓut intellexerũt qdã vt refert ibi gl. ꝙ ibi nõ aliter ꝙstabat de promissione dot. nisi ꝑ ꝓmissio-nẽ vsurarũ pro ipsa dote ꝓmissa, ꝛ vt illõ sufficiat ad hoc vt dos possit peti tanꝯ ꝓmissa, ꝛ ꝙ ibi ꝓcedat ex illis verbis enũciati-ue prolatis, lz pp aliud qõ illud sit speciale in dote ꝯ regulas in-ris cõis, vt intellexit Bar. in. d. ꝙsi. ꝛ Pau. ꝛ Lud. vt. §. Et sic pz rñsio ad qõnẽ. §. positã ꝙ si probaꝫ ꝙ fuit solutũ aliqd ꝑ par-te dotis ꝓmisse, ex hoc possit peti dos tanꝯ promissa, ꝛ hoc pro cederet non solu3 qñ ipsa sors ꝛ eius qꝫtitas esset expressa, pura titius soluit. x. ꝑ parte centũ dotis promisse ꝑ eius vxore, sed ẽt si non fuisset aliter qꝫtitas expressa cũ valeat promissio dotis in certe, vt dictũ est. §. in. xi. priuilegio. Nec ob. ꝙ hoc casu ꝙcur-rerent duo spãlia circa idẽ qõd non vr̃ admittendũ ẽt in dote, ma xime qñ ꝓmittit dos incerta, vt hr̃ in. l. i. C. de do. promis. qz hic duo specialia ꝙcurrunt circa diuersa. vcz vnũ circa modũ ꝓban di, ꝛ aliud circa effectum obligandi seu disponẽdi quo casu pñt concurrere, vt hr̃ in. l. singularia. ff. si cert. pet. ꝛ probaꝫ in. l. fi. C. ad velleia. vbi vz fideiussio in dote danda citra stipulationem, ꝛ ẽt erga effectum tollendum exceptionem velleiani.

SVMMARIVM

1 Extraneus quando tanꝯ debitor soluit sponso futuro animo do nandi pro dote mulieris non inest tacita conditio, ꝛ ideo non sequutis nuptijs non repetit. ꝛ nu. 2.

3 Extraneus si solu3 promisit sponso animo donandi, ꝛ non soluit, tenetur sponsus non sequutis nuptijs cedere actionem mulie ri, quod est notabile.

4 Extraneus creditor successoris mariti qñ liberat ipsum maritu3 per acceptilationẽ animo donandi mulieri pro cã dotis, talis liberatio habebit effectum etiam non sequutis nuptijs.

¶ Priuilegium septuagesimumnonum.

Septuagesimumnonu3 speciale priui-legium. Nã q scienter soluit indebitum non repetit, quasi videaꝫ donare. l. j. ꝛ l. ꝙ quis sciens. ff. de condi. indebi. ꝛ. l. cuius per errorem. ff. de
1 reg. iu. † Item si extraneus promittit vel soluit dotem ꝑ mulie-re vr̃ donare. l. j. §. accedit. C. de rei vxo. acti. ꝛ tñ illa donatio hz tacitam ꝙdõnem si nuptie sequantur. l. stipulationem. ꝛ l. si ego. ff. de iure do. ꝛ dixi. §. in. lxxvi. speciali priuilegio. ꝛ si nuptie nõ sequunt̃ repetit ꝑ conditionem ob cãm. l. si extraneus. ff. de ꝙdi. ob cãm. cũ si. ꝛ tñ secus qñ per viam tacite donationis de qua. §. Pone exemplũ si quis tanꝯ debitor mulieris sciens tñ se non esse debitorẽ soluit pro muliere ipsi sponso futuro forte ne illũ in ducat in suspitionẽ. Nã tunc dicta tacita donatio nõ hz in se illã
2 tacitã ꝙdõnem si nuptie sequantur. † nã non repetit nuptijs nõ sequutis. Immo tñ repetit̃ per ipsam mulierem ab ipso sponso tanꝯ ipsa dederit tex. est sing. in. l. qui se debere ver. sed cũ sci-ret iuncta gl. ff. de condi. ob cãm. Immo ẽt si solu3 promisisset ita scienter ꝛ non soluisset talis promissio ita sciẽter indebite facta non hz dictã tacitã ꝙdõnem. Immo ipsa mulier tunc agit ꝯ ipm ꝓmittentem §m qõd ibi notãter hr̃. Nã non video rõnem quare hoc magis caueat̃ in tacita donatione qꝫ in expressa. l. cum quid. ff. si cer. pet. Immo maioris esset efficacie tacitũ qꝫ expressum ꝯ. l. ꝙ certũ. ff. loca. Nisi dicamus hoc ꝓcedere habita mixta ꝙsi-deratione fauoris dotis ꝛ mulieris, ꝛ ẽt odij ipsius sciẽter solnẽ tis ꝑ dicta muliere indebitum. Vel põt distingui ꝙ aut vterꝫ sciebat. s. ipse assertus debitor solnẽs vel ꝓmittens, ꝛ ẽt ipsa mu lier debitũ nõ subesse, ꝛ tunc vr̃ vera donatio, ꝛ tũc hz locũ ꝑ cõ dõnẽ ob cãm nõ sequutis nuptijs nisi ꝓbaret̃ ꝙ ille in oẽm euen tũ erat donaturus. d. l. si extraneus. Aut solũ ipse assertus debi tor sciebat ꝛ nõ mulier. Immo ipsa credebat se creditricẽ. ꝛ sic nõ recipiebat tanꝯ ex donatione, ꝛ tunc hz locus ꝙ hr̃ in. d. l. ꝙ se debere, qz non vr̃ tunc vera donatio ꝑ notata ꝑ Bar. ꝛ doct. post gl. in. l. i. ff. de dona. Licet docto. in. d. l. ꝙ se debere. ad hoc non aduertãt. Et vr̃ esse rõ in prõptu, qz ꝙdõ ob cãm, ꝛ indebiti, ꝛ similes ꝙdõnes dant̃ ex nego. gest. vt. l. si non sortẽ. §. libertus. ff. de cõdi. inde. Sed dictus assertus debitor soluẽdo sponso tã quã debitor mulieris gerit principaliter negociũ vt est in apparen ti vt se liberet a muliere non aũt ex cã matrimonij ꝯhendi, ꝛ ita hoc aio recepit talis sponsus, ꝛ multo magis si hoc faciat iussu
3 mulieris. † Vñ lz ipse soluens gerat in aio ꝙ solnat aio donan-di, tñ qz nec sponsus recipiẽs nec mulier ipsa hoc in animo gere bat. Immo ꝑ expressum agebaꝫ ꝙ non animo donandi, iõ non põt dari conditio ob cãm ipsi soluenti propter nuptias non secu tas, qz hec voluntas dicti soluentis in mente retenta nihil ope-ratur. l. si repetendũ. C. de condi. ob cãm. ꝛ facit qõ not. in. l. qui mihi donatum. ff. de dona. non ergo ille soluit apparenter ex cã matrimonij principaliter, sed tanꝯ debitor mulieris, ꝛ ita spon-sus recepit ꝛ mulier consensit. Sed qñ mulier similiter sciebat illum soluere indebitum ꝛ scienter soluere inter eos vr̃ negociu3 gestũ ꝙ solnat ex cã vere donationis propter futuras nuptias, per no. per Bar. in. d. l. j. ff. de dona. ꝛ ideo non secutis põt sol-uens idẽꝫ donans repetere per ꝙdõnẽ ob cãm, secus qñ expres se quis ꝓmisisset dotẽ pro muliere aio donãdi ꝛ non tanꝯ debi-tor mulieris, ꝓut in dubio tũc presumit̃ semꝑ ꝙ aio donãdi. l. j. §. accedit. C. de rei vxo. ac. ꝛ dictum est. §. in. xlv. priuilegio.

Adurete tamen qz hec intelligentia est contra mentem Bart. in. d. l. qui se de bere ibi vult ꝙ quãdo extraneus soluit sponso futuro animo do-

nandi mulieri ꝓ dote ipsius mulieris ꝙ non insit tunc tacita ꝙdi tio. Immo tūc nō secutis nuptijs mulieris est repetitio, vt est ibi casus no. ⁊ alleg. l. si extraneus. eo. ti. in ver. nisi forte. Si aūt so lū ꝓmisit ⁊ nō soluit, ꝫ gl. ibi in verbo, qñ sentiat ꝙ tūc insit ta cita ꝙdō nisi expresse sit actū ꝙ non insit dicta ꝙdō ita intelligen do tex. ibi. tñ ipse Bar. ꝫ ibi ꝑtū ꝙ immo in dubio non inest di cta tacita ꝙdō respectu mulieris ꝓ text. i. d. l. si extraneus. in. d. versi. nisi ꝫ insit respectu ipsius sponse, vt sic ipse sponsus non se cutis nuptijs nō possit agere ꝙdōne ob cām ꝓ suo interesse. vult dicere Bar. ꝙ mulier pōt agere ꝑ talē sponsum vt sibi cedat ta lē ꝙdōnē ob cām q̄ ꝫ sit inutilis ipsi sponso ꝓp non secutas nup. tñ erit vtilis ipsi mulieri ad effectū cessionis qō est not. vt ēt ibi volnit gl. nec istud aliqñ incōuenit, vt alias bī in. l. fi. in princ. C. de iure do. ⁊ alias in. l. si socer. §. lucius. ff. sol. mat. ⁊ dicēt. j. i. vij. parte in. viij. ꝓuilegio. Et ꝫ hoc idē fuerit de mente bal. volen do ꝙ qñ extraneus ꝓmittit alio donādi, tūc non inest tacita ꝙdō immo non secutis nup. bꝫ locū ꝓmissio respectu mulieris ꝓ tex. ibi no. tñ vt. §. dixi ille tex. pōt ⁊ dꝫ intelligi qñ ille debitor ꝓmit tens ⁊ non ipsa mulier sciebat debitū non subesse quo casu vī eē rō in ꝓpōtu, vt. §. dixi, ⁊ maxime cū non sit vera donatio vt tunc sit spāle fauore mulieris mixta, ēt ꝙsideratione odij talis asserti debitoris sciēter ꝓmittentis indebitū cū ēt si solutisset non posset ipse repetere ꝓ ꝙdōnē ob cām, ex quo dicta cā solutionis ꝓp nu ptias quā faciebat alio donandi fuit sibi in mente retenta ⁊ nō ex ꝓssa in dicto actu ꝓmissionis vel solutionis indebiti. Si autez multer sīr sciuerit illud non esse debitū, ⁊ sic illū ꝓmittere vel soluere alio donādi, ⁊ tunc illa est ꝓpria ⁊ vera donatio ex quo ex vtraq; ꝑte hoc vī agi, vt ꝓ Bar. in. d. l. j. de do. ergo nō plus dꝫ opari tacitū q̄ꝫ expressum vt sic in vtroq; casu insit tacita con ditio. vꝫ si nuptie sequent nec vī vera opi. Bart. ⁊ Bal. in. d. l. ꝙ se debere vbi vident velle ꝙ qñ alio donandi extraneus ꝓ- mittit vel soluit dotē ꝓ muliere. tunc non insit tacita ꝙdō respec tu mulieris ꝓ tex. ibi. ⁊ in. d. l. si extraneus. in. d. ver. nisi forte. Mā ipse idē bar. in. l. titio cētū. §. titio gño. ff. de ꝙdi. ⁊ demon. te nuit ꝑtū reꝓbādo opinionē quozūdā de qua ibi in glo. distin guentiū inter patrē vel ipsam mulierē, ꝓmittentē dotē ⁊ ipsuꝫ ex traneū ꝓmittentē cū iura indistincte loquant in quocūq; ꝓmit- tente dotē ꝓ muliere semp insit tacita ꝙdō sicut in legato ꝓ dote a quocūq; fiat, ⁊ sic expresse presupponit in extraneo ꝓmittente ēt alio donandi sicut ēt ipsum legatū sit q̄dā donatio. l. legatuꝫ. ff. de leg. ij. ⁊ ita ꝓcedant oia iura loquētia de ꝓmittēte dotē ꝓ mu liere vt tacite videat ꝓmittere sub ꝙdōne si nuptie sequent. in. l. ꝓmittendo. ⁊. l. stipulationē. ⁊. l. tali. ff. de iure do. ⁊. l. itē qꝫ. ff. de pac. cū multis sīlibus, ⁊ ista est vera ⁊ cōis opi. quā ēt sequitur Ang. ⁊ Jo. de imo. ⁊ alij legētes in. d. §. titio. ⁊ ita ēt ꝙclusi. §. in lxxvi. spāli ꝓui. ⁊ est tex. clarus in. d. l. i. si ego. ꝓmo ⁊. ij. rñso. Nec ob. tex. in. d. l. si extraneus. quem alleg. in. d. l. ꝙ se debere Bar. ꝙ imo est casus de directo in ꝑtū put ēt ibi voluit Bar. ſm verā ⁊ cōem lecturā gl. ibi ꝙ ibi ille casus non secutarū nu ptiarū omissis ibi remanet in dispōne iuris cōis qō volt ꝙ qñ ex traneus ꝓmittit vel soluit dotē ꝓ muliere ꝓsumit ꝙ alio donādi, ꝙ vī semp tacite actū ꝙ non secutis nup. ꝓmissio vel solo nō ha beret effectū ēt si ibi ille extrane⁹ nullū pactū fecisset. Nec ob. tex. ibi in ver. nisi forte qꝫ dꝫ intelligi ille tex. qñ ꝓbaret ꝙ iō di citus donās voluit exprimere casum non secutarum nuptiarū sed solū casum soluti matrimonij, ꝙ voluit in dictū casum omissum ꝓ spicere mulieri ⁊ non sibi vꝫ qñ dicto casu dicta dos esset mulie ris, ⁊ ille est verus intellectus ad illū tex. Jtē non ob. tex. in. l. ꝫ §. j. ff. de iure do. in ver. nisi forte sic accepto tulisset. vbi vī vel- 4 le tex. ꝙ † qñ extraneus creditor successori mariti liberat ipsum maritū ꝓ acceptilationē alio donandi mulieri ꝓ cā dotis, ꝙ tunc haberet effectū dicta liberatio ēt nuptijs non secutis, ⁊ sic nō in est tūc tacita ꝙdō si nuptie sequant cuius ꝑtū vī ibi velle tex. in ꝓin. d. §. qñ acceptilatio fuisset interposita non alio donandi. Sꝫ rñdeo ad hoc ꝙ ille tex. dꝫ aliter intelligi. vꝫ ꝙ totus. d. §. loq- tur qñ extraneus accepto tulit marito futuro alio donandi ꝓut in dubio semp dꝫ hoc ꝓsumi. d. §. accedit. Sed tñ multū refert an simplr voluit accepto ferre alio donādi, ⁊ tunc inest dicta ta cita ꝙdō ꝓ intra. §. alleg. vt ēt ibi gl. intelligit sup verbo non seq- tur dū ꝓ ꝙcordante allegat. d. l. si ego. ꝓio rñso. An aūt appa reat ꝙ in totū voluit donare. l. in oi casu ⁊ tunc nō inest dicta ta cita ꝙdō. Mā non sine numisterio ⁊ virtute aliqd importandi iu risconsultus ponit ibi illud verbū in totū ibi dū dicit vt velit mu lieri in totū donatū. l. in oi casu per id qō bī in. l. si qñ in princ. ff. de leg. j. ⁊ in. l. si stipulatus. ff. de vsur. tunc. n. credendū est breui manu acceptū a muliere ⁊ marito ꝓ ipsam mulierē datū. vt dicit ibi tex. ⁊ iō tunc dat ꝙdō ob cām ipsi mulieri ꝓut est si ꝓ ipsam mulierē fuisset datum ex cā dotis, vñ tunc non secutis nuptijs re pelleret mulier, vt. d. l. in princi. ⁊ iste est verus intellectus illius tex. ꝓut ēt intellexit ibi gl. vñ allegat. d. l. si ego. Jtem non ob. tex. dicte ꝙclusioni. d. l. ꝙ se debere in. d. ver. sed cū sciret, qꝫ dꝫ intelligi ille tex. put. §. fuit dictū. vꝫ qñ solū ipse assertus debi- tor erat sciēs debitū non subesse, secus si ēt ipsa mulier. Vel pōt dici ⁊ quidē non improbabiliter ꝙ cū ille tex. loquat ibi simplr ⁊ indistincte dꝫ ⁊ possit indistincte intelligi. l. de ꝓtio. ff. de pub li. cū si. ⁊ sic ēt qñ ipsa mulier hoc sciebat, ⁊ dictū est verisimile, ⁊ erat contingibile si extraneus forte ꝓe nimio amore quē gere bat quo illam mulierem forte sibi amicā vel amasiā volebat esse erga eam maritus gratiose, ⁊ nec volebant ꝙ ꝓp hec aliqua in- gereret suspectio ipsi marito futuro forte non accepturo illā in vxorē si per viā donationis dictus extraneus dotem ꝓmisisset. Vñ inter dictū extraneū ⁊ mulierē fuit actū ꝙ ipsi ꝓmitteret ⁊ solueret tanq̄ debitor ipsius mulieris. Vñ hoc casu singulari ter ꝓuidet ibi ꝙ in tali casu non insit dicta tacita ꝙdō imo fin gat tūc esse solutū matrimoniū ⁊ ꝓ mulierē viro. Vñ ex quo tūc ꝓsumit ex cā turpi hoc factū ꝙ potior sit ꝙdō mulieris tanq̄ possidentis. l. pe. ff. de condi. ob turpem cām. ⁊ ꝫ ipsa vere non possideat, sed sponsus tñ fingitur ipsa possidere hoc casu ex quo censet spōsus ab ipsa muliere habuisse, ⁊ hoc speciali fauore mu lieris ⁊ dotis ⁊ mixta ꝙsideratione odij dicti soluentis, vt. §. dixi in prin. imo ēt qñ dictus assertus debitor nondum soluisset, sed solum ꝓmisisset ex cā, tunc vī fuisse vera donatio, ex quo inter ambos vī hoc tacite actum talis donatio isto casu non habebit dictā tacitā conditionē ⁊ habebitur ꝓmissio illa ꝓ quadaꝫ lo lutione. arg. l. si cum ad. l. fal. ⁊ tunc ꝓuidebitur mulieri ꝓ mo dum figulis ꝓut glo. ibi notabiliter dicit.

SVMMARIVM

1 Donatio inter patrem ⁊ filiamfa. vꝫ ēt vt soli filie queratur, ⁊ non patri dotis repetitio. ⁊ nu. 2.

¶ Priuilegium octuagesimum.

Octuagesimum speciale

priuilegiū est, † qꝫ licꝫ inter

1 patrē ⁊ filiamfa. non valeat donatio in profecticijs, ⁊ hoc ꝑpter reflexū sicut nec subfistit aliqua obligatio vel ꝑctus vt habēt in. l. ij. C. de inoffi. dona. Tñ fallit in dote qñ pater dat vel ꝓmittit aliquid ꝓ dote filiefamilias, qꝫ tunc vꝫ olim ⁊ hodie. l. pompo nius filadelphus. ff. fa. ber. ⁊ per gl. in. d. l. ij. q̄ idē dicit in dona tione ꝑpter nuptias que fieret per patrē ꝓ filiofamilias acci- piente vxorem. ⁊ notat in. l. ij. §. j. ff. sol. mat. qō ꝓcedit non solū vt querat tunc actio filie cōiter, ⁊ sic vt actio sit cōis patri ⁊ filie vt est regulariter, vt habetur in. d. §. i. ⁊ ēt quo ad effectum can- sande postea reconsolidationis in ipsam filiā postea effectaꝫ iur iuris morte patris vel emancipatione. l. i. §. videamus. C. de rei vxo. actio. Sꝫ ēt vt ab ipso initio possit tota dos queri ipsi filie, puta si pater stipularet dotem reddi ipsi filie quo casu efficitur ꝓcipua ipsi filie ex quadam donatione paterna, ⁊ sic ēt vt ipsa filia possit sola agere ſm Bȳ. Bar. ⁊ doc. cōiter in. l. post dotē. ff. sol. mat. ⁊ bal. ⁊ cōiter doc. in. l. ij. §. i. vbi dicit bal. ita ꝙsuluit se Jac. de bel. ⁊ Jac. de but. ⁊ intellige hoc ēt si ipsa filia tēpore dicte stipulationis paterne fuisset absens cum possit pater stipu lari filiefamilias absenti, vt habetur in. l. quod dicitur. ⁊. l. quod cunq; §. j. ff. de verboꝝ obligatio. ¶ Sed posset tunc dubitari quid si non per stipulationem, sed per simplex pactum prouide ri ipsi filie reddi solu. matri. Potest dici idem dummodo incō- tinenti, quia si potest hec prouisio procederet per tacitum pa- ctum inductū ex prouisione facta per patrē in vnū casuꝫ so. ma. vt in aliū casum omissum videatur prouidisse filie. f. vt filie dos fit ꝓcipua, vt est casus sing. in. l. si cum dotē. in prin. ſm vnā le cturam approbatā ibi per bar. multomagis per pactū expressuꝫ vt possit tūc filia agere actione de dote informata ex illo pacto vel prescriptis verbis, ꝓut dicimus in extraneo paciscente sibi dotē reddi. l. i. §. accedit. C. ō rei vxo. ac. imo forte posset dici bo die tale pactū maxime habebit tacitā stipulationē fauore mulie ris. et idē pōt dici qñ extraneus dotasset. per text. in. d. l. i. §. sed vt plenius. ibi sine alie ꝓ bis perlone, ⁊ dixi. §. in. xxij. speciali priuilegi, ⁊ etiam in. xxiij. ⁊ conferunt etiam dicta. §. in. lxx. ꝓui leg. imo † intantum vꝫ dicta donatio inter patrē ⁊ filiam in dote 2 ꝙ etiam querele actio ipsi filie, licet fuerit absens tali pacto ex-

presso

presso vel tacito, puta in casu not. d. l. si cum dotem. fm dictã lecturam cũ ẽt ex donatione extranei querat ipsi mulieri, lz tunc absenti, vt probat in. d. §. accedit. Unde multomagis queritur filie, lz absenti ex facto patris. d. l. q dr. cũ si. Et lz Barto. in. d. l. si gstãte. in prin. ff. sol. mat. in. v. q. j. patris aliud videatur voluisse z male per supradicta, z vide que dixi latius ibi sup gl. ij. in. iij. parte gl. ibi z etiam dixi. s. in. lx. speciali privilegio.

Privilegia dotium constante matrimonio. Et est septima pars totius tractatus gtinẽs. xlviij. privilegia.

Prefatio.

Expedita est sexta pars circa privilegia cõcernentia tempus ante mrimonium in qua maiorem numerum sum complexus q3 in alijs duobus tẽporibus posita videbunt, lz multa inserta sint, q ad alia ẽt tpa accõmodari possent, tñ non curavi ea in hac. vj. parte describere, lz magno numero. congruentiorem enim eum locũ fore existimavi, z quidem magis cõmunẽ ad omnia suprascripta privilegia quam loca. vij. z. viij. partis. Describendo igitur ad. vij. partem in qua privilegia dotiũ constante matrimonio complectemur.

SVMMARIVM

1 Fundus dotalis non potest alienari. Quequidẽ regula h3 multas fallentias, quas vide nume. 2. 6. 7. 8. z. 9. z consequẽter vsq3 ad nume. 23.

2 Res mobiles que servari possunt date in dotez an z qñ possint alienari.

4 Alienationis prohibitio circa res dotales nõ est inducta in rebus mobilibus.

5 Oratio divi imperatoris prohibebat res minorum alienari. z hoc tñ non extendebatur ad mobilia, nisi q postea fuit facta extensio p. l. lex que tutores. C. de admini. tuto.

Privilegium primum.

Primum igitur speciale est z quidem maximũ concernens dotis z mulieris favorem, vt fundus † dotalis prohibente. l. iulia non possit alienari, vt in toto ti. ff. z C. de fun. do. z C. de rei vxo. acti. in. §. z cũ lex. que quidẽ regula multas patit fallẽ. † Et primo f3 quosdã, vt solũ habeat locum in imobilibus, nõ sic in mobilibus, vt tenuit Azo in sum. C. de fun. do. q lex iulia prohibendo alienationez in fundo dotali sive rustico, sive vrbano, z sic circa imobilia vr prisse circa mobilia. Sed gl. in. l. libertas. ff. de reg. iu. tenuit q ẽt se extendat ad res mobiles dicta prohibitio, z idem videtur tenere gl. in. d. §. z cum lex. lz non videatur ibi se firmare, z idez tenuit Odo. rñdendo q gratia exempli dixit de fundo dotali, que rñsio vr satis debilis, z gl. instit. quibus alie. non lz tenuit opinionem Azo. Jac. de ra. vt refert Bar. in. l. j. ff. sol. ma. qui fuit in quadã opinione media. vez q interim põt vir alienare mobilia ex quo nõ reperitur ẽrium cautuz de iure nisi in immobilibus. Sed sol. matri. reuertetur dominium ad mulierez, z sic ipsa poterit vendicare. argumen. l. iij. §. idem scribit. ff. de in diẽ adiec. Sicut in rebus que subiacent restitutioni. vt in auc. res que. C. cõia de le. q3 opinionem tenuit ipse Bar. pcedere de iure antiquo, sed fm ius auctenticoz nouissimũ † si sunt res q servãdo servari possunt, tunc nõ possunt alienari nisi cum solẽnitate requisita de qua in auc. sive a me. C. ad velleia. z in corpore vnde sumitur. Si vero non possunt servari, tũc tz indistincte posse alienari p tex. in. l. res in dotem. ff. de iure do. Ang. vero dicit illaz. l. pcedere in rebus que sunt in pondere numero z mensura, q in illis videtur a principio datum arbitrio ipsi viro alienandi, vt dicit tex. ibi. Jmo. vero in. l. j. ff. so. mat. dicit q de iure antiquo ante dispositionẽ. l. in rebus. C. de iure dot. non poterat mulier sol. mat. vendicare, q non reuertebat dominiũ ad eam sed solũ agere poterat actiõe personali de dote ẽ virũ vel eius heredes per tex. in. l. j. ff. de fun. dota. z in. l. quedã. ff. de acquiren. rerum dom. de quo tñ vltimo infra tangetur in. viij. parte. in. vj. privilegio. circa privilegium dicte. l. in rebus. No. tñ ex dictis bar. in. d. l. j. ff. solu. ma. q singularis illa dispositio. d. l. in rebus. obtinet ẽt circa res mobiles dotales. Et potest dici q imo multa

4 iura probant q † prohibitio alienationis circa res dotales non est inducta in rebus mobilibus, imo magis permissa ẽt cõsistentibus in speciebus vt probatur in. l. divortio. §. si fundu. ff. solu. ma. vbi si bene ponderet tex. loquit ibi in rebus mobilibus duz facit differentiam, an res ipse existant vel non existant, que cõsideratio proprie cadit in rebus mobilibus z non in stabilibus. probatur ẽt in. l. si ex lapidicinis. ff. de iure do. Nec est credendum q lex iulia fuerit loquuta nisi cum magno ministerio solvz exprimendo de fundo dotali z non de alijs rebus dotalibus, q bus bene potuisset dicere si voluisset. arg. l. j. §. si autem. C. de cadu. tol. z c. ad audientiam. de deci. Immo nõ solum dixit in prohibendo de fun. dota. sed prohibuit solvz de fundo dotali itali co. z sic tacite permittebat alienationẽ fundi provincialis vt in terminis dicit tex. in. d. §. z cum lex. z instit. quibus alie. nõ lz. in princi. An sicut imperator ibi imutat extẽdendo de nouo prohibitionẽ. l. iulie ad fundos provinciales, ita ẽt si voluisset extẽdisset ad mobilia nec mirũ, q magis erat prohibita alienatio. circa imobilia cum in ipsis non vertebatur tantum preiudiciuz z maxime cum non possit tandiu teneri seu conservari sicut imobilia. Hinc est † q oratio divi iperatoris prohibebat res mi5 norum imobiles alienari, tñ non extendebatur illud ad mobilia nisi q postea fuit facta extẽsio per. l. lex que tutores. C. ỗ admi. tuto. vez circa mobilia que servando servari possunt. Et sic patet q si non esset illud de nouo permissum possent alienari etiaz hodie res mobiles minorũ sine solẽnitate de qua ibi. Unde sic dõm est in terminis nostris cũ hodie nõ reperiat aliqd de nouo puisum vel imutatum in rebus mobilibus. arg. l. sancimus. C. de testa. cum si. Sic ẽt p3 in auctentico vt imobilia ante nup tias. col. v. vnde sumitur dicta auct. sive a me. vbi solum prohibetur alienatio rei donate pp nuptias in imobilibus. z sic circa mobilia est permissa alienatio vt ibi no. Sed ẽ pdicta z p opinione contraria facit. d. l. in rebus. §. omnis. vbi prohibet constante matrimonio rem dotalẽ prescribi posse non solum in prescriptione. x. vel. xx. annoz. sed ẽt prescriptione triẽnali que p prie dicitur vsucapio circa mobilia vt habetur instit. de vsucapio. post prin. ergo non ob. aliud nisi q prohibita est alienatio ẽt rei mobilis z consequenter vsucapio p id q habet in. l. alienationis. ff. de ver. sig. z per gl. no. in. l. vbi lex. ff. de vsucap.

Et potest responderi q non phibeatur vsucapio constante matrimonio in re mobili dotali añ dispositionẽ. d. l. in rebus ex eo q nõ poterat prescribi ẽ mulieré cũ erat impedita agere tã quã sit nõ dña gstãte mrimonio lz ipse maritus. l. doce ancillã. C. de rei ven. in q3 mulieré dicto tpe nõ reuertebat dñium sol. ma. vt j. tanget in. viij. parte in. vj. privilegio circa speciale. d. l. in rebus. z sic sibi nõ cõpetebat rei vendicatio per id qõ habetur in. l. j. in fi. C. de anna. exce. Unde ex quo hodie oritur talis actio ipsi mulieri pro rebus dotalibus generaliter, z sic etiaz p mobilibus per. d. l. in rebus. Et ideo hac sola rõne motus imperator in. d. §. omnis. vult q cõstante matrimonio nõ currat prescriptio contra mulierem. ¶ Et sic põt concludi qõ ex quo res mobilis non phibetur alienari. Hinc est qõ contra virum curit pscriptio qõ etiã pcederet hodie tenendo qõ de iure nouissimo posit alienari vt j. tanget. cum tunc non sit simplr phibita alienatio talis rei mobilis dotalis, sed sit phibita casu quo non interueniat certa solẽnitas de qua in auc. sive a me. z in corpore vnde sumitur, z ideo tũc non vr phibita pscriptio vel vsucapio vt p gl. no. z ibi per Bar. z Bal. z alios in. l. fi. C. quib. ex cau. in integ. resti. non est necessa. z per cano. post Anto. in. c. cum non liceat. de rescrip. vbi dicũt q res ecclesie sunt pscriptibiles q ipsarũ alienatio non est phibita simplr, sed cũ certa solẽnitate de qua. xij. q. ij. c. sine exceptione. z habetur in. c. j. z. ij. de re bus eccl. non alie. in. vj. non sic in re immobili dotali in qua simpliciter est phibita alienatio, nec in ea iura exigunt aliquã solẽnitatem vt j. tanget. z hinc est qõ simplr phibita est prescriptio etiam ẽ virum per id qõ habetur in. l. si fundum. ff. de fun. do. Licet soleat dubitari an sit phibita pscriptio. xxx. an. cum p illã oia iura extinguant de quo j. tanget. ¶ Et sic p pdicta põt limitari gl. illa no. in. d. l. vbi lex. vt pcedat solũ in vsucapiõe largo mõ sumpta, idẽ in pscriptiõe circa imobilia z sic lõgi tpis cũ etiam iura illã appellent vsucapionez. vt. l. seruientes. ff. de seruit. z in pleriscz alijs legibus hoc probatur.

Potest tñ distingui circa hoc an res mobilis dotalis posit alienari q aut loquimur de iure nouissimo auc. Primo casu aut res est data estimata aut inestimata. Si estimata z indistincte, tunc potest alienari ẽt sine gsensu mu-

lieris si fuit taliter data vt inducereturemptio. Cuz etiã idẽ in
immobilibus. l. quoties. ff. de iure do. cũ simili. Sed si taliter fuit
data estimata vt nihilominus remaneret dotalis, z tunc dicas
idẽ put. j. in primo casu. Scdo casu qñ inestimata, z tũc aut de
iure antiquo ante dispositionẽ. d. l. in rebus, aut post primo ca-
su aut in dote est genus, scz qsistens in pondere numero vel mẽ
sura, z indistincte põt vir alienare sine alia voluntate vxoris, qz
vr tacite actuz q in eodẽ gñe z bonitate reddat p id q hr in. l.
cũ qd. ff. si cer. pe. Et si ex natura rei vr a pncipio datũ arbitriũ
distrabẽdi, vt dicit tex. in. d. l. dedit dotẽ que alienatio etiã ho
die esset in rotũ renocabilis non obstãte dispositione noua. d. l.
in rebus. Aut in dote est species, z tunc aut seruãdo seruari nõ
põt vt põt qtingere si mulier habuerit patrẽ mercatorẽ z dedit
mercãtias in dote inestimatas. z sic cũ sint venales dicunt esse
res nõ cõseruabiles sui natura, vt alias solet dici in pecunia, vt
per gl. no. in. l. j. §. fuit quesitũ. ff. ad treb, z ibi dixi in. l. si ex lega
ti cã. ff. de ver. obli. z maxime qz possunt esse mercantie de facili
corruptibiles, vt alias per gl. no. i. l. j. C. si aduer. vsuc. z tũc po
test dici idẽ eadem rõne q supra in genere vt videat data lege
vel a ꝯbentibus tacite lnia distrabẽdi per id qd hr in. l. estima
te. ff. sol. ma facit tex. in. l. dinortio. §. interdũ. eo tit. Si aũt pos
sent cõseruari din, z tunc similiter possunt distrabi z vendi p vr
rum vt ex eadez pecunia ematur res alia q̃ sit dotalis dũmodo
accedat qsensus mulieris z ẽt eius vtilitas put in dubio vr qd
interfit mulieris magis pecuniã reddi, q̃ ammodo sibi perire nõ
põt. l. in centũ. C. si cert. pet. q̃s dotẽ ipsaz remanere in specieb⁹
que si deteriorarent vel perirent hoc caderet ad sui damnum. l.
plerũqz. in pnc. ff. de iure dot. z. l. si estimatis. ff. so. ma. vbi tex.
ppie loquit in rebus mobilibus cũ ibi fiat dria an extẽt vel nõ
extẽt. Et sic ibi pbat not. q siue res sit data inestimata siue sit
data estimata, tñ vt remaneret dotalis nõ põt alienari per virũ
sine qsensu mulieris, z sic ibi capit qdã media via cuz imobilia
nõ possint alienari ẽt cũ qsensu mulieris. l. j. §. z cũ lex. C. de rei
vxo. actio. de quo ẽt dixi in. d. l. si estimatis. Si aũt mulier nõ
cõsentiret vel cõsentiret tñ caderet ad sui dãnũ, tũc lz alienatio
valeret z esset irrenocabilis añ dispositionẽ. d. l. in rebus. tñ te-
neretur vir vxori ad interesse, vcz q̃tũ magis nũc interesset mu
lieris rẽ illã nõ esse venditã cum talis cõmutatio nõ possit fieri
nisi onobus cõcurrentibus. vt. §. z hoc per tex. z gl. no. i. l. si ex
pecunia. C de iure do. z ita ẽt dz intelligi tex. in. l. cõstante. ff. de
in. do. vbi vult q corpora dotalia possint cõmutari in pecuniã,
z sic distrabi p pecunia redigẽdo, vt illa sit dotalis qui tex. non
põt intelligi in mobilibus, qz tũc esset de directo ꝯ. l. iulianus. ff.
de peti. here. z multa iura indistincte pbibẽtia alienationez rei
imobilis dotalis. Si aũt loquimur post dispositionẽ. d. l. in re-
bus. z tunc in speciebus vel alijs mobilibus vbi nõ requirebat
voluntas mulieris in alienãdo. vt. §. dixi, tũc indistincte aliena-
tio esset irrenocabilis. lz mulieris cõsensus non interuenerit ex
quo. l. pmittente z ẽt ipsa muliere pmittente saltẽ tacite vir alie
nauit. Sz in speciebus in qbus requirit mulieris cõsensus, tũc
eo interueniente simiter erit irrenocabilis alienatio ex quo mu
liere permittẽte fuit facta z cõsequenter. l. permittente. verum si
fiat sine qsensu mulieris, tunc lz interim valeat z dñium trãsfer
rat tñ erit renocabilis vt sic dñio trãslato in mulierẽ sol. matri.
possit ipsa vãdicare z ita est de mẽte Bar. in. l. j. ff. so. mat. post
Jac. de raue. lz ante dictã. l. in rebus nõ posset. Nec ob. illõ de
re inbiecta restitutioni per id q hr in. d. auc. res que. qz procedit
in re inbiecta restitutioni ex vltima voluntate, secus si ex ꝯ-
ctu per id q hr in. l. si ita quis. §. ea lege. ff. de ver. obli. z in. l. do
talẽ. ff. so. ma. z ibi ẽt dixi. Et est ratio qz ex vltima volũtate trãs
ferr dñium euenière conditione sine alia retraditione, vt. l. fi. §.
sed qz. C. cõia de leg. vñ idem ratione qñ transferretur dñiuz ex
ꝯctu vt est hodie in dote p. d. l. in rebus. vz tñ iteriz alienatio p
ut ẽt idẽ tenet cõiter qñ ex vltia volũtate, vt no. i. d. §. sed qz.

Quid aũt in talib⁹ mobilibus q̃ pñt qseruari, vt. §. an im
pediat hodie interim alienatio put pbibet in sta
bilibus p. d. l. iulianus. Bar. in. d. l. j. ff. sol. mat. lz q sic cõcur-
rente tñ solẽnitate. vcz q mulier qsentiat a pncipio z q iteruz
post biẽnũ qfirmet. itẽ q vir habeat bona sufficiẽtia p restõ-
ne ptij bonoꝝ alienatoꝝ vt dicit ħ pbari in. d. auc. vt imobilia
añ nuptias, vñ est sumpta. d. auc. siue a me, vbi tex. in fi. exten-
dẽs eã pbibitionẽ alienationis imobiliũ pp nuptias datoꝝ mu
lieri ad alienationẽ rei dotalis non aliter limitat in stabilib⁹ vt
. §. dixerat in donatione pp nuptias, lz gñaliter loquit. z qz sic ħ
intelligeret in stabilibus. vt. §. dixerat in donatione pp nuptias
nisi de nouo puideret. d. auc. cũ de hoc erat clare puisum p in-
ra antiqua. z cũ hac opi. Bar. vr trãsire Bal. in. d. l. j. z Jmo.
z cõiter doc. z fuit de mẽte gl. in. d. auc. Sz tu cogita, qz lz opi
nio ista sit cõis, tñ p certo posset in puncto iuris teneri ꝯriũ, nec
vr de mẽte iuriũ, z maxime illius tex. in. d. auc. nã ibi dum idez
dicit i dote nõ alienãda, lz loquat sic simpliciter, tñ se refert ibi
iperator ad inra pcedẽtia, z sic antiqua ibi dũ dicit put ħ a no-
bis declarata z sancita sunt q̃ iura antiqua solũ phibebãt in sta
bilibus. vt. §. dixi. z Bar. z cõiter doc ħ fatent, scz q añ dictaz
auc. nõ reperiebat phibita alienatio circa mobilia dotalia, nec
ẽt est credẽdũ q ibi imperator ex illo vnico verbo, ibi ne qd do-
tis ꝛc. volnerit corrigere inra antiqua cũ tãta diligẽtia ordina
ta. arg. l. si qñ. in pnc. C. de inof. test. z. c. ecclesia vestra. ħ elec.
tenẽdo tñ. §. dictã opi. que est cõis, vt. §. idẽ esset dõm si scõs cõ
sensus mulieris nõ appareret aliter post biẽnũ tñ elapsum ẽt
tps. xxx. anno. per cuius tpis lapsum censet interuenisse dictus
iteratus qsensus mulieris, vt est gl. sing. cũ qua doc. cõiter trã
sunt in. c. peruenit. de emp. z vendi. Jmmo forte sufficeret lap
sus. x. anno. ad dictã psumptionẽ inducẽdã, scz interuẽtus ite-
rati qsensus maxime possessione emptoris qtinuata p dcm tps
p id q hr in. l. si filius. C. de peti. her. z in. l. q in aliena. z ibi per
doc. post Bal. z Ang. ff. de acqui. here. ¶ Sed circa predicta
põt gñaliter q̃ri an sit indistincte vez q res dotalis maxie inmo
bilis non possit alienari, sup quo bona regulaz cum multis fal-
lentijs. ¶ Nam regula est qd nõ possit alienari vt in toto ti. ff.
z. C. de fun. dota. cum suis vulgaribus.

Fallit primo ꝑm aliquos qñ mulier cõsentiret viro alie
nante concurrente postea scdo cõsensu post bien
niũ, z qd vir sit sufficiens p tex. in. d. auctenti. vt immobilia ante
nuptias ibi mulieri per virũ vel aliũ ex ea partẽ z postea exten
ditur ad dotẽ. quod voluit ẽt Placen. z multi doctor. z ẽt glo.
in. d. c. puenit. Tñ gl. in. d. auc. siue a me. z in corpe vñ summit-
retur quod illa dispositio extendens fauoraz dotis operetur di
minutionẽ fauoris, z sic ꝯ eius priuilegiuz inter que illud est ma
ximum vt indistincte nõ possit alienari ẽt cum consensu mulie-
ris, vt in. d. §. z cũ lex. z instit. qui alie. lz. in pnc. probatur ẽt ex
tex. i. d. auc. vbi vult remanere firma pnilegia dotis. z hinc est
q ẽt hodie cõstante matrimonio non currit aliqua prescriptio
ẽt ꝯ virum in re dotali cũ indistincte phibeat alienatio p id qd
habet in. d. l. vbi lex. qd tñ secus esset si hodie posset alienari ꝛz
solẽnitatẽ de qua in. d. auc. vt. §. dictum est. Et hinc est q ẽt ho
die curreret vsucapio ꝯ virum in rebus mobilibus dotalibus. vt
. §. dixi qd bñ not. Põt tñ non improbabiliter dici qd saltẽ locũ
habeat pscriptio longissimi tẽporis maxime. xl. an. p q̃s indistin
cte pscribit hodie oi iuri. l. omnes. in fi. C. de pscrip. xxx. an. z
forte sufficeret pscriptio. xxx. an. p. l. sic. eo. ti. que pscriptio lõ
gissimi tpis de iure ffoꝝ erat incognita, vt p gl. no. in. l. non so-
lũ. ff. ex quib. cau. ma. z. l. q occidit. §. j. ff. ad. l. aquil. Añ res q
olim erant inusucapibiles efficiunt pscriptibiles dicte pscriptio
nis longissimi tẽporis, vt erant res furtiue ꝑm gl. no. in. §. furti
ue. isti. ħ vsuca. Et sic ẽt res fisci z q̃ erãt patrimonii Cesaris q
sunt ianlienabiles, vt habet in. l. apud iulianũ. §. fi. ff. de leg. j. z
ꝙr sunt ipescriptibiles. vt. l. j. C. ne rei dñi. vel tẽpoꝝ. tñ pscri
bunt tali lõgissimo spatio ꝑm gl. no. instit. de vsucap. in. §. res fis
ci. vñ idẽ dicẽdum vr in rebus dotalibus vt phibitio pscriptiõis
inducta a. l. ex quo sunt inalienabiles, p id qd habet in. d. l. vbi
lex. ff. de vsucap. z in. l. alienationis verbo. ff. de verb. signi. non
se extendat ad prescriptionẽ lõgissimi tẽporis hodie inductã a
iure codicis z maxime. xl. an. p. d. l. oẽs. i fi. z ita ẽt repto tenuit
se Joã. de imo. in. c. cũ non liceat. de pscrip. lz i ꝙriũ faciãt no.
Ang. in. d. l. oẽs. vbi dicit qd qñ lex vel statutũ inhibet pscripti
onẽ in aliquo casu speciali, vr tunc ẽt phibita pscriptio. xxx. vel
xl. anno. lz tũc non censeatur phibita pscriptio centũ an. alleg.
gl. no. z ibi p eundẽ Ange. in. d. l. j. C. ne rei do. vel tẽplo. Sed
põt dici qd forte pcederet dicta opi. Jo. de imo. qñ tractaret ħ
pscribẽdo ꝯ ipsum maritũ ex quo sibi non denegat potẽtia agẽ
di z recuperandi res dotales. secus in muliere que interim est
impedita agere cõstãte matrimonio, vt. l. in rebus. §. ois. C. de iu
re do. Et iõ lz sol. mat. adhuc fundus duret dotalis donec mu-
lier ipsuz recuperet. z sic interim non possit alienari, vt. l. ẽt. z. l.
iij. in fi. cũ sua gl. ff. de fun. do. tñ tunc ꝯ mulierẽ curreret dicta
pscriptio lõgissimi tẽporis, lz no curreret ante solutũ mrimoniũ
ex quo mri. soluto nõ est mulier ipedita agere. Et sic ẽt põt dici
q sivir vergit ad inopiã, z sic põt mulier agere ad dotez ꝑm qd
habetur in. l. si cõstãte. ff. solu. mat. z i. l. vbi adhuc. C. de iure do.
ex tũc ꝯ mulierem inciperet currere dicta prescriptio lõgissimi
temporis

temporis vt ēt hoc videtur probari in.d.ſ. omnis.alias viro nō vergente ad inopiam ēt ſi matrimonium duraret p centū annos ꝛ mulierem nulla curreret preſcriptio ēt lōgiſſimi temporis cuz ſit impedita agere.facit.l.j.in fi.C.de anna.excep.ꝛ iō pōt inferri qꝫ ēt dato qō dos eccleſie a principio ſibi ꝙſtituta ſit ialienabilis de quo.ſ.dixi.in.j.parte tñ qꝫ ꝛ eccleſiam admittit preſcriptio lōgiſſimi tpis.vcz.xl.an.vt hꝫ in.l.fi.C.de fac.ſan.ecc. ꝛ in.c.de quarta.de pſcrip.cū ſi. nihilominus fundus dotalis eccleſie pſcriberet dicto longiſſimo ſpatio ſicut pſcriberet dos mulieris dicto ſpatio lōgiſſimo qñ mulier potuiſſet agere cū ēt ipa eccſia iteriz nūqz fuerit ipedita ageꝛ,ꝛ ita fuit ꝙcluſuz p col legiū Peruſi.i fauoꝛē cōitatis Jnteranēſis vt.ſ.retuli.i.j.pte.

6 ¶ †Scdo fallit qñ alienatio dotis facta p virū teneret in fauoꝛē mulieris,puta qꝛ fundus erat parū vtilis ꝛ illa pecunia ſic redacta eſſet magis eis pficua vel ꝑemendis alijs ſtabilibus vel iponēdo pecuniā ad banchū vt ſtet ad licitū ꝛ honeſtū lucrum ſm qō hꝫ in.c.p veſtras.de dona.inter vi.ꝛ vxo.ꝛ alias p bar. in.l.at qui nā.ff.nō tñ.ff.de neg.geſt.ꝛ in.l.diuus.ff.ad.l.fal.vñ pōt vir ꝛ vxoꝛ talē ꝫctū ſequi,lz emptoꝛ vellet reſcindere forte poſtqz ſibi inotuit rem eſſe dotalē. Et ſic claudicabit ꝫctus i fauoꝛem mulieris ꝛ viri ſicut alias dicimus in pupillo in.l.iulianus.ſ.ſi qs a pupillo.ff.de act.emp.ꝛ alias in.l.obligari.ſ.j.ff.ō auc.tut.ꝛ qō no.in.l.qō fauoꝛe.C.de leg.ꝛ ita iā de facto reſpōdi ſup quadā vēditione facta p virū ꝛ vxoꝛē de re dotali de qua nōdū erat cōfectū inſtrm.ꝛ ſic nō poterat dici adhuc ꝫctū eſſe firmatū inō p.c.cū ꝙtingat.de iureiu. Añ mulier poterat hoc acceptare ꝛ velle non reſcindi ſi dicat qō pecunia eſſet ſibi vtilioꝛ,ꝛ ita erat in veritate. Allegabā preterea tex.in.d.l.ſi ꝙſtante.ff.de iure do.dū vꝛ log gñaliter qō res dotalis poſſit conuerti ꝛ cōputari in pecunia ſi hoc apparet eſſe vtilis,vñ multomagis ſi cōuerteret ꝑemēdo fundo vtilioꝛi.facit ēt.l.ꝙuis.ff.ſolu. mat.lz qdā rñdiſſent ꝫriū earōne moti qꝛ per hoc videret euanuari totus titulus.ff.de fun.do.nec deberet attendi an vir, vel mulier, ex hoc ſint facti locupletioꝛes ad effectuz vt valeat alienatio ꝛ ſic vt dominiū ſit trāſlat ūp id qō hꝫ in.l.ſi fundus in pn ci.ff.de reb.eo.ꝛ qō ibi per Bar.ꝛ in.l.cū hi.ſ.eā tranſactionē ff.de tranſa.ꝛ rñdebāt ad.d.l.ita conſtante vt procedat eo caſu quo lex iulia nō obſtaret ꝛ ſi in rebus mobilibꝰ dotalibus. Tñ pōt dici qō preſuppoſita veritate qō ita expediret viro ꝛ vxori magis illā pecuniā habere ꝛ ipſam ponere ad honeſtū lucrum vel ad ꝙuertendū in rē habilē vtilioꝛē vt pōt ꝙtingere ſi fundus dotalis erat magis preciōſus qꝫ fructuoſus vel fuit vēditus pro maioꝛi pretio qꝫ valeret. Et ꝓpea forte emptoꝛ qreret reſcindere talē ꝫctū qō tunc non audiret. Sī aūt ſtante tali vtilitate viri ꝛ vxoris nihilominus ipſi vellent reſcindere talē vēditionem emptoꝛe inuito ꝛ tūc bñ audirent nō obſtāte qō emptoꝛ allegaret ꝛ probaret qō ipſi ex tali venditione ſint facti locupletioꝛes.ꝛ ita ꝓcedat qō habetur in.d.l.ſi fundus.ꝛ in.d.ſ.eam.

7 ¶ †Tertio limita niſi venderet fundus ꝑemēdo aliā rē ſtabilē magis expedientē p.ſ.dicta dūmodo cōcurrat cōſenſus mulieris per id qō habetur in.d.l.qꝫuis.ꝛ in.l.ſi ex pecunia.C.de in.do.ꝛ in.l.mutus.ſ.manēte.ff.de iu.do.tunc interim antequā emat alius fundus alienatio eſſet in pendēti. ¶ Quid.n.ſi poſtea alius fundus nō ematur ex pretio redacto vel emat tamen in vero non ſit vtilioꝛ. Certe nulla erit prima venditio per id qō hꝫ in.l.ſi mulier.ff.de pac.dota.ꝛ in.d.l.ſi ex pecunia.

¶ Et intellige quod tpe emptionis apparebat ꝛ ita indubitate erat vtilioꝛ.nā lz poſtea cāliter efficeret deterioꝛ nō ꝓpea infirmabitur prima venditio.qꝛ ſufficit rem fuiſſe vtiliter geſtaz a ſui initio p id qō hꝫ in.l.ſed an vltro.ff.de neg.ge.ꝛ in.l.in totū.ff.ō impē. Sic ēt eꝫ ſi ex tali pecunia redacta ex dicta alienatione fuit poſtea emptus alius fundus q eo tpe nō erat vtilioꝛ. Nā lz poſtea caſualiter ſit factus vtilioꝛ puta ex incremēto alluniōis vel ex alia cauſa nō ꝓpea ꝙfirmabitur prima alienatio q a principio fuit nulla. Añ poterit mulier poſtea dicer̄ puta ſoluto matrimonio volo qō primus fundus ſit dotalis nec ēt poterit dicere volo qō ſecundus fundus ſit dotalis vt probatur notanter in l.cum marītus.ꝑ in.ff.de pac.dota.

8 ¶ †Quarto limita niſi alienaretur p mulierem de conſenſu viri vel ecōtra pro exſolutōdo ere alieno quo ipſa mulier eſſet aſtricta per tex.not.in.l.ſi.ff.de iure dot.

9 ¶ †Quinto limita qñ alienaret̄ in caſibus ſpecialibus de quibus in.l.qꝫuis.cum ſeq.ff.ſol.ma.ꝛ ibi dixi.

10 ¶ †Sexto limita niſi dotalis fundus fuiſſet datus eſtimatꝰ tñ vt remaneret dotalis ꝛ ſic proprie non habet̄ p empto qꝛ tūc poteſt alienari ū res ſit mobilis que ſeruari poſſit dummodo de ꝙſenſu mulieris p tex.ſing.i.l.ſi eſtimatis.ff.ſol.mat.ō quo ibi dixi cū ille tex.loquatur de rebus mobilibus vt pz ex.d.l.ibi dū dicit q̄ extāt vt.ſ.dixi lz opinio cōis ſit in ꝫriū vt.ſ.eſt dictum.

11 ¶ †Septimo ſi ſoluto matrimonio ꝛ nōdum dote reſtituta vir alienaret de conſenſu mulieris ex quo nō pōt dici oīno fundus eſſe dotalis,ſecus ſi ſine ꝙſenſu mulieris qꝛ tunc oīno eſſet nulla alienatio ſicut ſi alienaſſet ante ſolutū matrimonium ſm quoſdam per text.not.in.l.ſi ꝙſtante.C.de do.ante nup.ꝛ qꝛ mulier ita conſentiendo matrimonio ſoluto potuit facere doris conditionem deteriozem per id qō hꝫ in.l.lz.ff.de pac.dot.ꝛ in.l.bere.ſ.filia.ff.de pac.tñ qñ mulier non conſenſit ꝛ dos nondū fuit reſtituta tunc cenſetur fundus dotalis quo ad ipſum virum per text.ad hoc ſingularē in.l.ēt directo.ff.de fun.dot.qō ēt tenuit Bal.in.l.ſi predium ad fi.C.de iure do.ꝛ ibi ēt hoc ſentit gloſ. Cogita tñ qꝛ tex.in.l.iij.ff.de fun.do.iuncta glo.vult qō donec duret mulieri actio de dote non pōt alienari talis fundus. Unde lz ſit ſolutum matrimonium ſiue fundus ſit apud virum ſiue apud heredes eius eſt inalienabilis ꝛ ſic etiam impreſcriptibilis qō procedit vīēte ipſa vxore,mortua aūt ipſa muliere licet adhuc non fuerit dos reuerſa ad ipſam mulierem vel ad eiꝰ heredē tūc deſinit eſſe dotalis ꝛ ideo ipſe hꝫ ēt ſi eſſet filius poſſet alienare ſm Bal.in.d.l.j.ff.ſolu.mat.ꝛ qō etiā matrimonio ſoluto indiſtincte non poſſit alienari donec reſtituat̄ mulieri voluit Bal.in.l.dotalē.ff.de teſta.mili. Añ ponamus dotē nō eſſe reuerſam ad patrem p mortem mari.certe antequam ad eum reuertat̄ qꝛ adhuc durat actio ad ipſam dotē erit inalienabilis ēt ſi ꝙſentiat pr̄ ipſi filie alienāti vel filia ipſi patri cū videatur tūc eſſe eadem ratio pront marito. Sz poſtqz ad patrem fuit reuerſa poſſet alienari qñ ipſe pater eſſet potens ad redotandum alias ſecus,vt no.voluit Cy.in auc.ſed qꝫuis.C.de rei vxo.act.

12 ¶ †Octauo limita niſi mulier alienaret dotē conſtante mrimonio ꝙferēdo ipſaz alienationē i tpō ſoluti mrimonij puta poſt mortē ſuā vl̄ poſt diuoꝛtiū p tex.a ꝫrio ſenſu ꝛ ibi ē gl.no.i.d.l. ſi cōſtāte. Jn ꝫriū tñ facit qꝛ ante mrimoniū ſolutū ñ pōt cāz dotis deteriozē facere ēt cōferendo in tēpus ſoluti matrimonij vt ꝓbaꝫ no.i.d.l.lz.ꝛ l.attilicinus.ff.ō pac.do.ꝛ ita ēt tenuit Jo. de imo.in repe.c.cū cōtingat.de iureiur.in.ix.col. Añ tñ q ꝑma opinio ſit verioꝛ ꝛ ſic illa gl.ſit tenenda qꝛ illa iura ꝓcedū qñ ipſa mulier paciſceret̄ cū marito,ſecus ſi cū alio maxime ꝙiuncto puta cū frater,vel cū pre ꝓiudicādo ſibi in dote in tēpus poſtea mrimonij ſoluti p tex.in.l.cū dos.ff.de pac.dota.ꝛ in.l.ij.ſ. j.ff.ſol.mat.ꝛ l.quocies.eo.ti.ꝛ l.dotis.C.de colla.ꝛ ꝓbaꝫ a contrario ſenſu in.d.l.ſi conſtante.vnde cogita.

13 ¶ Nono limita †qñ mulier alienaret cū cōſenſu viri vt ꝓbatur a ꝫrio ſenſu in.d.l.ſi predium. qō ēt tenuit ibi Cy.poſt Jac.de are.rñdeo ad.ſ.ſi cū lex.C.de rei vxo.act.qō loquat̄ in caſu eꝫ qñ vir cū ꝙſenſu mulieris alienaret in quo vꝫ maioꝛ rō ꝓhibitionis.Bal.tñ ibi ꝛ Sali. tenent ꝫrium ꝛ melius cū imo vꝫ tunc eadem rō prohibitionis qō ēt tenuit Jo de imo.in.d.c.cū ꝙtingat rñdeo ad.l.ſi prediuz vt non debeat aſſumi ibi ar.q ꝫrio ſenſu ex quo reſultaret abſurdus intellectus ꝛ ꝫ alia iura p id qꝫ habet̄ in.l.ij.C.de cōdi inſer.ad hoc gl.no.in.c.j.de eta.ꝛ q̄li.i.vj.

¶ Decimo limita niſi poſtea ſol.mat.puta p mortem mulieris. vir ſuccedat ipſi mulieri in hereditate vel ſaltē in ipſa dote lā p eū alienata,puta ex teſtamēto mulieris vl̄ p pactū factū ō lucrāda dote vel ex forma ſtatuti,qꝛ tūc confirmatur ipſa ꝓcedens alienatio vt habetur notan.in.l.cum vir predium.ff.de vſucap.

14 ¶ Undecimo †qñ mulier alienaſſet vel non cōſentiente viro ꝛ poſtea ſol.mat.ꝛ ſic dote ad eā reuerſa p diſpoſitionē.d.l.in rebus.C.de iure do.vellet petere ab ipſo emptoꝛe.nā ex quo ſibi ſupuenit ius in dote ꝓdicta ideo vꝫ ꝙfirmari dicta alienatio eadē rōne put.ā in viro p id qꝫ habet̄ in.d.l.cum vir. ꝛ de hoc eſt gl.ſingu.in.d.l.ſi cōſtante. qꝫ vꝫ tenere Cy.Bal.e Sali.in.d. l.ſi ꝓdiū.ꝛ Spe.in tit.de empt.ꝛ vendi.ſ.iij.loco ver.ſed nun quid ꝙfirmet̄.lz idē Spe in eo.d.verſi.ꝙuenit aūt, variauerit. ꝛ hoc vltimū vꝫ eſſe verius qꝛ nō ceſſat cā ꝓhibitiōis legis iulie ꝓp mrimoniū ſolutū ex quo ipſa mulier remanet indotata .imo qdā tenuerunt qō ēt ſi fiat alienatio ſolu.ma. vt.ſ.dixi in.vij.limitatione.ꝛ hoc idē tenuit gl.ſingu.inſti. q.alie. nō li.poſt ꝓn. ꝛ ibi ēt Jo.ō ſan.vt lā refert ꝛ tz Jo.de imo.in.d.c.cū ꝙtingat.

15 ¶ †Duodecimo limita ſz quoſdā qꝛ lz nō valeat alienatio quo ad preiudicium mulieris vt ſic etiam dñium non tranſferat̄ tñ vir ipſe alienans nō poterit venire ꝫ repetendo ab emptoꝛe vt voluit gl.in.d.l.cum vir quam ibi etiam tenuit Ange.dicendo qō teneꝫ ēt fideiuſſoꝛ datus per virū de euictione. Et ſic etiā pz virum teneri de euictione ſi poſtea talis fundus repetatur p mu

lierē postea sol. ma. Ergo si agenti obstabit exceptio de qua in l. vendicātē. ff. de euic. ⁊ qz nō pōt venire ꝫ factū suū. l. post mortē. ff. ó adop. ⁊ q teneat fideiussoz. alle. q hr i. l. si is q. C. ó pre. mi. Benefacit q hr in. d. l. si prediū. ⁊ qó ibi p Bal. ⁊ p Barto. in. l. cū lex. ff. de fideius. ⁊ in. d. l. dotalē. ff. de tes. mil. Et subdit Ang. hoc ꝓcedere si vir repetat ex ꝑsona sua, secus si ex ꝑsona mulieris. ita dicit ꝓcedere gl. no. in. d. §. sed cū lex. Tu aduerte qz cōmuniter tenet qó indistincte possit repetere etiā ex persona sua vt est de mente illius gl. d. §. sed cū lex. ⁊ gl. instit. quib. alie. nō lz. in prin. Nec ob. regula de qua in. d. l. post mortē qz nō hz locū qñ prohibere a iure alienatio rōne publice vtilitatis, vt ibi notanter p Bar. ⁊ alios ⁊ in. d. l. cū lex. de fideius. nā qūo pōt vir nomine mulieris petere cū ipsa mulier nō possit ꝙstante matrimonio qz nō est domina. l. doce ancillam. C. de rei ven. q ēt tenuit Spe. in. d. §. tertio loco. versi. quid ergo si vir. ad fi. etiā si fuisset ignorās cū adhuc subsit rō vtilitatis ꝓp publicā vtilitatē. qó ēt si vir ipse iurasset vt voluit Jo. an. ⁊ ibi expressius Anto. ⁊ Jmo. in. d. c. cū contingat per illū tex. a ꝓrio sensu cū infirm nō liget ipsum iurātē in preiudiciū tertij ⁊ sic mulieris. ad hoc tex. in. c. ꝙuis. de pac. in. vj. ad fi. ⁊ etiā probat a ꝓrio sensu in. d. c. cū ꝙtingat ad fi. de iureiurā. ⁊ qó alias per Bar. in. l. titio. §. imperator. ff. ó leg. ij. ⁊ p Bal. in. l. j. C. ó inof fi. do. in. vij. col. de quo j. in vlti. fallentia ꝓut ēt alias dr de prelato alienante q pōt reuocare ēt nō obstāte suo iurō ex quo reuocat ꝓ interesse ecclesie ⁊ nō suo vt hr i. c. peruenit. ⁊. c. sicut nostris. de iurein. lz in ꝙñam resultet ēt i cōmodū suū ꝓp fructꝰ per eū ꝓcipiendos. Et p hoc rñdetur q imo cōstante matrimonio tendit in preiudiciuz sui ⁊ nō mulieris cuz ipse sit dñs ⁊ ipse capiat fructus ⁊ sustineat onera matrimonij. Nā ex quo tenet illos conuertere in onera matrimonij ideo versatur interesse mulieris, ⁊ licet in consequentia versetur interesse viri tamen de hoc non est curandum per id quod habet in. l. j. ff. de aucto. tuto. ⁊ alias in. l. dictātibus. C. de testa. ⁊ per gl. no. in. l. j. §. huius studij. ff. de iusti. ⁊ iure. Et sic stant hec simul q ipse vir ex ꝑsona sua reuocet non autē nomine mulieris, tñ ꝓpter preiudicium ⁊ interesse mulieris. Et predicta procedunt si vir esset ēt locuples cum etiam tunc verset interesse mulieris vt magis diligēter vir sibi subueniat ⁊ mulier magis de facili recuperabit dictam rem dotalē ab herede viri ꝙ ab extraneo, ⁊ bñ faciūt que habent in d. c. peruenit. ⁊. d. c. sicut. ⁊ qó no. Anto. de but. in. c. cū venisset de institu. ¶ Quid autem si vir esset negligēs in recupando cū possit. an tunc mulier possit ꝓ suo interesse recuperare dictam rez dotalē ⁊ qdē si vir non vergat ad inopiaz ⁊ hz alia bona sufficiētia ad dotē vr dicendum qó non possit ex quo tunc non est ꝓditū sibi remedium de quo in. l. si cōstante. in prin. ff. sol. ma. ⁊ l. vbi adhuc. C de iure do. Quidā tñ tenent ꝓriū vt tunc p negligētiā viri in subsidiū ipsa possit audiri implorādo officiū iudicis vt dicta res dotalis maxime si esset magni redditus restituat viro qó ꝓ supportandis oneribus matrimonij ex equitate. l. si is q stichum. §. vbi dos. ff. de iure do. de quo tñ dixi in. l. si constante in princ. ⁊ in. §. j. eiusdē legis. Et predicta procedunt quo ad effectū repetitionis. quo ad effectum autē euictionis, an teneat ipse vir, vel mulier sunt opiniōes vt p Spe. in. d. ℞ si. vbi distinguit an emptor fuerit sciens vel ignorās, cōmuniter tñ tenet viri teneri de euictione qñ vēditio fundat in ꝑsona sua. secus si vēdat vxor qz tunc ipsa non obligat ēt naturaliter ⁊ consequenter nec eius fideiussor per id qó habet in. d. l. cū lex qcqd aliter senserit gl. in. d. l. si prediū cuz in viro ꝓhibeat alienatio ꝓpter virum sed principaliter ꝓp mulierem etiam ad effectum vt non transeat dominium lz ipse sit dñs, vnde lz respectu obligationis personalis teneret si postea euicat ꝓ se vel soluto matrimonio ꝓ mulierem seu eius heredes. ⁊ sic multomagis eius fideiussor. vt tenet Bar. post By. in. d. l. cū rei. ⁊ in. d. l. cum vir. ⁊ Bal. in. d. l. si prediū. ⁊ Ly. i. d. l. si is qui. ⁊ Anto. de but. post Jo. de ligna. in. d. c. cuz contingat. ⁊ ibi etiā Jmo. qó ꝓcedit si emptor fuit ignorans non solum factum, scz rē esse dotalem sed etiam si errauit in iure, dūmodo sit persona in qua toleraret iuris ignorātia puta rusticus minor vel mulier p id quod habetur in. l. regula. ff. ó iur. ⁊ fac. igno. ⁊. l. cū de indebito de ꝓba. Jtē ꝓcedūt ꝓdicta respectu ꝓrij repetendi, non autē alterius interesse ꝑm imo. in. d. c. cū cōtingat, lz Spe. in prealleg. versi. gl. in. d. l. si ꝓdiū. tenuerit ꝓriū puta respectu expensarū p id q habetur in l. si prediū. C. de predi. mino. ⁊ maxime ne maritus sit in lucro cū aliena iactura ⁊ hoc vr verius ⁊ bñ facit gl. in. l. quēadmodū. C. de agri. ⁊ cens. lib. xj. Si autez fuit oīno sciens emptor ⁊ tūc lz quidā dicant q saltem recuperet pretiū ⁊ nō aliud interesse p id q habet in. l. fi. ⁊ in auc. res que. ⁊ ibi per gl. C. de sacr. sanc. eccl. tñ cōmuniter tenet ꝓriū q nihil recuperet cū videat ei imputandū. Nec ob. q hr in. l. fi. §. lz si emptor. C. cōmu. de lega. qz ibi nō est prohibita alienatio, imo transferē interiz dominiū. vt ibi no. ⁊ gl. in. d. auc. q̄ res solet reprobari per. d. l. quemadmodū ⁊ est gl. ꝓria in auct. de non alie. §. si quis illud. de quo p doc. in. c. si quis presbyterox de rebus eccl. non alie. ⁊ si dicas ergo vir remanebit in lucro ex suo dolo, rñde qó hoc non inconuenit cum sint in pari cā turpitudinis. Vel pōt dici ⁊ forte melius q pretiū applicat fisco vt voluit gl. no. in. d. l. quemadmodū ⁊ alias per gl. in. l. ij. C. de cōdi. ob tur. cau. ⁊ in. l. lucius. de iure fisci. Que ēt procedunt si emptor fuisset expresse stipulatꝰ de euictione vel lucro, vt no. voluit Jmo. in. d. c. cū ꝙtingat cū videatur ꝙtinere turpē causam ex parte vtriusq ex quo contra legum interdicta sunt mercati per id qó habet in. l. generaliter ff. de verbo. obli. ⁊ ibi per eum. Si autē mulier alienasset tñc teneretur de euictione solū ad pretiū ⁊ non ad interesse ne ipsa sit in lucro ⁊ cōsequenter ēt ne fideiussores per id qó hr in. d. l. cuz lex. ⁊ per predicta habes decisionem quid dom qñ vir ⁊ vxor si mul vendiderunt. Nā multum interest emptoris qó qlibet obligetur insolidum cū alias in dubio solū teneret quilibet pro virili ⁊ sic vir nō teneret de euictione nec fideiussor suus nisi pro sua virili qó ēt tenuit Bar. in suo consilio qó incipit, punctus questionis talis est quedā mulier domina nupsit. numero. cxxxiij. tñ cōiter tenetur qó tunc vir teneatur insolidū quasi mulier fuerit nominata in instrumēto ad maiorē cautelā emptoris ⁊ sic alio intercedēdi quo casu esset mulier ipso iure tuta, lz ambo sunt cōfessi in instrumento pretiuz recepisse per id qó no. in auc. si qua mulier. C. ad velle. vt no. voluit Spe. in tit. de so. ⁊ obli. §. ante omnia. versi. qd si vir ⁊ vxor. qó sic tenuit Bal. in. l. j. C. ó uxoreis. ⁊ i. d. auc. si qua mulier. ⁊ sequuntur Moder. legētes ibi dixi in. l. si cū dotē. §. transgrediamur. ff. so. ma. Nā consului de facto ⁊ hoc fuit obtentum hic Perusij qó ista ꝓcedunt qñ notarius in instrumento esset rogatus de cōfessione viri ⁊ vxoris cōfitentium pretium peruenisse ad eos qz tunc nihilominus ipsi ꝓsumunt qó totū pretiū puenerit ad manus mariti, ⁊ sic coram fuerit quesitus in tali materia suspecta cōfessionis mulieris p id q habetur in. l. vir vxori. in fi. ff. ad velle. cum res vendita lz esset dotalis tamen pertinebat tūc constante matrimonio ad ipsum virum ⁊ non ad vxorem. Si autem notarius in instrumēto attestaret quod vir ⁊ vxor pretium recepissent, tunc intelligat quod actualiter ⁊ de presenti habuerint ⁊ receperint per quod habetur in glo. no. in. l. si ex cautione. C. de non nu pecu. ⁊ nor. in. l. si ex pretio. ff. si cer. pet. a. licet cauti tabelliones soleant dicere ⁊ habuerunt ⁊ receperunt in presentia mei notarij ⁊ testiū. ꝛc. scriptorum ꝛc. de quo tetigi in. d. §. transgrediamur.

16 ¶ †Decimotertio limita nisi esset datus fideiussor qz tunc obligaretur qñ esset datus per maritum alienantē probatur no. in d. l. si prediū. C. de iure do. ibi per Bal. post Ly. ⁊ per Bartol. in. d. l. cum lex. ⁊ in. l. dotalem. ff. de testa. mili. ⁊ tactum est supra in proxima fallentia.

17 ¶ †Decimoquarto limita secundum quosdaz circa seruitutes fundi dotalis, qz ille saltem sunt alienabiles ⁊ sic perdi pōt prescriptione ꝑm gl. sing. in. l. si filiosa. la. j. ff. sol. ma. Sed cōmuniter tenetur contra illam gl. de quo ibi dixi.

18 ¶ †Decimoquinto limita in fundo quasi dotali ⁊ sic in matrimonio putatiuo vt nō habeat locum ꝓuilegium. d. Liulie. ꝑm quosdā vt sic casus verus comprehensus sub ꝓhibitione Liulie non extendat ad casum fictū seu putatiuū dotē, ⁊ sic quasi dotē per id qó habetur in. Liij. hec verba. ff. de neg. gest. cum vulgaribus. Sed gl. sing. est in ꝓrium que cōmuniter solet teneri in. l. dotalem. §. fi. ff. de fun. dota. no. doc. ⁊ ibi dixi in. l. si cum dotem. §. fi. ff. sol. mat. Nam ēt in sponsa que nondum est vxor. non pōt esse vera dos ex quo nōdū est matrimoniū ꝓ id qó hr in. l. fi. C. de do. ante nup. ⁊ sic pōt dici quasi dos ⁊ tñ ad talem qua si dotem extendit ꝓhibitio legis iulie vt est casus nota. in. l. iulia. ff. de fun. dota. Sic etiam pz qó quo ad priuilegium ante lationis in personalibus equiparantur illa que non est vxor vera sed quasi vxor, ⁊ ea que nōdum est vxor sed sponsa, vt est tex. no. in. l. y. in fine. cum sequenti. ff. de priuileg. credito.

19 ¶ †Decimosexto limita qñ maritus locaret fundum dotalem ad non modicum tempus qz lz cōmuniter teneatur quod illa fit spes alienationis per id quod habetur in. l. j. §. quod ait. ff. de superficie. ⁊ institu. loca. ⁊ per Bartol. in. l. qui fundum. ff. locat. adeo quod prohibitus alienare censetur etiam prohibitus locare ad longum tempus ⁊ sic ad decē annos, vel vltra vt tenet Bart. ⁊

Bart. ⁊ Bal. post By. reprobata gl. illa singula. in l. codicillis. §. insti. ff. de leg. ij. ⁊ voluit glo. no. in cle. j. de reb. eccle. non alie. tñ forte hoc nō ꝓcederet in viro nec lex iulia ꝓhibēs fundū dotalē alienari videt habuisse mētē ad talē locationē qꝛ nō vr vera ⁊ ꝓpria alienatio ex quo marit⁹ nō abdicat a se dñiū. imo loco talis fundi hz pēsionē annuā loco fructuū. l. pēsiones. ff. de peti. her. Et sic ex tali fructu seu reddītu pēsionis pōt supporta re onera mrīmonij sicut si ipse ꝓcepisset fructus absq; locatiōe.

¶ Quid ēt si locasset nō ꝓ pecunijs sz ꝓ certa rata fructuū habenda q̄libet anno. ⁊ idē multomagis si locasset colono ptiario ad ōcē annos cū ꝓ ꝫ nullū fiat ꝓiudiciū doti tā respectu viri q̄z mulieris ⁊ maxime si talis locatio cederet in cōmodū ipsius viri qꝛ forte magis ꝙfert sibi ita locare fundū lz ad lōguz tps q̄z apō se habere ⁊ ipsuz cultiuare vel coli facere.

¶ Quid ēt si maritus vēderet vsumfructuū dicti fundi. nā vendēdo vsumfructū ēt ad modicum tps cēsēt alienare vt. l. fi. C. de reb. eccle. nō alie. Absurdū esset dicere ꝙ vir nō possit ꝫ facere, ⁊ maxime qñ vēdit in fauorē ⁊ cōmodū sui. ¶ Quid ēt si vir haberet castrū in dote ⁊ venderet fructū pedagij. adeo qō esset magis vēditio fructuū ꝓcipiēdoꝝ ꝓ talē emptorē q̄z esset ꝯctus locationis iuxta no. ꝓ Bart. in l. cotē ferro. §. q maximos. ff. de pub. Absurdū est dicere ꝙ maritus nō possit hoc facere. Vñ posset dici ꝓhibitionē legis iulie ad hunc casuz nō debere extēdi. ⁊ maxime qꝛ lz tale ius videaī cōstitutū in re rōne cuiusdam quasi dñij, tñ ꝓ hoc nō hz ꝓindicare mulieri qꝛ resoluto iure dantoris ⁊ sic mariti resoluit ius acceptoris ar. l. lex vectig. ff. ō pig. Et pōt imputari tali cōductori vel emptori vsufructus q verisimiliter sciebat ⁊ scire debebat tale ius debere resolui postea soluto mrīmonio ⁊ sic pleno iure trāsire in mulierem maxime hodie per singularem dispositionem. l. in rebus. C. de iure doti. bñ facit. l. si quis domū. ver. hinc iungi. ff. loca. ⁊ tetigit in l. si filiosa. §. fi. ff. sol. mat. Vñ cogita qꝛ hoc a nemine reperi tactum.

20 **Decimoseptimo limita** †ꝓcedeꝛ i alie natione volūtaria secus in necessaria vt hr̄ notanter in l. j. ff. de fun. dot.

¶ Ex quo inferī qō si est datus in dotē vn⁹ fundus cū alio cōis ꝓ indiuiso poterit ꝓcedere alienatio ꝓ viaz licitationis ex quo tūc cēsēt talis alienatio necessaria vt est tex. no. in l. cū in fundo §. si fundus. ff. de iure do. hoc tñ ꝓcedit qñ ipse vir ꝓuocareī a ꝙsorte ad diuisionē. Si aūt ipse ꝓuocaret ⁊ tunc nō audireī qꝛ alienatio q̄ postea sequereī puta ꝓ viā licitationis deriuaret ex cā volūtaria ipsius viri vt est tex. no. in l. ij. C. de fun. do. Sz cuz semel sup hoc fuissem de facto interrogatus dixi qō si maritus videret qō talis diuisio esset sibi ⁊ vxori multū expediēs qꝛ forte cōsoꝛs est ꝙsona rixosa vel ꝓ talē cōionem parū vtilitatis ⁊ fructus hz vir qō tūc posset petere talē diuisionē ꝓ id qō habeī alias in l. si cōuenerit. ff. ꝓ soc. ⁊ qō alias hr̄ no. in l. iubemus in ꝓin. C. de sac. san. eccle. ⁊ qō ibi per Bal. ⁊ maxime si maritus vellet cōmutare dictā pecuniā habendā ex licitatione in aliquā aliā rē stabilē vtilē ⁊ fructuosam de voluntate mulieris vt sic illa res cōmutata cedat in dotē per id qō habeī in l. ita constante. ff. de iure do. ⁊ l. q̄uis. ff. sol. mat. que omnia bene not.

21 **Decimooctauo fallit** † qñ verſareī fauoꝛ libertatis. nā tenendo qō res mobilis que seruando seruari pōt, non pōt alienari vt multi tenuerūt vt dcm̄ est. §. in ꝓima fallentia, tñ fallit in seruo dotali qui manumitteret ꝓ virū de voluntate vxoris ꝓ text. no. in l. si constante. §. si seruus. ff. sol. ma. ⁊ ibi dixi.

22 **Decimonono fallit** † qñ alienatio rei dotalis trāsiret cū vniuersitate alienata vel trāslata in aliū vt habeī in. d. l. j. ff. de fun. do. Et sic forte posset inferri qō si mulier habens castrū dedit in dotē viro quosdā redditus dicti castri qō postea vēdēdo mulier ipsum castrum potuit ēt cū eo transferre in emptorē dictos redditus vt sic liceat sibi hoc facere ꝓ viā alienationis vniuersalis q̄ nō liceret alienādo particulariter dictos redditus. bene facit. l. quedā. ff. de acqui. rerū domi. ⁊ qō hr̄ in l. modicis. ff. de condi. empt. ⁊ in. c. literis. de iure patro.

23 ¶ † Vigesimo ⁊ vltimo limita in alienatione in qua interueniret iurm ꝓ tex. in. c. cū ꝙtingat. de iureiu. ⁊ in. c. lz mulieris eo. ti. in. vj. quo tñ casu qñ solus vir alienaret ēt cum iuro nō firmaretur talis alienatio iuro ex quo tēderet in ꝓiudiciū mulieris ⁊ tunc lz nō admitteret ex ꝙsona sua ꝓ metum periurij. tñ admitteret vir ex persona mulieris ꝓ id qō. §. est dictū in. xij. fallē. facit qō hr̄ in l. j. ⁊ ij. ff. de libe. cau. ⁊ qō alias per Bald. in l. fi. §. in cōputatione. C. de iure delibe. ⁊ sic eꝫ qñ mulier alienaret ēt iurādo qꝛ nō valeret in ꝓiudiciū viri per illū tex. sed solum in ꝓiudiciuz mulieris iurātis vt sic ēt soluto matrimonio nō possit veniri ꝫ vt ibi no. tñ iuramentū nō firmaret actū in ꝓiudiciū viri vt dixi. facit qō alias per Bal. in l. cū quis decedēs. §. codicillis. ⁊ §. titia. ff. de leg. iij. ⁊ per Bald. in l. ꝓma. C. de inoffi. do. An autē tale iuramētū trāseat ad heredes mulieris vide oino per Ang. ⁊ ibi ꝓ Jmo. ⁊ Ponta. ad finē in l. q̄ superstites de acqui. her. Si autē vir alienaret cum cōsensu mulieris ⁊ ipse vir solū iurasset ⁊ nō mulir, tunc ex ꝙsona sua nō posset vir cōueniri sed ex ꝙsona mulieris posset ex quo talis consensus mulieri nō ꝓiudicaret sine eius iuro in ꝓiudiciuz sne dotis per id qō habeī in l. attilicinus. ⁊ l. de die. ff. de pac. do. Et sic ēt ipsa mulier posset cōstāte matrimonio petere ꝓ officiū iudicis ex equitate. l. si is qui stichum. §. q dos. ff. de in. dot. vt dos ipsa cōsigneī ipsi viro ꝓ interesse mulieris ꝓ supportandis oneribus matrimonij. Et multomagis posset petere soluto matrimonio non obstante dicto suo consensu per dicta. §. ⁊ per id qō habetur in. d. §. sed cum lex. de rei vxo. actio.

SVMMARIVM

1 Pater hodie non habet vsumfructum dotis babite per filium fa. ꝓ sua vxore.

2 Dos non solum est in ptāte filij mariti, sed etiaz ipsi fructus ex dote percepti, vt eos omnes sibi lucrifaciat, ⁊ non pater.

3 Usufructus dotis filij mariti seorsum a patre iuste habitantis an sint patris. Et quid si filius seorsum habitaret contra patris voluntatem ⁊ sine iusta causa. nu. 4.

¶ Priuilegium secundum.

Secundum speciale in dote est vt etiam est de mēte Bar. in l. con
1 tra nurum. §. quoties. ff. rerum amo. qō hodie † de iure codicis ipse pater non habebit vsumfructū dotis (¶ Additio. Usumfructū dotis. no. qō pater non hz vsumfructū in dote data filio emēcipato seorsum habitāti a pre, alias sic. Bal. ⁊ doc. in l. si cū dotē. §. transgrediamur. sol. mat. Jo. de por in l. cōstāte. §. j. eod. ti. ⁊ vbiq; ꝓ Bal. ⁊ in l. lij. C. de bo. ma. qō est verū ꝓ sertiz qñ pr̄ non obligaī ꝓ dote recepta. vide Bar. in l. ꝫ. §. j. ff. re. amo. vbi dicit verū si spēs i dotē data ē vel pecunia ex qua ēpta est species de cuius speciei fructibus si vir lucraī nihil patri q̄rit̄ur. Sed si pecunia in dotē daī cū qua filius lucraī pr̄i q̄rit̄. vide Bar. in l. j. C. de bo. que lib. ⁊ ꝓ Alex. in l. si cū dotē. §. trāsgrediamur. sol. ma.) recepte ꝓ filiumfamilias ꝓ vxore ꝓ l. cuz oportet. C. de bo. que lib. cū si. Et cōsequenter sequit̄ ꝙ in dicta dote pr̄ non erit legitimus administrator, tñ ipse limitat hoc ꝓcedere qñ dos esset in corporibus seu speciebus secus si in pecunia q̄ tūc de iure ffoꝝ efficiebaī peculij ꝓfectitij patris. ⁊ sic trāsibat in dñiū pr̄is q tenebatur de peculio ꝓ dote illa restituēda ꝓ tex. in l. depositi. §. j. ⁊ l. ex facto. ff. de pecu. ꝓ quo facit qꝛ si ipsa mulier in hoc gaudet ꝓuilegio ēt qñ dos non defuit oneribus mrīmonij puta anteq̄ nubat vel postq̄ remāsit vidua vt in ea nihil iuris habeat pr̄ in tali dote aduētitia vt. j. dicā in. viij. pte. in. x. priuilegio, multomagis vr̄ dicendo in ipso filiofamili. cōstante mrīmonio. Et sic qñ dos coheret in mrīmonio ⁊ eius oneribus defuit arg. l. dotē in fi. ff. de castrē. peccu. nā isto casu cōcurrit duplex fauoꝛ sz dotis ⁊ ēt mrīmonij. Aduerte tñ quia hoc dictū Bar. forte ꝓcederet qñ filius seorsuz habitaret a patre vna cū dote habita a muliere vel socero ⁊ maxie si postq̄ seorsuz habitauit duxit vxorē ⁊ dotē recepit. nā equuz est ꝙ ibi sit dos pleno iure ⁊ sic dotis fructus vbi sunt onera matrimonij. l.
2 cū bis. §. ibi dos. ff. de iure dot. † Vñ pōt dici ēt qō de iure ffoꝝ nō solū ipsa dos sit in dñio ipsius mariti filijfamilias. Sed etiā ipsi fructus ex dote percepti, vt si eos oēs sibi lucrifaciat ⁊ non pater ⁊ hoc fauore dotis ⁊ mrionij vt. §. ⁊ multomagis hoc fatē dum esset si filius accepisset vxorez dū cohabitaret cum patre, ⁊ postea recessit a patre cū dote sibi cōsignata ꝓ patrē q̄z ipse pr̄ receperat quasi tūc ipse pater videaī ꝙsentire filio vt ipse solus onera matrimonij supportet cū dicta dote. Unde ēt si fructus dotis superexcederent onera matrimonij videtur pater illos sibi tacite donasse que donatio de facili ꝓsumitur ꝓp tantam coniunctionem ꝙsonarum per id qō habeī in l. publia. in ꝓin. ff. de posiri. ⁊ in l. si seruus cōis. ff. de do. inter vir. ⁊ vxo. Et maxime cū videaī qd modicū donasse rōne cuius modici magis de facili ꝓsumit̄ donatio. l. vtrū. ff. de do. inter vir. ⁊ vxo. Nec ob. qō

videatur in peculium concessisse magis q̃ donasse per id q̃ habetur in.l.filia cuius.C.fa.hercis.ꝛ in.l.si donatione.C.ò colla. qꝛ illa iura ꝓcedũt q̃n a ꝓncipio nõ potuissꝫ valere vt donatio. vñ secus q̃n a ꝓncipio potuit valere vt donatio inter patrez ꝛ filiũ ꝑt est in dote ꝛ eius fructibus per id q̃ debeꝫ in.l.pomponius filadelphus.ff.fami.hercis.vt in.l.si cũ dotẽ. in ꝓinc.ff. sol.mat.que iura lꝫ loquantur in filiafamilias.tñ eadẽ rõ fauoris respectu dotis ꝛ mrimonij vꝫ militare in ipso filiofamilias. Et maxime ẽt qꝛ circũscripto fauore dotis in ipso vsufructu ad nẽtitiozũ quozũcũq̃ vez donatio facta ꝑ patrẽ filio vt est casꝰ singu.ꝛ ibi ẽt ꝑ Bal. post Bar. in.l.cum opꝫ.§.nõ aũt.C.de bo.q̃ liber. Et si vꝫ per modũ expressum eodẽ mõ ꝑ modũ tacitũ argu.l.cũ qd.ff.si cer.pe.cũ si.q̃ tacita donatio ꝓsumit vt.s. Vñ posset forte dici qõ lꝫ nõ ꝓbeꝫ expresse dicta consignatio dotis facta ꝑ patrẽ, tñ eoipso q̃ pꝫ ꝓmittit filiũ de ꝑ se tenere ꝛ fructuare dotẽ sue vxoris vel qd aliud aduẽtitium tacite vꝫ donare dictos fructus vt notanter voluit Bal. in auc. ex testõ.C.ò colla. in.xiij.col.ꝛ ẽt idem ipse sensit in.l.ij.C.fami.hercis.ꝛ etiam Bar. in suo tractatu de duobus fratribus.ꝛ lꝫ Azo in sum. illius tituli de bonis q̃ libe. post ꝓin. videaꝫ aliter sentire tñ doctores cõiter tenent vt.s.ꝛ est speciale in vsufructu qui ꝙsistit in iure tenui ꝛ de facilli ꝓdendo.ꝛ ita iam ego cõsulni ꝛ ẽt consulnit Pet. de ancha. consilio q̃ incipit. permittẽdũ est in ordine clxxvij.qõ bene no. Si autẽ ipse filius habitaret cũ patre.ꝛ sic pater ipse onera matrimonij subiret alimentando filium ꝛ vxorem ꝛ tunc nõ solum si ipse pater recepisset dotẽ sꝫ ẽt si ipse filius solus recepisset posset nõ ꝓbabiliter dici q̃ de iure ffoꝛ dñium dotis quereꝫ ipsi patri ꝛ ꝙsr fructus dotis essent ipsius patris ẽt si dos ꝙsisteret i speciebus ẽt stabilibus, nec reperio q̃ iura faciant dr̃iam inter dotẽ in pecunia ꝛ in speciebꝰ ꝑut facit Bart. in.d.§.quoties. nec.d.l.ex facto.ꝛ.d.l. deposui. ꝓbant dictã dr̃iam. imo ẽt si detur filio familias species in dote illa efficiebaꝫ peculij ꝓfectitij patris ꝛ teneba̅ pater de peculio postea restituendo sicut ꝓ rebus paternis cõsistentibus apud filiũ in peculio vt est tex.i.l. filiofamilias la .ff.sol.ma.ꝛ ꝓbaꝫ in.l.filiofamilias.la.j.ꝛ in.l.si cum dotẽ.§.transgrediamur.ff.eo.tit.cum tex.ibi indistincte loquatur. ad hoc ẽt tex.ea dẽ.l.in.§.fina. Immo põt dici q̃ si dictus pater consensit dicto matrimonio expresse vel tacite ex tunc, videt tunc se obligasse insolidũ ꝛ sic vltra peculiũ ꝑ restitutione dotis ꝑm dicta ꝛ nota ta post Bar. in.d.§.transgrediamur. Vꝫ autẽ tacite consensisse si vxoꝛ filij fuit ducta in domũ suã ꝛ onera matrimonij suppoꝛtauit cũ ad hoc ipsum faciẽdũ ꝓcedebat obligatio legalis argu. eius q̃ hꝫ in.l.ij.C.de acqui.pos. Inde est qõ ex quo ipse pater est obligatus ad cõseruationẽ dicte dotis merito cõueniẽs est qõ illa efficiaꝫ de dominio ipsius patris. An autem pꝫ possit cogi ad se obligãdũ ꝓ dote restituenda notatur in.d.§.trãsgrediamur vñ isto casu de iure codicis pater haberet vsumfructum dicte dotis vt hoc fuit de mente glo.no.in.d.l.dotẽ.ff.de cast.pecu.in finalibus verbis que per hoc sentit qõ hodie ꝓpꝛietas dicte dotis que olim erat apud patrẽ pleno iure erit de
3 iure codicis apud filiũ lꝫ vsufructus sit patris que tñ gl. † nõ ꝓcederet q̃n filius seoꝛsum habitaret a patre ꝛ onera matrimonij subiret vt.s. est dictum ꝛ hec omnia sunt notabilia ꝛ vtilia in practica si filius hꝫ vxoꝛem seoꝛsum habitans a patre dotẽ possideat ꝛ fructuat talis vsufructus nõ efficitur patris nec fructꝰ inde percepti sunt cõicandi cum fratribus ẽt si erat eoꝛum estimatio valde superexcessiua vltra onera matrimonij. Immo ẽt posset dici qõ si dos esset apud patrem qui nollet eam cõsignare tali filiò q̃ ex quo tunc nõ debeꝫ sibi vsufructus poterit filiꝰ mortuo patre illos fructus vel eoꝛum estimationem repetere a fratribus coheredibus ꝓ eoꝛum ratis ꝛ hoc q̃n filius decessisset sine reprehensione forte de voluntate patris, vel forte ꝓter patris voluntatem ex iusta cã qꝛ male tractabaꝫ a nouerca vel
4 alia simili cã. † Si autez discessisset sine voluntate patris ꝛ sine iusta cã tunc esset sibi imputandum. Immo ẽt si filius cohabitaret cũ patre ꝛ pꝫ onera mrimonij subiret tñ pꝫ ipse permitteret filium tenere ꝛ fructuare de per se dictã dotem ꝛ de fructibus ad libitũ disponere tũc tacite vꝫ sibi donasse dictũ vsumfructuz vt.s. dixi. Et ideo tũc filius dictos fructus ꝛ pecunias ex eis redactas ꝛ lucra exinde percepta nõ teneꝫ cõicare aliis fratribus vt ẽt voluit notanter Bal. in.d.auc. ex test. in.xiij.c.ꝛ in.d.l. ij.C.fa.hercis.ꝛ istud speciale de quo supra superabundat error scriptoris qꝛ posit ñest supra in.vj.parte. in ꝛ.xxxv.ꝛ.xxxvj. ꝓuilegio. licet illa duo aptius possint accomodari ad hanc septimam partem.

SVMMARIVM

1 Fructus rei in pignus date ꝓ dote mulieris non computantur in sortem.

2 Dispositio.c.salubriter.obtinet ẽt si res esset in pignus data cuius fructus non subijcerentur futuro iudicio.

3 Usure non solum in dote sed ẽt in ꝙctu venditionis possunt deduci in pactum vt interim termino durante aliquid solnaꝫ licet nulla sit mora contracta.ꝛ hoc nisi quantitas promissa superexcederet iustum interesse.

4 Pactum valet quod socer tantum solnat ꝓ centenario ꝑ singulis annis dati termini.

¶ Priuilegium tertium.

Tertium speciale priuilegium est qꝛ lꝫ i alijs ꝙctibꝰ seu debitis si detur res in pignus fructus ꝓcepti ꝑ creditoꝛẽ non cedant eius lucro imo habent fortẽ extenuare.l.j.ꝛ ij.C.de pig.ac.cum si.tñ hoc
1 † nõ obtinet in pignoꝛe dato viro ꝑ dote qꝛ fructus cedunt lucro ipsius mariti ꝓ onera matrimonij q̃ ipse suffert vt est text. no.in.c.salubriter.de vsur.ꝛ intantũ dixit ibi Jo.an. esse spãle in dote qõ ille tex. nõ dꝫ trahi extra ꝓprios terminos, qꝛ in iure nõ reperiꝫ vsura permissa nisi in illo casu ꝛ qui allegat casuz vel
2 similem dꝫ adducere casuz expressum dõo ex hoc † q̃ si ꝓmitteꝫ interim aliqua q̃ntitas certa ꝓ dicto interesse onerũ matrimonij puta ꝓ singulo mẽse vel in singulo anno tantũ quo dos nõ solueꝫ nõ valeret tale pactum ꝛ inberet prauitati vsurarũ nõ sic in fructibus fundi qui subijciunt diuino iudicio ꝛ pñt nasci ꝛ non nasci, vel nasci tñ recolligi in parnissima q̃ntitate. hinc est qõ eqtas canonica nõ hꝫ tale lucrũ ꝑ vsura ꝓp dubiũ euentũ ꝛ ẽt ꝓp fauoꝛez dotis. Nec ob. ꝑm eũ si diceret hoc ꝓmittit viro vt valeat sustinere onera matrimonij qꝛ posset rñderi ꝑ id q̃ hꝫ i.c.ꝑ vras de dona. iter vir.ꝛ vxo. vult dicere forte q̃ tũc posset vir ꝓuidere vt fundus vẽdaꝫ vel vt dos deponaꝫ apud mercatoꝛẽ vt ex eius honesto lucro vir possit onera mrimonij supportare q̃ rñsio vꝫ multũ puerilis qꝛ si possꝫ dos deponi apõ mercatoꝛez ergo multomagis solui posset ipsi viro sine alio pignoꝛe. ¶ Et ex dicto Jo.an. inferri põt qõ lꝫ dos forte eẽt parua ꝛ ex fundo dato in pignus vir ꝓcepisset tot fructus q̃ valde superexcessissent expensas onerũ matrimonij qõ tales fructꝰ superexcedentes cederunt lucro viri ex quo potuisset ẽt pauciores ꝓcepisse q̃s essent onera matrimonij. Ant. etiã de but. in.d.c. salubriter. similiter vꝫ restringere dispositionẽ.d.c.vt ꝓcedat q̃n fuit cõmissa moza per mulierum vel socerum in dote soluenda. Unde infert qõ si a ꝓncipio factũ fuit pactũ de dote soluenda incerto termino tũc nil põt vir interim lucrari de fructibus rei pignoꝛate ex quo nulla moza ꝓcessit, vñ si dos debuisset solui incontinenti ꝛ tñ fuit mulier vel socer in moza tũc ꝓcedit qõ ibi dr̃ vt ꝑ interesse possit lucrari fructus vez q̃ntũ verisimiliter fuisset lucratus cũ illa pecunia ꝓmissa ꝑ dote vt sic haberur rõ lucri cessantis. ¶ Sed aduerte qꝛ dictũ illud ꝓmũ Jo.an. vt.s. cõmuniter impugnaꝫ ibi ꝑ doc. post. Jo.cal.ꝛ Ant.ꝛ ẽt ꝑ Jo.de imo.in.l.inſulã.§.vsuras.ff.sol.ma. Nã vꝫ nimiũ restingere illũ tex. q loquiꝫ indistincte ꝛ sic vꝫ habere locũ in qualibet re data i pignus ꝑ dote. Et sic ẽt si dareꝫ domus vel apotheca soluta locari in pignus cuius possessio põt esse certa ꝛ non subiecta diuino officio sicut fructus fundi. Nã ꝑ intentionem Jo.an. fructus talis pensionis non cederent lucro viri qõ esset ꝛ illuz tex. sic indistincte loquentẽ. Jtẽ qꝛ si rõ Jo.and. militaret idẽ esset dicendũ in alijs ꝙctibus q̃n in pignus dareꝫ res cuius fructus essent incerti ꝛ diuino subijcerenꝫ iudicio vt tunc cedant lucro creditoris nec habeant extenuare sortez q̃ esset ꝛ oia iura mundi. Sed Joã.an. respõdet q̃ sit speciale in dote ꝓp onera mrimonij. Et sic posset vir esse in dãno si nullus vel paucos fructus perciperet q̃ non contingeret in alijs creditoꝛibus. Jtẽ ꝛ Joan. and. facit qꝛ incertitudo ꝛ periculũ non excusat q̃n a labe vsurarũ vt habeꝫ in.c.nauiganti.ꝛ.c.in ciuitate de vsu. ꝛ iõ opi. Jo. an. non solet teneri vt ẽt cã improbat Abb. sicu. in.d.c. salubriter. illud ẽt dictũ Ant. de bnir. cõmuniter solet mozderi a legẽtib⁹ vt ibi ꝑ Abb. sicu. ꝛ ẽt ꝑ imo. ꝛ Lud. i.d.§. vsuras q teneꝫ q̃ ẽt a ꝓncipio liceat pacisci rõne dicti termini a ꝓncipio idui ꝑ virũ cũ alias ipse dictã dilationem non fecisset nisi ꝓpter q̃ntitatem promissam rõne sui interesse. Unde si simpliciter mutuauit vel alius dotans remansisset pure obligatus teneret ad vsuras ratione interesse viri per id quod habeꝫ in.l.de diuisione.ff. sol.ma.

sol.mat.ꝛ pp equitatem.l.curabit.C.de actio.emp.ꝛ sic idē pōt
3 ꝙcludi scōm eos qñ vendit fundus† cū termino solutionis pre-
tij cū pacto ꝙ interim solua aliqd durante dicto termino ꝓ in
tereē vēditoris vt sic tale pactū valeat ex quo alīs.d.terminū ñ
fecisset ēptori.quo casu ꝓsset vēditor petere dcīm iustū itereſſe
per.d.l.curabit. Et sic nō vī sapere tale pactū labē aliq̄ vsura
rū nec iura canonica iprobant hmōi pacta qñ ratione intereſſe
vsura promitteret cū nō possit tūc proprie dici vsura vt hr̄ in.l.
socīū qui in eo.ff.pro socio.ꝛ no.in.c.ꝙquestus de vsu. Fatēduꝫ
tñ esset ꝙ si q̄titas promissa superexcederet iustū intereſſe ma-
riti q̄ expense onerū matrimonij nō equiualerent tunc illud vl-
tra esset vsura.ꝛ idem in venditore ita paciscēte. Posset tñ for
te procedere opinio Anto.si vir fecisset terminū ꝛ reciperet pi
gnus nec aliter paciscer de lucrandis fructibus, tūc.n. tales
fructus nō faceret suos nec rōne pacti q̄ nihil fuit ꝙuentuꝫ nec
rōne more, q̄ durāte dicto termino nō pōt censeri dotans esse
in mora qō est notandū ad intellectū ꝛ limitationē.d.c.salubri-
ter. C Sꝫ tūc succedit pulchra dubitatio qd si vir est psona in-
dustriosa ꝛ solita negotiari ꝛ lucrari cū pecunia ꝛ dicat ꝙ lꝫ ex
pēse ꝛ onera matrimonij nō ascendunt ad dictā summā ꝓmissaꝫ
durante dicto termino, tñ ipse fuisset lucratus verisimiliter cum
illa pecunia dotali durante tpe dicte dilationis dictā summam
promissam ꝓ intereſſe. Pōt dici ipsum audiendū esse q̄ si non
fuisset facta dicta dilatio ꝛ sic mulier vel socer fuisset i mora po
tuisset vir petere dictū intereſſe lucri cessantis vt voluit Anto.
de but.in.d.c.salubriter.ꝛ ita doc.cōiter sequunt nō solū legi-
ste sed ēt canoniste in.d.c.ꝙquestus.post gl.ibi per tex.i.l.iij.
Ꝟ.de officio.ff.de eo qō cer.loco.ꝛ ibi no.ꝛ ēt no.in.l.j.C.ō sen.
q̄ ꝙ eo qō interest.ꝛ ꝓ Ang.post Bar.i.l.cōmissa.ff.rē ra.ha.
Et idē i vēditore qñ erat solitus negotiari cū pecunia vt tenēt
doc.in.d.l.curabit ꝛ in.d.l.de diuisione ꝛ ibi dixi.ꝛ Bar.ꝛ sa-
ly.in.l.ij.C.de vsur. Ex̄ pōt idē dici qñ in pacto deduceret qō
tñ debeat solui durante termino a principio dato q̄tum esset
suū verisimile intereſſe ratione lucri cessantis cū eadē rōne lici-
tū videat tale pactū qñ vēditor esset solitus negotiari vt.ſ.Sꝫ
si apud se retinuisset fundū venditū ꝛ durante dicto termino ꝓ
cepisset tot fructus q ascendissent ad dictā q̄titatem. Bices tū
qō hoc vī esse ꝛ tex.in.c.in ciuitate de vsur.vbi hr̄ qō ꝓp ter-
minū datum ad soluendū non dꝫ venditor carius vendere alias
esset vsura.nā satis dr̄ emptor carius emere si vltra pretium rei
soluit dictā summā rōne termini. Sed rñdet intelligēdo illum
tex.vt notanter intellexit eū Bar.in rub.C.de vsur.qō ꝓcedit
solū in rebus mobilibus ꝙsistentibus in pōdere numero vel mē
sura in quibus cōmittitur vsura, non sic in domo, fundo ꝛ simili
bus, maxime ex quo ex his hūr interim fructus ꝓ emptorē ꝛ iō
tūc in illis magis tolerareť vsura.id est intereſſe ꝓp recōpensa
tionē fructū quos interim pcepit emptor. Et ista est rō intrin
seca equitatis.d.l.curabit. Hinc est qō si interim emptor nullū
fructū pciperet nō suaderet tunc rō predicta vt sic tunc nō cen
seatur esse in mora vt per gl.no.in.d.l.de diuisiōe.ꝛ ibi dixi ꝛ ꝓ
batur ex tex.ꝛ gl.in.l.inlianus.Ꝟ.ex vendito.C.de actio.empt.
ꝛ hoc est valde notandum ad limitationem.dic.ca.in ciuitate.
quod etiam voluit Petr.ancha.in sua disputatione de monte
florentino.

¶ Et ex.ꝓdictis pt ꝙcludi circa terminos nr̄os† de dote valeť
pactū qō socer teneat soluere ꝓ centenario dotis ꝓmisse quoli-
bet anno dari termini ad solnēdā dotē qō ēt ꝓcedit si dicta sum
ma excederet expensas onerū mr̄imonij qñ verisimiliter perso-
na viri esset talis ꝙditionis qō verisimiliter fuisset tm̄ lucrat⁹ si
a principio dictā dotē habuisset alias autē nō fuisset talis cōdi
tionis ꝛ tunc nō posset licite ꝛ sine labe vsurarū ꝙseq dictā sum-
mā quatenus excederet expēsaꝫ onerū. Et sic ēt inferť qꝫ dispo
sitio.d.c.salubriter.obtinet ēt si vir dilationē indulsisset mulieri
vel socero vt tunc ēt interim lucretur fructus oēs quatenus nō
excederent onera matrimonij. Si aūt excederēt ꝛ ꝙuentus ēt
lucrari cū pecunia ꝛ verisimiliter fuisset tm̄ lucratus q̄tū asce-
dūt dicti fructus vel vltra si pecuniā dotalē a principio habuis
set sibr̄ faceret fructus suos p.ſ.d. C Et sic ex oibus ꝓdictis in-
ferť qō dispositio.d.c.salubriter.nō manauit pp spāle fauorem
dotis ſꝫ pp intereſſe iustū onerū matrimonij cū sibr̄ idē esset dōꝫ
in alijs ꝛctibus vbi versareť iustū intereſſe p.ſ.d. Ex̄ si vēderē
tibi fundū ꝓ cētū solnēdis ꝛ.certū terminuꝫ ꝙstituendo me tuo
noie possidere ꝛ i specie obligat mihi dcm̄ fundū ꝓ dicto ptio.
Certe fructus interim p me pcepti cedēt lucro tui emptoris ꝛ
extenuarēt forte nisi esset pactū factū qō cederent lucro mei in
teresse. Et idē forte dōm foret si mihi venditori eēt data aliqua
alia res i pignus puta domus ꝓ dicto ptio soluēdo ꝛ.certuꝫ tps-
cū sit eadem rō ꝛ sic eadem surgit dispositio.l.a titio.ff.de ver-
bo.oblig.cū si que omnia bene notabis ad itellectuꝫ ꝛ amplia
tionem.d.c.salubriter.

SVMMARIVM

1 Compelli quis precise potest in obligationibus rem tradi vel
in alijs obligationibus facti, fallit tñ in dote.vt nu.2.

¶ Priuilegium quartum.

1 **Quartum** spāle priuilegiū est q̄ lꝫ sit rta† qō in obli
gationibus rē tradi vel alijs obligationi
bus facti qs precise nō possit cōpelli ēt post morā ad tradēdus
seu ad ipsuꝫ factū sꝫ post morā succedit obło ad intereſſe ēt ini-
to creditore.l.stipulationes nō diuidunť.Ꝟ.celsus.ꝛ.l.si rē tra-
2 di cū si.ff.de verb.obli. Tñ fallit in dote vt† si qs ꝓmittat dotē
ꝓ muliere ꝙsistētē in facto puta in fabricādo domū vel ēt ō tra
dēdo fundū in dote. Nā poterit precise ad ħ cōpelli maxime si
pōt nec liberabit solnēdo intereſſe ꝓ tex.no.i.l.fi.C.ad velle.ibi
dū dicit oīno cōpellať.qō verbū oīno sonat in precisaꝫ coactio-
nē.q.d.precise cōpellať.vī.n.rescipere magis actualē execu-
tionem q̄ obligationē vt ꝓ Bar.no.in.l.j.ff.indi.sol.ad itelle-
ctū.l.sancimus.C.de fideiusso.facit tex.ꝛ qō ibi no.in auc.vxo-
re.C.de secū.nup.ibi oīno seruādū est.ꝛ maxie q̄ tex.in.d.l.fi.
nō sine ministerio geminat illa duo verba scꝫ oīno cōpellať ꝛ sic
ad finē vt aliqd dicta duplicatio vltra operet q̄ꝫ si simpliciter
dixisset cōpellať.facit qō hr̄ in.l.si stipulatus.ff.de vsu.ꝛ qō hr̄
in.l.si qñ in prin.ff.de leg.j.ꝛ qō per glo.no.i.c.vt circa de ele.
sup verbo oīa ꝛ singula.ꝛ ꝙ i.l.balista.ff.ad treb.ꝛ alias ꝓ glo.
no.in.l.cū pena.ff.de arbi.ꝛ tex.cū gl.in ꝓmittēdo in prin.ff.de
iure do. Confert ēt q̄ fauore vltime volūtatis obligatio ad fa-
ctū importat precisam coactionem nec liberať heres vel legata
rius obligatus ad factum solnendo intereſſe vt est tex.not.in.l.
fideicommisso.Ꝟ.fi.ff.de leg.iij.ꝛ per Bar.ꝛ docto.in.d.l.stipu
lationes non diuidunt̄ in.viij.q.

SVMMARIVM

1 Mulier intantū potest precise cōpelli pro donatione dotis, vt
etiam possit in carcerem detrudi.

¶ Priuilegium quintum.

1 **Immo** comperio quosdam dixisse ꝓ illum text.l.fin. Et
hoc erit quintuꝫ priuilegium ꝙ † mulier poterit
ꝓ tali debito dotis ꝓmisse incarcerari lꝫ regr̄ mulier ꝓ debito
ciuili nō possit in carcerem detrudi vt in auc.sꝫ nouo iure.C.de
offi.diuer.iu.Intellige tu hoc in alia muliere q̄ꝫ vxore qñ non
haberet vñ solueret.ex quo hꝫ bñficiū ne exigať vltra q̄ꝫ facere
possit.l.ex diuerso.Ꝟ.j.ff.sol.mat.nisi dolose hoc fecerit.l.fi.ff.de
iure do.tñ illud dictū vī mihi dubiuꝫ ꝛ forte non verū nec bñ ꝓ-
bať ex illo tex.l.fi. q̄ satis est ꝙ illud verbū oīno cōpellať ipor
tet specialitatē ꝛ regulas iuris cōmunis tā circa amissionē bñfi
cij velleiani q̄ꝫ ēt precisaꝫ coactionē vt possit cōpelli ad factum
multa indicta ꝛ pignoribus captis. Ex̄ dꝫ extrēdi vt in tot ꝛ tā-
tis ledat ius cōmune vꝫ ēt circa ipsaꝫ detrusionē in carcerē ar-
gu.cū dilectus de ꝙsue.ꝛ ꝙ hr̄.c.in.l.j.C.de do.ꝓmis. C Pre
terea vidē⁹ ꝙ fauore mulieris, ne ōtrudať in carcerē ꝓpōde
rat fauori pupilli si forte mulier q̄ gessit tutelā vel curaꝫ pupilli
male ꝛ forte dolose administrauit vt pp hoc nō ꝑdat bñficiū.d.
auc.sꝫ nouo iure.ꝛ hoc nisi in assumptiōe tutele, vel cure renun
tiauerit dicto bñficio saltē in gñe vt bñ colligī ex dictis Bar.
in.l.si qs sub ꝙditione.ff.de testa.tutel.ꝛ in auc. matri ꝛ ante.C.
qñ mul.tu.offi fūgi pōt.ꝙ maxime ꝓcedit si talis mulier eēt ꝓ
sona bone ꝙditiōis ꝛ fame.facit ꝙ not.bal.i.l.ꝙsentaneū.C.qūo
ꝛ qñ index.ꝛ maxie si eēt mr̄imonio copulata cū ēt forte tunc nō
posset exp̄sse renuntiare dicto priuilegio ꝛ tūc ēt ꝓsareť verecū
dia viri ꝛ ēt dānū eiusdē viri in cuius est ptāte quo ad debita ꝛ
obsequia ꝙiugalia qua rōne dicimus ꝙ nō pōt mulier se obligare
ad votū itinerationis vel sūis actus sine ꝙsensu viri qñ ꝓ hoc sub
traherent ipsi viro obsequia ꝙiugalia vt hr̄ in.c.manifestū.xxxiij.
q.v.ꝛ hoc posset plus dici qō ēt si mulier eēt persona vilis ꝛ pa
rum honesta posset renuntiare priuilegio.d.auc. vt etiam fuit
de mente Joan.an.in addi.Spe.in rub.de ar.

SVMMARIVM

1 Donatio facta filie pro dote imputatur in legitimam, non sic tamen alie donationes.

¶ Priuilegium sextum.

Sextum priuilegium est qr lz alie donationes collate in filiã in vita patris nõ iputentur in legitimã qñ a principio valuerunt vt hr no. in. l. si qñ. §. fi. C. de inoffic. test. z in. l. ẽt. §. z si nõ mortis. ff. de bo. libe. z per Barto. in. l. in
2 quarta. ff. ad. l. falc. † ¶ ñ fallit in donatione facta filie p dote qr tunc imputatur in legitimã. l. qñ nouella. C. de inoffi. test. cuz filia dicatur habere dotẽ ex quodã titulo lucratiuo. z sic donationis. l. fi. §. si a socero. ff. de reno. dona. z no. in. l. menia. §. j. ff. sol. mat. z ibi dixi post gl. Lz possit dici qõ hoc nõ cedat in fauorez z priuilegiũ ipsius mulieris sed potius in dãnũ vt sic non possit habere legitimam z etiam dotem de perse z precipuam z hoc non ex alio nisi qr dos videtur cedere loco cuiusdam legitime date p patrem in vita cp nota ad dicta supra in. vj. pte in. iij. liij. z. xv. priuilegio.

SVMMARIVM

1 Donatio pro dote sicut propter nuptias confertur.

¶ Priuilegium septimum.

1 **Septimum** speciale priuilegiuz est qr licet† alie donationes que a principio valent facte per patrem filio, vel filie non conferantur cuz fratribus. l. illud. C. de col. z habetur in auc. vñ z si parens. C. de inoffic. test. Tamen fallit in dote que confertur z similiter in donatione propter nuptias vt habeẽ in. d. l. illud. z. l. vt liberis. eod. tit.

SVMMARIVM

1 Donatio pro dote facta per mulierẽ viro constante matrimonio vz, z maxime si a principio fuit indotata.
2 Dos lz a principio matrimonij sit cõstituta, tamẽ postea potest augeri per mulierem.
3 Cõgruitas dotis gsiderar nõ modo respectu onerũ matrimonij, sed ẽt respectu conditionis z dignitatis vxoris z viri.

¶ Priuilegium octauum.

1 **Octauum** spãle priuilegiũ est † qr lz regr inter conuiges sit prohibita donatio vt in toto titulo. ff. z C. de do. inter virum z vxo. Tñ si mulier forte a principio nupta sine dote postea cõstante matrimonio donat viro alia bona ex causa dotis dotis vz tunc donatio. Maz si hoc põt facere mulier dotata a principio p viã augmenti dotis vt est expressum in. l. si gstãte. z. l. fi. C. de dona. ante nup. z lz dos respectu viri dicar haberi ex titulo oneroso z nõ lucratiuo ex quo bz pp onera matrimonij supportanda. l. ex promissiõe. ff. de actio. z obliga. l. pure. §. pe. ff. ó excep. doli. z. l. si. §. si a socero. ff. ó his q̃ in frau. cre. Mã verisimile est qõ si dos sibi nõ fuisset ꝓmissa dictã mulierẽ nõ accepisset vt dicit tex. in. d. §. si a socero. z i. d. §. pe. tñ qñ a principio nõ curauit vir de dote lz dictã vxorẽ accepit indotatã cessat dicta rõ. imo tacite vz se obligasse ad subeunda onera matrimonij de suo. l. cp si nulla. ff. de relig. vñ si mulier postea cõstãte matrimonio se obligat ad dotẽ, vr ex quadaz liberalitate z donatione hoc facere ex quo ad hoc tenebar. l. donari. ff. de reg. iur. z. l. donare. ff. de dona. ¶ Preterea si mulier donãdo pro dote remittit viro liberaliter onus alimentãdi de suo ad cp tenebar ergo ꝓprie vr mulier donare z maxime qr ex hoc vir vr fieri locupletior cũ p hoc minus de suo expendit z mulier vr fieri pauperior ex quo sibi abest cp habitura fuisset ex dictis fructibus rei date viro ad hoc qõ br in. l. si fructus. C. de do. inter vir. z vxo z qõ no. in. d. l. p oneribus. C. õiure do. z tñ tex. in. d. l. si gstante ꝓbat cp ẽt post matrimoniũ ꝯctum sine dote põt de nouo dos cõstitui per mulierez. z idẽ ꝓbar expresse in d. l. fi. post principiũ in ver. quare. n. z expressius insti. de do. §. est z alind in versicu. z primis quidem, z ibi glos. z idem voluit glo. magna in. l. j. ff. sol. matr. que simpliciter z indistincte dicit dotẽ posse gstãte matrimonio gstitui p mulierẽ per. d. l. si gstante. ꝓbat ẽt in. l. si qs pro vxore. §. si vxor. ff. de dona. inter vir. z vxo. vt induxi. s in. vj. parte circa. xiij. priuilegium ad intellectum. l. qõ autẽ. ff. de iure do. Immo ꝓbar expresse in. d. l. si constãte. z in. d. l. fi. qõ † ẽt lz dos a principio matrimonij sit gstituta post matrimoniũ ꝯctũ augeri p mulierẽ. z loquuntur illa iura gnaliter z indistincte ergo ꝓcedũt gnaliter ẽt qñ a principio dos erat gsrua ad supportãdũ onera mrimonij ar. l. iij. ff. de of fi. presi. z. l. de pretio. ff. de publi. cũ si. Nec vz obstare si diceret qõ illa iura ꝓcedũt qñ talis cõstitutio dotis vel augmẽtatio facta gstãte mrimonio fieret pp equalẽ donationẽ pp nuptias facta gstãte mrimonio mulieri p virũ. Qr ñderi põt qõ imo illa iura h nõ dicũt lz dñt cp dicto casu bñ posset vir donare tali vxori equiualentiam nec talis donatio eẽt tũc ꝓhibita quasi fiat p viã cuiusdã cõpensationis. Uñ nõ presupponũt illa iura qõ vir sic donabat lz qõ poterat tunc donare nec de illo iure tenebar vir facere equalem donationẽ tali mulieri lz hodie teneat p ius nouissimũ vt hr in auc. dos data. C. de dona. añ nup. vbi tñ no. glo. z doc. cõiter sequunt cp mulier posset negligere talẽ equialẽtẽ donationem petere sibi fieri z tñ valeret dicta sua noua gstitutio z augmẽtatio dotis. Et iõ cõperio plerosq; tenere cp hoc totũ toleretur a iure ex eqtate spãli fauore dotis ꝯ iuris rias. Sz posset dici z gdẽ nõ iprobabiliter qõ eo casu quo vir nõ taceret equalẽtẽ donationẽ pp nuptias z mulier nõ curasset illã sibi fieri vel vbi esset gsuetudo qõ vir nõ arctaret ad talẽ donationez pp nuptias put in multis pribus gsuenit. vt p Bal. post Odof. in. d. auct. dos data qõ istis casibus nõ valeret dicta augmẽtatio dotis ni si qñ a principio dos erat parua adeo qõ nõ sufficiebat pro oneribus matrimonij, quo casu si dictũ augmentũ nõ eẽ excessiuus respectu onerũ matrimonij vz dictũ augmẽtũ, qr ex hoc vir non efficit locupletior ex quo totũ cõsumit p oneribus matrimonij p tex. no. in si. in. d. l. si quis ꝓ vxore. §. si vxor in fi. z cp no. p gl. in. l. pro oneribus. C. de inr. do. quatenus añt excedat valor fructum expensam onerũ matrimonij, z tunc nõ valeret z posset p mulierez reperi, qr tunc negari nequit tale augmentum cedere in veram z expressam donationem cuz per hoc vir efficiatur locupletior z mulier pauperior. benefacit tex. cũ glo. in. d. l. si fructus. C. de do. inter vir. z vxo z ita per hunc modũ põt z debet limitari cp habetur in. d. l. si cõstante. z. l. fi. vt ẽt hoc idem dixi in. d. xiij. speciali. vj. partis. Posset ẽt non improbabiliter dici cp † si dos eẽt. ¶ Additio. si dos esset. Adde hic. z no. cp dos dr gsrua inspecta quãtitate patrimonij. numero liberorũ z qualitate cõiugz. Bal. in auc. res que. C. cõmunia de lega. gsrua z sufficiens respectu onerũ matrimonij, tñ non gsrua respectu gditiõis ipsius viri, forte quia erat nobilis vir z magnanimis adeo cp dicta sua gditio requirebat maiorem z notabiliorez dotẽ qõ hoc casu ꝓcederet dicta augmentatio dotis constante matrimonio, lz nõ sit facta ecõuerso p vtruz donatio pp nuptias nec mulier curauit dictam recõpensatinã donationẽ sibi fieri cũ cõgruitas dotis non solum gsideretur respectu mensure expensarũ z onerũ in psonam mulieris, sed ẽt respectu gditionis persone mulieris, z ẽt gditiõis z dignitatis viri, vt dicit tex, i. l. quero. ff. de iure do. Uñ non põt censeri vir esse factus locupletior ex dicto augmẽto dotis si a principio tantã dotẽ meruisset a dicta muliere cp maxime ꝓcederet qñ fuit vir gtentus tali dote sibi incõgrua, qr videbat dictaz eius vxorẽ deficere in facultatibus, non posse ampliorẽ dotẽ dare. vñ cuz postea secuto matrimonio supuenissent alie facultates ipsi vxori forte ex aliqua successione posset tũc mulier dotẽ angere vsqz ad dignã gruitatẽ dotis habito respectu non solũ ad mensurã onerũ matrimonij, sed ẽt ad gditionẽ z dignitatẽ dicti sui viri. Nec pp hoc posset dici viruz effectũ esse locupletiorez, qr vt dixi eius gditio meretur tantã dotem nec minorem dotem seu dictam vxorẽ cũ dicta minori dote recipisset si ipsa mulier fuisset potẽs in facultatibus put fuit ex post facto lz aliter mulier nõ curauit recõpensatinã donationẽ sibi fieri. Si autẽ dictũ augmentũ gstitueret totã dotem superexcessiuam tã respectu onerũ matrimonij qm respectu gditionis mulieris z viri, z tunc fatendũ est respectu dicti excessus non valere nisi econtra donationẽ faceret vir mulieri ꝓpter nuptias per supradicta. ¶ Et ex predictis surgit decisio qñ a principio nulla dos fuit constituta mulieri et per eius patrẽ nec expresse nec tacite vm dicta. §. in. d. xiij. priuilegio. Mã hoc casu maior subest rõ vt possit postea gstante mrimonio dos de nouo gstitui z maxime quando a principio nulla dos fuit gstituta pp paupertatẽ, z tunc imminentem in persona mulieris seu forcer. Mã est verisimile cp si potuisset gsrue dotari de bonis suis illã non accepisset sine gsrua dote prout ipse merebatur, z sic

cõstituendo

cõstituẽdo postea ꝙgruã dotẽ nõ vꝫ fieri locupletioꝛ ex quo merebaꝫ talẽ dotẽ. Sed quatenus esset postea de nouo ꝙstituta vltra ꝙgruentiã dotis nõ valeret, qꝛ tũc censereꝫ edere in loco donationis ex quo talis vꝫ factus locupletioꝛ, ꝛ ita restringi ꝛ limitari possunt dicta iura supꝛa alleg. Et hec sunt valde notanda ꝛ noua ad limitationem dictoꝛum iurium, ꝛ licet videantur equitate ꝛ ratione suffulta, tamen multum restringunt dispositionem. d.l.si ꝙstante. ꝛ d.l.fi. cũ loquitur simpliciter ꝛ indistincte ꝛ est verisimile ꝙ imperatoꝛ ibi de hoc cogitauerit, ꝛ tamen non curauit se arctare, ꝛ limitare ad casus de qbus.ff.ꝛ si voluisset hoc dixisset ar.l.j.§.pe C.de cadu.tol.ꝛ.c.ad audien.de deci. Et iõ cõperio aliquos modernio. dicere ꝙ in dictis legibus dicta noua cõstitutio, vel augmẽtatio dotis ꝙstante matrimonio procedat indistincte ẽt quando a principio dos fuisset congrua omni respectu, ꝛ etiã qñ dicta augmẽtatio vel constitutio noua dotis esset superexcessiua, lꝫ mulier non habuerit, nec curauerit hẽre a viro equiualentem donationem, ꝛ hoc speciali fauoꝛe dotis licet per alium modum donando mulier viro nihil ageret obstante prohibitione donationis inter coniuges, vt.ff.quod si esset verum aperta, ꝛ parata esset via malignandi in fraudem legum ꝙ hanc viam indirectam contra id quod habeꝫ in.l.heres mens.§.quod in fraudem.ff.de conditio. ꝛ demon. ꝛ.l.seius angerius.ff.ad.l.falci. ꝛ.l.in fundo.ff.de rei ven. cuꝫ simi. vt dixi in dicto.xliij.priuilegio, vnde cogita.

❦ SVMMARIVM ❦

1. Matrimonio constãte dos põt minui sicut augeri, ita tñ vt ecõtra equalis donationis propter nuptias fiat diminutio.
2. Maritus ꝙsentiẽdo dotis diminutioni tacite vꝫ ꝙsentire dotis restõnis, que regulariter constante mat. fieri nequit. ꝛ nu. 3.
4. Pactum si est factum de lucranda dote tota vel quota eatenus censetur versa vice tacite factum pactum de lucranda donatione propter nuptias.
5. Res propter nuptias donata mulieri est inalienabilis etiam de voluntate mulieris sicut etiam res dotalis.

¶ Priuilegium nonum.

Nonum priuilegium est econuerso vꝫ circa diminu-
1. tionẽ. (¶ †Additio. Circa diminutionẽ. An ꝙstãte mat. dos possit augeri vel minui de ꝙsensu partiũ in auc.de nup.§.de augmẽtis. Pan.de cast.ꝙsi.cix.ꝙ sic ꝙ auc.sed iã necesse. ó do. añ nup. Et an dos minuaꝫ pp sumptus factos in eius exactione gl.ꝛ doc. in.l.j.ff.de ipẽ. Itẽ an dos minuaꝫ ex ipẽsis necessarijs in.l.ꝙ dꝫ de impẽ. do. in.l.si is.§.qó dꝫ de iure do.ꝛ in.l.j.§.sed nec ob impẽsas.C.de rei vxo.act.) dotis ꝙ fieri põt cõstãte ma. sicut.n.data est ptãs augẽde dotis ꝙstãte mat. sic ẽt daꝫ ptãs diminuẽde. vt est text. i.d.l.si ꝙstãte. ver. sed ꝛ si ecõtrario. In hoc tñ est aduertẽdũ, qꝛ ista nõ procedunt omnino a pari. Nam lꝫ p mulierẽ possit ꝙstãte mat. fieri dotis augmentum absq; eo qó fiat ecõtra per virum donationis adequamentuꝫ si mulier de tali donatione non curaret, vel si in loco non esset talis donationis propter nuptias consuetudo, vt supꝛa proximo priuilegio est ostenduꝫ, tñ nó sic fieri posset ꝙstãte mat. dotis diminutio ẽt viro ꝙsentiente nisi ecõtra fieret donationis iam facte equalis diminutio vt expꝛesse probatur per illum text. in.d.ver. sed ꝛ si econtrario ibi ad diminuendam dotem, ꝛ donationem propter nuptias consentiunt. Et ibi vt pacta de ambarum diminutionibus firma, ꝛ ltima esse intelligatur. Vnde ex hoc vꝫ ꝙ propter talem dotis diminutionem mulier non dicatur effici locupletioꝛ nec vir pauperioꝛ, qꝛ lꝫ mulier vna ex parte videatur lucrari rehabendo partem dotis pleno iure que erat apud virũ, ꝛ sic ẽt vice versa vir videaꝫ effici pauperioꝛ perdẽdo dotẽ vel eius partẽ, ꝛ sic decetero habebit necesse de suo onera subire vbi a principio subibat de ipsa dote sibi data a muliere, tñ ex alia pte mulier perdet donationẽ pp nup. in parte ꝛ vir relenabiꝫ in reacqrẽdo bona donata pro aliqua parte pro qua est facta dotis di-
2. minutio. Nã si ecõtra nõ fieret diminutio donationis propter nuptias clarum esset qó non procederet dotis diminutio. †Nã tunc maritus consentiendo tali diminutioni dotis in consequentiam videretur consentire dotis restitutionem constante matri. que sic est prohibita in totum vt proxime dicam, sic etiam dicetur esse prohibita in parte argu. in.l.que de tota.ff.de rei vendi. constat enim quod restitutio dotis non potest fieri per vix mulieri ꝙstante matrimonio. vt.l.j.C.si dos ꝙstã.mat. ꝛ hoc nõ ob. aliud nisi qꝛ hoc cederet in vim donationis que est prohibita inter coniuges, vt ibi not. ꝛ ex hoc vir perderet lucrum fructuum dotis, ꝛ haberet necesse onus alimentandi subire de suo vbi subibat de reddit̃u dotis sibi date ꝙ mulierez, ꝛ sic ex hoc vir ipse fiebat pauperioꝛ ꝛ mulier locupletioꝛ iõ stat tũc prohibitio talis donationis resultãtis ex restitutione dotis ꝙstante matrimonio vt hꝫ i.d.l.j. Sed qñ haberet ꝙ mulie. i remitti viro donatio ꝓpter nuptias in cuiusdã recõpẽsations non durant tũc leges de dicta dotis diminutione seu restitutione in totũ vel i partẽ ꝑz dicta in.d.l.si ꝙstante. ¶ Et ex hoc inferẽ qó sicut talis dotis diminutio põt fieri in parte dotis qñ equiualenter fieret donationis ꝓpter nuptias diminutio eadem rõne posset in totum diminui qñ ẽt in totum diminuereꝫ donatio pp nup. qꝛ ẽt qñ qd reducitur ad nihil dicit̃ esse deuentũ ad minus.l.minus.ff.de ꝛ bo. signi. ꝛ.l.illud.§.minus. sic ecõtra appellatione pluris totuꝫ continet̃ arg.l.ceteroꝝ.ff.de verbo. sig. facit gl. in.l.hac edictali. ó ver. signi. vero plusq;.C.de secũ. nup. in verbo diuidi. Sed tũc fortiter obstat ꝙ lꝫ diminuaꝫ donatio pp nup. ꝙ virum. non tñ resultat equiualentia quin maritus perdendo dotẽ in totum vel in partẽ reddẽdo eã vxoꝛi ex tali diminutione efficiatur pauperioꝛ, ꝛ vxoꝛ locupletioꝛ qꝛ ẽt ante diminutionẽ dicte donationis mulier nõ habebat nec lucrabaꝫ fructus rei sibi donate ꝙ viruꝫ pp nup. imo vir ipse ipsos fructus percepit lꝫ dñiuꝫ sit apud ipsaꝫ mulierẽ vt hꝫ in auc. dos data. C.de dona. ante nup. ꝛ ibi per gl. ꝛ doc. ꝛ ꝙ Azo. in sum. illius tit. ꝛ ẽt hꝫ in auc. permissa. eo. tit. Vnde vir ex diminutione dotis perdit ꝛ mulier lucraꝫ. ꝛ pp hoc gl. in.d.l.si ꝙstãte in verbo firma tenuerit huius ꝓrium fuit coacta intelligere ꝛ restringere illum tex. qñ diminutio dotis fieret in casibus illis specialibus in quibus est permissuꝫ de iure dotẽ restituere constãte mat. contẽplatione mulieris puta, vt mulier se suosq; alat vt fundũ idoneũ emat ꝛc. vt patet i.l.mutus.§.emanãte.ff.de iure dot. sic ẽt in alijs casibus de qbus in.l. q̃uis. cũ.l.seq.ff.sol.mat. Sed ista intelligentia, ꝛ restrictio gl. ad illũ tex. cõiter nõ placet doctoribus, qꝛ est ꝯ mentẽ imperatoꝛis ibi loquẽtis simpliciter ꝛ idistincte, ergo indistincte debet intelligi per iura vul. ꝛ qꝛ si hec fuisset intentio imperatoꝛis ibi hoc expꝛessisset ideo ergo non expꝛessit qꝛ noluit. arg. d.l.j.§.pe nul. C.de cadu.tol. ꝛ.d.c.ad audientiam. de decimis.

Preterea non videtur †ꝙ imperatoꝛ
3. exigeret tũc fieri equalẽ dotis diminutionẽ cũ in dictis casibus potuisset fieri restitutio dotis, ꝛ sic diminutio sine dicta diminutione donat. vt volũt illa iura. Et iõ gl. vidẽs qó dicta solutio, ꝛ restrictio ad illũ tex. nõ erat ꝙueniẽs ad illũ tex. imo i totũ diminutiua trãsiuit ad secũdã solutionẽ vꝫ ꝙ ille tex. procedat ꝛ intelligatur qñ dos nõdũ erat soluta, sed solũ ꝓmissa viro quo casu põt vir per pactũ remittere mulieri ẽt ꝙstãte mat. lꝫ soluto non possit restituere que solutio similiter non teneꝫ per doc. qꝛ prohibitio donationis inter coniuges accõmodatur ẽt ad remissionẽ iuris qñ ex altera ꝙiñx cui remittit̃ fieret locupletioꝛ ꝛ remittẽs fieret pauperioꝛ, vt.l.si sponsus.§.circa.ff.de do. inter virũ ꝛ vxo. ꝙ procedere potest nõ solũ qñ vir remitteret vxꝛi petitionẽ dotis promisse, sed ẽt si remitteret petitionem vsurarum sibi promissaruꝫ ꝓ dote nõ soluta.l.si quis ꝓ vxoꝛe.§.si vxoꝛ.ff.eo.tit. nec nulli dubiũ esse dꝫ ꝙ si vir remittit vxꝛi vt dotẽ promissã non soluat ex hoc vir ipse efficit̃ pauperioꝛ ex quo habebit subire onera matrimonij erogãdo de suo vbi erat erogaturus de bonis mulieris ꝛ sic mulier ex hoc efficit̃ locupletioꝛ, merito talis remissio est ꝓhibita inter ꝙiuges vt probant dicta iura. Constat enim qó remissio iuris vt esset quando fieret pactũ de non petendo habet tacite inclusum titulum donationis, vt.l.contra iuris.§.fin.ff.de pac. ꝛ ibi per glo. ꝛ in.l.j.ff.quib. mod. pig. vel hypo. sol. ꝛ not. in.l.si qs delegauerit.ff.ó nona. Et lꝫ viceuersa ꝙ vxoꝛẽ fieret viro remissio donationis pp nupt. tñ vt dixi ex hoc qꝛ nihil deperit viro inspecto statu presenti cũ fructus rei donate poterat sibi retinere ꝙstante mat. vt.§.dixi ꝛ voluit glo. in.d.auc.dos data. Vnde Cy. in.d.l.si cõstante. post Jac.de ra. reiectis dictis duabus solutionibus glo. dicit qó per illũ tex. limitatur tit. C.si dos constan. mat. vt qó ibi hꝫ procedat quando restituitur dos sola. Sed quando diminuit̃ viceuersa donatio ꝓpter nuptias tũc põt hoc fieri ꝛ assignant rationem, qꝛ quando restituitur vel diminuitur dos sola vir censetur donare fructus dicte dotis q̃ pertinebãt ad euꝫ quasi velit presupponere quod si ecõtra remitteretur donatio propter nuptias ipsi viro tunc videatur vir ipsos fructus recuperare per talem remissionem, ꝛ sic sentiunt quod

ante remissionē donationis fructus dicte rei donate pertinebāt ad mulierē cuius ꝓriū tz ipse idē Cy. & cōiter doc. i. d. auc. dos data. & Azo. in sum. illius tit. vt. ſ. dixi. & ēt. ſi ꝓximo ꝑuile. & ēt volunt gl. ordi. inſti. de do. in. ſ. eſt & aliud. in ver. & primis qdez. in verbo exequent. alias ſi mulier lucrareť fructus talis donationis ſequereť vnū abſurdiſſimū q; cū de iure cōi hodie vir teneať ad petitionē mulieris facere ipſi mulieri equalē donationem pp nuptias ēt poſt matrimoniū ꝯctū vt in. d. auc. dos data, & in corpore vnde ſumiť. Si ipſa mulier ex ea donatione haberet lucrari interim fructus iam ipſa dos data per mulierē nō haberet de ſeruire oneribus matrimonij in effectu cū vxor recuperaret fructus dotis ex tali donatione ſibi facta, q; eſſet ꝯ naturā dotis. d. l. ꝓ oneribus. C. de iure do. † Immo nō valeret pactum ꝓriū. l. iiij. ff. de pact. dot. & dicet. ĵ. in ꝓximo ꝓuilegio. Et ꝑ certo nō eſt credendū tantos tamq; celebres viros voluiſſe firmare ſe in hac rōne ſola tam de ſe friuola cū veriſimiliter credať dictos doctos. fuiſſe memores eoꝝ q̄ habenť in. d. auc. dos data ꝓut ipſe idē Cy. ibidē hoc ipſum firmauit. Et iō pōt dici q; diſpoſitio ſingularis. d. l. ſi ꝙtante. circa ptātē diminnēde dotis ꝓcedat ō in re ante diſpoſitionē. l. j. ſ. ſed vt plenius. C. de rei vxo. act. Nam eo tpe nō erat indotata tacita hypoteca in bonis viri ꝑ reſtōne dotis in caſu ſoluti mat. Unde ſi ꝓ pte mulieris aliter nō ꝓuideba ꝑ expreſſa obligatione bonoꝝ viri, & poſtea ꝙtingeret matrimonio ſolu. vel ēt ꝙſtāte matri. mulierez velle recuperare dotē ſuā pp inopiā viro ꝙtingētē, vel pp ſolā vergētiā ad inopiā ſm diſpoſitionē. l. ſi ꝙſtāte. ff. ſol. ma. & l. vbi adhuc. C. ō iure do. Ipſa mulier remaneat ōfraudata & idorata ſui facilitate pp creditoꝛes alios habētes expreſſas hypothecas ſi nō reperiebanť tot bona viri creditoribus hypothecas proſequētibus obnoxia que ſufficeret mulieri ꝓ ſue dotis reſtitutione. Tū tunc fuit inter alias ſecuritates mulieris inolenit mos vt vir cui dos ꝓmittebať faceret aliquā donationē mulieri ex qua donatiōe ēt ſi nō ſequebať traditio illico in mulierē trāſibit dñiū. vt vī. ĵ. ꝓximo ꝓuilegio tū fructus exinde nō lucrabať. vt. ſ. eſt dictū. Unde fuit ſolū inuenta dicta donatio ꝓ ſecuritate mulieris nō aūt vt conſtante matri. exinde q̄cq̄ lucrareť. Et iſta ſecuritas ꝙſiſtebat in duobus vt dicit gl. & cōiter doc. i. d. auc. dos data. & clarius gl. in. d. ſ. eſt & aliud in verbo exequent, q; per eā ꝙſulebať mulieri ſoluto mat. vel eo ꝙſtāte, & ad inopiā vergēte viro ſi res dotales nō exiſtant, vt tūc donate res poſſint vendicari ꝑ mulierē vtpote tanq̄ in eā iaz trāſlato dñio tpe donationis a die ꝯcti matri. Immo pōt dici q; ſi dos fuiſſet in pecunia tūc ꝙſulebať mulieri nō ſolū ꝑ actionē ꝑſonalē de dote, ſed ēt poterat tūc ꝑ ſua ſecuritate vēdicare ꝑ actionē in rē ipſas res donatas, ſiue tunc exiſtēres apud viꝝ vel eius heredes ſiue apud tertios poſſeſſoꝛes etiā ꝓtēdētes hypothecaz q̄ fuiſſēt hypothecate ꝑ viꝝ poſt factā donationē tū poſtea refuſa ſibi mulieri pecunia ꝑ q̄ſtitate data dotis teneret illas res ita vendicatas reſtituere detracto ꝓ rata lucro ſibi mulieri ibi q̄ſito ex pacto de lucrādo ſi matrimoniū fuiſſet ſolutū morte viri. ita hec probanť in. d. auc. permiſſa C. ō dona. ante nu. & in corpo. vñ ſumiť. & in. d. l. vbi adhuc & ēt in anten. de do. poſita ſuper. d. l. vbi adhuc, & ēt i auc. ſiue a me. C. ad velle. q; pactū de lucrādo dictas donatiōes pp nup. tacite cē ſentur ineſſe ēt ſi nō fuiſſet aliter expreſſum ꝑ mō pacti facti inter viꝝ & vxo. declarāda dote in caſu ſoluti mat. ꝑ mortem mulieris cū paribus paſſibus ambulēt, vt eſt tex. not. in. l. fi. C. de do. ante nup. ℂ † Secūda ſecuritas conſabať ipſi mulieri ꝑ ſua dote, q; res donate pp nup. mulieri lz interim ſint apud virū ēt quo ad uſumfructū tū nō pñt ꝑ viꝝ alienari ēt de voluntate dicte vxoris ſicut nō pñt alienari res dotales vt eſt expreſſuz in. d. auc. ſiue a me. fallit niſi interueniant illa duo de quibus ibi lz ſi eſſent dicte res ſolū hypothecate mulieri, & nō facte ō dñio mulieris potuiſſet mulier ꝙſentiendo dicte alienationi renūciare iuri ſuo hypothece per id q; hī in. l. ēt & l. inbemus. C. ad velleia. & talis ſecuritas prodeſt ipſi mulieri nō ſolū ꝑ faciliori recuperatione ſue dotis, ſed ēt ꝓ ꝙſeruatione lucri ſibi querendi ex dicta donatiōe ex pacto. ſ. dicto ō lucrā. expſſo vel tacito vt ibi ꝑ gl. & doc.

Dis ergo ita preſuppoſitis infero ad intellectū. d. l. ſi conſtante. in. d. ver. ſed & ſi ecōtrario vt intelligať vt valeat dotis diminutio facta ꝙſtāte mat. ſine iam dos eſſet data ſine ſolū ꝑmulta q̄ ex ꝑ fieret equalis diminutio donatiōis pp nuptias vcz ſolū in fauorē mulieris. ſ. ad hūc finē, & effectū vt interim ꝙſtāte mat. nō poſſit vir dictā dotē remiſſaz vt reddītā vxori repetere, vel petere nō traditā ab ipſa vxore nec ſe fundare tā quā dicta remiſſio ceſſerit in locū donationis ꝓhibite inter ꝙiuges quo caſu pñt taliter donata & tradita repeti per actionē i rē ſunt corpa. Si eſſet pecunia ꝑ q̄dōnē indebiti, vel ſine cā, vt hī in. l. iij. ſ. ſciēdū. ff. de don. iter vir. Licet. n. ꝑma facie videat mulier ex ꝫ diminutione, ſeu remiſſione dotis facta locupletioꝛ q; pp hāc diminutionē, ſeu remiſſionē dotis ipſa viceuerſa perdit dñiuz reꝝ ſibi donataꝝ tā ſibi q̄ſitū ēt ꝙſtāte ma. & q̄r ꝓdit oēz ſuā ſecuritatē de qua ſibi ꝓuiderat recipiēdo donōne pp nup. ꝑ ꝙſeruatione & reſtitutiōe ſue dotis. nā caſu quo ꝑ dictā reperiať ſoluto mat. nō eſſet effectā locupletioꝛē forte, q; dicta dotez ſibi reſtitutā dilapidauerit quo caſu poterit iteꝝ dotē ſuā repetere a viro vt ꝓxime tāget cū dicto caſu eueniēte nō poterit ꝑ nouā reſtitutione dotis ſibi fienda vēdicare res ſibi donatas, & maxime ſi interim forēt alienate ꝑ viꝝ q̄ potuerūt alienari ēt ꝯdicēte vxore vcz ꝑ rata ꝑ qua ēt fcā diminutio dicte donationis. Ideo nō imerito poterit q; mulier ex hac donōne nō ſit faca locupletioꝛ ad finē vt poſſit vir durāte mat. repetere dotē diminutā ꝓ rata ꝑ qua eſt facta diminutio ſi fuiſſet retradita mulier, imo mulier ipſa ſtante dicta diminutio. reciꝓroca poterit agere ꝯ viꝝ vt reſtituet ꝑ rata diminutionis facte alias de vento ꝓuidiſſet imperatoꝛ. in. d. c. ſi ꝙſtāte. arg. c. cōmiſſe. de elec. i. vj. Et ſi dos ſic diminuta ꝑ dictum pactuz reciꝓrocū nōdū fuiſſet ſoluta per mulierē, tūc eſſet mulier tuta ꝑ exceptionē pacti ō nō petē. valdi hoc caſu inter ꝙiuges durāte mat. Si aūt ꝙtingeret caſus q; matrimoniū eſſet ſolutū morte vel diuoꝛtio & dos illa remiſſa per viꝝ ſic reſtituta mulieri in totū vel in ptē nō repireť apud mulierē vel eius heredes q; iā fuiſſet male ꝙſumpta ꝑ mulierem adeo q; ex illa reſtitutiōe mulier nō reperireť fcā locupletioꝛ quo caſu poſſet de nouo peti reſtitutio tanq̄ nūq̄ fuiſſet fcā vt hī not. in. d. l. j. C. ſi dos ꝙſtāte mat. Et certe iſto caſu ad iſtū effectuz in fauorē mulieris nō valuiſſet dicta diminutio dotis fcā ex cōi cōſenſu nō obſtāte reciꝓroca & equali remiſſione donōnis pp nuptias factas per mulierē viro, & iſto caſu nō bēret locū diſpo. d. l. ſi ꝙſtāte. ex quo ad iſtū effectū mulier, nō reperiť facta locupletioꝛ, & ſic valebit vel nō valebit. d. diminutio dotis ſm diuerſitatē, & iſte eſt verus intellectus. d. l. ſi ꝙſtāte. & ita forte fuit de intētione Pet. & Cy. ibi lz doc. nō aꝛr aduertēdo ad illū tex. nō viderint anguē i herba iacētē q̄ eſt ſingꝛr notādū ad limitationē neceſſariā illius, q; aliter intelligēdo & maxime ita ſimpliciter & indiſtincte illū tex. incideremus in multos legum laqueos.

ℭ SVMMARIVM

1 Dominium transfertur ſine alia traditione ex ſolo titulo donationis ꝓpter nuptias fauore dotis.

ℭ Ꝓuilegium decimum.

Decimum ꝓuilegiū deberet hic ſubiungi ꝙz remiſſiones alias datas, ſed illud ponet in. xi. Sed vt annectamus q; vī reſultare magis ad ꝓcedēria ꝓuiēs.

1 Ūñ ponēdū eſt q; ſpāle, q; lz ſit illud regulare, † q̄ ex ſolo tit. ſine traditione nō trāſferať dñiū inſti. ō re. di. ſ. ꝑ tradi. & l. traditionib⁹ C. ō pac. cū ſi. Jn tū q; ēt ꝑ ꝯctū dotis ꝓmiſſe nō trāſſert dñiū rei dot. i viꝝ niſi fcā tradōne, vt eſt tex. i. l. ō diuiſiōe. ff. ſo. ma. & ibi dixi poſt Bal. tū i fano. mulieris & dotis fallit donationē pp nup. q̄ fit a viro mulieri i recōpenſationē dotis date vel ꝓmiſſe viro ꝑ mulierē. Ma cū illa fiat ꝓncipaꝛ ꝑ ſecuritate mulie. i ſua dote vt. ſ. dixi i ꝓximo ꝓuile. & ꝑ gl. & doc. in. d. auct. dos data. & ꝑ gl. i. d. ſ. eſt & aliud iſtit. ō do. in verbo exequent, & maxime vt iterim res donata nō poſſit alienari, vt ſic habeat ſtare & durare ꝑ cautela dotis. Jō iura volūt q; ex ſolo illo tit. donationis facte mulieri ꝑ viꝝ ex tūc ipſa mulier efficiať dña. & ſic in eā dñiū ſit illico trāſlatū, vt ſic tanq̄ res nō amplius ꝙſiſtēs in dñio viri nō poſſit alienari ꝑ viꝝ ēt ꝙſtāte mat. & dñ ex illa ꝓcipit per ſe fructus ēt de volūtate mulieris, ita ſingꝛ probatur in auc. de dona. poſita ſuper. l. vbi adhuc. C. de iure do. & in corpore vnde ſumiť, & ibi per Cy. & alios in anc. permiſſa C. de donat. ante nup. q̄ eſt bene not.

ℭ SVMMARIVM

1 Pactū factū cū muliere per q̄ remaneret indotata nō vz. hec regula fallit decem modis. vt nu. 2. 3. 4. & ſeq.

5 Pactū de lucrāda dote ſoluto mat. an habeat locū quādo mulier intrat monaſterium de conſenſu viri.

6 Adultera mulier bodie ꝑdit dotē ſine aliquo repudio. dummō ſit petita iudicialiter thori ſeparatio. & nu. 7.

8 Mulier

8 Mulier si sua sponte recessit a viro ob timorem viri pp adulte-
rium, nec vir aliter curauit, potest eius heres dotē retinere.
16 Jura permittentia patri a principio paciscī per stipulationē eo
modo quo velit circa dotem filie procedunt circa dotem re-
stituēdam, non sic si fiat circa dotem retinendam per virum.
17 Pactū qō mulieri dos reddaī in illis terminis quibus viro so-
luta esset, nō valet si ex hoc ꝯtingeret qō longiori tempore q̄ꝫ
a iure statuto haberet dos restitui.

¶ Privilegium vndecimum.

Undecimū privilegiū est qz licet oīa iura clamēt pacta esse seruāda. l. iurisgētiū. §. ait prētor. ff. ō pac. nihil sit ita decēs humāe fidei q̄ꝫ pacta seruare ⁊ graue sit fidez fallere. l. j. ff. de pac. ⁊ l. j. ff. de gsti. pe. tū spāle est in muliere, †vt nō teneī soluto postea matrimonio ad obseruātiā pacti per id qp ipsa mulier in totū vel in ptē remanebit dotata vel aliter sue dotis gditio efficereī deterior. l. ij. ⁊ l. attilicinus. ⁊ l. de die. ff. ō pac. dot. vez qz multa iura probare videnī ꝯriū. vt j. patebit. ¶ Jdeo pro clara doctoꝝ iurium intelligētia ⁊ veritate
2 pono regulā negatiuam. §. †quā primo limita ꝓcedere q̄ñ p tale pactū sequereī casus qō mulier remaneret indotata adeo qp ipe diri posset matrimoniū ꝑm vt est si soluaī matrimoniū p mortez viri supstite vxore ēt si remanerent filij ex eodē matrimo. ¶ Et idē si solvereī dinortio, ⁊ ita ꝓcedit tex. in. d. l. ij. ⁊ l. j. post prin. ff. de do. preleg. Secus si sequereī casus soluti mat. per mortez mulieris. Unde si pactū fuit simpliciter factū p mulierē de dote nō repetēda soluto mat. tale pactū nō est inutile sed ꝑm futurū euētū erit vtile vel inutile p. §. dicta per tex. i. d. l. ij. ⁊ d. l. j. vñ si premoriaī vir poterit mulier dotē repetere nō obstā. dicto pacto, lz ēt supersint filij ex eodē matrimonio vt ꝓbaī in dictis iuribus, ⁊ voluit glo. not. in. l. si dotali. ff. solu. mat. Nā si esset dictū generaliter qp quocūq; modo soluaī matrimoniū liberis interueniētibus nō extendereī ad casum q̄ñ vir procederet cuz ēt si dicto casu fuisset expressuz pactū nō valeret. d. l. ij. ¶ Ex quo pōt notanter inferri qp si statutū loci simpliciter disponeret qō soluto mat. dos remaneat apud liberos einsdē matrimonij. Tale statutū reciperet interpretationē restituti, nā a iure cōi sicut ⁊ pactū de quo. §. vt intelligaī statutū predictum. s. solu. matrimonio, ⁊ mortе mulieris, ⁊ hoc ne alias sequaī absurduz q̄ñ mulieris cō ditio fiat deterior in dote. imo ne remaneat indotata. Maz hoc casu fauor mulieris preponderat fauori filioꝝ. vt. d. l. ij. ⁊ ita reperio Bal. dixisse in. d. l. ij. in certis lecturis, ⁊ maxime ne statutū videaī lucrum iniustū inducere cū aliena iactura. s. mulieris. ar. l. ij. C. ō noxa. cū alias esset ꝯ fauorē publicū vez impeditiuū matrimonij ꝯ id qō bī in. l. j. ff. sol. mat. ⁊ l. j. ff. de iure do. ⁊ multomagis hoc est dicendū si statutū disponeret qō soluto mat. vir lucreī certā partē dotis, cuz. n. ꝛba statuti referanī ad vixꝫ opz qō tpe soluti ma. vir supersit. ar. in. l. delictis. §. si extraneus. ff. ō noxa. ⁊ l. Lucius. de test. mili. cū si. Plus ēt pōt tentari qp si statutū expresse disponeret qp in casu soluti mat. per mortē viri dos remaneat apud filios einsdē matrimonij superstites non valeret tale statutū cū esset impeditiuū secūdi mat. ⁊ hoc per not. p doct. post Ant. ⁊ Abb. in. c. j. ō spon. ⁊ per Jo. an. in. c. statutū. de here. in. vj. ⁊ ita ēt reperio gsuluisse Ant. de but. ⁊ multomiꝰ valeret si statutū disponeret expresse qō dos remaneat apō vixꝫ ēt si matrimoniū soluaī p ingressuz religionis ipsius mulieris eo casu quo pōt soluī ꝑm qō bī i. c. ex parte. ⁊ c. ex publico. de quer. ꝗu. Ex quo tale statutū esset ipeditiuū matrimonij spiritualis per indirectū per id qō bī alias not. in auc. nisi rogati. C. ad treb. ⁊ ēt qz p indirectū vī disponere sup materia spirituali ⁊ ecclesiastica ꝯ ea que bñr in. c. cāmq;. qui filij sint legi. ⁊ in. c. ecclesia. s. Marie. de gsti. an aūt pactuz de dote lucranda in casum soluti matri. extendatur ad casum qō matrimoninm solenatur per ingressum religionis tangetur infra.

3 **Secundo** limita dictā regulā procedere † qñ tale pactū fieret gstāte matri. vel in ꝯctu matrimonij secus si anteq̄ matrimoniū ꝯbatur. qz tūc valeret per tex. cū glo. not. in. l. ⁊ heredi. §. filia. ff. de pac. ⁊ l. cū dos. ver. si vero sic pacta sit filia. ff. ō pac. do. p quo facit qz magis videnī hmōi pacta tollerari a iure ante nuptias q̄ꝫ post, vt patet in. l. si liberis. §. j. alias icipit lex queris. ff. de pact. dot. ⁊ cū illo intellectu gl. in. d. §. filia vī trāsire ibi Bar. licet dicat tutius forte tenere qō ibi pactū fuit factū post solutū ma. ante exactā dotē. Sed tu dic qp imo illa intelligētia gl. qō ibi post matrimoniū solutū pactuz fuerit factuz est necessaria per. §. dicta alias esset ꝯ multa iura ⁊ maxime. §. alleg. ⁊ ēt ꝯ tex. in. l. pomponius. in pn. ff. de pac. dot. vbi nō valet pactū ēt ante matrimo. vez tēpore promisse dotis qp vir nō teneaī nisi de dolo tm ⁊ nō de aliqua culpa. Unde intelligamus. qō. d. §. filia procedat casu quo de iure pōt valere tale pactū de dote non repetenda vez in casu quo matrimoniū solvereī morte ipsius filie iaz facte sui iuris p. §. dicta vt sic eo casu p sit tale pactū viro ēt in preiudiciū patris superstitis, lz ab eo dos fuerit ꝓfecta ⁊ ita intelligēdo tex. ille est ad hoc notabilis, ⁊ sub est rō qz res est deducta ad eū casuz quo iam dos ipsa facta erat ꝓpria ⁊ precipua ipsius filie facte sui iuris puta emācipatione. l. j §. videamus. C. de rei vxo. act. lz tpe initi acti p illā filiā actio nō esset eius ꝓpria ⁊ ꝑcipua, sed cōis qz erat in ptāte pris, ⁊ bñ ad hoc facit tex. in. l. ij. §. qō si in patris. in fi. ff. sol. mat. ⁊ hic intellectū ad illū tex. in. §. filia tenuit ēt Jo. de imo. ⁊ Lud. de pe in. d. l. si socer. §. lucius. ff. sol. mat. per tex. in. d. l. ij. ⁊ ff. d. l. j. de dot. preleg. ⁊ ēt p tex. in. d. l. de die. ⁊ d. l. attilicinus. nā si nō vz pactū qp vlteriori die q̄ꝫ a lege statuta dos sol. mat. reddaī. ēt si fiat añ mrimoniū vt ibi, ⁊ hoc nō ob aliud nisi qz p hoc fieret dotis gdō deterior maxime p scō mat. qp pp hoc posset impediri ergo multo amplius qñ in totum ⁊ perpetuo haberet impediri petitio dotis. ¶ Ex quo ēt pōt inferri qō. §. dicta iura sibi vendicant locū ēt qñ fieret pactū ō nō petēda ptē dotis ēt minima nā qp lōgiori tpe soluaī dos cēsereī tūc soluī i minori sūma ar. l. j. §. dies. ff. de edē. ⁊ insti. ō act. §. minº. ⁊ l. j. §. si creditori. ff. ad. l. fal. cū si. Nec ob. pdcis. d. l. q̄ris. qz ex lra ibi colligiī rō decisionis, qz p illō pactū ibi vī ab ipso initio minor dos gstituta. Pterea illud pcñ ibi tēdit i pindiciū viri cui lex ñ resistit qn possit paciscī in sui pindiciū vt pz in. d. §. lucius. cū multis silibus. Jtē nō obst. si dicaī dēre valere tale pactū ex quo eius effectus est collatus post tps mrimonij soluti, ⁊ sic i tps licitū quo lz paciscī p mulierē p id qō bī i. l. i tps. ff. ō here. insti. ⁊ l. qō spōse. C. ō do. añ nup. ⁊ i. l. si eū. §. fi. cū seq. ff. ō do. iter vir. ⁊ vxo. qz rñsio patebit ad dicta iura i sequētibus, ⁊ qz dcā regula. d. l. q̄ spōse cū si. bz locum nisi lex resistat ipsi initio. l. si minor. ff. de ser. expor. ⁊ alias per Bar. in. l. si constante. §. quoties. ff. sol. matri.

4 **Tertio** limita vt valeat tale †pactū de quo. §. contingeret casus quo matrimoniū solvereī dinortio culpa mulieris qz tūc ex quo ō iure dēret ipsa pdere dotē, ⁊ sic dos remaneret apud virū vt bī in. l. lucius. ff. so. ma. ⁊ l. cōsensu C. ō repu. ideo talē pactū pōt ad hūc casuz pmissuz trahi, ⁊ ita dz intelligi tex. in. d. l. j. de do. preleg. Alij aūt intelligūt tex. illū procedere ēt qñ dinortiū nō fieret culpa mulieris dūmō tunc supersent liberi ex eo. matrimonio vt voluit ibi gl. ⁊ ēt glo. in. d. l. si dotali. ff. sol. ma. que dicit hoc procedere nisi dinortiū fieret culpa viri, qz tunc tale pactū non poziget ad eū casuz cū nō valeret ēt si expresse hoc esset dictum ex quo inuitareī vir ad delinquendū ꝯ. l. ꝯuenire. ff. de pac. do. ⁊ sic tz ibi gl. qp si dinortiū fieret sine culpa mulieris ⁊ ēt viri. puta qñ cōi gsensu. lz hodie iure canonū hoc nō possit tale pactū extēdereī ad dictū casuz subdendo qp posset mulier i talē casuz expresse paciscī vt dotē nō repeteret marie qñ exprimereī de superistētia liberoꝝ tpe talis dinortij cuius dictum non placet cu dictom casu subsit eadē ratio que est qñ matrimoniū solvereī morte viri, vt sic mulier nō remaneat indotata ⁊ ne possit impediri ꝑm matrimoniū. imo ēt si cōi culpa solvereī idē esset dōm cū tunc mulier nō perderet dotem. vt not. in. d. l. consensu. cum vir non possit obijcere culpam mulieri cū ēt ipse fuerit in culpa per id qp bī in. l. viro atq; vxore. ⁊ l. cuz mulier. ff. solu. ma. Quicquid aliter sensit glo. in. d. l. i. Jtem aduerte qz lz glo. ibi dixerit quod hmōi pactum de lucranda dote sit frustratoriū ⁊ nullius effectus q̄ñ dinortiū esset sequutū culpa mulieris. nam vī qp imo aliquid possit operari tale pactū tāq̄ illud sit fortius, ⁊ potentius q̄ꝫ ipsa prouisio legis quando ex sola prouisione legis vir lucrareī dotem, tale lucrum de facili pditur, puta si nō accusauit mulierem de adulterio vel aliter a se illam non repulerit. vt not. in. d. l. gsensu. ⁊ in. l. rei iudicate. §. j. ff. sol. mat. vel si per longum tps stetit qp tale lucrum nō petijt a muliere vt habetur in. l. cum post. in princip. ff. de iure dot. ⁊ per Bar. in. l. que dotis. ff. soluto matri. dum alleg. illaz. l. ⁊ tñ secus forte dicēdū foret si vir sibi prouidisset per expressuz pactum de dote lucrāda qz in dictis casibus ⁊ similibus pditionis talis lucri lex sñū non tñū denegat auxiliū vt alias habeī per glo. in. l. assiduis. C. qui pot. in pigno. habe. ⁊ in. l. j. C. si aduer. trāsac. ⁊ qz fortius est vinculū acquisitionis qō habeo ex mea prouisiōe quā sit vinculū ꝓuisionis legalis vel alterius. l. si filius. §. erit. ff. de fideicō. libe. Confert etiam qō alias bī in. l. ij. §. si rem. ff. de leg. ij. ⁊ alias in. l. nō solū. ff. de rei ven. Aduertendū etiam pu-

to, qz qđ. s. est dictū de dinortio qđ fit bona gratia vcz ex cōi cōsensu z circa aliqnā culpā alicuius ꝯiugū procederet nisi fieret ex ea ingressus religionis viro remanēte in seculo. Nā tūc pōt distingui qđ aut separaī matri. quo ad thoꝝ tm̄ z nō quo ad vinculū, vt esset qñ matrimoniū iā fuit ꝯsumatū p copulā z postea mulier de licētia viri ingredit monasteriū quo casu nō permitteret hoc nisi qñ cessaret suspitio de incōtinētia viri ꝑm qđ hr̄ in. c. j. de quer. ꝯiug. z tūc pactū lucrande dotis in casuz soluti matri. nō trahit ad hūc casuz. nā lz dicaī solutū mat. quodā respectu vcz thori, tm̄ vere z ꝓprie matrimoniū durat, vt sic dici nequeat verificatū esse casum soluti mat. z sic idē in statuto ita disponēte cū parificent pactū z statutū circa dictū lucrū dotis vt. s. dixi. vt. l. deo nobis. post prin. z ibi per Bal C. de epis. z cle. z l. pe. de nup. ¶ Itē qz illud verbū soluto mat. dz itelligi in potiori significato. ar. l. j. §. si qui in perpetū. ff. si ager vect. vel emphi. pe. z ēt probaī hoc in auc. vt nulli indi. §. adulterā. vt. j. iducaz. Et qz aliter dicēdo dareī materia impediēdi libertatē matrimonij spūalis, z sic ingressum religionis si mulier cupiēs pficere religonē, z qđ ob hoc ipsa haberet perdere dotē ꝯ id qđ hr̄ in simili matrimonio carnali in. l. fi. C. de sponsa. z. l. titia. in pn. ff. de ver. obli. z in. c. gēma. de spon. Sed bene tūc expectatur mors naturalis talis mulieris ingredientis, z tūc vir superstes ꝙsequereī tale lucrū, qz tūc vere succesīt casus soluti matri. per mortē. s. naturalē mulieris, facit qđ hr̄ in. l. statins florus. §. cornelio felici. ff. de iure fisci. z. l. cū pater. §. hereditatē. el. j. ff. de le. ij. z qđ not. in. l. ex facto. §. ex facto. ff. ad treb. Si aūt vir moreretur aī dictā vxorē iā ingressaz vr̄ mains dubiū. Nam vr̄ qp habeat locū in dicto casu tale pactū ex quo tunc cessat rō ꝓdicta qp ob hoc habeat impediri ꝑm matrimoniū qz rōnē ꝙsiderant iura vt. s. dixi. Sed in ꝯriū facit, qz si ob hanc cām vir haberet lucrari dotē tanqz i casuz soluti mat. p mortē cuiuslibet eoꝝ, z vbi mulier nō ingredereī religionē vir nō lucrareī nisi p mortē mulieris, ergo pp hoc vr̄ impediri libertas matrimonij spiritualis, qz nō ita de facili mulier ipsa induceret ad talē ingressuz per. s. dicta. Itē qz adhuc ipsa mulier vr̄ esse nupta z in matrimonio saltē spūali, ergo dz esse nupta cū ēt dote ēt ab ipso initio ꝙueniat dotē dari monasterio pro oneribus supportandis pro tali ingrediente tanqz nupta, vt per Cy. not. z per Bal. in auc. sed quamuis. C. de re rei vxo. actio.

5 **Et predicta** procedūt † qñ sua sponte mulier ingredereī monasteriū. Si aūt coacte vcz ꝓpter delictum z penaz adulterij ꝑm qđ hr̄ in auc. sed nouo iure. C. de adul. z tūc lz vir prius decedat, z sic matrimoniuz sit solutū p mortē viri remanēte vxore, ita inclusa in monasterio heredes viri dotē possent retinere vigore talis pacti per tex. in auc. vt nullꝰ indicū. §. adulterā. vnde sumīt. d. auc. sed nouo iure qnē tex. ad hoc inducit Bon. in. l. lucius. ff. solu. mat. ibi dū dicit tex. vt p oēs casus viro pecunia dotalis illata instri seruet dicendo qp dictus tex. a nemine ante ipsuz fuit ad hoc pōderatus z tñ ibi matrimoniū nō erat solutū, qz vir nō miserat libellū repudij, z a die qua fuit inclusa mulier in monasteriū transiuit biēniū. j. qđ tps vir eā nō repetierat quo casu non pōt vir amplius eā repetere licet bene potuisset. j. biennium. Si aūt vir propter adulterium misisset libellum repudij, z sic solutum esset matrimonium ꝓpter dictū adulteriū, z repudiū tūc incōtinēti nō expectata morte mulieris vir lucraī dotē, ita dz intelligi tex. in. d. ꝙsensu. z in auc. vt liceat matri z auie. §. qz vero plurimas. qui tex. vr̄ ꝯriari ad. d. §. adulterā. vbi a ꝯrio sensu vr̄ probari qđ p adulteriū mulier nō perdit dotē nisi quatenus pacta dotalia suf fragentur. Sed vt dixi ille tex. dz intelligi qñ ob adulteriū mulieris vir non curauit separe matrimoniuz mittēdo libellum repudij. ¶ Et sic pz singularis limitatio ad. d. l. ij. z ad alia iura. s. alleg. Nā cessat tūc rō ꝙsiderata a iure vcz ne impediri possit ꝑm matrimoniū, qz dicte mulieri sic iclusē nō est facultas amplius nubendi, sed dz perpetuo agere penitētiā in dcō monaste-
6 rio ꝑz pacta vbi. s. † Sed tu dices qđ ista ratio sola nō sufficeret nisi ꝙcurreret delictū adulterij ipsius mulieris pp qp est coacta manere in monasterio. Nā si nō ob delictū sed sponte intrasset monasteriū viro remanēte in seculo, tūc aliter esset dicendū ꝓut. s. dictū fuit. Et per illū tex. ꝓbaī notanī qđ tale pactum de dote lucranda ioinio mat. nō extēdit ad casuz quo matrimoniū solueret tm̄ quo ad thoꝝ ēt qñ hoc ꝙtingeret pp adulteriuz mulieris. Sed tūc dz expectari mors naturalis qđ no. ad dicta. s. vñ cū hodie pp adulteriū nō possit dinortiū fieri quo ad vinculū ſz solū quo ad thoꝝ vcz in. cano. qđ i hoc seruādū est vbiqz. vt no.
7 ff. de neg. gest. in. l. dinortio. cū si. † Hinc est qđ mulier pdit dote sine aliquo repudio dūmodo p iudicem ecclesie petita sit thori separatio pp iustā cām. vt in. c. fi. de adul. Sed si nō esset separatio petita, z sic spectāda mors nālis vt vir ꝙsequaī ex pacto, vel statuto cū reqrat mr̄imo. esse pfecte solutū, vt. s. dixi. Sed si adulteriū esset notoriū pp qp vir vxorē a se repulisset cū tūc possit ꝓpria auctoritate, z sine iudice ecclesie. vt not. in. d. c. fi. z. c. porro. de dinor. Tunc sine alia snia vel iudicio mulier pdit dotē vel saltē ope exceptio. possit vir vxorē repulsaz dotē repetētē repellere per tex. no. in. c. pe. de dona. inter vir̄ z vxorē. ¶ Et idez si ipsa mulier ꝓpria volūtate discessisset a viro ob timorē cōmissi adulteriū, z iō dicto casū pactū predictū paruz operaī et soluto postea matrimonio p mortē cū lucrū dotis iam fuerit causatū ab adulterio. Si aūt nō fuisset cātū forte qz vir nō petijsset separationē thori, vel a se nō repulisset vxorē qñ publico fuisset noto. vt. s. z tūc dictū pactuz opareī mulierē pdecedēte z eꝰ si vir predecessisset, z tūc secus, vt. s. per id qp not. in. d. l. ij. ne ipediri possit libertas secūdi matrimonij ne posset heres mariti obijcere de adulterio mulieris ex quo vir in vita nō obiecit. imo secū cohabitādo vsqz ad mortē vr̄ eius mores approbasse vt hr̄ in. l. rei iudicate. §. j. z qđ ibi per Bar. z doc. ff. sol. mat. z no. Spe. tit. de do. inter vir̄ z vxo. §. fi. ver. quid si mulier z in titu. de sensi. §. viso. ℣. itē quare. Si aūt vir vxorē nō reiecit sed ipsa sponte discessit ob timorē adulterij nō reperio hūc casuz tactuz per doc. ¶ Potest dici qp heres possit repellere vxorē dotem repetētē ꝓbando de adulterio sicut pōt defunctus i vita nec potest mulier se fundare qđ vir vr̄ ininiriā remisse ex quo eaz non accusauit nec petijt separationē fieri iudicio ecclesiastico. Pōt rñderi qđ iō nō petijt nec accusauit, qz videbaī nō esse hoc expediens ex quo ipsaz separauit nec curauit eam repellere, nec pōt mulier allegare talē culpā viri ex qua ipsa lucrū accepit qz remansit impunita pp talē culpā. ar. l. in fundo. ver. quid si. ff. ō iur. dot. z hoc de primo membro qñ separatū est mr̄imoniū quo ad thoꝝ. Qñ aūt separaī quo ad vinculū per ingressuz religionis, vt est qñ matrimoniū nō est ꝙsummatū per copulā carnales vt hr̄ in. c. ex pte. z. c. ex publico. de quer. ꝯiug. z tūc pactū de dote repetenda ad hūc quoqz casum se extēdit. vt est text. in. l. deo nobis. C. de epis. z cle. imo plus probāt illa iura qđ ēt si pactuz esset factū in casu soluti mat. p mortē mulieris obtinebit vir tale lucrū pp casuz soluti mat. per ingressuz nō expectata morte naturali mulieris, vt est glo. in. l. si cū dotē. in prin. ff. sol. mat. Et sic isto casu mors ciuilis equiparaī naturali ēt quo ad ꝙditionis implemētū ꝯ not. in. l. ex ea parte. §. in insulā. ff. de verb. obliga. Sed qđ cōiter doc. dicunt. vt per Cy. z Bal. i. d. l. deo nobis. z per Bar. z alios in. d. §. in insulā. z hoc ꝓcedit vbicūqz mors ciuilis operatur id qđ naturalis. l. gallus. §. z quid si tm̄. ff. de li. z posth. secus si non operareī eūdē effectū qz tūc mors ciuilis nō equiparaī naturali, ita ꝓcedūt alia iura. vt in. d. §. in insulā. z. l. cum pater. §. hereditatem. de leg. ij. z qđ habetur in. l. cū ex facto. ff. ad treb. z qđ no. glo. xxiij. q. j. c. placuit. z p Bal. i auc. i greſſi. C. de sac. san. eccle. in pn. ideo aūt operaī mors ciuilis in. l. deo nobis, qz sicut per mortē naturalē soluit matrimonium ita ēt per illam ciuilem mortem ibi que ratio non videt cōcludere, qz ēt olim qñ p deportationē soluebaī matrimonium qđ erat qñ aliter ꝙingū mutabat affectionē vt hr̄ in. l. j. C. de re iudi. nihilominus propter hoc vir non lucrabatur dotē ex pacto vt est glo. singu. in. d. l. si cum dotē. in prin. z tñ talis mors ciuilis operatur eundem effectū respectu soluti matri. Qñ alia rō erat in. d. l. deo nobis, vltra rōnē dissolutionis matrimonij, qz tpe p tale iucrū ex tūc acqrēdū viro nō habebat impediri libertas alterius carnalis matrimonij, qz secuta pfessione poterat ad seculū redire vt habetur in. j. voto in. vj. z in. c. ij. qui cle. Sed mulier ꝓpterea poterat ēt post deportationē alteri nubere cū matrimonium sit ꝯctus iurisgētiū vt hr̄ in. l. eas obligatiōes. ff. de capi. dimi. z ibi dixi. s. in. j. p. operis q ꝯctus iurisgētiū nō sunt ꝓhibiti deportato vt habeī in. l. si tibi mādauero. §. is cui. ff. man.

Preterea posset mulier postea pez, z sic renubere postea restitui p princi
pedictis multum obstare videtur, qz immo in terminis. d. l. deo nobis adhuc subest impedimentum libertatis matrimonij spūalis, qz videns mulier qđ ꝓfitendo haberet perdere nō ita de facili induceret ad ingressuz, immo potius retardareī ne propter hoc haberet dotē perdere z staret in matrimonio sine dote z maxime si nihil hēret in bonis nisi ipsaz dotē. z ideo Anto. de bur. in suo primo ꝙsilio dubitauit an dispositio. d. l. deo nobis. z. d. l. si vero ꝙstāte procedat de iure cano. cū per indirectū ob talem perditionem

perditionē dotis haberet impediri ipsa professio, ⁊ ēt fauor aie circa qđ non posset sic per indirectū lex humana ēt imperatoris disponere per dicta.s.⁊ per not.in.c.j.de spon.per Anto.⁊ Abba.sicu.⁊ facit qđ hr per Jo.in.c.statutū.de here. in.vj.cō fert ēt ꝙ hr in auc.nisi rogati.C.ad treb.in corpore vbi disponit ꝙ heres granatus de restituendo hereditatē si decesserit sine liberis,⁊ ipse heres nō vellet matrimoniū carnale ꝯ here,sed spirituale ad hoc vt nō impediat talis libertas mrimonij spiritualis iura volunt qđ ex tūc habeat ꝙdītio pro defecta ad exclusionē substituti sic ingrediendo quasi tunc monasteriū habeat loco pupilli.de quo ēt habeat in.c.in presentia.de prob. vnde pari ratione dicendū videret circa tale pactū vel statutū de dote increāda ꝙ viz si soluat matrimo.ēt si diceret de casu soluti mat.p mortē mulieris,⁊ multomagis si diceret si mulier decesserit in matrimonio sine liberis, vt sic satis videatur mulier decedere in mrimonio cū liberis si intrat monasteriū quasi monasteriū habeatur loco pupilli,⁊ maxime vt dicebam ne impediat libertas ingrediē di monasteriū vñ cogita qr doc.cōiter tenent,ꝙ dispositio.d.auc.non habet locū nisi in vltimis volūtatibus nō aūt in ꝯcribus lz subesse videat eadem ratio impediēdi libertatis matrimonij spiritualis,vt fuit de mente glo.in.d.c.in presentia. ⁊ ēt ibi voluit Jo.an.⁊ Ant.⁊ cōiter doc.post Marti.sili. ¶ Jn super aduerte,qr licet cū privilegiata glo.in.l.si cū dotem transeant cōiter doc.dum vult ꝙ per deportationē mulieris non vr esse locus dicto pacto de lucrando dotē,tñ nō vr procedere intelligendo qđ meus glo.fuerit qñ matrimoniū esset solutuz per talem deportationem deferendo glo.ad proxima precedentia. Mā si nō esset solutum mat.qr forte nullus cōingum mutauit affectionē ſm qđ hr in.d.l.j.C.de dinor. Nullum esset dubium ex quo non euenit casus soluti mat. sed qñ matrimoniū esset solutū per deportationem glo.illa male vr loqui. Maz imo poterit vir dotē retinere,nec tūc ꝙfiscabit nisi in quinq casibus de quibus in.l.quinq legibus.ff.ꝺ bon.dam.vt hic ꝓbat in.c.ſz si alia eo. tit.ſm itellectum Bt.Bar.ibidē ⁊ est ratio,qr tūc talis mors ciuilis operat ennde effectū quē operat naturalis vcz dissolutionē matrimonij. Nec tunc ob.ꝙ mulier remanebit sine dote si postea vellet renubere,nā nō poterit cū eadē dote,qr si dos nō remaneret apud viz pp tale pactū illa trāsiret cū publicatiōe bonoz ipsius mulieris.vt.l.si ꝙstāte.§.fi.ff.solu.ma. Ex quo sequit qđ si fuissent tali mulieri deportate reseruata bona forte ex gratia principis vel aliter in snia essent reseruata bona forte ex gratia principis vel aliter in snia essent reseruata bona ſm ꝙ hr in. l.in ea.ff.de reg.iur.in glo.no. Tūc forte vir nō lucrarē talem dotē ex quo dicta mulier volendo postea renubere cū possit nō obstāte deportatione,qr ꝯctus matrimonij est de iure gentiū vt hr in.d.l.eas,ꝙ ꝯctus iurisgētium non denegat deportato.d.l. si tibi.§.is cuius.ff.māda. pp dictā pditionē dotis possent imperiri tale mrimoniū. Si aūt bona fuissent publicata ⁊ postea mulier esset restituta a pncipe,tunc nō solū recuperaret bona sua a fisco sed ēt forte dictū lucrū quesitū viro propter talem deportationē per id qđ hr in.d.l.interdicit,⁊ maxime cum tunc versetur fauor dotis,⁊ matrimonij contrahendi per.s.dicta.

9 **Quarto** limito dictā regulā ꝓcedere qñ † pactū esset factū cū muliere secura si cū alio dotāte mulierē vcz extraneo puta mater vel alio coniuncto, nā lz extraneꝰ possit ab inuito paciscī de dote sibi reddēda soluto mat.vt in.§. accedit.C.de rei vxo.act.tñ nō sic si ex interuallo vt ibi,⁊ tñ si ex interuallo stipularet a viro de voluntate mulieris pōt mulier p talē ꝙsensum sibi preiudicare,⁊ sic post ius sibi quesitū vt est casus sing.in.l.ob res.§.j.ff.de pac.dot. Et pro certo si non esset ille tex.multi dicerēt ꝯriū per regulā.s.assumptā ⁊ iura.s.allega. ⁊ sic habuit mulier remanere indotata pp talē ꝙsensum pōt dici qđ talis consensus mulieris solū se extēdat ad casum quo matrimoniū solueret morte mulieris,vt dixi.s.in simili ad itellectū d.§.filia.l.⁊ heredi.ff.de pac.nō sic ergo si morte viri vel dinortio solueret sine culpa mulieris nec referat huic intellectui tex. in.d.§.dū dicit ꝙ post ꝯ extraneus dotē dederit si vult stipulari dz ꝙsentiēte mulierē,nā dz intelligi,qr tūc ipsi paciscēti querit actio pp ꝙsensum mulieris.s.eo casu quo mulier per suū ꝙsensuz pōt dotis ꝙditionē deteriorē facere,vt qñ solueret matrimoniuz per eius mortē. Vel forte posset dici ⁊ nō improbabiliter ꝙ isto casu pōt mulier ꝙsentire indistincte tali dotanti pp cām remunerationis vbi rōne mere donationis nō valeret talis ꝙsensum inclusam habens tacitā renunciationē iuris sui.arg.eius qđ hr in l.qđ aūt.§.si vir.ff.de do.inter vi.⁊ vxo.⁊ qđ alias per glo. not. in.l.si volūtate.C.de do.ꝓmis.⁊ p Bar.⁊ alios in.l.si dinortio.

ff.de ver.obli.⁊ facit.l.si vero non remunerandi.§.idē papinianus.ff.man.⁊ hoc vr fuisse de mēte Bar.in.l.que dotis.ff.solu. mat.in solone ꝓrij.l.idēqz.§.si mater.ff.man. Mā ibi est casus nota. ſm cōem intellectū ꝙ adhibitus simpliciter ad stipulādū dotē ꝓ muliere nō presumit in dubio aio remunerādi lz talis adhibitus fuerit ille qui dotauit mulierē,vt sic in muliere non presumat in dubio remuneratio,⁊ hoc fauore dotis.vt dixi.s.in.lxix. vj.partis. Et sic vr ꝓsupponere Bar. quē cōiter sequunt doc. ibi in.d.§.si mater ꝙ illud procedat in casu dubio.ergo si expresse appareret de mente illius mulieris qđ adhibuerit dictaz matrē animo donan.qđ preiudicasset sibi ipsa mulier in tali dote. Quod quidē sine dubio procederet qñ incontinēti tpe donationis hoc fuisset factum per.§.accedit. Sed qñ ex interuallo ⁊ tūc idē si ꝙtingeret casus qđ marimoniū solueret morte dicte mulieris ſz si morte mulie.tūc esset aliquale dubiū p.s.dcāz regulā nisi limiteť pp cāz remu.⁊ ita ꝓcedat tex.i.d.l.ob res.§.j.vñ cogita.

10 **Et ex predictis** infertur ad quintā limitationez. vt.d.regula nō ꝓcedat qñ † mulier ꝙsentiret patri dotāti ex interuallo stipulāti dotez sibi patri reddi ꝓ tex.in.l.quoties.ver.cete.ff.sol.ma.⁊ l.ij.§.j.eo.ti.a ꝯrio sensu.⁊ in.l.cū dos.ij.rñso.ff.de pac.do. Et forte est rō in ꝓte qr tale pactū nō vr multū esse preiudiciale ipsi filie si ꝙtingat matrimoniū solui morte viri vel diuortio.nā si non pp hmōi pactū dos remāsura esset apud virū tenebit pater iteruz redotare filiā.l.si socius ꝓ filia.ff.pro so.⁊ auc.sed q̄nis.C.de rei vxo.ac. ¶ Ex quo inferri pōt ꝙ si tūc pater nō reperiret potens ad redotādū talē filiā,talis ꝙsensus prestitus per filiā non haberet sibi obesse,⁊ si non habeat remanere indotata bene facit glo.in. d.l.ij.§.j.ff.solu.matri.super verbo sui iuris,⁊ hoc ēt ꝓbatur notanter in.l.post dotem.ff.eo.tit.ſm nouā lect.q̄z ibi ponit Bar. ⁊ ibi placet,⁊ plerisqz alijs doct.ibi limitando singulariter.d.§. quoties.ver.cetez. Mā lz ibi dicat qđ pater stipulādo ex interuallo de filie volūtate possit sibi appropriare actionē de dote repetēda,⁊ sic eā adimere filie. Tñ fallit nisi postea tpe soluti matri.filia hret iustā cām iponēdi,⁊ ꝯdicēdi patri,puta si erat suspecte vite,tūc adeo ꝙ illā dotē ꝙsumeret ⁊ pp hoc filia oino remaneret idotata,⁊ nō posset scōo mō nubere. Et licet illā lect. improbet ibi.d.Bene.de fozli.cū filia habeat sibi imputare q̄re pri ita suspecto a princi.ꝙsenserit in sic stipulādo. ar.l.si creditores.ff.de priui.cre.cū si. Tñ hec sua rō nō multū vrget, maxime si suspitio ꝯ patrē emerserit ex post. Tñ idē dici pōt qñ a princi.inerat.nā scientia filie circa suspitionē vite pris nō dz nocere ipsi filie ex quo ēt si expresse vellet non posset ex tali certa sui scientia sibi preiudicare ⁊ dotis ꝙdōnē deteriorē facere vt sic habeat remanere indotata p.s.dicta sicut ēt in simili dicebat notanter Bar.in.l.si ꝙstāte.in pn.in.vj.q.j.partis. Quando mulier a principio dotem promisit viro quem tunc sciebat suspectū ⁊ labi facultatibus,vt sic non sit destituta remedio.d.l.⁊ bene facit.c.per vestras.de do.inter virū ⁊ vxo.Et per predicta sequit qđ multominus nocet ⁊ filie si ipsa ꝙsentiret patri dotanti ⁊ paciscēti de dote retinēda per virum soluto matrimo,qr si solueret morte viri vel diuortio ⁊ pater reperiretur inops ad redotandū vt possit tunc agere ꝯ virum in subsidium non obstante tali pacto ⁊ consensu filie per id quod habetur in.l.q̄nis.C.de pac. dota. Pōt tñ dici ꝙ isto casu qñ pater esset potens ad redotandū tale pactū preiudicaret filie propter suum consensum per.s.dicta,⁊ facit tex.in.l.aliud in simili.ff.de pac.do.supplēdo ibi verbum maxime prout subaudit glo.nō sic si pater fuisset ita potēs etiam a principio sine consensu filie qr tale pactum nullo modo sibi filie nocet vt diceretur.j.in vltima limitatione.

11 **Sexto** limita † qñ per pactū mulieris remitteretur viro obligatio quia tenetur mulieri ad dotem restituēdam quando accepit pro dote nomen debitoris insolutum si cōtingat postea talem debitorem effici non soluendo. Et si per pactum potest mulier in se suscipere periculum nominis talis debitoris vt est tex.not.in.l.pōponius.ff.de pac.dota.ibi idem ꝓbat quādo dos esset data estimata viro, nam potest mulier per pactum in se periculuz suscipere talis rei date estimate vt est casus ibi singu. Unde si dos esset data forte in rebus mobilibus estimatis puta in armento bonis posset mulier per pactum suscipere in se periculum interemptionis dicti gregis si contingat animalia causaliter mori,⁊ sic mulier remaneret idotata sine sui culpa,⁊ sic idē in periculo nominis.vt.s.qđ procedit quando nomen debitoris esset datū estimatū,⁊ sic insolutū pro dote vt supra, vt tunc circa pactū periculū sit viri per id qđ habeť in.l. nomē.ff.de here.vel act.ven. Si aūt debitor mulieris simplicit

dotē p̄o muliere promisit, ⁊ tūc periculū esset mulieris nec pre-
cesserit aliqua culpa viri, q̄ potuit ipsum nomē exigere, ⁊ nō exi
git, vt probaī in. l. pmittēdo. §. j. ff. de in do. a ꝯrio sensu. ⁊ not. i.
l. menia. ff. sol. ma. ⁊ ibi dixi ⁊ in. l. si cū dotē. §. si mulier. eo. ti. Et
sic ēt in dote data estimata q̄n culpa viri precessit dictū casū pu
ta mortis aialiū, nā tūc tale pactū non se extendit q̄n culpa viri
precessit tale casum. sed dicet quispia nō potuit mulier p pactū
renūciaī vt vir nō teneaī ꝺ culpa q̄ lꝫ p pactū nō possit remitti
dolus futurus, imo nec p testatorem. l. si vnus. §. illud nulla. ff. de
pac. ⁊ l. conuenire. ff. de pac. do. ⁊ l. q̄dā decedens. in princ. ff. de
admi. tu. tñ culpa de futuro pōt remitti. vt est tex. no. in. l. q plu
res. ff. de admi. tu. ⁊ ēt ꝓbaī in. d. l. q̄dā decedēs. iūcta gl. in ver
bo senserit. facit tex. in. l. si seruus vetitus. ff. de leg. j. Nō sic fo⁊
te in lata culpa, q̄ cū illa dolo eqpareī. l. q̄ nerua. ff. deposi. cū
si. nō vī posse remitti sicut nec dolus de futuro. Et sic remissio
pōt se solū extēdere ad lenē culpā vel leuissimā de futuro, ⁊ non
ad dolū vt hic fuit de mente illius gl. no. in verbo senserit pp q̄
iam de facto respondi q̄ remissio facta de omnibus dānis illa
tis ⁊ inferendis lꝫ nō tollat actionē legis aquilie p̄o dāno post-
ea illato p dolum vel latam culpā tñ intelligereī sublata p̄o dā
no postea illato ex leui vel leuissima culpa etiā faciendo de quo
alias. ¶ Nam potest responderi q̄ hic non ꝓcedunt circa do
tem in muliere que non pōt per pactum remittere culpam mari
ti de futuro etiā lenem ad quam ipse teneī vt habeī in. l. ēt. §. j. ff.
sol. ma. vt de hoc est tex. no. in. d. l. papinianus. in prin. q̄ not.

12 **Septimo** limita q̄n esset ꝑtale pactū p q̄ nō venire
tur ꝯ naturam dotis seu eius actionis, sed
potius per dictum pactum rediremus ad propriam naturam ip
sius actionis vt est tex. no. in. l. si vnus. §. pactus ne peteret ver.
quod in specie dotis. ff. de pact. Nā si mulier ab initio fuit pacta
q̄ dos puta consistens in pecunia restitueret soluto matri. incō
tinenti, ⁊ sic non expectata dilatione legali que hodie est annus
vt in. §. cum autem. C. de rei vxo. ac. ⁊ postea per pactum fuit cō
tenta quod dos non redderetur incontinenti sed post aliq̄ tem
pus licet per hoc pactum fieret conditio mulieris deterior in ta
li dote tamē valeret vt ibi ⁊ ratio notabiliter assignaī, ibi q̄ res
de facili redit ad suam pristinam naturam. Intellige tamen dū
modo talis dilatio postea facta non excedat dilationem legalez
alias tunc non valeret tale pactuz per id quod habeī i. l. de die.
⁊ d. l. attilicinus. licet forte non vitiaretur tale pactum vsq̄ dila
tionem legalem. ar. l. sancimus in prin. C. de don. ¶ Et ex predi
ctis sequitur q̄ si mulier ab initio dotis fuit pacta q̄ vir teneaī
non solum de culpa viri, sed ēt de leuissima ⁊ etiā de casu ⁊ post
ea ipsa mulier remisit viro dictū pactū ei renuntiādo valeret ta
le pactum remissiuū, lꝫ sue dotis conditio deterior fieret, q̄ non
fit deterior ꝯ propriā naturā dotis imo reditī ad naturaz dotis q̄
est vt marius non teneaī de culpa leuissima neq̄ de casu vt hī
in. l. pe. in prin. ⁊ d. l. ēt. §. j. ff. so. ma. q̄ bene not. Et q̄ dictuz
est. §. de pacto inualido vt dos vlteriori die soluaī per id q̄ hī
in. l. j. de die. ⁊ d. l. attilicinus. procedit q̄n matrimoniū solueret
diuortio vel morte viri, secus si morte mulieris. nā tūc ad dictuz
casum extenderet sicut extenderet pactū de dote oīno nō petē
da. vt. d. l. de pac. dot. Cū hec equiparentur vt. §. dixi. in. d. l. q̄
añt, ⁊ maxime q̄ tale priuilegiū nō trahiī ad heredem mulieris
tanq̄ mere personale vt hī in. l. j. C. de priui. do. ēt si esset filius
eiusdē matrimonij cū adeo sit mere ꝑsonale ⁊ solā mulieris per-
sonā ꝙcernens vt nullo modo possit accōmodari ad eius filios
cū tunc cesset ratio ne remaneat mulier indotata vt sic possit re
nubeī p. §. dicta vñ talis hīs ēt filiꝰ necesse hēret expectare talē
dilationē licet longā ⁊ vltra metā tpis legalis indultā p mulie-
rē a principio dotis, nō sic forte si ꝙstāte mat. talis mulier dictā
dilationē ꝙcessisset viro ex quo saperet donationē quādam. su-
per quo tñ vltimo cogita q̄ videretur dicendum hoc procede-
re quando dilatio esset adeo magna propter quā ipsa mulier ⁊
eius beres efficeretur pauperioz vir locupletioz, alias secus.

13 **Octauo** limita dictā regulā procedere ꝑ q̄n pactū de
dote petēda non fieret ante matrimoniuz vel
ꝙstante matrimonio, secus si eo soluto q̄ tūc non valeret vt vo-
luit glo. no. in. l. cū dos. ff. de dot. Pro quo facit q̄ soluto mat.
potest mulier sibi preiudicare donando, tunc viro, q̄ tūc ratio
diui Pij prohibens donationē inter coniuges non esset impe-
dimēto, ⁊ facit q̄ alias dixit glo. in simili de pacto vt vir teneaī
ēt vltra q̄ facere possit q̄ ante matrimoniū vel eo ꝙstante nō vz
in. l. alia. §. eleganter. ff. sol. mat. Et tñ pactū soluto matrimo. va
leret vt solvit ibi glo. not. Et licet multi post Bȳ. illam impu-
gnent, tñ Bar. ⁊ multi alij illam sequuntur vt etiam ibi legendo
hoc idem tenuit per multa iura ⁊ rationes. Sed tunc multum
ob. tex. in. l. lꝫ. ff. de pac. dot. vbi non solum pactum de dote non
repetēda longioi tpe non valet nisi suadente aliqua iusta cā, ⁊
glo. ibi intelligit sc̄z paupertatis viri q̄ causa paupertatis adeo
iusta censeī q̄ posset vir oīno excusari a dote reddēda donec p
ueniat ad pinguiorē fortunam ꝑm q̄ habetur in. l. maritū. ff. sol.
mat. cū suis vulgaribus. Et ista procedunt a pari vt vbi nō pōt
fieri pactū q̄ longioi die soluaī dos similiter. imo multominus
potest fieri vt oīno dos non soluaī vt voluit tex. in. l. vt autem. ff.
de pac. dot. ¶ Preterea si pactum posset fieri soluto mat. q̄
dos non redatur eadē rōne videreī posse fieri ante matrimoniū
cum ꝙferaī ad tēpus quo tale pactū pōt valere argu. l. tempus.
ff. de here. instī. ⁊ facit gl. i. l. q̄ sponse. C. de do. ante nu. ⁊ tñ cō
stat ēt ante mat. nō pōt fieri, vt pz ex predictis. Et ideo Jo. de
imol. in. d. l. lucius. pro concordia distinguit q̄ aut interuenit iu
sta causa ⁊ valebit tale pactum argu. d. l. licet. ⁊ ita intelligatur
gl. in. d. l. cum dos. Aut non interuenit iusta causa, ⁊ tunc nō vz
per. d. l. licet a contrario sensu ⁊ iustam causam dicit satis adesse
si fiat pactū in casu quo de iure permitteret ante matrimoniū. ⁊
sic sequit̄ q̄ in casibus in q̄bus tale pactū vz ⁊ se extē dit q̄n ces-
set factū ante matrimoniū in eisdē casibus valebit, ⁊ se extende-
ret q̄n factū esset solu. mat. alias secus. Vñ si soluto mat. per di
uortiū vel per mortē viri mulier paciscereturcum viro vel eius
herede de dote nō repetēda nō valeret tale pactum nisi q̄n vir
esset factus inops adeo q̄ posset dotē retinere p beneficiū vcz
deducto ne egeat. Et sic fieret pactū ex cā pauptatis viri alias
esset ꝯ publicā vtilitatē si talis vxor remaneret indotata ipedire
tur libertas nuptiarum. Sed si forte mulier dum esset in egritu-
dine faueret pactum heredi viri de dote nō repetenda si contin
gat eā mori, ⁊ tunc valeret, q̄ per hoc nō efficereī indorata nec
impedireī libertas matrimonii, ⁊ hec fuerunt de mente Joā. de
imol. ibi vt. §. ⁊ cū eius opi. cōcordat Lnd. ibidē subeundo inter
alia rōnē, q̄ ēt soluto matrimo. dicitur predinz dotale respectu
priuilegij vt sit inalienabile vt est tex. in. l. ēt directo. ff. de fundo
dot. Unde sicut ꝙstante mat. nō pōt mulier sibi preiudicare in
dote ipsam alienando sic ēt nō pōt soluto mat. vt ibi est casus cu
ius dictū, ⁊ ratio militaret in rebus stabilibus vel mobilibus do
talibus in quibus obtinet prohibitio legis iulie de fundo dota-
li ꝑm late dicta. §. in. j. priuilegio huius septime partis. Sed q̄n
dos esset in pecunia non cadit tunc dictū priuilegium nisi dica-
mus arguēdo a simili, ⁊ ab identitate rationis super quo aduer-
te, q̄ quando dos in stabilibus vel mobilibus vbi locuz sibi ven
dicaret prohibitio legis iulie, tunc ante restitutam dotem ⁊ sic
donec competeret actio de dote ipsi mulieri non posset mulier
paciscī viro vel eius heredibus de dote non repetenda, q̄ vide
retur p hoc dotē alienare q̄ nō posset ēt soluto mat. donec dos
esset sibi restituta p tex. not. in. l. ij. ff. de fun. dot. Et sic dz intel-
ligi tex. in. d. l. ēt. Unde eadē rōne pōt dici q̄n dos esset in pecu
nia vt donec sibi mulieri cōpetit actio ad dotē adhuc vī durare
dos ⁊ eius priuilegia ēt soluto mat. ⁊ ideo tūc non valeret pactū
de dicta dote nō repetenda, ⁊ sic faciendo sue dotis ꝙditionem
deteriorē, sed post q̄z dos fuit restituta ipsi mulieri, ⁊ sic extincta
fuit actio dotis solutionem. instī. quib. mod. tol. obli. in prin. tūc
valeret pactū vel donatio facta p mulierē ipsi viro vel eius he-
redi, q̄ non pōt dici amplius dos nec fundus dotalis, vt pro-
batur i. d. l. ij. Vñ si ponaī ꝙtingētia casus q̄ aliqua ex eā ipse
vir vel eius beres postea rehabuerit dictā rē dotalē, tūc valeret
pactuz de nō petēdo gratuitū cū alia actionē q̄nē q̄z de dote vi-
deaī remisisse. idē si ꝑ dote ꝙsistente in pecunia vir dederit mu
lieri insolutū certū predium, tamen antequā mulier possessionem
nanciscaī fecit pactū de non petēdo ipsi viro vel heredi valeret
quidem, licet per illud pactū remaneret idotata cū ēt posset cui
cunq̄ alio extraneo talem rem donare, imo ēt oīa sua bona nec
posset talē donationē impugnare ex eo q̄ postea dicat se remā
sisse indotatā, ⁊ nō posse rennbere cū nullo iure hoc cautū repe-
riamus, cū ēt ipsi viro post matrimoniū solu. puta diuortio pos-
set dotē iam acceptā sicut alia bona donare cū solū hoc sibi pro
bibeatur cōstante matri. ne mutuo amore se expolient, vt hī in.
l. j. ȳ. ⁊. ij. ff. de do. inter vi. ⁊ vxo. sed ante habitam dotē nō pos
set ipsam donare viro non solum si constat in corporibus, sed ēt
si in pecunia cum adhuc duret dos vt. §. dixi. licet alia bona do
nare posset per. §. dicta, q̄ est bene not. ¶ Quid autem si con-
stante matri. fuit factum tale pactum per mulierem de dote nō
repetenda dicas, quod ex quo tale pactū patiī duplicez defec-
tū. Primo q̄ ꝙditionē dotis deteriorē facit. Secundo q̄ sapit
donationez que est prohibita etiam extra res dotales constante
matrimonio

matrimonio ideo nō valet ēt si ḡtingeret mulierē p̄decedere in matrimonio. Nec obſt q̄ collatū videat̄ i tēpus ſoluti matrimo. ⁊ ſic licitū arg.l.in tēpus.ff.de heredi.inſti.prout ēt vī fuiſſe dicē gl.in.d.l.q̄ ſponſe.dum dicit ideo valere donationem cā mortis inter ḡinges ⁊ collata eſt in tēps licitū.ff.ſol.ma.allegādo tex.in.l.ſi cū.§.fi.cū ſeq.ff.de do.inter vi.⁊ vxo.nam rñdet̄ q̄ ideo vz talis donatio cā mortis,q̄ modici eſt p̄eiudicij cū ſit renocabilis. Vñ ſi inter ḡinges fieret donatio cā mortis, vel collata poſt mortē adeo q̄ eſſet irrenocabilis non valeret ab ipſo initio,q̄ illa eſſet magni p̄eiudicij,lz cōferat̄ in tēpus ſoluti matri.ſm Pau.⁊ Pon.vt.§.alleg.ad hoc tex.no.i ſingularē in.l.vbi ita donat̄.ff.de do.cā mor. Et ipſi nō rñdēt ad dcām rōnē q̄a forte fuit mota gl.in.d.l.q̄ ſponſe.p.d.l.in tēpus. Sed tu rñde q̄ illud arg.vulgariter ſumptum ex.d.l.procedit, niſi lex reſiſtat ipſi initio per id q̄ bī in.l.ſi minor.ff.de ſer.expor.⁊ per Bal.in.l.quoties.l.ſi conſtante.ff.ſolu.matri.naz lex reſiſtit ab ipſo initio,ſcz eo tempore quo eſt ſuſpitio ne ḡinges mutuo amore ſe expolient per id quod habetur.d.l.i.⁊.ij.ff.de donatio. inter virum ⁊ vxorem.

14 **Nono** limita † niſi tale pactū eſſet iuratum,nam tunc iuramentum ex quo ſeruari poteſt per ipſam mulierem ſine diſpendio ſalutis eterne.ideo ſeruandū eſt p̄ text.in.c. cum ḡtingat.de iureiur.vbi fauor anime iurantis mulieris p̄ferē fauori matrimonij,⁊ dotis q̄ quidē indubie procedit q̄n mulier feciſſet pactū tale in omnem caſum ſoluti matrimonij etiam per mortē viri.Sed ſi ſimpliciter feciſſet pactū de dote nō repetenda in caſu ſoluti matrimonij. Forte poſſet dici q̄ tale iramentū recipit interpretationē ſm terminos iuris cōis,vt.§.dixi in ſtatuto diſponēte ſuper tali lucro dotis,vt ſic videant̄ partes ⁊ maxime mulier ipſa intellexiſſe de caſu ſoluti matrimonij per eius mortem ⁊ hoc pp ſubbiectā materiā, ⁊ ita ſuadente fauore dotis ⁊ matrimonij ne impediat̄.arg.d.l.ij.C.de pac.dot.⁊ maxime fauore publice vtilitatis, ad hoc etiam eſt gl.in.l.cū dos. ff.de pac.Juramentū.n.⁊ eius virtus reſtringit̄ ſm mām ſubiectā ipſius actus,vt bī in.l.ſi.ff.q̄ ſatiſ.cog.⁊.l.ſi.C.de nō.nu.pe. bñ facit tex.⁊ q̄ ibi not.Jo.an.in.c.q̄eadmodū.de iureiur.⁊ q̄ bī in.c.p.⁊.g.de renū. Pōt dici ⁊ nō improbabiliter q̄ eo caſu quo p tale iuram ſibi mulier p̄eiudicaſſet in tali pacto,⁊ mulier nō bret aliūde ex quo ſe poſſet dotaī p ſcdo mrimonio quod poſſet petere abſolutionē a tali iuro ſecuto tali caſu ſoluti matrimonij p mortē viri tūc q̄ vī enormiter leſa,tū ēt q̄ ſurgit impedimētū matrimonij ḡbendi per id q̄ not.Jo.and.⁊ doc.cōiter ſequuntur in.d.c.cum ḡtingat.circa terminos.d.c.ſimiles.

15 **Decimo** ⁊ vltimo limita dictam regulam procedere in muliere † paciſcente,ſecus in patre,q̄ tunc ſi continenti tempore donationis paciſcitur in p̄eiudicium filie valebit ſi cū ſtipulatiōe, licet ſecus ſi ex intervallo,vt.l. quoties ff.ſo.ma.⁊.l.cum dos.in p̄in.q̄ procedit.niſi matrimoniū ſolueret̄ morte viri,⁊ ſic remanet filia,q̄ tūc ñ vī filie p̄eiudicare eo caſu quo actio eſſet reintegrāda filie,puta facte ſui iuris morte patris vel emancipatione, vt bene probare videt̄ text.in.d.l. alīd.in fi.ff.de pact.do.a contrario ſenſu vbi patet q̄ ſi pater paciſcitur q̄ vlteriori die q̄ ſtatuta lege dos reddatur tale pactū nocet ipſi patri,puta ſi ſuperſit tpe ſoluti matrimonij diuortio vel morte viri. Sz ſi pater nō ſupereſſet quo caſu dos venit reintegrāda filie.l.j.§.videamus.C.de rei vxo.act. tūc filie non noceret dictū pactū.niſi ipſa eſſet beres p̄ris,tūc eñ tenet̄ ſtare facto ſui defuncti,vt ibi eſt tex.⁊ iō pōt dici,imo multomagis ſi pactū fuiſſet factū p patrē ab initio q̄ dos retineret̄ per virū ſoluto mrimonio per mortē viri etiā ſi eſſet dictū q̄ dō noie liberoꝝ haberet detineri,vt eſt tex.ſm verū intellectū quē ibi cōiter tenēt doc.poſt Pet.⁊ Cy.⁊ etiā ibi Bal.in.l.q̄nis.C.de pact. do. Vī eñ tūc tale pactū aduerſari publice vtilitati,⁊ iō nō vz i p̄iudiciū filie,vt ibi.⁊ ita etiā illū tex.intellexit⁊ notauit gl.ij. in.d.l.cū dos.in p̄in.an aūt q̄n filia efficeretur ſui iuris noceret ſibi tale pactū p̄ris,vt p̄bat̄ in.l.ij.§.q̄ in p̄ris.ad fi.ff.ſol.ma.a ḡtrario ſenſu,vt ſic ipſa nō poſſit agere cōtra virū idē ſi eſſet effecta ſui iuris,puta p mortē fratris ⁊ ei eēt hēs,q̄ tūc p ea rata pro qua beres noceret ſibi tanq̄ pactū p.d.l.alīd.in fi.⁊ facit tex.in.l.lucius.ad fi.ff.ſol.mat. Bices tu q̄ imo deberet nocere filie,lz effecte ſui iur.ſaltē reſpectu viri vel eius hērdū vt nō poſſit ḡ eos agere ex quo ipſi filie pōt eſſe ḡſultū in agēdo ḡ patrez ſi emancipata,vt eā redotet p id q̄ bī in auc.ſed quānis.C.de rei vxo actio. ⁊ ſi pater eſſet mortuus poſſet agere ḡ beredes patris qui ſuccedunt etiaz in onere redotandi,vt per By.in.l.ſi marito.§.ij.ff.ſolu.mat.per Bar.in.l.poſt dotē.eo.titu.⁊ ſi pater vel eius beredes eſſent impotentes ad redotādū tūc ex equitate reſtitueret̄ filie p̄ſtina actio ḡ eius beredes per id q̄ bī in. l.ſi.ff.eo.per quem fac.erit.⁊ q̄ no.glo.in.l.ij.§.j.ſuper verbo, ſui iuris.ff.ſolu.mat.⁊ dixi.§.in.v.limitatione q̄n filia conſenſit patri,vt ſtipuleī dotē ſibi patri reddi. Nā rñdet̄ q̄ iſto caſu iura principio conſiderāt hūc futurū euentum paupertatis viri poſſe ḡtingere,⁊ ideo ab ipſo initio annulant tale pactum vt ptatet in d.l.q̄nis. Et ideo lz poſtea appareat q̄ pater poſſit redotare nihilominus q̄ ab initio fuit nullum non pōt reconualeſcere,vt gl.q̄ initio.ff.de reg.iur.⁊ in regula nō firmat̄ in ſex.⁊ in.l.ſi rē meā.ff.de ver.obli.ita ſingulariter dicit Cy.in.d.l.q̄nis.ſz q̄n filia conſenſit patri,ita paciſcenti,tunc iura non conſiderant ab initio dictū futurū euentū aduerſe fortune, lz poſtea dicto caſu aduenīente.ſ.paupertatis patris p̄ouideant indennitati mulieris.⁊ dotis fauore publice vtilitatis,vt ibi dixi. ¶ Et p̄ dicta
16 habes notabilē limitationē ad iura † diſponentia ⁊ p̄mittentia patri a p̄ncipio facere q̄ pactū velit circa ipſam dotē.d.l.quoties ⁊.d.l.ania.⁊.d.l.cū dos.i p̄n.vt p̄cedāt i pacto circa dotē reſtituendā,ſecus in pacto circa dotē retinendam per virū,vt tunc non poſſit illud facere in p̄eiudiciū,vt.d.l.q̄nis,cuz tunc videat̄ non ḡtra filiam,ſed etiam ḡtra vtilitatem publicam eſſe factam vt etiā voluit.d.glo.cū dos.⁊ hoc niſi filia poſtea fuiſſet beres patris,q̄ tunc dz ſibi imputari,vt ſic cum teneat̄ ſtare pacto ſui defuncti.d.l.alīd.in fi. Jtē niſi filia conſenſiſſet tali pacto p̄ris,quo caſu dic vt ḡclusum eſt.§.in.v.limi. Et per hoc ſequitur q̄ ſi filia adhibuerit patrē ad ſtipulandum dotē reddi eidē patri,tunc ēt ſi animo donādi adhibuiſſet valebit talis ſtipulatio in p̄eiudicium filie p̄opter eius conſenſum,ſed poſſet,tunc ipſi filie ſuccurri p̄ē exiſtēte inope vt dixi. Sed ſi mulier ipſa adhiberet aliū quam patrē ad ſtipulādū animo ſibi donando talis ſtipulatio ſe non extendet ad caſum quo matrimonium ſolueretur diuortio vel morte viri,⁊ ſic reſtringeret̄ ad caſuz ſolū quo ſolueret̄ matrimoniū p mortē mulieris p.§.dicta in cta.d.l.ij.de pac.do.⁊.l.vt aūt.eo.ti.⁊.d.l.j.de do.p̄ele. Cuz ēt ſi expreſſe adhibuiſſet ad ſtipulādū in dictū caſuz nō valeret ſtipulatio per dicta iura,vt ēt hoc tenuit Jo.ō imo.⁊ Lu.in.l. lucius.q̄ no.ad no.in.d.l.q̄ dotis.an aūt in dubio p̄ſumat̄ adhibuiſſe p̄ez aio donandi pz ex dictis.§. ¶ Jtē adde ad p̄dicta dū dixi circa pactū de dote ſoluēda lōgiori tpe nam multi erra
17 rēt in iſto caſu ſi in inſtro p̄miſſionis dotis fuerit dictū † q̄ mulieri dos redderetur in illis terminis in quibus dos ſoluta eēt viro per ipſam mulierem vel ſocerum. Nam rōne equalitatis ſeruāde ⁊ mutue dilationis inter eos conſiderande videbat̄ valere tale pactū,arg.eius q̄ bī in.l.fideicōmiſſo.C.de tranſ.⁊ in l.ſi p̄ puelle.C.de inof.teſt. Et tñ caſus eſt not.in contrarium.z. d.l.attilicinus.vbi dicit Bar.q̄ ſi ille caſus non reperiret̄ deciſus ibi quilibet rñderet in ḡtrariū. Sed in ſocero videbat̄ minus dubiū q̄ nō noceret filie,vt pz in.d.l.alīd. Quidā tñ dñt illud procedere q̄n a p̄ncipio ptes conuenerunt de termino ſoluende dotis,vt ſic pp datam dilationem a viro in dote ſoluenda non potuit vice mutua dari dilatio in dote reſtituēda p virū in eodē tpe. Vñ ſecus ſi ḡtingeret dilationē eſſe cauſatā in dote ſoluēda viro pp moꝝ mulieris, q̄ tūc vī valere tale pactum recompēſatiuū culpe viri cū culpa mulieris, tñ non vī hoc eſſe verū p̄ tex.i.d.l.attilicin⁹.q ſimplr ⁊ idiſtincte loquit̄. Jmo etiā idē p̄bat eſſe q̄n mulier fuiſſet i moza ſoluēdi. vt pz i illo tex.dū loquit̄ de ſerotina ſolone,⁊ ſic de mozoſa. Bicas tñ q̄ bñ valebit ſtatutū ita diſponēs,vt eſt Peruſi q̄ in eiſdē terminis debeat dos reſtitui p virū mulieri vel ei⁹ hērdib⁹ in quib⁹ fuit ſoluta viro poſt q̄ ſubīcit onera mrimonij, lz poſſet de hoc dubitari ex quo videtur impedire libertatem nuptiarum per ſupradicta, vnde cogita.

¶ SVMMARIVM ¶

1 Caſus futurus aduerſe fortune eſt in conſideratione fauore dotis.

¶ Priuilegium duodecimum.

1 **Duodecimū priuilegiū** q̄ fauore † dotis nō habet locum illud vulgare,de quo in.l.inter ſtipulantem.§.ſacram.ff. de ver.ob.q̄ iura volūt q̄ caſus futur⁹ aduerſe fortune nō ſit in cōſideratione.vt ibi.⁊ tñ ſec⁹ eſt fauo.dot.ſz Cy.not.i.l.q̄nis.C.de pac.quen.q̄ tñ declara,vt.§.in proximo priuile.eſt dictum.

SVMMARIVM

1 Grauatus in vno in alio debet relenari. hec regula fallit fauore dotis.

¶ Priuilegium decimumtertium.

1 **Decimũtertiũ** priuilegium est † qz fauore dotis fallit regula illa vulgaris. l. ꝑ3 naturã. ff. de reg. iur. ꝑ3 Bar. i. l. si qstãte. i ꝓn. i. v. q. iiij. ptis. ff. so. ma. qꝫ declara, vt ibi p eũ, z bñ fa. tex. i. d. l. attilicinius. ff. ó pac. do. qz videbat ibi dicẽdũ qꝫ mulieri sequat icõmodũ mrimo. so. ex quo stãte mrimo. habuit cõmodũ in dote soluẽ. z sic maritus interim habuit icõmodũ subeũdo onera mat. sine dote pp mortã mulieris z sic videbat vice versa debere seq cõmodus z relenari matrimo. soluto in dote restituẽda cuius ꝯtiũ ibi dicitur, z sic ẽt ecõtra illud vulgare qui in vno relenatur in alio debet granari. l. eũ q. ff. de inreiur. cũ si. z totũ illud opat fauor dotis ne interim mulier remaneat indotata z sic inupta per dicta. s. in. xj. priuile.

SVMMARIVM

1 Debitor perdit beneficium cessionis bonorum ratione doli commissi dissipando bona in fraudem creditoris.

¶ Priuilegium decimumquartum.

1 **Decimũquartũ** priuilegiũ est † qz lz dicat i. l. fi. §. fi. ff. ó bis q i frau. credi. z ibi p Bar. qꝫ rõne doli cõmissi p debitorẽ dissipatione bonoꝝ i frau. credi. pdit ipse debitor bñficiũ cessionis bonoꝝ, de quo ẽt Bγ. in. §. si qs in frau. insti. de act. z p Bar. in. l. alia. §. eleganter. ff. so. ma. ad fi. lz secus si p culpã latã dissiparet, vt pbat singulariter i. l. ẽt. §. lz. ff. eo. ti. vbi pbat qꝫ lz rõne doli in dissipãdo pdat maritus bñficiũ illud sibi idultũ a iure ne excutiat vltra qꝫ facere possit, tñ sec9 si p cul. latã. ó quo ibi vide q̃ dixi, tñ pdicta fallũt qñ in re dotali esset cõmissa culpa in dissipãdo, qz tũc talis culpa facit vigz pdeꝛ suũ bñficiũ p tex. ibi no. ó quo ibi vid dcã.

SVMMARIVM

1 Res empta per vigz ẽt si a principio esset actũ qó efficeret dotalis, tñ dotalis efficitur in subsidium fauore mulieris.

¶ Priuilegium decimumquintum.

1 **Decimũquintũ** priuilegiũ est, † qz res empta p vigz ex pecũia dotali efficit dotalis i subsidiũ qñ nõ sunt facultates viri sufficiẽtes z sic ꝓfertur mulier oibus alijs tanqꝫ dña, lz a ꝓn. nõ sit dicta res empta cũ duobus alijs qcurrẽ. z regstis vt quertat in dotem. vcz qꝫ de qsensu mulieris ab initio sit actum qꝫ conuertatur in dotez. Secundo qꝫ qditio mulieris p hoc efficiat melioꝛ, vt bꝛ i. l. ex pecunia. z in. l. si inter vigz. C. ó iure dot. tñ ẽt si a prin. hec nõ interuenerint, tñ in subsidiũ, vt. s. põt ad eã rem regressus haberi tanqꝫ rem dotalẽ, vt pbat no. in. l. vxor viro. ff. de do. inter vi. z vxo. z de hoc vide p Bal. not. in. l. in rebus C. de iure dot. in. vj. col.

SVMMARIVM

1 Contrahens cum persona quam tunc sciebat suspectam sibi debet imputari.

¶ Priuilegium decimum sextum.

1 **Decimũsextũ** priuilegiũz est, † qz alias ꝯbens cũ psona qꝫ tũc sciebat suspectã sibi dz ꝑputari, vt sic ñ posset tũc petere sibi caueri ꝑ3 foꝛaz. l. i oib9. ff. ó iudi. vt bꝛ in. l. si creditores. ff. de pui. cre. z no. in. l. ij. in ꝓn. ff. so. ma. Tñ fallit in muliere fauore dotis, qz lz ꝓmiserit vel dederit dotẽ viro quẽ sciebat nõ esse solũdo, tñ poterit postea pp talez suspitionẽ petere sibi caueri a viro, ꝑ3 Bal. not. in auc. qó locũ C. de coll. z bene facit qó no. Bar. in. l. si qstãte. ff. fol. ma. i. vj. q. j. partis vnde per hoc singit limitat totus tit. C. ne fideius. do. den. tñ cogita, qz si hoc esset vez surgeret magna restrictio ad dictũ tit. z maxime cũ tũc nõ cesset rõ pfidei iter qluges q̃ mouit legislatoꝛẽ ad phibẽdũ fideinssoꝛes dari p dote restituẽ. vel qsernãda, z maxime cũ ipsa mulier habeat paratũ aliud remedi q̃ i. l. adhuc. C. de in. do. z i auc. qó locũ z i corpoꝛe vñ sumit.

SVMMARIVM

1 Bonis viri condemnati publicatis non censentur publicata bona dotalia.

¶ Priuilegium decimumseptimum.

1 **Decimũseptimũ** speciale priuile. est, † qz lz publicatis bonis alicuius cõdẽnati itelligant ẽt publicata dñia z iura z alia bona q̃ subiacent restõni post mortẽ illius qdẽnati, tñ cũ sua cã z onere restituẽdi post mortẽ, vt sic resoluto iure illi9 qdẽnati dicat resolutũ ius ipsius fisci, vt. l. ex fcõ. §. ex fcõ. ff. ad treb. facit. l. vectig. ff. de pig. z no. i. l. finita. §. si de vecti. ff. ó dam. infe. z sic p ꝫ videret qꝫ dñiũ rei dot. qꝫ est penes vigz qstãte mat. l. doce ancillã. C. de rei ven. intelligit illico trãsire in fiscũ sicut alia dñia viri p id qꝫ bꝛ in. l. fideicõmissa. ff. de pub. z. l. cũ duobus. §. idẽ rñdit. ff. p so. tñ hoc nõ est vez in dñio rei dot. nec publicatis bonis viri intelliguntur publicata bona dotalia vt vꝛ voluisse glo. no. in. l. sed si alia. ff. de bo. dam. p qua qdã allegãt tex. ad hoc sing. in. l. si qs post hac. C. de bo. dam. vbi vꝛ ꝓbari qꝫ mulier põt incõtinẽti vẽdicare bona dotalia a fisco tanqꝫ dña. facit. l. si marito publi. in ꝓn. ff. sol. ma. Nec poterit fiscus dicere se velle retinere dicta bona quousqꝫ poterat maritus z sic vsqꝫ ad tps soluti matri. Mã imo incõtinẽti debet restituere, vt sic interim ipsa dos maneat apud mulierem licet matrimoniũ non esset solutũ, put hodie nõ solutũ ex quacũqꝫ donatione facta de viro, vt in auc. qó hodie. C. ó do. inter vi. z vxo. Et multominus soluit de iure cano. qó vbiqꝫ seruandũ est in materia matrimonij. Sed aduerte qz illud de dñio qꝫ illico trãsferat in mulierẽ maxime iure isto nõ vꝛ esse vez, immo trãsit in fiscũ cũ sua cã, vt est tex. not. in. l. j. in fi. cũ seq. ff. de fun. do. Nec ob. d. l. si qs post hãc. qz logt in ꝓn. de bonis ꝓcis mulieris, z sic nõ talibus, z dum postea subdit de bonis dotali. nõ repetit illud verbũ vendicari, vt j. subdeꝛ in ꝓmo pul. Vel põt intelligi qó. d. l. si qs procedat in iure nouo codicis, vt l. vbi adhuc. C. de in. do. qz nõ põt negari qꝫ p talẽ publicationẽ bonoꝝ nõ dicat vir ad inopiã vergere, vt p Bar in. l. si qstante in. v. q. j. partis. ff. sol. ma. z sic est dos i casu restitutionis, quo casu multi tenẽt qó illico transeat ipso iure dñium recta via in mulierẽ sicut trãsit hodie Jo. mo. p. l. i reb9 C. ó in. do. qꝫ an sit vez vide q̃ lati9 dica. j. i. viij. pte. circa ꝓnile. d. l. in reb9. i. vj. ꝑli.

SVMMARIVM

1 Snia nõ põt mãdari executioni in rebus mobili. p debitore imo nec ẽt pro debito cõmuni viri, z vxoris.

2 Maritus qñ timet sibi de insultu suoꝝ creditoꝝ ꝯ sua bona debet melioꝛa bona cõsignare mulieri vt conuertantur in dotẽ que erat in pecunia, z est bona cautela.

¶ Priuilegium decimumoctauum.

1 **Decimũoctauũ** priuilegiũ, † qz viro qdẽnato ẽt p debito ciuili z ꝓuato nõ põt fieri executio i re dotali mulieris, ẽt si debitũ esset cõe viri, z mulieris, ꝑm gl. no. in. d. l. sed si alia. z seqt Bal. i. l. ob mrimoniũ. in fi. C. ne vxo. p mari. qꝫ est vtile i ꝓctica, vt i executio. snie vel instri qfessionati ꝯ vigz mulier possit cõparere z se opponere ad ipediẽdũ ne fiat executio in bonis dota. cũ tũc esset qdã alienatio q̃ est ꝓbibita p. l. inl. ó fun. dot. Bubiũ tñ facit qz ista vꝛ esse qdã alienatio necessaria q̃ nõ vꝛ esse ꝓbibita p legẽ iul. vt pbat in. d. l. j. in fi. cũ seq. ff. de fun. do. tñ rñ. qꝫ illud ꝓcedit in publicatione oim bono. q̃ effectu nõ est ꝓiudicialis mulieri cuꝫ possit illico mulier recupare, z maxie hodie vt. s. ꝓme dixi, z ió cauti aduocati † docẽt cautelã qñ vir dubitat ne bona sua occupentur a creditoribus ꝓ executione coꝝ debiti, vt tũc vir tanqꝫ vergẽs ad inopiã, seu incipiẽs labi facultatibus qsignet seu inuolue ꝯ ad inopiã, seu incipiẽs labi facultatibus qsignet seu inuolue tũ ꝓ dote mulieris qsistẽte in pecunia det ipsi mulieri bona sua z maxime vtiliora, z ꝓtiosioꝛa, vt p Bar. in. d. l. si qstante. in. v. q. iiij. ptis. Que bona sic qsignata censebunt esse dotalia, z ideo tẽ querla qꝫ qdẽ fieri põt ẽt circa cãz vergẽtis ad inopiã, ex quo qdõ mulie. efficit melioꝛ, vt bꝛ i. l. ita qstãte. ff. ó iu. do. z. l. ꝯuis.

ff.solu.ma.& si poterit postea mulier pro suo interesse cape ad impediendum talē alienationē, seu adindicationem fiendam p̄ execūtione suie pro suo interesse, tñ vidi in practica q̄ adnocati ipsorum creditorū allegabāt q̄ saltē non poterat mulier impedire missionē in tenutā seu possessionē ex primo decret. de qua.l.a dino pio.§.in vēdicatione,& sequē.ff.de re in. Ut sic maritus tedio affectus possit soluere creditoribus. Tñ rñde q̄ ex quo p̄ tale primū decre.& tenutā q̄stituit pignus pretoriū seu iudiciale. ideo pōt mulier impedire tale pignus cū largo mō cēseat spes alienationis,& ideo.l.iulia se extēdit ēt vt nō possit res dotalis iure pignoris obligari,vt no. voluit Azo.in sum.C.de fun.do.añ si.p tex.in.l.fi.C.de reb.eccle.nō alie.ad hoc ēt tex.insti.q alie. lz post prin.qō no.in practica. Si autē mulier vellet impedire dictā executionē fiendā tanq̄ in bonis viri q̄ nōdū essent sibi consignata p̄ dote pp̄ vergentiā ad inopiā. Vidi dubitatū an mulier possit p̄ suo interesse q̄parere ad impediendū talē executionem. Nā dicebat qō sic pp̄ ius siue hypotbece p id qō hr̄ in.d.l.a dino pio.§.sed illud. Sed in ꝯriū allegabat qz hypotheca nondū est orta sicut nec psonalis nisi soluto matri.p id q̄ habet in.d.l.si q̄stāte.§.j.vel postq̄ ē certū viz vergere ad inopiā.d.l.vbi adhuc & ideo cautela est q̄ mulier in sua q̄paratione dicat viz vergere ad inopiā,& sic iam certū esse hypothecā suā esse notā offerendo se esse p̄baturum incōtinēti & interim nō fiat executio in.d. bonis cum ipsa intenda t incūbere suo pignori & hypothece dotis ob dictā vergētiā viri ad inopiā,imo tunc nō audirentur creditores offerētes mulieri debitū siue dotis,vt sic habeat eis relaxare dicta pignora,vt voluit sing.Cy.in.l.cū ibi.C.qui pot. q̄ vltimum an sit verum dicam.j.in.x.parte operis.circa fi. vi. j. pri hi. 24

SVMMARIVM

1 Legatum dotis pro filia p̄fertur,& ante omnia legata detrahitur velut es alienum cōtra alios collegatarios, lz non contra creditores.

2 Obligatio quedā surgit contra patrē pro dote filie qua non iure obligationis,sed officio iudicis pater potest arctari.

¶ Priuilegium decimum

1 **Decimumnonū** priuilegiū est† qz legatū dotis factū p̄ patrē filie ante omnia alia legata detrabit̄,& sic alijs legatis p̄fert tāq̄ es alienū ſm Bar.no.in.l.ij.§.si sponsa.ff.de priuile.cre.& sic ēt potest dici de tali legato falcidia nō detrahat tāq̄ videat legari dos deb ita si lie.facit qō habet in.l.cū dotē.l.sed si vsufructus.§.j.ff.ad.l.fal. de quo tñ vltimo dictū est.s̄.in.vj.p.in.xlix.priuile.cū enim officium paternū sit dotare suā filiā.l.q liberos.ff.de ritu nup. ideo nō vr̄ habere vim meri tituli.& lz filia dicat habere titulū lucrationz i ipsa dote p̄fectitia.l.fi.§.si a socero.ff.de priui.cre.& habetur in.l.menia.§.j.ff.e.p gl.& doc.& tñ pp̄ hoc nō ob. quin quodā respectu dicat debita filie,imo qdā nolunt q̄ sit orta quedā obligatio & actio contra patrē ad ipsam filiā dotādā. vt fuit de mēte gl.in.l.obligamur.§.ea lege.ff.de act.& ob. quā glo.tenuit Ang.in.l.mulier.§.cū p̄poneret.ff.ad treb.dicēdo q̄ dat cōditio ex lege.C.de do.p̄mis.& ex.d.l.q liberos. per id q̄ hr̄ in.l.j. ff.de q̄di.ex lege.nisi dicas ſm eū qō ille leges nō sunt noue,sed antique,& sic se non firmant tamen hanc ēt opi.tenuit Pan.de cast.in.l.si socer.in p̄inci.ff.solu.matrimo. Sed communiter tenet q̄ nō iure obligationis,sed officio ex equitate possit cogi pr̄ q̄ officiū iudicis nullam p̄supponit obligationē.l.q per collusionē.§.p̄etij socer.ff.de act.emp.& l.quintus.ff.de an.leg.& idē voluit gl.in.d.l.si socer ēt in actu redotationis filie iam vidue, & idē Bar.in.d.§.j.& Jac.de are.& Jmo.& alij Mod.legentes in.d.§.cū p̄poneret.dicētes q̄ verba dictaz legū & maxime.d. l.qui liberos.dirigunt ad indicē quo casu nō q̄dictio ex.l.sed iudicis officium surgit,vt not.in.d.l.j.ad hoc.l.si sozor.C.de col.& ibi no.vnde ad p̄positū dicas q̄ dos dicat deberi filie magis ex quadā equitate naturali q̄z ex iure alicuius obligationis, lz largo mō qui teneat officio iudicis cēseatur teneri ex quadā obligatione ratione & equitate naturali inducta,vt p glo.no.in.l.si seruum.§.sequitur.ff.de ver.obl.& in.l.promissor sticbi.ff.de consti. pec.& ideo negari nequit dotem filie computari largo quodam mō inter es alienū quo ad aliquē effectuz,maxime vt p̄feratur alijs legatarijs,vt dixi,lz dicat deberi ex quadam cā lucratiua q̄ ratione non concurreret cum alijs creditoribus sicut nec legitima.l.papinianus.§.quarta.ff.de inoffi.testa.

SVMMARIVM

1 Donatio per virum vxori facta pro victu lz valeat,tamen si superexcederet vires dotis quatenus excederent onera matrimonij,non valeret.

¶ Priuilegium vigesimum.

1 **Vigesimū** priuilegiuz est quia licet† fructus dotis sint viri etiam quatenus excederent onera matrimonij,vt.l.dotis fructus.ff.de iur.dot.& l.iiij.ff.de pact.dot.& alias dicatur quod si vir donat vxori aliquid annuum pro victu, tunc quatenus illud excederet vltra necessarium similiter superabundaret vltra necessitatem onerum matrimonij valeret talis donatio tanq̄ ex quadam compensatione. Sed si superexcederet tale annuum vires dotis non valeret, vt est casus singularis in.l.ex annuo.ff.de do.inter virum.

SVMMVRIVM

1 Legatum factum in testamento a testatore dicendo quod pro dote filie legat,importat titulum institutionis.

¶ Priuilegium vigesimumprimum.

1 **Vigesimūprimū** priuilegium est† qz lz regulariter qñ filie aliqd reliqueretur sine titulo institutionis non valeret testamentum tanq̄ filia esset preterita,vt in auc.vt cum de ap.cog.in.§.aliud quoq̄ capituluz. Tñ si legaret ipsi filie aliquid dicendo p̄ sua dote valeret testamentum perinde ac si esset dictum pro sua legitima,vt no.voluit Ant.de bu.per illum tex.in.c.raynutius.de inoffi.testa. iūctis his que habentur per Bar.& Bal.in auc.vnde si parens. .C.de inoffi.testa.& per eundem Bal.in.l.humanitatis, in.ij.colum.C.de impu.quod tamen dictum semper tenui pro dubitabili,qz nullo modo probatur q̄ dicendo pro dote importatur titulus institutionis,de quo per Jmo.& Abb.sicu.in.d.c.raynutius.

SVMMARIVM

1 Legatum rei aliene licet valeat saltem in estimatione, tamen nō sic in legato rei dotalis aliene.

¶ Priuilegium vigesimumsecundum.

1 **Vigesimūscōz** priuilegium est† qz lz rei aliene valeat legatum saltem in estimatione ſm tñ distinctionē de qua in.l.cū alienā.C.de leg. ēt qñ aliqua ex pte esset p̄hibitū q̄merciū,vt no.in.l.si qs inglinos.ff.de leg. j. Tñ rei aliene dotalis legatū factū nō valet indistincte ēt quo ad estimationē ſm gl.no.in.l.dotalē.ff.de testa.mil. Cuius tñ dictū nō solet teneri,vt ibi p̄ Bar.no.p Cy.in.l.si predictū.C.ō in. do.& vide p̄ Jo.de imo.post Ang.in.l.apud iulianum.§.fi.& ibi dixi.ff.de lega.j.& ibi quid de re ecclesie legata alteri.de quo vide no.in.c.filius.de test.& per Bal.& alios in.d.l.cū alienam.

SVMMARIVM

1 Res estimata qñ datur in dotem licet sit quedam emptio dum non venit dupla,tamen sicut in emptione venit.

¶ Priuilegium vigesimumtertium.

1 **Vigesimūtertiū** priuilegiū est† qz lz qñ in dotem dat̄ res estimata dicat̄ esse facta q̄dā emptio.l.plerūq̄z.§.si ante.ff.de in.do.adeo q̄ tūc venit emptio rōne cuius pōt agi ex ēpto p̄ viz. sine cepit a p̄missione sive a datione dos ipsa,lz secus vltimo casu qñ esset data inestimata,vt hr̄ in.l.j.C.de in.do.& alias dicat q̄ ex q̄ctu vēditionis vēditor teneat ēptori p̄mittere duplā p̄ stipulationē ēt si alitera p̄in.de b nō fuerit q̄nētū,vt hr̄ in.l.ēptori duplā,& l.ij.ff.de emi. Tñ nō sic in q̄ctu dotis date estimate,qz nō teneat dotās ad duplā nisi ō b ab initio fuerit q̄nētū,vt est tex.in.l.nō solū.ff.de in. do.& lz gl.ibi supplēdo videat destruere illū tex.& Bal.ibi eam sequat,tñ vr̄ maxima violatio ad illū tex.simpliciter loquētem,& vr̄ esse rō quā assignat iurisc̄sultus i.l.quoties.e.ti.qz nō cēse-

tur ꝓprie ⁊ omni respectu esse emptio seu donatio ex cā dotis, vñ quo ad vnū tm̄ effectū. s. piculi, vt trāseat in vir̄ iudicat̄ emptio, vt dicebat gl. in. d. §. si ante. itē quo ad effectū vt nō dicat̄ fundus dotalis respectu. l. iulie, de fun. do. de quo vide. d. l. si estimatis. §. eo. tm̄ in subsidiū poterit dicta res vēdicari ꝑ vxorē ēt si essz apd tertios possessores qñ alia bona nō reperirent̄ vt dixi in alio pri-vilegio ꝓtex. sin. in l. in rebus. in prin. C. de iur. dot.

SVMMARIVM

1 Bos potest peti consignari mulieri constante matrimonio ex cā inopie viri.

2 Mulier potest cōparendo impedire executionem petitā in bonis viri ad petitionem creditorum.

¶ Privilegium vigesimumquartum.

1 **Vigesimūquartū** pīlegiū est ꝟ lz sit regla vulgaris ꝙ gstāte matrimo. nō possit peti dotis restō ex pte mulieris cū tc̄ nō sit casus restitutiōis de dotis, sz demū soluto matri. vt hr̄ in. l. ij. in prin. ff. so. ma. imo restitutiōdo maritus ante solutū matrimo. nō liberat̄, vt hr̄ in. l. i. C. si dos gstāte ma. Tm̄ fallit ex cā inopie viri, vt. l. si gstāte. in prin. ff. so. ma. ꝙ hodie ꝓcedit ēt si facultates viri adhuc sufficerent ꝓ dotis restōne dūmodo tm̄ vir incipiat labi facultatibus, vel ex sui culpa, vel ex aliquo infortunio, vt hr̄ in. d. l. si cōstāte, ⁊ in. l. vbi adhuc. C. de iur. do. ⁊ in. l. in rebus. C. e. ti. ⁊ in auc. ꝙ locū. C. de col. ⁊ in corpe vñ sumit̄, vcz in auc. ō equa. d. §. illud. qz tm̄ māz nō expedit hō exminare, sz recurrēdū est ad plene no. p bar. ⁊ alios legētes in. d. l. si gstāte, ⁊ ibi ēt plene scripsi ꝑ Cy. ⁊ per Bal. in. d. l. vbi adhuc. Tm̄ ꝙ remedio dictoꝝ iurim̄ est plene succursum ⁊ gsultū maxime hodie indēnitati mulieꝝ ꝓ recuperatione suaꝝ dotiū ꝫ creditores viri q accipiūt ō bonis viri tenutā ꝓ executione snie vel instrumēti guarētigiati seu gfessionati qō sz statuta Italie cōiter hz executiuā paratā nō poterit ipsa mulier gparere ad ipediēdū. d. executionē ꝓ iure dotis allegādo, ⁊

2 ēt ꝓbādo. d. vergētiā viri ad inopiā. ꝟ Nā in qōne facti vidi dubitatū, qz aduocati creditoꝝ dicebāt ꝙ hō nō posset facer̄ mulier nisi prius agat ꝫ ipsum maritū ⁊ faciat ꝓnūtiari ipsum vergere ad inopiā, ⁊ sic eē locū restōni dotis sicut alias dr̄ in auc. hō si debitor. C. de pi. ⁊ i corpe vnde sumit̄, vbi hr̄ ꝙ hodie nō pōt creditor ꝓseq suā hipothecā ꝫ tertios possessores nisi prius intētata ꝓsonali ꝫ principalē debitorē, imo ēt prius facta discussione i bonis debitoris sup que hēret ꝓnūtiari discussionē esse factā ⁊ non reperiri bona sufficiētia ꝓ tali satisfactione sui crediti, vt ꝑ Bar to. ⁊ alios in. l. stipulatio. §. hz. ff. ō no. ope. nū. ⁊ ibi ꝑ legētes i. l. exitus gtroner. ⁊ ibi late scripsi. ff. de acq. pos. Insup allegabant hō voluisse Pau. de cast. in. l. ij. in prin. sup gl. ff. sol. ma. Sz ego fui in ꝫria opi. ꝙ imo isto casu nō sit opus mulieri intētare ꝓsonalē ꝫ vir̄. imo sufficeret ipsi mulieri gparere corā iud. adito su ꝑ. d. executione ⁊ opponere de iure sue hypothece sibi acqsite in. d. bonis ꝓp vergētiā viri ad inopiā, ꝓut possunt alij creditores gpādo ⁊ de iure sue potioris hypothece opponēdo, ⁊ docē do pñt impedire hmōi executionē ꝫ tertiū, vt hr̄ in. l. a dīno pio §. sz illud. ff. de re in. Hec ob. ꝙ hr̄ in. d. auc. hō si debitor, qz dispositio noua illius auc. obtinet qñ creditor ꝓ iure sue hypothece vellet agere ꝫ tertiū possessorē ꝓ aduocādo rē ipsaz hypothecā volēdo ipsum apud se retinere ⁊ pignori incūbere donec sit ei satisfactū de suo debito. Nā tūc sz olim posset indistincte ēt non aliter agēdo prius ꝫ principalē debitorē ēt existētē solnēdo. l. distratis. C. de pig. tm̄ hō hodie est correctū, vt nō possit hō facere, vt in. d. auc. hō si debitor. tm̄ qñ creditor nō ꝑ viā agēdi, sz ꝑ viā excipiēdi gparet ꝓ iure sue potioris hypothece ad impediēdū alium creditorē. hō casu nō est aliud immutatū, nā hō pōt facer̄ ēt si ꝓius obtinuisset iniam ꝫ sum̄ principalē debitorē ēt existētē solnēdo. ⁊ sic nōdū facta aliqua discussione in bonis dicti debitoris dūmō doceat de suo credito ⁊ sua potiori hypotheca, vt hr̄ in. d. §. sz illud. ⁊ ibi dixi legēdo, vt ēt ibi hō tz Jo. de imo. Dicta. n. auc. tāqz exorbitās, imo correctiua iuris antiq nō est extendēda extra suos terminos, ꝓ id qō hr̄ in. l. precipim⁹. in fi. cū suis vul. ⁊ ēt qz non est tāta rō qñ ꝑ viā excipiēdi creditor ꝓseqūt ius sue hypothece sicut qñ ꝑ viā agēdi, qz facilius paratꝫ exceptio qz actio. l. iurisgētiū. §. igit̄ nuda. ff. de pac. ⁊ l. ēt. ff. de qpē. Cū exceptio maiori ratē egtate qz actio. l. qz egtate. ff. de exce. do. Admittere tm̄ illud ꝙ dicebat Pau. de cast. in. d. ij. in prin. vcz qō ante oia index corā quo vertit̄ talis gtroversia habeat plene cognoscer̄ ⁊ discutere sup tali vergētia ad inopiā ex quo nō agit̄ ꝫ vir̄ sed ꝫ tertios creditores qbus paratꝫ plenū preindiciū, vt ꝑ Bar. in. d. l. si gstāte. in. j. q. j. partis, ⁊ maxime circa fi. qua cognitione habita si legitime sibi gstiterit de tali vergētia ad inopiā, ꝓut ibi tradit Bar. debebit sup hō interlocutorie ꝓnūtiare, vcz dictū vergere ad inopiā, ꝓut. §. dixi de interlocutoria ferēda circa discussionez vcz discussionē bonoꝝ debitoris esse factā ⁊ nō repiri bona sufficiētia ꝓ credito, vt ꝑ Bar. ⁊ alios in. d. §. hz. ⁊ plene dixi in. d. l. exitus gtroversie. Aduertēdū tm̄ qz isto casu speciali fauore dotis ⁊ mulieris nō gservabit̄ forma tradita in. d. §. sz illud. vcz vt tūc ꝓcedat̄ ad vēditionē bonoꝝ dicti viri captoꝝ in tenutā ꝓ executione snie ⁊ de ꝓtio inde redacto prius satisfaciat dicto ꝓri creditori, ⁊ residuū soluat̄ ꝓ executione. d. snie nā imo poterit mulier dicere volo incūbere pignori, vt ex. d. bonis alat̄ ipsa ⁊ sua familia vna cū viro ꝑ tex. in. d. l. vbi adhuc. nec isto casu dicti creditores habebūt ius offerēdi, vt dicet̄ ꝫ. in pe. ⁊ vlti. prin. huius. vij. ptis. Hec volui scripsisse, hic qz sunt notāda ⁊ vtilia i ꝓtica. nec per Bart. ⁊ alios legētes tacta. ⁊ in. d. l. si gstante Posset ēt nō iprobabiliter dici ꝙ speciali fauore dotis ēt quando mulier principaliter ageret ꝫ tertios possessores ꝓ iur̄ sue hypothece non sit opus sibi prius agere contra snū virum vel eius heredes, nec prius fieri facere discussionem bonorum. de quo tm̄ dicet̄ ꝫ. in. viij. p. in pen. privileg.

SVMMARIVM

1 Sequestratio dotis est permissa circa bona dotalia que per virum incipiunt dissipari.

¶ Privilegium vigesimumquintum.

1 **Vigesimūquintū** pīvilegiū est ꝟ qz fauor dotis est pmissa dotis sequestratio ꝫ vir̄ dissipātē circa bona dotalia, de quo tm̄ dixi. §i. vi ꝑ. in pri-vilegio. lxx. tm̄ ggrnētius ō bebat in hac. vij. pte poni vt ēt me remisi dū posui i. d. vj. p. xxj. prin. circa titulū. C. ne fideiuss. da. detur, ⁊ maxime in. vj. ⁊ xj. limitatione quoꝝ ibi dicris adde qō sz Bar. in. d. l. si gstāte. i. j. q. iij. p. ⁊ ēt in. iiij. ꝫrio vide at̄ volnisse qꝙ in casibus vbi hz mulier remediū sequestrationis nō possit ēt hodie vti remedio. d. l. vbi adhuc. ⁊ d. §. sz illō. Tm̄ hō vr̄ esse vex cū intersit nostra habere plura remedia ēt circa idē, vt. l. nō est nouū. ff. de ac. emp. ⁊ illa sunt de electione creditoris. l. cū filius. §. varijs. ff. de lega. ij. cū si. vnde multomagis hō admittēdus est in ipsa muliere magis privilegiata ꝓ recuperatione sue dotis i qua est speciale vt sibi denē plures actiones ēt incōpatibiles inter se, vt pz in. d. l. vbi adhuc. ⁊ no. in auc. permissa. C. de do. ante nup. ⁊ tangeꝫ ꝫ. in. viij. pte circa. xxxv. privilegium.

SVMMARIVM

1 Bos potest repeti ꝓ mulierē constante matrimonio ꝓ gditionē ob causam in casu. l. quēdmodū. ff. de in. do.

¶ Privilegium vigesimumsextum.

1 **Vigesimūsextū** pīvilegiū est ꝟ vt possit dos repeti gstāte matri. in casu. l. quēadmodū. ff. de inr. do. vbi est casus qꝙ ēt gstāte matri. repit̄ ꝓ mulierē res que dotalis fuit effecta, vt dicit gl. in. d. l. ij. in prin. ff. soluma. sz ibi ideo qz nō ꝑ actionē de dote, sz ꝑ gditionē ob cās ex eo qz cā ꝓp quā fuit dicta res tradita sernō ꝓ dote sui dñi dño incipio nō fuit secuta, qz dñs nō habuit ratā. d. traditionē, vnde legit̄ qꝙ in illo casu nō oriret̄ tacita stipulatio, de qua in. l. j. in prin. C. de rei vxo. act. sed si de volūtate dñi fuisset facta dicta traditio tacita li serno ex tc̄ fingeret̄ mulierē fuisse stipulatā a serno ō volūtate dñi. Si añt volūtas dñi postea fuit secuta ꝑ ratihabitionē, ⁊ tūc ex tpe ratihabitionis fingeret̄ interposita. d. stipō. ⁊ hō sunt vtilia ad ꝓcuratorē mariti recipiētē dotē a mulier̄, nā si ꝓcessit mādatū spāle vel ēt gnale ex tūc recipiēdo fingit̄ stipulatio interposita de dote restituenda, ⁊ ēt fingeret̄ tacita hypotheca. Si añt nō ꝓcessit aliqō mādatū fingeret̄ stipulatio ⁊ hypotheca ex die ratihabitionis. si añt talis ꝓcurator viri recipit a muliere simplicē ꝓmissionē de dote dāda, tūc similiter in fauorē viri fingeret̄ tacita stipulatio ⁊ hypotheca bonoꝝ cū ista paribus passib⁹ ambulēt circa tacitā stipulationē ⁊ hypothecā. d. l. j. §. j. ibi ex vtraq; pte iuncto ibi, siue alte ꝓ his ꝑsone. Et si mādatū non ꝓcesserit

non ex

Solan. con. g. lib. p.

non ex tunc,sed ex die ratihabitionis fingeret. An aũt trãsiret in mulierẽ,vel vir talis stipulatitio sine cessione. Põt dici saltẽ fauore mulieris t nuptiar̃ q̃ri ipsi mulieri dictã actionẽ saltẽ vtilem sine cessione p id quod hz in.l.gaius.ff.sol.mat.t dicta.s̃.in.xxiiij.privilegio.vj.ptis.nõ sic in marito per regulam de qua in.l.possessio.ff.de acqr.pos.que omnia sunt notanda ad dicta.s̃.in eadem.vj.parte.in.ij.t.vij.privile.

SVMMARIVM

1 Dos redit ad mulierem proprietariam ob negligentiã viri constante matrimonio.

Privilegium vigesimumseptimum

1 **Vigesimũseptimũ** privilegium ꝟ qz in casu singulari.l.cũ in fundo.§.i.ff.ꝺ iure do.Cõstãte matri.dos reuertit ad mulierẽ t descẽdit a viro t illud pcedet ex iuris censura pp nãm vsusfructus q de facili reconsolidat cũ sua proprietate iũcta culpa viri nõ vtẽtis longo tpe ipso vsufructu sibi dato in dotẽ p ipsam vxorẽ proprietariam.t sic facit in arg.q̃ si quedã magna dña dedit in ẽphyteosim aliqꝺ magnũ potere vel castrũ suo viro p dote sua t postea dictus vir nõ soluit canonẽ debito tpe,vel vendidit irreqsita muliere q̃ pp ẽ dicta bona reuertent̃ ad dictã vxorẽ cũ inciderint in q̃missum.t sic remanebit sine dote ex sui culpa nec mulier ex eo q̃ remaneat cẽsebit̃ esse in dãno ex quo vtile dñium erat apꝺ viz,reintegrat̃ vt ita dixerim cũ dñio directo t acqsiit plenam ꝓprietatẽ p tex.in.d.§.j. Sed dubiũ esset qd si accepit dictũ castrũ vel potere in emphytheosim p dote a socero,t sic a pre mulieris,t sic socero est facta reintegratio pp dictã cãm t culpã viri. Et similiter põt queri in vsufructu dato in dotẽ a socero proprietario. Põt dici q̃ interim q̃stãte matri.vxor remanebit indotata nec pp hoc dãno afficiet̃,qz vir tenebit̃ onera matrimonij subire sicut prius t hoc si remansisset dotata ex quo culpa sua dotem amisit,arg.d.§.j. Sed soluto matri.tenebit̃ mulieri ad restitutionẽ fiẽdã eo mõ quo põt.s.ad estimationẽ dictor̃ bonorum datorũ in dotẽ nõ estimãdo respectu plene ꝓprietatis, sed respectu iuris emphytheosis, prout valuisset si dicto tpe soluti matri. remansisset emphytheotica. Et si fuisset vsusfructus datus in dotem per socerũ,vt.s̃.tũc fiet restitutio mulieri p modũ de quo in.d.l.cum in fundo.§.ij.t seq.t faciunt no.in.l.vsufructu.ff.so.ma. t hoc nisi tpe soluti mat.mulier ipsa extitisset heres dicti sui patris eiusdẽ soceri ex quo tũc ipsa in ꝓprietate dictor̃ bonor̃ succedit,t sic nihil deperit t multomagis hoc dicendũ est si dicta pena incessionis in q̃missum vel amissionis vsusfructus q̃tigisset viro post mortẽ dicti soceri,t ipsa muliere existente rede suo, qz tunc habet̃ ac si ipsa mulier a princi.dictam dotem constituisset dicto casu,dic vt.s̃.

SVMMARIVM

1 Vir an liberet̃ soluendo dotẽ mulieri constante matrimonio.

Privilegium vigesimumoctauum.

1 **Vigesimũoctauũ** privilegiũ est ꝟ qz lz regulariter vir soluens dotẽ mulieri q̃stãte mat. non liberetur quin ẽt soluto matri.teneatur mulieri de nouo refundere,vt est casus in.l.j.C.si dos q̃stã.ma.quasi videat̃ vir donasse mulieri q̃ donatio inter q̃inges q̃stãte matri. est ꝓbibite,t ideo posset nõ ob.d.restitutione de nouo repetere, put alia donata possunt repeti, vt in eo.titu.ff.t.C.de don.inter viz. Tñ si soluto matrimo.mulier reperiat̃ nõ q̃sumpsisse dictã dotem reddita lz locupletiorẽ effectã ex ea restitutione, tũc non tenebit̃ vir vel eius heredes vt voluit gl.no.in.l.ij.in prin.ff.sol. ma.t ita ibi seq̃t Bar.t cõiter legẽtes.ita limitando tex.in.d.l. j.lz Ja.de are.dixerit simpliciter t indistincte nõ liberari virũ p illũ tex.dũ ꝺt q̃ vir vr voluisse donare nec videt̃ esse donatio si esset liberat⁹. Tñ Cy.in.d.l.j.t cõiter doc.tenẽt vt.s̃.maxime p tex.in auc.de nup.in.§.dotes.de quo tñ p Bar.in.d.l.ij.in prn.

SVMMARIVM

1 Casus quot sint in quibus vir liberatur soluendo dotẽ mulieri cõstante matrimonio.

2 Vir potest sponte t non inuitus soluere dotem mulieri.

Privilegium vigesimumnonum.

Vigesimũnonũ privilegiũ est in casibus de q̃bus in.l.q̃uis.cũ seq.ff.sol.ma.in quibus maritus soluẽdo dotẽ q̃stãte matri.liberat̃ ẽt si non esset ex hoc mulier facta locupletior vcz si soluat vir vt mulier liberetur ab ere alieno,q̃ p̃mebat̃ forte debitis paternis,qz heres patris vel ex alia cã,vel si soluit dotẽ ad hoc vt mulier prædia meliora, aut vtilia emat,vel si soluat ad hoc vt parẽtes mulieris vel eius fratres,vel filios ex alio matrimonio egentes gubernet,vel huiusmodi psonas vel alias necessarias mulieri psonas a captiui-
1 tate,seu a carceribus liberet vt pz in dictis legibus, † qui casus omnes possunt reduci ad tres casus doc.ibi. ¶ Primus vbi est vrgens necessitas,vt q̃ pp es alienũ,ad hoc ẽt.l.fi.ff.de in.dot. ¶ Secundus vbi euidens vtilitas,puta vt prædia vtilia aut meliora emat.ad hoc.l.mutus.§.manente.ff.de iur.do. Ꝺ tñ intelige ꝑm qꝺ hr̃ in.l.ita q̃stante.e.ti.ꝑm Bar.t cõiter docto.d.l. q̃uis.t de hoc vide dicta.s̃.in primo speciali huius.vij. partis. Et maxime in.ij.fallẽ. Nã vt ibi dixi lz hic tex.t tex.in.t.§.manẽte.loquat̃ q̃ solueret̃ dos vt emat̃ fundus vtilis mulieri,tñ aliqd dicit̃ gratia exẽpli cũ exẽplũ nõ restringat regulã.l.dãni infecti stipulatio.ff.de dã.infec. Unde idẽ dicẽdũ in omni alio casu q̃ pecunia solueret̃ p virum,vt dos cõuertat̃ in melius t vtilius t intellige hunc ꝑm casum dũmodo illud emptũ conuertat̃ in dotem,vt hr̃ in.d.l.ita q̃stãte.vt ẽt hoc voluit gl.in.d.§.manente. ¶ Tertius casus vbi est pietis ratio. Uñ q̃ dicitur in.d.§.manẽte,vcz vt dos possit solui mulieri coãstante ma.vt in exilũ, vel in sulã legato perempti alimoniã prestet est positũ gratia exẽpli. Nã idẽ est ꝺõm in aliv casu vbi posset similis pietas, vt pz i tex. d.l.q̃uis.vcz vt parentes ipsius mulieris,t fratres, t filios ex alio matrimonio egentes nutriant,vt dictas psonas vel alias p-sonas mulieri necessarias redimat a captiuitate,vel carceribus, t idẽ si pro psona mariti capti vel aliter agentis dos tota vel ps erogaret̃,vt ꝓbaret̃ in.d.§.manẽte. Adde tertium q̃ in omnib⁹ dictis casibus vir ipse,lz possit sponte soluere t soluendo liberet̃ vt.s̃. Tñ inuitus non cogitur,qz dicta iura relinquunt hoc potestati viri t nõ necessitati ex quo loquunt̃ p verbũ potest,vt pz in dictis iuribus.t voluit gl.in.d.§.manente.t in verbo reddi potest, put ẽt tenuit Jo.de imo.Lud.ro.in.d.l.q̃uis,lz gl.in.d.§. manente.senserit qꝺ in casu.d.l.fi.ff.de iur.do.cogat̃ maritus inuitus dotem reddere,tamen hoc nullo iure probatur. t text. in d.l.fi.hoc nõ probat,sed solũ disponit q̃ si vir q̃sentiat, vt de dote soluat̃ es alienũ,quo premit̃ vxor pp debita patris cui existit heres ad hoc vt preferuntur prædia hereditaria meliora t fructuosiora pp hoc non fit viro preiudiciũ. † Non autem ibi dicitur q̃ vir cogat̃ inuitus hoc facere vel ad hoc vr̃ verius vt etiaz
2 est de mente prefator̃ doc.in.d.l.q̃uis.Bar.aũt.in.d.l.q̃uis vr̃ sentire ꝙrium dum dicit q̃ si vir aliquid impedit de dote proredimẽdo parentes mulieris vel aliquem suum p̃ximiorẽ a captiuitate ignorante muliere reperiret,qz negotium spectabat ad eam re ipsa cum alias fuisset priuata de successione per id q̃ habetur in aucten. si captiui.C.de epis.t cle. Nã si ipsa mulier nõ potuisset cogere virum ad hoc ergo nõ erat obligata q̃stãte impossibilitate. Sed põt rñderi q̃ hoc operat̃ q̃sensus viri. Nã tenet̃ mulier q̃sentire tali redẽptioni si ipse vir hoc vult,t ideo tũc mulier priuaretur successione si dissentirent alias autem non esz iusta causa exheredationis filie a successione paterna quando non staret per filiam,sed per virum qui ad hoc non posset inuitus cogi per inpradicta.

SVMMARIVM

1 Iudiciũ familie hercis.non datur inter coheredes,sed ipsi exheredato ad hoc vt dos sibi reddatur constante matri.pro oneribus subeundis.

Privilegium trigesimum.

1 **Trigesimũ** privilegiũ q̃ lz alias dicat̃ ꝟ qꝺ si socer q̃ dotẽ recepit ꝓ nuru decessit relictis pluribus heredibus,siue mariti filius fuerit institutus,siue exheredat⁹ põt p iudiciũ familie her.petere,vt ante partẽ sibi q̃signet p coheredẽ dos sue vxoris,vcz directo iudicio si est heres pris, t si esset exheredatus vtili iudicio ad hoc vt dos si apud illũ qui

subit onera matrimonij, ⁊ hoc est mirabile vt tale iudiciuz detur non inter coheredes, sed ipsi filio non heredi, sed exheredato speciali fauore dotis ipsius dotis ꝙsecutione ⁊ constante matrimonio vt est expressum in. l. ij. secundo responso. ff. de do. preleg. ⁊ no. in. l. ij. C. fa. hercis.

SVMMARIVM

1 Hereditas soceri q dotē recepit, si nōdū est adita p maritum ⁊ alios coheredes, tñ interim ex equitate poterit vir dotē petere vt deseruiat oneribus matrimonij adhuc constantis.

¶ Priuilegium trigesimum primum.

1 **Trigesimūprimū** priuilegiū est ꝙ dato ꝙ dictus filius idēq; maritus nō sit heres patris, nec ēt alius adierit eius hereditatē, ⁊ sic non possit dotē siue vxoris recuperare p iudiciū fami. hercis. nec per actionē psonalē de dote sibi restituēda, q; illa nō est nata ꝙstāte matrimo. vt no. in. l. si ꝙstante. §. j. ⁊ ibi p Bar. ⁊ doc. cōiter hoc tenētes ⁊ ꝙsequēter ēt si nō sit nata hypotecaria tāq; eius seqla ⁊ pedisequa. l. ij. C. p quas pso. nobis acq. ⁊ maxime ēt q; actio ꝺ dote ⁊ hypotecaria p dote restituenda daī soli mulieri ⁊ non viro, vt hī in. l. j. in prin. ⁊ per totū. C. de rei vxo. act. Tñ q; subest quedā egras, vt dos debeat esse penes vir qne sustinet onera matrimonij. l. si is q. §. j. de iur. do. Ideo speciali fauore dotis ⁊ mariti q subit onera matrimonij i subsidiū daī actio i facū vel in effectū iudicis ex egrate. d. l. si is qui §. ita volnit gl. sing. in. d. l. ij. §. j. ff. de do. prele. ⁊ ibi p Bar. ⁊ p Cy. in. d. l. ij. C. fa. ber. ⁊ p Bar. in. d. l. ꝙstāte. ⁊ in prin. in. viij. q. ij. patis intellige tu qꝺ dicto casu opus erit dari curatorē bonis ⁊ hereditati iacenti contra qnē vir habebit intentare dictū remediū per id ꝙ habeī in. l. si quis ita instituaī. ff. de bere. insti. ⁊ sensit Bar. in. d. l. si constante. §. j. ad fi. ¶ Sed qnid si vir ipse in hoc est negligens an aliquo modo subueniaī mulieri proxime taugetur.

SVMMARIVM

1 Mulier ꝙstante matri. poteſ ad dotē agere contra heredes soceri qui dotem habuit ⁊ decessit filio maritato exheredato ⁊ incipiente subire onera matrimonij. ⁊ nn. 2.

2 Maritus si esset negligens in exigēda dote ab heredibus soceri eiusdemq; patris posset succurri mulieri ex equitate. l. si is qui. §. j. ff. de iu. do.

¶ Priuilegium trigesimumsecundum.

1 **Trigesimūsecundū** priuilegiū q; ſ lz ex singulari ꝓuisione. d. l. si ꝙstāte. in prin. fuisset a iur ꝓditū remediū mulieri p sua dote recupā de ēt ꝙstāte matri. vcz qñ ꝙstabat euidētissime bona viri nō sufficere ad integre dotis exactionē, vt tūc ꝝ vi; posset agere vt. ſ. ⁊ est dictū. §. in. xxiij. spāli. Tñ ēt qñ ꝙstabat bona illius q dotē recepit ⁊ onera subibat sufficere ad dotis exactionē. Adhuc ēt pōt agi qñ vir nō obligatus ad dotē habebat onera matrimonij subire ⁊ dotē nō habebat. Ut est qñ pater idēq; socer dotē recepit p nnru ⁊ postea decessit ipso filio eodēq; marito exheredato tūc enim lz hereditas patris sit opulētissima ⁊ sic sufficiēs ad dotē, tñ q; p hoc nō est consultū plene ipsi mulieri cū ipsa dos non sit mēsura penes maritū q habebat subire onera matrimonij, iō equū vī, tūc ipsi mulieri succurri ꝝ heredes soceri pro ipsius dotis recuperatione postq; hereditatē adierit. ⁊ iste casus ē sing. in d. l. si ꝙstāte. §. j. ⁊ iste est verus intellectus ⁊ nouus ad illū text. p̄t ibi legēdo dixi. Nec placet intellectus Bar. ⁊ cōiter doc. sequendo lec. Ro. ꝙ ibi nō ponaī casus differens in effectu a ꝓuisione illius. l. prin. lz sit diuersus in facto. Sed fiat vis inopia ipsius filij eiusdēq; marit q causaī pp exheredationē factā a patre. Sed cū exheredatio non sumat effectū nisi hereditas sit adita. l. filiū. §. sed cū exheredatio. ff. de ꝝta. Jō nō censeī inopia esse euidēs, nisi a die adite here. cū ex dicta ꝓuisiōe. l. si ꝙstāte regratur ꝙ inopia sit euidēs, immo euidētissima, vt pz in tex. ibi euidētissime ꝛc. Nā p certo hic intellectus vī esse satis extraneus a tex. illius. §. j. ⁊ ēt a mente iurisco. ibi ⁊ ēt forte a mente Roge. Sed verus intellectus illius. §. est iste. Nā ſm nouā ꝓuisionez. d. l. in ꝙstāte ꝓuideī mulieri ꝝ vi; obligatū ad dotis restitutionē qñ euidētissime ꝙstabat bona viri q dotē recepit nō sufficere ad integre dotis exactionē q̄ ꝓuisio extēdīt ēt ad socez qui dotē recepit, vt dicit gl. ⁊ Bar. ibidē in. vij. q. j. p. ¶ ſz pote
2 rit dubitari qd de heredibus soceri si ꝙstāte matri. socer decesſit ⁊ tūc si qdē hereditas soceri nō erat sufficiēs ad dotis exactionē. Tūc sine dubio poterat mulier ꝝ eos agere sicut potuisset ꝝ socez, q; ex psona heredis qditio obligationis nō alteraī. l. ij. §. ex his. ff. de ver. ob. Si aūt hereditas erat sufficiēs ⁊ solnēdo, tē videbaī dōm mulieri, tūc nō dari repetitionē ꝙstāte mat. ex quo ipsa est bene cauta p sua dote, ⁊ cessat tūc rō intrinseca ⁊ finalis iuriſlatoris. d. l. si ꝙstāte. Nō ēt videbaī ꝓcedere ēt qñ maritus idēq; filius fuisset exheredatus a patre alijs institutis heredib⁹. Nā ꝝ filiū eūdēq; maritū nō poterat mulier agere cū dotē non recepit ꝝ hīdes institutos ēt videbaī nō posse agere, vt. §. q; bona erāt sufficiētia. ¶ Preterea cū dicto casu qñ marit⁹ fuit exheredat⁹ sit ꝑditū remediū marito vt possit ad dotē agere ꝝ heredes p vtile iudiciū fa. hercis. vt. §. dictū i. xxix. priui. Nō videbaī esse opus dari actionē aliquā mulieri ad ipsam dotem dicto matrimo. ꝙstāte, ſz suo viro, vt. §. q; ñ isto casu qñ maritus fuit exheredatus a patre emanauit singularis ⁊ noua ꝓuisio de qua i. d. §. si exheredato, vt ꝙpetit mulieri dotis exactio ꝝ hīdes scriptos nō incōtinēti, sed postq; adierit hīditatē, vt ibi expſſe dī, ⁊ ponderāda sunt verba iuriſcōſulti ibi dū dicit ꝙ incipiet dotis exactio, nō aūt dī ex tūc esse ortā actionē. Nā actio fuit a princ. vcz a tpe mortis soceri ꝝ hereditatē, ſz a tpe aditiōis incipit exercitiū actionis ꝝ heredes adeuntes, vt. l. apud iulianū. §. fi. ff. qui. ex cau. in pos. ea. cū si. Vel pōt intelligi dū dī dotis exactio. i. actio, put ēt intelligit in prin. d. l. q; totū ꝺ causaī ex qdā egrate pp exheredationē dicti mariti ex qua verisimiliter vī causata quadā inopia, ⁊ sic impossibilitas supportādi onera mīmonij q exheredatio nō sumit aliquē effectū nisi a die adite hīditatis. d. §. sed cū exheredatio. Ideo iuriſcōſultus. d. egratē in petēdo dictā dotē nō vult locū hīe nisi post aditā hereditatē ab heredib⁹ ſcriptis. Nā esset possibile ꝙ hīdes ſcripti forte dubitātes de vili dicti testāmēti pp. d. exhīdationem forte iniustā hīditatem ex dicto testō nō adirent, sed magis repudiarent ⁊ sic reduceret ad cām intestati, ⁊ sic. d. filius idēq; maritus esset heres ab intestato ⁊ sic cessaret dicta verisimilis inopia considerata a lege pp quam egratē erat ꝑditū remedium ipsi mulieri vt. §. vnde satis aliena ⁊ diuersa est ꝓuisio. d. §. a ꝓuisione. d. l. in princ. cuz nullo mō possit in dicto casu accōmodari illō dcm seu regſitū. in prin. legis vcz euidētissime ꝙstāte mariti facultates ad dotis exactionē, nō sufficere, qūo. n. pōt dicto casu in psona mariti accōmodari dotis exactio ex quo ad ipsaz dotē nullo mō erat obligat⁹ cuz dotē ipse nō receperit, ſz pater eius idemq; socer. Differūt ergo inter se ꝓuisiones predicte vcz. d. l. j. in prin. ⁊ §. q. in prin. ꝓuideī mulieri principaliter ne dotē pdat ⁊ sic indotata remaneat. ſz in. §. principaliter prouideī ipsi mulieri, vt dos sua oneribus matrimonij deseruiat. Sed cum videat mulier ipsa vi; suū a patre esse exheredatuz ⁊ sic verisimiliter impotentem ad subeunda onera mīmonij, cū nec facultates paternas, nec dotē suas apud se habeat. Et cum decens sit mulierem ipsam cum sua familia ex sua dote alimētari. Ideo tanta equitate suadente prodiit tum est nouum ⁊ singulare remedium de quo in. d. §. j. solummodo causatum ex dicta exhereditatione filij. Et ēt hunc intellectū bene cenſit gl. in. l. sed si pro dote. §. j. ff. de leg. prestan. dū simpliciter vult ꝙ sola exheredatio mariti facta p patrem est causa vt mulieri deī actio ꝝ heredes soceri pro dote ꝙstāte mat. p tex. i. d. §. obstat si obijcereī per dictos hīdes soceri nō teneī tibi dotē restituere, sed tuo marito exheredato, p id qꝺ hī in. d. l. ij. §. j. de dote prelega. ⁊ sic obijciēdo de iure tertij, q; poterit replicari mulier habeo suspectū vi; de mala erga me ⁊ familiā gubernatione, ⁊ circa onera matrimonij supportāda, q; si pater noluit sibi filio bona sua cōmittere, multominus debeo ego vxor hoc ꝙ mittere ꝙ quidē in patre sine magna cā presumit ꝝ filiū prepatū ita presumere. l. isti quidē. in fi. ff. qꝺ met. cā ⁊ nullus amor vincit paternū. l. fi. C. de cura. furio. oia. n. liberis nr̄is ex naturali voto paramus. l. nihil. §. facilior. ff. de bo. liber. ⁊ ꝙ hī in. l. panlo calimacho. §. j. ff. de leg. iij. in glo. Unde qñ pater se spoliat a tali naturali suo voto nō est verisimile. nisi qꝺ ob malos mores talis filij fuerit ad hoc motus. ¶ Cōcludit ergo qꝺ magna egras mouit iuriſcōſultū in. d. §. j. ad ꝑditū suspitioni mulieris circa suū guberniū ⁊ obseruationē me dotis. Recolendo tñ memorie do. Ange. de periglis preceptor meus legēdo ibi posuit aliū notum intellectū ad. d. §. j. qꝺ ibi cōperat actio mulieri ꝝ heredes soceri, vt dos restituaī viro sustinenti onera matrimo. ⁊ ex equitate. d. l. si is qui. §. j. ff. de iure dot. Tñ ego ibi legēdo dubitabez de illo

de illo intellectu, qz licet videatur su hoc esse equũ tñ nõ vr̃ pos se hic intellectus applicari ad illũ tex. dum in fine dicit qõ mulieri dar̃ exactio ergo nõ solũ ipsum agere, sed ẽt ipsum exigere est mulieris, cũ exigere importat executionẽ z sic solutionez sibi fiendã per id qd̃ hr̃ in. l. fideicõmissa. §. si rẽ. ff. de leg. iij. z in. l. nõ solum. ff. sol. ma. Item qz equitas. d. §. ibi dos non est causa indu cende actionis de dote, z sic ẽt obligationis, ꝛ officij iudicis, vel saltẽ ꝙditionis ex illa. l. vt dicit Bart. in. l. si ꝙstãte. in. d. viij. q. ij. part. ¶ Preterea vr̃ qd̃ dicta equitas magis sit ꝑdita ad subueniẽdũ ipsi viro ad quẽ spectant onera matrimonij quã ipsi mulieri ꝑ id qõ hr̃ in. d. l. ij. C. fa. ber. z voluit gl. in. d. l. ij. §. j. z bar. in. d. viij. q. ij. par. z dixi. s. in. xxx. priuileg. Mã cũ onera matrimonij spectẽt ad virum potiꝰ ad mulierẽ quo respectu dos viro dz deberi ex titu. oneroso. l. ex pmissione. ff. de acti. z obl. ideo equum est vt apud eũ sit dos. d. §. ibi dos. tõ ipsi viro dz cõpetere actio, z nõ mulieri. ¶ Predicta eqtas de qua in. d. §. ibi dos sit subsidiaria, z in defectũ ordinarij remedij, seu ordinarie actionis inducta, vt ꝑ glo. z in. d. l. ij. §. i. per Bar. in. d. viij. q. ¶ Periculo vr̃ qd̃ ex quo lex adinuenit remediũ, seu vtilem actionem mari to per vtile iudiciũ fami. herciscũ. vt. s. vr̃ cessare dicta eqtas de qua in. d. §. ibi dos. z facit. l. si marit⁹. ff. so. ber. Unde possz dici circa predicta z qdẽ non improbabiliter † qd̃ aut maritus est diligens in petẽdo dotẽ ab heredibus soceri, z esset bõ ꝑbate vite, z tũc non audiret mulier nõ solũ in agẽdo z allegãdo vt velit dotẽ apud se manere, sed ẽt si peteret dotẽ reddi viro ex quo tunc cessat ois eqtas dãde actionis vel alicuius alterius remedij ipsi mulieri, aut maritus non esset ꝑbate vite z esset suspitio de futura dilapidatione, vt esset in dubio ꝑbata exheredatione paterna, vt hic nisi aliter in ꝙriũ, vt hr̃ in. l. sine possideris C. de probatio. z tunc posset petere dotẽ sibi reddi a dictis heredibus soceri ẽt ꝙstãte matri. hunc tex. ad hoc no. ſm intellectum nouum. s. datũ. z intantũ audiret tunc mulier ꝙ heredes soceri qd̃ si ꝙcurreret, tunc ẽt ipse vir in repetẽdo dotẽ ꝙ dictos heredes tũc preferet ipsa mulier vt sic dos sit potius apud ipsam mulierem mansura qꝫ apud virũ ita suspectũ, ipsum tñ vt exinde ẽt ipse vir alat̃, vt alias in. d. l. vbi adhuc ad fi. Posset ẽt forte hodie vt ipsa mulier remedio de quo in. c. ꝑ vestras. de do. inter vi. z vxo. qd̃. c. lz loquat̃ qñ dos nondum fuerat soluta ꝑ mulierẽ vel socer̃ ipsi mario. Tñ eadẽ videt̃ subesse equitas in terminis nostris, vez quando dos fuerat soluta socero z euenit casus ipsius dotis solutẽde ipsi viro, puta ꝑ mortẽ soceri. ¶ Si aũt ipse maritus erat homo ꝑbate vite, nec ꝙ eũ vigebat suspitio ꝛ dilapidatione, vel alia cõsumptione. Tñ erat negligẽs in recupãda dote a dictis heredibus patris. z tũc ꝑcederet opi. prefati domini mei, vt tunc mulier audiat̃ petendo dotẽ restitui suo viro, vt exinde melius possent sufferre onera matrimonij maxime circa ipsam vxorẽ, z licet hoc non probetur ex hoc tex. tñ suffragatur equitas de qua in. d. §. ibi dos.

SVMMARIVM

1 Libellus, ago vt soluas alteri quam mihi mulieri, vez viro meo dotem procedit fauore dotis.

2 Dotem si alius quam vir receperit, adeo qõ vir non est obligatus ad dotis restitutionez, tunc viri inopia non est causa dande actionis mulieri.

¶ Priuilegium trigesimumtertiumm.

1 **Et hoc erit** trigesimũtertiũ priuilegium in dote. nec incõuenit aliqñ † qd̃ ꝑcedat iste libellus ago vt soluas alteri qñ in hoc versat̃ meum interesse vt alias habetur in. l. stipulatio ista. §. si stipuler. ff. de verb. obli. qõ maxime ꝑcedere dz spãli fauore mulieris z dotis, prout alias in simili est speciale fauore mulieris quãdo agit ꝙ maritũ, vt agat ꝙtra heredes soceri ad dotẽ ꝑ interesse ipsius mulieris, vt habet̃ in. l. si socer. §. lucius. ff. so. ma. z dicet̃ ꝛ. in. viij. p. in priuile. xxiiij. z alias qñ agit ꝙ virum vt alteri promittat z soluat in. l. ij. §. i. ff. e. ti. z iõ si dictus maritus esset grauatus ere alieno cautella esset qõ differrent. Si aũt ipse filius exheredatus a patre probaret esse virum diligentẽ, z qõ forte magis ob culpã patris vel ob nouercales ꝓsuasiones fuisset exheredatus qꝫ culpa dicti filij eiusdemqꝫ mariti, z tunc nõ ꝑcederet. d. opi. Ro. z Bar. z sequaciũ. Naz dato qd̃ vir ipse esset inops, tñ ex qno non tũc suspicãduz de mala sua gubernatione vel administratione, tam circa vxorẽ quã etiã circa dotem si sibi redderet̃ ꝑ heredes soceri, nõ video rationez quare tunc dos magis deberet reddi mulieri qꝫ viro. Itẽ ex quo tunc est locus remedio ordinario, vt tũc viro possit agere ad dotẽ, vt hr̃ in. d. l. ij. §. j. de do. ꝓleg. Cessare dz extraordinarium proditum mulieri in subsidiũ, vt. s. ꝑ id qõ hr̃ in. l. in ꝓncipali. ff. de no. ope. nun. z qz equitas est magis pro viro qꝫ pro muliere vt dos debeat residere apud eum qui sustinet onera matrimonij. d. §. ibi dos. Nec reperio iure cautum qd̃ ꝓp inopiã viri competat repetitio mulieri qñ vir non recepit dotẽ z vbi dos est in securo, qz vt dicit gl. in. d. §. si exheredato dicto casu nec plus nec minus mulier dz timere de proditione siue dotis. z si diceres immo haberet timer̃ si dos reddatur viro sno inopi. ¶ Sed rñdebitur qd̃ tpe ffor. iura nõ curabãt de inopia viri nisi qñ erat adeo supp̃ma iopia ꝓp quã ꝙstabat euidẽter qd̃ viri facultates ñ sufficiebãt ꝑ ipsius dotis restitutione. z ita erat ꝓuisum in. d. l. si ꝙstante. in prin. vt ẽt declarat Bar. in. iij. ꝓrio z ibi dixi latius legẽdo auc. siue ergo dos restituẽda tali viro sit i corporibus siue in pecunia ipsa erit in securo magis apud dictũ virꝫ diligẽtem z ꝑbum quã apud mulierẽ. Immo forte isto casu non venditabũt sibi locum remedia. d. l. vbi adhuc. z. d. §. illud. in auc. de equali. dotis. Si talis vir non esset pressus alijs debitis nec ꝙ eum laboret aliqua suspitio de mala administratione, qz nõ abutit̃ vt sunt termini. §. illud. immo est bene diligẽs adeo qõ est verisimile vt habita cõsideratione qꝫtitatis dotis mulier non poterit conqueri de mala gubernatione, vel de sua necessitate ac si dos ipsa esset apud ipsam mulierẽ eque diligentem z sic essemus extra terminos. d. l. vbi adhuc, z. d. §. illud, vt ẽt declarat ipse Bar. in. d. tertio contrario. z hanc opi. reperio ẽt tenuisse do. Fran. tig. de pisis in. d. l. si ꝙstãte in prin. sup gl. ibi magna ad fi. Bõo qd̃ illa in vltima particula videt̃ sentire ꝙriũ dñ dicit qd̃ † si alius quam vir recepit dotẽ z sic vir non est obligatus ad dotis restitutionem. Sed alius puta socer vel forte extraneus, puta frater viri qui erat maior natu q omnia amiserat vt aliqñ assolet. Nam dicit glo. ibi qõ eadẽ equitas est dãde restitutionis ipsi mulieri. nam si vis gl. intellexisse qd̃ ꝓp inopiã viri det̃ actio tunc mulieri, tũc esset in hoc contra opi. gl. in. d. §. si exheredato. in reprobatione opi. Roge. Tñ ipse Fran. dicit qd̃ hoc non fuit de intentione illius gl. ꝛ potius intellexit de inopia dicti alterius qui dotẽ recepit z ista est veritas. z ita ẽt ibi By. z ẽt Bar. in. ix. q. j. partis. Dicit tamẽ Fran. ibi qd̃ vidit ꝙrium indicari in. q. facti z male z contra gl. in. d. §. si exheredato. z qz tũc nulla subest equitas dãde actionis ipsi mulieri, z hoc videt̃ esse verissimũ. Solũ ergo prouidet̃ mulieri in casu singulari. d. §. si exheredato, qñ essemus in casu quo ꝑsona exheredati filij esset persona non probate vite z suspecta de mala administratione seu gubernatione, put in dubio hoc est verisimiliter presumẽdũ ꝓp exheredationẽ paternã nisi probet̃ ꝙrium, vt. s. dixi qd̃ maxime ꝑcedit de iure isto de quo presumebat̃ ꝙ filium exheredatũ ꝓp iudicium paternum, vt hr̃ in. l. liberi. C. de inoffi. testa. Lz hodie respectu effectus ipsius exheredationis ne filius ex solo iudicio patris remaneat destitutus bonis paternis de iure nature sibi debitis. l. cũ ratio. ff. de bo. dam. z hoc sit immutatum, vt hr̃ in. l. omnimodo. C. de inoffi. test. z in auc. non lz. C. de libe. prete. z in corpore vnde sumitur. Nec hodie ꝑ ꝓuisionẽ. d. l. vbi adhuc. z. d. §. illud esset subuentum mulieri in isto casu qñ vir non erat obligatus ad dotẽ, qz eam nõ receperat, sed socer qui decessit. Sed solum erat prouisum in hoc ꝑ dispositionem. d. §. si exheredato. ¶ Quid autem si socer qui dotem recepit adhuc viuit z filius seorsum habitat cuz ipsa vxore an isto casu competit aliquod remedium pro dote repetenda a socero proxime tangetur.

SVMMARIVM

1 Socer mulieris si consignat dotem filio seorsum habitãti mulie re ꝙsentiente liberatur a muliere.

2 Maritus lz possit ꝑ viã delegationis se liberari alteri ꝓmitten do de voluntate mulieris, lz ad hoc non cogatur, tamen hoc non procederet qñ constante matri. ita promitteret.

3 Consignatio dotis facta per patrem filio seorsum habitanti de dote sue vxoris ipsa nuru cõsentiente, non nocet ipsi nurui, qñ filius erat in potestate.

4 Filius põt ex iusta causa seorsum a patre habitare, maxime cum vxore. z tunc pater non potest iuste denegare alimenta z dotis restitutionem. z nume. 5.

6 Filius diuertens a patre ex iusta cã si non esset persona diligens patr non teneret̃ sibi dotẽ consignare, nec liberaret̃ ẽt si mulieris consensus accederet.

7 Maritus si gstante matrimo. dotē gsignat socero de voluntate mulieris filiefa. vī esse liberatus in casu soluti matrimonij.

¶ Privilegium trigesimumquartum.

1 **Trigsimūquartū** privilegiū vt lz socer pfqz mariti soluēdo gstāte matrimo. dotē nō libereť, qz eadē rō vī subesse in socero que est in marito, z maxime qz dicta solutio hz se ad instar donationis, vt. d. l. j. C. si dos gstā. ma. que donatio est prohibita inter socerum, z nuz sicut inter ipsos ginges. l. iij. §. ij. z ibi no. ff. de do. int. virū z vxo. Tñ si ipse socer gsignat dotē habitā ipsi filio seorsum habitanti de voluntate vxoris, tūc ipse socer erit liberatus adeo q mortuo postea ipso filio non poterit nurus amplius dotē repetere ab ipso socero vel eius heredibus ita singulariter dixit bar. in. l. sane. ff. ō in. do. ar. illius tex. dōo ita notasse illū tex. ibi Richar. de malū. Sz aduerte qz Bar. loqť qñ pater emācipauit filium, z sic reputať p extraneo quo casu cessat rō phibite donationis de qua. §. Cū tunc maritus non sit in potestate soceri, z sic cessat rō de qua in. d. §. ij. l. iij. Unde illa liberalitas mulieris erga socez in liberādo ipsuz ab actione de dote dz z potest ipsi mulieri nocere. Sed si filius nō esset emācipatus z ipsi filio seorsuz habitāti pater gsignaret dotē de volūtate nurus p subeūdo onera matrimonij hoc esset magis dubiū. Nā reperio Ioan. ō ca. in. l. ij. in prin. ff. so. ma. hoc tenuisse nō faciendo viz in emancipatione filij, z alleg. Barto. in. d. l. sane, vt. §. Tñ non sine misterio Bar. z Richar. malū. loquunť in filio emācipato, z sic vim facere videntur in emancipatione. Nam si esset emācipatus, z sic reputareť p extraneo. l. j. §. extraneum. C. de rei vxo. act. Satisfacere videreť tex. in. d. l. sane. iuncta. l. debitor. e. titu. ad quā in. l. sane gtinuať dum vult ille tex. q si debitor mulieris pecunia debitam pmisit viro soluere ex cā dotis, z postea vir dictū debitorem liberauerat p acceptilationē iussu dicte mulieris q nhilominus mulier erit obligata viro p actionē mādati vt tātundē cōuertať in dotē, z postea soluto matr. si mulier de dote ageret, poterit sibi qpēsari obligatio predita orta ex mādato, vt. §. ita dicit in. l. sane. Tamen aduertēdū est. nā pōt dici q. d. l. sane. cū precedenti non gferat ad terminos de quibus. §. Immo potest dici ꝓrium de iure, qz non pōt mulier p suum gsensum dotis gditionem facere deteriorē, vt. l. de die. z. l. attilicinus. ff. de pac. dota. cū suis vulg. z dictū est. §. in. xi. prinile. huius. vij. p. Sed in. d. l. debitor, z. d. l. sane gsensus z iussus mulieris circa liberādum dictū debitorē non versať in dote, qz tpe dicti gsensus ille non erat debitor mulieris sed viri, z sic in dote non erat nomen debitoris.

2 †Sed qz dictus debitor p delegationē censetur soluisse viro. tūc qcqd sit nō pōt negari qn p talē consensum in effectu z saltē per viam indirectam efficiať cōditio dotis mulieris deterior ex quo ibi so. mat. remanebit indotata pp talē iussuz. Unde pōt dici q regula de qua in. d. l. de die. z. l. attilicinus. procedat qñ in fauorē viri gdirio dotis efficeretur deterior. secus si non versareť fauore tertij, vt pz in simili in. d. l. ij. in prin. ver. nec cogiť. ff. so. matri. vbi pōt mulier petere a viro vt dotē pmitteret alteri per viā delegationis in casum solu. matri. z lz tunc vir non cogatur ad hoc quando timeret de aliquo suo dāno. Tamen quando non est suspitio de suo damno cogeretur, vt ibi probatur a contrario sensu, vt ibi nota.

Preterea licet non cogitur tūc qñ est suspitio de suo damno. Tñ si vult pater, z tūc liberareť, z ibi pbať a ꝓrio sensu. Et tñ est possibile q pp hoc remanet soluto dicto matrimo. indotata. Sed pōt dici q hoc procederet qñ ab initio z ante matrimoniū, z post pmissam dotez peteret mulier non sic si gstā. matri. z hoc nisi in casibus de quibus in. d. l. §uis. cum seq. e. ti. z dictū est. §. in. xxix. prinile. Sic ergo ad ppositū dico q in casu. d. l. debitor. cum seq. si. d. acceptilatio iussu mulieris fuit facta per viz gstante matri. tūc non liberatur z pdit dotē. Si aūt ante nuptias ꝓctus, z tūc perit dos periculo mulieris, qz potuit tūc sibi preiudicare p. d. §. in. d. vxi. prinileg. in ij. limitatio. z iste est verus intellectus. d. l. debitor. vt pz ibi ad fin. in versi. nā si sequutis nuptijs, z tex. l. non enim cum. l. sane. Repetit casum qñ ante nuptias fuit facta talis acceptilatio z postea nuptie fuerūt sequute. z distinctio quaz facit gl. in. d. l. debitor. sup verba pdit, vcz an vir accepto tulit iussu mulieris animo donandi an vero non animo donandi. Ut primo casu dos pereat viro nec libereť. Secūdo dos nō pereat viro. Nō vī esse tuta in secundo casu qñ ex hoc mulier esset dānificata forte, qz voluit gplacere tali debitori, vt sibi accepto ferretur p viz animo donandi dicto debitori, vt sic ipsa haberet refundere dotem de nouo ipsi viro, nec haberet recipe a dicto debitore cōmodum equiualens, z sic in effectu remanere indotata, z maxime si non esset potens ad solnēdū marito de nouo aliam dotē, z idez si esset potens tempore dicte acceptilationis vir non curauit repetere ab ea id qđ accepto tulit suo iussu z tpe solu. matri. reperit mulier se sine dote adeo qđ nō posset de nouo se remaritare. Si aūt mrimoniū eēt solutū morte mulieris, z tūc forte potuisset mulier in hoc casu preiudicare ad dicta. §i. d. xj. prinile. in. j. limitatione.

3 ¶ Nunc redeo ad primū ppositū qñ † mulier cōsentit socero vt dotē consignet viro suo eidēq filio dicti soceri seorsuz habitanti, tunc si qdem ipse filius erat in potestate nec pater cogebatur dictā dotē assignare dicto filio, z tunc sibi non nocet talis suus consensus, qz ita consentiēdo videť liberaliter remittere socero dictā obligationē, z remissio iuris hz vim donationis. z sicut censetur prohibita inter virum z vxo. l. si sponsus. §. circa. z. §. si vxor. ff. de do. int. vi. z vxo. ita ēt est phibita inter nuz, z socerū. d. l. iij. §. ij. e. ti. Item in secūdo, qz nō pōt mulier p suum consensum dotis sue conditionem facere deteriorē. §. dixi. z hec ratio est melior quā prima, qz tunc remissio non vz qñ ex remissione iuris seu liberatione facta marito vel socero ipse vir vel socer esset factus locupletior, alias vz. l. si cū mulier. ff. ō do. in. vi. z vxo. Sed socer ex tali liberatione nō esset factus locupletior ex quo dotem soluit voluntate mulieris. Si aūt filius esset emancipatus a patre ex tunc ex quo pater teneret dotē consignare dicto filio seorsum habitare volenti, vt proxime diceť. ideo solnendo ipsi viro de voluntate mulieris liberatur ex quo hoc fecit lege permittente. Ideo ex hoc nō dz pati dānū. l. gracchus. ff. de adul. alias iniquū esset q sub clipeo legis ita pmittentis haberet periclitari dictus socer ꝓ. l. i. C. de his q ve. eta. impe. z isti sunt termini bar 10. post Richar. malū. in. d. l. sane. Immo forte posset dici quod ēt qñ sine voluntate mulieris, z maxime eo ignoraūte solueret dotem mariro idēq filio seorsum habitanti si dictus erat tūc bonus diligens z pbate vite ex quo solvit dotem. vt ex ea dote posset se z vxorē cū sua familia gubernare q tunc esset liberatus tanquaz bene soluerit filio non perdituro, prout in simili dicitur in. l. §uis ff. so. ma. z dixi. §. in. xxj. prinile. Cū subsit eadem ratio que est in casu. d. l. §uis. z lz tpe soluti matrimo. non reperiantur tot bona viri que sufficiant ad dictam dotem, tamen non tenebitur propterea vir vel eius heres ex quo a principio solutio fuit ex iusta cā facta p no. in simili in. d. l. §uis. cū seq. qz dz inspici bonū iniū p id q habeť alias in. l. sed an vltra. ff. de neg. ge. alias in. l. z in totum. ff. de impen. In hoc tamen non aliter me firmo z relinquo cogitandū z tangeť. ꝭ. in simili in. viij. p. ad fi. super veritate illius gl. no. in. l. si cū dotem. §. j. ff. so. ma. super verbo, iustis causis. z alterius gl. no. in. l. ij. §. j. eo. titu. sup verbo, iuris.

An autem si filius diuerit a patre seorsuz habitando cuz sua vxore possit petere a patre dotē vxoris sibi consignari tactū est aliqualiter. §. in. vj. p. in. xxxvj. prinile. Nā Bal. in. l. si cū dotē. §. transigere diamur. ante fi. refert By. consuluisse z eum sequiť q si filius p. dictus ē emācipatus z supportat onera matrimonij tenebiť pater sibi dotem consignare, nec eam poterit retinere saltem pro dimidia vsufructus sibi consignandi pro premio emancipationis secundū qđ bī. in. l. cum opz. §. cum autem. C. de bo. que libe. z idē ipse Bal. lz in. l. ij. C. fa. ber. dicendo By. ita consuluisse in hac ciuitate Perusij, vcz q lz pater dicat volo onera mrimonij subire in alendo te z vxorē z mihi retinere z fructuare dotem, tamen filius poterit hoc recusare dicendo volo seorsuz habitare z vxorem apud me retinere z onera matrimonij subire, qz ista sunt ꝗñ inseparabilia. l. si maritus. ff. fam. her. z qz sicut filius per mortem patris potest petere dotem precipuam, vt ibi, sic ēt per emancipationē factam a patre cum emancipatio equiparatur morti. ff. de iur. do. l. si pater filie. z. l. si socer. in prin. ff. so. mat. z. l. i. §. vi. deamus. C. de rei vxo. act. Item qz simile est quem esse emancipatum z exheredatum. ff. q cum eo. l. ij. Sed exheredatio est cā vt filius possit petere dotem precipuam, vt. l. ij. §. j. ff. de do. prelega. ita z emancipatio. z dicit idem tenere Jac. de are. in. l. si constante. in prin. ff. so. matri, z subdit q pater poterit petere a dicto filio sibi caueri, vt conseruet eum indemnem a dicta muliere, arguendo. l. pater. in prin. ff. de do. prele. z. ff. de leg. ij. l. fideicommissa. §. interduz. z per hec sentiunt expresse prefati doc. qđ lz hoc possit petere emancipatus, non sic si esset adhuc in patria potesta. Sed Ange. in. d. §. transgrediamur simpliciter lz hoc i filio nō distinguendo inter emancipatum z filiūfamilias, qz dos dz esse penes illum apud quem sunt onera matrimonij per regulam. l. si is qui.

is qui §.j.ff.de iur.do. Jo.de imo.in.d.§.trāsgrediamur.non se-
4 quitur Ang.in filio in potestate † nisi qñ incepisset seorsum habi
tare cū sua vxore de voluntate patris,secus si absq; volūtate pa
tris,qz tūc imputet filio ex quo seorsum vellet habitare nisi forte
pp aliqnā iustā cāz nō posset simul cohabitare cū patre.nā sicut
ex cā pōt cogere patrē ad emācipādū.iuxta ea que no.in.l.nec
anus.C.de emāci.libe.z.l.qdē cū filio.ff.de ver.ob. Jta ēt vī qō
ex cā possit seorsum ab ipso habitare. Subdit tñ qp si filius esset
suspectus de mala administratione forte tūc sufficeret patrē pre
bere alimēta cū ipse sit ille qui est obligatus ad dotis restitutio-
nē.z sic non dz cogi restituere nisi esset sibi cauendum de inden-
nitate.arg.l.ij.§.j.z.l.pater ad fi.ff.de do.prele. In filio aūt emā
cipatorz opi.Bal.vt.s.qz ex ipso qō pater emācipauit videtur
eum posuisse in libertate alibi morādi cum p emācipationē dica
tur exiuisse familiā paternā.l.fi.ff.de cap.dimi.z ideo cū vxor nō
debeat separari a cohabitatione viri z debeat deseruire oneri-
bus matrimonij merito tenet dare dotem ipsi filio. Sed Lud.ō
ro.in.d.§.transgrediamur.altius exordiēdo hāc māz primo exa
minat an pater hodie habeat vsumfructum ex bonis dotalibus
siue nurus.z post multa concludit qp sic non distinguēdo an di-
cta dos sit in speciebus an aūt pecunia,put distinxit Bar.in.l.ꝯ
nurum.§.quoties.ff.rer.amo. Et per multa iura z rōes de qbus
ibi per eum. Sup quo aliter non insisto,qz videt vez conclude-
re vt ēt.s.cōclusi.in.d.xxxvj.primi.vj.partis. Tandem in filio ī
potestate concludi ꝯopi.Jo.de imo.de qua.s. dicendo qp dicta
sua vident somnia qz ex quo hodie talis dos est pecuīj aduētitij
vt.s.cōsequēs est eius omnimoda administratio sit penes patrē,
z qsequenter non posse peti per filium qñis seorsum habitantez
per.l.i.C.de bo.mater.z qō ipse pater poterit z tenebit tali filio
seorsum habitanti ꝓuidere de alimētis se z vxore z liberis ex eis
z qz ad hoc tenetur vt habetur in.l.si quis a liberis.§.non tantū
iuncta gl.ff.de lib. agno.z.l.si filia §.j.ver.hoc amplius.ff.fam.
hercis. Nec ex eo quod filius velit seorsum habitare potest † sei
5 alimēta denegare,qz qui tenet ad alimenta non est excusatus di
cat se nolle prestare extra domum suam,z sic illi seorsuz ab eo ha
bitanti,vt hī in.l.libertis.la.j.§.fi.ff.de alim.leg. Nam si hoc p
cedit ibi qñ alimenta debentur ex dispositione hominis multo-
magis qñ ex dispositione legis cum qua mitius agitur.l.celsus.
ff.de arbi.qp maxime dicit ꝓcedere si filius iustam habuit cau-
sam diuertendi a patre quo casu poterit filius adire iudicem vt
cogat patrem pati filiū seorsum a se habitare,arg.l.fi.ff.de inter
di.z releg.z.l.moris.in prin.ff.de pe. Item dicit non esse ita ō iu
re expedit vt filius possit cogere patrē ad ipsum emancipādum,
vt ibi per eum. Sed salua pace opi.Jo.de imo.quam dicit esse
somnium videt esse euangelium z sua reprehensio meret apocri
phā maxime dum videt presupponere qp etiam qñ filius disce
6 dit a patre sine iusta cā teneatur pater sibi alimenta subministra
re,qz obligatio ad prestanda alimēta non requirit indēnitatem
cohabitationis ꝛc. Nam in filiofamī.respectu patris hoc est fal
sum,qz sicut ratio naturalis arctat patrem ad alendum ita econ
tra naturalis arctat filiumfamilias ad morandum cum patre z i
eadem domo obsequi prestandum pp vinculum pat.pote. z ideo
dicuntur sui qz domestici id est in domo patris nati z morā ibi tra
bentes.insti.de here.qua.z diffe.§.sed sui.z sub eodē tecto vna
cuz patre z vxore morantes.ff.ad sille.l.j.§.si vir.z sicut vxor mo
rari dz cum viro z in domo operari.ita z filius dicit Bal. in au
cten.ex testamēto.C.de colla.in.vij.col. Unde si filius nō vult
stare cum patre z sibi in domo obsequia prestare nō potst ꝙque-
ri de patre sibi vice versa alimenta denegat,z sic culpa cum cul
7 pa qpēsat.l.si ambo.ff.de cōpē.z.l.viro arqz vxor.ff.so.ma. Uñ
inepta satis ac puerilis vī illa inductio qō qex legis dispōne te
net ad alimēta alteri,fatet ad illa prestādū absq; eo qō ille secū
cohabitet sicut qñ ex dispositione hominis. Nam hoc non proce
dit in patre vel in alia psona que bz alimētariū obligatū ad secū
cohabitādū sicut ēt esse dicimus in marito q tenet alere vxorez,
vt.l.si cū dotē.§.finaūt.ff.so.ma. Nam ad hoc nō teneret qñ nō
vellet cohabitare cū viro.z tūc oēs fructus dotis suo lucro cede
rent,vt ibi no.z per Bal.in.l.i.C.de leg.pen.col.z p gl.not.in.
c.significasti.de diuor.in fi.gl.magne. Si aūt subesset aliqua iu
sta cā pp quā filius vellet seorsum habitare a patre forte pp ni-
miā austeritatem vel pp nouercales cōtentiones. Uel qz filius
haberet vxorē immanē z pulchrā z pater esset homo improbate
vite z admitteret in domo socios sibi similes vel alia simili cau-
sa,tūc sine dubio absq; alia auctoritate z licentia iudicis posset a
tali patre discedere z recusare morationē domus,arg.l.gaius.§.
1 ij.cū suis ꝙcor.ibi.ff.de ali.leg.z qp bī in.l.non aliter.ff.de vsu.z
habi.z tūc nō esset excusatus talis pater a prestatione alimento
rum,ar.d.§.fi.z ideo cum tūc filius habeat subire onera matri-
monij erga suā vxorē vī dici posse qp teneatur dotē nurus ꝙsigna
re tali filio ex ꝙrate.d.l.si is q.§.ibi dos.ff.de iu.do.z ita dz inte
ligi voluisse Ang.in.d.§.transgrediamur.

Sed tunc opponit si pater tenet tali filio ex iusta cā diuer-
tenti alimēta ministrare ergo p se z vxore z sua famī-
lia,vt.l.si filia.§.j.ver.hoc amplius.ff.fa.ber.z p gl.in.d.l.si qs
a liberis.§.non tm̄.ergo in effectu dicet talis pater subire one-
ra matrimonij z nō filius.ergo dotē p ōt z dz apud se retinere. z
sic fructus dotis sibi lucri facere sicut poterat ante discessum fi-
lij ex quo ēt tūc subierat onera matrimonij,vt dictū est.s.in.vi.p.
in.xxxvj.spāli. Nec potest negari qp dictū lucrū fructuū dotis
dicat esse de lucris nuptialibus,z iura volūt qp hodie pater bz
vsumfructū omniū lucroz nuptialiū ꝓueniētiū ex psona filij, vt
ꝓbat in.l.j.z.ij.z.l.qd scitis.C.de bo.que libe.z p Bar.in.l.cō-
tra nuz.§.quoties.ff.rer.amo.z.s.retulit Lud. in.d.§ transgre-
diamur. Sed tu rñde qp lz dictus pater subministret alimēta, tñ
nō pōt dici ppie pp hoc sustinere onera matrimonij,ex quo se-
cū nō cohabitat nurus nec familia viri eiusdēqz mulieris cū ipso
viro qbz dicrim z p qtinuū tps z qtinuā cohabitationē suppor-
tare ipsam vxorē.z idē in omnib⁹ necessarijs magnis, z minimis
dicrim supplere z tam in sanitate qz in egritudine ipsius mulie-
ris,z maxime dū erit pregnās z in partu ante partū z post partū
z in medelis z similibus vt bz in.d.l.si cū dotē.§.finaūt. Pater
autē ipse idēqz socer ammodo ab omni ista cura erit exēptus z
se expediet z liberabit assignando in initio cuiuslibet anni z mē-
sis ipso filio qp sufficiat ad victū ꝑ qp no.in.l.pecunie.ff.de ali.le
ga.z ibi p Bar.in.l.fi.ff.de lib.agno. Jtē qz dz inspici magis cā
prima z immediata oneris matrimonij q̄ est in viro quā cā remo
ta q̄ est in socero,arg.l.socīū.§.fi.ff.p so.z.l.pī q castrē se.ff.ō cas.
pecu. Merito dōm est qp opi.Ang.intellecta ꝑm distinctionez
Jo.de imo.est verior de inte z tanqz eqor,z benignior est tenen-
da arg.l.prime.ff.de his q̄ in testa.delen.z maxime,qz p eā ma-
gis fauet dotibus z mulieribus quaz interest vt dos magis ꝙsi-
stat apud maritū qñ esset psona diligens qua apud socez facit.l.
in ambigus.ff.de iur.do. An aūt socer restituēdo.d. dotē dicat
liberats a muliere in casu so.matri.dictū est.s.in primo primile.
Tñ By.z Bal.vt.s.in.d.l.ij.vident sentire nō esse liberatū, iō
dicūt qp pī pōt extorqueī cautionē ō indēnitate ab ipso filio alis
nō teneret restituere. Sz tenēdo opi.Bar.in.d.l.sane.ff.de in.
do. Posset dici qp si mulier ꝙsentiret tali ꝙsignationi nō tenere
tur filius dare fideiussorē de indēnitate,ꝛ sufficeret nudo verbo
çanere ad abūdātiorē cautelā patris qz supflnis remediis nō est
vtēdū.l.stipulatio.§.dinus.z legatoz nomine cauet,vt.s. Si aūt
6 talis filius † diuertens a patre ēt si ex iusta cā ꝑ faceret nō esset p
sona multū diligēs z esset suspitio de mala admīstratione,z tunc
esset vez qp pī nō teneret eidē assignaī nec liberaret ab ipsa mu
liere ēt si ꝙsensisset p.d.s. z sic dictus socer esset ēt psona suspecta
tūc muliēri ꝓuideret p remediū.d.l.vbi adhuc.C.de iur. do.de
quo p Bar.in.d.l.si ꝙstāte in prin.in.vij.q.j.p.z si maritus ēt
psona diligēs similiter posset ꝯ psona agere p remediū.d.l.si is
q.§.j.ff.de iur.do.p.d.s.maxime.in.xxxj.primil.z p Bar.in.d.
l.si ꝙstāte.in prin.in.viij.q.ij.p.z facit qp alias bī in.l.fina.C.de
sen.pas.z alias in.l.imperator.ff.ad treb.z p Bar.in.l.ij.§.j.ff.sol.
ma.z p Bal.in.l.cū opz.§.nō aūt.C.de bo.q̄ lib.et predicta oia
ꝓcedūt qñ socer obligatus ad dotis restitutionē ꝙsignaret dotē
ꝙstan.ma.alteri quā mulieripsi tñ de volūtate mulieris. ¶ Sz
7 qd si maritus † ꝙstā.ma.cōsignat dotē socero patriqz mulieris
z sine iustis causis de qbus in.d.l.qñis cū seq.ff.so. ma. Tūc si
sine volūtate mulieris clarū est qō nō est liberatus ab ipsa mulie
re. Sz si cū volūtate filie ꝑ facit vī qp sit liberatus ab ipsa filia vt
sic post ea sol.ma.nō posset dicta mulier a viro petere ēt mortuo
pre all egādo dotē in eā esse ꝙsolidatā ꝑ.l.j.§.videamus.C.ō rei
vxo.act.vt probat no.in.d.l.ij.§.i.ff.solu.matrimo.z a contrario
sensu in.l.pe.§.si vir.eo.tit.vbi ꝓbat a ꝙrario sensu qp maritus
accepto ferendo dotē a socero ꝙstan.ma.de volūtate vxoris li-
berat ab ipsa vxore vt hoc forte est speciale ex quo talis ꝙsensus
mulieris tēdit in fauorē patris quo casu pt ꝙditionē sine dotis fa
cere deteriorē,vt ꝓbat in.l.quoties.ff.so.ma.z in.l.cū dos.ff.de
pac.dota.z dixi.s.in.xj.priuilegio.in.v.limita.z in decima.

SUMMARIUM

Mulier quando fuit lesa in estimatione rei dotalis licet citra
dimidiā iusti pretij,tunc viro datur electio vel rē dotalē red-

dere ꝛz constante matrimo. vel mulieri respondere vsq; ad iu
stam estimationem.

2 Dolus in ꝛctu bonefidei plures res continẽte, si dedit cãm respectu vnius tñ, tunc respectu illius rei tñ cõtractus erit nullus in alijs valido remanente, qó est nota.

¶ Priuilegium trigesimumquintum.

1 **Trigesimũquintũ** priuilegiũ est, qꝛ ẽt in alio casu repetit dos ꝙstã. ma. vcz in casu. l. si res. §. j. ff. de in. do. Qꝛ qñ mulier fuit decepta in estimatione rei date in dotẽ, qꝛ minoꝛi pretio fuit estimata, ⁊ tũc daꝛ electio mulieri vel rẽ repetere ⁊ instã estimationẽ prestaꝛ, ꝛz dicta res iã fuerit facta dotalis. An aũt rẽ dimitere apó maritũ ꝛz regꝛ nõ audiaꝛ qs ex tali lesiõe nisi qñ dolo aduersarij fuit decepta vel qñ eẽt citra mediã iusti ptij decepta in estimatiõe, vt hꝛ in. l. in cause. §. fi. ff. de mino. ⁊ no. in. l. ij. C. de rescin. vendi. Et ita ꝑm vnã lectu. gl. in tex. hãc spãlitatẽ ꝓbãs in. d. §. j. ⁊ allegat ꝓ ꝙcoꝛ. tex. in. l. inre succursuꝫ. §. fi. eo. ti. qꝛ in hoc granaꝛ maritus ꝟrkam de qua in. d. l. §. fi. relenaꝛ in alio, qꝛ daꝛ sibi electio an ve lit reddere rem an aũt iustã estimationẽ. Aduerte tñ qꝛ si eliget non supplere mulieri vsq; ad iustã estimationẽ, ꝛz rẽ ipsam sibi reddere. Ꝛz aliter tex. nõ declaret, tñ ipsa mulier tenebiꝛ dare viro dotẽ ꝓ pecunia ꝑm estimationem factã a prin. de. d. re ne aliter dõo mulier sit in lucro ⁊ vir in dãno ꝙ esset iniquũ ⁊ hec eqꝫtas ꝓbaꝛ ex tex. in. d. l. inre succursum. §. fi. ⁊ hoc maxime ꝓcederet qñ nihil fuisset datũ in dotẽ q̃ꝫ dicta res estimata, ꝛz minus estimata q̃ꝫ valeret, alꝫs iniquũ esset ꝙ vir cogereꝛ habere vxorẽ indotatã. l. si donatꝰ. §. j. ff. de ꝙdi. inde. ꝙ no. ad. d. & in. xlij. priuileg. vj. p. ¶ Si aũt intelligaꝛ ille tex. in. §. ij. aliã lect. gl. ibi fuit decepta vltra dimidiã iusti pretij, ⁊ tũc nõ resultat aliqó priuilegiũ in ꝛctus dotis, qꝛ tunc daꝛ electio ipsi ꝙuẽto ꝙ remediuꝫ. l. ij. C. de rescin. vendi. Cum illud sit remediũ alternatiũ vt electio deꝛ ipsi ꝙuento vel rẽ reddere, vel vt res reducaꝛ ad iustum pretiũ, vt ibi. ⁊ in. c. dilecti. de emp. ⁊ vendi. Sic ẽt in ꝛctu dotis qñ deceptio fuit in estimatione rei date in dotẽ electio erit mariti ꝙuenti vel vt rẽ reddat mulieri vꝫ vt iustã estimationẽ ꝑstet. i. suppleat mulieri vsq; ad iustã estimationẽ rei. Tu intelligas vt .S. dixi, qꝛ si vir eligeret restituere rẽ debebit mulier sibi viro refundere estimationẽ ꝙuẽtã. Si aũt decepta fuit mulier principaliter. i. ipsa de re data in dotẽ, qꝛ nõ erat intentionis sue dictã rẽ dare in dotẽ, ⁊ tñ ꝑ dolũ fuit inducta ad dãdũ rẽ predictã. ⁊ tunc ꝛctus dotis esset ipso iure nullus cũ sit bonefidei. §. fuerat. insti. de ac. iunctis his q̃ habentꝰ in. l. elegãter in prin. ff. de dol. Tñ esset in electione mulieris vel rescindere ꝛctũ ⁊ rẽ repetere vel stare dicto ꝛctui no. in. d. l. elegãter. ⁊ ita ꝓbat tex. ad ꝟ not. in. l. si res. §. j. vt est de intẽtione gl. ibi ⁊ ẽt Bar. ⁊ Bal. ibidẽ ⁊ videt presupponere tex. ⁊ doc. vt. S. ita illũ tex. intelligẽtes post gl. qó possit mulier in totum annullare dictũ ꝛctũ dotis quo ad illam rem in qua solus dedit cãm ꝛctui, ⁊ sic si nihil aliud fuisset in dote remanebit vir sine dote ꝙ est no. ⁊ ꝟ ꝓcedit ꝓp dolũ dicti mariti cũ alias ipsa mulier dictã dotẽ nõ tradidisset viro, ⁊ sic ꝟ istud ꝓcedit qñ dedisset cãm ꝛctui in totũ vel in partẽ. Et sic resultat vnũ no. ad no. in. d. l. elegãter. qó si dolus ꝺet cãm in pte ⁊ non
2 in totum, puta in vna ex pluribus deductis in ꝛctum bonefidei ꝙ respectu illius partis vel rei tñ ꝛctus erit nullus ⁊ in alijs remanebit validus. facit in arg. l. ꝙ duos. ff. de ꝛbẽ. emp. ⁊ vide q̃ circa hoc dixi in. l. scire debemus. in prin. ff. de ver. ob. ¶ Si autem mulier volebat dotem ꝙstituere ⁊ dare viro tñ non in re illa sed in alia vel i pecunia, ⁊ tñ ꝑ dolũ viri fuit inducta ad dãdũ dotem in re illa, ⁊ tunc ex quo huiusmodi dolus põt dici incidens quam daret causam ꝛctui, ideo valeret mero iure talis contractus, tamen posset mulier repetere ẽt constante matrimonio reꝫ illam iam effectam dotalem, tamen tunc esset in arbitrio mulieris petere estimationem dicte rei vel rem ipsam, ⁊ hoc etiam modo potest intelligi tex. in dicto. §. j. cum loquatur sic simpliciter ⁊ indistincte. An autem per actionem ex eo contractu vel de dolo agere posset mulier dicto casu ibi text. innuit quod per actionem ex eo contractu purgabitur talis dos viri, quod est nota. ad nota. in dicta. l. eleganter. ⁊ in. l. si cum aurum. ff. de verborum obligatio.

SVMMARIVM

2 Dolus si incidat qꝛ mulier dotem dedit in re quam ipsa nõ fuisset datura valebit contractus.

¶ Priuilegium trigesimumsextum.

1 **Et erit in isto** casu alind speciale in ꝛctu dotis, ⁊ hoc erit. xxxvj. speciale, ꝟ vcz ẽt qñ dolus incidit in contractu dotis, qꝛ mulier est decepta per dotez in dando in dotem magis vnã rem forte sibi vtiliorem quã aliaꝫ minus vtilẽ de qua dãda erat sua intẽtio, tũc nõ solũ põt mulier agere ad interesse, ⁊ sic ad estimationẽ sui dãni, sed ẽt põt recedere a ꝛctu repetẽdo dictã rẽ datã, vt ibi est casus sing. ꝑm hũc intellectũ. Tñ tu intelligas qó eo casu quo elegit rẽ ipsam repetere tenebiꝛ viro resarcire ad totũ sup quo erat prima intẽtio mulieris in dote dãda si non fuisset dolo decepta i dicta re dãda, ne alias resultet iniquitas quod ipsa mulier remaneat indotata, ⁊ vir in damno per dicta. in. d. xlij. prin. vi. p. ⁊ xliij. ⁊ xlí. vbí non fuit ponderatus nec allegatus. d. tex. in. d. §. i. l. si res. qui tamen videt in materia illa, ⁊ ista est valde no.

SVMMARIVM

1 Bos si est soluta filiosa. iussu patris presumitur solutũ contemplatione vtriusq; ⁊ vteroq; tenetur insolidum.

¶ Priuilegium trigesimumseptimum.

1 **Trigesimũseptimũ** ꝓuilegiũ ẽ, qꝛ si filiꝰ ꝺacepit pecuniã iussu pris, tũc nõ est obligatus filius, sed pater, vt. l. j. ⁊ p totũ. ff. ꝙ iussu. ⁊ ꝟ nisi contemplatione vtriusq; ille soluerit filio, qꝛ tũc vteroq; tenet ꝑ id ꝙ no. in. l. pupilli. §. i. ff. de neg. ge. ⁊ ibi ꝑ gl. ⁊ doc. ⁊ facit. l. cũ mãdato. ff. manda. Tñ hoc ꝓcedit qñ in ipso actu solnẽdi expꝛimeret ꝙ contemplatione vtriusq; solnit filio, alias ꝓsumit ꝙ ꝙtemplatione solũ ipsius patris iubentis solnat vt ibi not. qꝛ volũtas in mẽte retẽta nihil �something operari si postea ipse diceret qó ipse egit in mẽte ꝙ ꝙtẽplatione vtriusq; solueꝛit, arg. l. si repetẽ di. C. de ꝙdi. ob cãm. ⁊ bene facit. d. l. cũ mãdato. Tñ hoc fallit speciali fauoꝛe dotis, qꝛ ꝓsumitur mulier vel socer soluens viro filiofami. iussu patris soluisse ꝙtemplatione vtriusq; cum ita interfit mulieris vt duos habeat obligatos, argu. l. in ambiguis. ff. de iure do. iuncto eo quod habeꝫ in. l. iij. §. fi. ff. de libe. leg. ⁊ boc singulariter volnit Bar. post Jac. de are. in. l. si cũ dotem. §. trãl grediamur. ff. so. ma. Unde per hoc videt velle Bar. post Jac. de are. ꝙ in. d. casu qñ expꝛesse vel tacite fuit data dos filio iussu patris contemplatione vtriusq; videaꝫ tunc ꝙlibet obligatus insolidũ, vt sic videaꝫ voluisse esse obligatũ tam patrem iubentem q̃ꝫ ẽt filium recipientẽ ad dictã dotem restituendã. Sed in boc est aduertendũ, qꝛ gl. in. d. l. si pupilli loquit circa mandatũ ⁊ nõ circa iussum patris vel dñi. Nam verum est quod quando quis mãdat certe persone vt pecuniã numeret alteri, puta Titio nec expꝛimat ꝙ numeret ille Titio tãq̃ꝫ recipienti nomine mãdãtis, sed simpliciter mãdat, tũc est verum qó ille numerans si aliter ñ expꝛimit videt velle habere illũ recipiẽtem obligatum tanq̃ꝫ nomine suo ⁊ mandantẽ habere obligatũ tanq̃ꝫ mãdatariũ, ⁊ sic vt interceſſorẽ ꝑ tex. in. l. si literas. C. manda. ⁊ ẽt ibi per doc. ⁊ per Bar. in. d. l. si pupilli. sed si expꝛessit ꝙ mutuet illi tanq̃ꝫ recipiẽti nomine ipsius mãdãtis, ⁊ tunc ille recipiẽs in nihilo est obligatus, nisi aliter astrinxerit fidẽ suã per id ꝙ habeꝫ in. l. ꝙuratoꝛ tus, nisi aliter astrinxerit fidẽ suã per id ꝙ habeꝫ in. l. ꝙuratoꝛ q̃ pro euictio. ff. de ꝑcu. Tñ in hoc nulla est spãlitas in dote cuz ẽt hoc sit regulare in oibus qñ nõ fuit expꝛessum in mandato cuius nomine haberet numerare pecuniã. ⁊ distinctio illa quã facit gl. in. d. §. trãsgrediamur. se mittẽdo ad no. in. d. l. si pupilli. §. j. ff. de neg. gest. ꝓcedit qñ mãdatũ fuit directũ ad incertã psonã. ⁊ ita debet credi ꝙ gl. in. d. §. transgrediamur intellererit duz remittit ad id ꝙ dixit in. d. §. ij. Ex quo est bene not. ꝙ distinctio gl. de qua ibi dũ loqꝫ in mãdato respectu extranei ꝛz locũ in omnibus ⁊ p oia in iussu respectu patris ⁊ filij ꝙ est bene no. ad declarationẽ totius ti. ff. ꝙ iussu. Jn hoc tñ est specialitas in dote, qꝛ in dubio dicto casu vꝫ actũ ꝙ ꝙtẽplatione vtriusq; solnaꝫ dos ⁊ sic ambo sint obligati, vcz filius nomine suo ⁊ pater ꝙ iussu, vbi qñ esset alicuius ꝛctus puta mutui vꝫ actũ ꝙ solũ ꝙtẽplatione filij recipiẽtis ꝙ vtilitatẽ vꝫ dubiũ qñ mutuãs erat certus de tali iussu patris ꝛz directo ad icerta psona ex quo tũc vꝫ elegisse viã magis sibi ꝑficuaz ꝑ suo interesse vt haberet duas personas sibi ad idẽ obligatas, arg. d. l. iij. §. fi. intelligendo ergo illũ text. in. d. §. trãsgrediamur. ⁊ d. Bar. post Jac. de are. ibi ꝙ iussus patris ꝙtinebat certã psonã, vcz mulieris vel soceri ꝙ numeraret dotez tali filiosa. spõso seu marito certe, tẽ illa numerãdo ⁊ aliter nõ ex

primendo

pmendo cuius cõtẽplatione vr voluisse habere obligatũ filiuz
cndẽq; maritũ nomine suo ꝛ patrem ꝙ iussu. Credas tñ ꝙ illi
nõ censentur obligati tanq̃ duo rei debendi insolidũ ex quo hoc
nõ fuit actũ ꝛ ẽt qz non videntur ambo simul cõtrahere cũ pater
erat absens ꝛ nõ cogitauit vnus de alio ꝛ ita fuit expresse de mẽ
te Bar. in.l.si q̃stãte. in prin. in. viij. q. j. partis. ff. sol. ma. ¶ Si
añt ambo erãt pñtes in receptione pecunie, ꝛ tũc forte posset di
ci esse speciale in dote p.l.fi.C.de do.cau. vt censeãtur facti duo
rei debendi ꝛ tanquam duo rei debendi teneantur quod est not.

SVMMARIVM

2 Pater ꝛ filius si in eod. instr̃o q̃fitent̃ se dotẽ habuisse quilibet
est obligatus insolidum ꝛ censentur duo rei debendi.

¶ Privilegium trigesimumoctauum.

2 **Et sic surgit** trigesimñoctanũ pr̃ilegiũ in dote qđ
si pr̃s ꝛ filius in eo. instr̃o q̃fitent̃ se ha
buisse dotẽ ab vxore vel patre vxoris, ꝛ tñc qlibet est obligatus,
insolidũ ꝛ cẽsent̃ duo rei debẽdi facti ꝙ ẽt fuit de mẽte Cyn. ꝛ ẽt
Bal. ibidẽ vcz in.l.fi.C.de do.cau. intelligẽdo illñ tex. ꝙ ibi pr̃s
ꝛ filius simul obligati ꝑ dote fuerũt facti duo rei debẽdi qui pñt
q̃stitui in dote ꝟz Bal. ibi lz nõ possit fieri expressa fide in. ꝛ idez
fuit de mẽte Cy. in.l. vbi adhuc in. ij. q. C. de in. do. ꝛ ẽt bar. in.l.
si q̃stãte. §. quoties. ff. so. ma. dñ intelligit. d.l.fi. ꝙ ibi filius cñ pa
tre recipiẽdo dotẽ cẽsent̃ facti duo rei debẽdi insolidũ. Dicit tñ
Bon. in.d. §. transgrediamur. ꝙ si ꝓbaret̃ expresse dictã dotez
pueniss̃e ad manus alterius puta pr̃is vel filij, lz instr̃m caneat ꝙ
ambo receperint tñ debebit prius excuti ille ad quẽ tota dos p
uenit sumptibus tñ ex piculo alterius cozrei ꝑ id ꝙ bn̄ no. in.l. in
de q̃rit. ff. cõmo. cuius dcñ vr dubitabile, qz tex. ille logz̃ in duo
bus reis obligatis insolidũ tñ qlibet tenet̃ ꝑ pte cessaret rõ illi⁹
tex. ꝛ duoꝝ reoꝝ debendi de quo p Bar. in.l.iij. §. vbi duo. ff. de
duobus reis, ꝛ ita ẽt p eũdẽ in.l. duos reos. eo. ti. Tñ in casu p̃
dicto q̃ pr̃ ꝛ filius q̃fitent̃ simul se recepisse dotẽ dicas ꝙ tñc q
libet ꝑ sua virili sunt obligati nisi aliter appareat ꝙ tanq̃ duo
rei receperint dictã dotẽ, qz nõ vr̃ vnus cogitasse de obligatione
alterius, vt tenuit Bar. in.d. viij. q. ꝛ ẽt fuit de mẽte Bv. in.d.
§. trãsgrediamur. ꝛ ẽt segz̃ Bal. ꝛ ang. ibidẽ ꝑ id ꝙ bn̄ in.l. vir
vxori. §. fin. ad velle. ꝛ facit. l. reos. §. cũ in tabulis. ff. de duo. reis
põt tñ distingui ꝙ aut pater ꝛ filius simpliciter simul se obligãt
vel q̃fitent̃ se habuisse dotẽ in eodem instr̃o, ꝛ tunc sit vera opi.
Bar. in.d.l.si q̃stãte. ꝛ ita ẽt ꝓcedat opi cõis doc. qz nullo iure
cautũ repimus ꝙ isto casu fauore dotis exorbitent seu legãt re
gulas iuris cõis volentes ꝙ vbi aliter non apparet ꝙ duo simul
obligati volnerit se q̃stituere duos reos debẽdi insolidũ, tũc i du
bio qlibet ꝑ sua virili censet̃ obligatus. d. §. cũ tabulis. ꝛ. d.l. vir
vxori i fi. ꝛ.l.j.C.si plu. vna sen. ꝛ maxie qz ita suadet nã copule,
vt bn̄. l. cũ iq̃dã. C. de leg. Hec ob. d.l.fi. C. ó do. cau. qz ibi nihil
dr̃ an qlibet sit obligatus insolidũ vel ꝑ virili, ꝛz solũ disponit̃ ꝙ
qlibet habeat exceptionẽ nõ numerate dotis. aut q̃stat ꝙ filius
recipit totã dotẽ tñ iussu patris, ꝛ tũc si est actũ inter eos ꝙ q̃tẽ
platione vtriusq; mulier solnerit, put in dubio p̃sumitur spãli
fauore mulieris in dote, vt. §. dcñ est in ꝓmo p̃ilegio, ꝛ tunc
opz necessario fateri ꝙ videat̃ actũ vt quẽlibet bẽat obligatum
insolidũ diuersa actione, vcz filiũ actione de dote ꝛ patrez actio
ne ꝙ iussu vel actione mãdati tãq̃ mandãte patre solnerit, ꝛ sic
quilibet est insolidũ obligatus ꝓp diuersum respectuz vcz filiuz
qz recipit ꝛ patrẽ qz iussit ꝓnt alias bn̄ in.l.iij. in fi. ff. de nego.
gest. ꝛ in.d.l.si pupilli. §.j. eo. tit. ꝛ etiam ꝓbat̃ a contrario sen
su in.l.cũ mãdato. ff. man. nã si ego mutuo tibi pecuniã mãdato
Titij, lz in dubio videar tũc mutuare q̃tẽplatione Titꝫ mandã
tis ꝛ nõ tua, ꝛ sic nõ possum agere contra te mutuatarium certi
q̃dicione ex mutuo, sed solũ ꝙ Titius actione mandati, tñ qñ ap
pareret ꝙ q̃tẽplatione vtriusq; mutuauerim tunc possum age
re ꝙ quemlibet insolidũ diuersa actione q̃tra te certi q̃dicione ex
mutuo ꝛ ꝙ Titiũ actione mandati, vt habetur in.d.l.cuz mãda
to. Ergo idẽ in muliere solnẽte, dotẽ filio ꝛ viro suo iussu ꝛ man
dato pr̃is, ꝛ sic soceri vt bẽat quẽlibet obligatũ insolidũ nõ tanq̃
duos reos debẽdi ꝓpie cũ vnus nõ cogitauerit de obligatione
alterius, ꝛ qz sub diuersa spẽ obligationis, sed tanq̃ duos diuer
so mõ obligatos ad eandẽ rẽ qñ expresse vel tacite apparet qđ
q̃templatiõe vtriusq; solnerit mulier. Preterea si dicimus hoc
spãle est fauore mulieris, vt bẽat plures personas obligatas, ad
idẽ ꝑ id ꝙ bn̄ in.l.iij. in fi. de libe. leg. Puerile qđ esset dicere
qđ tunc quilibet sit obligatus pro sua rata. Mã si hoc esset verũ
magis interesset mulieris hẽre socerum solum obligatum ꝛ insoli
dum q̃ pro sua virili cum filius de facili credendum sit qđ non
esset soluendo maxime de iure ffor. Unde intrepide tenenda ẽ
opi. eiusdẽ Bar. post Jac. de are. in.d. §. transgrediamur. quic
quid aliter ipse dixerit in.d.l.si constante. ponẽdo terios qñ am
bo nõ simul se obligant, ꝛz filius eius dotez recepit iussu patris.

SVMMARIVM

1 Dupla non venit tacite in contractu emptionis qui surgit in do
te data estimata.

¶ Privilegium trigesimumnonum.

1 **Trigesimũnonũ** pr̃ilegiũ est. qz lz qñ ꝑ dar̃ in
dotẽ res ꝙ estimata, tũc cẽsea
tur emptiõis ꝛcrus, ꝛ tũc incõmutabiliter trãsit dñiũ in virũ ꝛ in
restõne nõ venit res ꝛz estimatio vt bn̄ in.l. plerũq; §. ꝛz si añ. ff. ó
iure do. vbi dicit tex. ꝙ est ꝓa vẽditio, ꝛ bn̄ in.l. res in dotẽ. eo.
ti. ꝛ in.l. estimate. ff. sol. ma. ꝛ in.l. cũ dotẽ. ff. de iure do. regr̃ in ꝛ
ctu euictionis venit dupla de necessitate qñ res ꝓciose vẽdit̃, vt
bn̄ in.l. emptori dupla. ff. de evi. Tñ in estimatione pro dote non
venit nisi voluntarie promittat̃, vt est tex. in.l. nõ solũ. ff. ó iu. do.
qui tex. loquitur simpliciter ꝛ indistincte.

SVMMARIVM

1 Re data in dotẽ estimata evicta in restitutiõe fienda soluto ma
trimonio venit dupla promissa.

¶ Privilegium quadragesimum

1 **Quadragesimum** pr̃ilegiũ est qz qñ ꝑ ꝛ
ctu dotis dat̃ res estimata
ꝛ est ꝓmissa dupla ꝛ ꝙringat rẽ ipsaz postea evinci ꝛ pp hoc vir
fuit q̃secut⁹ duplã a muliere, tũc illa dupla succedit loco dotis,
ꝛ dotẽ auget adeo ꝙ so. ma. venit restituẽda mulieri vel eius he
redibus sicut venisset restituẽda ipsa dos si nõ fuisz evicta vt est
cautus no. in.d.l. nõ solũ. ꝛ expressius i.l. q̃nis. eo. ti. vñ lz in alio
tpe illa dupla cederet in mez lucrũ emptoris ꝛ incõmutabiliter
adeo ꝙ emptor recuperat ꝓtiũ a vẽdito ꝑ dicta evictione ꝛ etiã
dupla. tñ nõ sic in muliere dãre fundũ vel aliã rẽ estimatã ꝑ do
te, qz tũc duplũ recuperat tãq̃ quersuz i dote ex egrate. d.l. quo
ties. q̃ fundabat̃ ex eo, qz non dz vir lucrari ex dãno mulieris de
cuius intellectu dixi. §. in. ij. parte opis circa diffinitionem dotis
dõ ibi ꝙ dispositio no. d.l. quoties. ñ bn̄ locũ si vir habuisset
dotẽ ab alia ꝑsona q̃ a muliere. nã cũ tũc mulier nõ sit in dãno,
qz duplam nõ habuit vir ab ipsa muliere, sed ab alio dotante cũ
respectu mulieri illa dos data respiciat causam lucrativaz ꝛ do
nationem, vt bn̄ in.l.j. §. accedit. C. ó rei vxo actio. ergo cessat rõ
equitatis. d.l. quoties. Una ratiõe idẽ dici põt ẽt si pater dotas
se ꝛ pro dote estimata evicta vir q̃secutus fuisz duplam ab ipso
socero cum ista mulier non fuerit in dando in soluendo dictã du
plam, sed socer ipse quod est bene no.

VMMARIVM

1 Contractus aliquando claudicat fauore dotis ꝛ diuerso iure cẽ
sebitur.

¶ Privilegium quadragesimumprimum.

1 **Quadragesimum** Primũ pr̃ilegiũ est ꝙz
fauore dotis aliqñ erit da
re casuz ꝙ vnus ꝛ idẽ ꝛcrus diuerso iure cẽseat ꝛ claudicabit ꝛ
id ꝙ bn̄ in.l. eũ q. edes. ff. de vinc. ꝛ in.c. tua nos. de decl. sicut ẽt
aliqñ claudicat ꝛcrus fauore pupilli in.l. iulianus. §. si quis a pu
pillo. ff. de actio. emp. ꝛ alias propter culpaz alterius ꝛ bentiũ in
l. põt. ff. man. ita voluit gl. no. in dote data estimata in.l. cũ dotẽ
C. de iure do. Bum dicit ꝙ lz datio dotis estimate cadat in ꝛ
ctũ emptionis ꝛ venditionis ad hoc. d.l. plerũq; §. sed si ante. ff.
de iur. do. Tñ ex parte viri oziretur actio ex empto ꝑ traditio
ne rei sibi fienda ex parte vxoris non dabit̃ actio vendito ad pe
cuniam sibi restituendã sol. mat. sed dabit̃ actio ex stipulatu ta
cita bodie per id qđ bn̄ in.l.j. C. de rei vxo. actio. ꝛ sic hoc respe

ctu claudicat ẽctus, sed vt dicit ibi Cy. ⁊ Bal. ibi ideo est q̃ ia3 vr̃ dicta pecunia soluta mulieri ⁊ breui quadã manu reddita viro vt sit apud eum pro dote ⁊ sit conuersa in dotem vt alias in. l. singula. ff. si cer. pet. Et sic videntur tunc inire duo contractus. scz emptionis ⁊ venditionis ⁊ cõtractu dotis ⁊ illico vnus vr̃ cõuenit in alium vt alias in. l. si permutata. C. si cer. peta.

SVMMARIVM

1 Contractus dotis licet sit onerosus respectu viri, tñ si dos data inestimata euincatur non venit euictio si incepit a traditione.

¶ Priuilegium quadragesimumsecundum.

Quadragesimumsecundũ

Priuilegium, qó

1 ꝓ3 in ẽctibus onerosis vbi agit̃ de re i aliñ trãsferẽda veniat euictio, vt p3 in ẽctu emptionis ⁊ vẽditiõis, vt in toto titu. ff. ⁊ C. de euic. Jtẽ in ẽctu dariõis in solutũ ꝑ estimata. l. si pdiũ. C. ó euic. Item in ꝗractu diuisionis, vt bĩ in. l. si fratres. C. fami. hercis. Jtẽ pmutationis ⁊ in alijs ẽctibus tã noiatis q̃ innoiatis, vt bĩ in. l. fi. ff. de ꝗdi. ob cãm. Jn lucratiuis aũt secus nisi q̃n incipere tur a pmissione, vt bĩ in. l. aristo. ff. ó don. ⁊ in. l. ij. C. de euic. Tñ in ẽctu dotis, ꝓ3 sit onerosus, tã ex parte mariti q̃ mulieris dotã tis. l. ex promissione. C. de act. ⁊ obl. ⁊ l. pe. ff. de excep. doli. cum si. Tñ nõ tenet ipsa mulier de euictione q̃n incepit a traditione vt. l. j. C. de iure do. ⁊ ita o3 intelligi q̃ bĩ in. l. j. §. sed vt plenius ad fin. C. de rei vxo. actio. vt ibi nota. ⁊ hoc vr̃ mirabile in ẽctu dotis, vt sic remaneat in dãno ⁊ subit onera matrimonij sine dote, ⁊ hoc q̃n mulier fuit ignorans dãdo in dotẽ rẽ alienã q̃ credebat esse suã ⁊ inestimatã dedit, secus si sciẽter, q̃ tũc competit de dolo actio ad instar ẽctus donationis, vt bĩ in. d. l. aristo. vt est tex. in. d. l. ij. in fi. Cogita tñ si mulier esset diues bñs alia bona parafernalia cũ intentio ambaꝝ partiũ fuerit q̃ matrimoniũ illud nõ esset sine dote. ⁊ sic ẽt mulieris cũ verisimiliter vir aliter eã nõ accepisset in vxorẽ, ⁊ sic sine dote, ⁊ q̃ spernit̃ a viro vxor indotata. l. fi. C. ad velleia. q̃ forte isto casu vir ꝓ3 agat de euictione ꝗtra mulierẽ, tñ q̃ nõ põt p viã actiõis posset p viã exceptionis, q̃ posset tali vxori de se diuiti denegare alimenta, ⁊ si ipsa mulier ageret ꝯ virũ ad alimẽta prestãdũ ipse posset excipere q̃ nõ tenet ad hoc, ex quo dotẽ nõ h3, ⁊ intẽtio ꝯbẽtiũ a principio fuit q̃ matrimoniũ nõ eẽt sine dote. vñ q̃ hoc equũ est ⁊ ipsa est ad hoc potẽs vt de suo se alat ⁊ dotẽ de nouo ꝗstituat ⁊ ois exceptio nitit̃ eqtate. l. q̃ eqtate. ff. ó excep. do. Qua rõne facilius parat̃ exceptio q̃ actio. l. inrisgentiũ. §. igit̃ nuda. ff. ó pac. ⁊ hoc est bene no. ad ea que bñr in. d. l. ij. C. de in. dot. Et sic erit casus quo potest peti constitui dos de nouo cõstante matrimonio qó no. ad dicta. ſ. in. vij. priuilegio.

SVMMARIVM

1 Solutio dotis per virum facta ante conditionis euentum dominium non transfertur nec euenientе conditione prestat liberationem.

¶ Priuilegium quadrãgesimumtertium.

Quadragesimumtertium

priuilegiũ est, q̃ licet

1 ꝓobligatus sub ꝗditione si añ cõditionẽ soluat trãsferat dñiuz ⁊ euenière ꝗditione ꝗtingit incõmutabilis liberatio. l. sub ꝗditio. ff. de sol. no. in. l. dotis fructus. §. j. ff. ó iure do. ⁊ l. stipulatio ista §. inter certã. ff. de ver. obl. tñ secus in dote, q̃ ꝯ maritus sit obligatus ad dotẽ restituẽdã sub ꝗditione, vcz si matrimoniũ solueret ꝗditione nõ si orta obligatio, vt no. in. l. in rebus. §. omnis. C. de iure dot. ⁊ in. l. si ꝗstante. §. j. ff. sol. mat. Tñ si añ matrimoniũ solutum, ⁊ sic ante ꝗditionis euentum solut mulieri dotem non transfert dñium nec euenientе conditione contingit liberatio, vt est expressum in. l. j. C. si dos ꝗstan. matri. ⁊ hoc nisi mulier reperiret esse facta locupletior ex dicta dotis restitutione facta ante solutũ matrimoniũ, vt ibi no. ⁊ in. l. u. in prin. ff. sol. mat. ⁊ ꝑ glo. ⁊ Bar. Et est ratio predictoꝝ, q̃ soluendo vir ante dictam donationem videtur donare, vt. d. l. j. que donatio inter coniuges dicto tpe est a iure prohibita ⁊ ideo dominium tunc non transfert ex contractu illo tacito donationi prohibito, vt. l. pe. C. de do. inter vir. ⁊ vxo. cum suis vulgaribus.

SVMMARIVM

1 Pactum licet videatur contra substantiam dotis videlicet q̃n per tale pactum dos redditur inutilis ipsi viro subeunti onera matrimonij, tamen tale pactum valet.

2 Pactum appositum in contractu dotis per quod dos redditur inutilis est reale.

¶ Priuilegium quadragesimumquartum.

Quadragesimumquartũ

priuilegium q̃ † licet nõ

1 valeat pactũ de dote q̃ esset ꝯ nãm ⁊ substãtiã dotis, vcz q̃ mulier vel socer ⁊ nõ maritus lucret̃ fructus vel q̃ sint dotis, ⁊ nihilominus vir subeat onera matrimonij, vt bĩ in. l. iiij. ff. de pact. do. Jtẽ p3 in casu. l. iulianus. ff. de iure. Jta in casu. l. si pr̃ mulieris in fi. ff. eo. ti. Tñ v3 pactũ q̃ ꝗstã. ma. dos promissa nõ petat̃ q̃ hoc est nõ ꝗtra nãm dotis cũ dos iã sit ꝗstituta, ꝙ est differre ipsaz dotis exactionẽ. Ita dicit tex. i. d. l. iulianus. q̃ qdẽ sine dubio ꝓcederet q̃n pactũ eẽt ꝓsonale ne ab ipso socero dotãte petatur, q̃ tũc dotis ꝓmissio nõ erit oino mulieris ex quo poterit dari casus in quo dos poterit peti. ſ. ab bĩ de ipsius soceri post mortẽ soceri. l. q̃ in fructũ. §. si ex altera de pac. ⁊ ff. sol. ma. l. si marito. §. j. ⁊ l. si socer. §. lucius. ⁊ l. ob res. §. ij. ff. ó pac. do. Sz q̃n pactũ esset reale q̃ nõ esset dictũ ne a socero petat̃. ſz esset dictũ nec simplr̃ velle q̃ v3 tale pactũ, vt ꝓbat̃ in. d. l. iulianus. ⁊ in. l. si pr̃ dotẽ. ⁊ in. l. fi. ff. de pac. do. ⁊ tñ dos erit inutilis marito, q̃ tũc ẽt ab bĩ de soceri nõ petet̃. l. q̃ de reddẽda. ff. de pac. dota. põt dici q̃ si fuit factũ pcñ de lucrãdã dote in totũ vel in partẽ. sol. ma. ⁊ tũc valebit talis ꝓmissio dotis cũ dicto pacto de nõ petẽdo ſz reali. ⁊ hoc ꝓp interesse dicti lucri alꝫ nõ vr̃ valere imo in totum vitiat̃ ꝓmissio dotis, vt fuit de intẽtione gl. in. d. l. iulianus. Quo h. põt dici dos ex quo nũq̃ oneribus mr̃imonij deseruire põt, ⁊ iõ tale pcñ vitiat̃ ⁊ vitiat vt sic habeat̃ pinde ac si nulla ꝓmissa fuisset, vt ꝓbat̃ in. d. l. fi. §. fi. in fi. ⁊ in. l. si pr̃. §. ij. in fi. eod. ti. ꝓmo vnũ intellectũ, q̃ tale pactum esset contra substantiam dotis ergo vitiatur ⁊ vitiat per id quod habetur in. l. cum precario. ff. de prec. erit ergo dicta vxor indotata cum ab ipso initio posset esse matrimonium sine dote, vt habetur in. l. fi. C. de dona. ante nupt. operatur tamen tale pactum, quia vbi non fuisset appositum vsu luisset promissio dotis ⁊ vtilis fuisset, ⁊ hoc procedit quando in ipsa promissione dotis, ⁊ sic ab ipso initio fuisset appositum, si autem ex intervallo. ⁊ tunc aut constan. ma. ⁊ tunc si cum socero vel extraneo dorante valeret tale pactum in preiudicium mariti, ⁊ non vxoris per id quod habetur in. l. cum dos. ff. de pact. dota. Sed si ante matrimonium in socero valebit per id quod habetur. in. l. quoties. ff. soluto matri. ⁊ in. l. j. §. accedit. C. de rei vxo. actio. ¶ His ergo premissis surgit hoc speciale in contractu dotis † quod pactum appositum in contractu dotis per id quod

2 dos redditur inutilis ipsi marito vt sic ipse habeat subire onera matrimonij ⁊ eius lucrum remaneat apud mulierem vel socerum valebit, vt est quando fit tale pactum de non petendo ⁊ est reale, vt. ſ. ⁊ tamen videbatur contrarium quod immo vitiaretur ⁊ non redderet dictum contractum inutilem omnino ex quo est contra substantiam ipsius dotis per id quod habetur in. l. cum precario. ff. de prec. vt no. per Barto. in. l. vbi ita donatur. ff. de do. cau. mor. ⁊ in terminis hoc probatur in. d. l. iij. ff. de pac. do. vbi pactum appositum in contractu dotis quod sapit. contra naturam, ⁊ substantiam dotis vitiatur, immo vitiat, vt est quando fieret pactum quod fructus percipiendi ex fundo dotali conuerterentur in dotem, ⁊ sic non efficerentur ipsius viri, vt ex eis habeat subire onera matrimonij, ⁊ tamen illud pactuz de quo. ff. v3 de non petendo dotem seu fundum dotalem valeret, licet ꝓp hoc nec dos nec eius fructus habeant deseruire oneribus mrimonij, q̃ vr̃ mirabile. Aduertẽdum tñ q̃ in hoc nõ video seruari aliquẽ fauorẽ dotis, imo tale pactũ tẽdere vr̃ ad exclusionem ipsius dotis vt sic mulier ipsa in effectu remaneat indotata ⁊ vir sit subiturus matrimonij onera sine dote. ⁊ potest responderi ad iura. ſ. dicta q̃ aliq̃n pactum appositum in ipso contractu tendit contra substantiam seu naturam substantie ipsius contractus nõ directo tẽdit ad exclusionẽ ipsius ẽctus, ⁊ tunc si potest tale pactũ operari q̃ quertat̃ in naturam alicuius alterius speciei contractus, ⁊ tũc v3 ⁊ operat̃ dictã cõuersionẽ, vt in. l. vbi ita donat̃ ff. de don. cau. mor. Aut nõ põt opari dictã quersionez. ⁊ tũc vi tiat̃ ⁊ nõ vitiat, vt. d. l. cũ precario, ⁊ in ẽctu dotis patet exple-

te in

se in.d.l.xlij. Nã ibi illud pactũ q̃ fructus querant in dote non est pactũ in totũ exclusiuũ & adeptiuũ ipsius ẽctus cũ nõ faciat desinere fundũ esse dotale. nã ex quo fundus erat p̃ius dotalis ꝙsequet vir ipsius fundũ & ẽt fructus pcipiet, tñ illud pactum qõ fructus querant in dote negari nõ põt esse ẽ naturã substantia lẽ dotis, & ideo vitiat & nõ vitiat, vt in simili in.d.l.cuꝫ precario. Aut pactũ appositũ in ipso ẽctu vel simili dispositione est nõ solum ẽ substantiaꝫ ẽctus, sed ẽt est in totũ exclusiuũ seu adeptiuũ ipsius ẽctus vel actus, & tunc vitiatur & vitiat, vt est casus in.l.p fernũ.§.fi.ff.ꝺ vsu & habi. vbi si dono, vel vẽdo, vel lego tibi vsum fructũ meri fundi cuꝫ pacto q̃ tu nõ habeas vsum, certe ex quo pactum vel talis reseruatio venit ad exclusionẽ dicte confessionis in totũ tũc vitiat in totũ ipsum actuꝫ vt ibi, sic ẽt in contractu dotis si mulier vel socer dotẽ p̃mittit & facit pactũ q̃ dicta dos nõ petat ꝙstãte matrimonio vel simpliciter q̃ nõ petat, & tũc nõ vitiat tale pactũ imo vꝫ in vi totius exclusionis dicti ẽctus dotis ac si nulla fuisset dos p̃missa per iura de quibus supra. & hoc nisi fuisset pactũ factũ de lucrando, qꝫ valebit tale pactũ de nõ petẽdo solum in vi conseruatiua dicti lucri dotis qꝫ in recõpensationem onerũ matrimonij fuerit appositũ, vt ꝑ glo. in.d.l.iulianus.

SVMMARIVM

I Pactum cum socero ne eo vino dos petatur censetur personale fauore dotis.

¶ Privilegium quadragesimumquintum.

Quadragesimumquintũ p̃uilegium reperio esse I in dote, ꝓꝙ lꝫ pactũ factũ in ẽctu dotis per socerum q̃ dos permissa per eum non petat ꝙstante matrimonio valeat, & est reale vt sic in effectu nulla dos videat ꝙsistere & sic ipsa mulier remaneat indotata ẽt ad fi. vt mulier ẽt ẽ ipsum virũ ita paciscẽtẽ nõ possit agere nec ẽ eius heredes sol.ma. secus si ex internallo fuerit factũ vt dictũ est. §. in proximo p̃uilegio, tñ si paciscãtur pater nõ se vino petat dos, & ne ꝙstãte matrimonio petat, tũc tale vltimũ pactũ erit pſonale sicut primũ & subintelliget repetitum in secũdo illud verbũ ipso patre vino q̃ erat in precedenti appositũ, vt est casus singu. in.l.cũ pater.ff.de pac. do. & hoc vꝫ mirabile, vt sic illa verba sequẽtia nõ intelligant apposita cũ virtute aliquid operandi ẽ oia iura mundi volentia q̃ nullus verbus dꝫ censeri appositũ in ẽctu vel alia dispositione nisi ad aliquẽ effectũ operandũ. d.l.si stipulatus.ff.de vsu. & l.si qñ.ff.de leg.j. & c. si papa, de p̃ui. in.vi. cũ infinitis si. Et sic surgit specialitas quedã vt aliqñ verba ẽctus reducant ad nihilũ pp subintellectã repetitionẽ qualitatis precedentis vbi alias nõ fieret repetitio ꝓdicta, & hoc totũ speciali fauore dotis ne mulier in effectu remaneat indotata. & hoc nõ ob. aliud nisi ex quadã benigna interpretatione tam contemplatione paterne pietatis, vt non volnerit per illud pactum secundam filiam esse indotatam, & etiã ne ẽria nia dotis fructũ ob oneribus matrimonij separaret & indignissimũ esset vt ipse maritus & mulier nõ habuisse dotẽ existimet, ita in terminis dicit ille tex. no. in.d.l.cũ pater. & lꝫ aliqui velint intelligere illũ tex. vt ibi non sit aliqua specialitas in dote imo illꝺ sit regulare in omnibus qꝺ lꝫ qualitas in precedenti nõ intelligatur repetita in sequẽti particula, vt hꝫ in.l.in actionibus.§.ꝺ bis q̃ no. infa. iuncta.l.j. eo.ti. & ibi not. Tñ illud procedit qñ id qꝺ ꝙstinet in sequenti particula põt ꝑ se stare nisi fieret repetitio, & tunc intelligit facta repetitio, ita intelligunt illũ tex. vt ẽt vꝫ intellexisse Bar. ibi ita limitãdo qꝺ hꝫ in.d.l.in actionibus. & sic nõ est ibi aliqua specialitas ꝓp fauorẽ dotis. ad hoc ẽt facit qꝺ hꝫ in si. in.l.cum seruus.ff. de ꝙdi. instit. & in.l.aufia.ff.de ꝙdi. & de mon. q̃ semper qualitas vel ꝙditio cẽsetur repetita in sequenti dispositio vel legato qñ alias legatũ redderet inutile sic & eꝫ nũq̃ censet facta repetitio qñ ꝑ repetitionẽ legatum redderet inutile, vt hꝫ in.l.fi.ff.de fideicõ. liber. & in.l.seruo alieno.§.si ab impubere.ff.de leg.j. & l.si quis a filio. in p̃in. eo.ti. Tñ in casu.d.l.cũ pater. illa sequens particula ibi ne ve ꝙstante matrimonio dos petat nõ reddit inutilis & nullius effectus operatiua immo valeret si nõ repetereꝫ precedens qualitas ibi se vino qꝫ operaret precedentis ẽctus dotis adeptionem, vt ꝝ. est ostensuꝫ.

¶ Preterea q̃ ibi nõ ponat decisio ꝑm iuris cõis regulas. ꝑꝫ qꝫ regulã hꝫ in ẽriũ de qua.ꝝ. vcꝫ qꝫ nõ vꝫ interpretatio ꝓ q̃s verba pacti essent ludibrio posita & sine virtute aliquid operãdi, vt ꝝ. maxime qñ per modum copule & additiue ponit aliud sequẽs dispositum, vt ꝑꝫ in teris in.d.l.si stipulatus. vbi qñ copulatiue in ẽctu quis promittit tradere & dare in plus se obligat cuaꝫ qñ simpliciter p̃mittit tradere vel simpliciter promitteret dare, vt etiaꝫ ꝓ Bar. in.l.si filius.§.i.ff.de verb.obli. & alias de gemmato verbo. vt ꝓ gl. in.l.cũ pena.ff.de arbi. & alias per Barto. in.l. generalis.ff.de vsufru.leg. ¶ Insup & tertio hoc ꝑꝫ expresse qꝫ iurisconsultus ibi se monit ex quadã benigna interpretatione, ergo in ẽrium vigebat rigor iuris seu ius positiuum. Que benigna interpretatio cõiter accipitur in iure ꝙtra iuris regulas vt hꝫ in l. quoties. C. de do. que sub mo. & in.l.si ita scriptum.ff.de lib. et posthu. ¶ Quid enim si fiat ꝙtractus aliquis hoc modo, puta dono tibi vsumfructum talis fundi ad decem annos cum hoc pacto ne me vino petas, & ne durante dicto tempore petas. Absurdum esset dicere qꝺ isto casu intelligantur in illa secũda particula pacti repetita illa verba me vino cuꝫ verba sint clara, & in verbis claris nõ est locus ꝙiecture seu interpretationi. l. primus.§. ita.ff.de ver.ob. cũ suis vulga. Et nõ ob aliud fuisse posita intelligant illa vltia verba nisi ad finẽ perimẽdi & tollẽdi totã substãtiã dicti ẽctus, & sic erit nugatio q̃daꝫ, vt in simili hꝫ in.l.si debitor.§.j.ff qui. mod. pig. vel hypo. solui. & in.l.si qs a filio. in p̃in. ff.de leg.j. Sicut si pater promisisset dotẽ ꝓ filia cuꝫ hoc simplici pacto ne dos ipsa ꝙstante matrimonio petatur, qꝫ vt ꝝ. dixi ista pacta apposita in ẽctu in totum perimentia effectum ipsius ꝙtractus vitiãt ipm cõtractuꝫ, & hoc nisi possint operari conuersionem in aliam speciẽ cõtractus ad hoc. l. cum manusata §. i. ff. de contraben. emp. ¶ Concludendum est ergo q̃ in.d.l.cũ pater. totum illud est speciale fauore dotis,

SVMMARIVM

I Verba aliquando intelligntur ꝓlata sine virtute aliquid operandi ne sequatur inigtas mulieris indotate.

¶ Privilegium quadragesimumsextum.

Et sic etiam resultat aliud spãle & erit q̃dragesimũ sextum spãle ẽ regulã de qua in.d.l.si stipulatus. ꝺ vsu. cuꝫ si.ꝝ. allegatis qꝺ ꝓ fauore dotis verba. ¶ Additio Verba intelligunt. No. hic q̃ verba aliqñ intelligunt ꝓlata sine virtute operandi fauore dotis. adde ẽt q̃ verba ẽbentiuꝫ imꝓprient vt actus valeat. l. si insulam. de prescriptis verb. c. ꝙstitutus de relig. do. l. si vna in p̃in. locat. l. si olei. C. eo. ti. Alexã. ꝙs. xlij. q̃rte parte vbi plene intelligunt ꝓlata aliqñ sine virtute aliqd operãdi ne sequat inigtas vt mulier remaneat indotata q̃ etiaꝫ fuit de mente Bal. in.d.l.cuꝫ pater. Et hec omnia sunt hꝫ no. & a doc. nõ põderata. Posset tñ dubitari ſtãte hoc intellectu ad. d.l.cuꝫ pater. vt totuꝫ illꝺ ꝓcedat ſpãli fauore dotis. ¶ Quid si extraneus, & nõ pater mulieris dotem ꝓmisisset cum dicto pacto ne dicta dos se vino petat ne ve cõstãte matrimonio petat. posset ꝙsiã dicer q̃ isto casu cessat benigna dispositio. d.l.cũ pr̃ cũ vim faciat in patre ita ꝓmittẽte, ergo noluit sic log in extraneo, qꝫ potuisset ẽt in quocunq̃ dotãte disponere si voluisset arg. l.j. añ fi. C. de cad. tol. & c. ad audiẽtiã. de decl. Itẽ qꝫ iurisco̅sultus dictã benignã interpretationeꝫ fundat tribus. s. ne mulier sit indotata. & ne vir habeat subire onera matrimonij sine dote. Itez & tertio ꝓ paternam pietateꝫ. sed in extraneo cessat illud tertiũ merito & c. arg. l. si heredi plures. ff. de condi. instit. cum suis vulga. Sed potest dici contrarium qꝫ censentur dicte rationes quibus se monit ibi iurisconsultus esse finales, vnde lꝫ vna cesset sufficit alia vel aliam remanere vt hꝫ in.l.si vero lex ellascentia. ff. de here. instit. & in.l.liberoꝝ.§. notãter. ff. de insa. per gl. & in auc. de nup. §. si vero altera.

SVMMARIVM

I Mulier si agat hypotecaria contra tertium etiam creditorem ipse creditor non habebit ius offerendi ad impediendũ ipsaꝫ mulierem viro ad inopiam vergente.

¶ Privilegium quadragesimumseptimum.

Quadragesimumseptimum p̃uilegiꝫ I posuit Cy. in.l.cũ tibi. C. q̃ po. in pig. ba. q̃ lꝫ ꝑtertius possessor vel creditor forte posterior habeat ius offerẽdi primo creditori. l. paulus. §. pui pignoris. ff. qꝺ. mo. pig. vel. hypo. sol. Tamẽ se-

ens in muliere agente hipotecaria, qđ pro sua dote vel ēt retinente bona hipotecata, qđ tñ dicit procedere qñ mulier retineret añ solutum matri. pp vergentiam ad inopiaz, secus si post solutum matri. qz tunc mulier tali priuilegio non vtetur, z idē tenuit ipse Cy. in. l. ibi adhuc. in. xiij. q. C. de iure do. z tetigi. s. in. xxiiij. priuilegio huius septime partis. Sz. nō parū mirāduz est qp Bar. in. l. qstāte. ff. sol. ma. sup hoc dubio nihil dixit. nec etiaz Bal. in. d. l. vbi adhuc lz reperiā Pau. de cas. illud dictū Cy. tenere in. l. ij. in prin. ff. sol. ma. dño qp Bart. idē qsuluit. Et pōt esse rō motiua dñi Cy. qz añ mzimoniū ob cām vergētie ad inopiā, tūc nō est ppria z va dotis restō. vt voluit gl. z bar. cōiter doc. sequūt in. d. l. si qstāte qcqd alr dixerit ibi Ludo. de quo ibi latius dixi. Tenebit ergo mulier dicta bona tāq̄ sibi obligata sua cautela z tāq̄ posita i loco tuto z ex fructibus dictoz bonoz se z familiā suā cū viro sustētabit. d. l. vbi adhuc. nec tale fructꝰ qputabunt in sortē dotis ex quo sunt qsumpti pro oneribus mri monij, z sic interest mulieris potius habere apud se dicta bona sibi hypotecata q̄z pecuniā dotalē sibi oblatam a tertio possessore vel ab alijs creditoribus cuz mulier non possit sic de facili ex dicta pecunia lucrari z vitaz suam ducere sicut ex fructibus dictoz bonorum. Et ideo posset dici qp si dicta bona obligata que apud se retineret vel aduocare vellet propter dictā causam vergentie ad inopiam essent bona mobilia, puta mercātie vel essent nomina debitoz sibi obligata ex quibus non posset facile se sustentare nisi dicta bona redigeret ad pecuniaz penes se tenendā tunc forte liceret alijs creditoribus pecuniam dotis offerre mulieri. ex quo tūc cessat rō predicta cū oīmodo mulier p supportā dis oneribus matrimonij habeat necesse dicta bona ad pecuniā redigeret alias absurdissimū, z inīquissimū videtur qp dicta mulier posset per talem retentionem dāno afficere alios creditores vel forte illū qui emit dicta bona obligata viro si dicāt se velle effectualiter soluere pecuniā ipsi mulieri debitā p dote. C Quid etiam si dicta bona que mulier sibi vellet retinere pro sua hypoteca essent in magno patrimonio, quoz fructus valde supexcederēt expensas oneruz matrimonij cū tunc ipsa mulier certaret de lucro z possessor seu creditores de dāno, z ideo eis vī magis fauendū p id qp hr in. l. fi. §. licentiā. ff. de iure deliber. Lz eniz faueat mulieri in sua dote, nō tñ intra hoc pmittūt, vt lucretur pp hoc mulier cū aliena iactura. l. iure succursuz. §. fi. ff. de iure dot. Alias esset in potestate mulieris qñ videret virū labi facultatibus eludere alios creditores dño se velle retinere vniuersa bona pro dote qp esset quid captiosum in iacturā alioz creditoz, z qz inalitijs hominū obuiādū est. l. in fundo. ff. ō rei ven. z qz esset aperire viā fraudibus aliter dicendo contra ea que habentur in d. l. in fundo. z in. c. sedes. de rescrip. Lz possit mulier rōne sue hypotece anteriozis z priuilegiate eligere se velle retinere de multis bonis mariti sui vnū prediū vel vnum potere forte de melioribus quod esset sufficiens pro dote sua z oneribus matrimonij supportandis z alia bona relinquere alijs creditoribus per id qp hr in. l. creditoris arbitrio. ff. de distra. pig. Licet creditores alij vel possessor dici poterit, puta emptor offerat mulieri integram suam dotem soluere in pecunia, z hoc modo posset saluari opin. Cy. vnde cogita qz sepe venit de facto.

SVMMARIVM

1 Muliere comparente ad impediendum executionem sententie ratione sue hypotece non habet locum forma de qua in. l. a diuo pio. §. illud. ff. de re iudica.

C Priuilegium quadragesimumoctauum.

Et ex predictis potest inferri ad alind z vltimū priuilegiuz. z. xlviij. qđ licet alis dicatur qp quando creditor hns hypotecata bona debitoris q̄ sunt capta iure pretorij pignoris pro executione sententie possit comparere z impedire dictam executionem, z tunc seruatur forma de qua in. l. a diuo pio. §. sed illud. ff. de regu. iur. videlicet vt tunc procedatur ad venditionem z prius de pretio satisfiat dicto creditori, z de residuo soluat pro executione dicte sententie. Tamen hoc † non procederet in muliere comparente ad impediendum executionem sententie vel instrumenti guarentigiati habentis executionez paratam sm statuta communiter in Italia allegādo vergētiā mariti ad inopiā. vt dixi in. xxiij. princ. huius. vij. partis. nā poterit mulier dicere volo incūbere pignori qđ tñ limita z restringe, vt. s. proxime dixi.

Priuilegia dotis post solutum

matrimonium. Et est octaua pars totius Tractatus.

C Prefatiuncula.

Expedita est septima pars circa priuilegia concernentia tēpus qstantis matrimonij, licet in ea parte nonnulla sint priuilegia intermixta que accommodari possunt ēt ad tempus soluti matrimonij, tamen non est curandum cum aliqua ex parte possint deseruire vtriq̄ tempori. Nunc deueniamus ad priuilegia vltimi temporis, vcz soluti matrimonij.

SVMMARIVM

1 Compensatio non potest opponi mulieri dotem repetenti quod limita tribus modis, vt nu. 3. 4. et. 5. et nu. 2. 3. 4. et. 5. in secundo priuilegio sequenti.

2 Retentio poterat admitti de iure antiquo sicut compēsatio.

C Priuilegium primum.

1 **Et** quidē inter alia primū ordināduz cēsui qp posuit. gl. in. d. l. j. ff. sol. ma. vcz qp† mulieri dotē repetenti nō pōt opponi cōpensatio. C Additio Cōpensatio ꝫ dotē nō pōt opponi vxori eā repetenti vigore legati ei facti p virum de rebus sibi donatis vel p eā amotis si dos qsistat in specie, secus si in quātitate gl. no. in ver. numerate. z Bal. in. l. ij. ver. itē dicit gl. C. de fal. cā adiec. leg. vide ēt in. l. j. C. rez amo. adde insup qp qpēsatio pōt fieri p vxorē ꝫ virū, z nō eꝫ. vide bar. in. l. filiofa. in prin. ff. sol. ma. z aduerte qz tex. in. §. taceat. in illa gl. allegatus nō loquit de cōpēsatiōe, sz de retētiōe, z iō gl. sentit ibi ꝫrīn in sua vltima opi. se remittēdo ad id qđ dixi in. l. neq̄. C. de cōpē. vbi gl. lz qp capiēdo cōpēsationē pprio mō. s. qñ fit de q̄stitate ad quātitatē pt opponi ꝫ mulierē, z idē volnit gl. in. l. rei iudicate. §. j. z in. l. diuortio. §. ob donationes. ff. sol. mat. z ita tenet cōiter p illa iura. Et idē volnit gl. in. l. si qstāte. §. si vxor. z in. l. in his. §. j. z in. l. si cū dotē. §. j. ff. eo. z oēs illi tex. hoc idē pbāt. gl. tñ in. l. si filiofamilias. la. j. in prin. ff. eo. tenuit idē qp gl. in. d. l. j. z idē Bald. post Guil. in. d. l. rei iudicate. §. j. z ibi ēt Lud. de ro. dicēdo qđ ille tex. in. §. taceat. dū loquit de retentione nō pōt intelligi nisi de cōpēsatione cū retentio pprie nō cadat nisi in re in q̄ vel pro qua est facta impensa, vt hr in. l. fi. C. commo. z no. in. l. si non sortem. §. si centuz. ff. de cōdi. inde. vt ergo ille tex. aliqid operet z aliqd de nouo inducat dz intelligi de retentione per modū compensationis tamen mod. doc. cōmuniter sequunt opi. alioz glo, de quibus. s. quā sequit Bart. post Byn. z alios in. d. §. j. z ibi Ang. Imo. z Pau. p qbus facit, z sic ꝫ Lud. z gl. in. d. l. j. qz ex quo iura cōiter pmittūt qpēsationē fieri ad dotem. s. allegant nec reperiunt in hoc expsse correcta nō dz sic ō facili fieri interpretatio ad illū tex. in. §. taceat. vt veniat correctiue ꝫ iuris regulas. ar. l. precipimus. in fi. C. de app. cū si. Nec ob illud de retentione, vt sic ibi tex. de nouo nihil induceret. Nā imo induceret ō nouo, qz lex antiqua q̄ emanauit sup actione rei vxorie pmittebat fieri tales retētiones de qbus ibi ꝫ iuris regulas z ꝫ fauoreꝫ dotium. Sed vbi iuris regule nō pbibēt imo permittunt fieri retentionē, vcz qñ ppter ipensas in re petita sm qđ habet in. d. l. si. C. mand. z inf. d. §. si centuz. Imperator ibi speciali fauore dotis z mulieris prohibet fieri retentionez pp impensas vtiles, vt in. §. sed nec ob impensas ea. l. j. nisi quando impense forent necessarie qz tūc ipso iure minuunt dotē vt hr ibidē, z in. l. qđ dr. ff. de impen. Nec vera vī ratio Ludo qp eadem videat esse rō in cōpensatione sicut est in retētione, nā imo ratio magis vrget qp pmittat cōpensatio ad dotē q̄z retētio, qz cōpēsatio ipso iure extinguit debitū petitū sicut ipsa solutio cū habeat loco solutionis eoipso qđ est opposita. l. amplius nō peti. ff. rē ratā habe. Sz retētio nō extinguit debitū sz solū ipedit executionē vt hr in. l. si in area. ff. de qdi. indeb. nec obst. l. pe. C. depos. q̄z allegat Lud. dicēdo qđ si est speciale fauore ꝫctus depositi vt nō admittat cōpensatio, multo magis fauore ꝫctus dotis cū sit magis priuilegiatus pp infinita eius priuilegia, z maxime fauore reipub. vt i d. l. j. ff. sol. mat. Nā pōt dici qp imo iperator in. §. bone fidei. instituti. de actio. excludit oēs alios ꝫctus ēt bonefidei de qbus pdixerat ponēdo ēt de ꝫctu dotis in pcedenti. §. loquēdo p dictionē taxatiuā ibi sola dpositi cā excepta. Et sic expsse vī pmittet cōpēsationem

pẽsationẽ in ꝯctũ dotis de quo ꝓdixerat. ar. l. iij. §. cũ tutio. ff. de adimẽ. le. ⁊ põt esse rõ spãlitatis in solo deposito, qz cũ ꝓpria nã depositi sit ꝙ fiat in specie, ⁊ non in pecunia numerata, ⁊ sic nõ in quãtitate ad qs̃ speciẽ nõ ꝓmittit cõpẽsatio. l. si quenerit. ff. de pig. actio. Jõ si depositus fiat in numerato talis ꝯctus depositi egredit ꝓprios fines depositi, vt. l. lucius. ⁊ l. dies spõsalioz. ff. depos. Et iõ nõ est quenies ꝙ excedẽs suos terios excedatur a nõ suis teris, vt hr̃ in. l. fi. C. de edic. dini adiri. tol. vt sic ad talem pecuniã numeratã in deposito nõ admittat̃ qpẽsatio sicut nõ admitteret̃ in ꝓprio deposito qñ fieret ꝑm sui nãm. ⁊ sic in ipsa specie. Et lz hec opi. sit cõioz tñ ego vr̃ opinio gl. d. l. j. ff. soln. ma. ⁊ maxie cũ ei assentiãt multi doc. nõ parue auctoritatis. vt. s. Et in dubijs amplectẽda vr̃ opi. q̃ est ꝓ dote. vt. l. in ambiguis. ff. de in re do. put. j. pri e dicet̃, ⁊ maxie p tex. in. d. §. taceat. qz lz loquat̃ de retẽtiõe tñ ibi impator capit retẽtionẽ gñaliter cũ qs cõpensando vr̃ velle retinere apud se pecuniã debitã, ⁊ nõ soluere, ⁊ sic hoc respectu põt appellari retẽtio, vt est tex. in. l. iij. ff. de cõpẽ. ad hoc tex. in. l. si cũ filio. eo. ti. vbi ꝓbat̃ ꝙ ꝓ recõpẽsationez dr̃ seruare nobis ꝙ debemus, ⁊ sic retinere nobis. Jtez text. loquit̃ ibi in teris. d. §. ob donationes. ⁊ d. l. rei iudicate. §. j. vbi dr̃ qõ ob res donatas vel amotas vel ob mores cõpensatio fieri põt lz nõ in fructibus, vt in. d. §. ob donatiões. ⁊ tex. in. d. §. taceat refe
2 rendo se ad illa iura dicit ꝙ taceat retentio ob mores vel ob res amotas vl̃ donatas. ¶ Põt ẽt nõ improbabiliter dici ꝙ ✝sicut de iure antiquo poterat opponi cõpẽsatio ꝓprio mõ sumpta, ita ẽt poterat fieri retẽtio dotis ꝓp impensas, vt ꝓbat̃ in. l. si cũ do tẽ. §. fi. cũ seq. ff. sol. ma. ⁊ tex. lz loquat̃ in dote, putabã tñ ex quo tex. ibi ꝓcedit ꝓ viã eqparatiõis ad dotẽ verã circa aliq̃ priuilegia vt ibi ẽt ꝓ gl. ergo dz intelligi ꝙ eodẽ mõ circa ius retinendi ꝓp impẽsas factas i re dotali vel q̃si dotali. ⁊ hec opi. vr̃ placuit se gl. in. l. oino. ff. de impẽ. lz Hogo dixerit ꝯriũ, tñ ꝑm vez intellectũ gl. vr̃ ibi casus de hoc vt ẽt dixi. s̃i. iij. parte dũ q̃sini an sit dare actionẽ de dote ꝯriã. Jtẽ, ꝓ hac opinio. vr̃ casus cũ gl. in. l. vtilit̃. ff. de impen. ⁊ ẽt text. in. d. §. sed nec ob impẽsas ibi nõ alr detinebat̃ ⁊c. referẽdo se ad ius antiquũ de quo detinebant̃ res dotales ꝓp impensas qñ erãt facte de volũtate mulieris ⁊c. Et tenẽdo hãc opi. tã qs̃ eqorez vcz ꝙ de iure hodierno non habeat
3 locũ cõpẽsatio sicut nec retẽtio. ¶ ✝Posset limitari nisi cõpensatio opponeret̃ ꝓ viã extenuatiõis sortis principalis ꝓp fructus ꝓceptos ex re ipsa hypotecata ꝓ dote qñ fructus essent qsumpti ꝓ tex. in. d. §. ob donationes, ⁊ in. l. titia. ff. de sol. prout ẽt hoc tenuit Jo. de imo. in. d. §. pe. ¶ Scõo põt limitari qñ opponeret̃ ipsi restõni dotis, secus si restõni fructuũ ꝓceptoz ꝓ virũ vel eius heredes post sol. mat. vel in vltio anno soluti matri. ꝓrata tãgẽte ipsi mulieri q fructus essent qsumpti, ⁊ sic deberet̃ eozum estimatio, qz tunc posset opponi cõpẽsatio. Et si diuerso iure cẽserent̃ fructus ab ipsa dote, lz alio respectu possint peti tã qs̃ dos ⁊ actiõe de dote ꝓ tex. no. in. d. §. ob donationes, ⁊ ibi dixi ⁊ tactũ est. s̃. in. ij. parte operis circa diffinitionẽ dotis. ¶ Tertio limita, vt nõ ẽat locũ qñ opponeret̃ cõpẽsatio nõ ab ipso viro ꝯ mulierẽ, lz eꝯ a muliere ꝯ virũ agẽtẽ aduersus mulierẽ puta ad
1 res donatas si essent in pecunia vel in specie fuissent, ⁊ tñ essent qsumpte, ⁊ sic deberet̃ estimatio vel si ꝓ rebus amotis, nã posset mulier quẽta obijcere ꝯ virũ vel eius heredes de eo qõ sibi debet̃ ꝓ dote, vt est tex. in. l. si filiosa. la. iij. in prin. ff. sol. ma. ⁊ ibi ꝓ Bar. post Ja. de are. Nã ꝙ in dote nõ habeat locũ cõpensatio obtinuit in fauorẽ mulieris, ergo nõ dz resultar̃ in eius odiũ. l. ꝙ fauore. C. de leg. cũ si. ¶ Et ꝓ predicta ẽt põt limitari illud aliud speciale vt fauore dotis non possit fieri hodie retẽtio. d. §. taceat ⁊. d. §. sed nec ob impensas. Nã illud obtinet qñ allegaretur retentio circa ipsam dotem, secus si circa fructus dotis pront. s. dictum est in compensatione per tex. in. d. §. ob donationes, qz tũc non esset prohibita retentio fructuum perceptorum post solutum matri. vel in vltimo anno soluti matri. pp impensas qõ est no. Et dixi in. d. §. ob donationes. lz ipsi fructus spãli priuilegio dotis cẽseant̃ dos ⁊ actiõe de dote peti possint. l. marito. §. fi. ff. sol. ma. Non autem possent retineri dicti fructus pp res amotas vel donats ex quo tũc esset hoc ꝯ naturã retentionis q̃ fieri põt solũ ꝓ debito surgẽte in re vel pp rẽ retẽtã, vt. s. dixi. per id ꝙ hr̃ in. d. l. fi. C. cõmo. ⁊ in. d. §. si cent ũ. vñ multominus qñ nõ solum esset hoc ꝯ naturam retentionis, sed etiaz ꝯ fauorẽ mulie-
4 ris ⁊ dotis quicquid alij dicant. in. d. §. ob donationes.

¶ ✝Secũda limitatio surgit ex tex. in. d. §. nec ob impẽsas, ⁊ in. d. l. qõ dr̃ qñ opponeret̃ retẽtio pp impensas necessarias factas ad ppetuã vtilitatez, qz tunc ipso iure talis impensa minuit dotem ꝙ intellige, vt. s. fuit declaratuz in. d. ij. parte operis.

5 ¶ ✝Tertia limitatio surgit vt habeat locũ dcm̃ priuilegiuz qñ retẽtio opponeret̃ ꝯ mulierẽ, secus si mulier vellet retinere ꝓ ma
* ritũ vel eius heredes, puta res amotas vel donatas dõo qõ ipsa vult retinere ꝓ dote sibi debita sine qsistat dos in corporibus siue in pecunia, vt voluit no. Bar. post Jac. de are. in. d. l. si filiosa. in prin. dõo ꝙ in hoc erit spãle fauore mulieris. vt etiã respectu anteriozis debiti ẽt oino diuersi petiti a viro vel eius heredibus possit ipsa mulier retinere ipsaz rẽ petitã ꝓ dote sibi debita, ⁊ donec sibi de dote erit plene satisfactum.

SVMMARIVM

1 Retentio nõ hz locũ i dote. vide hic quatuoz limitationes ad regulam precedentem in primo priuilegio.

¶ Priuilegium secundum.

Et sic Ex hoc habes ꝑm priuilegium ⁊ singulare fauore
1 mulieris ⁊ ✝dotis in materia retentionis contra re
2 gulam de qua in. d. §. si centum. in. d. l. fi. C. commo. ¶ ✝Quarto limita qñ vir haberet restituere fundum plenum fructibus mulieri. Nam si vir petat sibi caueri de fructibus sibi restituendis per mulierem tempore reconciliationis pro rata vltimi anni sibi tangente ⁊ mulier denegaret haberet locum retentio fun
d donec sibi caueatur, vt est tex. singu. in. l. diuortio. §. interdum
3 ff. sol. ma. ¶ ✝Quinto limita si vir ex alia causa timeret damnũ incurrere pp obligationem qua astrictus esset occasione rei dotalis, nam est licita sibi retentio rei dotalis donec sibi caueatur de indennitate per casum no. in. l. cuz mulier. la. ij. ff. sol. mat. ad hoc etiam tex. in. l. si filiosa. la. j. §. fi. ff. eod.
4 ¶ ✝Sexto limita habere locum. d. §. taceat. ⁊. §. sed nec ob impensas, qñ mulier ageret actione psonali de dote tanq̃s cõtra virũ vel heredes viri, secus si tanq̃s ꝯ simplicẽ possessorez, ex quo tunc non potest mulier niti fauore dotis, ex quo remedium dotis nõ intentat per id ꝙ hr̃ ꝓ Bar. ⁊ alios sim. in. l. si filiosa. la. ij. ff. sol. ma. ⁊ per no. in. l. maritum. ff. eo. Et ideo si maritus constituisset se precario noie mulieris ⁊ eius heredum tenere ⁊ possidere fundum dotalem eueniente casu restitutionis dotis quo casu mulier ⁊ eius heredes possent agere ꝯ virum vel eius heredum tanq̃s ꝯ simplicem possessorem remedio. l. fi. C. de acquirẽ. pos. tunc haberet locum retentio ob impensas vel simili cã ꝓd quod habetur in. l. iij. §. illud. ⁊. §. si rem. ff. de acquiren. possess.
5 ¶ ✝Septimo limita in casu singulari. l. pe. §. fernus. in fi. ff. sol. ma. ⁊ ibi dixi. ⁊ ex illo ꝓz ꝙ est magis priuilegiata expensa facta in persona serui mulieris non dotalis. vcz circa vestiariuz q̃s scã in putatiua, qz pp illam hz locum retentio dicte dotis vt est casus sing. in. l. cũ dotẽ. §. fi. cũ seq. ff. solu. ma.

SVMMARIVM

1 Actio ex stipulatu datur ⁊ ad certũ cõtra eius naturaz.

¶ Priuilegium tertium.

Tertium priuilegium est ✝ qz lz natura
1 actionis ex stipulatu sit vt dolũ deb̃ ad incertũ, nõ ãt ad certũ in stipulationez deductũ, lz tũc dat̃ certi qditio, vt insti. de verb. obl. post prin. tñ spãle fauore dotis actio ex stipulatu dat̃ ad quodcũq̃s s. icertũ ⁊ certũ vt ꝓbat̃ in. l. i. in prin. C. de rei vxo. actio. iuncta gl. ij. ⁊ idem voluit gl. esse hoc spãle in dote in ea. l. §. lz ⁊ si nõ ignoramus. ꝙ tñ ꝓcedit in actiõe ex stipulatu subintellecta a lege. vñ forte secus in stipulone expressa ea valido mõ qcepta ꝓ dotis restitutione vel dotis promissione cum illa non videatur habere aliquod priuilegium.

SVMMARIVM

1 Actio ex stipulatu ꝓ dote est bonefidei, lz regl̃r sit stricti iuris.

¶ Priuilegium quartum.

Quartum priuilegium est ✝ quia actio
1 ex stipulatu sit stricti iuris, ⁊ non bonefidei ex quo non connumeratur. in. §. actionum. insti. de actio. ⁊ est tex. in. d. l. j. §. sed ⁊ si non ignora

mus. ibi ex stipulatu actionē ex stricto iure vallatū. ⁊ nō ex bona fide descendere, tñ illa ex stipulatu que hodie datur locuz rei vxorie actiōis sublate est bonefidei. vt dicit tex. in. d. §. fz ⁊ si nō ignoramus. sed dic q nō est bonefidei, sed tūc assumit nām bonefidei. vt ibi dicit tex. Et est rō q illa hodie est subrogata in locū dicte actionis rei vxorie que erat bonefidei, merito assumit eius naturaz per id q bī in. l. §. hec actio. ff. si quis testa. lib. esse iust. fne. Quod sine dubio procedit quando daret pro dote restituenda. Sed si daretur pro dote promissa soluenda viro videt dubiū cū tunc non succedat in locū actionis rei vxorie, q illa solum cōpetebat pro dote restituenda que hodie est sublata ⁊ in eius locū subrogata est dicta actio ex stipulatu subintellecta a lege, vt pz in. d. l. j. in prin. Et idez si esset expresse apposita stipulatio a partibus cū similiter succedat in locum actionis rei vxorie. Sz in dote promissa viro vī quod actio ex stipulatu remaneat in sua ppria natura, ex quo nō succedit nec subrogat in locū dicte actionis rei vxorie, sed olim dabat actio ex stipulatu si erat interposita, ⁊ si non erat interposita agebatur ꝙditione legis ad actionē. C. de do. pmis. Tñ dicas q ēt illa que dat viro ꝛ mulierem vel socerum est bonefidei, vt bī in. l. de diuisione. ff. solu. ma. p glo. ⁊ doc. ⁊ dixi. §. in. iij. parte operis.

SVMMARIVM

1 Seruus factus liber tenetur pro obligatione ante contracta fauore dotis reddende.

Priuilegium quintum.

1 **Quintum** priuilegiuz est ꝙz licet regulariter seruus factus liber nō teneat ex obligatione antea ꝙtracta. vt. l. j. ⁊ p totum. C. ne seruus ex suo facto, tñ fallit fauore dotis reddēde, vt est casus no. i. l. si serua seruo. ff. de iu. do.

SVMMARIVM

1 Dominium illico solu. matri. retransit in vxorez sine alia retraditione vel noua apprehēsione limita. vt nu. 4. 5. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 23. et. 24.
2 Dominium directum non retransit illico, licet mulieri det actio vtilis in rem speciali fauore dotis.
3 Dispositio. l. in rebus. C. de iure do. est noua ⁊ non procedit de iure antiquo, nec etiam de iure codicis primeuo.
6 Dispositio. l. in rebus. an habeat locum in dote profectitia.
18 Mulier si sol. ma. intret possessionē rei dotalis propria auctoritate non icidit i penā. l. si qs i tātā. si possessio adhuc erat vacans.
19 Exceptio dominij potest obijci contra violentum possessorē, q̄ violentia est vera, secus in quasi violenta.
20 Mulier soluto matrimonio pōt propria auctoritate igredi possessionem bonoz viri propter clausulam precarij appositam in instrume nto dotis ⁊ hypothece bonorum viri.
21 Mulier si remansit in domo viri solu. matri. potest apprehendere ⁊ incumbere pignori propria auctoritate.
22 Actio. l. aquilie. olim non dabatur mulieri pro damno dato in re dotali, hodie secus.

Priuilegium sextum.

Sextum priuilegium resultat ex singulari dispositiōe. l. i reb⁹. C. de iure do. ꝙ vbi speciali fauore mulieris, sol. ma. illico in eam trāsit. Addit io. In eā trāsit. No. q dominiū trāsit in vxorem ipso iure sol. ma. scz dominiū rei do. Bal. in. l. ij. C. de in. do. no. in l. in rebus. eo. ti. ⁊ in. l. dotis actio. sol. mat. Bar. in. l. j. ff. ō fun. dota. vbi dicit hoc vez hodie, q secus olim. ⁊ in. l. in rebus. per Bar. ⁊ in. l. si dotis. C. de in. do. Itē nō tñ pōt vxor ppria auctoritate sine iudice ingredi posse. bono. l. dotis sol. ma. fz Saly. in l. ij. iiij. q. ad fi. C. de in. dominiū rei dotalis iuris ministerio sine alia traditiōe ꝛ regulā de q̄ i. l. traditiōibus. C. ō pac. cū si. Sup quo aduerte, q lz olim nōnulli dubitauerint, an ꝙstāte mrimonio vir sit dns rei dotalis, tñ cōis est sntia q vir bēat dominiū, ⁊ nō mulier, imo ēt possessionē p id q bī in. l. sciēdū. ff. q satis. cog. ⁊ in. l. doce ancillā. C. de rei ven. ⁊ in. l. seruus dotalis. ff. sol. ma. ⁊ i. l. si dotis. C. de in. do. ⁊ in. l. dotalē. §. j. ff. de fun. do. ⁊ no. i. l. diuortiuz. §. si fundū. ff. solu. ma. Ꝯ videbat nō dēre dcm dominiū ab eo recedere post solutū matri. lz durare apō eū donec traderet mulieri, ⁊ ita multi tenebāt vt refert Bar. de Saly. in. d. l. si dotis, q sicut p ꝯctū dotis nō trāsferet dominiū i vir nisi a die traditiōis. l. de diuisione. i. ff. soma. ⁊ ibi no. iūta. d. l. dotalē. §. j. † Ergo idē ✠sa vice videbat q post distractū dotis nō trāsferret in mulierē sine traditiōe p regulā de q̄ in. l. ab empt. ff. de pac. ⁊ in. l. nihil tā nāle. ff. de reg. iu. ⁊ pbabā p tex. in. l. si filie. la. j. §. j. ff. sol. ma. ⁊ ita tz Jaco. de are. ibi p illū tex. in. l. si moza. ⁊ ibi refert Bar. ff. eo. Et rñ dēt ad. l. in rebus, q dat ibi vtilis actio in rē nō rōne dominij, vt alīs bz in. l. j. C. de don. q̄ sub mo. lz largo mō bñs vtilē actionē in rē cēseat bre quoddā q̄si dominiū, vt ibi no. q ēt pbat i. d. l. in rebꝰ p prijs q̄ dictio q̄si est improprietatis no. l. fin. ff. de duo. reis. Et lz posset hec opinio teneri in pūcto iuris, tñ nō vī recedendū a cōi opi. doc. vt. ✠ fm q̄ conclude quod de iure antiquo vir remanebat dns ēt sol. ma. vt pbat in. l. j. in fi. ff. de fun. do. ⁊ in. l. quedā ff. de acqui. re. do. vt etiam fuit de mente gl. in. d. l. si filio. super verbo nostras. Hodie † tamen de iure codicis secus est, immo illico dominium transit in mulierē per. d. l. in rebus. vnde dispō. d. l. noua est, ⁊ exorbitās a iure antiquo, ⁊ ita tz Bart. in. d. l. si filio. §. j. ⁊ in. l. si moza. ⁊ in. l. si filio. la. ij. eo. ti. ⁊ ibi etiam Bald. Ang. ⁊ cōiter legētes. ⁊ l. nesennius. §. funduz. ff. de re indi. post bart. ⁊ idē ipse tz in. l. ob res amotas. ff. rerū amo. vbi tex. optime pbat q de illo iure dominiuz adhuc remanebat apud vir, immo ēt de iure codicis pmeno idē erat, vt pbat i. d. l. ⁊ si do. vbi bal. refert audiuisse bar. i voce in scholis hoc dicere, ⁊ tñ ipse ibi vī repetere Bar. ⁊ q imo de iure ffoz. istud priuilegiuz de quo in. l. reb⁹ erat introductū, ⁊ hoc pbat p reductionē ad absurdū q si vir illico sol. ma. remāsisset dns ergo fructus ꝙcepti p virū in vltio anno. soln. ma. oēs essent viri donec fundus restitueret ē, ⁊ hoc rōne dominij. ar. l. berēnius. ff. de vsu. ⁊ sic nō diuiderent pro portionabiliter qō esset ꝯ. l. diuortio. ff. so. ma. cū sua mrīa, cuius rō salua pace est inepta, q nō sequit vir adhuc durat dns, ergo nō restituit fructus. Nā ꝙcedo q fructus sunt i eius dominio sicut ipsa res dotalis teneť restituere p rata tpis qno nō subijt onera mrimonij, ⁊ maxime q q̄ res nūc tua est debita mihi, q iā fuit mea tunc teneris ad fructus a prin. ēt sine moza, vt bī in. l. si mora. ff. soln. ma. ⁊ j. tangeť. Cōclude ergo qō hodie illico dominiū transferť in mulierē, lz oli secus q̄ tñ pluribus modis pōt limitari. Et primo † vt procedat q̄ mulier remāsit post solutū matrimoniū, secus si vir solus q dominiū nō trāsit illico ad heredes mulieris nisi p modū regularē, ⁊ sic ins antiquū in hoc remanet illesum, vt voluit no. Bar. in. d. l. nesennius. §. si fundum ⁊ cōiter sequunt doc. q termini. d. l. in rebus sunt q̄ mulier remansit sol. mat. ad qō ēt ꝙfert q ibi iperator dcm priuilegiū ꝙfert circa ipsam actionez in rez ad similitudinez hypothecarie in priuilegio prelationis contra creditores viri, ⁊ tamen certū est q dictū priuilegium prelationis in hypotheca non transit ad heredes, vt habetur in. l. j. C. de priuil. do. ⁊ in. l. fi. C. qui po. ⁊ dicet. j. in. xij. parte operis. Potest tñ teneri qō dictuz priuilegiū circa actionem in rem transit ad filios mulieris ⁊ eius heredes scilicet eiusdem matrimonij prout cōmuniter tenetur in priuilegio prelationis hypothece. in. d. l. fi. ⁊ in. d. l. j. ⁊ dicet. j. in. d. xij. parte.

Et sic potest inferri ad secundā limitationē, † vt nō bēat locū. d. l. in rebus. in psona pris agentis ex iure ꝙsolidationis in eum facte pp stipulationem vel predecessum filie. cū. d. l. in rebus. se fundet principaliter sup fauore mulieris, put dicet in ea. viij. parte. in vltimo priuilegio q̄ non extendat ad patrē, vt dicet in. c. xij. parte, lz Bal. etiā referendo Bar. ꝙrarium senserit in. l. ⁊ si dotis. C. de iure do. tñ nihil allegat. Sed tūc surgit pulchrū dubiuz quid in † dote pfectitia cuius actio cōis est patri ⁊ filie gl. in. l. ij. §. j. sup ✠bo dos. ff. sol. ma. ⁊ in. l. non solum. in gl. ij. in prin. eo. tit. ⁊ vī velle q lz ipsa actio psonalis de dote sit cōis. ⁊ nō tñ si ipsa dos est cōis, id est ipm corpus dotis q̄si velit q ipm corpus dotis sit solius pris, ⁊ sic respectu dominij. Et lz Bar. ⁊ plerīq alioz intelligūt gl. ō ipa dote. put est ins vle ꝑm opi. Bar. ⁊ sequaciuz in. l. j. ff. so. ma. in p diffinitione dotis tñ ista nō fuit intētio gl. maxime in. d. l. nō solū. dō subdit q ipsa dos est viri q̄ esset ꝙsumpta. Et sic intellexit de ipso corpore dotis cū iura vlia ppzie nō recipiāt consumptionē imo sensit ibi gl. a ꝯrio sensu q q̄ ipsa dos, idest ipsa species dotis esset ꝙsumpta tūc sol. ma. nō esset mulieris nec socert, lz adhuc duret in dnio viri q sine dubio poterat ꝓcedere lz ꝓpter ffoz. Bal. in. d. l. nō solū dicit q ex quo hodie p dote cōpetunt tres actiōes. s. psonalis. Itē bipotecaria. Itē actio i rē de q̄ in. d. l. in reb⁹, q iste tres actiōes pariformiter ꝓcedūt vt oēs cōiter ⁊ insolidū cōpetant patri ⁊ filie sicut olim cōperebat actio psonalis de dote, ⁊ sic ēt dominiū inter eos cōe, ⁊ apud quēlibet insolidum

sol. matri. ficut ipsa actio de dote. Nec ob. § ex ꝺ̃cio, ꝛ qꝺ ibi hꝫ in. l. iij. ff. de acq. pos. qꝛ ist̃ ꝺn̄ babebit naturā anomalā, ꝛ nō erit denotatiuū partus, sed denotās ins quoddā ꝙnetū ꝙsistēs in intellectu, ꝛ erit apud quēlibet insolidū. ꝙnexo tñ mō vt vnus nō bēat exercitiū sine alio ꝛ in quo plures vt vna ꝑsona repsentātur vt hꝫ in simili in. l. in suis. ff. de li. ꝛ post. ꝛ ꝺ̃cia dicit ꝓcedere in nō cōnexis, sed separatis. Jo. tñ de imo. ibi dicit nō videri possibile qꝺ ꝺn̄iū ei⁹dē rei sit penes duos insolidū in eadē spē ꝺn̄ij ꝓ oia ira vnde dicit tutius esse tenere qꝫ respectu dotis pfectitie ꝙsistētis in spē nihil sit innouatū per. d. l. in rebus, ꝛ sic pea nō cōpetat rei vendicatio, sed solū alie due actiones, ꝛ iō secuta exactione si ꝺn̄iū penes ipsum patrem respectu cuius ꝺn̄ij sit in eū facta quedā recōsolidatio per. l. fi. C. cōia vtrinsq; indi. vbi dicit esse casum, ꝛ facit tex. in auc. sed ꝙnis. C. de rei vxo. actio, ꝛ in corpore vnde sumit. Sed Ludo. de ro. ibidē dicit quod ista iura prima frōte nō ꝓbāt, qꝛ ly dicant dotē exactā factā esse de substātia patris, tñ nō negāt qn ēt sit ꝓpriū patrimoniū filie. l. iij. §. sed vtrū. ff. de mino. Et subdit qꝺ sit tenemus opi. qꝫ ꝺn̄iū retrāsferat ēt in filiā vt tenere vꝫ Bal. nō esset incōueniēs dicere qꝫ illud sit penes patrem ꝛ filiaz. diuersis tñ respectibus put ēt ꝙstāte matrimonio dō esse penes maritū ꝛ vxorez vt ꝓbat in d. l. in rebus qꝺ plenius declara vt ibi p eū. Qui tādē subdit qꝫ ly hec opinio sit cōis. s. qꝺ dotis profectitie sol. ma ꝺn̄iū trāsferat ipso iure vt sit penes patrē ꝛ filiā insolidū tñ diuersis respectibus. Sed dicit qꝺ hec opinio nō est vera per tex. in. d. l. in rebus q presupponit qꝺ res ab initio fuerūt ipsius mulieris, ꝛ sic nō pōt intelligi in dote profectitia, cuius ab initio fuit ipsius patris. Et si quispiā vellet. d. l. intelligere ēt in pfectitia oportet ipsum fateri qꝺ retrāslatio fiat solū in ipsaz mulierē. qꝛ tex. in. d. l. in rebus loquit solū in muliere ꝛ de patre non est ibi expressum. ar. l. si vero. §. de viro. ff. sol. mat. Ergo oportet qꝫ seruemus regule de qua. in. d. l. traditionibus cū si. Nec est verū qꝺ priuilegiū datū mulieri extendat ad eius patrē vt dicit ꝓbari in. l. aliud. ff. de pac. do. iūctis legibus precedē. ꝛ facit qꝺ. § dixi in prin. huius fallētie scde. Et sic cessabit obiectio. d. § si duobus vehiculū l. si vt certo. ff. cōmoda. Vel dicit ipse non est verū illud qꝺ cōiter ꝺn̄t doc. p. d. l. in rebus qꝛ nō vꝫ quod ille tex. dicat ꝺn̄ium transferri illico in mulierē, sed dicit dari rei vēdicationē mulieri tanꝯ ꝺn̄iū semp apud eā remāserit ꝛ hunc dicit esse suū nouū intellectū ad. d. l. prout iuxta literā ꝛ illā nō violādo ꝺz intelligi. Sed tu dic qꝺ immo oportet ita intelligere illū tex. prout cōiter doc. intelligunt post gl. ibi. s. qꝫ loquat de quodā ꝺn̄io velato qꝺ est apud mulierē pp spē translationis fiende post sol. ma. vel loquat de quodā ꝺn̄io quod erat ab initio. s. de iure primeno. vcz pro quodam cōi ꝛ naturali vsu. Et sic cōsiderato ipso dominio rndi prout erat ipe antiquo ante insgentium secundarium 8
de quo in. l. ex hoc iure gentium. ff. de iusti. ꝛ in. Et sic illa verba tex. ibi iuris subtilitate debent intelligi de subtilitate ꝛ ab inuentione iurisgentiū secūdarij ꝛ aliter intelligēdo illū tex. multa ꝓsupponeret ꝛ exorbitantia in iure. Et iō verior vꝫ opinio. quod dispō. d. l. in rebus non loquat nisi in dote reuersa ad ipsam mulierē solā solu. matr. que opinio vꝫ etiam fuisse de mēte Bal. in d. l. nō solū. Mā ipse. in. ij. sua opinio. nō se firmat, sed dicit qꝫ si quis vellet tenere qꝺ dominium transeat ipso iure in patrem ꝛ filiam insolidum ꝛc. Et mouet ad dictam opi. tenendam quā etiā tenuit Jmo. vt. §. qꝛ certum est qꝺ de iure ffori, ly actio de dote esset cōis, tamen exactio spectabat ad solum patrem, ꝛ sic eoipso quod pater recuperabat dotē sol. mat illa efficiebat de dominio ꝛ substantia patris, vt ꝓbat in. d. l. fi. C. commu. viri. indi. Et idem erat in omnibus alijs actionibus que erant cōes patri ꝛ filio de quibus per gl. magnā. in. l. si lōgius. §. j. ff. de re iud. Mā res vel pecunia exacta per patrem vigore dictarum actionum transibat illico in dominium patris per regulā. d. l. ply. cuz si. Unde idem erat dicendū in dote exacta intm qꝫ poterat pater illam diminuere in secundo matrimonio si secūdus maritus nō erat ita dignus, ly bodie per. d. anc. sed ꝙnis hoc non posset. vt per Bar. in. l. post dotē. in. ij. q. ff. sol. mat. vnde ſtāte hoc quod dominium dotis exacte transeat in solum patrez respectu cuius vꝫ fieri quedam consolidatio in patrem ēt si ipse non fuerit eam sibi stipulatus. vt ēt ty Bart. in. d. l. post dotē. ꝛ assentit Bal. in. d. l. nō solum. bene facit. l. pe. §. filia. ff. sol. ma. ꝛ ibi no. Sequitur ergo qꝺ dispō. d. l. in rebus solū innouat ius antiquū. vcz qꝺ vbi de iure antiquo dos que erat in casu restōnis habebat effici de dominio mulieris sequuta traditione bodie sine alia traditione ipso iure in eam trāsit dominiū, ꝛ sic nō debemus. d. l. in rebus intelligere quod offendat vel corrigat ius antiquū in pluribus quando possumus intelligere quod aliud de nouo nō deat. s. vno p id qꝺ hꝫ in. c. cum dilectus. de consue. ꝛ in. l. i. C. ꝺ dō. proinis. facit. l. precipimus. in fi. C. de appe. Cum ergo de in re antiquo dominium dotis profectitie non habeat transire in filiam sed in patrem per traditionem, vt. §. ergo in isto casu non vendicat sibi locum. d. l. in rebus, ꝛ ita videtur tenendum prout etiam vltimo loco videtur hoc sequi Lud. in. d. l. non solum.

7 **Et ex his potest inferri** †ad tertiā limitationē. vcz qꝫ dicta dispō. l. in rebus nō obtineat ēt quādo dos esset recōsolidata in filiam, adeo quod posset sola agere ꝛ eam exigere sol. ma. puta iam facta sui iuris per mortem vel emancipationē patris vel pp stipulationem paternam, prout habetur. in. d. l. post dotem vel per expressum vel tacitum pactum patris, vt habetur in d. l. si cum dote. in prin. vel si pater esset absens vel non probate vite, ꝛm quod habetur in. d. l. si cū dotem in prin. vel si pꝫ eēt absens vl nō ꝓbate vite. ꝛz qꝫ hꝫ in. d. l. si cū dotē. §. si pri. ꝛ §. eo. aūt tempore vel ex similibus alijs causis de quibus tetigi in. l. ij. §. fi. solu. matr. Nam ex quo dicta dos vel eius dominium nō fuit ab initio ꝛ ante matrimonium ipsius mulieris sed patris, iō cessare videtur ratio. d. l. in rebus ibi ab initio. Tamē potest teneri cōtrarium qꝫ satis videtur ab initio fuisse mulieris, ex quo alius nomine mulieris dedit. arg. l. licet. §. j. ff. de iure do. ꝛ quod no. Bar. in rub. ff. sol. ma. circa diffinitionem dotis, ꝛ etiam sup gl. d. rub. in verbo reputatur, ꝛ per eundem Bar. in. l. si mora. ff. eo. tit. alias sequeret absurdum quod ēt dotis aduentitie data te per extraneum non transfertur dominium in mulierem illico sol. ma. per. d. l. in rebus. quod esset absurdū. Nec ob illud qꝺ ibi dicitur ab initio. qꝛ ꝺz intelligi. s. ab initio tempore contracti matrimonij cum etiam durante matrimonio ipsa mulier censeatur durante in suo dominio velato quod ipsa vel alius pro ea a prin. dedit ipsi marito, ꝛ videtur contra intentionez omniū doc. Maz gaudet mulier suo priuilegio siue dos data sit per mulierē siue per alium pro ipsa muliere. l. si ruptura. §. i. ff. de fun. do. ad hoc etiam tex. in. l. i. §. sed vt plenius. C. de rei vxo. ac. ibi sine ipse principales persone dotem dederint sine alie his persone ꝛc. Sed posset responderi quod tex. in. d. l. rebus. fundat se super rei veritate ibi dum dicit ideo rei veritas ꝛc. Sed ꝛm rei veritatem non fuerunt a prin. in dominio mulieris, sed alterius dotantis, ly p modum quendam fictum videatur ipsa dedisse ꝛ in consequentiam transtulisse ꝺn̄iz in virū, tñ nō vꝫ recēdēdū a predicta opi. que est de intentione doc. ly per expressum non loquant prout sentit Bar. in. d. l. si mora ꝛ tex. in. d. l. rebus. pōt intelligi, vt loquat ꝛm rei veritatē. s. ꝙsiderato ꝺn̄io qꝫ erat de illo iure primeuo. s. pro communi quodam vsu. vt. §.

8 **Et sic** potest ex his inferri ad ꝗrtā limitationem, † vt nō habeat locū. d. dispō. l. in rebus. qñ mulier a prin. nō fuit ꝺn̄a nec alius q̄ p ea dedit fuit ꝺn̄s, ꝛz fuit data i dotē res aliena q̄ꝫ maritus postea durāte mrimonio bona fide ꝛ titulo ꝓscripsit, ꝛ sic p vsucapionem ꝺn̄iz q̄siuit cū nō sint nus tūc interis. d. l. in rebus. nec rō ibi posita cōprehēdit hūc casuz vt alr legendo dixi i. l. alienā. ff. sol. ma. ly. n. hec res p ꝓscriptionē sit facta ꝓprie dotalis, ꝛ subijciat restōni sol. mat. put alie res dotales q̄si ad opus mulieris vir vsuceperit, vt hꝫ in. l. pōponius. §. in dotē. ff. de acqr. pos. nisi. i casu sing. l. pculus. ff. de iure do. tñ vex est dicere hāc dotē a prin. nō fuisse mulieris, ꝛ in mulieris pmā fuisse ꝺn̄io, vñ cogita, qꝛ doc. nō rāgnt. ꝛ pōt dici qꝫ vir ingrēdo tale ꝺn̄iū vꝫ ipsuz accepisse ab ipsa muliere q̄ occasionē pstitit vsucapiēdi. l. q alienā. ff. de don. cā mor. nisi dicas illō eē per quādā fictionē. ly qd si ipsi mulieri supuenit ꝺn̄iū, forte qꝛ verus ꝺn̄s legauit rē ipsaz mulieri q̄stāte mrimonio. dicas tūc nō esse opus priuilegio. d. l. in rebus. imo ꝺ iure ffoꝛ. sine alia traditione sol. ma. mulier erit ꝺn̄a nō qdē p viā ꝺn̄ij de nouo in eā trāslati. ly tā q̄ꝫ pseuerauerit i suo ꝺn̄io i eā trāslato vigore dicti legati qꝛ ly ius supueniēs autori ꝓsit ipsi successori tñ nō ad effectum, vt ex tūc ꝺn̄iū q̄situm autori trāseat i ipm successorē ex vigore ꝓcedētis tituli ꝛ traditiōis iā facte imo reqreret noua traditio vt ꝓbat no. i. l. si a Titio. ff. de rei vēd. ꝛ i. l. apō celsus. §. si a Titio. ff. ꝺ excep. do. ꝛ p Bar. i. l. cū vir ꝓdiū. ff. de vsuca. hoc bñ not.

9 **Quinto** †limita. d. l. in rebus. hꝫ locuz in ꝺn̄io nō sic in q̄si ꝺn̄io qꝫ q̄rit ex publiciana sup quo ꝙsidera, qꝛ ly ꝓria facie qs diceret ꝺn̄iū ex regula q̄ sumit in. l. eū q. §. in publiciana. ff. de publi. s. qꝫ rei vēdicatio ꝛ publiciana procedunt a pari ꝛ eisdez regulis subijciunt. Et sic in casibus vbi dominiū transfertur sine traditione similiter ꝛ quasi ꝺn̄ium ex publiciana. l. j. in fi. cū seq. ꝛ. l. cuz sponsus. §. is cui. ff. de pub. Tñ

hoc non procedit sic simpliciter, nam verum est, quod tunc trāsfertur quasi dominium per publicianaz sine alia traditione qñ ipsa publiciana erat quesita ipsi auctori, a quo successor habuit cām, vñ sicut ipsum dñium ad hoc vt transferatur sine traditione in casibus specialibus opz esse penes vel apud ipsum autorem, sic etiam ipsum quasi dñium, vt no. gl. ⁊ ibi etiam Barto. in. d. l. j. distingue ergo qđ aut maritus ꝙstante matrimonio habebat publicianam in re aliena data in dotē, forte qz eā habuit a socero sciens esse alienā quo casu ex titulo dotis non quesiuit sibi publicianam, ⁊ sic quasi dñium. l. eum qui. §. pe. de pub. cuz si. Et tunc soluto matri. mulieri nullū quereret illico quasi dñiū nisi traditione secuta p virū si forte mulier erat in bonafide. Si autem fuisset sibi quesitū quasi dñium ex publiciana, qz a princ. fuit in bonafide, ⁊ tunc sicut in re aliena dñium ꝙsistens penes virum bodie transferet illico in mulierem p dispositionē. d. l. in rebus. Sic etiam in re aliena ipsum quasi dñium iam quesitum viro ex titulo dotis ⁊ bona fide transferret bodie illico in vxorem sine alia traditione. Dicet quispiaz qđ dispositio. d. l. in rebus loquens in dominio cū sit exorbitans a regulis cōis ⁊ a iure antiquo non dz extēdi ad quasi dñium. ar. l. qđ vero. ⁊. l. ius singulare. ff. ó legi. ⁊ in regula, q̄ a iure in sex. Preterea Bal. in. l. ancille. C. de fur. dixit qđ nō semp ꝓcedit illa regula ó qua in. d. l. eū q. §. j. vcz qđ publiciana ⁊ vsucapiendi conditio ꝓcedunt a pari ꝺõo qđ dispositio noua anc. malefidei possessor. C. ó prescrip. lon. tēpo. prohibens bodie prescriptionē qñ autor immediatus lz singularis fuisset malefidei non se extendit ad publicianam vt ibi per eū. Nā rñdetur qđ diuersa potest assignari ratio in publiciana q̄ in ꝓscriptiõe quo ad terminos. d. anc. vt ipse Bal. declarat in. d. l. ancille. ⁊ facit no. Bar. in. d. l. cū vir predium. Preterea dictū Bal. non solet teneri p modernos. vt dixit in. l. rem que nobis. ff. de acquiren. possess. Barto. tenuit contrarium ⁊ etiam ꝛrium voluit gl. sing. in. d. l. est q. §. p tor ait. Unde licet maritus acceperit in dotem rem alienaz bona fide, tñ si socer erat in malafide sicut bodie ipse maritus non ꝓscriberet p. d. anc. malefidei, ita etiam non haberet vir bodie publicianā qđ bene no. Et non obstat qđ dixi per. d. l. quod vero. Nā imo cum dispositio. d. l. in rebus sit mere fauorabilis cōcernēs merū fauorē mulieris ⁊ dotis ꝓt ⁊ dz extēdi ex idētitate rōnis, lz sit exorbitans ⁊ maxime cū ꝙcernat piā causam. l. cū is. §. mulier. ff. de ꝙdi. inde. ergo dz extēdi p id qđ hr̄i. l. illud. C. ó sac. sanc. eccle. ibi per do. post glo. ⁊ in. l. si constante. in prin. ff. solu. matri. Preterea ex quo ista duo sunt parificata a iure antiquo per modū regule. d. §. in publiciana cū si. Ergo dispositio nona in vno debet se extendere ad aliud vt per glo. not. in. d. l. quod vero. ⁊. l. si quis seruis. C. de fur. ad hoc etiā gl. no. in cle. per literas. de preben. nec refragatur si diceret qđ predicta ꝓcedunt qñ a principio illud quasi dñiuz ex publiciana fuit apud mulierem anteqz traderet res dotalis, secus si mulier nunqz habuit dictum quasi dñium, quia. d. l. in rebus ꝓcedit propter dominiū antiquū mulieris Sed in terminis nr̄is hoc quasi dñium fuit ó nouo quesitū viro postqz habuit dotē. Nā rñdet. vt. §. dixi in dominio quesito viro ꝙstante matrimo ex prescriptione, vt sic videat istud quasi dñium maritus habuisse a muliere per id qđ habet in. d. l. alienā. Nec obst. qđ dicta dispositio noua nō dz extendi de dominio vero ad dñiū fictuz per id qđ habet in. l. iij. §. hec verba. ff. de neg. gest. cum si. Nā imo talis extēsio de casu vero ad fictū est permissa qñ casus fictus bz candē rōnem fauoris, per id qđ hr̄ in. l. gallus. §. ⁊ quid si tantum, ⁊ ibi etiam per Joannez de Imo. ⁊ in. §. si eius. ff. de libe. ⁊ postbu. Et maxime quando casus verus, ⁊ fictus reperiuntur equipati a iure antiquo circa eundem effectū per id qđ hr̄ no. in. c. ad audientiā. ⁊. c. cū dilectus. de cleri. non resi. ⁊ tradū Moder. in. l. j. §. bonoꝛ. ad tre. ⁊ ibi dixi q̄ eqparatio ó dñio vero ad fictuz ex publiciana hr̄ ex regula. d. l. eum qui. §. in publiciana cuz si.

10 **Sexto limita non habere** †locū. d. dispositionē. l. in rebus in dñio vtili quesito ipsi viro rōne vsusfructus sibi data in dotē. Nā licet dicatur qđ habens vsumfructum formalem dicat habere quoddam dominiū saltē vtile in ipsa re, vt probat in. l. iiij. ff. si vsufr. pe. vel quoddam dominiū respectu iuris vsusfructus. vt per gl. illam no. in. l. iij. §. desinere. ff. vsufru. quēadmo. ca. tñ tale dñium tanqz procedens ex iure quodam mere personali, ⁊ nō transmissibili de sui natura non retransfertur in mulierē. sol. matri. Sed tunc adhibent alij modi ⁊ cautele ad hoc vt vxor loco restitutionis in effectu nō remaneat indotata ó quibus. in. l. vsufructu. ff solu. mat. ⁊ in. l. si vsusfructus. ff. ó iur. do.

11 **Et per hoc posset inferri** †ad septimā limita. vt nō obtineat dispositio. d. l. in rebus in dominio vtili quesito vir in re emphyteotica sibi data in dotē cū enim non possit fieri nona alienatio, ⁊ sic dominij noua translatio in mulierem vel eius heredes. sol. mat. sine ꝙsensu proprietarij p id qđ hr̄ in. l. ij. C. de in re emphy. ⁊ in. c. potuit. de loca. Hinc est qđ illud qđ nō potest fieri per verā traditionē non vr̄ ét posse fieri citra traditionem legis ministerio, vt hoc fuit de mēte Bar. in. d. l. vsufru. ad fi. dicens idē esse in re feudali vxoris data in dotē viro subdēdo, qđ tunc modus sit vt fiat restitutio p modū indirectuz, prout hr̄ in. d. l. vsufru. Et sic sentit qđ tunc dz fieri restitutio mulieri vel de ꝙsensu proprietarij vel sine eius consensu concedēdo mulieri solam cōmoditatē rei emphyteotice vel feudalis. sed pro veritate huius articuli opz primo discutere an emphyteota possit a princ. ipsam rē emphyteoticā dare in dotē vel rē feudalē maxime pro sua filia citra ꝙsensuz dñi de quo tñ dixi. §. in. vj. parte in. lv. priuilegio. Nā presupposito qđ possit dari in dotem. tunc res transiret sine dubio qđ sicut a princip. posset mulier vel socer dictā rē emphyteoticam alienare pro dotis ꝙtractu, ita ét ex causa distractus dotis promitteret retranslatio in casum solu. mat. arg. l. ab emptione. ff. de pac. cum suis vul. Sed presupponēdo qđ non possit sine ꝙsensu domini, vt vr̄ p expressum vel le Bart. in. d. l. j. sol. mat. tñ nō vr̄ qđ postea in nona translatione in casuz sol. ma. requirat de nouo ꝙsensus dñi. Nā ex quo a princ. ipse consensit in datione dotis necessario ét vr̄ ꝙsentire secunde alienationi fiende postea in mulierem sol. ma. pp naturā ꝛctus dotis ꝓut iura disponūt. arg. l. si vno. ff. loca. ⁊ qz ille vr̄ velle ꝙsequēs q ꝙsensit suo antecedenti. l. illud. ff. de acq. here. ⁊ l. cuius simpliciter. C. de fideius. cum si. Nam pone qđ ille q vendit rem emphyteoticam de consensu dñi agit postea ad rescisionem ꝛctus puta remedio. d. l. ij. C. de rescin. ven. vel si eodem ꝛctu fuit appositum pactum de retrouendo absurdum esset dicere qđ non posset fieri noua retranslatio dñij in vēditorē sine nouo cōsensu domini. Et eandem opi. ꝺ Bar. tenuit Jo. de imo. ⁊ Ludo. in. d. l. vsufructu. ⁊ idem ibidem fuit sequutus legendo per tex. maxime in. l. si pupillor. §. si pupillus. ff. de re. eo. vbi cō sensus sen decretum pretoris in pignoratione rei pupilli se extendit vt creditor postea possit ipsaz rē pignoratā vendere iure creditoris sine alio permissu pretoris. ¶ Et ꝑm hoc potest concludi quod tale vtile dominiuz rei emphyteotice vel feudalis trāsfertur in mulierem ipso iure sine alia traditione vel consensu proprietarij p dispositionē. d. l. in rebus. sicut. §. dixi in quasi dominio ex publiciana. Nec ob. illud de vsufructu, qz in eo est diuersa ratio cū vsufructu sit ius omnino transferibile, ⁊ etiam inseparabile a persone. s. vtile dominiuz qđ erat apud mulierē emphyteotam sicut trāslatum in virum, ita etiam illud idem habet trāsferri in eandem mulierem. Et sic potuit trāsferri vt illud sit idem specie ⁊ numero prout erat apud mulierem, qz nihil prohibet qđ vtile dominium non possit transferri de vno in aliū sicut transfertur vtilis actio, vt habetur in. l. emptor. C. de here. vel act. ven. ꝙ glo. no. in. l. ex asse. ff. ad treb. non sic in vsufructu, qz ét consentiente domino non dicitur transferri de vno in alium, immo tunc de nouo alius vsufructus creatur, vt no. in. d. l. vsufructu. Notata tamen ex dictis Bar. in. d. l. vsusfructu. duz sentit. quod lz emphyteota non possit rem emphyteoticam alteri cōcedere sine voluntate dñi vt illud procedat respectu vtilis dñij, tamē bene posset concedere ꝙmoditatem fructnādi alteri sine voluntate domini, qđ dictū si procederet indistincte esse multū no. Tamen non videtur ꝓcedere qñ ꝙcederet talis commoditas ad longum tēpus, qz tunc esset species alienationis per id quod habetur in. l. j. §. quod ait. ff. de superficie, ⁊ per Bar. in. l. codicillis. §. institutio. ff. de leg. ij. ⁊ in. l. qui fundum. ff. loca.

Octauo limita non habere locū

12 †d. l. in rebus in iuribus personalibus quesitis ibi viro cōstante matrimonio ex causa ipsius dotis q̄ essent in causa restitutionis vna cū ipsa dote. Nā in his necessaria est cessio fienda per virū vel eius heredes ipsi mulieri p id quod habet in. l. si filiofami. §. fi. ff. soluto matri. vbi si vir locauit ꝙstante mrimonio fundum dotalem tussu locatoris non transit in mulierem dñium contra colonum nisi possessionē. ad idem ét. d. l. vsufru. ⁊. d. l. si constante. §. si vir. in fi. ⁊ l. dotalē. ⁊ l. si vero. ver. sed si eo. ti. Nā hec iura personalia non de facili euolant de vna persona in aliam sicut ipsum dominiuz circa corporalia. l. possessio. §. ⁊ si possessio. ff. de acquir. poss. ⁊ l. j. C. p quas perso. ad hoc. l. j. §. dare. ff. de vsufru.

fru. Dispō igitur nouū.d.l.in rebus.prouidens de translatione dñij circa corpora dotalia non se extendit ad translationē actionum illico inducendam de viro in mulierē.sol.ma.sine cessione cū in talibus iuribus personalibus sit diuersa immo fortior rō impediens dictam translationem.vt.s.lz in ꝓmptum facit gl. illa no. in.l.fi.C.qñ fiscus vel priua.ꝛ in.l.ij.C.de here.vel actio.vendi. Sed regula illius gl.procedit affirmatiue,ꝛ non negatiue,vt voluit Bal.in.l.traditionis.C.de pac.ꝛ sensit in.l.j.C.de act.ꝛ obli.non oblita dispone.d.l.non procedere in rebus mobilibus dotalibus ꝑm quosdam vt refert Bar.in.l.ob res amotas.ff.rerū am.per illum tex.quam tñ opi.reprobat ibi Bar. Bal.autem in.l.ꝛ si dotis.C.de iure do.tenet quod ex quo hodie hz annum vir circa ipsa mobilia.vt in.§.exactio.C.de rei vxo.actio. iō non trāsferet illico dñiū,sed demū post annū,ꝛ hoc ꝓbat p tex.in.d. §.exactio.ꝛ ita dicit se audiuisse a Bar.in voce in scholis,ꝛ idē tz ipse Bald.in.d.§.exactio. adducit ēt qō hī in.l.sempronius attalus.ff.de vsufru.leg.que opi.non plz,lz forte Bart. hoc dixisset verbo volatili,tñ videns ipse hoc dictū non esse fundatum in iure voluit postea in scriptis referaꝛ,ꝛ ideo ipse in.d.l.ob res amotas indistincte tenuit.d.l.in rebus habere locū tā circa mobilia q̄z immobilia cū loquaꝛ gñalr immo tex.in ꝑnc.loquitur ēt de mobilibus nec distinguit ibi tex.inter mobilia ꝛ immobilia vt primo casu demū post annū ꝛ secōo casu illico tpe sol. mat.trāsferat dñiū. Et forte Bal.fuit motus ad hoc tenendum, qꝛ text.in d.§.exactio.dum in ver.fructibus loquendo de immobilibus dicit qō fructus imobiliū sunt illico restituendi a tpe sol.ma.quasi velit qō fructus mobiliū sunt restituendi ex tpe ante elapso cuz ipsa mobilia interim sint apud virū,ergo vī velle q̄ interfurinz respectu fructuū pceptoꝝ exinde interim sit ipsius viri.ergo nō ex alio nisi qꝛ interim maritus est dñs.facit.l.si ꝙstante.§. quoties.ff.sol.ma. Sed imo ille text.nō dz sic intelligi qñ ꝙcedo qō fructus interim pcepti ex ipsis mobilibus durante anno debent esse apud virū sicut ipsa mobilia dotalia,ꝛ vir habebit interusurių illoꝝ fructuū,ꝛ forte posset illos distrahere ꝛ pretiū ipsoꝝ cōuertere in suū vsum durāte ipso anno, sed post annū tenebiꝫ ipsos fructus vel ipsoꝝ pretiū restituere sicut ipsa corpora dotalia ꝛ hoc ꝓbaꝛ p tex.ibi in fi.ver.similiqz mō. Intelligēdo similiqz modo.i.a die sol.mat.sicut in fructibus immobilibus p̄dixerat, fructus ergo intrinseci sunt interim ipsius mulieris, lz eorum interusurium sit ipsius viri.d.§.quoties,vt ēt ibi tz Bar. ꝛ cōiter doc.post By.ꝛ ibi dixi ꝛ in.l.diuortio.§.non solum,ꝛ ibi text.in fi.eo.ti.ꝛ tenet in.l.mulier.§.rerum.ff.re.amo.ꝛ Bald. in.d.§. exactio.immo ēt hoc procederet de iure ffoꝝ.de quo inre vir remanebat dominus,ꝛ hoc pp regulam que traditur in.l.si mora. ff.sol.mat.ꝛ in.l.indebiti.in prin.ff.de ꝙdi.inde.ꝛ ēt ꝓrangetur.

13 **Nono limita** †dispōnē.d.l.in rebus,non procedere in fructibus perceptis in vltimo anno sol.mat.qui erant restituendi mulieri ꝑ rata tpis quo vir in eodē anno non amplius subit onera matrimonij,ꝑm materiā. d.l.diuortio.ꝛ.l.de diuisione.co.ti.ꝛ in.§.sed nouissimi.C.de rei vxo.actio.nā vī qō ex quo illi fructus vere ꝛ ꝓprie nō sunt dos sed fructus dotis lz actione de dote peti possint.l.si maritus.§. fi.sol.ma. Ideo non hz priuilegiū vt hodie illoꝝ fructuū dñium transferatur sicut ꝛ dos,vt in fi.volnit gl.singu.in.§.ob donationes.d.l.diuortio.ꝛ ibi dixi.tñ Bal.in.d.l.j.in prin.C.ō rei vxo. actio.post Jac.de aret.ibi vī voluisse contrarium dum dicit qō priuilegiū tacite hypotece subintellecte a.l.in dote danda vel restituenda extenditur ad fructus,ꝛ accessoria,ꝛ facit q̄ no.spe cu.in ti.de don.inter virū ꝛ vxoꝛē,versi.formaꝛ.dū tz qō illa tacita hypoteca extenditur vt etiam bona viri sint obligata ꝑ alimentis debitis p virū vxori.ꝛ sic ēt eꝫ bona vxoris vel bona soceri sint obligata tacite viro pro alimentis vel interesse nō sunt doris,qō an sit verꝝ vide q̄ dixi post Bar.ꝛ alios in.l.si cū dotem.§.finaūt.ff.sol.mat. Mā Bar.variauit ibi ab eo qō ipse dixit in.l.lucius.ff.de ali.lega.ꝛ ēt tactū est.s.in.vj.parte.in. vij.p uilegio. Tñ in terminis nris pōt indistincte teneri qō dñium dictoꝝ fructuum non transferaꝛ in mulierem sic indistincte, ꝛ pōt dici qō aut loquimur in fructibus pceptis p virū in eodē anno. so.ma.tñ post q̄z matrimoniū fuit solutū ēt tūc eoꝝ dñiū a prin. fuerit vxoris ꝛ nō viri.ꝛ sic ēt ante restōnē dotis,qꝛ ex quo ipsa mulier immediate sol.mat.est effecta dña bodie ipsius rei dotalis,ex qua postea sunt pcepti fructus p.d.l.in rebus.qñr dñiuz ipsoꝝ fructuum ad eam spectat.l.solum.§.mtū.ff.de rei ven.ꝛ.l. berennius.ff.de vsu. Et ideo tales fructus non solum poterūt peti actione de dote per id quod hī in.d.§.exactio sed ēt p actionem in rem dñij. Aut loquimur in fructibus perceptis ab ipso marito ante matrimonium solutum. Tñ in anno sol.mat.ꝛ tunc in illis non hz locum dispō.d.l.in rebus.ex quo fuerunt pcepti per ipsum maritum tunc tpis dñij, nec pōt subesse rō.d.l.in rebus.que fundaꝛ ex veteri dñio quod habuit mulier in ipsa re dotali de cuius dñio transferendo tractaꝛ. Sed i dictis fructibus mulier nunqz habuit dñium vere nec interpretatiue. Nec ob.q̄ priuilegium dotis extēdatur ad fructus ꝛ accessoria vt.s. dixi qꝛ potest rnderi quod hoc fecerit qñ esset eadem ratio in ipsis accessorijs,lz rō in qua fundaꝛ.d.l.in rebus non subest in dictis fructibus,vt.s.dixi. Preterea lz priuilegia ad accessoria extēdantꝛ, tñ vbi sumus in correctiuis exorbitantibus,tunc forte secus ꝑ id quod habetur in auc.quas actiones.C.de sac.san.eccle.

14 **Decimo limita** †nō hꝫ locū dictā dispōnē.d.l. in rebus.qñ dos esset in casu restitutionis ante sol.mat.puta pp vergentiā viri ad inopiā ꝑz materiam.l.ū ꝙstante.ff.sol.mat.ꝛ.l.vbi adhuc.C.de iure do. Et sic non transieraꝛ dñium in vxorem,ꝛ sic non pōt intentare actionē in rem rōne dñij sed solū rōne hypothece vel rōne psonalis,vt voluit gl.in verbo,vendicare.d.l.vbi adhuc.ꝛ in.d.l. doce ancillā.C.de rei ven.ꝛ ita multi sequnt,vt fuit Ang.in.d.l.si constante.ꝛ in.d.l.seruum.ff.de mann.vbi se solum fundat sup actione psonali q̄ tñ iura nihil faciūt cū loquant ꝑm tpa ffoꝝ ꝑm que nondum erat cognita dispō.d.l.in rebus,vt.s.est dictum, vnde Bar.in.d.l.si ꝙstante.lz dñium bodie trāsferri in mulierem pp dictam vergentiam ad inopiā,ꝛ ita ēt fuit de mente Cy.in.d.l. vbi adhuc in.ix.q.ꝛ idē volnit Bal.ibi i.iij.no. Et postea i.iij. col.idē sensit in auc.qō locū.C.de colla.ꝛ ibidem! sequiī Jmo.ꝛ Ludo.ꝛ in.d.l.si constante,ꝛ maxime p text in.d.l. vbi adhuc. vbi loquiī ꝑ ꝟbū vendicare que opi.lz videaꝛ esse cōis de mente gl.in auc.donationem.posita super.d.l.vbi adhuc.tñ in puncto iuris vī posse teneri ꝓpria opi.nam cōiter doc.se fundant per tex.in.d.l.vbi adhuc dum dicit vendicare,ꝛ tñ si bene ponderet ille tex.non habuit respecum ad vendicationē rōne dñij hypothece,qꝛ largo modo dī vendicari ēt res que anocaꝛ per hypothecam cum ipsa sit actio in rem scripta,vt hī insti.de act.§.item seruiana.ꝛ.C.de pig.l.pignoris.cum si. Et iō dī res vendicari p hypothecā.l.si fundus.§.in vendicatione.ff.de pig. Immo aliqn largo mō dī res vendicari ēt per actionē psonalē.l.si pecūliū. post prin.iuncta gl.super verbo vendicatio.ff.de pec.leg.ꝛ facit qō hī in.l.vendicatio.ff.de rei ven.ꝛ qō illud verbum vēdicare ponaꝛ ibi.s.p hypothecā pnt ibidē ponit gl. clare ostenditur p tex.illū in prin.ad quem refert illud verbum vendicare,dum loquitur de bonis mariti suppositis ꝑ dote.i.obligatis qūo circa dicta bona ꝙsulaꝛ mulieri tam aduersus maritū dicta bona tenētē q̄z ēt aduersus alias psonas dictoꝝ bonoꝝ suppositoꝝ ꝑ dote detentores,hoc ēt declaraꝛ p tex.in.d.l.in rebus.in fi.ibi hypothecas suas exercere iam nostra lege humanitatis inuitu diffinitum est. Unde nō reperio aliquo iure cautū qō pro bonis dotalibus marito vergēte ad inopiā deī rei vendicatio mulieri, sed solū iura loquunt de psonali actiōe ꝛ ēt de hypotheca. Adhonet ꝛ scōo ꝑ hac opi.qꝛ iura sunt inducta ad fauendum mulieri dicto casu in subsidiū humanitatis inuitu ne ipsa remaneat indotata ꝛ inalimentata ex sua dote,vt dicit tex.in.d.§.ois.ibi humanitatis intuitu.ꝛ in.d.l.vbi adhuc.ex quo ergo in subsidiū iura in dicto casu ꝓuident ꝛ succurrūt mulieri p actionē de dote ꝛ hypothece non vī verisimile qō dispō.d.l.in rebus,q̄ fuit facta post.d.l.vbi adhuc vt pt3 ex tex.ibi in fi.habuerit oculos retro ad dispōnē.d.l.vbi adhuc anteriorē ꝑ quā erat plene ꝙsultū ipsi mulieri,ꝛ sic nō vī voluisse inducere nouū remediū quasi frustra ar.l.hec stipulatio.§.diuus.ff.vt leg.no.ca.ꝛ frustra fit per plura ꝛc.l.dñs.testō.ff.de ꝙdō.indebi. Preterea nō sine ministerio tex.in.d.l.in rebus.in prin.dum loquiī de actione in rem danda mulieri solū loquiī qñ solutū est matrimoniū ꝛ bñ sciuisset imperator ibi ēt ponere casum qñ ante matrimoniū maritus ꝟgit ad inopiā ꝓut logī in fi.illus tex.ad aliū tñ effectū.s. pscriptionis. Et si diceres ēt imperator in.d.l.in rebus laboraꝛ frustratorijs remedijs cū satis erat mulieri ante.d.l.in rebus esse ꝙsultū nō solū p actionē psonalē sed ēt p tacitā hypothecā. Mā rndeī qō in casu.d.l.in rebus imperator nō fuit motus ad succurrēdū mulieri in subsidiū circa rē dotalē datā inestimatā,sed processit ampliādo fauorē dotis vt in simili facit in.l.j.C.cōia de leg.amplidō fauores legatoꝝ accumulādo plura remedia,sed in.d.l. vbi adhuc imperator processit ad succurrendū mulieri humanitatis intuitu vt.s.dixi. Unde sufficit qō i casu talis subsidij ꝛ vltimi remedij in paucis amico ꝙsulaꝛ ar.l.tutori.C.de neg.ge. Tertio fortificaꝛ hec opi.qꝛ qñ lex vel princeps inducit aliqd de no-

tio in beneficiū alterius illius dz cēseri ꝓuisum sine iactura ter-
tij, maxime qñ posset tale beneficiū trāsire sine dāno ipsius ter-
tij. l. impuberibus. ff. de admi. tut. ꝛ. l. ij. §. merito. ꝛ §. si qs a prin
cipe. ff. ne qd in loco publi. Sed si mulier efficeret dña rex dota
liū ꝓp supuenientē inopiā viri, q̄r maritus perdet suū dñiū. l. pō
ponius. §. sed ꝛ bis. ff. de ꝓcu. Nā lz iura subueniant mulieri ad
hoc vt sit in dāno ꝛ ne remaneat indotata ꝛ inalimētata, tñ non
dz cēseri in iacturā ꝛ dānū ipsius viri vt ꝓbat dñiū suū qñ ꝑt ali
ter esse q̄sultū mulieri. Et q̄ limitata cā fauoris ꝓp vergentiam
ad inopiā viri limitatū dz ꝓducere effectū. s. gñalr. C. de episc. ꝛ
cler. ꝛ. l. sicut. §. si debitor. ff. qb. mo. pig. vel hypo. sol. Sed cā q̄
re succurrit mulieri p dcm bñficiū. d. l. vbi adhuc est ne mulier
sit in dāno ex humanitatis intuitu. ergo nō dz trahi dicta dispō
vt ꝓp hoc mulier q̄sequat lucrū qđ maxime versaret si dñiū a vi
ro recederet ꝛ sibi mulieri applicaret ꝓp fruct⁹. Bone. n. dotē
esse amplā adeo qđ fructus valde superexcederēt onera matrimo
nij certe si vir remaneret dñs tales fructus supebundātes cede
rēt eius lucro. Unde si mulier est facta dña cedūt lucro mulie-
ris p id qđ hr in. l. berennius, ꝛ in. d. §. meū. Fuit. n. intētiōis le
gislatoris vt subueniret mulieri i dāno. nō āt in aufferēdo sibi lu
crū ꝓp talē ꝛgētiā viri ad inopiā, nec vr ꝓsumēdū voluisse adde
re infortunio aliud infelicitati ipsi⁹ viri ꝛ sic afflictionē afflicto,
d. l. diuus. de offi. ꝓsid. Cū tale bñficiū det mulieri ex cā infor
tunij ipsius viri. d. §. cis ibi ex quo eius hoc infortuniū illatū est
vñ vbi mulier deberet esse particeps infortunij ipsius viri. l. si cū
dotem. §. maritus. ff. sol. matr. sequeret ꝫ̄ iū totū, q̄r mulier br̄et
lucrari ex infortunio viri. nec vr verū dcm Bar. in. d. l. si q̄stan
te. in. vij. q. iij. partis. dū dicit qđ mulier dz restituere illos fru
ctus superexcedētes onera matrimonij. Nā si ꝓsupponimus
mulierē esse factā dominā nō reperio aliquo iure cautū q̄ tales
fructus nō sequant dñium, ꝛ si dicis hoc esse ꝓp onera mrimo-
nij certe hec onera magis dr subire mulier q̄s vir p dictā restitu
tionē dotis vt ꝓbatur in. d. l. vbi adhuc. Item q̄ causa limita-
ta onerū nō se extēderet nisi vsq̄ ad mensurā fructū equalentē
ipsis oneribus, ergo alij excedētes fructus deberent sequi ipsaz
mulierē dominā. vnde rectius est dicere vt enadamus tale seru
pulū q̄ dñiū remaneat apud ipsum virū. Cōfert ēt ad predicta
q̄ Bar. in. d. l. si q̄stāte. in. j. q. iiij. ptis, ꝛ ibi cōiter doc. sequun
tur tz qđ ꝓ remediū. d. l. vbi adhuc qđō nō bz fieri deterior, sed
nō est dubiū ipsam effici deteriorē si br̄et vir ꝑdere dñiū rex do
taliū, ꝛ q̄r oē emolumētū q̄ sibi ꝓ prius q̄stingebat. Insup etiā
ad hoc facit, q̄ i casu. d. l. si q̄stāte. ꝛ. l. vbi adhuc nō dr ꝓpria ꝛ
ꝛa restō dotis cū adhuc sit matrimoniū, ꝛ fiat hoc ad finem vt
mulier exinde se suosq̄ alat, vt voluit gl. no. in. d. l. si q̄stāte. ꝛ i. l.
vbi adhuc, ꝛ ēt ibi Cy. in. v. q. ꝛ Bar. in. v. ꝛ. vj. q. ij. ptis. ꝛ in
d. l. si q̄stāte. ꝛ cōiter sequunt doc. q̄q̄ aliter tenuerit Pont. ꝛ
male ergo dispō. d. l. in rebus. loquēs de ꝓpria ꝛ ꝛa restōne nō
dz extēdi ad ꝓpriā restōnē ar. l. iij. §. hec verba. ff. de neg. ge. cuz
si. Accedit, ēt q̄ alias sequeret absurdū. nā ponamus q̄ ab ipso
initio matrimonij vel date dotis vir laborare inopia. Nam nō
possumus dicere q̄ mulier dādo dotē nō trāstulerit dñiū cū cō
currat titulus habilis ꝛ traditio, ꝛ ēt aius in trāslatione dñij p id
q̄ br̄ p. d. l. in traditionibus. cū ēt alias aius sit sufficiēs in trans
ferēdo dñiū, lz sit ēt error in cā, vt br̄ in. l. iij. §. subtilius. ff. de cō-
di. ob cau. alias si nō trāsferret dñiū, in viz fundus nō efficeret
dotalis. l. dotalē. §. i. ff. de fun. dota. Ergo si talis inopia a ꝑn. nō
ipedit trāslationē dñij multominus si postea supueniret nō ope-
rat ēt dñij ꝑditionē sicut eō dicitie supueniētes nō faciūt defice
re effectū iā causatū ꝓp inopiā. l. sciēdū. §. fi. ff. q̄ satisda. cog. ꝛ q̄
res venit ad eū casum a quo potuit incipere. ar. §. ex ꝫ̄rio. insti.
de leg. cū si. Et tñ ꝓp talē inopiā viri q̄ erat a ꝑn. nō impedit re
petitio dotis q̄stāte mrimonio ēt si mulier a ꝑn. sciuisset p id qđ
br̄ in. c. p vestras. de do. inter vir. ꝛ vxo. p Bar. in. d. l. si q̄stan-
te. in. v. q. i. ptis. imo ex. d. c. p vestras satis colligit q̄ dñiū ta-
lis pecunie vel rei depositāde penes mercatorē est ipsius viri ꝛ
nō mulieris. Ultio mouet ad hāc opi. amplectēdā, q̄ si tene
remus ꝫ̄rium. s. qđ dñiū illico transferret in mulierē viro vergē
te ad inopiā multa simul q̄currerent ipālia ꝛ exorbitantia circa
idē ꝫ̄ id q̄ br̄ in. l. j. C. de dot. ꝓmis. Primū q̄ q̄stante matrimo
nio possit dos reperi ꝫ̄ regulas cōes. Secūz qđ possit reperi ac-
tione in rem ꝓp dominium translatum illico in traditiōe ꝫ̄ regu-
lam in. l. traditionibus cum si. Tertium q̄ in re ꝓpria q̄curreret
hypotheca ꝫ̄ regulam. l. neq̄ pignus. ꝛ. l. nec ex ptorio. ff. de re.
iur. Et sic q̄currerent actiōes incōpatibiles. Quartū trāsferat
dñiū ti. ꝫ̄cius vr distractus ꝫ̄ regulā. l. nuda. ff. ꝺ acq. rer. do. vbi
qñ solutū est matrimoniū, tūc subest talis tit. distracti matrimo-
nij ꝛ dotis, q̄ ex tūc desinit esse dos ꝓpria ꝛ vere mō loquendō,
iō non immerito rō vrget q̄ tunc desinat esse dñiū viri ꝓp titulū
distractum, ꝛ sic dispō. d. l. in rebus, bz extrema habilia ad ita
transferendum dñium ꝓp tit. distractus magis q̄ vbi nōdū est
inductus distractus matrimonij ꝛ dotis ex quo adhuc dicitur
dos ꝛ deseruit oneribus matrimonij ꝛ durat fundus dotalis ēt
quo ad ꝓhibitionē. l. iulie. ff. de fund. do. ꝛ. l. vbi adhuc. vbi si do
miniū esset abdicatū a viro videt q̄ non bene posset dici fundus
dotalis, vt. d. l. dotalem. §. j. ꝛ hāc ēt opi. tenuit preceptor meus
do. Ant. de pe. in. d. l. si q̄stante. lz nō ita ample eā q̄probaue-
rit, put. ꝭ. est deductū. Inferendo ēt q̄ si mulier auocasset dotez
ꝓ actionē ꝑsonalez ꝛ lata sniа peteret sibi assignari aliqua bona
viri in solutū ꝓ ipm indicē qđ dñiū taliū bonoꝝ nō esset trāslatū
in mulierem, sed potius dicta bona remanebunt in dominio viri
sicut alia bona dotalia vel saltem illico recipiendo mulier dicta
bona tanq̄ ꝓ dote videt recepisse non solū noie suo sed ēt ipsi⁹
viri ad hoc vt dicta bona sint supposita oneribus matrimonij, ꝛ
vt se ꝛ viꝝ suū ꝛ familiā alat ex dictis bonis, ꝛ sic vī sic accipien
do mulier dicta possessio mulieris prodesse viro ēt vt in eū trans
ferat dominium nouum, q̄r vbi a ꝑn. dominium erat apud se in
commutabile nunc efficiat commutabile. Que tamen opi. vide
tur dubia cum ipsa mulier dictam actionem de dote intentet no
mine suo ꝓprio ꝛ non nomine viri. Immo ꝫ̄ ipsum virū magis
q̄ executionē sue indeferēde petit noie suo ꝛ ꝓ suo interesse lz se
cūdario ꝛ in q̄ñam vir ipse assequat q̄modū ꝓp alimenta ꝛ alia
onera matrimonij. Et iō verior forte videtur opin. Specu. post
Uber. de bo. in ti. de do. inter virum ꝛ vxo. §. fi. ver. sed nunc vt
ipsa mulier assequat bona dotalia vel bona viri ꝓ executiōe sue
magis iure pignoris possidēdo q̄s vir dominij quam tamen opi.
nō sequit Bar. in. d. l. si q̄stante. in. ij. q. iiij. partis tenendo qđ
immo poterit petere vt assignent sibi dicta bona in solutū ꝓ quā
assignationē poterit iudex expresse adiudicare iure dominij di-
stinguendo tamen vt ibi per eum, ꝛ allegat tex. in auc. de equa-
li. dot. §. illud quoq̄ ibi sic. n. habuit ratio erat in collationis ratiōe
res proprias vndiq̄ sine diminutione ꝛc. Sed posset intelligi il
le tex. ꝓ largum modum loquendi cum ēt q̄stante matrimonio
dicant quodammodo res dotales esse proprie mulieris saltē spe
vt habet in. l. diuortio. §. si fundus. in fi. ꝛ in. d. l. si q̄stāte. §. si ma
ritus, sicut ēt dicit text. in. d. l. in rebus. Unde ꝓ qđ q̄ñ mulier
ageret actione ꝑsonali mulier vellet sibi res adiudicari insolutū
nō dz ipsa deterioris esse q̄dōnis q̄s alij creditores q̄bus fit ad-
iudicatio iure dominij vt habetur in. l. a diuo pio in. §. si pigno.
ꝛ seq. ff. de re iudi. ꝛ in. l. ordo. ff. de except. rei iudi. Et in hoc solū
est dzia, q̄r dicta res adiudicata mulieri succedet loco dotis ꝛ
stabit apud mulierem cum onere alimentandi, ꝛ tunc esset conce
dendum quod dominium transferetur in mulierem non ipso iu-
re sed per sententiam adiudicatiuam secuta traditione, nec per
hoc lederetur regula iuris cōis de qua in. d. l. traditionibus. cū
ꝓ tit. snie vel scōi decreti non transferatur dominium sine tradi-
tione vt habet insti. de offi. iudi. §. fi. ꝛ in. l. ꝓtoris officium. ff. ꝺ
dam. infec. Si autem dos fuisset in corporibus ꝛ tunc agere ꝛ ac
erat apud virum quoad dominium ꝛ possessionem debeat pos-
sessio naturalis ꝛ ciuilis residere penes mulierem. non autez vt
fiat adiudicatio dotis post snīam vt bēat iure dominij sed iure
ciuisdam administrationis, vt ex ipsa dote mulier se virūq̄ suū
ꝛ familiam suam alat, vt dicit tex. in. d. l. in rebus. ꝛ eodem mo-
do ꝛ multo clarius q̄ñ mulier intētauerit hypothecā ꝛ erit hoc
magnus effectus, q̄r ꝓ casu q̄ñ per viam adiudicationis domi
nij vt est quando dos erat in pecunia fructus qui superessent vl-
tra onera matrimonij erunt ipsius mulieris tanq̄ ꝓprietarie,
nec poterūt creditores viri recurrere super illis tanq̄ sup bonis
viri, sed secundo casu esset dicendum q̄ esset bene not. ꝛ videtur
satis rationabile q̄ ex quo a principio illa res erat dotalis, ꝛ ēt
ex post habeat remanere dotalis non habeat fieri cōmutatio re
spectu dominij, sed solū respectu qualitatis vt ammodo sit in ad
ministratiōe mulieris ꝛ possessione vbi prius erat viri que rō cel
sat in primo casu cum non possit de nouo res illa viri effici nunc
dotalis nisi per viam translationis dominij. arg. d. l. dotalē. §. j.
ff. de fund. do.

15 Et ex predictis pōt inferri ꝛ ad vndecimam limitationē q̄
publicatis oibus bonis viri ꝓpter delictum ex for
ma iuris vel statuti ex quo etiam iura passiua transeunt in fiscuz
vt teneat loco viri dotē restituere mulieri. l. si marito. in princ. ff.
so. ma dñiū trāsferret illico in fiscū ēt sine alia apprehēsiōe p id
q̄ no. in. l. cōmissa. ff. ꝺ pub. ꝛ. c. cū ꝓz. ꝺ per. in. vj. tñ cū opere re

stituendi

stituendi ipsi mulieri etiam constante matri. Posset tñ mulier anteq̃ bona veniant in fiscum agere ꝯ talem maritum prevenié. do, videlicet per medium. d.l.vbi adhuc. vt per Bart. in. d.l.si constante in. v.q j partis. Si autem iam bona pervenerunt ad fiscum, ⁊ tunc posset mulier ꝯ fiscum intentare personalem vel hypothecam prout poterat contra virum propter causatam inopiam per id qó habeť in.d.l. si marito. iuncta. d.l.vbi adhuc.

16 **Duodecimo limita** †vt non hẽat locũ in dote putativa. vcz data p matrimonio invalido forte ꝯcto inter ignorãtes, qz talis dos nõ potest reperi per actionem de dote, ⁊ sic tanq̃ proprie dos sed p conditionem ob causam, vt habetur in.d.l.si cum dotem. §. fi. ⁊ in.l.j.C.de condi.ob causam. cum nulla condítio detur domino sed contra dominum. insti. de actio. §. sic itaq̃, ⁊ dixi in.d.§.fi.

17 **Decimotertio limita** †vt lz trãsferať dñiũ p dispõnem. d.l.i rebus. tñ non possessio cum illa difficilius trãsferať apprehensione q̃ dñium. l. cum heredes. ff. de acqui. pos. Et idem in alijs personis privilegiatis vt in fisco ⁊ ecclesia in quos lz dñium transferatur, sine apprehensione. l. fi. C. de sac. san. eccle. ⁊ l. cõmissa. ff. de publi. tñ non possessio, vt p gl. in. l. cum duobus. §. idem rñdit. ff. pro so. cũ fiscus ecclesia ⁊ mulier paribus passibus ambulẽt circa privilegia, vt p gl. in. l. si ex pecunia. ⁊. l. si vt proponas. C. de rei vẽ. ⁊ in. l. do. C. de iure do. ¶ Et p hoc resultat solutio qõnis quam gl. insolutã dimisit in. l. si mulier. §. rerũ. ff. re. amo. vcz

18 si †mulier sol. ma. ppria auctoritate ⁊ de facto intravit in possessionẽ. an incidat in penã. l. si qs in tantam. C. vnde vi. vel. l. extat ff. q̃ met. cau. Nam ex quo ipsa prius non possidebat videtur i dictam penam incidisse ſm Odo. sed By. in. d. §. rerum. quẽ vr sequi Bar. ibi tenet ꝯtium cum dicte leges sint penales quia inducunt penam privationis iuris, sed actiones penales nõ dantur ꝯ coniugem. l. ij. ff. re. amo. cum si. Bal. ẽt in. l. si dotis. C. de iur. do. vr sentire ꝯriũ ⁊ forte melius qz actiões penales cessant qñ amotio seu occupatio esset facta matrimonio q̃stante, secus si post. vt. l. ⁊ ideo. ff. re. amo. Sed põt distingui qó aut mulier intravit in possessionẽ adhuc vacantẽ, qz forte nondũ erat apprehensa hereditas vel possessio. ⁊ tunc non vr qó hẽat locũ pena istarum legum vcz in possessione vacante, sed tunc hz locum pena, ⁊ remedium. l. fi. C. vnde vi. Tñ tenendo opi. gl. qz cõiter ap

19 probať in. d.l.fi. vcz qó rõne dñij qó †est apud ipsum occupantem possessionẽ vacantẽ, vt possit obijcere de suo dñio mulier ipsa erit tuta. Nã lz exceptio dñij non obstet vere expoliato. ⁊ sic qñ ageret ex capite violẽtie vere, vt hr in. l. siqs a se fundũ. C. vñ vi. tñ secus qñ ageretur ex violentia ficta ⁊ non propria, vt in casu. d.l.fi. ⁊ ibi per gl. ⁊ tenet Bart. in. l. si de vi. ff. de iudi. ⁊ dixi latius in. l. naturaliter. §. nihil commune. ff. de acqui. poss. ad fin.

Et ex hoc apparet qó dispõ noua. d.l. in rebus hz hodie ꝓducere magnũ effectũ in favorẽ mulieris, qz cũ cõiter post mortẽ viri hẽredes nõ ita repẽte apprehẽdãt possessionem rei dotalis, posset ista mulier prevenire in apprehendendo ꝓpria auctoritate, ⁊ sic impune, non sic tñ posset apprehẽdere possessionẽ aliorũ bonorũ viri rõne sue hypothece, qz tũc incideret in penã dupli marci de

20 qua. in. d.l. restat. maxime si esset apprehẽsa prius p hẽdẽ. † Si tñ in instrõ dotis in quo obligando sua bona ofa p restõne dotis esset clausula precarij vel simplicis q̃stõnis, vcz q̃stituendo se precario noie mulieris sua bona obligata tenere in casu restõnis, ⁊ tũc vigore dicti precarij posset mulier ꝓpria auctoritate intrare ⁊ apprehendere possessionẽ dictorũ bonorũ viri ẽt si p alium fuissent apprehensa. l. certum. §. quesitum. ff. de preca. ⁊ qó per gl. in l. cum creditor. ff. de fur. ⁊ per Bar. in. l. iij. C. de pig. ⁊ p Bal. i l. si filiofa. la. ij. ff. so. mat. ⁊ dixi in. l. interdũ. ff. de acqui. pos. imo

21 ẽt †si nõ esset dicta clausula ⁊ mulier remãsisset i domo viri post eius obitũ posset non solum bonorum dotaliũ, sed ẽt mariti possessionẽ apprehẽdere ꝓpria auctoritate p dictã suã hypothecã volendo incũbere pignori q̃si tunc sine vitio videať intrare ex q̃ prius stabat in quadã possessione iure familiaritatis. l. q iure. ff. de acqui. pos. ⁊ hoc no. voluit Bal. in. l. pe. C. de pig. act. ⁊ facit qó hr p Bar. in. l. si non sortem. §. si centum. ff. de q̃dõ. indebi. ⁊ no. p Mod. in. l. divortio. §. ob donationes. ff. sol. mat. Sed in re ipsa dotali nullũ esset dubiũ rõne dicti sui dñij i eã trãslati p dispõnẽ. d.l. in rebus. ex quo apparet qó supradicta investigatio circa. d.l. rebus nõ ẽ inutilis imo ẽ magni effectus. Ex alio

22 ẽt est vtilis dicta investigatio †qz añ. d.l. in rebus mulieri nõ daba ť actio legis agtie. ẽt p dãno dato in rẽ dotalẽ post so. ma. añ q̃ fieret restõ cũ illa deť solũ dño. vñ illa actio q̃peteret mulieri vt per Bar. no. in. l. si moza. ff. sol. mat. de quo tñ ibi vide dicta.

Tertius Effectus põt seq pp fructus peceptos p virũ vel eius hẽdes. so. ma. ex re dotali, vt. §. é dcñ.

Quartus Effectus sequiť qz posset dici qp hodie sol. matr. imediate fundus desinit esse dotalis cum apud virum non sit amplius dominium, qne ratio summi videtur ex. l. iij. de fund. dota. que lex declarat qó hr in. l. etiã. eo. ti. ⁊ facit rõ. l. dotalẽ. §. j. eo. ti. pp qó reperio quosdã dicere qó ex tunc efficereť alienabilis maxie mulierẽ vtpote dñam effectã nõ obstãte. l. julia. de fund. dota. tñ cantũ est tenere qp adhuc remaneat dotalis donec effectualiter redeat ad mulierẽ, ⁊ sic non solũ respectu dñij sed ẽt redeat respectu possessiõis cũ adhuc cõperat actio ẽt ꝓsonalis de dote ꝯ viz vel eius hẽdes, ⁊ sic dz intelligi d.l.iij. ⁊ hec opi. vr Nior ⁊ favorabilior doribus ⁊ ipsius mulieris non amplectanda. arg. l. in ambiguis. ff. de iure do.

Quintus no. Effectus surgit quo ad prescriptionẽ qz si ꝓscriptio fuit inchoata circa rez dotalem eo casu quo erat vsucapibilis, ſm latinis. d.§. in. vij. pte in privilegio. Certe vbi olim ꝓscriptio inchoata ꝯ maritũ ꝙpleba ť post sol. mat. in preindiciũ mulieris in totũ nõ posset ipsam rem dotalẽ recuperare ab ipso prescribente lz posset agere ꝯ virum saltem ad estimationẽ re prescripta p id qó hr in. l. mr. C. de rei ven. ⁊ in. l. si seruum. §. fi. ff. de verb. ob. tñ hodie ex quo immediate sol. mat. dominium qó erat apud viz ꝙolat ad mulierez non poterit ille prescribens vti accessione tpis quo possedit ꝯ virum vt compleat prescriptionem ꝯ mulierem nunc effectam dominam qz illa prescriptio inchoata non potuit currere ꝙtra mulierem constante matrimonio tanq̃ impediram agere sed incipiet currere de nouo a die sol. mat. quo ista mulier potuit agere contra illum rertium prescribentem ratione sui matrimonij, vt probatur in. d.l. in rebus. §. omnis. quod dictum est no.

Sextus Effectus causať qz lz de iure valeat alienatio rei mobilis dotalis adeo qó sol. mat. olim nõ efficereť revocabilis lz vir tenereť ad estimationẽ ex quo sua culpa amisit, tñ hodie p dispõnẽ. d.l. in rebus que locum hz ẽt in re mobili vt. §. dixi. Talis alienatio in effectu rescindereť cum possit mulier sol. mat. illam rem aduocare propter dominium in eũ translatuz sicut dicimus in rebus subiectis restõni sub q̃dõne ex vltima voluntate vt habetur in. l. fi. §. sed qz. C. cõia de leg. licet hoc cõiter teneať vt ẽt ab initio non valeat alienatio rei mobilis dotalis nisi interveniat solẽnitas de qua in auct. sine a me. C. ad velle. ⁊ in corpore vnde sumitur licet in puncto iuris tenerim contrarium in dicto primo privilegio. vij. partis. Iste tamẽ effectus remaneret hodie in seruo dotali manumisso per virum inuita vel ignorante muliere qó põt, vt hr in. l. dotalẽ. ff. so. ma. Nã hoc ꝓcedebat de isto iure de quo etiã so. ma. vir adhuc remanebat dñs nã lz mulier posset aduocare talẽ seruũ p actionẽ ꝓsonalẽ de dote agendo ꝙtra virũ vel eius heredes saltẽ ad hoc vt ꝙsequať estimationẽ, tñ ꝙtra ipsuz tertiũ in quez fuit facta alienatio talis actio ꝓsonalis nõ poterat dari. l.j. §. si heres. ff. ad treb. cũ si. Sz cũ hodie mulieri ꝙpetat actio realis pp remediũ in eã trãslatũ p. d.l. in rebus. Merito dispositio. d.l. dotalẽ hodie non haberet locũ pp. d.l. in rebus iuncto eo qó hr in d.l.j. §. lz qz cõia ó leg. ⁊ in. l. seruũ sub q̃di. ff. de manu. cuius dispositio hẽret locũ ẽt qñ res subiaceret restõni ex ꝙtractu cũ ea dẽ subsit ratio q̃ subest in vltimis volũtatibus. Et si diceret qó ibi sit favore vltime volũtatis certe non minori favore est digna mulier i sua dote, vt no. in. l. ij. in pn. ff. so. ma. ⁊ qó ibi p Bar. ⁊ alios. Et si diceret qó hic ẽt versať favor libertatis in tali seruo manumisso subiecto restitutiõi, hoc esset ꝙtra tex. in. d.l. seruũ. Et hoc tenebat Jaco. de are. in. d.l. dotalez dõo esse rõne qz nõ transferebatur illico dñium in mulierem eueniente condõne. s. soln. ma. Añ sequiť ex hac sua rõne qó cũ hodie trãsferať illico dñium eueniente q̃ditione so. ma. dispositio. d.l. dotalez non hz locũ. Et subdit rõnez rõnis, qz q̃dtio existens facit vt trahatur retro ad tps manumissionis quã rõne Bar. improbat in. d. l. dotalez. qz in. d.§. sed qz dici nequit q̃dõnez trahi retro cuz in vltimis volũtatibus q̃ditio existens nõ trahať retro. l.j. §. serui. ff. ad sille. ⁊ l. si mr. §. eandem. ff. de exce. rei iudi. ⁊ pp hoc ipse Bar. coactus est dicere in. d.l. dotalẽ. qó etiã hodie obtineat dicta dispositio. ⁊ fit spãle favore libertatis iuncta etiaz natura dotis q̃ dať vt ꝓpetuo sit apud virũ. Sed hec reprehẽsio Bar. non vr q̃cludere cũ etiam in vltimis volũtatibus q̃ditio existẽs circa res subiectas restitutioni trahať retro quo ad rescissionez alienationis interiz factam perinde ac si nunq̃ esset facta, vt est tex. in terminis in. d.l.fi. §. finaũt sub q̃dõne. ⁊ ibi etiã hoc de-

clarat ⁊ tz Bar. ⁊ cõiter doc. in. d. §. finaũt ꝺꝺo qꝺ. d. §. ſerui. ⁊ alia ſimilia iura q̃ volũt qꝫ in vltimis volũtatibus qꝺõ exiſtẽs nõ trahit retro intelligunt quo ad qmoda ⁊ effectus interiz cau ſatos pendente qꝺõne nõ quo ad reſciſſionẽ alienatiõis vt ibi. Preterea in. d. l. dotalẽ, fauoz libertatis nõ poſſet operari ꝓ id qꝫ hr̃ in. d. l. ſeruũ qꝺõne. ⁊ no. in. l. qꝺã ita. §. j. ff. ad treb. Itẽ illud de voto qingũ vt dos ſit ꝑpetuo penes viz vr̃ ſatis debilis rõ. Nã imo nã dotis ⁊ votũ qingũ ẽ vt dos ſit ꝑpetuo penes virũ. i. duráte vita viri, imo ẽt aliq̃n vt ante diſcedat dos a viro ſi mulier prædeceꝺeret, vt hz̃ in. l. j. ff. ꝓ ſo. ⁊ qꝺ hr̃ i. l. titia. cũ teſtõ. §. titia. cũ nuberet, ⁊ qꝺ ibi ꝓ Bal. ff. de leg. ij. Añ Jo. de imo. i. d. l. dotalẽ. ꝺr oportere te nere vnũ de duobus, vel vt euitemus legũ correctionẽ qꝫ ſit ſpã le ꝑꝑ duo qcurrẽtia. ſ. fauoꝛẽ libertatis ⁊ reuerẽtiã ⁊ ſocietatez maritalẽ cũ qinges cẽſeant ſocij diuine ⁊ humane domus. l. ad uerſus. C. de cri. expila. here. ⁊. l. j. ⁊. ij. ff. de ritu nup. vel qꝫ dica mus, vt diſpõ. d. l. dotalẽ. cũ ſi. bodie remaneat correcta ꝑꝑ no uã diſpõnẽ. d. l. in rebus. cũ rõ legis antiq̃ de q̃. §. bodie ceſſet i mo ſubeſt rõ inducẽs nullitatẽ alienationis. §. põderata ꝓ Ja. ꝺ are. Nã correcta rõne. l. antiq̃ qꝺecenter vr̃ corrigi ipſa lex ꝓ id qꝫ hz̃ in. c. miramur, de ſer. nõ ordi. Et hec opi. vr̃ verioꝛ in punc to iuris. Nam dicere qꝫ diſpõ. d. l. dotalẽ ſit fundata ſuper fa uoꝛe libertatis eſt ꝯ tex. in. d. l. ſeruũ ſub qꝺõne. ⁊ rõ ſocialis cõ iugij nihil facit ex quo tendit ꝯ fauoꝛem dotis, ⁊ ſi illa rõ bodie impediret tranſlationem dñij inductam in fauoꝛem mulierum ⁊ dotium eſſet ſatis abſurda opi. ⁊ maxime qꝛ qñ opi. ſe fundat ſu ꝓ ſpãlitatẽ eſt ire ad refugiũ miſeroꝝ, vt ꝓ gl. illam no. in. l. filiũ quem habentẽ. C. fa. her. ⁊ maxime qñ põt eſſe aliq̃ alia rõ fun data in iure, vt poterat olim eſſe in caſu. d. l. dotalem, ⁊ ſimiliuz legũ, vt. §. eſt dcm̃ poſt Jac. de are. imo ipſi Bar. placuit rõ Ja co. de are. lz ergo diſplicuerit rõ rõnis. vcz qꝫ qꝺõ illa retrotra hit, ⁊ in hoc ipſe male ſenſit, vt. §. dixi. Unde põt qcludi qꝺ ra tio fi. d. l. dotalem. fuit qꝛ de illo tpe qꝺõ poſtea exiſtẽs ſol. ma. non operabat retranſlationẽ dñij. Cum ergo illa rõ ſit finalis ⁊ vnica ⁊ illa ſit bodie correcta ꝓ diſpónem. d. l. in rebus. Conſe quẽter ⁊ neceſſario reſultat correctio dictaꝝ legũ q̃ fundabant ſup dicta rõne, vt alias ꝓ gl. no. ⁊ ibi ꝓ Bar. in. l. j. ff. de leg. tut. Et optime facit tex. ⁊ ibi no. in. d. c. miramur, vel poſſet dici qꝺ diſpõ. d. l. dotalẽ ꝓcedit mero fauoꝛe libertatis q qñ qcurrit cũ fauoꝛe matrimonij, ⁊ ſic ẽt dotis, vt eſt caſus fin. in. l. titio vſufru ctus. §. fi. ff. de qꝺi. ⁊ demõ. ſed tũc ob. d. l. ſeruũ. ff. de manum. ni ſi rñdeas qꝺ illud ibi ꝓcedit ꝓꝑ fauoꝛẽ vltie volũtatis cuius fa uoꝛ pferr̃ fauoꝛi libertatis ibi ⁊ ſic oporteret dicere qꝫ fauoꝛ vltie volũtatis eſſet potẽtioꝛ qꝫ fauoꝛ dotis. Añ mihi vr̃ qꝫ ꝑcedens opi. qꝫ dicta diſpõ. d. l. dotalẽ. bodie non ꝓcedat ꝓ ſupradicta. Tñ ſi qſpiam tenere vellet opin. Bar. vcz qꝫ in. d. l. ⁊ ſimilibus ſit ſpeciale ꝑꝑ fauoꝛem libertatis concurrentis voto coniugum.

23 **Reſultaret. xiij.** limitatioꝝ ad. d. l. in rebus, vt eius diſpoſitio nõ extẽdat ad ſeruũ dotalẽ alienatũ qſtãte mrimonio ꝓ virũ ꝓ modũ manumiſ ſionis ꝑꝑ duo qcurrẽtia vt. §. eſt dictũ poſt Bar. ⁊ Jac. de aret. ¶ Et ꝑm hãc opi. ſurgit alius not. effectus qꝺ vbi ceſſat dictus fauoꝛ libertatis, ⁊ ſocialis vinculi qingũ ⁊ eſſemus in caſibus in qbus alienatio rei mobilis dotalis valeret a ꝑn. vt plene fuit dic tũ in gl. magna in particula. §. relata. bodie tñ in effectu nõ va leret, qꝛ mulier poſſet reſcindere poſtea ſol. ma. agendo actione reali ꝯ poſſeſſoꝛez qꝫ maxie ꝓcederet ſi ſine qſenſu mulieris res fuerit alienata. Et idẽ poſſet dici in re imobili qñ eſſet data eſti mata cũ pacto vt remaneret dotalis qꝛ lz poſſet alienari cũ qſen ſu mulieris ꝛz qꝫ hr̃ no. in. l. ſi eſtimatis. ff. ſol. ma. Nihilominus poſſet bodie mulier ſol. ma. illã alienationem reſcindere agẽdo reali actione ꝯ ipſuz poſſeſſoꝛẽ ꝑꝑ dñiũ in eã trãſlatũ, vt ſic talis qſenſus bodie ſibi nõ preiudicet. nec vr̃ renũtiaſſe. d. bñficio. l. i rebus. ſibi cõpetituro. ſol. ma. imo nõ potuit ſibi preiudicare ẽt ſi voluiſſet expreſſe faciẽdo ſue dotis qꝺitionẽ deteriorẽ ꝓ id qꝺ hr̃ in. l. attilicinus. ff. de pac. do. qꝫ maxime ꝓcederet in ſubſidiũ per. d. §. in. xj. prin. vij. partis.

24 **Vltimo** limitaꝝ ꝑm quoſdã diſpoſitionez. d. l. in rebus. ſolũ obtinere in ipſa dote que ſol. ma. bz reuer ti ad mulierem nõ ſic in donatione ꝑꝑ nuptias ſibi facta a mari to que ſoluto matri. ꝓ morte viri bz cedere lucro mulieris qꝛ il la nõ gaudet pari priuilegio dotis, vt. l. fi. C. q po. lz in aliqbus gaudeat eod. priuilegio maxie quo ad tacitã hypotecã, vt hr̃ in d. l. fi. ꝺ do. ꝓmiſ. ⁊ ẽt quo ad tacitã ſtipꝭonẽ ⁊ multa alia, vt hr̃ in. l. ij. C. de bonis que lib. Et qꝛ põt mulier petere ſibi dictã do nationẽ qſignari añ ſolutum matri. viro vergẽte ad inopiã ſicut põt petere dotem, vt eſt caſus no. in. d. l. vbi adhuc. Tñ vr̃ qꝺ nõ poſſit ꝓ actionẽ in rẽ vt ſic nõ dicat dñium trãſlatũ in mulie rẽ ſicut in re dotali. gl. tñ ſing. in auc. donationẽ poſita ſup. d. l. vbi adhuc tenuit ꝯriũ ꝓ illũ tex. ibi dñ dicit vẽdicare. ⁊ ſic vult qꝫ nõ ſolũ ſoluto ma. ſed ẽt qſtãte qferẽ dñiuz in mulierẽ ipſius rei donate ꝑꝑ nuptias ꝑꝑ vergentiã viri ad inopiã lz effectuale lucuz habeat expectare morte viri qꝫ eſt mirabile ⁊ dicit ibi illa gl. qꝫ ſi a prin. mulier fuiſſet inducta in poſſeſſionẽ, tũc haberet directã rei vẽdicationẽ demuz viro vergente ad inopiã. alias ſi nũqꝫ fuiſſet inducta in poſſeſſionẽ haberet vtilẽ rei vẽdicationẽ cũ qua ẽt trãſit ibi Cy. Tñ poſſet nõ improbabiliter dici qꝫ tex. in corpore illius auct. dum loquitur per verbũ vendicare ꝺz in telligi de hypotecaria ⁊ non de propria rei vendicatione, vt. §. dixi in alia limitatione circa effectũ. d. l. in rebus. Nã ẽt tenen do qꝫ cõpetat rei vẽdicatio in caſu. d. l. vbi adhuc. pro dote cõſi gnãda tñ nõ vr̃ eſſe eadẽ rõ in donatione ꝑꝑ nuptias ex quo ad huc eſt incertũ rerũ natura. ⁊ ſic ẽt ipſi legi an dicta donatio ce dat lucro mulieris tñ hoc pendeat ex futuro euentu ex quo poſ ſet mulier ꝓdecedere in matrimonio nõ ſic in dote cũ ipſi legi ſit certũ qꝫ i omnẽ euẽtũ dos eſt reſtituenda mulieri ⁊ matrimoniũ aliq̃n debere diſſolui. vnde qñ tractamus de trãſlatione dñij ex ſolo. l. miniſterio, tũc lex ipſa nunqꝫ inducit dictum effectuz qñ adhuc res eſt in pẽdenti, vt ꝓ Bar. in. l. ſi pluribus. ff. de leg. j. vnde vr̃ illum tex. in. d. auc. ⁊ in corpore neceſſario debere intel ligi de vendicatione ꝓ hypotecariã ⁊ nõ ꝑꝑ aliqꝺ dñiũ adhuc trãſlatũ in mulierẽ dicte rei donate. Añ vr̃ qꝫ lz poſſint eſſe ex trema habilia vt trãſferat dñiũ dicte rei matrimonio ſoluto ꝑꝑ morte viri, tñ hoc nõ reperimus in re cautũ, vñ ſtãdũ vr̃ regule de q̃ in. d. l. traditiõibus nec diſpoſitio noua. d. l. in rebus, ſe ex tendat ad donationẽ ꝑꝑ nuptias ⁊ maxie cũ in ea non ſubſit rõ antiqui dñij põderata ibi ꝓ imperatoꝛem ſi tñ poſſeſſio fuiſſet a prin. data mulieri. Et tunc ex quo preſumitur adhuc poſſidere ẽt in tpe ſoluti matrimonij per id qꝺ hr̃ in. l. ſiue poſſideris. C. ꝺ proba. Et tunc fatendum eſſet dominium tranſferri illico ſine alia traditione vel apprehenſione noua per id qꝺ hr̃ in. l. qua ra tione. §. interdum. ff. de acqui. poſ. ⁊ in. l. certi conditio. §. fi. cum ſeq. ff. ſi cer. pet. quod no.

☙ SVMMARIVM ❧

1 Repetitio rei date in dotem eſtimate adeo vt faciat emptiones in ſubſidium datur ẽt contra tertium ꝓ dote recuperanda.

¶ Priuilegium ſeptimum.

Septimum priuilegium ſumit ex eadẽ .l. in rebus cir- 1
ca prin. nã lz regulariter qñ ꝛes daꝛ eſtimata talis eſtimatio fa
ciat emptionem ẽt in dote qñ aliter nõ eſſet dcm̃ exꝑſſe vel tacẽ
te qꝫ res remaneat dotalis, vt tũc dñiũ trãſferat in virum vt am
plius nõ ſubyciar reſtõni, vt hz̃ in. l. plerũqꝫ. in prin. ⁊. l. qties. ff.
de iure do. cum ſi. Tñ ſpãli fauoꝛe mulieris ⁊ dotis qñ nõ habe
ret regreſſum ad alia bona viri ꝓ recuperatione ſue dotis tunc i
ſubſidiũ daꝛ actio. ¶ Additio. Baꝛ actio. Adde hic in qbus
locũ bẽat repetitio. vide Bar. i. l. lz ipatoꝛ. ff. de leg. j. ⁊ i. l. ñ ſun
dũ. §. ſi pz. eo. ti. ⁊ in. l. doli. de ſer. coꝛ. ⁊ Bal. i. l. titius. C. ꝺ op.
libe. in rem mulieri ꝯ tertium poſſeſſoꝛẽ ſi dicta res eſtimata fue
rit poſtea alienata per virum, vt eſt caſus ſingu. ibi ꝑm commu
nem intellectum ⁊ communiter tenent doc. quod detur vtilis in
rem, ⁊ ſic dominium quoddam vtile dicatur eſſe tranſlatum in
mulierem vt alias hz̃ in caſu ſing. fauoꝛe alimentoꝝ in. l. j. C. ꝺ
do. que ſub modo ⁊ idem dicas qñ vir ad inopiã ꝛgeret vt per
Bar. in. l. ſi qſtante. in prin. ff. ſol. mat. in. j. q. iij. partis. Et iſta
actio vtilis in rem prefertur dominio directo quod eſſet penes il
lum tertium, puta emptoꝛem, ⁊ ſic vltra hypotbecariaz daretur
ibi rei vendicatio. Et hoc eſt magni effectus qꝛ ſi competeret ſo
lum hypotbecaria, tunc alij creditoꝛes qui haberent hypotbe
cariam daretur ibi rei vendicatio. Et hoc eſt magni effectus qꝛ
ſi competeret ſolum hypotbecaria, tunc alij creditoꝛes qui ha
berent hypotbecariam anteriozem ⁊ expreſſam prefferrent ma
lieri etiam in bonis poſtea queſitis, vt habetur in. l. fi. C. qui po.
Nam ſi prefertur habenti dominium directum per ſupradicta
⁊ facit qꝺ hr̃ alias i. l. ſine ãt. §. ſi duobus. ff. de publ. Multoma
gis prefertur illi q nullũ bẽt dñiũ ſed ſolã hypotbecã ex qꝺ ocã
hypotheca non potuit cauſari in preiudiciũ mulieris ſaltẽ habẽ
tis ſpe q̃dã ipm dñiũ vtile ſibi acqſitũ vel acgrendo in ſubſidiuz
ſolu.

sol.ma.sup eadē re ⁊ multomagis p̄dicta p̄cedūt q̄n bona essent data estimata talī estimatiōe q̄ nō faceret emptionē ꝫ q̄ hz.i.d. l.estimatis.⁊ i.l.si iter viz.C.de inr dot. Nā si postea essent alie nata ēt de ꝯsensu mulieris.quo casu vz a p̄in.alienatio vteff.ꝫ deñ tūc in subsidiū viro existēte nō solnēdo posset mulier vendi care p tex.in.d.l.in rebus.q̄ indistincte loquit.imo forte tunc ēt si esset solnēdo p.d.ꝫ.in proxi.p̄inile.circa pe.limitationē.⁊ be ne conferunt dicta in simi.in.vij.parte circa.xv.p̄iuilegium.

SVMMARIVM

1 Socer si soluit dotem genero ignoranter habebit repetitionem non conditionē indebiti sed per actionem de dote.

2 Dispositio.l.qui exceptionem.ff de conditione indebiti, non obtinet quando solventi ignoranter competebat exceptio que a sui natiuitate actionem non elidebat.

¶ Priuilegium octauum.

1 **Octauum priuilegium** est q⁊ si p̄ mulieris q erat obligatus viro p dote p̄missa credens mr̄imoniū adhuc durare vbi erat solutū diuortio dotē soluit,⁊ sic indebite ductus errore facri ꝫ regulas iuris cōis daret q̄dō idebiti ad repetēdū, p id q hz in.l.⁊ p totū.ff.de q̄di.inde. Tñ spāli fauore dotis non datur q̄dō indebiti ꝫ hz locū repetitio p actionē ex eo ꝯ.m.ſ p actionē de dote ac si esset soluta dos q̄stante mr̄imonio,vt est casus singu.in.l.si p̄ ignorās.ff.so.ma.⁊ ēt volūt gl.i.l.si qs fundū.§.pe. ff.loca. Bicēs eē spāle in dote.⁊ idē Bart post Pet in d.l si p̄.subdēdo rōnē q⁊ in hoc versat interesse fille vt repetat p actionē de dote ⁊ nō p q̄dōnē indebiti q⁊ si actio de dote q̄petit illa est cōis ēt ipsi filie nō sic si ageret q̄dōne idebiti q⁊ tūc illa eēt solius p̄ris ⁊ nō filie volūt dicere q⁊ cū talis q̄dō det ex neg.ge. l.si nō sortē.§.libertus.ff.de q̄di.inde.⁊ nullū negociū gestuz est cū filio ꝫ cū solo pze solutē idebitū iō nō posset dari dicta q̄dō ipsi filie,alij aūt vt Ja.ō art.dicebāt q imo in d.l.si p̄ ignorās nō solū ibi p̄ indebitū q⁊ ēt sol.mat.durat actio ꝯ socer ꝯ,⁊ eius heredē.l.si donaturus.ff.de q̄di.ob can.⁊ l.si socer.§.lucius.ff. sol.ma. Jō nō vz p̄ solusse debitū q⁊ opl.p̄cederet q⁊ versaret aliquod interesse ipsius mulieris,scilicet q actio adhuc competat viro,vt est in terminis.§.lucius.l.ū socer.ff.sol.ma.vt sic mulier ibi nō remaneat ōnudata iure petēdi dotē suā q⁊ ꝯ p̄cis heredē nō posset ipsa agere ad dotē p̄missam viro,vt.l.si p te.C.ō dot.p̄mis. Jō spāli fauore mulieris,iura volūt q̄ adhuc duret actio de dote ipsi viro ꝯ hr̄des soceri,ad hoc vt eā dotē exigat ⁊ solnat mulieri vel saltē ipsam actionē cedat ipsi mulieri,⁊ hoc erit aliud p̄iuilegiū in dote q̄ ponet.j.in.xxiij.spāli. At in terminis.d.l.si p̄.nō vz versari tale interesse mulieris de quo in.d. §.lucius.q⁊ ēt si dos fuisset soluta marito añ solutū matri.filia non hēbat nec hre poterat exercitiū de dote ꝯ virū vluēte pre, sed solus pater per id q̄ hr̄ in.l.ij.§.fi.⁊ in.l.dotē.ff.sol.ma. Sz in.§.lucius.cū pater iā esset mortuus actio erat iā q̄solidata in filiā.l.j.§.videamus.C.de rei vxo.act. Et iō actio non cōpetebat viro ꝯ sociū in.d.l.si p̄.ex quo cessat rō de q̄ in.d.§.lucius. ⁊ iō erat ibi indebitū saltē ope exceptiōis. Bal.aūt ibi dicebat nō esse spāle ibi in dote dāda,not.doctrinā ad ea que hr̄ in.l. q exceptionē.ff.de q̄d.inde.⁊ ille tex.p̄cedat in exceptione que a sui natiuitate elidebat actionē,⁊ tūc solutū ignorāter repetit p q̄ditionē indebiti. Si aūt cōpetebat exceptio que a sui natiuitate nō elidebat actionē,ſz tunc demū si opponat vt exceptio dolo facis petere q̄ incōtinēti restituturus eēt vel exceptio cōpensationis,⁊ tūc non facit indebitū ante q̄ opponat,⁊ iō tūc solutū non repetit per q̄ditionē indebiti.ita dicit esse casus not.d.l.si pater.cū cuius dicto trāsit ibi Jo.de imo.⁊ pleriq Mod.tñ lz illud dcm̄ sit not.⁊ sine dubio p̄cedat in exceptionē q̄pensatio nis tñ in dicta exceptione dolo facis petere, ⁊ maxime qno ad terminos.d.l.si p̄.non vz p̄cedere,q⁊ dicta exceptio dolo facis petere ⁊c. bz in se inclusaz exceptionē tua nō interest agere que exceptio ab initio siue natiuitatis elidit actionē iā ortā. Nā vbi ex postfacto interest q̄ cōpetebat a p̄in.dsinit nūc cōpetre tūc ēt desinit cōpetere ipsa actio.l.sinaūt.§.possidere.ff.de rei vēd. ⁊.l.si enim.§.q iniuria ꝯ.ff.si qs can.⁊ p Bar.in.l.q aūt.eo.ti.⁊ p Bal.in.l.ad cōparādas.C.man. Immo nō solū desinit actio cōpetere,ſz ēt ipm iudiciū iā ceptū extingui si pendēte ipso iudicio desinat interesse.l.si mulier.ff.sol.mat. Et iō magis plz opi. glo. Pet.⁊ Bar.q in.d.l.si p̄.sit spāle in dote pp rōnē.ꝫ.assi gnatā,q⁊ interesse ipsius filie vt det actio de dote,vt sic remaneat cōis q̄ nō esset ita si daret q̄ditio indebiti,⁊ maxime si añ ꝫ p̄ ipse reperat decedat. ¶ Preterea ēt versat ibi interē p̄ris sicut si fuisset a p̄inc.stipulatus dotē sibi reddi.qno casu illa erit precipua p̄ris.l.quoties.ff.sol.mat. Et sic sibi p̄ti ad repetēdam dictā dotē sic solutā daret ēt tacita hypotheca,q̄ nō daret p cōditionē indebiti cū illa nō sit p̄iuilegiata. Nā tale p̄iuilegiū tacite hypothece in bōis viri trāsit ēt in ipm p̄rem q̄n sibi eēt dos q̄solidata,vel p stipulationē, vel p mortē filie,vt ē glo.sing.que cōiter tenet in.§.fuerat.insti.de acti.⁊ dictū est.ꝫ.in.vj.par.in. vij.p̄iuileg.q̄ est not.⁊ tanget.j.in vlti parte operis.

SVMMARIVM

1 Usufructus in dotē per mulierē ꝓprietariam, ⁊ sic ad tempus matrimonij non extinguitur ipso iure finito matrimonio.

¶ P̄iui.nonum.

1 **Nonum priuilegiū** est q⁊ usufructus tanꝫ fructus psonalis, ⁊ nō realis pōt q̄stitui duraturus ad tps.adeo q̄ post tps ipso iure extinguit,⁊ q̄solidat ꝓprietati,vt.l.iij.ff.ō usufr.⁊.l.cui usufruct⁹. ff.de usufr.leg.non sic in seruitutibus realibus, vt hz in.l.iij.ff. de serui.⁊ ibi p Bar.de rōne dzie. Et sic videret q mulier hns fundū si dat marito nō ipm fundū,sed usumfructū fundi pro dote,⁊ sic pro mr̄imonio si postea matrimoniū solnat diuortio,vel morte,⁊ maxime viri q tūc dicat extinctus ipso iure talis usufructus,⁊ redeat ad ꝓprietatē quasi ad tps sit datus,scz duraturus quousq durat matrimoniū. Et tñ nihilomin⁹ iura volūt q adhuc duret ipm ius usufructus in psona viri,nec extinguat ipso iure,sed opus sit restōne fienda p virū p modū cessionis, vt ē tex.no.in.l.usufruc.vers.q si fundi.ff.sol.mat.q vz mirabile.⁊ maxime q⁊ vltra hoc videbat subeē rō fauore mulieris, vt ipso iure ad eam rediret usufructus,⁊ sic ad proprietatem absq eo quod ipsa mulier haberet aliter laborare in petendo restōnem talis dotis. Tū ēt q⁊ subest eqtas euitādi circuitus q̄n pōt imediate,⁊ ō directo cāri effectus sine alio circuitu,ar.l.dñs testō. .ff.ō q̄di.inde.⁊.l.cū fundus.§.seruū tuū ipendēs.ff si cer.pe.nā q̄n fundus fuisset alterius dotālis q̄ mulieris q ꝓ dote q̄stituisset usumfructū in dicto suo fundo,tūc surgeret ratio ⁊ eqtas vt nō censeat tunc usufructus ad tps.ſ.durationis mr̄imonij vt sic nō extinguat mr̄imonio cessante pp fauorē mulieris ne remaneat indotata,⁊ tūc fiet restitutio talis usufructus p modos de quibus in.d.l.usufructu.⁊ in.l.usufructus.ff.de iure dotiū. Sed q̄n cessat talis rō ⁊ ēt fauor mulieris, vt.ꝫ.videt aliter dicendum,⁊ idē q̄n matrimoniū esset solutū per mortez mulieris,licet isto secūdo casu adhuc vigeat aliqua equitas, vt non extinguat usufructus,q⁊ cū dos videat data pro muliere animo donandi ppetuo ⁊ nō pro solo tempore matrimonij,vt patet not.in.§.accedit l.j.C.de rei vxo.ac. Merito tunc talis usufructus transmittit ad hr̄des mulieris duraturus vita mariti usufructuarij durāte faciēdo restōnē ꝫ modū de q̄i.d.l.usufructu. Tñ q̄n mulier erat pn.plene ꝓprietaria ⁊ dedit usumfructū i dote nō video rōnem aliquā vrgētē q̄ tūc usufructus nō extinguat ipso iure tanꝫ cū cessus ad tps ⁊ maxie cū hic nō subsit fauor dotis,ſz potius ꝯriū nisi dicamus q̄ sit rō q⁊ usufructus est quoddā ius psonalissimū adeo q̄ sicut cū psona finit,ita difficiliter ab ipsa psona euellit sine facto ipsius usufructuarij. Sed hec non bz istātiā q⁊ q̄n dat usufructus ad tps nō difficiliter euellit a psona.imo satis facilīter recedit a psona post ipm tps vt.ꝫ vñ posset assignari alia rō, q⁊ dotis cā ē de p se ꝓpetua.l.j.ff.de iure dot. Hinc est q vz dat⁹ usufructus i dotē ꝓpetuo ⁊ dicet ꝓpetuus vsq ad vitā viri.ar.l. j.ff.p so.iūcto eo q hr̄ isti.de usufru.i.§.finit cū si.verū q⁊ nō vz q̄nies q̄ post so.ma.amplius dos sit apud virū ex q̄ amplius nō durāt onera mr̄imonij.iō pt peti restō dotis. Hinc est q oliz dñiū rei dotalis durabat apud viz ēt sol.ma.l.j.ff.de fun.dota. lz hodie secus pp nouā dispōnē.l.in rebus.C.de iure do.iō petebat restō. Sed ad hāc rōnē pt satis clare rnderi q iō durabat dñiū post mr̄imoniū solutū,q⁊ ꝯbētes nec exp̄sse nec tacite potērāt facere q dñiū nō duraret apud viz so.ma.lz posset peti restitutio dotis ⁊ q̄r dñij.facit q hr̄ i.l.si ita qs.§.ea lege.ff.ō ꝛ. ob.hic ē q ēt si a pn.iter q̄nges fuisset actū q so.ma.dñiū non remaneret apud virū ſz illico ab eo recederet ⁊ trāsferret in mulierē nihil ageret p ibi no.⁊ i.l.si ea lege.C.de q̄di.ob can.nō sic i usufructu q⁊ pt pacto fieri vt duret ad tps ⁊ nō vltra vt dixi

ſ. vñ nõ video q̃ poſſit aſſignari alia rõ niſi iſta ex q̃ vir grauaẽ in vno ꝛ faueẽ mulieri, vt duráte mr̃imonio poſſit talis dos q̃ſi tota in vſufructu de facili pdi ipſi viro pp nõ vſum vel alios modos q̃bus ſolet ipſo iure pdi vſufructus, vt inſti. de vſufru. §. fin. cũ ſi. ꝛ hr̃ i. l. cũ i fundo, ff. q̃ ſi mulier. ff. de iure do. ꝛ facit q̃ hr̃ alias in. l. ſi grege. ff. de leg. j. ſõ in alio releuaẽ vir ꝛ grauaẽ ipſa mulier vt talis vſufructus in doté datus nõ extinguaẽ illico ſol. mat. vnde cogita q̃ poſſet inferri ex p̃dictis q̃ó ſi expreſſe fuiſſet actũ q̃ó vſufructus datus in doté ſit duraturus p tp̃s ſol. ma. q̃ tunc immediate extingueret ſol. mat. Et ſic non eſſet opus alia reſtõne p id q̃ó hr̃ in. d. l. iij. ff. de vſufruc. Poſſet ẽt tentari q̃ó ſi nõ eſſet factum tale pactum non tranſferet illico in mulierem ꝛ hodie per nouam diſpõnem. d. l. in rebus. C. de iur. do. ex quo diuerſa eſt ratio in vſufructu quod in ipſo dño de quo dictũ ẽ. ſ. vj. p̃iui. circa limitationes. d. l. in rebus.

✠ SVMMARIVM ✠

1 Filiaſa. de iure ffozum. habebat heredem ab inteſtato in dote p fectitia vel aduentitia conſolidata filie, ꝛ regulariter ſecus.

2 Filiuſſa. miles ſi decedit inteſtatus relicto filio iam emancipato ab auo ſuccedit in caſtr̃ẽſibus nepos ex tali filio excluſo auo, etiam ex iure veteri. ꝛ nu. 3.

¶ Priuilegium decimum.

1 **Decimum priuilegium** eſt ꝛ q̃ ꝛ regulariter filiaſa. ó in re ffoꝛ. nõ hr̃et hr̃dẽ ẽt ab inteſtato, vt hr̃ in. l. ij. ff. de caſt. pecu. Tñ in dote tã aduẽtitia q̃ẽ ẽt ꝑfectitia in ipſam filiãfa. q̃ſolidata hr̃bat. Additio. Habebat heredẽ. no. q̃ó filiaſa. ꝛ hr̃dẽ ab inteſtato in dote profectitia. Bar. in. l. filie ſol. mat. ꝛ in. l. poſt dotem. v. q. ꝛ per Bal. pro hereditarijs. C. de here. act. vbi dicit q̃ó. l. dos a patre. C. ſol. mat. intelligitur ab inteſtato, ꝛ in filia in prãte patris nõ in emancipata. Pau. de caſt. in conſi. cxxij. dicit q̃ó nõ ꝛ hr̃dẽ. vide ibi Jo. de imo. in. l. nupta. §. quoties. ff. ſol. ma. q ꝛ idẽ. ꝛ Bal. ꝛ Pau. de ca. in. l. ſenium. C. q teſta. fa. poſ. ꝛ plene p Alex. in. d. l. poſt doté. Et ibi vide quid de dote aduentitia. in quo ꝛ q̃ó ſic. poſt Bar. ibi. in. iij. ꝛ iiij. q. hr̃dẽ ab inteſtato. cũ. n. ipſa dos profectitia q̃ſolidata in filiãfa. ꝛ ſibi facta ꝓcipua q̃raẽ ipſi filie pleno iure vt eſt q̃ñ p ſtipl'onẽ p̃naz vel pactũ p̃nũ exp̃ſſum vel tacitũ dos ꝛ reddi filie ſo. ma. vt dictũ eſt. ſ. in vltimo ſp̃ali. vj. partis. ꝛ hr̃ in. l. ſi cũ doté. in pn. ff. ſolu. mat. Merito dici põt q̃ó in tali dote ꝓfectitia hẽbit ipſa filiaſa. hr̃dẽ ab inteſtato, vt ꝓbaẽ in. l. poſt doté. ſm vnũ ſing. intellectũ gl. ꝛ ꝓbaẽ in. l. inter ſocerũ. §. cũ inter. ff. de pac. dota. ꝛ in aduentitia vr̃ multo magis dõm cũ illa queraẽ ſine dubio pleno iure ipſi filiefam. nec vllum participium ꝛ hr̃ nec hodie nec olim ꝛ dicta. ſ. in. vj. pte in. xxxiij. ꝛ xxxiiij. pn̄i. Merito in ipſa dote aduentitia habebit heredem, vt hoc ꝓbaẽ in. l. anus. ff. de pac. dota. ꝛ ita ꝛ Bar. in. d. l. poſt doté. in. iij. ꝛ iiij. q. ꝛ hoc ẽt ſentit gl. ꝛ By. ibi aduentitia. Tu aduerte q̃ multi tenẽt q̃ñ, ꝓut etiam ſentit gl. in. l. nupta. §. j. ꝛ. l. filie mee. ff. ſol. mat. ꝛ maxime ea rõne q̃ videmus q̃ó caſtr̃ẽſia vel q̃ſi caſtr̃ẽſia de iur̃ ffoꝛũ pleno iure q̃rebanẽ filiaſſa. ꝛ in eis habebanẽ ꝓ patrefa. adeo q̃ó poterãt teſtari. l. fi. C. q teſt. fa. poſ. cũ ſi. ꝛ tñ ab inteſtato non habebant hr̃dẽ ẽt in caſtrenſibus ſed p̃ oĩa occupabat iure peculij. ergo multominus filiaſa. in dote ꝛ ſibi pleno iure q̃ſita cuꝛ nõ ſit minoꝛ fauoꝛ militie q̃ẽ dotis cum in ea verſetur publicum intereſſe. l. j. ꝛ p totum. ff. de teſt. mili. ꝛ pari p̃uilegio gaudeat, vt habetur in. l. dotalem. ff. eo. tit. ſed rñdet Bar. in. d. l. poſt dotem. hocideo q̃ ẽt de facto non poteſt hoc q̃ingere in filio miſſe q̃ ſi filiuſſa. miles relinqueret deſcendentem ille eſt remanſurus in poteſtate aui. ꝛ ſic ꝓpter auitam poteſtatem hẽt directamhereditatem querere ipſi auo paterno. Unde vt euiteẽ talis inutilis circuitus iura voluerunt q̃ó tpe pater occuparet in re peculij ꝛ habebant iura pro abſurdo q̃ó pater ab inteſtato veniret vt heres ſui filium. Et ideo per viam quandam indirectaꝛ fecerunt ipſum patrem non heredem directum ſed bonoꝛ poſſeſſoꝛẽ vt occuparet iure peculij. facit q̃ó habeẽ in. l. tam ex ꝛcti bus. ff. de iudi. Que ratio ceſſat ſi ipſa filia relinqueret filios, q̃ illi non remanent in poteſtate aui materni ſed eoꝛum patris merito ipſi ſuccedunt. Sed tunc obſtat q̃ poſſet eſſe q̃ filiuſſa. miles haberet filium emancipatum ab auo paterno. ꝛ ſic mortuo filio talis nepos non eſt remãſurus in prãte aui. Rñdet Bar. q̃ó ex quo talis nepos eſt liberatus ab auita prãte. ideo non eſt conueniens q̃ó manumiſſio aui hẽat in hoc ſibi nocere per id q̃ habeẽ in. l. j. §. nepos. ff. ſi quis a paren. fue. mann. Et iõ talis nepos dꝛ excludi ab ipſo auo. ſed Jo. de imo. in. d. l. poſt doté. dicit primo q̃ó. d. l. anus non probat. q̃ licet ibi auus qui dedit dotem pro nepte non contemplatione patris eſſet mortuus tpe ſomat. tñ non aperit ibi tex. q̃ó matrimonium fuerit ibi ſolutum p mortẽ illius neptis, ꝛ ſic vt dicta dos trãſiret ad eius filios taq̃ eius heredes. immo potius ſentit ibi tex. q̃ó illa neptis erat viua. ꝛ ſic quod matrimonium fuerit ſolutum morte viri, vel diuoꝛtio, ꝛ ideo dos non debet redire ad patrem tanq̃ aduẽtitia ſed remanere apud neptem per id quod habetur in. d. l. gaius.

Scõo dicit q̃ó nõ videẽ bona rõ Bar. circa. d. l. ij. de caſtr̃. pec. Quia imo dictus† filiuſſa. miles poſſet habere nepoteẽ ex filia q̃ nõ eſt ptãte aui materni. ꝛ tñ tex. ibi dicit indiſtincte talẽ filiñ nõ hr̃e. hec impugnatio fuit ẽt dñi Bened. de fur. in repetitione. d. l. poſt dotem.

Tertio dicit non obſtare. d. §. nepos. q̃ rõ diſpõnis illius tex. colligitur ibi videlicet ne fraus fiat auo emãcipati voleẽti ſuccedere nepoti q̃ẽ ipe ſua gꝛa liberauerat a patria ptãte, q̃ rõ ceſſat in caſu nõo in q̃ nulla emancipatio interuenit, ꝛ ſic dicit Bar. nõ bene ſenſiſſe q̃ ſi filiuſſa. nõ poteſt habere heredẽ in caſtrenſi peculio in quo plus iuris hꝫ filius q̃ẽ filia i dote aduẽtitia cũ filius poſſit ſucceſſionẽ pr̃is quã hꝫ iure peculij ſibi tollere teſtãdo. multo minus ipſa filiaſa. in dote aduẽtitia habebat hr̃dẽ cũ nõ poſſet p teſtm̃ tales ſucceſſionẽ iure peculij tollere patri. arg. auc. multo magis. C. ó fac. ſan. eccl. cũ ſi. Eandẽ opi. q̃ Bar. ꝛ Bal. in. d. l. poſt doté. l. ex alia rõne vꝛ q̃ vr̃ inconueniẽs q̃ó ipſa filia hr̃et hr̃dẽ in aliq̃bus bonis. ſ. in dote ꝛ in alijs bonis nõ hr̃et hr̃dẽ. ar. l. i. §. ſi ex fundo. ff. de here. inſti. ꝛ ibi p eũ. Cuius rõnes tanq̃ multũ deſibiles ꝓbat ibi Jo. de imo. vt ibi p eũ q̃ p p̃dicta infert q̃ó ſiẽt eadẽ rõne de iure ffoꝛ. filiaſa. nõ hẽbat hr̃dẽ in dote ꝓfectia q̃ſolidata filie. qcqd aliter tenuerit ibi Bar. i. iiij. q. ꝛ rñdet ad tex. in. d. l. poſt doté q̃ hꝫ varias lecturas ꝛ ex ea nõ ꝑt capi bonũ fundamẽtũ nec ꝑt capi ar. a q̃rio ſenſu cũ ẽt valde exorbitãs q̃ regulas iuris cõis vt ibi p eũ latius. Tu aduerte q̃ ꝛ hec q̃ó bodie ſit ſublata cũ de iure codicis ꝛ auc. bodie filiuſſa. i adq̃ó nẽtiũs hꝫ hr̃dẽ deſcẽdẽtẽ nõ obſtãte patria ptãte, vt hr̃ in. l. q̃ó ſcitis. C. de bonis q̃ libe. ꝛ i auc. de here. q̃ ab inteſta. §. j. ꝛ ſic ẽt eadẽ rõne in ꝓfectitijs q̃ſitis pleno iure ipſi filio vel filiefa. tñ eſt inutilis pp multa ad inueſtigãdũ qd de iure antiquo. Et pro certo nõ vr̃ recedẽdũ ab opi. Bar. ꝛ By. q̃ eſt cõis cũ nõ poſſit bñ rñderi ad tex. in. d. l. poſt doté. ꝛ in. d. l. anus. q multũ vrget cũ loquaẽ indiſtincte, nec ibi iuriſconſultus ſe reſtringit quãdo matrimoniũ fuit ſolutũ diuoꝛtio vel morte viri ſꝫ ſimplr̃ ór dotẽ ad pr̃ez nõ reuerti. ſ. i caſu dotis reſtituẽde ꝛ q̃ tenendo hãc opi. ꝓ ẋa difficilis vr̃ rñſio ad. d. l. ij. de caſtren. pec. ſõ ſp mihi viſum fuit q̃. d. l. ꝓcedat ſm cõiter accidentia, q̃ deſcendentes ex ipſo filiaſa. milite eõ mortuo remaneat in prãte aui ſicut erãt ꝑn. ꝛ ſic ſubeſt rõ euitãdi circuitũ inutilez ꝓ id q̃ habetur in. l. dominus teſtamento. ff. de condi. indebi. Unde ſi daretur caſus q̃ó filius natus ex dict filiaſa. milite mortuo ipſo militẽ nõ eſſet i poteſtate aui forte q̃ emancipatus ab auo. † Pro certo mihi vr̃ q̃ó talis nepos ſuccedat patri in caſtr̃ẽſibus nec tũc auus paternus affert iure peculij cũ prima cã ſit liberoꝛ ꝓ iura vulgaria, ꝛ ẽt q̃ tũc ſuadet fauoꝛ militis cuius votũ veriſimiliter magis dirigit erga filiũ ſuũ q̃ẽ erga pr̃ez. l. nihil. §. facilioꝛ. ff. de bonis lib. iũcto eo q̃ó hr̃ i. l. iſti q̃dẽ. ff. q̃ó me. cã, nec ob. §. nepos. q̃ẽ allegat Bar. q̃ nõ facit. Nã ibi logẽ tex. in caſu. q̃ñ nepos emãcipatus ab auo deceſſit ꝛ ſic ibi tractaẽ de ſucceſſione nepotis emãcipati ab auo, tũc. n. eſt rõ in pr̃õptu q̃ó dictus auus pferr̃ pr̃i ipſius neporis emãcipati ex eo q̃ ab auo fuit manumiſſus, ꝛ ſic equũ eſt auũ ſuccedere tãq̃ in bonis quaſi liberti. Sꝫ hic tractamus de ſucceſſione ipſius filij circa caſtr̃ẽſia. Nã cuꝛ pria cã ſucceſſionis ſit liberoꝛũ vt iura volũt vr̃ pferẽdus filius militis ipſi pr̃i militis eidẽq̃ auo pr̃no, ꝛ maxie cũ in hoc non offendaẽ ipſe auus in iure ſibi q̃ſito p ſuã manumiſſionẽ cum in oẽm euẽtũ hẽat poſtea ſuccedere dicto nepoti in dictis bonis ſibi q̃ſitis tanq̃ i bonis quaſi liberti. Preterea ponamus dictus nepoteẽ dediſſe ſe in adoptionẽ alteri extraneo de volũtate aui q̃ nepos poſtea tnũ emancipatus ab ipſo pr̃e dotãte ꝛ poſtea moriaẽ eius pr̃na uralis. ſ. filiuſſa. milles tũc ceſſat oino rõ Bar. ꝛ nihil ꝓhiberet quominus dictus nepos ſuccedat pr̃i militi in caſtr̃ẽſibus remoto auo pr̃no, ergo idẽ eſt dõm i filiaſa. circa dotẽ aduẽtiuã, vel ꝓfectiuã reconſolidatã, vt. ſ. ex quo nihil iuris in ea hꝫ pr̃, imo ipſa hr̃ ꝓ matrefa. mortuo hẽbit hr̃dẽ ab inteſtato

ſtato ſicut ēt filius miles in caſtrēſibus qñ deſcēdētes nō ſunt re mānſuri i prāte ani, vt.ſ.eſt ꝓbatū q̄ opi. ꝓbaī de directo in.d.l. poſt dotē. a ẓio ſen. Et puerilis vī reprehenſio Jmo. ⁊ Beñ. ō fur. in filioſa. milite bñte nepotem ex filia nupta cum de iure ffo rū. ille nepos tanq̄ cognatus nō poterat venire ad excluſionem ani materni qui cenſetur agnatus ſuo filio q a patre trahit iura ſanguinis q̄ iura ſanguinis ſolū cadebāt in agnatis, vt habeī inſti. de le. agno. ſuc. poſt prin. lz hodie ſit ſublata dicta differētia per id qō habeī in auc. deſun. C. ad tertul. ⁊ in corpore vñ ſumīt.

❧ SVMMARIVM ❧

1 Falcidia lz detrahaī de legato dotis dande, tñ nō ſic in delega to dotis reſtituende reſpectu commodi repreſentationis.

2 Legatū dotis reſtituende non expreſſa quantitate ſi non poteſt operari reſpectu commodi repreſentationis, valebit ſaltez vt per illud videatur ſublatum beneficium ne heres teneretur, niſi inquantum facere poſſet quod eſt notandum.

¶ Privilegium vndecimum.

1 **Undecimum privilegium** † eſt qō lz de legato dotis dande ꝓ muliere nō detrahīt falcidia de q̄ dcm̄ eſt .ſ.i. vj. pte. i. xlix. prin. ⁊ ibi circa veritatē illius gl. no. i. l. tali. ff. de in. do. ſatis plene diſcuſſum fuit nō ſic forte in legato dotis reſtituē de eo caſu quo valeret vcz pp qmodū repñtationis, vt. l. cū vul gari. ⁊ p totū i'lū ti. ff. de do. preleg. Mā reſpectu illius qmodi ñ detrahīt falcidia, vt vī ꝓbari i. l. cū dotem. ff. ad. l. fal. lz ſecus in alijs legatis q̄ qſiſtūt ſolū i qmodo repñtatiō is, q̄ de tali qmo do detrahīt falcidia, vt bī in. l. j. §. ſi creditori. ff. ad. l. fal. cū ſi. ⁊ ſic reſultat dcm̄ ſpāle i dote vt hoc fuit ex preſſe de mēte Bal. in l. j. §. fz ⁊ ſi nō ignoramus. C. de rei vxo. act. dū all'eg. l. ſed ⁊ ſi vſu fructus. §. dos. ff. ad. l. fac. Tu aduerte q̄ gl. i. d. l. cū dotē. vī te nere ẓiū reſtrigēdo illū tex. ⁊ d. §. dos. vt pceder iſpecto exitu q̄ qō detrahīt ꝓ falcidiā petīt ꝓ actionē de dote, ſed qſiderato effectu detrahīt vcz reſpectu qmodi repñtationis, vt ibi p gl. cū q̄ vī trāſire Bar. ⁊ cōiter doc. ꝓ quo facit q̄ nō ꝑt negari qō re ſpectu talis qmodi repñtationis ⁊ interuſurij medij tpis legatū cū qſiſtat, ⁊ iō ſtāte ſtatuto qō de q̄libet legato ſolvaī gabella vi delicet tm̄ ꝓ q̄libet libra q̄ reſpectu eſtimationis illius qmodi repñtationis ſolveī dicta gabella. non āt de ipſa ſumma legata ſm Bal. in l. ſi non deſignata. C. de fal. cau. adie. leg. ⁊ Bart. poſt gl. in. l. ij §. vñ q̄rīt. ff. de dote preleg. vī ꝓ expreſſum hoc vo luiſſe ꝓut tenuit. gl. in. d. l. cū dotē. Sed in iſta mā ꝑt diſtingui q̄ ant aliter qſtat q̄ ꝑ qfeſſionē viri ita legātis ſ. dotē eſſe ſolutā. Et iſto caſu pōt diſtingui q̄ ſi ipſa mulier eſſet panper ⁊ nō poſ ſet aliter vivere niſi apud ſe bret dictā dotē de pñti ⁊ tūc vī vir legaſſe mulieri dcm̄ qmodū repñtationis ⁊ ipm ademiſſe ab ei⁹ brde. vt ſic nō bēat expectari terminus ſolnē de dotis vcz ex q̄ dā pietate ⁊ qñr pp piā cām. Mā tūc vī in effectu rōne alimēto rū legaſſe mulieri dictam dotem vt interim ex ea ſe alimentet. q̄ caſu qñ alimenta legant̄ panperi nō detrahīt falcidia vt late di ctum eſt in dicto. xlix. primi. vj. ptis. Et ſic iſto caſu ſubeſt eadez rō in legato dotis reſtituende que eſt in legato dotis dande ſm ibi dicta. Nec ob. ſi diceret̄ q̄ non pōt tunc ſubeſſe rō panperta tis mulieris cum debuiſſet alimentari interim durante dicta di latione legali ab ipſis heredibus viri p id q̄ habetur in. §. exac tio. C. de rei vxo. act. per gl. ⁊ doc. ⁊ in. l. diuortio. in prin. ff. ſoln. mat. Nam rñdetur quod dicta proviſio legis volentis q̄ duran te dicta dilatione legali mulier debeat alimentari interim ab he redibus tollīt ꝓ proviſionem hominis per id q̄ habeī in. l. fi. C. de pac. conuen. i. ipſius teſtatoris volentis quod nō debeat mu lier per manus heredum alimentari ⁊ maxime ſtando in domo cū eis ſed per manus ſuas, ⁊ de ſua dote incontinenti ſibi ſolnen da. ⁊ ſic ꝓ maiori fauore ⁊ honore ipſius vxoris, tūc vidue forte vt magis preſeruareī pudicitia ipſius mulieris ſtādo de p ſe ⁊ ſe ipſam alimētādo, maxie ſi erāt bēdes extranei. ⁊ iō vī feciſſe ta le prelegatum dotis pro ſeipſa alimentanda. ex quo nihil aliud habebat aliunde ex quo poſſet alimentari. ⁊ ideo tunc nō detra betur falcidia vt procedat diſpō. d. l. cum dotem. d. §. dos, ſi aūt talis mulier non eſſet pauper, qī habebat aliunde ex quo poſſet alimentari forte bona parafernalia, ⁊ tunc de cedat opi. ẓia vt poſſit detrahi falcidia de tali qmodo repñtationis, ⁊ tunc ceſſa 2 ret diſpō. d. l. cum dotē. ⁊ d. §. dos. Aut aliter † nō qſtat de do te dataviro niſi ꝓ tale legatum ex quo reſultare vī quedam con feſſio dotis recepte, ⁊ tunc non de cōmodo repñtationis immo de tota ſumma dotis prelegate poſſet detrahi falcidia tanq̄ le gatū qſiſtet in ipſa tota ſumma dotis prelegate ⁊ non in ſolo cō modo repñtationis tpis, vt no. p Bart. in. l. q vxori. ff. de aur. ⁊ arg. leg. ⁊ no. in. d. l. ſi non deſignata. ⁊ ibi vide p Bart. ⁊ glo. no. inſti. de leg. §. ſed ſi vxori. ſup verbo, inſtm̄ dotis vbi dicit q̄ tunc heres detraheret falcidiā de toto dicto legato dotis ſi fe ciſſet inventarium. facit. l. lucius. §. q̄ſq; ij. ff. de lega. ij. ⁊ in. l. lu cius. §. i. ff. de leg. iij. qō p Bar. in. l. ſi cum qs decedēs. §. codi cillis. ff. de leg. iij. vbi dicit q̄ ſi dicta vxor fuiſſet tūc ꝑns qñ fuit ſibi factū tale prelegatū dotis p virū ꝓbaret talis cōfeſſio. Et iō inferī quod tunc non procedīt predicta nec ēt dcm̄ Bar. in. d. l. qui vxori. ⁊ ſic tunc non detraheret̄ falcidia niſi reſpectu com modi repñtationis. Et adde ad predicta duz dixi de commodo repñtationis reſpectu dilationis legalis. Nam idem eſſet dicē dum qñ heredi competeret dilatoria illa ne exigant vltra q̄ fa cere poſſint ſm quod habeī in. l. ēt in prin. ff. ſo. mat. Nam ſi ma ritus prelegaret dotē mulieri, tūc teneret̄ heres ſolidū vbi ſi nō legaſſet vir nō teneret̄ heres niſi inquantū facere pōt ſm gl. no. in. d. §. ſed ſi vxori. Nam tūc in legato cenſetur eſſe tantum q̄tū heres potuiſſet detrahere pp dictum beneficiū eadem rōne ſi cut. ſ. in beneficio dilationis legalis competens marito vel eius heredi. de quo in. d. §. exactio. ⁊ ideo falcidia eſſet detrahenda habito reſpectu eſtimationis dicti commodi quo heres venit pri nandus propter dictum prelegatum. ⁊ idem in quolibet alio in tereſſe q̄perenti heredi ex pacto a prin. inito inter coniuges ſm gl. no. in. d. §. ſed ſi vxori. Intellige tñ dummodo tale prelegatū dotis non cenſeaī factum mulieri ex pietate ſm dicta. ſ. itē intel lige quod dixi de beneficio ne heres teneaī vltra q̄ poſſit quan do fuit factum legatum expreſſa q̄tate, ſecus ſi non expreſſa q̄ tate per id quod habetur in. l. ſi prior. ff. ſol. ma. ⁊ alias in. l. me nio. §. a me. ff. de leg. ij. ⁊ in. d. l. ſi non deſignata. Poſſet tñ dici q̄ ſi fuiſſet factum pactum a prin. q̄ dos que erat in mobilibus debeat reſtitui incontinenti vbi de iure olim annua bima trima die hodie poſt annum. d. §. exactio. tunc ſi maritus legaret mu lieri dotem ſimpliciter non expreſſa quantitate, tunc valeret le gatum vt heres non vtatur dicto beneficio de quo in. d. l. etiaz. vt ſic aliqn d operetur vbi aliter dicendo in nihilo valeret, arg. l. ſi quando. ff. de leg. j. ⁊ facit. l. fundus qui locatus. ff. de fun. in ſtru. l. titia cum teſtamento. §. lucius. ff. de le. ij. q̄ eſt bene no. in d. l. ſi prior. ⁊ in. d. §. annus, ⁊ in. l. ſi non deſignata.

❧ SVMMARIVM ❧

2 Cautio verbum fauore dotis intelligitur cum fideiuſſore lz regu lariter ſecus.

¶ Privil. duodecimum.

1 **Duodecimum** ſpāle eſt † qz lz regulariter qñ a le ge vel ſtatuto vel teſtōre reqrītur cautio. intelligatur tunc nudo verbo per ſtipulationem ⁊ ſine fi deiuſſore, vt. l. ſancimus. C. de ℞. ſig. ⁊ ibi no. tñ fallit fauore mu lieris ⁊ dotis vt ſic ſemper intelligatur cum fideiuſſore, vt ꝓbaī no. in. l. ſi conſtante. §. qnoties. ff. ſol. mat. ⁊ ita no. dixit Bal. p illum tex. in. l. diuortio. §. interdū. eo. ti. ⁊ ſic facit q̄ ſi ex forma ſtatuti diſponeret̄ q̄ maritus ad oēm petitionē vxoris ēt qſtante mr̄imonio teneaī ſibi de dote reſtituenda cautionē facere in telligeret̄ cum fideiuſſore non obſtante eo q̄ bī in. l. j. ⁊ p totū ⁊ .C. ne fideiuſ. do. den. cū alias dcm̄ ſtatutū cenſeret̄ q̄ſi ludibrio poſitum ⁊ de vento proviſſet mulieri, ⁊ maxime qñ dubitaret de inopia viri ſi ſolo verbo ſufficeret caueri mulieri. Unde non immerito fauore mulieris ⁊ dotis intelligunt̄ dicta ℞ba ſtatuti de cautiōe .ſ. idonea, q̄ idonea cautio dī eſſe qñ cū fideiuſſore, vt bī in. l. ſi mandato. tit. §. fi. ff. mād. Multū tñ vī obſtare gl. iun cto tex. in. l. j. §. cum autem. C. de rei vxo. act. Tñ poteſt rñderi q̄ prima opi. gl. ibi ſit verior, vcz q̄ ibi cuz fideiuſſore p ſupradi cta. Vel pōt dici q̄ illud verbū cautio, eſt ꝓbatū a lege circa p ſonā veriſimiliter nō facere valēt̄ invenire fideiuſſores, vcz cir ca pſonā inopē, vt erat ibi maritus q̄ vtebaī privilegio ne gue niat vltra q̄ facere poſſit ab ipſa muliere. Nā durāte dicta ege ſtate teneī de iure ſaltē cauere de reſtituēda dote cū pervenerit ad pingniorem fortunā. ⁊ iō dz intelligi de ℞bali cautione. Et ſic facit in arg. q̄ lz iura dicant q̄ debitor cui eſt indulta dilatio a principe ne. j. certū tps poſſit queniri a creditoribus teneaī in terim cauere nudo ℞bo, ſed cū fideiuſſore, vt bī i. l. vniuerſa. C.

de pci. impe. offeren. tñ illud pcederet qñ superior dictã dilatio nẽ seu saluñ ꝙductũ indulgeret ex alia cã ꝓpter paupertatis, puta pp incõmoditatẽ aliꝗ vel qñ indulget crucesignatis, secus si exprimeret i rescripto qꝺ pp paupertatẽ debitoris ita indulget qꝛ tũc nõ est verisimile superiorẽ velle illũ teneri interim ad satisfãdũ ne dictũ rescriptũ videat frustratoriũ ꝛ ludibrio ꝙcessisse, ar. c. si papa. de pui. i. vj. cũ si. Añ sufficeret tũc prestare iuratoriã cautionẽ ꝑz qꝺ hz in auc. gñalr ó epis. ꝛ cler. ꝛ p gl. no. in l. j. ff. q satisf. cogã. imo tũc forte teneret cauere cũ generali hypoteca bonoꝝ ꝛ ét cuz adiectione pene ꝑm qꝺ hr in l. pretorie. ff. de preto. stipu. ꝛ ibi per Bar. ꝛ per gl. ꝛ per Ang. in l. ij. §. si dubitetur ff. de indi. ꝛ no. in l. filio. ff. vt leg. no. caue. q̃ omnia sunt bñ not.

SVMMARIVM

1 Extraneus si legat quicquid ad eũ peruenerit de dote talis mulieris non intelligitur deductis, lz verbi significatio aliud importet, non sic. in viro delegante.

¶ Priuilegium decimumtertium.

2 **Decimumtertium** priuilegiũ† qꝺ si vir legat dotẽ mulieri legasse videt qõ restat de dote deductis ipẽsis. l. dote plegata. ff. de do. prele. ꝛ multo magis si dcm̃ fuerit ꝙcꝙd ad me puenerit de dote, qꝛ cũ hoc ꝫbũ puenerit, ipotet effectualẽ quẽtionẽ. l. ij. §. peuisse. ff. ꝺ her. vel ac. rẽ. ꝛ l. cogi. §. ide q̃rit. ff. ad treb. iõ ñ cẽsẽt i effectu peuisse totã dotẽ ad vitꝫ ex q̃ pea tãtã pecũiã ipedit maxie fuit neẽio impẽsa. Ñã hoc ꝓcedit i testõ viri, secus i testõ extranei ꝑ legãtis, lz signatio verboꝝ aliud importet, vt est tex. no. in l. me uio. §. a me. ff. de leg. ij. ꝛ ibi ꝑ Bar. ꝛ voluit gl. in l. iij. C. de fal. cau. adie. leg. ꝛ lz Bar. in d. §. a me. hoc dixerit sub dubio forte, tñ vr hoc posse dici firmiter p illũ tex. i si. dñ facit dictã dzias iter vitꝫ ꝛ extraneũ legãtẽ. q̃ ãt sit rõ dzie tex. ibi voluit nõ assignat difficile vr assignari posse q̃ rõne gl. ibi voluit nõ eẽ dzias ꝛ forte male. Añ ꝓt dici eẽ rõnẽ dzie qꝛ qñ debitor legat creditori nõ vr legare nisi ꝙmodũ repñtationis in tpe, vt hr in l. si creditori. ff. de leg. j. ꝛ sic vr negari ipm interusuriũ tpis qꝺ ipse debitor hẽbat seu habiturus erat. Itẽ qꝛ ipse idẽ legãs erat creditor respectu dictaꝝ expẽsaꝝ, ꝛ iõ ex q̃ legatũ ꝓt eẽ i aliꝙ vtile, vcz respectu ipsius interusurij, iõ nõ dz extẽdi ad aliud ꝙmodũ ne videat hẽdẽ grauare duplici onere. l. titia. §. q in vita. ff. de leg. ij. sed qñ extraneus q nõ est debitor mulieris legat dotẽ tũc nõ cadit ibi ꝙmodũ interusurij cũ ipse legãs tale ꝙmodũ nõ hẽbat, vñ totũ corpus dotis legare vr. sic sine aliꝙ deductione expẽsaꝝ in qbus impẽsis ipse nullũ ius hẽbat, ꝛ iõ põt inferri qꝺ si vir legat dotẽ mulieri i q̃ dote nullũ interusuriũ hẽbat, tunc dz intelligi legata dos vt integra dẽat sine impẽsaꝝ deductione alias legatuz esset inutile ẽ. l. si qñ in prin. ff. de leg. j. ꝛ l. titia. §. lucius. ff. de leg. ij. Nec ob. d. l. dote plegata qꝛ dz itelligi qꝛ ibi legatum valebat, ꝛ erat vtile in alio. s. respectu ꝙmodi repñtationis, ꝛ sic erat ibi dilatio. Vices tu qꝺ ibi loquit in stabilibus in qbus nec olim nec hodie dat dilatio a lege. l. j. §. exactio. C. de rei vxo. act. Ñã rñdet qꝺ lz esset in stabilibus in aliꝙ pte tñ ꝑ alia parte erat in pecunia, vel forte ibi erat dilatio data p partes in ipso ẽtu dotis, scilicet pro dote restituenda que omnia sunt bene no.

SVMMARIVM

1 Mulier si faciat gñalẽ remissionẽ de oibus legatis sibi factis p virum tanꝙ sibi solutis, nõ venit legatũ dotis sibi prelegate.

¶ Priuilegium decimumquartum.

3 **Decimumquartum** priuilegiũ est† qꝛ in generali remissione vl liberatione quam vxor relicta omnibus legatis sibi factis p virũ facit heredibus viri tanꝙ sibi solutis non venit legatũ dotis prelegate vt post multa ꝙcludit Pan. de cast. in suo ꝙs. ccxxxiij. ꝛ prosequere vt ibi per eum qui no. loquit ꝛ indigeret maiori indagine. ꝛ istud priuilegiũ magis procederet ex natura prelegate dotis, qꝛ hz commodum representationis propter diem legalem tacite subintellectum, prout etiam in alijs legatis debitis in diem que valent ꝓp commodum representationis. d. l. si creditori. de leg. j. ꝛ sic similis questio posset cadere in testatore ꝛ debitore in diem, qꝛ legando debitum, valet legatum. vnde si creditor cui in eodem testõ erant facta multa alia legata vltra legatũ dicti debiti facit liberationem heredi ó oibus bonis legatis ꝛc. comprehendat dictum legatum debiti, si tñ non esset aliud legatum quod dictum debitum esset clarum cum non posset referri nisi ad aliud, ar. l. fundus qui locatus, de fun. instru. Et idem si non esset legatum vnum vltra illud debitum, qꝛ loquendo in plurali de omnibus legatis necessario comprehendit illud ar. l. vbi numerus. de testi. alias non saluaretur ratio recti sermonis contra. l. plautius. ff. de aur. ꝛ arg. leg. benefacit. l. fi. ff. ad trebel.

SVMMARIVM

1 Judex potest supplere ipsa parte, videlicet mulieris, non opponente, ꝛ hoc speciali fauore dotis.

¶ Priuilegium decimumquintum.

1 **Decimumquintum** spãle† qꝺ licet regulariter iudex nõ ꝺbeat nec possit ex officio de facto supplere, ꝛ sic parte non opponente, vt hr in l. iij. §. hoc aũt. ff. de dam. infec. cum suis si. Tñ spãli fauore dotis qñ pater qui esset improbate vite dotem repeteret a viro vel eius herede soluto matrimonio ꝛ conuentus non opponeret ꝙ socerum sic repetentem de eius inhabilitate ꝛ etiam ipsa filia que remansit vidua similiter non opponeret nec contradiceret patri forte pre rubore seu reuerẽtia paternali, ꝛ ipsi iudici cõstaret de insufficientia patris posset ex officio talem patrem repetentem dotem repellere per tex. no. ꝛ singu. in l. cum dotẽ. §. eo autem tempore. ff. soln. matrimo. ꝛ faciunt dicta in simili. §. in vj. parte. in. xxviij. prin. vbi simile priuilegium ponit circa dotẽ constituendam per iudicem ex officio pro ipsa filia maritanda.

SVMMARIVM

1 Actio de dote licet anomalam quandam naturam habeat cõtra alias actiones, qꝛ ista non est hereditaria competens patri non transit in heredem etiam lite contesta. sed cõuolat ad filiam, etiam non heredem.

¶ Priuilegium decimumsextum.

1 **Decimumsextum** priuilegium est qꝺ† actio ꝺ dote habet anomalã quãdam naturam citra alias actiones que communiter sunt hereditarie, maxime non penales, vt l. j. ꝛ per totum. C. de here. actio. quia non est hereditaria, quia ipsa competens patri.

¶ Additio. Competens patri. An ꝛ qñ dotis actio competat patri ꝛ qñ filie. doc. ꝛ Bar. post gl. in l. post dotem. ff. sol. mat. ꝛ in l. ij. eo. ti. ꝛ in l. gaius. eo. ti. Bar. in l. vxorem. §. testamento de leg. iij. ꝛ in l. auia. C. de in. do. quod queritur patri si eam sibi stipuletur. alias non sed in extraneo dotante solum pactum sufficit ꝛ per Pan. de ca. consi. cxxiij. per eius mortem non trãsit in eius heredem etiam lite per eum contestata transit ꝛ volatum facit in filiam. Additio. In filiam. Adde quod licet dotis actio sit cõis patri ꝛ filie tñ solus pater agit, nisi filia contradicat ex causa iusta. l. ij. §. quod si in primis. cum gl. ꝛ do. in. l. si cũ dotem. §. eo autem sol. mat. ꝛ Pan. de ca. ꝙsil. cxxvj. inci. viso dicto libello. licet non heredem in quam consolidatur ipa actio de dote per mortem. ¶ Additio. Per mortem patris vel emãcipatione. vide Pan. de ca. consi. cxxvj. l. j. §. videamus. C. de rei vxo. act. Bal. in l. maximum. de lib. prete. ꝛ an per filie ingressum consolidetur actio in patrem. Alex. consi. cxxxix. in. ij. parte. patris. l. j. §. videamus. ꝛ §. sed hoc ex rei. ꝛ ibi per glo. C. de rei vxo. act. sicut etiam in alio casu habet naturam anomalam, qꝛ competat patri ꝛ filie ꝛ cuilibet insolidum, vt no. in l. non solum. ff. sol. ma. post Bar. ꝛ tale ius insolidũ cõpetens cuilibet hz naturam quandam extraneam qꝛ non potest equipari iuri seu actioni competenti duobus reis stipulandi cuilibet insolidũ in qbus nõ est dare qꝺ sit vna ꝛ eadẽ actio vtriqꝫ ꝛ cuilibet ꝙpetens insolidũ, sed sunt due actiones, vt hr in l. iij. ff. de duo. reis. ꝛ multe alie assignant dzie, vt no. in d. l. nõ solũ. post glo. ꝛ ibi. nec ꝓt dari ꝙmoda eqparatio ad aliquẽ aũ casuz oino simile. Itẽ quolat de patre in filiã ẽt lite qrest. ꝛ pendente immo ét lata snia pro patre agente transit ius executiuũ snie in filiam ipso iure ꝛ sine alia cessione, vt no. in l. si marito. §. ij. ff. sol. mat.

Summarium

SVMMARIVM

1 Maritus soluto matrimonio teneť ad restitutionē pene quam fuit ꝙsecutus ab ipsa muliere ratione dotis enicte ne mulier remaneat in totū indotata.

¶ Priuilegium decimumseptimum.

1 **Decimū** priuilegiū est, qz solet dubitari an pena† quā qs ꝙsequit rōne rei mee q̄ qs dz mihi restituere sit mihi restituēda cū ipsa re de quo p gl. ⁊ doc. in. l. vtrum cū seq. ff. de peti. here. ⁊ i. l. si pignore. ff. de pig. ac. ⁊ p bar. latius in. l. ptor. §. qđ ỏ fructibus. ff. ỏ bo. auto. iudi. pos. Et iter alia solet dici qđ qñ ille q teneť mihi restituere fuit ꝙsecutus penam aliquā a me tūc illa nō venit in restōne, secus si ab alio, vt ē tex. in. d. l. vtrū cū seq. Sz tūc ob. tex. in. l. quoties. ff. de iur. do. Solnt multi vt ēt fuit bar. ibidē. ⁊ in. d. l. si pignore. ⁊ d. §. qđ ỏ fructibus, qđ iō ibi pena restituť qz ipa pena succedit loco rei amisse q̄ erat restituēda, ⁊ sic loco rei date i dotē, qñ āt nō succedit loco rei, ⁊ tūc illa nō venit restituēda ita ꝓcedit tex. i. d. l. si pignore, q̄ solo non vī nō bona ad. d. l. quoties, qz iurisc̄sultus ñ fundat se ex illa rōne, sz ex quadaz ętate ne mulier sit in dāno, ⁊ sic reꝑiat se i totū idotatā. ¶ Preterea dicta rō bar. nō ē vīs, nā pone qđ locator ꝓmisit sub pena ipsuz ꝙductorem nō molestare nec ipedire quominus, vt possit vti frui re ꝙducta ⁊ postea qz cōductor fuit ipeditus i suo vsu ⁊ ꝙmoditate rei ꝙducte ꝙsequut⁹ fuit penā a locatore q̄ pēa succedit loco sui itereť, tñ si postea hz ipsaz rē restituere locatori absurdū eēt dicere qđ hēat restituere penā cū illā habnerit loco sui interesse, vt ꝓbať in. l. is qđē. ff. loca. Sue rō cessat i creditore q fuit ꝙsecutus penā ēt si illā habuisset ab ipso debitore q rē ipsam subtraxit vel aliter ipediuit cū creditoz ñ hēat vsuz ⁊ ꝙmoditatē rei sicut hz ꝙductor, vt hāc rōnē dīe assignāt doc. post gl. i. d. l. si pignore. Ān illa rō q̄ est in ꝙductore vī subesse i marito imo maior cū nō solū hēat ꝙmoditatē rei date, sz ēt dñiū vel q̄si. l. doce ancillā. C. ỏ rei vē. cuz si. Ān si marit⁹ fuit ꝙsequut⁹ penā ꝛctus ex eo, qz socer vel mulier ipediuit virū vtifrui non teneret vir talē penā restituere so. Sic ēt videbať dōm i teris. d. l. quoties cū marit⁹ fuerit ibi ꝙsequt⁹ duplā ꝓ oi suo intereť, qz diu postea stetit sine dote subeūdo onera matri. Et iō videbať ipsuz nō teneri ad restōnem dicte pene matrimonio soluto. Tñ ibi est spāle ex quadā ętate ne mulier sit in dāno vt sic remaneat indotata. Et lz ibi tex. pōderat rōnē ꝑcz ne vir sit in lucro tñ illud ꝓcedit, qz omnis pena apponitur ꝓ lucro sicut dicimus in vsuris, vt habeť in. l. qui semisses, ⁊. l. cū quidā. §. dinus. ff. de vsu. licet apponi soleat ratione interesse, vt habetur in. l. fi. ff. de ꝓcto. stipu. vnde cogita.

SVMMARIVM

2 Mulier si per delegationē vel nonationē ꝓ dotis restitutione accepit reū inopem ignoranter etiā sua facilitate decepta, ꝓseruatur illesa ipso iure quo ad ꝓistinam obligationem.

¶ Priuilegium decimumoctauum.

Decimū octauū ꝓuilegiū ē† qz lz aliasꝑ nonationē seu delegationem que fit interuentu noue persone ꝓia obligatio ipso iure tollať. inst. qui. mo. tolli. ob. §. ꝓterea adeo qđ ñ ꝓt creditor ad ꝓmū ỏbitorē redire, lz ỏbitor assūptus ꝑ delegationē repiať nō solnēdo. Liter cās. §. abesse. ff. mā. qđ ēt ꝓcedit qñ dolo primi debitoris creditor fuit inductus ad talē delegationē quo casu solū subueniť sibi ꝓ actionē de dolo, vt hī i. l. sub ꝓtextu. C. ỏ trāsac. ⁊ l. ꝓmittēdo. §. si debitorē. ff. de in. do. tñ spāli fauore mulieris ⁊ dotis ipso iur. ꝓseruatur mulier illesa, vt tūc redeat ad ꝓstinā obłonē ꝛ virū vel eius hīdē debitorē dotis qui fuit in dolo, vt ē casus sing. in. l. si cū dotē. §. si mulier. ff. solu. ma. quasi talis obligatio hēat i se tacitā ꝙdōnem si nomē delegatū sit solnēdo qđ est no. Boc. tñ cōiter intelligūr illū tex. dū ỏ decepta ꝓcedat siue sit decepta dolo mariti siue sui facilitate cū tex. loquať indistincte, ar. l. iij. ff. ỏ off. ꝓsi. cū si. ⁊ ỏ ē magis no. ⁊ facit qđ hī in. l. q rē. ff. ỏ solu. ⁊ subdemus in ꝓrio ꝓuilegio, lz citra cāz dotis tūc mulier vī alia ꝑsona i nullo iuuareť ſic recipiēdo tale nomē ỏbitoris iutile ỏcepta solū sui facilitate nisi eēt minor. xxv. annis, qz tūc iuuareť bñficio restōnis in integrū. l. patri. §. pe. ff. ỏ mino. Et sic ꝑz qđ magis faueť mulieri in dote quā ipsi minori extra dotem cum minori mero iure ꝓindicetur, lz si bi detur restitutio, tamen mulier ipsa ꝓseruatur illesa.

SVMMARIVM

1 Actio ꝓia non extinguiť per dationez in solutum nominis debitoris vel alterius rei inutilis ꝓ dotis restitutione.

¶ Priuilegium decimumnonum.

1 **Ex** quo ꝓt inferri ad. xix. ꝓuilegiū. vt idez sit dōm in donatione insolutū, vt sic ꝓima† obligatio, ⁊ actio non extinguatur, imo possit mulier ad illā redire qñ nomen debitoris, vel alia res dareť insolutū ꝓ dote, ⁊ postea appareret qđ sibi mulieri tale nomen esset nō solnendo vel alia res sibi data insolutū esset sibi inutilis, vt est casus singularis. in. d. l. qui rem.

SVMMARIVM

1 Delegatio lz sit ꝛctus stricti iuris, tñ dolo dante causaz tali cōtractui annullatur ipso iure fauore mulieris in dote.

¶ Priuilegium vigesimum.

1 **Vigesimū** ꝓuilegiū surgit ex p̄dcis iūcto. d. §. lz si mulier † qđ lz delegatio sit ꝛctus stricti iuris qz nō fit nisi ꝑ stipłonem, vt in. d. §. ꝓterea. Et soleat dici qđ dolus dans cām ꝛctui stricti iuris, qz nō annullet ipso iure, lz causet rescisionez ꝑ actionez ỏ dolo, vt hī in. d. l. elegāter. in ꝓin. ff. de dolo. ⁊ in. d. l. sub ꝓtextu. ⁊ in. l. si id qđ aurū. ff. de ver. obli. lz secus in ꝛctu bonefidei, qz ipso iure annullat, vt hī i. d. l. elegāter tñ fallit spāli fauore dotis, vt talis ꝛct⁹ delegatiōis ipso iure sit nullus, qñ dolus dedit cām vt ꝓbať in. d. §. si mulier indistincte loquens duz dicit ibi decepta. Et sic pōt intelligi qñ mulier non erat liberatura virūz ꝑ delegationem, nisi qz fuit ad hoc inducta dolo ipsius viri, ⁊ hoc ēt est de mēte gl. in. d. §. si mulier, ⁊ cōiter ibi doc. sequunť. Tu autem potes dicere q̄ imo illud nō sit spāle in dote, nā ex quo delegatio venit ꝑ modū distractus ⁊ ad resolūēdū ꝓma obligatione dotis per viā transfusionis, ⁊ cū ipse ꝛctus sit bonefidei, vt. §. similiter etiam eius distractus qui initiatur ꝑ viā delegationis sortieť eandez naturā bonefidei, vt alias tradiť no. in. d. l. de tutela. C. de i integ. rest. mino. ⁊ no. i. d. l. sub ꝓtextu. Ec sic idē pōt dici in acceptilatiōe q̄ lz fiat ꝑ stipłonez, ⁊ sic remissio gratuita. l. vir ab eo. ff. de iure do. cū si. Tñ si veniat ad extinguendū ꝛctū bonefidei, tunc ipso iure erit nulla qñ dolus dedit cām, ⁊ sic mulier soluto matri. liberet ꝑ acceptilationem maritūz vel eius beredes eius socerū dolo ad hoc inducta tunc ipso iure acceptilatio erit nulla ⁊ poterit mulier redire ad ꝓistinā actionē de dote per id qđ hī i. d. §. si mulier. Sz si itelligamus illuz tex. in. d. §. si mulier ꝓcederet etiā qñ dolus incidit in ipsa delegatiōe, qz erat liberatura virūz ꝑ delegationē, tñ fuit decepta ab eo dando debitorē inopem, ⁊ tunc bñ esset spāle fauore dotis vt talis ỏlegatio lz sortiať nām bonefidei velut distractus dotis, tñ redderet ipso iure nulla ꝓp talē dolū icidētez, ⁊ sic non sit opus vt rescindať ꝑ actionez de dolo qđ est no. Et dicas tunc verūz esse in dolo ex quo sciuit talez debitorem delegatum esse non soluendo ⁊ mulier hoc ignorauerit aliter ab eo nō certificata, arg. eius qđ hī in. l. j. in fi. ff. de ac. emp. qđ etiā tz Pau. de ca. in. d. §. si mulier. non sic āt esset in viro recipiente a muliere ꝑ viā delegatiōis vel insoluti nomen debitoris pauperis ꝓ dote sibi promissa ab ipsa muliere hoc sciente, ⁊ sic p dolum, qz talis delegatio mero iure tz licet veniat rescindenda ꝑ actionem de dolo per tex. in. l. ꝓmittendo. §. si debitorez. ff. de iure do. adnerte tñ, qz dici posset q̄ i casu. d. §. si debitorē si mulier fuit i dolo dante cām tali delegationi, ⁊ sic distractui q̄ tūc similiter posset vir redire ad primā actionez ex quo dicta delegatio venit ad distrabendū ꝛctū bonefidei, maxime ꝑm iura bodierna ꝑm q̄ etiā ex ꝑte viri cui dos ē ꝓmissa ꝛctus ē bonefidei seu sortiť naturā bonefidei, vt. §. dixi p. d. §. sed ⁊ si non ignoramus. Ex quo posset inferri q̄ si ab ipso initio mulier nō incepit a ꝓmissiōe dotis sed a donatione insolutū dando talez sūū debitorez viro ꝑ dote ꝑ viā delegationis, tūc forte talis delegatio staret in sua virtute ꝛctus stricti iuris, ⁊ hoc forte nisi in tali delegatione nō interueniſſet stipło sed debitor mulieris nudo pcō ꝓmisisset viro qz tūc fingereť stipulatio ꝑm id qđ hī i. d. l. j. §. lz vt plenius, que ficta stipulatio maxime bodie habet naturam bonefidei. §. sed, ⁊ si nō ignoramus. quod no. ad gl. no. in. l. ij. in ꝓin. ff. solu. ma.

SVMMARIVM

1 Maritus debitor licet ante solu. ma. nullo modo sit obligatus, tamen soluendo ante non liberatur.

¶ Priuilegium vigesimumprimum.

1 **Vigesimũ** primũ spāle est qr † ex quo tps solnēde dotis ceperit a die soluti mat. ꝛ nõ añ nec añ orta ẽ aliqua obligatio fm qõ bz no. in. l. si qstāte. §. j. ff. so. ma. ꝛ regl̄r debitor soluēdo añ tps vel añ qdōnē libereť vt postea ene niēte die vel qdōne nõ possit amplius agi ꝯ eũ vt hř in. l. stipulatio ista. §. inter certā. ff. de ver. obli. ꝛ ibi no. ꝛ no. in. l. post morte. C. de fideicõ. tñ fallit in dote qr mulier recipiendo dotez a viro añ solutũ matri. vt aliqñ viri fatui facinnt qcorditer volẽdo seorsuz habitare, tñ nõ liberať quin iterũ postea soluto matri. solnere teneať, vt ẽ casus no. in. l. j. C. si dos con. má. ꝛ hoc nisi mulier reperiať nunc facta locupletior vt sic apud se hẽat dotẽ non qsumptã nec aliqua ex parte diminutã fm gl. no. in. l. ij. in prin. ff. so. ma. ꝛ ibi p Bar. ꝛ cõiter legẽtes, ꝛ p Cy. in. d. l. j. ité nisi esset soluta dos p causis de qbus in. l. q̄nis. cũ seq. ff. so. ma. si tñ mulier sic recipiens iuraret non ꝯuenire nec amplius dotẽ repetere, ꝛ tunc repelleret prętextu dicti iuramẽti per id qõ hř in c. cũ qtingat. de iureiu. ꝛ etiam dixi. in. d. l. ij. in prin. ff. sol. ma. ꝛ tenigi. ſ. in. vij. parte. in. xxiij. prin. ꝛ in alijs seq.

SVMMARIVM

2 Inl. si sol. ma. incumbat pignori in bonis mariti, fructus interimpe: cepti non extenuāt sortem dotis.

¶ Priuilegium vigesimumsecundum.

1 **Vigesimũ** scõm spāle † est qr si mulier sol. ma. incũberet pignori in bonis mariti sine vitio in xta no. p bar. in. l. pe. C. de pig. act. vel p sniaz i executione, ꝛ ex illis bonis fructus pciperet hmõi fructus nõ extenuaret sortez dotis imo cederẽt lucro mulieris lz regl̄r ꝯ, vt hř in. l. j. ꝛ ij. C. ó pig. ac. cũ si. ꝛ hoc notabiliter voluit Bal. in auc. ei q. C. ó bo. auto. iudi. pos. in pe. car. Cuius tñ dictũ solet mozderi a multis p tex. in. l. titia. ff. de so. de quo vide q̄ dixi latius in. l. insulã. §. visuras. ff. so. ma. Nã posset saluari dictũ bal. qñ mulier dictos fructus qsumpsit p oneribus sui victꝰ si aliũde nõ hẽbat ex quo alimẽta p se, ꝛ sua familia perciperet, ꝛ iã vir, vel eius hřdes fuissent in moza p lapsuz anni, per id qõ hř in. l. j. §. exactio. C. de rei vxo. ac. Alias solet teneri qõ p dote restituẽda non debeať mulieri itereſſe rõne alimẽtoꝝ sicut debeť viro p dote dãda cũ hoc scõo casu debeať intereſſe viro rõne onerũ matrimonij, vt hř in. l. de diuisione. ff. solu. ma. ꝛ dixi latius i. d. §. vsuras. circa dispositionẽ. c. salubriter. de vsu. Et idẽ si si mulier eẽt pona solita negotiari ꝛ lucrari cũ pecunijs, qr tũc rõne moze ꝛ lucri cessantis posset dictos fructus p recõpẽsatione quadã sibi retinere, ꝛ ó hẽt dixi in. d. §. vsuras p ea que hñr in. l. iij. §. de offi. ff. de eo qõ certo loc. ꝛ in. l. ꝙmissa. ff. rẽ ra. ha. ꝛ no. in. l. j. C. de sen. que pro eo quod inter ꝛ. per cano. in. c. conquestus. de vsu.

SVMMARIVM

1 Hypotheca dotis in bonis viri maxime expressa incipit a tempore promissionis dotis, ꝛ non a tempore solutionis.

¶ Priuilegium vigesimumtertium.

1 **Vigesimũ** tertiũ spāle est qr † hypotheca dotis i bonis viri maxie exp̄ssa icipit a tpe ꝙmissionis dotis ꝛ nõ a tpe solonis, ꝛ iõ si interiz maritus obligaret bona sua alteri recipiẽdo ab illo pecuniã mutuo hypotheca mulieris pferreť, lz postea ipsa dotẽ soluisset, ꝛ dicebat Cyn. no. in. l. cũ ibi. C. q po. hoc spāle fauore dotis. p tex. i. l. j. ff. eo. ti. de quo tñ vide q̄. j. dicẽt in hac. viij. parte. in vltimo priuilegio. Nã nõ vř hoc esse spāle in dote, sed regl̄r in omni hypotheca qdōnali qr qdicio, non est in ptãte debitoris, vt hř in. l. potior. ꝛ l. q baleñ. ff. q po. ꝛ rñdent Bar. ꝛ Bal. in. d. l. j. qõ ibi nõ potest cõmode dici qõ sit in ptãte mariti non recipere dotẽ, vt sic subeat onera matrimonij sine dote. Sz p certo vř qõ dictũ Cy. sit verius qr nõ sequiť vir nõ põt recipere dotẽ ex quo bz onera matrimonij subire. Nã imo si vellet posset nõ recipere dotẽ cũ non teneať nec posset teneri ꝛ cogi ad dotẽ recipiẽdũ p muliere cuz possit renuntiare suo fauori interim qstãte matri. faciẽdo pactũ de nõ petẽdo maxime ipso socero, vt hř in. l. si socer. §. lucius. ꝛ l. nupta. §. j. ꝛ. l. si marito. §. j. ff. so. ma. Et iõ vř qõ ibi iłłs disponať p viã cuiusdã fictionis fauore mulieris ne interim ipsa mulier remaneat indotata, ar. l. ij. ff. de iu. do. ꝛ qr spernereť a viro si interim esset indotata. l. fi. C. ad velle. que bene no. qr conferũt ad dicẽda. ꝯ. in. d. vltimo priuile. huius. vij. partis.

SVMMARIVM

1 Actio de dote oriť contra virũ. sol. ma. ad dotis restitutionez ẽt si sibi ñ fuit soluta nec fuit i culpa i nõ exigẽdo qõ ẽ mirabile.

¶ Priuilegium vigesimumquartum.

1 **Vigesimũ** quartũ priuilegiũ est, nã certũ † qꝰ fm cõez opi. actio de dote nõ nascit ad dotẽ repetendã nisi ỏmũ so. ma. vt hř in. l. si qstāte. §. j. ff. so. ma. ad hoc. l. in rebus. §. ois. C. ó iure do. Et ideo nõ videbať nasci ꝯ virũ nisi postq̄z fuerit qsequut⁹ dotẽ. Si ãt dotẽ sibi ꝙmissaz a socero nũq̄z accepit ꝛ socer mortuus ẽ añ ma. sol. Diceres tu prima facie nõ videri actionẽ de dote, tunc reconsolidari in mulierẽ nisi qñ vir fuit i culpa quare dotẽ a socero ñ exegit, ꝛ tñ ꝯrũ pbať no. in. l. si socer. §. lucius. ff. so. ma. ꝛ ibi p gl. ꝛ doc. ergo non ex alio inductum est nisi spāli fauore mulieris ꝛ dotis, vt sic infelix mulier idotata nõ remaneat vt alias ỏt tex. in. l. fi in princ. C. ó in. do. Nã cũ dos ꝙmissa ñ fuerit mulieri, lz viro nõ pt mulier agere ꝯ hřdes pfis ad ipsam dotẽ viro ꝙmissaz l. si p te. C. ó do. ꝙmis. ꝛ iõ in subsidiũ succurriz est mulieri vt ipsa possit agere ꝯ virũ tãq̄z dotẽ receperit vbi ipsuz nun q̄z habuit nec in culpa fuit in exigẽdo, sed hñ esset tñc in culpa in nõ exigẽdo ꝯ hřdes patris cuz possit vt dicit ibi glo. magna circa fi. qõ est mirabile

SVMMARIVM

1 Interesse petẽdi dotem sol. ma. lz deficiat viro, tamen speciali fauore mulieris ne remaneat indotata agit vir licet non habeat ex se ipso interesse agendi.

¶ Priuilegium vigesimumquintum.

1 **Et** hoc seqr̄ aliud priuileginz, ꝛ sic. xxv. fauore mulieris ꝛ dotis vcz † qõ actio ad dotẽ ꝙmissam p socerum viro vbi ꝑma facie videbať nõ durare p⁹ solutuz ma. ex quo ỏficit itereť viri pp qõ sibi dať actio vcz ob mřimoniũ ꝛ ei⁹ onera supportãda. l. ꝑ oneribus. C. ó in. do. Et iõ vbi vř ñ supportare onera mřimonij nõ posset petere dotẽ ẽt qstã. matri. fm qõ hř in. l. dotis fructus. ff de iure do. p gl. no. ꝛ i. l. ó diuisione. ff. sol. ma. Et rła é qꝰ vbi ỏficit itereť ẽt ex post ibi ỏsinit actio orta qpetere salté opeexceptiõis. l. si eũ. §. inin riarũ. ff. si qs cau. ad ẞ. l. si mulier. ff. so. ma. ꝛ no. i. l. qr ãt. §. illud. ff. si qs cau. Tñ fauore mulieris ꝛ dotis ñ ỏsinit actio qpetere viro imo adhuc pt effectualr agere ꝯ hřdes soceri, ꝛ ẞ nõ ꝑ itereť ipsius viri, lz ipsi⁹ mulieris ne remaneat sine dote cũ ipsa nõ possit ageř ꝯ dictos hřdes ad dictã dotẽ ꝙmissaz, vt. ſ. ꝛ sic poterit ꝛ dẽbit vir agẽ ꝯ dictos hřdes ꝛ ab eis exigere dictã dotẽ vt sic eã exactaz illico restituat mulieri, ꝛ sic iura ꝙmittñt dictã exorbitãtiã ꝯ rłas iuris cõis, vt. ſ. ẽt ꝑ modũ circuitus vt sic mulier agẽ possit ꝯ virũ ꝛ vir ꝯ hřdes soceri, vez qr nõ vř equũ qꝰ vir ꝑꝑ ẞ sit i dãno, iõ iura permittũt viro, vt possit talẽ actionẽ cedere mulieri, ꝛ hoc mõ liberari, vt pbať no. in. d. §. lucius, ꝛ maxie qr tũc stat rła ó qua in. l. qõ ocbeť. ff. de pecu. qõ ille q teneť ex eo qr actionez hz illã cedẽdo liberať. lz Pet. ó bel. tenuit ꝯriũ ꝛ qõ tex. ibi dñ loquiť alternatiue ibi necesse hẽbit maritus aut exactã dotẽ aut actionẽ ei pstare, dz i telligi qõ ibi electio sit mulieris spāli fauore dotis. lz Bal. ibi lz qõ imo est mariti p id qõ hř i. d. l. qõ debeť ꝛ p gl. in. l. ij. §. idẽ nerua. ff. ne qd in loco pub. ꝛ ita ẽt ẽ ó mẽte gl. i. d. §. lucius vcz in gl. magna ad fi. ꝛ maxie dñ allegat. d. l. quod debeť, ꝛ posset dici qõ opi. Pet. sit verior qr in. d. §. lucius, illa potest magis dici alternatiua remedioꝝ q̄z rerũ, vt sic mulieri ꝙpetat duplex remediũ. ſ. in agendo ꝯ virũ vt agat ꝛ exactaz dotem sibi restituat vel agẽdo vt cedat sibi actionẽ ꝛ qstat qõ in alternatiua remedioꝝ electio ẽ actoris. l. cũ filius. §. variꝰ. ff. ó le. ij. ¶ Preterea attendẽdo mẽtẽ iuriñ vir nõ ẽ obligatus mulieri ex eo qr vř esse vir in culpa in actionẽ bẽat ꝯ hřdes soceri, sed ex eo, qr vř esse vir in culpa in non

ñ exigẽdo dotẽ ab hꝛdib⁹ cũ possꝫ vt ibi voluit gl. magna ad fi. Et si dicis nõ videri equũ qõ vir agat ꝛ sic teneaꝫ ad quoddam factũ vt alteri pꝛosit ꝛ sua nõ interſit in aliquo. Añ satis vꝛ esse qõ cedat actionẽ. ar. l. nec creditoꝛis. C. de noua. ꝛ qõ hꝛ insti. ꝺ acti. §. pꝛerea. qꝛ posset rñderi spãle eẽ i dote fauoꝛe mulieris vt maritus cogaꝫ facere qõ mulieri ꝓdest ꝛ sibi nõ nocet, vt hꝛ i. l. ij. in pꝛin. ff. so. ma. ad hoc ét gl. no. ꝛ ibi per Bar. in. l. qui se debere. i ver. sed cũ sciret. ff. ꝺ qdi. inde. ꝛ vide qõ dixi. s. in. lxxix. spãli. vj. partis qõ quis teneꝫ ex eo qꝛ habet actionẽ nõ liberaꝫ actionẽ cedendo speciali fauoꝛe dotis sicut ét fauoꝛe vltime voluntatis. l. qꝛ poterat, ꝛ. l. recusare. §. fi. cũ seq. ff. ad trebe. vbi ét ꝓbaꝫ qõ heres teneꝫ itinerare fauoꝛe fideicõmissarij qñ nulla sibi esset excusatio. Potest tñ dici qõ eo casu quo vir ageret pꝛo interesse mulieris ad dotẽ sibi dandã quando non fuisset aliter in culpa teneretꝫ mulier sibi dare pecuniam pꝛo expensis litis ꝓ id quod habetur in. l. qꝛ poterat. ꝛ in. l. sed est sciendum.

SVMMARIVM

1 Socer si legat dotẽ genero, tũc. n. lꝫ possit gener agere ad tale legatũ pꝛo suo interesse qstã. ma. ñ so. ma. nõ poterit agere.

¶ Pꝛiuilegium vigesimumsextum.

Et hec sunt bñ no. ꝛ si vera essent surgeret. xxvj. pꝛiuilegiñ ad limitationẽ dicte regule. l. qõ debeꝫ cũ si. ¶ Nunc redeo ad no. dispõnẽ. ꝺ. §. lucius dũ dicebã qõ lꝫ ibi vir nõ fuisset in culpa in exigẽda dote a socero, ñ nũc solo. ma. ꝓ interesse mulieris iura ꝙcedunt vt possit ꝛ teneaꝫ vir agere ad dotẽ exigendã ꝛ ad eã exactã solnẽdã mulieri, ex quo seqꝫ qõ si cessaret dictũ interesse mulieris, qꝛ posset ꝓ aliñ modũ ei succurrꝛi cessaret
1 ét rigoꝛ iuris ꝙmixtus cã egtaris. §. lucius. puta † si socer. legasset dotẽ genero, tũc enim lꝫ possit gener agere ad tale legatũ pꝛo suo intereꝫ qstãte maꝛmonio, maxime cũ verba legati sint dire cta. l. titio centũ. §. titio genero. ff. de condi. ꝛ demonst. tñ soluto matrimo. non posset agere, qꝛ tũc cessat oẽ suũ interesse ꝛ ipsa filia tunc ꝓt agere, sic ꝺz intelligi tex. no. in. l. seruo legato. §. si testatoꝛ. ff. de leg. j. nec ob. ꝙ hꝛ in. ꝺ. l. si ꝓ te. qꝛ in legatis non sic stricte ꝓcedit sicut in ꝛctibus in ꝙbus nõ fit extensio ad plonaꝫ nõ expꝛssam in pmissione. l. si vnus. §. añ oia. ff. de pact. facit. l. in testamentis. ff. de reg. iur. ꝛ no. in. ꝺ. §. si testatoꝛ p doc. post glo. facit. l. cũ pater. §. dona. ff. de leg. ij. Et multomagis ꝺm fozet ♄ si mulier ipsa erat obligata, ꝛ postea facto diuoꝛtio vir ipse ageret ad dotẽ sibi ꝓmissaꝫ, certe tũc nõ audireꝫ, imo ét tũc delegareꝫ viro ipsa actio, lꝫ pꝛetẽderet interesse ꝓp interusurꝫ medij tpis ꝝm Bar. no. in. ꝺ. §. lucius. p. l. si donaturus. in fi. ff. ꝺ qdi. ob cau. per quẽ no. limitat, qõ hꝛ in. l. fi. §. j. ff. vt leg. no. cane. vbi ꝺr, qõ lꝫ exceptio illa dolo facis petere qõ restituturꝰ es ob tineat qñ eẽt restituturus icõtinẽti, secus si ex intervallo. Nã illud ꝓcedit qñ tale intervallum veniret ex natura obligationis, vel ex facto vel ex dispõne testatoꝛis secus si eẽt ꝙcessꝫ misericordie cã qꝛ tũc talis exceptio dolo facit petere ꝛc. obstaret per tex. no. i. ꝺ. l. si donaturus facit. l. ꝺ posui. §. nuptura. ff. ꝺ pec. qõ dictum lꝫ in se sit not. tñ semper est mihi visuꝫ dubiũ. Et ꝓ ꝓdicta liquet qꝛ lꝫ ex post facto ꝺficiat interesse viri i pterẽdo dotẽ so. ma. tñ pꝛopter hoc actio iam orta non expirat ipso iure sed solũ ope exceptionis elidiꝫ, ꝛ sic mero iure mulier vel socer adhuc remanent obligati viro ad dotẽ solnẽdã, ad hoc. l. j. §. lꝫ si dotẽ ff. ꝺ do. ple. quod ad not. ꝓ Bar. i. l. q añ. §. illud. ff. si quis cau.

SVMMARIVM

1 Maritus tenetur facere quod mulieri pꝛodest ꝛ sibi non nocet etiam quando tractatur de mero lucro.
2 Dilatio idulta viro miseratiõis cã cessat qñ vir nõ satisdaret ẽt si non posset satisdare quo casu admitteretꝫ sibi interusurium.

¶ Pꝛiuilegium vigesimumseptimum.

1 Exꝙbus iferꝫ ad aliud no. ꝓuilegiñ, ꝛ. xxvij. magis ampliã
do fauoꝛẽ dotis ꝛ mulieris qõ lꝫ reglꝛ † quis nõ teneaꝫ facere ꝙ sibi nõ nocet ꝛ alteri ꝓdest qñ tractaꝫ de mero lucro, ꝛ nõ ꝺ dãno euitando, ꝓ id qõ hꝛ insti. de ac. §. pterea. Tñ spãli fauoꝛe mulieris ꝛ dotis secus est, vt ꝓbaꝫ in. l. ij. ff. so. ma. Sicut etiaꝫ idẽ solet dici fauoꝛe vltime volũtatis, vt. l. qꝛ poterat. ff. ad treb. ꝺ quo ꝓ bar. in. l. ij. ꝛ sic facit qõ si mulier ♄ pecuniã i qtã
ti i bãcho mercatoꝛis solnẽdã sibi in certo terminõ, ꝛ velit nunc nubere nec possit ꝙmode ♄ facere nisi illã pecuniã habeat incõtinenti dandã viro futuro in dotẽ, qꝛ poterit talis debitoꝛ mercatoꝛ illã incõtinenti solnere dimisso apud illuꝫ interusuriuꝫ medij tpis. Nã ex quo mulieri pꝛodest ꝛ mercatoꝛi nõ nocet, qꝛ ♄ pecuniã paratã ꝛ ét est habiturus sunꝫ interesse lucri cessantis ꝓp interusuriuꝫ ꝛ subsit fauoꝛ dotis ꝛ matrimonij ꝛ ꝺ, iõ poterit cogi. Nã idẽ videmus esse puisum spãli fauoꝛe fisci i. l. j. C. de ꝙdi. ex lege. vbi singlꝛ hꝛ qõ fiscus ꝓt agere ad debituꝫ suũ ét añ tps qñ vrgeret aliqua necessaria cã hñde pecunie dimisso tñ interusurio medij tpis apud ipsuꝫ debitoꝛẽ, vt ibi ꝓbaꝫ no. iuncta gl. ꝛ Bal. ibi ad fi. vꝛ idẽ sentire in dotẽ duꝫ ꝺt sicut in dote allegando. l. si ꝙstante. §. quoties. ff. so. ma. Sꝫ tex. illius. §. lꝫ ꝓbet illud de interusurio, put ibi ét gl. ipsuꝫ allegat, tñ qõ añ diẽ indifferẽter possit mulier ꝙuenire debitoꝛẽ sunꝫ añ tps ille tex. hoc nõ ꝓbat, nã iõ ibi mulier põt cogere viruꝫ ad solnẽduꝫ añ tps sibi datuꝫ a lege, qꝛ ipse vir tenebaꝫ interim satisdare mulieri de solnẽ-
2 do eueniẽte tpe, † nã lex idulget viro dilationez ad dotẽ restituẽ dã gratia miseratiõis cuꝫ ista qualitate ꝛ modificatiõe vꝫ dũmõ vir satisdet de solnẽdo dotẽ in tpe vñ non satisdando vir cessat tunc. ꝺ. l. dilatio, vt tunc possit incontinenti cogi ad soluendum cum distinctione tamen quia si non satisdat ex eo quia nolit, ꝛ tunc nulluꝫ sibi ꝺimittitur sicut interusuriñ. An ex eo qꝛ nõ possit inuenire fideiussoreꝫ ꝛ tunc ꝺimittiꝫ sicut interusuriuꝫ medij tpisꝫ tñ pꝛo ipsa muliere bñ facit rõ. ꝺ. tex. l. ij. ꝛ spãlitas dotis ꝛ eius fauoꝛis que ẽ rõ finalis illius tex. Itez qꝛ si in. ꝺ. l. j. illud ꝓcedit spãli fauoꝛe fisci. ergo eadez rõne spãli fauoꝛe mulieris, ꝛ dotis cum paribus passibus ambulent mulier ꝛ fiscus, vt hꝛ in l. dotis. C. de iure dotium. ꝛ in. l. secunda. C. de pꝛiuile. fis. Accedit etiam quia fauoꝛe religionis, ꝛ pie cause similiter pꝛocedit dicta regula affirmatiua qõ quis cogaꝫ facere qõ alteri ꝓdest, ꝛ sibi nõ nocet ꝝm Bar. in. ꝺ. l. ij. ꝓ. l. si cui sepulchrum. ff. de reli. ꝛ sump. fune. ꝛ. l. ij. §. pe. eo. tit. Et maxime qꝛ vꝛ mulier dicto casu ꝓtendere interesse ne dãnuꝫ subeat si inupta remaneat vꝫ non posset ꝙgrueter nubere, forte qꝛ tunc inueniebat viruꝫ sibi ꝙcedẽ tez vbi si pecuniã sñã nõ hẽret, ꝺ pñti remaneret frustrata ꝛ ꝓnata toli spe. Aduerte tñ, nã qdã dicũt qõ i. ꝺ. §. pe. non sit spãle fauoꝛe religionis ꝛ pie cãe, lꝫ illud sit regulare, vt fuit ꝺ mente gl. no. ibi duz allegat ꝓ ꝙoꝛdãti. l. si qs domum. i pn. ff. loca. ꝛ glo. ét in. l. si cui. ad fi. ꝺ serui. expꝛssius ibi Bar. voluit ꝓ tex. in. ꝺ. §. penul. qꝛ si tu habes seruitutẽ i fundo meo. s. eundi ꝓ certã pteꝫ fundi ꝛ ego veliꝫ tibi ꝙcedere iter in alia parte fundi tibi eque ꝙmoduꝫ, ꝛ sic ꝙmutãdo lucruꝫ. Sed tu cogita qꝛ tex. multuꝫ vꝛget in ꝛrium in. l. fi. ff. de vsu. ꝛ habi. ꝛ ét tex. indistincte loquens in. ꝺ. l. si cui. Sed põt in hoc distingui aut ego volo locũ itineris ꝙmutare vt euitẽ aliqꝺ dãnuꝫ, ꝛ tunc possum ex rõne, qꝛ video: velle reducere aliqꝺ i pstinuꝫ statũ, ꝛ sic reducere locũ illuꝫ ad libertatẽ pꝛiuã quo casu possuꝫ ♄ petere ex quo tibi nõ nocet hñ do aliũ locuꝫ eque tibi idoneũ ꝓ id qõ hꝛ in. l. ij. §. idẽ varus. ff. de aqua plu. arcẽ. pno. ꝓ bar. in. ꝺ. l. ij. l. so. ma. bene facit. l. apparet. post ꝓn. ff. de iti. actuꝙ ꝓna. Si ãt ♄ peterẽ ad meũ lucruꝫ puta qꝛ vellẽ ꝓ dictũ locũ plãtare vineã vꝫ arbores, ꝛ tũc nõ posset, ꝛ ita ꝓt ꝓcedere tex. i. ꝺ. l. si cui. ad fi. que oia sunt bene not.

SVMMARIVM

1 Debitoꝛ potest delegari inuitus speciali fauoꝛe dotis si hoc sibi non noceat.

¶ Pꝛiuilegium vigesimumoctauum.

1 Vigesimumoctauũ pꝛiuilegiũ est † qꝛ licet regulariter debitoꝛ nõ possit delegari a suo creditoꝛe inuitus vt. l. j. ꝛ. l. nec creditoꝛis. C. de no. tñ fallit speciali fauoꝛe mulieris ꝛ dotis, vt ꝓbaꝫ sin. a ꝛrio sensu. in. l. ij. ff. solu. ma. post pꝛin. in versi. nec cogiꝫ, vez qõ maritus dotẽ a muliere vel socero sibi datã vel ꝓmissaꝫ cogiꝫ alteri ꝓmittere. s. vel ꝓmittendo tpe soluti matri. vel etiaꝫ ante a pꝛin. in casu solu. ma. si hoc sibi viro non noceat ꝙtra regulã de qua. in. ꝺ. l. j. ꝛ i. ꝺ. l. nec creditoꝛis, ꝛ ita cõiter ibi sequunt doc. post Bar. ꝛ gl. licet Bal. post Pet. ibi aliter dixerit.

SVMMARIVM

1 Debitoꝛ ad tps ꝓt ante tps cogi satisdare speciali fauoꝛe dotis.
2 Fauoꝛ dotis ꝛ vltime voluntatis qnomodo equiparentur.

¶ Priuilegium vigesimum nonum, & trigesimum.

1 **Vigesimũ** nonũ priuilegiũ est † qz lz debitor in dié aĩ tps non cogat satisdare creditori de solue do in termino nisi qñ iusta emerserit suspitio post ꝯctũ é in bone fidei iudicijs ꝑm qó hr̃ in.l.i oibus.ff.de iudi.& in.l.si creditores ff.de priui.credi. Tñ spãli fauore dotis & mulieris vir qui dilatione hz in dote restituenda soluto matri. interim aĩ tps satisdare tenet̃ & nulla alr emergẽte ꝯ eũ suspitiõe vt é tex.no.i.§.quoties.l.si ꝙstante.ff.solu.ma. ita cõiter ibi tenet̃ & p gl.& doc.in.l. ij.eo.ti. put & é boc spãle fauore vltie volũtatis vt in to.tit.ff.vt leg.no.ca. Ex quo põt inferri equiparãdo in hoc fauorez dotis & vltime volũtatis, vt.§.qó sicut in dote nõ tenet̃ vir satisdare qñ sibi laborioſum esset inuenire fideiussorẽ vt ibi. Sic etiaz dici pt i vltima volũtate vt sic hr̃di obligato ad tps ad legatũ laborioſuz foret inuenire fideiussorẽ nõ teneret̃ tũc fideiubere nec posset deueniri ad missionẽ in possessionẽ ex quo non vr̃ esse in contumacia, & dicebat Pau. de ca. in. d.l.ij. qó tũc dz stari iurato rie cautiõi hr̃dis, & alij sibi possibili securitati puta cũ hypothe ca bonoꝝ suoꝝ & adiectione pene facit qó hr̃ in.l.cũ non facile. ff.si cui plusq̃ p.l.falcidiã. & in.l.filio.ff.vt lg.no.ca. & glo.not. in.l.j.ff.qui satis.cog. Bõ boc no.ad limitationẽ totius tit.ff.vt leg.no.ca. Sed imo tu dicas qó in dote nõ sufficit viro offerre iuratoriã cautionẽ & etiã aliam sibi possibilẽ securitatẽ vt.§.imo icõtinẽti posset tũc ꝯ eũ, vl̃ eius hr̃des exactio fieri dimisso sibi interusurio medij tpis per tex. in. d.§. quoties. indistincte loquẽtem, & per dic.§.in.xxvij. priuilegio qó nõ eet dõm in vlti volũtate imo & si ꝙtumiaciter nollet bz̃s canere cuz posset nõ pt ob ẽ statiz cogi ad legatũ solue ̃dũ, sz fit missio in possessionẽ ex prio decreto, vt hr̃ in eo.ti.ff.vt in pos.lega. Ex tñ in dote dicto casu fieret restitutio dotis icõtinẽti & sic nõ expectato tpe & non dimisso sibi iterusurio, vt.§.dixi p.d.§.quoties. Ex qbus liquet qó iura maiorẽ exhibẽt fauorẽ doti q̃ vltie volũtati. Posset etiaz nõ ip̃obabiliter dici qó si iã trãsiit annus vel dote ꝙsistente in stabilibus q̃ dz icõtinẽti restitui. l.j.§.exactio. C. de rei vxo. actio. Maritus vel eius heres recusaret restituere & mallet litigare cũ muliere teneret̃ dicto casu icõtinẽti satisdare ó dote restituẽda seu ó iudicato solue ̃do cũ ẽ idẽ disponat̃ in legatis puris qñ hr̃s dilatat & vult magis litigare q̃ solue re, vt.l. hec stipho. i prin. & l. & de priui. & l. post q̃. §. iperator. ff. vt leg. no. cane. cum nõ sit minoris cã dotis q̃ vltime voluntatis, imo maioris. vt.§. lz regulariter nullus suo noie quentus teneat̃ hodie satisdare, vt insti. de satisda. §. sed hodie. ¶ Tñ dicta regula in vltima volũtate & dote non ꝑcederet, vt.§. & boc erit. xxx. priuilegium.

SVMMARIVM

1 Lucrum si quis sperat ex morte alterius, & talis sperãs sit causa mortis illius nõ est ipso iure priuatus dicto lucro; tñ ab eo auferet̃ a fisco, tamen fallit in lucro dotis.

¶ Priuilegium trigesimumprimum.

1 **Trigesimũ** primũ priuilegiũ est qz lz regir † qñ qs sperat lucrũ ex morte alterius, tũc si talis ita sperãs esset cã mortis illius nõ é ipso iure priuatus dicto lucro, tñ remanet incapax, & ab eo auferet̃ a fisco, vt ab indigno, vt hr̃ in.l. indignũ. ff. de his qui a nõ indi. & l. cũ rõ. in fi. ff. de bo. dã. & l. luctus. ff. ó in. fis. tñ fallit i lucris dotalibus seu nuptialibus puta i dote quã débat vir lucrari p mortẽ mulieris p̃decedẽtis in marrimonio. Mã si vir esset cã mortis mulieri ipso iure est ꝑuatus & factus incapax tali lucro & sic trãsit dos ad hr̃des mulieris & nõ ad fiscũ, vt é casus sin. i. l. ab hostib⁹. §. fi. ff. so. ma. vbi bar. dixit illud eé spãle in lucris nuptialibus, tñ ipse idẽ Bart. variauit aliter intelligẽdo illũ tex. i. l. fi. ff. de his q. vt indi. & alr in. l. iij. ff. si qs ali. testa. p. de quo vide que latius dixi. in. d. §. fi.

SVMMARIVM

1 Mulier habens actionez de peculio contra socerum potest opponere compensationem.

¶ Priuilegium trigesimumsecundum.

1 **Triesimũ** scõm spãle é † qz lz aliss sit spãle q hr̃s actionẽ de peculio nõ possit opponere ꝙpensationẽ de eodẽ, vt. l. cũ fundus. §. seruũ ttiũ impẽdés. ff. si cer. pe. & l. si creditor. §. j. ff. ó pe. lz posset p solutionẽ liberari. & sic isto casu ꝙpẽsans nõ hr̃ p solnẽte ꝯ id qp hr̃ in. l. si debitor. ff. q po. i pig. ba. i. l. ãplius nõ peti. ff. rẽ ra. ba. tñ boc spãle ñ ꝑcederet ꝯ mulierẽ i dote hñtẽ actionẽ de peculio ꝯ socerũ, & boc spãli fauore dotis & mulieris, & est casus sing. ad boc põderatus per Lud. de ro. ibi in. l. filiosa. la. ij. in pn. ff. so. ma. Quicqd aliter intelligẽdo dixerit Bar. sup quo tamen vide ibi dicta.

SVMMARIVM

1 Testator lz expresse vel tacite nõ possit i testõ ꝑuidere qó vnus coheredũ soluat totũ debitum quin creditor volendo agere nõ agat ꝙtra cẽs coheredes, tñ nõ habet locũ fauore dotis.

¶ Priuilegium trigesimumtertium.

1 **Trigesimũ** tertiũ est qz † lz testator expresse vel tacite nõ possit in testõ ꝑuidere qó vnus cohr̃dũ soluat totũ debitũ qn creditor volẽdo agere psonali habeat eã intẽtare ꝯ oẽs coheredes cũ lex. xij. tabularũ eludat ipso iure actiões actiuas & passiuas inter heredes p ratis hr̃ditarijs, vt hr̃ in. l. j. C. si cer. pe. cũ vul. & facit qó hr̃ in. l. eũ q ita. §. te & titiũ. ff. de ver. obli. Et est rõ qz quo ad ptẽ tangentẽ coheredi ille alius coheres reputat̃ p extraneo ipsi defuncto, tñ fallit spãli fauore dotis legate p maritũ vxori, vt est casus sing. in. l. cũ ab vno. ff. de leg. ij. ꝑm ꝑuiũ intellectũ gl. ibi, & tenet̃ cõiter doct. post ¶ in. l. p hereditarijs. C. de be. ac. Bar. in. d. l. cũ ab vno. & i l. ꝙtinuus. §. fi. ff. de ver. obli. ad fi. ibi. Et sic in hoc mulier é magis priuilegiata q̃ fiscus q tale priuilegiũ non hz, vt pz in. d. l. p hereditarijs. Et lz gl. i. d. l. p hereditarijs dicat istud esse regulare qñ testator legauit ab vno heredũ cã debiti ꝙpẽsandi, tñ nõ vr̃ tũc esse rõ vrgẽs, & lõ cõiter doc. tenẽt illud esse spãle fauore dotis & mulieris, vt mulier nõ bẽat actione distinguere ꝯ plures & sic sequit̃ qó si vellet ꝯ alios coheredes agere, forte qz sua interesset, tũc posset ex quo fauor nõ dz retorqueri in eius odiũ. l. qó fauore. C. de leg. Potest ergo si vult, non tñ cogitur, facit. l. quamuis. C. de pig. ac. adde & qó ꝑdicta spãlitas ꝓcedit qñ cũ ea ꝙcurrit fauor vltime volũtatis, vt est de mẽte doc. in spãlitis locis & é expresse de mẽte Bar. in. d. §. fi. vñ si i ꝙtractu dotis maritus in casu restitutionis dotis i instro obligaret se & eius heredes volẽs qó dotẽ possit repetere & effectualiter consequi ꝯ vnũ heredẽ i solidũ, vel oẽs & singulos put de sua ꝓcesserit volũtate tale pactuz nullius erit effectus p id qó hr̃ in. d. §. te & titiũ, non obstãte fauore dotis qó no. Itẽ ꝑdicta ꝓcedũt qñ aliter apparet de debito dotis qó per ipsum testm̃ secus si solũ p ꝛba testameti, qz tunc nõ vr̃ ꝓprie dos ꝓlegata sz simplex legatũ dotis p tex. & ibi no. p Bart. in. l. q vxori. ff. de an. & arg. leg. Et b vr̃ ꝓbari p illũ tex. in. d. l. cũ ab vno. vbi agebat̃ actiõe de dote ergo ꝓbat̃ aliter q̃ per testm̃. Cogita tñ quia põt dici idẽ esse & multomagis qñ aliter nõ appareret de dote cũ tunc censeatur solũ deberi vt legatũ & ꝙstat qó testator solũ vnum heredẽ gravaret in legato. l. si tibi homo. §. j. de leg. j. cum similibus.

SVMMARIVM

1 Res empta de pecunia dotali licet non sit dotalis, tamẽ in subsidium potest agi actione reali tanq̃ pro dotali.

¶ Priuilegium trigesimum quartum.

1 **Trigesimũ** quartũ speciale est † qz lz sol. ma. mulier nõ possit agere actione reali vel psonali ꝯ bona viri q̃ nõ sunt dotalia, sz solũ & tũc agere poterit hypothecaria ꝓ expssa vel tacita hypotheca orta i bonis viri, vt hr̃ i. l. j. §. sed vt plenius. C. ó rei vxo. act. tñ fallit in casu sing. l. in rebus in prin. C. de iur. do. & ibi p Bal. & in. l. vxor viro. ff. de do. inter vir. & vxo. vez duobus ꝙcurrẽtibus. s. q dicta res fuerit empta de pecũia dotali q̃nis non fuerit actũ q esset dotalis. ¶ Scõo qñ non essent alia bona mariti sufficientia p integra dotis restitutione & sit in subsidiuz vt dictum est. §. in. vij. pte. in. xv. spãli. & boc multũ vtile mulieribus in pratica p ꝙsecutiõe suarũ dotiũ.

SVMMARIVM

1 Remedia multa etiam inter se incompatibilia competunt mulieri solu. matri.

¶ Priuilegium

¶ Priuilegium trigesimumquintum.

1 **Trigesimũquintũ** † spāle surgit ex dispõne. d.l.in rebus,vt fauore dotis solu.matri.debent mulieri actiones incompatibiles circa idē,vcz rei vēdicatio ⁊ hypothecaria,alʒ hypotheca nõ posset ꝙpetere in re ppria.l.neqꝫ pignus.⁊.l.neqꝫ ptorio.ff.de reg.iu. ita ꝓbat in.d.l.in rebus.⁊ ibi p gl.Cyn.⁊ Bar.⁊ hī in.d.l.vbi adhuc.⁊ in anc.ꝓmissa.C.de do.añ nup.⁊ ibi p Bal.sicut ēt ē spāle fauore vltime volũtatis,vt hī in.l.j.C.cõia.de leg.Et idē qñ propter vergentiam ad inopiam,vt hī in.d.l.vbi adhuc.de iure do.Si tñ eligeret mulier alteram ex his.s.hypothecariaʒ vel rei vendicationem ⁊ in illa succũberet vel renũtiaret liti nõ possit ad alterā redire ſm doct.in d.l.in rebus,⁊ facit qđ hī in in.l.fi.C.de condi.⁊.l.qđ in heredem.§.eligere.ff.de tribu.⁊ est vtile hoc ad id qđ dixi in.xxv. priuilegio septime partis.

SVMMARIVM

1 Hypotheca tacita oliʒ si nõ erat inuēta in bonis viri mulier in ipsa psonali de dote preferebat omnibus alijs creditoribus etiam an teriorib⁹ non habentibus hypothecam.

¶ Priuilegium trigesimumsextum.

1 **Trigesimũsextũ** erat oliʒ spāle † quo tpe nõdū cognita ru.inuenta tacita hi- potheca in bonis viri ꝓ dotis restõne in cām soluti matrimo.qz ꝓferebat mulier i sua actiõe psonali ó dote oib⁹ alijs creditorib⁹ nõ hñtibus hipothecā lʒ essent anteriores in tpe,vt est casus sin gu.in.l.j.ff.de priui.credi.qđ priuilegiū nõ extēdebat ad ipsum virū agentē ꝯ mulierē vel socerū ꝓ dote sua ꝙsequenda,qz tunc ſuabat ius cõe vt ꝙrreret cū alijs creditorib⁹ sicut nec hodie extēderet dicta prelatio ad virū q hodie habet tacitā hypothe cā in bonis mulieris vl̄ soceri ꝓ dote sibi ꝓmissa ꝙsequēda vt di etū ē.s.in.vij.priuilegio.vj.partis. Sed solū dicta prelatio dat mulieri in bonis viri vl̄ soceri,vt hī i.l.fi.C.q po.⁊ tangit j.in ꝓ ximo ꝓuilegio,⁊ ēt tangit in vltia parte opis.Sʒ cū hodie taci ta hypotheca ipsi mulieri ꝫ ꝓuilegiū qđ oli dabat i psonalibus paꝫ aut nihil sibi ꝓderit ꝯ creditores hñtes solā psonalē ex quo ipsa mulier est tuta per hypothecariā saltē tacitā,vt tangit j.p ximo priuilegio.⁊ plenius tangetur in.x.parte operis.

SVMMARIVM

1 Mulier potest agere hypothecaria pro dotis restitutione con tra tertios possessores anteqꝫ ꝓncipalis ꝙueniat⁊ discutiat.
2 Reipublice ⁊ fisci fauore potest agi contra fideiussoreʒ non di scusso principali.

¶ Priuilegium trigesimumseptimum.

1 **Trigesimũseptimũ** spāle est volũt qdā qꝺ ꝓ dote mulier † possit age re hypothecaria ꝯ tertios possessores nõ aliter facta discussione ꝯ bona mariti principalis debitoris lʒ reglr ꝯ,vt in auctē.hoc si debitor.C.de pig.gl.tñ no.in.l.vbi adhuc.C.de iure dot.tenuit ꝯriū,⁊ idē ibi Cy.in.xj.q.⁊ ibi Bal.dicēs qꝺ lʒ mulier in dote plurimos hēat fauores ⁊ priuilegia,tñ nõ reperit in hoc.s.quo ad modū discussionis qđ hēat aliqđ priuilegiū.⁊ idē Bar.in.l. fr ꝙstāte.in.ij.q.iij.ptis.ff.solu.mat.⁊ hoc ēt vī ꝓbari ꝓ tex.in. d.l.vbi adhuc.ibi ſm legū distōnē moueat.Sed aduerte qz alij ꝙtenebāt ꝯriū vt refert Cy.ibi vñr magis ꝓbabiliter dixisse,nā istud iudiciū dotis est summariū,vt j.di ceī in.ix.parte,⁊ in eo ꝓcedi dʒ ex bono ⁊ equo ꝓcedit rigor,⁊ apices iuris non curan tur.l.si fideiussor.§.quedā.ff.man.Sicut ēt nõ curant qñ tractat 2 de † interesse reipublice,puta fisci ad cuius petitionē pt agi hy potheca ria ꝯ tertiuʒ possessorē nõ aliter discusso ipso ꝓncipali debitore fisci,vt est no.in.l.moschis.ff.de iure fisc.ergo mõ fauo re dotis in quo ēt versat fauor reipublice,vt.l.j.ff.de iure do.Et ideo in priuilegijs mulier ⁊ fiscus ambulant a pari,vt hī.l.ij.C. de iure fis.⁊ per gl.⁊ doc.in.l.dotis.C.de iure do.⁊ maxie circa hypothecaʒ,vt ibi no.Sic etiā videmus qđ fauor fisci ⁊ reipu- blice est vt possit agere ꝯ fideiussores nõ facta discussione ꝙra ꝓncipalē,vt hī.C.de decu.lib.xj.⁊ in.l.libertus.§.j.ff.ad munī ⁊ no.in.l.cū filius.⁊ ibi dixi.ff.de ver.obli.Et ideo Pou.in.d. l.si ꝙstante.dicebat oportere dicere non esse verā illam gl.q̄ so- let allegari pro singu.in.l.si mancipiū.C.cōi diui.ff.de euic.si te- neamus opi.cōem de quo.s.q̄ requirat excussio ēt in hypothe- ca dotis.Nā gl.illa voluit qđ exceptio illa excussiōis prius nō facte vel alia exceptio preposterationis est de apicibus iuris,⁊ iō vbi agit de bono,⁊ equo nō dʒ opponi.Sed tu dic qđ illa gl. cōiter tenet,vt ēt tenuit Bar.⁊ Bal.⁊ cōiter legētes.in.l.j.C. cōi diui.Et ideo si nō opponat ante litē ꝙe.nō pōt postea op poni ⁊ vt vʒ ꝓcessus ⁊ snīa p id qđ hī no.in.l.j.C.de ap.⁊ p bar. in.l.naturaliter.§.nihil cōe.ff.ó acq.pos.in.ij.q.pn.Añ cū non possit negari in cā dotis agat de bono ⁊ equo,vt.s iō talis exce- ptio excussionis nō facte censet extranea in tali iudicio tanquaʒ ꝙernat merū rigorē ⁊ apices.Nec ob.d.l.vbi adhuc.ibi ꝭ dī. legū,qz dʒ intelligi nō de discussione,sed de alia di.⁊ modifica- tione,put requirit in hipothecaria,vcz ꝓbando de anteriozita- te tpis,⁊ qđ res erat in bonis mariti,⁊ sic de simi.Vaʒ tpe.d.l. vbi adhuc talis ordo discussionis erat incognitus, nam postea fuit inductus p ius auc.vt hī in.d.auc.hoc si debitor,⁊ in auct. pñte.C.ó fideiuss.⁊ in corpore vñ sumit.⁊ ita posset teneri in pun cto iuris,lʒ in decisiuis forte non esset recedenduʒ a cōi opi.Si tñ facultates viri manifeste seu notorie essent non soluendo, tūc sine dubio procederet dicta opi.qđ non requiratur discussio si- ne post sol.matri.sine ante propter vergentiam viri ad inopiam per id qđ hī in.l.nisi duntaxat.ff.de pac.per gl.⁊ doc.⁊ in.l.fin. ff.si cer.pet.⁊ no.post Bart.in.d.l.decem.ff.de verb.obliga.

SVMMARIVM

1 Hypotheca mulieris etiam tacita prefertur omnibus alijs cre ditoribus habentibus hypothecam.

¶ Priuilegium trigesimumoctauum.

Trigesimumoctauuʒ ⁊ vltimū ꝓuilegiū ⁊ qnidē maximuʒ
1 est in dote † vt hypotheca mulieris etiam tacita in ipsa dote re stituenda preferat omnibus alijs creditoribus etiam habenti- bus hypothecaʒ,vt est tex.in.l.fi.C.qui pot.⁊ in.§.fuerat.insti. de ac.quod an ⁊ qñ sit verum ⁊ maxime sic indistincte ⁊ quid in dote confessata latius discutietur j.in.x.parte operis.

Priuilegia Dotis circa actus

iudiciales.Et est nona pars totius Tractatus.

¶ Prefatiuncula.

Soluta ⁊ expedita est pars. viij. nunc
a restat deuenire ad nonam qua multa priuilegia complectemur communia,⁊ acommodabilia ad omne tempus tam ante matrimonium qꝫ constā te matrimonio ⁊ etiam solu.matri.concernentia ipsum iudiciū dotis seu actus iudiciales conferibiles ad ipsam dotem.

SVMMARIVM

1 Index in dubijs tam in modo ꝓcedendi qꝫ decidendi debet ma gis inclinare pro dote qꝫ contra.
2 Instrumenta eadeʒ die facta si reperiantur,illud qꝺ est pro dote presumitur prius factum.⁊ nu.ʒ.
4 Fiscus non preferit anteriozibus creditozibus in quesitis añ sna hypothecam,secus in muliere circa dotem.
5 Priuilegium fisci circa priozitatē extenditur ad ecclesiaʒ ⁊ ꝯ- libet piā causam agentem hypothecaria contra causaʒ lucra tiuam a debitore ecclesie vel pie cause,quod est notabile.

¶ Priuilegium primum.

Primum itaqꝫ priuilegiū ⁊ generale est in materia dotiū,vcz qđ † in dubijs index in mō ꝓce
1 dendi ⁊ decidendi dʒ magis fauere mulieri agenti vel insistenti ꝓ dote quā alteri parti,vt in.l.in ambiguis.ff.de iure do.Sic in quit Byn.⁊ Bar.⁊ communiter doc.in.l.j.ff.so.ma.per.d.l.in ambiguis.iuncta.d.l.j.arguēdo † quod si reperiuntur duo in- strumenta de eodē die cantantia,nec aliter apparet quod fuerit
2 prius ⁊ qđ posterius presumatur semper precessisse instrumen-

tum dotis, ꝛ nō erat olim hoc multū ꝛ vſꝰ vtile in ꝓsonalibus in q bus ꝓferebat mulier alijs creditoribus ēt anterioribus nō hn tibus hypothecā, vt hr in.l.ij.ff.ō ꝓmi.credi.ꝛ dixi.ſ.in.xxxvj. ꝓuilegio.viij.partis. Sed hodie est hoc vtile mulieribus cum hodie habeant tacitā hypothecam que ſm opi.cōem non ꝓ fertur anterioribus creditoribus habentibus expreſſam ſm qō hr in.l.fi.C.qui potio.ꝛ dixi.ſ.in.viij.ꝓuilegio.vj.par.ꝛ etiam
3 dicet ſ.in.x.parte. Unde ſi reperirent illa † duo inſtra eo.die facta ꝓferet mulier creditori alterius inſtrumēti ēt habenti ex preſſam lz inſtrumentum mulieris non ꝙtineat expreſſam hypo thecam. Si aūt ꝙtineret expreſſam, tunc etiaz olim ante.d.l.fi. ꝓferret mulier tanqz anterior iuris preſumptione ex ſpeciali ꝓuilegio dotis ꝛ hec procedunt etiam ſi cum mulier ꝙcurrat fiſcus ſm Bal.no.in.l.dotis.C.de iure do. Unde lz fiſcus mul ta habeat ꝓuilegia de qbus per Bal.no.in.l.j.C.de bere.vel actio.ven. tamen non habet tantum ꝓuilegiuz, vt preferat ꝓ uilegio mulieris, immo ceteris paribus ꝓfertur mulier. Sed tu aduerte qz iura vīr velle qō mulier ꝛ fiſcus indicantur a pari circa fauores ꝛ paribus paſſibus ambulāt ꝑz gl.in.d.l.dotis, vt hr in.l.ij.C.de ꝓi.fiſ. ergo mulier nō oz vti ꝓuilegio ꝯ fiſcū, ꝛ ecōtra fiſcus ꝯ mulierē, ꝓ id qō hr in anc.quas actio.C.de ſac. ſanc.eccle.ꝛ ēt in.d.l.fi.ſ.exceptis.ꝛ ibi glo. voluit qō mulier nō vtī ꝓuilegio antelationis ꝯ fiſcuz, ad hoc ēt ex no.in.l.j.C. ō in.fiſ.li.xj. vbi fiſcus ē ꝓuilegiatus ceteris paribus circa prio ritatē hypothece, ad hoc etiā qō hr in.l.ſi is qui.ff.de iure fiſci. vbi fiſcus in queſitis poſt ſuā hypothecā ꝓferī oibus alijs credi toribus etiā anterioribus, ergo nō ſolū in dubijs, ſed etiā i certis interpretamur pro fiſco ꝛ non ꝯ fiſcum. Et ſic vz q mulier non vtat ſuo ꝓuilegio ꝯ fiſcum, vt in dubio preſumatur hypotheca mulieris anterior, ꝛ ratio Bal.in.d.l.dotis ꝯ fiſcum per.l.non puto.ff.de iur.fiſ. non vr eſſe bona nec etiā vr procedere dictum Bar.poſt By.in.d.l.nō puto qō ſi reperiant duo inſtrumēta eodē die celebrata vnuz fiſci, alterū ꝓuati cū hypotheca preſu mendū ſit inſtrm fiſci poſteriori bona ꝙfectū, nā imo vr dom ꝯ rīū p.ſ.dicta.ꝛ p tex.in.d.l.is q.ꝛ in.l.j.ſ.et ꝯ dictū eiusdē bar. ꝛ in.d.l.is q vbi dixit qō ſi fiſcus ꝙuenitur hypothecaria tanqz tertius poſſeſſor oz agens creditor ꝓbare ſuā hipothecam fuiſ ſe priorez ꝛ preceſſiſſe acquiſitionē bonoꝝ debitoris, niſi dicamus qō illud dictū Bart.in.d.l.is q ꝓcedat niſi apparerent inſtra ambo eodē die confecta, qz tūc ſi ꝙuenitur fiſcus ipſe bz ꝓbare qō ſuū inſtām fuerit ꝓius celebratū ꝛ ſm hoc non eſſet ſpāle in dote qō ꝙrēderet mulier fiſco, qz idē eſſet qñ fiſcus ꝙrēderet cū alio ꝓuato non ꝓuilegiato qō videtur mirabile ꝛ ꝙtra inten tionē Bar.in.d.l.is qui.ꝛ contra tex.in.d.l.j. Et lz Bar.in.d. l.j.reſpondeat eſſe ibi ſpeciale qñ fiſcus agit ꝯ donatariū habē tē cauſam a debitore fiſci.ꝛ ſic ꝯ pretendentem cauſam lucrati uā. Et ſic videt velle ſecus eſſe qñ ageret contra pretendentem cām oneroſaz, quia tūc haberet locū.d.l. non puto, ꝛ idez voluit Ang.in anc.de trien.ꝛ ſemiſ.ſ.illud quoqz capitulū. Tñ Bal. in.d.l.ſi debitor.C.de ꝓi.fiſ. dicit idē eſſe qñ fiſcus ageret con tra emptorē, ꝛ ſic ꝓtendentē cauſam oneroſaz, ꝛ idē fuit de mēte Ang.in.l.matrē ad ſi.C.de ꝓba. Immo ipſe idē Bal.in.l.j.C. de bere.vel act.ven.vbi ponit multa ꝓuilegia q̄ bz fiſcus, in ter alia poſuit illud maximuz pro gñali quodam ꝓuilegio fiſci q vbicūqz eſt dubiū de prioritate, maxime circa hypothecā ſp fiſcus ꝓferī allegādo.d.l.j.de in.fiſc. Et hec opi.videt verior, qz tex.in.d.l.j.de in.fiſ.C.non facit vim in donatione, ꝛ ſic in cā lucratiua, ſed ſimpliciter rīdet cōſultationi, quo caſu nunqz eſt interpretandum qō rīſio principis virtat ſuper iure diſpenſati no, ſed ſuper regula cōi, vt per glo.ſ.ꝛ doc.in.c.ex ex parte ad de de teſti.ꝛ c.ꝙſultatione ō tē.or. Si.n.ibi princeps ſe fundaſ ſet pp ſpālitatē cāe lucratiue hoc expreſſiſſet.ar.c.ad audiētiā de decī.ꝛ poſſet reſponderi ad.d.l.non puto, vt procedat quan do eſſet dubitatio ſup aliquo articulo iuris. Naz princeps vult qō ꝙtra fauorē fiſci ꝛ ꝙr ipſius principis fiat interpretatio, ꝛ maxime qñ fiſcus contenderet circa penas ſibi applicandas, ꝓ id quod habetur in.l.ſi preſes.ꝛ in.l.ſi de interpretatione.ff.de pe.ꝛ ita intellexit illū tex.gl.ibi in vltima ſua opinio. que vltima opi.ſemper videtur eſſe conſentanea gl.vt per glo.not.in.l.qui filium.ſ.ſabinus.ff.ad treb.ꝛ per Bal.in auct.ex teſtamēto.C. ō colla. Et qz ſi iura volūt qō fiſcus in ſua hypotheca preferat alijs ēt anterioribus circa bona poſtea qſita hoc non niſi ꝓpter fauorē fiſci contra alios ꝓuatos inductum, ergo multomagis qñ dubitaretur in facto de prioritate temporis qua ratione dici poteſt qnod in terminis.d.l.is qui.ſi dubitaretur an bona fue rint queſita poſt ꝙtractam hypothecā fiſci vel ante in dubio ꝓ ſumendum eſt qō fiſcus ꝓnenerit niſi alius creditor ꝓbet ꝯrium per tex.in.d.l.j. quicquid aliter ſenſerit Bar.in.d.l.ſi is qui.

¶ Et p predicta pōt iferri ad illud dictū Bal.in prealle.l.do tis. vt non ſit vſqz quaqz verū, ꝛ maxime ex quo ꝙcurrūt adinui cē duo ꝓuilegiati qui paribus paſſibus ambulāt vt eſt mulier ꝛ fiſcus, vt dicit gl.in.d.l.dotis.ꝛ in.l.ij.C.de ꝓi.fiſ. imo aliqñ ꝓferī fauor fiſci fauori mulieris ꝛ dotis ēt qñ mulier ē anterior, vt hr in.l.ſatis notū.C.qui.can.pig.ta.con. ¶ Quid aūt ſi mu lier ageret hypothecaria ꝯ illū cui vir bona ſua alienauit, ꝛ ille negat alienata fuiſſe in bonis viri tpe ꝯcte hypothece mulieris ꝛ qō p antea fuerūt ſibi alienata p virum. Poſſet dici q ex quo mulier ambulat paribus paſſibus poſſit cū fiſco circa fauorē hy pothece, ꝛ maxime circa preſumendā ꝓprietatez cum vtroqz caſu verſet fauor publicus, vt.l.j.ff.ſolu.ma. dom vr onus ꝓbā di incūbere illi cōuento, prout idē dicīt fauore fiſci in.d.l.j. vbi circūſcripto fauore dotis contrarium eſſet dom per id qō hr in l.de rebus.C.de dona.añ nup.ꝛ qō ibi per Bal.poſt Cy. imo maior vr, eē ratio in ipſa muliere qz in fiſco cū eis magis fauea
4 tur circa ꝓprietatez hypothece qz fiſco. Naz fiſcus † nō pre fertur anterioribus creditoribus in bonis queſitis añ ſuā hypo thecā, ſed ſolū in querendis. l. aſſiduis. C.q po. in pigno. ha. qō maxie ꝓcederet ſi ille poſſeſſor haberet cām a viro lucratiuā, ꝛ ſic donationis tenēdo opin. Bal. in.d.l.j. vt ꝓcedat ſolū qñ fi ſcus agit ꝯ poſſeſſorē hntē cām lucratiuā, vt ſic idē ſit dom i mu liere reſpectu dotis qō ēt fuit de mēte Und. de ro. in repe. anc. ſimiliter. C. ad.l.fal. in.v.car.ꝛ.xiij.fal. vbi dixit idē in quali
5 bet pia cā ꝛ maxie fauore † eccleſie agentis hipothecaria ꝯ ter tiū habentem cām lucratiuam a debitore eccleſie eqparando fa uorē eccleſie fauori fiſci vel reipublice. l. fi. C. de ſac. ſanc. eccl. ꝛ ita dicit iā ꝙſuluiſſe dñm Franc. de ali. Añ vr poſſe ſimiliter hoc trahi ad fauorē dotis eqparādo ipſuz fauorē fiſci vel reipubli. cū parib⁹ paſſibus ambulēt, vt.ſ.dixi.ꝛ hoc ē bñ no.ꝛ practice bile ꝓuilegium circa ipſaz hypothecam mulieris in dote.

♣ SVMMARIVM ♣

1 Ꝓuilegia circa preſumendam prioritatem in hypotheca non egrediuntur perſonam mulieris.

¶ Ꝓuilegium ſecundum.

Et hoc ſit ſecundum ꝓuilegiū mulieris in dote, hec † añ duo ꝓuilegia circa preſumendā an terioritatē, vt.ſ.nō vr poſſe egredi ꝑſonā mulieris, ꝛ iō nō trāſe ferent ad eius heredes niſi forte eſſent filij eiusdez matrimonij ꝓ id qō hr in.d.l.aſſiduis.ꝛ in.ſ.fuerat inſti.de acti. Et iō forte hmōi ꝓuilegiū non extēderet ad maritū in ſua hypotheca tacī ta vel expreſſa in dote ſibi ſoluenda de quo dicā plenius in vltī ma parte operis. Dubiū tñ facit qz tex.in.d.l.in ambiguis ſim pliciter indulget hunc fauorē dotibus, merito videretur imilita re tam ex ꝑte mulieris qz viri argu.l.j.ſ.ſed vt plenius.C.de rei vxo.ac. vbi pz qō illud ꝓuilegiū datū ſimpliciter dotibus ꝓte hendit fauorem tā in dote ꝓmiſſa a viro ſolnēda qz etiam in do te ſoluta reſtituēda ēt circa hypothecam tacitaz, vt ſic paribus paſſibus ambulēt, ꝛ ſic iudicent a pari vir ꝛ vxor. Poſſet tñ ad hoc rīderi qō in ꝓuilegio antelationis non ambulāt paribus paſſibus, vt plene dicetur.ſ.in.x.parte. niſi dicamus qō ꝓuile giū de quo in.d.l.aſſiduis. obtinet qñ certū ē de ipſa anteriori tate hypothece tā ex parte mulieris qz ex parte aliorum credi toꝝ, ꝛ tunc eſt verū qō nō egredit perſonā mulieris nec extēdi tur ad virū, ſed qñ dubitaī ō anterioritate ꝛ qs prior ꝛ qs poſte rior, ꝛ tunc ꝓuilegiū qō in dubio ꝓ dote nō ꝙcernit ſimpliciter perſonam mulieris, ſed ipſam dotē, ꝛ ideo oz extendi ad virum vt ēt de hoc tanget.ſ.in quarto ꝓuilegio. Adde tñ qō ꝑdicta nō vēdicarēt ſibi locū qñ eſſent illa duo inſtrumēta ꝙfecta ab eo dē notario eodē die cū ex ordine ſcripture ſui protocolli poſſit apparere qō prius qō poſterius, qz ēt prior ꝯctus in ſcriptura cenſet etiā prior in tēpore. arg.l.ſi quis ex argētarijs.ſ.ſi intrū. ff.de boc etiam.l.quoties.ff.de vſufru.ꝛ voluit Bal.in.d.l.in rebus. ¶ Sed qd ſi nō appareāt inſtrumēta ſed ꝓbaī ꝓ teſtes qz aliter cred tor ꝓbat qō tali menſe, puta Januarij fuit ꝯctum ſuū debitū cū hypotheca, ꝛ mulier ꝓbat qō de dicto eodē meſe fuit ꝯctū matrimoniū ꝛ dos data, tñ nō recordant teſtes de die. Pōt dici qō ſi nō apparet ꝓbatio de die ꝓ aliqua parte, ſed ſo lū de meſe, ꝛ tunc ſine dubio preſumaī preceſſiſſe ꝯctū mulieris per.ſ.dicta iuncta.d.l.in ambiguis. Sed ſi aliter creditor ꝓba

ret

ret de mẽse ⁊ de die p instrumentũ vel testes ⁊ mulier solum p-
baret p testes ỽ eodẽ mẽse ⁊ nõ ỽ die forte succũberet mulier ex
quo pbatio alteri⁹ ptis ẽ magis specificata ⁊ i idiuiduo, ⁊ sic ñ
sumus in terminis paribus, ⁊ ỽ p singulare dictũ Cy. ⁊ Bal.
in.l. de rebus. C. ỽ dona. añ nup. Forte tñ posset dici ꝙ si mulier
nõ ageret ꝫ esset res quenta per hypothecariam ab alio credi
tore, tunc ex quo vertit duplex fauor vcz dotis ẽt qz rea cui i du
bijs pbatiõibus magis faueꝛ q̃ actori. vt no. in. c. ex lris. de p-
ba. facit. l. arrianus. ff. ỽ actio. ⁊ obli. qỽ tũc nõ bẽret locũ illud
dictũ Cy. ⁊ Bal. vñ cogita sup hoc qz esset nõ parui effectus.

SVMMARIVM

1 Testes qñ discordant index dz adherere testibus pro dote.

Privilegium tertium.

1 **Et ex** predictis potest inferri ad aliud privilegiũ ⁊ tertiñ † qỽ si testes mulieris sup dote sua sunt õrij testib⁹ alterius partis instantis gtra dotẽ, puta si mulier agit gtra be-
redes viri ad mille pro restitutione sue dotis. Et heredes se op-
ponendo dicũt qỽ qñ vir fuit cõfessus de dote recepta non fuit
dictũ nisi de quingentis, ⁊ ita probãt testes quod solum audiue
runt de quingentis ⁊ non vltra, ⁊ sic astringendo negatiuã bñ co
artaram vcz qỽ non potuisset tunc dici de mille qn ipsi audiuis-
sent ꝫm qỽ hr̃ in. l. j. §. fin. ff. de itine. actuq; prina. per glo. nota.
⁊ in auc. de here. ⁊ falci. §. si vero absint, per Bal. in. l. ij. C. de
bono. pos. ꝫm tabu. ⁊ in. l. si presidi. an fi. C. de dona. ante nupt.
Testes vero mulieris deponunt se tũc audiuisse de mille. Põt
dici debere stari testibus deponentibus pro muliere speciali fa
uore dotis. argumẽto. d. l. in ambiguis. licet alij testes deponãt
pro reo bene facit qỽ habeꝫ alias in simili. de testi. deponenti-
bus pro libertate, vt. l. penul. ff. de manumis. ⁊ per gl. nota. in. d.
c. ex literis. vbi alias circũscripto dicto fauore ceteris paribus
staretur testibus deponentibus pro reo, vt. §. cum fauor dotis, ⁊
libertatis equiparentur, vt est text. not. in. c. fina. de re iudi. Et
idem quando deponerent testes pro matrimonio ꝫm glo. no. in
d. c. ex literis. vbi gl. etiam non extendit ad fauorem dotis po-
nendo illos versus. Stat testamentum libertas coniugium dos
si sunt equales qui producuntur vtrinq;.

SVMMARIVM

1 Judices qñ discordant lz in dubio standuz sit sniẽ illius qui pro
reo sententianit, tamen si esset contra dotem standum est sen
tentie que est pro dote etiam agente muliere.

Privilegium quartum.

1 **Et sic** ex predictis põt inferri ad quartum spãle qỽ sicut
† quando inter pares numero iudices ordinarios
est discordia, tunc statur sententie que pro libertate pronuntiat
etiam si esset contra reuz eodem modo debet stari sententie que
fertur pro dote vel etiam pro matrimonio cum iste cause omnes
sint etiam fauorabiles, vt est tex. in. l. j. ff. soln mat. ⁊ in. d. c. fin.
⁊ not. in. l. inter pares. ff. de re iudi. Potest tamen dubitari
quid si fertur sententia pro dote in fauorẽ viri puta pro dote sibi
danda maxime per extraneum potest dici idem esse cũ similiter
sit fauorabilis ex quo dat pro matrimonio ⁊ propter dotem ma
gis habet preseruari ipsuz matrimoniũ ⁊ amor gingalis, qz sper
nitur a viro vxor indotata, vt. l. fi. C. ad velleia. Et tex. in. d. c. fi.
simpliciter se fundat super fauore dotis sicut super fauore matri
monij, nec põt negari qỽ si snia ferꝛ p viro in fauorem matrimo
nij etiã gtra mulierem qỽ habeat locũ dispositio. d. c. fi. ⁊ facit
tex. iuncta gl. in cle. dispẽdio. de iudi. dũ extẽdit cãm matri. ad
cãm dotis. ⁊ illa gl. obtinet sine petat dos p virũ, sine p mulierẽ
de quo dicetur. j. xij. spãli. circa privilegia cause summarieta-
tis. Et idẽ põt dici in privilegio. §. proximo qñ testes essent gtra
rij sup promissione dotis facta viro, qz testes viri deponerent de
dote promissa tali loco ⁊ tempore, ⁊ testes soceri deponerent de
negatiua per modum de quo supra qỽ no. ad dicta §. in. ij. privi
legio ⁊ ad dicenda in vltima parte operis.

SVMMARIVM

1 Instrumentis duobus stantibus contrarijs preferendum est in-
strumentum pro dote.

Privilegium quintum.

1 **Et per** predicta põt inferri ad aliud. v. privilegium † si
reperiunt duo instrumenta inter se õria vnuz p
ductũ ab actore aliud a reo quẽto, vt pferat instrumẽtum gcer
nens fauorem dotis tanꝗ magi dignũ ⁊ fauorabile per id qỽ hr̃
per glo. no. in. l. scripture. C. de fide instrn. iuncto eo quod habe
tur in. d. c. fi. ⁊ d. c. ex literis. ⁊ d. l. penul. de manumis.

SVMMARIVM

1 Judicum vnus si in decez alter in quinq; gdemnat, stabitur sen
tentie pro decem circa dotis restitutionem.

Privilegium sextum.

1 **Resultat** ẽt ex pdictis aliỽ no. privilegiũ. ⁊ sic sextũ. qz
lz dicat. i. l. iter pares. i fi. ff. ỽ reg. iur. qỽ † si
iudices plures sunt iter se discordes, qz vnus gdẽnat i. x. ali⁹ in.
v. ꝙ stat sniẽ ei⁹ q gdẽnat in qnq;, ⁊ sic i minori sũma. Tñ fallit
si eẽt sũma p dotis restõne, qz vn⁹ index gdẽnat decẽ eẽ restituẽ
da mulieri p dote, ⁊ alius i qnq;, qz stabit sniẽ ei⁹ q gdẽnat i. x.
ỽ sensit gl. sing. i. l. nuptura. ff. ỽ iure. do. dñ alleg. d. l. iter pares
arg. illius tex. ⁊ esset sing. limitatio ad illũ tex. ⁊ ad tex. in. l. diẽ
pferre. §. si plures. ỽ arbi. qỽ vr̃ dubiũ cñ i illa maiori vn⁹ sol⁹
iudicat, ꝫ lz sit vnus, sol⁹ tñ pp hoc nõ segr̃ ꝙ in causa fauorabili
alterius solius snia prenaleat, vt. §. dixi per. d. c. fi. quod no.

SVMMARIVM

1 Appellari an possit a sententia lata pro dote. ⁊ nu. 3.
2 Appellat a snia lata in causa alimẽtoꝝ, licet p hoc non debeat
executio interim impediri qñ pars appellata esset inops.

Privilegium septimum.

1 **Septimũ** spãle ẽ qz † a snia lata i cã dotis i fauorẽ mu
lieris ñ pt appellari sicut nõ pt a snia p ali-
mẽtis pstãdis, vt. l. fi. ff. de ap. re. vt ibi p By. ⁊ bar. vt ẽt ỽ vlti
mũ volnit ipse bar. i. l. mela. ff. ỽ ali. leg. Sz aduerte qz ñ vr̃ ỽ eẽ
expeditũ qỽ nõ possit appellari a snia lata p alimẽtis, qz tex. i.
d. l. fi. solũ vr̃ loq i snia lata i fauorẽ militũ p eoꝝ vsu ⁊ alimonia
q̃si tũc ꝛ̃set publica vtilitas ⁊ sic vr̃ pbari qỽ qñ p alimẽtis i fa
uorẽ pnaꝝ psonaꝝ, tũc sec⁹ eẽt ar. l. cũ ptor. ff. ỽ iu. cũ suis vnl.
Preterea lz replã quosdã ita dicere i snia lata p dote tñ vr̃
ỽ ꝛ̃ casuz i. l. fi. C. ỽ sen. q̃ sine cer. q̃sti. Circa pmũ tñ ỽ alimẽ
tis Spe. in ti. appel. §. i qbus. ℣. viij. ⁊ seq. posuit varias opi. ⁊
tãdẽ post Bar. ỽ fano. gcludere vr̃ qỽ qñ alimẽta petunt iudi
cis offõ qỽ ẽ i qbusdã psonis qñ pp inopiã, † tũc nõ appellat ex
quo hmõi cã dilationẽ nõ capit, ita intellexit. d. l. fi. secus si iure
actionis, vt ibi p eũ, ⁊ sic ẽt vr̃ seq Bar. in. d. l. fi. Sz ỽ rõ etiaz
subesset qñ peterent iure actionis, puta ex testõ qñ essent lega-
ta psone inopi, vñ ex quo alias non bẽret, vnde se aleret ⁊ si res
regrit celeritatẽ ne pereat fame, iõ vr̃ eadẽ militare dispõ. l. a ti
tio. ff. ỽ ℣. ob. cũ si. ⁊ facit qỽ hr̃ in. l. ij. ff. ỽ re iud. cũ tũc dẽrent
abbreuiari termini siue iure actiõis, siue iudicis offõ petant ali-
mẽta a psona paupe. Sui. ãt ỽ suza. vt refert ibi Jo. an. i addi.
dicebat nõ reperiri iure cautũ qỽ a snia p alimẽtis nõ appellet
ar. Lillã. C. de colla. Dicit tñ equum esse ꝙ si ille p quo est lata
snia nõ bẽret interim vñ se alat qỽ pendente appellatiõe pars
appellãs dabit alimẽta. arg. l. instituta. §. pe. ff. de inoffic. testa.
⁊ facit qỽ hr̃ in. c. ex parte. de accu. ⁊ in hac opin. videtur tan-
dem residere ibi Jo. an. q̃ mihi satis plz. ⁊ sic põt concludi quod
tex. in. d. l. fi. ⁊ exẽpla ibi posita pcedũt. s. vt nõ possit appellari
ad fi. suspensionis, ⁊ impediende executionis late snie. Nam nõ
obst. appellatione snia mãdabit interim executioni pp piculũ in
mora. Nec est vez qỽ tex. in. d. l. fi. ponat spãlitatẽ qñ p vsu, ⁊
victu militũ, nã illud ponit ibi gratia exẽpli. ⁊ tex. in prin. loquit
gñaliter vcz qñ res dilationez nõ capit exẽplũ cũ nõ arctãt rlaz
positã. l. dãni ifecti stipulatio, i fi. ff. ỽ dã ife. Et negari negt cãm
alimentoꝝ celeritatẽ regrere, qz nõ recipit dilationẽ qñ ab ino-
pe peterent, imo tũc die feriata pcedi pt. l. ij. ff. de feriis. ⁊ dicã
j. in. iij. privilegio. Et sic põt similiter gcludi in causa dotis † qñ
snia esset lata p dote ⁊ regreret celeritatez, puta qz repetereꝛ a

mulíere vídua, vt possit se remaritare vel exinde se alere q̃ nihil aliud hẽret, vel a puella paupere vel exinde possit se nubere, ꝛ lz tũc possit appellari a tali snia, tñ pp hoc nõ ipedieť eius executio q̃ vt dixi nõ põt negari qñ talis cã nõ capiat dilatione sicut nõ capit cã alimẽtoꝝ, vt j. dicã. in. xij. ꝛ. iij. ꝛ tex. in. d. l. fi. i pnc. dñ simpliter ór qñ si res dilatione nõ recipit nõ pt appellari, oꝛ intelligi ad finẽ impediẽdi executionẽ p. ſ. dicta. ad q̃ etiaꝫ facit qó no. Spe. ti. de offi. iudi. ſ. j. ver. sed an in eisdẽ. Confert etiã qó alias legiť no. in cle. j. de rẽ iudi. ꝛ p Bal. in. l. j. C. ne liceat ter. pno. Et p põdicta pt rñderi ad tex. d. l. fi. C. de sen. q̃ sine cer. q̃sti. vt pcedat ad finẽ vt snia lata sup dote ét i fauoꝛẽ mulieris possit retractari p applone eét iniusta cũ ét i mioribus cansis, ꝛ summarijs q̃buscũq̃ possit appellari. l. ꝛ i maioribus. C. de app. ꝛ q̃ edictũ de appellationibus est pbibitoriũ. i. q. regulariter in oibus cansis pt appellari nisi iure reperiať expresse pbibitũ, vt p gl. no. in. l. restituere. ff. de rei vẽd. tũ spãle ẽ in cã dotis ꝛ alimẽ tozũ, ꝛ similibus q̃ nõ recipiunt dilationẽ vt in eis snia lata non suspẽdať p appellationẽ quominus interiz executio fiat. ꝛ ita pt intelligi qó Bal. no. in. l. j. ff. solu. ma. in. iiij. col. vbi vꝛ velle qó a snia lata sup dote nõ possit appellari, vt pcedat. ſ. ad fi. vt interim non impediať executio talis suie p. ſ. dicta. ꝛ hoc intelligo qñ esset data pro dote in fauoꝛẽ mulieris non sic qñ esset data ꝯ mulierem, q̃ tunc cessat ratio de qua. ſ. ¶ Quid ãt si esset data p marito petente dotẽ pmissam ꝛ si contra mulierez vel socerũ vel extraneum dubiũ facit cũ isto casu, lz versetur fauoꝛ dotis p subeundis oneribus matrimonij, tamen nõ versatur fauoꝛ mulieris. Posset tñ dici qó si maritus esset inops adeo quod impossibile esset sibi vel difficile dicta onera mrimonij supportare sine dicta dote, q̃ tunc idem sit dicendum. prout. ſ. est dictum in causa alimentoꝝ cum pari passu ambulent, vt per Bar. in. l. cuz de in rem verso. ff. de vsur.

SVMMARIVM

1 Filiasa. põt esse in iudicio sine q̃sensu pris p dote aduẽtitia.
2 Pater nullum habet hodie vsumfructum in dote profectitia cõ solidata in filiasa.

¶ Priuilegium octauum.

Octauum speciale est contra regulaz de qua in. ſ. ne cessitatẽ. l. fi. C. de bo. q̃ libe. vbi dꝛ qó filiussa. lz hodie sit capax aduentitioꝝ saltẽ respectu ꝓprietatis, 1 tñ nõ est capax iudicij mouendi sine q̃sensu patris nã hoc † non procedit in dote aduentitia, vt pbať in. l. gaius. in fi. ff. solu. mat. dñ dicit qó illa filiasami. fauoꝛe nuptiarũ in ea dote hz actionẽ nã oz intelligi effectualiter, ꝛ sic quo ad plenũ exercitiuz. arg. l. j. ſ. hec verba. ff. qó cuiusq̃ iur. cuz si. Vñ lz quidam dicant hoc esse solum de iure nouissimo per auc. quod locũ. C. de colla. ꝛ in coꝛpore vñ sumiť, tñ ꝯ eos multũ vrgent tex. in. d. l. gaius in fi. ꝛ etiã a ḡrio tensu. tex. in. l. ij. ſ. j. ff. solu. ma. iuncta glo. no. in verbo, perfecta. circa prin. ad hoc ẽt gl. in. d. ſ. necessitatẽ, qó maxime ét procedit de iure cano. de quo circa matrimoniũ filiasami. hꝛ pro matrefami. ꝛ sic patria potestas nõ curať, ꝛ potest esse in iudicio sine q̃sensu patris sicut in alijs spiritualibus. c. si annum de iudi. imo etiam q̃ra ipsum patrẽ, vt habeť in. c. nõ est nobis de sponsa. ergo idẽ ratione p ipsa dote q̃ est de appendicijs matrimonij, vt alias p glo. no. in simili cle. dispendiosam. de iudi. ꝛ facit qó alias habeť in. l. qui liberos. ff. de ritu nup. ꝛ dixi supra in. vj. parte. in. xv. ꝛ. xvj. priuilegio vnde si dos esset relicta mulieri a matre vel alia q̃iuncta pſona posset ipsa filiafamilias sola agere ꝛ non posset pater agere tanquã legitimus administrator filie, filie, licet posset tanq̃ q̃iuncta persona, ꝛ sic cũ cautiõe rati, ꝛ non aliter per id quod habetur in. l. ij. ſ. fi. ꝛ ibi dixi. ff. soluto matrimonio. ad hoc gl. no. in. l. j. C. si per vim vel ali. modo ꝛ iõ si appareret ó ḡria volũtate filie expresse vel tacite, pnta q̃ ipsa q̃stituisset ꝓcuratoꝛẽ ad petẽdũ dictã dotẽ nõ posset tũc pꝛ agere etiã cũ cautione rati p id qó hꝛ in. l. non solũ. ſ. fi. ff. de pcu. Et ideo vidi iã de facto dubitatũ si pater q̃ administrauit certa bona relicta filie sue p dote per annũ maternũ illa bona pro maiozi parte dispersit ꝛ alienauit, an pp hoc filia habebit tacitã 2 hopothecam in bonis pris. Vã dixi qó † cum illa tacita hypoteca sit inducta a lege circa administrationez aduentitioꝝ in q̃bus pꝛ hz vsumfructũ ꝛ sic ẽt legitimus administrator. l. cũ opz. ſ. fi. C. de bo. q̃ lib. iõ ie nõ extẽdit circa dicta aduẽtitia in q̃bus pater nõ habuit ltimam administrationẽ. Vidi tñ quosdã q̃su- lsse ꝯtiñ p id qó hꝛ in. l. p officio. C. de admini. tut. in gl. nõ. q̃ tñ gl. nõ facit q̃ illud ꝓcedit in pſonis q̃ administrãt tanq̃ tuto res vel curatores minoꝝ vbi nõ sunt, sed in filiasa. a patre administrãte bona filie hoc nõ cadit ex quo pater in dicto casu se nõ gessit tanq̃ tutoꝛ vel curatoꝛ filie, sed tanq̃ pꝛ nisi forte ꝓbaret qó ipse pꝛ ita administrãs credebat se esse ltimum administratoꝛez vbi nõ erat, quo casu itelligeret dicta tacita hypotheca legalis inducta sicut qñ esset verus ltimus administratoꝛ, p id qó hꝛ in. d. l. p officio. qó esset no. ad ampliationẽ eius qó habetur in. d. ſ. fi. amplius ẽt dici põt qó si dictus pater fuit q̃secutus dictũ legatũ factũ pro dote dicte sue filie heres q̃solvit non esset liberatus a dicta filia legataria quominus possit filia agere q̃ra eũ. arg. l. q hoiez. ſ. si gener. ff. de sol. imo agendo tunc filia q̃ra dictũ patrẽ posset repelli tanq̃ agẽs sine actiõe ꝛ hoc nisi heres qui tenebať ad dictũ legatũ solvtũ indebite dicto pri ẽt factus non solvẽdo, q̃ tunc dareť vtilis actio ipsi filie contra patrẽ in subsidiũ ex equitate. l. fi. ff. de eo per quẽ fac. erit. Nec poterit repelli filia agẽs, tunc q̃ra patrẽ per regulam. l. lis nulla. de iud. q̃ illa regula nõ hz locũ in filiasa. agẽte contra patrem ratione dotis, vt. ſ. dixi. in. vj. parte. in. xv. ꝛ. xvj. priuilegio, ꝛ q̃ dicta sunt. ſ. in dote aduẽtitia eadẽ rõne obtinent in pfectitia eo casu quo dos q̃solidareť in filiã vino patre, vt est qñ pater stipulatus est vel aliter pactus est expresse vel tacite dotem reddi filie. solu. ma. vt habeť no. in. l. post dotez. ꝛ in. l. si cum dotem. in prin. ff. solu. ma. maxime ſm intellectum Bar. vel quando pater non esset probate vite, vt habeť in. d. l. si cum dotem. ſ. eo autem tpe, ꝛ aliis casibus, cũ dictis casibus possit sola filia agere ꝛ esse i iudicio sine patre ꝛ eius q̃sensu, vt legiť ꝛ no. i. d. auc. q̃ locũ. ꝛ ibi p doc. ꝛ p Bar. in. d. l. post dotẽ. iiij. q. Vnde sequitur q̃ in tali dote profectitia reconsolidata in filiãfami. viduam effectam, ipse pater etiam hodie nullã habebit vsumfructum, ꝛ sic non censebiť legitimus administratoꝛ filie. cum etiaz olim pater nihil iuris habebat facta dicta q̃solidatione in filias ꝛ sic iura noua codicis nihil hodie immutãt i tali dote profectitia sicut. ſ. dixi in aduentitia, ꝛ maxime q̃ indistincte hodie in prosecutijs iura antiqua remanent intacta, vt per gl. no. in. l. frater a fratre. ff. de condi. inde. ꝛ est tex. in. d. l. cum oporteat post princ. ibi non ex eius substantia cuius in potestate sit ꝛ idem etiam dixi post Pon. in. d. l. ij. ſ. j. ff. solu. matrimo.

SVMMARIVM

1 Ius executiuum sententie late cum patre dotis restitutione trã sit in singularem successoꝛem idest in filiã succedentem ex viconsolidationis.

¶ Priuilegium nonum.

Nonum priuilegium q̃ licet regulariter † ius executiuũ snie nõ soleat transire in singulare successoꝛẽ tã actiue q̃ passiue, vt vide ó hoc late p Bar. in repe. l. iij. 1 .C. de pig. ꝛ dixi post ipsum Bar. in. l. a dino pio. ſ. si sup. ff. de iu. Tñ spãle est in dote, vt snia lata ꝯ virũ in fauoꝛẽ pris q̃ egit actione de dote possit mãdari executiõi ad petitionẽ ipsius mulieris post mortez dicti patris pp q̃solidationez factã in eaz per mortẽ pris, ꝛ sic dictũ ius executiuũ snie ipso iu. trãsit i filiã sine velit agere actione iudicati, sine officio iudicis pro dicta executione snie ſm qó hꝛ in l. debitoꝛibus. ff. de re iu. ꝛ sic si sine alia cessione sibi fienda p heredes socerí, vt no. probať in. l. si marito ſ. ij. ff. solu. mat. sicut ergo transit instantia dicti iudicij de dote in filia, vt dicet. j. proxime, ita etiã transit instantia iudicij executiui, lz propꝛie non possit dici instantia in executione, vt p Bar. in. l. litibus. de agri. ꝛ censi.

SVMMARIVM

1 Instantia iudicij in dote transit in sigularem successoꝛem, ꝛz in filiamsa. factam sui iuris licet regulariter contra.

¶ Priuilegium decimum.

Decimũ q̃ regꝛ † instantia iudicij cepta nõ soleat trãsire in singularẽ successoꝛẽ. l. ij. ſ. nõ solũ. ff. ó heredi. vel ac. vẽ. ꝛ no. p bar. ꝛ alios i. l. si eũ hoiem. ff. de fideiuſ. ꝛ bene. vel ac. vẽ. ꝛ no. p bar. ꝛ alios i. l. si eũ hoiem. ff. de fideiuſ. ꝛ b nisi sciẽter successerit i virũ violẽtie, q̃ tunc i eũ trãsit instãtia pasſua sicut tũc trãsit rescriptũ, vt ẽ casus no. i. c. q̃. v. ó iud. vt sin gu. volunt

gn. volnit ibi Jnno. tñ secus instantia cepta per patrẽ super do te repetenda, qz eo mortuo transit in filiã, vt sic ex eadẽ instãtia possit ipsa psequi, lz non sit heres, vt solet allegari tex. p not. in §. sed hoc ex rei. l. j. C. de rei vxo. actio. ⁊ dixi in. l. si marito. §. ij. Bar. añt in. d. l. si eũ hoiem intellexerit illũ tex. q non sit spe ciale ibi in dote, lz sit regulare in oi singulari successore in quem ex iuris necessitate transiret ipsa res sup quo lis est mota. ⁊ al legat. d. §. lz hoc ex rei. ⁊ in. l. iudicio. ff. fami. her. ⁊ not. Jac. de are. in. l. inter quos. §. j. ff. ỏ dã. infec. lz tu. aduerte qz tex. in. d. l. lz hoc ex rei. non bñ pbat illud q in filiã ibi trãseat instãtia cep ta ⁊ sic eã possit psequi sine nouo iudicio, lz glo. in. l. si vnus. §. fi lio. ad fi. ff. de iniur. hoc idẽ voluerit p illũ tex. in. d. §. sed hoc ex rei. Nec videtur bonũ simile de actione iniuriarũ cepta per pa trem ad actionẽ de dote, qz tex. in. d. §. filio. in fi. debet intelligi qñ pater egit nomine filie ⁊ sic intentauit actionem iniuriarum cõpetentem filio, alias si pater intentasset actionẽ competentez sibi non video qũo filius possit prosequi tale iudiciũ ceptum per patrem cum cõpetant due actiones ex iniuria illata filie vna pa tri ⁊ alia filio. l. non solũ. §. si pater. ff. de pcu. Et si intelligamus q ibi pater intentauit sibi actionẽ cõpetẽtem oportet dicere q propter absentiã patris filius non prosequat eandem instantiaz ceptam per patrem, sed de nouo possit incipere iudiciũ sup ac tione sibi cõpetente tanqz in persona sua habilitata propter ab sentiã patris. facit. l. si lõgius. in prin. ⁊ §. si filius. ff. de iudi. tenẽ do tñ cõem opi. sequereť qõ si vir cõstante matrimonio egit rõ ne dotis sibi assignate contra tertiũ possessorẽ rei dotalis vel ꝯ debitorẽ cuius nomẽ fuit sibi assignatũ in dotẽ ⁊ nondũ lite fini ta matrimoniũ esset solutũ p mortẽ viri, forte tunc ex quo mulier vĩ succedere in. d. dote ex iuris necessitate q in ipsaz transeat dicta instantia cepta. nisi dicas q nõ vĩ q ipsa mulier succedat in dicta actiõe intẽtata p virũ q̃ non fuit actio de dote ꝯillũ ter t iñ, ⁊ maxime qz sicut actio pdicta cõpetens viro non trãsit ipso iure in muliere sol. mat. nisi facta cessione, pbať in. l. si filiofami. la. j. §. fi. ⁊ ibi dixi. ff. so. mat. ⁊ in. l. si vsufructu. eo. tit. ⁊ ẽt dixi. ☞

☞ SVMMARIVM ☜

I Mulier pro sue dotis restitutione potest petere vt sibi edantur instrumenta per virum vel heredes eius conuentos.

¶ Priuilegium vndecimum.

I **Undecimum priuilegiũ** est qz lz regula riter † qs nõ te neať edere instrumenta actori ad intentionẽ fundandam. l. fi. C. de eden. ⁊ not. in. l. i. §. editione. ff. eo. tit. Tñ secus est in cã do tis, puta si mulier so. ma. vult dotẽ petere, nec hz apud se proba tiones vel instrumenta ipsius dotis puta promisse ⁊ instrumẽtũ promissionis dotis sit apud virũ vel eius heredem poterit pete re sibi fieri edictionẽ dicti instrumenti in iudicio, vt no. voluit Ant. de bu. in. c. j. de proba. ⁊ sequunť ibi Joã. de immo. ⁊ alij Moder. Naz fauor fisci ⁊ dotis pcedit a pari, vt bñ in. l. dotis. C. de iure do. ⁊ in. l. j. C. de priui. fis. p gl. ⁊ fauore fisci eduntť in strumẽta ẽt ad intentionẽ fũdãdaz, vt bñ in. l. nec qcq̃. Sm vnaz lecturã. ff. de edẽ. de quo tñ in. l. ij. §. diuus. ff. de iure fis. p bar. ⁊ in. l. in fraudẽ. §. neq. eo. tit. ergo idẽ in dote fauore mulieris. ⁊ idẽ qñ versareť fauor matrimonij vt ille q stat p mrimonio pos sit petere sibi edi, vt no. voluit Jo. an. in addi Spec. ti ỏ instru. edic. §. videndũ. ver. ex premissis. in fi. vbi dicit ita fuisse dispu tando cõclusuz, ergo idẽ in dote que dependet a matrimonio, ⁊ sic debet pari gaudere priuilegio ⁊ maxime cum vtrobiq̃ ver setur fauor publicus. facit qỏ habeť in. c. fi. de re iudi. Et idem dicit ibi Ant. in qualibet causa pia. de quo ibi per docto. ⁊ ma xime per Abb. sicu. qui hoc tz procedere in subsidiũ ⁊ qñ alie probationes deficerent vt ibi per eum. Verum dici posset qỏ qñ alie deficerent probationes ⁊ sic non posset aliter actor in sua iusticia foueri ⁊ reus nollet instrumenta edere ⁊ sic lucrareť cuz aliena iactura forte posset per denuntiationem euangelicaz cõ pelli reus ne sit in peccato per id qỏ habetur in. c. nouit. de iud. ⁊ q ibi p docto. ⁊ qỏ ibi per Anto. post Jo. an. ⁊ p Bar. in ex trauaganti ad reprimendam in verbo, p denuntiationem, cum etiam possint testes cogi ad perhibendum testimoniũ vbi alias de iure non possent puta ꝯ parentes vel patronũ qñ alias non esset possibile parti veritatẽ ipsam probare. Immo multi tenẽt q tunc de equitate. ⁊ in foro fori possit de nouo rei pphibitionis exhorquere, vt no. doc. in. c. delictorum ⁊ in. c. fi. de testi. cogẽ.

☞ SVMMARIVM ☜

I Dotis causa est summaria sicut causa alimentorum, non tñ vt nõ requirantur plene probationes.

¶ Priuilegium duodecimum.

I **Duodecimum** spãle est qz cã dotis vltra alias causas est priuilegiata, qz i ea dz † procedi summarie, dilationes ⁊ termini debẽt abbreuiari p indi cẽ, vt celeriter expediať, maxime pp fauorẽ mrimonij si illa esset vidua ⁊ vellet se renubere, put ẽ verisimile qz esset iuuenis, ⁊ sic esset periculũ qz difficile est reprimere iuueniles calores. l. fi. §. fi lij añt. C. ỏ bo. q̃ li. et hec voluit gl. no. in. l. j. ff. so. ma. quẽ ẽt seq tur bar. ⁊ cõiter doc. p id q bñ in. l. ij. ff. de re iu. qcqd alr dixe rit By. dỏ q potius hoc esset odiũ ⁊ dãnũ mulieris q̃z fauor, ⁊ qz nõ reperiť iure cautũ, ⁊ habemus reſaz in ꝯriũ q ois cã est or dinaria ⁊ plenaria, vt. l. indices. C. de iudi. nã imo reperimus ỗ iure cautũ in siſibus causis, vcz alimentorum, vt bñ in. d. l. ij. ⁊ in. l. si qs a liberis. §. si vel parẽ. ff. de lib. agno. cũ dos ⁊ alimẽta pce dũt a pari, vt p bar. in. l. cũ de in rẽ verso. ff. de vsu. et posset dici q cũ hoc priuilegiũ deť cause q idẽ esset qñ vir ageret ad dotẽ pmissaz p supportãdis oneribus matri. ⁊ sic p alimẽtãda vxore ⁊ sua familia, imo satis in gñe repimus hoc expſſuz in oibus cau sis regrẽtibus celeritatẽ, vt bñ in. d. l. ij. de re iu. vbi idẽ no. doc. i oibus alijs causis pijs ⁊ fauorabilibus, nec eẽt hoc de dãno mu lieris vel viri, imo eẽt dãnum si periret sua iustitia ⁊ cã dotis pp tps istãtie, p id q bñ in. l. ij. C. ne intra cer. tẽp. ⁊ ita põt hoc vlti mo mõ saluari dictũ By. p dicta. C. de quo j. in alio priuilegio. nõ tñ pp talẽ summarietatẽ debẽt omitti pbationes ltime, ⁊ plene lz bar. ⁊ doc. in. d. l. i. ff. so. ma. q qdẽ pcedit qñ vertereť plenuz pindiciũ vt esset qñ agereť ꝯ virũ vel eius bñdes ad dotis restõ nẽ pp solutũ mrimoniũ. Sz si agereť ex cã vergẽtie ad inopiã in qua nõ versereť plenũ pindiciũ ꝯ virũ cũ ex dote ipse bẽat alimẽ tari vna cũ vxore, vt bñ in. l. vbi adhuc. C. ỏ iur. do. tũc sufficereť semiplene pbatiões tã sup vergẽtia ad inopiã q̃z ẽt sup debito dotis pmisse ⁊ date, vt voluit bar. in. l. si qstãte. in. vi. q. ij. ptis. facit q bñ p eundẽ in si. in. l. a diuo pio. §. si sup rebus. ff. de re iu. ⁊ in. l. i. in fi. ff. de pto. stip. Si añt agereť ꝯ extraneũ ex dicta cã puta hipotecaria, ⁊ tũc secus cũ in eo versereť plenuz pindicium.

☞ SVMMARIVM ☜

I Dotis causa potest agi ẽt in diebus feriatis.

¶ Priuilegium decimumtertium.

I **Decimumtertiũ** priuilegiũ est † qz in cã dotis pt procedi ẽt in diebus feriatis ẽt de iure ciuili sicut cã alimẽtorum. l. ij. ff. ỏ fe. vt cõiter tenẽt ibi doc. Mod. ⁊ in. l. ij. ff. de re iud. q ẽt tz Spe. tit. de fe. §. sequiť. in. i. col. eq parãs in hoc cãm dotis cãe alimẽtorum q ẽt pbať in. l. pu blicianas. C. de fe. vbi in causis publicis, ⁊ sic ꝯcernẽtibus publi cã vtilitatẽ cessant ferie. Jntellige predicta de ferijs indultis ob vtilitatẽ hominũ, nõ sic ob honorẽ dei, ẽt cãe alimẽtorum q̃ regrũt celeritatẽ dicto tpe nõ possint agitari, vt bñ in. d. l. ij. ⁊ tz Spe. vt. §. ad hoc ẽt gl. in. d. l. publicas, quod ẽt hic tz Ang. ⁊ Jmo. ⁊ ẽt pz qz in causis matrimonialibus, lz non sint ferie inducte ob vtilitatem hominum, tñ bene debent seruari ferie inducte ob ho norẽ dei, vt p gl. ⁊ doc. in cle. dispẽ. de iud. et forte põt dici idez in viro agente ad dotem, vt. §. dixi in proximo priuilegio.

☞ SVMMARIVM ☜

I Dotis causa seu instantia an finiatur triennio.

¶ Priuilegium decimumquartum.

I **Decimũquartũ** priuilegiũ est qz sm † quosdã cã dotis nõ finiť triẽnio sicut reſr finiunť alie cãe seu instãtia aliarũ causarũ. l. properãdũ. C. ỏ in. Et lz bal. de hoc dubitauerit in rub. C. de priui. do. tñ Ludo. de ro. in suis singu. tz hanc opi. pro qua facit. d. l. properandus. post pri. vbi in causis fiscalibus ⁊ sup publicis functiõibus. i. officijs talis instantia nõ pimitur tali tpe. pro quo ẽt facit qz causa dotis ẽt dependens a cã matrimonij cuius instãtia est perpetua sicut

alie cause spūales, imo sicut ꝛ tpales de iure canonico, vt in. c. fi. de ind. iñ cōiter solet teneri ꝯrium vt tz bar. in. l. i. ff. so. ma. ꝛ segtur Ang. ꝛ Imo. ꝛ cōiter legentes. Nec ob. d. l. properandū qz lz ibi tex. excipiat causas fiscales, ꝛ causas publicas super functionibus. i. sup tributis, qz excipiendo ibi dictas causas vī confirmare regłaz sup alijs nō exceptuatis. ar. l. nā q̄ ligde. de peleg. ff. ꝛ in auc. de nō ali. §. vt aūt. ꝛ. xxxij. q. vij. c. dñs. Nec ob. si dicaꝫ q̄ exceptio extendiꝫ ēt ad aliū casuz nō exceptuatū habentē eandē rōnē cū excepto vt p̄ gl. no. ꝛ ibi p̄ bald. in. l. j. C. de cōdi. inde. facit. c. cū dilecta. ꝛ q̄ ibi per Abb. sicu. de ꝙfirma. vti. vel inuti. Nā p̄t negari q̄ sit eadē rō in cā dotis, qz ibi forte impator magis illud induxit ꝯ fiscū q̄ꝫ eius fauore. ar. l. nō dubito. ff. de iure fis. cū sua interesset q̄ cā ꝯ eū mota perimeret tpe ꝛ nō esset perpetua. Unde forte posset dici dictā exceptionē nō bre locū qñ fiscus ageret ꝛ eodē mō in muliere. Nam cum dos ꝛ eius cā habeat multos fauores ꝛ pene infinitos certe esset magis odiū ꝛ dānū mulieris q̄ sua instātia perimeret tpe q̄ꝫ q̄ non perimeret. Unde ibi ideo forte excepit cām fiscalē, qz esset dānū fisci si sna cā perimeret tpe qñ fiscus esset actor, ꝛ pro hac intelligētia facit tex. ibi dū loquit de causis publicarū functionum in q̄nibus ipse fiscus vel respublica semp sustinet partes actoris ꝛ nō rei agēdo pro tributis. Unde super hoc cogita, qz posset ille tex. retorqueri ꝯ dictā opi. qz excipiendo ibi impator cāz publicā qñ verteret sup publicis functiōibus, ergo expresse vī vel le stari regule in alijs causis publicis q̄ agitaret sup alijs rebus ꝛ iuribus fisci ꝛ reipublice. ar. l. cū pretor. ff. de iudi. ꝛ. c. nōne. de presump. cū si. ꝛ maxime ēt arguēdo ex illo tex. a ꝯrio sensu per iura vulgaria. ꝛ p̄dicta p̄cedūt qñ cā dotis vētilareť in fo. seculari ꝛ in terris q̄ nō essent de tpali iurisditione ecclesie. Si aūt tractať in foro ecclesiastico q̄ p̄t vt dicet ꝯ. in. xvj. privilegio. ꝛ cū tunc debeant seruari iura cano. ſm q̄ omnis causa est perpetua c. fi. de iudi. Ideo tunc nō finietur talis instantia triennio. ꝛ idē si agitaretur coram seculari in terris ecclesie per no. in. d. c. fi.

SVMMARIVM

1 Libellus nō requiritur in causa dotis nec litis contestatio.
2 Dotis causa lz semper dependeat a matrimonio, tñ non semper dependet a causa matrimoniali.

¶ Privilegium decimumquintum.

1 **Decimumquintum** spāle est qz ꝑz quosdā in cā dotis ꝛ nō regriť libellus. (¶ Additio. Nō regriť libellus. Adde tñ q̄ libellus regriť in repetitione dotis a viro vergēte ad inopiā. vide bart. in. l. si ꝙstante. vi. q. vi. in prin. so. ma. ꝛ qūo formeť. hī in Spe. ō do. inter vi. ꝛ vxo. §. fi. ver. sed quo inre.) nec litis ꝙtestatio ꝛ alia solēnia indicioꝝ, sed dz ꝛ p̄t p̄cedi summarie de plano sine strepitu ꝛ figura indicij sic sicut in cā matrimonij p̄ tex. in cle. dispen. de iud. iūcto eo q̄ hī in cle. sepe. de ver. sig. prout ēt hoc voluit gl. in. d. cle. dispendiosam. per illū tex. duz loquitur de alijs causis dependētibus a cā matrimoniali vel alijs spūalibus vel quomodocūq̄ dictas causas spūales tangentibus cum nō possit negari quin cā dotis tangat ipsum matrimoniū vel ab ipso matrimonio dependeat. bar. aūt in. l. i. ff. so. ma. ꝛ expressius in. l. si constante. in. vi. q. iij. partis. eo. ti. tenuit ꝯrium dicendo. d. cle. ꝛ q̄ ibi hī procedere qñ nō tractať de pleno p̄iudicio in cā dotis, sed semipleno. Tu aduerte qz lz doc. cōiter dicant. d. cle. cum glo. procedere de iure cano. ꝛ nō sic de iure ciuili. Tñ p̄t dici quod dispositio illius cle. p̄cedit de iure nouissimo. nā aī tps. d. cle. in matrimonijs ꝛ alijs spūalibus q̄buscūq̄ nō poterat procedi lite nō ꝙtest. qñ ꝯ p̄sentē sed solū erat spāle qñ ꝯ absentez ꝛ contumacē. vt in. c. qm̄ frequenter. §. porro. vt lite non contest. Uñ successit postea dispositio. d. cle. quod indistincte ēt qñ ꝯ presentem nō requiratur ordo iudiciarius, ꝛ sic illa dispositio est noui iuris promulgatoria ꝛ nō antiq̄ iuris declaratoria, vt patere p̄t ex verbis ipsius tex. ꝛ ēt ibi tenent legentes. et sic ꝑz qō ēt de iure cano. antiqno in cā matrimoniali requirebatur litis conte. vn de multomagis in cā dotis. de iure aūt ciuili ēt ffortm. hoc est clarissimum, vt ꝑz in. l. si cū dotē. §. eo aūt ꝛ in. l. si mulier. ꝛ in. l. si marito. §. ij. ff. so. ma. idē ēt de iure codicis. l. iij. C. de do. pmis. ibi more iudiciorū. Ang. in. d. l. i. idē tz dicendo tñ q̄ dispositio d. cle. obtineret qñ cā dotis tractareť incidenter, ꝛ sic qñ cā matrimonij intentaretur principaliter. et p̄t poni exemplum si agereť de matrimonio de facto ꝯcto separando, puta pp aliqō impedimentū vel quo ad thorū petēdo ēt ipsa mulier dotē. Nā tūc p̄t intelligi qō cā dotis tanq̄ tunc dependens a cā matrimonij vel ipsa cā matrimonij ꝙtingens gaudeat eodē priuilegio quo ad indiciariū ordinē remittendū, secus si agereť principaliter ad ipsam dotē pp casum soluti matrimonij. Naz tūc ordo iudiciarius est seruandus, vt iura. §. allegata volunt. et subdit q̄ idē esset eadez rōne qua ad iurisditionē iudicis ecclesiastici corā quo pendet cā matrimonij, vt sic incidenter possit cognoscere ꝛ pronuntiare super ipsa dote tanq̄ dependente ab ipsa cā matrimonij, alleg. c. de prudētia. de do. inter vir. ꝛ vxo. nō sic si principaliter intētaret cā dotis pp sol. ma. qz tunc corā seculari tātū esset tractandū de quo vltimo. j. proximo priuilegio tangeť. Imo. aūt in. d. l. i. tz qō ēt qñ principaliter ageret p̄o dote nō esset ordo iudiciarius seruandus per tex. in. d. cle. dū sic. gñaliter loquit de dependentibus, vt. §. Et sic ēt idē dicit in cā sponsaliorꝝ de futuro ēt si principaliter ageret p̄ illū tex. ꝛ idez dicit tenere ibi. d. Lar. de zab. Flor. Tādē ipse ꝙcludit ꝙcordando q̄ illa cle. seruet in foro ecclesiastico, si ue incidenter, sine principaliter agat ꝛ in foro seculari seruet sniа ꝯria cū moderatione Ange. imo tunc ꝛ in terris ecclesie in foro seculari, p̄ id q̄ hī in. c. ij. de arb. in. vi. ꝛ idez tz Ludo. de ro. in d. l. si ꝙstante. super. d. vi. q. bar. et lz ista videatur esse cōis opi. tñ qz vt dixi. d. cle. inducit ins nouū exorbitans a dispositiōe iuris antiqui, ēt Cano. vī q̄ debeat restringi iuxta suos terminos ꝛ nō ampliari vltra suos terminos, per id qō hī in. l. qō vero. ꝛ l. ius singulare. ff. de leg. ꝛ in regula q̄ a iure in sex. loquitur enīz in causis matrimonialibus, ꝛ dū subdit in vel in causis eas tangentibus vel ab eis qūolibet dependētibus. et sic oz intelligi. s. 2 in dictis causis matrimonialibus ꝛ alijs spūalibus. Sed cā dotis, lz dependeat semper a matrimonio, qz sine illo esse nō p̄t. l. iij. ff. de iure do. cum si. Tñ nō semper dependet a cā matrimoniali, qz sine causa matrimoniali esse p̄t, puta quando non esset qō vel causa super matrimonio, sed soluz super dote repetenda. sol. mat. ꝛ nullus dixerit imo absurdissimum esset dicere q̄ dos dependeat a causa matrimonij. Sed bene possumus dicere q̄ dependeat ipso matrimonio iam ꝯcto. ergo isto casu remanere debent iura antiqua intacta. et sic p̄t dici q̄ in p̄ncto iuris ēt in terris ecclesie, imo ēt in foro ecclesiastico si ꝙtingat cāz dotis ventilari ibi principaliter talis cā requireret iudiciarium ordinez, prout regulariter alie cause, lz alio respectu deberet esse summaria pp dilationes abbreuiandas, vt §. fuit dictum.

SVMMARIVM

1 Dotis causa est vtriusq̄ fori.

¶ Privilegium decimumsextum.

1 **Decimumsextum** speciale est, qz causa dotis bz privilegium, qz est mixti seu ꝛ vtriusq̄ fori vez quod p̄t de eo cognoscere taz iudex ecclesiasticus q̄ꝫ secularis ēt principaliter ꝛ absq̄ eo quod verarur aliqua qō super matrimonio, vt no. voluit Jnno. in. d. c. de prudentia. ꝛ dicit Jo. de imo. in. l. i. ff. so. ma. quod idē sequit Host. ꝛ Jo. an. in. d. l. i. lz glo. ibi ꝯrium dixerit quando principaliter, quia tunc solum iudex laicus est iudex. ꝛ ita secutum dicit ipse Imo. alleg. c. ex lr̄is. de pig. Sed Ang. in. d. l. i. sequit opi. gl. ibi vt §. est relatuz in proximo priuilegio. Tu aduerte qz Jo. an. in. d. c. potius inclinat in opi. gl. dicēdo opi. Jnn. procedere in muliere vidua oppressa qz tunc ecclesia p̄t esse iudex tanq̄ in cā miserabiliū personaꝝ. facit quod hī in. c. significantibus. de offi. deleg. ꝛ per gl. ꝛ doc. in. c. cuz sit gñale. de fo. cōpe. ꝛ sic vī velle q̄ qñ cā non esset cum vidua, puta qz repeteretur dos constante matrimonio pp vergentiā viri ad inopiam ꝛz quod hī in d. l. si constante. ff. so. ma. Uel pp separationem thori, tūc iudex ecclesiasticus non esset cōpetens. ꝛ idem vī esse de mente Ang. ibidē. Sed Abb. sicu. indistincte sequitur ibi opi. Jnn. p̄o qua alleg. tex. in. c. i. ꝛ ij. ꝛ. c. per vestras. eo. ti. ꝛ qz rōne connexitatis ampliať iurisditio, vt in. c. quanto. de iudi. Item qz ecclesia dz esse fauorabilis mulieribus in suis dotibus. d. c. per vestras. ꝛ. c. nuper. eo. ti. Multi tenent quod tunc dī causa viduarum ꝛ pupillorum ꝛ similium personarum esse pia q̄ñ essent paupertatis si essent diuites, vt voluit Spe. ti. de instr. edi. §. nūc vero aliqua. dum tractat materiā exemptorum ꝛ miserabiliū personarum. ver. fi. cuius dictū procedit quo ad effectū, de quo ibi. s. an relictum factum talibus miserabilibus personis dicatur ad pias causas, sed quo ad effectum de quo. §. f. privilegij cause dotis

tis plz dicta opi. tanꝯ fauorabilis ⁊ benignior ꝑ mulieribꝫ ⁊ dotibus ꝑ id qđ habet in l. in ambiguis. ff. de iure do. ⁊ q̃ not. Jo. an. post Host. in. c. j. ō cogna. spi. vcz tēperando eā dūmō sit vidua, lz aliter nō oppressa, seu lz non alleget ipsa mulier i sua petitiōe dictā q̃litatē oppressionis ꝑut vī regrere opi. Jo. an. qr vidue dñr eē persone miserabiles, vt hī in. l. j. C. qsi ipe. inter pu. ⁊ vidu. ⁊ q̃ hī in. c. significātibus. de offi. dele. ⁊ ecclesia dz dictis viduis fauere in dotibus, qr ecclesia hortat eas, vt mortuo viro renubant, vt in. c. fi. de secū. nup. ⁊ sic diceret tūc fauere nō solū doti sed in q̃sequentiā ipsi mrīmonio, vt sic facilius renubāt. sub est ēt fragilitas sexus ⁊ qr iam dñr derelicte ⁊ orbate viro, ⁊ sic dño suo. facit q̃ hī in. c. ex pte. h. de foro comp. ⁊ idē est de mēte Pan. de cast. in. l. j. ff. so. mat. ⁊ sic sequit ex p̄dictis q̃ si dos repeteret ex cā inopie viri q̃stante mrīmonio vel pp̃ separationē thori ⁊ sic non repeteret ꝑ vidua, tūc ꝑcedat opi. gl. in. d. c. de p̄ndēria. ⁊ Ang. i. d. l. j. so. ma. ⁊ idē si repeteret a patre mulieris vel vīa filia vel post eius mortem vt tunc coram ecclesia stico cōtra laicum non possit tale iudiciū intentari, ⁊ idem si repeteretur ab heredibus mulieris, ⁊ multominus si dos peteret a viro tanꝯ ꝑmissa, qr tale p̄uilegium mixti fori est mere p̃sonale, vcz quando dos peteretur a multere vidua per .ſ. dicta.

SVMMARIVM

1 Mulier minor. xxv. ann. pōt esse in iudicio ꝑ dote ſm aliquos.

¶ Priuilegium decimumseptimum.

2 **Decimumseptimus** priuilegiū ē qr ꝛ mulier ēt minor. xxv. ann. pōt esse in iudicio ꝑ dote sua repetenda. so. ma. ſm quosdā qr fauore dotis ēt filiafa. que alīs non bz p̃sonā intregā ad standū in iudicio, tñ in dote bz p̃sonā habilē, vt in auc. q̃ locū. C. ō colla. ⁊ p gl. in. l. ij. ſ. j. in verbo, p̃fectā. ff. so. ma. ⁊ facit. l. ꝓmittēdo. in p̄n. ff. de iure do. ad q̃ ēt allegāt tex. in. c. fi. de iudi. in. vj. ſm Iud. de ro. in. d. l. ſi q̃st āte. in p̄n. in. vij. q. bar. tertie ptis. ibi tñ bar. tenuit ꝯriū indistincte p tex. in. d. auc. q̃ locū. ⁊ forte melī, qr lz tolleret inhabilitas filie rōne patrie ptātis eo casu quo dos in eā ēt recōsolidata, tñ nō sic tolleret ihabilitas rōne minoris etatis q̃ imbecillitatē cōsensus siue animi, ⁊ ita in terminis videt ꝓbari in. d. auc. q̃ locū. ⁊ pōt rīderi ad. d. c. fi. vt ꝑcedat qñ cā dotis agitaret vna cū cā matrimonij. ⁊ sic veniret incidēter vel p modū cōnexuz, qr tunc sicut ipsa mulier minor. xxv. an. ⁊ maior. xij. bz p̃sonā habilē in cā matrimonij per eā mota ita etiam i causa dotis que venit, tūc pviaz consequentie ad ipsam causam matrimonij cum multa permittant per viam incidētie que non permitterent qñ principaliter per id q̃ habetur in. l. quoties. C. de iudi. ⁊ qr tūc ꝓpie dicitur causa dotis dependere a causa matrimonij, vt dixi. ſ. in proximis duobus priuilegijs.

SVMMARIVM

2 Maritus si receperit dotē in loco nō sui domicilij, sed mulieris vel soceri non poterit ibi conueniri pro dotis restitutione, sed in loco sui domicilij etiam si dinortium alibi fiat.

¶ Priuilegium decimumoctauum.

1 **Decimumoctauum** priuilegiū ē qr lz ꝛ vir recipiēdo dotē in loco sui domicilij possit ex cā dicte obligationis ibi q̃uenire, non qdē rōne ꝯctus, sed rōne domicilij auc. qua in ꝓuincia. C. vbi de crī. cū. si. vñ nō sic si dotē reciperet i loco ñ sui domicilij qr tūc rōne ꝯctus non posset ibi q̃uenīri, sz solū in loco sui domicilij. ita solet allegari casus singularis in. l. exigere dotē. ff. ō iudi. mirū ē hoc cū potius tendat in iacturā mulieris. sed dñt doc. esse rōnē qua si vir recipiendo dotē alibi ēt in domicilio vxoris, videat ex tūc q̃uisse solutionē fiendā ꝑ restituēda dote in loco sui domicilij. ar. l. ꝯtisse. ff. de actio ⁊. oblig. sz bar. ibi. ⁊ Ange. dicit ibi q̃ tūc vī habere animum discedendi, ⁊ sic ibi ꝯbere videretur tanꝯ aduena. Sed tu cogita an hoc procederet si postea contingat dinortiuz fieri vel aliter matrimoniū separari in loco alio quam domicilij, qđ tamen patebit in proximo priuilegio.

SVMMARIVM

1 Maritus pōt conueniri ad dotem restituendam vbi dissoluitur mrīmoniū nō obstāte priuilegio fori vt est si diuertat Rome.

2 Judex pōt supplere de facto in causa dotis ēt parte nō petente maxime in fauorem mulieris non opponentis.

¶ Priuilegium decimumnonum.

1 **Decimūnonū** spāle est qr ꝛ vbi dissolut mrīmoniū ibi poterit vir q̃uenīri ad dotē reddendā lz ibi alias nō posset q̃uenīri rōne priuilegij fori, vt ē tex. sing. cū gl. in. l. ſi vxor. ff. de iudi. Sed aduerte qr hoc nō vī priuilegiū, sz potius ius cōe, qr p dinortiū factū inter q̃inges vī inducī qdā quasi ꝯctus de dote solnēda. rōne cuius quasi ꝯctus facti in loco pōt legatus q̃uenīri ibidē sicut rōne ꝯctus nō obstāte suo priuilegio, vt no. in. l. ō eo iūcta. l. iterdū. ff. ō in. Itē qr nō vī posse negari quin p dinortiū inducat qdā distractus mrīmonij, ⁊ q̃ñr distractus dotis. ⁊ sic rōne ꝯctus qs sortit fori in loco, vt. l. hēs absens. ſ. i. ⁊ l. oēm obligationē. ff. de iud. ita ēt sortit rōne distractus, vt. l. ſi is q̃ loco certo. ff. ō qdi. inde. ⁊ no. in. l. ij. C. vbi ⁊ apō quē. Jdeo vī ibi legatus posse q̃uenīri rōne talis distractus nō obstāte suo priuilegio sicut rōne ꝯctus. Sed pōt dici q̃ sicut est spāle in dote, vt p distractū. i. p dinortiū factū in alio loco q̃ in domicilio viri ipse vir nō sortit fori quē alias ibi nō habebat, sz solū vt possit q̃uenīri in loco sui domicilij p id q̃ hī in. d. l. exigere dotē. Si aūt poterat dici q̃uenīri alias de iure tñ rōne priuilegij fori poterat declinare fori, vt est in legato q est Rome. naz tūc poterit ibi q̃uenīri nō obstāte dicto suo priuilegio p casuz singu. in. d. l. ſi vxor q̃ est no. ad limitationē eius q̃ hī in. d. l. exigere dotē. Tñ cogita qr videret q̃ ēt subsit fauor dotis ⁊ mulieris q̃ in loco dinortij possit vir q̃uenīri sicut ⁊ in loco domicilij vt sic dinortiū addat fori foro ⁊ maxime qr censet qdā distractus, vt. ſ. dixi q̃ distractus est einsdē effectus cuius est ꝯctus ēt quo ad sortionē fori, vt. ſ. dixi ⁊ ēt ne sit deterioris qđōnis mulier q̃ alie
2 p̃sone nō p̄uilegiate. Tñ cogita qr ꝛ doc. cōiter intelligūt ⁊ p̄sup ponūt q̃ p dinortiū nō inducat ex tūc alia oblo de nouo ad dotē restituendā, sed magis per ipsum vī parificari conditio restituē de dotis ex antecedenti ꝯctu do. ita intelligendo. d. l. ſi vxor.

SVMMARIVM

1 Locus ꝯctus magis attenditur quo ad sortionem fori q̃ locus vbi est purificata conditio, fallit tñ in dote.

¶ Priuilegium vigesimum.

Ex qua surgit singulare aliō p̄uilegiū, ⁊ sic. xx. q̃ lz quo ad sortionē fori nō attendatur locus vbi est purificata conditio, sed magis locus ꝯctus, per id q̃ hī in. l. ſi filius. ff. de ver. ob. ⁊ gl. ⁊ est ad hoc no. in. d.
1 l. ſi vxor. ff. de iudi. ꝑ Tñ fallit fauore dotis, non quidē vt ibi in loco dinortij dicatur de nouo contrahi fortis, sed quo ad hoc vt forum ibi de iure cōi sortitū non possit vir declinare ratione sui p̄uilegij, vt est casus sing. in. d. l. ſi vxor. ⁊ dixit ibi Ange. hoc p̄uilegium esse not. ⁊ non positum per Barto. inter alia p̄uilegia. in. l. i. ff. solu. matri.

Decima pars principalis totius Tractatus.

SVMMARIVM

1 Hipoteca mulieris pro dote an preferatur alijs creditoribus habentibus anteriorem hipotecam expressam.

2 Judex qui pronuntiat pro hipoteca dotis ꝯ habentes anteriorem expressam an teneatur in sindicatu.

3 Mutuās pro re emēda in ipsa nō pfertur alijs creditoribus maxime anterioribus nisi dictā rē habeat ꝑ sua pecunia obligata quo casu prefertur mulieri ⁊ fisco ēt in postea quesitis.

4 Dos solū qfessata bz p̄uilegium tacite hipothece ꝯ virum ū. ſ. tempora non opponeretur exceptio non numerate dotis.

5 Renuntiatio exceptionis nō numerate dotis nō tz in eadem cōfessione, secus si ex interuallo. ⁊ nu. 6.

7 Confessio dotis recepte facta per virum constante matrimonio non valet.

8 Donatio recompensatoria tunc vz inter coniuges q̃ reciproce versaretur cōmodum bursale.

9 Vir plebeꝰ nihil nobilitatis assumit ab vxore nobili, ꝛ secꝰ e ꝛ.
10 Mulier nobilis nubendo ignobili suam nobilitatem denigrat.
11 Privilegium antelationis ꝛ mulier nō solū ꝑ tertios creditores pretendētes anteriorē expressaꝫ hipotecam, sed ēt tacitā qñ dos esset solū ꝙfessata, ꝙ limita vt nu. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. et consequenter vsq; ad nu. 26.
37 Hipoteca in dote a quo tempore incipiat.
38 Maritus nō ꝓsumitur velle subire onera matrimonij sine dote.
39 Jura q̄ dicunt ꝙ hipoteca trahitur retro a tempore promissionis dotis debent intelligi a tempore ꝛcti matrimonij ꝛ nō ante ēt si ante esset soluta.
40 Hipoteca que ꝛbitur pro legatis nō trahitur retro ad tps adite hereditatis in legato conditionali conditione purificata.
41 Hisposito. l. qui balneū nō obtinet in vltimis voluntatibus.
42 Hipoteca q̄uentionalis nō sequitur nām sue principalis obligationis surgentis ex vltima voluntate.

Soluta est nona pars principalis circa p uilegia dotis ꝛ mulierū in ipsa dote q̄cernētia ipsa iudicia. Nūc descēdo ad partē de cimā, vcz an dos q̄ nō probatur numerata, sed surgit solū probatio p ꝙfessionē mariti vel soceri (q̄s vulgari mō appellamus dotē ꝙfessatā) habeat priuilegiū, maxime circa ius antelationis ꝛ alios creditores. et anteq̄s attingamus medullā qōnis expedit examinare articulū ō quo. ſ. remissiue ꝛ breuiter tactū est in vltimo priuileg. viij. ptis. † An dictū priuilegiū antelationis se extendat ēt ꝛ creditores habentes anteriorē hypotecā. (¶ Additio. Hipotecā. Nota ꝙ hipoteca tacita prior preferē expresse posteriori ēt fisco. l. i. ij. rū. C. rē ali. ge. vide glo. in. l. pignus. qui po. in pig. ba. Jdē credo in altera dote vt exꝑssa posterior nō excludat tacitā priorē ad dotē cōpetentē p. l. assiduis. ſ. fi. vbi dicit in dotibus ꝓferri priorē. cogita.) expressaꝫ an solū obtineat aduersus creditores habētes tacitā, ꝛ anteriores de quo p gl. in. l. fi. C. q pot. in pig. ba. q̄s disputationē late ponit Cy. ibi, ꝛ ꝛ gl. cōiter tā iuris ciuilis q̄s canonici restringāt illā. l. in habentibus tacitā, vt ēt p gl. ꝛ doc. cano. in. c. ex lris. de pig. ꝛ Bar. ꝛ cōiter alij post eū teneāt hāc opi. tū multi doc. magne auctoritatis tenebant ꝛrū que scōa opi. in via disputationis posset satis faciliter teneri, q̄ tex. in. d. l. fi. loquitur gñaliter ꝛ indistincte. nā ꝓ certo si ibi imperator voluisset se restringere ad creditores anteriores habētes solū tacitā hipotecā hoc expressisset ꝛ sic q̄ nō expressit vr̄ intellexisse ēt de habētibus expressaꝫ. ar. l. i. ſ. finaūt a deficientis. C. de ca. tol. ꝛ. c. ad audientiam. de deci. ¶ Jtē q̄ videmus ꝙ mutuās ad refectionē seu ꝙservationē alicuius rei ꝛ in illa re tacitā hipotecā q̄ ꝓferē prioribus creditoribus nō solū habētibus tacitā, sed ēt expressam, vt est casus not. in. d. l. interdū. ff. q po. in pig. ba. vñ multomagis in dote q̄ nō vr̄ hīe minus priuilegium cum per matrimoniū conseruentur nō solus res ipse inanimate, sed ēt totū genus humanū. Ciuitas ēt cōseruatur ac immortalis efficitur. dicit tex. in auc. de nup. in princ. imo vr̄ dos ipsa magis priuilegiata q̄s sit talis mutuās ad nauez reficiendā, q̄ ei prefertur in sua tacita hipoteca, vt est casus singu. in auc. de equa. do. ſ. q̄ns, vñ subest illa regula si vnico vincē tē te ergo vinco te. vt hr̄ in. l. claudius. ff. qui po. in pigno. hab. ꝛ in. c. auctoritate. de concess. prebē. in. vi. vnde si mulier vincit talē mutuantē ad refectionē nauis in ipsa hipoteca multomagis vincere ꝛ creditores q̄ vincūtur ab illo. cōiter tñ practicat opi. ꝛria ꝛ bar. ꝛ alij tenētes eā moti sunt q̄ lex magis de facili inducit ad tollendū iuā ꝓuisionē q̄s ꝓuisionē bonis in ipsius bois ꝓiudiciū, inde solet dici ꝙ lex suū ꝛ nō tuū denegat auxiliū, vt hr̄ in l. i. C. si aduer. ven. ꝛ q̄ fortius ꝛ tenacius est ius mihi quesitum ex prouisione mea q̄s ex prouisione alterius, ꝛ sic ēt legis. l. ij. ff. ō offi. procon. ꝛ. l. ꝙ principi. ꝛ. l. si auguste. ff. de leg. ij. ꝛ. l. si filius ſ. erit. ff. de fideicō. libe. et q̄ magis de facili tollunt q̄sita ex iure ꝓāli q̄s q̄sita ex iure cōi. l. militis codicillis. ſ. militia missus. ff. de testa. mili. ¶ Tamen ad hec gñalia posset multū de facili rñderi, ꝛ forte † iudex qui in snia sua inclinaret in partē ꝛ fauorem mulieris nō teneret in sindicatu, q̄ negari nequit ꝙ articulus sit dubius, ꝛ in articulis dubijs pronuntiādū est ꝓ dote. l. in ambiguis. ff. de iure do. ꝛ dixi. ſ. in. ix. parte in. i. priuile. ꝛ tenendo. d. opi. cōez illa ꝓcederet ēt si mulier ꝓtenderent hipotecā exꝑssaꝫ ꝓut hodie cōiter solet apponi i instrīs dotalibꝰ vt nec illa nō ꝓferat prioribus hipotecis expressis sed solū tacitis. q̄. d. l. fi. nō dat illud priuilegiū prelationis magis hipotece expresse q̄s tacite in dote, cuz ēt idē dicamus in fisco qui ꝛ soleat hīe priuilegiū in sua hipoteca vt hr̄ in. l. i. C. de iure fis. lib. x. ꝛ in. l. si is qui. ff. e. tit. tñ nō ꝓfertur in sua hipoteca ēt expressa aliis creditoribus anteriorib⁹. l. si pignus. ff. q po. in pig. ba. et tñ mulier ꝛ fiscus paribus passibus ambulant. l. q̄ns. ꝛ ibi no. C. de priuil. fis. ꝛ. l. dotis. ꝛ q̄ ibi p gl. C. de iure do. Si tñ pretēdens hipotecā exꝑssam q̄rreret cū muliere in tpe q̄ eodē die apparerent facta in strā sen ꝛctus celebrati, tunc ꝓferet mulier vt dixi. ſ. in. ix. parte. in. ij. priuileg. Posset tñ nō improbabiliter dici ꝙ saltē in q̄situs post ꝛctā hipotecam mulieris ꝓferatur ipsa mulier creditoribus habentibus priorem expressam. Nā ꝛ hipoteca gñalis nō solū expressa trahatur ad postea quesita, vt hr̄ in. l. fi. C. quares pig. sed ēt tacita, vt est tex. no. in. l. hac edictali. ſ. omnibus. C. de secun. nup. Tamen sicut dicimus in fisco vt ex suo speciali priuilegio ꝓferatur in postea quesitis alijs creditoribus anteriorib⁹ et pretendentibus expressam hipotecam, vt est casus not. in. l. si is qui. idem dicendum si in ipsa muliere cuz mulier ꝛ fiscus paribus passibus ambulent. vt. ſ. dictū est. Jmmo circa priuilegium in hipoteca magis fauetur mulieri in dote q̄s fisco, q̄ vt. ſ. dictū est ꝛ ipsa sit posterior in sua hipoteca tñ preferē priorib⁹ habentibus tacitā. d. l. fi. Et tñ fiscus nō ꝓfertur prioribus ēt habentibus tacitā vt solet cōiter teneri ꝛ gl. illā singu. in. d. l. si pignus. vt per Bart. post Byn. in. d. l. si is qui. Regulariter aūt qui prior est tpe in hipoteca est potior in iure ēt in quesitis post secundam hipotecaꝫ vt probatur not. in. d. ſ. omnibus. ꝛ ibi per bal. et probatur ēt in. d. l. fi. ꝛ per Bar. in. d. l. si is qui. † Jn tantum ꝙ ēt prefertur secundo creditori qui mutuauit ad dictā rem emendam nisi dictam rem sic emptam ex pecunia mutuata habeat specialiter obligatam ad dictum pretium, q̄ tunc in illa re prefertur ēt anteriorib⁹, vt est casus singu. in. l. ꝛz. C. qui. pore. Et sic posset precedens dictum limitari ꝙ mulier ꝛ fiscus preferantur in quesitis post eorum hipotecam posteriorem ꝛctā omnibus creditoribus anteriorib⁹ per. d. l. si is qui. nisi in re quesita ex pecunia mutuata ꝛ obligata spāliter ad dictum mutuū per d. l. ꝛz. et idem forte posset dici in re postea empta ꝛ spāliter obligata venditori vt in illa hipoteca preferatur omnibus alijs creditoribus anteriorib⁹ per id ꝙ not. in. l. q̄ns. C. de pigno. ꝛ in. l. quod quis de priuil. fi. ꝛ tetigi in. l. si cum dotem. ſ. fi. ff. so. ma. His ergo premissis descendo ad qōnem principalem. naz sine teneamus opi. quod dictū priuilegiū antelationis obtineat solum ꝛ alios creditores habentes anteriorem hipotecam tacitam, sine teneamus ꝙ ēt ꝛ habentes anteriorem expressaꝫ, an se extendat ad dotē ꝙfessatam, ꝛ sic ante nō probaret dotis ꝙfessionem ꝛ an ꝛ ipsum maritum confitentem operetur dicta confessio ꝛ qño. Nam text. in. d. l. fi. ꝛ glo. ibi in verbo data, vr̄ velle ꝙ solum in dote vera ꝛ numerata locuz habeat, ꝛ sic nō in dote soluz ꝙfessata. ꝛ pro hoc facit quod hr̄ in. l. si quis post hāc. C. de bo. dam. ꝛ ꝙ alias per Bar. ꝛ alios in. l. qui per diuersas. C. man. ꝙ maxime procedit q̄n fieret constante matrimonio. ꝛ sic in mā suspecta quasi tunc videatur fieri in fraudem dōnationis que est prohibita inter cōiuges super quo tamen an sit verū ꝙ dos confessata per virū habeat sua priuilegia in omni casu, ad uerte q̄ gl. in. l. exigere dotem. ff. de iudi. solet allegari in ꝛctū vt sic ex illa oriatur tacita hipoteca sicut q̄n apparet de vera numeratione. Bar. tñ in. d. l. fi. dixit q̄ si esset transactuz tempus datum ad opponendū exceptionem non numerate dotis illa gl. ibi nō esset vera. Sed bal. hic simplr transit cum illa gl. Ange. aūt hoc distinguit an tunc mulier velit vti priuilegio ꝛ creditores priores pretendētes silr debitum ex cōfessione, ꝛ tunc possit ꝛ nō sit vera illa gl. An aūt ex vera numeratione, ꝛ tūc procedit illa gl. ꝛ ita transit hic Jo. de imo.

Sed tu ꝓ veritate distingue duos casus principales. ¶ Primus est an habeat talis dos suū vigorē ꝛ priuilegia ꝛ virū ꝛ eius hr̄des. ¶ Secōs casus an habeat sua priuilegia ꝛ tertios. Primo casu † sine dubio hz sua priuilegia, ꝛ sic ēt tacitam hipotecam in bonis viri ꝛ precedat gl. in. d. l. exigere dotez. ꝛ hoc nisi infra legitima tempora opponeret vir vel eius heredes exceptionem non numerate dotis quo casu posset vir venire ꝛ ꝙfessionē suā. ꝛ sic ēt eius heredes transferendo omus probandi in ipsam mulierē vel eius socex per id ꝙ hr̄ in. l. fi. ꝛ auc. ibi posita. C. de do. can. non nu. Sicut dicimus in ꝙfessione mutui, vt hr̄ in. l. si ex cautione. ꝛ per totum. C. de non nume. pecu. ꝛz Bal. in. l. i. C. de priuileg. vo. dixerit nō oriri tacitam hipotecam in dote ꝙfessata ꝛ male. vt cōiter tenent doc. hic legentes, ꝛ ēt bal. ꝛ Ang. ꝛ ēt fuit de mente glo. in princ. dum dicit ꝛ omni casu. † Si tñ vir renuntiasset dicte exceptioni prout cōiter in instrīs dotalibus hodie solet fieri. Tunc nō audietur vir vel eius heres ꝛm bar. in. d. l. fi. C. qui po. Cuius dictum nō solet sic indistincte

indistincte teneri ⁊ ꝓriũ est de mente Ang. hic, ⁊ ipse idē Bar. ꝓriũ voluit in. d. l. si ex cautione qñ ita incontinenti, qz eadē facilitate inducitur ad renunciandu3 qua ducit ad ꝙfitēdu3. argu.
6 l. doli. mali. versicu. diuersu3. ff. de noua. facit. l. index circūuento. ff. de mi. vñ secus est ꝛ qñ ex intervallo renūtiaret ꝑm bar. ibi ⁊ pōt ꝓcedere dictū Bar. in. d. l. fi. ⁊ in. l. j. C. de do. cau. ⁊ idē si añ dictū tps datū ad opponēdū dictā exceptionē vir iterū ex intervallo fuisset ꝙfessus quasi tūc magis ꝺ libertate hoc fecerit ⁊ sic non sub spe numerationis future vt p gl. not. iūcto tex in. l. in ꝯctibus. C. de non nume. pecu. ⁊ q alꝭ hꝫ in. l. cuz scimus. C. ꝺ agri. ⁊ cēsi. li. xi. ⁊ q ibi no. p bar. ⁊ intantū pōt vir vel eius heres innari dicta exceptione q ēt si ipse vir iurasset sup tali ꝯctu dotali, nihilominus tale iurm non extenderet quominus possit postea opponi talis exceptio ꝓp non secutā numerationē quasi tale iurm habeat tacitā cōditionē, scz si sequaī iuramentu3 per id q hꝫ no. in. l. fi. C. de non nu. pecu. Cuius dispositio obtinet etiaz de iure cano. ⁊ hoc nisi cū dicto iuramento sit facta renuntiatio dicte exceptioni vel nisi iuramentū sit assertoriu3 de ꝓterito, puta si in instrumēto dicaī que oia ⁊ singula iuranit vera esse ⁊ fuisse, vt de his late Jo. de imo. in repe. c. cū ꝙingat. ꝺ iure iuran. sup. vij. mēbro car. xlj. et sup. x. membro car. lij. Et predicta ꝓcedunt qñ confessio vel renuntiatio emanasset ante mrimoniu3. vbi añt cōstante mrimonio tūc indistincte non valet talis dispositio tanꝙ in materia suspecta quasi animo donādi fuerit cōfessus. vt. s. dixi. ⁊ per id qꝺ hꝫ in. d. l. p diuersas. ⁊ in. l. fi. C. de spō. ⁊ in. l. q testamentu3. ff. de pba. ⁊ alias p Bar. ⁊ doc. ⁊. l. si donatione. C. de colla. ⁊ per Bar. in. l. cū quis decedēs. §. titia honestissima femina. ff. de leg. iij. cum inter ipsos coniuges
7 sit ꝓhibita donatio ꝙstante matrimonio, vt. s. vnde ꝛ sicut non valet donatio, ita etiam non valet confessio viri de dote recepta. q etiaz voluit Bal. in. l. j. C. de priuileg. do. q an ꝓcedat qñ ante matrimoniu3 predecesserat promissio dotis. j. tāgetur si tamē vir ipse confitens predecessisset in matrimonio tunc sicut donatio expressa cōfirmatur morte habetur in. l. donatiōes. C. de do. inter vir. ⁊ vxo. cū si. ita ēt dicta tacita donatio inducta p dictaz cōfessionez, lz enim ad cōfirmationem donationis per mortem requiraī traditio, vt est tex. no. in. l. papinianus. ff. de do. inter viru3 ⁊ vxo. Tñ talis ꝙfessio viri de recepto habetur loco traditionis. ⁊ ideo ꝙfirmatur morte per tex. singu. iuncta glo. in. l. q de suo. C. de do. cau. non nu. q etiā voluit Bal. in. d. l. j. C. ꝺ do. ante nup. Licet multi impugnent illam glo. ⁊ de ea dubitauerit Pau. de cast. consi. lxiij. q incipit, sup isto puncto occurrunt multa ⁊ ibi refert vidisse quādam disputationem cuiusdā magni docto. filij. Ray. de forli. vbi multis rationibus ⁊ iuribus illam impugnant. tñ ipse Pau. dicit q dato qꝺ illa gl. sit vera tamez debet intelligi procedere in terminis suis vcz qñ intervenit acceptilatio que inducit fictam solutionē vt ibi per enm. Tñ qcquid sit doc. cōmuniter intelligunt illū tex. procedere etiam qñ non p viam acceptilationis sed per simplicem ꝙfessionē vir se obligat ad dotis restitutionē ꝙfitendo se eā habuisse ⁊ recepisse vt tunc valeat saltem in vī donationis ꝙfirmate postea per morē virī cōfitentis ⁊ predecedentis ante mulierē vt satis bene pbaī ex illo tex. ⁊ ita intelligit Bar. ⁊ Bal. in. d. l. papinianus. ⁊ ēt idez Bal. in. d. l. j. de do. ante nup. ⁊ Bar. in. d. §. titia. ad fi. ⁊ Lyn. post Pet. in. l. j. in fi. C. de sac. san. eccle. ⁊ ita seruaī in ꝓtica. Si autē ipsa mulier predecederet. ⁊ tūc nullo modo valeret. An añt confirmetur iuramento proxime dicetur.

Quid autē si talis ꝙfessio fuit facta añ mrimoniū ⁊ ꝙstāte matrimo. vbi renūtiasset dicte exceptioni nō numerate dotis. Dicas idē. s. qꝺ nō valeat talis renuntiatio tanꝙ facta tpe suspecto cum renuntiatio habeat se ad instar donationis vt hꝫ in. l. si quis delegauerit. ff. de nona. facit gl. in. l. si quis obligatione. ff. de reg. iur. ad hoc etiam tex. no. in l. si sponsus. §. si vxor. ff. de dona. in. vi. Dicas ēt qꝺ si vir ante matrimonium fuit ꝙfessus se habuisse dotē ⁊ appareret hoc fecisse sciēter ⁊ nō aio donādi tūc valēt nec posset opponi dcā exceptio non numerate dotis infra sua tempora vt habeī no. in. d. l. j. C. de do. ante nup. ⁊ in. d. l. qꝺ de suo, tñ in dubio si aliter nō constat presumereī fuisse ꝙfessum potius sub spe future numerationis ꝙꝫ ex causa donationis vt habeī no. in. d l. j. quod etiam ibi expresse voluit Bald. Nam qualibet alia causa que posset subesse causam donationis excluderet vt habeī in. l. cum. aurū. de solu. Constante añt matrimonio si emanaret talis confessio viri ex quo tūc sumus in materia suspecta ꝑsumendū est magis qꝺ aio donandi ꝙꝫ sub spe future numerationis dotis vir sit ꝙfessus ꝑm Bal. ibi not. vbi tñ limitat hoc nisi essent coniuges inter se dispares respectu nobilitatis vel iuuentutis, puta si ignobilis vel senex maritus ꝙfitereī se habuisse dotē ab vxore nobili vel iuuene qz tunc presumereī q ex cā recōpensationis hoc fecerit quo casu nō est prohibita donatio ⁊ hoc p ea q̄ no. gl. sing. in. l. si voluntate. C. ꝺ do. promis. ꝙꝫ gl. ibi sequit Cy. ⁊ cōiter alij ⁊ bar. in. d. l. diuortio. ff. de ver. obli. ⁊. l. si stipulatus. §. si tibi nupsero. ff. eo. ti. Lz in pūcto iuris ⁊ p viā disputatiōis realr tenereī ꝯriū vt latius de hoc dixi in. d. l. si diuortio. p multa iura ⁊ rōnes ⁊ maxime p tex. quasi in terminis. ⁊. l. iij. §. videamus. ff. de do. inter. vi. ⁊ vxo. vbi iuriscōsultus improbat donationē factā a liberta filio senatoris cū quo ꝯxerat mrimoniū ⁊ hoc ex eo ꝺ ibi tex. qz inter eos mrimoniū nō vz ergo si valeret apte ibi ꝓsupponit iuriscōsult⁹ ipsaz debē valē. ¶ Preterea tex. i. §. si vir. l. q ām. ff.
8 de do. inter vi. ⁊ vxo. procedit ꝛ qñ donatio facta reciproce consistebat in cōmodo bursali sed maritus accipiendo vxorē nobilez vel iuuenē nihil recipit ab ea ꝙsistēs in cōmodo bursali, ⁊ sic nō dz esse in ꝙsideratione. l. q adipiscende. ff. eo. ti. Unde nō est cō grua proportio. ar. l. plane. ij. §. fi. ff. de leg. i. nō. n. pōt fieri locupletior vir ex eo q hz vxorē nobilē. ⁊ ideo sibi donauit sed ex dotatione ꝙꝫ facit vir in persona vxoris ipsa efficitur locupletior ⁊ vir donans pauperior ergo non valet.

9 **Preterea** vir nihil nobilitatis ꝛ assumit ab vxore nobili sicut eꝫ cōsequit vxor a viro nobili dicebat bar. in. l. fi. C. de ver. sig. ⁊ ibi ēt p bal. facit q hꝫ in l. mulieres. C. de digni. li. xij. ⁊ in. l. femine. ff. de sena. Et ideo hoc dictū forte potius procederet eꝫ qñ vxor ignobilis donaret viro nobili aliqd vltra dotē in actu matrimonij ex quo ipsa dignitatē acqrit viro. facit qꝺ hꝫ in. l. si tam auguste. ff. de leg. ij. ⁊ lz ex hoc ipsa vxor nō efficiatur locupletior, sed potius pauperior respectu interesse bursalis tñ est spāle qñ ex hoc ipsa assequitur dignitatem vt pz in. l. seq. post. l. quod adipiscende. ff. de dona. inter virum ⁊ vxorem. vbi si vxor donat vestem viro conuenientem pro dignitate viri assumpta vz donatio, ⁊ tñ non pōt negari quod ex illa veste vir non efficiatur locupletior, ⁊ maxime qz ipse vir erat eam facturus de suo. Unde cogita qz cōiter doct. ita transeunt cum illa glo. in. l. iij. C. de do. promis. vt per Barto. ⁊ Ange. ⁊ Jmo. ⁊ cōiter doc. in. d. l. diuortio. ⁊ tz Bart. de sali. post bal.
10 in. d. l. iij. Et posset forte saluari dicta opi. ex eo qz ꝛ mulier nobilis nubendo ignobili suam dicit perdere nobilitatez. dicit tex. in. l. mulieres. ⁊. l. interdicimus. C. de mutile. libz. xij. ⁊ merito. qz facit se famulam dicti viri ignobilis cum vxor dicatur famula viri quodam respectu, vt. xxxiij. q. v. c. hec imago. ⁊. c. mulierem. ⁊ sic ex hoc videtur fieri pauperior. vnde cogita. Tamen retenta cōmuni opi. illa non procederet qñ dos confessata esset superexcessiua adeo quod ꝑm arbitrium boni viri esset magna inequalitas ⁊ mala compensatio habito respectu nobilitatis vel iuuentutis mulieris ad talem donationem superexcessiuam, qz tunc saltem quatenus esset inequalitas ⁊ superexcessus nō valeret. ar. eius q hꝫ in. l. si ꝙstante. C. de do. ante nup. Insuper vidi dubitari an talis presumpta donatio inducta ex tali ꝙfessione eo casu quo non valeret de iure firmetur iurō ⁊ quidez qñ donatio esset facta per modum expressum cōiter tenetur eam firmare iurō adeo q non indiget alia confirmatione per mortez viri. Nam imo si vir predecederet nihilominus valeret, vt tenuit bart. in. l. si quis pro eo. ad fi. ff. de fideiuss. ⁊ ēt tz Jo. an. in addi. Spe. ti. de dona. inter vir. ⁊ vxo. vcz rubri. circa fi. vt latius de hoc per Jo. de imo. in. c. cum contingat. de iureiur. in. x. membro. car. lij. Tamen qñ surgit presumpta donatio ex confessione facta per virum de dote recepta aliter non apparente numeratione reperio Ludo. de ro. suo ꝙsi. xliij. quod incipit, ex. s. narrato themate tenuisse non firmari iurō. alle. Cy. post Pe. boc voluisse no. in. l. i. ad fi. C. de sac. sanc. eccl. ⁊ bart. in. l. cum quis decedens. §. titia. ff. de leg. iij. ⁊ maxime qz iuramentum non firmat qñ est interpositū sup ꝯctu simulato, ex quo tunc abest consensus per id q no. gl. in. l. iij. C. plus va. q agi. ⁊ facit q not. p bal. in. l. nō dubiū. C. de leg. ⁊ in. l. sed patronos. C. de ope. libe. ⁊ bar. in. l. nemo pōt. ff. de leg. j. Tñ hec sua opi. nunꝙ mihi placuit ⁊ sepius vidi ꝙsultum in ꝯriū, ⁊ ēt ego consului, qz lz iuramētum non firmet actum prout est in apparenti, ⁊ sic non est verū, tamen hoc non ex alio procedit nisi qz in illo actu apparenti ⁊ non vero abest consensus, tamen actum tacitum ⁊ verum seu qui in vero inter partes gestus est firmat iuramētū, ex quo ibi adest ꝙsensus, ⁊ hec est ꝙclusio doc. in. d. c. cū cōtingat. ⁊ ibi hoc tradit Anto. de but. in. viij. membro. ⁊ ibidem Joā. de imo. in. vij. membro car. xlj. nec obstat dictum Cy. ⁊ Bart. vt. s. qz loquuntur in iurō assertorio de preterito, puta si vir constante matrim.

confessus est habuisse tantum pro dote, ꝛ ita iurauit esse verū qꝫ vr̄ tūc in fraudē iurasse ꝛ ea rōne qua fuit motus ad q̄stendū nō verum, qꝫ ita ius p̄sumit q̄ in fraudem donationis fuerit confessus eadem rōne fuit motus ad iurandū rem sic fuisse. arg. l. dolī mali. ver. diuersum. ff. de do. Secus in iuro promissorio, qꝫ sicut illud firmat expressam donationē inter q̄inges, vt. s. ita ꝛ firmat tacitam ꝛ p̄sumptā donationez, vt sic idem operetur iurm in tacito qđ in expresso. arg. l. cum quid. ff. si cer. pet. ꝛ l. de quibus. in fi. ff. de leg. cū si. Nec tunc habebit locuz exceptio nō numerate dotis, qꝫ vt. s. dixi talis q̄fessio in dubio magis vr̄ facta sub tacita intentione donādi q̄ꝫ sub spe numerande sibi dotis, ex quo ita q̄stante matrimonio fuit facta. Refert ergo an sit dictuz in instr̄o talis vir fuit confessus habuisse ꝛ recepisse tantum pro dote sue vxoris, ꝛ iuraret. ꝛ tunc tale iurm de preterito nō trahitur ad obseruantiam tacite donationis de futuro, ꝛ ita procedūt dicta Cy. ꝛ Bar. An aūt promittendo dictā dotē restituere in casum soluti matrimonij, ꝛ ita iurauerit ꝛ tunc tale iurm de futuro firmat ipsum actū tacitū ꝛ verū, ꝛ sic ipsaz donationē p̄sumptam, ꝛ ita post multa tenuit Jo. de imo. in. d. c. cum q̄ingat. in x. membro. ꝛ car. lij. q̄ vr̄ esse verissimum.

¶ Secundus casus principalis est an dicta dos q̄fessata valeat ꝛ habeat sua priuilegia q̄ tertium. circa q̄ multa ꝛ varia reperio doc. scripsisse ꝛ maxime bal. ꝛ bar. de sali. in. l. i. C. de priuil. do. ꝛ in. d. l. fi. C. qui pot. ꝛ ēt per Lud. in. d. l. i. fol. matri. ꝛ in. l. si cōstante solu. matri. in. iij. q. iij. partis. barto. Sed pōt ex multis distingui q̄ aut q̄tendit mulier cum tertio creditore vel possessore nō p̄tendente hipotecā in bonis viri vcz solu. matri. vel eo constante ꝛ viro iam vergente ad inopiā p̄tendendo hipotecā expressam vel tacitā q̄ dictū tertiuz vigore talis dotis q̄fessate ꝛ certe admitteret ꝑm Rap. cu. in. d. l. i. qꝫ non reperitur iure cautum q̄ius ꝛ tex. cum gl. in. d. l. fi. loquitur qñ alius creditor contendens cum muliere p̄tenderet hipotecā. ꝛ sic qñ mulier vellet vti priuilegio antelationis sue hipotece q̄ alium creditorē viri p̄tendentem priorē ꝛ tacitā hipotecā. Item nō obstat qđ hr̄ in auc. sed iam necesse ꝛ in corpore vnde sumitur ex qua auc. docto. sumunt argumentum q̄ confessio facta per maritum cōstante matrimonio de pecunia vel alijs mobilibus pro dote qñ vir habebat creditores nō p̄iudicat dictis creditoribus vt p Cy. in. d. auc. ꝛ per bar. in. d. iiij. q. ad fi. Nam ille tex. vult q̄ mulier pro tali dote nō possit vti priuilegio p̄lationis in sua hipoteca q̄ alios creditores hipotecā habentes lz anteriorē tñ tacitā vt satis clare colligitur ex tex. in. d. corpore. Ergo qñ vellet vti priuilegio solū in tacita hipoteca q̄ alios quoscunq̄ creditores nō habentes hipotecam lz anteriores tūc imperator. in. d. auc. cor. hoc bene concedit ex quo solū facit vim in creditoribus habentibus hipotecas. ꝛ gl. in. d. l. fi. C. qui potio. super verbo, date iuncto illo tex. solum ponderat dotem requiri esse numeratam ꝛ nō confessatam ad effectū dicti priuilegij in hipoteca, ꝛ in hoc nō facio dr̄iam an confessio dotis fuerit q̄stāte matrimonio vel ante. et hinc est q̄ de iure antiquo de quo nōdum erat inuenta hipoteca tacite pro dote, sed mulier preferebatur alijs creditoribus ēt anteriorib⁹ in tempore quando non habebant aliquas hipotecas vt hr̄ in. l. ij. ff. de priuile. credi. Tamen iura indistincte procedebant siue dos esset confessata siue numerata. vnde lz mulier p̄tenderet debitum dotis vt solum ex q̄fessione viri nihilominus preferebatur alijs creditoribus ēt anteriorib⁹ circa personales actiones. Nec reperio qđ titu. ff. de priuileg. credi. faciat vim magis in creditoribus p̄tendentibus verā numerationem q̄ꝫ in p̄tendentibus confessionem debiti ꝛ hoc forte nisi probaretur q̄ debitor confiteretur in fraudem aliorum creditorum si in hoc adessent q̄iecture fraudis. ar. l. si priuatus. ff. qui ꝛ a qui. coniectu. per bar. in. l. post q̄ctū. ff. de do. ꝛ ita oz intelligi tex. in. l. i. §. qui mutuaz. ff. que in frau. patro. Sit ergo conclusio

11 †quod hipoteca mulieris expressa vel tacita operatur q̄ omnes alios creditores ēt anteriores nō habentes aliquam hipotecam qꝫ in hoc non reperimus aliquid in q̄ium expositum ꝛ multo magis q̄ alios possessores bonorum mariti non habentes ius hipotece anterius sit tñ tertius possessor q̄ quē mulier vel eius hr̄des agerent hipotecaria opponeret exceptionez non numerate dotis audirē dummō infra tempus datum ipsi viro vel eius hr̄di ad opponendum per text. in. l. si cui. C. de non nu. pecu. quod voluit Bar. in. d. l. fi. Immo probat. d. l. si cui. quod si adhuc dictum tempus non esset elapsum tñ vir non posset illam opponer vel eius heres, qꝫ forte renuntiasset eo casu quo potuisset renūtiare ꝑm dicta. s. Tunc similiter ipse tertius non posset opponere ꝑm Bar. no. in. d. l. fi. ꝛ ēt volut Bal. in. d. l. si cui. Potest tñ dici quod tunc ipse tertius vel alius creditor audiretur circa talem exceptionem qñ p̄tenderet causaz ab ipso viro immediatam vel mediataz, puta qꝫ emisset ab ipso viro vel ab alio q̄ emit a viro alias non dicitur quod posset opponere puta si possideret de facto, vel cū titulo tñ nō habito ab ipso marito imediate vel mediate, alꝫ non video qūo talis possessor possit vti iure vel beneficio ipsius viri ꝛ allegare ius tertij q̄ id quod habetur in. l. loci corpus. §. competit. ff. si serui. vendi. ꝛ quod hr̄ in. l. i. ff. de excep. rei iudi. facit qđ hr̄ in. l. si mater. §. fi. ff. so. ma. ꝛ in. l. si superatis. ff. de pig. et ita intellige ꝛ limita qđ in. d. l. si cui. qđ ēt fuit de mente gl. ibidē ꝛ facit qđ hr̄ in. l. tā mādatori. ff. sol. ma. Aut ipsa mulier cōtendit cum tertio p̄tendente creditum cū hipoteca in eisdē bonis viri. et tunc dicas qđ aut ille creditor p̄tendit hipotecā expressam ꝛ anteriorē. ꝛ tñc sine dubio mulier non preferretur ēt in dote numerata ꝛ ēt si haberet hipotecā expressam ꝑm cōem opi. de qua. s. Aut p̄tendit hipotecam tñ tacitā cum isto solo casu mulier habeat priuilegium antelationis scōm opi. vt. s. ꝛ tunc conclude quod priuilegia dotis circa ius antelationis non habent locum in dote solum confessata. s. in p̄iudicium talium creditorum vnde opus est sibi probare veram numerationem dotis ad hoc vt eis preferatur in sua tacita hipoteca, ꝛ ita procedat tex. cum glos. in. d. l. fi. quod tñ pluribus modis limita. ¶ †Primo nisi transiuerit tempus datum ad oppo- 12
nendum exceptionez non numerate dotis ꝑm Bar. in. d. l. fi. q̄ ēt tenuit hic Bal. ꝛ fuit de mente Ang. in. l. si ita stipulatus. §. chalogonus. ff. de ver. ob. Unde ex quo non cōpetebat viro sibi non oz cōpetere suis creditoribus per id qđ hr̄ in. d. l. si cui. ꝛ ēt per. s. dicta. Quidam de hoc dubitant, vt fuit Pau. de cast. tñ videtur tenenda opi. Bar. cōis ꝛ ēt pp eius auctoritatē. Tum ēt qꝫ in ambignis est tenenda opi. que facit pro dote. l. in ambiguis. ff. de iure do. ꝛ maxime si creditores habuissent notitiaz de dicta confessione viri cuz posset eis imputari quare. q̄. tempus legitimum sibi non prouiderunt circa querelam nō numerate dotis, alias forte si ignorassent secus esset p id q̄ hr̄ in. l. mater decedens. ff. de inoffi. testa. Tmen dicas idem esse data ignorantia ex quo tales creditores non possunt vti adminiculo ipsius mari ti a quo habuerunt causam nisi cum sua causa. arg. l. pomponius §. cum quis adminiculo. ff. de acqui. pos. Et sic pōt inferri esse si vir renuntiasset tali exceptioni non numerate dotis, vt cōiter in instrumentis solet talis renuntiatio poni, vt per glo. not. in. l. i. C. de dona. cau. Intellige eo, casu renuntiatio valere ꝑm. s. dicta. Et idem dicas si in instr̄o confessionis fuisset iramentum exultat dictā vnū promissorium de futuro cum tale iramentum exultat dictā exceptionem non numerate dotis ꝑm tamen. s. dicta. Aduerte tamen qꝫ predicta procederent quando dicti creditores vellent se iuuare contra dictam confessionem per exceptionem non numerate dotis. Si autem dicerent ꝛ allegarent dictam confessionem fuisse simulatam factam in fraudem creditorum, ꝛ tunc si quidem confessio fuisset facta ante matrimoniū tunc non possent talez fraudem allegare, qꝫ nullo iure cauetur quod talis cōfessio p̄sumatur facta in fraudem creditorum, nisi aliter extrinsecus probaretur de fraude. Si aūt fuisset facta constan. matr. ꝛ tunc si tempore confessionis maritus premebatur magno ere alieno. ꝛ tunc eo ipso p̄sumitur facta in fraudem creditorum ꝛ est p̄sumptio tanta que vocatur iuris ꝛ de iure q̄ quam non admitteretur probatio in contrarium, ita solet allegari tex. in arg. pro sing. in. d. auc. sed iaz necesse ꝛ in corpore vnde sumitur. qui tex. lz loquatur qñ vir confitetur se habuisse aliqua mobilia pro augmento dotis tamen doc. illum tex. trahunt ad confessionem nisi ēt ratione p̄me dotis confessata constante matrimonio. vt ibi voluit Cy. et ibi sequitur bar. de sali. ꝛ ēt barto. in. d. l. si constante. in. iij. q. iij. partis ad fin. ¶ Et sic ex predictis iuncto tex. in. d. auc. resultat secunda limitatio ad. d. glo. in. d. l. fin. vt

13 †non habeat locum quando creditores non vellent se iuuare ex eo qđ dicta confessio fuerit facta sub spe future numerationis. sed ex eo quod p̄sumatur facta in fraudem creditorum, qꝫ tūc audirentur duobus q̄currentibus. s. quod fuerit facta constante matrimonio. Secūdo q̄ tunc temporis maritus premebatur magno ere alieno. si aūt essent creditores in parua q̄titate. et tunc nō resultaret dicta p̄sumptio fraudis ꝑm glo. sing. in. d. auc. sed iā nec esse qꝫ pro parua q̄titate debiti nō causatur dicta suspitio fraudis. facit. c. ꝛ si questiones. de fimo.

14 ¶ †Tertio limita quando confessio esset facta mulieri, secus si fieret extraneo qui dotauit mulierem confitendo vir ab eo recepisse dotem, qꝫ tunc talis dos confessata bz priuilegium nō solum circa tacitam hipotecam sed ēt circa priuilegium p̄lationis

nis contra alios creditores ꝑm Bal. no. in l. j. C. ō priuileg. do. Unde sequitur qō mulier dicto casu non haberet locuꝫ singu. dispositio. d. auc. sed iaꝫ necesse q̄ est bene no. ꝛ forte dubitabilis maxime qñ talis extraneus esset ꝑsona in qua versaret suspitio. puta si esset ꝑsona coniuncta ipsi marito q̄. d. tēpore preme bat magno alieno ere. Nā tunc rōne sanguinis subesset suspitio frandis per id q̄ habet in l. data. C. de dona. ꝛ per Barto. in l. post cōtractuꝫ. ff. sol. mat. scōm casuꝫ principalē primi tēporis. ꝛ facit gl. no. in l. illud. C. de sac. sanc. eccle. Et multomagis si vir confiteretur dotem a socero constan. matri. qꝛ videt subesse eadē suspitio ꝓut in ipsa vxore ꝓ id q̄ habet in l. iij. §. q in eiusdē ff. de dona. inter virum ꝛ vxorem.

15 ¶ Quarto limitaꝛ qñ tali confessioni viri essent coniuncta aliqua adminicula ꝛ indicia arguentia veritatem date dotis secundum Bal. in d. l. j. puta si vir diu alimentauit vxorem tanquaꝫ dotatam, vel si post confessionē ex magno intervallo iteruꝫ ipse incertus recognosceret debitū dotis argu. l. cū de in rem verso. ff. de vsu. vt ibi per eum. que tamen coniectura videtur multum debilis nec multū vget. Nam fuit possibile quod a princi. vxorē duxit indotatā, vel forte cū parua dote ꝛ forte vir ꝙfitereť habuisse maiorē dotē quo tēpore imminebāt multi creditores. Itē illud de recognitione debiti non videtur sic indistincte verum quando eadem suspitio que erat tempore prime cōfessionis duraret etiaꝫ tempore recognitionis debiti immo videretur quod per taleꝫ reiteratam confessionem surgat maior suspitio tanquā ex nimia cautela emanauerit per id qō not. glo. alias in l. iij. ff. de condi. insti. Cogita etiam qꝛ licet. ſ. dixerim quod confessio reiterata excludit exceptionem non numerate pecunie secundū illam glos. not. in l. in contractibus. C. de non nu. peccu. Tamē illā ibi Cyn. post Pet. non tenet indistincte nisi quando secunda confessio habuit magnū internallum vcꝫ dnorū annoruꝫ per id qō habetur in l. si mulier. ꝛ auc. sine a me. C. ad velle. de quo etiam per eundem Cy. in l. cum fideiꝫ. C. de non numer. peccu. Tñ ad excludendum ꝓsumptam frandē de qua in d. auc. sed iā necesse. non noceret dicta scōa ꝙfessio et post biēniuꝫ ꝯ ipsos creditores q̄ imminebant tēpore dicte secūde cōfessionis cū illa sit ꝓsumptio talis ꝯ quaꝫ non admittitur ꝓbatio in cōtrariuꝫ ꝛ sic multominus per ꝙfessionē illā geminatā alias parata esset de facili via malignādi ipsi viro. ꝛ sic eludēdi ipsos creditores ꝛ ꝙrēt euitādi dictā dispositionē de q̄. d. auc. p iura vulgaria.

16 ¶ Quinto limitaꝛ nisi alij creditores pretenderent eoruꝫ credita ꝛ bypotecam. similiter ex sola confessione eiusdē viri secundū Ant. hic not. ꝛ in d. §. chrysogonus, quod etiaꝫ hic sequit Imo. ꝛ fuit originale dictū Bal. in d. l. fin. qui pot. in pigno. hab. q̄ tamen dictum non videtur esse tutū quando tempore confessionis facte ꝓioꝛi creditori non imminebat magnum es alienuꝫ. ꝛ sic dicto tempore non erat suspitio frandis ꝛ maxime cōtra futuros creditores, ꝛ sic contra dictam mulierem postea ductam ab eodem viro per id quod habetur in l. j. C. de iure fis. lib. x. ꝛ ꝓut dicet ꝓxime in alia fallentia. Uñ nō videt esse par rō in vtraq̄ confessione ex quo tēpore confessionis secundi debiti dotis imminebat magnum es alienuꝫ. Unde cogita quia magna est auctoritas preallegatorum doct.

17 ¶ Sexto limitaꝛ nisi creditores qui se apponunt cōtra mulierē in tali dote confessata contraxissent cum marito post dictam cōfessionem dotis. ꝛ sic tēpore quo non erat suspitio frandis emanauit talis confessio. Si autē esset aliqua ꝓsumptio qō in frandem futuroꝝ creditorum fuerit facta ꝛ maxime quando in continenti ꝙtraxit dicta debita ꝛ tunc illuꝫ non noceret ar. l. iiij. §. in bonis. ff. de priuileg. credi. ꝛ quod habet in l. j. ꝛ ibi per Bar. ff. si qs testa. libe. ꝛ q̄ p eundē Bar. in l. post ꝯctum. ff. ō do. ꝛ ita dꝫ procedere ꝛ intelligi ꝛ saluari glo. no. in d. auc. sed iā necesse vt ibi ꝓ Bal. post Cy. de quo et per Bar. in l. ait prętor. ff. ita demum. ff. que in frau. credi. vbi sic limitat. d. glo. in d. auc. de quo etiam per eundem in d. l. j. C. de iure fis. lib. x.

18 ¶ Septimo fallit quando confessio esset facta constante matrimonio vbi precesserat vera promissio dotis ante matrimoniū quia tunc videtur virum magis fuisse confessum vt vellet recognoscere bonam fidem quam in frandem creditorum vt quidam Moderni dicunt in dicta. l. j. ff. sol. matri. vt fuit recolende memorie domi. Ange. de peri. doctor mens dicens hoc fuisse de mente Cyn. in l. in contractibus. C. de non nume. peccu. ꝛ q̄ ita fuit consultum Padue per solennes docto. allegando not. Joan. and. in addi. Specu. titu. de dona. inter virum ꝛ vxorē super rubi. ad fi. ꝛ idē ꝛ magis expresse hoc tꝫ Lud. de ro. ꝛ in l. si constante. ff. sol. matri. in. iiij. questio. iiij. partis, Bar. di cendo ita se ꝙsuluisse in ciuitate Castelli. Tu tamen super hoc aduerte qꝛ Cy. post Pe. in d. l. in ꝯctibus. dicunt per illū tex. in ver. illis etiam securitatibus quod quando procedit instrumētum promissionis dotis ꝛ sequitur postea confessio mariti constante matrimonio facta quod non hꝫ locum tunc exceptio non numerate pecunie monendo se ex ratione qꝛ ꝓiuſq̄ maritus hꝫ vxorem obligatam ad ipsam dotem iam hꝫ quod affectauerat, scꝫ vxorem cum dote, quam vxorem potest ad libitum conuenire ꝓ consecutione sue dotis que ratio cessat quādo confitetur ante matrimonium, qꝛ vt plurimum viri inducuntur ad confitendum dotem habuisse ad hoc vt ipsam vxorem habeant sperantes postea sibi debere solui ipsam dotē. Et hac ratione iura simpliciter indulserunt marito dictā exceptionē nō numerate dotis vt nō possit venire ꝯ eoruꝫ ꝙfessionē et transferendo onus ꝓbēdi in mulierem ꝯ regulaꝫ de qua in l. gñaliter. C. de nō nu. pecu. et eadem rōne mouerunt se iura ad indulgendū exceptionē nō nu. pecu. in mutuo vt hr̄ in l. si ex cautione. ff. sol. ma. qꝛ vt experientia docebat videbāt q̄ vt plurimum hoies egentes pecunia ꝙfitebant creditori mutuāti se habuisse pecuniā mutuo q̄ nūq̄ habuerāt sperantes tñ hr̄e, imo alibi ꝙfitebantur se plus habuisse in mutuo q̄ in vero habuerūt. Uñ succursum dederunt debitoribus ꝯ creditores mutuantes. vt possent opponere exceptionem nō numerate pecunie infra bienniū transferendo onus ꝓbandi in creditorē, ꝛ sic venire possent ꝯ eorum ꝙfessionē ꝯ regulam de qua in d. l. gñaliter. vt ibi per Cy. Ex qua rōne tanq̄ verissima que monet legum conditores pōt argui qō si ꝙfessionē ꝓ me factā de mutuo recepto precessit promissio facta ꝓ creditorē qui solēniter mihi promiserat mutuare dictā pecuniā ꝓ me reddendam inde ad certū tps nō pōt tūc opponere exceptionē non numerate pecunie, ex quo promissio ꝛ obligatio precesserat de mutuando. ꝛ sic habebā illū obligatū per id q̄ hr̄ in l. si penā. ff. de ver. ob. et sic nō poterat tunc subesse rō q̄ videā illā ꝙfessionem fecisse tanq̄ affectans ꝛ vt illū faciliorē reddam ad pecuniā numerandam q̄ est multum not. ꝛ maxime ad no. in d. l. si ex cautione. ꝛ in l. ij. §. fi. ff. si cer. pe. Unde ꝙfert q̄ hr̄ in simili. ꝛ in l. si titius. ff. de pig. act. ꝛ ibi per bar. ꝛ q̄ alias per eūdē in l. si fundus. §. fi. ff. de pig. Aduerte tñ qꝛ ex dictis Cy. ꝛ Pe. vt. ſ. resultaret q̄ qñ nō precessit promissio dotis ꝛ vir constante matrimonio nō posset tūc opponi exceptio nō numerate dotis ex quo cessat rō eorum cum dicto tempore vir iam habuerit q̄ affectauerat. imo ille tex. in d. ver. illis et securitatibus ꝓbaret per ar. a spāli. imo et a ꝯio sensu q̄ vbi ꝙfessionē dotis nō ꝓcesserūt dotalia instra q̄ tūc possit opponi dicta exceptio nō numerate dotis nisi dicas illū tex. debere intelligi qñ instm dotale ꝛ ꝙfessio sequens manarunt ante matrimoniū. Si aūt ꝙfessio fuisset post matrimoniū ꝯctū. Posset tunc dici attenta rōne predicta Pe. ꝛ Cy. q̄ nō possit opponi predicta exceptio sicut et non posset qñ per prius factū esset instm dotale cum vtrobiq̄ sit eadē rō, nisi dicas qō nō sit ꝓ oia eadē rō in vtroq̄, qꝛ qñ per antea manauit promissio dotis tūc vir postea ꝙfitendo se recepisse vī presumendū magis q̄ bonafide, ꝛ sic animo recognoscendi bonā fidē de receptis circa numerationē antea factā ꝛ tā ꝓcedentis debiti dotis, que rō si vera esset argueret qō nō presumatur tūc facta dicta ꝙfessio in frandē donationis prohibite inter ꝙinges, ꝛ hoc ꝓbatur no. ex illo tex. in d. ver. illis et. Nam si presumeret q̄ in frandē donationis tunc ꝙfessio esset nulla sicut est nulla donatio. ꝛ ideo frustra tractaret ibi de exclusiōe exceptionis nō numerate dotis. Pōt ergo distingui in hoc articulo q̄ aut confessionē viri factā ꝙstante matrimonio nulla precessit promissio dotis, maxime añ matrimoniū. ꝛ tunc in vanū tractamus de exceptione nō numerate dotis, qꝛ nō presumit tūc facta sub spe future numeratiōis, sed magis in frandē prohibite donationis. vt ſ. dixi in. j. mēbro per. l. qō de suo. C. de do. can. nō nume. ꝛ per Bad. post Cy. in d. l. i. C. de dona. ante nup. Nec tunc oriť tacita bipoteca dotis ex quo in viro nō fuit facta ex cā dotis. Imo plus no. dico q̄ si in dicto instrō ꝙfessionis dotis esset apposita expressa bipoteca tunc illa nihil operatur tanq̄ nulla ꝛ simulata sicut est ipsum suum principale per id quod hr̄ in d. l. si. C. de non nume. pe. ꝛ l. si. ff. qui satis. cog. cum si. Ex quo no. seqtur quod si talis donatio presumpta confirmaretur morte tamē propterea mulier non preferetur aliis creditoribus vigore talis bipotece, ꝛ ita iam vidi de facto obtentuꝫ. Nec ob. quod ſ. dixi de iuramento quod non annulatur appositum super tali ꝙfessione qnin eā firmet in vim tacite donationis inter ꝙinges, vt dixi in. j. membro. Quia illud procedit in iuramento promisso de futuro sed dicta bipoteca hꝫ se tanq̄ super actu de preterito. ſ. p

dote iã recepta me ⁊ mea bona obligani i casu restõnis dotis. Unde ex quo nõ sumus in casu vero restõnis qz dos nõ fuit numerata, merito illa hipoteca nihil operaꝫ maxime ꝓ tertios qꝫ bene no. Aut ꝯfessionẽ dotis ꝯstante matrimonio factã precessit instrm dotale, ⁊ tunc aut querimus an talis cõfessio excludat presumptã donationẽ inter ꝯinges, ⁊ sic valeat in preiudiciũ mariti ad excludendũ eũ ⁊ ẽt alios habentes cãm ab eo, ⁊ excludit ⁊ vꝫ p tex. fin. ad hoc in. d. l. in ꝯctibus. ⁊ in. d. ver. illis ẽt. Aut querimus an talis ꝯfessio excludat exceptionẽ non numerate dotis de qua. in. l. fi. ⁊ in auc. ibi posita. C. de do. cau. ⁊ silr excludit per tex. ibi sing. ꝑm Cy. post Pet. per quem tex. no. limitatur dispositio. d. l. fi. ⁊ auc. ibi posite. Nec ob. tex. in fine illius. l. in contractibus. qz debet ꝑm eum intelligi secundum terminos. d. l. fi. vcꝫ quando non precesserunt instrumenta dotalia ⁊ hoc casu possunt procedere dicta preallegatorum doct. ⁊ Jo. an. in dictis addi. super rub. de don. inter vir. ⁊ vxorem. Aut querimus an dicta confessio sic sequens post instrm dotale valeat ad exclusionem presumpte fraudis in preiudicium creditorum secunduꝫ quod habetur in. d. auc. sed iã necesse, ⁊ tunc quicquid aliter dixerit Lud. in. d. l. i. ⁊ in. d. l. si constante. ⁊ gcqd ipse vel alij ꝯsuluerint tenenduꝫ videtur quod ꝓp dictam promissionem dotis precedentẽ non excludatur presumptio iuris, immo ẽt iuris ⁊ de iure de qua in. d. auc. ⁊ in corpore vnde sumit ex quo ille tex. loquitur indistincte. Nam cuꝫ tempore ꝯfessionis immineba magnum es alienũ potuit talis vir confiteri, imo ita presumitur magis in fraudẽ creditorum qꝫ ex causa vt velit recognoscere bonã fidem. Nec Cy. ⁊ Pet. ⁊ Jo. an. vt. s. tangunt illum casum nec tex. in. d. ver. ꝓ illis ẽt facit pro dicta opinio. qz solum loquitur ad exclusionẽ exceptionis nõ numerate dotis in preiudicium ipsius viri ꝯfitentis. Immo põt dici, qõ tex. in. d. auc. ⁊ in corpore
19 vnde sumitur nõ aliter ꝺz intelligi nisi qñ † appareret de precedẽti instrõ seu promissione dotis. nã si nõ appareret de debito dotis precedentis ad quid esset opus quod tex. ibi dicat quod mulier non potest vti sua hipoteca contra creditores habentes priores hipotecas. Si eniꝫ in instrumento confessionis viri facto cõstante matrimonio diceretur quod dos iam fuerat promissa pro matrimonio contrahendo. ⁊ sic hipoteca contracta cui dubium est quod talis assertio viri in materia ita suspecta non probaret dictam priorem hipotecam in preiudicium aliorum creditorum per tex in. l. scripturas. C. qui potio. in pigno. habe. quod ẽt voluit Spe. ti. de sol. §. ante omnia. ver. sed pone ecce allegando. d. l. scripturas. ⁊. l. seia. ff. ad velle. facit. l. ij. §. qui mutuã. ff. que in frau. patro. ⁊ ideo necessario est intelligendus tex. in. d. auc. qñ confessio seu augmentũ dotis fuit facta seu factuꝫ constante matrimonio ⁊ precesserat promissio. ⁊ lꝫ tex. ibi loquatur de augmẽto dotis in pecunia vel alijs mobilibus, tñ docto. vt. s. dixi inferunt idem esse in eadem rõne in dote confessata constante matrimonio vt mulier tunc non possit vti cõtra creditores priuilegio prelationis siue hipotece, que prelatio non cadit nisi quando allegaret ꝯ priores creditores quod sua hipoteca precessit cum illa sit orta a tempore dotis promisse ⁊ nõ a tempore solutionis vel soluti matrimonij. vt supra dicetur.

20 ¶ † Octauo limita nisi statutum disponeret quod instrumentuꝫ confessionatum dotis seu confessionis dotis mandetur executioni sicut sententia, qz tunc ex quo statutum figit pedem super ipsa confessione ⁊ non super ipsa dote data non haberet tunc locum illa glo. de qua in. l. assiduis. secundum Bald. nota. in. d. l. i. de priuileg. do. ⁊ in. l. pecunie. C. de solu. quod dictum non videtur esse tutum cum dictum statutum habeat intelligi ꝑm ius cõmune contra ab eo interpretationem passinaꝫ recipere ꝑm quod habetur in. l. ij. C. de nota. ⁊ in. c. cum dilectus. de consue. ⁊ maxime ne inducat plures exorbitantias, vcꝫ primo quod vbi instrm confessionis vel alterius debiti veri de iure communi non habet executionem paratam vt habetur in. l. iiij. §. si conuentione. ff. de re iudi. ⁊ per Ange. in. l. ait pretor. §. si iudex. ff. eod. ⁊ per Bar. ⁊ alios in. l. si possessio. §. ⁊ si possessio. ff. de acquiren. possess. Tamen ex forma dicti statuti meretur executionem sicut sententia que transiuit in rem iudica. Scõm exorbitans esset qõ dicta executio data a statuto extenderetur ad alias personas quam expressam in instrõ, ⁊ sic non solum contra maritum vel eius heredem sed ẽt contra tertias personas, scꝫ tertios possessores contra id quod habetur in rub. C. res inter alios acta. per totuꝫ. ⁊ in. l. sepe. ff. de re iudi. bene facit not. Bar. in. l. a diuo pio. §. si super rebus. ad fi. ff. de re iud. ⁊ ibi dixi post Jmo. ⁊ Bar. in. l. ij. C. de pig. dum tractat an priuilegiũ executiuum sententie extendatur ad tertios possessores, ⁊ ita tam vidi consultuꝫ per solẽnes doc. vt tale statutum solum habeat locum ꝯ maritum vel alium debitorem confitentem ⁊ eius heredes, non autem ꝯ tertium possessorem. ad hoc ẽt nota. Bald. in. l. i. C. communia de leg. in. ij. col. in lectura antiqua. Quinimo dicebatur in dicto consilio † qõ ẽt si statutum diceret qõ instrumenta confessionis dotis mandentur executioni ꝯ quẽcunqꝫ possessorem vt est statutum florentie. tamen dictum statutum reciperet interpretationem passiuam a iure cõmuni, vt intelligatur quando dicta confessio dotis haberet hipotecam suam priuilegiatam contra ipsum tertiũ possessorem ꝑm casus. s. positos in limitando theoricam illam gl. in. d. l. assiduis. Si autem essent tales possessores qui pretenderent hipotecam anteriorem ⁊ potiorem qꝫ sit hipoteca mulieris in sua dote solum ꝯfessata tunc ad illos statutum non extenditur. ne videatur dictũ statutum esse inductum in perniciem ⁊ damnũ creditorum habentium iura potiora. arg. l. ij. §. merito. ⁊ §. si quis a principe. ff. ne quid in loco publi. ⁊ qõ habetur in. c. qꝫuis. de rescrip. in. vj. imo si esset actum ꝯ maritum vel eius heredes dicta via executiua statuti possent dicti creditores comparere ⁊ allegare eorum hipotecam potiorẽ. ⁊ sic impedire dictam executionem maxime fiendam vigore secundi decreti per id qõ habetur in. d. l. a diuo pio. §. illud. vnde multomagis possent se defendere per viam retentionis pignoris. l. innituꝫ. §. cui damus. ff. de rediu. ⁊ in. d. l. i. §. qꝫ ait. ff. de superfi. Cogita tñ qz in ciuitate Florentie apud practicam, vt intelligo adest aliter ⁊ alio modo.

22 **Etnunc** † vsqꝫ fuit satis plane discussa prima limitatio data ad dictum priuilegium dotis circa ins plationis in hipoteca. de quo in. d. l. assiduis quod fuit positũ pro vltimo in nona parte vbi nulla fuit facta de hoc discepatio, sed me remisi ad dicenda in hac decima parte, vt ẽt. s. dixi. Multe ẽt dari possunt alie limitationes ad dictum priuilegium.

23 ¶ † Nam secunda est vt solum habeat locuꝫ quando tractaret de dote restituenda ipsi mulieri post solutũ matrimoniuꝫ, secus si patri ex iure consolidationis post mortẽ filie ⁊ maxime qñ ageret ex stipulatione per eũ interposita de dote sibi patri restituenda ex quo tunc agit ex persona sua ⁊ non ex persona mulieris ⁊ sic filie. qz tex. in. d. l. assiduis. solum indulget dictum priuilegiũ ipsi mulieri. ⁊ ẽt probat tex. in. §. fuerat. insti. de acti. de quo per Bar. in. l. post dotẽ. ff. soln. matri. in vltima. q. ⁊ ibi per doc. cõter tenentes ꝯ bart. lꝫ forte opiñ, bart. posset teneri qñ pater ageret actione de dote in cuꝫ consolidata. secus si ageret ex sua promissione facta per stipulationem interpositaꝫ ⁊ multomagis est hoc dicendum in extraneo qui fuit stipulatus dotem sibi reddi. vt probatur in. d. §. fuerat. imo dicto casu vltimo non esset orta tacita hipoteca. de qua in. l. i. C. de rei vxo. actio. de quo tamẽ dictum est. s. in. vij. priuilegio. vj. partis.

24 ¶ † Ex predictis infertur ad tertiã limitationẽ qõ tale priuilegium antelationis nõ transit in cessionarium mulieris de quo vide no. post bar. in. d. l. post dotem. ⁊ per bal. post Cy. in. d. l. i. C. de priui. do. Põt dici quod si cessio fuit facta ad cõmodum mulieris ⁊ eius periculo. et sic qcqd exigitur ad mulieris cõmodũ vertitur. ⁊ tunc est locus dicto priuilegio. secus si ad cõmodum cessionarij. vt in simili alias hr̃ per bar. post Jac. de are. in. l. facta. §. si heres. ff. ad treb. ¶ † Et sic ẽt quarto limitatur. vt nõ habeat locũ qñ delegatio esset facta de voluntate mulieris ante solutum matrimoniũ vel post qz maritus promisit alteri stipulanti de voluntate mulieris restõnẽ dicte dotis. Tñ põt eodẽ modo distingui an fuerit facta delegatio ad vtilitatẽ mulieris vel non. ⁊ vide. d. l. ij. in princi. ff. solu. matri.

26 ¶ † Quinto vt non habeat locũ in herede mulieris nisi sit filius vel alius descendens, vt est tex. in. d. l. assiduis. ver. exceptis. immo oportet quod sit filius eiusdem matrimonij, vt cõiter tenetur ibi per docto. ⁊ in. d. l. i. C. de priuileg. do. ⁊ facit quod habetur in. l. ẽt in princi. ff. solu. ma. Et hoc procederet nisi filius veniret ad ipsam dotem vigore consuetudinis. de qua per glo. in. l. dos a patre. ff. sol. mat. Si teneremus quod filij mulieris abstrahant dictam dotem immediate ab ipso auo materno vigore dicte consuetudinis ⁊ non tanꝫ heredes mulieris, vt voluisse videtur bar to. in. d. l. post dotem. ⁊ expressius in. l. in quarta. ff. ad. l. fal. lꝫ teneatur cõmuniter ꝙ consuetudo vocet ipsos filios tanꝫ heredes matris de quo dixi in. d. l. post dotem. ⁊ aliquid in. l. si cum dotem. in princi. eod. titu.

27 **Sexto limita** † vt dictũ priuilegium obtineat in bonis mariti vel soceri mulieris pro dote restituenda, nõ sic in bonis mulieris vel alterius dotãdi ꝑ dote promissa exsoluenda ipsi viro, lꝫ quidam teneant contrarium dicẽdo qõ in ipsa hipoteca procedunt a pari vir ⁊ vxor vt sic ex

vtroqꝫ

vtroq; latere. ⁊ sic tã pro danda q̃ p restituenda dote hipoteca sit priuilegiata p text. in l. j. §. sed vt plenius C. de rei vxo. actio. ibi ex vtroq; latere. Tñ cõiter tenetur contrarium maxime per text. in d. §. fuerat ibi, preferri aũt alijs creditoribus in hipotecis cẽ suimus cũ ipsa mulier de dote sua experitur cuius solius p nidentia hoc induximus. Nec ob. qõ alij dicunt qõ alius qñ mulier dotasset vĩ ad fauorẽ mulieris cedere in quãdam q̃ntiam vt dos facilius vadat ad virum ⁊ solidius apud ipsum virum sit mẽsura, q̃ text. in d. l. fi. qui potio. ⁊ in d. §. fuerat loquitur taxatiue ibi. cuius solius. Et sic videtur excludere omnem aliam personam. l. lij. §. cum titio. ff. de ali. leg. cum si.

28 ¶ Septimo limita † nisi mulier q̃currat cum alia psona eodem mõ priuilegiata puta cõi alia vxore primi matrimonij vel filijs ⁊ heredibus dicte prime vxoris cũ habeant parẽ fauorẽ in hipoteca ⁊ maxime anteriori vt est text. in d. l. fi. §. exceptis. Et intellige qñ illi filij essent suscepti ex eodẽ matrimonio vc̃ sue matris ⁊ eiusdem viri in cuius bonis fuit q̃cta hipoteca, vñ secus si essent ex alio viro, q̃ tunc illis preferret ista secũda vxor vel eius filij ⁊ hr̃des vnde multomagis preferretur alijs hr̃dibus extraneis dicte prime vxoris ⁊ hoc nisi pro dote prime vxoris fuisset q̃cta hipoteca expressa, q̃ tunc illa esset potentior per. d. §. in vltimo priuilegio. ix. partis. ⁊ ẽt in prin. huius. x. partis.

Et sic põt inferri ad octanã limitationez vt non procedat qñ prior creditor esset fiscus habens hipotecam tacitam ⁊ anteriorem per nota. in. l. ỹ. C. de priuileg. fisc. ⁊ ẽt probatur a contrario sensu in. l. dotis. C. de iure do. ⁊ no. glo. in. d. l. fi. Immo si vir esset obnoxius fisco ex cã primipilari preferret fiscus ẽt si esset posterior, vt est casus no. in. l. satis notum. C. gb. cau. pign. tacit. con. ⁊ no. in. l. j. C. de priui. fisc.

29 ¶ Nono limita † in debito funerario qõ hz priuilegium vt antecedat oẽ aliud creditũ ⁊ cũ pignore. l. pe. C. de relig. ⁊ sum. fu. ⁊ volnit gl. no. in. d. l. fi. in vers. pene. ⁊ lz cõiter doc. ibi transeãt cum illa gl. tñ non vĩ vera q̃ debitum ⁊ hipoteca dotis antecederet ⁊ maxime qñ mulier haberet expressam hipotecam per id qõ volnit gl. in. d. l. pe. Tñ vĩ idẽ in tacita ex quo mulier hz anteriorem ⁊ priuilegiatam ergo in pari causa priuilegij preferr̃ mulier in dote q̃ hz anteriorez per id qõ hr̃ in. d. l. fi. §. exceptis. sicut ẽt tunc prefertur fisco, vt ꝫ dixi ⁊ habet̃ in. d. l. dotis. C. de iure do. ⁊ lz text. in. d. l. pe. loquat̃ per verbum vse. omne. tñ dz restringi vt non comprehendat creditũ dotis q̃ fauore dotis verba legis lz gñalia restringuntur vt non cõprehendant casum in p̃ iudicium dotis per text. in. l. fi. in prin. C. de iure do. per quẽ text. Bar. de sali. ita dicebat no. quod verba generalia non extendũ tur ꝫ fauorẽ dotis. ⁊ facit text. no. in. l. permittendo in princ. ff. de iure do. ⁊ dixi. ꝫ. in. xlviij. priuilegio. vj. partis.

30 **Decimo** limita † vt tale priuilegiũ solus sit concessum mulieri in dote recuperanda, secus si in cõsequenda donatione pp nuptias. Nã lz dos ⁊ talis donatio paribus passibus ambulent circa priuilegium tacite hipotece, vt. l. vbi adhuc. C. de iure do. tamẽ non in priuilegio antelationis per text. no. in. d. l. fina. ad fi.

31 ¶ Undecimo limita † in dote data pro q̃cto matrimonio ante vel post, secus si non esset q̃ctum puta ex pnia vel ex alia cã. ⁊ sic repetereť per conditionem ob cãm per ipsam sponsam, vnde lz talis dos data p spõsam sit priuilegiata inter psonales actiones. l. ij. §. si sponsa. ff. de priuileg. credit. tñ non quo ad ipsam hr̃ potecam q̃ quelibet hipoteca preferretur ẽt si esset posterior cũ in tali dote repetenda non contrahat̃ hipoteca tacita nec reperimus hoc iure cautum, vt no. doct. in. d. §. si sponsa. tñ ẽt dato qõ contrahatur tacita hipoteca, nihilominus non esset priuilegiata vt fuit de mente glo. in. l. eos. C. qui po. ⁊ ibi hoc tz Sali. ⁊ bart. post Bỹ. in. d. §. si sponsa. lz gl. ibi dixerit contrarium ⁊ ẽt Cỹ. in. d. l. j. in. vj. q. Sed põt distingui quod aut repetitur tanc̃ p sponsam. ⁊ sic tanc̃ nunc̃ matrimonium fuit contractum ⁊ procedunt predicta. Si aũt repeteret tanc̃ pro matrimonio putati no iam contracto. ⁊ tunc sit vera opi. glo. ⁊ Cỹ. per id quod hr̃ in. l. si cum dotem. §. fi. ff. soln. matri.

32 **Et sic resultat** duodecima limitatio † vt dictũ priuilegium non procedat in dote putatiua vc̃ ratione matrimonij inualidi qõ putabat̃ validum ꝫm quosdam vt volunt gl. sing. in. l. si sponsaz. ff. de iure do. tñ gl. no. est q̃cta in. d. l. si cũ dotem. §. fi. que vult qõ dos putatiua habeat priuilegium tacite hipotece ⁊ ẽt prelationis hodie sicut olim habebat in personalibus, vt in. d. l. ij. ⁊ ita cõiter doc. transeunt cuz illa glo. in. d. §. fi. post Bar. ⁊ Bỹ. ⁊ ẽt in. d. l. ij.

33 ¶ † Decimotertio limita in eo qui mutuauit ad militiã emẽdaz ⁊ de hoc esset factum publicum instrm. vt est text. sing. in auctẽ. de equa. do. §. bis q̃ns. vnde est sumpta auc. quo iure posita sup d. l. fi. ⁊ intellige hoc qñ talis mutuãs esset anterior in tẽpore, vñ secus si esset posterior, q̃ tunc preferr̃ mulier cuicũq; priuilegiato cũ ẽt preferat̃ tunc fisco nisi ex causa primipilaris, vt. ꝫ. dixi, ⁊ ita fuit de intentione glo. in. d. auc. quo iure ⁊ ẽt in cor.

34 ¶ Decimoquarto fallit in eo qui mutuauit ad nauem vel domũ reficiendã vel conseruandã vel quid simile. Nam ex quo iste hz suã hipotecam priuilegiatã, vt. l. interdum. ff. qui po. in pig. hab. Ideo mulier posterior eis non preferr̃, vt est text. in. d. §. bis q̃ns vnde secus si essent posteriores in eorum hipoteca.

35 ¶ Decimoquinto fallit in eo q̃ mutuauit ob hoc quod aliquas res exinde emat̃ ⁊ qõ sit illa specialiter obligata p pecunia mutuata, ꝫm quod habeť no. in. l. lz. C. qui po. ⁊ hoc volunt gl. no. in d. auc. quo iure, ita extendẽs no. dispõnẽ. d. l. ẽt ad creditum dotis, sed doc. cõiter tenẽt q̃ñ cũ hoc non reperiat̃ iure cautum, vt per Bar. in. d. l. interdum. Et intellige hoc si mulier excedit in sua hipoteca non sic si posterior sit ex quo iste est priuilegiatus, ⁊ hz expressam hipotecam, ⁊ q̃ mulier non preferr̃ alijs priuilegiatis habentibus hipotecam anteriorem. vt. ꝫ. dixi.

36 ¶ Decimosexto ⁊ vltimo limita † vt dictum priuilegiũ, de quo in. d. l. fi. obtineat contra creditores anteriores habentes tacitã hipotecam, secus si expressam. vt. ꝫ. fuit conclusum secundum cõmunez opi. circa prin. super hac particula glo. lz forte in puncto iuris posset teneri contrarium non esset hoc improbabile tenere circa hoc quandam mediam viam vt opi. illa communis procedat quando mulier iunaretur solum ex hipoteca tacita, vt tunc non preferatur prioribus habentibus expressam. Si aũt iunaretur expressa hipoteca prout hodie communiter apponitur in instrumentis dotalibus, ⁊ tunc preferatur prioribus habentibus expressam. ⁊ ita tenuit Ange. in. d. l. fi. ⁊ ẽt in. d. §. bis ꝙsequens dicendo ita seruari de consuetudine que opi. videtur satis equa ⁊ maxime fauore dotis amplectenda per id quod habetur in. l. in ambiguis. ff. de iu. do. ⁊ q̃ non est incongruum immo satis tolerabile quod stante contrarietate opinionum de quibus in. d. l. fi. capiatur quedã media via iuxta doctrinam iurisconsulti. in. l. adde. §. cum quis. de acqui. re. do. ⁊ pap. in. c. querenti. de offi. de lega. Posset ẽt dici q̃ ẽt creditoribus prioribus habentibus expressam preferatur mulier in postea quesitis ad similitudinez fisci. vt. l. is qui. ff. de iure. fisci. Et lz glo. in hoc vltimo inclinauerit in contrarium tñ Bal. ibi inclinat pro muliere fauore dotis quod videtur verius q̃ mulier ⁊ fiscus paribus passibus ambulant, vt habeť in. l. dotis. C. de iure do. ⁊ in. l. ij. C. de priuileg. fi. immo maiorem habet fauorem mulier, q̃ fiscus non habet priuilegium antelationis in quesitis ante suam hipotecam, sed solum in querendis ⁊ contra priores habentes tacitam, vt habeť in. d. l. si is qui. ⁊ tamen secus in muliere vnde cogita.

37 ¶ † Sed tunc surgit no. dubiũ vc̃ a quo tẽpore incipiat ista hipoteca mulieris vc̃ an a tẽpore promissionis dotis an antẽ a tẽpore solutionis ⁊ quidem si esset factũ instrumentũ dotis in quo contineretur promissio de dote restituenda cũ expressa hipoteca bonorum vt communis est mos tabellionum non esset dubiũ tunc qõ inspiceret̃ tempus celebrati instrĩ non aũt tẽpus solutionis dotis postea secute ⁊ multominus inspiceret̃ tempus soluti matri. vt est text. in. l. j. ff. qui po. in pigno. habe. ⁊ vide Cỹ. in. l. si cũ tibi. C. qui po. in pig. ha. vbi dicit q̃ in. d. l. i. est casus specialis fauore dotis. Et lz hipoteca non oriatur ante solutum matri. sed matrimonio soluto vna cum actione personali ꝫm cõmunez opi. vt habeť in. l. si constante. §. j. ff. sol. matrimo. ⁊ ibi dixi post Bar. tñ ex tunc oritur ipsa hipoteca ⁊ retrotrahit̃ ad tps q̃racti matrimonij. ex quo enim videť contrahi obligatio sub quadã conditione vc̃ si matrimonium soluat̃ que conditio est causalis ergo trahit̃ retro hipoteca ad tps promissionis dotis restituende, q̃ ita est regulare in q̃ctibus vt q̃dition retrotrahat̃. vt. l. potior. ⁊. l. qui balneũ. ff. qui po. Tñ non sic qñ q̃dition esset potestatiua vc̃ q̃ esset in ptãte debitoris q̃ cõmittat̃ vel non cõmittat̃ obligatio. vt dictis iuribus. ⁊. l. pe. ff. que res pig. Nec ob. si dicat̃ q̃ immo vĩ esse in ptãte mariti an sit futurus obligari vel nõ ⁊ sic accipere vel non accipere pecuniã sibi promissam p dote, ⁊ sic in liberando ipsum debitorem dotis per pactum de non petẽdo vel acceptilationem. l. vir ab eo. ff. de in. do. Nam respondeť

38 qõ † non videtur esse hoc verisimile nec põt hoc fieri commode vt sic vir ipse habeat subire onere matrimonij sine dote, ⁊ sic vxorẽ indotatã hr̃e. ita no. dicit iurisc̃sultus in. d. l. j. ff. qui po. ⁊ ibi hoc ẽt declarat Bart. qõ maxime procedit qñ alia persona q̃ mulier ꝑmisisset dotẽ cũ tunc dos sit facta ꝑpriũ matrimonium

mulieris. ⁊ iō non pōt fieri tale pactū vel acceptilatio in preiudi
cū mulieris, ⁊ sine mulieris volūtate p id qō hō in. l. pe. §. si vir.
ff. sol. mat. Et lz. §. dixerim hypotecā † trahi retro ad tps ꝓmis
sionis dotis, tñ intelligi dz ⁊ ꝛcti matrimonij. arg. l. tali. ff. de in.
do. qz lz dos fuerit ꝓmissa añ matrimoniuz, tñ adhuc ꝓprie non
pōt censeri dos. l. fi. C. de dona. añ nup. qō ēt fuit de mente bar.
in. d. l. fi. C. q po. Et ex ista inuestigatione resultat effectus, qz si
esset factū instrm dotale tpe sponsaliorū vt cōiter fit puta p an
nū añ matrimoniū ꝛctū in quo instro esset ꝓmissio de dote resti
tuēda cū expressa hypoteca bonoꝝ ⁊ post annū sequat matrimo
niū ⁊ dos postea fuit numerata p annū vel vltra post matrimo
niū ꝛctū si maritus ꝛxisset aliqua debita cuz expressa hypoteca
bonoꝝ post tale instrm, tunc si qdē ꝛxisset añ matrimoniū ꝛctuz
mulier tali creditori non preferret, sed bene preferret creditori q
ꝛxit post initū matrimoniū, lz añ solutionem dotis, qz hypoteca
mulieri trahit retro a tpe ꝛcti matrimonij, ⁊ non a tpe ꝓmissio
nis dotis qō ēt ꝓcederet si a prin. tpe sponsaliorū dos fuisset so
luta ex quo dicto tpe non erat dos, ⁊ si dos soluta fuisset in stabi
libus ⁊ interim sponsus fructus percepisset qui postea matrimo
nio ꝛcto cederent in dotē ⁊ dotis augmentū. l. si añ nupt. ff. solu.
matri. tñ pro illis fructibus seu eoꝝ estimatione hypoteca mulie
ris non se extenderet nisi a tpe matrimonij ꝛcti, ⁊ non ante p. §.
dicta. Si aūt promissio dotis nō appareret facta ante matrimo
nium ꝛctum, sed post matrimoniū. ⁊ tunc hypoteca traheret re
tro a tēpore promissionis, ⁊ non a tēpore ꝛcti matrimonij. Si ve
ro non apparet instrm dotale sicut vt plurimū ꝙtingit in comita
tensibus. ⁊ sic solum tractaret de tacita hypoteca dotis, ⁊ nō ex
pressa tunc magis est dubiū an talis tacita hypoteca trahit re
tro ad tps promissiōis dotis si forte de ea probaret per testes, ⁊
sic ꝛcti matrimonij. An aūt a tpe solutionis dotis, nā gl. in. d. l.
fi. ver. hypotecā tenuit ꝙ talis tacita hypoteca non trahetur re
tro tpe ꝛcti matrimonij ⁊ promissionis sicut traheret expressa, q
glo. non reperit alibi ꝑm Bal. ibidē q vī cū ea transire ⁊ maxi
me per iura que ibi allegat gl. Et si hoc esset verū sequeret nota
bilis limitatio ad oia iura §. alleg. ⁊ eandē opi. tenuit Spec. tit.
de solu. §. ante oia ad fi. versi. sed pone ꝛxi. dōo ibi ipse Specu.
qō talis tacita hypoteca incipit a die date dotis, ⁊ non a die pro
missionis ⁊ se fundat p tex. in. d. l. fi. ibi si tñ re ipsa. ⁊ ēt per tex.
in. l. j. C. de do. cau. ibi re ipsa. ⁊ idē sequit ibi Bal. in suis addi.
dicēdo hoc esse no. p qua opi. facit qz aliter dōo ꝙcurrerēt due
fictiōes. prima qō hypoteca tacita intelligat ꝛcta fauore dotis.
secunda retrotrahat ⁊ fingatur a tēpore promissionis dotis ⁊ ꝛ
cti matrimonij. quod vī inconueniens ⁊ cōtra id quod habetur
in. l. j. de do. promis. ⁊ in. l. ei a quo. ff. de vsucap. ⁊ alias p Bar.
in. l. si is qui pro emptore. eo. tit. ⁊ alias per eundem in. l. si rē ali
quam. ff. de acquir. en. pos. vbi non dixit qō vbi titulus est tacitus
non est ita sufficiens ad translationem possessionis ⁊ dominij per
modū fictū sicut titulus verus ⁊ expressus super quo tñ est cogi
tandum qz Bar. in. l. fi. tenuit contrarium dicendo idem in hy
poteca tacita quod in expressa vt trahatur retro ad tēpus con
tracti matrimonij si promissio precessit matrimonium, ⁊ si fuerit
secuta ad tēpus promissionis vt ibi per euz pro cuius opinio. fa
cit tex. in. l. cum opz. §. fi. C. de bon. que liber. dum vult ꝙ tacita
hypoteca que contrahitur in bonis patris pro bonis maternis
alienatis trahitur retro ad tempus quo cepit administrare ipsa
bona aduentitia filij, vnde super hoc est cogitandum, qz auctori
tas gl. ⁊ Spec. est maxima ⁊ maxime procedit qñ non appare
ret de vera numeratione, sed soluz de confessione dotis recepte
que non est tante potentie maxime in preiudiciū aliorū credito
rum per. §. dicta. ⁊ iō optima est cautela ꝙ mulier vel socer ma
riti prouideant per expressam hipotecam. vidi tñ dubitari si nō
appareat aliter de promissione dotis nec de solutione, sed solum
apparet instrm recognitionis ⁊ cōfessionis dotis factuz constante
matrimonio per ipsum maritum. nā lz dicatur in instro ꝙ mari
tus fuit cōfessus se habuisse ⁊ recepisse dotē sibi promissam p mu
lierē vel socerum ante matrimoniū ꝛctum tñ talis assertio nō no
ceret anterioribus creditoribus ēt pretendentibus tacitaz. vt. §.
dixi per id quod hī in. l. scripturas. C. qui po. in pig. ba. Spec.
tit. de solu. §. ante oia. versi. sed pone ecce. Et si aliter maritus
non assereret dotem fuisse promissam ante matrimoniuz sed sim
pliciter cōfiteret se habuisse ⁊ recepisse dotem sibi promissaz, tūc
presumeret promissionē ⁊ solutionē sibi factam tpe relationis.
vt alias p Bar. in. l. post dotē. ff. solu. mat. in. j. q. ⁊ in. l. si ita sti
pulatus. §. chrisogonus. ff. de verb. obli. ⁊ si cōfiteret dotē habuis
se tēpore ꝛcti matrimonij, nec aliter appareret similiter non sta
ret dicte assertioni in preiudiciū creditorū per. §. dicta. ⁊ iō tunc
non esset tractandū de hipoteca bonorum extendenda ante tps
dicti instrumenti refutationis, qō est no. ⁊ vtile in practica.

Et predicta omnia faciunt ad. q. super qua hoc an
no consuluī in ciuitate Florētie. Et ple
40 riqꝫ aliorum subscribendo assenserunt. † An tacita hipoteca q̄
contrahitur in bonis defuncti pro legatis factis in testamēto vel
codicillis, vt habet in. l. j. C. cōmunia de lega. si legatum fuit con
ditionale illa trahatur retro purificata conditione ad tēpus adi
te hereditatis, qz heres interim alienauit aliqua bona hereditā
tis, vt sic legatarius eueniente conditione legati posset agere cō
tra ipsum emptorem hipotecaria. nam dubiū faciebat, qz tempo
re existentis conditionis, ⁊ sic hipotece contracte ipsa bona non
reperiunt in dominio heredis, ⁊ sic fictio illa translatiua ad tem
pus adite hereditatis non reperit extrema habilia. nam dice
bant quidam aduocati quod dicta hipoteca retrotrahitur etiaz
41 in vltimis voluntatibus allegando tex. no. † in. d. l. qui balneū.
in ver. sed si heres. ⁊ respondebant ad id qō habetur in. l. j. §. fer
ri. ff. ad sille. ⁊ ad alia iura volentia qō in vltimis voluntatibus
conditio legati existens non trahit retro. non hz locum quando
versaret vel verteret non parū preiudicium legatarij. ⁊ allega.
text. in. l. fi. §. sinaūt sub qdōne. C. cōia de lega. ⁊ hoc ēt vī fuisse
de mente Jo. de imo. in. l. si filius. ff. de verb. oblig. lz ibi Bart.
ꝛrium voluerit vcz qō dispositio. d. l. fi. qui balneū cum si. nō ob
tinet in vltimis voluntatibus. nam ibi Jo. de imol. dicit ꝙ ꝛtra
ipsum est tex. in eadē. l. q balneū. in. d. ver. sed si heres, sed in ꝛ
riam sniam fuit conclusuz tenēdo opi. Bar. in. d. l. si filius. quā
ēt expressius firmauit in. d. l. si is q p emptore. ff. de vsuca. ⁊ fuit
respōsum ad. d. ver. si heres, qz ibi nō erat hipoteca ꝓcedens ex
vltima volūtate, sed hipoteca quentionalis. vt ēt ibi respondet
Ang. in. d. §. ⁊ ēt Bar. in quibusdā lecturis, ⁊ fuit respōsuz ad
d. §. sinaūt, ꝑm qō ibi voluit Bar. ⁊ qz cum agitur de perditione
vel acquisitione hipotece non versat magnū interesse. vt hī in. l.
fi. C. que res pig. ⁊ in. l. iij. §. pe. ff. de leg. iij. preterea si vera esset
opi. gl. in. d. l. fi. qui po. ⁊ Spec. vt. §. hipoteca illa tacita que ꝛ
bitur pro legato non est tante potentie quantā haberet expressa
ad effectum vt possit trahi retro, ⁊ sic ex illo tex. in. d. versi. sed
42 si heres resultat vnū valde not. qō † hipoteca quentionalis non
sequitur naturam sue principalis obligationis surgentis ex vlti
ma voluntate cuz illa trahat retro sicut est conditio, ⁊ natura ip
sorū contractuum conditionalium, lz in contrarium faciat quod
habetur in. l. si legati seruī. ff. de leg. j.

Priuilegia dotis putatiue, ⁊ est

vndecima pars totius Tractatus in duas prin
cipales partes distincta.

¶ Prefatiuncula.

Eliquuz est vt veniamus

nunc ad partem. xi. vcz, circa dotem putatinam, ⁊
eius priuilegia. Ibi aūt dicimus dotē esse putatinaz
vbi dos vera nō potest consistere, qz ibi est vera dos
vbi est verum matrimonium seu vbi pretextu veri matrimonij ꝛ
cti vel contrahendi est data. Et vbi non est matrimoniuz, ibi nō
est dos. l. i. ff. de iure dot. ⁊ l. fina. C. de dona. ante nup. cum vul.
Sed vbi matrimonium ꝛctum vel contrahendum est inualiduz
⁊ in figura dicti matrimonij dos datur, tunc non est propria nec
vera dos, sed dicit dos improprie seu putatiua. vt habet in. l. si
cum dotem. §. fi. cum seq. ff. solu. mat. ⁊ in. l. i. C. de condi. ob cāz.
⁊ l. fi. ff. de condi. sine causa. ¶ Unde primū, ⁊ ante oia est vide
re an vbi dos est data propter matrimoniū inualiduz, aut a iure
ciuili vel canonico improbatum possit repeti per ipsam mulierē
vel eius heredes. ¶ Secundo eo casu quo repeti pōt. An ta
lis dos putatiua habeat priuilegia dotis vere.

SVMMARIVM

1 Dos data ob matrimonium inualidum an ⁊ qñ possit repeti, ⁊
an talis dotis repetitio habeat fauores speciales dotis vere,
vide hic quinqꝫ opiniones notabiles diuisas in. xiij. mēbra.
vt nu. 2. 3. 4. et consequenter vsqꝫ ad nu. 14.
15 Fructus percepti in matrimonio inualido ab altero coniugum
an ⁊ quando repetantur. ⁊ nu. 16. et. 17. vide ad hec sex no.
combinationes. nu. 18. 19. 20. 21. et. 22.

Maritus

23 Maritus si accipiat rem alienam pro dote quaz credebat non esse alienam an faciat fructus suos contra dominum.
24 Maritus putatinus quando possit retinere dotez pro oneribus matrimonij.

¶ Priuilegium primum.

Circa primum varias doctorũ

reperio opiniones. nam Placẽ. post Irnerĩũ tenuit q̃ indistin
1 cte posset ꝛ repeti sine ignoranter sine inter scientes fuerit ꝗtra ctum, vt hec opinio recitaꝫ in. d. l. fi. ff. de ꝗdi. sine cã. ꝛ in. d. l. j. C. de condi. ob cau. ꝛ in. c. ꝛ si necesse. de dona. inter virũ. ꝛ de do. post dinoz. restit. fundant se ꝑ text. in. d. l. fi. de ꝗdi. sine cã. sic simpliciter ꝛ indistincte loquentẽ. ꝛ ẽt in. d. l. j. ff. de ꝗditio. ob cãm. ꝛ probatur in. l. a diuo pio. ff. de ritu nup. ꝛ in. l. si tutoz. C. de interdic. matri. ¶ Sed hec opi. cõiter reprobaꝫ qz vr̃ ꝫ̃ text. in. l. qui ꝫ̃. C. de incest. nup. ibi nihil ex eodẽ matrimonio sine ante nuptias donatũ sine deinceps quoquo mõ datũ fuerit ꝗñter ꝛc. Juncto ibi exceptis tam feminis q̃ viris qui ant erroze acerrimo ꝛc. ergo a ꝫ̃io sensu qñ ex certa scia, ꝛ non per errorez nihil repetitur. vt. ꝫ̃. dixerat. ¶ Item est ꝫ̃ text. in auc. incestas posita ibi, femina quoq; scienter talia perpetranerit simili pena sub iungenda ꝛc. ꝛ melius probaꝫ in corpore vnde sumiꝫ vez in auc. de incest. nup. §. j. probaꝫ ẽt instit. de pup. §. si aduersus. ibi sequitur ergo vt dissoluto tali coitu nec dotis nec donationis exactio fit. ¶ Itẽ qz non põt negari quod vterq; non sit in delicto veniẽ do ꝫ̃ legum interdicta. l. quẽadmodũ. C. de agri. ꝛ censi. lib. xi. ꝛ in pari cã delicti potior est ꝗditio possessozie. l. pe. ad fi. ꝛ l. iij. ff. de condi. ob turpẽ cãm. cũ si. An aũt tunc in tali dote succedat fiscus. j. tangeꝫ. ¶ Nec ob. tex. in. d. l. i. de condi. ob cãm. qz illa dz intelligi in casibus vbi repeti põt dos data pp matrimoniũm inualidum vt est qñ inter ignorantes. vt. j. subdeꝫ, ꝛ tunc non fit repetitio dotis per actionem de dote cum in vero nulla sit sed fit repetitio per conditionẽ ob cãm. Et ita ẽt respondeꝫ ad. d. l. fi. vt ibi respondet gl. q̃ procedat illa lex qñ credebatur matrimonium valere inter illos coniunctos vbi non valebit, qz tunc non sa sit nulla, tñ non est turpis vt probari vr̃ ex tex ibi sed reoz recte defendi non tam turpẽ cãm in proposito q̃ nullam fuisse cuz pecunia que dareꝫ in dotem conuerti nequit non eniz stupri, sed matrimonij gratia datum esse. ¶ Nec ob. verba precedentia illius tex. ibi ꝛ in delicto pari potiorem esse possessorẽ ꝛc. qz rñdet ibi glo. ꝛ Bar. ꝛ cõiter doc. qõ ibi iurisconsultus dicta verba retulit ad alios extrinsecos casus, ꝛ non ad casum de quo ibi qui dz intelligi qñ partes ꝛ maxime ipsa mulier que dedit dotez erabant in iure lz forte non in facto, qz credebat matrimoniũ non esse prohibitum de iure inter ipsos sic ꝗiunctos, ꝛ ita ibi iurisco sultus interpretaꝫ saltem ex parte mulieris dotem dantis vt crederet matrimoniũ subesse nec ꝗmittere crimen stupri que iuris ignorantia ibi presumitur in ipsa muliere, ꝛ ẽt recusatur, vt non censeaꝫ ꝗmittere stuprum nec voluisset stupꝝ̃ ꝗmittere verisimiliter credens sibi licere vt probaꝫ ex illo tex. ibi. Non enim stupri q̃ matrimonij gratia data vr̃. Preterea dato qõ presupponeret qõ ibi esset scia tam facti q̃ iuris, tñ ibi matrimonium non fuit secutũ, ideo dos non perdiꝫ. vt. j. tangeꝫ. ¶ Nec ẽt ob. d. l. a diuo pio. qz ibi non dr̃ qõ possit repeti dos per illã mulierez que sciebat se libertã ꝛ decepit senatorẽ ꝫ̃bentẽ matrimoniũ tanquã cum ingenua, sed quod vir non lucraꝫ aliquid ex tali dote data vigore pacti initi de lucranda dote in casum soluti matrimonij, lz posset agere actione de dolo ratione talis lucri amissi. vñ ibi est casus sing. iuncta gl. qõ actio de dolo lz sit in se odiosa, ꝛ non deꝫ nisi in subsidium vbi alia actio deficit. l. i. ff. de dolo. tñ datur non solum ratione dãni causati pp talem dolum, sed ẽt rõne lucri cessantis. illum ẽt tex. cũ gl. allegabat Bal. pro singulari in. l. non dubium. C. de lega. in. ix. oppo. ad finẽ qõ lz vbi dolus dat cãm ꝫ̃tui bonefidei tunc actus claudicet, qz est in ptãte dolum passi illũ actum annullare seu nullum dicere vel confirmare vt hr̃ no. in. l. eleganter. in pin. ff. de dolo. Tñ hoc procedit nisi ꝫ̃ctus talis esset celebratus ꝫ̃ prohibitionez legis, qz tunc non claudicat vt ibi est text. iuncta gl. ꝛ idẽ dixit allegãdo gl. illam cũ tex. pro no. ad hoc in. l. i. in fi. ij. col. C. plus val. qõ agiꝫ. Similiter non ob. tex. in. d. l. si tutoz. C. de interdic. matri. qz ibi fuit erroz in iure ex parte illius pupille vel adulte q̃ presumitur ius ignorare, ꝛ ẽt excusaꝫ ab erroze iuris cũ in ista materia parcaꝫ etati. d. l. qui ꝫ̃. ꝛ facit. l. si adulterĩũ cũ incestu. §. nonnunq̃ ff. de adul. ꝛ maxime cũ ibi ꝗrrat imbecillitas etatis, ꝛ ẽt sexus. ꝛ sic sit duplex impedimentũ in. d. l. j. per id qõ hr̃ in. l. vbi exigiꝫ. ff. de edẽ. ꝛ in. l. cũ indebito. ff. de proba. Fuit. ij. opinio qõ si ignoret ius, tñ nõ facium, qz sciebat se ꝗsanguineã, tñ credebat posse de iure ꝫ̃bere non repetit ẽt nuptijs non secutis. arg. l. si ignorans. C. fol. ma. a ꝫ̃io sensu. ꝛ intelligunt. d. l. fi. qñ ignorabant factũ, ꝛ ius q̃ opinio recitatur in gl. j. in fi. in. d. l. fi. Sed hoc opi. reprobatur per Bar. in. d. l. fi. ꝛ ẽt per glo. qz in. d. l. fi. sciebat factũ ex quo erat in tam proximo gradu qui presumitur sciri inter ꝗsanguineos. l. optaui. ff. vnde cogna. ¶ Nec ob. d. l. si ignorans, qz non dz ibi sumi argu. a contrario sensu contra alia iura, per id qõ hr̃ in. l. ij. C. de condi. inser. Sed melioz est qõ dz sumi argu. a contrario sensu qñ sciebat statutum illius etatis, ꝛ sic qñ sciuisset eũ esse sertum, ꝛ ẽt verisimiliter sciebat qõ de iure non poterat cũ illo contrahere matrimoniũ, ꝛ sic qñ sciret factũ ꝛ ius. Preterea ibi loquiꝫ qñ nuptie fuerunt secute. vez de facto de quo. j. Et ideo alia fuit opi. Jo. ꝛ Azo. ꝛ cõiter glo. distinguentium q̃ aut dans dotẽ scinit factũ ꝛ ius prohibitiuũ, ꝛ tunc dotez non repetit nec applicaꝫ viro, lz omnino ignorauerit, sed applicaꝫ fisco, vt. d. l. qui ꝫ̃. ꝛ. d. auct. incestas. ꝛ in coz. vnde sumi. aut ignorauit ius ꝛ factum, ꝛ tunc repetit per tex. in. d. l. qui contra. versi. exceptis. ꝛ ẽt a ꝫ̃io sensu. in. d. auc. incestas. ꝛ in coz. vnde sumitur. ꝛ ẽt est tex. in. d. l. si ignorans. ꝛ ẽt probatur in. d. l. fi. ꝟ intellectũ Pla cen. aut scinit factũ sed ignorauit ius, ꝛ tunc aut nuptie non sunt secute ꝛ repetit, ꝛ iste est casus no. in. d. l. fi. ibi neq; nupsit. Aut sunt secute, ꝛ tunc non repetit, sed dos applicaꝫ fisco ꝑ tex. in. d. l. qui ꝫ̃. in ver. exceptis. vbi requirit errorem non solũ iustũ, sed ẽt iustissimũ. ad hoc vt data non applicaꝫ fisco, ꝛ loquiꝫ tã in feminis q̃ in maribus. Que opi. nõ plz ex toto ipsi Bart. in. d. l. fi. Et primo dñ volunt qõ qñ scinit ius ꝛ factũ indistincte nõ repetit. Nã immo repetit qñ dos fuit data pp sponsalia de futuro ꝛ tñ postea mulier non nubit, qz sua sponte nõ vult ꝫ̃bere matrimoniũ, qz tunc repetit. ꝛ ita saluat opi. Pla. ꝛ hoc probat per illũ tex. in. d. l. fi. dñ ibi presumiꝫ qõ illa mulier nõ nupsit. ¶ Itẽ psupponit ibi iurisconsultus qõ fuit turpitudo ex parte vtriusq;. ꝛ tõ videbaꝫ qõ potior esset ꝗdõ possidentis, qz opz q̃ turpitudinis cã sit proxima, ꝛ non remota, ad hoc vt non possit repeti. vt l. iij. §. sed qõ meretrici. de condi. ob turp. cau. proxima enim tñ erat in. d. l. fi. vez cã dotis que non est turpis lz ibi sit nulla, licet matrimon. nm, qõ est causa remota si copularetur esset turpe. vnde dicit ibi Bart. quod ratio motiua iurisconsulti in. d. l. fin. non propter ignorantiam, sed qz causa est turpis.

Item in alio reprobat opi. Joã. ꝛ sequacium duz lz quod qñ scit factum, tñ errat in iure, tunc dotem non repetit, sed eam perdat ꝛ applicetur fisco. vt. ꝫ̃. Naz immo põt repeti ex quo ibi tractatur de perditione proprij, vt probatur in. d. auc. incestas. ꝛ in corpore vnde sumi. vbi ponderetur scia, ergo a ꝫ̃io vbi esset aliqua ignorantia, puta vel in facto vel iure non perdit dotem, ꝛ respondet ad. d. l. qui ꝫ̃ per quam se fundat Jo. ꝛ alij, qz ibi loqtur solum de perditione lucri, puta quod nisi sint erroze iniustissimo perdat lucrũ donationis ꝓpter nuptias, ꝛ vir lucruz dotis non aũt loqnitur in perditione proprij, ꝛ sic in perditione dotis. nam magis subuenitur erranti in iure in dãnis q̃ in lucris. vt. l. erroz. ff. de iur. ꝛ fac[illegible]. cum si. vt ibi per eum latius. Qui ex predictis ponit suam quartam opi. in. d. l. fi. ꝛ ẽt in. l. si adulterium cũ incestu. ff. de adulte. vez qõ aut sciuit ius ꝛ factum, ꝛ tũc dos fuit data ꝓpter sponsalia ꝫ̃cta, aut ꝓpter matrimoniũ contractum. ¶ Primo casu aut mulier sponte recessit ab eis, ꝛ tũc repetit dotem per tex. in. d. l. fi. ex quo delictum non fuit ꝗsum matrñ. facit. l. q cum maior. §. accusasse. ff. de oper. liber. ꝛ ita põt ꝓcedere ꝛ saluari opi. Pla. aut post dicta sponsalia fuit secutũ matrimoniũ. ꝛ sic mulier non recessit sua sponte a matrimonio. immo ipsum ꝫ̃xit, sed oportuit per sniam ab eo recedere, ꝛ tunc non repetit dotẽ. ꝛ dicit hoc probari per text. in. l. cum hic status. §. fi. iuncta gl. ibi. ff. de dona. inter vi. ꝛ vxo. ¶ Secundo casu qñ dos fuit a prin. data propter matrimoniuz de presenti sciẽter contractũ, ꝛ tunc lz postea non fuerit ꝗsummatũ sentit bart. qõ non repetit dotẽ, qz non põt dici qõ sua voluntate recesserit, sed magis ex iuris necessitate cum oporteat separari per sniam. facit. d. l. q cum maior. §. accusasse. ꝛ. l. in seruitute. §. petijsse. e. ti. ꝛ. l. papinianus. §. meminisse. ff. de inoffi. testa. Unde multo magis, tunc perderet dotẽ qñ matrimoniuz fuit postea de facto sequutum. ꝛ sic cum copula. ¶ Si aũt hoc casu sciret factum ꝛ nõ ius, ꝛ tunc tz. vt. ꝫ̃. vt dotẽ nõ perdat, lz perdat alia lucra que opi. fuit ẽt Jo. glo. iuris canonici in. d. c. ꝛ si necesse, ita intelli-

gendo illũ tex. Sed hec opi. Bart. ꝛ placeat in primo casu qñ dos fuit data pp sponsalia de futuro ꝛ postea mulier sua sponte recessit qz noluit matrimoniũ ꝯhere. vt no. probaꝫ in. d. l. fi. Tñ dum sentit immo quasi p expressuꝫ presupponit Bar. qó si fuit data dos pp matrimoniũ vel pp sponsalia, ꝛ fuit secutum matrimoniũ de presenti, ꝛ fuit secuta copula, qó tũc perdat dotẽ hoc vꝝ dubiũ ex quo delictũ vel turpitudo non dꝝ consummatuꝫ vel ꝙsummata ꝛ proxima cã fuit ipsa dos vel ipsum matrimoniũ qó de se non est turpe, sed ipsa copula que causat incestũ est turpis ita probaꝫ in terminis in. d. l. fi. ibi dñ dicit non. n. stupri, sed matrimonij gratia dotẽ esse datã. Et sic ibi iurisc̃onsultus non põderat actũ matrimonij, sed ipsum actum stupri qó quidẽ stupriũ cũ non fuerit secutũ, qz coitus nõ interuenerit, iõ ibi dos repetitur.

Item quo ad penã confiscationis in odiũ ꝯhentis illicitum matrimoniũ iura ponderant ipsaꝫ ductionẽ in domũ viri. vt est tex. in. l. cũ hic status. §. fi. ff. de do. inter vi. ꝛ vxo. ꝛ in. l. ij. §. itẽ si quis. ff. de his qui. vt indi. ꝛ in. l. fi. ff. de leg. i. p qꝫ ductionẽ ꝓsumiꝫ copula secuta vbi etas est legitima, qz ex simultanea cohabitione viri ꝛ vxoris presumitur coitus. ar. c. literas. de ꝓscr. Et maxime in casu qñ precessit ꝯctus matrimonij vel sponsaliorũ quasi ad finẽ ꝙsummandi matrimonij vꝝ facta ductio ꝛ ex ductione mulieris ad domũ mechatio. ad predicta facit qꝫ hꝝ in. l. cũ fuerit. ff. de ꝙdi. ꝛ demõ. ꝛ in. l. mulierẽ. cũ seq. ff. de ritu nup. vnde nõ sine ministerio iura. ꝛ alleg. ponderãt ipsam ductionẽ ad domũ nisi qz reqrũt delictũ ꝙsummatũ, ꝛ hãc opi. fuit ẽt secutus Ant. de but. in. c. ꝛ si necesse. de do. inter vi. ꝛ vxo. ꝛ ẽt ibi post multa sequiꝫ Abb. sic. vt. j. subijciã. ¶ Preterea in alio vꝝ bar. posse reprebẽdi dñ ꝛ indistincte ꝯ opi. Jo. qꝫ ꝛ mulier sciat factũ, puta ꝙsanguinitatẽ, tñ si eret in iure nõ perdit dotẽ ꝛ fuerit secutũ mr̃imoniũ ꝛ ꝙsummatũ. Rñdeo ad. d. l. q ꝯ. qꝫ ibi loquiꝫ de perditione lucroꝝ, vcꝫ dotis respectu viri ꝛ donationis pp nuptias respectu mulieris vt ibi p eũ. Nã tex. in. d. l. qui ꝯ. ponit duo dicta. Primo respectu donationis pp nuptias repetende p virũ eo casu nõ cederet lucro mulieris. s. qñ mulier pretẽderet in matrimonio. vt in auct. dos data. C. de do. ante nup. ¶ Itẽ in dote repetenda p mulierẽ nõ obstãte pacto de lucrãdo dote vt est qñ vir predecederet in mr̃imonio vel culpa viri fieret dinoztiũ, ꝛ isti duo casus ponũtur in prin. d. l. q ꝯ. vsqꝫ ad ver. idqꝫ totũ. ꝛ sic istis casibus nõ cõpetat repetitio nec viro nec mulieri ꝯhenti incestas nuptias. vt pꝫ ibi nihil ex eodẽ mr̃imonio siue añ nuptias donatũ siue deinceps quoqũo datũ fuerit supple ꝟ gl. s. pro dote ꝙnr, ita intellexit illũ tex. Azo. in sum. C. de incest. nup. circa prin. ¶ Scõs ẽ i. d. ver. idqꝫ totũ. vbi ponit casus qñ ponit pactũ, vt donatio cederet lucro mulieris, ꝛ dos lucro viri p dissolutionẽ mr̃imonij. Et silr decidit qꝫ nõ possunt lucrari, sed id totuꝫ auferꝫ vt ab indigno ꝛ applicaꝫ fisco. ꝛ tñ tex. ibi in ver. exceptis. excipit qñ iustissimo excusarent errore ꝙ error iustissimus est qñ erraꝫ in facto, ꝛ nõ in iure qui error iuris ꝛ aliqñ reputetur iustus, tñ nõ põt appellari iustissimus ꝓut error facti.

Item contra Bar. facit qz nunqꝫ error iuris excusat ẽt mulieres nisi in casibus exꝑssis a iure. vt est tex. cum gl. no. ꝛ magistra. in. l. fi. C. de iu. ꝛ fac. ig. ꝛ in tex. ꝛ gl. in. l. reꝛa. in prin. ff. eo. ti. Sed iste casus nõ reperiꝫ in iure expressus merito ꝛc. imo potius ꝛ in ꝯriũ qꝫ maxime procedit qñ mr̃imoniũ esset prohibitũ pp incestum inter ꝑsonas gradu proximas quasi videaꝫ, tunc error iuris supinus ꝛ causatus a iuregentium seu naturali rõne in quo non parcitur sexui nec rusticitati vt hꝝ in. l. ij. C. de in ius vo. ꝛ facit quod hꝝ in. l. fi. C. qui petant tuto. Et hanc opi. Jo. gl. iuris ciuilis tenuit Joã. and. in. d. c. ꝛ si necesse. maxime qz hoc non reperitur in iure expressum qꝫ talis error iuris excuset ẽt mulieres per id quod hꝝ in. d. l. fi. de iuris ꝛ facti igno. ꝛ hoc ẽt tenuit Cy. in. d. l. qui ꝯ allegando. d. l. fi. ¶ Reperio quintaꝫ opi. que fuit Bal. in rub. ff. so. ma. super gl. ibi distinguendo qó aut dos est data pp matrimonium qó non tenuit rõne turpitudinis aut pp aliam causam non sonantem in turpitudinem, ꝛ hoc secundo casu indistincte repetitur non habita distinctione inter scientem ꝛ ignorantẽ ita intelligit procedere. l. i. C. de condi. ob cau. ꝛ l. a diuo pio. ff. de ritu nupt. nec vꝝ donare, ita scienter dando qz expressa causa ꝛ invalida facit cessare presumptionem tacite donationis. vt l. si cum aurum. ff. de so. ¶ Aut matrimonium non ꝛ ex causa turpitudinis, ꝛ tunc aut est datum ab ignorãte ius ꝛ factum prohabiliter ꝛ repetitur nec perditur dos. ¶ Aut a sciente factum ꝛ ius, ꝛ non repetitur. vt. d. l. qui ꝯ. C. de incest. nupt. ¶ Aut a sciente factum ꝛ ignorante ius, ꝛ tunc si talis ignorantia constit in iure naturali, ꝛ non repetitur argu. l. ij. C. de in ius vocan. ¶ Aut consistit circa ius ciuile, ꝛ sic mere positiuum ꝛ repetiꝫ, ꝛ ita ẽt intelligitur. d. l. i. C. de cõdi. ob cau. Sed si qrir an talis ignorantia presumaꝫ distinguit. ¶ Aut est error in facto ꝛ ꝑsumiꝫ ꝑ id qꝫ hꝝ in. l. consensu. §. fi. de re iudic. ꝛ hoc nisi sit nimia proximitas ꝑsonarũ, qz tunc presumitur potius scia qꝫ ignorãtia. l. optaui. ff. vnde cog. ¶ Aut est error in iure, ꝛ tunc si circa ius naturale vel quasi naturale seu gentiũ, ꝛ tũc sicut nõ excusat vt. s. ita ẽt nõ presumiꝫ. Si circa ius ciuile, ꝛ sic positiuũ, ꝛ tunc nõ presumiꝫ fallit in mulieribus. d. l. si adulterium cũ incestu. §. i. Itẽ fallit nisi ex prospicuis indicijs aliud ꝓsumaꝫ. vt. l. senatus. C. de his q sibi ascribũt. Ex cuius dictis põt elici qꝫ in casu. d. l. nunculo vbi est incestus circa collaterales inter quos est ꝓhibitio mr̃imonij de mero iure positiuo mulier nõ ꝓderet dotez ꝛ matrimoniũ fuerit secutũ vcꝫ si allegaret ignorantiã iuris ꝛ sciret proximitatẽ, non sic si matrimoniũ esset prohibitũ de iure gẽtiũ qꝫ põt appellari ius naturale vel rõne naturali procedẽs vt est qñ inter ascendentẽ ꝛ descendentẽ vt hꝝ in. l. fi. ff. de ri. nupt. Et hec opi. bal. vꝝ inter alias opiniones minus deuiare a iuris rõnibus ꝛ argumentis vt patebit per infra dicenda, ꝛ in vno vi deatur dubia dum vult qꝫ qñ mr̃imoniũ est illicitũ ex alia cã qꝫ cã turpitudinis, tũc ẽt repetitur dos per mulierẽ scientẽ. Nam videtur ꝯ casum a contrario sensu in. l. si ignorans. C. solu. matr.

Et ideo pro veritate huius articuli in iure dubijssimi subijciam multa membra seu multos casus rñdentes. ¶ † Primus casus est qñ datur dos in sponsalibus, ꝛ sic ꝓ matrimonio ꝯhendo quod postea non fuit secutum vel pp sentẽtiam vel pp mortem alterius videlicet sponsi vel sponse, ꝛ tunc sive scienter sive ignorãter dederit indistincte repetitur per tex. nota. ꝛ ibi p Bar. ꝛ alios in. d. l. fi. ff. de condi. sine cau. ꝛ in isto casu potest saluari opi. Placen. 2

¶ † Secundus casus est qñ fuit matrimonium secutum per verba de presenti, tñ nondum consummatum per copulam ꝛ isto casu similiter repetitur sive fuerit solutum per mortem alterius sive per sententiam dinoztij non curo, qz factum prohibituꝫ seu delictum non fuit consummatum, ꝛ ideo non incurritur pena confiscationis de qua in. d. l. qui ꝯ. ꝛ in. d. auc. incestas, ꝛ in alijs in ribus, ꝛ ita põt intelligi procedere tex. in. d. l. i. C. de ꝙdi. ob causam. ꝛ ẽt põt sic intelligi tex. in. d. l. nunculo dum ponderat stupruꝫ magis qꝫ ipsum matrimonium verbale ꝓut vꝝ sic intellexisse Bald. ibi maxime summando. d. l. hoc modo titulus collocatus velat maleficium ꝛ turpitudine. s. quando est factum in finibus verbi, ꝛ non est processum ad executionem facti. hoc dicit. Hec sunt verba sua ita summando confert ad hanc parte qz vbi pena imponitur a iure ipsi facto, tunc semper requirit factuꝫ confirmatum, ꝛ nõ inchoatum. l. iij. §. hec verba. ff. qó quisqꝫ iuita dicit not. Bar. in. d. rub. ff. solu. ma. alleg. no. Jo. an. in. c. ꝑpetue. de ele. in. vi. ꝛ idẽ ipse no. in regula in penis eo. li. Sic ẽt no. ꝛ refert ipse bal. in. l. si quis nõ dicam rapere. C. de epi. ꝛ cle. Et sic põt concludi qꝫ dos data pp matrimoniũ prohibitum inchoatum, ꝛ nõ consummatũ carnali copula ꝛ scienter repetitur qcqd aliter dixerit Bar. in. d. l. fi. Pro quo facit tex. in. c. si nec esse inducendo ipsum. vt. j. inducetur in fine sexti casus. ad hoc facit tex. in. d. l. fi. vbi ponderatur causa proxima. vcꝫ qz ibi gratia matrimonij ꝯhendi nõ gratia stupri quod causatur ex coitu dos fuit data. Sed qñ dos datur pro matrimonio ꝯcto tunc nihil restat nisi ipse coitus, ꝛ sic ipsum stupruꝫ. ergo tunc ipsuꝫ stuprum est causa proxima. Sed qñ datur dos pro matrimonio ꝯhendo causa proxima est ipsum matrimoniũ, ꝛ causa remota est ipsum stuprum exinde sequendum. Sed põt responderi quod ilia non fuit intentio iurisconsulti ibi, qz causa prohibitionis mr̃imonij, ita se hꝫ ad sponsalia de futuro sicut ad ipsum matrimonium. l. ratio. ff. de spon. ꝛ. l. si quis tutor. §. quamuis. Unde nõ videtur differentia an dos detur in sponsalibus, ꝛ sic pro matrimonio ꝯhendo vel detur in matrimonio contracto per verba de presenti, qz vtroqꝫ casu videtur datũ gratia matrimonij quod est nullum magis qꝫ gratia stupri. vt. s. dixi, qz iura quo ad dictã penam exigunt ductionem ad domum viri. vt probatur in. d. l. cum hic status. §. fi. de do. inter vir. ꝛ vxor. ꝛ in. d. l. ij. §. itez si qꝫ ff. de his qui. vt indi ꝛ in. d. l. fi. ff. de leg. j. vt etiam tenuit do. Anto. de bu. ꝛ Abb. sicu. in. d. c. ꝛ si necesse.

¶ Tertius casus est quando est † datum contemplatione matrimonij quod esset non contra. l. resistentem vel contra. l. prohibentem, sed quia lex non assistit tali matrimonio vt inter liberam ꝛ seruum vel econtra, tunc videtur quod etiam si scienter non perditur dos nec applicatur fisco, qz hoc non reperitur 4

iure

iure cautuz qz.d.l.qui contra ꝛ auc. ibi posita loquitur qñ ꝯ preceptum legum seu ꝙstitutiones imperatorum est matrimoniũ ꝯctũ.nam magis peccatur qñ aliquid fit lege resistente vel prohibente ꝙ̃ qñ lege aliter non resistente.vt.l.quemadmodum.C.de agri.ꝛ censi.ꝛ qđ bř per Bar.in.l.cum lex.ff. de fideinſ.ꝛ quod bř in.l.si non sortem a prin.ff.de ꝙdi.inde. ꝛ qz tunc magis est in contẽptũ vř legis actus explicari per id ꝙ bř in.l.si libertus minorem.ff.de ope.lib. ¶ Item qz lz cã tunc sit nulla nõ est turpis, ꝛ in simili dř in.d.l.fi.ff.de condit.ob cãm. ꝛ in.d.c. si necesse.ꝛ hoc vř probari in.c.ij.de coniugio seruorũ vbi dos reddit̃ mulieri que existens serua scienter ꝯxit cuz libero ignorante, immo voluit Bal.in.d.rub.ff.sol.mat. ꝙ ẽt qñ matrimonium ꝯbitur ꝯ prohibitionẽ legis, tñ non est cã turpis ẽt si scienter dos non perderetur immo repeteretur.vt.ſ.est relatũ.Et sic ẽt põt idem ꝙcludi qñ mulier maior daret dotẽ pro matrimonio ꝯcto p verba de presenti inter ipsam ꝛ virum nondũ nubilis eratis lz forte esset proximus pubertati, tñ nondum habilis ad matrimonium de presenti forte qz malitia non suppleret etatem per id qđ bř in c.puberes.ꝛ.c.de illis el.ij.de despon. impub. postea cõtingat alterum ipsorum mori puta virũ nondum perfecte eratis posset mulier dotem repetere lz presupponeret̃ talem mulierem scinisse tale matrimonium non potuisse de iure ꝯbi, ꝛ hoc eadem ratione.vt.ſ.qz tale matrimoniũ non est nullum rõne alicuius prohibitionis seu resistentie legis, nec ẽt alicuius turpitudinis, sed qz iura non assistunt tali matrimonio. Sed tunc predictis multum obstare vř tex.a ꝯrio sensu in.d.l.si ignorans.C.soln.matri. vbi tex.facit vim qđ ignoranter fuit dos data ob matrimonium ꝯctũ inter liberam ꝛ seruũ, ꝛ ideo repetitur per condi.ob cãm. ergo a ꝯrio vř innui,secus si scienter fuerit data. ¶ Sc̃o obstat tex.insti.de nup.ſ.si aduersus vbi in precedentibus, vcz a prin. illius tituli vsq; ad.d.ſ. fuerũt positi multi casus impeditini matrimonij inter quos erat impedimentũ pp ꝙdõnẽ seruilẽ ex parte amborum vel alterius tñ. Item impedimentũ etatis, vt pz in primo ꝛ sc̃o respõso illius tituli.ꝛ tñ in.d.ſ.si aduersus in vers. sequitur ergo dř qđ in oibus predictis casibus impeditur dotis exactio qui tex.non põt intelligi nisi qñ scienter qz qñ ignoranter non impeditur dotis exactio vt habetur in.d.l.qui ꝯ.ꝛ auct.incestas.immo vř velle tex.in prin.illius tituli inſti.de nup.in.d. primo ꝛ secundo responso quod ẽt in dictis duobus casibus videtur matrimonium contractum ꝯ legũ precepta vt ẽt hoc fuit de mente gl.magistre iuncto tex.in.ſ.sunt ꝛ alie.eo.tit. vbi ꝙmerando gl.oẽs casus in quibus matrimonium ꝯbatur ꝯ leguz precepta vel ꝯ iuris prohibitionẽ enumerat inter primos casus dictos duos casus.ad hoc ẽt tex.in.c.ij.de despon.impube.vbi papa prohibet ne matrimonium ꝯbaꝫ inter personas non legitime etatis,ergo ꝯbendo sic scienter puta mulier maior cum masculo adhuc puello vř ꝯbere ꝯ legum ꝛ canonuz precepta, ergo dotem ob hoc datam non repetit.vt in.d.ſ. si aduersus. in ver. sequit̃ ergo. Sed vř posse concludi in hoc secundo casu qñ minor etas obstaret ꝯctui matrimonij vt dos non perdaꝫ qz impedimentum non bz cãm perpetuã prohibitionis cum speretur talem debere prouenire ad legitimã etatẽ de proximo ar. eius qđ bř in.l.non solum.ſ.si libertus cum seq. ꝛ.l.post susceptam.ff.de excu.tu.vnde spes collata in tps licitũ excusat actũ in tempore illicito.ad hoc.l.si quis officiũ.ff.de ritu nup.vnde lz mulier scinerit illum non esse etatis ad legitimũ matrimoniũ.tñ est verisimile qđ ꝯxerit sub spe vt matrimoniũ habeat confirmari ob supuenientem legitimam etatem,ꝛ ideo non tñ peccat talis mulier quantũ illa q̃ verisimiliter non cogitat de tali superuenientia legitimi matrimonij. ¶ Nec ob.d.ſ.si aduersus in ver.sequit̃ ergo.qz.d.versi.non bz referri ad istum casum vbi de directo nõ venitur ꝯ legũ precepta habentiũ perpetuaz cãm prohibitiõis, ꝛ vbi non versatur peruersa intentio ꝯbentis tale matrimonium affectu enim propensiore magis ꝙ̃ dolo malo talis mulieris id factum esse videtur ad hoc bonus tex.in.l.an in patrem.ff.quod falso tuto.aucto.per quem tex.videtur posse decidi iste casus. ¶ In primo aũt casu qñ scienter liberaz ꝛ seruum põt concludi qđ mulier libera ꝯbens cũ seruo matrimonium scienter perdat dotẽ nec ipsam possit repetere,qz non solum lex non assistit tali matrimonio immo ẽt resistit ab ipso initio vt probaꝫ in.d.ſ.si aduersus,referendo illũ tex.ad omnia precedẽtia ꝑut bz referri vt pz expresse ex ꝙtinentia illius tex.iuncto ver.sequẽ.ibi sequit̃ ergo ꝛc.ꝛ ꝑbaꝫ immo vř casus a ꝯrio sensu in.d.l.si ignorans.

5 ¶ Quartus casus est qñ † pro matrimonio prohibito scienter contrabendo nondum est soluta dos sed sunt solute arre. ꝛ isto casu voluit glo.in.l.fi.C.de sponſa.super versi. tantummodo qđ repetantur arre date per ipsum ignoranter dantem,quo casu si accipiens sciuit matrimonium prohibitum illas restituet duplicatas.Si aũt ex parte dantis fuit scientia,ꝛ tunc non repetit immo ille applicãtur fisco sicut applicantur dos data per tex. in.d. l.qui contra.ꝛ auc.incestas.Sed Cy.ibi post Jac.de rauen.tz contrarium ex quo matrimonium non fuit secutũ. per tex.in.d. l.fi.de condi.sine causa. Sed mihi videtur quod nec glos. nec Cy.in hoc bene senserint.naz.d.l.fi. ꝛ eius dispositio super qua se fundat Cy.non confert ad terminos istos vcz respectu arrarum ꝛ diuersa sit ratio in arris quam in dote, qz arre dantur ad finem vt si matrimonium culpa ipsius dantis non sequatur, qđ tunc perdat arras ꝛ eas sibi lucrifaciat ipse accipiens,si non sequaꝫ matrimoniũ culpa accipientis eas reddat duplicatas.vt d.l.fi. Sed dos datur ad finẽ matrimonij ꝯhendi, ꝛ vt ipsa dos reddatur in casum dissolutionis matrimonij per iura vulgat.nõ ergo põt dici matrimonium dissolutum vbi non fuit ꝯctuz.c.ad dissolnendum.de despon.impu.ꝛ.l.decem.ff.de verb.oblig. Si ergo matrimonium non est ꝯctũ nec de iure nec de facto,ꝛ sic ꝑpter hoc cessat cã propter quam datur dos. ideo repetit̃. Sed natura arrarum est per contrarium, qz tunc perdunt̃ qñ non est secutum matrimonium,ꝛ si diceretur,qđ tunc perdantur vt non repetant̃ qñ culpa dantis non est secutum matrimonium, vnde hic culpa non dantis,sed ex iuris prohibitione non fuit secutum matrimoniũ. Naz põt responderi qđ pars q̃ dedit arras fuit in culpa immo in dolo,ideo non possint repeti immo accipiens sibi lucrifacit qz verum est nuptias non esse secutas,ꝛ si repetens arras alleget qđ nuptie non fuerunt secute, qz erant prohibite replicant̃ de dolo dicti repetẽtis qui inducit aliam parte ad ꝯhendũ tale matrimoniũ prohibitum,qz ipse accipiens verisimiliter credebat non esse prohibitũ,qz dictũ matrimonium non ꝯxisset si sciuisset fuisse prohibitum,ducitur eniz ignorantia facti vel iuris excusabili.ad qđ bene facit tex.in.d.l.a diuo pio.ff.de ritu nup.immo põt dici qđ culpa sui tale matrimoniũ est impedimẽtum,qz si altera pars que perdit arras sciuisset talem prohibitionem non contraxisset dicta sponsalia. Et ideo non fuisset opus deuenire ad dictam dissolutionẽ sponsaliorum,ꝛ sic culpa ipsius dantis arras ꝓpter matrimonium contrahendum quod sciebat non posse contrahi est deuentum ad dictam dissolutionez. vt sic dicta culpa fuerit cã lz non immediata, tamen saltez mediata talis dissolutionis,qz si certificasset tale impedimentũ non fuissent contracta talia sponsalia ꝛ ꝙsequenter non esset postea deuentũ ad eorum dissolutionem vbi ꝓpter talem culpaz fuit opus deuenire ad dictam dissolutionem,ergo illas arras sibi lucrificare bz dicta alias pars recipiens per id quod habetur in.d.l.fi.ꝛ consequenter non debent confiscari quicquid aliter dixerit gl.in.d. l.fi.lz cum ea transierit Bal.in.d.rub.ff.solu.matri. vel si vel les tenere dictam gl.cuius magna est auctoritas, ꝛ in dubio ab ea non est recedendũ in decisiuis vt notant doc.post Jac.bu.in .l.j.C.qui pro sua iurisdi.ipsam limita nisi esset factum pactũ de lucranda dote promissa pro tali matrimonio ꝯbendo,nam tunc ex quo vir ipse q erat in iusta ignorãtia defraudaꝫ tali lucro ex dolo mulieris vel soceri scienter ꝙtrahentis talia sponsalia. tũc si mulier vel socer repeteret arras datas repellerent̃ exceptione doli per talem sponsum putatiuũ, ꝛ sic per hunc modum sibi lucrificaret dictas arras nec venirent ad fiscũ per id qđ habet̃ no.in.d.l.pe.ff.qđ falso tutore.ꝛ in.d.l.a diuo pio.

6 ¶ Quintum membrum seu quintus casus est † quando dos est data propter matrimonium interdictum per leges seu constitutiones,ꝛ sic lege resistente,non tamen sonaret in turpitudinem, vt est qñ lex mere positiua resisteret puta inter senatorez ꝛ libertam. ¶ Item filium tutoris vel curatoris ꝛ pupillam vel adultam,vel inter gerentem magistratum in loco seu prouincia ꝛ ipsam prouincialem,ꝛ sic de similibus de quibus per gl. magistrã in.ſ.sunt ꝛ alie.instit.de nup.dico ꝑm iura ciuilia lz aliter hodie scd̃m ius canonicum quod debemus sequi vbiq; in materia matrimoniali.vt per glo.in.ſ.vj.gradu.instit. de gradi. facit.l. paulus.ff.de statu.homi.cum sua gl.ꝛ tunc ꝑm Bal. in.d.rub. ff.solu.ma.indistincte põt repeti dos ẽt si matrimoniuz esset cõtractum immo si fuisset de facto consummatum non habita distinctione inter scientem ꝛ ignorantem,ita intelligendo tex.in.l. j.C.de ꝙdi.ob causam.allegando ẽt.d.l. a diuo pio. ꝛ ita posset saluari vt procedat opiñ. Placen. Tamen hec opinio videtur contra concluſa supra in tertio casu ꝑ tex.in.d.ſ.si aduersus iuncto versi.ergo sequitur instit.de nup.cuz in.d.ſ. si aduersus referetur litera ad omnes casus prohibitiuos mixtim positos in titulo ꝛ ad omnes alios positos in libris digestorũ. Et tamen stat

quod multi sunt casus immo ꝑ maiorí parte in quibus matrimoniũ est prohibitũ de mero iure positiuo, ⁊ nõ ex cã turpi vt esset non solũ in nepbarijs nuptijs vcz inter ascendẽtes ⁊ descendentes, sed ẽt in nup. incest. vcz inter agnatos ⁊ cognatos ex latere de quibus hr̃ in auc. de incestis nuptijs. §. j. ⁊ ibi per gl. ⁊ in. d. l. fi. ff. de ritu nup. ¶ Aduerte tñ qꝛ glo. in. d. §. si aduersus. in. d. versi. sequit̃ ergo dum dicit ꝙ in predictis casibus nulla est dotis exact. intelligit. s. ꝙ actionez de dote vel ex stipulatu de qua in. §. fuerat institu. de actio. sed per ꝙditionẽ ob cãm vel sine cã datur repetitio salt̃ ex parte ignorantis. Iz ℙlacẽ. dixerit qõ ẽt ex parte scientis. vt. s. dixi circa prin. in. j. opiñ. Sed dato qõ opinio ℙlacen. non esset vera ita indistincte vt pz ex predictis tñ si intelligeremus illũ tex. ita indistincte qõ ẽt non daretur ex actio dotis per ꝙditionẽ ob cãm in illis casibus hoc esset ꝯ multa iura maxime ꝯ. d. l. i. C. de ꝙdi. ob cãm ⁊ ideo opz necessario intelligere illum tex. sic indistincte loquentem qõ in dictis casibus nulla sit dotis exactio. s. per actionẽ de dote que bodie trãsfusa est in actionẽ ex stipulatu. vt dicit glo. ⁊ ideo sic intelligẽdo illum tex. non faceret ꝯ opi. Bal. de qua s. ꝓ qua opi. Bal. vr̃ casus in. l. prefectus in fi. ff. de ritu nup. vbi necesse est presupponere qõ ibi inter scientes fuit ꝯctum matrimoniũ, ⁊ quod illa mulier que ꝯxit sciebat illum esse perfectum ⁊ officio ptãtis fungi in illa prouincia, ⁊ tñ ibi dicitur in fi. qõ dos dz sibi aut beredibus suis reddere, ergo non ex alio nisi qꝛ talis prohibitio matrimonij non sic ex cã turpi sed ex alia ratiõe positiua nisi dicas qõ ibi, ideo dos restituitur, qꝛ talis mulier lz sciret factum, tamẽ errabat in iure qꝛ credebat tale matrimoniuz posse ꝯbi inter tales personas de quo tñ. j. tangetur quicquid sit non auderem discedere a cõi opi. que bz quod si ꝯbatur matrimonium illicitum quod dos data a sciente nõ repetit̃, immo efficitur caduca, ⁊ sic applicatur fisco quocunqꝫ mõ matrimoniũ sit illicitum, ⁊ sic ẽt si mero iure positiuo ⁊ ẽt ex cã non turpi vt probatur per tex. in d. §. si aduersus iuncto dicto ver. ergo sequitur indistincte loquẽte, ⁊ per tex. in. l. dote per illicitum. ff. de ritu nup. ⁊ ẽt per tex. in d. l. si ignorans a ꝯrio sensu cum inter liberam ⁊ seruuz matrimonium sit interdictum per leges, vt probatur in. d. §. si aduersus iuncto primo responso illius tituli. Nec obstat tex. in. d. l. i. C. de conditio. ob causam ⁊ in. l. a diuo pio. super ꝙbus se fundat bar. qꝛ tex. in. d. l. i. dz intelligi quando inter ignorantes quo casu ẽt quando ex causa turpi dos repetitur per conditionem ob causam. vt j. subijciaz. ¶ Item. d. l. a diuo pio. nullo modo probat, qꝛ ibi non dicitur ꝙ dos repetatur. Sed quod ille senator ita deceptus põt agere actione de dolo ad interesse ꝓpter lucrum dotis amissum culpa illius mulieris.

7 ¶ Sextus casus quando dos † datur propter matrimoniũ prohibitum ex causa sui natura turpi ⁊ a sciente vt quando nuptie essent nepbarie ⁊ inceste, puta inter ascendentem ⁊ descendentem. ¶ Item quando essent solum inceste vt inter ꝙsanguineos ⁊ collaterales, ⁊ tunc quicquid aliter dixerit ℙlacen. ⁊ Irnerius dõm est dotem effici caducam, ⁊ non posse repeti immo applicatur fisco per tex. in. d. l. qui contra. in auc. incestas ibi posita ⁊ in coꝛ. vnde sumitur. ⁊ in. l. inceste. ⁊ in. d. l. dote per illicitũ. ff. de ritu nup. cũ multis similibus. Et sic ẽt verisimile perderet donatio propter nuptias data pro parte viri sic sciẽtis vt dictis iuribus, ⁊ lz pro opi. ℙlacen. multum facit tex. in. d. c. ⁊ si necesse vbi ille rex Logonensis dedit quedam castra pro donatione propter nuptias pro matrimonio qõ contraxit cuz filia regis Castiglie que erat sibi coniuncta in gradu satis ꝓpinquo cũ pacto ꝙ si ipsam aliqua rõne relinqueret dicta castra remaneãt ad lucrũ dicte filie regis Castiglie dr̃ ibi qõ si rex relinquat dictam vxorem propter sententiam diuorcij inter eos latam propter causam consanguinitatis qõ dicto regi Logonensi debẽt restitui dicta castra sicut. s. donata propter nuptias nec dicta donatio dz cedere lucro dicte mulieris nec dos lucro dicti regis ne quod in penam deberet ininngi habeat conuerti in lucrum, ⁊ sic presupponitur qõ ex parte amborum erat scientia illiciti matrimonij alias nibil debebat ininngi in penam, lz si fuissent ignorantes.

¶ Glo. ibi ⁊ doctores multũ laborant ⁊ inter alia ponit ibi glo. singu. intellectum. vcz qõ ibi fuisset in penam tam dos ꝙ donatio ꝓpter nup. confiscandas. Sed ibi non erat fiscus inter illos reges, qꝛ non recognoscebant superiorem. ex boc nota. ibi Abbiculus illum tex. sic inductum per gl. qõ lz in non recognoscentibus superiorem de iure vel de facto papa possit in defectum adiri tanquam superior. vt per Innoc. in. c. lz ex suscept. de for. compe. ⁊ in. c. nouit. de iu. tñ non põt adiri vt exigat aliquas penas applicandas suo fisco, sed solum vt faciat iustitiam ⁊ ꝙ sententiam censure rogat ad obseruantiam quod est bene no.

¶ Alij autem intelligunt illuz tex. qõ ibi sciebant illi contrahẽtes impedimẽtum facti ⁊ consanguinitatẽ inter eos, sed errabãt in iure. Sed certe ibi non est verisimile quod ignorarent ius, ⁊ maxime illi reges tum propter multarum rerum experiẽtiam ac casione tanti regiminis ad hoc. l. eum quem temere. §. j. de iudi. ⁊ etiam qꝛ solent iuxta se habere proceres ⁊ consiliarios doctrinatos propter officium iudicandi. l. fi. ff. de offi. assess. cum si.

¶ Item qꝛ ibi text. presupponit ꝙ illi erant magis puniendi ꝙꝫ vocandi ad premiuz, ergo erant in delicto qꝛ ꝙ scientiaz nõ ꝙ ignorantiam volumus obligari dicit tex. in. l. generali. C. de tabulis. lib. x. Et ideo quicquid ibi dicant doc. intelligendo illum tex. ꝙ ibi lz essent scientes illi reges, tñ matrimonium non fuit consummatum carnali copula, ⁊ etiam audio hoc bene deprebendi ex registro, ⁊ hoc modo intelligendo est ibi casus pro eo ꝙ est conclusum. s. secundo casu vbi illum tex. allegaui.

8 ¶ Septimus casus est qñ ignorabatur † factum ⁊ eo casu esset excusabilis ignorãtia prout est in dubio. l. fi. ff. pro suo. ⁊ l. verus. ff. de proba. ⁊ tũc sine dubio non perditur dos nec donatio ꝓpter nuptias per tex. in. d. l. qui cõtra. ⁊ probatur in. d. auc. incestas a ꝯrio sensu ⁊ in coꝛpoꝛe vnde sumitur, ⁊ hoc est indubitatum. vt per glo. in. d. l. fin. ⁊ in. d. rubri. ff. soluto matrimonio. ⁊ in. d. l. i. de condi. ob causam. Si autem non esset excusabilis ignorantia talis facti prout esset quando diceretur se ignorasse esse ibi consanguineum in gradu prohibito, qꝛ ex quo talis gradus non est multum a remotis in eo non cadit ignorantia. l. optaui. ff. vnde cog. ⁊ l. de tutela. C. de resti. in integ. ⁊ volnit gl. in. d. l. fi. Ideo dicas quod tunc perditur dos, qꝛ ad hoc vt non perdatur dos ex parte mulieris ⁊ donatio propter nuptias ex parte viri propter ignorantiam oportet quod sit error iustissimus vt probatur in. d. l. qui contra. ⁊ hoc nisi vna cum tali errore facti non excusabili allegaretur etiam error iuris, secundum tamen dicenda infra proxime.

9 ¶ Octauus casus est si sciret † factum ⁊ ignoraretur ius pura, qꝛ mulier dans dotem sciebat virum esse sibi coniunctum in certo gradu, tñ credebat quod de iure non esset prohibitum matrimonium inter eos, ⁊ isto casu surgit maior dubitatio qꝛ gl. in. d. l. fi. secundum opi. Joã. volnit vt. s. in tertia opinione non posse repeti ẽt ex parte mulieris. ⁊ sic dos hoc casu similiter applicat fisco, qꝛ ad hoc vt dos repeti possit propter errorez opz quod sit error iustissimus vt probatur quasi in terminis in. d. l. qui contra. tamen vt supra dixi ista opinio Joan. lz fuerit de mente glo. tamen non videtur vera. ⁊ tanquam verior ⁊ benignior tenenda est opi. Barto. supra recitata quarto loco prout etiam. s. est deductum in dicta tertia opinione Joan. pro qua opinione Bar. videtur esse casus in. c. iij. de dona. inter virũ. vbi dz presupponi quod illi coninges sciebant factum vcz eorum consanguinitatem in tam propinquo gradu. l. si filium. C. de libe. causa. ⁊ in. d. l. optaui. ff. vnde cog. ⁊ in. d. l. de tutela. C. de in integ. restitu. tñ ex quo ignorabant ius predictum prohibitiuũ papa mandat qõ feratur inter eos sentẽtia diuorcij, ⁊ tamen dos restituatur mulieri, ⁊ illa fuit opi. Jo. glossatoris iuris canoni. quam cõiter sequuntur ibi canoniste. ⁊ ibi Anto. de bn. ⁊ Abb. sicu. quicquid aliter senserit ibi Joan. an. in. d. c. ⁊ si necesse. vt. s. retuli in. iij. opi. q̃ fuit bart. vt. s. retuli ad fi. d. quarte opi. ¶ Adduco scõo tex. ꝓ hac opi. in. l. prefectus ad finẽ. ff. de ritu nup. vbi necesse ẽt presupponere qõ ibi non solum vir sed ẽt mulier sciebat factum scz illum esse prefectum illius prouincie ⁊ ibi exercere officiũ tãquam publicum per id quod hr̃ in. l. si tutor. C. de pericu. tuto. ⁊ tamen ibi mãdatur debere dotem restitui mulieri seu eius here. ⁊ hoc nõ ex alio nisi qꝛ illa erranit in iure credẽs licere de iure cum illo prefecto matrimonium ꝯbere, qꝛ si scinisset nullum dubium esset quod dos non deberet restitui sed confiscatur vt. s. est conclusum circa quintum casum. ¶ Tertio vr̃ casus ꝑut adducit Barto. in. d. auc. Incestas a ꝯrio sensu melius in coꝛpoꝛe vnde sumitur. ¶ Quarto qꝛ saltem in muliere, vt non perdat dotem cõfert, qꝛ mulieres magis excusantur ab ignorãtia iuris quam masculi vbi tractamus de damno vitando per text. in. l. cuz de indebito. ff. de prob. Nec obstat rõ Jo. an. in. d. c. ⁊ si necesse ꝙ femine nõ excusentur ab ignorantia iuris nisi in casibus in iure expressis per id ꝙ hr̃ in. l. fi. C. de iuris ⁊ facti igno. que opinio fuit originaliter Cy. in. d. l. qui ꝯ, qꝛ in terminis nostris satis hoc probatur iure vt patet in. d. auct. incestas a contrario ⁊ in coꝛpoꝛe vnde sumitur ⁊ ẽt in. d. l. prefectus in fin. ⁊ in. d. c. iij. de dona. inter virum ⁊ vxorẽ. s. allega. ¶ Animo probatur, qꝛ videmus quod quando coitus fit sub coloꝛe matrimonij inter illos

illos qui ꝙiungebant̃ gradu ꝓhibito ꝙsanguinitatis si erat mulier vel erat masculus,tñ minor.xxv.annis excusaꝫ a pena incestus pp iuris ignorantiã q̃ in femina ꝛ minore isto casu toleraꝫ. vt est tex.in.l.si adulteriũ cũ incestu post ꝓinc. ver.qr mulier.ꝛ in.§.fratres.ꝛ ibi ẽt p, Bar. Si ergo excusaꝫ a pena incestus se quiꝫ qꝺ dotem non perdat, qr non pp aliud mulier perdit dotez ꝯbendo incestas nuptias nisi in penã ꝛ pena est dãnum qꝺ respicit perditionẽ matrimonij. vt.l.iij.ff.de dam.infec. Cũ ergo mulier excuseꝫ pp iuris ignorantiam a pena incestus qñ sub colore matrimonij ipsum admisit vt.§.merito ꝛc. Nec vꝝ posse assignari aliqua diuersitatis rõ inter vnã penã ꝛ aliam, vt voluit Azo. in sum.C.de incest.nup.in versi.si vero esset error in iure. ¶ Sz tunc predicte opi.ob.text.in.d.l.q ꝯ. prout eum induxit ꝯ banc opi. Bar.§.in sua.iiij.opi.sed põt responderi duobus modis.

¶ Primo qꝺ.d.versi.exceptis referaꝫ solũ ad id qꝺ proxime dixerat de perdendo lucro dotis vel donationis pp nuptias ex vigore pacti a ꝓin.initi,vcz in ver.idqz totũ quod ab alterius liberalitate in alterũ processerit ꝛc.vt tunc requiraꝫ error acrissimus.i.fortissimus ꝛ iustissimus vt gl.ꝛ docto. exponunt ad hoc vt talia lucra non perdant.non añt referaꝫ.d. ver. exceptis ad illud qꝺ dixerat in ꝓin.ꝛ sic ad remota vbi disponiꝫ de perdenda dote vel donatione pp nuptias, qr in illa pena erat prouisum per alia iura vt ẽt error iuris excuset, lz non dicatur error acrissimus.i.iustissimus,sed iustus quo ad euitationẽ dãni per.§.alle. iura.nam clausula in fi.posita non referꝫ ad oia precedentia sed solũ ad proxima qñ aliter sequereꝫ iurium correctio vt hꝫ in.d. l.si idem cum eodem.§.fi.de iur.om.iud.ꝛ facit gl.no.in.l.talis scriptura.ff.de leg.j.ꝛ quod ibi per Bart., ¶ Vel secundo põt responderi intelligendum illum tex.l.qui ꝯ vt tam in ꝓinc. q̃ ẽt in.d.ver.idqz totũ loquatur de amissione lucri dotis vel donationis propter nuptias,vt ẽt intelligit ibi Bar.illum text. Nec obstat regu. Jo.an.per glo.in.l.fi.C.de iuris ꝛ facti igno.qr immo reperitur expressum quod mulier excusatur a tali ignorantia iuris per tex.in.d.l.si adulterium cum incestu.vt.§.

¶ Nonum membrũ est circa donationes † pp nuptias de cuius natura est vt sicut dos redditur mulieri dissoluto matrimonio pp mortem viri vel pp diuortium secutum non culpa mulieris,ita ꝛ donatio ꝓpter nupt.dz restitui viro secuta dissolutione matrimonij ꝓpter diuortium secutũ non culpa viri vel propter mortem mulieris in auc.dos data.C.de dona.ante nupt.cum si. qr ista procedũt a pari vt hꝫ in.l.fi.§.sinaũt.C.de dona.añ nupt. vnde ponamus virũ ꝯtisse matrimoniũ prohibituz, ꝛ sic necesse fuit dissolui saltẽ de facto vel per mortẽ mulieris an repetat donationẽ ꝓpter nuptias per eũ factam mulieri in recõpensationẽ dotis. ¶ Põt ꝙcludi qꝺ si scienter ꝯtit sine dubio non repetet dictã.l.qui ꝯ.ꝛ.d.auc.incestas.in verbo tam ceterorum.põt tñ dici qꝺ fuit donatum ꝓpter nuptias,ꝛ nuptie non fuerunt secute ẽt de facto,non perdat tunc vir dictam donationem ꝓpter nuptias immo põt repetere prout idem diximus.§.in primo mẽbro in muliere circa dotẽ cum inter hec sic quedã coequalitas vt statutum in vno censeatur ẽt in alio ꝛ maxime cum verseꝫ eadẽ rõ. vt.d.l.fi.§.sinaũt cũ si. Et idem põt dici si matrimonium fuit secutum per verba de presenti,tamen non consummatũ per copulam.vt dixi.§.in muliere respectu dotis in secundo membro. Si añt matrimoniũ fuisset secutum ꝛ consummatũ per copulaz ꝛ vir allegaret ignorantiam,ꝛ si quidẽ dicat se ignorasse factũ, ꝛ tunc non perdit si esset excusabilis ignorantia alias secus, vt.j.diceꝫ. Sed si allegaret se errasse in iure lz sciret factum puta ꝙsanguinitatem,qr dicat se credidisse matrimoniũ valere an possit repetere data per eum mulieri ex causa donationis propter nuptias hic est maior dubitatio. Nam vꝝ dom quod possit repetere ab ipsa muliere vel eius herede. ¶ Primo ꝓpter coequalitatem que est inter ipsam dotem ꝛ donationez propter nuptias.d.§.sin añt cum si. Unde sicut in dote.§.proximo membro est conclusuz ẽt locum repetitioni ex parte mulieris vel eius heredum. Sic eodem modo ex parte viri respectu donationis ꝓpter nuptias. ¶ Secũdo qr videtur casus in.d.c. ꝛ si necesse vbi parificat tã data pro dote quam propter dotem.i. ex causa donationis propter nuptias matrimonio dissoluto propter ꝙsanguinitatez vt redantur bincinde. ¶ Tertio qr error iuris excusat non solum feminas,sed ẽt mares in damno euitando.l.error in fi.ff.de iuris ꝛ facti igno. Sed nulli dubium est qꝺ damnum esset viro non recuperare donationem propter nuptias que de sui natura repetitur matrimonio dissoluto superstite ipso viro vt.§.dixi. ¶ Quarto qr absurdum immo iniquum videretur qꝺ dicto casu dos reddatur vxori ꝛ viro non reddantur data per euz propter nuptias ꝛ sic daretur talis inequalitas contra supra dicta iura,ꝛ sic clam dicaret talis contractus contra.l. si id'quod.ff.de rescin. vendi. cum si.ꝛ hec opinio fuit de mente Bar. in.d.l.si adulteriuz cuz incestu.vbi primo membro quantum ad penam incestus contra contrahentes incestas nuptias ductos iuris ignorantia facit differentiam inter masculum ꝛ feminam. Sed quantum ad penas respectu illiciti matrimonij de quibus in.d.auc.incestas ꝛ similibus respectu iuris ignorantie non facit differentiam inter masculum ꝛ feminam vt indistincte excusentur.

In contrarium tamen vcz quod vir non excusetur tali iuris errore sicut excusatur mulier probatur in.d.auctẽ.incestas vbi fit mentio tã de dote mulieris ꝯhẽtis incestas nuptias q̃ de donatione ꝓpter nuptias viri contrahentis dictas incestas nuptias vt pz in text.ibi in verbo ceterorum.ꝛ expressius in corpore,ꝛ tñ qñ ibi imperator interceſſerit quod ẽt femina pena de qua ibi punitur limitate loquitur restringendo se quãdo sciẽter peccaret quasi voluerit specialiter excipere mulierem a penis de quibus ibi quando ignoranter vcz ignorantia iuris quando ignorantia facti excusaret ẽt mares qꝺ intellexerit de sententia ꝛ ignorantia iuris pz ex tex.in corpore ibi,mulier vero si legẽ sciens banc quidem neglexerit incestis añt semetipsam tradiderit nuptijs sub eadem constituenda pena vnde videtur pena expresse de intentione imperatoris in dicto corpore ab ignorantia iuris solum excipere feminas respectu penarum. de quibus ibi, ꝛ mulier incurrat dictas penas si ipsa fuerit sciens dictam legez prohibentem in masculo añt indistincte disposuit ꝛ sine alia limitatione seu distinctione. ¶ Secundo probatur qr quando masculus contrahit incestas nuptias lz ignoranter sibi non parciꝫ quin incurrat penam nisi statim cũ cognouerit penituerit,ꝛ hoc nisi sit minor annis.vt.d.l.si adulterium.§.nonnunquaz.ꝛ.§.idẽ pollioni.cum ergo amissio datorum propter nuptias sit pena qr concernit perditionem patrimonij merito ab illa pena non excusatur. ¶ Tertio qr hoc est regulare qꝺ masculus quando committit aliquid illicitum nunquaz excusatur a pena propter iuris ignorantiam.vt.d.l.si adulterium cum incestu.§. nonnunquam in fi.ad hoc.l.quẽadmodũ.C.de agrico.ꝛ censi.lib.xj.cũ simili. Et hec opinio vꝝ verior per iura ꝛ fundamenta.§.adducta,licet aliter senserit Bar.in.d.l.si adulteriuz,vt.§.dixi,ꝛ hoc nisi esset minor.xxv. annis cum propter fragilitatem etatis sibi magis pareatur in hmõi ignorantia iuris,vt pz in.d.l. si adulterium.§. idem pollioni.ꝛ.§.fratres qr in hmõi ignorantia iuris equipara tur minor etas sexui mulieris.ꝛ facit text.in.d.l. qui contra.ad hoc glo.in.d.l.vbi exigitur.ꝛ sic idez põt dici si talis vir esset rusticus,per id quod habetur in.d.l.vbi.ꝛ in.l.ij.ff.si qs in ius vocan. non ierit.ꝛ in.l.cum de indebito.ff.de probatio. ¶ Nec obstat.l.j.C.de interdic.matri.qr ille text. cõmuniter intelligiꝫ qꝺ ibi ideo qr clam matrimonium fuit contractum quo casu presumitur dolus,per id quod habeꝫ in.l.fina.ff.de ritu nupt. de quo ẽt.j. ¶ Nec obstat illud quod supra primo loco adducebaꝫ de ratione equalitatis inter dotem ꝛ donationem propter nuptias, qr illud procederet quando esset eadem ratio inter dotem ꝛ donationem propter nuptias per iura ibi allegata. ¶ Sed hic nõ est eadem ratio,qr in viro ꝛ sic in masculo magis de facili presumitur scientia q̃ in femina,vt supra,ꝛ maxime qr hz maiorez habilitatem in eundo ad consulendum peritiores q̃ habeant femine. ¶ Item non obst.d.c.ꝛ si necesse, qr ibi lz fuerit scientia facti.i.consanguinitatis inter illos reges,qr consanguinitas inter reges ꝛ alios principes cẽsetur magis notoria q̃ inter alias priuatas personas,tum ẽt qr in gradu non multum remoto, vt ibi dicit glo.magna circa medium. Sed ẽt erat scientia in iure que ibi presumitur propter illud pactum apposituz qꝺ si rex ille Legionensis dictam filiam regis Castelle de dicta cõmissione fienda propter impedimentũ consangninitatis ꝛ maxime surgit mala suspicio de hoc,qr tale pactũ est insolitũ apponi in ꝯctu matrimonij per id qꝺ no.glo.illa no.in.l.v.ff.de condi.instit.

Preterea ex quo illi reges non recognoscebant superiorem saltem de facto vt presupponit ibi glo. ideo dicuntur ipsi esse principes ꝛ imperatores in eorum regnis, vt habetur in.c.per venerabilem.qui filij sint legiti.ꝛ sic funguntur vice imperatoris qui iura non presumiꝫ ignorare, immo omnia iura in scrinio pectoris hꝫe.l.omnium.C.de testa.ꝛ hoc non ex alio nisi propter assistentiam multorũ doctorũ ꝛ aliorũ peritorũ, qr semp ei assistunt vt no.in.d.l.omniũ facit.l.humanũ.C.de legi. Sic ẽt idẽ seruaꝫ in regibus maxime non recognoscentibus imperatorem. Nam vt quotidiana docet experientia multos apud se hz viros iuris-

consultissimos q in rebus maxime arduis hñt iurñ notitiã, non ergo donationẽ illam pp nuptias Papa ibi mandat restitui ex cã ignorantie, qz immo presupponi dz qó ibi fuit scia tam in facto quã in iure, vt .s. dictum est. Sed illud mandat papa debere fieri pp scandalũ euitandũ z vt pax seruet inter illos reges z illud spectat ad curã z solicitudinẽ pape. z ita intelligit ibi gl. cuz qua cõiter transeunt ibi doc. que intelligentia non plz, qz qñ papa dispensatiue aliqd qó sit p̃ iura mandat pp pacem seruandã z vt cesset scandalũ semper illã talẽ cãm exprimit ne videatur p̃ iustitiã expressam disponere, vt in multis canonibus hoc ꝓbat in. vi. q. vi. c. hoc qppe. z in. c. nisi cũ quidez. §. pro graui quoq; scandalo. de renunt. z in. c. ỹ. de despon. impub. z in. c. nisi eẽnt de prebẽ. cũ si. potuisset quippe de facili in. d. c. exprimere si pp dictã cãm pacis ꝙseruande id mandasset, vñ ideo non expressit, qz de dicta cã non cogitauit. ar. c. ad audientiã. de deci. z. l. j. §. pe. C. de cad. tol. Et iõ dat scõa diligentia per gl. ibi ad illũ text. vcz qó ex quo illi reges non recognoscebant superiorẽ, puta imperatorẽ ideo nullũ hẽbant fiscuz. s. se. Et ideo dicta bona data per dictũ regẽ pro donatiõe pp nuptias dicte filie regis Castelle cum qua matrimoniũ p̃xerat non fuerunt ꝙfiscata, lz scienter p̃xerit, qz non erat aliquis eorũz superior cuius fisco dicta bona potuissent de iure applicari qó est bene notandũ. Sed dicet aliquis nonne erat eorũ superior ipse papa qui pp defectũ imperatoris succedit in oibus loco imperatoris, per id qó hr̃ in. c. lz ex suscepto. de foro ꝙpe. vñ sicut vacante imperio in totali dñio imperij puta pp mortẽ imperatoris ante electionẽ successoris succedit papa in totali ptãte, vt ibi. et qñ vacaret de facto imperiũ in aliquo loco vel principatu vel regno de facto vel ex priuilegio vel antiqua prescriptiõe vt hodie videmus de facto in pluribus regibus z et ciuitatibus, maxime Italie vt p Bar. in. l. hostes. ff. de captiuis succedit z succedere dz ptãs pape, vt possit ipse adiri z ad eius tribunal recurri in defectũ superioris, z sic institie, vt probat in. d. c. lz ex suscepto. z ibi no. doct. tñ lz hoc verũ sit, tñ non ppea dicti reges z ciuitates subijciunt in aliquo ipsi fisco camere apostolice. vcz in penis imponẽdis, z maxime si subest illa rõ, qz dicto casu p̃ tales principes papa solũ vtit z vti potest mucrone spirituali. s. censure ecclesiastice z sic excõicatiõis, vt hoc et probat in. d. c. z si necesse. in fi. quẽ text. inncta ꝑdicta gl. z eius intellectu doc. z maxime Abb. siculus notant p multũ singulari ad limitationem eorũ que hñr in. d. c. lz ex suscepto. Sed tunc possit p̃ hanc solutionẽ z intelligentiam instari, qz ex quo presupponit qó ibi fuerit scia tam in facto quam in iure ex parte vtriusq;, z sic ex parte vtriusq; fuit turpitudo. nam ex quo erat impedimentũ ꝙsanguinitatis inter eos turpitudo erat hinc inde inter se ꝙiungendo p matrimonium illicitũ. ergo potior esse dz ꝙditio possessoris, per id quod hr̃ in. l. pe. z per totuz. ff. de cõdi. ob turpem cãm, z in regula in pari. in. vi. cũ si. Sed responde qó illa regula procedit quando causa turpitudinis erat proxima z immediata, secus si erat remota z mediata vt fuit in. d. casu. d. c. z si necesse probatur no. in. d. l. fi. z ibi no. ¶ Preterea vt dixit ibi gl. z bart. et dixit in. iij. opinione z. iij. Bar. quã ponit ibi ad illum text. iõ ibi non potior conditio possessoris, qz turpitudo ibi non fuit consummata ex quo nuptie fuerunt sequute. z ideo posset dici qó in. d. c. z si necesse, similiter matrimoniũ non fuit consummatũ per carnalem copulam, lz fuerit p̃ctũ per verba de presenti. hinc est quod dos repeti põt, per id quod habetur in. d. l. fi. Et sic facit pro his que dixi. s. in secundo membro. Cogita tamen qz text. in. d. c. z si necesse ostendit qp matrimonium fuit carnali copula consummatum ibi duz dicitur qp copula inter eos fuit dissoluta. facit. l. decem. ff. de verb. obli. nisi intelligas ibi de copula contingij z sic de coniunctione per mutuũ, consensum non autem de copula respectu coitus.

Aduertendum tñ est qz pluries dictũ ẽ de ignorantia tã iuris q̃z facti, qz prima excusat in hac mã, vcz tam feminã q̃z masculũ. scõa non excusat masculũ, qz perdit donationẽ pp nuptias, sed feminam sic vt nõ perdat dotem fm dicta z. s. ꝙclusa põt dubitari, an hec ignorantia tam facti q̃z iuris presumatur in hac materia, qz lz. s. aliquid ipsarũ tactũ sit tñ pro clariori intelligentia põt distingui qó aut loquimur de ignorantia iuris, aut de ignorantia facti. ¶ Prio casu aut in mare, aut in femina. Si in mare z non presumitur qz in eo non est excusabilis error iuris in ista materia et in dãno, vcz ad finẽ perditionis donatiõis pp nuptias, vt. d. l. qui p̃. z. s. est dictũ in proximo mẽbro. z hoc siue claz, siue palã p̃xerit hoc tñ fallit in minore z rustico, prout. j. dicetur in muliere. Si ergo loquimur in femina z hoc casu distingue qó aut loquitur in ignorantia iurisgentium aut iuris ciuilis z sic iuris positiui. Primo casu indistincte non presumit ignorantia talis iuris et in femina cũ et si ꝑ̃ret se ignorasse non esset excusabilis et si palã p̃xerit per tex. indistincte loquentẽ in. d. l. fi. in prin. ff. de ritu nup. z sic idẽ põt dici in minore z rustico quibus non parcit in tali iuregẽtiũ qó dr̃ quasi naturale, per id quod hr̃ in. l. ij. C. de in ius voc. z bene facit tex. in. l. fi. C. qui petãt tuto. tum et ignorantia facti ꝙ est magis de se excusabilis in hmõi impedimento iurisgentium non presumatur nec sit excusabilis, vt. j. subdetur.

Dicitur aũt impedimentũ de iure gentiũ proprie qñ inter ascendentẽ z descendentẽ p̃heret matrimonium, vt .s. dixi pluries et si posset dari casus qó sint in gradu satis remoto, vt per tex. z glo. in. d. l. fi. primo responso. hoc enim casu dicerẽtur nuptie non solum inceste, sed et nepharie. vt hr̃ in. d. auc. de incest. nup. in prin. z ibi gl. magna. vnde si Adã hodie resuscitaret non posset contrahere matrimoniũ z dicerentur nuptie inceste z nepharie, vt dixit gl. instit. de nupt. post prin. in versi. ergo non oẽs. Aut loquimur in impedimento iuris positiui z in mare non presumatur talis ignorantia, z et si probaret se ignorasse non excusaret, cum regratur in masculo error non solum iustus, immo et iustissimus in hac materia, vt est text. in. d. l. q contra. Fallit si esset minor. xxv. annis vt in eadem. l. §. exceptis. nam ibi probatur quod magis parcitur etati quã sexui, vt et probat in. l. regula post principium. ff. de iuris z facti ignoran. ad hoc et. d. l. si adulterium. ver. deniq;. Et sic eodem modo si esset rusticus, qz tales persone z personarũ conditiones equiparantur quantum ad iuris ignorantiam, vt hr̃ in. l. cum de indebito. de prob. z quod hr̃ in. d. l. vbi exigitur. Aut loquimur in muliere, z tunc presumitur in ea iuris ignorantia z est excusabilis in ista materia quo ad non perditionem dotis, vt. s. concluſum est in. viij. membro. z predicta procedunt si predicte persone sic priuilegiate contraxerunt palam. Si aũt clam, tunc presumitur in eis magis scientia talis iuris quaz ignorantia, vt infra dicemus in ignorantia facti. Sed tunc predictis obstat dum dixi in muliere presumitur scientia impedimenti de iuregentium. nam immo vr̃ quod non presumitur, immo sit in ea excusabilis talis ignorãtia per tex. in. d. l. si adulterium cum incestu. §. nõnunq;. ibi, incestus dicitur committi contra iusgentiũ. Et tamen ibi excusatur mulier a pena incestus si matrimoniũ p̃xerit ignorantia iuris ducta, secus si coiuerit sine colore matrimonij. Sed põt dici qp in hac materia iura dupliciter assumunt iusgentium. Nam quoddam appellauit iusgentium naturali rõne precedens qno probibetur ascendens quicunq; p̃bere cuz suo descendente de quo loquitur tex. cum gl. in. d. l. fi. in prin. ff. de ritu nup. quo casu dicuntur nuptie nõ solum inceste, sed et nepharie, vt .s. dixi z hoc casu non presumitur in muliere talis ignorantia ex quo et si ignoraret nullo modo talis ignorantia in ea excusaret, vt. s. dixi per id quod hr̃ in. d. l. ij. C. de in ius voc. z in. l. fi. C. qui petant tuto. l. z ideo. mulier tunc dotem repeteret vt et voluit Bal. in rub. ff. solu. matri. Et ideo vt dixi nec minor, nec rusticus excusaretur qó et voluit Bald. in. d. rub. solent enim in huiusmodi equiparari mulier minor z rusticus, vt hr̃ in. d. l. vbi exigitur. z in. l. cum de indebi. de proba. Et sic dz restringi z limitari tex. in. d. l. si adulterium cum incestu. z. §. fratres. vt non loquamur de tali specie iurisgentium. Et sic et limitatur text. in. d. l. qui p̃. §. exceptis. dum loquitur in minore vt non procedant in nuptijs incestis simul z nephariis, vt sic a tali ignorantia minor non excusetur z similiter nec mulier nec rusticus z hoc quando dotez dedisset vel vir donationem pp nuptias pro matrimonio contracto, secus si pro matrimonio contrahendo quod postea non fuerit secutum, qz tunc repetit. sic et repetit quando omnino scienter contraxisset fm dicta. s. in primo membro, immo põt dici idem iuris esse quando forte pro matrimonio contracto, tñ postea non consumato per carnalem copulam fm dicta. s. in secundo membro qó maxime procederet quando probaretur qó tunc non fuit matrimonium consummatum propter compertum errorem z sic supuenientem notitiam talis impedimenti. argu. eius quod habet in simili in. d. l. qui contra. ibi aut errore comperto ꝛc.

Quedam autem dicitur prohibitio, scz iurisgẽtium magis largo modo sumendo, vcz qz moribus gentium cepit tanquam matrimoniuz sit inhonestum impediri, z istud cepit desinere contrahi z impediri inter coniunctos ex latere z hoc iurisgentium loquitur tex. in. d. l. si adulterium. post princi. ver. quare mulier. licet proprio z stricto modo non possit dici esse iurisgenti, sed magis iuris positiui vt bene probatur hoc in. d. l. fi. ff. de ritu. nup. in vers. si vero

ex latere.

ex latere. Sed q̄ contra bonos mores gentium videtur esse q̄ ꝯbatur matrimoniū inter istos coniunctos. l3 ex latere, vc3 q̄ñ in gradu nō remoto, vt hꝫ in. l. in celebrandis. C. de nuptijs. ⁊ in sti. eo. in. §. fratres. ⁊ seq. tale. n. impedimentū non procedit de iure seu rōne quasi nāli. S3 q̄ vꝫ ꝯ bonos mores, vt dicit text. in. l. si stipuler. ff. de ver. obli. Añ aliq̄ñ sic largo modo leges appellant esse prohibitionem iurisgentiū, vc3 q̄ ita moribus gentium cepit esse talis ꝓhibitio ⁊ ideo tales nuptie dicunt̄ esse inceste nō tñ nepharie, prout sunt ille que ꝯcte essent ꝯ iurisgentium supra in prima specie qua rōne ét cum nouerca matrimonium dꝫ prohibitum esse de isto iuregentium in secūda specie ⁊ sic ita largo modo sumendo, vt est tex. in. d. l. fi. ff. de condi. sine causa. Añ ꝯ bonos mores esse visum fuit gentibus q̄ quis contrabat matrimonium cū nouerca ex quo illa habita est loco matris, ex quo fuit vxor patris illius, vt dicit tex. insti. de nup. §. socerū. ⁊ iō hoc respectu omne impedimentū matrimonij ratione consanguinitatis ⁊ ét affinitatis dicitur largo modo esse de iuregentium ꝑm Bar. post Azo. in. d. l. si adulteriū. S3 q̄ in effectu videtur tale impedimentū q̄cernere magis ius positiuū q̄ꝫ ꝓpriū modo cōcernere iusgentiū qō censet̄ esse ius quoddam naturale. i. naturali rōne ꝓcedens vt hꝫ in. l. itaq̄. ff. ad. l. aqli. ⁊ hꝫ per gl. in. l. j. in princ. ff. de acqui. pos. ⁊ in. l. cuꝫ amplius. §. is natura dꝫ. ff. de reg. iur. Iō mulier est excusata ab ignorantia talis iuris ⁊ q̄ñr in ea presumitur ignorantia talis iuris p. d. l. si adulteriū. §. non nunq̄ꝫ. ⁊ §. imperatores. ⁊ p dicta. s. in. viij. mēbro. Et consequenter etiam minor ⁊ rusticus facta inter eos in ista materia omnimoda equiparatione per dicta supra.

Sequitur secundus casus vc3 circa ignorantiā facti. Quid. n. si quis puta mulier ꝙfiteatur vel aliter probaret̄ eam sciuisse iuris impedimētū, tñ dicat ⁊ alleget se ignorasse factū, puta ꝓximitatem gradus vel aliud impedimētū in facto, an presumatur talis ignorantia vel scientia ⁊ similiter pōt dubitari in viro, ita ꝯbente incestas nuptias vel aliter de iure prohibitas, vt sic eni tet penas de quibus in. d. l. qui ꝯ. ⁊. d. auc. incestas. Pōt similiter distingui qō aut est impedimentū in prima specie iurisgentium ⁊ sic circa incestas simul ⁊ nepharias nuptias vt esset iter ascendentes ⁊ descendentes, ⁊ tunc tam in femina q̄ꝫ in masculo nō presumitur talis ignorantia facti. Sed potius scientia presumitur ét si palam ꝯterint, per tex. in. d. l. fi. in prin. iuncta gl. ⁊ sic idem in minore ⁊ rustico si dicant se ignorasse talē coniunctionem etiam si esset dare casum quod essent inualide remoto gradu. Aut est impedimentum iurisgentium in secunda specie, ⁊ tunc aut ꝯbitur clam ⁊ secrete ⁊ non presumitur ignorantia, l3 potius scientia tam in masculo q̄ꝫ in femina, ⁊ sic ét tam in minore q̄ꝫ in rustico, per id quod habetur in dicta. l. fi. de ritu. nupt. ⁊ per gl. in. l. j. C. de interdi. matrimo. gl. ⁊ Bar. in. d. l. si adulterium. quasi ita clam ꝯbendo presumatur qō ex conscientia ꝓhibite materie hoc fecerint. Et sic in idē potest dici in quolibet alio impedimēto, vt j. subdeꝫ, q̄ maxime ꝓcedit si aliq̄ñ diu persiterint in tali secreto matrimonio, q̄ tunc multomagis presumitur fraus scōm Bal. in. l. fraus. ff. de lega. qui allegat Jaco. de are. in. l. filie mee. ff. sol. matri. Aut ꝯbitur palam, ⁊ tunc aut est nimia personarum proximitas ⁊ presumitur scientia talis ꝓximitatis in quocunq̄ꝫ. ⁊ sic ét in femina per. l. si filium. C. de liber. cā. ⁊ in. d. l. optaui. ff. vnde cogna. ⁊ in. d. l. de tutela. glos. ⁊ Bar. in dicta. l. fi. de condictio. sine cā. ⁊ gl. in. d. c. ⁊ si necesse. circa mediū magne gl. ⁊ Bal. in. d. rubr. ff. sol. mat. Añ non excusaretur tunc mulier minor vel rusticus si ꝓbet̄ p ꝙfessionez vel aliter eos nō ignorasse iuris ꝓhibitionē. Sed allegāt ignorantiā facti quasi talis ignorantia cēseat crassa ⁊ supina q̄ nullū excusat. l. regula. ff. de iur. ⁊ facti ignoran. Aut talis ꝓximitas gradus est remota. Et sic non tam propinqua, ⁊ tūc nō presumit̄ ét i masculo p tex. a ꝯrio sensu in. d. si filiū, ⁊ in. d. l. optaui ad fi. ⁊ in. d. l. de tutela. ibi dū dixit sanguinis ꝓximitas ⁊ nō dicit sanguinis coniunctio ⁊ sic ibi requirit tex. coniunctionem sanguinis esse ꝓximā ad presumendā scientiā consanguinitatis. hoc tñ totum vc3 an consanguinitas sit nimia vel sit proxima vel remota versabitur in arbitrio iudicis qui forte arbitrabitur q̄ illa dicatur nimia proximitas vel coniunctio gradus nō remota, vc3 vsq̄ꝫ ad gradum de iure ciuili prohibitum in matrimonijs, puta in fratribus primi gradus non sic in vlterioribus fratribus, puta patruelibus vel cōsobrinis q̄ sunt in quarto gradu. S3 in illis fratribus vlterioribus de iure ciuili non erat excitādū, q̄ inter eos valebat matrimoniū. l. in celebrandis. C. de nup. l3 cū aliquibus alijs nō valeret, l3 essent in gradu quarto, vt habetur insti. de nupt. §. fratris. cum sequen. Unde pōt dici q̄ ignorantia facti. vc3 circa coniunctionē consanguinitatis nō presumatur tā in masculo q̄ꝫ in femina, ⁊ sic idē in minore ⁊ rustico ex quo versaꝫ in gradus ꝓximitate ꝓpinqua ⁊ nō remota.

Sed circa ignorantiā iuris vc3 qō in tali gradu prohibet̄ matrimonium a iure presumatur in femina. l3 nō in masculo p dicta. §. circa ignorātiā iuris. vñ cum hodie de iure canonico prohibitio vigeat in vlteriori gradu circa matrimonium vc3 vsq̄ꝫ ad gradū quartū, vt hꝫ in ca. non dꝫ de consangui. ⁊ affinita. capiendo gradum ꝑm ius canonicū qō seruandū est vbiq̄ꝫ in materia matrimonij vt supra dixi. ⁊ dicuntur de iure canoni. esse in quarto gradu illi qui de iure ciuili dicuntur esse in octauo considerata cōputatione graduū ꝑꝫ q̄ habetur in. c. fi. de consangui. ⁊ affinita. ⁊ in. c. ad sedē. xxxv. q. v. ⁊ p legistas in. l. ij. C. de succe. edi. q̄ꝫ cōputationē ꝓ nunc nō ꝓsequor, q̄ nō expedit. Iō potest satis rationabiliter dici q̄ non solum in femina, sed in masculo ét minore presumatur in dubio ignorantia facti, id est dicte coniunctionis q̄ñ esset vltra gradum quartū, prout capitur a iure ciuili, q̄ iura solum excusant ⁊ presumunt talem ignorantiā facti q̄ñ esset proximitas seu cōiunctio non nimia. Et ꝯ presumunt scientiam ⁊ notitiam q̄ñ esset nimia seu non multū remota cōinnctio seu proximitas vt supra dixi ꝓ. d. l. optaui. ⁊. d. l. si filium. cum supra allegatis. vnde si hodie ꝯheretur matrimonium inter alios duoꝝ fratrū patruelium vel cōsobrinoꝝ qui vocantur sobrini, qui sunt. j. quartū gradū consideratū a iure canonico. Et sic nō vꝫ tale mr̄imoniū. d. c. dꝫ tñ ex quo sunt vltra quartū gradū ꝙsideratū a iure ciuili vc3 i. vj. gradu. vt. l. sexto gradu ꝯ. itē q̄ fructibus. ff. de gradibus. iō nō punirentur tales in ꝑditione dotis in muliere vel in masculo in ꝑditione donationis ꝓp nuptias si allegarent se ignorasse factum id est talē coniunctionem, maxime in tali gradu, q̄ presumeret̄ talis ignorātia per supradicta, l3 probaret̄ nō ignorasse ius, sc3 iuris prohibitionem, prout hoc probatur presumptiue in masculo maiore per supradicta, ⁊ sic forte idem esset dōm in illis q̄ inter se attinerent in quinto gradu de iure ciuili, vt inter eos in dubio presumatur ignorantia facti, quo ad euitandū dictas penas l3 in ipso masculo non presumeret̄ ignorantia iuris, q̄ talis presumpta scientia non sufficit ad perditionem donationis propter nuptias ⁊ etiam arrarum cum in eo presumatur satem ignorantia facti excusabilis non obstante. dict. l. qui contra. que requirit, errorem non modo iustum, immo iustissimum, quia in ista materia error in facto excusabilis est, ⁊ reputaꝫ iustissimus, vt. §. pluries dictum est, ⁊ sentit gl. ⁊ Bar. in. d. l. fi. ff. de condi. sine cau. ¶ Preterea ibi pōt intelligi quantꝫ ad perditionem lucri dotis vel donationis ꝓp nuptias, vt intellexit Bar. in. d. l. fi. Et predicta procedunt nisi esset publica vox ⁊ fama q̄ō tales essent inter se cōsanguinei vel affines in gradu sic propinquo q̄ tunc presumeret̄ scientia ⁊ notitia inter eos ex quo cū tali fama cōcurrit veritas, per id qō habetur in. l. si tutor. C. de periculo tutorum. ⁊ qō habetur. xvij. distin. c. qō dictis imo isto casu sufficeret de hoc fama in eorum parentela, seu cognatione vel cōuicinia, q̄ sic inter eos publice dicebatur ⁊ reputabatur. Nam hoc magis spectat sciri in parentela eoꝝ ⁊ in conuicinia quam inter alias personas vel in alio loco, vt per Bar. in. l. de minore §. tormenta. ff. de questio. in ver. secundo quero in quo loco debet esse fama. ⁊ de fama vicinie habetur in. c. illud de presump.

Si autem essemus in alio impedimento quā consanguinitatis vel affinitatis cū multa alia sint impedimenta non solum de iure ciuili, de quibus per gl. magistrā. insti. de nup. in §. sunt ⁊ alie, l3 non omnia procedant hodie de iure canonico q̄ debemus sequi in hac materia, vt supra dixi ꝑm qō habet̄ in. c. cum scōm. de bere. in vj. Sed ét multa ⁊ valde plura sunt de iure canonico, de quo multa ⁊ in maiori numero reperimus exꝑsse quorum enumeratio ⁊ descriptio non esset doctrinati ingenij sed potius laboriosa ⁊ fastigiosa ⁊ parum vtilis. Et tamen quot die videmus quod multi aberrant in contrabendo matrimoniū prohibitum per canonicas sanctiones, ⁊ maxime circa impedimentum publice honestatis iustitia, de quo habetur. in. c. j. de despon. impube. in vj. ⁊ in. c. ſpōsaꝫ de spona. de quo pauci habent peritiā etiam mares, prout est circa impedimentum affinitatis tā finite per mortē alterius cōiugū, ⁊ maxime in gradu ita remoto ꝓhibitio per canones, vt. §., ⁊ vt habetur in dicto toto titu. de consangui. ⁊ affinit. ⁊ etiā circa impedimentū cognationis spiritualis, qō cauſatur ex compaternitate, de quo toto titulo. de cognati. spiritua. Et tamen durum ⁊ inhumanum esset ta

les sic errãtes debere puniri amissione doris aut donatiõis pp nuptias. Nam sine dubio in femina non solum excusaretur talis ignorantia imo eas presumeretur per supradicta circa phibitiones ex causa consanguinitatis in qua nõ vr ita verisimilis ignorantia sicut in hmõi phibitionibus vbi phibitio vr magis vt ita dixerim scrupulosa z rigorosa, z sic idẽ in mare minore. xxv. annis vel rustico p dicta supra. Sz in masculo maiore nõ rustico, tunc circa amissionẽ lucri doris ex pacto vel statuto loci procedẽtis, ignorantia talis iuris nõ excusaret nec presumereꝫ per id qp habetur in. d. l. qui ꝛ. eum tunc requiratur error iustissimus, vt dicet. ff. in proximo mẽbro. Sed circa damnũ vcz in amissiõe donationis pp nuptias vel in perditione arrarum datarum per eum vr dubium. Nã Bar. in. d. l. si adulteriũ. z in. d. l. fi. de cõdition. sine causa. circa ignorantiã iuris qñ tractatur non de consecutione lucri sed de amissione z perditione bonorũ in penam taliũ ꝛbentium nõ fecit drĩam inter feminã z marẽ. z rñdet ad dictã. l. qui ꝛ. vbi requritur error acerrimus, z sic iustissimus vt pceda in pena amissiõis lucri doris vel donatiõis pp nuptias vt proxime dicetur in vltimo mẽbro, vt est relatũ in quarta opinione. z ẽt circa mẽbrum octauũ. Sed potest dici qp lz ignorãtia circa impedimenta iurisgentiũ tã in prima specie qz in secunda nõ presumitur in masculo, imo ẽt si probaret ignorasse masculus, tñ excusaret talis ignorantia. in feminã aũt nõ solum presumitur ignorantia in dicta secunda specie, sed ẽt ipsa ignorantia in ipsa femina est excusabilis z ita procedunt dicta supra. tñ circa alia impedimenta que de mero iure positiuo tam iuris ciuilis qz canonici sunt iducta presumatur in dubio ignorantia in masculo z ẽt excusetur, z sic non sit in hoc drĩa inter feminam z marẽ circa penã amissionis iurium z bonorũ, z ita possit procedere opinio Bar. in. d. l. si adulteriũ. z. d. l. fi. pro qua opi. vr gl. in terminis in. d. l. si adulteriũ. §. nõnunqz in gl. j. facit text. in. l. iij. §. si quis ignorãs. ff. ad silleia. pro qua ẽt confert glo. in. l. fi. C. de spon. dum vult qp stante ignorantia dantis arras ipse arre non perdantur, imo repetantur per ipsum dantem. nec facit drĩam in hoc casu, an ipse dans arras ignoranter sit masculus vel femina de quo dixi. §. in quarto mẽbro. Que tñ gl. dz limitari ꝑm predicta, vcz nisi talis ignorantia dantis arras versaꝫ circa iurisgentium sine esset in prima specie, sine in secunda, qz tunc masculus non excusaretur a tali ignorantia, secus in femina qñ esset in secunda specie per supradicta. An autẽ qñ in masculis non reperiretur pp non excusabilẽ ignorãtiã, vt supra, tũc dicte arre date debeant cedere ad lucrũ recipientis an autẽ aplicentur fisco. dicas qõ tunc fisco applicant. tex. in. d. auc. incestas. in verbo, ceterorũ. z i. l. qui ꝛ. post princip. ibi quomodo da. cõiunctus sequentibus qp nõ ad dicta. §. in dicto quarto mẽbro data tñ sine preiudicio veritatis qp in masculo non presumaꝫ talis ignorantia iuris mere positiui circa ꝓhibitionez matrimonij ẽt ad enitationem pene amissionis donationis pp nuptias vel alterius iuris, tñ ꝛ talem presumptionem possit admitti probatio in contrariũ, vcz qp ignorauerit, vt est de natura presumptionis iuris, vt habetur in. l. sine possidetis. C. de proba. cũ suis vulga. Et sic differet in hoc masculus a femina, qz in femina presumeretur ignorãtia absqz eo qp probet se ignorasse tale ius mere positiuũ cum ẽt excusatur circa ignorantiam iurisgentiũ in secũda specie, vt. §. est dictũ. in masculo autẽ nõ presumiꝫ, sed bene posset ꝓbare se ignorasse, quo casu talis ignorantia erit excusata a dicta pena. ita ꝓbatur quasi in terminis in. d. l. iij. §. siquis ignorans. dum dicit text. qõ excusatur ibi a dicta pena, qz aperiuit tabulas testamenti ante habitã vindictã necis defuncti, Si propter rusticitatem aut imperitiam hoc fecit. Naz ibi illa imperitia talis iuris mere positiui, lz in actu non sonante in delictũ opz qõ probetur, qz si ibi presumeretur non esset differentia inter rusticum z non rusticũ, qz ibi parcitur rusticitati, vcz vt in eo non solũ excusetur talis ignorantia, sz ẽt vt in eo presumaꝫ qz ponuntur ibi illa duo mediante copula z sic tanqz diuersa per id qp habetur in rubrica. C. de iuris z facti igno. z in ita põt ẽt intelligi. d. gl. in. d. §. nunqz. posset tñ forte dici qõ ex quo sumus in bis q̃ dependent ab animo staretur saltẽ iuramento ipsius allegantis talẽ ignorantiã ex quo in hmõi quo dependent ab animo alicuius difficilis est probatio ab extra, z ideo iura de facili permittunt doc. posse ꝓbari per iuramentum illius, de cuius animo q̃ritur, vt per gl. no. insti. de actio. §. alie. z per glo. no. in. l. si q. §. fi. super verbo, docere. ff. de accu. z qõ habetur in. c. pastoralis. de except. z in. c. presentia. de testi. z tex. cum glo. in. c. vt circa fi. z. c. nullum. de elec. in. vj. z maxime qz ꝛctus hmõi matrimoniorum non sonant in delictum. naz vbi actus sonaret in delictũ z quis vellet se excusare pp ignorantiam iuris ẽt mere positiui, tunc opus esset ꝓbare talem ignorantiam aliter qz per propriũ iramentum per tex. iuncta gl. in. l. ẽt senatus. C. de his qui sibi ascribunt. z hoc qñ nõ sonarent in delictũ specificum delicti, seu in aliqz speciem delicti, z tũc forte ẽt si probaretur ignorantia p aliũ modũ legitimũ qz per iuramentũ, tñ nõ censetur talis ignorantia iusta z excusabilis in masculo maiore, put esset qñ ex ꝛctu talis matrimonij causaretur crimẽ incestus ẽt in secũda specie prohibitionis iurisgentiũ, vt probatur no. in. d. l. si adulteriũ licet mitius tunc puniaꝫ probata tali ignorantia, vt ibi est text. no. Et predicta omnia sunt vtilia inuestigare z scire in practica nõ solũ circa repetitionẽ donationis pp nuptias z ẽt arrarũ datarum per virum putatiuũ, sed ẽt circa repetitionẽ aliorũ. Naz vidi in facto qp quidã iam in senio qstituens z etiam parne conditionis accepit in vxorẽ quandã inuenẽ z nobilem mulierez z sibi qstituit dotẽ in non parua quantitate qfitendo ex certa sciẽtia se dotẽ predictã fuisse consecutũ a socero cum pacto quod si cõtingeret eũ premori in matrimonio sine filijs restituereꝫ sibi z heredibus suis dimidia dicte dotis, z postea fuit repertum dictũ matrimonium ꝛctũ z iã carnali copula cõsummatũ z iaz finitũ p mortẽ vxoris decedẽtis sine filijs nõ tenuisse pp impedimẽtũ cõsanguinitatis ex latere materno in quarto gradu de iure canonico z petebatur p heredes vxoris dimidia dicte dotis iam qstitute, z vt alia dimidia remaneret apud virũ vigore dicti pacti duo obijciebãtur p patre viri. Primo qp dicta qstitutio dotis nõ valeret tanqz facta ex cã donationis. z maxime ex certa scientia, vt supra tanqz esset prohibita inter coniuges etiã qñ fieret ante matrimonium iam qferatur in tẽpus matrimonij per id qõ habetur in. l. j. C. de dona. ante nup. Secũdo obijciebatur qz dato qp dicta constitutio dotis valuisset tanqz ex cã remunerationis z talis cõfessio habeat vim tacite traditionis ex causa donationis, per id quod habeꝫ in. l. qõ de suo. C. de dote cau. nõ nume. Tñ qz dictũ matrimonium non tenuit obstante impedimento consanguinitatis in gradu ꝓhibito z fuit ignoranter ꝛctum sicut si fuisset vere facta traditio posset repetere per conditionem ob causam in. d. l. j. C. de condi. ob cau. Ideo z multomagis hz locum retentio, qz magis de facili conceditur retentio quam petitio, per id qõ habetur in. l. etiam. ff. de cõpensa. z. l. j. §. qõ ait. ff. de superficiebus. z multa possumus iuste retinere q̃ nõ possumus petere. l. j. §. j. ff. õ varijs extraor. cogni.

Circa primum respondebatur qp imo talis qstitutio dotis sic facta veleret tãqz ex causa renuntiationis que non est prohibita inter cõiuges. l. qp autẽ. §. si vir. ff. de dona. iter virũ. Et lz de hoc gl. dubitauerit in. l. si voluntate. C. de do. ꝓmis. Tñ Bar. in. l. dinoratio. ff. de ꝛbo. obli. hoc firmauit. in. l. si ita stipula. §. si tibi nupsero. ff. eod. ti. z vtrobiqz Ang. z Bal. in. d. l. j. C. de dona. ant nupt. Ego ꝓ nunc nõ examino qz latius dixi legendo in. d. l. si dinoratio. satis dubitando de veritate dicte opinionis Bar. tanqz cõmuni dicebaꝫ qp dicta repetitio debuisset qcedi dicto olim marito putauo si qd vere ꝺdisset dicte putatiue vxori ex cã dicti matrimonij. Et cõsequenter non posset ẽt nec retentio predicte dotis vel exceptio si cõueniaꝫ pro institutione dicte dotis haberet locuz qz dictus maritus perdidisset dictã dotẽ cõtrahendo matrimoniũ sic a iure inter eos prohibitum, nec sibi dareꝫ repetitio, ꝓ id qõ habetur in. d. l. q cõtra. z insti. de nup. §. si aduersus. Sed decisio patet ex predictis, qz si qdẽ vir scienter contraxisset tale mrimonium tam scientie qz iuris. Et tunc sine dubio dicti heredes mulieris vel eius pater si viueret post obitum mulieris non posset petere nisi dictã dimidiaz, prout ex pacto cõuenit. Sed alia dimidia que hz apud eum remanere vigore dicti pacti a principio initi applicaretur fisco per tex. in. d. l. qui ꝛ. z in dicta auc. incestas. z in corpore vnde sumiꝫ z in. d. §. si aduersus. Si autẽ allegaret se ignorasse, z tunc ꝓsumeretur ignorantia facti ex quo non erat in gradu ꝓpinquo si hoc affirmaret suo ꝓprio iuramento. z hoc nisi publice sciretur saltẽ inter cõsanguineos z cognatos, quo casu lz non ꝓsumaꝫ ignorantia facti, tñ iuris forte presumeretꝫ, z maxime stante suo iuramento per super addita, qz talis contractus matrimonij non erat de iure mero positiuo, nec sonabat in delictũ per dicta supra. Et ita de facto respondi. Alij abatẽ dicebãt qp magis videbaꝫ dicendus illud esse lucrum qp dictus maritus fuit ex pacto cõsecutus qz perditio proprij, quo casu querit fisco non obstante iuris ignorantia cũ tunc requiratur error iustissimus per. d. l. qui cõtra. per dicenda infra in primo membro. Sed hoc dictum non placuit nec placet, qz non põt dici fuisse lucrum consecutus, prout requirit text. in. d. l. q cõtra. ex

tra.ex quo nō dicitur processisse ex alterius liberalitate, prout regrit tex.ibi cū nō possit dici dictā mulierē exercuisse ex ꝟ ali quam liberalitatem de suo in dictum virum imo potius ex pacto oportuit ab ipso inuito in hoc consentire,qz aliter dictaz dotem non constituisset.ꝛ sic non videtur mulier donasse,per id qꝫ habetur in.l.donari.ff.de reg.iur.

11 **Decimum** ☩mēbrū est qñ alicui esset donatū p virum vxori,vel eꝫ ꝛ traditū inter coniuges coniunctos p matrimonium sic prohibitū.super quo rñde qꝫ si qdē ambo erant scientes non valere,vel saltē ipse donans sciebat licet alter cui fuit donatū crediderit valere ex iusta ignorātia, tñ nihilominus fisco queritur,nec remanet apud coniugē, cui est donatū,lz ignoranter receperit.per tex.in.l.cū hic status.§.fin. de dona.inter virū ꝛ vxorē.Sed si donatus ignorauerit,ꝛ repetit nec applicatur fisco,imo nō ꝙfirmaꝫ morte hoc casu, p tex.i l.ij.§.item videamus.in fi.eo.tit.ꝛ.l.si ex voluntate.C.eo.titul. Sed ꝛ si ꝙiunx recipiens donationē ignorauit ꝛ donans scinit, tunc ab eo nō repetitur nec fisco applicaꝫ si matrimoniū putatiuum fuit ꝙsummatū per carnalē copulā per tex.in.l.fi.ff.de lega.j.ꝛ in.l.ij.C.de bis qui.vt indi.Sz si fuit matrimoniū ꝟctuz per verba de presenti,non tñ ꝙsummatū p carnalē copulam,ꝛ tunc applicatur fisco nec remanet apud recipientē,per text.in d.l.cum hic status.§.fi.Et ratio est differentie, qz qñ nondum fuit ꝙsummatū matrimoniū res adhuc durauit integra ꝛ potest sine difficultate alteri nubere.Sed qñ fuit ꝙsummatū dictū matrimoniū,lz de facto res non est integra ꝛ vxor iaz remanet corrupta ꝛ de facili non potest alteri nubere quasi iam steterit pro cōcubina alterius ꝛ non pro vera vxore,vt dicit tex.in.d.§.itez videamus.vnde in recōpensationem talis amissi pudoris iura indulgent dictā retentionem dotis ꝛ non curant applicari fisco qꝫ est no.An autē quo ad supradictos effectus presumaꝫ scientia vel ignorantia tam in muliere qꝫ in masculo pz ex predictis in proximo mēbro,qz refert an clam vel palam ꝟxerit.Et si palam an fuerit prohibitum ꝟ iusgentiū,vel ꝟ ius positiuum,ꝛ si ꝟ ius positiuū aut illud sonat in delictū,vel in re de se turpem,seu inhonestā,puta i tutore ducēte vel per se vel pro suo filio pupillam,quo casu vꝝ sonare in rem de se inhonestam.facit qꝫ habetur in.l.si patris.C.de interdic.matrimo.Et ideo tunc in dubio non presumetur ignorantia iuris ēt ad finē euitandi penaz amissionis donationis pp nuptias vel arrarū vel donationis per eū facte non repetende pp dissolutū tale matrimoniū de facto contractum.An autem tendat in rem de sui natura non inhonestā sed ex mero iure positiuo ex aliqua alia ratione introducta, puta in habente officiū in illa prouincia vel simili,ꝛ tunc presumiꝫ ignorātia ēt in masculo quo ad predictos effectus per.§.dicta. Quid autē si nō per viaz donationis inter viros.Sed aliqꝫ ex vltima voluntate durante quasi matrimonio alter coniugū conferret in alterū.Quidā dicunt nō idē esse ꝓut qñ per viā donationis,vt per Cy.in.d.l.qui ꝟ.tñ infra superius alle.non videntur facere vim seu talem differentiam pro nunc, tamen non curo super hoc aliter insistere.

12 **Undecimum** ☩mēbrum est.Si allegaꝫ ignorātia vel scientia nō ipsorum coniuguz in tali matrimonio ꝟbēdo,sed patris,puta ipsius mulieris dotate vel patris ipsius viri qui dō ꝓ filio fecit donationē pp nuptias, qz tpe ꝟcti matrimonij ipse vir erat minor.xxv.an.ꝛ sic i eo presumebaꝫ ignorātia per dicta supra.Nam pone qꝫ pater mulieris scienter copulauit nuptias pro filio stante iuris impedimento postea fuit detectū tale impedimentū,an talis dos applicetur fisco.Pōt rñdere qꝫ si dissoluatur per iudicium ecclesie ꝛ si applicaretur fisco vxor remaneret indotata,forte qz pater vel eius heredes non essent potentes ad redotandum pp eoruz inopiam ꝛ idem si de facto solueret pp mortem viri, qz talis scientia patris dicte filie non dz nocere.arg.l.liberoꝝ.§.fin.cum seq.ꝛ seq.ff.de his qui notā.j.sicut etiaz eꝫ delictum vel culpa filij circa perditionem dotis non dz nocere patri,vt per gl.in.l.cōsensu.C.de repudijs.ꝛ in.l.si dotē.C.de iur.do.ꝛ per Cy.ꝛ Bal.ꝛ qꝫ bī in.l.ij.§.j.ad fi.ff.so.ma.ꝛ qꝫ ibi per Bar.cuz pater teneatur redotare filiam qūocunqꝫ soluto matrimonio,vt habetur in l.si socius pro filia.ff.pro socio.ꝛ auc.sed qꝫis.C.de rei vxo.actio.vnde si nō posset,qz fiscus auferret succurri dz mulieri i subsidium.Si autem pater vel eius heredes essent solnendo ꝛ valerent redotare dictā mulierem,ꝛ tunc dos applicabitur fisco, ꝛ maxime cum nulla actio possit dici data dicte mulieri pro dicta dote putatiua cum nulla fuerit dos ex quo nullū fuit matrimonium.l.fin.C.de donatio.ante nupt.cum si.Et si pater dotans fuisset ignorans tunc ad repetendum daretur solum cōditio ob causam.l.j.C.de conditio.ob cau.que conditio ob causaz daretur solum patri vel heredibus.non autem mulieri cuz qua nullum negotium fuit gestum arg.l.si pro te.C.de do.promis.ꝛ conditio ob causam ꝛ similes conditiones dantur ex negotio gesto inter dātē ꝛ recipientē.l.si non sortem.§.libertus.ff.de ꝙdi. indebi.de quo ēt tangetur infra,vnde si soli patri aut eius heredibus daretur ꝛ nō mulieri tale ius repeten.ergo ab ipso patre aufert ꝛ auocat fiscus ꝛ dolus patris dz ipsi patri nocere,maxime qz ita scienter ꝟbendo tale matrimoniū pro filia videtur esse in dolo.Et sic non obstat qꝫ habetur in.l.an in patrē.ff.ꝺ falso tuto.auc.qz ibi ponitur casus specialis, vbi ignoscitur patri scienter collocanti filiā adhuc existentem in etate imatura.naz ibi non erat perpetua causa prohibitionis,vt etiam ita intelligit in.d.l.j.de condi.ob cau.Et ideo ex quo pater est soluendo tenetur iterum de suo redotare ꝛ non fiscus.Sed quando pater vel eius heredes non esset soluendo ad redotandum talem mulierem,tunc ex equitate ꝛ in subsidium deberet succurri tali mulieri ne remaneret indotata etiaz contra fiscum.ar.l.fi.ff.de eo per quem fac.erit.ꝛ glo.in simili no.in.d.l.ij.§.j.in versi.sui iuris.que ratio cessaret in patre ipsius mariti scienter donātis mulieri,ꝛ sic nurui propter nuptias,qz tunc indistincte applicaretur fisco,per tex.in.d.l.qui contra.Nam vir putatiuus nullum ius penitus bz repetendi talem donationem nec in eo bz locum equitas,de qua supra, vcz que est in muliere ne remaneat indotata.Dicerem tñ qꝫ si secuta tali inopia patris ꝓpter hoc fiscus non auocauit talem dotem.tamen ipsa mulier postea nō fuit renupta ꝛ decessit viuente patre,tūc ex quo cessat dicta ratio fauore redotantis,licet pater iam exegerit dictā dotez a primo viro putatiuo vel eius heredibus,tunc poterit fiscus eā auocare, ꝛ idez si mulier fuit renupta,ꝛ postea decessit in matrimonio sine filijs, qz ex quo tunc dos redit ad patrem. per.l.dos a patre.ff.sol.ma.ideo dicta dos redibit ad fiscum pp delictum seu culpā patris,per id qꝫ habetur in simili i in.d.l.ij.§.j.in fi.ff. so.ma.ꝛ qꝫ ibi p Bar.ꝛ doc.Et qꝫ dictū est.§.i patre sciēte idez dicēdum si pater allegaret iuris ignorantiaz non presumptā nec excusabilem in masculo, secus si esset excusabilis per dicta.§.

13 **Succedit** duodecimuz membrum☩qñ tractatur de lucro dotis vel donationis pp nuptias pdendo pp prohibitas cōtractas nuptias,puta si mulier dedit dotez cū pacto de lucrando dotē vel partem dotis,puta si matrimonium solueretur morte mulieris vel si esset statutū de lucranda dote tota vel ēt eius patre matrimonio dissoluto p mortē mulieris sine filijs.Et postea contingat matrimoniū dissolui propter impedimentū aliqꝫ ꝓhibitiuz matrimonij pōt distingui quod aut vterqꝫ fuit sciens,ꝛ tunc non solū tale lucrum qꝫ dz queri alteri coniugi.Sed ēt tota dos data vel ꝓmissa applicaꝫ fisco, p tex. in.d.l.qui ꝟ.C.de incest.nup.ꝛ hoc si nuptie fuerunt secute. Si autē fuerunt sola sponsalia ꝛ matrimoniū non fuit secutuz, tunc repetitur totū nec cōfiscatur,per tex.in.d.l.fi.ff.de cōdi.sine cā ꝑm dicta.§.in primo membro ꝛ scō.Si autē sciuit alter tm̄ ꝛ alter ignorauit,ꝛ tūc si solū sciuit mulier vel socer dotās ꝛ vir ignorauit,ꝛ tunc frustra tractatur de lucro, qz tota dos publicatur ꝛ eam totā reddere dz maritus fisco sine aliqua detractione rō ne dicti lucri pp dictuz pactum,vt.l.dote per illicitū.ꝛ.l.incest. ff.de ritu nupt.ꝛ.d.l.qui ꝟ.tñ ex quo dicta mulier fuit in dolo pōt vir deceptus pp amissum dictuz lucrum agere ad interesse ꝟ dictam mulierem actione de dolo,per tex.no.i.l.a dino pio.ff. de ritu nupt.Et hec procedunt qñ ex tali scientia causaretur dolus ipsius mulieris vel soceri dantis dotē vt regulariter debet ita presumi.vbi autē non esset dolus, puta qz alia verisimilis cā excusaret a dolo,vt est in casu singu.l.an in patrem.ff.quod falso tuto.auto.vcz quando pater tradidit suam filiā nondum nubilis etatis nuptui tanꝗ esset.nubilis etatis viro qui ita credebat esse nubilis etatis ꝛ cum pacto de lucrando, ꝛ tunc qz videt propēsioze affectu hoc fecisse magis qꝫ dolo, ꝛ qz de ꝓximo sperabat tale impedimentum etatis cessare, ꝛ sic matrimoniū conualescere,ideo excusaꝫ a tali dolo,ꝛ dos sibi restituiꝫ nec tenetur ad interesse rōne lucri predicti deperditi si dicta puella interim decesserit,per tex.sing.in.d.l.an in patrem qui etiam no. probat qꝫ tunc talis dos nō cōfiscatur, vt ēt dixi.§.quelibet.n. cā colozata,imo rudis excusat a dolo.l.igitur.ff.de libe.can.ꝛ.l. j.ff.de abig.ꝛ p gl.iuncto tex.in.l.satisꝗ pene.ff.de ius vocan. ꝛ.l.plagij.C.ꝺ plagia.si vero ignorauit mulier ꝛ vir qui fecit pactum de lucrando scinit tale impedimentum,ꝛ tunc similiter tale lucrum dotis qꝫ erat consecuturus talis vir perdit ꝛ appli-

catur fisco, vt vt. d. l. qui ꝯ. In ꝯrium tamen facit qꝛ huiusmodi pacta vel statuta de lucranda dote in casum so. mat. restringun tur quando matrimonium solueret morte vxoris, nõ sic si morte viri ne vxor remaneat indotata, imo tunc ét per expressum non valeret tale pactũ, vt. l. si conuenerit. la prima. ff. de pac. dota. ꝛ dixi. ℌ circa. xj. spãle. vij. partis. ergo multomagis dõz videtur quando per expressum tale pactũ fuit specificatum in casum so luti matrimonij per mortẽ mulieris, vt tunc non extendatur qñ fuisset solutum matrimonium per sententiam diuortij pp impe dimentum aliqõ iuri, qꝛ destructo principali omnia accidentia ad illud runnt. j. q. j. cum paulus. ꝛ est de hoc casus in. l. i. C. de condi. ob causam. Et ibi no. Et ibi no. per Bal. Sed foret põt dici quod primum dictum procedat quando tale matrimonium putatiuũ esset solutũ morte mulieris vez de facto, qꝛ de iure non potest dici solutum ex quo a principio non valuit. c. ad dissoluẽ dum de despon. impu. Si autem esset solutũ per diuortium, vez per iudicium ecclesie superuenientibus ambobus coniugibus. ꝛ tũc pcedat qõ hꝫ in. d. l. j. de condi. ob causam. Ad hoc etiã confert qꝛ sciẽtia mariti nõ dꝫ preiudicare vxori putatiue, vt pp hoc ipsa defraudetur dote tota vel quota pp dictum pactũ vel statutum ex quo tale pactum non potuit verificari, qꝛ verus est matrimonium nõ fuisse solutũ morte ipsius mulieris, ergo si nõ potuit tunc queri tali viro putatiuo non potest fiscus ab eo au ferre tanꝗ ab indigno. Sed in primo casu quando non fuit an te mortem coniugum dissolutum de facto per iudicium ecclesie sed mora mulieris preuenit, tunc largo modo dici posset mrimo nium solutum morte mulieris. ꝛ ideo tunc forte locum obtinet tale pactum. Et maxime si fuisset dictum qp qũocunqꝫ matrimo nium solueret vir lucraretur dictam dotem, per id quod habe tur in. l. si quis sic stipuletur. ff. so. mat. Cogita tñ qꝛ ex quo su mus in penalibus forte posset dici qp in isto casu nõ vendicaret, sibi locum dictum statutũ vel pactum de lucrãdo ex quo ꝓprie non censetur matrimoniũ solutũ morte vxoris vel alio modo cuz nunqꝫ fuerit matrimoniũ. Et verba statuti vel pacti debent in telligi in casu proprio ꝛ vero. Liij. ℌ. hec verba. ff. de neg. gest. ꝛ. l. qcqd astringende. ff. de ver. obli. ꝛ maxime in penalibns ꝛ odio sis. arg. l. cum quidaz. ff. de libe. ꝛ posthu. ꝛ in regula odia. i. vj. cum simi. ꝛ scõm hec. d. l. qui ꝯ multum veniret restingẽda, vez vt procedat qñ ambo coniuges fuissent scientes, qꝛ qñ alter tñ puta mulier vel eius pater dans dotem sciuisset tale impedimẽ tum ꝛ nõ maritus, tunc frustra tractatur de dicto lucro dotis p dendo cum tota dos veniret confiscanda, vt supra est dictum in precedenti proximo casu, ꝛ si maritus tantum fuisset sciẽs ꝛ nõ mulier. Similiter nõ videtur tractandũ qõ maritus sciens per dat lucruz ex quo sibi nõ potuit queri ꝓpter conditionez pacti vel statuti non purificatam, qꝛ non potest dici tunc matrimoniũ esse solutũ p mortẽ mulieris. Si ergo nõ potuit q̃ri tali viro, er go non venit fiscus, q fiscus venit auferẽdo ab eo tanꝗ ab indi gno, ꝛ sic presupponunt iura primo debere queri viro, ꝛ succeſſi ue a dicto viro, postea auferri tanꝗ ab indigno vt multa iura ꝟ ꝓbant in ista materia lucrorum inter coniuges qui ꝯxerunt ma trimoniũ probibitum. ꝛ maxime in. l. cum hic status. ℌ. fi. de do na. inter virum. ꝛ in. l. ij. ꝛ in. l. claudius. ff. de bis qb. vt indig.

Aduertendum etiam qꝛ qñ fuit dictuz qp lucretur dotẽ in oẽz soluti matrimonij cãm, vel qũocunqꝫ soluatur matrimoniũ. ꝛ sic ista verba ita vniuersaliter posita non videntur posita solum ad vnum casum, vez si per mortem mulieris solueretur mrimoniũ. Sed ad plures casus p id qp habeẽ in. c. solite. de maio. ꝛ obe. nec posset hodie tale pactum extendi ad casum soluti matrimo nij per diuortium, qꝛ hodie de iure canonico qõ debemus sequi in matrimonijs non permittitur diuortium, seu separatio matri monij per diuortium, vt no. in. c. quanto. ꝛ. c. gaudemus. de di uortijs. ꝛ per totum. ꝛ no. in. l. diuortio. C. de nego. gest. ergo vt alias vniuersalis locutio aliquid operẽ intelligatur qñ soluere tur de facto per iudicium ecclesie. facit qõ habetur in. d. l. si qs sic stipuletur. Sed hoc non placet qꝛ non est interpretandus qp partes de dicto casu cogitasseẽ, qꝛ cogitassent de delicto qõ nõ est credendum. ar. l. merito. ff. pro socio. ꝛ sensit Bal. in. d. l. j. C. de condi. ob can. Poterit autẽ dicta vniuersalis locutio accõ modari ad casum qñ solueretur matrimoniũ non quo ad vincu lũ, sed qno ad thorum in sua mutua cohabitatione ex causa for nicationis carnalis vel spiritualis, vel simili, vt habetur in. d. c. porro. ꝛ. c. quanto. ꝛ. c. gaudemus. ꝛ per totum tit. de diuortijs intelligendo qñ ꝓp culpã mulieris fieret talis separatio ꝛ non aliter, vt habeẽ in. c. plerunqꝫ de do. inter vi. ꝛ vxo. ꝛ ibi no. qp si facta dicta separatione quo ad thorum pp mulieris fornica tionem postea detegatur impedimentum pp qõ tale matrimo niũ fuit nullũ. Unde super predictis est cogitandũ circa intel lectũ. d. l. qui ꝯ. Et eadẽ dubitatio caderet in lucro donationis pp nuptias qñ denolniẽ in mulierẽ sol. ma. per mortem viri ra tione seruande equalitatis, per id qõ habetur in. l. si constante. ꝛ auc. ibi posita. C. de do. ante nupt. Si mulier sciuisset tale im pedimentum ꝛ non vir ꝛ econtra vir putatiuus qui donationez predictam constituit non mulier.

Si autem vterqꝫ coniugũ ignorauit impedimentum tunc si quidem esset ignorantia facti excu sabilis ꝛ non hꝫ dicta pena amissionis lucri dotis vel donatio nis pp nuptias vel arraꝝ ꝛ similis lucri nuptialis. nã nõ denol neretur ad fiscũ, sed repetetur si esset iam datum per id qõ ha betur in. d. l. j. ꝛ in. d. l. qui ꝯ. vbi tex. excludit casum qñ eẽt er ror acerrimus. i. iustissimus, prout potest appellari error facti. ¶ Si aũt esset erroꝛ in iure dicas qõ in masculo non presumit, ꝛ si probareẽ qõ errauerit in iure non excusaretur a tali pena p ditionis lucri dotis qꝛ in masculo talis erroꝛ iuris nõ est iustus, maxime quo ad dictum effectũ, vt hꝫ in. d. l. qui ꝓtra. cum re quiratur error iustissimus, vt ibi. Tñ in hoc casu caderet dicta pena perditionis lucri cũ non cadat perditio vbi nulla fuit nec potuit esse acquisitio. l. decẽ. ff. de verb. obli. cũ vulga. ¶ Cũ enim mulier fuerit ignoraãs, ꝛ in ea nõ solũ presumit, ſz ẽt excusat ta lis ignorãtia iuris, vt dotẽ nõ pdat, imo possit totã repetere sin ꝙclusa. ℌ. in octauo mẽbro. ꝛ ẽt circa nonũ. Jõ non potuit dicta dos in aliqua eius pte tali viro queri nec esse quesita ẽt si fuisset in iusto erroꝛe, ꝛ consequenter non potest dici qõ fiscus eã ano cet a dicto viro tanquam ab indigno, ꝛ sic isto casu nõ potest mi litare dispositio. d. l. qui contra.

Si autem mulier talis iuris ignorantia lapsa esset li cet sciret factum pp qõ causatur talis in ris impedimentum. ꝛ si matrimonium tenuisset in eius dissolu tione lucraretur donationẽ pp nuptias, tũc hꝫ ℂy. ꝛ plerique alio rũ in. d. l. qui ꝯ quos ẽt fuit secutus Jo. an. in. c. ꝛ si necesse. de dona. inter virũ. voluerit nõ esse fiendã dꝛiam inter mulierez ꝛ virũ putatiũ vt indistincte iuris erroꝛ no excuset ẽt feminã per tex. in. d. l. qui ꝯ. que requirit erroꝛẽ iustissimum. ꝛ ẽt per id qõ habetur in. l. fin. C. de iuris ꝛ facti igno. que vult qp mulier non excusatur ab ignorantia iuris, nisi in casibus vbi reperit a iure hoc expressum. Bar. in. d. l. fi. de qdi. sine cã. ꝛ in. d. l. si adulte riũ. quo ad hunc effectũ perditionis lucri nõ fecit differẽtiam inter marẽ ꝛ femina, ꝛ qp vtroqꝫ casu obtineat talis pena, tñ mi hi vr qõ isto casu mulier non cõsequaẽ tale lucrũ donatiõis pp nuptias arguendo a sufficienti diuisione. Nã aut ipse vir q fecit donationẽ pp nuptias mulieri ꝛ recõpensationẽ dotis sibi date vel promisse ꝓ parte mulieris fuit in erroꝛe excusabili, qꝛ ignora uit factũ vñ causabatur impedimentũ iuris circa tale mrimo niũ hꝫ mulier non ignorasset tale factũ, hꝫ errasset in iure, ꝛ tunc sicut non valet matrimoniũ, ita ẽt non valet dicta donatio p dic tuz virũ errantẽ facta ptextu dicti matrimonij, ꝛ iõ ipsa repetit dicta donata pp nuptias p id qp habetur in. d. l. j. C. de qdi. ob. can. ꝛ iõ non põt hic tractari de lucrãda dicta donatiõe pp nup tias p mulierẽ, ꝛ ꝙsequenter qp ab ea habeat tale lucruz auferẽ ri p fiscũ tanꝗ ab indigna. ¶ Aut fuit in erroꝛe iuris solũ, ꝛ tũc ℌ. est finaliter ꝙclusuz per multa media in nono membro qp vir non excusaẽ a tali iuris ignorantia qn ꝓdat dictã donationẽ taz mulieri ꝛ applicẽ fisco in penã ipsius viri ꝯbentis, ꝓhibitas nuptias. Si ergo applicaẽ fisco qũo possumus dicere qp rema neat apud ipsaz mulierẽ ꝛ eius lucro cedat, ꝛ maxime qꝛ tale lu crũ deferẽ mulieri eo mõ quo deferẽ viro lucrũ dotis ad equali tatẽ seruãdaz, vt. l. si ꝙstante. C. de dona. ante nupt. ꝛ auc. ibi po sita. Sz lucrũ dotis non deferẽ viro nisi in casu soluti mrimonij ꝓ mortẽ viri, vt. ℌ. est dictũ. ergo similiter ꝛ eqna lãce lucrũ do nationis pp nuptias non deferẽ mulieri nisi in casuz sol. mat. p mortẽ viri. Sed iste casus non euenit nec euenire potuit cũ non fuerit mrimoniũ ꝛ ꝙsequenter non potuit dissolui, maxime per mortez coniugum, sed de facto per iudicium ecclesie merito ꝛc.

Sed posito sine preiudicio veritatis qp opinio cõtraria esset vera, vez qp vir non perdat donationem pp nupti as si errauit in iure, nec tũc applicẽ fisco qꝫ tenuit Bar. ꝛ mul li sequunt vt dixi circa dictũ nonũ mẽbrũ adhuc frustra tracta remus de aliqua ꝓditione lucri donatiõis pp nuptias ex parte ipsius mulieris. naz ex quo nuptie non tenuerunt, ergo nec ipsa donatio pp nuptias tanꝗ eius sequela, vt ℌ. dixi. ergo restituit

viro

viro ꝓinde ac ſi non eſſet facta donatio,ꝛ cõſequẽter mulier nõ poteſt eam lucrari,merito nec ab ea põt fiſcus auferre tanquã ab indigna per dicta ſupra in ſimili.

¶ Et per p̃dicta ſequit̃ qõ pena.d.l.q ꝫ.ꝛ eius diſpoſitio multũ reſtringitur circa quinges ignorantes, vt locũ non habeat nõ ſolũ reſpectu perditionis proprij,ſed ẽt reſpectu perditionis lucri dotis vel donationis ꝓp nuptias,ſiue tractetur de ignorantia facti,ſiue iuris,niſi dicamus qõ habeat locuꝫ qñ mulier fuit ſciens que dedit dotẽ viro ignoranti cũ pacto de lucrando,quia tunc perdit dotẽ ꝛ applicatur fiſco, nec aliqd lucrat̃ talis vir q dicit ſe deceptũ ſi fuit in errore iuris.Sed ſi fuit in errore facti iuſtiſſimo,ꝛ tũc fiſcus ab eo nõ aufert lucrũ dotis qõ fuiſſet cõſecuturus ſi matrimoniũ tenniſſet,ꝛ iſte eſt caſus ſing.in.d.l.q ꝫ.Sed tunc obſtaret q̃ ſupra dixi in caſu qñ mulier ſciuit ꝛ vir ignorauit,ꝛ maxime ꝓ tex.in.d.l.a dino pio.ff.de ritu.nu.

Sed poſſet tentari qõ lex a dino pio ꝛ eius diſpoſitio ꝓcedat qñ viro nõ poſſet de facili eẽ cõſultũ aliter,forte qꝛ apud eũ nõ erat dos,qꝛ nõdũ habuit vel ſi habuit fuit anocata ꝓ fiſcũ,nec aliter fuit vſus ꝫ fiſcũ retẽtione dicte vel eius parte ꝓp dictũ pactum factuꝫ de lucrando,vt tunc in ſubſidiũ ſuccurratur p actionẽ de dolo ſibi tanq̃ deceꝓto.Sed ſi fiſcus ageret ꝫ eũ ꝓ dicta dote ſibi applicãda,ꝛ ipſe opponeret q̃ lucrũ dicte dotis nõ dz ſibi auferri per fiſcuꝫ, qꝛ ipſe fuerit deceptus per mulierẽ.ꝛ ipſe fuerit in acerrimo errore,ꝛ tunc poſſet iuuari ꝫ fiſcũ,ita excipiendo per tex.not.in.d.l.q ꝫ.in ver.exceptis.ibi tã iuris,qõ aut errore acerrimo ꝛc. alias ſi intelligeremus dictũ tex.l.q ꝫ.ſic indiſtincte vꝫ qui lucrum dotis qõ ex pacto ſolet apponi per virum illud non ꝓdat qꝛ fuit in iuſtiſſimo errore opꝫ preſupponere qõ.d.l.a dino pio eſſet hodie correcta per.d.l.qui ꝫ.q̃ correctionẽ in dubio ſemper debemus euitare,per id q̃ habet̃ in.l.precipimus.C.de appel.cum ſi.Et ideo qꝛ congruũ eſt iura iuribus concordare qõ nõ ſuit inter ſe ꝓria.vt.l.j.C.de inoff.do.ꝛ.c.cũ expediat ꝺ ele.in vj.intelligamus.d.l.a dino pio.qñ aliter a viro decepto nõ poteſt eſſe conſultũ,vt.ſ.dixi.qꝛ tunc in ſubſidiũ ſubuenitur per actionem de dolo que non datur niſi in ſubſidiũ,vꝫ qñ aliud remedium non cõpeteret ipſi decepto.vt.l.j.poſt princip.ff.ꝺ donа.qõ eſt no.ad limitationẽ dictoꝝ ſupra poſt principium huius mẽbri ẽt allegando ibi.d.l.a dino pio.que lex eſt multũ ſingularis,ꝛ maxime ad effectũ,de quo ibi dixi,vt ẽt ad aliuꝫ effectũ no.illã Bal.poſt Cy.ꝓ ſingulari in.l.ea que.C.de dona.ante nup. ¶ Unde ſm predicta ſequitur qõ diſpoſitio.d.l.qui ꝫ.non poteſt accõmodari ad penã perditionis lucri donationis ꝓp nuptias irrogandã mulieri que ꝫxit prohibitas nuptias Nã ſi vir donauit ignoranter tunc repetit donationẽ ſicut mulier ignorans repetit dotẽ.d.l.j.de condi.ob cau.Si vir donauit ſcienter,tunc in eius penã applicatur fiſco nec queritur mulieri.d.l.q ꝫ.ꝛ auc.inceſtas ibi poſita ,ꝛ dixi ſupra poſt princ. huius mẽbri,ꝛ tñ tex.d.l.qui ꝓtra.in verſ.exceptis.de directo vult ꝫrium vꝫ q̃ penã perditionis lucri donatiõis ꝓp nuptias euitat mulier que fuit in iſto errore.Et ſic preſupponit ibi text. qõ talis mulier ſic iuſte errans lucratur dictaꝫ donationem ꝓp nuptias,ſed ꝫxit prohibitas nuptias ꝛ ideo vt euitemus iuriũ diſcordiã,vt.ſ.eſt dictum circa lucrũ dotis ex pacto hoc ipſuꝫ dõꝫ eſt ẽt in lucro donationis ꝓp nuptias,vt intelligatur.d.l.q contra.qñ vir ſcienter contraxit tale matrimoniũ prohibituꝫ,ꝛ mulier fuit ignorans,ꝛ tunc mulier tanq̃ deceꝓta poſſit tale lucrũ retinere.ꝛ vir non poſſit repetere ne fiſco applicetur ,ſicut nec dos eꝫ applicatur,vt ſupra eſt dictuꝫ.vt ſic a pari iudicentur ꝛ vt nõ detur inequalitas inter lucrũ donationis ꝓp nuptias ꝛ lucrũ dotis,p id qõ bñ in.d.l.ſi quſtante.ꝛ in.c.ſi.de dona.iter virum.imo in muliere maioꝛ viget rõ vt lucretur q̃ ſit in viro.ex quo.n.ꝓp hoc mulieris pudoꝛ eſt leſus,ꝛ maxime ſi a principio duxit eã virginẽ eius virginitatẽ defloꝛando ꝫ eius pudicitiam vñ eſſe magis equũ qõ in recõpenſationẽ amiſſi pudoris remaneat apud eã tale lucrũ,vt dixi.ſ.in ſimili caſu circa decimũ mẽbrum in donatione facta inter quinges putatiuos quſtãte mrimonio,dũ tñ ibi allegani ad ꝺ ꝓpoſitũ.l.cũ hic ſtatus.ſ.ſi.ff.de do. inter virum.ille tex.facere vñ in ꝫriũ.Nã ille tex.cõiter intelligitur qñ quinx putatius vel vxoꝛ putatiua donauit ſcienter vt ibi intelligit gl.ꝛ in.l.ſi ex voluntate.ꝛ ibi Cy.C.eo.ti.ꝛ ẽt j.tangetur in proximo mẽbro,tunc ſiue ſcienti ,ſiue ignoranti donec nõ cedit lucro recipientis,ſed applicat̃ fiſco.ẽt ſi vxoꝛ fuerit ducta,ꝛ ſic deflorata.Sed poſſet rñderi q̃ in illo caſu donatio valuit,qꝛ non fuit facta tanq̃ inter quinges,ſed tanq̃ inter ſpõſos, quo caſu ẽt ſi vere fuiſſnet ſponſi valuiſſet.l.ſi ſpõſus.in pñ.ff. de dona.inter vir.ꝛ.l.cũ in te.C.de dona.ante nup.cum ſi.ꝛ iõ cũ voluerit ꝛ ſic mero iure fuerit q̃ſita quingi recipienti talẽ donationẽ,merito cadit q̃ auferat̃ ab ipſo recipiẽte ꝓ fiſcũ.Sed ꝺ rñſio nõ plz, qꝛ ſi valuiſſet ꝛ queſita fuiſſet illi mulieri ignoranti,ꝛ ſic q̃ nõ fuiſſet in culpa non poſſet tanq̃ ab indigna auferri ꝛ tñ tex.ibi dicit q̃ auferetur tanq̃ ab indignis.

Preterea nõ eſt verus q̃ ibi donatio valeat, ex quo .n. fuit facta donatio tanq̃ ſponſe que in vero nõ poterat eſſe ſponſa de iure merito nõ vz talis donatio ſicut nõ valeret ẽt fcã tãq̃ vxori q̃ nõ erat vxoꝛ,nec poterat eſſe vxoꝛ quo caſu adeo nõ vz vt ẽt non ꝓfirmetur morte cuꝫ in hoc caſu eſſet oratio diui Pij confirmantis donationes inter cõiuges per mortem donatoris predecedentis.l.cum hic ſtatus.ſ. j.ꝛ ſeq.ff.de dona.inter virum.ꝛ probatur hoc in.d.l.ij.ſ.videamus,ꝛ ideo melius eſt intelligere illum tex.qñ vterq̃ fuit ſciẽs ꝛ ſic etiam ipſe recipiens donationem quod quaſi per expreſſuꝫ ꝓbat̃ ex illo tex.ibi quaſi ab idignis,ꝛ ſic preſupponit̃ q̃ vterq̃ erat indignus,ꝛ ſic vterq̃ erat in culpa,ꝛ ſic vterq̃ ſciebat,ꝛ ſic ẽt recipiens,ꝛ ita ẽt illũ tex.intellexit gl.in.l.ea q̃.C.de donat. añ nup.ꝺõ q̃ ibi illa mulier q̃ recepit erat ẽt ſciens.cũ qua gl. ibi trãſit Cy.ꝛ cõiter doc.Et ſic preſupponit ibi gl.q̃ ſi in.d.ſ. ſi.illa mulier q̃ recepiſſet donationẽ fuiſſet ignorans ab ea non repeteret̃ ,nec fiſcus ab ea auferret,lz gl.in.d.l.q ꝫ.i verbo,fiſco.poſt princip.intellexerit illũ tex.in.ſ.ſi.q̃ ille q̃ recepit erat ignorans ꝛ male ꝓ dicta. ¶ Et ſm predicta ſequeretur q̃ ẽt ſi dictũ matrimoniũ putatiuũ nõ fuerit q̃ſumatũ p carnalem copulaꝫ,tñ adhuc mulierignorans ꝛ decepta poſſit retinere talia donata ꝛ ſibi lucri facere non ſoluꝫ ſi eſſet donatio facta ꝓpter nuptias in recõpenſationẽ dotis cum pacto de lucrando,ſed ẽt donationẽ ſimplicem poſſit retinere per tex.illũ indiſtincte loquentẽ in.d.l.qui q̃ra.ibi ſiue deinceps quoqũo datuꝫ fuerit. iuncto ver.exceptis, nec ibi fit differẽtia,an fuerit matrimoniũ conſummatum per copulam carnalem vel non licet aliter dixerim non ſic accurate loquendo.ſ.in decimo mẽbro per tex.i.d. l.cum hic ſtatus.ſ.ſi.qui hoc in vero non probat.ꝓ hoc facit qꝛ ex quo turpitudo verſatur ſolum ex parte dantis ꝛ non recipientis tranſfertur dñium in recipientem cum ſpe non repetendi.ar.l.idem eſt.ſ.ſed qõ meretrici.de condi.ob turpeꝫ cauſaꝫ Et ideo ex quo iam fuit queſitũ dicte mulieri non eſt conuenies q̃ fiſcus ab ea auocet tanq̃ ab indigna cũ ipſa non fuerit in culpa.hoc volnit gl.in.d.l.ea que.argu.illius tex.in.ſ.ſed q̃ meretrici.ꝛ ẽt gl.fin.in.l.eũ qui.C.de adult.Sed qñ donans ignorauit,tũc indiſtincte repetit , nec fiſcus aufert ẽt ſi recipiens fuit ſciens,vt dixi in dicto decimo membro, vt eſt caſus in.d.l.ſi ex voluntate.Et ꝓdicta cõferunt ẽt ad lucruꝫ arrarũ,an coniũx recipiens lucretur arras ꝓp non ſecutũ mrimoniũ ex cã impedimenti iuris,vt diſtinguat̃.put.ſ.in aliis lucris datis inter tales quinges putatiuos q̃ no.ad dicta.ſ.in quarto mẽbro, ꝛ hec oia ſunt neceſſario addẽda ad .d.ſ.in.x.mẽbro. Uñ nũc poſſumus qdecenter redire ad ſupra poſitũ dubiuꝫ.Quid ſi ex parte recipientis eſſet ignorantia non facti excuſabilis,ſed iuris. An tũc poſſit retinere hmõi lucra,puta vir dotẽ ꝓp pactũ , vel mulier ꝓp donationem propter pactum vt ſupra dixi ,ꝛ ſimiliter poteſt queri de aliis lucris diſtinxi ſupra inter maritum putatiuuꝫ ꝛ vxorem putatiuam vt primo caſu indiſtincte perdat tale lucrũ ꝛ aplicet̃ fiſco. ꝓ tex.in.d.l.q ꝫ.q requirit in mare errorẽ iuſtiſſimum. ¶ Sed in ſcõo caſu vñ magis dubiũ,qꝛ Bar.in.l.ſi.ꝺ cõdi.ob.cau.ꝛ in.d.l.ſi adulteriũ. circa talẽ penã pditionis lucroꝝ non fecerit differentiã inter mareꝫ ꝛ feminã.ꝛ ẽt idez voluit Cy.ꝛ Jo.an.vt.ſ.relatũ eſt tñ in hoc caſu caperem quandã mediã viã,qꝛ aut tale impedimentũ matrimonij ſonat in turpitu dinẽ ꝛ tunc ſine dubio talis ignorantia iuris non excuſat mulierem, maxime circa lucra retinenda ,ꝓ id qõ bñ in.l.ſi.in ſi.ff.de actio.ꝛ obli ꝛ volnit Bal.ſic indiſtincte loquẽs i rub.ff.ſo.ma. ad ſi.Et ſic idẽ eſt dicendũ ſi eſſet impedimentũ de iuregentiũ in prima ſpecie,qꝛ illud nullũ excuſat, imo ſemp in eo pſumitur ſcientia i quacũq̃ pſona , vt ꝓbat̃ in.l.ſi.iuncta gl.ff.ꝺ ritu nup. Si añ non ſonaret in turpitudinẽ,ꝛ tunc ſi eſt impedimẽtũ de iuregẽtiũ in ſecũda ſpecie, vt eſt illud q̃ verſat̃ inter cõiunctos ſanguine ex latere de quo in.d.l.ſi adulteriuꝫ.ꝛ dixi.ſ.circa.ix. mẽbrũ ꝛ iſto caſu ſit vera opi. Bar Cy.ꝛ aliorũ vez q̃ non ſit differentia inter marẽ ꝛ feminã circa penã pditionis lucroꝝ ꝓ tex.indiſtincte loquẽtẽ.in.l.inceſt.ff.de ritu nup.ibi dñs dicit,oẽ q̃ ꝓceptũ ꝛc.Et ſic perceptum per virũ ſiue per mulierẽ perditur,lz reſpectu mulieris dos nõ perdatur vt applicet̃ fiſco quãdo fuit in tali ignorantia etiã iuriſgentiũ in ſecunda ſpecie,vt eſt

concluſum. ſ. in. viij. mẽbro. Et p hũc modũ poteſt itelligi text. in. c. ⁊ ſi neceſſe. de do. inter virũ. vbi mulier perdit lucrũ dona tionis pp nuptias ⁊ ipſaz reſtituit viro putatiuo, lz ignorauerit tale impedimentũ conſanguinitatis ibi. Et dz intelligi ille text. qñ ignorauerit ignorantia iuris, qz ſi ignorantia facti ⁊ ſic excuſabilis nõ perdidiſſet tale lucrũ donationis pp nuptias, imo ipſa tanqz decepta a viro ibi ſciente retineret dictã donationez p id qñ. ſ. dixi per text. in. d. l. qui ꝯ. ⁊ qñ habeñ. n. d. l. ea que. C. ỏ dona. ante nup. per gl. ⁊ doc. ¶ Si aũt eſſet aliud ipedimẽtũ matrimonij emanãs a iure poſitiuo, ⁊ tunc nõ ſit vera opi. Cy. ⁊ Bar. ⁊ aliorũ vt reſpectu pene perditionis lucrorũ nõ ſit fiẽ da dria inter maritem ⁊ feminã, vt indiſtincte perdant ⁊ applicẽ tur fiſco, vcz in caſibus quibus nõ eſſet fienda reſtitutio ipſi dãti. imo videtur qñ ſit fienda differentia per text. in. d. l. qui con tra. in. d. ver. exceptis ibi tã feminis qz viris q aut errore acer rimo ⁊c. referendo illud relatiuũ qui, ad illud ꝓximũ verbũ in ris, ⁊ nõ illud precedens remotũ verbũ feminis, qz ꝯgrua rela tio dz fieri ad ꝓxima ⁊ nõ ad remota qñ cõmode fieri poteſt vt hz in. l. ſi idẽ cum eo. ſ. fi. ff. de iuriſ. om. iudi. ⁊ maxime qz re ferendo illud relatiuũ qui ad verbũ feminis, nõ eſſet congrua la tinitas nec ſeruaretur rõ recti ſermonis per no. in. d. ſ. fi. quaſi fuerit intentio tex. ibi qñ in feminis non requiratur inſtiſſimus erroz ꝓut in maribus ſup quo tñ aliter nõ anderẽ me firmare nec recedere ab opi. Cy. ⁊ Bar. tanquam cõmuni, vt. ſ.

14 **Decimum tertium** †mẽbrũ eſt de lucris ꝓ uenientibus ex vltia vo luntate alterius coniugũ putatiorũ, puta ſi maritus putatiuus vel vxor putatiua in teſtõ vel codicillis reliquit alteri titulo le gati vel inſtitutionis. circa qñ dic qñ ſi vterqz fuit ſciens, tunc vz tale legatũ vel inſtitutio heredis, tñ in penã auferẽ ⁊ applica tur fiſco. l. claudius. ⁊ l. ij. ff. de bis qui. vt indig. ⁊ l. vxori mari tus. ff. de vſufruc. legat. ꝓut ẽt ibi cõis litera. vcz repeti poſſe. ⁊ ſm hoc cõiter intelligit ille tex. qñ ẽt legataria erat ſciens, ⁊ ibi per Bar. ⁊ in. l. ſi. ff. de leg. j. ⁊ per gl. in. l. prefectus. ff. de ri tu nup. imo ſi per heredẽ eſſet ſolutũ tale legatũ poteſt ab illo legatario repeti per text. in. d. l. vxori. ſm cõem intellectũ poſt Bar. ibi tñ dubiũ facit qz hic intellectus non applaudet illi li tere, qz in fiſco ibi non cadit ꝓprie repetitio ex quo ipſe dedit nec ſoluit, ſed heres. ⁊ ſic in fiſco magis caderet petitio qz repe titio per id qd habeẽ in. l. j. ſ. eleganter. ff. depoſiti. ⁊ in rub. ff. ſo. ma. Et pro certo nõ fuit alia mens iuriſcõſulti ibi niſi intellige re q ibi repeti poſſit ab ipſo hr̃de q ſoluit illud legatũ inualidũ ⁊ ſic p qditionẽ indebiti vel ſine cã. Et ſõ põt dici qñ ibi ỏ me ro iure datur repetitio ipſi heredi ſi forte fiſcus nõ curabat pe tere nec agnoſcere tale legatũ, nec poſſet tunc talis legatarius apponere de iure fiſci, ⁊ ſic tertij per id qñ hr̃ in. l. is qñr. ſ. j. ff. ỏ bis qui. vt indig. Et ita intelligẽdo eſſet ibi caſus contra opini. Bar. qz poſuit in. l. ſi. ad ſi. ff. de condi. ſine cau. dñ dixit ſub du bio tñ forte qñ tunc acquirit fiſco tale lucrũ ab ipſo initio ipſo iu re ẽt anteqz aliter expreſſe agnoſcat. ⁊ ſic poſſet tũc opponi ỏ iu re fiſci ſicut de iure cuiuſcũqz tertij qñ in totũ eneruat fundamẽ tũ agẽtis, vt no. in. l. ij. ff. de excep. rei iud. ⁊ in. l. ſi ſeruũ quiſpiã. C. de ſeruis fugi. ⁊ ſi hoc eſſet verum, heres in. d. l. vxori. nulli ter ageret repetendo cuius ꝯriñ ibi vr̃ preſupponi. Sed poteſt diſtingui qñ aut loquimur in legato aut in datis vel donatis in ter vinos. ¶ Primo caſu nõ ipo iure applicaẽ fiſco ab ipſo initio ſz tũc demuz ſi velit agnoſcere. ⁊ ita ꝓcedit text. i. d. l. vxori. aut in donatis vel datis inter vinos, ⁊ tũc ipſo iure applicent fiſco. ⁊ ita ꝓcedat opi. Bar. in. d. l. fi. ⁊ hoc per text. in. d. l. qui ꝯ. ibi dum dicit fiſco vendicari. de cuius verbi efficacia eſt qñ impor teẽ dominij acquiſitio. l. peculiñ. ff. de pecu. lega. iuncta glo. ⁊ l. vẽdicatio. ff. de rei ven. cuz ſi. ⁊ cũ agitur ỏ dñio q̃rẽdo fiſco tũc fit acquiſitio ab ipſo initio ipſo iure. l. cõmiſſa. ff. de pu. ⁊ l. cum duobus. ſ. idẽ reſpondit. ⁊ ibi per gl. ff. pro ſocio. ⁊ c. cum ſcõm. de here. in. vj. cum ſi. ſup quo tñ eſt cogitãdũ. Aut vterqz igno rauit, ⁊ ſic nullus fuit in dolo vel culpa, ⁊ tũc vz ſine dubio tale legatũ nec auferẽ a fiſco per text. in. l. perfectus. ff. de ritu. nup. Aut vnus ſciuit ⁊ alter ignorauit, ⁊ tñ ſi ſciens reliquit ignorãti, vz nec auferẽ a fiſco, vt. l. ſi. ff. de leg. ij. ⁊ l. ij. ſ. j. ff. de bis q. vt indi. Si aũt eꝯ ignorans relinquat ſcienti ⁊ tunc lz valeat me ro iure tale legatũ, tñ a tali legatario auferẽ vt ab idigno ⁊ ap plicaẽ fiſco. d. l. ſi. ⁊ d. l. ij. ver. per ꝯriñ. Et ſz predicta eſt dria inter donationes factas inter tales ꝯiuges putatiuos ⁊ legata vcz quantũ ad hoc. ſ. qñ donãs eſſet ignorans, lz alter qui recepit eẽt ſciens, qz tunc donãs vel eius heres repetit nec aufert fiſcus. vt. ſ. dixi in ꝓximo mẽbro per. l. ſi ex voluntate. C. de do na. inter virum. ⁊ ẽt dixi. ſ. in decimo mẽbro, lz gl. in. d. l. pfect⁹ dixerit ꝯriñ. vcz qñ imo nõ repetit donãs ⁊ fiſcus aufert, alleg. d. l. cũ ỏ ſtatus. ſ. fi. ⁊ l. ea q̃. C. de do. añ nup. q̃ iura nõ probãt, qz vt. ſ. dixi i ꝓximo mẽbro. d. ſ. fi. itelligit qñ recipiẽs donatio nẽ ſciebat matrimoniũ nõ valere ⁊ ſibi donãs qñ pz, qñbi dz qñ ambo ibi dñr eẽ indigni, vt. ſ. dixi in. d. l. ea q̃. Sibi nõ ꝓbat, qz ibi ideo nõ petit qñ eſt ꝓmiſſum ex cã donationis qz cã nõ fuit ſecuta de iure ex quo donauit pp nuptias, ⁊ ſic pp cãm nuptia rũ futurarũ q̃ cã nõ fuit ſecuta nec poterat de iure ſeq, qz erat turpis ſeu de iure iprobata, maxie reſpectu ꝓmittẽtis q ſciebat nuptias ꝯbi nõ poſſe p id qñ hz in. l. cũ donationis. C. de trãſa ctio. Nec huic dicto obſtat qñ no. Bar. ſequẽdo opi. Jac. de are. ⁊ Cy. ⁊ vltra mon. in. l. affectionis. ff. de do. ⁊ in. l. iiij. ſ. ſz p meretri. ff. de qdi. ob turpẽ cãm. ⁊ cõiter ſequunt doc. in. l. ij. C. eo. ti. qñ qñ verſatur turpitudo ex pte ꝓmittẽtis ⁊ nõ recipien tis, puta qñ ꝓmittit aliqd meretrici ex cã coitus vz ꝓmiſſio p tex. in. d. l. affectionis. indiſtincte loquẽte. ſic ergo vr̃ in caſu ꝓ dicto ex quo in recipiente nõ erat turpitudo. Mã rñdeẽ q illud ꝓcedit ex eo, qz cã nec apparẽter nec exiſtẽter eſt turpis ex pte recipiẽtis. Sz in terminis. d. l. ea q̃. cã nõ erat turpis ex parte, nec ꝓmittẽtis, nec recipientis, qz ꝓmittebat ex cã q̃ apparẽter dicebat ex parte vtriuſqz eſſe iuſta ⁊ nõ turpis, tñ exiſtẽter erat ꝓhibita ⁊ turpis ex parte vtriuſqz iõ nõ vz dicta promiſſio, nec poteſt ſtipulator ex ea, niſi lz ipſe non eſſet in praua ⁊ turpi iten tione ſicut erat ꝓmittẽs. Et eſt tex. notabi. ſingl̃r limitans not. per Bar. ⁊ alios in. d. l. affectionis, ⁊ in. d. ſ. qp meretrici. ⁊ po teſt eſſe rõ dicte dñie de qua. ſ. vcz inter donationẽ inter vinos, ⁊ relicta ex vltima voluntate, qz donationes iter vinos ratione matrimonij illiciti ſeu ꝓhibiti ſiue fiant ante matrimonium ſiue ꝯstãte matrimonio ſunt a principio nulle, vt. d. ſ. videam⁹. ⁊ iõ non q̃ritur aliqd ipſi donatario, ſed hñr ꝓ infectis ⁊ ideo rema nent apud ipſum donantẽ ac ſi non donauerit. ⁊ ideo ex quo do nans non eſt eſt in culpa, qz ignoranter fecit non eſt equũ qp ab eo auferaẽ, vt ab idigno. Sz in vltimis voluntatibus vz legatuz mero iure factum per ignorantem ſciẽti. ⁊ ideo ab eo auferẽ vt ab indigno. ¶ Nec obſtat tex. in. d. l. ſi ex voluntate. vbi dicit qñ vz dicta donatio ipſo iure, qz reſpondeẽ qñ vz dicta donatio ipſo iure id eſt attento rigore iuris improbantis ſolũ donationẽ inter viruz ⁊ vxorez, ⁊ ſic vbi eſtet matrimoniũ, ſed ex egtate ⁊ honeſtate non vz, ita dicit tex. in. d. ſ. videamus. ꝓcedit ergo eq paratio inter donationẽ ⁊ legata in hoc valet qñ coniunx ſcien ter accepit a ſciente, vt voluit gl. in. d. l. ea q̃. in fi. vbi eqparat iſta quo ad hoc gl. ẽt in dicta. l. q ꝯtra. in verbo, fiſcus. in alio fecit differentiã inter legata ⁊ donationes, qz qñ legaẽ a ſciente ignoranti valet indiſtincte nec aufertur a fiſco, vt. ſ. dixi. non ſic qñ a ſciente donat ignoranti, qz tũc valet p tex. in. d. l. q ꝯ. licet doc. ibi cõmuniter cũ illa gl. tranſire videant, tñ non bene loqui tur imo eſt differentia cũ hoc ſecũdo caſu valeat aliqñ nec au fertur a fiſco ipſi ignoranti p dicta. ſ. ad plenũ in precedẽti mẽ bro. ¶ Quid autẽ ſi tẽpore ꝯcti talis putatini ⁊ ꝓhibiti mrimo nij ille de cuius qditione dotis vel donationis pp nuptias vel alterius lucri tractaẽ erat ignorãs. Et poſtea durante tali mrĩ monio ꝓhibito ẽ facto⁹ vel ẽ facta ſciẽs ⁊ nihilominus pfenerat in tali matrimonio, an ex tũc incurrat penã qditionis dotis vel donationis pp nuptias vel arrarũ vel alterius vel penã qditio nis lucri, ac ſi a principio fuiſſet ſciẽs. ¶ Circa q reſpondeo p caſum expreſſuz in. d. l. q contra. circa finẽ. vbi licet parcatur mulieri vel marito q a principio fuit in iuſta aut excuſabili igno rantia vt ſic non incurrãt penã predictam qditionis dotis vel donationis pp nuptias vel lucri ex pacto, tamen ſi poſtea cum ad eos vel alteruz eorũ pervenerit ſcientia non ꝓcuranerit tale matrimoniũ dirimere, tunc habeẽ ac ſi a principio fuiſſet ſciẽs, ⁊ idẽ in minore maſculo qui a principio excuſaẽ ab ignorãtia iu ris poſitiui, ſi poſtea factus maior pfenerat in eadẽ ignorantia tũc non excuſatur a tali pena, vt eſt ibi caſus no. ⁊ ſic ibi non cõ ſideraẽ nec inſpicir̃ initiũ ⁊ qñ tẽpore illigitime etatis fuit cauſa ta excuſatio ſeu immunitas ab aliqua pena ſi in eodem delicto ſeu culpa poſtea pfenerat. ⁊ ſic videẽ eẽ ibi quaſi caſus decidẽs queſtionez in ſimili ſi materque tẽpore mortis mariti erat mi nor. xxv. ann. qua etate minori durãte nõ petijt tutorẽ dari filio pupillo. nã dicta minori etate durãte ſi deceſſerit fili⁹ ante pu bertatẽ eſt excuſata vt non incurrat penã qditionis ſucceſſiõis filij de qua in. l. ij. ſ. ſi mater. ff. ad ter. ⁊ habeẽ in. l. ij. C. ſi aduer ſus delictũ. Mã pone q dñ filius durat impubes ipſa mater p uenit ad legitimã etatẽ. nã videẽ qp ex tũc incipiat nõ excuſari. Et ideo ſi poſtea deceſſerit filius in pupillari etate, ⁊ maxime

poſt

post annum a die quo mater est facta maior nõ excusatur a dicta pena perditionis successionis per illũ tex. ex quo tunc cessavit cã excusationis sue. facit. l. titia scio. §. vsuras. ff. de lega. ij. & q̃ alias hr̃ in. c. ij. ó gingio seruo. & sic facit ꝯ opi. q̃z tenuit bal. post Spe. vt ipse refert in. d. l. ij. & p eundẽ post gl. in simili i. l. ij. C. in q. cau. in integ. resti. de quo tñ vide ibi no. q̃ nescio quo modo possit bene responderi ad illum tex. d. l. qui contra.

15 **Decimumquartum** †mẽbrum est quid de fructibus interiz perceptis per illũ cui est datũ pro dote putatiua, vel pro dotatione vel legato factis ex cã dicti putatiui matrimonij, an fructus percepti per illũ cedant lucro ipsius an aũt repetantur p fiscuz vel alterũ gingum eo casu quo nõ fiscus sed alter gingũ donãs vel eius heres repetere potest datam & sic articulus nõ parum bz dubitationis. Nã vr̃ primo dõm q̃ fructus percepti indiste repetantur per tex. in. l. incestẽ. ff. de ritu nupt. Itẽ & scõo p tex. in. l. vxori maritus. ff. de vsufru. leg. Cõfert ad hoc & tertio. q̃ paria sunt matrimoniũ nõ esse ꝯctum & nulliter ꝯctum, arg. l. quoties. ff. qui satisda. cog. & qõ hr̃ in. l. iij. §. condẽ natum. ff. ó re ind. & in. l. ij. in fi. ff. de pe. & in. l. ij. §. j. ff. quẽadmodũ test. ape. Sed certũ est qõ q̃ñ maritus dotẽ fuit cõsecutus nondum contracto matrimonio non facit fructus suos. imo ipsos restituit si mr̃imoniũ validũ non sequat & si postea sequat illi quernnt̃ i dotẽ, & sic nõ cedũt lucro viri. l. si aũ nuptias. ff. so. ma. & l. dotis fructus. in princip. & §. j. ff. de iure do. Ergo idem est dõm quãdo matrimonium fuit secutum, tñ nulliter per dicta iura.

¶ Nec obst. si dicatur qõ ex quo onera matrimonij vel quasi matrimonij subijt, ergo dz facere fructus suos per id q̃ hr̃ in. l. pro oneribus. C. de iure do. Naz rñdetur qõ non sufficit onera subijci nisi ẽt sit matrimoniuz vt in. d. l. dotis fructus ꝓba. & ẽt ibi tradite gl. inferendo ibi notabiliter qõ si maritus duxit vxorem ad domũ que non erat nubilis etatis & eã nutrinit, tñ non lucratur fructus dotis per eum habite & sic dz eos restituere, si interim decedat mulier ante nubilẽ etatem, lz interim onera alimentorum subierit. ¶ Ad idem & quarto q̃ dos sic data intuitu talis matrimonij qõ postea nullũ detegitur repetitur per cõditionem ob causam, vt. l. i. C. de condi. ob cau. & ideo tunc p talem conditionẽ ob causam repetitur non solum dos data, sz etiã fructus interim percepti ex dicta dote, vt est tex. in. l. videam⁹. ij. post princ. ff. de vsu. & l. l. qui se debere. §. fi. ff. de condi. ob cau. merito ꝛc. ¶ Ad ꝯriã partẽ arguit̃, vcz qõ non repetantur dicti fructus. imo remaneant apud ipsuz maritũ putatiuũ arguẽdo a sufficienti diuisione. nã aut talis marit⁹ ignorauit & sic fuit in bona fide circa dictũ matrimoniũ. & sic bona fide possidẽdo & fructuando dictã dotẽ & onera matrimonij putatiui subeundo & tũc fructus non videnť ab eo posse repeti, & maxime si eos cõsumpsit i bonore talis mr̃imonij p tex. in. l. insulã. §. fructus. ff. so. mat. ¶ Scõo p tex. in. l. pe. ff. qõ falso tuto. aucto. vbi ille vir q credebat se duxisse puellã nubilis etatis que nondũ erat vbi socer fuit sciens & ita falso eũ induxit ad ꝯbendũ matrimonium p verba de presenti & per onctionẽ ad domũ nõ perdit lucrũ dotis q̃ fuit stipulatus in recõpensationẽ onerũ mr̃imonij, & si interiz puella decedat in etate adhuc illegitima lz possit socer repeter e dotẽ, tñ poterit per virum sibi obijci de retentione dicti lucri dotis lz matrimoniũ valuerit. Si ergo illud est dispositiuz in tali lucro p̃ pactũ q̃ solet apponi in recõpensationẽ oneruz matrimonij. ergo idẽ eadẽ róne in lucro fructuũ interim perceptoz̃ ex dote p̃ oneribus talis matrimonij. d. l. pro oneri⁹. cũ si. Et ideo gl. notabiliter ibi ifert ad fructus dotis dote p̃ puella q̃ fuit transducta ad domũ viri lz matrimoniuz dicto tpe non potuerit eẽ vt illi non repetantur saltem ex equitate, prout etiaz hoc idem voluit gl. in. l. si ante nuptias. ff. sol. mat. & in. l. ij. C. de do. pmis. & Azo in sum. C. de iure do. in fi. pe. col. Aut tale matrimoniũ fuit ꝯctũ inter scientes. & tũc ex quo dãs dotẽ sciẽter dedit vr̃ donasse, arg. l. j. & l. qõ quis sciens. ff. de cõdi. inde. & l. cuius per errorẽ. ff. de reg. iur. ¶ Ad idẽ & scõo q̃ in pari cã turpitudinis potior est conditio possidentis, & maxime circa matrimonium illicitum per expressum dicit tex. in. l. fi. ff. de condi. sine causa. ¶ Tertio q̃ patiendo talis mulier ita sciẽter vt dict⁹ maritus putatiuus p̃cipiat & cõsumat fructus talis sue dotis putatiue vr̃ eos donare seu cõcedere tales fructus ex certa ei⁹ sciẽtia nõ ex cã turpi seu illicita vcz illiciti matrimonij. Sed ex causa remunerationis seu recõpẽsationis onerũ q̃ subijt dictus vir erga dictã mulierẽ que est cã proxima & imediata & nõ est de se turpis seu illicita lz cã matrimonij esset turpis seu illicita que causa proxima non turpis dz esse in consideratione & non dicta causa remota vt dr̃ in simili in. d. l. fi. ff. de condi. sine cã. ¶ Ad idẽ & quarto q̃ñ põt subesse cã turpis & illicita & causa non turpis & licita vt est illa cã recõpensationis onerũ, tunc semp debemus ꝯiecturari & presumere cãm licitã magis q̃z illicitã, argu. l. merito. ff. p so. & facit qõ hr̃ in. c. estote misericordes. de reg. iu. cũ si. ¶ Vñ nõ ob. si diceretur qõ ẽt per modũ expressum non vz donatio cuiuscũq̃z rei & q̃r nec fructuũ ex cã illiciti matrimonij ꝯcti vel ꝯbendi, vt. l. ij. §. videamus. & l. cũ hic status. §. fi. de do. inter virũ. & l. ea q̃. de dona. ante nup. cũ si. & dictũ est. s. i de cimo & duodecimo mẽbro, q̃r vt dixi illa nõ põt dici proprie donatio seu remuneratio quedã pp onera supportanda vel que cõtinue talis vir supportat. Et lz in aliqua materia sit ꝓhibita donatio nõ est ꝓhibita remuneratio. l. qõ aũt. §. si vir. ff. de dona. inter vir. & vxo. & qõ alias p Bar. in. l. si diuortio. ff. de verb. obli. & ibi no. p do. Et q̃ñ põt cadere verissimilitudo aliqua remunerationis illa semper est presumẽda potiusq̃z donationis, arg. l. si vero non remunerandi. §. idẽ papinianus. ff. manda. & per Barto. in. l. cum quid. ff. si cer. peta. & in. l. que dotis. ff. sol. ma. & sic p predicta videtur iste passus non parum dubius.

Ed pro veritate huiꝰ ar

ticuli possunt distingui duo membra.

¶ Primum est quando impedimentum matrimonij haberet ꝓpriam cãm prohibitionis.

¶ Secundum mẽbrum erit q̃ñ non bz perpetuam causam ꝓhibitionis sed bz spem conualidationis in futurũ, vt est q̃ñ ꝯbitur matrimoniũ cum puella nondũ nubilis etatis. vel si ꝯbunt̃ solũ sponsalia & illa est ducta ad domũ sponsi cum consignatione dotis. Et sic eo tempore quo non potest esse dos cum adhuc non sit matrimonium. l. fi. C. de do. ante. nup. cum si.

16 **Assumo** †primũ mẽbrũ in quo distinguo q̃ aut ambo sunt scientes quo casu non repetit mulier talẽ dotẽ imo fiscus aufert. d. l. qui ꝯ. cum si. Et tũc ipse secus aduocat cã ab ipso viro ẽt cũ fructibus interim ab eo p̃ceptis, lz onera talis matrimonij sustinuerit ipse vir, vt est tex. no. i. in. d. l. incestẽ. ff. de ritu nup. Et etiam bene facit tex. in. d. l. vxori maritus. ff. de vsufru. leg. intelligendo illũ ꝑz literam cõez & affirmatiuã in fi. vcz repeti posse, & ꝓut intelligit Bar. & cõiter doc. q̃ ibi repetat fiscus. & facit ẽt tex. a ꝯrio sensu. & in. d. l. insulã. §. fructus ibi dũ dicit bona fide perceptos. ergo secus si mala fide. imo p. d. l. incestẽ. sic indistincte loquentẽ põt dici q̃ dictus vir nõ põt repetere expẽsas erogatas erga dictam vxorez illicite ductã & retentaz. a fisco. n. cõsequi nõ põt vt bene põt colligi ex illo tex. Si. n. ab eo posset q̃seq̃ hoc non posset nisi p viaz retentionis ex quo cũ eo nullus negotium est gestũ p id q̃ habet̃ in. l. si in area ff. de condi. inde. Sed. p viã retentionis non videt̃ posse, q̃r male fidei videt̃ erogasse erga psonã eius q̃z sciebat non esse suam vxorẽ iure ꝓhibente, arg. inst. de rerũ diui. §. ex diuerso. ff. de acquiren. re. do. l. adeo. §. ex diuerso. Itẽ q̃r tex. in. d. l. incest. loq̃tur indistincte & precise q̃ fiscus petit ẽt fructus interim p̃ceptos ex tali dot. Nã si posset habere locũ retẽtio dotis p̃ tales expensas expressisset ibi iurisconsultus. Sed iõ hoc nõ expressit, q̃r nõ curauit quasi presupponendo qõ dicte expense nõ possent impedire talẽ repetitionẽ fructuũ, ar. c. ad audientiã. ó de ci. & l. j. §. pen. C. de cadu. tol. Et hoc vr̃ fuisse de mente Bald. in simili q̃ñ vir duxit puellã nõdũ nubilẽ qõ expẽsas repetit, vt ꝑ. tãgeť in scõo mẽbro principali. ¶ Cogita tñ q̃r vr̃ hoc dubiũ q̃r in ꝯrium facit tex. in. l. dote per illicitu⁹ ff. de ritu nup. vbi expensas necessarias factas in dote putatiua ẽt a viro sciente conseqũt ipse vir a fisco, patet q̃r tales expense minuunt ipso iure dotem putatiuam predictam etiam contra fiscum, vt est casus singularis sicut minuũt dotez veram. l. q̃ dicit̃. ff. de impensis. Vñ si hoc respectu fauemus talibus expensis necessarijs factis in rebus mulieris magis quaz fauemus doti que est ibi fauorabilis multomagis debemus fauere ipsius expensis factis in psona ipsius mulieris cũ psona sit magis digna q̃z res ipse, vt insti. de iure naturali gentiũ & ciui. §. fi. & l. iustissime. ff. de edil. edi. ¶ Itẽ q̃r si fauemus expẽsis factis in rebus rõne culture agroz̃ cũ ille retineant̃ ẽt p malefidei possessores. l. fundus ille. ff. fami. ercis cun. & l. si a dño. §. fi. ff. de peti. here. ergo multomagis debemus fauere expẽsis necessarijs factis circa psonaz, maxime liberi homines. ¶ Cogita tñ q̃r põt cõcludi ꝯrium & qõ prima opinio sit verior vcz q̃ dictas expensas non põt repetere, non quidẽ ab ipsa muliere vel eius heredibus q̃r eas nõ erogauit animo repetendi ab ipsa muliere ex quo. n. retinebat dotẽ p̃ dotis oneribus

ſupportandis, ideo non expendit animo repetẽdi. ergo nõ põt habere locũ actio negotioꝝ geſtorũ q̃ dat̃ illi ſolũ qui expendit animo repetẽdi. l. alimenta. in fi. C. de neg. ge. & maxime qꝛ credebat ſe ad hoc arctari ex quadaꝫ neceſſitate. quo caſu nõ ſolet dari negotiorũ geſtorũ actio, vt no. in. l. ſiue pro fratre. eod. tit.

Item actione negotioꝝ dat̃ ei qui impedit nomine alieno, nõ ei q impedit nomine ſuo vt no. in. d. l. ſi area & ibi per Bar. & alios. Et eo maxie hoc ꝓcedit i ipſa muliere, vt ab ea nõ repetat tales expẽſas, qꝛ dos rõne cuius facte ſunt tales expenſe ad ipſam mulierẽ non redijt ſed ad fiſcũ minus ẽt ꝙſeq põt a fiſco ad quẽ redit dos ẽt ꝑ viã retentionis. ex quo fuit in mala fide, vt ꝓbat̃ per tex. & cõtrario ſenſu in. l. inſulam. §. fructus. ff. ſo. ma. vbi permittit̃ retentio ꝓp expenſas factas in dote putatiua q̃ vir eroganit bona fide. ergo ſecus ſi mala fide, vt eſt q̃ ſciebat matrimoniũ inter eos eſſe ꝓhibitũ & nõ valere de quo ẽt dicetur ꝯ. in. ij. q. ꝓinc. huius. xj. partis. ergo magis tunc vẽ animo donandi q̃ repetendi ex quo ex certa ſcientia expendit ꝑ id qõ hẽ in. d. §. ex diuerſo. & in. d. l. ſi area. Nec ob. d. l. dote per illicitũ. qꝛ illud qõ ibi dr̃ bꝫ locum q̃ ille quaſi maritus erat in bona fide qꝛ credebat mr̃imonium eẽ licitũ vbi erat illicitũ forte er̃ãs error̃ facti excuſabilis alias forte ſecus ꝑ. §. dicta. Sed cogita qꝛ gl. ibi vẽ velle intelligere illũ tex. q̃ ille coniunx fuit ſciens, & iõ gl. ibi intelligit qõ marit⁹ ſoluere dꝫ dotẽ cum fructibus ipſi fiſco per id qõ hr̃ in. d. l. inceſte. de ritu. nup. qꝛ ſi ignoranter fuiſſet ꝯctum ibi matrimoniũ inter ꝙinges, tunc fiſcus nõ auferret ſed reſtitueret mulieri, vt. d. l. qui ꝯ. C. de inceſt. nup. & l. j. C. de condi. ob cau. vnde durum & periculoſum eſſet recedere ab intellectu gl. ibi q̃ nõ repio impugnatã a doctoribus per ea que no. Ja. but. in. l. j. C. qui ꝑ ſua iuriſdi. & in. l. ij. C. de ſentẽ. que ſine certa quanti. & ibi Bal. & ꝑ eundẽ in auc. ceſſante. C. de legi. here. & in. d. l. fi. §. neceſſitatez. C. de bonis que libe. & in. l. cum hereditas. C. de poſi. q̃ maxime procedit in expenſa neceſſaria in qua non ſolet haberi differentia inter malefidei poſſeſ. & bonefidei poſſeſ. per ꝯ. dicenda in alio ꝓximo caſu. Et iõ põt rñderi q̃ in nr̃o caſu nõ põt accõmodari materia ſeu ratio vigens retentionis. Nã remediũ retẽtionis eſt quoddã remediũ ꝯ ſtrictũ rigoꝛẽ iuris ciuilis, qꝛ dat̃ nõ ex iure ordinario ſeu in ſubſidiũ. vbi nulla datur actio. d. l. ſi in area. ¶ Item nõ dat̃ per viam ꝓximam exceptionis, & ſic ex eq tate, vt dicit tex. in. l. plane. ff. de peti. here. cui omnis exceptio innitatur. l. qꝛ ex equitate. ff. de excep. doli. & inſt. de excep. poſt ꝓin. & tñ tex. in. d. l. plane. denegat exceptionẽ. Sed ipſa retentio eſt quedã ſpecies defenſionis per modũ non ita firmum eſt q̃ per modũ exceptionis. Sed cauſat̃ ex quadã benignitate ꝑ qua implorat̃ officiũ iudicis in ſubſidiũ, vt ibi dicit tex. lꝫ ibi aliter declarat Bar. in. l. in fundo. ff. de rei ven. Et hinc eſt qõ licet tutus exceptione fauorabili ſoluens ignoranter repetat vt habetur in. l. qui exceptionẽ. C. de condi. inde. non tñ ſic ſi eẽt tut⁹ ſolo remedio retentionis vt habeat̃ in. d. l. ſi area. lꝫ ẽt tenendo opi. Bar. in. d. l. plane. q̃ ẽt vẽ ſequi Bal. in. l. domũ. C. de rei vend. Eadem militet ratio vꝫ q̃ dicta exceptio doli datur ex equitate per modũ retẽtionis & nõ alio mõ. & iõ ſi res non extaret in qua eſt facta expẽſa nõ haberet locũ dicta exceptio, quia nõ ſubeſt mã accõmodata ad dictã equitatẽ exceptionis dãde. ſ. ꝑ viã retẽtionis reſpectu malefidei poſſeſſoris, vt. d. l. plane.

Unde in materia retentionis cũ ſit ius debile ꝓcedim⁹ multũ ſtricte, vꝫ vt ſolũ habeat locũ q̃ fit in eadẽ re in q̃a eſſet facta expenſa & nõ aliter vel alia re vt legit̃ & no. in. l. ſi nõ ſortẽ. §. ſi centũ. ff. de condi. inde. & ibi ꝑ Barto. & doc. & no. C. cõmo. l. ſub prætextu. Uñ ad propoſitũ. ideo qõ licet expenſe neceſſarie ipſo iure diminuãt dotẽ, vt. d. l. qõ dicit. ff. de impen. cũ ſi. & hoc ipſum locũ obtinet ẽt in dote putatiua vt. d. l. dote per illicitũ, tñ illud procedit ꝑ viã quãdã retentionis totius dotis ꝙſiderando dotẽ tanq̃ quoddã totum vel vnuꝫ corpus lꝫ plures res ſint date i dotẽ, qꝛ lꝫ ſit facta expẽſa neceſſaria in vna re ex pluribus dotalibus, tñ põt tota dos retinere tanq̃ vnũ corpus, vt probat̃ in. d. l. qõ dicit̃ in. l. j. §. ſed q̃ diximus. ff. de dote prele. & declarauí. ſ. in ſecunda parte operis circa diffinitionẽ dotis. Sed cũ in terminis noſtris expenſa nõ ſit facta in re dotali vel in corpore dotis, ſed in perſona mulieris, lꝫ neceſſaria fuit expenſa. ideo ceſſat tunc materia & ratio retentionis tanq̃ in re omnino ſeparata fieret talis retẽtio per ſupra dicta. ¶ Et ſic non obſtat q̃ ſupra dicebã per. d. l. fundus ille, qꝛ illud ſpãle ꝓcedit ſolũ ꝑ viaꝫ retentionis fiende in eadem re in qua vel ꝓ qua eſt facta expenſa, vꝫ in retentione fructuum ꝑ q̃bus eſt facta expenſa. Rurſus illa ſpecialitas qõ ẽt credo hꝫ ius retentionis ꝓ expenſis factis ꝓ ipſis fructibus recolligendis eſt inducta fauore culture, vt ſic agrorũ cultura nõ deſeratur & vt fertilitas in patria ꝑſeuer̃ vt alias ſpãlia multa fauore culture a iure iuducunt̃, vt ꝓ in. l. omnes. la. j. C. de feriis. & alias. l. eorum. C. de male. & mathe. ad hoc. l. quẽadmodũ. C. de agri. & cenſi. lib. vj. & ſic nõ eſt tradenda talis ſpecialitas ad caſuꝫ aliũ maxime nõ oino ſimilẽ ꝑ id qõ hr̃ i. l. q̃ vero. & l. ius ſingulare. ff. de legibus. & in regula q̃ a iure. in. vj. & ſic ꝑ ꝓdicta fatẽdũ eẽt qõ nec expẽſa facta vtiliter ad ꝑpetuã vtilitatẽ eſſet deducẽda ꝯ fiſcũ, ſꝫ qõ expẽſa ſolũ facta gratia dictoꝝ fructuũ recolligendoꝝ, vt eſt illa q̃ facta eẽt imediate ꝓ cultura & recollectione fructuũ poſſet deduci per dictum virũ ꝯ fiſcũ per dicta iura, & qꝛ iura q̃ dicunt qõ fiſcus repetit dotez cuꝫ fructibus ꝓceptis debẽt itelligi qõ fructus dicant̃ illi q ſuſpunt deductis expẽſis, vt hr̃ in. l. fructus. ff. ſol. mat. & in. d. l. ſi a patre. cuꝫ ſi.

¶ Si aũté nõ ſunt ambo ꝙinges ſcientes, & tũc ſi ipſe maritus putatiuus eſt ſciens, & mulier ignorãs & tũc eſt dõm totuꝫ ꝙtra rium. Ex quo. n. tunc dos ꝓdicta putatiua venit reſtituenda mulieri errãti ſi erraret in iure poſitiuo. imo ẽt ſi in iuregentiũ in ſeda ſpecie, vt. ſ. eſt concluſum in octauo & nono mẽbro, debebit reſtitui ẽt cũ fructibus ꝓceptis interim ex tali dote nec illos facit ſuos ex quo mala fide ꝓcepit, vt ꝓbat̃ a ꝯrio ſenſu in. d. l. inſulã. §. fructus. & voluit Byn. in. l. ſi ante nup. ff. ſo. ma. & ita ẽt põt intelligi tex. in. d. l. q̃ ſe debere. §. fi. ff. de condi. ob cau. qui tex. loquit̃ ꝓprie quando matrimonium non eſt ſecutũ. q̃ verba põt applicari ad caſum noſtrum. Nam ideo non eſt ſecutum q̃ non potuit ſequi quia fuit contractum matrimonium iure ꝓhibente. ¶ Preterea iſto caſu non põt mulier repetere niſi ꝑ cõditionẽ ob cãm vel ſine cã, vt habeat̃ in. d. l. j. C. de ꝙdi. ob cau. in qua cõditione regulariter veniunt fructus, vt habeat̃ in. d. l. q̃ ſe õbere. & in. l. videamus. la. ij. circa. ꝓcipiũ. ff. õ vſur. ¶ Sꝫ tunc ſurgit dubiũ an ob hoc poſſit dictus maritus retinere talẽ dotẽ ꝓp expenſas factas ꝑ dictũ virum erga ꝑſonam mulieris dubiũ facit, qꝛ hic verſat̃ turpitudo non ex parte dantis, ſed ſolũ ex parte recipientis dotẽ, & ideo male fide expẽdit, & iõ non vr̃ poſſe dictas expenſas ꝙſequi, arg. d. §. ex diuerſo. inſti. de rerũ diuiſio. qꝛ non ꝑ viã alicuius actionis, & maxime negotiorũ geſtorũ actionis ex quo nomine ſuo ꝓprio expendit & non mulieris tanq̃ ſuũ negotiũ geſſerit. & q̃ ad ſe ſpectabat ſeu ſpectare credebat & non ad ipſaꝫ mulierẽ vt. ſ. dixi ꝑ id q̃ habeat̃ in. d. l. ſi in area. & in. l. ſi pupilli. §. ſꝫ ſi qs. ff. de neg. geſt. nec etiã animo repetendi a muliere expendit nec aliter fuit ꝓteſtatus ꝑ id q̃ habeat̃ in. d. l. alimenta & in. l. nenſenius. eo. ti. non ẽt ꝑ viã retentionis, qꝛ vt dixi remediũ retentionis & eius equitas ſolũ veriat̃ quando retentio fieret in eadem re in qua eſſet facta expẽſa, vt habetur in. d. l. ſi centuꝫ. & in. d. l. ſub prætextu. C. commo.

In contrarium tamen facit qꝛ nõ videt̃ qs donare qõ ſe putat facere ex neceſſitate, argumẽ. l. rem legatã ff. de de adimen. leg. Arbitrabatur. n. ſe teneri alere dictã putatiuã vxorẽ ꝙ put de iure tenet̃ vir alere vxorem. l. ſi cum dotẽ. §. ſinautẽ. ff. ſolu. matri. & ideo non videtur donare. facit. l. mores ſue cã. ff. de dona. inter vir. & vxo. & qõ Bartol. poſt Byn. in. l. pe. §. ſeruis. ff. ſo. mat. non. n. debemus ꝙiecturari q̃ animo donandi quando alia cauſa põt preſumi, vt habetur in. l. ſi cum aurũ. ff. de ſolutio. & in. l. elegãter. §. qui reprobos. ff. de pign. actio. Unde dicimus qõ expenſe facte in perſonam eius cuius qs negotia gerit non ꝓſumunt̃ facte animo renocandi, ſed animo gerẽdi negotiũ illius. l. fi. ff. õ peti. here. & hr̃. in. d. l. nenſenius. Sꝫ in terminis noſtris iõ ꝓſtitit alimenta, qꝛ fructus dotis putabat fieri ſuos ſic in recõpenſationez fructuꝫ ſeu quaſi dotis talia onera ſubijt. & ideo ex quo tales fructus non facit ſuos ſꝫ tenetur eos reſtituere tali mulieri vel eius heredibus. iõ poteſt videtur eſſe equũ nec equitati conſonũ qõ talis mulier locupleteẽ cum aliena iactura & qõ fructus dotis cõſingate pro oneribꝰ ſa bus matrimonij repetat & dictas expẽſas ꝓ dictis oneribꝰ factas ꝑ virũ non refundat ſaltem ꝑ mediũ extraordinariũ officij iudicis per id quod habetur in. d. l. plane. & in. l. fi. ff. de peti. here. & maxime ex quo eſt conuerſa in eius vtilitatem, & iõ non dr̃ deficere ſibi equitas in prouidendo ei ꝑ aliqõ remedium ſubſidiariũ vt alias in ſ. in. l. ei qui. & ibi ꝑ Bal. C. q̃ cũ eo. ¶ Preterea dato ſine preiudicio qõ videret donare tales expenſas, tamen ex quo ſcienter fecit inter ꝯinges non ſolũ veros ſꝫ etiaꝫ putatiuos non vꝫ donatio. l. ij. §. videamus. ff. õ dona. inter vir. Ideo ipſas expenſas poſſet deducere, arg. l. ſi vxor filio. i fi. ff. õ

do. inter virꝝ ⁊ qđ per gl. ibi, ⁊ in. l. cũ vir. ff. de excep. doli. ⁊ qđ not. Bar. in. d. l. in fundo. pen. col. ¶ Sed circa hoc dubiũ diſtinguerẽ qđ aut loquimur de expenſis factis in perſona mulieris aut in rebus dotalibus vel quaſi dotalibus. ¶ Primo caſu aut fuit expẽſa neceſſaria, puta circa victũ ⁊ veſtitũ quotidianũ ⁊ nõ precioſuz, ⁊ illa põt duci p viã retẽtionis dotis, vel ſaltẽ implorãdo officium iud. ex equitate de qua in. d. l. plane ne alias ſequatur qd iniqnũ qꝝ mulierẽ ꝙtingat locupletari cũ aliena iactura ꝫ. l. nã ⁊ natura. ff. de qđi. inde. iũcto eo qđ hr̃ in. d. l. plane. ⁊. d. l. fi. ⁊ in. l. domũ. C. de rei ven. ⁊ qđ alias habeť in. d. l. ei qui. ⁊ ideo ex quo in tali officio iudicis multũ verſať equitas debebit iudex arbitrari an opere talis mulieris putatiue correſpõderit dictis expẽſis vel nõ, qz nõ ob aliud teneť operari viro niſi qz verſanice eã alimẽtat, arg. l. ſi id qđ. ℣. j. ff. de don. inter virũ. ⁊ qđ alias per gl. ⁊ doc. in. l. ſicut. ff. de li. ⁊ facit glo. ⁊ doc. in. l. paterno. C. de nego. geſt. ¶ Si autẽ fuit expenſa non neceſſaria ſz vtilis vel voluntaria, puta circa veſtes non quotidianas, ⁊ neceſſarias, ſed veſtes ſumptuoſas. ſeu precioſas, ⁊ illas veſtes ſi qdem ipſe extant poterit deducere alias nihil repeteret nec erit locus retentioni per id qđ hr̃ in. d. l. domuz. in fin. ⁊ in. l. plane. ¶ Si aũt fuit expenſa facta in rebus dotalibus ⁊ tũc ſi fuit neceſſaria illa deducitur, qz ipſo iure diminuit dictam quaſi dotez per tex. in. d. l. dote per illicitũ. ¶ Si aũt eſſet expẽſa vtilis vel voluntaria an talis vir ſciẽs deducat, ⁊ tũc diſtingue put i alijs malefidei poſſeſſoribus, vcz an ſit expenſa circa recolectionem fructũ, vel ſit ad perpetuam rei vtilitatem, vt per Bar. Ang. ⁊ Bal. in. l. fundo. ff. de rei vẽ. ⁊ p doc. in. d. l. domũ. C. ō rei vẽ.

Sequitur tertius caſus quando ipſe vir eſt ignorans mulier autem ſciens, ⁊ tunc dotem conſequitur fiſcus per id qđ hr̃ in. d. l. qui cõtra. tamen expenſa neceſſaria facta per virum in re dotali ipſo iure minueret dotem predictam per tex. in. d. l. dote per illicitum. fructus aũt dotis non cõſequitur fiſcus a dicto marito tanꝙ bone fidei poſſeſſore. d. l. inſulam ℣. fructus. ⁊ maxime ex quo ſubijt onera. Sed tũc verſať dubium ſi vir multa expenſas fecit neceſſarias i dicta re dotali que dotem minuunt, vt. ſ. dixi. per. d. l. dote per illicitum. Nam conſtat qđ in dote vera fructus interim percepti non extenuant dictam impenſam ſeu eius repetitionẽ ſicut extenuant in bone fidei poſſeſſore ō quo in. l. ſumptus. ff. ō rei vendica. vt hoc pbatur in. l. diuortio. ℣. impendia. ⁊ ibi no. ff. ſolu. mat. ⁊ in. d. l. inſulã ℣. fructus. ⁊ ibi etiam per Bar. ⁊ facit glo. no. in ſimili in. l. emptor. in prin. ff. de rei vendi. maxime cum vir perceperit vt dñs l. doce ancillam. C. de rei vendi. Sed in dote putatiua redigim⁹ talem virum ad inſtar cuiuſlibet bonefidei poſſeſſoris, vt in. d. ℣. fructus. Et ideo dici poteſt qꝝ impenſa neceſſaria minuit dotez putatiuam. ſ. illa ſolum que reſtaret facta compenſatione fructuũ perceptorum, ⁊ non aliter, ita debet reſtringi ⁊ limitari notabiliter ſingularis diſpoſitio. d. l. dote per illicitum quantuz ad caſum. ſ. dictum per tex. d. ℣. fructus. vcz quando fructus percepti haberent cedere lucro talis viri putatiui nec eſſent reſtituende fiſco vel mulieri ſm dicta. ſ. Sed ſi eſſent reſtituende vt contingeret qñ ipſe vir fuit ſciens ſm concluſa. ſ. tunc non caderet hec dubitatio cum non debeat fieri deductio talium expenſarum propter fructus perceptos, ſic ẽt poteſt dici qñ eſſent facte expenſe vtiles ad perpetuã vtilitatẽ adeo qđ in plus ſe habent tales expẽſe ꝙ fructus exinde percepti vel ſe habeat equaliter adeo qđ non poſſent repeti qz computantur cũ fructibus perceptis per id qđ hr̃ in. d. ℣. fructus. ⁊ in. l. ſumptus. ff. de rei vendica. ⁊ ſic onera ſubijt talis putatiui matrimonij in perſona vxoris ſine lucro fructuũ excludentiũ repetitionẽ expenſarum, vt. ſ. Et quidem poterit illas petere a dicta vxore ſic ſciẽter ꝫbente per actionẽ de dolo cũ ẽt poſſet petere dicta actione lucrum de perditũ ⁊ qđ fuiſſet conſequuturus propter dolum vxoris ſcientis impedimentum matrimonij ⁊ non revelantis ipſi viro qui nõ contraxiſſet ſi ſciniſſet, ⁊ hoc per tex. not. in. d. l. a diuo pio. ff. de ritu nuptia. ⁊ bene facit tex. cũ glo. in. d. l. penul. ff. qđ falſo tuto. auto. Unde ſi põt recuperare lucrum deperditum, vt. ſ. multo magis põt petere damnum ab ipſa muliere cum iura magis de facili ſubueniant certantibus de damno ꝙ certantibus de lucro l. fi. ℣. licentiam. C. de iure deli. cum ſimi. ⁊ hoc quaſi per expreſſum voluit glo. in. d. l. penul. in glo. fi.

Reſtat quartus caſus qñ vterꝙ fuit ignorans ſuper quo breuiter dicendum eſt qđ dos eſt reſtituenda mulieri ⁊ fructus remanent apud virũ putatiuũ vel eius beredes, licet eoꝝ eſtimatio deductis expenſis valde ſuperexceſſerit onera dicti q̃ ſi matrimonij per tex. in. d. l. inſulam. ℣. fructus. Poteſt ẽt dici qđ expenſe neceſſarie minuunt dictã dotẽ putatiuaz ipſo iure ſicut dotẽ veram per tex. in. d. l. dote per illicitũ. ſi. n. inter ſcientes hoc procedit per. ſ. dicta multomagis inter ignorantes effectus eſt magn⁹ qz in dote vera dicta expenſa neceſſaria tota ⁊ in nullo diminuta ipſo iure dotẽ minuit. Sed in tali putatiua dote nõ integra minuit ſed prius facta deductione fructuũ percepto rum per dicta. ſ. in proximo caſu.

Abſolutum eſt primum membrum ſeq̃ videre circa ſe cundum membrum, vcz qñ impedimentum nõ hz cãm perpetuã ſed ſperatur qđ ceſſet puta propter ſuperuenientẽ ltimam etatẽ vt eſt qñ puella nondũ nubilis etatis eſt ducta ad domuz ſponſi vel viri putatini cum dote pro qua vir ipſe ſupportauit onera ipſam gubernando circa victum ⁊ veſtitum ⁊ ſimilia an talis vir lucretur fructus adeo qđ ſi puella decedat ante nubilem etatez vel vir interim decedat illi nõ reſtituanť vel an augeant dotez ſi ſequatur matrimonium propter ſuperuenientiam legitime etatis quo caſu ſponſalia prius cõtracta vel p verba de futuro vel per verba de preſenti tranſeunt in matrimoniũ ſecundũ qđ hz in c. j. de deſpon. impu. in. vj. Et multomagis ſi ſuperueniente copula, vt habetur in. c. is qui de ſpon.

In hoc articulo varias repeio doctorũ opinio. Nam Azo in ſumma. C. de iure dot. in fi. pe. col. in ver. ſi aũt ante nup. percipiantur fructus, tenet qđ de equitate talis vir lucreť fructus quaſi velit ſecus eſſe de rigore de quo tales fructus conuertuntur in dotem ⁊ ipſam dotẽ augent p id qđ hr̃ in. l. ſi ante nup. ff. ſolu. mat. ⁊ in. l. dotis fructus. ff. de iure dot. Et ſic videť talẽ rigorẽ limitare vt pcedat qñ ante matrimoniũ ꝛctũ vir onera non ſubijt, ſed ſi ſubijt onera, tũc ſecũdũ Azo. ſubeſt equitas vt fructus faciat ſuos, ſed nihil allegat. ad hoc glo. tñ in. d. l. ſi ante nup. alleg. p opi. Azo. rõnem qz nõ ob aliud lucratur vir fructus dotis, niſi qz ſubijt onera. l. pro oneribus. C. de iure dot. ⁊. d. l. dotis fruct⁹. Sed hec eadẽ rõ vr̃ eſſe i tali puella ducta marito ⁊c. ar. l. illud ff. ad. l. acql. cum ſimi. tñ glo. ibi aliter hoc non firmat ſed dicit qđ hec equitas ſeruatur Bononie. Sed ſine per ſimplicem cõſuetudinẽ ſine per ſtatutũ expreſſum ſeruať Bononie, talis obſeruantia non ſe extendit ad alia loca. l. ſi ff. de iuriſ. om. iud. cuz vul. opi. tñ Azo tenuit Spec. in tit. de dona. inter virum ℣. formatis. ver. quid ſi mulier. fundando ſolũ ſe ex equitate quaſi velit ſecus eſſe de rigore iuris. ⁊ eandem opi. fuit ſecutus Poſt. in ſum. de dona. inter vi. ⁊ vxo. Sed cũ egras iſta nõ reperiať ſcripta ſpecifice, nõ dz preferri rigori ſcripto per id qđ hr̃ in. l. j. C. ō legi. ⁊ in. l. placuit. C. de iudi. Et iõ fuit alia opi. Accur. in. d. l. dotis fructus volẽtis indiſtincte nõ lucrari fructus nec facit viz ibi gl. in aliqua equitate in ꝛriũ, ⁊ ſic vr̃ gloſ. ibi adherere rigori ſcripto de quo in. d. l. ſi ante nup. ⁊ in. l. dotis fructus. cum ſimi. ¶ Tertia fuit opi. gl. in. l. ij. C. de do. promiſ. volẽs ſimpliciter dẽre lucrari fructus talẽ viz ſic ſuſtinẽtẽ onera ſicut qñ eſſet matrimoniũ non aliter diſtinguẽdo inter equitatẽ, ⁊ rigorẽ quaſi velit qđ ẽt de iuris rigore ad ſimilitudinẽ mariti qñ matrimonium ſubeſt ⁊ onera ſubijt vir, imo plus dicit ⁊ no. ibi gl. qđ dicto caſu ſi dos nõ eſſet tradita vel ſoluta, tũc poſſent peti vſure rõne iter eſſe vel fructus ſi dos pmiſſa eſſet in ſtabili que opi. an ſit vera tam in. j. ꝙ in. ij. dicto patebit ex. ℣. dicẽdis. ¶ Quarta fuit opi. By. in. d. l. ſi añ nup. ⁊ in. d. l. ij. vt refert Cy. ibi ⁊ Bar. i. d. l. ſi ante nup. qꝝ aut talis vir q ita ſubijt onera credebat matrimoniũ valere, ⁊ tũc facit fruct⁹ ſuos, aut ſciebat nõ valere, ⁊ tũc ſec⁹, videlicet qz tũc valeret tãꝙ donatio p tex. in. d. l. dotis fructus. ℣. j. put ẽt refert Cy. in. d. l. ij. C. ō do. promiſ. ¶ Quinta fuit opi. Cy. in. d. l. ij. q dicit qđ aut dos nondũ fuit ſolura, ⁊ tũc non poſſunt peti fructus vel vſure licet vir onera ſubierit ex quo adhuc nõ eſt dos quicquid aliter voluerit ibi glo. aut dos fuit tradita, ⁊ tũc ẽt ſi partes ſciunt matrimoniũ nõ valere facit talis marit⁹ fructus ſuos, ⁊ hoc nõ tanꝙ fructus dotis, ſed ex tacita donatione vel potius remuneratione propter onera que eſt ſubiturus talis ſponſus, argumen. l. ſi vero non remunerandi. ℣. idem papinianus. ff. mãdati. que opinio non placet nec videtur equa, ſic indiſtincte ſi dos eſſet magna ⁊ magnus ex ea redditus ⁊ onera parua eſſent, ⁊ ſic nõ preſumit tunc donatio in taz magno exceſſu, arg. l. cũ de indebito. ff. de prob. ⁊ quod per Bar. in. l. cũ qđ. ff. ſi cer. pet. ⁊ facit qđ hr̃ in. l. vtrum. ff. de donatio. inter virum ⁊ vxo. ¶ Preterea vt dicit Bar. i. d. l. ſi ante nuptias. ẽt ſi puella vellet expreſſe donare tales fructus non poſſet etiaz cum decreto nec etiam dotez conſtituere, vt. ff. de iure do. l. ſine genera-

lis. cũ seq. ⁊ C. de admi. tut. l. lex q̃ tutores, vt hr̃ in. l. predia. C. de pred. mino. ⁊ q̃ fructus nõ lucreť, alleg. Bar. tex. in. l. pe. ff. qõ falso tuto. auto. Unde ipse distinguit q̃ aut talis puella est puella. ⁊ tunc nõ lucrať talis sponsus, aut est maior, ⁊ tũc ꝓcedit opi. predictoꝝ, ⁊ ita dicit ꝓcedere glo. in d. l. ij. ⁊ l. insulã. §. vsuras. ff. soluto matrimonio. que opinio non videtur ꝓcedere, quia eadem ratio esset in maiore puella, ⁊ sic que esset extra pupillarẽ etatẽ, ⁊ tñ minor. xxv. annis. qꝛ dispositio. d. l. lex q̃ tutores, nõ facit differẽtiã inter puellã ⁊ puberẽ. Sed indistincte vult qõ mobilia q̃ seruãdo seruari possent nõ possint alienari sine aucto. tuto. vel curatoris, ⁊ ẽt decreto iudi. Sed i mobilibus que seruari nõ pñt ius antiquũ nõ imutať qꝛ pñt sine decreto, vt ibi hr̃ ergo fructus alienari potuerũt per dictã pupillaꝝ dũmodo cũ tutoris auctoritate si essent tales q̃ seruari nõ possunt ⁊ qui sint tales fructus hr̃ per gl. in. l. j. C. si aduersus vsuca. ¶ Preterea dum ipse Bar. dicit qõ ẽt cũ decreto nõ posset dotẽ cõstituere nõ bene loquiť, vr. j. subdeť Bal. in. d. l. si añ nup. dicit qõ in pũcto iuris nõ lucrať fructus talis vir, ⁊ lꝫ de equitate seruet in practica opi. Azo. tñ dicit qõ talis eqtas nõ reperiť scripta. ⁊ ideo preferri dꝫ rigor scriptus de quo non lucratur fructus ex quo nondum est dos, ⁊ ita dicit tenere gl. in dicta. l. an in patrẽ que est dicta. l. penultima.

In pacto añt de lucrando dotẽ intrepide ⁊ sine aliqua dubitatione tꝫ qõ nõ lucrať talis vir ꝑ tex. in. d. l. an in patrẽ cũ tale pactũ nõ habeat locuꝫ in sponsa q̃ nõdũ est vxor per tex. ibi, ⁊ ita dicit tenere Guil. de cu. in. l. non sine. C. de bonis q̃ li. ⁊ sic vr̃ tenere Bald. q̃ ẽt si vir credidisset matrimoniũ valere nõ lucrať tales fructus ꝑ tex. in. d. l. an i patrem cũ tua gl. Sed tex. in. d. l. an in patrẽ nõ ꝙfert in terminos nostros vꝫ circa fructus eo casu quo vir fuisset ignorans, ⁊ sic in bona fide, qꝛ tũc vr̃ q̃ lucreť fructus saltẽ ꝙsũptos ad instar bonefidei possessoris ꝑ id qõ hr̃ in. d. §. fructus. maxime ex quo subijt onera. ¶ Preterea tex. in. d. l. an in patrẽ loquiť in puella habente patrẽ qui poterat expresse vel tacite disponere de fructibus talis dotis. Idẽ Bal. in. l. j. C. de vsucap. ꝓ dote distinguit qõ aut matrimoniũ fuit secutũ superueniente ltima etate, ⁊ tũc lucrať tales fructus ꝓ onera quasi matrimonij que ante subijt, aut nõ fuit secutũ, ⁊ tũc sicut ꝙdicit dotẽ vt hr̃ i. l. qõ seruus. ff. de ꝙdi. ob cãm. ita ẽt fructus, ⁊ qcqd dicta occasione fuit cõsequutus, vt. l. cũ vetex. C. de do. ante nup. ꝑ quo facit qꝛ in tali ꝙdõne ob cãm repetunť ẽt fructus interim percepti. d. l. qui se debere. §. fi. ff. de ꝙdi. ob cãm. ⁊ l. videamus. la. ij. circa prin. ff. õ vsur. que opi. ꝓcederet q̃ñ fuit dos data ex cã futuri matrimo. ⁊ sic tũc spõsus sciebat matrimoniũ nõ subesse. Sed q̃ñ ipse credebat valere matrimoniũ iusto erroꝛe ductus, qꝛ pr̃ puelle ita asserebat, vel si nõ haberet patrẽ ex aspectu verisimiliter putabat esse nubilis etatis, tũc ex quo ipse credebat esse dotem ⁊ habere dñium dotis ⁊ onera subijt tanq̃ esset matrimoniũ, tũc cessat dispositio. d. l. qui se habere. ⁊ d. l. videamus. ⁊ iõ tũc vr̃ qõ lucreť fructus velut bonefidei possessor, vt. d. §. fructus. l. insulã. Jo. de imo. in. d. l. si ante nup. tꝫ dictã opi. qõ lucreť fructus si vir fuit in erroꝛe excusabili, qꝛ ex aspectu credebat esse maiorẽ. xij. ann. ar. d. §. fructus. saltẽ si interuenit auctoritas tutoris ⁊ decretũ in dicis, per id qõ hr̃ in. d. l. lex que tutores, ⁊ i. l. titia. ff. de iure dotiũ. subdẽdo qõ hoc casu possit tollerari pactũ expressuꝫ qõ vir lucreť fructus ẽt si sciat illã minorẽ. xij. annis cũ iusta cã videat subesse ⁊ solũmodo isto casu alienant fructus q̃ seruari nõ pñt vt l. cũ plures. §. pe. ff. de admi. tuto. ⁊ forte ꝑm eũ tacite vr̃ hoc agi vꝫ qõ lucreť fructus, ⁊ i recõpẽsatione onex, ar. l. sed si lege. §. conuulnit. ff. de peti. here. ⁊ d. l. si vero nõ remunerãdi. §. idẽ papinianus. cuius dictũ dum videreť requirere auctoritatem tutoris ⁊ decretum iudicis, ad hoc vt dictus maritus putatiuus faciat fructus suos nõ vr̃ procedere, ⁊ maxime dum supponit hec ẽt in fructibus qui seruãdo seruari nõ pñt cũ i illis alienãdis nõ videat necessariũ decretũ iudicis ẽt si tracteť de illoꝝ donatione expressa vel tacita cũ dicta alienatio mero iure valeret, vt in. l. lex que tutores. Sed posito qõ valeret mero iure sine decreto talis donatio expressa vel tacita, tñ q̃ñ fructus essent multũ sup excessiui vltra expensas onerum talis puelle educãde posset peti restitutio in integrũ ratione talis lesionis nõ parue ⁊ dicte minoris etatis per totum tit. ff. de mino. ⁊ sic ꝙtingeret tale matrimoniũ nõ esse secutũ, ⁊ sic in effectu talis vir putatiuus nõ lucraretur dictos fructus. ¶ Preterea tex. in. d. §. fructus magis facit in ꝓrium ⁊ ꝑ opi. Bγ. vt ibi illũ inducit Bar. ꝑ Bγ. dũ ibi
17 tex. vr̃ velle † qõ solum illi fructus qui sunt consumpti pro oneribus talis matrimonij putati. nõ reputanť a tali viro. ergo alij qui sunt consumpti vltra onera restituunť. Lud. de ro. in. d. l. si ante nup. est in eadẽ opi. in qua fuit Jo. de imo. qui reprehẽdit Bar. duꝫ voluit qõ ẽt cũ decreto iudicis posset spõsa cuius onera subisset sponsus paciscꝫ qõ fructꝰ dotales q̃s dat spõso cedãt lucro sponsi. Nam dicit qõ Bar. in hoc falsissime loquiť qꝛ licet etiam cum decreto iudicis non possit res imobilis per puellã minorẽ sponso donari. l. predia. C. de predijs mino. non sic in dote ⁊ donatione propter nup. d. l. lex que tutores. ⁊ l. fi. §. sinaũt. C. si maior factus, tamen res mobilis cum auctoritate solius tutoris põt sponsa donare sponso ẽt sine decreto iudicis, ⁊ dicit de hoc esse casum sing. in. l. j. C. si aduersus dona. ꝑm veram lec. quẽ tex. ẽt alleg. glo. ꝓ contrario in. d. §. sinautez. dicit tñ q̃ si matrimonium nõ sequereť possunt tales fructus donati repeti per sponsam. l. cũ vetex. C. de dona. ante nup. ⁊ l. si a sponso. eo. ti. In ꝓriuꝫ tñ ad hoc vltimum alleg. l. si pater. §. fi. ff. de do. que vult remuneratoriam donationeꝫ nullo mõ posse reuocari, ⁊ in banc opin. inclinat respondendo ad. d. l. cũ veterum. ⁊ l. si a spõso, qꝛ procedunt in simplici donatione ⁊ non in remuneratoria. plus ibi subdit posse teneri, ⁊ quidem improbabiliter q̃ talis donatio remuneratoria fieri possit per sponsam minorẽ ẽt in stabilibus dummodo interueniat solẽnitas decreti iudicis, ⁊ auctoritas tutoris per tex. no. xij. q. ij. c. ꝓ remuneratione. ⁊ c. qcũq̃ suffragio. vbi disponiť qõ res ecclesie regulariter sunt donari ꝓhibite, tñ ꝓ remuneratione donari possunt. Sic ẽt pari ratione dicit in minore cũ hi duo equiparentť, vt in. c. j. de resti. in integ. Adducit ẽt tex. in simili in. l. vinus libertus. ff. si quid in fra. patro. vbi liberto est promissa donatio remuneratoria ẽt si ꝓ illa diminuatur legitima portio patroni liceet per simplicem donationem non posset hoc fieri, ⁊ dicit maxime hoc esse verum si ita se haberet ꝙsuetudo loci circa similes donationes remuneratorias q̃ fierent per sponsas sponso, put dicit gl. in. d. l. si ante nup. esse Bononie. Et sic presupponit gl, ibi valere talem ꝙsuetudinẽ. adducit qõ in simili hr̃ no. c. ceterũ. de do. vbi licet prelatus non possit donare res ecclesie, tñ valeret ꝙsuetudo qõ possit donare dummodo nõ excessiue donet. Et ꝓ hoc dicit posse notabiliter limitari qõ hr̃ in. d. l. fi. §. sinautez. C. si maior factus, vbi dr̃ qõ minor nõ põt res suas donare etiam cuꝫ decreto. Nã hoc procedit nisi sit donatio remuneratoria, qꝛ potest etiam sine decreto per supradicta. cuius dicta an procedant patebit ex infra dicendis.

In tanta vero doctorum ⁊ opin. varietate possunt ꝓ veritate huius articuli fieri plures combinationes.

¶ Combinatio Prima.

18 **Prima** combinatio † est q̃ñ maior. xxv. ann. ⁊ que habet liberã suorũ bonorum administrationẽ ꝙcepit sponsalia per verba de futuro ⁊ postea fuit ducta in domum viri, nec fuit secuta copula, nec ẽt aliquis actus inter eos per quem possit apparere quod sponsalia illa de futuro trãsierit in matrimonium, seu in sponsalia de presenti, qꝛ per solam ductionem in domum viri non transeunt sponsalia de futuro in matrimonium de presenti, vt probatur in. l. quesitum. ff. de ritu nupt. ⁊ licet aliqui legistarum teneant contrarium, vt etiam fuit de mẽte Bart. in. l. cum fuerit. ff. de conditio. ⁊ demon. ⁊ probari vide Bart. in. l. mulierem. ff. de ritu nuptia. ⁊ in. l. scia. ff. de do. inter vir ⁊ vxo. ⁊ l. ea que. ff. ad municipa. ⁊ in anc. de nup. §. que vero. ⁊ etiam voluit Jo. an. in. c. fi. de spon. per tex. in. d. l. quesitum, tñ vt dixi ille tex. de directo probat contrarium si bene ponderentur alia etiam iura que ad hoc alleg. Jo. an. hoc non probant, tñ cõmuniter cano. tenent contrarium videlicet quod per solam ductionẽ ad domũ sine copula sponsalia de futuro nõ transeant in matrimoniũ de presenti si alia signa nõ interuenerunt in ꝓriũ. nã ẽt si fuerit nisus ad copulã ꝑ talẽ actũ sponsalia ex futuro nõ trãseunt in matrimoniũ, vt tex. in. d. c. fi. ẽt plus ꝓbat sic indistincte loquens quod etiam si fuit ducta i domũ sponsi nõ aliter apparendo de matrimonio de presenti per talẽ nisum spõsalia de futuro nõ trãseũt in matrimoniũ ẽt si puella esset viri potẽs qõ est notabile. qõ tñ procederet q̃ñ in tali nisu puella nõ ꝙsensit tꝫ violẽter sponsus tẽtauit coitũ, vt aliqñ assolet, lꝫ non perfecerit. Si aũt cõsenserit, tñ coitus non habuit effectum forte impediti ꝓpter superuenientiam alicuius, tunc forte dicendum esset cõtrariũ iuris ꝓsumptione qõ maxime procederet q̃ñ a principio fuerant con. racta sponsalia per verba de presenti, tamen ꝓpter impedimentum etatis iuris intellectu conuertuntur in sponsalia

salia de futuro per id qđ hř in.c.j.ð despon. ipu.in.vj. Nam si postea superueniẽte ltima etate superuenit talis nisus puto qđ iuris ꝓsumptione cẽseat̃ ꝯctũ matrimoniũ cũ ẽt dicto casu p amplexatiõe postea secutã inter ipsos sic inter se amplexãtes spõ salia trãseant in matrimoniũ, vt probat̃ in.c.j.de matrimo. ꝯcto ꝑ interdic.eccle.ꝛ ita põt limitari tex.ꝛ qđ ibi hř in.d.c.fi. Et isto casu esset differentia inter nisum ꝛ copulã, qꝛ.j.casu oritꝫ ꝓ sũptio iuris ꝑ q̃ admitteret̃ ꝓbatio in ꝯriũ. Sed in.ij.casu oritꝫ ꝓsumptio iuris, ꝛ de iure ꝑ q̃ nõ admitteret̃ probatio in ꝯriuz per tex.in.c.is qui.eo.tit.ꝛ facit gl.ꝛ qđ ibi not.in.l.fi.in ꝓnci. ff.qđ met.cã. per solã ergo ductionẽ puelle ad domũ sponsi cõ stãter credo nõ ꝓsumi mẽimoniũ ꝯctũ, lz preceſſerint spõsalia ð futuro, qꝛ hoc nullo iure ꝓbat̃ ꝛ vt dixi.d.l.quesitũ probat de di recto ꝯriũ qcqd aliter dixerit Jo.an.vt.s.ita ẽt sequit̃ Anto.de but.post Jo.cal.in.d.c.fi.ꝛ ẽt seq̃t ibi Abb.sicu.ꝛ cõiter doc. ibi legẽtes, ꝛ iura que allegant̃ in ꝯriũ nullo mõ hoc probant, ꝛ hoc aliqñ ꝙtingit qñ puella esset ẽt nubilis etatis, lz sit ducta in domũ spõsi, tñ ob aliquã egritudinẽ sponsi vel ẽt sponse nõ currãt aliter ꝯbere matrimoniũ de presenti, vel si ꝙtingat ꝙ sponsus sit absens de longinquo per aliqua tẽpora, tñ sponsa q̃ forte remã sit ozbata parẽtibus init ad domũ spõsi, ꝛ patris dicti spõsi, ꝛ tñ sponsus vel eius pater recepit dotẽ. ¶ Reuertẽdo igit̃ ad ꝓpo situm dico ꝙ si talis sponsa de futuro erat maioz.xxv.annis. Et sic habebat liberã suoꝝ bonoꝝ administrationẽ, ꝛ dotẽ tradidit sponso seu eius socero qui pro ea onera subijt eaz gubernando ꝛ alimẽtando, dico ꝙ tales fructus interim percepti in dotẽ non ꝙrtunt̃ postea sequuto inter eos matrimoniũ quasi videat̃ ta cite in recõpẽsationẽ oneꝝ, ꝛ sic pro quadã remuneratione con sensisse vt dictã dotẽ teneat ꝛ fructuet, lz forte fructus superexce dant onera predicta arg.d.l.si vero nõ remunerãdi.§.idẽ papi nianus.ff.man.ꝛ ꝙ per Bar.in.l.cũ qd.ff.si cer.pet.ꝛ per gl.in in.l.que dotis.ff.soln.mat.ꝛ ꝓ Bar.ꝛ doc.ꝛ in hoc nullus do ctoꝝ ꝯdicit vt ẽt ꝓ Imol.i.d.l.si añ nup.ꝛ ẽt ibi Lud.ꝛ ita põt ꝓ cedere opi.gl.in.d.l.ij.ꝛ isto casu bene limitat opi.ꝛ rõ Cy. ibi dẽ dũ allegat.l.sed ꝛ si lege.§.ꝙsuluit.ff.de peti.he.ꝛ hoc est no tabile ad limitationẽ iuriũ dicẽtiũ ꝙ fructus percepti ante ma trimoniũ ꝓ viꝝ augẽt dotẽ, vt in.l.si añ nup.ꝛ d.l.dotis fruct⁹. ꝛ in.l.inter socꝝ.§.cũ inter.ff.de pac.dot.cũ si.ꝛ procedãt si vir ipse interim onera subierit, qꝛ tũc cedũt in tacitã donationem ex cã remuneratiõis eo casu quo mulier eẽt talis ꝙdõnis vt posset donare tales fructus. Si tñ ꝙtingeret casus quo nuptie non se querent̃, forte qꝛ interim sponsus vel sponsa decessit, vel forte re nouauerint sponsalia cũ altero vel altera ꝯbendo, an tales fru ctus repetantur puto ꝙ nõ, ex quo talis donatio fructuũ fuit fa cta per viã remuneratoziã ꝛ nõ simplr ex cã futuri matrimonij, ꝛ sic nõ ob.d.l.cũ vetex.ꝛ l.a sponso.vt ẽt.s.retuli.fm.d.Lud. cuius dictũ vř satis iure ꝙtonum. ꝛ facit.d.l.dotis fructus.§.j. ¶ Aduertendum tamen puto, qꝛ si talis mulier ꝛ sponsa vltra dotẽ cõcessisset tacite, vel expresse ipsi spõso seu eius socero alia sua bona que dicunt̃ parafrenalia ex ꝙbus ipse sponsus fructus percepisset tam ante matrimoniũ ꝯctũ q̃ ẽt post matrimonium ꝯctũ, certe ꝓceptos añ matri.nõ lucrat̃ put lucrarẽt̃ perceptos post matrimoniũ, licet illos i domo ꝙsumpserit vna cũ dicta spõ sa. qꝛ in illis cessat predicta ratio ꝓsumpte remunerationis ex quo satis est qđ dotẽ cõcessit ex dicta cã onerum, vt.s.nec ẽt tũc obtinet dispositio.l.fi.cũ gl.sua C.de pac.quen.ꝛ ꝙ no.in.l.pe. ff.ad.l.fal. qꝛ illud obtinet in matito ꝓp tacitã ꝛ presumptaz sibi ꝙcessaz administrationẽ rõne vinculi ꝙngalis, nec dispositio. d.l.fi.que vř aliqualiter exorbitans a iure cõi dz extendi ad ca sum vbi nõdũ esset matrimonium, licet essent sponsalia per id ꝙ hř in.l.si vero.§.de viro.ff.solu.mat.ꝛ in.l.qđ viro.ꝛ.l.ius singu lare.ff.de legi.cũ simi.qđ not.ꝛ ita de facto iam interrogatus re spondi, dum legebam Pisis.

¶ Combinatio Secunda.

19 **Secunda** †cõbinatio est i puella minoze.xij.ann. tra dita per patrẽ ꝛ ducta ad domũ spõsi cum dote sibi tradita, tũc siqdẽ spõsus accedit ꝛ ẽt pater dedit tan q̃ sponsam de futuro, ꝛ sic ẽt sciens eã nõ esse nubilis etatis. Et sic põt ꝙcludi qđ interim lucrat̃ fructus ex quo pater potuit ta lem rem tanq̃ rem suam alienare sicut potuisset mulier sui iuris ꝛ minoz cũ in dubio censeat̃ dedisse animo dominiũ trãsferendi. d.l.dotis fructus.in fi.cũ.l.seq. Et sic duo ꝙcurrunt isto casu ad causandũ lucrum fructuũ, vcz dominium apud ipsum sponsum, facit qđ hř in.l.berennius.ff.de vsu. ¶ Item ꝛ secũdo ꝑsumpta cã donationis fructuum ex tacita remuneratione.arg.d.§.idem papinianus. ꝛ si nuptie nõ sequerentur non restituerentur dicti fructus, qꝛ licet dos censeatur data, ꝛ dominium translatum sub quadam conditione, scilicet si nuptie sequent̃.d.l.dotis fructus. cum sequenti, tamen donatio fructuum non censetur habere il lam tacitam conditionem ex quo causa ipsa remunerationis in se est pura, ꝛ de presenti bene facit.d.l.si pater.de do.s.allegat. ꝛ hoc ẽt casu põt ꝓcedere.d.glo.in.d.l.ij.C.de do.ꝓmis. cũ dictis Cy.ibidẽ. Si añt pater dictam puellam tradidit ducendã in domum sponsi tanq̃ vxorẽ ꝛ tanq̃ nubilis etatis vbi erat ad huc in etate nõ ltima ad matrimoniũ, ꝛ tũc ex quo vř agi vt fru ctus percipiat nõ tãq̃ sponsus, sed tanq̃ maritus tanq̃ ꝓp vez matrimoniũ, ꝛ sic interim talis maritus onera subit, puto qđ ta lis sponsus fructus lucrat̃, qꝛ tria vñr concurrere. Primo eius bona fides. Scõo qꝛ onera subijt per id qđ hř in.d.l.insulaz.§. fructus. Tertio qꝛ pater sic scienter tradendo dotẽ ꝛ puellã vř voluisse sua voluntate largiri dictos fructus, arg.eius qđ hř in. §.ex diuerso.insti.de rez diui.ꝛ in.l.adeo.§.ex diuerso.ff.de ac qui.rerum domi.ꝛ in.l.cuius per errorẽ.ff.de reg.iur.ꝛ hoc fuit de mente glo.in.d.l.pen.ff.qđ falso tuto.arg.illius tex.ꝛ ideo di cendum est qđ isto casu tales fructus sic interim ꝓcepti añ nu bilem etatẽ ꝛ anteq̃ sequat̃ verũ matrimoniũ nõ ꝙruntt̃ in do tem, ꝛ maxime ex tacita, ꝛ presumpta volũtate dicti patris, imo põt dici ꝙ si tale matrimoniũ nõ perficeret̃ dicti fructus interiz percepti ex quo pater videtur donasse maxime in recompẽsatio nem onerum non repeterentur per dicta.s. Si añt esset factum pactũ de dote tota vel eius parte lucranda in casu soluti matri monij, an tunc talis vir lucretur ꝛ quomodo subueniatur, tũc ob tinet distinctio.d.l.pen. videlicet an dictus pater sic sciens dolo vel propensiori affectu fecerit.

¶ Combinatio Tertia.

20 **Tertia combinatio** †si puella ẽ ducta ad domũ spõsi dote sibi ꝓ missa, ꝛ tñ nõdũ tradita ꝛ interim onera subijt an dictus spon sus possit agere ad vsuras rõne interesse si dos ꝓmissa erat in pecunia vel interesse rõne fructuũ, si dos erat in stabilibus, put in simili legitur ꝛ notat̃ in.l.de diuisione.ff.sol.mat.qñ vir subijt onera matrimonij. Nã gl.no.ꝛ singu.in.d.l.ij.C.de dote ꝓmis. voluit quod sic equiparando qñ sponsus onera subijt sicut q̃do maritus ꝛ hoc saltẽ ex quadam equitate ex quo interim spõsus onera subijt cũ q̃ vř ibi transire Bal.ꝛ ẽt vř fuisse ð mẽte By. ꝓut colligitur ex dictis By.in.d.l.ij. Sed Cy.ibi tz contra rium in dote nondum tradita ex quo nondum est vxor, ꝛ ẽt non dũ est dos nec vere nec ficte ex quo nondũ est tradita. ꝛ subdit Cy.ibi quod etiam in dote vera nondum tradita expectat̃ bien nium anteq̃ mulier sit in moza, vt.l.fi.§.preterea.C.de iure dot. Et hec vltima ratio non concludit, qꝛ communiter tenetur qđ in muliere vel socero ꝓmittente dotem currrit moza irregula ris a principio a die quo vir duxit vxorem, ꝛ sic cepit onera subi re, vt tz Bar.post gl.ꝛ cõiter sequunt̃ doc.in.d.l.de diuisione. ꝛ rñdent ad.§.preterea. vt loquat̃ in extraneo promittẽte dotez vt ẽt loquit̃ principiũ illius tex.ꝛ ẽt fuit de mente glo.ibi de quo dixi plenius in.d.l.de diuisione tamen ratio prima Cy.bene cõ cludit qꝛ qđ dicetur in.d.l.de diuisione.in glo.ꝛ i.d.l.dotis fru ctus. procedit ex quadã ratione naturali fundata ex equitate.l. curabit.C.de actio.emp.ꝛ in.l.iulianus.§.ex vendito.ff.eo.titu. vez qñ ꝯctus est vltro citroq̃ obligatorius, ꝛ alter ꝯbentiuz in cepit implere ex parte sua ex tũc ꝙstituitur moza irregularis cõ tra alterum nõ implẽtem vt teneatur ad fructus ꝛ vsuras in cõ tractibus bone fidei sine alia interpellatione. Sed in terminis nostris nõ subest dicta equitas qꝛ nondum fuit initus aliquis ꝯ ctus matrimonij, ꝛ sic nec ẽt ꝯctus dotis licet dictus spõsus one ra subierit illa nõ subijt tanq̃ ex causa veri matrimonij nec vllo iure probari potest illa opi.glo.d.l.ij. ¶ Inum etiam qđ si pa ter exprese ꝓmisisset etiam per stipulationem dotẽ ꝛ dotis vsu ras, tales vsure non cõmitterentur nec currerent nisi post sequu tum matrimonium, ꝛ non a die ductionis, qꝛ talis promissio ba bet tacitam conditionez, vcz si nuptie sequentur.l.stipulationẽ. ꝛ.l.tali.ff.de iure do.cum simi. Si tñ pater dum tradidit dictam puellã nondum nubilis etatis promisit dare dotem incontinenti ꝛ si non daret promisit vsuras, licet sciret non esset legitime eta tis, tũc videtur magis ex causa remunerationis onerum talẽ in tempestiuam dotis dationem promisisse quaz ex causa matrimo nij. Et sic per istũ modũ posset saluari opi.glos.in.d.l.ij. vt tunc

possint peti vsure vel fructus ratione interesse, fatendū tñ esset qđ eo casu quo nō posset petere sponsus talis dotis promisse vsuras vel interesse fructuū dotis promisse ⁊ onera subijsset posset petere dictas expensas a dicta puella vel eius patre ad quē spectabat de iure onus alimētoꝝ p id qđ hr̄ in.l.si quis a liberis.§. si mater.ff.de lib.agno.⁊ in.l.alimēto.C.de neg.gest.qz nō vr talis sponsus fecisse tales expēsas aio donādi,qz anim⁹ donandi in dubio nūq̄ ꝓpresumit̄.l.cū de indebito.ff.ō pb.⁊ maxie vbi pōt subesse alia cā q̄s donationis p id qđ hr̄ in.l. cū anꝝ.ff.de solu.

¶ Combinatio quarta.

21 **Quarta** † cōbinatio si puella nōdū nubilis etatis est ducta in domū sponsi cū dote sibi tradita forte ꝙstituta p patrē predefunctū aut p tutorē,⁊ sic interim sponsus vel eius pater onera subijt sciēs illā esse etatis nō ltime. pōt distingui qꝫ aut talis puella transiuit sine tutore, aut cū tutore. ¶ Primo casu sine dubio tales fructus interiz percepti angēt dotē deducto tñ ante extra qđ expendit sponsus vel eius pater i exhibitiōe talis puelle, tūc.n.nō fuit ꝓprie dos,lz q̄si dos ꝯ q̄s admittit̄ cōpēsatio pp expensas.l.si cū dotē.§.fi.ff.solu.mat.nec pōt dici qꝫ tūc sponsus facit fructus suos integros ex quadā tacita donatiōe,⁊ remuneratione pp onera,qz talis donatio ēt ex presse nō potuisset fieri per talē puellā nō habentē tutorē lz fructus sint de rebus que seruādo seruari nō p̄nt,nā in eis alienandis est data ptās solū tutoribus vt possint sine decreto nō autez ipsis solis puellis.d.l.lex que tutores in fi.⁊.l.fina.C.de admin. tuto. Sicut.n.pupillus vel pupilla nō pōt obligari p aliquē ꝯ ctuz sine tutoris auctoritate inst.de auc.tut.post prin. cū si. ita ēt nō pōt per ꝯctū alienare,qz ista quertunt̄ per id qđ hr̄ in.l.iscui bonis.ff.de ver.ob.⁊ in.l.si ad resoluēdū.C.de pdi.mino.nec esset opus aliqua restōne. ¶ Scōo casu qđ pupilla hz tutorē ⁊ de ꝙsensu tutoris fuit ducta in domū sponsi cū dote sibi tradita, ⁊ tūc aut talis sponsus percepit ex tali dote fructus qui seruando seruari p̄nt,vt eēt oleū ⁊ ēt pecunia forte ex redditu dotis cōsistentis in pecunia que stabat ad vsuras vel bodie ad honestuz lucrū. Nā quidā dicūt pecuniā cōnumerari inter res que sernādo seruari possunt lz alij ꝯ.de quo per gl.⁊ doc. in.l.j.§.quesitū. ff.ad treb.⁊ hr̄ in.l.agitur.ff.de iure deli.⁊ in.l.iulianus.ff.ō pebere.⁊ tales fructus aut alia mobilia q̄ seruari possunt ex quo nō p̄nt alienari ēt per tutorē sine decreto bodie, vt hr̄ in.d.l.lex q̄ tutores.ideo talis sponsus nō lucrat̄ imo quertunt̄ in sortē, qz nō potuit tutor donare expresse,ergo nec tacite,nec ēt presumit̄ voluisse id facere tutor qꝫ ēt expresse nō potuisset arg.l.si quenerit.el.j.ff.de pac.dot.⁊ qđ per gl.in.l.j.§.j.ff.ō offi.eius cui māda.est iurisdi.in gl.que icipit arg.triplex in fi.⁊ iō tales fructus sic percepti per sponsuz augent dotē. Nec.ob.l.j C.si aduer.vēdi.vt.j.subdeē. Aut sunt tales fructus percepti qui sernādo seruari nō p̄nt, ⁊ tūc aut sunt equivalētes vel sunt in minori valore quam sunt onera, ⁊ tūc sine dubio presumunt̄ donati in recompensationē taliū onez,⁊ qz tūc satis de facili presumit̄ tutorē voluisse in recōpēsationē onez illos largiri dicto sponso, qz tūc est ptās alienādi,⁊ ēt presumpta voluntas cum non versatur dānū pupille imo magis subest cōmodū ⁊ vtilitas ad ꝺ vt pupilla facilius ⁊ libentius alimenteē.facit.l.cū in plures.§.cū tutor.ꝼz dignitatē.ante fi.ff.de admi.tut.tum ēt qz in omnem euentum tales fructus haberent in totum retineri ⁊ estimari pp expensas factas in personā dicte puelle.vnde ēt constāter puto qꝫ isto casu non sit necessariū decretū iudicis cū ista datio seu consignatio taliū fructuū erat necessaria pro alenda puella per tex. in.l.qui filiū.ff.vbi pu.edn.de. Et licet in ꝯrium facit tex.vcz qđ requiratur decretum in.l.j.post prin.ver.sed nonnullos.ff.ō tutel.⁊ ra. dist.ibi decreto.s.interueniente tñ Bȳ.ibi,⁊ Bal.post Ray.ō for.in.d.l.qui filiū supplet ad illum tex.s.maxime,sed post consonū est iura inribus concordare iuxta.l.j.C.de inoffi.don.quia tex.in.d.ver.sed nonnulos loquit̄ q̄ pupillus teneret erga personas sibi ꝙiunctas alendas ex honestate ⁊ pietate vt in matre ⁊ sorore,scilicet vterina de qua ēt loquitur tex.in.d.§.cū tutor,tūc enim requirit̄ decretum in tali largitione,lex que filium loquitur q̄ ēt ex iuris positiui necessitate tenetur,vt in alenda vel dotanda iorore consanguinea vt ibi patet ⁊ ibi dum dicit cum aliter ei contingere non posset,vnde multomagis q̄ tutor aliquas res puta pecunias vel fructus cuiuscūq̄ generis cōcederet spōso vel patri sponsi pro alenda ipsa puella. Aut dicti fructus superexcedūt onera,⁊ tūc aut talis superexcessus est modicus habito respectu ad ipsas impēsas onez,⁊ q̄titatē dotis,⁊ hoc casu forte p̄ dici qꝫ illud cedat lucro sponsi nec auget dotē. Pro presuppono qđ tutor possit quid modicū donare, ⁊ elargiri q̄ subest aliqua iusta ⁊ honesta cā vcz p honore ⁊ cōmoditate pupilli vel pupille ēt sine decreto.vt ꝓbat̄ in.d.§.cū tutor ibi solēnia munera parētibus cognatisue mittet. ¶ Scōo probatur p tex.a ꝯrio sensu in.d.l.j.C.si aduer.dona.ibi ꝙgruenti moderamine. Cā.n.satis honesta ⁊ iusta dr̄ i casu nostro qz pp hoc spōsus ⁊ eius pater magis libenter ⁊ liberiori aio tractabit puellaz in sua gubernatione ⁊ regimine illiciti tali premio,lz exiguo fructuū percipiēdoꝝ. ¶ Tertio probat̄ ex eo qđ hr̄ in.c.ij.de do. vbi prelatus pōt ex cā aliqua iusta vel honesta in modico facere donationē de rebus ecclesie,nā equiparat̄ tutor ꝓlato ecclie, ⁊ eꝫ.vt gl.in.c.q̄liter ⁊ q̄n el.ij.de accu.⁊ alias per gl.in.c.sint manifeste.xij.qō.ij.facit qđ hr̄ in.c.⁊ si questiones de simo.vbi rō modici permittitur quod alias non permitteretur vnde si tutor in hmōi modico potest diminuere de patrimonio pupilli ex causa honesta ⁊ rationabili.vt supra. Ideo data tali potestate ipsi tutori sequitur quod ipse tutor presumatur voluisse donare illud modicū pro quadā remuneratiōe,qz in modicis magis de facili presumit̄ donatio q̄s in alijs non modicis, vt hr̄ in.l.vtrum ff.de donat.inter vir.⁊ in.l.omnino.ff.rerū amota.⁊ per Bart. in.d.l.que dotis. ¶ Si aūt tales fructus essent valde superexcessiui vltra dictam impensaz onerum,tunc arbitror qꝫ non possit tutor donare illos ēt cū decreto,qz nō subest causa pp q̄s fieri possit dicta donatio imo magis in ꝯrium ex quo donatio nec censetur facta moderate,⁊ tūc magis videreē interuenire tutor ad pdēdū ⁊ diminuendū patrimoniū pupilli q̄s ad augendum nec decretum iudicis validat isto casu ex quo in rebus que seruando seruari nō possunt iudex non habet interuenire vt.s.⁊ proba tur hec opi.a contrario sensu i.d.l.j.C.si aduersus dona.⁊ cā interponēdi decretū i alienādis rebus minoris eo casu quo hz iter uenire est i iure expssa ⁊ limitata,qz solū pp es alie.vt.l.ob es.C. ō pd.mi. ¶ Itē pp dotē.d.l.lex q̄ tutores. ¶ Itē pp donōē pter nup.pp recompensationem dotis.vt ibi not.in.l.predia.C. de pred.minoꝝ.⁊ in.l.titia.ff.de iure dot.⁊ in.l.fi.§.finautem.C.si maior factus. Unde propter has cās nō est pmissa alenatio rū pupilli vel minoꝝ ēt cū ꝺcreto. Et hec opi. q̄ fuisse vr̄ Bar. in.d.l.si ante nup.mihi placet quicqd aliter dixerit Ludo. ibi p tex.in.l.j.C.si aduer.dona.⁊ ꝓbat̄ p tex.in.d.l.fi.añ fi.C.si maior factus vbi ꝓhibet oēm donōnē rei minorū,⁊ cū decreto excepta donatio pp nup.q̄ fit p viz in recōpēsationem dotis, qz tūc illa saltem cū decreto pōt fieri,⁊ est permissa. Merito sequitur qꝫ alie donationes ꝓhibent̄ ex quacunq̄ alia causa ar.l.cū prector.ff.de iudi.cū si. Et ideo si fieret donatio sponsalitia illa non est promissa etiam cum decreto vt hr̄ in.l.predia.C.de pred.mino. ¶ Nec obst.tex.in.d.l.j.sup qua se fundat Lud. qz illa loquitur in donatione pp nup.que olim appellabat̄ ante nuptias, vt ibi dicit gl.⁊ sic illa lex loquit̄ ꝼm iura antiqua que bodie immutāt tale nomen volendo qꝫ appelletur propter nuptias vt hr̄ in si.C.de do.ante nup.⁊ ita communiter doc.hanc intelligentiam sequūtur. Unde illa lex dz intelligi ꝼm alia iura volentia qđ donatio propter nup.non possit fieri de re minoris nisi cum decreto,⁊ non per solum tutorem vel curatorem vt vult tex.in.d.l.fi. ante fi.C.si maior factus,qz consonum est iura inribus concorda re.d.l.j.C.de inoffic.dona.⁊ c.cum expediat.de elec.in.vj.non enim vertebatur dubitatio an dicta donatio valeret sine decreto vel cum decreto. Sed dubitabatur stante validitate talis donationis an possit peti in integ.resti.⁊ ibi dicitur quod non quo ille maritus lz esset minor fuit vsus iure communi,qz ad hoc necessitabatur saltem causatiue si volebat habere vxorem cum dote,⁊ maxime si illa aliter non volebat dotem dare vel constitue re nisi in recompensationez haberet donationē propter nuptias ꝼm qꝫ hr̄ in.d.l.fi.C.de in integ.resti.⁊ iste est verissimus intellectus ad illum tex.l.j.C.si aduer.do.vel si volumus intelligere qꝫ ibi res minoris fuit donata ante nup.sine decreto dz intelligi eo casu quo sine decreto potuisset fieri alienatio vcz non de rebus stabilibus,sed mobilibus vt ibi voluit gl.que intelligentia communiter a doctoribus approbat̄.⁊ Bart. ibi supplet ad gl.vcz de mobilibus que seruando seruari non possunt ꝼm qꝫ habetur in.d.l.lex que tutores,qz in mobilibus que seruari possunt eadē viget prohibitio sicut in bonis stabilibus vt ibi est tex.nō enī est credēdū qꝫ gl.ibi intellexerit de mobilibus que seruando seruari possent ꝯ.d.l.lex que tutores. ¶ Item non est credendum qꝫ ibi gl.voluerit intelligere esse ibi speciale in quibuscunq̄ mobilibus etiā que seruādo seruari possent vt donari possent cū autoritate soli⁹ tutoris vel curatoris, ⁊ sic sine decreto iudicis,qz hoc esset

esset contra multa iura, & maxime ꝯ tex. in. d. l. lex que tutores, & in. d. l. fi. ad fi C. si maior factus. Et si dicat q in. d. l. j. sit spāle fauore nuptiaꝝ, vt valeat talis donō in mobilib⁹ qbuscūqꝫ ēt sine decreto certe p hoc esset multū restringere. d. l. fi. ¶ Preterea vbi iperator rn̄. ad qsulationē, ergo non dz intelligi q ibi inducat nouū ius, & spālitatē ꝯ regulā iuris cōis de qua. s. vt per glo. not. in. c. qsultationi. ó tēpo. ord. & i. c. ex parte ade. ó test. Mā si imperator voluisset rn̄. per viā dispensatiuā, & specialitatis ꝯ iura cōia simplr prohibētia talē donationē pro certo hoc exp̄ssisset. ar. c. ad audientiā. de deci. & in. l. j. §. pe. C. de cad. to. Dico ergo q ibi nō fuit donatio simplex pp sponsalia, sed fuit donatio pp nuptias i recōpēsationē dotis, put fit de sui natura. Et ideo vbi in rebus que seruādo seruari p̄nt fieri per tutorem vel curatorē sine decreto iudicis, tū in rebus que seruari, nō possunt pōt fieri p solū tutorē vel curatorē sine decreto. ¶ Preterea nō video rōnē vrgētē quare tūc valeat talis donatio mobiliū, & sic fructuū, qz tūc nō dr̄ pp nup. vt est illa que fit per viz in recōpensationē dotis, vt. s. nā si illa lex intelligeret de dona. pp nup. & q possit fieri p solū tutorē vel curatorē ēt in mobilib⁹ que seruādo seruari possent, & sit spāle in illa que fit ex cā nuptiarū magisqꝫ qñ ex alia cā maxime qñ esset necessaria esset absurdū. naz nō posset talia mobilia que seruanda seruari possent alienari preter cām exolnēdi eris alieni. puta si haberet necesse reparare domos ruentes nec haberet pecuniā pro ipsarū reparatione nō posset talia mobilia que seruari possent alienari, qz ista nō est de causis p̄missis, vt dr̄ in. d. l. ob es. & in. d. l. lex que tutores. Si ergo nō pōt fieri alienatio ex cā ex qua haberet seq aug mētū patrimonij ipsius pupilli nisi ex causis expressis, & limitatis in iure ēt cū decreto, vcz ex cā eris alieni dotis, & donationis pp nup. vt. s. est dictū multominus posset fieri alienatio ex cā ex qua haberet sequi pdītio, & diminutio patrimonij cū donare sit perdere. l. cū de indebito. de prob. ff. ¶ Cōcludit ergo qd̄ tutor non pōt donare mobilia pupilli que seruādo seruari p̄nt ex causa donationis pp nuptias sine decreto, vñ opz intelligere illum tex. d. l. j. in mobilibus que seruādo seruari nō p̄nt, vt fuit de mēte glo. ibi. expressius ibi voluit Bar. & cōiter sequunt ibi doct. quo casu pōt alienare solus curator minoris spōsi ex dicta cā donationis pp nuptias tanqꝫ necessaria in recōpensationem dotis qstitute & pmisse dicto spōso. Nam vt dixi dicta donatio vz necessaria, & nō voluntaria intū q teneri solet, vt sicut pz cogit̄ donare filiam, ad hoc vt inueniat maritū, sic ēt teneret se obligare ad donādū pp nup. p filio ad hoc vt inueniat vxorē, vt p Bar. & doc. post By. in. l. si cū dotē. §. trāsgrediamur. ff. sol. mat. confert ēt qz donatio pp nup. nō dr̄ ppie donatio, sed magis datio ob cām & magis dr̄ accedere causę onerose qꝫ causę lucrative, vt hr̄ in auc. eo decursum. C. de don. ante nup. Sed hic sumus i casu multū diuerso qz tutor puelle donaret igit̄ sponso ex cā mere voluntaria dictos fructus superexcessiuos, lz essent tales q seruando seruari nō possent. nō. n. reperimus iure cautū q tutor vel pupillus cū auctoritate tutoris possit alienare per viā donationis res ipsius pupilli ēt q̄ seruando seruari nō possent. Et lz añ dispōnē. d. l. lex q̄ tutores iura p̄mittāt tutorib. & curato. alienare res mobiles tā q̄ seruari poterant qꝫ q̄ seruari nō poterāt, tñ permittebant talē alienationē per modū vēditionis vt ex eis pecunia redigeret, & vt ex illa pecunia vsure, vel redditus aliq haberent vt dicit tex. in. d. l. lex q̄ tutores. in p̄in. nō añ dabat potestas eis vt tales res donarent, & tñ ibi p̄uidet de nouo prohibendo talē distractionē mobiliū tutoribus & curatoribus nisi fiat cū decreto, & ex causis alias permissis in alijs bonis stabilib⁹ & licet in fine illa lex excipiat res mobiles que seruando seruari non possunt tñ illa exceptio ad hoc vt extrahatur ex regula data in principio legis per id qd̄ hr̄ in. l. nā qd̄ liquide. ff. de pe. leg. cum simi. necessario dz intelligi, scz qd̄ talia mobilia que seruando seruari non possunt valeant alienari pro redigendo pecuniā ex eis, vt ēt hoc liquido pz ex text. ibi in fi. & melius declaratur in. l. fi. in fi. eod. tit. ergo non pro causa donationis, vt ēt hoc probat ex regula prohibitiua generaliter sumpta ex tex. in. d. l. fi. §. finaū. C. si maior factus, vt ēt pz ex gl. ibi dum excipit aliquos casus, & maxime dñ excipit qd̄ p alimētis pupilli pōt imobilia dare & concedere, & ēt pro alimētis sororis pupilli dum allegat. d. l. cū plures. §. cū tutor. l. j. & §. sed nōnullos, & qz in. d. §. finaū, excipitur donatio propter nup. ergo omnis alia donatio intelligitur inclusa sub regula prohibitiua argu. a speciali. l. j. C. de the sau. lib. x. cū simi. Et ita dz intelligi tex. in. d. l. j. C. si adner. do. vt sic intelligat̄ proprio modo de donatione propter nup. q̄ dat & fit in recōpensationem dotis. vt. s. dixi non autem de donatione que fieret per sponsuz spōse, vel ecōtra ex mera liberalitate, quia illa non posset fieri per tutorem vel curatorem vel cū eorū auctoritate, ex quo tūc tractat̄ de perdēdo per iura & rationes. s. alleg. Nā vt dixi ex quo donatio propter nup. qñ fit per modum equalē ad dotē, & sic moderate videt̄ fieri ex quadā necessitate saltem causatiua, & ideo ibi disponitur q nō qceditur, tūc restitutio que ratio cessat in donatione sponsalitia, qz illa est mere voluntaria, & ideo absurdū esset tunc denegari restitutionē in integ. illā tñ. l. j. intellige sm cōem intellectū gl. & maxime cuz ó claratione Bar. ibi, & cōiter doc. no. limitātiū predicta q talis donatio pp nup. qñ fieret de rebus mobilibus que seruādo seruari nō possent pōt fieri p tutorē vel curatorē vel eoꝝ auctoritate sine decreto, & non mirum ex quo tunc tria ibi concurrunt ad hoc. ¶ Primo qz illa donatio pp nuptias censet̄ esse quedam alienatio seu concessio necessaria. vt supra dixi. ¶ Secundo qz est de rebus que seruando seruari nō possunt in quibus iura magis de facili permittunt tutoribus & curatoribus alienationem. ¶ Tertio qz ibi fuit donatio propter nuptias moderata. vnde secus si immoderata vt presupponit ibi tex. Nam tunc non dicetur talis donatio fieri ex necessitate quatenus excedit modum dotis date vel promisse per virum secundum quod habetur in. d. l. si constante. & in. l. fi. versi. si igitur. C. de dona. ante nup.

¶ Ex predictis ergo potest breuiter distingui circa banc combinationem quod aut pupilla dedit dotem sponso sine tutore, & tunc etiam si expresse donasset fructus propter onera subeunda non vz talis donatio etiam si cum decreto, qz cū etiam non potuisset dotē qstituere cū decreto sine tutore, vt voluit Barto. in d. l. si ante nup. & bene, aut cū tutore, & tūc aut fructus sunt tales qui seruari possent, & tunc similiter non potest, immo ēt cū decreto ex quo non alienat̄ ex cā permissa de qua in. d. l. lex que tutores. & in. d. l. ob es, vt ēt hoc fuit de mēte Bar. in. d. l. si ante.

¶ Aut sunt fructus q seruando seruari non possent, & tunc aut erant equales in valore cū expēsis oneꝝ, & tunc ex quo magis dicit̄ qpēsatio cū expensis oneꝝ qꝫ donatio, ideo potuit hoc fieri ēt sine decreto, & non quertunt̄ in dotē. Aut tales fructus excedūt onera, & tunc si quidē in modico est excessum, & vz ēt sine decreto & ille modicus excessus nō conuertit̄ in dotē. Aut excessus non est modicus, & tunc pz. s. qclusum qd̄ ēt cum tutore, & cū decreto nō possunt tales fructus donari quatenus superexcedunt immoderate. ex quo segt̄ q multominus faceret talis sponsus fructus suos quādo aliter expresse non essent donati. & sic cōnertuntur in dotem, & si matrimoniū nō sequeret̄ possent reperi quatenus excedunt, vt. s. est conclusum qz ex quo nō poterat tutor ēt cum decreto per modū expressum, ergo simpliciter tradendo dotem cum puella non presumit̄ tacite facta donatio cū ēt expresse non potuisset arg. l. qui ad certum. ff. loca. cum simi.

¶ Combinatio quinta.

Quinta combinatio est si puella q̄ est nubilis etatis, & sic. s. xij. annos & minor. xxv. annis est spōsa de futuro, & ēt ducta ad domuz sponsi nondum contracto matrimonio nec per copulam nec per verba de presenti tamen cuz dote tradita ipsi sponso vel patri ipsius sponsi, vt potest contingere si sponsus nondum esset etatis ltime ad matrimoniū vel forte esset sponsus aliqua egritudine pressus, & pater sponsi subiret onera gubernando, & vestiendo talem sponsam forte orbatam patre, nam potest distingui quod aut talis sponsa habebat curatorem, & sine auctoritate curatoris dictam dotem consignauit, & tunc sine dubio nec expresse nec tacite potest dici donatio cum talis puella habens curatorem equiparetur pupille, vel pupillo habenti tutorez. vt habetur in. l. si curatorem habens. C. de in integrū restitu. & sic non posset pupilla sola donare fructus, & alias res etiā que seruādo seruari non possent, vt dictū est. s. in. j. cōbinatione. eodem modo nec adultus habens curatorem per ibi not. & tacit quod hr̄ in. l. j. §. fuit quesitum. ff. ad treb. & in. l. si ex legati causa. ff. de verbo. obli Unde si non posset talis puella donare expresse dotis fructus etiam pro remuneratione, seu recompensatione oneruz multominus posset vel diceret velle donare tacite argu. d. l. qui ad certum, & l. si conuenerit. de pac. dot. vnde tales fructus interim pcepti per talē sponsum vel eius patrem ante matrimoniū ꝯctū quatenus excedunt onera quertuntur in dotē, & si matrimoniū nō sequeret̄ possent cōdici sicut cōdiceret̄ dos, per id quod habetur in. d. l. qui se debere. §. fin. & in. d. l. cum veteruz. Si añ dicta puella sic ducta cum auctoritate curatoris dictam

21

dotem ꝙsignasset nōdū secuto matrimo. saltē per verba de p̄senti vel ipsa sola qñ nō haberet curatorē p̄ hoc casu dubitari in eadē dōm sit, vt. s. in proxima ꝯbinatio. in puella nō ltime etatis sola, vel cū curatoris auctoritate ꝙsignāte dotē. nā videretur dicēdū qꝺ possit expresse, ⁊ ēt tacite talis puella adulta donare dictos fructus interim perceptos lꝫ excedētes onera ex quo tenacior vī esse actus gestus p̄ adultū cū curatoris auctoritate q̄ gestus per pupillā cū tutoris auctoritate, pꝫ qz auctoritas tutoris in pupillo accedit ad supplēdū defectū iudicij ⁊ intellectus qui est in pupillo qui nō hꝫ integrū, ⁊ plenū intellectū, sed semiplenū, vt hī insti. de inuti. stipu. §. pupillus. ⁊ l. j. §. furiosus. ff. de act. ⁊ oblig. facit qꝺ hī in. l. q̄nis. §. infans. ff. de acqr. pos. Sed auctoritas curatoris circa adultū p̄supponit iudiciū ⁊ ꝙsensus adulti esse magis plenū ⁊ integrū. Et iō actus ipse vī esse magis efficax, ⁊ maioris roboris cū adultus mero iure obligeť, lꝫ nō habeat curatorē, ⁊ iō vī qꝺ saltē cū curatore possit alienare mobilia que seruādo seruari nō possunt. ¶ Nec ob. d. l. lex que tutores. in fi. ⁊ d. l. fi. C. de admi. tut. qz loquunť ꝺ solis curatoribus, ita alienātibus, vt nō possint alienare dicta mobilia nisi illa vēdēdo vt ex eis pecuniā redigāt, vt probať ex illa. l. lex que tutores. in prin. ⁊ post prin. iuncto. §. fi. ⁊ d. l. fi. ad fi. nō sic vī qñ curatores alienarēt dicta mobilia cū ipso adulto, vel adultus cum auctoritate curatoris. nā tūc valeret alienatio ex quocūq; titulo fcā licet si esset lesus cōpeteret restitutio, vt hī in. l. j. ⁊ per totū. C. si tutor vel cura. interuenerit quicqd sit p̄ hoc ꝯcludi p̄rium, qz dicta iura loquunť de curatoribus circa alienationē dictoꝝ mobiliū, ⁊ ipsa iura pacificant ipsos curatores tutoribus, vt sic procedāt a pari circa distractionē dictoꝝ mobiliū. vñ curatoris auctoritas circa suū adultū nō vī esse maioris potētie q̄ auctoritas tutoris circa suū pupillū in tali alienatione. qꝺ ēt pꝫ i. d. l. C. si aduer. don. vbi pꝫ qꝺ sicut nō p̄ pupillus donare pp nupt. ipsa mobilia sine tutore. eodē modo nec p̄ adultus hoc facere sine curatore ēt si fieret donatio pp nup. que vī esse necessaria ipsi sponso p̄ recōpēsatione dotis sibi date vel promisse. vt. s. dixi in proxima cōbinatione. Et sic infertur quod talis sponsus non lucratur dictos fructus, imo ageret dotem quatenus excedunt expensas onerum, prout. s. dixi in pupilla.

¶ Combinatio sexta.

22 **Sexta** cōbinatio si spōsus † deceptus in ipsa etate puelle forte ex aspectu puelle vel pp assertionē matris vel ꝙsanguineoꝝ p̄xit matrimoniū per verba de p̄senti cuꝫ dicta puella credens ipsam esse nubilis etatis ipsam ducendo ad domū suaꝫ cū dote, ⁊ onera subeūdo, ⁊ postea nōdū p̄cto mat. p copulā vel aliter verba de p̄senti ipse vir vel puella decessit an teneať ipse vir, vel eius heredes restituere dotē vel fructibus interim p̄ceptis dubiū surgit, qz lꝫ nō tracteť de donatione expressa vel tacita seu p̄sumpta, qz ptes vcꝫ mulier, ⁊ vir, vel saltē vir ipse credebant esse matrimoniū. ⁊ sic fructus habere ⁊ lucrari ⁊ ꝙsequi tanq̄ fructus dotis p̄ matrimonio p̄cto. ⁊ sic ex necessaria natura dotis ⁊ onerū secutorum. d. l. pro oneribus. ⁊. l. dotis fructus. tñ saltē vī tūc potuisse talez virū putatiuū facere fructꝰ suos. vcꝫ ꝙsumptos pp sua in bonā fidē, ⁊ ad instar cuiuslibet possessoris bone fidei, qꝺ voluit Bγ. in. d. l. si ante nup. per tex. in. d. l. insulā. §. fructus. cuius opi. lꝫ multi doc. sequanť in. d. l. si ante nup. ⁊ ēt Cγ. in. d. l. ij. C. de do. promis. tñ vī dubia, qz text. in. d. l. §. fructus. p̄suponit qꝺ ille fructus p̄cepti p dictū maritꝫ putatiuū ⁊ bone fidei possessorē erāt ꝙsumpti i oneribus dicti putatiui mat. ⁊ iō Bar. ibi tā in suo summario q̄ ēt in dictis suis ibi dum opponit de. l. certū C. de rei vendi. Dicit notāter qꝺ regula. d. l. certū. ⁊ aliorꝝ iuriū dicētiū qꝺ bone fidei possessor suos fructus facit ꝙsumptos, ⁊ ēt hī in. l. bone fidei. ff. de acqr. re. do. lꝫ locū in bone fidei possessore qui putat se dōm cōmutabiliter, vt est in viro qui putat ⁊ putare dꝫ se teneri ad restituēdū solut. mat. ⁊ sic eodē modo vir putatiuus, qz tūc nō facit fructus suos ⁊ ideo quatenus illos nō ꝙsumpsit circa onera talis matrimonij putatiui restituet per illū tex. ¶ Aduertēdū tñ est qz lꝫ multi allegent Bart. ibi ita dicere. tñ si bene considerenť verba Bar. aliter sonant. nam dicit q̄ regula de qua in. d. l. certū cum simi. procedit in eo bone fidei possessore qui putat se dōm ⁊ sui contēplatione fructus percepit non alio respectu vt erat ibi i viro putatiuo qui respectu onerū matrimonij fructus p̄cepit. ista sunt verba Bar. ibi sed lꝫ maritus percipiat fructus ratione oneruꝫ matrimonij, tñ hoc non sufficit nisi etiā putaret se dōm rei dotalis. † nam ⁊ ille qui sciēter p̄xisset matrimoniuꝫ innalidū percipit fructus ex dote rōne onerū illius quasi matrimonij, ⁊ tñ fructus suos nō faceret vt probať ibi a p̄rio sensu. ⁊ in. l. inceste. ff. ꝺ ritu nup. ⁊ ēt dixi. s. circa p̄inc. huius. xiij. mēbri. Et tñ tex. in. d. §. fructus se fundat super bonafide dicti mariti putatiui, non ergo sufficeret maritum percepisse fructus ratione onerū matrimonij si nō esset dñs dicte rei dotalis. Vel saltē se dōm nō putaret. vnde ponamus matrimonium esse validum tamen dotē esse datā in re aliena, ⁊ vir crederet dotē nō esse alienā sed accepisset eā tanq̄ p̄priam mulieris certe fructus talis dotis faceret suos p̄ dōm euincentē non ex eo qꝺ onera subijt, sed ex eo qz se dōm putauit, ⁊ sic eam si credidisset alienā tñ fructus percepisset tanq̄ p̄ro oneribus matrimonij supportandis, tñ non faceret suos. Sed posset saluari opi. Bar. in. d. §. fructus qꝺ suū dictus procedat q̄n dos, ⁊ fructus percepti repeterenť per alium q̄ per ipsam mulierē, vt fuit in. d. §. fructus. qz repetebanť per dominū rei dotalis, cū ibi mulier non erat nec fuit dōa cum fuerit detecta fersa, secus si repetereť dos per ipsam mulierez cū fructibus si forte matrimo. esset detectū nullū vt tūc nō posset repetere fructus quatenus excedūt onera mat. q̄ supportauit talis maritus ex quo ipsos percepit de voluntate dōi iuncta bonafide ipsius mariti que tñ salnatio vī q̄ illa opi. Bγ. indistincte sit vera, nec ratio Bar. videtur ꝯcludens cū tp̄e talis perceptionis fructū non solū erat bonafides, sed etiaꝫ erat possessor p̄ro suo ⁊ possidebat vere tanq̄ rem suam, ⁊ non tanq̄ alienā inspecto statu p̄senti ꝑm veram ⁊ cōez opinio. q̄ maritus haberet dominiuꝫ rei dotalis, vt hī in. l. doce ancillā. C. de rei vendi. ⁊ in. l. dinortio. §. si fundum. ff. solu. mat. vnde ponamus q̄ viro fuit data in dotez res aliena quam vir possidebat tanq̄ suam, ⁊ tanq̄ sibi datam ab vxore dōa certe lꝫ fructus percipiat rōne onerū matrimonij. tñ vt dixi hoc non sufficeret nisi qz ēt ꝯcurrit bonafides circa ipsum dōium, ⁊ tñ maritus scit se aliquando esse restituturum in casum soluti matri. ⁊ tñ absurdū esset dicere q̄ talis vir interim nō faceret fructus suos etiam consumptos, ⁊ hoc maxime concurrente vero titulo dotis, ⁊ bonefidei mariti qꝺ ostenditur, qz facilioꝝ est acquisitio fructū in bonefidei possessore q̄ acqsitio dōij dicte rei ex p̄scriptione, qz in p̄scriptione requiritur titulus. Item longum tempus ⁊ bonafides ipsius possessoris p̄ iura vulgaria non sic in acquisitione fructū. in qua sufficit sola bonafides. sine tit. vt hī in. d. l. bonefidei. de acqui. rerum domi. ⁊ in. d. l. certum. Itē in acqsitione per p̄scriptionem non sufficit habere bonā fidē cātā ex erroꝝ iuris, vt. l. nunq̄. ff. de vsucapio. ⁊ tñ nō sic in acqsitione fructū in qua erroꝝ iuris nō nocet immo opitulať, vt hī in. l. si fur decesserit. ⁊ ibi p Bar. ff. de vsuca. ⁊ in. l. sed si lege. §. scire. ff. de peti. heredi. cū sua gl. ⁊ tñ maritus licet possideat rem que erat dotalis putatiua ⁊ illam possideat non tanquam p̄priam ⁊ incommutabiliter. ⁊ sic non rōne dōij p̄prij, ⁊ icōmutabilis, tñ p̄scribit pp suā bonā fidē, vt hī in. d. l. fundū. de fundo. ⁊ in. l. si alienā. ff. so. ma. ⁊ ibi no. in. l. pomponi⁹. §. in dotis. ff. de acqui. pos. ergo multomagis fructus facit suos. ⁊ lucratur sicut quilibet bonefidei possessor. ¶ Item sequeretur ꝺm opi. Bar. ⁊ sequacium q̄ si quis possideret bonafide res, vt non p̄priam simpliciter, sed tanq̄ rem p̄priam talis ecclesie vcꝫ in emphyteoticam vel vt feudalem talis dominī, ⁊ tamen erat res alterius ⁊ ꝙtingat postea talē rē euinci a tali benefidei possessore, talis teneretť ad fructus p̄ceptos ⁊ consumptos, quia non possedit vt p̄priā incōmutabiliter, lꝫ ex alio respectu, qz erat emphyteotica vel feudalis q̄ esset iniquissimū ⁊ maxime qz talis posset p̄scribere p̄ verum dōm tale ius emphyteoticum propter eius bonamfidē. ⁊ maxime victā cū titulo. vt no. in. l. compe tit. C. de p̄scrip. xxx. an. ⁊ in. c. ad audientiā. de de p̄scri. ad. l. cuꝫ sponsus. §. in vectigalibus. ff. de publi. ⁊ in. l. fi. C. de p̄scri. long. temp. ⁊ no. in. l. iusto. §. non mutat. ff. de vsuca. ergo multo magis acquirit sibi fructus ex tali sua bonafide per. s. dicta. ⁊ facit q̄ hī in. l. q scit. §. in alieno. ff. de vsuc. vbi hť q̄ nō solum ille qui possidet tāq̄ dominus, sed qui possidet tanq̄ vsufructuari⁹, lꝫ in vero nō haberet ius vsufructus, tñ pp eius bonamfidem lucratur fructus cōsumptos contra dominum euincentem.

Unde per predicta potest concludi quod vir putatiuus, licet possideat rem commutabiliter, ⁊ sic hoc respectu tanq̄ alienam, quia scit se teneri ad restituendum soluto matrimonio, ⁊ sic respectu onerum matrimonij, percipiat fructus, tamen si est in bonafide iusto erroꝝ ductus credendo matrimonium tenere, ⁊ sic rem illam esse dotalem, ⁊ sic esse in suo dominio, licet cōmutabiliter, tamen fructus suos etiam quos percepit excedētes onera dicti matrimonij putatiui, ⁊ hoc fuit de mēte glo. in dicto. §. fructus. dum dicit quod non lucratur propter

matrimonium

matrimonium qđ in vero nõ est,sed pp eius bonãfidẽ,ꝛ ita etiã est de mẽte Bal.ibi ꝛ maxime in suo summario.ꝛ ẽt fuit de mẽte Jo.de imo.ibidẽ.Et pro hac opi.videt satis bene facere tex. in.d.ff.fructusu.i ver.sumptus vero.vbi iuriscõsul. vult qꝙ si putatiꝰ fecit aliquas expẽsas necessarias, vel vtiles i pdijs quasi dotalibus ille nõ repetunt sed excõputant in fructibus interim durãte tali putatiuo matrimonio pceptos,ꝛ hoc est de nã sumptuũ necessario vel vtiliter factoꝝ p bonefidei possessorẽ,qꝛ lz il los fructus faciat sibi lucri tãq̃ bonefidei possessor,tñ tales sumptus q sunt facti in predijs cõpensant ex quadã eqtate cũ dictis fructibus.sic loquit ꝟz regulã tradità i.l.sumptus.ff.de rei vẽ.sic ẽt in viro putatiuo in terminis loqt tex.in.d.ff.fructus.nã si fructus pceptos nõ faceret suos nõ caderet dicta cõpẽsatio ex aliqua eqtate ex quo illi in omnẽ euẽtũ essent restituendi quatenus ff.onera essent percepti.ꝛ sic text.in.d.ver.sumptus vero. opz necessario intelligere in fructibus qui essent pcepti ff.onera matrimonij,nã illi lz cedãt lucro dicti viri putatiui pp eius bonãfitñ cõpẽsant cũ sumptibus vtilibus vel necessarijs factis in predijs quasi dotalibus ꝟm formã.d.l.sumptus vnde lz.d.ver. sumptus vero ꝯdicat principio illius.ff.opz intelligere qđ illud principiũ non concedit qđ fructus qui nõ fuissent cõsumpti in oneribus illius matrimonij putatiui,sed excessissent onera possint repeti.Sed in illis disponit in ver.seq.vcz ibi sumptus vero ꝛc. qđ fiat qpẽsatio cũ sumptibus factis in predijs quasi dotalibus prout in alijs bonefidei possessoribus ꝟm dispositionẽ.d.l.sumptus.¶ Itẽ nõ dz capi arg.a ꝯrio sensu in prin.illius text. ibi ꝛ mulieris oneribus assumptos ꝯ iura cõia p id qđ hꝫ in.l.ij C.de qđi.inser.ꝛ in.c.j.de eta.ꝛ qua.in.vj.cum suis vulg.vt si a ꝯrio sensu videat disponi qđ fructus percepti bonafide per illũ maritum putatiuũ,ꝛ nõ assumpti oneribus matrimonij,sed restantes vltra onera non efficiantur dicti mariti sustinentis onera matrimonij cũ tale arg.resultaret contra regulas iuris communis de quo in.d.l.certum.ꝛ.d.l.bonefidei.ꝛ insti.de reꝝ diui.ff.si quis a nõ dño volẽs qꝙ tales fructus percepti p bonefidei possessorez putãt se dñm ex quadã equitate ꝛ naturali quadam ratione maxime ꝓ cultura ꝛ cura sint ipsius bonefidei possessoris. imo i casu nostro maioꝛ subesse vꝫ rõ,qꝛ iste putatiuus maritus habebat titulum dotis saltẽ putatiuum qui titulus dotis arctabat eũ saltem iusta opi.motũ ad onera dicti matrimonij supportãda,ꝛ ita subijt dicta onera.Intantum ẽt vt dici possit qđ fructus extãtes tẽpore detecte talis nullitatis matrimonij vel vertẽtis litis super dirimẽdo dicto matrimonio retinere possit pro expẽsis onerũ dicti putatiui mat.si fructus iaz pcepti ꝛ qsũpti nõ sufficerẽt ad dicta onera supportãda,qꝛ non videreꝫ esse equum,nec ratio naturalis suaderet qꝙ talis maritus putatiuus pdat de suo,ꝛ mulier ipsa sit in lucro sic interim alimentata sumptibus alienis. arg.l. nã ꝛ natura.ff.de qđi.inde. vbi si talis vir sciuisset tale impedimẽtũ dicta onera ꝛ expensas nõ supportasset.vt ẽt hoc idem voluit Joan.de imo.in.d.ff.fructus.plus etiam dici potest ☩ quod si fructus etiam extãtes non sufficerent vna cum fructibus perceptis pro dictis expensis factis erga mulierem,ꝛ sic pro oneribus dicti putatini matrimonij posset tũc talis maritus putatiꝰ retinere dotem,vel si dos fuisset in pecunia allegare compensationem per id qđ hꝫ in.l.si cũ dotẽ.ff.cũ seq.ff.sol.mat. ꝛ dicetur.ff.in seq.parte ꝛ ẽt est.ff.dictum in primo secundo ꝛ tertio mẽbro huius decimiquarti membri principalis.

SVMMARIVM

1 Dos putatiua ꝛ dos vera in qbus cõueniant.ꝛ nu.6.7.8.ꝛ cõsequenter vsq̃ ad nu.24.

2 Dos data pro matrimonio legitimo contrahendo quod nõ fuit secutum habet priuilegium prelationis,fallit tamen vt patet. numero.3.4.et.5.

25 Dos vera ꝛ dos putatiua in qnibus differant.ꝛ nu.26.27.ꝛ cõsequenter vsq̃ ad nu.44.item vide in nu.48.

45 Priuilegia dotium non obtinent in matrimonio contracto inter infideles.

46 Infiddelis vel hereticus si ad fidem redeat consequitur vel recuperat priuilegia dotium.

47 Infidelis si conuertatur ad fidẽ vxore remanente infideli dz sibi dotem restituere tamen sine priuilegijs,nec ob hoc audit qđ dicat nõ velle restituere ad hoc vt facilius eã reducat, sed si vxoꝛ postea veniret ad fidem virum recuperaret.

49 Maritus licet succedat vxori ab intestato propter vinculum cõiugale,ꝛ ecõtra tamen non sic si essent coniuges putatiui.

b Actenus expeditum est scdz mẽbrũ decimiquarti mẽbri pncipi.qꝙ ꝟm mẽbrũ explicandi mus p sex qbinationes.ꝛ sic oia q̃ ad hãc.j.ptez dotis putatiue spectare visuz est.Superest vt veniam ad.ij.ptem pncipi.vcz eo casu quo dos putatiua põt repeti an talis dos habeat eadẽ priuilegia. (¶ Additio. Eadẽ priuilegia. Not. qđ dos putatiua hz priuilegia vere dotis, ꝛ hypotece in bonis viri.l.si cũ dotẽ.ff.si.ꝛ ibi doc.sol.mat.Bal.ꝛ Alber.de su. in.l.j. C.de qđi.ob cãm.ꝛ iõ instrm dotis putatiue hz executionẽ paratã sicut instrm vere dotis,vide Bal.in.d.l.j.de qđi.ob cãz.) ꝛ eosdẽ fauoꝛes pront hz dos vera tã ex pte mulieris, q̃z ex pte viri,ꝛ hanc partẽ diuido in tria membra.¶ † Primũ in quibꝰ 1 queniat dos putatiua in dote vera circa priuilegia ꝛ fauoꝛes speciales tam ex parte mulieris,q̃z ex parte viri.¶ Secũdo in quibus queniant circa alias qualitates,ꝛ circunferentias.¶ Tertio in quibus inter se differant.

Circa primã partẽ dico qꝙ queniunt primo in actione personali,qꝛ sicut olim dos vera ꝛ pro vero matrimonio data in eius repetitione habebat inter personales ꝓilegius prelationis,qꝛ oibus alijs creditoribus nõ habẽtibus hypothecam preferebat,lz esset posterioꝛ in tẽpore. vt.l.dotis.C.de iure dot.ꝛ in.l.assiduis.in prin.C.qui pot.in pig.habe.cũ si.ita ẽt habebat dos putatiua.vt.l.ij.ff.si sponsa.ff.de priui.cre.ꝛ.l.si sponsa.ff.de iure dot.† nã ẽt vbi adhuc nõ esset matrimoniũ vez vel putatiuũ,sed data est dos pro matrimonio ꝯbendo hz locũ dictus priuilegiũ vt dictis iuribus.multo ergo magis vbi esset matrimoniũ putatiuũ vt ibi pz in puella q̃ nondũ existet nubilis etatis ducta ad domũ sponsi tanq̃ vxoꝛ.ꝛ sic tanq̃ sponsa de presenti,vt pz in.d.ff.si spõsa.in fi.ibi idẽ puto dicendũ ẽt si minoꝛ. xij.annis in domũ quasi vxoꝛ deducta sit lz nõdũ sit vxoꝛ esse nõ possit.ꝛ idẽ dꝫ in.d.l.si sponsa,vt sic si renunciatũ sit mat.ꝯbendo vel ỽ facto ꝯcto ꝛ.ff.ꝛ dos repetit preferatur talis mulier oibus alijs creditoribus i recuperatione dicte sue dotis date.si forte sponsus vel maritus putatiuus reputatur non soluendo,ꝛ si eius patrimoniũ nõ sufficiat pro satisfaciendo omnibus suis creditoribus.ꝛ idẽ si aliter matrimoniũ non tenuisset propter aliqđ aliud impedimẽtum per tex.not.in.l.si cum dotem.ff.si.ff.solut. mat.¶ Sed hec possunt limitari multis modis.

¶ Conuenientia prima.

3 Primo si mulier q̃ dedit talẽ dotem † pro matrimonio inualido ignoraãter ꝯxisset,secus si scienter, qꝛ tunc in eius odiũ cessabit tale priuilegiũ,vt probatur a cõtrario sensu.in.d.ff.si.ibi si mulier in conditione mariti erranit ꝛc. Bicet aliquis qꝙ isto casu non dareꝫ repetitio dotis mulieri sic sciẽter ꝯbenti sed fisco qui a dicta muliere aufert,tanq̃ ab indigna per id qđ hꝫ insti.de nup.in.d.ff.si aduersus.in fin.iuncta.l.qui contra.C.de incest.nup.Sed potest responderi per ea que dixi. ff.in.iij.membro principali huius.xj.partis. qꝛ aliquando non succedit fiscus vt est in muliere maioꝛe que sciẽter ꝯxit matrimonium cum viro nundum legitime etatis ex quo tale impedimentum nõ habebat cãm perpetuã prohibitionis,ex quo enim talis mulier cõmisit in legem frustra legis auxiliũ ꝛ fauoꝛe inuocat.l. auxiliũ.ff.de minoꝛi.ꝛ.c.qꝛ frustra.de vsur.cũ si.qđ forte procederet in ipsa muliere sic sciẽter contrahente,secus forte si pater eius sic sciẽter ꝯxit,nã isto casu ex quo mulier nõ fuit i dolo vel culpa nõ deberet tale priuilegiũ perdere si ipsa haberet talẽ dotẽ recuperare forte mortuo patre,qꝛ tũc subest rõ de qua in.d.l.ij.in fi.cũ seq.de priui.cre.Si aũt pater ipse viueret ꝛ recuperaret matri.nõ secuto,vel secuto de facto,ꝛ tũc si hoc nõ fecit dolose,sed propẽsioꝛe affectu motus,ꝛ tunc forte tanq̃ excusatus non perdet tale priuilegiũ prelationis.arg.eius qđ hꝫ in.l.pen. ad fi.ff.qđ falso tuto.auto.Aut fuit dolose versatus sic sciẽter tradendo nuptui filiã inubilẽ vel aliter vbi matrimoniũ nõ poterat subsistere, ꝛ filia esset de hoc ignara, ꝛ tũc nõ haberet tale priuilegium prelationis.ar.tex.in.d.l.si cũ dotẽ.ff.si.a ꝯrio sensu.ꝛ hoc forte nisi talis pater si nõ pferreꝫ alijs credito. talis filia haberet remanere indotata pp inopiã patris,qꝛ tũc in subsidiuz dz succurri tali mulieri vt possit alteri nubere sumpta rõne tex.in.d.l.ij.in fi.cũ seq.de pri.cre.ꝛ facit qđ alias hꝫ p eqtatẽ. l.fi.ff.de eo p quẽ fac.erit.ꝛ gl.in simili in.l.ij.ff.j.sup ꝟbo sui iuris.ff.sol.mat.ꝛ qꝛ isto casu versaꝫ interesse potius ipsius filie q̃z ipsius patris repetẽtis.vt alias p gl.no.in.ff.fuerat insti.de ac. in pe.ad fi.Si aũt mulier sciẽter ꝯxisset cũ seruo qui forte gere-

bat se pro libero tñ nõ ignara sue qdõnis quo casu non haberet ipsa dotis repetitionẽ sed fiscus vt post multa qclusi in.d.iij.mẽbro. Dico qõ fiscus nõ haberet prinile. antelationis, qz nõ venit tũc fiscus ex plona sua ꝛ ex plona dicte mulie. a q̃ tanq̃ indigna ipse fiscus aufert, ꝛ iõ aufert cũ oi iure suo ꝛ sua qualitate. ergo sine dicto prinile. antelationis. Ex qbus inferri põt qõ si mulier ꝫxit sciẽter sponsalia de futuro ꝛ prohibita dando dotẽ tali spõso. nam tũc de nuptijs de facto nõ secutis hꝫ mulier dotis repetitionẽ nec est locus fisco, vt. ſ. est qclusus in. i. principali mẽbro huius. xj. partis per tex. no. in. l. fi. ff. de qdi. sine cã. tũc nõ repeteret dictã dotẽ cũ. d. prini. antelationis, ꝛ multominus si ꝫxisset tale matrimoniũ p verba de presenti sciẽter nec fuisset consummatũ matri. p copulã quo casu qclusi in. ij. mẽbro princi. nõ denegari tali mulieri dotis repetitionẽ, tñ eodẽ modo eadẽ rõne, imo maiori rõne denegaret tale prini. prelationis i tali dotis repetitione per. ſ. dcã ex ar. tex. i. d. ſ. fi. vbi iurisco sul. facit viz, qz talis mulier errãter ꝫxit, ꝛ iõ sibi cõcedit dictum prinilegium.

4 **Secundo** limita procedere † qñ tale mr̃imoniũ puta tinũ fuisset separatũ viuẽte muliere, qz tunc subest rõ tex. que ponit in. l. iij. ff. de pui. cle. vcz vt iteruz nubere possit mulier, qz sic interest reipub. Sed si separatũ esset tale putatiuũ mat. morte mulieris, ꝛ cũ heres dotẽ repeteret ꝛ iter creditores esset qrtio de prelatione, ꝛ heres vcz filius talis mulieris allegaret prinilegiũ, fuit obiectũ qꝺ tale matri. nõ valuit, qz ꝫctũ iure prohibẽte, hꝫ inter ignorãtes, nã hꝫ tale prinile. qõ olim dabat in plonalibus in dote vera nõ trãseat ad hr̃dẽ extraneuz tñ ad filiũ mulieris trãsit, vt hr̃ in. l. j. C. de prini. dot. in tex. ꝛ gl. ibi, ꝛ ita cõiter tenẽt facit qõ hr̃ in. l. dabimus. ſ. j. de prini. cre. qꝺ maxime pcedit qñ esset filius eiusdẽ matrimonij. vt ibi not. ꝛ in. l. assiduis. ſ. excep. C. qui pot. in pig. ha. tñ nõ sic in tali dote putatiua, qz tũc cessat rõ renubẽdi ponderata p text. in. d. l. iij. ꝛ sic heres mulieris ẽt filius nõ habebit tale prini. ẽt si esset natus ex eodẽ putatiuo mat. ẽt si esset ltimus cũ possit hoc contingere qõ matrimoniũ nõ valeat. tñ filij inde nati sint ltimi pp instũ erroꝛẽ, vt hr̃ in. l. si quis incesti. C. de incest. nup. ꝛ p gl. in. l. qui ꝫ. eo titu. ꝛ habetur in. l. qui in pronincia. ſ. diuus de ritu nuptia. ꝛ in. c. penul. qui filij sint legiti.

5 **Tertio** limita procedere † in ipsa dote putatiua numerata nõ sic in solũ qfessata, qz tũc nõ vr̃ qꝺ prinilegiũ antelationis in plonalibus datũ a iure antiquo spãli fauore dotis ꝛ extẽsum ad dotẽ putatiuã extẽdat̃ nisi ad dotẽ putatiuã vere numeratã nõ aũt ad solã qfessatã, ꝛ sic vt ius singulare. ita multipliciter nõ extẽdat̃. l. ius singulare. ff. de legi. ꝛ maxime vbi versat̃ preiudiciũ tertij, quo casu qfessioni nõ ita fauemus sicut vere numerationi. l. j. ſ. qui mutuã. ff. de bis q̃ i frau. pat. ꝛ qꝺ hr̃ in anc. sed iã necesse C. de dona. añ nup. ꝛ qõ hr̃ in. l. qui testamẽtũ. ff. de pba. ꝛ bene facit qõ hr̃ in. d. l. assiduis. C. qui pot. in pig. ha. vbi prinilegiũ antelationis nouiter ibi qcessiz mulieri in sua hypotheca nõ extẽdit̃ ad dotẽ qfessatã vt pbat̃ in text. ꝛ gl. ꝛ ita ibi Cy. Bar. Bal. ꝛ cõiter oẽs. ꝛ dixi. ſ. in. x. pte operis in. cxxv. car. ꝛ sic eadẽ rõne põt dici qõ ẽt olim de iure antiquo de quo nõ erat orta tacita hypotheca p dote mulieris, ꝛ ẽt si erat expresse hypotheca apposita illa nõ erat cũ prinilegio antelationis ꝫ creditores pretẽdẽtes hypothecã anteriorẽ, sed solum iura indulgebãt mulieri ius prelationis in personalibus, vt hr̃ in. l. j. C. de prini. dot. tale prinilegium prelationis nõ habeat locum in dote solũ qfessata per rationes. ſ. adductas hꝫ ꝫrũ fuerit qclusum in. d. x. parte. in. cxxv. car. licet pro nunc dicta conclusio mihi videatur dubia per. ſ. dicta, tñ posito qõ opinio ibi posita procederet nihilominus nõ esset hoc extendendũ ad dotem putatinam, maxime ne tot specialia qcurrãt circa idem ꝛ ne in multis ledat̃ ius cõe per id qõ habetur i. l. j. C. de do. promis. ꝛ in. c. cũ dilectus. de consue. cum simi.

¶ Conuenientia secunda.

6 **Secundo** cõueniũt dos † putatiua, ꝛ dos vera in tacita hypotheca, vt pro restõne dotis ẽt putatiue, ꝛ sic p matrimonio innalido qõ credebat̃ validũ oia bona viri putatiui sint tacite obligata sicut sunt obligata p dote vera l. j. ſ. j. C. de rei vxo. act. ꝛ hoc voluit gl. no. in. d. l. si cum dotẽ. ſ. fi. ꝛ gl. in. d. l. ij. ſ. ij. cũ seq. de prini. credi. ꝛ idẽ gl. i. d. l. assiduis ꝛ ibi Cy. i. vij. q. vbi dicit ita cõiter teneri. ꝛ ibi Bar. trãsit, ꝛ ẽt in. d. ſ. fi. ꝛ cõiter ibi doc. legentes sequunt. Sed By. ꝛ Jac. de are. ꝛ pleriq̃ alioꝛ tenẽt ꝫrũ cũ qbus trãsit Bar. in. d. l. ij. i fi. vbi dicit qõ ita tenẽt oẽs. ꝛ idẽ fuit de mẽte gl. in. l. eos. C. q po. in pig. habe. ꝛ in. l. sponsaz. ff. õ iure do. ꝛ hec opi. vr̃ mihi verioꝛ in puncto inris. ¶ Moueoꝛ primo qz ius singulare circa tacitã hypothecã nouiter inductã p. d. l. j. ſ. j C. de rei vxo. act. est inductũ spãli fauoꝛe dotiũ, ꝛ est indultũ dotibus ergo nõ dz extendi ad quasi dotes ꝛ que vere nõ sunt dotes cũ dos nõ possit esse vbi nõ est matrimoniũ. l. fi C. de dona. ante nup. cũ si. Et casus verus nõ trahit̃ ad nõ verũ, sed fictũ vel ꝫ verũ in materia exoꝛbitãti a regulis iuris cõis. l. qstitutionibus. ff. ad muni. ꝛ l. iij. ſ. B verba. ff. de neg. gest. cũ simi. Et maxime vbi nõ esset eadẽ ratio fauoꝛis, sed certũ qꝺ nõ est eadẽ rõ i matrimonio nõ vero ex quo nõ repleꝛ ciuitas liberis ꝛ legitimis hominibus sicut est in mr̃imonio vero p id qõ hr̃ in. l. j. ff. sol. mat. ¶ Jtẽ ꝛ scõo qz talis tacita hypotheca est indulta a iure actioni ex stipulatu hodie tacite subintellecte, vt dicit tex. in. d. l. j. ſ. sed vt plenius. ad finẽ ibi, ita ꝛ hmõi actione. s. ex stipulatu damus ex vtroq̃ latere hypothecã, ꝛ qz ibi tex. vult qꝺ ꝓcedũt a pari tacita stipulatio, ꝛ tacita hypo. vt pz ibi simili mõ itelligi factã stipulationẽ ꝛ hypothecaz ex vtraq̃ parte quasi fuerit scripta ꝛc. ẽt pz ex prin. d. ſ. ibi ita. ꝛ hmõi actione damus ex vtroq̃ latere hypothecã ꝛc. ꝛ sic loquit̃ in actione ex stipulatu tacite subintellecta ex noua dispositione. d. l. j. vt dicte actioni sit indulta tacita ẽt hypotheca. sed claꝝ est qꝺ in dote putatiua a iure nõ est indulta tacita stipulatio sicut est indulta doti vere, vt dixit gl. insti. de nupt. ſ. si aduersus. ad fi. qꝺ pz, qz ꝓ ea repetẽda solũ daꝛ qdirio ob cãm, vel sine cã, vt hr̃ in. l. j. C. de qdi. ob cãz. ꝛ in. l. fi. ff. de qdi. sine cã. ꝛ dicet ſ. in. iij. ꝛ vlti. membro, vcz in quibus discõueniunt, ergo similiter nõ est indulta tacita hypotheca dicte cõditioni ob causaz. Preterea hoc nullo iure cautũ reperimus, ergo nec dos debebus ex nobis ipsis adinuenire. l. illam. C. de colla. ꝛ. c. ij. de transla. prela. cũ simi. dato tñ qꝺ opi. j. procederet quã cõiter tenuerunt glo. esset limitanda modis quibus. ſ. est deductũ in prima quenientia. ¶ Jtẽ limita vt tacita hypotheca non habeat locũ in dote putatiua in casu. d. l. si cũ dotẽ. ſ. fi. vcz si mulier ꝫxit matrimoniũ cũ seruo qui reputabat̃ liber, qz nõ põt seruus contrahere hypothecã bonoꝝ, qz ipse nihil hꝫ nec habere põt qꝺ possit obligare de suo, nec ẽt bona dñi põt expresse obligare, ergo nec tacite. arg. l. cũ qd. ff. si cer. pet. ꝛ l. q ad certũ. ff. loc. nisi haberet liberã peculij administrationẽ. l. si quenerit. ſ. fi. ff. de pig. ac. hꝫ Bar. ꝛ cõiter doc. in. d. ſ. fi. Fatẽdũ tñ esset qꝺ si dñs qsensisset tali matrimonio inualido, ꝛ dotis repetitioni fingẽdo forte se nõ dñm tũc sibi esset preiudicatũ in casu hypotheca bonorum suoꝝ, qz qui qsentit actui vr̃ cõsentire oibus effectibus qui sequũtur ex natura illius actus. l. q̃uis simpliciter. C. de fideicom. ꝛ qsensus in principali extenditur ad suum accessorium seu cõsecutiuum. l. si pupillozũ. ſ. si pupillus. ff. de reb. eo. ꝛ l. ij. C. eo. tit. ꝛ qõ hr̃ per glo. not. in. c. qz in tantũ. de preben. Ex quo inferri posset qõ si minoꝝ accepit talẽ vxorẽ putatiuã cũ dote ex quo ipse nõ põt sine curatoꝛe. imo ẽt cũ decreto obligare bona sua. d. l. lex que tutoꝛes. iõ nec ẽt tacite surget talis hypotheca bonoruz. Et hꝫ in vera dote sit hoc dubiũ ẽm no. p Bar. i. l. si qstãte. in pn. ff. sol. mat. in. li. q. iij. ptis de quo ibi latius per doc. ꝛ dixi. ꝛ per Cy. ꝛ Bal. in. l. fi. C. de legi. tut. ꝛ per doc. in. l. ittẽ qꝛ. ff. de pac. tñ in dote putatiua tenerẽ opi. negatiuã, vcz qꝺ tacita hypotheca bonoꝝ minoris nõ ꝫbat̃ cũ ea nõ sit tãta rõ fauoꝛis.

¶ Conuenientia tertia.

7 **Tertio conueniunt**, †qz qcesso qꝺ dicta tacita hypotheca obtinet etiam in dote putatiua illa obtinet cum prinilegio antelationis de quo in. d. l. assiduis. sicut ibi habeẽ in dote vera quod voluit glo. ibidem in magna glo. ad fi. ꝛ ibi Cy. in. vij. qõ. vbi dicit ita cõiter teneri idem glo. in. d. l. si cum dotez. ſ. fina. ꝛ in. d. l. ij. ſ. sic ẽt transit Barto. in. d. l. assiduis. ꝛ in. d. l. si cum dotem. ſ. fina. ꝛ ibi etiam Jmo. Pau. Lud. de ro. ꝛ cõmuniter docto. Sed vt ſ. dixi in tacita hypotheca By. ꝛ Jac. de are. ꝛ pleriq̃ alioꝛ in. d. l. ij. ſ. fi. tenent ꝫrtã opi. quod nec tacita hypoteca, nec etiã cum prinilegio antelationis ꝫbatur cum quibus transit etiã ibi Bar. dicens sic omnes tenere, sed tenendo opi. quod tacita hypotheca ꝫbat̃ etiam in dote putatiua, ꝛ quod in. d dote putatiua prinilegiũ prelationis in personalibus de quo dictum est. ſ. in prima ꝛ secũda conuenientia posset non improbabiliter tentari qõ dicta hypotheca similiter habeat prinilegium prelationis sicut habet actio personalis, vt sic sortiatur naturam sui principalis scilicet actionis personalis per id quod habetur in. l. ij. C. per quas plo. no. acq. vt sic accessorium sortiatur naturam sui principalis

cipalis per regulam accessorium. de reg. in. in. vj. ex quo posset inferri quod de iure antiquo ante dispositionē. d. l. j. §. sed vt plenius, ꝛ. d. l. assiduis. §. si mulier. in ꝑcu dotis exigebat a marito expressaz hypotecā ꝓ restōne dotis ꝙ illa hypoteca sic expressa preferebaꝫ oibus alijs creditoribus ēt precedentibus hypotecā ēt anteriorē. ꝛ eadē ꝙsimiliq̄ rōne dōm esset in dote putativa. ſz hoc nō vī posse sustineri de iure, qz ꝑm hoc frustratoria fuisſz no na dispō. d. l. assiduis q̄ fuit in dispositione. d. l. j. §. sed vt plenius. C. de rei vxo. actio. naz illa tacita hypoteca ibi nouiter inducta ex noua dispositione. d. l. j. nō fuit orta cū ꝓuilegio prelatiōis q̄ habeat rei vxoris actio ꝑsonalis, ꝛ ideo de nouo fuit ꝓtisuz per. d. l. assiduis ꝙ illa hypoteca haberet ꝓuilegiū prelationis, ꝑ habeat actio de dote ꝑsonalis seu stipulatu ꝓ dote. soluz. n. hypoteca sortit nām ꝓuilegij plationis in dubiū ꝑsonali actioni su ꝑ qua apponit q̄n in eadē re ꝯhibit hypoteca quentionalis ꝓo q̄ erat datum ꝓuilegium antelationis ipsi personali actioni vt est tex. no. in. l. licet. C. qui po. in pigno. hab. no. in. l. interdum. cum seq. ff. qui po. in pig. habe.

¶ Conuenientia quarta.

Quarto cōuenſunt qz sicut res empta ex pecunia dotali efficit dotalis. l. si ex pecunia. C. de in. do. ita ēt res empta ex pecunia dotali efficit q̄si dotalis, vt est text. no. in. d. l. si cū dotē. §. fi. cū seq. vt sic talis mulier putativa in tali re sic empta ꝓferaꝫ ceteris creditoribus lz anterioribus.

¶ Sed aduertēdū dixi sup hoc qz gl. in. l. labeo ꝛ sabin⁹. ff. ō vbo. sig. voluit vt ad hoc ꝙ res empta ex pecunia dotali efficitur dotalis esset inductū ſpāli fauore dotis cū regle ꝯdicamus, vt hī in. l. ex pecunia. C. de rei ven. qz in particularibus res empta ex pecunia mea nō efficit mea, vt hī ſz Bar. ꝛ ang. ꝛ cōiter doc. tenēt hoc nō eē ſpāle fauore dotis. ſz hoc esse ex nā vniuersi ꝑm q̄ res succedit loco ptij ꝛ ptiū loco rei, vt. l. si rē ꝛ ptiū. ff. de peti. here. ꝛ. l. impator. §. fi. ff. de leg. ij. ſz ō hoc latius dixi in. ij. pte opis ꝙcludēdo ꝯ opi. cōez. ꝛ ꝓ opi. Bal. q̄ ēt aliq̄ mod. sequunt qō
9 imo hoc nō venit ex nā vniuersi. in dote, ſꝛ tūc res empta ex pecunia dotali efficit dotalis qn̄ duo ꝙcurrūt. s. ꝙ accedat ꝙsensus mulieris. Scdo ꝙ hoc vertaꝫ in vtilitatē mulieris. ꝛ sic ꝙ ꝙditio dotis efficiaꝫ melior. vt ꝓbaꝫ in. l. ita si ꝙstāte. ff. de iure do. ꝛ
10 in. d. l. si ex pecunia. ꝛ ibi gl. C. de iure do. ꝛ in. l. si inter viz. eōd. ti. ꝛ dixi in. vij. parte in ꝓuilegio. xv. Vñ idē dōm ſputo in pecunia quasi dotali vcz qn̄ esset data ꝓo matrimonio inualido putatiuo, ꝙ tunc efficiatur q̄si dotalis qn̄ dicta duo concurrerēt, de quibus. §. ꝛ ita intelligatur procedere tex. in. d. l. fi.

¶ Conuenientia quinta.

Uel potest dici ꝙ in subsidiū fauore mulieris res empta ex pecunia dotali efficiaꝫ dotalis, vcz qn̄ alias bona mariti nō sufficerent ꝓo restōne dotis, ꝛ ꝙn̄ preferatur tunc omnibus creditoribus etiam pretendentibus hypotecam etiam expressam ꝛ anteriorem, etiam qn̄ illa duo de ꝙbus §. non concurrent per tex. sing. in. l. in rebus in princi. C. de iure do. ꝛ probatur in. l. vxor viro. ff. de dona. inter virum ꝛ vxo. vt dixi in. d. xv. priuilegio. Et sic idem dicendum sit in quasi dote seu in dote putativa, ꝛ ita procedit tex. no. in. d. §. fi. qui simpliciter, ꝛ indistincte loquitur, ꝛ hec erit quinta conuenientia.

¶ Conuenientia sexta.

Uel dicamus qō lz res empta ex pecunia dotali nō efficiaꝫ dotalis nisi duobus illis ꝙcurrentibus de ꝙbus §. tñ poterat mulier si videret sibi expedire vti suo priuilegio antelatiōis, ꝙ olim habebat in ꝑsonalib⁹ vcz dōo se velle vti dicto suo priuilegio in dicta re empta ex sua pecunia dotali, vt sic in illa preferret oibus alijs creditoribus etiaz prioribus in tpe, ꝙ procedebat ēt si dictus maritus esset solnēdo, tñ mulieri expediebat magis velle executionē sue dotis impetrare a iudice in dicta re empta ex pecunia dotali q̄ in alijs rebus, ꝛ sic ēt erat dōz in re empta ex pecunia dotis putatiue ꝓ tex. no. i. d. §. fi. ꝛ sic ista erit sexta ꝙueniētia. tñ ō illo iure vī forte ꝙ mulier nō poterat hoc obtinere si alius in illa re haberet hypotecā ꝛ maxime ſpecialē, qz ius antelationis in personalibus tm̄ succūbit qn̄ creditor lz posterior haberet hypotecā, vt no. in. l. ꝙ quis ff. de priui. credi. ꝛ ideo hodie subuenit plenius per dispositionē d. l. assiduis ꝓ tacitā hypotecā hodie ꝓuilegiatā, ꝛ sic idē in dote putatiua vt dcm̄ est. §. in tertio simili. Sed ꝓ notabilē dispositionē. d. l. in rebus est pingnius subnētū circa rē emptā ex pecunia dotali vt preferaꝫ oibus creditoribus etiam pretendentibus anteriorē ēt expressam nō soluz tacitā vt ad illā possit mulier recurrere in subsidiū tanq̄ ad rem ꝓprie dotalem ꝛ tanq̄ illa a principio fuisset data in dotem per tex. no. ibi, ꝛ idem priuilegiū sic in subsidiū indultū. vt. §. extendaꝫ ad rem emptaz ex pecunia quasi dotali vel data ꝓo dote putativa per tex. no. in. d. §. fi.

¶ Conuenientia septima.

11 **Septima** cōueniētia, ꝛ qz sicut expēsa necessaria ipso iure minuit dotē verā vt. l. ꝙ dī. ff. ō impē. ꝛ in. l. j. §. sed ꝙ dicimus. ff. de dote ꝑlega. cuz sit. ita ēt ipso iure minuit dotē putativā. vt est casus in. l. dote ꝑ illicitū. ff. ō rem nup. Et iō si tota dos sit in corporibus, tūc fit diminutio ꝓ viā retentiōis ꝓp expēsas necessarias nō obstāte fauore dotis, si āt ptiz est in corporibus, ꝛ ptiz in pecunia, tūc ꝓp dictas expēsas factas in corporibus defalcaꝫ ipso iure pecunia q̄ debeꝫ ꝓ dotis restōre ꝑz verā ꝛ cōez opi. q̄ ponit in. l. ꝙ dī. la. j. ff. de impē. ꝛ ibi ꝓ bar. vñ vt dixi idē est dōz in dote putativa vt talis expēsa necessaria facta in corpor⁹ ipo iure minnat dotē in ea pte ꝓ q̄ pecunia est i restōne, ꝛ si essent tm̄ corpora talis diminutio fit ꝓ viā retentiōis lz in expēsis vtilib⁹ sit discrepātia inter dotē verā ꝛ putativā circa retentionē fiendā vel nō fiendā, vt dicet. j. in tertio mēbro qn̄ ponet in quibus non conueniunt dos putativa ꝛ dos vera.

¶ Conuenientia octaua.

12 **Octaua** Cōueniētia est ꝑm aliquos, ꝛ qz sicut dos vera dī esse quoddā ius vre ꝑm opi. Bar. ꝛ alioꝝ vt dixi in. ij. parte opis eodē mō ipsa dos putativa censet esse ius quoddā vre. hinc est ꝙ nō ꝓp aliud iura volūt ꝙ impēsa necessaria ipso iure minnat dotē putativā. vrdicit text. in. d. l. dote ꝓ illicitū nisi qz hoc ꝓcedit ex nā vris ꝑt dicit tex. in dote vera in. d. l. ꝙ dī. Sz tenendo ꝙ imo in dote vera nō versatur vtras iuris qn̄ dos nō est in aliquo vniuerso, ſz in pecunia vel in re priculari vt dixi plenius in. ij. parte operis. idē dōm ꝛ tenēdz erit in dote putativa. imo multo magis cū in ea non subsit tanta rō.

¶ Conuenientia nona.

13 **Nono** Conueniūt in mō procedendi ꝑm Bal. in. l. i. C. de ꝙdi. ob can. ad fin. vbi dicit ꝙ intm̄ dos putativa obtinet priuilegia dotis vere ꝙ ſtāte statato ꝙ instrm̄ dotis habeat executionē paratā ꝙ sīr instrz dotis putatiue habebit executionem paratam. tamen ad hoc nihil allegat nisi qz se monet per id ꝙ ibi glos. dum vult ꝙ illa ꝙditio ob causam q̄ daꝫ ad repetendū dotē putativā est priuilegiata in prelatione temporis si tnt actio de dote ꝑ. l. ij i fi. ff. de priuil. credito ō quo. §. dcm̄ est in prima ꝙuenientia, ꝛ si verū esset hoc dictū Bal. idem dōm esset circa modū procedēdi, vt. §. dixi, vt sic abbreuientur dilationes. vt dictū est. §. in nona parte operis. in. xij. speciali. car. cxxj. ꝛ sic etiā vt procedi possit diebus feriatis, vt ibi in. xiij. speciali. ꝛ sic vt hodie non requiratur libellus nec litis cōtesta. ꝛ sic vt non soluz in his que dependēt a matrimonio vero habeat locum dispositio clemē. dispēdiosaz. de iudi. Sz ēt in his q̄ dependēt a matrimonio putativo ꝙ vī notabile ꝛ marie ad dicta ibi i. xv. ſpāli. ꝛ etiā posset hec ꝙueniētia extēdi ad multa alia priuilegia concernētia modū procedēdi, decidēdi ꝛ iudicādi in dote vera de quibus in dicta nona parte sup quo tñ cogita, qz essent ista magni effectus ꝛ nō parua est auctoritas Bal. in. d. l. j. in fi. de ꝙdi. ob can. cuius dictū nō reperio impugnatū a doctoribus ꝙ tñ esset limitandum. vt. §. limitani in prima conuenientia.

¶ Conuenientia decima.

14 **Decimo** cōueniunt ꝛ circa ꝓhibitionē. l. iulie. de fundo dotali qz extendit etiā ad dotem putativā, vcz datā ꝓ mrimonio inualido ꝙ credebaꝫ validū, vt si tali durante putativo matrimonio fiat alienatio talis rei dotalis non valeat ipso iure sicut q̄n alienaꝫ res ꝓprie dotalis vt est gl. sing. in. l. dotale. §. dotali. ff. de fund. do. ꝛ ꝓbaꝫ in simili in. l. lex iulia. q̄ est iij. eo. ti. vbi dos data ꝓ mrimonio ꝯhēdo, ꝛ sic in spōsalibus de futuro gaudet. d. ꝓuilegio legis iulie, et ēt vide. d. §. in. vij. parte opis in. j. ꝓuilegio. xvj. fallē. car. lxxiij. ꝛ ēt in. j. pte car. ij. ꝛ sic

ēt si fieret talis alienatio per maritū de volūtate vxoris putatiue non valeret sicut etiā non valet qñ fieret de voluntate vxoris alienatio vere dotis, vt. l. j. §. ꝛ cuz lex. C. de rei vxo. actio.

¶ Conuenientia vndecima.

15 **Undecimo** ꝓq; sicut maritus in dote vera lucratur fructus ēt supexcedētes onera mrimonij, vt hz̄ in. l. dotis fructus. ff. de iure do. ꝛ in. l. iiij. ff. de pac. do. ꝛ maxime q; est dns rei dotalis. l. doce ancillā. C. de rei ven. ita etiam maritus putatiuus lucratur fructus dotis putatiue etiaz supexcedentes. quod an sit verū vide. d. s̄. in. j. parte huius. xj. partis in. xiij. membro in sexta combinatione.

¶ Conuenientia duodecima.

16 **Duodecimo** ꝓq; sicut que venerūt ad virz ex cā re dotis dicūtur esse apud virū ex ti. oneroso ꝛ nō lucratiuo. l. ex pmissiōe. ff. ō actio. ꝛ obli. ꝛ l. fi. §. si a socero. ff. q̄ in frau. cre. ꝛ l. si donaturus. ff. de q̄di. ob cau. ita ēt in obnētis ad maritū putatiuū ex tit. putatiue dotis, vt hī no. in l. peculus. ff. ō in. do. ꝛ ibi p gl. fi. ꝛ no. dū infert ad notabilē limitationez. l. mater. C. de rei ven. vbi dī q; si res mea q̄sitēs apud aliū est perēpta vel prescripta, possuz ex eqtate in subsidiū agere ad ptiū rei habēdo ratū q; nole meo nō ē gestū. nā illa eqtas hz locū qñ ad illū q vēdidit rē meā res ipsa puenit ex lucratiuo tit. secus si ex titu. oneroso, puta ex titu. dotis vere vel ex tit. dotis putatiue, vt erat in casu. d. l. proculus. de qua etiam per docto. in. d. l. mater. ꝛ ibi per Cy. maxime in. vij. q.

¶ Conuenientia decimatertia.

17 **Tertiodecimo** ꝓq; quēadmodū titulus dotis vere est habilis ad causandā vsucapionē si in dotē daret res aliena, vt. l. pōponius. §. in dote. ff. de acq. pos. ꝛ in. l. j. ꝛ p totū. ff. ō vsuc. p dote. sic ēt titul⁹ dotis putatiue, vt est tex. nota. in. d. l. pcul⁹, ꝛ videbat eē dubiū, q; sicut mrimoniū ibi nō tenebat, ꝛ sic erat ipso iur nullū vcz inter sernā ꝛ liberū boiez ibi, ꝛ sic nō est vera dos nec verus titul⁹ dotis sz q̄si dos. l. si serua. eo. ti. ita ēt videbat q; titul⁹ dotis p dicto matrimonio nulliter c̄cto eēt tāq̄z accessoriū vt in regla accessoriū in. vj. cū simi. Et titul⁹ null⁹ nō pstat iustā cām pscribēdi nō obstāte errore iuris. l. nūq̄z. ff. de vsucapio. Sz pōt dici q; imo ēt titulus est sufficiēs pp iustū errorē facti q̄si error facti hī p tit. vt habeat in. l. celsus. ff. de vsuc. q; pcedit ēt in pscribēdis rebus eccīe alienatis sine solēnitate regsita vt tūc error iustus in facto p beat iustū titulū ad prescribēdū ēt c̄ ecclesiā fm gl. no. in. c. apostolice. de donatio. in verbo, prescriptione.

¶ Conuenientia decimaquarta.

18 **Et ex** hoc pōt inferri ad. xiiij. queniētiā, vcz ꝓq; sicut maritus verus pscribēdo q̄stare matrimonio rē dotalē illa pscribet cēsēt ēt ad vtilitatē mulieris vt sic soluto postea matrimonio teneat vir vel eius heres dictā rē pscriptā tanquaz vere dotalē effectaz restituere mulieri vel eius hīdibus vt hī in d. §. in dote. l. pomponius. ꝛ not. in. d. l. si alienam. ff. sol. matri. ꝛ in. l. qui alienam. ff. de don. cau. mor. sic quoq; dōz in marito putatiuo qui prescripsit constante putatiuo matrimonio rem alienā tāq̄z dotalez vt ꝓbatur no. in. d. l. proculus. in versic. quod si vir. ff. de iure do. a contrario sensu. ꝛ facit quod hī in. d. l. q alienā. ꝛ quod alias habetur in. l. indebiti. §. quod si nummi. ff. de cō di. inde. Fallit tñ in casu notabili. d. l. proculus. in dicto versic. quod si vir. vcz qñ matrimonium erat nullum, q; cōiunx que dotem dedit erat seruilis conditiō. ꝛ sic non poterat inter eam ꝛ virū esse matrimonium, q; vir erat homo liber ꝛ ignoranter illā tāq̄z liberaz accepit vbi in vero erat serua. ꝛ sic erat talis persona cui nihil poterat queri. l. quod attinet. ff. de reg. iu. imo sentit ibi rex. hoc procedere si vsucapio fuisset completa illa vxore putatiua adhuc durāte serua si interiz ante vsucapionem completaz illa mulier fuit facta libera, forte q; erat statulibera ꝛ conditio libertatis euenit durāte tali matrimonio putatiuo. ꝛ sic durante ēt dicta prescriptione, ꝛ tunc ex quo dicto casu conualescit matrimonium ꝓpter cessans impedimentum. ꝛ sic prescriptio fuit completa post dictum matrimonium qualidarū. tunc talis prescriptio completa proderit mulieri vt sic mrimonio postea soluto talis dos reddi dēat dicte, mulieri cū sua cā, ꝛ sic cū dnio q̄sito p dictā pscriptionē qpletā postq̄z mrimoniū recōualuit quod est notabile. An aūt hoc sit vex q; ibi ꝓbeī. vcz ex illo tex. q; ex tunc matrimoniū qualescat si non apparet de nouo qsensu. j. tangeī. Et sic inferī ad alium casum si matrimonium non tenuisset ꝓpter aliud impedimentum qnā seruilis qdōnis mulieris puta si puella erat nondū nubilis etatis tñ maritus eā despōsauit tanq̄z vxorē p verba de pñti ꝛ dos sibi fuit tradita in certa re que erat aliena. tñ fuit cepta pscribi p ipsam mulierē vel eius prem cū titulo ꝛ bonafide tunc siue anteq̄z puenerit ad annos nubiles vir complenit prescriptionem sine compleuerit postea intelligit prescriptio qpleta ēt ad qmodū talis mulieris ex quo erat talis qdōnis cui potuerat sibi q̄ri nō sic si fuisset serua, vt. d. l. peculus, q; tunc distinguit vt. s̄. dixi, ꝛ iō ēt si fuissent c̄cta solū spōsalia ō futuro dote ēt tradita ꝛ postea nuptie nō essent sequute prescriptio ꝓdesset dcē spōse, vt possit repeti p qdōnē ob cāz talis res sic tradita ꝛ pscripta p id q; hī in. d. §. fz si nūmi. ꝛ in. d. l. q aliena. Unde multomagis si fuissent secute ēt p copulā tñ de facto q; erat impedimētū qsanguinitatis q̄ tpe vir putatiuus ꝛ ignorans prescripsisset talem rem datam pro dote putatiua vt posset mulieri pro restōne sibi fienda, sicut prodesset vere vxori per. s̄. dicta si tamen mulier scienter contraxisset cum viro iuste errante, q; non credebant impedimentum, puta consanguinitatis eē, tūc posset prescribere talis vir propter iustum eius errorem nō tñ ad vtilitatē talis mulieris, sed fisci q̄ aufert tanq̄z ab indigna per. l. qui ē. C. de incest. nup. ꝛ scōm plene dicta. s̄. in. j. parte huius vndecime prtis. ¶ Dicet aliquis quod saltem hodie non procederet talis prescriptio si esset longi tpis pp malamfidem auctoris. s. mulieris dātis dotē sic scienter per id q; hī in auct. malafide. C. de prescrip. long. tempo. ꝛ sic non prodesset ēt ipsi viro putatiuo, q; pōt rnderi quod dispō. d. auc. ꝓcedit qñ malafides auctoris versaretur circa ipsam rem seu eius dniū q; sciret eā nō suā ꝛ q̄ñr esse alienam. l. fi. C. vnde vi. ꝛ sic habebant malāfidem aduersus dnm. Sed in casu nostro malafides dicte mulieris non versabat circa dnm, nec ē verum dnm immo respectu dnī erat in bonafide, q; credebat esse suam. Sed sua malafides versabatur circa ipsam causam dationis, q; sciebat matrimoniū non valere, lz vir crederet valere, ꝛ ideo ista malafides non nocet in prescriptione, vt habetur in. l. si quis fundum. ff. de acqui. pos. ꝛ in. l. indebiti. §. sed si nummi. ff. de condit. indebi. ꝛ ibi per Bart. ꝛ alios. ꝛ per Bal. in. l. j. C. de vsucap. transl. ¶ Reuertor nunc ad intellectum. l. proculus, q; s̄. dixi probari ex illo tex. quod si durante tali matrimonio putatiuo illa mulier est facta libera, puta ꝓpter euentum conditionis vel alio modo qō tunc reconualescit matrimonium. Tamen dubium facit ex quo enim dictus maritus nesciebat illam esse seruā. ꝛ sic erranter in eam consensit ꝛ nunc ea facta libera adhuc est in eodem consensu prout erat in ꝓn. ergo videtur etiam nunc durare primus consensus cum eadem qualitate erroris, merito videtur quod non conualescat matrimonium nisi vir ille de nouo qsentiat, nec ille tex. in. d. l. proculus. probat contrarium dum dicit ibi anteq̄z matrimonium esse inciperet. nam intelligo. s. quod secuto nouo consensu partium maxime ipsius viri putatiui ꝛ hunc intellectū ad illum tex. l. proculus reperio fuisse gl. in. c. j. de eo qui duxit in matrimonium qnam polluit per adulterium determinando per illum tex. similem casum si vxoratus aliam superinducit vxorem illa secunda ignorante eum vxoratum ꝛ contingat primam vxorem mori an ex nunc reconualidetur matrimonium cum illa superinducta sine alio nouo consensu ꝛ tandem concludit quod non, quia consensus requiritur de nouo non autem sufficit primus cōtinuatus ex quo cum eodem errore vī continuatus ꝓout etiam probatur in. d. l. proculus ante finem. fm gl. in. d. c. j. cum quaciter tranieunt doc. ibi post Jo. an. ꝛ etiaz voluit gl. in. c. fi. de coniug. seruo. Sed Jmo. in. d. c. j. tenet ꝛ ius. arg. l. q̄dam. ꝛ l. si mulier. la. ij. C. ad velle. ꝛ l. iij. §. fere. ff. de mino. ꝛ pro opi. glo. facit tex. ꝛ gl. illa no. in. l. iij. in ꝓn. ff. de acqui. pos. dum. volunt quod intrans possessionem animo continuandi possessionē tanq̄z iam de preterito sibi quesitam que in vero nō erat quesita nō querit tunc possessionem q; animus retinendi, seu continuandi non operatur animum de nouo querendi, sed pro opi. Jnno. facit q; Bar. ibi post By. ꝛ communiter doc. tenent ꝛ illaz gl. q; sufficit adesse animum in possidendo. nam qui hz animum retinendi seu continuandi etiam censetur hīe animum possidendi. allega. ꝛ illam gl. in arg. q hī in. l. j. C. commu. vtri. iudi. ꝛ in. l. postumus. §. fi. de iniusto rup. ꝛ irrito test. ꝛ in. l. qui liberis. §. testamento. ff. de secun. tabu. Sed duo prima iura parum facit

ꝛ §.

ꝛ.§.testamento.facit de directo in ꝯrium,qz imo ibi non sufficit nō apparere de dissensu vel de renocatione. Sed opus est noua declaratione animi,ꝛ sic de nouo ꝙsensu. Sed lz in teris.d. gl.l.iij.verior videat opinio Bar.ibi cum q cōiter trāseunt ibi doc.ꝛ ēt ego legendo ibidem tenui,vt ibi latius dixi.tñ illa decisio Bart.ꝛ gl.ibidē ꝯrie nō ꝙfert ad terios nostros.nā lz ille intrans possessionem nō habeat animū de nouo querendi possessionē,tñ nō pōt negari quin habeat animū possidēdi.Unde sufficit animus possidēdi in querenda possessione, vt probat in d.l.iij.ꝛ in.l.lz.C.eo.ti.tñ in terminis de qbus in.d.l.proculus. ꝛ in.d.c.j.de eo qui duxit in marimo. opz qō sit animus ꝯhendi matrimoniuz ad hoc vt intelligatur matrimoniū de nouo ꝯtū.vñ ꝓsenerādo in prio matrimonio non dī qs hodie ꝯhere. cras ꝯhere.ꝛ sic successiuis tpibus.Sed qui ꝙtinuat possessionem de preterito dī hodie possidere, cras possidere, post cras possidere,ꝛ sic successiuis tēporibus,qz possessio est actus cōtinuus nō aūt momentaneus,vt ꝑ Bar.in.l.celsus.ff.de vsucap. ꝛ dixi in.l.j.ff.de acqrend. possessio. in diffinitione possessiōis, Preterea animus ꝛ ꝙsensus q a principio nulliter intervenit ob aliqō impedimētū nō ita de facili facit actum recōualescere pp cessans impedimētū nisi appareat de nouo de ꝓsensatiōe volūtatis vt est tex.iūcta gl.ꝛ ibi no.in.l.j.§.sed si filius.ff.de leg.iij. Sic est in casu nr̄o cū prius ꝙsensus fuerit nulliter prestitus ob impedimētū seruilis qdōnis de quo in.d.l.proculus vel aliud impedimētū de quo in.d.c.vel aliud simile impedimētū.nō sic qñ a principio ains vtiliter intervenit in actu sz ex post reddit actus nullus pp aliqō supueniēs impedimētū.nā si postea id impedimētū cessaret an tūc recōualidet sine alia nona volūtate ēt distinguēdū,vt p bar.in.l.si qs filio exhērdato.§.fi.ff.de inīust.rup.

¶ Conuenientia decimaquinta.

15 **Decimoquinto** ꝓcōueniunt, qz si extraneus dotē dedit sponso futuro pro dote mulieris intelligit̄ qditio si nuptie sequētur.l.stipulonē.ff.de iure do.cū si.ꝛ tūc secutis nuptijs presumit̄ donatio in ꝓsona mulieris ꝛ sibi acquirit̄ actio ex tacita stipulone hodie ꝑ dotis restitutione,vt in.§.accedit.l.j.C.de rei vxo.acti.ꝛ si nuptie nō sequentur puta mittēdo nūtiū repudij,tūc talis extraneus repetit p cōditionē ob cāz si dedit ea qdōne vt statiz fiāt accipiētis.l.si ego so rnīso.ff.de iure do.In dubio aūt vī agi vt statiz fiāt accipientis,vt l.dotis fructus.in fi.cū seq.eo.ti.si aūt apparet qd voluerit effici statiz accipiētis,sz tūc demū nuptijs secutis ꝛ tūc nō secutis nuptijs nō ageī qditiōe ob cām,sz poterit talis extraneus vēdicar tāqz rē suā,vt i.d.l.si ego.a hec oia sīr locū hūt i dote putatiua data p extraneū ꝑ matrimonio ꝯhēdo de iure invalido qd credebat validū.nā nō solū si nuptie nō sequēī de facto sz ēt si de facto sequēī,sz ꝑ verba de ꝓsenti.imo ēt si facta fuerit ductio ad domū talis sponsi ꝛ ēt secuta copula de facto haberet locū repetitio ꝑ qditionē ob cām in ꝓsona dicti extranei,qz paria sunt nuptias nō esse secutas in matrimonio ltime ꝯhēdo, vī esse secutas de facto in mr̄imonio nulliter ꝯcto vel ꝯhendo vt ꝓbat in.d.l.si ego.post prin.ibi qre ēt si sequi nuptie nō ꝓsit pp matrimonij inductionē ꝛc.Et ideo dicto casu posset dictus dotās repetere invitando ꝛ allegādo invaliditatē matrimonij lz ipsi coniuges instarent pro ipso mr̄imonio cū interesit dicti dotantis pp qditionē illā tacite subintellectā nō impletā de iure qd est notabile maxie ad limitationē.d.§.accedit.ex quo segī qd si tale mr̄imoniū fuisset solutuz morte viri vel mulieris ꝛ extraneus ipse q dotauit nūc cōpetū habere tale matrimoniū nō tenuisse, repetere posset dictā dotē invita dicta vxore,nec teneret̄ eā reddere ꝑ matrimonio nouiter de nouo ꝛ legitime ꝯhendo ꝑ talem mulierē ex quo talis dotatio ad tale matrimoniū nouū se nō extendit per id qd bī in.d.l.stipulationem cum seq.

¶ Conuenientia decimasexta.

16 **Et ex** hoc inferri pōt ad.xvj.simile si extraneus ꝓcō erat donatur⁹ mulieri inssu mulieris eius sponso putatiuo numerauit pecuniam ꝑ dote putatiua nec nuptie secute sunt,tūc sicut nuptijs legitimis nō secutis misso nūtio repudij talis dos nō repetet̄ ꝑ extraneū ipsius dotātē,vt bī in.l.si donatus,in prin.ff.de qdi.ob can.ad hoc.l.si extraneus.vers.nisi forte.eo.ti.ita ēt in dote putatiua soluta ꝑ ipm extraneū soluētem sponso putatiuo aio donādi ipsi mulieri vt dictis nuptijs nō secutis de facto vī secutis tñ de facto ꝛ nō de iure dicta dos nō posset repeti ꝑ ipm extraneuz. Sz dz reddi mulieri vt ꝓbat a ꝯrio sensu in.d.l.si ego.iuncto dicto ver. quare ēt cū dicta lex loqtur qñ ex̄neus alias non erat donaturus nisi secutis nuptijs ergo si essz als donatur⁹ dict⁹ ver.qre ēt ꝓbat a ꝯrio sensu qd res date nō remanēt sue vez dicti dotātis.Sz dnt reddi mulieri, ꝛ ita ēt ꝓbat ex ḡnalitate tex.ꝛ litere in.d.l.si donaturus in principio, intelligēdo tex. ibi nec nuptie secute sunt, vez nuptie valide quia paria sunt nuptias nō esse secutas vel eē secutas ꝛ invalide.ar. l.nō erit.§.dato.ff.de inreiur.ꝛ.l.ij.in pn̄.ff.qnēadmo.testa.apertian.ꝛ in.l.iiij.§.qdēnatū.ff.ō re iud.ꝛ.c.fi.eo.ti.in.vj.cū simi.

¶ Conuenientia decimaseptima.

17 **Ex quo** Inferī ad.xvij.simile† qd si dicto casu talis ex̄neus nō soluisset talem dotē promissam animo donandi ꝛ postea detecto impedimento nuptie non fuerunt secute,vel si fuernnt secute fuerunt retractate propter tale impedimentum, nihilominus tenebitur mulieri facta sibi cessione a dicto sponso seu marito putatiuo prout idem dicitur, quando nuptie erant legitime contrahende.in.l.qui se debere.vers. sed nup.ꝛ matrimoniū invalidū nō possit dici matrimonium ꝛ qñr cū sciret iūcta gl.ff.de qdi.ob cām.ex quo ēt pōt inferri qō si talis maritus peteret a dicto extraneo talē dotē sibi promissam ꝛ ipse promittēs opponeret de invaliditate matrimonij pp qd ipse promisit nihilominus non audiret̄,qz sua nō interest ita opponere.cū in oēm euentū erat soluturus,ꝛ sicut non audiunt̄ agentes quoꝝ nō interest,ita etiā nec excipiētes.l.posthumus.§.si quis ex his.ff.de inoffi.testa.ꝛ instī.de excep.post princ.Si aūt non fuisset oino donaturus nisi secutis nuptijs vt in dubio ita ꝓsumitur,vt not. in.d.l.si donaturus.ꝛ in.d.l.si extraneus,ꝛ tunc si ꝯ cū ageret̄ ex dicta sua promissione posset opponere de invaliditate matrimonij per supradicta. ¶ Aduertendū tñ est qz si mulier scienter ꝯriisset tale matrimoniū invalidū ignorāte dicto extraneo promittente dotē,tūc in locū dicte mulieris ita lucrantis succederet fiscus.per tex.in.d.l.qui ꝯ.C.de incest.nup.ꝛ sic posset fiscus agere ꝯdictū maritū putatiuuz,vel eius heredes vt cedant put posset mulier si ignoranter ꝯriisset per.§.dicta ꝛ per id qō bī in.d.l.qui se debere,ver.sed cū sciret,ex quo etiam sequit̄ qō eo casu quo extraneus non animo in totum dotandi dotem dedisset sponso ꝑ matrimonio ꝯhendo,ꝛ sic sub tacita cōditiōe si nuptie sequentur tūc etiā si sciēter dedisset, qz sciebat matrimoniū non tenere nec nuptie secute fuerūt,tunc dotem repetere per qditionē ob cām nec fisco quereret̄ sicut etiam dareī repetitio dicto casu ipsi mulieri sponse per id qd habet̄ in.d.l.fin. ff.de cōd.sine cā.ꝛ ꝑm dicta.§.in.j.parte huius.xj.partis in primo casu seu mēbro,ꝛ idē si secute fuissent nuptie tñ nō ꝙsumate per carnalē copulā ꝑm dicta in secundo mēbro dicte prime partis.Si antē nuptie fuissent cōsumate per copulā ꝛ tunc tali dotanti non daretur repetitio nec etiam ipsi mulieri, sed fisco ꝑ id qō bī in.d.l.qui ꝯ.ꝛ per not.in.d.l.fin.ꝛ dicta.§.in dicta prima parte huius.xj.partis.maxime in.vj.membro.Et potest ꝙcludi quod in oībus casibus in quibus concluī non competere repetitionem mulieri scienter dotē soluenti in eisdē denegatur extraneo scienter dotandi eadem ratione.

¶ Conuenientia decimaoctaua.

22 **Decimaoctaua** conuenientia,† qz dos putatiua lz ꝓprie ꝛ stricte dici non possit ex quo dos eēnō pōt sine matrimonio.l.fin.C.de dona.añ nup.matrimoniū invalidum nō possit dici matrimonium ꝛ qñr non possit in eo versari ꝓprium nomen dotis,tñ largo mō pōt dici dos ꝛ qñr talis mulier pōt dici esse dotata.vñ stāte statuto qd filia vel alia mulier dotata a patre vel matre fratre vel alio ꝙsanguineo nō possit succedere vna cū fratre masculo ꝛc. locuz obtineret ad exclusionē dicte mulieris ēt si forte dotata ꝑ mr̄imonio invalido obstāte aliquo impedimēto.ꝛ ita iaz vidi de facto ꝙsultum apud Pisas per docto.solēnes,ꝛ ita etiaz me subscripsi,eo maxime qz ad dictū effectū statuti illa filia vī dotata cui pī dotē assignauit,lz adhuc nō esset matrimoniū vt ꝑ Bar. in.l.titio cētū.§.titio genero.ff.de qditio.ꝛ demon.ꝛ maxie per tex.in.l.nō est mr̄imoniuz.ff.de ritu nup.ꝛ in.l.qui pupillā.ff.de adulte.ꝛ ibi ēt ꝑ Bar. ad hoc ēt gl.ꝛ ibi ēt no.Bart.in.l.cum plures.§.cū tutor.ff.ō admi.tuto facit.l.vnū ex familia.in prin.ꝛ §.j.ff.ō leg.ij.ꝛ.l.cū pī.§.fidei.eo.ti.imo si pī vel mr̄ ꝛc.dotem ꝓmisisset sponso futuro lz nondū ēēt matrimoniū, cēseret̄ dotata

ad effectū dicti statuti, lz pater decessisset añ solutionez z ēt ante nuptias ꝯctas. ad hoc gl. in l. cum post mortē. §. pe. ff. de admi. tuto. z idem voluit Bal. in l. nō sine. C. de bonis que liber. z in l. si pater. C. de spōsa. z p eūdē in l. pe. C. de condition. inser. in antepenul. col. z in l. deo nobis. C. de epis. z cler. Unde ad ꝓpositum, lz talis dos data pro dicto matrimonio inualido non eēt p prie dos, tñ ex quo fuit destinata doti nec potest dici quod pater non exercuisset in filiam actum donandi, ideo excluderetur a successione sicut si fuisset vere z propie dotata.

¶ Conuenientia Decimanona.

23 **Decimanona** † qr stāte statuto vel ꝙsuetudine loci vt est in ꝙbusdā locis ꝙ acqsita p ꝙinges seu alter ꝙingū ꝙstāte mrimonio efficiātur cōia z veniāt eqliter diuidēda soluto matri. vēdicat sibi locū ēt in matrimonio putatiuo ac si mzimoniū tenuisset vt ꝓbaī in. c. ij. de donis. inter viz z vxorē ꝑm intellectū aliquoz ibi quē ēt ibi sequtur Abb. sicu. q tñ intellectus nō ꝓbaī ex illo tex. lz gl. ibi tertia in prin. aliq̄liter facit pro hoc dicto, tñ nec tex. nec gl. hoc probat bene intelligendo. Nā verba tex. ibi z nō est aliud quod obstat debēt referri ad ius cōe z nō ad ꝙsuetudinē, obsisteret añt de re cōi ipsi muliēri quomin⁹ dotis restō nō dēret sibi fieri qñ ipa sciēter ꝯxisset mrimoniū illicitū p id q̄ hr in l. q ꝯ. z auct. ibi posita. C. de incest. nup. ¶ Itē intētio gl. ibi fuit loq de pacto vl ꝙsuetudine loci q vxore ꝑdecedēte vir lucreī dotē vel eius partē dū alleg. gl. tex. in. c. fi. eo. ti. z q illud dictū nō sit vtrū appareb it infra in tertio mēbro dū ponet sexta dria inter dotē veram z putatiuā circa pactum vel statutum de dote lucranda.

¶ Conuenientia Vigesima.

24 **Vigesima** cōuenientia † qr sicut ea que ārit vxor ꝙstāte matrimonio vera ꝓsumūt qsita de bonis viri, vt cesset suspitio turpis qstus vt hr in l. quintus. ff. ꝺ do. inter vir. z vxor. de quo tñ remitto me ad notata p Bal. z alios in l. si vxorē. C. de ꝙdi. inser. z dixi in l. ex diuerso. §. j. ff. sol. mat. sic ēt dōm est in qsitis p vxorē putatiuā durāte mrimonio nō vero vt ꝓbaī ex tex. iuncta gl. fi. in. d. c. ij. q vr satis equum qñ ꝛ sabaī tale matrimoniū inter ignorātes sup quo tñ aliter non insisto, qr nō cōcernit ꝓprie materiā nr̄ā circa dotē putatiuaz p ut ēt non concernit aliud. §. proximum simile. Et p predicta apparet expeditum esse primuz membrum z qr etiam ꝑm cum ex §. deductis appareat esse ostensum in quo conueniunt dos vera z dos putatiua tam circa priuilegia dotis q̄ etiaz circa alias qualitates z circunferentias dotis.

¶ Differentie dotis vere z putatiue.

25 **Sequitur** Tertiū mēbrū vez in ꝙbus † differant dos vera z dos putatiua, z quidez. Primo differunt in actione seu quo ad remedium agendi qr ꝙ dote vera dabaī olim rei vxo. actio. seu actio de dote z in locū eius succedit tacita stipło vt hr in l. j. in prin. C. de rei vx. act. z in §. fuerat. inst. de act. ſz ꝙ dote putatiua restituēda que est data p matrimonio inualido datur solum condictio ob causaz z ꝙdictio sine causa, vt hr in l. j. C. de ꝙdi. ob cau. z in l. fi. ff. de condi. sine causa. z no. in. d. l. ū cum dotem. §. fi, z dixi. §. in secunda conuenientia ad finem.

¶ Differentia secunda.

26 **Ex quo** sequitur secunda differentia, † qr lz pro dote vera profectitia restituenda actio de dote seu hodie ex stipulatu sit communis patri, z filie, vt. l. ij. §. j. ff. solu. ma. tamen non sic in dote putatiua illa conditio ob causam pro ipsa repetenda erit dicta communio vt illa sit communis patri z filie, imo erit ꝓcipua ipsius patris vt dixi. §. in. j. parte huius. xi. partis circa. xi. membrum z subest ratio, qr conditio ob causam oritur ex negotio gesto inter accipientem z repetentez pront est etiā de natura ꝙditionis indebiti imo multomagis in conditione ob causaz in ꝙdictione indebiti cum conditio ob causam regrat factū explicandū ab hoie vt p Bar. in l. is cui hereditas. ff. de condi. inde. cū ergo nullū negotiū z gestū inter ipsuz maritū z vxorē filiā dotātis ergo nulla cōmunio pōt esse inter patrez z filiam pro dicta dote repetēda per conditionem ob causam.

¶ Differentia Tertia.

27 **Ex quo** pōt inferri ad tertiā drīaz vez q † lz in dote vera z ꝓfectitia filia postea effecta sui iuris morte patris vel emācipatiōe ipsa dos z eius actio recōsolideī in filiā vt. l. j. §. videamus. C. de rei vxo. actio. Tñ nō sic in dote ꝓfectitia putatiua, vez data p patrē p matrimonio inualido q credebaī validū. nā si pr ignorāter dotauit tūc soluto tali matrimonio p mortē viri post mortē dicti patris dotātis dotis repetitio nō spectabit ad dictā mulierē. lz ad heredes dicti sui pr̄is repetēdo p ꝙdōnē ob cām z si filia fuisz emācipata z matrimonium eēt solutū p mortez viri putatiui vel ēt añ mortē dicti viri fuisset matrimoniū retractatū p iudiciū eccl̄ie pp aliqd impedimentū tūc dos nō eēt recōsolidata in filiā predictam sed pleno iure repetitio ad dcm̄ patrē spectaret p ꝙdōnē ob cām. plus dico qd si dictus maritus putatiuus expresse per stipulationem promisisset dictā dotez restituere in casum soluti matri. z sic impersonaliter. nā tūc dicta stipulatio intelligiī de restituendo cui de iure debeī p id qd hr in l. post dotē. ff. sol. mat. in. iij. lec. gl. Et sic forte hoc casu nō censereī stipulatus sibi z filie, qr verba stipłonis reassumūt interpretationē ꝓut de iure cōi disponiī vt alr in siī p eūdē bar. i. l. vxorē. §. testō. ff. ꝺ leg. iij. alr p eūdē in. l. vt in reiur. §. si liberi. ff. de ope. libe. z facit. l. si duo. cū sua gl. ff. ꝺ acq̄rere. Fatēdū tñ eēt q ꝑdictis casib⁹ dicta dos cēsereī reuersa ad pr̄ez vl ei⁹ hr̄des cū onere redotādi dictā mulierē p id q hr in auct. ſz q̄nis. C. de do. ꝓmis. z alias p bar. in. d. l. post dotez.

¶ Differentia Quarta.

Quarta Dria qr maritus putatiuus in talis dotis putatiue restitutione nō hēbit dilationē anni p ut hz marit⁹ in dote ꝛa. vez qñ dos ꝙsistit cira mobilia, vt hz in l. j. §. cū ār. z. §. exactio. C. ꝺ rei vxo. act. z ꝓbaī ex tex. idistincte loquēte i. l. j. C. ꝺ ꝙd. ob cau. z est gl. singu. i. d. §. exactio. i gl. fi.

¶ Differentia quinta.

28 **Quinta** Dria † est qr marit⁹ in talis dotis putatiue restōne nō hz bñficiū indultū a iure restōne dotis vere, vez ne ꝙeniaī vel exigaī nisi inquātū facere pōt. Et lz gl. no. relegata ad illū tex. i. c. j. de do. inter vi. z vxo. dixerit ꝯriū, tñ Jo. an. ibi z cōiter doc. eū sequētes tenēt vt. §. t meli⁹. nā dcm̄ priuileg. fuit indultū viro ob reuerētiā maritalē q̄ durat ēt so. ma. pp religas mrimonij z ei⁹ vinculi pp qd vir z vxor dicūt fuisse socij diuie z humane dom⁹. l. aduers⁹. C. ꝺ cri. expil. her. z ēt qr cēsent fuisse vna caro. c. debitū. de bigamis, z facit inst. de patria potesta. post pncipiū. iūcto eo q hr in l. alia. §. elegāter. ff. so. ma. in tex. z gl. ibi q̄ rō cessat qñ nō fuit iter eos vez z liti mū mrimoniū. lz reputareī vez, z p hac opiniōe vr casus in. d. c. j. vbi nō sine ministerio ibi papa mādat reddi mulieri totā dotā qñ mrimoniū separaī ex aliq̄ cā ltima. z sic sine aliq̄ diminutiōe, qr nihil alid importat illd ꝛbū totā vt alr p gl. no. in. Loc. cē. ff. ꝺ fideic. liber. q̄ p nota alle. Bal. in auc. sed cū testator. C. ad. l. fal. q̄ si testator mādat hr̄di vt soluat totaz rē legatā, vf ex tūc ꝓbibuisse falcidiā. z facit tex. in. l. iulia. in pn. ff. ꝺ leg. iij.

¶ Differentia Sexta.

29 **Sexta** Dria † est circa pactū de lucrādo dotē totam vel eius ptē vt solet apponi in instrīs dotalibus. s. qd vxore ꝑdecedēte in mrimonio sine filijs vir lucreī dotē totā vel eius ptē. nā si ꝙtingat postea tale mrimoniū fuisse nulliter ꝯctū obaliqd iuris impedimētū dz restitui dos mulieri tota p ipz viz nec est locus retētiōi pp dcm̄ pcm̄ de lucrāda dote, vt est tex. no. in. l. j. C. ꝺ ꝙdi. ob cau. ¶ Ex quo ifert ibi bar. no. idē ee in statuto de dote vel eius pte lucrāda p viz vxore ꝑdecedēte sine filijs cū ꝓcedāt a pari tale pcm̄ z statutū circa dcm̄ lucrū. ad h. c. fi. ad fi. de do. inter vi. vxo. z p bar. z alios in. l. si ab hostibus. §. si vir. ff. so. ma. q ꝓcedit nō solū si tale putatiuuz matrimoniū fuit dissolutū inter ꝙinges viuētes p iudiciū eccl̄ie. ſz ēt p mortē ipsius mulieris z postea detegaī talis nullitas q̄ poterit allegari p heredes talis mulieris ꝯ talē viz volēte retinere dictā dotem pp dcm̄ pcm̄ vl statutū de lucrādo pp gñalitatē. d. l. j. vt ēt hoc idē voluit bar. de Sal. z lz Jo. de imo. Pau. de cas. z Lud. de ro. in. l. si añ nuptias. ff. so. ma. q intelligo ꝓcedere ēt si vir ignorāter ꝯxisset cū ille tex. in. d. l. j. indistincte loquaī. Et lz glo. fi.

d.c.j.de don.inter vl.t vx.senserit ꝯriũ relata ad illũ tex.t ipz intelligendo ibi t nisi aliud obsistat tc.vez qñ esset pcñ factũ de lucrãda dote vl eet de hoc ꝙsuetudo loci,tñ et ibi mod.legetes tenet ꝯriũ p tex.in.d.l.j.t ita est tenẽdũ vt et hoc ꝓbaf in.d.c. j.ibi dñ dicit totã dotẽ ꝙsi dicat ꝙ nihil de dicta dote possit reti neri p viz forte si allegaret dcñ ins retinendi pp dcñ pcñ vel statutũ seu ꝙsuetudinẽ loci si heredes agerẽt p ꝙditionẽ ob cãm vel sine cã put ibi agebaf.si aũt heres ageret actiõe de dote seu ex stipulatu tacita vel expressa ſm qđ hr in.l.j.C.de rei vx.act. t tũc ex quo heres dictã viã elegit sibi dz imputari.arg.l.si mu lier.§.fi.ff.qđ met.cau.ex quo dicte actioni de dote sic intentate inest tale pactũ sic incõtinẽti appositũ cũ nõ possit aliter intẽta ri nisi cũ sua ꝙlitate inberẽte,t sic cũ exceptione intẽtata.arg.l. lecta.§.dicebã.ff.si cer.pet.t ꝙ ibi p bar.t p eũdẽ in.l.eũ q ita. §.q ita.ff.de verb.obli. Et ꝓdicta oia ꝓcedũt qñ vir ignorantes ꝯrisset.Si aũt sciẽter ipse vir t sim ipsa mulier ꝯrisset . t tũc si cut dos applicaf fisco p tex.in.d.l.q ꝯ.t anc.ibi posita.dictum est.ſ.in sexto mẽbro prime partis huius.xj.partis . ita et lucrũ illud ꝙ viro erat querendũ ex pacto vel statuto p.d.l.q ꝯ. t dictũ est.ſ.in.x.t.xij.mẽbro prime partis. Sz si mulier ignorãter ꝯrisset quo casu ipsaz dotẽ nõ pdit tũc tota dos eet sibi restituẽ da nec sciẽtia viri dz sibi obesse vt sic pp sciẽtiã viri lucrũ ꝙ sibi esset ꝙrendũ vigore pacti vel statuti loci vt.ſ.sit applicãdũ fisco in preiudiciũ dicte mulieris,vt sic ipsa remaneat indotata in to tũ vel in partẽ,t maxie vt nõ possit cõmode alteri rennbere.Et boc pp gñalitatẽ tex.in.d.l.j.t facit in rõne sui ꝙ hr in.l.ij.§.fi. cũ seq.ff.de prini.credi.t in.l.ij.ff.de iure dot.Et sic eodẽ mõ est dõm si puella nõdũ nubilis etatis fuit despõsata p verba de pñ ti,t sic nõ valuit matrimoniũ t anteqz matrimoniũ recõualida ref adueniẽte ltima etate vel aliter puella decessit vt tũc vigore dicti pacti vel statuti loci talis spõsus nõ lucref dictã dotez vel eius partẽ.Sed dubiũ est nõ mediocre.imo satis arduuz an si spõsalia fuerũt secuta de pñti,t sic fuit ꝯctũ matrimoniũ tñ mu lier nõdũ ducta ad domũ viri decessit an vir talis lucref dotẽ p dictã vel eius partẽ vigore dicti pacti vel statuti.Nã si solũ fuis sent spõsalia de futuro nõ est tũc dubiũ spõsuz nõ lucrari ſm.d. ſ.in.ij.mẽbro.xiij.mẽbri huius.xj.partis.ij.ꝯbinatione,t per Bal.in.l.ij.C.de de do.promis.Solũ ergo est dubitatio in spon sa de pñti nõdũ ducta.Nã Bar.in.l.nihil.ff.rer amota.tenuit talẽ viz lucrari t et Bal.in.l.deo nobis.C.de episc.t cle.p illũ tex.vbi in vero vr casus put ipse ibi inducit.t et in auct.de sanctis.epis.§.spõsalibus.cũ seq.t cũ opi.Bar.trãsiuit idẽ Bald. l.sancimus.C.de nup.Sed idẽ Bal.in.l.nõ sine.C.ỏ bo.q̃ libe. tz ꝯriũ,qr tale lucrũ attribuit viro pp onera matrimonij. Vñ si cut dos debet viro ex cã onerosa. ita et tale lucrũ dotis p id qđ hr in.l.si donaturus.§.j.t ibi p gl.ff.de ꝙdi.ob cau. t ita dicit se ꝙsuluisse Vincentie,vbi tñ limitat nisi p mulierẽ vel socer stete rit,vel nisi vir fecerit ꝑparamẽta t expẽsas pro ducẽdo ipaz mu lierẽ ꝙsi extũc inceperit subire onera t sic intelligit ꝙ hr in.d.l. deo nobis.t in.d.§.spõsalib⁹,qr stetit p ipsaz mulierẽ pp ingref suz suũ ad religionẽ.Sz de hac.q.plene p Abb.sicu.in.c.iij.lo co.ỏ ꝑsum.vbi refert ꝙsiliũ suũ.t post multa tz,t ita ꝙsuluisse se dicit p opi.Bar.ſ.Sz Bar.de sali.in.l.cũ in te.C.de dona.añ nup.alr distinguit an dicat in statuto muliere decedẽte sine libe ris quo casu vr intellexisse de matrimonio ꝙsummato p copulã cũ alr nõ possint accõmodari ꝛba dicti statuti, an ãt simplr di cat muliere ꝑdecedẽte in matrimonio vt ibi p eũ.t hãc ꝙsidera tionẽ fecit et Bal.in.d.suo ꝙsil.t et ang.in suo ꝙsi.ꝙ incipit,q dã vir accepit,t et ipse Bar.ỏ sali.i quodã suo ꝙsi. ꝙ vidi t in cipit,circa examinationẽ dubioꝝ.Sz opi.j.q̃z tenuit Bar. est magis cõis.q̃z tenuit Pan.de ca.in.d.l.deo nobis.p illũ text. t ibi et Rapha.Fulgo.dicẽs ita se alias ꝙsuluisse cum pluribus doctoribus,t idẽ ipse Pan.in.l.añ nup.t in.l.si marito.§.j.ff. so.ma.dỏ se vidisse pluries ꝙsultum p hac parte t etiaz quod ipse consuluit.idẽ tenet Rapha.cuma.in.d.l.si ante nup.t in. d.l.nihil.t in eandem partẽ inclinat Ang.in.l.j.C.de impo.lu cra.descrip.lib.x.t post multa idem sequitur Pet.de anch.in repe.c.canonũ de ꝙsti.xlj.car.in.xiij.q.prin.ver.q̃ro.de qõ ne que mihi occurrit de facto Venetijs volni hec interuenisse, qr hec qnestio sepe de facto ꝙtingit,t ego tã ꝙsului pro dicta opi nione Bar.qñ statutũ simpliciter disponeret ꝙ vxore ꝑdecedẽ te tc.Secus si statutũ diceret qđ vxore ꝑdecedente in mrimo nio sine filijs put ỏ facto ꝓponebaf dictare statutũ,qr tũc illud verbũ in mrimonio sine liberis hz denotare talẽ ꝙsuetudinẽ ma trimonij,vt latius dixi in dicto ꝙsilio per multas rationes satis fundamẽtales.Quod autẽ supradixi de dicto lucro dotis vigo re pacti vl statuti loci vt nõ obtineat in matrimonio putatiuo li mitant qdã procedere nisi mulier vel eius pater scienter ꝯrisset ignorãs,qr tũc tale lucrũ nõ pdit talis vir putatiuus q̃si tũc do lo mulieris seu soceri factuz sit vt talis dos nõ sit quersa in eius lucrũ ſm Lud.de ro.i.d.l.si cũ dotẽ.§.fi.allegat casuz singu.i. l.an in prez.ff.ꝙ falso tuto.anc. Sz imo dõz est ꝙ dicto casu to ta dos applicaf fisco,nec talis vir aliqd retinet p.d.l.qui ꝯ,tñ si mulier vel eius pr fuit circa hoc dolo versata vel versatus pt ta lis vir putatiuus p actionẽ de dolo petere itereſſe dicti lucri de perditi.p tex.no.in.l.a diuo pio.ff.de ritu nup.in casu tñ.d.l.an in patrẽ distinguit an dictus pr sic sciens hoc fecerit propẽsiori affectu paterno nõ aũt fraudulẽti mõ de quo dixi latius in.xi.t xij.mẽbro dicte prime partis huius.xj.partis t etiam aliqualiter est tactum in tertio membro ad fi.

¶ Differentia septima.

30 **Septima** est dria.†qr lz in do. vera phibeaf retentio pp impẽsas vtiles et ad ꝓpetuam vtilitatez factas in ipsa re dotali.lz tũc op⁹ ẽ viro agere negotioꝝ gestoꝝ actione pro earuz repetitione,vt hr in.l.j.§.sed nec ob impẽsas, .C.de rei vxo.actio.tñ secus in dote putatiua ,qr tunc potest re tineri pro dictis expẽsis,vt est tex.no.in.d.l.si cũ dotẽ.§.fi.cum seq.ff.sol.ma.t ibi no.t dixi in.iij.parte operis.in primo t secũ do priuilegio. t ibi in.viij.fallentia.

¶ Differentia octaua.

31 **Octaua** Bria resultat ſm.d.ſ.in.xiij.ꝙnientia . vez qñ†matrimoniũ esset nullũ rõne seruilis ꝙditionis mulieris q̃ hz dotẽ in re ptinẽte ad aliũ. t sic q̃ erat alie na.nã lz maritus verus q in rẽ alienã accepit ab vxore pscribat eã titu.dotis ad cõmodũ et mulieris adeo ꝙ sol.ma.talẽ rez sic viro q̃sitã ex pscriptione teneaf restituere mulieri vel eius hrdi ac a principio illã tãqz ppriã mulieris accepisset.l.põponius.§. in dote.ff.de acq.pos.vt dictũ est in.d.xiij.ꝙnientia tñ nõ sic in dote putatiua mulieris seruilis ꝙditioni p tex.no.in.l.procu lus.ff.de iure do.t ibi.d.xiij.dixi rõnem dre, lz secus qñ matri monijũ esset nullũ pp aliud impedimentum,qr tunc prescriberef etiam ad vtilitatem vxoris putatiue ſm ibi dicta.

¶ Differentia nona.

32 **Nona** Bria†qr lz fructus dotis vere vir faciat suos etiã excedẽtes onera matrimonij,tñ nõ sic fructus do tis putatiue q̃tenus superexcederẽt onera q̃si matrimonij vt vr a ꝯrio sensu in.l.insulã.§.fructus.ff.sol.ma.t ibi et voluit Bar.ꝙ an sit vez pz ex dictis supra in sexta combinatione.xiij.princi palis membri huius.xj.partis.

¶ Differentia decima.

33 **Decima** dria,†qr intm lucraf vir fruct⁹ vere dotis et excedentes onera ꝙ ex illis nõ sit necesse de ducere expensas factas in dotez,vt.l.diuortio.§.impendia.ff.so. ma.t hr.ff.de impen.p totũ.tñ nõ sic in dote putatiua qr expen sas quas vir putatiuo fecit in ea et ad ꝓpetuã vtilitatẽ deduce re dz de dictis fructibus sicut deducit quilibet bonefidei possef sor et si tantũdẽ onerũ susceꝑit in persona vxoris putatiue,vt est casus singularis in.d.§.fructus.in ver.sumptus vero.vt etiã vo luit gl.in verbo,cõpẽsatio t etiã gl.not.in.d.§.impendia.in gl. fi.que assimilat'talez viz putatiuuz bonefidei possessori, q lz fru ctus ꝓceptos faciat suos tñ si quas expensas vel necessarias fe cit in re ipsa ipsas nõ recuperat quatenus ascendũt ad valorem fructuũ ꝓceptoꝝ, sed solũ q̃tenus ascendũt vt hr in.l.sumptus. t in.l.emptor.in prin.ff.de rei ven.t in.l.sup emp.C.de euict.qđ forte põt limitari ꝓcedere in expẽsis vtilibus,sed in necessarijs, vr posse dici ꝙ ipso iure extenuant dotem putatiuã sicut dotem veram,vt.l.dote per illicitum.ff.de ritu nup.t dictũ est.ſ.in.vij. conuenientia.Cogita tñ qr tex.in.d.§.fructus quo ad predictũ effectum parificat sumptus necessarios sumptibus vtilibus , vt sic procedunt a pari quo ad extenuationem fiendam de fructi bus ꝓceptis.Vnde posset limitari tex.in.d.l.dote per illicitum vez vt ipso iure necessarie impense extenuent dotem putatiuã, scz quatenus superexcederẽt fructus perceptos per text.in.d. §.fructus.vnde cogita.

¶ Differentia Undecima.

34 **Undecima** Dria, † circa singulares dispositiones. l. in rebus. C. de iu. do. vt nō extendat ad dotē putatiuā vt dixi. §. in octaua parte opis circa sextū priuile. giū in. xij. fal. q; si dnūs dotis putatiue illico retrāsferret in mu lierē dissoluto tali mrimonio putatiuo p mortē vel sniaz nō pos set dari p ea repetēda qditio ob cām vel sine cā cū nulla qditio det dño. inst. ō act. §. sic itaqz discretis. ꝛ. l. j. ff. vsufr. quēadmo. caue. ꝛ tñ p tali dote putatiua restituēda mulieri nō pōt agi nisi qdōne ob cāz vel sine cā vt hr in. l. j. C. de qdi. ob can. ꝛ. l. fi. ff. de qdi. sine cā. p glōn rub. ff. fol. ma. ꝛ dixi in. d. l. si cū dotem. §. fin.

¶ Differentia Duodecima.

35 **Duodecima** Dria, † q; lz dos vera in mobilibus, qsumptis nō possit repeti incōtinēti solu. matri. ſz demū post annum bodie. l. j. §. exactio. C. de rei vx. actio. tñ non sic in dote putatiua q; pōt incontinenti repeti per ipsaz mulierē vel eius beredes, vt est gl. no. in. d. §. exactio. Re perio tñ q; quidam moderni legentes in. d. l. si cum dotem. §. fi. tenent ꝯrium ꝛ allegant gl. in. c. iij. de do. inter vi. ꝛ vxo. in fin. gl. prime referēdo eam ad illū tex. ibi q; loquit in dote data pro matrimonio nulliter ꝯcto pp impedimētum qsanguinitatis. tñ doc. cōiter tenent vt. §. vt etiam tenuit Abb. sicu. in. d. c. iij. ꝛ ēt est de intentione Jo. an. in. c. ij. eo. ti. q; tale priuilegium non da tur dori nec actioni de dote seu simpliciter merito miserationis causa sicut dilatio vt non teneatur nisi inquātū facere potest do nec pervenerit ad pinguiorem fortunā cū ista duo priuilegia p cedant a pari in fauorem viri vt ptz in. l. j. §. cū aūt. C. de rei vxo. actio. Unde sicut. §. qclusuz est in qnta dria q; tale beneficiuz denegat viro putatino ēt q ignoraēter ꝯrit eadē rone dom est in beneficio dilatiois anni indulto marito vero. ¶ Cōfert ad hoc q; tex. in. d. c. iij. nō sine ministerio mādat totā dotē debere resti tui. ꝛ sic sine aliqua diminutione put ēt loq; tex. in. c. j. eo. ti. nō aūt diceret tota restitui si restitueret post annū ꝛ nō añ, q; imo tūc diceret restitui minus pp cōmodū representatiois arg. inst. de actio. §. minus, ꝛ q; dies dr esse pars summe. l. j. §. dies. ff. de eden. facit. l. j. §. si creditori. ꝛ. l. cū dotē. ff. ad. l. fal. ¶ Et multo minus qsequeret vir priuilegia dilatiois tā anni q̄z ēt ne exigat vltra q̄z facere possit q̄n peteret fiscus pp dotē sibi applicatam auferēdo eā a muliere vt ab indigna q̄n vxor sciuisset impedimē tū, lz vir ignorasset p q; id hr in. l. q ꝯ. C. de incest. nup. ꝛ dictū est. §. in. vj. casu seu membro prime partis huius. xj. partis. cū tunc fiscus succedat in locum dicte mulieris. ergo sicut contra ipsam mulierem vir non vtitur dictis priuilegijs, similiter nec contra fiscum in eius locum succedentem. facit. l. apud celsum. §. de au toris, ꝛ ibi no. ff. de exce. doli. hec omnia erāt ponenda. §. in. iiij. dria. tamen inaduertenter fuerunt ibi omissa.

¶ Differentia Decimatertia.

36 **Decimatertia** Dria, † q; lz propter adulterium per. l. consensu. C. de repu. pdat mulier dotem veram ꝛ applicetur viro, tamen non sic in dote pu tatiua ob violatum matrimonium putatiuum ꝛ non verum, ꝛ p expressum presupponūt doctores omnes post glo. in. c. plerūq;. de dona. inter vir. ꝛ vxo. ex ratione, q; tunc non potest dici adul terium ex quo vere non est vxor per id quod habet in. l. si vxor. ff. de adulte. ꝛ vbi non est verum matrimonium sed putatiuum ibi non cadit adulterium, vt ibi ꝛ habetur in. l. seruí. C. de adul. ergo non cadit perditio dotis que propter adulterium imponi tur in. d. l. consensu. ꝛ. d. c. plerunq;, ꝛ hoc nisi iam sit lata sniа super perditione dotis propter adulteriuz, q; lz postea sit reper tum dictū matrimonium fuisse inualidum, tñ propter hoc nō dz sententia lata super dotis perditione retractari vt est glos. not. banc questionem disputans ꝛ banc opi. vltimo loco amplectēs in. d. c. plerunq;, cum qua communiter ibi transeunt doct.

¶ Differentia Decimaquarta.

37 **Decimaquarta** Differentia, † q; vxor vera de scendens a viro propria aucto ritate ꝛ sine iudicio ecclesie perdit dotem, vt. l. fin. C. de repu. ꝛ ibi no. non sic in vxore putatiua ꝛ maxime si ex causa dicti impe dimēti recessit, lz propria autozitate ꝛ sine iudicio ecclesie, vt vo luit gl. not. cū q cōiter transeunt doc. in. d. c. plerinq;. in glos. ij.

¶ Differentia Decimaquinta.

38 **Decimaquinta** Dria, † q; qstāte matrimonio vero nō pōt interim prescribi ꝯ dotē in preiudiciū mulieris nisi esset añ matrimoniū cepta pscri ptio vt hr no. in. l. si fundū. ff. ō fun. dota. ad hoc in. l. iij. in reb⁹. §. oēs. C. de iur. do. Tñ secus in dote putatiua ex rōe. q; qstan te matrimonio vero mulier nō pōt agere p iure suo q̄ hz in ipsa dote ex quo omne ius suū trāstulit in virū q est fact⁹ pfecte dnis rei dotalis. l. doce ancillā. C. de rei ven. cū si. Et sic succedit re gula q̄ impedito agere impedimento iuris nō currit aliqua pre scriptio. l. j in fi. C. de anna. excep. Sed mulier q̄n matrimoniū nō valuit nō trāstulit ex tali tit. dotis nullo dnīū in vir ergo pt agere tāq; nō impedita a marito ꝛc. Sz in ꝯriū facit q; imo ta lis mulier trāstulit dnīū in virz putatiuū, lz ex falsa cā. l. iij. §. sub tilius. ff. de qdi. ob can. pz q; mulieri repetēti dat qditio ob cām vel sine cā. l. j. C. de qdi. ob can. ꝛ in. l. fi. de qdi. sine cā. ergo ne cessario nō presupponit domina. Sed magis presupponit dnīū esse apud talē virū inst. ō act. §. sic itaqz discretis. Aut ergo fun dus nō fuit traditus, ꝛ tūc nō dr dotalis, ꝛ sic pōt interiz prescri bi, vt hr in. d. l. si fundū. aut fuit traditus tali viro putatino qui postea cecidit a possessiōe. ꝛ tūc ex quo mulier iā trāstulit dnīus nō potuit agere vēdicādo dcm fundū ergo ibi nō currit prescri ptio. ¶ Preterea dixi. §. in primo mēbro. vez in qbus gueniūt in decima gueniētia q̄ ēt in dote obtinet priuilegiū prohibitio nis alienationis p. l. iuliaz. de fun. dota. ergo si nō pōt alienari nec ēt pscribi. d. l. si fundū ꝛ. l. alienationis. ff. de verb. signi. ꝛ hr in. l. vbi lex. ff. de vsuca. Et ideo pt qcludi p supradicta q̄ nō cur rat prescriptio in dote putatiua q̄ procedit forte qstante tali ma trimonio putatiuo inter ignoraētes ꝯcto secus si inter sciētes ma xime qn mulier fuisset sciens p. §. dicta circa primā gueniētiā in prima fallētia. ¶ Itē procedit durāte tali matrimonio putatiuo, secus eo dissoluto de facto p mortē vel p sniaz, q; tunc nō est rō ꝯre duret tale priuilegiū lz nō sic in dote vera p id q̄ hr in. l. ēt. ff. de fun. dota. ꝛ dixi. §. in. j. priuilegio septime partis in octaua fallen. car. lxxj. est tñ cogitādū sup predictis ex quo mulier pu tatiua semp habuit experiendi prātē allegādo matrimoniū non tenere, ꝛ sic nō vr esse eadē rō que est in dote vera. ꝛ sic qn mri monium valuit dico saltē quo ad effectū pscriptiōis vt mero iure curat lz fuerit impedita ipedimēto facti q; ignorādo tale impe dimētum ꝛ reputādo tale matrimoniuz valere q̄n ēt cogitabat se nō posse agere ad suā dotem recuperādā ꝯ tertiū possessorez. Cōstat aūt q̄ ipedimētū ignorātie ēt iustissime nō impedit cur sum prescriptionis, vt. l. fi. C. de prescri. long. tem. ꝛ. l. j. C. de usu ca. transl. tenēdo tñ hāc opinionē nō denegaret tali vxori putati ue beneficiū restōnis in integrū ex cla generali si q̄ mihi insta cā esse videbit de q̄ in. l. j. in fi. ff. ex q. can. maio. que insta cā versat ēt pp instum errorem seu ignorantiaz facti, vt. l. ū. ff. de in integ. restitu. ad hoc. l. attilicinus. ff. de seruit. rusti. predio. ꝛ no. Bar. in. l. j. §. si quis autez. ff. de itine. actuq; prina. ꝛ gl. in. l. j. C. de pa tria pote. ꝛ in. l. si partē. §. j. ꝛ. l. si sic. in pn. ff. quemadmo. seruí. amit. ꝛ no. Spe. inti. de prescri. §. j. versi, quid si colonus.

¶ Differentia Decimasexta.

39 **Decimasexta** Dria, † q; lz in dote vera solu. mat. fructus vltimi anni veniāt dividen di inter virum ꝛ vxorem vel eius heredes habita consideratio ne videlicet pro tempore quo a principio fundus cepit esse dota lis ꝛ vir onera matrimonij subire ſm quod traditur in. l. diuor tio. ff. solu. ma. ꝛ in. l. j. §. sed nonissimi. C. de rei vxo. actio. tamen non sic in dote putatiua data pro matrimonio quod postea re pertum est non valuisse. quia tenendo opinionem quod vir pu tatiuus non faciat fructus suos ratione putatiui matrimonij, ꝛ eius oneruz sed magis ratione eius bone fidei prout tenuit bar. ꝛ pleriq; aliorum ſm supradicta in decima differentia ꝛ etiā in sexta combinatione secunde partis decimi quarti membri, ideo cessat iurisconsulti dispositio ꝛ eius consideratio circa fructus, vltimi anni de qua in. d. l. diuortio. ꝛ ideo distracto tali matri monio vel per mortem, vel per sententiam diuortij ratione di cti impedimenti incontinenti fructus illius anni sunt mulieris ꝛ ipsi mulieri integraliter sunt restituendi. intelligo tamen quā tenus superexcedunt expensas onerum dicti quasi matrimonij, ſm dicta in preallegatis locis.

¶ Differentia

¶ Differentia Decimaseptima.

40 **Decimaseptima** †qz lꝫ post solutuꝫ matri. pro honore ꝛ reuerẽtia maritali, ꝛ religiꝰs matrimonij qȯ censẽt quodã respectu adhuc durare, vt hꝫ in.l.fi.C.de bonis mater.ꝛ in auc.de nup.§.soluto.iura velint nõ dari ꝯ mulierẽ actioneꝫ famosaꝫ puta furti sed indicium reꝫ amotaꝝ,vt hꝫ in.l.j.ꝛ p totũ.ff.reꝝ amota. tñ nõ sic in vxore putatiua,vt est tex.no.in.l.si qcubina. in princ.ff.reꝝ amota. ex quo tex.sumit gl.ibi argumẽtũ quod non debetur idem honor illi mulieri q̃ postea est vel fuit vxor nõ vera sed putatiua sicut vxori vere quod not.ad.s.dicta in quinta differentia vbi dixi beneficiũ qȯ datur miserationis causa ne vir excutiatur vltra ꝯ possit non cõpetere marito putatiuo.

¶ Differentia Decimaoctaua.

41 **Ex quo** infertur ad.xviij.drĩã,†qd lꝫ hodie nõ sit pmissa viro vel eiꝰ hꝫdi ꝯ mulierẽ dotẽ repetẽte cõpẽsatio ob res amotas p vxorẽ p tex.in.l.j.§.taceat.C.de rei vx. actio.vt voluit Bal.ꝛ pleriq; alioꝝ post gl.in.l.diuortio.§.ob donationes.ꝛ in.l.rei iudicate.§.j.ff.sol.ma. Et lꝫ hec opi.multoꝝ sit in ꝯriũ cui adhesit Bar.tñ verior ꝛ equior vr̃ opinio ꝑma vt latius.dixi.s.in octaua parte operis in primo priuil.car. xcix.tñ hoc non procederet in vxore putatiua ꝛ vbi matrimoniũ apparet non fuisse legitime ꝯctum lꝫ reputarent inter se coniuges ẽt pbabili erroꝛe ducti vt pp res amotas possit obijci cõpẽsatio,videbaꝝ enim dubiũ respectu rerũ amotarũ vt ꝯ talẽ vxorem putatinã similiter non possit obijci dicta amotio per viam compensationis pp honorẽ quasi maritalẽ ꝛ pndicitiã q̃ingales que vr̃ fuisse inter eos per id qȯ hꝫ in.l.fi.§.videamus.ff.de donа.inter virꝝ ꝛ vxo.ꝛ tñ ꝯriũ est dõm qz respectu reꝝ amotarũ reputaꝝ talis vxor putatiua tanq̃ omnino extranea,vt hꝫ in.d. l.si qcubinam. Et eadem ratione dõm est multo magis in qualibet compensatione ex quacunq; alia causa intelligo qñ de pecunia ad pecuniã fieret qz alias non posset admitti,puta de specie ad q̃titatẽ vel eꝯ.l.si quenerit.ff.de pig.act.cum simi.p viaꝫ enim proprie retentionis sine dubio non caderet retentio dotis pp res amotas ꝛ nõ solum dotis putatiue que respectu retentionis proprio modo sumpte non hꝫ par priuilegiũ cũ dote vera ꝑz d.s.in.vij.drĩa,ſz ẽt respectu cuiuscunq; alterius debiti cui proprie retentio promittaꝝ solũ qñ fieret in eadẽ re in q̃ vel respectu cuius fieret expensa,vt hꝫ in.l.si nõ sortes.§.si cẽtũ.ff.de qditio. indebiti.ꝛ.in.l.fi.C.commoda.

¶ Differentia Decimanona.

42 **Decimanona** drĩa,† est qz inter cõinges putatiuos licet sit de equitate quadã pbibita donatio qstãte tali matrimonio putatiuo ꝛ nulliter ꝯcto sicut est prohibita inter qinges veros.lꝫ nõ sic de rigore ,vt hꝫ in d.l.ij.§.videamus.ꝛ in.l.si volũtate.C.eod.ti.tñ illa nõ qfirmaꝝ donatio. iter veros qinges vt ibi pbaꝝ,ꝛ ibi est gl.ꝛ pbaꝝ in.l. cũ hic status.§.pe.in si.eo.ti. quẽ tex.ad hoc alleganꝝ p nota. ꝛ singulari Bal.in.l.eã qnã.C.de fideicõ.in.viij.col.in versic. modo quero nunquid ista lex habeat locũ in contractibus.

¶ Differentia vigesima.

43 **Ex quo infertur** ad vigesimã drĩã q̃ † retenta opinio.de qua.s.in añ proxima differentia q̃ hodie in dote vera non habeat locũ cõpensatio ꝛ maxime respectu rei amote viro ab vxore vel donate p virũ vxori,vt est tex.in.d.§.taceat.l.j.C.de rei vxo.actio.tñ secus in dote putatiua cuꝫ donatio inter tales putatiuos coniuges sit penitus nulla ꝛ infirma vt supra.

¶ Differentia Vigesimaprima.

44 **Vigesimaprima** drĩa,†qz puilgia data dotibꝰ p fauore mr̃imonij,ſm qȯ dr̃ in.l.j.ff.sol.ma.ꝛ in aliis inrib.vulg.obtinent in matrimo. vero ꝛ rato seu qfirmato ab ecclesia fideliũ ꝛ apostolica,vt est matri
45 moniũ ꝯctum inter catholice fidei personas† non sic in mr̃imonio quod esse inter infideles,qz lꝫ matrimoniũ inter istas personas sit pmissuꝫ tñ non est ratum ꝛ confirmatum ab ecclesia ,vt in.c.q̃to.ꝛ.c.gaudemus. de dinor.ꝛ no.i.c.de infidelibus.de consangui.ꝛ affini.hinc est qȯ hmõi matrimonium tanq̃ nõ ita tenaꝝ magis de facili potest dissolui ẽt quo ad vinculũ ꝛ ambobus viuentibus,vt hꝫ in.d.c.gaudemus.ꝛ.c.q̃to. Et ideo dotes talium mulieꝝ infideliũ non gaudent priuilegio aliaꝝ dotiũ mulieꝝ quoꝝ mr̃imonia sunt vera ꝛ rata ab ecclesia, vt est text. auc.de doti.here.ꝛ nul.non prestan.colla.viij.vnde est sumpta auc.ita priuilegiũ.C.de here.vbi disponiꝫ idez si mulier in heresim foret lapsa,qz tũc dos hmõi mulierũ nullo gaudet priuilegio.lꝫ enim dictũ matrimoniũ fuerit verum ac etiã ratum ꝛ firmum.ꝛ si dos data ceperit esse fauorabilis ꝛ priuilegiata,tñ ꝓpter prauitatem heresis omne priuilegiũ pdit.vt hꝫ. Et idez eadem rõne põt dici in viro infideli,vel heretico,vt nõ habeat priuilegiũ rõne dicti sui matrimonij,ꝛ ideo poterit cõueniri insolidum ꝛ sic vltra q̃ facere possit vt est de mente gl.in.d.auc.itez priuilegiũ ꝛ probatur in corpore.i versi.igitur ibi is qui alienat semetipsos,ꝛ sic loquiꝫ etiã de masculis ꝛ sic ẽt maritis. Si tñ
46 †illa que fuit infidelis ad fidẽ trãsit vel mulier hr̃tica penitens sui erroris ad fidẽ reuertaꝝ tunc qsequitur ꝛ recuperat priuilegiũ in sua dote vt est gl.no.in dicto corpore.ꝛ ibi probat text.qz sufficit q̃ tẽpore quo mulier vult vti priuilegio sit fidelis,ꝛ sic q̃litas illa fidei ortodoxe sit tpe vsus priuilegij.arg.l.ex facto.ff.ꝺ vulga.ꝛ pupilla.cũ vulga.ꝛ ita cõiter tenent doctores ꝛ maxie cano.post Jo.an.in.d.c gaudemus . Sed qd si post q̃ mulier in heresim est lapsa ꝛ pp hoc dinortiũ factuꝫ fuit,ꝛ matrimoniũ saltez quo ad thoꝝ separatũ,ꝛ q̃r talis mulier dotẽ pdidit cuꝫ culpa sua fuit factũ dinortium per id quod hꝫ in.l.lucius.ff.solu. ma.ꝛ in.l.q̃sensu.C.de repudi.ꝛ no.doc.in.c.fi.ꝺ quer.q̃ruga. ꝛ ibi p Abb.sicu.cũ tunc dicaꝝ mulier incidere in fornicationez spiritualẽ vt hꝫ.xxviij.q.j.c.idolatrie.ꝛ no.in.d.c.fi. An mulier predicta postea reuersa ad fidẽ dictã dotẽ recuperet vr̃ dubiũ qz vr̃ ipso iure restituta vt vr̃ probari ex preallegata glos.in corpore ꝛ in tex.ibi licebit añt eis meliorꝛs factis snie ꝛc.ꝛ facit q̃ hꝫ in.l.j.ꝛ fi.C.de sen.pas. In ꝯriũ facit q̃ hꝫ in.l.deo nobis. §.fi.ver.q̃ si forte.C.de epi.ꝛ cle. Potest distingui q̃ aut fuit in breui reuersa ad virum ꝛ tunc recuperat arg.l.dinortiũ.ff de dinor.ꝛ de peni.dist.j.diuortiũ.aut ex interuallo.ꝛ tunc aut est res integra,qz vir dotem interim aliter non alienauit ꝛ recuperat. Aut res nõ est integra qz alienauit ꝛ tunc nõ recuperat in pindiciũ alteriꝰ tertij p id q̃ hꝫ i.d.l.fi.ꝛ i.l.fi.C.ꝺ repu. here.ꝛ in.l.q̃ si minor.§.scenola.§.de minori.q̃ alias hꝫ in.c.q̃nis.de episco.in.vj. ꝛ alias in.l.gallus.§.ꝛ qd si tñ.ff.de lib.ꝛ postbu.
47 Sed vidi alias dubitatũ†si infidelis puta indens vxoratus conuersus est ad fidem vxore remanente in iudaismo non est dubiũ q̃ si illa nõ vult q̃rri ꝺz rehabere dotez sñã a tali conuerso qz pp hoc q̃ nõ velit cõuerti nõ debet perdere dotẽ qz nullus cogitur accipere fidem sed voluntarie est inducendus vt.xxiij.q.v. c.ad fidem.ꝛ.xlv.dist.c.qui sincera.ꝛ.c.de iudeis.ꝛ hꝫ i.c.maiores.§.itẽ queriꝫ.de baptis.tñ illa talis mulier nõ recuperaret tũc cũ aliquo priuilegio per.s.dicta. Sed quid si postmodũ illa tandem ad fidem est q̃uersa an recuperabit dotẽ cũ priuilegio. Potest dici qȯ si illa q̃uersa repetijt primũ virũ iam conuersuꝫ q̃ quidẽ facere põt vt hꝫ in.d.c.fi.de conuer.q̃iu.intelligo nisi ille iaꝫ scȯe se adheserit vxori qz cũ ꝑma infideli non poterat cohabitare sine q̃tumelia creatoris ſm qȯ hꝫ in.d.c.quanto.ꝛ tũc durante tali matrimonio tanq̃ nunc rato ꝛ approbato ab ecclesia dicta dos habebit priuilegia puta tacite hypothece ꝛ similia si vult illã recuperare vir ꝛ vxor a socero vel aliꝰ cognatis infidelibus. Nam si Christiana lapsa in heresim postea rediens ad fidẽ recuperaret dotẽ cũ suis priuilegijs,vt.s.est dictũ eadem ratione de nouo nunc q̃rsa illa priuilegia consequitur imo multo magis qz magis peccauit fidelis que ad infidelitatis transit erroꝛem q̃ illa qne in suo erroꝛe nata est ꝛ mansit a principio.inde dr̃ qȯ magis delinqt fidelis apostatãdo q̃ infidelis in sua infidelitate persistẽdo.xxxij.q.iij.c.in eo.ꝛ in tex.in gl. in verbo,maior in.c.q̃to. Unde multomagis gaudebit priuilegijs post mortem dicti sui viri. Amplius dici potest qȯ si talis mulier cõuersa ad fidem vellet recuperare dotẽ a primo viro remanente in iudaismo poterit illam recuperare cum suis. priuilegijs ex quo nunc tempore quo petit dotem reperitur fidelis ꝛ catholica qz nunc verum est dotez esse mulieris catholice ergo hꝫ priuilegia qz qualitas iuncta verbo importat ꝛ operaꝝ secundus tempus verbi.d.l.ex facto.ꝛ.l.titius.ff.de testa.mili. ꝛ in.l.delictis.§.enim extraneus.ff.de noxalibus.iuncto tex. in dicto corpore de priuilegijs dotis hereticis mulieribus non prestandis circa medium ibi illis dedimus solis quatenus bis fruant̃ ꝛ vtũ-

tur ⁊ que diligentiã habent rectam vt adorãdã nostrã fidem ⁊c. Quinimo si primus vir ita⁊ erat quersus ad fidẽ, ⁊ aliã forte acceperat vxorẽ tenebit prime vxori nũc cõuerse dotẽ restituere cum suis pnilegijs eadẽ rõne p. ꝯ. dicta. Posset tñ dubitari qd de infidelibus ambobus cõiugibus simul quersis ad fidẽ q tñ ꝓcerãt prius matrimoniũ de iure ꝓhibitũ, põt distingui qp si talis prohibitio erat de iure diuino ⁊ tũc l⁊ iura permittant dispensatiue vt nũc nõ separent imo vt filij exinde suscepti reputent ltimi pp publicã vtili. ⁊ vt alij infideles aient ad quersionẽ, tñ matrimoniũ nõ v⁊, vt hr in. c. fi. qui filij sint legi. ⁊ iõ põt dici qõ dotes taliu⁊ mulierũ nõ habent pnilegia, l⁊ sint nunc persone catholice, q⁊ nõ debent ppea esse meliozis qdõnis qꝫ mulieres nate in fide q nõ excusant ab ignorãtia prohibitionis iuris diuini ꝑ⁊ dicta. ꝯ. in nono mẽbro. j. partis, ⁊ sic equiparentur scientibus, ⁊ sic faciunt dicta. ꝯ. in. j. quentẽtia in. j. limitatio. Ex quo habes notabilem limitationẽ ad dispositionẽ. l. q ꝙ. C. de incest. nup. vc⁊ vt in casu isto ꝙ ꝙbentes prohibitas nuptias. Ex quo non erant in errore iusto nõ obtinet locũ pena de qua ibi, ⁊ in auc. ibi posita, ⁊ maxime quisicationis dotis, ⁊ hoc fauore fidei qõ no. ad dicta. ꝯ. in. j. parte huius. xj. partis maxime in. j. mẽbro ⁊ ẽt in nono. Si aũt talis prohibitio erat de iure positiuo, ⁊ sic a lege cano. ⁊ nõ diuina ⁊ tũc pp talẽ eoꝝ quersionẽ fauore publice vtilitatis dispensatiue iura confirmant tale matrimoniũ, vt hr in. c. gaudemus. in prin. de diuor. ⁊ no. in. d. c. fi. merito dotes taliũ mulieꝝ sortiunt pnilegiũ pp talẽ eaꝝ conuersionem ⁊ approbationem.

¶ Differentia Vigesimasecunda.

Vigesimamsecundam addo differentia⁊ ⁊ qde⁊ generale⁊
48 in ista materia † q⁊ l⁊ in aliquibus ⁊ quidẽ in multis mulier putatiua habeat pnilegia q̃ dotibus veris ⁊ legitimis vxoribus indulta sunt a iure vt p⁊ p extẽsu⁊ in. j. mẽbro posito circa gueniẽtias ipsaꝝ. tñ quo ad alios effectus circa quos matrimoniũ veꝝ speciales h⁊ fauores citra ipsam dotẽ nõ est facienda extẽsio ad ipsum matrimoniũ putatiuũ nõ ltime ꝯctũ. licet inter ignorãtes ita singulariter tradit Bar. per illum tex. in. l. si quis pubina. in pn. ff. rerum amota. alleg. ꝯ. in. xvij. differentia.

Ex quo inferri posset ad multas differentias vltra differẽtia⁊
49 ibi positã, ⁊ maxime, † vt l⁊ pp viculũ quingale succedat ab intesta. vir vxori ⁊ eꝙ deficiẽtibus agnatis ẽt excluso fisco, vt hr in. l. j. ff. ⁊. C. vnde vir ⁊ vxor, tñ nõ sic si essent quinges putatini, est tex. in. d. l. j. ff. vnde vir ⁊ vxor. Unde ẽt si poneremus qp stetissent tales putatini quinges in tali matrimonio sic bonafide contracto per longissimum tẽpus propter quam diuturnitate⁊ temporis iũcto dicto iusto erroꝛe, ⁊ sic bonafide coniugum filij ex singularis iuris dispensatione efficiuntur legitimi vt est casus singularis in. l. qui i prouincia. ꝯ. diuus. ff. de ritu nup. cuius dispositio licet emanauerit de iure ciuili, tñ eã approbat equitas canonica, vt no. ca. no. post Inno. ⁊ Jo. and. in. c. pe. qui filij sint legi. ⁊ gl. allegãs illum tex. in. c. fi. eo. tit. Tamen si alter dictoꝝ coniugum decederet ab intestato postea sine filijs ⁊ cognatis fisicus excluder putatiuam coniugem superuenientem a tali successione reprobãdo nunc impedimentum sic de nouo compertum qõ est not. Ex predictis etiam posset inferri ad alium effectum, vc⁊ qr in tali coniuge putatiua remanente inope ⁊ indotata vel cum parua dote sibi constituta cessaret singularis dispositio. auc. preterea. C. vnde vir ⁊ vxor, vt sic non succedat in illa portione de qua ibi etia⁊ cũ filijs cõmunibus etiam sic dispensatiue, vt. ꝯ. legitimatis ob diuturnitatem temporis qõ est bene notan. ad limitationem eorum que habentur in. d. auc. preterea.

¶ SVMMARIVM ¶

2 Pnilegia dotis an ⁊ quando egrediantur persꝛnam mulieris ⁊ an extendantur ad alia personas.

3 Actio ex stipulatu (in qꝫ rei vxorie actio antiqua hodie est trãslata) transit mortua muliere in matrimonio ad eius heredes secundum naturam.

3 Pnilegia actionis nouiate, licet nõ soleant transire in stipulationem nouantem, tamen secus est quando fit nouatio seu trãsfusio ex legis censura.

4 Pnilegia que doti dantur, quomodo extendentur ad personam viri pro dote sibi promissa.

5 Stipulatio paterna non habet pnilegium tacite hypothece.

6 Hypotheca tacita transit ad omnem personam ad quam transit ipsa actio.

7 Hypoteca tacita transit in socerum pro dote promissa sibi danda, ⁊ etiam in patrem mulieris.

8 Hypotheca tacita transit contra bona paterna, etiam quando resultat tacita obligatio paterna pro ipsius dotis restõne. Item quando pater se obligat inuitus.

9 Pnilegium prelationis hypothece non extenditur ad heredem nisi sit filius eiusdem matrimonij.

10 Pnilegium prelationis hypothece non transit ad personam viri pro dote sibi promissa.

11 Pnilegium prelationis hypothece non transit ad personam extranei dotantis ⁊ paciscentis sibi reddi.

12 Antelationis pnilegium an transeat in cessionarium.

13 Pnilegium quod datur rei dotali, videlicet quod non possit alienari an transeat ad heredem.

14 Pnilegium quod datur contractui dotis, videlicet quod sit bonefidei transit ad heredem.

15 Pnilegiũ qõ dat mulieri in actione personali de dote, videlicet quod tacita hypotheca sit pnilegiata nõ transit ad successores.

16 Pnilegium antelationis an sit cessibile.

17 Cessionarius si intentet directam nomine cedenti vel vtile⁊ suo nomine quid differat.

18 Mulier quando cedit ad sui vtilitatem, vt sic cessio vertatur in mulieris commodum tunc transit in cessionarium pnilegiu⁊ prelationis.

19 Cessio quando tendit principaliter in alterius fauorem, tunc ẽt per expressum nõ transit pnile. prelationis in necessarium.

20 Pnilegium quod fauore mulieris illico transferatur dominiũ sol. mat. an egrediatur personam mulieris.

21 Pnilegium supradictu⁊ de quo in. l. in rebus. C. de iure dotiũ non se extendit ad extraneum dotantem ⁊ paciscentem sibi reddi solu. mat.

22 Mulier si a principio stipulatur dotem reddi alteri, non habet locum pnilegium de quo in. l. rebus. C. de iure do.

23 Mulier si constante mat. donaret dotem alicui conferẽdo eius effectum post mortem in illum non transiuit illico mortua muliere dominium per dispositionem. l. in rebus.

24 Mulier donando causa mortis vel legando in testamento rem dotalem tunc non transibit recta via dominium prout transit fauore vltimarum voluntatum, ⁊ hoc nisi cõstante matri. vir cepit labi facultatibus.

25 Pnilegium quod in re data estimata in subsidium preferatur mulier alijs creditoribus an transeat ad heredem.

26 Pnilegium de quo in. l. si constante. ⁊ in. l. vbi adhuc. C. de iure dot. an possit per ipsam mulierem cedi alteri, vt possit cessionarius nomine mulieris cõstante matrimonio experiri, distingue vt numero. 27.

28 Pnilegium qõ in dubio pro dote sit iudicandum, an transeat ad heredem, ⁊ an ad partem. nu. 29. item an ad cessionarius mulieris. nu. 30.

31 Pnilegium de quo in. ꝯ. accedit. l. j. C. de rei vxo. act. an transeat in heredem. ⁊ an in cessionarium.

32 Mulier si pro dotis restitutione accepit in solutum vel per viã delegationis ignoranter debitorem inopem, quid tunc considerandum sit si eius heres matrimonio soluto per mortẽ mulieris acceperit talem debitorem.

33 Pnilegium de quo in. l. si cum dotem. ꝯ. si mulier. sol. mat. qñ transeat ad heredem mulieris.

34 Pnilegium supradictum non extenditur ad virum si ignoranter receperit nomẽ debitoris pauperis insolutum pro satisfactione dotis sibi promisse. ⁊ nu. 35.

36 Pnilegiũ qp ñ v⁊ pactũ p qp dotis qditio efficit deterior, ẽn⁊ qñ extẽdatur ad virum, ⁊ qñ ad heredẽ mulieris. nu. 37.

38 Pnilegiũ qp non valet pactum ⁊c. an extendatur ad pactum factum per patrem mulieris.

39 Pnilegiũ de quo in. l. gaius, sol. ma. an extendatur ad aliam personam qꝫ mulieris.

40 Extraneus dotans an possit alteri stipulari.

41 Pater dotans quomodo possit stipulari.

42 Pnilegiũ qp mulier possit obligari effectualr p dote alterius mulieris absqꝫ beneficio velleia. qño trãseat ad hr dẽ mulie.

43 Pnilegiũ supradictũ an ⁊ qñ transeat in patrem.

44 Pnilegiũ qp pr stipulãdo dotẽ filie reddi so. ma. an trãseat in heredẽ filie. vide tres notabl. casus. nu. 45. 46. et. 47.

48 Statutum

48 Statutum disponẽs q̃ omnia instrumẽta ꝓfessionata habeant executionẽ paratã an obtineat in tacita stipulatione.

49 Pater si fuerit stipulatus filie vt filie an vt extranee, vcꝫ vt be nemerite, an ꝛ qñ valeat stipulatio. ꝛ nu. 50.

51 Bos solu. ma morte filie an ꝛ qñ transeat ad patrẽ non tanquã beredem sed iure ꝓsolidationis.

52 Auus maternus an preferat̃ auo paterno in successione nepotis in bonis quesitis ex linea materna.

53 Bispositio. l. q̃ scitis. loquẽs de auo materno preferendo dꝫ bo die extendi ad auum paternum preferendum materno in que sitis ex linea paterna.

54 Fratres vterni licet de iure nouissimo parificent̃ fratribus cõ sanguineis tm̃ circa successionẽ, b̃ tm̃ limitat̃, vt ꝓcedat in alijs vndecũq̃ quesitis preterq̃ ex materna vel paterna linea.

55 Statutum q̃ frater ꝓsanguineus tm̃ preferatur vterino tantum restringitur preterq̃ in bonis a matre fratris de cuius succes sione agitur.

56 Filiusfa. recipiendo mutuum pro dote danda vtiliter obligatur.

57 Priuilegium de quo in auc. res que. C. commu. deleg. an exten datur ad dotem restituendam.

58 Priuilegiꝫ q̃ prelegatũ factũ ab ascẽdente pro dote dãda, vt non veniat in restitutione fideicõmissaria, an extẽdat̃ quãdo esset factum ab alia persona.

59 Priuilegiũ q̃ res dotalis sit inalienabilis, an extendatur ad donationem propter nuptias.

60 Donatio propter nuptias habet tacitam hipothecam nõ tamẽ priuilegiatam.

61 Priuilegiũ q̃ res dotalis non possit alienari ẽt cũ consensu mu lieris extendit̃ q̃ nec ẽt cũ ꝓsensu soceri ipsius viri alienan tis, ẽt si dos esset in casu restitutionis.

62 Bispositio. l. quoties. ff. de iu. do. an extendat̃ ad aliã ꝑsonã.

63 Priuilegiũ q̃ non possit obijci contra mulierẽ de retẽtione an extẽdat̃ ad beredẽ mulieris repetentem dotem.

64 Priuilegiũ q̃ mulier possit vti retentione rex ꝑ eã amotarũ nõ extenditur ad eius beredem.

65 Priuilegium q̃ maritus possit cogi inuitus tanq̃ delegatus alteri ꝑmittere dotem restituere, an ꝛ qñ ad patrẽ mulieris.

66 Pater qui dotem exegit si postea est factus pauper non impu tat̃ viro qui soluit a prin. patri vt sic non possit iterum exigi a muliere pro se remaritanda.

67 Priuilegium q̃ a sententia lata super dote non possit appellari, vt executio impediat̃ an extendatur qñ fuit lata pro viro con tra mulierem. ꝛ an extendat̃ ad beredem mulieris si fuit lata pro muliere. ꝛ nu. 68.

69 Mulier si pendente appellatione perijt executionem sue sentẽ tie, ꝛ facta pronunciatione de exequẽdo decessit, an talis in terlocutoria habebit effectuꝫ in herede ipsius diffingue, ꝛ am plia hoc vt nu. 70.

71 Priuilegium q̃ filiafa. ꝑ dote aduentitia possit esse in iudicio ẽt sine ꝓsensu patris, ꝛ idem in ꝑfectitia in eam consolidata, an extendatur ad filiãfa. in casu quo dos fuc vxoris vel lucrũ dotis sunt appropriata ipsi filio.

72 Priuilegiũ q̃ cã dotis sit summaria. Itẽ q̃ nõ offerat̃ libellus nec lis ꝓtestet̃, ꝛ q̃ procedat̃ diebus feriatis, extenditur ad virum, vel socex mulieris agentem pro dote promissa, nõ sic in socero agente post matrimo. solutum morte filie sue.

Duodecima pars principalis

totius Tractatus, in qua de Priuilegijs dotis personaꝫ mulie ris egredientibus tractatur.

Expedita est vndecima ps

sequit̃. xij. ps vcꝫ ſan ꝛ qñ dotis priuilegia mulieris ꝑsonã egrediant̃. ꝛ sic an extẽdãtur ad alias ꝑsonas super quo aduertendũ duxi, q̃ reperio in hac mate ria iura vario ac diuerso modo loquentia. Nã tex. in. l. i. C. ỏ pri uileg. dot. simpliciter ꝛ indistincte dicit q̃ dotis. Addi. Bo tis priuilegia. Nota q̃ priuilegia dotis transeũt ad filios nõ ad beredes extraneos vide Bal. in. l. fi. C. qui po. in pi. ba.) priuile gia ad beredem ipsius mulieris nõ transeunt. Idẽ ꝑbat̃ in. l. fi. C. qui po. in pi. bab. in. §. exceptis. vbi declaratur esse ꝑiculare i filijs ipsius mulieris premortue, vt gaudeant prerogatiua dotis circa ins prelationis. ergo in alijs beredibus extraneis videtur denegari. l. cũ pretor. ff. de iudi. cũ simi. ꝛ ideo probat̃ in superio ri litera eiusdẽ legis ibi quapp hypothecã mulieri indulgemus, ꝛ sic solũ dat̃ ꝑsone mulieris ꝛ nõ dicit actioni dotis indulgem⁹. ¶ Tertio ꝓbat̃ in. §. fuerat. insti. de act. in fi. ibi cuius solius. ſ mulieris ꝓuidendentia hoc induximus. ad hoc ẽt tex. in. l. dabi mus. ff. de ꝑmi. credi. ibi dabimus ex his causis ipsi mulieri pri uilegium. Ad idem in auc. vt exactiones instantis dotis. § ibi. non enim alijs dedimus dudũ nec damus hoc priuilegium here dibus, aut creditoribus, sed solis filijs. Et lꝫ iura. s. allegata in suis certis casibus loquant̃, tm̃ videt̃ posse extendi ꝑ text. in. d. l. j. de pmi. do. qui loquitur generaliter, ꝛ sic de omnibus alijs priuile gijs. Similiter etiam ꝛ magis ꝑ expressum loqtur tex. in auct. vt immobilia ante nuptias. §. fi. ibi dum dicit omnibus priuile gijs dotis datis a nobis in sua firmitate manentibus q̃ mulier monit. alijs enim oibus preter mulieri huiusmodi priuilegia, nec ex antiquo dedimus, nec nunc damus. Sed in ꝓrium q̃ dotis priuilegia extendant̃ vltra mulieris personã probat tex. in. l. j. C. de rei vxo. act. in. §. illo ꝑculdubio qui videt̃ velle de directo cõ trarium dum dicit q̃ actio ex stipulatu illa tacita, ꝛ subintellecta a lege ex speciali fauore transmittitur ad beredes mulieris i ma trimonio decedentis, vcꝫ ꝑm sui naturam, que verba vcꝫ ꝑm sui naturam videnꝫ sonare q̃ transmittatur ad beredes cum cũ suis priuilegijs. ¶ Itẽ ꝛ secundo, q̃ actio ex stipulatu ficta, ꝛ sic cũ suo priuilegio ficte stipulationis extendit̃ ad ipsum patrem mu lieris, ꝛ eodẽ modo cũ priuilegio tacite hypo. vt est tex. in. d. l. j. §. extraneum. ver. parenti. qui tex. lꝫ loquat̃ de ficta stipulatio ne, tamen docto. cõmuniter extẽdũt ẽt vel tacitã hypo. cum hec duo priuilegia procedant a pari vt sic vbi est locus tacite stipu lationis, similiter ẽt est locus tacite hyp. vt pꝫ in. d. l. i. §. ꝛ vt ple nius ibi, ita ꝛ hmõi actioni damus ex vtroq̃ latere hypothecas siue ex parte mariti pro restitutione dotis siue ex parte mulieris ꝑ ipsa dote prestãda. ¶ Tertio ad idẽ tex. i. d. l. fi. ante med. in ver. sancimus ibi, sancimus ex stipulatu actionẽ quã mulierib⁹ ꝑ dote ꝓstituenda dedimus cuiq̃ tacitã donamus hypothe cam ꝛc. ꝛ sic cum ꝑcedãt a pari inferꝫ q̃ quibus ꝑsonis est ꝓdona ta tacita stipulatio censetur ẽt donata tacita hypo. ¶ Quarto q̃ iura videntur dare hmõi priuilegia ipsis dotibus, vt pꝫ in eo. §. ꝛ vt plenius ibi. Si enim ꝛ stipulationes, ꝛ hypothece ineſſe dotibus intelligant̃ ꝛc. ꝛ ẽt in. §. allega. litera ibi ita ꝛ hmõi actio ni damus ex vtroq̃ latere hypote. ergo dicta ꝑiuilegia nõ ꝑsone mulieris, sed ipsi actioni attribuunt̃ quo casu succedit regula. l. i omnibus. ff. de reg. iur. q̃ vbi ꝑsone conditio locum facit benefi cio, tũc deficiente dicta ꝑsona deficit ꝛ beneficium. Sed vbi be neficiũ, vel priuilegiũ datur actioni, tunc ad quẽ transit actio trã sit ꝛ beneficiũ. Unde ex quo actio in beredẽ transit ꝛ beneficiũ. l. priuilegia. eo. ti. Sed actio de dote transit in beredẽ mulieris absq̃ dubio. d. §. illo ꝑculdubio cũ si. ergo priuilegia ipsi actioni seu doti attributa trãsire debent in beredẽ mulieris. ¶ Quinto ꝓbari videt̃ ex tex. in ea. l. fi. circa prin. ioi ꝑ ꝑximus in ꝑsona libus actionibus ipsi rei vxorie actioni sic videt̃ ibi tex. applica re priuilegiũ ipsi actioni, ꝛ nõ ꝑsone, vt ẽt ꝓbat̃ similiter ex litera presenti ibi rei vxorie actioni quã in presenti sustulimus magnaꝫ prerogatiuam prestãtes. ꝛ tex. in. d. §. fuerat. dicit. sed ꝛ tacitã ei dedimus hypo. loqtur. n. de ipsa rei vxorie actio. hodie quersa in tacitã stipulationẽ, put hoc declaratur ꝑ supiozẽ literam illi⁹ §. Item ꝛ sexto tex. in. d. §. sed vt plenius extendit dictũ priuile gium tacite stipulationis ꝛ tacite hypo. ad viꝫ cui dos fuit pro missa si pro ipsius dotis consecutione agat.

Et sic ꝑ predicta iura, ꝛ multa alia q̃ ad ꝓpositum indu ci possent apparet q̃ in ista mã an extẽdant̃ do tis priuilegia ad alias quã ipsaꝫ mulieꝫ personas vario modo loquuntur. ¶ Similiter ẽt doc. in hac mã inter se discrepantes comperio. Nam Odoffre. dixit huiusmodi priuilegia concedi a iure persone mulieris ꝛ nõ actioni, patet q̃ si concederent̃ actio ni transirent ad omnem personam ad quam transit ipsa actio, vt d. l. in omnibus, ꝛ l. priuilegia. ¶ Sed constat quod in berede mulieris transi ipsa actio, vt. §. ꝛ tamen non transit priuilegium actionis dicta. l. i. C. de priuilegio dotis. merito ꝛc. Tamen ipsa non respondet ad contraria supra assignata. ¶ By. autem in. l. j. ff. solu. matri. ꝓnt refert Bar. ibi, ꝛ vt refert Cyn. in dicto §. sed plenius. aliter dicebat, videlicet quod priuilegia dantur ac tioni, tm̃ ratione persone mulieris, ꝛ ita vꝫ voluisse saluare iura. s. allega. dum videntur atribuere dicta priuilegia ipsi dori seu ac tioni de dote, ꝛ sic in effectu videtur velle quod non egrediant̃ personam mulieris quod tamen est contra multa iura supra allegata pro secunda parte. dominus Cynus etiam variauit q̃ distinguẽdo multa priuilegia dotium in. d. l. fi. C. qui po. ad fi.

dixit post. Jaco. de are. q tacita hypothe. non transit ad extraneum heredem. z in. d. l. j. de priuileg. dotis. dixit post Pet. totum ꝛrium. Bar. vero in. d. l. j. dixit qꝺ priuilegiū quoddā datꝰ ipsi actioni, vt est ꝓuilegiuꝫ tacite hypo. z hoc transit ad quemcunqꝫ ad quē trāsit ipsa actio. ꝓbat hoc ꝓ tex. in. d. §. fuerat. in fine a ꝛrio sensu, vbi tex. logꝫ ꝓ aduersatiuā. ¶ Itē ꝓ tex. in. d. §. sed vt plenius idē dicit si datꝰ ipsi ꝛctui dotis, vt est priuilegiū fiete stipulationis. ¶ Item priuilegiū q illa stipulatio sit bonefidei, z hec transeant ad heredem. ¶ Idē si deꝰ ipsi doti, idest rei in dotē date, vt est ne possit alienari obstante. l. iulia. z hoc priuilegiū similiter trāsit ad oēs qꝺ transit ipsa dos, z sic transit in heredē vt possit vēdicare fundum dotalē alienatū sicut ipsa mulier poterat. l. fundum dotalem. ff. de fun. do. vel dicit ipse pone exēplum in priuilegio q hꝫ dos, vt in dubio semper ꝓ ea fiat interpretatio, qꝛ tex. in. l. ambiguis. ff. de reg. iur. z in. l. in ambiguius. ff. de iur. do. dicit q in ambiguis ꝓ dote ꝛc. z nō dicit ꝓ mulieribus in dote. z ideo extenderetur hoc priuilegiū et ad virū agentē ꝓ dote ꝓmissa, subdit postea ipse Bar. qꝺ quoddaꝫ est priuilegium q datꝰ actioni fauore mulieris, vel datꝰ mulieri in ipsa actione vt erat olim in actione ꝓsonali de dote sine alia hypo. in qua personali ꝓferebatꝰ mulier et posterior in tpe omnibus alijs creditoribus, vt dicta. l. dabimus. ff. de priuileg. credi. quod et hodie obtinet in ipsa tacita hypo. inherente ipsi actioni de dote vt ꝓferebatꝰ omnibus alijs creditoribus ꝓtēdentibus tacitam de quo in. d. l. fi. vt dictum est. s. in. x. p. z qꝛ hoc priuilegiū datur mulieri in ipsa hypo. sine dicamus q datur hypotece mero fauore mulieris. Nam in idē recidit, ideo hoc priuilegium nō extenditur ad alias ꝓsonas et heredes mulieris nisi essent filij, z eiusdem matrimonij, vt in. d. l. fi. §. exceptis, quoddā priuilegiuꝫ datur instantie. s. vt in cā dotis ꝓcedatꝰ summarie, z hoc et datur mero fauore mulieris. z ideo sentit Bart. vbi. s. quod non trāsit ad heredem. Sed in ipso herede habebit consideratio, prout in qualibet alia persona, vcꝫ si esset persona pauper, adeo quod victus sibi deficeret si cā non abbreuiaret, ꝓ id quod hꝫ in. l. ij. ff. ꝺ re iudi. Unde sentit Bar. quod si mulier ageret ad dotez indistincte cā ipsa eēt summaria, z si eius ꝓsona nō esset pauꝑ vel miserabilis, tamē secus in herede, vt. s. dixi, que dicta Bar. vident satis notabilia, z conclusiua in hac materia, tamen sua dicta ꝓ maiori parte reperio fuisse extracta ex dictis Ray. de sozli. in. d. l. j. Reperio tamen eundez Bar. in aliqbus ex his fuisset ꝛriū. Et primo dum dixit qꝺ priuilegiū q datur doti idest ipsi rei dotali transit ad heredē mulieris, q sine dubio procederet quando ipse heres vellet vendicare alienata ꝓ mulierē constante matri. qꝛ in hoc non esset priuilegiū in ipso herede cū dominiuꝫ nō fuit translatū. z ita et exēplificat Bar. vt. s. nō sic forte si heres alienasset rem dotalem nōdū sibi restitutuꝫ per vix vt voluit ipse idē Bar. in. d. l. j. ꝓ tex. in. d. auc. vt immobilia ante nuptias. §. fi. ꝺ quo j. diceꝝ. ¶ Item ex dictis Bar. sequereꝝ q priuilegium de quo in. l. in rebus. C. de iur. do. vcꝫ vt dominiū rei dotalis retrāsferatꝰ in mulierē ipso iure solu. matri. ex quo videꝝ datum ipsi dotii similiter transibit in heredem mulieris predecedentis in matrimonio et extraneum in quem heredem transit ipla dos, z tamen idē ipse Bar. in. l. nesennius. §. fundū. ff. de re iudi. tenuit ꝛrium de quo tamen infra diceꝝ. ¶ Item circa illud de hypothecа priuilegiata, vt non egrediatꝰ personā mulieris, ipse idem bar to. reperit ꝛrius in. l. post dotem circa fi. in ver. vj. quero. ff. solu. matri. vbi post multa tenendo opi. By. dicit q hoc priuilegium antelationis extēdit ad patrē agentem nomine cōi vel nomine administratorio. z sic quando agit viuente muliere non sic qñ ea mortua, ita intelligendo glo. ꝓcedere in. d. §. fuerat. vcꝫ in gl. penul. in fi. z similiter ibi tꝫ tale priuilegiū transire in cessionarium ipsius mulieris qñ ad vtilitatem mulieris ageretur z fieret cessio vt ibi per eum. de quo et plenius diceꝝ infra in. tiij. q. Similiter et illud de instantia non videꝝ vez q tale priuilegium extendatur etiam ad personaꝫ viri vel soceri agentium ꝓ dote promissa consequenda cum huiusmodi priuilegium deꝰ doti seu actioni ex stipulatu expresse vel tacite iudicialiter intentate, vt probatur in clemen. dispendiosam. de iudi. iuncta glo. z ideo transit in virum vel socerum agentes ꝓ dote danda sicut datur mulieri ꝓ dote restituenda per text. in. d. §. z vt plenius de quo infra dicetur. z ideo ꝓ verritate huius materie non parum dubie subijciam signanter z particulariter aliquas questiones circa multa priuilegia, ex quarum decisionibus apperietur intellectus quid dicendum, z respondendum sit circa multa alia priuilegia que longum esset recensere arguendo de similibus ad similia iuxta. l. non possunt. ff. de legi. z in capitu. inter ceteras. de rescri. cū si.

¶ De priuilegio tacite stipulationis circa dotem.

1 e **I primo quero** †de priuilegio tacite stipulatiōis simul et admiscendo priuilegium q ipsa sit bonefidei. nam ista duo paribus passibus ambulant, .s. adduxi circa que cōclusiue dico quod sine dubio transeunt in heredem mulieris, z qꝛ hec priuilegia dantur contractui dotis, z sic non dantur principaliter persone, z ideo transeunt ad quemcunqꝫ transit ipse contractus z eius effectus per id quod habetur in dicta. l. priuilegia. z ideo transeunt etiam in patrem etiam post mortē filie. z lꝫ By. in. d. l. post dotem dixerit contrarium, tamen Barto. z communiter docto. z ibi in. l. prima eo. titu. impugnant By. ex quo dicta priuilegia ab ipso initio fuerūt orta tēpore dotis ꝓmisse. z sic censetur facta executio a iure, vnde tractare dicimus potius de iure quesito quam querendo. vt etiam hoc idem sentit Bald. post Pet. in dicta. l. prima. C. de priuileg. dotis. z est ꝓ hoc text. in dicta. l. prima. §. illo proculdubio. de rei vxorie
2 actio. vbi expresse dicitur quod †actio ex stipulatu in quam rei vxorie actio. antiqua bodie est translata, e transiuit mortua muliere in matrimonio ad eius heredes secundum naturam sic cuꝫ sua natura vt sit bonefidei prout olim erat ipsa rei vxo. actio. vt eadem. l. prima. §. sed non ignorabimus. z in. d. §. fuerat. de quo et supra in quarta parte circa finem in penul. colum. Unde id qꝺ dicitur in. d. l. prima de priuile. dotis. C. debet intelligi vt loquatur de alio priuilegio quam de istis duobus. z sic etiam intelligatur tex. in. d. auctē. vt exactiones instantis dotis. in princip. z in. d. auc. vt immobilia ante nuptias. §. fi. z eadem ratione in tacita stipulatione z presumpta donatione quando extraneus dotat mulierem de qua in. §. accedit. de quo priuilegio. s. in sexta pte in. xlv. priuileg. vt sic transeat in heredem mulieris, ex quo ifa facta executio de iure, vt. s. quod procedit non solum in actione ex stipulatu tacita seu ficta a lege. sed etiam in expressa vt odio instrumentis dotalibus communiter exprimitur vt sic etiam illa sit bodie bonefidei, lꝫ regulariter actio ex stipulatu sit stricti iuris ex quo non connumeratur in. §. actionū. insti. de actio. z hoc probatur in. d. l. i. in princip. z expressius in. d. §. illo proculdubio, vt sic possit dici qꝺ illa expressa stipulatio ex quo tacite inest a lege nihil vltra operatur, vt sic cum eadem natura, z qualitate intelligatur expressa prout tacite inerat per id quod habetur in. l. non recte. C. de fideiussori. z in. l. si arrogator. ff. de adoptionibus.

Ex quibus notāter infertur qꝺ

3 †licet in stipulationem nouantem non soleant transire priuilegia actionis. nouate fuit quando expresse actum inter partes quod animo nouandi sit interposita, vt habetur in. l. aliam. ff. de nouatio. z in. l. quarta. §. si ex conuentione. ff. de re iudi. z si prima erat bonefidei non efficiatur stipulatio nouans bonefidei, immo tunc nouat vt persistat in sua propria natura stipulationis, de quo et not. in. l. qui bis idem. ff. de verborum obliga. tamen quando nouatio seu transfusio vnius actionis in alia fit ex legis censura tūc nouat cum eadem natura prout erat prima in cuius fauorez fuit facta transfusio vt sic remaneat bonefidei prout erat a principio ꝓ dicta iura quod est notandum ad notata in. d. l. aliam. z in. d. §. si exconuentione. de quo etiam per Bal. in. d. l. i. §. sed z si nō ignorabimus. z suadet ratio qꝛ fauorabilius agitur cū lege q̄ cū homine, vt alias in simili in. l. celsus. ff. de arbi. z alias in. c. illa ꝺ electio. z qꝛ hec †duo priuilegia dantur doti, vt. s. ideo extenduntꝰ
4 etiam ad personam viri cui dos fuit promissa vt sic etiam fingatur per virum interposita valida stipulatio ꝓ dote sibi danda sicut fingitur in muliere in dote sibi restituenda, vt expresse patet in. d. §. z vt plenius. z de hoc dixi plene. s. in. vj. parte circa secūdum priuilegium. vcꝫ tacite stipulationis. Concludendo etiam ibi hoc procedere non solum in dote promissa per mulierem, sed etiam per eius patrem, vel extraneum, z quod extendatur ad patrem dote in eum consolidata per mortem filie. d. §. extraneum. ver. parenti. quicquid aliter senserit By. in. l. post dotem. Idem si esset consolidata in filiaꝫ morte patris vel ex pacto patris etiā internallo vcꝫ dotem reddi soli filie non sic vt fingatur fauore extranei paciscentis dotem sibi reddi. ¶ Item non sic quando per viam delegationis nisi quando ad mulieris vtilitatem fieret delegatio prout etiam in fideissore dotis restituende ad mulieris vtilitatem interueniente eo casu quo potest de iure interuenire, vt dixi latius. in. d. sexta parte. circa dictum secundum priuilegium inferendo ibi qꝺ in casu. l. si constante. §. quoties. ff. soluto matri.

matri .fideiussor nudo pacto inueniens vtiliter obligatur vt sic fingaꝛ ēt tunc tacita stipulatio subdēdo ēt ibi quid in fideiussore dotis danda ad que ibi .d.me remitto. ¶ Similiter etiam quod dicta tacita stipulatio subintelligaꝛ circa psonaꝫ viri cui dos fuit promissa p mulierē vel socer,ꝛ sic extēdaꝛ ad psonā viri cum sua natura vt sic sit bonefidei vt ꝙclusi in.iiij.p.in.x.colum. contra. Paulum de caſ.ꝛ ēt in.viij.p.dixi vcꝫ in.iiij.priule.ꝛ ēt quod hoc priuilegiū extendaꝛ ad patrē agentē ex iure ꝙsolidationis i eum facte,vt tunc ēt sit bonefidei quicquid aliter volnerit Byn. vt.s. Non sic si ius stipulationis a pri per ipsum patrem interpo site dotem sibi reddi vt latius dixi.d iiij.p. ¶ Barto.tñ in.d.l. post dotem ad fin.sensit contrarium ea ratione,qꝛ priuileginm in quo semel a principio est facta executio a lege ,ꝛ sic immediate qꝫ est dos priuilegiata,ꝛ sic transit ad quemcunqꝫ vadit ipsa dos vnde cum etiam viua muliere dicta actio quesita patri soln.ma trimo.vt.s.ergo transit in patrem si matrimoniū soluatur morte filie ꝓ quo facit,qꝛ non ɔz natura dicte stipulationis variari ex post facto,ex quo ab exordio nata fuit cum dicta natura sibi a iu re attributa,videlicet quod esset bonefidei.facit argu.l.insulam intra biennium.ff.de verborum obliga. Sed hoc dictum non pla cet,immo dico quod a principio est facta a iuꝛ executio vt sit bo nefidei vel stricti iuris secundum futurum euentum.ꝛ prout can sa fauoris priuilegij durabit in persona mulieris, vel non vt sic dici possit hoc pendere ex futuro euentu , vt alias in simili.in.l. si non sortem.ſ.si decem.ff.de condītio.inde.ꝛ alias in.l.ij.ſ.j.ff. de verbo.obligatio.

Posset etiam non improbabiliter dici ꝙ qñ pater vult puideꝛ filie i soli in dote restituenda sicut tunc non datur priuilegium tacite stipu lationis,immo opꝫ ꝙ interponaꝛ expressa,vt hꝫ in.l.auia.C.ō in re do.ꝛ in.l.quoties.ff.so.ma. quo casu dicta stipulatio manet in sua natura vt sit stricti iuris nec tunc est priuilegiata quod efficia tur bonefidei sicut efficitur illa tacita,vt dixi.s.in vj.p.circa pri mum priuilegium. ¶ Nam nullo iure cauetur quod actio ex sti pulatu pro dote repetēda sit bonefidei nisi illa q̄ succesſit in locū rei vxoris, ꝛ hoc ex ratione qua subrogatū venit cū eadem natu ra eius in cuius locum subrogatur,vt iura volunt.immo ita per expressum dicit tex.in.d.l.j.ſ.sed ꝛ si non ignoramus. Sed quā do pater stipulatur dotem sibi reddi hec stipulatio stat in propo suo esse ꝛ sua natura,qꝛ cessabat tunc rei vxorie actio d.l.auia.ꝛ l.quoties.quod maxime procedit tenendo opi.communeꝫ quod dicta stipulatio patris non consolidaꝛ in filiam postea sui iuris effectam per mortem patris vel emancipationem.de quo p bar to.in.d.l.post dotem,ꝛ per By.ꝛ Bald.in.l.penl.ſ.fina.co.ti en.ꝛ per Cy.ꝛ Bald.post gl.ibi in.d.l.j.ſ.videamus.ꝛ hoc vi detur tenendum in puncto iuris ꝓ nunc maiori adhibito studio licet aliter dixeriꝫ supra in quarta parte. ꝛ sicut dicimus † quod
5 dicta expressa stipulatio patris vcꝫ dotē sibi patri reddi non ē p nilegiata vt sit bonefidei vt supra.sic etiam non est priuilegiata circa tacitam hypothecam,qꝛ illa solum que succedit in locū rei vxorie actionis habet hypothecam tacitam,vt hoc probatur in terminis in.d.ſ.ꝛ vt plenius iuncto princi.illius.l.ꝛ in.d.l.fi.C.q potio.in versi.sancimus,qcqd aliter hoc vltimo senserim.s.in se xta parte operis in septimo priuilegio vbi tamen me remisi ad di cenda in hac vltima parte,ꝛ repetet.j.proxima questione.ꝛ hec sunt vtilia cum ex his resultet quid concludēdum sit circa vsuras ꝛ fructus. Nam si dicta stipulatio patris esset bonefidei venirēt a tempore more,ꝛ nō sic si esset stricti iuris vt dixi in dicta quar ta parte subiungendo ibi quid in extraneo repetente dotem sibi reddi ex pacto vt ibi latius inuestigani,ꝛ sic etiam subdendo ibi quid in extraneo per viam delegationis submisso.

¶ Questio secunda de priuilegio tacite hypothece.

Secundo quero ō priuile,

c f gio †tacite hypothece an egrediaꝛ ꝓpriā mulieris. ꝛ respondeo breuiter ꝙ ex quo datur actioni de dote vel ex stipulatu vt.s.ideo transit tacita hipotheca ad quem tran sit ipsa actio vt habet in.d.l.in omnibus.ꝛ. d.l.priuilegia . tunc ēt qꝛ a principio ꝛ in ipso actionis ortu est facta executio a lege. vcꝫ ipso iure producendo dictam tacitā hipotecam,ergo transit cum sua natura sibi a principio attributa,ꝛ ideo sicut ipsa actio i heredem transit etiam in extraneum,sic etiam transit in ipsuꝫ he redem dicta hypotheca,ꝛ sic cum sua natura tacite hypothece, ꝛ probaꝛ hoc in.d.ſ.illo ꝑuldubio ibi.fm suā naturā. Unde de hoc priuilegio nō est intelligēdus tex.in.d.l.j.de priule.dot.vt cōiter ēt ibi tenent docto.ꝛ By.ꝛ Bar.ꝛ cōiter docto.in.d.l.j. solu.matri.ꝛ Ex hoc sequitur ꝙ sicut hoc priuilegium tacite hy pothece transit in heredem,ꝛ sic ēt transit in cessionariuꝫ ipsius mulieris per regulam.l.ex pluribus.ff.de admi.tut.qꝛ qcquid est transmissibile ad heredē est ēt cessibile.qō ēt voluit Barto.in. d.vj.q.in.d.l.post dotem,licet aliter ibi dicat de priuilegio pre lationis de quo vltimo tamen dicet.j.in.iiij.q.ꝛ idem voluit bal. in.d.l.j.C.de priuilegio dot.immo facta cessione actionis de do te per ipsam mulierem consequenter transfert ipsa tacita hypo theca in cessionarium tanq̄ pedissequa licet de ea nihil sit exꝑſ sum.l.emptoris nominis.ꝛ.l.vēditor actionis.ff.de here.vel ac tio.vendi.lꝫ videret in hoc dubiū vt dicta iura intelligant̄ pro cedere in hypotheca expressa ꝛ conuentionali,non sic in tacita dis pensatiue modo causata.arg.l.quod vero,ꝛ.l.ius singulare.ff.ō legi. Sed dicas ꝙrium per id quod habetur in.l.i.C.per quas p so.nob.acquiri.ꝛ hoc etiam tenet Bal.in.d.l.j.d priule. dot.
7 in.v.col. ¶ †Et hoc quidem priuilegium tacite hypothece ex quo datur actioni,vt.s.obtinet siue competat actio mulieri siue socero pro dote restituenda siue cōpetat viro siue socero mulie ris pro dote promissa sibi danda,vt est tex.in.ſ.et vt plenius .ꝛ an transeat in patrem mulieris pro dote in eum consolidata dixi in sexta parte operis in septimo priuilegio vbi ponitur hoc pri uilegium tacite hypothe.ꝛ lꝫ gl.in.d.ſ.fuerat.senserit quod sic dum indistincte loquitur dicendo illud dari patri mulieris, pro dote sibi restituenda ꝛ etiam fuit de mente Barto. in.d.l.i.sol. matrimo.dicendo hoc priuilegium dari actioni,ꝛ transire i om nem personam in quam transit ipsa de dote. Unde cum transe at ipsa actio in patrem,vt dixi.s.in priuilegio tacite stipulatio nis.ꝛ est tex.in.d.ſ.extraneum,ver.parenti.transire etiam debꝫ ipsa tacita hypotheca. ¶ Bal.autem in.d.l.j.C.de priuileg.do tis tenuit indistincte contrarium,cuius dictum ,lꝫ impugnane rim in dicto septimo priuilegio,tamen saluari potest vt possit p cedere in casu quādo pater ageret ex iure consolidationis in cū facte propter expressam stipulationem per eum a princi.interpo sitā dotē sibi reddi vt.s.in proxima.q.ad fi. Nam sicut ita paci scendo non habet locum priuilegiū tacite stipulationis nisi exꝑſ se interponatur.d.l.quoties.ꝛ.l.auia.ꝛ dictuꝫ est.s.in primo pri uilegio.vj.p. Ita ēt non hꝫ priuilegium tacita hypo.cum dicta duo priuilegia procedant a pari,ꝛ per viam cuiusdam concomi tantie seu socialitatis vt.s.dixi,ꝛ ꝓbaꝛ in.d.ſ.ꝛ vt plenius .ꝛ sic vbi non obtinet locum tacita stipulatio,similiter nec tacita hy potheca,ꝛ hinc est qō talis expressa stipulatio paterna non ha bet priuilegium,vt sit bonefidei vt dictū est supra in proxima q̄ stiōe ante finē. ¶ Item qꝛ talis stipulatio tendit contra fauorem mulieris,ꝛ ideo non esset equum quod talis fauor mulieris , vcꝫ vt habeat tacitam hypothecā redunder in eius odium ꝛ preindi cium sicut etiam non habet dictum priuilegiū extraneus dotis ꝛ pacisscens dotem sibi reddi vt dictum est dicto septimo priuile gio,ꝛ ita videtur tenendum quicquid aliter senserit gl.in.d.ſ.fue rat,ꝛ quicquid aliter senserim in.d.viij.priule.ad fi.

8 ¶ †Item transit hoc priuilegiū in bonis patris promittentis do tem pro filia etiaꝫ quando tacita resultaret obligatio paterna ꝓ ipsius dotis restitutione , vt dixi in.d.vij priuilegio. Sic etiam quando pater cogitur inuitus se obligare pro filio pro dote re stituenda,vt habetur ꝛ no. in.d.l.si cum dotem.ſ.transgredia mur.ff.solu.matri.ꝛ dixi.s.in.vj.p.in.xx.priule.tunc enim pa ter se obligādo licet inuitus ex tunc surgit obligatio tacite,hyp. vt dixi in.d.xx.priuilegio.immo ex quo ibi dixi qō stante duri tie patris nolētis se obligare pro dote recipienda per filiuꝫ ꝛ nō habentis iustam causam dissentiendi quod tunc ex iuris censura haberur pro consentiente. Ideo tunc surgit ficto quodaꝫ consen su patris obligatio ꝓ dicta dote restituenda,ꝛ consequenter etiā surgit secum tacita hypotheca tanquam pedissequa , argumen. eius quod habet in dicto.ſ.transgrediamur.iuncto eo quod ha betur in.l.ij.C.per quas parsonas nob.acquir . ¶ Nec obst. si dicatur quod tunc in eodem actu due cōcurrunt fictiones. Pri ma ꝙ fingatur pater consensisse ꝛ ꝙr se obligasse. Secunda ꝙ ex tali obligatione surgat ficta hypotheca contra id quod habe tur in.l.j.C.de do.ꝓmis.ꝛ per glo.in.l.cum post.ſ.gener.ff.de in re do. Nam responderi potest quod impedimentum talis con cursus ꝓcedit quādo dicta duo specialia vel dicte due fictiones concurrent circa idem. ¶ Item quando veniunt eque principa liter. Secus si circa diuersa vel quando vna veniret tanquam se quela ad alteram. Nam tunc possunt concurrere,vt habetur in l.singularia.ff.si certum peta.ꝛ in.l.iij.ſ.fina.ff.de donatio.inter

virum, ꝛ vxorẽ. Sed ita est in ꝓposito nostro, qꝛ dicta tacita hypotheca venit ꝙsecutine ad dictam tacitã seu fictã obligationeꝫ patris, merito ꝛc. Quid autem si pater post solutum matri. administrat bona dotalia filie vidue quando dos esset in ea consolidata vel erat dos aduentitia, an tunc surgat tacita hypoteca in bonis dicti patris ꝓ mala administratione, vide. ☞. in. ix. parte in. viij. priuilegio.

¶ Questio tertia de prelatione hypothece.

1 Tertio quero circa priuile-
2 gium ꝓlationis hypotece, de quo in. d. l. assiduis. C. qui potio. in pig. habean. de quo dixi in. viij. parte. in vltimo priuile. ꝛ ẽt in. x. p. An egrediat̃ psonã mulieris, ꝛ quidem respectu eius heredis est tex. ita communiter intellect⁹ ꝑ gl. ꝛ doc. in. d. l. j. C. de priuileg. dotis. ꝛ in. d. l. assiduis, ꝛ hoc nisi heres sit de filijs. ꝛ in. d. l. assiduis. §. exceptis. quod intelligunt communiter docto. ibi post glo. in filijs eiusdem matrimonij quicquid aliter dixerit glo. in. l. etiam. ff. solu. matri. de quo ꝑ Cy. in. d. l. assiduis in. ix. q. ꝛ in. d. l. j. de priuile. dotis. ꝛ tenent docto. cõiter in. d. l. ẽt. ꝛ in. l. si cũ procura. ꝛ l. sciendum. ff. de re iudi. ꝛ dixi. in. x. p. in. v. limi. ꝛ ꝫ fuerit opiniones an extẽdat̃ tale priuilegium ad psonam soceri eiusdemq; patris mulieris qnã do agitur ex vi consolidationis in eum facte de quo dixi in. x. pte in. ij. limitatione, ꝛ quid in persona viri agentis ꝓ dote sibi ꝑ missa, vt. ☞. relatum est circa principium huius vltime partis de quo tetigi in decima parte in sexta limitatione. Tamen potest
10 concludi primo ꝓ circa personam viri quod ad eum non extenda tur, qꝛ tale priuilegium est concessum mulieri, vel si dicimus esse concessum actioni in sua tacita hypotheca illud limitato quodã modo concessum est solum fauore mulieris, ꝛ sic non simpliciter actioni vt patet in. d. l. assiduis. ibi hoc nunc mulieri beneficium damus. ꝛ ideo sicut non extenditur ad heredem mulieris, multo minus extendi debet ad illam personam non ita repꝛesentantem ipsam mulieris personam, et sic non ad virum vt voluit gl. in ver sicu. ex vtroq; latere in dicta. l. prima. §. ꝛ vt plenius, ꝛ ibi etiam hoc ipsum tenet Cyn. ꝛ Bald. quia hoc priuilegium cõceditur persone mulieris, ꝛ sic non debet egredi eius personam. d. l. in omnibus. ad hoc instit. de iure naturali gentium, ꝛ ciuili. §. sed quod princip. versiculo plane. ¶ Item quia non reperitur iure cautum quod hoc priuilegium detur viro, ergo non debemus nos nostro ex capite adinuenire. l. illam. C. de collatio.

¶ Item quia rationes propter quas se mouit imperator in. d. l. assiduis. ad dictum priuilegium mulieribus indulgendum non conueniunt econtra in viro, ergo nec eadem subesse debet dispo sitio. l. adigere. §. q̃uis. ff. de iure patronatus cum simi.

¶ Preterea videt̃ text. in. d §. fuerat in fi. ibi cuius solius. ſ. mulieris prouidentia hoc induximus, ꝛ etiam bene probatur in. d. l. assidnis. versiculo sancimus, vbi solum dicit dari mulieribus. ad idem tex. in. d. auctenti. vt immobilia ante nuptias. §. fi. ibi aliꝫ enim omnibus preter mulierem huiusmodi priuilegia, nec ex antiquo dedimus, nec nunc damus, ꝛ hec est communis doct. opi. vt per Bart. ꝛ doc. in. d. l. j. soluto matrimo. ꝛ Bald. ꝛ alij legẽ
11 tes in. d. l. j. de priuilegio dotis. ꝛ ex predictis infertur qõ ꝓ multominus se extendit ad personam extranei paciscentis dotez alij reddi in casu soluti matrimonij de quo dixi. ☞. in decima parte in secunda fallentia.

Circa personam autem patris mulieris mains est dubium. Nam glo. fina. in dicto §. fuerat. in fi. tenet hoc priuilegium dari patri. ꝛ quia sicut ipsa hypotheca datur patri eodem modo debet dari cum suo priuilegio antelationis. Bar. autem in hoc fuit contrarius in. l. j. ab eo quod dixit in. l. post dotem eodem titu. ad fi. vt. ☞. latius retuli. Bald. etiam in. d. §. ꝛ vt plenius indistincte tenet non dari patri quando agit ex iure cõsolidationis ꝛ sic nomine proprio re probando glo. in. d. §. fuerat. Sed Cy. post Pet. in. d. l. prima priuilegio dotis dictam glos. Byn. etiam in. d. l. post dotem. tenet eam, vꝫ quod viuente filia habet pater tale priuilegiũ, quia tunc versatur etiam fauor filie, ꝛ sic ita simpliciter loquendo videtur ibi velle quod si dos non esset consolidata in patrem puta qꝛ matrimonium solutum fuit morte viri, ꝛ filia viuente dos non fuit exacta, sed nunc pater agit post mortem filie ex quo tunc amplius non versatur fauor filie pater non habebit dictum priuilegium prelationis. Bartol. autem in. d. l. post dotem. ad fin. distinguit quod aut agit pater nomine proprio vt est quando actio est in eum consolidata vel per mortem filie vel ea viuente vt in casu. l. secunde. id est soluto matrimo. ꝛ tunc pater non habet priuilegium, aut nomine communi agit vt coniuncta persona filie vel administratorio nomine, ꝛ tunc habet dictum priuilegium vt ibi per eum.

Sed quicquid in hac materia vario modo loquãtur doct. potest concludi circa psonã patris quod aut pater agit actione ex stipulatu qꝛ prouidit stipulando dotem sibi reddi, ꝛ sic inuocãdo sibi in actione de dote eo casu quo potest secundum qꝫ habetur in. d. l. quoties. ꝛ in. d. l. auia. ꝛ tunc sicut matri vel alij extraneo dotanti, ꝛ ita paciscẽti non datur tale priuilegium prelationis. ita etiaꝫ non datur tũc patri quod euidenter ex hoc ostenditur, qꝛ dicto casu nõ dat̃ patri tacita hypoteca vt. ☞. post multa concluſi in proxima questione. ergo consequenter non datur priuilegium antelationis, quia deficiẽte ipso subiecto. i. ipsa hypoteca deficere debet ipsa qualitas inherẽs subiecto, argumen. l. eius qui in prouinciam. ff. si certur peta. Nec isto casu haberet pater priuilegium contra alios creditores pretendentes solum personalem actionem prout oliꝫ dabatur ipsi mulieri anteq̃ esset sibi prouisum de tacita hipotheca, ꝛ priuilegiata, qꝛ tale priuilegium dabatur soluꝫ mulieri, ꝛ nõ alij, vt dicit textus in. d. l. dabimus. ff. de priui. credi. ꝛ ideo etiaꝫ de iure antiquo non transibat ad heredem mulieris, vt ibi notatur ꝛ probatur etiaꝫ ex textu in dicta. §. fuerat. ꝛ dicta. l. assiduis post princip.

Nec obstat ratio glosse in dicto §. fuerat ꝛ By. i. d. l. post dotem, ꝛ Cy. in. d. l. j. de priui. dot. vꝫ qꝛ in consequentiam consulebatur vtilitati mulieris in eius vita ad hoc vt ex dicta dote denuo remaritari possit. facit. d. l. ij. de priuile. credi. qꝛ dicta ratio consideratur a iure in actione competente ipsi mulieri soluto matrimnnio, sine sit facta eius precipua sine remanserit communis cum patre, sed quando actio competit patri dicta ratio nõ ẽ in consideratione cum iura considerent, ad cuius vtilitatem principaliter intentetur iudicium dotis, ꝛ non quod secundario subsequitur, arg. eius quod habetur in. l. si quis nec causam. ff. si cerpetatur, ꝛ in. l. qui exceptionem. ff. de condi. inde. ꝛ in. l. j. ff. de acto. tuto. hinc est quod isto casu iura dicunt tale priuilegium dari mulieri, ꝛ sic quando mulier ipsa agit vel alius eius nomine, vel communi nomine. Sed si pater non fuit stipulatus dotem sibi reddi, tamen dos fuit in eum aliter consolidata ꝛ facta precipua seu propria ipsius patris, ꝛ tunc aut fuit in patreꝫ consolidata post morte filie precedẽtis in matrimonio. ꝑ. l. dos a patre. C. soluto matrimo. ꝛ tunc ꝫ in eum consolidetur cum priuilegio tacite hypothece vt. ☞. in. j. q. ꝛ ẽr in. vj. parte. in. vij. priuile. tamen dictam hypothecaꝫ non puto transire cum priuilegio antelationis ex quo isto casu nullo modo mulieri prouidetur, ꝛ iura dicũt quod solius mulieris prouidentia indultum est dictum priuilegium, vt patet in dicto §. fuerat, ꝛ alijs iuribus. ☞. allega. quod ꝛ voluit By. in. d. l. post dotem, ꝛ Cy. post Pet. in. d. l. j. de priui. dotis. Et in hoc quasi omnes concordant, vt etiã tenet Ray. in. d. l. j. ff. solu. matrimonio. Aut fuit consolidata in patrem ante mortem vt in aliquibus notatis in. l. ij. §. primo. ff. solu. matrimo. ꝛ ibi latius dixi ponendo multos casus, ꝛ tunc aut pater agit vt ꝙiũcta persona filie, qꝛ potest si vult ꝛ sic renunciando suo fauori cum potuisset tunc proprio nomine agere vbi est tex. secundus vnum intellectum, ꝛ in. l. cum dos. ff. de pact. dota. ꝛ tunc locus esset dicto priuile. ex quo videtur tunc agere etiam nomine filie ꝛ hoc modo potest procederet opi. glo. in. d. §. fuerat. ꝛ Byn. ꝛ Cy. vt. ☞. ¶ Si autem ageret pater nomine suo proprio, ꝛ nõ ad iũcta persona filie. nec vt ãdministratorio nomine, ꝛ tunc nõ esset locus dicto priuilegio in tali hypotheca tacita, qnia soli mulieri datur scilicet agenti dicta. l. assiduis. ꝛ dicta. §. fuerat cum alijs supra alleg. ꝛ ita in hoc sequor opinio. Bartol. in dicta. l. post mortem.

Nec obstat si dicatur quod isto casu ꝓ testet etiam versari vtilitas mulieris cum pater teneatur eam redotare cum eadem dote, vt in. d. auc. sed q̃uis. C. de rei vxo. ac. qꝛ forte dictũ priuileg. cessaret si non posset pater recuperare talem dotem propter alios creditores anteriores, qꝛ absorberent totum patrimonium viri. ꝛ si pater non recuperaret, ꝛ reperiret se impotentem ad redotandum filiam cum eadem dote, ꝛ sic resultaret damnum ipsi filie vt propter hoc non posset congrue renubere, ꝛ sic esset contra fauorem nuptiarum contra id qꝫ habetur in. d. l. ij. ff. de priuileg. credit. Nam potest responderi quod de hoc

de hoc intereſſe mulieris,ita ꝙſiderato ꝓ viam ita remotam iura non curarũt tanꝯ veniat per modum ſecundarium per id qđ hr̃ in.d.l.j.de ancto.tuto.cũ ſi.ſ.allega. Sed ſoluz indulgent ipſi mulieri dictum ꝓuile.quando ipſe ageret vel nomine ſuo ſaltez,admixto ageret pro ſua dote recuperãda vt dicit tex.ꝓ exprſſum in.d.§.fuerat ibi preferri añt alijs creditoribus in hypothecis tũc cenſuimus cũ ipſa mulier de dote ſua experiaꝫ ꝛc.que ꝟba obtinẽt ſine ipſa mulier agat ſiue alius ſuo nomine vel ſatẽ nomine cõi experireꝫ,alias ſequereꝫ abſurdum ꝙ oporteret quod ipſa mulier ꝓſonaliter ꝙpareret in iudicio ꝛ non ꝓ ꝓcuratorem ꝙ eſſet contra mulieris pudicitiam,ita ſe in publicum exhibẽdo ꝛ acta deſcribi faciendo in earum ꝓſona ꝯ id ꝙ hr̃ in.l.optimam .C.de ꝯben.ꝛ committen.ſtip.ad hoc.l.ſi filij.C.de do. inter vir ꝛ vxo.ꝛ in.l.ſi pupillus.§.pe.ff.de auc.tuto. Unde multomagis quãdo pater ageret nomine communi vt eſt qñ actio de dote datur communis prout eſt regulariter.d.l.ij.§.j. vel quando pater agit coniuncta perſona filie vt.ſ.non ergo ſufficit quod effectus agendi contingenter poſſit reſultare in vtilitatem filie niſi concurrat aliud vꝫ quod agaꝫ nomine ipſius filie vel ꝓprio vel cõmuni,vel admixta ſeu coniuncta perſona filie,vt.ſ.qz in his caſibus verum eſt dicere quod commune eſt meum eſt vt hr̃ in.l.ſeruj,electio.§.j.ff.ꝺ lega.j. Sed quando pater agat nomine ſuo ꝓprio ꝛ non admixto nomine filie,tunc verum eſt dicere quod mulier tunc de dote non experitur,ꝛ ideo tali ꝓuilegio prelato tũc non eſt locus per expreſſum patet in.d.§.fuerat.ver.preferri autem vbi duo requiruntur,vꝫ quod verſetur vtilitas mulieris vt patet ibi,cuius ſolius prouidentia ꝛc.

Secundo quod ipſa mulier experiatur intelligo ſine ipſa agat ſiue ſuo nomine agaꝫ. Ex quibus ſequitur ꝙ multominus tali ꝓuilegio locus eſſet ſi ꝓp diſſolutionem matrimonij actio de dote fuiſſet cõis puta per mortez viri predecedentis,tamen poſtea mortua ẽt filia pater ageret cum tunc amplius non verſetur aliquod commodum filie,vt.ſ.dixi,ꝛ multominus ſi hodie pater ageret tanꝯ heres filie cum hodie filiafami.habeat heredem vt hr̃ in aucten.defuncto.C.ad tertu. ꝛ in corpore vnde ſumitur. Unde ly ſit ſpeciale vt tale ꝓuilegiũ tranſeat ad heredes mulieris ſi ſunt ſibi deſcendentes. d.l.aſſiduis.tamen non tranſit ad heredes mulieris aſcendentes, ꝛ maxime,qz non aliter ad deſcendentes niſi eiuſdem matrimonij tanꝯ dicantur reliquie eiuſdem matrimonij,vt.ſ.dixi.que ratio ceſſat in heredibus aſcendentibus.

¶ Queſtio quarta de tacita hypotheca circa dotem.

q **Uarto qz dixi ſupra in.ij.** queſtio.circa ꝓin.ꝙ tacita hipotheca tranſit in ceſ-
12 ſionariũ mulieris.Quero† nunc an tranſeat cum ſuꝓuilegio prelationis de quo in.d.l.aſſiduis.ꝛ maxime ſi cederetur expreſſe cum.d.ꝓuileg.banc.q.dicit Bal.in.d.l.j.C.de ꝓuileg.dotis eſſe pulchram de qua aliqualiter tactum eſt.ſ.in decima parte in tertia limitatione circa quaz varias reperio doto.opi. Nam By.in.l.ſi minoris.ff.de admi.tut.ſimpliciter tenuit partem negatiuam motus ea ratione,qz ex quo dictũ ꝓuilegium non eſt tranſmiſſibile ad heredes niſi ad filios eiuſdem matrimonij,vt.ſ.ergo non eſt ſucceſſibile in regula ſumpta per iuriſconſultum in.l.ex pluribus.ff.de admi.tut.Et ex quo nõ trãſit in vniuerſalem ſucceſſorem in quo videtur maior ratio multominus in ſingularem ſucceſſorem in quo eſt maior ratio cum facilior ſit tranſlatio in ſucceſſorem vniuerſalem ꝙm in ſingularem.l. quedam.ff.de acquirend. rerum dominio. Refert tamen ibi Byn.quodſdam tenere contrarium per.l.quod ſi minor in principio.ff.de minori. ꝛ beneficium reſtitutionis in integrum quod eſt mere perſonale indultum perſone minorum ꝓpter etatis fragilitatem poteſt cedi per ipſum minorem perſone maioris etatis.Sed ipſe reſpondet quia in terminis noſtris perſona mulieris eſt immediata cauſa ꝓuilegij. Sed in.d.l.quod ſi minor, immediata cauſa ꝓuilegij eſt ipſa leſio vt etiam ipſe By.notat in regula ꝓuilegiũ perſonale in ſexto,ita etiã refert Ray.ꝺ forli.in.l.j.ff.ſoln.matrimo.dicens quod quidã reprehendunt banc rõnem By.qz perſona mulieris hinc non eſt cauſa imediata ꝓuilegij,qz cum omni caſu,ꝛ omni tempore ſit mulier ,ꝛ ſic etiam ante matrimonium ergo ipſa mulier ꝛ in omni caſu haberet ꝓuilegium quod eſt falſum.Sed bene tenẽt opinio.By.ex alia ratione quia cauſa huius ꝓuilegij non eſt tranſitoria ad heredes mulieris.dicta.l.aſſiduis.Sed in.l.quod ſi minor eſt tranſitoria ad heredes vt.l.non ſolum.ff.de in integ.reſti.tandem ipſe Raynu.dicit poſſe ſalvari vtrãqz opinio.vꝫ quod ꝓuilegium quod datur actioni de dote ꝓut eſt tacita hypotheca bene trãſit ad omnem ſucceſſorem.

13 **Item ꝓuilegium † quod datur** rei dotali videlicet quod non poſſit alienari.

14 ¶† Item ꝓuilegium quod datur contractui dotis, vꝫ quod ſit bonefidei ſimiliter tranſit ad heredem. Sed ꝓuilegium qđ
15 datur † ipſi mulieri in actione perſonali de dote mero fauore mulieris,vꝫ qđ illa tacita hypotheca ſit ꝓuilegiata nõ tranſit ad ſucceſſores.d.l.aſſiduis.ꝛ.l.ꝓuilegia,ꝛ.l.in omnibus.ff.de reg. iur.ꝛ ideo nec etiam tranſit ad ceſſionarium hec ſunt verba domi.Ray.in.d.l.j.ꝯ quaz opinio.facit qz mulier ꝛ fiſcus circa ꝓuilegium antelationis paribus paſſibus ambulant, vt habeꝫ in. l.ij.C.de ꝓuile.fiſ.ꝛ in.l.dotis.C.de iur.do.ꝛ tñ conſtat qđ ꝓuilegium predictum antelationis poteſt cedi per fiſcum, vt.l.fina.ꝛ tertia eo.titu. Ergo ꝛ ſimiliter mulier poteſt cedere. Cyn. autem in.l.j.C.de ꝓuileg.dotis refert By.tenuiſſe in.d.l.ſi minoris,vt.ſ.Sed dicit quod quidam tenent contrarium,videlicet quod poſſit cedi qz fiſcus,ꝛ mulier in dote paribus paſſibus ambulant.d.l.ij.de ꝓuile.fiſci.ꝛ tamen ꝓuilegium fiſci tranſit in extraneum per viam ceſſionis.l.vltima.eo.titu.adducunt etiam per hoc.l.ſi tibi.§.ſi pactus.ff.de pact.ꝛ.l.ſi heredi.eo.titu.ꝛ.l. j.C.ſi adnerſus do.

Item quia licet ceſſionarius in rem ſuam agat,tamen hoc ꝓficit mulieri,qz ipſe tenetur de euictione ſecundum naturam contractus.Subdit ipſe Cy.ſe inueniſſe in quadam gloſſ extraordinaria quã Accur.hic tenuit nõ obſtã. ſecundus predictos doctores.d.l.ex pluribus. qz plenior fit ceſſio in emptorem vel donatarium ꝙm in vnum ex tutoribus. Nam tutor tenebatur ex perſona ſua inſolidum,ſed ille cui mulier vendit vel donat non tenebatur ꝓprius mulieri ad aliquid. Subdit tamen ipſe Cy.ibi qđ ratio illius.l.ex pluribus eſt multum generalis ꝛ ſic valde obſtat dum dicit ꝙ ideo non poteſt cedendo tranſire,qz moriendo non tranſit ad heredes quaſi dicat quod illud quod eſt tranſitorium ad heredes eſt etiam tranſitorium ad ceſſionarium niſi dicamus quod illud ꝙ nõ eſt tranſitorium in.d.l.ex pluribus eſt ideo,qz eſt non ceſſibile,ergo,quodlibet aliud eſt ceſſibile,ly non ſit tranſmiſſibile.tandẽ ſubdit Cy. ibi per hec verba.Ego dico ꝙ ꝓuilegiũ qđ daꝫ mulieri in dote datur perſone,vel ſi datur cauſe datur ratione ꝓſone,qz ꝓſona ẽ immediata cã ꝓuilegij ꝙcedẽ.vt.ff.de reg.iu.l.in omnibus.ꝛ ꝓ By.in.l.i ff.ſo.mat.ꝛ inſti.de act.§.fuerat,ꝛ ideo ſi vera eẽt opinio iſtoꝝ ꝓficeret ꝓuilegiũ ei cui eſt ceſſa actio vinente muliere vel mortua relicto filio herede alias non,vt.d.l.ſi tibi.§.pactꝰ ꝙ forte non eſt improbabile niſi dicamus ꝙ aliud eſt in pacto ſpeciali ꝛ aliud i ꝓuilegio legis.Ex quibus verbis Cy.nõ apparet ꝙ ipſe bene ſe firmanerit in hac materia licet Barto.in. d.l.poſt dotem dicat Bet.ꝛ Cy.tenere ꝙ vinente muliere tale ꝓuilegiũ tranſit ꝛ prodeſt ceſſionario,qz ad vtilitatẽ mulieris ꝓtinet ꝓ.d.l.ſi.C.de ꝓuil.fiſ.Sed ſi bene ponderẽtur verba Cy. ꝓut.ſ.retuli ipſe non figit pedes ly referat opi. ly illa quam refert Bar.fuerit opi. Bet.de bella ꝓt.q ꝛ plus voluit.ſ.ꝛ etiã mortua muliere prederit ceſſionario ſi ipſa deceſſerit cũ filio herede quaſi velit quod ex quo tũc tranſit ad heredem predictum tale ꝓuilegiũ,ideo tũc tranſibit in ceſſionarium per.d.l.ex pluribus.Barto.autem in.d.l.poſt dotem ad finem.ꝛ in.vj.q.fuit in nona opi.diſtinguendo quod quedam eſt ceſſio que fit ex neceſſitate ex vtraqꝫ parte,qz ille qui cedit cogitur cedere ꝛ ille q emit cogitur emere,ꝛ hoc caſu tranſit cuz onere ſuo.ꝛ ſic intelligit.d.l.ſi.de ꝓuile.fiſ. Subdendo hec verba,ꝛ ſi neſcires hunc intellectum extrabere ex illa.l.venias ad me. Quedam eſt ceſſio que fit ex voluntate ꝛ hoc caſu tranſit ꝓuilegium in ceſſionariũ ſi agat directa nomine cedentis,ꝛ hoc dicit ꝓbari per glo.in.d. §.fuerat,ſecus ſi ageret ſua vtili.Ex quo infert ad queſtionẽ de qua ſupra proxime eſt dictum vꝫ an tranſeat ad patrem agentem ad dotis reſtitutionem ſoluto matrimonio. Nam ſi agit nomine filie ꝛ tanꝯ adminiſtrator filie qđ poteſt ſecũdũ quod no. in.l.cum dos.ff.de pact.dotali.ꝛ in.l.ij.§.voluntate.ꝛ in.l.ſi cum dotem.§.ſi pater.ꝛ hoc caſu haberet tale ꝓuilegium, aut agit nomine ſuo ꝛ ad ſuam vtilitatem,ꝛ tunc non habet ꝓuilegiũ in vt ibi per euz,qui videꝫ idem tenere in effectu in.d.l.i.C.de ꝓuileg.dot.

Sed aduertendum dixi q̃ nō video quō possit extrahi ille intellect⁹ ex. d. l. fi. ſ. q̃ ideo ibi cedit tale ius prelationis in fisco, q̃ ille q̃ cedit tenebat̃ soluere ipsi fisco ⁊ sic ēt fiscus ḡr̃ tenebat̃ ei cedere tale ius suū. Uñ forte voluit intelligere Bar. illū tex. q̃ fideiussor principalis debitoris soluit q̃ ad hoc tenebat̃, ⁊ iō fiscus ibi cogit̃ cedere fideiussori ius suū prout alius creditor prout hr̃ in. l. ij. ff. de distra. pig. tñ hic intellectus est magna diuinatio ad illum tex. d. l. fi. ¶ Preterea est ꝫ tex. in. l. iij. eo. ti. vbi mulier que soluit fisco pro suo marito soluit voluntarie, ⁊ sine mandato, ⁊ ideo hz ibi ꝫ mariti⁹ actionem negotior̃ gestor̃ vt ibi dicit glo. p id q̃ hr̃ in. l. soluēdo. ff. de neg. gest. ⁊ tñ si fuisset canta potuisset ibi impetrare vt sibi cedat̃ actio hypothecaria, q̃ fisco cō petebat ꝫ maritum. ¶ Preterea lz fiscus cui soluitur tanq̃ creditori teneat̃ cedere ius suū soluenti p̃ debitore fisci sicut quilibet alius creditor tenet̃ cedere p id q̃ hr̃ in. l. mulier. ff. q̃ po. in pig. hab. ⁊ no. in. l. modestinus. ff. de sol. ⁊ in. l. si res obligata. in fi. ff. de leg. j. cū si. Tñ hoc videtur habere locum qñ ius est cessibile sed priuilegium antelationis est mere psonale ⁊ ideo non est cessibile vt est tex. in. d. l. ex pluribus, per quem tex. videt ēt ḡfundi illa distinctio Bar. vcz an ex voluntate vel ex necessitate. nā ibi ḡtor soluit suo olim pupillo ex necessitate p̃ mala administratione sui ḡtoris ⁊ qlibet tenebat̃ insolidum ipsi pupillo, ⁊ ideo sibi soluenti necessario dz fieri cessio p illū olim pupillū cōtra alterꝫ ḡtorē p id q̃ habetur in. l. j. ſ. nūc tractemus. ff. de tu tu. ⁊ ratio. distrahē. ⁊ in. l. j. C. de transa. ⁊ tñ in. d. l. ex pluribus dicitur q̃ dictū ius cessum nō transit cū priuilegio antelationis indulto speciali fauore pupilli que reprehensio fuit ēt de mente Jo. de imo. d. l. post dotē. ad fi. de quo. ſ. ⁊ Bal. in. d. l. j. C. de priuileg. dotis post multa distinguit aut cedens est mortuus ⁊ tunc expirat dictū priuile. in cessionario sicut expirat in ipso cedente l. nō solum. ſ. si pupil. ff. de ritu nup. p̃ quo facit q̃ expirante iure datoris expirat ius acceptoris. l. lex vectigali. ff. de pign. Aut cedens adhuc vivit ⁊ tūc intētat directā nomine cedentis ⁊ tūc vitur priuilegio cedentis. Aut intētat vtilē nomine suo, ⁊ tūc sec⁹ ex hoc ipse elicit vnam doctri. mentī tenendā, q̃ vbicunq̃ tractamus de priuilegio an egrediat̃ psonā priuilegiati. Differentia ē inter directam ⁊ vtilē vult dicere q̃ fienda est vis an quis intenret directam nomine cedētis an aut vtilē nomine suo que doctri na si esset vera foret magni effectus. Nam per hanc viam sequeret† q̃ emens ius priuilegiatum in persona alicuius speciali illius fauore ⁊ sic q̃tuncunq̃ plenissimū posset cedi, vt saltē dnret viuēte psona cedentis dūmō intēret directas actiones seu exercitium directarum nomine cedentis, lz ad vtilitatē cessionarij, secus si intentaret vtiles nomine suo, ⁊ sic solum esset differentia in modo agendi ⁊ qludendi in libello p̃ no. in. l. q̃ stipendia. C. de p̃cur. ⁊ in. l. j. C. de act. ⁊ obli. ⁊ sic p̃mitteret per indirectum qō non permittit̃ per viam directam contra id qō habet̃ in. l. seius ⁊ augerius. ff. ad. l. fal. ⁊ in regu. cum quid vna via. in. vj.

17

Ex quo sequeretur qō si in casu. d. l. ex pluribus ille ḡtor qui solvit, ⁊ cui facta est cessio intētaret directas nomine illius olim pupilli cedentis q̃ tunc vteret priuilegio prelationis dicti pupilli ꝫ alios creditores, quod est ꝫ mentē ⁊ rationē. d. l. ex plūribus. cogitandum est tñ, q̃ hoc ēt videt fuisse de mente Bar. in. d. l. post dotē, ⁊ si esset verum esset multuz notabilis ⁊ vtilis in ꝓtica tñ iure non vī ꝓcedere nec in se hz rationem differentie vigentem. ⁊ est differentia magis verbalis q̃ realis cū vtroq̃ casu petitio tendat ad vtilitatē cessionarij, ⁊ nō mulieris, vt ēt eaz impugnat Lndo. in. d. l. post dotē. de quo. ſ. ⁊ posset ꝓcedere qñ quis intētaret directā ad vtilitatē mulieris vt esset procurator per. d. ſ. ⁊ p id q̃ habetur in. l. si cū ꝓcurator. ff. de re iudi. Jo. de imo. in. d. l. post dotē. ḡra distinctionem Bar. an cessio fiat ex voluntate vel ex necessitate, alleg. d. l. ex pluribus inducendo, vt. ſ. dixi nisi saluaremus Bar. q̃ in. d. l. ex pluribus erat priuilegiū q̃ ad nullū heredē transit. Sed in terminis nostris non est omnino non transitoriū ad heredē, q̃ saltē transit ad filios, ⁊ dicit hanc rñsionem esse de mente Bar. in. l. i. C. de priuile. fisci. iunctis his que ipse dicit in. l. j. C. de priui. dō. Subdit Jmo. q̃ forte dicta respō sio non est bona, q̃ ratio. d. l. ex pluribus, habet locū etiam in casu nostro ex quo agitur de trāsferendo priuilegiū in extraneum, ⁊ sic dz stare eadem dispositio, arg. l. a titio. ff. de ver. obli. ¶ Jtē Bart. adducit tex. in. d. auc. vt exactione instante dotis. colla. vij. vbi dicit tex. creditoribus mulieris non competere hoc priuilegiū, ⁊ tñ videt q̃ mulier de necessitate teneat̃ cedere cum teneat̃ eis satisfacere, ⁊ rñdet ad. d. l. fi. C. de priuile. fisci q̃ loquit in priuilegio q̃ datur fisco q̃ est ꝑpetuum cum fiscus nunquaz moriat̃, arg. c. si gratiose. de rescrip. in. vj. ⁊ l. pponebat̃. ff. de iudi. Unde non miz si illud priuilegiū facilius ad aliū transire potest hoc autem priuilegiū erat finitum cum persona. Subdit posteā quod ꝓ Bar. facit quod hz in. l. pro herede. ſ. sed q̃ papinianus, ⁊ ſ. quid tamen. ff. de acqui. here. ⁊ l. peto. ſ. predium. ō leg. ij. Sed responderi potest quod alijs casibus loquuntur, nec loquuntur proprie de iure concesso in priuilegium persone per hec verba apparet quod ipse Joan. de imo. non est ausus se firmare, ⁊ magis videtur se inclinare in opi. contra Barto. vt sic etiaz q̃ cessio fieret ex necessitate non transit tale priuilegium prelationis in cessionarium, ⁊ maxime per tex. in. d. l. ex pluribus illa tñ responsio quā ipse Jo. de imo. dat ad. d. l. fi. C. de priuilegio fisci licet videat̃ aliqualiter persuasiua, tamen non videtur concludens. Nam licet fiscus non moriatur tamen propter hoc non sequitur quod ius priuilegiatū datū speciali fauore fisci possit in alterum quam ipsum fiscum transire per cessionem ex quo tale priuilegium coberet soli persone fisci per id quod habetur in. l. j. ſ. ne autem. C. de cadu. tol. ⁊ l. mulier. ſ. ex asse. ff. de iure dot. ⁊ no. in. l. qui ita. ff. ad treb. ⁊ vt. ſ. dixi. d. l. fi. C. de priui. fisci, non probat quod ibi cessio fieret ex necessitate respectu persone cui crederetur, ⁊ quod ille de necessitate haberet soluere fisco vel debitori fisci illud quod ibi soluit, immo potius probatur contrarium in. l. iij. eo. titu.

Reperio Jud. roma. in. d. l. post dotē. q̃ in hac mā multa ꝛ ba effundit more suo. ⁊ tādē recitat opi. Bar. in. ſ. l. post dotez. ⁊ Bal. in. d. l. j. de priui. dotis dicit differentiā Bar. an ex voluntate vel ex necessitate fiat cessio, vt. ſ. esse ꝫ tex. in. d. auc. vt exactiones instantis dotis. que ēt. ſ. alleg. Jo. de imo. dñ loqt̃ ō creditoribus mulieris. ¶ Jtē ḡtra tex. in. d. l. ex plūribus similiter allegatū ⁊ inductū per Jo. de imo. ¶ Tertio vltra Jmo. alleg. duas leges quas tamen dicit a gl. in. d. l. ex pluribus. vcz in. l. si restituat̃. ff. de iudi. ⁊ in. l. cum patronus. ff. de leg. ij. inducendo vt ibi per euz. ⁊ respondet ad. l. fin. quā dicit esse fundamentum Bar. prout. ſ. per Jo. de imo. q̃ loquit̃ in fisco qui non habet heredem, q̃ nunq̃ moritur. ⁊ ideo ex quo in vno videtur grauari, q̃ non potest transferre per successorem vniuersalem relenatur in alio, vt possit transferre per cessionem fiendam inter vinos. Illam etiam differentiam an agatur directa nomine cedentis vel vtili noie suo dicit esse magis verbalem q̃ realez, q̃ debemus in hac materia considerare effectū. i. ad cuius vtilitatē agat̃. nam ex quo vtroq̃ casu agitur in effectu ad vtilitatem cessionarij nō ipsius mulieris cedentis merito cessat dictum priuile. cum solū, vt mulieri prouideatur est inductum vt dixit tex. in. d. ſ. fuerat ibi cuius soline prouidentia hoc induximus ⁊c. q̃ vltimū dictū satis placet per dicta. ſ. in reprehensione opinionis dicti Bal. ¶ Respondet insuper alio modo ad. d. l. fi. q̃ ideo ibi priuilegium fisci transit in illum soluentem pro debitore fisci, q̃ expresse ⁊ specifice fuit facta cessio ⁊ translatio priuilegij fiscalis per ipsum fiscuz. Et ideo ipse distinguit quod aut querimus an cessa actione in aliū intelligat̃ cessum vel translatum in consequentiā ius prelationis competens illi cedenti in sue persone priuilegiū vel in sue persone specialem fauorem, ⁊ tunc transit non habita in hac differentia an cessio fiat ex voluntatē vel necessitate, ita dicit procedere tex. in. d. l. ex pluribus, ⁊ in. d. auct. exactiones instantis dotis. in ver. omnibus. ⁊ in. d. auc. vt imobilia ante nuptias. ſ. fi. ⁊ d. ſ. fuerat. instituō actio. ⁊ q̃ hr̃ in. d. l. in oibus. ⁊ in. l. priuilegia. ff. de reg. iur. ⁊ in. d. l. cum patronus. ⁊ in. d. l. si ⁊ si restituatur. ⁊ alia iura allegata contra Barto. ¶ Aut querimus an specifice ⁊ expresse possit cedi tale ius priuilegiarum, ⁊ tunc distinguit. Aut cessio fit ex voluntate ⁊ non põt. allegat tex. in. l. ij. ſ. fi. ff. de religio. vbi licet debitor possit locum datum pignori facere religiosum inferendo ibi cadauer suoz vel si suus cadauer suus heres intulerit, tamen tale priuilegiū non potest ō bitor alteri cedere. alleg. ēt no. dictum Cy. in. l. ad officiuz. C. cōmu. diuidun. vbi priuilegiū datuz cōsorti, vt possit renocare alienationem factam alteri non consorti eo non requisito non potest per talem consortem alteri cedi aut ex necessitate, ⁊ tunc potest p tex. in. l. q̃ si minor. ff. de mino. ⁊ in. l. si minoris. ff. de admi. tu. ⁊ ita dicit procedere tex. in. d. l. fina. C. de priuile. fisci, videlicet quod ibi specifice fuit per fiscum translatum suum priuilegiū prelationis in acta illo recedendi, vt. ſ. illum tex. intellexit idem Lu. do. ⁊ licet reprehensio ista contra Barto. que primo fuit Joan. de imo. ⁊ postea prefati domi. Lndo. videlicet in differentia illa an ex voluntate vel ex necessitate fiat cessio videat̃ de iure ꝓcede re, ⁊

re,ꝛ maxime ꝑ dictos duos tex. quos primo allegauit Jmo. vcz in.d.l.ex pluribus. vbi cessio fiebat ex necessitate, ꝛ tñ nõ transfit ius priuilegiatũ pupilli, vcz prelationis, ꝛ ẽt in.d.auc. vt exactiones instantis dotis, dum simpliciter ꝛ indistincte dicit tale ꝓ uilegiũ nõ trãsire ad creditores mulieris, ꝛ tamẽ non possunt cadere termini in creditoribus mulieris, nisi qñ ex necessitate fieret eis cessio saltẽ causatiue, vcz qz mulier ipsa cedit suis creditoribus ius suũ qp hz ꝫ viꝝ vel hrdis viri in dote sua ꝛ hoc vt satisfiat suo debito, imo aliqñ ex necessitate precisa, puta si creditoribus mulieris ꝓ executione sue in defectũ bonoꝝ mobiliũ ꝛ immobilium mulieris opz venire ad nomina debitoꝝ ipsius mulieris, ꝛ sic pp hoc creditores mulieris caperent insolutũ nomẽ beredũ viri debitoris olim, ipsius dotis ꝑz formã traditã in.l.a diuo pio.§.in vẽditione.ff.de re iudi. ꝛ in.l.ordo.C.de executio.rei iudi. pfecto si querat tũc an dicti creditores, ita succedãt in dicto debito dotis cũ priuilegio antelationis in actione psonali de dote vel hypotecaria tex. vcz in terminis.d.auc. qp no. ꝛ tñ talis necessitas surgit non solũ ex parte mulieris cẽdẽtis, ꝫ ex parte creditoꝝ q nõ babẽt vnde possint eis aliter satisfieri. sic ẽt posset poni casus in terminis, auc. nisi debitor.C.de sol. iũctis notatis in. l.si maritus.ff.so. ma. tex. añ in.l.sed ꝛ si restituat.ff.de iu. ꝛ l.cũ patronus.de leg.ij. quos alle. Lud. paꝝ faciunt qz.d.l.sed ꝛ si restituat. logr in restitutione fideicõmissi que fit ꝑ heredẽ ex qua causatur quedã iuris cẽtura, ꝛ quedã cessio ꝑ quã nõ trãsfertur in fideicõmissariũ nisi ius hereditariũ, nõ añ alia iura acquisita essent heredi extra ius hereditariũ, vt est in priuilegiũ fori sicut ꝛ hac ratione nõ transferret in fideicõmissariũ instãtia cepta cũ herede qõ est plus, vt l.cũ hereditas ex fideicommi.ff.ad trebe. lia. ꝛ ibi per Bar. in.l.cum hominem.ff.de fideiuss. Jus enim priuilegij fori est mere psonale qp non potest transferri in cessionarium, vt l.vẽditor.ff.de iudi. ꝛ ideo si statutũ diceret qp inter fratres possit peti compromissum cessionarius fratris non poterit uti tali priuilegio fori compromissarij contra fratrem sui auctoris cedentis, vt per Bal. in.l.si post diuortium.ff.solu. ma. ꝛ ibi no. ꝫ ẽt cũ patronus.ff.de lega.ij. nõ facit ad ꝓpositũ, qz non logtur de iure qp trãsfertur ꝑ cessionẽ, sed de iure qp acqrit ꝛ in aliũ transit ex repudiatione beredis, qz non trãsit cũ priuilegio concesso persone ipsius repudiantis. Opinio añ sua dum tz indistincte qp qñ cessio fit de re ꝛ ex necessitate, tũc per modum expressum transit huiusmodi priuilegiuꝝ prelationis, secus si ex voluntate, ita intelligendo tex. in.d.l.fi.de priui. fisci non videtur ó mẽte iurium, nec hz in se rõnem vgentem. Nam vt dixi in.d.l. fi. non probat. qp ibi expresse fuerit cessum dictum priuilegiũ prelationis, sed simpliciter dr qp index ascripsit illi solueti ius fisci qp ius fisci pincipaliter consistebat in obligatione psonali qua ille principalis debitor astringebatur fisco, ꝛ etiam in hypotheca tacita, ꝛ ꝫ tale ius esset cuꝝ priuilegio antelationis, ñ de tali priuilegio nihil fuit expressum ꝓut Ludo. psupponit fuisse expressum ibi similiter etiaꝝ in.l.iij. ꝛ eo. titu. nihil apparet fuisse specifice dictum de iure fisci respectu priuilegii prelationis. ꝛ l.quod si minor. in prin.ff.de mino. ꝛ l.si minoris.ff.de admini. tuto. ex q bus se etiam fundat Lud. nihil faciunt, qz loquuntur de priuilegio speciali restitutionis in integrum quod est transmissibile ad heredem. l.non solum.ff.de in integ. resti.

Ego autem in tanta varietate

adherendo fauori mulieris, put cõtiet iura omnia ita suadent eẽ adherendum, vt dicit text. in.l.v. in ambiguis.ff.de iure dotiuꝝ.

28 Sic distinguerem qp ¶ aut mulier iura sua que hz ad dotem contra virum seu eius heredes cedit ad sui utilitatem, ita qp dicta cessio versat in cõmodũ mulieris prouidendo ipsa mulier necessitati, aut utilitati sue per talem cessionem, adeo quod transeundo dictũ priuilegiũ prelationis in cessionarium hoc redundat in mulieris cedentis commodũ, ꝛ si non transiret non esset ita promptum ipsi mulieri, ꝛ tunc transit in cessionariuꝝ, qz non potest negari, quin tunc tale priuilegium deserviat utilitati mulieris cuius prouidentia est inductum, vt dicit tex. in.d.§.fuerat ibi cuius solius prouidentia, hoc induximus, nec est fienda in hoc differentia an in cessione fiat expressa mentio dicti priuilegij vel non ex quo per talem cessionẽ, ꝫ simpliciter factã transit hypotheca ꝓ dicta mulieris, vt babet in.l.emptori nominis.ff.de bere. vel act. vendi. ꝛ l.si solutum.C.de act. ꝛ ob. ideo transit in cessionarium quecquid est transibile concernens ipsum ius cessum, vt.l.vendi tor actio.ff.de bere. vel act. vendi. quod etiam procedit si post mortem mulieris, fiat cessio per filios, ꝛ heredes ipsius mulieris qui ex eodem matrimonio ꝓcreunt. nam cum tale priuilegium trãleat in eos, vt in.d.l.assiduis, vt.§.est dictũ. Ideo si fiat cessio per eos ꝙcernẽs eorum utilitatẽ. Similiter tale eorũ priuilegiũ, qui licet tex. in.d.§.fuerat loquat ꝓ taxatiuã, vcz cuius solius prouidẽtia, tñ nõ excludit fauorẽ filioꝝ qui eodẽ priuil. gaudent. d.l.assiduis facit qõ br in.l.obtes.C.de prediis curia. ꝛ qõ br in.l.ita pudor.C.de adult. Nã dictio taxatiua nõ excludit cũ dispositio taxata extẽdatur per alias legem, vt dictis iurib. ad hoc not. Bar. in.l.sigstante. in prin.ff.solu.mat. in ix.queſt o. prime partis. Nec fieri fieri debet vis aut differentia an cedatur utilis vel directa, seu exercitium directe, quia hec consideratio est potius verbalis quam realis, quia satis est qp transeat utilis principaliter in mulieris vel filiorum mulieris cõmodum, vt
29 supra. ¶ †Si autem talis cessio fit principaliter in fauorem alterius, ꝛ tunc transit tale ius priuilegiatum in cessionarium etiam per modum expressum, ex quo soli mulieri, seu solius mulieris utilitati est indultum dicto.§.fuerat, ꝛ in dicta auctentica, vt exactio instantis dotis. in principio in dicta auctentica, vt immobilia ante nuptias.§.fina cum similibus. Et similis distinctio videlicet an in commodum cedentis, vel cessionarij tẽdat ipsa cessio habetur per Barto. ꝛ alios in.l.facta.§.si heres.ff.ad treb. ꝛ.l.fi.ff.de transactio.

Potest poni exemplum in primo casu quãdo i utilitatem mulieris tenderet ipsa cessio si mulier soluto matrimonio. per mortem viri videat viri hereditatem esse implicatam multis debitis, ꝛ multi sint creditores qui habeant bona viri obligata partim per expressam hypothecam, partim per tacitam hypothecam, ꝛ anteriorem quam sit hypotheca mulieris cedit iura sua secundo viro ex causa dotis. Nam talis secundus vir vtetur priuilegio ipsius mulieris saltem contra alios creditores pretendentes tacitam hypothecam, licet anteriorem, alias si nõ posset uti remaneret dicta mulier frustrata sua dote, ꝛ si esset indotata quippe nullum dubium esse debet quod tale priuilegium prelationis hypothece potuit cedi per dictã mulierez. Et sic ex quo potuit cedi vna cum actione personali de dote, qz ad prouidendum ipsi mulieri in dote sua est facta cessio. Merito videt cessa dicta hypotheca cum omni suo priuilegio, licet aliter de eo non sit expressum. argu. d.l.venditor nominis. Sic ẽt si alius ꝑ muliere predicta dotem promisit ꝛ soluit dicto scõo viro animo repetẽdi ab ipsa muliere, ꝛ ipsa mulier ꝓp hõ ẽdit insolutũ nomẽ heredis viri debitoris ipsius mulieris pro restitutione dotis. Certe videtur cessum dictum nomen cum hypotheca, ꝛ cum priuilegio prelationis vbi alias si dictum priuilegium prelationis non obtineret ipse qui soluit haberet regressum contra ipsaꝫ mulierem, imo a principio non fuisset ita promptus in promittendo ꝛ soluendo ꝑ ipsa muliere si sciuisset mulierem nõ posse sibi satisfacere effectualiter circa cessionez iuris hipotbece cũ priuilegio antelationis, ꝛ sic multa alia possent poni exempla.

¶ Exẽplum in secundo casu vcz qñ ad utilitatẽ cessionarij põt poni quando ipsa mulier ex causa donationis cederet alteri ius sue dotis repetende ab heredibus viri, ꝛ idem potest dici quando ex cã onerosa cederet, puta ex causa iudicati, vt.§.induxi post Jmo. ꝛ Lud. tex. in.d.auc. vt exactiones instantis dotis post ꝓncipium dum ibi dicitur tale priuilegium non trãsire ad heredes vel creditores mulieris posui exemplũ. Si mulier esset condemnata pro aliquo debito ꝛ creditor vidẽs quod mobilia ꝛ stabilia mulieris non possent possideri sine controuersia pro executione sentẽtie sue, quo casu potest deueniri ad nomina debitorum secũ dũ habetur in.l.a diuo pio.ff.de re iud. ex secũdo decreto fuit facta adiudicatio ꝛ cessio nominis debitoris ipsi mulieris ꝙ erat heres quõdam mariti pro sue dotis restitutione certe tunc transibit in dictum creditorem cessionarium priuilegium mulieris respectu prelationis actionis personalis vel hipotbece cum talis cessio tenderet in fauorem dicti creditoris ꝛ non ipsius mulieris ita in terminis probatur in.d.aucten. vt exactiones instantis dotis, sic etiam si mulier pro restitutione sue dotis egit hipotheca ria contra heredes viri ꝛ sibi fuit data possessio, seu tenuta in bonis dicti quondaꝫ vt interim incumberet pignori donec fuerit sibi de dote satisfactum posta quidam alius creditor dicti quondã viri forte non pretendens hipotbecam vel si haberet hipotbecã illam haberet posteriorem obtulit velle mulieri pecuniam solue re ꝓp dote facta sibi cessione ꝑ mulierẽ ꝫ qp habetur in.l.mulier ff.qui po. in pig. hab. ꝛ in.l.iij. ꝛ v.ff.de distrac. pig. ꝛ in.l.modestinus.ff.de so. ꝛ in.l.si res obligata.ff.de leg.j. Certe in talem cessionarium nõ transibit priuilegiũ prelatio. qtra alios creditores ex quo cessio nõ fuit facta ꝑ mulierẽ ad eius utilitatẽ. Sz ad

vtilitatē illius alterius creditoris querētis sibi fieri cessionē a dicta muliere, ⁊ sic multa alia possunt poni exēpla ad eundē effectū tendentia. ¶ Nec ob. tex. in. l. fi. C. de priuileg. fisci. sup quo miror ꝙ Bar. ⁊ alij doc. videnť facere vim in ista materia, qr si bene ⁊ diligēter ille tex. ponderet nihil dicit de priuilegio fisci respectu iuris antelationis, sed respectu sui cuiuscunq; debitoris. l. ij. C. in qb. can. hypo. tacit. ꝫ. ⁊ bť in. l. ij. C. de priuile. fisci. Maz tale ius tacite hypothece pōt cedi, immo tacite transit vna cum personali cessa, vt. ſ. est dictū, ⁊ bť in. l. ex nominis. C. de here. vel act. ven. ⁊ in. l. si insolutū. C. ō act. ⁊ obli. ⁊ ita ēt oz intelligi text. in. l. ij. eo. titu. de priuile. fisci, ⁊ sic illa mulier soluēs fisco ꝓ marito q fisco tenebať arguit ibi de negligētia, qr nō impetrauit a iudice eius fisci ibi cedi. ſ. hypotece tacite. Sed in. l. fin. ille solūēs fisco fuit cautus ⁊ diligens in faciendo sibi cedi ius fisci, nec sibi presupponitur qō dicta hypotheca fisci haberet ius prelationis ex suo priuilegio speciali. Nā poterat ius prelationis ex poritate tpis quo fuit ꝯcta talis tacita hyp. fisci, ⁊ tō dicta iura nō probant ꝙ ius prelationis in hypotheca ꝙpetēs ex priuile. spāli possit cedi. ⁊ sic ex predictis pōt patere rñsio qd dōm si est facta delegatio p mulierē, qr vir ⁊ socer ad petitionē mulieris promisit per stipulationem alteri doris restitutionē in casu soluti matrimonij de quo ēt dixi in. x. p. in. iij. limita. ⁊ per hec apparet iste articulus completissime expeditus.

¶ Questio quinta de priuilegio circa dominium rei dotalis sōluto matrimonio.

20 **Quinto quero** an priuilegiū ť de quo in. l. in rebꝰ. C. de iur. do. vez qō dominiū rei dotalis illico soluto matri. transeat in mulierē, de quo dixi latius. ſ. in. vij. p. in. vj. priuileg. egrediať psonam mulieris. ⁊ primo an transeat in heredē mulieris, puta sol. mātri. p mortez mulieris. ¶ Itē an transeat in patrē circa dotē profectitiā cuis actio psonalis de dote ad repetendū est cōis patri ⁊ filie, ⁊ quid si dos est in eū reconsolidata p mortē filie predecedentis in matrimonio, ⁊ quid si est effecta precipua patris p stipulationem vel alio
21 mō dixi latius in. vj. priuile. in. j. ⁊ ij. limit. ¶ Ex quibus dictis ⁊ ꝯclusis ibi infertur ꝙ dictū priuilegiū. l. in rebus non vēdicat si bi locū in dote data p extraneū ineſtimata ꝫ fuit icōtinēti stipulatus seu pactus reddi sibi in casu sol. mātrimonij, nā sine dubio solu. matri. nō transibit dñium illico in dictū extraneū dōtantem qr tale priuilegiū nō est datū ipsi doti, seu rei dotali simpliciter, ſz est datū rei dotali speciali fauoꝛi mulieris, ⁊ ideo nō oz egredi eius psonā p dicta. ſ. in proxima. q. ⁊ per tex. in. d. l. in omnibus. ⁊ in. l. priuilegia. ff. de reg. iur. ⁊ arg. inſt. de iure natu. gen. ⁊ cui. ſ. ſz ꝙ prin. versi. plane. ⁊. l. qr psonale. ff. so. ma. cum si.
¶ Itē qr tex. in. l. in rebus se fundat ex eo qr dicte res dotales a principio fuerūt mulieris ibi cum eedem res ⁊ a principio fuerunt ⁊c. Que ratiō cessat qñ dos fuit data per extraneum. Unō res magis de facili redit ad dñium cinsdē mulieris eius speciali priuilegio, arg. l. si vnus. ſ. pactus ne peteret. ver. ꝙ in specie do
22 tis. ff. de pac. ¶ Et per hoc infertur ť ꝙ si mulier tpe ꝯcti matrimonij ⁊ date dotis stipulatur dotē reddi alteri, puta fratri suo vt filio suo, puta ex altero matrimonio suscepto. Nam non transibit illico soluto matrimonio, puta p mortem mulieris dñium in illum pro quo fuit stipulatus ⁊ eodem modo si illum talem interposuit a principio ad stipulandum animo illi donandi vel ex alia cā ⁊ non tanq; procuratores mulieris ſz quōd bť in. l. que dotis. ff. solu. ma. vel per viam delegationis pront bť in. l. ij. in prin. eo. tit. Nam solu. matri non transibit dñiuz rei dotalis in dotales, ⁊ sic nō haberent actionem in rem sicut haberet ipsa mulier si nō fuisset ita stipulata vel pacta stipulari.

23 **Aduerte tamen** ť qr qñ ipsa mulier fuisset stipulata alteri dotem reddi non videtur esse hoc tm̄ quod illi queratur actio ēt personalis p id qō bť in. ſ. alteri. ⁊. ſ. si stipuler. l. stipulatio ista. ff. de ver. obli. ſz stipuleť reddi suo filio, puta ex primo matri. vt. ſ. ſz stipulatio interponať sup dotis restitutione fieda alteri quam mulieri, per id ꝙ habeť in. l. debitor. ſ. i. ff. ad treb. ⁊ no. in. l. qō dicitur. ff. de verb. obli. ⁊ ibi p Bar. ſz qñ interponitur p dotantem sup dote reddē da mulieri, tunc secus vt dictum est. ſ. in. vj. p. ⁊. xxiij. ⁊. xxiiij. priuilegio. Sed posset poni exemplū si talis pro quo ⁊ cuius nomine stipulať erat ibi presens, qr tūc pōt vtiliter illi stipulari, ⁊ illi q̄ritur saltem vtilis sine cessione ꝙ illius presentiam, per id qō bť in. l. si procuratori presenti. ff. de verb. ob. ¶ Seqť ēt ex predictis
24 ť quod si mulier qstā. matri. donaret alicui cā mortis rem suā dotalem vel etiam donaret irrenocabiliter inter vinos, vel cederet iura sua, tameū conferendo eius effectum post mortez ipsius mulieris, quo casu posset per istum modum alienare suam rem dotalem secundum gl. no. in. l. si constante. C. de dona. ante nup. de quo dixi. ſ. in septima parte in primo priuilegio in octaua vel nona fallentia. Nam mortua muliere non transibit illico in talem donatarium, vel cessionarium dominium dicte rei dotalis sine noua traditione. nam ex quo non transiret tale dominium in successorem vniuersalem mulieris, vt dixi. ſ. in octaua parte circa sextum priuilegium in prima limitatione multominus transibit in successorem particularem, vel cessionarium per id quod habetur in. l. ex pluribus. ff. de admi. tuto. Dicet quispiam hoc esse dubiū qñ donasset causa mortis in qua donatione sicut in legatis transfertur illico dominium sequnta morte donantis sine alia traditione, vt habetur not. in. l. vel mortis. ff. de publ. Respōdebitur hoc procedere qñ dominium erat apud ipsum donantem causa mortis saltem tempore mortis, ⁊ sic quando sunt extra habilia. nam viuente ipsa muliere dominium erat apud virum, vt habetur in. l. doce ancillam. C. de rei ven. cum simi. ergo per eius mortez nō potuit in donatarium transferre quod apud se non habebat. l. traditio. ff. de acqui. rerum do.

Et ex hoc etiam infero no. ꝙ mulier legādo in testamento rem dotalem constante matrimonio dominium non transfertur recta via in legatarium, pmo regulariter transfertur dominium rei legate in legatarium, per regulam. l. a titio. ff. de fur. ⁊. l. si tibi domo. ſ. cum seruus. de leg. j. cum similibus. Cum tempore mortis dominiū est non mulieris legantis nec est tale dominiū quod transferatur recta via in heredem ex quo non habet extremum habile licet regulariter secus. l. cum heredes. ff. de acquiren. possessio. Si ergo non transfertur in heredem multominus in legatarium qui non ita presentat defunctum, sicut representat heres iz quoddam respectu legatarius habeatur loco heredis. l. id tēpus. ff. de vsuca. ⁊ facit quod habetur in. l. si sic. ſ. si quis ita. ff. de lega. primo, ⁊ quod ibi per Barto. ⁊ alios. Et predicta limita nisi ipse vir constāte matrimonio inciperet labi facultatibus quo casu ex tunc retransit dominium in mulierem non expectata dissolutione matrimonij, vt per Barto. in. l. si constante. in princi. in secunda questione quarte partis. ⁊ licet ipsa mulier non egerit contra virum vel contra tertios possessores actione reali propter dominium in eam retranslatum in dicto casu vergente ad iniam, tamen non propterea sequitur quod dominium non fuerit in eam retranslatum ⁊ sic ea mortua transit in heredem cum tractet de iure quesito mulieri, p. d. ſ. in prima. q. q̄ omnia sunt bene notanda. ⁊ per alios non tacta.

¶ Questio sexta de priuileg. prelatiōis mulieris ꝯ creditores.

Exto q̄ritur quid in alio priuilegio, de quo in. d. l. in rebus in principio. quod ť in subsidium datur vtilis in rez mulieri contra tertios possidentes rem datam estimatā
25 pro dote, adeo quod prefertur omnibus alijs creditoribus habentibus hypotecam anteriorez, de quo dixi. ſ. in octaua parte in septimo priuilegio, ⁊ per Bar. in. l. si constante. in princip. in. j. q. tertie partis soluti matri. Et similiter potest queri in re empta ex pecunia dotali, ſz a principio non fuerit actum ꝙ esset dotalis, qr tunc in subsidium efficitur dotalis, vt dixi. ſ. in. vij. parte in. xv. priuile. An transeat in heredem mulieris dubium facit qr huiusmodi priuilegium habet se ad instar priuilegij antelationis in hypotheca de quo in. d. l. assiduis. quod non transit ad heredem vel cessionarium vel alias personas secunduz tamē dicta supra in tertia ⁊ quarta questionibus. Sed potest teneri contrarium, qr istud ius vtilis dominij vel vtilis actionis in rez fuit a principio quesitum mulieri saltem potentialiter in eius vita ⁊ potuit mulier propter virum suum non existentem solnendo ⁊ non volendo habere recursum contra virum vel eius bona intētare vtilez actionem in rem contra tertios possessores tanquaz dicte res a principio tempore contracti matrimonij fuissent date ineſtimate quo casu dominium etiam tunc directum. ⁊ sic directa actio rem oritur mulieri cōstante matrimonio viro vergente ad inopiam, vt proxime dixi in fine proxime questionis.
¶ Item dum tractamus vtrum priuilegium personale transeat in heredez debent poni termini de priuilegio respectu iuris nō dum questi exequendi. ¶ Sed quando in personam defuncti fuit iam facta executio, qr iam fuit ius quesituz transit ad here-
dem

dem debent poni termini de priuilegio respectu iuris nondum quesiti exequendi. Sed qñ in personam defuncti fuit iam facta exequtio, qz iam fuit ius quesitũ transit ad heredez ẽm Bar. in.d.l.post dotem.ad fi.in.d.vj.q.ad hoc glo.no.in simili in.l. iij.qõ autem.ff.qõ quisq; iuris dum vult quod lz iura inducta in merum odium alicuius non transeant ad eius heredẽ hoc procedit vbi iam a iure nõ fuit executio facta, secus in iure exequẽdo, vt ẽt eã allegat Bal.ad hoc propositum circa priuilegium dotis mere personale in dicta.l.j.C.de priui.dotis.z quidam habent in rub.in.v.col.z bene facit no.Bar.in.l.qz personale.ff. solut.matri. ¶ Et ex predictis infertur quod similiter tale priuilegium transibit in patrem mulieris sicut transit in heredem. Et quidam multomagis maxime si matrimoniuz est solutũ post mortem viri cum versetur interesse non solum patris, sed etiam ipsius mulieris cum dos redeat ad patrem cum onere dotandi ipsam mulierem, vt habetur in.l.filia.ff.pro so.z in auc. sed qnã uis.C.de rei vxo.actio. Qua rõne dicimus quod remediuz d.l. si constante transit ad patrem mulieris, vt voluit gl.quam communiter sequuntur doc.post Bar.in.d.l.si constante.de quo p ipsum Bar.ibi in.iiij.q.ij.partis prin.

¶ Questio septima de priuilegio actionis de dote in casu inopie.

Sed tunc congrunter Applicat.s.proxime.q.vij.q. † An priuilegium de quo in.d.l.si constante in prin.z.l.vbi adhuc.C.de in re dotium, vt in casu vergente ad inopiam possit mulier gstante matrimonio agere contra virum in actione ó dote z ẽt ꝫ tertios possessores actione reali vel hypothecaria, de quo dixi in.vij.parte.in.xxiiij.priui.cedi possunt per ipsam mulierem alteri vt possit cessionarius nomine mulieris constante matrimonio dictis remedijs experiri, Bal.in.d.l.j.de priui.dotis.in.vj.col.monet hanc questionem in ver.modo ergo quero. z breuiter se expedit tenendo quod non sic inquiens.z videt dicendum quod non qz est merum priuilegium mulieris z qz deputata est oneribus matrimonij, z ideo coberet persone. nam ius alimentorum futurorum non videtur cedi posse, z maxime in p̃iudicium tertij arg.ff.sol.mat.l.ij.ver.nec cogitur nec vltra dicit sed in ꝫrium facit qz dictum priuilegium egreditur personã mulieris respectu patris.vt proxime dixi, ergo etiam respectu cessionarij mulieris. Sed potest distingui qp aut † mulier cedit solũ exercitium directarum, vt est qñ vult experiri ꝫ virum per procuratorem, noie mulieris, z tunc sine dubio potest, qz etiam in priuilegijs mere personalibus potest quis per procuratorem adeẽ. l.si cum procuratore.ff.de re iudi.z in.l.alia causa.ff.sol.ma.aut vult per procuratorem rem suam, z sic tanq; cessionarium z tũc aut cessio non tendit in fauorem mulieris cedentis z non potest vt sic efficiatur deterior conditio dotis sue, de quo dixi.s.in.vij. parte.in.xj.priui.aut dicta cessio tendit in fauorem ipsius mulieris cedentis, puta si bona viri vergentis ad inopiam quẽ sunt obligata pro dotis restõne vel etiam ipse res dotales sunt apud tertios possessores, z ipsa mulier forte propter paupertatem vel propter potentiam ipsoz possessorum videt se non posse cõsequi vel recuperare dicta bona cedit dicta sua iura cuidam persone potenti.vt suis expensis, z laboribus recuperet z cessionario vi ceuersa dat mulieri predicte aliquid ex quo dicta mulier cõmode potest se z virum suum sustentare arbitror isto modo p certo posse mulieris cedere ius suum cum propter hoc sua conditio efficiatur melior cum aliter erat difficile sibi recuperare, z forte impossibile, vt solet aliquando hoc cõtingere in miserabilibus mulieribus, z cum possit fieri cessio in fauorem cedentis vt p Bar. in.l.facta.§.heres ex asse.ff.ad treb.z possit fieri etiam ꝑpter titulum permutationis seu contractus innominati, vt habetur in l.per diuersas.C.mandati.ibi etiam per Bal.in prin.iiij.col.z pro hac conclusione confert quod.s.fuit conclusum in.iiij.q.circa priuilegium prelationis in hypotheca. ¶ Preterea cũ hypotheca z dominium iam sunt ortum z quesitum ipsi mulieri ẽt anteq; agat ꝫ virum vel alium tertium possessorem, vez eo ipso quod vir incipit vergere ad inopiam, z sic iam est facta executio a iure, ideo sicut dicta hypotheca z dominium iam sunt quesita mulieri ipso iure, lz constante matrimonio, z ideo transit in heredem, vt.s.est dictum in quinta.z.vj.q.ergo etiam transit i cessionarium etiam constante matrimonio arg.regule.l.ex pluribus.ff.de admi.tut. fatendum tñ esset quod si mulier cederet actionem personalem ꝫ ipsum virum vergentem ad inopiam, vt sic cessionarius in rem suam agat ꝫ virum per remedium.d.l.si constante. tale ius non posset cedi, tum qz non seruaretur p mulierem reuerentia coniugalis erga maritum, vez qp cedat ius suũ ꝫ suum met virum sibi socium diuine z humane domus.l.aduersus.C de crimi.expi.be. cum communiter isti redemptores litiũ sint persone odiose z litigiose, z duri aduersarij, vt dicit tex.i.d.l.per diuersas, z sic vexaretur vir iurgijs z litigijs a persona dura z odiosa legibus. facit argumentum.l.alia.§.eleganter.ff.sol.ma.tum etiam qz non potest versari fauor mulieris si virum suũ indignatum verisimiliter ex hoc sibi facit odiosum z inimicum, z propter hoc in supportandis oneribus matrimonij cauisaretur verisimiliter detractio contra ipsum virum, z sic milũaret ratio Bal.in.s.alleg.l.j.

¶ Questio octaua de priuilegio presumptionis prelationis in hypotheca pro muliere.

Circa quero qz Inter alia priuilegia mulieris in dote posui in nona parte in primo p̃ nilegio † qp stante dubio de prioritate vel posterioritate in hypotheca, puta qz per testes vel instrumenta apparet probatio in vna z eadem die qp presumi debet hypothecam mulieris precessisse. An tale priuilegiũ egrediatur personam mulieris de quo dixi in secundo priuilegio dicte none partis inclinando tandem quod egreditur personã mulieris, z transit ad heredem. ¶ † Item ad patrem. Item ad maritum agentem ad dotem in sua hypotheca tacita, vel expressa pro dote sibi soluenda, vt ibi plenius dixi quod etiam tenuit Bar.z By.z ẽt Ray.de foli.in.d.l.j.z communiter ibi sequuntur doc.qz tex.in.d.l.in ambignis.ff.de iure dotium.z in l.in ambiguis.ff.de reg.iur.simpliciter dicit in dubijs dz fauori dotibus, z consequenter potest inferri tale † priuilegium transire in cessionarium mulieris ex quo est transmissibile ad heredez p regulam, de qua in.d.l.ex pluribus.ff.de admi.tut. Similiter ẽt eadem ratione circa priuilegium tertium quartum quintum, z sextum que sunt posita in dicta nona parte vt illa extendantur, ad heredem mulieris, vt etiam ibi dixi in dicta.iiij.priuile. ¶ Item ad maritum. Item ad patrem agentes. Item ad cessionarium, qz stante dubietate in omnibus dictis casibus fauori dz doti que repetitur per mulierem z etiam per alias predictas personas petentes z repetentes dotem qz omnia dicta priuilegia attribuuntur simpliciter doti, vt patet in.c.fi.de re iudi.z in.l.inter pares.ff.de re iudi.z per gl.in.c.ex literis.de probatio.

¶ Questio nona circa priuilegium iuris quesiti in dote.

Quo queritur an priuilegium † de quo in §.accedit.l.j.C.de rei vxo.acti. de quo.s.dixi.in.xlv.priui.transeat in heredẽ mulieris si mulier p̃decedat in matrimonio. Et in hoc breuiter z sine dubio dicendum est transire qz ex quo extraneo ipso dotante z aliter suam personam non paciscente fingitur mulierem ipsam fuisse stipulatam sibi reddi ẽt si tunc fuisset mulier absens.vt est text.not.in.d.§.accedit.z sic ius quesitum iam est quesitum mulieri in vita, ergo cum tractamus de iure iam quesito mulieri cui dubium est quod in tali iure quesito succedat eius heres, immo etiam quicunq; alius cessionarius, vt in simili per Bar.in.d.l.post dotem.in.vj.q.z p Bal.in.d.l.j.C.de priui.dotis, z qz ficta stipulatio que fingitur in persona mulieris transit ad eius heredez vt dixi.s.i prin.j.q.

¶ Questio decima circa priuilegium restitutionis dotis.

Decimo queritur circa priuilegium † de quo in.l.si cum dotem.§.si mulier.sol.ma.de quo dixi in.viij.parte.in.xviij. priui.vsq; ad vigesimum qñ mulier pro dotis restitutione accepit a viro vel eius heredibus i solutũ vel p delegationẽ debitorem viri inopem, vt lz ẽt sui facilitate decepta preseruetur illesa circa primam actionem, z vt ipso iure sit nulla talis delegatio vel distractio. ¶ Quid si matrimonium fuit solutum morte mulieris, z eius heres, ita recepit talẽ inopẽ debitorem, potest dici quod non, qz ratio specialitatis de qua ibi est ne vxor remaneat indotata, que ratio cessat si vxor iã

erat mortua, ꝛ sic dotis causa ꝛ eius fauor amplius nō suberat. ¶ Itē qr ibi ēt si mulier sciebat illū eē inopē, tñ sui facilitate cir cūuēta illū accepit restituiť nō minus ad pristinā actionē, vt ibi hoc tenuit Ludo. de ro. ꝛ est rō ꝑm eū ibi, qr sicut ꝑ modum vel ꝑ pactū expressum nō pōt mulier sue dotis qdōnē facere deterioꝛē. Lattilicinus. ꝛ l. de die. de pactis do. ꝛ dixi. §. in. vij. parte in. xj. primi. circa prin. ꝛ maxime facit qꝑ ibi dixi ad finē quinte limitationis in char. lxxxiij. qꝑ ꝓcederet ēt qñ fieret pactū ꝑ mulierē post sol. mat. ꝛ nō subesset aliq̄ iusta cā, vt hř in. l. ls eo. ti. ꝛ dixi in. d. xj. primi. in. viij. limitatione. char. lxxxiiij. sic ēt eadem rōne nō posset sibi ꝓiudicare pactū tacitū, arg. l. cū qd. ff. si cert. pet. ꝛ ne plus operet tacitū quā expressum. l. q ad certā. ff. loca. cū si. q rō si ꝓcederet ad illū tex. satis concluderet ad terminos nros, sed de hoc dubitauit legendo. d. §. si mulier. sed sufficit qō militet ꝓia rō. §. assignata. ¶ Ñ cū iā mortua sit mulier beres sic recipiēdo talē debitorē redigit ad terminos iuris cōis. de qbus in. l. inter cās. §. abesse. ff. māda. ꝛ ad alia iura q̄ ibi allegant ꝑ ꝯrio. ¶ Similiter ēt dico in primlegio ꝑdicto ne possit mulier ꝑ pactū efficere sue dotis qdōnē deteriorē de quo dixi. xj. primile. vt nō trāseat ad hȝdē mulieris, cum tūc iā nō sit amplius dos, ꝛ cesset rō ne mulier remaneat indotata, vt dixi in prima limitatione ꝛ sic nō trāsit ad hȝdē ēt si esset filius eiusdē matrimonij, vt
33 dixi ibi in. vij. limitatione. † Fateor tñ qō postquā tale primilegiū incepit qpetere ipsi mulieri sic decepte ꝑ talē delegationem si decederet eius beres posset dotē eodē iure ꝛ remedio vti qō incipit cōpetere ipsi mulieri iā defuncte, qr tūc nō tractamus de querendo, sed de iure quesito ipsi defuncte mulieri trāsferēdo in hȝdē ꝑ ea q̄ diximus in alijs qō. §. ꝛ maxime in. iiij. vj. ꝛ vij. q. an aūt trāseat ad ꝓem mulieris si ꝓr solu. mat. ꝑ restōne sue dotis accipiat a viro vel eius beredibus in solutū vel ꝑ viā delegationis nomē debitoris pauperis dubiū facit, qr dispō dicti. §. si mulier emanauit principaliter in fauorē mulieris ꝛ sue dotis, tñ ēt qcurrit rō fragilitatis sexus ꝓꝑ quā magis de facili circūuenit i iure suo mulier quā masculus. l. cū de indebito. ff. de ꝓbatiōi. l. j. in fine. l. ꝛ vbi exigit. ff. de eden. cū si. pōt dici si est solu. mat. per mortē viri, ꝛ sic adhuc durat fauor mulieris ꝛ dotis ꝓꝑ onus redotādi ipse ꝓseruabit illesus ꝓr sicut ꝛ ipsa mulier. Ex quo ꝑ būc modū in qñam ꝓuidet ēt mulieri. facit gl. insti. de actiōi. §. fuerat. in gl. pen. ad fi. nec in dicto. §. si mulier tex. ibi nec ēt ibi docto. faciunt vim fragilitate sexus, sed in fauore mulieris ne remaneat indotata. ¶ Si aūt matrimoniū fuisset solutū morte
34 mulieris, ꝛ iō patri, tunc nō subueniret sicut mulieri. ¶ † Et ꝑ hoc pōt inferri qō similiter dcm̄ primlegium non extenderet ad vir̄ recipientem ꝑ satisdatione dotis sibi ꝓmisse ꝑ mulierē vel socerum insolutū nomē debitoris inopis nō solū qñ scienter, ꝛ sic sui culposa facilitate receperit, vt est tex. in. l. ꝓmittēdo. §. si a debitore. ff. de iure dotiū, sed ēt si ignoranter. ¶ Nec ob. d. §. si a de-
35 bitore. vbi a ꝯrio vř ꝓsupponi qō † si vir recipit ꝓ dote mulieris nomen debitoris pauperis ignorāter qō sibi nō ꝓiudicet, ꝛ hȝ in. l. is a quo. §. fi. cū sua gl. ꝛ in. l. ij. ff. de fideius. ꝛ ibi ꝑ Bar. post By. Nā rñdet qō ꝓꝑ hoc ꝓferť ibi vir illesus ipso iure vt possit reuerti ad pristinam obligationē ꝯ mulierē que dotē ꝓmisit, lȝ succurrat dicto viro ignoranter recipienti agendo ad interesse, ex quo est in damno cū inanis sit sibi actio ꝓꝑ inopiā talis debitoris delegati vel insolutū dati. l. nam is. ff. de dolo iūcto eo qō hř in. l. si stipulatus sim sticbum aut pamphilum. §. fi. ff. de ver. ob. ꝛ facit quod not. Bar. in. d. l. iij. ff. de fideius. Et tñ ipsa mulier est in lucro, qr ꝓ pecunia ꝑ ipsam ꝓmissa ꝓ ina dote satisfacit dando nomen debitoris qō erat sibi inutile. posset ēt petere restōnē in integrum ex clausula gñali si qua mihi iusta causa ꝛc. de qua in. l. j. in fi. ff. ex quibus causis ma. In qua iusta causa connumerat iusta ignorantia facti. l. ij. ff. de in integrum restit. ꝛ quod habetur in. l. attilicinius. ff. de serui. rusti. predio. ꝛ quod habetur in. l. cum filius. §. in hac. ff. de verb. ob. ꝛ tñ secus in muliere recipiente ex causa delegationis seu dationis insolutum ꝑ restōne sue dotis reum inopem, qr tunc ipso iure ꝓseruat illesa ꝛ redit ad pristinam actionem, ac si talem reum nō receperit, vt est casus singularis in. d. l. si mulier. ad hoc ēt qō babetur no. in l. qui rem. ff. de sol. sic ēt patet qr lȝ mulier scienter receperit talē inopem debitorem ꝓ restōne sue dotis ex sui facilitate forte, qr credebat quod rediret ad pinguiorem fortunam, tñ nibilominus ipso iure ꝓseruatur illesa opi. ꝑm Ludo. de ro. ibi de qua. §. dixi. ꝛ tñ viro sic recipienti noceret. d. §. si a debitore. Et lȝ illa opi. Ludo. sit dubia, vt ibi dixi legendo tamen posset sustentari qñ mulier habuisset aliquam verisimilem spem qō in futurum redi
ret ad pinguiorē fortunā, vel forte qr errabat in iure credēs se teneri ad recipiendum talem delegatum, vt hoc voluit Pau. de cast. ibi per id quod habetur in. d. l. cum ō indebito. Et lȝ extra causam dotis forte tali mulieri sic erranti non subueniret, ꝛ maxime ipso iure, tñ fauore dotis subuenit, vt est casus ibi singularis qui fauor ibi non extenderetur ad virum sic errantem, lȝ ex causa dotis reciperet per supradicta. ꝛ vide q̄ dixi in. d. vij. parte. in. xx. primi. ante fi. qne omnia sunt bene notanda.

¶ Questio vndecima circa primlegium pacti deteriorantis dotem.

Ublequenter subȝcio. xj.

f q. quid in primlegio de quo. §. in. vij. parte. in. xj. speciali, vcȝ † quod non valeat pactum ꝑ mulierē factuꝫ
36 vel de eius consensu in aliquo actu per quem consensum qdō dotis efficiat deterior. An extendat ad aliam personā in preiudicium dotis. ¶ Et primo an extendatur ad virum ita paciscentem, lȝ in preiudicium dotis puta si paciscitur vir ne ipse sibi dotem promissam petat. Et videtur quod extendatur ex quo propter tale pactum detrahit oneribus matrimonij ꝛ tenet etiam in quandam consequentiam in mulieris iacturā, qr durante matrimonio remanet mulier indotata. ꝛ dicit tex. qō reipublice interest mulieres esse dotatas in. l. ij. ff. de iure dot. ꝛ i. l. j. ff. sol. mat. que verba sic simpliciter ꝛ indistincte prolata accommodari possunt ad omne tempus, ꝛ sic constantis matrimonij, vt ꝑ gl. in. d. l. j. ꝛ qr spernit a viro vxor indotata. l. fi. C. ad velleia. sed in ꝯtium facit tex. in. l. si socer. §. lucius. ꝛ l. si marito. §. j. ff. sol. mat. ꝛ l. iulianus. ff. de iure do. ꝛ in. l. cum pater. ff. de pac. dota. ꝛ dicta. §. in. vij. parte. in. xliij. primi. ꝛ boc est verius ꝑ. §. alleg. iura ꝛ dicta in supradicto. xliij. speciali. ꝛ etiā tetigi in. xj. speciali in. ij. fallen. ante fi. char. lxxx. ¶ Unde potest dici qō aut tale pactum factum per virum tendit aliquo modo in preiudicium mulieris de directo circa impediendam restōnez sue dotis in totum vel in partem, ꝛ non valet cum etiā ipsa mulier non posset sic per pactum suum preiudicare ꝑm. d. §. in. d. xj. speciali. ¶ Aut tendit solum in preiudiciuꝫ dicti viri, vcȝ circa tps ꝯstantis matrimonij, quo tpe ipse vir subijt ꝛ subire tenetur onera matrimonij, ꝛ tunc valet ꝑm dicta tamen. §. in. d. xliij. primi. ¶ Nec obstat quod. §. adducebam qꝑ in consequentiam versat preiudicium mulieris, qr censetur interim indotata ꝛ spernit a viro ꝛc. qr rñdet quod immo non censet indotata, ex quo videtur dotem fuisse consecutam quantum ad ipsam mulierē ꝛ sua voluntate fecit per pactum de no npetendo suo socero vel alteri promittenti dotem pro muliere tanquam pecuniam acceperat, ꝛ postea eam donauerit eidem promissori sicut etiā quando gratis dotem accepto tulit, vt. l. vir ab eo. ff. de iure do. ꝛ illud quod dř in. d. l. fi. ꝛ C. ad velleia. ꝓcedit qñ mulier erat indotata idest qr dos erat promissa ꝛ nō solnebat viro subeunti onera mrīmonij ꝯ eius voluntatē, qr nō immerito, tūc mulier spernitur a viro idest sperni dȝ ꝛ potest. Sed qñ ipse per suum pactum non curat sibi solni, sibi dȝ imputari ꝛ tenetur tunc subire onera matrimonij sicut teneť qñ a prin. vxorem accepit sine dote. l. qꝑ si nulla. ff. de relig. ꝛ semp. func. nec iura presumunt qō dicto casu vir spernat vxorem, ꝛ sic facit rem illicitam. l. merito. ff. pro so. cum si. ¶ Item adde quod licet mulier non possit sibi preiudicare ꝑ pactum de lucranda dote per virum in casum sol. mat. per mortem viri vt dictum est in dicto. xj. speciali, tñ satis fauor non extenditur econtra ad virum circa pactum de lucranda dona. ꝓꝑ nuptias. casu quo matrimonium solueretur per mortem mulieris an valeret vt est casus singularis in. l. quod scias. §. j. C. de bonis que libe. ꝛ de ratione differentie ibi, per Cy. ꝛ lȝ Bart. ibi impugnet ex ratione viri ꝛ mulieris sit equa conditio. Tñ doc. communiter sequuntur primam opinionem ex quo non est eadē ratio in vtroq; quo casu correlatiuorum non est eadem regula, vt habetur in. l. curatorem. C. de interdict. matrimo. ꝛ in. l. fi. C.
37 de indic. vid. tol. per doc. ¶ † Aut querimus an tale primlegium extendatur ad beredem mulieris. Dicas quod si dictum primlegium habuit executionem in personam mulieris, qr matrimonium fuit solutum morte viri, quo casu pactum factum per mulierem viro per quod dotis conditio fiebat deterior non valeret, vt. §. ꝛ sic non obstante dicto pacto poterat mulier dotem repetere a viro vel eius beredibus matrimonio soluto per diuortium vel per mortem viri secundum dicta. d. xj. primi. in prin. ꝛ prima limitatione. Nam si postea ipsa mulier moriatur nondū

petita vel exacta dicta dote poterit eius heres ipsaz petere a viro vel eius beredibus non obstãte dicto pacto sicut poterat ipsa mulier ex quo ius fuit iã q̃sitũ mulieri circũscripto dicto pacto,qz in iure quesito,z sic vbi iã est facta executio a lege respectu acquisitionis iuri ipsi mulieri nõ obstãte dicto pacto pp priuilegium z fauorem mulieris z dotis talis executio trãsit ad heredẽ,vt dixi.s.in.iij.q.z ẽt in.v.z.vj.per id q̃ no.gl.in.l.iij.§. q̃ ãt.ff.q̃ quisq; iur.z p Bar.in.d.l.post dotẽ.ad fi.in.vj.q.z per Bar.in.l.j.C.de priui.do.z alias per Bar.in.l.qz persona le.ff.sol.mat. ¶ Si aũt in vita mulieris tale ius non fuit sibi quesitum in derogationem dicti pacti,vt est si matrimonium soluat morte mulieris z pactum esset factũ de dote non repetenda vel de repetenda vlteriori die quam die a iure statuta,z tũc tale priuilegium non transit ad heredem mulieris ẽt si esset filius eiusdem matrimonij cum tunc cesset rõ q̃ mulier pp tale pactum remaneat indotata,per id q̃ bñ in.l.ij.ff.de pac.dot.z dixi.s.in.d. xj.priui.in.vij.limitatiõe char.lxxxiij.aut querimus an tale p̃uilegiũ extendaꝫ ad patrem mulieris q dotẽ p̃misit an possit pacisci in ipsa dote,vt sic dotis q̃dõ efficiaꝫ deterior,z tũc aut querimus an tale pactum noceat filie respectu renouande actionis de dote,vt fiat precipua patris, z tunc potest preiudicare filie q̃ incontinenti z per stipulationem p̃m q̃ bñ in.l.quoties.ff.sol. mat.z in.l.auia.C.de iure do.lz fiat tunc precipua patris cũ onere redotandi,vt bñ in anc.sed quamuis.C.de rei vxo.act.q̃ qualiter procedat no.d.l.post dotem.z per Bar.z alios legentes. z in.§.videamus.C.de rei vxo.act.per gl.z Cy.z dixi in.d.xj. speciali.x.fallen.vbi predicta certo modo limitaui.

18 ¶ †Si autẽ pater stipularet ex internallo de consensu filie, an tunc filia consentiendo patri possit sibi preiudicare dixi in.d.xj. priui.in.v.limitatione post duas col. Aut q̃rimus an pater paciscendo possit sibi p̃iudicare z certe sic eo casu quo ipsi soli patri dos erat restituẽda,secus si filie,z hoc nisi ipsa filia hñs esset patris,qz tunc tenetur stare conuentioni. Et ideo si pater connisset de dote retinenda per virum de reddenda longiori die q̃ a lege statuta preiudicatur soli patri z non filie nisi ipsa esset heres patris,vt probatur in.l.aliud.ff.de pac.dot.z dixi in.d.x.limitatione. Quid autem si extraneus dotasset,nec a principio sibi prouidisset incontinenti p̃m quod habetur in.§.accedit.l.i.de rei vxo.act.tamen sibi prouidit ex internallo consentiente muliere an tale priuilegium se extendat ad istum casum vt per talẽ consensum possit sibi preiudicare dictum est in.d.xj. speciali.in quarta limitatione.

¶ Questio duodecima circa priuilegium stipulationis dotis fauore mulieris.

Uodecimo potest dubita

39 ri circa priuilegiũ † q̃ fauore mulieris z nuptiaꝝ possit non solum ascendens etiam per lineam maternaz stipulari,sed ẽt quilibet extraneus dotãs,vt fuit primorum z magis cõmunis opi.post Bar.in.l.gaius.ff.so.ma. de quo dixi in.vj.parte.in.xvij speciali char.lx.an se extendat non solum q̃ stipulaꝫ dotem reddi mulieri,sed ẽt si stipulaꝫ dotem reddi alteri tertio.vñ q̃ non,qz equitas.d.l.gaius. consistit in duobus,vtz pp fauorẽ mulieris in dote z pp fauorẽ nuptiaꝝ, vt pz ibi,in fi.ibi ne q̃modo dotis fraudet eã actionẽ hñe.fauore enim nuptiaꝝ,z maxime p affectionẽ psonaꝝ ad hoc decurrendum est. Unde q̃ stipularet alteri q̃ mulieri,tunc mulier defraudaret q̃modo dotis. Potest dici q̃ aut ille talis stipulatur dotem reddi patri mulieris aut alteri. ¶ Primo casu aut matrimonium soluitur morte mulieris,z tunc stipulatio redditꝫ inutilis pp regulam de qua in.l.stipulatio ista.§.alteri.z.§.si stipuler.ff.de verb.obli.z qz tunc cessat fauor mulieris z dotis.z maxime qz stipulatur super re sua que non est duratura sua.l.proponim.ff.communia predio.z.l.pactum.C.de pac.quen. aut matrimonium soluitur morte viri vel per diuortium,z tunc talis actio saltem vtilis queritur patri cum onere tñ redotandi dictam filiam granatã,anc.sed q̃ris.C.de rei vxo.act.z.l.si socius p filia.ff.pro so. Nam eo ipso q̃ stipulaꝫ reddi patri vñ hoc fecisse fauore mulieris verisimiler considerans q̃ pater habeat filiam ex eadem dote in matrimonio iterum copulare cum ad hoc teneaꝫ ipse pater.l.qui liberis.ff.de ritu nup.q̃ maxime procederet q̃ filia non fuisset a patre dotata saltem sufficienter forte pp eius impotentiam,qualitas.n.psone cui ille stipulaꝫ,facit hoc presumi pp affectionem patris erga filiam arg.l.paulo calimacho.§.pomponius.z ibi p gl.ff.de le.iij.facit argñ.l. aurelio.§. titius.ff.de lib.leg.z.l.si seruus pluriñ.§.fi.ff.de leg.j.z ibi z cha ritas z necessitudo,z p̃m qualitatẽ psone aliqd presumimus q̃ alias non presumeremus.l.plenñ.§.equitij.ff.de vsu.z bab.cũ.si. z iõ tũc subest rõ egtatis de qua.in.d.l.gaius,z hoc est bñ not. ad ampliationẽ dispõnis d.anc.sed q̃ris,vt ꝓcedere possit in dote ẽt aduentitia q̃ extraneus dotans simpliciter stipularet dotem reddi patri.similiter ẽt est no.ad ampliationẽ dispõnis. d.l.gaius,si autem stipularetur talis dotans ipsam dotem alteri q̃ patri vel mulieri reddi in casu restituende dotis, z tunc nõ posset per regulam.d.§ si stipuler,cũ ẽt ipsa eadẽ mulier que se dotauit non possit alteri stipulari q̃ sibi p regulam predictam, z qz tunc cessat fauor dotis z nuptiaꝝ qõ ẽt procedit si stipulare tur filijs suis ex altero matrimonio vel ẽt ex eodem matrimonio natis vel nascituris per tex.no.in.l.pactum.C.de pac. connen.

40 ¶ †Cogita tñ qz vñ dicendum quod extraneus dotãs possit alteri stipulari,lz non ipsa mulier se dotans vt.s.z hoc pp equitatem singularis dispõnis.l.quoties.C.de dona.que sub mõ.s.fauore liberalitatis dotantis que rõ cessat in muliere, qz respectu viri censet dare dotem non ex cã lucratiua,sed onerosa.l.ex promissione.ff.de act.z obli.sed respectu extranei dotantis inquantum se mouit intuitu mulieris censet cã lucratiua,vt in.d.§.accedit,z dixi in.d.xxij.speciali.post p̃in.z etiam circa fi. ¶ Sed

41 posset probabiliter dubitari quid in patre dotante.† An sicut potest stipulari sibi reddi q̃ incontinenti.l.quoties.ff.sol.mat. possit ẽt stipulari alteri,z quidem constat qõ si stipulatur filio,z posset ẽt si emancipato vt saltem vtilis queraꝫ,vt no.in.l.pactũ C.de pac.quen.z in.l.pater pro filia.eod.ti.z no.in.l.si gño.C. de iure do.sed si stipularet alteri,z sic extraneo videret non posse cum tunc cesset rõ equitatis.d.l.gaius.qz nõ est fauor mulieri.immo ipsa mulier tunc defraudaꝫ dotis commodo post solu. mat.z vñ de hoc casus in.d.l.si genero,p̃m vltimum intellectuz gl.ibi vñ esse de mente gl.ibi p id q̃ bñ in.l.filium.§. sabinus.ff. ad treb.z hoc ẽt tz ibi Cy.z hoc ẽt probaꝫ in.l.cum patrem eo. ti.intelligendo quod ille cui pater fuit stipulatus dotem reddi erat p̃sona extranea,prout intellexit gl.z ibi sequit Cy.z Bal. z cõiter doc.sed in ꝓtium facit,qz saltem vñ queri vtilis actio illi tertio ex equitate.d.l.quoties,qz lz regulariter quis non possit stipulari alteri etiam super re sua q̃ non est duratura sua,vt habet.d.l.proponium.tñ q̃ iste stipulaꝫ tertio stipulatur qui consequitur rem eadem ex cã lucratiua est spãle q̃ possit stipulari alteri vt saltem tunc ex equitate queratur illi tertio vtilis actio.lz non videtur posse negari q̃ pater dotando filiam videaꝫ in eaz exercere liberalitatem,vt dicit tex.in.l.ij.C.de bo.que libe.ibi parentum circa liberos munificentia retarderetur,nihil enim est munificentia q̃z liberalitas quedam.l.si constante.post p̃in.C. de dona.ante nup. Unde solet dici quod filia censetur habere dotem a patre ex causa lucratiua,licet vir ex causa onerosa,vt.l. fin.§.si a socio.ff.que in fran.cre.ad hoc tex.inncta glo.in.l. mevia.§.fundus.ff.soluto.matrim.z ibi no.ad hoc etiam tex.in anc. de equali.do.§.quia vero.ante ver.si autem fortuita ibi ex largitione paterna.

¶ Nec obstant iura.s.allegata in contrarium,qz procedunt lz iura antiqua ante dispositionem.d.l.quoties.sed hodie est immutatum ex benigna interpretatione principis de qua ibi, videlicet fauore exercentis liberalitatẽ,vt ẽt voluit Bar.in.d.§.si stipuler.ante fi.z ibi dixi q̃ etiam probaꝫ in.d.l.gaius.vbi inrisconsultus se non fundat ex fauore illius qui exercentis liberalitatem in dotando,sed ex fauore mulieris in dote z nuptiarum. Uel potest dici qõ dispositio noua.d.l.quoties.cũ sit exorbitãs a iure antiquo.vt.s.dz procedere in ꝓprijs suis terminis vtz q̃ exercet liberalitas erga illũ a quo stipulaꝫ,sed i terminis supradictis cũ stipulaꝫ a viro erga quẽ nõ exercet liberalitas cũ habeat causa onerosa,vt.s.dixi merito ꝛc.ita ꝓcedat tex.in.d.l.pactum.cum alijs.s.allega. ¶ Preterea licet dicatur habere dotem ex cã lucratiua,tñ illud dicitur respectiue ad ipsum virum qui proprie bz ex cã onerosa.i.pp onera matrimonij supportanda,lz pro oneribus.C.de iure.do.tñ proprio z vero modo mulier non bz dotem ex mera liberalitate z datione paterna cũ ad illud arcet de iure ipse pater.d.l.qui liberos.z.l.obligamur.§. lege.ff.de act.z obli.z.l.fi.C.de do.promis.inncta.l.donari.ff.de dona.z ideo olim lz q̃ extraneus dotabat egebat insinuatione, tñ non sic q̃ pater dotabat,vt probatur in.d.l.fi.in p̃in.C.de iure dot.hinc est quod non potest pñ pacisci circa stipulationem de dote sibi reddenda etiam incontinenti sicut potest extraneus cum talis dotatio patris non ꝓcedat ex mera liberalitate sicut

procedit dotatio p extraneū vt hr̄ in.l.ania.C.de iure dot. & i.l. quoties.ff.sol.matr. & iō pōt ꝙcludi ꝙ pr̄ l3 tpe dotationis possit stipulari dotem sibi reddi, tñ non sic si stipulareť dotē reddi alicui extraneo, p id ꝙ hr̄ in.d.l.pactū. & in.d.l.cū prem. Quinimmo ēt posset teneri ꝙ ēt ipse extraneus dotās, l3 possit stipulari vel paciscī dotem reddi sibi qñ incontinenti, tñ non sic si stipulareť dotem reddi alteri cum in virum a quo stipulať nō exerceat liberalitatem, put sunt termini.d.l.quoties, vt.s.dixi, & l3 censeatur exercere liberalitatem erga ipsam mulierē.l.j.ſ.accedit.C.ō rei vxo.act. tñ non stipulať ab ipsa muliere, sed ab ipso viro cuj quo negotium ꝗbiť & ex titulo oneroso, vt.s.cum ipsa autem mulere nullum negotium ꝗbitur.l.si pro te.C.de do.promiſ. Ergo non sunt extrema habilia ad causandam singularem illam dispōnem.d.l.quoties, & hoc videť de iure verius quicquid aliter in hoc dixerit Ludo. ro. in.d.l.gaius, vt etiam retuli.s.in.vj.parte in.d.xxij.speciali post principium.

¶ Questio decimatertia circa priuilegium fideiussionis pro dote restituenda.

Decimotertio quero circa

d priui.xij.de quo.s.in.vj.parte.cbar.xxiiij.vbi ꝙclu
42 si qō† mulier nō solū qñ pro dote danda fideiubet, l3 ēt pro dote alterius restituenda in casum so.ma.posit effectualiter obligari absq; beneficio velle.vel bñficio auc.si qua mulier.C.ad velleia. & hoc fauore mulieris vt dotē suā ꝙsequať. hoc dicto in casibus in qbus pōt talis fideiussor accedere p dotis restōne, de qbus dixi.s.in.vj.parte.in.xxj.spāli. egrediať psonā mulieris in cuius fauorē alia mulier fideiussit. super quo distingue qō aut querimus en extēdať in fauorē hēdis mulieris, an autem in fauorem, alterius, puta patris mulieris vel alterius. si tractamus an dcm̄ priuilegiū extendať ēt in fauorē heredis ipsius mulieris matrimonio sol. Mā vr̄ ꝙ non extendatur ad eius hēdē p id ꝙ hr̄ in.l.j.C.de priui.dot. & ꝙ tunc vr̄ cessare rō fauoris ponderata, p tex. in.l.fi.C.ad vellei. vcz ne mulier remaneat indotata. Pōt ꝙcludi ꝙ aut actio de dote repetēda incipit ꝙpetere mulieri in eius vita ꝰ talē vix & ꝙr̄ ꝰ ipsam mulierē pro viro fideiubentē forte ꝙ vir cepit ad inopiā vergere, p id ꝙ hr̄ in.l.si ꝙstante in priu.ff.sol.ma. & in.l.vbi adhuc.C.de in re do. & l3 ipsa non curauerit agere ꝰ dictum virum forte morte preuenta, & tunc ex quo ius fuit iam quesitum ipsi mulieri super dote repetenda transit in eius heredem. & iō sicut poterat ipsa mulier in vita experiri ꝰ dictum virum fideiubentem, sic ēt eius heres, ꝙ tunc tractamus de iure quesito, & sic iam exercito ipso iure in heredem transferendo non sic si ius nunq̄ incepit ꝙpetere ipsi vxori in vita ꝰ dictum virum fideiubentem, prout regulariter non competit, immo non est orta actio de dote ꝙstante matrimonio pro dotis restōne, vt hr̄ in.l.sed si alia.ff.de bonis dā. & no. in.l.si constante.ſ.j.ff.sol.mat. & sic tractamus de iure in sui origine exequendo in persona heredis ex priuilegio indulto ipsi mulieri in sua dote, ꝙ illud transit in heredem per.d.s.in alijs qōnibus, & maxime in quarta, quinta & sexta. Nam tale priuilegium de quo in.d.l.fi. non est simpliciter ꝙcessum doti, sed doti fauore mulieris ne remaneat indotata, vt ibi hoc bene probať, & sic potest inferri ꝙ dicto casu non transiret similiter in cessionarium per dicta in.s.alleg.qōnibus. Et sic ēt sequiť vnum notabile circa dictam conclusionem factam in.d.xij. priui. in muliere fideiubente seu aliter intercedēte pro dotis restōne alicuius mulieris vcz ꝙ non sit illud indistincte verum vt effectualiter obligetur. sed tenebitur vel non tenebiť fm futurum euentū, ꝙ si matrimoniū solueretur morte viri efficaciter tunc dicetur intercessisse. si autem morte mulieris tunc secus nisi superuenīēte inopia
43 viri per supradicta. Aut querimus† an dictum priuilegium extendatur ad patrem mulieris & pōt non irrationabiliter teneri quod non extendatur ad patrem vel eius heredem si matrimonium fuit solutum morte mulieris, & sic reconsolidata foret actio de dote in patrem per.l.dos a patre.C.sol.ma. ꝙ hoc casu non veriať fauor mulieris vt.s.dixi, & tale priuilegium non est indultum simpliciter ipsi doti, sed doti fauore mulieris vel ipsi mulieri in dote quo casu non transit ad heredem vt.s.dixi, & per no.p Bar. post By. in.l.j.ff.sol.mat. ergo pariformiter immo multo magis transit in patrem succedentē in dote ex iure consolidationis. Si aūt matrimoniū solueret morte viri & dos haberet recōsolidari in patrem ex virtute stipulationis per eum interposite, & tunc ex quo talis dos reconsolidatur cum onere vt iterum detur pro ipsa filia remaritanda. & versatur in cōsequentiam fauor mulieris transiret in patrem tale priuilegium vt sic possit agere ꝰ mulierem qui intercessit pro dotis restōne sine aliquo obstaculo beneficij velle. vel.d.auc. si qua mulier cum per hoc censeať esse prouisum etiam in fauorem mulieris per id ꝙ no. in fi.gl.in d.ſ.fuerat insti. de act. in gl.fi. & d.s.in.iij.q.

¶ Questio decimaquarta circa priuilegium pacti de dote reddenda filie.

Decimoquarto queritur

d circa priuilegium de quo.s.in.vj.parte num.lxxx.si
44 pater† per modum expressum vel tacitum paciscitur dotem reddi filie in casum sol.mat. nā potest in hoc vtiliter paciscī queritur filie precipua dotis actio & non patri, vt sic non sit tunc locus regule de qua in.l.dos a patre.C.sol.mat. & in.l.iure succursum.ff.de iure do. & sic spāli fauore dotis valeat tunc donatio patris in filiam vt ibi latius dcm̄ est, & ꝙtingat filiā predecedere in matrimonio superstite patre, an dictus fauor extendať in heredem.d.filie maxime de iure hodierno de quo nō solū in dote, sed ēt in alijs vndecunq̄ sibi quesitis bēat hēdes ab intestato, tam de media iuris prudētia. & sic.C.vt.l.qd scitis. & l.cū oportet in fi.priu.C.de bonis que libe. q̄ etiam de iure nouissimo. vt in auct. defuncto.C.ad tertul. & melius in corpore vñ sumiť vcz in auc. de bered. ab intesta.ſ.si quis igitur. l3 multoq̄ sit oppinio quod ēt de iure antiquo filiafamilias tam in dote adventitia q̄ in ꝓfectitia poterat habere hrdē ab intestato vt voluit Bar. post By. & Jaco. de bel. in.l.post dotē.ff.solu.ma. in ij. & iiij.q. & dixi.s.in.viij.parte in.x.priuilegio. ¶ Cōcludendo tādē p.d.opi. Bar. & sequaciū qō maxime pt̄ ꝓcedere si decedat filiafa. cū filijs vt post multa in hoc residet Bal. in.d.l.q scitis. de que ēt p eūdē in auct. sed & si qs. C. de secū. nup. Nam dicēdū videret ꝙ talis fauor & eius effectus nō trāseat ad heredes dicte filie p regulā.d.l.j.C.de priui.dotis. & in auc. vt exact. instā. do. & in auc. vt immobi. ante nup. & in.d.ſ.fuerat. insti. de act.s.pluries alleg. & ꝙ illud est specialiter receptū in fauorem mulieris & dotis vt dos ipsa efficiať precipua filie p se maritādo p id qō habeť in.l.j.ff.solu.ma. & in.l.ij.C.de iure do. & in.l.fin.C. ad velle. cū si. que rō fauoris cessat ipsa muliere iam mortua. Sz in ꝓrium facit, ꝙ dictū priuilegiū semel habuit suā executionem factā a iure in vita filie, ꝙ fuit quesitū ius filie in eius vita. quo casu priuilegiū, l3 psonale trāsit in heredē iam facta executione in psona defuncti p id ꝙ habeť in.l.iij.ff.ꝙ quisq̄ iur. in.ſ.quod aūt. & s. tractū est in alijs questionibus. & maxime in.j.q. post pn. & etiam in quarta, & in alijs sequentibus.

45 **Tamen distingui** potest† ꝙ aut pater fuit stipulatus dotē filie & heredibus eius. s. ipsius filie, vt hodie cōmuniter consuenit huiusmodi instrumētis dotalibus interponi stipulatio, & tunc extenditur ad heredes mulieris excluso ipso patre mulieris superstite si superstint filij mulieris cum prima causa successi. sit filiorum excluso patre. d. auc. defuncto cum simi. & si nō reliquit filios, sed alios puta si decedat filia i matrimonio supstite patre, & matre vel fratribus vtrinq̄ cōiunctis vel superstitibus matre & fratribus vna cū patre tunc ad dictam dotem profectitiam non vocaret pater tanq̄ per regulam. de qua in.d.l.dos a patre. Sed vocaretur tanq̄ pater & heres filie, vna cum matre & fratribus ipsius filie per id ꝙ habetur in.d.auc. defuncto. Nam ita stipulando pater vcz ꝓ filia & heredibus eius videť voluisse pater sibi preiudicare in suo fauore & beneficio sibi indulto a iure in ipsa dote profectitia quod est vt mortua filiafami. in matrimonio dos reconsoldetur & reuertatur ad patrem in solatiū amisse filie, vt dicit tex. in.d.l.iure succursum, vnde l3 heredibus filie tāq̄ sibi extraneis non potuerit pater vtiliter stipulari, sed solū ipsi filie cum onere maternus sicut nec ipsa mater non possit stipulari suis descendentibus ex ipsa matre, vt hr̄ in.d.l.debitor. in fi.l.ff. ad treb. & in.l. pactū.C.de pac. quen. & ſ. etiā tangeť. Tñ ex quo pater istā stipulādo videť voluisse ꝙ tale pactū nō esset mere psonale sed reale, & sic trāsitoriū ad heredes vt sic stemus regule de qua in.l.pactū.ff.de pba. & in.l.iurisgē.ſ.pactoꝝ.ff.de pac. ideo veniunt heredes mulieris non ex eo quod pater mulieris potuerit eis stipulari, sed ex eo ꝙ secundum formam dicti pacti apparet dcm̄ pactum fuisse reale & non psonale, vt.s. Nec puto qō isto casu possit dictus pater contendendo cū matre ipsius filie eademq̄ sua vxore vel cum fratribus ipsius filie vtrinq̄ ꝙiunctis vel mi-

xtim

ztim cum vtrisqz possit allegare diuisionem patrimonij ipsius filie si forte ipsa filiafa. habuisset bona aliunde sibi q̃sita vel non hꝫet alia bona, ⁊ dicet̃ qꝫ ipse in bonis paternis, ⁊ sic in ipsa dote pfectitia tanqz hꝫs ab intestato pferat̃ ⁊ pferri dꝫat mr̃i ⁊ fratribus coheredibus ⁊ in alijs bonis si q̃ alia habuisset dicat se velle venire cõiter seu equaliter cũ matre ipsius mulieris ⁊ fratribus tanqz isto casu videat̃ suadere eqtas q̃dã vt in bonis a se pfectis preferat̃, vt alias hꝫ in fil̃i in.d.l. qꝫ scitis. ꝑm lectoram Bar. ⁊ alias in.l. de emãcipa. C. de leg. her. Nã imo dico ꝫ allegatio pr̃is nõ vꝫ aliqua lege subsulta, ergo nõ exaudiẽda arg. l. illã. C. de colla. cũ suis similibus. imo iura simpliciter ⁊ indistincte dñt qõ pr̃ succedat filio vel filiefa. vna cum mr̃e ⁊ fratribus vtrinqz q̃nctis in bonis ipsius filij vel filiefa. nõ adhibita distinctione an sint bona pfectitia vel aduentitia vel castrensia, vt pz in auc. de here. ab intesta. in. §. siqs igit̃. ibi dñ dꝫ, lz. n. defunctus sub alterius ptãte sit in illis vcz rebus q̃ ꝑm alias nr̃as leges patribus nõ acquirunt̃ ⁊c. Et lz Bar. in.d.l. post dotem. i finalibus suis verbis ibi videat̃ voluisse ꝛziñ ꝑ tex. in.d.l. qõ scitis. §. si ãt. tñ termini Bar. in.d.l. post dotẽ sunt qñ pr̃ fuit stipulatus simpliciter dotẽ reddi filie. nõ sic est dicẽdũ qñ vltra pcessit vcz dotẽ reddi filie, ⁊ eius heredibus. qz in hoc casu pz ita stipulando dictã dotẽ pfectitiã filie ⁊ heredibus suis reddi vꝫ intellexisse nõ de seipso tm̃, sed de alijs qbuscũqz heredibus ipsius filie futuris q̃ haberẽt succedere vna cũ dicto patre vel sine patre, immo vt ita dixerim̃ quodãmodo magis de alijs heredibus q̃z de seipso vꝫ intellexisse arg. l. si insulam. §. fi. ff. loca. ⁊ quod habetur i. l. inquisitio C. de solutio. lz hoc vltimum non firmem.

¶ Nec ob. qꝫ hꝫ in.d.l. quod scitis. ⁊ d.l. de emancipatis, qz illa iura loquuntur in alio casu diuerso, ⁊ ẽt qz cum sint casus speciales non debent egredi terminos proprios arg. l. ius singulare. ff. de legi. cũ si. ⁊ maxime in casu nostro vbi pater sic stipulando heredibus filie ipsam dotem profectitiam reddi videt̃ voluisse suo iuri profectitio preiudicare per supradicta. non sic qñ simpliciter fuit stipulatus dotem reddi filie ⁊ licet hoc videatur satis rationabiliter dictum tñ relinquo pro nunc cogitandum.

46 **Preterea** illa opi. Bar. nõ recipit̃ a multis doctoribus ⁊ est dubia vt. j. inbijciã. ¶ Aut pr̃ fuit stipulatus dotẽ reddi filie ⁊ eius filijs ex dicto matrimonio nascituris, tũc puto qꝫ dicta adiectio filijs nihil vltra hꝫat operari q̃z si simpliciter dixisset dotẽ reddi filie, qz pr̃ nõ ꝓt stipulari filijs filie cũ sint sibi extranei. l. j. §. extraneũ. C. de rei vxo. act. inde est qꝫ nõ ꝓt qs stipulari suis descẽdẽtibus ex latere materno vt. §. dixi ꝑ id qꝫ hꝫ in.d.l. debitor. ⁊. l. pactũ. ¶ Nec ob. qꝫ hꝫ in l. gaius. ff. sol. mat. qz est spãle duobus ccurrentibus vcz q̃n verisat̃ fauor nuptiarꝫ ⁊ ẽt fauor mulieris supuiuẽtis matrimonio soluto ad hoc vt remaneat dotata, vt dicit tex. in.d.l. gaius. in fi. vt ẽt ꝑ gl. no. ⁊ ibi ꝑ Cy. ⁊ Bal. in. l. si q̃o. C. de iure dotiũ. ⁊ in d.l. pactũ. C. de pactis q̃uen. sup verbo, actionẽ. ⁊ dixi. §. in. vj. parte in. xxij. primi. ⁊ clarius in. xxviij. col. iij. ex quo sequit̃ qꝫ si dicti filij masculi vꝫ femine nõ eẽnt hꝫdes matris, forte qz iuste exheredati vel repudiassent hꝫditatẽ maternã vel istituti i re certa alio instituto hꝫde vniuersali sine dubio non possent vigore dicte stipulationis venire ad dictã maternã dotẽ, lz nõ supersit dictus annus maternus idemqz stipulatoris tpe mortis dicte filie, lz iã videmus de facto consultum in ꝛziũ ⁊ forte male ꝑ supradicta. Sed põt opinio dictorꝫ qsuleriũ saluari si maritus vel socer ita se obligauit de volũtate dicti patris mulieris qꝫ ipsa tũc videat̃ puidisse dictis filijs nascituris. ¶ Si ãt dicti filij vel filie essent hꝫdes matris ⁊ supsit dictus annus maternus qd tũc dicendũ sit

47 ꝓxime tanget̃. ¶ Aut fuit stipulatus pater simpliciter dotẽ reddi filie nõ adijciẽdo illa verba ⁊ eius liberis vel eius heredibus ⁊ iste casus vꝫ in se non nihil difficultatis q̃tinere si q̃tingat filiã predecedere in matrimonio supstite dicto eius patre. Nã si dictus pater idemqz stipulator nõ supesset tpe quo filia decessit i matrimonio nulli dubiũ est qꝫ hꝫdes filie admittunt̃ cũ ita fuerit effecta sui iuris ꝑ mortẽ patris, ⁊ sic fuit illico mortuo patre in eã cõsolidata dos ipsa pfectitia ẽt si nulla fuisset stipulatio paterna interposita in fauorẽ filie. l. j. §. videamus. C. de rei vxo. act. vnde multomagis si dicta pẽna stipulatio intercessisset vcz dotẽ reddi filie, imo posset dici qꝫ isto casu stipulatio predicta nõ operat̃ ex quo tacite inerat stipulatio vcz subuellecta a lege, vt filia. f. effecta sui iuris morte vel emãcipatione. d. §. videamus. ⁊ dixi i. vj. parte. in. ij. primi. in. iiij. col. dicti primilegij, ex quo expressa ꝑ partes nihil operat̃ arg. l. nõ recte. C. de fideinsso. ⁊. l. si arrogator. ff. de adoptio. ⁊. l. iij. ff. de lega. j. cũ si. põt tñ teneri ꝛziũ qꝫ isto casu tacita stipulatio non est nata, vt voluit gl. no. i patre expresse stipulãte in. l. j. §. exrtaneũ. C. de rei vxo. act. in versi. tacitam. ⁊ ibi Cy. dñ volunt quod tunc illa tacita stipulatio nõ subintelligitur quasi per prouisionem bois spãle intelligat̃ recessum a prouisione legis gñalis arg. l. doli clausula. ⁊. l. stipulationes cõmodissimum. ff. de ver. ob. ⁊ probat̃ in. l. j. in pn̄. C. de rei vxo. act. ibi sancimus oẽs dotes per stipulam actionem exigi sine scriptura fuerit stipulatio sine non vt intelligat̃ re ipsa stipulationẽ esse sequutam, intelligo qñ stipulatio fuit scriptura frustra dicimus qꝫ intelligat̃ stipulatio esse sequuta. vnde talis fictio iuris ibi inducitur a iure in defectũ stipulationis nõ scripte vel qñ fuit scripta tñ inutiliter scripta vt ꝑz ex vers. eodẽ mõ q immediate ibi sequitur. Cõcedo tñ qõ talis expressa stipulatio erit bonefidei tanqz succedens in locum veteris actionis rei vxorie sicut succedit illa tacita stipulatio, vt in.d. §. sed ⁊ non ignoramus ⁊ proximo precedenti ad finem eiusdem. l. ⁊ dixi. §. in. iiij. pte. ⁊. ix. col. dicte partis, ⁊ tactum est. §. in. vj. parte. circa. xxij. spãle. Effectus erit nõ

48 paruus si exprimit̃ stipulatio. ¶ Si statutum disponeret qõ oia instrumenta confessionata seu guarentigiata hꝫant executionez paratam sicut snia. Nam quidam dñt qõ si in instõ cõfessionis dotis recepte facte per virum vxori vel socero non appareret ꝑ missio vel stipulatio de dote restituenda talis stipulatio subintellecta a lege non haberet executionem paratam sicut haberet expressa stipulatio contenta in dicto instrumento. de quo tñ dubitauit Bar. in. l. j. in principio. ff. de his que in testa. delen. Et lz Bal. in.d.l. j. in princip. C. de rei vxo. acti. ⁊ in. l. ad probationẽ. C. de probatio. tenuerit tale statutũ extendi ad tacitã seu fictaz stipulationem, tñ vidi iam in ꝛziũ qsiliũ do. Francis. de albergotis ea rõe maxime, qz si ita essent ccurrerẽt simul duo specialia, vnum quod ꝛtractus induceretur per viam tacitam ⁊ fictã.

Item qõ si talis ꝛctus tacitus ⁊ fictus haberet executionem paratam sicut snia qra id qõ in simili dꝫ in. l. j. C. de dotis promis. ⁊ in. l. cum post. §. gener. ff. de iure dotium. in gl. no. vbi promissio incerta que valet in casu ibi speciali non operatur ad effectum, vt valeat sine stipulatione ⁊ sic vt pactũ nudum, ⁊ facit quod alias per Bar. in. l. si rem aliquam. ff. de acq. pos. de tacito titulo, vt non operet̃ translationem dñij qñ traditio non fuit vera sed ficta, ⁊ sic ccurrant duo spãlia in lesionem iuris cõis ⁊ priuilegium datum legatis. vt in eis transferat̃ dñiũ sine alia traditione. l. a titio. ff. de fur. cum si. non obtinet in legatis tacitis. l. seruum filij. §. fi. ⁊ quod ibi per Jac. de aret. ff. de lega. j. ⁊ no. Bar. in. l. j. eo. ti. quicquid sit opinio Bal. vt. §. videtur communior. ⁊ ita pluries vidi consultum in similibus terminis lz ipse Bal. variauerit in simili. in. l. ab anastasio. C. manda. ⁊ in. l. j. C. commu. de leg. ⁊ Ang. in. l. j. §. si heres. ff. ad treb. ⁊ vide. d. §. in. vi. parte, circa secundum priuilegium. in. vj. col. dicti priuilegij. Si autem tempore mortis filie decedentis i matrimonio pater supereſſet, tunc vt dixi magis dubium, ⁊ reperio quosdam distinguere quod aut pater fuit simpliciter stipulatus, filie vt filie, aut filie tanqz de se benemerite.

¶ Primo casu cum dos dicat̃ tunc mere profectitia merito dꝫ ad eum redire per regulam. d.l. dos a patre, ⁊ sic talis stipulatio ⁊ acquisitio videatur restricta soluz ad personã filie qñ esset superstes matrimonio soluto. non autem in casu quo restõ dotis non haberet fieri filie sed eius heredibus, vt est quando veniret casus restituende dotis per mortem filie predecedentibus i matrimonio tanqz non videatur nec presumatur in dictum casum pacti per dictam stipulationem sic factam voluisse prouidere filie post eius mortem. Sed solũ quod voluerit prouidere filie in eius vita vt dos sit sua precipua in casu sol. mat. per mortem viri aut fuit stipulatus filie tanqz benemerite, ⁊ tunc ex quo videtur voluisse stipulari filie tanqz extranee, per id qꝫ habetur in auct. vnde ⁊ si parens. C. de inoffi. test. ⁊ in. l. si tibi. ⁊. §. si pactus. ff. de pac. ⁊ per Bar. in. l. quod dicitur. ff. de ver. ob. ideo dicta dos non censetur tunc tanqz mere profectitia, sed magis sit aduentitia. ideo dicta stipulatio trahitur ẽt ad casum restituende dotis per mortem filie, ⁊ ideo tunc dos mere aduentitia non queritur patri nec in ea haberet communem sol. mat. ẽt per mortem, etiã iure veteri. vt per gl. ⁊ doc. in. l. ij. §. j. ff. sol. mat. ⁊ in. l. annus. ff. de iure dotium. ⁊ in auc. quod locum. C. de col. sic ẽt ista dos sic pfecta a patre in filiam stipulando, pater eam reddi filie vt bene merite quod maxime procederent hodie quo tempore sine dubio filiafa. hꝫ heredem ab intestato in omnibus suis bonis vnde cunqz sibi quesitis, vt d.l. quod scitis. ⁊ d.l. cum oportet in fin. ꝑin. ⁊ in. d. §. si quis igitur in auc. de here. ab intesta. que opinio lz prima facie videatur demulcere aures audientium tñ non videtur tuta nec concludens. primo dum videntur isti presuppo

mere qñ qñ dos fuit mere ꝓfectitia, tũc reuertaꝫ ad patrem filia
predecedente in matrimonio siue cum filijs siue sine filijs q̃ vñ
esse non equum. ⁊ ꝯ tex. in. d. l. post dotem. ſm lecturã do. Be-
nedi. de plumbi. vt ꝯ. subijciam. ꝛ qñ predeceſſiſſet sine filijs dic-
ta opinio videatur multum equa ⁊ rationabilis, vt ꝯ. subdetur.
49 ¶ †Secundo non vñ procedere dicta opi. dum presupponunt
dictam stipulationem paternam valere factam in fauorem filie,
ꝛ tanq̃ benemerite, ⁊ sic tanq̃ extranee quod est ꝯ ea que hñt
in. d. §. si pactus. ⁊. d. auc. vnde ⁊ si parens, ⁊ per Bart. in. l. qõ
dñ. de verb. ob. ⁊ si ipsi rñderent q̃ hic versatur fauor mulieris,
⁊ nuptiarum. per tex. in. d. l. gaius. ff. sol. mat. vbi non solum pa-
ter, immo auus maternus vtiliter stipulaꝫ mulieri dotem reddi
immo ẽt quilibet extraneus, vt ibi per Bart. ⁊ alios ⁊ dixi. ſ. in
vj. parte in. xxij. spãli replicabĩ q̃ immo isto casu. ſ. qñ matri-
monium solũt morte mulieris cessat rõ ponderata per iuriscon
sultum in. d. l. gaius. in fi. ⁊ vt. ſ. dixi allg. gl. in. l. si genero. C. de
iure dotium. ⁊ in. l. pactum. C. de pac. conuen. ⁊ dixi. ſ. in. vj. par
50 te in spãli. xxviij. ⁊ ideo †potest aliter dici distinguẽdo q̃ aut di
cta filia decessit in matrimonio superstitibus filijs, ⁊ tũc aut fuit
stipulatio collata in filiam tanq̃ benemeritam ⁊ hoc posset pro
bari, ⁊ tunc ex quo non valet vt. ſ. dixi. ideo habetur perinde ac
si dictus pater non fuisset stipulatus ipsi filie, q̃ paria sunt non
esse patrem stipulatum ⁊ inutiliter stipulatum. arg. l. quoties. ff.
qui satisda. cogãn. ⁊ tunc incidimus in illud arduum dubium de
quo in. l. post dotem. ⁊ in. d. l. dos a patre. ꝛ hodie staremus cõ
suetudini que est pro opi. Bal. ⁊ an tunc dicti filij veniant tan-
q̃ heredes matris. An autem imediate ex beneficio dicte ꝯsue
tudinis p Bar. ⁊ doc. in. d. l. post dotem. ⁊ ibi dixi. ⁊ in. l. si cuꝫ
dotem. in prin. eo. ti. ⁊ per Bar. ⁊ alios in. l. in. iiij. ff. ad legẽ fal
ci. aut pater fuit stipulatus filie vt filie. ſ. dotem reddi. ⁊ tũc ex-
tenditur ad ipsos filios tanq̃ heredes matris, nec tunc reuertĩ
dicta dos profectitia ad ipsum patrem ⁊ hoc quod fuerit stipula
tus filie vt filie in dubio presumitur, vt no. in. d. §. si pactus, ⁊ p
Bar. in. d. l. quod dñ. quo casu ipsa dos remanet mere profecti
tia, nec reuertitur ad patrem. nam ea ratione ita stipulando di
lexit filiam ⁊ ipsam voluit sibi patri preferri faciendo dictaꝫ do-
tem precipuam filie, eadem ratione videt dilexisse filios ipsius
filie arg. l. lucius. in fi. in vlti. char. ff. de her. instit. ⁊ q̃ hñ in. l. ch
arus. ff. de condi. ⁊ demon. ⁊ in. l. acutissimi. C. de fideicommiss.
¶ Item qz ideo pater fuit stipulatus dotem filie reddi ⁊ nõ sibi
vt magis libere deseruiret dos oneribus mrimonij tam ꝯcti q̃
ẽt de nouo ⁊ iterũ ꝯbendi. Sed si ex matrimonio remanẽt filij,
in eis durare adhuc videntur quedam reliqnie matrimonij, ⁊ sic
onera reliquiarum matrimonij vt sic ex dote alantur liberi inde
suscepti. l. murus. §. manent. ff. de iure do. ibi vt se suoſq̃ alat. ⁊ i
l. vbi adhuc. C. eo. ti. ibi mariti filiorumq̃ facit. l. q̃nis. ff. so. ma
tri. filij. n. sunt pars corporis ⁊ viscerum matris. l. cuꝫ scimus. C.
de agri. ⁊ censi. lib. xj. ⁊ reputantur vna persona in. l. fi. C. de im
pube. ⁊ alijs substitu.
¶ Item qz hmõi fauores quos specialiter indulgent mulierib⁹
in doribus licet sint ⁊ reputentur personales ⁊ non egrediant vt
plurimum personam mulieris, tñ extendunt ad filios ipsius mu
lieris, vt habetur in. l. fi. C. qui potio. in pig. habe.

Et ex predictis sequitur quod si

filiafa. reliquisset filios ex alio matrimonio tunc illi essent bere-
des dicte eorum matris. tñ non venirent vigore dicte stipulatio
nis paterne per id q̃ habetur in simili in. d. l. fi. C. qui potio. ĩ pi
gno. habe. ⁊ ibi no. ⁊ no. in. l. ẽt in prin. ff. sol. mat. ⁊ q̃ no. Bar.
⁊ doc. in simili in. d. l. post dotem. circa dictam consuetudinem
de qua per gl. in. d. l. dos a patre vt non extendatur dicta ꝯsue-
tudo qñ supereſſent filij alterius matrimonij, ⁊ pro hac opinio-
ne vñ esse casus in terminis a ꝯcio sensu in. d. l. post dotem. secũ
dum nouam lecturam do. Benedic. de plumbi. proxime indu-
ctam. Aut dicta filiafa. decesſit in marrimonio non superstiti-
bus filijs, tñ superstite patre ⁊ alijs personis que poterunt ⁊ pos
sunt maxime hodie ab intestato succedere vna cum patre ipsius
mulieris, puta superstite matre vel fratribus vel matre ⁊ fratri-
bus mixtim, ⁊ tunc talis filiafa. in tali dote profectitia non hz be
redem etiam hodie. Sed reuertitur ad patrem tanq̃ in hũc ca
sum non presumatur voluisse stipulari filie dotem reddi, sed so-
lum in casum restituende dotis per mortem viri, ⁊ hoc casu pro
opi. predictorum de quibus. ſ. procedere, ⁊ esse satis equam ⁊
rationabilem per rationes. ſ. per eos adductas etiã ad hoc ad-
ducendo tex. in. d. l. post dotem. secundum lecturam nouam do.
Benedi. de plumbi. in sua repetitione punctando seu virgulan-
do post verbum filie, vt sic verbum filie determinetur a ꝓbo da
ri quod sequitur. ſ. filie dari, ⁊ sic verbum filie erit dativi casus ⁊
non genitivi casus, ⁊ sic verbum voluntate quod ponitur imme-
diate post verbum dari non ponatur ad determinandum verbũ
stipulatus est ibi precedens. Sed ad determinandum verbum
illud facto dinoscio. ſ. voluntate, ⁊ sic per modum voluntarium
vtriusq̃ partis, vt sic ex diuerso modo punctandi resultẽt diuer
si termini in facto ⁊ etiam quo ad diuersum iuris effectum, ⁊ est
quedam figura que vocatur amphibologia, vt alias dñ. ff. de bo
nis liber. l. si ex modica. in prin. ⁊ l. cum filium. C. de inoffi. test.
secundum quam lecturam non videtur quod litera ibi patiatur
aliquam voluntatem ⁊ etiam euitantur multa ꝯcia que ibi assi-
gnantur maxime. d. l. quoties versi. ceterum eo. ti. ex qua lectu-
ra resultat hoc notabile a ꝯcio sensu, videlicet quod si pater est
stipulatus dotem dari filie ⁊ ipsa filia postea decedat cum libe
ris, tunc dicta dos transit ad filios, ⁊ non reuertitur ad patrem
dicebat tñ ipse do. Benedi. quod tunc non habebunt dicti filij,
vt heredes filie, qz de illo iure filiafa. non habebat heredem ẽt
in dote ⁊ maxime profectitia, sed filij habebant dictam dotẽ ex
quadam tacita voluntate dicti primi mariti ita stipulãtis. Sed
si filia decederet sine filijs, tunc dicta dos reuertetur ad patrez,
51 vt ibi probatur. negat tñ quod †pater dicto casu vocetur ad dic-
tam dotem tanq̃ heres filie, sed quod venit tanq̃ occupans
iure peculij, prout dicitur in castrensi peculio filiafa. militis de-
cedentis ab intestato. per id q̃ habetur in. l. ij. ff. de castren. pe-
cu. ⁊ ibi per ipsum que lectura do. Benedi. ꝛ a multis Moder
nicribus mordeatur, tamen videtur satis equa ⁊ procederet sine
aliquo scrupulo contrarium, ꝛ non multũ applaudeat litere vt
ibi legendo dixi dumtamen ipse do. Benedi. tenet quod ibi pa
ter post mortem filie decedentis siue filie agat stipulatu nõ tan
q̃ heres filie peculij, tenendo ꝯ opi. Bar. ⁊ sequa. quod in do-
te etiam profectitia de illo iure ffozum. filia non habeat heredẽ
vt etiam multi alij tenuerunt, vt ~~etiam tenuit~~ Jo. de Imo. ⁊ ali-
qui alij legentes in. d. l. post dotem. ⁊ Ludo. de ro. in. d. l. si cuꝫ
dotem in prin. eo. ti. hoc non placet, vt etiam dixi in. x speciali
in. viij. parte, nec videtur concludens illa ratio ipsozum quod si
cut filiusfa. miles in castrensibus non hz heredem vt in. d. l. ij.
ita etiam immo multomagis est dicendum in filiafa. in dote pro
fectitia, vt non habeat heredem ⁊ etiam aduentitia cum filiusfa
mi. miles habeat personam magis legitimam, vt habeat bere-
dem ab intestato, ex quo potest habere ex testamento. l. fi. C. qui
testa. facere possunt. cum si. ⁊ tamen tunc non habebat heredes
ab intestato. Unde multominus debet habere filiusfa. in dote
profectitia maxime qz respondere potest quod illa potuit esse rõ
in filiafa. milite, qz ex quo filiusfa. poterat testando preiudicare
patri relinquendo cui vellet vt habetur in. l. fi. C. de inoffi. testa.
Ideo volendo decedere sine testamento videtur voluisse quod
omnia bona sua deberent remanere penes ipsum patrem iure
peculij rõne patrie potestatis argu. eius quod in simili habetur
in. l. i. §. sciendum. ff. de leg. iij. que rõ cessat in filiafa. que non po
test testari etiam in dote. d. l. qui in potestate.
¶ Item qz ex quo iura permittendo filiumfa. militem testari in
derogationem iuris patrie potestatis, ⁊ tic grauatur in hoc ipse
pater ⁊ eius patria potestas dando iure hanc dispensationẽ pa
tri vt filius possit testari solum per actum emancipationis pa-
tris ideo in alio voluerunt ipsum patrem iura releuare ⁊ tñ vo
luntquod citra emancipationem possit filiusfa. miles testari in
castrensibus, ideo voluerunt ipsa iura releuare ipsum patrem in
alio. videlicet vt si filiusfa. miles non vult vti tali priuilegio dece
dendo intestatus quod habeaꝫ filius tanq̃ omnino ⁊ i omnibus
⁊ per omnia pro filiosa. etiam in castrensibus ⁊ tanq̃ a prin. fuis
sent que iura patri non obstante priuilegio militie per regulaz. l.
placet. ff. de acqui. here. cum si. arg. l. eum qui. ff. de iureiur. cum
vulgaribus, que ratio cessat in filiafa. respectu dotis profectitie
in eam consolidate ⁊ sibi acquisite per stipulationem paternaz,
vnde dicendũ est q̃ posito q̃ dicta lectura do. Benedi. sit vera
tam in se q̃ ẽt quo ad illam literam. d. l. post dotem. tñ si ibi pa-
ter ageret ex stipulatione illa non tanq̃ simpliciter, vt pater sed
tanq̃ pater ⁊ heres dicte sue filie tenendo opi. Bart. que etiã
fuit gl. By. ⁊ Jaco. de aret. ⁊ aliorum sequacium.

Preterea tenendo dictam lecturã do. Benedic. nõ
probat opinio illorum supra relata, ⁊ in
hoc casu vcz qñ ipsi filij non extarent rationabilem ⁊ equam, vt
. ſ. dixi, qz quasi ſm omnes lecturas opz intelligere quod ibi ma
trimonium non fuit solutum per mortem filie decedentis sine fi
lijs, sed per diuorcium. quo casu tam purificata fuit conditio sti-
pulationis

pulationis paterne interpoſite dotem dari ſi'le' ſequuto diuortio voluntarie filie quo ca caſu dos, ⁊ actio ex ſtipulatu queſita fuit filie ⁊ non patri ſine dubio. ſic ipſa filia tunc poſſet agere ſola ⁊ eſſe in iudicio ſine patre ſicut in dote aduentitia per tex. in d.l.poſt dotem. ⁊ in d.l.poſt dotem. in prin. ⁊ dixi. ſ. in d.lxxx. priuilegio ſexte partis, ergo ex quo dicta acquiſitio priuilegiatiuo mō indulta filie a iure iam fuit ſortita ſuū effectuz. ⁊ ſic a iure fuit facta executio nihil obſtat quin trāſeat in heredez ipſius filie in qua dote eſt ſpeciale vt ēt olim ipſa filia haberet heredē ab inteſtato, vt. ſ. dixi. ⁊ ſic dicta ſtipulatio ⁊ ſic facta realis vbi ante executionē erat perſonalis per id qō bī in. l. ij. §. qōantem ff. q̄ quiſq; iuris. ⁊ ſupra pluries dixi. ⁊ maxime in aliis queſtionibus, vñ tunc ſi filiafa. poſtea moriatur ſuperſtitibus filijs, tūc pater excludetur pp filios in dicta dote ꝓfectitia cū prima cauſa ſucceſſionis ſit filioꝝ excluſo patre. dicta auc. defuncto. cum ſimilibus. ita probaī in d.l.poſt dotē maxime ſm dictam lectu ram do. Benedi. Si autem tunc non ſuperſunt filij, ⁊ tunc pater admitteī tanq̄ proximior heres ab inteſtato ⁊ nō ſolū hodie per iura noua, ſed etiam olim de iure ffoꝝ. per tex. in d.l.poſt dotē. Reuertendo ergo ad terminos q̄onis propoſite, vez vnde q̄ ſtante dicta ſtipulatione paterna vez dotem reddi filie matrimoniuz ſolueret mortue filie. Concludendū eſt q'od ſi quidem filij ſuperſunt ⁊ eiuſdez matrimonij, tunc ipſi ſuccedūt ſine dubio ⁊ tanq̄ heredes eoꝝ matris olim ⁊ hodie in dicta dote ꝓfectitia eriaz excluſo dicto eoꝝ auo materno a quo dos illa fuit ꝓfecta, vt. ſ. eſt oſtenſum. Aut filij non ſuperſunt, ⁊ tūc dicta dos reuertiī ad patrez ex ſui natura vez tanq̄ in eum reconſolidata pp ſolutum matri. per mortem filie. d.l.j. ſ. videamus. C. de rei vxor. actio. ⁊ d.l. dos a patre. cū aliis ſimi. Et ſic non venit dcō caſu tanq̄ heres filie vt multi volūt nec tanq̄ ſucceſſor iuris peculij ex vigore dicte ſtipulationis vt voluit do. Benedi. de plū bi. ⁊ multi ſequaces. Sed venit ex iure reconſolidationis tāq̄ dicta ſtipulatio non cenſeatur interpoſita in hunc caſuz filie nō nō ex tantis ſoluto matrimonio, ſed ſolum vt per dictam ſtipulationem intelligatur pater voluiſſe prouidere filie. caſu quo filia ſupereſſet matrimonio ſoluto, ⁊ ſic per mortē virī vel per diuortium. nō autem vt videatur voluiſſe per dictā ſtipulationem ſic vt. ſ. factum ſuo iuri preiudicare pater prouidendo filie vt ſibi ſilie queratur dicta dos tpe quo filia moriī in matrimonio. Sed magis vt queraī actio filie precipua in caſu quo filia ſupereſſet poſt matrimoniū, vt. ſ. clare eſt deductum. ⁊ hec opinio mihi vī eſſe multuz equa ⁊ etiam iuri conſentanea ⁊ multū notabilis in practica. Effectus huius deciſionis erit magnus, q̄ ſi teneremꝰ q̄ dicta ſtipulatio nō trahaī ad caſuz quo matrimoniū ſolueret mortе filie, tunc mortua filia in matrimonio dos iret ad patrem non tanq̄ ad heredē filie, ſed iure q̄ſolidationis, ⁊ tunc nō incideret pater in q̄tentionem cū matre eiuſdem filie vel fratribus. Sed ſi teneremus q̄ ſtipulatio paterna trahaī ēt ad iſtū caſuz quo matrimoniū ſolueret mortе filie, tunc dictus pater idemq̄ ſtipulator mortua hac ſua filia non poſſet venire ad hanc dotez ex iure q̄ſolidationis, ſed ſolū ex vigore dicte ſtipulationis vnde nō poſſet venire niſi tanq̄ heres filie maxie hodie quo iure nouo ⁊ etiam nouiſſimo eſt indubitatū ſm omnes q̄ō filiafa. hz heredem ab inteſtato etiam in dote profectitia, vt. ſ. dictum eſt, ⁊ ſic ſi decederet dicta filiafami. ſuperſtite dicto eius patre ⁊ matre vel fratribus vtrinq̄ coniunctis vel mixtis ſuperſtitibus matre ⁊ fratribus, tūc opz incidere in illaz arduā q̄nē. An in hac dote profectitia preferaī dictus pī matri ⁊ fribus vel ſororibus vtrinq̄ ꝯiunctis. Nam Bar. in d.l.poſt dotē in finalibus verbis ſuis indubitāter preſupponit patrez preferri p tex. in d.l. q̄ ſcitis. §. finautem. ſ. allega. nam ibi eſt caſus ſm eum q̄ō ſi decedit nepos ſuperſtite auo materno ⁊ auo paterno, q̄ in bonis ꝓfectis a matre preferтur auus maternus auo paterno, vt etiam ipſe Barto. in d.l. q̄ō ſcitis. hoc ipſuz tz ⁊ in auct. itaq̄ C. cōia de ſucceſſio. ſubdēdo q̄ō eadē rōne dōz eſt verſa vice, vez in bonis ꝓfectis a patre ꝓferī auus paternus auo materno. ⁊ adducit q̄ō bī in ſimili. in. l. de emancipatis. C. de legi. heredi. ⁊ idem conſulit ipſe Bar. bina vice vt multi allegant in conſilio q̄ō incipit, vanius nu. lxx. ⁊ in alio conſilio quod incipit, an teſtū ſit nullū tertio in ordine ſm aliquos, lz prout cōiter bī in ſtāpis illa nō reperiant. Sed Bal. in auc. defuncto. C. ad tertul. tz ꝯ Barto. ⁊ ita ēt inclinat Bar. de ſali. in d. auc. defuncto. ⁊ ēt in d. auctē. itaq̄. mouent ſe ex rōne, q̄ ēt poſito q̄ō dicta opinio probareī p. d.l. q̄ ſcitis. §. j. tū hodie eſſet correcta per. d. auc. defuncto. ⁊ tex. in corpore vez. in. §. ſi quis igitur. vbi text. ſimpliciter vult q̄ hērditas nepotis deſcendentis diuiditur inter auū paternuz ⁊ maternum equaliter vez dimidia bonorum delata auo paterno ⁊ dimidia auo materno nō habita ibi dēa agnationis ⁊ cognationis, pro quibus facit q̄ ſi Juſtinianus preſuppoſuiſſet q̄ō ante dictam nouam q̄ſtitutionem ſuam in bonis maternis deberet ſuccedere in totū auus paternus ⁊ nō p dimidia p certo ibi Juſtinianus in. d. §. ſi quis igitī non diriſſet ita indiſtincte q̄ pater nus ⁊ maternus auus deberēt ſuccedere equaliter i bonis ⁊ hereditate nepotis ſed diſtinxiſſet prout diſtinxit in. d.l. q̄ō ſcitis. vnde q̄ non diſtinxit in dicta noua prouiſione. d. §. ſi quis igitī. ideo hoc non fecit, q̄ noluit, ⁊ q̄ habuit pro conſtanti q̄ō in oibus bonis tam paternis q̄ maternis, ⁊ etiam alīunde q̄ſitis ſuccederent equaliter. arg. l.j. §. pe. C. de cadu. tollen. ⁊ in. c. ad audientiā. de deci q̄ō maxime perſuadeī, q̄ vt docet naturalis rō ēt cōis experientia, raro moriтur nepos in vita ani ⁊ poſt mortē patris niſi ſatis puer ⁊ adoleſcens quo tpe nō ꝓſumīt queſiuiſſe bona alīunde, ⁊ ex ſua opera ⁊ induſtria. l. ceterū. ff. de rei vendi. Et ſic magis ex ſucceſſione patris vel matris premoꝛientium q̄ ex alia cauſa aduentitia arguendo a communiter accidentibus ⁊ a communi rerum experiētia tanq̄ rerum magiſtra. l. certi conditio. §. ſi nummos. ff. ſi cer. peta. ⁊ l. neq; nata'es. C. de proba. ⁊ c. quā ſit. de ele. in. vj. cū ſimi. veriſimiliter ergo intellexit ibi imperaꝛ magis de bonis queſitis ex ſucceſſione linee paterne vel materne, ⁊ ſic q̄ſanguineoꝝ q̄ alīunde ⁊ ex alia cauſa, q̄ debent adaptari leges ad ea que cōiter q̄tingunt. l. naz ad ea. ff. de legi. cum ſimi. ⁊ tū non curauit imperaꝛ ibi diſtinguere inter bona ex linea paterna vel materna obuenientia.

Jnſuper ⁊ clarius vltra eos dī.

52 co q̄. d.l. quod ſcitis, nullo mō poteſt intelligi quod † ibi cōcurreret auus paternus ⁊ maternus in ſucceſſione nepotis, q̄ de iure ffoꝝ. ⁊ ēt codicis auus paternus tanq̄ agnatus preferebaī auo materno tanquā cognato in ſucceſſione nepotis. ſicut enim pater preferebaī matri in ſucceſſione filij. l.ij. §. obijciī. ff. ad tertul. eodem modo auus paternus preferebatur auo materno, ⁊ auie materne. inſt. ad tertul. §. poſtea autem. ſicut enim filius cēſetur proximus agnatus patri ita eō. l. filius. ff. de ſuis ⁊ legi. ſolū enim de iure nouiſſimo auc. eſt ſublata differentia agnatiōis ⁊ cognationis. vt in auc. poſt fratres. la. j. ⁊ ij. C. de legi. bered. ⁊ in corpore vnde ſumitur, ⁊ ſic agnati preferebantur cognatis. inſti. de legi. agna. ſucceſ. poſt prin. cū ſuis vulga. nec reperiтur in hoc immutatuz eſſe ius ffoꝝ per ius codicis, ⁊ maxime reſpectu aſcendentium ⁊ deſcendentium.

¶ Preterea in. d. verſi. ſinautez tex. aperte loquitur quod ibi non contendebat auus paternus cum auo materno ſm clarum ⁊ planum intellectum illius tex. ibi dum dicit non ad auum, ſcz paternum nepotis, ſed ad patrem eius icz nepotis perueniant q̄ ſi dicat quod perueniant bona nepotis ad patrem tanq̄ proximiorē ⁊ non ad auū paternū cum ſit remotioꝛ vt etiā hoc modo intellexit ibi glo. ſuper verſi. ſed ad patrez, licet auus paternus habere debeat vſumfructuz, pp patriam ptātem que erat apud ipſum auuz paternum in cuius poteſtate erat dictus nepos ⁊ ēt filius ex quo natus fuit nepos, ⁊ ſecundum hanc intelligentiam eſt neceſſe intelligere illū tex. in. d. ver. ſinaūt q̄ pſequaī ibi imperaꝛ caſum in muliere lucrante donationem pp nuptias ex pacto quod q̄ocunq; ſoluatur matrimonium ēt ſi p obitū mulieris ipſa mulier lucretur donationem propter nuptias, vt etiā hoc mō intellexit gl. ſuper verbo, ex matre. Nam ſi poſtea dicta mulier decedat ſuperſtite filio ex eodem matrimonio ac etiā ſuperſtite marito, ⁊ ſic patre ipſius filij cōi, ⁊ etiā ſuperſtite auo paterno ipſius filij cōis lucrum tranſfertur ad dictum filium cōmunem reſpectu proprietatis licet ad auum paternum reſpectu vſufructus vt dixi in prin. ſed quid ſi ipſe filius decedit ſuperſtite dicto patre dicti decedētis ⁊ ſuperſtite dicto auo paterno decedētis videbaī dicendū q̄ō ſuccederet auus paternus pp patriā eius ptātem ⁊ ēt ex quo lucrum fuit initiatum in eius perſona vez reſpectu vſufructus ⁊ in vita nepotis, tamē reſpondetur contrarium q̄ō imo ſuccedit dicto filio mulieris lucrantis eius pater non aūt auus paternus videlicet reſpectu ꝓprietatis, remanente tū vſufructu apud dictum auum paternum quamdiu vixerit. ⁊ ſm hoc male vī intellexiſſe gl. j. illius. §. finautem dz dicit quod ibi proſequiī in filiafam. lucrante donationem propter nuptias vbi. ſ. dixerat etiam de filiofami. lucrante dotem. Nam imo tex. dz intelligi de qualibet muliere que fuit lucrata donationem propter nuptias etiaz ſi non fuiſſet filiafa. ſi poſtea decedat ſuperſtitibus filio, marito, ⁊ ſocero, ⁊ contingat poſtea dictum filium decedere ſuperſtitibus patre, ⁊ auo ſuo pa-

terno vt. ꝫ dixi. ⁊ hunc intellectum tanq̃ clariorem ad illū text. sequunt̃, ibi Rapha. Fulg. ⁊ Pau. de ca. lz Bartho. de Sal. intelligat illū tex. q̃ loquat̃ de auo pr̃no. s. mr̃is ⁊ de pr̃e. s. illius nepotis decedẽtis, lz nõ applaudet lr̃e. q; illa ꝟba ibi tã pr̃e q̃z auo pr̃no ꝑm ggruitatẽ recti sermonis ⁊ regulã grãmaticalẽ debẽt determinari pariter ab eodẽ subiecto vcz tã pr̃e q̃z auo. s. ipsius psone defuncte ⁊ sic nepotis de cuius successione agit̃. arg. l q̃uis. ⁊ l. hereditatẽ. C. de impu. ⁊ alijs substi. ⁊ l. legararius. ff. de leg. iij. ⁊ bene facit gl. ꝑut ẽt not. ibi Bar. in. l. extat. ff. q̃ me. can. quod etiam ostendunt verba ibi sequẽtia ibi nõ ad auũ sed ad patrem eius perueniant alias mala esset grammatica facere relationem ita diuersimode per id quod habetur in. l. plautius. ff. de aur. ⁊ arg. lega.

Sed tunc vr̃ obstare intelligentie supradicte vcz intelligendo q̃ loquat̃ de patre ⁊ auo pr̃no dicti nepotis de cuius successione agit̃, q; liberi cõiter hñt ꝟbũ idẽ nepos ibi sinãt idẽ nepos, ⁊ sic vr̃ referri ad nepotẽ natũ ex filiafa. q̃ fuit lucrata donationẽ ꝓp nup. de qua ꝓxime dixerat. ⁊ ita intelligit gl. j. ⁊ ꝑm hoc illud verbũ supstitibus tã pr̃e q̃z auo pr̃no nõ pñt ꝙmode referri ad eãdẽ psonã. s. nepotis vcz supstitibus tã pr̃e. s. ipsius nepotis q̃z ẽt auo pr̃no ipsius nepotis, q; tex. i ꝑn. l. ꝑsuponit q; illa mr̃ eadẽ decesserit filiafa. supstite filio. ⁊ sic dicti pr̃i fuit acqsitus vsufructus ⁊ dicto eius filio eidẽq̃z nepoti fuit q̃sita ꝓprietas, ⁊ sic intelligo si referamus ꝟbũ auo pr̃no ad psonã nepotis mala esset intelligẽtia q; auo pr̃no illius nepotis de cuius successione agit̃ nõ fuisset q̃situs vsufructus sed auo mr̃no, ⁊ tõ ꝓp hoc gl. ibi sup ꝟbo, pr̃e intelligit tex. ibi tam pr̃e. s. ipsius mulieris lucrãtis ⁊ q̃r auo mr̃no ipsius nepotis defuncti de cuius successione agit̃. ⁊ ibi q̃z auo pr̃no. s. eiusdẽ nepotis cuius pr̃ ꝑdecesserat ob cuius mr̃ morte sua fuit lucrata donationẽ ꝓp nuptias, vel forte fuit lucrata ob mortẽ ipsiusmet mr̃is ꝑdecedẽtis in matrimonio, q; ita ex pacto quenerat, vt ỏt gl. ibi. sup ver. ex matre. Sed vt. ꝫ. dixi hec intelligẽtia in se nõ vr̃ q̃tinere veritatẽ vcz q̃ auus maternus q̃ est cognatus illo iure codicis in aliquo succedere possit nepoti ſtãte auo pr̃no ⁊ sic agnato. ¶ Itẽ q; litera ibi multũ violaret̃ ⁊ in duobus locis vcz in pr̃in. ibi supstitibus tã patre q̃z auo paterno ⁊ ibi nõ ad auũ sed ad patrẽ eius ꝓ neniãt q; dz intelligi ad patrẽ eius. s. nepotis de cuius agit̃ successione. ⁊ tõ multi libri nõ hñt illud ꝟbũ idẽ sed tex. simpliciter dicit sinãt nepos ⁊c. Licet Cy. intelligat hoc casu tex. q̃ intelligat̃ ỏ patre ⁊ auo pr̃no ipsius nepotis ⁊ male, q; auus pr̃nus nõ q̃siuisset sibi vsumfructũ, sed auus maternus idẽq̃z pater ipsius mulieris lucrãtis q̃ decessit filiafa. ꝑut dñt ibi Bartho. de Sali. ⁊ Rapha. Fulgo. nisi dicas q̃ ex quo dicta mulier hẽbat q̃rere dcm̃ lucrũ ꝓp eius mortẽ, q̃ vr̃ q̃siuisse potius post mortẽ q̃z i eius vita, ergo vsufructus potius fuit q̃situs patri ipsius nepotis, ⁊ marito mulieris ꝑdecedentis in matrimonio q̃z pr̃i ipsius mulieris vt est de mẽte Pau. de ca. ibi sed nõ bñ intelligit q; imo dcm̃ lucrũ censet̃ q̃sitũ in vita mulieris, lz ꝓp eius mortẽ, vt sic i vno quasi instãti dñ moriẽs sibi q̃rit ꝑ id q̃ hr̃ in. l. fi. ff. ỏ gdi. insti. ⁊ hr̃ in. l. fi. ff. q̃n dies leg. ced. ⁊ q; vinẽs dr̃ mori. l. q duos. ff. de manumiss. test. ⁊ iõ ex tũc illo puncto dum moreretur sicut fuit quesita proprietas mulieri filiafa. ita in eodẽ instanti vsusfructus eius patri. Ea. n. q̃ iuris ministerio q̃runt̃. lex ipsa inducit ꝑ momentũ quoddã, ⁊ ꝑ vnũ instãs vt alias br̃ in. l. aretusa. ff. de ita. bo. ⁊ in. l. si post mortem. ff. de leg. j. ⁊ licet gl. in. d. ꝫ. sinantẽ. vacillauerit circa intellectum illius tex. q; in primis gl. intellexit tex. ibi dum dicit de patre, videlicet de patre mulieris lucrãtis, ⁊ sic de auo materno illius nepotis. tñ in alia gl. sup versic. ad patrẽ intellexit de patre ipsius nepotis q̃ proximior est i gradu ipsi nepoti q̃z sit auus paternus vt dixi. ꝫ. tñ prime intelligentie applaudit litera si ibi esset verbum idem, ⁊ secunde intelligẽtie applaudet litere si non esset verbum idem.

Sed quicquid sit etiaz si vera litera esset cum verbo, idẽ tñ debet intelligi quod illud relatiuum idem non faciat relationem omnimodam videlicet vt referat se ad nepotem natum ex filiafa. que fuit lucrata donationem de qua ꝓxime dixerat, sed faciat simplicem relationem causa euitande absurditatis, vt alias in. l. iij. C. de neg. gest. ⁊ alias no. in. l. iulianus. ff. de bere. insti. ⁊ ibi per Bar. videlicet hoc modo. Sinautem idem nepos videlicet natus ex muliere predecedente quecunq̃z q̃ fuit lucrata donationem ꝓpter nuptias decedat superstitibus patre ⁊ auo suo paterno ⁊c. Et si aliter itelligeremus incideremus in maiorem incongruitatem immo maiorem violationem illius litere, vt. ꝫ. est deductuz. Et hec opi. posset realiter ⁊ sine aliqua difficultate teneri in via disputationis ⁊ in puncto iuris, licet in via consulendi ⁊ iudicandi non auderez recedere ab opi. Bar. circa intellectum illius text. l. quod scitis ꝓout etiam intellexerunt glo. prime ibi ⁊ etiam ꝓout intellexit ibi Cy. si est verbum idem ꝓout est communiter in illo tex. Et quod etiam hodie in hoc non corrigatur per iura nouissima dum volunt quod auus paternus ⁊ maternus equaliter succedant nepoti non aliter curando distinguere inter bona materna ⁊ paterna. nam debẽt restringi verba tex. in. d. ꝫ. si quis igitur. ꝑm distinctionem d. l. q̃ scitis. ꝫ. i. licet contrarium ꝓ constanti presupposuerit Cy. in sua disputatione magna quam ponit in auc. itaq̃z. C. communia de suc. quam etiam ibi sequitur Cy. ⁊ etiam Ray. de fozli. cum qua opi. Bar. transiuit etiam Jo. de imo. in. d. l. post dotem. in fi. ⁊ idem post multa sequitur Ludo. de ro. in. d. l. post dotez. in x. char. dicendo dictam opi. esse tenendam tanq̃z magis equã, ⁊ eandem sequitur Ang. in. d. auc. itaq̃z. ⁊ intantum eam tenet q̃ dicit posse teneri sub dubio tamen forte quod etiam ipsum patrẽ excluderet auus maternus in bonis ꝓuentis a matre, cuius tamen dictum vltimum nullo modo videtur esse verum ⁊ nullo iure ꝓbatur, ⁊ etiam eandem opi. Bart. sequitur Pau. de ca. in. d. auc. itaq̃z. ad fi. dicens illum casum esse mirabilem ⁊ notabilem, ⁊ maxime in hoc videlicet ad considerandum ⁊ cognoscẽdum an bona ꝓcesserint a linea materna vel paterna debeat inspici causa immediata ⁊ non mediata. nam prima origo acquisitionis, ibi circa lucrum donationis ꝓpter nuptias quesitum mulieri ꝓcessit ab auo paterno illius nepotis, vel etiam a patre ꝑm alium intellectum, ⁊ tamen q;. d. acquisitio immediata ꝓcessit a dicta muliere acquirente eademq̃z matre in ipsum nepotem merito dicitur derinasse a linea materna q̃ dicit esse mentenendũ, ⁊ benefa. tex. in simili. in. l. socium qui in eo. in fi. ff. ꝓso. vbi causa immediata debet magis considerari q̃z mediata cũ illa magis influat ⁊ operet̃ effectũ q̃z cã mediata. l. de die. ꝫ. tuz. ff. q̃ satisd. cog. ⁊ l. j. circa prin. ff. de auto. tuto. cũ si. ⁊ opi. circa intellectũ illius tex. seq̃t Bal. i. d. l. q̃ scitis, licet dicat illud esse spãle in lucris nup. vcz i lucro dotis ⁊ donationibus ꝓp nuptialibus quesitis ipsi nepoti, de cuius hereditate agit̃ ex linea materna. Sed termini. q. nr̃e sunt in bonis quesitis ipsi muliere ex paterna substantia. ⁊ si dicat̃ q̃ hoc operat̃ natura ⁊ regula correlatiuoz per id quod habet̃ in. l. fin. C. de indi. vidu. ⁊ in. l. fi. C. de accep. videlicet q̃ sicut ibi disponit̃ secundum intellectũ Bar. ⁊ sequaciz quod in bonis quesitis illi nepoti de cuius hereditate agitur ex materna substantia videlicet iam quesita matri illius nepotis preferr̃ auus maternus auo paterno, ita econuerso

nerso in bonis quesitis a paterna linea preferri dz auus paternus auo materno. ¶ Nam rñderi potest quod hoc argu. non põt sumi ex illo tex. illius. l. scõm quem auus paternus indistincte preferebaꝫ auo materno in quibuscũqz bonis vt. s. dixi ergo in bonis paternis non erat opus vti dicto tempore tali arg. Et si dicatur qõ possumus vti tali arg. hodie scõm iura auc. secundũ que auus maternus adequatur auo paterno i successione nepotis per. d. auc. defuncto ꝛ in corpore vnde sumitur vt sic iura nona limitentur ꝛ distinguantur per iura antiqua, per id qõ bñ in. l. nam ꝛ posteriores. ff. de legi. Nam respondetur quod iura nona recipiunt limitationem, ꝛ restrictionem per antiqua videlicet in aliquo specialiter prouiso per iura antiqua per id quod habetur alias in. l. sciendum. ff. qui satisda. cogan. per gl. ꝛ doc. ꝛ in auct. offeraꝫ. C. de lit. contesta. Sed in terminis nostris ius antiquum scilicet codicis solum prouidet in certo casu vcz circa lucra seu bona, que prouenerunt ex linea mater. ex substantia mris illius de cuius hereditate agitur ꝛ non circa bona q̃ puenerũt ex substantia pr̃na illius de cuius hereditate agitur meri to ꝛc. nisi dicas quod lz per. d. l. codicis sit prouisum solũ in vno casu vcz circa bona proventa a matre, tñ hodie dispositio. d. l. qõ scitis, extenditur ad bona paterna ita restringendo iura nouissima auc. pp naturam ꝛ rl'am correlatiuoꝝ vt. s. cuz subsit eadem rõ restringendi ꝛ limitãdi iura anti. in vtroqz casu vcz tam in maternis qz in pr̃nis per not. in. d. l. fi. ꝛ per Joan. de imol. in repe. §. de viro. l. ꝛ vero. ff. sol ma. in. iij. fal. rle an fiat extẽsio in correctinis in. vij. col. Et maxime qz alias sequeretur absurdum quod melioris conditionis esset auus maternus qz pr̃nus per id quod ibi Immo concludit in. ij. ꝛ. vj. fal. Unde securior videtur opinto. quod dispositio. d. l. quod scitis §. j. licet loquatur in bonis proventis a matre vt in eis auus maternus prefera
§3 tur auo paterno secundum intellectum Bar. qui etiam fuit gl. ibi, prime, ꝛ secunde vt. s. dictum est. Tamen hodie † extendatur etiam ad auum paternum, ꝛ sic ecõtra vt in bonis ꝓuentis a paterna linea preferatur auo materno, sic olim per. d. l. qõ scitis, auus maternus pferebatur paterno in bonis proventis ex materna linea, quam opi. etiam fuit secutus Jo. de imol. vt. s. dixi in. d. l. post dotẽ in fi. ꝛ ét post multa ibi Lud. ro. in. x. car. maxime inhiens ex equitate simili de qua in. d. l. de emãcipatis, que hodie nõ ẽ correcta in illo, vt tenet gl. in. d. auc. itaqz. ꝛ in auc. post fratres. de legi. here. Et communiter sequuntur ibi doc. ꝛ ét per id quod in simili disponitur in. l. cũ aliis. C. de secũ. nup. ꝛ alias in. l. si qua mulier. in fi. C. ad tertul. Et põt respõderi ad id quod supra allegabatur in contrarium quod ante iura auctẽ. auus maternus tanqz cognatus preferebatur ab auo paterno, vt s. dixi. Quia potest dici qõ iura antiqua in illo casu sunt immutata per ius codicis de qua in. d. l. quod scitis qõ lz in aliis bonis non solum paternis, sed ét vndecunqz quesitis auus maternus in nullo succcederet stante auo paterno tanqz in quesitis a linea materna succedit in totũ. per tex. ibi sing. ꝛ in hoc a doctoribus non ponderatũ. Itẽ non obstat quod tex. in. d. §. si quis ágit loquatur indistincte quod auus paternus succedit in bonis nepotis solùz in dimidia ꝛ maternus in alia dimidia non habita ẽria agnatiõis ꝛ cognatiõis, qz dicta cõstitutio noua recipere dz limitationẽ ꝛ restrictionẽ a iure antiquo ó quo i. d. l. qõ scitis facit quod habetur in. d. l. nam ꝛ posteriores. ꝛ in. d. l. sciendum. ꝛ in. d. auc. offeratur. Et pro hoc optime facit quod no. gl. quaz communiter sequunt doc. in. d. auc. itaqz. ꝛ in. d. auc. post fra-
§4 tres dum voluit quod licet de iure nouissimo aucten. prouideatur quod † fratres vterini tantum succedunt fratri vna cum cõ sanguineis tantum non habita differentia agnationis, ꝛ cognationis, vt hñ in auct. cessante. C. de legi. here. ꝛ in corpore vnde sumitur, tamen recipit limitationem, ꝛ distinctionem scõm ius antiquũ, de quo in dicta. l. de emancipatis, vt intelligatur in bonis aliunde quesitis per fratrem defunctum de cuius hereditate agit non quesitis ex materna vel paterna linea, quia in quesitis ex pr̃na linea preferr̃ vterinus tantum ꝛ in quesitis ex pr̃na linea preferr̃ qsanguineus tantuz. Si autez esset frater vtrinqz qiunctus preferr̃ coniuncto ex vno latere tantũ in quibuscunqz
§5 bonis, vt dicta auc. itaqz. Et ideo qsuluit Pau. de cast. in qõne facti vt ipse refert in dicta auc. itaqz † quia statutum disponebat quod frater qsanguineus tantũ preferatur vterino in successio. fratris an in bonis quesitis a matre habeat locũ dictũ statuth, ꝛ arguit p. o, ꝛ contra, ꝛ tandem dicit qsuluisse pro patre dicti illius vterini tanqz equiori, ꝛ qõ dictũ statutũ recipiat iterationẽ restrictiuã ꝛ passiuã a iure qmuni, vz. d. l. de emãcipatis prout etiã eandẽ interpretationem recipit ius nouũ aucten. vt per dictam glo. ꝛ docto. in dicta ancten. itaqz.

Et hec faciunt ad questionẽ nostri statuti Perusini dicentis quod si quis decesserit ab intestato sine descendentibus superstitibus matre ꝛ auo paterno quod mater succedat in dimidia, ꝛ in alia dimidia auus paternus, ꝛ si non supereſſet mr̃, ꝛ supesset auus mr̃nus, tũc auus mr̃nus, succedat in dimidia ꝛ in alia dimidia auus pr̃nus, ꝛ si non supereſſet auus paternus, ꝛ patruus vel filius patrui filr̃ succedat patruꝰ vel filius patrui in dimidia, ꝛ mr̃ vel auus mr̃nus in alia dimidia nam decessit qs sine filijs superstite auo mr̃no ꝛ patruo ꝛ dubitabaꝫ de bonis q̃ ille defunctus habuit ex successione mr̃is ꝛ vidi qsilia b Perusij p ꝛ ẽ. ꝛ questio fuit ardua, ꝛ tandẽ terminata p trãsactionem. Tñ ego in tanto dubio inclinarem in partem aui mr̃ni tanqz equiorez retenta opi. Bar. tanqz magis equa ꝛ qõ statutũ predictum recipiat interpretationem restrictiuam ꝛ limitatiuam a iure cõi prout in simili dicitur per gl. ꝛ doc. in dicta auc. itaqz, ꝛ auc. post fratres, ꝛ qõ ibi per Pau. de cast. vt supra retuli, tamen negari non potest quod ista questio sit dubiũsima in iure per supra allegata. Sed tenendo opinionem quod stãte dicta stipulatione paterna videlicet dotem reddi filie in casu soluti matrimonij dicta stipulatio non extendaꝫ ad casum quo matrimonium ꝓsolnitur per mortem filie prout supra est conclusum, ꝛ quidẽ verissime meo indicio tunc euadimus dictã dubitationẽ de qua supra vt sic dos dicto casu reconsolidetur in patrẽ ex ipsius dotis profectitie natura vt. s. dixi. ꝛ hoc nisi fuisset adiectuz dotẽ reddi filie ꝛ eius hñdibus vt. s. exclusi. Nã tũc stipulãdo pr̃ dotẽ reddi filie ꝛ eius heredibus pr̃ vo'uisse pr̃ qõ quoscũqz heredes sit habitura dicta filia sive ex testõ sive ab intesta. illi succedant in dicta dote sive pater ipse supersit tpe mortis filie sive non supersit, qz talis indefinita locutio equipollet vniuersali. l. si pluribus. ff. de leg. ij. ꝛ c. qz circa de priuileg. cũ si. Cogita tñ qz posset responderi quod non est presumendũ patrẽ cogitasse seu considerasse dictum casuz future mortis filie ante patrẽ ꝛ sic turbato ordine nature contra id quod habetur in. l. non ꝛ si parentibus. ff. de inoffi. testa. ꝛ in. l. cũ impubere. ff. de rebus dubijs.

¶ Questio decimaquinta circa priuilegium de mutuo filijsfamilias conuertentis in causam dotis.

o Decimo quinto q̃r̃ circa. lvij. spãle. vj. p
56 tis car. lv. ad fi. dicti p̃uilegij tẽtari posse dici qõ † filiusfa. recipit pecuniã mutuo vt illã quertat in cãm dotis p filia sua vel sorore, imo dixi qõ ẽt si p extranea efficaciter obligaꝫ ex dicto mutuo vt ibi dixi an hoc extendaꝫ qñ pro dote restituenda alicui mulieri pp cãm soluti matrimonij ꝛ qnidẽ si casus restituende dotis contingeret pp mortẽ mulieris predecedentis in matrimonio sine dubio non obligareꝫ efficaciter propter exceptionem macedoniani, quia tunc nullus versatur fauor mulieris in dote vel dotis respectu mulieris. Sed si contigerit ob mortẽ viri predecedentis in matrimonio. ꝛ. d. filiusfa. volẽs negotiũ vtile facere hñdibus viri ꝛ ét mulieris vt suaz dotem consequatur pecuniam accepit mutuo ꝛ illã soluit dicte mulieri forte posset dici qõ efficaciter obligaꝫ, qz tunc subest fauor dotis ꝛ mulieris in dote qui est publicus, vt. l. j. ff. so. ma. q fauor ita subest in p̃missione dotis sicut dãde dotis restituẽde, vt pbaꝫ in. l. j. post p̃n. iũcto §. iz vt plenius. C. de rei vxo. act. ꝛ faciũt dicta. s. in. xij. spãli. vj partis vbi dixi qõ p̃uilegiũ vt cesset velleianũ in muliere intercedẽte p dote dãda extẽdiť ét intercedente p dote restituẽda sic ẽt de priuilegio de quo in auc. res q̃. C. cõia de leg. de quo in proxima qõne.

¶ Questio decimasexta.

o Decimo sexto q̃r̃ circa priuilegiuz † auctẽ
57 res que. C. cõia de leg. qõ res subiecte restõni ex cã fideicõ. vt possint alienari ꝛ obligari p dote mulieris filie hñdis granati vel ipsius filie granate de quo dixi. s. in. vj. parte. in. xiij. priuilegio an extenda tur etiam ad dotẽ restituendã, ꝛ dic quod sic vt ibi dictum, ꝛ maxime per tex. ibi in corpore.

¶ Questio decimaseptima.

o Decimo septimo dubitaꝫ circa p̃uilegiũ. lxij.
58 car. lvij. i. vj. pte † qõ prelegatu factũ ab ascendente dotis dande non venit in restone fideicõ. an extandaꝫ qñ esset factum ab alia perso-

na cui onus dotandi non incumberet. ibi est expedita hec qō.

¶ Questio decimaoctaua circa priuilegium rei dotalis, vt obstante lege iulia non possit alienari.

59 o **Decimooctauo** an priuilegium † dati rei dotali vt obstante. l. iulia nō possit alienari de quo. ℨ. vij. parte in. j. p uilegio car. lxviij. extendat ad rē donatā mulieri pp nup. ⁊ dic qō nō ēt ꝙsentiente muliere, vt in auc. sine a me. C. ad velle. ⁊ in corpore nisi duobus ꝙcurrentibus de ꝙbus in. d. auc. sine de me, vt dixi. ℨ. in. ix. priuilegio. vij. partis car. lxxix. ij. col. Similiter etiam dōm est qō priuilegiū datū doti vt tacita hypotheca bonoꝝ viri ꝯbatur pro dote restituēda, vt bī in. l. j. in pn. ⁊ ℨ. j. C. de rei vxo. actio. Similiter contrahatur in bonis viri pro donatione propter nup. etiam ꝙstan. matri pp vergentiam viri ad inopiā, vt est tex. in. l. vbi adhuc. C. de iure do. Ān multomagis soluto matri. pp mortē viri, ⁊ sic mulier possit lucrari illā ex pacto sicut vir debebar lucrari dotē, ⁊ hoc ēt voluit gl. an
60 tepe. in. l. fi. C. q poti. in pigno. habe. ⁊ ibi pbat hoc ille text. † ſz lz habeat tacitā hypothecā p donatione pp nup. sicut bz p dote tū nō bz eam priuilegiatam respectu anteriozis temporis, vt est tex. cū gl. penul. in. c. ex literis. de pigno. dixerūt ꝯriū tamē ibi Inno. ⁊ Jo. and ⁊ cōiter doc. sequuntur qō habeat saltē tacitam licet non priuilegiatam per text. in. d. l. vbi adhuc. ⁊ in. l. assidnis, ⁊ ibi ēt sequit Cy. ⁊ in. d. l. vbi adhuc. imo glo. alia sup verbo, fauoz. d. c. ex literis. idem sensit, pro qua opi. facit qz sit dicimus qō sicut p dote restituēda ꝯbitur ficta stipulatio, vt. l. j. in prin. C. de rei vxo. act. ⁊ dictū est. ℨ. in. vj. parte. in. vij. priuilegio. ita ēt p donatione pp nup. vt est tex. no. quē ad hoc ponderat ⁊ no. Bal. in. l. ij. C. de bon. que libe. ⁊ hoc procedit qñ esset donata pp nup. cētitas, secus si species vel quid imobile, qz tunc illico transit dñium ex sola donatione absq; alia traditione, ideo tunc non ageret soluto matrimonio per mortē viri ex stipulatione, sed actione in rem tanq; mulier sit facta dña ab ipso initio vt dictum est supra in. x. priuilegio. vij. partis. car. lxxix.

¶ Questio decimanona circa idem priuilegium.

61 p **Q**uest querī decimonono circa priuilegiū de quo. ℨ. in. vij. parte i. j. spāli qō res † dotalis non possit alienari etiam cū ꝙsensu mulieris cōstāte. l. iulia. Ān extendat qñ ꝙcurreret in dicta alienatiōe facta p virū non solū ꝙsensu mulieris, sed etiā patris mulieris, ⁊ sic soceri respectu viri alienantis vel alienaret pr̄ cum consensu viri ⁊ mulieris filiefa. dico qō etiā dicto casu est alienabilis, ex quo. n. dos est facta propriū patrimonium filie, vt bī in l. ij. ℨ. sed vtrū. ff. de mino. ⁊ tū consensus ipsius filiefa. non validaret dictā alienationē, vt. l. j. ℨ. sed cū lex. C. de rei vxo. ac. mul tominus ꝙsensus pr̄is, qz illa dos lz profectitia magis dr̄ esse in bonis ⁊ pr̄imonio filie q̄ pr̄is. l. filiū emancipatū. ff. de colla. bonoꝝ. imo plus dico qō si dos esset in casu restōnis absolutū mr̄imoniū p mortē viri, ⁊ sic erat orta actio cōis pr̄i ⁊ filie. l. ij. ℨ. j. ff. so. ma. tū anteq; ipsa dos fit restituta pr̄i adhuc esset in alienabilis nec posset alienari per virū vel eius bīdes ēt de ꝙsensu pr̄is ⁊ filie, licet secus post q̄ esset reuersa ad pr̄em q esset potens ad redotandū, vt dixi. ℨ. in. vij. parte. in p̄dicto prio priuilegio. circa. vij. limitationē. car. lxxj. ¶ Itē qz priuilegiū illud vt nō valeat alienatio rei dotalis itantum vt ipsa mulier ēt p̄ncipalis in alienatiōe nō reneat emptori ō enictiōe, lz secus in viro alienāte an extēdat ad fideiussorē mulieris, vt fr̄ ipse nō teneat, vide qō ℨ. dictuz est in dicto priuilegio. in. xij. limitatione. car. lxxij.

¶ Questio vigesima.

62 v **Jgesimo** circa disponē † not. quoties. ff. de iur. do. an extēdat ad aliā psonā q̄ ad psonā ipsius mulieris se dotantis etiaz si pater mulieris dotasset. vide. ℨ. in. vij. parte. priuilegio. xl. car. xcvj.

¶ Questio vigesimaprima circa priuilegiuz repetitionis dotis.

63 **Jgesimoprimo** quero circa priuilegium primuz octaue partis, quod non † possit vir. vel eius heres vti remedio retentionis contra mulierem repetentem dotez, vt habetur in. l. prima. ℨ. taceat. ℨ. sed nec ob impensas. C. de rei vxo. actio. Ān ecōtra extendatur contra mulieres repetentes dotem dubium facit, quia text. in dicto. ℨ. sed nec ob impensas, loquitur de persona mulieris. vt mulieri non possit opponi compensatio, ⁊ sic priuilegium datur mulieri non actioni. ergo non trāsit ad hīdes. p id qō habetur in. l. priuilegia, ⁊ in. l. in oibus. ff. de regu. iur. ¶ Jn ꝯriū facit, qz priuilegium dat̄ viro vt possit opponere ꝯ mulierem dotē repetentē, dē adulterio, ⁊ pp hoc ipsum habere dotis retētionem. vt habet̄ in. l. fi. C. de adulte. ⁊ in. l. rei iudicate. ℨ. j. ff. sol. mat. non extendat̄ ad heredem ipsius viri quenti ad dotis restitutionē, vt habetur in dictis iuribus. ¶ Sed potest responderi qō ideo illud ibi, vir tacendo in vita sua, ⁊ dissimulando dictum adulterium mulieris tacite videtur remisisse dictam iniuriam violati thori, prout alias habetur in simili. in. l. fi. C. de reuocand. donatio. ¶ Potest distingui quod aut matrimonium est solutū morte mulieris, ⁊ tunc non extenditur ad eius heredē quin ꝯ eū possit vti retētione dotis ob impensas vtiles in re dotali factas. Si autē est solutū morte viri vel p diuortium, ⁊ tunc secus ⁊ videtur subesse differentie rō, qz hoc secundo casu tale priuilegium incepit cōpetere mulieri. Et ideo nimirum si ad eius heredem transiereť. Sz in primo casu nun cepit cōpetere, sed cogitandū. nam posset teneri contrariū, qz lz matrimonium sit solutū morte viri, ⁊ sic mulier superstite, tamē ex quo mulier nondū in vita dotē repetijt, ⁊ sic nondū fuit locus retentioni, ergo in vita mulieris tale ius nullā habuit nec a iure nec ab homine executionez, ⁊ sic remansit omnino integra post mortē mulieris, prout erat ante mortem, ⁊ ideo priuilegiuz illud tanq; mere personale concernens personam mulieris repetētis dotē non dz extendi ad eius heredem, secus si aliqua esset facta a iure executio, vt. ℨ. pluries est dictū, p id quod habeť per text. ⁊ gl. in. l. iij. ℨ. quod autem. ff. quod quisq; iur. ⁊ per Barto. in. l. qz personale. ff. soln. mat. ⁊ dixi. ℨ. in. iiij. v. ⁊ vj. q. ⁊ in pluribus alijs, ⁊ hec sunt notanda ad dicta supra in. d. j. priuilegio. viij. partis. Similiter potest idem concludi circa secundum priuilegium ibi de priuilegio concesso mulieri, vt † possit vti retentione rerum per eam amotarum vel sibi donatarum a viro contra
64 ipsum eundem virum repetentem dictas res amotas vel donatas, si dicat se illas velle retinere p dote sibi ōbita a viro vel eius heredibus, vt per Bar. post Jac. de are. in. l. si filiofa. in princ. la. ij. ff. soln. ma. vt non extendatur ad heredem mulieris volentis dictas res retinere pro dote mulieris cui successit cum illud priuilegium sit mere personale, ⁊ concessum mulieri vel doti mero fauore mulieris, quod etiam est not. ad dicta in suprascripto secundo priuilegio, ⁊ ad notata in. d. l. si filiofami.

¶ Questio vigesimasecunda circa idem priuilegium.

65 v **Jgesimoscdo** querit circa priuilegiū vigesimum septimuz, ⁊ aliud ibi sequens de quo in. viij. parte quod † maritus potest cogi inuitus per viam delegationis alterī promittere dotem restituere quādo sibi non nocet ⁊ hoc fatō re dotis ⁊ mulieris, vt habeť in. l. ij. post princip. in versicu. nec cogit. ff. soluto mat. licet regulariter contra. vt. l. nec creditoris. C. de nona. an hoc extendatur ad patrem mulieris hoc petentem dic quod aut agit nomine communi, ⁊ sic actione cōmuni, ⁊ que est cōmunis patri ⁊ filie pro dote profectitia, vt habeť in. l. ij. ℨ. j. ff. sol. matri. ⁊ tunc posset hoc petere pater, qz etiam isto casu versatur fauor doris, ⁊ mulieris, ⁊ quia verum est agi nomine mulieris, ex quo agitur nomine communi, qz quod commune est menz dicitur esse. l. si quis seruos. ff. de leg. iij. ⁊ l. seruī electōe. ℨ. j. ff. de leg. j. ergo si communi nomine agatur dicitur agi nomine cuiusq; per dicta iura, ⁊ etiam quia versat̄ fauor mulieris cū dos redeat ad patrem cum sui natura vt habeat iterum deseruire secūdo matrimonio. l. si socius p filia. ff. pro so. ⁊ auct. sed quāuis. C. de rei vxo. ac. ¶ Aut pater agit noie suo proprio, ⁊ tunc actio est in patrē recōsolidata propter mortē filie p. l. dos a patre. C. soln. matri. ⁊ l. iure succursum. ff. de iure do. ⁊ tunc nō posset pater hoc petere, ⁊ tunc staremus regule de qua in. d. l. nec creditoris, quia tunc nullus versatur fauor mulieris aut est ꝙsolidata in patrem, quia fuit pater stipulatus a principio inconuenienti dotem sibi reddi, vt habeť in. l. quoties. ff. soln. matrimo. ⁊ tunc potest dici quod posset pater cogere virū ad promittendū alteri per viā delegationis si sibi viro nō esset damnosuz ex quo versatur fauor mulieris vt ꝓpter hoc possit mulier iterum redotari melius per patrem, ⁊ facit gl. no. in. ℨ. fuerat. insti. de actī.

in gl.

In gl. penul. Esset autem sibi damnosum si timeretur de consumptione patris fienda, puta qz esset factus improbate vite quo casu non bz exercitium pater solus sine filia. l. cum dotem. §. eo autem tẽpore. ff. solu. matri. Et ideo vir si solvendo sine voluntate filie expressa, non esset liberatus, ergo eodẽ mõ solvẽdo per modũ delegationis, qz ista equiparãt. l. ij. §. j. ver. sic ergo. ff. sol. matri. z iõ tunc sicut non cogetur solvere vir tali patri, eodẽ modo nec promittere per delegationẽ, z idẽ si non esset improbate vite. sed aliter est factus pauper, puto fortuito casu, z tunc forte similiter non cogeret vir promittere p delegationẽ per id qõ no. gl. in. d. §. j. super verbo sui iuris que gl. plus voluit z notanter
66 quod etiam qñ pater tempore quo exigit dotem a viro non erat pauper. †Bz postea est factus pauper nihilominus mulier haberet regressum contra dictum virum in subsidium. ar. eius qõ habetur in. l. fi. ff. de eo per quem fac. erit, que gl. si ita intelligat vez quando pater factus esset inops post q̃ dictus vir dicto patrifami. solvit non videt bene loqui, quia debet inspici initium, z sic tps quo solvit quo tempore bene solvebat patri tũc nõ suspecto. Et lz postea sit factus panper tñ tempore dicte solutionis erat excusatus, z non fuit in culpa licet postea res male verterit, facit qõ habet in. l. sed an vltro. ff. õ neg. gest. z in. l. z i totũ ff. de impẽ. nec tũc dẽbat verisimiliter credere talẽ aduersaz fortunam de futuro in. l. inter stipulantem. §. sacrã. ff. de verb. obli. imo potius debebat arbitrari ꝯrium vez quod in futurũ lucret. l. si defunctus. C. de arbi. tute. nec obst. d. l. fi. ff. de eo per quem fac. erit, quia ibi res habuit malum initium vez propter dolum eximẽtis, hic vero nullus a principio fuit dolus ex culpa ex parte alicuius. ¶ Item ibi restituit actio contra illũ qui alias erat in lucro, hic autem restitueretur contra maritum qui esset in dãno, z ideo alij intelligere vñr illã gl. vt fuit Byn. z Barto. qõ a prin. tpe solutionis facte per virum pater ille iam incipiebat esse panper, z sic erat factus suspectus z sic pp hoc perdidit exercitium actionis, z ideo iuste vir poterat sibi denegare solvere allegando quod alias habetur in. l. imperator. ff. ad trebel.

¶ Questio vigesimatertia circa priuilegium de non appellando a sententia super dote.

67 V Igesimotertio dubitari potest circa septimum priuilegiũ de quo in nona parte † qõ a sententia lata super dote in fauorem mulieris nõ possit appellari vez ad effectum impediende executionis, an extendatur quando esset lata pro viro contra mulierem vel socerum pro dote promissa dan
68 da ibi dixi ad fi. dicti priuilegij. †Sed numqd extendat ad bñdẽ mulieris, dic quod si fuit lata pro muliere pro dotis restitutione a qua fuit appellatum vel adhuc poterat appellari, quia erat infra tempora appellandi que mulier decessit post latam sentẽtiam, z dicto casu indubitanter talis appellatio procedet, z suspendetur executio talis sententie, quia tunc cessat fauor mulieris z dotis, z ad heredẽ non transit, per id qõ habetur in. l. C. de priui. do. quod etiaz vñ procedere si talis heres esset de filijs dicte mulieris etiam einsdẽ matrimonij si forte ipse non est heres sui patris, forte qz repudiauit vel fuit institutus in re certa, vel exheredatus, qz si esset speciale in priuilegio antelationis in hypotheca vt tale priuilegiũ ad illũ extendatur per. l. assidnis. C. qui potiores, z dixi supra in. iij. q. in prin. z in. x. par. in. v. limitatione, talis specialitas, non est extendenda ad aliũ casuz cõtra regulam iuris communis de qua in. d. l. i. C. de priuile. do. p id qõ habetur in. l. ius singulare. z in. l. qõ vero. ff. de leg. z in regula que habetur a iure. in. vj. z maxime vbi non est eadẽ ratio extenden. nam si tolleretur filijs einsdẽ matrimonij dictum priuilegium antelationis, z sic qõ alij creditores preferantur filijs predictis in dote posset sequi qõ ipsi filij haberent in toum defraudari seu priuari qmodo, z iure eis quesito in dote materna qõ vñ esse satis inhumanum cũ ipsi filij censeantur eadez psona cũ dicta eoz matre. l. fin. C. de impu. z alijs substi. imo dñr pars corporis z viscerũ matris. l. cum scimus. C. de agri. z cẽs. lib. xj. non sic si executio sententie late differat vsq; in euentum sententie ferende in cã appellationis, qz pp hoc non haberent priuari heredes filij iure qõ haberent in dote materna, qz qõ differt nõ auferetur. l. si constante. §. quoties. ff. solu. ma. Et idẽ imo multomagis si matrimoniũ fuit solutũ morte mulieris z heres extraneus vt filius dicte mulieris agat p dotis restõne z obtineat sniam a qua appellet per virũ ad eius heredes, qz nihil obstat qn executio differat p regulã de qua in toto ti. ff. nihil nouari appel. pen. z in. c. veniẽtes. de iurei. Si aũt snia fuit lata p muliere z qua fuit appellatũ veniente muliere, z pẽdente appellatione mulier petit executionẽ snie, z si dotẽ recuperauit z postea decessit mulier heres eius obtinuit talẽ executionẽ sic factã non obstãte qõ interim pendeat appellatio cum iam sit facta executio ex iuris ꝓmissione qõ priuilegiũ, lz psonale transit ad heredẽ post factã executionẽ per dicta. §. in. iij. qõ. z tribus sequen. z per id quod bñ in. l. iij. §. quid aũt qõ quisq; iuris, z per Bar. in. l. qz persona
69 le. ff. solu. ma. z per Bal. in. d. l. j. C. de priuileg. do. ¶ †Si aũt mulier petijt executionem z fuisset ꝓnuntiatum sententiam executendam, z interim decessit ante actualem executionem, certe talis interlocutoria nõ habebit effectũ in herede ex quo adhuc res erat integra, z aliud est exequi actualiter, z aliud pronũtiare exequendum, sicut alias dñr qõ aliud est imittere in possessionem, z aliud ꝓnuntiare immittendũ, vt per gl. no. in. l. iubere canere. ff. de iurisd. om. iudi. z alias in. l. ab executore. C. quo appel. Sed incidenter potest dubitari quid si facta executione ad petitionem mulieris ipsa mulier renupsit cum dicta dote quã consignauit scõo viro postea snia in cã appellationis ferẽ ꝯ mulierez vez prime sententie infirmatoria que transiit in rẽ iudi. qño tũc subueniet heredibus viri similiter nihil aliud bz vt possit retro refundere dictis heredibus viri nisi dictam dotem datam viro secundo in qua fuit facta executio pendente appellatione.

¶ Potest rñderi quod si quidem mulier egit reali actione ex ꝓprietate. l. in rebus. C. de iure do. nepote tanq; dñio illico in eã translato. z sic sententia fuit pro ea lata declaratoria dñij. ex diuerso. §. j. ff. de rei vendi. nunc certe p secundã sniam infirmatoriam prime apparebit mulierem non esse dñam retractabit ere cutio tã facta ꝯ dictos heredes in eadem re in qua fuit lata sententia z in qua fuit facta executio nõ obstante quod dicta res sit nunc apud maritũ ex titu. doris. Et idez si egit psonali actione, vez actione de dote ad ipsam rem dotalẽ quia eadẽ est ratio in vtroq; casu, z hoc p viã attentati ex quo in eadẽ re in qua appellatio pender est facta executio, z hoc per id qõ bñ in. l. chyrographis. §. j. ff. de admi. tu. z quod ibi per Bar. vbi est tex. no. qõ attenta appellatione pendente renocant per modum attentati etiam ꝯ tertium possessorez qui successit z habuit cãm ab ipso appellante etiam cũ titu. z bonafide. ¶ Nec ob. qõ bñ in. c. romana. §. in alium de appel. in. vj. vbi habetur qõ remediũ attentatorum appellatione pendente non obtinet ꝯ tertium attentantem, nam illud procedit qñ nec pars nec index illo ali quid attentasset. Si autem tertius attentasset per medium partis appellantis vel appellate a quo habuit cãm, z tunc secus p illum tex. in. d. §. j. quod etiaz fuit de mẽte gl. in. c. non solũ. de appel. in. vj. in gl. sup verbo reuocandum. in ver. hec aũt oia. z allegat qõ habet in. c. cum. Ma ferarien sis. ad fi. de constitu. z in. c. ij. vt lite pen. quod etiam volunt doct. legentes. in. c. bone. de appel. z ibi per Jmo. z Abb. sicu. pro quo facit qz vñ tunc res effecta vitio litigiosi sm Bart. in. d. §. j. z bñ facit quod habetur in dicto. c. ij. vt lit. pen. z multomagis videtur dõm in casu isto ex quo res ipsa etiam antelationem erat iam effecta vitio attentati, qz ipsa mulier pendente appel. innouauit z executionez obtinuit in dicta re vigore dicte sententie a qua tamen erat appellatũ. quo casu remediũ attentati habet locũ contra tertium possidentem, licet non habuerit causam a iudice vel a parte q̃ innouauit, vt est casus sing. prout ibi notat, z ponderat Jmo. in. c. ex parte ade. de resta. in antepen. notabili. qui tñ se remittit ad gl. in. d. c. non solũ. que tamen requiritur qõ dictus tertius habuit causam ipso iudice vel parte. z ita potest intelligi text. in. d. c. ex parte. qz ibi ille filius militis detinebat dictam ecclesiaz tanq; habitam ab ipso milite qui obtinuerat snĩam cõtra illum ꝓsbyterum a qua ꝓsbyter appellauit quod maxime procederet qñ ille tertius sciẽter successisset in vitium arguebat eius quod bñ. alias in. c. ex parte. de resti. spo. z alias in. c. qz. Ma. de iudicijs. ¶ Nec ob. si diceretur quod predicta videntur ꝓcedere quãdo aliquid est illicite attentatum appellatione pendente, qz tũc videtur habere locũ remediũ attẽtati per id quod habetur in. c. veniens. de iurei. Sed in casu premisso licite ipsa mulier innouauit ex quo iure permittente per dicta supra iũcto eo quod bñ in. l. gracchus. C. de adulte. Sed respondeo quod hoc dependet ex futuro euẽtu, an licite vel illicite attẽtauerit, nã lata postea sententia contra ipsam mulierem apparet illicite attentasse interim, ergo ẽ in pẽdenti, vt ꝓbat in. d. c. nõ solum, vbi pẽdente appellatione ab interlocutoria non est prohibitum innouare z ꝓsequi in causa, z tamen sequuta postea sententia ꝓ appellante retro acta habentur pro illicite attentatis.

Concluditur ergo quod lata postea sententia in causam appellationis contra ipsaz mulierem bona adiudicata interiz mulieri vigore dicte sententie reuocantur z auferuntur non solum contra ipsam mulierem sed etiam contra ipsum viruz habentem causam ab ea per supra
70 dicta. Sed dubitatio surgeret z quidem non parua. † qd si dos fuit in pecunia z mulier lata pro ea sententia z pendente appellatione interim obtinuit executionē, quia bona aliqua, puta stabilia fuerunt sibi adiudicata insolutum secundum formā. l. a dicto pio. §. si pignora. ff. de re iudi. z illa eadem dedit in dotem secundo viro, an dictum remedium attentati lata postea sentētia infirmatoria in causa appellationis obtinebit contra virum, nā videtur quod non ex quo actus attentationis in parte dicti mariti, z sic tertij possessoris non fuit in eadem re super qua fuit lata sententia, z super qua pendebat appellatio, qz sententia fuit lata in pecunia, z sic super pecunia appellatio pendebat nō super dictis bonis adiudicatis cum dictum remedium attentatorum solum obtineat maxime contra tertium quando super eadem re super qua est lata sententia est attentatum quasi tūc res ipsa dicatur effecta quodam quasi vitio litigiosi propter pendētiam appellationis super eadem re. z ita est de mente gl. s. allegete in dicto. c. non solum. z docto. in. d. c. bone. vnde tunc solū contra ipsam mulierem poterit succurri ipsi appellanti qui obtinuit in causa appellationis, z hoc forte nisi ipsa mulier nō haberet alia bona vbi posset succurri ipsi appellanti, quia tunc forte in subsidium haberetur recursus contra dictum virū argu. l. fin. ff. de eo per quem fac. erit facit glo. in. l. ij. §. j. in verbo sui iuris. ff. solu. matrimo. cogita tamen.

¶ Questio vigesimaquarta circa priuilegium fori fauore dotis.

71 **Vigesimoquarto** querit circa † octauum priuilegiuz de quo supra in octaua parte vbi filiafa. potest esse in iudicio etiam sine consensu patris pro dote aduentitia. ¶ Item in profectitia iam consolidata in filiam an hoc priuilegiū extendatur ad filiumfami. eo casu quo dos sue vxoris est facta propria ipsius filijfami. adeo. quod habet in ea nō habet etiam vsumfructum, z similiter etiam in lucro dotis ex pacto vel statuto quod quādo sit dixi supra. in. xxxiij. priuilegio vj. partis vsq; ad. xxxviij. inclusiue. respondeo quod sic eadē ratione videlicet ex quo pater in talibus non est legitimus administrator nec sibi queritur vsufructus, vt ibi dixi. Et constat qō in aduentitijs in quibus patri non queritur vsufructus, sed pleno iure queritur filio tunc non requiritur cōsensus patris siue agat siue conueniatur ipse filiusfa. fm cōez opi. doc. post Bar. in. d. §. necessitatem per tex. in. c. fi. de iur. in. vj. z rationem ibi positaz in tex. quia in talibus non versatur interesse patris. Item qz vt dicit ibi gl. nihil dederit patri, vnde ideo requiritur cōsensus patris regr qz regr acquirit vsufructus patri, z sic posset aliquid deperire patri. hinc est quādo filiusfami. ageret vt procurator alterius, tunc habet limaz personam, vt est text. hodie clarus in. c. qui generaliter. §. j. de procura. in. vj. qz non versatur aliquod interesse patris, licet de hoc dubitauerit gl. in. d. §. necessitatez tamen hodie est hoc expressum. in. d. c. qui generaliter confert etiam, quia causa dotis est dependens a matrimonio, z sic spirituali, vt per glo. iuncto tex. in clemen. dispendiosam. de iudi. Et constat quod in spiritualibus filiusfamilias habet legitimaz personam standi in iudicio sine consensu patris. d. c. si annū iuncto principio. cum simi. illius tex.

¶ Questio vltima circa priuilegium summarie cause dotis.

72 **Vigesimoquinto** circa duodecimuz priuilegium nonne partis qō † causa dotis sit summaria quando pro dote restituenda ageret mulier an extendatur ad virū agentem pro dote promissa sibi danda, vide ibi vbi dixi quod extenditur, qz hoc priuilegiū datur doti z cause dotis, z sic etiam in alio sequenti proximo priuilegio quod non sint ferie. z idē potest dici. in. xv. priuilegio ibi intelligo quando causa dotis venit cum concursu matrimonij, vt est quando vir agit ex quo agit p oneribus matrimonij, supportandis. l. pro oneribus. C. de iure do. cum simi. Vices tu ergo tale priuilegium non daretur mulieri nisi quando ageret constante matrimo. propter vergentiaz viri ad inopiam vt dixi in. d. xij. priuilegio. non sic quando ageret iam soluto matrimonio per mortē viri cum tunc non sit amplius matrimoniū. Sed rndet qō tunc subest fauor mulieris in dote, z maxime vt ex ea interim alimētet, z ēt vt possit renubere ēt incontinenti iuxta verbū apostoli, videlicet mortuo viro nubat in domino. capitu. penulti. z fin. de secun. nup. z not. in. l. de creto. C. de infami. Item esset dicendum quando ageret socer, id est pater viri cum etiam ipse agat pro oneribus matrimonij, subeundis, cum ad eū spectent onera matrimonij, vt. l. si filia. §. si filius. ver. nec solū. ff. fami. her. non sic si agat extraneus p dote sibi restituenda propter pactum p eū interpositū, vt hī in. l. j. §. accedit. C. de rei vxo. actio. Sic ēt in pfe agēte ad dotis restitutionē p mortē filie cū non sit amplius fauor, nec mulieris, nec onerum matrimonij. Si autem ageret pater propter casum dotis restituende per mortē viri pro dote profectitia, z tunc haberent locum dicta priuilegia etiam quando dos esset in eum consolidata propter stipulationem interpositaz dotem reddi patri ex quo adhuc dicta dos saltem habitu, z spe quadam censetur destinata scōo matri. iuxta auc. sed q̄uis. C. de rei vxo. ac. z propterea adhuc censetur dicta cā dotis priuilegiata per id qō nota. glo. in. d. §. fuerat institu. de ac. in gl. penul. per que motiua, z rationes idem dicas in alijs sequentibus priuilegijs, vt. s. dixi. Et quid in priuilegio. xviij. de quo in. l. exigere dotez. ff. de iudi. An extendat q̄ extraneus stipulatus est dotem sibi reddi vt habetur in. d. §. accedit. l. j. C. de rei vxo. actio. dic quod non, vt per Bal. no. in. l. i. C. de priuileg. do in. ij. col. z vide in priuilegio. xxvj. dicte. ix. partis videlicet quod causa dotis sit mixti fori, z sic possit tractari coram iudice ecclesiastico an extendatur ad alias personas quam personam mulieris agentis pro dotis restitutione ibi dictum est circa finem dicti priuilegij.

FINIS

Tractatus solēnis ac aureus

de dote, dotisq; constitutione z eius priuilegijs,
Joannis Campegij Bononiensis
Jurisconsulti clarissimi.

SVMMARIVM

1 Dos quid sit.
2 Azonis opinio reprobatur in diffinitione dotis.
3 Dotis diffinitio fm Bar. quomodo sit intelligenda.

¶ Primo quero.

Omissis prefatio-
nibus, z alijs que parum aut etiam nihil ad rē faciunt quero. in primis
1 quid sit dos, dominus Azo † posuit diffinitionem suam quam recitat z eam reprehendit Bar. in rubri. ff. soluto matrimo. ¶ † Addo qō
2 diffinitio quaz posuit Azo maxime mihi displicet, quia ex ea sequeret quod verba diffinitionis paterentur interpretationem vltra proprium significatum. Item etiā qō possent intelligi in casu ficto, que oia sunt falsa, qz alias sequeretur qō necessario ex ipsa diffinitione non oriret proprietas vocabuli quod debet esse. l. j. ff. de testa. l. j. ff. de tutel. instit. de obligatio. in prin. attento qō fictio denotat improprietatem. Casus ē notata. in. l. lege cornelia ibi licet minus ppie. ff. de testa. z ibi Bal. Unde Bartol. in. d. rubri. in. v. colum. aliter diffinit dicens. Qō dos est ius quoddā vniuersale in se continens quod a muliere vel eius patre viro vel eius patri traditū est vel p tradito habitum pp onera matrimonij sustinēda. Et pro hoc potest allegari bonus tex. i. l. si pater mulieris. ff. de iure do. vbi dos non dicitur que restituenda venit solū post mortē mulieris qō id est, qz tunc

qz tunc onera matrimonij qđ ĩã solutus est sustinere nõ ꝓt, ergo sequit̃ ꝙ ꝓp onera dar̃. Sed obstat qđ dixit Ange. in. d. rub. q voluit ꝙ ét si maritus onera matrimonij non supportet dicatur dos vt qz mulier quenit ꝙ teneat̃ se alere qđ fieri potest. l. fi. in fi. ꝓin. ff. de doli excep. ⁊ l. iij. ff. de pac. dota. Quidã rñdent qđ
1 dñ † Bar. dixit ꝓp onera mr̃imonij habuit respectus ad id qđ cõiter accidere solet vbz qz maritus dz sustinere onera matrimonij. l. ꝓ oneribus. C. de in. do. ergo ⁊c. Sed istud nõ est tutũ ꝓp l. ois diffinitio. de reg. iur. vbi ois diffinitio dz in quocũq; casu querti cũ suo diffinito. Sz ꝑz ꝑdicta fateor qđ nõ dicat̃ dos vbi nõ sustinet onera matrimonij ꝟ. d. l. iij. cũ alijs. ff. alleg. ergo ⁊c. Itẽ si a cõiter accidentibus possit sumi diffinitio, certe non dice
1 ret̃ ita periculosa, vt dicit. d. l. ois diffinitio. Unde alij rñdẽt dicto qđ vir ex pacto non teneat̃ vxorẽ alere non tñ sequitur, ergo nec filios nec seipsuz que tñ inter onera matrimonij numerant̃. vt. l. vbi adhuc. C. de iure do. Uel ꝑm Jmo. dato qđ onus alẽdi spectet ad mulierem, tamẽ alia onera quo ad vestes spectãt ad maritũ. l. vestis. ⁊ l. argento. ff. ornamenta. ff. de auro ⁊ arg. leg. q̃ parũ ꝓbant. Et ꝟ Jmo. facit qđ appellatione alimentoꝝ veniũt ét vestes prætiose si ꝙueniunt dignitati ⁊ ꝙditioni mulieris l. pe. ⁊ ibi no. ff. de aur. ⁊ arge. leg. no. Bal. in. l. si maritus, la vltima. ff. solu. ma. Preterea Jmo. non bene videtur ponderasse tex. in. d. l. iij. de pac. dota. vbi ꝓbatur qđ sup oibus istis oneribus supportandis per mulierem extra dotem põt apponi pactũ vt ꝑz ĩ illo tex. ibi ⁊ vniuersa onera sua expediret. Uñ forte posset dari alia diffinitio vbz dos est ius quoddam in se ꝙtinens quod a muliere vel eius patre marito vel eius patri traditũ est ꝛ
2 ꝙ pro tradito habitũ ꝓp matrimoniũ. Uã dos nõ est sine matrimonio. l. iij. ff. de iure do. l. fi. C. de dona ꝓp nup. ⁊ hoc est magis tutũ q̃ dicere ꝓp onera matrimonij. Et q̃tuz dixi ꝙ est ius quoddã an sit verum. vide ff. iiij. q. Adde etiaz quod dos posset alio modo diffiniri vt patebit ex dicendis ff. proxima questione.

SVMMARIVM

1 Dos promissa an proprie dicatur dos.
2 Bartoli opinio defenditur.
3 Dos olim incipiebat a traditione.

¶ Secundo quero.

1 An dos promissa dicatur proprie dos. Et videt̃ ꝙ † non qz ei non ꝟgruit diffinitio Bar. de qua. ff. prime, maxie in verbo traditũ vel pro tradito habitũ, qz si dos pro missa haberet̃ pro tradita amplius peti nõ posset ⁊ obstaret marito exceptio dolo facis, qz petis qđ intus habes. Contrarium
2 tz Ang. in. l. prediorũ. C. ad fal. ⁊ in ꝙsi. sno. lxxix. incip. ĩ xpi nomine ꝓ euidentia dicẽs ꝙ ꝑdicta diffinitio Bart. est iperfecta qz non comprehendit dotem promissaz que etiam dos dicitur ꝑm eũ. l. si mulier, ita in dotẽ. ff. de iure do. l. j. ver. ⁊ si tantũ promissa. ff. de colla. do. ꝑz in rubro ⁊ nigr. C. de do. promissi. vñ ipse in dicto ꝙsilio diffinit aliter qđ dos est ius quoddam datũ traditum vel promissum a muliere vel eius patre marito vel eius pri ob causam matrimonij. Et hoc satis placet, posset tamen sustineri
3 opi. Bar. ꝓ tex. in. l. si is qui stichum. ⁊ in. l. si pater mulieris. ff. de iure do. vbi dos promissa que nõdũ tradita est cũ nõ sustineat onera mr̃imonij dos dici non põt. Sc̃do qz cũ quidã sunt ꝟctus qui solo consensu perficiuntur puta emptio ⁊ similes, vt insti. de obliga. in ꝓin. ⁊ quidem in quibus opus est rei interuentu vt in ꝙmodato deposito ⁊ similibus ꝟctibus, vt. l. iuris gentium in fi. ꝓin. ff. de pac. ⁊ ibi Bar. declarat illud verbum ⁊ ceteri ꝟctus exẽplificari posse in ꝟctu dotis. Et idẽ Bar. in. l. ltimam. eod. ti. Preterea in. d. rub. solu. matri. non voluit diffinire dotẽ ꝓ-
4 missam, sed traditam † qz illo iure ff. ꝓprie dicebat̃ dos incipere a traditione, sicut erat in dona. que est doni datio. l. senatus. ff. j. ff. de dona. cau. mor. nec ante illa iura ff. dicebat̃ dos ꝓprie nisi esset tradita quod ꝑz, qz ante. l. ad exactionẽ. C. ꝺ do. ꝓmis. non poterat agi ex sola ꝓmissione dotis absq; stipulatõe bodie tamen procedit opi. Ang. per. d. l. ad exactionem.

SVMMARIVM

1 Dos an dicatur solu. ma. postq; est recuperata a muliere.
2 Statutum disponens ꝙ mulier teneat̃ equis portionibus relinquere dotez suã filijs vtrinsq; matrimonij bz locũ ét qñ moritur mulier vidua post solutum secundum matrimonium.
3 Mulier si propter adulteriũ perdat dotẽ, quid si vidua postq; recuparit dotẽ ꝙmisit stupr̃ũ cũ vno scholare an ꝙdat dotẽ.

¶ Tertio quero.

In dicatur soluto matrimonio. ¶ Additio. Solnto matrimonio. Adde qđ dos solu. matri. restituta non dr̃ dos. Bal. in. l. ij. in ꝓin. so. ma. Jo. de por. in rub. eo. tit. ⁊ per. l. cũ in fundo. ff. qđ si acciderit. de in. do. Bal. in. l. j. C. sine cẽsu vel reliq. ꝟriũ no. in. l. ét dirupto. de fun. do. ꝑm Bar. cep. in sing. ver. cxj. sed Bal. ⁊ Pau. in. l. j. C. vñ vir. ⁊ Pau. in rub. solu. mat. dicũt ꝙ statutũ de nõ testãdo de dote intelligit̃ ét so. ma. ⁊ ꝓ Bar. Soci. in. d. rub. solu. ma. in ver. iiij. Et an ⁊ qñ amplius non dicat̃ dos, nec bẽat ꝓuilegia dotis vid̃ ꝓ ennedz in ꝙsilio.
1 cxlvij. in. j. ꝑte. postq; est † recuperata a muliere. Et vr̃ qđ non qz nõ põt esse sine matrimonio. l. iij. ff. de in. do. l. fi. C. de do. añ nup. Sed hic matrimoniũ est iam solutũ ergo ⁊c. Contrariũ est verius, qz predicta ꝑcedũt vbi nunq; matrimonium ꝟctum fuisset, secus eo ꝟcto lz postea solnto vt ꝑz in rub. so. ma. quẽadmodũ dos petat̃ ⁊ in. l. ij. eo. ti. ibi solu. ma. dos. bonus tex. in. l. ét ff. de fun. dota. ponit bar. in. l. si marito. ff. j. so. ma. ⁊ in. l. filie dotẽ. ff. de colla. do. Et ꝓ hec decidit̃ questio q̃ fuit ꝺ facto † qđ statutũ dicens, put Butine qđ mulier teneat̃ equis portionibus relinquere dotẽ suam filijs vtrinsq; matrimonij bz locũ etiã qñ
2 moritur mulier vidua post solutuz ꝑm matrimoniũ, qz tunc ét dr̃ dos ita dicit bal fuisse iudicatũ in. l. j i fi. C. vñ vir ⁊ vxor. ⁊ bal. i l. filie legatoꝝ. C. de lega. ⁊ in quoddaz suo ꝙsilio incipiente quidẽ Jo. an. autem dicatur dotata mulier que est vidua ⁊ que recuperauit dotẽ suã vt sic excludat̃ a successiõe prĩs ex forma statuti dicã in vltima parte huius tractatus. † Et an si mulier ꝓp
3 adulteriũ perdit dotẽ qd si vidua postq; recuperauit dotẽ commisit stupr̃ũ cũ vno scholare an perdat dotez, vr̃ quod sic, qz dr̃ ét dos lz solutũ sit matrimoniũ. vt. ff. veritas pendet ab illo articulo an si aliquis accusat de adulterio, ⁊ probat de stupro dẽat obtinere in quo Ang. multa bona dicit in tracta maleficioꝝ in ver. Tu me hai adulterato la mia dona de qua. q. dicã in. iij. ꝓ. huius trac. ĩ ℞. qñ mulieri reperẽti dotẽ obstet exceptio adul.

SVMMARIVM

1 Dos an sit ius vniuersale, ⁊ an valeat sententia incerta, ⁊ libellus super dote.
2 Dos ipsa aliud est, ⁊ aliud corpora dotalia.
3 Fructus non augent res particulares, sed vniuersales.
4 Pretium non succedit loco rei in particularibus, secus in vniuersalibus.
5 Mulier repetens dotem solu. matri. non tenetur stare colono.
6 Peculium est vniuersitas.
7 Successor vniuersalis tenetur stare colono.
8 Libellus generalis in quo dos petitur procedit.
9 Sententia in qua iudex ꝙdẽnat maritum ad restitutionez dotis valet, licet res specificate non sint.

¶ Quarto quero.

An dos sit ius vniuersale. ¶ Additio. Jus vniuersale. Adde Bal. in. l. j. C. ꝺ bonis ma ⁊ in auc. ei qui. de bo. auto. iud. poss. ⁊ in. l. cum in fundo. ff. si fundus. de iur. do. Ange in. l. fin. C. de sentẽ. que sine cer. quanti profer. But. in. c. raynutius. de testa. ⁊ per Bar. soci. in ꝙsi. clxxx. in. ver. ꝙfirmabam ibi nam dos in secunda parte, ⁊
1 † an valeat snia incerta ⁊ libellus super dote. Bar. in rub. ff. solu. ma. in. v. col. tz qđ sic per plures rationes. Ex primo ꝓ text. in, l. qđ dicit̃. ff. j. ff. de impensis vbi apparet † qđ aliud sunt cor-
2 pora dotalia aliud est ipsa dos, facit glo. ibi in verbo dotẽ, que equiparat oia ista dos, hereditas, ⁊ peculiũ, sed hereditas, ⁊ peculium dñr esse quoddã vniuersale. l. hereditas. ⁊ l. hr̃ditatis. appellatione. ff. de verb. sign. bonus tex. in. l. quedam. ff. nihil. ff. de eden. l. peculium. ff. de pec. leg. Sc̃do adducit Bar. qz † fru
3 ctus non augẽt res particulares, sed vniuersalia. l. itẽ veniũt. ff. fructuꝝ. õe peti. here. sed fructus augẽt dotẽ. l. si marito. ff. fi. ff. solu. ma. l. etiam. C. de iure do. Tertio monet̃ Bar. † qz in particularibus ꝓtium non succedit loco rei secus in vniuersalibus. l.
4 si rẽ ⁊ ꝓtium. ff. de peti. here. l. si ex ca. dei rei ven. l. labeo. ff. itẽ dñs. ff. de ver. sig. Sed in dote pretiz succedit loco rei. l. ita cõstante. l. res que ex dotali. ff. de in. do. ergo dos dr̃ esse quid vniuersale. Idem tenet ibi Jmo. ⁊ bal. sibi contrarius. l. j. circa. j. col. ff. de eden. ⁊ Bal. in. l. i. in princip. C. de rei vxo. actio. Idez Bar. i. l. i. ff. j. ver. impense. ff. de dote preleg. ⁊ in. l. fi. C. ꝺ ien. q̃

sine cer. quan. Pro quo vltra allegata p eũ facit tex. quem ibi pondrat. d. Ant. in. c. raynu. de testa. nam ibi verbũ relinquo relatũ ad dotẽ trahit ad instõnẽ sicut qñ refert ad aliud vlẽ puta lrima. vt in auc. vt cũ ó app. cog. §. aliud quoq; iũcto ver. ceterũ. ꝛ per Jmo. in. l. j. §. si ex fundo. ff. de bere. instit. ergo dos est ius vle, ꝛ ita tz Ang. in q̃si. lxxiij. inci. in xpi noie dña Andriola. Jn ꝓrium qõ nõ sit ius vle facit, qz si esset ius vle mulier repetẽs dotẽ sol. ma. tanq̃ vlis successor teneret stare colono argumẽto eoꝝ que no. in. l. filio. §. si vir. ff. solu. ma. ꝛ† tñ q̃stat qõ nõ teneẽ stare colono qõ sic ꝓbo. Nam frustra in. d. §. si vir peteret ab heredibus viri cautionem prestari a muliere stando colono, ꝛ illa de iure teneret, nec posset ab ea recedere ar. l. h. stipulatio. ff. vt lega. no. ca. ergo constat qõ dos non est ius vle. Ad idem facit. l. peculium. ff. de pecu. leg. vbi dr qõ totũ peculium nõ põt vendicari, sed singula corpora sunt vendicanda tñ in. l. in rebus. C. de iure do. dr qõ dos põt in totũ vendicari, ergo dos non est quid vle sicut peculiũ, ꝛ istã sniam tenet Ange. hic ꝛ Bal. in. l. fi. C. de sen. que sine cer. q̃ti. Et rñdet ad allegata p Bar. ꝛ primo non obst. l. qõ dr. §. j. iuncta gl. qz ẽm Ang. ille tex. hz locũ tantũ in casu suo. Bal. clarius loquitur. in. d. l. fi. dicens qõ in. d. l. qõ dr impense necessarie fuerũt facte circa ipsam dotẽ quo casu qñ impense minuant dotem ipso iure corpora vero dotalia minuere non pñt, qz speciei ad q̃titatẽ non admittitur ꝓpensatio. l. si ꝙnerit. ff. de pig. ac. l. fi. cũ ibi no. C. de ꝓpen. ꝛ ideo necesse fuit illo casu fingere vnũ corpus intellectuale dotis quod posset intelligi minutuz ipso iure, sed in alijs casibus dos dr esse qd particulare, ꝛ istud satis colligit ex litera. l. q̃ dr qz qñ pecunia fuit data in dotẽ quo casu potuit fieri ꝓpensatio q̃titatis ad q̃tuatem, tunc non fingitur aliqd corpus intellectuale, sed fit diminutio ipso iure ipsius pecunie date in dotẽ, vt ibi ergo ꝛc. nõ obst. l. si marito in fi. §. eo. ꝛ. l. etiam. C. de iure do. qz rñdet Ang. qõ illa iura intelligunt qõ fructus augent dotem. i. conferunt in dotẽ q̃ nihil est dicere. Jdeo Bal. in. d. l. fin. aliter dicit vz qõ fructus augent dotẽ hoc est qõ veniunt in actione de dote q̃ est bonefidei in qua venit quicquid bonum ꝛ equum est venire l. sed celsus. ff. de ꝓbet. emp. ergo sicut in ceteris actionibus bonefidei veniunt fructus, ita etiã veniunt in actio. de dote. Non obst. l. res que. ꝛ. l. ita constante qz rñdet Ang. qõ illud non est ex eo qõ dos dicat esse quid vle, sed ex ꝓuilegio dotis, qz dos hz multa ꝓuilegia vt solet notari in. l. j. ff. so. ma. Vel aliter põt rñderi qõ in dote prefatũ nõ succedit loco rei nec eẽ, vt est casus expssus in. l. ex pecunia. C. de iure do. non obst. etiã. l. res q̃. ꝛ. l. ita q̃state, qz debẽt intelligi qñ hoc fuit actũ ab vxore ꝛ viro ẽm gl. Bar. Bal. ꝛ alios i. d. l. ex pecunia. ¶ Ego puto qõ possit sustineri opi. Bar. p rões suas non tñ p. d. c. raynutius, qz nihil facit vt ibi p Jmo. qz sequeret q̃ si diceret relinquo peculiũ
6 intelligeret iure institutionis. †Cũ peculiũ sit etiaz vniuersitas vt no. Bar. in. d. rub. ff. solu. ma. circa fi. qõ tñ non reperit alicubi expressum. non ob. d. c. raynutius, qz iõ ibi voluit testm̃, qz de iure cano. nõ requirit titulus institutiõis, sed sufficit quoquo relicti titulo, lz secus de iure ciui. vt peregrine ꝓbat Bal. i. l. fi. C. sa. hercis. qõ no. Et eũ opi. Bald. qõ dos sit ius vle concor. Bal. in. l. emptore. C. loc. ꝛ in. l. frater a fratre. ff. de q̃di. indebi. quicquid dixerit Ang. in q̃si. lxxix. incip. quidaz petrolus. non
7 ob. ar. §. formarũ de. d. §. si vir. †, qz rñdeo qõ successor vlis tenet stare colono, qz in totũ representat personã defuncti. vt. l. heres in omne. ff. de acqui. here. qõ non est in muliere succedente marito in dotẽ, imo non est ꝓprie successio sed quedaz translatio vt. l. mulier bona. ff. de iure do. nõ obst. d. l. peculiũ inducẽdo vt §. qz Bart. vr rñdere in. d. rub. que vide. nã ibi facit dr iã inter vniuersitatẽ que q̃sistit ex meris corporibus ꝛ inter vniuersitatẽ que consistit etiam in iuribus, sed ꝓ hoc non tollitur ꝓrimz. d. l. in rebus nisi dixerimus Bar. voluisse sentire q̃ qñ dos consistit in vno corpore tantum qõ tunc dos possit vẽdicari, alias secus tñ istud non esset tutũ, qz vniuersitas q̃sistens vel apta consistere in iuribus ꝛ creditoribus, lz redacta sit ad vnũ corpus, tñ vt vniuersitas non põt in totũ vẽdicare. d. l. si peculiũ. ꝛ est bo. gl. in. l. vẽdicatio gregis. ff. de rei vend. ¶ Et puto Bar. aliter intellexisse dum facit. d. distinctionẽ in prealleg. rub. vz qõ res dotales. i. corpora bñ vendicari pñt. ita intelligit. d. l. in rebus. Sed dos ipsa nõ põt in totũ vendicari, put est ius vle, ꝛ ista sine dubio fuit intentio ꝛ mens sancta. d. Bar. ¶ Non obstant sol. §. date ad argumenta Bar. ꝛ primo ad. d. l. si marito. §. fin. vbi est optimũ fundamẽtũ p Bar. inq̃tum Bal. dicebat q̃ ibi fructus augerẽt dotẽ. i. veniũt i anc. de dote q̃ ẽ bonefidei sicut i ceteris actiõibus bonefidei fructus veniũt eadẽ ac. ꝛc. qz cũ reuerẽtia rñdeo istõ ñ ẽ vez, imo veniũt iudicis offõ mercenario deseruiẽti ipsi actioni bonefidei. l. qui p q̃conẽ. ff. de act. emp. glo. iij. in. l. iij. circa fi. C. depos. Sed in. d. l. si marito. §. fina. dr qõ fructus veniunt in act. de dote iure actionis non autem officio iudicis ergo non est verum dicere qõ fructus veniant in act. de dote, quemadmodum in ceteris actionibus bonefidei, ergo ꝛc. Rapha. tñ vult quadã distõne in. d. rub. de qua nõ curo, qz in nullo est vera, sed isto casu Bar. p. §. dicta. Ex his infert.
8 Bar. qõ † ꝓcedit libellus gñalis in quo dos petitur, lz q̃stas non exprimat sicut in ceteris vniuersalibus ꝓcedit libellus vniuersalis, iuxta no. in. l. j. ff. de eden. Jtẽ sicut in ceteris vlibus fructus percepti medio tpe pendente iudicio veniunt eadem actione, non aũt officio iudi. eo. mõ est in ipsa dote iuxta no. in. d. l. j. allegat ẽt. l. fi. C. de sen. q̃ sine cer. q̃sti. q̃ iudicio meo parũ facit, qz ibi nõ appet qõ fuerit oppositus libello, nec ibi dr qõ si fuisset oppositũ ꝓcessisset libellus ẽt si res in eo specificate nõ fuissent, imo potius vr. d. l. fi. facere in ꝓrium si bñ põderet. Nã ibi dr q̃ snia incerta lata sup ipsa dote nõ vz, ergo nec ꝓcedit libellus incertus cui snia dz esse ꝙformis. l. vt fundus. ꝙmu. dini. facit qz tria debẽt esse ꝙformia libellus ꝓgatio ꝛ snia ẽm Bal. in. l. pompo. §. sed si id. ff. ó; procu. ꝛ. l. j. ꝛ ij. C. de offi. assef. Jn
9 hñ vult Bar. in. l. fi. ꝓalleg. † q̃ vz snia i qua inder q̃dẽnat maritũ ad resti. do. lz res specificate ñ sint, idẽ tz Ang. ibi lz bal. ẽ ꝛ Sali. ꝛ bal. i. l. j. so. ma. iiij. col. monent, qz lz appeat dotẽ esse data, tñ snia est nulla vbi p acta ꝓbatoria ñ q̃staret ó certitudine nã tũc valeret dato q̃ inder in snia expsse nõ se referat ad acta ordinaria, est doctrina Bar. in. l. ait ꝓtor. §. fin. ff. de re indi. ꝛ sic dictũ Bar. ꝓcedit qñ p acta ꝓbatoria constaret de certitudine alias ꝫ eũ fortiter stringeret. d. l. fi. Est verũ qõ cum Bar. simpliciter transit Bar. in suo nota. cxxj. ꝛ bene ẽm Raph. in. d. rub. ff. solu. matri. quia ex meme Bar. si bñ põderet in. d. l. fin. dicit qõ qñ est incertũ an dos fuerit facta ꝛ quãta fuerit data, ꝛ tunc non ꝓcedit libellus nec sententia incerta, qz tũc est incertitudo respectu vniuersi, ꝛ i his terminis logt. d. l. fi. Aut sumus certi dotẽ esse datã, sed sumus incerti q̃ta sit ipsa dos, ꝛ tũc ꝓcedit libellus vlis, ꝛ sententia incerta, qz nõ est incertitudo respectu vniuersi ꝛ ita ꝓcedit opi. Bar. ꝛ talis snia incerta postea declarabit ꝛ liquidabit in eius executione, vel si fuerit facta liquidatio in processu, tunc suffivit per. §. proxime dicta.

SVMMARIVM

1 Dos vel contractus dotis, an sit de iuregentium vel ciuili.
2 Actio que oritur ex contractu dotis, an sit de iuregentium.

¶ Quinto quero.

1 **An dos vel** ¶ Additio. De iuregentiũ. vide Alexan. in eas obligationes. §. fi. ó cap. di. ꝛ in. l. quinq̃. de bo. dã na. vel ciuili Bar. in rub. ff. solu. ma. in fi. tenet qõ sit de iuregẽ. per. l. eos. ff. de capi. dimi. quez tex. tene menti, quia singularis est secundum Bal. Jdẽ dicit Barto. in. l. legitima. in. ij. colũ. ff. de pac. ꝛ allegat. l. ad exactionẽ. Facit qz nõ reperit ꝙnumeratus inter contractus iuris ciuilis qui enumerantur per gl. in. l. ex hoc iure. ff. de iusti. ꝛ in. ¶ Limita esse verum qñ incipit a traditione secus si dos est q̃stituta per stipulationẽ expressaz re nondum tradita, quia tunc ẽctus dotis qui fit per stipõnẽ dr esse de iure ciuili. l. ex diverso. §. i. ibi iure ciuili. ff. sol. ma. Alij dicũt q̃ ibi nõ dr de ẽctu dotis. Et vide oino Bal. in rub. C. de
2 pniil. do. ꝛ Bar. in. d. l. eas. † Et an actio que oritur ex contractu dotis sit de iuregen. vel ciui. vide bal. in. d. rub. de pniil. do. ¶ An autem q̃tractus matrimonij sit de iuregen. vel ciui. ponunt moderni in. l. j. ff. de iusti. ꝛ iu.

SVMMARIVM

1 Contractus dotis an sit nominatus vel innominatus.

¶ Sexto quero.

1 **An sit q̃tractus** † noiatus. ¶ Additio. noiatus. nota q̃ contractus dotis est nominatus vt cõiter tenent doc. in. l. legem. ver. quero vnũ. C. de pac. adde Alex. in. §. flauius. de ver. obli. vel innominatus. Bar. in. l. ltimã. ff. de pac. tenet qõ sit nominatus. ꝛ adde Bal. in. l.

Bal. in l. ad exactionē. circa prin. C. de do. prom. & Bar. i. l. in risgentiū. in fi. prin. ff. de pac. Et in hoc articulo bal. variauit q̄ qñq̄ dixit eū noiatū, qñq̄ inoiatum, vt p Bar. in l. legē. C. de pac. & in rub. C. de rer. pmu. & in. d. l. ad exactionē. & in l. sicut C. de ac. & obli. & i. l. q aliena. §. q̄q̄. ff. de nego. gesto. bal. i. l. j. ff. so. ma. dt q̄ solū de iure ffor. erat ꝯctus innoiatus, q̄ soluꝫ p dote ꝙpetebat actio ꝓscriptis ⁊bis. l. j. i. §. accedit. C. ꝺ rei vxo. ac. l. auia. C. ꝺ iure do. sed cū hodie semp fingaī stipulatio dr ꝯctus noiatus, & hoc q̄stū ad ipsam mulierē, sed q̄stū ad extraneū si pepigit dotē sibi reddi dēre, tūc ex illo pacto adhuc hodie ip si extraneo ꝙpetit actio ꝓscriptis ⁊bis. d. §. accedit. Si vero sti pulatus fuit tūc ꝙpetit sibi actio ex stipone nec est pactandꝫ aliqd tūc ꝺ actiōe ꝺ dote. Cōis opi. ē q̄ sit ꝯctus noiatus. q̄ hꝫ speciale nomen iuxta no. in rub. C. de rerum permuta.

SVMMARIVM

1 Paraphernales res que sint & vñde dicanī, & quid inris habet maritus in eis, & qua actione repetenī, & de fructibus earuꝫ.
2 Fructus industriales sunt segetes & vinum.
3 Sernoꝝ opera dicīt fructus vel saltē fructibus equiparātur.

¶ Septimo quero.

1 **Que** sint res paraphernales † & vñ dicanī, & quid inris habet maritus in eis, & qua rōne repetanī, & de fructib⁹ eaꝝ. ¶ Et dñr paraphernales a para qꝺ iuxta & pherne qē dos q̄ a muliere iferūr iuxta dotē i domū viri. Et si qdē ife rātur ea mente vt fiant viri erunt eius alioqn remanebunt mu lieris. In dubio tñ nisi aliud appareat non transit dñium in vi cū ꝫ viro tradaī & scribat se accepisse. Traduī. n. q̄ꝫ vt ma ritus custodiat eas non vt eius fiant, & iō depositi ꝙnieī mari tus vel etiā mandati. Item rei ven. agi potest. Sed vbi transla tum est dñium vel agetur ex conditione certi, vel sine cā vel ob causam. Et iste appellantur apud Gallos peculium. vt. ff. de iu re do. l. si ego scie. §. dotis. Et eius hñr p Azo. in summa. C. ꝺ iu re do. in. j. col. ¶ Qualiter añt maritus possit mouere act. pro istis rebus paraphernalibus vel se impedire de eorum admini stratione hr per Cy. & Bal. in l. fi. C. de pac. & in l. maritus. C. de pcu. aliquid per Saly. in. d. l. si ego. §. dotis. ¶ De fructi bus añt ipsarū rerū paraphernaliū que in domū ipsius habita tionis deferebanī, an vxor repetat ab heredibus viri vel eorum estimationē & de ꝙsumptis pro communi vsu. Cōcludo qꝺ non aliqno modo, nam vt dicti fructus sunt industriales, & tūc nō est dubiū qꝺ eos potuit vir in domo cōi cū vxore sua ꝙsumere arg. eius qꝺ dr de vsuris. l. fi. in. §. ceterū. C. de pac. quen. cū eadē sit ratio in fructibus industrialibus sicut in vsuris vt ibi hñ ꝓbat.
a Cy. fructus † añt industriales sunt segetes, & vinū. & idē in oleo cū in eo querēdo dehominis industria & sollicitudine agaur fa cit qꝺ no. in. l. ex diuerso. in gl. mag. de rei ven. & in. l. certus. C. eo. ꝫ ꝺ oleo vtrū sit fructus industrialis vl naturalis. Bar. du bitat i. l. pe. ff. ad. l. fal. Bal. tñ firmat ibi i. l. p oneribus. C. ꝺ in re do. qꝺ sit fructus industrialis ant illi fuerunt fructus natura les in qbus q̄rēdis modica vertitur idustria, vt i pomis, & casta neis, tūc ꝫ gl. in. d. l. fin. C. de pac. quen. videaī dicere qꝺ sit mu lieris, tñ Bar. fil. i publica disputatiōe determinat ꝯriū cuius opi. sequīt Bar. i suo ꝙsi. cxxv. incip. qūo talis est. ¶ Et ꝓbat
3 tali fundamēto, q̄ † opa seruoꝝ dr fructus vel saltem fructibus eqparaī, vt. l. ij. iij. & iiij. ff. de ope. seruoꝝ. & l. quesitū. §. ij. ff. ꝺ ac q. rer. do. Et fructus seruoꝝ equiparanī fructibus naturalibus cū in operis seruoꝝ q̄rendis nō verseī industria. Sed istas a vi ro ꝓceptas mulier nō repetit, vt. l. j. & l. si id qꝺ. §. si quas. ff. ꝺ do na. inter vir. & vxo. ergo fructus naturales restituēdi non erunt nec ob. l. pe. in prin. ff. ad. l. fal. q̄ intelligīt de eo qꝺ ibi remansit apud virū de ipsa sorte hoc ē substātia bonoꝝ non de vsuris vel fructibus, & ita ꝫ ibi gl. & qꝺ dixi ꝺ vsuris fructibus intelligo cō sumptis, q̄ si extarēt vel si maritus eēt factus locupletior ꝑ ip sis fructibus, & ꝟ plꝫ mulieri hñ tales fructus essent restituendi, & ita ꝺꝫ limitari illud ꝙsiliū Bar. fm Ang. ꝫ ꝺ Bar. métionē non faciat in. §. fuerat. Insti. ꝺ ac. in ⁊. debēt et restitui, & ꝺ istis bonis paraphernalibus vir ꝺ aliqua q̄ ponit Ro. i suo. no. xxiij. ibi tñ parū bonī allegat nisi. l. si stipulatus. §. j. ff. de iure dotium.

SVMMARIVM

1 Mulier an sit ꝑuilegiata i bonis parapbernalibus sicut i dote.

¶ Octauo quero.

1 **An mulier** in dictis bonis † paraphernalibus sit ꝑ uilegiata. ¶ Additio. Sit priuilegiata Adde hic qꝺ tꝫ Bartho. cepo. in sing. ver. clvij. sicut in dote. ¶ Blo. ij. in l. si ego scie. §. dotis. ff. de iur. do. tenet qꝺ nō licet actio que competit pro dato noie dotis que tamen dos non fuit priuilegiata sit vt in eo. ti. l. si sponsa. & istud tenet Salyce. in di cto. §. dotis & Bald. in. l. fina. C. de pac. conuen.

SVMMARIVM

1 Mulier dicitur habere quasdam res que neqꝫ dotales neqꝫ pa raphernales sunt. Et si maritus percipit fructus talium rerū an sint solu. ma. ipsi mulieri restituendi. numero. 2.

¶ Nono quero.

1 **Quedam** sunt res que neqꝫ † in dotē neqꝫ parapher nales sunt, & si maritus ꝓcipit fructus ta liū rerū an sol. ma. sint ipsi mulieri restituendi. ¶ Et ꝑ notitia veritatis premitto qꝺ hmōi bona differunt a dote & a bonis pa raphernalibus, q̄ vir in istis non habet dominium sicut in dota libus nec administrationē ex tacita neqꝫ ꝓsumpta volūtate vxo ris sicut in paraphernalibus. Hinc ē qꝺ qñ vir agit ꝑ vxore sua ad hāc tertiā speciē bonoꝝ tenet cauere de rato, vt. l. maritus. C. de pcu. secus qñ agit ꝑ paraphernalibus, q̄ nullā ꝓstat cau tionē cū videaī hēre voluntā vxoris circa ipsoꝝ administratio nē, vt. l. fi. C. de pac. conuen. & ibi glo. tangit hanc differentiam. Tunc ad propositum de fructibus taliū bonoꝝ que sunt in ter tia specie Bar. in fi. ff. ad. l. fal. ponit qñ est vsus bonis vxoris ꝑ cipiendo fructus & ꝙsumendo eos de voluntate, vel ꝙtra volun tatē vxoris. Et in hoc ibi cōiter transeunt cu eo. Casum autem dubium qñ non constat de voluntate vxoris doctores ibi nō tā gunt de quo ad perfectū tractatū dicere debuissent. ¶ Unde ego dico q̄ vir lucraī fructus neqꝫ extantes, neqꝫ consumptos, neqꝫ naturales, neqꝫ industriales, ꝫ teneī eos restituere mulie ri, & de his ꝑprie loquīt. l. pe. i prin. ff. ad. l. falci. nihil extra in baudiendo & nullā vi ꝫ faciendo litere. & est ratio q̄ boꝝ bonoꝝ fructus vir intelligīt ꝙsumere de voluntate. Et hoc probo ex multiplici presumptione. Prima ex cōi natura que est ne quis velit res suas iactare. l. cum de indebito cū vulgaribus. ff. de ꝑ ba. Scōa presumptio sumīt ex propria natura mulierū, q̄ earū genus auarissimū est. l. si ego. ff. ad velle. & q̄ taliter entia agant fm ꝑpriam naturā & solitus & cōem eoꝝ morem. l. nō omnis. §. a barbaris. ff. de re mili. Tertia ꝓsumptio sumīt ex ꝙgruenti ꝑ sonarū conditione, q̄ decet viros sustētare vxores de ꝑpriis vel de fructibus bonoꝝ dotaliū nō viri ab vxoribus. l. ex anno. ff. de do. inter vi. & vxo. & l. si cū dotē. §. finaūt. ff. so. ma. & est exꝓssum in. l. si stipulatus. §. j. ff. de in. do. & ibi no. gl. in. verbo, ꝯ naturā. ¶ Quarto ꝓsumptio sumīt ex ꝑsonarū ꝙiunctione, & qualitate earum, q̄ inter vi. & vxo. est quedam ꝙiunctio habens annexaꝫ reuerentiā ex pte vxoris ꝓp quā ex patientia resultat ꝓsumptio dissensus seu voluntatis coacte. l. j. §. q̄ onerande. & ibi Bart. ff. quarū rer. actio nō daī. & scribit Bar. in l. q̄ dotis. in vlti. col. ff. so. ma. Facit ēt q̄ ꝙsumptio bonoꝝ mulieris ē ei ꝑiudicialis, vñ vr dissensisse. l. j. ff. de iur. & gl. C. de acq. pos. Accederet etiā etas ꝑ ipsa muliere si esset minor cui nō licuisset exꝓsse, iō eius voluntas non curaī. l. j. §. vñ q̄rīt. ff. de intel. & ratio. distra. l. fi. C. si ma. fa. ra. habuerit. & l. lex que tutores. C. de administra. tu. Ex qbus ꝙcludīt † hr̄des viri teneri dicte mulieri reddere rōnē fructuū ꝓdictoꝝ cuius effectus ē, vt restituaī vel eoꝝ esti matio quos nō apparet esse versos in vtilitatē nec necessitatem mulieris. l. ij. C. de neg. gest. l. si libertus. ff. de qdi. & demon. & l. cū seruus. eo. ti. nec intelligīt versum in vtilitatē vxoris si vir cō uertit in alimēta sua & vxoris, q̄ ad ipsum virū spectabant talia onera. vnde seipsum releuasse videatur, & in tantū esse locuple tior. in summa. §. instrumento. ff. de condi. inde. & ideo bene ad uertant viri qui habuerunt dotem vxoris sue que postea succe dit patri suo & vir administrat talem hereditatem que dicitur es se de ista tertia specie bonorum.

SVMMARIVM

1 Bos diuiditur, q̄ alia est profectitia altera aduentitia.
2 Bos ꝓfectitia dr que a patre & tanꝯ a patre vel auo vel ꝑauo

paterno. i. de bonis eius pfecta ē p filia nepte vel pnepte.

2 Dos aduentitia que sit.

¶ Decimo quero.

1 **Dos diuiditur** † q; alia pfectitia alia aduētitia. Circa qō vi; oino totā. l. pfectitia. ff. de iure do. vbi habes aliquos casus no. ibi p Saly. ꝛ per Azo. in summa de iure do. in. j. col. aliquantulū plenius p Hosti. i sum. ō do. inter vi. ꝛ vxo. §. vlti. ¶ †Et dicas q; dos pfectitia dr̄ q̄ a patre ꝛ tanq̄ a patre vel auo vel proauo paterno. i. ō bonis ei⁹ pfecta ē p filia nepte vel pnepte. vt. d. l. pfectitia, ꝛ intellige ō filia i prāte gstituta. Si vo sit emācipata adhuc quoad q̄dā dr̄ pfectitia vcz q̄tū ad no. in. l filie. ff. fol. ma. ꝛ in. l. ab hoste. eo. ti. non tñ quo ad ius, q; actio est ppria ipsius filie, vel neptis emancipate vt no. in. l. ij. §. qō si in pris. ff. so. ma. no. Cy. in. l. j. §. accedit. C. de rei vxor. actio. Et qō dixi a parēte pfecta declara siue ipse dederit vel iusserit aliū dare vel eius procurator dederit vel eius negotioꝝ gestor ꝛ ipse ratū habuerit. Idē si procur. parētis pdigi vel furiosi dederit vel pretor vel pses vel ēt si ps parēti donaturus exhibuerit p dote eius filie nepti vt ō his oibus ē casus in. d. l. pfectitia. ¶ Q̄ñ āt dixi vel de bonis eius itellige veritate inspecta, ꝛ iō ōt tex. in. d. l. pfectitia §. si pr̄. ℣. qō si legitime, qō si parēs repudiauit legatū sibi factuz vt apud generū qui erat heres legantis remaneret dotis cā qō tunc non dr̄ pfectitia, q; pr̄ nihil eroganit de suo primonio. Sed ꝑm gl. ibi pōt dici pfectitia attenta fictione, q; patris facto dos ē gstituta, vt pbat̄ in ea. l. i prin. ibi vel de facto eius ꝛ ad hoc allego l. si nuptura. §. fi. ff. de fun. do. ꝛ bonū text. in. l. lij. §. fi. ff. de dona. inter vi. ꝛ vxo. ꝛ qō no. Bal. in. l. singularia. ff. si cer. pe. Et facit vrḡs ratio q; illud dicit̄ pfectitiū nedū qō a patre realiter profectuz est ad descendentē, sed etiam qō ab alia gtemplatione tñ patris, q; tunc ex substantia patris esse vī. l. a titio. ff. de acq. he re. l. si plures. §. in arrogato. ff. de vulg. ꝛ pup. no. gl. in. l. cū op̄z §. j. C. de bo. que lib. Et gtēplatione pr̄is in dubio intelligit̄ relictū si de eo fuit facta mētio in dispositione, vt tz By. in. l. cum aliquis. C. de iure. deli. ꝛ in. l. fi. ff. de qdi. ꝛ demō. ꝛ ita debes intelligere qō dixi. §. ꝛ si aliqs parēti donaturus ꝛc. ¶ Et ex hoc quidaz inferūt q; si aliquis legauerit cētum filie Sēpronij p ea maritanda qō esset in dubio dos pfectitia pp id qō habuit mētionē Sēpronij, sed in ōriū facit. l. fi. in fi. C. de vsufru. vbi fuit facta mētio pr̄is tñ in dubio vult qō censeat̄ relictū gtemplatione filij quasi mentio patris sit facta cā demonstrationis. l. his verbis. in fi. ff. de bere. instī. Posset dici qō pcedens opi. posset ꝓcedere qñ esset relictū sub gmemoratione patrie ptātis puta filie existenti in prāte Sēpronij eius patris, ita est de mēte bart. in. l. si filio. ff. de dona. cau. mor. per. l. filio. ff. de condi. ꝛ demon. Tñ aduerte quia ibi non simpliciter sub gmemoratione patrie ptātis reliquit, sed conditionaliter si in patris prāte mansisset. ¶ Preterea illo tpe quicquid querebat filius, querebat patri l. plz de acqui. here. ꝛ iō de facili eius contemplatione presumebat̄ relictū cui de necessitate erat acquirendū, sicut hodie videmus in seruo. l. cū quid. C. de iure delibe. ꝛ ideo de iure ffor. dico qō idē erat in filio cui simpliciter relinquebat̄ sub gmemoratione patris nō dico patrie potestatis quicquid dixerit Barto. in. d. l. si filio. Sed hodie cū filius acquirat sibi quo ad ꝓprietatē videret̄ sic dōm p nūc. Aut loquit̄ in alio relicto q̄ in relicto dotis, ꝛ tunc si fiat mentio simpliciter patris non censetur relictū gtemplatione patris. Sed videt̄ facta eius gmemoratio cā demonstrationis, vt. §. dixi. Si vero relinquit̄ sub gmemoratione patrie ptātis, tunc quo ad vsumfructū censet̄ relictum factū contemplatione patris cui querit̄ non quo ad proprietatē, ꝛ sic ꝓprietas non erit profectitia, ꝛ hec theorica colligit̄ ex p̄missis. Si vero tale relictum sit pro dote, tunc sine simpliciter, sine sub gmemoratione patrie ptātis non censebit̄ relictum ad aliqd cō templatione patris cū in dotibus ab extraneis prouentis nō habeat pater aliqō ius neq; vsumfructū cū ex iuris dispositiōe totū sit simile. Lpomponius phiadelphus. ff. fa. ber. ꝛ ideo isto casu qñ sumus in dubio commemoratio patrie potestatis videtur

3 facta causa demonstrādi. ¶ †Ex predictis de facili habeb̄ que dicat̄ dos aduentitia, q; dr̄ illa que relinquitur seu dat̄ ab alijs personis q̄ supradictis. no. bene predicta.

SVMMARIVM

1 Dos a quo constituatur.

¶ Undecimo quero.

1 **A quo** † constituatur dos. ¶ Additio. Constituat̄ nō, hic q; dos debet gstitui ꝛ dari a patre filie. l. pōpo. fa. her. ꝛ erit ea ꝓcipua ēt si postea instituat̄ heres cū alijs filijs. Itē ex quibus gstituat̄ dos pfectitia. gl. ꝛ Bal. in. l. auia. C. de iure do. Est sciendū q; aliq̄n constituit̄ dos ex volūtate, aliq̄n ex necessitate. Nam ex voluntate gstituitur dos a quacūq; muliere, maxie suo vel a quocunq; alio q̄uis extraneo eius nomine. l. promittendo. sc̄o responso. ff. de iure do. l. j. §. extraneū. C. de rei vxo. ac. ex necessitate autem constituitur aliquibus psonis de quibus. j. per sequentes questiones.

SVMMARIVM

1 Uxor si promittat aliquid viro an presumatur promisisse ex causa dotis.

¶ Duodecimo quero.

1 **Si mulier** promittat aliquid viro † an presumatur ꝑmisisse ex causa dotis. Bar. in. l. j. in. iij. col. ff. so. ma. videt̄ dicere q; sic si illud racite agit̄, ꝛ ita ipse intelligit. l. q̄dām. ff. de in. do. vt ibi no. gl. vt q; i instrumēto Titia sub gmemoratione matrimonij dicat qō ipsa intendens nubere seio ꝓmittit ei ꝛc. Idē no. Bal. in rub. C. de ꝓnile. do. in princ. ꝛ plenius Bar. in sua dispu. incip. quedā mulier habēs amplum primoniū, vbi ōt qō. d. l. qō aūr pōt intelligi pp precedentez ꝛ. ctum matrimonij fuisse factam illaz ꝓmissione ex cā dotis. Idē tz Bal. in. l. fi. C. de sen. que sine cer. quanti. ꝛ in. l. mulier. C. de iu. do. Et de hac. q. etiam aliquid inferius tangam.

SVMMARIVM

1 Pater an teneatur indistincte dotare filiam.
2 Comitissa q̄tūnis magna si nubat doctori nō dr̄ nupta idigno.
3 Filia que peccat in corpus suū, nec ali, nec dotari dz a patre.
4 Filius qui gmisit ingratitudinē adeo q; exheredari potest, si penitentiam agat vino patre non potuerit exheredari.

¶ Decimotertio quero.

1 **An** pater teneat̄ † indistincte dotare filiā vī q; sic. gl. in. l. obligamur. §. ea lege. ff. ō ac. ꝛ obli. que dicit q; postq̄ filia est maritata pōt implorare officium iudicis, vt cogat̄ pater eā dotare. Plus ēt ibi sentit gl. q; pr̄ sit obligatus, qō tñ reprobat ibi Bar. q; solū officiū iudicis gperit filie vt cogat patrē dotē. l. qui liberos. ff. de ritu nup. Ad officiū iudicis nō ponit obligationē. l. qui p gcionē. ff. de ac. emp. Reprobat etiā bar. illā gl. dicēs qō lz pr̄ possit cogi ad gstituēdū p filia añq̄ sit nupta, tñ postq̄ est nupta non pōt cogi ad ipsam dotandaz, q; iō cogit̄ dotare vt nubat, ergo ipa nupta cessat cā, ꝛ p ꝛ. cessare dz legis effectus. l. qō dictū. ff. de pac. cū vulga. Et hec intelligit vera salno nisi ꝓmisisset filie dotē vt bēre posset maritū, q; tūc pr̄ posset cogi, lz filia esset nupta ita tz Bar. in auc. resq̄. C. cōia de leg. ꝛ ibi Saly. ꝛ Bar. in. l. cū his. §. si mulier de qdi. i. de. ꝛ. d. Abb. in. c. j. extra de adul. ¶ Sc̄o limita pdicta Sali. i. d. l. q liberos q ōt esse de intentione Bar. nisi pater fuisset negligēs in tradendo filiam nupti ꝛ filia excessisset. xxv. annos tūc si nubat ēt sine gsensu pr̄is tenebit̄ eā dotare, q; tūc bz quid sue tarditati ascribat p auc. si post a ꝯrio sensu. C. ō inoffi. testa. §. qō filia nō pecauit i corpus suū. ¶ Tertio limitat bal. i. l. fi. ff. so. ma. pdictā opi. ꝓcedere qñ filia nupsisset indigno sine gsensu pr̄is, q; tūc posset ei dotē ōnegare. allegat. l. lij. §. si emācipatus ff. ō gta. sicut ibi filius pōt exhr̄dari q; vxorē duxit indignā. Idez tz gl. in. c. ō raptoribus. xxxvj. q. ꝛ. d. An. i. c. accedēs ō ꝓcu.

2 tene mēti vnū notabile dictū Sal. p illū tex. i. l. ꝓnidendū. C. de postu. qō † q̄libet magna comitissa q̄ nuberet doctori nō dr̄ nupta ꝓpta indigno ꝛ ibi Cy. ponit multa in quibus sciēria legalis nobilitat hoiem. Adde tñ qō Jmo. in. d. l. j. ff. so. ma. ōt qō ista nō ē iusta cā pp quā pr̄ posset dotē denegare, q; cū hodie ista non sit iusta cā exheredationis, lz olim secus p. d. §. si emancipatus qui hodie corrigit̄ p. §. cās. in auc. vt cuz de app. cogno. vbi nubere indigno nō enumerat̄ inter causas exheredationis, bene verus est qō minor dos pōt ei constitui, q; cōditio filie indigne nupte dr̄ esse denigrata, ꝛ iō non dz tantā dotem habere. argu. d. §. si

emancipatus

emancipatus. Cõfirmo q; ex eisdẽ causis possunt alimenta denegari ex qbus qs exheredari põt. vt est gl. no. in. l. si qs a liberis §. si qs ex his. ff. de lib. agno. que qdẽ extẽdunt ad materiã pstationis dotis, vt p. Bal. in auc. resq; ergo cũ dicta cã nupsit indigno non sit insta cã exheredationis. d. §. cã. ita non denegatio nis dotis aut alimentorũ, l; forte posset dos minor cõstitui, vt dixi. Aduertatis q; opi. gl. in. d. l. obligamur. §. lege. vi melior q; opi. Bar. de qua. s. primo per. d. l. q liberos. vbi pr astringit ad duo, vc; ad maritandũ & ad dotandũ, & iõ l; primũ sit impletus, Cogit nihilominus implere sm ar. l. si heredi plures. ff. de qdi. institu. Itẽ q; non vr cessare rõ in filia ita nupta, q; dos esset necessaria ad substinẽda onera matrimonij, vt est bonus tex. in. l. assiduis. §. excep. C. q po. in pig. habe. & istud t; Bar. in. l. nup. ff. so. ma. & sic est sibi ꝯrius. & Jmo. in. l. j. ff. sol. ma. istud ẽt t; Sali. in. l. j. §. j. C. de rei vxo. acti. & Ange. in. §. fuerat. insti. de ac. in ver. in gl. cũ ipsa in prin. Jdẽ Bal. Ang. & Jmo. in. l. mulier §. penul. ff. ad treb. Bathesi. in no. cvj. & bal. & Sali. in. l. fi. C. de do. pmis. & plus vr de iure canonico q; filia põt ꝯhere sine cõsensu patris, vt no. gl. in. l. paulus. alias incipit. eũ q. ff. de statu ho. & hoc casu si ꝯhat sine volũtate eius coget pr eã dotare. gl. est no. in. c. hoc sanctũ. xxxij. q. ij. vide Bal. & Ro. in. l. j. ff. sol. ma. & p. Bal. in. l. fi. C. de sentẽ. que sine certa quanti. & in auc. res q. C. cõmu. de leg. & in. c. §. si mulier. ff. de qdi. inde. bona gl. in. d. c. de rapto. ¶ †Predicta vera nisi filia peccauerit ¶ Additio. peccauerit. not. hic q; filia meretrix põt exhereda ri a patre vel matre. l. filiam. & ibi Bar. & doc. C. de inoffi. test. & in. l. arenã. eo. ti. nisi mater sit meretrix sm Bal. ibidẽ. in corpus sum, q; nec ali nec dotari d; a patre, vt no. Spec. in ti. q fil. sint legi. §. pe. ꝟ. qd si filia peccauerit. & idẽ t; Bal. in. d. l. fi. C. de do. pmis. & hoc intellige nisi penitentiã egerit sm Spec. vbi .s. in ver. Quid si penitentiã egerit, & q;r debeat esse ista penitẽtia. vide bo. tex. in. l. impialis. C. de nupt. & l. dist. c. ferru; & vide oino Bal. in. l. si filia. C. de inoffi. test. ¶ Ex his inferri põt †q; filius q ingratitudinẽ cõmisit adeo q; exheredari põt si penitentiam agat vino patre vel ante testamentũ cõstitutũ non poterit exheredari. Scdo q; nec sibi alimenta poterit denegari, q; perpetuo not. Et ad banc. q. de filia nupta sine cõsensu patris vide q; pulchre cõsuluit. d. Ab. de domina rymbor, in suo cõsi. xij. incip. Jesu Christi &c. vt clare materia thematis. in. ij. col.

SVMMARIVM

1 Pater an possit dotare filiam in fraudem creditorum.

¶ Decimoquarto quero.

1 **An pater possit** dotare †filiã in fraudẽ creditorũ Cõclude q; nõ, q; es alienũ ẽt le gitimam filij antecedit. l. papinianus. §. iiij. ff. de inoffi. test. sed si dotauerit & gener fraude non pticipauerit nõ tenet ipse alis secus vt est bonus casus in. l. ij. C. de his q in frau. cre. & ipsa filia semp tenet cũ dos fuerit ad eã so. ma. reuersa. tex. est. not. & ibi bar. in. l. fi. §. j. ff. & bis q in frau. cre. secus est in liberto, vt ẽ tex. in. l. j. §. & l; si libert. ff. si qs in frau. pa. vide q; no. Ang. in. §. itẽ si qs. insti. de act. & q. j. tãgã i. q. de filia vsurarij. vbi latius pseqr.

SVMMARIVM

1 Dos si sit consumpta, an pr teneat iterũ filiã dotare & numero. 2.

¶ Decimoquinto quero.

1 **Si dos est consumpta** †an pater teneat iterum illam dotare glo. in. l. ij. §. j. in verbo, dos. ff. so. ma. tenet q; quocunq; mõ dos perdat pater tenet iterũ dotare, tñ cõis conclusio Barto. Ang. Jmo. & Moder. in. l. si cũ dotẽ. §. j. est q; si filia fuit in culpa in in pdendo ipsa; dotẽ pr non tenet iterũ filiaz dotare auc. q; locũ. C. de col. & ar. l. ẽt. §. i. ff. sol. mat. Mo limito nisi in casu: d. l. si cũ dotez. §. j. vcz. qñ ipsa dos fuisset soluta ipsi filie sine voluntate patris, q; l; tũc filia cõsumpsisset dolo ipsa; dotẽ, tñ pr tenet adhuc ipsa; redotare, eo q; non agitur de pindicio ipsius patris ex quo pater h; regressu; ꝯ ipsu; maritũ. vt no. in. d. §. j. Sed si dos perdita est sine culpa mulieris, tunc pater tenetur illã dotare, q; officiũ paternum est dotare filias. l. qui liberos. ff. de ritu nup. & ꝙseruare q; dotẽ filie. auc. sed q;uis. C. de rei vxo. ac. & l. fi. C. de do. p. Jdẽ sentit bar. & bal. i. d. auc. q; locũ. & Ang. in. l. pr filie. ff. ꝺ enic. & istꝺ onus nõ tm respicit patrẽ, s; respicit suũ patrimoniũ, & per q;s l; pater decedat relictis hrdibus ẽt extraneis, & si dos est ꝙsumpta sine culpa filie tenent dicti bere des de bonis pris iterũ dotare. et vide Ang. in. §. fuerat. insti. de act. ver. in ea. gl. ibi, q; vero. ¶ Addo declarando q; Cy. in 2 d. auc. q; locũ t; q; †pater nõ tenet redotare filiã q;s ipsam dotez cõsumpsit dolo vel culpa lata. secus vero si ꝙsumpsisset culpa leni. Sed bal. & cõiter Moderni ibi tenent ꝯriũ qꝺ puto verius. & ideo. s. dixi simpliciter q;s ipsa filia culpa sua perdidit dotez q; intelligo sine lata sine leni, secus tñ si lenissima, vide. j. proxi. ij. q. ¶ Et ista possunt notari ad. q. si pater solvit legitimam filio qui eam perdidit an teneatur iteruz ipsi filio dare legitimã ex predictis p; cum de dote ad legitimã sit validus arg. videatis per no nis. in. d. l. si cum dotem. §. i.

SVMMARIVM

1 Pater dotans filiã in dubio, an videatur eam dotare de bonis ipsius patris, an vero filie limita hoc, vt nu. 2. 3. 4. et. 5.

¶ Decimosexto quero.

1 **An pater dotans** †filiã in dubio videatur eaz dotasse de bonis ipsius pris an vero filie? Blos. in. l. i. ff. so. ma. dum enumerat spãlia q; de bonis patris promissa credit. Jdẽ ibi bart. i. iij. col. allegat q; offiũ paternũ est dotare filiã. Adde qꝺ ideo gl. dixit hoc spãle in dote, q; alias pater habẽs bona aduentitia filij & solues aliqd pro filio in dubio vr solvere de bonis ipsius filij, vt. l. filius. ff. de pebere. & l. nesennius. ff. de neg. ge. est ergo spãle in dote, vt. l. fi. C. de do. pmis. vbi plus dr q; q;uis pater expresse asseruerit se dotare filium in bonis ipsius filie, tñ intelligitur de bonis ipsius patris non filie. ¶ †Limita primo nisi pater esset inops, vt ibi. 2
¶ Scdo limita nisi filia legitime ꝙsentiat. l. profectitia. §. fina. ff. de in. do. nec distinguit an filia sit emãcipata vel nõ s; gl. ibi. 3
¶ †Tertio limita nisi pr gereret negotia filie, q; tũc eã dotãdo ẽt in dubio psumit de bonis filie eã dotasse s; bar. in. d. l. nesennius. p tex. ibi. & gl. in. d. l. fi. & faciũt no. p bar. in. l. alimẽta. C. ꝺ neg. ge. Adde tñ q; Jmo. in. d. l. i. in. iiij. col. ff. sol. ma. in hoc t; ꝯriũ in filio in prãte q;s emãcipata, secus in extraneo, & tũc procedit. d. l. nesennius. & sic ad illã rndeas. vel alr nõ ob. d. l. fi. & d. l. alimenta. q; loquuntur in prima, q; prestabat alimẽta ad q; pstãda nõ poterat cogi. nos aũt secus, vt. s. dixi. Pro opi. Jmo. facit optime quo ad extraneũ. gl. in. d. l. fi. in verbo, paternũ. Jta põdera rõnẽ. d. l. fi. q; est q; pater cogit dotare filiã, q; rõ militat sine pr fuerit negotioz gestor filie sine nõ. Et eꝯ bart. facit. d. l. profectitia. §. fi. si recte inspiciat. Item ꝯ bart. facit qꝺ claz est q; pater tenet dotare filiã. d. l. fi. & l. qui liberos. ff. de ritu nupt. & hoc indistincte sive pater sit negotiorum gest. sive nõ. d. ll. sed traditioni que fit ex aliqua necessitate nõ põt apponi aliqꝺ pactũ expressum. l. si intra. & l. in traditionibus. s. de pac. ergo minus põt apponi tacitũ. & sic multominus presumptũ, vt presumatur dotasse de bonis filie. Itẽ & ꝯ bar. põdera tex. in. l. fi. ibi quo cũq; alio modo actionẽ ꝯ patrẽ. Ro. ẽt in. d. l. i. addit plures rõnes ꝯ Barto. & dicit q; totus mundus eũ reprehendit. Et hanc opi. ꝯ bar. probo vltra oẽs per tex. in. l. fi. C. de ali. pu. prestã. & per id q; voluit ipsemet bar. per illũ tex. in. l. cũ seruus in. ij. col. ff. de verb. ob. & vide bo. tex. in. l. fi. C. de do. ante nup. vbi logit in patre q; erat legitimus administrator, eadẽ vr rõ si fuerit merus neg. gest. filie. ¶ †Quarto limita nisi in patre naturali q; in 6
dubio nõ vr dotare filiã naturalẽ de bo. ipsius patris sm Bal. in. l. menius. §. duobus. el. i. de lega. ij. & ita dat istum intellectum ad tex. in. l. vxorem. §. pater naturalis. ff. de leg. iij. & de cuius veritate dicam. j. proxima. q. et si aduertas ille text. facit potius cõtra. Bal. Nunquid autẽ. d. s. in parte habeant locum in auo qui dedit dotem simpliciter pro ipsa nepte, vt intelligatur ipsam dotasse de bo. proprijs. doc. q; sic. p casum. l. dedit dotẽ. ff. ꝺ co. bo.

SVMMARIVM

1 Pater naturalis an teneatur dotare filiam.
2 Pater tenetur alere filium ẽt spurium de iure canonico.
3 Furiosus vel mentecaptus si ꝯberet matrimoniuz de facto & sic haberet filiam, si postea reuerteretur ad sanos mores tenet illam indistincte dotare.

¶ Decimoseptimo quero.

1 An pater naturalis †teneat dotare filiã? Bar. in. l. i. in. iij. co. ff. so. ma. 13 q nõ, p. l. vxorẽ. §. pr̃ nãlis. ff. de le. iij. idẽ bal. & ibi Jmo. in. iij. col. & bal. in auc. res q̃ cõia de leg. & in. l. fi. C. de do. pro. & in. l. q liberos in reportatis antiqs. ff. de ri. nup. Et ita se bz cõis opi. q̃z ẽt sequutus est. d. Ja. pap. motus, q; pr̃ naturalis nõ põt aliquid donare filio nãli tm̃. l. i. C. de nat. libe. Sed ipsa filia dr̃ hre titulũ lucratiuũ in cã ipsius dotis. l. ex pro missione. ff. de ac. & ob. l. ait pror. §. fin. l. fi. §. si a socero. ff. q̃ i fra. cre. glo. in. l. si donaturus. ff. de q̃di. ob can. oino vide ad hoc q volunt bar. in. d. §. si a socero. in. q. an creditores pr̃is possint re vocare data in dotẽ pro filia tanq̃z in fraudẽ ipsorũ creditorz facti fuerit &c. Ex qua no. q 13 pr̃ nãlis teneat filiã alere. auct. 13 C. de na. lib. tm̃ nõ teneẽ eã dotare. Et sic infero q nõ procedit ar. de alimẽtis ad dotẽ bz Ang. in. l. a filia. ff. ad treb. & bz Jmo. & Ro. in. l. i. 13 doct. in pluribus locis vtanr̃ illo arg. vt Cyn. in d. l. fi. & in. l. oi. C. de admi. tut. & in. l. mater. & ibi bal. C. de in. do. & p bar. in. l. fi. C. de bis qui. vt indi. de quo arg. an procedat tan gã inferius in loco suo. Alij dicũt q pr̃ nãlis nõ teneẽ dotare filiã qm̃ bz vnde possit se alere. ita intelligiẽ. d. §. nãlis habebat fi deicõ. alias vero alere eã teneẽ in dotẽ dare tm̃ q alimẽta sufficiãt bm bal. in. d. l. mater. & Ro. in. d. l. i. ff. so. ma. Et hec opi. in dubio videreẽ amplectenda. ar. l. in ambiguis. ff. de pe. Nõ ob. arg. d. Ja. qz si illud esset verũ sequereẽ q pr̃ legitimus & nãlis nõ posset cogi dotare filiã ex quo simplr nõ põt aliqd donare ip si filie. l. in donationes quas in parẽtes. C. de do. inter vi. & vxo. Itẽ ex illo. ar. sequereẽ q pr̃ nãlis nõ posset volũtarie dotare ip
2 saz filiã naturalẽ ꝛ. d §. pr̃ naturalis. ¶ Ex his vr̃ inferri q †cũ de iure cano. pr̃ teneẽ alere filiũ ẽt spuriũ tex. est sin. in. c. cũ ba beret. extra de eo qui duxit in matri. q̃z pollu. p adul. 13 secus de iure ciuili. auc. ex q̃plexu. C. de incest. nup. ita & dotare filiã. & ita proprie in dote firmant in terminis bart. & Jmo. in. l. menins. §. duobus. el. i. in. iij. q. de le. ij. & bar. in. l. fi. §. a socero. ff. q̃ in frau. cre. & bar. in. d. auc. ex cõplexu. & in. d. l. fi. ff. de bis qui. vt indi. ¶ Aduertatis q; istud forte ꝓcederet in terris ecclesie vbi ser vatur ius canonicũ nõ aũt ciuile. & ita reperio dixisse Jmo. in. l. ex facto. §. si qs rogatus. ff. ad treb. ¶ Rubito q; ꝛ predicta fa cit q 13 pr̃ teneatur eã alimentare nõ sequit̃ ergo & tm̃ in dotem dare q ad alimẽta sufficiat, qz annua & mẽstrua pstãt alimẽta. l. pecunie. ff. de ali. le. no. bar. in. l. fi. ff. de lib. agn. Sed dos vnica prestatione dari dz, ergo nõ parũ interest patris, iuxta not. in. l. heredes. §. idẽ iure. ff. fa. herc. et iõ forte sufficeret si offert ei alimẽta, & ita debẽt ꝓdicta intelligi, qz si nõ vult alere, tunc tenebit̃ tm̃ in dotẽ dare, secus si vellet potius prestare alimẽta quod no.
3 ¶ Unum ẽt tene menti †q si aliquis furiosus vel mentecaptus ꝛ beret matrimoniũ de facto & hr̃et filiã, si postea reuerteretur ad sanos mores tenetur illã indistincte dotare bz bal. in. d. auc. res q̃. in fi. j. col. ar. l. ad hoc. §. fi. ad treb. Aduerte tm̃ qz si post q̃z respuit perseueranit in eodem matrimonio talis filia deberet dici legitima. Sed quid si nõ perseueraret cogita.

SVMMARIVM

1 Auus an teneatur neptem dotare.

¶ Decimooctauo quero.

1 An auus teneat neptem dotare. † Distingue in auo pr̃no q sic, sed in auo materno secus. & ita saluatur gl. in. l. fi. C. de do. pro. que dicit q auus nõ teneẽ dotare neptẽ, qz intelligit in auo materno q̃uis bar. in. d. l. i. & in. iij. col. ff. so. ma. reprehendat ipsam gl. limita predicta bm bald. in auc. res que. C. cõia de le. nisi filius hr̃et vnde dotaret filiã ex se natã, qz tũc ipse filius teneẽ & nõ auus, sicut in alimentis decidit bar. in. l. nõ quẽ admodũ. ff. de li. agn. et hoc sequit̃ Ro. in. in. d. l. i. & Saly. in. l. si filius in id. ff. ad mace. allegat. l. pr̃. cũ gl. ff. ꝺ enic. idẽ bal. & Sali. in. l. fi. C. de do. pro. & Spe. in ti. de iudi. §. sequit̃. ver. quid si vnus. in. iiij. parte. idem Bal. in. d. l. pater.

SVMMARIVM

1 Patruus an teneatur dotare neptem.

¶ Decimonono quero.

1 An patruus †teneat dotare neptẽ? Ang. & Jmo. in. d. l. i. ff. so. ma. q̃cludũt q nõ. Nec ob. l. & si nihil. ff. ꝺ in rẽ verso. qz loqt̃ in nepte quo ad auũ. & ita si lam. Intelligit Bald. ibi & Sali. in. l. si filius in id. ff. ad mace.

SVMMARIVM

1 Frater habens filiam eam dotauit sciente & consentiente fratre de cõibus bonis, an in dubio videatur consentire frater animo donandi, ita vt postea nõ possit in diuisione petere illud.

¶ Vigesimo quero.

1 Frater habens filiã †eam dotauit sciente & cõsentiente fratre de cõibus bonis, an in dubio vr̃ q̃sentire frater animo donandi ita vt nõ possit postea in diuisiõe petere illud? Pau. ꝺ ca. q̃sulnit q sic, p. l. cum is. §. mulier. de q̃di. inde. inncta. l. i. §. accedit. C. de rei vxo. ac. alij allegãt ad hũc tex. in. l. si seruus cõis. ff. de do. inter vir. & vxo. l. creditor. ff. mã. et istud in terminis firmauit Jo. fa. in. d. l. fi. C. de do. pro. secus dicit si frater idẽ q̃z patruus stetisset in fini bus simplicis ꝓmissionis, qz tũc vr̃ ꝓmisisse tanq̃z de bonis suis f. dotãdis & aio repetendi. ¶ Unũ volo te notare q si frater de cõibus bonis emeret vxori iocalia vestes festucas, & sic ita tũc fra ter tacens nõ vr̃ q̃sentire animo donandi, qz nec ipse mariti⁹ vi detur donare. l. si vt certo. §. interdum. ff. commoda. quod nota.

SVMMARIVM

1 Filius an teneatur dotare matrem.

¶ Vigesimoprimoquero.

1 An filius teneatur dotare matrẽ? †Ang. in. l. i. ff. solu. ma. dixit q nõ per. l. tuto. bm dignitatẽ. §. fi. ff. de admi. tu. Item m qz ipsa nubente q̃ristantur filij primi ma trimonij, vt in. §. soluto. in auc. de nup. & in auc. de non eli. ij. nu. §. gregoriana. ver. prospeximus. q̃ristãt & amici veri bz Ang. ꝺ. iura. Sed certe hoc nõ dicũt si bene aduertaẽ bz Jmo. Ad ꝺ. iura. Sed certe hoc nõ dicũt si bene aduertaẽ bz Jmo. Ad de q pro predictis facit. l. iij. & ibi p Guil. & Ang. C. de preseri. lon. temp. & tex. in. l. i. §. pe. & ibi bal. ff. de tu. & ra. dist. quez tex. ẽt allegat bald. in. l. i. in fi. C. de inoffi. do. & vide bal. in. l. si ma tre. C. de iure doti. & in proe. ffozum. & in. l. qui liberos. ff. de ritu nup. Adde tamẽ quod filius tenetur matrez alere, si non habet aliunde. l. si quis a liberis. §. parens. ff. de libe. agno.

SVMMARIVM

1 Mater an teneatur dotare filiam.

¶ Vigesimosecundo quero.

1 An mater teneatur dotare †filiam? Dic q nõ rehr. l. mater C. de iure dot. Sed Cy. & Bald. ibi, & in auct. res q. C. cõia de le. limitant illã. l. nisi pater esset inops sicut dicimus in alimẽtis. l. si qs a liberis. §. j. ver. ergo in matrẽ. ff. de li. ag. & no. in. l. alimenta. C. de neg. gest. & arg. l. cum in plures. §. pen. ff. de admi. tuto. ar guendo a fortiori ibi de fratre ad matrẽ. hic Ro. tamen 13 ꝛium in. d. l. j. ff. solu. matri. qz non procedit arg. de ali mentis ad dotem vt terigi. ſ. & hoc potest esse satis verum nisi di camus q mater tenetur dotare filiam, que non haberet vnde se aleret, nec mater vellet postea eam alere.

SVMMARIVM

1 Frater an teneatur dotare sororem.

¶ Vigesimotertio quero.

1 An frater †teneatur dotare sororem? Glos. quod sic in. l. cum plures. §. penul. ff. de admi. tu. qñ non bz vnde se dotet, qz si haberet legitimã ex qua se dotare pos set, tunc secus. Idem 13 Barto. per. l. quesitum. ff. vbi pu. edu. ꝺ. Idem Cyn. post glo. in. l. non omni. C. de admi. tuto. & Cy. in. l. i. C. de alendis libe. & Bald. in auct. res que. C. cõia de leg. Plus dixit do. Abba. in. c. pernenit. extra de arbit. quod fra ter clericus tenetur dotare sororem de redditibus beneficiorũ suorum. ¶ Et ad hanc questionem vide pulchre Abba. in suo consi.

consi. xij. incip. Jesu christi saluatoris, vt clare materia thematis ꝛc. in scdo ꝛ septimo dubio. vbi ꝙcludit ꝙ frater teneꝫ dotare sororẽ ex duplici capite, qꝛ heres prīs, ꝛ ex capite, qꝛ frater vt ibi p eũ. Predicta vero in sororе ex eodẽ pre nata, secus si ex alio pre, ꝫ eadẽ matre, vt in. d. l. cũ in plures. q̄uis Ang. in. l. a filia. ff. ad treb. referat ꝙ Bar. in auc. res que. C. cõia. de leg. ꝫ idem si ex eadẽ matre tãtũ. s. ꝙ teneaꝫ eã dotare qđ ipse Ang. reprobat, sed certe Bar. in lec. mea. in. d. auc. res que. illud nõ dicit sed si dicat põt saluari qñ frater erat diues ꝛ sororꝛ non habebat vnde se dotaret, qꝛ eodẽ casu teneꝫ eã alimẽtare ergo ꝛc.

SVMMARIVM

1 Frater habens bona cõia p indiuiso cũ sororе eam dotauit de communibus bonis, an videatur fecisse quo ad partem suã.

¶ Vigesimoquarto quero.

1 **Pone** ꝙ frater† habẽs bona cõia p indiuiso cũ sororе eã dotauit de cõib⁹ bonis, an vr fecisse quo ad ptem suã. Jo. fab. in. l. fi. C. de do. pmis. ꝛ ibi bal. ꝫ ꝙ non, sed potius animo repetẽdi. q̄rīũ ꝫ Cy. ꝛ Marti. de fano. quos refert Sali. in. d. l. fi. mouent p. l. j. §. accedit. C. de rei vxo. act. vbi extraneus dãs dotẽ simpliciter ꝛ non stipulãs alij vr donasse mulieri ſ3 certũ est ꝙ in mã dotis frater censeꝫ exneus. d. l. j. §. p exneũ ergo ꝛc. mihi ego⁹ vr prima opi. ar. l. fi. ff. de pe. be. ꝫ si non esset negotiorũ gesto⁹. nec debito⁹ tũc intelligiꝫ dotare, ita procedat opinio q̄ria. Et iõ puto ꝙ fratres q dotãt sororеs in eadez familia existẽtes cũ gerãt negotia soro⁹ cura ꝛ sollicitudine itelligi ꝫ dotare aio repetẽdi seu de primonio mulieris ꝙsiderato exitu.

¶ Vigesimoquinto quero.

Quid si statuto caueꝫ ꝙ sororꝛ dotata non succedat cum fratibus, an si fuerat dotata ꝛ illaz perdidit teneat iterum dotare. vide. j. in vlti. parte huius tractatus.

SVMMARIVM

1 Dotare aliquã si quis teneaꝫ ex dispositione hominis, si illa semel fuerit dotata ꝛ dotez perdidit, an teneaꝫ iterum dotare.

¶ Vigesimosexto quero.

1 **Quid** si aliquis† teneꝫ aliq̄s dotare ex dispositiõe hois, an si semel fuit dotata ꝛ illã pdidit teneaꝫ iterũ dotare. ¶ Additio. iterũ dotare. no. qđ ꝫ pr teneaꝫ toties quoties opus fuerit dotare filiã tñ si semel fuit dotata ꝛ eã cõsumpsit nõ teneꝫ amplius eã dotare si culpa sua cõsumpserit. vide bart. soci. i q̄si. lxxv. ℞. j. qꝛ vltra. circa principiũ. in. j. pte. vide ẽt ꝙ no. Jas. ó may. inst ó acti. §. fuerat. nu. xvij. ꝛ nu. cxxxv. Jmo. i. d. l. si cũ dotẽ. §. j. ff. so. ma. ꝙcludit ꝙnõ, secus qñ teneꝫ ex dispõe l. ꝛ p hoc alleg. l. plane. §. i. ff. vt in pos. leg. iũcta. l. sciẽ dũ. ff. qui satis. co. ſ3 certe illa iura potius faciũt in q̄rīũ. nã in. l. sciendum obligatus erat ex dispositione legis. tñ si fideiussor desinit esse solueꝫdo non teneꝫ iterũ cauere, ergo mitius agiꝫ cũ lege, q̄s cuz hoie. ar. l. celsus. ff. ó arbi. melius igiꝫ facit p imo. tex. in. l. veluti. §. actio. ff. ó edẽ. inuctis no. ibi p bar. ꝛ iũcta. l. si fideicõmissa. §. si qs. x. de leg. ij. in qbus iuribus dictio rut sus in dispositione. l. intelligiꝫ toties quoties. ſ3 in dispositiõe hois ó scda dice tñ. faciũt ad hoc no. p bal. in. l. q p salutẽ. ó iureiu. ꝛ p Ro. in. l. ptor. §. hoc interdictũ. ad fi. in addi. nouis. ff. ó ope. op. ꝛ paul. in. l. si socius p filia. p tex. ff. p so. ꝙclusio vr ꝙ teneꝫ semel tñ dotare, qꝛ ob. ꝙuentionalis tolliꝫ ꝙmiꝫ ex prio actu solutiõis. l. put. ff. ó sol. §. pterea. insti. q. mo. to. obli. sed obligatio legalis tñ durat q̄tũ durat causa finalis inductiua ipsius obligationis, seu ipsa necessitas. l. si is a quo. cũ ibi no. ff. vt in pos. leg. l. ij. cũ ibi not. ff. ó fideiuss. ꝛ iõ in casu. s. prima. ij. q. qñ filia pdidit dotẽ absq̄ dolo lata ꝛ leui culpa ipsius pr teneꝫ iterũ, qꝛ adhuc durat cã fin. que ꝙsistit in hoc vez ꝙ offm paternũ est dotare filiaz ꝛc. Et ad istam rationẽ videanꝫ no. p Bal. ꝛ Moder. in. d. l. veluti. ꝛ in. d. l. q p salutez. vbi dicit ꝙ stante statuto ꝙ si fuerit qõ inter affines cogunt ad cõpromissuz non sufficit si factũ esset vnuz compromissuz vel mille, sed semper quousq̄ causa sit sopita cogunt ad compromissuz. de quo p Rapha. in. l. si finita in princip. ff. ó dã. infec. ¶ Ego addo secus si partes p stipulationẽ pmisissent facere compromissum de certa causa, qꝛ per primum cõpromissum factum, tũc expirasset partes ꝛ essent liberate a dicta stipulatione per. s. dicta quod nota.

SVMMARIVM

2 Onus dotãdi filiã an transeat ad heredes patris ẽt extraneos.

¶ Vigesimoseptimo quero.

1 **An** onus dotãdi† filiã trãseat ad hrdes prīs ẽt extraneos ꝫ Dic aliquãtulũ latius q̄s alij. Aut filia fuit instituta vna cũ fratribus suis tũc eo casu quo fratres haberent in siti lucro a patre q̄tũ est q̄titas dotis, ꝛ tũc mulier dz hre dotẽ precipuaz, vt est tex. in. l. fi. C. cõia vtri. iudi. Aut fratres nõ habẽt sitẽ lucrũ, ꝛ tũc dos filie venit diuidẽda cũ fratribus sicut reliquũ primoniũ ex quo exacta fuit a primo viro p patrẽ vel appropriata p stipulationẽ ꝛ sic mulier poterit se dotare de bonis q̄ venerũt sibi in partẽ. Qđ tñ intellige dũmõ tm̃ sit q̄tũ erat dos, qꝛ pr nõ põt dotẽ minuere filie, auc. sed q̄uis. C. de rei vxo. ac. Aut filia fuit instituta cũ extraneis, tũc ante partẽ suam dz hre dotẽ pcipuã, vt est casus sing. in. d. l. fi. C. cõia vtri. in. Aut filia fuit exhr̄ data, ꝛ tũc aut legitime, ꝛ vr ꝙ nihil possit petere cũ ẽt pdat tali casu ius petẽdi alimẽta, vt. l. si qd a liberis. §. si qs ex his. ff. de li. agn. ꝛ clarũ est ꝙ dos succedit loco alimẽtoꝝ, vt no. Cy. in. l. sancimus. C. de nup. Qđ intelligo verũ ꝙ nõ possit petere a talibus hrdibus dotẽ de nouo dari, sed exactã p patrẽ vr ꝙ possit petere, vt ex alienũ. l. iij. sed vtrũ. in ver. ergo. ꝛ ibi gl. ff. de min. Aut fuit iniuste exheredata, ꝛ tunc rũpit testm̃, ꝛ de bonis q̄ ibi obueniẽt poterit se dotare. Aut pr abintestato decessit, ꝛ tũc sernaꝫ. l. fi. C. cõia vtri. in. Ita colligiꝫ ex mẽte bar. ꝛ Jmo. in. l. post dotẽ. ff. so. ma. et ad hãc. q. vide bal. in. l. fi. C. de do. pro. ꝛ bar. in l. sicut. §. si debito⁹. ff. q. mo. pig. vel hipo. Pau. in. l. si socer. in prin. ff. so. ma. ꝛ in. l. si marito. §. si volũtate. eo. tit. et est vtile pro statutis ꝙ filia femina nõ succedat. nã hrdes prīs tenent illam dotare. ita dicit in. d. l. fi. C. de dot. pro. ꝛ q̄uis Jmo. in. d. l. post dotẽ. dicat ꝙ hodie huic qõni non est insistendum, an onus dotandi filiã trãseat ad heredes, ꝛ arguit a sufficiẽti partiũ enumeratione, vi ibi p eũ, tñ vt ibidẽ alias scripsi vr ꝙ insufficiẽter enumeret. Si. n. ponatur dotẽ pro filia promissam in maiori q̄titate q̄ sit portio in qua fuit instituta, nec filia velit succedere, sed petit se dotari ab hrdibus ẽm q̄titatẽ promissaz certe põt. ꝛ sic remaneret inuestigationem predictam tunc non esse inutilem.

¶ Vigesimooctauo quero.

Quid si pr dotauit filiã nõ actu, sed promissione. Postea decessit filio ꝛ filia equis portionibus institutis. an onus dotãdi spectet ẽt ad filiũ pro dimidia pro qua est heres patris? Tex. est mirabilis ꝙ nõ in. l. i. §. filiã. ff. de colla. do. sed ad filiã spectat onus se dotandi. ꝛ rõnẽ illius vide ibi post Barto.

SVMMARIVM

1 Pater si instituit filiam suam in ptãte in centum, aut reliquit ei centum in dotem si nupserit, an possit statim peti tale relictũ a tempore nuptiarum.

2 Dictiones suspensiue non faciunt conditionem.

¶ Vigesimonono quero.

1 **Si** pater instituit† filiã suã in ptãte in. c. aut reliquit ei. c. in dotẽ si nupserit vel cũ nupserit, an possit statim peti tale relictum an demũ tpe nuptiaꝝ. Ar primo ꝙ nõ statim peti possit, qꝛ relictũ est q̄dõnale, vt in. §. sed hoc presenti. in auc. de san. epi. ꝛ. l. cũ ita legatũ. §. videamus. de q̄di. ꝛ demon. ꝛ. l. legatuz. C. de q̄di. inser. ergo peti nõ põt tãq̄ existat q̄dõ. l. q hrdi. §. fi. ff. de q̄di. ꝛ demon. l. i. §. sinaũt sub q̄di. C. de cad. tol. Testator. n. q̄ditionẽ apposuit, qꝛ eã impleri voluit. l. si qs locuples. ff. de ann. leg. ꝛ. l. cũ patrẽ. C. de q̄di. inser. Sed verba si nupserit rez pfectã significãt. l. i. §. pe. ff. ꝙ q̄sq̄ in. ergo añ nuptias relictũ peti nõ põt. Absurduz est. n. plus tribui q̄s testator voluerit. l. aut facta. §. sub q̄dõne. ff. ad treb. Itẽ dos nõ est sine matrimonio. l. iij. ff. de in. do. l. fi. C. de do. añ nup. ergo añ matrimoniũ dos peti nõ põt. Itẽ cũ testator ex aliqua cã relingt, tũc demum debeꝫ cum cã subest, vt p3 in relictis ad habitationem vel disciplinaz,

vt.l.nec semel.§.cũ in habitatione.ff.qñ dies.le.ce.l.actiõe.§.fi. ff.pro soc.l.quidam.§.si scriptũ.ff.de leg.i.cum ergo testator in cã dotis reliqt añçz cã subsit peti nõ põt. Jté pro hac pte vr ca sus plurium legũ. Nã hec qdõ si nupserit vel cũ nupserit aut ap ponit mulieri nubilis etatis,z tũc nõ est locus ꝯiecture tpis, ſz demũ cũ nupserit implet qdõ z peti põt.l.hec qdõ.§.filie.ff.de qdi.z demõ.l.cũ fuerit.ff.de le.ij.l.cũ pr.§.pr certã.eo.tit. Aut apponit mulieri nõ nubilis etatis.z tũc saltẽ tps nubilis etatis expectaꝫ,vt.ff.qñ dies le.ce.l.si dies.z.l.q pupille.z.l.pr seue rinã.ff.de qdi.z demon. nisi appareat testatorez de matrimonio sensisse.l.sancimus.C.de nup. vbi Cy.no.hãc.q. Preterea lex dicit q qñ aliqd daꝫ ꝙtemplatione certe cãe z illa cã nõ sequit datũ repetit.ergo multo fortius excipit,vt de qdi.ob cãm.p to tũ.z.l.i.in fi.de re.pmu. facit ad hanc partẽ.l.alũne.§.hr̃dibus ff.de ali.z cib.leg.l.z si pr.§.j.ff.ad mace.l.dotis fructus.§.fi.ff. de in.do.l.lucius.§.ale.ff.de leg.ij.l.creditor.§.si inter.ff.man.l.si bẽs.ff.de qdi.z demõ. Jté negari nõ põt q istud legatũ nõ sit in die.vt dicit bal.in.l.qm̃ in prioribus.C.de inoffi.test. Modo cũ talis dies incertus dicaꝫ qdõ.l.dies incertus.ff.de qdi.z demõ. sive sit in die,sive sub qdõne ante nuptias peti nõ põt ꝑm bald. ꝯ opi.sepius qsulendo secutus est Pau.de ca.vt ipse dicit in suo qsi.lxxvj.z ibi dicit plures singulares viros secũ qcordasse. Et ex hoc vr q si pr aliud nõ relinquat filie sue ꝯ dotẽ si nupse rit vel cũ nupserit dictã filiã in ptãte posse testm̃ pri nullũ dice re,nã filia in ptãte posita põt dicere testm̃ patris nullũ esse, vt in auc.vt cũ de ap.cog.§.aliud quoçz capitulũ.z in.l.maximũ vi tiũ.C.de lib.pre.sed prima filia dr preterita,ergo ꝛc. Et pz eam esse preteritã,qr fuit instituta sub cõdi.nuptiarũ vt probat in.d. §.sed hoc pñti.vbi expresse dr q tale delictũ est qdõnale. Item dictio cũ qñ ponit cum tpe futuro incerto facit qdõnẽ,vt no. in l.q promisit.ff.de qdi.inde.z in.l.quaſcunçz.§.fi.ff.de ver. obl. Hoc exprsse tz bar.in.l.i.ff.de qdi.z demon. Sed filius in ptãte instituts sub qdõne cãli z mixta dicit testm̃ nullz,qr interiz est preteritus,vt legit,z no.in.l.suus quoçz.ff.de bere.insti.z in.l.si pr.C.de insti.z substi.rõne.n.incertitudis tpis z eratis nubilis z nuptiaꝝ censenda est dicta instõ sive relictũ qdõnale,z sic te stm̃ est nullz;qr instõ vel test m̃ sub qdõne incerta inducit inte rim preteritionẽ.ad hoc.l.posthuma.z q ibi no.ff.de li.z posth. ¶ Non ob.q instõ fuerit pura z prestatio in die,nã lz tps certe eratis faciat die nõ qdõnẽ quo post legatz pfectũ adijcit presta tioni.l.ex his.C.qñ dies leg.ce.tm̃ secus si adijcit tps incertũ pre stationi,qr tũc facit qdõnẽ.l.q bus diebus.§.qdã titio.ff.de qdi. z demon.hoc firmat gl.in.l.seius saturnius.ff.ad treb.in.l.si cui §.hoc aũt legatz.ff.de leg.j. Ex his pz q instõ est cẽsenda con ditionalis,qr prestationi fuit adiectz tps incertz nuptiaꝝ duz dixit testator si nupserit vel cum nupserit. Illud ẽt est certissimũ q sequẽtia restringunt precedentia z pcedentibus pstãt intelle crum.tex.no.in.l.si cum funduz.ff.de ver.sig. Et ex vltimis ap paret qualr pcedentia intelligañ,vt pulchre no. Bar.in.l.aure lius.§.stico.ff.de li.le. ex tpe z die icerto appositi pstationi post instõnẽ vel relictz apparet instõnẽ fuisse z esse qdõnalez.l.i. z l.bẽs meus.z.l.dies incertus.ff.de qdi.z demõ. Nõ ob.si dicaꝫ q hec sit censenda instõ, puta qr dos succedit loco legitime, vt plene per Cy.in.d.l.sancimus.z in legitima subducit ois qdõ z oẽ grauamẽ, vt.l.qm̃ in prioribus.C.de inoffi.test.z.l.scimus.§. cum aũt.eo.ti. vbi casus in qdõne cãli ꝑm Barto. ibi,qui dicit hoc pluries qsuluisse. Qr rñdeo q.l.qm̃ i priorib.loquit in gra namine, sed qditio cãlis nõ est proprie grauamẽ,vt no.ff.de be re.insti.l.sub qdõne.z.C.de ca.tol.l.i.§.ij. Preterea illa preten dit firmare testm̃ ꝓ qrelã nõ ꝓ vtilitatẽ vt apparet ex titulo sub quo situata est,z ista rõ vr multũ efficax. Naz.l.qm̃ in prioribus intẽdit tollere grauamen filioꝝ nõ aũt cõmodũ.sic.z in.d.§.cuz aũt.tollit illud grauamẽ in cõmodũ filij. sed hic tolleret cõmo dũ.nã cõmodz filie est q testm̃ nõ vz ipso iure.hoc voluit Cy. in.d.l.suus quoçz.facit in auc.l.q fauore.C.de le. Istud ẽt non est grauamen,qr nõ vz testm̃ ex quo peccat in forma z in solẽni tate z in mãdato,vt instituaꝫ filius non sub tali qdõne. Omissio .n.forme vitiat actũ ꝯ truncunçz fauorabilẽ.l.q rome.§.flavius. ff.de ver.ob.volũt doc.in.l.i.ff.de test.z in.l.cum his.§.si ꝓr.ff. de transac.z banc opi.tenuerunt Pe.Cy.Ray.Jac.de are.z Bal.qsulendo.et p hanc ẽt partẽ,alias qsuluit collegiũ Bono nien. Jté illud quoad amoueaꝫ qditio loquitur qñ filius instituitur sub conditione potestativa que non includit vitium.d.l.qm̃ in prioribus.z ita loquit gl.q est in.l.suus quoçz.in prin. z appa ret q ad illã qdõnẽ signata est in ver.qstat. Et ꝯtũ ad illã dicit q remouetur omne grauamen. Si aũt vltimo id q relictum est sub qditione causali sit aliquid relictum iure institutionis, tunc suppletur per.l.odio querele.vt.l.omnimodo.z.l.sancimus.in prin.C.de inoffi.test. Aut nihil est sibi relictũ nisi sub conditiõe causali z tunc refert. Aut preteritus nõ põt dicere nullz sed ve nire p ꝓ tab.vt emãcipatus de iure ffoꝝ.z.C.ẽt de iure auctenti coꝝ ꝑm quasdã gl.vt alias scripsi in.l.gallus.§.qd si tm̃.ff.de li. z posth.z no.in.l.filius.ff.de mino. saltẽ cuz distinctione ꝯ po nit gl.in.§.exhr̃datos.in auc.de here.z fal.z tũc reijcit qditio nis grauamen.l.omodo.C.de inoffi.test.vt sicut querela exclu dit,ita excludañ ꝓ tab.vt expresse ibi dr. Aut talis est preteri tio q ipso iure testm̃ annullat,z tũc isto casu suus pt dicere nul luz,nec hoc casu hret locũ.l.qm̃ in prioribus.qr non provideꝫ ꝓ nullitatẽ sz ꝓ grauamen,nec in hoc ius antiquũ repit innittarũ, nec est mirũ si facilius tollit qrela ꝯ nullitas. Nã in primo casu testm̃ est aliqd. Jn scõo est nullũ, z facilius est adimere q tz p se ꝯ de nullo aliqd facere. Jté qr qrela est odiosa rescindens testm̃. Sz ius dri nullũ fauorabile,qrela eteni est inducta in pe nã testatoris,qr quodãmõ nõ instituit, sed potius exheredauit. l.titia.ff.de inoffi.testa.sed ius dicẽdi nullũ, lz dicaꝫ penale pro ꝯto annulat testm̃,vt.l.si.in fi.C.de posthu.here.insti.tñ ppie nõ est introductũ in penã,sed pp defectũ solennitatis. ¶ Jté.l. scimus.§.cũ aũt.nõ ob.nã iure.C.sufficiebat quilibet titulus re licti,nec regrebaꝫ instõ,ideo nõ habebat locũ ius dicẽdi nullũ, sed qrela inofficiosi,vnde nimirũ si illa qditio amouebaꝫ odio q rele. Sed iure auctenticorum regrit titulus instõnis,quo titulo caret pendente qdõne nuptiaꝝ. Et ideo tançz preterita interim dicit nullũ z sic dictus.§.est correctus. Nã ꝑm veritatẽ non di sponit ille.§.q si in terminis nullitatis,sed inofficiositatis, q in officiositas cessat in leg. q est nullũ rõne preteritionis vel alia cã.l.eũ q.z.l.ꝓ maiores.C.de inoffi.test.z no.in.l.si quis in suo. eo.ti.in ver.cũ nepotẽ.z in auc.ex cã.C.de lib.preteri.in gl.ma gna.z qr qditionis causalis additio non onerabat filium ẽt ante tempora.l.quoniam in prioribus.cuz ipso iure reddet testm̃ nul lum,vt no.in.d.l.suus quoçz.ideo nõ adaptatur intentio ipsius grauaminis,qr nõ est priuatio sine habitu.li.x.ff.de ver.ob.logr ergo.§.cum aũt.in casu quo preteritio nõ inhibuit ipso iure testa mentum, ꝑm illa tempora puta in filio qui non erat in ptãte vel erat in aliquo institutus q ex eo colliges, qr dispositio illius.§. venit ad remotionẽ querele sicut.l.quoniã in prioribus. z qrela nõ dabaꝫ suo preterito. Similiter nõ ob.gl. p aliquos allegata in.l.si pater.C.de insti.z substi.qr illa gl.nõ dicit quod conditio causalis tollitur.per.l.quoniam in prioribus.sed potius dicit ꝓ riñ qr dicit q hodie filius deberet hr̃e debitũ bonoꝝ subsidiũ si ne omni qdõne z dilatione q quidẽ ex superioribus non negat sed qfirmat,ergo si non habuit testamentum nullum redditur. Et similiter non obst. gl.in.l.suus quoçz.ff.de here.insti.in ver bo.qstat.qr vt dixi loquit relata ad tex. de ptãtina cui erat ne cesse parere non autem de causali cui erat necesse parere,sed re ducebat rem ad causam intestati,iõ nõ onerabat. Probat in si mili in.l.filius.ff.de qdi. insti.nã sicut pretor nõ curabat remo uere qditionem tempore appositã in institutione filij,qr non one rabat filium,ita.l.qm̃ in prioribus. non curauit remouere qdi tionẽ alr inutilr adiectã,qr nõ onerabat. Nõ ob.pdictis q no. bar.in.l.titio cẽtũ.§.titio genero.ff.de qdi.z demõ. vbi dixit qõ cũ pater legat filie pro dote cui nihil aliud reliquerat nõ vr face re conditionale relictum. sed causale z admonitorium potius ꝯ necessitatem,qr aliud esset concedendum vbi verba essent cau saliter concepta,vt in.q.ibi per eum formata. Nam dictio pro, facit cãm.l.lucius.§.j.ff.de leg.ij.secus est si verba sint qditiona liter expressa,qr tunc important necessitatem expectationis enẽ tus,vt.l.sancimus.C.de nup. Similiter nõ ob.l.mutus.§.hanc aũt.allegata per Bar.qr fateor q dictiones suspensiue nõ fa ciunt qditionem, qñ apponuntur eventui necessario vel appo nũtur ei q tacite inest de necessitate persone vel actui cui appo nuntur.z ita loquitur.d.§.hac.l.si pupillus.§.i.ff.de nova.z.l. in illa.in fi.ff.de ver.ob.z.l.iij.cum sua materia.ff.de le.i. Sed in proposito secus est,qr imminet filijs necessitas nubẽdi nec ta cite suberat de nã actus, imo haberet de necessitate ab actu in stõnis q fienda erat absqz suspẽsione casualis eventus,ergo ꝛc. Item vltra predicta qõ dictum relictum sive instõ si nupserit cẽ featur conditionalis. facit qr conditio nihil aliud est ꝯ adiectio diei cessionem dum pendet impeditus,vt no.Bal. in rub.C.de insti.z substi.z.l.cedere diem.de verbo.sig.et conditio est illa q hz se ad esse z non esse.l.i.z.l.heres meus.ff.de qdi. z demõ.c. coraz.in fi.de offi.deleg. Sed hec est huiusmodi,ergo est qdõ. et si dicaꝫ q hic dies fuit apposita prestationi,z sic nõ facit cõ

ditionem.

ditionem.l.firmio.ff.qñ dies lega. ced.& l.ex his.& ibi gl.C.eo. rñdeo vt .ſ. dixi. Vel aliter q illud ꝓcederet qñ ſolus dies ap-ponereť ita qđ ad ꝓſtationē ſufficeret ſolus lapſus diei ita lo-quunť illa iura,ſecus vbi vltra diē requireretur cōditionis im-plemētū.vt in caſu noſtro in quo non ſufficeret q̄ curreret tps nubilis etatis niſi ipſa ēt nuberet,q̄ illa verba ſi nupſerit rē pfe-ctā ſignificāt,vt.ſ.dixi.& ita notabiliter vult By.in.l.ſi mater.ff. de vulga.& pup. Itē ex ꝓdictis pz q̄ iſta ē ḡditio caſualis vel ſal-tē mixta non poteſtatiua,vt pz q̄ non potuit impleri oī tempore q̄ non tēpore pupillaris etatis , vt in .c.j.extra de ſpō.impub. ergo &c.l.fi.ff.de qđi.inſti. Itē ḡſiſtit in facto dependēte ex alte-rius volūtate.ſ.mariti,vt.l.nuptias.ó reg.iur.ergo.nō poteſta-tiua.d.l.ſuus quoq̄.& l.i.cū ibi no.C.de inſti.& ſubſti.cum ergo ſit inſtituta ſub ḡditione non ptātiua,tanq̄ ꝓterita ante euentū ḡditionis dicit teſtamentū nullū ſi in alio capite non ſit exbere data ꝓ iura predicta. ¶ Et ſi dicať quod ꝓdictis fortiter obſtat tex.in.d.§.cū aūt.vbi ſumus in conditione caſuali,vt ibi pz iun-cta.l.heres meus.de condi.& demō.& tñ illa remouetur & rema-net firmū teſtamentū.Et ſi rñdeatur,vt.ſ.tetigi ꝓ dominos Bo-nonienſes ḡſulentes vcz q̄ tunc non reqrebatur de iure codicis inſtitutio,ſed ſufficiebat quoquo relicti titulo ,& ſic non cōpete-bat ius dicendi nullū,ſed querella vel cōtratabulas. Ad̄ q̄ hec ſolutio non ꝓcedat,q̄ lz non requireret inſtitutio,& in hoc bene dicūr,tñ adhuc erat ius dicendi nullū ꝓp ꝓteritionē,vt eſt ca-ſus in.d.l.oīmodo.§.ſi vero.& eſt bonus tex.de iure codi.in.l.ſi pater.C.de inſti.& ſubſti.q̄ inſtitutus ſub ḡditione non ptātiua dicit teſtamentū nullū,& illū valde cōmendat ibi Sali.tñ tex.in .d.§.cū antē.dicit q̄ talis conditio non poteſtatiua remouet & valet teſtamentū fauore teſtamēti filij & beredis inſtituti & teſta-toris,ergo ibi directo eſt caſus q̄ conditio non ptātiua remoue-ret ēt tēpore quo ſi non remouereť teſtamentum eſſet nullus.vn de poteſt reſponderi q̄ ibi ille filius erat emācipatus & ſic teſta-mentum valebat ,& ſic cōpetebant ℈tabulas,vt.ſ.vel q̄ aliquid erat ei relictum purum & ēt beres extraneus grauatus vt poſt mortem hereditatē reſtitueret,quo caſu bene teſtamentum va-luiſſet.d.l.oīmodo,ſed q̄ non habebat intregam legitimaz vſq̄ ad quantitatē legitime remouet dicta ḡditio,& hoc vult ille tex. & hoc maxime ꝓcedit in terminis noſtris ꝑm ea que ſingulari-ſtorij cuius verba aurea ſunt ,vbi dixit q̄ ēt tenendo q̄ cōditio caſualis vel mixta remoueatur p.l.qñ in prioribus.tñ illud qđ ꝓcedit qñ granamen vel conditio poteſt remoueri remouente cōmoditate relicti vt ſi dicatur inſtituo te ſi iueris Romam ,po-teſt.n. remoueri cōditio & inſtitutus gaudere cōmoditate relic-ti,& ita loquitur.d.l.quoniam.ſecus qñ non poſſet haberi com-moditas relicti remota ḡditione vt in caſu noſtro quando inſti-tuitur in mille ſi nupſerit,vt illa ſint in dotem que debet ſubeſ-ſe oneribus matrimonij,ergo nō poteſt eſſe ante ipſam cōditio-nem purificatam,ergo eſt neceſſe expectare euentū cōditionis vt ipſe dicit in preallegato cōſilio.Ex predictis videť ſatis cōſta-re.qđ tale relictū,vt.ſ.non dicitur purū, nec ſtatim peti poteſt. ¶ In contrarium qđ ſtatim peti poſſit,facit q̄ ex titulo pagani hereditas ex die vel ad diem dari non pōt,ſed ſublato vitio tē-poris remanet inſtitutio pura,vt.ff.de heredi.inſti.l.hereditas. Sed teſtator in caſu ꝓpoſito videtur filiaz inſtituiſſe ex tēpore nubilis etatis. ergo ſublato vitio tēporis ſtatim peti pōt, vt ſic aditio temporis vitietur & non vitiet, vt eſt alias.ff.de manumiſ. teſta.l.libertas ad tempus.& l.ideoq̄. Itē ſicut cōditio impoſ-ſibilis in inſtitutionbus & legatis ꝓ non ſcripta habeť,vt inſti.ó heredi.inſti.§.impoſſibilis.& dicit impoſſibilis non ſolū de na-tura,ſed etiā ℈ bonos mores,vt.ff.de cōdi. inſti.l.cōditiones.& l.filius. ſed illa conditio dicit inhoneſta & ℈ bonos mores per quā filij fere fructū paterno defrandātur, vt.C.de inſti.& ſubſti. l.generaliter.& de fideicō.l.cuz acutiſſimi.q̄ eſſet de filia debe-ret expectare cōditionē predictam,careret enim alimentis & ni-hil haberet ſi cōditio non exiſteret, vt.ff.de condi.& demon.l.q heredi. ergo talis conditio ꝓ non ſcripta habeť. Item ad dotā-dam filiam pater eſt debitor,vt.C.de do.promiſ.l.fi.& dictuz eſt .ſ.eo.ſed qñ debitor legat creditori, valet tale legatū quatenus eſt cōmodū creditoris non antē ad diminutionē,vt inſti.de leg. §.ſi qs debitor.& de leg.j.l.ſi debitori,ergo in propoſito dilatio adiecta circa dotem non tenebit & ſtatim peti pōt.Et ꝓ hac pa-te facit.ff.de admini.tuto.l.q negotiationē.§.j. Item facit q̄ dic-ta conditio ſi nupſerit videť fauore filie adiecta,vt.ff.de ḡditio. & demōſt.§.filia.in prin. Et ſic videť magis inclinare ad cauſaz impulſiuam quā ad finalē.& ideo cauſa ceſſante non ceſſat effe-ctus, vt.ff.de poſtula.l.i.§.ſexū.cū ibi no.et ad hanc partē.vide Bal.Ang.Rapha.& Imo.in.l.titio centū.§.titio genero.ff.de qđi.& demon.& Cy.& Bal.in.l.generi.C.de epiſ. & cle.& bal.& Sali.in.l.qñ in prioribus.C.de inoffi.teſt.Cy.Bal.& Sali.in l.ſancimus.C.de nup.bal.in.l.itē q̄.ff.de pac.bal.in.l.fi. in pe. q.C.de lib.pre.& bal.in.l.ſi pater.C.de inſti.& ſubſti.& per eūdē in.l.filia.C.de le.& ꝓ Bar.in.l.i.& in.l.qbus diebus.§.termilius ff.de qđi.& demon.& ꝓ Ang. in ſua diſputatione q̄ incipit ſacri ḡſiſtitorij,& Bal.in.l.ſi plures.C.ó qđi.inſer.& bal.in.l.i.in pe. q.C.de p̄mile.do.vide bar.& doc.in.l.ſi dimittio.in fi.ff.de ver. ob.Ang.ó are.in.§.fuerat.inſti.de ac.in ver.vlterius q̄ro.quo tidie parentes &c.vbi ex mente predictoꝝ doctoꝝ ḡcludit ꝓ hac parte q̄ ꝓ quecunq̄ verba ſit relictū dicte filie vel ſub mō vel ſub ḡdōne ſi mariteť vel alr,tñ dictū relictū quo ad valorem legitime dr̄ eſſe purū,qm̄ oīs ḡditio,omnis dilatio,& oē grauā-men de legitima remoueť.d.l.qñ in prioribus.& ibi gl.C.de in-offi.teſta. Ex quo infertur q̄ ſi interim dicta filia moriatur quo ad legitimā illud ſibi relictū tranſmittit ad heredes ſuos nec re manebit penes heredes patris.ita ēt expreſſe dicit Bal. in.d. l.gñaliter.Et hec vera ſunt niſi pater vltra relictū ꝓ dote reli querit q̄ interim anteq̄ mariteť alimenteť de bonis heredita-tis ſue,q̄ tūc teſtator vr̄ ḡpēſaſſe dicta aliměta cū onere tempo-ris & dilationis,& ſic hoc totum dicitur fauor filie que interiz ali mentatur,nec pōt ei perire q̄ſtitas legata,& ſic ceſſat rō.d.l.qñ in prioribus. Idem dōm eſſet ſi ſtatutū diſponeret q̄ interiz per fratres alimēteť. ita dicit Sali.in.d.l.ſancim⁹.C.de nup. Sub-dit tñ Ang.in.d.§.fuerat.q̄ iſto caſu q̄uis ſit proniſum de ali-mentis filie & q̄ nō poſſit interim petere dotē nō tñ legatuz erit ḡdōnale ita q̄ decedens interim nō tranſmittat, q̄ imo trāſmit-tet ad heredē ſuū.vbi aūt nec parentes,nec ex teſtō eſſet proui-ſum de alimentis filie,tūc procedant allegata ꝓ hac parte. Et hec fuit opi.Ricar.malū.de qua bal.in.d.l.gñalr. facit mētio nē,vcz q̄ ſtatim oī ḡdōne & temporis dilatione ceſſante filia re-lictū petere poſſit.& interim decedens tranſmittat ad hr̄dē ſuū quo ad q̄ſtitatē legitime,vt.d.l.qñ in prioribus. Reſiduz aūt vltra legitimā nō pōt interim petere , ſed ſi defecerit ſibi aliqd ad legitimā integrā poterit agere ad ſupplemētū.l. oīmodo.C. de inoffi.teſt.ita dicit ſali.in.d.l.ſancimus. niſi ſtatutū diceret q̄ ſit ſua dote ꝓcenta,q̄ tūc ſuccedit loco legitime, vt ibi ꝓ Cy. Non obſt.q̄ no.bart.in.l. titio centuz.§.titio genero.ff.de qđi. & demon.vbi dicit q̄ qñ aliquid relinquitur in tps nuptiarū vel ꝓ dote dr̄ eſſe ḡditionale,& in minore duo requiruntur.ſ. q̄ ꝓ uenerit ad etatem nubilem,& quod nuptie ℈bantur.vt.ff.de con di.& demon.l.hec ḡditio.ff.qñ dies leg.ced.l.ſi pupille. Sed ſi relinquaťur mulieri pro ſe maritanda vel ad ſe maritandū, & tūc ſi relinqueret minori idē dicendum,q̄ requirit tempus nubilis eta tis nam tunc requiritur q̄ cauſa inſtet.d.l.nec ſemel.§.in habi tatione.Sed ſi ad etatē nubilē ꝓuenerit,tunc poterit petere le-gatum preſtita cautione de nubendo. non.n.requiritur hic qđ nuptie ℈bantur.nam ante ℈ctum nuptiarum multe expēſe ſunt neceſſarie.& ſic iſtud legatum non hz in ſe conditionem matri-monij,ſed ſufficit quod expendatur pro ipſa maritanda , lz non mariuet,& hoc demonſtrat ſignificatio dictoꝝ verboꝝ ꝑm eum. Quia rñdeo quod dicta theorica Bar.procedit, & ita loquitur q̄ penitus extraneus fecit tale relictum mulieri qui non tene-batur eā dotare,nec in bonis eius debebatur mulieri ltima , vt pz per iura allegata per eum.& idem dicerem in patre naturali tantū,q̄ nō cogetur dotare filiaz naturalē regulariter,vt dixi.ſ. & per q̄ns cum non poſſit petere legitimam ſuam. idem erit in iſta filia nāli qđ in alia extranea.& habebit locū predicta opin. imo cuz tale relictū ſuccedat loco legitime ſtatim peti poſſet oī dilatione remota.Et ideo ſi ſtatutum diceret q̄ filie femine ſint ḡtente dote ſibi relicta,nec aliquid dicere poſſint ℈ teſtm̄ pris, prout extat in egregia ciuitate Mātue & in q̄ſplurib⁹ alijs lo cis,tunc idē eſſet q̄ in extraneo & in patre naturali vcz q̄ dicta dos peti nō poſſet niſi poſt euentū ḡdōnis,q̄ ſicut pater potuit diminuere legitimā in q̄ſtitate ita in tpe pz bar.in.d.l.titio cētū §.titio genero.in ver.quero ſtatutum eſt hic , de quo articulo late poſuit Pau.de ca.in ſuo ḡſ.lxxvj.& in ḡſ.ccxxxj.Solnen do vr̄ qđ Bal.in quodā ſuo ḡſi.qđ incipit , in Xpi noie amen. ſup primo pūcto dico qđ mater &c.ſenſerit veritatē. Mā ibi di-ſtinguit ſic.Aut legať noie dotis extranee.Aut genero futuro. Aut pūti,& iſti caſus nihil ad nos . Aut legať filie legitime & nāli in ptāte.& tūc.Aut apparet qđ voluit facere ḡdōnē vtpu ta ſi dixerit lego ſiue inſtituo filiā meā i.c.noie dotis ſi nupſerit & nō aliter.Et tūc eſt ḡdōnale , & procedūt oia allegata pro pria

parte, maxime circa intellectū. l. qm̃ in prioribus. ⁊ l. sancī. §. cū añt. C. de inoffi. test. Ant apparet q̄ voluit esse purū, ⁊ erit purū. Ant dubitaī ⁊ tūc. Ant relinquīt icerta q̄stitas, ⁊ erit q̄dōnale, q̄ ex qualitate mariti q̄stituentis est modus dotis, ⁊ ēt ex alijs que notanī in. l. si filie pater. ff. de le. iij. ⁊ in. l. q̄ro. ⁊ in. l. si ne gñalis. ff. de in. do. ergo ante q̄ de marito simus certi de lega to nō possumus esse certi. Non ob. l. i. ff. de leg. ij. q̄ dicit tale sta tutū hr̄e in se certitudinē ⁊ purū esse, q̄ rñdet q̄ hz in se certitu dinē legis. i. apud legē nō apud hominē, vt alle. in. l. sed ⁊ si re stituaī. in fi. ff. de in. ⁊ in. l. si pecuniā. §. si serui. ff. de q̄di. ob cau. Vel dic vt ibi no. tñ isto casu cū dos succedat loco legitime, pu tat q̄ remouereī talis dilatio, ⁊ posset peti dos p̄m qualitatez ⁊ q̄stitatē p̄imonij testatoris, ⁊ hoc casu procederēt allegata pro scōa parte, maxime dū ibi pugno de. d. l. qm̃ in prioribus. Aut relinquīt filie certa q̄stitas noie dotis, ⁊ tūc nō est q̄dōnale, sed causale. ar. l. si ego. ff. de iure do. Et in dubio est potius p̄esumen da cā q̄ q̄dō. l. itē q̄rīt. §. inter locatorē. ff. loc. Et si dicaī ois cā hz precedere causatū, ergo si matrimoniū est cā dotis hz prece dere p̄stationē legati, ar. ff. de estimatoria ac. l. fi. rñdet Bal. verū est q̄ cā efficiens hz precedere causatū. idē de cā materia li. sed cā formalis ⁊ causatū simul fiunt, ⁊ ista nō est nostra mate ria se de cā finali. Cū añt finalis hz precedere causatū in inten tione, tñ posterior est ⁊ vltima in executione. Et sic nō obst. ⁊ sic putarē q̄cludendū in hoc passu quotidiano ⁊ valde vtili, de quo n. articulo videatis oino Alb. de rosa. in. ij. parte statutorum. q. ciiij. Et q̄ tactū est an p̄ relinquens filie dotē possit facere ta le legatum q̄dōnale. Succedit dubitatio an in tali relicto dotis possit filia grauari onere substitutionis vel restōnis. Et q̄cludo q̄ substitutio pupillaris, vez q̄ dr̄ esse p̄uisio filie ⁊ nō patris q̄ ēt in legitima admittīt. l. tribus. C. de inoffi. test. Sed in substi tutione fideicōmissaria si decesserit sine liberis vr̄ esse mains du biū, Tñ Pau. in suo q̄. lxxvi. inci. in xp̄i noie viso dicto pūcto. tenuit q̄ indistincte valeat talis substitutio. ⁊ idem q̄suluit ipse met Pau. in suo q̄si. cvi. ⁊ in q̄si. cx. ⁊ se. ⁊ Ro. in q̄si. cxxxiij. Sed vnum q̄ro si pater reliquit filie dotē ⁊ grauauit eā si decesserit sine liberis restituere dictā q̄stitatē Seio, postea dicta mu lier nupsit Titio Mediolanēsi vbi viget statutū q̄ mortua vxo re sine liberis vir lucreī dotē, ⁊ dicta mulier decessit sine libe ris. vtrū Seius substitutus vel maritus habeat dotē vigore di cti statuti. De hac q̄one dico in vltima p̄te huius operis vbi no tabiliter hoc examinabo. et ibi ēt tracto an valeat talis substitu tio, ⁊ an possit dari aliqua cautela marito. dic vt ibi.

SVMMARIVM

1 Pater an possit relinquere filie minorem dotem in ingressu re ligionis q̄ si nupserit.

¶ Trigesimo quero.

1 An pater †possit relinquere filie minorē dotē in ingres su religionis q̄ si nupserit. Albe. de rosa. in. ij. parte statutor. q. ciiij. determinat q̄ nō succedat loco de biti bonor̄ subsidij, secus si mulier esset extranea, ⁊ ita refert di sputasse Thomam de formaginis de Bononia. Facit q̄ voluit Jo. an. in. addi. Spe. in ti. qui fi. sint leg. §. in hoc. in addi. q̄ in ci. Martinus de fano. vbi tenuit q̄ filia vidua pōt petere eam dē dotē sibi dari si velit ingredi religionē, ⁊ idem sequitur Ro. in suis notabilibus. notabili. ccccxxij.

SVMMARIVM

1 Minor. xxv. annis nubens an possit dare totam hereditatem patris in dotem.

¶ Trigesimoprimo quero.

1 An minor. xxv. annis †nubens possit dare totā hr̄di tatē p̄ris in dotē. Quidā dicūt q̄ nō, q̄ in ea q̄tinenī predia q̄ nō p̄nt alienari. Bl. tñ vr̄ dicere q̄ ex cā do tis p̄nt alienari. q̄ intellige intercueniēte decreto, vt no. ff. de in. do. l. sine gñalis. per gl. ⁊ p̄ Sali. in. l. tricia. eo. ti. dūmō vir sit di gnus tanta dote, vt de hoc p̄ gl. Bart. ⁊ Sali. in. l. i. C. si aduer. dotē. vbi dicūt q̄ si mulier viro indigno q̄stitueret magnā dotē, a tali posset petere restōnē in integrū ⁊ nō solū ipsa, sed ēt heres eius. Sed bal. in. l. nulla. C. de in. do. circa fi. tz p̄ auc. sacra pu berū. C. si aduer. ven. q̄ sine vir sit dignus tāta dote sine nō, non est vis q̄ vbi iuratū est nō pōt p̄tendi lesio nisi interueniat vo luntas aduersarij, de hoc. s. aliquid dixi.

SVMMARIVM

1 Fundum si dederim Berte in dotem sub conditione nuptiarum ⁊ interim decedo, an poterit heres meus illum fundum reno care sine repetere.

¶ Trigesimosecundo quero.

1 Si donauit †Berte fundū in dotē sub q̄dōne nuptiarum ⁊ in teriz decedo, an poterit heres meus illum fundum reno care sine repetere. Vide tex. sin. in. l. si ego. §. si res. ff. de in. do. vbi p̄bat q̄ si ego cuidā sponso tradidi noie future dotis fundū nō vt statiz trāseat dñiū, sed nuptijs secutis. ⁊ ego decedo añ nu ptias ⁊ interiz heres meus addit hr̄ditatē meaz ⁊ fit dñs illius rei q̄ hz postea ḡbat mr̄imoniū de iuris subtilitate maritus non efficīt dñs cū demū repiat apō hr̄dē meū a q̄ inuito nō recedit, sed de egtate est de fauore dotis, vñ heres meus cōpellitur ad q̄sentiendū. Item de eo inuito transit dñiū si nolit q̄sentire, ⁊ sic apparet q̄ heres penitere nō pōt, ⁊ ita signanter p̄batur ibi.

SVMMARIVM

1 Pater si dotet filiā vltra legitimā suam ⁊ vltra aliquid petere p̄hibuit, an dicta filia possit petere dotem maternam.
2 Super p̄positio quid importet.

¶ Trigesimotertio.

1 Si pater †dotet filiā vltra legitimā suā ⁊ vltra aliquid petere p̄hibuit, an possit petere dotē mr̄nā. (¶ Additio. Maternam. Adde hic q̄ refert Pau. de ca. cō sil. clxxvj. s. an filia dotata a pare, q̄ cū inr̄o renuntiauit ⁊ p̄mi sit nihil vltra petere possit succedē in bonis maternis q̄ ipse pa ter possidet. et si absoluatur a inr̄o qua actione aget. vide eun dem Pau. de ca. vbi. s.) Bart. in. l. vt inreiu. §. i. in fi. ff. de ope. lib. format hanc q̄onē. ⁊ dicit quod si pater iussit filiam esse ta citam ⁊ q̄tentā de centum sibi legatis ⁊ vltra de bonis suis pete re nō possit q̄ tñ hoc non obstante filia peteret dotē marris sue per. l. p̄etor. §. emancipati. ff. de colla. bo. ⁊ l. si q̄ñ. §. fi. C. de inof fi. test. ⁊ q̄ no. Bul. de cu. in. l. de his. ff. de trāsa. Nā petit filia dotē matris tanq̄ es alienū. Sed Bal. in. l. liberti liberteq̄. C. de ope. libe. in antepe. col. dicit q̄ aut dixit simpliciter q̄ non plus posset petere. ⁊ tunc vr̄ animo compensandi relinquere vt illa clausula aliquid operetur. l. si debitor. ff. ad. l. falc. aut appo suit verbum super bonis suis, ⁊ tunc q̄ q̄ petit est extra bona te statoris, q̄ est es alienū, ⁊ tunc procedit dictum Barr. Vel dic aut testator erat debitor speciei. ⁊ tunc non fit compensatio aut q̄stitas ⁊ tunc aut testator habuit respectum ad bona propria, vt q̄ dixit relinquo filie mee p̄o sua legitima centum ⁊ quod non posset plus petere. ⁊ tunc non p̄hibetur petere dotem mater nam. Aut dixit relinquo centum p̄o omni iure q̄ posset preten dere super hereditatē meaz. ⁊ tunc non possit plus petere, ⁊ tūc nihil petet. Si añt res in obscuro est tunc cum ista p̄hibitio sit quedā p̄uisio facta heredi vniuersali late eā interpretabor. ar. ff. de regn. l. in testō. ⁊ sic animo compensandi factū interpretor. Non ob. d. l. p̄etor. §. emancipati. vbi nomine bonorum suorum non includitur dos vxoris, q̄ illud est p̄m significationem ver borum legis. Sed hic sumus in interpretatione verborū extēsi na testamenti q̄ latius accipiuntur. l. cogi in princip. cum ibi no. ff. ad trebel. Et de dictione super. vide. in. l. i. §. super his. C. cō munia de lega. Si añ testator diceret nō possit plus petere de bonis meis. tūc nō includitur ne petat de alie. hz significat decl sionē p̄ont aliq̄d decidit ab aliquo frustū a carne. Sed † dictio super, sequit accessionē. Et ideo nō sunt eiusdez significationis que omnia no. et de illis verbis q̄ plus petere non possit. vide aliqua quotidiana per bal. in. l. si adultra. C. de here. actio.

SVMMARIVM

1 Filia dotata si cedat omnia iura que hz in hereditate patris, an videatur cedere iura dotis materne.

¶ Trigesimoquarto quero. Si filia

1 Si filia dotata † cedat oĩa iura q̃ hz in hr̃ditate patris, an vi deat̃ cedere iura dotis materne. bar. in. d. l. vt iurisiu. §. j. de ope. li. tz q̃ sic. secus si dixit sup bonis, q̃ tũc non poterit fi lia petere dotẽ maternã. bal. in. d. l. liberti liberteq̃. in antepe. col. limitat ꝟ scdo casu qñ dixit sup bonis q̃ si aliud ius hẽbat ꝫ bona patris, tunc refert aut cedit ex ꝫctu stricti iuris ⁊ restri git̃ vocabulũ bonoꝝ vt non includat es alienũ. Aut ex ꝫctu bo ne fidei. ⁊ tũc late interptamur. l. mulier bona. ff. ꝺ iur. do. hoc in telligo verũ nisi p cessione sit datũ ptiũ. nã tũc ex q̃litate ptij esti matur, vt not. ff. de superficie. l. j. §. j. facit in ar. l. j. ff. de reb. dub.

SVMMARIVM

1 Filia si renunciauerit cũ iuramẽto ⁊ dixerit qꝺ erat dote sua cõ tenta, an faciat partem alijs fratribus in legitima.

¶ Trigesimoquinto quero.

1 Si filia renuntiauit † cũ iuro ⁊ dixit qꝺ erat sua dote cõtenta An faciat ptez alijs fratribus in legitima. ¶ Cõclude q̃ si filia in vita patris dixit qꝺ erat sua dote ꝗtenta faciat ptem, q̃ vr̃ habere ptẽ suã. si aũt ex alia cã placuit sibi sic facere nõ pp dotẽ datã, tũc habeb̃ pro mortua in vita patris, ⁊ ideo non accre scit aliqd fratribus ex cõnumeratione sororis, q̃ cuz sue legitime nuncꝫ dies cesserit p nulla dz haberi non aũt pro caduca. ar. ff. ꝺ bo. lib. l. qui libertinus. in prin. Et de hac qõne ⁊ de materia qñ filia exclusa faciat partem fratribus in legitima, recurre ad re petitionẽ Bar. ⁊ bal. Ang. in. l. pater filium. ff. de inoffi. test. ⁊ p Bar. in. l. i. ff. de ꝫtab. ⁊ per Bald. in. l. j. C. qñ non pet. partes.

SVMMARIVM

1 Pater si in testamento legauerit filie ducenta pro dote, deinde superuiuens maritauit eam ⁊ dedit centum in dotem an vi deatur minuisse legatum.
2 Implementum cause roborat ⁊ confirmat legatum.
3 Voluntas demonstratur non solum verbis sed etiam facto.

¶ Trigesimosexto quero.

1 **Si pater in † testamento** legauit filie du centa pro dote deinde superuiuens maritauit eam ⁊ dedit centum in dotem an videat̃ minuisse legatũ. ¶ Videtur primo qꝺ non ⁊ sic filia pos sit petere alia centum per. l. alumne. §. filius. ff. de ali. le. l. luci us. eo. ti. Item videtur casus a contrario sensu. in. l. filia legato rum. C. de leg. vbi si totum fuerit solutũ in vita testatoris nil põt peti, ergo si tantũ pars residuũ peti põt. Item q̃ testator ex quo non mutauit testm̃ videt̃ in eadẽ volũtate decessisse. iõ residuuz debeb̃. l. omnium. C. de test. Itẽ q̃ si voluisset pater filiaz petere residuũ illud dixisset qñ eam dotauit in minori summa, argum̃ l. j. §. finaliter. C. de cand. tol. Itẽ q̃ voluntas testatoris ⁊ legis a pari procedunt, sed lex disponit qꝺ post mortẽ patris legitima debeat̃ filijs, ⁊ si pater eam prestat pro parte in vita dz impleri residuũ post mortẽ. l. si qñ. C. de inoffi. testa. ergo ⁊c. Itẽ hec ps probatur auctoritate Oldra. in. d. l. filia legatorũ q̃ legatum fa ctum sub taxatione certe q̃titatis non minuitur per adiectionẽ cause, vt. l. creditor. §. scienter. ff. mandati. põt adduci tex. in. l. lu cius. de le. ij. Itẽ q̃ Bar. in. l. si cõstante. ff. so. ma. dicit q̃ dos constante matrimonio recipit augmentuz, vt in. fi. ⁊ in autẽti. sed iam necesse. C. de do. ante nup. ergo prestita p parte non est finita causa prestationis dotis, q̃ in illo augmẽto potest ⁊ dz p si ari legatũ factũ pro dote, ⁊ in residuo legati constituet̃ augmẽ tum dotis ex legato. ⁊ ista ratio est satis fortis ꝺm Bar. in. d. l.
2 filia legatorum. Itẽ q̃ Bar. ibi dicit † q̃ implemẽtũ cause ro borat ⁊ cõfirmat legatũ. bo. tex. l. iã facta. ff. de cõd. ⁊ demõ. Itẽ q̃ absurdum videt̃ qꝺ sit indotata p resto cõprehẽso in legato. l. obligamur. §. lege. ff. de actio. ⁊ obliga. Itẽ q̃ pater debitor fi lie p dote necessarius, ergo videtur dotasse animo cõpensandi vsq̃ad ꝗrrentẽ q̃titatẽ. ergo ꝗfũdit̃ dos in legato ⁊ residuũ peti põt. l. si cũ dotẽ. §. si pater. ff. so. ma. faciũt no. in. l. si qꝺ. C. ꝺ donatio. In ꝗrariũ ꝗcludo q̃ filia repellat̃ q̃ legatũ ob cãm cã impleta peti non põt, vt. l. libertis. ff. de ali. ⁊ ci. leg. q̃ tex. multũ fundat istã partẽ. ꝟ videamus an respõsio bar. cõgruat illi legi q̃ dicit q̃ ibi fuit plus relictũ in scꝺa voluntate q̃ in prima ergo nimirũ si hec scꝺa petit̃, ⁊ ex pia cessat petitio. Idẽ in casu no
3 stro ꝺm eũ si pater dotasset filiã in. ccc. maz nihil petere posset ex legato. Sed salua reuerẽtia tãti doc. male vr̃ calculasse q̃ in testõ ibi legauit mestrua. x. in causa alimentorum, ⁊ sic in anno sunt cẽtũ et. xx. in codicillis legauit. vij. mẽstrua. ⁊. x. annua. q̃ sunt in an. xciij. ⁊ sic. xxvj. plus faciũt in pria volũtate q̃ in scꝺa ergo rñsio bar. nõ bona. Itẽ pro hac parte faciũt no. in. l. vlti. ff. de proba. Nã si in scꝺa volũtate implet̃ cã relicta in prima volũta te ex prima cessat petitio. Itẽ facit q̃ si voluisset testator ꝺ toto do tare eã de toto dotasset, q̃ si nõ fecerit psumit̃ volũtatẽ mutasse ar. C. ꝺ test. Iubemus. Itẽ q̃ † nõ solũ verbis sed ẽt facto demõ strat̃ volũtas. l. paulus. ff. rẽ ra. ba. ⁊ l. repreb ẽdẽda. C. ꝺ instl. ⁊ substi. sub qꝺi. fa. Sed ex hac actuali volũtate in qua pr̃ ter do tauit filiã in cẽtũ tm̃ prime voluntatis mutatio psumit̃ ergo ⁊c. Itẽ cã huic legato coherens est impleta, ergo plus impleri non põt cũ sufficiat pria ipletio. l. si qs hr̃dẽ. C. de inst. ⁊ substi. Item si videret̃ legatũ factũ in augmentũ dotis, vt voluit bar. ergo to ta summa deberet̃, q̃ nõ põt assignari. rõ quare nõ dicamus qꝺ dos augmentet̃ ex toto legato sicut ex prte. Accedit q̃ ex legato est debitor volũtarius, ergo si postea eã dotauit nõ vr̃ ꝗpensare l. i. §. sciendũ. C. de rei vxo. ac. Itẽ rõ q̃ induxit patrẽ ad plus le gandũ cessat p ꝗiunctionẽ matrimoniale q̃ de ea fecit, ⁊ p ꝗs illius ꝺz cessare dispositio. l. cũ tale. §. legato. ff. de qꝺi. ⁊ demõ. ⁊ l. legatũ. C. de qꝺi. inser. Sed rõ forte q̃ nõ inueniret tã idoneuz virũ mortuo pr̃e sicut viuo. Ideo voluit eo casu dos esset maior. ⁊ sic vnius cã collocauit hec psumptio cessat, ⁊ ita ꝗcludo in di sputãdo. ¶ Sed in decidẽdo nõ auderẽ ita firmare nisi hr̃des pr̃is essent paupes, ita q̃ relevãdi essent ab isto onere. et ita re perio fuisse disputatũ p Ja. de isola. de Bononia q̃ postea fuit cardinalis Papiẽsis anno. M. cccxcij. die. xij. Maij. ¶ Re stat rñdere ad allegata in ꝓriũ. Et primo nõ ob. pria nec scꝺa rõ q̃ illi tex. loquunt̃ in legatis simplicibus qõnr̃a in legato ob cãz qua impleta cessat legatũ vt. §. probaui. Non ob. q̃ volũtas nõ fuit mutata, q̃ imo facta fuit mutuata iuris psumptione, ar. d. l. paulus. Nõ ob. q̃ pr̃ nõ fecit eã renũtiare tpe instr̃i dotalis, q̃ vt prudẽs in iure cogitauit supfluũ fore vel fuit oblitione omis suz. Nõ ob. dictũ Old. q̃ fateor q̃ p adiectionẽ cãe non minuit q̃titas. sed impletione ipsius cãe sic. Nõ ob. doctrina barto. q̃ tpe legatũ nõ erat dos, q̃ nõ erat mr̃imoniũ. l. fi. C. de do. añ nup. Iõ in augmẽto nõ põt ꝺici videri legatũ. Nõ ob. doctrina bal. p. d. l. si iã facta, q̃ loquit̃ in implemẽto cãe a fortuna facto, hic ab ipso testãte. Preterea implendo cãm hic abfuit pecuniaꝝ testatori ibi secus. Nõ ob. q̃ remaneret mulier indotata si fuis set nupta absq̃ dote q̃ negat̃ imo ꝟ facultatẽ mr̃imonij ⁊ psonaꝝ ꝗstituret̃. l. cũ post. §. gener. de in. do. l. si filio. de le. iij. vel augeret̃ tũc vigore legati, q̃ cã nõ fuisset plene ipleta. nã ĩ cã do tis pro ea maritãda legatũ fuit ergo ⁊c. Nõ obst. quod pater sit necessarius debitor, q̃ responsio patet per allegata pro hac prte.

SVMMARIVM

1 Pater si legauit aliquid filie simpliciter postmodum dotauit eaz an dos debeat compensari in legato, an vero filia debeat habere vtrunqꝫ.

¶ Trigesimoseptimo quero.

1 **Quid** si pr̃ legauit † aliqd filie simpl̃r post modũ dotauit filiã, an ꝺz dos ꝗpẽsari i legato an vero ꝺz hr̃e vtrũ qꝫ. Bar. in. l. hmõi. §. cũ pr̃. circa fi. ff. de le. i. tz q̃ hz vtrũqꝫ, ar. l. quinquaginta. de proba. ⁊ q̃ no. in. l. plane. §. i. de le. i. Sed ꝺ rium tz By. Ja. de are. Old. Bal. ⁊ Imo. in. d. §. cũ pater. s. q̃ ẽt isto casu dos vr̃ dari animo compensandi per. l. filie legatoꝝ C. de leg. q̃ hoc probat nõ violando literã. ad idem. l. lucius. ⁊ ibi Bald. ff. de leg. ij. Non ob. d. l. quinquaginta. q̃ rñdeo q̃ ibi interuenerunt due dispositiones vltimarũ voluntatũ vnde si ibi intelligit̃ in scꝺa dispositione de eadem q̃titate certe illa secũda dispositio redderet̃ inutilis nimirũ si itelligit̃ duplicatũ legatũ. Sed in casu nostro mõ aliud est sequens fuit inter viuos. vnde dato qꝺ scꝺs actus censeat̃ factus animo compensandi de post tñ adhuc iste secundus actus aliquid operat̃, q̃ per illũ sustinẽ tur onera matrimonij. Item per istum ꝺm actum traditionis do tis fit ꝗstõ dotis irrenocabilis. l. sicut. C. de acti. ⁊ obli. q̃ secus erat in legato. l. iij. ff. de adi. leg. pro hoc facit q̃ qñ pater legat filie simpliciter vr̃ in dubio legare pro dote ⁊ noie dotis, ⁊ est tex. no. in. l. tali. §. fi. cũ gl. ij. ff. de iur. do. ⁊ dixi. ꝫ. ergo sequit̃ qꝺ dos vr̃ data aio compensandi per ea q̃ dixi in precedenti qõne.

¶ Reperio tñ q aliq limitãt predicta nisi legatũ esset relictum filie infanti. nã hoc casu vr cessare rõ proxima reddita. Jnqtũ dictũ est q pater vr legare filie noie doris. nam hec rõ cessat in filia infante cum pater non possit compelli ad dotem constitnẽ dam. Sed de ista limitatione modicum curo, t fortasse non est vera per ea que nota. Barto. in l. quod autem. ff. de iure do.

SVMMARIVM

1 Pater si dedit in dotẽ pro filia mille primo marito cuius morte solutum est matrimoniũ, mox pmittit scõo viro alia mille in dotez pro filia, t si non fuerit exacta dos ab heredibus primi viri, t ita decessit pater, an filia habebit actionem contra beredes primi mariti t insuper dotem datam secundo viro.

¶ Trigesimooctauo quero.

1 Bone pater dedit t in dotẽ pro filia mille prio viro cuius morte solutũ est matrimoniũ, mox pmittit scõo viro alia mille in dotẽ pro filia t nõ fuerat exacta dos ab hẽdibus primi viri. et ita decessit pr dote nõ exacta quare cũ de iure cõi actio de dote mortuo pre qsolidet in filia. l. i. §. videamus. C. de rei vxo. act. l. si soc. ff. so. mat. An filia habebit actionẽ ꝫ hẽdes primi viri, t insuper dotẽ datã scõo viro. Jmo. in supradicta. l. hmõi. §. cũ pr. de le. j. relinquit sup hoc cogitãdũ. Alij tenent q filia possit petere vtrãq, qm cũ pr dederit scõaz dotẽ viro ex sua volũtate t nõ ex necessitate, vt no. bar. bal. t doc. in l. si cũ dotẽ §. i. in gl. j. ff. so. ma. bal. t bar. in auc. q locñ. C. de colla. t i. l. fi. C. de do. pro. Jõ nõ vr data illa dos aio compensandi cum pria l. cũ qdã. t l. creditorẽ. õ le. ij. t p doc. t Ja. õ are. Bar. sequacñ in. d. l. si cũ dotẽ. §. j. inqtũ volunt q ille qui nõ erat obligatus ex obligatione necessaria precedente si aliquid legat t cõcedit nõ vr relinquere animo compensandi. facit q volnit Bal. in d. l. filie legatozum. in. iij. q. Sed in casibus in qbus qcludunt doc. in. d. l. si cum dotem. §. i. t in. d. auc. per locum patrem tenere ad scõo dotãdum filiam, tunc posset procedere opinio ꝫria.

SVMMARIVM

1 Mulier diues transeundo ad virum cum omnibus bonis suis an videatur dedisse in dotem illa bona.

¶ Trigesimonono quero.

1 An mulier diues t transeundo ad virũ cũ oibus bonis suis videat illa in dotẽ dedisse. Cõclude q si mulier dedit i dotẽ primo viro mille postea nubẽdo scõo sine expressione qtitatis in dubio vr illã dotẽ dedisse qs dedit primo marito, vt est tex. in l. dotẽ. cũ seq. ff. de in. do. Sed bar. in sua dispu. q incipit mulier habens amplũ primoniũ. dicit hoc forte verũ si ex primo matrimonio nõ remanserunt filij, sed si remanserũt, tũc non vr illã eandem dotez scõo viro dare per casum in l. hac edictali. in prin. de secun. nup. t in l. si qstante. §. pe. C. de do. ante nupt. Si aũt mulier nõ habuit amplius maritũ vel habeat alia bona que non tradiderat post an simpliciter ꝫbendo matrimoniũ videat omnia bona in dotẽ dedisse. gl. in l. mulier bona. ff. de iure do. tz qõ tc. Sed Bar. in. d. dispu. dicit. Aut mulier est minor t clarum quod nõ vr omnia dedisse in dotẽ, qr et si vellet expresse dare in dotẽ imobilia sine decreto nõ posset, vt no. in l. titia. ff. õ in. do. de quo tñ dixi. §. ergo nec tacite. Aut erat maioz, t tũc et nõ vr tacite actũ q sit dos, vt in auc. de nup. §. si qs aũt. versic. t si mulier. t l. fi. C. de repud. Facit q no. bal. t Sal. in l. nulla. C. õ in. do. vnde debebit postea videri, an mulier patiat q maritus vtatur illis bonis tanqs dotalibus vel non. ¶ Et et põt colligi ex alijs qiecturis de quibus per Bar. in sua dispu. t per ang. in §. fuerat. isti. de ac. in ver. Aduertas. vide Abb. in suo qs. xlvj. inci. oipotẽtis dei. tria mihi dubia. vbi sequit gl. in. d. l. mulier bõa. monet tñ satis debilr. vñ qclusio qs. §. feci vr vera. Dubito tñ de eo q dixit Ang. in. d. §. fuerat vcz q oz attendi an mulier patiat virũ uti dictis bonis t disponẽ tanqs de dotalibus qr posset uti rebus ipsis tanqs procurator qstitutis ex traditione iuriũ vt no. in fi. C. de pac quentis. Et ideo putarez quod illa nõ esset sufficiens qiectura niũ alia adminicula qcurrerent q no. et hic adde ea que dixi. §. in illa. q. si mulier promisit aliquid viro tc.

SVMMARIVM

1 Dos qualiter expresse constituatur.

2 Res que dantur in dotem nulla facta estimatione non possunt per maritum alienari et consentiente muliere.

¶ Quadragesimo quero.

1 Posq̃ dixi. §. pr. q. t et in aliqbus supiorib⁹ tetigi qualr qstituat dos tacite t videamus mõ qualr expresse dos qstituat. Ad q rñdeo q multipliciter. aliqñ stipone. aliqñ simplici pollicitatione vel pacto nudo. aliqñ mortis cã. aliqñ traditione, aliqñ acceptilatione. aliqñ p debiti remissionẽ, aliqñ p delegationẽ debitoris. Ad primũ vcz per stipulationẽ nõ est dubium posse dotem qstitui imo si nõ interuenerit stipulatio fingitur hodie interuenisse, vt in l. j. t p totã l. C. de rei vxo. ac. itẽ q dixi posse qstitui simplici pollicitatione t pacto nudo intelligitur q lz de iure ciuili nõ detur regulariter acio ex pacto nudo tñ spãle est in dote, vt ex eo possit agi, vt l. ad exactionẽ. C. de in. do. Et in qstõne dotis põt adijci persona extranei, vt si mulier pmittat tali marito mille nomine dotis, aut Titio, quo casu Titius vr adiectus ad solutionẽ tantũ, nõ aũt ad actionẽ querendam. l. si mulier ita dotẽ. ff. de in. do. et addo q intantũ cã dotis respicit solũ mariti personã, vt in qstõne dotis nõ possint rei stipulandi qstitui. casus est in. l. si id q. ff. de duobus reis. Jtem aduerte qr in qstõne dotis tacite inest conditio si nuptie t mrimonium sequant. l. stipulationẽ. ff. de in. dot. l. plerumq̃ §. si añ. eo. ti. Et ideo si remittant nuptie euanescit stipulatio intantum q si postea eisdem nupserit nõ qualescat stipulatio. l. lz. de in. do. facit. l. inter stipulantem. §. sacra. cum ibi no. ff. de ver. ob. Et qr inest tacita qditio de qua. §. sequit q si mulier cẽtũ promiserit p dote in anno proximo nõ incipiet annus a die pmissionis, sed a die nuptiarũ. l. tali. in prin. ff. de in. dot. Jtẽ adde qõ tacita qditio intelligit de primo matrimonio de quo vr cogitatũ. l. dotis promissio. ff. de in. do. l. bone. §. hoc obtinere. õ ver. sig. l. inter socerũ. §. fi. de pac. do. facit. l. fideicõmissa. §. sic fidei. de leg. Jtez mortis cã qstituit dos qñ pater mulieris vel extraneus mortis sue cã promittit dotẽ. Nã põt accidere q moriat promissor cõstante matrimonio. l. si pr mulieris. ff. de in. do. Sed mulier ipsa mortis sue cã nõ põt promittere dotẽ, vt ibidẽ, qr dos illa oneribus matrimonij nõ põt deseruire, vt tetigi. §. eo. ij. q. bene verum est pro dote simpliciter qstituta põt pacisci ne ea vinente petat. casus est in. l. iulianus scribit. ff. de do. Jtẽ traditiõe qstituit dos sine res tradat ipsi marito sine alij eius noie, dum tñ maritus postea tñ habeat alioquin periculũ esse mulieris, t ipsa posset repetere q dedit. l. quẽadmodũ. §. i. de in. dot. nec refert tradant res corpales in dotem vel incorporales, puta vsufructus de quo vsufructu in dotẽ qstituto, dic vt in. l. cũ in fundo. ff. de iur. dot. Jtem acceptilatione qstituit dos de quo vide in. l. pmittẽdo. §. acceptilatione. t in. l. lz. in prin. ff. de in. do. Jtẽ p simplicem remissionẽ debiti sine acceptilatione qstituit dos qñ marito debitori remittit qtitas debita gratia dotis qstituende. Jdez si erat spes debita que erat ipsius viri quo casu vr ipsa res breui mariti ad ipsum maritũ deuenisse. Sed si species debita nõ erat viri, tunc ad eum magis vr liberatio obligationis deuenisse qs res ipsa q est magni effectus. l. si spõsalibus. §. j. õ in. do. dic vt ibi. Jtem p delegationẽ qstituit dos si mulier suo marito delegauerit suũ debitorẽ quo casu põt imputari suo marito cur illũ debitorẽ nõ coegerit ad solutionẽ si erat soluẽdo cũ postea factus sit nõ soluẽdo sup quo tñ distingue. vt hr in. l. si extraneus. ff. de in. do. Et no. qõ qñ mulier pro dote delegat debitorẽ suũ ante nuptias nõ poterit illũ quenire, qr ipsa promissio in pẽdẽti est. l. fi debitor. ff. de in. do. ¶ Unũ tñ nõ omitto q valde aduertendũ est in qstõne dotis. nã t aliqñ dat res in dotẽ nulla facta estimatione, t tũc nõ põt p maritum alienari. (¶ Additio. Allienari. Adde hic q dos põt alienari in vtilitatem vxoris et ipsa vxore inuita. Lita qstante. §. fi. de in. do. vide Dan. de ca. qsi. xvi.) et consentiente muliere. insti. qui. alie. lz in princ. An aũt per ipsam mulierẽ alienari possit cõsentiente marito tangam. j. in questione de priuilegijs dotalibus. t et in. §. de fun. dot. Aliquando et dantur estimata animo vt habeat vim emptionis, t tũc res non remanet dotalis ideo põt alienari et non cõsentiente muliere tã qs res ppria ipsius mariti. l. plerũq̃ §. pater. ff. de in. do. Aliqñ datur estimatio non vt fiat emptio. sed ad finẽ vt videt augmentum vel diminutio valoris rei, t tunc desinit res esse dotalis. l. qõ si fundus. ff. de fun. do. Sed talis estimatio operat tũc vt possit alienari consentiẽte muliere qõ aliter nõ posset, vt. §. dixi. casus est singularis t ibi Bar. Bal. t Moder. in. l. si estimatis. ff. soluma. Aliqñ fit estimatio simpliciter. t nõ apparet quo aio. Sed sumus in dubio, t tunc vr facta vt faciat emptionẽ. glo. no. in. l. si inter

si inter vi.ꝛ ibi Bar.C.de in.dot.dicens pro ea esse casum in.l. quoties.eo.tit.ꝛ eam sequit Jmo.in.d.l.si estimatis. Et in materia vide omnino Bar.in.l.si vt certo.§.nunc videndum.ff.cõmo.ꝛ que latissime dicam in.iij.parte principali.j.

SVMMARIVM

1 Pater fideiussor pro dote promissa pro filia ab extraneo solnẽs an repetat a promittente.

¶ Quadragesimoprimo quero.

1 Pater fideiussor ꝑ pro dote promissa pro filia extraneo soluens an repetat a promittente. Ro.in suis singularibus notabili.clxix.tꝫ quod non ẽt si solvit tanq̃ fideiussor per tex.in.l.profectitia.§.si pater.ff.de iu.do.sed si cõsideres ille tex.parum facit ꝛ forte in ꝫrium. tene menti auctoritate Ro.

SVMMARIVM

1 Testator si mãdat qbusdã monialibus qõd recipiant filiã suaꝫ in sororẽ pro cuius ingressu relinquit monasterio ducenta alioqn ꝑuat moniales legato,an tale grauamẽ decipiẽdo valeat.

¶ Quadragesimosecundo quero.

1 Si testator mandauit ꝑ quibusdã monialibus qõd recipiant filiã suã sororẽ,pro cuius ingressu relinquit monasterio ducenta alioquin ꝓuauit moniales legato,an tale grauamen decipiendo valeat. Et vr̃ qõd non, qꝛ ꝙtinet speciem simonie. Bart. in.l.uxorẽ.§.heres in fi.ff.de leg.iij.tangit,ꝛ non decidit. Sed in.l.ille aut ille.ff.de her.instit.in lecturis modernis ꝛ ibi Bald.ꝛ Ang.ꝙcludunt qõd non vꝫ qꝛ sapit simoniã, nisi ꝑm Ang. monasterium esset ita tenue vt dicere posset non comedes mecum nisi portes tecũ,qꝛ tunc valeret facit qõd no. Bar.in.l.titio centũ.§. j.ff.de condi.ꝛ demon. vbi dicit qꝺ vꝫ tale legatum relinquo tali monasterio si Gaium recipiat in monachuꝫ pro alimentis, bene facit quod no.Jo.an.in.c.non satis.extra de simonia.ꝛ qõd not. do.in.l.j.C.de his que pene nomine.

SVMMARIVM

1 Titius hꝫ centũ pro dote Sempronie,si ꝫxerit matrimoniũ cuꝫ seio,ꝛ in casu quo non ꝫhereꝫ matrimonium promisit restituere illa centũ Sempronie, tunc si illa requisiuit seium vt ꝫheret matrimonium secum,ꝛ ipse dixit se nolle cõtrahere,an statim possit ipsa petere illa centum.

¶ Quadragesimotertio quero.

1 Titius hꝫ centum ꝑ pro dote Sempronie si ꝫxerit matrimoniũ cũ seio, ꝛ in casu quo non ꝫhereꝫ matrimoniũ promisit restituere illa centum Sempronie,tunc si illa reqsiuit seiũ qõd ꝫheret matrimonium secũ ꝛ ipse dixit se nolle ꝫhere an statim possit ipsa petere illa centũ. ¶ Istud dubium vr̃ originẽ trahere ex lege ita stipulatus.ff.de verb.ob.q̃ dicit qꝺ stipulatio ꝙcepta sub ꝙdõne de non dando vel faciendo ꝙmittitur cũ desijt posse dari vel fieri,vt not.in.l.ꝛ si post tres.§.si qs cau. sed hic non est probatũ qõd desierit matrimoniũ posse ꝫbi ꝛc. Et vr̃ voluisse gl.in.l.qõd seruus.ff.de ꝙdi.ob cau. vbi dicit qꝺ qñ aliqd datur nõie dotis pro matrimonio ꝫbendo, tunc demũ põt reperi si spes nuptiarũ defecerit qõd est altero mortuo vel alias nuptias ꝫbente,vt ibi not.gl.magna. Et pro hac parte vr̃ text. in auc.de nup.§.que vero.in ver.tantũmodo.ꝛ.C. de indicta vi. tol.auc.cui relictũ.ibi nisi spes nuptiarũ defecerit. Contrarium ꝙcludo qõd eo ipso qõd seius denegat ꝫhere matrimoniũ qõd extiterit ꝙdi.stipulationis. Et ita reperio ꝙsuluisse Bar.in suo ꝙsi. cxxij.inci.latoꝛ presentis schedule. Pro hoc allegat text.C.ꝺ in sti.ꝛ substi.l.j.ibi recusante.ꝛ.ff.de ꝙdi.inst.l.vt ex fratribus.ibi qꝛ illa nubere nolnerit.ꝛ.ff.de ꝙdi.ꝛ demõ.l.titio.§.ante nup.in ver.qõd si nollet eam vxorẽ ducere. Et si tu diceres ille leges loquunt̃ in vltimis volũtatibus in qbus non est eadẽ rõ.d.l. ita stipulatus.ver.sabinus. Rñ.per no.per glo.in.l.ꝛ si post tres.ff.si quis cau.qõd in ꝫctibus sufficit diuortium sponsaliorũ fieri vt.l.si ego.in pin.ff.de iu.do.ꝛ.l.stipulatio.eo.tit.ibi, qꝛ si nuntius remittatur.ꝛ.l.seq.que incipit.ꝛ hꝫ que leges tollũt oẽm ꝫietatez.

¶ Non ob.ꝫtia ꝛ primo.d.l.ita stipulatus, qꝛ hic desijt ꝙtrahi posse ex his sponsalibus vel forte illa lex loquit in eo qui petijt qõd iam suum fuit. ¶ Non ob.d.l.qõd seruius qꝛ immo facit pro, si tex.simpliciter intelligimus. ¶ Non ob.gl.vlti. ibi posita,qꝛ ꝺz subaudiri dum dicit alias cõtraxerit adde.l.vel repudiũ miserit alias male diceret. ¶ Nec ob.gl. que est in.l.si pecuniã.ff. de condi.ob cau.in prin.glo.que dixit qõd in illo casu non est locus penitentie qꝛ verum est si volo penitere de eo qõd dedi nõie dotis,volo tñ qõd sponsalia maneant.sed si repudio oino tunc deficit spes,vt.§.dixi. ¶ Non ob.§.que vero.ꝛ auct.cui relictũ,qꝛ loquuntur qñ est conditio vt nubat simpliciter ꝛ tunc non potest impleri nisi cũ spes nuptiarũ defecerit,vt ibi. ¶ Sed qñ est cõditio si non nupserit ex talibus sponsalibus, tunc misso repudio extat conditio.que omnia no.

SVMMARIVM

1 Pater si in testamẽto reliquit aliquid filie simpliciter an videatur relinquere pro dote ꝛ filia dicatur dotata.

2 Testator si relinquat filie centum si nubat, certum est quod ipse relinquit pro dote.

¶ Quadragesimoquarto quero.

1 Si pater in testamento reliquit aliqd filie simplr ꝑ an videat relinquere pro dote. Et dicat dotata. Videt qõd non, qꝛ tale legatũ vel institutio multũ differt a ꝙstõne dotis.l.filia legatoꝛũ.cum ibi no.C.de leg.alias sequeret qõd si mulier nunq̃ nupsisset ex quocunq̃ legato diceret dotata qõd.l. non pbat. ꝛ ita ꝙsulnit Fran.tigri. Facit ad hoc no.Bar.in.l.bmõi.§.cũ pater ff.de leg.j.vbi dicit qꝺ si pater leget simpliciter filie deinde illaꝫ dotet filia petit vtrunq̃ de quo dixi.§. ꝛ sic ꝑz qõd legatũ non intelligit factũ ex causis dotis.ad qõd vide no.in.l. si cum dotez.§. si pater.ff.sol.matri.ꝛ vide oino Ro.in ꝙsi.cciij. Tñ reperio qõd Bar.decidit ꝫrium qõd ꝓp tale relictum mulier dr̃ dotata in.l.
2 qõd aũt.ff.de iu.do.ꝛ ibi Pau.pro hoc allegat,ꝑ qꝛ si testator legat centũ filie cum nubat certũ est qõd intelligit pro dote.l. uxorem.§.testamento quoq̃.cũ glo.in verbo,dedit.de leg.iij. Forte posset distingui aut loquit in patre relinquente filie non nubilis etatis,ꝛ tunc cũ legatũ sit a debitoꝛe voluntario non presumitur cõpensari in idipsum debitũ dotis.l.creditoꝛem. de leg.ij.l. j.§.sciendũ C.de rei vxo. act. Et qꝛ pater tunc est debitoꝛ dotis in diẽ cuius debiti non fit cõpensatio.l.qõd in diẽ. ꝛ.l.si cum milii.§.i.ff.de compen. Aut loquimur in patre relinquẽte filie post tps nubilis etatis,ꝛ tunc vr̃ relictum pro dote, qꝛ tunc pater ex dispositione legali est obligatus dotare filiaꝫ.l.qui liberos.ff.de ritu nup.cum vulgaribus.ideo legatũ presumit factũ animo cõpensandi in dotẽ.l.si cũ ad dotem.§.si pater.ſ.allegata.ꝛ in auc. preterea.C.vnde vir ꝛ vxoꝛ. Nec ob.d.l.qõd añt, qꝛ responsio euidenter ex se ꝑz.de hoc articulo tangam.j.in vltima parte.

SVMMARIVM

1 Testator si leganit filie pro dote quando nupserit an intelligat repetita conditio si leganit pure domum.

¶ Quadragesimoquinto quero.

1 Si testator leganit filie ꝑ pro dote qñ nupserit an intelligat repetita conditio si leganit pure domuꝫ. Joan.de imo.ꝛ Pau.de cast.consuluerunt qõd sic.sed ꝓlo.de bono.doctoꝛ eximius.ꝛ Jo.de ana.contra hos vltimos secutus est Ro.per casum sing.in.l.si iudicetur.§.fi.ff.de condi.ꝛ demon. vt ipse dicit in suis notabilibus notabili.ccxxxj.

¶ Quadragesimosexto quero.

An mulier ꝛ maritus possint dare funduꝫ dotalem filie communi in dotez. de quo vide in tertia parte huius tractatus.

SVMMARIVM

1 Judeus an teneatur dotare filiam effectam christianam,ꝛ e. legitimam relinquere.

2 Judeus per conuersionem ad fidem non perdit agnationem.

3 Judeus effectus christianus an succedat patri indeo.
4 Ecclesia nō acceptat legatū a q̄cūq; decedēte in pctō mortali.
5 Judeus vsurarius non dz baptizari nisi facta restitutione.
6 Usura equiparatur rapine.

¶ Quadragesimoseptimo quero.

1 An iudeus † teneat filiā effectā christianā dotare ⁊ ei legitimā relinq̄re, ⁊ qd in christiano manifeste vsurario an i bonis q̄sitis ex vsura debeat legitima. Ur q̄ sic, q̄ actus actinoz sunt in patiente bene disposito. Philo. in.ij. de aia, sed iudeus effectus christianus hz sūm habile susceptiuū legitime successiōis in bonis parentū, vt statim ostendā, ergo pōt petere legitimā ⁊ filia dotē. nā iudeus p q̄uersionē ad fidē nō pdit agna-
2 tionē. † Est. n. agnatio de iure nāli. l. ius agnationis. ff. de pac. iō non tollit p q̄uersionē ad fidē. Facit qđ scribit Ro. in suis no. notabili. xxxix. vbi plus dixit qđ non solū per baptismū, sed per monachationē perdit nobilitas seu ius agnationis. ⁊ iō gl. in. c. indeorū. xxviij. q. j. dicit q̄ iudei p baptismū exeunt patriā ptātē, tñ non pdunt successionē. Facit qđ no. Bar. ⁊ alij in auc. sed ep̄alis dignitas. C. de epis. ⁊ cleri. ⁊ in. l. ītē in ptāte. ff. de his qui sunt sui vel alie. iur. ⁊ sic effectus christianus non pdit ius agnationis, non pdit patriā ptātē quo ad sui q̄modū, non pdit ēt ius successionis. facit. c. indei. el. ij. in fi. extra de iudeis, q̄nimo non posset exhērdari iudeus q̄uersus ad fidem. ar. l. deo nobis. C. de epi. ⁊ cle. sumpto siq̄ de ingressu, vt ibi ēt pp ingratitudinē commissam añ q̄uersionē. tex. est sing. in. c. non liceat. xix. q. vlti. facit. l. cognouimus. C. de here. vbi hērticus tenet dare filio catholico aliēta ⁊ donationē pp nup. quā. l. Sa. ⁊ Ful. ibi extēdunt ad idoneū ergo ⁊ dotare ⁊ legitimā relinq̄re sicut tenet prestare aliēta, q̄ hec pcedunt a pari, vt dixi. s. eo. Accedat qđ voluit Bal. in. l. mr̄. C. de in. do. vbi extēdit glo. dicētē qđ mr̄ hereticā tenet dotare filiā hēre locū ēt in matre indea. Idē voluit Ang. in auc. res q̄. C. cōia de leg. vbi loquit de matre hērtica ⁊ iudea. Facit gl. in. l. si viro. ff. de in rē verso. q̄ eqparat iudeū, ⁊ hērticū. Et nō est mirū si iudeus effectus christianus succedit pri indeo, q̄ sine dicamus successionē esse de iure diuino, vt hr̄ Leui. xxv. vbi dr̄ hērditario iure trāsmittes ad posteros. ⁊. xxvij. c. vbi dicit homo cū fuerit moriturus absq; filio, ad filiā eius trāsibit heredi-
tas. ⁊ Deute. iij. c. Babo vobis terrā banc in hērditatē. Sine dicimus esse de iure natura. vt dixit tex. in. l. fi. in versi. lex nature eos fecit successores. C. quorū bonorū. ⁊ gl. j. dis. ius naturale. ⁊ Bal. in. l. q̄ ꝛ. C. de incest. nup. bonus tex. in auc. de here. ⁊ fal. §. primū. in ver. ſm ipsam nām eis debebat successio. Sine dicimus qđ est de iure regē. vt voluit Bar. in. §. interdū. ff. de q̄d. ide. Sine dicimus qđ est de iure ciuili, vt voluit bar. in rub. de acq.
3 here. ⁊ in. l. q̄ a latronibus. ff. de testa. † Judeus succedit pri suo indeo, ergo fortius si est effectus christianus. Effectus est. n. melioris q̄dōnis, ergo multomagis dz posse succedere patri suo, lz indeo. Facit illud. si in viridi qd in arido, si indeo patri succedit filius indeus, quare non christianus? Et si aliud diceremus seq̄ret qđ iudeus retraheret se a fide si factus christianus non succedit qđ esse non dz. Et hoc non decidit formaliter text. in. d. c. indei. ibi a possessionibus suis nullatenus excludant, ⁊ in ver. nec portionē hērditatis. ⁊ ibi, ⁊ bonoz suoz ex integro exhiberi. Et sic vr̄ aperte ꝓbare qđ iudeus retinet partē hērditatis, ⁊ per q̄ñs ius succedendi, ⁊ ita allegat illū text. gl. in. d. c. indeorū. Et pro hac parte adduco fortissimā rōnē. Nā excludere quē a iure succedendi sibi debito est pena. l. si qs maior. C. de trāsac. l. testō cētenario. ff. de testa. mil. Sed non dz apponi alicui pena priuationis si nisi sit in iure expressum ita dicit gl. q̄ reputat singu. in. c. fi. de iurepa. ſm. d. Abb. ibi, sed ad idē allego gl. in. c. cū vos. de offi. ordi. ⁊ tex. in auc. de non eligēdo scōo nubē. §. cū igitur. ver. nec est lex tale qd dicēs. quē tex. allegauit Bal. in auct. ex testō. C. de secūd. nup. ad idē est bonus text. in. l. sed ⁊ si qs. §. dinus. in versi. cū in eū pena nō sit statuta. ff. ō relig. ⁊ sump. fune. Sed certū est qđ non reperit imposita pena priuationis hērditatis aut legitime indeo si efficiat christianus, ergo nec nos illā imponere debemus. ¶ Ex his vr̄ satis persuaderi qđ filia indea effecta christiana possit petere dotē ten legitimā in bonis patris indei. In q̄ū vr̄ veritas pro qua dilucide ernenda premitto qđ scribit Barth. xij. c. Redemptor nr̄ dixit iudeis. tolerabilius erit Sodomis in die iudicij quā vobis. ⁊ Ezechiel ppheta. iusti ficabis Sodomā, qđ exponit Aug. j. q. j. c. nonne. dicēs qđ iudei sunt peiores gētilibus ⁊ sic indeus est in statu dānato. Et iō dixit Oct. in suo q̄si. lj. qđ si indeus transit ad sectā sarracenorū non est puniēdus, q̄ vterq; est in statu dānato. vñ non curandū in qua secta sit cū vterq; sit extra ecclesiā. iō nihil ad nos de his q̄ foris sunt. j. q. j. multi. ⁊ facit gl. elegās. in. l. apud iul. §. fi. ff. de leg. j. que dixit qđ esse indeū est delictū qđ est verū large nō aūt stricte ⁊ ꝓpie capiēdo delictū vt q̄oꝛdes cū gl. in. l. multū. ff. de verb. obli. ⁊ sic q̄ñ indeus moriē dr̄ mori in notorio peccato, maxime q̄ñ exercuit publice vsuras. vñ p̄supposito ēt quod iste indeus fecisset testm̄ ⁊ reliquisset dotē sine legitimā dicte sue filie effecte christiane. tñ non posset illam petere vel q̄sequi in dictis bonis patris sui qui publice vsuras exercuit. ¶ Et his p̄suppositis ꝓ fundamento arguo † sic ecclesia non acceptat legatū
4 a quocunq; decedēte in pctō mortali. Bar. in. l. ij. C. de sac. san. eccle. in ver. vi. q̄ro. allegat. c. placuit. xxxiij. q. v. ⁊ qđ hr̄ in. c. q̄ cū fuerint. c. q̄ in oibus extra de vsu. ⁊ Inn. in. c. cū voluntate. de sent. excō. vbi dicit qđ si excōicatus legat ꝓ aia sua non vz, ⁊ sequit Imo. in. c. q̄ extra de test. vbi dicit esse incongruū qđ ecclesia capiat relictū ab eo q̄ decessit in notorio peccato, q̄ hz cāz mali exempli, ⁊ ab oi eo qđ hz speciem mali iussit amplius abstineri. c. cū ab omni. de vi. ⁊ hone. cleri. facit. l. si quid aliquis. §. qui aboꝛtionis. ibi res mali exēplū. ff. de pe. l. iij. §. sed ēt. ⁊ l. mulierē. ff. de sica. ⁊ l. exēplo. C. de ꝓba. Et pulchre dixit Bal. in. l. inbemus. C. de test. qđ si testatoꝛ decedit in tali statu qđ de famore aie sue non tradendum sit non valent relicta ab eo ēt ad pias cās. Et lz Bal. mordeat doc. Bar. in. d. l. i. C. de sacrosan. eccl. ⁊ allegat ꝛ Bal. in. l. nulli. C. de epis. ⁊ cle. in ver. barbarice nationis, tñ vr̄ qđ Bal. male q̄sideraūt illū tex. Primo q̄ gl. ibi exponit barbarice. i. incognite natiōis. incognita. n. erat patria illius defuncti. Secō q̄ tex. ibi dicit pij testatoris, qđ verbū nō q̄uenit barbaris aut indeis. sunt. n. indei impij, ⁊ cantat ecclesia in die Ueneris sancti, ⁊ p perfidis indeis. Tertio q̄ iura loq̄ntia de testamētis non vendicant sibi locū in barbaris vt p. Bar. ⁊ alios in. l. qui a latronibus. ff. de testa. Et si qs opponat de eo qđ voluit Richar. de sali. in sua repe. solēni. d. l. i. C. de sac. san. eccle. vbi dicit q̄ lz vsurario manifesto seu alias doloso ⁊ existēti in peccato notorio mortali non debeat dari bñficiū, vt. l. i. C. de here. tñ si hz firmū ꝓpositū redeundi, ecclesia non claudit ei gremiū eius delicto postposito ⁊ prima intentione depulsa, ergo dz acceptare legatū, q̄ respon. qđ Sali. ibi. ⁊ ēt Bald. loquuntur in christiano vsurario, sed nos loqmur in indeo quo casu non dz ecclesia acceptare legatū, ⁊ allego tex. in. c. obeuntibus. xiij. q. ij. vbi ecclesia nihil dz acceptare ab his q̄ non decesserunt vt veri christiani, lz acceptare possit eleemosinā a peccatoribus ⁊ indignis, ex eo q̄ priuati fiunt. nō tñ posset acceptare oblationes q̄ fiunt publice, sed actus testandi est publici iuris ⁊ fit cozā testibus ⁊ publicat quo casu ecclesia nō dz acceptare tale legatū. Preterea dico q̄ lz relinquat ecclesijs tñ non vr̄ hēre animū redeundi ex quo non restituit vsuras aut non prestitit cautionē de illis restituendis. Et si dicatur qđ omnia predicta vident procedere eo casu q̄ñ indeus legaret ecclesie ꝓ aia sua, sed hic relinq̄t filie sue dotē vel legitimā, ⁊ sic debitū. Et nō est par rō lucra nō capere ⁊ debita pdere. l. fi. C. de codi. ⁊ text. in. d. c. indei dispo-
nit indeū effectū xp̄ianū posse retinere hērditatem, ⁊ sic intelligit de hērditate paterna, q̄ prima cā est filioz, vt in auc. de here. q̄ abinteſt. ⁊ inſti. de hērd. quali. ⁊ dif. §. sui. ⁊ gl. in. c. cū Joannes de fide instru. Q̄ rñ. qđ lz filius in legitima dicat creditor, tñ dr̄ ex cā lucratiua. gl. in. l. si emancipata. C. de iur. ⁊ fac. igno. ⁊ ibi Bar. vñ iura predicta debēt limitari nisi filius indeus efficeret christianus ⁊ pater indeus relinqueret ei legitimam seu dotez, ⁊ multomagis ꝓdicta haberēt locū si fortasse ille indeus effectus christianus intrasset aliquā religionē lz talis religio esset capax acqsitionis, tñ non posset acquirere tale relictū p iura ⁊ rōnes. s. allegatas. Non ob. d. c. indei, q̄ glo. ibi in verbo, a possessionibus dicit nisi ex vsuris fuerint empte, q̄ tenet reddere ⁊ restituere, vt in. c. cū tu. extra de vsuris. Ex quo sequit qđ multominus petere poterit hereditatē quefitā ex vsuris, q̄ facilius abdicat a nobis ius querendū q̄ iā quesitum. Et ideo Boffredus super illam gl. dicit idē si res eorum nobiles sunt furi iue. ⁊ sic extēdit illam gl. q̄ habeat locum ēt in rebus mobilibus. et si dicat peccata delentur in baptismo. rñ. nō tñ extinguntur actiones alijs competentes, vt not. in. c. gaudemus. de diuoꝛtijs. ⁊. xxvj. dist. per totū ad idē facit q̄ voluit. d. Car. in. c. debitum. de baptis-
5 mo. in pria sua questione, vbi dicit † si indeus fuisset vsurarius. (¶ Additio. Fuisset vsurarius. not. q̄ indeus nō dz dimittere bona nisi q̄ñ fecerit ea ex vsuris, vide Ab. in. c. indei. ō inde. ⁊ gl. de conse. di. iij. indei quoz. vide ēt Alex. in q̄st. lxxv. in. iij. parte. Et per Feli. in. d. c. indei.) non debuisse baptizari nisi facta restitutione vt est gl. de conse. dist. iij. c. indei. Ipse tñ dicit quod

qđ sufficeret cautio sufficiens de restituendo. c. q̃ q̃. de vsur. in vi. Secus si nõ esset vsurarius vel alꝰ raptor qr tũc esset baptizãdus ẽt si nõ renũtiaret bonis ꝓprijs ar. d. c. indei de indeis. lz multi ꝑ imperitiã iuris ꝯtrariũ credãt. Preterea vr̃ qđ in. d. c. indei. portionẽ hr̃ditatis t bonoꝝ suoꝝ possit intelligi de hr̃ditate acqsita anteq̃ quertereť ad fidẽ, sed de hr̃ditate in bonis delatis post quersionẽ nõ loquit ibi. t facit tex. ibi bonoꝝ suoꝝ ex integro faciãt exhiberi. t sic loquit de hr̃ditate t bonis q̃sitis t nõ de q̃rẽdis. Et lz tex. ibi dicat qđ dz esse melioris condõnis effectus xp̃ianus q̃ esset antea indeus tñ restringit ꝑ finẽ illius capituli ad bona sua t sic quo ad q̃sita añ quersionẽ ad fidẽ. Preterea dico qđ nõ vr̃ vex dicere qđ indeus effectus xp̃ianus non ꝓdat agnationẽ qr imo ꝓdit. t allego duas glos. in siki in. c. i. de pur. cano. t in. c. ea q̃ de statu monacho. q̃ dicũt qđ monachi ꝑ ingressum religiõis ꝓdũt nobilitatẽ t sic ius cognatiõis ergo fortius indeus ꝓdit agnationẽ ꝓp quersionẽ ad fidẽ. Facit illđ aplí expurgate vetus fermẽtũ. nã ꝑ baptismum dr̃ effectus homo vt no. in. c. debitũ de baptis. t in. c. ferrũ. l. dis. t iõ dixit gl. in. d. c. indeoꝝ. xxviij. q. i. qꝑ ꝑ baptismũ liberať indens a patria ptãte, t multofortius in casu quo ocurrent duo, christianitas t religio vt. s. dixi. Facit ad predicta qõ quam ponit Fede. de senis in suo qsi. lxi. incip. qdã vsurarius nõ hñs nisi pecuniã vsurariã mariauit filiã gño hoc sciẽte t quenit qꝑ dos restituatur filie in casu dissoluti mr̃imonij an ista filia teneať satisfacere creditoribus, t arguit qđ sic ex quo qstat qđ bona vsurarij quenerint ad ipsam ꝑ id qđ hr̃ in. c. tua nos de vsur. tñ qr illa filia recepit illa bona cũ onere suo tanq̃ ſbta restõni ergo teneť ea restituere ꝑ qđ hr̃ in. c. pastor. de decimis t in. c. cũ tu. in ver. sane qđ preallegato. Istud tz Spe. in tit. de vsur. circa finẽ in ver. pone qđ vsurarius vbi dicit qꝑ teneť talẽ restituere qr succedit loco pretij. allegat. d. c. cũ tu. Pro hoc facit tex. iũcta gl. in. l. si me t titiũ. ff. si cert. pet. vbi hr̃ qđ si pecunia mihi debita quenerit ad te teneris mihi illã restituere. Pro hoc ẽt qđ no. Hosti. in sum. de penitẽtijs. c. vlti. ver. de his vbi q̃cludit qđ sine sciẽter sine ignoranter qs recepit aliqd de preda vel rapina vel sacomano teneť restituere ꝑ. d. l. si me t titiũ. † Sed vsura eqparať rapine. (¶ Additio. Eqparať rapine. no. qđ vsura est rapina t furtũ. Bal. in. l. cũ opz in versi. mõ q̃ro qd si ex pecunia. C. de bo. q̃ lib.) xiij. q. iij. si qs rapinã. facit. l. fi. §. i. ff. q̃ in frau. cre. vbi mulier cui in fraudẽ credi. fuit dos qstituta ꝑ patrẽ teneť illã restituere vt di xi. s. Sed vsurarius semp intelligit in fraudẽ facere vt not. in. c. ꝓ possessore de reg. iu. in. vi. Facit ẽt qr vxor illud qđ recepit ab hr̃dibus viri hz loco eius qđ datũ fuit viro t sic eodẽ iure cẽseť vt in. c. ecclesia vt lite pendẽte. t iõ dixit Jo. an. in. d. c. cũ tu. qꝑ si ex cã vsuraria emať domus t postea vẽdatur t ex eius pretio alia emať qđ succedit in locũ prime t est subiecta restõni. arguit tñ Fede. in prefato qsi. ad partẽ ꝯriã, qr ad es alienũ nõ tenetur singularis successor. l. eris alieni. C. de do. t hoc tz Hosti. in sum de vsur. nec distinguit isto casu inter cãm lucratiuã t onerosam. Itẽ predicta mulier non capit a patre vsurario sed a mario cuius hr̃des nõ illã sed aliã reddideriũt pecuniã. ꝓ quo facit qđ hr̃ in. l. q vas. §. fi. ff. de furt. qr nõ recipit pecuniã subiectã restõni sed alienã q̃ spectabat ad hr̃des viri q̃ non erat ad hoc affecta. preterea lz patris ꝓsona esset obligata soluentibus vsuras non tñ bona eius q recipit pecuniã viri. l. non ois. ff. si cer. pe. l. si nũmi alieni. ff. de sol. t sic ista filia recipiẽdo dotẽ ab hr̃dibus viri non recipit pecuniã vsurariã. t eodẽ mõ rñdet Fede. ad dictũ Spec. s. allegatũ. Nec ob. d. l. si me t titium, qr ibi recipit pecuniã saltẽ debitam creditori de voluntate ipsius creditoris. Ista vero filia nec pecuniã creditorũ nec patris nec eis debitaz recepit. Et sic qsulit qđ non teneť ista filia restituere dotem talẽ. t istud qsiliũ refert t sequit Fede. de rodulphis in suo tractatu de vsur. q. lxxij. Sed Pe. de ancb. in. d. c. cũ tu. faciẽs mentionez de dicto qsi. an bñ consuluerit Fede. vel non vlterius non dicit. Subdit tñ qđ ꝯ Federicũ facit illud qđ no. Bar. in rub. ff. soln. mat. vbi dicit qꝑ in dote admittit libellus vlis vt in peti. here. vt dixi. s. sed in vlibus vna res succedit loco alterius. l. imperator in fi. ff. de lega. ij. t lz ista pecunia data a socero gño non sit illa q̃ reddit ꝑ hr̃dẽ gñis mulieri sed alia, qr tñ ista non succedat in locũ alterius dicit qꝑ non videt rõnẽ cũ ad mulierẽ reuertať occasione dotis t titulus dotis sit lucratiuus ex parte mulieris. l. fi. §. si a socero. ff. q̃ in frau. cre. t sic potius dicit subueniẽdũ credi toribus q̃ ipsi filie in eo qđ de bonis vsurarij reperit hr̃e, t ꝑꝑ hoc dicit se dubitari an decisio Federi. sit vera t hoc ẽt quasi de verbo ad verbũ ponit Anto. de but. in. d. c. cũ tu. Hoc idẽ vult do. Abb. dicens qꝑ decisio Fed. multũ restringit illũ tex. Et qđ lz Fede. loquať qñ filia non est heres, tñ non dz hr̃e quartaz nisi deducto ere alieno. l. papi. §. iiij. ff. de inoffic. testa. Et iõ q̃cludit qđ decisio Federi. est valde dubia t quod de equitate verior est alia opi. Nõ ad propositum qõnis nostre si id de quo magis vr̃ inesse t non inest. i. id qđ magis vr̃ non restituendũ t tñ venit restituendũ, ergo multofortius non poterit quis illud qđ est restituturus petere, qr videreť esse in dolo. sed minus videbať qđ veniret restituenda dos data t tñ venit restituenda vt. s. dixi ergo multominus dz posse peti dos vel legitima in bonis vsurarij cuz veniat restituenda illis a q̃bus extorte sunt vsure. Non ob. allegata in ꝯriũ t in primis inq̃nãtũ dixi qꝑ actus actinoꝝ ꝛc. qr nego qꝑ ista filia effecta christiana habeat subiectũ habile ad succedendũ patri iudeo in quesitis ex vsuraria prauitate vt pleniſſime. s. dixi. Nec ob. dũ dr̃ qđ non ꝓdit hr̃ditatem sine ius successionis, qr rñdeť qꝑ illud verũ est quo ad iã q̃sita, sed quo ad querẽda tẽpore quo erat indea, secus quo ad querenda tẽpore quo est christiana. Nec ob. dũ dr̃ qꝑ est in patria ptãte quo ad fauores, qr dico qꝑ non ꝓcedit quo ad eũ statũ quo est effecta christiana nec quo ad illicite quesita. Nec ob. qđ dictum est de indeo t heretico equiparãdo q teneńt dotare filiã xp̃ianã qr intelligitur de bonis non q̃sitis ex vsuris. Nec obst. dũ dr̃ qꝑ successio est de iure diuino t gentiũ t positino, ergo non ꝓdit ius succedendi, qr fateor ista quo ad licite q̃sita vt. s. dixi t sic stat q̃clusio vera t in dubitata q filia indea effecta christiana nõ succedit patri vsurario in bonis ex vsura q̃sitis nec de illis põt petere se dotari nec legitimam sibi dari, imo si fuit dotata t mortuo viro dos sit sibi reuersa tenebitur restituere illis a quibus vsure sunt extorte ꝑ predicta que omnia tene menti.

SVMMARIVM

1 Sacerdos si maritauit filiam suam spuriam de bonis paternis, aut de bonis ecclesie, an mortuo sacerdote possit repeti illa dos per successorem.

¶ Quadragesimooctauo quero.

1 **Quid** si sacerdos maritauit † filiã suã spuriam de bonis paternis aut de bonis ecclesie an mortuo sacerdote possit repeti illa dos ꝑ q̃ũctos sacerdotes aut ꝑ successorẽ. bar. in. l. fi. §. si a socero. ff. que in frau. cre. refert se q̃sulnisse a marito non repeti, qr cãm hz ex titulo oneroso. Sed postq̃ ad mulierẽ est reuersa põt reuocari, qr hz eã ex titulo donationis. Sed pater filie spurie donare non põt. l. j. C. de natura. libe. ergo ꝛc. ¶ Limita tñ verum nisi quatenus de iure canonico filius vel filia habere põt ꝓ alimentis vt in. c. cũ haberet extra de eo qui duxit in matri. quam polluit per adulteriũ. Adde qđ idẽ voluit Ange. in. d. §. si a socero. t in. l. ignoti. C. de reuo. his q̃ in fraud. cre. t idem Bal. in auc. ex complexu. C. de incestis nup.

SVMMARIVM

1 Filia indei effecta christiana t qr nõ potest habere dotem in bonis patris vsurarij an possit saltem petere partem suam bonorum paternorum.

2 Papa Martinus t Eugenius dederunt bullam indeis quod possent fenerari cum christianis.

3 Usure extorte a indeis an possint repeti.

¶ Quadragesimonono quero.

1 **Si filia effecta** christiana † non põt habere dotẽ in bonis patris vsurarij vt. s. dixi. An possit saltem petere partẽ suam bonorũ paternorũ vt ibi restituat male ablata. Videť qđ sic. nam tales heredes pñt cõpelli ad restitutionẽ vsurarũ vt voluit glo. indei de indeis, t est tex. in. c. cum tu. de vsur. videť qđ ista filia possit talia bona capere t distribuere his a quibus extorta sunt. ꝯrium determino qr restitutio male ablatorũ aut spectat ad sacerdotẽ qui audiuit confessionẽ eius qui tenebať restituere vt voluit Archid. in. c. ij. de test. in. vj. t in. c. sane. xiiij. q. v. t Paul. de lea. in cle. unduz. §. hmõi. extra de sepul. t in cle. religiosi. §. quibus de priuil. t Jo. and. in. c. cũ sit. de indeis. Aut spectat ad eꝑm loci vbi extorsit male ablata vt voluit Hosti. in. d. c. cũ sit. t in. d. c. cum tu. t in sum. de vsur. t in summa de peni. t remis. §. cui confitendũ. ver. tu dic. t in. §. forma versi. sed vbi Bar. in. c. j. §. furtum in tit. de pace iurandũ fir. Ang. in auc. de ecclesia. tit. §. si qs prio redẽ-

ptione. bal. in l. post desertionē. C. de fur. & in auc. oēs peregrini. C. cōia de suc. ergo sequit̄ qō facultas restituēdi non spectat ad ipsam filiā effectā christianā. Preterea & plus dico qō predicta
1 bona pr̄is iudei, & vsurarij nō sunt in cā restōnis † maxie presupposita quadā bulla papali Martini & Eugenij, p quā pmittitur ipsis iudeis fenerari christianis, & sic licitū fuit fenerari, iñ qz nō pmittit̄ pctm̄ ex pte christianorū recipiētiū ad vsuras. vt not. in c. sup eo. de vsu. nec ex pte iudeorū mutuātiū nil ad nos de his q foris sunt. c. gaudemus. extra de dinort. & vt dicūt cano. supuacue rei vī dare operā q cohercere nitit̄ iudeos a pctō vtputa iaz dānatos pp pfidiā. Tolerādi sunt igit̄ in eorū ritibus. xl. dist. c. q sincera. ergo cū hmōi pmissio de exercēdis vsuris non videat̄ in se ḡtinere pctm̄ dī valida, & eos tenerī. cū oia sint de gñe pmissorū nisi expresse repiant̄ ꝓhibita. c. inter corpalia extra de trās. prelato. Nā aliqñ pp bonū qō ex aliquo malo gesto sequit̄ ipsuz malū tolerat̄ & silr pp maius malū. Nā Paul. cū quosdā inconuinētes in ecclesia inspiceret ḡcessit minora vt maiora declinarēt dicēs pp fornicationē vnusqsq; bēat suā. xiij. d. c. nerui. eccl̄ia. ei tolerat publicas meretrices & sub dissimulatiōe ptrāsit vt eui tet̄ maius malū vt no. in. c. inter opa charitatis. extra de sponsi. sed papa pmittit iudeis fenerari pp maius malū enitādū qō cōmitteret̄ p christianos q fenerarent̄ sub vsuris, & subditi & forenses nō possent recipe pecunias mutuo, vñ oriret̄ scādala & multa pessima vñ bonū est sub dulci fenore vsurarū & ex hac cā pōt defendi tpalis missio in iudeis. Hinc est qō dī de iure diui. ꝓhibita ḡcedunt̄ iure humano vt furtū homicidiū. & sicia. c. si quis pp. de fur. c. lz de fer. cle. j. de homici. & iō. d. Pe. de anch. gl. ccxxx. incip. christianissime & singularissime dñe. ibi refert q q dā dñs secularis vna cū ḡsensu ppli fecit decretum q iudei possent publice fenerari in territorio suo. nec interuenit pmissio pape. decidit p rōnes vrḡentissimas q tale decretū valeat pp publi cū bonū cū ex neutra partiuz ḡmittat̄ pctm̄ mortale, dicit iñ qō nō credit spectare ad inrisditionē dñi tpalis, sed spectat ad papā. Accedat ḡsiliū Panli in nn. cccxxvj. inci. nō vī expediens vbi q̄dā ciuitas subdita dñio Venetox ḡuenit cū iudeis vt face rēt vsuras cū certis capl̄is q̄ ḡfirmata fuerāt p dñiū Venetorū. mō iudei petebāt vsuras a christianis ꝑm dispōnē pactorū inito rū cū ipsa ciuitate xp̄iani ḡfitebant̄ debitū sz nolebāt soluere vsuras an ptās sclaris possit mādare xp̄ianis salua ḡscia vt solnant vsuras ꝑm qō in pactis erat quētū, & sic illud decretū exeq ḡsuluit qō sic qz talia pacta & ḡsuetudines vigēt p totā Italiā & cōcurrit ēt priuilegiū pape Martini & Eugenij de quo. s. dixi. Et si dixeris qō vsure sunt reglr ꝓhibite tā diuina q̄z humana lege. l. j. C. de sum. tri. nec pñt licite fieri nec aliq̄ obl̄o vel exactio p eis petēdis introduci. l. si nō sorte in prin. ff. ō gdi. inde. facit cle. j. de vsu. q̄ ꝓbat statuta terrarū q̄ disponūt ḡriū tanq̄z si nō essent ꝓhibite a cuius clemētine dispōne p̄fata dubia sepe oriunt̄, sz frustra ꝑm eū qz illa cle. voluit obuiare ꝓterue & stultitie quorūdā laicox volētiū plus credere capiti suo q̄z scriptis diuinis & humanis ꝙ capl̄m ne innitaris de ḡstō. & eis aliq̄ rō suggerit qō pp necessitates boium vsure hodie debeāt esse pmisse sicut olim erāt ō iure ci. & ita ptinaciter asserūt & statuta gdūt & gdi faciūt nō solū in psonis iudeox, sz ēt xp̄ianox laicox saltē in eox territorijs, & sic cōī sne ꝙdicunt q̄ est in ḡriū. c. ꝓ miserabilē. de vsur. Talia nāq; statuta & obseruatiōes ḡtinētes hr̄sim ḡstō illi⁹ cle. detestat̄ & annullat. Ceterū obseruātia vl̄is q̄ viget p Italiā de tolerādo iudeos vt stēt in singulis terris, & p̄stent ad vsuras pp imēsas necessitates nō est illius gdōnis & nāe cuius erat opi. illoz̄ q dederūt cām illi clemētine & q̄ p ipsam reprobat̄. Nō em̄ ppli xp̄iani tales quētiōes faciūt cū iudeis q̄ credāt vsuras posse fieri licite, qz si ꝗ crederēt ipsi inter se fenerarent̄. imo cū sentiāt ḡriū volūt potius illaqari alias iudeox, & sic potius detestantur vsuras p prefatas quētiōes q̄z approbēt, & sic nō peccāt, sed pctm̄ euitāt. Et sic nec verba q̄ sunt in prin. illius clemētine que niūt huic obseruantie nec verba q̄ sunt in fine eiusdē cle. Ex his
3 stat veritas qō † hmōi vsure extorte a iudeis non pñt repeti nec sunt in cā restōnis, & p ḡns heredes ipsius iudei nō pñt ingetari per cp̄m aut per ipsam filiā effectā christianā pro dicta restōne male ablatorum. Taceat igitur ipsa filia.

SVMMARIVM

1 Maritus si donauit aliquid de bonis suis alicui vt ille cōstituere dotem vxori ipsius donantis an valeat talis donatio.

¶ Quinquagesimo quero.

1 Si vir aliqd donauit de bonis suis † alicui vt ille cōstituere dotē vxoris ipsius donātis an valeat. ¶ Et ḡcludo q nō qz res q̄ erat ipsius viri nō potuit ḡcedi ei in dotē, qz est titulus totalr in maritū dñiū trāsferēs ꝑm verā opi. posita in gl. in. l. in rebus. C. de iure do. & in. l. doce ancillā. C. de rei ven. vñ res sua nō potuit amplius effici sua. vt. l. debitū. ff. de pig. act. §. cū res. ff. de ꝙbē. emp. & si dixeris iā non erat amplius ipsius mariti q alteri donauerat ipsam rē suā, & sic potuit post in dotē dari. rñdeo qō cū extraneus dederit hāc rē in dotē vxoris ipsius viri. q vt. s. rē suā donauerat certe vī extraneus eā ipsi mulieri donasse. l. i. §. accedit. C. de rei vxo. act. & qz res prius erat in patrimonio mariti donata ab extraneo de ḡsensu mariti. vī ab ipso marito donata vxori vt dicit notabilis text. in. l. si extraneus. ff. de do. inter vi. & vxo. qz q ḡsentit rē suā ab alio donari ipse donare vī. l. si liḡat in fi. C. de inoffi. do. l. ij. C. si aduersus do. Sicut ergo si maritus de directo donasset vxori rē vt postea eam sibi vxor in dotē daret ēt hoc expresso nō vz donatio nisi morte viri ḡfirmet̄. l. si qs vxori ea ḡdōne. ff. de do. inter vi. & vxo. ergo nec silr valebit in hoc casu, & nō attēdet̄ illa imaginatio qō vir accipiēdo in dotē rē ꝓpriā vī donare extraneo & extraneus vxori, qz dico qō illa vī fuisse intētio mariti donātis extraneo vt extraneꝰ donaret vxori ad quā puēturū erat ex ḡstōne dotis. vt. l. fideicō missa. §. interdū. ff. de leg. iij. ergo lz ipse donet extraneo vt donet vxori non extraneus, sed ipse donasse vī vxori vt dicit tex. no. in. l. pfectitia. §. si qs cētū. ff. de in. do. & sic donatio non vz nisi ḡfirmet̄ morte mariti. l. sed interim. §. idem marcellus. & ibi glo. ff. de do. inter vi. & vxo. est enim donatio facta per interpositā personam que est prohibita. l. si sponsus in prin. eo. titu.

¶ Quinquagesimoprimo quero.

Si vir est ḡfessus habuisse & recepisse dotē quā solu. matri. ꝓmisit &c. & incōtinēti alio instro promittit̄ dicto marito non obstāte dicta ḡfessione dari dictā dotē vel post ḡfessionē recepit ptē dotis an ob hoc p̄sumat̄ ḡfessio simulata ēt quo ad residuū dotis. Tex. est sing. q est alibi ꝑm bal. ibi qō sic in. l. ab anastasio. C. man. ¶ Accedat q̄ si ḡfiteor habuisse cētū q̄ mihi debes & postea tu ꝓmittis mihi eadē cētum presumit̄ facta ḡfessio spe future ꝓmissiōis. tex. est sing. in. l. minor cui fideic. C. de minin prin. ꝑm bal. in. l. si absentis. C. si cer. pe. vide no. q. p bal. in. l. si volūtate. C. ō do. p. & qō no. bar. & alij in. l. fi. §. si vir. ff. so. ma.

SVMMARIVM

1 Confessio dotis recepte an teneat.
2 Innobilitas viri ꝙpensat̄ nobilitati mulieris per suas diuitias.
3 Donatio inter virum & vxorem confirmatur morte si traditio interuenerit.
4 Confessio de dote recepta facta constante matrimonio poterit quasi donatio per maritū renocari lz sit roborata iuramēto.
5 Confessio dotis recepte presumitur in fraudem vbi aliter nō apparet de numeratione.
6 Animus donandi presumitur qñ mulier est ita pauper q non est spes in solutione dotis confessate.

¶ Quinquagesimosecundo quero.

1 Utrum ḡfessio dotis † recepte teneat. Circa qō duplex pro clariori intelligētia formo tres questiones. Prima qñ maritus futurus ḡfitet̄ recepisse dotē ante matrimoniū. Scda qñ tpe dinortij. Tertia qñ cōstante matrimonio. Et qz ista vltima est magis dubia ideo illam in vltimo collocaui. ¶ In prima qōne ḡcludo qō si confitet̄ animo donandi puta cā bonoris vt videat̄ recepisse qō nō recepit, & nō vz confessio etiāañ mrimoniū. casus est no. in. l. j. C. de do. ante nup. Secus si donasset, & tradidisset vxori future & demū ab ea illud donatū recoperit in dotē, qz tūc valeret vt est ibi casus not. In dubio añt qd iuris sit, credo q nō videat̄ facere aio donādi p ea q̄. j. dicā, qz interpretaremur in cā partē in qua dispō non valeret. d. l. j. qō minime est faciendus. vt. j. dicam. Et iō presumet̄ potius facta sub spe future numerationis. Ita tz Joā. en. in addi. Spec. in rub. de dona. inter vi. & vxo. in fi. sequēs opi. Albe. Galeo. cū qua ēt trāsit bal. & Imo. in. l. pe. §. mulier. ff. sol. mat. & ita intelligūt. l. j. & totū tit. C. de do. cau. Quod intellige nisi efficaciter esset renūtiatū exceptioni nō numerate dotis cū iuramēto de non ḡuenie do quo casu presumeret̄ animus donādi, qz tūc cessat coniectura qō

ra qđ fecerit ſub ſpe future numeratiõis,qz illi renũtiatum eſt q̃ renũtiatio nihil aliud ẽ q̃ donatio.l.ſi qs delegauerit.ꝛ ibi bar. ff.de do.ſecus ſi iuraſſet in ꝯctu predicta eſſe vera.vt dicam.ſ.in iij.q. ¶ Jn ſcõa.q.ſi maritus qſiteť tpe dinortij aio don. ſe recepiſſe qđ nõ accepit,ꝛ dinortiũ fiebat ob inſtã cãm ſine dubio vꝫ .l.ſeq.ff.de do.inter vir.lꝫ qdã idẽ dicãt ẽt ſi nõ ſuberat iuſta cã dinortij.l.ſꝫ interim.§.ſi.cũ.l.ſeq.eo.ti. Sꝫ primũ verius p.d.l. vitricus,ꝛ ita tenẽt doc.in.l.ſi dinortio.ff.de ver. obli. Jn dubio aũt in.j.caſu dico q̃ vꝝ feciſſe aio don. cũ nõ poſſit accipi aliter qiectura ne ex tali p̃ſumptiõe vitieť diſpõ. Sꝫ in ſcõo caſu ſi p̃ſumereť donatio nõ teneret vñ forte potius p̃eſumereť errorꝫ q̃ ains donãdi. ¶ Jn.iij.q. an qfeſſio recepte dotis facta qſtante matri.valeat.Breuiter doc.faciũt tria membra,qz aut qſtat qđ talis qfeſſio emanauit aio don. Aut qſtat expreſſe vel tacite qđ facta fuit ſub ſpe future nũeratiõis aut ſumus in dubio. ¶ Primo caſu nõ eſt dubiũ nõ valere talẽ qfeſſionẽ p totũ tit.ff.ꝛ C.de do.inter vir.niſi quo caſu ruſticus accipet nobilẽ in vxorẽ ꝛ qſti meret ſibi dotẽ aut qſiteret aio donãdi,qz tũc vꝝ tanq̃ facta in remunerationẽ nobilitatis ſm Bar.ꝛ doct.in.d.l.ſi dinortio.ꝛ allego ad hoc gl.ſing.in.l.ſi volũtate.C.de do.p̃miſ. q̃ tñ ſm ali quos nõ ꝓbat,tñ idẽ tenẽt bar.ꝛ Ang.in.l.ſi ita ſtipulatus.§.ſi tibi nupſero.de verb.ob.Cy.in.d.l.qđ de ſuo.Bal.in.l.i.in fi. C.de do.añ nup.Ang.in qſi.v.Sꝫ bal.in.d.l.ſi voluntate dicit qđ ſi eſt tãta inequalitas q̃ mulier mereať talẽ donationẽ tũc vꝫ alias nõ,ꝛ iõ ſi vnus ruſticus valde dines accipet vnã nobilem
2 paupere nõ vꝝ eſſe ineq̃litas q̃ facit valere donationẽ, † qz ignobilitas viri ſuppleť p ſuas diuitias q̃ debẽt qpẽſari cũ nobilitate mulieris paupis.Sꝫ iſtud forte p̃cederet viuẽte marito, ſed eo mortuo nõ militat talis rõ cũ deterioris qdõnis eſſet vidua pau. per ad ſcõo nubẽdũ q̃ virgo,ꝛ iõ vꝝ talẽ donatio.valere,ꝛ ita tꝫ Bar.in.d.l.ſi volũtate.ꝛ Jmo.in rub.ff.ſol.mat. Jtẽ fallit ſi interuenerit inf̃m de quo.ſ.dicã. Adde qz predicta p̃cedũt qñ ruſticus accipit nobilẽ in vxorẽ,ꝛ expreſſe qſtat qđ facit talẽ qfeſſionẽ aio do.ſꝫ dubiũ eſt qd in dubio p̃ſumiť.d. Pe.de beſu.in ignobili vꝝ munus facere, ꝛ iõ qfeſſio mariti in dubio dꝫ p̃ſumi aio remunerãdi.l.ſi vero nõ remunerãdi.§.idẽ papi.ff.man. idez tꝫ Bal.in.l.i.C.đ do.añ nup.bar.ĩ.d.l.ſi volũtate.lꝫ Cy.ꝛ bal. ibi ꝛ Ra.in.d.l.ſi dinortio tenẽt ꝯtiũ ſed nõ bñ. ¶ Attẽde tñ qz tñ morte mariti qfirmať,qz illa qfeſſio cũ p̃miſſiõe hꝫ vim tradi
tionis.vt eſt gl.no.in.l.ij.C.de do.cau.quã bar.ꝛ doc. ſingu.ibi no.ꝛ bal.in.l.i.C.de do.añ nup.Raph.in.d.l.ſi dinortio. Jſtud multũ no.p ampliatiõe.l.papi.ff.de do.inter vi.ꝛ vxo.vbi eſt ca
3 ſus ſing.qđ † donatio inter vi.ꝛ vxo. ita demũ qfirmať morte ſi traditio interuenerit,ꝛ idẽ in ſiꝫibus donationibus q̃ morte qfirmanť vt donatio facta filio.l.donatiõis.C.de do.inter vi.ꝛ vxo. qz ex premiſſis pꝫ qđ lꝫ vera traditio nõ interuenerit ſi tñ interuenit aliqd qđ loco traditiõis bꝫ ſufficit ad qfirmationẽ vt eſt di cta qfeſſio cũ p̃miſſiõe,ꝛ B qñ aio do.qſiteť,ſecus ſi ſub ſpe futu re numeratiõis ſꝫ Sali.in.d.l.ij.vel ẽt ſiſata cã honoris ſꝫ bal. in.d.l.i. ¶ Jn ſcõo caſu qñ qſtat tacite vel expreſſe qđ non qſiteť aio do.tũc hꝫ locũ titulus de dote cauta nõ nu.ꝛ põt opponi ex ceptio nõ nu.dotis nec põt qfirmari in vim donatiõis p morteđ. ¶ Sꝫ hic q̃ro p quas qiecturas apparebit qđ qſiteať nõ aio do nãdi ſꝫ potius aio qñdi numerationẽ. Ang.are.in.§. fuerat iſti. de act.in.xvij.col.dicit q̃ ſi vna cũ marito alius qfeſſus eſt,ꝛ ſe obligauit ad dotis reſtõnẽ certe cũ in extraneo nõ p̃ſumať ains donãdi in dubio iuxta ea q̃.ſ.dicã,ſiť necin marito ne eadẽ qfeſ ſio mariti,ꝛ alterius ſiť facta diuerſo iure cẽſeať.arg.l.eũ qui de vſuca.ꝛ ꝓbať in.l.fi.C.de do.cau. tñ iſtud argñ iudicio meo eſt debile p.l.hac qſultiſſima.§.ex impfecto.C.de teſ.vbi vnũ ꝛ idẽ teſtñ diuerſo iure cẽſeť. Aduertẽdũ tñ ẽ inq̃tũ Ang. allegat. d.l.fi.q̃ logť ẽt qñ pꝫ mariti vna cũ filio marito qfiteť,ꝛ ſic ſentit q̃ tunc nõ p̃ſumať ains donãdi qđ eſt no.digniſſimũ.Jtẽ põt cõ ſtare qđ nõ aio don.qñ ſtatiz poſt qfeſſionẽ talẽ pꝫ mulieris vel alius qſtitues dotẽ ſe obligat ad illã dandã. Et iſte eſt caſus qui quotidie occurrit ꝛ audiui ab eximio genitore meo qđ maritus p hoc vꝝ recepiſſe noie p̃mittetis inſolutũ.Jõ mortuo marito etiã añ ſolutionẽ ſibi factã hꝫdes eiꝰ qpellerenť reſtituere dotẽ ipſi mulieri nec liberarenť cedẽdo actionẽ q̃ patrẽ vel fratrẽ mulie
ris vel aliũ p̃mittentẽ dotẽ qđ no.p Bart.in.l.pe.§.ſi vir.ff.ſol. ma.ꝛ Ja.de are.quos ſequiť ibi Jmo.ꝛ Raph. lꝫ bal.ibi aliter dixerit. ¶ Jn tertio caſu qñ ſumus in dubio an aio donandi vel ſub ſpe future numeratiõis. Ang.are.in pallegato.§.fuerat de terminat qđ pp mutuũ amorẽ viri ꝛ vxoris p̃ſumereť in dubio ſe
ciſſe talẽ qfeſſionẽ aio do.Et ita dicẽ expreſſe ſentire bart.ĩ.l.pap. ff.de do.inter vi.Sꝫ in ꝯtate bar. ibi loquiť in terminis.l.ij.C. de do.cau.nõ nu.quã ipſe allegat,qñ bart.loquiť qñ qſtat qfeſ ſionẽ fuiſſe factã aio do.nõ aũt loquiť in dubio.Jtẽ allegat bal. C.de do.añ nup.ꝛ bal.in.l.i.C.đ do.cau.vbi dꝫ qđ dos nuda cõ feſſiõe nõ qſtituiť.ꝛ in.l.ij.eo.ti. Sꝫ nihil dicit qd in dubio imo ibi qſtabat q̃ nõ donãdi aio vt ibi dꝫ in text.Jtẽ allegat bart.in .l.ſi dinortio.ff.de ver.ob.ꝛ Sali.in.l.ij.C.de do.cau.Sed certe bar.nõ logtur niſi ſm gl.ibi q̃ nõ loquiť in qſitente. Sꝫ muliere ſtipulãte quã nõ declarat.Jtẽ qſtabat q̃ aio donãdi. vt.ſ. dixi. ¶ Addo qđ iſtã ptẽ expreſſe vꝝ firmare bar.in.l.cũ qs decedẽs.
4 §.titia.de leg.iij.vbi vult qđ † qfeſſio de dote recepta fcã qſtãte matr.poterit q̃ſi donatio p marituꝫ renocari,lꝫ inꝺo ſit roborata. Jdẽ tꝫ bal.in.l.i.C.de inoffi.do.ꝛ qđ in dubio p̃ſumať donatio firmat Raph.in.d.l.ſi donatio.ꝛ bal.in.l.gñi.C. de nõ nu. pec. Ja.de are.vt refert Sal.in.d.l.ij.C.de do. añ nupt. ꝛ ibi Sali. refert. ¶ Sꝫ in ꝯtiũ qđ imo in dubio nõ vꝝ donare velle Cy.in d.l.ij.ꝛ ibi refert ꝛ ſequiť Sali.qz alꝫ in paucis caſibus hꝫet lo cũ exceptio nõ nu.dotis,ꝛ in dubio vbi põt accipi alia qiectura ceſſat qiectura donatiõis.l.cũ de indebito.ff.de ꝓbat. Et p hac pte facit anc.lꝫ iã neceſſe.C.de do.añ nup.vbi dꝫ lꝫ talis qfeſſio de recepta dote nõ p̃iudicet creditoribus ipſius qfitẽtis, tñ ipſi qfitẽti p̃iudicat qđ nõ eẽt ſi nõ p̃ſumereť aio do.feciſſe,qz tũc nõ valeret.toto ti.C.de do.inter vi.ꝛ vxo. ¶ Ergo p clariori dilucidatiõe,qz articulus ẽ quotidianus ꝛ vtilis. p̃ ponã quoſdã caſus in qbus in dubio nõ p̃ſumiť fcã aio do.deinde argñã ad partes ꝛ qcludã. ¶ Jn p̃imis ſi mulier vel alius p ſtipꝰonẽ p̃miſit dotẽ marito ꝛ poſtea maritus qfeſſus ẽ ſe dotẽ recepiſſe tunc ex tali qfeſſiõe ſtatim ſibi p̃iudicat.caſus eſt ſm intelꝰm Pe.in.l. in ꝯctibus.§.i.ibi illis ẽt ſecuritatibus ꝛc.C. de nõ nu. pe.quẽ in tellectũ tꝫ ibi Sali.de hꝫ ẽt ẽ gl.in.l.ſi.C.de do.cau.ꝛ ita forte in telligit bar.in.d.anc.lꝫ iã neceſſe vel ẽt põt intelligi q̃ñ qfeſſus eſt,ꝛ renũtiauit exceptiõi nõ nu.dotis vel lapſum eſt tps oppo nẽdi quo caſu ſibi p̃iudicat qfeſſio lꝫ non creditoribus p̃teritis,ꝛ ita tꝫ Jmo.in.l.ſi optime in pe.col.ff.ſol.ma. Sꝫ p̃ caſu addo rõ nẽ.nã ex quo p̃ceſſit inſtr̃m p̃miſſiõis dotis nõ eſt mirũ ſi qfeſſio mariti poſtea facta de dote recepta ſibi p̃iudicat,qz vꝝ facta oc caſiõe dicte p̃miſſiõis ſibi facte p mulierẽ qđ tene mẽti. Jtẽ q̃ñ eẽt qfeſſio geminata de dote recepta diuerſis tpibus certe ſibi p̃iudicaret,ꝛ nõ p̃ſumiť ains do.vt.d.l.in ꝯctibus.§.j.ſm alium intelꝰm gl.ibi cõiter approbať.facit qđ ſolet dici de virtute actꝰ geminari. Raph.in rub.ff.de verb.obli.p bar.in.l.cũ ſimus.de agri.ꝛ cẽſi.li.xi.in.l.baliſta.ad treb. Premiſſis aũt caſibꝰ ceſſantibus arguo ad ptes. Si q̃rať an in dubio p̃ſumať qſiteri aio donã.ꝛ vꝝ qđ nõ qz nunq̃ dẽmus talr interptari q̃ actus ſit nul lus.l.quoties in ſtipꝰonibus.ff.de verb.obli. imo dꝫ eẽ vltima in terptatio.vt no.p gl.in.l.inter ſtipulãtẽ.§.i.eo.ti.ꝛ.l.veteribus .ff.de pac.potius q̃ dẽmus interptari q̃ ſub ſpe future nũeratio nis quo caſu vꝫ diſpõ lꝫ.ſ.certum tps poſſit opponi exceptio non nu.dotis. Preterea ſi in dubio p̃ſumereť ains donãdi,q̃ nunq̃ in dubio opponereť exceptio nõ nu.dotis. Sꝫ tñ qñ qſtaret q̃ ſpe future numeratiõis hoc feciſſet qđ eſſet valde reſtringere ti tulũ.C.de do.can. Jtẽ p hac pte vide caſus in.l. ſi ſpõſus.§.circa.ff.de do.inter vi. Jtẽ qz tũc talis qfeſſio ẽt cũ renũtiatiõe exceptiõis nõ nu.dotis nõ p̃deſſet mulieri cũ ẽt talis renũtiatio ſit q̃dã p̃natio.l.ſi qs delegauerit.ꝛ ibi bar.ff.de noua.cuius ꝯtiũ vult bar.in.l.aſſiduis.C.q̃ po.in pig. dicẽs plus q̃ talis dos cõ feſſata cũ tali renũtiatiõe hꝫ p̃iuilegia vere dotis,ꝛ ita dicit cõi ter obſeruari de quo vltimo.ſ.tãgã in loco ſuo. Preterea ad idẽ vꝝ caſus in.l.fi.C.de do.cau.vbi expreſſe pꝫ qđ loquiť in dubio, ꝛ tñ dat excep.nõ nu.dotis, ẽt hꝫdibus mariti qbus nõ dareť ſi cẽſereť facta aio do.qz donatio morte qfirmareť.l. donationes .C.de do.inter vi. ¶ Pro ꝯtia pte qđ p̃ſumebať aio don. facta adducit qz in ſtitutione dotis exigiť numeratio.vt no.in.l.i.C. de do.cau.non nu.Sed habemus regulã qđ vbicunq̃ requiriť numeratio,ꝛ de facili põt qmitti fraus ſeu ſimulatio, tunc cõfeſ ſio nunq̃ ꝓbat numerationẽ.l.pro diuerſis.C.mand. p Jmo.in l.ſi ita ſtipulatus.§.chryſogonus.de verb. obli. Sꝫ huic arg.rñ deo fatendo qđ non ꝓbať numeratio, ꝛ ideo hꝫ locũ exceptio non nu.do.nõ aũt preſumiť ains donãdi. Jtẽ predicta ſcõa p̃ce dit quantũ ad preiudicium tertij, tñ bene nocet ipſi confiteri ſm Bar.in.d.l.pro diuerſis.Bal.in.l.j.C de inoffi.don. Bar.in l.duobus.§.j.de iurein.no.in.l.cũ filius. in p̃in.ff.de verb.obl. in.l.titia.in p̃in.eo.ti.ꝛ ẽt vult Bar.in proprijs terminis in.d. anc.lꝫ iã neceſſe. Jtẽ p hac pte arguo ſic.vbicũq̃ titulus lucrati uus eſt ꝓhibitiuus inter eos inter quos diſpõ geriť, tũc qfeſſio

de recepto ꝓsumit in fraudē legis emanasse ⁊ aio donādi qđ alꝫ nō poterat. l. ꝓhibēte. casus est in. l. q testm̄. ff. de ꝓba. gl. bar. ⁊ sali. in. l. si dona. C. de col. Adde tex. in. l. de suo. C. ó do. inter vi. ⁊ facit qđ elegāter dicit bar. in. l. si forte ꝑ illū tex. de cast. pec. ⁊ qđ nc. Jo. an. in addi. Spec. j. rñ. de reb. eccl. nō alie. Sꝫ inter vi. ⁊ vxo. est ꝓhibitus titu. lucratiuus vt in to. tit. de do. inter vi. ⁊ vxo. §. d. ꝓfessio vbi aliter nō appet de numeratiōe ꝓsumit in fraudē. l. aio do. Sꝫ rñdeo qꝫ ꝑdicta vera qñ nō pōt accipi alia ꝗectura quā aut vere receptiōis aut sīlate ꝗfessiōis in fraudē legis, quo casu inter incapaces potius ꝓsumit sīlatio ⁊ fraus q̄ꝫ vera receptio. Sꝫ in casu nr̄o pōt accipi. iij. ꝗectura ꝓsumptiua ꝑ totū ti. C. de dote cau. vcꝫ qđ nec vere recepit nec ēt ꝗfessus erit in fraudē legis aio do. sꝫ potius spe future numeratiōis, ⁊ hanc vlti. ꝓsumptionē dēmus assumere vt sustineat actus ꝑ allegata ꝑ alia ꝑte. vel aliter pōt rñderi qđ. d. l. q testm̄ loquit in vlti. volūtate q̄ nunq̄ꝫ intelligit facta sub spe future numeratiōis. vt est gl. in. l. j. C. de sal. cā adie. le. quā ad hoc singularē facit bal. in ti. de pa. ꝗstā. in ver. vassalli. el. j. ⁊ in. l. fi. C. de nō nu. pec. Ad. d. l. qđ de suo rñ. vt ibi ꝑ Cy. vcꝫ qđ ꝗstabat ibi qđ facit aio donā. Ad no. in. d. l. qđ si forte rñ. qđ loquit in casibus in qbus nō cadebat ꝓsumptio future numeratiōis, nec exceptio nō nu. pec. cū illa tm̄ hꝫ locū in certis casibus de qbus in. l. gñi. ⁊ in. l. ꝯctibus, ⁊ in. l. si ex cautione. C. de nō nu. pec. Jtē ꝑ ista ꝑte facit rō Cu. in. d. l. si diuortio vbi dixit qđ inter virū ⁊ vxo. ⁊ alios necessitudine ꝗiūctos de facili ꝓp mutuū amorē ꝓsumit ains donādi. l. vnū ex familia. §. ij. ff. de leg. ij. bo. tex. in. l. ꝓcul. ff. de ꝓbat. Sed rñde ꝑ interꝓretationē. ⁊ arg. pōt negari ꝑ. l. si sponsus. in. §. circa cū sua gl. ff. de do. inter vi. Vel aliter tñ qđ ꝓdicta ꝓcedūt. vbi donatio posset valere. alꝫ secus. tñ huic rñsioni obst. l. si filij cū. l. seq. ⁊ ibi no. bar. C. de do. inter virū. Vñ aliter rñ. qđ ꝓmissa ꝓcedūt. vbi alia verisimilior ꝗectura non pōt accipi. sed hic alia verisīlis ⁊ legibus approbata pōt accipi ergo ⁊c. Jtē ꝑ hac parte adducit tex. in. d. l. j. C. de do. cau. vbi tex. loquit in dubio vt necessario ibi ꝓbat finis, ⁊ vult qđ dos nuda ꝗfessiōe non constituat. Et dr̄ qꝫ illud dicit pp exceptionem nō numerate dotis. Rñ. qđ nō est vex qꝫ ille tex. ꝓbat qꝫ imo ꝗfitēs ipso iure sit tutus vt pꝫ ibi ita demū ad petitionē ⁊c. Jtē dicit qꝫ dotē scriptura instrī dotalis nō facit sed numeratio. ergo nō loquit qñ cōfessus est sub spe future nume. qꝫ tūc ꝗfessio faceret dotē. lꝫ obstaret exceptio qnimo effectuaꝫ faceret dotē post tps de quo in. l. fi. cuꝫ sua auc. C. de do. cau. nō nu. Innuit ergo qꝫ in dubio ꝓsumitur ꝗfessio emanasse aio do. quo casu ipso iure tutus est ꝗfitens. Et si dixeris qđ. d. l. j. loquit qñ expresse ꝗstabat qđ aio don. rñ. nō est vex ꝓp finē illius tex. ibi si dotē ⁊ de re ipsa datā ⁊c. q̄ verba tūc frustratorie apponerent, ⁊ gl. fi. ibi nō bñ dixit inq̄ꝫtū vr̄ intelligere qđ talis ꝗfessio nō nocet nisi lapso tpe opponēde exceptionis nō nume. dotis, ⁊ sic vult intelligere illū tex. in ꝗfessione facta spe future numerationis, ⁊ ita ēt Bar. ibi. Aduertēdū puto, qꝫ cū ille tex. loquat i dubio, vt dixi q̄ñ erit ibi decisio gl. ac. ēt Bar. qꝫ in dubio ꝓsumit facta sub spe future numerationis potinsq̄ꝫ aio do. Tene tñ mēti auctoritatē illius gl. ⁊ in veritate ille tex. subtilr intell's fortiter viget. ⁊ bart. in suo summario sentit veritatē, qꝫ dicit qꝫ dos ꝗfessata nō numerata nō pōt effectualiter repeti. nā dicit effectualr ꝓp exceptionē nō nu. dotis ⁊ quā nis laudent verba ipsius lr̄e, tñ ꝑ rōnes q̄s feci. s. ꝑ alia parte vr̄, qđ ita dꝫ necessario intelligi. vel ēt pōt dici qꝫ vbi maritus ꝗfiteret sub spe future numerationis ipso iure esset tutus ⁊ illa exceptio esset intētionis, ⁊ facti cū intra tps opponēde exceptiōis sit solū ciuiliter obligatus ꝑm verā opi. de qua in. l. cū qs. C. de iur. ⁊ fac. igno. ⁊ in. l. j. ff. de ꝗdi. inde. Et ista pars de iure ⁊ equitate vr̄ tutior qđ in dubio vr̄ fecisse sub spe future numerationis, ⁊ iō in iur̄o inesset ista tacita ꝗditio. l. fi. C. de non nu. pe. secus si ꝓsumeret donatio, qꝫ tunc firmaret iur̄o ꝑm magis cōem opi. de qua ꝑ bal. in. l. i. ff. de do. inter vi. in. l. seius angerius. ff. ad. l. fal. in. l. si qs ꝑ eo. de fideicō. ꝑ Jmo. in. c. cū ꝗngat de iurein. cuꝫ ꝗor. Et istā partē qꝫ in dubio talis ꝗfessio ꝓsumit facta spe future numerationis firmant Jmo. ⁊ Ro. in. d. l. si diuortio. By. in quodā suo ꝗsi. incip. querit vtrū instrm̄ dotis. Sali. in. d. l. qꝫ de suo. Idē tꝫ Ang. in ꝗsi. v. incip. Andreas Joānis. ⁊ ita etiā audio ꝗsuluisse. d. Bal. idē ꝗsuluit Pet. de anch. in suo consi. cccvj. incip. nulli dubiū. ¶ Limito ꝛ tñ nisi mulier esset ita pauper qđ non esset spes in solutione dotis confessate, qꝫ tunc bene ꝓsumeret animus donandi ꝑm Sali. in. l. ij. C. de do. cau. non nu. Alij in hoc articulo dicūt aut dos est ꝗfessata sine alia renūtiatiōe, ⁊ non ꝓsumit donatio ēt si sit iuratū nō ꝯuenire ꝑ. l. fi C. de non nu. pe. aut renūtiatū est exceptioni non numerate dotis tūc si sine iur̄o adhuc idē qꝫ non tꝫ renuntiatio. vt dicā. j. in alia q. de hoc. Si vero cū iur̄o, tūc si fuit iuratū de non ꝗueniendo certe cū renuntiare exceptioni cōpetēti sit donare. l. si qs ꝺlegauerit. ff. de noua. ꝓsumit animus donandi in marito. ad qꝫ vide Bal. in. l. j. C. de ꝓuileg. do. si vero iurauit qtēta eē vera. tunc qꝫ vna ꝓsumptio tollit aliā. l. diu⁹. ff. ó i ite. rest. ꝓsumā qꝫ vere recepit. qꝫ nēo ꝓsumit imemor salutis eterne. l. fi. C. ad. l. iul. repe.

SVMMARIVM

1 Confessio dotis recepte an ⁊ qñ presumatur facta in fraudem creditorum. ⁊ quid in futuris creditoribus. nu. 2.
3 Bñium non transfert ex simulato ꝯctu, quinimo nec possessio.
4 Juramentum lꝫ non firmet cōtractuꝫ simulatum de iure canoni co tñ firmat illū q in veritate agit si est talis qui possit firmari vel iuuari iuramento etiam si esset feneratitius.
5 Cconfessio dotis facta cum renuntiatione simplici nullatenus preiudicat creditoribus.

¶ Quinquagesimotertio quero.

In dicta confessio (¶ Additio. an dicita ꝗfessio. no. qꝫ confessio mariti de dote recepta ꝗstante ma. nō nocet creditorib⁹ sed sibi ⁊ ꝑdest vxori Bar. in auc. sꝫ iā necesse. C. de do. añ nup. Jo. de por. in. l. j. in fi. ⁊ in. l. si ꝗstante. ff. so. ma. sꝫ ¶Pau. ó ca. in consi. cxvj. dicit qꝫ nec sibi ꝓiudicat. ꝓsumat ꝛ facta in fraudē creditorū. ⁊ cōiter tenet qꝫ sic, in plurib⁹ creditoribus si qdē dos ꝗfessata fuit in rebus mobilibus, vt est gl. or. in. auc. sed iam necesse in verbo debitor. C. de do. añ nup. ⁊ bar. in. l. si ꝗstāte. in. iij. q. vltime ꝓtis in verbo idē aduerte. ff. so. ma. cū quo trāsit ibi bald. ⁊ Jmo. ⁊ Bar. ⁊ doc. in. l. post ꝯctum. ff. de do. ¶ Quid autem ꝛ in futuris creditoribus an videat facta in fraudē. doc. examinant in. d. auc. sed iaꝫ necesse. ⁊ vide oīno bal. in rub. C. de his q̄ in frau. cre. Adde qꝫ gl. in. d. auc. sed iā necesse tꝫ qꝫ ēt videat facta in fraudē futurorū creditorū. ⁊ creditoribus postea factis nō nocebit. Qđ verū ꝑm bar. ⁊ Ang. Bal. ⁊ Salic. ibi cessant aliqua signa seu indicia ex qbus posset fraus presumi. l. si maritus. ff. q ⁊ a q. alias secus in futuris creditoribus. Et q̄ possint esse ista indicia, vide bart. in. l. ait prętor. §. i. ff. de his que in frau. cre. ⁊ erit ꝓsumptio fraudis si statim post dictā ꝗfessionē maritus recipit pecunias mutuo ab aliquo cui mulier scit añferri. Vide Cy. ⁊ Sali. in. d. auc. ⁊ facit no. ꝑ bar. in. l. post ꝯctuꝫ. ff. de do. et hec vera qñ ꝗfessio allegat simplr facta in fraudem creditorū. ceterꝫ si allegaret simulatio tūc ꝑdesset ēt futuris creditoribus, qꝫ simulatio nulli creditorꝫ nocet. ita dicit Ang. are. in. §. fuerat isti. de ac. in. xviij. col. allegās ad hoc bal. in rub. q̄ i frau. cre. ver. q̄ro cū cepisset ⁊c. vbi dicit qꝫ nō tm̄ ꝓsumit ſctā in frau. cre. sed ēt simulata q̄ simulatio nulli creditorꝫ nocet ar. notatorꝫ in. l. ij. C. ó do. cau. ⁊ sic sentit qñ dicat simulata ēt quoad creditores futuros qꝫ verꝫ dicit si sint creditores ex cā onerosa, secus si ex cā lucratiua, ⁊ qꝫ ꝗfessio ó qua. s. dicat simulata. Ad de qꝫ hic vult Ja. de are. vt refert Sali. in. d. l. ij. Jtē bal. i auc. sed iā necesse. C. de do. añ nup. Et fortifico ꝓmissam opi. qꝫ ꝛ ex simulato ꝯctu. (¶ Additio. Ex ꝯctu simulato no. hic qꝫ dñium nō trāsfert ex ficto ꝯctu. Sꝫ possessio sic. vide bart. in. l. quēadmodū. C. ó agr. ⁊ cēsi. li. xj. ⁊ in. l. ēptor de aq̄ plu. ar. ⁊ bal. in. c. j. ver. callidis de ꝓbi. feu. ali. Vide insup bar. soci. i ꝙ. cclxiij. inci. visis in instr̄o ver. circa. iij. q. cū ver. seq. in. ij. pte.) nō trāsfert dñiū qnimo nec possessio. Lemptor. ff. de aqua plu. ar. Li. §. si vir. ff. de acq. pos. ergo absq̄ꝫ dubio nulli creditorꝫ nocebit, lꝫ credo premissam opi. verā tenēdo qđ ꝗfessio de dote recepta ꝓsumat in dubio facta aio donādi, qꝫ tūc fieret simulatio de vno ꝯctu ad aliū. seu de vna dispōne ad aliā quo casu sine dubio, id qꝫ simulate ꝗcipit nō nocet creditoribus ēt futuris vt in rubro ⁊ nigro. C. plus valere qđ agi. ⁊ d. §. si vir. nec ēt ipsis creditoribus postea factis ꝑ maritū noceret, id qđ in veritate agit vcꝫ donatio, qꝫ nō tꝫ toto tit. de do. inter vi. ⁊ vxo. nec dixeris morte ꝗfirmatio, qꝫ mat, ⁊ illa ꝗfirmatio trahit retro quo ad fructus nō añt quo ad dñiū ꝓp ibabilitatē extremi. ad qđ vt est gl. bar. bal. ⁊ doct. Lin. l. ij. C. de inof. do. cū ꝙ iste tit. sit invalid⁹ ⁊ dñiū nō bēat añ mortē mariti q̄ñ iste donatarius diceret poterior oīnꝫ alioꝫ creditorꝫ ꝙ eis nō dꝫ ꝓferri potissimū si sint creditores ex cā onerosa, secus si ex cā lucratiua, qꝫ tūc iste ti. lucratiu⁹ impediret ꝗfirmationē fiendā ꝑ mortē q̄si alteri donādo cēsear maritꝫ revocasse. l. si maritꝫ la. ij. C. de do. inter vir. qnimo, ⁊ ꝑ hypotecā solā vt est ibi casus sing. Ideo si postq̄ꝫ donauit localia vxori ea pignorauerit vr̄ re-

nocasse ſm Bal. in l. ſi qdē. C. eo. ti. vbi est casus & tenēdo opi. de q. ſ̄. & q̄r q̄ hic sit siātor insurgit mirabilis effectus, qr iurm interpositū ſm Ang. are. in. §. fuerat insti. de act. non tollit. d. exceptionē simulatiōis, qr iurm nō ligat in cā simulationis, vt ē gl. ſm eū cōiter approbata in. l. iij. C. plus valere q̄ agit̄. & ita dicit Ange. vt ipse refert in. l. i. C. de do. can. & istud est q̄ volunt cotidie aduocati. ¶ Sed. ego dico ꝓ q̄ de iure cano. iurm nō firmet ꝟctū simulatū, tñ firmat illū q̄ in veritate agit seu p̄stat illi fomētū si est talis q̄ possit firmari vel iuuari iuramēto ēt si esset feneratitius iō non poterit ꝟuenīri sine absolutione a iuro p̄ eꝑ. Ita tꝫ Ang. in q̄dā q̄si. q̄ inci. dña Catherina. & Fe. de se. in q̄si. cclxxix. vt refert Pan̄. in. c. cū q̄ingat extra de iurein. & idē reperio firmasse Bar. & Sali. in. d. l. iij. Mō in casu p̄missō verus ꝟctus boc est donatio inter virū & vxo. pōt firmari iuro ſm verā opi. ergo &c. q̄nimo nec tūc vī dāda absolo cū ille ꝟct⁹ donatiōis nō p̄hibeat odio creditoris ſꝫ pp als ſbozū vtilitates p̄ notata p̄ bar. in. l. ſi qs p̄ eo. ff. de fideiuſ. & iō nedū iurm est seruādū, ſꝫ q̄ plus est iurm firmat ipm ꝟctū & q̄ñter nō vī dāda absolutio iuxta cōem theoricā legistarū in. d. l. ſi qs eo. & canoniſta rū in. d. c. cū q̄ingat p̄alleg. & maxie si iurauit oia esse vera quo casu statim fuit p̄nrus nec postea audiret allegās turpitudinez ſuā. Sꝫ nūc nō p̄sumit̄ ains donādi. vt. ſ̄. dixi & circa iurm distingue. vt. ſ̄. dixi. & vt dixi p̄cederēt p̄missa tenēdo q̄ in dubio q̄fessio dotis recepte p̄sumat̄ facta aio donādi p̄ut multi tenuerunt iuxta ea q̄. ſ̄. dixi. Sꝫ tenēdo aliā opi. quā tenui q̄ imo spe futurе nūmeratiōis videat̄ fecisse talē q̄fessionē, tūc si nō esset renuntiatū exceptiōi nō numerate dotis ego dico q̄ ista q̄fessio non nocebit creditoribus ēt futuris hūtibus bona mariti hipotecata q̄r ēt ipsi poterūt obiicere exceptionē nō nu. pe. & nō numerate dotis casus est valde notabilis in. l. ſi cui. C. de nō nu. pe. quem bar. ibi dicit mīri tenēdū. secus forte si bona nō hēbāt obligata ꝟꝫ Azo in sum. illius ti. ḡnaliter loquat̄. Itē secus si esset lapsum tp̄s opponēde excep. ¶ Sꝫ aducrte q̄r ille tex. innuit q̄ ēt post lapsum tp̄s creditores p̄nt excipe vt pꝫ ibi nec eo pb̄eant q̄d principalis debitor ea nunq̄ vsus est &c. & ꝟ tenuerūt q̄dā vt ibi refert Sal. ſꝫ ipse dubitat pp̄ principiū & finez illius l. dic vt ibi. Si vero maritus q̄fitēs recepisse dotē renūtiauit exceptiōi non numerate dotis tūc tenēdo opi. bart. de qua. in. l. assiduis. C. qui po. in pig. ba. vꝫ q̄ q̄fessio cū renūtiatiōe hēat vim vere dotis ēt quo ad p̄uilegia q̄ñter p̄iudicat oibus creditoribus ēt p̄teritis sicut dos vere recepta ſꝫ gl. ibi tꝫ ꝟnū & Ang. ¶ Iuo. in seu donatione vt statim latius dicaꝫ ĵ. prime. ¶ Sꝫ ego quo ad actiōes p̄sonales dicerē sic q̄ ꝟ q̄fessio dotis cū renūtiatiōe simplici nullatenus p̄iudicat creditoribus quasi in fraudē ipsorū p̄ sumat̄ facta potiusq̄ vere recepit. Itē q̄r exceptioni nō nu. pec. nō pōt simplr renūtiari sine iuro vt statim dicā ſꝫ casu quo sit renūtiatū & iuratū q̄dēta esse vera, tūc adhuc p̄teritis creditoribꝰ nō nocet ſꝫ futuris, sic quasi cesset p̄sumptio fraudis quo ad futuros & potius p̄sumat̄ quo ad se & futuros ipsos creditores q̄ꝫ fal sum inrasse, & ita pōt intelligi bar. in. d. auc. ſꝫ iā necesse. Si vero renūtiauit cū iuro de non ꝟueniēdo quo casu p̄sumit̄ dona tio. vt. ſ̄. dixi q̄ firmat̄ iuro, tūc dico q̄ nō nocebit creditoribus p̄teritis, nec ēt futuris q̄r iurm non firmat ꝟctū als p̄hibitū in p̄ iudiciū tertij seu creditoris. casus est in. c. cū q̄ingat extra de iurein. nisi velis restringere ad creditores p̄teritos q̄ erāt tpe quo fuit iuratū, ſꝫ dic q̄ hic sumus in casu simulationis q̄ nulli credi tor nocet vt vidisti p̄ Bar. & Ange. aret. in hoc poterit saluari opi. Bal. viso qualr possit dos q̄fessata p̄eiudicare creditoribꝰ quantū ad actiōes p̄sonales restaret nunc videndū an dos q̄fessata in casibus in q̄bus tꝫ habeat p̄uilegia circa p̄elationez in hipoteca q̄ne hꝫ dos de cuius numeratione constat de qua. q. di cam. ĵ. eo. §. in vltimo. ver. de p̄ui. dotis &c.

¶ SVMMARIVM

1 Renuntiatio non numerate dotis que solet apponi in confessionibus que fiunt de dote recepta an teneat.

2 Iuramentum ſꝫ non astringat beredes tñ vinculum obligatiōis firmatum per iuramentum bene astringit eos.

¶ Quinquagesimoquarto quero.

Quia in istis q̄fessiōibus ꝟ q̄ fiūt de dote recepta solet apponi renūtiatio nō nu. dotis. An talis renuntiatio teneat. gl. tangit in. l. ſi ex cautione. C. de nō nu. pe. & vī velle q̄d nō, tñ opat̄ vt renūtiāti incūbat onus p̄bādi. Sꝫ Ja. de ra. tꝫ q̄ nō p̄iudicet ēt quo ad onus p̄bādi q̄r eadē facilitate q̄ inducunt̄ ad q̄fitēdū eadē ad renūtiādū & de panco ferunt̄ i his exceptio nō nu. dotis vel pecunie, & hāc opi. sequunt̄ bar. bal. Cy. & sali. in. d. l. ſi ex cautione, & hoc q̄ renūtiatio est in eodē ꝟctu seu facta est eodē tpe quo q̄fessio secus si ex interuallo, qr tūc ei p̄eindicaret nō tā virtute renūtiatiōis q̄ꝫ agnatiōis debiti ex eo resultātis. & p̄ ꝟ adduco q̄d voluit in siti bar. in. l. nemo pōt. ff. de leg. j. in renūtiatiōe ex interuallo exceptiōi siātiōis q̄dē refert & seq tur Panor. in. c. cū q̄ingat. extra de iurein. Adduco ēt q̄d ipe Bar. vult in. l. polipodius als incipit q̄uis. ff. de solu. & Pan̄. in. c. significāte extra de pig. p. l. ij. C. de pac. pig. facit ēt. l. titius. ff. de pig. act. ꝟ Sali. teneat idē si ex interuallo in. d. l. ſi ex cautione. Et p̄missa p̄cedūt si nō interueniat iurm. Quid si iuratus fuit distingue sic q̄r aūt q̄fessus est se recepisse dotē & iurauit reddere sine alia renūtiatiōe, & tūc in iuro inest tacita q̄dō si numerē sicut in simplici p̄missiōe vt est casus in. l. ſi. C. de nō nu. pec. q̄ ita intelligūt Pe. & Cy. Si vero renūtianit cū iuro de non ꝟ ueniēdo. tūc ꝟ de iure ci. adhuc sibi nō p̄iudicet, tñ de iure can. sic. c. cū q̄ingat extra de iurein. ſm Pet. Cy. Bart. & Sali. & doc. Adde tñ ſm bar. in. l. ſi. C. de nō nu. pe. q̄d ꝟ sibi p̄iudicet tñ si soluerit poterit repetere sicut dicimus de eo q̄ iurauit vsuras soluere. c. debitores. extra de iurein. & ꝟ sequit̄ Sali. in. d. l. ſi ex cautiōe. & sentiūt q̄d ēt añ solone possit petere absolonē a iuro ad finē ꝟueniēdi sicut ēt dicimus in iurante soluere vsuras iuxta notata in. d. c. debitores. & in. c. j. eo. tit. ¶ Sꝫ ego arguo q̄ vtrūq̄ sit falsum p̄ no. p̄ eūdē bar. & cōiter legistas in. l. ſi qs p̄ eo. ff. de fideiuſ. & canoniſtas in. d. c. cū q̄ingat. Ecce vbi ꝟctus est p̄hibitus odio creditoris vt in vsura macedoniano & in indice p̄hibito emere durante offō si interueniat iurm tūc ꝟ iurm sit seruādū nō tñ firmat talē ꝟctū. & iō fctā solone remanet res apō creditorē sine cā iō nimirū si pōt repeti, & ēt añ solutionē pōt peti absolo a iuro quo casu ꝟctus remanebit postea in sua nullitate cū p̄ iurm nō fuerit firmatus. Sꝫ q̄ñ ꝟctus p̄hibet̄ fauore debitoris vt in velleiano & in minori ꝟctu tūc iurm bñ firmat ꝟctū. anc. sacra pube. & ibi gl. C. ſi adner. vēdi. Idē tꝫ Ja. cal. in. d. c. cū q̄ingat. & Fede. de se. in suis q̄si. & gl in. c. ij. de pact. lib. vi. iōq̄ tūc pōt peti absolutio nec facta absolone repeti, qr tunc nō remanet res penes creditorē sine cā qr ꝟctus fuit firmatus. Et hāc dr̄iam sequunt̄ cōiter doc. vt refert Pan̄. in. c. cū q̄ingat ac ēt Ang. post bar. in. l. ſi qs p̄ eo. palleg. Addo q̄ hinc videmus ꝟ q̄d ꝟ iurm nō astringat hr̄des, tñ vinculū obligationis firmatū p̄ iurm bñ astringit eos vt singlr tradit̄ p̄ Jo. an. in. c. fi. extra de sepul. & p̄ bu. in. c. cū sit. de fo. q̄pe. Nō sic q̄nēad. exceptio velleiani fauore mulieris nō odio creditoris est inducta, ita q̄noq̄ exceptio nō nu. pe. fauore debitoris est inducta non odio creditoris, qr in ea nō versat̄ aliq̄s dolus. vt. d. Sal. in. d. l. ſi ex cā sup gl. ij. q̄ hic sentit declarādo vt ibi p̄ eū. Nā in dubio nisi ex verbis appareat aliter dispō p̄sumat̄ fauorabilis, ꝟ in q̄ñam redūdet in odiū alterius bar. & doc. in. l. q̄ exceptionē. ff. de q̄di. inde. idē sentit bar. in. l. ij. ff. q̄d metus cā teneāt q̄ exceptio metus est fauorabilis nō odiosa, de quo dic vt ibi ergo iurm de nō ꝟueniēdo firmabit dispōnē seu ꝟctū mutui ciuilis q̄d mutuū inducit̄ ex q̄fessiōe sicut firmat ꝟctū mulieris & minoris. d. c. cum q̄ingat. & q̄ñr nō erit locus repetitiōi, nec ēt petitiōi absolonis tñ qr libēter nō recedo a bar. cogitabā eū sustinere ꝟ mō vt id q̄ dī iurm firmare ꝟctū p̄hibitū fauore ꝟbētis nō est vez nisi ille ꝟctus hēat in se tacitā q̄dōnē, qr tunc ꝟ iurm quo se astringit ad nō ꝟueniēdū fit seruādū ēt añ euētū illius tacite q̄dōnis non tñ firmat ꝟctū añ illā tacitā q̄dōnē, ō facta solone poterit repetere. nā vbi qs q̄fitet̄ recepisse pecuniā mutuo ēt p̄mittit reddere inest tacita q̄dō si remunerabit̄, & eadē tacita q̄dō inest in p̄dcā renūtiatiōe p̄alle. vt. ſ̄. dixi. Si interuenit iurm de nō ꝟueniēdo, tūc ēt si petat̄ añ euētū q̄dōnis. ꝟ est añ numerationē dꝫ seruari iurm nō tñ añ q̄firmabit̄ dispō. Sꝫ posset argui q̄ imo facta tali renūtiatiōe cū iuro de quo. ſ̄. nō insit aliqua tacita q̄dō, qr tūc p̄sumit̄ ains donandi vt. ſ̄. dixi & q̄ñter ista p̄sumpta donatio pura firmabitur iuro nec erit locus repetitioni eius q̄ñ est ex cā donationis solutū, qr rñdeo q̄ illud verū in q̄fessione de dote recepta facte a marito. vt. ſ̄. vbi facilius p̄sumit̄ donatio q̄ꝫ inter extraneos. l. ſi filij. cū. l. seq. C. de do. inter vir. & vxo. cū alijs. ſ̄. alleg. & idē dicerē rōne in q̄fessiōe mutui facta mō quo. ſ̄. inter cōtractos in quos ēt de facili p̄sumit̄ ains donādi. l. p̄cula. ff. de p̄ba. l. vnū ex familia. §. fi. ff. de le. ij. iōq̄ tūc nō p̄cederet dictum bar. sed solū p̄cederet q̄ñ q̄fessio mutui recepti cū renūtiatiōe, & cū iuramēto de quo. ſ̄. facta inter extraneos. Et hec p̄cedūt q̄ñ iurauit non ꝟuenire si vero iurauit contenta in instrumento esse

vera ꝑut fit, certe tunc non vī q̄ possit petī absolo vel ēt facta solutione repetere tanq̄ nō recepisset, q̄ allegaret piuriū ⁊ turpitudinē suā. ¶ Contrariū tenuit Jmo. in. l. nemo pōt. ff. de leg. j. sed attende, q̄ loquit q̄n p̄ctus dī simulatus quo casu dōm est. vt. s. dixi, sed in casu premisso iurādo contenta esse vera presumemus q̄ re vera receperit, nec audiet volēs dicere p̄riū, q̄ allegaret turpitudinē suā q̄ rō cessat q̄n agit de simulatiōe p̄ctus, q̄ ꝫ iuranerit q̄ta esse vera nō tn̄ sequit necessario q̄ sit piurus, q̄ potuit simulate iurare ex mēte differentis iurīm q̄ ꝯsiderat. vt in anc. vt iusiur. qđ p̄stat ⁊c. circa prin. ⁊ ibi glo. xxij. q. v. c. qua cūq̄ arte. Jn iur̄o. n. magis attēdit aius q̄ verba. xi. q. iij. c. aī cessor. ⁊ de hoc. xij. q. v. §. itē obijcit. ⁊ §. si ergo. vñ ꝑbando p̄ctū simulatū presumetur quoq̄ iuramentū simulatum, sed q̄ in dubio non est presumendū q̄ volnerit abuti iuramento op3 petere absolutionem a iuramento iuxta ea que. s. dixi.

SVMMARIVM

1 Vos quando dicatur inofficiosa.
2 Vxor pretendit cām lucratiuā in dote, maritus vero oneroſam.

¶ Quinquagesimoquinto quero.

1 **Quando** dos dicat † inofficiosa. ita q̄ hēat locū titulus de inoffi. dotib. ¶ Et hic attēde, q̄ iste titulus a plerisq̄ male intelligit, ⁊ ꝫ obes scire qđ ille tit. ꝫ duos principales intell's. Primus est gl. ibi ⁊ bar. vꝫ qđ loquat q̄n mr̄ hns plē oia bona sua dedit in dotem pacto apposito qđ ea mortua maritus eā lucret vel ēt sine pacto q̄n vigore statuti dꝫ eā lucrari vel saltē diuidiā vel tertiā, q̄ si ꝑ hoc lucrū diminuat ltia filioꝝ renocaret ꝑ q̄relā inofficiose do. qđ nō eēt necesse cessante tali pacto vel statuto, q̄ filij ea mortua succederēt in dote sicut in alijs bonis mr̄is. l. si qdē. ff. sol. ma. l. illā. C. de col. Sꝫ huic intellectui ob. q̄ ⁊ in casu p̄missō vī ꝑuisus filijs primi matrimonij remedio. l. hac edictali. C. de secū. nup. ſꝫ solue vt ibi ꝑ bar. Jtē ēt ob. q̄ in casu p̄missō nō dꝫ dici inofficiosa dos, q̄ in ea nulla est inofficiositas ex q̄ mortua vxore eadēq̄ mr̄e dꝫ reuerti ad filios iurib. ꝑalle. ſꝫ potius dꝫ dici q̄relā inofficiosi pacti seu donatiōis. Sꝫ dic q̄ solo apparebit ex. j. dicēdis. Allegat ⁊ scdo intelligit ille tit. ibi ꝑ gl. vꝫ q̄ mr̄ ibi nō dedit bona sua in dotē ꝑ seipsa, sed ꝑ filia vel alia extranea, ⁊ tūc p̄m Jo. fa. ibidē nihil obstat, q̄ iste fuit intell's Plac. in quo gl. resi det ac Odo. bal. ⁊ Jo. fa. Sꝫ Azo in sum. Cy. Ja. bu. ⁊ bart. dicūt qđ ꝫ locū titulus de inoffi. do, q̄ illud dotare est donare. l. vnica. §. accedit. C. de rei vxo. act. seniūt tn̄ secus in p̄e sic donāte oia bona sua ꝑ filia in dotē, q̄ tūc nō est donare. vt pꝫ ex. l. ſi. ff. de do. qđ dicemus. ¶ Ego dico ꝑ euidētia qđ dꝫ scire qđ † filia in dote p̄dit cām lucratiuā, maritus vero onerosam. l. menia. §. j. sol. ma. ⁊ ibi gl. ⁊ bart. ⁊ est cā onerosa quo ad maritū ēt si fuit pactū de lucrāda dote eā est in. l. si donaturus. ff. ó qđi. ob cām. ꝫ p̄missō dicerē ꝑ cordia nō ꝙstituēdo dr̄iam inter p̄ez ⁊ mr̄em dotātes, qđ Azo. bar. ⁊ sequaces solū ꝯsiderarūt ꝑ psonā dātis dotē q̄ inspecta est mera donatio. Plac. vero ⁊ sequaces ꝯsiderāt psonā mariti accipiētis qua inspecta nō est donatio vt dixi vñ ꝑ eū op3 monere q̄relā inofficiose dotis, ſꝫ si ꝑ filiā p̄tēdentē cām lucratiuā moneret lis, tūc ꝙpeteret q̄rela inofficiose donationis ⁊ ꝑcedat opi. Bart. Azo. ⁊ sequaciū, ⁊ qđ non debeamus ꝯsiderare psonā dātis q̄tū ad q̄relā, sed potius accipiētis pꝫ q̄ alꝫ in eternū non posset sustineri primus intell's. s. relatus q̄ est cōiter approbatus, q̄ rūsum ipsius dātis ⁊ paciscentis de lucrando dotē deberet potius ꝙpetere q̄rela inofficiosi pacti seu donationis. Sed q̄ quo ad maritū accipientē non est donatio vt p̄dixi dat q̄rela inofficiose dotis. Et collige q̄ non debemus ꝯsiderare dantē, sed accipiētē ⁊ tene mēti hec ad multa. ⁊ no. hāc p̄cla. doctrinā ⁊ itelligētiā ad illū tit. q̄ alibi nō repies.

¶ Quinquagesimosexto quero.

Videndum est an titulus dotis sit lucratiu⁹ vel onerosus. ⁊. s. prime dixi q̄tū ad maritū dr̄ onerosus, ſꝫ quo ad mulierē dr̄ lucratiuus. Bart. in. l. menia. §. fundus. ff. sol. ma. Et ex hoc dedi pfectū intellectū ad titulū. C. ó inoffi. do. Jō pone patrē dedisse oia bona sua in dotē, put vidi ⁊ renocet ꝑ alios filios vel filias. tunc si renocet a marito forte q̄ lucratus est ex pacto ēm qđ §. q. prima dixi. tūc renocabit ꝑ titulū de inoffi. dotibus. Si vero a filia renocet. tūc ꝑ titulū de inoffi. dona. Et dico ēt ex hoc insurgere aliū notabilem effectū, q̄ debes scire qđ q̄n creditores renocant bona alienata ꝑ debitores in fraudē ipsoꝝ si sunt alienata titulo lucratiuo tunc sufficit fraudē debitoris tm̄ interneniſſe. Si vero titulus nō est lucratiuus sed onerosus. tūc opꝫ qđ tam debitor q̄ acceptor participauerint de fraude ad hoc vt possint renocare alienata. vt. C. de renoc. his q̄ in fraud. cre. l. pe. ⁊. l. qđ aūt. §. hoc edictū. ⁊. §. sil'i modo. ff. eo. tit. Et iō ꝑ premissa dicerem qđ si creditores experiunt ꝯ maritū oportebit docere qđ ipse participauerit ó fraude. secus si ꝯ ipsam mulierē, q̄ q̄tū ad hec vt similia ꝙsideramus per ꝑsonā accipiētis ⁊ eius ꝯ quē agitur non aūt dantis. Et post q̄ premissa cogitauī reperī casum rotundum de oibus his in. l. fi. ff. de his que in fraud. credi. quem perpetuo no.

SVMMARIVM

1 Stipulatio an fingat hodie in promissione dotis ex parte viri.
2 Privilegium ficte stipulationis ⁊ hypotece non tantuꝫ competit vxori sed viro ⁊ heredibus.

¶ Quinquagesimoseptimo quero.

1 **Jn hodie** in ꝑmissiōe † dotis fingat stipło ex ꝑte viri. Jmo. in. l. j. ff. sol. ma. in ver. in ea. glo. ibi nudo pacto ꝫ qđ sic. alleg. gl. in. l. j. §. i. C. de rei vxo. act. quā sequunt cōiter doc. Adde qđ idē no. glo. in. l. dinortio. ff. de verb. obli. ⁊ in. §. fuerat. instit. de act. ⁊ in. l. ad exactionē. C. de do. promiſ. ⁊ gl. sentit in. l. de diuisione. in gl. iij. ff. sol. ma. ¶ Contrariū ꝫ gl. in. l. j. C. de iure do. sed male. Et ꝑ prima opi. allego tex. in
2 l. i. ver. ⁊ nemo. C. de rei vxo. act. vbi est tex. qđ † non tm̄ vxori, sed viro ⁊ hr̄dibus ꝙpetit privilegiū ficte stipulationis ⁊ hipotece de ꝙbus pariter loquit, vt pꝫ ex fine illius text. ⁊ istud placet reiectis diuinationibus. Ex parte vero vxoris nullū est dubium qđ fingit stipulatio. d. l. i. in prin. ¶ Sed quid si mutus accepit dotē. bar. in. d. l. i. ff. sol. ma. dicit q̄ fingit stipulatio interposita eo mō q̄ ꝑōt. s. per seruū. vt in. l. i. in prin. ff. de verb. ob. vel si creat seruo per tabellionē. vt. l. ij. ff. rē pu. sal. fo. ⁊ doc. cōiter trā seunt cū Bart. Sed ego valde dubito ⁊ satis ꝓcedit dicta opi. q̄n dos fuisset ꝑmissa ipsi marito, sed si ponamus qđ mulier dederit dotē marito qui sit mutus qualiter fingi pōt qđ mulier sit stipulata dotē sibi restitui a dicto muto q̄ per se non pōt ꝑmittere per stipulationē nec reperit qđ possit ꝑ seruū vel ꝑ tabellionē ꝑmittere, q̄ seruus pōt dño stipulari acq̄rendo non aūt obligando. vt. l. seruus. C. de pac. ⁊. l. seruus si vetante. ff. de verb. oblig. Et si dicis qđ presumit mutū dedisse mandatū seruo de ꝑmitēdo hoc non satisfacit, q̄ tūc vident plura ſpālia ꝯcurrere ꝫ. l. i. C. de do. ꝑmiſ. nisi sustinēdo Bart. diceret qđ illa duo hr̄ nō ꝑ vno, q̄ vnū venit in ꝙtitā alterius, inxta no. in. l. singularia. ff. ꝑ cer. pet. ⁊ in. l. iij. §. i. de do. inter virū ⁊ vxo. l. ꝫ. ff. de inre dot. circa qđ vide no. in. l. i. C. de do. promiſ. Et aduerte inquantū. s. dixi qđ fingit stipulatus per tabellionē si caret seruo, q̄ tūc solū acquirit vtilis actio ipsi muto ex ipsa ficta stipulatione, q̄ ēt ex vera stipulatione facta per tabellionem non fuisset quesita nisi vtilis. ll. s. allega. ēm Jmo. in. d. l. j. ff. solu. matri.

SVMMARIVM

1 Stipulatio dotis an possit conferri in alterā ex partibus ꝑ verba importantia meram voluntatem.
2 Promissore non arbitrāte an ⁊ q̄n possit recedi ab eius ꝑsona.

¶ Quinquagesimooctauo quero.

1 **An** Stipulatio dotis † ꝙferri possit in alterā ex ptibus ꝑ verba importātia merā volūtatē. Bar. in. l. j. ff. solu. mat. ꝫ q̄ sic. ⁊ ibi bn̄ vī loqnī qđ ꝑōt ꝙferri in arbitriuꝫ alterius. Sed tu dic idē ꝑ verba importātia merā volūtatē. ita ꝫ Cy. in. l. iij. C. de do. ꝑmiſ. ꝫ alias nō parū distet inter verbū liberā volūtates ⁊ arbitriū boni viri, vt. l. ſi sic. in prin. cū sua materia. ff. de leg. j. Et ꝑ Cy. facit q̄ iura dicentia stipulationē ꝙferri posse in alterā ex partibus nō faciunt hmōi dr̄iā. ergo ⁊c. ¶ † Sed dubito
2 nunquid istis casibus ipso promissore non arbitrante possit recedi ab eius persona. Bal. in prealleg. l. iij. C. de do. promiſ. tenet quod non. Contrarium puto verius per ea que dixi post Bar. in. l. ſi quis arburam. ff. de verb. obli. tene menti.

¶ Quinquagesimonono quero. Qui

Qui sunt casus in quibus fingitur stipulatio a iure. Et qr hec qō a foris est. vide p Bar. ⁊ scribentes in l.j.ff.de verb.obli. in prin. p Ang. in l.optimā.C.de contraben. ⁊ cōmit. stipu. per Ang. instit. de acti. in.§.fuerat. in ver.ij.ex glo.no. ⁊c.

¶ Sexagesimo quero.

An actio ficta dicatur vtilis vel directa Cy. ⁊ Sali. in l.j.§.i.C.de rei vxo. act. tenent qꝫ sit directa, qr fictio br̄ pro veritate. Ideo perinde est ac si ipsa mulier esset stipulata igitur cōpetit directa qꝫ est verum qñ fingit̄ stipulatio in persona eius q si vere fuisset stipulatus competijsset actio directa, alias secus. vt dixi. §. proxime. ij. q. in fi.

SVMMARIVM

1 Donatio propter nuptias constituitur per virum in tanta quātitate, quanta est dos data per mulierem.
2 Pactus dotis extenditur ad dona.

¶ Sexagesimoprimo quero.

De augmento dotis ⁊ pro clara intelligētia nostre cere oportet qꝫ habemus dona tionē pp nup. que olim dicebatur ante nup. Item habemus augmentum dotis. Itē ⁊ tertio sponsalitiā largitatem que oia inter se multū differunt. ¶ Nā donatio pp nuptias cōstituitur p virū in tanta quantitate quanta est dos data per mulierez. ⁊ ꝫ olim pp prohibitionē tituli de do. inter virū ⁊ vxo. non posset fieri nisi ante nuptias. tū hodie ēt cōstante matrimonio potest fieri. l. fi. C. de do. ante nuptias. qr simplex donatio est ꝓhibita nō aūt ista, ⁊ hoc respectu non dicitur amplius donatio ante nup. ꝫ pter nuptias vt ibidē dr̄, ⁊ ideo constituta dote pōt mulier mari tum astringere ad cōstituendum talē donationem in tantūdez. auc. dos data. C. ō dona. ante nup. quinimo multi tenent qō sit ꝙstituta ipso iure in simili quantitate vt ibi per gl. ⁊ doc. dic vt ibi. ⁊ hodie omnis equalitas seruatur inter hanc donationem ⁊ dotē tam in constituendo qꝫ in pactis liberorum. nā sicut maritus fit dotis dñs. ita mulier donationis pp nup. ꝫ habeat vsum fructum maritus ne contingat dotem non seruire oneribus matrimonij cū tantundē reddat vxori, ⁊ sicut dos soluto mr̄imonio vxori redditur. ita talis donatio viro. §. j. in aucte. de equa do. ⁊ quantum maritus ex pacto ꝺz lucrari de dote tantundem vxor de dicta donatione, vt equalitas in oibus seruet̄. ꝫ nullum 2 pactū in lucro talis donationis interuenerit, qr̄ ꝑ pactum dotis extenditur ad dona. ſm Azo. in summa de do. ante nup. dicēs esse casum expressum in l. vlti. §. finante dona. in co. tit. ⁊ ibi gl. ⁊ Cy. ex quo sequitur qꝫ tenendo opi. de qua. s. qō statim data dote intelligatur donatio pp nup. celebratas ad similem quantitatem, ⁊ q̄ñr ad simile pactum lucra. q̄ñr parum ꝓdessent hodie pacta q̄ fiunt de lucranda dote vel certa parte dotis. ō quo vide ppulchre Cy. in. d. auc. dos data. ⁊ dic vt ibi. ⁊ si quesieris qua ratione fuerit introducta donatio talis. rñ. qꝫ ex ea consulit̄ mulieri matrimonio soluto si res dotales non existant, qr̄ illam non potuit alienare maritus ēt consentiente muliere, licet alias viri hypotbece possit mulier renuntiare. l. etiam. C. ad vel le. l. iubemus. ⁊ auc. siue a me. in eo. tit. ⁊ no. per gl. in. §. est autem. instit. de do. per Azo. in summa de do. ante nup. de q̄stu. tū in plerisqꝫ locis non fit talis donatio ſm Bal. in. d. auct. dos data. subijcit tñ qō in quibusdā locis fit quedam parua donatio sicut fit Florentie. Nunc videamus de augmento dotis, ac etiam donationis premisse ⁊ scire debes qō augmentū dotis fit ex parte mulieris. augmentum vero donationis ꝓpter nup. fit ex parte mariti qō olim eis nō licebat q̄stante mr̄imonio. l. si q̄stāte. C. de do. aū nup. ⁊ muliere angēte dotē, licebat ēt marito ī tāto angere donationē ō iure. C. qō hodie de iure auc. redactū est ad necessitatē vt muliere angēte dotē teneat̄ maritus augere dona. pp nup. in tātūdē. auc. ꝫ iā necesse. C. ō do. aū nup. q̄ tñ necessitas de consuetudine non seruat̄, vt refert Bal. in. d. l. si constante. etiam ſm eum per consuetudinē remanemus hodie in finibus. d. l. si constante.

¶ Sexagesimosecundo quero.

Que sit ratio, quare non pōt fieri augmētuꝫ dotis ex vna parte? dicit Abbas in suo q̄si. xlvj. incip. oiportēs Bei ⁊c. tria mihi dubia. In primo dubio dicit ne fiat p̄iudiciuꝫ ipsi mulieri. ⁊ b vr̄ dicere tex. in auc. de equalitate dotis. §. aliō ibi ne aliqua fiat circūscripio, ꝫ vt dñt Cy. ⁊ Fran. tigri. ī auct. ꝫ iā necesse. C. de do. aū nup. nō video qꝫ possit fieri circūscriptio. vñ assignāt rōnē, qr dos ⁊ donatio pp nup. debēt esse equales tam in constitutione quā in augmento. vt in. d. auc. de equali. dotis. §. j. ⁊ quare requiratur ista equalitas dic vt ibi

¶ Sexagesimotertio quero.

Qō tps inspiciat̄ vt sciamus an maritus sit debitis p̄gratus. rñ. qꝫ inspicitur tps facti augmēti vt si tpe illo maritus nō sit debitis grauat⁹ mulier possit facere augmentum in q̄buscūq reb⁹, qr tunc nō pōt eē suspitio qꝫ sit factū i fraudez creditorꝫ, q tūc nulli erāt vñ ipsa est potior in tpe ⁊ in iure. ⁊ b dicit tex. in. d. auc. ꝫ iā necesse. C. ō dona. aū nup. ⁊ expressius i corpore in. §. illud. ⁊ in. §. si vero nō fuerit. nec ob. p̄dictis qō pōt p̄sumi factū in fraudē futurorꝫ ⁊ posteriorū creditorꝫ, qr̄ rñsio pz ex notatis p bal. i. d. auc. ꝫ iā necesse. Sz si tpe facti augmenti maritus erat debitis p̄gratuat⁹, tūc bz locū p̄sumptio qō dicatur factū augmentū in fraudē credi. q̄bus ex ꝓuilegio eēt p̄sefrēda. Et iō. d. auc. voluit. qꝫ tūc fieret augmētū in reb⁹ imobilib⁹ ⁊ ñ mobilib⁹. al's mulier ñ bz ꝓuilegiū i augmēto, qr posset creditores faciliter ō fraudari cū mobilia lateāt. vñ dicere possz vxor dedi augmētū. ꝫ marit⁹ q̄sumpsit seu ꝯsumsit ita qꝫ nō possz clare appareꝛ vtrū ꝯe fuisz datū augmētū. Sz si fiat augmētū in rebus imobilibus nō pōt ita de facili fraus cōmitti, qr imobilia nō latent ꝫ patēt. vñ si mulier dicat se fecisse augmentū i immobilibus puta fundo vel domo poterūt statim ipsi creditores offerre sibi res predictas ar. q̄bus mo. pig. vel hypo. fol. l. paulus. §. qui pignoris. ita dicit rextus. in dicta. auctenti. in prin. ⁊ Cy. ⁊ alij. in. d. auc. sed iam necesse.

¶ Sexagesimoquarto quero.

Si dicatur augmētū fuisse factū in rebus imobilibus ꝫ res nō appareat q̄ mulier dicit dedisse in augmētū an presumat̄ fraus. (¶ Additio. An p̄sumat̄ fraus. Adde hic qꝫ augmentum dotis presumitur in fraudem factum quando creditores sunt marito, nō alias. vide Bald. in addi. Spe. de ob. iter vir. ⁊ vxo. versi. fi. ⁊ ibi Spe. versi. quid si vir. ⁊ per Bald. in consi. maritus constante matri.) Boc. in d. auc. sed iam necesse. tenent qō nō. Nec ob. qꝫ d. auc. loquit̄ indistincte, qr respicit frequētiā. nā frequentius accidit qꝫ imobilia appareāt, ⁊ ñ lateāt q̄ꝫ ꝯ eōrio qō lateāt. ⁊ nō appareāt. s. mobilia ar. optimū. C. quando ⁊ quibus quarta pars debetur. l. ij. ⁊ ad hoc facit quod not. Cyn. in. l. fi. in. vj. q. C. de spon.

¶ Sexagesimoquinto quero.

Si vxor dicit se fecisse augmentum dotis in rebus mobilibus ⁊ ille res extāt penes maritū, ita qꝫ appareat fuisse datas in augmētū an tunc p̄sumat̄ fraus. Cōcludo qꝫ nō ⁊ vxor in augmēto vteꝛ p̄uilegio suo quo cessat hoc casu rō p̄sumēde fraudis. Nec ob. qō dicatur hoc casu q̄ñ augumētū fit in rebus mobilib⁹ mulier non bz p̄uilegiū i augmēto ēt si ꝓbet se vere dedisse augumētū. vt no. Azo in summa. C. ō do. aū nup. ⁊ not. i corpore de eq̄li. dotis. qr̄ rñ. ⁊ tene mēti qꝫ illō forte ꝓcedit q̄ñ vxor ꝓbat solūmōqꝫ dedit augmētū sed nō ꝓbat qꝫ sint mō penes maritū quo casu non cessat fraudis p̄sumptio. nā p̄sumit̄ qō dederit, ⁊ quod maritus postea reddiderit vxori in fraudez creditorū. Sed quando probat quod illud augmentum est penes maritum cessat cōis presumptio fraudis igitur ⁊c.

¶ Sexagesimosexto quero.

Si maritus est debitis pregranatus mulier impedit facere augmētū dotis in rebus mobilibus, ⁊ si facit non bz p̄uilegiū in augmēto. Sed dubiū vr̄ q̄ñ dicat̄ maritus ere alieno impeditus. ita qꝫ p̄dicta locū habeant. glo. in. d. auc. sed iam necesse. vr̄ intelligere q̄ñ maritus est debitor in magna q̄ātitate. sed Cyn. dicit qō ꝺz haberi respectus ad facultates maritī vt si bz in facultatibus plus q̄ꝫ debeat non p̄sumat̄ fraus, alias si minus vel tātūdē bēat in bonis ōr ere alieno grauat⁹ allegat

gat.ff.de iudi.l.sed ꝛ si suscepерit.§.fz ꝛ si ꝓponas. Frā.tigri.in repe.d.auc.dicit qꝺ semp ꝺr ere alieno granatus,vt sic ꝑsumaꝫ fraus sine in ꝓna sine in magna qnātitate sit ꝺbitor, ꝛ ita innuit tex.in auc.ꝺ equa.dot.§.aliud ꝛ.§.si dos non fuerit.ꝛ distinguiꝫ aut tempore facti augmēti ꝛ tpe quo agūt creditores maritus bz tot bona qꝫ posset ex eis satisfacere creditoribus, ꝛ mulieri ꝺ dote ꝛ dicto augmēto.aut tpe facti augmēti bz fz tpe quo agūt creditores nō bz.aut eᷓ tpe facti augmēti nō bz fz tpe quo agitur bz. ¶ Prio casu ꝺr qꝫ ꝑsumiꝫ augmētū factū in fraudē,fz ista ꝑsumptio fraudis nil nocet vxori, qꝛ nō est necessarium sibi ꝓuilegiū cuz oibus creditoribus satisfieri possit ꝛ sibi de dote ꝛ dotis augmēto. ¶ Scꝺo casu ꝓsumiꝫ fraus i bonis q̄ habuit vir tpe facti augmēti mulier nō ꝑferaꝫ ceteris creditoribus ꝓp suū ꝓuilegiū sibi denegatū. ¶ Tertio casu dicit qꝺ ꝑsumitur fraꝰ vt tñ si qꝫ impugnet maritū bona sua agere mulier ꝑferaꝫ ceteris creditoribus,nec suum ꝓuilegium sibi denegaꝫ.hec probatur in.d.auc.ꝺ equa.do.si recte pōderentᷣ verba dicti.§.si vero nó fuerint ꝛ sic semp fraus ꝓsumitur sed fraudis ꝓsumptio quā doqꝫ nocet quandoqꝫ non vt.§.patet.

¶ Sexagesimoseptimo quero.

An illud qꝺ.§. dictū est bēat locū sine mulier sciebat sine nō maritū debitis ꝓgrauari. Frā.tigri.ꝛ bal.in.d.auct.fz iā necesse tenēt qꝺ tūc demū bēat locum qñ mulier scivit qꝛ illo casu ꝓsumiꝫ factū in fraudē creditorū. Secus si ignorauit quia tūc nullos putauit eē creditores ergo tūc cessat fraudis ꝓsumptio.nā ignorātia excusat quē a dolo vt.l.si qs in graui.§.ignorātia.ff.ad sille.ꝛ.l.plagij.ff.de plagiarijs.ꝛ.l.si qs id qꝺ.§.dolo ff.de inrisorum iudi. ¶ Concludo quod si mulier probet se fecisse augmentum ꝛ quod tunc ipsa ignorabat maritū debitis obligatum quod habet ꝓuilegium in augmento.

¶ Sexagesimooctauo quero.

Si mulier fecit augmētū in rebus imobilibus an cesset fraudis ꝓsumptio si date fuerūt estimate.doc.in auctē.fz iam necesse magis cōiter tenent qꝺ nō qꝛ fz iste res apareāt ꝛ nō lateant tñ nō ꝑnt creditores dicere accipe res tuas ,qꝛ tūc nō res fz earᷣ estimatio debeᷣ vt.l.qnoties.C.ꝺ iure do.ꝛ.l.cū dotē.e.tit. Itē nō ꝺr tunc dici factū augmētū in rebus imobilibus sed in examinatione rerum ꝛ sic in pecunia qꝛ ille res vendite dicuntur mariti.d.l.cū dotem.ꝛ.l.plerunqꝫ §.sinaūt.ff.de iu.do.ꝛ pretium ꝺr esse in dote vt no.Cy.in.l.cū dotē. ¶ Preterea possz fieri fraus qꝛ mulier daret augmentum in rebus imobilibus vtputa domū valentē centū estimatā pro ducentis.ꝛ hoc modo possent fraudari creditores.ꝛ ideo ꝺm quod augmentum ꝺz fieri in rebus imobilibus inestimatis ,alias non bz ꝓuilegium.

¶ Sexagesimonono quero.

An predicta locū habeāt sine ante sine post ꝯctū matrimonium fiat augmentū. Cōclude qꝺ.d.auc.fz iam necesse locū bz in augmēto facto solū qstāte mr̄imonio fz añ mr̄imoniū ꝯctū pōt fieri in qbuscūqꝫ rebus ꝛ hēbit ꝓuilegiuz in augmento. Et est rō qꝛ si fiat augmētū matrimonio cōstāte ꝓsumitur factū in fraudē creditorꝫ qꝛ lex ꝓsumit fraudem ꝓp effectū quē habēt iuicē ꝯiugales. Sed añ ꝯctū matrimoniū non habent tā affectionē vir ꝛ vxor q̄tū post,qꝛ incipit ꝯiugalis amor ꝛ iō nō ita de facili ꝓsumitur fraus ꝑm Frā.tigri.in.d.auc.fz iā necesse. ¶ Pōt adduci fortior rō qꝛ tex.in corpe vñ illa auct. sumiᷣ lz qdā dicāt qꝺ idistincte loquiᷣ tñ si pōderabis ꝛba,i pluribꝰ partibus illius auc.expresse pz qꝫ loqᷣ cōstāte matrimonio ꝛ maxie ex rubrica q̄ dicit de equalitate do.ꝛ sic loquitur quando erat cōstante matrimonio argumē.l.iij.ff.de iure do.

¶ Septuagesimo quero.

An predicta locū bēant qñ dos qstituiᷣ a prin.Cyn.in.d.auc.fz iā necesse determinat qꝺ nō cessat rō fraudis ꝓsumēde,hac rōne qstāte mr̄imonio ꝓhibēᷣ donationes iter cōinges fz ñ añ.vt.C.ꝺ do.iter virū.l.j.ꝛ ꝓ ꝺ qꝛ lex ꝺr qꝫ mulier bz ꝓuilegiū i dote vt.l.fi.C.q po.i.pig.ba.lz i dotis augmēto distinguat si fiat i rebꝰ mobilibꝰ vel imobilibꝰ vt.d.auc.fz iā necesse.

¶ Septuagesimoprimo quero.

Quid si añ matrimoniū fuit cōstituta dos fz post mr̄imoniū soluta. Puto qꝫ tunc.d.auc.fz iā necesse non bz locū.nā nō ꝑsumiᷣ fraus ex qstōne seu ꝓmissione dotis qꝛ facta fuit qñ ꝯctū mr̄imoniū nō in solutiōe que ex necessitate facta fuit.l.vigore prime ꝓmissionis arg.ad hoc in.l.q añ.§.apꝺ labeonē.ff.q in frau.cre.ꝛ.§.sciendu in ea.l.ꝛ est arg.in.l.iij.§.seio.ff.de mino.ꝛ p.d.§.apud labeonē videᷣ dicere hoc esse verꝫ tunc demū qñ mulier iudicis auctoritate solvit coacta.ꝛ idē dicerē si fuisset dos ꝓmissa cōstāte mr̄imonio sed soluta post maritus fuisset debitis pregranatus ꝓ prealleg̃atas rationes.

¶ Septuagesimosecundo quero.

Quid si mulier faciat augmētū in rebus mobilibus ꝯ doctam auc.sed iā necesse an ēt ꝓsumeᷣ iure communi suo.Cy.ibi dicit qꝺ non,imo ꝓdit suum ꝓprium spāle ius qꝫ bz vt ꝑferaꝫ alijs creditoribus anterioribus sed iure cōi pōt vti. Ad dē qꝫ idē tenuit Ang.ibi ꝛ in.l.assiduis circa.iij.colū.C.q po. in pig.bab.per tex.in.d.auc.sed iam necesse in fi.ꝛ melius in corpore vnde sumitur §.sinautem.

¶ Septuagesimotertio quero.

Dicitur qñ maritus bz creditores qꝫ mulier ꝺz facere augmētū in rebus imobilibus alias nō bz ꝓuilegiū ꝓ augmēto. Quero qꝛ si nō bz res imobiles an poterit i mobilibꝰ facer augmētū ꝛ sic ꝓ eo bz ꝓuilegiū. vī qꝫ sic p tex.a ꝯrio sensu i.d.auc.fz iā necesse.ibi dūcᷣ cū mulier i bonis substātie sine ꝛc.eᷓ vī qꝺ non habeat ꝓuilegium vt ibi dum dicit res mobiles ꝛc.ꝛ in.d.§.sinaūt.ꝛ hoc puto verius qꝛ mulier pōt ex rebus mobilibus imobilia cōpare ꝛ illa postea in augmētū dare.facit qꝺ ꝺr in.d.auc.sed iam necesse qꝺ si vir non impediatur ere alieno mulier potest facere augmentum in quibuscunqꝫ rebus ꝛ habebit ꝓuilegium etiam in augmento.ergo aliud sentit qñ maritus erat debitis innolutus.

¶ Septuagesimoquarto quero.

Quo tpe quo mulier agit ꝓbabit se dedisse augmētū ante debita ꝯcta.rñ.de facili ꝓbabit ꝑ instrumentuz vel testes ex qbus apparebit de tpe dati augmenti ꝛ ex instrumentis vel alijs ꝓbatiōibꝰ creditorꝫ apparebit ꝺ ꝓioritate vl̄ posterioritate.habet tamen causa dotis hoc ꝓuilegium quod in dubio ꝓsumitur ꝓior in tempore vt dicam.j.

¶ Septuagesimoquinto quero.

An sufficiat si maritus qfiteaᷣ qꝺ mulier sibi dedit augmētum qcludo qꝫ non qꝛ si ꝺ sufficeret possz sp maritꝰ fraudare creditores.scꝺo qꝛ talis qfessio ꝓsumiᷣ fieri in fraud.cre. ꝛ ideo non,arg.l.seia.ad velle.ꝛ no.in.l.repetita.C.de fid.ꝛ.l. si credito.ff.de solu.accedat quod not.Cyn.in.l.vbi adhuc.in xij.q.C.de iure dot.

¶ Septuagesimosexto quero.

Eo casu quo maritus erat debitor tpe quo ꝺr datū augmētuz ꝛ mulier ꝺr ꝺisse augmētū i rebꝰ imobilibꝰ qñ ꝺ ꝓbabit mulier,rñ.qꝫ ꝺ apparebit ex instrīs vel p testes ex qbus ꝓbabit qꝫ mulier ꝺdit domū vl̄ aliꝺ imobile aut ꝓ apparet tiā vl̄ existētiā ipsaᷣ rei q̄ dñr eē date in augmentuz.opz.n.qꝺ res appareat ad hoc vt mulier habeat ꝓuilegium vt dixi.ā

✠ SVMMARIVM ✠

1 Maritus quare potest facere augmentum donationis ꝓp nuptias in quibuscunqꝫ rebus etiaz existentibus creditoribus, sed vxor non nisi in immobilibus.

2 Maritus licet sit debitor si tamen vxor non est debitrix potest maritus facere augmentum in quibuscunqꝫ rebus.

¶ Septuagesimoseptimo quero.

1 Quare † maritus pōt facere augmentum donationis ꝓp nuptias in qbuscūqꝫ rebus ēt existentibꝰ creditoribus fz vxor non nisi in imobilibus.Cy.in.auc.sed iaz necesse.

ceſſe.rñ.q̄ per donationē añ nup.ꝛ p eius augmento non cō-
petit hypotbecaria ꝓuilegiata vt.l.fi.i fi.C.q̄ po.in pig.ba.ſ3b
mihi ñ plꝫ qꝛ imo q̄petit ꝓuilegiata ſic̄ p dote vt plene no.bal.
ꝛ alij in.l.ſi cōſtāte.C.de dona.añ nup. Añ fortaſſe videreť di-
ſtinguendus in donatione pp nuptias ꝛ eius augmēto ſicut in
dote ꝛ dotis augmēto. Nā ſicut diſtinguiť in augmēto dotis an
ſit ipeditus maritus ere alieno vel nō.d.auc.ſ3 iā neceſſe ita dꝫ
diſtingui in donatione pp nup.an vxor impediať ere alieno vel
nō qꝛ qđ de vno dř de alio intelligiť eē dōm cū in nullo differat
dos ꝛ donatio pp nuptias.vt.l.fi.C.de dona.añ nup. Et ꝓ b
pōdero tex.in auc.de equalita.do.§.illud.ibi,maxie in pte mu
lieris.nā dictio maxime iplicat idē in caſu eq̄rio ꝛ ſic ex pte vi
ri.l.illud.ad.l.aquil. Nō obſt.qđ dř in.d.§.illud.ibi vir autē.
ꝛc.qꝛ rñ.qđ loquiť ſolū qñ maritus eſt debitor vt ibi pꝫ. Nā li
2 cet† maritus ſit debitor ſi tñ vxor nō eſt debitrix pōt marit⁹ fa-
cere augmētū in q̄buſcūq̄ rebus nec ex b creditores ledunť qꝛ
ſine faciūt augmētū p ꝓmiſſionē lꝫ p iſto augmēto bona mariti
ſint vxori tacite obligata tñ ipſa nō bꝫ ꝓuilegiū vt ipſa credito-
rib⁹ añrioribus ꝓferať vt no.in.d.l.ſi q̄ſtāte.ſine ēt fāciat aug-
mētū tradēdo p illo augmēto nō obliganť bona mariti vxori ob
liganť marito.d.l.ſi q̄ſtāte.vñ ex b nō ledunť creditores.ꝛ ita
ītelligiť tex.in.d.auc.ſ3 iā neceſſe.ſ3 vbi mulier eēt debitrix tūc
opꝫ maritū facere augmētū in reb⁹ imobilibus ſicut.s.dictū eſt
in augmēto dotis ex pte vxoris qꝛ eſt eadē rō ꝛ p omnia ſunt pa
ria.l.fi.C.de do.ante nup.ꝛ auc.qualiter.C.de pac.conuen.

¶ Septuageſimooctauo quero.

Cui incūbit ꝓbare q̄ maritus nō eēt p̄granatus debitis
tempore dati augmēti an mulieri an vero creditori-
bus q̄ eſſet debitor. Docto.in.d.auct .ſed tam neceſſe.tenent
quod creditoribus,quia ei qui dicit ꝛc.l.actor.C.de probat.ꝛ.ff.
eo.l.ij.ꝛ.l.quoties.§.qui dolo.cum ſi.

SVMMARIVM

1 Sponſalitia largitas que ſit.
2 Mulierum genus auarum eſt.
3 Res quas vir mittit vxori qñ eam ducit,in dubio nō vř eas do
nare,ſ3 accōmodare poti⁹ vt magis ornata accedat ad vir.

¶ Septuageſimonono quero.

1 **Videamus** nūc tertiū genus donationis inter cōiu
ges q̄ vocať ſpōſalitia largitas.† Et ē
donatio q̄ fit a ſpōſo ſpōſe añ mř̄imoniū p̄ctū qꝛ alias non tene
ret p ti.ō do.iter vi.ꝛ vxo.ꝛ dať ſimplř ꝛ nō pp nup.ineſt tñ ſp
cōditio nuptiaꝝ qꝛ intuitu mř̄imonij fit,vere tñ non poteſt dici
pp nup.donatio de qua.s.dixim⁹ cū non fiat ad recompenſa
tionē dotis vt no.gl.in.anc.vt ſponſalitia largitas in p̄in.i.āt
conditio nuptiaꝝ niſi ſteterit p.c.quo minus nuptie fuerint ſe-
cute tūc donatio fcā p ſponſuꝫ ſponſe reſcindiť ſi in totū oſculū
2 nō interceſſit,oſculo añ̄ interueniēte reſoluiť donatio ſolū pro
pte dimidia.† Sꝫ ſi ſpōſa dediſſet ſpōſo q̄ raro accidit. ¶ Ad
ditio. Nō rara accidit. Adde ꝛ hic ꝛ not.qđ refert do.Bart.
ſoci.in q̄ſi.ccxliij.incipiēte in cā.ver.q̄ſtio maď.nā cū legis.i.ij.
pte. Nā mulierū genus eſt auariſſimū.vt dicit tex.in.l.a ſpon
ſo.C.de do.añ nup.qꝛ genus mulierū eſt auarū.gl.ꝛ ēt Azo.in
ſumma tūc nō diſtinguiť vtrū interneniat oſculū vel non.imo in
vtroq̄ infirmať donatio in totū.d.l.ſi ſpōſo.vbi caſus de p̄miſ-
ſis ēt magis faueť ſpōſe ꝛ iō qꝛ mulier dř dare oſculū nō accipe
re vt ibi dicit glo.ꝛ gratia viri non añ̄ mulieris fit q̄q̄d vir re-
dit ad ꝓpriores lares alacrior ꝛ ſponſa remanet verecūdia ꝛ icur
rit ruborē p̄m Azo.in ſum.ꝛ Cy.in.d.l.ſi a ſponſo. Et ſic not.
ex premiſ.qđ vir oſculādo mulierē efficiť alacrior.ꝛ qꝛ.s.dixi q̄
b donatio nō pōt fieri poſt p̄ctū mř̄imoniū qđ dicem⁹ in dubio
ſi non q̄ſtet an añ vel poſt fuerit facta. Dicit qđ ſi eſt facta i do
domo ſponſe tꝫ qđ cenſeť facta añ mř̄imoniuꝫ ſecus ſi in domo
viri vt eſt caſus in.l.cū te.C.ō do.añ nup.q caſus eſt ſingnlaris
ſ3 bar.ibi ꝛ ex eo no.bal.q̄ ex ductiōe ſpōſe ad domū ſpōſi p̄ſu
miť mř̄imoniū.ꝛ ibi gl.q̄rit qđ ſi fiat donatio i via dū ducebať
ad domū mariti.ꝛ rñdet ꝓinde eē ac ſi fcā fuiſſꝫ i domo ſpōſe ꝛ
ſic valeret.plus dicit Azo in ſumm.de do.añ nup.ꝓpe finē qꝛ
lꝫ p q̄ſenſum p̄ctis p̄bitū mř̄imoniū tñ q̄ſtū ad p̄bitionē dona
tionis vř mř̄imoniū p̄fectū añq̄ ſponſa ſit ducta vñ ꝛ in itinere
poterit ei donare ꝛ poſtq̄ ſit ducta ſi tñ ſit i dicta ſeparata a vi
ro.l.pe.§.j.ff.de do.inter vi.ꝛ vxo. Sꝫ Ja.de ra.Cy.Bald.in
d.l.cū iter.ōt qđ vxor nō q̄ſuenit duci ad domū mariti niſi nup
tijs celebratis p verba de p̄ſenti,iō nō valebit donatio facta i via
ꝛ ita ōt bal.tenere doc.ꝛ ex p̄miſſis vꝫ qđ iocalia ꝛ alia q̄ ſpon
ſi mittūt ſpōſis ſuis ſint ipſaꝝ ſponſaꝝ qđ clarū qñ q̄ſtat q̄ aio
donādi miſerunt.ſ3 qđ in dubio bar.i.l.ſi vt cetero.§.interdū.ff.
3 cōmo.tꝫ q̄ nō videať feciſſe aio donādi dicēs qđ† ſtagnalia ar
gētea ꝛ burſe ꝛ corone q̄s vir mittit vxori qñ eaꝫ ducit in dubio
nō vř donare ſ3 magis accōmodare vt magis ornata accedat
ad virū.ꝛ iō nō firmať morte nec debebit apō vxorē remanere
niſi alr q̄ſuetudo ſe hēret ꝛ ōt eē caūs ibi ꝛ ſequunť cōiter doc.
Ego dico q̄ ille tex.b nullaten⁹ ꝓbat qꝛ nō loq̄ť in dubio p̄out
loq̄ť bar.i caſu q̄ q̄ſtat vi⁹ accōmodaſſe ſpōſe vř vxori quo ho-
neſtius culta ad ſe duceret vt ibi exprimiť in tex.vř i dubio q̄ſ-
tū ad vxorē credo non p̄ſumi donationē talinꝫ rei⁹ p̄cioſarumꝫ
tñ qꝛ nō valeret toto tit.de do.inter vi.ꝛ vxo.tñ ēt qꝛ p̄t accipi
alia q̄iectura q̄s donatiōis vꝫ vt honeſti⁹ culta ad ſe veniat.ꝛ
b q̄ſueni diceť q̄ ſi fř emat iocalia vxori ſine ſciēte ꝛ patiēte fře
q ē i cōione, ñ tñ vꝫ ipſe fř q̄ſentiř aio donādi qꝛ nec ipe fř vř
i dubio id q̄ tradit vxori ſine tradeř aio donādi q̄ multomin⁹ alr
fř tacēs qđ ſingulr notabis ad limitationē.l.ſi ſerū⁹ cōis.cū ibi
no.ff.ō do.iter vi.ꝛ vxo.ꝛ ē quotidianū. In ſpōſa añ̄ pluſculum
dubitationis ē circa ea q̄ p dixi qꝛ i ea p̄t videri donatio iuxta p̄
miſſa. Tñ in p̄riū facit, qꝛ p̄t accipi alia q̄iectura de qua.s.vñ
ſuccedunt no.in.l.cū deinde.ff.de p̄ba.nec adhuc inter eos eſt
fauor amoris donec q̄ſuetudinē dulcē inimicē habuerint, vt.s.di
xi poſt Cy.vñ ñ ita de facili dꝫ p̄ſumi donatio.ꝛ ad p̄miſſa q̄
.s.dixi late ꝛ q̄ in dubio nō p̄ſumať donatio videnť velle bar.ꝛ
doc.in.d.§.interdū.p illū tex.quē dicit mēti tenēdū quē no.in
q̄ſtū loquiť de ſpon.qꝛ ſi ibi eſt caſus in vxore ,put volūt doc.ēt
in ſponſa,de qua ēt expreſſe loq̄ť ſicut de vxore ꝛ de veſtib⁹ taꝫ
quotidianis q̄s feſtinis,ꝛ alijs iocalib⁹ traditis vxori ſine ēt ſpō
ſe in dubio debeāt eē ipſi⁹ mulieris vide infinitas opi.quas re-
citat Imo.in.l.pe.§.ſeru⁹ vxoris.ff.ſo.ma.ꝛ i ſpōſa q̄cludit effe
ctu idē q̄ ad p̄miſſa q̄ i vxore ꝛ ō hac q̄one dixi ēt in.§.primo.

¶ Priuilegia dotis.

SVMMARIVM

1 Contractus ſeu cōſtitutio dotis ornať.22.priuilegijs.
2 Petitio generalis admittitur.
3 Bos poteſt peti coram iudice eccleſiaſtico.
4 Judex pōt dare dilationes breuiores q̄s q̄ſuenerit rōne dotis.
5 Priuilegia dotis ſunt.xxvij.
6 Mulieri quot priuilegia dentur ratione dotis.
7 Marito dantur.14.priuilegia ratione dotis.

¶ Octuageſimo quero.

Poſtet diſcurrere p ſingula priuilegia do
tis. Be q̄bus habetis glo.in.l.j.ff.
ſo.ma.ꝛ ibi Pau.Rapha.ꝛ ſcribē.oēs.ꝛ p Spe.
in ti.de dona.inter vir.ꝛ vxo.in.§.formatis. Saly.
in.l.j.C.de priui.do. Albe.in.l.j.C.de rei vxo.act. Et repio ali
qua priuilegia eſſe data p̄ctui ſeu conſtitutioni ipſius dotis ali
qua petitioni.aliqua actione.aliqua foro.aliqua inſtantia.ali-
qua ipſi doti b ē rei dotalis.aliqua vero marito.† Contractus
1 enim ſeu conſtitutio dotis eſt multipliciter priuilegiata.
¶ Primo qꝛ multi ſunt q̄ aſtringuntur a iure mulieris dotare
de q̄bus dic vt dixi.s. ¶ Jtē ſecūdo qꝛ cōſtituitur nudo pacto ef
ficaciter.i.ad exactionē.C.de do. promiſ.ꝛ dixi. ¶ Jtē tertio
qꝛ hodie fingiť ſtipulationē interue.l.j.circa p̄in.C.de rei vxo.
act. ¶ Quarto qꝛ eius q̄ſtō pōt poni in arbitriū patris ꝛ intel-
ligiť de arbi.boni viri.l.iij.C.de do.p̄miſ. ſed pōt dici in hoc nō
eſt ſpāle p.l.hec vēditio.ff.de ꝛben.empt.ꝛ no.p Bart.in.l.ſi
q̄s arbitratu.ff.ō ſ.ob.lꝫ Azo inti.de do.p̄miſ.ponat p ſpāli i
dote.ꝛ Bal.in.d.l.iij. Vel dicit q̄ ſpālitas eſt in hoc qꝛ nedū
in arbitrio. Sꝫ ēt in volūtate alterius p̄tis puta p̄ris pōt oppo
ni p̄m Cy.in.l.ij.C.de do.p̄miſ.ꝛ ſequtur Ang.ꝛ Imo.ꝛ dixi.s.
¶ Quinto q̄ pōt q̄ſtitui dos incerta lꝫ alꝫ puiſio incerta non
teneat.l.cū poſt.§.gener.ff.de in.dot. Attēde tñ qꝛ dico qđ ex
egrate canonica ille tex.p̄cederet in quacūq̄ p̄miſſione icerta
ꝛ eueniret certificāda officio iudicis.ita ſingulariter Archid.
in.c.ſint multi.j.q.i.ꝛ Butri.in.c. ex parte extra de cenſi.ꝛ ſe
quiť ibi Pañ.q̄nis Joſ.ibi ſentiat p̄riū. ¶ Sexto eſt p̄mile

gfata ꝙstitutio dotis in tacito pacto p̄esumpto, q; in instrumēto dotali plura tradita scripsisti ꝙ̄ suscepueris p̄sumit pactū fuisse ꝙsecutū de his petēdis que desunt. ēt ex ꝙfessione liberatoria oriť tacitū pactū de agendo ꝙ est speciale in dote. casus est in. l. si voluntate. C. de do. pmis. que non est alibi p̄m Bal.

¶ Septimo q; dos intelligiť ꝙstituta p̄ patrē de bonis p̄p̄ijs, ꝛ filia hēat p̄p̄iū vt latius dixi. s. ꝛ B est spāle in dote vt p̄z ex. l. fi. ff. de pe. here. vbi casus valde no. ¶ Octauo ꝛ ipse ꝛ̄ctus seu stipulatio ficta p̄uilegiū ꝙ ꝛ nām bonę fidei ꝛ̄ctus vt i. §. fuerat. insti. de act. ꝛ p̄ Bar. in. l. j. ff. so. ma. ¶ Nono vt etiā si cōstituiť dos p̄ extraneū nisi sibi paciscať expresse dotē restitui vī donare ꝛ mulier cēseť tacite stipulata ꝛ intelligiť extraneus ois q̄ mulierē ꝙ̄ dotauit nō ꝛ in p̄tāte, p̄ vero seu parēs hēns mulierē in p̄tāte nō vī donare, ꝛ iō actio cōis est patri ꝛ filio q̄ cōsolidať in filiā p̄ patris obitū. ꝛ ēt si pater fuerit litem contestatus in filiā trāsit instātia. Jsta omnia habentť in. l. vnica. §. accedit cū seq. C. de rei vxo. ac. quos casus no. valde p̄m Bal.

Decimo q; p̄ dote ꝙstituenda possunt alienare res minoꝝ cuꝫ debita solennitate. l. lex que tutores. C. de admini. tuto. ꝙ alias nō ꝛ. Lob es. C. de p̄dijs minoꝝ nisi iminēte ere alieno. vt ibi. ¶ Undecimo q; p̄ dote ꝙstituenda p̄ñt res q̄ subiacent restitutioni irrenocabiliter alienari. auc. res q̄. C. cōia de leg. ꝛ B p̄ se hoc est p̄ eius dote vel ēt p̄ dote recepta restituēda p̄m Bar. gl. ꝛ doc. ibi ꝙ̄ p̄ eius filiabus quas vult dotare ꝛ hoc vbi granatus est filius defuncti q; p̄ est ꝛ eius officiū est dotare filiā. Jtē si filia defuncti eēt granata fideicōmisso q; ex illo posset dotare filiā suā si eius maritus esset paup alias secus p̄m Bal. i. l. a filia in p̄in. ff. ad treb. in. d. auc. res q̄. q; ēt tūc mater tenetur dotare vt dixi. s. Jtē dicit Bar. in filio granato qñ teneť dotare sororē qđ qñ sit dixi. s. Sꝫ Saly. dubitat q; hic soror accepit legitimā a primo testatore iure institutionis alias testū nō valeret q p̄ voluit fideicōmissariū preferri illi sorori eidēꝙ filie ꝛ nō filio hēdi instituto nec eius liberis. l. cū acutissimi. C. de fideicō. vos aūt remitto ad. d. auc. res q̄. ¶ Duodecimo q; p̄ ꝙstituēda dote pōt diminui illa quarta q̄ reseruanda est fideicommisso p̄ granatū de restituēdo si sine liberis decesserit ꝙcꝙd ex hereditate supererit vt est casus in auc. ꝛ̄ rogatos. C. ad treb.

¶ Tertiodecimo qñ cōstitutio est p̄uilegiata vt si inceperit a traditione nō debeať euictio. Casus est singularis ꝛ quē ibi cōmēdat Bar. in. l. j. C. de iure do. dicēs qđ si ille tex. esset gl. mulier signareť. Et ego reputo singulare ꝛ eo q; titulus dotis non est ex p̄te mariti lucratiuus vt dixi. s. Jtē ꝛ est vltro citroꝙ obligatorius iudicio meo p̄ auc. dos data. C. de do. añ nup. ꝛ ꝛ̄iuꝫ senserit Bal. in. d. l. j. ꝛ nō sumus in terminis. l. Ari. ff. de dot. in fine. l. ¶ Quartodecimo est p̄uilegiata q; ꝛ ꝙstituať dos p̄ quē cūꝙ q; nō teneať ꝛ respectu mulieris sit titulus lucratiuꝰ seu donatio tñ nō eger insinuatione ꝛ excedat summā legitimam. l. cū qdā. ꝛ ibi gl. Cy. ꝛ Bar. C. de in. do. secus tñ in dotatiōe p̄p nuptias vt in. ea. l. §. similiꝙ mō. ¶ Quintodecimo q; p̄ solā cōfessionē rustici accipientis nobilē vxorē ꝙstituiť dos ex p̄sumpto aio renūtiādi. vide signāter Bar. in. l. si volūtate. C. ō dot. p̄mis. ꝛ spālitas p̄z p. l. j. ꝛ fi. q; idē i dona. ꝛ ał's sit reprobata iter vi. ꝛ vxo. vt not. bar. i. l. si diuortio. ff. ō ꝛ. ob. q; fateor vbi ō aio donādi ꝙstaret ꝛ qđ ꝙfessio p̄sumať facta aio donādi seu remunerādi potiusꝙ̄ spe numerationis putat eē spāle in dote mixta rōne affectionis p. d. l. j. ꝛ fin. ꝛ intellige tñ qñ est magna inequalitas iuxta ea q̄ dixi. s. ¶ Sextodecimo est p̄uilegiat⁹ ipse ꝛ̄ctus dotis vt ex inuti. stipu. agať. l. vnica. §. j. C. ō rei vxo. act. ꝛ rō ponitur ibi. ¶ Decimoseptimo vt possit constituí dos p̄ muliere incerta. l. a titio. ff. de ver. obli. dicit Ang. ff. sol. mat. ꝛ videre meo rō illus. l. nō fundať sup aliqua spālitate ꝛ sup iure cōi. ¶ Decimooctauo q; ꝛ in dubio interpretemur ꝛ̄ loquētē in ambiguo. l. veteribus. ff. de pac. cū ibi not. tñ fauore dotis interpretamur p̄ loquēte. vide tex. cū gl. in. l. iuxta. ff. de iu. do. ꝛ gl. ibi dicat eē spāle in dote posset tñ dici qđ nulla sit spālitas q; ibi sensus q̄ faciebat p̄ loquēte erat verisimilior vt p̄z. Et super hac rōne vī ēt se fundare ille text. in fine. ibi verisimile est ergo nulla est spālitas p̄ no. p̄ gl. ꝛ doc. in. d. l. veteribus.

¶ Decimonono ꝛ̄ctus seu ꝙsti. dotis dī p̄uilegiata q; si mulier nupta in codē instrō se ad dotē p̄ filia cōi obliget vna cū viro vꝫ talis obligatio. ꝛ alias vxor nō possit obligari vna cuꝫ viro. §. ꝛ alind in auc. si qua mulier. C. ad velle. tñ erit spāle in casu illo fauore dotis p̄m Bal. in. d. l. j ff. so. ma. ꝛ seqť ibi Ray. q̄ allegat idē velle Jaco. de bel. in. d. §. ꝛ alind. Jtē p̄ro hoc alle. l cū vxor. virī. ff. de iu. do. Sed in veritate si bñ aduertatur ille tex. parū facit q; ibi maritus iussu mulieris soluēs dotē filie cōi ō bonis dotalib⁹ vxoris sue eatenus liberať ab vxore in actiōe de dote. ſ ꝛ nō dicit ille tex. qđ innitus se obligeret alicui ꝛ si natura actus ibi nō patiebať p̄sumptionē intercessionis p̄ro marito nec tex. ibi dicit qđ in eodē instrō vel ꝛ̄ctu interceſſerit cōsensus viri ꝛ vxoris vñ istud priuilegiū nō vī tñ de iure p̄bari, nec Jac. de bel. in. d. §. ꝛ alind aliqd dicit. faciunt ea q̄ dixi in quarta p̄te in illa. q. vtrū valeat alienatio fundi dotalis p̄ dotāda filia cōi. ¶ Vigesimum spāle seu p̄uilegiū est scōm Rom. i. d. l. j. q; verba enuntiatiua fauore dotis disponūt de quo dixi. j. e. §. j. q. an verba enuntiatiua ꝛc. ¶ Vigesimūp̄imus priuilegiū est qđ p̄ dote res litigiosa potest alienari. l. i. in fi. C. de liti. scōz Sal. in. l. j. C. fol. mat. ¶ Vigesimūscōz priuilegiū est quod si cut fauore alimentorum ex trina p̄stationе legati in minus solenni voluntate relicti obligatur heres in futurum. l. j. C. de fideicom. l. si certis annis. C. de pact. ita etiam fauore dotis secūdum Bartol. in sua dispu. incipit quedam mulier habēs amplū p̄imoniū in. d. l. si certis annis. ꝛ in. l. cū de in rē verſo. de vsu. ꝛ quidā ꝛ̄, ꝛ pendet ab illo articulo an p̄cedat argu. de alimētis ad dotē de quo j. dixi. ¶ Sūt ꝛ alia† priuilegia data petitioni q; admittiť petitio gñalis vel vniuersalis sicut in petitione hēditatis ꝛ similibus p̄m Bar. ꝛ imo. in rub. ff. so. ma. ꝛ dixi. s. sed attende q; dico ꝙ tenēdo opi. Bar. in. d. rub. vcz ꝙ dos sit ius quoddā vniuersale nulla esset spālitas p̄ ea q̄ habentť in. l. j. ff. de edē. nisi dixeris ꝙ ēt spāle fauore dotis introductū sit, ꝙ sit qd vniuersale vt tūc in ꝙñam huius sequereť illud ꝙ p̄dixi.

¶ Priuilegia concessa actioni de dote.

Actioni vero ō dote p̄ro dať priuilegiū tacite hypotece in bonis mariti p̄ro restitutione dotis ꝛ ēt ex p̄te mulieris p̄ ipsa dote p̄standa. l. vnica. §. vt plenius. C. de rei vxo. act. §. fuerat. insti. de act. illa tñ tacita hypotheca ꝙ̄ hꝫ maritus nō est priuilegiata vt p̄ferat ceteris sicut illa ꝙ̄ hꝫ vxor. l. assiduis. ff. q pot. in pig. hab. ita gl. ꝛ bar. i. d. §. ꝛ vt plenius.

¶ Secunda est priuilegiata actio quia non pōt elidi per exceptionez Velleiani q; mulier intercedēdo p̄ro dote non iuuatur Velliano. l. si dotare. ꝛ. l. generaliter. C. ad velle. nisi dixeris ꝙ potius illud priuilegium sit datum mulieri quaꝫ actioni pertinentionem illius. l. generaliter. ibi nec enim ferendū est ꝛc. de quo aliqud tetigi supra in hac eadem questione.

¶ Tertio est priuilegiata actio de dote ne deť vbi dareť alias actio de dolo vt habes casuꝫ cū sua gl. i. l. si cū dotē. §. si mulier ꝛ ibi Bar. ꝛ doc. ff. sol. mat. ¶ Quarto q; ipsa actio p̄sonalis hꝫ p̄uilegiū hypothece ꝙ̄ hꝫ ꝛ ille q̄ recipit dotē sit talis q; nō possit ita simpliciter bona obligare puta minor. Jstud priuilegiuꝫ ponit Sali. post Bal. in rubr. C. de priuileg. do. rō p̄m euꝫ q; ista obligatio est necessaria ꝛ inseparabilis, ꝛ obligat ēt ab ꝙ̄ ipsius cōsensu. de cuius virtute dicā. j. in. iij. p̄te huius operis.

¶ Quinto q; fructus p̄cepti possunt eadē actiōe peti q; augēt dotē. l. si marito. §. fi. ff. so. ma. ꝛ dixi. s. in illa. q. vtrū dos sit ius vniuersale ꝛc. alia peterenť officio iudicis iuxta not. in. l. ex diuerso. ff. de rei vēdi. ¶ Sexto q; p̄ dans dotē p̄ filia non pōt simplici pacto incōtinenti apposito eā sibi appropriare. l. ania. C. ō in. do. ꝛ secus in exīneo. ꝛ i hoc priuilegiata actio ꝙ̄tū ad patrē nec est ius cōmune vt p̄z ex. l. j. C. de pac. q̄uē. ¶ Septimo vt actio ex stipulatu p̄ dote deť ēt ad certū. l. vnica. §. j. ꝛ ibi gl. Bar. ꝛ Cy. C. de rei vxo. act. ꝛ specialitas p̄z ex his que habentť insti. de verb. obli. in p̄i. ¶ Octauo q; ex stipulatiōe actio q̄ est ex ꝛ̄ctu non trāsit ad heredes ēt lite ꝙtest. sed p̄ morteē p̄is appropriať ipsi filie. l. vnica. §. videamus. C. de rei vx. act. ꝛ. §. ꝛ boc. vbi dicit boc eē spāle. ¶ Nono dať priuilegiū actio de dote q; si eēt p̄fectitia est cōis patri ꝛ filie. l. ij. §. q; si i p̄is. ff. so. ma. spālitas insurgit ex rōne glo. ibi ex p̄te patris. ꝛ ex rōne Bar. ex p̄te filie. ¶ Decimo dať priuilegiū q; est reperire iudiciū directū de dote ꝛ istud cōperit mulieri ꝛ iudiciū ꝛ̄ium ꝛ boc cōperit ipso viro p̄m Ang. in. l. j. ff. so. ma. alleg. gl. sing. in l. omnimodo. ff. de impen. in rebus do. fac. Sed illa glos. subintelligit quod non meminit illud.

Ratione †aūt fori daťur priuilegium dotis vt possit peti corā iudice ecclesiastico. de qua natura dicam. j. eo. Scōo q; mulier sequiť forum viri ꝛ alibi sit celebratus ꝛ̄ctus. l. exigere dotem. ff. de iudi. q; non est in extraneo q; stipulatus esset dotem sibi reddi, q; ipse non transferť in forū viri sicut vxor. ¶ Instantie anteť† seu cause iudicij daťur priuilegium ratione dotis quo ad dilationes vt index possit breuiores dare q̄ cōmenerit. ar. l. ij. ff. de re iudic. ꝛ firmatur, scōm

Ray.

Ray.Bal.ꝛ Jmo.ꝛ doc.in.l.j.ff.sol.mat.ꝛ dixi J.eo.in qͦ.an dos sit ꝓuilegiata in instantia.ꝛc.

¶ Priuilegia dotis.

5 Ipsa tamen doti danꝫ plura ꝓuilegia. Primū est vt fundꝰ dotalis nō possit alienari.l.j.ff.ꝛ C.de fund.dot.ét in vltia volūtate.l.dotale.ff.ó test.milí.an añ tūc debeaꝫ estiatio, tāgit ibi gl.ꝛ do. ¶ Scdo qꝛ i ābiguis fit iterꝓetatio ꝑ dote.l. i ābiguis.ff.ó in.do.l.i ābiguis.ff.ó re in.ꝑ q̄ iura ót Jmo.i.l.j. ff.so.ma.ꝙ vbicūqꝫ i mā dotis sunt opi.i dubio est amplectāda opi.q̄ fauet doti nisi illa eét cōiter reꝓbata ꝟ Jmo.ar.l.mini me.ff.ó le.ꝟ ego dico fortiꝰ ꝙ ét si opi.q̄ fauet doti ñ eét cōis,tñ illa eét āplectāda,qꝛ vbicūqꝫ singularis opi.é humanioꝛ ꝛ rōnabiliorꝛ ꝛ eqoꝛ,tūc ꝓferꝛ cōi.ita Host.ꝛ Pañ.i.c.si vir.vbi etiā tex.ꝓbat exꝛ ó cogna.spūali,iō dñt ꝙ vbi agiꝛ ó mrīmonio substitnēdo singlisopi.ꝓferꝛ cōi tēdēti ad dissolutionē nisi cōis opi. bēat aliqnē tex.aptū ꝑ se.ꝙ é singlr no.ꝟ Pañ.vbi.s.nā pauꝛ opi.in casu fauoꝛabili ꝓferꝛ opi.multoꝛ,vt est casus.ꝛ etiā seqͭ ibi But.dicēs post Host.ꝙ vbi magistri ꝑ suas gl.solnt mrīmoniū nec ius exꝓssuꝫ inducūt si apias aliqnē q̄ scripserit ꝛ riū illi adhereas.ꝙ est bñ mēti tenēdū.ꝛ adde vnū tex.sing.i.l. j.§.ꝟ neqꝫ C.ó veteri iure enucle.vbi vr ꝙ vniꝰ ét deteriοꝛ opi. pōt plures ꝛ meliores in aliq̄ pte supare.iō ex multitudine actoꝛū nō est indicādū vt ibi in tex.ét soleo allegare ibi casum ꝑ eo ꝙ dñt canoniste in.c.j.exꝛ de ꝙsti. ¶ Tertio bꝫ ꝓuilegiū dos qꝛ reuertiꝛ ad patrē sine ꝑ pactū siue iure prātis cū sua cā ḃ est qͦ filia denuo nubēte nō possit diminui nisi ſba prīs cāliter decreuerit.auc.q̄uis.C.ó rei vxo.ac..ꝛ attēde qꝛ dico ꝙ istó ét erat de iure antiquo vt babes casuꝫ notabilē in.l.si socius.ff.pro soc.Itē plus vult ꝙ ét si reueraꝫ ad ptē vna cū socio bonoꝛ idē sit vt possit diminui.vel dic de ḃ vt ꝑ Bar.in.l.post dotē.ff.so. ma. ¶ Quarto bꝫ ꝓuilegiū vt nō possit repeti ꝑ qditionē indebiti lꝫ ex errore fuerit idebitū solutū.casus est notabiles ꝛ singularis i.l.vt cū bis.§.mulier.ff.ó qd.ide.ét ē ibi casus qͦ idebitū oi iure solutū ꝑ errorē nō repetiꝛ irellige qñ mr ꝑ filia.fr ꝑ sororē.qsanguinens ꝑ qsanguinea, nutritoꝛ ꝑ alūna credentes se teneri ad dotādū soluerūt dotē.ꝛ idē credo in q̄cūqꝫ alia ꝓsona q̄ crederet se ꝑ dote obligatā qꝛ tūc sublata falsa cā remanet cā pietatis vt ibi ót iuriscōsultus.secus si credebā teneri mulieri exꝛ cā mutui ꝛ nō tenebar ꝛ solui aio liberādi me a mutuo certe repetā vt.l.q donaturus.ꝛ.l.q se debere.ff.de qdi.ob cām.ꝙ not.ne ille tex.deciperet. ¶ Quinto est ꝓuilegiata dos qꝛ dos dr pia cā vt ꝓz exꝛ ꝓmissis.ꝛ j.dicaz.in.q.an cā dotis dr pia ꝛc. ¶ Sexto dos bꝫ ꝓuilegiū vt in ea nec maritus nec vxoꝛ durāte mrīmonio bēant ꝓpꝛie ꝛ absolute dñiū,ꝟ mixtim ꝛ qualificatiꝫ vt dicā.j. ¶ Septimo qꝛ de dote seu relicto ꝑ dote nō pōt detrahi falci.ꝟ vsusfructus.§.fi.ff.ad.l.fal. ¶ Octauo qꝛ ex delicto mulieris dānate nō publicaꝫ dos qstante mrīmonio nisi in qnqꝫ casibus de qbus in.l.qnqꝫ legibꝰ.ff.ó ó bo.dāna.exꝛ quos casus maritus lucraꝫ dotē q̄si mrīmoniū sit solutū culpa mulieris delinquētis.Si vero nō dānaꝫ ad mortē tūc absqꝫ dubio nō publicaꝫ dos qꝛ mrīmoniū durat.qͦ autē.in auc.ó nup.ꝛ ét in illis qnqꝫ casibus si maritꝰ fuerit pactꝰ ó dote lucrāda vel ex statuto debeat lucrari vt ꝑ gl.ꝛ bar.i.l.qnqꝫ legibꝰ.vel melius tūc agit ꝛ fiscū.l.ꝛ oēs in eo.ti.ꝛ ibi gl.ꝛ ét bar.vbi.s.Si vero mulier dānaꝫ so.ma.tūc dos indistincte publicaꝫ ꝟ Ja.ó are.ꝛ bar. ꝛ ita intelligūt.l.si qstāte.§.fi.ff.sol.ma.attēde tñ qꝛ dico istó ꝓcedere de iure antiq̄ ꝛ hodie bona dānatoꝛ reꝛuant descēdētibꝰ vsqꝫ ad gradū tertiū.auc.bona dānatoꝛ.C.de bo.ꝓscri.de quo dic vt ibi plene br de mā ꝑ Ang.are.in trac.malefi.sup ꝛbo, ꝛ eiꝰ bona publicamꝰ. ¶ Nono ꝓuilegiaꝫ dos qꝛ fructꝰ interiꝫ ꝓcepti eā augēt.l.si marito.§.fi.ff.so.ma.Sz istud dependet ab eo qͦ dixi circa ꝓuilegiū datū petitioni. ¶ Decimo ē dos ꝓuilegiata in casu notabili.l.i.ff.q pot.i pig.hab.ꝛ declara vt per Cy.in.l.nō tibi.C.q pot.in pig.hab.vbi ót ꝙ ꝛ si dos nō sit numerata ꝟ tm ꝑmissa ꝛ cōuenīēda hypoteca nihilominus ꝓfertur creditori fcō post dictā ꝑmissionē lꝫ ipse numeranerit qͦ ē spāle in dote ꝟ Cy.qꝛ alꝰ secꝰ.l.portio.ff.q po.i pig.ha.ꝛ.l.diuersis.C.e.ti.ꝛ.l.titiꝰ.ff.q̄ res pig.oblig.pos. ¶ Undecio qꝛ lꝫ pr appꝛopꝛiauerit sibi actionē de dote ꝟm ꝙ pōt.l.q̄ties.ff.sol. ma.tñ si tpe restitutionis fiēde eét nō solnēdo nō teneretꝛ qs restituere vt dos dissipet.ita Bellicus i.l.ij.§.ꝙ si in prīs.ff.sol. mat.ꝑ rōnē q̄ ibi assignaꝫ tene mēti ad limitationē.d.l.quoties plꝰ sentiūt ꝙ nec possit eā sibi appꝛopꝛiare si tpe pacti nō erat solnēdo ista qñ nō sunt penes me sine dubio lꝫ do.Jac.ó puteo trāseat cū eis. ¶ Duodecimo qꝛ dos data donationē ꝓp nup. mereꝛ auc.dos data.C.de do.añ nup.ꝛ ipso iure qstituiꝛ statim dote qstituta ꝟ opi.Martini de q̄ ibi in gl.ꝛ eā seqͭ ibi Jaco. ó ra.ꝛ trāsit Jo.fab.ꝛ ét eā approbāt Cy.ꝛ bal.ibi,lꝫ gl.aliter dicat. ¶ Tertiodecimo qꝛ ꝑmissoꝛ dotis ꝑ cursum biēnij qstituiꝛ in moꝛa vt teneaꝫ ad fructus ꝛ vsuras exꝓssas l.fi.§.ꝓterea sanci.C.ó iur.do.ꝛ declara vt ibi ꝑ bar. ¶ Quartodecimo qꝛ ꝑ dote agēda tolerat libertas inter virū ꝛ vxoꝛē.q̄ alꝰ est reꝓbata.l.si qstāte.C.de donatio.añ nupt. ¶ Quintodecio qꝛ res empta ex pecunia dotali solo qsensu efficiꝛ dotalis.l.res q̄ ex dotali.ff.de iu.do.ꝙ est spāle in dote ꝟm Ange.vt dixi.s.licet bar.aliter dicat. ¶ Sextodecimo vt pr mariti cogatur se ꝛ sua obligare ꝑ restitutione dotis.l.q liberos.ff.ó ritu nup.l.fi. C.ó do.ꝑ.ꝙ qualr ꝓcedat dic vt ꝑ bar.in.l.si cū dotē.§.trāsgrediamur.ff.sol.mat. ¶ Decimoseptimo qꝛ pr mariti simpliciter qsentiēdo filio recipiēti dotem obligaꝫ ipse ꝛ eius bona ꝟm Bar.i.d.§.trāsgrediamur.de quo dic vt ibi qꝛ venit in qñami ꝓcedētis priuilegij,vt ꝓz ex his q̄ dicit ibi bar. ¶ Decimooctauo ꝟm aliquos priuilegiata dos qꝛ fideiubentes ꝑ qstitutionem dotē ꝟm formā in.l.creditor.§.j.ff.mā.si soluit nō repetit vt est ibi casus sing.ꝟ iudicio meo ibi fundaꝫ sup iure cōi nō sup spālitate dotis. ¶ Decimonono qꝛ ꝓtoꝛ absente pre de bonis patris pōt dotare.l.profectitia.in fi.ff.de iur.dot.qꝛ pro dote qstituenda pōt pr incarcerari. ¶ Vigesimo qꝛ in traditione dotis q̄ fit ex necessitate preābule ꝓmissionis cogiꝛ maritus vltra aliqd ꝓmittere q̄ꝫ quentū sit in ipsa ꝓmissione ꝛ id ꝙ br ꝑ glo. in.l.traditionibus.ff.de pac.casus est in.l.ij.in.fi.rūso ꝟm intellectū gl.ꝛ bar.ꝛ doc.ff.sol.ma. ¶ Vigesimoꝓio qꝛ hodie ipso iure sine traditione dñij rei dotalis retro trāsferꝛ so.ma.in vxorē.l.in rebus.C.de iu.do.ꝛ j.dicā. ¶ Vigesimosc̄o qꝛ ꝑ dote recepta restituenda pñt res subiacentes restitutioni alienari. auc.res q̄.ꝛ ibi glo.Bar.ꝛ doc.C.cōia de leg.ꝛ idē vidistis ꝑ dote qstituenda.s.circa priuilegia data constitutioni dotis. ¶ Vigesimotertio qꝛ fauore dotis nō admittitur compensatio.gl.ꝛ Bal.in.l.diuoꝛ.§.ob donatiōes.ff.so.ma.dicā.j.in.iij. pte. ¶ Vigesimoquarto dos dr priuilegiata,qꝛ lꝫ regͭ reus nō edat actoꝛi ad fundādā intētionē suā tñ fallit fauoꝛe dotis.sicut fauoꝛe fisci inxta.l.iij.ff.de edē.qꝛ eqparanꝛ fiscus ꝛ dos.l.ij.C.ó priuileg.fisci ꝟm Rom in.l.j.ff.so.ma.allegat ad hoc tenere.d. Anto.in.c.ij.de ꝓba.ꝛ Jo.an.in ti.ꝛ istru.edi.§.videdū.ꝛ. ex ꝓmissis.lꝫ ꝛriū tꝫ bal.in.l.j.in.iij. col.ff.ó edē.ꝛ sali.in.l.fi. in fi.C.eo.Bal.in rub.C.ó pui.dot. ¶ Vigesimoqnto dos dr priuilegiata qꝛ lꝫ regͭ pactū de non petendo sit trāsitoꝛium ad heredes vt no.Bar.in.l.si sic.ó verb.ob.fallit tñ in pacto de non petendo doté facto ꝑ virū socero qꝛ non trāsit ad heredes soceri.l.si marito publico iudicio.§.j.ff.so.ma. ¶ Vigesimosexto dos est priuilegiata qꝛ lꝫ alias in pluribus diuersis sentētijs ꝓualeat illa q̄ ferꝛ ꝑ reo.l.inter partes.ff.de re iudi.fauore dotis qꝛ ꝓualet lata ꝑ actoꝛe.c.fi.ꝛ ibi ꝑ cano.ó re iudi. ¶ Vigesimoseptimo est priuilegiata dos qꝛ lꝫ nulla ꝓscriptio ꝓterq̄ xxx.vel.xl.an. currat minoꝛi.l.sicut.C de ꝓscri.xxx.an.l.fi.C.i q.cau.in integ.resti.non est necesꝛ.Fallit in ꝓscriptione aduersus exceptionē non nu.dotis que currit marito ét minoꝛi vt est casus in auc.si minoꝛ.C.de temp.in integ.resti.

¶ Priuilegia data mulieri ratione dotis.

1 Mulieri autē datur priuilegium ratione dotis. ✝ Primo vt in actione ꝑsonali de dote ꝓferatur alijs.l.j.C.de priui.do.ꝛ istud priuilegiuꝫ datur ét si matrimonium non fuerit verū ꝟ putatiuū.l.ij.i fi.cū seq.ff.ó priuileg.credi.ꝛ ꝙ deꝰ mulieri est casus in.l.dabimus.in eo.tit.ideo nō trā sit ad heredem ꝟm Bar.ꝛ doc.in.l.j.ff.sol.ma. ¶ Secundo vt in illa tacita hipotheca ꝓferatur creditoꝛibus anteriorib⁹ habentibus ét tacitā hypothecam de quo dic.vt in.l.assiduis.C.q pot.vtrū añ istud priuilegium habeat dos qfessata dixi j.in.q. an dictū priuilegium ꝛc. ¶ Datur ꝛ tertio mulieri priuilegiuꝫ vt sol.mat.in vendicatione rei doralis ét estimate oibus creditoꝛibus ꝓferatur siue agat rei vēdicatione siue hypotecaria q̄ diuersis respectibus qsideratis in eadem re pñt cōcurrere.l. in rebus.ꝛ ibi Bar.ꝛ Bal.C.de iure do.ꝙ sit fauoꝛ dotis i rebus estimatis ꝓz in.l.duorū.j.eo.ti.ꝟ Bar. ¶ Quarto vt marito vrgente ad inopiam possit agere qstante matrimonio.ꝟm formā.l.vbi adhuc.C.de iu.do.ꝛ vide ibi Bal.nā de rigoꝛe cō stante matrimonio actio personalis non cōpetit,ꝛ qñr nec hypotheca ria que est accessoꝛia de quo plene per Bar.in repe.l.

si constante.ff.so.ma. ¶ Itē dař ꝛ qnto vt pro dote filiafami. habeat legitimā psonā standi in iudicio. aucr. qꝫ locū. C. de col. qꝫ intelligo vt ibi bř. ¶ Itē ꝛ. vj. vt lꝫ dos sit pfectitia tñ acquirit ipsi filie quo ad possessionē ꝛ dominiū. l. pponius philadelphus. ff. fa. her. qó nō est in alijs pfectitijs. l. cū opꝫ. in prin. C. ó bo. que libe. ꝛ ita vult Saly. in rub. C. de prini. dotis.

¶ Itē ꝛ. vij. vt ēt dos aduentitia tpe ffoꝛ. ei acqraī vt notatur in. l. ij. §. qꝫ si in patris. ff. so. ma. vbi gl. spāliter ƀ dicit p. l. plꝫ. ff. de acqui. here. ¶ Itē ꝛ octauo qꝛ dař sibi actio ad restituendā seruitute amissam facto mariti, qꝛ nō est soluendo lꝫ non dolose nec facto culpabili amiserit. l. si maritus. ff. de fun. dota. ēt plus est qꝫ in casu. l. fi. circa prin. ff. de eo p quē fac. erit. ¶ Nono vt pactū patris nō noceat filie in actione de dote. l. ij. C. de pac. cōuen. ꝛ ibi Bar. ꝛ Bald. qui dñt hoc esse notabile. ¶ Decimo priuilegiū mulieris est introductū vt ex pacto matris non queraī actio filijs. l. pactū dotale. ꝛ ibi Bar. C. de pac. cōuen. licet alias secus. l. gaius. ff. sol. ma. ¶ Undecimo qꝛ paciscēdo pōt facere qditiorē dotis meliorē, sꝫ non deteriorē. l. si pater. §. i. cū seq. ꝛ l. ij. ꝛ l. de die. ff. de pac. do. ¶ Duodecimo priuilegium mulieris est introductū vt non possit pacisci qó maritus solum teneaī de dolo nō de culpa, lꝫ alias ƀ possit fieri. l. pompo. ff. de pac. do. ꝛ dic vt ibi.

¶ Tertiodecimo quia habet beneficium ne a marito conueniatur vltra quam facere possit. l. nō tantum. ff. de condi. indeb. ꝛ l. ex diuerso. §. i. ff. sol. ma. ꝛ idē beneficiuꝫ hꝫ maritus conuentus de dote. dicā. j. in ver. marito ēt. ¶ Quartodecimo vt i re ēpta ex pecunia dotali preferaī alijs creditoribus in actione psonali l. si cū dotē. in fi. ff. sol. ma. ꝛ vult Jo. fab. in. l. si ex pecunia. C. ó iure do. sꝫ dices tu nō est spāle in dote, qꝛ idē in alio quocunqꝫ ex cuius pecunia res est empta. ita Bar. in. l. lꝫ. C. qui pot. post Jac. bu. sed dic qó ꝓ eos est glo. in. l. procu. §. plane. ff. de tribn. sꝫ pōt eoꝝ opi. sustineri qñ spāliter mutuasset pecuniā ad illam rem emendā. ita Pe. ꝛ Cyn. in. d. l. lꝫ. alias secus preterqꝫ in uxore. d. l. si cū do. in fi. ¶ Quintodecimo qꝛ talē rē ēptā ex pecunia dotali pōt in subsidiū vendicare. ita Cy. in. d. l. si ex pecunia. per. l. uxor mariti. ff. de do. inter vi. ꝛ uxo. ¶ Sextodecimo qꝛ lꝫ ꝑm gl. ꝛ cōem sententiā. in. l. in rebus. C. de iu. do. maritus dicaī dñs rei dotalis tñ thesaurū in ea inuentū pro parte restituit mulieri quasi in alieno inuentū. l. dinoꝛtio. §. si fundū. in fi. ff. sol. ma. ¶ Decimoseptimo qꝛ ipsa mulier hꝫ restitutionez si in dote cōtingat lesio quasi lesa in ꝓprio patrimonio. l. iij. §. sed vtrum in fi. ff. de mino. ꝛ plus dixit Paul. in. l. j. ff. so. ma. quod mulieri lese in dote restituenda subuenitur qꝫuis ipsa sit maior xx. annis. ꝛ cesset dolus aduersarij per. l. sui succursum. in fine. ff. de iure dotiū. vbi est tex. not. ¶ Decimooctauo qꝛ psona ipsius mulieris intelligiť in stipulatione inserta. l. post dotez. ꝑm vnū intellectū qui est cōis. ff. so. ma. lꝫ alias persona extrinsecus nō subintelligaī. l. si ita stipulatus. §. chrysogonus. ff. de ver. obli. sed scōm aliquoꝝ rōnem de qbus videatur in. l. post dotē pre alleg. ibi non esset spālitas. sed vide Bar. in. l. gaius. eo. tit. q dicit qó si extraneus dotē stipuleť simpliciter reddi lꝫ non dicaī cui intelligitur mulieri fauore dotis dicēs esse casuꝫ in. d. l. post dotē ꝑm te. tiā lectura. ¶ Et ex hoc insurgit decimūnonū priuilegiū qꝛ ipsi mulieri pōt alius stipulari dotē. l. gaius. ff. sol. ma. ꝓ. §. alteri. insti. de inuti. stipu. ꝛ ꝓ. §. alteri. l. stipulatio ista. ff. ó ver. ob. Vigesimo vt si qs stipuleť sibi aut mulieri alternatiue mulieris est integra actio. d. l. gaius. ¶ Vigesimoprimo mulier est multū priuilegiata, qꝛ si agit hypothecaria pro dote recuperāda ꝛ creditores petūt sibi cedi actionē de dote cū priuilegijs suis mulier ipsa nō cogiť cedere scōm Bal. ꝛ Ange. in d. l. i. ff. so. ma. alleg. no. per Jac. de are. Cy. in. l. cū tibi. C. qui po. i pig. hab. Imo alleg. no. in. l. j. C. ó priui. do. ꝛ in. l. ex pinribus. de admi. tuto. rangā aliquid j. pri. qō. Et in veritate magna est auctoꝛitas Bal. Ang. ꝛ Imo. sꝫ tu videas originaliter Cy. in. d. l. cū tibi. ¶ Vigesimosecōdo qꝛ lꝫ quilibet creditoꝛ agēs hypothecaria ꝓ extraneū possessoꝛē repellaī si ipse possessor offerat sibi debitū. l. paulus. ff. quib. mod. pign. vel hypo. sol. tñ si mulier agat hypothecaria pro ipsa dote recuperanda ꝛ possessoꝛ ipsius rei offerat quantitatem dotis ipsi mulieri nō repelet eā eo qꝛ mulier agit hipothecaria ad ipsaꝫ rem vt ex fructibus ipsius rei possit se ꝛ eius liberos alere. Ita singulariter voluit Jac. de are. ꝛ Cy. in. d. l. cū tibi per illuꝫ tex. de cuius virtute vide Bar. ꝛ Mod. i. l. si constante. ff. solu. matr. dicā infra in. iij. parte huius operis.

¶ Priuilegia data marito ratione dotis.

7 **Marito** taūt seu ex pte mariti repio data multa priuilegia ratione dotis. Primo qꝛ hꝫ priuilegiū maritus ꝛ filij eius eiusdem matrimonij ne conueniantur ꝑ dote vltra qꝫ facere possunt. §. item si de dote. insti. de actio. i tantū vt non valeat pactum in ꝓrium. l. alia. §. eleganter. ff. sol. ma. qꝫ verū nisi conuenirentur actione reali ꝛ declara vt dixi. j. i tertia parte huius operis. ¶ Secundo est priuilegiata pars mariti in tanta stipulatione sicut uxoꝛ. ꝛ ita glo. Cy. ꝛ Bal. in. l. vnica. C. de rei uxo. actione. ¶ Tertio qꝛ potest expetere uxorem pp non solutam dotem vt dicam in. ij. parte.

¶ Quarto qꝛ potest licite pro dote usuras recipere qꝫ qualiter procedat dicam vbi. s. ¶ Quinto vt non obstante confessione de recepta dote possit opponere exceptionem non nume. dotis ꝛ incumbat mulieri onus probandi fuisse numeratam vt in toto titulo de non nu. pec. In ceteris autem staretur confessioni. l. generaliter. C. de non nu. pecu. ¶ Sexto qꝛ maritus lucraī dotem pp adulterium uxoris. notatur in. l. consensu. C. de repu. dicam. j. in. iij. parte. ¶ Septimo hꝫ priuilegium maritus vt pro dote conseruanda non teneatur dare fideiussoꝛē ꝛ si dederit nō tꝫ vt in rubro. ꝛ nigro. C. ne fideius. dotium dentur, ꝛ ideo ponit in. l. ij. eo. ti. Idē si detur pro dote tradenda vť firmat glo. post Azo. in. l. j. e. ti. ꝛ ibi Bar. ꝛ idē Bar. in. l. si ꝙstante. §. quot. ff. sol. mat. lꝫ By. ibi tenuerit ꝓrium vt possit dari fideiussor ꝑ dote reddenda. ꝛ idem tenuit. Cy. post Odofr. in. d. l. j. p suas rationes de quibus ibi ꝛ ēt Bal. ibi in eandem partez inclinat qꝛ non est eadem ratio in dote restituenda que in conseruanda, qꝛ facilius conseruant qꝫ restituant. ꝛ ita etiam dicunt Bald. ꝛ Ang. in. d. §. quot. vbi ēt hoc firmat Imo. ꝛ rñdet argumētis que fiunt in ꝓrium. ꝛ idē tenet Jo. fab. in. d. l. j. ꝛ tetigi. j. in. iij. parte. ¶ Octauo est ꝑiuilegiatus maritꝰ vt possit pro dote agere rei vēdicatione. l. doce ancillā. C. de rei vēdi. l. in rebus. C. ó iu. do. licet non sit proprie ꝛ absolute dñs sed qualificatus ꝛ ertā sit quedam mixtura dominij inter eum ꝛ uxorem.

¶ Nono qꝛ potest manumittere seruum dotalem. l. j. C. de ser. pig. da. l. ꝛ si dotis. C. de iur. do. Item ꝛ iubere seruo dotali vt adeat hereditatem. l. seruus dotalis. ff. solu. matrimo.

¶ Decimo qꝛ pōt agere ad ipensas necessarias factas i re dotali non obstāte qó pactus fuerit in ꝓriū. l. quo iure ff. de pact. dot. rō qꝛ tales impense minuunt ipso iure dotē ꝛ ibi ēt est expsus in litera. ¶ Undecimo qꝛ hꝫ inducias annales ꝑ exactione in rebus mobilibus. de quo dic vt in. l. vnica. §. exactio. C. de rei uxo. actio. ¶ Duodecimo ꝑs mariti est ꝑiuilegiata in tacita cōstitutione dotis sup toto mrimonio mulieris qñ simpliciter ꝓrit de quo dic vt dixi. s. ¶ Decimotertio ēt in tacita ꝙstitutiōe dotis ꝙstitute pro marito de quo dic vt dixi. s. ¶ Decimoquarto qꝛ sibi ipse maritus facit expēsas necessarias ipso iure minuit dos. l. q in re. ff. de pac. dot. in fi. ꝛ §. ꝑ refectionē. insti. de act. spālitas ꝑz p. l. si seruos vbi casus multū notabilis. ff. de pig. ꝛ p. l. in fundo. ff. de rri vē. ꝛ hoc ꝑsertim tenēdo qꝫ ipse fundus possit tūc desinere esse dotalis put tenuit gl. in. d. §. p retentionē. ꝛ in. l. j. §. primū ēt ob impēsas. C. ó rei uxo. ac. ꝛ ibi Jacob. ó are. By. ꝛ Cy. ꝑ qbus vť expssus in. l. si is q. §. qꝫ dť in fi. ff. de iure do. nisi mulier j. annū obtulerit impēsas vt ibi, sed in ꝓriū vť casus rotūdus in. l. qó dť. ff. de impē. in reb. dota. fac. vbi ꝑ hoc ꝓrium tꝫ ibi Bar. quasi Ulpianus corrigat opi. scenole de qua in d. §. qó dť. ꝛ ita tꝫ Jac. but. ꝛ Sali. in. d. §. nec ob impēsas. ꝛ ibi Bal. dicit qó tales expēse minuunt dotē ipso iure intellectualiter ꝛ anteqꝫ opponaī exceptio ēt minuit ꝑm eū dos noie, durat tñ titulus dotis. d. l. qꝫ dť. iō adhuc durat inalienabilis hꝫ bal.

SVMMARIVM

1 Priuilegia que dantur cnotractui dotis an transeant in heredem.
2 Priuilegium quod datur rōne fori. sez qꝫ dos possit peti coram iudice ecclesiastico an transeat ad heredes.
3 Priuilegium. l. exigere dotem. ff. de iur. dot. transit ad hēdes.
4 Priuilegiū qó daī instantie seu cause an transeat ad heredes.
5 Interpretatio in dubio fit pro dote.
6 Priuilegiū quod fundus dotalis non possit alienari, quando transeat ad heredes.
7 Periurij exceptio afficit personam iurantis.
8 Dos publicatur in quinqꝫ casibus in fauorem mariti.
9 Priuilegium qó mulier preferatur alijs in actione personali non transit ad heredes.
10 Priuilegia data patri matri an cōpetēt hēdibus ipsius mariti.

¶ Octuagesimoprimo

¶ Octuagesimoprimo quero. Parte.j.

Visis priuilegijs dotium videre ꝙgruit an ista priuilegia trãseant in vniuersalem aut singularẽ successorem. Et qꝛ tex. valde notabilis in.l.ex pluribus. alias icipit, si ex pluribus.ff.de admi.tuto. vī nobis dare vnã singularẽ doctrinam. vcꝫ qꝫ illa priuilegia q̃ nõ sunt trãsmissibilia ad heredes nõ possunt in aliũ trãsferri per cessionẽ vt ibidẽ per Bar. ⁊ doc. idcirco prius cognito q̃ transeãt ad heredẽ de facili cognoscemus q̃ sint cessibilia seu q̃ tranleãt in singularem successorẽ. l.j. in prin. ff. de his q̃ sui vel alie. iur. sunt. Discurramus igitur per singu
1 la mẽbra posita in precedenti. q. Et primo † videamus an priuilegia que dantur ẽctui seu ꝙstitutioni dotis trãseant in hẽdes. ⁊ Bar. in.l.j.ff.so.ma. tꝫ qõ sic ⁊ exẽplificat in priuilegio tacite stipulationis de quo in.l.j C.de re. vxo. act. ⁊ in priuilegio qꝫ sit ẽctus bonefidei. §. fuerat. insti. de actio. ⁊ idẽ credo in omnib⁹ aliꝫ priuilegijs que enumerani in.q. precedenti q̃ respiciũt constitutionẽ dotis qꝛ dote creata ⁊ ꝙstituta modis ⁊ formis ibidẽ contentis nõ potes negari quin cõmoditas illius ꝙstitutionis a iure recepte transeat ad heredes. Idẽ credo in priuilegio dato petitionis dotis. idẽ Bar. dicit vbi. §. in priuilegio dato actioni de dote vt est tacita hypotheca qꝛ trãsit ad quẽcũqꝫ ad quẽ trã sit actio. Et ego dico idẽ in alijs omnibus ꝙ me enumeratis i. §. precedenti. ver. actioni. lꝫ in eo qõ respiciat excepi. velle. pos-
2 sit dubitari per rõnem. l. gñaliter. C. ad velleia. quasi potius sit datũ mulieri q̃ actioni. ¶ Sꝫ q̃ro † qd de priuilegio qõ dat ratione fori vt possit dos peti corã iudice ecclesiastico certe non credo illud trãsire ad heredes qꝛ potius respicit ipsam mulierẽ nõ aũt hẽdes vt presertim tenendo qõ corã iudice ecclesiastico
3 n õ possit dos peti nisi incidenter qꝛ tunc illud põt accidere ni
4 si in muliere. ¶ † Sꝫ priuilegiũ legis exigere dotẽ. ff. de iu. dot. bñ teneo trãsire ad hẽdes a fortiori. ¶ Sꝫ quid † de ꝓuilegio ꝙ dat instãtie seu cãe an trãseat ad hẽdes. Bart. in. d.l.j. dicit qõ sic ad vniuersales ꝑm tñ qualitatẽ hẽdem. l.ij. ff. de re iudic. Sꝫ ego dubito qꝛ vī respicere mulierẽ ⁊ eius pietatẽ intantum vt ẽt marito agenti actione ex stipulatione qui sibi stipulat⁹ est dotẽ nõ videat cõpetere. l.iij. C. de dotis promis. ibi more iudi-
5 ciorũ perueniens. ¶ † Sꝫ videamus quid de priuilegio qõ datur ipsi. Bar. dicit qõ transit ad oẽm ad quez trãsit ipsa dos ⁊ exẽplificat in priuilegio illo qõ in dubio fiat interpretatio ꝙ dote. l. in ambiguis. ff. de iu. do. nec. n. ꝓꝫ Bar. dat tñ mulieri. sed ẽt ex parte viri. d.l. in ambiguis. qõ est bñ notandum. similiter exẽplificat in eo priuilegio ꝙ fundus dotalis nõ põt alienari ꝙ trãsit ad heredes. Sed attende qꝛ istud vī falsum qꝛ so. matri-
6 nari. Sed dic qõ Bar. ⁊ doc. q̃ sequunt eũ intelligunt † qñ fundus fuit alienatus vinente vxore quoca in hoc priuilegiũ innuita intellexerit Bar. ꝓꝫ ibi dñ dicit qõ hꝛs põt vendicare sicut ipsa mulier. Et attende qꝛ in tantũ trãsit ad hẽdes mulieris vẽdicatio fundi alienati vt ẽt si mulier ipsa alienatus seu ꝙsentiẽs alienationi nõ possit ẽuenire ꝓp iurm. c. cũ ꝙingat extra de iureiur. tñ heres eius poterit vendicare qñ Jo. fab. insti. q. alie. licet vel nõ in prin. qꝛ iurm solum ligat aiam iurantis, nec transit ad heredes vt no. canoniste in. c. veritatis. extra de iureiu. ⁊ iõ tex. in. c. cũ contingat. not. dicit mulieres ipsas seruare debere hmõi iuramenta quasi dicat, qõ non heredes. Ex quo ifero singulariter qõ si ille qui iurauit in ẽctu cederet alteri poterit cessionarius ẽuenire nec obstabit exceptio periurij per. dic. c. veritatis. iunctis his q̃ dicũt Bar. ⁊ doc. in.l. apud celsum. §. fꝫ cũ legitima. ff. de excep. doli. vbi dicunt qõ illa exceptio que nõ af-
7 ficit actionẽ sed personã non ob. cessionario lꝫ obstet cedenti ꝓ gl. no. que est ibi q̃ꝫ perpetuo tene menti. sed certũ est qõ † exceptio periurij afficit personã iurãtis. d.c. veritatis ergo. ⁊c. Qõ verũ credo in casibus in qbus iurm nõ firmat ẽctum vt est qñ in odium creditoris reiicitur ẽctus. qõ exẽplifica ꝓ Bar. ⁊ do. in.l. si quis pro eo. ff. de fideius. in quarta cõbinatione. Ceteruꝫ in casibus in quibus iurꝫ firmat ẽctũ vt qñ fauore debitoris reiicitur ẽctus in muliere alienante seu ꝙsentiente alienatiõi fundi dotalis. c. cum ꝙingat. extra de iureiu. scõꝫ Bar. in. d.l. si qs. in. v. cõbina. ⁊ sequit ibidẽ ⁊ cõiter canoniste in. d.c. cum ꝙingat. ⁊ qñ tunc possunt ꝓcedere que. §. dixi ꝙiũgendo id qõ dixit But. in. c. cum sit generale. de so. compe. ibi tertius casus ⁊c. post Jo. an. in. c. fi. extra de sepul. vbi concludit qꝫ efficacia obligationis firmate per iuramentũ transit ad heredes ⁊ ꝓ qñs ad cessionarium vt teneantur obseruare iuramentum ipsum licet non quo ad hoc vt possit conueniri coram iudice ecclesiastico ratione iuramenti qꝛ non peccat nõ veniendo, seu non est pirus. ⁊ idẽ firmat Bal. ⁊ Saly. in. d. auc. sacramento. qꝫ verꝫ iure actionis. tñ ⁊ poterit officium iudicis ecclesiastici implorari vt heres teneat satisfacere anime defuncti. ita dicit Panor. in. d.c. fi. de sepul. ꝓ illum tex. ⁊. c. a nobis. secundo de sen. excom. ⁊ ita ꝑm eum saluabitur opi. Abbatis tenentis ẽrium qõ bene nota. qꝛ ẽt erit vis in modo practicandi qꝛ implorando officium iudicis vt. §. poterit indistincte trahere ẽt heredes iurantis ad forum ecclesiasticum. Et ex premissis infero Joã. fab. in loco vbi. §. male dixisse qꝛ iuramentum mulieris super alienatione fundi dotalis firmat ẽctum. ⁊ qñr heredes non poterunt vendicare per ꝓmissa, ⁊ ista ẽt tene menti ad alium effectum. qꝛ vbi ẽctus firmatur iuramento non tñ poterit conuenire.
¶ Quero demũ qꝛ multa alia ꝓuilegia. §. enumerani q̃ sunt data doti, videamus an alia quoqꝫ transeant ad heredes. ⁊ dico breuiter ꝙ sic exceptis illis que non possunt adaptari ad heredes quorum tñ cõmoditas potest respicere heredes. nam quedam sunt que ad pſonã heredũ non pñt adaptari vt est tertium ⁊ vltimuꝫ priuilegium. de quinto ẽt posset dubitari qꝛ illa pietas solum vī respicere mulierem in vita. Octauũ vero priuilegium
8 ꝙ est qꝛ † dos non publicatur nisi in quinqꝫ casibus tendit in fauorem mariti cui tantum publicatur dos vt ibi dixi. Illud autẽ ꝙ dos non publicetur vbi mulier non damnat ad mortẽ bene tendit ad fauorem mulieris in q̃ñ ⁊ reliqua poteris ꝓ te percipere an adaptentur ad heredes vel non. ¶ Nunc dicamus
9 de ipso priuilegio † ꝙ datur ipsi mulieri in actione personali vt preferãtur aliꝫ ꝙ non trãsit ad heredes. l.j. C. de priuileg. dota. ⁊. l. dabimus. in prin. ff. de priuileg. credi. Sed illud ꝙ in tacita hypotheca preferatur transit ad suũ heredẽ non ad alios. vt. l. assiduis. C. qui pot. in pig. habe. in. §. fuerat. insti. de actio. idem dico in beneficio ꝙ hꝫ maritus ne q̃eniatur in plus quaꝫ facere possit, qꝛ hoc ẽt habẽt eius filij non alij heredes. l. ⁊ fide iussor. in fi. cum sua glo. q̃iuncta. l. non tantum. ff. de re iudi. sed illud beneficium restitutionis ꝙ datur per. l. tertiã. §. sed vtrum ff. de minо. in fi. §. puto bñ transire ad heredes. per. l. non soluꝫ ff. de reiureg. resti. Alia vero priuilegia que. §. enumerani respiciunt ipsam mulierem lꝫ in q̃ñ possint redundare in fauorez
10 heredum. ¶ † Reliquum est an priuilegia data patri mariti cõpetent eius heredibus. ⁊ dic ꝙ primuꝫ ne conueniatur vltra q̃ꝫ facere possit competit filijs eiusdem matrimonij non autem aliꝫ heredibus, vt habeẽ in. l. etiam. ff. sol. ma. Secundum vero competit soli marito cui soli cõpetit actio ex stipulatu tacita de dote non eius hẽdibus qꝛ ꝓ mortem mariti solui matrimoniuꝫ ⁊ dos est in casu restitutionis. ⁊ cui damus actionez multo magis exceptionẽ. Similiter tertium non põt adaptari nisi ad maritũ ꝑꝫ de se. Quartũ vero etiã non cõpetit hẽdibus mariti. qꝛ. c. salubriter. extra de usuris. non ꝓcedit in hẽde mariti ꝑm Innocẽ. ⁊ Pan. Ibi, quintum no. priuilegiũ exceptionis non numerate dotis bene cõpetit heredibus mariti. Casus est i. l. fi. C. de dote cau. Utrum autem sextũ priuilegium competat heredibus mariti ꝓꝫ ex his que ibi dixi que sunt bene notãda, qꝛ quotidiana. Septimũ autem priuilegium solum respecit maritũ ⁊ similiter octauũ. ix. vero competit eius heredibus qꝛ eius pactũ quasi sit donatio improbat ⁊ ideo tã ipse quam heredes cõseq
poterunt expensas non obstante pacto. idcirco de. x. qꝛ illas in ductas habent etiam heredes. d. §. exactio. in fi. que querit an heredes extranei teneant alere vxorez ex quo medio tpe habẽt dotẽ. ⁊ dic vt ibi est notabile. reliqua vero priuilegia nõ possunt adaptari nisi ad maritum exceptio. ix. ꝙ ẽt respicit eiꝰ hẽdes.

❧ SVMMARIVM ❧

1 Priuilegia dotalia an possint per viam cessionis transferri in emptorem vel in alium singularem successorem.
2 Priuilegia que ad suum heredez transeunt an possint etiaꝫ trãsire ad cessionarium ex necessitate.

¶ Octuagesimosecundo quero.

Visigit an ista priuilegia trãseãt ad hẽdes vniuersales
1 videmus † an possint ꝓ viã cessionis trãsferri in emptorem vel in alium singularem successorem. Super quo dic ꝙ ea que sunt mere personalia ita vt ad nullum heredem trãseãt nõ possunt per cessionem transferri si fiat cessio ex necessitate scõꝫ Bar. in. l. vnica. C. de priuileg. do. per. l. si ex pluri. ff. de admi.

ruto. Sed illa que ad ſuũ beredẽ tranſeunt ꝛz non ad extraneũ poſſunt ita demũ in ſingularem ſucceſſorẽ trãſferri ſi fiat ceſſio ex neceſſitate. ſecus ſi volũtarie. l. fi. C. de iure fiſci. ⁊ ibi Ang. ⁊ ita dicit Ang. vbi. ſ. Sed videamus an bñ dicat ⁊ videat qđ nõ in primo mẽbro qñ fit exceſſio ex neceſſitate. arg. d. l. fi. ⁊ qz magis ſubuenit in neceſſitate poſita. nec ob. l. ſi ex pluribus. qz põt rñderi qz ibi tutor debebat ex ꝓpria ſua iſolidũ. iõ nulla fit ei iniuria ſi exigat inſolidũ. ſz ille cui mulier vẽdit vel donat nõ tenebat primo mulieri. in aliquo ergo plenior fit eidẽ conceſſio virtute cuius dz trãſire priuilegiũ. Sz tũc ob. rõ illi⁹. l. ſi ex plu ribus. q̃ vr facere rkam qđ illa priuilegia q̃ ad nullũ beredẽ trã ſeunt nullaten⁹ ſunt ceſſibilia. ſz potes dicere ꝙ illa verba ibi q̃ nec hr̃di ⁊c. nõ ſunt rõ ſen qd cãtinum nec neceſſario tribuũt re gulã apud bñ cõſiderãtes. Cy. in. d. l. vnica. ꝛz qđ illũ ꝑuilegiũ qđ dat mulieri ꝓ dote det ꝓſone ſeu cãe rõne ꝓſone qđ idẽ eſt ſm eũ in. l. in oibus. ff. ỏ reg. iur. ⁊ ꝓ By. d. l. j. ff. ſo. ma. iõ dicit ipſe qđ priuilegiũ ꝓdeſt ceſſionario viuẽte muliere, vel ea mor tua eius filio alias nõ. l. ſi tibi. ſ. pactũ. ff. de pac. Intelligo ꝙ di cit de filio qñ ei cõpetit priuilegiũ qđ qñ ſit vidiſtis. ſ. Itẽ itel lige qñ det euictio vt ſentit idẽ Cy. cõiũgẽdo ſua dicta ⁊ expreſ ſe b vult ibi Jo. fa. Adde rõnẽ, qz tũc ſi ſecus diceremus nec ꝓ deſſet mulieri aut eius filio ꝛ quos haberẽt regreſſ⁹ de euictio ne, vñ ſuccedat. l. ⁊ hr̃di. ſ. ſi. cũ ibi no. ff. de pac. quen. l. ſeq. de-
2 mũ videamus †an Bar. bñ dicat in ſcõo mẽbro dñ dicit qđ pri nilegia q̃ ad ſuũ hr̃dẽ trãſeũt pñt ẽt trãſire ad ceſſionarium ex neceſſitate. ꝓ. l. ſi. C. de iure fiſci. ⁊ reperio ꝙ Jmo. in. l. poſt do tẽ. ff. ſol. ma. ꝛz qđ nec tũc trãſeat priuilegiũ in ceſſionariũ ꝓ. ſ. j. in auc. vt inſtrm do. ex a. vbi illa ceſſio fiebat ex neceſſitate, qz fiebat creditorib⁹ ibi. Itẽ creditorib⁹ ⁊c. ⁊ tñ nõ trãſit priuilegius nec nõ ob. l. illa. ſ. fi. qz logt in priuilegio ꝙ dat fiſco qđ ſui natu ra eſt ꝑpetuũ cũ fiſcus nũq̃ moriat. ar. c. ſi gñaſſe. eẍ de reſcri. li. vj. Sz in muliere erat priuilegiũ ꝙ debebat extingui vna cũ ꝓſona. Sz ſalua pace imo ille. ſ. primus. nihil facit qz loquit de creditoribus mulieris, vt ꝑz ex tex. ⁊ ẽt gl. ibi vult ꝯbus credito ribus nec cogit mulier cedere qz põt eis ſatisfacere aliter q̃z p ceſſionẽ, vñ ſi cedat volũtarie facit. Ro. ẽt in. d. l. poſt dotez. ꝛz Bar. ꝓ tex. in auc. vt imobili. añ nup. dã. ſ. fi. vbi dũtaxat pre-
ferẽt mulieri, ⁊ nõ alijs. Itẽ Ro. vr repzebẽdere Bar. inquãtũ dicit ceſſionariũ ex cã neceſſaria vti priuilegio cedẽtis. nã ſcõm Ro. dato. ꝙ noie cedẽtis vtat, tñ ad vtilitatẽ ſuã, nõ ãt ceden tis agit. l. q ſtipẽdia. ff. ỏ ꝓcur. dicit tñ. ro. ꝙ ſi exꝑſſe actũ fuiſſz ꝙ i ceſſionariũ ex cã neceſſaria trãſferant priuilegia ꝙ b fieri po tuiſſet ꝓ. l. ſi minor. i ꝓn. ff. ỏ mino. ⁊ l. ſi minor. C. ỏ reſti. i integ. ſec⁹ ſi ex cã volũtaria qz b fieri nõ poſſet ꝓ. l. ij. i fi. ff. de reſi. no. ꝓ Cy. i. l. ad offiñ. C. cõi dini. dũ firmat ꝙ priuilegiũ ꝙceſſuz vici nis vt prio reqrant i alienatione rei imobilis, an emere velint ñ põt in aliũ cedi ꝓ. l. mulier. ſ. ex aſſe. ff. de iu. do. qz hmõi ceſſio eſt volũtaria. ⁊ i b articulo nõ vr̃ bar. i. d. l. poſt dotẽ. poſſe ſecu re defenſari, qm̃ nõ bñ rñdit ad tex. i. d. auc. vt nõ fiãt exactio. do. ꝓ quẽ tex. vr̃ ẽt Bet. ⁊ Cyn. male diſtinxiſſe quos. ſ. retuli, qz vtroq̃ caſu militat eadẽ rõ. Ro. ẽt non vr̃ bñ loq inq̃ntum ꝛz ꝙ ſi exꝑſſe actũ fuiſſet ⁊c. qz b eſt ꝯ. d. l. ex pluribus. nõ ob. ll. alleg. ꝓ eũ. qz loquunt in bñficio reſtitutionis in integrũ ꝙ tran ſit ad hr̃des oẽs. l. nõ ſolũ. ff. de in integ. reſti. nec ẽt vr̃ recte di ſtinguere dũ dicit, aut ex cã volũtaria, aut neceſſaria, qz indiſti cte vident priuilegia ꝓſonalia nõ trãſire in ceſſionariũ ẽt ſi aga tur exꝑſſe, vt no. in. d. auc. vt nõ fiãt exac. do. nec ꝓdictis ob. ſi ꝓ bar. alle. tex. in. l. ſeio. ſ. ſi ꝓdiũ. ỏ leg. ij. qđ alle. bar. i. l. i. C. ỏ ꝓui. do. qz rñ. vt ꝓ Jmo. i. d. l. poſt dotẽ. Et i b articulo vide bal. ⁊ Sal. i. d. l. j. vide Ang. ⁊ Jmo. i. l. j. ff. ſo. mat. vbi tunc ꝯ Bar. in. d. l. poſt dotẽ. ⁊ in puncto iuris iſtud vr̃ mihi verius.

SVMMARIVM

1 Pater qñ acquirit ꝓ dote filie an ſit priuilegiatus ſicut filia.
2 Priuilegium prelationis in hypotheca an competat ſcõo vi-
ro cui dos fuit promiſſa per heredes primi viri.

C Octuageſimotertio quero.

1 An †qñ pr̃ acquirit ꝓ dote filie ſit priuilegiatus ſicut filia. bar. i. l. poſt dotẽ. in pe. q. ff. ſo. ma. ꝛz ꝙ ſic ſi agit noie filie. alias ſecus vt ibi ꝓ eũ. ⁊ i. l. in q̃rtã. ff. ad. l. fal. ⁊ i q̃ſi. ſuo in cip. Libertus. ⁊ bal. i. l. ſcim⁹ in ꝓn. C. ỏ inof. teſt. Sal. i ea. l. ſ. repletione. bal. i. l. qñ i nouel. C. ỏ inof. teſt. p ang. i. l. illõ. ⁊ i. l. illã. C. ỏ colla. ſz in q̃riũ ꝙ pr̃ debeat indiſtincte eẽ priuilegiat⁹ ſi cut filia facit, qz pr̃ tenet dote filie q̃ſeruare. auc. ſz q̃uis. C. de rei vxo. act. ar. l. cũ dotẽ. ff. ad. l. fal. tñ rñdeo qđ in dictis iuri. cõmodũ illõ dz ꝓuenire ad ꝓſonã priuilegiatã in oẽm euẽtũ ſe cus in oi mõ, qz dos exacta ꝓ patrẽ efficit ei⁹ ꝓpriũ primoniũ. l. fi. C. cõia vtriuſq̃ iud. ⁊ ſz teneat eã filie q̃ſeruare tñ ipſius rei ſa l⁹ nõ rẽdit ad illud attẽto qđ poſſet nõ nnbere, vñ nõ inſpicit ꝙ euenire poſſet iuxta mãz i. l. iter ſtipulãtẽ. ff. ſtichũ. ⁊. ff. ſcr̃a. ff. ỏ ver. ob. vñ mihi plus plz opi. bar. q̃z ſeqt Ang. ⁊ Jmo. in. l. fi. ff. ſo. ma. vide bal. i. l. j. in. j. col. C. de rei vxo. act. ⁊ ex predictis
2 ifero qđ †priuilegiũ plationis in hypoteca cõpetat ſcõo viro cui dos fuit promiſſa ꝓ hr̃des primi viri, qz ireret ipſius mulieris qđ b priuilegiũ competat ipſi ſecundo viro ad hoc vt ipſa repiat ſe dotatam. facit ad ar. Lauia. cum ibi no. C. de iure do.

SVMMARIVM

1 Bos an ſit priuilegiata in preſumenda prioritate temporis.
2 Studij cauſa ⁊ cauſa dotis equiparantur.

C Octuageſimoquarto quero.

1 An † dos ſit priuilegiata in preſumẽda prioritate tpis. Bar. qđ ſic in. l. j. in figuratione caſus. ff. ſo. ma. ex cu ius dictis no. ꝙ ad b vt qs ꝓferat in hipoteca, ſufficit ꝙ inſtrm fuerit rogatũ añrioi hora q̃z aliud inſtrz, ỏ quo ẽ gl. in. l. ex plu rib⁹. in ℞. eadẽ. die. ff. ỏ ſol. q̃z ſumme cõmẽdat bal. in. Limpa tor. ff. de ſta. ho. ⁊ in. l. ſi. in. iij. col. C. ỏ edic. dini. Adde ꝙ idez bar. in. d. l. i. tz ẽt ibi bal. referẽs By. ita tenuiſſe. idẽ bal. in. l. dotis. ff. de iu. do. ⁊ in. l. in ambiguis. eo. ti. ⁊ in. l. ad exactionẽ. C. de do. pro. plus dicit bal. in. d. l. dotis. ꝙ ẽt ſi ex altera pte ꝙrrat fiſcus ꝓſumet potius ꝯ fiſcũ. ⁊ ſic cã dotis ꝓſumet ꝓ. alle. l. nõ puto. ff. de iure fiſci. q̃ tñ loquit in quocũq̃ priuato, vt ſemp ꝓſumat potius ꝯ fiſcũ, vt declarat By. ⁊ bar. Predicta vera qđ inſtrz dotis ꝓſumet prius factũ ſi ita ꝓſumi ſit fauorabi lius. ⁊ idẽ dicit bal. i. d. l. j. ſo. ma. ſi vnũ inſtrm ꝙtineat ſalarius
2 doct. legẽtis, qz †cã ſtudij ⁊ cã dotis eqparãt vt no. ibi bal. i fi. faciũt no. ꝓ gl. i. l. j. C. ỏ ſtudijs liberalibus vbis Rome. li. xj.

C Octuageſimoquinto quero.

An mulier nupta habeat priuilegiũ in actione ỏ dote bar. in. l. j. in pe. col. ff. ſol. mat. tenuit ꝙ ſic. idẽ tz Bal. in. l. ij. ff. de iu. do. ⁊ ꝓ hoc eſt caſus in. l. aſſiduis. ſ. exceptis. C. qui po. in pig. ba. ⁊ idẽ tz bar. in. l. nupta. ff. ſo. ma. tetigi. icidẽtr. ſ.

SVMMARIVM

1 Vxor ſterilis an habeat priuilegia dotis.
2 Cauſe plures vbi concurrunt ad ꝓducendũ vnum ⁊ eundẽ ef-
fectum, licet ceſſet vna, ⁊ alia militet non ceſſat effectus.

C Octageſimoſexto quero.

1 An mulier †ſterilis habeat priuilegia dotis. (C Additio. priuilegia dotis. Adde Bal. in. c. i. ſ. mutus in fin. ſi epiſ. vel abba. no. ꝙ Bar. in. l. ſi qs poſt humos. ỏ libe. ⁊ poſt hu. dicit ꝙ mulier ſterilis hz priuilegiũ dotis niſi ſit nãliter ar-
cta.) Bar. i. d. l. j in penul. col. ff. ſo. ma. tz ꝙ ſic. idẽ tz ibi imo. ⁊ bar. i. l. ſi qs poſt humos. ſ. fi. ff. ỏ li. ⁊ poſth. ⁊ bal. i auc. res q̃ .C. cõia ỏ leg. ⁊ i rub. de ⁊ i prini. do. l. ij. ff. ỏ in. do. ⁊ i. l. aſſiduis .C. q̃ po. i pig. ba. ⁊ põdera illũ tex. i. ſ. iõq̃z i ℞. ⁊ ſine mulier hẽat liberos ſiue ab initio nõ habuit. ⁊ ſic ẽ ibi caſus huius qõ-
2 nis facit qz† vbi cõcurrũt plures cãe ad ꝓducẽdũ vnũ ⁊ eundẽ fectũ, ꝛz ceſſet vna ſi mõ alia militat nõ ceſſat effectus. l. ſi vtri ſ. idoneis. de prini. cre. l. liberorũ. ſ. notãter. ff. de his q no. infa. Bar. in extrana. ad reprimẽ. in ℞. nec. eoꝝ. gl. i. ſ. affinitatis. inſti. de nup. ſz i ꝓpoſito multe ſunt cãe pp quas ipſa priuilegia indulta ſunt doti. ⁊ prio rõ ſobolis ꝓcreãde. Scõo frugalitatis adiuuãde. Tertio abuſus perſone ipſius mulieris ſi ſubſtãtie p
mariti rõ cõpẽſandi, vt hec ꝓbãt in. d. l. aſſiduis. ergo ꝛz in mu liere ceſſet vna rõ, militãt tamen alie ꝙtra hunc eundẽ effectus.

SVMMARIVM

1 Bos an ſit priuilegiata in inſtantia.
2 Cã dotis ꝓncipalr intẽtata an recipiat fomẽtũ a nã acceſſorij.

C Octuageſimoſeptimo quero.

1 An †dos ſit priuilegiata in inſtãtia ⁊ in ꝯbus. bar. ponit in. l. j. in. ij. col. ff. ſoln. matr. ⁊ ibi Jmo. in. j. colum. ⁊ cõis

cõis ꝙclusio vr eẽ ꝙ sit ꝓuilegiata circa dilationes, non ãt quo ad libellũ lit. ꝙtest. ⁊ alia ſba. iudicij, qz clarꝫ est ꝙ de iure ciuili i cã dotis dz ordinarie ꝓcedi ſz Bal. ⁊ Ang. in. d. l. j. p. l. si cũ dotẽ. ff. eo ãt tpe. c. ti. ibi lis ꝙrest. ⁊ l. iij. ibi more iudicioꝝ, ⁊ ibi Bal. C. de dotis ꝓmiſ. ⁊ Bar. i. l. si ꝙstãte. i. vj. q. cõnis ꝓin. ff. sol. ma. ⁊ quo ad dilationes abbreuiãdas i cã dotis. vide Jmo. i l. ij. ff. de re iudi. tex. Bal. ⁊ Saly. i. l. fi C. de sen. q̃ sine cer. q̃sti. sed qd de iure canonico vtrũ dẽant ꝛeuenire ſubstãtialia iudicioꝝ. Quidã vt dt d. Car. i cle. diſpẽ. de iud. ⁊ Jo. d imo. ⁊ Ludo. ro. i. d. l. j. tenẽt ꝙ nõ ⁊ i. d. l. si ꝙstãte. i ꝓn. eo. ti. ſz i ea ſummarie ſimplr ⁊ de plano ꝓcedi dz ⁊ sic sine libello per. d. cle. diſpẽ. ibi i matrimonijs ⁊ eũ quoquo mõ tãgẽtibus, ſz dos dependet a mrimonio. l. iij. ff. de iure do. ergo ⁊c. ſz bal. Ang. ⁊ Pau. de ca. in. d. l. j. ff. sol. ma. ⁊ Pde. de anc. i. d. cle. diſpẽ. de iudi. tenẽt ius eiule nõ eẽ correctũ i hoc p. d. cle. diſpen. de iudi. qz illa cle. itelligĩ ⁊ itelligi dz qñ icidẽter tractaret cã dotis i cã matrimonij principaliter itẽtata, ⁊ ita ẽt vr fuiſſe de itẽtione Bar. in
1 d. l. si ꝙstãte. † Absurdũ. n. eẽt ꝙ cã dotis principaliter intẽtata reciperet fomẽtũ a nã accessorij. i. matrimonij. l. ex pupillari. ff. de vulg. ⁊ pup. ⁊ no. gl. i. l. pecus. C. de pac. alias sequereꝛ ꝙ si filius tanꝫ natus ex ltio mrimonio abintestato petereꝛ hrditatez pr̃nã ꝙ hec cã tanꝫ tãgẽs mrimoniũ eẽt summarie cognoscenda ꝑ no. p gl. in. d. cle. diſpen. in ℞b. matrimonijs. ⁊ in hãc ptẽ inclinat Bal. in. l. fi. C. de sen. que sine cer. quanti.

SVMMARIVM

1 Dotis causa an possit cognosci die feriata.
2 Die feriata potest cognosci de omni pia causa.

Octuagesimooctauo quero.

1 An cã † dotis possit cognosci die feriata ob necessitatẽ bominũ sicut cã alimẽtoꝝ Ang. i. l. j. sol. ma. sub dubio forte tz ꝙ sic iuxta. l. ij. ff. de fer. ⁊ alleg. Spe. eo. ti. ℣. seqt. ter. ſz qd si vxor. vbi tm̃ loqt de cã alimẽtoꝝ, ⁊ fuit originale ℞bũ Jac. de are. vt refert Albe. i. l. assiduis. C. q pot. i pi. hab. ⁊ cũ opi. Ange. trãseũt Jmo. Ro. Raph. ⁊ Pau. i. d. l. j. ⁊ Bal. i. l. j. ⁊. ij. ff. de se. ⁊ hec ps pp eoꝝ auctoritatẽ seruareꝛ in practica, nõ tñ vr multũ bñ iure ꝓbari, qz nõ ꝓcedit, arg. de alimẽtis ad dotẽ indistincte, vt no. Ang. i. l. a filia. ff. ad treb. ⁊ tãgã i ꝓxima. q. posset sic ꝙcludi, qz aut petẽs dotẽ nõ hz vñ se alat, ⁊ tunc ꝓcedat opi. Ang. ꝙ possit tractari die feriato sicut cã alimẽtoꝝ q̃ ẽt perereꝛ
2 ne qs fame pereat. d. l. ij. de ferijs. ⁊ † qz i oi cã in q̃ versat pietas põt die feriato ꝓcedi, vt no. Bar. i. l. diuus. ff. ad. l. fal. aut hz vñ se alat, ⁊ tũc nõ põt ꝓcedi die feriato, faciat ad ℏ illud no. Bar. i l. alio. ff. de ali. ⁊ ci. leg. ⁊ ꝙ no. gl. i. l. illud. C. de sac. san. eccl. an ãt cã alimẽtoꝝ possit tractari die feriato, vide p Bul. ⁊ scri. i. d. illã opi. ꝙ i cã votis ꝓcedat summarie sine strepitu ⁊ figura iudicij de qua tetigi. ℣. proxima. q. tunc nõ esset dubium ꝙ cognosci posset ẽt die feriato Bald. in. d. l. j. ff. sol. mat. dicit ꝙ cã põt dici summaria pluribus modis. dic vt ibi.

Octuagesimonono quero.

An cã dotis ⁊ alimentoꝝ eqparent, ⁊ pari ꝓuilegio potiãtur. Bar. in. l. j. in. iij. col. ff. so. ma. sentit ꝙ sic. In ꝓmiũ vr tex. i. l. cũ de i rẽ ℞so. ff. de vsu. vbi loqt i dotis pstatione i qua regrit decẽniũ, secus i alimẽtis i qbus sufficit triẽniũ. l. j. C. de fideicõ. sed posset rñderi ꝙ ibi nõ est spãle fauore alimẽtoꝝ tm̃, ſz vltie volũtatis, ⁊ sic si vtrũq; ꝙcurrat. vt ibi no. ⁊ i. l. nõ dubiuꝫ. C. de test. ⁊ idẽ eẽ i dote si ꝙcurret vltia volũtas. ita no. Bar. i l. si certis annis. C. de pac. ꝙ no. ad lĩi. d. l. cũ de in rẽ ℞so. puto tñ ꝙ melius sit distinguere an bẽat vñ se alat vel nõ. primo casu non eqparat cã dotis ⁊ alimẽtoꝝ. secõ sic, dixi. ℣. proxima. q.

SVMMARIVM

1 Dotis causa principaliter intentata an possit tractari coram iudice layco vel ecclesiastico.
2 Dotis causa tractatur coram iudice ecclesiastico qñ non potest haberi copia iudicis secularis.

Nonagesimo quero.

1 An cã † dotis principaliter itẽtata possit tractari corã iudice layco vel dẽat tractari corã iudice ecclesiastico, An ge. in. l. j. ff. sol. mat. tz qõ iudex ecclesiasticus dz cognoscere ita demũ qñ cã dotis incidẽter tractaꝛ in cã mrimonij itẽtata, alias si cã dotis ꝙ se ꝓncipaliter intẽtaꝛ poterit cognoscere iudex laicus. ſz Jmol. ibi tz ꝙ ẽt iudex ecclesiasticus principaliter adijci poterit sup dote. allegat qz vr cã pia ſpectãs ad ecclesiam, vt firmat Hosti. ⁊ Jo. an. in. c. i prudẽtia. extra de dona. inter vi. pro qbus alle. Jnn. casum in. c. ex lr̃is. de pig. ⁊ id ꝙ no. in. c. cũ sit. ⁊ in. c. ſz. de ꝙpe. ⁊ an cã dotis dicaꝛ pia, vide. ℣. pxi. q. ad idẽ allegat id ꝙ no. in. c. j. de iudi. in. vj. vbi i cã dotis maior. xiij. annis hr̃ ꝙ maiore. xxv. itẽ filiuſſa. hz̃ pinde ac sic eẽt sui iuris cũ i ſpũalibus ⁊ depẽdẽtibus ab illis pria ptãs nõ curaꝛ vt ibi. ⁊ cũ Jmo. i. d. l. j. trãseũt Pau. ro. ⁊ d. m. ibi ⁊ Bal. i. l. j. C. de do. ꝓmiſ. ſz vltra eos ꝙ hac opi. allego opti. tex. in. c. nup. extra de do. iter vir̃. vbi dr̃ ꝙ ecclesia teneꝛ ꝓtegere dotes vidnaꝝ. Nõ ob. si dicaꝛ ꝙ ibi loqt in vidua q̃ tanꝫ miserabilis ꝑsona subest foro ecclesiastico, vt no. in. c. ex tenoꝛ. de fo. ꝙpe. qz rñdeo ꝙ nõ est vez ꝙ vidua dicaꝛ miserabilis ꝑsona, niſi qñ est pauper oppressa vel ſpoliata, vt est gl. sing. in. c. signãsti. extra de offi. deleg. in gl. j. br̃ ꝙ legistas in. l. j. C. qñ imperator inter pup. ⁊ vidnas ſz tex. in. d. c. nup. gñal r loqt, ergo ꝙprehẽdit diuitẽ ⁊ nõ oppſſum. Et ꝓ hoc facit id ꝙ no. Spe. in ti. de do. iter vir̃. ℣. formatis. ℞ si. ſz vtrũ cã dotis accedit mrimonio que ℞ba pñt duplici ter intelligi. Prio qñ principaliter fuerat intẽtata cã matrimonij, ⁊ tũc nõ bz dubiũ. Alio mõ pñt intelligi qz non põt esse dotis cã sine matrimonio, ⁊ tunc vr ibi Spe. firmare ꝓ hac parte, ⁊ ijsdẽ verbis vtr̃ Bal. in. l. j. C. de do. ꝓmiſ. sed Bal. in. l. in ꝙ
2 cribus. ℣. fi. C. ó nõ nu. pe. tz ꝙ † vbi nõ põt br̃ copia indicis secularis verum est causam tractari posse coram ecclesiastico, alias secus per illum tex. forte posset sic dici quod in terris imperij ꝓcedat opi. Bal. ⁊ Ang. sed in terris ecclesie ẽt principaliter ⁊ in distincte tractari possit coram ecclesiastico, ar. notatoꝝ ꝓ doct. in. c. ij. de arbi. per Bal. in. l. ꝓuilegia C. de sac. san. eccl. quic quid dicat do. Ant. in. c. ſz. de fo. cõpe. ⁊ in. d. c. de prudentia. De isto arg. vide Semi. in. c. fi. de fo. compe. in vj. Panoꝛ. in c. ecclesia sancte Marie. in. ix. col. de consti.

SVMMARIVM

1 Dos quando dicatur causa pia.

Nonagesimoprimo quero.

An causa dotis dicaꝛ pia. Jmo. in. l. j. ff. so. ma. vt retuli. ℣. ꝓxi. q. tz qõ sic. idem sentit Bar. in. l. si constante. in. ix. q. prime. q. prin. eo. ti. ⁊ in quibusdam lec. alleget. l. si is. ℣. si mulier. ff. de ꝙdi. inde. sed parum facit ille tex. ꝑm intellectũ Bar. ⁊ aliorum ibi, sed ꝓ hoc ꝙ cã dotis sit pia. vide Bar. in. l. si ego in prin. ff. de iure do. ⁊ in. l. ij. ℣. fi. ff. de dona. dũ tractat qñ dicaꝛ causa finalis. idem in repe. l. j. in. ij. col. C. de sac. san. eccl. ⁊ bal. in. l. mandatum. in. iiij. col. C. mandati. allegat. d. l. si ego. idem Bal. in. l. sicut. C. de act. ⁊ obli. in ꝓmium facit ꝙ no. gl. ordi. i. l. tali. ℣. i. ff. de iure dot. ex qua colligitur quod non gaudet ex toto priuilegio pie cause vbi dicit quod de legato dotis detrahit falcidia. Posset sic dici quod † aut dos relinquitur pauperi, ⁊ tũc
1 dicitur pia causa, secus si diuiti, arg. eorum que no. Bart. in simili in. l. alio. in. i. col. ff. de ali. ⁊ ciba. lega. ⁊ in. l. diuus. ff. ad. l. fal. ⁊ Ang. in. l. stichum. ℣. stipu. ff. de ver. ob. ⁊ Bar. in trac. de alimentis. ⁊ ita intelligitur tex. in. l. mella. ff. de ali. ⁊ cib. leg. facit quod no. glo. in. l. illud. C. de sac. san. eccle. ⁊ quod no. Ro. in auc. similiter. in. iij. col. C. ad. l. fal.

Nonagesimosecundo quero.

An Priuilegium tacite hypotece vel ficte stipulationis, ⁊ priuilegium prelationis in ipsa hypoteca competat extraneo dotanti mulieri. Jmo. in. l. j. in. iij. col. ff. sol. ma. tz ꝙ non in versi. item aduertas. allegat id ꝙ habetur in. ℣. fuerat. in sti. de act. vbi loquitur de priuilegio prelationis quod non competat extraneo. Subdit etiam quod nec habet tacitam hypotecaz, imo nec fingitur stip. ꝓ ipso, qz si nihil paciscit igtinẽti cũ ꝓmittit dotem, vel cum illam dat ibi dos incipit a donatione mulieri donare videtur. ℣. accedit. in. l. j. C. de rei vxo. act. l. ex morte. C. de pact. conuen. Adde quod in priuilegio prelationis qõ non competat extraneo, tenet Lyn. in. ℣. sed vt plenius in dicta l. i. ⁊ Paul. in. l. de diuisione. ff. sol. matrimo. ⁊ probatur. quia Justinianus illã actionẽ fictã ex stipulatu induxit tm̃ fauore cõ

ingz nō alterius, vt pz in d.l.j. nō ob. si dicaṫ q si soli ficte stipłoni, esset ꝙcessz pr̄ilegium hypotece, sequereṫ q si mulier stipulareṫ expresse dotē reddi nō hꝫret tacitā hipotecā ꝛ eius p̄nilegia, qz respon. q hec rō non vꝫget, qz expressa stip. inducit ad augmentū iuris mulieris, ergo nō dz operari diminutionez, ar. l. legata inutiliter. ff. de leg. j. cuz concor. Et ad hanc. q. vide Ang. in. d. §. fuerat. in ver. quero extraneus dedit dotem.

SVMMARIVM

1 Prīilegium prelationis in hypoteca an competat mulieri p dote confessata si non probetur regulariter data.
2 Dos confessata non dicitur proprie dos.
3 Jus speciale est debilius iure communi.
4 Prīilegia dotis competunt ēt ante contractum matrimoniū.

¶ Nonagesimotertio quero.

1 An predictum ṫ prīilegiū prelationis in hypoteca cōpetat mulieri pro dote ꝙfessata. ¶ Additio pro dote ꝙfessata. Adde hic ꝛ diligēter nota qō refert do. Jas. de may. inst. de actio. §. fuerat. nn. lxxxij. si nō probatur regulariter data gl. in l. assiduis. C. qui po. in pig. ba. tz q predictū prīilegiū hz locū in dote data. secus in ꝙfessata. Et pro hac opi. facit tex. in. d. l. assiduis. ꝛ in l. si quis post hac. C. de bo. proscri. Idez probaṫ in l. p diuersas. cū gl. in ver. solitoꝛ. ꝛ in l. ab anastasio. C. man. hanc opi. firmat Cy. in auc. sed iaz necesse. C. de do. ante nupt. Bar. in l. si ꝙstante. in. iij. q. prin. in fi. sol. mat. Et facit qz non reperiṫ iure cautuz q prīilegia cōcessa doti cōfessate, ergo ꝛc. Itez qz dos confessata non dr̄ ꝓprie dos. l. j. C. de do. can. ꝛ hāc
2 partē secutus ṫ est ēt Bal. in l. generi. C. de non pec. ꝛ in l. neqz. C. de cōpensa. Sed Bar. in d. l. assiduis. limitat illam gl. non procedere qñ esset trāsactū tps proponende exceptionis nō numerate dotis vel esset renūtiatum ipsi exceptioni p̄m Bal. in l. assiduis. ꝛ in l. j. C. de prī. do. vbi plures elegātes limitatiōes ad hoc posuit. Idē Bal. in l. pecunie. C. de so. Ange. in l. j. ff. solu. ma. dicit qō si mulier ꝙcurrit cū alijs creditoribus probantibus realē dationē, tūc indistincte procedat dictū glo. si vero ꝓbaṫ p solā ꝙfessionē sicut mulier, tunc qz sunt in pari cā potioꝛ est ꝙditio mulieris, ar. l. in ambiguis. ff. de iure do. ꝛ cū hac distī. trāsit Jmol. in d. l. j. Sed. d. meus dicit q dcm̄ eorum dz restringi qñ mulier ꝙcurreret cuz bis q essent creditores ex causa mutui seu dotis, secus si ex alia causa puta confessionis depositi vel simili, qz tunc talis creditoꝛ esset melioris ꝙditionis q̄z mulier in causa dotis. §. tps intra qō potest opponi exceptio nō numerate dotis, qz preter q̄z ꝙfessionē mutui vel dotis nō hz locū exceptio non numerate pecunie. l. generaliter. C. de non nume. pec. ꝛ no. in l. ex cautione. eo. ti. vñ alij creditores essent melioris ꝙditionis, qz eis non posset opponi exceptio non nume. pecu. ꝛ p q̄s cum nō essent in pari causa cessaret rō Ange. ꝛ Jmo. Et qz ista non vr̄ esse par causa, pz quod creditores fundant se in iure cōi, qz prioꝛtpe ꝛc. Mulier vero fundat se sup iure spāli. i. prīileg.
3 ṫ qō debilius est q̄z quis cōe. l. eius militis. §. militia missus. ff. ō testa. mili. cū si. ꝛ. l. fi. ꝛ auc. ibi posita de dote can. Quidā alij dicūt q aut ꝙfessio dotis emanauit añq̄z maritus. siue ꝙfitēdo, sine realiter ꝓbendo se obligaret alijs creditoribus. ꝛ tūc ꝓcedat opi. Bar. qz ius postea fuit acquisitū creditoribus in bonis mariti, ar. l. si superatus ad fi. ff. de pig. ꝛ p hoc facit q no. Bar. in auc. sed iaz necesse. C. de do. añ nup. Aut ꝙfessio emanauit post ius q̄sitū creditoribus, ꝛ tūc si lapsuz est tps opponendi excepti. nō nume. dotis, tūc ēt procedat opi. Bar. qz imputādū est creditoribus si nō intereuperunt cursuz dicti tpis. iuxta formā. l. in ꝓtibus. §. in oibus, ꝛ auc. ibi posite. C. de nō nu. pe. vbi apparet q creditores veri non p̄nt opponere exceptionē nō nu. dotis ni si qñ cōpetit principali debitori ad idē. l. scripturas. cū gl. in ꝓ. solū robur. C. qui po. in pig. ba. vbi ꝙfessio dotis in cā pignoris non nocet alijs creditoribus ēt si fuit in instr̄o. vel scriptura ꝓnata a testibus subscripta, ꝛ si creditores ignorassent eis cōpeteret restitutio in integ. d. l. in ꝓtibus. in prin. cū gl. in verbo. primus ꝛ q voluit Bar. in l. j. §. si qs. ff. ō itine. actuq̄. prī. no. gl. in l. si pr̄. ff. quē ad. fer. amit. si vero nō eēt elapsuz dcm̄ tps, tūc lz mari
2 tus renuntiauerit exceptioni nō nu. dotis, tñ mulier possz repelli p creditores allegantes dotē non fuisse numeratam. d. l. assiduis, qz renunciatio mariti eis non nocet, ar. l. si vnus. §. añ oia. ff. de pac. ꝛ nō dz esse in potestate mariti fraudare creditores. l. j. §. q mutuā. ff. si quid in fra. pa. ꝛ pro hoc facit text. ꝛ ibi nota. Bar. in. d. auc. sed iaz necesse, ꝛ tunc vera sit gl. in. d. l. residuis cū limitatiōe ang. ꝛ Jmo. intellecto, vt. s. retuli. adde q p̄t limitari. d. gl. nisi creditores in positionibus fateręt dotē veꝛ data esse. lz instr̄m loquaṫ tm̄ de ꝙfessione p̄m Ange. in auc. de equa. do. §. j. ad fi. Ro. in. d. l. j. ff. sol. ma. dicit q exceptio non nu. dotis, potest semper opponi per. d. l. si cui. Sed dominus meus dicit quod ibi tantum dicit quod creditores mariti possunt talem exceptionem opponere quamuis maritus ea nunq̄z vsus fuerit. Quidam etiam in. d. l. j. sol. ma. dicunt q in vno casu ꝙfessio dotis p̄eindicat anterioꝛibus creditoꝛibus. vcz qñ talis ꝙfessio est facta añ matrimoniū ꝓcū. d. l. assiduis. referētes Cy. ita tenere in. d. auc. sed iā necesse in. iij. q. sed certe Cy. nō loquiṫ isto casu nec posset sustineri, qz si istō diceret male loq̄reṫ, qz ṫ p̄nilegia,
4 dotis cōpetūt ēt ante ꝓctum matrimonium, qz competunt etiaz sponse. tex. cum gl. in l. si sponsalibus. ff. ō iure do. ꝛ tāgā in eo. §. ꝛ no. in. d. l. assiduis, ꝛ in l. cū dotē. §. j. ff. sol. mat. Non ob. d. auc. sed iaz necesse, qz nihil facit, qz loqtur in dote vere tradita. ita illā intelligit ibi Cy. Fran. tigri. bar. Bal. ꝛ alij scribentes.

SVMMARIVM

1 Dotalis res siue mobilis siue immobilis an transeat in dñium mulieris soluto matrimonio.
2 Possessio rei dotalis an retrāsferaṫ sine traditiōe ꝛa vel ficta.

¶ Nonagesimoquarto quero.

1 An ṫ soluto ma. res dotalis, siue mobilis, sine imobilis trāseat in dñiū mulieris Bar. in l. in mora. in ver. vltio op po. ff. sol. ma. tz q non de iure ffoꝛ. p. l. j. in. fi. ff. ō fun. dota. ꝛ l. q̄dā. ff. de acq. re. do. ꝛ l. si dotē. C. de in. do. ꝛ no. i. l. si filio. ff. sol. ma. ad idē facit tex. in l. ꝛ si dotē. C. de iure. do. ꝛ in l. dotalez. ff. sol. ma. iūcta l. si seruo. C. de testa. mili. bal. vero in. d. l. si mora. tz q dñiū rei imobilis trāseat in mulierē qz imobilia statiz restituebāṫ, lz mobilia annua bima trima die merito i illis dñiū erat apud vir̄. Jmo. in. d. l. si mora. in pe. col. tz cū Bart. sed idē qō Bal. in l. si mora tz ipsemet Bal. in l. iij. C. de iure do. ꝛ in l. j. §. exactio. C. de rei vx. act. vbi ēt ōt bal. q lz bodie ꝛz oēs trāseraṫ dñiū in mulierē. l. in rebus. C. de iure do. tñ illō est verū i rebus imobilibus q̄ incōtinēti restitui debēt. secus in reb⁹ mobili b⁹ ꝓ q̄bus bodie maritus bz annū qz talis dilatio impedit trāsferri dñiū añ illā finitā, vt. l. sempronius atballus. de vsufr. legā. vbi est tex. sing. q lz legatū ad diē certā cedat quo ad transmissionē a die mortis testatoris, nō tñ quo ad acqsitionē dñij. ita refert Bal. in l. iij. audiuisse bar. dicēte q vltimū est not. ꝛ pueto verū. nec ob. si dicaṫ q. d. l. j. in reb⁹. in ꝓbo, mobilib⁹ repugnat huic limitationi, maxie retēta rōe q̄z subijcit ibi imperator qz rñdeo q hec limitatio nō ꝓcedit in rebus mobilibus i specie consistentibus sed tm̄ in pondere numero vel mensura. Et tenēdo opi. bal. hec rñsio plz magis dū vt dicūt qdā q. d. l. i reb⁹ inquātū dicit q mulier in vēdicādis rebus tā mobilibus q̄z immobilibus statiz. ſz in mobilibus hz prerogatiuā intelligiṫ in rebus imobilibus statiz. ſz in reb⁹ mobilib⁹ idē trāsacto anno, ꝛ sic finito tpe dilationis date a. l. ipsi marito, qz in veritate istud violat illuz text. lz fuerit opi. Jac. de are. in suis apostillis ibi. Si tm̄ velles tenere opi. Bar. q̄z sequiṫ Jmo. ꝛ Pau. in. d. l. si mora. vcz qō de iure ffoꝛ. non trāsferet dñiū ipso iure, maxie per. d. l. j. de fun. do. vbi ꝓbaṫ q trāsit ad hr̄dē mariti. Posset rñderi ad. d. l. si mora. vbi dr̄ qō fundus est mulieris q intelligiṫ spe. nō re, vt tz in. l. si marito. §. fi. in fi. p illū tex. eo. ti. dñ ibi littera dicit acqsitū marito nō mulieri, Idē tz Ang. in. l. si ꝙstāte. §. si maritus. eo. ti. p gl. ibi lz, vt mihi vr̄ gl. ibi hoc nō aperiat. adde bar. idē tenēte in. l. ob res. p illū tex. ff. re. amo. ꝛ in. d. l. si filio. §. j. ff. sol. ma. ꝛ Bar. in. l. ne
2 sennius. §. j. ff. de re iudi. vbi dicit bar. q est valde notandū, q lz bodie retransferaṫ ipso iure in mulierē. nō tm̄ trāsferr̄ in heredē mulieris, qz. l. in rebus hoc ꝙcedit pſone mulieris, ꝛ illō dcm̄ re putat singulaṫ Jmo. in. d. l. nesennius. q tm̄ intelligo vere in hr̄dibus extraneis, secus in suis hr̄dibus. l. j. cū gl. C. ō p̄mi. do. l. ēt. ꝛ ibi no. ff. sol. ma. bonus tex. in l. assiduis. §. excep. C. q po. in pig. ba. dicit ēt bar. in. d l. nesennius, q p̄dicta ꝓcedūt qñ mulier agit ꝓ maritū vel eius heredes sol. ma. sub cōmemoratione matrimonij nūc soluti, secus si tāq̄z extranea, vide oino ibi bar. ꝛ q ibi dixi. ṫ Sed nūqd retrāsferaṫ possessio sine traditiōe ꝛa vel ficta. gl. lz q nō in l. cū duobus. §. idē respondit. ff. pro so. vi de post Bar. in l. fi. C. de sacrosanc. eccle.

¶ Nonagesimoquinto quero.

An valeat donatio ex causa dotis inter patrem ꝛ filium in potestate, Respondeo quod licet regulariter non valeat donatio inter eos. l. ij. cū ibi no. C. de inoffic. do. fallit ex cā dotis ꝓ tex. not. in l. cum dotem. in prin. p̄m vnā lec. ff. sol. mat. ꝛ facit.

ꝛ facit.l.pomponius philadelphus.ff.fa.hercis. q̄ ꝓcedit etiaꝫ si contingit matrimonium non sequi tex.est no.qui non est alibi in.l.si extraneus.§.fi.ff.de condi.ob cau.

¶ Nonagesimosexto quero.

An index in cā dotis interponat officiū suū ēt nō implozatū tex. est in.l.cū dotē.§.eo aūt ꝛpe.in ℞.nec nō.ff.sol.ma. quē ponderat Jmo.ꝛ mod.ꝛ ꝓbat q̄ sic,ꝛ teneam⁹ qó cā dotis dicaꝫ pia.vt dixi.§.hoc nō hꝫ dubiū ꝑ ea q̄ not. Bart.in.l.iij.§. hoc aūt iudiciū in.ij.q.ff.de dam.infect. vbi ꝓbat q̄ index interponit officiū suū nō petitū circa actū piū ꝛ miserabiles ꝑsonas, ꝛ si nō interponiꝫ punit vt ibi dixi.idē tꝫ Ro.in repeti.auc.,si'r C.ad.l.fal.in.xj.spāli circa iudicia.ꝛ ꝑ hoc dicit esse tex.in.l.ꝑ fectitia.post prin.in ver.sed si ꝓponas.ff.de iure do.vbi ſm euꝫ expꝛessum qó index pōt ex officio suo nemine petēte taxare dotē filie eo casu quo pr̄ nō puiderit.Et ita allegat illū tex. Bar. in.l.j.circa.iiij.col.ff.so.ma.nō tñ dicit Bar.illud verū nemine petente,nec etiam illud expꝛimere videtur tex.in.d.l.ꝓfectitia.lꝫ idem teneat Ang.in.l.j.ff.so.ma.de quo tex. videas etiaꝫ Bal.in.l.qui liberos.ff.de ritu nup.

SVMMARIVM

1 Dos putatiua in quibus sit p̄uilegiata.
2 Dos putatiua hꝫ p̄uilegiū q̄ alienari nō possit,fallit tñ vt.n.ꝫ.
4 Matrimoniū putatiuū lꝫ habeat p̄uilegiū mr̄imonij veri quo ad p̄uilegiandū exactionē dotis, tñ secus quo ad alia.

¶ Nonagesimoseptimo quero.

1 An † dos putatiua sit p̄uilegiata ꝛ in q̄bus bar.i.l.si cū dotē.§.si mulier.ff.so.ma.tꝫ q̄ dos putatiua hꝫ p̄uilegiuꝫ in tacita hypoteca,ꝛ intellige.vt ibi ꝑ eū,ꝛ Cy.in.l.fi.in.vij.q. C.q̄ po.in pig.ba.vbi solū disputat an bēat p̄uilegiū tacite hypotece de quo aliq̄d ꝑ mod.in.l.j.ff.sol.ma. Jdē de oībus p̄uilegijs vr̄ velle spe.i ti.ó do.inter virū formatis vers.ſꝫ si mr̄imoniū ꝑ quo facit q̄ videmus multa p̄uilegia cōpetere doti vere, vt mulier possit facilius nubere in futurū,vt.l.ij.§.fi.ff.de p̄ui.cred. sed hec rō militat in vxore putatiua.ergo ꝛc.Et iō dicit Bal.ꝛ Saly.in.l.j.C.de q̄di.ob cām.in fi.ꝑ ibi nota.per gl.q̄ si ex foꝛ tis putatiue q̄ est mirabile cū dictū statutū sit coꝛrectoꝛiuꝫ iuris cōis quo iure cōi instr̄a nō habēt executionē paratā, ꝛ tale statutū dr̄ eē odiosuꝫ,vt dicā in vlti.§.huius tractatus.Et q̄ ꝓpꝛie dr̄ vbi est vex matrimoniū.l.iij.ff.de iur.do. Tñ sustinēdo dcm̄ bal.pōt dici q̄ sumus in mā fauoꝛabili, iō ex idēritate rōnis p̄t fieri extēsio.iuxta no.ꝑ bar.ꝛ aliosi.l.si q̄stāte i p̄in.ff.sol.mat. cū hec extēsio fiat ad id q̄ sublata ꝓpꝛie significatiōe dotis cō-
2 pꝛehēdit,ar.l.senatusc̄ōsulto.ff.ó ritu nup.Ad aūt dos † putari
3 no.in.l.dotale.§.dotale.ff.de fun.dota.facit.l.iij.eo.ti. † Fallit in p̄uilegio de quo in.l.j.§.ſꝫ nec ob impēsas.C.de rei vxo.act. qꝛ il'ó nō hꝫ dos putatiua,vt ꝑ bar.in.ij.opposi.predicta limita nisi defectus matrimonij pꝛocessisset ex parte mulieris q̄ decepisset virū sciēter,qꝛ tūc non habebit mulier in dote putatiua ꝑ uilegiū vt ex solo suo ꝛc.l.a dīno.ff.de ritu nup.l.sine hr̄ditaria. ff.de neg.gest.ꝛ est optimū ar.i.l.pe.§.fi.ff.q̄ falso tuto.aut.bñ facit.l.feminis C.ad velleia. Jtē p̄dicta sunt ℞a ex parte mulieris,ſꝫ ex pte viri nō hꝫ dos putatiua p̄uilegia dotis.l.insulā.§. fructus.ꝛ ibi no.ff.sol.ma.vbi vir nō lucraꝫ fruct⁹ dotis putatiue quos alias retineꝫ possꝫ iuxta.l.diuoꝛtio.i p̄in.ꝛ.§.impēdia. eo.ti.ſꝫ eos facit suos vt q̄libet bonefidei possessoꝛ.ꝛ iō solū retinet q̄tū in re dotali vel ꝑ utilitate mulieris impēdit. Reliquos restituere teneꝫ,vt ibi hr̄.ꝛ ibi vidisti.vtrū ipsa mulier sit libera ꝛ maritus seruus an eꝫ.Anicq̄d dixerit gl.ꝛ By.in.l.si añ.eo. ti.Jtē maritus putatiuus nō hꝫ p̄uilegiū.l.maritū.ff.sol.ma.ꝛ tāgā.j.i.iij.§.Jtē pcm̄ ipsi⁹ mariti de dote lucrāda nō ꝓdest sibi in dote putatiua.d.l.j.ó q̄d.ob cau.ꝛ ibi firmāt bal.ang.ꝛ sali. ꝛ bal.in.l.pe.q̄ falso tutoꝛe autoꝛe.Ang.in auc.ó nup.§.ascripto.vbi bonus tex.ꝛ eo.ti.§.si ℞o ab initio.ꝛ idē dicūt in dote lucrāda ex forma statuti. Ad limita vex nisi interceſſiſꝫ dolus dātis dotē putatiuā ꝑ tex.sing.ꝛ ibi Bal.in.d.l.pe. Jn ꝯriū facit.d.l.a dīno. veritas vr̄ q̄ vi pacti vl statuti directo nō lucraꝫ dotē putatiuā ēt si dolus dātis dotē interceſſit.ſꝫ ꝑ exceptionem doli vel ꝑ actionē de dolo illud idē q̄sequit.d.l.a dīno. cū gl.fi. ꝛ boc satis colligit ex verbis illius littere.Ex his pōt verificari illud q̄ó not.gl.in.l.ex q̄sensu.§.vir quoq; C.de repu.q̄ dixit q̄ó maritus putatiuus nō lucraꝫ dotē ex adulterio vxoꝛis putatiue sicut si vera esset vxoꝛ.similis gl.in.c.plerūq;.in gl.fi.ꝛ ibi ꝑ canonistas.extra de dona.inter vir̄.Ex his ēt pōt verificari dcm̄ gl.no.§.exactio.in gl.iij.l.j.C.de rei vxo.act.q̄ maritus in dote putatiua nō hꝫ dilatiōes q̄ q̄cedūt ꝑ restōne dotis vere,qꝛ hoc ꝓuilegiū est ex pte mariti,ꝛ sic vr̄ male loq Cy.in.d.§.exactio. qꝛ repꝛehēdit illā gl.lꝫ cū opi.Cy.q̄oꝛdet gl.q̄ seqūt.d.Anto. in.c.de p̄udētia extra de don.inter virū. Monet Cy.principaliter ꝑ.l.ij.§.fi.ff.de p̄inile.cre.q̄ lex nihil facit,qꝛ loqt ex pte mulieris. Nec ēt ꝓcedit gl.in.d.c.de p̄udētia.qꝛ si intelligaꝫ ſm leges quas allegat certe nō facit ꝑ Cy.ꝯ quē Cy.est tex.ꝛ ibi Bar.in.l.si q̄cubina.ff.reꝫ amo.ꝛ illā gl.in.d.§.exactio. sequunt ibi Ray.ꝛ Saly.qꝛ ſꝫ eos nō est eadē rō fauendi viro q̄ est vxoꝛi putatiue,vt.§.dixi. Adde ēt ꝑ intellectu predictoꝛ qó
4 † lꝫ matrimoniū putatiuū habeat p̄uilegiū mr̄imonij veri quo ad p̄uilegiandū exactionē dotis.d.l.si cū dotez.§.si mulier.tñ secus quo ad alia,vt ꝓbat in.d.l.si q̄cubina.in p̄in.Ex hoc verificat illud q̄ voluit bal.in.l.eā quā circa mediū.C.de fideicō. vt dixit q̄ donatio facta iter q̄inges putatiuos nō q̄firmaꝫ moꝛte alleg.tex.sing.in.l.cū hic status.§.si spōsaꝫ.ff.de don.inter virū. Jdē Bal.in.l.si voluntate ꝑ illū tex.C.eo.ti.ꝓo hoc ēt successio ab intestato inter q̄inges putatiuos locū nō hꝫ.l.j.in ver. item matrimoniū.C.vnde vir ꝛ vxoꝛ.Quid aūt ex testō dic vt in l.vxoꝛi maritus.cū q̄oꝛ.ibi allegatis.in gl.ff.de usufr.lega.ꝛ in materia. vide glos.in.l.proculus.alias incipit,ancilla.§.de iure do.que dicit quod quemadmodum titulus vere dotis est onerosus,ita ꝛ titulus dotis putatiue.de quo dixi.§.

¶ Nonagesimooctauo quero.

Si minoꝛ recepit dotem,an bona sua sint tacite obligata,ꝛ mulier habeaꝫ p̄uilegium hypothece.vide infra.§.iij.

¶ Nonagesimonono quero.

An mulier ꝓ sua dote possit impedire cōfiscationem bonoꝛum viri seu destructionem domus seu aliorum bonoꝛum. Vide ꝑ Jmo.in.l.si marito.in p̄in. in versi.extra gl.ff.sol.ma.ꝛ dicam.j.§.iij.

¶ Centesimo quero.

Quid si mulier habet instrumentuꝫ dotale cū hypoteca bonoꝛ,ꝛ qualiter ꝓcedaꝫ in ista contradictione. Vide.j.in.d.§.iij.huius tractatus.

¶ Centesimoꝓimo quero.

Si P̄uilegiatus vt non solnat collectas accepit vxoꝛez q̄ soluebat ꝓ datione in dotem,an soluere teneatur. Albe.de rosa.in.ij.parte statutoꝛum.q.cxxxvj.tenet quod per collectam ad impositam teneatur ꝓ futuris non. ꝛ ita dicit fuisse de facto determinatum per.l.incola.ff.ad municipa.

SVMMARIVM

1 Filiasa.an possit testari in dote consentiente patre.
2 Pater an possit emācipare filiū quo ad vnū actū puta testādi.

¶ Centesimosecundo quero.

1 An Filiasa.possit † testari in dote consentiente patre Bal. in.l.seiū.C.qui testa.face.pos.tenet quod non. Jdē no.
2 mod.in.l.filie matrem.ff.solu.mat.† Sed an pater possit emancipare filium quo ad vnum actuꝫ puta testandi. Bar.tangit in l.j.§.in filij.ff.ad treb.ꝛ videtur dicere quod sic quod truffa est, qꝛ patria potestas est indiuisibilis,nec potest quis esse in duplici statu ꝯio.l.j.§.j.C.de lat.lib.toll.ſm Bald.in.d.l.senium.

SVMMARIVM

1 Filiasa.q̄ est stipꝛata pr̄e volēte an bēat hr̄des i dote ꝑfecti.

¶ Centesimotertio quero.

1 **In filia sa. in dote** ꝓfectitia qñ ipsa filia est stipulata patre volẽte, vel pater eius nomine, vel alio mõ pater donauit ipsi filie integraꝫ actionẽ ꝺ dote ab intestato habeat hr̃des, nã viua filia nõ ẽ dubiũ qꝫ est ipsius filie ꝑꝫ By. in.l.si cũ dotẽ. in prin.ff.sol. ma. ꝛ.l. pomponius philadelphus.ff.fam.her. Sꝫ filia mortua vr̃ qꝫ trã seat ad filios filie ad heredes, vt est casus ꝑm lec. By. in.l.post dotẽ.ff.sol. ma. ꝛ hoc tꝫ ibi Bar. in.iiij.q. Idẽ tꝫ Bal. in.l. si extraneus.ff.de qd.ob.cau. ꝛ in.l.qꝫ scitis.C.de bo.q̃ libe. ꝛ in auc. sed ꝛ si quis in.viij.col.eo. ꝛ titu. in.l.pro hr̃ditarijs. in vlti.col. de here.act. Et sentit Bal. in.l.dos a patre.C.sol. ma. ꝛ Pau. in.d.l.si cũ dotẽ. ꝛ est tex. clarus in.l.inter socerũ.§.cũ inter.ff.ꝺ pac.do. ꝑm intellectũ Jac. de bel. de quo tangit ꝑ scribentes in d.l.si cũ dotẽ. ꝛ tangã infra in.iij. parte. Et idẽ tꝫ Bal. in.l.qm̃ in nouel.C.de inoffi.testa. ꝯriũ tꝫ Bal. Ang. Jmo. ꝛ Ro. in.d. l. post dotẽ. allegãt. l.qꝫ si nulla.ff.ꝺ religio. ꝛ sum. fu. Sed nihil facit q̃ ibi nulla erat dos nimiꝝ si nõ hꝫ heredẽ in dote. ꝛ lꝫ qdã rn̄deãt ad iura Bar. Et primo ad.l.iul. s. anus.ff.ꝺ iure do. vꝫ qꝫ ibi loqꝫ qñ anus q dotẽ dedit nepti nõ patris ꝗtẽplatione, sed ipsius neptis erat mortuus tpe restõnis dotis, ꝛ sic põt intelligi qꝫ matrimoniũ sit dissolutũ morte viri vel diuortio, vñ cũ dos cẽ seaꝫ adnẽtitia nõ cõpeteret actio patri neptis quo ad anũ dotãtẽ. sed ipsi nepti ꝑ.l.gaius.ff.sol. mat. Ego dico qꝫ lꝫ ibi nõ ꝓbeꝫ opi. Bar. tñ clarius ꝓbaꝫ in dote profectitia in.l.dedit dotẽ.ff. de colla. dotis. vbi a patre dr̃ de morte filie ex q̃ mr̃imoniũ fuit solutũ. hoc etiã manifeste probaꝫ in.d.§.cũ inter socex. q necessario, ita ꝺ intelligi vt dicã in.iij. parte. q.cxxxv. hodie aũt hoc vr̃ expeditũ in.§.j. in auc. de here. que abintest. ꝛ vide ad banc. q. omnino illud quod dicaꝫ j. in.iij. parte in.q. preallegata.

¶ Centesimoquarto quero.

In sponsa de futuro habeat tacitã hypotecã ꝛ priuilegiatã gl. in.l.ij.§.fi.ff.de priui.cred. tꝫ qꝺ sic. qꝛ est eadẽ eqtas idẽ no. gl. in.l.si spõsa.ff.de iure do. hoc tꝫ Cy. in.l.assiduis.C.q potio. in pig.ba. in.viij.q. sed qꝫ nõ habeat tacitaꝫ hypotecam. tꝫ gl. in.l.ad eos.C.qui potio. in pig.habe. Idez tꝫ By. Jac. de Are. ꝛ omnes docto. ibi. ꝛ Barto. in.d.l.ij.§.fi. de priuile. cre. Ratio quia.l.j.ff.de rei vxo. actio. ꝛ §. fuerat instit. de actio. dat hypotecam pro dote. Sed non est dos ante contractum matrimonium. l.pennl.C.de do. ante nup. ergo ꝛc.

¶ Centesimoquinto quero.

In per instrumentum dotis probeꝫ matrimonium. Vide in.l.donationes in concubinam.ff.de dona. ꝛ in.l.liberi.de ritu nup.glo.xxx.q.v. aliter. Et quod probatur, vide casus in.c. illud.extra de presumptionibus, ꝛ ibi Innocen. Sed parum facit, quia loquitur in donatione propter nuptias in qua est diuersa ratio, vt ibi nota. Et in contrarium quod non probatur, videtur casus in.l.neqꝫ.C.de nupt. ibi non enim dotibus sed affectu matrimonia contrahuntur, vt.l.inbemus.C.de repudi. Bald. ponit in ancten. si quis in aliquo.C.de edendo. ꝛ in.l.ab executore.C. quorum appella. non recip. ꝛ in rubrica.C.de priuile. dotis. Ego sic dicerem, aut quaritur an probetur quod ad dotis restitutionem, ꝛ dic quod sic, casus videtur expressus in.§.illud. in auc. vt fratrum. filij. Aut quo ad iudicandum super matrimonio, videlicet an fuerit vel non fuerit. Et tunc plene non probat sed semiplene seu presumptiue casus est in.d.§.illud. ꝛ vide ad boc glo. in.l.si in concubinam.ff.de concubi.

1

2

3

¶ Centesimosexto quero.

In verba enunciata fauore dotis inducant plenam probationem.

Videtur quod sic. tex. iuncta glo. in.l.j.C.de dotis promis. ꝛ dicit Barto. Idem si proferatur inter extraneos, sed tunc semiplenam probationem inducit. ita dicit Barto. in suo consilio Titius ꝛ Seius. allegat gl. gloss. in.l.capite quinto.de adul. Sed mihi videtur quod illa loquatur de iudicio. ꝛ dicit Barto. in dicto consilio quod est nume. cxxiij. quod tantam probationem faciunt etiam inter extraneos quod posset deferri iuramentum in supplementum probationis, iuxta materiam. l.in bonefidei.C.de reb.cred. l.admoné di.ff.de iureiurand. ꝛ istud idem Ro. in suis notabilibus notabili. ccccxcix.

SVMMARIVM

1 Mulier licet secundum iura ffoꝝ. ꝛ C. possit renuntiare rei hypothece, tamen secundum iura auctenticorum mulier nõ potest obligari pro viro.

¶ Centesimoseptimo quero.

In mulier possit renuntiare iuri hypotece qꝺ hꝫ in bonis mari. Videtur qꝺ non, qꝛ ille qui põt repelli exceptione dr̃ teneri ad non petendum. l.si vnus.§. pactus ne peteret.ff. de pac. ꝛ ibi no. in.l.vbi pactum.C.de transact. †Sed mulieri tꝫ ꝑm iura ffoꝝ. ꝛ C. posset renũtiare rei hypotece. vt.l.inbemus. ꝛ l.etiaꝫ C.ad velleia. tñ ꝑm iura auctenticoꝝ mulier nõ potest obligari pro viro. auct. si mulier. C.ad velleia. sed si renunciauit obligaꝫ ad non petendum pro viro, vt.s. dixi. ergo vr̃ qꝫ non valeat de iure auctenticorum quod concedit Jac. de are. ꝛ Bart. in.l.menia.§. si fundus.ff.sol. ma. qñ vir non habet alia bona. tũc talis renuntiatio non preiudicat mulieri, qꝛ per hoc impeditur petere. secus si alia bona habet, argu. C.ad velleia. auct. sine ibi alie res ꝛc. ꝛ cum Barto. transit Jmo. ꝛ alij in.d.§. si fundus. ꝛ vide per Jaco. de bel. in auct. vt immobilia ante nup. dona. §. j.

1

FINIS

Tractatus de exactione dotis

ꝛ commodo vel incommodo, ꝛ periculo deteriorationis ꝛ eictionis eius. Joãnis Campegij, Bononien. Jurisconsulti Clarissimi.

SVMMARIVM

1 Actio ex stipulatu competens marito contra vxorem vel extraneum promittentem dotem an sit bonefidei vel stricti iuris.
2 Actio ex vno contractu nõ est bonefidei ex vna parte, ꝛ ex alia stricti iuris.
3 Actio ex stipulatu que competit extraneo est stricti iuris.

¶ Primo quero.

A actio ex stipulatu competens† marito ꝙ vxores vel extraneum promittẽtes ꝺ dotem sit bonefidei. ¶ Additio. Bonefidei. Actio ex stipulatu q̃ competit vxori sicut ẽ bonefidei an itaẽt sit bonefidei illa q̃ cõperit marito. Et vtrum ipse ꝙctus matrimonij sit bonefidei. vide pulchre do. Jas. de may. in.§. fuerat. in.ij. not. de actio. vel stricti iuris Bar. in.l.de diuisione. in.ij. colũ. in fi. ff. sol. ma. tꝫ qꝺ sit bonefidei secutus Pe. ꝛ Cy. in.l.j.§. sed non ignoramus. C.de rei vxo. actio. ꝛ gl. in.d.l.de diuisione. Et per rationem qꝛ† non reperitur qꝺ ex vno contractu actio sit bonefidei ex vna parte ex alia sit stricti iuris. vnde §. fuerat. instit. de acti. ꝺ intelligi ꝑꝫ dictũ §. sed non ignoramus. fatetur tñ Bar. quod† actio ex stipulatu que competit extraneo est stricti iuris, vt per eundem in.l.ij. eo. ti. Adde qꝺ Jmo. in.d.l.de diuisione, tꝫ idem qꝺ actio ex stipulatu que competit viro sine contra vxorem sine contra extraneum semper est bonefidei. Et pro hoc facit qꝛ cuꝫ natura bonefidei sit concessa stipulationi introducte a Justiniano. d.l.j.§. sed nõ ignoramus. lꝫ semper stipulatio fingit̃ tam ex parte mariti q̃ ex parte mulieris. ꝛ hoc fuit per Justinianũ introductũ, vt no. gl. in d.l.j.§.j. ꝛ probaꝫ aperte in eadẽ l.§. nemo. Et gl. in.l. ad exactionẽ. C.de do. promis. ꝛ dixi. s. §. proximo. ergo restat qꝫ ex parte viri est bonefidei. Bald. in.d.l.de diuisione refert, quod quando datur contra extraneũ est stricti iuris sicut actio ex stipulatu que competit extraneo repetẽti dotem, vt. s. dixi. Et hoc operatur ꝑm eũ rõ equalitatis seruande. Pau. in.d.l.de diuisione. ꝓ hoc inducit text. in l.fi.§. pe. C.de iur. do. vbi loquitur de extraneo ꝓmissore, vt ibi dicit gl. in ver. si. quis, ꝛ ibi vult litera qꝫ teneant marito accessiones dotis pro missse post biennium ꝛ post litem ꝗesta. ergo illa actio est stricti iuris

iuris, qz si fuissent bonefidei ex sola moza venissent accessiones. l. moza. §. bonefidei. ff. de vsuris. iuncta. l. videamus. §. actionez. eo. ti. z vtraq; istarũ opi. vz sustẽtabilis. z in hac. q. vide Ang. in. d. §. fuerat. in gl. in ver. meruit, in fine.

¶ Secundo quero.

Qualiter formetur libellus in actione de dote ex pte viri Ang. in. d. §. fuerat insti. de act. in ver. z in practica. Aduertas dicit qđ qñ vir petit dotẽ põt cẽ libell⁹ vlis siue generalis, sicut in petitõe hrditatis z fructus interim pcepti veniunt iure actionis nõ officio iudicis. argu. notatoꝝ p gl. magnã in. l. j. in princ. ff. de eden. Ita dicit Bar. in. l. j. in ver sic. iij. quero. hic dr dos ꝛc. in fi. illius ver. ff. solu. ma. z dixi. §§. proxi. q. iij. Ex quo sequitur quod potest petere vir a socero suo dotẽ sibi promissam vna cũ fructibus siue interesse sibi dari cuz sustineat onera matrimonij, z ad predicta ipsum socerum petit condemnari.

SVMMARIVM

1 Maritus si recepit a muliere rem non locupletem an exigat cõ tra mulierem.
2 Maritus ante matrimonium sibi preiudicare non potest.

¶ Tertio quero.

3 **Quid** si maritus † recepit a muliere rẽ nõ locupletem an exigat ꝫ mulierẽ. Bar. in. l. si cũ dotẽ. §. si mulier. in fi. ff. solu. mat. distinguit aut accepit ignorãter. z nõ imputat si bi. l. pmittendo. §. cũ debitorẽ. ff. de iure do. aut accepit scienter z nõ vz qz vr donare, vt. l. cũ vir. de in. dot. Ro. in. d. §. si mulier tz ꝫrium qđ imo vr fecisse maritus sub spe qp in futurũ efficiatur soluendo, arg. l. si defunctus. C. arbi. tut. z. l. cura. §. deficientiũ. de mune. z bono. Idẽ tz Bal. in. d. l. pmittẽdo. §. si a socero. p rietatẽ Bar. expresse tetigit Imo. qui distinguẽdo nitit q̃cordia re. Quod aut constante matrimonio marito accepit talem de bitorez delegatũ. z tũc procedit opi. Bar. in. d. §. si mulier. aut ante ꝫctũ matrimonium. z tunc secus. allegat id qđ not. gl. in. l. cũ dos. ff. de iure do. Sed hec concordia non placet qz si fiat ex cã dotis etiã si fiat ante ꝫctum matrimonium semper videtur cõ ferri in tempus matrimonij sine quo dos esse non põt. l. fin. C. de do. añ nup. l. iij. ff. de iure do. Facit ẽt qz sicut mulier soluto mat. de pac. do. z hoc propter spez futuri matrimonij ne indotata re
2 maneat. † Ita eꝫ maritus ante matrimoniuz sibi preiudicare nõ põt ꝫ ti. de dona. inter vi. z vxo. qñ causa propter quam sibi pre iudicare intendit respicit tps matrimonij, arg. l. in tps. ff. de be redi. insti. cũ si. Quidã sustinendo Bar. in. d. §. si mulier. in fin. dicũt qp in eo in quo nõ reperit esse solnẽdo, talis debitor dele gatus nõ vz delegatio, sed in eo qp solnẽdo erat procedat opin. Bal. z Ro. Truffa est, qz qõ nostra formaț, z ita loquunt oẽs doc. qñ maritus recipit a muliere rem nõ locupletẽ, ergo dubiũ est i eo in quo debitor nõ est locuples. possz dici sic aut maritus accepit debitorem delegatum inopem ignoranter z omnes con cordant qđ sibi nõ preiudicat. aut accepit scienter. z tunc si talis debitor delegatus promittit pure indistincte maritus presumit recipere animo donãdi ex quo de presenti ille debitor nõ est sol uendo, z ita procedit opi. Bar. in. d. §. si mulier. si vero pmittat in die vel sub qditione, tunc procedat dictũ Bald. quasi mari tus sperauit qp ipse promissor pendente qditione efficeret locu ples vel soluendo per iura. s. allegata.

SVMMARIVM

1 Maritus an possit dotem exigere so. ma. vt lucretur interusu rium medij temporis.
2 Fienda multa sunt q̃ impediunt z iam facta non impediunt.

¶ Quarto quero.

1 **An** † maritus soluto matri. possit dotẽ exigere vt lucret in terusuriũ medij tpis Bar. in. l. nupta. §. j. ff. sol. ma. tan git z remittit se ad notata in. l. si sacer. §. lucius. eod. ti. vbi ipse met vr facere istã dzia. Aut maritus sol. ma. vult exigere dotez q̃ nunq̃ exegerat, z tunc nõ audit, qz talis dilatio qcedit mise rationis cã arg. l. si donaturus. in fi. ff. ỏ cõditio. ob causaz. Aut maritus exactã dotẽ soluerat mulieri qstãte matrimonio. dein de solu. matri. eam repetit propter commodum interusurij me dij tpis, z tunc põt. vt. l. ij. C. si dos constante matrimonio. z. l. si mulier. §. rerũ amo. Scỏ qz ille q repetit ex aliqua iusta causa vz quodã mõ petere vt tanq̃ spoliatus restituaț, vt. l. interdũ. z qđ ibi no. ff. de qdi. inde. z iura debẽt magis esse fauentia repeti tioni q̃ aduentitio lucro, z. d. l. ij. z. d. §. rex. Joquit in repetente cui fauet pp interusuriũ medij tpis lz haberet dilationẽ miserationis causa qp nõ faceret si principaliter peteret. d. l. si socer. §. lucius. in fi. z. d. l. si donaturus. Adde qp in repetẽte nõ vr attẽ di cõmodũ interusurij medij tpis siue dilatio detur miserationis cã siue nõ, vt. l. in die. ff. de qdi. indebi. z. l. nã si cũ moriar. eo. ti. z no. gl. i. l. cũ qs. C. ỏ iuris z fac. ign. z ibi Cy. vr residet in hac parte qp debitũ in die si soluaț añ die quocũq; errore soluaț non repetit. z idẽ ibi bar. iuxta fi. vbi qcludit qp nõ hr rõ interusurij medij tpis, z sic vr sibi ꝫrius. Idẽ sentit gl. in. l. fideiussor q̃nis. ff. mãda. Potest dici pro qcordia qp interdũ est nata repetitio z hoc est certũ, z tunc qseruabit pp interusuriũ medij tpis etiaz si dilatio det miserationis cã, z sic intelligaț. d. l. ij. cũ ibi no. C. si dos qstãte matrimonio. nã ibi data fuit repetitio viro qui soluit dotẽ mulieri qstãte matrimonio cũ sapiat viz donationis q̃ non cadit inter virũ z vxo. Interdũ vero nõ est certũ ab ipso principio natã esse repetitionẽ, z tũc nõ nascit pp tale interusuriuz. z ita intelligit. d. l. in die. z qp no. Bar. in. d. l. cum quis. Facit p
2 rõne diuersitatis, † qz multa impediunt fienda q̃ nõ impediunt iaz facta. l. patre furioso. ff. de his q sunt sui vel alie. iur. ꝑz Imo. in. d. §. lucius. Dixit tñ vr qp si soluaț añ die propter errorẽ fa cti ꝓbabilẽ qp nõ debeat posse repeti. presertim cũ dies est val de prolixa vel esse põt, vt qz est incerta qñ esset certa an vt dies mortis tertij, vt loquit. l. nã si cũ moriar. Maxie attẽto qp nõ est nata act. z ob. ꝑz verã opi. de q̃ p gl. in. l. in oibus. de reg. iu. z p Bar. in. l. ita stipulatus. de ver. ob. z in. l. j. C. vt actio ab here. z maxime attento qp qditio indebiti est fundata sup naturali eq tate. l. nam natura. de condi. inde. §. cogitate.

SVMMARIVM

1 Maritus cui facta est moza ab vxore in dote promissa tradẽda an possit petere vsuras z interesse iure actionis.
2 Intellectus qui trabunt iura ad gratias sunt fugiendi.

¶ Quinto quero.

1 **An** maritus † Cui facta est moza ab vxore in dote promissa tradẽda possit petere vsuras z interesse iure actionis, z p qñs facta iaz satisfactione de principali Bal. in. l. si marito. §. si fundũ. in fi. ff. sol. ma. dixit qp nõ, qz ꝑm euz maritus petit odio sam vsurarum accessionem pro qua non competit actio princi paliter de per se, sed solũ iudicis officium mercennarium quod principaliter intentari non potest. l. si in iudicio. ꝑo responso. ff. de excep. rei iu. z qp ibi no. Idẽ tz Bal. in. l. fi. §. preterea. post Pe. z Cy. C. de iure do. Ro. in. d. §. si fundũ. tz ꝫriũ, qz dos est quid vle, vnde sicut pp hoc ex parte mulieris veniunt accessio nes iure actionis, vt. d. §. si fundũ. Idẽ econtra esse opz ex par te mariti cum fauor dotis etiam marito concessum sit. l. j. §. j C. ỏ rei vxo. actio. Ita tenent qdam pap. in. d. §. si fundũ. Mihi pla cet opi. Pe. z Bal. quia ex parte mariti dos sibi promissa nõ est ius vniuersale, alias sequeretur quod si pro dote fundus eẽt promissus qp fructus augerent dotem, z per consequens etiam absq; moza mulieris deberentur, vt. l. item veniunt. §. fructus. de petit. here. ff. z. l. ij. C. eod. tit. z. d. §. si fundum. Sed istud est contra dictum. §. preterea. vbi marito non debentur fructus nisi post biennium vel post lit. contest. nimiruz si non est ius vniuer sale cum pro eis non det actio marito. vt. l. iiij. C. depositi. Ang. tñ in. d. §. si fundum dicit qp in vno casu singulari officiũ iudicis competit etiam sublato principali videlicet in casu. d. l. ij. §. iul. ff. de eo quod certo lo. nam ibi est speciale ne debitor locupleț cum aliena iactura non interueniente facto creditoris. Imo. in d. §. si fundum. tenet intellectuz Bar. quia iste intellectus An ge. est nimis exorbitans a regulis iuris communis z nimis gra tiosus. † fugiendi autem sunt intellectus q trabunt iura ad gra
2 tias seu ad ius gratiosum. vt not. Joan. and. in. c. ex parte ade. extra de test. z in dubio semper est inherendus regulis Bald. in. c. j. de feu. da. in vi. legis commisso.

SVMMARIVM

1 Maritus cui facta est mora ab vxore in dote promissa tradenda, an possit petere vsuras etiam de iure canonico.

2 Maritus cui facta est mora in soluenda dote, an possit petere aliqd emolumenti nulla sup hoc precedente conuentione.

3 Maritus cui facta est mora in soluenda dote si longo tempore tacuerit puta per decennium non poterit postea petere alimenta vel vsuras dotis.

¶ Sexto quero.

1 An maritus cui facta est mora ab vxore in dote ꝓmissa tradenda possit petere vsuras ét de iure cano. Et in hac. q. duo occurrunt dubia. Primũ an qñ precedit quentio de aliquid dãdo pp morã si cõuentio sit licita. Scõm an aliquo casu maritus possit petere aliqd emolumẽtũ pp talẽ morã nulla sup hoc precedẽte quentione. Circa primũ Bar. tãgit in l. insulam .ff. vsuras. ff. sol. ma. Inn. t Jo. an. t cano. in. c. salubriter. extra de vsuris. t cõis cõclusio canonistarũ vr esse qd tex. in. d. c. salubriter. intelligat stricte vt in casu illo, tũc sit licitũ viro aliꝺ recipere vltra sortẽ puta qñ recipit fructus ex re pignori data pro pecunia dotali, t istꝺ sit spãle in dote, vt p3 ex. c. cõquestus. de vsu. t ex his q̃ hñr in. c. illo vos. de pign. t in. c. ad nostram. de emp. t ven. t rõ spãlitatis exprimit in. d. c. salubriter, qz frequẽter dotis fructus nõ sufficiũt oneribus matrimonij, secus autem si velit recipere aliquã pecuniã pro ipsa dote in pecunia qsistente donec solnat, qz tũc id nõ erit licitũ cũ hoc nõ sit iure cautum t regula sit in oppositũ qꝺ qcqd acceddit sorti vsura est. xiij. q. iij. c. plericq. nec eadẽ rõ q̃ est in fructibus ex pignore pceptis, qz illi subijciunt indicio diuino. Et ideo dicit But. in. d. c. salubriter qꝺ si res pignori data talis qꝺ eius fructus essent certi. qz forte eẽt locata ad fictũ certũ tũc nõ pcederet tex. in. d. c. salubriter. imo marit9 tñ illos d3 cõputare in sortẽ, t ita d3 limitari tex. in. d. c. salubriter. quẽ secundo limitat procedere, qz secus dicit si ab ipso principio cõueniatur de dote danda ad tempus, qz tunc non erit licitũ pacisci de aliquo emolumento pro illo tpe nec etiam procederet tunc casus. d. c. salubriter. qz tunc solũ rõne tpis pciperet emolumẽtũ, t sic nõ vr licitũ. c. cum in ciuitate. de vsu. Sed certe hec opi. minus restringit. d. c. salubriter. qꝺ simpliciter t indistincte logt, t qz si maritus ab initio recipit pignus vr accepisse qsisus lucrari fructus autoritate illius. c. ꝑm do. Abb. ibi. Jtẽ opi. Inno. t Joã. an. nõ vr vera, qz l3 fructus subijciant indicio diuino, tñ cõiter pcipiunt, t ideo non deberet esse pmissus. alias data hac sñia ꝑ vera sequeret qꝺ ét creditori mutuãti deberet esse licitũ pcipere fructus ex re pignorata. Jtẽ in effectu vr esse eadẽ rõ vtrobiq, maxie qz dr mutuũ dãtes. t nihil inde sperãtes. vñ forte posses dicere qꝺ aut vir facit pactũ de pcipiẽdo aliqd noie vsuraꝝ, t istud nullo mõ est licitũ cũ vsure sint prohibite. Aut facit pactũ vt aliqd det ꝑ alimẽtis, t hoc vr esse licitũ, qz t valeret pactũ qꝺ ille q̃ ꝓmittit dotẽ ex quo non dat debeat alere ipsaz vxorẽ. l. pater. §. pe. ff. de doli exce. facit. l. iij. t. l. si pater. §. j. ff. de pact. dot. Et pro hoc facit regula. l. si is. §. qꝺ dr. ff. de iu. do. vbi p3 qꝺ penes illũ d3 esse onus alimẽtoꝝ penes quẽ est dos, ergo ex quo dos remanet in effectu penes ꝑ mittẽtẽ, t sic ad ipsuz d3 spectare onus alimẽtoꝝ mulieris ergo vr licitũ pactũ qꝺ aliqd prestet noie alimentoꝝ mulieris. an aũt si qd supesset vltra alimenta teneat restituere, dic vt colligit ex tex. cũ gl. no. i. l. creditor. §. si iter vix. ff. man. qz si erat nud9 minister teneꝺ restituer, alꝫ nõ. aut fit pcñ qꝺ vir dẽat bre ad rõnẽ sex pro centenario pro alimẽtis, t hic casus est magis dubi9, qz vr velle qꝺ pecunia accedat pecunie t pariat pecuniã qꝺ eẽ nõ d3, vt no. Jo. an. in regula peccatũ. de reg. iur. in. vj. Tñ ꝑt dici oppositũ ex quo pro alimentis q̃ sunt licita fit promissio, vt sic potius res valeat q̃ pereat. arg. l. quoties. ff. de verbo. obli. Presertim qñ dicta quantitas sufficit ad alimẽta vel saltẽ non multũ excedit. facit qꝺ no. Bal. in. l. j. §. exactio. C. de rei vx. ac. Qñq facit pactũ qꝺ recipiat ad rõnem sex pro cẽtenario, nec ꝑ alimẽtis, t tũc est magna dubitatio, tñ cũ id possit intelligi noie vsuraꝝ vel alimẽtoꝝ vr fienda interpretatio pro alimentis. d. l. quoties. Tutius esset tñ pp euitãdas opi. practicare casuz. d. c. salubriter, t ita multi faciũt, qz quenunt qꝺ aliqua res imobilis, detur in pignus, t qꝺ fructus cedat in onus alimẽtoꝝ. nã in hoc casu nõ vr peccare, qz est expressum in. d. c. salubriter, t vbi agitur de periculo animaꝝ tutior pars est eligenda. c. inuenis. extra de spõ. t ꝑ ꝓdicta vr ét d3 qꝺ si aliquo casu alimẽta debeãtur mulieri qꝺ qñ sit dicã in. §. proxi. qꝺ tũc licitũ est mulieri pacisci qꝺ aliqnd sibi detur nomine alimentoꝝ, t qñr recipere fructus de re pignorata in. d. casum. Et de hac materia vltra preallegata. vide in cle. j. de vsu. ꝑ Pet. de anch. in quodã suo cõsil. cxliij. ꝑ Bal. in auc. ei q iurat. C. de bo. auto. iu. pos. t ꝑ bal. t alios in. l. rogasti. ff. si cer. pet. per Ang. in. l. j. ff. sol. mat. per Jmo. in. d. l. insulaz. §. vsuras, t ꝑ Aret. in. §. fuerat inst. de ac. in ver. t qz est bonefidei. t ex mẽte omniũ predicta vr esse vera conclusio. Circa ꝑm dubium an †maritus cui facta est mora in soluenda dote possit aliquo casu petere aliquid emolumenti nulla super hoc ꝓcedente conuentione. Jmo. in. d. §. vsuras. concludit qꝺ aut mora non est commissa in dote soluenda, qz forte promissa fuit ad diem, t dies nondum venit, t tunc videtur nihil posse petere cũ dilatio videatur esse in dubio fauore debitoris adiecta, vt nota. in. l. eum q calẽdis. ff. de verbo. oblig. Aut mora est cõmissa in dote soluenda, qꝺ qñ sit collige ex his que dicã. j. in. viij. q. t tunc videret posse petere vsuras non tanq̃ vsuras, sed interesse loco alimẽtoꝝ, vt voluit Bar. in. §. vsuras. t facit qꝺ hr in tex. singulari cũ gl. in. l. socius q in eo. ff. pro soc. Sed in cõtriuz fortiter facit qz si vult petere vsuras vt vsuras nõ dubiũ qꝺ nõ põt cũ ille sint ꝓhibite saltẽ de iure cano. vt in auc. ad hec C. de vsur. t vult petere vsuras, vt interesse qꝺ lato sumpto vocabulo põt dici vsura, qz sorti accedit, l3 vere t stricte nõ sit vsura, t tũc vr qꝺ non possit, qz cũ scimus in obligationibus dãdi nõ succedit obli. post morã ad interesse. l. si seruo. §. fi. ff. de verb. obl. l3 secus in obligationibus facti. l. stipulones nõ diuidunt. eod. ti. Aut vult petere interesse pp morã officio iudicis cum actio sit bonefidei, t sic vr posse petere ꝑ. d. l. socius qui in eo, t ad instar eius qꝺ dr de arbitrarijs, vt in. l. ij. §. fi. ff. de eo qꝺ certo loco, t tũc ét vñ quod non possit, qz tunc interesse videtur venire in homine consuero negotiari, t sic lucrari ex pecunia. t ita loquitur. d. l. socius qui in eo. vbi socij erant mercatores, t sic etiam. d. l. ij. §. fi. vt aperte patet ibi in tex. t no. Bart. in. l. j. C. de sen. que pro eo quod interest. illa questio. An habeatur rõ pro interesse consistente in lucro. Et sic vr qꝺ si maritus non sit qsuetus negotiari ex hoc capite venire non possit. Non videtur etiam posse agere actione negocioꝝ gestoꝝ quasi onus alimentandi vxorem spectet ad alimz ex quo dos nõ soluit, vt est tex. cũ gl. in. §. fi. in auc. de non eligẽdo secũdo nub. t no. Cy. post Ubertũ de bolo. in. l. qꝺ in vxorẽ. C. de nego. gest. t Bal. in. l. si cũ dotẽ. §. transgrediamur. ff. sol. mat. Nam videtur qꝺ etiam hoc petere non possit per notata in d. l. qꝺ in vxorem, t sic videtur qꝺ vnicum tñ remedium habeat s. remittere vxorẽ ad domũ suoꝝ. sed forte potest dici quod aut iste vir protestatur qꝺ facit sumptus animo repetendi ab eo ad quem spectat alere ipsam vxorem, t tunc vr qꝺ repetere poterit ꝑ actionez negotioꝝ gestoꝝ per notata in. l. alimenta. C. de negoc. gest. t quod no. in. l. nesennius. ff. eo. Nec ob. d. l. qꝺ in vxorẽ qz loqnimur in casu dubij non autem in casu certi quando interuenit protestatio declaratoria animi, vt ibi patet. aut non interuenit aliqua protestatio, t tunc potest dici, qz aut mulier est sana, t tunc potest repetere, si autem expensa sit facta in ipsam in firmaz tunc qz maior est pietas videt fieri in dubio ex maritali affectione, t sic loqt, d. l. qꝺ in vxorẽ. t ꝑ huius dist. facit qꝺ no. in. l. fi. ff. pro derelic. vbi similiter distinguitur inter seruum sanũ t infirmũ. t maior adhibetur in casu infirmitatis. Nec ob. predictis quod habetur in. l. curabit. C. de actio. emp. t in. c. cõquestus. de vsuris vbi dicitur quod in actionibus bonefidei habetur ratio interesse post morazz commissam etiam in lucro. Hinc est quod venditor post morazz commissam per emptorem in pretio soluendo, videtur posse petere haberi rationem interesse, t vsuras petere, t sub nomine vsurarum nullo modo potest petere, tñ bene potest petere quod habeatur ratio interesse ad quantitatẽ fructuum perceptoꝝ ex re vendita. Quia non est equum qꝺ emptor gaudeat re vendita t pretio, vñ illud qꝛingit ibi, qz ille emptor percepit fructus ex re vendita, cuius occasione debeꝺ pretiꝺ, sed hic promittens pretiũ in pecunia ex pecunia ipa non nõ percepit fructũ cũ pecunia nullatenus germinet pecuniã, vt no. ꝑ Jo. an. in. d. regula peccatũ. ideo nõ est eadem ratio in casu isto. Et de hac. q. vide Bal. in. l. vsuras. C. de vsu Joã. and. t Mod. in. c. salubriter. extra eod. Bald. in. l. j. C. de sum. tri. vi de Bal. in suo consilio incipiente. Tutius ꝓ filia †vbi limitat omnia predicta procedere nisi maritus longo tempore taceret, puta per decennium, qz non poterit postea petere alimenta vel vsuras dotis. Nã tunc vt gratior esset apud debitorem presumitur omissa t remissa petitio vsurarum. tex. est no. in. l. cum quidam. §. diuus. ff. de vsuris.

¶ Septimo quero.

¶ Septimo quero.

Quid in herede mariti possidente vel detinente pignus, datũ viro pro cautione dotis nunqd ipse lucret fructus post mortem viri sicut ipse maritus. Innoc. recitat plures opi. circa hoc i. d. c. salubriter. de vsuris eandé tz q nõ idé seqt ibi do. Abb. qr in opinione heredis est qñq restituere pignus, z se liberare ab obligatione qõ non est in marito cũ ipse teneat ad onera matrimonij, quod tene menti.

SVMMARIVM

1 Mulier quando dicatur esse in mora in prestatione dotis.
2 Maritus tenetur ad onera matrimonij vltra mensuram dotis.
3 Locationes tot sunt quot sunt anni.

¶ Octauo quero.

1 **Quando** mulier ꝺicat esse in mora in prestatione dotis si mulier ꝓmisit pro seipsa mille in dotez z dote nõ soluta accessit ad domum mariti z vir sustinuit onera matrimonij ꝑ quadriennũ. mõ agere vult ꝯ vxorẽ ꝑ dote nõ soluta z petere interesse totius quadriennij an possit Bar. in. l. de diuisione. in. ij. col. ff. sol. ma. distinguit. Aut mulier seipsaz dotauit, z tunc cũ ei impleat ꝯctus ꝑ virum qui sustinet onera matrimonij, ac ipsa mulier ꝺ esse in mora. Aut dos fuit ꝓmissa ab extraneo, z tũc lz vxori vir prestet alimẽta quantũ ad extraneũ nullũ ꝯctũ implet. z ideo extraneus non est in mora nisi ꝑ interpellationem vel cursum biennij. z ita ipse intelligit. l. fi. §. preterea. C. de iure do. z ita ponderat ibi glo. in verbo si quis. q̃ dicit. s. extraneus z pater ex cõtinuatione illius §. ad precedẽtia. ſm eũ cũ quo trãsit bal. in. d. l. de diuisione. lz Jac. ó are. z Cy. in. d. l. fi. C. de iure do. tenẽt indistincte q nõ cõmittit mora, nisi ꝑ interpellationẽ vel cursuz biennij, ẽt qñ mulier seipsã dotauit, Et hãc opi. seqt Jmo. in. d. l. de diuisione ꝑ. d. l. fi §. preterea. vbi nõ sufficit qõ maritus onera matrimonij sustineat ad hoc vt pro missor dotis dicat eẽ in mora. z ad cessiones teneat, sed requritur lapsus biennij. z idé tz ibi Alb. z Bal. ꝑ alias rões quas refert Jmo. lz de Bal. mentionez nõ faciat. Nõ ob. quod. d. §. preterea. in ver. si qs loquat in extraneo, vt dicit Bar. qr ꝛz Bal. eadẽ est rõ que in muliere attento maxie q ob nullã aliã causaz dat dos ab extraneo, nisi vt onera matrimonij sustineat ergo nõ differt an maritus impleat ꝯctũ ipsi extraneo vel alij de eiꝰ voluntate arg. l. solutũ. ff. de pig. ac. Nõ obst. d. l. curabit. C. de acti. empt. tenẽdo istã opi. qr in pluribus modis rñdet bal. in. d. §. preterea z maxie qr itla. l. loqt in ꝯctu emptiõis z vẽditiõis in quo bincinde prestatio est qmẽsurata, z dato vno. l. re vẽdita dat z reliquũ. s. ptiũ qmẽsuratũ, lz hic nos loqmur in oneribuũ mãimonij suppoztatis qbus datis nõ dat dos. ¶ Additio. Nõ dat dos. Adde hic an maritus nõ sustinẽs onera matrimonij teneatur restituere integros fructus dotis iaz percepte vel tm̃ ad alimẽta necessaria. vide Pau. de cast. in cõsi. cccxc. cũ possit esse
2 matrimonium sine dote. l. fin. C. de dona. ante nup. z dato † qõ sit dos tradita, tm̃ maritus vltra mensuraz dotis tenet ad onera matrimonij, vt no. in. l. qõ in vxorẽ. C. de neg. gest. arg. l. q si nulla. ff. de relig. z no. gl. in. l. si cũ dotẽ. §. sinaũt. ff. sol. mat. z facit qr cũ mulier ꝓmittit dotẽ vr̃ sub qditione voluisse maritũ lucrari, fructus. s. si seqt matrimoniũ z onera sustineat. l. dotis fructus. §. j. ff. de in. do. lz sic est qõ lex nõ tollerat q enẽtus qditionis q ꝓducit in eodẽ instãti actionẽ z obligationẽ qstituat etiã debito rẽ in mora. l. qõ dicimus. in prin. ff. de so. ¶ Scõo facit, qr cũ in stinianus. in. d. §. nõ ignoramus. allega. ꝑ Bart. simplr tribuat naturã bonefidei actiõi de dote. Jtẽ cũ habeamus qõ Justinianus nõ curat an dos fuerit ꝓmissa a muliere, vel ab alio, pro eatex. in. d. l. §. preterea. C. de rei vxo. ac. dõm qõ nõ qstituat promissor in mora re ipsa nisi interpellet. nec ob. ille tex. in. d. l. fi. §. preterea. dũ dicit q ita demũ qstituit in mora si lis fuerit qtesta vel lapsuz sit biẽniũ. ergo seqt q loqt in actionibus stricti iuris tm̃, z sic q̃ cõpetit extraneo ꝛc. Qr rñdeo q ibi nulla interuenit interpellatio, vñ nõ negat ille tex. q si interuenisset nõ fuisz in mora qstitutus ꝓmissor ẽt añ litẽ cõte. z lapsuz biennij. Non ob. si dicat q imo interpellatio interuenit, vt ibi dũ dicit libellũ iudici porrectũ, qr dico qõ talis porrectio viz interpellatiõis nõ bz, vt no. Bar. in. l. denũtiasse. ff. de adul. z solet notari in. l. ij. d. l. volũtatẽ. in fi. ff. so. ma. Nec ob. si dicat qõ cũ claz sit q actio ex stipulatu qpetẽs extraneo ꝑ dote restituẽda sit stricti iuris, vt. s. dictũ fuit certe si diceremus actionẽ ex stipulatu qpetẽtẽ ꝯ extraneũ esse bonefidei sequeret q vna z eadẽ actio ex vna pte sit bonefidei z alia stricti iuris q esse nõ ꝺz ne eadẽ res diuerso iure cẽseat. l. eũ q edes. ff. de vsuc. qr rñ. qõ nõ ẽ vna z eadẽ actio q̃ dat extraneo ꝯ maritũ z marito ꝯ extraneũ, sed sunt due q pz qr nullibi reperit q si extraneꝰ dedit dotẽ z nõ stipulet sibi reddi qõ fingat talis stipõ interuenisse, put fingit in marito z vxore. d. l. j. §. sed vt plenius. ¶ Et ꝑ ꝓdicta vr̃ q opi. Jac. ó aret. sit satis sustẽtabilis, z in pũcto iuris sit melior qz opi. Bar. maxime ꝑ tex. in. d. l. de diuisione q vr̃ expresse ꝯ Bar. Nõ attentis solutionibus datis ꝑ gl. oẽs vñr esse diuinationes. Nam ibi ꝯctũ erat matrimoniũ. z maritus subibat onera matrimonij, tñ fructus nõ veniũt, sed cõputant viro demũ a die traditionis, ergo ꝛc. Hãc ẽt opi. tz gl. in. l. dotis fructus. ff. de iu. do. Non pót tñ negari q opi. Bar. nõ sit multũ equa, z si teneres eã, eẽt necesse rñdeꝛ ad. d. l. fi. ff. preterea. q loqt in extraneo, vt dixit ibi gl. pua. in verbo. si qs. Jtẽ qr tex. nõ dixit si q̃. Jtez qr si loqret in muliere ꝓmittẽte accessiões debuissent venire a tpe more nõ lit. Qrest. cũ actio cõpetẽs ꝯ mulierẽ sit bonefidei, vt in §. fuerat insti. de act. iũcta. l. videamus. §. si actionẽ. ff. ó vsur. z tñ text. ibi sentit oppositũ. ergo seqt q loqt in actiõe stricti iuris. Ad rõnẽ Jac. de are. posses melius rñdere qz faciat Bar. qr si verus diceret Jac. sequeret qõ nũq maritus posset petere dotem nisi soluto matri. qr añ nõ ꝺ in totũ onera supportasse z sic ꝯctuz ex parte sua impleuisse, qõ tñ ẽ falsuz, ergo ꝛc. Jtẽ seqret q mulier nõ posset in mora qstitui ꝑ interpellationẽ ꝯ. d. §. preterea. Jtez dũ Bar. rñdet ad rõnẽ Petri dicẽs q ẽ ꝯ. l. currabit. adde illud ꝓbari ibi ꝑ arg. a fortiori, qr donatio est prohibita inter viz z vxo. ꝛc. Sed qr in veritate nõ est sufficienter rñsuz ad. d. §. preterea. Et rõnes adducte ꝯ Bar. nõ mediocriter astrigũt. Jdeo posset audacter teneri ꝯ bar. Cõtra quẽ ẽt facit dũ alleg. l. edẽ.
3 qr illa rõ faciliter tolli posset dõo qõ † tot sunt locationes quot sunt anni. l. si seruus menij. z castrensis peculij. z ibi no. Bart. ff. de stipu. seruoꝝ. Et ideo Cyn. in. d. §. preterea. super hoc passu relinquit cogitandum.

SVMMARIVM

1 Maritus qui sustinet onera matrimonij cum non esset matrimonium, an lucretur fructus dotis.

¶ Nono quero.

1 **An** maritus qui sustinet † onera mãimonij cũ nõ esset matrimoniũ lucret fructus dotis, gl. in. l. si añ nuptias. ff. sol. ma. tz q nõ, de rigore, sed de eqtate lucrat, qr est eadẽ rõ in isto que in viro, qr subijt onera matrimonij, z dicit obseruari Bononie ex. l. municipali. z hãc eqtatẽ firmat gl. in. l. dotis fructus in prin. ff. de iure do. in. l. pe. §. j. q fal. tut. auc. idẽ tz Spec. i ti. de dona. inter virũ z vxo. §. fi. ver. sed si mulier Cy. in. l. ij. C. de do. promis. ex mẽte By. distinguit aut credebat vir matrimoniũ tenere z lucrat fructus aut nõ, z tũc secus, vt. l. insula. §. j. ff. so. ma. ni si fuerit pactus de lucrãdis fructibus, qr tũc lucrat ẽt si sit sciẽs matrimoniũ nõ tenere, vt. l. dotis. ff. de iure dot. plus dicit ibi Cy. quod in casu i quo mulier tradidit dotẽ vr̃ donasse fructus ex presumptione, qm̃ benefaciẽti debemus benefacere, qõ an sit verũ, dicã. j. proxima. q. Adde qõ prima opi. que habet qõ maritus non lucret fructus de rigore q̃ fuit opi. Azo. in sum. C. de iure do. z videt casus in. l. sancimus. C. de nup. de quo etiam vide per Cano. in. c. ex parte super glo. ij. de restitu. spoli. z in. c. ex publico. de conuer. coniu. vide omnino Bal. in. l. j. in. iiij. oppositio. C. de conditio. ob causam.

SVMMARIVM

1 Sponsa an possit facere pactum cũ sponso qõ ipse lucretur fructus dotis ante matrimonium.

¶ Decimo quero.

1 **An** sponsa possit facere pactuz † cum sponso quod ipse lucretur fructus dotis ante matrimonium. Bartol. in. l. si nuptias. ff. soluto matri. distinguit. Quod aut sponsa est minor, z si expresse vellet donare non posset, ergo nec etiaz valet pactũ de lucrandis fructibus, sed si sponsa esset maior, tunc valeret, z pcederet id q no. gl. z Cy. in. l. si pro ea. C. de do. promis. z in

l. insulam. §. vsuras. ff. sol. ma. & tetigi. s. proxima. q. Adde & limita predicta vera nisi maritus haberet bonam fidem, q; putaret ipsaz maiorẽ ex aspectu corporis vt p Jmo. in. d. l. si ante nupt. Itẽ limita illud qđ dicit Bar. in. d. l. si ante nup. de sponsa. ma iorẽ nõ procedere si fructus excedũt quantitatẽ onerũ supporta toz, q; cũ maritus reciperet fructus mulieri restituendos vt. d. l. si ante. alendo eam non vr ei alimenta donare. sed propter fructus vxoris alere. l. ne sennius. ff. de neg. gest. l. fi. ff. de peti. here di. & sic cessat rõ dicti §. papi. allega. per bar. vnde isto casu erit idem qđ dicit de pupilla. Sed adde qđ si mulier expresse donasset valeret cũ esset maior p. l. dotis fructus. §. j. ff. de iur. do. Jmo. & Ro. in. d. l. si ante. idem dicunt si esset minor & apparet q; voluisset expresse donare, q; posset donare fructus q; seruãdo seruari nõ possunt cuz videat subesse iusta causa. scz ob alimenta p. l. j. C. si aduersus don. maxime ꝑm intellectũ Bart. ibi qui intelligit q; loquatur in rebus que seruando seruari non possunt. Qui aũt sint fructus qui seruando seruari non possunt, vide gl. in. l. j. C. si aduer. vsucap. & in. l. diuortio. §. interduz. ff. so. matri. vbi dicunt illi q; vltra triennũ nõ durãt. Et subdit Jmo. q; ideo si mulier isto casu potuisset expresse donare ita vr ꝑz enz sub dubio tñ forte q; donasse presumat p dictũ §. idẽ papi. alle. l. cũ plures. §. j. ff. de admi. tut. qne parũ facit, & sic Jmo. & Ro. vñr tenere cũ opi. By. Sz mihi vr q; nõ pfecte loquant. Primo inquantũ dicũt qđ expresse potuisset donare. nã hoc vex est cũ curatoris auctoritate nõ alias. Item cũ curatore vr q; nõ potuerit donare si fructus excedãt alimẽta vxori prestita hec duo probant in. l. j. in verbo, ꝙgruenter, & in verbo curatore. C. si aduersus don. Ad rõnẽ. d. §. idem papi. responde, vt. s. dixi in primo casu tenẽdo ꝫ Bar. vñ qđludẽdũ videre isto casu qñ mulier expresse non donauit fructus, qđ aut maritus sciebat matrimoniũ nõ esse legitime ꝫctũ, & tũc lz maritus nõ lucret fructus, tñ vsq; ad necessarias & vtiles impensas lucrabit et si mulier sit inops q; in tñdez locupletior effecta vr. l. apud celsum. §. si quis pupillo. ff. de doli excep. & q; malefidei possessor tales impẽsas, deducit. l. domũ. C. de rei ven. & pulchre no. in. l. in fundo. ff. eod. ti. Aut maritus putabat matrimoniũ legitime ꝫctũ, & tũc lucratur fructus pceptos & qsumptos nõ tãq; maritus, sed tãq; quilibet bonefidei possessor. l. insulã. §. fructus. & ibi no. ff. so. ma. boc tñ intellige ꝑm distinctionẽ notatã in. l. ex diverso. in prin. p gl. & Bar. ff. de rei ven. & ꝑm hãc dist. & theoricaz, intelligo gl. in. l. pe. ff. q; falso into. auto. Et de hac. q. vide Bal. & doc. in. l. j. C. pro dote. & in. l. ij. & in. l. dotis fructus. s. allegata.

¶ Undecimo quero.

Fructus dotis spectant ad vir p toto tpe quo durauit matrimonium & p rata tpis vltimi anni q; vltimus annus qliter cõputet, vide in. l. de divisione, & ibi no. distin. Bar. in. ij. col. ff. sol. ma.

SVMMARIVM

1 Fructus an accipiantur deducta impensa.
2 Heres quando teneat restituere fructus integros ad instar malefidei possessoris.
3 Fructus dictio qñ profert ab homine refert ad fructus existentes in fundo quod limita, vt nu. 4. 5. et. 6.

¶ Duodecimo quero.

1 **Fructus** an accipiãt deducta ꝫ impensa. Cõclude q; si verbũ fructus ꝓfert a lege, intelligit deductis impensis, vt in. l. fructus. ff. sol. ma. & ibi not. Bar. Fallit in decimis, vt in. c. tua nos. extra de deci. & p boc facit qđ no. in. l. si a patre vel dño. ff. de pe. here. Adde q; Bal. in. d. l. fructus. & Sali. in. l. j. C. de fruc. & lit. expen. dicunt idem in gabellis ex forma statuti soluendis, vt sic dictat statutũ q; de fructibus possessionũ suaz teneant solvere tñ de gabella, q; nõ deducentur impense cũ par debeat esse ratio iuris publici & diuini, vt. l. fi. C. de sac. san. eccl. Idẽ lz Dan. in. d. l. fructus, q; ꝑm eum illa vr fuisse intentio statuti q; simplr qsideranit recipientẽ fructus solvere debere pro rata fructuum, & sic considerauit solum onerare recipienten. accedit quia glos. in. d. l. fructus. dixit quod vere sunt fructus licet impecto exitu non dicuntur fructus deductis impensis sicut alias dicitur in lucro. l. mutuis. ff. pro socio. vñ cum in statutis verba intelligant in proprio significato. l. iij. §. hec verba. ff. de nego. gest. ergo &c. Nec ob. d. l. fructus, q; ideo intelligit deductis impẽsis, q; maritus lucrari dz fructꝰ pro ea rata vltimi anni pro qua duravit matrimonium & onera supportauit, vnde si nõ fieret deductio impensaz posset esse qđ plus esset impẽsa mariti qꝫ portio fructuũ sibi attingẽs quod est qñ cõtra mentem legis ergo qđ absurdũ nõ limitat in casu statuti. Ang. in. d. l. fructus. ꝫrium tz. s. in statutis fructus qđ accipiant prius deductis impensis. & idem sequitur Jmo. allegãt. l. fundi trebatiani. ff. de vsufruc. lega. mouentur etiam per. d. l. fructus. Non ob. q; dicitur de decimis iuncta. l. fi. C. de sac. ecclesi. q; rñdent q; lz parificent in casu illo, nõ tñ semp eqparãt, q; non est eiusdem eadẽ rõ, cũ aia q; respicit ius diuinũ sit preferẽda rebus publicis. l. sancimus. C. de sacr. san. eccle. Quinimo dicit tex. in. l. nõ puto. ff. de iure fisci. qđ in dubio iudex non errabit si ferat sniaz ꝫ fiscũ q; secus dõz in casu anime. d. l. sancimus. & no. Jnno. in. c. venerabilem. extra de elec. Et hãc opi. Angel. vr tenere Bal. in. l. j. in vlti. col. C. de fru. & lit. expen. & in. l. si a patre. §. si filius. ff. de pet. here. & ita refert Butrig. qsuluisse. Idẽ est de mẽte Bart. in. d. l. fructus. dũ loqt in statuto. Pro quo vide no. p Bar. & alios in. l. sed si hac. §. qdã. p illũ tex. ff. de cõdi. & demon. & in. l. quoties. ff. ad. l. fal. & Bal. & Ange. in. l. non amplius. in prin. ff. de lege. j. Nõ ob. rõ diversitatis inter casum statuti. & d. l. fructus. quã. s. dixi, q; dico q; sicut iniquũ est maritũ artari ad fructus restituẽdos nõ deductis impẽsis, eodẽ mõ vr iniquũ qđ statutũ artet recipiẽtẽ ad solvẽdũ gabellã fructuũ valorẽ excedentẽ qsideratis impensis. vnde statutũ generaliter loquẽs restringi dz ꝑm regulas iuris communis ne quis indebite grauet. l. adigere. §. quamuis. ff. de iure patro. & ista pars videt mihi equior. Adde quod idem puto in versi. redditus, vt in d. l. fundi trebatiani in ver. ex locatione fundi redigere. quaz ita allegat Bal. in. l. neqꝫ in fi. C. de compensa. & in. l. coheredibus. C. fami. hercis. & ita fuit de mẽte bar. in. d. l. fructus. dum allegat. d. l. fundi Ad idem tex. iuncta gl. in. l. si quis argentuz. §. j. in versi. tradere. C. de don. & adde vnum singulare quod fortius dico qđ et si in. l. vel statuto fieret mentio de fructibus integris tñ intelligi dz deductis impensis, ita firmat Bal. & Sal. in. l. j. in. iiij. col. C. de fruc. & lit. expen. alleg. l. j. C. de bis quibus vt indi. in ꝟbo, fructus integros. Ro. i. d. l. fructus. dicit q; in ꝫrium facit. l. fi. C. ad. l. fal. & gl. in. l. decem. ff. de fideicom. liber. Non ob. d. l. j C. de bis quibus vt indig. q; dicit Ro. q; nunqꝫ videre potuit qũo illa lex inducat, vt faciat ad id ad q; eaz allegat bal. Dicit tñ q; pro opi. Bal. est bonus casus in. l. fundus q. in ver si. q; nullus casus intervenire pot q; hoc genus deductiõis impedire valeat &c. ff. fami. ercis. ¶ Mihi vr qđ opi. Bal. optime probetur in. d. l. j. C. de bis quibus vt indig. duz ibi dicit † quod heres q; nõ vendicauit necem defuncti teneat restituere fructus integros ad instar malefidei possessoris. Modo sic constat qđ malefidei possessor deducit impensas. d. l. si a patre vel dño. §. fi. & l. domũ. C. de rei ven. ergo optime facit pro Bal. p quo et allego tex. in. d. l. diuortio, in prin. in ꝟ. integros. qđ exponit. i. totius tpis nõ aũt sine deductiõe impẽsaz. ff. so. ma. Nõ ob. no. p gl. in. d. l. decẽ. q; intelligo ibi notata ꝓcedere in dispositione hominis, secus in dispositione legis vel statuti. facit etiaz q; no. Bar. in. l. centurio. ff. de vulg. & pupil. in illa. q. an substitutio cõ pẽdiosa facta a pagano filio impuberi p ꝟba cõia sit omni tpe fideicõmissaria. ¶ † Quid autẽ si ista dictio fructus profert ab hoie. bar. in. d. l. fructus qlndit. aut refert ad fructus existentes in fundo, seu precedẽtes, & intelligit de fructibꝰ integris deductione nõ facta. allegat. l. si pcedẽtẽ in prin. de acti. emp. & l. fi. §. pe. ff. ó his q; in frau. cred. lz gl. videat aliter dicere in. l. iul. §. si de fructibꝰ. ff. de act. emp. & in. l. fi. in fi. ff. ó iure fisc. ¶ † Limita hãc qlusionẽ bar. ꝓcedere ꝑm Jmol. in. d. l. fructus. nisi in casu illius legis, q; si mulier dixisset viro do tibi istũ fundum fructibus plenũ in dotẽ, certe intelligeret deductis impẽsis per d. l. fructus. que loqt qñ fructus erant pẽdentes qui cẽsent pars rei. Et istud est rõe eqlitatis seruãde, q; sicut maritus pot impẽsas vltimi anni deducere, ita vr qđ possit mulier deducere impẽsas primi anni. Aut refert dictio fructꝰ ad futuros fructus colligẽdos, & tũc ꝑm bart. intelligit deductis impẽsis. allegat. d. l. fundi trebatiani, & gl. in. l. si quis argentũ. §. j. C. de dona. Idem lz Jmo. in. d. l. fructus. & Dan. ó ca. & Flo. in. l. videamus. la. j. ff. ó vsur. & bal. in. l. j. C. ó fruc. & lit. expẽ. refert ita qsuluisse. dicit tñ boc vex esse in ꝫctu ex cã lucratiua. secus ex cã onerosa. allegat not. in. l. cum duobus. §. in coemnda. ff. pro so. & in. l. fi. §. j. de bis que in frau. cred. q; iura mihi nõ pbãt vt et tãgit bart. in. d. l. fructꝰ. in ver. qro locat qs dũ rñdet ad. d. §. in coemnda.

¶ † Secundo

5 ¶ †Secundo limita predicta vera nisi aliud actũ sit tacite, vel expresse vt in colono qui conduxit fundũ ad dimidiã ptẽ fructuũ, q̃ si vellet ante omnia deducere sumptus postea fructus diuidere p̃ mediũ nõ audiet, q̃ vt tacite actũ q̃ opas suas, & impensas ponat p̃ illa dimidia ꝑte fructuũ, quã lucrat, & ita dicit Bar. seruari de consuetudine. Idẽ tz Ja. but. & Bal. ibi, & Bald. in l. j. C. de fruc. & lit. expẽ. & Spe. & Jo. an. in tit. de loc. §. post q̃. versi. quid si tibi locaui. Cy. in l. i. in fi. C. pro so. & ibi Bal. in vij. q. & Bal. in d. l. si a patre vel dño. & in d. §. si in coeunda. in reportatis antiquis. & facit q̃ no. Jan. in d. c. tua nos de decimis.

6 ¶ †Tertio limita predicta vera q̃n nomen fructus indeterminate ꝑferat, sed si determinate, vt puta dimitto. x. corbes frumẽti ex illo fundo tibi in dotẽ, tũc nõ hz locũ dicta distinctio, nec intelligitur deductis impensis ꝓm Bar. & Jmo. in d. l. fructus. Ro. ibi limitat hoc vez nisi essemus in corbibus ex cã lucratiua, q̃ nõ obstãte specificatione intelligeret deductis impensis. alle. gl. in d. l. si quis argẽtũ. §. i. sed cõ tenet expresse Bald. in l. i. in. iij. col. C. de fruc. & lit. expen. & sentit ẽt Ang. in d. l. fructus. & tz ipsi non dicant tñ posset responderi ad glo. in d. l. si quis argentũ, q̃ aut quæritur si dono tibi. x. corbes frumẽti talis fundi in quibus. x. corbibus tanta fuit impẽsa que absorbet, puta vnum corbẽ & impensa de fructibus deducatur vez per hoc videar donasse tantum. ix. corbes, & dico q̃ nõ, sed immo. x. q̃ non intelligit deductis impensis, & ita ꝓcedat opi. Bar. aut querit an videat donasse fructus illos deductis impensis a te factis & colẽdo fundũ, vt ex eo colligere possis dictã quantitatẽ donatã. & dico q̃ sic, q̃ pores illas impensas deducere adeo, vt ibi. x. corbes supsint & ita loquitur gl. in d. l. si quis argentum.

SVMMARIVM

1 Matrimoniũ si duranerit plures annos, cuius anni deducunt impense facte a muliere ante dotẽ datã pro fructibus primi anni, quos maritus percepit.

¶ Decimotertio quero.

1 **Si plures** annos durauit mrimoniũ cuius anni deducunt impense facte a muliere ante dotez datã p fructibus primi anni quos maritus ꝓcepit. Blos. quam approbat Bar. in l. fructus. ff. so. ma. dicit q̃ de vltimis, q̃ vltimi succedũt loco primoꝝ, arg. l. imperator. §. fi. cũ l. seq. ff. de lega. ij. & per casum. d. l. fructus. Sed Rapha. ibi tz ꝙriñ dicens q̃ mulier dz deducere de fructibus primi anni, & similiter maritus dz deducere impensas factas in cultura vltimi anni de fructibus eiusdẽ anni. Nec ob. l. diuortio §. impendio. e. ti. q̃ ꝓz Rapha. ibi maritus recipit, & retinet fructus illius ãni in cuius cultura facit impensas. scus in casu nostro, q̃ vir restituit fundum fructibus plenũ alias sequeret ꝓm eum, q̃ cũ aliq̃n mulier maritus in cultura vltimi anni q̃z fecerit ipse mari teneo cõem opi. & ad hãc rationẽ rñdeo q̃ facilius esse põt q̃ pinguiores erunt fructus percepti q̃z impense, attẽto eo q̃ cõtingit contra Bart. allegari gl. in l. diuortio. §. impendia. in ver. satisfaciat. ff. so. ma. Sed rñde vt ibi per Bar. & ad banc questio. aliqualiter facit illud q̃ dicam j. proxima. q.

SVMMARIVM

1 Deductio nulla fiet ab aliqua partiũ si in vltimo anno nulli fructus sunt in fundo ex quibus impense facte per mulierem pro fructibus primi anni deduci possunt.

¶ Decimoquarto quero.

1 **Quid si** vltimo ꝙ ãno nulli fructus sunt in fundo ex qbus impense facte p̃ mulierẽ ꝓ fructibus primi anni vt. §. deduci possunt. Bar. in d. l. fructus. facit q̃ nulla fiet ꝺductio ab aliqua partiũ, vt ibi per eũ. Rapha. ibi tz ꝙriñ, ita dicit tenere Pet. & Jac. & Ray. Mouet, q̃ cũ mulier potuisset sibi ꝓuidere post annũ in deductione impensaꝝ & non fecit videt in dubio voluisse q̃ tales impẽse augeãt dotẽ vñ cũ maritus sit prorogatione. & si vltimo anno nõ fuerũt fructus maritus imputet suo infortunio. Sed mihi placet opi. Bar. q̃ est cõis ꝓ qua optime facit tex. in d. l. fructus. in ver. nã si mulier ibi anteq̃z portiones fructuũ fiant ꝛc. & sic si vult q̃ fiat deductio impẽsaꝝ tpe diuidendoꝝ fructuũ vltimi anni, ergo seq̃t q̃ ipsa mulier statim tpe dati fundi in dotẽ non potuisset ipsas impẽsas deducere. nõ ob. arg. Rapha. nã dico q̃ tales fructus nullo pacto augẽt dotẽ, sed cedũt lucro mariti indubitanter sine vlla deductione impensaꝝ q̃n anno integro durauit mrimoniũ, & ꝺ si fundus ñ erat datus estimatus, vt clare vz ꝓbare tex. in d. l. diuortio. & in l. dotis fructus. ff. de iur. do. vnde si inchoato. ij. anno mulier deduceret impẽsas iste maritus esset in dãno, q̃ fecit impẽsas in fructibus secũdi anni, & nõ haberet fructus primi anni integros, vñ cũ nõ sit certũ tpe primi anni q̃ matrimonium nõ sit duraturum integro anno interim nõ dz posse mulier deducere aliquas impẽsas q̃n maritus dãnificaret. dom est igit q̃ cũ maritus fecerit impensas in cultura scdi anni, & sic similiter secundo anno fundus sit fructibus plenus sicut primo ãno dz subrogari cultura secũdi anni cũ cultura primi anni. Roma. in d. l. fructus. vz tenere cõem opi. p. l. si dno. in prin. ff. loc. ¶ Sz rñdeo vt colligit ex notatis p̃ Bar. in d. l. impẽdia, vez q̃ ibi oẽ q̃modũ & incõmodũ nõ spectat ad colonũ, q̃ si vno anno est sterilitas fit remissio pẽsionis. d. l. si vno. & l. Litẽ cũ qdã. vel fit q̃pensatio cũ vberta te alterius anni. c. pp sterilitatẽ. extra de loc. adeo q̃ si omni anno sit magna vbertas cogi põt solvere maiorẽ pensionẽ, vt no. in l. si merces. §. vis maior. ff. loc. Sed in casu nostro nulla ista cõsiderationũ militare põt, q̃ si nõ sufficiũt fructus dotis vir impẽdit de suo, vt no. doc. in l. q̃ in vxorẽ. C. de neg. ges. ¶ Sc̃do nõ ob. d. l. si vno, q̃ ibi tota pẽsio precedentis anni nõ erat solvẽda fructibus vltimi anni, sz ꝺ impensa primi anni bñ debebat solvi, & deduci de fructibus vltimi anni, & sicut si fructus primi ãni nõ extitissent dãnũ fuisset viri, ita si steriles fuerũt dz ipsius esse cõmodũ, lz in possessione bone fidei quento petitore hereditati locũ habeat deductio impẽsaꝝ p̃ eum ẽt si nulli sint fructus. l. q̃ si sumptus. ff. de peti. here. Secus in reo convento rei vẽdicatiõe ẽt si sit bonefidei, ita singulariter decidit p̃ Bar. in l. in fundo. in. ij. col. ff. de rei ven. & ita videtur dicere Pau. in d. l. fructus. & in l. si fundus §. i. eo. tit.

¶ Decimoquinto quero.

In ipẽse detrahant de fructibus fundi in dotẽ dati estimati. Bar. in l. fruc. in vlt. col. ff. so. ma. tz q̃ nõ. p. l. j. §. sz si nouissimi. C. de rei vxo. act. & facit ratio, q̃ estimatio facit emptionẽ, & ideo fundus videt estimatus carior ꝓp fructus. l. q̃ ex pãphilia. de leg. ij. & l. si. §. pe. ff. ꝺ his q̃ in fraud. cre.

SVMMARIVM

1 Mulier an sit alenda sumptibus heredum mariti. j. annũ so. matri. an vero heredes lucrentur fructus dotis.
2 Preferri dz q̃ de dãno euitãdo tractat illi q̃ tractat de lucro.
3 Mulier si nõ hz vnde se alat & dos consistat in rebus mobilibus tenentur heredes viri incontinenti, solu. mat. restituere tantum de dote quod sibi sufficiat ad alimenta.

¶ Decimosexto quero.

An infra annũ so. ma. †mulier sit alẽda sumptibus heredũ mariti, & an tũc heredes viri lucrent fructus dotis. gl. quã seq̃t Bar. in l. diuortio. i prin. ff. so. ma. tz q̃ mulier est alẽda q̃n nõ hz vñ se alat. Itẽ q̃ heredes viri debẽt lucrari fructus p̃ regulã iuris. q̃ sentit cõmodũ. de re ind. Sz aduerte q̃ illa gl. nõ ꝓcedit quo ad tex. in d. l. diuortio, q̃ ibi erat data res imobi. in dotẽ q̃ statim sol. mat. dz restitui, & sic nõ põt dici q̃ mulier nõ habeat vñ se alat, ꝺz Jmo. in. d. l. diuortio. vñ intelligo illã gl. ꝺz no. in d. l. i. §. exactio. C. de rei vxo. ac. & ita dicit Bal. & cõiter Mod. in d. l. diuortio. Dõ est vez ꝺz Ja. bu. in d. l. i. §. illo. & Saly. in d. §. exactio. ẽt si mulier haberet prez vel mrem aut similes q̃ ad eã alendã tenent si res mobilis data esset in dotẽ tenebunt heredes viri illã alere ex eo q̃ pater dicere põt filia nolo te alere cũ habeas vnde ali possis. ff. ab hrdibus viri. l. si qs a liberis. §. j. ver. sz si filius ff. de lib. ag. iõ heredes viri q̃ tractat de lucro ꝓp fructus dotis debent ꝓm dotis q̃titatẽ mulierẽ alere, alle. in ar. l. cũ vnus. §. i. ff. de ali. & cibaria. le. †J. & cũ pater tractet de dãno euitãdo, heredes vero mariti de lucro dz preferri q̃ de dãno tractat. l. fi. C. ꝺ codi. Sz adverte q̃ vñ q̃ ẽt q̃n res mobiles sunt in dotez date heredes viri

non teneaꝫ alere, ipsi vero nō lucrenꝫ fructus rex mobi. post so. ma. pceptos, sed eos restituere debeāt mulieri post annū. casus vr exꝑssus in. d. §. exactio. ver. fructus, ⁊ ver. similiqꝫ mō ⁊ sentit Bar. in. l. si qstāte. §. quoties. ff. so. mat. Paul. in. d. l. diuortio, multū se inuoluit ⁊ sentit ꝫ dubiū, ⁊ vr velle qꝫ aut mulier nō petit, aut petere nō potuit se ali ab hr̄dib⁹ viri, ⁊ tūc pcedēt pdicta. s. qꝫ fructus dērent restitui mulieri. Aut aliēta petijt, ⁊ habuit ⁊ tunc tātūmodo ꝑ rata alimētoꝝ pstitoꝝ lucrenꝫ heredes fructus, ar. l. insulā. §. fruct⁹. e. ti. ⁊ ita intelligaꝫ. gl. in. d. l. diuortio, ⁊ dicit qꝫ Ang. ꝫ dicit imo simpl'r tz qꝫ cū mulier. j. annū, so. ma. cēseaꝫ adhuc esse in primo mat. l. oēm. C. de bo. mat. sic marit⁹ ꝑ oneribus matrimonij lucrabaꝫ quoscūqꝫ fruct⁹ ēt excedētes aliēta, vt. l. ꝑ onerib⁹. C. de in. do. ita dz esse in hr̄dib⁹ loco ei⁹ succedētibus, ar. regule si qs in ius alterius. de reg. iu. alia tñ rñsio vltra Pau. dari pōt, vt no. ꝑ Bar. i. d. l. si qstāte. §. quo, vcz. qō vbi pecunia q̄ nāliter fructū nō ꝓducit est data in dotē tūc commodū tenēdi pecuniā ptinet ad heredes intra annū. nec tenetur ad aliqō interusuriū. Secus in alijs mobilibus fructuū nāliter asserētib⁹. ⁊ certe oppositio. ꝫ formata vr. valde difficilis, ⁊ eam sentit Bet. ⁊ Cy. in. d. §. exactio. ⁊ dicūt ꝫ qꝫ si mulier nō bz vñ se alat, ⁊ dos qstat in rebus mobilibus tenenꝫ heredes viri incōtinēti so. ma. restituere tñ de dote qꝫ sibi sufficiat ad aliēta. Nō ob. d. §. exactio. vbi bz annū, qz casus necessitatis ꝑz eos legi nō est suppositus. l. ij. C. de patri. q fili. distra. l. j. ff. de offic. pcōsu. Ex pdictis opi. posses ꝑ qcordia distinguere qꝫ aut mulier nō bz vnde se alat, ⁊ tūc tenenꝫ heredes sibi restituer tot res mobi. ex dote qꝫ possit se alere ꝑm opi. Cy. Aut hēbat vnde se aleret, ⁊ tūc si dos est in pecunia heredes nō tenenꝫ illā alere, nec pecuniā restituere intra annū, qz interim qmodū restituēdi dictā pecuniā spectat ad heredes qui mulieri nō tenenꝫ ad aliqō interusurium ꝑm opi. Bart. in. d. §. quoties. aut qstebat dos i alia re mobili nāliter fructuosa, vt in vacca vel pecude, ⁊ tunc ꝑz Pau. ē distinguēdū. Aut mulier petit alimenta ⁊ habuit, ⁊ heredes viri tunc lucranꝫ fructus solū ꝑ rata alimentoꝝ qō tamē an indistincte ꝓcedat dubito ⁊ statiz declarabo. Aut non petit alimenta, ⁊ tunc fructus restitui debent mulieri post annum vna cū rebus dotalibus. d. §. exactio. ℞ si. fructibus, ⁊ ver. siliqꝫ mō. Adde huic distinctiōi inqꝫsitū Pau. dicit qō si fructus excedūt onus alimentoꝝ heredes viri ꝓ illo excessu nō lucranꝫ fructus qz puto quod lz opi. sua in puncto iuris videaꝫ verior, tñ in practica seruaretur ꝯrium qñ Bar. Ang. Imo. gl. in. l. diuortio generaliter loquētes tenēt ꝯriū. ⁊ plus dicebant ibi Bar. ⁊ Ang. qꝫ si fructus dotis ad aliēta nō sufficerent tenerenꝫ heredes viri ad integra aliēta intra annū, sicut. n. ita teneret maritus si veneret, vtiqꝫ dicunꝫ teneri, eius heredes cū mulier vidua remanēs videaꝫ esse in eodē matrimonio. d. l. oēm. Est bene verꝫ qō Jac. bu. in boc tz ꝯriū in. d. §. illo ꝓcul. vcz qꝫ imo heredes viri teneā tur ꝑm facultatē dotis. alleg. d. l. cū vnus. §. fina. ff. de ali. ⁊ ciba. leg. ⁊ ideo dixit qꝫ opi. Pau. in puncto iuris vr vera. Pro qua ēt adduco, qz cū ꝑm gl. in. d. l. diuortio. ideo teneanꝫ heredes ad alimenta, qz fructus habēt ergo ista cā limitata limitatū parere dz effectū. l. in agris. ff. de acq. re. do. l. ita autem. in prin. ff. de admi. tu. ⁊ tenēdo ꝯ heredes viri nō ob. arg. Bar. ⁊ Ang. qꝫ sicut maritus ita heredes ⁊c. qz arg. nō ꝓcedit. nam claꝝ est qꝫ maritus tenebaꝫ ad aliēta vxoris, ēt si mulier haberet vnō se alereꝫ vt no. doc. in. l. qꝫ in vxorē. C. de neg. gest. ⁊ tangā. j. eo. §. secus tñ in heredibus q nō tenenꝫ alere vxorē ēt. j. annū si bz vnde se alat. ⁊ no. gl. in. d. l. diuortio. ergo arguere de viro ad heredes ipsius nō vr ꝙgruū, pz ēt qz maritus teneꝫ alere, vxorē ēt que nullā dotē bz. l. qꝫ si nulla. ff. relig. ⁊ sump. fu. no. in. d. l. qꝫ in vxorē. secus tñ est in heredibus viri, qz nō reperiꝫ qꝫ teneanꝫ alimentare nisi ꝓp fructus. ergo ⁊c. Si tñ velles sequi opi. Bar. que vt dixi vid. ⁊ magis cōis posses respondere qꝫ imo rō sua ꝙcludit vbi aliqua esset dos. ⁊ sufficit qꝫ ratio ꝙcludat in indiuiduo. nā isto casu nō vrget aliqua rō diuersitatis quare nō sit idē in heredibus qꝫ in viro. ⁊ ꝑ hoc facit in arg. l. si creditor. §. si intra. ff. mā. Nō ob. qꝫ quidā dicunt ꝯ Bar. qꝫ ar. nō ꝓcedit de viro ad heredes ipsius ēt quando aliqua est dos, qz maritus teneꝫ alere ēt si bz vnde se alat. secus est in heredibus gl. in. d. l. diuortio. rñdeo qꝫ qñ so. ma. bz vnde se alat heredes viri nō lucranꝫ fructus, vt in. d. §. exactio. ⁊ in. d. l. diuortio in glo. ideo tunc non teneꝫ alere. nam fructus qui percipiunꝫ post so. ma. qñ mulier non alimentaꝫ ab heredibus spectant ad mulierez ēt in fructibus rex mobiliū excepto qꝫ dos consistit in pecunia, vt. ꝫ. dixi. ⁊ sic apparet diuersitas casuum. Et ad banc. q. Ang. in. §. fuerat. insti. de act. in ver si. circa hoc tamen ⁊c.

SVMMARIVM

1 Heredes mariti si statim mortuo viro velint restituere dotē cōsistentem in rebus mobilibus ⁊ non expectare annum ne teneantur ad alimenta, an possint.

¶ Decimoseptimo quero.

1 **Quid si** heredes statiz ꝙ mortuo viro volūt restituere dotē ꝙsistentē in rebus mobi. ⁊ non expectare annum vt nō teneanꝫ ad aliēta an possint. Ja. de are. tangit in. l. si qstāte. §. quoties. ff. so. ma. q inducit illū tex. qꝫ sit in eoꝝ electione. In ꝯriū alleg. l. qui rome. in prin. cū gl. sua, ⁊ ibi ēt hoc nota. ipse Ja. ff. de verb. ob. ⁊ moueꝫ tali ratione, qz cū heredes sint debitores vxoris in diem soluere ante diem nō possunt si mulieris interest. ⁊ istud dictū reassumpsit Bal. in anc. q iuraūt. in. xvij. col. ver. q̄ro mulier. in fi. illius ver. C. de bo. au. iu. pos. ⁊ tz ibi Bal. qꝫ imo sit in electione heredū dotē predictā incōtinēti restituere ꝑ. d. §. quoties. Idē tz Rapha. in. d. l. diuortio. Non ob. d. l. qui rome, qz illa regula ꝓcederet qñ dies inhereat actioni ⁊ obligationi a princi. fauore creditoris vel vtriusqꝫ. Secus in die data debitore miserationis cā ad solnēdū, qz pōt tūc ⁊ inuito creditore renuntiare, vt no. Bar. in. l. ita stipulatus. in. j. q. principali. ff. de ver. ob. vbi ponit multas differentias inter diem datam miserationis cā ⁊ illā que ineſſet obligationi, ⁊ actioni. Nec ob. q̄ dixi in precedē. q. sustinēdo opi. Bar. ⁊ Ang. in. d. l. diuortio qz loquunꝫ, qñ heredes viri volūt retinere dotem quo casu videnꝫ se arctare ad alimenta ēt vltra facultates fructuū, nos autem loquimur qñ eligunt incōtinenti dotem restituere, merito ex separatis nō fit illatio. Plus autem dixit Bal. in. d. anc. ei qui qꝫ isto casu poterūt heredes viri incōtinenti restituentes sibi retinere interusuriū medij tpis. arg. d. §. qnqties. ⁊ illud interusurium qsistit in vsu pecunie si dos est in pecunia vel in vsu commoditatis illoꝝ fructuum qui percipiantur ex rebus mobilibus vel se mouentibus. declarat Bar. in. d. §. quoties. ad hoc vide bonum tex. in. l. iiij. ff. de pact. do.

SVMMARIVM

1 Heredes viri an teneantur alere vxorem post annū a die so. matri. vel si sint in mora restituendi dotez, an mulier possit petere aliquod lucrum ex dote.

2 Dos si sit in pecunia, an mulier post annū debeat aliquid percipere etiam si heredes sint in mora.

3 Testatoꝝ qñ damnat heredem soluere vxori singulis ānis. viij. ꝓ centenario, donec dotez petat sine restituat, an sit vsura.

¶ Decimooctauo quero.

1 **An autem** heredes viri teneantur ꝙ alere vxorē post annū a die so. matri. vel si sint in mora restituendi dotem mulier possit petere aliqō lucrū ex dote, Ang. in. d. l. diuortio dixit qꝫ si mulier nō bz vñ se alat ⁊ heredes sint in mora debebunt prestare alimenta. arg. l. fi. C. de bo. ma. ⁊ sic intelligit ꝓcedere qꝫ ibi dicit Cy. post Richar. malūb. q dixit qꝫ donec mulier est aliena vidua, aliena est ab heredibus viri quod intellige qñ heredes sunt in mora, ⁊ mulier nō bz vnde se alat, alias secus ꝑ. l. titia. ff. de sol. Et sic intellgit qꝫ no. Bar. in. l. ar q natura. §. nō tm. ff. de neg. gest. ⁊ in. l. insulā. §. vsuras. ff. so. ma. Bal. vero dicebat qꝫ tūc debebit interesse ꝓp moraꝫ. idem tz Bal. in. d. §. exactio. ⁊ in anc. ei qui iurat. xvij. col. C. de bo. auc. in. pos. ⁊ hoc satis posset sustineri qñ nō bz vnde se alat vel aliter damnus ex mora heredū pareret, qz hodie vsure rōne dāni emergentis peti possunt, vt ꝑ glos. in. l. ij. C. de usu. ⁊ in. c. q̄stus. extra de vsu. ⁊ ꝑ gl. in. l. curabit. C. de act. em. de interesse antē lucri cessantis statiz. j. dicā. Sed Imo. ⁊ Jo. an. in. c. salubriter. extra de
2 vsu. videnꝫ velle qꝫ ꝙ vbi dos est in pecunia post annum mulier nihil debeat ꝓcipere etiam si heredes sint in mora, qz illud cēsetur lucrum vsurariuz qꝫ est ꝓhibituz. c. qz in omnibus. ō vsuris ⁊ no. in auc. ad hoc. C. de usur. posses dicere qꝫ dictum Imo. intelligitur qñ aliūde bz vñ se alat, vel qñ si esset solicita posset de facili recuꝑare, sed non curat, qz potius velit lucrum q̄ꝫ pecuniā. nā in istis casibus nō deberet aliqd mulieri. secus si nō bz vñ se alat, nec pōt recuꝑare de facto, lz insistat q̄tum potest, qz tūc vr esse eadem ratio q̄ est in annum. facit qꝫ no. Bart. in. l. i. C. de sen. q̄ fine certa q̄titate. Idez videtur si mulier esset consueta dare ꝑ cuntas

cuñas mercatorib⁹ ad honestũ lucrũ,nã tũc rõne more hẽri ꝺ
bebit ratio intereſſe ꝙſiſtentis in lucro ꝙ veriſimiliter mulier fe-
ciſſet ſicut fecit de alijs ſuis pecunijs,arg.l.ij §.fi.ff.de eo ꝙ cer.
loc.ꝛ eius ꝙ no.Bar.in.l.j.C.de ſen.que ꝓ eo ꝙ intereſt. alias
extra caſus predictos nõ videt ꝙ mulier poſſit aliqd petere rõ
ne alimẽtoꝝ vel emolumenti.ꝛ nota bene predicta, qꝛ quotidia-
na ſunt.ꝛ Ange.dicit ſe ſepius in hac mã ꝙſuluiſſe.ꝛ ex his pre-
dictis ẽt no.ꝙ diligenter eſt ponderãda practica libellãdi,qꝛ non
ꝺꝫ petere mulier alimẽta ꝓp moꝛã dote exiſtente in pecunia qñ
aliunde poterat ſe alere vel de facili poterat recuperare dotẽ,ſꝫ
ꝺꝫ petere beredes ꝙdẽnari ad intereſſe ſubinnẽdo ꝙ qꝛ tm̃ eẽt
lucrata ex pecunia dotali q̃ẽtũ conſuenit lucrari ꝛ lucrata eſt ex
alijs ſuis pecunijs datis ad partẽ honeſti lucri mercatoꝛi,vt ſub
iungendo ꝙ in tm̃ fuit damnificata,qꝛ nõ habebat , vnde ſe ale-
ret.Adde Cy.in anc.ad hoc.in.iij q.C.de vſu. ꝛ in.d.§.exacti.
Idẽ iuris eſſet ſi mulier diceret qꝺ emptura fuiſſꝫ fundũ ex quo
veriſimiliter certos fructus ꝓceptura fuiſſet.nã tale intereſſe pe
tere põt,arg.l.ſocij q in eo.in prin.ff.p ſo.ꝛ ꝓ iſto dicto,facit do
ctrina Cy.d.anc.ad hec.in.ij.q.cũ ſeq.dum ibi vtitur illo ver-
bo,vel ſi pecuniã ocioſam in capſam erat retẽturus.Idẽ Bet.
de anc.in ꝙſi.inci.in.q.que vertit,ꝛ in.c.ſalubriter.aliter tamẽ
nõ ꝓbat.vnde forte poſſet dici ꝙ tex.in.d.l.ſocij q in eo.logt in
mercatore,vel in eo qui ꝙſuetus erat mercari. ꝛ ita intelligit eũ
Imo.in.l.inſulã.§.vſuras.ff.ſo.ma.vbi ꝙ plus eſt dicit idẽ in ma
rito.hoc ꝓbat ꝓ tex.in.d.l.iij.§.merces.Sed ſi quis emit vel lo
cat fundũ nõ dicit mercari,qꝛ nõ eſt actus queſtuarius,vt nota.
Bar.in.l.legatis.in pe.q.de leg.iij.Pro quo allgo tex. opti-
mũ in.l.ſi cũ vilico.ff.de inſtito.facit.l.merces.la.j.ff.de ver.ſig.
3 ꝙſi.lxxxix.vbi dicit an†qñ teſtatoꝛ dãnat beredes ſolvere vxori
ſingulis annis.viij.pro centenario,donec dotẽ perat ſiue reſti-
tuat an ſit vſura,ꝛ ꝙcludit qꝺ ſic,vt ibi. ꝛ adde omnino dictum
Barto.in.l.amplius.ff.rem ra.hab.ꝛ circa ea que.ſ.tetigi vide
omnino Pe.de anc.in ꝙſi.cxliij.vbi examinat an de iure cõmu
ni mulier ꝓ dote ſibi nõ reſtituta poſſit aliqd petere ab beredi-
bus mariti,vbi ẽt qd iuris qñ fuit ſtipulata ſex ꝓ centenario pro
alimẽtis.ꝛ adde dictũ Bal.in.l.de alimẽtis.C.de tranſ. vbi di-
cit an mulieres poſſint petere alimẽta ſuaꝝ dotiũ ẽt ſi habẽt vn
de ſe alãt,vide Hoſt.in ſum.de vſu.§.an aliqd verſic.ecõnerſo.
Bar.in ſuo ꝙſi.incip.Fran.habuit vxorẽ.facit.l.j.§.fi.de ven
tre in poſ.mit.l.fulcinius.in prin.ex q.cau.in poſ.ea.vide Lau.
de rodul.in repe.c.ꝙluit.q.lij.extra de vſur.ꝛ cõis opi videt
eſſe illa quã tenent Jo.an.ꝛ Inn.in.d.c.ſalubriter ſm Rapha.
in.d.l.dinortio.ꝛ in.d.§.vſuras,qcqd ſm eũ dixerit Bal.in au-
cten.ei q iurat.C.de bo.anc.ind.poſ. Idẽ tꝫ Dan.in.d.l.dinor
tio,qꝛ cũ mulier habuerit in poteſtate ſua recuperare dotẽ ꝛ nõ
curauit nõ ꝺꝫ poſſe aliqd petere p.l.j.cũ ibi no. p gl.C.que ſen.ſi
ne quã.vbi qui habet in poteſtate ſua exigere ſortẽ nõ põt dedu
cere in iudicium vſuras futuri tẽporis quas alias deducere po-
tuiſſet.Idẽ tꝫ Tancre.de corneto in ſua ꝙpendiosa in.x.rub. in
beredibus viri ad reſtituẽdũ dotẽ per.d.§.exactio.merito ceſſa
re ꝺꝫ onus alimẽtoꝝ dicte vxoris qꝺ in recompenſationẽ dicte
dilationis iura ꝙceſſerũt ipſi mulieri.alleg.in arg.l.in omnibus.
ff.de re iudi.Itẽ aliã rõnem adducit,qꝛ cũ intra annũ ꝓp alimẽ-
ta ſibi preſtita teneat opera beredibus viri,vt no. i.d.l.dinortio.
certe non repit iure cautum qꝺ poſt annum mulier teneat opera
ri beredibus viri immo totum oppoſitũ eſt ſm Bald.in.d.l.di-
nortio.lꝫ ipſe nõ alleget,ergo ſeqt qꝺ nõ ꝺꝫ habere alimẽta poſt
annũ,arg.l.ſm naturã.de reg.iu.Subdit tm̃ Ang.in. d.l.dinor
tio.ꝙ ſi mulier dotem peteret ꝛ beredes fuerũt in mora, nec ꝺꝫ
mulier vnde ſe alat, ꝓcedat tunc opi.Richar.malũ.ꝛ Cy.ꝛ idẽ
in effectu tꝫ Abb.in.d.c.ſalubriter.ꝛ ita ſuperius ꝙcluſum eſt.

SVMMARIVM

2 Fructus dotis quomodo diuidant inter virum ꝛ vxorem ſoluto matrimonio.

2 Computatio fit a tempore quo primũ fundus cepit eſſe dotalis ꝛ non a tempore ſecute locationis in diuiſione fructuum ꝛ pẽ ſionum fienda inter virum ꝛ vxorem.

¶ Decimonono quero.

2 **Fructus dotis qũo** †dinidãt int.vi.ꝛ vxo. ſo.ma.ante annũ ꝙple-
tũ,ꝛ qd ſi vir locauerat fundũ qne locatio excedebat annũ matri
monij,an ꝛ pro qua parte penſio locationis dinidat inter virum
2 ꝛ vxo.Concludẽdo† ꝙ in diuiſione fructuũ ꝛ pẽſionũ fienda in-
ter vi.ꝛ vxo.fit ꝙputatio a tpe quo primum fundus cepit eſſe
dotalis nõ a tpe ſecute locatiõis in qua ꝙputatione ſi fundus ſit
datus plenus tẽpus locationis inſpicit vt ſciamus q̃ẽtũ ꝓcipit ꝛ
tps matrimonij, vt ſciamus ꝓ quota parte anni vir fructus lu-
creꝛ.Si vero fundus vacuus in dotẽ detur locationis tẽpus nõ
inſpicimus.iſta ꝓbant ex tex.ſm vez intellectũ innicta glo.in.l.
dinortio . in prin.vſq; ad.§.ob donationes.ff.ſo.ma.ꝛ que fuerit
ratio illius legis,ꝛ quid fiat de penſione pro rata tpis qꝺ exce-
dit annum matrimonij.Jo.de imo.melius q̃ ceteri hoc explicat
ibi in ver.in ea.gl.ibi,quaſi dicat ꝛ materiam ipſius legis dinor
tio,qꝛ ſubtilis eſt attingãdam ꝓ plures queſtio.vbi videbitis.

¶ Vigeſimo quero.

Qñ maritus habere debeat de fructibus ꝓcipiẽdis poſt dinor
tium.Bar.in.d.l.dinortio.in fi.colũ. dicit ꝙ ſi maritus ꝓcipit
fructꝰ ex fundo nil ſibi debeꝛ a muliere de eo ꝙ ꝓcipiẽdũ ẽ,ſꝫ qñ
maritꝰ nõ ꝓcipit,tũc debeꝛ ſibi ꝺ eo ꝙ ꝓcipiẽdũ eſt a muliere pꝰ
dinortiũ,ꝛ p̃ctica iſtius dinifionis fructuũ ꝓcipiẽdoꝝ pꝰ dinortiũ
vide ꝓ Bar.i.d.l.dinortio.§.interdũ.ꝛ melius declaro.j.pri.q.j.

SVMMARIVM

1 Mulier ſi ante q̃ctum matrimoniũ locauerat fundum, ꝛ ꝓcepe-
rat penſionẽ qualiter prouidebitur marito de fructibus.

2 Maritus ſi ſcienter accepit fundum in dotem quem mulier lo-
cauerat ꝛ penſionem perceperat,tunc non habebit de fructi-
bus ſequentis anni.

¶ Vigeſimoprimo quero.

1 **Quid ſi mulier ante** q̃ctum † matrimonium
locauerat fundum ꝛ ꝓ-
ceperat penſionẽ qualiter ꝓuidebit marito de fructibus,Bar.
in.l.dinortio.in fi.prin.ꝙ vir ꝺꝫ habere de fructibꝰ ſequẽtis an-
ni,ꝛ ſic eſt caſus in quo ad maritum ſpectãt fructus vlteriozis an
ni q̃ vltimi qꝺ eſt diligenter notã.Bal.d.h.ſuſtineri nõ poſſe,
qꝛ nõ ꝺꝫ aliquo modo annus q̃cti matrimonij eſſe ſine cõmodo
fructuum.l.de diuiſione.ff.ſo.ma.qꝺ eſſet ꝫ opi.Bar. ſꝫ Imo.
ꝛ Rapha.in.l.dinortio.diſtinguunt, aut maritus tpe q̃cti matri-
monij ſciebat mulierẽ fundũ locaſſe ꝛ penſionẽ ab initio ꝓcepiſ-
ſe,ꝛ tunc ꝓcedat opi.gl.ꝛ Bar.alias ſecus,qm̃ ꝓp ignorantiaꝫ
facti vir ſibi ꝓuidere nõ potuit merito nõ ꝺꝫ remanere in dãno,
arg.l.ſi quis domum §.ꝛ hoc ſubiungi põt.ff.loc.ꝛ l.qui bona.§.
de illo.ff.de dã.infe.facit.l.ſi ꝓcurator.cuꝫ ſi.ff.ad.l.agl. Quidã
ſequunt opi.bal.indiſtincte p.l.ſed addes.§.j.in fi.ff.ſo. in ratio
ne ſui.ꝛ l.pe.ff.de vſufruc.leg.qm̃ in culpa eſt mulier que voluit
ante tps fructus colligere.Sed hec ratio mihi nõ plꝫ,qꝛ ſi pona
mus ꝙ maritus fuerit ſciens,certe cum ex q̃ẽtione fecerit.l.p-
mittente feciſſe videt.l.inriſgẽ.§.pretor ait.ff.de pac.arg.l.grac
chus.C.de adul.ego tm̃ alia ratione ſto cũ Bal. qꝛ cũ maritus
poſſit expellere colonũ cui mulier locauerat, ꝛ cõiter ꝙcludunt
oẽs.in.d.l.dinortio.ſi nõ expulit geſſit vtiliter negotio mulieris
qm̃ alias tenebatur mulier ad intereſſe colono.l.ſi filio.§.ſi vir.
ff.ſo.ma.ideo poterit maritus actione neg.geſt.ꝙſequi partem
pẽſionis pro rata.ſ.tempozis quo duranit matrimonium, ar.l.ſi
pupilli.§.ſi quid ergo,ibi ipſo geſtu. de nego. geſt. Clariſſimus
2 vir.d.Ja.putens fuit in alia opi.dicens ꝙ†ſi maritus ſciens ac
cepit illũ fundũ in dotẽ quẽ mulier locauerat ꝛ penſionem perce
perat,tũc non ꝺꝫ habere de fructibus ſequentis anni,qꝛ videt ac
cepiſſe ipſum fundum in dotem cum hac qualitate,vt pro primo
anno ſit ſterilis penes ipſum maritũ ſicut in ſimili qm̃ mulier tra-
dit in dotem fundum plenum fructibus ipſe annus eſt fertilioꝛ
ipſi marito.l.ſi.§.fi.de except.dol.ergo ꝛc.ꝛ hoc ſuadet ratio eq
tatis ſeruande,arg.l.fructus.ff.ſolu.matrimo.in practica tamen
ſeruaretur opi.Barto.

SVMMARIVM

1 Fundus ſi fuit datus in dotez pro parte plenus,ꝛ pro parte va
cuus quid fiet circa fructus ſi matrimonium non duraut per
annum integrum.

netur actione de dolo. Sed Ja. de are. ⁊ Bar. ꝟ reprobãt qꝛ cũ maritus sit dñs rei dotalis, ⁊ habeat actionẽ ad exhibẽdũ ⁊ iniu riatũ cessat actio de dolo, vt. l. q pẽdẽtẽ. ff. de ac. em. ⁊ ꝟ vexꝫ cõ stãte ma. Sed eo soluto haberet ẽt maritus actionẽ mãdati, vel neg. gest. vt. §. sed nec ob impẽsas in. l. vnica. C. de rei vxo. act. er go cessat actio de dolo. Sed Jmo. in. d. l. si fundus conaꝫ sustine re gl. ⁊ dicit ꝙ illa actio mãdati vel neg. gest. de qua in. d. §. sed nec ob impensas loqꝫ ꝑ impẽsis factis ad ꝑpetuã vtilitatẽ fun di. sed tex. in. l. fundus. loqꝫ de ipẽsa cã fructũ querẽ dozũ. ℳihi vꝫ mentẽ Bar. fuisse ꝙ in. d. l. si fundus impẽsa fuerit facta ꝑꝑ fundi vtilitatẽ ꝙ sic demonstro. nã aut est facta ꝑꝑ fructus, ⁊ tunc frustra quereꝫ qua actione repetaꝫ, qꝛ cũ fructibus ꝙpensa tur vel de ipsis fructibus detrabiꝫ. Jtẽ ⁊ qñ facta eẽt ꝑꝑ fructꝰ certe nõ dareꝫ actio de dolo. Bõm est ergo ꝙ facta est ꝑꝑ vtili tatẽ fundi ⁊ tẽ ꝓcedit. d. §. ſz nec ob impẽsas allegatus ꝑ Bar. Ang. in. d. l. si fundus dicit ꝙ dabiꝫ actio de dote ꝟ̃ria sicut i ꝟ̃, ctu mãdati in quo daꝫ actio mãdati ꝟ̃ria vt est gl. in. l. curatoris. C. de neg. ge. q̃ singularẽ facit Bal. in. l. j. in tit. qs ꝓcedere de beat in inuestitura, ⁊ ꝙ reperiaꝫ actio de dote ꝟ̃ria est tex. in. l. ⁊ oino. ff. de impẽsis in rebus do. fac. ſm intellectũ By. ⁊ Bar. ſz gl. ibi aliter sentiat ⁊ male. ⁊ ista opi. Ang. satis plz. Et aduerte qꝛ Bar. in. d. §. si vir. ⁊. §. retigi sentit qõ ꝙstãte mrimo. habeat locũ actio iniuriaꝝ inter vi. ⁊ vxo. Sed Ro. ibi tenet ꝟ̃rium, qꝛ actio que infamat nõ daꝫ inter vi. ⁊ vxo. l. ij. cũ si. ff. rer. amo. Sz actio iniuriaꝝ infamat. l. j. §. furti. ff. de infa. ⁊ l. infamẽ. ff. de pub. in. ⁊ ꝑ hoc ꝙ nõ militet inter eos actio iniuriaꝝ vide Jo. an. in
2 addi. Spe. in rub. de iniurijs. vbi q̃rit † an ꝑ atroci iniuria detur inter ꝙiuges iniuriaꝝ actio, ⁊ dicit primo videri qõ nõ ꝑ. d. l. ij. ff. rer. amo. Jn ꝟ̃riũ adducit. l. pe. §. pe. ℣. si quis ex liberis. ff. de iniu. tñ ꝙcludit turius esse ꝙ detur actio in factũ ꝑ. l. non debet. ff. de dolo. facit bo. tex. in simili in. l. fi. §. fi. C. de fur. ⁊ hoc sentit gl. in. d. §. si quis ex liberis in quinto atrocitatis.

SVMMARIVM

1 Fructus, redditus, ac prouentus appellatione que veniant.
2 Fructus appellatione venit quodcunqꝫ interesse.

Trigesimotertio quero.

1 **Que** dicant † esse in fructu rei dotalis ⁊ veniãt appꝛone fru ctus redditus ac ꝑnẽt⁹. Bic vt ꝑ gl. in. c. gñali. ó ¦ ele ctio. in. vj. ⁊ ꝑ Archi. xiij. q. j. in. c. in dioceſi. alꝭ est in. c. seq. ꝙ incip. is ita, ⁊ ꝑ Bal. in. l. videamus la. j. vbi bo. tex. ff. de vſu. ꝑ Jnn. ⁊ Cano. in. c. pasto. de do. vide oino gl. in. c. grãdi in ver. redditus. de ſnp. neg. ꝓla. lib. vj. ibi redditũ ꝑnẽtũ ⁊ inriũ per quẽ dicit Bo. de sanc. Se. in. xvj. no. ꝙ appellatione redditũ ⁊ ꝑnẽtũ nõ veniũt iura ꝙ est no. vide ẽt bal. in. l. coheredib⁹. C. fa. her. ⁊ Jnn. in. d. c. pastoralis. alle. tex. in. l. vſufru. leg. l. j. ff. de vſufru. leg. vide Jo. an. in addi. Spe. in ti. de loc. l. nũc aliqua in xvj. col. in addi. inci. ꝑꝑ illud ꝙ, vbi signãter voluit ꝙ illud ꝙ so luit emphyteota ꝑ renouatione emphyteosis debeꝫ vxori cui le
2 gatus est vſufructus oim bonoꝝ. ⁊ inter alia vnũ no. † ꝙ appel latione fructus ꝙprehẽdiꝫ qõcũqꝫ interesse vt est tex. no. dignus in. l. loci corpus. §. j. ff. si ser. vẽdi. q̃ ad ꝟ ita no. Bal. ibi, ⁊ vide Bal. in. l. si qd. C. de ser. facit bo. tex. in. l. eductã. §. hereditatẽ. ff. ad treb. facit illud ꝙ dicã. ℣. in duabus ꝑximis questionibus.

SVMMARIVM

1 Fructus qui ꝙcipiunt ex iurisdictione castri in dotẽ dati puta cõ fiscationes an dicant esse ipsius mariti.
2 Pecunia ⁊ res mobiles percepte ex cõmẽdationibus sunt ma riti, immobilia vero reddunt vxori.

Trigesimoquarto quero.

1 **An fructus** q ꝙcipiunt ex iurisdictione castri in do tẽ dati puta ꝙdẽnationes, ⁊ ꝙfiscatiões dicant esse ipsius mariti. Videt ꝙ nõ sed ꝙ debeant restitui mu lieri, vt. l. liij. ⁊ l. cũ in fundo. ff. de iu. dot. ⁊ l. dinoztio. §. si vir in fundo. ff. so. ma. vbi ea q̃ nõ renascunt debent restitui mulieri. in ꝟ̃riũ videt. l. fi. ff. so. ma. qꝛ qñ vniuersale daꝫ in dotẽ vt peculium
2 fructꝰ illi ꝑtinẽt ad maritũ. Quidã dicũt ꝙ † pecunia ⁊ res mobi les ꝓcepte ex ꝙdẽnationib⁹ sunt mariti. immobilia vero restituã tur vxori. Alij dicũt ꝙ omnia debent esse mariti tanꝫ fructꝰ illiꝰ iurisdictionis ⁊ hoc ſz Bar. i. d. l. fi. ꝑ illũ tex. ⁊ ꝑ. l. itẽ si fundi. §. si fundũ. ff. de vſuf. omnia. n. ista sunt fructus iurisdictionis in. c. j. in ti. q̃ sint rega. in vſi. feu. ⁊ l. multaꝝ. C. de mõ multaꝝ. Ad ꝟ̃ria rñde ꝙ illud ꝙ crescit dz restitui mulieri, ſz tñ nõ est in fru ctu. Mõ ob. ꝙ dicit ꝙ ea q̃ renascunt nõ sunt in fructu, qꝛ nunqꝫ ex aliq re illud idẽ numero ꝙ semel nascit renascit, ſz aliud eius dem generis. Jtẽ in iurisdictione, qꝛ sepius ꝙtinget cõmiti deli cta, qꝛ necesse est ꝙ scãdala veniãt ꝑꝑ q̃ ꝙdẽnationes ⁊ publica tiones dicunt renasci, ſz nõ eozũdẽ numero. ⁊ istud est ꝙ dicitur ꝙ fiscus sꝑ est dines. l. ꝓins. C. de in. fis. Sz Bal. ꝟ̃dicit Bart. nã ꝙcludit ꝙ si aliqd ꝓcipiꝫ ꝑ vizꝫ ex bãno ꝙfiscationis ꝙ cohe ret territozio illud venit restituẽdũ mulieri alias nõ fieret plena restitutio territozij. Secus si nõ coheret territozio vt si certa q̃ titas venit soluẽda ⁊ nõ ꝙfiscaꝫ res immobilis, qꝛ tunc erit viri, ⁊ nõ restituit. Quidã vident tenere ꝟ̃ Bal. qꝛ nõ est vexꝫ ꝙ nõ diꝫ caꝫ fieri plena restitutio territozij ꝙfiscatũ nõ restituaꝫ cũ mulier nõ sit dña rex ꝓticulariũ ipsius castri, ſz sit dña in iurisdictioni, bꝰ sic̃ in simili dr de ipatore q est dñs mũdi quo ad iurisdictionẽ ſz tñ dr bze dñium singulariũ rex cuiuslibet vt no. in ꝓbe. ffoz. ⁊ in. l. bñ a zenone. C. de qua. ꝑscr. ⁊ sic plenarie dr maritus resti tuere ex quo plenarie restituit respectu iurisdictionis. Ego pu to ꝙ dictũ Bal. posset saluari qñ esset tale delictum ex quo res feudalis ꝙcessa in feudũ deberet confiscari. nam tũc ad cameras fiscalem bona mulieris debent reuerti facit tex. in. c. j. cũ ibi no. in ti. que fuit ꝓma causa benefi. amit.

SVMMARIVM

1 Vulcta que imponit ꝑ maleficio an dicatur esse fructus illius anni in quo ꝙmissum fuit maleficium, vel illius in quo proces sum fuit ad sententiam.
2 Cõdẽnatio si est facta tpe mariti, sed postea so. ma. facta est exe cutio ad quem spectabit an ad maritum vel ad vxorem.

Trigesimoquinto quero.

1 **Quid in multa** † q̃ imponit ꝑ maleficio, an dica tur esse fructus illius anni in quo ꝙmissum fuit maleficiũ vel illius in quo ꝓcessuz fuit ad sniaz. bal. in. l. dinoztio. in fi. ꝓin. ff. so. ma. refert Cy. in. l. fi. ó iurisd. om. in. tenere ꝙ dr esse fructꝰ illius ãni in q̃ ꝙmissuz fuit maleficiũ ꝑ. l. ó functa. ff. de vſuf. Sz Jo. de imo. in. d. l. dinoztio. §. si vir. in fundo in fi. ſz ꝙra. Tu adde ꝙ ad. d. l. ó functa põt rñderi, qꝛ fructꝰ ibi erat ꝓceptꝰ cuius vigore debebaꝫ pẽsio, sed in. d. §. si vir nõ erat ꝓceptus, ſz tantũmõ vt ita dixeriz seminatꝰ iõ sic̃ fructꝰ pẽdẽtes nõ spectãt fructuario, ita nec talis fructꝰ ó q̃ est dcm. Tũ ꝑ opi. Cy. facẽ tex. in. l. q̃cũqꝫ actiones. ff. ó ac. ⁊ obli. l. si qs in pureñ. §. si postea. ff. ꝙ vi aut clã. ⁊ l. fi. ff. ar. fur. ces. ⁊ in. l. j. §. cũ fundũ. de aq̃ q̃ti. ⁊ esti. ⁊ in. l. j. ff. de stip. ser. ⁊ in. l. si filiꝰ. ff. de ℣. ob. ſz bal. in. l. fi. C. de fru. ⁊ lit. expẽ. multa ór ⁊ nihil vr clare firmare. ⁊ in pũcto iuris vr ſustẽtabilioꝛ illa opi. ꝙ nõ dicaꝫ eẽ in fructu nisi ꝑ illo tpe q̃ ꝓcessuz é ad ꝙdẽnationẽ. Mã añ latã sniaz pena nõ di cit esse debita fisco nec habẽti cãz ab eo vt. l. si q̃ pena. ff. de ℣b. sig. ⁊ l. aliud. §. i. e. ti. l. ex indicioꝝ. ff. de accu. no. Bar. in. l. au ferẽ. §. fisc⁹. ff. de in. fis. ĝ cũ fructꝰ. d. pene nõ cẽseaꝫ ꝓcepꝰ ante sniam saltẽ qñ nulla inqsitio neqꝫ accusatio ꝓcessit nõ dz cedere lucro viri ſz ad fiscũ tãq̃ ad ꝑꝑietatẽ spectat. ⁊ ꝑ ista ꝑte é tex. optimꝰ in. l. susceptores noui. C. de suscep. ⁊ archi. lib. x. ⁊ ibi bar to. Posset ẽt ꝑ ꝙcordia dici ꝙ aut iste fructꝰ inrisdõis veniebat ꝓcipiẽdꝰ ꝑ illũ ad quẽ spectat ingreꝫ ⁊ tẽ ꝑtinet ad mulierẽ qñ id ꝓcipit mediãte exercitio sui officij, ⁊ ꝑꝑ opã, ⁊ diligẽtiã suã, ar. l. nãlẽ. §. illud insti. de re. di. vbi fera nõ ad vulnerãtẽ, nec isequẽ tẽ, ſz ad capiẽtẽ spectare dz. Aut ꝙmodũ istius inrisdõis veniꝫ simplr ꝑꝑ maleficiũ, ⁊ tũc spectat ad maritũ, qꝛ dr q̃si debita fi sco talis pena eoipso ꝙ delictũ est ꝙmissuz, vt no. gl. in. l. rescri ptũ, in ꝑn. in ℣. hypotecas. ff. de pac. no. bar. in. l. fi. ff. de iniur. bal. in. l. reos. i. vj. col. de accu. ⁊ in. l. filius. ff. de his ꝙ sunt sui vr alie. inr. Nec ob. iura ꝑmo allegata, qꝛ loquunt in singulari iuc cessore ꝟ̃ quẽ actio ꝑsonalis nõ trãsit. l. i. §. si hrs. ff. ad tre. ſz nos loqmur in fisco, qꝛ tãq̃ ꝑꝑetarius capit fructꝰ añ ñ ꝓceptos. nõ ob. d. l. defuncta, qꝛ dico ꝙ maritꝰ nõ ꝙgꝑaꝫ fructuario ꝑ, qꝛ ſz fructuarius decedat añ annũ ꝙpletũ tñ lucraꝫ oẽs fructꝰ ꝓceptos d. l. defuncta. secꝰ in marito q nõ lucraꝫ nisi ꝑ ra a anni. Sz occ
2 currit alia dubitatio † qd si est fcã ꝙdẽnatio tpe mariti, ſz postea so. ma. fcã est executio ad quẽ spectabit an ad maritũ, vel mulie rẽ. Bar. in. l. dinoztio. in vlt. col. ff. ó ℣. ob. ſz ꝙ ad maritũ sec⁹ ór in eo q haberet ti. ex cã lucratiua, vel saltẽ nõ oneroſa, qꝛ tũc deberet solui ei q adest tpe executionis, ⁊ ita loqr Bald. in. d. l. susceptores. C. de suscep. ⁊ archi. dñ ór ꝙ debitoꝛ citatis soluere

debet

debet administratori tē administrāti tpe executionis nō antece-
sori tpe q̄dēnationis. Pro ℞ facit in simili vbi sunt duo correi sti
pulādi ex cā lucrativa nec sunt socij,sed correi tm̄ tūc si debitor
soluit vni correorū alter nihil petere pōt. casus est no. in.l.fal.§.
℞ obseruādū.ff.ad.l.fal. Secus āt si ex cā onerosa, q̄ tūc vterq̄
p portione sua habere dz vt no.in.l.frater a fratre.ff.de q̄dī.in-
de.ꝛ per Bar.in.l.qui hominem.ff.de sol.ꝛ in.l.reos in.ij.q.ff.
de duo.re. Cy.in auc.hoc ita.C.eo.titu.

¶ Trigesimooserto quero.

Que sit pratica diuisionis fructū int.vi.ꝛ vxo. q̄clude
q̄ si fundus restituit pēdētibus fructib⁹ mulier
cauet,sed eis pceptis,ꝛ matrimoniū solu. post annū maritus ni-
hil restituit si intra annū fuit solutū matrimoniū restituit p rata
q̄ ēt ad socer̄,ꝛ ad hr̄des eius extēdit. casus est qui ponit hāc
praticā in.l.diuortio.§.interdū.ff.so.ma.ꝛ omnino vide Bal.

SVMMARIVM

1 Mulier si recepit fundū dotalem plenū fructibus qualiter ca-
ueat marito pro parte que eum tangit pro rata temporis quo
matrimonium durauit.
2 Cautio verbum quando profertur a lege siue ciuilis siue preto-
ria dz intelligi cum fideiussore.

¶ Trigesimoseptimo quero.

1 **Si mulier** †recepit fundū dotalē plenū fructib⁹ quali
ter caueat marito p parte que eū tangit p
rata tpis quo matrimoniū durauit. Glo.in.d.l.diuortio.§.inter
dum.tenet q̄ sine fideiussore. Idē tz gl.in.§.cū aūt.C.de rei vxo.
act.ꝛ Cy.ibi ad similitudinē focior̄.l.ver̄.versi.ceter̄.ff.p soc.
q̄ vir ꝛ vxor sunt socij diuine ꝛ humane domus, vt.l.j.ff.de ritu
nup. Licet sit arg.ꝯ q̄ caueat cum fideiussore in.l.si q̄stante.§.
quoties.ff.so.ma. Sed lex ibi vltra p̄cedit req̄rēdo satisdationē
ꝛ sic cū fideiussore,vt.l.j.ff.q̄ sa.cog. vel ibi hoc opaī fauor dotis
q̄seruande sm̄ Bal.ꝛ Ang. Sz iste sol.nō euacuāt ꝛriū.d.l.ve
rum.ver.ceterū. vnde Ange. ponit aliā so. q̄ ibi loq̄t in marito
q̄ erat in vno releuatus,q̄ nō cogebat incōtinēti solnere,sed ha
bebat dilationē annua bima trima die sm̄ hec iura hodie vero
hz annū ꝯ regulas iuris,arg.l.ij.in p̄in.ff.so.ma. nimi⁹ si graua
tur satisdatione cū fideiussore ne illa dilatio q̄cessa ipsi marito a
l. miserationis cā tēdat in p̄iudiciū ꝛ detrimētū mulieris, ꝙ ℞
mulier habebat dilationē ad restituēdos fructus ex natura rei
pp tacitam q̄ditionē que ineſt cū nascent̄ vel maturi erunt nō āt
miserationis cā,vt.l.i.ff.de q̄di.ꝛ demon. Aduerte q̄ ꝯ primum
dcm̄ huius so.videt̄ tex.in.l.verbū.§.itē sciēdū.ꝑ.alleg. vbi loq̄t
de cautione que venit prestanda ratiōe dilationis inducte a.l.mi
serationis cā,tm̄ vult q̄ sufficiat nuda cautio,ꝛ ideo opz hic dice
2 re q̄ sit fauor dotis q̄sernāde,vt.ꝑ.dixi. Sed Pet.videt̄ tenuis
se cōtrariū,†q̄ verbū cautio q̄m̄ p̄fert a.l.siue ciuili siue pretoria
dz intelligi cū fideiussore.l.p̄torie.ff.de preto. stip.l.in oibus.ff.ō
in.iuncta.l.si creditores.ff.de p̄mi.cre.ꝛ Cy. refert in.l. sanci-
mus.C.de ℵ.si.ꝛ in.l.j.C.de p̄cur. Sz Bar.in.d.§.interdū di-
cit q̄ hoc fallit rōe societatis predicte.ꝛ cū bar. q̄cordat Bal.
Ang.ꝛ alij.idē tenēt gl.in.l.habere.§.cautū.ff.de ℵ.si.ꝛ in.d.l.
sancimus.ꝛ ℞ segt̄ ibi Bar.ꝛ Bal. Idē Bal.in.d.l.j.C.de p̄
cura.ꝛ in.l.vniuersa.C.de preci.impera.offe.ꝛ in.l.executorē in
v.col.C.de exe.rei iudi.ꝛ Bar.in.l.si p̄ius.ff.de no.ope.nū.ꝛ p
℞ facit,q̄si ℞ videmus in dispositione vltime voluntatis q̄ est tātū
fauorabilis,q̄to fortius in dispōe legis. Quidā trāseūt cū Pe-
tro in.d.§.interdū ꝛ allegāt.d.§.cautū. Mibi plz p̄cedēs opi. q̄
Petrū.q̄ illud p̄cedit q̄n lex mādat caueri cū cāe cognitione
vt ibi,q̄ debebat inbesse cā suspitionis.d.l.si creditores. bñ fac.
l.pe.cū gl.magna.ff.de pe.here. ¶ Preterea illud est in.d.le-
gibus,q̄ nuda cautio ibi nihil oparet̄ post q̄ ēt ante cautionē p̄-
stitā debitor ad die obligat̄. Nō ob.d.§.cautū,q̄ nihil facit in-
telligē do p̄t ibi inter litigit gl.ꝛ ex predictis collige duas limita
tiones ad illam regulam q̄ vbi fit mērio de cautiōe a.l.ciuili vt
pretoria intelligit cum fati.datione. Alias limitationes ad ean-
dez regu.collige ex dictis Imo.in.d.§.interdum.

¶ Trigesimooctauo quero.

Quid si mulier vellet interz relinqu-e fundū viro ꝛ nō
caueret̄ an possit. Bar.in.l.diuortio.§. interdum
ff.so.ma.secutus gl.ibi tz q̄ sic.ꝛ idē tz ibi Bal.ꝛ facit ad hoc
bo.tex.i.d.l.ō bonis.§.q̄ pupillo.ff.de car.edi.ꝛ adde ꝛ tene mē
ti q̄ ēt poterit vxor inhibere viro ne fruct⁹ colligat nisi in p̄sen-
tia vnius quē mittere intendit ne frandet̄ in fructibus,q̄ iura to
lerant vt est text.no.dignus.l.ij.in verbo sub aspectu decurialiū
.C.quando ꝛ quibus quarta pars debetur per quem ita tz Spe.
in titu.de decimis.§.j.in ver.fi.

¶ Trigesimonono quero.

Quid si soluto matrimonio fructus sunt colligendi de p
ximo qualiter fiat restitutio. Boc.cōiter tenēt
q̄ nō debēt restitui nec caueri,q̄ cū de p̄timo colligēdi sunt ha
beri debent pro collectis,vnde vir retinet donec percipiat ar.l.
si is a quo.ff.vt in pos.leg.facit.l.si quis nec causam.§.si res pi-
gno.cum ibi no.ff.si cer.peta.

¶ Quadragesimo quero.

De quo mulier caueat i casu predicto.gl. in.d.l.diuor
tio.§.interdū.ff.so.ma.dicit q̄ cauet de fructi
bus restituendis ꝛ non minuēdis,vel barattandis ꝛ dicit Bald.
ibi hoc esse gñale vbicunq̄ de fructibus dz caueri vt de vtroq̄
cauetur. Facit q̄ habetur in.l.senatus.ff.de offi.p̄si.

¶ Quadragesimoprimo quero.

An maritus tenetur facere impēsas vtiles in re do
tali. Videt̄ q̄ sic q̄ vir tenet̄ de dolo
ꝛ culpa querēdo,vt.l.fi.ff.so.mat.ergo ex quo vir tenet̄ acquire
re,tenet̄ ēt facere impēsas vtiles in re dotali. Cuius tm̄ ꝛriū est
vez cū tales impense repetant̄ actione neg.ge.q̄ nō esset si ma
ritus teneret̄ illas facere.l.i.§.raceat.C.de rei vxo.act.ꝛ ita fir-
mat gl.ꝛ Bar.in.l.j.§.j.ff.de impē.in reb.do.fac. Non ob.d.l.
fi.q̄ dz intelligi q̄ maritus tenet̄ acqrere q̄m̄ tractat̄ de acquisi
tione fiēda pp legatū vel pp hereditatem relictā seruo dotali.ō
quo dicam.j̄.in.iiij.§. Nō ob.l.pe.ff.de impen. q̄ ibi dicitur q̄
dz maritus res dotales tueri non augere.

¶ Quadragesimosecundo quero.

Impēse facte in re dotali an ꝛ qualiter dotē minu
ant. De quo dic vt per Bar.l.q̄ di
citur.ff.de impen.in reb.dota.fac.p Saly.in.l.si is.§.dicitur.ff.
de iur.do.per Bod.in rub.ff.sol.ma.

SVMMARIVM

1 Maritus si solnat totam dotem sine deductione impensarum
qualiter ei consulatur.

¶ Quadragesimotertio quero.

1 **Si maritus** †solnat totā dotē sine deductione im-
pēsar̄ qualiter q̄sulat̄. tex.in.l.q̄ dici
tur.§.si dos.ff.de impē. videt̄ dicer̄ q̄ ipsa dos repetat̄ per q̄di
ctionē inde. In ꝛriū videt̄ q̄ dos que restituit̄ est debita ꝛ p im
pēsis vir hz actionē ō dote vt.l.oino.ff.ō ipē. ergo cessat q̄di.in-
de.l.q̄ inuicē.ff.de q̄di.inde.l.cū dos.ff.rer.amo. Pro solu.dic
q̄ in dote sunt q̄siderāda duo. Primo ipsuz ius dotis put noie
iuris ꝛ cuiusdā vniuersitatis ꝛ istud ipso iure minnitur pp impē
sas necessarias merito tanq̄ indebitū repetit̄ vt no.in.d.l.q̄ in-
uicē. Itē sunt cor. dotalia.ꝛ illa nō diminuūtur,ꝛ ideo si solui
plus debito ipsum corpus q̄ solum erat in dote ꝛ tunc si ipsum
corpus q̄spicit̄ nō hz locū q̄dictio indebiti,q̄ vere debebat̄, sed
dz vir repetere impēsas p actionē de dote ꝛ ita p̄cedunt notata
in.d.l.oino. Aut q̄sideramus ipsum ius dotis q̄ erat diminuen
dū ꝛ illo respectu videt̄ solutū plus debito ꝛ sic hz locū q̄ditio in
debiti ꝛ ita p̄cedit id q̄ habet̄ in.d.§.si cū dos. Erit ergo prati
ca q̄ in libello dicā q̄ totā dotē solui indebite. Secus si diceres
q̄ solui talē domū dotalē indebite q̄ tene menti.

SVMMARIVM

1 Impense facte per maritum in re dotali q̄m̄ possint deduci.

¶ Quadragesimoquarto quero.

1 **Impēse** facte†p maritū in re dotali. ¶ Addi. In re
dotali. Adde hic ꝛ no.q̄ expēse in dote exigē-
da a debitoribus datis in dote facte p maritū nō imputant̄ i do
tē,q̄ ad eū p̄inet,vide Bald.in.l.iij.C.de fal.cā ad.leg.ꝛ in.l.

j.C.de bo.ma.ꝛ Bar.ꝛBal.plene in.l.ij.C.de ac.ꝛob.qꝫ ꝙpē
fac cū fructibus nois q si nulli sunt repetunt ab vxore p act.neg.
gest.Sz qd in legato dotis in.l.meuio.§.fi.ꝛ ibi Bar.de leg.ij.
an intelligat deductis expēsis in exigēdo vide in Spe.de do.in
ter vi.ꝛ vxo.)qꝛ qñ possint deduci.Dic ꝙ aut impēsa fit cā que-
rēdoꝝ fructuū ꝛ de fructibus deducit.Aut necessaria aut vti-
lis ꝛ repetit ꝑm Bar.ꝛ alios in.l.dinortio.§.impendia.ff.soluto
ma.nā ꝺt ꝙ impēsa facta i seruo curādo repetit tanꝯ necessa-
ria qñ est magna impensa secus qñ parua p.l.ij.ff.de impē. in re
bus do.fac.ꝛ pro ista distinctione Bal.ibi alleg.l.hactenus.ff.
de vsufr.ego allego tex.optimū in.l.pe.ibi ꝛ quenis modica edi
ficioꝝ doralīū refectio.ff.ꝺ impē.in reb.do.fac.ꝛ vide oino glo.
d.§.impēdia in ver.rute la.ꝛ qdē si ipēsa fiat ad vtilitatē.x.ann.
gl.in.l.quos aūt.ff.de impē.rñdet ꝙ dž necessaria, ꝛ venit ducē-
da.Intellige tñ ꝑm Bart.si post impēsas factas mr̄imoniū est
solutū,sz si matrimoniū duraſſet p totū illud decēniū ꝙpēsaret cū
fructibus.l.dinortio.§.cū in annos.ff.so.ma.Itē si matrimonium
durauit p mediā partē tp̄is medietas tm̄ que respicit vtilitatem
futuri tp̄is veniet repetēda ad.d.§.qꝺ cū in annos.

¶ Quadragesimoquinto quero.

Qua actione repetant impēse vtiles,ꝛ qua necessarie. re-
curre ad gl.in.l.dinortio.§.impensa.ff.sol.mat.ꝛ per
Bar.in.l.oino.ff.de impē.in reb.do.fa.

SVMMARIVM

1 Impensa facta p maritū ꝓ custodia castri in dotem dati an ve-
niat deducēda de fructibus,vel possit repeti a muliere.
2 Impēsa facta cā custodie dicitur facta cā fructuū querēdorum.

¶ Quadragesimosexto quero.

1 **Impēsa** facta p maritū† ꝓ custodia castri in dotē dati
an veniat deducēda ꝺ fructib⁹,vel possit repe
ti a muliere.Ang.in.l.dinortio.§.impendia.ff.so.ma. dicit ꝙ ve
nit repetēda,qꝛ cēsent ipēsa grā rei ꝛ nō fructuū,ꝛ ita dicit se cō-
sulnisse apud vrbē veterē p no.in.l.cū q̄rit.§.prędijs.ff.ꝺ leg.iij.
ꝛ ibi p Bar.Adde qꝺ bar.vī tenere ẽrīū in.l.fi.p illū tex.ff.so.
ma.ꝛ ipsemet Ang.in.l.sumptus.ff.de le.j.vbi dicit se habuisse
de facto in vrbe veteri.ꝛ sic ibi vī recedere ab eo ꝙ ꝙsulnerat.
Imo.in.d.§.impēdia distinguit si est impēsa tēporanea vt puta,
qꝛ dat tm̄ singulo mēse custodibus tūc ꝓtinet ad maritū, secus si
fuerit ꝓpetua,vtputa,qꝛ emit seruos q ꝓpetuo ibi debēt esse ad
custodiā,facit.l.seruus ad custodiā.ff.de ali.ꝛ cib.leg. Rapha.
addit ad primū mēbrū dicte distinctionis ꝙ illud vex qñ impen
sa facta p ipsum maritū esset solita ꝛ ꝙsueta fieri p ipsaz mulierē
in custodia ipsius castri,qꝛ tūc verisimile est ꝙ fructus ipsius ca
stri longe excedūt ipsam impēsaz,secus qñ impēsa esset insolita
puta,qꝛ excrescētib⁹ bellis marītus habuit necesse crescere cu-
stodes in ipso castro,qꝛ ꝺ impensa ꝺr respicere ꝓpetuā vtilitatez
ipsius castri,ꝛ maritus poterit illā repetere. Nec ob.predictis
d.§.cū quereret,qꝛ testatoꝛ legauerat fundū ꝛ ea q̄ parata erāt
ibi cā culture,ideo nō mirum si nō venit seruus saltuarius qꝛ nō
operat circa culturā secus forte si legasset ea que parata essent
gratia fructuū ꝓcipiēdoꝝ cū seruus saltuarius dicat paratus, vt
melius ꝓcipiant fructus.l.si ita.§.fi.ff.de fun.instru. Addo bal.
in.l.j.in.§.ꝛ fisco.C.de fru.ꝛ lit.expē.vbi simplr tz ꝙ nō repetat
qꝛ vī impēsa facta gratia fructuū p.d.l.si ita.§.fin.ꝛ l.quesitū.§.
saltuariū,ꝛ l.instrumēta.e.lib. Idē tz Ang.i.l.j.§.inter necessa
rias.ff.de impē.in reb.do.fac.ꝛ ibi no.p gl.in verbo ꝓiect⁹, dū
2 gl.ibi dicit cā munitionis p quā dicit Ange. †ꝙ talis impē.fcā
cā. ¶ Addi.Cā custodie.no. hic qꝺ expēse facte cā custo-
die nō repetant.Bar.in.l.cū querit.§.ꝓdijs de leg.iij.ꝛ vbi om
nino p Alex.ꝛ Bar.in.l.fi.ff.si cer.pe.ꝛ in.l.fi.so.ma.ꝙ nō re-
petunt ẽt si sint maiores ꝯ fructus rei custodie. Ang. in.l.sum-
pt⁹ de le.j. Jo.de por.in.l.ꝙ si nulla.e. titu. vide in.l.cū pater.§.
pater plurib⁹ de le.ij. Itē nec ꝙpēsant cū fructib⁹ p malefidi pos
sessorē.Bar.in.d.§.ꝓdijs.)custodie dī facta cā fructuū queren
doꝝ. Baul.in.l.fruct⁹.ff.so.ma.dicit ꝙ si talis impēsa erat ne-
cessaria ꝓ fructib⁹ nō repetit. Si aūt nō erat necessaria tñ impē
sa erat tp̄alis ꝛ nō ꝓpetua.ꝛ idē p.l.iij.ff.de impē.in reb.do.fac.
Ubi plz distinctio Imo.in.d.§.impēdia que fuit prīns Ang.
ibi tz Imo.minus fideliter referat.ꝛ ad materiā predictā vide
no.p doc.in.l.in fundo.ff.de rei ven.ꝛ p Cy.ꝛ Bal.in.l.ceterū.
ꝛ omnino Bal.in.l.si quis sciens.C.eo.titu.

¶ Quadragesimoseptimo quero.

Impēsa facta in certis fructib⁹ an deducat de aliis eius
dē anni,ꝛ einsdē fundi.tex.vī ꝙ sic i.l.si fund⁹
§.ff.so.ma.ꝙ itelligit By.ꝛ bar.qñ ex eodē terreno vterꝯ fru
ct⁹ ꝓcipit alꝫ secus,ꝙ.n. fac diuersitas annoꝝ multomagis face
ret diuersitas reꝝ. Idē ꝙ ipēsa fcā in vno āno nō deducit ꝺ fru
ctib⁹ alterius āni vt p Bar.in.l.dinortio.§.impēsa.ff.so.ma.

SVMMARIVM

1 Marītus si accepit in dotē q̄ꝺā hereditatē seu nomē debitoris
pro quibus oportuit eum longo tempore litigare, an expense
in litigio facte minuant dotem.

¶ Quadragesimooctauo quero.

1 **Si marītus** †accepit in dotē q̄ꝺā hr̄ditatē seu no-
mē debitoris p qb⁹ oportuit eū longo
tpe litigare an expēse in litigio facte minuāt dotē. Gl.in.l.j.ff.ꝺ
impē.in reb.do.fac.vī ꝙ nō qꝛ nō est impēsum in re mulieris,ꝛ
ita dicit esse casum in.d.l.j.ꝛ ē gl.q̄ incipit res dota. Spec.tra-
ctās hāc.q.i ti.ꝺ do.int.vi.ꝛ vxo.§.fi.ℵ.illud q̄rit,ꝛ ibi recitat
opi.ātiqnoꝝ.s. Joā.ꝛ Guarnerij.q Guarnerius fuit i ẽrīa opi.
Sz p opi.gl.in.d.l.j.fac tex.in.l.j.C.de bo.mat.ꝛ in.l.fin.§.vbi
aūt.C.ꝺ bo.q̄ lib. In ẽrīū fac qꝛ si impēsa fit grā reꝝ repetit,vt
l.si a dño.alias si a patre.§.fi.de pe.here.ꝛ s.dictū est in plurib⁹
q̄nib⁹. Sz iste impēse q̄ fiūt in litigādo vident ee necessarie,
qꝛ eis nō factis marit⁹ teneret ꝛ sua eēt picula,vt.j.tāgā ergo ꝛc.
ꝛ tenēdo hāc opi.Guarnerij nō ob.d.l.fi.§.vbiaūt qꝛ ibi pater p
cipit fruct⁹ pp patriā ptātē nō pp aliqꝺ onus qꝺ ipse sustineat,
ēt si nullū onus sustineret ꝛ ꝓcipet merito de illis fructib⁹ vī fa-
cere impēsas. Sz ꝺ vir recipit fruct⁹ pp onera mr̄imonij. Si er
go de illis ꝺz facere impēsas in litigā.iaz in dublici cā ꝙputaren
tur ẽ.l.ꝙ semel de ꝙpē. Predicta intelligo qñ vir nō recuperauit
expēsas a reo sine sua culpa alꝫ iputaret sibi.Bar. in.d.l.j. di
stinguit ꝙ qñq; daf in dotē nomē debitoris vel hereditas esti-
mata,ꝛ sic ꝓculū est mariti ꝛ tūc sine dubio nō repeteret impen
sas.l.si nomē.ff.de pe.here.vel act.vē. Qñq; vir accepit nomē
debitoris,vel hereditatē simplr in dotē ꝛ tūc dicit ꝙ omnis im-
pēsa legitime facta in ligitādo ꝺz ꝺduci de dote.allegat p ℏ gl.i
simili in.l.p diuersas.C.mā. in gl.mag.vbi dicit ꝙ qñ nomē daf
tm̄ vī datū q̄tū pōt ꝙseq deducta impēsa. Adde ꝙ Bal. in.l.
nominibus.C.de act.ꝛ ob.vī tenere ẽrīū,qꝛ pp istas impēsas no
men debitoris nō efficit mains in substātia debiti, vnde nō pti-
net ad ꝓpriā vtilitatē rei,sed ad vtilitatē ꝓpie exigētis.vnde vī
ꝙ vir illā impensam cū fructibus illius nominis seu hereditatis
ꝙpensare debeat,arg.l.sumptibus.ff.de rei vēdi. ꝛ alleg.in simi-
li ꝙ no.gl.in.l.si mulier.§.si rē.ff.de leg.iij. Sz ego assentio bar.
est verum quod cura,ꝛ solicitudo in litigio spectat ad vir̄ ꝛ ille
ēt tenet Saly.in.l.si extraneus.ff.de iur.do.

¶ Quadragesimonono quero.

Fructus illius anni quo dos repetit pp inopiā viri an
dividant inter vi.ꝛ vxo.pro rata vide.j. pro-
xime in versi.quando dos repetat.

¶ Quinquagesimo quero.

In vbi marītus de mādato,vel ꝙsensu vxoris
facit in ꝓdio dotali impensas
vel picturas vel similia possit ipse ꝛ heredes eius illa retinere vl
repetere Barbesi.in notabi.xcij.tz ꝙ nō, sed solum ꝓmittunt
ei abrasio,vel evulsio nisi pars mulieris velit ei tm̄ dare q̄tū ha
bere posset de bis rebus abrasis vel evulsis vt est tex.no.dignus
in.l.p volūtarijs.ff.de impē.in reb.dota.fac.iuncta.l.in fundo.
C.de rei ven.ꝛ tene menti qꝛ quilibet prima facie diceret cōtra
rium.ꝛ contra casum.d.l.pro voluntarijs dixit glos.in.§.item si
dote.insti.de actio.

¶ Quinquagesimoprimo quero.

Pater marīti an debeat habere vsufru. dotis fi-
lij,ꝛ qd si filius lucraf cū dote vxo
ris sue,vide gl.ord.ꝛ ibi Bar.in.l.ꝫ vix.ff.rer.amo.ꝛ conclude
quod

qđ dos ꝛ eius fructus dñt stare penes illũ q sustinet onera matrimonij, vt.l.si filia.§.j.ꝛ.l.maritus.ff.fami.hercis.ꝛ.l.si is q.§.j.ff. de iure do. Hic seqr q si filius habitat cũ patre, ꝛ pater sustinet onera matrimonij, qz alit filiũ ꝛ eius vxo. tũc ipse dz habere vsu fru. secus si filius habitat seorsum a patre, qz tũc nullus vsufru. debeť pri de illa dote. vide ět qđ no. Bar. ꝛ alij in.l.j.C.de bo. q li. ꝛ facit.l.ij. ꝛ.iij.eo.tit. qđ no. de hoc vltio dicã ět j.§. proxi.

¶ Quinquagesimosecundo quero.

De fructibus rex paraphernaliũ an aliqd spectet ad mariũ vide q dixi.ſ.§. proximo.

¶ Quinquagesimotertio quero.

An maritus teneaŕ alimẽtare vxorẽ vltra redditũ dotis. vide p gl.i.l.si cũ dotẽ.§.sinaũt ff.so.ma. ꝛ ibi per By. ꝛ plenius p Jac.de are. ꝛ Cy.in.l.qđ in vxorẽ.C.de neg.ge.per Jnn.in.c.p vestras.de don.inter vir ꝛ vxo. Veritas vř qđ aut mulier hz tm qđ se alere põt vltra dotẽ ꝛ tunc vir nõ tenetur vltra redditus dotis, ꝛ ita intelligitur tex. in.d.§.j. sinaũt secus si nõ hz vnde se alat. ꝛ ita procedit.l.q si nulla.ff.de relig. ꝛ sum. fune. ꝛ hoc firmãt Bar. Bal. ꝛ alij in.d.l. qđ vxorem. ꝛ Bar. in suo trac. de alimentis.

❧ SVMMARIVM ❧

1 Dos si fuit promissa ipsi viro ꝛ nõ tradita an teneaŕ alere vxorẽ.

¶ Quinquagesimoquarto quero.

1 **Si dos** † fuit promissa ipsi viro ꝛ nõ tradita an teneaŕ alere ipsaz vxorẽ. gl. est reputata. no. q dicit qđ nõ in.§.illud in ver. onera. in auc. de nõ elig. ij. nubẽ. ꝛm Bal. in.l. vxorẽ.C.de neg.gest. ꝛ in.l.de divisione.ff.soln. mat. ꝛ in.l.fi. vbi bo. tex.C.ad velle. ꝛ per Bal. in.l.donaturus.ff.de qđi. ob cãz. secus si nullã dotẽ promisit qz tũc dz alimẽtari cũ esse debeat in seruitio viri. l. sicut.ff.de ope. liber. iũcta. l.si serui.ff.de edil. edi. no. Cy. ꝛ Bar. in.l.pro oneribus.C.đ in. do. ꝛ Bal. in.l.fi.C.đ sen. q sine cer. quã. Et adde qđ maritus põt expellere vxo. ꝛ mittere eã ad domũ pris pp dotẽ nõ solutã. ita dicunt Bal. ꝛ Jmol. in.l.j.ff.so. ma. đ quo in.c.p vestras ꝛ ibi p Panor. extra đ do. iter vir ꝛ vxo. vbi ět dixit post Host. q ět vltra hoc poterit agere ad dotẽ si se maritus offert soluta dote vxorẽ recipere.

❧ SVMMARIVM ❧

1 Vestes fcẽ p vir vxori an debeãt esse ipsius mulieris post mortẽ viri vel debeãt restitui eius hẽdibus, ꝛ qd đ alijs localib⁹.
2 Vestimẽta veniũt appellatione victus.
3 Vestes quotidiane quas vir tenetur dare mulieri statiz efficiũtur mulieris.
4 Vestis facta per maritũ vxori que nõ est necessaria si est magni valoris, maritus non presumitur eam donare.

¶ Quinquagesimoquinto quero.

1 **An vestes** † facte p vir ipsi vxori debeãt esse ipsius mulie. post mortẽ viri vel debeãt restitui eius heredibus ꝛ qd de alijs localibus. Tres sunt opin. vsq ad tpa Bar. Prima qđ mulier lucreť quasi videaŕ donasse ꝛ donatio sit morte ꝗfirmata, vt.l.cũ hic status.§.j.ff.đ do. iter vir ꝛ vxo. ꝛ C.eo.l.si filij. ꝛ.l.filie.ff.fa.her. Scđa opi. fuit By. q dicit qđ iste vestes nõ vñr donari qz maritus teneť alere vxorẽ. l.si
2 cũ dotẽ.§.sinaũt.ff.so.mat. ꝛ.l.qđ si nulla.ff.de reli. † sed appellatione victus veniũt vestimẽta. l. verbo victus de ver. sig. l. legatus.ff.de ali. ꝛ ci. le. cũ ergo necesse habeat dare vestimenta non vř donare qz in necessitatibus nemo liberalis existit. l. rem legatam.ff.de adi. leg. pro hoc videtur casus in.l.mortis sue causa.ff. de do. inter vir ꝛ vxo. Ex hoc dicto By. infertur qđ vestes que sunt ad vsum quotidianũ nõ videanť donate ꝛ debeãt esse heredũ viri. festine vestes pretiose videanť donate qz eas dedit maritus sponte, ꝛ sic sunt mulieris qđ esset manifeste iniquũ. Tertia
3 opi. est † qđ vestes quotidiane quas vir teneť dare mulieri, vt.l. ex aio.ff.de do. inter vir ꝛ sic sine dubio nõ ptinẽt ad hẽdes mariti, vestes vero ptiose nõ efficiunť mulieris nec vñr date aio donãdi ꝛz pp seipsuz facit vt mulier magis ornata vadat vt.l.mortis sue cã.ff.de do. inter vir ꝛ.b.d. Bal. in.l.si vsuf.ff.ad.l.fal. ꝛ vř velle lex qđ talia ornamẽta non sint mulieris nisi expresse legenť, vt.l.ornamẽto ꝛ.ff.de aur. ꝛ ar. leg. l. hoc legãtũ cũ seq. de leg. iij. ꝛ istud vř tenere Bar. in.l.seruus.ff.so. ma. referẽs sic ita sepius ꝗsuluisse. s. qđ vestes quotidiane sint mulieris. ptiose vero ꝛ festine sint heredũ viri. Nõ ob.l.cũ hic status.§.j. qz ibi cõ stat qđ dedit alio donãdi. Nõ ob.l.filie.C.fami.her. qz aliud in filia ꝓ in vxore, qz in filia nõ est illa rõ que est in vxore vt.ſ. dixi. Nõ ob.l.si filij.C.de don. inter vir. ꝛ ux. qz rñ. vt ibi not. ꝛ hãc opi. sequiť ět Bal i.l.seruus. q subdit qđ i lecto qđ haberet mulier separatũ a lecto viri nõ vř fiẽda distinctio pretiosuz vel nõ, qz ibi non interueniet traditio, sed quedã permissio iure familiaritatis, ꝛ iõ fit heredũ viri indistincte. Adde qđ alia fuit opi. qz in vestibus necessarijs mulieri ꝓcedat opi. By. In alijs non necessarijs distinguaŕ sint magni valoris vel nõ vt in primo casu nõ presumaŕ dona. in scđo sic, ar.l.vex.ff.de do. inter vir. Alij tñ indistincte tenent qđ ět pretiosas magni valoris videaŕ donare. Nec ob.l. vex cũ si. qz loquiť de expẽsa aliter facta nõ in psonã vxoris, secus de illa que sit in psonã vxoris arg. no. in.l.qđ vxorẽ.C. đ nego.ge. ꝛ hãc opi. tenebat do. Sig. de homo. de Medio. in quo dã suo ꝗsi. alleg. no. p Cy. in.l. aliẽta.C. đ neg.ge. Sed posset dici qđ illa.l.qđ in vxorẽ loquiť de expẽsa facta in vxorẽ ifirmaz que expẽsa est magis fauorabilis. Secus forte qñ fit in ea sana ꝛ in re separata a persona vt in veste. Jmo. i.d.l.seruus. nititur ꝗcordare dicens qđ aut ꝗstat de mẽte viri qđ solũmodo vult cõcedere ad vsuz aut ꝗstat qđ vult donare aut dubitaŕ. Primo casu clarum est qđ sunt viri ꝛ heredũ eius. d.l. mortis sue in fi. ꝛ ff.eo. l. estimare. Scđo casu ꝗcirca qđ sunt mulieris si dona. nõ est renocata expresse vel tacite qz ět si nõ tenuisset donatio cõfirmata est per mortẽ viri predecedentis mulieri. l. cũ hic status. §. j. ff. de donatio. inter virum. Sed tacite videreť renocari si interueniat diuortiũ, vel si mulier pdecederet. d.l. cũ hoc.§. divortiũ. Sed hec succesſit dubitatio posito qđ ꝗstet maritũ dedisse animo donandi an possit talis dona. renocari. In quo ꝗcirca qđ si donatio excedit vires redditũ dotis idubitãter vř posse renocaŕ cũ nõ teneat ab ipso patri. d.l. ex animo sed si nõ excedit vires reddituz dotis nisi in modico tunc est magis dubium. nam aliqui dicũt qđ donatio tz irrenocabiliter. p.l. ex animo. Alij dicunt qđ ista dona. est talis nature qđ nõ posset peti a muliere ſz si est tradita mulieri nõ poterit repeti ꝛ hoc vř tenere gl. in.d.l.si vsu fru.§. dos. Alij tenẽt qđ ět si fuerit tradita possit repeti nisi mulier illius respectu tãtundẽ de suo ꝗsumpserit ꝛ ita sentit gl. in.l. si stipulata.ff.de donatio. inter vir ꝛ vxorẽ. ꝛ ista vř verior in pũcto iuris, ꝛz istã tertiã opi. intelligo qđ hř in.d.§. dos. ¶ Tertio casu qñ est dubiũ an volnerit donare vel solũ ad vsuz ꝗcedere tũc dicit, qđ si est vestis quotidiana ꝛ necessaria p tẽpore pro quo hz durare matrimoniuz nõ põt dici qđ videaŕ ꝓprie donare sed tradere in cãm alimẽtoꝝ ad que teneť ipsi vxori ꝛ qnoꝝ appellatione veniunt vestes vt.ſ. dictũ est. Sed pro tpe quo matrimoniũ posset solui qđ ex quo impensa est modica qđ debeat videri donare arg.d.l.vex. Et qz inter hmõi psonas nõ est fiẽda nimis amara interpretatio. l.si id qđ.§.si quis de do. inter vi. facit qđ not. in.l.qđ in vxorez C.de neg.gest. Nec ob.l.seruus. vbi expẽsa modica vestimẽtoꝝ nõ vř fieri animo donãdi qz põt dicere qđ ibi loqť qñ divortiũ interuenit ideo ět si donatio est videreť facta renocatio vt.d.glo. in his.l.seruus.ff.soln.matri. secus forte si matrimoniũ eẽt morte solutũ vel in.d.l.seruus loquiť de expẽsa vestiũ facta p seruis in quibus nõ cadit verisimiliter tanta affectio qđta in psona vxoris. pria tñ magis plz q d.l. vex. Et si dicaŕ qđ vestis q̃ fit vxori ob cãz alimentoꝝ debeat reddi cessante cã ꝛ sic soluto ma. quo tpe vxor nõ dz ali, qz rñdeo qđ lz cesset cã alimẽtoꝝ nõ tñ cessat cã affectiõis qđ ět vř fuisse cã donatiõis vestiũ vltra cãm alimẽtoꝝ, facit. l. aduersus. C. de cri. expi. here. ꝛ.l. assiduis. C. q po. pig. ba. iõ non cessat dispositio ex quo vna rõ remanet, ar.l.liberoꝝ.§. notãter.ff.de dam. infec. Nec ob. prẽdictis. l.ſz si vir lana.ff.de do. inter vir. ꝛ vxo. qz rñdeo qđ dz itelligi qñ vestis erat nõ parui ptij. d.l. vex. vř ibi nõ dicit qđ videaŕ donare ſz qđ est viri qđ vex est, ꝛ stãt simul ět si videaŕ donare qz
4 nõ tz donatio ꝗstãte matrimonio. † Si vero sit vestis alia nõ necessaria tũc si est magni valoris nõ vř donare. d.l. verũ qđ intelligo si dicat accipe vel tolle cũ possit cadere alia cõiectura ꝗs donationis vez qđ in vsu habeat pp honorẽ viri ar. eoꝝ q̃ no. i.l. cũ sua gl. ff. si cer. peta. Jdẽ forte si vtereť ꝟbo donationis si eẽt vestis sine q̃ eẽt verecũdia viro vxorẽ eẽ sine illa. nã tũc vř improriari verbũ dono iuxta subiectã mãm vt intelligaŕ, scz ad vsum arg.l.si vno.ff.lo. ꝛ.l.pancre.ff.đ ali. ꝛ cib. leg. ꝛ ar.l.qnte.ff.mã. ꝛ eius qđ no. in.l.j.§. nec castrẽse p Bart. i.iij. col. ff. de coll. bo.

iuncta.l.rez legatam.de adimen.lega.secus si forte mulier posset esse sine illa veste absq; verecũdia viri, qz tunc stabimus versicu. donationis. Et hoc intelige de vestibus, sed de ornamẽtis vel iocalibus qd iuris sit vr eodẽ mõ posse distingui an ꝙstet qõ voluerit donare an vero solũ ad vsuz ꝙcedere an ꝛño dubiteť vt .s.dixi. Tñ aduertẽdũ est qõ si ante mat. talia donarenť, ꝛ hoc ꝙstaret, teneret donatio irreuocabilr nisi p mulierẽ staret quominus sequereť mat. qz tũc ỏberet redderť talia donata vt est casus in.l.cũ vetez. C. de do. ante nup. Et idẽ vr si ingrediať monasteriũ, vt no. i.l. deo nobis. C. de epis. ꝛ cle. Si aũt mat. sit cõsumatũ ꝛ postea dissoluatur remanẽt mulieris ꝛ heredis eius i dicto casu qñ añ mat. fuit fcã donatio, ſz si esset fcã ꝙstã. matri. nõ teneret ab initio sed posset morte ꝙfirmari vt. s. dictũ est. Itẽ attẽde, qz in dubio si ante mat. iocalia nõ vr donare qñ sunt magni valoris vt.l.si vt certo. ſ. nũc vidẽdũ. ff. cõmo. ſz si essent res parui valoris tũc forte videreť donare ꝛ tũc p ꝓdicta posset itelligi id ꝙ no. Bar. in. d. ſ. sed nec castrẽse. sed qd si est dubiũ an ante mat. vel postea sit fcã donatio, vt qz reperiať eadẽ die fcã quo matrimo. ꝙctũ est vide bo. tex. ꝛ ibi Cy. in.l.cuz inter. C. de dona. ante nup. an aũt res sit magni valoris vel parui relinquendũ est arbitrio iudi. inspecta qualitate ꝓsonaz, vt no. p gl. i auc. preterea. C. vñ vir ꝛ vxor. Aduerte tñ tu sponse ne osculeris spõsam tuã, qz postea presumiť ꝙ donaueris oia iocalia, casus est ꝛ ibi no. gl. in.l. qõ sponse. C. de dona. ante nup. de hac etiam materia aliquid tetigi. s. ſ. proxi. in ver. de augmẽto dotis in. q. de sponsalitia largitate.

SVMMARIVM

1 Uestes viduales facte per heredes viri an debeãt cõputari in dotem vel possint per heredes repeti.

Quinqagesimosexto quero.

1 **Quid** † de vestibus vidualibus factis p heredes viri an debeant computari in dotem vel pretium illarum vel ipsas vestes repetere possint. Ang. ꝛ Jmol. in.l.si ex re. ſ. fina. ff. de stipu. seruo. per Jmo. in. d.l.si seruus. ff. solu. mat. Ueritas vr qõ aut sumus in casu in quo heres teneť ad alimẽta pstãda vxori vt qñ mulier nõ habet vnde se alat ꝛ dos est in pecunia vt dixi. s. in. xj. q. Aut sumus in casu in quo heres non teneť ad alimenta ꝛ in hoc ſcõo casu si ꝙsistit de mente illaz serua. In dubio satis eque vr posse dici qõ si sunt vestes nõ magni valoris videanť heredes mariti donare in reuerẽtiã bene acti matri. argu. l.fi. C. de bo. mat. ꝛ l. seruos. ꝛ l. pe. C. õ. q. iuncta. l. vez. ꝛ l. seruus cõis. C. de do. inter vi. ꝛ vxo. Si aũt essent vestes magni valoris forte nõ quotidiane tũc nõ vr donare cum possit subesse alia cã ꝗ donationis. l. vt seruet honor viri, ꝛ teneat vestes donec velit vidua esse arg. d.l.fi. vñ si postea mariteť tenebiť illas restituere quales erunt vel pretium ipsarum quantum tunc valẽt ꝛ pp hoc pz qõ heredes hoc casu nõ tenenť de rigore eaz in dnere lz ex honestare qdã teneanť. Quid si mulier se vestiat de ppria pecunia an repetere possit ab heredibus viri. rñsio pz ex predictis, nã vr qõ nõ nisi eo casu quo heredes tenebanť eã vestire. Preterea itelligo nisi ꝙsuetudo aliter se habeat qz illa seruanda est arg. l. minime. ff. de legi. cũ vulgaribus.

Quinquagesimoseptimo quero.

Si maritus reliquit vxori sue alimẽta qꝺdiu dotẽ suã recepe rit si heredes dotẽ solnãt finitur legatũ alimẽtoz an ergo teneať mulier recipere, ꝛ sic perdere legatũ Barto. in. l. am plius. in vltima col. ff. rem ra. habe. determinat qõ sic. Nec ob. qõ solutum est ab herede volente, qz rñdeo vt ibi per eum.

SVMMARIVM

1 Maritus si dixerit relinquo habitationem vxori mee in domo cum aliis suis an ista debeat habere alimenta ex tacita voluntate defuncti.
2 Usufructuariam terminus quid significet.

Quinquagesimooctauo quero.

1 **Si maritus** † dixit relinquo habitationẽ vxori mee in domo cũ filijs suis an ista debeat habere alimenta ex tacita volũtate defuncti. vr ꝙ sic qz in obsequio filioz dz esse vt.l.si in hoc. ſ. fi. ff. de ꝙdi. ꝛ demõ. imo plus posito ꝙ esset mater puta amita. idẽ videreť in recõpẽsatione laboris, vt. l. scio. ff. ꝺ annu. le. ꝛ l. in rebus. ſ. possunt. ff. cõmod. ꝛ l. idẽqz. idẽ labeo. ff. man. ꝛ ar. l. qm̃ liberi. C. de testi. ꝛ idẽ si testor dixisset relinquo vxorẽ meã dñaz i domo. Idẽ si dixisset vsufru
2 ctuariã nõ adijciẽdo qrũ rex qr̃ iste terius vsufructuariã ita cõfusus nõ põt significare nisi alimenta ratione omnimode incertitudinis, vbi nulla nota demõstrationis apponiť minimũ debetur, adeo, ꝙ si nõ intelligereť de alimentis relictum esset quodã modo delusoriuz, qz donãdo vsumfructuz in palmo terre heres liberareť ꝛ. l. si domus. in prin. ff. de leg. j. ꝛ not. gl. ma. in. l. legato generaliter. eo. tit. ꝛ ad predicta vide Bal. in. l. fi. C. de indi. vid. tol. ꝛ Ang. in. l. proprietas fundi. ff. de vsufrn. accre.

Quinquagesimonono quero.

An mulier debeat alij annum ab hrdibus viri vide. s. in. xvj. q.

SVMMARIVM

1 Testator si reliquerit vxori sue alimenta donec caste vixerit deinde leganit ei oẽs pannos lane. An illa adiectio donec caste vixerit videatur repetita in legato pannorum.
2 Item dictio in vno contextu ponitur copulatiue, sed in diuersis significat ordinem verborum non copulam.

Sexagesimo quero.

1 **Quid** si testator † reliquerit vxori sue alimenta donec caste vixerit. deinde leganit ei omnes pannos lane ꝛ lini an illa adiectio donec caste vixerit videať repetita in legato pannoz. Bar. consulnit ꝙ non, qz sic recipit conditionez legatũ pannoz ꝙ est vnicum, ꝛ statim recipit plenariam prestationem sicut legatũ alimentoz vel vsumfructum. Quod limitat Bald. in.l.fi. C. de indi. vidui. tol. verum si sunt relicta seorsuz in diuersis partibus vel clausulis testamẽti. sed vbi est vna oratio ꝛ vnũ capitulũ tunc ꝙditio repetita videtur. allegat. l. in repetẽdis. ff.
2 de le. ij. refert ergo vtrũ in vno contextu vel pluribus. † nam in vno contextu dictio item ponitur copulatiue, sed in diuersis significat ordinem verborum non copulam, aliud est enim contingere aliud ordinare. l. quidam. ff. de penu. lega.

SVMMARIVM

1 Uxor an sit alenda a viro in infirmitate, ꝛ qũo constan. matri.
2 Uxor cuius expensis debeat funerari.

Sexagesimoprimo quero.

1 **An** vxor in † infirmitate sit alẽda ꝛ qũo constãte matrimonio a viro suo. Istã. q. monet gl. Bar. Ang. ꝛ Jmo. i. l. si cũ dotẽ. ſ. finaũt in seuissimo. ff. sol. mat. Ja. de aret. ꝛ Cy. in l. qõ vxorem. C. de neg. gest. ꝛ Aret. in. ſ. fuerat insti. de act. Et vltra ea que dixi. s. in illa. q. an mari. teneatur alimentare vxorẽ vltra redditũ dotis, nũc dico ꝙ aut est talis infirmitas que non ꝓhibet eã esse in obsequio viri, ꝛ tũc teneť eã alere ꝛ curari facere ar. ff. cõmo. l. in rebus. ſ. possunt cũ ibi not. ꝛ in. l. sicut. ff. de ope. lib. aut talis egritudo prohibet eã esse in seruitio viri. ꝛ tũc aut est dotata. ꝛ tunc vir teneť facere expẽsas ꝑm quantitatez dotis quod declara. vt dixi. s. in ꝓdicta. q. si vero nõ est dotata tũc aut mulier hz vnde possit facere se curari, ꝛ tũc maritus nõ teneť de ppio expẽdere. ꝛ iõ si facit ꝺr maritali affectione fecisse, ꝛ iõ nõ repetit nisi fuerit ꝓtestatus. l. nesenni⁹. ff. ꝺ. neg. gest. d.l. vxorẽ. aut hz aliunde, ꝛ tunc non teneť maritus expẽsas funeris facere. nã dicta impẽsa est onus totius pr̃imonij ipsi⁹ mulieris, ꝛ p rata cui acquiritur spectat onus funerãdi mulierez, ꝛ si nihil hz spectat ad patrem, ꝛ si patrẽ non habeat nec aliqd in bonis tunc spectat ad viz pp dignitatẽ maritalẽ, vt est calus in l. neratius cũ multis legibus sequen. ff. de relig. ꝛ sum. func. Similiter videtur ꝙ non teneatur eã alere maritus sed pater. vt. l. si qs a liberis. ſ. si vel parẽs. ff. de lib. ag. ꝛ l. aliměta. C. de nego. gest. qõ est vez si fuit ꝓmissa dos, ꝛ nõ tradita licet quidã ꝺ ꝙ ẽt si nulla fuit ꝓmissa dos onus alimẽtoz spectet ad pr̃ez, si aũt mulier neminẽ habeat qui eam alere teneať tunc vir tenebiť eaz
2 alere vt ꝓbat. d.l. ꝙ si nulla, ꝛ ita ꝓcedat gl. in. d.l.si cũ dotẽ. ſ. finaũt i seuissimo. † Cuius aũt expẽsis ꝺeat mulier funerari satis colligiť rñsio ex predictis, vide in pulchrũ ꝙsiliũ ꝺñi Signoreli ꝙ incipit, qz mortua est ꝺña Laterina. ꝛ per Bal. in. l. filiafa.

ff. sol. ma: ꝛ in l. sed si nõdũ cñ. l. seq. ff de reli. ꝛ sum. fune. Quid aũt si mulier habeat dotem ꝛ alia bona de quibus debeat funerari quidã dicũt ꝙ de dote. Imo. in l. si filiafa. sol. mat. tenet ꝙ pro rata de omnibus bonis quod no.

¶ Sexagesimosecundo quero.

Uxor habitans seorsum a viro an sit alẽda. Ja. de are. Cy. Bal. ꝛ Sali. in l. qó in vxorẽ. C. de neg. gest. distingũt aut hec est culpa viri ꝛ tenetur eam alere vt. l. j. C. de insti. ꝛ substi. aut est culpa vxoris, ꝛ non tenetur argu. l. si ea. C. de condi. inser. facit bonus text. in §. illud in fi. in auc. de non eligen. secun. nuben.

SVMMARIVM

1 Bona viri an sint tacite obligata ꝑ alimẽtis sicut pro dote.
2 Dispositio. l. lucius. ff. de ali. leg. an hẽat locũ i vsuris q̃ petunt.

¶ Sexagesimotertio quero.

1 **Pro alimẽtis** an bona † viri sint tacite obligata sicut pro dote. Bar. ponit in suo trac. de alimẽtis circa fi. ꝛ are. in §. fuerat insti. de act. ꝛ Bar. in l. si cũ dotẽ §. finaũt in seuissimo. ff. sol. mat. vbi refert Jac. de are. tenere ꝙ sic p. l. j. §. sed vt plenius. C. de rei vxo. act. Mã ex dote debent alimẽta, vt i. d. §. finaũt. §. vsure qñq; debent ex pecunia arg. C. de iu. do. l. pro oneribus. sed res obli. pro sorte sunt obligate ꝑ vsuris. vt. l. lucius. ff q po. in pig. ba. ergo ea que sunt obligata ꝑ dote erũt ét obligata ꝑ alimẽ. fac. l. lucí⁹. ff. ó ali. ꝛ cl. le. ꝛ l. gaius. cũ sua gl. ff. de an. le. ꝛ in hãc ptẽ vr iclinare bar. lz referat Guid. de suza. ꝛ Jac. rufi. determinasse ꝓrium. Et ꝑ opi. Bar. facit optime tex. in l. ij. ff. de ali. ꝛ cl. leg. vbi qñ legant alimẽta ꝑ aliqua re dr tacite ꝑ illis alimẽtis res ipsa obligata. idẽ lz Pau. in suo ꝙsi. lxxx. vbi limitat illud vex in alimẽtis q̃ petunt ꝙstã. mat. sed in his que petunt eo soluto dicit se nõ reperire a doc. tactũ ꝛ relingt indecisiuz. Alij dicunt idẽ eadẽ rõne, ꝛ forte maiore in alimẽtis debitis sol. ma. ꝛ ó maiozitate rõnis cõstat, qz qñ ꝙstã. mat. petunt nõ dicunt accessorie peti cũ nõdum nata sit actio ꝓnci. §. de dote. vt. l. lz si alia. ff. de bo. dã. l. ij. in ꝓn. ff. de do ꝓcle. sed qñ petunt sol. mat. tũc dñr accessorie peti, qz tũc est nata actio de dote, ꝛ sic militat ratio. d. l. lucius. itẽ qñ cõ stan. mat. petuntur nõ veniunt iure actionis nec officio iudicis mercenario, sed nobili. vt no. Bal. ꝛ Raph. i. l. si marito. §. fi. ff. solu. mat. officiũ aũt mercenariũ deseruit actione intẽtate. l. iiij. C. depo. no. Bar. in l. j. ff. de iur. om. iud. Sed adde ꝙ ꝛ istud tenet ipsemet Bar. cũ quadã tñ modificatione in. d. l. lucius. ff. de ali. leg. ꝛ Jo. and. in addi. Spe. in ti. de do. inter vir. §. j. ver. sed nunqd bona viri. ꝛ Imo. in. d. l. si cũ dotẽ. §. itẽ pater. ꝛ i. l. si marito. §. fi. ff. sol. mat. ꝛ Ro. in. d. l. si cũ dotẽ. §. finaũt alle. tex. in l. assiduis. in fi. ꝛ ibi dotẽ tñ. C. q po. in pig. ba. Scdo qz non reperit iure cautũ inter casus enumeratos i tit. ff. ꝛ C. qui po. in pig. ba. standũ est ergo regule. Tertio qz cũ spãliter ꝑ dote inducta sit tacita hypo. ꝑ. d. §. sed vt plenius, ꝛ nihil dr de alimẽtis ergo si illud voluisset quare nõ expressisset. l. j. §. si ad defi ciẽtis. C. ó ca. tol. Fallit tñ hec opi. ꝑm Bar. in. d. l. lucí⁹. qñ alia res esset spãliter designata vxori ꝑ alimentis per. d. l. ij. ff. de ali. ꝛ cl. leg. Hec ob. d. l. lucius. qui po. in pig. bab. qz vbi vsure
2 obligata, secus in casu nostro ꝑm Ro. ꝛ sic vult † ꝙ. d. l. lucius. nõ bz locũ i vsuris que petunt officio iudicis tm̃. Sed nescio qd velit Ro. qz aut vsure fuerũt promisse, ꝛ tũc sicut stip. producit actionẽ ꝑ sorte, ita ét ꝑ vsuris ꝛ tot erũt stipulationes quot res. l. scire debemus. ff. de ver. ob. Aut vsure nõ fuerũt promisse tũc non veniũt iure actionis, sed solo iudicis officio mercenario. vt. l. iiij. C. depositi. modo sic. sicut fideiussor simpliciter intercedẽs obligat pro sorte ꝛ vsuris venientibus solo officio iudi. vt est gl. ordi. ꝛ no. in l. que in ꝓin. ff. loca. ꝛ probat in l. si postea. ff. rẽ pusal. fo. quare nõ idẽ vr eadẽ rõne in pignore ꝛ hypotheca. Ideo vr mihi ꝙ male loquat Ro. in puncto iuris verior vr. j. opi. ꝑ. l. lucius. iuncto illo arg. Sustineri tñ posset opi. Jo. ꝛ sequaciũ lz nõ sit in totũ tuta rñdendo ad. d. l. lucius. ꝙ illud verũ qñ simpliciter debitor creditori bona sua hypothecauit, secus si expresse ꝛ specifice obligauit pro sorte, qz tũc nõ diceretur obligata ꝑ vsuris sicut in simili videmus in fideiubente expresse pro sorte qz nõ extenditur ad vsuras. vt no. gl. ꝛ oẽs i. d. l. q̃ro. sed sic est ꝙ iura expresse dicũt bona viri tacite hypothecata ꝑ dote. d. §. lz vt pleni⁹. ꝛ d. l. assiduis. ergo nõ extenditur ad alimẽta. Et qó ista fuerit rõ. d. l. lucius. volnit Cy. expresse in l. in pignoribus. C. ó vsu. Scdo sustineri põt opi. Jo. an. rñdẽdo aliter ad. d. l. luci⁹. qz ibi loquit qñ vsure ꝑ quibus dicunt bona esse hypothecata veniebãt oino accessorie vcz offi. iud. mercenario ade ꝙ extincto ꝓncipali extingueret accessoriũ. Sed in casu nr̃o nõ sunt accessoria alimẽta ad dotẽ sicut vsure ad sortẽ qz videmus ꝙ ante q̃ nata sit actio de dote peti põt alimẽta. vt. §. fuit ꝙclusiz. Itez qz solu. ma. peti possunt ante q̃ dos petat vt hz ꝑ Poder. in l. diuortio. in ꝓin. ff. sol. mat. ꝛ dixi. §. in. xvij. q. ergo ꝛc.

¶ Sexagesimoquarto quero.

Alimẽta cũ dote relicta an debeant cõmẽsurari. Ro. in suis singularibus notabili. ccccl xxij. tz ꝙ per casum quem dicit non esse alibi secundum lectu. ibi approbatam in. l. cum vnus. §. alimentis. ff. de alimen. ꝛ ciba. leg.

¶ Sexagesimoquinto quero.

An maritus teneat soluere ꝙdẽnationẽ factã pro vxore. Dic ꝙ nõ de iure cõi vt in toto ti. C. ne vxo. ꝑ mari. lz qdã ꝛ de egtate q̃ egtas mihi non plz, qz imo est iniquitas. nihil est. n. iniqus q̃ qó vnus teneat ex fcõ alterius. l. j. ff. si pars here. peta. ꝛ ibi gl. sic pena suos teneat auctores. l. sancimus. C. ó pe. ꝛ in toto tit. C. vt nullus ꝑ debito alie no granet li. xj. ꝛ ita dicit fuisse determinatũ ꝑ Albe. ó ro. in. j. parte statuto. q. xlviij. de hoc detigi. §. §. proxi. inter ꝓuilegia dotis dicã ét. j. proxi. §. in materia quando dos publicetur.

¶ Sexagesimosexto quero.

An vir teneatur ꝓsequi seruos dotales fugitiuos suis sumptibus. Boc. in l. si filio. §. qui dotalium. ff. soluto matrimonio tener quod sic, si culpa viri sunt fugitiui.

SVMMARIVM

1 Mora mulieris in dote recipienda in quo releuet maritum. ꝛ numero. 2.

¶ Sexagesimoseptimo quero.

1 **Mora mulieris** † in dote recipiẽda in quo releuet maritũ. Dic ꝙ facit maritũ teneri de dolo dũtaxat. vt est tex. in l. si mora. ff. so. ma. Nec ob. tex. in l. si filio. §. maritũ. ꝛ in l. si ꝙstãte. §. maritus. eo. ti. vbi innuit ꝙ ét alias sine mora maritus teneat de dolo tm̃, qz rñ. qó immo qñ mulier nõ est in mora maritus de dolo lata culpa ꝛ leui. vt. l. ét. §. j. ff. so. mat. ꝛ not. in l. in rebus. C. de iure dot. ꝛ in l.
2 põpo. ff. de pac. dot. Et ita dz ꝓppleri ad leges ꝛrias. † Et sic se quit ꝙ ꝓp moraꝫ mulieris maritus excusat a leui culpa, ꝛ boc inducit. d. l. si mora. Itẽ si ex qualitate obligationis maritus obligatus fuisset de leuissima culpa, vt qñ i dotẽ venisset q̃ztras, certe ꝓp moraꝫ ipsius mulieris maritus esset liberatus a casu fortuito. l. q. x. in ꝓn. ff. de solu. Adde qó mora mulieris relenat maritũ in alio, qz vbi alias ante moraꝫ mulieris vir tenebat ét de fructibus ꝓcipiẽdis ex nã ipsius ꝛctus. l. videamus. i ꝓn. ff. ó vsur. nunc vero tenet tm̃ de perceptis. d. l. si mariti. in fi. ꝛ j. proxi. q.

SVMMARIVM

1 Maritus an lucret fructu⁹ perceptos negligentia vxoris nolẽtis recipere rem dotalem solu. matri.
2 Fructus per venditorem percepti negligentia emptoris ex re debita emptori debent ei restitui.

¶ Sexagesimooctauo quero.

1 **An maritus** lucretur † fructus perceptos negligentia vxoris nolentis percipere rẽ dotalẽ solu. mat. Bar. ꝛ cõiter doc. in l. si mora. ff. solu. mat. tenent ꝙ nõ ꝑ illũ tex. nõ ob. l. mulier. §. si heres. ff. ad trebel. quia ꝑm Jac. de are. hec erant res ꝓprie mulieris, qz sol. ma. res dotales sunt mulieris. vt. l. in rebus. C. de iu. do. sed in ctrario erat

SVMMARIVM

2 Damnum datum in re dotali ab inimicis viri an presumatur datum culpa ipsius mariti.

¶ Octuagesimoprimo quero.

In damnum datū ꝧ in re dotali ab inimicis viri ꝓ sumaꝫ datū culpa ipsius mariri ⁊ qd si talis inimicitia erat cāta absq; sua culpa. Bart. in.l.in bis.ff. sol.mat. indistincte cōcludit. qđ sic. ꝓ quo allego gl. in.l.si merces.§.culpe.ff.loca. Bal. in.d.l.i bis dicit ꝙ si est inimicitia publica ista annumeraꝫ casui fortuito p.l.si merces.§.vis maior. ⁊. l.itē q̄rit.§.si exercitu.eo.ti. sed si est ꝓuata inimicitia ita demus annumeraꝫ culpe si ꝓp culpā cāta est illa inimicitia alias secus, qr tūc esset ꝯ oēm naturalē egritē ꝙ ascriberet culpe, ⁊ sic dicit tenere Cy. in.l.si fundo.ff.loca. vñ tūc ascribit casui fortuito ꝑm eū ⁊ sīr dicit qđ qñ ex fcō ꝓambulo creaꝫ inimicitia tūc inimicitia illa sequēs nō pōderaꝫ ipso actu ꝓambulo vt ꝓbaꝫ i.c.cū.p. manconella. de accu. ⁊ i anc. si dicaꝫ. C. de testi. i qbus pz ꝙ accusans aliū de crimine vel testificās ꝯ eū in cā criali ꝓp id efficit suus inimicus nō tñ repellit ab illo testimonio vel ab illa accusatione, sed bñ repelleret ab alio testimonio postea referēdo, ⁊ sic ex p̄dcis pz ꝙ Bal. post Cy. ꝯdicit Bar. Potes dicere ꝙ dictū Bar. sit verius, qr lz regulariter sine culpa qs nō punīaꝫ verū est nisi subsit cā vt in regula sine culpa. de reg. iur. ⁊ i.c.fi.cū ibi no. extra. ó qsti. q̄ cā vī hic esse ex quo ꝓp odiū alterius mulier recepit hoc dānū vel posses dicere ꝙ aut iste sciebat se habere inimicitiā, lz absq; culpa sua, ⁊ nō faciebat custodiā ac si nō habuisset inimicitiā. ⁊ tūc ꝓcedat opi. Bar. qr vī esse in culpa nō faciēdo diligē. custo. ꝓp inimi. ⁊ ꝓut cōiter qlz diligēs sciēs se hr̄e inimi. fecisset alr̄s si adhibuisset diligē. custo. tūc vī, ꝙ non teneaꝫ, ⁊ ita ꝓce. opi. Cy. ⁊ ó disti. satis vī ó mē. gl. i. d. §. culpe.

¶ Octuagesimosecundo quero.

In maritus qui in suis est diligētissimus, ⁊ nō ita in dotalibus. (¶ Additio. In dotalibus maritus q̄ maiori vtit diligētia in rebus ꝓprijs q̄ꝫ i dotalibus vī esse i dolo vel culpa lz qūo ⁊ qñ.) sit i dolo vel culpa bar. qsuluit in qsi. ici q̄dā mulier, qđ dī esse i dolo ⁊ idē sentit Sali. in.l.q̄ fortuitis. C. ó pig. ac. qcqd dixerit Bal. in.l.pign⁹ in.xv. col. eo.ti. dū alleg. tex. in.l.beredes.§.nō tm̄. ff. fa. ber. lz pōt rn̄ deri ꝙ illud ꝓcedit i re cōi i qua fuit tm̄ diligēs lz i alijs ꝓprijs fuerit diligētiss. qr vez est tūc ñ teneri de leniss̄ima culpa qñ cōstat ēr ꝓ ea pte qua irrenocabiliter erat pñs eū fuisse diligētē tm̄ nō aūt diligentissimus. Et ꝓ hoc pōt decidi qđ q̄ꝫ tangit Bal. in.d.l.pignus. in.vj.col. in ver. sed iuxta hoc queritur ⁊c.

SVMMARIVM

1 Mulier si repudiauit virū sine causa an perdat dotem.
2 Deus sola potest separare quos Deus coniunxit.

¶ Octuagesimotertio quero.

1 **Si mulier** ꝧ repudiauit vīz sine cā an ꝓdat dotē, ⁊ an furor sit iusta cā repudij. tex. i.l.si cū dotē. §. si maritus. ff sol. mat. dicit ꝙ ꝓp furorē nō fit diuortiū nisi sit furor insolerabilis. ¶ Quidā dicūt ꝙ furor nullo mō sit iusta cā diuertē di, qr iure nō ꝓbaꝫ. Sed Cy. ⁊ cōiter alij i.l.qsensu. C. de repu. pōderāt ꝙ si expressuz dū vī vel qualitercūq; vite qingis
2 insidiet. ꝧ Sed de iure can. sola mors pōt separare quos Deus qiūxit facit qđ bī in.c.ij. de qiu. lepro. ⁊ in.c.ij. de trāsla. pla. ⁊ in.c. dicat aliqs. xxxij. q. iij. Et qs sit modus ꝓbādi furorē vide Imo. ⁊ Mod. in.d.§.si maritus. de quo in cle. j. de homi. ⁊ ibi pulchre per Pet. de anc. ⁊ eūdē in suo qsi. v. Et aduerte, qr nō sufficeret ꝓbare ꝙ aliqs fecisset aliquē actū furoris, vel stultitie puta ꝙ ꝓiecit lapides, sed capitulādū est ꝙ nō caloze iracundie sed sine cā more insanorum ⁊ ex qsuetudine lapides ꝓiecit. nā ⁊ qñq; sapiētes lapides ꝓijciūt, vt ꝓ tuitione corporis sui vel cā solatij ꝑm Bal. in.§. arq; furiosi isti. qbus nō est ꝓmiss. fate. ⁊ adó ꝙ ꝓbaꝫ qs furo. ex eo ꝙ vadit ridēdo p vias vel iecc. vt est tex. i.l.ob q̄ vtilia. ff. de edi. edi. Itē ꝓbaꝫ qs furiosus ex eo ꝙ hz memoriā inordinataz, qr vnū dicit mō hinc ad modicū dicit oppositū vt pz i.c. filij de bere. in.vj. ⁊ de materia vide plura p gl. xlvj. q. ij. c. gōsaldus. ⁊ no. xciij. di. c. legimus. ⁊ no. gl. dis. lxvj. c. j. Aut iura loquen. in furioso habēt locū i mētecapto in quo differunt mētecaptus stultus isanus ⁊ furiosus vide Ang. ⁊ Imo. i.l. ex fcō. ff. ó vul. ⁊ pu. Bar. ⁊ Bald. i.l. si furiosi. C. de nup. ⁊ i.l.ij. C. ó cu. fu. ⁊ i.l. lz ⁊ milites. §. itē aūt. ff. ó exc. tut. vbi videnī dicere qđ multum verbosus dicitur mentecaptus.

¶ Octuagesimoquarto quero.

Quod si videbaꝫ furor sin̄ spe salutis ⁊ fcm̄ fuit diuortiū. (¶ Additio. Furor an sit iusta cā repudij. ⁊ qd si furor videaꝫ sine spe salutis ⁊ fiat diuortiū nūq; si vir postea saneꝫ diuortiū bēaꝫ ꝓ ifecto, saltē ad hoc vt vxor excuseꝫ ab amissione dotis.) an si vir sit sanat⁹ diuor. bēaꝫ ꝓ ifecto saltē ad hoc vt vxor excuseꝫ ab amissione do. Bar. i.l. si cū dotē. §. si marit⁹. ff. so. ma. sentit ꝙ nō ꝑz Pa. ibi dū infert Bar. ꝙ si qs semel fit excusatus a munerib⁹ ꝓsona. ꝓp ifirmitatē tpe excusationis videbaꝫ esse ꝓpetuo lz postea saneꝫ, tñ nō ꝓdit imunitatē ꝑz Bar. lz ꝯ tz ipse Pa. qr veritas sp̄ ꝓferī errori. c. q veritatē. lxxx. di. c. fraternitatis de frigidis. Alij dicūt ꝙ Bar. nō sentit illud ꝙ dt Pau. qr eēt expresse ḃ dcm̄ ꝯ ea q̄ no. i. j. qsti. ffor. vbi sniat lata qsi. pitor retractaꝫ aljs pitorib⁹ ꝯ asserē. vt est bo. tex. i.l. dini fratres. ff. ó iu. pa. Tu dic sustinēdo bar. ꝙ cū stādū sit pitis i arte lz postea retractet ex relatione magis pitor, tñ nō tollit ḡn ex. j. relatione pitor dicētiū nullā subesse spē salutis insurgat sufficiēs cā ad excusandū mulierē q̄ facit diuor. a pena amissionis dotis de qua i.l. qsensu. C. ó rep. qr q̄libet iusta cā excusat a dolo ⁊ pena. vt no. gl. i.l. plagij. C. ó plag. ⁊ i.l. pe. ff. ó abigeis no. gl. i.l. ab execu. C. quor ap. nō reci. ⁊ i.l. q solidū. §. ēt ó le. ij. Nō ob. d.c. fraternitatis. qr vez est illud quo ad validitatē matrimonij nō tñ vt dicaꝫ penā incurisse. Adde ēt qđ iusta cā excusandi quē a pena est rumor siue fama pub. vt ē tex. no. ⁊ ibi bar. in.l. fi. ff. ó here. insti. ⁊ vide ibi Imo. ⁊ Bal. in rub. C. de ꝓba.

SVMMARIVM

1 Maritus an habeat bona vxoris tacite obꝛata ꝓ dote evicta.

¶ Octuagesimoquinto quero.

1 **Pro dote** evicta ꝧ an marit⁹ hēat bona vxoris tacite obligata ⁊ Glo. i. §. fuerat. isti. de act. i ver. hypothecaria. i fi. sentit qđ maritus habeat tacitā hypo. ēt ꝓ evictione dotis q̄ est vez si evictio debeaꝫ, qr dos inceperit a ꝓmissione, ⁊ sic ab obli. secus si incepisset a traditione. vt no. in. l.j. C. de in. do. Facit in simili. l. aristo. in fi. ff. de do. Sed ꝯ hoc vī casus in.l.si ꝓ re. §. j. ff. de evic. Unde dico qđ qñ extraneus dat aliqd noie dotis tūc ꝓcedit qđ dixi qr extraneus donare vī. l.j. §. accedit. C. de rei vxo. act. Sicut ex donatione que incipit a traditione ⁊ debetur evictio. d. l. aristo. ita ēt de ista dote alias istud dictū nō procederet. vide oino Bal. in.l.j. C. de iure dot. ⁊ Areti. in. d. §. fuerat. ⁊ Sali. in.l.j. ff. de evic. ⁊ Joan. an. in addi. Spe. in tit. de dona. inter vir ⁊ vxo. in addi. magna. ⁊ Oldra. in suo qsi. xj. ⁊ Pau. in. consi. lxxij.

SVMMARIVM

1 Res in dotem data si fuerit evicta qualiter marito consulatur.

¶ Octuagesimosexto quero.

1 **Si res** data in dotē ꝧ fuerit evicta qualiter marito qsu laī ⁊ Glo. i.l. mevia. §. fundus. ff. sol. ma. lz ꝙ sic in electione viri vel agere de evictione ꝯ hr̄des soceri vel excipere ꝯ mulierē. vt in. l. avia. C. de iure do. ⁊ ó pac. l. rescriptū. §. si pacto. ⁊. l. vēdicātē. ff. de evic. sed hoc nō plz Ja. de are. ⁊ bal. qr qstā. mat. posset vir agere ó evic. sed eo soluto nō, qr tūc agere ad commodum mulieris, sed ipsa mulier non posset agere cum cām lucratiuā habeat. d.l. mevia. §. j. ergo non pōt qqueri sic nec alius ꝓ ea. l. aristo. pālleg. ⁊ bonus casus in. l. si donatarius. §. fi. ff. de cōdi. ob cāz. Sed Bal. tenet gl. dicēs qđ mulier nō poterit agere sine cessione. Sed si sibi cedatur actio per vīz bene poterit agere alleg. l. pater. ff. de evic. licet modicū faciat. Tu posses qcordare hec dicta duobus modis. Primo modo ꝑm Imo. qđ opi. Bal. ꝓcedat si constante matrimonio fundus fuit evictus, quia tunc marito fuit nata actio de evictione. secundo

cundo opi. Bar. ꝓcedat qñ sol. ma. fundus euictus fuit, qz tũc nõ vr̃ nasci actio viro cũ sua nõ iterfit. Sed an hec solu. ꝓcedat pendet ex his q̃ hñr in l. g aũt. §. j. ff. si qs caut. vbi tractaꝫ an de finẽte interesse desinat actio cõperere. Vñ põt dici scdo q si q̃ ramus de vtili actione exẽpto q̃ daꝫ ad interesse ꝓcedat opin. Bar. sed si querimus ō stipulatione dubie pene noie si illa sit interposita, tũc qz illa nõ inspicit an iterfit. l. stipulatio ista. §. alteri. de ver. obli. ff. quesita est actio viro. ideo vr̃ q debeat cedere mulieri per. l. quoties. z per. l. nõ solum. ff. de iure dot.

¶ Octuagesimoseptimo quero.

Si constante matrimonio maritus egit de euictione z obtinuit ad quid teneaꝫ postea. By. in. l. menia. §. fundus. ff. so. ma dicit q tenet restituere id q ꝙsequit̃ per legẽ non soluz. z per. l. quoties. ff. de iure dot. Vide plene Bar. in. l. pretor. §. j. ff. de bo. auc. iud. pos.

SVMMARIVM

1 Bos si fuit data in florenis z solu. ma. sint minorati in pretio, cuius erit periculum.

¶ Octuagesimooctauo quero.

1 **Si dos** fuit data † in florenis z sol. mat. sint minorati in pretio, cuius sit periculũ. Ista est longa qõ ō mutatione valoris monete in qua sint varie opi. an in moneta grossa, an in minuta, an sit variata estimatio ipsius monete, vel sit in totũ reprobata, vel alia i eius locũ subrogata. Be quo vide Cy. z alios in. l. minoꝝ. C. in quib. cau. in inte. resti. nõ est necessaria z in ꝓposito doris vide bonũ tex. z ibi Bal. in. l. res in dotẽ. ff. ō iure do. per Bar. in. l. paulus. ff. de soln. p Ant. ō but. in. c. q̃sto. de iureiur. per Moder. maxime per. d. meũ do. Alex. in. l. cũ qd. ff. si cer. pet. p Marti. de laude in suo smg. tra. monetaꝝ.

¶ Octuagesimonono quero.

Quid si mulier fecit pactũ cũ viro qõ reddaꝫ sibi dos in florenis sub eadẽ estimatione, z valor floreni sit postea diminutus qd tũc erit? Bar. i. l. in his. §. mãcipia. ff. so. ma. sentit q nõ teneaꝫ vir aliquid refundere mulieri, sed si sit sensus tot de numero. Sed Jo. de imo. ibi hoc nõ putat vez, qz iz non possit esse variatio bonitatis intrinsece potest esse in bonitate extrinseca respectu valoris ideo illa vr̃ attẽdenda. Vñ z alias cõuenit dici qõ eo casu quo cadit interesse intrinsecũ nõ hr̃ ratio extrinseci. l. nummis. ff. de in litem iuran. z. l. j. §. de sen. que pro eo qõ interest. Et qz nõ est verisimile qõ in dubio mulier voluerit pati illud dãnũ. arg. l. cũ de indebito. ff. de prob. z vr̃ illud pactũ fuisse adiectũ in fauorẽ viri qõ. l. redderet sub eadẽ estimatione ẽt si augereꝫ eoꝝ estimatio, ergo sentire oz ẽt incõmodũ si est diminuta. ar. l. de fideicõ. C. ō trãs. z. l. pr̃ puelle. C. ō iof. test.

SVMMARIVM

1 Dolus patris circa dotem nocet filie.

¶ Nonagesimo quero.

1 **An dolus** † patris noceat filie in dotẽ vide qõ no. in. l. ij. §. ij. ff. ad carbo. Sed dic q dolus patris nocet filie sicut dolus cuiuslibet extranei a quo qui cãz lucratiuã haberet. l. ij. §. de auctoris. ff. de doli exce. Be hoc vide qõ in. l. dini fratres. ff. de iure dot. not. per By. in. c. nõ debeat aliquid de reg. iur. in. vj. per doc. in. l. j. §. inlia. ff de li. agno.

¶ Nonagesimoprimo quero.

Si mulier cõsumpsit res estimatas in dotẽ datas an periculũ sit viri? Rñ. qõ sic, qz p posterione, z ideo non potest peti estimatio nõ obstante qõ vxor cõsumpserit vsu ipsas res estimatas, vt est tex. not. z ibi Bal. i. l. estimate. ff. solu. matrimo. vbi dicit q boc contingit sepe qz quotidie mulieres rusticane dant res appreciatas seu estimatas quas postea per vsum consumunt, naz perinde est ac si viri vsu essent cõsumpte Et est ratio in promptu qz estimatio in dubio facit emptionem. vt nota in. l. si estimatis. ff. soluto matrimo. ideo post talem estimationez res debeat esse periculo accipientis sicut esset in tempore quod not.

SVMMARIVM

1 Maritus si se obligauerit ad aliquas gabellas rõne rei dotalis postea soluitur matrimonium qño consulatur ipsi marito.

2 Compositio super decimis futuris non valet.

¶ Nonagesimosecundo quero.

1 **Si maritus** † obliganit se ad aliquas gabellas rõne rei dotalis postea soluit̃ matrimo. qño ꝙsulatur ipsi marito, qz onus remanet affixum ossibus eius ẽt post restitutionem. Dico q prestet cautio. indẽnitatis p mulierem ipsi viro. tex. est in. l. cum mulier. la vltima. ff. solu. matri. Hinc inferunt ibi doc. qõ si quis venit ad compositionem super decimis occasione predij qõ postea euincitur, nihilominus per pernio tenebit̃ ad decimas qõ est verũ si facto suo euincaꝫ alias secus ꝑm Jac. de are. per. l. menia. §. fundũ. eo. tit. pro quo facit qz obligatus ad quãtitatẽ respectu certe speciei vr̃ liberari perẽ pta specie. vt not. in. l. ij. C. de rescin. ven. z in. l. qui in nane sanfelli. ff. loca. z qz hec vr̃ mens ꝙhentinz. arg. l. nõ ois. ff. si cer. pe. ex hoc põt inferri qõ si emptori gabellaꝫ auferanꝫ gabelle pro futuro tpe nõ teneaꝫ ad promissionẽ factã si abqz facto suo auferuntur alias secus de quo per Guil. z Bal. in. l. fi. ff. de ꝙsti. pecu. z per Bar. in. l. is cũ quo. z in. l. in diẽ. ff. de aqua plu. ar. Et
2 aduerte ne erres, qz qõ dixi. §. de decimis intellige † q nõ vz cõpositio super decimis futuris, sed ſper preteritis sic, vt est glo. ordi. in. c. fi. ō rez permu. z in. c. possessiones. de reb. ecclc. nõ alienan. licet quidam simplices legiste dicant contrarium.

SVMMARIVM

1 Maritus si cõfiteaꝫ se recepisse dotẽ sub spe future promissionis sibi fiende ab extraneo pro muliere, z hoc constat, si postea secuta est promissio ipsius extranei, tamen nunqz fuit soluta, an mortuo viro possit mulier ex ꝓmissione predicta agere contra heredes viri.

¶ Nonagesimotertio quero.

1 **Si maritus** confitetur † habuisse z recepisse dotem sub spe future promissionis sibi fiende ab extraneo pro muliere, z hoc cõstat si postea secuta est promissio ipsius extranei tñ nũqz fuit soluta an mortuo viro possit mulier ex ꝓmissione predicta agere ꝯ heredes viri, z an ipsi liberent̃ cedendo actionẽ ꝯ illum extraneum. Videt̃ q sic. vt. l. locer. §. lucius. ff. solu. mat. In contrarium vr̃ qz postqz cõfessus fuit se habuisse vr̃ sibi solutũ, vt. l. fi. §. si vir. eo. ti. z. l. vir ab eo. z l. dotẽ. ff. de iure do. Quod sine dubio verum esset in extraneo ꝓmittente. Sed in patre glo. in. d. l. dotem hoc nõ tenet, qz illa ꝝba quibus cõfessus fuit habuisse z recepisse videnꝫ emanare spe future numerationis, vt patet ex promissione sequenti. ergo illa verba ab initio non inducunt obligationem efficacem. Sed Jaco. de are. z Bar. i. d. §. si vir. rñdent qõ illa verba nõ fuerunt facta spe future numerationis, sed future promissionis pro illa enim futura promissione fuit ille confessus se habuisse dotẽ. vnde illud nomen tñ estimasse videtur. facit. l. pretij. C. de rescin. vendi. vr̃. n. insolutuz illud nomen accepisse, z sic periculum est viri. arg. l. menia. in prin. ff. solu. matri. Sed Bald. in. d. §. si vir tenuit q hec promissio videatur fieri spe future numerationis si incõtinenti alia die post confessionem emanauit dicta promissio vel ẽt ex internallo. j. tẽpora. j. que competit exceptio non numerate dotis, z ideo poterunt heredes viri excipere ꝯ mulierez de dote nõ numerata z liberabunt̃ cedẽdo actionẽ. d. §. lucius. z. l. si ventri. §. in bonis. ff de pãi. cre. z. l. si cui. C. de nõ nu. pe. Secus dicit si iam transactum esset tps opponendi exceptionẽ nõ numerate dotis, qz tunc ex quo actio esset quesita mulieri non posset facto alterius tolli arg. l. fi. ff. de pac. Sed certe mihi vr̃ q Bart. melius z subtilius ꝙsideranerit. nam est longa dr̃ia an alicui fiat cõfessio principaliter spe future numeratio. quo casu locuz hz exceptio nõ numera. dotis, an fiat principaliter spe future ꝓmissionis vt in casu nostro, qz tũc secuta ꝓmissione nõ subest

causa qz efficaciter non debeat teneri maritus. z videtur voluisse forte ꝓmissione esse contentus vt sic ex illa possit postea agere. erit loco solutionis. l. inter causas. §. abesse. ff. mada.

¶ Nonagesimoquarto quero.

Si mulier minor petat restōnē aduersus ꝓmissionē ex qua fundū recepit, vt emptū quē in dotē dedit an teneat vir fundū restituere. text. est no. dignus in. l. titia. ff. de iure pa. vbi dicit qꝫ nō, sed ipsa mulier vel heredes eius tenent ad extractionē ipsius fundi in id tē pus referendū quo in dotē datus est ipse fundus qō tenementi. Joan. campegius Bononiensis doctor excellentissimus.

Tractatus de pactis dotalibus. Et de fundo dotali. Joan. Campegij Bononiensis Jurisconsulti Clarissimi. 3 part.

SVMMARIVM

1 Pactum per quod fit deterior conditio dotis in preiudicium mariti an valeat.
2 Maritus si faciat pactum de non petendo dotem promissam, an valeat tale pactum.
3 Pactum per quod vir perdit omnes fructus non valet.

¶ Primo quero.

3 part.

1 **An valeat pactus** per qō fiat ꝑ deterior ꝙditio dotis in preiudiciū mariti. Stof. j. in. l. socer. §. lucius. ff. so. ma. innuit qꝫ sic. sed i ꝯriū facit tex. i. l. iij. ff. de pac. do. ¶ Pro ꝙor. posset dici. aut vir fac̄ pcm̄ circa dotē ꝓmissaz aut circa dotē dataz. Pro ca. aut facit istud pactū ꝙstā. ma. Aut ante ꝯctū mat. z de hoc dixi. §. §. j. dum pono qōnē de ꝙfessione mariti qui confiteꝫ ꝛc. aut facit pactum de dote reddēda, tñ adhuc dico qꝫ si ꝙstāte matrimonio fiat nō vī valere cū sapiat dationē nisi forte i recōpēsationē factū esset. Vel aliter dico. aut maritus ꝙfiteꝫ se recepisse dotē ꝓmissam
2 q̄ nō recepit z tūc procedit qō dicā. j. ꝓxi. §. ꝑ Aut maritus facit pactū de nō petēdo dotē ꝓmissam z tūc ꝓcedit hec qō. In qua dico qō nō vz nisi forte mulier deberet se alere vel promittens dotē pro ea. nam z fructus dotis date ꝙstāte mat. possunt dicta de causa dari mulieri vt se aleret. l. ex annuo. z ibi not. ff. ō do. inter vir. ¶ Scō casu qñ fit ante matri. tūc vī idē dicēdū per. l. qō sponse. C. de do. ante nup. Nā vī inferri in tēpus matrimonij, ideo nō vī valere. ¶ In ꝯrium qō imo valeat stringit d. §. lucius. z qō hī in. l. inlia. ff. de iure dot. Nec ob. d. l. qō spōse, qz loquit̄ qñ vir de proprio aliqd dat mulieri. Non aūt qñ super dote promissa paciscit̄ qō vī esse licitū cū ēt posset mulierez absq; dote recipere. l. fi. C. ō don. ante nup. Imo. (¶ Additio. Adde hic qō Jo. de imo. in. l. si socer. §. lucius. sol. mat. declarā do an pactū ō dote nō petēda valeat facit duos articulos. Primus est an valeat pactū circa dotē si fiat deterior ꝙditio dotis in preiudiciū mariti, z tūc si fiat pactū ꝙstāte mat. puta de non petēda dote valet. Idez si pactū fuit factū ante ꝯctū matrimo. z collatū i tps mat. Scōs arti. est an pcm̄ valeat i preiu. mulie. ab ea in dote factū z ꝙcludit qꝫ si sit factū ante ꝯctū mat. qꝫ valebit, secus si post. Idē dicit si mulier faceret pactū sol. mat. qz nō valeret in preiudiciū mulieris. vide Alex. in. d. §. lucius.) in. d. §. lucius relinquit super hoc cogitādū. ¶ Mihi vī qō de hoc sit casus apertus. in. l. si pater. §. ij. ff. de pact. dot. qui melius ꝓbat q̄ dictus. §. lucius. z q̄ d. l. iul. qz in dictis inrib. dī vino patre vel vina muliere, z sic potius deferī exactio q̄ remittaī. sed in. d. §. indistincte vī remitti. Et pro predicta rñsione q̄ dedi ad d. l. q̄ sponse. bene facit qō hī in. l. si liberis. §. fi. ff. de pact. dot. vbi recte ꝙsiderādo vī ꝓbari dicta rñsio. Per q̄ habes notabilē limitationē ad. d. l. qō spōse. alias limitationes poni. ē. in §. j. in. q. an maritus ꝙfitēdo possit cōstituere dotem vxori sue. ¶ Scō casu qñ dos fuit data ꝙcludē qō si fit pactū per qꝫ diminuit ius dotis. Aut fit ꝙstāte mat. z cadit in donationē, ita qꝫ mulier efficit locupletior z tūc nō vz. d. l. si liberis §. fin. secus si fieret solū pactū si esset periculo mariti res que alias nō esset. l. pompo. ff. de pac. doc. nā tūc valet vt ibi. Aut fit pactū ante matrimoniū z tūc sine sit pactū ꝑ qꝫ minuit̄ ius dotis i fructibus nō tñ ex toto oēs ꝓdunt vt si fiat pactuz qꝫ certo creditori mulieris de fructibus satisfiat vel qꝫ ipsa mulier lucret̄ fructus vlti. anni
3 matri. z tūc vz. l. si liberis. §. fi. † Secus si fiat pactū ꝑ qō virꝑdat oēs fructus qz tūc nō valeret quasi sit ꝯ substantiā actus de quo agit̄ cū debeat dos data deservire oneribus matrimonij z ita loquit̄. d. l. iiij. facit. l. cū precario. Fallit i casu. d. l. iiij. qñ ꝑꝑ pactū predictū mulier duplū dedisset viro eius qꝫ alias esset dotura nō sustinet̄ pactū cū saltē aliqō emolumentū possit hēre ex vsu pretij redigēdi ex fructibus. facit qō dixi. §. §. primo. in. q. ō fructibus dotis qñ nō renascunt̄ sed semel tm̄ ꝓcipiunt̄ an spectēt ad maritū lz ipsoꝝ dicant̄ fructus. Sñaliter aūt ꝙcludo qꝫ pactū ad preiudiciū mariti sup dote valet. facit qō hī in. l. de die. z in. l. attilicinus. z ibi no. gl. z Sali. ff. de pac. dota.

SVMMARIVM

1 Pactum qō facit mulier de dote non petenda an valeat.

¶ Secundo quero.

1 **An valeat** pactū † qꝫ facit mulier ō dote nō petē. z sic tendēs ad ꝓiudiciū ipsius mulieris. z vī indistincte nō valere ꝑ. l. de die. z. l. attilicinus. ff. de pac. do. In ꝯriū vī tex. in. l. z heredi. §. filie. ff. de pac. z in. l. cū dos. ff. de pac. dot. z in. l. ij. ver. nec cogit̄. ff. sol. mat. z in. l. q̄ dotis. eo. tit. Intelligēdo qō in dictis iuri. extraneus aīo donādi fuit adhibitus ad stipulādū dotē. Glo. in hoc variāt vt ꝑz in. d. §. filie. z in d. l. cū dos. z omissis superfluis pōt ꝙcludi. Qō aut mulier facit pactū de dote nō petēda, z tūc ꝙsiderandū est qꝫ iura i certis casibus vident̄ tollerare illud pactū z i certis prohibere, vt. l. ij. de pac. do. z not. gl. melior de corpore iuris in. l. j. ff. de do. prele. nā pōt valere si fiat in casu soluti ma. ꝑ mortē mulieris premorientis viro vel ēt si fiat in casu dissoluti ma. ꝑ divortiū ꝑz tpa ffor. si soluaī cōi copula interueniēte z liberis existētibus vel ēt culpa mulieris, eo casu quo ꝑ solā copulā deberet ꝓdere dotez. l. lucius. z. l. viro atq; vxo. ff. sol. ma. Secus si fiat in casu dissoluti matri. ꝑ mortē viri muliere superstite vel ēt in casu divortij. extra casus ꝓdictos. His premissis ꝙsidero qꝫ aut tale pactum qō dos nō petaī ꝑ mulierē fit ꝙstāte mat. aut fit ante matri. aut fit post ipsum dissolutū. Primo casu si fit ꝙstante matrimonio nō valet cū sapiat vim donationis per ea q̄ habent̄ in. l. si liberis. §. fi. z in. l. si pater. §. ij. de pac. dot. z sic intelligo gl. que apte hoc dixit in. l. z heredi. §. filie. ff. de pac. Si vero fiat ante ma. tūc valet per. d. §. filie. Nec ob. si dixeris qō imo dz valere ēt si fiat cōstante matrimonio cum conferatur in tempus dissoluti matrimonij z sic quodammodo in tempus permissum per. l. si cum vxori. §. fi. cum seq. ff. de dona. inter virum. z hoc videtur sensisse gl. in l. qō sponse. C. de dona. ante nup. Quis potest responderi quod ita demum qō confertur in tempus soluti matrimonij si fit ꝙstāte matrimonio vcz qñ agitur de modico preiudicio vt qz est donatio renocabilis sui natura sicut est donatio causa mortis z ita loquit̄. d. l. si cū vxori. z sic dz intelligi gl. in. d. l. qō sponse, secus si sit magni preiudicij vt qz sit irrenocabilis sicut donatio iter virum qz tūc nō vz etiam si conferatur in tempus soluti matrimonij vt est casus singula. in. l. vbi ita donatum. ff. de dona. cā mortis. Et ꝑm hoc ratio quam ponit inrisconsul. in. d. l. si cū vxori. §. fi. fuit trāscursoria z persuasiua, z ad illam debes subaudire maxime. Vel si vis eam indistincte saluare vide Jmol. in. l. divortio. ff. de verbo. obli. Si vero fiat dictū pactū ante matrimoniuz z tunc vī qō valeat argu. d. l. si liberis. §. fina. z hoc etiam tenet glo. in. d. l. z heredi. §. filia. ¶ Sed in contrarium stringit. d. l. attilicinus. z. d. l. de die, arguendo a fortiori. z hoc voluit tenere glo. in. d. l. cū dos. Potest dici quod tale pactum valeat in casu in quo alias a iure permittit̄ ꝓut dixi. §. permittēdo sed i aliis casibus in qbus a iure nō ꝓmittit̄ nō valebit pactū. Nec ob. d. l. si liberis. qz ibi pactū respicit preiudicium mariti in xta ea que dixi. §. in proxima qōne. Si vero fiat dictum pactum soluto matrimonio z tunc aut interuenit iusta causa z tunc valebit pactus argu. d. l. licet. z sic intelligaī glo. in. d. l. cū dos. Si vero nō interueniat iusta causa tunc secus per. d. l. licet. non canillādo eō. Dico aūt iustam causam satis adesse si fiat in casu in quo alias a iure

iure permittitur ante matrimoniuꝫ qꝺ quando ſit dixi.ℨ.ℌ.proximo in hac ea.queſtio.

¶ Tertio quero.

In valeat pactum qꝺ facit mulier de dote petenda vlterioꝛi die q̃ ſit a iure ſtatutũ. Cõclude q᷑ ſi fit conſtante matrimonio vel ante non valet quaſi aduerſetur publice vtilitati cũ induceret mulier ad tradiꝰ nubendũ ꝯ mentem.l.pe.ff.ſol.mat. Idẽ ſi dictuꝫ pactum fiat poſt ſolutũ matri.ſaluo niſi iuſta cauſa tunc interueniat,qꝛ forte propter paupertatem mariti non põt ſtatim ſolui, vt eſt tex.cum gl.in.l.licet.ff.de pact.do. ¶ Predicta vera qñ fit pactum per ipſam mulierem,ſed ſi fieret per patreꝫ mulieris dantem dotẽ,tunc hoc caſu valeret ꝓ reuerentiam paterne pietatis,vt eſt caſus no.in.l.alind.ff.de pac.do.ꝛ ꝓ hoc facit qꝛ ipſe pater hꝫ onus maritãdi eã ꝛ tradendi dotẽ ẽt; ſcꝺo viro .anc. ſed q̃uis.C.de rei vxo.ac.vnde videtur quodammodo magis ſibi preiudicare. Hinc eſt qꝺ ſi conſolidaret actio in filiam non noceret ſibi niſi etiam beres patris cõſenſiſſet.d.l.alind. Forte tamẽ ſufficeret ipſam eſſe heredem per id quod not.ibi.glo.ℌ.

¶ Quarto quero.

In mulier poſſit ſibi preiudicare adhibẽdo alium ad ſtipulandam dotem. Satis retigi.ℨ.ℌ.proximo in materia quando mulier adhibet alium ad ſtipulandum an videatur adhibuiſſe tm̃ animo donandi ei. Nunc añt ſic concludo qꝺ ſi adhibetur animo donadi in caſu in quo poteſt paciſci de dote non petenda qꝺ quando ſit dixi.ℨ.ij.queſtio.ꝛ tunc tenet talis adhibitio alias ſecus,qꝛ mulier remaneret indotata ꝛ ſic aduerſaret tale pactum publice vtilitati de qua in.l.j.ff.ſol.mat. Si añt fit adhibitus ſimpliciter ad ſtipulandũ in dubio videbit adhibitus in caſum tm̃ permiſſum vt ſic res potius valeat q̃ pereat.l.quoties.ff.de rebus dubijs cum vulg. Predicta que dixi de adhibito animo donandi intellige inter viuos. Quid añt ſi eſſet adhibitus animo donãdi cã mortis vel quid in dubio ſit preſumendũ dixi late.ℨ.ℌ.proximo.ꝛ habetur per docto.in.l.que dotis.ff.ſoluto matrimo.

¶ Quinto quero.

In valeat pactum dubium per qꝺ põt ſe qui damnum ꝛ commodum mulieri adueniente cauſa preſu dici Videretur qꝺ ſic ratione dubij,qꝛ non põt eſſe leſio vbi eſt dubium lucri.l.de fideicõ.C.de tranſa.l.ſi pr̃ pnelle.C.de inof.teſt. l.ſi pater.ℌ.pe.ꝛ fi.ff.de pac.do. ¶ Sꝫ in cõtrariũ vr̃ aperte cauſus in.d.l.attilicinius.vbi Bar.valde fuit miratus de illo caſu dicens ꝺ quilibet cõiter neſciens illã.l.diceret contra. Puto qꝺ ſi ꝓ tale pactuꝫ põt afferri preiudicium mulieri in eo ꝺ induceret ad tradiꝰ nubẽdũ tũc non valeat aduenięte caſu talis p̃iudicij,ꝛ ita loquit̃.d.l.attilicinius.ſꝫ vbi tale p̃iudiciũ nõ fieret hꝫ poſſet in aliquo dos minui ſicut augeri vt patet in.d.l.ſi pater tunc ratione dubij euentus toleraꝝ pactũ aduenięte caſu p̃iudicij cũ non inducatur ꝓ hoc mulier ad tradiꝰ nubẽdũ, qꝛ dotez quantumcũq; erit recipiet in ea die a iure ſtatuta ,ꝛ iſta ſufficiãt de hac materia que cõfuſe eſt tradita ꝓ doc.in locis preallega.

¶ Sexto quero.

In dñium rei dotalis trãſferatur in maritũ ſine traditiõe. Tex.i.l.ꝺ diuiſiõe ꝛ ibi no.Bart.ff.ſol.ma.ꝓbat qꝺ p̃diũ nõ dicit̃ dotale niſi poſſeſſio tradita ſit. Ad idẽ facit.l.fundũ dotalẽ.ℌ.i.ff.de fundo dota. Adde qꝺ hoc ẽt vr̃ verum ſi in dote ſit vniuerſitas bonorum vel iuriũ puta hereditas,vt eſt gl. ſing.in.l.j.in ver.vle.ff.pro dote quã allegat Bal.ꝛ Jmo.in.d. .l.ꝺ diuiſione de quo ẽt vide bal.in.l.ij.i.viij.q.C.ꝺ iure do.ꝛ ꝓ Bal.in.l.i.C.ꝓ dote.ꝛ Bal.in.l.j.in.viij.q.C.de ac.emp.ꝛ in l.fi.ℌ.preterea.C.de iure do.Et ꝓ illa gl.eſt.tex.no.quẽ ibi ponderat bal.in.l.tibi.C.de his qui a non domino manumittuntur.

SVMMARIVM

1 Fundus dotalis an cenſeatur proprius mariti.
2 Datum dictio importat translationẽ dominij.
3 Maritus ſi voceꝝ ad aliqua munera accepto modo ſubſtantie dos non computabitur.
4 Bona dotalia cenſentur aliena,ꝛ non ipſius mariti.

¶ Septimo quero.

1 **In** fundus † dotalis cenſeat̃ ꝓprius mariti. Et attende qꝛ aliud eſt querere in cuius bonis ſit. Aliud qs ſit dñs.l. bonoꝝ.ℌ.in bonis.ff.de verb.ſig.vnde ſi queriꝝ an dos ſit in bonis mariti dom̃ eſt qꝺ ſic vt eſt caſus in.l. eũ q.ℌ. item reſpõ.ff. ad munici.ſed an ſit dñs dico ꝺ ſic ſi res dotalis fuit data eſtimata.l.quoties.C.de iu.dot.Si vero non fuit eſtimata an conſtante matri.maritus ſit dñs gl.diſputat in.l. in rebus.C.de iu. do.ꝛ ꝙcludit mariti̇ eſſe dñm ꝛ ſequit̃ ibi Cy. Salice. ꝛ cõiter doc.allegant tex.inſti.q.alie. lꝫ vel non in p̃in. ibi q̃uis ſit ipſius dotis cã datũ qꝺ verbum † datũ importat translationẽ dñij ℌ.ſic itaq; inſti.de actio.ꝙnimmo ẽt large loquendo res vxoris tm̃ dicunt̃ eſſe viri ꝛ eꝫ ꝓ cõmixtam familiam lꝫ non proprie .l.j.ℌ.ſi vir.ff.ad ſille. Eodeꝫ mõ res preſentes dicunt̃ eſſe filio rũ in ea.l.j.ℌ.dñi.vbi Bal. dixit qꝺ filius vulneratus in domo patris vel vxoꝛ in domo mariti dicunt̃ vulnerati in domo ꝓpria ꝛ vulnerans puniet̃ pena ſtatuti lꝫ in hoc aliqd ꝯ. Concludendo vr̃ ꝺ lꝫ maritus quo ad quedam habetur pro dño vt poſſit vendicare.l.doce ancillam.C.de rei vendi.ꝛ alia facere tanquã dñs de quibus in.d.l.in rebus in glo.ꝛ econtra vxoꝛ quo ad q̃dam reputaꝝ domina dotis vt habetur in.d.glo. tamen vere ꝛ proprie non vr̃ quẽpiam ipſorum eſſe abſolute dñm ꝛ de vxore ꝙſtat ꝛ tenent cõiter doc. In marito añt ꝓbaꝝ ꝺ non ſit dñs abſolute rei dotalis. Sꝫ ſit quedã mixtura dominij inter eũ ꝛ vxorem vt probaꝝ in.l.põpo.ff.de acq.poſ.ꝛ in.l. ſcien dũ.ℌ.ſi fundũ.ff.qui ſatiſ.cog.ꝛ in.d.ℌ.idẽ reſpondit vbi probaꝝ qꝺ lꝫ dos
3 ſit in bonis mariti ſi tm̃ † maritus voceꝝ ad aliqua munera accepto modo ſubſtantie dos non computabitur.q.d.qꝺ lꝫ ſit in bonis non tm̃ dicitur eſſe ꝓprie mariti vt ẽt probaꝝ euidenter in.d. l.in rebus que dicit ꝺ lꝫ legũ ſubtilitate res dotalis tranſeat in patrimonium mariti non tamen ob hoc debetur vel confundit̃ rei veritas.q.d.qꝺ virtute inſpecta non ſunt viri.ꝛ ad hoc vide q.quam ponit Bar.in.d.ℌ.idem reſpondit. Et ad hanc qõnez poſſent induci ꝛ que notaui.ſ.in.ℌ.ij.in.q.an actio.l.aquilie poſſit dari vxoꝛi contra maritum pro leuiſſima culpa commiſſa in re dotali conſtante matrimonio vide ibi. Et ad predicta ẽt facit tex.in.l.ſi conſtante.ℌ.ſi maritus.ff.ſol.ma. Ex quo inferũt ibi Bal.ꝛ Jmo.qꝺ ſi maritus locauit omnia predia ſua non vr̃ locaſſe dotalia, qꝛ proprie non cenſentur mariti. Roma. ibi tꝫ ꝯ in locatione ad modicũ tempus,qꝛ cuꝫ maritus fundꝫ dotalem locare poſſit.vt.l.diuortio in p̃in.eo.tit.ꝛ.l.ſi filiofa.ℌ.ſi vir.eo.ti.ergo vr̃ ꝺ in locatione gñali comprehendaꝝ. Adde ꝺ pro hoc facit qꝛ illud dr̃ meũ pro quo daret̃ mihi rei ven.l.gnatus.ℌ.ij.de au.ꝛ arg.leg.l.ſeruos de le.iij. ſed pro fundo dotali marito daret̃ rei vendicatio.l.doce.C.de rei ven. ergo cenſetur eſſe proprium. Ad tex.in.d.ℌ.ſi maritus rñde vt colligitur ex gl.ibi in ver.in alienis. Juxta hoc tm̃ dicũt Cy.ꝛ Bal.ibi ꝺ in gñali hipoteca bonorum non veniũt bona dotalia ꝺ eſt notandum. Puto ẽt ꝺ in qõne de locatione eſſet aduertendũ.qꝛ ex q̃titatem penſionis poſſet de facili cognoſci ad querſationem bonorũ viri an fuiſſent comprehenſa bona dotalia in locatione vel nõ ar.l.i.cũ ibi no.ff.de reb.dub. Adde ẽt † qꝺ bona dotalia cenſent̃ aliena,ꝛ nõ ipſius mariti vt in.d.ℌ.ſi maritus qꝛ in ꝯctu dotis maritus tenet̃ de leui culpa ẽt in nõ faciendo cõmiſſa. vt no.gl.in.l.ſi vt certo.ℌ.nunc videndũ.ff.cõmo.niſi maritus eandem culpaꝫ lenem cõmiſiſſet in rebus proprijs, nam lꝫ bona dotalia dicantur aliena ſunt tm̃ quaſi propria viri conſtante matrimonio vt probatur in tex. in.d.ℌ.ſi maritus in verbo quamuis. quicquid dicat glo.in.d.ℌ.nunc videndum.

SVMMARIVM

1 Res empta ex pecunia dotali an efficiatur dotalis.ꝛ nu.3.
2 Res ſuccedit loco pretij in vniuerſalibus.

¶ Octauo quero.

1 **In** res empta ex pecunia † dotali efficiatur dotalis ꝛ in ea mulier habeat p̃iuilegiũ. Ro.tãgit in ſuo no. ccxxvij. ꝛ ibi videtur tenere quod ſic.ꝛ idem ſentit Bar.in.l.ſi cuꝫ dotẽ ℌ.ſi.ff.ſo.ma.allegat.l.ventri.ℌ.in bonis.ff.de p̃iuile.cred. Tu adde quod hoc eſt ſingulare p̃iuile. dotis ꝯ regulas iuris cõis habent quod res empta ex pecunia mea non efficitur mea.l.qui

vas. ℣. fi. ff. de fur. l. ex pecunia. C. de in. do. l. si ex ea. C. de rei vẽ. l. si vt ꝓponis. ⁊ ibi no. eo. ti. Alij dicũt ꝙ imo hoc vr esse regulare ꝙ res empta ex pecunia mea dotali efficiat mea. si volũtate mea ⁊ ad meã vtilitatẽ fiat. l. ita ꝙstãte. iuncta. l. res q̃ ex dotali pecunia. cũ gl. ff. de in. do. alias nõ efficeret dotalis. vt no. gl. in. d. l. res q̃ ex dotali pecunia sicut ẽt ꝙngit in qualibet alia re noie meo empta. l. j. C. ꝙ quas ꝙso. nobis acq. Posito tñ ꝙ saluari possit bar. duobus modis dicendo ꝙ imo sit spãle in dote hoc mõ qz ꝛz a principio nõ interuenerit volũtas mulieris, sufficeret tñ si ex postfacto subsequeret eius ratihabitio ꝛz secus si exisse ꝺixisset a principio. d. l. res q̃ ex dotali pecunia. cũ glo. Scꝺo saluari põt ꝙ sit spãle, qz si eius volũtate emat, ꝛz nõ suo noie tñ efficit dotalis, ⁊ de hoc est tex. peregrinus in. l. q in aliena. ℣. interdũ. ⁊ ibi no. bar. in lecturis modernis. ff. de acq. here. ⁊ bart. pũgit in. l. iij. ℣. si ab ignoto. ff. de manumis. Põr ẽt hoc dici alia
2 rõne qz† in rẽbus res succedit loco prij. l. si rẽ. ⁊ ptiñ. ff. de peti. hẽrdi. l. imperator in fi. de le. ij. Sed dos dr esse qd vxe ergo ⁊c. hic tñ subijcio qõnẽ quotidianã ⁊ vtilẽ ⁊ q̃z sepe vidi ó facto, qz dictũ est an res empta ex pecunia mea efficiat mea. Quid antẽ si res mea vendat habita fide de pretio ꝙ ptiñ non soluit an ego possim agere ad rẽ meã ⁊ sis preferendus alijs creditoribus. Et bal. ⁊ Ang. ⁊ cõiter Moder. post bar. in. d. l. si cũ dotẽ. ℣. fi. cõcludunt ꝙ nõ. Idẽ Jo. fab. in. ℣. vendite. insti. de re. diui. ⁊ bal. in. l. sub ptextu. C. cõmo. ⁊ in. l. eũ q. ff. de ac. ⁊ ob. ⁊ in. l. in rebus. in. ij. col. C. de in. do. bene facit tex. in. l. si pro pte. ℣. si dictũ. ff. de in rẽ verso. Ꝛz bal. ꝓ tñ dixerit ⁊ male in. l. pro debito. C. de bo.
3 auc. iudi. possi. † Limita tñ cõem sniam nisi pecunia fuisset expse mutuata ad talẽ rẽ cõparandam, qz mutuãs in illa preferetur ceteris creditoribus personalr agentibus. bonus tex. cũ gl. cõiter approbata in. l. ꝙ quis. ff. de priui. cre. Plus dixit gl. i auct. quo iure. C. ꝙ po. in pig. ba. ꝙ talis mutuãs expresse ad merces comparandas vel ad aliã rẽ dr in eis hre tacitã hipotecã q̃z gl. nunq̃z obliuiscaris. scꝺo limita nisi mercator iste q̃ emit rẽ meaz ante ꝯctũ emptionis cõceperat fugã, nã ꝛz venditio dicat perfecta, qz certa est ⁊ certũ ptiñ, tñ ex ea traditio facta nõ transfert dñiũ, qm̃ pretiũ nõ est solutũ nec est habita fides de pretio. ꝺ. ℣. vendite. ⁊ l. vendidi. ff. de ꝯben. emp. Nec ob. ꝙ imo in dubio p sumatur habita fides de pretio, maxime ꝙrentibus ꝙiecturis de quibus ꝙ gl. bal. ⁊ doc. in. l. quasi. ff. de pig. act. Qz rñdeo ꝙ cum presumatur dolus precedentẽ cãm dediſſe fidei habẽde de pretio perinde hri ꝺz ac si nulla fuisset habita fides. ⁊ istud ꝛz Jo. fab. in. ꝺ. ℣. vendite. Et ꝙ presumat dolo seu fraude ante ꝯctam fugam precõcepisse probatur eoipso ꝙ prope diẽ post ꝯctum aufugit ſm Ang. in. d. l. si cum dotẽ. ℣. fi. Monet per. l. si ventri. ℣. in bonis. ff. de pri. cre. Nec ẽt predictis ob. tex. in. l. iulianus. ℣. offerri. ff. de ac. emp. vbi venditor hꝫ ius pignoris in re vendita ad pretiũ ꝙsequendũ. Qm̃ rñdet Bald. in. d. l. fi. ⁊ in. l. eum qui. ꝙ illud verũ est respectu retentionis rei nõdũ tradite. sed si iam venit ad traditionẽ tunc nisi ab initio ꝯctus id actum fuerit vt pro pretio hipotecca remaneat nõ dr aliquo modo hypoteca nec poterit ceteris creditoribus preferri ꝙ est singulare. bene facit indicio meo. l. j. ℣. fi. cum gl. ff. de rebus eorũ. Nec ẽt ob. si diceretur ꝙ deficientibus predictis nihilominus ex subsequenti traditione transferri ꝺz dñiũ veluti ex ꝯctu innominato. vt not. in simili Azo. in summa insti. loca. probatur in. l. si tibi polienda in fi. ff. de prescri. verb. ⁊ sequitur bal. in. l. ꝯctus. C. de fide instrumen. Quia rñdeo quod in casu nostro ꝯctus venditionis pfectus erat ⁊ validus. vt. ſ. ꝺixi. Secus in casu Azo. qz expresse collatus erat in voluntate patris ꝯ. l. a titio ⁊ ibi no. Bar. ff. de verbo. oblig. nimirum ergo si ex subsequenti traditione resultat contractus inonminatus ex presumpta mente traditionis. Et predicta nota bene.

SVMMARIVM

1 Res dotalis an possit alienari.
2 Res dotalis que consistit in pondere numero vel mensura potest alienari.
3 Res quelibet dotalis ẽt que seruari possit est alienabilis cum solennitate.

Nono quero.

1 An † res dotalis possit alienari. Glo. in. l. j. ff. solu. matri. vr indistincte tenere quod non, siue sit mobilis siue immobilis. Idem sentit gl. in. l. libertatis. ff. de iure do. ⁊ in. ℣. cũ aũt. C. de rei vxo. act. ꝛz ibi non multum se firmet. In ꝯtrariũ ꝙ res mobilis dotalis possit alienari ꝛz gl. inst. quib. ali. ꝛz in prin. ⁊ Azo. in summa de fundo do. in fi. qz lex iulia loquitur de fundo dotali. ergo vr permittere indistincte mobilia alienari. ¶ Scꝺo p. l. dotalem. ff. solu. ma, dicendo ꝙ ibi nõ est spãle. Odo. ꝛz primaz partẽ qz leges q̃ loquunt de fundo dotali ponunt gra exempli. Itẽ per. d. l. dotalẽ. vbi necessario ꝺz intelligi ꝙ sit casus spãlis, qz alias si regula fuisset ꝙ res mobiles potuissent alienari ille tex. fuisset sine dubitatione. qz illud multomagis erat dicendum fauore libertatis. arg. insti. de do. ℣. fin. Sed ꝯ predicta facit. l. res in dotem date. ff. de in. do. Pet. gcgd referat Cy. in. ꝺ. ℣. aũt. distinguit sic. † Aut res dotalis cõsistit in pondere numero
2 vel mensura ⁊ põt alienari. ꝺ. l. res in dotẽ date. Aut cõsistit in alijs rebus mobilibus, ⁊ tunc si possunt seruari non possunt alienari, ⁊ ita intelligit gl. in. d. l. i. ff. so. ma. Fallit fauore libertatis. vt. l. dotalem. ff. sol. ma. Aut non possunt seruari, ⁊ tunc possunt alienari. l. lex que tutores. C. de admi. tut. Sed tñ hec distinctio non placet Bar. in. d. l. j. qz non est eadez rõ in muliere ⁊ in minore. l. sicut. C. de prescri. xxx. anno. Jac. de are. dicit ꝙ interim põt vir alienare, qz non est prohibitum, sed matrimonio soluto dñiũ reuertitur ad vxorem vnde ipsa poterit vendicare arg. l. iij. ℣. sed ⁊ marcellus. ℣. de in diem adie. sicut in rebus q̃ subiacent restitutioni. vt in auctẽ. res que. C. cõia de lega. ⁊ hoc vr tenere Bar. in. d. l. j. Subdit tamen hodie de iure auctenticorum est innouatum in rebus que seruari possunt vt nõ possint alienari ni si cum illa solẽnitate q̃z ponit auc. siue a me. C. ad velle. ⁊ ibi no. gl. in fi. ⁊ idem ꝛz in auc. vt immobilia ante nup. dona. ⁊c. ℣. vltr. Quod esse verum ꝓz qz ꝛz dicta constitutio dum loquitur de donatione exprimat de immobili, tñ cum loquitur de dote dicit generaliter si quid dotis ⁊c. Adde ⁊ not. bene qꝺ Barto. vult qꝺ
3 † quelibet res dotalis ẽt que seruari possit alienabilis sit cum solẽnitate. d. auc. siue a me. Et plus vr mihi qꝺ etiam Barto. loquatur de re immobili, ⁊ ita intelligit eum Imo. ꝛz quidam dicant ꝙ Bar. loquitur de mobili tantũ q̃ põt alienari seruata ꝺicta solẽnitate, qz dicunt qꝺ si Bart. intellexisset de re immobili male fuisset locutus ⁊ ꝯ. d. auc. Ro. in. d. l. i. intelligit Bar. loqui etiam de re immobili, ⁊ ita vr esse mens eius, ⁊ idẽ sentit gl. in. l. si estimatis. eo. ti. ff. sol. mat. Subdit etiam Imo. in. d. l. i. ꝙ illud qꝺ dicit bar. põt procedere hodie p. l. vbi. C. de in. do. ⁊. l. in rebus. eo. tit. vbi soluto matri. retransfertur dñiũ, secus de iure fforũ. qz nõ retransferebatur ipso iure. l. i. ff. de fun. dot. ⁊ no. per Bar. in. l. si mora. ff. solu. ma. vnde distinctio Pet. videtur vera. Quid autem de re immobili estimata dicam. ℣. eod. ⁊ tangitur per Bar. ⁊ scribentes in. l. si estimatis. ff. sol. ma. ⁊ vide bal. ⁊ alios in. l. sciente viro. C. de iure do.

SVMMARIVM

1 Maritus ⁊ vxor si vendunt rem dotalez cum iuro ⁊ confitentur ambo se participasse pretium deinde mulier soluto matrimonio repetit totam quantitatem an possit ei opponi qui iam habet dimidiam.
2 Mulier ad hoc vt obligetur, quando se cuz viro astringit. quid sit necesse.

¶ Decimo quero.

1 **Si vir ⁊ vxor** vẽdunt † rem dotalẽ cũ iuro ⁊ ꝙfitent ambo se participasse ptiñ, deinde mulier so. ma. repetit totã q̃titatẽ an possit ei opponi, qz iam hꝫ ꝺimidiam. Vr qꝺ sic ex quo vterq; vendidit ⁊ vtriq; dr pretius solutum arg. l. reos. ℣. cum in tabulis. ⁊ qꝺ ibi notat. ff. de duo. re. ⁊ hanc partem vr tenere Bart. in suo ꝙsil. cxxix. qꝺ incipit pun
ctus qõnis talis est. In ꝯtrariũ vltra ibi allegata per Bar. fortifi
rer facit quod habetur in auc. si qua mulier. C. ad velle. vbi qñ vir ⁊ mulier in eodẽ instrumento se obligant non tenetur mulier nisi quatenus doceatur versum in vtilitatẽ mulieris. Et pro ista parte decidit Spe. in ti. de so. ⁊ liberationibus. ℣. ante oia. ver. pone vir. Et hanc tenuit Jo. de Imo. in. c. cum cõtingat. in. xi. car. extra ꝺ iurein. ⁊ Bemi. in. c. ij. in. vij. col. de pac. li. vj. Et p hac parte ꝙsulit Fed. de se. ꝙsil. xviij. Monetur principaliter qz vt docet experientia maritus vere percepit totã pecuniã. sed pro cautela emptoris ipsa mulier se obligat ⁊ fatetur ptium participasse. nec cõmode mulier posset resistere voluntati viri. Et ideo satis est instum ꝙ non teneatur ẽt si in instro dicatur quod pecunia fuit sibi enumerata prout sentit Spe. in loco prealle. ⁊ satis

satis vī de mente dicte aue. si qua mulier que verisimiliter fuit facta pp rōnē supius aleg. nec ob. d. §. cū in tabulis, qz illud qđ ibi dī ꝓcedit in his q̄ nō se aliter obligare. ſz fallit i muliere q̄ nō pōt se obligare ꝓ viro nec ēt regit ꝓ alijs p id qđ hī i. d. auc.

2 si qua mulier. ex his vī qđ † ad ℏ vt mulier obligeē qñ se cū viro astringit qđ sit necesse aliter apparere pecuniā eē ꝓfaz i vtilita tē mulieris aliter cessat p id solū qđ dicat i scriptura instrī p dicta.

SVMMARIVM

1 Mulier an audiatur contra alienationez rei dotalis cui expresse consensit, z non contrauenire iuranit.
2 Mulier si cedat alteri ius qđ habet an cessionarius possit auocare rē in quaz per cessionem est translatum dominium.
3 Contractus non firmatur iuramento.
4 Jurameutum an, z quando transeat ad heredes.

Undecimo quero.

1 An audiatur mulier ꝛ † alienationē rei dotalis cui exp̄sse cō sensit, z nō ꝛuenire iuranit. Bar. tāgit in. l. si estimatis. ff. so. ma. z tex. in. c. cū qtingat. de iurein. firmat qđ nō. ſz dubiū restat nunqd ꝛctus firmeē inſo. an vero mulier solū obligeē ad obseruantiā iuramēti pp illud qđ vergit in dispēdiū salutis eterne remanēte ipso ꝛctu nullo. z dubiū facit qz tex. in. d. c. cū cō tingat ſm. d. Ant. z alios istud dubiū non decidit ſz simpliciter dicit qđ mulier teneē seruare iurm. vñ Jo. fa. iusti. qui. ali. lz. in pin. tz qđ ꝛctus non firmeē, sed solum mulier obligetur ex inſo. Moneē qz tex. in. d. c. cū qtingat. z in. c. lz mulieres. de iurein. in. vj. non dicunt ꝛctū firmari inſo sed solū qđ dz seruare iurm z sic non ꝛuenire. z sic remanemus in iure antiquo quatenus nō reperiē cozrectū. l. precipimus. C. de appel. cū vulga. Ex quo dicto possunt plures illationes fieri. Et primo qđ si ꝛctus remaneat nullus mulier poterit a tertio possessoze cui non vēdidit soma. rē vendicare, qz ille non est dñs sicut nec ille q̄ emit a mulie re ex quo ꝛctus fuit nullus iure ꝓhibēte arg. l. nunqꝫ nuda. ff. de acqr. re. do. z iō cū mulier sit dña. l. in rebus. C. de iure do. potē rit ab illo vendicare nec ab eo ꝓ exceptionē repelli qz eius respectu nihil iuranit, lz si emptoz cui iuranit possideret bñ posset exceptionē repellere. z sic est exceptio psonalis, z iurm pducit obligationē psonalē ſz Jnn. in. c. viā veritatis ignozās ó iurein. sicut in simili hī in. l. milites veterani. ff. de testa. mi. z in. l. q ex petit. ff. si serui. vendic. limita tñ hoc eē verū nisi ille tertius haberet cām ab eo cui mulier illa iuranit, qz tūc posset ēt exceptiōe se tueri cū exceptio trāseat ēt in singularē successorē. l. ēt si in rez ff. de iurein. z l. ait ptoz. cum teq. §. eo. tit. Scdo pōt inferri si verus est qñ contractus sit nullus. sed mulier tm̄ obligeē ad obseruantiaz iuramēti qđ mortua muliere heredes eius poterūt rē auocare ēt ab emptoze cui mulier iuranit ex eo qz trāstulit dñiuz in eos qđ erat penes mulierē z ipsi non ligantur iuramēto ꝓsti to ꝓ mulierem, vt per Jnno. in. d. c. viā veritatis. Tertio in
2 ferē † qđ si mulier cederet ius qđ hz alteri qđ cessionarius posset auocare rem in quē ꝓ cessionē esset translatum dñium vel saltez rei vendicatione ſm qđ habeē ꝓ gl. in. l. plane. ff. fa. hercis. z maxime qz ipse cessionarius nihil iuranit. plus etiā vī voluisse bar. in. l. si quis pro eo. ff. de fideius. qđ si tenemus istā opi. qđ ꝛctus remaneat nullus sequereē qđ ēt ipsa mulier posset rē repetere qz videtur repleuisse iuramentum tradendo rem, z sic remanet postea sine causa res penes emptorē. z iō videē posse repeti per illud qđ habeē in simili in. c. debitozes. de iureiur. In ꝛrium qđ imo contractus firmetur iuramēto facit qz alius tex. in. d. c. cuz cōtingat seruiret nobis de vento z esset modici effectus z de facili posset enernari eius dispositio si mulier cederet ius alteri. vel si dicamus qđ ipsamet possit repetere ſm Jo. ca. z hāc prem sentit gl. in auc. sacramenta pnbe. C. si aduer. vē. vbi lz tex. dicat sacramenta pstita ꝓ minozes debere seruari tñ gl. dicit de mēte tere esse qđ contractus firmeē iuramēto quasi ius vellit qđ lz non sit licituz ꝛbere sine iuramento, tñ cū iuramento sit licituz. Et ſm hoc cessabunt omnes illationes supradicte. Et hanc ptē videē tenere Bar. sibi ꝛrius in. d. auc. sacramenta pub. Adde
3 qđ Jo. de ligna. disputauit cōcludēs † qđ contractus non firmeē iuramento, qz hoc nō dicit in dictis iuribus. Et idē tenet. d. Anto. in. d. c. cū cōtingat. Et ad illas absurditates inquantū dixi qđ posset mulier tradēdo, z sic implendo contractū postea repetere per. d. c. debitozes. respondet qđ istud non sequit, qz iuramētū tūc nō impleret ex momētanea solutione cū nulla sit turpitudo ex parte recipiētis q̄ rō cessat in casu. d. c. debitozes. Et si dicis qđ vī adesse turpitudo in casu nro ex quo ꝛbit ꝛ legē ar. l. nō dubiū. C. de le. Pōt rñderi qđ ꝓ hoc nō vī esse turpitudo lz temere videaē agere z satis est qđ temeritas punit ꝓ nullitatē actus, z qz recipiens iurm recipit canone ꝓmittēte z ꝓferente piculum aie fauoz i pali. Nec ob. qđ ex quo ꝛctus est nullus recipiēs teneat sine cā, qz ℏ nō est verū, imo tz cū cā. l. pp iurz. Non ob. qđ † nō transeat iurm ad hīdes, qz illud est verus quo ad penā piurij, tñ teneē saluare illud qđ iuranit defunctus ne ledat aia ōfunctī ſm doc. in. c. viā veritatis. ſ. alle. Ad qđ facit qđ hī in. c. fi. ó sepul. z in. c. ex lris. de rapto. Accedat qđ dicūt cano. qđ ex iuro oritē duplex oblo, vna oritē ad obseruādū, z hoc ſz oēs afficit hīdes. Alia ēt oritē oblo ad pinriū, z hec nō obligat heredes, z ita procedūt ꝛria. Nec ob. qđ mulier poterit cedere ius sibi ꝓpetēs z cessionarius poterit venire ꝛ, qz ſm. d. Ant. in. d. c. cū qtingat hoc nō est verū si fiat cessiō ex cā lucratiua vel ēt ex cā onerosa cū fraude, qz exceptio ēt psonalis q̄ obstat cedēti obstat ēt cessionario. l. apud celsuz. §. de auctoris. z §. si cū legitima ó doli exceptio. Mihi vī qđ de iure ósensari possit qđ ꝛctus fi rmeē iurō z sic teneo opi. gl. z bar. in. d. auc. sacra pub. z Jo. cal. Et moneoz ꝓ tex. in. c. ij. de pac. in. vj. vbi lra aperte dicit qđ lz pactum de quo ibi imꝓbeē a iure ciuili tñ si sit factū cum iurō oino seruari dz. Et sic pondera qđ vult ipsuz pactū seruari, z nō ōt de iurō. sed de pacto seruando. Jta eadē rōne vī dōm in casu nro. Et tenendo istam partem cessant oēs difficultates z illationes supra facte. Et hanc partē vī tenuisse Jo. an. z Archi. in. d. c. ij. vbi dicunt per illā decretalē approbari opi. Placen. posita in. l. pactū. C. de colla. Et merito debuit approbari opin. Placen. qz qua rōne tz ꝛctus minoris super re sua si iuranit, lz alias nō teneret. vt in. d. auc. sacra. pub. eadē dz tenere pactū in casu nostro, z hec pars vī firmioz pp auctoritatē gl. iuris ciuilis z canonici. z ideo in iudicando z consulendo nō esset ab ea recedendum, maxime qz hoc clarissime firmat gl. in. d. c. cum qtingat in glo. ij. in verbo z preterea ēt sentit ver. vnde multo fortius quicquid sentiat in alijs partibus eiusdem gl. z hanc partem libens sequoz pp auctoritatē z consilium Bar. z. d. Ant. de but. z Jmo. in. d. c. cū contingat quicquid dicāt Moder. in. d. auc. sacramenta pube. z in. d. l. si quis pro eo.

Duodecimo quero.

Mulier ꝙsentiēs alienatiōi rei obligate pro dote, an sibi ꝓeiudicet in dicta re. Bar. in. l. iubemus. C. ad velle. ꝙcludit qđ si mulier ꝙsentit solū alienationi nō nocet sibi p l. vir vxori. ff. ad velle. z cum bar. ꝙcordat Jmo. in. c. cum contingat. in. j. car. de iurein. Quod limita. vt. j. proxima. q.

Decimotertio quero.

Si mulier renūtiauit iuri hipotece qđ imporet bal. in. l. iubemus. C. ad velle. tz qđ tūc nocet sibi dūmō supsint alia bōa ex qbus mulieri ꝙsuli possit, z ita itelligit. d. l. iubemus. Predicta intelligit Jmo. in. c. cū qtingat esse vera qñ iurm nō interuenit per illum tex. z in. c. pernenit iuncta glo. de empti. z vendi.

Decimoquarto quero.

An iurm de nō alienādo rē dotalē supet iurz alienationē corroborās. Gl. in. c. ij. ó iurein. in. vi. refert Host. in. c. cū qtingat de iurein. tenere qđ si mulier iurat nō alienare rē dotalē qđ istud iurz est iustum z cōforme dispositioni iuris cōis. z si posstea mulier alienat z iuret nō ꝛuenire qđ tūc prevalebit primum iurm, z sic ſm nō obligat mulierē ad obseruātiā, z hoc casu non hēret locū. d. c. cū qtingat. et ex hac cautela posset sumi argumē tū ad impediendū alienationē rei dotalis ēt cū iuro. z idē vī sentire Spe. in ti. de emp. z ven. §. iij. loco. ver. z no. qđilū ſz Ro. in. l. q superstitis. ff. de acq. bere. et per predicta posset dari cautela ꝛ auc. sacramen. pub. Nam posset fieri qđ minoz iuraret nō alienere res suas sine solēnitate z sine decreto iudicis z auctoritatis. nam cū tale iurm sit insertū z cōforme iuri cōi qđ fuit ex iusta cā introductū ne minozes ex facilitate etatis lederent. l. pe. ff. de mi. vī qđ si postea fiat alienatio nō seruata solennitate iuris z cū sacro qđ nō valeat nec ꝓeiudicet ſm iurm pp primū. Et ad predicta facit quod hī in. c. intellecto. de iureiuran. z per bar. in. l. si quis pro eo. ff. de fideius. Predicta tñ dicas esse vera

vbicūq; primū iurm fuisset prestitū spāliter ad instantiā & cōmodū alicuius. Secus si gñaliter qz cū nulli alij fiat preiudiciū ꝛz iurm valebit, ita bal. in. c. veniens in fi. de iureiu. ¶ Secundo limita predicta vera vbicūq; ille cui prestatur scām iurm sciuisset istum primo loco iurasse ꝛzium. secus si ignorasset ne aperiatur via fraudibus per. l. liberi. ff. de contraben. emp. ita Bal. in d. c. cum contingat in. vij. col.

✠ SVMMARIVM ✠

1 Absolutio an possit peti in casu quo mulier consentit alienationi rei dotalis cum iuramento.
2 Verba debent intelligi cum effectu.

¶ Decimoquinto quero.

1 An in casu quo mulier ꝙsentit ꝛ alienatiōi rei dotalis cū iuro possit peti absolutio. Jo. an. in. d. c. cum ꝙtingat refert opi. Jnn. tenentis ꝙ mulier poterit instare ꝙ absoluat, & sic limitat. d. decretalē cū ꝙtingat. Cz Jo. an. hoc dictū Jnn. nō approbet nec improbet, tñ vr potius cū illo trāsire ex quo nō reprobat & illud dictū Jnn. sequit Pe. de anch. in. c. ij. de pac. in vi. maxime qñ est maxima lesio. Sed certe vr ꝙ ista limitatio sit ꝛz mētē preallegate decretalis. c. cū ꝙtingat q ꝛz hoc modicū opabit q̄tū ad effectū si pōt peti absolutio. nā verisīr semp peteť, & sic vana erit prouisio. d. decretalis cū ꝙtingat. Et pro ista parte
2 et facit qz ꝛ verba debent intelligi cū effectu. c. relatū. de cle. nō resi. l. iij. §. doté. ff. ne qs eū q in ins voc. est vi exi. sic ex quo. d. decretalis dictat ꝙ dz seruari iurm dz intelligi cū effectu. Preterea papa hoc verisīr expressisset si voluisset posse peti solutionē sicut expressit in. c. si vero. & in. c. debitores. de iureiu. Cū ergo simplr dicat seruari debere iurm nec adiciat posse peti absolutionē, ergo vr voluisse nō posse peti. Et hanc partē tenuit exp̄sse Arch. & Gemi. in. c. ij. de pac. in. vi. p illū tex. inq̄tū ibi dr ꝙ lz actus sit prohibitus p leges tñ dz seruari qñ pōt seruari sine iteritu salutis eterne. Nā ponderanda est dictio illa oino. q̄ est p̄cisa. vt est gl. in. c. fi. de offi. leg. in. vj. & in. c. si a subdelegato. de offi. dele. eo. lib. & in. l. j. §. si pecuniā. ff. depo. Et iō p illū tex. vr reprobari p predicta opi. Jnn. Ita tz Jmo. in. d. c. cū ꝙtingat in vij. col. & Ro. in ꝙsi. cccc.xxxvij. incī. in casu proposito. & Ab. in d. c. cū ꝙtingat. & in suo ꝙsi. lxxij. incip. & in hac cā vbi refert se ita tenuisse in quadā sua disputatione. Idē tz. d. Ant. in. d. c. cū ꝙtingat Limitauit tñ nisi pp enormē lesionē quod est satis equū per nota. per Fede. de se. in consi. cxcix. & per Pe. de ancha. in. c. ij. de iurein. & in. c. accessoriū. de regu. iu. tene menti. Jtē limita vt in proxima questione.

¶ Decimosexto quero.

Quando mulier p minas eius viri ꝙsensit cū iuro an possit petere absolutionē a iuro. Vr ꝙ sic qz tūc vr coacta fuisse p id ꝙ no. Jnn. & Jo. an. in. c. cāz mrimonij. de offi. deleg. & bar. in. l. j. §. j. q̄ onerande. ff. quarū rerū. & ita pñt limitari ea q̄ dixi. §. proxi. q. & ita saluať opi. Jnn. q̄ ibi remli. Adde et ꝙ posset petere absolutionē qñ fuit coacta per ea q̄ habentur in. c. super eo. de iureiur.

✠ SVMMARIVM ✠

1 Fideiussor an teneatur qñ mulier pp minas viri ꝙsensit alienationi rei dotalis cum iuramento.
2 Minoris res si alienetur lz nō teneat alienatio, tz tamē pignus ad hoc datum.

¶ Decimoseptimo quero.

1 An in casu predicto ꝛ fideiussor teneať lz nō teneať principalis. Hec qō ꝓcedit qñ iurm nō interceſſit, qz si interces sit iurm ex quo principalis est obligatus ad obseruantiā iurī ad est obligatio cui pōt accedere fideiussor. l. pe. ff. de fideiuſ. Sed eo casu quo nō interuenit iurm ꝓcedit tūc dubitatio. an et tunc indistincte intelligať prohibita fideiussio. Sup quo fuerūt opi. quas plene vide p Jo. an. d. Ant. & Jmo in. d. c. cū ꝙtingat de iureiu. Et vr ꝙ tūc nō teneat fideiussio, qz ex quo nō tz pricipale, ergo nec accessoriū vt in rela accessoriū. de reg. iu. Jn ꝛziū facit ꝙ hr in. l. pupillus. ff. de arb. vbi lz pupillus ad penam nō teneať tenetť tñ fideiussor. ad idē. l. j. & iij. C. de fideiuſ. min. vbi lz succurrať minori. nō tñ succurritť fideiussori. Jbi et casus quod
2 qñ ꝛ alienať res minoris, lz tñ nō teneat alienatio tz pignus p̄ datū, & sic eadē rōne fideiussio. et p illā. l. dicit ibi Cy. fuisse hāc qōnē determinatā. s. ꝙ fideiussor teneať, & lz ibi loquatur in re minoris alienata tñ idē vr dom in re dotali cū eqparanť. vt dicā Jproxi. q. & sic tz Cy. ꝙ valeat fideiussio. Spe. in ti. de emp. & ven. §. iij. loco. ver. sed pone vxor. & sequēti. & ver. sed in casu premisso dicit hoc verū qñ emptor ignorauit rē esse dotalē, secus si sciuisset, qz tūc nō teneť fideiussor. allegat ꝙ hr in. l. si pdiū pot gl. C. de iu. do. Alij distingunt. Aut ꝛctus nō tz vel iure cōi vt qz fit super re sacra vel litigiosa ignoranter vendita. vt. l. si emptione. §. item si emptor. ff. de ꝛben. emp. & tunc nō tz fideiussio. Aut ꝛctus nō tz ex iure spāli inducto fauore psone. Et tūc aut alienať p ipsaz psonā prohibitā in casu prohibito, & tunc non tenetur fideiussor. glo. in. l. cum lex. ff. de fideiuſſo. Aut alienat in casu ꝙcesso sed cōpetit restō rōne lesionis, qz tunc de mero iure tz ꝛctus, tenetur et fideiussor & vr tunc nō succurri fideiussori p id ꝙ hr in. l. j. §. ij. C. de fideiuſ. mi. Aut alienatur ipsa res prohibita alienari fauore persone per extraneū. & tunc teneť fideiussor. d. l. si is. C. de predijs mi. nā ibi nō alienauit minor. sed eius administrator vt ibi pz. Ex hoc vr ꝙ si mulier alienat ꝙ hoc casu fideiussor ab ea datus nō tenebit, qz ꝛctus nō vz nec ipsa mulier obligať vnde tūc est eadē rō que est in. d. l. cū lex. Sed si maritus vel alius alienat tūc videtur ꝙsentire Cy. & Jo. an. & bar. & Jmo. in. d. l. cum lex. quod teneatur fideiussor, qz lz nō teneat ꝛctus in preiudicium mulieris tamen videtur tenere in preiudicium extranei hic contrahentis. facit quod habetur in. l. si rem alienam. ff. de contrahenda emptio. Et ita videtur esse cōmunis conclusio doc. quam etiam videtur sequi domi. Joan. de lignā. & domi. Ant. in. d. c. cum contingat.

¶ Decimooctauo quero.

An alienatio rei minoris & dotalis parificentur. gl. in. l. cuz res. ff. de fideiuſ. videtur dicere quod sic. et idem tz Cy. in. l. j. C. de fideiuſ. mino. dic vt ibi.

¶ Decimonono quero.

In legata re dotali debeatur estimatio. Gloſſ. in. l. dotalem. ff. de testa. min. tenet quod nō. Sed communiter reprobatur per Joan. an. Et alios in. c. cum contingat. extra de iureiu.

¶ Vigesimo quero.

An marītus vendens rem dotalē possit ipse eam repetere. Jo. an. in. c. cū ꝙtingat de iureiu. innuit qō sic. Sed in ꝛzium vr glo. in. l. cum vir. quā ibi sequitur Ang. de vsucap. dicens ꝙ lz venditio facta p virum de re dotali non teneat in preiudicium mulieris, tamen valeat in preiudicium mariti vt ipse & fideiussores eius teneantur. & qz non dz posse venire contra factum suum. l. cum profitearis. C. de do. & allegat qō habeť in. l. si is. C. de predijs mi. Limita tñ hoc esse verum si ex sui persona velit maritus vendicare rē sed bene poterit venire ex p̄sona mulieris. Et sic dicit velle gl. in. d. l. cum vir. Sed certe mihi vr ꝙ gl. pe. preallegata simpliciter velit qō vir repellať exceptione. Adde qō gl. in. l. j. §. cum lex. C. de rei vxo. actio. tz quod maritus poterit repetere non obstante alienatione & illa glos. vr cōiter approbata. Nec ob. d. l. cum profitearis. qz regula est qō qs non pōt venire contra factum suum. Fallit qñ factum est prohibitum a iure propter publicā vtilitatem, nam tunc pōt ipse idez venire ꝛz vt probatur in. l. quemadmodum. C. de agri. & censi. & no. per doc. in. l. post mortez. ff. de adop. & in. c. diuersis fallacijs de cleri. coniuga. & in. l. j. C. de libe. cau. De quo argumento an maritus ex sua persona vel vxoris possit petere rem alienatam, & an tunc ipse tenebitur de euict. vide glo. & Jmo. in. c. cum contingat in. vij. carta.

✠ SVMMARIVM ✠

1 Fideiussor mariti vendentis rem dotalem an teneatur.
2 Vendens rem subiectam restōni tenetur solum ad pretium.

¶ Vigesimoprimo quero. An

1 An fideiussor ꝑ mariti vendētis rē dotalē teneaꝫ. ⁊ istud dubiū pēdet ab illo passu an maritus vēdēs teneaꝫ de euictione si ipsa res repetaꝫ ꝑ mulierē. Et cōmunis opi. vī esse qō non ꝓ.l.cū lex.ff.de fideiuss. iuncta.l.nō dubiū.C.de legi. in ꝯriū tñ facit qꝫ imo simpliciter teneat ꝓ.l.sed si is.C.de predijs mino. Et hāc partē tz ibi Cy. ⁊ Jo.de lig. ⁊ Jo.an. in.d.c.cū cōtingat ⁊ Ant. ibi ⁊ Bar. sentit in.d.l.cū lex. qꝫ cū ꝓhibeaꝫ fideiussor qñ ipsa mulier cuius fauore facta est ꝓhibitio alienat, qꝫ nō sub est obligatio cui possit accedere ex quo ipsa mulier nāliter non obligaꝫ. d.l.cū lex. cū ibi notatis, ergo secus qñ alius alienat, qꝫ tūc tz sit ꝓhibita alienatio in ꝓiudiciū mulieris, ⁊ iō nō trāsferēt dñiū in emptorē. tñ non intelligiē tunc esse ꝓhibitus ꝯctus vel obligatio ipsius tertij. ⁊ obligaꝫ ex ipso ꝯctu ⁊ teneī de euictiōe ⁊ per ꝙsequens teneī ēt fideiussor per id qꝫ legitur ⁊ notaꝫ in.d. l.sed si is.C.de predijs minor. ⁊ hec pars mihi satis placet. aliq tñ videnī hoc limitare qō teneanī solum quo ad pretium per id qꝫ habetur in.l.fi.§.emptor.C.cōmunia de leg. versi. in simili vē
2 dēs rez ꝑ subiectā restitutioni teneī solūz ad pretiū, ⁊ sic vī dicēdum eodē mō in proposito qꝫ res erat mariti sed subiecta restitutioni. ⁊ istam limitationē ponit Bar. in.l.cū vir.ff.de vsucapio.

❧ SVMMARIVM ❧

1 Maritus an possit auocare rem alienatam per vxorem cōstante matrimonio.

¶ Vigesimosecundo quero.

1 **Constante** ꝑ matrimonio an vir possit auocare rem alienatā ꝑ vxorē. Conclude qꝫ si alienat viro non ꝙsentiente nō valeat alienatio nec preindicat viro vt est casus exꝑssus in.l.si predium.C.de iure do. si aūt vir consensit vī secus p.d.l.si prediū a ꝯrio sensu. tñ in hoc vltimo ꝯrium tennit ibi Cy. ⁊ Bar. ⁊ cōiter doc. qꝫ non dz assumi argumentū a ꝯrio sensu per id qō habeī in.§. ⁊ cū lex. inst. q. alie. lz in prin. Ideo teneas secure qꝫ vir poterit auocare ꝙstante matrimonio non obstante ꝙsensu ꝑ eum ꝑstito, ⁊ facit ad hoc.l.quēadmodū .C.de agri. ⁊ censi. An aūt so.ma. mulier poterit rem auocare videī qꝫ non, qꝫ ꝙfirmabitur alienatio ꝑ ius supueniens mulieri ꝑ id qꝫ habeī in.d.l.cum vir. ⁊ pro hoc vī esse gl. sing. in.l. constante.C.de dona. ꝙs sequunī Cy. Bal. Sali. ⁊ Ange. in.d.l.si predium. ⁊ Spec. in ti. de emp. ⁊ vēdi. §. tertio loco versi. sed nū quid cōfirmaī. Cōtrariū voluit gl. no. insti. q. alie. lz in prin. vbi dicit qꝫ so. ma. mulier renocat rē, ⁊ idem Spec. in.d.§. tertio loco. ver. ꝙsuenit aūt notari. Et hanc ptē puto de iure verioꝛē. qꝫ non cessat rō legis ꝓhibentis alienationez. Interest. n. mulieris sibi ꝙseruare rē dotalē ēt so. ma. vt sic possit iterato nubere. l.j. ff. so. ma. forte dici posset hoc esse verū si emptor fuerit ignorās ⁊ ita dicit Jo. fab. in.d. ti. insti. q. alie. lz. nec ob. ꝑdictis. d.l. cuz vir. de vsucap. qꝫ ibi loqtur in viro cuius fauore non est ꝓhibita alienatio, secus in muliere in qua nō cessat ratio. l. ꝓhibentis.

¶ Vigesimotertio quero.

An emptor rei dotalis a muliere sine iuramēto alienante. ⁊ so. ma. repetēte rē repetat pretiū. cōclude qō si nō fuit sciēs ēt si fuisset exꝑsse stipulatus eo casu quo alienatio non tz ꝑ ea q̄ supius dixī qñ vir alienat. secus si ignorauit, qꝫ tūc poterit petere ꝑtiū non tñ penā p.d.l.cū lex in rōne sui. ff. de fideiuss. Et hoc ēt voluit Jo. fab. insti. q. alie. lz in prin. q respicit ad.l. ⁊ si is. C. ō ꝑdijs mi. qꝫ ibi administrator nō renocat ex iure suo, Secus in muliere. ⁊ iō ēt tūc non vī teneri de euictione eadē rōne vltra ipsuz pretiū. Et ꝑ hoc pōt dici qō gl. in.d.l.si prediū inquantū dixit mulierē teneri de euictione si emptor fuit ignorans non bene dixerit. Et hoc satis vī de mēte Bar. in.d.l.cū lex. nisi saluādo illā gl. intelligas respectu ꝑtij.

¶ Vigesimoquarto quero.

Contractus alienationis fundi dotalis factus resistente statuto in quo exꝑsse fit mentio de iuramento an iuramento firmeī. passus est valde longus. An princeps vel habens potestatem soluendi possit impedire iuramentum. Et an auctoritas statuti habeat vim apostolici, ⁊ maxime posito qꝫ tale statutū non valeret an saltē habeat iustam cām petēdi absolu tionem de quo articulo, qꝫ potius tangit nām iurī q̄ alienationis dotis videas plene per Jmo. in.c.cuz contingat in materia iurī in tertio membro de iurein. secundo, per doct. in.l.si quis ꝑ eo. in. vij. q. ff. de fideiuss. ⁊ Ant. de but. in suo consi. quod incip. sacramenti plures sunt virtutes.

¶ Vigesimoquinto quero.

An mulier ⁊ maritus possint dare fundum dotalē filie cōi. Spe. tāgit in ti. de emp. ⁊ ven. §. iij. loco. ver. quid ēt si vir ⁊ ibi vī ꝙcludere qꝫ nō teneat nisi intercedat iurm ꝑ tex. in d.c.cum contingat. de qua. q. dixi. s. §. j.

¶ Vigesimosexto quero.

An res mobilis inestimata ꝓprie dicaī dotalis vt nō possit alienari ēt cū iurō de iure ciuili. Cōis ꝙclusio vī esse qꝫ aut res mobilis. (¶ Additio. Res mobilis. no. qꝫ res mobilis q̄ fuit data in dotē si nō fuerit estimata dī dotalis nec poterit alienari ēt ꝙsentiente muliere ēt si intercedat iurm.) data in dotē nullatenus fuit estimata. ⁊ tūc illa ꝓprie dī dotalis ⁊ i illa locū habēt iura q̄ prohibent alienationē adeo qꝫ nō poterat fieri alienatio ēt ꝙsentiente muliere ēt si intercedat iurm de iure ciuili. vt no. in.d.§. ⁊ cū lex. insti. q. alie. lz secus sit de iure canonico qñ mulier iurauit ꝑ ea q̄. s. dixi. Interdū aūt daī res in dotē estimata ea estimatione q̄ facit emptionē, ⁊ tunc illa nō cēseī dotalis sed censeī esse ꝓpria ipsius viri ⁊ empta ꝑ eum ⁊ in effectū pretiū estimationis vī recepisse in dotē ꝑ illud qꝫ legiī ⁊ notaꝫ in.l.si inter virū. C. de iu. do. ⁊ in.l. plerūqꝫ. ff. eo. tit. ⁊ ideo talis res posset alienari ꝑ virū ēt sine ꝙsensu mulieris sicut q̄libz alia res ipsius viri, ⁊ ideo nō cēseī dicta res esse dotalis siue fuit ipsa res estimata ad finē an res esset deteriorata vel melioraī vt ad finē vt faceret emptionē, ⁊ tūc aut alienatio fit sine ꝙsensu mulieris, ⁊ nō vī valere. ⁊ sic hoc respectu cēseī dotalis, facit qꝫ dī in.l.qd si fundus. ff. de fun. do. Sed si alieneī de ꝙsensu mulieris, tūc vī qꝫ teneat alienatio ꝑ illud qꝫ habemus in.l.si estimatis ꝑm vnā lec. q̄ cōiter sequunī doc. ff. so. ma. et sic nō censeī ipsa res simpliciter dotalis, qꝫ nō posset alienari ēt cū ꝙsensu mulieris. d.§. cum lex. insti. qui. alie. lz.

¶ Vigesimoseptimo quero.

An rei dotalis sit cōmercium ⁊ per q̄s an extraneus obligetur. Gloss. in.l. dotale. ff. de testa. mlli. vī velle qꝫ non ⁊ idem sentit gl. in.l.si predium. C. de iu. do. Sed Bar. in.l. cuz lex. ff. de fideiuss. tz ꝯrium per ea que habentur in.l. cum vir. ff. de vsucap. ⁊ idem tz Cyn. in.d.l.si predium. ⁊ sic videtur qꝫ si mulier alienet non oritur naturalis neq̄ ciuilis obligatio, qꝫ eius fauore ꝓhbita est alienatio secus si extraneus alienet, ⁊ ista videtur esse magis communis opi.

¶ Vigesimooctauo quero.

Si ex forma statuti possit maritus vendere rem dotalē consensu vxoris ⁊ vendidit quis admitteī ad recuperandū an proximior ad parentelaz mariti vel vxoris. Presuppositio qꝫ sit statutum vel consuetudo qꝫ proximior de agnatione admittaī. j. annum ad renocandum alienationem. Alb. de rosa. in. j. parte statutorum. q. cxiij. dicit fuisse longam qōnem ⁊ tandem terminatum fuisse nullum admitti. naz proximior mariti nō est admittendus, qꝫ res nō est de genere mariti. Proximior vxoris nō qꝫ ipsa nō vendidit. Idem reperio ꝙsuluisse Bar. in suo ꝙsi. qꝫ incipit mafiliolus. ⁊ idem sentit Bald. in.l.j. C. per quas perso. nobis acqui. ⁊ in.l. creditores. in. iij. q. C. de pigno.

¶ Vigesimonono quero.

Si mulier consensit marito alienanti rem dotalem sed iuravit per procuratorem an habeat locum dispositio. d.c.cū contingat vt mulier non possit contrauenire. Bal. singulariter in auc. sacramenta pub. C. si aduer. vendi. decidit qꝫ non, ⁊ est singularis limitatio ad.d.c.cum contingat quam ēt sentit Jmo. licet de Bal. mentionem non faciat in.lxx. car. ⁊ Pan. de ca. in suo consi. xxxij. alias. xxxiij.

¶ Trigesimo quero.

An ꝛctus alienationis rei dotalis firmet̄ inſo an vero mulier reneat̄ tm̄ ad obſeruantiā inſi tetigi.s.eo.in.q.xi. Adde qs erit effectus dicē qđ mulier teneat̄ ad obſeruātiā ꝛ ꝛctus non firmetur. Be quo vide p Jmo. hoc late proſequentez in.d.c.cum ⁊ingat in.lxv.car.ꝛ Bar.ꝛ Jmo.in.l.ſi quis pro eo.ff.de fideiuſ. Bal. Sali.ꝛ Ang.in.d.anc.ſacra pub.C.ſi aduer.ven. Ang.in.l.ſi prediū.C.de in.do. Et ibi dicit vnum qđ eſt bene notandum quod tale iuramentum preſtat iuſtam cauſam preſcribendi rem dotalem quod tene menti.

¶ Trigeſimo primo quero.

An mulier poſſit pmutare dotale p̄diū vel in pecunia vel in alio fundo. Spe. qđ ſic in ti. de do. inter vi. §. formatus ver. q̄rit vtrū. Vide bonū rex.ꝛ ibi bar.in.l.res q̄.ff.de iure do.

¶ Trigeſimoſecundo quero.

An poſſit fieri talis permutatio cum viro. Specul. in loco preallegato in verſicu. ſed ſi queras tenet quod ſic. Si tamen interueniat iudicis auctoritas vt ibi.

¶ Trigeſimotertio quero.

An poſſit fieri executio in re dotali pro condemnatione mariti. Tex.in.l.interdū.ff.de fun.do. facit qđ ſic. Be quo per gl.ꝛ Bar.in.l.a dno pio.§.executionē.ff.de re iudi.ꝛ bal. in.l.ob maritoꝝ in fi.C.ne vxor pro marito ꝛ ibi tenet quod nō. Et ad rex.in.d.l.interdū vide quod reſpondendo volnit Bal. in.l.ſi predium in fi.C.de iure dot. Hec tm̄ concluſio qđ nō poſſit fieri executio in re dotali venit limitanda prout per Barto. et doc.in.l.ſi finita.§.inlianus.ff.de dam.infec.

¶ Trigeſimoquarto quero.

An lex iulia de fundo dotali vetans alienationes habeat locum in matrimonio ꝛ in dote putatiuis,ꝛ nō legitimis. Gl. videtur quod ſic in.l.dotale.§.dotale in verbo preſtabitur. ff.de fun.do.pro qua bene facit tex.in.l.ſi cum dotem.§.fi.ff.ſo. matri. Facit quod dixi.s.in.§.j.circa fi.in queſtione an dos putatiua gaudeat priuilegio dotis tetigi etiam.s.§.proxi.circa fi. in queſtione an mulier in dote putatiua preferatur domino in actione de peculio dic vt ibi.

¶ Trigeſimoquinto quero.

An fundus dotalis poſſit alienari ſolu.matrimo.antequam reſtituatur ipſi mulieri Bald.quod non in.l.i.C.ſine cē ſu vel reliquijs. Et ibi etiaꝝ ponit an fundus dicatur dotalis ſo. matri. Be quo per Bald.in.l.j.circa fi.C.vnde vir ꝛ vxor.dixi .s.§.j.in queſtione an dos dicatur ſoln.matrimo.poſtq̄ eſt recuperata a muliere. Be hac etiam queſtione vide Salyce.per illum tex.in.l.etiam.ff.de fun.dot.aliquid tangit in.l.ſi predium C.de iure doti.ꝛ in.l.fi.in penul.col.eod.titu.

¶ Trigeſimoſexto quero.

An per patrē mulieris poſſit fundus dotalis alienari.ſolu. ma.p morte viri. Bic qđ ſic.ſi mō pater ſit ſoluendo ꝛ poſſit denuo dotare filiā in tantundē,alias ſecus.anc.ſed q̄ſtuis C.de rei vxo.actio.l.fi.C.cōia vtri iudi.ꝛ ibi Bar.ꝛ Bald.in l.rem quam.C.de iure do.ꝛ Bal.in.l.etiam.ff.de fundo dot.

¶ Trigeſimoſeptimo quero.

An vendens rem dotalem teneatur de euictione actione perſonali. Paſſus iſte pendet ab illo articulo an rei dotalis ſit cōmercium ꝛ per conſequens licet alienatio non valeat in preiudicium mulieris an ſaltem valeat in preiudicium alienantis vt ipſe obligetur. Be quo tetigi.s.q.xxvij. vide pleniſſime p Jmo.in repe.c.cum contingat in.lxx.carta.extra de iureiurā. Et ibi videtur concludere quod alienans obligetur. vide Bal. in.d.l.ſi predium.C.de iure dot.ibi etiam ponit quid ſi maritus conſentiat vxori alienanti rem dotalem an talis conſenſus valeat ſaltem quo ad obligandum ipſum virum.

¶ Trigeſimooctauo quero.

An res dotalis poſſit alienari alienatione neceſſaria. Tex. vī q̄ ſic.in.l.interdū.ff.de fun.dot.vbi permittit̄ ex neceſſitate qđ ex volūtate prohibet̄. Adde qđ fundus dotalis ſicut pōt ex neceſſitate alienari ſic pōt cum vniuerſitate tranſire. ſimile in.l.quodam.ff.de acqui.re.do. Et ſic in duobus caſibus p mittitur alienatio rei dotalis. Adde tertium ſi pronocatur a ſocio ad diuiſionem qz poterit in totum adiudicari ſocio.l.ſi cum in fundo.§.pe.ff.de iure do.ꝛ l.ſi quis.§.j.ff.cōi diui.

¶ Trigeſimonono quero.

Sicut fundus dotalis tranſit ad heredē an tranſibit adlegatarium. Gl.in.l.interdū.ff.de fun.do.ſub dubio tñ forte rñdet qđ idē. Sed Saly.ibi tz ꝛrium per illum tex. qui nō permittit niſi cum vniuerſitate ꝛ ſic ſtat regula vt nō poſſit ti. ſingulari ꝛ qui procedit ex voluntate nam legatum eſt quedam donatio.l.legatum.ff.de leg.ij.ꝛ fit pp merita.l.nec adiecit.ff.pro ſoc. ꝛ beniuolentia teſtatoris inducit ad legandum.l.cū res.C.de lege. ergo que ex neceſſitate permittuntur ad actus voluntarios non extendentur.l.iij.ꝛ ibi no.ff.de adi.leg.ergo ꝛc.

¶ Quadrageſimo quero.

An res dotalis que non pōt alienari poſſit preſcribi. Vide tex.in.l.ſi fundus.ff.de fund.do. vbi dī qđ non. Fallit in ſeruitute fundi dotalis que tz non poſſit alienari. vt.l.lex iul. cū l.ſeq.ff.de fun.dot.poteſt tamen preſcribi ſm gl. no.ꝛ ibi Bar. in.l.ſi filio.§.patri.ff.ſolu.ma. Secundo fallit in caſu.l.longe.cū ibi notatis.ff.de diuer.ꝛ temp.preſcrip.

¶ Quadrageſimoprimo quero.

An maritus poſſit preiudicare mulieri in ſeruitutibus debitis fundo dotali. Vide.s. §.j.circa fi.ꝛ facit quod dixi.s.proxi.q.xlvij.

¶ Quadrageſimoſecundo quero.

An lex iulia prohibens maritum alienare fundum dotalez habeat locum in ſponſo.rex.no.in.l.lex iulia.ff.de fundo.probat qđ ſic. Et eſt ratio non qz appellatione mariti veniat ſponſus. ſed qz fundus eſt quaſi dotalis etiam ante nuptias.l. fundus dotalis,ꝛ ibi no.ff.de fun.dota.

¶ Quadrageſimotertio quero.

Si fundus dotalis anteq̄ tradatur marito de eius voluntate aliter traditur ꝛ maritus habuit animum tranſferendi in illum dñiū an tranſeat ꝛ fiat alienatio. Gl.no. per illum tex. in.l.ſi nuptura.ff.de fun.do.rñdet qđ tunc fiunt duo actus quorum primus occultatur,qz primo fundus videtur traditus marito ꝛ conſequens factus eſt dotalis. Et ex hac gl.ſingl̄r habes notare qđ fundus efficitur dotalis nō ſolū ſi tradatur marito, ꝛ etiam ſi tradatur alteri de eius voluntate. Secundus actus eſt, qz a marito vxore mediante eſt traditus alteri. ꝛ iſte actus eſt nullus,qz non potuit alienari.l.j.ꝛ l.lex iulia.ff.de fun.do.bene facit tex.in.l.ꝛ.§.j.ff.de iure do.

¶ Quadrageſimoquarto quero.

Si maritus alienat fundū dotalē poſtea fuit heres inſtitutus ab ipſa muliere an ꝛfirmetur talis venditio. Tex. in l.fundum.ff.de fun.do.facit qđ ſic ꝛ illud ibi tz Saly. Adde qđ in ꝛrium facit,qz vī quod non ſit queſitum dñiū emptori,ſed vēditori ad quem ſupernenit teneatur illud tranſferre vt eſt caſus in.l.ſi quis alienam.ff.de acti.emp. Sed reſponde quod ibi nō fuerat facta aliqua traditio emptori ſed hic emptor poſſidebat ex traditione prius ei facta a marito,ꝛ ideo non mirum ſi maritus non conuenitur amplius ad tradendum,ſed dominium tranſit ipſo iure in emptorem quod eſt notandum.

¶ Quadrageſimoquinto quero.

Si mulieri legatur fundus ex cā doris an poſſit illud legatum repudiare. Tex. eſt ſingu. quod nō,qz talis repudiatio eſſet alienatio. ꝛ ſic talis fund⁹ remanet dotalis

dotalis in.l.si nuptura.§.fina.ff.de fund.do.Limita tñ quod secus esset in patre qui bene põt repudiare legatum sibi factuz p dote filie.tex.est in.l.professitia.§.j.ff.de iur.do. Et est ratio qz cum ipse pater teneaf ad dotandum filiam non põt remanere indotata.l.qui liberos.ff.de ritu nup.cum simi.

SVMMARIVM

1 Maritus qui manumittit seruum dotalem ad quid teneatur ip si mulieri qñ manumittit inuita muliere.
2 Maritus si manumittat ignorans se obligatum ad restituendũ non tenetur ad pretium.

Quadragesimosexto quero.

1 **Maritus** qui† manumittit seruum dotalem ad quid teneatur ipsi mulieri qñ inuita ipsa muliere manumittit. Glo.j.in.l.dotalem.ff.so.ma.dum dicit si modo est solnendo ꝛc. Innuit qõ teneatur ad pretiuz serui alias.n.non videretur esse ponderandũ an esset soluẽda vel non. Pro quo facit qz facto mariti absq; voluntate mulieris non debet ipse maritus liberari quin saltem estimationem ei prestet argumento notatorum in.l.si seruum.ꝛ in.l.si ex legati causa.ff.de verb.oblig. Et per hoc patet qz iusparonatus non simpliciter succedit loco serui. Licet contrarium senserit Jac.de aret.ꝛ Barto.in dicta.l.dotalem. nam licet maritus teneatur ad id qõ percipit ex iurepatronatus,non tñ est cõueniens qõ liberetur ab estimatione serui,quoniam si non esset manumissus solu.ma.mulier haberet seruum ꝛ etiã acquisita per eum ſm ea que habẽtur in.l.
2 seruus dotalis.ff.so.ma. Limita tamen qõ si maritus † manumisit ignorans se obligatum ad restituendum, tunc non tenetur ad pretium. Et est ratio propter bonam fidem,qz non est equuz vt teneatur vltra quam sit locupletior.l.si non sortem.§.libertus ꝛ.l.nam natura.ff.de condi.inde.secus autem quando vir manumisit inuita vxore.vt dixi.ſ.

SVMMARIVM

1 Maritus an hodie possit manumittere seruum inuita muliere.
2 Vxor sic dat rem dotalem viro vt perpetuo sit penes eum.

Quadragesimoseptimo quero.

1 **An hodie vir** possit† manumittere seruum dotalẽ inuita muliere. In quo dic quod sic ſm tempora ffozum.secundum que non transferebatur dñiũ ipso iure in mulierem.vt tetigi.ſ.in.§.proxi.ꝛ not.in.l.si filio.§. maritum.ff.sol.mat.ideo non mirum si poterat manumitti attẽto quod de illo iure res mobilis non erat prohibita alienari.vt not.gl.institu.qui.alie. licet in princi.ꝛ tetigi.ſ.eo. questio.ix. Poterat ẽt donari ꝛ vendi licet maritus remaneret obligatus ad restituendum,ꝛ si non reddebat nec reddere poterat debeat prestare estimationẽ argu.l.si seruum.§.fi.ff.de verb.obliga.sed hodie est maius dubium ex quo transfertur dñium ipso iure, qz tunc videtur eadem rõ quo in vltima volũtate.ꝛ sic videt quod non possit manumitti sicut nec qñ debetur sub conditione ex vl
a tima voluntate. Barto.in.d.l.dotalem dixit speciale fauore libertatis ꝛ propter votum partium.† Vxor enim sic dat rem dotalem viro vt perpetuo sit penes eum.l.i.ꝛ.ij.ff.de iure do.sed certe ratio non videtur bona,qz verbum perpetuo exponitur do nec viuat vir.arg.notatorum in.l.j.ff.pro so. Mã etiam sol.ma. debet dos redire ad mulierem. Et sic attenta dicta ratione videtur qõ si testator legat Titio seruo vt eum habeat perpetuo donec viuat,ꝛ illum post mortem reddat Seio,quod tunc posset Titius eum manumittere quod est contra infinita iura,maxime contra.d.l.si seruum. Unde melius est quod dicamus hodie correctum quod vir non poterit manumittere seruum inuita muliere cum correcta videatur ratio legis antique per predicta. Et p consequens ipsa lex antiqua videt correcta, p.c.miramur.de seruis non ord.ꝛ per ea que no. Poder.in.l.si vero. §.de viro.ff.so.mat. Vel posset dici vt euitetur correctio legum quod etiam hodie maritus possit manumittere. Et potest dari alia ratio legis antique .videlicet quod fuerit fauor libertatis reuerenda ꝛ societas maritalis. arg.l.j.ꝛ.ij.ff.de ritu nup.cũ ergo dicta ratio hodie non sit correcta igitur ꝛc.

SVMMARIVM

1 Mulier qua actione repetat a marito illud quod ad eum peruenit ex iure patronatus seu dotalis manumissionis.

Quadragesimooctauo quero.

1 **Qua** actione† mulier repetat a marito illud quod ad eum peruenit ex iurepatronatus,seu dotalis manumissionis.Glos.in.l.dotalem.ff.solu.matri.videtur velle quod non detur actio de dote ad percipiendum,id quod habuit maritus patronus.Sed Jaco.de are.ꝛ Bar.ibi dicunt etiam ad illud dari iudiciuz dotis ꝛ mero iure,qz iuspatronatus succedit loco serui,sed aliam partem detur de equitate ex qua equum est id qõ auget dotem prestari,ꝛ sic intelligunt tex.illius legis. Sed certe alia fuit mens illius litere,qz nõ voluit diuersificare portionẽ quam percipit vt patronus ab alia, ex eo qz primo casu non datur iudicium de dote secundo sic,vt dicit glos. Vel qz iuspatronatus succedat loco serui,ꝛ ob id directo detur iudicium dotis, vt dicunt Jac.de are.ꝛ Bar. Sed quid de portiõe qꝫ percipit erat minus dubium cum illam debeat restituere etiam si voluntate mulieris gerens eius negotia manumittat, ꝛ sic multo fortius si illa inuita manumittat sed aliam demum restituit si inuita muliere manumisit secundum Imo.

Quadragesimonono quero.

An mulier possit consentire viro manumittenti seruum dotalẽ animo donandi ipsi viro. Gl. ꝛ Bar.quod sic,in.d.l.dotalem. Sed mirum videtur quod cuz maritus sit dominus serui dotalis.l.seruus dotalis.ff.so.ma.l.dotem ancillaz.C.de rei vend.ꝛ res sua regulariter nõ possit cuiquã donari.l.res proprias.C.de leg.ergo ꝛc. Bar.innuit in.l.dotalem.quod non dicatur vera donatio ꝛ pro tanto litera dixit quodammodo. Adde quod lz res mea regulariter non possit mihi donari. Illud verum est quando est irrenocabilis mea secus si renocabiliter, qz tunc bene potest donari mihi per illum qui potest renocare,argumento eius quod habetur in simili in.l.libello.§.si quis seruum.ff.de cap. ꝛ in.l.sequitur.§.lana.ff.de vsuca. in quibus patet quod quis potest rem suam vsucapere,qz renocabiliter erat sua. Non ob.dictio quodammodo quam ponderat Barto. qz non punitur ex eo quod non possit cadere donatio in casu isto,sed qz non fuit expressa donatio, sed mulier tãtum consensit manumittenti animo donandi ꝛ sic occultatus videtur actus donationis ex celeritate coniungendarum actionũ l.iij.§.sciendum.ff.de donatio.inter vir.ꝛ vxo.ꝛ sic habes quod inter virum ꝛ vxo.cadit donatio in casu predicto. Item habes q mulier sibi preiudicat in re dotali, quod adde his que dixi. ſ.in.ij.questio.huius.§.

Quinquagesimo quero.

An dicta in viro habeant locum in socero. Et intelligunt.l.si vero.§.de viro. Vide plenissime per scribentes,maxime per Barto. ꝛ Imo. in.d.l.si vero.§.de viro.ff.solu.matrimo. Mihi semper placuit quod verus intellectus illius.§.sit q ibi non ponatur nouus casus quando socer manumittit,sed prosequatur casum superius expressum, sci licet quando vir manumisit de voluntate mulieris. Nam renocatur in dubium ac si hoc casu aliquid peruenerit de bonis liberti ad socerum mulieris vel heredum ipsius soceri an debeat id restitui mulieri ꝛ dicitur in.d.§.de viro quod non,cum lex in lia loquatur solum de eo quod pernenit ad virum manumittentem ꝛ heredem eius,ꝛ hoc placet quicquid dicant alij doc. Joã. campezius Bonoñ.doc.eximius.

FINIS

In Christi nomie ac beatissime

virginis Marie, necnō totius celestis curie triūphantis Amē. Incipit solēnis Tractatus de Priuilegijs doralibus, ⁊ que ſpecialiter circa dotes ſtatuta ſunt, tam reſpectu ipſarum dotium, q̄ reſpectu viri vel mulieris, Compilatus per eximium iuris doct. dominum Baptiſtam de ſancto Blaſio de Padua, iura ciuilia legentem in felici ſtudio Patauino, in quatuor priuilegiorum centurias diſtinctus.

¶ Prefatio.

Quoniam circa dotes multa priuilegia ⁊ ſpālia ꝫ cōes iuris regulas, tā de iure ciuili q̄ canonico ſparſiz bincinde inueniunt̄ p totū corpus iuris, quo fit vt plerūq̄ multi iuriſcōſulti p̄clari, ⁊ in diſputādo, q̄ſulēdo, necnō iudicādo, habito recurſu ad cōes iuris regulas errare q̄perti fuerint, immemores dictorū priuilegiorū ⁊ ſpālitatū q̄ circa dotes ſernāt, cū oium hſe memorīā ⁊ in nullo peccare potius diuinitatis q̄ humanitatis cēſeat. l. ij. §. ſi qd aūt. C. de vete. iure enucle. cunq̄ eapp aliqui doct. in enumerādo oia priuilegia ⁊ ſpālia dotalia multū elaborauerint, ad ſummū cumulātes circa quinquaginta priuilegia. ſ. gl. in. l. j. in verbo, ſemp ff. ſo. ma. xj. ſpāli. ⁊ ibi bar. ⁊ bal. ⁊ ibi p Pau. de ca. ⁊ p Oſti. in onobus locis. vcz ⁊ Spe. in ti. de do. inter vi. ⁊ vxo. xxiij. Sali. nor. in rub. C. de priui. do. enume. xxx. q̄putaris illis Spe. qdā vero Mod. in l. i. ff. ſo. ma. ⁊ maxime dñs Lanfr. brixien. ⁊ Pau. de ca. elaborantes enumerauerunt dicta priuilegia quinquaginta vel circa, ⁊ ſi p̄r dñs Fran. de porcellinis oliz p̄ceptor meus. Egoq̄ ſummis cū vigilijs iura ciuilia ⁊ pontificū peragraſſem, ex eis elicie do multa ⁊ varia priuilegia, ac multas ⁊ varias ſpālitates q̄ circa dotes, tā ex p̄te viri q̄ ex p̄te mulieris, q̄ reſpectu ipſarū dotiū, ⁊ circa ipſas dotes excerpſeriz, nu. ccclij. vel circa q̄ſcheben ſas. Idcirco ego Bapt. de. ſ. Blaſio iuris doctor Patauinus ad vtilitatē aliorū hūc tractatuz de priuilegijs dotalibus, ⁊ que ſpāliter circa dotes ſtatuta ſunt cōpilare q̄ſtitui, cū correctione tñ, ⁊ emendatione, ⁊ ſuppletione, cuiuſlibet alterius melius ſentientis. hec qdē priuilegia cumulauī ann. xxj. etatis mee, cū ſcolaris eram aliquibus poſtea additis. Et ideo ſi in aliquo deuiauerim a ſtilo doctoreo, hoc illi mee iuuenili etati imputent.

SVMMARIVM

1 Actio ſuper dote conſtituenda ex nudo pacto oritur.
2 Dos per pollicitationem conſtituta parit actionem.
3 Dotis incerte ſtipulatio aut promiſſio valet.
4 Dotis conſtituende q̄ſtitas in arbitrium promittentis conſtituitur. Et quid ſi non arbitretur. 5.
6 Pater quando recte petat dotem filie ſibi reddi.
7 Dos q̄bus caſibus p̄ſumatur promiſſa, ꝫ non fuerit promiſſa.
8 Confeſſio dotis ſolute quando p̄eindicet ⁊ cui.
9 Exceptio dotis non numerate q̄ñ ⁊ per quem opponatur. Et quanto tempore. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16.
17 Maritus quas res non vſucapiat titulo p̄ dote ꝫ titulo p̄ ſuo.
18 Marito ⁊ vxore deceptis in reſtituenda vel conſtituenda dote qualiter ⁊ quando ſuccurratur.
19 Interpretatio fit pro dote in re ambigua.
20 Vxor ꝫ plationis priuilegiū in actiōe p̄ſonali ō dote vt p̄ferat.
21 Priuilegia p̄ſonalia q̄r q̄ſideranda. et qd de realibus nu. 48.
22 Dos prior poſteriori p̄fertur in duabus dotibus ex eadē ſubſtantia debitis.
23 Mulier in donatione añ nuptias non p̄ferī alijs creditoribus.
24 Dotalis res eſt inalienabilis, manumiſſionez tamen permittit. nume. 25.
26 Filiaſa. eſt dotis ⁊ dñij capax. Et qualiter poſt emancipationez ſuccedat cum fratribus. 27. Et quid in filio. 28.
29 Dos aduentitia confertur.
30 Iure in actione ſtricti iuris poſt moram veniunt.
31 Neptis qualiter patruis ſuis ⁊ filijs patruorum confert dotem.
32 Filiaſa. eſt capax donationis propter nuptias.
33 Actio qualis deſcendentibus per aſcēdentes ex linea materna queri poteſt. 35.
34 Filie vi ſtipulationis paterne exigit dotem a marito in caſu dotis reſtituende.
36 Filiafamilias dotata pōt abintestato heredem in ipſa dote hre.
37 Error dotantis non afficit dotem. Et quid in marito indebite ſoluente. 38.
39 Vir ſol. mat. quid cauere debeat.
40 Dos q̄ſtante matrimonio reſtituta per virum vxori nō liberat. Et quid ſi ex falſa cauſa. 41.
42 Mulier pōt maritum inuitum alteri delegare.
43 Stipulatio tacita fingit a iure in dote. et quid de ſurdo aut muto. nume. 44.
45 Actio ex ſtipulatu quid in dote operetur.
46 Stipulatio que in dote fingitur interueniſſe eſt bone fidei.
47 Mulier tacitam hipotecam in bonis viri pro reſtituenda dote habet ⁊ econtra.
49 Traditio nūquid requiſita de re dotali ſoluto matrimonio.
50 Donatio cauſa dotis excedens ſummam legalem valet ſine inſinuatione.
51 Mulier fideiubens qnando non iuuetur velleiano.
52 Fideiuſſio in caſu dotali non requirit ſtipulationem.
53 Dotis cauſa res reſtituenda poteſt alienari.
54 Compenſatio non admittitur in dote.
55 Dotis reſtitutionem pretextu expenſarum vir negare non pōt
56 Dotans de quibus bonis intelligatur dotare.
57 Dotans extraneam dotem donare intelligitur.
58 Dotis cauſa procedi die feriata pōt. Et an libellus requiſitus. nume. 59.
60 Teſtes in iudicio dotali p̄duci poſſunt parentibus abſentibus.
61 Dotis iudicium coram quibus iudicibus poſſit agitari.
62 Mulier minor. xxv. qualiter ⁊ quando rem imobilez poſſit alienare. nume. 63.
64 Agi ante tempus qnando poſſit per mulierem.
65 Afflicto datur afflictio cauſa dotis. nume. 67.
66 Donatio p̄p nuptias facta per virum vxori qualiter ⁊ quando per mulierem peti poſſit.
68 Hipotecaria tacita quando priuilegiata, ⁊ quid in dote operet. nume. 70. 88.
69 Maritus quod priuilegiuz habeat in dote, ⁊ qualiter condēne tur in dote ſoluenda conſtante matrimonio. 71.
72 Dotis conſernande fauore diſcordia in matrimonio toleratur.
73 Mulier calamitatum viri ſui q̄ñ non eſt particeps.
74 Paupertas maritis nocet, qui rerum ſuarum non ſunt arbitri. nu. 75. 77. 78. 79. 82.
76 Maritus tenetur vxori de caſu fortuito.
79 Rei vendicatio cui conceſſa.
80 Dotis reſtitutio pretextu inopie quā maritus finxit an teneat.
81 Verbum aſſigno prolatum a iudice qūo capiatur.
83 Maritus quando poſſit compenſationē opponere muliere dotem repetente.
84 Patris conſenſus q̄ñ non requiſitus filiafa. dotem repetente.
85 Filiafamilias pōt dotem exigere aduentitiam ſoluto matrimonio ſine patris conſenſu. Et quid de profectitia. nu. 86.
87 Actio de dote profectitia eſt patri ⁊ filie cōis.
89 Vxor cum marito in eodem inſtrumento poteſt ſe obligare pro dote filie.
90 Mulier ſuis dotibus non poteſt renuntiare.
91 Pactum q̄ vir dolum preſtet in dote nunquid valeat.
92 Pactum q̄ dos vlteriori die reddatur an valeat.
93 Dos mulieris ad mortem damnate quibus caſibus publicetur. nume. 94.
95 Dos an ſit quid vniuerſale. nu. 97.
96 Promiſſio incerta ex cauſa dotis valet.
98 Pater cogitur dotare filiam officio iudicis.
99 Pater mariti tenetur recipere dotē ſupra ſe. Et quis teneatur in dubio. nu. 100.

¶ Centuria prima.

Primum priuilegium in

1 p cauſa dotis eſt, † quod ex nudo pacto ſuper dote conſtituenda oritur actio, vt no. gl. in. l. j. ff. ſol. matri. quod eſt verum quando ipſa dos contineret certam rē vel q̄ſtitatē ne alias q̄urrerēt duo ſpecialia

ſpecialia circa idem,vt in.l.j.C.de dot. promiſ. Hodie tñ ſemp intelligit interpoſita ſtipulatio iuris fictione,vt in.l.vnica.§.ſed vt plenius.C.de rei vxo.act.que nec regrit verba, vt p Bar.in .l.j.ff.de verb.obli.lz ibi Bart. dixerit q̄ iſta ſit ſtipulatio preſumpta,ſed certe imo eſt ſtipulatio ficta.vt ibi per doc.Sed tu aduerte q̄ quidam dicũt eſſe falſuz q̄ ſit ſpeciale in dote q̄ ex nudo pacto oriat actio,q̄ ꝫctus dotis eſt repoſitus ſub nomine ſpeciali, igit parit actionem de iure cõi vt.l.iuriſgentiũ. in p̄n. ff.de pac.z de rerũ permu.l.j.z forte verũ dicunt.arg.totius ti tu.ff.pro dote.Regulariter aũt ex pacto nudo non naſcit actio. l.iuriſgentiuz.verſi.igit nuda.ff.de pac.cũ ſi. Et iſtud eſt ſpeciale in dote de iure ciuili,ſed de iure cano.ſm cõem opi.qne ſe hz q̄ ex pacto nudo naſcat actio. Iſtud eſt regulare ẽt in dote. vt
2 in.c.j.extra de pactis. ¶ †Scõm priuilegiũ eſt, q̄ qñ dos conſtituit per pollicitationẽ,ex ea oritꝫ actio.vt.l.ad exactionẽ.C.ꝺ dotis ꝓmiſ.z recte intuenti probatur ex verbis rubrice.C.de dotis ꝓmiſ.ibi vel nuda pollicitatione. Regulariter ex pollicitatione non oritꝫ actio vt in.l.pactũ.ff.de pollicita. Hec iſtud priuilegiũ eſt ſuperfluũ per primũ p̄cedens, q̄ inter pactũ nudum z pñt ſalnari illi do.q dicunt q̄ ex nudo pacto in cã dotis non oriri bñ oriebat actio ex illo pacto. Secus qñ p pollicitationẽ promittebat dos,q̄ tunc ceſſaret ius cõe per ea q̄ no.in.l.illud.C.ꝺ ſacroſan.eccl.vñ bñ eſt ſpeciale qñ dos promittit p pollicitatio
3 nẽ.vt in.d.l.ad exactionẽ.z q̄ ibi p Ray.ſm Ray.in.l.j.ff.ſo. ¶ †Tertiũ eſt,q̄ vz ꝓmiſſio ſeu ſtipulatio dotis lz incerte. vt in.l.iij.C.de dot.ꝓmiſ.Et tunc intelligit certa q̄ſtitas que.ſ. colligit ex facultatibus mulieris, z ſm dignitatẽ viri. vt.ff.de in re do.l.q̄ro.z.l.cũ poſt.§.gener ſm gl.in.d.l.iij.C. de dot.ꝓmiſ. Regulariter incertitudo rei in ꝫctũ deducte vitiat ꝫctũ,vt in.l. triticũ.ff.de verb.oblig. Sed ꝫ hoc opponit q̄ immo vbi eſt in
4 p̄n.z hꝫ in.l.ſi qs certũ.ff.ſi cer.pet. Solutio vt colligit ex.l.ſti pulationũ quedã.z.l.ſeq.q̄ incipit,vbi aũt non apparet.in p̄n. ff.de verb.obli. ¶ †Quartũ eſt, q̄ q̄ſtitas dotis q̄ſtitue de põt ferri in arbitriũ ꝓmittentis.vt in.d.l.iij.C.de do. ꝓmiſ.Regu
5 lariter ſecus.vt in.l.q̄ ſepe.§.j.ff.de ꝫben emp.z in.l.ementis. C.de ꝫbẽ.ẽp. ¶ †Quintũ ẽ cũ recedit a perſona.i.q̄ ſi ille in cuius arbitriũ eſt collata quantitas dotis non arbitret recurrit ad arbitriũ boni viri,vt in preallega.l.iij. Regꝛ ſecus eſt,q̄ ar
6 bitratore non arbitrante non recedit a perſona z prouiſio rema net nulla.vt in.l.ſi qs arbitratu.ff.de verb.obli. ¶ †Sextũ priuilegiũ eſt,q̄ ſi pater mulieris ſtipulat ſibi reddi dotez arbitrio vel voluntate ipſius mulieris.Ea mortua z ſic ſol.mat. pr̄ recte petit ſibi reddi dotẽ,occaſione ſue ſtipulationis p ipſuz interpoſite,q̄q̄ arbitrium vel voluntas mulieris nõ poſſit exequari cũ ipſa tã ſit mortua.caſus in.l.poſt dotẽ.ff.ſol.ma. ſm.v.lectu.de qua ibi in glo.magna.regꝛ aut ſtipulatio remanet nulla ſi ille q
7 debuit arbitrari non põt vel non vult arbitrari,vt in.d.l.ſi quis arbitratu.z in.l.ſeq.ff.de verb.obli.vel ſi non declaret voluntatem ſuam anteq̄ moriat.l.centeſimis.§.ſi.eo.tit. Et aduerte q̄ non dico q̄ iſto caſu recurrat ad arbitriuz boni viri ꝓut dixi in precedenti priuilegio.imo dico q̄ pater ſtipulator proprio arbitrio z abſq̄ arbitrio alterius recte aget ex ſua ſtipłone ſm tñ di
8 dotẽ. ¶ †Septimũ eſt, q̄ dos preſumit ꝓmiſſa vbi re vera promiſſa non fuit vt in his duobus caſibus pz. Done mulier promiſit vſuras dotis pp hoc vr̄ dotẽ ꝓmiſiſſe.vt in.l.ij C. de dotis ꝓmiſ.regꝛ ſecus vr̄ q̄ vnius incluſio z̄c.l.maritus.C. de ꝓcur. z in.l.cũ prętor.in p̄n.ff.de iudi.z arg.in.l.q̄q̄d aſtringende.ff. de verb.oblig.cũ ſi. Itẽ z in alio caſu q̄ ſi maritus in inſtrõ do tali ꝫfiteꝫ ſe recepiſſe plures res quã receperit voluntate illius ad cuius ꝫmodũ fit ꝫfeſſio põt maritum non ſolũ excipere ſi cõ
9 ueniat vltra quã receperit ſed ẽt agere ad ea q̄ non recepit virtute taciti pacti ſubintellecti iuris auc.vt in.l.ſi volũtate.C.de p miſ.regꝛ aũt in ꝫfeſſionibus talia pacta non ſubintelligunt ſeu fingunt. Et q̄ hoc ſit ſpeciale in tali caſu eſt gl.in.l.ad exactionẽ.C.de do.ꝓmiſ. ¶ †Octauũ priuilegiũ eſt, q̄ ꝫfeſſio de dote ſoluta in totum vel in parte facta poſt dotalitiũ inſtrorum confectione ſtatim preiudicat confitenti ſine ſpe opponendi exceptionem non nu.pecu.vt in.l.ꝫctibus. in.§.j. in ver.illis ẽt z̄c.C.de non nu.pec.lz ꝫ faciat ea.l.in ꝫctibus in fin.de cuius intellectu dic vt.d.ver.illis ẽt.per gl.z doct.regulariter aũt confeſſio ad alium liberandum non preiudicat niſi vltra.xxx. dies. q̄.ſ.illos dies põt opponi exceptio non nu.pec.vt in.d.l.ꝫctibus.in.§.ſu
per ceteris.z no.gl.in.l.cum de indebito in fi.ff.de prob. Nec ob.q̄ dixi in precedenti priuilegio, q̄ ibi non preceſſerat promiſſio de illis rebus q̄s maritus ꝫfiteꝫ ſe recepiſſe, q̄ ſi preceſſiſſet promiſſio ex ea maritus ageret, z ad qd fingereꝫ illud tacitum pactum de quo in.d.l.ſi voluntate. Certe fruſtratorie fingereꝫ argu.l.in cauſe.ff.de mino.z.l.non cogendũ.§.ſabinus.ff.de procura.z.l.hec ſtipło.in.§.dinus.ff.vt leg.no.caue. hic aũt preceſſerat confectio inſtri dotis in quo mulier promiſerat res quas
9 maritus nunc ꝫfiteꝫ ſibi fore ſolutas. ¶ †Nonum eſt,q̄ maritus qui confiteꝫ ſe recepiſſe dotẽ quã non recepit ad ſe obligãdum ſi conueniatur ex ſua confeſſione ſolu.matri.hz longa tempora ſtatuta a lege ad opponendũ exceptionem non numerate dotis de quibus rẽporibus habeꝫ in.l.ſi.z in auct. ibi poſita C. de dote can.non nu.regulariter aũt confeſſio ad ſe obligandus ſtatim preiudicat confitenti. vt in.l.cum de indebito. in fi. z ibi no.ff.de probatio adeo,q̄ non põt contrarium probari per confitentem niſi per aliam ſcripturam,q̄ confeſſus fuit in ſcriptis. vt in.l.generaliter.C.de non nume.pec. Fallit in mutuo vbi confitens hz tempus biennij ad opponendũ exceptionez non num. pecu.vt in.l.in ꝫctibus.in p̄n.C.de non nume.pecu.

10 **Decimum** priuilegium † eſt, q̄ ſtatuta tempora ad opponendum exceptionem non numerate dotis,de quibus in.d.l.ſi.z in auct.q̄ locum.C.de dote can. non nume.currũt minori.xxv.annis lz reſtituatur. vt in.d.auc. quod locum.in fi.z in auc.ſi minor.C.de temp.in integ.reſti.z̄c. regulariter aũt preſcriptiones non currũt minoribus, immo ipſo iure ſeruantur illeſi,vt in.l.ſi.C.in qui.cau.in integ.reſti.non
11 eſt neceſ. ¶ †Undecimum eſt,q̄ vir minor.xxv. annis cui concurrunt tempora illa opponende exceptionis non nume. dotis hz petere in integ.reſtitu. aduerſus illa tempora ſibi decurſa,ſi vult reſtitutionem implorare infra.xij.annos a tempore nuptiarum.ſiue dicas contractarum ſiue ꝫtrahendarum,vt habetur in d.auc.ſi minor.per glo. Cõmunis tñ opinio eſt quod intelligatur a tempore nuptiarum contrahendarum.vt ibi per docto.regulariter aũt in integruz reſtitutio põt peti vſq̄ ad.xxx.annos. vt in.l.ſi.C.de tempo.in integrum reſtitutio.

12 ¶ †Duodecimũ eſt q̄ maior.xxv. annis qui ſucceſſit minori. xxv.annis qui minor erat.ſ. tempora intra que poterat petere. reſtitutionem in integ. aduerſus curſum temporis exceptionis non nume.dotis.de quo in.d.l.ſi.z auc. quod locum hz annum tantũ ex perſona illius minoris cui ſucceſſit ẽt ſi plus minori ſupererat.vt in.d.auc.ſi minor.in ver. eo quoq̄ mortuo z̄c.regulariter aũt maior qui ſuccedit minori hz totum tempus quod minori ſupererat ex pſona defuncti minoris de anno vtili vel qua-
13 driennio.vt in.l.ea que.in fi.C.de temp.in integ.reſti. ¶ †Decimumtertiũ eſt q̄ minor ſuccedens maiori qui deceſſit.ſ. illa tẽpora intra que poterat reſtitutionem in integrum implorare aduerſus curſum exceptionis non numerate dotis,de quo ſupra dixi hz ſemper quinq̄ annos ad petendũ dictam reſtitutionem in integrũ ad opponendum exceptionez non numerate dotis que erat preſcripta.Et iſtud tps quinquẽnij incipit currere dicto minori qui ſucceſſit maiori ſtatim nõ expectato q̄ currat tempus ſue minoris etatis.vt in.d.auc.ſi minor.in fi.regulariter autem minor ſuccedens maiori hz tempus ſue etatis z poſtea id tantũ q̄ defuncto ſupererat.vt in.d.l.ea que.§.fi.C. de tẽp. in integ.
14 reſti. ¶ †Decimũquartũ eſt,q̄ minori.xxv. annis q vult in integrũ reſtitui aduerſus curſum tẽporuz exceptionis non nume. pec.cõputant.xij.anni ex tpe nuptiarũ ꝫctarum ſiue ꝫhendarũ ſm cõmunẽ opinionem,vt in.d.auc.ſi minor. in p̄n.regulariter aũt quadriennio q̄ datur aliis minoribus computatur ex tẽpore minoris etatis complete.vt in.d.l.ſupernacuum.C.de tẽp.
15 in integ.reſtit.z̄c. ¶ †Decimumquintum eſt, q̄ illa tẽpora ad opponendum exceptionem non nu. dotis, de quibus.§.dictum eſt adeo currunt minori.xxv.annis vt non poſſit petere ſe in integrum reſti.vt habetur in.d.auc.ſi minor. regulariter aũt contra eſt,q̄ in caſibus illis in quibus minori currunt aliqua tẽpora durante illi minori etate vel poſt vſq̄ ad quadriennũ põt petere in integrum reſtitutionem aduerſus curſum temporis ſibi decurſi.vt in.l.ẽt ei.ff.de mino.z in.l.ſupernacuam.preallega.
16 ¶ †Decimumſextũ priuilegium eſt,q̄ minori.xxv. annis q ſucceſſit maiori currunt tempora intra que hz reſtitutionẽ in integrũ implorare.de qbus tẽporibus in.d.auct. ſi minor.ſ.d.q̄q̄ annorum.vt ibi.Et iſtud quinquenniũ currit minori ſtatim ertã durante ſua minori etate vt ibi. regulariter aũt tẽpus quadrien nij vel q̄ ſupererat defuncto maiori nõ currit minori ſuccedẽti maiori predicto niſi finitis tẽporibus ſue minoris etatis. vt in.l.

ea que. §. fi. C. de tẽp. in integ. resti. Et hoc tenendo illam opiñ. quadriennũ currat regl'r minori succedenti maiori demũ post suam minorẽ etatẽ. de qua opi. gl. est in. d. §. fi. in verbo reliquũ fuerat. Sed ſm Bar. opinionẽ que est q; illud quadriennium cur rat statim minori succedenti maiori. hoc non esset speciale in dote in casu nostro imo regulare ẽt in alijs tẽporib. de qua opinione Bar. vide gl. in preallega. §. fi. Et differt istud priuilegiũ a. x. predicto, qr ibi illud loquit' de tpe statuto ad opponendũ exceptionẽ non nume. dotis. Istud aũt priuilegiũ loquit' de tẽpore statuto ad ꝙpetendũ resti. in integ. aduersum cursum tpis statuti ad opponendum dictã exceptionem non nu. dotis, vt vult gl. j. in. d. auc. si minor. Itẽ iterum differt a. xiij. priuil. predicto, qr illud dicit q; datur quinquenniũ hr̃di minori qui successit maiori. regl'r ei datur q; defuncto supererat, puta annus vel bienniũ vt ibi. Istud aũt priuilegiũ dicit q; illud quinquennium currit ei statim durante sua minori etate. lz regl'r currat quadriennium, nisi demum finita minori etate illius minoris qui successit minori decedenti. j. illud quadriẽnium. ¶ †Decimũseptimũ est, qr si vxor z sponsa tradit in dotẽ sponso, z sic marito futuro res alienas estimatas maritus non vsucapit illas res titulo pro dote, lz vsucapiat tit. pro suo q̃tũcunq; esset. si sponsa dña illarũ rerum tradendo videret in dubio transferre dñiũ. vt in. l. i. §. est. q. ff. p dote. regulariter aũt vbi quis est dñs tradendo transfert dñium. Ibi si non est dñs transfert ex eodem titu. vsucapiendi ꝙdonez. vt in. l. clanibus. ff. de ꝓben. emp. z videtur sentire glo. hoc in. l. ẽctus. C de fide instru. que incipit ẽ Bar. z ibi per docto.

¶ †Decimumoctauum est, qr marito z mulieri decepto vel decepte in dote constituenda vel restituenda re ipsa, non dico dolo alterius eorũ, z dico decepto vel decepta. ẽt. j. dimidiam insti pretij succurritur per restonẽ in integrũ quantũcunq; maritus vel mulier sit maior. xxv. annis. vt habetur in. l. iure succursum. §. fi. ff. de iure dotiũ. z in. l. si cũ dotem. §. si mulier. ff. sol. matri. z in. l. si res. in. §. j. ff. de iure dot. regulariter aũt maioribus. xxv. annis deceptis re ipsa. j. dimidiam insti pretij non datur restitutio. vt in. l. in cause. §. idem pomponius. ff. de minor. Et qd̃ boc sit speciale in dote volunt glo. in omnibus preallegatis iuribus.

¶ †Decimũnonũ est, qr in re ambigua fit interpretatio p dote. vt in. l. j. ff. sol. mat. z in. l. in ambiguis. ff. de iure dot. z de reg. iu. regulariter aũt in re ambigua nihil vz vt in. l. in ambiguo sermone. ff. de reb. dub. de qua materia dic vt ibi per gl. z doct.

¶ †Vigesimus est, qr mulier hz priuilegiũ prelationis in actione pſonali de dote vt alijs preferat'. vt in. l. dabimus. ff. de priui. credit. regl'r aũt vnus creditor non preferẽ alteri in actione, imo melior est ꝙdo occupantis z diligentis. vt in. l. publice. ff. que in frau. credi. Et hoc qd̃ melior sit conditio occupantis est verum nisi iam bona possessa erant per aliũ creditorem, qr ille preferẽ ceteris creditoribus in pſonali actione. vt. ff. que in frau. cre. l. q aũt. §. sciendũ. vel nisi ambo creditores agẽtes personali actione instarẽt z debitor vni solvit. vt in. d. l. si non expedierit. §. j. sic ẽt in actione de peculio melior est ꝙdo creditoris occupãtis vt in. l. si vero adhuc. ff. de pecu. Occupare aũt videtur non q prior litem contestatus est sed qui prior ad sniam pernenit iudicis. vt dicit rex. in. d. l. si vero in fi. Et de hac materia vide bonã glo. in. l. in operis. ff. loca. ¶ †Vigesimũprimũ est, qr filij primi matrimonij agentes ad dotẽ matris eorũ predefuncte in matrimonio siue actione personali siue ẽt hypotecaria preferunt' alijs secundi matrimonij similiter agentibus ad dotẽ matris eorum defuncte in matrimonio. vt in. l. assidus. C. qui pot. in pig. hab. regulariter aũt priuilegia personalia non considerant' ex tempore. sed ex cã. vt in. l. priuilegia. ff. de priuile. credi. ſm gl. in. d. l. assidus §. pe. ſm vnam solu. ponitaz. Et tz hoc ẽt gl. in. l. in opis. ff. loca.

¶ †Vigesimũsecundum est, qr in duabus dotibus ex eadẽ ſba debitis prefertur prior dos posteriori, ẽt si personale tm̃ priuilegium pretendat'. vt in. d. l. assidus in. §. exceptis. regulariter autem creditores paria priuilegia pretendentes in pſonali vt duo deponentes z sic eiusdem tituli concurrunt, lz vnus ante alius ꝯxerit. vt in. d. l. priuilegia. z ff. depos. in. l. si hominem. in. §. quoties. in fi. ſm gl. in. d. l. priuilegia. ¶ †Vigesimumtertium est, qr mulier non hz priuilegium in donatione ante nuptias. vt preferatur alijs creditoribus anterioribus, immo qui prior est tẽpore prior est iure. vt in. d. l. assidus. in. §. hoc aũt. regulariter autẽ que statuuntur in dote statuunt' ẽt in donatione ante nupt. vt in. l. fi. z in auc. sed iaz necesse. C. de dona. inter nup. vt ẽt detur hypotecaria in donatione ante nuptias sicut fit in dote. vt. C. de iure dot. l. vbi. Et illud speciale est in fauorem creditorum qui cuz muliere concurrunt. z est contra ipsam mulierem per rationem

24 tex. in. d. l. fi. §. hoc aũt. ¶ †Vigesimumquartũ est, qr res dotalis non põt alienari propter prohibitionem factaz per legẽ iuli. de fundo dotali, vt insti. quibus alie. lz vel non. in pin. z in toto tit. ff. z C. de fun. do. de quo plene habes per Ray. in. l. i. ff. solu. matri. regulariter aũt omnia possunt alienari arg. in. l. necnon. in. §. qd̃ eis. ff. ex qui. cau. maio. z insti. de rerũ diui. in. §. singulo-
25 rum. z in. l. i. circa pin. ff. de rerum diui. ¶ †Vigesimũquintus est, qr vir põt manumittere seruum dotalem, z sic ex hac cã eum alienare. vt in. l. si constante in. §. si vir. ff. solu. matri. z in. l. iij. C. de iure dotium quando, scz maritus est alias soluendo. vt in. l. seruum dotalẽ. ff. de manumis. fauore libertatis. regulariter aũt res dotalis non põt alienari vt in precedenti priuilegio dixi. Et istud est spãle in dote respectu sui ipsius sicut alias dicimus i. l. singularia. ff. si cer. pe. vbi mutuũ hz quedam specialia aliqñ respectu aliorum ꝯctuum, aliquando respectu sui ipsius vt ibi hr̃,
26 sic precise est in casu isto. ¶ †Vigesimumsextum est, qr filiafa. est capax dotis z ẽt dominij. vt in. l. põponius philadelphus. ff. fami. herci. vbi filiafa. retinet precipuã dotẽ datam p patrẽ qui decessit cuz testamento, nec eã ꝙfert fratribus suis vt ibi, qr fuit capax dotis ꝛc. lz bodie de dote fiat collatio. vt. C. de coll'. l. filie dotem. sive pater decedat ex testõ sive abintestato. vt. C. de coll'. auctem. ex testõ. regulariter autem quicquid acquirebat filiafa. ſm illa tempora sanctorum acquirebat patri vt in. l. plz
27 ff. de acq. hẽ. ¶ †Vigesimũseptimũ est, qr mulier dotata emãcipata que succedit cũ fratribus ꝙfert eis dotẽ reipsa sibi ꝙpuantando statim nõ aũt per cautionem vt alias solet fieri qñ filio ꝺbenti conferre debetur aliquid sub ꝙdic. vel in diẽ. vt in. l. j. §. si sub ꝙditio. ff. de colla. dor. de primo aũt qui computet statim re ipsa est casus in. l. dotis. C. de colla. z ibi no. quantuncũq; dñius sit apud marituz, vt in. l. doce ancillam. C. de rei ven. z sic reuersurum ad mulierẽ sub conditione in casu quo veniat casus restituende dotis. vt in. l. in rebus. C. de iure do. regl'r aũt debitum in diem vel sub conditione confertur per cautionem non aũt re ipsa. vt in. d. l. i. §. si sub ꝙdõne. z in. l. ij. §. id quoq; ff. de coll. bo. z ibi not. gl. bodie aũt qñ filiafami. dz conferre dotem, dic vt in
28 auc. qd̃ locum. C. de colla. que est super. d. l. dotis. ¶ †Vigesimumoctauum est, qr filiusfamilias vel emancipatus qui hz dotem sibi datam ab eius vxore succedendo cuz alijs fratribus nõ confert illam dotem sed eam percipit z deducit fauore dotis, z oneris matrimonij q̃tũcũq; maritus sit obligatus vxori ad dotem restituendã sub ꝙditione restituende dotis. vt in. l. in rebus. C. de iure do. z pz in tit. ff. z C. sol. matri. de quo priuilegio est casus in. l. pretor. in. §. emancipati. ff. de colla. bo. regulariter autẽ filij non deducunt ea que ipsi debent alijs sub cõditione, imo statim conferunt re ipsa, lz ab eo cui conferẽ debeat caueri conferenti de conseruando eũ indemnem existente conditione pro ea
parte quã ꝙtulit. casus est in. l. ij. §. sed si sub conditiõe. ff. de col-
29 la. bo. z ibi no. ¶ †Vigesimumnonuz est, qr dos aduentitia cõfertur, vt in. l. filie dotẽ. z in auct. qd̃ locũ. C. de coll. regulariter aũt aduentitie non conferuntur. vt in. l. fi. eo. tit. C. de colla.

30 ¶ Trigesimus est, †qr in actione stricti iuris post moram venit vsure, vt in hoc casu filia soluto matrimonio debuit ꝙferre dotem vel p offiñ iudicis. vt in. l. j. in pin. ff. de colla. do. aut p stipulationẽ de ꝙferendo p eã interpositã. nõ fecit sed fuit in mora, certe ipsa mulier non solũ cogitur ꝙferre dotez suam imo ẽt vsuras decursas a tpe more. vt in. l. filius emancipatus. §. filia. ff. de colla. do. regulariter aũt in contractibus stricti iuris non veniunt vsure ex mora nisi per stipulationez permittantur. vt. C. de ꝙdi. indebi. l. j. z in. l. q̃uis. C. de vsur. z hoc est mirabile vt di-
31 xit gl. in. d. §. filia. ¶ †Trigesimumprimũ est, qr neptis dotata per auum vel patrem suum emancipatum vel in potestate aui sui, tractatur de successione ipsius aui, ita demũ ipsa neptis confert dotem patruis suis z filijs patruoꝝ, si ipsa neptis dotata non hz fratrẽ, alias aũt si hz fratrẽ ei confert neptis dotez, nõ aũt patruis vel patruorum filijs vt est casus in. l. j. §. si sit nepos. ff. de colla. dotis. Regulariter aũt nepotes indistincte cõferũt ceteris bona non tam patruis q̃ patruorum filijs. vt in. l. si nepotes. ff. de colla. bono. z hoc dixit gl. in. d. §. si sit nepos, qd̃ declara vt ibi per eam habet'. Et qd̃ aliquod sit speciale in collatione
32 dotis volunt gl. in rubrica. ff. de colla. do. ¶ †Trigesimumsecundum est, qr filiafa. est capax donationis propter nuptias, z dñium ipsius donationis ſm iura ffoꝝ. hoc notanter dixit glo. in. l. j. §. si sit nepos. ff. de colla. do. in gl. magna circa pin. fui. z ita in effectu glo. extendit. l. pomponius philadelphus. ff. fami. herciscun que loquitur in dote ad donationem propter nuptias. regulariter filiusfa. non est capax dominij, immo quicquid querit filius

acquirebat

acquirebat patri. l. pl3. de acq. here. ꝛ dixi. §. in. xxvj. priuileg.

33 ¶ †Trigesimumtertiũ est, qz per ascendentes ex linea materna põt queri vtilis actio ad dotẽ descendẽtibus dotatis p eos ascendentes ex stipulatione interposita. vt in. l. gaius. ff. sol. ma. reglꝛ aũt ascendens per lineã maternã non põt stipulari descẽdenti ex eadẽ linea, vtputa auus vel proauus maternus, immo qõ plus est nec mater põt stipulari filio. vt in. l. filie. ꝛ ibi nota. ff. de solutio. An aũt descendens per lineã maternã possit stipulari ascendenti ex eadẽ linea, dic qõ non ẽt si sit filius qui velit stipulari matri. vt in. l. inter socerũ. §. cũ pro se. ff. de pac. dot.

34 ꝛ in. l. debitor. §. fi. ff. ad trebel. ¶ †Trigesimũquartuz est, qz si pater qñ dotat filiam quã tradit nuptui stipulet dotem illã reddi sibi patri, aut filia persona filie in hoc casu vꝝ adiecta ad obligationẽ, adeo qõ mortuo dicto patre suo ipsa põt exigere dotẽ a marito in casu dotis restituende virtute illius stipulatiõis per patrẽ interposite casus est in. l. vxorẽ. §. testõ. ff. de lega. iij. Regulariter aũt qñ pater stipulat sibi aut filio aliquid dari ex alia cã quã dotis persona filij vꝝ adiecta ad solutionẽ tm̃, nõ ẽt ad obligationẽ. vt in. l. eum qui ita. in. §. qui ita. in. §. qui sibi. de verb. obli. ꝛ in. l. stichũ. in. §. quesitũ. ff. de sol. hoc voluit Ray. in. d. §. testõ. arg. l. gaius. ff. sol. ma. ꝛ qõ ibi p Ray. Idez tñ esset ẽt si pater stipulatus esset dotẽ reddi sibi ꝛ filie, ꝛ sic copulatiue, qz ẽt isto casu in idez qꝫ superiori casu, vt voluit idem Ray. in. l. post dotem. j. q. ff. solu. matri. vbi ẽt ibi per eum, de

35 primo dicto. ¶ †Trigesimũquintũ est, qz qñ ascendens per lineam maternã stipulatur descendẽti ex eadẽ linea ex cã dotis, dotem quã dabat descendenti reddi sibi ꝛ descendenti dotate, vel qñ stipulat sibi aut descendenti dotate, qõ vꝝ idem quod in primo casu, vt disiunctiua resoluit in coniunctã. arg. l. cũ quidã. C. de verb. sig. Natura talium stipulationũ talis est. vt mortuo ascendente ꝯcipiente stipulationẽ nihilominus tota dos possit exigi a marito per descendentẽ in cuius persona fuit collata stipulatio. forma de qua. §. fauore dotis vt bꝝ in. l. gaius. ff. sol. ma. Regulariter aũt in alijs casibus quam ex cã dotis, quis extraneus. vt est iste ascendens per lineã maternã. vt in. l. vnica. §. ex traneũ. C. de rei vxo. ac. stipulando alteri penitus extraneo vel descendenti ex eadẽ linea forma predicta, nõ valeret stipulatio nisi quo ad dimidiã eius qõ est deductũ in stipulatione quo ad personã ꝯcipientis stipulationẽ. vt in. l. si mihi ꝛ tibi. in prin. ff. de verb. obli. hoc voluit Ray. in. d. l. gaius. volo dicere qõ in effectu qõ illa stipulatio, de qua in. d. l. gaius que bz locũ in persona illius neptis videbat valere nisi tm̃ quo ad dimidiaz qz in rigore. per. d. l. si mihi ꝛ titio. de verb. obli. ꝯiuncta. l. cũ quidã. C. de verb. signi. Unde lz illa stipulatio in psona illius neptis ꝯferatur de equitate fauore dotis, tñ oz videri tm̃ confirmata in ea parte que erat collata in eius personã lz inutiliter, ꝛ non vl-

36 tra. Sed certe istud fallit fauore rei deducte in stipulationẽ. s. dotis regulariter secus vt dixi. ¶ †Trigesimũsextum est, qz filiafa. dotata põt hꝝ beredem ab intestato in ipsa dote. vt in. l. post dotẽ. ff. sol. mat. ꝛ ibi hꝝ, ꝛ est casus in. l. ij. C. de bo. q̃ libe. In dote aũt non reperit qõ filia. possit testari. vñ stat regula qꝫ filiussa. non possit testari. vt in. l. seniũ. in fi C. q̃ testa. fa. pos. re gulariter aũt ꝑm iura. ffoꝛ. filijfa. non bñt beredem abintestato ẽt propꝛioꝛ filios. vt in. l. ij. ff. de castren. pecu. ꝛ in. l. seruum filij. in prin. ff. de leg. j. nec ẽt ex testamento. vt in. d. l. seniũ. nisi testentur ad piam cãm. vt not. Bart. in. l. qui in potestate. ff. de testa. ꝛ est casus in. c. lz extra de sepult. Et qõ filiafa. possit habere hꝝdem abintestato, est verum in dote aduentitia vt not. in. l. põpo. pbiladelpbus. ff. famí. hercil. ꝛ in. l. vna. §. videã. C. de rei vxo. act. In profectitia aũt sunt opiniones de qbus in. l. que

37 dotis. ff. sol. ma. ¶ †Trigesimumseptimum est, qz error dotantis non afficit ipsam dotem, qz mulier vel alter vir soluendo dotem marito pro muliere per errorẽ non repetit eam. vt in. l. cuz is. §. si mulier. ff. de condi. inde. regulariter aũt omne indebitum solutum põt repeti. vt in toto tit. ff. ꝛ C. de condi. inde. ẽt si errauerit in facto proprio, vt in. l. sed ꝛ si me putem. ff. de condi. inde.

38 ¶ †Trigesimumoctauum est, qz si vir fecit pactũ cuz vxore de lucrando certã partem dotis, vel ẽt totam nomine filij cõis, ꝛ ad cõmodum filij, qz volebat illud lucrum esse filij cõis, si vir soluto mat. non retinuit illud qõ poterat retinere pp pactuz, sed solvit mulieri vel eius heredibus lapsus erroꝛe facti ẽt in facto proprio, qz ignorauit se fecisse pactum predictum, nihilominus ille filius cuius nomine pactum insertum fuit recte põt repetere illud quod est solutũ indebite, ẽt si sic beres patris sui insolidum qui interposuit pactum. Et ẽt ipse vir idemqꝫ pater idem faceret, qz repeteret si viueret, vt est casus in. l. inter socerum. in §. vir dotẽ. ff. de pact. do. regulariter aũt erroꝛ in facto proprio non excusatur immo nocet. vt in. l. q̃q̃. ff. ad velle. ꝛ in. l. fi. ff. p suo. ꝛ in. l. plerũqꝫ. ff. de iur. ꝛ fac. igno. vbi gl. hoc dixit sed cer-

39 te. l. sed ꝛ si putẽ. ff. de ꝙdi. inde. hoc tollit. ¶ †Trigesimũnonum est, qz maritus sol. matri. tenet satisfare de soluenda dote adueniente tpe legali qõ ipse bz a iure ad soluendũ. de quo tpe bꝝ in. l. vnica. in. §. exactio. C. de rei vxo. act. ẽt quantũcunqꝫ nulla causa superuenerit. vt in. l. si constãte. in. §. quoties. ff. sol. ma. regulariter aũt debitoꝛ in diem non tenetur satisfare nisi causa cognita, iusta causa persuadente, vt in. l. si creditoꝛes. ff. de priui. credi. ꝛ habetur in. l. in omnibus. ff. de iudi.

40 ¶ †Quadragesimum est, qz si maritus restituit dotem constante matri. vxori non liberatur aliquo modo, ꝛ si per vxoꝛez dicta dos soluta sibi fuerit, consumpta poterit maritus iterũ conuenire ad eam dotez in casu quo de iure restitutio debebit fieri, vt in. l. j. C. si constante mat. dos redditur, nisi in casibus a iure pmissis in quibus constante matri. põt fieri restitutio, vt in. l. q̃nis. ff. solu. matri. ꝛ in. l. mutus. in. §. sed si manente. ff. de iure dot. regulariter aũt debitoꝛ in diem liberatur soluendo ante diem. vt in. l. stipulatio ista. in. §. inter incertam. ff. de verb. obli. ꝛ in. l. euz qui alias incipit iabolenus. ff. de annu. lega. Sed posset quis dicere quod immo maritus est debitoꝛ sub conditione. argu. l. beres meus. ff. de condi. ꝛ demon. iuncta. l. j. ff. de repu. Preterea. l. stipulatio ista. §. inter incertã ꝛc. procedit qñ dies erat apposita fauoꝛe debitoꝛis. Secus si eẽt fauoꝛe creditoꝛis, vt in. l. si ita relictũ. §. pegasus. ff. de lega. ij. ꝛ in. l. in fideicõmissi. §. cum poli-

41 dius. ff. de vsu. vt in casu nostro. ¶ †Quadragesimũprimũ est, qz si maritus restituit dotẽ mulieri constante mat. ex falsa causa inopie qua existente vera cã restitutio recte fieret. vt in. l. vbi ad hunc. C. de iure do. periculũ illarum rerũ spectat ad virum, commodũ aũt earum spectat ad mulierẽ. vt pulcbre probat Rayn. in. l. si cõstante in prin. ff. sol. mat. in sua repetitione. Et hoc verũ est si ista restitutio non fit auctoꝛitate sententie. Secus aũt si interuenerit snia, tunc enim esset idez qõ qñ fieret restitutio ex vera cã inopie quo casu qd iuris sit. vide Ray. in loco preallega. regulariter aũt ad quem spectat incõmodũ ꝛ periculũ ad eũdez dz spectare cõmodũ, vt in regula iuris ꝑm naturam. hoc voluit

42 Ray. vbi. s. ¶ †Quadragesimũscõm est, qz mulier põt maritũ alteri delegare si non sentit preiudicium. vt in. l. ij. in prin. ff. sol. mat. qz cogatur ꝙsentire vt ibi. regulariter aũt debitoꝛ inuitus non põt alteri delegari, nec cogi põt consentire. vt in. l. j. C. de

43 noua. Et ibi gl. hoc firmat, facit priuilegiũ. ccxc. ¶ †Quadragesimũtertiũ est, qz in dote a iure fingit tacita stipulatio ex parte tã mulieris q̃z viri lz re vera nõ interuenerit. vt in. l. vnica. in prin. C. de rei vxo. act. ꝛ dixi. §. in primo priuilegio. regulariter aũt secus est, vt in. l. j. in prin. ff. de verb. obli. ꝛ ibi Bart. ꝛ arg.

44 in. l. quicquid astringende. eo. tit. ¶ †Quadragesimũquartum est, qz in dote que datur per mutam vel surdam seu qua dat mutο vel surdo quos posse stipulari impossibile est, vt in. l. j. in prin. ff. de verbo. obli. fingitur stipulatio interuenisse ex vtraqz parte tam mulieris q̃z viri, vt probatur in. l. mutus. in prin. ff. de in. do. iuncta. l. vnica. in prin. C. de rei vxo. actio. Et sic ẽt isti tales bñt priuilegia dotalia. regulariter aũt fictio non procedit super impossibili. vt in. l. adoptiuo. ꝛ in. l. si paterfa. in fi. ff. de adop. ꝛ in. l. qui certam. ff. loca. ꝛ in. l. in bello. §. facte. ff. de cap. cum

45 simi. ¶ †Quadragesimumquintum est, qz per actionem ex stipulatu petitur per maritum dos dari vel per mulierem restitutio fieri. vt in. d. l. vnica. in princ. ẽt si dos contineat certum ꝑm ea que habentur in. l. vbi autem non apparet. in prin. ff. de verborũ obliga. regulariter aũt actio ex stipulatu datur ad incerta non aũt ad certa. vt in. l. si quis certum. ff. si cert. pet. ꝛ hoc vult.

46 gl. in. d. l. vnica. in princi. ¶ †Quadragesimũsextum est, qz illa stipulatio que fingit interuenisse in dote est bonefidei, vt in. d. l. vnica. in. §. sed ꝛ si non ignoramus. ꝛ in. §. fuerat. institu. de act. Et hoc est verũ ex parte mulieris ꝑm omnes. Ex parte aũt viri Jaco. de are. tenuit qõ sit stricti iuris, vt per euz in. l. de diuisione. ff. sol. mat. Sed Ray. in. d. l. de diuisione. ꝛ Pe. Cy. in. d. §. sed ꝛ non ignoremus tenẽt qõ sint bonefidei ẽt ex parte mari ti. Et ita tenes reglr aut ista stipulatio est stricti iuris, vt in. l. qꝫ qd adstringẽde. ff. de verb. obli. ꝛ in. §. actionis. institu. de actio.

47 ¶ †Quadragesimũseptimũ est, qz mulier bz tacitam hypotecã in bonis viri pro dote sua restituẽda, ꝛ similiter maritus pro dote sibi danda. vt in. d. l. vnica in. §. ꝛ vt plenius. regulariter aute secus, qz pignus tacite non contrabit nisi in certis casibus vt in titu. C. in quibus casibus pign. tac. contraba. ergo contrarium

est ius cõe. l. maritus. C. de pcur. ꝛ in. l. j. ad municip. ff. ꝛ in. l. cũ prætor. ff. de iudi. Et hoc priuilegiũ ita demũ dat mulieri per
48 illũ. §. ꝛ vt plenius, qz ipsa repetit dotẽ sol. mat. ¶ †Quadragesimũoctauũ est, qz mulier in tacita hypoteca præferẽ alios credi-toribus hñtibus tacitam ẽt anteriorẽ, vt in. l. assiduis. C. qui po. in pig. hab. regulr aũt priuilegia in realibus estimanẽ ex tpe. vt in. l. ij. C. de priui. fisci. lz sit secus in psonalibus. vt in. l. priuile-
49 gia. ff. de priui. credi. ¶ †Quadragesimũnonũ est, qz post dissolutũ matrimoniũ dominiũ qđ erat apud maritũ retransferẽ ipso iure in mulierẽ absq; aliqua bois traditione. vt in. l. in rebus. C. de iure do. Sed tu vide singulariter aliquas fallẽrias quas po no infra. ccxx. priuilegio. regulariter aũt in dominijs in rerũ in alium transferendis requiritur traditio. vt in. l. traditionibus. C. de pac. cum si. de quo ibi plene.

50 ¶ †Quinquagesimum est, qz vz donatio cã dotis sine insinuatione ẽt si excedat summam quingentorũ aureorũ quo casu requireẽ insinuatio, vt hr in. l. si quis pro redemptione in. c. fi. C. de do. de primo est casus, in. l. fi. in princ. C. de iure dot. regulariter aũt donatio que excedit summã quingentorũ aureoz regrit ad sui validitatẽ insinuationẽ, vt in. d. l. si quis pro redemptione in
51 fi. ꝛ hr in. l. illud C. de sacrosanc. eccle. ¶ †Quinquagesimum primũ est, qz mulier põt fideiubere p dote alterius mulieris, ꝛ fideiubendo non iuuat exceptione velleiani, vt in. l. si dotare. ꝛ in. l. fi. C. ad velle. ꝛ ibi gl. regulariter mulier intercedens pro alio iuuat velleiano, vt in. l. doli mali. ff. de nona. ꝛ in toto titu. ff. ꝛ C.
52 ad senatusc̃ũl. velleianũ. ¶ †Quinquagesimũsecundũ est, qz fideiussio in cã dotali pro parte mulieris, valeat q̃tũcunq; non interuenerit stipulatio sine talis stipulatio fiat per feminã sine p masculũ, vt est casus in. l. fi. C. ad velle. facit. l. creditor. §. j. ff. mãda. iuncta. l. j. in prin. ff. de verb. obli. regulariter fideiussio requirit stipulationẽ, vt in. l. blandit. C. de fideiusso. ꝛ in. l. v. in. §. satis
53 acceptio. ff. de verb. obli. vide j. cclxvij. ¶ †Quinquagesimum tertiũ est, qz res que subiacet restõni põt alienari ex cã dotis p liberos granatos de alij restituendo simplr. s. si eis legitima portio non sufficiat ad dotẽ supplendã, vt in auct. res que. C. cõmu. de leg. regulariter secus vt ibi. ꝛ vide oino. j. in. ccxix. priuileg.
54 ¶ †Quinquagesimumquartũ est, qz in dote non admittit compensatio ẽt si bincinde debeat quãtitas, vt in. l. vnica. in. §. taceat. C. de rei vxo. act. regulariter aũt de quantitate ad quantitatem si debitũ bincinde est liquidũ admittit compensatio, vt in. l. fi. C. de
55 compensa. ¶ †Quinquagesimũquintũ est, qz maritus non põt denegare restõnẽ dotis prætextu expensarum factarũ cũ circa res dotales non dico compensando, sed dico ẽt retinendo tm̃, vt in. l. vnica. §. taceat. versi. sed nec ob impensas regr aũt ob impensas factas in re admittit retentio que alias non admitteret, ita dicunt quidã in. l. fi. C. qmo. limitando illam. l. hoc mõ put dixi.
56 ¶ †Quinquagesimũsextũ est, qz dotans aliquã mulierem intelligit de suis proprijs rebus dotare, ẽt si multa bona teneantur p dotantẽ que spectent ad mulierẽ, vt in. l. fi. C. de dotis pmis. que loquit de patre. regr aũt quis expendendo in negotio alieno videt expendere de bonis illius in cuius negotio bona expendun tur, non aũt de bonis expendentis, vt in. l. nesennius. ff. de nego.
57 gest. ¶ †Quinquagesimũseptimum est, qz extraneus dotando mulierem extraneã in dubio intelligitur dotem donare vt. in. l. vnica. in. §. accedit. C. de rei vxo. acti. ꝛ extranens est, qcunq; nõ bz mulierẽ quã dotat in potestate, vt in. §. extraneum in ea. l. vnica. regulariter aũt quis non presumitur donare ꝛ iactare pecunias suas, vt in. l. cum de indebito. §. j. ff. de probationi.

58 ¶ †Quinquagesimumoctauũ est, qz in cã dotis põt procedi in iudicio tempore feriato ẽm Jac. de are. in. l. i. ff. solu. matri. per rationem qz mulier est alenda de dote. vt in. l. assiduis. C. q pot. in pig. hab. ꝛ de alimẽtis cognoscitur tẽpore feriato. Et de bis in quibus minor est rõ, vt in. l. j. in fi. ꝛ in. l. ij. ff. de ferijs. Jtez ne habilitas pereat nuptiarũ, vt in. l. hoc modo. ff. de qdi. ꝛ demõ. ꝛ in. l. in bello. §. medio. ff. de capti. ꝛ hoc sequitur Ray. in preal lega. l. i. ff. sol. mat. regulariter aũt sententia lata tempore feriato parte altera inuita non tz vt in. l. i. in prin. ff. de ferijs.

59 ¶ †Quinquagesimũnonũ est, qz in iudicio dotis non requirit libellus nec litis contestatio ꝛ in eo procedit summarie. vt pulcbre probat Ray. in. d. l. si constante in prin. in sua repetitione. Et hoc tz ipse per cle. dispendiosam. de iudi. qiuncta cle. sepe. de verb. signi. Jn qbus hr q in causis miserabilibus ꝛ quo quo mõ eas tangentibus procedit summarie, ꝛ sine strepitu ꝛ figura iudicij, qđ est sine libello ꝛ alijs, vt in. d. cle. sepe. regulariter aũt procedit ordinarie cũ plene cause cognitione, vt in. l. iudices. C. de iudi. ꝛ requirit libellus ꝛ litis contesta. vt in auct. offerat. C. de litis contesta. ꝛ in. l. j. illius tit. probationes tamen requirnt plene, vt per Ray. in. d. l. si constante. vide j. cclxxv.

60 ¶ †Sexagesimũ est, qz testes in iudicio dotali põt pduci parẽtibus absentibus. ita tz Ray. per verbũ forte in. d. l. si qstante. ꝛ hoc p. l. laudabile. §. quoq; C. de aduo. diuer. iud. ꝛ qđ ibi ipse dixit coniuncta cle. dispendiosa tz. de iudi. regulariter aũt testes debent produci parentibus presentibus, vt in. l. si qñ. C. de testi.
61 vide in. d. cclxxvij. ¶ †Sexagesimũprimum est, qz iudicium dotis põt agitari coram iudice seculari ꝛ coram iudice ecclesiastico. de quo in. c. prudentia. extra de don. inter virum ꝛ vxorẽ. regulariter aũt secus est. argu. l. solemus. §. latrunculator. ff. de iudi. ꝛ l. extra territorium. ff. de iurisdic. om. iudi. ꝛ in. l. placet. in prin. C. de epis. ꝛ cle. ꝛ l. non vz. C. ad legem falci. de plagia. ꝛ l.
62 consulta vinalia. C. de testamen. ¶ †Sexagesimũsecundus est, qz ex causa dotis res immobilis põt alienari per mulierẽ minorem. xxv. annis, dando. s. talem rem immobilem in dotem ẽt si non subsit es alienum cum decreto tamen iudicis, vt hec volũt glo. in. l. ob es. C. de predi. mino. ꝛ in. l. titia. ff. de iure dotium ꝛ in. l. lex que tutores. in princ. ff. de admi. tut. regulariter aũt res immobiles minorum non possunt alienari ẽt cuz decreto iudicis nisi subsit es alienum quo casu potest, vt in. d. l. ob es.

63 ¶ †Sexagesimumtertiũ est, qz minor. xxv. annis põt alienare rem immobilem cũ decreto tñ ex causa donationis propter nuptias, vt. C. si maior factus ꝛc. l. fi. §. fi. regulariter aũt minor nõ põt donare, vt in. l. predia. C. de predi. mino. qui loquitur de spõsalitia largitate, ꝛ sic de donatione simplici, vt tz gl. in. d. l. fi. C. si maior fac. sine decre. ra. alie. ba. ꝛ approbat ẽt glo. in. d. l. predia. ꝛ idem tz glo. in. l. de admi. tut. ꝛ in. l. titia. ff. de iure dotiũ.
64 ¶ †Sexagesimumquartum est, qz põt agi ante tẽpus qñq; per mulierem ad dotem restituendam, qz quando datur dos marito videtur tacite inter eos actum, quod non repetatur dos constante matrimonio, vt in. l. j. ff. de iure dotium. ꝛ nihilominus fauore dotis conseruande põt peti constante matrimonio viro vergente ad inopiam, vt in. l. si constante in princ. j. eo. ꝛ in. l. vbi adhuc. C. de iure dot. regulariter aũt ante diem non põt agi ad debitũ lz ex iusta causa possit peti satisdatio de soluendo aduenĩte die, vt in. l. si creditores. ff. de priuil. cred. ꝛ in. l. eum qui calendis. §.
65 fi. ff. de verb. obli. ꝛ in. l. interdum. in eo. tit. ¶ †Sexagesimumquintũ est, qz addit afflicto afflictio, qz si vir vergat ad inopiã mulier repetit dotem. ꝛ sic lz vir sit afflictus ex ipsa inopia que etiã casu ei supernenit secundum veram opinionem nihilominus additur ei afflictio, qz ipsa primat dote ꝛ eaz cogitur restituere viro, vt in. d. l. si constante. in prin. ꝛ hoc fauore dotis conseruande ẽm Ray. ibi regulariter non dz addi afflicto afflictio, vt in. l. ofunus in prin. cum multis similibus ibi allegatis. in glo. ff. de offi.
66 presi. ¶ †Sexagesimumsextum est, qz donatio pp nuptias facta per virũ mulieri q̃z ipsa esset lucratura ex pacto soluto matrimonio, põt peti per ipsam mulierem etiam antequã soluatur matrimonium, ꝛ sic eo constante viro tñ vergente ad inopiam sicut ẽt dos peti potest in tali casu, vt in. l. vbi adhuc. C. de iure dot. regulariter aũt ante tempus non potest agi ad debitum, lz quandoq; causa cognita possit peti satisdatio a debitore in diẽ, vt in. l. si creditores. ff. de priuileg. cre. sicut ẽt dixi. §. in. lxiij. priuile. ¶ †Sexagesimumseptimũ est, qz qñ mulier repetit dotem
67 constante matrimonio, vel ẽt donationem pp nuptias prout supra dixi. s. viro vergente ad inopiam, potest etiam agere hipotecaria tacita q̃z haberet soluto matrimonio, vt in. l. adhuc. C. de iure do. q̃ non erat inductum per. l. si constante in prin. prealleg. qz illa concedit agere mulieri tantum personali non antẽ hypotecaria. regr aũt creditor non agit ante tempus hipotecaria, imo nec personali. dixi. §. in. lxiij. priuile. ¶ †Sexagesimũ
68 octauum est, qz ista hipotecaria ꝛ ẽt actio personalis est priuilegiata, quando scilicet intẽtatur constante matrimonio viro vergente ad inopiã sicut illa actio hipotecaria vel personali per q̃ intentatur soluto matrimonio, vt est casus in. d. l. vbi adhuc. regulariter aũt hypotece non sunt priuilegiate imo qui prior est tempore potior est in iure, vt in. l. ij. C. de priui. fis. sicut ẽt dixi in
69 xlviij. priuileg. quando agitur sol. ma. ¶ †Sexagesimumnonũ est, qz maritus habet hoc priuilegium in dote, quoniaz si mulier agit hipotecaria qstante matrimonio vergente viro ad inopiã ẽm leges vbi adhuc. prealle. ipsa consequitur bona ad que agit hipotecaria solum pro quantitate sue dotis, ꝛ non vltra, vt not. Cy. in. d. l. vbi adhuc. in. xiij. q. regulariter aũt alij agentes hipotecaria ex alia causa quã dotis qsequuntur omnia bona eis obligata vt pignori incũbant, vt no. C. de bon. auc. iudi. possi. in auc. ei qui iurat. in gloss. super verbo, prosequatur. quod nota.

¶ Septuagesimum

70 ¶ Septuagesimum est † qz qñ mulier repetit dotem cõstante matri. ſm.l.ſi constante. ⁊.l.vbi adhuc. agendo actione hypotecaria ꝫ alios creditores mariti possessores rerũ predicti mariti. Illi creditores non pñt excludere earũ debitã dotem ſm Bart. Jac. de are. ⁊ Cy. in.l.cum tibi. C. qui pot. in pig. hab. regulariter aũt secus est, vt est casus in.l.paulus. §.i.ff.qui. mod. pig. vel hypo. sol. ⁊ in.d.l.cũ tibi. a ꝫrio sensu. Bal. tñ hoc non sequit in auc. qõ locũ. C. de colla. in. v. q. Sed saluat dictũ predictoz doctoz in alio casu vcz qñ ageret vtili rei vendic. pro re data in dote estimata que est quasi dotalis vel ageret hypotecaria pro eadem re. nã tunc possessor non liberat dotem offerendo si agat
71 constante matri. ¶ † Septuagesimũ primum est, qz vbi dz solui dos constãte mat. qz maritus vergit ad inopiã insolidũ dz qdẽ nari maritus, vt est gl. notabi. in.l. vbi adhuc super verbo, sustẽ tationẽ. C. de iure do. regulariter aũt maritus qdẽnatur inquantum facerẽ põt soluto ma. adeo ꝙ non vz pactum qõ qdẽnetur insolidum. l. alia. §. eleganter. ff. sol. matri. de quo tñ plenissime p
72 Ray. in.l.ſi constante. eo. titu. in repetitione. ¶ † Septuagesimum secundũ est, qz toleraꝛ discordia in matrimonio fauore dotis qſernande, qz leges permittunt ꝙ maritus vergẽs ad inopiã per mulierẽ exigaꝛ. d.l.ſi qſtante. ⁊.l. vbi adhuc regulariter aũt in matrimonio leges euitant discordias, vt in.l.ij. C. ne fideiuss. do. den. ⁊. C. de inoffi. test. l. filia. ⁊ C. de instit. ⁊ substit. l. reprehẽ
73 denda. ⁊. ff. de libe. exhibẽ. l.j. §. fi. ſm Ray. in. d.l. ſi constante. ¶ † Septuagesimũ tertiũ est, qz mulier non participat calamitates viri sui in casu. d.l.ſi qſtante. ⁊. d.l. vbi adhuc qz ille leges permittũt ꝙ mulier possit exigere dotem qſtante mat. viro vergente ad inopiã ⁊ calamitatem, ⁊ hoc fauore dotis qſernande. regulariter aũt vult qõ mulier participet infortunia ⁊ calamita
74 tes viri, vt in.l.ſi cum dotẽ. §. ſi maritus. ff. sol. mat. ¶ † Septuagesimũ quartũ est, qz paupertas ⁊ inopia nocent marito qõ pz, qz eo vergente ad inopiã ⁊ paupertatem mulier repetit dotẽ ab eo, vt. d.l. vbi adhuc. ⁊. d.l.ſi cõstante, qõ non fieret ſi non vergeret ad paupertatẽ ⁊ inopiã, vt in.l.i. ff. de iure dot. regulariter aũt pauptas ⁊ inopia pdest, vt in.l. paupertas. ⁊ in.l. post susce
75 ptam. §. fi. ff. de excu. tuto. de quo tñ articulo qñ paupertas pñt ⁊ qñ noceat vide plene p Ray. in. d.l.ſi qſtãte. ¶ † Septuagesimum quintũ est, qz maritus in propꝛijs suis rebus non est moderatoz ⁊ arbiter qõ pz qz eo vergente ad inopiã mulier repetit ab eo dotẽ. Et sic culpa in ppꝛijs rebus punit cũ repetatur dos per mulierẽ, vt in. d.l.ſi constante. in princ. ⁊ in. d.l. vbi adhuc.
76 regulariter aũt in rebus propꝛijs quilibet est moderatoz ⁊ arbiter. l. in re mandata. C. mandati. Et culpa in rebus ppꝛijs nõ punit. d.l.ſi constante. §. ſi maritus. Nec ẽt dolus punit nisi sit machinatus in dãnũ alterius, vt in.l. et. §. lz. ff. sol. mat. Et hoc est fa
tore dotis qſernande. ¶ † Septuagesimũ sextũ est, qz maritus tenetur mulieri de casu fortuito quod pz, qz si ei supernenìat casus inopie, ⁊ dico ẽt casu fortuito ſm veram opinionem, mulier põt exigere dotem, vt. d.l. vbi adhuc. ⁊. d.l.ſi constante. in prin. vbi de hoc per Ray. regulariter aũt in ꝯctibus celebratis gra
77 nunc videndũ. ff. ꝙmodati. cũ si. ¶ † Septuagesimũ septimũ est, qz qñ a marito repetit dos per mulierem, qz maritus vergit ad inopiã, non distinguit an maritus potuerit ab inopia precauere necne, qz omni casu tenet restituere dotẽ, vt hñ per doc. in. d.l.ſi constante. in princi. regulariter aũt distinguit an qs potuerit ab
78 inopia precauere necne. arg. in.l. diuortio. §. sed h quidã modus .ff. de nego. gest. ¶ † Septuagesimũ octauũ est, qz inopia que nõ suberat a prin. superueniẽs marito est cã vt ipse teneat ad dotis restitutionẽ, vt. d.l.ſi constãte. ⁊. d.l. vbi adhuc. regulariter aũt inopia superueniens non est cã vt quis teneatur qñ a princ. ipsa
79 inopia non suberat, vt in.l.i. §. ſi eo tẽpore. ff. de admi. rerum ad ciuita. pti. ⁊ in.l.i. §. ſi magistratus. ff. de magist. queni. ¶ † Septuagesimum nonũ est, qz viro vergente ad inopiam mulier agere ad dotem repetendam non tñ actione personali de dote vel hypotecaria, sed ẽt rei vendica. vt est glo. in.l. vbi adhuc. super verbo, velit. C. de iure do. quã declara vt per Ray. in. d.l.ſi constante. Et tñ maritus est dñs dotis, vt. C. de rei ven. l. dote. ⁊ plene no. C. de iure do. l. in rebus. regulariter aũt rei vendicatio datur soli dño. vt in.l. officium. ⁊ in.l. in re. ff. de rei vendi. Et not. qz ẽt possessio dotis est apud maritum, vt in.l. pomponius. §. in
80 dote. ff. de acqui. pos. ⁊ no. in.l.iij. §. ex contrario. eo. titu. ¶ † Octuagesimum est, qz si maritus extra iudicium confessus est se vergere ad inopiam scienter cum non sit verum eum vergere ad inopiaz ⁊ restituit mulieri certa bona pro dote sua trãsferendo dominium in eam non tz talis contractus ⁊ talis restitutio per plura iura, de quibus per Bar. ⁊ Ray. in. d.l.ſi constãte. in prin. Reprobata opinione quorundam tenentium contrariũ. Et sic hoc casu falsa causa adiecta a sciente non vitiat actũ, regulariter autem falsa causa adiecta sciente non vitiat actum, vt in.l. diuortio. ff. de verbo. obliga. cum simi. ⁊ no. in.l. pen. §. ſi mulier. ff. solu. matri. ⁊ ibi per Byn.

81 ¶ † Octuagesimum primum est, qz si mulier constante matri. petit assignari sibi dotem ſm.l.ſi constante. ff. sol. mat. Et iudex assignauit in snia dotem mulieri per dictũ verbũ assigno, certe illa bona assignata mulieri videntur ei data cã dominij. vt sic dñiuz transeat in eam, ſm quosdam quorũ opinionem sequitur Jac. de are. argu. l. item si verberatum. §. pe. ff. de rei vendi. ⁊.l. assignare. ff. de verbo. signi. vbi de hoc per eum. Et illud ẽt plz Ray. in repe. l. ſi constante. in prin. preallega. arg. l.i. ff. solu. matri. ⁊ in .l. in ambiguis. ff. de iure do. ⁊ in.l. ambiguis. ff. de reg. iu. regulariter aũt dictum verbũ assigno, capitur diuersimode, qz aliqñ significat translationem dñij, vt in.d.l. item si verberatũ. §. pe. ⁊ ff. de euic. in.l. lucius. ad hoc. ff. de assigna. per totũ. Aliqñ aũt põt se bre ad dationem pignoris vel loco custodie, vt. ff. de vent. in pos. mit. l.j. §. antepe. ⁊ ff. de lega. iij. l. inter legato. §. interest. Quidam tñ vt Bart. in.l. ſi noxaliter. §. j. ff. de pecu. volunt ꝙ bona videantur data causa custodie ⁊ loco pignoris simul, non aũt loco dñij arg. C. de iure do. impe. l. ſi. in fi. Ray. tñ in. d.l. ſi constante. in prin. vbi de hoc per eum. solnit opiniones istorum distinguendo qz aut iudex facit istam assignationem per sententiã diffinitiuã. Et tunc procedat opinio Jac. de aret. fauore dotis, per iura preallegata pro hac parte. Aut iudex facit istam assignationem ⁊ adiudicationem per sententiam interlocutoriã. Et tunc procedat opinio Bart. ⁊ aliorum per iura allegata pro illa parte. ⁊ de hoc plenius per Ray. in. d.l. ſi constante. ⁊ vide p
82 Host. in. c. Ray. de testa. ¶ † Octuagesimum secundus est, qz lz vir respectu presentis status. ⁊ sic initij non vergat ad inopiaz sed respectu futuri euentus ⁊ status. ⁊ sic finis bene vergat vt qz incipit facere mercantiã ⁊ ire per mare. ⁊ incipit perdere ⁊ de pauperat. ita ꝙ vulgi opinio est ꝙ verget ad inopiã in futurum lz de presenti nõ vergerit qz põt satisfacere doti ⁊ vltra qꝫ sit dos tñ mulier recte põt repetere dotem ſm Ray. in. d.l. ſi constante in prin. per iura ibi per eum adducta, ⁊ hoc fauore dotis. regulariter aũt inspicitur principiũ non finis. lz finis sit ꝫrius prin
cipio. ff. ar. de neg. ge. sed an vltro. §. j. ⁊ in.l. siue hereditaria. in
83 eo. ti. ¶ † Octuagesimum tertium est, qz qñ mulier repetit dotẽ consistentem in quantitate numerata. constante matrimonio viro. ſ. vergentem ad inopiam maritus põt opponere compensationem si ipsa mulier est debitrix ipsius viri ⁊ debitum est liquidum, vt hñ per doctoꝛes in. d.l. ſi constante. in prin. regulariter aũt in dote soluto matri. non admittitur compensatio ẽt quantumcunqz dos consistat in quantitate, vt hñ in.l. diuortio. §. bo. donationem. ff. solu. ma. ⁊ C. de rei vxo. act. l. taceat. vt ẽt. ff. dixi
84 in.l. iij. prin. ¶ † Octuagesimum quartum est, qz qñ mulier filia fa. repetit dotem constante matrimonio viro vergẽte ad inopiã ſm.l.ſi constante in prin. prealleg. ⁊ d.l. vbi adhuc. In tali irregulari exactione non requiritur patris consensus ẽt si sit dos profectitia quantũcunqz parua, dz tamen pater citari vt adsit pro suo interesse. arg. l. patri. ff. de euic. hoc voluit Bald. in auc. qõ locũ. C. de colla. in. iiij. qõ. regulariter aũt requiritur consensus patris, vt in.l. ij. in. §. voluntatem. ⁊ in.l. non solum. ff. sol. ma. ⁊
85 in.l. ij. C. eo. ti. ¶ † Octuagesimum quintũ est, qz filiafa. põt exigere dotem aduentitiam solu. matri. sine consensu patris, vt in auc. qõ locum. C. de colla. qz pater in tali dote aduentitia nullaz cõionem hz ẽt de iure veteri, vt no. glo. in.l. ij. §. ꝙ si in patris. ff. solu. mat. ⁊ in.l. gaius. in eo. tit. regulariter aũt filiifami. nõ possunt stare in iudicio sine consensu patris, in alijs bonis ẽt aduentitijs, vt in.l. fi. §. necessitatem. C. de bonis que libe. ⁊ ibi gl. not.
86 ¶ † Octuagesimum sextum est, qz filiafami. põt exigere soluto matrimonio dotem ẽt profectitiam magnam tamen sine consensu patris, immo põt ẽt eo inuito, vt in. d. auc. quod locum. ⁊ no. in.l. fi. §. necessitatem. C. de bonis que lib. hoc sentit Ang. in. d. auc. qõ locum. cum loquitur implicatiue dicendo ẽt constante matrimonio. ⁊ Bal. in.l.j C. de priui. dota. in prin. iij. col. regulariter aũt filiafa. non põt exigere dotem profectitiam sine consensu patris, vt in.l. ij. §. voluntatem. ff. solu. mat. ⁊ in.l. fi. §. ne
87 cessitatẽ. C. de bo. q libe. ¶ † Octuagesimũ septimũ est, qz actio de dote profectitia parua est cõis patri ⁊ filie, vt in.l. ij. §. qõ si in patris. ff. solu. matri. ⁊ ibi no. regulariter aũt omnes actiones acquisite ẽt per filium erant fratris, vt not. in.l. frater a fratre. ff. de condi. inde. ⁊ in.l. filiusfa. suo nomine. ff. de actio. ⁊ obli.

88 ¶ † Octuagesimũ octauũ est, qz hipotecaria est actio q̃ dat mulieri gstante matrimonio viro vergente ad inopiã z b3 hoc priuilegium, qz mulier retinebit fructus ipsius dotis sibi assignate pro oneribus matrimonij, nõ aũt tales fructus in dote computantur, vt hr̃ in. l. si gstante in prin. per Rapha. regulariter aũt fructus percepti ex pignore cõputantur in sorte, vt plene habe
89 tur. l. j. z ij. C. de pig. act. ¶ † Octuagesimumnonum est, qz mulier põt se in eodem instro cu3 marito obligare pro dote filie, vt probatur in. l. fi. iuncta auct. si qua mulier. C. ad velleia. Regulariter aũt mulier non põt se obligare ad cõmodum viri in eodem instrumento, vt est casus in. d. auc. si qua mulier.

90 ¶ † Nonagesimũ est, qz mulier nõ põt suis dotibus renũtiare, vt in auc. siue a me. z ibi no. C. ad velleia. Regulariter aũt qlibet põt renũtiare fauori pro se introducto, vt in. l. si qs in gscribẽdo
91 . C. de pac. cũ si. ¶ † Nonagesimũ primũ est, qz non v3 pactũ qõ vir solũmõ dolũ prestet in dote. vt in. l. põponius ait. ff. de pac. dota. regl̃r aũt ꝫbentes põt pacisci q̃ solũmõ dolus pstetur, vt ff. cõmo. l. si vt certo. §. interdũ. z. ff. ad. l. aqliã. l. si seruus seruũ.
92 in. §. si calicẽ. ¶ † Nonagesimũ secundũ est, qz nõ v3 pactum q̃ dos reddat soluto matrimonio vlteriori die q̃ fit statutũ a lege, vt. l. die. cũ seq. ff. de pac. do. regl̃r aũt pacta seruant. l. i. §. si quenit. ff. de po. cũ si. ¶ † Nonagesimũ tertiũ est, qz dos mulieris dãnate ad mortẽ publicat tm̃ in q̃q casibus, de qbus in. l. q̃q legibus. ff. de bo. dã. regl̃r aũt dos mulieris dãnate ad mortem nõ publicat sed marito reseruatur quasi culpa mulieris sit soluto matrimoniũ, vt in. l. sed si alia in prin. eo. ti. Et istud est spãle in dote respectu suiipsius vt al's dicimus in. l. singularia. ff. si cer.
93 pe. Dõ est verũ nisi maritus esset pactus de dote lucrãda soluto matrimonio, qz tunc marito succurret oino ꝫ fiscum et in illis
94 q̃q casibus p̃dictis. vt in. l. oẽs. ff. de bo. dam. ¶ † Nonagesimũ quartũ est, qz muliere dãnata ad mortẽ regl̃r dos nõ publicat sed mariti lucro applicat, vt statim dixi in p̃cedenti spãli p d. l. sed si alia in prin. regl̃r aũt omnia bona dãnator̃ publicant
95 vt in. l. i. ff. de bo. dã. ¶ † Nonagesimũ quntũ est, qz fructus pcepti ex dote añ nuptias ꝫctas vel et post nuptias ꝫctas, facto tm̃ diuortio vel alio mõ soluto mr̃imonio z dico pcepti p maritũ qz dos et tã data erat p mulierẽ augente dotẽ vt in. l. dotis fructus ij. rñso. z in. l. si seruo i dote. ff. de iu. do. z in. l. si marito. §. fi. ff. so. ma. Et hoc tenẽdo illã opi. s. q̃ dos nõ sit qd vle. de qua hr̃ in rub. ff. so. ma. regl̃r aũt vlia tm̃ augent ex fructibus, vt hr̃ p doc.
96 in. d. rub. z ibi p dñm meñ. ¶ † Nonagesimũ sextũ est, qz maritus poterit formare libellũ incertũ ꝫ mulierẽ ad dotẽ sibi ꝑmissam dandã l3 incertã, qz et promissio incerta v3 ex cã dotis, vt in. l. ij. C. de promis. Et p q̃s et snia feret incerta, qz snia d3 esse cõformis libello, vt in. l. fundus. ff. cõi diui. z in. c. l3 bely. extra de simo. regl̃r aũt libellus incertus nõ admittit, vt plene no. in. l. circa prin. ff. de eden. nec et snia incerta v3 vt instr. de ac. in. §. cura re. z hr̃ in. l. fi C. de sen. q̃ sine cer. q̃nti. profer. q̃. l. fi. loquit ex p te mulieris q̃ repetit dotẽ quo casu qd iuris sit bar. in rub. ff. so. ma. dixit q̃ idẽ. Dan. aũt in dicto loco distinxit q̃ aut mulier petit fructus dotis, z tũc ꝑcedat bar. aut repetit dotẽ, z tunc d3 declarare q̃ntitatẽ vel res certas datas in dotẽ. p ea q̃ habent i l. j. in. §. si qs. ff. depo. vt ibi in rub. so. ma. plenius p ipsum potes
97 videre nisi forte qd vle fuit datũ in dotẽ, puta hereditas. de quo p bal. in. d. l. i. ff. so. ma. ¶ † Nonagesimũ septimũ est, qz renendo illã opinionẽ q̃ dos nõ sit qd vle nihilominus pretiũ succedit loco rei vtputa si maritus vendidit arbores q̃ fructus nõ essent vel superficie edificij dotalis volũtate mulieris nã pretiũ receptũ ex illa vẽditione quertit in dotẽ. z sic succedit loco rei. vt est casus in. l. si ex lapidicinis. ff. de iu. do. regl̃r aũt in vlibus tantũ pretiũ succedit loco rei, vt in. l. si rẽ z pretiũ. ff. de peti. here. z
98 l. impator. §. fi. ff. de leg. ij. ¶ † Nonagesimũ octauũ est, qz pr̃ cogitur dotare filiã offõ iudicis, vt in. l. q liber. ff. de ri. nup. z not. in. l. obligamur. §. lege. ff. de ac. z ob. z p bar. in. l. lis nullla. ff. de iudi. regl̃r aũt nõ põt esse iudiciũ inter patrẽ z filiũ, vt in. l. ij. ff. de ꝫben. emp. z in. d. l. lis nulla. Scias tm̃ q̃ quotiescũq̃ filius in prãte agit ꝫ patrẽ offõ iudicis. d3 impetrare veniã p. l. adoptiuũ. ff. de adop. z q̃ no. gl. in. l. cogi. in. §. si pr̃. ff. ad treb. Et q̃ filia cogat patrẽ ad eã dotãdã offõ iudicis. nõ aũt iure actiõis
99 est gl. no. in. l. si socer. in prin. ff. so. ma. ¶ † Nonagesimũ nonum est, qz pr̃ mariti tenet recipe dotẽ supra se. z sic cogit pr̃ se obligare p filio ſm By. z Ray. in. l. si cũ dotẽ. §. trãsgrediamur. ff. so. ma. Et cogit offõ iudicis, vt p Bar. in. l. lis nulla. ff. de iudi. regl̃r aũt quis non cogitur se obligare, vt in. l. sicut. C. de actio. z ob. z in. l. in cõmodato. in. §. sicut. ff. cõmo. pro quo et facit ar. C. ne filius pro patre z c. per totum l3 Jacob. de are. fuerit in ꝫria sententia. s. vt pater non teneatur recipere dotem filij sui supra se. vt retulit Ray. in. d. §. transgrediamur.

100 ¶ Centesimez est, † qz si dubitat an maritus filiussa. tm̃ vel socer tm̃ vel vterq̃ simul teneat p dote p mulierẽ data, z sic sum9 in dubio qz dubitat cuius noie sit data dos vtriq̃ tenet. s. tam maritus filiussa. q̃ pater eius socer, sc3 mulieris. et hoc fauore dotis ar. l. j. ff. so. ma. z. l. in ambiguis. §. de iu. do. z de regu. iur. ſm Ray. in. d. §. transgrediamur. in. l. si cum dotem. regl̃r aũt secus ar. l. fauorabiliores. ff. ꝺ re. iu. z in. l. arrianus. ff. ꝺ ac. z ob.

SVMMARIVM

1 Pater filie dotẽ restitutã an possit minuere in casu renubij.
2 Grauatus per fideicõmissum de restituẽda hereditate quid possit causa dotis retinere.
3 Dos data filiefa. non venit in vniuersali fideicõmisso.
4 Pater heretica filiam dotare cogitur z quid in orthodoxa. 5.
6 Res empta ex pecunia dotali fit dotalis. 7.
8 Res data vt nuptijs secutis efficiatur dotalis non põt repeti p conditionem ob causam.
9 Vxor quando possit propria auctoritate dotem accipere.
10 Nouatio an quic q̃ possit in priuilegijs dotalibus vt ea primat.
11 Legato mulier p sua dote vt tertio restituat grauari an possit.
12 Mandatum in causa dotali mandantis morte non extinguit.
13 Dominium causa dotis retransferetur sine traditione.
14 Maritus in soluendo dotales res estimatas alienare nequit.
15 Mulier potest vti retentione in bonis mariti pro securitate dotium suarum.
16 Maritus z vxor domini insolidum rei dotalis sunt.
17 Mulier quando z vbi possit virum conuenire.
18 Conditio ob causam cum reliquis nunquid priuilegiata.
19 Mulier b3 tacitam hypotecam priuilegiatam in quasi dote.
20 Dolus regulariter non presumitur.
21 Dotis promissio facta per tertiu3 marito futuro non b3 in se tacitam conditionem si matrimonium sequatur.
22 Interpretatio in legatis nomine dotis factis fit large.
23 Legatum dotis futuro marito factum per quẽ peti possit. 24.
25 Libertus põt filiam suam in patroni fraudem dotare.
26 Feudataria põt feudum in dotem dare insscio domino. Et quid de emphiteosi. 28. 29. 30. 31.
27 Vassallus põt constituere donationẽ propter nuptias in feudo.
32 Maritus recipiens feudum in dotẽ a mulĩere tenetur pro vxore seruire.
33 Vassallus viri z vxori cui potius seruire debeat.
34 Libertus nunquid teneatur de gestis in seruitute.
35 Debitor ope exceptionis regulariter liberatur.
36 Estimatio fundi dotalis legati debetur legatario.
37 Maritus qñ non habeat beneficium vt condemnetur inquantum facere possit.
38 Vxor quando dicenda in solutione dotis morosa sine viri interpellatione.
39 Maritus an teneatur de negligentia circa rẽ dotalem exuitã.
40 Regula q̃ in obscuris minimum sequetur quo casu fallat.
41 Materfamil. peculium aduentitium aut profectitium hr̃e põt.
42 Donatio excedens summam a lege positam quando insinuatione non egeat.
43 Hipoteca expressa mariti pro dotis securitate non liberat relicta bona ab hipoteca tacita.
44 Renuntiatio mulieris super bonis viri tacite hypotecatis non tenet.
45 Maritus vxoris procurator tenetur tantum de leui culpa.
46 Vxor põt a fisco bona viri damnati innadente dotem repetere.
47 Mulier obsignando dotem marito sine dispositione liberatur.
48 Maritus pro dote quando de eictione agat contra mulierem actione prima.
49 Mulier dotata b3 bona mariti obligata propter alimenta.
50 Pater tenetur filiaz toties quoties opus fuerit dotare.
51 Maritus põt in moza mulierem per simplicez interpellationẽ constituere, alias lapsus biennij requritur. 52.
53 Filia patre de dote agente in dubio consentire vr̃.
54 Litis contestatio per patrez facta in actione de dote consolidat in filie personam.
55 Maritus exceptionem ne conueniatur nisi inq̃tum facere potest opponit.
56 Predium dotale quando possit prescribi.
57 Pactum q̃ viro mortuo dos liberorum sit, an sit validus inter coniuges

consuges propter superuiuentiam. 72.
58 Mulier in instrumentorum dubietate prefertur, ꝛ ēt fisco. 59. Et quid in instrumentis contrarijs. 60.
61 Mulier ēt renuntians iuri hypotecarū creditoribus prefertur.
62 Stipulatio sine cause expressione vz fauore dotis.
63 Dotis promissio metu extorta est nulla.
64 Mulier minor. xxv. ꝓmittēs dotē viro vltra ꝓmoniū non vz.
65 Mulier nubens videtur omnia bona sua in dotem dare.
66 Marit⁹ q̄dēnat insolidū ēt si mulierē in actiōe sociā habuerit.
67 Maritus ꝓpter impensam fundum dotalem an possit lucrari.
68 Fructus quos vir nō teneat restituē de re dotali añ mrimoniū.
69 Maritus ꝛ vxor qñ sibi succedant insolidum ab intestato.
70 Mulier tradendo fundum quem in dotem dare promiserat liberatur ab obligatione lz domina remaneat.
71 Pactū ꝙ marit⁹ q̄niat insolidū vltra q̄ facere possit ē nullū.
73 Fideiussores super dote non possunt dari ex parte mariti.
74 Usure causa dotis sunt permisse etiam de iure canonico.
75 Naturales qualiter per matrimoniū cū concubina legitimēt.
76 Instrumenta dotalia quante potentie.
77 Mulier qualiter ꝛ a quo petat instrorum dotaliū editionem.
78 Legatū mulieri noie dotis cū mozietur factum qñ peti possit.
79 Maritus exceptionē non numerate dotis. ſ. qō rps opponat.
80 Dotem non fuisse numeratā quando per vxorem probandum.
81 Filiusfami. in actione de dote qualiter conuenitur.
82 Maritus in actione de dote qñ insolidum condemnandus.
83 Pactum inter patrem ꝛ generum de dote patri restituenda filia in matrimonio decedente quam inducat dispositionem.
84 Maritus non potest fundi dotalis socium ad diuisionez prouocare, secus econtra.
85 Dos constante matrimonio quo casu per maritū restitui possit. Et quid operetur. 86.
87 Maritus quas expensas ab vxore non exigit etiam si facte sint vxore volente.
88 Contractus factus in vno nummo fauore dotis valet.
89 Maritus in estimatione rerum dotalium obligatus liberatur per traditionem illarum.
90 Actio qualis q̄petat p̄ noibus datis in dotē per vxorem viro.
91 Maritus q̄negt satisfare de dote solnēda qūo q̄dēnetur. 95.
92 Maritus q̄ sol. mat. mulieri dotē solūt quo casu nō liberetur.
93 Factum vnius non tanquam correus dotis causa nocet alteri.
94 Dispositio facta ad diminutionem cā dotis parit augmentum.
96 Filia tacēs in receptione dotis p̄ patrez p̄ q̄sentiente habetur.
97 Mulier permittens marito seruum dotalem manumitti ex causa donationis non potest penitere.
98 Cautio de viuentis hereditate quo casu possit prestari.
99 Mulier potest res amotas retinere pro pignore donec socero sibi reddat dotem.
100 Pactum de non petenda parte dotis patri mulieris per virum factum est personale, nec transit ad heredes.

Centuria secunda.

1 **Cētesimū** primū † est, qz pater non pōt dotē p̄ius filie sue datā ꝛ postea restitutā, puta sol. ma. diminuere si filia vult denuo nubere nisi in casu quo ipse pater vergat ad inopiā. vt in auc. sed q̄uis. C. de rei vxo. act. regulariter aūt secus vī ar. in. l. dotē que. ꝛ in. l. stipulatio. ꝛ in. l. dotis ꝓ
2 missio in fi. ff. de iure do. C †Centesimūsecundū est, qz qñ quis grauat de restituendo integrā hr̄ditatē per fideicōmissum pōt quartā retinere ex cā dotis tā constituende q̄ exigende a grauata persona, vt in auc. ꝙ rogatus. in ver. ex cā. ꝛ ibi gl. C. ad treb. regulariter aūt heres de restituendo integrā hr̄ditatem grauatus non pōt quartā retinere, sed ēt eā tenet restituere illesaz. vt
3 in. d. auc. ꝙ rogatus in fini p̄in. ꝓm dñm meū hic vt in. l. j. ff. sol. mat. sed tu vide. ſ. in. cclx. p̄inl. C †Centesimūtertium est, qz in vlī fideicōmisso non venit dos data filiefa. grauate de restituēdo ꝓm scribentes in auc. res q̄. C. cōia de leg. ꝓo quo bene facit. l. lucius Titius. in. ſ. maritus. ff. ad trebe. regulariter aūt secus vī arg. in. l. a ꝓcurat. C. manda. ꝛ qō ibi not. in. l. inli. ff. de lega.
4 iij. C †Centesimūquartū est, qz mater hr̄tica cogit dotare filiā suā. vt in. l. cognouimus. C. de re. regulariter aūt mater non tenetur filiā dotare, vt in. l. neq̄ mater. C. de iure dot. sed pī sic. vt in
5 . l. fi. C. de dotis ꝓmis. ꝛ in. l. qui liberos. ff. de ritu nup. cum simi. C †Centesimūquintum est, qz mater ēt orthodoxa cogitur filiā dotare, qñ. ſ. pater ꝛ filia que petit se dotari non sunt soluendo, qz ēt isto casu mater tenet alere filiā, ꝛ non minus est dotare q̄ alere. vt. C. ad treb. auc. nisi rogati. Ita tz. d. Mac. in. d. l. neq̄ mater. C. de iure do. regulariter aūt mater non tenet filiā dotare nisi mater sit hr̄tica. vt in prealleg. l. neq̄ mater. in. d. l. cognonimus. vt dixi in precedenti priuile. C †Centesimūsextū est, qz
6 res empta ex pecunia dotali fit dotalis. vt tz glo. Accursij in. l. si vt proponis. ꝛ in. l. si patruus. C. de rei vendi. Sed quedā alia gl. dixit ꝓnūn in. c. j. ſ. ꝛ qz vidimus. de his qui feudū dare pñt p. l. ex pecunia. C. de iure dot. sed tu eas glo. concorda sic, qō in subsidiū censeat dotalis, alias secus arg. eorum que notantur in. l. si filij. C. de do. inter vi. ꝛ vxo. ꝓm do. Ja. de alua. in. d. ſ. ꝛ qz vidimus. ꝛ Bal. ibidē per. l. proculus. ff. de iure do. regulariter aūt res empta ex pecunia mea non fit mea, vt in. l. si ex pecunia. C. de rei ven. nisi in certis alijs casibus qui not. p gl. in. d. l. si vt
7 ꝓponis in eo. titu. C †Centesimumseptimū est, qz in tali re in subsidiū est effecta dotalis. ſ. in re empta ex pecunia dotali vt in precedenti priuilegio q̄petit vxori vtilis rei vēdica. vt in. l. vxor marito. ff. de do. inter vi. ꝛ vxo. ꝛ tz glo. in. d. l. si vt ꝓponis. C. de rei ven. Regulariter aūt dñiū non transfert in aliquē sine traditione. vt in. l. traditiōibus. C. de pac. ꝛ in. l. nunq̄ nuda. ff. de acq rē. re. do. ꝛ per q̄s nec datur rei vendic. que datur soli dño. vt
8 in. l. in rem. in p̄in. ff. de rei vendi. C †Centesimūoctauū est, qz si do mulieri aliquas res vt nuptijs secutis efficiatur dotalis, nō possum penitere, ꝛ sic nec eas repetere per q̄ditionem ob cām. vt in. l. si ego in. ſ. si res. ff. de iure dot. Regulariter aūt in cōtractibus innominatis re integra bz locum penitentia. vt in. l. si pecuniam in p̄in. ff. de condi. ob cau. ꝛ hoc vult glo. in. d. l. si ego.
9 C †Centesimumnonum est, qz viro in bonis damnato. vt qz est deportatus mulier pōt ꝓpria auctoritate accipere dotē ꝛ alīs res suas. vt in. l. si quis post hac. C. de bonis damna. regulariter autem secus. argu. l. negantes. C. de actio. ꝛ obliga. ꝛ. l. fin. C. de rei vendi. ꝛ. l. si quis in tantam. C. vnde vi. ꝛ. l. extat. ff. quod me-
10 tus causa. C †Centesimumdecimum est, qz si mulier deducat in stipulationem dotem suam soluto matrimonio animo nouandi non pereunt ei priuilegia dotalia tam contra maritum quam contra alios, nisi expresse fit actuz quod pereant, vt est casus in . l. aliam in ver. perit. ff. de nona. ꝛ ibi per Bar. regulariter aūt priuilegia ꝛ pignora ꝛ vsure ꝛ similia facta nouationi pereunt. vt in. l. nouatione. in eo. titu.
11 C †Centesimumundecimum est, qz si a marito legantur mulieri alique res ꝓ sua dote. ꝛ ipsa grauatur restituere illas res alteri tertio, quo casu non vz legatū factum illi tertio nisi in eo qō est vltra summā dotis. p. l. ab eo. C. de leg. ipsa tenet restituere totum illud qō excedit dotem suā, ēt cū fructibus medio tēpore pceptis. vt in. l. ij. ſ. fi. ff. ō dote prelega. regulariter aūt fructus medij tēporis non veniunt in legatum vel fideicōmissariū, immo gratus bz eos precipuos. vt in. l. quod bis verbis. in p̄inc. ff. de
12 leg. iij. Et voluit gl. in. d. l. ij. ſ. fi. C †Centesimumduodecimuz est, qz mandatum in cā dotali morte mandantis non extinguit. vt in. l. si ego. in. ſ. res. ꝛ ibi no. ff. de iure dot. ꝛ per hoc pz ratio eius quod habetur in. l. gaius. ff. solu. matri. vbi habetur qō si ascendens per lineam maternam stipulat descendenti ex eadē linea dicendo promittis reddere dotem mihi, aut tali descēdenti mortuo ascendente, descendens q vī quodammodo adiectus ad solutionem pōt agere ex illa stipulatione ꝛ ei recte soluit, ꝛ lz adiectus in alia causa q̄z dotis videatur habere mandatum vt no. insti. de inuti. stipu. ꝛ in. ſ. si quis alij. ꝛ sic extinguatur morte. vt in. l. mandatum C. mandat. tamen hoc fallit in dote. vt. d. l. si ego. ſ. si res. lz multi multa dicant in. d. l. gaius. regulariter aūt mandatum morte mandantis extinguitur. vt in. l. inter causas. in p̄in. ff. manda. sicut ēt morte eius cui mandatuz est. vt in . l. si quis alicui. ſ. morte. in eo. tit. Et hoc quod sit specialiter in dote ꝛc. voluit ēt Bal. in. d. l. mandatum. C. manda.
13 C †Centesimumdecimumtertium est, qz si mulier dederit marito fundum vel aliam rem estimatam in dotez quo casu maritus est debitor pretij. vt in. l. quoties. C. de iure do. si tamen soluatur matrimonium ꝛ maritus non habet alia bona q̄z ea que sibi dedit mulier estimata, ꝛ sic non alias soluendo dñiū illarum rerum estimatarum retransfert ipso iure in mulierē, sicut si essent res dotales vere inestimate, ꝛ bz ipsa mulier non solum hypotecariam, sed ēt vtilem rei vendi. vt no. glo. in. l. in rebus. C. de iure do. regulariter aūt dñium non retransfert sine traditione. l. traditionibus. C. de pac. cū si. Et si pure reperit iure cautū ꝙ trāsferatur, illud est verū in re que oino non transit in illū, sed respective qō nō est in casu nr̄o. imo est vera vēditio. vt in. l. plerūq̄ ſ. si ante. ff. de iure do. que transfert dñium. vt in. l. claribus. ff.
14 de ꝙben. emp. C †Centesimūdecimumquartum est, qz si mari-

tus non est solnendo. nõ põt alienare res datas in dotẽ estima
tas ẽt tali estimatione q̃ faciant emptionẽ p ea q̃ habenẽ in. d. l.
in rebus. C. de in. do. rel'r aũt res date in dote ea estimatione q̃
facit emptionẽ pñr alienari nisi sit data electio mulieri vtrũ ve-
lit estimationẽ vel rẽ ꝙsequi soluto matrimonio. vt in. l. ꝙ si fun
15 dus. ff. de fun. dota. ꝛ in. l. j. C. eod. ti. de fun. dota. ¶ †Centesi-
mũquintũ est, qz mulier põt vti retẽtione in bonis mariti p secu
ritate dotiũ suarũ. vt hr̃ notabil'r p Bal. in. l. fi. C. de pig. ac. lz
maritus nõ habeat retentionẽ in rebus dotalibus ẽt prętextu
expensaꝝ factaꝝ per eũ circa res dotales. vt in. l. vnica. in. §. ta
ceat. C. de rei vxo. ac. Et dixi plenius. s. in. lv. priuileg. regl'r aũt
secus qz retentio nõ põt fieri. vt in. l. i. §. ẽt ob chirographa. pe
cu. ꝛc. ꝛ in. l. si nõ sorte in. §. si cẽtũ. ff. de ꝙdi. ide. vbi de hoc hr̃.
16 ¶ †Centesimũdecimũsextũ est, qz maritus ꝛ vxor dicuntur dñi
einsdẽ rei insolidũ. s. ipsius rei dotalis. vt hr̃ in. l. doce ancillaz.
C. de rei ven. ꝛ no. plene in. l. in rebus. C. de in. do. ꝛz dñm meũ
in. l. i. so. ma. regulariter aũt duo nõ pñr esse dñi eiusdẽ rei inso-
lidũ. vt in. l. si vt certo. in. §. si duobus vehiculũ. ff. cõmo. imo nec
ẽt possessio põt esse apud plures insolidũ. vt in. l. iij. §. ex ꝓrio. ff.
de acqui. pos. Sed certe gl. in. d. l. doce. ꝛ in. d. l. in rebus. vide
tur concindere qõ maritus tantum sit dñs non autem mulier.
17 vnde dic vt ibi hr̃. ¶ †Centesimumdecimumseptimum est, qz
mulier potest conuenire maritum pro exactione dotis solũmo-
do in loco domicilij ipsius mariti nõ autem in loco contractus
dotis. vt in. l. exigere dotem. ff. de indi. regulariter quis põt con
uenirí ẽt in loco contractus. vt in. l. heres absens in fin. cum si.
ff. de indi. Et qõ hoc sit spãle in dote sequitur Bar. in. d. l. exi
gere dotem. ꝛ bal. in. l. qui certo loco. ff. de ꝙdi. inde. ꝙ est notã
18 dum. ꝛ vide. j. in. ccxv. priui. ¶ †Centesimũdecimumoctauum
est, qz conditio ob causam vel sine causa per quam repetit dos
que erat data spe futurarũ nupt iarũ. vputa per sponsaz spõso
vel p minorẽ. xij. annis. nuptijs nõ secutis hz priuilegium inter
psonales actiones vt pferaẽ ipsa spõsa oibus alijs creditoribus.
sic ẽt vxor in actione de dote. vt in. l. si sponsa dotez. ff. de in. do.
regulariter aũt conditio ob causam vel sine causa ꝛ cetere per-
sonales actiones nõ sunt priuilegiare, imo melior est cõditio oc
cupantis. vt in. l. publice. ff. que in frau. cre. ꝛ in. l. si nõ expedie
19 rit. §. i. ff. de bo. auc. indi. pos. ¶ †Centesimũdecimũnonũ est, qz
mulier hz tacitã hipotecã priuilegiatã in quasi dote. vt qñ spon
sa dedit sponso dotẽ spe futuri matrimonꝫ ꝛ matrimonium nõ
est secutum. vt fuit in precedenti priuilegio. vt plene no. in. l. ij.
§. fi. ff. de priuil. cred. regulariter aũt secus est, vt not. in. d. §. fi. ꝛ
habetur ẽt in. d. l. si sponsa dotem. ff. de iure dot.

20 **Centesimumuigesimum** †est. s. presum ptio iuris ꝛ de
iure ꝙ dolus internenerit, qz si maritus velit agere dotẽ in bo-
nis mobilibus nõ põt qz presumitur dolosa facta in fraudẽ cre-
ditoꝝ, vt hr̃ in auc. sed iam necesse. C. de do. ante nup. regulari
ter aũt dolus nõ presumit̃. vt in. l. quoties. §. qui dolum. ff. de pro
21 bati. ¶ †Centesimumuigesimumprimũ est, qz promissio dotis
facta per tertium marito futuro non hz in se tacitam conditio-
nem si matrimonium sequatur, vt dixit gl. in. l. titio cẽtũ. §. titio
genero. ff. de cõdi. ꝛ demon. lz doc. teneant contra per. l. promit
tendo. ff. de in. do. regulariter aũt dotis promissio facta per mu-
lierem hz in se iacitam conditionem si matrimonium sequatur,
vt in. l. item qz. ff. de pac. ꝛ in. l. tali primo responso. ff. de iure do.
22 ¶ †Centesimumuigesimumsecundum est, qz in legatis nomine
dotis factis mulieri fit larga interpretatio vt non dicatur habe
re in se tacitam conditionem si matrimonium sequatur maxime
in fauorẽ dotis. vt no. per gl. in. d. l. titio cẽtũ in. §. titio genero.
ff. de ꝙdi. ꝛ demon. quod ẽt tenuit bal. s. ꝙ legatum dotis nũc̃ꝫ
hz conditionem in. d. l. item qz. ff. de pact. quod latius ponit in. l.
generaliter. C. de epi. ꝛ cle. Sed barto. lz ꝛ in. d. §. titio genero.
regulariter autem promissio dotis facta inter vinos hz in se ta-
citam conditionem si matrimonium sequatur. vt in. d. l. tali sti-
pulatione. ff. de iure dot. ꝛ in. l. item qz. ff. de pac. prout dixi in pre
23 cedenti priuilegio. ¶ †Centesimumuigesimumtertium est, qz
legatum dotis factum futuro marito pro muliere futura potest
peti non solum per ipsam mulierem sed ẽt per maritum vt in. l.
seruo legato. §. i. ff. de leg. i. ꝛ in. l. titio centũ. §. titio genero. ff. de
ꝙdi. ꝛ demon. ꝛ ibi per gl. regulariter aũt legatꝫ factum tibi p
tertio non põt peti per te, sed tantũ per tertiꝫ. vt est casus in. l.
24 fideicõmissa. §. interdum. ff. de le. iij. ¶ †Centesimumuigesimũ
quartũ, qz promissa dote per aliquẽ marito pro muliere. ꝛ dico
promissa dote inter vinos certe pro executione illius promissio
nis de dote datur actio soli marito. nõ aũt mulieri. casus est in
l. si pro te. C. de do. pro. Regulariter aũt secus est in legato fa-
cto de dote in vltima voluntate marito pro muliere. qz vtriq; tã
marito q̃ mulieri daẽ actio ad ꝙsequendũ legatũ dotis in. l. ser
no, legato. §. si testatoꝝ. ff. de le. j. ꝛ. d. §. titio centũ. ꝛ ibi gl. vt dixi
25 in precedenti priuileg. ¶ †Centesimũuigesimũquintũ est, qz li-
bertus põt dotare filiã suã i fraudẽ patroni ꝛ sic diminuere ius
qõ hz patronus in bonis ipsius liberti p. §. sed nostra. instit. de
succes. lib. vt est casus in. l. j. in. §. sed si libertus. ff. q̃ in frau. pat.
ali. Et hoc est spãle solũ in ipso liberto vt ibi, nõ aũt hoc procee-
dit in alio debitore qui vellet dotare filiã suã in fraudẽ creditoꝝ
rũ suoꝝũ, vt est casus in. l. ait pretor. in. §. si cũ mulier. ff. q̃ in frau.
cre. rel'r aũt libertus nõ põt aliquid in fraudẽ patroni diminue
26 re, vt in toro ti. ff. que in frau. pat. ¶ †Centesimũuigesimũsex-
tũ est, qz mulier feudataria põt sunz feudum dare marito suo in
dotẽ sine licentia dñi, dũmõ det inestimatũ ꝛ nõ apponat aliqõ
pactũ de dote lucranda vt hr̃ p bal. in titulo qual'r oliz feu. po.
alie. in. §. donare. ꝛ ibi plenissime p. d. Ja. de alua. in sua lectu.
An aũt pr̃ possit dare in dotẽ suũ feudũ filie sue. Ja. ard. in ti.
qui. mo. feu. amit. sub rubricella. In dotẽ pro filia ꝛc. in summa
sua, dicit ꝙ pr̃ põt feudũ in dotẽ pro filia dare si nõ hz aliunde
vnde ipsaz dotare possit. ꝛ hoc ꝓbat p multa iura q̃ ibi allegat.
et in hanc sententiam vr̃ inclinare Cy. in rõne sui in. l. volũtas.
C. de fideicom. Sed tu tene quod pater non possit indistincte
dotare filiã suam dotando eam de feudo ipsius patris p text. in
d. §. donare. per rationẽ de qua ibi per dictum do. Ja. de alua.
Erit ergo spãle solum in muliere que vult dare in dotem suum
proprium feudum vt predixi. regulariter aũt feudum non põt
alienari sine ꝙsensu ꝛ licẽtia dñi. alias feudatarius cadit a iure
suo. vt in. c. i. de ꝓhi. feu. alie. p lota. cũ si. vide. j. in. ccxxi. priui.
27 ¶ †Centesimũuigesimũseptimũ est, qz vassallus põt constitue-
re donationem ꝓp nuptias in feudo. quemadmodũ mulier vas-
salla posset ꝙstituere dotem vt. s. in precedenti speciali dictum
est ſm bal. in. d. §. donare. qualiter olim feu. po. ali. qz dos ꝛ do-
natio ꝓp nuptias equiparantur, vt in auc. dos data. C. de do. an
te nup. Quod intellige ꝙcurrentibus illis que dicta sunt in mu
liere dotante vt statim dixi. regl'r aũt feudum non põt alienari.
vt in ti. de prohi. feu. alie. per lota. c. i. vide. j. in. ccxxij. priuile.
28 ¶ †Centesimũuigesimũoctauũ, qz vt credo mulier habẽs em-
phiteosiz, põt dare marito suo in dotẽ sine lnia dñi dũmodo det
inestimatã, ꝛ nõ apponat aliqõ pactũ de dote lucrãda. Et hoc
ad similitudinem feudi, qõ mulier põt dare in dotem ſm qõ. s. di
xi in priuileg. cxxvj. per illa eadem iura de quibus ibi dixi. Et
eadem rõnc dico ꝙ pater non põt dare in dotem suam in em-
phiteosim filie sue. per ea que ibi dixi. regl'r emphiteota nõ põt
ins suum alienare sine licentia domini. vt in. l. fin. C. de iure em-
phi. Quantũcũq; maritus dicaẽ dñs rei dare in dotem. vt in. l.
doce ancillam. C. de rei ven. do. ꝛ plene p gl. in. l. in rebus. C. de
iure do. Et eodẽ modo puto ꝙ maritus possit ꝙstituere *donario*
nem ꝓp nuptias in emphiteosi concurrentibus illis que dixi in
ꝙstituenda dote. an aũt emphiteosis sit obligata pro dote mu-
lieris q̃ꝫ recipit maritus. ponit Rof. in ti. de ac. vtili que datur
29 emphi. vbi format qõnem. ¶ †Centesimũuigesimũnonum est,
ꝙ si mulier dedit feudum in dotem qõ põt per ea que dixi. s. in
cxxvi. priui. nõ põt dare illã dotẽ ꝙstitutã de feudo estimatã. vt
dixi in. d. priui. regl'r aũt res data per mulierẽ in dotem põt da
ri estimate. vt in. l. quoties. C. de in. do. cũ si. vide. j. ccxcij. priui.

30 **Centesimumtrigesimum** †est, qz in do
te ō feudo cõ
stituta non põt apponi aliqõ pactum de dote lucrãda. et eodez
modo in donatione ꝓp nuptias constituta de feudo, vt hr̃ in. §.
donare. in ti. qualiter olim feu. pote. alie. Et eadem rõne idem
dico in dote ꝙstituta de re emphiteotica ſm ꝙ dixi in. cxxvij. ꝓ
uile. qz omnia ista procedunt ad paria. vt ibi dixi. regulariter
autem in dote potest apponi pactum de dote lucranda. per no.
in. l. j. ꝛ ij. C. de pact. conuen. ꝛ vide etiam. j. in. ccxxij. priuileg.
31 ¶ †Centesimũtrigesimũprimũ est, in dote ꝙstituta in feudo, nõ
hz locũ titulus. C. vnde vir ꝛ vxor. neq; auc. ibi posita. vt in. c. i.
de inuest. q̃ꝫ Titius accepit a Sempronio. Et lz Ray. ꝛ com
muniter doc. in. d. c. de inuest. ꝛc. ꝛ hoc ẽt dixit. d. Ja. de alua. i
c. i. an maritus succedat vxori. Et eadem rõne idẽ dico in dote
ꝙstituta de emphiteosi, ꝛ sic vxori nõ succedet maritus i tali do
te, regulariter autez vir succedit vxori ꝛ ꝛ̃ deficientibus liberis
ꝛ alijs. vt in. d. ti. ff. ꝛ C. vnde vir ꝛ vxor. vide. j. in. ccxxiij. priuil.
32 ¶ †Centesimumtrigesimũsecundũ est, qz si vxor dedit feudum
suum in dotẽ ꝙ põt. vt. s. sepius dixi, maritus tenẽ ꝛ ꝛz seruire
pro vxore rõne dicti feudi arg. in. l. i. C. qui ve. eta. ꝛ C. de natu-
libe.

lſbe. in l. ſi qs in fi. ꝛ anc. q mo. na. eſſi. ſui i. §. ſi ẋo ab initio, ꝛ3 Jac. ard. in ti. q mo. feu. amit. ſub rubzicella excuſaꝫ pp ſexū. regulariter ār maritus nō teneꝫ p vxore ſua. vt i ti. C. ne vxor p ma
33 rito vel eꝛ̄. ꝛ in. l. mulier bona. ff. de iure dot. ¶ Cēteſimūtrigeſimūterti ē, qz ſi vxor bēat vaſallū ꝛ egeat ipſa vxor adintozio ipſius vaſalli ꝛ ſiꝛ maritus, vaſallus excuſaꝫ ſi pzeeligat potius maritū q̄ꝫ vxozē, ſi ambobus ſeruitiū exbibere nō vz ꝑꝫ Ja. ard. in. c. i. an maritus incce. vxor. arg. ff. ad ſilf. l. ſi quis in graui. §. ſi cū ois. in fi. ꝛ ff. q vi aut clā. l. aut. §. ſed ſeruus. rſariter ār debitoz nō ꝓt alteri ſolnere creditoze inuito, vt pꝫ i. l. falſus. C. de fur.
34 ꝛ i. l. ſi ꝓcuratoꝛ. ff. de qdi. ob. can. ꝛ i. l. ẋo ꝓcuratoꝛ. in §. ſed ꝛ ſigs. ff. de ſol. ꝛ arg. in. l. ij. ff. ſi cer. pet. ¶ †Cēteſimūtrigeſimūquartum eſt, qnia ſi ſeruus tanquam liber contraxerit matrimonium q̄ valet tantum inter liberas perſonas. vt in. l. inter liberas. ff. ad. l. iul. de adul. eo ſeruo facto liberō tenetur ipſe mulieri ad illud q̄ ipſe recepit velut dos a muliere. vt in. l. ſi ſerua. ff. ō iure do. in pzin. rſariter ār ſeruus nō teneꝫ eo facto libero de bis
35 q̄ geſſit in ſeruitute. vt. C. an ſeruus ex ſuo facto. l. q̄ꝫ ſis. i. l. creditoꝛibus. ꝛ. l. ꝓmiſiſſe. ꝛ gl. no. in. d. l. ſi ſerua. ¶ †Cēteſimūtrigeſimūquintū ē, qz ſi maritus ſol. mat. offerat vxoꝛi dotē q̄ſtētē i gñe vel i q̄ſtitate vir liberaꝫ ipſo iure ſecuto rei oblate iteritu. vt
36 raꝫ ope excep. vt ibi. ¶ †Cēteſimūtrigeſimūſextū ē, qz ſi aliqs cūq; de illo fundo ſit ꝓhibita alienatio p. l. iulianus. ō fundo dotis. tñ debeꝫ eſtimatio legatario. ita tenēt doc. i. l. iuriſgētiū i. § p cto. regulariter ār qñ qs legat in ſuo teſtō rē ꝓhibitā alienari ob
37 apud iulianū. §. fi. ff. de leg. ¶ †Cēteſimūtrigeſimūſeptimū ē, qz ſi maritus nō eſt ſoluēdo inſolidū qz dolū q̄miſit nō bꝫ bñficium vt q̄dēneꝫ in q̄ſtū facere poteſt in duobus caſibus, ꝛ3 alias habe at boc beneficium. Primus caſus eſt ſi ipſe maritus commiſit dolum machinatum in vxozem circa res ꝓpzias ipſius mariti. Secus ſi eſſet dolus machinatus in alium quam in vxozem. Se cundus eſt ſi ipſe maritus commiſit dolum machinatum ſiue in vxozem ſiue in alium circa ipſas res dotales. hi duo caſus ꝓzo bantur in. l. etiam. §. licet. ff. ſol. mat. ꝛ in. l. vnica. §. cum autem. C. de rei. vxo. act. ꝛ ibi no. regulariter autem maritus habet bene ficium boc vt condemnetur inquantum facere poteſt. ſ. habita ratione ne egeat. vt in. l. maritum. ff. ſol. mat. ꝛ. d. § cum autez. ꝛ in. l. in condemnatione. ff. de reg. iur. ꝛ iſtud bñficiū nō trāſit ad
38 bꝫdes mariti niſi ſint filij vel ipſius mariti vel ēt mulieris vt i. d. l. maritū in fi cū. l. ſeq. ꝛ in. l. etiam in pzin. ff. ſol. mat. ꝛ ibi no. ¶ †Cēteſimūoctauū eſt, qz ſi vxoꝛ non ſoluit dotem marito ante biennium contracto matrimonio poſt biennium elapſum dice tur eſſe mozoſa abſq; alia interpellatione mariti vel alterius, vt eſt caſus in. l. fi. §. ꝓterea. C. de iure dotium. regulariter autem quis non conſtituitur in moza niſi per interpellationez bominis. vt in. l. moza. ff. de vſur. ꝛ habetur in. l. ſi ex legati cauſa. de verb.
39 oblig. vel per lapſum diei appoſiti per ꝯbentes vt in. l. magnam .C. de ꝯben. ꝛ commit. ſtipu. ¶ †Cēteſimumtrigeſimumnonū eſt, qz ſi maritus fuit negligens circa rem dotalez q̄ poſtea exuſta eſt nō tenetur licet teneꝫ ſi extaret, ꝫ bñ in. l. ſiij. in fi. ff. de impen. in rebus dota. fac. regulariter autē qui fuit in dolo vel ne gligens circa aliquam rem ob cuius dolum vel negligentiam teneꝫ re extante. vt in. l. doli verbum. §. fi. ff. de ſer. corrup. ꝛ ibi
40 no. in gl. q̄ ponit etiam alios caſus fallentie ab iſta regula. ¶ †Cēteſimumquadrageſimum eſt, qz ſi maritus eſt debitoz mulieris ꝛ mulier volens conſtituere dotem dicat ſocero. ſ. patri mariti. Quod filius tuus mihi dꝫ id doti tibi erit. Intelligiꝫ de obligatione filij non autem de obligatione ſoceri que poteſt eſſe minoꝛ quam obligatio filij vt qz tantum non eſt in peculio vl̄ tantum non eſt in eius rem verſum, vt in. l. nuptura. ff. de iure do tium. regulariter ſecus eſt, qz in obſcuris ſemper quod minimuꝫ
41 eſt ſequimur. vt in. l. inter pares. in fi. ff. de re iudi. ꝛ in. l. nūmis. ff. de leg. iij. ¶ †Cēteſimumquadrageſimūꝓmum eſt, qz non ſolum filiafa. ſed etiam materfami. poteſt habere dotem que dꝫ peculij ꝓfectitij vel aduentitij. vt in. l. ꝓfectitia per totam. l. in fi. ff. de iure doti. regulariter autem filijfa. tantum dicunt ba
42 bere peculium ꝓfectitium vel aduentitiū ꝛc. vt in. l. fi. in fi. C. de inoffi. teſt. ꝛ in. l. paterfa. ff. de verb. ſigni. ¶ †Cēteſimumſecundum eſt, qz donatio ꝓpter nuptias facta mulieri etiam vltra quingentos ſolidos valet ſine inſinnatione. vt. l. minoꝛibus. ꝛ ibi no. ff. de dona. ante nup. ſicut etiam donatio facta de dote vt in. l. fi. in pzin. C. de iure do. regulariter ār donatio vltra quingentos ſolidos non valet ſine inſinnatione. vt in. l. ſi quis ꝓ redemptione in fi. C. de do. facit q̄ dixi. §. in pzini. l. ſimilis eſt iſte caſus alio q ponit. §. in pzima centuria. nu. l. ſed donandum non nihil eſt memozie humane que vix omni ex
43 parte ſui cōſtat. Fragrier. ¶ †Cēteſimūquadrageſimūtertiū eſt, qz ſi mulier accepit a marito hypotbecā expreſſaz ſuper certis rebus ipſius mariti ꝓ ſecuritate dotis ſue, tñ hoc pactū nō facit vt alia bona videātur liberata ab hypotbeca tacita, vt no. per gl. in. l. fi. C. de pac. connen. taz ſuper dote ꝛc. regulariter autem in alijs caſibus extra dotem ſecus eſt. vt in. d. l. fi. in ver. ꝛ ſi
44 quidem, ꝛ ibi per Ang. ¶ †Cēteſimumquadrageſimnmquartum eſt, qz non tz renuntiatio facta p mulierē ſup bonis viri hypotbecatis tacite, qz p talem renuntiationem vl̄ ſe obligare ꝓmarito qō non poteſt, vt in auc. ſi qua mulier. C. ad velleia. qz ipſa poteſt per exceptionem repelli. vnde qz qui poteſt exceptiōe repelli vl̄ teneri, non tz renuntiatio per iſtam mulierem quaſi videatur ſe ꝓ marito obligare, vnde non tz vt dixi ſm Jaco. de are. in. l. menia. §. fi. ff. ſol. mat. quod eſt verum in vltimis bonis viri. vt ibi per Ray. ꝛ plene per eum in. l. inbemus. C. ad velleia. regulariter autem quilibet poteſt renuntiare iuri ꝓ ſe introducto. l. ſi quis in conſcribendo. C. de pac. cum ſimi. Aduerte tñ circa boc qz mulier aliquando renuntiat viro in bonis viri, ꝛ loquitur. l. etiam conſtante. C. ad velleia. Aliquando contrabenti cum viro in bonis viri, ꝛ tunc loquitur. l. inbemus ꝓallega eo. tit. Aliq̄ñ renuntiant ꝯbenti cum viro in bonis dotis vel donationis ante nuptias, ꝛ tunc loquitur auc. ſiue a me. C. eo. titu. ad velle. ſm Jac. de but. in. d. l. ēt q̄ſtante. quā. l. intellige in bypotbeca tacita. Secus autem in expreſſa. vt in. l. qō ār. §. ſi vxoꝛ. ff. de dona. inter virum ꝛ vxozē, ſm Pet. ꝛ Cy. in. d. l. ēt q̄ſtante.
45 ¶ †Cēteſimūquadrageſimūquintū eſt, qz marītus q eſt ꝓcuratoꝛ vxoꝛis, vt. l. marit⁹. C. de ꝓcura. teneꝫ tñ de leui culpa, vt in. l. ſi. ꝛ ibi gl. no. C. de pac. q̄ē. tā ſup dote ꝛc. reglr aūt ꝓcuratoꝛ tenetur etiaz de leuiſſima culpa. vt. C. mād. l. a ꝓcuratoꝛe.
46 ꝛ ibi no. gl. ¶ †Cēteſimūquadrageſimūſextū eſt, qz tz p depoꝛtationē vel aque ꝛ ignis interdictionē q̄ingentē in perſona viri non ſoluaꝫ matrimonium ſi caſus in quē maritus incidit nō mutet affectionē vxoꝛis, nibilominus mulier pōt repetere dotez. ſ. a fiſco inuadēte bona viri dānati, vt in. l. i. C. de repu. ꝛ ibi no. regulariter autem dos non repetitur conſtante matrimonio, vt in
47 l. j. ff. de in. do. niſi viro vergente ad inopiā, vt in. l. ſi cōſtante in pzin. ff. ſo. ma. ꝛ in. l. vbi adbuc. C. de iur. do. ¶ †Cēteſimūquadrageſimūſeptimū ē, qz mulier obſignādo doteꝫ marito ſine depoſitione liberaꝫ, vt in auc. dos data. C. de do. ante nup. regulariter aūt requiritur obſignatio ꝛ depoſitio vt debitoꝛ libereꝫ. vt in. l. obſignatione. C. de ſol. cū ſi. et ita audiui viua voce dicentē
48 dñm Benedictū de ſala dū legeret illā auc. dos data. ¶ †Cēteſimūquadrageſimūoctauū eſt, qz ſi marito eſt ſoluta dos q̄ fuerit p mulierē vel eius patrē ꝓmiſſa. Et poſtea res dotales eni caꝫ maritus pōt agere de euictione ꝯ mulieré vel eius patrem actione pzima qua potuit exigere doteꝫ. vt in. l. q res. in pzin. ff. ō ſolu. reglr aūt nō pōt agi pzia actiōe, ſed agiꝫ actiōe vtili datina vt in. l. ſi pdiū. C. ō euic. ꝛ in. l. elegāter in pzi. ff. ō pig. ac. ꝫ bar. i d. l. q res. in pn. et q̄ reglr nō poſſit agi pzia actiōe re q̄ erat ſoluta euicta eſt caſus in ea. l. q res. in §. diuerſuꝫ. ff. ō ſol. q̄ eſt notādū. ꝛ ēt p bar. in. l. ſi qs alīā. e. ti. ¶ †Cēteſimūquadrageſimūnonū eſt, qz mulier dotata bꝫ obligata bona mariti ꝓp alimēta ei mulieri deernēda ꝫ Buil. in. l. ſi cū doteꝫ in. §. ſi aūt i ſeuiſſimo. ff. ſol. matri. argu. l. gaius. ff. de annuis lega. ꝛ l. lucius. ff. de alimen. ꝛ cib. leg. regulariter autem ſi non eſſet dotata ſecus eſt ſer. arg. C. qui. po. in pig. habe. l. aſſiduis. i. in rationibus dicte legis ſecundum Ray. in. d. §. ſi autem in ſeuiſſimo.
50 ¶ †Cēteſimūquinquageſimum, eſt quia pater tenetur dotare filiam toties quoties opus erit argu. ff. de edē. l. veluti. §. j. fauoꝛ doris. vt in. l. j. ff. ſol. ma. de quo plene per Ray. in. l. ſi cum doteꝫ. §. i. ff. ſoluto matri. regulariter aūt ſecus vl̄, qz eoipſo quod quis ſoluit illud qō tenebaꝫ eſt liberatus vt inſti. quib. mo. tol. obli. in pzin. ꝛ nunq̄ plus teneꝫ, qz actio extincta non reuiſcitatur. l. qui res. in §. aream. ff. de ſolu. Et maioꝛ ratio videbatur in patre q̄ deberet liberari in perpetuū per pzimam dationē dotis, quia ipſe eſt obligatus ad filiā dotādaz ex diſpoſitione legis vt in. l. qui liberos. ff. de rit. nup. ꝛ in. l. ſi. C. de do. ꝓmiſ. Et mirum agiꝫ cū lege q̄ꝫ cum homine. vt bñ in. l. celſus. ff. de ar. ꝛ in. l. ꝛ ſi poſt tres. ff. ſi quis cau. Item qō regula ſi in contrarium eſt opti mū arg. in. l. ſi fideicōmiſſaria. in. §. ſi qs deceſſ. ff. de leg. iij. vbi ſi teſtatoꝛ legādo. x. alicui cū boc q̄ ſi perdiderit q̄ rurſum bēat x. ꝛ legatarius ſemel perdidit. x. recte agit ad alia. x. Sed ſi ꝓ

dat illa .x. scđo loco soluta nunq̃ plus põt agere, qz illa scđa solutio qsumpsit legatũ ergo multo fortius pr̃ videbaĩ liberatus, vbi non est expressum in iure quod pater teneatur quoties opus erit vel rursus.

51 ¶ †Centesimumquinquagesimumprimum est, qz maritus põt qstituere in mora mulierem per simplicem interpellationẽ, etiaz sine litis contestatione vt resultet omnis effectus more, hoc pbo per .l. fi. in fi. C. de iure do. ibi z ꝑm legem petere queat. zc p qđ verbũ petere quidam dicebãt qđ requiritur litis contestatio, qz añ litẽ qtest. q non ỹt petere sz petere velle. l. amplius nõ peti. cũ si. ff. rem ra. ba. Sed ego retorqueo illud verbum cõtra ipsos qz ibi pferẽ a lege, vt in casu illius .l. fi. in fi. verificaĩ per simplicem interpellationẽ, vt habetur no. p Bar. in .d.l. amplius nõ peti. Et ita loquiĩ .d.l. fi. vbi autem verbum petere proferur ab homine, tunc bene requiritur litis contesta. vt in .d.l. amplius. Et hoc tenendo illam opinionẽ qđ actio de dote ex parte mariti sit stricti iuris, quam tenet Jac. de are. in .l. de diuisione. ff. soluto matri. regulariter autem in qtractibus stricti iuris requiritur litis contesta. ad qstituendũ quem in mora, vt .l. videamus .§. si actionẽ. ff. de vsu. Sed tamen tenendo cõem opi. qđ ista actio sit bone fidei, etiam ex parte mariti, vt dixi supra. in. xlvj. privilegio. Istud non esset speciale in dote ex parte mariti, imo esset ius commune.

52 ¶ †Centesimumquinquagesimũsc̃m est, qz licet maritus sustineat onera matrimonij, quia matrimoniuz est õctũ zc. posito qz mulier nõ soluerit dotẽ, nihilominus ipsa nõ ẽ in mora reipsa, imo requiriĩ interpellatio vel si interpellatio nõ fuit facta requiriĩ lapsus biẽnij, vt in .l. fi. C. de iure do. regulariter ãt eo ipso qđ vnus ex ꝯhentibus vltro citroq̃ obligatus facit illud ad qđ teneĩ alius est tunc in mora sine aliqua interpellatione, vt in .l. iulianus. si fructibus. ff. de act. emp. z in .l. curabit C. de ac. emp. vel dic aliter vt no. per glo. z doc. in .l. de diuisione. ff. solu. ma. vbi de hoc plene scripsi.

53 ¶ †Centesimũquinquagesimumtertiũ est, quia quando pater egit actione de dote, z filia sua tacet, in dubio videtur filia consentire, vt in .l. ij. §. voluntatem. ff. solu. mat. regulariter ãt tacens non vr̃ qsentire nec dissentire, sed tz mediũ. vt in regula qui tacet. Et si p illud mediuz adheret alicui illoꝝ extremoꝝ magis adheret ꝯdictioni, quia non est verisimile qđ aliquis velit damnum suũ. l. cuz de indebito. §. j. ff. de proba. Et si vis videre quomodo intelligatur illa regula qui tacet vide per Ray. in .d.l. ij. §. voluntatem. ff. solu. matri. vbi plene per eũ.

54 ¶ †Centesimumquinquagesimũquartum est qz litis qtestatio facta per patrẽ in actione de dote non facit transire cãm ad heredes ipsius patris, imo qsolidatur in personam ipsius filie sive sit heres patris sive non. vt .l. vna. in. §. parenti enim. in ver. z si nec dũ. C. de rei vxo. act z ibi per gl. regulariter autẽ qtra est, quia actiones perpetuanĩ p litis qtestationẽ, vt actiones que alias non transirent ad heredes tunc transeant, vt insti. de perpe. z tẽpo. ac. in. §. pe. Quod dixi de litis cõtesta. facta per patrem. Idẽ est de litis qtesta. facte per procuratorẽ constitutũ per patrẽ de voluntate filie qz similiter isto casu morno patre actio consolidatur in persona filij, vt in .l. si mari.

55 in. §. si voluntate. ff. solu. matri. ¶ †Centesimũquinquagesimũquintũ est, qz maritus põt opponere exceptionẽ qđ non queniaĩ nisi inquantũ facere põt etiã post sniam in executione snie lz sit exceptio peremptoria, vt in .l. ex diuerso in. §. fi. j. eod. ti. z ibi gl. no. Idẽ tz gl. in .l. j. C. de in. z fac. igno. regulariter añt exceptio peremptoria non potest opponi post sniam, sed ante sniam qñcũq̃ sic, vt in .l. peremptorias. C. sen. rescin. non pos. docto. tñ dicunt qđ ant exceptio est peremptoria, z tũc loquiĩ .l. perẽptorias. Aut est exceptio que nõ vulnerat seu perimit actionẽ sed moderat, z tunc loquiĩ .l. ex diuerso. §. fi. gl. sed dicunt vt dixi. §.

56 ¶ †Centesimũquinquagesimũsextuz est, qz q̃tumcunq̃ soluto matri. predĩ dotale remaneat dotale, vt in .l. etiam. ff. de fun. dota. tñ spãliter in casu isto est inductũ qp ipsum predium possit prescribi, vt in .l. in rebus in. §. ois. C. de iure do. z not. ẽt in .d.l. etiam regulariter añt predĩ dotale non põt alienari nec vsucapi vel pscribi, vt insti. qui. alie. licet vel nõ in prin. z in toto tit. ff.

57 z. C. de fun. do. ¶ †Centesimũquinquagesimũseptimũ est, quia si maritus paciscaĩ cũ vxore vt eo morno i matrimonio dos remaneat apud liberos suos, vel sic paciscaĩ vt quoquo mõ soluto matri. liberis intervenientibus dos apud virũ remaneret eo ꝑdefuncto z supstite relicta vxore non vz pactũ, sed vxore ꝑdefuncta z eo supstite relicto sic, vt in .l. ij. ff. de pac. dotali. regulariter autẽ in alijs pactũ vr̃ dẽre intelligi indifferenter quocũq̃ ꝯhentium morno primo, quia cessat ratio sup qua fundaĩ .d. l. ij. ergo z iuris dispositio. l. adire. §. q̃uis. ff. de iurepat. Scđo quia cõtractus nõ debet claudicare. vt in .l. iul. in. §. si quis aptipillo. ff. de act. emp. Et qz qđ statuitur in vno de correlativis cẽ set statutũ in alio. vt in .l. ij. C. de indi. vidui. toll. Et vltio, qd hoc sit spãle in dote vr̃ velle gl. in .l. ambiguis. ff. de regu. iur.

58 ¶ †Centesimũquinquagesimũoctauuz est, qz si reperiunt duo instrumenta facta eodez die zc. vnum dotale aliud non dotale nec appareat qđ instrm fuerit prius qfectum mulier debet preferri. ar. l. j. ff. so. ma. fauore dotis, qđ ego credo verum etiam si aliud instrumentũ non dotale bẽret hypothecam expressaz quia licet alias. s. qñ est anterius tale instrumentum preferaĩ mulieri habenti tacitam hypothecam ꝑm veram opinionem de qua in. l. assiduis. C. qui po. in pign. ha. tamen isto casu qnando nõ apparet fauemus potius mulieri. arg. l. in ambiguis. ff. ó in. dote gulariter autẽ vr̃ qđ debeat concurrere, quando reperiunt talia, quoruz vnum est fauorabilius altero per ea que habentur in .l. privilegia. ff. de privileg. credi. facit. l. si duo in princ. ff. si posſi. z ita ponebat By. casuz. in .l. j. ff. so. ma. vt ibi refert Ray.

59 ¶ Centesimũquinquagesimũnonũ est, qz si mulier hz instrumẽtũ dotis, z fiscus instrumentũ obligationis bonoruz eiusdẽ debitoris eodem die confecta, nec appareat de ordine temporis pfertur mulier. z ita tenet By. in .l. j. ff. so. ma. per .l. non puto. ff. ó iure fisci regĩr autem fiscus z mulier paribus passibus ambulãt z habent quasi paria privilegia, vt in .l. ij. C. de iur. fis. hinc est qz si reperiuntur duo instrumenta dotalia confecta eadem die, nec appareat de ordine temporis vnum alteri non pferẽ, imo simul concurrunt ꝑm By. in .d.l. j. ff. solu. ma. per .l. privilegia cuz sua materia. ff. de priui. credi. facit. l. si duo in prin. ff. vti posſi. no.

60 ¶ Centesimũquinquagesimũ est, qz si mulier pferat duo instrumenta contraria, z sibi invicem fidem derogantia, quoruz vnuz est dotale aliud non dotale. Instrumentũ dotale attendiĩ, z facit fidẽ, qz illud est fauorabilius altero. argu. l. j. ff. sol. ma. z arg. eorum que no. gl. in .l. optimam. C. de ꝯhen. z qmit. stipu. in glos. super verbo, z melius quidem regulariter autem quãdo ab vna edemq̃ parte pferunt seu producunt instrumenta vel scripture contrarie nihil firmitatis possint habere, vt in .l. scripture. C. de fide instru. pro quo. l. vbi repugnantia. ff. de regu. iur. z ita puto ego limitandam esse. d.l. scripture. licet docto. nullibi tangant quos videriz. Et isto modo posset poni casus in .d.l. j. ff. so. ma.

61 vltra alias casus positiones doc. ¶ Centesimumsexagesimum primum est, qz si maritus hz duos creditores q hñt obligata bona ipsius. s. primum. i. primo loco z tpe ꝯhentem, z ꝑm. s. secundo loco z tpe ꝯhentem z vxor renuntiat iuri hypothecarũ in persona creditoris secundi, z non primi. z res viri ab aliquo detinẽtur extraneo z agant isti tres hypothecaria ꝯ extraneum possidentem, dicens quilibet se potiorem vxor ipsa preferetur ar. l. in ambiguis. ff. de reg. iur. z. l. j. ff. so. ma. regulariter autez vr̃ secus per ea q̃ plenissime no. gl. in .l. claudius felix. ff. q por. *in pig. ha.* be. vbi ponit istud spãle in gl. magna in ver. vnde q̃ritur vt intelligas dubium, dic vt ibi plenius glo. declarat tam in prin. ipsius gl. q̃ in .d. ver. vnde queritur. Et ꝑm illam gl. Ray. vltra alios doc. ponebat casum in .l. j. ff. so. ma. q̃ gl. qđã damnãt z male vt

62 ibi dixit Ray. ¶ †Cetesimũsexagesimũ secũdum est, qz si maritus stipulaĩ ab vxore certã ꝑmissionẽ simpliciter sine expressione cãe, z mulier ꝑmittat simpliciter sine expressione cãe, talis stipulatio vz z subintelligiĩ a iure cã dotis, vt in .l. qđ añt. ff. de iure do. Et eodem modo in donatione propter nuptias vt ibi. regulariter añt stipulatio sine cause expressione non vz. vt in .l. ij. i. §. idem z circa. ff. de doli excep. qz obstat exceptio doli vt ibi. Et b puto voluisse gl. in .l. j. ff. sol. mat. super verbo semper circa me-

63 dium ipsius gl. dum allegauit. d.l. q añt. ¶ †Centesimũsexagesimũtertiũ est, qz dotis promissio metu extorta ipso iure non valet. vt in .l. si mulier. in. §. si dos. ff. quod me. cau. z ibi no. per gl. lz Bar. ibi aliter videaĩ intelligere. regulariter añt metu extorta ꝑmissio tz sed petiĩ restõ per actionnem ex illo edicto qp me-

64 tus causa in toto ti. ff. z C. qp me. ca. ¶ Centesimũsexagesimumquartum est, qz si mulier minor an. xxv. promittat dotẽ viro suo vltra patrimonium suum non valet promissio ipso iure, vt no. in .l. vna. C. si aduersus dotem. z in .l. sine generaliter. in princ. ff. de iure do. fauore dotis z minoris etatis. regulariter autẽ promissio facta vltra patrimonium promittentis vz, qz difficultas q̃ nõ excusat. vt in .l. continuus. in. §. illud. ff. de ver. obli. quod autem si mulier promittat dotem vltra vires matrimonij sui. z est decepta vltra dimidiam iusti pretij vel etiam j. sine mulier sit minor sive maior vide quod scripsi. s. eo. in. xviij. priui. vbi de hoc dixi.

65 ¶ †Centesimumsexagesimumquintum est, qz in dubio q̃n mulier se nubit videtur dare omnia bona sua in dotem. vt in .l. mulier

lier bona. ꝛ ibi no. ff. de iure dot. ꝛ simliter qñ mulier transit ad
secunda vota. Jn dubio dos primi matrimonij vꝫ tacite querti
in ꝑm matrimoniũ, vt in. l. dotem que impius. e. titu. ff. de iu. do.
regulariter añt quis non videtur bona sua in alinz transferre, ar
gumen. l. cum de indebito. ℣. j. ff. de proba. Jtem regulariter con
uentio facta cũ vna ꝑsona non extenditur ad aliã, vt in. l. si vnus
℣. ante omnia. ff. de pac. facit ꝙ no. in. l. in ambiguis. ff. de iu. do
tium de quo ꝑ Bar. in dispu. sua mulier habens amplum pa
66 trimonium. ℂ † Centesimumsexagesimumsextum est, qz quan
do vterqz. s. tam maritus quam mulier egit maritus condemna
tur insolidũ ꝑm Ray. in. l. si maritus in id ꝙ. ff. so. ma. lz quidaz
ꝛ, vt ibi per eum, regulariter autem maritus ꝺēnaꝛ, mulier in
quantum facere põt non añt insolidum, vt in. l. maritum. ff. solu.
marimo. ꝛ in. l. vna in. ℣. cum autem. C. de rei vxo. ac.
67 ℂ † Centesimumsexagesimumseptimum est, qz si maritus facit
expensas in re dotali equivalẽtes toti fundo. j. annum, vt habeꝛ
plene in. l. ꝙ dicitur. ff. de impen. per glo. ꝛ doc. regulariter añt
ꝯtũcũqz quis faciat expensas in re mea non desinit esse mea, vt
68 l. fundo. ff. de rei ven. faciat. l. si seruos. ff. de pigno. actio.
ℂ † Centesimũsexagesimũoctauũ est, qz vbi quis sustinuit one
ra matrimonij ante nuptias, vt puta, qz nondum nubilem mulie
rẽ duxit ꝛc. de equitate fructus nõ debent restitui, immo eos lu
craꝛ ꝑm Azo. in sum. C. de iur. do. regulariter autem fructus ꝑ
cepti ante matrimo. de iure ℨctum augent dotem, vt in. l. do
69 tis fructus. ℣. j. ff. de iu. do. ꝺ quo tamen dic, vt ibi per gl. q̃ vide
tur ℨria huic dicto. ℂ † Centesimumsexagesimumnonuz est, qz
maritus ꝛ vxoꝛ invicem sibi succedunt insoliduz ab intestato qñ
in matrimonio fuit data dos per mulierem, vt in. l. vnica. C. un
de vir ꝛ vxoꝛ regulariter autem, quando matrimonium fuit ℨ
ctum sine dote non succedunt sibi invicem insolidum, immo di
stinguit, vt in auc. preterea. C. vnde vir ꝛ vxoꝛ.

70 **Centesimumseptuagesimũ** † est, qz promisit dare fundum in dotem marito tradendo eum fundum
liberatur a sua obligatione personali qua tenebatur, lz ipsa mu
lier domina remaneat ꝑm opi. illoz qui dicunt ꝙ mulier est do
mina rei dotalis. de qua opi. habeꝛ in. l. in rebus. C. de iure do.
boc no. glo. in. l. acceptam. C. de vsur. in gl. super verbo inhibea
tur, regulariter añt ad hoc vt ille qui promisit dare libereꝛ. de
bet transferre dñium in accipientẽ, ꝛ alias non liberatur, vt in.
71 itaqz. facit. l. claudius. ff. de ℨben. emp. ℂ † Centesimũseptua
gesimum primum est, qz non valet pactũ ꝙ maritus ꝙueniaꝛ in
solidũ vltra q̃ facere po ssit, vt i. l. alia. in ℣. eleganter. ff. so. mat.
regulariter añt vbi quis nõ põt ꝙueniri nisi inquantũ facere põt,
pacisci potest ꝙ ꝙueniaꝛ insolidum, ꝛ valet pactum, vt in. l. si cõ
uenit. ff. de re iudi. ꝛ est ratio qz in primo casu est favoꝛ psone, in
secundo autem casu est favoꝛ contractus tm̃. Jta dicit gl. in. l. si
72 quis crediderit. ff. de pac. ℂ † Centesimumseptuagesimumsecũ
dum est, qz si maritus interposuit stipulationem de dote lucrã
da in casu quo vxoꝛ decederet sine liberis quo casu talis stipu
latio demũ vires recipit si maritus superuinat, vt in. l. ij. ff. de pa
ct. ꝛ maritus ꝛ vxoꝛ simul perierint, stipulatio capit vires ꝛ sic
maritus lucratur dotẽ, vt in. l. qui dos. ℣. si maritus. ff. de reb. du
bijs, ꝛ ibi gl. videꝛ hoc sentire. regulariter autem secus est, vt ꝑ
baꝛ in. l. inter vir. eod. ti. vbi vxor cenetur supuixisse seu mari
tus censeꝛ non supervixisse. Alias donatio de qua ibi non ℨfir
73 mareꝛ, vt hz in. l. i. C. de do. int. vi. ꝛ vxo. ꝛ hoc vꝫ velle gl. i. d. l.
tertium est, qz fideiussores sup dote nõ pñt dari ex parte mariti
ꝛ si dederit fideiussores nõ tenẽtur, vt in. l. i. ꝛ ij. C. ne fideiuss. do
tiũ den. ꝛ h est priuilegiũ sup dote in favoꝛẽ mariti. regulariter
añt omni obligatione accedit fideiussoꝛ, vt in. l. j. ff. de fideiusso.
74 ℂ † Cẽtesimũseptuagesimũquartũ est, qz pp onera matrimo.
ex parte mariti. vsure ex cã dotis sunt ꝓmisse ẽt in iure canoni
co, vt extra de vsu. c. salubriter. ꝑm Jac. de are. in. l. insulã. ℣. vsu
ras. ff. so. ma. ꝙ dic vt ꝑ Jnn. in. d. c. salubriter. ꝛ ꝑ Cyn. de rei
vxo. act. regulariter añt vsure sunt ꝓhibite nõ solũ de iure cano
ni. sz ẽt de iur ciuili. vt no. i auc. ad hec C. de vsur. ℂ † Cẽtesimũ
75 septuagesimũqntũ est, qz ꝑ matrimoniũ ℨctũ cũ ꝙncubina, ita de
rint instrumenta dotalia, vt in. l. cum quis a muliere, ꝛ in. l. seq.
ꝙ in auc. ibi posita. C. de natu. liber. regulariter añt dicti filij na
turales per solum matrimoniũ sine instrumentis dotalibus non
76 legitimanꝫ, vt ibi. ℂ † Centesimumseptuagesimumsextum est,
qz instrumenta dotalia faciunt valere matrimonium inter cer
tas ꝑsonas ꝙ alias contractũ sine illis instrumentis dotalibus
non valeret, vt est casus in. l. imperialis. in versi. dumtamen C.
de nup. regulariter autem matrimoniũ vꝫ sine dote, vt in. l. fin.
C. de dona. ante nup. ꝛ in. l. iij. C. de iu. do. Et silr vꝫ sine instris,
vel scriptura, vt in. l. in sponsalibus nihil interest. ff. de spon. ꝛ in
77 l. neqz sine. C. de nup. ℂ † Centesimũseptuagesimũseptimũ est,
mulier põt petere a marito vel alio aduersario instra sibi edi ẽt
ad fundandũ suã intẽtionẽ in actione de dote. Sicut ẽt fiscus põt
vt in. l. iij. C. de edẽ. arg. l. j. ff. sol. mat. ꝛ qz fiscus ꝛ mulier parib⁹
passibus ambulãt, vt in. l. ij. C. de priui. fisci. regulariter añt in
strumenta non edunt actori ad suã intentionẽ fundandã. l. j. ꝛ l.
ꝙ accusare. ꝛ in. l. fi. C. ꝺ edẽ. Et istud dixit dñs meus sub dubio
78 forte i. d. l. j. C. de edẽ. vt ibi eũ. ℂ † Cẽtesimũseptuagesimũocta
num est, qz si aliqd legaꝛ mulieri noie dotis cũ morieꝛ ea nupta
statim petit legatũ nõ expectata morte, ꝛ hoc favore dotis, vtpu
to, ꝛ ẽt matrimonij, ita vꝫ velle glo. que nõ est alibi in. l. cuz tale.
in. ℣. menie. ff. de ꝙdi. ꝛ dem. ꝑm Ugo. regꝛ añt expectareꝛ dies
mortis in aliis legatis vt ibi no. glo. Vel dic ꝙ regulariter tale
legatũ nõ vꝫ qz ꝙferꝛ in tps quo nõ est dos scz soluto matri. ar
79 gu. l. usufructũ. ff. de usufru. leg. ꝛ in. l. titio. ff. de usufr. ℂ † Cen
tesimũseptuagesimũnonũ est, qz maritus nõ põt opponere exce
ptionẽ nõ numerate dotis nisi. j. certa tpa, de qbus hz in. l. fin. ꝛ
in auc. quod locum. C. de do. can. nõ nume. regꝛ añt oẽs excep
tiones sunt ꝑpetue, vt. l. pure. in fi. ff. de dol. exce. ita dicit glo.
80 in. d. l. pure. ℣. fi. ℂ † Cẽtesimũoctuagesimũ est, qz si mulier agat
contra maritum ad repetitionem dotis, ꝛ probet maritum fuisse
confessum se recepisse dotem, ꝛ maritus excipiat quod dos sibi
nunqz fuit numerata, mulier debet probare ꝙ imo dos fuit nu
merata marito, non añt maritus debet probare ꝙ ei non fuerit
numerata, vt not. in. d. l. pure. in. ℣. fi. regꝛ añt sicut agẽs hz ne
cesse probare suam intentionez, vt in. l. qui accusare. C. de eden.
ꝛ in. l. ei qui dicit. ff. de probatio. ita etiam reus habet necesse ꝑ
bare suam exceptionem. l. j. ff. de excep. ꝛ in. l. j. C. de probatio. ꝛ
81 in. l. in exceptionibus. in prin. ff. de proba. ꝛ boc vult glo. in. d. l.
pure. in fi. ℣. fin. ff. de excep. ℂ † Centesimumoctuagesimumpri
mum est, quia quando filiussa. maritus convenitur actione de
dote soluto matrimonio non convenitur insolidum, sed tantum
inquantum facere potest, vt in. l. si filiofamil. ff. soluto matrimo
nio. regulariter autem filiussamilias convenitur insolidum, vt
in. l. si quis cum filio. ff. de pecul. ꝛ not. in. d. l. si filiussa. per glo.
82 magnã. ℂ † Centesimũoctuagesimũsecũm est, qz si maritus cõ
misit culpã in rebus dotalibus ꝓp q̃z desijt posse facere perdit
bñficiũ ne cõveniaꝛ vltra q̃z facere possit, qz tunc condẽnabitur
insolidũ. vt in. l. ẽt. ℣. lz. ff. so. ma. regꝛ antẽ illi qui habent bene
x ficiũ ne conveniantꝫ vltra q̃z facere possint non ꝓdũt illud bene
a ficium si sua culpa desierunt posse facere dumtm̃ non dolo. vt in
l. verum in tẽpus in fi. ff. ꝓcu soc. ꝛ hoc ibi no. glo. Quidã tamen
vt Jac. de are. in. d. l. ẽt. ℣. lz volunt qꝺ maritus non perdat il
lud beneficium ꝓp culpã. ꝛ respondẽt ad. ℣. lz qꝺ maritus ꝺe
stat culpã vt in illo. ℣. lz, scz quantũ ad hoc vt teneatur de culpa
non quãtum ad hoc vt perdat illud beneficium.
83 ℂ † Centesimũoctuagesimumtertiũ est, qz si inter patrem ꝛ ge
nerum pactũ factũ est, vt si sine liberis filia in matrimonio dece
deret dos patri restituatur, tale pactũ in conditione inducit dis
positionẽ, qz si filia decedat in matrimonio cum filijs, dicti filij
possunt vigoꝛe pacti retinere dotẽ vt in. l. inter socerum. in. ℣. cũ
inter. ff. de pac. dota. regulariter añt secus est vt si testatoꝛ ꝙdaz
dicat sic, si Titius heres nõ erit, Seius hꝛs esto, nam per ista
verba testatoꝛ nõ vꝫ instituere dictuz titũ, ꝛ sic ꝙdõ nõ disponit
vt in. l. ex facto. la. j. ff. de here. insti. ꝛ in. l. lucius. eo. ti. ꝛ ibi per
84 Ray. ℂ † Centesimũoctuagesimumquartũ est, qz maritus nõ
põt socium fundi dotalis ꝓuocare ad divisionez lz ipse possit ꝑ
uocari a suo socio vt in. l. fi. C. de fun. do. regꝛ antẽ quis nõ com
pellit stare in cõmunione. vt in. l. fi. C. cõi divi. ꝛ ibi not. per gl.
85 ꝛ no. ẽt per gl. in. d. l. fi. C. de fun. ℂ † Centesimũoctuagesimũ
quintũ est, qz si servus dotalis est heres institutus ab aliq̃ tertio
ꝛ maritus nolit ipsum adire, ꝛ sic nec ei servo inbere ꝙ adeat
mulier aut puer velit ipsum adire, maritus potest servũ institu
tũ restituere mulieri vt eius instu possit adire. Et hoc facit ma
ritus ne ipse oneribus hereditarijs implicetur. vt in. l. servꝰ do
talis. ff. so. ma. regulariter antẽ dos non põt restitui mulieri cõ
stante matrimonio per maritũ. vt in. l. j. C. si constan. marri. ꝛc.
86 ℂ † Centesimũoctuagesimũsextuz est, qz in casu d. l. servus do
talis. maritus restituit servũ mulieri, vt statim ipso marito per
mulierẽ reddantꝫ facta aditione hereditatis per servuz instu mu
lieris, ꝛ talis restitutio facta per maritũ aliqd operatur, qz ipse

nō tenebīt oneribus bīditarijs vt ibi. regulariter autem q dat,
87 vt q̄festim recipiat nihil agit vt in.l.q sic.ff.de iol. ¶ †Centesi-
mūoctuagesimūseptimū est, q̄ maritus nō pōt exigere ab vxore
expensas voluntarias factas circa res dotales p ipsum maritū,
ēt volūtate vxoris seu mulieris, vt in.l.voluptarijs.ff.de impen-
sis. ⁊ ibi no. ꝛ3 secus sit in rebus nō dotalibus. vt not. gl. in. §. sed
nec ob impēsas. C. de rei vxo. act. regulariter aūt ipēse voluptarie facte circa res alicuius eius volūtate exiguūt. vt in.l.ij. §. ꝛ3
88 si mutua. ⁊. §. necnō. ff. de in rē ꝟso. ¶ †Cēte simūoctuagesimū-
octauū est, q̄ casu. ff. vsufructu in dotē dato. ff. sol. mat. v3 vēditio
facta vno nūmo. vt ibi p doc. regīr autem q̄ctus factus vno nū
mo non v3, vt bī in.l. si quis ante in fin. ff. de acqui. pos. ⁊. l. si qs
89 q̄duxit. ff. loc. ¶ †Centesimūoctuagesimūnonuꝫ est, q̄ maritus
liberaī reddendo mulieri ipsas res quas habuit de hereditate
mulieris quantuncūq̄ ipse maritus in estimatiōe fuerit obliga-
tus, vt in.l. si vero negotium. §. fi. ff. sol. ma. regīr autem vī secus
q̄ quis non potest euadere obligationem in quā incidit solven-
do alind ꝛ3 pp illud illam obligationem incideret vt in.l. empto
ri post euictionem. ff. de euictio. ⁊ ibi not.
90 ¶ †Cētesimūnonagesimū est q̄ nominibus dotis in dotē p mu
lierem marito q̄petit vtilis actio sine cessione p exactione illoꝝ
nominū. l. ij. C. de act. ⁊ obli. regulariter aūt nō daī vtilis sine in
subsidiū mortuo. s. mādāte eas actiones. vt in.l.j. eo. ti. ⁊ ibi no.
per gl. Fallit tñ rīa p̄dicta ēt i alijs casibus vltra dotē. vt ibi no.
91 gl. s. in. d.l.j. C. de act. ⁊ obli. ¶ †Cētesimūnonagesimūprimum
est, q̄ si maritus nō pōt satisdare de soluenda dote mulieris an-
nua bina trina die. s. olim, vel hodie. §. annū in rebus mobilibus,
prout bī in.l. vna in. §. exactio. C. de rei vxo. act. ipse maritus q̄dē
naī statim deducto interusurio medij tpis ipsi mulieri ēt si mu-
lier vellet potius q̄ maritus solueret post dilationē q̄ maritus q̄dēneī statim deducto interusurio medij tpis. vt in.l. q̄stan
te. in §. quoties. in fi. §. ff. sol. ma. regulariter aūt secus est p.l. si
mandauero tibi. ij. rūso. ff. mandati. vbi bī q̄ si fideiussoꝛ q̄ fide-
iussit p debitoꝛe in diē soluat ante diē creditoꝛi ipse fideiussoꝛ nō
pōt petere q̄ debitoꝛ q̄dēneī sibi actiōe mādati statim deducto
interusurio medij tpis, imo, bꝫ necesse expectare diei lapsum vt
ibi bī. Et hoc no. gl. in. d. §. quoties. sup ꝟbo ferēda p̄m vnam
solutionem, licet glo. aliter solnat in. d.l. si mandauero tibi. ij.
92 rūso. ¶ †Cēte simumnonagesimumsecm est, quia si maritus so-
lu. matrimonio solnat dotem mulieri verisimiliter perditure do
tem solutā non liberaī, vt in l. si cum dotem. in. §. si post solutū
ff. sol. ma. regīr aūt alius debitoꝛ q̄ ex causa dotis, q̄ solnit credi
toꝛi suo verisimiliter p̄ditoro rē solutā liberaī, vt bī p Angelum
93 in. d. §. si post, ⁊ ibi seqnīt ipsum dñs mens. ¶ †Centesimūno-
nagesimumtertium, est q̄ si maritus ⁊ socer tenenī ad dotē non
tanq̄ correi, vt in casu notabili in.l. si cū dotez in. §. transgredia
mur. ff. sol. ma. Factum vnius nocet alteri, vt si vnus ipsoꝝ ver-
gat ad inopiam, ꝛ3 alter non vergat tñ potest repeti dos q̄stante
matrimonio ēt ab illo qui nō vergat ad inopiā p mulierē, vt bī
plene p Ray. in.l. si q̄stāte. in p̄in. ff. solu. ma. regīr aūt q̄ duo
tenentur non tanq̄ correi factuꝫ vnius non nocet alteri, vt. ff. de
reg. in. l. nō dꝫ ⁊ extra eo. c. non dꝫ. ꝛ3 aliqui aliter dicant quos
Ray. reꝓbat in. d.l. si constante. in p̄in. Et q̄ dixi in marito
⁊ socero idem est in marito ⁊ extraneo obligatis ad dotem insoli
94 dum non tanq̄ correi, vt ibi ꝛ3 Ray. ¶ †Centesimūnonagesi-
mumquartum est, q̄ si pater est stipulatus dotem sibi reddi in
vnum casum. In alio casu actio de dote est ꝓpria ipsius filie,
nō cōis fauore dotis ⁊ pp paternā affectionem vt donatio in il-
lo casu p̄sumīt regīr, secus est, vt plene bī p do. meum in. l. si
cum dotem. in p̄in. ff. solnto ma. vbi est casus de primo dicto. ⁊
ita rñdetur p̄m ipsum argumentis facientibus q̄ istaꝫ determina
tionem. nam solet dici q̄ dispositio facta ad diminutionē nō dꝫ
parere augmentum, ⁊ idem eq̄, vt probatur in. l. cum tale. §. fi.
ff. de q̄ditio. Et tñ ꝛ3 istud pactum ⁊ stipulatio patris in vnuꝫ ca
sum sit factum vel facta ad diminutionem sc3 de iure filie per il
lam stipulationem pater appꝛopꝛiat sibi actionem de dote in il
lo casu cum p̄rius esset cōis sibi filie, vt in.l.ij. ver. quod si in pa
tris. ff. solu. mat. nihilominus augmentuꝫ in persona filie in alio
casu in quo pater non fuit sibi stipulatus, q̄ solus filie efficitur,
tunc illa actio de dote ⁊ pater vī ei donare, vt bī in. d.l. si cum
95 dotez in p̄inc. de quo. ī. in. ccxlix. ¶ †Centesimūnonagesimum
quintum est, q̄ q̄ maritus cauet mulieri soluto ma. de solnēda
dote annua bina trina die sc3 olim vel hodie mobilia post annū
prout bī in. §. exactio. in. l. vnica. C. de rei vxoꝛ. act. ⁊ tenet ipse
maritus cauere ei mulieri cum fideiussoꝛibus, vt est casus, in. l.
si constante. in. §. quoties. ff. sol. ma. regīr autem q̄ mulier tene
tur cauere marito cauet sine fideiussoꝛibus, vt q̄ mulier repe-
tit fundum dotalem soluto matri. plenum fructibus non matu-
ris, nam ipsa cauet fideiussoꝛibus q̄ restituet fructus p̄o portio
ne anni quo durauit matrimoniuꝫ quos maritus lucratur, vt bī
in.l. diuortio. in. §. interdum. ff. solu. ma. Et ibi hoc ꝛ3 Ray. fa-
96 uore dotis. arg. l. i. ff. solu. matri. ¶ †Centesimūnonagesimum
sextū est, q̄ lex dicit q̄ si pī recipit dotem soluto matri. nec filia
potest q̄dicere, vt q̄ nō bꝫ ipsa iustam causam p̄dicandi filia
videī consentire, vt. l. dote voluntate. ff. soln. mat. regīr autez pī
sens ⁊ tacens qui contradicendo expꝛesse non posset impedire
actum qui geritur nō vī consentire, vt plene not. per gl. in. l. ga
ius. ff. de pig. actio. ⁊ in. l. filiussa. §. inuitus. ff. de pꝛoc. p̄m Ray.
in. d.l. dote voluntate, ⁊ per eundem in. d. §. inuitus. ⁊ in. d.l. ga
ius. Et facit ad hoc id q̄ dixi. q̄. eo. in. liij. p̄iuilegio.
97 ¶ †Centesimūnonagesimumseptimū est, si mulier p̄mittit mari
to seruū dotalē manumitti ex causa donatiōis, ⁊ ꝛ3 ⁊ v3 donatio.
⁊ quicqd ex operis imponit maritus seruo est ipsius mariti, vt
in.l. si constante. in. §. si vir. ⁊ in.l. q̄ si vir. ff. sol. ma. regīr aūt in
viq̄ ⁊ vxorē p̄hibita est donatio, vt in toto ti. ff. ⁊. C. de don. inter
98 virū ⁊ vxorem. ¶ †Centesimūnonagesimūoctauū est, q̄ pōt p̄
stari cautio de hereditate viuentis in casu q̄ñ. s. manumīsit ser-
uuꝫ dotalē volūtate vxoris nō animo donādi, quo casu maritus
cauet mulieri se restituturq̄ qcqd ex hīditate illius liberti ad euꝫ
puenerit, vt in. d.l. si q̄stāte. in. §. si vir. in fine. ff. sol. ma. ⁊ ibi per
Bal. regīr aūt nō ꝛ3 pactū vel cautio sup hereditate viuentis,
99 vt in.l. fi. C. de pactis. ⁊. c. j. extra de q̄cef. p̄bē. ¶ †Cētesimū
nonagesimumnonum est q̄ soln. mat. socer agat q̄ mulierez ob
res amotas ipsa mulier pōt eas res retinere p pignoꝛe donec so
cer sibi reddat dotē, vt bī in.l. si filiosa. in p̄in. ff. soln. mat. regīr
aūt nō bꝫ locū retētio, vt est casus in. l. fi. ⁊ ibi de materia. C. cō-
mo. Et hoc ex parte mulieris, vt in. d.l. si filiosa. in p̄in. Ex p̄-
te autem viri nunq̄ potest fieri retentio p ipsum q̄ñ mulier agit
contra ipsum actione de dote. vt in.l. vnica in. §. taceat. C. de rei
100 vxo. act. ⁊ dixi. q̄. in. lv. p̄iu. ¶ †Bucentesimū est q̄ si maritus
fecit pactum de non petenda parte dotis patri mulieris. Istud
pactuꝫ in dubio est personale, q̄ mortuo patre mulieris nō trā
sit ad eius heredes tanq̄ personale, vt in.l. si maritus iudicio.
§. p̄imo. ff. soluto ma. regulariter autem omne pactuꝫ in dubio
est reale, ⁊ sic transit ad heredes. l. iurisgentium. §. pactorum. ff.
de pact. ⁊ in. l. stipulatio ista. versic. sed si se. ff. de verboꝝ obli
gatione. ⁊. l. pactum. ff. de pꝛobatio.

SVMMARIVM

1 Modus fauore dotis p̄sumitur causa finalis.
2 Pater dotem soluens genero soluto matrimonio qua actione illam repetat.
3 Index potest in causa dotis supplere de facto.
4 Index dotis causa officiuꝫ suum impartit non petenti.
5 Fructus percepti ex pignoꝛe loco dotis dato sortē nō extenuāt.
6 Usure sine interpellatione bois vel die appositione causa do-
tis nunquid currant.
7 Maritus vltimo anno soluti matrimonij fructuum partem san
di dotalis lucratur pꝛo rata.
8 Uxoꝛ acceptans legatum animo compensandi per virum sibi
factum potest penitere. Et quando vnus ex heredibus ad id
tantum grauetur. 9.
10 Transactio dolosa inter virum ⁊ vxorem soluto matrimonio so
cta super actione de dote an in totum extennet actionez. 11.
12 Maritus vxori expꝛomissoꝛem solu. matri. dans q̄ñ non libere
tur. Et quid de fideiussoꝛe iure actionis. 13.
14 Priuilegia dotalia christianis tantum data non iudeis.
15 Dotis causa potest quis conueniri extra locum celebrati con-
tractus.
16 Falcidia non detrabitur e legato dotis nomine facto.
17 Tempus quale statutum in fauoꝛem viri super dote per vxoꝛez
repetenda.
18 Legatum mulieri factum donec nubat qualiter intelligendum.
19 Quarta potest diminui causa dotis.
20 Dominium rei date in dotem non transfertur in mulierem ipso
iure soluto matrimonio in quatuoꝛ casibus.
21 Uxoꝛ potest dare vsumfructum in dotem viro.
22 Usufructuarius sine domini voluntate donationem ꝓpter nu
ptias in vsufructu constituere potest.
23 Rubꝛica vnde vir ⁊ vxoꝛ non habet locum in dote constituta
in vsufructu.

24 Error in dubio non presumitur in marito dotis causa.
25 Dotis causa res restituende alienantur.
26 Heres granatus hereditatis supplementū restituere causa donationis propter nuptias quartā hereditatis diminuere pōt.
27 Probatio in contrarium per partis confessionē ꝑ presumptionem iuris dotis causa admittitur.
28 Dotis cā per heredē alienata nō imputanꝫ ei in trebellianicā.
29 Res litigiosa in dotem dari potest sine litigiosi pena.
30 Filiusfamilias potest agere ad dotem in casibus a iure cōcessis etiam minor. xxv.
31 Dominium sine possessionis apprehensione in dote trāsfertur.
32 Priuilegium. l. assidnis. C. qui pot. in pigno. habe. in quibus locum habeat.
33 Mulier hꝫ hypothecariam in rebus dotalibus vendicandis.
34 Sententia in dote pro actore valet duobus ex delegatis absoluentibus ⁊ duobus condemnantibus.
35 Verba dubia prolata in iudicijs fauore dotis interpretanda cōtra proferentis intentionem.
36 Testes in causa dotis potius ad condemnandum ꝙ absoluendum inspiciendi.
37 Heres quando teneatur ad promissum per defunctum ob cām finalem causa non impleta.
38 Dos constituitur per mulierem ex simplici donatione.
39 Mulier in dote debet preferri in sua hypotheca.
40 Excussio aduersus principalem in causa dotis non requisita.
41 Maritus culpam in rebus dotalibus cōmittens quomodo conueniatur.
42 Spurijs fauore dotis potest relinqui.
43 Impersonalitas ex parte promittentis causa dotis stipulationē non vitiat.
44 Legatum dotis incertum valet.
45 Stipulatio concepta alternatiue inter personas quibus potest acquiri obligatio causa dotis valet.
46 Obligatio inualida ex minus solenni testō dotis fauore confirmatur per vsurarum tribus annis prestationem.
47 Actio de dote ex pacto nudo incōtinēti apposito non acquirit.
48 Mulier quando fingatur stipulasse dotem sibi reddi.
49 Pater inops dotem promittens de quibus bonis videatur promittere. Et quid de donatione propter nuptias. 50.
51 Dilationes probatorie plures dantur mulieri in causa dotis.
52 Mulier viro mortem insidiata perdit dotalia priuilegia ⁊ renubium.
53 Verba enuntiatiua fauore dotis dispositionem ⁊ plenam probationem inducunt.
54 Dotē filie sue pater qui fideiusserat pro extraneo principali debitore non repetit ab extraneo.
55 Pretium causa dotis non succedit loco rei.
56 Heredes nunquid mulierem compellere possunt ad agendum contra fideiussores.
57 Confessio testamentaria dotis falso numerate quid inducat.
58 Dotem pater filie vidue religiōnem profitenti nunquid tradere cogatur.
59 Dotare filiam sine patris voluntate nubentem pater tenet.
60 Maritus electionem vtrum velit inducias quinquennales an cedere bonis habet, non mulier de dote creditrix.
61 Dos qñ possit penes tertium constante matri. sequestrari.
62 Virginem seducens ⁊ vitians tenetur eam dotare.
63 Dotis fauore priuatur quis lite pendente sua possessione.
64 Testatoris voluntas per oia non seruaꝫ maxime dotis fauore.
65 Dos propter matrimonij onera datur.
66 Fideiussor sine stipulatione in causa dotis potest intervenire.
67 Pater stipulatus dotem sibi reddi solu. mat. an videatur prospexisse matrimonio non contracto.
68 Frater tenetur ad sororis pauperis dotationem.
69 Fundi dotalis alienatio etiam cum iuramento non tenet.
70 Priuilegium persone concessum non inspecta naturali ⁊ sufficienti ratione transit ad mariti heredes causa dotis.
71 Bñs copulans ancillam libero cum dote liberam eam facit.
72 Stipulatio prepostera causa dotis valet.
73 Stipulatio inter patrem ⁊ filium dotis fauore valet.
74 Maritus potest contra factum suum venire reuocando rem dotalem alienatam.
75 Testes in causa dotis possunt repeti ante litem contestatazꝫ.
76 Reficiēs domū alterius non preferꝫ mulieri creditrici in dote.
77 Dotem extraneus legans taxatiue videtur quantitatē legare.
78 Mulier renuntiare omnibus priuilegijs dotalibus non potest.
79 Maritus in causa dotis vbi forum sortiatur.
80 Remissio de loco ad locum in dote locum habet.
81 Uxor cui fundus in dotem prelegatus est colono tenetur stare.
82 Scriptura facer dotis super matrimonio subscripta a tribus testibus sine die an censenda publica.
83 Dotis causa sententia fieri potest contra dominum in iudicio p procuratorem agitato.
84 Actio sine cessione acquiritur domino ex procuratoris contractu in causa dotis.
85 Executio in dote in causa iudiciali non potest in subsidiuꝫ fieri.
86 Colono mulier stare debet ex prelegato.
87 Mulier in causa dotis granata post tempus restituere tanqꝫ legataria non facit fructus medij temporis.
88 Reus edit agenti ad dotem instrm ad actionem fundandam.
89 Dos non subest priuilegio moratorio per principem debitori cōcesso.
90 Dotem cogitur quis promittere si sua non interest.
91 Actio ad dotem nascitur per confessionem de dote recepta.
92 Tempus fauore dotis abbreuiatur.
93 Fiscus quando in dotē vxori preferatur.
94 Fiscus priuilegio prelationis hypothece ꝓ dotem non vtit.
95 Mulier non lugens virum intra tempus luctus dotis priuilegia non perdit.
96 Renuntiatio exceptionis non numerate dotis inter coniuges non tener.
97 Dos confessata quando dotis priuilegia habeat.
98 Instantia in causa dotis triennio non finitur.
99 Matrimonium per dotis promissionem an ⁊ quando ꝙtractum presumatur.
100 Legatum alimentorum cā dotis viri boni arbitrio limitatur.

¶ Centuria tertia.

1 **Ducentesimumprimum est** †quasi do vel promitto alicui mulieri decē sub mō vt nubat ꝓsumit cā finalis, adeo ꝙ si nō nubat possit reuocari quasi cā non secuta, vt in. l. si ego. j. rñso. ff. de iur. do. ⁊ in. l. pfectitia. in. §. si qs. eo. ti. ⁊ in. l. si qs ꝓ redemptione. C. de do. cū sit cā pia ⁊ fauorabilis ſm Pe. in. l. sancimus. C. de nup. vt ibi refert Cy. regulariter autē in dubio modus vī cā impulsiua ⁊ non finalis, vt no. ff. de do. l. ij. in fi. ⁊ l. seq. ⁊ ar. l. imperialis. §. sed ⁊ si tales. C. de nu. ¶ †Bucēteſi mūſcōm est qz si pī mulieris soluat dotē genero iā sol. ma. ignoranter, pater ipse repetit dotem tenqꝫ indebite solutam ꝓ actionem de dote, vt in. l. si pater ignorans. ff. sol. ma. regulariter aūt omne indebitum repetiē ꝓ qdōnē indebiti, non autem ꝓ actionē ex eo ꝛctu qui precesserat, lꝫ de pñti non subsit ꝛctus, vt i. l. si qs fundū. §. imperator. ff. loca. ⁊ ibi no. ꝓ gl. ¶ †Bucenteſimūtertiū est, qz in cā dotis iudex pōt supplere de facto, vt in. l. si cū dotē. in. §. eo aūt tpe. ibi iudicis officiū ⁊c. ⁊ ibi ꝓ doct. regulariter aūt nō pōt supplere de fcō, vt hī. C. vt ꝙ desunt aduo. ptiū iudex suppleat. l. j. ¶ †Bucēteſimūquartū est qz viro ꝛgēte ad iopiā iudex pōt facere restitui dotē mulieri ex officio suo ēt ea nō petente ꝓ id ꝙ no. Cy. in. l. mulierē. C. si manci. ita sue. alie. ne pro sti. vbi Cy. dicit ꝙ in causis pijs iudex inquirit ex officio, ⁊ causa dotis est cā pia, vt in. l. cū his. §. si mulier. ff. ꝺ ꝙdi. inde. ergo. regulariter aūt iudex officiū suū nō impartiē alicui nisi petenti, vt hꝫ in. l. iiij. in. §. h ät iudiciū. ff. de dā. infec. ⁊ istud dixit Ang. filius. d. Ray. in. l. j. ff. sol. ma. ¶ †Bucēteſimūqntū est qz fructus ꝓcepti ꝓ maritū ꝙstāte matrimonio ex re sibi data loco pignoris a patre mulieris ꝓ dote ꝓmissa nō extennāt sortem, ⁊ sic dotē, casus est in. c. salubriter. extra de vsuris. Regulariter aūt fructus ꝓcepti ex pignore extennāt sortē, vt in. l. j. ⁊ ij. C. de pig. act. ista tñ rīa fallit ēt in alijs casibus q no. ꝓ Host. in. d. c. salubriter in duobus carminibus. de qbus ibi ꝓ eū. ¶ †Bucenteſimūsextū est qz actio ꝙ daī mulieri ꝓ maritū ad dotē restituēdā sol. mat. est vsuraria absqꝫ interpellatiōe aliqua priuilegio actionis, vt in. l. vna. in. §. exactio. C. de rei vxo. act. regulariter ät vsure nō currūt sine interpellatione bōis vel sine appositiōe die abbōe, ⁊ sic sine mora, vt in. l. mora. ff. de vsur. ¶ †Bucēteſimūſeptimū est, qz de vltimo anno sol. ma. maritus lucraī ꝓtē fructū fundi dotalis ꝓ rata anni, vt in. l. diuortio. ff. sol. ma. regulariter aūt in alijs casibus secus est, qz si vendo vel alieno fundū locatū plenū fructibus, fructus oēs trāseūt cū re alienata, vt in. l. iulianus. in. §. si fructibus. ff. de act. emp. ⁊ no. ⁊ hꝫ in. l. fi. ff. de iure fisci. de quo dic vt ibi plene per Bar. ⁊ dixi. in. d. §. si fructibus.

8 ¶ †Bncentesimũoctauũ est, qz si vir legat vxori certũ legatuz aio qpẽsandi cũ dote z vxor acceptauit legatũ, si ipsa vxor reperiat se lesam pp talẽ acceptationẽ põt legato dimisso redire ad actionẽ de dote p. L. q dotẽ stipulati. ff. sol. ma. Ray. ibi z Bal. qꝫ ego puto spãle i dotẽ lz ipi nõ dicãt hoc, regulariter ãt secus est, qz post qꝫ qs acceptauit legatũ sibi fcm aio qpẽsandi nõ põt penitere z redire ad primã actionẽ p. l. impator. §. si cẽtũ. ff. ỏ le. ij. z p. l. tutor decedẽs. ff. de lib. le. vbi ẽ idẽ in minore fauore minoris etatis qꝫ hic in dote dixi vt dicit. d. l. tutor decedẽs in fi. z

9 vide qꝫ no. in. l. ij. ff. si inge. esse dicaꝫ vbi tex. facit. ¶ †Bucẽtesimũnonũ est, qz si testator istituris pluribꝫ hrdibus granat vnũ ex eis qꝫ dẽt certũ fundũ vel aliqd vxori sue. l. testatoris p dote sua qpẽsandi aio si mulier nõ vult legatũ sed dotẽ suã pt actionẽ de dote intentare insolidũ ꝫ hrdẽ granatũ de pstãdo dicto lesato p qcurrẽti qstitate dicẽ legati, vt in. l. cũ ab vno. in prin. ff. de leg. ij. regulariter ãt oẽs hrdes tenenꝫ p portionibꝫ hrditarijs, qz pacto debito ꝫ. z. l. pacto. ff. de pac. z. l. p hrditarijs. C. de here. act. z qꝫ illud sit spãle in dote, seqꝫ By. in. d. l. cũ ab vno. z gl. qꝫ ẽt vꝫ seq Cy. in. l. p hrditarijs pallegata. z ibi vide p eũ.

10 z p Buil. in. l. anus. ff. de pac. ¶ †Bucentesimũdecimum est qz si mulier fecit trãsactionẽ cũ viro suo sol. mat. sup actione de dote p dolũ viri liberãdo eũ nouatione vel acceptilatione, ipsa mulier pt agere prima actione de dote ad interesse suũ, z sic ad dotẽ nõ obstãte transactione dolosa. gl. est no. in. l. si cũ dotẽ. in. §. si mulier. ff. sol. mat. regulariter ãt vbi est facta trãsactio p dolũ agiꝫ actione de dolo qñ prima actio sup qua interposita erat trãsactio est sublata, vt in. l. sub pretextu. la. j. C. de transactionibus. z voluit gl. in. d. §. si mulier. in. l. si cum dotem. ff. solu. mat.

11 ¶ †Bucentesimũvndecimũ est, qz si mulier trãsigit sup actione de dote inducta p dolũ mariti, z renault actionẽ prima p acceptilationẽ, vel alio mõ ipsa mulier pt intẽtare prima actionẽ de dote qstũcũqꝫ fuerit extincta fauore dotis, vt in. d. l. si cũ dotẽ. i §. si mulier. ff. sol. mat. regulariter ãt actio extincta nõ pt itentari nisi restõ detur quo casu restituiꝫ pria vtilis, vt voluit gl. in. d. §. si mulier. facit. l. q res. in. §. areã. ff. de sol. z bz in. l. i. §. fin. ff. c z q.

12 cau. mat. ¶ †Bucẽtesimũduodecimũ est, qz si maritus det alicui expromissorẽ mulieri sol. mat. nõ idoneũ facultatibus, maribus nõ liberaꝫ, imo mulier põt redire ꝫ maritũ imediate, vt in. d. l. si cũ dotem. in. §. si mulier. ff. so. ma. regulariter ãt debitor delegãdo creditori suo aliquem alicui suũ debitorẽ ẽt nõ idoneũ facultatibus liberaꝫ, vt in. l. inter cãs. §. abesse. ff. mãda. vel dic vt no.

13 p gl. in dictis iuribus. ¶ †Bucentesimumdecimumtertiũ est, qz lz maritus teneaꝫ satisdare cũ fideiussoribus. sol. ma. mulieri iure actionis, vt in. l. si qstante. in. §. quoties. z in. l. si cũ dotem. i §. si mulier. ff. sol. mat. nihilominus si det fideiussorez nõ idoneũ facultatibus nõ liberaꝫ a prima obligatione aliquo mõ ꝫz bar i l. iij. ff. de fideiuss. fauore dotis. regulariter ãt qñ qs teneꝫ satisdare iure actionis si det fideiussorẽ nõ idoneũ facultatibus liberaꝫ a prima obligatione lz teneaꝫ ad interesse qtenus fideiussor datus nõ est solutus, vt est casus i. l. iij. ff. de fideiuss. z in. l. si stipulatus fuerit sticbũ aut pãphilũ. §. fi. ff. de ỏ. ob. z bĩ p Bar. i. d. l.

14 iij. ff. de fideiuss. vbi hoc voluit. ¶ †Bucẽtesimũdecimũquartũ est, qz oia priuilegia dotalia danꝫ tm catholicis mulieribus z viris. z deneganꝫ hereticis z̃ indeis, vt est casus in auc. itẽ priuilegium C. de hereti. z manicheis. z in corpore vñ sumiꝫ. s. i auc. de prim. dotis hereticis mulieribus nõ prestandis. regulariter ãt indei possunt z tenẽtur vti legibus romanis, vt in. l. indei romano. C. de inde. z sic habes qꝫ indei vtunꝫ iure cõi romanorꝫ, vt in d. l. indei. nõ ãt priuilegijs spãlibus, vt in. d. auc. itẽ priuilegiũ z in. l. j. C. de here. z manich. arg. in auct. de nõ alie. in. §. qz ỏ verisimile. z. ff. de testa. milit. in. l. eius militis. in. §. militia. qꝫ bñ est putãdũ, qz panci ad hoc aduerterẽt vel forsitã illa auct. loqꝫ in christiana muliere heretica, secus vꝫ in iudea vel infideli, qz

15 de bis q foris sũt nihil ad nos ꝛc. cogita sup ĥ. ¶ †Bucẽtesimũdecimumquintũ est, qz si vir est missus in legatiõe z vxor eius cũ eo fuit z ibi solnaꝫ matrimoniũ morte vel diuortio z mulier velit maritũ vel eius heredes quenire ad dotẽ restituendã in dicto loco. maritus vel eius heredes debẽt se defendere in eo loco, vt in l. si vxor legato. ff. de iud. regꝫ ãt qs queniꝫ loco celebrati qritus, z ibi se defendit, vt in auctẽ. qua in pronincia. C. vbi de cri. agi opz. z in. l. heres absens. ff. de iudi. z qꝫ hoc sit speciale in dote, tenut glo. in. d. l. si vxor. ẽm vnã lecturã qꝫ ibi seqtur Buil. lz Bal. ibi videaꝫ trãsire cũ pria lectura gl. de qua ibi, sed ilia nõ haberet dubiũ, p qno bene facit. l. exigere dotẽ. ff. de iudi. z ibi p Bar. in simili. sed ego qsiderabã qꝫ hoc casu nõ esset speciale in dote, sc. in casu. d. l. si vxor. imo vr qꝫ sit ius cõe. Hã ñ bene cõsidero illa lex loqꝫ de marito legato Rome q rome p vxorẽ conueniebaꝫ. sed roma est cõis patria oium, vt in. l. roma. ff. ad municipa. ergo nisi dicas qꝫ lz loquaꝫ de legato rome. Idez tñ esset de legato in alio loco, arg. l. regula. in fin. ff. de iur. z fac. igno. z vide. ẽ in. cxvij. prinile. vel dic z melius qꝫ hoc est vez nisi quis

16 pretendat priuilegiũ vi legationis, vt in. l. ij. §. legatis. ff. de re iudi. z no. gl. in. d. l. roma. ff. ad muni. ¶ †Bucentesimumdecimũ sextũ est, qz si aliquis legat aliquid alicui mulieri pro ea maritanda noie dotis de tali legato nõ detrabet falcidia. nã probo dos est cã pia, vt in. l. cum his. §. si mulier. ff. de qdit. inde ergo cessat falcidia, vt in auc. similiter. C. ad legẽ falci. sed res dotalis nõ pt alienari, vt insti. qbus alie. lz vel nõ in prin. ergo. Et si dicat res dotalis est prohibita alienari p legẽ nõ aũt p testatorẽ, rñdeo qꝫ volũtas testatoris est tex. vt in auc. ỏ nup. in. §. disponant. ergo idẽ in vno qỏ in reliquo, regꝫ aũt de omni legato qꝫ excedit dorantẽ detrabit falcidia vt in toto tit. ff. z. C. ad legem falcidi. z

17 vide qꝫ no. in. l. si scie. ¶ †Bucẽtesimũdecimũseptimũ de dote repetẽda p mulierẽ reperit statutũ certũ tps in fauorẽ viri. s. oliz annua, bina, trina die bodie antez mobilia post auc. licet immobilia, statim, vt in. l. vnica. in. §. exactio. C. de rei vxo. actio. Sic etiam in alijs duobus casibus reperitur certũ tempus statutus a iure. j. qꝫ debitor bz dilationẽ. Primus. s. in re iud. vt in. l. iij. in. §. si qs qdẽnatus. ff. de re iudi. z in. l. fi. C. de vsuris rei iudi. secũdus in qstituta pecunia, vt in. l. si pmissor stichi. ff. de qstit. pecu. regꝫ aũt in ceteris casibus nõ reperit a iure certũ tps taxatũ. j. qꝫ debitor gaudeat dilatiõe certa, imo istud tps est arbitrio iudicis, vt inst. de inutili stipło in. §. fi. z in. l. qꝫ dicim. ff. ỏ solu.

18 Et ibi hoc voluit bar. vt ibi p eũ. ¶ †Bucẽtesimũdecimũoctauum est. qz legatũ vel promissio inter vinos factũ vel facta mulieri de certa quãtitate pura de centũ donec vel quãdiu vel quỏ ad vel quoniqꝫ ipsa nubat. Intelligiꝫ annũ vel annua. s. qz singulis annis donec nubet habebit centuz. Et hoc fauore dotis, z matrimonij, vt in. l. legatũ. ff. de annu. lega. regꝫ aũt tale legatũ vel talis pmissio intelligiꝫ stricte, qz veniret tm vnica quantitas noiata q veniret diuidẽda singulis annis minutatiz p m. l. iij. ff. de annu. lega. z not. in. d. l. legatũ, z bĩ in. l. cũ qui na. in. §. q ita stipulaꝫ. ff. de verb. obli. qz in dubio venit qꝫ minus est. l. nummis. ff. de leg. iij. Et qꝫ hoc sit spãle in dote voluit Jaco. de ra. z Pet. in scholis pront cõperio in suis apostillis sup. d. l. legatus

19 qꝫ est bñ notãdũ. ¶ †Bucentesimũdecimũnonũ est, qz si heres alicuius est grauatus de restituẽdo post mortẽ suã, scz dicti heredis qꝫ superit ex hereditate vel qcqd superit. Isto casu ẽm iura digestoꝝ heres poterat alienare ẽt oia bona hereditaria, z sic p istã viã interuertere fideicõmissuz qz erat vez, scz qꝫ poterat interuertere, scz p rata ppꝛij patrimonij ipsius hrdis, vt est casus in. l. titius. ff. ad trebel. dũmodo alienaret dicta bona z bona fide z nõ aio interuertẽdi dcm fideicõmissuz, vt in. d. l. titius. hodie ãt ẽm iura auctenticoꝝ in isto casu oino hz necesse *seruare* saltez qrtã partez de dicta hereditate fideicõmiss. vt est casus in auc. qtra rogatus. in prin. C. ad trebel. z not. in. d. l. titius. Hoc autẽ fallit in dote tam exigenda qꝫ qstituenda in cuius cã dicta bona subiecta dicto fideicõmisso pñt alienari etiam nõ *seruata* quarta parte predicta, vt est casus in. d. auct. contra rogatus in ver. ex causa. Et sic dicta quarta potest diminui ex causa dotis vt ibi regulariter autem secus est, qz non põt diminui. vt in. d. auc. ꝫ rogatus. in prin. z supra dixi z plene no. in. d. l. titius. ff. ad trebel. z hoc modo intelligiꝫ. d. auctẽ. contra rogatus. licet dominus meus videaꝫ eam aliter intelligere, put scripsi. s. in. cij. pe. ui. z aduerte bene qz aliqñ heres grauaꝫ p fideicommissuz de restituendo simpliciter, z bz locum. l. fi. §. sed qz auc. res q ibi posita. C. cõia de leg. Aliqñ heres grauaꝫ restituere qꝫ ex hereditate supererit vel quicquid ex hereditate supererit vel alijs similibus verbis, z tunc bz locũ auc. ꝫ rogatus. C. ad treb. ẽz qꝫ no. gl. in prallegata. l. titius, z tunc intelligis differentiam inter istud priuilegium z. iij. priuilegium. s. eodem.

20 ¶ †Bucentesimumvigesimum est qz dominium rei dare in dotem non transfertur in mulierem ipso iure sol. mat. in quatuor casibus. Primus est qñ mulier dedit rem alienam in dotem z vir compleuit vsucapionem quo casu lz vsucapio viri prosit vxori, vt. ff. de acqui. pos. l. pompeinus. §. in dotem. ff. de vsuca. l. si aliena. z. l. qui alienam. tñ dñium non transfert in mulierem ipso iure. Hec ob. l. in rebus. C. de iure do. qz illa loquit i rebus que fuerunt a principio mulieris, z ita dicit quidam doc. vt in. l. si alienam rem. ff. sol. mat. lz By. ibi notauerit ꝫtrium. Secũdus casus est in vsufru. dato in dote, vt in. l. si vsufructu in dotem da to. ver. vel si in se. ff. so. ma. z ibi p Ange. quem sequitur ibi dñs

mens.

mens. Q̃ ego limito esse vex in vsufructu dato p extraneũ ter
tium, vel dato p mulierem eo casu quo ppietas fundi non erat
mulieris, z ita logr ille ver. vel si se. alias secus p rlaz q̃. J. subij-
ciã. Tertius casus est in emphyteosi, vt p Bar. in. l. vsufructu
in dotem dato q̃ limito ꝑm ea q̃ statim dixi in vsufructu dato in
dote p eadẽ iura q̃ dicã. Quartus casus est in feudo dato in do-
tẽ ꝑm Bar. in. d. l. vsufructu in dotẽ dato q̃ limito. vt. s. sed tu
aduerte, qr aliqñ extraneus vel tertius dat p muliere vsufructũ
in dotẽ vel emphyteosim vel feudũ, z tũc aut simplr z vr mulie-
ri donare, vt in. l. vnica. in. ſ. accedit. C. de rei vxo. act. aut nõ sim
pliciter, sed sibi ꝓuidẽdo, z tũc nõ vr donare. vt. d. ff. accedit. In
primo ergo casu puta q̃ dñium transferat in mulierem ipso in-
re per. l. in rebus. C. de iure dot. In scõo autem casu admitto pre
dicta que dixi. Aliqñ aũt mulier met dat in dotem vsufructum,
vel emphyteosim, vel feudum. Et tunc aũt ꝓpietas z directũ
dñium erat apud mulierem. Et tunc puto q̃ transferat dñiũ ip-
so iure per predicta. Aut ꝓpietas vel directum dñium erat
apud extraneum. Et tunc similiter puto quod dñiũ ipso iure re-
transferatur quicquid. s. dixerim, z hoc qr dico quod vsufructus
vel feudum vel emphyteosis põt dari in dotem per mulierez ẽt
sine licentia domini, vt plene dixi in. cxxvj. primi. z in. cxxvij. li-
cet Ang. z Bar. videanr sentire ꝫ in sua rõne in. d. l. vsufructu
in dotem dato regulariter aũt dñium rei dotalis retransferr ip-
so iure in mulierem, vt in. l. in rebus. C. de iure dotium. Et predi
cta sunt specialia in dote respectu suiꝑsius, sicut z alias hr in. l.
21 singularia. ff. si cer. pet. ¶ † Ducentesimũ vigesimum primus est,
qr mulier põt dare suũ vsufructum in dotem marito suo, ẽt si ip-
sa habeat dictum vsufructum ab alio, z sic ex hac cã vsufructus
poterit alienari, z dico ẽt sine voluntate domini dummodo non
det estimatum nec apponat aliquod pactum de dote lucranda. i
ad hoc monstraff. Et ad hoc ego moneor per ea que dixi. si
ter autem vsufructus non potest de feudo ad vsufru. Secundo
immo vsufructuarius caderet a iure suo ff. si ser. leg. regulari
22 nitur. z. l. corruptionem. C. de vsufruc. ¶ † Ducentesimum vige-
mumsecundum est, qr vsufructuarius poterit constituere dona-
tionem propter nuptias in vsufructu sicut etiam mulier vsufru-
ctuaria potest constituere dotem in vsufructu, vt. s. proximo pri
uilegio dixi. Et intelligo etiam sine domini voluntate quautun-
cunq; dominium donationis propter nuptias transeat in dona-
tarium etiam si sit filiafa. vt no. in. l. j. in. ſ. si sit nepos. ff. de colla
tio. bonorum. z dixi in. xxij. primi. q̃ limito ꝑm ea que dixi in pe-
cedenti priuilegio. s. dummodo nõ det estimatũ ꝛc. Et hoc arg.
feudi de quo põt constitui donatio propter nuptias, prout scri-
psi. s. in. cxxvij. primi, regulariter autem vsufructus non põt alie-
nari sine consensu domini, immo vsufructuarius contrafaciẽdo
cadit ab vsufructu, vt insti. de vsufru. in. ſ. finitur, z ex predictis
colligo quod licet regulariter dos possit dari estimata. Fallit i
dote constituta de vsufructu. vt predixi. sic etiam est in feudo z
in emphyteosi, vt dixi in. cxxviij. z. cxxix. primi. Item quod licet
sit regula q̃ in dote vel donatione propter nuptias lucranda, vt
in. l. j. z. ij. C. de pact. conuen. Fallit in vsufructu dato in dotem
vel in donationem propter nuptias, vt predixi. sic etiam est i feu
do z in emphyteosi, vt dixi in. xxx. priuilegio que no.
23 ¶ † Ducentesimum vigesimum tertium est, qr vt puto titulus. C.
z. ff. vnde vir z vxor. non hz locum in dote ꝙstituta in vsufructu,
sicut etiam non habet locum in dote constituta in feudo, vel in
emphyteosi, prout scripsi. s. in. cxxxj. priuilegio arguẽdo de vno
ad reliquum, regulariter autem vir succedit vxori z econtra de-
ficientibus liberis z alijs propinquis, vt in dicto tit. ff. z. C. vnde
vir z vxor. q̃ no. istud nil est, qr per mortem vsufructus finitur,
vt in. ſ. finit. insti. de vsufru. ied licet finitus sit, tamen clarus est
q̃ ille titulus non habet locum, z sic procedit quod. s. dixi.
24 ¶ † Ducentesimũ vigesimum quartum est, qr si mulier que mihi
dederat in dotem vel dederat, sed maritus ab illa aliquo legiti-
mo modo est liberatus stipuletur a marito suo aliquid ex causa
dotis sibi dari, z maxime sol. mat. talis promissio valet, z presu-
mitur quod maritus promiserit ex certa scientia non autem per
errorem. ita intelligitur. l. si diuortio. ff. de ver. obl. z idem dicas
in omnibus similibus coniunctis personis, qr z in illis non presu
mitur error, arg. l. vnum ex familia. ſ. fi. ff. de lega. ij. regulariter
error in dubio presumitur, z istud est verum precipue cuz expri
mat falsa cã vt no. gl. j. l. ij. in. ſ. circa. ff. de doli except. z hoc vo
luit Bal. in. l. generaliter. C. de non nume. pecu. z sequitur cuz
Raph. in. d. l. diuortio, super gl. in verbo cuilibet.

25 ¶ † Ducentesimum vigesimum quintum est, qr liberi gravati p
suos ascendentes de restituendo hereditatem ascendentis sim-
pliciter possunt minuere tale fideicommissum ex causa donatio
nis propter nuptias siue constituende siue restituende. Et hoc si
non sufficiat dictis liberis legitima portio ad dictam donationẽ
propter nuptias constituendam siue restituendaz, vt in auc. res
que. C. communia de lega. regulariter autem res subiacentes re
stitutioni non possunt alienari, vt in. l. fi. in. ſ. sed qr. C. communia
de legr. z in auc. ibi posita. Et quod dixi in donatione propter nu
ptias idem intellige in dote, vt. s. liberi gravati de restituendo
simpliciter possint ex causa dotis constituende vel restituende
dictum fideicommissum diminuere. s. si eis legitima portio non
sufficit ad dotem, vt in. d. auc. res que. z ita intellige hoc q̃ dixi
. s. in. liij. priuilegio. vbi dixi de dote. si ergo bene consideres dic-
tam auc. res que, non habet locum nisi in liberis descendenti-
bus non autem in extraneis. Vnde in eis seruabo ius commune,
arg. l. sancimus. C. de testamentis. cum simili.
26 ¶ † Ducentesimum vigesimum sextũ est, qr heres institutus vel
instituta, z gravatus vel gravata de restituendo post mortẽ suã
hereditatem alicui non simpliciter, sed quod ex hereditate su-
pererit vel quicquid ex hereditate supererit vel per equipollen
tia verba, potest ex causa donationis propter nuptias tam con-
stituende quã exigende diminuere quartam partem illius heredi
tatis, vt in auc. q̃ rogatus gravatus dicta forma non potest diminuere regulariter autẽ heres gra
ditatis, immo omnino habet necesse eam restitutam partem here
rio, vt in. d. auc. q̃ rogatus, z no. i. l. titius. ff. ad treb. Et q. missa
xi in donatione propter nuptias idem intellige in dote, vt. s. he-
res gravatus dicta forma possit diminuere quartam ex cã do-
tis constituende siue exigende, vt in. d. auc. contra rogatus, z vt
plene scripsi. s. in. ccxix. primi. z aduerte qr puto istud locum ba
bere etiaz in extraneis heredibus institutis dico modo, qr dicto
auc. contra rogatus, permittit dictam quartam minui potest ad-
ex causa dotis vel donationis propter nuptias liberos, z ibi est vnum
verbum tantum principale quod determinat omnia precedẽtia.
ergo debet ea vniformiter determinare, arg. l. iam hoc iure. ff.
27 de vulg. z pup. ¶ † Ducentesimum vigesimum septimum est, qr
tenendo etiam illam opinionem que est q̃ sit presumptio iuris z
de iure q̃ mulier sit dotem stipulata, de qua opi. no. in. l. nõ est
verisimile. in prin. ff. quod met. causa. z per Bar. in. l. j. in prin.
ff. de ver. ob. lz communiter teneatur q̃ illa sit stipulatio ficta
non autem presumpta, vt ibi per modernos doc. tamen non ad
mittitur probatio in contrarium etiam per confessionem ipsius
mulieris asserentis se non fuisse stipulatam. Et hoc est speciale
in dote, vt tenent quidam doctores quos dominus meus d. Jo.
de prato refert. ff. de probatio. super rub. regulariter autem con
tra presumptionem iuris z de iure admittitur probatio in contra
rium per confessionem partis, vt in auc. sed iã necesse. C. de do-
na. ante nupt. z ibi per Ly. ¶ † Ducentesimum vigesimum octa-
28 uum est, qr si liberi alicuius instituantur heredes z gravẽtur
per fideicommissum de restituenda hereditate alteri, z isti tres
liberi heredes antequam restituant alienent de dictis bonis il-
lius hereditatis ex causa dotis vel donationis propter nuptias
quod possunt, si dictis liberis legitima portio non sufficit ad cõ
stituendam dotem vel propter nuptias donationem, vt in auc.
res que. C. communia de leg. illud quod dicit liberi alienauerũt
ex dictis causis. s. dotis vel donationis propter nuptias non im
putatur eis in quartam trebellianicam quam possunt retinere
de fideicommisso vniuersali, quando excedit dodrantem, vt no.
gl. in. l. marcellus. in. ſ. res que. ff. ad trebel. Sed certe immo vi
detur quod imputetur in quartam, vt patet in litera. d. auc. res
que ꝑm Ray. in. d. ſ. res que regulariter autem res que alienã-
tur per heredem imputantur ei in quartam trebellianicã, vt est
casus i. d. l. marcellus. ſ. res que ab herede. de qua materia dic
plene, vt ibi habetur per glo. z doc.
29 ¶ † Ducentesimum vigesimum nonum est, qr res litigiosa potest
dari in dotem vel in donationem propter nuptias, nec dans vel
accipiens incurrit penam litigiosi, siue dans fuerit ignorans si-
ue sciens rem esse litigiosam. Et similiter siue accipiens fuerit
ignorans siue sciens rez esse litigiosaz, vt est casus in. l. fi. in fi. C.
de litig. regulariter autem qui rem litigiosam lite pendente alie
nat scienter z qui accipit dictam rem litigiosam per aliquem cõ
tractum scienter incurrit penas legitimas, de quibus habetur
in. d. l. fi. per totam legem.

30 ¶ †Bucẽtesimũtrigesimũ est, qz filiafa. põt agere ad dotẽ i casibus a iure permissis, de qbus in auc. qp locũ. C. de col. de qbus dixi. §. in. lxxxiiij. z. lxxxv. z in. lxxxvi. princ. ẽt si sit minor. xxv. annis. z sic nõ ltie etatis pnr qp sit. xij. anno. vt est casus in. c. fi. extra de indi. vbi text. dicit qp talis etas. xij. anno. est sufficiens in spiritualibus z dependentibus ab eis, vt est dos que pendet a matrimonio quod est res spiritualis, in quo minor. xxv. annis põt esse in iudicio, vt in. c. ex parte. extra de resti. spoli. z ℞ no. do. Jo. de prato. in. l. filiussa. circa prin. ff. de pcu. regulariter ãt minor. xxv. annis nõ põt stare in iudicio, vt in. l. ii C. q legitimaz psonã. Aduerte tñ, qz lz minor nõ possit stare in iudicio, quo ad hoc, vt sntia ꝯ eum lata nõ noceat ei, lata tñ pro eo bene vz z sibi prodest. l. non eo minus. C. de pcu. z istud principium est verum de iure canonico etiam si pater illius filiefa. esset pñs vt in. d. c. fi. de iudi. sed de iure ciuili oportet qp sit ltie etatis, vt in. d. auc.

31 qp locũ. C. de coll. ¶ †Bucentesimũtrigesimũprimũ est, qz in dote retransferẽ dñiũ ipso iure sine possessionis apprehensione, vt in. L. in rebus. C. de iur. do. regulariter autez possessio antecedẽs ad dñiũ, z dñiũ est qsequens seu cã causata, vt no. p. Bart. in. l. naturaliter. §. nihil cõe. ff. de acq. pos. z in. l. i. C. p quas perso. nobis acq. z sic dz pcedere apprehensio possessionis. regulariter anteq̃ dñiũ possit acqri. arg. l. ad rẽ. z. l. ad legatũ. ff. de pcu. z hr in. l. si fundũ. p gl. ff. de fun. do. lz ẽt ista regula [illegible] in aliis casibus specialibus, vt in casu. l. ordes. ff. de acq. pos. z. l. fi. C. cõia de leg. z. l. fi. C. de sac. san. eccle. qp ãt possessio dotis non sit apud mulierẽ sed apud maritum hr p. Bart. i. l. iij. §. ex ꝯrio.

32 z in. l. põponius. §. in dote. quoq;. ff. de acq pos. ¶ †Bucentesimumtrigesimumpm est, qz si creditores qfitent dotẽ datã eẽ mulier hz priuilegiũ. l. assiduis. C. q po. in pig. ba. lz renera dos fuerit p maritum tñ qfessata, vt hr p. Ang. in auc. de equa. do. §. i. regulariter ãt z priuilegiũ. l. assiduis. non hz locũ in dote qfessa

33 ta, vt ibi no. ¶ †Bucentesimũtrigesimũtertiũ est, qz mulier hz hypothecariã in suis proprijs rebus dotalibus vendicandis, vt i. l. in rebus. C. de iure do. regulariter ãt i rebus proprijs nõ daf hypothecaria, vt in. l. neq; pignus. ff. de reg. iur. hoc no. gl. in. l. j. in glo. super verbo, in multis casibus. C. communia. de lega-

34 ¶ †Bucentesimũtrigesimũquartũ est, qz in dote vz sntia p actore posito qp ex quatuor delegatis duo absoluãt z duo qdemnent reũ actori. regulariter vz tantum pro reo, z sic absolutoria, vt est casus expressus de oibus istis, in. c. fi. extra de sntia z re iudi. qõ

35 est notabile. ¶ †Bucentesimũtrigesimũquintũ est, qz verba dubia prolata in iudicio, interpretanf̃ p dote eius fauore ẽt ꝯ intentionẽ pferentis verba dubia in iudicio. hoc vr probare gl. singularis in. c. in presentia. super verbo, dubiũ extra de pba. regulariter autem verba dubia prolata in iudicijs interpretanf̃ sm intentionem proferentis. l. solemnis. z. l. si qs intentione ambigua.

36 ff. de iudi. ¶ †Bucentesimũtrigesimũsextum est, qz qñ ambaz partium in causa dotis testes sunt eque idonei hincinde pducti preferunf̃ testes pro dote facientes etiam ex parte actoris, vt no. gl. no. in. c. ex literis in gl. sup verbo liberali cã extra de proba. facit. c. fi. extra de sen. z re iudi. z quod scripsi. §. eo. i. ccxxiiij. ex quo sequitur qp in causa dotis inspicimus potius testes ad cõdemnandum quam ad absoluendum. Regulariter preferuntur testes pro possessore, z sic pro reo facientes absolutionem, vt in d. c. ex literis. z. l. arrianus. ff. de act. z obli.

37 ¶ †Bucẽtesimũtrigesimũseptimũ est, qz regulariter si aliqd p mitto ob cãm finalem z decedo causa nõ impleta, heres meus non teneẽ id prestare ẽt si causaz implenit aduersarius. fallit fauore dotis vt de his duobus casibus est casus expressus in. l. si ego. §. j. ff. de iure dot. z Bal. scribit in suis glosis singularibus. z Ray. in suis casibus singularibus in libro meo qsilioz signato. B. ad char. lxix.

38 ¶ †Bucẽtesimũtrigesimũoctauũ est, qz si mulier dixit marito sic. dono tibi centũ. Jsta centũ dñr dos qstãte matrimonio. p. l. qp ãt. ff. de iudi. Ad hoc allegat eã Ray. in l. j. C. de dona. añ nup. regulariter ãt talia verba inducũt simplicem qtractuz donationis, vt in. l. j. in prin. z per totũ. ff. de donatio. z. C. ó do. p totũ. z ira tz Bal. in suis singularibus. gl. z tex.

39 ¶ †Bucentesimumtrigesimumnonum est qz si mulier concurrit in hypoteca codẽ tpe, vel nõ apparet qs dz preferri, mulier in dote dz preferri in sua hypotheca, vt. C. de his q se defen. l. j. circa finem. qp est notandum sm. Bal. in dictis suis singularib9 regulariter autem secus videtur.

40 ¶ †Bucentesimumquadragesimum est, qz si mulier agit qstante matrimonio viro vergente ad inopiã ꝯ tertiũ possessorem nõ est necessaria prius excussio ꝯ marituũ sm Jac. bu. z Ja. de are. in. l. vbi adhuc. C. de iu. do. lz glo. ibi teneat ꝯrium quam predicti doc. reprobant. Illam tñ gl. sequitur Cy. in. d. l. vbi adhuc. in. ix q. z no. in spe. de do. inter virum z vxo. §. fi. ver. sed quo iure. z Ray. in. l. si constante. in prin. in repe. ff. so. ma. nisi esset notoriũ vir egere, vt ibi p eũ. Sed predicti doc. tenent ꝯ. vbi dixi. regr añt requirit excussio ꝯ principalẽ debitorem anteq̃ deueniat ad possessores extraneos, vt in auc. hoc si debitor. C. ó plg.

41 ¶ †Bucentesimumquadragesimumprimũ est, qz specialiter est inductũ qp maritus queniat insolidum in dote non autem inquãtum facere põt si maritus cõmisit culpã in rebus dotalibus, vt ff. sol. ma. l. etiam. §. lz. Regr autem propter culpam quis nõ pdit beneficium qp hz ne conueniatur vltra q̃ facere possit, sed tñ pp dolum, vt in. l. vez. §. tps. versi. si tñ. ff. pro socio. z ibi gl. interis. de quo tamẽ me remitto ad no. in. l. vnica. §. cñ añt. C. ó rei vxo. actio. vbi aliter no. sed dic vt ibi per doct. facit qp scripsi. §.

42 eo. in. cxxxvij. prin. ¶ †Bucentesimumquadragesimũsecũdus est, qz spurio z cuicũq; nato ex dãnato coitu potest per patrẽ relinqui dos, sicut ẽt aliẽna nisi legatũ excedat magnã quantitatẽ qz tunc forte presumeref̃ fraus. ita dicit Bar. in. l. fi. ff. de his quibus vt indig. Regr autem natis ex damnato coitu nihil po-

43 test per patrem relinqui, vt ibi p Bar. ¶ Bucentesimumquadragesimumtertium est, qz impsonalitas ex parte promittentis in stipulatione expressa in causa dotis non vitiat ipsam stipulationẽ expressaz, vt dixerunt alig doct. in. d. l. stipo ista. §. si quis it a stipulatus. ff. de verb. obli. p que habentur in. l. post dotez. z in. l. gayus. ff. soln. ma. z per do. Francis. de porcellinis in. d. §. si quis ita stipulatus. Regulariter autez impersonalitas ex parte promittentis viriat stipulationem seu contractuz, vt in. d. §. si qs

44 ita. z in auctẽ. si qñ. C. de consti. pecu. ¶ †Bucentesimumquadragesimumquartũ est, qz legatum dotis lz incertuz vz dotis facit. l. cum post. §. gener. ff. de iure dotium regulariter ꝯ est. sic Bar. in quodam suo consilio quod incipit. Quidam [illegible] na communia cum Titio fratre ꝛc. Et idem

45 vt dixi. §. in eo. ix. princ. ¶ Quadragesimumquintum est, qz in [illegible] stipulatio concepta alternatiue in personas quibus potest acquiri obligatio, valeat, lz in persona vnius possit acquiri de rigore in persona alterius de equitate, vt in casu. l. gayus. ff. sol. mat. regulariter autem quando stipulatio concipitur alternatiue inter personas quibus ꝓpotest acquiri obligatio, stipulatio nulla z inutilis est. l. ite si seruus. §. fi. cum legibus seqnen. ff. de stipu.

46 ¶ †Bucentesimumquadragesimumsextũ est, qz si ex testõ minus solenni dicaf̃ dos deberi, sufficit prestatio vsurarum trium annorum ad confirmandum obligationem inualidam ex minus solẽni testõ fauore dotis, z fauore vltime voluntatis simul, ar. l. j. C. de fideicõ. iuncta. l. cũde in rem verso. ff. de vsur. sm Bart. ibi, circa prin. regulariter contra est. l. si certis annis. C. de pac.

47 ¶ Bucentesimumquadragesimumseptimũ est, qz ex pacto nudo incontinenti apposito pater non acquirit sibi actiones de dote sol. mat. sed tñ ex stipulatione, lz secus sit in matre vel alia pson extranea dotante. l. ania. z qp ibi no. C. de iure do. Regulariter ãt ꝯ est. l. iurisgentium. §. quinimmo. ff. de pac. cum si. z vi

48 de. §. in. j. prin. ¶ †Bucentesimumquadragesimumoctauum est, qz fingitur mulierem stipulatam esse dotem sibi reddi cum extraneus dotem dedit pro ea nisi extraneus dotẽ sibi reddi spãliter stipulatus fuerit. l. quoties. ff. sol. mat. z. l. vnica. §. accedit. C. de rei vxo. act. regulariter autem secus est, vt in. l. ij. ff. so. ma. quia actio est communis patris z filie ꝛc.

49 ¶ †Bucentesimumquadragesimumnonum est, qz si pater etiã inops promittit dotem pro filia sua videtur promittere tantum de suo proprio, non autem de bonis filie, vel iuribus filie extantibus penes patrem, pura bonis maternis, z tamen si pater ꝓmittit dotem pro filia sua de suo proprio z de bonis filie si pater est inops, pater videtur promisisse tantum de bonis filie. Regulariter autem in alia materia idem esset in primo casu quod inj secundo sed fauore dotis secus est, vt no. gl. in. l. fi. in ver. si vxo super verbo, idoneam. C. de dotis promis.

50 ¶ †Bucentesimumquinquagesimum est, qz idem in donatione propter nuptias fauore dotis quod. §. proximo priuilegio dixi in dote, vt ꝓbat in. d. l. fi. C. ó dotis ꝓmis. regulariter secus, vt ibi.

51 ¶ †Bucentesimumquinquagesimumprimum est, qz plures dilationes probatorie dabuntur mulieri in causa dotis sicut etiam in capitalibus causis criminalibus attenta generalitate istius. l. in l. j. ff. sol. mat. regulariter secus est in alijs causis ciuilibus. l. in pecuniarijs. ff. de ferijs, z quod ibi no.

52 ¶ †Bucentesimumquinquagesimumsecundum est, qz mulier q̃ prohibetur

probibeꝛ trãsire ad secũ. nup. ex suo delicto cõmisso in maritum primũ, vt qꝛ insidiata est morti sue iuxta. c. j. extra de secũ. nup. nõ bz priuilegia dotalia, arg. istius. l. j. ff. sol. ma. attẽtis rationibus suis. regulariter secus est. l. assiduis. C. qui potio. in pigno.

53 babe. Jta sentio saluo saniori iudicio. ¶ †Bucẽtesimumquinquagesimumtertiuz est, qꝛ verba enunciatiua fauore dotis inducunt dispositionẽ, ꝛ plenã probationem. tex. est sing. in. l. ij. C. de dotis promis. Et ad minus semper in dote faciunt semiplenã probationem, vt mirabiliter dixit Barto. i suo ꝙsi. qõ incipit, Titius ꝛ Seius fratres venerũt ad diuisionẽ ꝛc. regulariter nõ est semper sic, vt bĩ in. l. ex hac scriptura. ſm Lud. de ro. in suis sin-

54 gularibus. ¶ †Bucentesimumquinquagesimumquartum est, qꝛ si pater fideiussit ꝛ solvit pro extraneo principali debitore dotem filie sue, ꝛ non potest ab extraneo repetere. l. profectitia. §. si pater non quasi pater. ff. de iure iure dot. regulariter secus, vt

55 in titulo mandati. ¶ †Bucentesimumquinquagesimunquintũ est, qꝛ si fuit datus fundus cõmunis cum alio in dotem, ꝛ dũ maritus esset per socium prouocatus ad diuisionem ꝛ in diuisione fundus fuit in totum adiudicatus extraneo, ꝛ condemnatus marito ad estimationem partis sue, iuxta. §. fi. instit. de officio iudicis, talis pecunia ꝛ estimatio non succedit loco fundi, vt soluto matrimonio restituatur annua bina trina die, prout fit de bonis imobilibus. casus in. l. cũ in fundo. §. si fundus. ff. de iure do. regulariter aũt in vniuersalibus prout est dos ſm Bar. in. l. j. ff. solu. mat. pretium succedit loco rei. l. si rem ꝛ pretium. ff. de peri-

56 here. ¶ †Bucentesimumquinquagesimumsextum est, qꝛ si mulier solu. mat. per mortẽ viri petat dotẽ ab heredibus mariti volendo qꝛ distrabant bona mariti ẽt si subiaceãt restitutioni fidei cõmissi, iuxta auc. res que. C. cõia delega. dz mulier audiri ẽt si habuisset a marito fideiussores qui essent soluendo, puta ex forma statu. ciuita. Flozẽ. qꝛ alias fideiussio nõ valeret, vt in tit. C. ne fideiuss. do. den. nec heredes vel alie psone pñt cõpellere mulierẽ qꝛ agat ꝯ fideiussores, arg. gl. in. l. fi. C. de pac. cõnẽ. ꝛ ita de facto fuit obtẽtũ ſm Lud. de ro. regulariter secus vĩ, qꝛ bo-

57 nis singularibus ỏt. ¶ †Bucẽtesimumquinquagesimũseptimũ est, qꝛ si maritus ꝙsiteaꝛ ꝙstante matrimonio se dotẽ certã recepisse quam non recepit quo casu bĩ pro donatione, ar. l. cuius p errorem. ff. de reg. iur. que morte confirmatur si non reuocaꝛ per donationem. l. pe. C. de dona. inter virum ꝛ vxo. ꝛ postea marítus in testõ veniens ad mortem dicat confessionem predictã esse nis, nec impeditur eius confirmatio que fit per mortẽ sed tm̃ declaraꝛ qꝛ reuera dos data non fuit. Jta dicit singulariter Joan. an. in tit. de dona. inter virum ꝛ vxorem ſm Lud. de ro. regula-

58 riter forte secus esset. ¶ †Bucentesimũquinquagesimũoctauũ est, qꝛ pater cogitur non solum dare dotem filie volenti transire ad scõas nuptias, quam dedit primo marito, vt in auc. sed quãuis. C. de rei vxo. act. sed etiam si filia velit ingredi monasteriuz ꝛ religionem, ꝺz Jo. an. in addi. Spec. in ti. q filij sint legiti. i. §. in hoc tit. in addi. que incipit, Martinus de sa. regulariter ꝛc.

59 ¶ †Bucentesimumquinquagesimumnonum est, qꝛ de iure canonico pater tenetur dotare filiam que ꝯxit matrimonium ẽt ꝯ voluntatem patris glo. est singu. xxxij. q. ij. c. hoc factuz. ꝛ. xxx. q. ij. c. de raptoribus fauore dotis, regulariter secus de iure ciui emere. C. de iure deliberan.

60 ¶ †Bucentesimumsexagesimum est, qꝛ est in electione heredũ mariti vel ipsius mariti, vtrum velit inducias quinquennales an vero cedere bonis, non autem est in electione mulieris creditricis de dote, vt probatur in. l. si constante. §. quoties. in fi. §. ff. so. ma. attenta ratione sua. regulariter autem est in electione ipsoꝛ creditoꝛum vtrum velint dare inducias quinquennales debitori, an vero qꝛ ipse vere debitoꝛ cedat bonis extra causam' dotis,

61 vt est casus in. l. fi. in prin. ꝛ ibi gl. sup verbo inducias. C. qui bonis ce. pos. ¶ †Bucentesimumsexagesimumprimum est, qꝛ si maritus dissipat dotem, ipsa dos potest sequestrari penes tertiã psonã ẽt ꝙstãte mat. casus est in. l. si cũ dotẽ in. §. si autem in fenissimo. in ver. si vero dotem. ff. soluto matrimonio. regulariter autẽ sequestrum est prohibitum, vt habetur in. l. j. C. de probi. sequepecu. ꝛ nota. in. c. ij. extra de sequestra. possess. ꝛ fru. ¶ †Bucẽ-

62 tesimumsexagesimũsecũdum est, qꝛ ille qui seduxerit virginem alteri non despõsatã ꝛ cũ ea dormiuit cognoscẽdo eã carnaliter tenetur illã virginẽ dotare, iuxta modũ legitimũ, vt est casus i. c. j. extra de adul. ꝛ stupro. regulariter ãt dotare mulierẽ est officiũ paternũ. l. q liberos. ff. de ritu nup. ꝛ. l. fi. C. ỏ dotis promis. cũ si.

63 ¶ †Bucentesimũsexagesimũtertiũ est, qꝛ pendẽte lite inter maritum ꝛ vxorẽ de dote pp inopiã viri pendẽte iudicio, põt res ꝛ possessio auferri marito sicut ẽt si iudiciũ nõ penderet, vt dixi. §. in. ccxxxij. priuile. ita dicit gl. ij. extra de cã pos. ꝛ prop. regula-

64 riter aũt nemo lite pen. sua possess. puaꝛ. vt ibi i. d. c. ij. ¶ †Bucẽtesimũsexagesimumquartũ est, qꝛ si pater exheredat filiã alio instituto filio herede, ꝛ illi filie relinquat per fideicõmissuz certã pecuniã p dote sua ꝙs filius institutus heres debeat stipulari sibi reddi post primas nup. dicte filie talis stipulatio nõ vz qꝛ remaneret filia indotata in alio matri. Et hoc fauo. dotis vt est casus iũcta gl. in. l. cũ pater. §. pẽ certã, ꝛ ibi Bar. ff. ỏ le. ij. regulariter aũt volũtas testatoris p lege seruaꝛ in auc. de nup. §. di-

65 sponat. ¶ †Bucentesimũsexagesimũquintũ est, qꝛ ꝛ nõ stet per maritũ quominus onera matrimonij sustineat, ꝛ per casum vt p mortẽ suam nihilominus dos reperiꝛ. in. l. ij. in prin. ff. solu. mat. dos enim daꝛ pp onera matri. l. pro oneribus. C. de iure dot. ꝛ patet ex diffinitione dotis de qua p Bar. ꝛ doct. in. l. j. ff. soluto ma. Regulariter aũt qñ quis aliqd recipit pp aliqd onus per se implẽdũ si nõ stat p eũ quominus illud onus ipleat sed p casum fortuitũ nõ põt ab eo repeti datũ. l. operas. ff. loca. ꝛ qꝛ bĩ in. l. j.

66 §. diuus. ff. de var. ꝛ extraordi. cogni. ¶ †Bucentesimũsexagesimũsextũ est, qꝛ cũ ex parte mulieris p viro vel eius pte teneat fideiussio licet nõ eꝯ, vt in toto tit. C. de fideiuss. dot. den. Fideiussoꝛ poterit internenire ẽt sine stipulatione, arg. not. per Ange. in auc. de fideiuss. §. fi. vbi not. p vnã gl. que est ibi qꝛ vbi pcedit de veritate, ꝛ eqtate, vt in curia mercatoꝛ iuxta not. p bar. in. l. si p ea. C. mãda. ꝛ in. l. qntus. C. mãda. ibi fideiussoꝛ obligatur ẽt sine stipulatione, qꝛ antẽ in dote procedaꝛ de equitate ꝛ veritate ꝓbatur ex his que habentur in. l. j. ff. so. ma. regulariter aũt fideiussoꝛ non obligatur sine stipulatione. l. blanditus. C. de

67 fideiussoꝛi. vide supra in priuilegio. lij. ¶ †Bucentesimumsexagesimũseptimuz est, qꝛ si extraneus vel pater stipulatur dotẽ sibi reddi soluto matrimonio, presumiꝛ ẽt sibi pspicere, vt possit dotem repetere ẽt matrimonio non contracto, nisi contra probetur per mulierẽ. l. si extraneus. ff. de condi. ob can. Regulariter aũt ꝯ vĩ, argu. §. accedit. l. vnice. C. de rei vxo. act. cuz simi. ꝛ. l. cuz bis. §. penul. ff. de ꝙdi. inde. de quo vide. §. in priuilegio.

68 cxciij. ¶ †Bucẽtesimumsexagesimumoctauuz est, qꝛ frater tenetur dotare sozorem, si soꝛ est egena, vt in. l. cũ plures. §. fi. ꝛ ibi gl. ff. de admi. tut. regulariter autem nemo cogiꝛ aliam personaz dotare nisi pater. l. qui liberos. ff. de ritu nup. ꝛc. ỏ quo p Bar.

69 in rub. j. ff. veteris. ¶ †Bucentesimumsexagesimumnonum est non valet alienatio fundi dotalis etiam cum iuramento vt in toto ti. ff. de fun. do. iuncta. l. non dubiuz. C. de legi. fauore dotis ꝺz Bar. in. l. omnes populi. ff. de iusti. ꝛ iur. regulariter autez secus videreꝛ, de quo ibi per Bar. qui tñ dicit tales leges non valere ratione peccati. vt in. c. contingat. extra de iureiur.

70 ¶ †Bucentesimumseptuagesimum est, qꝛ priuilegium ne maritus conueniaꝛ vltra ꝙs facere possit, concessum est a lege cõi, vt in. l. maritum. ff. sol. ma. non obstante qꝛ non sit concessum inspecta naturali ꝛ sufficienti ratione, qꝛ non est magis defectus in eo cũ concediꝛ ꝙs in alijs hominibus trãsit ad heredes. de quibus in. l. etiam in prin. vbi no. ff. sol. ma. regulariter autem priuilegiũ concessum persone, non inspecta naturali ꝛ sufficienti ratione ad heredes non transit, vt in. l. fi. cum procuratoꝛe. ꝛ. l. at si fideiussoꝛ. ff. de re iudi. ita dicit Bar. in. l. j. ff. de manda. prin. ꝛ idez est in casu. l. fi. C. qui po. in pig. habe. ſm Bar.

71 ¶ †Bucentesimumseptuagesimumprimum est, qꝛ si dñs maritat libero homini ancillam suã, talis ancilla ita demum efficiꝛ libera per talem actum matrimonij, si dñs etiam dotem p ea marito dederit casus est in. l. j. §. sed ꝛ sigs. C. de iati. liber. tollẽ. de quo tñ dic vt ibi in auc. sed hec ibi posita. regulariter sine dote remaneret ancilla ꝛ serua. vt ibi probatur.

72 ¶ †Bucentesimumseptuagesimumsecundũ est, qꝛ ſm iura vetera in dote stipulatio prepostera valebat, vt si dicerem promittis mihi hodie centum ex causa dotis si nauis ex Asia venerit. vt ẽ casus insti. de inuti. stip. in. §. item siquis stipulatus. regulariter ꝯ vt ibi ꝛz hodie idem sit in alia materia, que est ꝛ erat in dote, vt

73 ibi dicit litera. ¶ †Bucentesimumseptuagesimumtertiuz, qꝛ vz stipulatio inter patrem ꝛ filium fauore dotis. l. iiij. ꝛ ibi Cy. C. ỏ pac. quenen. regulariter ꝯ, vt in. §. itẽ inutilis. insti. de inu. stip.

74 ¶ †Bucentesimumseptuagesimumquartum, qꝛ maritus potest venire contra factum suum reuocando rem dotalem alienatam etiam si sit res mobilis, vt in. §. cum lex. C. de rei vxo. actio. regulariter contra est, vt in. l. per fundum. ff. de serui. vrba. predi. ꝛ p Cy. in. d. §. ꝛ cum lex.

75 ¶ †Bucentesimũseptuagesimũquintũ est, qz in causa dotis possunt recipi testes ante litẽ contesta. seu lite nõ contestata ex quo in dotis ꝓceditur summarie, vt ꝓbatu. ff. eo. in priuileg. lix. ergo recipiunt testes ẽt ante litis contesta. facit quod scripsi. ff. eod. in lxvj. priuilegio. In causis. n. summarijs in qbus ꝓcedit breuiter & de plano ꝛc. nõ est necessaria litis ꝙtest. vt in cle. sepe. de ver. sig. regl' aũt testes non recipiunt nisi prius lite ꝙtest. vt hĩ in. c. qm frequẽter. extra vt lit. nõ ꝙte. vt in auc. sed sigs. C. de testi. & not.
76 insti. qui. mo. re ꝯhi. obli. in. ff. ij. ¶ †Bucentesimũseptuagesimũ sextũ est, qz reficiens domũ alterius hz tacitã hypothecã in qua preferẽ alteri creditori priori ẽt habẽti expressam hypothecã, vt in. l. interdũ. ff. q po. in pig. ba. & qđ ibi not. Fallit qñ anterior creditor est mulier in dote, quo casu ipsa ꝓfertur. regl' ꝯ est, vt in. d. l. interdũ. & qđ ibi no. & in. ff. bis ꝙsequẽs. in fin. ff. in auc. de equa.
77 do. ¶ †Bucentesimũseptuagesimũseptimũ est, qz exneus legãdo dotẽ vxori vel qcqd ꝓuenerit ex dote ꝛc. vt taxatiue legare qnãtitatẽ dotis. sine deductione impensaꝝ factaꝝ in dote ꝓ maritũ, secus si maritus legat, vt est casus in. l. menio. ff. a me. ff. đ lega. ij. regl' verbũ ꝓuenerit intelligit cũ effectu deductis impensis ꝝm
78 Bar. in. d. ff. a me. ¶ Bucentesimũseptuagesimũoctauum est, qz mulier non põt renuntiare oibus priuilegijs dotalibus ꝝm Bal. in. l. vnica. C. de priuilegio dotis regl' aũt qs põt renuntiare omnibus priuilegijs suis, vt ꝓ Bar. & doc. in. l. j. ff. siquis in ius voc. non ierit. An aũt mulier possit renuntiare qbusdã priuilegijs do
79 talibus. dic vt ꝓ Bal. in. d. l. vnica. ¶ †Bucentesimũseptuagesimũnonũ ẽ, qz vir sortit' foꝝ vbi qditio restitutiõis dotis extitit cessante priuilegio reuocãdi domũ. l. si vxor. & ibi ꝓ gl. & Ang. ff. de in di. Regulariter aliud est. l. exigere dotẽ. eo. ti. & in. l. ij. ff. legatis.
80 eod. titu. ¶ †Bucentesimũoctuagesimũ est, qz in dote habet locũ remissio de loco ad locũ, vt in. d. l. si vxor regl' in ꝯctibus cessat remissio. l. heres absens. ff. j. ff. đ iudi. vt scripsi in. d. l. si vxor ꝝ
81 vnũ meũ intellectũ. ¶ †Bucentesimũoctuagesimũprimũ est, qz vxor cui est prelegatus fundus in dotẽ datus tenet stare colono. l. j. in fi. C. de dote preleg. Si tũ non repudiat legatũ, lz petat dotẽ, non ex legato sed ex cã dotis regl' secus est, vt ibi no. & in. l. nihil. ff. fi. ff. de lega. j. & l. emptore. C. loca. Adde. xvj. alios casus in qbus singularis successor tenet stare colono. de qbus dixi in. l.
82 iul. ff. pen. ff. de acti. emp. ¶ †Bucẽtesimũoctuagesimũsecm est, qz priuata scriptura sacerdotis sup mrimonio & dote subscripta a tribus testibus sine die nõ vz & reputat ꝓ scriptura non tabellionis, vt in auc. quib. mo. natu. effi. legi. ff. quãtũ col. vj. regl' ꝯ est,
83 vt not. Bal. in. ff. qbus prima C. qstitutione qđ not. ¶ †Bucentesimũoctuagesimũtertiũ est, qz in cã dotis snia põt ferri ꝯ dominum licet iudicium sit agitatum per procuratorẽ & idẽ in causa matrimoniali, vt dixi in. l. j. C. de sentẽ. & interlocu. om. iudi. regu
84 lariter ꝯ vt ibi. ¶ †Bucentesimumoctuagesimumquartum est, qz ex contractu procuratoris in causa dotis acquirit actio dño sine cessione ꝝm Bal. in. l. j. in fi. C. de senten. & interloc. om. iudi.
85 regl' secus, vt ibi per eũ. ¶ †Bucentesimũoctuagesimũquintũ est, qz in causam iudicati non põt nisi in subsidium fieri executio in dote, arg. l. j. ff. sol. matri. & iuncta. l. stipendia. C. de execu. rei iudi. & ibi dixi. regl' autẽ in oibus bonis põt fieri executio iuxta. l. a
86 dino pio. ff. j. ff. de re iudi. ¶ †Bucentesimumoctuagesimũsextũ est, qz si fundus dotalis locatus per maritũ & legatus vxori ꝛc. petatur ex ꝓlegato debet stare mulier colono. l. j. ff. fi. ff. de dote ꝓle.
87 regulariter contra, vt ibi not. ¶ †Bucentesimũoctuagesimumseptimum est illud quod not. in. l. ij. in fi. gl. in ꝟsicu. cogetur. ff. de do. ꝓleg. vbi in causa dotis mulier granata post tẽpus restituere tanq̃ legataria non facit fructus medij tẽporis. suos regulariter
88 secus, vt ibi not. ¶ †Bucentesimumoctuagesimumoctauum est, qz reus edit egenti ad dotẽ instrumẽtũ ad actoris intentionẽ fundandam ꝝm Anto. de but. in. c. de probatio. & Lanfrã. in. l. j. ff. solu. ma. regulariter ꝯ. l. fi. C. de eden. ¶ †Bucentesimumoctuagesimumnonuz est, qz in priuilegio moratorio ꝙcesso debitori a principe, iuxta. l. quoties. C. de ꝓci. impe. offe. non ꝙsequetur dos sicut nec fiscus, vt in. ff. neq̃ in auc. de manda. cũ dos & fiscus pari passu ambulent. l. ij. C. de priuile. fisci. regl' secus est in omni alio creditore. d. l. quoties. & no. Lanfran. in. d. l. j. ff. solu. matri.
90 ¶ †Bucentesimumnonagesimum est, qz in dote quis cogit' alteri eã ꝓmittere si sua nõ interest vt in. l. ij. in prin. ff. solu. mat. regl' ꝯ. l. sicut C. de actio. & oblig. & Lanfrã. in. d. l. j. & ꝓbat' in. l. nec ciuere. C. de in. delib. & l. inuictũ. C. de ꝯhen. emp. facit priuilegiũ.
91 xlij. ¶ †Bucẽtesimũnonagesimũprimũ est, qz ꝓ ꝙfessionẽ de dote recepta nascit' actio ad dotẽ ex tali ꝙfessione. l. si volũtate. C. đ dot. ꝓmiss. regl' ex ꝙfessione debiti non precedentis non nascitur actio creditori. l. qui pecuniã. ff. si cer. peta. & per Lanfran. in. d.
92 l. j. facit. l. publia. in fin. ff. depo. ¶ †Bucẽtesimũnonagesimũsecundũ est, qz bẽnũ vel quadriẽniũ de quo in. l. fi. in. ij. pte. C. de bo. auto. iudi. possi. non hz locũ in dote si bona debitoris dotis vendant' ꝓ iudicẽ q põt illud tẽpus abbreuiare fauore dotis iuxta. l. j. ff. sol. ma. & qđ ibi no. regl' secus est, vt. d. l. fi. ꝝm Bal.
93 ibi in vlti. col. ¶ †Bucentesimũnonagesimũtertiũ est qz fiscus ꝓpter debitum mariti primipilarij ꝓferẽ in dote vxoris i subsidiũ deficientibus alijs bonis & iuribus mariti, vt in. l. iij. C. in q cau. pigno. taci. ꝙtabi. regl' secus, vt ibi. & in. l. j. C. de priuile. fisci.
94 ¶ †Bucentesimumnonagesimumquartuz est, qz fauore dotis fiscus nõ vtit' sui priuilegio ꝓlationis hypothece ꝯ dotẽ, imo qui prior est tẽpore potior est in iure. l. ij. C. de priuileg. fisci. regl' se
95 cus, vt ibi not. Salice. ¶ †Bucẽtesimũnonagesimũquintũ est, qz mulier q̃ nõ luget vir̃ intra tps luctus nõ pdit priuilegia dotis, qz hoc iure cautũ nõ reperit' ꝝm Bal. in. l. j. C. de priui. do. regl' aũt mulier nubẽs ꝯ. tps luctus punit', vt. l. gña. ff. de bis
96 qui no. infa. & l. femine. C. de secun. nup. ¶ †Bucentesimumnonagesimũsextũ est, qz nõ hz renũtiatio exceptionis nõ nume. dotis facta inter ꝙinges hz teneat facta extraneo, qz est spẽs donatiõis que inter ꝙinges nõ vz, vt in toto titu. de dot. inter vir̃ & vxorẽ. ꝝm Bal. in. d. l. j. l. C. de priui. do. regl' qs põt renuntiare iuri
97 suo. l. si qs in ꝙscribendo. C. de pac. ¶ †Bucentesimũnonagesimũseptimũ est, qz dos ꝙfessata adminiculata aliꝯ indicijs, puta qa maritus ꝓstitit alimẽta vxori tãq̃ dotate hz ꝓuilegia do. ꝝm Bal. in. d. l. j. C. de priuileg. do. regl' aũt dos confessata non hz
98 priuilegia do. l. si assiduis. C. q poti. in pig. habe. ¶ †Bucentesimũnonagesimũoctauũ est, qz instãtia in cã do. eius fauore non finit' triẽnio, ꝝm Bal. in. d. l. j. C. de priui. do. arg. l. j. ff. solu. maiz Bal. subdat qp nõ audet recedere a determinatione. l. ꝓperãdũ. C. de iudicijs. regl' secus dicta. l. ꝓperandũ. ꝝm Bal in. d. l. j. in princip. pennl. col. ꝯriũ sentit Bal. in. d. l. j. ff. solu. ma. qđ
99 credo verius. ¶ †Bucentesimũnonagesimũnonuz est qz si mulier ꝓmisit marito certũ qd nomine do. & petat' dos per maritum ꝓsumitur matrimonium contractum per talem ꝓmissionẽ hz dubiã fauore dotis ꝝm Bal. in. d. l. j. C. de priuile. do. in vlti. q. regulariter verba dubia interpretant' ꝯ agentez. l. veteribus. ff. de pac. & qđ no. in. l. labeo scribit obscuritatem. ff. de ꝯhen. emp.
100 ¶ †Tricentesimũ est, qz legatum alimentoꝝ relictum filie cui est relicta dos in testõ limitat' arbitrio boni viri iuxta quãtitatẽ do. nõ iuxta quãtitatẽ hereditatis. Ita tñ qp crescẽte filia augmẽtantur alimenta ꝓdicta. l. cuz vnus. ff. fi. ff. de alimẽ. & ciba. lega. regl' autẽ legatũ alimẽtoꝝ limitat' arbitrio iudicis ꝝm quãtitatem hereditatis, vt. l. pen. ff. de ali. & ciba. leg.

SVMMARIVM

1 Precium loco dotis succedit.
2 Expense voluntarie in fundo dotali repeti non possunt.
3 Dotis causa de euictione agi potest ante rem euictam.
4 Indebitũ per errorẽ solutum causa dotis qua actione repetat.
5 Furiosa causa dotis consentire videtur.
6 Confessio in vltima voluntate inducit probationem in dote.
7 Exceptio non numerate dotis ignobili fatente a nobili dotem recepisse locum non habet.
8 Snia dotis non ꝙnentis certã quãtitatẽ in causa dotis valet.
9 Pater tenetur spuriam dotare.
10 Verba enuntiatiua dispositionem pro dote inducunt.
11 Dotis debitor soluto matrimonio per viri mortez infra annum legalem tenetur vxorem viduam alere.
12 Dotis fauore collatum dicto alterius non videtur conferri in eius liberam voluntatem.
13 Priuilegia mulieris in dote personalia ad quos transmittant.
14 Partius dolo desinens esse solũdo tenetur ad dotẽ insolidũ.
15 Pactum qp dos longiori tempore restituatur valet.
16 Rei debendi duo ex parte mariti in dote restituenda possunt constitui.
17 Actio de dote ꝓ litis ꝙtestationẽ non fit ad heredes trãsitoria.
18 Stipulatio penalis vestit pactum factum in alterius fauorem.
19 Pactum quale causa dotis non vestiatur coherentia ꝯctus.
20 Bos quando propter adulteriuz non confiscanda.
21 Fideiussio ex parte viri pro dote quo casu dari possit.
22 Dotans & paciscens de dote lucranda ꝓ maritũ quomodocunq̃ soluatur matrimonium qualiter videatur intellexisse.
23 Causa stipulationis informis presumitur in dote.
24 Dotez pater simpliciter stipulans qualiter videatur stipulasse.
25 Donatio inter patrem & filiam causa dotis est permissa.

26 Dotis fauor est iusta causa peremptorij abbreuiandi.
27 Predium dotale non subiacet pignori pretorio.
28 Fideiussor pro dote soluens qua repetat actione.
29 Dotare filiam quibus casibus pater non teneatur.
30 Rusticus quibus casibus potest dotare uxorem suam nobilem.
31 Sententia de nocte in causa dotis ferri potest.
32 Mulier nobilis i dote ꝙfessata qñ ꝑuilegia dotalia habeat. 33.
34 Jus tribuens ꝑuilegia dotalia in dote ꝙfessata quando locum habeat. 36. 37.
35 Mulier in dote ꝙfessata prelationis ꝑuilegium quando hẽat. Et quando ꝑuilegia dotalia. 38. 39.
40 Actio ex pacto nudo causa dotis oritur.
41 Dotis causa res prohibita alienari inter uiros alienari potest.
42 Auunculus potest stipulari dotem sororis sue nepotibus suis.
43 Stipulatio dotis secũda nunqd uideatur facta animo donãdi.
44 Dotalis res potest permutari ad mulieris commodum.
45 Dos põt consumi pro uiri alimentis uel liberorum suorum.
46 Fũd⁹ mariti ad iopiã ꝛgẽtis assignat⁹ gaudet ꝑuilegio dotali.
47 Dotis loco pretium quando succedat.
48 Loquendi communis usus dotis causa etiam attenditur.
49 Res inter alios acta super dote mulieris prodest mulieri quantuncunq; absenti.
50 Maritus in causa dotis non põt carcerari, nec bonis cedere.
51 Donatio per mulierem facta marito sub matrimonij commemoratione qualiter ꝛ in quo resolnatur.
52 Statutũ q⁹ instrumenta executioni non mandent nisi prius registrata in publico archiuo sint, nõ ꝙprehendit instrm dotis.
53 Satisdatur ex integro in uitiose satisdans dotis causa.
Sacerdotis scriptura in matrimonio, ꝛ dote subscripta mann trium testium pro publica reputatur.

¶ Centuria quarta.

1 **Tricẽtesimũ** primũ † est, qz si pretiũ reddat ex rẽditione rei dotalis quentũ ad mari tũ succedat loco dotis. ꝛ sic actiõe ex stipulatu peti põt ꝛ hypothecaria ꝙpetit a die traditiõe dotis regꝛ secus ꝟm bart. in suo ꝙsi. qđ incipit dña Juliana nupsit Lucio ꝛc. Idẽ in oi alio ꝑuilegio dotis, ut dico j. e. i ꝑuilegio. cccxlvj. ¶ † Tricẽtesimũsecũ
2 est qz expẽse uoluntarie facte p maritũ in fundo dotali ẽt ꝺ ꝙsentiente uxoris repeti nõ ꝑnt p marituꝫ uel eius hẽdes sed tm abrasio
3 ꝑmittit. l. p uoluntarijs. ff. de impensis in rebus dotalibus factis. iuncta. l. in fundo ita dicit Matth. de mathe. suo nota. xci. regꝛ secus uꝛ. s. qz repeti possent pp ꝙsensuꝫ dñi. ar. l. qui patitur. ff. mã. ¶ Tricẽtesimũtertiũ est, qz añ rem euictam rõne dñij uel quasi
vel hypothece nõ põt agi de euictione. l. habere licere. ff. ꝺ euictio. nisi in casu. l. seruus quẽ. §. fi. ff. de act. emp. fallit si in cã dotis debetur euictio. l. si deẽ in dotẽ fundus estimatus. l. j. C. ꝺ iudo. nã tũc ẽt re nõdum euicta agit ad particulare interesse si res
sit aliena uel alteri obligata. l. creditor. §. põdiũ. ff. de actio. emptio. nisi in casu. l. seruus quẽ. §. fi. ff. de act. emp. fallit si in cã dotis debetur euictio. l. si deẽ in dotẽ fundus estimatus. l. j. C. ꝺ iudo. nã tũc ẽt re nõdum euicta agit ad particulare interesse si res
4 sit aliena uel alteri obligata. l. creditor. §. põdiũ. ff. de actio. emp. ¶ † Tricentesimũquartũ ẽ, qz si soluto iã matri. pr̃ soluat dotez
pater ignorãs. ff. solu. ma. regꝛ indebitũ solutuꝫ p errorẽ repetit
per ꝙditionẽ indebi. ut in toto titu. ff. de ꝙdi inde. ꝛ est gl. de hoc
in. l. si quis fundum. §. imperator. ff. locati. Iste casus est similis.
ccij. ꝺ. in centuria tertia ubi formaliter eadẽ uerba ponunt, ẽt se
quẽs aliũ similem hꝫ. ꝺ. nõ ꝓpterea fatenduꝫ est autorem acerua
studuisse ꝛ numero, sed ferendus est ex memorie lapsu. Frag.
5 ¶ † Tricentesimũquintũ est, qz fauore dotis ꝛ patris agẽtis ad dotẽ repetendã filia etiã furiosa uꝛ tacite ꝙsentire. l. ij. §. fi. ff. so.
mat. regulariter secus est, ut. l. qui ad certũ. ff. loca. ꝛ ibi gl. fi.
6 ¶ † Tricentesimũsextũ est, qz ꝙfessio in ultima uoluntate nõ in
ducit probationẽ. l. aurelius. §. fi. ff. de libe. leg. ꝛ. l. lucius. §. i. ff.
de leg. iij. regulariter fallit in dote, arg. l. j. ff. solu. ma. ꝟm Bal.
7 in suo ꝙsi. qđ incipit Cecchus petroli fecit testm. ¶ † Tricẽtesimũseptimũ ẽ, qz si ignobilis ꝙfitetur recepisse dotẽ a nobili mu
liere nõ hꝫ locũ exceptio nõ numerate dotis ut est gl. singu. l. si
uoluntate. C. de do. ꝑmis. regulariter secus ut in titu. C. de dote
8 cau. non nu. ¶ † Tricentesimũoctauũ est, qz in cã dotis uꝫ sentẽtia dotis non ꝙtinens certã q̃titatẽ sicut in hereditate, ut. l. fin.
9 ubi Bar. C. de senten. que sine cer. q̃ti. ꝛ in rub. ff. solu. matri. regulariter secus, ut in. d. l. fi. ¶ † Tricentesimũnonũ est, qz pater teneꝛ filiã natã ex dãnato coitu dotare sicut alimẽtare de iure canoni. iuxta. c. cũ haberet. de eo qui duxit in matri. eã quaz
pol. p adul. ut no. Bar. in. l. fi. ff. de his q. ut indig. regulariter
secus est, ut in. d. c. cũ haberet. ꝛ in auc. ex ꝙplexu. C. de incest.
nup. qđ ego puto uerũ de iure canonico, secus de iure ciuili, qz
illud. c. cũ haberet habet locum solum in terris ecclesie non imperij ꝟm Jo. de imo. in. l. lucius. §. j. ff. de leg. j. ꝛ uide Matthe. de mathesi. suo notabili. cxlv.

10 **Tricẽtesimũdecimũ** est, † qz uerba enũtiatiua pro dote inducũt dispositionem, ut no. in. l. ij. C. de dotis ꝓmis. ꝛ p Bar. in consilio suo qđ incipit factũ sic se hꝫ ꝛc. ad car. cccxlj. in littera. B. regulariter secus ut hĩ in. l. hac scriptura. ff. ꝺ dona. Ex is pariter casuꝫ simile hẽs. ꝺ. celiij. i tertia cẽturia nec i ullo ab alio differt si quos ẽt alios casus similes inueneris expungito. Frag.
11 ¶ Tricentesimũundecimũ est, qz debitor dotis solu. matrimo. p mortẽ uiri j. annũ legale tenet alere uxorẽ uidnã, ut cõiter tenetur per doc. ut per Pau. de cast. ꝛ alios in. l. dinortio. ff. so. ma. regꝛ secus in alio debitore q inter dilationem quã habet non tenetur alere creditorẽ suũ ut p doc. in. d. l. dinortio. ¶ † Tricẽtesimũduodecimũ est, qz qđ ꝙferẽ dicto alterius uidetur ꝙferri in eius liberã uolũtatẽ, ꝛ sic est captatoria, regulariter fallit i dote
13 l. theopompus de dote ꝓleg. ꝟm Bar. in ꝙsilio qđ incipit, qdã babens bona cõia cñ Titio ꝛc. ¶ † Tricẽtesimũdecimumtertium est, qz ꝑuilegia personalia que hꝫ mulier in dote transmittit ad suũ heredẽ descendentẽ, ut i. l. i. C. de ꝑuileg. dotis regulariter ꝑuilegiũ personale extinguitur, extincta ꝓsona nec est transmissibile ad heredem, ut no. in. l. sed ꝛ si restituatur. in ꝑn.
14 ꝛ ibi gl. ff. ꝺ iud. ¶ † Tricentesimumdecimũquartũ est, qz si maritus dolo desijt esse soluendo tenetur insolidum non ãt inquantum facere põt, ut in. l. unica. §. cũ aũt. C. de rei uxo. ac. regulariter tenetur solũ inquantum facere põt, ut. d. §. cum aũt. ꝛ. l. ma
15 ritũ. ff. solu. ma. ¶ † Tricentesimũdecimumquintuꝫ est, qz in casu. l. aliud. ff. de pac. dota. uꝫ pactũ q⁹ dos longiori tempore restituat, ut ibi, ꝛ. l. attilianus. eo. eo. ti. regulariter secus est ut. i. d.
16 l. attilianus. ꝛ ibi gl. ¶ † Tricẽtesimũdecimũsextũ est, qz ex pte mariti in dote restituẽda põt ꝙstitui duo rei debendi, ut in. l. fi. ꝛ ibi p Ang. C. ꝺ do. can. nõ nu. Et tñ ꝟm nõnullos duo rei ꝺbendi uñr inuicem fideinbere, ut plene no. in. l. uir uxori. §. fin. ff.
ad velleia. regꝛ ex parte mariti nõ potest fideiussor prestari de
dote restituenda, ꝛ in rubro ꝛ nigro. C. ne fideiuss. do. dentur. de
17 quo ibi p Ang. ꝛ Cy. ¶ † Tricẽtesimũdecimũseptimũ est, qz p litis ꝙtestationẽ factam per patrẽ sup actione de dote nõ efficitur actio transitoria ad heredes prĩs, imo ꝙsolidat in filiã, ut in. l. unica. §. extraneũ. C. ꝺ rei uxo. ac. ꝛ ibi p An. regulariter secus ẽ, ut in. l. j. C. ne ex delic. defunc. inq̃tuꝫ hẽdes quertãt ꝛc.
18 ¶ † Tricentesimũdecimumoctauũ est, qz in dote stipulatio penalis restit pactuꝫ factuꝫ in fauorẽ alterius, ut no. in. l. i. in ꝑn. ꝛ ibi gl. sup uerbo, ꝛ fortitudinez. C. ꝺ de rei uxo. act. ꝛ ibi p Ange. regꝛ secus est, ut in. l. stipulatio ista. §. alteri. ff. de uerb obli.
19 ¶ Tricentesimumdecimũnonuꝫ est, qz obligatus ad dotanduꝫ mulierẽ, puta pater licet incõtinenti stipuleꝛ, seu paciscat dotem sibi reddi solu. ma. ĩ hoc pactuꝫ nõ ꝟstitur coherentia contractus, ꝛ sic non uꝫ, ut in. l. auia. C. de iur. do. ꝛ ibi Angc. Regulariter secus. l. lecta. ver. dicebam. ff. si cer. pe. cum si.

20 **Tricẽtesimũuigesimũ** est, † qz pater fuerit stipulatus dotẽ sibi reddi, talis dos ꝓpter adulterium filie non confiscabitur ẽt si esset statutuꝫ q⁹ dos adultere ꝙfiscet, ut no. Ang. in. l. si dotẽ p illã literã. C. de iur. do. regꝛ circũscripta tali stipulatione,
21 uel pacto, secus est ut in. d. l. si dotẽ. ¶ † Tricentesimumuigesimumprimuꝫ ẽ, qz i casu. l. ubi adhuc. C. ꝺ iureiur. si uir satisfdet ꝺ ꝙseruandis bonis ipse illa bona administrabit, ut ibi p Angel. ꝛ p Jo. an. ꝛ Jnno. in. c. p uestras. extra de do. inter. uir. ꝛ uxo. regꝛ fideiussio pro dote dari non põt ex parte uiri, ut i rubro, ꝛ nigro. C. ne fideiuss. do. dent, de quo uide p Ray. in repe. in. l. si
22 constante. in ꝑn. ff. solu. ma. ꝛ ibi p Bar. ¶ † Tricentesimũuigesimumsecõm est, qz si mulier uel alius pro ea det dotẽ ꝛ paciscatur qđ qũocunq; soluto matrimo. maritus uel eius heres lucretur dotẽ, hoc pactum non referẽ ad mortẽ mariti, sed mulieris, imo si etiã expresse referretur ad mortẽ mariti non ualet pactum, ut in. l. ij. ff. de pac. dota. ꝛ per Bar. in suo ꝙsilio qđ incipit Joãnes maritauit suã sororẽ ꝛc. ad car. cclxxxvj. in li. ꝙsilio
23 rum. B. regulariter aũt pacta ualẽt. l. j. ff. de pact. ¶ † Tricentesimũuigesimũtertium, qz in dote presumitur causa informis stipulationis exemplũ si promisso fit sub ꝙmemoratione matrimonij, ut si instrm dicat talis intendens nubere tali ꝑmisit ei. x. nã subintelligit ex causa dotis, ut in. l. quod autem. ꝛ ibi nota. ff. de iu. do. regulariter secus ꝟm Bal. in. l. j. ff. so. ma. facit pro eo. l. qcquid astringende. ff. de ver. ob. ꝛ. l. ij. §. circa. ff. de doli excep.
24 ¶ † Tricentesimũuigesimumquartum est, qz si pr̃ stipulat do-

tem simpliciter vñ stipulari sibi, ⁊ filie, vt in. l. post dotem. ⁊ ibi gl. ℔m tertiam lecturam. ff. solu. matri. regulariter tertia psona non subintelligitur, imo quis sibi tantum videt stipulari. l. si ita stipulatus. §. chrysogonus. ff. de verbo. obli. ⁊ not. bal. in. d. l. j. ff. solu. ma. ⁊ per Bart. ⁊ doct. in. l. stipulatio ista. §. hi quoq;. ⁊
25 §. si quis ita. ff. de ver. obli. ¶ † Tricentesimũ vigesimum quintũ est, qz ex cã dotis est pmissa donatio inter patrẽ ⁊ filiã, vt i. l. pompo. philadelphus. ff. fa. ber. regulariter secus. l. ij. C. de inof
26 fi. p do. ⁊ bal. in. d. l. j. ff. so. ma. ¶ † Tricentesimũ vigesimũ sextũ est, qz in iudicio dotis fauor dotis est iusta causa abbreuiandi peremptorii, vt in. l. nonnunq; in fi. Ibi p ꝙditione cause iuncta. d. l. j. ff. solu. matri. ⁊ sentit Bal. in. d. l. j. regulariter secus, vt in. d. l. nõnunq;. ⁊ l. ad peremptorii eo. ti. ⁊ vide qđ dixi. s. eo.
27 in priuilegio. cccxviij. ¶ † Tricentesimũ nigesimũ septimũ, qz p diũ dotale nõ subiacet pignori ptorio, sicut nec conuentionali. l. qnq; legibus. ff. de bo. dã. regulariter quelibet res subiacet pi-
28 gnori ptorio vel ꝙuentionali ℔m bal. in. d. l. j. ff. so. ma. ¶ † Tricentesimũ nigesimũ octauũ qz fauore dotis qñq; qui fideiubet p dote dãda marito si soluat nõ repetit a reo principali actiõe mãdati nec actione negotioꝝ gestoꝝ, vt in. l. creditor. §. i. ff. manda. regulariter secus, vt ibi no. ⁊ no. in. l. pompo. eo. ti. ⁊ p Bar. in d. l. ff. solu. ma. Similiter habes in hr̃de granato qp fideiubeat p Titio, nã si fideiussit, ⁊ soluit nõ repetit, vt no. gl. j. i. l. tribus §. illud. ff. de vsufru. earũ rerum que vsu ꝙsu. ℔m Raynu. i suis
29 casibus singularibus. ¶ † Tricentesimũ nigesimũ nonum, qz in his casibus pater releuat ab onere dotãdi filiaz primo si filia sit iudea vel heretica ⁊ pr̃ catholicus christianus gl. est in. l. si vero ff. de in rem verso. scõo si filia est naturalis tantum saluo nisi sit pauper ipsa filia naturalis ℔m Bal. in. l. si mater. C. de iure do. tertio qñ pater esset egenus ⁊ non posset filiã dotare ℔m Lud. in d. l. j. in. iij. col. ff. sol. ma. quarto si illa accepit virũ indignũ sine ꝙsensu pr̃is ℔m Lud. in. d. l. j. ⁊ bal. in. l. fi. C. de dot. pmis. qnto qñ matrimonium esset contractũ sine dote, vt per Ludo. in. d. l. de quo per Bar. ⁊ gl. in. l. obligamur. §. lege. ff. de actio. ⁊ obli. ⁊ p Bal. ⁊ alios, in auc. res que. C. cõia. de leg. regulariter secus est. l. qui liberos. ff de ritu. nup. ⁊ l. fi. C. de dotis pmis.

30 **Tricẽtesimũ trigesimũ** est, † qz rusticus etiam constã. matrimonio ex cã donatio. põt dotare vxorẽ suã nobilẽ ℔m Bar. l. diuortio. ff. de ver. obli. ⁊ in. l. si volunta. C. de dotis pmis. ⁊ ibi no. Item qñ maritus propter reconciliandas inimicitias dotat vxorẽ suam, vt per Bal. in. l. ij. creditũ. §. fi. ff. si cer. pe. Idẽ qñ ꝙsuetudo hoc permitteret, vt per Jo. an. in. c. ⁊ si necesse, de donа. inter vi. ⁊ vxo. regulariter secus vt in toto tit. de donа. inter vir. ⁊ vxo. ff. ⁊ C. ⁊ no. Fran. de are. in. d. §. creditum. quod not.
31 ¶ † Tricentesimũ nigesimũ primũ est, qz in causa dotis põt ferri sniа ẽt de nocte arg. l. j. ff. so. ma. ibi semper iuncta glo. que exponit ⁊ omni tpe regulariter secus, vt in. d. §. sedebunt in auct.
32 de iudi. ¶ † Tricentesimũ trigesimũ scõm est, qz mulier in dote tantũ confessata bz prinilegia dotalia si maritus qui ꝙfessus est dotẽ sit ignobilis ⁊ mulier nobilis ℔m Bal. in. l. si voluntate. C. de do. pmis. regulariter secus, vt not. glo. in. d. l. assiduis. C. qui
33 po. in pig. ba. ¶ † Tricẽtesimũ trigesimũ tertiũ est, qz si mulier bz prinilegia dotalia in dote ꝙfessata tantũ, si sit facta confessio animo donãdi, nã p mortẽ mariti ꝙfirmatur donatio argu. l. pe nulti. C. de donа. inter vir. ⁊ vxo. regulariter secus, vt no. gl. in
34 d. l. assiduis. ¶ † Tricẽtesimũ trigesimũ quartũ est, qz i dote cõfessata bz locũ ius tribuens prinilegia dotalia, si tamen sit ꝑsumptio qp dos re vera fuit numerata, vt qz maritus exhibuit alimẽta vxoris, siue tanq; dotate ℔m bal. in rub. C. de prinile. dot. regu-
35 lariter secus vt est gl. in. d. l. assiduis. ¶ † Tricentesimũ trigesimũ quintũ est, qz in dote ꝙfessata mulier bz prinilegiuz plationis, ⁊ dotis si tñ sit statutuz vel ꝙsuetudo in loco qp instrumentũ confessionis dotis habeat vim rei iudicate secundum Bal. in rub. C. de prinileg. do. ⁊ in. l. fi. C. de spon. ⁊ Ang. in suo consilio qđ incipit statuto ciuitatis florentie cauet ⁊c. regulariter secus est
36 vt no. glo. in. l. assiduis. ¶ † Tricentesimũ trigesimum sextuz, qz in dote ꝙfessata mulier bz prinilegia dotalia si tamen alij creditores viri nitantur ex credito cõfessato tantum ceteris tñ parinie vel vtriq; cessat, alias secus argumẽto. l. in ambiguis. ff. de
37 iure do. regulariter secus est, vt in. d. l. assiduis. est gl. ¶ † Tricentesimum trigesimum septimum est, qz mulier in dote confessata per maritum ante ꝙtractum matrimonium habet prinilegia seruto matrimonio aduersus creditores etiam priores tpe non tñ habentes expressam hypothecam secundum Cy. in auct. sed iam necesse. C. de donа. ante. nup. in. iiij. questio. regulariter se-
38 cus, vt nota. glo. in. d. l. assiduis. ¶ † Tricẽtesimũ trigesimum octauum est, qz si precessit pmissio dotis ex parte mulieris ⁊ cõfessio de dote recepta constante matrimonio, mulier habet prinilegia dotalia per text. in. l. i ꝙtractibus. §. j. C. de non numerata pecunia. ⁊ no. gl. in. l. fi. C. de donа. can. non nume. ⁊ Jo. an. in additioni. Specu. de donа. inter virum ⁊ vxorem. circa fin. sen. in. §. j. ⁊ Pau. de cast. in. l. j. ff. solu. matri. regulariter secus
39 vt est gl. in. d. l. assiduis. ¶ † Tricentesimũ trigesimũ nonuz est, qz mulier in dote ꝙfessata gaudet prinilegio dotis si nullus creditor cõpetat ℔m Lud. de ro. in. d. l. i. ff. so. ma. per tex. in. l. si cui. C. de nõ nu. pe. ⁊ in. l. si qs post hac. C. de bo. prescri. Regulariter secus, vt no. in. d. l. fi. ⁊ sic habes ℔z limitationes ad gl. ó qua in. d. l. assiduis. quas in vnũ cumulauit. d. ang. de vbal. q vinit.

Tricẽtesimum quadragesimuz

40 est, † qz in cã dotis ex pacto nudo p qp ꝑmittit enictio ẽt vbi non debet oriri actio, vt no. in. l. i. C. de iur. do. in gl. iij. regulariter secus. l. iuris gẽtium. ver. igit nuda. ff. de pac. sic ẽt est in pacto nudo sup dote ꝙstitutẽda, ita intelligo qp dixi. s. in prinilegio primo.
41 ¶ † Tricentesimũ quadragesimũ primũ est, qz ex cã dotis põt alienari res ꝓhibita alienari inter vinos, nã maritus lucrabitur vigore statuti certã partẽ dotis mulieris mortuo in mrimonio sine liberis cõibus ẽt si dos ꝙstat ex rebus que nõ poterãt alienari ex pacto inter vinos, sicut auc. res que. C. cõia deleg. ita consuluit Fr̃ã. tigri. de Pisis. ⁊ Uiredutius de Perusio in const. qp incip. si Titius donet tribus mulieribus bona mobilia ⁊c. ad car. clxlvij. in lib. ꝙsi. meoꝝ signato. B. de quo vide Bal. in. d. auc. res que. ⁊ in. l. nulla. ff. de iure do. vbi videt ꝙcludere ꝑiuz. regulariter secus, vt. d. auc. res que. ⁊ qp habetur in ead. l. C. de ꝙdi. ob can. ⁊ l. fi. C. de reb. ali. non alienã. ¶ † Tricentesimum
42 quadragesimũ sciõz est, qz auunculus põt stipulari dotem sororis sue neptibus suis ⁊ filijs illius sororis, ⁊ queritur eis actio, sicut qñ ascendẽs p lineã mrnam stipulat eis, ⁊ iuxta. l. gaius. ff. solu. mat. ita dicit Bal. in ꝙsil. suo, qp incipit. In Christi noie amen. Ego valde miror de eo qp vide ⁊c. ad car. cl. in lib. B. regulariter secus est, vt insti. de inuti. stip. §. alteri. cum fi. sicut est in ascẽdentibus p lineam maternã, vt dixit. s. in prin. xxxiij. ⁊ xxxv. de
43 quo vide Bal. in. d. ꝙsi. ¶ † Tricẽtesimũ quadragesimũ tertiũ est, qz in scõa stip. dotis ꝙtinẽtẽ dotẽ, ⁊ aliqd plus dicimus qp nõ videt facta animo donãdi, vt in. l. si diuortio. ff. de ver. obl. ó quo ibi p Ja. de are. Ray. dñm Ugo. Raph. Cu. Pan. de ca. Regulariter secus ℔m iura vetera. l. q usufructũ. ff. de ℣. ob. in. §. preterea. insti. g. mo. tol. obli. hodie vere fieret donatio ope exceptioni s in alijs casibus vltra dotẽ pno. in. l. fi. C. de donatio.
44 ¶ † Tricentesimũ quadragesimũ quartũ est, qz res dotalis põt permutari ad ꝙmodũ mulieris tã cũ extraneo qñ cũ eius viro, vt in. l. ita ꝙstãte. ff. de iu. do. ⁊ in Spe. ó do. int. vi. ⁊ vxo. §. fi. ver. q-
rit. p Jo. an. Regulariter res dotalis alienare nõ põt, vt in. ti. ff.
45 de fun. dot. insti. q. alie. lz vel non, in prin. ¶ † Tricẽtesimũ quadragesimũ quintũ est, qz dos põt ꝙsumi p alimẽtis viri vel liberoꝝ suoꝝ. l. mutus. §. lz si manẽte. ff. de in. do. regulariter dos mulie-
46 ris nõ põt alienari, vt in. ti. de fun. dot. ¶ † Tricẽtesimũ quadragesimũ sextũ est, qz fundus mariti assignatus loco dotis mulieri pro eius dote pp vergẽtiã viri ad inopiã cẽsebit dos ⁊ gaudebit omni prinilegio, quo res dotalis ℔m Host. i. c. raynutius. de
47 testa. regulariter secus videt ar. l. si rẽ ⁊ pretiũ. ff. de pe. her. ⁊ l. nouatione. ff. de noua. ¶ † Tricentesimũ quadragesimũ septimũ est, qz si vir de ꝙsensu mulieris vendat fundũ dotalẽ in casibus, quibus vẽdi põt pretiũ succedit loco dotis ⁊ habet mulier in eo bona mariti hypothecata, ⁊ oia prinilegia dotalia dato qp nihil sit dictũ de ẽ no. vt exnunc, lz vt ex tũc ℔m Barto. in suo ꝙsi. qđ incip. dña Joanna nupsit Lucio ⁊c. in lib. ꝙsil. B. ad car. ccxcvij. Regulariter secus videt in alijs casibus, vt ibi no. Bar. in
48 d. suo ꝙsil. ¶ † Tricentesimũ quadragesimũ octauũ est, qz vbi ẽ cõis usus loquẽdi qđ patrimoniũ mulieri appellẽt dos, ⁊ ibi legatũ dotis nõ bz in se tacitã ꝙditionẽ si matrimoniũ sequat, vt p Bar. in suo ꝙsil. qp incipit. Uber. leganit filie sue ꝓ dote centum ⁊c. in lib. ꝙsil. meoꝝ signat. B. ad car. cccxxvij. Regulariter secus cessante illo cõi usu loquẽdi. l. titio cẽtũ. §. titio gene-
ro. ff. de ꝙdi. ⁊ demon. ⁊ Bar. in ꝙsi. qp incipit sup. q. qua queri-
49 tur ⁊c. ad car. cccxlj. in lib. ꝙsil. meoꝝ signato. B. ¶ † Tricentesimum quadragesimũ nonum est, qz res inter alios acta super dotẽ mulieris ꝑdest mulieri quantuncũq; absenti, vt si in instrumẽto diuisionis facte inter fratres vnus fatet̃ se habuisse ab alio fratre aliquid pro dote vxoris sue, nã vxor potest petere illud ꝑ

eius

eius dote, licet nullam aliam probationē habeat, vt per bart. in suo consi. qđ incipit factum se habet ꝛc. in lib. meorum consiliorum signato. B. ad car. cccxlj. regulariter secus videt ar. tituli. C. res inter alios acta. per totum.

Tricētesimumquinquagesimū

50 est, † qđin causa dotis maritus non potest carcerari, nec p consequens cedere bonis, vt pbaī recte intuenti in. l. maritum. ff. solu. ma. iuncto. §. fi. insti. de actio. ꝛ quod dixi in. l. j. in. cccl x. fallentia. C. qui bo. cede. pos. regulariter secus est, vt in toto illo ti-
51 tu. ff. ꝛ C. de cessio. bono. ꝛ qui bo. cede. pos. ℂ † Tricentesimū quinquagesimum primum est, quia fauore dotis restituende donatio facta per mulierem marito sub ꝗmemoratione matrimonij resolui tur in causam dotis si nulla dotis constitutio precessit, vt in. l. qđ autem. in fi. ff. de iure do. regulariter non recedit ur a significato ꝓprio verbo ꝛ. l. quicquid astringende. ff. de verbo.
52 obli. ꝛ l. non aliter. in prin. ff. de leg. iij. ℂ † Tricentesimū ꝗnquagesimum scōm est, qđ statutum quod instrumenta non mittantur executioni nisi sint registrata in archivo publico, fallit in instrumento dotis eius fauore ꝑm Saly. in. l. fi. C. de iure dotiū alias
53 secus regulariter, ꝑm eū. ℂ † Tricentesimumquinquagesimum tertiū est, quia fauore dotis si est vitiose satisdatum ex integro satisdandū est. l. cum dotē. §. si mulier. ff. solu. ma. ꝛ per Ange. in. l. quoties. ff. qui satisf. cog. regulariter secus vt ibi per eū.
54 ℂ † Tricentesimumquinquagesimū quartū ꝛ finale est quū re matrimonio ꝛ dote scriptura sacerdotis subscripta in prima ꝗsti stium reputaī ꝓ publica, vt p Bal. in. mo. na. effi. legi. §. quā tutione. C. vbi allegat ceph. cons. vt ibi. Vide que dicit. s. in ca tūcūq; colla. ibi. an hanc sacerdotis scripturaz non valere sine [illegible] ꝛ easdem adducit allegationes. Frag.

Et per hec fauente diuina cle-

mentia hunc solennez tractatū expedini, Ego Baptista de sancto Blasio iuris doc. tūc iura ciuilia legēs in felici studio Paduano, regnante Illustrissimo ducali dño Venetiarum. di. xvj. mēsis Septēbris. M. ccc. lxx. Patauij. ad numerū. ccclxij. q̄ res mirabilis vī ꝛ summe laboriosa, vt dixit gl. in. l. j. ff. solu. matrimo. Et ad laudem omnipotentis Dei, a quo omnem scientiā accepi. ꝛ ad vtilitatem auditorum meorum.

FINIS

Tractatus de dotis restitutio-

ne Clarissimi I. V. D. domini Odofredi.

SVMMARIVM

1 Pater filiā in potestate sua constitutam vel etiaz emancipatā dotare tenetur.
2 Pater an ꝛ quando filiam dotare teneatur.
3 Frater sororem ex eodem patre natam dotare tenetur.
Pater semper presumitur de suo filiam dotare licet aliqua ad filiam pertinentia habeat.
4 Bos profectitia que dicatur.
5 Botē profectitiam dans in ea legem quam vult imponere pōt, si incontinenti paciscatur, vt stipuletur, secus si ex interuallo nisi filia consentiat.
Botem profectitiam dans ante nuptias ex interuallo citra filie voluntatem stipulari potest.
Pactum factum per patrem sine filia siue solus siue cum filia agat, ei soli nocebit,
6 Patri per filiam acquiri potest, sed per patrem filie non.
Pater post nuptias filie conditionem deteriorem facere non potest.
7 Pater si stipulatus sit filio vel heredi dotem reddi, valet stipulatio.
Pater si pactus sit filia in matrimonio mortua vno vel pluribus hēdibus superstitibus duas partes reddi sibi, vel filijs, ꝛ si filia in matrimo. decesserit filijs relictis due partes dotis repeti possunt.
8 Quid si non morte filie sed viri, vel diuortio solutum sit matrimonium.
9 Pater si in vno casu dotez stipulatus sit in alijs casibus vbi stipulatus non sit actio filie competit.
10 Pater si pactus sit dotē apud eum remanere si morte filie soluatur matrimonium, tale pactum valet.
11 Pater in dote profectitia in eo casu in quo sibi soli dotis repetitio cōpetit eius ꝗditionē deteriorem facere potest.
12 Pr̄ si pactus sit ꝙ morte viri soluto matrimo. extantibus liberis dos nomine liberorum retineatur tale pactum non valet.
13 Quid si pactus sit vt dos apud virum remaneat si diuortiū fiat.
14 Dos sine nuptijs nulla intelligitur.
15 Dotis appellatio ad ea matrimonia non refertur, que de iure consistere non possunt.
Dos sine nuptijs esse non potest.
16 Diuortium si fiat altero ꝗngum religionem intrare volente qđ de dote agendum sit, ꝛ nu. 17.
Quid si ambo religiosam vitam eligant.
17 Quid si diuortium fiat ob impotentiam coeundi ex parte viri.
Quid si ex pte mulieris q̄ adeo arcta est, vt cognosci non possit.
18 Nupta non videtur que virum pati non potest.
Matrimonium consumatum non videtur copula carnali non subsequuta.
19 Dos data repetitur, si nuptiæ non sequantur dotis priuilegia habet.
20 Dos data si ꝙ mulieris delictum factum sit, pactum dotis vt
21 Ꝙ mulierem remaneat, non valet, sed vir eam lucrat, nisi viri lenocinio adulterata sit.
22 Quid si ob viri delictum diuortium fiat, ꝛ j. nume. 24.
23 Maritus occidens vxorem dotem non lucratur.
25 Pater dotem filie nepoti dari stipulari potest.
26 Quid si alteri extraneo dari stipuletur, ꝛ nu. seq.
28 Stipulatio de dote restituenda re ipsa intelligitur.
29 Dotis repetitio an soli patri competat si morte mulieris matrimonium dissoluatur.
Dos patri reddi debet solu. matri. si auus paternus propter filium dotem dedisset pro nepte.
Quid si nomine neptis dedisset.
30 Dotis repetitio patri inuita filia non datur si morte viri vel diuortio matrimonium soluatur.
31 Matrimonium si morte viri vel diuortio solutum sit ꝛ gener filia ignorante socero dotem profectitiā soluat non liberatur.
Filia in causa dotis patri socia est.
32 Actio de dote filie an denegetur, si patri heres extitit aut a patre accepit quantum dos valeat.
33 Filiam si citra patris voluntatem dotem exegit an actio patri superfit.
34 Cause ob quas constante matrimonio dos vxori restituatur, remissiue.
35 Dos etiam mortua filia salua esse debet.
Dos viua filia ad patrem reuersa iterum nubente filia an minui possit.
36 Dos promissa ante matrimonium filie per patrem minui pōt.
Filia in dote succedit si ea prestita pater moriatur.
Quid si vino patre filia in ipsius potestate manēte matrimoniū dissoluatur.
37 Actio dotis ad filiam solam transmittitur si ante litez contestatam vel postea pater moriaī.
38 Actio iudicati soli filie competit si pro patre sniа dotis lata sit.
39 Dos in hereditate patris esse non dicitur.
40 Dos quando dicatur aduentitia.
41 Stipulatio semper in dote ineſſe intelligitur.
42 Ignorantia iuris mulierem excusat si matrimonium fieri prohibitum contrabat, nisi incestū prohibituz iure gentiū ꝗmittat.
43 Pactū valet, si mulier pacta sit ꝙ ea i matrimonio decedēte dos apud virum remaneat.
44 Vxor si donando inter vinos pacta sit vt viro dos reddi debeat nulla ex tali pacto actio acquiritur.
45 Promissio per infantem facta non valet.
46 Vxor si aio donandi extraneum dotem sibi dari stipulari promiserit si vult, hoc mutare potest.
47 Donatio causa mortis vt reuocari non valeat, valet, sicut donatio inter vinos.
48 Stipulatio si mandante muliere non donationis causa interuenerit mandati actione heredibus mulieris tenetur vel vt sibi actionem cedat, vel virum liberet. ꝛ j. nu. 61.
49 Actio de dote in omnibus casibus in ꝙbus patri vel filie ꝙpetit dos nulla exceptione obstante repetitur.
50 Vxor si post solutum matrimonium ob dotem suaz marīti bona

possideat ea que ex bonis mariti percipit in dotem sibi imputat.

51 Extraneus quis dicatur.

52 Extraneus si pro muliere dotem dat quidquid vult ignorante muliere pacisci, & stipulari potest, sed postq̃ dederit mulieris cõsensu pacisci potest.

53 Extranens dotãs si dotẽ sibi reddi stipulatus sit quoquo modo matrimonium soluatur, mulier non habet rationem sed ipse solus.

54 Quid si vxor dotem dederit & soluerit dotis actio cui cõpetat.

55 Stipulatio tam ad dotem q̃ ad eius augmentum committitur si morte mulieris matrimonium soluatur.

56 Extraneus si dotẽ sibi reddi pactus sit, sed non stipulatus pactum tale valet.

57 Extraneus si dotẽ dãdo i vno casu stipulatus vel pactus sit sibi reddi in alijs casibus in quibus pactus vel stipulatus nõ est mulieri competit actio.

58 Extraneus si de suo dotẽ dando nullo mõ pro se pactus vel stipulatus sit, mulier ipsa tacite stipulata videtur & ipsi soli actio competit.

59 Stipulatio eius quod mihi debetur, si ex voluntate mea facta sit mihi actionem non aufert, & infra hu...

60 Maritus si patri mulieris ea resistente dotẽ solue... tre condicere potest.

62 Ratihabitio mandato equiparatur.

63 Maritus si patri vxoris dotem dederit sine eius mandato nec ipsa dotem ratam habuisset ei dotis repetitio competit.

64 Debitor mulieri soluere videtur si eius creditori solverit.

65 Extraneus mulieris negotium gerens si ea ignorante dotem a viro stipulatus sit actione negotiorum gestorũ & viruz liberet conuenitur.

66 Pater si pecuniam filie vt ei dotis nomine nupture daretur, & filius dotem stipularetur, si filius minus dederit, & dotem stipulatus sit, mulier superflum petere poterit.

67 Nemo ignorans nec inuitus donat.

68 Extraneus si res proprias pro muliere dedit in dotem & sibi reddi pactus aut stipulatus est an tale pactum mulieri noceat.

70 Pater vel extraneus de suo muliere dotans si pactum nõ apponat postea sine muliere pacisci non potest.

Æ quibusdam vti

lissimis questionibus, que sepe in iudicijs ventilantur, distinctiones cõpilaturus, q̃ dotis cã semp & vbiq̃ & in multis ꝓrietatibus inuoluta est iõ primo de ipsis, postea de alijs sequetur. ego igitur. B. leges diuersas sub varijs titulis hincinde diffusas, ad hec specialiter pertinentes, non ex cõmẽtarijs alienis, sed circunstione laboriosa, earum differentias per ordinem, presenti duxi opusculo inserendas, cuius defectum prouidentia peritorum dignabitur supplere. In cuius exordio hec breuiter premittunt, que in membris distincte comprehẽdi non poterunt † in primis sciendũ est q̃ pr̃, & omnis parens per virilem sexuz ascendens tenetur dotare filiã in ptãte ꝙstitutã. l. q liberos. ff. de ritu nup. & emancipatam, vt. l. fi. C. de do. promis. & l. dotem. C. de collat. bono. † mater vero non cogitur, vt mater. C. de in. do. nisi forte sit hereticа, & filij christiani, vt. l. congruit. C. de hereti. & not. in. d. l. fi. §. vterq̃ de do. promis. † frater cogit dotare sororẽ ex eo. patre natam, sic probat a ꝓrio sensu. ff. ỏ admi. tu. l. cũ plures. §. iij. & si pater pro filia emancipata vel in ptãte constituta dotem det, vel ꝑmittat, licet habeat aliqua ad filiã pertinentia, vt res maternas. semper presumitur eam dotare de suo, non de his q̃ ad filiã pertinent nisi expressim hoc dicat, & inops sit, vt. l. fi. C. ỏ do. promis. & l. profectitia. §. penul. ff. de iure do. † dos dr̃ profectitia, que ꝑfecta de bonis patris, vel facto eius, sine ipse parẽs sine alius pro eo & eius noie dedit, vt. l. ꝑfectitia. ff. de in. do. nec interest pro filia in ptãte ꝙstituta, an pro emancipata pater dotem det, q̃ non ius potestatis sed parentis nomen dotem profectitiã facit vt. l. profectitia. §. fi. ff. de iur. do. His ergo breuiter ꝑmissis, que in membris distinctionum non poterant comprehendi, breuiter sic amodo distinguamus. quũ ergo dos datur p mulierẽ, aut datur a parente, aut ab ipsa muliere, aut ab extraneo. si datur a pareme per virilem sexum descendetur, aut profectitia aut aduentitia. † Si est profectitia dos, ille qui dat eam, potest legem indicere in ea quam vult etiam ante personaz mulieris si incontinenti paciscatur vel stipuletur, ceterum si interposito tẽpore stipulari velit, nisi consentiente filia non potest, plane si ante nuptias dotem dedit, poterit ex internallo ante nuptias etiam citra voluntatem filie stipulari, vt. l. quotiens pater. ff. soluto matrimo. q̃ si iam ꝯctis nuptijs pater post dotem datã pacisci velit, vbicunq̃ patris & filie persona in paciscendo necessaria est, quoniam iam acquisita mulieri est, quo casu si pater sine filia pactus est sine solus agat, sine cuz filia, ei soli nocebit, & poderit pactum, nam non potest pactum tale ꝙditionem filie facere deteriorem, sed si filia pacta fuerit, poterit tale pactum, cõditionẽ pr̃is facere melioꝛẽ non deteriorẽ, † q̃ p filiũ pr̃i acqri põt ſz̃ p pr̃ez filie acqri non põt & hoc plenius dr̃ in. l. cuz dos filie. ff. de pac. do. post nuptias enim non potest facere deteriorem conditionem filie, vt. l. post nuptias. ff. de iure do. & l. sicut a socero. C. de iure do. cum itaq̃ pr̃ ante dat dotẽ põt apponere pactuz quod vult, si pactus, aut tunc apponat, aut non, si apponit vel stipulatus est sibi dotẽ reddi, vel his quos habet in ptãte, vt filio vel eius heredi, aut pactus est penes viruz remanere, aut pactus est extraneo reddi † si pactus vel stipulatus est filio vel heredi, & vtilis ẽ stipulatio, vt. l. ita ꝙuenit. de pac. do. veluti si pactus est vel stipulatus mortua filia in mr̃imonio, vno pluribusue hr̃dibus supstitibus duas partes dotis reddi sibi vel filijs, cr̃is filijs, habet in ptãte, & si filia in mr̃imonio decesserit relinquens filios, ff. de pac. do. † Quod quia repeti possunt, vt. l. cum pater filie tio solutum sit matrimonium, ... sed morte viri, vel dꝰi vt. l. inter socerum. §. finali de pactis dotal. ... stipulatus desist stipulantẽ sed quo ad filiam nõ deficit † quia si pater in ... su pactus vel stipulatus est dotẽ, in alijs casibus vbi pactus vel stipulatus non est, filie cõpetit actio, vt. l. si cum dotem. ff. soluto matri. & hec vera sunt, quando pater dat dotem profectitiam, si vero pactus est dotẽ penes virum remanere, aut pactus est penes eũ remanere si morte filie soluatur matrimoniũ aut si diuortio dissolnat. † primo casu valet pactum sine tacite, sine expresse apponatur, tacite veluti quum paciscitur q̃ mortua filia liberis non extantibus dos sibi restituatur, tunc videtur in contrarium pactus, vt liberis extantibus dos apud virũ remaneat, vt. l. inter socerum. §. cum inter. & l. publius. ff. de pact. dota. expressim multofortius valet pactum, vt quum paciscitur pater vt mortua filia in matrimonio, liberisq̃ extãtibus, dos apud virum remaneat, vt. l. si pater dotem. de pac. dotal. & d. l. inter socerũ. † naz in dote profectitia bene potest deteriorem conditionez dotis facere in eum casum in quo sibi soli repetitio competit, vt. l. si conuenitur de pac. conuen. † Si vero pactus est pater, vt morte viri soluto matrimonio extantibus liberis tota dos vel pars retineat nomine liberorum, tale pactum non valet nec est seruandũ cum sit contra dotem, vt. l. quamuis. C. de pact. conuen. & l. ij. ff. de pact. dota. nec lex non hz locum quum pater dat dotem, vel ipsa mulier, sed si extraneus daret dotem bene valet pactum, quia paciscí potest, vt quoquo modo solutum sit matrimonium habeat ipse, vt. l. licet. §. j. ff. de in. do. & ibi plene no. † sed si pactus est vt dos apud virũ remaneat si diuortium fieret, aut diuortium fit de matrimonio, quo iure fieri prohibetur, aut de eo quod fieri non ꝓhibetur, vt pp consanguinitatem vel affinitatem vel propter alias speciales & prohibitas causas que in decretalibus cõtinentur, quas difficile esset in presentia numerare, tũc dos restitui dz. vt. c. j. & ij. de dot. post diuor. resti. quia cũ matrimoniũ de iure ꝙsistere nõ possit, quia nulla causa dotis fuit, & pecunia in dotem ꝙuerti non potuit, & iõ ꝙditio ad eã repetẽdã ꝙpetit, vt. l. fi. §. fi. de ꝙdi. si. can. & l. mulier. §. q̃sita de sponsa. & in tali casu dos nulla est, vt. l. a diuo pio. de ritu nup. † naz q̃uis matrimonij deest auctoritas, nullũ vr̃ esse matrimoniũ, vt. l. vbi .C. .C. de nup. & sine nuptijs dos nulla intelligitur, vt. l. cum de dona. & l. ij. ff. ꝑ dona. & ideo pactuz ꝑdictum non valet, quuz matrimonium ꝙsistere non põt † nam dotis appellatio non refert ad ea matrimonia, q̃ de iure ꝙsistere non ꝑñt, vt. l. dotis ꝓmissio de in. do. & l. stipulatus quia sine nuptijs nõ põt esse dos vt. l. iz. ff. de iure do. & l. ij. C. de inuti. stipu. & l. neq̃. C. de nupt. & l. titio. §. secundo de conditione, & demonstratione. sinautem diuortium fiet quod iure fieri non prohibetur, aut propter religionem, aut propter impotentiam coeundi, aut propter delictum. † si propter religionem, quum vterque vult conuiuere, nam alter sine altero non potest, cum sint vna caro, nisi forte alter eorum sit adeo senex & sterilis, quod sine suspi-

tione.

tione posset secuio remanere, vt de conuer. coniuga. per totum
finantem ambo monasticam vitam eligant, omnibus pactis do-
talibus vacantibus, dos ⁊ donatio pp nuptias, ⁊ quicqd sibi in
nice datū est cuilibet, reddatur. c. ex publico. de qner. ciuga. ⁊
vnusquisqz sint dāno suis vtaf rebus, nisi forte alter alteri dona
re volnerit, vel cedere, qm̄ ex pactis nuptialibus, nec viro nec
mulieri aliquid lucri conceditur. vt in auc. de sanc epi. §. spōsa.
quoqz. ⁊ l. in donatione. C. ad leg. falci. ⁊ l. que dotis soln. ma-
17 trimo. † quod si non ambo sed alter eorum ad religionem tran-
seat, tunc persona q̄ remanet lucrabit illud qō ex pacto mortis
descendentis deberet lucrari, vt. l. deo nobis. de epis. ⁊ cle. sed
si diuortiū fiat pp impotentiā coeundi, si ex parte viri contingat
vt p frigiditatē vel maleficiū impedit coire, vt dr̄ in auc. de nup.
§. distrabūt, ⁊ de frigi. ⁊ malefi. per totū. ⁊. xxxiij. q. j. §. j. ⁊. iij.
⁊. c. qō autē. si vero ex parte mulieris qingat, qz adeo forte ita
arcta est, vt mulier fieri nō possit, que etiā si empta esse pp hoc
18 esset in causa redh bitionis, vt. l. querit̄r. §. mulierem. de edil.
edic. † qua de cā non vf nupta que virum nō pōt pati arg. l. pe-
nul. quan. di. leg. ce. Idē in minore. xij. annis. que non est vro-
, vt. l. ij. §. fi. in fi. de priuil. credi. vñ non vf matrimonium qsuma
tū quū non fuerit mixtio carnalis subsequuta, vt extra de qner.
19 causa. de nup. † Item si dos data est, ⁊ nuptie non segnant, repe-
tit conditione ob causam, vt. l. qui se. §. fi. ff. de qdi. ob. can. ⁊ l. j.
. C. co. ⁊ l. in rebus. §. j. de in. do. ⁊ vt dixi nuptijs non secuntis
20 nulla dos intelligitur, vt. l. cū multis. C. de dona. † ⁊ in tali dote
etiā priuilegiū daf vt. l. ij. §. j. de priuil. credi. in psonali actione
vt. l. si sponsa. dotē. ff de in. do. Si vero fit diuortiū de legitimo
matrimonio propter delictū, dic q̄ aut mulier qmisit delictum,
aut vir, si mulier commisit delictū, vt adulterium, quo diuortiū
fit, nec pactum dotis valet, scz vt dos apud mulierem remaneat
21 † nam in tali casu, ⁊ si dos erat mulieris propria, ⁊ predictū pa
ctum factū nō esset ipso iure mulier amitteret dotē, ⁊ vir lucra
retur eā, vt in auc. de nup. §. si igitur sm Theologos. colla. iiij.
pa enim mulieris in tali casu mulctanda est, vt. l. lucius. ff soln.
matri. quod etiam hodie iure canonico locum habet, vt mulier
propter adulteriū dotē amittat, vt. c. plerunqz. §. j de do. resti. ⁊
hoc verum, nisi forte lenocinio viri adulterata sit mulier, tunc
nisi retinebit vir de dote, vt. l. cum mulier. soln. matrimo. ⁊ in ti-
tulo de eo qui cogno. qsan. vxo. vñ non immerito mulier in hoc
22 casu eam perdet ⁊ penes maritū remanebit, vt. l. si dotē. de iure
do. Item † Quod si maritus qmittat delictū, propter quod diuor-
tium fiat, vt si fiat hereticus, ⁊ vxor ab eo pp hoc fuerit iudicio
ecclesie separata, vel etiam maritus vxoris matrem, sororem, fi-
liam, carnaliter cognouit, ⁊ hoc publicum est ⁊ manifestum, seu
parādus ē ab vxore. c. ij. de diuor. ⁊. c. de illa. ⁊. c. fi. ⁊. c. ex lite
ris. ⁊. c. veniens. de eo qui cogno. consan. vxo. sue. vnde si mari
tus tale delictum qmisit, vel aliud pp quod de iure cano. diuor
tium fiat, dos apud eū remanere non debet nam cuz ipse sit ille
qui pp delictū puniri non deberet, non dz ex eo. vñ puniendus
23 est qmodū reportare † sicut ēt dr̄ de marito qui vxorem ppriaz
interfecit, ⁊ ex pacto dotē lucrari volebat, qō non qceditur, vt
l. si ab hostibus. §. j. soln. ma. ⁊ arg. l. sine herede. de nego. gest.
Pro latrocinio, vel alijs criminibus quibus matrimonium sol
24 uitur, sicut in p̄dicta auc. qtinet † hodie iure canoni. non solui-
tur idem si forte mulier morte sui mariti cum alijs conciliata est
⁊ maritus aliquē eoz se deffendendo occiderit ⁊. c. j. ⁊. ij. de di
25 uor. † Si vero paciscitur pater ipsam dotē extraneo reddi, aut il
le est nepos eius, aut alius extraneus, stipulare nepoti pōt vti-
liter, vt. l. pater filiā. C. de pac. conuen. ⁊. l. gaius. soln. mat. si est
alius extraneus, aut pater pactus est dotē reddi, aut stipulatus
26 † si pactus est nō q̄rit illi ex tali pacto actio, nisi ille extraneus
in eum casum fuerit stipulatus, quia tunc datur ei actio, nisi fo
te a patre sit heres institutus, ⁊ vetitus ab eo, ne petat a genero
27 dotē, vt. l. cū p̄rem. C. de iure do. † qō si stipulatus fuerit p̄r ex
traneo reddi, tunc nec sibi, qz non vult, nec alij qz non pōt acqrit
actio, vt. l. ñ genero. C. de iure do. ⁊. l. multum. C. si quis alte. vel
sibi, ⁊ ista sunt vera quum pater dot dotē profectitiam, ⁊ pactū
apposuit, sed si nullū pactū apponit, datur ei tacita actio ex sti
28 pulatu, vt. l. j. §. accedit. in fi. C. de rei vxo. acti. † qz re ipsa intel
ligit̄ stipulatio apposita, sine fuerit scripta siue non. Idem sine
fuerit stipulatus sine nō p eodē habetur, qz intelligitur stipula
tio interposita, etiam si non sit adhibita, vt. l. j. in princ. ⁊. §. j. C.
de rei vxo. actio. ⁊ hoc casu intelligit̄ tacite stipulatus, aut ma-
29 trimonio solnitur morte mulieris, aut viri, vel diuortio. † si mor-
te mulieris solnitur, tunc soli patri repetitio datur, sine liberis
ex ea extantibus, sine nō sm quosdam, vt. l. dos a patre. C. solu.
ma. ⁊. l. mater. ff. de in. do. ⁊ si annus paternus pp filiuz dotē de-
disset pnepte, patri reddi dz, vt. l. dotē. C. de colla. sed si nomine
neptis dedisset, secus est, vt. l. anus de in. do. alij contra. s. qō li
beris extantibus repetitio dotis patri non daf, vt. l. illā. C. ō col
la. ⁊. l. pater. ad leg. falci. ⁊. l. post dotē soln. matri. ⁊. l. deniqz.
§. sed vtrū. ff. de nup. Idē est in filia emācipata. l. si ab hostibus.
soln. ma. ⁊ idē in patre adoptiuo. l. adoptiuum de in. dot. † sin-
30 autem morte viri vel diuortio soluatur matrimoniuz, licet pater
videatur stipulatus sine tacite siue expresse vt dixi. ñ non tñ daf
ei soli repetitio dotis innita filia, vt. l. fille pecu. so. ma. C. qz dos
profectitia patris ⁊ filie est, vt. l. ij. soln. matri. nec sine volūtate
filio dotē exigere potest, vt. l. ij. ⁊. iij. ⁊. l. post dotez. C. soln. ma.
31 † vnde si morte viri vel diuortio solutū sit matrimoniū, q̄uis vt
dixi dos profectitia patris ⁊ filie sit, vt. l. ij. soln. ma. tñ si gener
soluat socero dotem filia ignorante non liberat̄, sed contradice-
re poterit nisi filia ratuz habeat qz in eā dotis particeps est obli
gationis, ⁊ quasi socia est filia patri, vt. l. qui boiem. §. si gener.
32 ff. de solu. † sed si filia patri heres extitit, aut tantum ex legato
a patre accepit q̄tum doti satis esset debet ei actio denegari, si
tantum a patre cōsequuta sit q̄tū ei noie dotis debebaf a mari-
to qui patri solnit, vt. l. si cum dotem. §. si pater filia. ff. soln. ma.
33 vt. l. titia cū testō. §. inuita. ff. de leg. ij. † similiter si mulier citra
p̄is volūtatē exegisset, patri actio supereset, nisi ex iustis causis
filie non perditure solnitur, dotis enim actio tunc patri denega
34 tur, vt. l. si cum dotē. §. j. soln. matrimo. † Cause autem iuste q-
bus constāte matrimo. dos solnitur exprimunt̄ in. l. q̄uis. ff. so.
ma. ⁊. l. sed si ideo ⁊ in. l. mater. de in. do. ⁊ si de dote agat pa
ter cauere dz ratā rem filiam habituram, ⁊ si ante q̄ ratam ha-
beat, mortua sit, non qmittitur stipulatio, quia lz verū sit eam ra
35 tū non habuisse, tñ non interest mariti dotem restitui, † quū etiā
morua filia, dos salua esse debeat, vt. l. fi. ff. rem ha. hab. ⁊ si vi-
ua filia dos ad patrem renertatur, sue pauperio. i sine potētiori
viro non lz ei nubente filia dotē diminuere, nisi substantia eius
decrescat aliqua clade vel fortuna, nec cogit̄ prestare, nisi q̄tū
facultas eius patiatur, vt auc. sed q̄uis. C. de rei vxo. act. ⁊ in §.
36 quia in auc. de equal. do. † promissam autem dotē ante matri-
monium licet patri minuere idez post incēpti, vt. l. quotiēs.
ff. soln. ma. ⁊ si forte patē per virilem exū ascendens, dote pro
filia prestita, vel nepte interim moriatur, vel emancipet eā, intel
ligitur stipulatus tacite vel expresse, tamen omnis dos ad mulie
rem pertinet, ⁊ sola ipsa succedit in ea, sine sit emancipata, sine
exheredata, sine cum alijs heredibus scripta, ⁊ computatur sibi
in quarta maxime si sufficiat, vt. §. videamus, ⁊. §. cūq; mater. C.
de rei vxo. act. q̄ si vivo patre, filia ipsius in p̄tate manēte, ma
trimoniū dissoluatur, vt dictum est qsensu filie agere debet ad
37 repetendum dotem, † ⁊ si ante litē qtestatā, vel postea moriatur
parens eius, q̄uis vt dixi videaf tacite stipulatus, vel expresse,
nō tñ ad alios hr̄des, sed ad solā filiam hec actio transmittitur,
vt. §. ⁊ hoc ex rei. in. l. j. C. de rei vxo. act. ⁊. l. in his. §. hi. sol. ma.
38 † Similiter si pro p̄e sententia dotis data sit, mortuo eo soluz fi
lie daf actio iudicati non alijs heredibus patris, vt. d. §. hi. ⁊ si
succedere volnerit, vel ex testō, vel ab intestato cōfert dotē alijs
heredibus, vt. §. videamus. ⁊. §. quicunqz. C. de rei vxo. actio. ⁊
anc. ex testō. C. de colla. ⁊. §. illud quoqz. in anc. de trien. ⁊ sem.
⁊ si volnerit abstinere ab hereditate paterna, hēbit dotē preci-
puā, vt. l. titius. qb. mo. pig. sol. ⁊ iō abstinēs se nō dz qferre qm̄
discessit ō bonis p̄. ⁊ ē loco eris alieni, nō solū si data ē sz ēt si p
39 missa, vt. l. j. §. fi. ⁊. l. fi. ff. ō colla. do. † nec ē mirū si alij hr̄des pa
tris nō succedunt i dotē, qz dos nō est in hr̄ditate p̄is, vt. l. p̄.
ad leg. fal. ⁊. l. filia, vt. l. cū pponas. ⁊. l. debitor. §. fi, ad trebel.
40 ⁊. l. ij. ō do. pleg. ⁊ hec ō dote pfectitia hr̄ dicta sufficiant. † Sz
si dos aduētitia sit, vt qnū extraneus dat aliqd p̄i noie filie, vt
postea in dotē daret nō erit ista dos pfectitia, nō. n. ad hoc daf
vt ipse hēat, sz vt p filia expendat, ⁊ hec talis dos aduentitia est
vt. l. pfectitia. §. quid si certū. ⁊. l. annus. ff. ō in. do. ⁊ iō qz noie fi
lie data ē patri, ⁊ p̄ noie filie accepit, acqsita ē filie, vt. l. q mihi
donatū. ff. ō do. ⁊. l. si procurator. de acq re. do. vñ quū filie acqsi
ta sit, nō pt p̄ facere deteriorē qdōnez filie paciscēdo si ipsa nō
paciscaf, sicut i dote pfectitia data, ⁊ hoc ea rōne qz filie, scz est
acquisita, vt. l. cū dos ō pac. dot. multo fortius igitur in aduenti
tia dote q̄ ab ipso initio filie fuit, nec fit deterior qditio filie, si si
ne ipsa paciscaf p̄, ⁊ iō nō p̄i sed filie daf actio huius dotis, vt
l. gaius soln. matrimo. Hec omnia vera sunt quū pater dat pro
muliere dotem siue profectitiam siue aduentitiā, quum vero ip-

sa muliere per se dotem dat aut promittit, aut paciscitur vt sibi reddatur, aut paciscitur vt apud virum remaneat, aut vt extra-
41 neo reddatur. † si vt sibi reddatur, non est necesse qnod sive paciscatur, sive non, semper intelligitur stipulatio. l. prima. §. primo. de rei vxo. actio. si vt apud virum remaneat, & tunc aut paciscitur, vt apud eum remaneat si matrimonium soluatur morte viri, aut si soluatur diuortio, aut si soluatur muliere decedente, si paciscatur qꝫ dos remaneat penes virum, si morte marti soluitur matrimonium etiam filio interueniente, non valet pactum, quia tunc conditio dotis sit deterior, vel fieri potest quatenus liberis interuenientibus ipsa mulier decedit, vel diuortium
42 fit, vt. l. j. de do. preleg. † si vero paciscatur vt dos apud virum remaneat si diuortio soluatur matrimonium, & eadem per omnia hic dicuntur que supra dicta sunt in tali casu quum pater dedit dotem pro filia, hoc plus qꝫ si matrimonium contrahit mulier, quod mulier inter eas fieri prohibet iuris ignorãtia excusatur, nisi committat incestum prohibitũ iure gentium, vt. l. adulteriuꝫ cum incestu. ff. de adulte. & l. fi. de rit. nup. & §. incestẽ, in auctem.
43 de incest. nup. † si vero pacta sit mulier si ipsa in matrimonio decederet, dos apud virum remaneat, valet pactum, vt. §. illo. C. de rei vxo. actio. & l. si inter virum de pac. dota. sic hec eadẽ dixi quum pater dat dotem, & in tali casu pactus est. Si autẽ pacta est vt extraneo reddatur, aut animo donandi ei adhibitum est, vt pro ipsa stipuletur, aut non, si animo donãdi ei, aut inter vi-
44 nos, aut causa mortis. † si donãdo ei inter vinos pacta sit ei reddi, nulla ex tali pacto actio acquiritur, vt. l. inter socerũ, de pac. dota. & l. debitor. §. fi. ad leg. falci. & l. si eum de solutio. nisi ille pro quo pacta est in eum casum fuerit stipulatus, vt. l. cũ maritus. §. fi. de pac. dotal. tunc si ille stipulatus est excipiente condi tione actionem habet, vt. l. que dotis. solu. matri. nisi forte eundem heredem mulier sciens vetuerit ipsum petere a viro, vt. l. ij. C. de iure do. & hec eadem locũ habere, quum pater dat dotem & pactus est extraneo reddi sicut superius dixi, vt. l. cum pater pro filia. C. de in. do. † nisi forte ille qui stipulatus est sit intans,
45 tunc non vz promissio vt. l. mulier que de ver. obli. † quod si ani-
46 mo donandi ei promiserit extraneũ stipulari potest mulier si vult mutare hoc, & ille non poterit agere, vt. l. cum pater. §. bi qui. de leg. ij. qꝫ si donat, eam stipulari permisit & in eum casum qꝫ morte mulieris extitit videtur mortis causa stipulatus, & ideo fidei eius committi potest in eum casum, vt. l. seia. de do. preleg. nã in tali casu mortis causa capit, vt. l. mortis causa. §. ij. de dona. can. mor. nisi forte ita donare voluerit causa mortis, vt nullo casu revocet, † nam tunc pariter habetur, & valet sicut quenis alia do-
47 natio inter vinos, vt. l. vbi ita. ff. de dona. can. mor. † qꝺ si adhibi-
48 tus est extraneus, vt pro ipsa muliere stipularet, & mãdante muliere nõ donationis causa stipulatus est, & heredibus mulieris tenebitur actione mandati, vel vt sibi cedat actionem, vel liberet virum, vt. l. idemqꝫ. §. si cui. ff. manda. & ideo in hoc casu bene potest mutare mulier instrumentum dotale, vt. l. mulier. §. fi. de in. do. & l. cum quis decedens. §. nuptura. de leg. iij. vnde si diuortio solutum sit matrimoninm, ipsi mulieri solũmodo dotis actio competit. Si autem extraneus agit re integra vel reconciliatuꝫ sit matrimoniũ inter eos actio illa inefficax fit donec matrimoninm illud durat, vt. l. si mulier de in. do. & si mulier medio tpe sit stipulata dotẽ a marito, vt. l. cũ post. §. vsuras. de in. do. nã sp boc agi inter eos intelligitur, vt. l. dotem. in princip. & l. quod si nemo. de in. do. & hoc locum habet etiam si medio tpe alij mulier nupsit, & postea ad priorem virum redit, si prior maritus de
49 dote restituenda non cauit vt. d. l. cum post. † & in omnibus predictis, vel alijs omnibus in quibus patri vel ipsi mulieri competit actio de dote vt dictum est, dos repetitur nulla exceptione obstã. pp mores mulieris, vel res amotas ab vxore, vl donatas sibi a viro propter liberos, aut impensas in rebus dotalibus fa-
50 ctis, vt. §. maneat, & §. iij. C. de rei vxo. ac. † Sed si post solutum matrimonium, mulier propter dotem sñã marii bona possideat ea que ex re marii percipit in dotem sibi imputare debet, vt. l. titia de solutio. & hec vera sunt quũ parens vel mulier dotẽ dat.
51 ¶ † Nunc autem de extraneo prosequamur extraneum autem intelligo, omnem citra parentem per virilẽ sexum ascendentem, & in potestate dotandam habentẽ, vt in. §. accedit. C. de rei vxo.
52 actio. & l. fin. §. similiqꝫ modo. C. de iure dot. † quum igit extraneus dat pro muliere dotem, aut de suo proprio, aut de eo quod ad mulierem, pertinet, si de suo dat dotẽ, quicquid vult, paciscivel stipulari, etiam ignorante muliere potest, legeꝫ enim sue rei dicit. Sed postqꝫ dederit consensu mulieris paciscidebet, vt. l. ob res. §. j. ff. de pac. dotal. vnde quum dat de suo dotem, aut stipulatus est, aut pactus est eam sibi reddi quando soluetur matrimonium, aut in vno tantum casu dotem sibi reddi stipulatus est, aut pactus, aut nullomodo per se stipulatus est aut pactus.
53 † si stipulatus est quoquo modo soluatur matrimonium dotẽ sibi reddi, tunc non habebit mulier actioneꝫ, sed ipse, vt. l. iij. §. j.
54 de iure dotium. † sinantem vxor dotem predictam dederit & soluerit tamen dotis actio, ei qui dedit marito contra maritum cõpetit, vt. l. quotiens. §. fi. solu. mat. & ipse maritus condicit vxori quod dedit ei, quia indebite ei solut, vt. l. qui hominem. §. si gener. de solutio. † & si morte mulieris soluatur mtrimonium com-
55 mittitur stipulatio tam ad dotem qꝫ ad augmentum dotis, vt. l. etiam. C. de iure do. similiter si matrimonium soluatur diuortio, vt. l. cum maritus. §. j. de pac. dota. & licet reintegratuꝫ sit matrimonium, non tamen actio quesita intercidit, vt. l. insulam. §. fina. solu. matrimo. nisi consentiente stipulatore vel herede, cuius iterum dos constituatur vel matrimonium reintegretur, vt l. stipulatio de dote de iure do. & l. cũ maritus. §. primo. de pac.
56 do. † quod si non est stipulatus, sed tantum pactus dotẽ sibi reddi quum eam dat pactũ valet, vt. l. legẽ. C. de pac. & l. j. C. de pactis conuen. & ex tali pacto datur actio prescriptis verbis, vt. l. auia. C. de iure dotium vnde in eo casu, quum extraneus dat dotẽ & sibi reddi stipulatus est aut pactus vt dictum est, si maritus non ipsi extraneo qui dotẽ dedit, sed vxori eam dedit vel soluit tñ extraneo qui dotẽ dedit tenebit, vt. l. quotiens. solu. ma. §. j. dabit tñ sibi vt credo aduersus vxorẽ tñ sibi vt dixi i genero mulieris qui soluit, & ipsa ratũ non hꝫ, vt. l. qui hominem. §. si gener de solutio. & hec vera sunt quum extraneus dotem dando stipu
57 latus vel pactus est sibi eam reddi quoquo modo soluatur matrimonium. † Sed si extraneus dotẽ dando pro muliere in vno casu stipulatus vel pactus est sibi reddi in alijs casibus, in quibus stipulatus vel pactus non est mulieri competit actio, vt. l. fi-
58 na. C. de iure dotium. & l. si cum dotem. solu. matrimo. † si autẽ extraneus de suo proprio doteꝫ dando nullo mõ p se stipulatus aut pactus, & tunc ipsa mulier videtur tacite stipulata, & ipsi soli competit actio, vt. §. accedit de rei vxo. actio. & l. ex morte. fi. C. de pac. dota. & l. fin. C. de iure dotium, tunc quando pro se non est stipulatus vel pactus etiam ipsi mulieri est actio quesita sine mandato ipsius mulieris paciscentis sive illico, sine postea tenetur ei actione mandati, vt maritum eius liberet, vel eũ sibi vel alium deleget, licet ipse sit qui dotem dederit, vt. l. idemqꝫ. §. si tibi. ff. manda. tunc enim credendum est breui manu ab extraneo per mulierem acceptum & marito datum, vt. l. licet. §. primo. ff. de iure dotium. Quod si sine mandato mulieris postea ipsi actio quesita est sibi dotem a viro aut stipulata est pro ipsa dotem, & potest per mulierem conueniri actione neg. gestorum vt virum liberet, vt. l. ignorãter. ff. de nego. gesto. vel vt sibi actionem reddat, vt. l. si stipulatus. §. grisogonus in fin. de verbo. obligatio. sed si sibi reddi stipulatus ẽ pro se quũ tam ipsi mulie-
59 ri actio quesita sit, nihil mulieri nocet. † nam si quis stipuletur quod mihi debetur, nisi ex voluntate mea stipuletur, non auferet actionem mihi, vt. l. sticbum. §. fi. de noua. & hoc similiter si maritus dotem ipsi extraneo soluerit sine cõsensu mulieris non liberatur a muliere, sed contradicere poterit ab extraneo, vt. l. in summa. §. indebitum. de condition indeb. & l. inuito. C. de solu.
60 & l. soluendo. ff. de nego. gest. † nam & si maritus patri mulieris ea relistente soluisset, eam contradicere potest a patre, vt. l. qui hominem. §. si gener de solu. & hec vera sunt, quũ extraneus de suo proprio dat dotẽ pro muliere, vt supra dictum est, si vero de eo quod ad mulierem pertinet extraneus pro muliere dotem dedit, aut debitor eius non erat sed res que proprie ipsius mulieris erant pro ea in dotẽ dedit, si debitor, ipsius ex mandato eius pro ea dotem dedit, aut dedit muliere mandante vel ratum ha-
61 bente, aut sine mandato † si muliere mandãte dedit, & sibi stipulatus est reddi non donationis causa, non solum mulieri, sed & heredibus eius tenebitur, vt. l. seia. de do. prelega. & poterit a muliere conueniri, vt virum liberet, & eundem leget sibi vel alicui alij cui voluerit, quamuis ipse sit debitor qui dotem dederit, vt. l. idemqꝫ. ff. manda. Idem dicendum est si ratum habuisset,
62 † quia mandato ratihabitio equiparatur, vt. l. nemo procu. de solu. & l. licet. de indi. & l. prima. §. deiecisse de vi & vi arma. &
63 l. donatio. C. de donatio. inter virum & vxorem. † si vero sine mãdato mulieris dotem patri eius dedit, nec ipsa postea dotem ratam habuisset, supererit ei dotis repetitio, vt. l. vxorẽ. §. pater. de lega. iij. Sed si agat aduersus eũ non habens ratã donatio nẽ factã a marito cui dẽbat doli exceptiõe ẽmonebit vt. l. si opa-
64 ff. ꝺ do. exce. † itelligit. n. ipse ꝺbitor soluere ipsi mulieri si creditori

ditori eius soluerit, vt l. solutũ. ff. de solu. soluendo enim ipsa licet innita ⁊ ignorante, liberat eam, vt l. soluere. ff. de solu. ⁊ l. soluendo. de neg. gest. sed ipso soluente liberatur vxor. vt. l. stichũ. §. fi. de nona. ⁊ cũ eo soluẽte liberata sit mulier, actio neg. gest. competit vt. l. cum pecuniam, de nego. gest. que vtriq; datur, ⁊ efficit vt negotium qđ vtiliter gestũ est ratũ habeat vt. l. ij. ⁊ l.
65 põponius. ⁊ l. sed an vtro. de neg gest. † vnde cũ sit vtriq; actio, si ille extraneus gerẽs negotiũ mulieris vt dictũ ẽ ipsa ignorante dotẽ a viro stipulatus sit, iudicio negotioꝝ gestoꝝ vt virũ liberet iure conuenitur. l. ignorãter. de nego. gest. vel vt sibi actiões cedat, vt. l. stipulatus. §. grisogonus. de ver. obli. ⁊ si egisset similiter teneretur, vt. l. iij. §. cũ aliquis. C. de ꝓben. ⁊ commi. stip. ⁊ l. ij. ⁊ l. si quis negotia de nego. gest. ⁊ l. actio. in fi. ff. que
66 in fran. credi. ⁊ l. vt in primo. §. vt in ceteris. ff. de procura. † ⁊ si forte pater certaꝫ pecuniam reliquisset filie, vt ei dotis noie nupture daret, ⁊ filius dotẽ stipularet, si filius minus ꝺederit, ⁊ dotẽ stipulatus est poterit mulier superflua petere, ⁊ secundo dinorio, non solum actione predicta, sed etiam ex fideicommisso agere poterit vt actio stipulatus sibi a fratre prestetur, quia non est verisimile patrẽ interponi in stipone voluisse, vt filia post nuptias primas fieret indotata, ⁊ si postea nubet, ad secundas nuptias cautio non extendatur, vt. l. cum pater. §. pater etiam certũ. de leg. ij. ⁊ l. hec conditio. de ꝯdi. ⁊ demon. ⁊ l. titio. §. fi. ⁊ ff. ꝺ pac. dot. l. inter socerũ. §. fi. ⁊ non est presumendũ de suo extraneũ dotare voluisse, quia non compellitur reddere vt dictuꝫ est
67 † ⁊ nec ignorans nec inuitus quisq; donat, vt. l. nec ignorans. C.
68 de donat. † quod si extraneus res proprias ipsius mulieris pro ea dedit in dotẽ, ⁊ sibi reddi stipulatus vel pactus est, si quidem mandante muliere vel ratũ habente hoc fecit, non nocebit mulieri hoc pactũ inter alios factum vt. C. res int. al. ⁊ oñium predictoꝝ rerũ sine facto mulieris cuius erant ad alios transferri nõ potest, vt. l. id quod nostrũ. de reg. iur. ⁊ licet dotẽ ratam bẽat, tñ stipulationem vel pactum vt extraneo reddatur, non compellitur habere ratum quia in hoc negotium mulieris non est vtiliter gestum, vt. l. sed an vtro. ff. de neg gest. ⁊ qm̃ ab ipso initio ipsi mulieri dos reddi debet, lꝫ alius pro ea dederit, † qz non interest ipsius an alius dederit ꝓ ea. vt. §. ij. C. de rei vxo. ac. ⁊ stipulatio ꝺicta nõ obst. qz si qs stipuletur qđ mihi debetur sine volũtate mea, non aufert mihi actionem, vt. l. stichũ. §. fin. de noua. ⁊ merito, quia stipulatio, ⁊ pactum predictum non nocet mulieri,
70 † qz si pater vel extraneus quiꝫ de suo proprio dat per muliere dotem, ⁊ pactum pro se non apponit, postea si velit sine muliere pacisci, non potest quia mulieri est dos quesita, vt. l. cum dos. ⁊ l. ob es. §. primo de pact. dot. ⁊ §. accedit. C. de rei vxo. actio. vnde si ea ratione pater vel extraneus pacisci non potest quum ab initio dos mulieris est, ⁊ ideo in omnibus predictis casibus quũ dos ab ipsa muliere profecta sit, si post diuortiũ reconciliet matrimoniuꝫ nõ est consensus ipsius extranei requirendus, vt dos iterũ ꝙstituat, lꝫ ẽt permissu mulieris fuerit stipulatus, vt. l. stipulatio de dote. ff. de iur. do. ⁊ si ea reddita sit sine muliere cõdicere potest qui dedit vt ꝓdixi de pacto patris, vt. l. qui bominem. §. si gener. de solut.

FINIS

Tractatus de donatione mutua inter virum ⁊ vxorem, Joannis Pyrbi Anglebermei, doctoris facundissimi, nunq; antea impressus.

SVMMARIVM

1 Donatio mutua inter coniuges facta censetur valida.
2 Donatio mutua ⁊ reciproca inter cõiuges qua rõne sit valida.
3 Consuetudo q; donatio inter coniuges valeat, quibus cõcurrẽtibus sit licita.
4 Prohibitio donationis inter coniuges locũ habet tantuꝫ in vera donatione.
5 Leges adaptari debent ad ea que accidunt vt in pluribus.
6 Confessio recepte dotis qñ animo donandi facta censeatur.
7 Donatio remuneratoria dotis accepte iter ꝯiuges ñ ẽ ꝓhibita.
8 Vxorem indotatam ducere nemo velle presumitur.
9 Donatio iter ꝯiuges vꝫ, nõ simplex, sed ob cãm filie dotande.
10 Matrimonium ꝓprie tunc dr, quũ vxor ad domũ mariti ducit.
11 Lex prohibitiua nullo modo est extendenda.
12 Donatio ⁊ traditio inter ꝯiuges ꝙfirmat si maritus ꝓmoriat.
13 Donatio fcã vxori a marito ꝙstãma. ob q̃dã obsequa an valeat.
14 Donatio merita vxoris excedẽs facta ei ꝑ maritũ reuocari ꝓt.
Donatio mutua inter ꝯiuges ẽt immẽsa insinuatione non eget.
15 Pactum de succedendo est prohibitum.

1 Donatio † mutua inter ꝯiuges facta vꝫ, tex. est i. l. qđ añt §. si vir vxori. ff. de do. inter vi. ⁊ vxo. quẽ ita ad hoc põderat Ln. ro. i sing. suis reprobatus ad hoc a Jas. ꝙ is tex. Jas. iudicio ꝺ hac re nõ loquat. ẽ. n. illic donatio ꝑfecta q̃ illis vinentibus effectũ sortit, ⁊ in vtroq; nõ añt loquit de illa q̃ post mortẽ eoruꝫ dũtaxat viget. Ego tñ ita pondero hunc tex. ⁊ trabo in argumentũ, si lex approbat donationẽ ẽt quo ad proprietatẽ, ⁊ quo ad effectũ, vt ꝙstan. matrimonio vires habeat, ⁊ in vtroq; donatiuum valeat, qz neuter sit pauperior propter mutuam compensationem, ⁊ qz potius permutationis instar hꝫ, q̃ donatiõis, vt dicit hic gl. que longe fortius approbat eã, q̃ ꝙfertur post mortẽ ⁊ quo ad vsumfructũ tantuꝫ.
2 † Rõ vero huius regule q; donatio mutua ⁊ reciproca valeat, est qz mutuo amore se nõ spoliant, cessat ergo legis ꝓhibitiue rõ aliam Cy. tradit in. l. si pr̃ puelle. C. de inoffi. testa. ꝺr. n. q; p illã legẽ determinauit Jde. valere donationẽ inter ꝯiuges ad vitam, si vnus premoriat, vt superstes gaudeat fruaturq; bonis illius ad vitam qz non est mere liberalis ob futurum euentum incertum quis premorietur, vt illic fideicõmissum valeat, qz reciprocum, facit. l. de fideicõmisso in ver. vicissim. C. de transac. l. si ea lege. in ver. inuicez. C. de vsur. dicit añt Jbili. decius. in. risperitissimus de simili donatione in. l. pactũ. C. ꝺ colla. q; sunt in ea facienda periti ꝙsulendi, qz ꝑ modũ donationis vꝫ, nõ añt pacti, ⁊ est in ea aduertendũ, nos igitur aduertamus, quia frequens est, ⁊ a quibusdam male intellecta, habemus añt ꝙsuetudinẽ in tritu. de dona. inter vinos. c. lecto illius ritu. † vbi agitur
3 de hac consuetudine, q; valeat quo ad vsumfructum, ⁊ de bonis tantum simul quesitis constante matrimo. Non enim possent patrimonialia vel prius quesita donare, ⁊ quedam cautiones illic requirunt ⁊ loquit de ꝯiugibus, qui liberos nõ habent, ne in eorum fraudẽ fiat, ⁊ ideo de quesitis non de alijs põt fieri, qz si de omnibus fieret, plerunq; inequalis esset, cũ patrimoniuꝫ vnius excederet, est ⁊ alia ratio quã tradit Panor. in. c. fi. de dona. inter vir. ⁊ vxor. qz est remuneratoria, vnde exemplum tradit in plebeio, qui accipit nobilẽ in vxorẽ, qđ remunerationis cã põt ei donare, ⁊ ꝙpensando nobilitatem cum dote, quod est Bart. dictũ in. l. si voluntate. C. de dotis ꝓmis. ⁊ idem repetit Panor. d. c. fi. vbi tꝫ cũ Bar. idemq; Barto. tradit in. l. si donatio. ff. de ver. obli. ⁊ citat hãc. l. ꝑcise ad hoc dictũ, qz est ꝙpensatio ⁊ remuneratio, nõ añt simplex donatio, de qua loquit titulus de dona. inter vir. ⁊ vxo. C †
4 Confirmo primo hanc regulã, qz ꝓhibitio donationis ꝯiugalis hꝫ locũ in vera donatione tantum, vt ꝓdixi, adeo q; non habet locũ in promissione vel confessione facta ꝙstante matrimonio, vtputa si maritus cõfiteat se recepisse dotẽ ab vxore, que non recepit, nisi enim ꝙstet q; animo donãdi hoc fecerit, nõ vitiat, ita legiste volunt in. l. diuortio. ff. solu. matri. sup quo tñ articulo variatũ est a scribẽtibus, nã bar. i. l. si diuortio. ⁊ in. l. cũ qs decedens. §. titia. ff. de leg. iij ⁊ in. l. ij. §. creditũ ff. si cer. per. sentit q; animo donandi facta videatur illa ꝙfessio recepte dotis, eo qđ suspitio est in personas, ⁊ presumit facta in fraudẽ legis. §. titia. alle. quã Bal. sequit i. l. j. C. de do. añ nup. in eadem opi. est Jo. an. in addi. ad Spe in rub. de dona. inter virũ ⁊ vxo. Contrariũ tenet Cy. ⁊ Sali. in. l. qđ de suo. C. de dote cau. nõ numera. bis presertim argumẽris, primo q; si confessio presumeret in dubio facta animo donãdi, raro haberet locũ
5 tit. de dote cau. nõ nume. † cũ leges ad frequẽter accidentia debẽat adaptari. Secõ quia in dubio non est presumendum quid donationis cã factũ, vbi alia cã presumi potest, cum nemo presumatur iactare suum. l. si cum autem. ff. de solutio. cum simi. nec presumitur fraus seu delictum. l. merito. ff. pro socio. ⁊ idem sequitur Ang. Jo. an. distinguit, aut fit confessio ante matrimonium non vꝫ tanq; donatio, si constat esse, si non cõstat, valet in dubio aut cõstante matrimo. ⁊ simus in materia nostra, tunc videtur facta ex causa donationis, ita Bal. ante cũ in. l. pen. §. mulier.

ff. solu. ma. eo q̄ tunc p̄sumit̄ esse affectus maior q̄ aũ mr̄imonii, ob blanditias q̄ugales. l. fi. si quis aliq. testa. ꝓhib. Hanc opi. in q̄sulẽdo tenuit Fran. are. vt ipse refert in. d. l. si dinortio

6 cũ distõne tñ Jo. de imo. in p̄n. l. si q̄stante. † aut vir q̄fitetur se similiter dotẽ recepisse, aut vltra q̄fessionẽ renũtiat exceptioni, vel spei future numerationis, primo casu non vī facta aio donã di, scõo sic, q̄ ex illa renũtiatiõe declarat̄ aius mariti, q̄uis sit inutilis, lz adhuc dubitet sup̄ h̄, lz ex h̄ ego q̄cludo p̄ metu q̄firmatiõe, q̄ in dubio sine illa renũtiatiõe illa q̄fessio vī facta sub spe future numeratiõis, nõ aũt donatio cẽsẽt̄. Addo p̄ h̄, q̄ nemo p̄sumit̄ tã fatuus, vt velit vxorẽ ducere indotatã. l. fin. §. j. ff. q̄ in frau. credi. l. si donaturus. ff. de q̄di. ob cãm. dicam statim in seq. ó hoc tñ articulo dotis q̄fessate, pluria dicũt Mod. in. d. l. si dinortio q̄ nõ recenseo cã brenitatis, vbi Barba. glorioſus

7 infinitat ór, t ór viã ferro aperiẽdã. ¶ † Cõfirmo ꝺo, q̄ lz donatio inter q̄uges sit ꝓhibita non tñ ꝓhibẽt̄ q̄ñ est remuneratoria dotis accepte. c. t si necesse. t. c. nuper. de dona. iter vi. t vxo. vbi maritus vxori dotẽ donat, t p̄fixa vocat̄. vbi Jo. an. ór posse fieri q̄suetudinẽ super dotanda vxore, t vz, ita nos habemus q̄suetudinẽ expressam de dote q̄suetudinaria, t cõis opinio est q̄ó valeat, q̄uis Barba. in. d. l. si dinortio adducat quedam in c̄riũ, que friuola sunt, facit q̄ Bruydũ rpe apud Gallos ea lex erat, vt Cesar sexto de bello gallico refert, vxores si quid in dotẽ marito dederint, tantũdem illis domesticarum fortunarũ cõferre mariti debẽt, nec est iniusta, aut c̄ bonos mores, q̄icquid Barbatius dixerit, t q̄enit auc. dos data donationẽ mereẽt̄. C. ó dona. ante nup. t procedit cũ vere t non ficte dotẽ accepit, vt

8 no. in. d. auc. dos data, t q̄, vt ꝓdixi † nemo p̄sumitur indotatã vxorem ducturus faciunt no. in. c. est t alind institu. de dona. l. cũ veterũ. C. de dona. ante nup. vñ ét si iurauerit quis se vxorẽ ducturũ, intelligitur si dotẽ dederit inspecta tñ personarũ q̄nalitate, vt si dines pauperem, vel deformis pulchram ducat illud Bal. scribẽtis in. c. iurauit. de probatio. hoc Becius in auc. p̄terea. C. vñ vir t vxor. facit auctentica equalitas, t auc. sed q̄ nihil. C. de pac. quen. Et pro hac q̄firmatione ẽ tex. in. l. cũ multe. C. de dona. ante nup. ¶ Facit tertio vltra Jas. t Mod. tex. in

9 l. siue vxor. ff. de dona. inter vi. t vxo. q̄ nẽ Bar. illic q̄mendat, t no. ad hoc † vbi donatio facta inter q̄uges vz, q̄ñ non est simplex, sed ob causam dotande filie, vel si cã non est expressa, secuta tñ est, vz donatio. ó tu intelligis sane, q̄ multi sub p̄textu maritande filie facerent donationẽ magnã, t filia de panco marita ret̄, p̄cederet q̄ñ illa pecunia est tota q̄sumpta in dotẽ filie. Ita pondero tex. in. d. l. siue vxor in ver. eas res, ó intelligit̄ totas pp numerũ plurale. ¶ Quarto q̄firmo p̄inscz descẽdã ad fundamẽta. Jas. nam Azo, q̄ Bal. appellat̄ vas legũ, dixit in summa titu. de do. aũ nup. in fi. limitando titu. de dona. inter vir. t vxo. t dicit Jo. de imo. in. l. si socer. §. Incins. ff. sol. ma. esse mirabile t singulare dictũ, ó ille titulus non p̄cedit in matrimonio

10 c̄cto per verba de p̄nti, † vbi vxor in domũ mariti nondũ ducta est, tunc. n. ꝓprie est matrimoniũ, vñ vxores duci dñr addit rõnẽ, q̄ nondũ est ille tantus amor, t tanta familiaritas inter eos, ó q̄mendat illic Joã. de imo. pro partibus Italie, vbi frequenter c̄bunt p̄ verba de p̄nti, tñ huic dicto refragat̄ vltima opinio gl. in. d. l. si dinortio. Sed ita Fran. are. illic ór, ó si esset matrimonium c̄ctum, tñ nondũ q̄summatũ, non p̄sumit̄ tanta affectio, t vz donatio, vñ Mod. in. d. l. si dinortio. dicunt q̄ q̄ñ carnalis copula nõ est subsecuta, vel non est traducta ad domũ, nõ

11 est tanta affectio, ꝓ opinio. Azo. que est notabilis, † t q̄ lex p̄hibitiua non est extendenda, sed stricte accipiẽda in finis terminis, lz lex ciuilis dicat nuptias non cõcubitus, sed q̄sensus facit q̄ intelligit̄ quo ad accipiendum illud ó relictum est sub q̄di. nuptiarũ, nõ aũt in hoc casu, vbi est dispar ratio affectionis.
¶ Quinto facit, q̄ vz donatio ẽt q̄ de p̄terito cãm hz, t vz p̄mutatio, cũ sponsus donauerat spõse alienũ annulũ, postea q̄stã. mari. ꝓ illo suũ dedit, illa donatio vz, q̄ potius permutatio est l. si donate. §. si sponsus. ff. de dona. inter vir. t vxo. ita hoc casu, q̄ mutua est ista donatio, censẽt̄ potius ꝓmutatio quedã q̄ donatio, vt dixi in p̄ceden. post gl. in nostro. §. si vir. ꝓ tex. in. l. lz si lege. §. q̄luit. ff. de peti. here. vbi ad Antidora dī donatio esse, velut q̄dã genus ꝓmutationis. ¶ † Sexto facit, q̄ q̄ñ fit do-

12 natio t traditio (dare. n. t retinere non vz ꝓ q̄suetudinem) t maritus ꝓmoriẽt̄ q̄firmatur eius morte. l. papinianus. ff. de dona. inter vir. t vxo. d. l. ó de suo, t. l. antepe. C. eo. secus si solua. dinortio, ita hic ista donatio, cũ non habeat effectũ, nisi post mortẽ. t eius effectus q̄ferat̄ post tps̄ mortis, nõ põt esse q̄n valeat de iure, q̄ ad ꝓprietatẽ, de q̄suetudine vero quo ad vsumfructum, ne omnino fiat iniuria parentibus, quos posset q̄s exhere dare t ꝓuare bonis suis, sed ꝓ istam q̄suetudinẽ nostrã non vz talis donatio mutua, nisi de bonis ꝓ eos quesitis, imobilia. n. patrimonialia, vt vocant, non p̄nt donare, sed quicquid q̄stan. maeis aliunde obuenit q̄z a parẽtibus donare p̄nt. ¶ Septio adduco ꝓ q̄firmatione huius donationis, t limitatione titu. de do-

13 na. inter vir. vxo. † q̄ maritus si donet vxori q̄stante matri. vel fateat̄ se recepisse dotẽ quã nõ recepit, pp obsequia q̄daz, t seruitia, que ab vxore vltra maritalia t nuptialia obsequia recepe rat, vz istud, t vxori acquirit̄, tanq̄z remuneratoria. ita Panor. in. c. cũ in ecclesie. de simo. ór Saly. ita cõsuluisse Bononie tñ Ang. in. l. sed si lege. §. q̄luit. ff. ó pe. here. tẽperat istud, dũmõ donatio nõ excedat modũ seruitioz, ó est valde no. t vidi nuper q̄ingere in qõne mihi ꝓposita p̄ testm̄ cuiusdã Lotharingi qui pauperẽ vxorẽ t inuenẽ duxerat, cũ esset senex t morbosus, t ei donauit ob seruitia grata, t expresse clausula illa erat appo sita. Et pro ista restrictione facit gl. sing. adducta per Bar. in. d. l. si dinortio. in. c. si quos. xij. q. ij. Sed vī mihi illa gl. nõ esse formalis, sed text. ipsa formalior in ver. amplius. vbi si donatio

14 seruo manumisso ab epo facta excedat modũ illic positũ, reuocat̄. gl. dicit. Ergo vz pro parte, pro partẽ non † ó induci põt ad hoc, vt si excedat merita, donatio renocet̄, t debẽt merita ꝓbari, vt tz Barto. t scriben. in. l. si donatione. C. de colla. t dicit Barba. se ita q̄sulisse in questiõe facti, cũ quidã canonicus donasset q̄cubine ob seruitia multa vltra ea q̄ q̄cubine debẽtur, q̄ q̄sulit ó ꝓbatis meritis t eoz qualitate valeret donatio.
¶ Octano brenitatis cã, venio ad fundamenta Jas. t q̄firmo. Nã donatio ista mutua t vicissitudinaria non eget insinuatione q̄uis sit imẽsa, vt t Ang. t Joã. an. volunt in locis allega. per Jas. t Old. etiã quẽ adducit̄ Albe. Saly. Alex. Bal. t ceteri in locis ꝓ Jas. recitatis, vbi tenẽt, ó si fratres faciant inter se talem donationem, ꝓ si superstes alteri succedat, t bona alterius ad eã perueniat est quedam vicissitudinaria donatio, t que vz, t non eget insinuatione. addo ad Jas. t alios limitando hoc dictũ, vt p̄cedat, q̄ñ est donatio t per modũ donatiõis fit, tunc vz vt volunt gl. in. l. fi. C. de pac. in ver. accõmodauerit, in fin. t vltra dicta per Jas. allega. Alex. in q̄silio. xx. col. ij. volu. iij. vz, ꝓ obligent t promittant adinuicem donare bona superuinenti, quando sine liberis decesserint, quia per superuenientiam liberorum reuocaretur. l. si vnq̄z. de reuocan. donatio. C. vt dicaz in

15 prima limitatione, † secus si per pactũ fieret, q̄ esset ꝓhibitũ, vt pote de succedendo, ita Bar. voluit in consilio. ccviij. ó incipit, pmitto tibi t tu mihi. ita Becius in. l. pactũ. C. de colla. cõuenit de pacto facto cũ patre de nõ auantagiãdo filios, de quo remittit ad ea que notant̄ in consi. clxxxiiij. vbi late t subtiliter disserit An. de hac re legas apud Jasonẽ, q̄ sunt clarissima.

FINIS

TOMVS DECIMVS TRACTA-

tuum, De matrimonio, t iuribus dotium, Explicit.

VENETIIS

Diligenti cura, ac summo studio elaboratus.

Registrum

a b c d e f g h i k l m n o p

q r ſ t u x y z & 2 ⁊

A B C D.

D, Quinternus, Ceteri sunt Quaterni.

C 18711455-

colorchecker CLASSIC
calibrite
mm